17e jaargang no. 26 — 1 juli 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

DIT NUMMER

- ★ *Nieuw Guinea (pag. 1)*
- ★ *Congo (pag. 1)*
- ★ *Fluor in drinkwater (pag. 2)*
- ★ *Europa-Afrika (pag. 2 en 6)*
- ★ *De kinderbijslagverzekering (pag. 3 en 6)*
- ★ *Bezitsvorming (pag. 4)*
- ★ *Het verkeersvraagstuk (pag. 4 en 5).*

HET VRIENDELIJKE STADIUM

HET Nieuw-Guinea-geschil lijkt in een nieuw stadium gekomen te zijn dat men het beste kan typeren als „het vriendelijke stadium". Op dit ogenblik geen gedreig en geen gerinkel met sabels: er wordt gepraat. Nederlandse zakenlieden van wereldfaam praten met Soekarno en een Nederlands hoogleraar in het staatsrecht praat met Indonesië's minister van oorlog Nasoetion. Dr. Van Blankenstein vertelt in het socialistische weekblad „Vrij Nederland" dat Soekarno een man is wiens leven beheerst wordt door één grote passie: Nederland, en suggereert dat het allemaal zo mooi zal worden als Indonesië's president maar eens voor een statiebezoek aan Nederland zou worden uitgenodigd. En de Indonesische voorzitter van de Partai Katolik doet een dringend beroep op zijn geloofsgenoten in Nederland en in het bijzonder op de K.V.P., om door praten tot meer wederzijds begrip te komen.

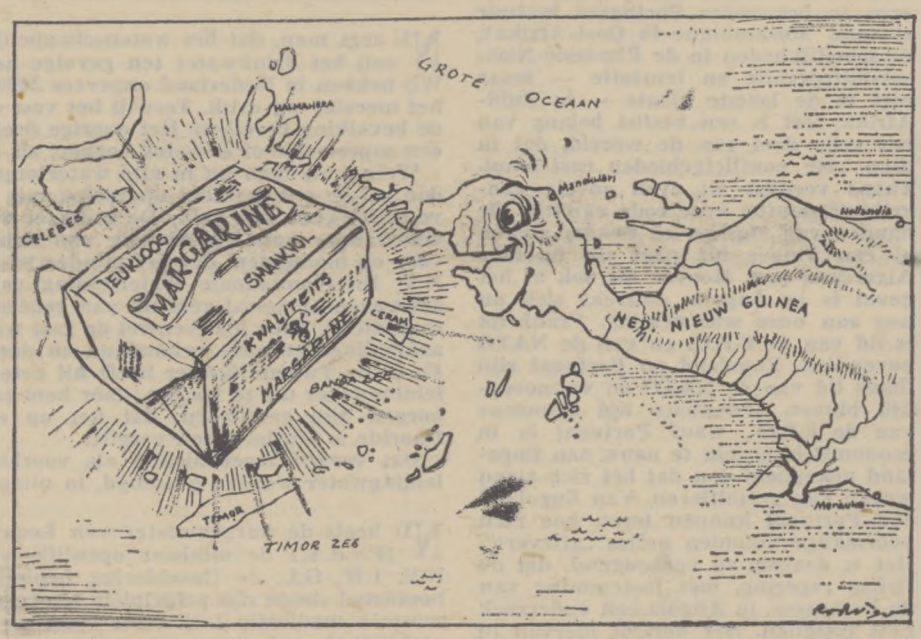

Nieuwe toekomst voor Nieuw-Guinea? Nee, margarine . . . . .

Hoe graag zouden wij ons over dit alles verheugen! Nederland en Indonesië hebben een historie van eeuwen gemeen — natuurlijk doet het pijn dat die band tot de laatste vezel is doorgesneden en natuurlijk kruipt ook in dit opzicht het bloed waar het niet gaan kan. Bij Nederlanders zowel als bij Indonesiërs. Er is geen enkele reden om de goede bedoelingen van al die „gesprekspartners" in twijfel te trekken en vooral het woord van de roomskatholiek Kasimo is ernstig en spreekt toe. Zelfs zijn we bereid om dr. Van Blankensteins uitleg van Soekarno's „Nederlands-liefde" te accepteren — blijft echter de vraag wat we met dit „vriendelijke stadium" opschieten!

Men moet namelijk wel in het oog houden dat het hier over twee verschillende zaken gaat. Zaken die wel nauw met elkander verstrengeld zijn, maar die toch onderscheiden behoren te worden. De ene kant van de zaak is Nederlands verhouding tot Indonesië. Dat die verhouding is zoals ze is, is bijzonder betreurenswaardig. En daarom verdient elke poging om daarin verbetering te brengen lof. Zelfs de poging van dr. Rijkens en zijn commerciële vrienden, al zullen juist zij zich moeten realiseren dat hun pogen heel gemakkelijk zal worden uitgelegd als niet vrij van zakelijke motieven. Niet dat dit erg is: het is alleen maar verheugend dat Nederland zakenlieden heeft van internationaal formaat en het is hun goed recht dat zij een open oog hebben voor alle wereldmarkten.

Maar . . . het wordt bedenkelijker als mensen als Rijkens en Duynstee beginnen aan een „politieke handel". Want behalve de verhouding Nederland-Indonesië is ook de verhouding Nederland-Nieuw-Guinea in het geding. Nauw verstrengelde zaken, inderdaad. Maar ze behoren toch van elkaar gescheiden te blijven. De verhouding Nederland-Nieuw-Guinea is een zuivere verhouding: het is belachelijk om Nederland nu nog van koloniale bijbedoelingen te verdenken en het is moeilijk te betwisten dat Nederland de enige weg gaat die het gaan kan: de bevolking van Nieuw-Guinea zo snel mogelijk op te voeden tot zelfbeschikking. Die verplichting heeft Nederland op zich genomen en die verplichting zal het moeten nakomen zolang als dat in zijn vermogen ligt!

De heren Rijkens en Duynstee denken daar anders over en het is hun goed recht. Ook in de Partij van de Arbeid zijn er velen die er anders over denken en zij steken hun mening niet onder stoelen of banken. Maar het is gelukkig nog niet zo ver dat de heer Burger als een soort „schaduw-minister-president" zich geroepen voelt om met Soekarno of met Nasoetion te gaan praten. Iets dergelijks zou men in heetgebakerde landen landverraad noemen — wij hier zouden volstaan met dit een aantasting van de democratische verhoudingen te noemen. Maar ligt het dan anders als een captain of industry als dr. Rijkens dat gaat doen? Wekt hij dan niet de indruk dat hij het recht van een volk op zelfbeschikking verkwanselt terwille van zijn margarine (zoals onze spotprenttekenaar in beeld heeft gebracht)? En ligt het anders als een vooraanstaand (zij het wat eenzaam) politicus als prof. Duynstee dat gaat doen? Is niet de bittere opmerking begrijpelijk dat zij voor een schotel linzemoes het eerstgeboorterecht willen verkwanselen?

Nogmaals: we willen aannemen dat al deze pogingen uit het „vriendelijke stadium" goed bedoeld zijn — maar ze moeten onherroepelijk worden afgewezen zolang duidelijk blijkt dat het de Indonesiërs niet te doen is om goede betrekkingen met Nederland, maar om inlijving van Nieuw-Guinea. Gaat het over de goede betrekkingen met Nederland dan behoeven Soekarno en Nasoetion niet te praten met Rijkens en Duijnstee — zij zullen bij Nederlands minister-president en bij Nederlands minister van buitenlandse zaken een open oor vinden. Als zij die vriendschap echter te koop aanbieden tegen de prijs van het zelfbeschikkingsrecht der papoea's dan is er geen onderhandelen mogelijk. En dan moeten industriëlen en hoogleraren zich daarvoor ook niet lenen. Voor het „op eigen houtje politiek spelen" is de zaak te ernstig!

Clementie gevraagd

In verband met de per 1 juli door de P.T.T. ingevoerde gewijzigde dienstuitvoering, worden op zaterdag geen periodieken meer bezorgd. Dit geldt ook voor ons blad.

Daarom zal Nederlandse Gedachten in het vervolg — deze week hopen wij daarmee te beginnen — op vrijdag verschijnen.

Dit vergt een grote mate van omschakeling in de werkwijze zowel van de redactie als van de drukker. Wij zullen met deze verzuchting volstaan en u de details besparen. De maand juli wordt dus voor het tijdig gereed komen van ons blad een kritieke periode.

Daaruit is ditmaal ook de omvang (8 in plaats van 12 pagina's) van deze editie te verklaren. Wij vragen van onze lezers — over het geheel genomen zijn dat trouwe leden van de partij en mensen vol belangstelling voor de christelijke politiek — enige clementie.

Het is een klein kunstje om in deze periode het blad de bons te geven. Dat zou echter niet slechts het verlies van abonnees betekenen, het zou ook overigens tot schade van de partij zijn.

Daarom: wij doen ons best en rekenen op uw medewerking.

Zoals men weet verschijnt het leden contact-orgaan AR Post de laatste tijd op de derde zaterdag van de maand. Die derde week is in juli voor zeer velen een vakantie-week. Ondanks het streven naar vakantie-spreiding is dat nog zo. Daarom besloot de redactie om de eerstvolgende AR Post niet in juli, maar in augustus (de derde vrijdag, dus op 18 augustus) te laten verschijnen. Omdat AR Post in 11 maanden verschijnt, ontvangen de leden dus in juli geen AR Post De abonnees ontvangen in die juliweek uiteraard wel „Nederlandse Gedachten"

Tot slot nog een mededeling, die wellicht velen zal verheugen:

Vanaf augustus verschijnt „AR Post" niet meer in dagblad-, doch in weekblad (Nederlandse Gedachten) formaat.

„Verbroedering" in Kongo

In Kongo is een „verbroedering" tot stand gekomen, die om meer dan een reden merkwaardig moet worden genoemd. In de eerste plaats is dit het geval, omdat er van verbroedering nog helemaal geen sprake is. Voorts omdat wat Tsjombe betreft de methode werd toegepast van „Willst du nicht mein Bruder sein, so schläg' Ich deinen Kopf hinein". En tenslotte omdat ook de houding van het loemoembistische tegenbewind in Stanleystad wijst op het tegendeel van wat een verbroedering behoort te zijn.

De zitting van het Kongolese parlement, die dezer dagen in de universiteit van Leopoldstad gehouden moet worden, is geen blijk van eensgezindheid onder de verschillende groeperingen in Kongo. De regering te Leopoldstad heeft niet van harte tot het bijeenroepen van het parlement besloten, omdat zij weet, welk een onbetrouwbaar element deze instelling — in haar huidige samenstelling althans — is. Dat zij er toe is overgegaan moet dan ook worden toegeschreven aan krachtige internationale druk en aan de vurige hoop, dat de meerderheid van het parlement zich zal uitspreken vóór het door president Kasavoeboe gevormde kabinet Ileo of een coalitiekabinet, waarin de politici van Leopoldstad de sleutelposities bezetten.

Het lijkt erg onwaarschijnlijk, dat men in Leopoldstad zonder meer zal trachten, het kabinet van Ileo als enige wettige regering van Kongo aan het parlement voor te stellen. Daarom zijn er in de afgelopen week ook pogingen ondernomen om tot een brede opzet van dit kabinet te geraken — breder in dien zin, dat ook vertegenwoordigers uit Stanleystad (hoofdstad van Oost-provincie) en Elizabethstad (hoofdstad van Katanga) er deel van gaan uitmaken.

Het is evenwel de vraag, of het tegenbewind in Stanleystad er iets voor voelt, een ondergeschikte plaats in te nemen in een door politische uit Leopoldstad overheerst kabinet. Zoals men weet, beschouwt Antoine Gizenga zich al de enige wettige vertegenwoordiger van Kongo en wordt hij als zodanig door tal van landen (niet alleen door communistische) erkend. De mogelijkheid is daarom dan ook niet uitgesloten, dat Gizenga alsnog besluit het parlement te vragen, zijn kabinet — dat eerst onder leiding van Loemoemba stond — als het enige ware te beschouwen.

Er zijn dus drie mogelijkheden: 1. een coalitiekabinet, 2. het kabinet Ileo, zo mogelijk aangevuld met Katangaanse politici en 3. het kabinet van Gizenga. De keus van het parlement zal bindend zijn, ook voor generaal Moboetoe, de opperbevelhebber van het Kongolese leger. Deze heeft reeds verklaard, dat het leger voortaan geen politieke rol meer zal spelen. Het is duidelijk, dat hij — evenals de politici in Leopoldstad volledig vertrouwt op de medewerking van de Verenigde Naties, voor het geval het regieme in Stanleystad in het parlement het onderspit zou moeten delven en zou weigeren, zich te schikken onder een kabinet, dat op wettige wijze een mandaat zou hebben gekregen.

Tsjombe, die twee maanden de gevangene van de regering te Leopldstad is geweest en in die periode zijn vijanden tot vrienden zegt te hebben gemaakt, rekent er al op, dat Gizenga op de bijeenkomst van

Vervolg op pag. 3

* * * *Eurafrikaans perspectief*

De politiek kent dit jaar geen komkommertijd. Dit geldt zowel voor de nationale als de internationale politiek. Op het laatst genoemde vlak zouden Berlijn en Laos — waar omheen de crisissluiers hangen — haast een andere ontwikkeling doen vergeten. Die betreft de conferentie van Europese en Afrikaanse politici te Straatsburg. Aan het gesprek hebben uiteraard ook Nederlandse politici deelgenomen, o.a. de voorzitter van onze partij, dr. W. P. Berghuis. Waarom hechten wij aan deze conferentie zo groot belang? Dat wordt duidelijk indien men drie zaken in het oog houdt.

In de eerste plaats deze, dat het verdrag van de Europese Economische Gemeenschap bepaalde, dat de toen nog afhankelijke gebieden van de 6 E.E.G.-partners, waar ook gelegen in de wereld, aan de Euromarkt geassocieerd zouden zijn. Deze bepaling gold tot 1 januari 1962. Sinds 1958 zijn vrijwel alle in Afrika gelegen gebieden onafhankelijk geworden. Zij konden sindsdien over eigen lot beslissen. Welnu, in Straatsburg hebben zij zich voor een blijvende relatie met de Zes uitgesproken. Voor nadere bijzonderheden verwijzen wij naar elders in dit blad.

In de tweede plaats dit: Engeland deed niet mee in de E.E.G.. Ook dat land had tot voor kort Afrikaanse gebieden onder zijn bestuur, die nu soeverein zijn geworden. Denk maar aan een land als Nigeria, dat met zijn 35 miljoen inwoners het volkrijkste land van het zwarte werelddeel is.

De vraag was nu: wordt de ongelukkige scheiding tussen de Europese Zes en de Europese Zeven (met Engeland aan het hoofd) nu naar het Afrikaanse continent overgebracht? Dit gevaar schijnt sinds de Straatsburgse conferentie gelukkig bezworen te kunnen worden. Men heeft zich daar de vorige week duidelijk uitgesproken voor een associatie van a l l e Afrikaanse landen, die vroeger vanuit Parijs, Londen, Rome of Brussel bestuurd werden, met de E.E.G. Nu ook Engeland zelf zijn draai zoekt te maken, kan deze ontwikkeling in de betrekkingen tussen Afrika en de E.E.G., het toenaderingsproces tussen Londen en de E.E.G. alleen maar verhaasten.

In de derde plaats zijn e c o n o m i s c h e banden tussen Afrika en Europa tevens een groot p o l i t i e k succes voor het Westen. Dit kan immers betekenen dat Moskou zijn jongste jachtgebied, Afrika, aan het verspelen is. De gang van zaken in de Congo duidt hier reeds op. De verstoorde vriendschap tussen Nasser en Chroestjew wijst in dezelfde richting. Maar men zal begrijpen, dat terreinverlies voor Moskou nog geen terreinwinst voor het Westen behoeft te zijn. Een zodanig positief punt is w e l de Straatsburgse resolutie tussen de 6 Europese en de 16 Afrikaanse naties. Hoezeer dit Eurafrikaanse perspectief ook nog niet meer is dan een perspectief, de hoofdlijnen ervan laten toch zien, hoe men verder wil komen. Men wil volgens de resolutie immers:

- een jaarlijkse bijeenkomst van Eurafrikaanse parlementariërs
- een blijvende associatie tussen de Zes en de Afrikaanse landen
- ook aansluiting van de voormalige Britse gebieden in Afrika.
- het onafhankelijk van allerlei conjuctuur stromingen vaststellen van prijzen, die Europa voor Afrikaanse produkten zal betalen. (Wij wijzen erop, dat het Congres-1960 van de Internationale Unie van Christen-Democraten reeds zeer op een dergelijke prijsstabilisatie heeft aangedrongen, omdat zij een zodanige regeling zien als één der meest eervolle vormen van hulpverlening aan en samenwerking met ontwikkelingsgebieden!)
- het niet heffen van belastingen bij de import van Afrikaanse goederen in Europese landen (die zou ook in strijd zijn met een Europees-Afrikaanse douane-unie!)
- het instellen van een Europees-Afrikaanse Raad van ministers
- het instellen van een Europees-Afrikaans Hof van Arbitrage.

Het is dus niet weinig wat men met elkaar wil bereiken. Het lijkt daarbij een onnodige complicatie dat de Afrikaanse landen, pas soeverein geworden en daardoor zeer gevoelig voor elke inbreuk op hun zelfstandigheid, wensten dat ieder voor zich een associatie-verdrag met de E.E.G. sluit. Daar staat evenwel tegenover, dat inmiddels reeds vijf Afrikaanse gebieden (t.w. de Centraal Afrikaanse Republiek, Niger, Tsaad, Kameroen en (voormalig Frans) Congo) besloten ook samen een economische Unie aan te gaan.

Het samengaan tussen Afrika en Europa neemt vastere vormen aan. E c o n o m i s c h moge het belang daarvan vooral ook in Afrika worden gevoeld (doch voor Europa is dit, zij het op langere termijn, evenzeer een gebiedende eis), in p o l i t i e k opzicht is deze ontwikkeling van niet te onderschatten betekenis. Moskou zag China rood worden. Het communisme penetreerde via Cuba in de Midden-Amerikaanse wereld. Azië aarzelt op de tweesprong, al schijnt de keuze als gevolg van de Tibetaanse tragedie duurzaam niet ten voordele van het communisme uit te vallen. Het verlies van Afrika (en hoeveel kansen hebben Moskou en Peking daar niet?) zou Europa in een dodelijke rode omarming hebben gebracht en zou een dolk op het hart van Amerika zijn geweest.

De ontmoeting in Straatsburg is dus alleszins een optimistische vermelding in deze kolommen waard.

* *
*

Wie enigszins over het voorgaande nadenkt, beseft terstond, dat er toch ook nog steeds een paar levensgrote gevaren een nauw Eurafrikaans samengaan in de weg staan. Deze gevaren zijn de schier eindeloze Algerijnse kwestie, de Portugese moeilijkheden in Angola (en straks ongetwijfeld eveneens in het onder Portugees bestuur staande Mozambique in Oost-Afrika), de moeilijkheden in de Rhodesië-Niassalandfederatie en tenslotte — maar niet in de laatste plaats — in Zuid-Afrika. Het is een beslist belang van het vrije deel van de wereld, dat in deze vier conflictgebieden rust komt. Thans vormen zij even zovele aangrijpingspunten voor rode agitatie. De handen van Moskou en Peking steken al een vinger uit naar de troebele Algerijnse pap. Hoever dit ook al het geval is in Angola, onttrekt zich nu nog aan onze waarneming. Frankrijk is lid van de E.E.G. en van de NATO bovendien. Engeland en Portugal zijn thans lid van de NATO en vermoedelijk binnen afzienbare tijd eveneens van de E.E.G., want Portugal is in economisch opzicht te nauw aan Engeland gekoppeld dan dat het zich eigen wegen kan permitteren. Van Engeland zou Portugal kunnen leren hoe men voormalige koloniën netjes „aflevert". Het is daarom zo verheugend, dat de Britse regering, met instemming van de Portugese, in Angola een onderzoek gaat instellen. Het bericht hiervan in de dagbladen was niet opvallend, maar in het kader van hetgeen wij hierboven stelden, kan het zegenrijke en voor geheel Eurafrika verstrekkende gevolgen hebben.

De jonge Zuid-Afrikaanse republiek maakt sinds 31 mei j.l. weliswaar geen deel meer uit van het Britse Gemenebest, maar het blijft tot het sterlinggebied behoren en is ook overigens met duizend banden aan Europa gebonden.

Hoeveel materiële verbeteringen het blanke regime de kleurlingen daar ook verschaft heeft en [illegible] bezorgt, het is duidelijk dat een o[illegible]et van gelijkheid met het blanke Europa samenwerkende rij van negerstaten geen genoegen neemt met een tweede rangspositie van rasgenoten in Zuid-Afrika. Verwoerd en de zijnen zullen hiervoor toch eens de ogen moeten openen en de tol aan de ontwikkeling van de wereldhistorie [illegible]len.

De moeilijkheden in de Rhodesische Federatie hebben dezelfde prijs als inzet, doch daar zit in de situatie — hoe moeilijk die ook nog is — tenminste enige beweging.

De Portugese beproeving in Angola is van veel meer recente datum dan die der Fransen in Algerije, doch daarom niet minder riskant. Zien Salazar en De Gaulle thans in dat deze risico's niet slechts een nationaal karakter dragen, doch van internationaal kaliber zijn? Men moet dat hopen.

De jongste berichten luiden dat De Gaulle aan de FLN nog een kans wil geven door het gesprek van Evian voort te zetten. Omdat wij via geen andere weg een oplossing zien, moet dit hernieuwde contact worden toegejuicht. Het grotere geheel waarvan de Algerijnse kwestie, hoe ingrijpend op zichzelf ook, zo langzamerhand slechts een deel-conflict is, vereist dat deze doorn uit het vlees van Eurafrika verwijderd wordt.

De efficiënte werking en het welslagen van NATO en E.E.G., dat wil zeggen de veiligheid (ook van Frankrijk en Portugal) en de welstand (ook die van Frankrijk en Portugal) in Europa en Afrika zijn in hoge mate afhankelijk van wat die beide landen presteren bij de pogingen, die worden ondernomen om hun grote worsteling in Afrika tot een oplossing te brengen. Eurafrika heeft een kans, maar een blijvende disorde in de genoemde gebieden kan wel eens leiden tot een gemiste kans. En dan zijn er meer slachtoffers te betreuren dan de betrokkenen in de elkaar bestrijdende naties. Dan zijn wellicht geheel vrij Europa en vrij Afrika, dan kan Eurafrika het kind van de rekening worden.

MEDICAMENTA
via de watertoren

VERREWEG de meeste mensen in Nederland worden gedwongen, hun drinkwater te kopen van een leverancier, die een monopolische positie heeft. Wie niet op gas wil koken, kan een kolenfornuis aanschaffen of het met petroleumstellen doen. Wie geen elektriciteit wil kopen, kan zich redden met een petroleumlamp. Maar bij het water is geen enkele uitwijkmogelijkheid. Honderdduizenden gezinnen zijn vaak op meer dan één manier, gedwongen het water te kopen van de waterleidingmaatschappij, die een bepaald rayon bedient. Gedwongen, doordat er geen andere mogelijkheid bestaat. Gedwongen soms ook door verplichte aansluiting. En over het beleid van de leverancier heeft de burger bitter weinig te vertellen. Hij is alleen maar een onderdanige en afhankelijke klant, en als hij niet op tijd betaalt, krijgt hij bericht, dat de toevoer wordt afgesneden. Hij kan zijn gezin niet van dorst [illegible]ten omkomen en dus heeft de waterleidingmaatschappij geen wanbetalers.

Het waterleidingbesluit bepaalt in art. 4, derde lid, dat aan het leidingwater geen stoffen mogen worden toegevoegd, behalve, die welke dienen om het water aan de eisen te doen beantwoorden, die aan drinkwater behoren te worden gesteld. Wil men er ook nog een andere stof aan toevoegen, dan is machtiging van de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid nodig.

NU zegt men, dat het wetenschappelijk vaststaat, dat toevoeging van fluoride aan het drinkwater ten gevolge heeft, dat er minder tandbederf optreedt. Wij hebben in Nederland ongeveer 2000 praktizerende tandartsen en die hebben het meestal erg druk. Terwijl het vast staat, dat zij toch nog maar een deel van de bevolking bereiken. Het overige deel gaat nooit naar de tandarts en gebruikt een asperientje of een slok cognac, als de kiespijn te hevig wordt.

Welnu, als men nu in alle watertorens fluoride aan het drinkwater toevoegt, dan zal er een geslacht opgroeien met veel gavere gebitten en dat is een groot voordeel voor ons volk. De minister van Sociale Zaken is dan ook een sterk voorstander van fluoridering van drinkwater en maakt er zelfs propaganda voor op momenten, dat het minder pas geeft. Het was hem b.v. bekend, dat de N.V. Intercommunale Waterleiding gebied Leeuwarden niets voelt voor een gedwongen massaal gebruik van geneesmiddelen, die via de watertoren worden toegediend. Toen hij evenwel de gast was van deze N.V. heeft hij zonder speciale aanleiding een rede gehouden, om deze gedwongen medicatie aan te bevelen. En in de Tweede Kamer heeft hij gezegd, dat elk verzoek om fluoride aan het leidingwater toe te voegen, door hem zal worden ingewilligd, wanneer er waarborgen zijn geschapen, dat het op een verantwoorde wijze gebeurt. Want fluoride is tenslotte een vergift.

Dat vergift moet dienen als voorbehoedmiddel en moet daartoe door het leidingwater worden gemengd, in uiterst kleine hoeveelheden (1 mg per liter).

NU heeft de burgemeester van Leeuwarden, mr. A. A. M. van der Meulen (P.v.d.A.) de minister openlijk weersproken, toen deze als gast van de N.V. I.W. G.L. de fluoridering bepleitte. En de burgemeester van de Friese hoofdstad stelde zijn principiële bezwaren op de voorgrond. Zulk een gedwongen massale medicatie leek hem beter te passen in een politiestaat, dan in een rechtsstaat.

Wij delen deze principiële bezwaren. En wij herinneren er aan, dat prof. De Gaay Fortman in de Eerste Kamer ook op deze principiële bezwaren heeft gewezen.

Het gaat hier om medicatie. Om het gedwongen toedienen van een medicament. Ik ben genoodzaakt, dagelijks voor mijn gezin water te kopen van een leverancier met een monopolische positie. Die leverancier besluit mij via dat water ook nog een medicament toe te dienen. En in de watertoren laat hij dat medicament aan het water, dat ik kopen moet, toevoegen. De leverancier verkoopt mij dus iets anders, dan waarom ik heb gevraagd. Ik wilde water kopen, niets dan goed drinkwater. En wat de leverancier doet om dat drinkwater zo goed mogelijk te krijgen, is een noodzakelijke zorg. Maar de leverancier zegt: ik lever u iets anders dan hetgeen gij begeert. Gij wilt water kopen, ik verkoop water + medicament.

Maar dan is het hek van de dam. Dan kan een „progressief" minister, opgestookt door een professor, die wat met de gezondheidsdienst heeft te maken, morgen wel weer een ander medicament naar de watertoren laten brengen, nu niet een middel tegen tandbederf, maar tegen de mazelen, of tegen haaruitval of tegen obstructies. Om van ernstiger kwalen niet te spreken. De minister maakt uit, voor welke stoffen hij vergunning wil verlenen. En voor fluoride ligt in elk geval die vergunning gereed.

ZIJ die voor de fluoridering ijveren, voelen zelf ook de bezwaren. Maar zij trachten ze op een merkwaardige wijze te ontzenuwen.

Sommigen zeggen, dat er eigenlijk geen medicament aan het water wordt toegevoegd. Er komt „in de natuur" ook water voor dat fluoride bevat, naast natuurlijk water zonder fluoride. En bij dat laatste water zorgt de watertoren dan voor de toevoeging van hetgeen de natuur aan dit water heeft onthouden. De minister schijnt blijkens zijn Amelander rede voor dit „argument" te voelen. Maar het Drinkwaterbesluit kent zulk een verhaal niet; dat spreekt over de eisen, die aan goed drinkwater moeten worden gesteld. En daar komt geen fluoride aan te pas.

Anderen komen met een argument, dat schijnbaar meer betekent. Zij zeggen, dat fluoride helemaal geen medicament is. Het is een voorbehoedmiddel. En een van de redenaars heeft zelfs betoogd, dat fluoride daarmee principieel op één lijn staat met eten en drinken. Want zonder eten en drinken ga je dood. Voedsel en drank zijn voorbehoedmiddelen tegen sterven en fluoride is een voorbehoedmiddel tegen tandbederf.

Maar dit is woordenspel. Het gaat in elk geval om het toedienen op medische gronden van een stof, die niets te maken heeft met de eisen, die aan goed drinkwater dienen te worden gesteld.

MAAR fluoridering van drinkwater is volmaakt onschuldig zegt men, en daarom is deze dwang moreel geoorloofd. Dat is van de vaccinatie ook gezegd. En de medici en de chemici zijn wel héél knap, maar zij schijnen nòg niet te weten, hoe het precies zat met de „Planta-ziekte", waar duizenden niet vatbaar voor waren en enkelen aan stierven. Sommige deskundigen stellen vast, dat wij in elk geval niets weten van de mogelijkheden en eventuele gevaren van accumulatie van bepaalde stoffen in het lichaam bij jarenlang gebruik. Er blijven hier vraagtekens, die zelfs een minister niet kan oplossen ook niet met behulp van prof. Muntendam.

TOEN de Planta-affaire in de Tweede Kamer ter sprake kwam, is er op gewezen, dat wij op allerlei manier, zonder dat wij het weten, vergiften krijgen toegediend. In „onschuldige" hoeveelheden. De chemie bepaalt het menu voor mensen, dieren en planten. Mr. Aantjes heeft toen een ernstig woord gesproken over het apocalyptisch aspect van deze ontwikkeling. Verborgen machten beheersen de samenstelling van hetgeen wij aan onze kinderen voorzetten.

DE directies van de waterleidingbedrijven voelen er over het algemeen niets voor, om op aandrang van de minister iets anders te verkopen dan zo goed mogelijk samengesteld drinkwater. Zij zien de gevaren die hier dreigen.

Maar stel, dat het anders was! Dat die directies en commissarissen enthousiaste voorstanders waren van alle mogelijke medicamenten in het drinkwater. Wat konden wij er tegen doen? In Zuid-Holland is al een bedrijf, dat het doet. Misschien weten de klanten het niet eens.....

PRINCIPIIS OBSTA is een bekende Latijnse spreuk. Het is een opwekking, om bij het begin van de verkeerde weg te waarschuwen en niet halverwege. Daarom dienen we nu onze principiële bezwaren duidelijk te zeggen.

• *Vervolg van pag. 1*

het parlement een echec zal lijden. Maar helemaal zeker is hij er ook niet van, want het bijeenroepen van het parlement vindt hij een dwaasheid. De wens is bij hem — als bij zovelen — dan ook de vader van de gedachten. Of die wens in vervulling zal gaan, blijft echter een groot vraagteken.

De mogelijkheid, dat Gizenga een meerderheid voor zijn kabinet zal weten te organiseren (met nadruk op dit laatste woord) bestaat wel degelijk. Het is een publiek geheim, dat Loemoemba vorig jaar enorme geldbedragen heeft uitgegeven om een kleine meerderheid in het parlement achter zich te krijgen. De parlementariërs zijn in het afgelopen jaar — ook door de politici in Leopoldstad — nu niet bepaald parlementair behandeld en het gevaar, dat zij zich thans willen laten gelden, is niet uitgesloten. Kongo gaat dan ook spannende dagen tegemoet.

* * * C.M.B. en C.B.T.B.

Deze week hebben twee belangrijke geestverwante organisaties grote bijeenkomsten gehouden. De Christelijke Middenstandsbond hield zijn Zomercongres en de Christelijke Boeren- en Tuindersbond zijn jaarvergadering.

Met genoegen viel daarbij weer te constateren, dat beide een belangrijke rol in ons maatschappelijk leven spelen. Hun stem wordt door tienduizenden met instemming gehoord in het koor der vrije organisaties.

De voorzitter van de C.M.B., de heer H. de Mooy, hield een weloverwogen rede. Hij heeft het pleit gevoerd voor het toepassen van de spelregels bij de loonpolitiek, omdat anders een te sterke wegzuiging van werknemers uit de dienstverlenende sector (de middenstand) naar de industrie dreigt. De spanning tussen beide gebieden kan ook aanzienlijk worden verkleind bij doorvoering van prijsverlagingen in de industrie, aldus de heer De Mooy, Hij wees zijn gehoor op de noodzaak van een verantwoorde wetenschappelijke voorlichting van de consument. Hier ligt voor de vrije organisaties in samenwerking met p.b.o.-organen nog een grote taak. Het is goed dat hierop werd gewezen, want de huidige reclame-technieken weten hoe zij de „welvaartsgulden" uit de zak van het publiek moeten kloppen.

Als de C.M.B. zich bij monde van zijn voorzitter te weer stelt tegen „totale vrijheid", die in wezen bandeloosheid en egoïstische willekeur bevordert, dan blijkt ook hieruit de onmisbaarheid van een christelijke organisatie als deze. De C.M.B. gaat niet voetstoots akkoord met de dispensatie van het sluitingsgebod op zondag in 333 gemeenten. Ook hier trilde niet het stoffelijk belang van de ondernemer, maar bovenal zijn christenzijn door.

De christelijke middenstander kan ons inziens dankbaar zijn voor een organisatie, die meehelpt hem geen slaaf van het welvaartsstreven en de produktiviteitsjacht te doen worden. In een tijd waarin het gevaar daartoe meer dan ooit op de loer ligt en onmerkbaar vaak zijn slachtoffers besluipt, is het goed met beslistheid te horen uiteen zetten waar de C.M.B. staat.

Ook Mr. B. W. Biesheuvel heeft voor de C.B.T.B. de huidige problematiek van zijn bedrijfstak de revue doen passeren.

Men vraagt zich na kennisneming van al deze vraagstukken onwillekeurig af hoe sommigen nog kunnen denken dat de vrije organisaties vrijwel geen taak meer hebben. Bovendien blijkt telkens weer zonneklaar, dat een principiële bezinning onder branche- en beroepsgenoten niet mogelijk kan zijn zonder deze christelijke organisaties. Mogen deze beide grote bijeenkomsten bij duizenden opnieuw verlevendigen het besef, dat zij in de rijen van hun georganiseerde collega's thuishoren.

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

De algemene kinderbijslagverzekering

★ *De heer Smallenbroek (namens de meerderheid van de fractie): in grote lijnen accoord.*

★ *De heren Aantjes en Meulink: overwegende bezwaren.*

Aangezien ons blad vroeger persklaar moest zijn dan voorheen (zie het bericht op de voorpagina) was het niet mogelijk een volledig „bij" verslag van het debat over de kinderbijslag in de Tweede Kamer te geven.

Onze parlementaire medewerker geeft in bijgaand artikel nu zijn impressies, die hij op maandagavond en dinsdagavond opdeed. Uiteraard komen wij volgende week op dit belangrijke debat terug.

Maandagavond

HET ziet er momenteel nog niet naar uit dat het wetsontwerp, betrekking hebbende op de algemene kinderbijslagverzekering oorzaak zal zijn van een crisis tussen Kabinet en de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Hoe de situatie zal zijn als straks eventueel ook de Eerste Kamer zijn oordeel moet geven valt nog niet te voorspellen. Deze Kamer is uiteraard niet gebonden aan de beslissingen die door de Tweede Kamer zijn genomen.

Zoals de zaken nu staan kent niemand de concrete eindbeslissing met betrekking tot de door het wetsontwerp geregelde materie.

Afgezien van het feit hoe elke fractie staat tegenover de vraag of een kinderbijslag verzekering al dan niet aanvaardbaar is — ook politieke motieven kunnen een belangrijke rol gaan spelen.

Hoewel de P.v.d.A. niet kan zeggen dat zij nimmer achter het wetsontwerp heeft gestaan — het ontwerp draagt nog steeds de handtekeningen van twee socialistische ministers en een socialistische Staatssecretaris (van Sociale Zaken) — zij zullen als het hun uitkomt politieke munt uit de situatie proberen te slaan. Immers: de fracties waarop het huidige Kabinet wenst te steunen (en omgekeerd) zijn niet eenstemmig over de materie zelf. Men weet daarbij dat de moeilijkheden in het Kabinet bijzonder groot worden (met name voor de k.v.p.-ministers) indien dit wetsontwerp of eventueel een voor de K.V.P. acceptabel compromis de eindstreep niet zou halen.

Mogelijk zou dus kunnen zijn dat de P.v.d.A. er op uit is een dergelijke Kabinetscrisis af te dwingen met de kans dat de voor hen niet acceptabele huidige politieke constellatie zou verdwijnen.

Overigens is het de vraag of de P.v.d.A. en in het landsbelang en in haar eigen belang deze tactiek wil volgen. Men spint nog altijd meer en beter garen bij echte of veronderstelde moeilijkheden in het gehele regeringskamp, dan de K.V.P. bij voorbaat af te stoten.

De socialisten echter hebben in wijsheid zich niet definitief uitgelaten. De spanning is er dus niet uit.

Momenteel is de situatie aldus: de KVP is in zijn geheel voor dit ontwerp. De liberalen hebben, evenals de chufractie, meermalen duidelijk gezegd dat dit ontwerp in hun ogen een boos ontwerp is: een algemene volksverzekering gaat hun te ver. Van de a.r.-fractie is bekend dat een klein aantal zich evenmin met het ontwerp, zoals het daar ligt, kan verenigen. Amendering op bepaalde punten waardoor zij zich tenslotte met het ontwerp zouden kunnen verenigen moet vrijwel uitgesloten worden geacht.

Als de P.v.d.A. om welke reden dan ook terugkomt van haar in 1957 genomen beslissing, dan is er geen kans dat dit ontwerp wordt aangenomen.

Aangezien de huidige politieke constellatie — een kabinet zonder socialisten — nog steeds van groot belang wordt geacht en mitsdien een Kabinetscrisis, in deze vooral in internationaal opzicht moeilijker wordende tijden, niet verantwoord is, is er gestreefd naar een compromis — voor het geval de socialisten zouden laten weten dat zij tegen het ontwerp zouden zijn.

In het algemeen kan worden gezegd dat er wel een voldoende meerderheid aanwezig is voor een dergelijk compromis — met alle bezwaren van een compromis.

In elk geval de V.V.D., een groot deel van de C.H.U., de K.V.P. en het overgrote deel van de A.R.-fractie zullen daarmee genoegen nemen, al staat op voorhand vast dat niemand hiermee gelukkig zal zijn.

Overigens: de procedure om te ontkomen aan een eindstemming over het ontwerp, indien zou vaststaan dat het ontwerp de eindstreep niet haalt, en tegelijk het haalbare compromis aan de orde te krijgen is een niet gemakkelijke, nu niet iedereen — naar verwachting — zal willen meewerken.

Bovendien is een nadelig gevolg van een en ander dat, indien op basis van het compromis een nieuw wetsontwerp zal moeten worden ontworpen — het compromis zal in de uitwerking geen gemakkelijke zaak blijken te zijn — de bestaande nood in de kringen van de zelfstandigen zal blijven voortduren!

Dinsdagavond

EEN negental sprekers heeft zich blijkens het sprekerslijstje in laten schrijven. En het zijn over het algemeen niet de slechtsten van hun fractie. Na de gehouden fractievergaderingen (des morgens) komen de leden zo langzaam aan de zittingszaal binnen. Uit de gesprekken valt af te leiden dat in de fractiebijeenkomsten de kinderbijslagwet langdurig is besproken. De K.V.P.-fractie was erg laat klaar met haar discussies in eigen kring. Maar nog steeds weet de Kamer niet wat de P.v.d.A. zal doen. Heeft de politieke groep onder aanvoering van *Mr. Burger* overwonnen of is de zege aan de zijde van de heer *Berger en de zijnen?*

De betogen die worden uitgesproken zullen wel de nodige klaarheid geven. Misschien ook niet in eerste instantie. Dan is het wachten op het antwoord van de regering.

De strijd zal in het openbaar (en terecht) worden gestreden. Van een schijnvertoning, zal gelukkig geen sprake zijn — binnenskamers is een beslissing nog lang niet gevallen.

De spanning wijkt niet. De discussies over een aanpassing van de wet op de omzetbelasting — die een formele noodzakelijkheid is — is wat langdradig. Men leest op de gezichten van de overige Kamerleden dat zij zich afvragen waarom hieraan nog zovele woorden gewijd worden.

Minister Van Rooy, de katholieke minister van sociale zaken zal het wetsontwerp verdedigen, daarin bijgestaan door twee staatssecretarissen: dr. Veldkamp (de deskundige op het gebied van middenstandszaken) en *dr. Van den Berge*, de knappe belastingkenner.

Namens de V.V.D. sprak de heer **Corver.** Het woord verzekering wekte bij hem afkeer. Is kinderzegen dan een risico? De heer **Smallenbroek (A.R.)** heeft hun een duidelijk antwoord gegeven: „De heer Corver vergist zich, omdat het doel van de kinderbijslag niet is een bijdrage te leveren voor de gezins**opbouw** maar in het wat meer steun geven aan de ouders, om hun kinderen op te kunnen voeden tot mensen in de maaschappij die zullen kunnen leven overeenkomstig de gaven die hun Schepper hen heeft gegeven."

De V.V.D. meent dat Kinderbijslag voor zelfstandigen iets geheel anders is dan kinderbijslag voor werknemers. De zelfstandigen kunnen zoveel verdienen als ze willen, maar de werknemers zijn gebonden aan loonregelingen. Natuurlijk, in een noodsituatie van zelfstandigen mag er wel iets gedaan worden.

De werkelijk noodlijdenden moeten worden geholpen. Maar waar de grens ligt van noodlijdendheid wilde de heer Corver niet aangeven. In principe ligt het voor hen zo dat het onaanvaardbaar is het nationaal inkomen te gaan herverdelen op grond van het kindertal waarbij het beginsel van de draagkracht buiten beschouwing wordt gelaten.

Kwade kansen en goede kansen moet de ondernemer nemen. En daarmee was een zgn. volksverzekering: één regeling voor werknemers en zelfstandigen, veroordeeld.

Hij wilde een regeling voor werknemers èn een voor de zelfstandigen, waarbij de laatsten alleen dan recht op kinderbijslag hebben indien hun inkomen beneden een bepaalde grens zou liggen terwijl voor ongehuwden een vrijstelling moest worden ingevoerd.

De heer Smallenbroek (AR) liet een ander geluid horen. Allereerst al omdat hij aantoonde dat van een schijndebat geen sprake was. Hier ligt een ontwerp, dat normaal door de fractie beoordeeld is, waarbij wensen, belangrijke wensen naar voren zullen worden gebracht. Na het ministerieel antwoord zal de beslissing vallen — waarbij alle facetten zullen worden overwogen. Uiteraard ook het antwoord op de vraag wat er zal moeten geschieden als de regering niet al de geuite wensen kan inwilligen.

Het principe van de kinderbijslag is niet alleen een KVP denkbeeld. Uitvoerig toonde hij aan dat in beginsel deze gedachte al lang door de AR was aanvaard. Zeer duidelijk is dit tot uitdrukking gekomen in 1951, uit de rede van wijlen de heer Stapelkamp ter gelegenheid van de noodregeling voor zelfstandigen.

Naast een beloning voor de prestatie moet er ook plaats zijn voor het behoefte element, op de basis van de verzekeringsgedachte.

Het is, óók voor de zelfstandige niet juist als deze voorziening alleen mogelijk is via sociale noodfondsen uit de algemene middelen betaald.

De grondgedachte van het ontwerp is niet in strijd met de a.r.-gedachte. Weliswaar zou het ideaal zijn dat de voorziening niet bij wet zou geschieden maar geregeld zou worden door belanghebbenden zelf. Doch gelet op de vroegere ervaring is dit laatste niet te verwachten — helaas. En daarom moet de overheid wel met een wettelijke regeling komen.

Over de kinderbijslag voor werknemers bestaat praktisch geen verschil van mening meer. Zonder strijd, ook in eigen kring, is dit echter niet gegaan. Hij voorziet dat m.b.t. de kinderbijslagregeling ten behoeve van de zelfstandigen deze zelfde weg zal worden afgelegd en hoopt van harte dat het zal geschieden.

Een regeling moet algemeen worden gehouden. Immers een bijslag voor alleen de minderdraagkrachtigen zou de kinderbijslag denatureren tot een sociale bijstandregeling. Er is maar één conclusie: gezamenlijk dragen betekent geen inkomensgrens.

Toch zou het gewenst zijn — een wetgeving mag niet alleen een produkt van verstand en intellect zijn — om psychologische redenen de ongehuwde vrouwen boven een bepaalde leeftijd vrij te stellen — al past het eigenlijk niet in het systeem.

Weliswaar is volledige financiering uit 's rijksschatkist onjuist, maar aanvullende bijdragen b.v. ten behoeve van de vrijstelling der ongehuwde vrouw èn de bijslag voor het eerste en tweede kind zou aanvaardbaar kunnen worden geacht.

De premielast mag ook niet te hoog worden: een sociale verzekering moet betaalbaar blijven — anders verliest zij het karakter van het dragen van elkanders lasten.

Hij verdedigde de kinderbijslag voor zelfstandigen op nadrukkelijke wijze. Zoals de kinderbijslag voor werknemers een correctie is op de loonvorming is dit voor de zelfstandige in feite een correctie op de prijsvorming. In beide gevallen wordt hierdoor bereikt dat het face gezinsgrootte in de in-

Vervolg op pag. 6

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
Wagenlngen — Telefoon 08370-3750
Telex 32121

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN
Wordt U te zwaar? Neem de onschadelijke Indische
ONTVETTINGS-PILLEN
40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40
(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-afdrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31
Verhoog Uw gal- en leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend, zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65
N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- en BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467 — 4468
Uw adres voor recepties en partijen

drukkerij
zwagers
Sinds 1903
NIEUWE BINNENWEG 460 - 4[illegible] — ROTTERDAM

Pomp-problemen
POMPEN
brengen uitkomst voor
☆ BEREGENING
☆ BEVLOEIING
☆ BEMALING
met Diesel-, Benzine- of Elektro-motoren
„Ceha"
POMPENFABRIEK LUNTEREN
TELEFOON 253 - 706 - 383 (08388)

C. Lind & Zoon — Anno 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 221443 conversie-afd.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
Effectenbeurs Nis 8 Tel 49328 - 3 lijnen - 46640.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

UTRECHT

BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
DRIFT 13, UTRECHT
wil u gaarne van advies dienen.

ZEIST

Uw interieur
SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!
FIRMA W. VAN TELLINGEN
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

DORDRECHT

Gebruikt u veel enveloppen?
Zend dan uw volgende aanvraag aan
DRUKKERIJ J. DE LONGTE
DORDRECHT - Telefoon (01850) 4432

Voor uw KOLEN en OLIE
huisbrand of industrie
ZWIJNDRECHTSCHE VEREENIGDE BRANDSTOFFENHANDEL
Zwijndrecht, Ringdijk 650, Telefoon 25295 en 5926

LEIDEN

PRONONCE
Textiel - J. Verduyn
LEIDEN: Breestraat 65 — Telefoon 21800
OEGSTGEEST: Geversstr. 41, Telefoon 23917

Nieuwe stap op weg naar BEZITSVORMIN

REEDS op het eerste christelijk sociaal congres van 1891 werd met nadruk er op gewezen dat het niet in overeenstemming met de Heilige Schrift is te achten dat grond en kapitaal zich ophopen in de handen van zeer weinigen. De bezitsvormingspolitiek nu bedoelt een steentje bij te dragen tot het opheffen van de toestand dat er één **heel veel** heeft en de ander slechts **weinig of niets.**

Het is niet de bedoeling (noch van dit kabinet, noch van de A.R.-fractie), door deze politiek tot het vormen van bezit voor brede lagen van ons volk, in korte tijd een soort heilstaat te verwerkelijken. Wij kennen niet slechts de zegen, maar óók het gevaar van bezit.

Drs. Hazenbosch zei het enkele maanden voor zijn verscheiden zo: „Wij bepleiten de bezitsvormingspolitiek niet omdat wij menen daarmee de hemel een stukje dichter naar de aarde te kunnen halen. Maar wij bepleiten die wel omdat wij hopen daarmee een stukje hel uit het mensenleven te kunnen terugdringen."

Bij bezitsvorming voor brede lagen van de bevolking gaat het er om een weg te vinden voor de werknemer — en straks voor heel het Nederlandse volk, blijkens de mededeling van de **staatssecretaris Schmelzer (KVP)** aan de Tweede Kamer — om hem er toe te brengen een bescheiden eigen bezit te vormen. Slaat dit aan dan zal dit een nieuwe stap betekenen op de weg naar wat meer onafhankelijkheid, wat meer vrijheid en wat meer zich mede verantwoordelijk voelen voor de ontwikkeling van de samenleving.

Verantwoordelijkheid

DE heer **Van Nierop (AR)** heeft duidelijk gesteld dat voor deze bezitsvorming niet allereerst de overheid aansprakelijk is. De overheid is geen manusje van alles! Ons volk dient hoe langer hoe meer te gaan beseffen dat wie opkomt voor de vrijheid en de verantwoordelijkheid voor de individuele mens, er fout aan doet altijd in de eerste plaats aan die overheid te denken. De brede lagen waarvoor de bezitsvorming bedoeld is, zijn zelf allereerst verantwoordelijk!

Daarom achtte hij het een juist uitgangspunt van dit ontwerp dat de bezitvormingspolitiek niet begint met wat te doen maar met wat te vragen!

Te vragen, dat men een deel van het inkomen gaat sparen inplaats van onmiddellijk uit te geven. Dit sparen behoort in deze tijd helaas nog niet tot het gedragspatroon van de gemiddelde mens. En de beperkte taak van de overheid in deze materie is nu enkel, door het geven van een bezondere prikkel, de mens tot sparen aan te moedigen.

Die prikkel is: als de werknemer spaart gedurende een aantal jaren (van 4—10 jaar), dan is een extra uitkering, gedaan door zijn werkgever (overigens tot een maximum van *f* 390,— per jaar) vrij van belasting en van sociale verzekeringspremies. De heer **Van Nierop (AR)** had wel een enkel bezwaar tegen het voorliggende ontwerp. Waarom was er b.v. niet een maximum inkomensgrens aangebracht waarboven het fiscale voordeel niet zou kunnen worden genoten. Uit het antwoord van de staatssecretaris bleek dat de administratieve moeilijkheden van dien aard zouden zijn dat een ernstige vertraging in de uitvoering zou optreden. Bovendien zou de zekerheid omtrent de vraag wie in een bepaald jaar wel en in een ander jaar niet in het voordeel zou delen ernstig ondergraven worden.

Een ander nadeel van de huidige regeling is het feit dat een werknemer het voordeel van de vrijdom voor belasting en sociale premieheffing kan genieten, als de werkgever een spaarregeling of winstdelingsspaarregeling instelt. Hij deed daarom een dringend beroep op de werkgevers dergelijke regelingen te scheppen. **Ook bij hen ligt hier een bijzondere verantwoordelijkheid. Het zou een behartigenswaardige zaak zijn, aldus de heer Van Nierop (AR) indien in sommige bedrijfstakken de nadruk werd gelegd op dit soort regelingen inplaats van op loonsverhogingen en arbeidstijdverkortingen.**

Van geen betekenis

VAN socialistische zijde werd nogal schouderophalend over dit wetsontwerp geoordeeld. **De knappe theoreticus, drs. Den Uyl** was de woordvoerder van de P.v.d.A.

Hij vond deze zaak een futiliteit. Het besparings resultaat zal wel niet de moeite waard zijn. De bezitsvorming onder dit Kabinet heeft geen wezenlijke betekenis. De ontwikkeling van de bezitsverdeling gaat duidelijk de verkeerde kant op. Hij betwijfelde bovendien of de werknemers met een inkomen van *f* 5.000,— per jaar wel in de verleiding mogen worden gebracht om te sparen. Dat spaargeld zou het gezin hard nodig hebben voor de gezinsuitgaven.

De achtergrond van het betoog van de heer Den Uyl is duidelijk. Niet de vorming van bezit in de persoonlijke sfeer mag doel zijn. Integendeel, dat persoonlijk bezit moet begrensd worden. De eigendom van het nationale vermogen moet komen te berusten in overwegende mate bij de geïnstitutionaliseerde ondernemingen en daarnaast de pensioen- en verzekeringsfondsen — het gezamenlijk bezit van werknemers en de overheid.

Weliswaar erkent de **ARP** de bijzondere betekenis van gezamenlijk bezit in de vorm van sociale verzekeringsfondsen, maar daarenboven is persoonlijk bezit van niet te onderschatten betekenis.

De heer Den Uyl achtte dat een van overheidswege tegengaan van verdere concentratie („klonteren") van grote vermogens een juister uitgangspunt. Een forse herverdeling van het bezit is veel beter, de vermogensbelasting en de successierechten moesten sterk worden verhoogd en een vermogenswinstbelasting zou maar moeten worden ingevoerd, naast de vorming van fondsen voor de (gezamenlijke) werknemers, welke fondsen moeten worden gevoed uit de winsten der bedrijven.

> Tegemoetkoming ter bevordering van het sparen door werknemers

Hakken of bouwen

DE staatssecretaris merkte op dat dit een uitgangspunt is dat dit kabinet beslist niet onderschrijft.

Niet hakken aan de top (daardoor komt de individuele werknemer bovendien niet aan een eigen duurzaam bezit), maar bouwen aan de voet: een vrijwillige verschuiving van vermogen ten laste van de aandeelhouders en de fiscus ten voordele van de individuele werknemer.

Hij meent, gelet op de ervaring opgedaan met de reeds bestaande jeugdspaarregelingen en ambtenaarspaarregelingen, dat deze geringe belastingverlaging een 300.000 werknemers zou brengen tot het sparen van 300 tot 500 gulden per jaar en per persoon. Ook in de sector van de lagere inkomens. Immers de spaarbanken over het algemeen gaan de groten hun geld daar niet naartoe — blijken met hun jaarlijkse overzich dat het aantal spaarders toeneemt het bedrag der ingelegde gelden.

In 1957 nog slechts 257 miljoen 1959 reeds 1060 miljoen.

In percentages van het nation inkomen: 1957: 0.8%; in 1959: 3%.

Het aantal jeugdige spaarders toe (door de premieregeling) in jaar van 320.000 tot 380.000. De ami naren deelname steeg van 35 tot procent.

Deze harde feiten werden niet dovemansoren gesproken. De P.v. ging ten slotte met het wetsontw akkoord.

Studiekosten

TOCH dreigde nog een moeilijkh De P.v.d.A. nl. stond er op heer Den Uyl zou desnoods een Kam uitspraak vragen — dat als bestedi object van het spaargeld ook zou w den aangewezen de studiekosten. dit niet gebeurde zou men teg stemmen.

Staatssecretaris **Van den Berge** financiën — niet aangesloten bij partij) bestreed deze wens. Niet om hij niet overtuigd was van de g waarde van de studie (studiekos zijn vaak een betere belegging dan effecten portefeuille) maar de moeil heid zat in het nagaan of de stu werkelijk werd gevolgd. Hij sloot studiekosten niet uit, maar zou spaarregeling op dit punt nader wil beoordelen. Een speciale vergun blijft mogelijk om studiekosten al aan te wijzen als beleggingsobject elk geval als de studie verband ho met het bedrijf (onderneming) w van de spaarregeling uitgaat.

Na de replieken trok de heer Uyl de reeds ingediende motie in, geen hij kennelijk op eigen ho (zonder overleg met zijn fractievo zitter) had gedaan! Na intrekking motie was in de Kamer een vinn gebarende, staande **mr. Burger (h tievoorzitter P.v.d.A.)** te zien en horen tegenover een wat timide **Den Uyl.** Maar brokken schijnen niet te zijn gemaakt — althans buiten bleek hiervan (nog) niet.

Schadeloosstelling aan huurders

VOOR de tweede maal moest de handeling van dit onderwerp w den uitgesteld. Dat was jammer om deze zaak nu al langere tijd slee

Huurders van gebouwde onroere goederen die gebruikt worden als drijfspand, hebben tot nu toe g recht op een schadevergoeding bij eigening of overheidsvordering. was nimmer een rechtvaardige za Te minder in deze tijd waarin de ve ging van een bedrijf op een and plaats (gedwongen!) veel geld g kosten.

Politieke partij en verkeer

WANNEER het Program van Actie 1956 van de A.R.-Partij constateert, dat de veiligheid op de weg een probleem van de eerste orde is, dan geldt dat vandaag in nog sterkere mate dan in de dagen, waarin dat program werd opgesteld. De achter ons liggende periode van vijf jaar is er een geweest van onvoorzien snelle toeneming van het verkeer en een daarmee gepaard gaande toeneming van de gevaren op de weg. Het zou dan ook niet alleen voor de hand gelegen hebben, dat ook in het Program van Actie van 1959 een paragraaf over de verkeersveiligheid was opgenomen, maar bovendien dat er bij de jaarlijkse begrotingsbehandeling en bij andere voorkomende gelegenheden in het debat met de regering een veel ruimere plaats aan dit vraagstuk was gegeven.

Geen financiële belemmeringen

NU is in ons eerste artikel de vraag gerezen, wat verstaan moet worden onder het „met alle middelen bevorderen" van de verkeersveiligheid en wat in het bijzonder een christelijke partij daaronder moet verstaan. Met andere woorden: hoever moet de overheid in het verkeer ingrijpen ter bevorder van de verkeersveiligheid?

Het wil ons voorkomen dat er g verschil van mening zal bestaan o het feit, dat de verkeersveiligheid zeer hoge mate van prioriteit beho te hebben in financieel opzicht. aantal doden, dat het verkeeer eist zo groot dat we moeten spreken een jaarlijks terugkerende, een ja lijks ernstiger wordende nation ramp. Wat het aantal slachtoffers treft, staat zij op één lijn met de tersnood die ons land in 1953 t maar door de jaarlijkse terugkeer zij vele malen erger. Miljoenen gulde zijn gemoeid met de werken, die no zijn om een herhaling van de ov stromingsramp te voorkomen. Niem denkt er — gelukkig — over om die miljoenen te beknibbelen, m hoe vaak gebeurt het niet, dat noodzakelijke wegverbetering, wa door mensenlevens gespaard zou worden, op de lange baan wordt schoven omdat het een kwestie enkele duizenden of tienduizend guldens is? Wordt het financiële ar ment ook niet herhaaldelijk geho wanneer bij de Nederlandse Spo wegen wordt aangedrongen op het heffen van gelijkvloerse kruisingen het beveiligen van overwegen?

C. VAN NIEROP

Het Kabinet wenste oorspronkelijk die gevallen een bedrag als schadevaststelling te geven gelijk aan maximaal drie jaar de opbrengst van het bedrijf (of een bedrag gelijk aan 5 maal de jaarhuur; ter keuze).

De **AR-fractie** had laten blijken bij de openbare behandeling van het ontwerp **(door dr. Meulink)** dat deze vergoeding te laag moest worden geacht. Verdere fracties waren dezelfde mening toegedaan. In gemeen overleg tussen Kamer en minister Beerman (VHU) is een akkoord bereikt: de nieuwste termijn werd gesteld op acht jaar.

De **VVD** tezamen met de **P.v.d.A.** hadden zich hierin niet laten vinden. De bepaling dat, indien in die periode het onroerend goed nog gebruikt zou worden in het bedrijf, een relatief hogere schadevergoeding zou worden toegekend, kon in hun ogen geen genade vinden. Per amendement werd voorgesteld deze laatste bepaling te laten vervallen.

Niettegenstaande de minister het onaanvaardbaar liet horen, de mededeling tevens inhoudende dat hij het wetsontwerp zou terug nemen, vroeg mr. **Verkhouwer (VVD)** uitdrukkelijk stemming, met de praktische zekerheid dat zijn amendement zou worden afgestemd.

Merkwaardig was bovendien dat hij niet kunnen weten dat het quorum niet aanwezig zou zijn, zodat de stemming moest worden uitgesteld.

Absent

Bij de stemming bleek dat in het Kamergebouw slechts 62 van de 150 leden aanwezig waren. 34 leden in „rechterzijde" en 28 leden ter „linkerzijde". Hoewel meerdere afwezige Kamerleden rechtens afwezig waren in verband met het veelomvattend wordende Europese parlementaire werk en hoewel het werk van een Kamerlid met zich brengt dat veel werkbezoeken moeten worden gebracht en oriënterende besprekingen moeten worden gevoerd wil dat werk goed worden gedaan, het absentisme ook in de tijd dat de Kamer verdert — is beslist een storende factor in de regelmatige afdoening van zaken. De leden zullen daarvoor begrip moeten opbrengen.

Vraagstuk (2)

De politieke partij zal in het gesprek met de overheid over de verkeersveiligheid niet mogen wijken voor het financiële argument, in het bijzonder niet in deze tijd waarin voor zoveel onder belangrijke zaken geld beschikbaar is. Wanneer de overheid van het verkeer offers vraagt voor maatregelen, die met de veiligheid weinig of niets te maken hebben (spatlappen, stroring e.d.) mag van de overheid verwacht worden, dat zij zelf het voorbeeld geeft door op ruime schaal geld beschikbaar te stellen voor het opheffen van levensgevaarlijke situaties voor al die maatregelen, die de verkeersveiligheid doeltreffend kunnen bevorderen.

Ook mag van de overheid gevraagd worden, dat zij het geld efficiënt beheedt en dat de projecten, die uitgevoerd zullen worden, zorgvuldig en zoveel deskundig worden voorbereid. Het handenvol geld gekost hebbende Hopperbol is een voorbeeld, hoe het niet moet.

Zwaardere straffen noodzakelijk

In de tweede plaats lijkt het ons beslist noodzakelijk dat in het politieke overleg over de verkeersveiligheid met grote kracht wordt aangedrongen op een verhoging van de strafmaat voor verkeersdelicten. Nu de verkeersdichtheid zo snel toeneemt en zich in het bijzonder onder de wielrijders en de voetgangers zeer grote aantallen kinderen en bejaarden bevinden, dient iedere weggebruiker en vooral zij, die gemotoriseerd aan het verkeer deelnemen, zich voortdurend zeer sterk van zijn verantwoordelijkheid bewust te zijn. In het algemeen zijn de straffen, die aan verkeerszondaars worden opgelegd, niet meer in overeenstemming met de ernst van de huidige verkeerssituatie en met het noodzakelijke verantwoordelijkheidsbesef. Hier dient ook in het oog gehouden te worden de welvaart van deze tijd. Een boete van enkele tientallen guldens, vaak zelfs van enkele honderden guldens, maakt nauwelijks indruk meer, nog afgezien van de gevallen, waarin die boete met de overige autokosten „voor rekening van de zaak" komt. Toch komt het nog veelvuldig voor dat roekeloos rijden of onvoldoende kennis van de voorschriften, waarvan zware verwonding of de dood van een andere weggebruiker het gevolg is geweest, met dergelijke boetes wordt gestraft. Zwaardere en andere straffen zijn noodzakelijk, wil de bestraffing mede dienstbaar zijn aan het bevorderen van de verkeersveiligheid en wil de schuldige het besef krijgen, dat de jaarlijkse nationale ramp mede op zijn naam staat.

De bestraffing van hen, die zich onder invloed van alcohol op de weg begeven, dient zo streng te zijn, dat hieraan radicaal een einde komt.

Diep ingrijpen ?

TER bevordering van de veiligheid zijn in de loop der jaren een indrukwekkend aantal voorschriften uitgevaardigd en maatregelen getroffen. Om maar één enkel voorbeeld van de laatste tijd te geven: het aanleggen van oversteekplaatsen voor voetgangers, een maximum snelheid voor bromfietsen en een maximum snelheid voor motorvoertuigen binnen de bebouwde kom. Hoewel deze maatregelen ongetwijfeld de veiligheid verhoogd hebben — misschien kunnen we beter zeggen: de onveiligheid verminderd hebben — zijn de aantallen ongelukken en slachtoffers nog altijd schrikbarend.

De lezer, wiens standpunt wij in ons vorige artikel samenvatten, trekt hieruit de conclusie, dat dus verdergaande maatregelen nodig zijn. Wanneer er bij een maximum snelheid van 50 km per uur in de steden nog een belangrijk aantal verkeersdoden te betreuren valt, moet die maximumsnelheid lager gesteld worden. „De bromfietsen zijn al afgesteld op 40 km/u; dan komen nu aan de beurt de auto's en de motorrijwielen", schreef hij, waarbij zijn uitgangspunt was, dat een aantal van bijna 2000 doden in het verkeer in het bijzonder voor christenen onaanvaardbaar is.

Wie dit standpunt inneemt, moet wel goed in het oog houden tot welke consequenties het leidt, niet alleen op het gebied van het verkeer. Wij staan als christenen in een wereld, waarin de mens zich van alle mogelijke hulpmiddelen bedient, die een gevaar voor het leven kunnen inhouden. Naarmate de wetenschap en de techniek voortschrijden, komen er nieuwe middelen en nieuwe toepassingen ter beschikking en nemen ook de gevaren toe. Uiteraard brengt de ontwikkeling van wetenschap en techniek ook nieuwe voorzorgs- en beveiligingsmogelijkheden, maar de praktijk wijst uit, dat de gevaren niet geëlimineerd kunnen worden. Deze ontwikkeling en de risico's, die zij meebrengt, aanvaarden wij. De christelijke levensovertuiging heeft in vroeger dagen niet geleid tot een massaal protest tegen het gebruik van schepen, hoewel scheepsrampen veelvuldig voorkwamen en er wordt vandaag geen actie ontketend tegen het gebruik van grote, supersnelle verkeersvliegtuigen, hoewel één vliegtuigongeluk soms tientallen slachtoffers maakt. Er zou ook buiten het terrein van het verkeer een reeks voorbeelden te geven zijn van risico's, die de mens loopt door het gebruik van machines, het werken met gevaarlijke stoffen, het uitoefenen van gevaarlijke beroepen. De christelijke opvatting aanvaardt die situatie; van een algemene veroordeling kan althans niet gesproken worden.

Moeten christenen nu op één gebied de hand opheffen en trachten de ontwikkeling tegen te gaan? Want daarop komt toch in feite het standpunt van de briefschrijver neer. Wanneer hij zegt, dat een aantal van bijna 2000 verkeersdoden per jaar in het bijzonder voor christenen onaanvaardbaar is, rijst onmiddellijk de vraag waar de grens van het aanvaardbare ligt. Wanneer het aantal slachtoffers teruggebracht zou kunnen worden tot duizend, zou dan een voor chistenen aanvaardbare situatie zijn bereikt, of pas bij vijfhonderd of wellicht bij een verkeerssituatie die in het geheel geen slachtoffers meer vraagt?

Deze vraag moet gesteld worden omdat het antwoord er op bepalend is voor hetgeen een christelijke partij van de overheid moet vragen ten aanzien van de verkeersveiligheid.

Zou nl. het terugbrengen van het aantal slachtoffers met enkele honderden een voor christenen aanvaardbare situatie opleveren, dan zouden wij onmiddellijk instemmen met de mening van de briefschrijver, dat de maximumsnelheid verlaagd zou moeten worden.

Naar onze overtuiging heeft het standpunt van de briefschrijver echter de consequentie, dat gestreefd moet worden naar het kleinst mogelijke aantal slachtoffers en dat het dus de taak van een christelijke partij is bij de overheid aan te dringen op een diep ingrijpen in het verkeer. Dat ingrijpen zal dan inderdaad zeer ver moeten gaan, wil het beoogde doel worden bereikt. Misschien zal een snelheid van ca 30 km per uur in de bebouwde kom en van ca 60 km per uur op de autowegen aan het doel beantwoorden. Maar wanneer zulke drastische maatregelen worden gevraagd, is moeilijk in te zien waarom die maatregelen zich zouden moeten beperken tot de snelheid. Van de overheid zou dan ook gevraagd kunnen worden dat zij de verkeersdichtheid gaat bestrijden, bijvoorbeeld door hoge belastingen op de aanschaf en het houden van vervoermiddelen te heffen, door de invoer van auto's te beperken, door de eis te stellen dat men moet aantonen een gemotoriseerd vervoermiddel beslist nodig te hebben, door een veel strengere selectie bij de afgifte van rijvaardigheidsbewijzen.

Kortom, er zouden legio maatregelen van de overheid te vragen zijn om tot een grote mate van veiligheid in het verkeer te komen en wij menen, dat het standpunt van de briefschrijver inderdaad tot die consequentie moet leiden.

Inconsequent

AAN de andere kant echter zou dit tot vele inconsequenties leiden. Indien het immers de plicht van een christelijke poiltieke partij zou zijn zulke ingrijpende maatregelen op het gebied van het verkeer te eisen, zou zij dat ook op andere terreinen, waar gevaar voor het leven aanwezig is, moeten doen. Bovendien zou zij een ingrijpen van de overheid op het economische en particuliere leven bepleiten, dat in strijd is met de opvatting van de A.R.-Partij over de taak van de overheid. Enerzijds zou zij een grote mate van vrijheid voor het bedrijfsleven en het bevorderen van ruime ontwikkelingsmogelijkheden bepleiten, *anderzijds zou zij moeten aandringen* op beperking van dat alles, want daarop zouden ingrijpende verkeersmaatregelen stellig niet zonder invloed blijven. Ook met spreiding van de welvaart, bezitsvorming, het streven om recreatiemogelijkheden binnen het bereik van velen te brengen, is een drastisch overheidsingrijpen op verkeersgebied niet in overeenstemming te brengen.

Taak voor christenen

WIJ onderschrijven de stelling, dat een zo groot aantal doden en gewonden als het verkeer in ons land thans jaarlijks eist, voor christenen onaanvaardbaar moet zijn. Dat hieruit voor een christelijke politieke partij de plicht zou voortvloeien van de overheid zulke maatregelen te vragen, dat de situatie aanvaardbaar wordt, kunnen we niet onderschrijven omdat een werkelijk aanvaardbare situatie pas bereikt zou kunnen worden bij een optreden waarvoor nauwelijks een grens is aan te geven. Wel zien wij voor christenen en dus ook voor een christelijke politieke partij een belangrijke taak in het bevorderen van de verkeersveiligheid. Daarop willen wij in een laatste artikel nader ingaan.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telef. 0 1850-3123-1123
PAPENDRECHT

KAKES' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden ...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
NIEUWBOUW en
ONDERHOUDSWERKEN
Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon 0 1894: 230
OUDERKERK AAN DE IJSSEL
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS, ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ. ENZ.

Timmerfabriek VERMEULEN n.v.
MILL (N.B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
EXPORT: BELGIË, DUITSLAND ETC.

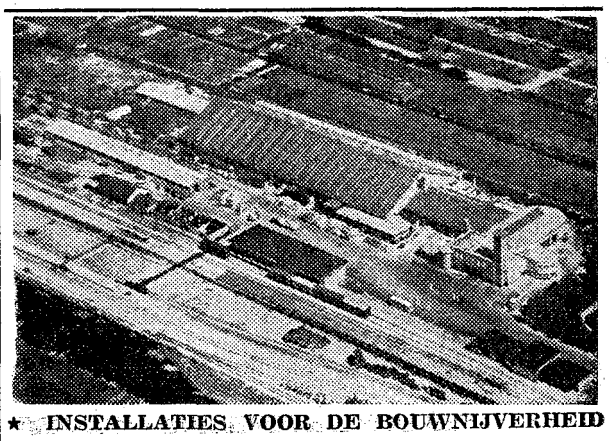

★ INSTALLATIES VOOR DE BOUWNIJVERHEID
★ TRUCKMIXERS
★ MACHINEBOUW EN CONSTRUCTIEWERK
N.V. MULDER's
fabriek van rollend materieel
BOSKOOP — Telefoon 01727—2251
EIGEN VESTIGING IN TORONTO, CANADA

A. Baars Azn
Exploitatie van baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

Koopt bij onze adverteerders

In Straatsburg waren Afrikanen en Europeanen eensgezind

ZE zijn in groten getale naar Straatsburg gekomen, de zwarte Afrikaanse parlementsleden. Met de leden van het Europees Parlement vulden ze de grote vergaderzaal van het Huis van Europa geheel. Hun kleurige toga-achtige gewaden, hun tulbanden en andere, dikwijls met goud bestikte hoofddekseltjes waren een lust voor het oog. Met verve debatteerden zij, Haidara uit Mali, Promontorio uit Kongo, Savi de Tove uit Togo, Ratsitohara van Madagaskar. Hun leider, Lamine Gueye, voorzitter van de Nationale Vergadering van Senegal, ervaren rot in het politieke vak, deed op de voorzitterszetel niet het minst onder voor de president van het Europees Parlement prof. Hans Furler.

Hebben Europa en Afrika iets met elkaar te maken? Reeds lang geleden is deze vraag gesteld. Ze klonk weer toen in de vijftiger jaren het EEG-verdrag werd opgesteld. Drie van de zes landen van de Europese Economische Gemeenschap bezaten uitgestrekte koloniën in het zwarte werelddeel. Vooral Frankrijk had er zich een koloniaal rijk opgebouwd. Welke zou de plaats zijn van deze overzeese gebieden in het gemeenschappelijk Europa?

De zes staten gaven hierop ten antwoord, dat zij positief hebben bij te dragen tot de ontwikkeling van deze gebieden. In het EEG-verdrag ontwierpen zij een stelsel van economische bepalingen, op grond waarvan de produkten uit deze aan de Euromarkt geassocieerde gebieden voorkeur zouden krijgen op de markten van de zes. Deze associatiebepalingen zouden vijf jaar gelden. Tevens stelden zij het Europees Ontwikkelingsfonds in, een orgaan bedoeld voor de financiering van sociale en economische projecten in de overzeese gebiedsdelen, dat binnen vijf jaar zou moeten kunnen beschikken over ruim 580 miljoen dollar. Wanneer men weet, dat in het EEG-verdrag op 1 januari 1958 in werking trad, begrijpt men, dat begin 1963 nieuwe associatiebepalingen van kracht zullen moeten zijn.

Intussen — men raadt het reeds — zijn de meeste geassocieerde Afrikaanse landen zelfstandig geworden. Het koloniale bewind trok zich terug. De overdracht van de soevereiniteit had in het algemeen zeer vreedzaam plaats, vooral in de voormalige Franse gebieden, een feit, waarop de Fransen met recht trots kunnen zijn. Vraag werd of de aan de Euromarkt geassocieerde landen hun bijzondere positie binnen de EEG zouden moeten behouden. Ze konden kiezen. Zonder uitzondering kozen zij vóór de band met de EEG.

MÉT EUROPA?

OPNIEUW zullen de Afrikaanse staten moeten kiezen, wanneer volgend jaar de nieuwe associatiebepalingen tot stand komen. Zelfstandig zullen zij hun houding ten opzichte van Europa moeten bepalen. Zal de band binnen de EEG blijven bestaan? Pessimisten wijzen erop, dat de Afrikanenkoste wat het kost zich van Europa zullen afkeren. Zij krijgen ongelijk.

Wat is immers intussen gebeurd? Van mening, dat het zaak is, tijdig het overleg met de Afrikanen te openen, hebben zowel het Europees Parlement als de EEG-ministeraad enkele initiatieven genomen. Binnenkort heeft op regeringsniveau Europees-Afrikaans overleg plaats. De parlementen hebben reeds het hunne tot dit overleg bijgedragen. De vorige week waren het Europees Parlement en delegaties van de zestien geassocieerde staten in Afrika in Straatsburg bijeen.

Het was een evenement, een historische gebeurtenis. Broederlijk dooreen zaten zij, Europeanen en Afrikanen. Tussen Europese socialisten en christen-democraten de donkergekleurde delegaties. De nazaten van de oude moren uit Mauretanië, wie de zeeschuimersgloed nog uit de ogen straalde. De patriarchale parlementariërs uit Madagaskar, een wit dopje op het eerbiedwaardige hoofd. De rijzige hoogwaardigheidsbeklederś uit Opper-Volta, wier hele gang en houding gezag verraadt.

Hoog waarderen ze hun pas verworven zelfstandigheid. „Géén beslissingen zonder ons!" Verwijten over het kolonialistische bewind uiten ze niet. Integendeel, ze prijzen zelfs Frankrijk voor de ontwikkeling, die het in hun landen heeft gebracht. „Zonder Frankrijk hadden wij niet bereikt wat wij thans zijn." Het is echter niet genoeg. „Om van onze armoede verlost te worden, hebben wij het recht hoge verwachtingen te koesteren van de saamhorigheid, die het stuwende element van de EEG schijnt te zijn."

GROTE ARMOEDE

DEZE landen zijn arm. De meeste geassocieerde Afrikaanse staten kampen met voortdurende tekorten op de betalingsbalans. Hun leiders zien de rijkdom van Europa. Zij zien ook de omstandigheden, waaronder hun eigen volkeren moeten leven: een harde strijd om het bestaan. Door samenwerking tussen Europa en Afrika zou verbetering tot stand gebracht kunnen worden.

Op 5 juni kwamen de Afrikaanse parlementariërs in Ouadougou in Opper-Volta bijeen om hun wensen over deze samenwerking te formuleren. Aanwezig waren, evenals twee weken later in Straatsburg, delegaties uit Kameroen, Centraal-Afrika, de beide Kongo's (het voormalige Belgische en Franse), Ivoorkust, Dahomey, Gabon, Opper-Volta, Madagaskar, Mali, Mauretanië, Niger, Senegal, Somalia, Tsjaad en Togo. In vijf werkdocumenten formuleerden zij hun wensen.

Wanneer, aldus deze documenten, volgend jaar nieuwe associatie-overeenkomsten worden gesloten, dienen onze landen bij de beslissing te worden betrokken. Nodig is de instelling van een raad van associatie, waarin Europese en Afrikaanse landen gelijkelijk zijn vertegenwoordigd. Voorts dienen EEG en geassocieerde staten wederzijds vertegenwoordigers naar elkaar af te vaardigen. Tenslotte dient het contact tussen de parlementariërs duurzaam te zijn en officieel te worden geregeld. Ook hier moet het pariteitsbeginsel gelden.

Voor de economische ontwikkeling van de Afrikaanse staten geven de documenten van Ouagadougou de volgende aanbevelingen. Eventueel zou moeten worden overgegaan tot oprichting van een Instelling voor Studie en Onderzoek. Een dergelijke instelling zou ontwikkelingsplannen moeten opstellen voor de modernisering van de landbouw, de industrialisatie en de verbetering van de afzetmogelijkheden van de Afrikaanse produkten.

Juist voor dit laatste is de hulp van de zes EEG-landen nodig. Een land als Duitsland bijvoorbeeld handhaaft een hoge belasting op koffie. Afschaffing van deze belasting zou het koffieverbruik doen stijgen. Een land als Italië heeft weinig lust om de voormalige Franse landen te bevoordelen bij de invoer van tropische produkten. Het stelt contingenten in: per jaar slechts zoveel van dit en dat.

SLECHTE LEERLING

OOK ons land is een slechte leerling in de Europees-Afrikaanse klas. De christen-democratische afgevaardigde dr. W. J. Schuijt gaf het toe. Nu moet men niet denken, aldus dr. Schuijt, dat Nederland niets over heeft voor de hulp aan minder ontwikkelde landen. Volgens recente publikaties komt Nederland gerekend naar het percentage van zijn nationale inkomen na de grote landen Amerika en Frankrijk op de derde plaats in zijn bijdrage aan de ontwikkelingshulp.

Nu wijst Nederland een voorkeursbehandeling van de geassocieerde landen niet af. Wél heeft het reserves tegen voorkeurs t a r i e v e n. Zij vormen een aantasting van het welvaartspatroon van Nederland, dat voor een goed stuk afhankelijk is van de internationale handel. „Zich uit sociale edelmoedigheid te gronde richten, kan een boeiend gegeven zijn voor een roman, doch voor de wederzijdse belangenbehartiging tussen de Europese Gemeenschap en de landen van Afrika is het een volledige zinloze romantiek."

Uitdrukkelijk wees dr. Schuijt op de banden tussen Nederland en de Engels sprekende Afrikaanse gebieden. Tot troost van ons land en de Afrikanen voegde hij eraan toe, dat uit de werkdocumenten van Ouagadougou óók blijkt, dat de Afrikanen opheffing wensen van de barrière tussen het EEG-blok en de Afrikaanse leden van het Britse gemenebest.

Voor verbetering van de infrastructuur van hun landen hebben Afrikanen een hartelijk beroep gedaan op het Ontwikkelingsfonds. Het fonds werkt te traag, vinden ze — en zij niet alleen. Er is bovendien meer geld nodig, voegen ze er aan toe. „Wat hebben wij aan politieke zelfstandigheid als wij economisch volledig afhankelijk blijven van Europa?"

Toen in Straatsburg het debat over het Ontwikkelingsfonds werd gehouden, kwamen de wensen. Het was beangstigend veel, wat deze Afrikanen verlangen. Zo veel, dat het onmogelijk is, al deze hulp op korte termijn en waarschijnlijk evenmin op langere termijn te verstrekken. De Afrikanen formuleerden hun wensen als recht. De leden van het Europees parlement betuigden van hun kant, te beseffen, dat een ruimere hulpverlening nodig is. Maar ja, dit parlement heeft ook niet alle macht. Men moet maar afwachten, of de regeringen van de EEG-landen bereid zijn, op zo enorm grote schaal hulp te verlenen.

Intussen, de noden zijn ontstellend groot. De put lijkt bodemloos. Men kan hulp verlenen, maar als de prijzen van de tropische landbouwprodukten op de wereldmarkt dalen — wat geregeld voorkomt — levert deze hulpverlening nauwelijks resultaten op. Veeleer wordt dan de kloof tussen Europa en Afrika nog dieper ....

RESULTATEN

HEEFT de conferentie van parlementariërs in Straatsburg resultaten opgeleverd? Er zijn op de laatste vergaderdag met grote eenstemmigheid resoluties aangenomen, resoluties over de politieke samenwerking, de economische hulp, het Ontwikkelingsfonds en de culturele en technische uitwisseling. Aan beide zijden heerste de ernstige overtuiging, dat in de naaste toekomst spijkers met koppen zullen moeten worden geslagen. De verwezenlijking van deze wensen hebben beide groepen parlementariërs slechts zeer gedeeltelijk in hun macht.

Er is echter nog een ander positief punt. In Straatsburg is opgemerkt, dat reeds het feit, dat men zo openhartig met elkaar van gedachten heeft gewisseld en dat een zo groot onderling begrip aanwezig bleek, van unieke en in deze tijd eigenlijk historische betekenis was. „Dit contact moet duurzaam zijn", is op de laatste conferentiedag besloten. „Volgend jaar dienen wij in Afrika te vergaderen." Als inderdaad zal gelukken wat in Straatsburg in beginsel besloten is, is ongetwijfeld om met de woorden van het parlementslid Haidara uit Mali te spreken, een bedreiging voor de wereldvrede weggenomen.

vp.

De algemene kinderbijslagverzekering

• Vervolg van pag. 3

komensvorming wordt gerealiseerd, naast het facet van de prestatie.

Hierdoor wordt aan de zelfstandige niets van zijn eigen verantwoordelijkheid ontnomen. Het ondernemersrisico is niet een risico over de gehele linie, de sociale risico's inbegrepen.

Het ontvangen van kinderen is een zegen des Heren, waarvoor de ouders verantwoordelijk zijn en blijven. Die verantwoordelijkheid gaat niet te loor door een A.K.B. — integendeel — de A.K.B. is een kleine aanvulling in het belang van het kind èn van de maatschappij.

Hij pleitte voorts voor het waardevast maken van de AKB (het loon is toch óók in zekere zin waardevast) en het opnemen in de wet van een mogelijkheid etappesgewijs kinderbijslag in te voeren voor het eerste en tweede kind van de zelfstandigen.

De heer **Smallenbroek** sprak niet namens de gehele fractie. De heren **Aantjes en Meulink** konden zich niet in het huidige ontwerp vinden. Hun voornaamste bezwaar was het feit dat er geen rechtsgrond aan te wijzen is, die het ontwerp zou rechtvaardigen. Bovendien waren zij van oordeel dat er een essentieel verschil bestond in de inkomensvorming van de zelfstandigen en van de werknemers.

Een ander lid van de fractie had ernstige bezwaren tegen het stellen van een maximum grens van de premie. De rest van de fractie geloofde echter niet dat het loslaten van de premiegrens veel zou kunnen bijdragen tot vermindering der premie en ook dat het solidariteitsbegrip overtrokken zou worden als die grens werd losgelaten.

Alles overwegende meende de heer Smallenbroek dat de pro's uitgingen boven de contra's, zodat het overgrote deel van zijn fractie het wetsontwerp niet zou afwijzen. Toch hoopte hij dat de regering meerdere „contra's" zou willen wegnemen.

De S.G.P. — de heer **Van Dis** — was er van overtuigd dat deze wet geen verzekeringsgedachte inhield. Uit dien hoofde had hij dus geen principiële bezwaren. Toch wees hij het ontwerp zoals het er lag, af. Gezinnen met hoge inkomens kunnen profiteren ten koste van kleine gezinnen met lage inkomens.

Premie van ongehuwden vragen was voor hem een onding. Bovendien had hij geconstateerd dat ons volk er geen behoefte aan zou hebben. Voornamelijk had hij bezwaar tegen de k.v.p.-geest die dit wetsontwerp zou ademen.

De heer **Kikkert CHU** hield een betoog waaruit duidelijk bleek dat van eensgezindheid in deze kring nog geen sprake was. Er worden in c.h.-kring bepaald toch wel voordelen gezien in een kinderbijslag voor zelfstandigen. Met name de economisch zwakken moesten worden bijgestaan. Anderen waren van oordeel dat een aparte regeling voor de zelfstandigen nodig was.

Hij wilde nog niet tot een positieve uitspraak komen. Er kon nog het een en ander verbeterd worden door amendering en daarom wilde hij het eindresultaat maar afwachten.

Zijn partijvoorzitter de heer Beernink liet duidelijk uitkomen, dat hij het onwenselijk vond als de ministers zouden aftreden indien het wetsvoorstel zou worden verworpen.

Een crisis is niet in het belang van het land en daarom adviseerde hij dringend dat de katholieke ministers niet zouden heengaan, maar zouden meewerken aan het tot stand komen van een andere oplossing. Een oplossing waartoe de heer Beernink overigens geen enkele bouwsteen bijbracht.

De KVP had als woordvoerder gekozen de heer **De Kort.** Hij vond de behandeling van het ontwerp niet kansloos en daarom — evenals de heer Smallenbroek dit had gedaan — was hij er van overtuigd dat hier geen schijnvertoning werd opgevoerd. Daarin was hij versterkt geworden door de betogen van hen die vóór hem het woord hadden gevoerd.

In het ontwerp gaat het om de gezinsverheffing en niet om de gezinsopbouw. Daarom was hij er voor. En het w.o. gaat ook verder dan de mens in nood — dat is een eis van sociale rechtvaardigheid — waaraan de V.V.D. kennelijk nog niet toe is in haar gedachtengang. Het woord gesproken door de heer Smallenbroek over de rechtsgrond was hem uit het hart gegrepen.

Hij liet de politiek niet buiten het spel, maar wees op de gevolgen van een verwerping. „Het moet tot de reële mogelijkheden worden gerekend dat mr. Burger geen prijs stelt op een door hem geforceerde samenwerking met de K.V.P., die als een afgedwongen samenwerking zou moeten worden bestempeld". Hieruit bleek overduidelijk dat een tegenstemmen van de socialisten door de K.V.P. hoog zal worden overgenomen.

Met enige bewogenheid in zijn stem besloot dr. De Kort — die wordt genoemd als opvolger van prof. Romme — „het is mogelijk dat de P.v.d.A. om andere redenen dan gelegen in het wetsontwerp zelf, het wetsontwerp zal afstemmen. Politiek is de kunst van het bereikbare, maar het is toch óók een zaak van mensen. En mensen kunnen loutere zakelijkheid onmenselijk vinden."

Een sterk beroep op de medewerking van de P.v.d.A. — althans van een deel (15 à 18 stemmen uit deze kring zijn voldoende om het wetsontwerp de streep te doen halen) — aan deze zaak werd daarmee gedaan.

En de socialisten? De heer B e r g e r heeft het woord voor zijn fractie gevoerd. Het was een betoog om met genoegen naar te luisteren. Helder, uiterst levendig en gekruid met gezonde humor.

Hij wees er op dat als een compromis op louter politieke overwegingen zou zijn gebaseerd, dit een kwalijke zaak zou zijn. Maar voor het overige stond het voor hem wel vast dat het in de pers gesignaleerde compromis gelukkig nog niet die vorm had. Want anders!

De ongehuwden dienden mee te betalen. Immers óók zij in hun jeugd zullen hebben genoten van deze kinderbijslag. En dan is het niet redelijk hen vrij te stellen in de dagen van hun verdienste.

Dezelfde wensen als door de heer Smallenbroek en de heer De Kort naar voren gebracht liet ook hij horen:

1) Kinderbijslag vanaf het eerste kind — met een aanvullende bijdrage van het Rijk.
2) Een waardevaste kinderbijslag.
3) De huidige regeling van de kinderbijslag bij werknemers zo te laten (werkgevers betalen de premie).

De heer B e r g e r (P.v.d.A.) wees de K.V.P. er op dat als een compromis noodzakelijk blijkt te zijn dat deze fractie toch wel bijzonder zwaar onder het juk van de V.V.D. doorgaat. De K.V.P. immers ziet deze kinderbijslag als een halszaak. Als het waar is wat men over het compromis mompelt dan zal de premie voor de zelfstandigen maar een zeer gering percentage dalen! En daarmee redt men een kabinet. „Dat is te geef om het kabinet te redden". Nu ja de V.V.D. wil zo lang mogelijk regeren voor zo weinig mogelijk kinderbijslag".

De spanning is er nog niet uit: men weet niet hoe de regering zal reageren op de naar voren gebrachte wensen. De kansen op een verwerping zitten er in. En wat dan? Is het mogelijk dat kabinet en „regerings"fracties elkaar daarna op redelijke basis vinden?

Woensdagmiddag zal men meer weten. Want dan wordt namens het kabinet geantwoord.

Verplaatsbare houten gebouwen

Directie- en schaftketen
Noodwoningen scholen en kerken
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Tel. Hardinxveld-Giessendam 2141

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz enz

Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam Tel 62

FA. JAN DE MIK
Hardinxveld - Giessendam
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

M.C. van Staaveren
KALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN,
FREESIAZADEN

DOOR J.W. OOMS

Mannen, vrouwen en kinderen zetten voet aan land. De leider van de groep, Robijn heette hij, bracht aan Cornelis de hartelijke groeten over van zijn zusters. Zij waren in goede welstand en lieten weten, dat zij met grote genegenheid aan hun broer dachten en hem dagelijks in het gebed opdroegen aan de Almachtige. Robijn overhandigde ook een groot aantal brieven, die door Lucie van Sommelsdijck geschreven waren.

Het deed Cornelis goed, te vernemen, dat zijn zusters hem zo welgezind gebleven waren. Hij maakte er uit op, dat zij zich niets hadden aangetrokken van de praatjes die over zijn huwelijk de ronde deden. Zij hadden dus niet de zijde van Margaretha gekozen.

Staande op de kade, verzocht Cornelis om stilte. Toen het rumoer verstomde, heette hij de groep Labadisten hartelijk welkom in de kolonie.

Dominee Johannes Hesener uit Wieuwerd, die de geestelijke leider van de groep was, trad naar voren en beantwoordde de welkomstwoorden van de gouverneur. Hij verklaarde, dat de afgevaardigden die het land verkend hadden — ze waren als weleer de verspieders — weer teruggekeerd in het slot Thetingastate in Wieuwerd, de kolonie hadden geprezen als zijnde zeer goed, vruchtbaar en aangenaam. Uit hetgeen men uit hun mond gehoord had, leefde men in de zekerheid, dat men hier groter vrijheid zou kunnen genieten dan in Nederland, waar de Labadisten wel werden geduld, maar waar men niet op de medewerking van andersdenkenden behoefde te rekenen.

„Ik moet bekennen, dat ik met een wankelmoedig hart naar Amsterdam gereisd ben om mij met de mannen, vrouwen en kinderen die u hier achter mij ziet, in te schepen om naar dit vreemde land te varen," vervolgde dominee Hesener. „Maar jonkvrouwe Lucie, uw zuster, heeft mij bij het afscheidnemen zeer bemoedigd. Zij greep mijn hand en zei: „De Heere roept ons tot grote dingen en Hij geeft er ons ook een groot hart toe!.... En nu zijn we dus hier, we hopen in Godes naam hier te leven en aan de heidenen het Evangelie te verkondigen en een huisgemeente te vestigen, waar wij ongestoord Hem kunnen dienen, die ons heeft verkoren om Zijn kinderen en erfgenamen te zijn."

Cornelis zegde hun toe, dat ze in niets gehinderd zouden worden om God te dienen, doch dat ze integendeel op hulp en soulaas zouden kunnen rekenen in het geval dat ze in moeilijkheden zouden geraken.

Het schip bracht natuurlijk ook veel brieven mee. Van de heren van de Sociëteit van Suriname was er een zeer uitvoerig schrijven. Toen Cornelis zich tot het lezen ervan zette, werd hij al spoedig zeer opgewonden. Opnieuw werd hem verweten, dat hij twee Rooms-katholieke geestelijken heimelijk zou hebben meegenomen en toegelaten in de kolonie. De Staten van Zeeland, die hem ook een uitvoerige brief deden toekomen, vielen hem lastig over dezelfde zaak. Zij gaven hem in zure en dringende bewoordingen de opdracht, de papen met het eerstvolgende schip terug te zenden naar Holland.

In het schrijven van de Staten van Zeeland werden ook verschillende andere klachten geuit. Zo schreven zij, dat hun ter ore was gekomen, dat hij aan de soldaten in het garnizoen van Paramaribo te weinig voedsel verstrekte. Verder hadden ze van signeur Laurens Nooten de klacht ontvangen, dat de gouverneur hem geweigerd had, schepen op de rede van Paramaribo te laden. Zij vroegen omtrent alle klachten genoegdoening en verantwoording van de gouverneur.

Cornelis was er van overtuigd, dat de klachten die bij de Staten van Zeeland over hem waren binnengekomen, niet van de kolonisten afkomstig waren. Het waren natuurlijk enige schippers en reders, die, daartoe vooral aangezet door Leeboer en zijn makkers, het hem zo moeilijk mogelijk wilden maken. Ze hadden slechts één doel: de gouverneur er toe te brengen, zijn functie op te geven en terug te keren naar Nederland. Zij vonden hem een dwarskijker, een lastig heer, want hij keerde zich met kracht tegen de smokkelhandel, waar ze juist zoveel aan verdienden. Het uitvoerrecht op de suiker, door Van Aerssen ingesteld, was hen eveneens een doorn in het oog. Hun inkomsten liepen terug en dat had hen er toe gebracht, allerlei hatelijke dingen over de gouverneur aan de Staten van Zeeland kenbaar te maken.

Cornelis werd tijdens het doorlezen van de brieven zich opnieuw bewust, dat hij zijn grote vijanden niet moest zoeken onder de indianen, doch onder de handelaren die er geen eerzame moraal op nahielden. Smokkelaars en schippers en reders — met aan het hoofd Laurens Nooten en de Suikerboer — probeerden hem het leven zuur te maken en het hem onmogelijk te maken, de taak die hij zich had voorgenomen in Suriname te verrichten ten bate van dit goede land, ten uitvoer te brengen.

Hij wierp de brief van de Staten van Zeeland op tafel.

„Voor de lieden, die hier uitsluitend zijn gekomen om winstbejag, zal ik nooit buigen. Zij zullen mij de nek niet kunnen breken," bromde hij. „En de heren in Zeeland zal ik van antwoord dienen, daar kunnen ze op rekenen!"

Toen zag hij tussen de brieven ook een schrijven van Margaretha, zijn vrouw. Haastig verbrak hij het zegel van het brievenpakketje. Zou zij belangrijk nieuws te vermelden hebben? De laatste weken had hij met de gedachte gespeeld, dat Margaretha misschien tot andere gedachten zou komen en het besluit zou nemen, met de kinderen naar hem over te komen. Daar hoopte hij op. Nog altijd leefde in zijn hart de wens, dat het weer goed zou worden tussen hem en zijn vrouw en dat hij, hoewel laat, toch nog de zegeningen van een gelukkig huwelijk zou beleven. Hij voelde zich hier in Paramaribo soms toch wel eenzaam en verlaten.

Maar zij schreef niet, dat zij bij hem wilde komen. Haar brief begon zeer vormelijk en koel. Zij wenste hem alle goeds en ze maakte er melding van, dat het goed ging met haar en de kinderen. Over haar familieleden in Frankrijk schreef zij vrij uitvoerig. En daarna veranderde haar brief van toon. Zij smeekte hem, François te doen terugkeren naar Holland, want zij had vernomen, dat de jongen in het vreemde land niet kon wennen. Bovendien had zij van iemand die er van op de hoogte kon zijn gehoord, dat François vaak in levensgevaar verkeerde omdat zijn vader hem tegen zijn wil meenam op expeditie tegen de wilde indianenstammen. „Als ge niets meer om mij geeft, Corneli, denk dan in ieder geval aan het geluk van onze zoon en laat hem vrij, terug te keren naar zijn mamma...."

Helemaal onderaan schreef zij, dat Douwe, de oude koetsier overleden was. Cornelis ontroerde van deze mededeling. De hondstrouwe Douwe, die zijn hele leven de familie van Aerssen van Sommelsdijck met een voorbeeldige toewijding als koetsier gediend had, was niet meer. Cornelis had het gevoel, dat nu weer iets van de glorie van zijn geslacht was afgenomen. Hij dacht aan een bijbelwoord: Het ene geslacht gaat en het andere komt....

Hij was hier in een kolonie, waarin hij eigenlijk meer tegenwerking ondervond van zijn eigen landgenoten, de heren handelaren en planters, dan van de Indianen. Ja, het geslacht Van Aerssen Van Sommelsdijck begon zijn faam en zijn aanzien te verliezen. Cornelis vroeg zich af, of dit ook mede de schuld van hemzelf was. Hij had de wind tegen gehad. De politieke verhoudingen in het vaderland hadden hem verhinderd, tot hoog aanzien te komen. De vraag kwam ook in hem op, of zijn mislukte huwelijk er oorzaak van was, dat hij niet tot een hoge staatsfunctie in het moederland was kunnen komen. Maar hij gaf zichzelf op deze vraag geen antwoord....

(Wordt vervolgd.)

* REPARATIE VAN ELEKTROMOTOREN
* VERKOOP VAN SIEMENS MOTOREN
* SPECIALE BEDRIJFSINSTALLATIES

FIRMA DE KAT & DEN OTTER
Rotterdam - Oostzeedijk 150-152 - Tel. 115750

OCEAN N.V. - DIEREN
Lagestraat 26, Tel. K 8330-4383
Patent Ocean kleerkleppen, afsluiters en vacuumstops, Aarzener blowers, gasmeters, exhausters, tandwiel- en dikvloeistofpompen, schroefverdichters en Nm3 transformatoren.
GROENEVELT'S ZUIGERCOMPRESSOREN

A. VAN DER WERF
Scheepsbouw- en bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894-218
OUDERKERK AAN DE IJSSEL

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP VAN ALLE SOORTEN SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Telefoon 369 - Na 6 uur: 225

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 - Rotterdam

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK's Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 223, H.I. AMBACHT, tel. 01850: 6415—6486

G. ANKERSMIT & ZOON
SCHEEPSREPARATIE, SCHEEPSBETIMMERINGEN
HOUTEN EN IJZEREN ROEIBOTEN,
VLETTEN, KANO'S
Contre-Escarpe 28 Tel. 08334-421 DOESBURG

CONSTRUCTIEWERKPLAATS
EN MACHINEFABRIEK
BAILY
Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436
* Staalconstructies voor gebouwen e.d.
* Alle soorten kranen

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN
CAPELLE A. D. IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (0 1800)

✦ Staalman op onderzoek

VAN 1901 tot 1905 zat voor het district Den Helder in de Tweede Kamer de heer Staalman. Hij was eerst antirevolutionair. Later kwam hij met zijn partij in conflict en ging apart staan, als christen-democraat! Maar hij raakte uit de Kamer en - werd toen door minister Talma met een zeer speciale opdracht belast. Een opdracht, waarop veel kritiek werd geleverd, ook in die zin, dat sommigen meenden, dat minister Talma déze man niet had moeten nemen. Iemand die zich in de hitte van de strijd had gekeerd tegen zijn eigen partij . . .

Staalman kreeg de opdracht, overal in het land na te gaan, hoe het eigenlijk stond met de gedwongen winkelnering. Hij reisde het land door. Hij deed overal navraag. Hij verzamelde gegevens, hij bekeek kritisch de verschillende klachten. En reeds het feit, dat het onderzoek plaats had, bracht op verschillende plaatsen verbetering.

In de Langstraat in Noordbrabant bleek het héél erg te zijn. Daar waren heel wat mensen, die thuis schoenen maakten. Zij deden het voor een baas, die hen van materiaal voorzag en die voor elk paar gereedgekomen en goedgekeurde schoenen stukloon uitbetaalde. De man kocht dus leer en fournituren, de arbeiders verwerkten dat materiaal tegen een bepaald tarief voor hem, en hij verkocht de schoenen. Men zou hem een fabrikant kunnen noemen, al had hij geen fabriek. Maar - hij had wel een winkel in kruideniers- en grutterswaren. En de mensen, die voor hem werkten, moesten goed weten, dat zij bij hèm en bij niemand anders hun winkelwaren moesten kopen. Hij was wel wat duurder dan zijn concurrenten misschien, hij leverde ook geen eerste-klasse waren, maar dat mocht niet hinderen. Hij had zijn vaste klanten. Zij moesten het hart niet hebben, bij een ander te kopen. Hij zou er gauw genoeg achter komen, en dan was het uit met de opdrachten.

Staalman kwam een bakker op het spoor, ook in de Langstraat, die eigenaar was van een aantal arbeiderswoningen. Hij kwam met de kar langs, verkocht brood en inde meteen wekelijks de huur. Kochten de mensen bij een andere bakker, dan verhoogde hij de huur met enige centen per week. Keerden zij van hun dwaling terug en kochten zij weer netjes bij de huisbaas, dan werd de huur weer tot het gewone peil teruggebracht. In de veenderijen was het kwaad ook omvangrijk en ergerlijk. Maar Staalman onderzocht en noteerde. En dàt alleen al had overal gevolgen. De pers bemoeide er zich mee en hielp krachtig, om de misstanden in het openbaar te brengen. De gedwongen winkelnering werd tenslotte ook wettelijk aangepakt. Maar het werk van Staalman had reeds gemaakt, dat er een kentering kwam. De openbaarheid is een machtig wapen tegen de ongerechtigheid.

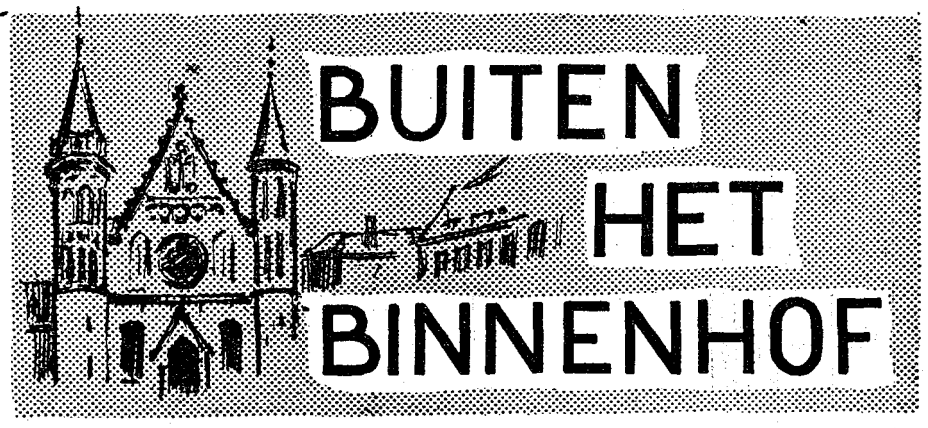

Vergis ik mij niet, dan is mejuffrouw A. Hoogendoorn in Alphen aan de Rijn de eerste vrouwelijke deurwaarder in Nederland, pardon, de eerste vrouwelijke kandidaat-deurwaarder. Want nog steeds geldt — dacht ik — dat tot het ambt van deurwaarder alleen benoembaar zijn mannelijke personen van ten minste 23 jaar, die voldaan hebben aan het deurwaardersexamen. Wie voor dit examen slaagt is kandidaat-deurwaarder, wiens benoeming tot deurwaarder kan geschieden na een rechterlijke aanbeveling.

Vorig jaar heeft mej. Hoogendoorn dit examen gedaan. Wij kennen een vrouwelijke waarnemende deurwaarder in Den Haag, maar — als ik het goed begrepen heb — mag onze Alphense kandidaat ook zelfstandig optreden als deurwaarder, zij het onder toezicht van de deurwaarder, de heer F. J. van Kampenhout.

Wat is een deurwaarder? Waar komt het woord vandaan?

Om met het laatste te beginnen, deurwaarder betekende oorspronkelijk portier of deurwachter. Die deur is wel duidelijk, het woord waarder echter moet men niet koppelen aan het woord waard, maar meer aan het werkwoord waarnemen, er acht op slaan.

Een deurwaarder doet gerechtelijke aanzeggingen, doet bekendmakingen uitgaan, brengt protesten en exploiten uit, brengt dagvaardigingen uit, mag insinueren en betekenen, brengt rechterlijke bevelen ten uitvoer, alsmede vonnissen, arresten en authentieke akten, is belast met het dienst doen bij rechtszittingen enz. Een hele dag werk om het zo eens te zeggen.

Er zijn bezoldigde en onbezoldigde deurwaarders, voor de eerstgenoemden geldt wel in het bijzonder „het vastgestelde tarief". Hij is ambtenaar in de zin der ambtenarenwet, hoewel niet alle ambtenarenreglementen op hem van toepassing zijn. Voor, tijdens en na het burgerlijk geding b.v., bij de tenuitvoerlegging van burgerlijke vonnissen en akten speelt hij een belangrijke rol in de rechtspleging. Dit vereist een belangrijke parate rechtsvorderingskennis en inzicht moeilijke beslissingen te kunnen nemen. Voorts moet hij de voorgeschreven ambtskledij dragen, d.i. in het zwart gekleed gaan.

U ziet, hij, de deurwaarder, is meer dan u denkt, meer dan de man van wie u denkt, dat hij u het vel over de neus komt halen.

Denkt dus ook niet, dat van Alphen de victorie begint met de indiensttreding van de eerste „boevrouw" in Nederland. Zo is het zeker niet.

„Als ik werk, wil ik graag meer weten van de zaken waarover het gaat, zodat ik de betekenis begrijp", heeft mej. Hoogendoorn dezer dagen een journalist medegedeeld.

Sinds 1 december 1954 is zij werkzaam op het deurwaarderskantoor van de heer Van Kampenhout, onder wiens verantwoordelijkheid — zoals gezegd — zij geheel zelfstandig kan optreden. En om de heer Van Kampenhout aan het woord te laten (De Tijd, 26.6): „Men ziet onze taak dikwijls heel verkeerd en men heeft geen begrip voor de grote sociale kant, die er aan ons werk zit. Het gebeurt meer dan eens, dat wij b.v. met inbeslagnemingen onze opdrachtgever remmen als wij zien dat anders iemand totaal ongelukkig wordt gemaakt. Ons optreden is eerder bescheiden dan dat wij hardvochtig zijn en gewoonlijk proberen we alles te bemiddelen. Helaas moet je wel eens hard zijn, als iemand met onmogelijke voorstellen komt. . . ."

Wij zullen dus binnenkort zijn pupil kunnen zien optreden — in het zwart gekleed — exploiten zien uitreiken, veilingen leiden en als deurwaarder de kantonrechter terzijde staan.

Het is een verblijdend verschijnsel, dat de mogelijkheid nu bestaat, dat vrouwen in het deurwaardersambt stappen. Ook al omdat het begrip boeman voor deurwaarder ten onrechte al te lang in het volksoor heeft geklonken. Ik heb eenmaal bijna met een deurwaarder te doen gehad, die, ware hij gekomen, mij een stuk had moeten betekenen. Het geval was namelijk, dat ik door afwezigheid zekere penningen — geen belastingpenningen merkwaardig genoeg — niet had betaald. De verzekering, welke ten onrechte overmacht niet in aanmerking nam, liet mij door haar juridische adviseurs een nog al krachtig gestelde brief schrijven, waarin geen dreiging — o, neen — maar wel de boodschap vervat was, dat bij niet betaling binnen zekere termijn zij mij in rechte zouden doen vervolgen. Ik raadpleegde een vriend, een advocaat en procureur, die mij vertelde, dat er misschien een deurwaarder zou komen. „Wat moet ik dan doen?", was mijn vraag. „Vragen of hij (*zij* was er niet bij) een vonnis bij zich heeft" was het antwoord. „En als hij dat niet heeft?" „Dan zeggen, dat hij weg kan gaan." „En als hij het wel bij zich heeft?" „In dat geval beter zelf weggaan" zei mijn vriend.

De deurwaarder is nooit geweest. Ik beroem mij daarop niet, want hij had best mogen komen. Zij vallen allemaal wel mee, heb ik begrepen. Misschien komt mej. Hoogendoorn nog wel eens langs. Maar dan zal ik mij in Alphen moeten gaan vestigen. Heeft Jacoba van Beieren daar in 1426 niet de Bourgondiërs verslagen? Vandaar die vrouwelijke deurwaarder in Alphen!

William Shakespeare

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. stad uit O.T., 6. dwalen; 11. overleggen; 13. kledingstuk (mv); 15. maanstand (afk.); 16. communicatiemiddel; 18. onbekende; 19. waterbewoner; 21. meisjesnaam; 22. elektrostatische eenheid (afk.); 23. land in Europa; 24. lus; 26. zoogdier; 27. troefkaart; 28. familielid; 29. deel van plant; 31. loot; 32. rekenk. term; 34. taal; 36. hokje; 37. erg; 38. paardenstal; 41. insekt; 44. bergplaats (letterkeer); 45. agaat; 46. vis; 47. boom; 49. uniek; 50. kledingstuk; 52. strandhotel; 53. meisjesnaam (Eng.); 55. opening; 57. agaat; 58. water; 59. becijferen; 63. pers. voornaamw.; 64. zeemacht (mv); 66. onderbrengen; 68. niet doen; 69. zwaaien.

Vertikaal: 1. verlokken; 2. slede; 3. sportteerm; 4. lustoord; 5. lichaamsdeel; 6. projectieplaatje; 7. sultanaat in Arabië; 8. groente; 9. verbindingswoord; 10. onzin; 11. steunpilaren; 12. drank; 13 district (Duits); 14. soep; 17. jongensnaam; 20. gelijktijdig op 2 plaatsen zijn; 22. in gelijke porties; 24. in de toekomst; 25. bedekking; 28. voorzetsel en kippenproduktie (2 woorden); 30. draad; 33. lidwoord; 35. vaartuig; 38. toetsenbord; 39. kreet; 40. verdiepingen; 41. groep; 42. soort; 43. leeg maken; 44. soort plant; 48. vruchten; 51. vaartuig; 54. aanw. voornaamwoord; 56. overwinning; 59. toom; 60. draf; 61. lichaamsdeel; 62. O.T.-figuur; 65. rondhout; 67. muzieknoot.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL. 1. beroepswerkloze; 7. wasbaas; 9. kapster; 10. stalles; 11. netelig; 13. boertig; 15. hagedis; 18. lastpak; 21. ordenen; 22. katzwijm; 24. gewenst; 26. mensenmateriaal.

VERTIKAAL: 1. bewogen; 2. restant; 3. Eva; 4. kap; 5. optocht; 6. eerlang; 8. stang; 9. Kaleb; 12. lid; 14. Ens; 15. hanekam; 16. gebeten; 17. Sodom; 18. lenig; 19. polenta; 20. kwartel; 23. wie; 25. war.

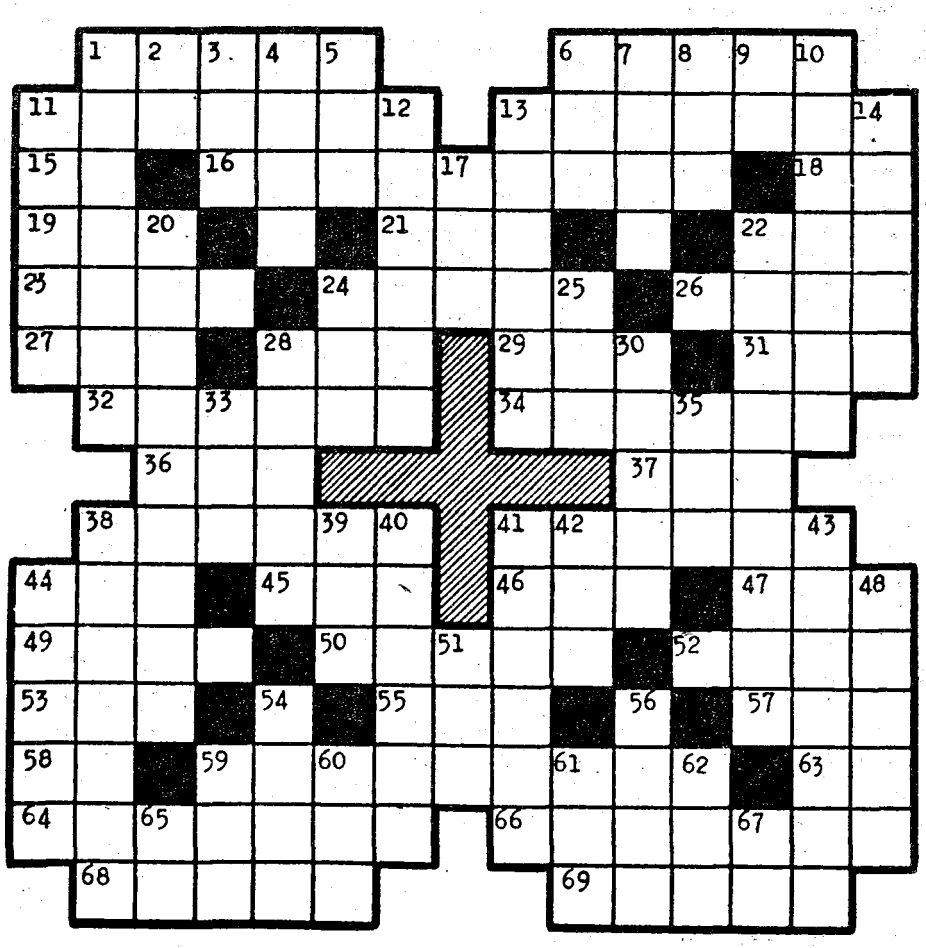

C-R
Maaglijders!
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!
Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Verhoeff's isoleer- en ovenbouwbedrijf N.V.
* ISOLATIEWERKEN
* KETELBEMETSELINGEN
* OVENBOUW
Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Schimmelpenninck
fijn! die ken ik

17e jaargang no. 27 8 juli 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

DIT NUMMER

★ *Koeweit (pag. 1 en 4).*

★ *Kinderbijslagwet in de Tweede Kamer (pag. 3).*

★ *Militaire geschiedenis (pag. 5)*

★ *Nieuw Guinea (pag. 6 en 7)*

★ *Verkeersveiligheid (pag. 6 en 7)*

★ *Komende verkiezingen (pag. 8)*

Ook deze trein heeft met vertraging te kampen

Minister Dr. VAN ROOIJ

Reeds zaterdag jl. gingen er concrete geruchten dat minister Van Rooy zou heengaan. Zijn verdediging van zo'n belangrijk wetsontwerp was beneden de verwachte maat gebleven. Trouwens reeds van de aanvang van zijn ministeriële loopbaan af is er — en zeker daarna — meerdere malen getwijfeld aan de juistheid van de keus.

Het schijnt dat het kabinet De Quay de beslissing over het al of niet aftreden van de minister van sociale zaken aan dr. Van Rooy heeft overgelaten. Als dat zo is dan is dat een juiste houding geweest. **Aan de minister zelf moest de keus zijn — niet bij het Kabinet. Het was immers voornamelijk zijn verantwoordelijkheid die het wetsontwerp algemene kinderbijslag droeg.** De minister had bovendien een keus: óf blijven en dan een overtuigende verdediging geven van de aanhangige amendementen, óf indien hij deze risico niet wilde lopen, heengaan. In het eerste geval bestond bovendien de mogelijkheid dat vanuit de Kamer zelf een uitspraak zou worden uitgelokt dat in 's lands belang het aanblijven van een minister, waarvan gebleken was dat hij met de Tweede Kamer op het door haar gewenste niveau niet kon samenwerken, niet wenselijk werd geacht.

Minister Van Rooy heeft nu zelf de knoop doorgehakt. Kennelijk vond hij het wetsontwerp van zodanig landelijk belang dat hij niet de risico wilde lopen dat dit zou worden verworpen. Hetgeen een zeer te waarderen overweging moet worden genoemd.

De mening, als zou dr. Van Rooy een onbekwame figuur zijn, is beslist onjuist. Meerdere, weliswaar van minder belang zijnde wetsontwerpen, heeft hij bevredigend verdedigd. Maar de bijzonder moeilijke hoofdmaterie waarmee Sociale Zaken is belast lag hem beslist niet.

Politiek is een moeilijke bezigheid en als het er op aan komt een harde zaak. In het menselijke vlak is het zwaar te verwerken dat het werk moet worden neergelegd omdat blijkt dat (in dit geval) de juiste man niet op de juiste plaats zat — en dat in het volle licht van de publiciteit.

Staatssecretaris Roolvink

Volgens het ongeschreven staatsrecht moet staatssecretaris Roolvink zijn portefeuille eveneens ter beschikking stellen. Het is de minister die persoonlijk zijn hulp, in de vorm van een staatssecretaris uitzoekt en voordraagt. Een opvolgende minister door het kabinet De Quay aan te trekken mag op dit belangrijke punt niet gebonden zijn. Het is aan hem voorbehouden of de heer Roolvink zal worden uitgenodigd.

Aan de andere kant is de heer Roolvink — afgezien van redenen van landsbelang — óók volledig vrij ja te zeggen op een uitnodiging van de nieuwe minister.

De gehele loonpolitiek immers is een, naar de mens gesproken, bijzonder moeilijke aangelegenheid. Met name in deze tijd van snelle ontwikkeling op alle gebieden die met de loonpolitiek zo nauw verbonden zijn. Het dragen van de verantwoordelijkheid daarvoor is uitermate zwaar èn op het oog vaak een ondankbare taak — vanwege de kritiek, soms felle kritiek die niet wordt gespaard.

Men kan gerust stellen dat in het huidige tijdsbestek de loonpolitiek één van de belangrijkste beleidszaken uitmaakt van het kabinetsbeleid.

Het aftreden van de minister kan dus meerdere gevolgen met zich brengen. Te hopen is dat er bijzondere spoed zal worden betracht. Maar ook, dat zij die zullen worden aangezocht, in het landsbelang de tot hen gekomen roeping ernstig zullen overwegen.

☆☆☆ Miserabel

Al voordat de minister-president zijn regeringsverklaring over het aftreden van oud-minister Van Rooy aflegde, heeft „Het Vrije Volk" uitgelegd hoe de zaak in elkaar stak.

Dat komt in het kort hierop neer: Prof. De Quay heeft de heer Van Rooy „in twee etappes de nek gebroken", n.l. eerst toen hij hem als minister aantrok en nu hij de bewindsman liet vallen. Ten tweede: de heer Roolvink is mr. Van Rooy „tot overmaat van ramp op zijn nek geschoven". Maar de heer Roolvink wil nog niet weg, aldus „Het Vrije Volk", want de Koningin heeft zijn ontslag in beraad gehouden, hoewel „de maat van zijn misslagen minstens even vol is . . .

Wij hebben voor dit geschrijf nauwelijks woorden.

Wat wij er van willen zeggen is dit. Toen de premier dinsdag de heer Burger na de regeringsverklaring van repliek diende op een slagvaardige, doch hoogst fatsoenlijke wijze, bleef er van de P.v.d.A.-fractieleider weinig meer over dan een stuntelig, mokkend mannetje. Het was ook de socialistenleider, die begon met hoog van de toren te blazen, toen wel duidelijk geworden dat Prof. De Quay niet de nek van de heer Van Rooy gebroken had, doch wel hem — Burger — behoorlijk en in het behoorlijke op de nek gesprongen was. Als hij stevig wordt aangepakt blijft er van Mr. Burger niet veel meer over. Hij kwam aan zijn doel, dit Kabinet de nek omdraaien, op geen stukken na toe.

Hetzelfde is het geval met „Het Vrije Volk", dat de heer Roolvink graag de nek zou breken. Daartoe insinueert het blad vlotweg even dat H.M. de Koningin de wet door de heer Roolvink krijgt voorgeschreven (zie boven). Van misslagen gesproken . . .

Het is duidelijk dat de socialisten blij zouden zijn met het hoofd van de staatssecretaris. Dat is toch de man, die de Burgers en de Roemers onbevangen tegemoet treedt en die een Suurhoff deed afdeinzen. De socialisten zullen het de heer Roolvink nooit vergeven dat hij loonsverhogingen tot stand bracht, die reëler waren dan ooit onder socialistische bewindslieden het geval was. Die man moet weg want hij kan de socialisten aan. Daar zijn de heren bang voor. Evenals de stormloop van mr. Burger in de Kamer doodliep, zal de agitatie van „Het Vrije Volk" stranden. Maar de strijdmethoden van de naar regeringsmacht en succes hakende socialisten zijn opnieuw openbaar geworden. Zij zijn meer dan miserabel.

☆☆☆ Duynstee als A.R.-kenner

Andermaal heeft men Prof. Duynstee voor de televisie zijn privé-„beleid" inzake Nieuw-Guinea kunnen zien verdedigen, ditmaal in een forum waarin ook de hoogleraren Diepenhorst, Samkalden en het K.V.P.-Tweede Kamerlid Mr. De Graaf zitting hadden.

Het is de kijkers wel duidelijk geworden, dat de heer Duynstee het daar niet gemakkelijk had. Hij poogde het publiek te paaien door rijkelijk met het begrip zelfbeschikking van de Papoea-bevolking te pronken. Zijn scherpzinnige tegenspelers ontwrongen hem echter de bekentenis, dat hij daarmee slechts op het oog had de wijze waarop Nieuw-Guinea aan Indonesië gebonden zou worden. Dát dit gebiedsdeel op Soekarno's en Nasoetions wensen aan hen uitgeleverd moet worden, staat voor Prof. Duynstee vast.

Toen hem duidelijk gemaakt werd dat dit niet met het absolute zelfbeschikkingsrecht te rijmen viel, stortte de fraaie façade van de Nijmeegse hoogleraar in elkaar. Maar wat doet een kat, die in het nauw gedreven is? Zij zet haar nagels in het gezicht van de tegenstander. De „slachtoffers" waren ditmaal de A.R. Partij en Prof. Diepenhorst, wiens besliste afwijzing de heer Duynstee blijkbaar dwars zat. Vlak voor het einde van de uitzending poneerde deze met veel aplomp: antirevolutionair = anti-zelfbeschikking. Prof. Diepenhorst bleef het antwoord niet schuldig.

Wie ook maar enigszins het A.R.-standpunt ten opzichte van Nieuw-Guinea kent, weet dat de heer Duynstee hierover baarlijke nonsens uitsloeg. Als Nasoetion en de zijnen van deze privé gesprekspartner informaties over de Nederlandse politieke situatie willen verkrijgen, kunnen zij zich de moeite beter besparen. Het Nederlandse volk heeft echter de oogkleppen waarvan Prof. Duynstee zich bedient, overduidelijk kunnen opmerken. En dat is wel wat waard.

OM DE OLIEBRONNEN VAN KOEWEIT

DE gebeurtenissen in en om Koeweit hebben de situatie in het Middenoosten — die de laatste tijd vrij rustig is geweest — weer eens in het centrum van de belangstelling geplaatst. Verwacht werd, dat de moeilijkheden in de naaste toekomst zouden beginnen in de Egyptisch-Syrische Verenigde Arabische republiek van Gamel Abdel Nasser, die bij Chroesjtsjef uit de gratie is geraakt. Maar dat is niet gebeurd, want Abdel Karim Kassem, de Iraakse premier heeft een streep door de Russische rekening gehaald, overigens zonder de bedoeling, Nasser de helpende hand te reiken.

Kassem eiste het olierijke sjeikdom Koeweit op als zijnde een Iraakse provincie en het leek er vorige week op, dat hij op het punt stond, een strijdmacht naar het oliestaatje te sturen om zijn eis kracht bij te zetten. Vrijwel de gehele Arabische wereld verzette zich tegen de Iraakse aanspraken, maar behalve Engeland kon geen enkel land iets doen om te verhinderen, dat Kassem Koeweit met geweld in bezit zou nemen. Want Engeland, dat Koeweit nog maar enkele weken geleden volledige onafhankelijkheid heeft gegeven, heeft een verdrag met sjeik Abdoellah el Salim el Sabath gesloten, waarin het deze alleenheerser in geval van nood militaire bijstand toezegt om de onafhankelijkheid van het olierijkje te garanderen. Naar het zich laat aanzien heeft het optreden van Engeland — op verzoek van de sjeik — het gevaar voorlopig bezworen en zal de strijd zich in de komende weken beperken tot gevechten aan het politieke en diplomatieke front.

IMPERIALISTEN

Engeland is in een vervelende positie gemanoeuvreerd, omdat de Arabische landen het thans weer willen doen voorkomen, dat niet Irak, maar Engeland snode plannen heeft gehad. Voorlopig kan Irak inderdaad nog doen alsof het nooit van plan geweest is, Koeweit binnen te vallen. Heeft het niet — ook voordat de Britse troepen in het sjeikdom landden — steeds beweerd, dat het de annexatie van Koeweit slechts met vreedzame middelen zou nastreven? En is er iemand, die „met de stukken op tafel bewijzen kan" dat het tegendeel het geval is geweest?

Niemand, ook premier Macmillan van Engeland niet en al weet iedereen, dat de verleiding voor Kassem bijzonder groot is geweest, totdat een Britse strijdmacht in het machteloze oliestaatje neerstreek. En Nasser, die zich bijzonder ongerust heeft gemaakt over de snode plannen van Kassem kan nu ook verlicht ademhalen en doen alsof zijn neus bloedt. Met Kassem valt wel

• *Vervolg op pag. 4*

Actieplannen zijn weer een station gepasseerd

„IT is a long way to Tipperary" zongen tijdens de eerste wereldoorlog Engelse militairen in hun Nederlandse interneringskampen. Hetzelfde lied zou men aan kunnen heffen om de weg aan te duiden, die elk voorstel van enig belang binnen de partij-organisatie heeft af te leggen voordat het ten uitvoer wordt gelegd. Wij schreven al eerder over **drie** plannen voor de a.s. najaars- en voorjaars-activiteiten. Na eerst de **Organisatie Commissie** te zijn gepasseerd, zijn zij de vorige week door het **Algemeen Organisatie Comité** aan brede en goede beschouwingen onderworpen. De volgende week zal het **moderamen** van het partijbestuur er zich over beraden om tijdig zijn voorstel aan het **Centraal Comité** te kunnen uitbrengen. Dan valt de beslissing.

Partij in actie

MET weemoed heffen wij het bovengenoemde lied in dit geval evenwel niet aan. Want het is goed dat de gehele leiding van de partij, inclusief dus de meest vooraanstaande figuren uit de Kamercentrales, zich met nieuwe ideeën bezig houden. Het lijkt een wat langdurige procedure te worden, maar iedereen beseft, dat dit de uitvoering ten goede komt. Die realisering betreft dan voor vrijwel alle verantwoordelijken een stuk werk, dat men zelf mee tot stand heeft doen komen.

NOG een tweede belangrijke troost is ditmaal te bieden. Eén der plannen beoogt, zoals men weet, zeer in het bijzonder een mogelijkheid om de **meningsvorming** in de partij te bevorderen en — wat even belangrijk is — te zorgen, dat deze opinies snel ter bestemder plaatse bekend zijn. Als men beslist hiërarchisch wil denken, dan kan men deze bestemming als een tweeledig geheel zien, namelijk de top en de gehele brede basis van de partij beide.

Het is dus de moeite waard om deze dingen die nogal verstrekkende consequenties kunnen hebben voor de partij-activiteiten goed uit te kienen en dito door te spreken. Zodra het Centraal Comité aan deze drie **adviezen** van het propagandabrein van de partij (want zo mag men het Algemeen Organisatie Comité wel betitelen) zijn fiat gegeven heeft, hopen wij ook in deze rubriek alle sluiers van terughoudendheid te laten vallen. Dan gaat het er om **de gehele partij** voor de nieuwe activiteiten warm te laten lopen. Is dat gelukt, dan staat een goed seizoen voor de deur.

INMIDDELS is ook in deze dagen al het een en ander aan de hand. Velen van u zullen een opwekking hebben gekregen om zich op te geven als zgn. **lectuur-abonnee.** Vorig jaar heeft de partij deze mogelijkheid geopend. Deze houdt in dat men **automatisch** direct na het verschijnen van partij-publikaties in **brochure-vorm** deze uitgaven thuis gestuurd krijgt. Daarbij zijn de rapporten van het **College van Advies.** In een tijd waarin velen geen dikke boeken kunnen lezen over vraagstukken, die overigens wel hun belangstelling hebben, in deze tijd waarin het velen ook aan tijd ontbreekt om b.v. vergaderingen van kiesverenigingen te bezoeken — in zo'n tijd nu voorziet de partij **blijkbaar** (er zijn reeds meer dan 1000 abonnees) in een behoefte door een *lectuurabonnement* mogelijk te maken. Duizenden zijn daarop dezer dagen nog eens weer geattendeerd. Dat gebaar werd in de ware zin des woords een attentie doordat hun tegelijkertijd het nieuwe **Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program** werd toegezonden.

UITERAARD is dit program thans in ruime hoeveelheden op ons bureau verkrijgbaar. De prijs is — mede gelet op de goede verzorging van deze publikatie, die meestal goed bewaard wordt — zo laag mogelijk gehouden. Wij herhalen deze daarom nog even. Bij bestelling van 1 t/m 10 exemplaren: 25 cent per stuk. Bij 11 t/m 25 exemplaren: 20 cent per stuk en bij aanschaf van 26 exemplaren en meer: 15 cent per stuk.

De kiesverenigingen krijgen het program binnenkort toegezonden. Zouden de k.v.-besturen niet verstandig handelen door b.v. in het nieuwe seizoen alle leden van hun k.v. een exemplaar aan te bieden?

Een uitgave van grote waarde die het nemen van een lectuurabonnement zeer aantrekkelijk maakt is de publikatie getiteld: **„Rondom het nieuwe program".** Daarin zijn alle toespraken verzameld, die op de Deputatenvergadering van 10 juni j.l. gehouden zijn. Dat zijn dus de redes van resp. Dr. Berghuis, Dr. Bruins Slot, Minister Zijlstra en Prof. Jonker. De prijs van deze uitgave per stuk is *f* 0,70 (in brochurelijst is deze publikatie no. 150). Laat het feit dat deze publikatie ook aan de nog aan te melden lectuurabonnees wordt toegezonden bij u de doorslag geven. **Neemt nog vóór u met vakantie gaat een lectuurabonnement. U blijft op de hoogte — u krijgt de publikaties automatisch toegezonden — u steunt de partij.**

Ontwikkelingslanden helpen

Ereschuld der dankbaarheid voor eigen welvaart

De Eerste Kamer heeft dezer dagen goedgekeurd het ontwerp van Rijkswet inzake de Overeenkomst betreffende de Internationale Ontwikkelings-Associatie. Het toetreden van ons land tot deze organisatie is een stap in de richting van het doel dat onze partij met kracht nastreeft nl. de samenwerking met de minder ontwikkelde landen in de wereld.

Daarom kon Prof. De Gaay Fortman ook terecht opmerken dat zijn fractie verheugd was aan deze goedkeuring te kunnen meewerken. Deze associatie zal immers een belangrijke schakel zijn in de verschillende publieke financieringsinstituten voor deze landen. Het zal ook mogelijk zijn met de gelden, die zij ter beschikking stelt, zogenaamde **infrastructieve-projecten** te financieren. Zoals men weet zijn dit de projecten van wegenbouw, aanleg van spoorwegen, bruggen, stuwdammen enz. Men begrijpt hoe belangrijk deze zijn wil men de economische structuur van een land aan de eisen van deze tijd aanpassen. Dit „openbreken" van dikwijls voor het moderne verkeer vrij ontoegankelijke gebieden is onmisbaar wil men een goed vervoers- en distributieapparaat kunnen opbouwen. Importprodukten kunnen eerst dan alle hoeken van het land bereiken en exportgoederen kunnen worden weggevoerd. Iedereen zal zich realiseren dat deze infrastructuur-projecten zeer kostbaar zijn. Daartoe zijn particuliere investeringen en zijn ook de hulpverleningsprestaties van — meestal — geestelijk zedelijke instellingen niet voldoende. Daaraan moeten de regeringen van de beter gesitueerde landen meedoen, willen de nodige kapitalen ter tafel komen en doelmatig kunnen worden aangewend.

Het is voor Nederland een ereschuld der dankbaarheid thans zijn handtekening d.d. 21 september onder deze Overeenkomst waar te hebben gemaakt en tot de Associatie te behoren.

Het was voor onze senator Prof. De Gaay Fortman een dubbele voldoening hieraan mee te hebben gewerkt, omdat hij op „bescheiden wijze" zoals hij zelf zei, in 1959 en 1960 ook deelnam aan de beraadslagingen over deze aangelegenheid in de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties.

EEN MINISTER GAAT HEEN

IEDEREEN hield zijn hart vast, nadat minister Van Rooy had gefaald bij de verdediging van het wetsontwerp algemene kinderbijslag. Laten we voorop stellen, dat hij het daarbij niet gemakkelijk had. Vrij algemeen was men overtuigd, dat het wetsontwerp, zoals het daar lag, de eindstreep niet zou halen. Er gingen geruchten, dat het kabinet reeds een remplaçant beschikbaar had en reeds pogingen had gedaan, om er achter te komen, of dit achter de hand gehouden ontwerp wèl kans van slagen zou hebben. De zaak werd nog merkwaardiger, doordat het ontwerp helemaal niet van minister Van Rooy afkomstig was. Het was een ontwerp van het vorige kabinet en de socialistische ministers uit dat kabinet hadden zich er evenzeer mee verenigd als hun toenmalige niet-socialistische ambtgenoten. Het was een voorstel van de brede Drees-basis. Allemaal geen factoren, die een minister kunnen aansporen tot een geestdriftige verdediging. Maar ook als wij met dit alles rekening houden, moet worden toegegeven, dat de minister faalde. En zijn partijgenoot Dr. De Kort heeft dat voor de televisie ook duidelijk gezegd. Bij die verklaring trad eigenlijk wel aan het licht, dat de K.V.P.-fractie het liever zonder dan met minister Van Rooy verder wou proberen. Om persoonlijke redenen, in verband met de behandeling van het onderhavige wetsontwerp, heeft de minister ontslag gevraagd en verkregen.

Het zou ongepast zijn, nadat de Minister zijn ontslag heeft gevraagd en verkregen, nog een zuur commentaar achteraf te maken. Er is in zijn heengaan een tragisch element. Hij was burgemeester van een niet-onaanzienlijke stad en heeft zich laten pressen tot het ministersambt. En dat had hij, achteraf bekeken, nooit moeten doen. Hij zelf zal de eerste zijn om dat toe te stemmen. Hij heeft waarschijnlijk het kabinet een dienst bewezen, door heen te gaan.

ER zijn evenwel een paar zaken, die wèl aan de orde gesteld kunnen en moeten worden. Minister Van Rooy is geprest om minister te worden. De kabinetsformatie had lang geduurd en was ook al eens een keer mislukt. Prof. Beel was de eigenlijke formateur al had hij een bordje voor de deur, waarop bescheiden stond: informateur.

De K.V.P. speelde, bij de gehele formatie een belangrijke rol. Eigenlijk was het zo, dat bij het aftreden van het kabinet-Drees niet alle stoelen werden ontruimd. Het stond immers vast, dat de ministers Luns en Cals en Klompé moesten blijven . . . En de K.V.P. stelde ook grote prijs op de portefeullle van Sociale Zaken. Met de niet door de K.V.P. begeerde zetels kon nog al worden geschoven, al kon ook dáár het schuiven moeite geven. Maar de K.V.P. had kennelijk zekere „voorkeursrechten" als machtigste partij. Maar nu bleek, dat juist deze machtige partij zo opmerkelijk weinig mensen beschikbaar had. Het is betrekkelijk gemakkelijk een schema te maken en te zeggen hoeveel en welke portefeuilles men wenst. Maar het bleek opmerkelijk moeilijk, om mensen te vinden. Het is echt een getob geweest om een minister van Sociale Zaken op te sporen. Toen hij gevonden werd, fungeerde hij als sluitstuk bij de formatie. Bij de V.V.D. zijn soortgelijke verschijnselen opgemerkt. In alle mogelijke concerns voeren de liberalen de boventoon, maar als er een minister moet worden gevonden dan is het niet zo eenvoudig.

HIER zit de kern van de moeilijkheden, die zich nu heeft toegespitst bij de K.V.P. Men claimt wel rechten op een zetel, maar blijkt niet in staat een capabele man te leveren. Natuurlijk moet er weer een K.V.P.-minister komen voor Sociale Zaken. Het is voor het land en voor de K.V.P. van belang, dat er nu een man wordt gevonden, die het blijkt te kunnen. Dat is een „halszaak" voor de K.V.P.

Het aftreden van minister Van Rooy is een gerede aanleiding, om nog een ander aspect aan de orde te stellen. In december 1960 kwam er geheel onverwacht een kabinetscrisis, doordat de beide Prot. Chr. partijen en de socialisten samen een meerderheid vormden voor een motie, die de minister van Volkshuisvesting onaanvaardbaar had verklaard. Er waren toen naïeve mensen, die het conflict betreurden, maar dachten, dat er misschien iets goeds uit zou kunnen voortkomen, nl. een reconstructie van het kabinet. En daarbij dachten zij dan ook aan een persoonswisseling op Sociale Zaken. Dat was naïef gedacht. Het zat er politiek niet in. Want het conflict ging buiten de K.V.P. om en zij paste er natuurlijk voor, dat „haar" mannen als gevolg van het conflict zouden worden weggeschoven. Een reconstructie van een kabinet is minder eenvoudig, dan sommigen toen dachten. En het was onredelijk, te verwachten, dat een conflict tussen Minister Van Aartsen en de meerderheid van de Tweede Kamer zou moeten leiden tot het uitrangeren van minister Van Rooy.

EEN reconstructie van een kabinet, al beperkt het zich maar tot een of twee portefeuilles, is in Nederland nauwelijks denkbaar. Het moet al over de hoge schoenen lopen, als een minister tussentijds weggaat om politieke redenen. Na de tweede wereldoorlog is dat bijna ondenkbaar geworden. En daardoor krijgt het heengaan van minister Van Rooy een extra pijnlijk accent. Toen de staatssecretaris van Oorlog uit een kabinet-Drees genoodzaakt werd heen te gaan, wekte dat al veel ontstemming bij de socialisten. Dat doet men niet, zo was de gedachte. De club gaat samen uit en komt samen thuis.

Hier dreigt het gevaar van verstarring en machteloosheid. Het moet mogelijk zijn, dat er tussentijds een vernieuwing van een kabinet plaats heeft. In sommige andere landen, met name in Engeland, is dat heel gewoon en niemand neemt er aanstoot aan. Bij ons lijkt het vragen van een tussentijdse vernieuwing bijna ongepast.

HET zou te wensen zijn, wanneer de ontwikkeling van na de oorlog zich op dit punt niet ging consolideren, maar de reconstructie van een kabinet weer echt tot een politieke mogelijkheid ging worden. Dat zou kunnen voorkomen, dat de zwakste schakel jaar in jaar uit een bedreiging vormt van een geheel kabinet. Maar zulk een tussentijdse reconstructie, die zéér wenselijk kan zijn en soms noodzakelijk wordt, is alleen mogelijk, wanneer de minister-president daartoe het initiatief kan nemen. Maar dat betekent, dat onze gedachten dan zouden moeten gaan in de richting van een minister-president, die niet alleen het adres en de tolk is van het kabinet, maar ook de werkelijke leider. En daar zijn wij in Nederland nog niet aan toe.

RADIO BECKER
ZEIST
TELEFOON 5846-5847
HET ADRES voor zenders, richtingzoekers en echoloden

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT: CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. (070)-631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, tel. (02980)-63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

EEN SMEEKBEDE VAN DE MINISTER

(Parlementair overzicht, geschreven vóór en ná een schorsing van beraadslagingen)

WAT bijzonder duidelijk kwam vast te staan uit het antwoord van minister Van Rooy was, dat het Kabinet het niet beneden zijn waardigheid acht indien een van de programmapunten van dit Kabinet binnengehaald kon worden met behulp van de oppositie (P.v.d.A.)

Met zoveel woorden drong de minister er op aan mee te werken aan de belangrijke afronding van een deel van het gebouw van de sociale zekerheid, nu vrijwel vaststond dat de V.V.D. èn de C.H.U. en een enkele A.R. en de S.G.P. zich kennelijk bleven verzetten.

Een met zorg gekozen woord van Dr. Drees citeerde de minister: „als men het betere niet kan krijgen moet men dan het mindere afwijzen"?, ten doel hebbende de steun van de P.v.d.A. te winnen.

Of dit beroep geslaagd is? De stemming zal dit doen zien.

Twee van de wensen, het eerst door de heer Smallenbroek (A.R.) naar voren gebracht, wilde de minister na beraad inwilligen. Het waren niet de grote wensen, (geuit door A.R., P.v.d.A. en K.V.P.) die bij deze fracties leefden.

De huidige kinderbijslagregeling voor werknemers blijft zoals ze is qua uitvoering (door werkgevers betaald en via de bedrijfsorganen betaald) terwijl de kinderbijslag waardevast wordt gemaakt.

Hèt grote punt: óók voor de zelfstandigen bijslag vanaf het eerste kind werd resoluut en nogal „gevaarlijk" afgewezen.

Resoluut: Het is voor ons onmogelijk aan deze wens tegemoet te komen, hierover valt niet te praten. De Kamer weet waar ze aan toe is.

Gevaarlijk: Het is in strijd met het karakter van de sociale verzekeringswet enige bijdrage uit 's rijks kas te geven; ook voor de toekomst wordt deze weg afgesneden.

NIET SLAGVAARDIG

ALS de Kamer gedacht had een slagvaardige, overtuigde minister voor zich te zien, dan heeft ze het mis gehad.

Traag en ietwat lusteloos — althans dat was de indruk — steunend van de ene elleboog op de andere, betoogde de minister, na een vrij uitvoerige historische uiteenzetting dat het wetsontwerp te zien is als een uitstekend middel om de kinderbijslag — zoals ook vele landen rondom ons — in te voeren.

Het wetsontwerp — de minister kon dat zeggen omdat het vorige kabinet dit ontwerp had ingediend — is helder en eenvoudig. Het ontwerp is administratief eenvoudig opgezet en op overzichtelijke wijze geredigeerd.

Met betrekking tot de wens — op welke grond dan ook — één of meer groepen vrijstelling van premieheffing te verlenen (ongehuwden, gehuwden zonder kinderen etc.) stelde de minister dat hier eigenlijk geen beginnen aan is. **Waar moet men met de uitzonderingen een begin maken en waar moet men er mee eindigen. En daarom is het maar beter er niet aan te beginnen. Bovendien: alle sociale wetten zijn van een algemene regeling en kennen geen uitzonderingen.**

Minister Van Rooy betoogde dat hij wel veel begrip er voor had om voor de zelfstandigen een bepaalde inkomensgrens te hanteren, maar meende principieel gezien dit niet te kunnen doen. Immers er van uitgaande dat ook deze sociale wet een overwegende verzekeringsgedachte inhield van algemeen karakter kon hij dit toch niet accepteren.

Er was (o.a. door de heer Smallenbroek (A.R.) de opmerking gemaakt dat wilde men de discriminatie opheffen tussen werknemers en zelfstandigen (omdat de één wel voor de eerste beide kinderen bijslag ontvangt en de zelfstandige niet) twee dingen kon doen. Of iedereen vanaf het eerste kind óf iedereen vanaf het derde kind. Minister Van Rooy wilde de huidige situatie voor werknemers niet wijzigen. De loonpolitiek laat dit niet toe. Zou dit laatste moeten gebeuren (toeslag vanaf het derde kind), dan zouden de ongehuwde en gehuwde werknemers zonder kinderen een loonsverhoging moeten ontvangen van 9%. En dat is — ieder in de Kamer was daarvan nu overtuigd — niet mogelijk.

De andere oplossing — iedereen vanaf het eerste kind — was volgens de minister evenmin mogelijk. Als de premie zou moeten worden opgebracht door de verzekeringsplichtigen, zou de premiehoogte bijna ondraaglijk worden. En daarmee, de K.V.P. en de A.R.-spreker hadden trouwens hiervoor ook al gewaarschuwd — zou men de sociale regelingen in discrediet brengen. De minister bezigde daarbij nog een argument: elke sociale verzekering moet gefinancierd worden uit eigen middelen. „Voor elkaar, door elkaar". Zo was het bij de A.O.W., de A.W.W. en zo moet het gelden voor de A.K.B.

Geen bijdrage uit de schatkist, hoe dan ook. De regering wenst daaraan onvoorwaardelijk vast te houden.

Toen daarop de interruptie werd geplaatst, waarom de regering hieraan wil vasthouden antwoordde de minister: „Omdat mer dan komt op onoverzichtelijk terrein", waarna hij voortging met zijn betoog. Bij de replieken zou blijken dat hij toch hierop nog in zou gaan.

Het antwoord nam geen drie kwartier in beslag. Op veel door de Kamerleden gebezigde argumenten ging hij niet in. Dat viel toen reeds niet in goede aarde. De A.K.B. was een zeer belangrijk èn omstreden ontwerp. De Kamer had zich grondig — hetgeen met de lengte van een betoog niets te maken heeft — voorbereid en verwachtte dan ook een gelijkwaardig betoog. Hetgeen niet is gekomen.

Om half drie werd de vergadering verdaagd. De fracties werden in de gelegenheid gesteld zich nader te beraden. Een mogelijkheid waarvan meerdere fracties gebruik maakten. Men moest zich voorbereiden op de replieken. Wat zouden de replieken brengen?

KAMER EN MINISTER

DE **V.V.D.** bleek bij haar „neen" te zijn gebleven. Onverkort handhaafde de **heer Corver** zijn standpunt. Van enige toenadering van zijn kant was geen sprake. Deze „regeringsfractie" bleef dit kabinet bestrijden, niettegenstaande de liberale ministers het ontwerp steunden. Hij meende te weten hoe de P.v.d.A. zou stemmen: voor n.l. En daarom had hij kennelijk geen vrees dat een Kabinetscrisis zou kunnen ontstaan. Zij konden rustig tegenstemmen, dacht hij naar alle waarschijnlijkheid. Een beetje smalend zei hij over het betoog van de heer **Berger (P.v.d.A.)** dit, gehoord de reële politieke grapjes: „Gij zijt een typische amateurcabaretier."

Voor de toezegging van het Kabinet de huidige situatie te laten zoals ze is bij werknemers (betaling premie via werkgevers) had hij geen goed woord over.

Van A.R.-zijde werd door de heer Smallenbroek er sterk op aangedrongen de situatie rondom het eerste en tweede kind toch nog eens te bezien. De basis moet inderdaad bij de verzekerden zelf blijven door de premiebetaling.

Nu tast men die basis aan als ter voorkoming van discriminatie tussen werknemers en zelfstandigen een aanvullende bijdrage (zo nodig tijdelijk) wordt verleend uit 's rijks schatkist. Het gaat hier om iets mogelijk te maken wat nu (in zijn totaliteit) nog niet mogelijk is. De regering zal moeten bedenken dat in het volk de kinderbijslag voor zelfstandigen niet zo gretig ligt. En dat zal er niet beter op worden als straks een zelfstandige met een inkomen van *f* 5000,— en twee kinderen voor zijn collega met 3 kinderen en een inkomen van *f* 10.000,— zal moeten bijdragen in diens kinderbijslag, zonder zelf daarop enig recht te hebben.

EEN UITGESTOKEN HAND

DE heer Smallenbroek (A.R.) bleef niet alleen bij kritiek staan, maar stak het Kabinet de helpende hand toe: neem toch in nadere studie de vraag of en zo ja in hoeverre een (matige) financiering uit de schatkist mogelijk is. Leg het recht op kinderbijslag in principe in de wet vast en geef etappsegewijs hieraan uitvoering.

De **K.V.P.** had het langst vooraf vergaderd in fractieverband (bijna 2½ uur). Haar woordvoerder, de heer **De Kort,** was het in dit opzicht met de A.R.-spreker eens. Overigens bleek uit zijn rede dat hij het de minister wat kwalijk had genomen, dat deze „goeddeels een krachtig en zakelijk betoog leek te hebben gehouden."

Deze spreker hield overigens toch nog een slag om de arm. De K.V.P. wil zich niet onvoorwaardelijk vastleggen op de eis van kinderbijslag voor het eerste en tweede kind. Zich wendende tot de P.v.d.A. riep hij uit: „Laat het mes toch rusten." Waarop **Mr. Burger (P.v.d.A.)** repliceerde: „Wij hebben het mes nog niet getrokken." Wat dinsdag de gevolgen zullen zijn is niet bekend. Er ligt een P.v.d.A.-amendement op tafel om voor de eerste beide kinderen toch kinderbijslag te geven, waarbij wordt voorgesteld 1/3 van de premie uit 's rijks schatkist bij te dragen. Dit amendement is mee ondertekend door de heer **Kikkert C.H.U.).** Maar of hij de steun van zijn fractie heeft? Niemand gelooft het. De heer **Beernink (C.H.U.)** diende eveneens een amendement in: houd de ongehuwde vrouw boven 45 jaar buiten de premieheffing.

Uit de reacties van de Kamerleden bleek dat een dergelijk amendement eigenlijk niet werd verwacht uit deze kring, als zijnde buiten een aanwijsbare verwachting te liggen. Hij had betoogd dat vrijstellingen noodzakelijk waren voor alle ongehuwden en gehuwden zonder kinderen! En aan het einde van de bespreking kwam hij aandacht vragen alleen maar voor de ongehuwde vrouw boven een bepaalde leeftijd. Het is discriminerend voor de overige premiebetalers — niet kinderbijslaggenietenden dat slechts één categorie uitgezonderd wordt. Toch staat evenmin vast dat bij aanneming van het amendement de C.H.U. voor het ontwerp zal stemmen.

De **heer Berger (P.v.d.A.)** en de **heer De Kort (K.V.P.)** hebben niet nagelaten aan elkaar te zeggen wat op hun politieke hart lag. De socialist verweet de K.V.P. dat zij bereid was — nu al — het mindere te aanvaarden en zelfs, als dit niet mogelijk was genoegen te nemen met het toch weer ter tafel gebrachte compromis met de C.H.U. en V.V.D. En dat alles, aldus de heer Berger onder de bedreiging dat de P.v.d.A. dan ook maar het mindere moet aanvaarden, omdat het anders wel eens een gedwongen samenwerking zou moeten worden.

De heer **De Kort (K.V.P.)** meende dat het toch aan alle kanten verstandig zou zijn het ontwerp te accepteren, wat ook het lot van de P.v.d.A.-C.H.U.-amendementen zou zijn. „In de zekerheid immers dat wat er ook zal gebeuren dat betere mij op den duur niet zal ontgaan."

HET ANTWOORD VAN DE REGERING

MINISTER VAN ROOY volstond in 10 minuten te zeggen (hij had bijna een uur bedenktijd gevraagd) dat de regering al deze zaken onvoorwaardelijk afwees. De regering gaat nu eenmaal uit van het beginsel dat een (kleine) bijdrage uit de schatkist niet acceptabel is. Waar is anders het einde? Men komt bovendien direct voor de vraag der prioriteit (een uitdrukking van minister Zijlstra) te staan! Elk procent dat de regering voor haar rekening neemt van de premie voor de eerste beide kinderen kost 200 miljoen. Als het mis zou lopen met de staatsfinanciën moet het eerst bezuinigd worden op deze dingen. En dat is niet aanvaardbaar. Zie naar België, in verband met de politieke moeilijkheden omtrent de eenheidswet. Waarop de heer Berger interrumpeerde: maar juist over de kinderbijslag was in België geen meningsverschil!

En op de vraag waarom ten behoeve van de werkloosheidsverzekering dan wèl een premie uit de schatkist wordt gegeven had de minister geen afdoend antwoord.

Hij liet tenslotte het „onaanvaardbaar" klinken over het lot van de eerste beide kinderen van de zelfstandigen.

ONTEVREDEN

OVER de gang van zaken was de gehele Kamer — de K.V.P.-leden incluis, zowel als de tegenstanders van het ontwerp — bijzonder ontevreden. De minister wekte sterk de indruk dat hij de Kamer niet au serieux nam. Bovendien leek het naar buiten alsof de minister de te behandelen stof niet volledig beheerste. Op meerdere belangrijke interrupties kwam òf geen òf een nietszeggend antwoord. De argumenten waren niet bijzonder overtuigend.

Welke consequenties het heeft op de houding van de P.v.d.A. als het straks op stemmen aankomt? Gaat de politiek toch overheersen boven de sociaal-economische belangen?

Vervolg op pag. 10

BOEKEN en periodieken

Mijn weg naar Berlijn

Hoe de uitslag van de Westduitse parlementsverkiezingen ook zal zijn, veel zal er gesproken en geschreven worden over de beide grote rivalen in de stembusstrijd: Adenauer en Willy Brandt. De laatste heeft te kampen met een minder grote bekendheid. Toch is hij als burgemeester van West-Berlijn reeds op het internationale toneel een man geweest, die van zich deed spreken.

Het is bepaald geen behoefte dezerzijds om de **socialist** Brandt aan meer faam en dus aan een betere positie tegenover de **christen-democraat Adenauer** te helpen als wij in het onderstaande aandacht besteden aan diens boek „Mijn weg naar Berlijn".[1]). De jonge Frahm uit Lübeck groeide op in de beginjaren van het Hitlerregiem. In 1933, na de machtsovername, stuurde de S.P.D. (de socialistische partij in Duitsland) de veelbelovende verzetsman, die zich inmiddels Willy Brandt was gaan noemen, naar Noorwegen. Van daaruit bemoeide hij zich intensief met de (vooral jongerenorganisaties) der socialisten in Europa. Als verslaggever trok hij in opdracht van Scandinavische bladen in 1937 o.a. naar de slagvelden der Spaanse burgeroorlog. Genaturaliseerd in Noorwegen, moest hij na de Duitse overval uit Oslo opnieuw vluchten om in Stockholm de bevrijding van zijn beide vaderlanden af te wachten. De „emigrant" Brandt kwam eerst na de oorlog in Duitsland. Als journalist „versloeg" hij het proces te Neurenberg.

Van al dit gereis en getrek met de daaraan verbonden nare belevenissen (ook in het Nederland van vóór 1940) stelt dit boek ons op de hoogte. Brandt heeft al veel geschreven, voordat hij Berlijn's hoogste magistraat werd. Hij doet het blijkbaar met een gemak, dat op den duur nog steeds zal toenemen want hij ziet er niet tegenop zichzelf uit zijn eigen boeken en redevoeringen breedvoerig aan te halen.

Dit brengt ons op onze voornaamste bedenking tegen dit geschrift.

Indringend is het bijna nergens, doch vlot in de zin van vluchtig haast op elke pagina. Hinderlijk is bovendien dat de heer Brandt voortdurend de behoefte heeft mee te delen hoe hij doorlopend belangrijke figuren ontmoette, die natuurlijk later minister, staatshoofd of iets anders werden. Het is alsof de staatslieden van half Europa door de magnetische werking, die van Brandt uitgaat, in zijn actie-radius werden gezogen.

Meer dan in het peilen van de problematiek over de na-oorlogse jaren, ligt de kracht van de auteur in het beschrijven van „wie er bij waren".

En wat betreft 's mans beleid voor het geval hij de a.s. verkiezingen zou winnen: wij geloven dat hij minder negatief tegenover de NATO en de Europese samenwerkingsvormen staat dan andere leidende Duitse socialisten. Berlijn is voor Brandt de best denkbare leerschool geweest. Met een veelheid van zorgvuldig gekozen woorden verdoezelt hij echter zijn eigen aandeel als parlementslid bij het afwijzen door de socialisten van alle uitgestoken Westelijke handen, die Adenauer terecht greep. Dit zal Brandt in de stembuscampagne natuurlijk niet kunnen volhouden. Over de binnenlandse politieke problemen laat hij zich in dit boek niet uit. Daarom blijkt ook onbewezen zijn bewering, dat Adenauer en diens C.D.U. de „zatte tevredenheid", die elk experiment schuwt, stimuleerden. Deze en dergelijke „vlotte" uitlatingen, die het in een verkiezingsrede beter doen dan in een boek van een aankomend staatsman, overtuigen de lezer niet van het nut van een Westduits experiment waarin Brandt als bondskanselier zou optreden.

Als kennismaking met één der beide kemphanen in september a.s. is de lectuur van dit boek echter niet van belang ontbloot. Al zal het nooit tot de wereldliteratuur behoren, het geeft een blik op een vechter, die ongetwijfeld als persoon respect verdient omdat hij zijn volk dient op een moeilijke post. De vertaling van Johan Winkler en de verzorging van deze Nederlandse editie door de Arbeiderspers zijn beide een pluim waard.

1) **„Mijn weg naar Berlijn",** door Willy Brandt. Uitgegeven door de N.V. „De Arbeiderspers" te Amsterdam (311 pag.).

Om de oliebronnen van Koeweit

• *Vervolg van pag. 1*

te praten, kan hij nu zeggen, als de Engelsen er zich maar niet mee bemoeien. De imperialisten moeten zich overal buiten houden.

ONAFHANKELIJK

Nasser en Kassem kunnen de Britten echter geen enkel verwijt maken. Zij hebben — zij het dan ook grotendeels uit eigenbelang — Koeweit volledige onafhankelijkheid gegeven, politieke onafhankelijkheid wel te verstaan. In Koeweit zelf waren er belangrijke stromingen, die aanstuurden op beëindiging van de Britse politieke bevoogding. Bovendien heeft men in Londen steeds rekening gehouden met eventuele eisen van de zijde van Irak, sinds dit land een republiek is en onder leiding van de wispelturige Abdel Karim Kassem staat. De Britse olievoorziening is voor een zeer groot deel volkomen afhankelijk van de bronnen onder het woestijnzand van Koeweit en Engeland had dus alle reden om bijzonder omzichtig en voorzichtig te werk gaan om zijn positie in Koeweit te kunnen handhaven en tegelijkertijd de nationalisten in en buiten Koeweit van het lijf te houden. De oplossing werd gezocht en met succes gevonden in het verlenen van volledige onafhankelijkheid aan het kleine olierijk, in de hoop, dat de tegenstellingen tussen de twee rivaliserende Arabische grootheden: Nasser en Kassem, het vreedzaam voortbestaan van het sjeikdom Koeweit op zichzelf al zouden waarborgen.

Niets is echter minder waar gebleken. Kassem, die zich na het onafhankelijk worden van Koeweit realiseerde, dat hij nu of nooit zijn „rechten" op dit oliestaatje moest laten gelden, beriep zich op het feit, dat Koeweit onder de Turkse overheersing deel uitmaakte van Irak en verklaarde het tot een Iraakse provincie. Sjeik Abdoellah el Salim el Sabath werd tot gouverneur benoemd . . .

VERSCHIL

Engeland, dat er van nu af aan slechts op uit behoeft te zijn, een elegante manier te vinden om zich militair uit Koeweit terug te trekken, zonder dat het gevaar bestaat, dat de onafhankelijkheid van het sjeikdom opnieuw wordt bedreigd, Engeland heeft nu al vast bereikt, dat de oude toestand is hersteld: Britse troepen waken over de Britse belangen in Koeweit, die uiteraard ook de belangen van het kwart miljoen inwoners van het sjeikdom zijn. Maar er is een verschil: vroeger waren de Britse strijdkrachten in Koeweit als vertegenwoordigers van een koloniale mogendheid. Nu bevinden zij zich in het sjeikdom als troepen van een bevriende mogendheid, op verzoek van de regering van de jonge staat. Engeland staat in verschillende opzichten sterk. Of dit ook het geval is met de sjeik en diens familie, die de zaken in Koeweit werkelijk als een familiezaak behandelen is evenwel de vraag. Want ondanks de goede sociale voorzieningen in het olierijkje is de mogelijkheid van een omwenteling van binnen uit bepaald niet uitgesloten, nu de Engelse troepen — zo kort na de onafhankelijkheidsverklaring — zijn teruggekomen.

De invloed van Nasser is onder grote delen van de bevolking van Koeweit bijzonder groot en lijkt een pro-Iraakse revolutie tegen de sjeikenfamilie vrijwel onmogelijk, een steunzoeken bij de VAR van Nasser is na de gebeurtenissen van de afgelopen weken een nieuwe mogelijkheid geworden, waarmee terdege rekening zal moeten worden gehouden.

WOESTIJN

Als men per vliegtuig van Bagdad (de hoofdstad van Irak) reist, zoekt dit zijn weg over Zuid-Irak, waar Eufraat en Tigris samenvloeien, alvorens via de Sjatt el Arab uit te stromen in de Perzische Golf. Het land is met een tropische-weelderige vegetatie bedekt, maar plotseling maakt het groen plaats voor eentonig woestijnbruin. Men bevindt zich boven Koeweit, de rijkste oliestaat ter wereld, vlak, gloeiend heet en boomloos. Daar verbergt het woestijnzand een vijfde deel van de wereldvooraad aan aardolie, naar schatting 60 miljard vaten, tweemaal zoveel als de Verenigde Staten aan reserves bezitten.

Een efficiënte besteding van de olieinkomsten ontbreekt en begint slechts langzamerhand te groeien. Hoe kan men ook eigenlijk verwachten, dat sjeik Abdoellah el Salim el Sabath, wiens geslacht al twee eeuwen over Koeweit heerst ,eensklaps zijn gehele levensstijl, wijze van regeren en zijn tradities zal veranderen, nu de olie hem tot een fabelachtig rijk man heeft gemaakt? Parelvisserij, scheepsbouw en handel zijn altijd de voornaamste bronnen van inkomsten geweest, totdat de olieproduktie de laatste jaren met sprongen omhoog is gegaan.

SJEIKS

In 1947 werd in Koeweit twee miljoen ton olie gevonden. Momenteel bedraagt de produktie meer dan een miljoen ton per week. Welke bedragen door de Kuwait Oil Company aan de sjeik worden uitbetaald, valt slechts te gissen — vermoedelijk ongeveer veel meer dan een miljard gulden per jaar — want cijfers hierover vindt men nergens gepubliceerd en ook een begroting kent Koeweit niet. Het hoogste bestuurslichaam is een soort familieraad van oudere sjeiks, zonen en verwanten van de heerser, die ieder een of meer departementen onder zich hebben.

Elk departement heeft een directeur, in enkele gevallen een Arabier uit Palestina, terwijl ook een handvol gedesillusioneerde Britse ambtenaren orde in de chaos hebben gebracht. Uiteindelijk zijn het echter de sjeiks geweest, van wier grillen het afhing, hoe de enorme inkomsten worden besteeds en feitelijk wordt Koeweit alleen door de olie-royalties behoed voor een economische anarchie. Er wordt fantastisch veel gebouwd: scholen, huizen, wegen, kantoren. Koeweit bezit zelfs meer scholen dan het nodig heeft, dank zij het feit, dat het departement van onderwijs in handen is van een liberaalgezinde sheik. Op een afstand van 40 km van de hoofdstad heeft de Kuwati Oil Cy. — voor de helft Amerikaans — haar centrum, met ruim 10.000 werknemers en hun gezinsleden.

ZOMAAR

Dag en nacht laden hier de tankschepen. Elke 40 minuten vertrekt of arriveert een tanker. Er zijn 250 boorputten in produktie. De onderaardse druk is voldoende groot om de olie met kracht op te doen spuiten, waarna zij zonder de hulp van pompinstallaties naar de wachtende tankschepen vloeit.

GERUCHTEN

Al enkele jaren geleden, na de opstand in Irak, deden geruchten de ronde, dat van Irak uit pogingen gedaan zouden worden, de sjeiks te verdrijven en een door communisten beheerst nationaal front aan de macht te brengen. Het bleken later inderdaad geruchten te zijn geweest, want het is in Koeweit totdusver opmerkelijk rustig gebleven. De dreigende ontwikkeling in Irak heeft alle bevolkingsgroepen met uitzondering wellicht van 30.000 of 40.000 uit Irak afkomstige arbeiders in een anti-communistisch front bijeengebracht. De jonge nationalisten en het merendeel der geëmigreerde Arabieren luisterden enkele jaren geleden nog met afschuw naar de radio-uitzendingen van het volksgerechtshof in Bagdad en volgden Nasser's leiding in de strijd van nationalisme tegen communisme.

WELVAART

Ook de nog steeds stijgende welvaart heeft een kalmerend effect gehad. De regering is de laatste jaren zeer actief geweest met ontwikkelingsprojecten, er wordt ook veel particulier gebouwd en als men sommige handelaars mag geloven, zal de omzet in bepaalde branches nog elk jaar toenemen. De welvaart blijft niet beperkt tot de rijke bovenlaag. Alle bevolkingsgroepen zijn er in Koewijt veel beter aan toe — in materieel opzicht althans — dan waar ook in de Arabische wereld en ongetwijfeld heeft dit ertoe bijgedragen, dat de inlandse bevolking immuun is voor het communisme. Ook onder de emigranten, die over het algemeen armer en ontevredener zijn, hebben de communisten — naar men gelooft — slechts weinig of geen invloed.

GEEN VERZET

Onder deze omstandigheden ontmoeten de rigoureuze veiligheidsmaatregelen, die de regering van de sjeik totdusver heeft genomen, vrijwel geen verzet. Enerzijds werden de clubs van de nationalisten gesloten en mochten ook de twee progressieve dagbladen niet verschijnen, anderzijds werden een paar honderd communisten onder wie veel Jordaniërs, Palestijnen en Irakezen, gedeporteerd. Men verwacht verdere deportaties, naar mate het onderzoek naar verdachte elementen is gevorderd, waarbij de politie gebruik kan maken van lijsten, die de — vroeger met de communisten samenwerkende — nationalisten verstrekt hebben.

Volgens bevoegde waarnemers is de kans groot, dat Koeweit een ongestoorde politie evolutie zal doormaken. Er zijn echter — vooral na de dreigementen van Irak en de terugkomst van de Britse troepen — veel moeilijkheden te overwinnen en als Irak en de VAR tot een betere verstandhouding zouden komen, zouden de jonge nationalisten hun agitatie voor politieke hervormingen zeker eerder hervatten dan thans het geval is. Ook bestaat — zoals gezegd — de mogelijkheid, dat de dreigende houding van Irak deze mensen er toe zal brengen, definitief om te zwaaien in de richting van Nasser's Verenigde Arabische republiek. De sjeiks zullen — wanneer zij deze tendentie waarnemen — wellicht in de verleiding worden gebracht, hun voortvarende onderdanen op deze weg voor te gaan, wanneer zij merken, dat zij niet onder alle omstandigheden meer kunnen rekenen op bescherming van de Britse troepen, bijvoorbeeld bij binnenlandse onlusten.

GRIEVEN

De grieven van de nationalisten zijn gerechtvaardigd. Nog steeds leeft Koeweit onder een patriarchaal regime zonder rechtswezen, zonder publieke controle op de overheidsuitgaven en zonder behoorlijke bestuursorganisatie. Kosteloos onderwijs en medische verzorging kunnen de jonge nationalisten geen compensatie geven voor de vernedering, die zij in politiek opzicht moeten ondergaan. En nergens in het Middenoosten doen zich sneller veranderingen voor dan juist in Koeweit, zo heeft een kenner van dit land wel eens geschreven.

d. B.

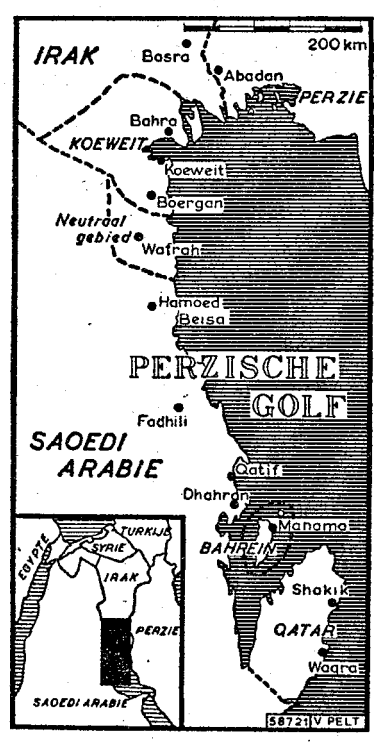

COPIEERINRICHTING
JAC. WEEDA JR.
Emmastraat 24 Rozenburg
Verricht gaarne
al Uw stencilwerk
Tel. 01889 - 214

Wees niet te zeer rechtvaardig . . .
Wees niet te zeer goddeloos . . .
Prediker 7 : 16, 17

Een eigenaardige raad

U hebt het vermoedelijk ook wel van jongs af gehoord, dat alles waar tè voor staat niet goed meer is; een staaltje van praktische levenswijsheid.

Maar dat de oude Prediker (die het ons trouwens wel eens meer moeilijk maakt met zijn scepsis) ons raadt niet te zeer rechtvaardig te zijn en ook niet te zeer goddeloos . . . daar kijken wij toch wel vreemd tegenaan.

Is deze auteur dan toch beïnvloed door het Griekse denken, dat spreekt van het juiste midden in de zedelijke orde? Ge zoudt het op de klank af, haast gaan denken. In de Nieuwe Vertaling heeft men als opschrift boven deze pericoop (Prediker 7 : 15—22) gezet: „het juiste midden".

Behoeven wij het niet zo nauw te nemen met de rechtvaardigheid noch met de goddeloosheid? Alsof een beetje zondigen heus zo erg niet is?

Maar dat is de bedoeling beslist n i e t.

Om bij het laatste te beginnen: voluit staat er „wees niet te zeer goddeloos en wees geen dwaas; waarom zoudt gij sterven vóór uw tijd?" Men was (en is nog wel) geneigd om te denken in het schema van „loon en straf", maar Prediker heeft al geconstateerd, dat de uitsbedeling niet overeenkomt met de levenswandel. Onder hetgeen hij immers gezien heeft in zijn ijdele dagen is ook dit: er is een rechtvaardige, die ondanks zijn gerechtigheid te gronde gaat en er is een goddeloze, die ondanks zijn boosheid een lang leven heeft. Wij mogen dat vreemd vinden: feit is dat wij het vaak moeilijk hebben met zowel de beproeving van de vromen als met de voorspoed van de goddelozen. Zie Psalm 73 Maar nu waarschuwt onze wijsheidsleraar tegen de dwaasheid van het geen-rekening-houden met God: ook al volgt de straf veelal niet onmiddellijk op het bedreven kwaad, God zou toch uw overmoed weleens plotseling kunnen vergelden met een ontijdige dood! Een lang leven werd in Israël immers tot de zegeningen gerekend

En nu die raad om niet al te zeer rechtvaardig te zijn en u niet al te wijs te gedragen. Het kan onmogelijk de bedoeling zijn om te doen vermoeden dat wij Gods geboden te serieus kunnen nemen. Hij, die God vreest, ontkomt aan dit euvel van overdrijving maar dat wie Hem gehoorzaam is; wie in Zijn wegen wandelt.

Maar wat wordt hier dan wèl bedoeld?

Lezen we nogmaals wat er staat: wees niet te zeer rechtvaardig en gedraag u niet al te wijs; waarom zoudt gij uzelf tot verbijstering brengen? In hun ijver voor de Wet waren reeds in Prediker's dagen mensen begonnen om „een haag" van bepalingen te maken rond Gods geboden om die naar hun uitleg en inzicht te onderhouden.

Straks zal hun verweten worden, dat zij met hun „leringen van mensen" het zicht op de zin der Wet verdonkerden en zelf nalieten om het voornaamste wat wordt gevraagd te doen. Zij wilden méér dan rechtvaardig en wijzer dan wijs zijn; om zo (het goede wordt immers beloond?) het lot te dwingen door eigen uiterste inspanning. En zo belandden zij in de eigengerechtigheid, waarin God geen behagen heeft. God vraagt eenvoudige gehoorzaamheid met overgave aan Zijn wil. Dat wij, onze zonden kennende, leven zouden uit Zijn vergevende genade.

Tegen menselijke schema's en het starre vasthouden aan geijkte gedragspatronen, die vaak de plaats van 's Heren geboden dreigen in te nemen, waarschuwt dit woord van de oude Prediker: wees niet te zeer rechtvaardig! Hoort u ook de humor, die erin doorklinkt? Hij drijft de spot met ons, wanneer wij van alles en nogwat „principes" willen maken en daar zo druk mee bezig kunnen zijn, dat wij voorbij zien waar het ten principale om heeft te gaan.

Wees niet te zeer rechtvaardig . . . wees niet te zeer goddeloos . . . hij, die God vreest, ontkomt aan dit alles.

Die wordt genezen van krampachtigheid om in eenvoud en bij het licht van Gods Woord biddena te vragen, wat Zijn wil is en wat wij hebben te doen in de situatie, waarin Hij ons heden roept om Hem te dienen.

Ds. P. A. A. KLUSENER

Nogmaals: de periode tussen de beide wereldoorlogen

IN het voorjaar van 1922 kwam de dienstplichtwet (Van Dijk) in het Staatsblad. Vergeleken met de wet „Colijn" (1912) betekende die van 1922 een grote achteruitgang.

Niet alleen werd de eerste oefeningstijd aanzienlijk verkort, maar ook het aantal en de duur der herhalingsoefeningen werden ingekrompen, terwijl het jaarlijks te leveren contingent dienstplichtigen met ± 6000 man werd verminderd. De organisatie van het veldleger bleef, wat de infanterie betreft, in grote trekken dezelfde. Deze laatste maatregel moest er toe leiden, dat de organieke sterkte der onderdelen werd verminderd en dat het leger verouderd werd.

Bij het veldleger en de landweer diende men indertijd 15 jaar, na maart 1922 werden de dienstplichtigen uit 20 lichtingen gerekruteerd. Wanneer het aantal en de duur der herhalingsoefeningen in 1922 waren vergroot, inplaats van verminderd, de oefeningsvoorwaarden had men op peil kunnen houden; nu was dit niet het geval. De dienstplichtigen, ouder dan ± 26 jaar, met uitzondering van de officieren, kwamen niet meer onder de wapenen, schoten niet meer en raakten het verband met hun commandanten en onder elkaar volledig kwijt.

Dit waren de grote nadelen van de dienstplichtwet van 1922, waarbij nog kwam, dat de z.g. voorgeoefenden, inplaats van gedurende 5½ maand, slechts gedurende 6 weken onder de wapenen kwamen.

Minister Van Dijk treft geen enkel verwijt; deze oplossing was het meeste, wat onder de toenmalige défaitistische omstandigheden, was binnen te halen. Over de vermindering van het beroepskader spraken wij reeds uitvoerig. Verbetering van het verlofskader had de nadelen, welke verbonden waren aan de vermindering van het beroepskader, naar onze mening, zeker hebben kunnen opheffen, maar wat gebeurde, — de vorming van de dienstplichtige onderofficier ging achteruit, omdat de eerste oefeningstijd werd verkort en het aantal en de duur der herhalingsoefeningen verminderd werden.

In de bezuinigingstijd werd veel, wat overbodig was, afgekapt, de tijd werd beter benut en de oefeningsintensiviteit opgevoerd. Dit neemt niet weg, dat de gevolgen van de invoering van de dienstplichtwet 1922, fataal waren.

Gedurende de herfst van het jaar 1922 liet zelfs Colijn zich ten aanzien van de defensie, althans voor zijn doen, défaitistisch uit. De omstandigheden, aldus Colijn, waren totaal veranderd door de oprichting van de Volkenbond, alsmede de strijdmiddelen, zodat wel ieder de conclusie moest trekken: „Zelfs Colijn heeft geen bezwaar tegen verdere vermindering van de weerkracht. In 1923 verschenen er echter artikelen in de Standaard, welke, althans ten dele, uit Colijns koker kwamen. (Colijn was in dat jaar Minister van Financiën geworden). In deze artikelen werd gepleit voor aanzienlijke verlenging van de eerste oefeningstijd voor het dienstplichtig kader, welke een verdere beperking van het beroepskader mogelijk zou maken. Ook ten aanzien van de Vloot werden belangrijke wijzigingen voorgesteld. Er werd aangestuurd op een splitsing van het beroepspersoneel der marine in een deel, hetwelk uitsluitend in Nederland, en een deel, hetwelk in Indië zou dienen. Minister De Geer sprak later van Colijnse defensiepolitiek.

Volgens de ideeën van Colijn werd wel verder gekoerst, doch van belangrijke wijzigingen in het beleid was geen sprake. Naar een goedkoper worden van de weermacht werd wel gestreefd, maar de aanbevolen maatregelen, welke meer geld zouden kosten, werden niet genomen. Bij de felle verdediging van de gulden was dit alles zeer begrijpelijk, hoewel verkeerd. Tot ± 1935 gevoelde men zich, wat de oorlogskansen betreft in Abrahams schoot en men moet respect hebben voor al degenen, die gedurende de jaren 1919—1935 een totale defensie-

Militaire geschiedenis van Nederland na 1870 (8)

afbraak hebben voorkomen, ja die zelfs kans zagen hier en daar verbeteringen aan te brengen.

Wat er dan na 1935 op militair gebied is gebeurd, — het werd vooral door Lt. Generaal Wilson uitvoerig beschreven in zijn boek over de 5 oorlogsdagen in 1950 en de 20-jarige vóórgeschiedenis.

Echter moge ik, wat betreft dit tijdvak (1935—1939), enkele opmerkingen maken.

Op materieel gebied was men te laat, of wel men maakte plannen, welke rekening hielden met een oorlog, welke later dan 1939 zou uitbreken. De bouw van slagkruisers voor Indië of het ontwerpen van plannen, welke verband hielden met de invoering van een lange eerste oefeningstijd voor het leger — dit alles zou eerst in 1942 of 1943 zijn invloed hebben kunnen doen gelden.

Werkelijke angst voor oorlog in eigen land was er zelfs in 1937, '38, '39 en begin '40 niet. Zeker niet bij de massa van het volk. Had men in 1936 ernstig vermoed, wat ons in 1940 en 1941 te wachten zou staan, ook op het terrein van geoefendheid, bewapening en uitrusting waren in dat tijdperk aanzienlijke verbeteringen mogelijk geweest. Tot vlak vóór de oorlog ontbrak de ernst in bijna alle kringen. Reeds eerder hebben wij vermeld, dat zulks in bijna alle landen het geval was.

Men kan een vergelijking maken met thans. Wie wil er momenteel ernstig rekening houden met zeer ernstige gebeurtenissen? De mens ziet kort voor zich uit en heeft over het algemeen weinig fantasie; misschien brengt dit , zij het ook tijdelijk, geluk, maar wee de leiders, die zich door de massa op sleeptouw laten nemen!

Tussen de opvattingen van de Lt. Generaal Wilson en de Generaal Van Voorst tot Voorst aan de ene kant en ondergetekende aan de andere kant bestaat verschil. De beide hoge autoriteiten wijten het gebeuren in 1940, meer dan ik, aan de z.g. afbraak gedurende de bezuinigingstijd. Ondergetekende is van mening, dat de kiemen van de tekortkomingen dieper liggen. Hij vermeent zulks te hebben aangetoond, reeds in de vorige artikelen.

De aard van een volk kan men moeilijk veranderen, zelfs wanneer men dit bepaald zou willen, maar men dient het te proberen.

Is in ons land zulks geschied, of gebeurt het thans? Bij welke onderwijsinrichtingen wordt de dringende noodzakelijkheid van het hebben van een goede weermacht aangetoond? Men doet het in de meeste gevallen niet, hetzij om politieke, humanistische of godsdienstige redenen.

Zelfs ben ik er van overtuigd, dat in sommige gevallen het omgekeerde plaats heeft. Zeker was dit het geval in de tijd van het gebroken geweertje. Het brengen van werkelijke offers in het belang van de weermacht werd niet aangemoedigd. Wie schaamde zich indertijd, zoals in Zwitserland, wanneer hij niet had gediend?

Onze wetten waren er in het verleden niet naar om dit schaamtegevoel aan te wakkeren. De kans op vrijstelling van de dienstplicht was groot. Men prijst, vooral tegenwoordig, het gemeenschapsgevoel, maar vergeet daarbij veelal, dat de plicht, om daadwerkelijk mede te werken aan de verdediging onzer hoogste goederen, een gemeenschapsplicht van de eerste orde is. Hulde aan de dienstplichtigen, die onder de hiervoren geschetste ongunstige omstandigheden, uitstekend hun plicht vervulden!!

(wordt vervolgd) J. C. ROELOFSEN

VERKEERDE LEUZE

ER zijn leuzen die het dóen ,maar die alleen omdat ze inslaan nog niet wáár behoeven te zijn.

Zo'n leus is: Hervormd — en dús lid van de C.H.U. De Christelijk-Historische Unie is geen kerkelijke Unie. Het is, evenals onze Anti-revolutionaire partij een politieke organisatie die interkerkelijk is. De leus dat iemand, die lid is van de Nederlands Hervormde Kerk vanzelfsprekend ook Christelijk-historisch stemt, wordt wel vaak gebruikt, maar heeft in wezen geen grond. We nemen aan, dat deze leus in feite niets anders is dan de wensdroom van de C.H.U. Maar als men een aantal nuchtere feiten constateert — bijvoorbeeld dat vooraanstaanden in de Hervormde Kerk met hart en ziel de P.v.d.A propageren als te zijn dè politieke partij voor protestants Nederland en als men in het weekblad Hervormd Nederland bij tijd en wijle de politieke commentaren leest — dan zal men moeten zeggen, dat die wensdroom altijd wensdroom blijven zal. De olifant komt met zijn lange snuit, die blaast het wensdroompje uit. En toch blijft men van de zijde van de C.H.U. volharden bij de oude leus. Men zou daar genoegen mee kunnen nemen, ware het niet, dat men aan deze leus een conclusie-vorming koppelt. Het is deze: Dat de A.R.P dan voor de kerkelijk-gereformeerden is. Met andere woorden: Hervormden, sluit u niet aan bij de Anti-revolutionairen, want de partij van die lieden is een partij van leden van dolerende kerken!

Deze conclusie is door en door onjuist. Evenals de C.H.U. is de A.R. interkerkelijk. En als men aan het rekenen slaat en de stemmen die bij de laatste verkiezingen zijn uitgebracht op de lijst van de A.R.P. vermindert met het aantal leden van de Gereformeerde Kerken in Nederland, blijft een groot getal over van stemmen, die dus blijkbaar ergens anders vandaan gekomen zijn. Welnu, die zijn voor 91 % gekomen van staatsburgers, die lid zijn van de Nederlands Hervormde Kerk. En die leden behoren niet allemaal tot de Gereformeerde Bond in de Hervormde Kerk Er zijn er ook bij, die tot de Confessionele modaliteit gerekend willen worden.

Waarom gaven deze mensen hun stem aan de Anti-revolutionaire Partij? Omdat zij hun christelijke levensovertuiging op het terrein van de christelijke politiek het meest nauwkeurig herkenden in de beginselen van de A.R.P. en omdat zij de uitwerking van die beginselen het meest veilig wisten bij deze partij. Schrijver dezes behoort tot de Hervormde Kerk en hoewel hij in vele opzichten waardering heeft voor de C.H.U., vooral aangaande aangelegenheden waarin men bij de C.H.U. de grondtoon van het politieke geweten van Groen van Prinsterer beluisteren kan, toch wil hij de onjuistheid van de leus: Hervormd — dus C.H., signaleren, omdat daaruit vaak willens en wetens de misvatting voor waarachtig gehouden wordt, dat de Antirevolutionairen uitsluitend diegenen zijn, die tot de Gereformeerde Kerken behoren. O.

Drente

Meubileer-inrichting ZANDBERGEN
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

Half jaar - en géén kwartaal!

In één onzer vorige nummers stond het verzoek, het abonnementsgeld voor Nederlandse Gedachten over te maken.

Dit verzoek heeft bij sommige abonnees nogal wat deining veroorzaakt . . . en ze hadden er reden voor!.

Wat toch was het geval? Er is een afschuwelijke fout in dat berichtje geslopen. Er stond namelijk, dat overmaking van het abonnementsgeld over het tweede kwartaal 1961 gevraagd werd. Dat was een bijzonder akelige vergissing, want het ging over het tweede halfjaar 1961. Ter geruststelling dus van allen die dit aangaat: Verzocht wordt het abonnementsgeld over het tweede halfjaar 1961 te betalen — u bent er dan dus voor het héle jaar af.

Brochures

Verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag; giro 89673 t.n.v. de Antirevolutionaire Partijstichting.

Nr.		bedrag
110	Arjosschetsenbundel 1958	ƒ 0.90
111	„Bouwen op het fundament", door dr W P. Berghuis	ƒ 0.40
112	„Woningbouw en huurbeleid" (rapport Coll. van Advies)	ƒ 0.70
113	„Samen-leven" (ARJOS-studieconferentie d.d. 3 en 4 okt '58	ƒ 0.90
114	„Ten Geleide" (schetsenbundel met zes onderwerpen)	ƒ 0.80
115	„Ons politiek beginsel". door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	ƒ 0.50
146	De A.R en de Cultuur De A.R. en de sport (Referaten ARJOS-studieconferentie 7 en 8 okt	ƒ 1,—
116	„Actuele politieke vraagstukken" door prof mr H J Hellema	ƒ 0.40
117	„Geestesmerk der reformatie", door dr W P Berghuis	ƒ 0.50
118	„Het liberalisme van de V.V.D.", door mr W C D Hoogendijk jr.	ƒ 0.95
119	Program van Actie 1959	ƒ 0.10
120	„Humanistische geestelijke verzorging" (rapport Coll van Advies)	ƒ 0.70
121	„Huisvesting van bejaarden" (rapport Coll. van Advies)	ƒ 0.45
122	„De Anti-Revolutionair en het Deltaplan voor Zeeland" (rapport van de Sociaal-Economische Werkgroep van de ARJOS)	ƒ 0.75
123	„Regeling van het voortgezet onderwijs" (nota Coll van Advies)	ƒ 0.30
124	„Christelijke politiek" door dr. W P Berghuis prof dr J Zijlstra dr J A H J S Bruins Slot ds P A. A. Klusener en dr. J. Schouten	ƒ 0.60
125	„Ruimtelijke Ordening". redevoeringen gehouden op de conferentie Ruimtelijke Ordening	ƒ 1.—
126	„De wereld en wij" (ARJOS-studieconferentie gehouden 9 en 10 oktober 1959)	ƒ 0,90
127	„Samenwerking met minder-ontwikkelde gebieden" (rapport Coll. van Advies)	ƒ 0.70
128	„Na veertien jaar". door dr. W. P. Berghuis	ƒ 0.50
129	„Het nieuwe kabinet", door dr J. A H J S Bruins Slot	ƒ 0.50
130	Jaarverslag van de A.R Partij 1958	ƒ 2.50
131	„Vraagstukken van. nu en morgen" door dr W P Berghuis	ƒ 0.60
132	Jubileum-nummer „OP WIEK"	ƒ 0.45
133	„Het vraagstuk van de Republiek der Zuid-Molukken en de Ambonezen" (rapport van de Commissie Ambon van de A.R Partij)	ƒ 0.70
134	„Middenstand en vestiging" (rapport van het Coll van Advies)	ƒ 0.65
135	„Delta-conferentie" (verslag van de conferentie gehouden op 23 oktober 1959 te Goes)	ƒ 0.30
136	Het ontwerp van wet tot regeling van het voortgezet onderwijs	ƒ 0.45
137	De vrouw en de christelijke politiek (door mevr. dr. F. T. Diemer-Lindeboom en Mej J. van Leeuwen)	ƒ 0,65
138	Ontwerp beginsel- en algemeen staatkundig program	ƒ 0.25
139	Arjos schetsenbundel 1960	ƒ 0.75
140	Jaarverslag 1959 van de A.R. Partij	ƒ 2.50
141	„Om recht en vrijheid" door Dr. W P Berghuis	ƒ 0.60
142	„Binnen en Buiten de grenzen" door Dr. J. A. H. J. S Bruins Slot	ƒ 0.60
143	„Het district als bestuursvorm voor agglomeraties" (rapport van het College van Advies)	ƒ 0,60
144	„Wereld in wording en nood" door dr B W Biesheuvel	ƒ 0,50
145	„Kruispunt der historie" door Dr. W. P. Berghuis	ƒ 0.50

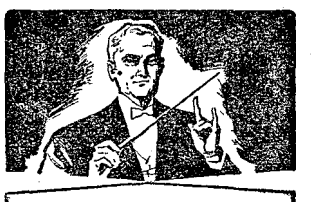

DE WIJZERS DIRIGEREN.....
.....Uw tijd en vaak Uw kansen! Junghans behoedt U voor valse accoorden: U zet het een keer gelijk en dàn blijft het gelijk. Het klinkt U als muziek in de oren!

Junghans

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

FA. G. J. KLEIN WOLTERINK
Smederij
Handel in Landbouwwerktuigen en IJzerwaren
LINTELO 193 AALTEN WEST

Voor kerkorgels
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN — TELEFOON 06760-17582

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

BONGERS - WAGENINGEN
VERHUIZINGEN - VERPAKKINGEN - MEUBELOPSLAG
Intern autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen.
RIJNHAVEN 10 - TELEFOON 2725 en 3750 - Telex 32121

C. VAN DER KOOY EN ZONEN
EMMASTRAAT 143—147 — VLAARDINGEN
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegoederen.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij grondstoffen.

FIRMA J. A. BAKKER EN ZOON
Fabriek van bakkerijgrondstoffen
GROOTZAND 20 - Tel. K 5157-2571 - BOLSWARD

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS
* Handel in rijsmaterialen, riet en teen
* Rietmattenfabriek
* Hoepelmakerijen
WERKENDAM — TELEFOON 14

Reinbouw Reinders Bouwbedrijf
AANNEMERSBEDRIJF
EN MACHINALE HOUTBEWERKING
Telefoon 08330 — 4054 — 4460 — 4450 — 4580
W. KÖLLINGLAAN 2 — DIEREN

ROTTERDAMS VLECHTBEDRIJF N.V.
AANNEMERS VAN
BETONIJZERVLECHTWERKEN
ROTTERDAM — Boergoensevliet 94 — Telefoon 010 - 76841
GORINCHEM — D. F. Pauwstraat 52 — Telefoon 01830 - 3863

FIRMA COLIJN & IPPEL
Aannemers van Beton- en Heiwerken
RIJKSWEG 117 Telefoon 01834 - 375
PRINSES JULIANAWEG 11 Telefoon 01834 - 475
NIEUWENDIJK (gemeente Almkerk)

AANNEMINGSBEDRIJF
Fa. Gebr. C. en A. P. BAKKER
HARDINXVELD-GIESSENDAM - TELEFOON 205
UTILITEITSBOUW EN BETONWERKEN
o.a. KERK-, SCHOLENBOUW enz.

Wie niet adverteert wordt vergeten

HET AANKNOPING

bij de sociaal-economische ontwikkelin

HET is op Nieuw-Guinea niet moeilijk om een arbeidsterrein te vinden. De oppervlakkige Europese beschouwer vindt bestaansgebreken in alle maatschappelijke sectoren.

Het land is op vele plaatsen nog ontoegankelijk, de verbindingen zijn vaak moeilijk, de bevolking leeft op een bestaansminimum. Met kan slechte woningtoestanden aantreffen en opeenhopingen van mensen in kleine ruimten. Er is geldgebrek, ziekte, tekorten aan voedingsmiddelen, een overmatige belasting van de vrouw en een behandeling van de kinderen die ons soms tegenstaat. Teveel om op te noemen.

Maar het feit dat een welvaartsdienst op een gegeven moment drie redelijke woningen voor drie gezinnen van papoeaemployés gereed heeft staan en dan tot de ontdekking komt dat deze drie gezinnen toch gezamenlijk in één woning zijn gaan wonen, verklaart reeds veel.

Wij — als Europeanen — zien vaak vele gebreken die voor de papoea van het platteland doodeenvoudig niet bestaan.

Wat doet een dorpspapoea met een weg indien hij toch niets heeft om af of aan te voeren? Het enige gevolg zal zijn dat hij regelmatig wordt opgeroepen om die weg te onderhouden, waar hij het nut niet van inziet en de nodige energie niet voor over heeft. Bovendien kan het zijn dat die weg wordt aangelegd door een gebied waar volgens de overlevering boze geesten wonen.

Wat gebeurt er als men ze verstoort? Men is altijd gewend geweest om langs een smal paadje door het bos te lopen, of met een prauwtje over zee te gaan. De weg brengt hierin vaak geen verandering aan. Vroeger was een ontoegankelijk woonoord alleen maar veiliger met het oog op eventuele belagers. Het zou nog wel eens te pas kunnen komen!

WONINGEN

Een ruime woning van sterke bouw en met grote ramen is een Europees verlangen.

De dorpspapoea vindt zoveel ruimte maar overbodig. Wat doet hij ermee? Meubilair kent hij pas van de laatste tijd. Nog is het vaak zo dat hij gemakkelijker naast een stoel zit dan erop. De papoea moet z'n eigen huis bouwen van palen uit het bos, gevlochten sagopalmbladeren voor het dak en sagobladstengels voor de bewandingen, meestal in samenwerking met de familie. Het is dus volkomen logisch dat hij slechts materialen verzamelt voor de strikt noodzakelijke woonruimte. Wordt het huis groter gemaakt dan trekken één of meer gezinnen van de aan de bouw deelhebbende familieleden er bij in. Aparte slaapkamers voor ouders en kinderen worden veelal niet op prijs gesteld. Men slaapt als gezin gezamenlijk in één kamer. Dat is veiliger met het oog op eventueel belagende boze machten. Om dezelfde redenen maakt men liever geen grote ramen.

Wij vinden dit onhygiënisch en ongezond. Het besmettingsgevaar van verschillende ziekten wordt er sterk door vergroot. Zolang echter vele ziekten worden toegeschreven aan overtredingen van de gewoonteregelingswetten en de daaropvolgende straffen van boze machten, is het volkomen begrijpelijk dat men de Europese begrippen over hygiëne en ziekteoorzaken niet overneemt.

VOEDING

De basisvoeding van vele papoea's is de sago, geklopt uit het merg van de sagopalm die in de vele moerassige gebieden van Nieuw-Guinea overvloedig voorkomt en vrijwel geen aanplant- en onderhoudswerk behoeft.

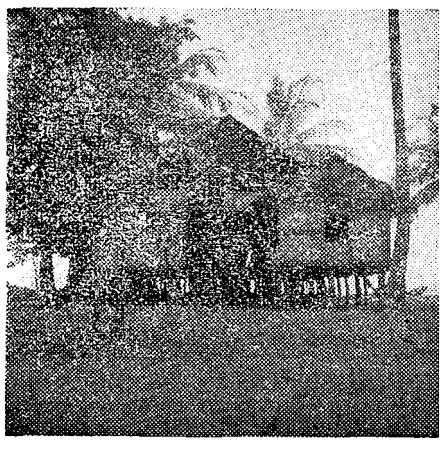

Sago bevat alleen zetmeel en slechts een spoortje eiwit. Het is volgens ons dus een zeer onvolledig voedingsmiddel, en behoeft daarom aanvulling uit andere bronnen.

De papoea is er echter verzot op en lapt verhaaltjes over eiwitten en vitaminen aan zijn laars.

Vooral de kustbewoners kunnen eiwit verkrijgen d.m.v. visvangst.

Daarnaast worden vele schelpdieren etc. verzameld en geconsumeerd. De meer landinwaarts wonenden kunnen in hun eiwitbehoefte voorzien door middel van de jacht.

Maar ook hier stuit de Europeaan op vele voor hem vaak onbegrijpelijke mythologische verbodsbepalingen, die altijd het sterkst gelden voor de categorieën van mensen die in de eerste plaats een goede voeding nodig hebben n.l. zwangere en zogende vrouwen benevens pas gespeende en opgroeiende kinderen.

Ook al verbeteren wij de bestaande vis- en jachtmethoden zodanig dat er overschotten ontstaan, dan nog zullen er eiwitdeficiënties voorkomen.

Hetzelfde geldt voor de eiwit- en vitaminenvoorziening door middel van plantaardige produkten. Roodvlezige vruchten b.v. bevatten zeer veel vitamine A. Er wordt dus onzerzijds propaganda gemaakt voor het verbouwen of eventueel uit het bos verzamelen en consumeren van roodvlezige vruchten.

In een gebied echter waar de bewoners volgens hun mythologie afstammen van de casuaris (een soort struisvogel) daar eet men geen rode vruchten, want dat is één van de geliefkoosde voedingsmiddelen van de casuaris. Het stelen van voedingsmiddelen van de voorouders kan zware straffen opleveren .....!

Dit is slechts één voorbeeld. Zulke taboe-bepalingen gelden echter voor zeer vele voedingsmiddelen, verschillend van streek tot streek en van stam tot stam. Bovendien geldt hier in zeer sterke mate het in de praktijk onstane Nederlandse spreekwoord: „Wat de boer niet kent, dat eet hij niet". Daarom ook is een zuiver technisch aangevatte campagne voor verbetering van het voedselpakket van te voren gedoemd om te mislukken. Menuverbetering is geen rekensommetje zonder meer. Soms menen wij de gewoonteregelingen te kunnen ontduiken door de ongevraagde introductie van iets nieuws.

Dit nieuwe wordt echter — indien het wordt aanvaard — op de een of andere wijze bij het bestaande ingepast, soms ten goede — in evolutionerende zin — maar ook wel zo dat het geen verbeteringen veroorzaakt. Het hangt af van tijd, plaats en de wijze van introductie.

Om nog eens een voorbeeld te noemen: Op vrijwel geheel N.G. is het varken een algemeen bekend en gewenst dier, dat ook in mythologische verhalen een plaats heeft gekregen. Als zodanig wordt dit dier vrijwel uitsluitend gehouden en opgekweekt t.b.v. feestmaaltijden op heidens-religieuze hoogtijdagen. Van regelmatige consumptie is echter geen sprake. In een bepaald gebied van N.G. waar het Christendom werd gepredikt door Ambonese onderwijzers die bij hun plaatsing aldaar enige geiten meebrachten is nu de geit het dier geworden, dat speciaal op Christelijke hoogtijdagen wordt gegeten. Deze introductie heeft dus geen verbetering gebracht behalve dan dat men nu een groter aantal hoogtijdagen viert en dus over een jaar gerekend meer eiwit (vlees) consumeert. Hier werden het Evangelie en de geit beschouwd als bijelkaar behorende.

In een andere gebied echter waar de geit is geïntroduceerd als onderdeel van een algemeen trapsgewijs gericht ontwikkelingsproject dat rekening hield met de religieuze gewoonteregelings-aspecten, is de geit bezig een plaats in het dagelijks voedselpakket te veroveren, als zijnde slechts een facet van het totale acculturatieproces.

HET GEZIN

Dit geldt ook voor de taakverdeling tussen man en vrouw. Het is onmogelijk om de vrouw een menswaardiger bestaan te verschaffen zonder uitgroei en verbreding van het totale levenspatroon, inzonderheid voor wat betreft de levensbasis, het dagelijks bestaan. Ook deze taakverdeling is gegroeid uit praktijknormen van oudsher.

Zo moet een verbetering van de positie der vrouw groeien uit de praktijknormen van een geëvolu maatschappij, die het oude allee vervangen als zij volledig is en ning houdt met alle samenhang factoren. Want ook het oude is l als men het maar wil zien en beg in het verband waar het thuis

Wij Europeanen horen vaak m schuw dat bepaalde papoea-o een kind „zomaar" afstaan aan ren. Er wordt geen kind „zomaar gestaan. Als echter een bepaalde lietak geen kinderen heeft of on dere redenen bijna is uitgestorve geeft men zulke mensen een kin de bezittingen van die tak binn familie te houden. Het contact t ouders en kind blijft echter bes en het kind weet ook al heel sp wie zijn werkelijke ouders zijn.

Wij geven een erfenis aan een de papoea geeft in zo'n geval het aan de erfenis, waarmee de doo zo vaak betwijfelde ouderliefde v papoea zeker niet in het ge komt. Integendeel, de papoea ziet vooruit omdat hij zijn kind heeft en het dus een behoo levensbasis wil verschaffen, ong zijn persoonlijke belangen.

Bovendien speelt het saamh heidsgevoel van de stam als zo een grote rol. De stam moet v bestaan in al haar geledingen o bestaande cyclus van huwelijks ties, goederenruil, retributiestelse onderling hulpbetoon intact te ho

BESTAANSMINI

Wij stellen ons eigen kunnen eens te hoog en zoeken verbeter aan te brengen op levensterreine daarvoor nog niet vatbaar zijn o de basis er aan ontbreekt. Onze i pretatie van het begrip „soc economisch" laat nog wel eens te sen over, waardoor wij ons tele steld voelen als onze plannen nie gen.

Vooral bij dit ontwikkelings moeten wij duidelijke lijnen tre en gebruik maken van de voorbee die overal ter wereld waarneem zijn.

In elke maatschappij is het b „sociaal-economisch" een onafsch

Krachten

(Van een medewerker)

IN een duizelingwekkend tempo trekt zich de ontwikkeling wetenschap en techniek, waardo maatschappij waarin wij leven i betrekkelijk gering aantal jaren i opzichten een ander aanzien gekregen. Wat nog kortgeleden fantastische droom leek, is vanda werkelijkheid en wat wij vandaag ken over tien jaar te zullen bere wordt misschien over een of twee al verwezenlijkt. De nog steeds schrijdende mechanisatie en auto sering geven het werk in fabriek op kantoren geheel andere en n aspecten. Mogelijkheden, die vr slechts voor enkelen waren wegge zijn nu binnen het bereik van vel ieder haast zich om zo snel en zo mogelijk deel te hebben aan wa leven vandaag te bieden heeft. D langstelling is in sterke mate op materiële gericht.

Van deze samenleving maak christen deel uit. Hij mag zic niet aan onttrekken en kan dat niet. Het zou hem dan immers onm lijk worden gevolg te geven aan roeping om in de tijd, waarin hij en tot de mensen met wie hij lee getuigen van het christelijke beg dat de samenleving moet beheers

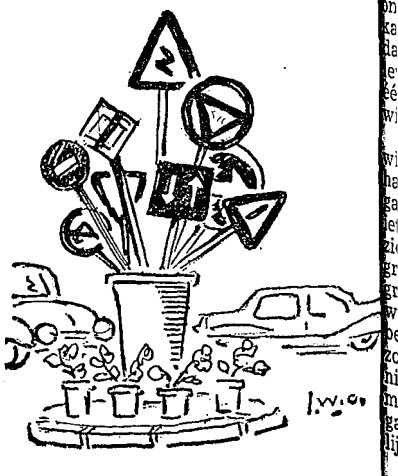

...GPUNT

...in Nieuw-Guinea

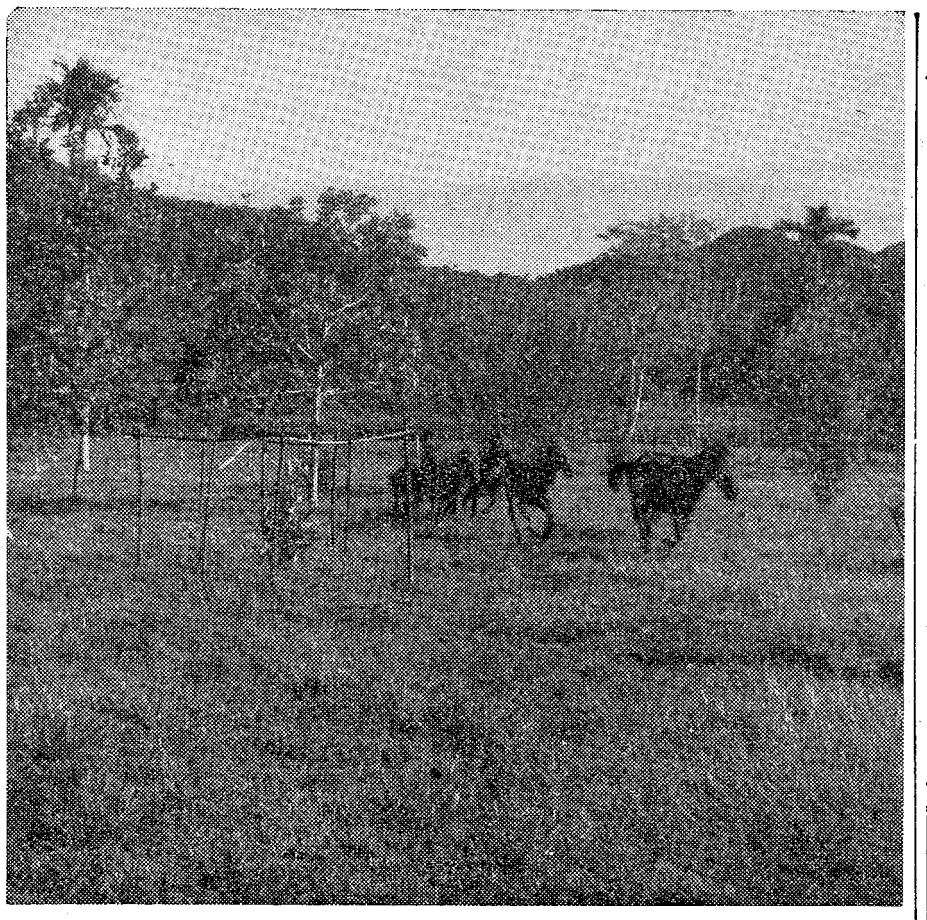

...lijke twee-eenheid. Zonder het ene is het andere niet denkbaar.

En toch moet er bij de opbouw van een verbeterde maatschappij onderscheid tussen deze twee begrippen worden gemaakt.

De bevolking van Nieuw-Guinea heeft nog op een bestaansminimum. Een economisch overschot is er in feite nog niet.

De middelen voor een sociale ontwikkeling ontbreken dus volkomen. Zonder een economische basis is een geïntegreerde sociale ontwikkeling niet mogelijk. De cultivering van Nieuw-Guinea in al haar aspecten vraagt een economische basis. Wij kunnen hier en daar misschien bijspringen door eens wat dieper in onze zak te tasten maar dat blijft een druppeltje op een gloeiende plaat. Bovendien zal het iets vreemds blijven omdat het niet in het bestaande cultuurpatroon kan worden opgenomen, en dus vervallen zodra wij het overdragen.

Zolang de bevolking er zelf niet naar streeft om boven het bestaansminimum uit te komen is alle sociale ontwikkeling van enige betekenis uitgesloten. Hoe zal men betere woningen bouwen indien het geld daartoe ontbreekt?

Wat is het nut van een grotere woning als men toch niets heeft om de ruimte op te vullen en aldus te gebruiken? Wat doet men met betere voedingsmiddelen als men niet eens de nodige potten en pannen heeft om ze daar behoren te bereiden? Hoe kan men de vrouw ontlasten als het gehele leven nog verloopt volgens de vanouds vastgestelde gewoonteregelingen en de daaraan onlosmakelijk verbonden dreigingen van boze machten?

VAKOPLEIDING

Hoe kan men trouwen naar eigen keuze als men de hele familie nog te hulp moet roepen om de bruidschat te betalen? In de afgelopen jaren hebben wij vele pogingen in het werk gesteld om via verschillende schoolopleidingen het bestaansniveau omhoog te brengen en een zekere culturele groei te bewerkstelligen. Elke opleiding die daar abituriënten voor een speciale ambtelijke functie opleidde, heeft uiterlijk succes gehad. Deze abituriënten staan nu echter voor dezelfde moeilijkheden, die wij door de opleiding probeerden te omzeilen — de overbrugging van het oude naar het nieuwe — of in hun geval, van het nieuwe naar het oude. Nu moeten zij de nodige schakel van begrip aanbrengen, hetgeen hen, gezien hun ontwikkelingspeil, nog moeilijker zal vallen.

Elke vakopleiding welks afgestudeerden moesten terugvallen op de praktijk van het dorpsbestaan zonder de mogelijkheid tot het verkrijgen van een bepaalde functie bleek tot nu toe vrijwel vruchteloos. Hun kennis paste niet in het bestaande maatschappelijke stelsel. Zo zij zichzelf wisten te overwinnen, dan nog hadden zij geen aanknopingspunten .De eventuele produkten van hun werk vonden in het dorp geen afnemers, en ook daarbuiten was de behoefte gering. Zij moesten dus noodgedwongen terugvallen op de oude levenswijze.

Dit is logisch denkbaar en begrijpelijk. In een zich normaal ontwikkelende maatschappij stoelt iedere vakopleiding op een praktijkbehoefte. De abituriënten — met meestal voorkeurgevoelens voor een bepaald vak, wat de kwaliteit ten gunste beïnvloedt — voldoen aan die behoefte en vinden dus als vanzelf een passende plaats in de maatschappelijke samenleving, die gebaseerd is op een daadwerkelijk economisch streven. Een vakopleiding zonder maatschappelijke basis moet dus zonder meer voorbarig worden genoemd. Het is slechts een nutteloze poging tot omkering van reeds eeuwen geldende ontwikkelingsnormen.

ECONOMISCHE BASIS

Dit alles maakt de initiële doelstellingen voor de sociaal-economische ontwikkeling van N.G. aanmerkelijk eenvoudiger. Het eerste streven van de daartoe bevoegde instanties moet gericht zijn op het scheppen van een economische basis zonder in het begin

• *Vervolg op pag. 11*

...delen in strijd voor veiligheid

Politieke partij en verkeersvraagstuk

(3)

De situatie waarin die samenleving op dat moment verkeert en zich ontwikkelt. De christen — en ook de christelijke politieke partij — heeft dan ook de taak de ontwikkeling van zijn tijd van zeer nabij mee te beleven, zelfs als het ware op die ontwikkeling voor uit te zien en overheid en volk te wijzen op ieders verantwoordelijkheid in de moderne samenleving.

Taak van christen

NAAR onze mening is dat ook de taak van de christen in het vraagstuk van de verkeersveiligheid. In de expansie, die deze tijd op vrijwel elk gebied te zien geeft, is de toeneming van het verkeer en de ontwikkeling van nieuwe mogelijkheden op dit gebied niet weg te denken. De christen kan aan die ontwikkeling geen halt toeroepen en kan ook van de overheid niet vragen dat te doen. Het is niet reëel, in het leven van vandaag te staan, maar op één gebied de situatie van gisteren te willen handhaven.

Het aanvaarden van de ontwikkeling wil echter geenszins zeggen, dat we maar nu maar over ons heen laten gaan en de gevolgen aanzien zonder iets te doen. De overheid heeft ten aanzien van die gevolgen een taak, die in grote lijnen is omschreven in het Program van Actie-1956. Daarbij tekenen we aan, dat het „met alle middelen bevorderen" van de verkeersveiligheid zoals dat in het program wordt gezegd, niet kan betekenen, dat de overheid met haar voorschriften zover moet gaan, dat het verkeer vrijwel onmogelijk wordt gemaakt, hoewel eerst dan uit een oogpunt van veiligheid de meest aanvaardbare situatie zou zijn bereikt.

Tekortgeschoten

WAAR echter aan het overheidsingrijpen een grens moet worden gesteld, daar blijft een taak voor anderen. Verkeersorganisaties, onderwijs, pers, radio, televisie, alle houden zich hetzij voortdurend en intensief hetzij incidenteel met de verkeersveiligheid bezig. En nu zijn wij het volkomen eens met de lezer, wiens opvatting wij in ons eerste artikel weergaven, dat deze beïnvloeding van de weggebruiker om tot grotere veiligheid te komen, te weinig, veel te weinig plaats heeft vanuit de christelijke levensovertuiging. Christelijk Nederland schiet ernstig tekort in het uitdragen van het verantwoordelijkheidsbesef, waarvan iedere weggebruiker doordrongen moet zijn, het besef van verantwoordelijkheid tegenover God voor het leven en het levensgeluk van de naaste, het besef dat die verantwoordelijkheid méér vraagt dan het zich houden aan wat de overheid kan en mag voorschrijven.

Er zijn in ons land in deze tijd waarin vrijwel alles draait om economische vooruitgang en welvaart, talloze vraagstukken waarop christenen zich moeten bezinnen, waarin houdingen en standpunten moeten worden bepaald, waarbij gestreden moet worden om het behoud van het geestelijk welzijn van ons volk. Op allerlei terreinen wordt door christelijke organisaties gestudeerd en gewerkt. Maar het lijkt wel, alsof de nationale ramp, die zich jaarlijks op onze wegen afspeelt, ons koud laat. Het is de hoogste tijd, dat er op dit terrein iets gaat gebeuren. In de eerste plaats omdat het gaat om mensenlevens, om het geluk van duizenden gezinnen. In de tweede plaats omdat, naarmate het christelijke getuigenis langer uitblijft, de mentaliteit van egoïsme en onverschilligheid in het verkeer, die reeds ernstige vormen heeft aangenomen, zal toenemen, waardoor de strijd steeds moeilijker te strijden zal zijn.

Urgente zaak

MOET er een Christelijk Verbond voor Veilig Verkeer worden opgericht? Wij zouden daarvoor niet willen pleiten. Waar wij krachtig voor pleiten is een bundeling van alle christelijke krachten in een centrum, dat zich rechtstreeks tot het volk kan richten maar dat zijn activiteit vooral zal moeten zoeken in het steunen en in christelijke geest beïnvloeden van hetgeen thans reeds ter bevordering van de verkeersveiligheid wordt gedaan.

Een enorme kracht zou ontwikkeld kunnen worden, wanneer hieraan zouden meewerken protestantse en rooms-katholieke kerken, politieke partijen, organisaties van werkgevers en werknemers, mannen-, vrouwen- en jeugdbonden, pers, radio en televisie, het onderwijs. De mogelijkheden, die een dergelijke samenwerking zou bieden zowel ten aanzien van financiële kracht als van de wegen waarlangs de beïnvloeding kan plaatshebben zijn zo groot, dat zij nauwelijks zijn te overzien.

Er is een initiatief voor nodig en wel spoedig, want het is een hoogst urgente zaak.

DEN HAAG

Sigarenmagazijn „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234, b.g.g. 321960
Postrekening 377073
Levert ALLE rokersartikelen
waarheen U maar wenst.

Ook het KLEINE KARWEI appreciëren wij
BOON'S SCHILDERSBEDRIJF
PIET HEINSTRAAT 62 — TELEFOON 33 11 12
Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE
v/h P. WERRE & CO.
Alles op verfgebied
Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

DRUKKERIJ LAKERVELD
Loosduinseweg 1079
Den Haag - Tel. 392330*
in een verzorgde uitvoering
Periodieken
Handels- en reclamedrukwerk

Innemee & Zn. N.V.
BEGRAFENISTRANSPORT
DEN HAAG - Telefoon 115940
HAARLEM - Telefoon 10441
DELFT - Telefoon 26808
Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

GOUDA
HOE MEN ER OOK OVER DENKT ...
voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

VLAARDINGEN
FIRMA A. VAN ROON
Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 EN 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom
Telefoon 3754 — Binnensingel 211
Rijkserkenning in groep A
voor makelaars en assurantie-bezorgers

VOOR GESCHENKEN
EEN MOOIE ZAKBIJBEL
in gewone en luxe uitvoering
verkrijgbaar bij:
D. BLIJLEVEN
Waalstraat 68 - Vlaardingen - telefoon 3898
BOEKBINDERIJ - LIJSTENMAKERIJ - LEESBIBLIOTHEEK

Voor
AUTO'S ZONDER CHAUFFEUR
naar PLANTINGA
VAN HOGENDORPLAAN 139 — TELEFOON 4436

BOOGAARD
ELEKTRICITEIT
WINKEL 1: SCHIEDAMSEWEG 41
WINKEL 2: VAN HOGENDORPLAAN 33
WINKEL 3: KORTE HOOGSTRAAT 15
Vlaardingen - Telefoon 6000

GRONINGEN

CHR COÖP SPAARBANK
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP - GRONINGEN
Spaarrente leden 3½ %
idem met-leden 3¾ %
Jeugdspaarrente met
10 % premie 3½ %

Schatkamer
STOELDRAAIERSTRAAT 3–5
GRONINGEN
Zwitserse Horloges
Verlovingsringen
Goud en Zilver
Tafelzilver
Avondmaal-Serviezen

Drente

Bouwbedrijf VAN ESS
UITVOERING VAN ALLE
Emmen
KAPELSTRAAT 20
TELEFOON 671
VOORKOMENDE BOUWWERKEN

Machinefabriek „Boro"
RODEN — TELEFOON 9108. NA 18 UUR 9102
LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES
Kapspanten voor fabriekshallen, loodsen, garages, landbouwschuren e.d.

EMIGRATIE
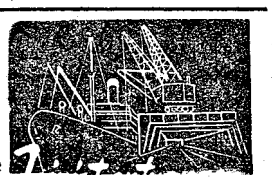
Als pecialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee
JAN DE BOER N.V. - HOOGEVEEN
TELEFOON 2841 (K 5280)

OVERIJSSEL

WARMTE
Een muur van warmte die stand houdt en u volkomen beschut !
Met BRANDSTOF VAN
FIRMA J. PIT EN ZOON
WEEMSTRAAT 51 — TEL. 2192 — STEENWIJK
Kolen — Olie — Gas

T.O.C. ALMELO
TWENTSE OPTIEK CENTRALE
Almelo
OPTIEK ENGROS
SLIJPERIJ VAN ALLE SOORTEN BRILLEGLAZEN
MODERNE BRILMONTUREN

DE ACTUELE BOEKHANDEL
Heutink
Grotestraat 173 - Tel. 2686 - ALMELO
Bestellingen worden correct uitgevoerd voor binnen- en buitenland
Boeken — Vulpennen — Postpapier — Kantoor-installaties

ADMINISTRATIEKANTOOR
Jac. Bennink
BRUGSTRAAT 29 ALMELO
Tel. 05490—3455 (buiten kantooruren 6274)
ACCOUNTANCY BELASTINGZAKEN
Gespecialiseerd op school- en verenigingsadministraties

N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 0 5400-6461

Goorsch Overslag- en Transportbedrijf
F A. H. J. WIBBELINK & ZONEN
HAVEN — GOOR (O.)
Nationaal en internationaal vracht-, koel- en ETERNIT vervoer

In 1962 twee verkiezingen

NA een vrij lange periode van rust op het gebied van verkiezingsactiviteiten, zullen in 1962 twee verkiezingen de aandacht vragen. Dat zijn de verkiezing van de leden van de Provinciale Staten en de verkiezing van de leden van de gemeenteraden.
De laatste verkiezingen waren die van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, welke in verband met de ontbinding van deze Kamer reeds in maart 1959 - inplaats van op het normale tijdstip van omstreeks mei 1960 - gehouden werden.

De vervroeging van het tijdstip van deze laatste verkiezing naar maart 1959 heeft een goed bedacht schema in de war gebracht. Dit schema hield in, dat na elk verkiezingsjaar een jaar zonder verkiezingen „in alle rust" zou kunnen worden doorgebracht. En wel op deze wijze: in 1958 waren verkiezingen gehouden zowel van de leden van de Provinciale Staten als van de leden van de gemeenteraden, in 1959 zouden geen verkiezingen plaats vinden, in 1960 zou de periodieke verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal plaats vinden, in 1961 zouden weer geen verkiezingen gehouden worden, in 1962 vervolgens verkiezingen van de leden van de Provinciale Staten en van de leden van de gemeenteraden, in 1963 geen verkiezingen, in 1964 verkiezingen van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, enzovoorts.
Zoals hieruit blijkt zouden dus vanaf 1958 de verkiezingen van de leden van de Provinciale Staten en de leden van de gemeenteraden in éénzelfde jaar plaats hebben. Hierin komt ook geen verandering.

Het hiervoor geschetste fraaie en voor de politieke partijen ook aanlokkelijke schema is door de noodzakelijke vervroeging van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer in 1959 verdwenen .
Thans is het zo, dat gedurende twee jaren achtereen verkiezingen worden gehouden, waarna weer volgen twee jaren „rust". De periodieke verkiezing van de leden van de Tweede Kamer - eenmaal per vier jaar - brengt met zich mee dat na 1959 het jaar 1963 daarvoor weer de aandacht zal vragen. 1963 wordt dus niet - zoals het schema bedoelde - een verkiezingsloos jaar.

Volgend jaar gaat het echter eerst om de verkiezing van de leden van de Provinciale Staten en de leden van de gemeenteraden.
Op welke data zullen de kandidaatstellingen en de stemmingen nu plaats vinden. Deze data staan al sinds jaren vast. In de betreffende artikelen van de Kieswet zijn daarvoor immers vaste regels gegeven.

De dag der **kandidaatstelling** voor de verkiezing van de leden van de **Provinciale Staten** is, volgens art. F 3 der Kieswet, de tweede dinsdag van februari. Dat is in 1962 dus **dinsdag 13 februari.** De **stemming** vindt, volgens art. I 1 der Kieswet, plaats op de drie en veertigste dag na de kandidaatstelling, en dat is dus **woensdag 28 maart 1962.**

Een bijzonderheid is deze - in 1962 overigens niet van belang - dat wanneer door deze tijdsbepalingen de dag der stemming zou vallen in de week, aan Pasen voorafgaand, (z.g. „stille week") de dag der kandidaatstelling en dus ook de dag der stemming een week eerder wordt vastgesteld. Aangezien Pasen in 1962 laat valt, pas 22 april, is deze bijzondere bepaling volgend jaar niet van belang.
De dag der **kandidaatstelling** voor de verkiezing van de leden van de **raad** is, volgens art. F 4 der Kieswet, de derde dinsdag van april. Dat is in 1962 dus **dinsdag 17 april.** De **stemming** vindt, weer volgens art. I 1 der Kieswet, plaats op de drie en veertigste dag na de kandidaatstelling; dat is dus **woensdag 30 mei 1962.**

Raadpleging van de kalender laat zien, dat dit in 1962 de woensdag voor Hemelvaartsdag is. Dat dit zo is komt hierdoor, dat Pasen in 1962 bijzonder laat valt. Dat de dag van de stemming van de leden van de raad in 1962 juist op de dag voor Hemelvaartsdag zal moeten plaats vinden zal wel een onvoorziene mogelijkheid zijn.

Er lijkt tegen de bepaling van de stemming op deze dag op zichzelf geen bezwaar te zijn. Wel is het zo, dat een aantal organisaties deze dag plegen te gebruiken voor conferenties of vergaderingen.
Men zal echter in de meeste gevallen wel in de gelegenheid zijn om voor de aanvang daarvan zijn stem uit te brengen, terwijl - indien dit in verband met een wat verdere reis niet mogelijk zou zijn - ook altijd nog de mogelijkheid van stemmen bij volmacht aanwezig is.

Maar met name in de wereld van de publiciteit zal men over deze toevalligheid toch bepaaldelijk wel niet juichen. Men is tot in de nacht bezig met het verzamelen van de uitslagen. Bovendien verschijnen er op Hemelvaartsdag geen kranten.
De belangstellende kiezers kunnen zich natuurlijk nog de avond van de stemmingsdag via radio en televisie en op partijbijeenkomsten laten informeren over de belangrijkste en interessantste uitslagen.
Om echter de zaak zwart op wit voor zich te hebben en rustig te kunnen bekijken, zal men dit keer tot vrijdag moeten wachten.

Hoe dit echter ook zij, de genoemde data laten zien, dat het al weer kort dag is. Onmiddellijk na de vakanties zal het voorbereidende werk voor de beide verkiezingen in de betrokken partijorganen ter hand dienen te worden genomen. Vele besprekingen over programs en kandidatenlijsten zullen reeds in september of uiterlijk oktober a.s. op gang gekomen moeten zijn.

Daarom is het goed deze data nu reeds nauwkeurig te noteren.
Na de vakantie kan men zeker ook deze werkzaamheden met nieuwe kracht ter hand nemen.

DE MACHT

MACHT is een geladen woord.
Het zijn niet alleen de kwaadwilligen in wier handen de macht ontaardt.
De macht heeft haar eigen zwaartekracht.
„Alle macht heeft de kiem van machtsmisbruik in zich", aldus een Engels schrijver.
Men behoeft daarbij niet aan de staatsmacht alleen te denken. Een voorman in de werkplaats kan met zijn betrekkelijk beperkte macht zijn ploeg tiranniseren. De kleine functionaris kan met zijn kleine bevoegdheden vanuit een overgecompenseerd minderwaardigheidsgevoel zijn naaste omgeving en ieder, die verder met hem van doen krijgt, het leven zuur maken.

De kleine macht van het kleine mannetje, dat noch persoonlijke moed bezit noch eerlijk en rechtlijnig handelt.
Hoeveel te meer klemt dit alles voor de overheid, waar zo veel macht over anderen geconcentreerd ligt. De zwaardmacht op de achtergrond.
Het behoeft niet te verwonderen, dat het christendom gedurende vele eeuwen de macht, met name de staatsmacht, bij het demonische heeft ondergebracht; in het rijk van de Boze heeft ingedeeld; haar tot de sector van de duivelse verleiding heeft gerekend.

Het oude christendom moge zich — als regel onder de druk der omstandigheden — ten deze principieel verkeerd opgesteld hebben, het is zonder twijfel een feit, *dat voor de christen de omgang met de macht het kernprobleem van de politiek is.*
Zo mogelijk nog meer dan bij de brandende vraag naar sociale gerechtigheid moet op het punt van de overheidsmacht, van haar fundering, van haar doel, van haar begrenzing, doorgestoten worden naar de fundamenten van aardse bedeling en boventijdelijke werkelijkheid.

Bij geen kernprobleem van de staatkunde klemt zo zeer het woord van Paulus in zijn 2e brief aan die van Corinthe: „Wij, die niet zien op het zichtbare, maar op het onzichtbare!"

Alle macht is leengoed van een genadig Leenheer.

De hoogheid en de beperktheid van het mandaat van de overheid is in deze ene zin gegeven.
De genade klinkt door in artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis: „dat de goede God uit oorzaak der verdorvenheid des menselijken geslachts, koningen, prinsen en overheden verordend heeft, willende dat de wereld geregeerd wordt door wetten en politiën opdat de ongebondenheid der mensen bedwongen worde".
Wie in de overheid het instrument heeft leren onderkennen, waarmede God het leven op de fundamenten bewaart, zal over haar macht, haar ambt en ambtsdragers niet denigrerend spreken en nog minder er zich afwerend tegenover opstellen.

Macht is op zich zelf niet boos en zondig. Macht is in een zondige maatschappij een zegenrijk gegeven.

Het verhaal, dat de christen zijn invloed in de politiek moet trachten aan te wenden onder prijsgave van macht en machtsstreven, klinkt weliswaar christelijk en ethisch, maar is niet anders dan dilettantisch gepraat.
De christen aanvaardt ook in de staatkunde de macht als een reëel en oirbaar middel.
Juist omdat hij als christen weet, dat in de macht iets weerspiegeld ligt van het buiten-, het boventijdelijke, zal hij de macht als een kostbaar goed waarderen.
Hij zal die macht niet discrimineren.
Hij zal die macht niet verlammen.
Hij zal — gegeven de mede aanwezige kiemen tot machtsmisbruik — die macht wel temmen.
Distributie van macht is daartoe een deugdelijk middel van praktisch politieke aard.
Hij zondigt, indien hij het leengoed van de macht, investeert ten behoeve van de eigen persoon, de eigen groep, een bepaald belang onder discriminatie van andere belangen.
Dat hier voor een *publiekrechtelijke* bedrijfsorganisatie gevaarlijke verleidingen liggen, moet klaar onderkend worden.
Die verleiding is er overigens voor ieder, die met macht bekleed is. Alsmede de diep ingevreten neiging om meer macht aan te wenden dan nodig is. „De boeien van de geplaagde mensheid bestaan uit kanselarijpapieren", schreef Kafka. Hij stierf in 1924! Wat zou hij nu zeggen?

M. W. SCHAKEL

J. SEEDER c.v.
Commissionairs in effecten
AMSTERDAM C. Telefoon kantoor 3 06 10 - 6 54 14
Weteringschans 124. Telefoon beurs 24 46 66 - 24 46 79
Privé: C. VINK, Dr. Schaepmanlaan 27 - BUSSUM
Telefoon 0 29 59 - 1 95 07

gehoord gezien gelezen

ABSENTISME

Radiovoordrachten over politiek kan men evenals de prestaties van de — veelal voorbije — reciteerclubs onderverdelen in twee categorieën: ernst en luim. Natuurlijk overheerst in de ether de ernst. De luimige —goed geluimd dus — bijdragen worden meestal door Prof. Mr. I. A. Diepenhorst en — voorheen — door de heer Bernard Verhoeven voor hun rekening genomen. Nu laatstgenoemde de microfoon heeft neergelegd moeten wij op de a.r.-senator dubbel zuinig zijn. Ten bewijze dat de uitbundige volzinnen van deze politiserend hoogleraar vaak ook een ernstige ondertoon hebben, geven wij hieronder een staaltje weer van zijn beschrijving der Staten-Generaal als object voor Den Haag doende toeristen en andere vakantiegangers.

„Daar is in de laatste jaren nog bijgekomen een bezoek aan de Staten-Generaal. Dit heeft zijn bijzondere charme. In de eerste plaats er lopen wel veel mannelijke kamerleden rond, ze zijn evenwel van onbesproken levensgedrag. Bovendien de publieke tribune en de vloer van de vergaderzaal zijn van elkaar gescheiden zo dat de leeuwen in onze dierenparken zich eerder op het publiek dan de volksvertegenwoordigers zich op de bezoekers der openbare tribune kunnen werpen.

Er is bovendien heel wat te zien. Verschijnt er een bode in vol ornaat met gedragen tred, dan wordt er dadelijk door bewonderende meisjes van het pensionaat Stella Maris gesist: Dat is de minister-president. Zien zij het Tweede Kamerlid de heer Kodde in zijn Zeeuws kostuum, dan menen zij of een ridder van het Gulden Vlies of een ridder van de Kouseband of de grootmeester van het Huis der Koningin in levenden lijve voor zich te zien, voorzover zij niet beter worden ingelicht.

De voorzitter, die de microfoons bedient, houden zij voor de regisseur van een hoorspel, die in de volksvertegenwoordiging mag oefenen. De stenografen verslijten zij voor buitenlandse gezanten en met elkaar converserende Kamerleden houden zij voor grote staatslieden want deze maken de indruk niet te behoeven te luisteren en alles reeds te weten. Wie zal de teleurstelling beschrijven van zulke pensionaten zo goed als van ten zeerste bij het politieke leven geïnteresseerde toevallige bezoekers, toen j.l. woensdag het onderscheid tussen de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de bedriegertjes leek te vervagen. Beide wilden niet spuiten. Terwijl de Kamer-van-150 zich de vorige dag nog met de afsluiting van de discussie over de Wet ruimtelijke ordening bijzonder ijverig had bezig gehouden, was op woensdag omstreeks vijf uur, toen de liberaal Berkhouwer onverwachts bij een niet zo schokkend onderwerp als de voorlopige regeling der schadeloosstelling van huurders bij onteigening, stemming vroeg het quorum, het vereiste getal Kamerleden om een rechtsgeldige beslissing te nemen niet bijeen.

Al met al was het een vrij droevige vertoning, die nogmaals in het licht stelt, dat wij op dit ogenblik in Nederland er niet in slagen de democratie geheel aantrekkelijk te maken. Er wordt weinig gedebatteerd en veel verklaard. De aandacht is behalve bij de algemene beschouwingen, bij sociale onderwerpen, die een financiële kant hebben of bij wat persoonlijke woordenwisselingen niet groot. Het afdelingen-onderzoek werd specialistenonderzoek. De beraadslagingen lopen in hoofdzaak tussen de ingewijden. Het recht om mondelinge vragen te stellen wordt betrekkelijk zelden gebruikt. Het ergste is, dat een onschuldig gebeuren als dat van het vroegtijdig de vergadering verlaten door 46 van de 109 aanwezige leden, bij de eenvoudige burger uitzonderlijk slecht valt. Op deze manier dreigt de Tweede Kamer haar aantrekkingskracht als doel van een uitstapje, wat niet deert en als middelpunt der publieke belangstelling, wat zeer ernstig is, te verliezen."

Als het ware vasthakend aan de laatste zware volzinnen van de calvinist, hield het K.V.P.-tweede Kamerlid, de heer J. M. Peters, niet zonder duidelijke zwier, maar even serieus een pleidooi voor zijn absenterende medeleden, voor de radio. Hij maakt duidelijk dat Kamerleden, hoezeer zij soms ook onzichtbaar zijn voor hun kritisch en bezorgd op de tribune toeziende kiezers, toch hun portie werk met betrekking tot elk ingediend wetsontwerp wel te verzetten krijgen. Voor een evenwichtige beoordeling van het veel besproken vraagstuk van het absentisme lijkt ons de weergave van beide visies dienstig. Het (weder)woord is dus nu aan de heer Peters over de bijna tot een schandaal(tje) uitgegroeide behandeling van het wetsontwerp inzake de schadeloosstelling voor huurders van bedrijfspanden.

„Ik hoop, dat u mij toestaat, dat ik het hier herhaal terwille van het juiste begrip van datgene wat er is gebeurd. Ieder wetsontwerp komt terecht op het bureau van ieder Kamerlid. Het wordt in eerste aanleg door elkeen individueel bestudeerd, meestal met behulp van de rapporten, die door geïnteresseerde maatschappelijke groeperingen daarover worden uitgebracht. Dan treedt de tweede fase in: bespreking van het ontwerp in de daartoe aangewezen fractie-commissie, b.v. voor economische zaken, voor onderwijs, voor financiën enz. De rapporteur dezer commissie stelt een voorlopig rapport samen, dat naar alle fractieleden wordt toegezonden. De derde fase is dan de discussie in de volledige fractie. Hierbij wordt gepoogd om tot een gezamenlijk standpunt te geraken. De rapporteur wijzigt of handhaaft zijn voorlopig rapport al naar gelang het fractieberaad daartoe aanleiding geeft. In de vierde fase wordt dit rapport gebruikt in het overleg in de Kamercommissie.

Uit dit overleg wordt door een van de griffiers der Kamer het zgn. Voorlopig Verslag samengesteld. Dit is een openbaar stuk, dat vi de Staatsdrukkerij in de publiciteit komt. Als vijfde fase antwoordt de Regering hierop, ook weer schriftelijk in de zgn. Memorie van Antwoord. De Regering handhaaft of wijzigt hierbij het oorspronkelijke wetsvoorstel.

En daarna begint het spel weer van voren af aan: 6. elk Kamerlid bestudeert deze Memorie van Antwoord; 7. de fractie-commissie pleegt overleg, bepaalt haar standpunt en verdeelt de taken voor het openbare debat, de aangewezen sprekers bereiden hun parlementaire redevoering voor; 8. de fractie beraadt zich wederom en wijzigt, handhaaft of vervolledigt de voorgenomen speeches; 9. de openbare beraadslaging begint als een uiteindelijk laatste stadium van het zgn. gemeen overleg tussen Regering en Staten-Generaal.

Ik hoop, dat u het hebt kunnen bijhouden. U zult het dan met mij eens zijn, dat de Nederlandse volksvertegenwoordiging niet over één nacht ijs gaat. U zult het waarschijnlijk ook met mij eens zijn, dat na deze uitgekookte voorbereiding de openbare debatten voor de Kamerleden zelf reeds van tevoren in grote lijnen bekend zijn. U zult het tenslotte ook met mij eens zijn, dat de lijfelijke aanwezigheid van het Kamerlid, die niet zelf aan de openbare debatten deelneemt, niet strikt noodzakelijk is. Hij of zij heeft zijn of haar bijdrage reeds geleverd bij de lange voorbereiding. Wel eist de Grondwet de lijfelijke aanwezigheid van de helft plus één. Dit wordt echter zó opgevat, dat de handtekening op de presentielijst de lijfelijke aanwezigheid veronderstélt. Zodoende kunnen er b.v. avondvergaderingen worden gehouden op grond van de presentielijst met bv. 120 handtekeningen, terwijl er nauwelijks 20 Kamerleden aanwezig zijn.

Deze situatie wordt van oudsher stilzwijgend aanvaard. Zij kan ook aanvaard worden omdat dit niet betekent, dat 's lands belangen hierdoor verminderd degelijk zouden worden behartigd. Het is in dergelijke omstandigheden een ongeschreven wet, dat er geen stemming wordt gevraagd. Zelfs de communisten gebruiken deze situatie niet om de boel in het honderd te draaien. Ze zouden dit heerlijk kunnen doen omdat een stemming de lijfelijke aanwezigheid van de helft plus één eist. En blijkt bij een stemming, dat dit niet het geval is, dan gaat het kastje automatisch op slot.

Zo heeft mijn goede vriend dr. Berkhouwer deze week zijn eigen fractievoorzitter een kool gestoofd. De eminence grize, prof. Oud, was zelf afwezig en hem kan men toch waarlijk geen gebrek aan plichtsbetrachting of gebrek aan politieke belangstelling verwijten. Wel geloof ik, dat de algemene politieke belangstelling tanende is in de Kamer. Als dit een reden voor veelvuldig absenteïsme is, dan is er bepaald iets mis. We hebben ons dan ernstig af te vragen of de oorzaak daarvan niet ligt in het ver doorgevoerde specialisme. Dit is ten dele een noodzakelijk kwaad van deze tijd. Het kreeg echter een wellicht te sterke organisatorische vorm in de Kamercommissies, die het zgn. afdelingsonderzoek geheel hebben vervangen. En het was juist dit afdelingsonderzoek, dat voorheen dwong en ook aanmoedigde tot meer dan specialistische politieke belangstelling.

Ik ben ervan overtuigd, dat de Kamer er goed aan doet zich hierop opnieuw te bezinnen. En tenslotte moet ik er ook op wijzen, dat het Nederlandse Parlement waarschijnlijk het slechtst betaalde Parlement ter wereld is. Praktisch elke volksvertegenwoordiger is gedwongen, zeker met de verantwoordelijkheid voor een gezin, om andere bronnen van inkomsten te handhaven of aan te boren. Wie absenteïsme kritiseert en dit uit het oog verliest, kan ervan verdacht worden voor een dubbeltje eerste rang te willen zitten. Het spijt mij bijzonder, dat ik dit laatste zeggen moet."

AFGETREDEN MINISTER

OVER één ding zijn allen die zich in de afgelopen dagen gezet hebben tot het schrijven van commentaar op het aftreden als minister van sociale zaken van dr. Van Rooy, het zeer eens: dat politiek een hard bedrijf is. Het medelijden van allen gaat uit naar de man die, daartoe onder zware druk gezet een taak op zijn schouders nam die bij de aanvang al te zwaar voor hem leek en nu ook inderdaad te zwaar is gebleken. Trouw herinnert dan ook aan het woord van wijlen jhr. mr. A. F. de Savornin Lohman, die tot in zeer hoge ouderdom uit roeping zijn taak in de politiek bleef vervullen: „Ik houd niet van politiek!" En De Volkskrant besluit haar commentaar met deze woorden: „Al was dit ontslag dan onvermijdelijk, ook bij dergelijke feiten blijkt weer dat de politiek een hard bedrijf is."

Veel meer inhoud dan dit had het korte commentaar in De Volkskrant niet — de meeste andere schrijvers bleken echter met deze constatering niet alles gezegd te hebben. Vooral Het Vrije Volk niet dat de gelegenheid heeft aangegrepen om een even onverwachte als felle aanval te richten op staatssecretaris Roolvink aan wie (u kunt het nauwelijks raden) gebrek aan inzicht verweten wordt! Eerst maar dit stukje uit dit „ouderwetse" Vrije Volk-commentaar:

Tot overmaat van ramp kreeg de heer Van Rooij in de heer Roolvink een staatssecretaris op zijn nek geschoven, die meer door de grootte van zijn mond dan door de omvang van zijn inzicht indruk trachtte te maken. En die in hoge mate mede schuldig is aan de ergernis en het ongenoegen dat het sociale beleid in ons land heeft gewekt.

Mr. Van Rooij is afgetreden. Maar de heer Roolvink wil nog niet weg. De Koningin heeft zijn ontslagaanvrage in beraad gehouden. Wij betreuren dat. Want de heer Roolvink heeft niet beter, alleen maar brutaler bestuurd dan de heer Van Rooij. De maat van zijn misslagen is minstens even vol.

Ook minister-president De Quay heeft van Het Vrije Volk zijn portie meegekregen. Aldus:

Schuldig is in de eerste plaats de heer De Quay, de minister-president. Het noodlot heeft verder gewild, dat minister Van Rooy zitting nam in een kabinet, waarvan maar één kenmerk kan worden genoemd: een kabinet zonder socialisten. Voor de rest was het allemaal vaagheid wat de klok sloeg.

Al spoedig bleek het ook een kabinet te zijn, waarin meer zwakke ministers zaten dan in Nederland voor mogelijk werd gehouden. En de minister-president bleek op het standpunt te staan, dat hij meer een toeschouwers- dan een spelersrol had te vervullen, dat hij meer voorzitter van de ministerraad dan leider van de regering behoorde te zijn.

De K.V.P. en de politieke partijen in het algemeen krijgen een veeg uit de pan van De Telegraaf:

De verantwoordelijkheid voor de mislukking ligt ten dele bij de thans afgetreden minister, maar voor een belangrijk deel ook bij degenen, die hem indertijd hebben aangezocht. De K.V.P. had indertijl met klem een ministerszetel in de sociaal-economische sector verlangd, maar bleek, toen de andere partijen bereid waren aan deze eis te voldoen, nauwelijks in staat de post te bezetten. De aangezochte kandidaten komen dan wel onder een bijzonder grote druk te staan.

De les, die uit het niet van tragiek ontblote aftreden van minister Van Rooy voortvloeit, is dan ook, dat de politieke partijen als zeer belangrijke taak hebben tijdig hun bekwaamste mensen voor te bereiden op een ministerpost.

Als vaststaat dat, zoals thans overduidelijk is gebleken, gespecialiseerde kennis en beheersing van de parlementaire techniek onmisbaar zijn, dan moet echter ook (en vooral) in het oog worden gehouden, dat karakter en persoonlijkheid nog belangrijker zijn. Maar juist daarom moet de kring van specialisten uitgebreid zijn, opdat uit een ruime kring van gegadigden kan worden gekozen.

Het Parool zoekt het ook enigszins in deze richting als het schrijft:

De minister is namelijk niet afgetreden op grond van een duidelijk conflict met de Staten-Generaal, doch wegens kritiek welke hem onderhands na afloop van het Kamerdebat door de regeringspartijen is toegebracht.

Wij achten dit uit parlementair oogpunt geen gezonde gang van zaken.

Het Algemeen Handelsblad heeft het in dit verband over het homogeniteit van deze regeringsploeg vergeleken met vroegere:

Men heeft minister Van Rooy een zwakke figuur genoemd en can socialistische zijde heeft men getracht de indruk te wekken, dat bij de Kabinetten-Drees dergelijke „zwakke steeën" niet voorkwamen.

Dat is een enigszins goedkope speculatie op de vergeetachtigheid. Het zou niet moeilijk zijn, in elk van de Kabinetten-Drees, die ons land heeft geteld, een of meer van dergelijke figuren aan te wijzen. Wanneer wij ons tot het laatste Kabinet-Drees beperken, dan twijfelen wij er niet aan, dat de toekomstige parlementaire geschiedschrijver de minister van Binnenlandse Zaken uit dat Kabinet, mr. A. A. M. Struycken, die zelfs als vice-ministerpresident fungeerde, zeker niet als een „sterke minister" zal kwalificeren.

De toenmalige regeringspartijen namen dergelijke ministers echter meer onder haar hoede dan onder de tegenwoordige politieke constellatie te geval pleegt te zijn en de toenmalige oppositie voelde geen behoefte om zuiver politieke redenen — dus om andere dan zakelijke overwegingen, ontleend aan de ingediende voorstellen — in het bijzonder op die zwakkere figuren hun aanvallen te richten.

De vraag „Wat nu?" heeft vooral de liberale schrijvers beziggehouden. De Nieuwe Rotterdamse Courant gaf er deze beschouwing over:

Pijnlijker dan het aftreden van één minister is wellicht het probleem van de opvolging. Als men op het — onder de gegeven omstandigheden voor de hand liggende — standpunt wil staan, dat de opvolger van de heer Van Rooy een K.V.P.'er moet zijn, kan men weer worden geconfronteerd met de gedachte, dat er hier en daar voorkeur is voor een man uit de arbeidersvakbeweging — dus uit de K.A.B. — op Sociale zaken. Maar dan wordt men tevens weer geconfronteerd met het verschijnsel van 1959, dat de mannen van de confessionele vakcentrales voor een kabinet als dat van de heer De Quay niet in de markt wilden zijn (de heer Roolvink van het C.N.V. is weliswaar staatssecretaris geworden, maar men zal zich herinneren, dat de andere kopstukken van het C.N.V. het daar compleet niet mee eens waren). Waarbij men voorts wordt geconfronteerd met het verschijnsel, dat de drie vakcentrales voorkeur tonen voor het trekken van één lijn, terwijl de parlementaire geestverwanten van de grootste dier vakcentrales — de socialisten — in de oppositie zijn. Dit verschijnsel is zeer essentieel voor de sociaal-economische problematiek waarmee het kabinet-De Quay te kampen moest krijgen en dan ook te kampen heeft.

Op het ogenblik dat u dit leest is de vraag: Wát nu, hóe nu en wie nu, waarschijnlijk reeds beantwoord.

Vervolg van pag. 3

Dinsdag 4 juli zal de beslissing waarschijnlijk vallen. Of heeft minister Van Rooy begrepen dat hij een grondiger en overtuigender verdediging moet geven van het regeringsstandpunt? Dit schreven wij vóórdat de loop der dingen kwam die wij thans memoreren.

SCHORSING VAN DE BERAADSLAGING

Het aftreden van dr. Van Rooy (wegens redenen van persoonlijke aard, verband houdende met het verloop van de besprekingen over het wetsontwerp kinderbijslag, aldus het officiële commentaar) had twee directe gevolgen.

De eerste was dat uitstel van behandeling van dit wetsontwerp niet te vermijden is.

Fractievoorzitter Andriessen (K.V.P.) drong aan op spoed. Hij had er overigens begrip voor dat uitstel helaas noodzakelijk was. Niemand van de overige ministers zou zich op zo korte termijn in de moeilijke materie kunnen inwerken, waardoor deze week de behandeling zou kunnen worden voortgezet. Wel vroeg hij spoed binnen redelijke grenzen. Geen uitstel langer dan strikt noodzakelijk is. Een opvatting waarmee minister De Quay volledig akkoord ging.

Een tweede gevolg was dat deze ontslagverlening de Kamer aanleiding gaf hierover haar oordeel uit te spreken.

De fractievoorzitter van de P.v.d.A. (mr. Burger) probeerde te suggereren alsof er tegenstellingen zouden bestaan tussen de afgetreden minister en de overige leden van het Kabinet. Hij wilde het naadje van de kous weten hoe het met het aftreden is gegaan. Maar **prof. Oud (V.V.D.)** maakte duidelijk dat de minister-president, zo hij daarop zou ingaan, een grondwettelijke fout zou maken. „Hetgeen zich in het Kabinet afspeelt moet daar per se blijven". Een argument waarmee **prof. De Quay** zich volledig kon verenigen.

Wel maakte de minister-president volkomen duidelijk dat er geen sprake was van een tegenstelling tussen dr. Van Rooy en het Kabinet. Kabinetsbeleid was niet in geding geweest. Het door dr. Van Rooy uitgesproken „onaanvaardbaar" had namens het Kabinet geklonken. Hij erkende dat hij als minister-president een bijzondere verantwoordelijkheid droeg: immers hij had dr. Van Rooy als minister voorgedragen. Maar deze verantwoordelijkheid gaat niet zó ver dat een minister-president noch ook het gehele Kabinet moeten aftreden indien een der ministers om persoonlijke reden (buiten redenen van kabinetsbeleid) meent zijn ontslag te moeten aanbieden.

De heer **Burger (P.v.d.A.)** had dit wel uitgesproken: schuldig is ook de heer De Quay — in de eerste plaats zelfs! Na de verantwoording door prof. De Quay hield mr. Burger deze beschuldiging echter niet meer staande. *Het was ook meer een uiting van verlangen dan werkelijkheid. De PvdA is er nog steeds niet mee verzoend, kan het in wezen niet hebben dat er geregeerd wordt zonder socialisten. Vandaar waarschijnlijk is ook te verklaren een nare, onwaarachtige aantijging in Het Vrije Volk (PvdA) van dinsdagmorgen: „Staatssecretaris Roolvink tracht meer door de grootte van zijn mond dan door de omvang van zijn inzicht indruk te maken. Wij betreuren dat de heer Roolvink niet weg gaat. Want hij heeft niet beter, alleen maar brutaler bestuurd dan dr. Van Rooy".*

STERK EN MENSELIJK

Prof. De Quay heeft zich uitermate goed geweerd. Zonder enige nadruk te leggen op de zwakke zijde van dr. Van Rooy heeft hij duidelijk uit laten komen dat dit gebeuren een diep menselijke kant heeft. Met de heer Andriessen (kvp), die overigens duidelijk sprak over een niet sterke figuur („ook wij betreuren dat de heer Van Rooy die voldoende tijd heeft gehad zich op het debat voor te bereiden en dit niet gedaan heeft") was prof. De Quay van mening dat wij voor de menselijke kant respect moeten hebben. Dr. Van Rooy achtte zich niet in staat de verdediging verder op zich te nemen en in dat geval moet men deze motieven respecteren en niet trachten hem van het tegendeel te overtuigen Hij heeft met zijn besluit geworsteld, maar op zuiver persoonlijke motieven, zelf genomen. Hij hoopte dat dr. Van Rooy voldoende snel van zijn inzinking zou zijn hersteld om weer een verdienstelijke plaats in de samenleving in te nemen.

Dr Bruins Slot (AR) stond geheel achter het betoog van de heer Andriessen. Hij wilde geen verdere navraag doen naar die persoonlijke redenen. Twijfel aan de redegeving, zoals prof. De Quay die had gegeven, was er bij de AR-fractie niet. Des te minder omdat het kabinet zelf met de beslissing van dr. Van Rooy geheel akkoord is gegaan.

De onbarmhartige kritiek waaraan dr. Van Rooy had bloot gestaan was volgens **dr. Tilanus (C.H.U.)** niet in de openbare vergadering van de Kamer tot uitdrukking gebracht, maar met name in de pers. Formeel had deze spreker wel gelijk, maar daarbij vergat hij dat na de replieken van donderdag er bij alle fracties sprake was van een ernstige ontevredenheid over de verdediging door dr. Van Rooy.

ONWAARDIG

Eén der socialisten kon toch niet nalaten de afgetreden minister — zonder enige zin, tenzij om oppositionele reden — te grieven. Toen de heer Andriessen (K.V.P.) opmerkte dat hij zich best kon voorstellen dat men iemand kan kraken zoals de pers heeft gedaan (veel sterker dan de Kamer), zodat hij niet meer in staat is zijn werk te doen; deze man was leeg, psychisch gesproken, riep de heer **Baart (PvdA)** „wanneer was hij niet leeg"?

De heer Andriessen antwoordde: „Ik vind deze vraag ongepast en ik hoop voor u dat u nooit voor zo'n situatie komt te staan," De Kamer gaf duidelijk te kennen dat zij deze laatdunkende interruptie van de heer Baart afkeurenswaardig vond.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

IN GELDERLAND

HAARDEN EN KACHELS
voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
FA. WED. T. VIETS
Bergstraat 38 - Tel. 2765 (0 8370) - Wageningen

Nutsspaarbank - Wageningen
STATIONSSTRAAT 3
Postgiro 818686 - Telefoon 08370 - 2026
RENTE 3½ %
Bijkantoren te: VEENENDAAL, Hoogstraat 19
RHENEN, Acacialaan 2
BENNEKOM, Dorpsstraat 37
RENKUM, Dorpsstraat 28

J. VAN RENSELAAR
Nieuwbouw- en Onderhoudsbedrijf in
timmer- en metselwerken
Geen karwei te klein. Geen karwei te groot.
VOORTHUIZEN - Molenweg 49 - tel. 692

Emigreren? - Vakantiereis?
Familiebezoek? - Zakenreis?
Naar Canada - Amerika - Zuid-, Oost- en West-Afrika, Australië en Nieuw-Zeeland helpen wij U gaarne met de voorbereidingen en verzorgen tevens de passage zonder verhoging.
Bezoek aan huis ook mogelijk.
VAN DER WOERD'S
passagebureau
Verlooplaan 5 - BARNEVELD - Tel. (03420) 2064 (b.g.g. 2952)

VOORDELIG en .... MEER KANS
Jansen
richt Uw woning mooier en gezelliger in
KONINGINNELAAN 9 - TEL. 562 - VOORTHUIZEN

LEGNESTEN
* Scherp concurrerende prijzen
* Vraagt onze geïllustreerde folder
de 3 van BOS BARNEVELD
Fa. E. J. Bos & Zn.
Telefoon (03420) 3172
BARNEVELD

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken
TIMMER- EN AANNEMERSBEDRIJF
B. SCHREUDER
Schoolstr. 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

GARAGE VISSER
Apeldoornestr. 31 - VOORTHUIZEN - Tel. 03429-413
LUXE AUTOVERHUUR met en zonder chauffeur
Tevens Volkswagenbusjes - Modern smeerstation
BANDEN - OLIE - BENZINE - KRAANWAGENS

DENKAVIT-KALVERMELK
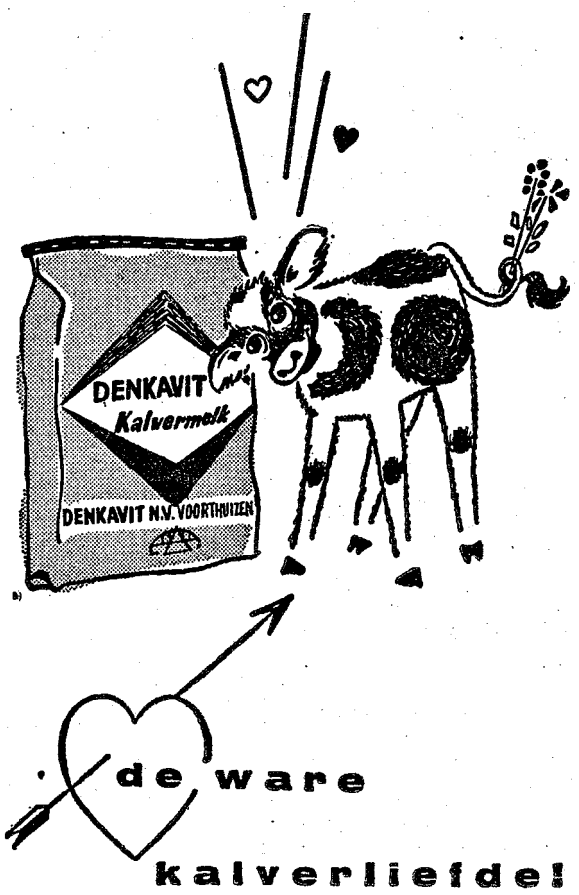

LMB
Voorsorteren is plicht!
Tijdig de goede positie kiezen; U veilig stellen! Zodat U straks zonder risico kunt starten op de snelweg naar uw doel! Die weg loopt vanaf L. MULDER's BROEDERIJ. Die weg is reeds jaren betrouwbaar!
L. MULDER'S BROEDERIJ
VOORTHUIZEN
Tel. 03429-462

Houdt U van Uw
koeien, kippen en varkens?
Wij ook!
Daarom leveren wij U
rundvee- pluimvee- en varkens-
VOEDERS
FIRMA W. H. H. v. d. BORN & Co.
GRAANHANDEL
TERSCHUUR TELEFOON (0 3426) 303

Laat advertenties u inlichten voordat u gaat kopen

IS VLIEGEN ZONDE ?

EEN halve eeuw geleden, in juli 1911, werd er een rondvlucht over een deel van Europa georganiseerd vanuit Parijs. Het werd géén succes. Verschillende aviateurs moesten de vlucht ontijdig staken of kwamen zelfs om het leven. Naar aanleiding van deze „wedvlucht", waaraan één Nederlander, Henri Wijnmalen, deelnam, ontstond in de Chr. dagbladpers een discussie over de vraag, of vliegen geoorloofd was. Dr. Kuyper vond zelfs iets nobels in de pogingen van hen, die als luchtvaartpioniers optraden. Maar het Chr. Hist. Dagblad De Nederlander bevatte een artikel van de heer Chevallier, waarin hij zich „op Bijbelse gronden" tegen het vliegen verklaarde. Hij sprak daarbij zelfs smalend over een theoloog of oudtheoloog, die er anders over scheen te denken. Omdat het artikel van de heer Chevallier een duidelijk bewijs is, dat de Heilige Schrift op een gevaarlijke manier tegen nieuwe menselijke ontdekkingen en uitvindingen kan worden gebruikt, nemen wij hier een gedeelte van dit artikel op.

De heer Crevallier betoogt:

„Geen gelovige zal betwijfelen of ontkennen, dat de Here Jezus, die macht had over alle elementen, die ongemerkt uit de ogen der omstanders wist te ontkomen, als Hem dat goed dacht zich ook, indien Hij gewild had, in het luchtruim zonder levensgevaar had kunnen bewegen. Welnu, waar de Satan, Hem verzoekende, zegt: „Werp Uzelven nederwaarts van de tinne des tempels", antwoordde Hij slechts dit: „Daar staat geschreven: Gij zult den Here uwen God niet verzoeken." Hij, die wist dat, zoals de Satan Hem herinnerde, dat engelen gereedstonden om Hem op de handen te nemen, opdat Hij zijn voet niet aan een steen zou stoten — Hij zelfs noemde dat zich lichamelijk door de lucht bewegen een verzoeken van God. Zou die verzoeking, die de mens Jezus Christus had te doorstaan, zou dat antwoord voor niets aan ons mensen zijn medegedeeld? Zou dat ons niets te zeggen hebben, dan dat wij, in het algemeen genomen, God niet mogen verzoeken? Maar dit werd ons reeds voorgehouden in Deut. 6 : 10 en was ons dus bekend. En als het ons dan wel iets te zeggen heeft, als het iets anders is dan een blote herhaling van een lang te voren gegeven gebod; als wij ook op de omstandigheden hebben te letten, waaronder de God-mens het aan de Satan in herinnering brengt, is het dan niet duidelijk, dat wat Hij, de meerdere, een verzoeken van God noemde, dit voor ons, de minderen, in nog veel hogere mate is? Neen, de lucht is niet het element, dat ons gegeven is, om er ons in te bewegen. Elk mens, man en vrouw, heeft het vermogen om te zwemmen, derhalve om, behalve op de vaste grond, zich ook op en in het water te bewegen, maar geen mens heeft ooit gehad noch zal nooit krijgen het vermogen om te vliegen. Reeds dit wijst er op, dat de lucht een voor onze bewegingen afgesloten element is."

• *Vervolg van pag. 7*

al te veel aandacht te schenken aan sociale factoren, die toch nog geen levensvatbaarheid hebben. Zodra de economische fundamenten zijn gelegd door aansluiting op aanwezige behoeften van de bevolking wordt het tijd om aan de sociale bovenbouw te denken. Deze bovenbouw zal dan minder moeilijkheden opleveren omdat de bevrediging van een bepaalde behoefte een andere te voorschijn roept. Het is als een langzame kettingreactie opwaarts.

Door de geldcirculatie, die ontstaat, worden de traditionele banden en verplichtingen doorbroken. Het individu komt naar voren en verkrijgt een zekere zelfstandigheid, los van de dwingende gewoonteregelingsverplichtingen.

Hij groeit van een door angst aan een groep gebonden en van een groep afhankelijk individu tot een zelfstandig wezen met op de voorgrond geplaatste persoonlijke belangen. Zijn instelling en veranderde levensbeschouwing door de bevrediging van gevoelde behoeften vormt een gezonde en normaal menselijke basis voor een maatschappelijke en geestelijke evolutie.

M. DE VRIES

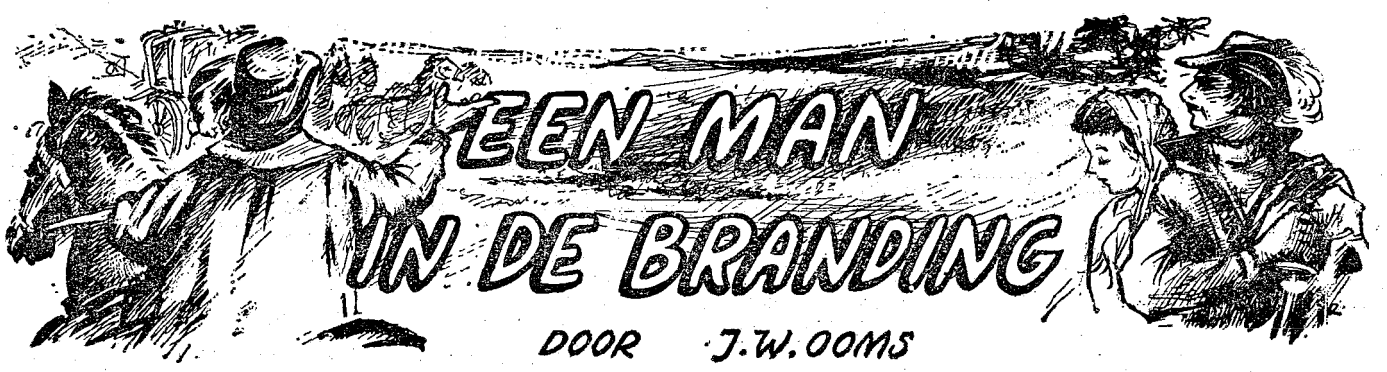

DOOR J.W. OOMS

En nu was daar weer het verzoek van Margaretha om François naar Holland terug te doen keren.

Cornelis besefte, dat hij de jongen niet altijd bij zich zou kunnen houden. Als François het hier goed naar zijn zin gehad zou hebben, zou de zaak veel eenvoudiger geweest zijn. Cornelis wist echter heel goed, dat zijn zoon hier geen echte levensvreugde vond. En natuurlijk had hij telkens weemoedige brieven naar zijn moeder geschreven, zodat het Margaretha duidelijk was, dat François in de kolonie niet kon wennen en hunkerde naar terugkeer. Nu de zaken zo stonden, zou hij te eniger tijd er in moeten toestemmen, François naar Patria te laten varen. Dan bleef hij eenzaam achter in dit mooie en goede land....

Die avond had Cornelis een ernstig gesprek met zijn zoon.

„Je hebt vaak gezegd, terug te willen naar Holland," begon hij.

„Ja vader," beaamde François met kennelijke gretigheid.

„Je bent nu bijna een man geworden, François. Heb je nooit overwogen, dat je hier een prachtige levenstaak zou kunnen vervullen?"

„Nee vader, hiér niet. Ik heb er spijt van, met u meegereisd te zijn en voor Suriname te hebben gekozen. Ik heb een verkeerde keus gemaakt. Het is mij hier tegengevallen. Soms denk ik, dat ik hier nooit echt blij zal kunnen zijn. Ik verlang naar Mamma en de broertjes en zusjes."

Cornelis keek somber voor zich uit.

Na enige tijd zei hij langzaam: „Ik denk, dat er in de toekomst in Holland voor een Van Aerssen geen grote taak meer zal zijn weggelegd. Hier zou je prachtig besturend werk kunnen doen. Je zou mij over een aantal jaren kunnen opvolgen als gouverneur, als de Staten van Zeeland daarmee zouden instemmen."

„O nee, vader," zei François, terwijl hij een afwerend gebaar maakte. „Ik wil hier beslist niet langer blijven dan nodig is. Ik heb u al vaak gevraagd, terug te mogen varen naar het vaderland. Zodra u daar uw toestemming voor geeft, hoop ik te vertrekken."

Het sneed Cornelis door de ziel.

„Heb je niet veel met je vader op, François?"

„Jazeker, vader! Ik vereer u, dat weet ge toch? Maar ik verlang erg terug naar Holland, en naar Mamma...."

„Zo.... Ik betreur het, mijn jongen, dat je je hier niet thuis voelt. De kolonie is toch mooi, nietwaar? Het moet je toch een heerlijk gevoel geven, hier wat te kunnen bereiken en van dit goede land een welvarend gebied te maken, een land van vrede en grote voorspoed. Hier zou je op een voortreffelijke manier het vaderland kunnen dienen."

„Ik kan niet helpen, dat ik het hier niet naar mijn zin heb, vader. Het is verdrietig als ik u er pijn mee doe..... maar ik wil naar het vaderland terug."

Cornelis keek zijn jongen bedachtzaam aan.

„François," zei hij daarna, „je mág terug. Ik zal je niet langer tegenhouden. Keer terug naar het vaderland, ga terug naar je mamma."

De jongen veerde op.

„Meent u dat, vader?"

„Je moet mijn woorden geloven. Ik zal alles in orde maken voor jouw retourvaart. Het zal zo gauw mogelijk gebeuren, daar zal ik voor zorgen."

Toen liep Cornelis het vertrek uit. Hij wilde onder geen voorwaarde, dat François de tranen in zijn ogen zou zien. — Ik moet mij als een man gedragen, overwoog hij. — François mag nooit weten, hoe ik er om lijd dat hij weg wil en dat ik hier eenzaam zal achterblijven....

Een dag later ging hij uitvoerige brieven zitten schrijven aan de Staten van Zeeland. Al de klachten en bezwaren, die zij tegen hem geuit hadden, ontzenuwde hij. Hij deed het in een taal, die ze niet zouden kunnen misverstaan. Het verdroot hem, dat zij het oor leenden aan de Suikerboer, aan Laurens Nooten en zulk slag volk. Op ongezouten wijze maakte hij de hoogmogende heren kenbaar, hoe hij over hen dacht. Dat zij het oor leenden aan klachten, die achter zijn rug gedaan werden, zonder hem overigens mede te delen wie de klagers zijn, neemt hij de heren van West-Indische Compagnie en Staten van Zeeland zeer kwalijk. Hij schrijft ronduit aan de heren, dat hij als „roervinck van dese quade geruchten" een zekere Suikerboer, schipper van Laurens Nooten, verdenkt. „Verzoecke oock in het toecomende door UEd: Gr: Achtb.: openhartigh ende cordaet in diergelijcke voorvallende accasiën te werden uyt de eerste handt geinformeert, anders reghtuyt, de drommel moght' je dienen. Ik hebbe alle mijn leven gestudeert ende getragcht een eerlijck man te wesen, ende daer voor gepasseert, verkeerde ende cromme wegen hebben mijn altijd een grouwel geweest ende wat eerlijck, redelijck ende reghtvaerdigh is, sal ick onder Godts genadigen zegen betrachten als ick altijt hebbe gedaen tot noghtoe, onbeschroomt en ongeroemt gesprooken, ende hadde ick anders gedaen soude voor eenen beteren hovelingh hebben gepasseert: het is mijn leet genootsaeckt te sijn geweest dese mijn portrait te maecken, soo ben ick gemaeckt en groot geworden, ick ben te out om te veranderen, ick en ben hier niet gecomen om bij een ondeugende hoop ondeugent te worden, maer te trachten door goed exempelen, vermaningen, ordonnantien ende straffen de deught levendigh te maecken ende te doen verreysen".

Zo schrijft hij papier na papier vol aan de heren Staten van Zeeland. En indien ze mochten denken, dat hij bij de weerlegging van de klachten die tegen hem te berde zijn gebracht, niet de volle waarheid schreef, dan stemde hij er in toe „dat by druck aen alle hoecken werde aengeplackt, dat ick een guyt, ende leugenaer ben, daer mijn de goede Godt sal voor bewaren".

En hoewel hem dit verdriet doet, schrijft hij ook alvast aan de heren van de Sociëteit, dat hij zeer binnenkort zijn zoon zal terugzenden naar Patria.

Hij schreef ook aan zijn vrouw een vrij uitvoerige brief. Eerst lichtte hij haar in over de welstand van hem zelf en François, daarna zette hij haar uiteen, hoe de stand van zaken in de kolonie Suriname was en tenslotte deelde hij haar mede, dat hij had besloten, François binnenkort toe te staan, terug te keren naar Patria. „Dat doet mij leed, Margaretha. De jongen heeft te weinig moed en durf om hier zijn weg door het leven te zoeken." En hij kon niet nalaten om er aan toe te voegen: „Hij heeft in dit opzicht weinig, dat herinnert aan de goede Hollandse geest van courage, die ons geslacht gekenmerkt heeft. Hij bezit een Franse flauwhartigheid, die het hem moeilijk maakt om zich hier aan te passen."

Het besluit was dus gevallen — François zou terugkeren naar Holland. Cornelis was er verdrietig over, maar hij begreep dat hij deze beslissing moest nemen. Als hij François tegen diens zin in Suriname zou houden, zou dat egoïstisch zijn. Het viel hem echter wel moeilijk, eenzaam achter te blijven, zonder zelfs een kind bij zich te hebben.

Dagen lang was hij somber gestemd. Alles liep hem tegen en vreugde kende hij niet meer.

Hij kreeg bericht, dat pater Fuller, de laatste van de twee geestelijken waarover zoveel te doen geweest was, door ziekte en ontbering overleden was. De pater had zijn collega niet lang overleefd...

Cornelis zag er tegen op, dit aan zijn vriend en zaakwaarnemer Philips van Hulten in Amsterdam te moeten mededelen. Het was vooral op aandringen van Van Hulten geweest, dat hij de twee geestelijken had meegenomen. Het was verdrietig, de Amsterdamse handelsman, die een trouw en voorbeeldig lid van de Rooms-Katholieke kerk was, te moeten melden, dat zijn twee pupillen slachtoffers geworden waren van het klimaat en de moeilijkheden, die zich in de kolonie voordeden.

En opnieuw strooiden enige handelaren in Paramaribo lasterpraatjes over hem rond. Cornelis had zich voorgenomen, zich niet aan het gekuip van de smokkelaars te storen. Maar de gemene praatjes, dat hij ten eigen bate in 't geheim een magazijn zou houden waaruit hij goederen verkocht en dus een eigen commercie dreef, zoals gezegd werd, deden hem pijn. Natuurlijk zouden ze zorgen, dat François deze praatjes ook te horen kreeg. Wat moest de jongen dan wel van zijn vader denken en met welke gedachten zou François straks de terugreis naar Patria aanvaarden?

Eén ding deed hem in deze dagen goed: De meest vijandige indianenstam liet weten, dat zij vrede wenste te sluiten met de blanken. Het was Cornelis er van het begin af aan om begonnen, in vrede met de indianen te leven. Hij was er van overtuigd, dat de kolonie nooit tot werkelijke bloei zou kunnen komen als in het binnenland van Suriname zich vijanden ophielden. De planters en allen die in de kolonie een taak te vervullen hadden, zouden hun werk moeten kunnen doen zonder gedachten aan gevaar. Vrede met de indianen was het eerstnodige. En nu had hij weten te bereiken, dat een stam, die niets van een toenadering tot de blanken had willen weten, boden zond om kenbaar te maken, dat ze de vredespijp wenste te roken.

Van Aerssen van Sommelsdijck liet de afgevaardigden van de vijandige stam weten, dat hij graag een onderhoud had met hun Uylen of opperhoofden en dat hij de vrede begeerde.

Er ging een zucht van verlichting door de bevolking van Paramaribo toen het nieuws bekend werd. De indianenstam was vaak driest opgetreden en velen hadden een familielid of goede kennis verloren door de wraak- en moordzucht van de stam.

Zelfs de planters en handelaars, die een uitgesproken haat tegen Van Aerssen hadden omdat deze paal en perk gesteld had aan de sluikhandel, moesten erkennen, dat de gouverneur had weten te bereiken wat geen enkele gouverneur vóór hem gelukt was.

Van Aerssen liet een dag vaststellen, waarop hij met de Uylen de vredesonderhandelingen zou beginnen. Hij organiseerde alles zo goed mogelijk. De soldaten gaf hij de opdracht, de Uylen te behandelen als vorsten. De bevolking verzocht hij, de indianenhoofdmannen in te halen in Paramaribo en hen met de grootste eerbied tegemoet te treden.

Op de vastgestelde dag kwamen de opperhoofden inderdaad met prauwen naar Paramaribo varen. Ze hadden een groot gevolg bij zich van mannen, vrouwen en kinderen.

Van Aerssen liet, zodra zij aan wal gestapt waren, kralen aan het gezelschap uitreiken en kleine spiegels, die hij met een schip uit Holland had laten komen.

De geschenken werden door de indianen vol vreugde aanvaard. De kralen, die zo dik waren als een erwt, met velerlei kleuren gemarmerd, vielen bijzonder in de smaak. De grote blanke heer had het goede met hen voor, zo zeiden ze tot elkander.

In het gouverneurshuis vonden de besprekingen plaats. Eerst werden allerlei plichtplegingen verricht. De Uylen maakten een rondedans en gaven te kennen, dat ze het een eer vonden, de grote witte heer te ontmoeten. Zij wensten vrede te sluiten met hem en niets zou hen liever zijn, dan de vredespijp te roken.

Cornelis liet hen eten voorbrengen en sprak er eveneens zijn blijdschap over uit, dat hij met de grote Uylen vrede kon sluiten, — een vrede, waarmee zowel de indianen als de blanken hogelijk gediend zouden zijn.

De eigenlijke vredesonderhandelingen hadden weinig om het lijf. Het kwam er op neer, dat de Uylen geen vijandelijke daden tegen de blanken zouden ondernemen en dat ze begeerden, ook door de blanken met rust gelaten te worden. Wel vroegen ze onderwijs voor hun kinderen. Cornelis zegde hun onmiddellijk toe, dat hij zou zorgen, dat verstandige mensen onderricht in lezen en schrijven en rekenen zouden geven.

De indianen vroegen voor hun vrouwen vingerhoeden en voor zichzelf zeilnaalden en vishaken. Speciaal vroegen ze om witte messen, opdat ze evenals de blanken hun vissen zouden kunnen slachten. Cornelis beloofde, dat hij uit het moederland een schip vol messen, haken, osnabrucks linnen, bellen en vingerhoeden zou laten komen.

Toen hij deze belofte gedaan had, stelden de indianen voor, over te gaan tot het roken van de vredespijp. En het was tijdens dit ritueel, dat één van de opperhoofden naar voren trad en de gouverneur de grootst denkbare eer bewees: hij bood Van Aerssen een van zijn dochters aan.

(wordt vervolgd)

Dezer dagen

heeft zich in ons politieke leven een gebeurtenis voorgedaan, die uit politiek oogpunt onvermijdelijk was maar die, wanneer men de persoonlijke omstandigheden en achtergronden in aanmerking neemt, tragisch genoemd moet worden.

Een minister, die blijk geeft de zaken van het departement waarvan hij aan het hoofd staat, niet te beheersen en die bovendien bij herhaling ernstig tekortschiet in zijn optreden tegenover de volksvertegenwoordiging, moet er ernstig rekening mee houden, dat er een moment kan aanbreken waarop hij zich niet langer kan handhaven.

Dat moment is deze week voor de minister van sociale zaken en volksgezondheid aangebroken. Men kan stellen, dat dit aftreden een normaal uitvloeisel is van de wisselvalligheid van het politieke leven. Ministers hebben nu eenmaal een onzeker bestaan. Betrekkelijk kleine oorzaken kunnen op onverwachte ogenblikken een geheel kabinet doen vallen en alle of een aantal ministers soms na een korte ambtsperiode voorgoed van het politieke toneel doen verdwijnen. Deze politieke realiteit moet ieder die een ministerszetel aangeboden krijgt, voor ogen houden.

Het heengaan van de minister van sociale zaken is echter veel meer het gevolg van diens persoonlijke instelling dan van een politieke controverse geweest. Deze instelling maakte hem niet tot de meest geschikte figuur voor een politieke post op het hoogste niveau, waartoe hij bovendien geroepen werd toen voor sociale zaken moeilijk iemand te vinden bleek terwijl het wel duidelijk was, dat juist dit departement in de nieuwe politieke constellatie van alle zijden met argusogen zou worden gadegeslagen. Deze samenloop van omstandigheden maakt het aftreden van de bewindsman meer tot een tragische gebeurtenis van persoonlijke aard dan tot een politieke gebeurtenis. Dit neemt echter het onvermijdelijke van het aftreden niet weg; er was duidelijk reeds lange tijd sprake van een zwakke plek in het kabinet, waaraan eens een eind zou moeten komen.

Uit de verslagen en commentaren in de pers heeft men kunnen opmaken, dat de Tweede Kamer zich beledigd achtte door de wijze van optreden van de minister bij de behandeling van de Kinderbijslagwet. De Tweede Kamer kan daaraan uiting geven en dat kan tot het ontslag van een minister leiden. Onlangs had een minister zich beledigd kunnen voelen over het optreden van de Kamer, toen nl. bij de stemming over een wetsontwerp bleek, dat slechts 62 van de 150 leden aanwezig waren. Formeel betekent dit, dat er geen vergadering is, omdat het vereiste quorum niet aanwezig is. We hebben ergens de veronderstelling gelezen, dat de rest van de Kamerleden wel in Scheveningen aan het zonnebaden zal zijn geweest. Die veronderstelling delen wij niet, omdat Kamerleden hun tijd in de regel over meer zaken te verdelen hebben dan over de Kamervergadering en een zonnebad. Maar welke bezigheden hen ook in beslag namen, wij achten het onjuist dat een zo klein aantal Kamerleden belangstelling toont voor de zaken die aan de orde zijn. Dat is niet in het belang van het aanzien van de volksvertegenwoordiging tegenover de kiezers en tegenover de minister wiens wetsontwerp in stemming wordt gebracht.

Wanneer de Kamer verlangt dat men zich tegenover haar correct gedraagt, dient zij dat ook zelf ten opzichte van anderen te doen.

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.

De verste reis is lonend

DUTHLER

VARSSEVELD

De Nieuwe Rotterdamse Courant heeft de volgende officiële brief aan de openbaarheid prijs gegeven. Het is een schrijven, gericht aan een staatsburger, afgezonden door de secretaris van de Kanselarij der Nederlandse orden.

KANSELARIJ
DER NEDERLANDE
ORDEN

's-Gravenhage, datum postmerk
Javastraat 50

Het is mij een aangename taak, in aansluiting aan de reeds door U ontvangen mededeling, dat het Hare Majesteit de Koningin heeft behaagd U toe te kennen de Eremedaille, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau, in

ZILVER

en onder aanbieding mijner gelukwensen, heb ik bij deze de eer hierbij het voor U bestemde document te doen toekomen. Het ordeteken werd U inmiddels uitgereikt. Voorts vestig ik er Uw aandacht op, dat, ingevolge art. 9 der Wet van 4 april 1892 (Staatsblad no. 55), *het ordelint niet zonder de medaille mag worden gedragen,* en dat ingevolge Koninklijk besluit van 12 april 1923 no. 12, het aan U verstrekte ordeteken, bij bevordering tot een hogere graad, of na overlijden, aan de Kanselarij der Nederlandse Orden zal behoren te worden teruggezonden.

Voor de Kanselier der Nederlandse Orden,
de Secretaris van de Kanselarij,
VAN ZELM

Aan:
geadresseerde.

Zoals de opmerkzame lezer zal hebben opgemerkt, is de schrijver na het woord gelukwensen het taalspoor volkomen bijster geraakt. De genoemde krant spreekt dan ook in het commentaar, dat zij op deze brief geeft van „mandarijnentaal".

Het ergste vindt zij echter, dat de Kanselarij niet van plan is dit formulier — meer is het namelijk niet — in te trekken. Er liggen er nog te veel van! Eerst zullen de voorraden dus moeten zijn uitgeput. Dan kunnen de aanstaande met de zilveren eremedaille onderscheidenen beter Nederlands verwachten in de aanwijzing omtrent het dragen en terugzenden van hun Nederlandse — dus geen Chinese — onderscheiding.

Als men daarnaast leest aan welke martelende examenopgaven kinderen, die toelating vragen tot een middelbare school, worden onderworpen, als men leest welke prestaties eindexamenkandidaten moeten behalen om een voldoende voor de Nederlandse taal te ontvangen, dan vraagt men zich in gemoede af, hoe het mogelijk is, dat zulk abacadabra in officiële stukken kan worden neergeschreven en nog wel door een secretaris kan worden ondertekend.

Wij allen maken fouten, Groenkoper incluis. En ook hij zal wel eens tegen de Nederlandse taal zondigen, doch wij allen trachten althans iets van de taal met ons mee te dragen en daarvan van tijd tot tijd blijk te geven. In een land, waar naast elkander wonen: hoogwelgeboren mannen en vrouwen, mevrouwen en mejuffrouwen, hoogedelgestrenge, weledelgestrenge, hoogwelgeboren, weledelgeboren en weledele heren ,hoogedelachtbare, edelgrootachtbare en edelachtbare heren, hoogeerwaarde, zeereerwaarde en weleerwaarde, hooggeleerde, zergeleerde en weledelgeleerde heren, mogen zulke blunders tegen de moedertaal toch niet voorkomen.

Dertig jaar geleden is opgericht het genootschap „Onze Taal" (Parkstraat 32, Den Haag), dat aanvankelijk ten doel had „in de eerste plaats door onderling verkeer, maar zo mogelijk later ook naar buiten, de onzuiverheden in de Nederlandse taal te bestrijden, welke bestrijding zich in het bijzonder — in dit tijdsgewricht — keert tegen het gebruik van germanismen".

Nu kan ik met u van gedachten gaan wisselen of „in de eerste plaats" wel goed Nederlands is, of het niet moet zijn „op de eerste plaats", omdat wij ook zeggen en schrijven „OP de plaats rust!", doch wij doen dat nu maar niet. Het Genootschap heeft beter verdiend nu het dertig jaar lang op de bres staat voor het gebruik van algemeen beschaafd Nederlands. Dat Nederlands is een moeilijke taal, waarom wij Nederlanders dan ook vroeg beginnen die taal te leren. Ik herinner mij dit moeilijke zinnetje, dat als een reclamekreet in het schouwvenster van een ijzerwinkel te Utrecht was geschreven: „Van al de zagen, welke wij ooit zagen zagen, zagen wij nooit, welke zo zagen als deze zagen zagen". Doch dit grapje terzijde.

Het genootschap, dat ik noemde, heeft voortreffelijk werk gedaan en doet dit nog. Werk, dat ondersteund wordt door het maandblad „Onze Taal", waarover — meen ik — ik al eens heb geschreven in verband met het congres, dat ik in oktober jl. te Scheveningen bijwoonde en waar de voorzitter de vergadering begroette met al die titels en predikaten, welke ik in het begin van dit opstel opsomde.

De Nederlander heeft een voorliefde voor vreemde en gecompliceerde woorden. Dit is op zichzelf nog niet zo erg, ware het niet, dat de meeste landgenoten, die woorden of niet kunnen uitspreken of die woorden op de verkeerde plaats gebruiken. Laatst hoorde

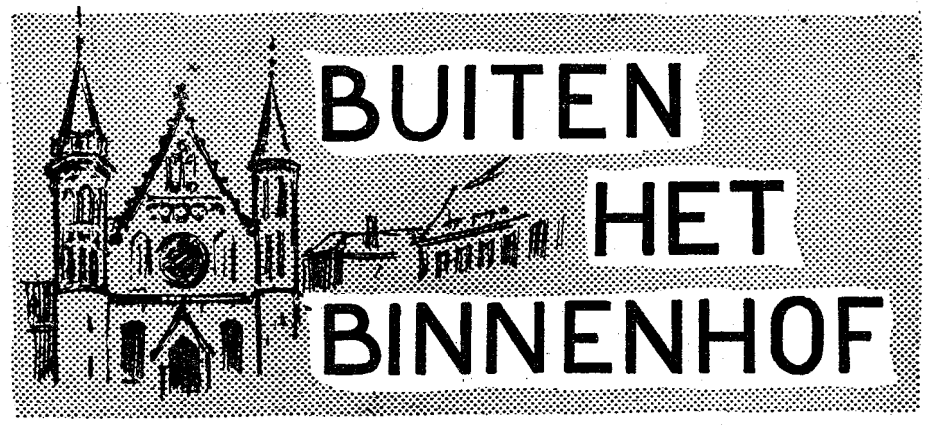

ik iemand spreken over het museum van voorwaardelijke dieren, nadat degene, die aan het woord was, al gesproken had over het feit dat zij zichzelf geen illustere gedachten maakte. Wie in een redevoering uitroept: „Wij leven in een vieze cirkel, waarin aan de ene kant de manege-ziekte en aan de andere kant de bestedebeperking ons bedreigt", die tracht woorden te gebruiken welke hij niet beheerst.

Indien u in uw naaste omgeving eens zoudt willen beginnen de vreemde woorden welke daar gebruikt worden om te zetten in Nederlandse woorden, dan zult u misschien in den beginne voor een malloot worden gehouden, zoals ondergetekende, die het woord speurwerk gebruikte inplaats van research. Maar het opsporen van vreemde woorden en uitbannen daarvan is een heerlijk werk! Wie mij een „case-history" daarover kan zenden is welkom. Per slot van rekening slagen wij beter als wij ons tot „team-work" verplichten. De „bottle-neck" is: hoe kom je aan de goede voorbeelden!

„So long!"

William Groenkoper

Kruiswoordpuzzel

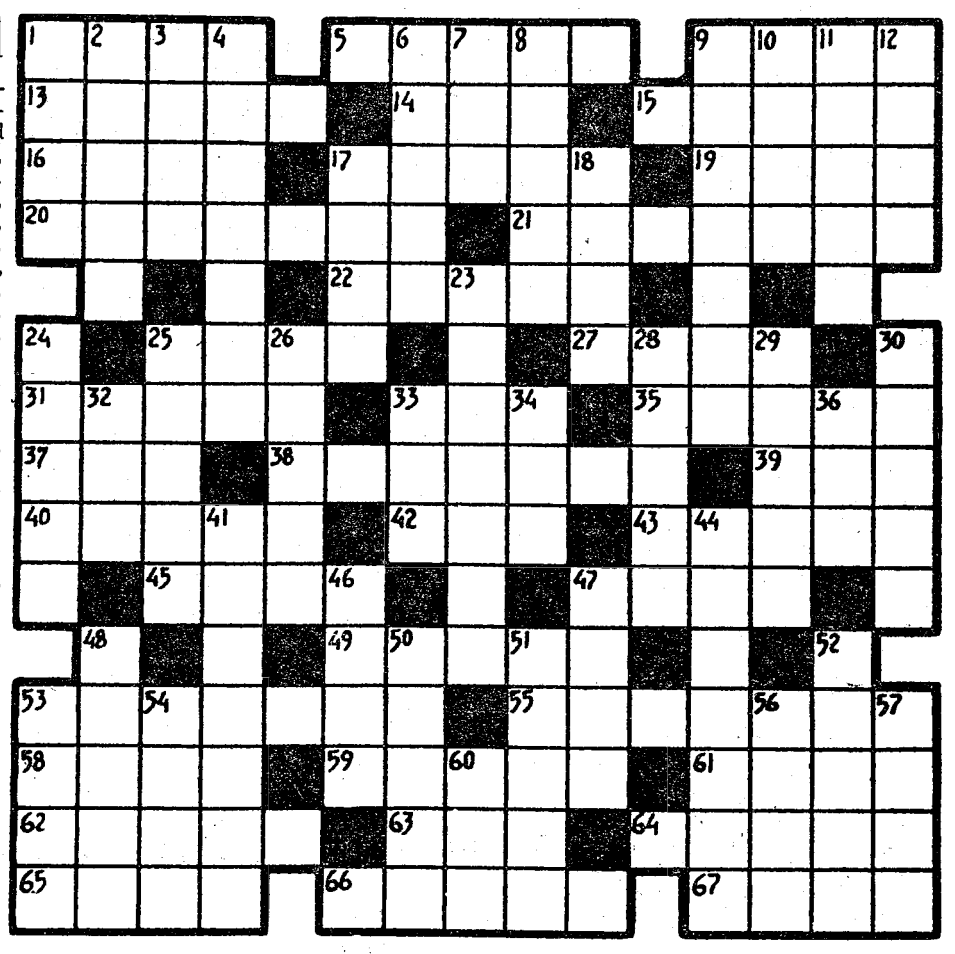

Horizontaal: 1. woonplaats, 5. lekkernij, 9. mop, 13. edelsteen, 14. produktie, 15. radiolamp, 16. familielid (mv.), 17. beschutting, 19. gewoonte, 20. voordrager, 21. hooghouden, 22. jong dier, 25. insekteneter, 27. meel, 31. langdurig, 33. Europeaan, 35. drank, 37. bloeiwijze, 38. vleesgerecht, 39. schaakterm, 40. rivier, 42. schilderij, 43. bevel, 45. heilige, 47. O.T.-figuur, 49. al, 53. vuurgeven, 55. roemloos, 58. O.T.-figuur, 59. iemand van adel, 61. kruiswoorden (afk.), 62. gebergte, 63. roem, 64. snedige opmerking, 65. bol, 66. taal, 67. aanw. voornaamw.

Vertikaal: 1. via, 2. babysitter, 3. knol, 4. doorgang, 6. sprookjesfiguren, 7. rustplaats, 8. plant, 9. Kongolees politicus, 10. stuur, 11. reptiel, 12. wortel, 17. stand, 18. vrucht, 23. val aan (bij maaltijden), 24. plaats in Limburg, 25. verliefd, 26. grensplaats, 28. sleden, 29. ruzie, 30. Indonesisch politicus, 32. Chinees politicus, 33. roem, 34. bergplaats, 36. kledingstuk, 41. voorschriften ter zake van de ritus, 44. schat, 46. sport, 47. bijbelboek (Vulgaat), 48. landen, 50. horizont, 51. parten, 52. graan, 53. boek (Engels), 54. omroepvereniging, 56. afwijzende uitroep (2 woorden), 57. titel, 60. jaartelling.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Babel; 6. dolen; 11. beraden; 13. kimono's; 15. e.k.; 16. telegraaf; 18. N.N., 19. rob; 21. kee; 22. e.s.e.; 23. erin; 24. strik; 26. ever; 27. nel; 28. opa; 29. tak; 31. ent; 32. noemer; 34. Spaans; 36. cel; 37. bar; 38. manege; 41. krekel; 44. sat; 45. gilt; 46. aal; 47. den; 49. enig; 50. laars; 52. lido; 53. Sue; 55. gat; 57. git; 58. Aa; 59. berekenen; 63. ge; 64. marines; 66. legeren; 68. laten; 69. keren.

Vertikaal. 1. bekoren; 2. ar; 3. bat; 4. eden; 5. lel; 6. dia; 7. Oman; 8. lof; 9. en; 10. nonsens; 11. beren; 12. nektar; 13. kreits; 14. snert; 17. Ger; 20. bilocatie; 22. evenredig; 24. spe; 25. kap; 28. om en leg; 30. kabel; 33. een 35. aak; 38. manuaal; 39. gil; 40. etages; 41. kartel; 42. ras; 43. ledigen; 44. Sesam; 48. noten; 51. aak; 54. gene; 56. zege; 59. bit; 60. ren; 61. nek; 62. Ner; 65. ra; 67. re.

17e jaargang no. 28 15 juli 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

DIT NUMMER

★ *De crisis om Berlijn (pag. 1)*

★ *A.R.P. en C.H.U. (pag. 1 en 6)*

★ *Voetbaltoto en maatschappelijk werk (pag. 2 en 3)*

★ *Boerenstand op Nieuw-Guinea (pag. 4)*

★ *Idenburg (pag. 5 en 6)*

De dreigementen van Chroesjtsjef

CHROESJTSJEF heeft deze week weer voor de nodige spanning gezorgd, door aan te kondigen, dat de inkrimping van de Russische strijdkrachten van 3.6 tot 2.4 miljoen man zal worden opgeschort en dat de defensie-uitgaven van de Sowjetunie dit jaar nog met 3.1 miljard roebel tot 12.4 miljard roebel zullen worden verhoogd. Het zijn cijfers, die er niet om liegen en die een dreigende taal spreken, wanneer ze regelrecht in verband worden gebracht met het voornemen van de westelijke mogendheden, zonodig met geweld de rechten in West-Berlijn te zullen verdedigen. Of alles zo dreigend is, als het er uitziet, wagen we echter te betwijfelen, omdat we nu eenmaal midden in een zenuwoorlog zitten, waarin het moeilijk zo niet onmogelijk is, de schijn van de werkelijkheid te onderscheiden. En dit laatste is dan ook kenmerkend voor de internationale situatie van heden en van de naaste toekomst: wat is schijn en wat is werkelijkheid. Met andere woorden: beseft Chroesjtsjef dat het het Westen menens is, als het zegt, dat het zonodig wil vechten om West-Berlijn, of denkt hij dat de westelijke mogendheden slechts bluffen, zoals hij zelf altijd heeft gedaan en ook nu (vermoedelijk) ook weer doet? Niet van de militaire voorbereidingen, die Oost en West totdusver hebben getroffen en in de komende maanden alsnog zullen treffen, zal afhangen, of er een nieuwe wereldoorlog zal uitbreken, maar (naar de mens gesproken) van het antwoord op de vraag, of de Russische premier de ernst, waarmede het Westen de Berlijnse kwestie beschouwt, zal onderschatten.

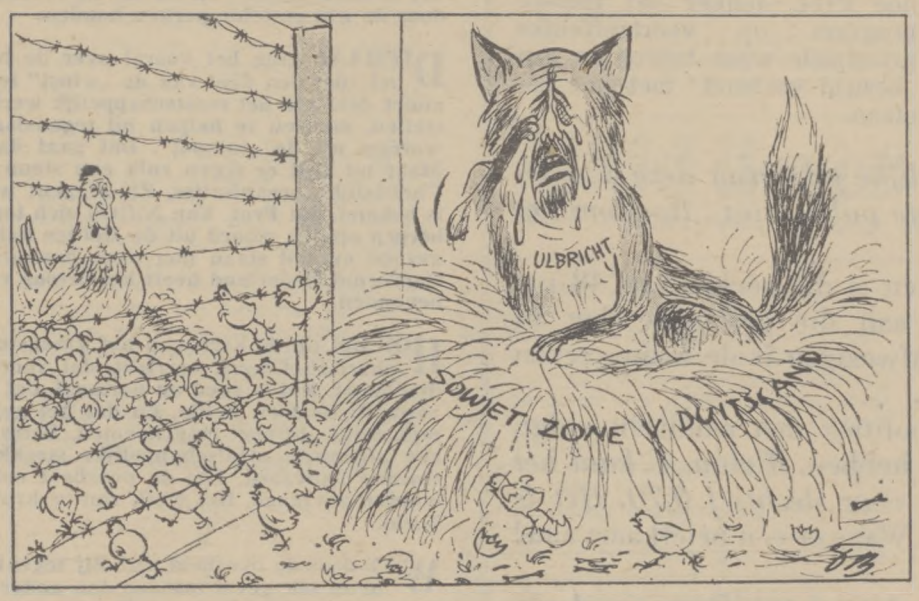

„O, dat doet een moederhart veel pijn!"

Nu moet men aan de woorden van Chroesjtsjef niet al te veel waarde toekennen, ook al is hij premier van het op een na machtigste land ter wereld en ook al beschikt dit land over de mogelijkheid om vrijwel de gehele wereld in vuur en vlam te zetten. We hebben er al vaker op gewezen, dat het op zichzelf zo betreurenswaardig is, dát er zoveel aandacht wordt geschonken aan de redevoeringen van de Russische premier. Wanneer dit laatste niet het geval zou zijn en de volken van de vrije wereld rustig hun eigen weg zouden gaan, zou Chroesjtsjef er geen belang bij hebben om zoveel redevoeringen te houden. Maar juist omdat hij weet, dat bij wijze van spreken de hele wereld aan zijn lippen hangt slingert hij op de door hem uitgekozen momenten zijn dreigementen de wereld in, die dan vaak een elektrificerende uitwerking hebben. Het is al zo ver gekomen dat — als Chroesjtsjef een redevoering houdt — president Kennédy zijn voornaamste adviseurs bij elkaar roept om die rede te bespreken. Als men het goed beschouwt tekent een dergelijke reactie het belachelijke in deze ernstige situatie.

Waarom veel betekenis te hechten aan de jongste mededelingen van Chroesjtsjef? Anderhalf jaar geleden werd de inkrimping van de Russische strijdmachten met 1.2 miljoen man al aangekondigd. Nu is zij opgeschort. Maar is de Berlijnse crisis wel de directe aanleiding daartoe? Hebben zich in de Sowjetunie niet ernstige moeilijkheden voorgedaan bij het inschakelen van gedemobiliseerde militairen in het economische leven van het land en hebben deze militairen (en in het bijzonder de officieren) niet van hun grote ontstemming blijk gegeven, toen zij in grote arbeidsgroepen naar afgelegen streken van de Sowjetunie werden overgebracht? Kan ook deze opschorting geen verband houden met de Russisch-Chinese tegenstellingen, die weer zo duidelijk met betrekking tot Noord-Korea aan de dag zijn getreden? En zou Berlijn dan niet voor binnen- en buitenland ter camouflage kunnen dienen?

Hetzelfde geldt ten aanzien van de defensiebegroting, die maar liefst van 9.3 miljard tot 12.4 miljard roebel werd verhoogd. Hebben we ooit enige waarde gehecht aan cijfers, die de Russen met betrekking tot hun defensie hebben losgelaten? Waarom zouden we het dan nu ineens wel gaan doen. Er is geen enkele reden om aan te nemen, dat de Sowjetunie haar militaire inspanningen zou doen verslappen, maar wel, dat zij alles op alles zal zetten om met rasse schreden de Verenigde Staten in te halen en — wanneer dit al gebeurd is — nog verder voorbij te streven. Niet zozeer om het tot een enorme militaire eindworsteling te laten komen, maar om dit militair overwicht te kunnen gebruiken om de westelijke mogendheden op het internationale schaakbord met „vreedzame middelen" schaakmat te zetten.

Niet iedereen is het met deze „visie" van Chroesjtsjef eens. In Moskou zijn er nogal wat vooraanstaande figuren — met name onder de militairen — die van oordeel zijn, dat de visie van Chroesjtsjef te optimistisch is en grote risico's met zich brengt. Deze figuren worden gesteund door de rode leiders in Peking, die er in de gegeven omstandigheden niet voor zouden terugschrikken, een derde wereldoorlog te ontketenen. Deze groep is niet zo invloedrijk, dat zij Chroesjtsjef kan onttronen — op het ogenblik althans niet en wat zich over enkele maanden zal voordoen kan nu moeilijk worden voorzien. Wel moet de Russische premier rekening houden met de politieke opvattingen van deze door Peking gesteunde figuren. En hieruit valt dan ook te verklaren, waarom de buitenlandse politiek van het Kremlin sinds vorig jaar zo duidelijk aggressief is geworden. Deze agressiviteit dient twee doeleinden: zij plaatst de westelijke mogendheden telkens voor bijzonder moeilijke en uiterst gevaarlijk lijkende situaties, maar biedt Chroesjtsjef tegelijkertijd een mogelijkheid, zijn tegenstanders of hoe men deze lieden ook noemen mag, van het lijf te houden, zowel in als buiten de Sowjetunie.

In oktober wordt het als zeer belangrijk aangekondigde partijcongres in Moskou gehouden. Men zegt, dat daar een krachtmeting zal plaatsvinden tussen de voor- en tegenstanders van de politiek van Chroesjtsjef. Te oordelen naar de concessies, die de Russische premier totdusver aan het adres van zijn bestrijders heeft gedaan, zal het hem niet moeilijk vallen, de overwinning opnieuw uit het vuur te slepen. De verklaringen, die hij op het ogenblik aflegt, zijn stuk voor stuk bedoeld om enerzijds het Westen schrik aan te jagen en in verwarring te brengen, maar anderzijds ook en vooral om de kritiek op zijn beleid in de Sowjetunie en daarbuiten het zwijgen op te leggen. Hetgeen overigens nog niet betekent, dat Chroesjtsjef zijn oorspronkelijke houding, die het best getypeerd kan worden met de woorden „vreedzame wedijver", volkomen heeft prijsgegeven.

Daarom is het goed, dat de Westelijke mogendheden kennisnemen van de argumenten ,die Chroesjtsjef meent te moeten gebruiken in de strijd om West-Berlijn, dat zij zich realiseren, waarom en hoe hij ze onder bepaalde omstandigheden gebruikt en dat zij vervolgens in alle rust hun strategie tegenover de Russische premier bepalen. Daarbij ziet het er naar uit, dat een beslissing over de Berlijnse kwestie niet tot het eind van het jaar op zich zal laten wachten, maar voor het Moskouse partijcongres in oktober haar beslag zal krijgen. We gaan dan ook spannende maanden tegemoet. Het is echter een troost te weten, dat we niet alleen door dit leven behoeven te gaan.

dB

Hotel-pension „Dreyeroord"
TEL. 3169 - OOSTERBEEK

A.R.P. en C.H.U.

Met meer dan gewone belangstelling hebben wij kennis genomen van de rede, die prof. Van Niftrik op de zomerconferentie van de C.H.U. gehouden heeft.

Hetgeen hij daarin betoogde over de noodzakelijkheid van en de mogelijkheid tot meer samenwerking tussen de confessionele politieke partijen, duidt wellicht een opmerkelijke ontwikkeling aan. Vooral als men let op het feit dat deze hoogleraar in het enkele jaren geleden verschenen geschrift „Waarom wij C.H. zijn en blijven" nog tot een andere accentuering kwam. Blijkens persberichten heeft de spreker daar zelf ook openhartig op gewezen.

Het laat zich verstaan dat wij in de jongste rede van prof. Van Niftrik en diverse uitlatingen der gespreksgroepen meer heil zien. Op goede gronden schorten wij ons eindoordeel nog wat op. Deze gronden bestaan ten eerste daaruit dat wij de letterlijke tekst van de rede nog niet onder ogen hebben gehad. Deze is ons echter toegezegd. In de tweede plaats wachten wij met belangstelling af wat anderen in de C.H.U. over deze rede te zeggen of te schrijven hebben. Nu het A.R.-standpunt over samenwerking meer dan bekend mag worden geacht hebben onze C.H.-vrienden recht op het eerste woord.

Te meer daar mr. Beernink in zijn rede op de C.H.-jaarvergadering d.d. 17 mei te Utrecht gehouden, meer positief over samenwerking sprak dan hij — volgens onze indruk uit persberichten — thans op Woudschoten deed, wachten wij met zeer veel belangstelling ook op andere stemmen uit die kring. Inmiddels is elders in dit blad getracht zo uitvoerig mogelijk weer te geven wat over deze aangelegenheid reeds is gepubliceerd.

A.R.P. en christelijke werknemers

Op 6 juli heeft de contact-conferentie met a.r.-bestuurders uit de christelijke werknemersvakbeweging plaats gevonden. Men weet dat het Centraal-Comité in de loop van de laatste jaren vele van deze samenkomsten heeft belegd, waar vooraanstaanden uit diverse sectoren van de samenleving gasten van de partij waren.

De jongste van deze besloten vergaderingen is wellicht goed getypeerd indien hier de mening van vele aanwezigen als volgt wordt weergegeven: het had nog best een paar uren kunnen duren. De klok draaide, ook naar onze mening, te snel naar het tijdstip waarop er, althans voor die dag, een punt achter gezet moest worden. Het is een goed teken als men elkaar heel wat te vertellen heeft. Het is belangrijk dat ook in deze discussie duidelijk bleek wat het jongste nummer van „De Gids" ten aanzien van het recente overleg in de Stichting van de Arbeid zo hoopvol constateerde: „Wij zijn van mening, dat in dit gesprek duidelijk gebleken is, dat regering en bedrijfsleven samen ernstig aan een oplossing van de moeilijkheden willen meewerken, en die oplossing ook willen realiseren. Wij verheugen ons daarover". De contact-conferentie, die op 6 juli gehouden werd, stond naar onze mening in hetzelfde perspectief.

De inleidende opmerkingen van prof. De Gaay Fortman en het deelnemen van minister Zijlstra en staatssecretaris Roolvink aan het gesprek, hebben de aanwezige leden van het partijbestuur er van overtuigd, dat het beleggen van deze conferentie-reeks een goed initiatief is geweest en dat voortzetting zeer nuttig is.

Onze partij, die de sociale kwestie steeds zeer gewichtig geacht heeft, kan dan ook verheugd zijn, dat deze contacten ook van de zijde der christelijke werknemers kennelijk op prijs worden gesteld.

Rondom het nieuwe program

ER is een golf van publiciteit van de Deputatenvergadering d.d. 10 juni uitgegaan. Vooral hetgeen **Dr. Berghuis** zei over het hooghouden van het gezag en de gezagsdragers is in hoge mate in discussie geweest. Men ontkomt niet aan de indruk, dat het vele bladen daarbij meer om een journalistiek „aardigheidje" te doen was dan om het correct weergeven van de desbetreffende woorden **in hun verband. Daarom is het goed dat wij weten wat precies gezegd is.**

Hetzelfde geldt van de uitspraken van **minister Zijlstra** inzake pressie-groepen en hun activiteiten op politiek terrein. Met name hierover zijn nare misverstanden ontstaan.

Nu is het onze indruk dat juist de beide jongste **contactconferenties** op gelukkige wijze hebben meegewerkt aan het wegnemen van deze misverstanden. Deze conferenties waren weliswaar besloten, maar de **woordelijke** tekst van de redes op 10 juni, die in het openbaar werden uitgesproken, is thans voor iedereen verkrijgbaar. Omdat het daarbij om een zeer gewichtige zaak gaat, zult u die tekst willen bezitten.

Voorts willen velen graag weten wat **Dr. Bruins Slot** daar precies over dit kabinet en ook over de commerciële tv zei en hoe **Prof. Jonker** het nieuwe program op voortreffelijke principiële wijze betrok in een „bezield verband" met ons bestaan.

Reeds nu kunt U de letterlijke tekst van deze 4 redevoeringen lezen in onze jongste publicatie: „Rondom het nieuwe beginselprogram".

Voor de aanwezige deputaten is dit boekje van 48 pagina's de beste herinnering aan die geslaagde dag in „Tivoli". Voor de talrijkere afwezigen is de lezing ervan zo mogelijk nog belangrijker.

Ieder, die de christelijke politiek met aandacht volgt, zal dit boekske in huis willen hebben. *Welnu, U kunt het bestellen op ons partijbureau voor slechts f 0.70. Het is no. 150 in onze brochure-lijst.* Waag er een briefkaart aan!

Bestel het vandaag nog.

Meeleven en meelezen is ook een stuk Partij in Actie.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. telef (070)-631023 en 112138. giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45. Zaandam. tel (02980)-63224
ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar, f 3.25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4.— per jaar LOSSE VERKOOP f 0.20.

WIGBOLDUS
BETONWAREN GRONINGEN
Fabrikatie van o.a.
banden buizen tegels

WOUDA ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden!)
SINDS 1879
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 250 Drachtenwoud

M.C. van Staaveren
KAALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN, FREESIAZADEN

BON

Als antirevolutionair wil ik ook het weekblad

NEDERLANDSE GEDACHTEN

lezen en daarom abonneer ik mij met ingang van heden.

NAAM: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Opzenden aan de Administratie van Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs f 6,50 per jaar; f 3,25 per half jaar.
Gironummer: 89673.

Bedenkelijke ontwikkeling

MET het wetsontwerp tot regeling van de voetbaltoto is het een vreemde geschiedenis. Verleden jaar werd het wetsontwerp door de Tweede Kamer aangenomen, nadat zij door minister Beerman behoorlijk onder druk was gezet. De Eerste Kamer verwierp het wetsontwerp, en de tegenstemmers waren onderling wel zeer verdeeld. Het merkwaardigst was de houding van de socialistische mej. Tjeenk Willink, die vóór het ontwerp was maar tegen stemde, en daarvoor het motief aanvoerde, dat naar haar smaak de minister in de Tweede Kamer zijn overwinning te veel had geforceerd. De minister liet in die tijd doorschemeren, dat verwerping van het voorstel wel eens ernstige politieke gevolgen zou kunnen hebben, maar dat is erg meegevallen. De voetbaltoto gaat dóór, ook zonder wetsontwerp, met vergunning van de minister. Sommigen vonden, dat de beperking van de maximumprijs tot een waarde van 50.000 gulden de animo zou doen afnemen, maar er wordt toch jaarlijks voor 25 miljoen ingezet in deze loterij en de inzetten gaan niet achteruit. Minister Beerman heeft nu hetzelfde wetsontwerp opnieuw ingediend, maar het heeft nu een tijdelijk karakter, overeenkomstig de wensen van de heer Van Riel van de V.V.D. Die stemde met zijn fractie verleden jaar in de Eerste Kamer tegen en zal nu stellig voorstemmen. Hij heeft in zijn partij een niet onbelangrijk politiek succes behaald.

HET debat verliep nu anders in de Tweede Kamer dan de vorige keer. Toen werd de zaak meer ten principale besproken. Toen was de hoofdvraag: is het de taak en roeping van de overheid om de goklust te kanaliseren door een wettelijke regeling? De minister neigde toen tot het standpunt: het is een kwáád, maar het laat zich niet meer uitdrijven. Voorgaande kabinetten hebben het zo laten groeien en nu kan de overheid niet meer doen dan het kwaad binnen door de wet gestelde perken houden.

DITMAAL ging het vooral over de bestemming der gelden. De minister wil n.l., dat een déél van de „winst" ten goede zal komen aan de sport en een ander deel aan het maatschappelijk werk. Allerlei verenigingen, die zich tot taak stellen, mensen te helpen bij tegenslag en ziekte, kunnen financieel gesteund worden uit de „totopot". Dat gaat dan weer via „overkoepelende organen". Maar nu rijst er tegen zulk een steun uit de loterij bezwaar bij verschillende Christelijke organisaties. Zij zeggen: wij kunnen dat geld niet aannemen. Het is bekend, dat Prof. Van Niftrik zich tegen deze bezwaren heeft gericht met een beroep op een woord uit de Heilige Schrift. Wij hebben daar onze mening over gezegd en wij staan met onze bezwaren heus niet alleen. Ook het weekblad Hervormd Nederland heeft het betoog van de C.H.-professor gewogen en te licht bevonden.

HOE ligt nu de kern van het vraagstuk? Er wordt allerlei maatschappelijk en charitatief werk verricht, dat voor een deel ligt in het verlengde van het diakonaat. Het is goed en normaal, dat dit werk wordt verricht op de basis van vrijwilligheid en liefde. En dat het geld er komt uit vrijwillige bijdragen, die men soms „offers" mag noemen. Soms zit er aan dit werk een kant met zulk een algemene maatschappelijke strekking, dat subsidie van de overheid kan worden aanvaard. Dat de overheid ook met vrijmoedigheid om suppletie kan worden gevraagd. Het werk van de kruisverenigingen is daarvan een goed voorbeeld.

WAT doet de overheid nu? Zij zegt: ik kies een derde weg. Ik subsidieer niet of in elk geval minder dan anders noodzakelijk zou zijn, maar ik heb nu iets anders achter de hand. Ik zorg er voor, dat wettelijk en wekelijks een grootscheeps kansspel mogelijk wordt. En ik regel dat kansspel zo, dat een deel van de opbrengst naar de bovenbedoelde verenigingen gaat.

Sommigen menen, dat er tegen de aanvaarding van zulk totogeld geen bezwaar behoeft te bestaan. Want — er is zovéél besmet geld. Geld, dat door speculatie wordt verkregen, geld, dat de overheid inbeurt bij ontdekte belastingfra[illegible]e. Er zit raar geld in de schatkist. En als men niettemin uit de staatskas subsidie wil aannemen, waarom dan zoveel bezwaar te maken tegen het totogeld, dat ook besmet geld is? Het ene geld is niet zoveel beter dan het andere.

HET is duidelijk, dat op die manier de kern van de kwestie wordt weggeredeneerd. De primaire vraag is, of de overheid mag zeggen: ik zou misschien uit de staatskas moeten bijspringen, maar ik doe het op een andere manier. Ik verwijs u naar de toto. Over die vraag lopen velen lichtvaardig heen. En hoe bedenkelijk de ontwikkeling toch wel is, bleek reeds bij deze debatten. Sommigen vrezen nl. dat op den duur de hoofdprijs te laag zal blijken. En dan gaat de wekelijkse inzet dalen. Dan lopen de winsten terug. En dan worden de charitatieve verenigingen de dupe. Die krijgen er dus belang bij, dat er toch minstens per jaar voor 25 miljoen wordt ingezet. Wordt het minder, dan moet de wet worden gewijzigd. Dan moet er immers wat worden gedaan om de belangstelling weer te doen opleven. Misschien moet de prijs dan worden verhoogd. Wait de Regering kan de zaak nu niet laten verlopen. De belangen van de sport en tal van verenigingen staan op het spel. De ijveraars voor de toto hebben een groot succes behaald. Zij hebben de overheid aan hun zaak verbonden. Zij kunnen de overheid nu in gebreke stellen, als de toto niet meer floreert. En het komt nu daarbij uitstekend te pas, dat de regeling nu maar tijdelijk is. Wie weet, straks maakt de politieke constellatie het mogelijk, het compromis van minister Beerman te vervangen door een regeling, die mannen als de heren Blaisse en Geertsema beter bevredigt. En de maatschappelijke organisaties zullen er wel bij varen.... Dit is een ontwikkeling, die ons met zorg vervult. Onze bezwaren zijn na verleden jaar niet geringer geworden.

TELEURSTELLEND was het optreden van Freule Wttewaal van Stoetwegen. Zij was erg ingenomen met het artikel van Prof. Van Niftrik. Maar zij uitte die ingenomenheid op een weinig elegante wijze. Zij vond het artikel „Niet al te rechtvaardig, niet al te goddeloos" een verfrissend geluid tegenover alle zwaarwichtige betogen van mensen, die vaak een portefeuille vol premieleningen hebben, en die alleen maar verzwijgen, als zij er een prijs uit krijgen, maar die toch o zo gaarne accepteren.

Toen de heer Bruins Slot haar aanviel over deze ernstige anoniem gehouden beschuldiging, wist zij geen betere verdediging en motivering, dan dat men wel eens iets ingefluisterd kreeg. En zij eindigde haar redenering met de verklaring, dat het standpunt van de heer Bruins Slot typisch anti-revolutionair was en het hare, (aansluitende bij dat van Prof. Van Niftrik) typisch Christelijk-Historisch. Waarvan wij acte hebben genomen.

C-R
Maaglijders!
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!
Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Verhoeff's isoleer- en ovenbouwbedrijf N.V.
* *ISOLATIEWERKEN*
* *KETELBEMETSELINGEN*
* *OVENBOUW*
Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

ASPA Archiefsystemen
Aspa n.v. Zaandam
Westzijde 53 en 110
Tel. 02980-66951

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

Loterij-wet en loterij-belasting

* *Dr. Bruins Slot: Ons bezwaar tegen de toto wordt nog extra onderstreept door de discriminatie t.a.v. de instellingen op het gebied van het maatschappelijk werk.*

Liberale invloed

HET vorige jaar is een uitbreiding van de loterij mogelijkheden door de Tweede Kamer aangenomen. Bij wijze van spreken met de hakken over de sloot. De Eerste Kamer echter verwierp dit ontwerp. Niet omdat deze dames en heren Kamerleden uit principiële overwegingen tegen de loterij waren. Er speelden politteke overweging mee: de P. v. d. A. dacht een kans te hebben een Kabinetscirsis te veroorzaken. Immers de minister had zowel in de Eerste als in de Tweede Kamer in elk geval met zijn portefeuille gerammeld.

Ook de V.V.D. speelde in de Eerste Kamer mee met de P. v. d. A. De liberale heer Van Riel uitte toen ernstige bezwaren tegen meerdere Kabinetsleden. Mede door de steun van de liberalen werd toen het ontwerp verworpen.

De dreigementen door minister Beerman (C.H.U.) geuit bleken nadien niet die kracht te hebben die men er van verwachtte. Minister Beerman bleef en diende een wetsontwerp in waarin zeer duidelijk met de liberale wensen rekening gehouden was.

1. **Oók prijzen** in geld waren voortaan toegestaan,
2. de wet heeft een tijdelijk karakter (tot 1 januari 1965),
3. bij nota van wijziging werd alsnog toegegeven aan het verlangen de prijs van *f* 50.000 netto uit te betalen. In feite wordt de prijs dus nog hoger.

Noodzaak

Na de verwerping van de vorige loterij-wet-wijziging bleef de toto volop doordraaien. In flagrante strijd met de bestaande wetgeving. In een rechtsstaat is dit ontoelaatbaar. Wetten moeten worden geëerbiedigd.

De noodzaak om deze kwestie te regelen was dus wel aanwezig. Maar of de nieuwe voorgestelde regeling voldeed aan de verlangens van de Kamer was een vraag die de vorige week werd beantwoord.

Zorgen

Socialisten, liberalen en K.V.P.-ers maakten zich zorgen omdat hun gebleken was dat de voetbal-toto nogal terug liep. Naar hun gevoelen moest de overheid deze terugloop opvangen door veel hogere prijzen toe te laten. De toto leeft nu eenmaal onder ons volk; sport, cultuur en maatschappelijk werk profiteren ervan en buitenlandse loterijen worden geweerd.

In dat verband meende **mr. De Vreeze** (K.V.P.), iemand die in de praktijk van zijn leven nauw betrokken is bij de Volksgezondheid, dat als de toto nog verder achteruitgaat, hij zou overwegen wat hem te doen stond. De liberale mr. **Berkhouwer** gaf de minister in overweging in de wet een mogelijkheid te openen dat de minister, „als de toto in nood" komt — zelf de prijzen kon verhogen tot een maximum van *f* 100.000. Maar tot een amendement kwam het toch niet.

Mr. Vrolijk (P.v.d.A.) meende de vraag te moeten stellen of een verhoging van de prijs, indien dit zou worden voorgesteld, ook ditmaal een onaanvaardbaar van de minister zou uitlokken. Hij voelde op zichzelf wel voor een dergelijk amendement, omdat de toekomstmogelijkheden van de toto ronduit zorgwekkend waren.

Minister Beerman trachtte aan te tonen dat de maximum prijs de toto niet belemmerde. Als men de invloed van de buitenlandse loterijen zou uitschakelen, dan is er eerder sprake van een lichte stijging. De voor de toto vol zorg zijnde Kamerleden accepteerden dit argument in feite niet. Met cijfers kan men ook wel eens teveel willen bewijzen, leraarde de liberale advocaat.

Geen amendement

Ondanks alle „zorgen" rondom de toto kwam het niet tot een amendement. De genoemde sprekers realiseerden zich dat het meerdere er beslist niet in zit. De grens voor het bereikbare is onderkend, zodat men zich daarbij klaarblijkelijk heeft neergelegd. De communisten wezen er op dat de verkiezingsbeloften op dit punt van deze partijen toch kennelijk niet zo nauw moesten worden geloofd. De realisering van de aandrang tot verhoging van de prijzen is kennelijk afgestuit op het sterke verzet dat geboden is door de protestantse ministers. Op zichzelf genomen kan dit als een verheugend verschijnsel worden gezien.

Afwijzing

Namens de A.R.-fractie heeft dr. **Bruins-Slot** medegedeeld namens de de grootst mogelijke meerderheid, dat in het standpunt van de fractie geen wijziging is gekomen. Nieuwe argumenten, nieuwe feiten noch nieuwe omstandigden zijn sindsdien naar voren gekomen, zodat er geen enkele reden was van het vroeger gegeven oordeel terug te komen. **Wel was er nu de mogelijkheid er op te wijzen dat een discriminatie is ontstaan: Er zijn sportorganisaties en instellingen van maatschappelijk werk die ernstige bezwaren hebben tegen aanvaarding van loterij-gelden. Door nu de totalisator in te voeren waarvan de gelden beschikbaar worden gesteld ten behoeve van deze doeleinden, wordt een discriminatie in de hand gewerkt. De één krijgt minder dan de ander om te besteden door een overheidsmaatregel — en dat vanwege een principiële houding. Het A.R. bezwaar tegen de toto wordt hierdoor extra onderstreept. Niet deze organisaties dis-**

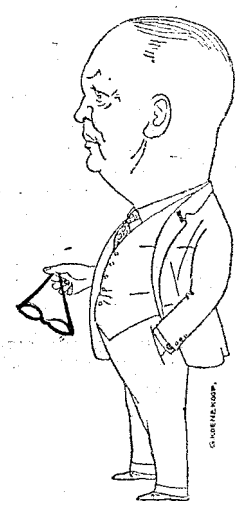

Dr. J. A. H. J. S. Bruins-Slot

crimineren, maar de overheid. Immers zij stelt de voorwaarden voor de toto vast. Bovendien is een dubbele strafmogelijkheid niet uitgesloten. Als de totogelden worden beschouwd als eigen inkomsten dan zou daarop (op basis van bestaande subsidie regelen) nog een extra subsidie kunnen worden gegeven.

Dat is pertinent niet juist. De overheid mag het daar niet heen leiden. Minister Beerman had hiervoor begrip en zou deze „bijkomende straf" nog nader met de minister van Maatschappelijk werk bespreken. Het is geen wonder dat de liberale **mr. Geertsema** hierop meende te moeten ingaan. Eerbiediging van andermans standpunt kan nooit inhouden dat men eigen principiële bezwaren ook voor anderen bindend verklaart. De toelaatbaarheid van inkomstenbronnen moet worden getoetst aan de beginselen van de meerderheid. Van de overheid gaat geen discriminatie uit. Veeleer zou, indien de overheid dit anders deed en als zij gevolg zou geven aan de overtuiging van de A.R. de minderheid in dat geval haar wil aan de meerderheid opleggen. Snerend merkte hij nog op, dat belangrijke bedragen voor het maatschappelijk werk hun oorsprong vinden in gelukkige speculaties op de beurs - van de resultaten waarvan men zich op de hoogte kan stellen door te luisteren naar de „Koersen van Wall Street" door de N.C.R.V. uitgezonden.

Dit is natuurlijk niet juist. Speculeren via de radiokrant doet geen zinnig mens. Het maakte het betoog van mr. Geertsema niet sterk.

Dr. Bruins-Slot bleef het antwoord bij de replieken op deze zienswijze van de liberalen niet schuldig. Zij beseffen niet wat de A.R. in wezen beweegt bij het constateren van deze discriminatie. Het gaat er niet om de wil van de minderheid aan de meerderheid op te leggen. Het is slechts een aanhoudend pogen een minderheidsstandpunt te maken tot een meerderheidsstandpunt. „Wij wensen dat een meerderheid het w.o. verwerpt indien daarvoor op volkomen democratische wijze een meerderheid voor te vinden is". Een meerderheid te onderdrukken is noch in theorie noch in de praktijk van de A.R. politiek een aanwijsbaar gevaar.

Merkwaardig

Freule Wttewaal van Stoetwegen (CHU) deelde mee dat thans de C.H.U. in groten getale zou voor stemmen. Waarom? Het leek haar ondoenlijk het verbieden van kansspelen te verwezenlijken.

De wijziging van de loterijwet moet worden gezien als een noodzakelijke correctie op de uit z'n voegen gerukte voetbalpool. Het is beter iets te kanaliseren waarvoor de C.H.U. niets voelt, dan vrij spel te laten aan gokliefhebbers. Hoewel in wezen tegen, zal de C.H.U. toch vóór stemmen.

Het merkwaardige schuilde in het slot van haar betoog.

Er is zoveel besmet geld in de wereld, ook in de overheidskassen dat eigenlijk de bezwaren van de christelijke sportorganisaties en de organisaties van maatschappelijk werk geen steek houden. Waarom het ene soort besmet geld wel (subsidies van de overheid) en het andere niet (uitkering uit de totopot).

Zij was verheugd over de woorden van Prof. Niftrik: „wees niet al te rechtvaardig, niet al te goddeloos". Zij noemde dit een verfrissend woord tegenover alle zwaarwichtige betogen van mensen die vaak een portefeuille vol premieleningen hebben en die alleen maar verzwijgen als zij er een prijs uitkrijgen, maar die toch o zo gaarne accepteren.

Dr. Bruins-Slot wees er echter op dat het moderamen van de Hervormde Kerk tot deze zwaarwichtige betogers behoorden, evenals de bestuursleden van het comité protestants overleg in maatschappelijke zaken.

Hij vond het betreurenswaardig dat de freule zich had aangesloten bij Prof. Van Niftrik. Deze hoogleraar (C.H.U. aangesloten) had deze bezwaarden gerekend tot de farizeeërs! Mag deze toon worden gebezigd? Het verwijt dat de „bezwaarden" een volle portefeuille gokobligaties bezaten was volkomen onbewezen en mitsdien een niet te accepteren aantijging.

Jkvr. Wttwaal van Stoetwegen nam van haar woorden niets terug. Integendeel, zij stelde dat haar betoog nu tijpisch een C.H.U.-redenering was, uitgaande van C.H.U.-beginselen. Hieruit kon men duidelijk waarnemen, aldus de spreekster, het verschil tussen de A.R. en de C.H.U.

Belastingen

De Kamer heeft tenslotte — toen staatssecretaris **Van den Berghe** belangrijke concessies deed: verlaging van de heffing van 20% tot 15% en een afschaffing van de omzetbelasting voor loterijen en kansspelen —in een belasting op de loterijprijzen berust.

Een poging van de P.v.d.A. de vrijstelling van kleine prijzen te verhogen van *f* 100,- tot *f* 1000,- is geslaagd. De **A.R.-fractie**, waarvan bekend was uit het voorlopig verslag, dat zij een dergelijke belasting accepteerde, stemde tegen dit amendement van de heer **Peschar.**

Niet omdat de schatkist deze nieuwe belasting nodig had. Maar wel omdat een belasting op loterijprijzen een reële mogelijkheid betekende de lust tot gokken verder in te perken. Bovendien als successiebelasting wordt geheven van erfgenamen, is er zeker geen reden aanwezig de opbrengst van loterijen geheel vrij te laten.

De rechtvaardigheid, naast het scheppen van orde in de bestaande fiscale chaos betreffende loterijen en kansspelen was duidelijk aanwijsbaar.

Met de stemmen van vele katholieke Kamerleden tegen — onder aanvoering van **dr. Lucas** (K.V.P.) die naar hij zei: „het liefst zou pleiten voor afschaffing van alle belastingen", maar geen weg aangaf hoe de overheid dan wel aan middelen te helpen — werd de belasting aanvaard.

Altijd liever IVOROL
dan zeker van frisse mond en witte tanden

Vraagt Uw bakker naar

TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel !!
NOORD-NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
Groningen - Eemskanaal N.Z. 48
Tel. 05900-31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute"

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

Moeder Voor het tere Baby-huidje
BABYDERM POEDER-ZALF OLIE - ZEEP

Spaar de waardevolle rode Leeuwenzegel

WAJANG
plantenmargarine
bereid met een natuurzuiver anti-spatmiddel

Huidgenezing
Huidzuiverheid - Huidgezondheid
PUROL
Voeten en oksels fris door Purol-poeder

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN inzet

Pomp-problemen
POMPEN
brengen uitkomst voor
☆ BEREGENING
☆ BEVLOEIING
☆ BEMALING
met Diesel-, Benzine- of Elektro-motoren
„Ceha" POMPENFABRIEK LUNTEREN
TELEFOON 253 - 706 - 383 (08388)

SCHUDDEN ? ..... GOED .....
GOED SCHUDDEN ? .. BETER .....
IDEAAL SCHUDDEN ? . EUREKA .....
N.V. „EUREKA"
Landbouwmachinefabriek v/h Fa. I. v. d. Woude & Zn
DRACHTEN

„MIEDEMA" landbouwwagens
„MIETRA" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telef., schrift. of pers. inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen-fabriek N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TEL. 05173-241*

Zuid-Ned. Naamplaten Onderneming
G. ter Veen - Geleen
Kantoor: Romaniestraat 55, telefoon 04494-2372.
Naam- en nummerplaten in iedere uitvoering: geëmailleerd, gegoten, geëtst, geanodiseerd, gegraveerd.
Verder transfers en controlepenningen.
WIJ LOSSEN AL UW AANDUIDINGSPROBLEMEN OP

AMSTERDAM
GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de
Fa. S. DOGGER Hzn.
SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 32 25 16
ANTRACIET
BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

C. LIND & ZOON — Anno 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. UTRECHT
Keizersgracht 564 Nachtegaalstraat 50
Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 16057 - 18037*
Tel. 221443 conversie-afd.
Effectenbeus nis 8 Tel. 49328 - 3 lijnen - 46640.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
PAARNDAMMERDIJK 388 — TEL. 80553 — AMSTERDAM

Alle VERZEKERINGEN, financieringen en hypotheken (eventueel zonder aflossen)
HERNGREEN's Assurantiekantoor
OKEGHEMSTRAAT 20 - AMSTERDAM - TEL. 728825

KENNEMERLAND
Bureau voor elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON
8021 (0 2550)
BREESTRAAT 128 — TELEFOON 3012 - 5219 - 5672 (0 2510)
Gevestigd sinds 1919 — BEVERWIJK

KLAVER'S BOEK EN KANTOORBOEKHANDEL
AB DE JONG
KENNEMERLAAN 59 - Telefoon 02550 - 5326 - IJMUIDEN

Geef dit blad door

Vorming van een boerenstand

IN de huidige constellatie van het Nw.-Guinese platteland is er maar één middel om in de fundamentele behoeften van het sociaal-economische ontwikkelingswerk te voorzien n.l. de directe ontplooiing van 's lands onmiddellijk aanwijsbare mogelijkheden, landbouw, veeteelt, bosbouw, visserij en de daarmee samenhangende handel. Andere economische activiteiten — zoals de winning van delfstoffen — kunnen verhoudingsgewijs slechts een gering bevolkingsdeel tot positieverbetering dienen.

In elk geval blijft het tot bepaalde plaatsen en streken beperkt.

Het gaat om een algemene ontwikkelingsbasis, die niet alleen is gericht op de betalingsbalans van het land, maar meer nog op het welzijn van de individuele bewoners. Een welvarende bevolking is de natuurlijke grondslag van een welvarend land. Dit betekent in eerste instantie de vorming van een werkelijke boerenstand, op zijn beurt voedingsbodem voor een middenstand. Tot nu toe is daarvan op N.-G. nog slechts een beginsel aanwezig. In feite is iedere aparte familiegroep een economische eenheid, die in alle minimumbehoeften voorziet. Daardoor is het op N.G. nooit tot beroepssplitsing gekomen, een eerste voorwaarde voor een levend economisch verkeer.

Nog al te veel wordt in onderontwikkelde gebieden uitgegaan van massa-bewerking en massa-voorlichting waarbij het individu in het gedrang komt. Er wordt te weinig rekening gehouden met persoonlijke aanleg en voorkeur.

Men probeert door streeksgewijze ontwikkeling tot het individu te geraken, terwijl alleen de zelfwerkzaamheid van het individu het aanzien van de streek blijvend kan beïnvloeden. Het is mogelijk om door massabewerking tijdelijke successen te boeken. Men behoeft slechts gunstige voorwaarden te stellen en gemakkelijk te verkrijgen beloningen toezeggen om opportunisten aan te trekken. Maar wat gebeurt er zodra de verantwoordelijkheid overgaat in handen van degenen, die wel de lusten maar niet de lasten willen dragen? Veel van het tot stand gekomene gaat weer vervallen en men komt terug op het uitgangspunt.

Economische ontwikkeling of- in het bijzonder — agrarische ontwikkeling is een zaak van lange duur. Daarom moet deze gedragen worden door mensen die bereid zijn om aan te pakken en vol te houden. Agrarische ontwikkeling is niet een kwestie van ontvangen, maar in de eerste plaats van geven. Daarom is het ook in de agrarische sector op N.G. nodig om op selectieve basis te werken. Wij moeten „boeren" vinden. Mensen die landbouw, veeteelt, etc. bedrijven omdat zij hun hart er in hebben gelegd. Dat is de basis voor elke gezonde ontplooiing. Iedere inwoner van N.G. is niet landbouwminded, evenmin als dat het geval is in welk land ter wereld ook. Dat is maar goed ook. Er moet differentiatie komen. De toekomstige agrariërs die al hun tijd aan hun bedrijf moeten besteden, hebben een timmerman nodig, een smid, ze moeten bij de beroepskapper hun haren kunnen laten knippen en hun geld voor zover nodig kunnen besteden bij de winkeliers van het dorp, zonder daarvoor soms een dagenlange reis te hoeven maken naar de dichtsbijzijnde Europese nederzetting. De vorming van een gezonde selectie van mensen naar aard, aanleg en persoonlijke voorkeur, die alleen tot uiting kan komen door een volkomen vrijwillige — niet door speciale beloningen beïnvloede — deelname. Elke massale drang van bovenaf zal het doel uit het oog verliest. resulteren in tegenzin waarbij men

Er is een sprekend verschil tussen het werk van de landbouwvoorlichting en het werk van andere welvaartsdiensten. Onderwijsinstanties en Gezondheidsdiensten b.v. komen iets brengen zonder het cultuurpatroon in het dorp als zodanig werkelijk aan te tasten.

In algemene zin gesproken, kunnen zij van bovenaf werken door toevoegingen in de hoop dat deze door zullen werken. Daarom is hun werk uitgedrukt in organisaties en cijfers meer spectaculair. Soms versterkt het in eerste instantie de mythische heilsgedachten van de gewone bevolking. Ontwikkeling in de agrarische sector betekent een onmiddelijke verandering in het dagelijks levenspatroon en zelfwerkzaamheid van de deelnemers. Er is eerst een geestelijke verandering nodig en pas daarna komt het materiële de aantrekkelijkheid vergroten. Het vermeerdert de zo gevreesde zelfverantwoordelijkheid en is in tegenspraak met de heilsverwachting, die overvloed zonder inspanning belooft.

Dit is ook het grote verschil tussen het landbouwvoorlichtingswerk op Nw.-Guinea en in Nederland.

De landbouwvoorlichter in Nederland heeft te maken met een gevestigde boerenstand, terwijl zijn collega op N.G. in eerste instantie nog een boerenstand moet vormen. De uiterlijke bewerkingsvormen zijn dus niet vergelijkbaar. In Nederland kan de landbouwvoorlichter zijn werk volkomen los zien van andere maatschappelijke funkties, en instellingen. Het is de boer zelf, die de diverse geestelijke en maatschappelijke factoren op zijn bedrijf verenigt, voor zover hij ze nodig heeft.

De landbouwvoorlichter kan zich beperken tot de technische kanten van het bedrijf, want het boerenbedrijf is reeds een geïntegreerd onderdeel van de maatschappij.

Op N.G. heeft de landbouwvoorlichter te zorgen voor een logische plaatsing van het landbouwbedrijf in het bestaande maatschappelijke bestel. Elke poging om een boerenstand te vormen met vastomlijnde beginselen van de geestelijke en maatschappelijke normen, moet op een mislukking uitlopen.

Het werk van de landbouwvoorlichter in Nederland is dus zuiver

Last van zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten
helpen U er overheen

Een Citrus-aanplant

Geloof - Get

A. W. F. Idenburg:

IN deze tijd waarin van alle zijden geestelijke verslapping wordt geconstateerd, is niets meer instructief dan het zich verdiepen in het leven van de voorgaande generatie en te zien wat zij met de protestants-christelijke beginselen in de wereld heeft gedaan. Als zodanig bestaat er geen sprekender voorbeeld dan de figuur van A. W. F. Idenburg, de AR-staatsman wiens honderste geboortedag dezer dagen in wijde kring wordt herdacht.

Idenburg was een groot man — inderdaad. Van Genie-officier klom hij op tot de allerhoogste nationale ambten. Hij was Gouverneur-Generaal van Nederlands-Indië, Gouverneur van Suriname, driemaal bekleedde hij het ambt van Minister van Koloniën, op later leeftijd was hij Minister van Staat en lid van de Raad van State. Een der eerste figuren, ongetwijfeld, in de Nederlandse geschiedenis van vijftig jaar geleden en van die van de A.R.-partij. Maar wat het belangrijke hierin is — Idenburg was een groot christen en een groot protestant. Een groot christen — het christelijk geloof was in zijn leven het allesbeheersende, het is in feite de enige hoek van waaruit men deze figuur in al zijn levensuitingen benaderen kan. Een groot protestant — een man met vastomlijnde beginselen; die daarvoor onder alle omstandigheden, en dat warer in zijn leven zeer uiteenlopende en dikwijls zeer moeilijke, met onkreukbare trouw, tegenover iedereen, individueel en publiek, openlijk uitkwam; die dééd wat hij geloofde en daardoor tenslotte de achting verwierf van vriend en vijand beide.

Zijn biografie verscheen destijds in een serie, getiteld „Fakkeldragers". Er is geen beter predikaat denkbaar. Idenburg wás een fakkeldrager. Voor ons, honderd jaar na zijn geboorte, is hij nog meer dan dat, namelijk een groot en beschamend voorbeeld.

Een „fijn" officier

DE gevolgen van het Réveil zijn niet alleen groot, maar ook verstrekkend geweest. Idenburg's vader, dokter bij de Marine, werd opgevoed in moderne kring, maar door een zuster van een collega, die later zijn vrouw werd en die afkomstig was uit Réveilkringen, werd hij orthodox. Beiden waren diepgelovige, ernstige mensen. Vader Idenburg liet niet na z'n kinderen er voortdurend op te wijzen dat geloof een keuze betekent die onvermijdelijk consekwenties heeft voor iemands levenspraktijk. En daarin gaf hijzelf het voorbeeld. De jonge Idenburg kreeg zijn eerste test toen hij in 1877 ging studeren voor genie-officier aan de Kon. Militaire Akademie te Breda. Het was lang niet gemakkelijk voor een jongeman in dit milieu kleur te bekennen, maar Idenburg heeft deze eerste belangrijke proef, die nog door zovele zou worden gevolgd, glansrijk doorstaan. Gesteund door de brieven van zijn ouders koos hij openlijk en zonder aarzelen partij en de aanvankelijke spot ging tenslotte over in algemene achting. Twee maanden na zijn huwelijk met M. E. Duetz uit Leerdam, vertrok hij naar Indië en kreeg een plaats bij het garnizoen Willem I te Ambarawa. Later verhuisde het gezin naar Soerabaia en Padang Padjang, terwijl Idenburg alleen kortere perioden was gedetacheerd op West-Borneo, te Kota Radja en Edi. Deze eerste periode in Indië was voor het jonge paar in vele opzichten zeer moeilijk. Een „fijn" officier was in het K.N.I.L. en in de Indische maatschappij in het algemeen, opzichzelf al iets belachelijks, maar dat hij in plaats van te verschijnen op de luchtige, traditionele Thé's dansant op zondagavond, zondagschool hield, soms een kerkdienst leidde, ouderling was en evangelisatie-arbeid bedreef, was eenvoudig onbestaanbaar. Idenburg en z'n vrouw schaamden zich echter niet, altijd en overal voor hun geloof uit te k
met Idenburg's milit
keus. Bovendien d
isolement — juist in
schap met en steun
van gelijkgezinden
kampen en verloren
dig hadden. Dit alle
overgave gedragen
moeilijk de situatie
opvattingen trouw.

Overal waar Iden
kerk was, stortte hij
met z'n beroepsarbei
op de voor hem zo
zelfverloochenende
hun geloof over had
sprekend uit het feit
woonden en hij ied
moest naar Batavia
de opdracht tot alg
enkele dagen per
evangelisatie-arbeid!
burg de hele dag e

In 1894 kreeg Ide
Indisch verlof. Maar
derland werd met a
over de Indische toe
zaak gesteld. Belang
ook een korte ontm
hem sindsdien niet

Indië: z

TERUG in Indië d
kwestie op. Kapit
gesteld zich te verbi
Oorlog of adjudant

...d op ...Guinea

...tend, mededelend. De individuele ...dbouwer, die zijn eigen plaats in de ...atschappij reeds heeft gevonden, ...vangt aanwijzingen omtrent mid...en tot verhoging van de persoon... welvaart.
...Met de verhoging van persoonlijke ...lvaart wordt ook het algemeen be... gediend.
...Op N.G. is het voorlichtingswerk ...vankelijk zuiver opvoedend. De ...dbouwer moet zijn plaats nog vin... Hij heeft nog geen aangrijpings... in de maatschappij. Eerst moet ...n zijn plaats en doel worden aange...gen. Daarna komt de logische aan...ssing steunend op de aanwezige mi...ale factoren. Zodra de inpassing ...feit is geworden volgt de indivi...ele ontplooiing. En pas dan kunnen ...rlichting en vormend onderwijs ...cht dragen, in afwisselende op...ng, tot nut van de persoonlijke en ...emene welvaart.

M. DE VRIES

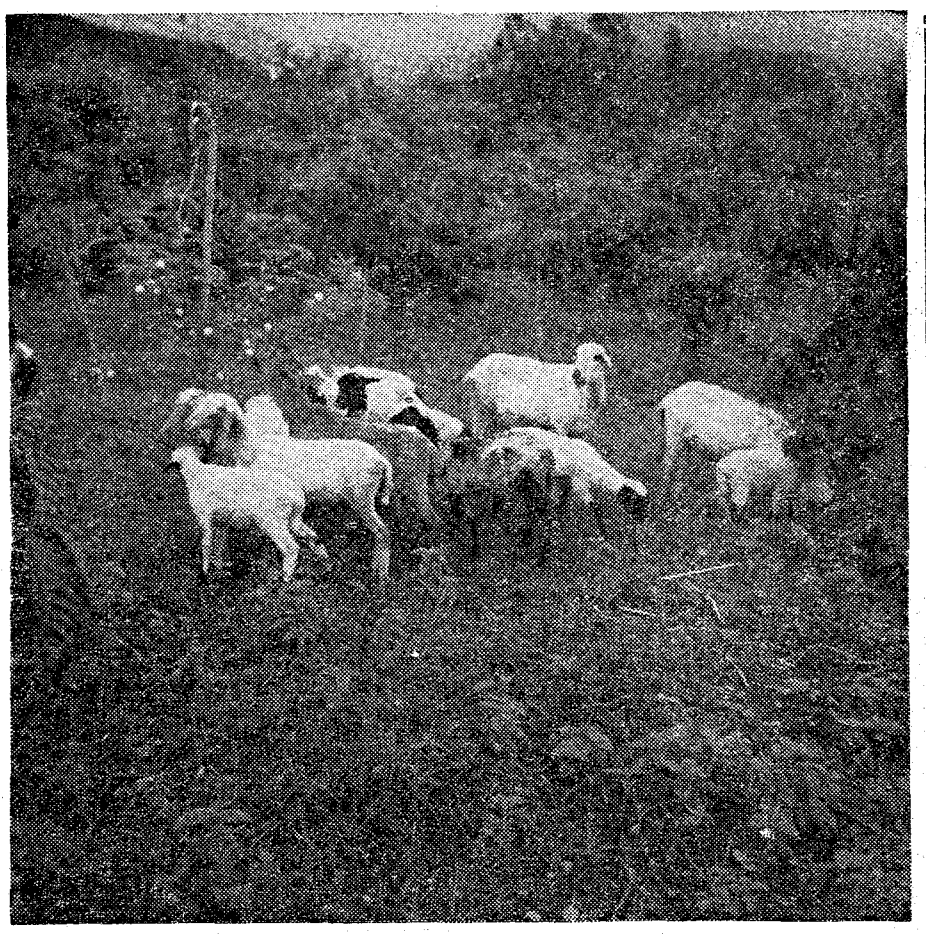

Schapenfokkerij op Nieuw-Guinea.

...heid - Dienst

...isten op alle fronten

Op 23 juli a.s. zal het honderd jaar geleden zijn, dat A. W. F. Idenburg werd geboren.
Bijgaand artikel is aan deze christen-staatsman en voorman van de A.R. partij gewijd.

...al was dit in verband ...ere geen gemakkelijke ...hun in een geestelijk ...ode waarin zij gemeen...ren, in de eerste plaats ...den veel met ziekte te ...inderen — zo zeer no...chter blijmoedig en vol ...nzaam dikwijls en hoe ...ht zijn, ze bleven hun ...

...am en een christelijke ...e zwaar belast ook al ...kerkewerk, overigens ...ristieke bescheiden en ...Wat deze mensen voor ...t bijvoorbeeld ook wel ...burg, toen ze te Depok ...per trein op en neer ...al overbelast was met ...organisatie der genie, ...t thuiskwam vanwege ...terwijl mevrouw Iden... alleen thuis was.
...delijk na twaalf jaar, ...e verloftijd in het va...ingen en voordrachten ...in dienst van de goede ...at hij in deze vakantie ...ad met Kuyper — die ...t het oog verloor.

...e roeping!

...r direct de principiële ...burg werd voor de keus ...h het Departement van ...n van Generaal Vetter.

Deze laatste positie was ongetwijfeld het aantrekkelijkst, maar bracht voor hem onaanvaardbare verplichtingen mee. Zoals altijd koos Idenburg ook hier niet het compromis, maar zette zijn standpunt in een open gesprek uiteen. De generaal had hiervoor respect en verklaarde dat hij hem in z'n opvattingen volkomen vrij zou laten.

Kort daarop werd Idenburg zwaar ziek en na een gevaarlijke en mislukte operatie gaven de doktoren hem op. Mevrouw Idenburg schaamde zich niet hem aan zijn bed in het stille ziekenhuis te Soekaboemi voor te lezen uit de Bijbel en met haar heldere stem psalmen en gezangen voor hem te zingen. En mochten doktoren en medepatiënten hierom eens wat spottend glimlachen, tot aller verbazing genas de zieke. Na zijn herstel kon men Kapitein Idenburg weer elke zondagmorgen, zolang de predikant ds. Huising met verlof was, horen in de kleine Gereformeerde Kerk te Batavia.

In april 1901 moest het gezin om gezondheidsredenen onmiddellijk naar Europa, mevrouw Idenburg zelfs naar Zwitserland. Kuyper ontbood Idenburg direct bij zich en rustte niet voor hij een kandidatuur had aanvaard voor de Tweede Kamer, ditmaal voor Gouda. Al dadelijk bleek dat hier niet alleen een begaafd spreker en een expert in Indische zaken de Kamer was binnengekomen, maar ook een man van duidelijke en vaste beginselen. En wie ooit in de afgelopen jaren schampere woorden moge hebben gesproken over de exploitatie-politiek in Indië door onze A.R.-voorvaderen, hij zij herinnerd aan de klassieke woorden die Idenburg sprak in november 1901 bij de behandeling van de Indische begroting: „Het behoeft dan ook geen bijzondere verzekering dat mijnerzijds met volle instemming is kennis genomen van het standpunt der Regering (Ministerie Kuyper), een standpunt, dat zich rechtstreeks verzet tegen de exploitatie van Indië, hetzij door Nederland, hetzij door Nederlanders." — „Niet egoïsme mag richtsnoer zijn in ons koloniaal beleid, maar door hogere motieven moet dat worden beheerst. Niet macht is rechtsgrond, maar de zedelijke roeping van een hoger ontwikkeld volk tegenover lager ontwikkelde natiën, die niet van een mindere soort zijn dan de Westerse volkeren, maar die met deze volken het ene organisme der mensheid vormen."

Toch was dit een sombere periode voor Idenburg. Hij leefde alleen met zijn 6-jarig zoontje en al kwam mevrouw Idenburg begin 1902 naar huis, spoedig moest ze weer terug naar Zwitserland. In september 1902 aanvaardde Idenburg na lang aarzelen het door de dood van Van Asch van Wijck vakant gekomen ambt van Minister van Koloniën. Conform zijn standpunt wist Idenburg belangrijke verbeteringen in de verhouding Nederland-Indië te verkrijgen, nl. dat Indië niet langer alleen als inkomstenbron fungeerde maar omgekeerd Nederland Indië financiële steun ging verlenen en dat bij het bestuur in Indië steeds meer goede en kundige Indiërs werden betrokken.

In de Regering en in de Kamers was Idenburg zeer gezien. Hij deed zich kennen als een man van uitgesproken beginselen, die deze ook gloedvol kon

• *Vervolg op pag. 6*

• Walraven

Een halve eeuw geleden, in juli 1911, was de naam Walraven op aller lippen.

Mijnheer Walraven was inspecteur bij de spoorwegen, en nader gezegd, bij de S.S. Wij hebben in 1911 nog verschillende spoorwegmaatschappijen in ons land, waarvan de voornaamste waren de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en de Hollandse IJzeren Spoorwegmaatschappij. De H.IJ.S.M. had haar hoofdkantoor in Amsterdam en de S.S. te Utrecht. Zij beconcurreerden elkaar onder meer, door er voor te zorgen, dat de dienstregelingen niet op elkaar pasten, totdat de Regering daar een einde aan maakte.

Mijnheer Walraven was inspecteur voor het rayon Brabant. En hij zond een merkwaardige circulaire aan de chefs van de stations in zijn ressort. Die chefs hadden te maken met de aanwerving van lager personeel, b.v. wegwerkers, poetsers enz. En nu stond er in de circulaire, dat zij bij die werving zoveel mogelijk de huisvaders, die een groot gezin hadden te verzorgen, moesten uitsluiten. Het bleek, dat twee kinderen geen bezwaar was, maar daar moest men ook niet ver boven komen.

Aanvankelijk keerde de toorn vooral van de Brabantse pers zich met felheid tegen de heer Van Walraven. Maar dat werd gauw anders. Het bleek nl., dat de centrale directie van de staatsspoorwegen deze richtlijn mondeling had doorgegeven aan de inspecteurs. Die moesten op hun beurt de chefs van de stations ook weer mondeling inlichten. Maar de heer Walraven zond een officiële circulaire, waarin hij duidelijk schreef, dat hij niet zijn standpunt weergaf, maar het gevoelen der directie in Utrecht. Toen het duidelijk werd, hoe de vork in de steel zat, sloeg de wind om. De heer Walraven werd in de pers geprezen. Hij had een verwerpelijke richtlijn in de openbaarheid gebracht. Had hij de circulaire niet verzonden, dan waren de vaders van grotere gezinnen over de gehele linie in stilte geweerd. Zoals de bedoeling van de directie was. Het plan van de directie viel in duigen, zodra dat plan zwart op wit stond. Het kwam in de krant, de minister kwam het te weten en de directie werd onderricht, dat haar streven dwars inging tegen wat de Regering voorstond. Maar dat de directie het zo had geprobeerd, werd algemeen gezien als een bewijs, dat die directie niet van plan was er zich veel van aan te trekken, dat er sedert 1908 een rechts ministerie was met een R.K. minister van Waterstaat.

Nu PIGMA-DERM
Bruint met en zonder zon
Flacon 2.95 — Grote flacon 7.50

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN living

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

FIRMA JACQ. STINKENS
ZEIST
Orgelpijpenmakers
LABIAALPIJPEN — TONGWERKEN

FINIRAT VERDELGT RATTEN
ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN EN MENSEN.
N.V. BOGENA — VEERLAAN 23 — ROTTERDAM-Z.

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Telefoon 4467 — 4468
Uw adres voor recepties en partijen

BISCUITS van Melle TOFFEES

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon 01790-3529

HOLLANDIA TRICOT
Ondergoed van de bovenste plank!
IN PRIMA BOTER EN KAAS
STEEDS DE BAAS
ALLE SOORTEN GROOT EN KLEIN
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN
A. van Houwelingen — Moordrecht
Telefoon 305 (K 1827) Westeinde 117

PROMECO
INSTALLATIES VOOR BEDRIJFSMECHANISATIE
PROductie-banden
MEch. transport installaties
COnstructiewerken
BILDERDIJKLAAN 1
TELEFOON 12925
APELDOORN

H. KLEIN
VAN KLEIN TOT GROOT
Van de KLEINSTE gereedschappen tot de GROOTSTE machines leveren wij u.
BAKKERIJMACHINES - GEREEDSCHAPPEN - WINKEL-INVENTARISSEN - ENZ.
Woonhuis: Nieuwenhoornstraat 112 Telefoon 174549
Rotterdam (Z.)

RIVEL
Fabriek van rijwielen en autopeds
SURHUISTERVEEN

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- en BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

Na de Zomerconferentie

DE Christelijk-Historische Unie heeft de gewoonte jaarlijks bijeen te komen voor een zomerconferentie. Een goede gewoonte want zo rond de tijd dat de Kamerleden vakantie gaan nemen om zich rustend voor te bereiden op een nieuw parlementair jaar, heeft het zin bij elkaar te komen om de stand van zaken te bespreken. Bovendien geeft die zomerconferentie gelegenheid om zich te bezinnen op zaken die niet van direct-politiek belang zijn.

Om met het laatste te beginnen: dit jaar heeft prof. dr. G. C. van Niftrik voor de grote verrassing gezorgd door te pleiten voor een samengaan van christelijk-historischen en anti-revolutionairen met daarnaast de mogelijkheid later te bezien in hoeverre ook de rooms-katholieken bij dit samengaan betrokken kunnen worden.

Een verrassing inderdaad en veel commentaar is er nog niet op gekomen — waarschijnlijk moeten deze woorden eerst eens even bezinken. Volstaan we met wat De Rotterdammer en De Volkskrant over dit voor prof. Van Niftrik nieuwe geluid schreven. Eerst dan De Rotterdammer:

Wij zouden willen zeggen: de hoogleraar had langzamerhand in dit opzicht ook zekere verplichtingen. Weinigen toch hebben als hij zich gedurende vele jaren beijverd om de verschillen tussen de protestanten op politiek terrein te accentueren.

Dit laatste heeft ons wel verdriet. Niet, dat wij zelf voor die verschillen geen oog hadden. Die verschillen zijn er. Maar wie aan verschillen aandacht geeft, heeft spoedig de neiging ze te overtrekken. Terwijl er toch zo veel is, dat de protestantse christenen, immers juist als christenen, met elkander gemeen hebben. Dat gemeenschappelijke is zelfs het beslissende.

Het betoog van professor Van Niftrik was, omdat het dit gemeenschappelijke en beslissende centraal stelde, bemoedigend en vertroostend. Wij voor ons willen bekennen, nimmer de hoop op een dergelijk geluid te hebben opgegeven, al was het vaak een hoop tegen hoop.

De verwachting, dat de machten van deze tijd allengs de christenen toenadering tot elkaar zouden doen zoeken, was daarbij bovendien nauwelijks opwekkend te noemen. Toch heeft ook nu de hoogleraar terecht met zoveel woorden van die snel wassende machten rondom ons gewag gemaakt.

Onder het kopje „Samenwerking" schrijft de Volkskrant:

Op de zomerconferentie van de Christelijk Historische Unie is ook over de verhouding tussen de drie christelijke partijen gesproken. De meest radicale verandering op dat gebied zou zijn: in plaats van KVP, AR en CHU één christelijke partij van protestanten en katholieken samen. Prof. Van Niftrik, die op de CHU-bijeenkomst in zijn opzienbarend pleidooi voor grotere samenwerking tussen christenen ook op de sterker wordende behoefte aan openheid in katholieke kring wees, dacht echter toch nog niet aan een dergelijke Nederlandse tegenhanger van de Duitse CDU. Dat lijkt ons, zoals de verhoudingen nu nog liggen, verstandig.

Met prof. Van Niftrik zijn wij van mening, dat een dergelijke christelijke partij van katholieken en protestanten minder stemmen zou behalen dan KVP, AR en CHU thans ieder voor zich doen. Zouden katholieke kiezers er geen bezwaar tegen hebben om op een partij te stemmen, die ook protestanten politieke huisvesting biedt, andersom ligt dat nog altijd heel wat moeilijker. Naast het gevaar van verzwakking in aantal en daardoor weer aan invloed zien wij echter ook nog niet, dat een christelijke partij van katholieken en protestanten tot een wezenlijke eenheid van politieke doelstellingen zou komen. Hoezeer de meningen op principiële punten kunnen uiteenlopen hebben we nog onlangs weer gezien bij de behandeling van de nieuwe totowet. Ook met het begrip christelijk-sociale politiek is nog niet alles gezegd. KVP en AR verstaan daar bijvoorbeeld zeker de algemene kinderbijslagwet onder, zoals die nu op tafel ligt, terwijl de CHU van mening is, dat op die manier de solidariteitsgedachte sterk overtrokken zou worden.

Intussen blijft er het feit, dat de christelijke partijen elkaar op het terrein van de Europese politiek al veel meer gevonden hebben dan nog op nationaal terrein het geval is. Naarmate de Europese politiek in de toekomst belangrijker wordt — en dat lijkt waarschijnlijk — zou die ontwikkeling er toe kunnen bijdragen, dat KVP, AR en CHU zich ook in de binnenlandse politiek steeds meer verbonden zullen voelen. Toch is de verdere ontwikkeling, ook zo bekeken, nog niet volledig duidelijk. In Nederland moet een regering altijd steunen op een combinatie van partijen. Blijft het zo, dat KVP, AR en CHU daarvan gezamenlijk deel uitmaken dan houdt men een situatie die aansluit bij de christen-democratische fractievorming op Europees terrein. Dat geldt echter niet als er weer eens een regeringscombinatie zou optreden, waarbij de drie christelijke partijen in Nederland „als regeringspartij" en „oppositiepartij" tegenover elkaar komen te staan.

Als men over grotere samenwerking tussen de christelijke partijen spreekt dan dient voorshands het eerst en het meest aan de verhouding tussen de twee grote protestantse parijen gedacht te worden en prof. Van Niftrik was het, op de zomerconferentie van de CHU, dan ook vooral om die toenadering tussen CHU en AR te doen. Buitenstaanders mogen geneigd zijn te menen, dat protestanten elkaar zeker moeten kunnen vinden, het klimaat bij de CHU verschilt toch wezenlijk van dat bij de AR. Vanuit de CHU kijkt men naar de AR als naar een partij, waarin men op allerlei manieren veel te veel gebonden is en aan de letter vasthoudt, terwijl het voor AR-kiezers in de CHRU weer allemaal veel te vrij toegaat. Dat dergelijke verschillen nog steeds sterk gevoeld worden bleek ook weer uit de terughoudende manier waarop de unie-voorzitter, mr. Beernink, het pleidooi van prof. Van Niftrik benaderde.

Toch blijft dat pleidooi voor samenwerking van prof. Van Niftrik belangrijk. Bij de AR overheerst al lang de mening, dat de protestanten, over de oude en verouderde verschillen heen, naar elkander toe moeten groeien. Nu men zich eindelijk ook bij de CHU in dit opzicht wat meer positief gaat opstellen, kan dit het begin zijn van een nieuwe ontwikkeling, al is een fusie tussen AR en CHU, áls ze ooit komt, zeker nog geen zaak van nu of morgen.

Over de situatie van nu heeft C.H.U.-voorzitter mr. Beernink het zijne gezegd en die rede is in de pers nogal slecht gevallen. Rooms, rood en liberaal hebben zich afgevraagd wat eigenlijk de bedoeling is geweest van de heer Beernink. Eerst dan een citaat uit het Rotterdams Parool (Het Parool verscheen in die dagen met een noodkrant en van die kant hebben we dus geen commentaar gezien). De schrijver dan in deze Rotterdamse krant komt tot de volgende, weinig vriendelijke conclusie:

Het terugvoeren van de kwaal tot toevallige zwakke plekken in de bezetting van de ministersposten is het spannen van de paarden achter de wagen. De klacht van de heer Beernink over het tekortschieten van de minister-president opent niet het minste perspectief. Het euvel gaat terug naar de oorsprong en is niet te verhelpen, zonder de hele nieuwe politieke combinatie aan te tasten. Zelf heeft de heer Beernink wel allerminst een bijdrage geleverd tot versterking van de parlementaire positie van het kabinet. Zeer uitdrukkelijk zei hij immers, dat dit laatste extra-parlementair is en blijft.

Voor de heer Beernink blijkt het bestaansrecht van het kabinet vooral te zijn de overweging, dat de protestants-christelijken er onder een rooms-rode combinatie minder aan te pas zouden komen. Er mag echter aan worden heinnerd, dat het getal der ministers uit de protestantse partijen thans niet groter is dan in de laatste kabinetten onder leiding van dr. Drees. Of bedoelt mr. Beernink te zeggen, dat de aanwezigheid van socialisten in het kabinet een strakkere lijn betekent voor de andere ministers?

De heer Beernink heeft met zijn rede de eigen gelederen meer willen ontwapenen dan sterken in hun kritiek; maar buiten de rijen van de C.H.U. moet ze toch wel met enige wrevel zijn ontvangen. Er zit een flink stuk gebrek aan solidariteit in en meer dan een beetje opportunisme. Niets is dodelijker voor samenwerking en voor gemeenschappelijke politiek dan de kille analyse en de ontluistering, vooral wanneer die dienen om het eigen gezicht te redden.

Het Vaderland is bijzonder gevallen over de kritische opmerkingen van de heer Beernink aan het adres van de drie liberale ministers. „Er zouden talloze voorbeelden genoemd kunnen worden van ministers die weinig of niets te maken hadden gehad met de zaken van een departement, maar dat jarenlang op voortreffelijke wijze hebben geleid"; zo zegt Het Vaderland en (uiteraard) wijst men ook naar minister Staf! Het slot van het artikel luidt dan:

Het grote vraagteken van deze rede is: wat heeft mr. Beernink toch bedoeld met zijn kritiek? Hij heeft eerder al verklaard tevreden met het Kabinet te zijn. Bij ons weten zijn er geen penibele kwesties aan de hand, of het moeten de kinderbijslag, de commerciële televisie en de onderwijshervorming zijn, alle drie onderwerpen waarbij de C.H.U. liever nee zegt, maar waar geen van de liberale ministers direct verantwoordelijk voor is. Is het een soort afleidingsmanoeuvre?

• *Vervolg van pag. 5*

verdedigen, maar die nooit hatelijk of kleinzielig, maar altijd grootmoedig was en altijd begrip had voor andere overtuiging. Nadat in 1905 het kabinet-Kuyper plaatsmaakte voor dat van De Meester, werd Idenburg benoemd tot Gouverneur van Suriname. Veel heeft hij hier gedaan voor de achteruit gegane landbouw, voor de spoorwegbouw, terwijl hij maatregelen nam tegen het misbruik van drank en opium en voor de bevordering van de zondagsrust. En, zoals altijd en overal, Gouverneur Idenburg en zijn vrouw schaamden zich niet ter kerke te gaan bij de Hernhutters, de nogal verachte „negerkerk" waar weinig of geen Europeanen kwamen.

In januari 1908 viel het kabinet De Meester wegens verwerping van de oorlogsbegroting en de aangewezen formateur Mr. Heemskerck verzocht Idenburg opnieuw op te treden als Minister van Koloniën, een verzoek waaraan hij opnieuw na lang overwegen voldeed. Bevriend als Idenburg was met zowel Kuyper als Heemskerck, heeft hij zich veel moeite gegeven te bemiddelen in de intussen gerezen moeilijkheden tussen beide A.R.-politici. Niets deed Idenburg meer pijn dan verdeeldheid en twist onder christenen onderling. Grote moeilijkheden waren er in de korte periode waarin het kabinet Heemskerck optrad,, niet. Een glanspunt voor Idenburg persoonlijk was zijn na een klassieke rede behaalde overwinning in de Kamer op een heftige aanval op de krachtige politiek van Idenburg en Van Heutsz in de buitengewesten. Uit de eindstemming in de avond van 16 november 1908 kwam Idenburg als overwinnaar tevoorschijn. Maar hij was er niet trots op. Typerend is de bekende anecdote die Van der Molen hierover vertelt. „Ook ik ging naar hem toe om hem geluk te wensen met de goede afloop der besprekingen, en terwijl hij voortging de bandjes ener portefeuille dicht te knopen, antwoordde hij: „Ja, de Heer heeft het welgemaakt." Zo was Idenburg."

G.G.: „SPELEN MET VUUR"

BIJ de verkiezingen van 1909 behaalde rechts een overweldigende meerderheid en nadat Idenburg had verklaard niet meer bereid te zijn als Minister van Koloniën of anderszins op te treden, werd hij in augustus 1909 benoemd tot Gouverneur-Generaal van Nederlands-Indië. Dit zware ambt heeft hij onder moeilijke omstandigheden (1914!) zeven jaar lang met grote bekwaamheid maar tevens met evengrote trouw aan de beginselen, ondanks smaad en spot („de dweper in Buitenzorg") vervuld. Een

A. W. F. Idenburg

voornaam punt in zijn bestuur was zijn streven de zending te steunen, niet alleen om zending en missie als zodanig, maar ook omdat Idenburg er van overtuigd was dat de wortel der Europese beschaving het christendom is en dat wie deze beschaving ook elders brengen wil zal moeten beginnen met het overbrengen van de grondslagen, een politiek die zijn tegenstanders er toe bracht te spreken van „door opgedrongen kerstening vervreemding van ons koloniaal bezit." Ook zijn voorzichtig, stap voor stap, maar doelbewust meegaan met de nationaal voelende elementen in Indië stuitte op heftige kritiek in Nederland en veroorzaakte ontsteltenis bij de Europeanen in Indië zelf, die invloed van de inlanders op het bestuur minstens aanvoelden als majesteitsschennis! Maar ook dit was een kwestie van principe. Idenburg was als christen vanaf het begin een overtuigd tegenstander van exploitatie-politiek onder straf, het eigene van de bevolking miskennend bewind. Hij wilde opvoeden tot zelfstandigheid, geleidelijk en binnen de grenzen van het mogelijke. De Indische Partij weigerde hij rechtspersoonlijkheid wegens haar verregaand extremisme, maar verleende ze aan de gematigde Sarikat Islam. Het was een historisch moment, en buitengewoon typerend voor de persoon, voor de christen Idenburg, toen hij de afgevaardigden van de Indische Vereniging ontving met Westerse beleefdheidsvormen, daarin tonend dat hij hen niet ten achter stelde bij Europeanen, een revolutionaire daad die „spelen met vuur" werd genoemd.

Zo kenmerkte zich Idenburg's ambtsperiode vooral door de voorbereiding tot het invoeren van de Volksvertegenwoordiging in Indië in overeenstemming met zijn standpunt van zedelijke roeping als volstrekte tegenstelling tot koloniale uitbuiting.

Op 21 maart 1916 droeg Idenburg het bestuur over aan Van Limburg Stirum. Met zijn vrouw die hem lang tevoren naar Nederland was voorgegaan, genoot hij een welverdiende vakantie op Het Loo. In 1918 werd hij voor de derde maal Minister van Koloniën, ditmaal in het kabinet Ruysch, maar wegens zijn gezondheid moest hij dit ambt al in 1919 neerleggen. Kuyper, met wie hij zeer bevriend was, wilde hem reeds lang het leiderschap van de A.R.-partij geven. Maar Idenburg kende zichzelf, was er van overtuigd dat zijn neiging het juiste te zoeken in het standpunt van de tegenstander hem ongeschikt maakte als leider, en weigerde beslist. De vriendschap met Kuyper werd steeds inniger, op het laatst bezocht Idenburg hem dagelijks en in Kuyper's laatste dagen baden ze samen en spraken over het geloof. Maar voor Idenburg was de rust nog niet weggelegd. In 1920 werd hij lid van de Eerste Kamer, in 1923 Minister van Staat, een jaar later Lid van de Raad van State. Ondanks kwijnende gezondheid spande hij zich nog voor vele dingen in o.a. voor de Vrije Universiteit, voor de Christelijke pers en de evangelisatie. Toen hij zeventig werd wilden zijn vrienden dit publiek vieren, maar hij, levenslang bescheiden, verbood het beslist en vertrok voor een paar dagen naar het buitenland.

In 1935 bleek opnieuw een operatie noodzakelijk, die bevredigend verliep. De doktoren verklaarden hem genezen, alles werd voor de thuiskomst in gereedheid gebracht, maar even vóór het vertrek uit het ziekenhuis overleed Idenburg, plotseling en nog onverwacht. Het was 28 februari 1935. Op zijn uitdrukkelijke wens werden in de rouwdienst alleen woorden gelezen uit de Bijbel, door hemzelf aangewezen. „Het gras verdort, de bloem valt af, maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid."

BOODSCHAP

GELOOF — Getrouwheid — Dienst, deze drie dingen hebben het leven van Idenburg beheerst. Het geloof was in het leven van deze grote, ernstige mens allesbehalve frase, het was activiteit, een voortdurend omzetten in daden, principieel en openlijk, in zijn persoonlijk leven, maar ook en vooral in het publieke leven en dat op het hoogste niveau. Idenburg is het type van de principiële christen en protestant, niet ontaardend tot een blind en kleingeestig fanaticus., maar wel iemand die onder alle begrip voor andere overtuigingen, rustig en zeker de consequenties trekt van de zijne, waar en hoe dan ook. Zijn leven is een treffend voorbeeld van het feit dat geloof, àls het er is, onvoorwaarde,lijk naar buiten treedt, zich manifesteert, actief inwerkt op haar omgeving. Dat is de boodschap die van het leven van deze fakkeldrager uitgaat en die nu, bij de herdenking van zijn honderdste geboortedag, vooral in deze tijd, stemt tot nadenken en kritische bezinning.

BOEKEN en periodieken

✦ Corrigeren

HOE MOET IK CORRIGEREN? door Drs. W. Diemer. Uitg.: N.V. Uitgeverij Stabo, Groningen, 1961.

Dit boekje, in pocketvorm uitgegeven, is een handleiding voor zogenaamde productieve correctie, ten behoeve van allen, die geschreven Nederlands moeten verbeteren of beoordelen. De schrijver heeft in dit werkje op vlotte wijze een nieuwe methode tot corrigeren uiteengezet. Het Nederlandse taalgebruik is moeilijk en de schrijver is er van overtuigd, dat door het volgen van zijn correctie-methode het peil van dat taalgebruik verbeteren zal. Er is in ons land een taalverval, dat samenhangt met een algemeen verminderen van de aanvaarding van „tucht", maar dat stellig ook een gevolg is van het slechte taalgebruik, dat we dag in en dag uit door de radio horen. Bij het middelbaar onderwijs komen de docenten herhaaldelijk afschuwelijke taal- en stijlfouten tegen. Maar ook in de kranten blijkt het verval in het taalgebruik. Drs. Diemer heeft een correctie-methode ontwikkeld, die de leerlingen van middelbare scholen duidelijk maakt, waarin de fouten, aangetroffen in hun taaloefeningen, bestaan. Naar onze mening is het een goede methode om tot een werkelijke verbetering van het taalgebruik te komen. Dat de schrijver zijn stof op onschoolse wijze wist te behandelen, is een verdienste temeer.

Kalm en beheerst denken en werken

ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... f 0,95
30 ml ..... f 2,25

DERCKSENS N.V. — GOUDA

FERNHOUT N.V.
HANDEL IN WEGEN- EN WATERBOUWMATERIALEN, ZANDZUIGBEDRIJF, OP- EN OVERSLAG, SCHEEPSBEVRACHTING
ZWOLLE - Telef. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

RIJWIELREKKEN
(overdekt en onoverdekt)
in 20 verschillende modellen
Vraagt folder A.P.
RIJWIELREKKEN-INDUSTRIE
FALCO
AMBTSTRAAT 15 — ALMELO
TEL. 05490—4323

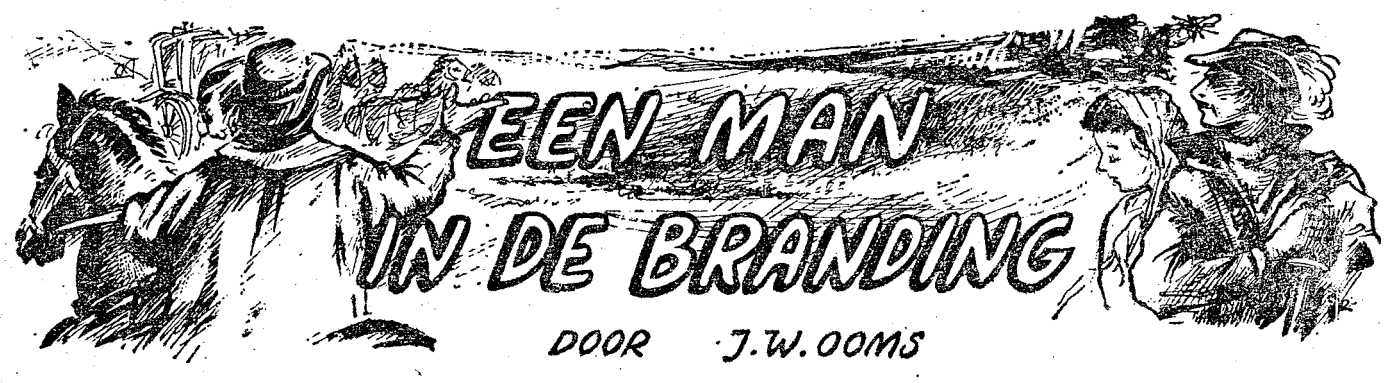

Cornelis was zichtbaar verlegen. Hij maakte een afwerend gebaar met de hand, maar commandeur Verboom fluisterde hem toe, dat hij de Uylen niet beledigen mocht. „Het aanbieden van een vrouw was een van de hoogste onderscheidingen die iemand ten deel kon vallen. Als Van Aerssen zou weigeren, het jonge, knappe indianenmeisje te aanvaarden, zou hij de Uylen ten zeerste beledigen en de begeerde vrede met deze oorlogszuchtige stam zou niet bereikt worden.

„Maar wat moet ik .... hoe kan ik ...."

„Het is een soort ritueel," fluisterde Verboom terug. „Als u dit teken van de grootste vriendschap en de hoogste achting niet zult aanvaarden, is dat voor het opperhoofd en zijn stamgenoten een zeer grote en pijnlijke belediging. Reken dan niet meer op vrede met de Uylen, mijnheer de gouverneur."

Cornelis van Aerssen verkeerde een ogenblik in hevige tweestrijd. Het indianenmeisje was gedwee op haar knieën voor hem gaan zitten. Het opperhoofd hield zijn hand met een zegenend gebaar boven het hoofd van zijn dochter.

Van Aerssen kon niet gissen hoe oud het meisje was, maar in ieder geval werd zij door de indianen als een volwassen vrouw beschouwd, want het opperhoofd zei, dat zij was opengegaan als een sierlijke bloemknop om de bijen te ontvangen, die van haar nectar drinken zouden.

Commandeur Verboom keek gespannen naar de gouverneur. Dit was het ogenblik, dat beslissend kon zijn voor de komende tijd — beslissend of de Uylen in vrede zouden willen leven, of dat ze op het oorlogspad zouden blijven, waardoor de kolonisten aan gevaren en onzekerheden zouden blijven bloodstaan.

Toen kwam Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck uit zijn stoel omhoog. Verboom trilde van de emotie. Wat zou zijn meester doen? Zou het vrede worden of zou er strijd blijven?

Van Aerssen stond daar en op zijn gezicht was te zien, dat de beslissing hem oneindig moeilijk viel.

Toen stak hij zijn hand uit naar het indianenmeisje. Die uitgestoken hand was het teken van de aanvaarding van het geschenk.

„Sta op," zei Cornelis vriendelijk.

Verboom, die door zijn langdurig verblijf in Suriname de taal van de indianen enigermate meester geworden was, vertaalde snel de woorden die de gouverneur gesproken had.

Het meisje stond op en greep de hand van Van Aerssen — het was de eerste blanke hand die zij ooit had aangeraakt.

Vrijwel onmiddellijk hieven de aanwezige indianen een vreugdezang aan. De verstandhouding tussen de blanken en de indianen scheen hiermede voorgoed ten goede bezegeld te zijn.

De vredespijp ging van hand tot hand. Om beurten namen alle indianen een trekje, waarna zij de rook langzaam, als in extase, uitbliezen. Ook Cornelis en nog enkele Nederlanders — waaronder ook Combé was — moesten de pijp aan de lippen brengen en van de tabak smoren.

Er ging een gevoel van trots en tevredenheid door Cornelis. Zijn grote doel om in vrede met de indianen te leven, was thans bereikt. Zelfs de weerbarstige en vechtlustige Uylen hadden zich gewonnen gegeven. Men mocht er thans op rekenen, dat de planters in de verré gebieden rondom Paramaribo en langs de grote rivier een tijd van rust en voorspoed tegemoet zouden gaan. Zonder gevaar voor moorddadige overrompelingen, zouden ze zich geheel op de suikerverbouw kunnen toeleggen. De opbrengsten zouden belangrijk toenemen en de uitvoer naar Nederland zou met sprongen omhoog gaan.

Cornelis was zich bewust, dat het een gewichtige dag was. Hij gaf zijn secretaris, die de samenkomst met de Uylen bijgewoond had, de opdracht om een uitvoerig verslag over de onderhandelingen en het bereikte resultaat te schrijven en dit daarna per eerstvolgend vertrekkend schip mee te geven naar de heren van de Sociëteit van Suriname in Amsterdam. Cornelis was er van overtuigd, dat het succes oorzaak van grote vreugde zou worden in het moederland. Vrede met de indianen! Nu wenkte de vooruitgang.

's Avonds dankte hij God voor de resultaten van de gesprekken met de Uylen en hij bad om zegen voor de kolonie Suriname.

XIV.

Het ging Leeboer en zijn vrienden niet voor de wind.

De gouverneur, die nu reeds talrijke plakkaten afgekondigd had en vrijwel alle zaken gereorganiseerd had, liet geen mogelijkheden open voor de sluikhandel. Er werd weliswaar door ontrouwe beambten en door soldaten, die omkoopbaar waren, nog wat gesmokkeld, doch dit was niet van veel betekenis.

Elke baal suiker die de handelaren wilden inschepen, moest de waag passeren, die door Van Aerssen ingesteld was. Op elk pond suiker werd een uitvoerrecht gevorderd. Op deze wijze werden de geldmiddelen ten behoeve van de kolonie toe; Cornelis was nu in staat, in Paramaribo en omgeving belangrijke verbeteringen aan te brengen aan gebouwen en aan de kade.

De beurzen van de smokkelaars raakten minder snel gevuld. Dat was voor Leeboer en zijn kornuiten een doorn in het oog. Zij werkten de gouverneur op alle mogelijke manieren tegen en protesteerden tegen elk nieuw plakkaat dat door Van Aerssen werd afgekondigd. Zij probeerden, de verordeningen te omzeilen, doch dit gelukte bijna niet. Van Aerssen had een goed controlesysteem ontworpen; dat betekende de nekslag voor de sluikhandel.

De bevolking van Paramaribo was door dit alles in twee groepen verdeeld: er waren voorstanders en er waren tegenstanders van het beleid van de gouverneur Van Aerssen van Sommelsdijck. De voorstanders waren verre in de meerderheid, doch ze konden weinig invloed uitoefenen op Leeboer en zijn aanhangers.

Telkens opnieuw deed Leeboer zijn best, de bevolking tegen Van Aerssen op te zetten. Elke gelegenheid nam hij te baat om de stemming bij het volk te vergiftigen. Vooral de officieren en soldaten werden door Leeboer bewerkt. Hij trachtte hen op zijn hand te krijgen, want hij begreep heel goed, dat hij zonder de medewerking van de gewapende macht niets zou kunnen bereiken. Een garnizoen, dat trouw was aan de gouverneur, zou alle tegenstand tegen diens macht breken met de vinnige kracht van de wapenen.

Leeboer had in dit opzicht weinig succes. De uitbetaling van de soldij, die aanvankelijk oorzaak was van allerlei strubbelingen, had thans geregeld plaats. Van Aerssen was niet meer direct afhankelijk van geldzendingen uit Nederland. Het heffen van uitvoerrechten betekende een verbetering van de schatkist van de kolonie. Neen, over de soldijbetalingen hadden de militairen geen klagen meer. Er was thans bovendien vrede gesloten mét de indianen. Dat betekende, dat afmattende en levensgevaarlijke expedities niet meer nodig waren; dat was de soldaten zeer naar de zin. He feit, dat de gouverneur zich bij allerlei gelegenheden had doen kennen als een strikt eerlijk man, die niemand voortrok, doch altijd de rechtvaardigheid liet spreken, had er ook in niet geringe mate toe bijgedragen, dat de soldaten de gouverneur welgezind waren. Neen, de smokkelaarsgroep behoefde er niet op te rekenen, dat zij er de gouverneur regelrecht en desnoods met geweld toe zouden kunnen brengen, zijn taak op te geven en de kolonie te verlaten.

Zij zagen slechts één mogelijkheid: de heren in Holland en Zeeland te beïnvloeden, zodat door toedoen van de heren van de Sociëteit het leven van de gouverneur in Suriname onmogelijk gemaakt zou worden en hij zijn biezen zou pakken.

(wordt vervolgd)

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

KAKES' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden ...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

HOUT
VAN DRIMMELEN
ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850 - 6446

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

DROOG HOUT
SPECIALITEIT: gewaterd iepen; verder beuken, essen, linden, kersen, eiken en peren. In complete bollen en plaathout — Contant 1 %.
N.V. HARD EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN - VELUWE TELEFOON 06765 - 212

Fa. Schroot & Co.
BOUW- EN AANNEMERSBEDRIJF
W. Frankelandsestraat 100, Schiedam
Telefoon 65302

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

Betonfabriek DEN BOER
NIEUW-LEKKERLAND Z.H.
Opgericht 1883

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR — DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telef. 0 1850-3123-1123
PAPENDRECHT

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon 0 1894: 230
OUDERKERK AAN DE IJSSEL
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS.
ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ. ENZ.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
EXPORT: BELGIË, DUITSLAND ETC. R

FA. DE GEUS &
VAN DER HOEVEN
's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 01623-2507
Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

HOOIMEIJER
Goudbeschuit
Smaakt anders . . .
Smaakt beter

FA. JAN DE MIK
Hardinxveld - Giessendam
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen scholen en kerken
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Hardinxveld-Giessendam - Tel. 0 1846-2141

ZAKKEN
Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
Van Berckenrodestr. 15. Rotterdam-W.
Tel. 010-69195 Telegr.: TESPA.
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15. Rotterdam-W.
Tel. 010-69195. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.
Import - Export

Koffiezet-apparatuur
voor inrichtingen, kantines, verenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
APPARATENFABRIEK EN
TECHNISCH HANDELSBUREAU
„ANIMO"
L. Scheepstra, Amersfoort
Telefoonnummers 03490 - 7556/8762

Verolme United Shipyards
Rotterdam - Holland
Telefoon 172640

drukkerij zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

RIV KOGEL-LAGERS
VAN DER SPEK
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 79755

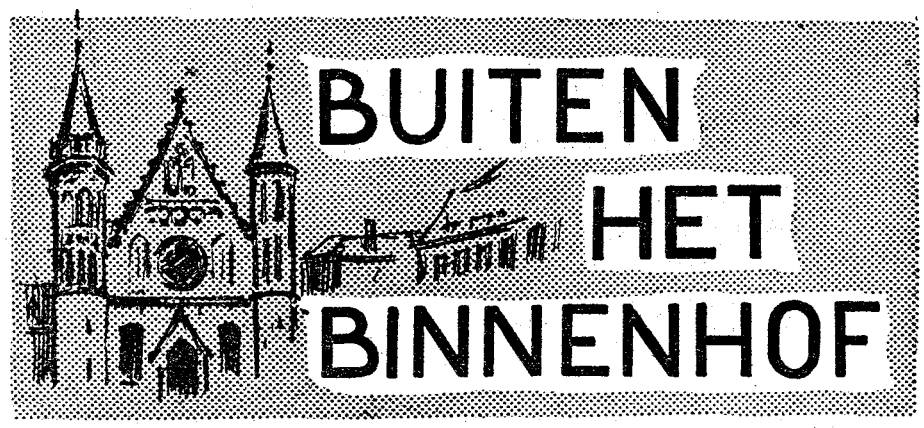

HET zij verre van mij — deftig Nederlands! — u taallessen te willen opdringen. Ik vond echter in de boekenkast zulke aardige boeken over het gebruik van de taal, dat ik enkele opmerkingen u niet wil onthouden. In het algemeen, lees ik, moet een zin in een brief één hoofdgedachte behelzen. Een alinea (spreek uit alínea, met de nadruk op de i) moet uitsluitend één onderdeel van het onderwerp waarover de brief gaat, behandelen. Een brief moet bij voorkeur over één onderwerp gaan; gaat hij over meer onderwerpen, dan moeten deze in logische volgorde worden behandeld.

Een goede briefschrijver stelt zijn brief hetzij in de eerste, hetzij in de derde persoon, ik of hij. Het afwisselend gebruik van die eerste en derde persoon is niet juist. Construeer ook geen ellenlange zinnen, vermoei u ook niet om het ingewikkeldste woord te vinden. Begin niet met **Ik** en vang ook niet aan allereerst over u zelf te schrijven. Een veel voorkomende fout in de Nederlandse taal is het oproepen van „tante Betje". Deze goede ziel heeft haar naam aan twee uitdrukkingen in de Nederlandse taal geschonken. Eén daarvan is een zgn. onjuiste inversie. Een voorbeeld van een „tante Betje" in een zin is: „Mijn broertje is ziek en moet ik de boodschappen doen". Of: „de leraar kwam de klas binnen en veegde hij de poppetjes van het bord". Er zijn ook velden vol stijlmadelieven, welke men beter kan vermijden. „In vouwe dezes gelieve u aan te treffen . . . ." Op zichzelf niet fout, maar de uitdrukking is wat ouderwets. Het is makkelijk neer te schrijven dat taal en spelfouten in een brief niet mogen voorkomen. Toch blijft het belangrijk brieven zonder fouten te schrijven, aangezien de geadresseerde het recht heeft op een verzorgde brief. Een hulpmiddel is het nalezen van een brief, vóórdat deze wordt verstuurd. Uit eigen ervaring weet ik, dat dit een uitstekende methode is om zo correct mogelijk te corresponderen.

Doorhalingen in een brief staan lelijk, het langs de kantlijnen verder gaan als het papier vol is staat nog lelijker.

Het zal niet iedere dag vookomen, dat u een brief aan een excellentie moet schrijven. Maar als u het doet, het woord excellentie is vrouwelijk, ook al hebt u het oog op de meest mannelijke minister. *) U schrijft dus brieven als:

„Hoogwelgeboren Heer,

Uwe excellentie heeft mij in Haar schrijven van 10 dezer bericht, dat Zij bereid was . . . ."

Het slot van de brief luidt dan:

Met gevoelens van de meeste hoogachting heb ik de eer te zijn van Uwe Excellentie de dienstwillige . . . . . William Groenkoper (zullen we maar zeggen).

In aansluiting op de voorgaande „Buiten het Binnenhof" volgt hier een brief, waarin bedankt wordt voor het verlenen van een onderscheiding door H.M. de Koningin.

Mevrouw,

Ten hoogste vereerd met de onderscheiding, welke het Uwer Majesteit behaagd heeft mij te verlenen door mij te benoemen tot ridder in de orde van Oranje Nassau, zij het mij veroorloofd Uwer Majesteit met de diepste eerbied mijn dank hiervoor te betuigen.

Met gevoelens van de meeste eerbied teken ik mij van Uwe Majesteit

de gehoorzame dienaar en getrouwe onderdaan

. . . . . .

Aan
Hare Majesteit de Koningin.

Als u zo'n brief schrijft, hebt u op waardige wijze bedankt.

Ik zou zeggen, knip hem uit. U kunt nooit weten!

Nu kan het ook voorkomen (heerlijk om eens over ridderorden te schrijven!) dat u een buitenlandse onderscheiding hebt ontvangen. Deze mag u pas aannemen en dragen wanneer u daarvoor van Hare Majesteit de Koningin vergunning hebt gekregen. U moet een request, op formaat-zegel, aan de Koningin richten, welk schrijven aldus kan luiden:

„Geeft met de diepste eerbied te kenen Groenkoper William, wonende te Dubbeldorp, Schoolstraat 4, dat het Zijner Majesteit de Koning van België behaagd heeft hem bij besluit van 10 juli 1961 te benoemen tot officier in de orde van Leopold II;

dat hij Uwe Majesteit eerbiedig verzoekt hem verlof te willen verlenen tot het aannemen van deze onderscheiding.

't Welk doende, enz."

Ware de genoemde heer Groenkoper beroepsmilitair dan zou hij Hare Majesteit de Koningin ook nog moeten verzoeken hem vergunning te verlenen voor het dragen van de Leopoldsorde. Doch aangezien hij een eenvoudig burger is sluit een vergunning voor het aanvaarden tevens de toestemming voor het dragen van het ereteken in.

Maar wat ben ik van de Nederlandse taal afgedwaald.

Ik hoop maar, dat u weinig stijlfouten in dit artikel zult ontdekken.

De Nederlandse taal is een moeilijke taal. Zelfs voor Nederlanders.

Maar er zijn stijlfouten te vermijden. Schrijf nooit een bezoek af als volgt, ook al hebt u spit: „Met het oog op mijn rug kan ik niet komen". Want dat kan niemand.

*) U hebt hem niet op het oog!

William Groenkoper

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. plaats in Z. Holland, 6. voedsel, 11. landstreek uit N.T., 13. voetbalterm, 15. emeritus (afk.), 16. havenstad, 18. slede, 19. badplaats, 21. familielid, 22. familielid, 23. godin der tweedracht, 24. positieve pool, 26. O.T.-figuur, 27. produktie, 28. O.T.-figuur, 29. tijdperk, 31. een weinig, 32. ontveinzing, 34. imiteren, 36. belofte, 37. draf, 38. ongemakkelijk, 41. plaats 'n Groningen, 44. muziekstem, 45. opstootje, 46. geluidnabootsing, 47. berg, 49. ontkenning, 50. manieren, 52. voordeel, 53. zoen, 55. stopmiddel, 57. verfsoort, 58. Europese tijd (afk.), 59. overeenkomst, 63. muzieknoot, 64. heersen, 66. vooraanstaand, 68. raampje, 69. havenstad.

VERTICAAL: 1. vis, 2. in loco (afk.), 3. geluid, 4. snugger, 5. telwoord, 6. insekt, 7. vreemde munt, 8. plaats in Gelderland, 9. resultaat van 27 hor., 10. betrappen, 11. strafwerktuig, 12. doodsangst, 13. graafwerktuig (mv.), 14. beentje, 17. van af- (in samenstellingen), 20. pluim op kepie (mv.), 22. oosters, 24. meisjesnaam, 25. tijdperk, 28. plaats uit O.T., 30. woonplaats, 33. grondsoort, 35. grondsoort, 38. ontsluitingsmiddel, 39. rivier, 40. oude gulden, 41. havenstad, 42. vordering, 43. offerplaats (mv.), 44. hoeveelheid wijn, 48. zout water, 51. elasticiteit, 54. meester, 56. onvriendelijk, 59. dwaas, 60. Europeaan, 61. Noach in Vulgaat, 62. sluis, 65. district in Friesland, 67. dierengeluid.

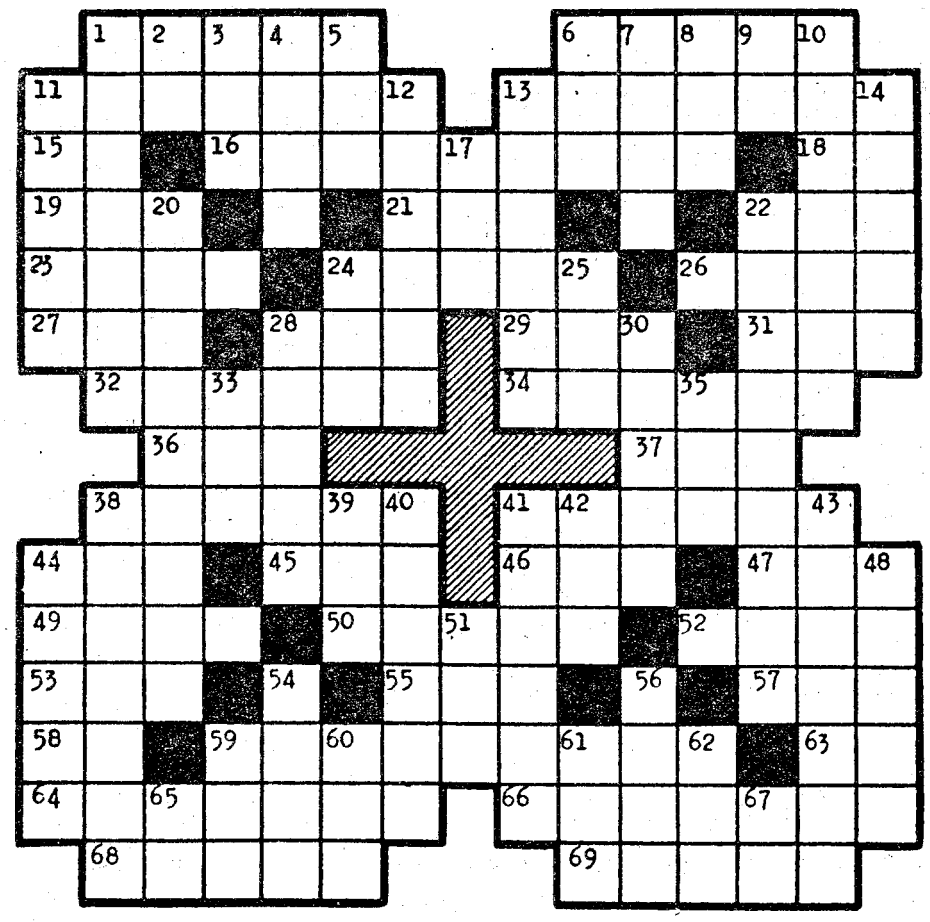

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL:
1. dorp; 5. gebak; 9. grap; 13. opaal; 14. leg; 15. diode; 16. opa's; 17. afdak; 19. zede; 20. rapsode; 21. vereren; 22. enter; 25. egel; 27. sago; 31. ampel; 33. Est; 35. Ranja; 37. Aar; 38. Tartaar; 39. mat; 40. Loire; 42. ets; 43. edikt; 45. sint; 47. Onan. 49. reeds; 53. bevuren; 55. eerloos; 58. Orpa; 59. edele; 61. INRI; 62. Oeral; 63. ere; 64. sneer; 65. knol; 66. frans; 67. gene.

VERTIKAAL:
1. door; 2. oppas; 3. raap; 4. passage; 6. elfen; 7. bed; 8. agave; 9. Gizenga; 10. roer; 11. adder; 12 peen; 17. adel; 18. kers; 23. tast toe; 24. Vaals; 25. épris; 26. Elten; 28. arren; 29. onmin; 30. Hatta; 32. Mao; 33. ere; 34. tas; 36. jak; 41. rituaal; 44. darling; 46. tree; 47. Osee; 48. meren; 50. ender; 51. delen; 52. koren; 53. book; 54. VPRO; 56. O,nee; 57. Sire; 60. era.

TOESLAGSTOFFEN
voor lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de steen- en keramische industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co. C.V.
Mauritsweg 49 — Rotterdam
Telefoon 0 1800—137878

17e jaargang no. 29 — 22 juli 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

DIT NUMMER

* *Het bouwbeleid (pag. 1)*
* *Dr. Veldkamp (pag. 1)*
* *Verslag van de Rekenkamer (pag. 2)*
* *Parlementair overzicht (pag. 3 en 6)*
* *Berlijn (pag. 5)*
* *De kinderbijslagwet (pag. 6)*

De niet-meer-vrije sector en de toekomst

ALS eenmaal de woningnood voorbij zal zijn en iemand zal de moed kunnen opbrengen om dan de geschiedenis van twintig (of vijfentwintig?) jaar woningnood en woningbouw te boek te gaan stellen, dan zal de 18e juli 1961 zeker niet met gulden letters in dat boek worden neergetekend. Dinsdag jongstleden immers zijn de door het ministerie van volkshuisvesting en bouwnijverheid genomen maatregelen ter verdere beperking van de „vrije sector" van kracht geworden. Het wil zeggen dat het voor de rest van dit jaar slechts bij hoge uitzondering mogelijk zal zijn van zijn eigen geld een eigen huis te laten bouwen, dan wel voor dat doel verbouwingen te laten uitvoeren die een bedrag vergen boven de *f* 10.000. Kernachtiger uitgedrukt: voor de rest van het jaar is bouwen in de vrije sector niet meer mogelijk, want met *f* 10.000 kan men in de woningbouw niets beginnen!

Dit is een trieste zaak — waarschijnlijk niet het minst voor minister Van Aartsen aan wiens beleid het niet in de laatste plaats te danken was dat juist die vrije sector zo uitstekend op gang is gekomen. Maar juist deze minister — om wiens beleid immers nauwelijks een half jaar geleden een kabinetscrisis ontstond — moést nu wel ingrijpen. In zijn bouwprogramma voor dit jaar waren oorspronkelijk 20.000 woningen in de vrije sector opgenomen — in de eerste helft van dit jaar blijken al 23.464 bouwvergunningen voor deze sector te zijn uitgereikt, waarvan 10.000 alleen al in de maanden mei en juni. Bij een heroriëntatie in april was weliswaar gebleken dat er wat meer ruimte zou zijn dan oorspronkelijk was geraamd, maar zeker niet voor zo'n 40.000 tot 50.000 woningen, het aantal dat zónder deze ingreep waarschijnlijk zou worden bereikt. En van deze ontwikkeling zou, naar men vreest, de woningwetbouw en de goedkope premiebouw de dupe worden — misschien nog niet eens zozeer in aantal als wel in bouwprijs. Het lijkt immers onontkoombaar dat bij een dusdanige grote vraag — groter naar men vreest dan de beschikbare arbeiders en de beschikbare materialen — de prijzen aantrekken en in het gunstigste geval bijzonder „stijf" blijven!

Zo had deze minister politiek gezien geen enkele keus: de Kamer wil immers (terecht!) vóór alles woningen voor de minst draagkrachtigen. En hij had ook geen andere keus, gegeven de huidige inzichten in de bouwwereld, waar schaarste overal en steeds het beslissende woord is. Blijft echter de vraag hoe de geschiedschrijver van straks, wetend wat wij nu nog niet weten en slechts kunnen gissen, zal oordelen over die huidige inzichten. Want het blijft een moeilijk te verwerken zaak dat men in een tijd van woningschaarste woningbouw gaat verbieden. En dan niet woningbouw met staatssubsidie of met staatspremie maar woningbouw met eigen geld. En de vraag die de secretaris van de Ned. Chr. Aannemers- en Bouwvakpatroonsbond, mr. W. Aantjes, na het bekend worden van het nieuws stelde: „Ik vraag mij af waarom er van overheidswege gebouwd moet worden, als de particuliere bouw bereid en in staat is huizen in dezelfde klasse zonder subsidie neer te zetten" — deze vraag blijft een moeilijk te beantwoorden vraag. Natuurlijk kan men deze vraag van de heer Aantjes afdoen met de opmerking dat nog niet bewezen is dat de particuliere bouw daartoe bereid en in staat is en men kan er aan toevoegen, dat men er weinig vertrouwen in heeft ook! En dan is die laatste opmerking nog wel begrijpelijk ook — maar of zij op dit ogenblik verdiend is, is een tweede! Want de bouwprijzen zijn de laatste jaren niét gestegen, ondanks de enorme vraag en ondanks de schaarste. En na de eerste „dure" periode is de particuliere bouw zich gaan richten op de goedkope woning — op deze punten is veler wantrouwen beschaamd!

Misschien zal de geschiedschrijver van straks tot de conclusie komen dat de bouwwereld in 1961 het had kunnen fixen: het geplande aantal woningwetten premiewoningen tegen betaalbare prijzen plús een ongekend hoog aantal woningen in de vrijgebleven vrije sector. Misschien....

Maar in Den Haag moet men met cijfers en feiten rekenen. Met economische inzichten en politieke wensen van nu. Aan misschien-toekomst-voorspellers heeft men zo weinig!

Hoe dit alles ook zij, vast staat nu al wel dat 1961 in de woningbouw een topjaar zal zijn. Wellicht is het mogelijk, geleerd door de in dit jaar opgedane ervaringen, in '62 en '63 een fikse stoot te geven aan de opheffing van de woningnood. Dat is immers het doel, ook van een maatregel als nu genomen is. Als dat doel eenmaal is bereikt dan behoren ook de tijdelijke teleurstellingen tot het verleden!

* * 6 en 1 is nog geen 7

De Europese Economische Gemeenschap, ofwel de Euromarkt, is de laatste kans van Europa om een economisch sterke positie in de wereld te behouden, zo heeft minister Zijlstra zich enige tijd geleden uitgedrukt.

Het is duidelijk dat ook de Engelsen er zo over zijn gaan denken. Hun grote voorwaarde is evenwel dat zij bewezen willen zien dat de E.E.G. geen besloten kringetje is maar een open gemeenschap. Dit laatste is overduidelijk gebleken toen dezer dagen de associatie-overeenkomst tussen de E.E.G. en Griekenland is getekend. Deze associatie is, zoals terecht werd opgemerkt, het voorportaal van het lidmaatschap. Belangrijker dan het rekenkundige wonder dat 6 + 1 in dit geval nog geen zeven maakt is het feit, dat de rijkere landen in Europa zich bereid hebben getoond economisch zwakkere broeders in hun rij op te nemen. Ook Griekenland is immers in veel opzichten nog een onderontwikkeld gebied. Na een overganstermijn van 12 jaar zal het voor de meeste van zijn produkten één markt met de overige E.E.G.-partners vormen. Wij geloven dat deze toetreding niet alleen economisch, maar ook politiek een belangrijke daad is. Indien de zes parlementen deze Griekse associatie niet zouden goedkeuren, dan zou hun „neen" tegen Griekenland, de bakermat der Europese beschaving, tevens door brede massa's uitgelegd worden als een afwerend gebaar ten opzichte van het aarzelende Engeland. Daarmee zou geheel Europa niet gediend zijn.

De nieuwe bewindsman

VANAF het aftreden van Mr. van Rooy als Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid heeft het er in gezeten dat staatssecretaris Dr. Veldkamp hem zou opvolgen. Eigenlijk zouden alleen persoonlijke tegenstellingen in KVP-kring deze opvolging nog hebben kunnen verhinderen. Deze ministerspost was vanaf december 1958 immers KVP-„bezit". Bovendien viel geen deskundiger politicus van die politieke kleur aan te wijzen dan de heer Veldkamp. Vooral zijn aandeel in de laatste beraadslagingen over de kinderbijslagregeling, die tijdens de debatten aan het einde van de vorige maand zijn aanwezigheid aan de regeringstafel verklaarde, maakte hem als het ware voor de opvolging van de heer Van Rooy de meest aangewezen man.

Het heeft weinig zin om — zoals sommige bladen nuttig achtten — lang na te kaarten over de vraag waarom Dr. Veldkamp niet reeds in mei 1959 als eerste bewindsman naar het departement aan de Zeestraat kwam, waar hij als adviseur voor de sociale verzekeringswetgeving al enkele jaren werkte. Hij is er nu terug en dit betekent dat in het komende parlementaire seizoen een reeds volledig ingewerkte minister het overleg over deze moeilijke materie met de Kamers kan voortzetten.

Toen in 1948 het „instituut" van de staatssecretarissen werd aangeschaft, heeft stellig mee de bedoeling voorgezeten om bekwame jonge politici op deze wijze ervaring voor het ministerambt te laten opdoen. Lange tijd is Mr. Cals het enige „geval" geweest waarbij deze opzet slaagde. Na in 1950 staatssecretaris van O. K. en W. te zijn geworden, werd hij in 1952 tot minister „bevorderd". Thans is er, zij het na bijna 9 jaar „wachten", een tweede exempel bijgekomen.

Dr. Veldkamp

Die negen jaren hebben thans echter deze vrucht afgeworpen, dat halverwege de normale zittingsduur van een kabinet een in elk opzicht ervaren nieuwe bewindsman aan de rij van ministers is toegevoegd. Dit zou schier onmogelijk geweest zijn als de nieuwe minister buiten het Binnenhof gerekruteerd had moeten worden. Het instituut van staatssecretaris heeft in dit geval zijn nut dus wel zeer duidelijk bewezen.

Dat onze geestverwante staatssecretaris de heer B. Roolvink aanblijven zou, lag eveneens in de lijn der verwachtingen (al hoopte de P.v.d.A. vurig dat het anders zou lopen). Als diens ervaring dr. Veldkamp tot de aangewezen nieuwe man bestempelde, dan gold datzelfde argument voor het handhaven van de heer Roolvink. Zijn beleid, waarbij men bepaald niet alleen aan het meest spectaculaire stuk, n.l. de loonpolitiek moet denken, gaf bepaald geen aanleiding hem het lot van de heer Van Rooy te doen delen, vooral omdat deze wegens persoonlijke redenen ontslag nam. Integendeel, de heer Roolvink is terecht aangebleven om zijn werk verder voort te zetten. Hoewel de officiële mededeling over de taakverdeling tussen minister en staatssecretaris nog niet gepubliceerd werd, is er alle grond voor het vermoeden dat de heer Roolvink het voortaan niet minder druk zal krijgen. Vanzelfsprekend blijft hij het loonbeleid behandelen. Ook de belangrijke materie van de arbeidsverhoudingen (voorontwerp-arbeidsvoorwaardenwet), arbeidsbescherming (ronselarij-kwestie), arbeidsvoorziening en de sociale bijstandsregelingen zullen zijn speciale aandacht krijgen. Het brede gebied van de sociale verzekeringswetgeving, waarop het in voorbereiding zijnde ontwerp op de arbeidsongeschiktheid ligt, zal wel in hoofdzaak 's ministers werkterrein bepalen. De in een vergevorderd stadium van voorbereiding verkerende verbetering van de weduwen- en wezenvoorziening zal echter — aldus mag men aannemen — tot de taak van de staatssecretaris blijven behoren.

Wij geloven dat de verandering op Sociale Zaken en Volksgezondheid het „gezicht" van dit kabinet ten goede komt. De trekken er van zijn markanter geworden. Van de nieuwe bewindsman is bekend dat hij radicaal kan zijn. Een tactvol optreden in het parlement is eveneens van hem te verwachten, hetgeen juist in een periode waarin op menig punt vroegere beleidslijnen worden omgebogen, van grote waarde is. Wij wensen van harte dat de versterking van de bewindsploeg reeds in de naaste toekomst effect zal hebben. Moge God de beide bewindslieden op dit zo gewichtige departement wijsheid schenken en hun arbeid voor ons volk, en vooral ook voor hen die tot het zwakkere deel daarvan gerekend worden, rijk zegenen.

Vakantie-activiteit

DE vakantiegolf heeft in deze weken zijn hoogste top bereikt. Eigenlijk zou men niet meer over een „partij in actie" durven schrijven. Ik doe het toch maar, want het actief zijn bestaat niet alleen uit vergaderen en „sjouwen". Juist in andere omstandigheden dan de gewone en juist op een andere plek dan in de eigen woonplaats kan men enige afstand nemen van alles wat de „gewone" dagen van het jaar vult. Ik wens u onder een wolkenloze hemel thuis of elders zulk een vakantie van harte toe.

Het mediteren over dingen, die het **hart** (van waaruit de uitgangen des levens zijn, aldus de Bijbel) raken, is in vakantietijd vaak bijzonder vruchtbaar. Het zich verschaffen van enige distantie verheldert immers de kijk op datgene wat straks weer onze dagelijkse bezigheid zal zijn.

Toen ik mij enkele dagen wat van de normale bezigheden der dingen verwijderd had, viel dat mij het meest op. Wie tijdens zijn vakantie nooit eens even aan zijn werk en andere belangrijke dingen denkt, heeft een onvruchtbare arbeidspauze gehad. Hij heeft geen nieuwe ideeën opgedaan in de periode, die daarvoor het meest geschikt is.

Een aantal abonnees van ons blad laat zich „Nederlandse Gedachten" nasturen naar het **vakantie-adres** (dit laatste moet er natuurlijk duidelijk bij vermeld worden, anders denkt onze administratie dat u verhuisd bent). Dat zijn uiteraard de trouwste lezers van ons blad. Zij zullen eveneens ervaren, dat de lectuur ervan in een andere omgeving veel frisser op de geest inwerkt. Dat het blad - om het zo eens te zeggen - nog meer onmisbaar is geworden. Dan blijkt welk een rijk bezit een partij in zo'n **wekelijks** contact heeft Wij moesten met elkaar wat beter dóór hebben, welke kansen de christelijke politiek hierdoor krijgt. Vooral bij geestverwanten, die het blad ook eigenlijk geregeld zouden moeten lezen. In uw vakantie-omgeving treft u andere mensen, u spreekt met hen vaak ook over andere dingen dan met de personen op uw werkterrein.

Het zou goed zijn indien wij allemaal juist in deze maanden, op de stranden, in bos en duinen en waar dan ook eens een goed woord voor ons blad lieten vallen. Je zou het moeten kunnen merken, dat de partij juist dan een groot aantal extra propagandisten bezit. Je zou dat bijvoorbeeld moeten kunnen merken aan het zich aanmelden van nieuwe abonnees, die kennelijk gewonnen zijn door personen, die in een andere hoek van ons land wonen. Zij hebben elkaar dan onder ideale omstandigheden ontmoet en kennelijk over de zaak van de christelijke politiek met elkaar gepraat. **Met meer wil de partij u niet lastig vallen tijdens uw vakantie, dan alleen met dit: denk en praat eens in uw tijdelijk verblijf over ons blad en de zaak die het dienen wil.** Wellicht verrijkt u zo blijvend het leven van een geestverwant, die dacht dat hij toevallig passeerde.

DAMES ACTIVITEITEN

IN de loop van 1960 en 1961 hebben reeds verscheidene Kamercentrales een dames-comité gevormd, die de overige a.r. vrouwen in hun stad, streek of provincie moesten activeren. Als ondersteuning van die arbeid is onlangs het „Receptenboek voor A.R. politiek" verschenen (opgesteld door een vrouw voor onze vrouwen).

Het **zichtbaar** resultaat van die voorbereidende arbeid was dan meestal een grote vrouwen bijeenkomst, die als het ware het startschot voor nog meer en andere bezigheden inhield. Men weet hoe ARVA in Friesland reeds circa 900 vrouwen als lid voor de partij gewonnen heeft. Dat is tot dusver de top-score.

Ook in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Gelderland, Groningen en Overijsel werden reeds grote bijeenkomsten belegd onder auspiciën van resp. de centrale besturen en de provinciale comités. Na deze vakantie geschiedt dit eveneens in **Drente,** waar veel a.r. dames op 28 september een dag in Assen bijeen zullen zijn. In diezelfde maand, aldus vernam ik met vreugde, zal de Kamercentrale **Dordrecht** Rotterdam de vergaderplaats doen zijn van een groot aantal dames uit de zuidelijke delen van Zuid-Holland. Natuurlijk zal er „ter harer tijd" nog veel meer over die bijeenkomst in onze rubriek worden gepubliceerd. Ik geef deze goede nieuwtjes toch nu alvast maar door, want het kan een suggestie zijn voor andere centrale besturen. **Een idee waarover juist door de a.s. initiatiefnemers of -neemsters in hun vakantie eens vruchtbaar gepeinsd kan worden . . .**

Sl.

Het verslag van de Rekenkamer

IEDER jaar brengt de Algemene Rekenkamer een verslag uit over haar werkzaamheden, dat door de Minister van Financiën, daartoe gemachtigd door de Koningin, ter kennis wordt gebracht van de Staten-Generaal. En zo wordt het dan als een van de Kamerstukken gedrukt. Op 28 maart van dit jaar was het verslag gereed. Op 15 juni zond minister Zijlsta het verslag, met aantekeningen van de ministers, naar de voorzitter van de Tweede Kamer. En een maand later was het verslag van 91 foliobladzijden in druk verschenen.

Het is ieder jaar een leerzaam stuk. Een documentatie van het onwaardeerbare nut van deze grondwettelijke instelling. Het is soms ook min of meer sensationele lectuur. Enkele jaren geleden, toen er naar het woord van prof. Schermerhorn nog met geld werd gesmèten, publiceerden wij in verslagartikelen voorbeelden van die smijterij. Maar een lezer verzocht ons er mee op te houden, want het vertrouwen in ons staatbestel wordt er door ondermijnd en er komt verbittering onder het volk. Men kan het ook anders zien: het publiceren van alle gemors, ondoelmatigheid en onrechtmatigheid is een bescherming tegen allerlei kwaad. In een dictatoriaal geregeerde staat is een onafhankelijke rekenkamer, die alle departementen controleert en alle fouten in de openbaarheid brengt, ondenkbaar.

Nu bevat het verslag méér dan een relaas van fouten. Ook verbeteringen in het beheer en doeltreffende bezuinigingen worden gereleveerd. En daarbij ijvert de Algemene Rekenkamer bijzonder voor d u i d e l i j k h e i d. Alles moet worden geboekt onder het juiste hoofd en voor het juiste jaar. Op dat punt is er een scherpe waakzaamheid. Wij weten, welk een ellende het kwaad van de „verschrijvingen" heeft aangericht. Het allereerste b e g i n van dit kwaad is het boeken onder het verkeerde jaar. En de Rekenkamer let daar zeer nauwgezet op.

IN dit artikel willen wij de lezers niet vermaken met of ergeren door verhalen over „malle gevallen". Maar twee zéér belangrijke zaken hebben onzer bijzondere aandacht gehad.

De eerste betreft het Landbouw-Egalisatiefonds. Daarover vermeldt de Rekenkamer: Volgens de rekening van het Landbouw-Egalisatiefonds over het dienstjaar 1958 bedroeg het totaal der ontvangsten ruim 10 miljoen en het totaal der uitgaven ruim 577 miljoen. De Kamer wenst er op te wijzen, dat de w e r k e l i j k e ontvangsten hebben bedragen 144 miljoen en de werkelijke uitgaven 703 miljoen, terwijl bovendien nog 7 miljoen is gereserveerd. Men had eenvoudig in de rekening niet opgenomen de inkomsten en uitgaven, voortvloeiend uit de heffingsbeschikking suikerbieten 1957 en de Bijdragen-beschikking suikerbietenoogst 1957. De Rekenkamer deelde aan de Minister mede, dat zij de rekening van het Landbouw-Egalisatiefonds niet zou kunnen goedkeuren, tenzij alsnog verantwoording geschiedde. De Minister beloofde het en zo kwam de zaak in orde. Maar de Rekenkamer had méér kritiek op dit fonds: over de dienstjaar-aanwijzingen, de wijze van verantwoording, de controle op voorraden en — h e t o n t t r e k k e n v a n u i t g a v e n a a n d e c o n t r o l e v a n d e b e g r o t i n g s w e t g e v e r. Die opmerkingen zijn nu sedert eind 1960 in studie bij het departement.

Hier zitten verschillende bedenkelijke dingen in. Maar het komt allemaal op hetzelfde neer. Het betreft een apart fonds, onder een eigen beheer, al gaat het over Rijksgelden. Dit aparte fonds dat brengt altijd gevaren mee. Er zijn brave en zuinige huismoeders, die altijd een doosje of potje hebben, om iets apart te houden, apart te sparen, een aparte, soms verrassende bestemming te geven. En eenmaal komt haar man het te weten en dat is de dag van haar glorie. Dat had haar man niet gedacht en — haar man prijst haar. Maar deze huisvrouw kan en mag geen navolging vinden bij Rijksfondsen, waar men ook zo graag met een apart potje of met een stille reserve werkt.

NIEMAND mene, dat die laatste opmerking alleen op het Landbouw-Egalisatiefonds staat. Het is een algemeen verschijnsel. Laboratoria en instituten, die werken met rijksgelden, zijn er telkens op uit en aan de Rijksuniversiteiten blijkt een scherpe controle nodig om te zorgen, dat de inkomsten niet in bepaalde „potjes" of fondsen blijven hangen, maar aan het Rijk worden afgedragen.

EN hier komt een tweede opmerking bij.

Sommige departementen zijn heel erg gecharmeerd op „stichtingen". Een stichting, het is sinds lang bekend, is een zéér ondemocratische instelling. Oorspronkelijk hadden zulke stichtingen het beheer over een hofje of een weeshuis. Het stichtingsbestuur was een college van regenten. De portretten hangen in het Frans Halsmuseum. Maar tegenwoordig groeit het aantal stichtingen met de dag. Er is een project om onder leiding en door studie van landbouwdeskundigen te komen tot stalverbeteringen. Natuurlijk moet „financiën" er voor zorgen, dat de middelen er komen. Nergens wordt zoveel aan research en voorlichting gedaan op staatskosten dan bij de landbouw.

De stalverbetering ressorteerde uiteraard onder een stichting. De Stichting Instituut voor Landbouwtechniek en Rationalisatie. Maar de stalverbetering is zo'n belangrijk project, dat er een nieuwe stichting mee wordt belast, de Stichting Instituut voor Landbouwbedrijfsgebouwen. De Minister en de Rekenkamer hebben heel wat moeite gehad over de manier, waarop dit alles wordt gefinancierd. Dat de staat betalen moet, staat vast. Het is een geruststelling, dat de Rekenkamer er voor zorgt, dat dit feit duidelijk en op de juiste plaats aan het licht treedt.

WAT is eigenlijk een stichting? Wij kunnen er vier dingen van zeggen: 1e een stichting wordt in het leven geroepen bij notariële akte; 2e de stichting begint met een s t i c h t i n g s k a p i t a a l, dat door het stichtingsbestuur moet worden beheerd; 3e dat kapitaal moet voor een b e p a a l d d o e l worden beheerd; 4e de stichting maakt geen winst.

Nu is dat kapitaat allemaal gekheid. Landbouw roept allerlei stichtingen in het leven en stelt het stichtingskapitaal beschikbaar. Honderd gulden per stichting. En de inkomsten van de stichting bestaan volgens de notariële akte uit: 1e rente van het stichtingskapitaal; 2e subsidies, enz. De rente van het kapitaal is bijvoorbeeld 4 gulden, de jaarlijkse subsidie bijvoorbeeld 4 miljoen gulden. De stichting is niets dan het verlengstuk van het departement. En het stichtingskapitaal komt uit de subsidies van het eerste jaar . . . . . Dat vond de Rekenkamer toch niet elegant.

Wij menen, dat we met al die stichtingen maar eens wat voorzichtiger moeten worden. Het dreigen allemaal aparte segmenten te worden, met een eigen bestaan. Waardoor alles onoverzichtelijker wordt. En — een stichtingsbestuur heeft de neiging, om royaal te leven, als het toch uit de subsidie komt.

* * * Gelijke kansen

Wars tegen de innerlijke gesteldheid van de meeste Amerikanen in, hebben de Verenigde Staten de K.L.M. in feite geweigerd gelijke luchtvaartkansen te geven. Het is waar dat landingsrechten te Los Angelos ook aan andere naties zoals India, Engeland, Italië, Japan en de Skandinavische landen werden onthouden. Al wordt daardoor het verwijt ontzenuwd, dat speciaal de kleine landen het slachtoffer van deze discriminatie zijn, erg veel hebben de K.L.M., de S.A.S. en al die andere luchtvaartmaatschappijen daar niet aan. Uiteindelijk worden echter de luchtpassagiers er de dupe van, want hun wordt het recht van keuze ontnomen. In de geschiedenis hebben wij het meer zien gebeuren, dat machtige landen het beginsel van gelijke kansen niet durfden toe te passen. De strijd van Hugo de Groot voor de vrije zee en de Act of Navigation tonen aan, dat er niets nieuws onder de zon is. Maar de zee is vrij geworden en dat is bepaald niet in de eerste plaats aan de Engelsen te danken. Beter dan zich er in te verkneuteren, dat zij nu ook (lucht)-koekjes van eigen deeg krijgen, is het met hen gezamenlijk de Amerikanen er op te blijven wijzen, dat hun gedragslijn niet alleen tegen door ervaring wijzer geworden Europese naties ingaat, doch dat dit beleid ook in het eigen free-enterprise-vlees snijdt.

Wellicht is de grote publiciteit, die opnieuw rondom de (alweer) mislukte onderhandelingen de kop heeft opgestoken, een goed medicijn tegen de kwaal waaraan de Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen lijden. Hierin ligt een kans dat de publieke opinie in de Verenigde Staten hen zelf dit medicijn gaat toedienen. Een beter middel is er naar onze mening niet. Het Amerikaanse volk heeft in deze eeuw te veel zonen in de strijd tegen tirannie en onrecht verloren, dan dat het zich door deze belangengroepen het etiket van bekrompenheid mag laten opdrukken.

N.V. Houthandel
v.h. J. Tulp & Zonen
EDE
Hout - Triplex - Board
Eternitprodukten

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

N.V. REDERIJ &
HARINGHANDEL
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

* * *Ideaal verwerkelijkt?*

Soms bevatten de economische pagina's van dagbladen belangrijk nieuws over typisch politieke idealen. Omdat deze pagina's niet het meest gelezen worden, is het goed hier op één van die berichten te wijzen. De Europese Commissie, het uitvoerend orgaan van de Euromarkt, heeft n.l. voorgesteld een stabilisatie-fonds voor Afrikaanse produkten in het leven te roepen. Wat betekent dat?

Zoals reeds eerder in ons blad werd geschreven, bestaat er in vele Afrikaanse staten geneigdheid zich economisch *met Europa te associëren.* Met bekwame spoed heeft de Europese Commissie daarvoor nieuwe plannen uitgewerkt. Het gaat hierbij om een dringende en belangrijke kwestie. D r i n g e n d, omdat de huidige regeling met de voorheen afhankelijke Afrikaanse gebieden per 1 januari 1963 afloopt en dus op die datum een nieuwe voorziening met deze pas onafhankelijk geworden naties moet worden getroffen. B e l a n g r i j k is deze zaak omdat zij de basis kan vormen van een nieuwe blijvende relatie tussen Afrika en Europa.

Over dat Eurafrikaanse perspectief schreven wij reeds. In de strijd tegen het communisme kan dit perspectief niet anders dan zeer moedgevend zijn.

Reeds op haar congres in 1960 te Parijs gehouden, heeft de Internationale Unie van Christen Democraten (N.E.I.) op dit alles gewezen. De Unie, waaraan ook onze partij deelneemt, wees er tevens op, dat samenwerking met deze gebieden op de voor hen meest eervolle wijze kan geschieden indien Europa (de grote grondstoffenklant) aan Afrika (een grote grondstoffenproducent) een stabiele prijs voor zijn grondstoffen zou garanderen. Dit zelf verdiende geld en de zekerheid omtrent de in de naaste toekomst te maken prijzen, zou voor de Afrikaanse landen een steun in de rug zijn en een stimulans voor het opzetten van begrotingen, aan de hand waarvan zij de verdere ontwikkeling van hun gebieden gaan financieren.

Het zou niet minder dan de verwezenlijking van een christen-democratisch ideaal zijn, indien het voorstel van de E.E.G.-Commissie tot oprichting van het voorgestelde g e m e e n s c h a p p e l i j k p r o d u k t i e f o n d s met spoed zou worden aanvaard en verwerkelijkt. Wij leven snel, de communistische „concurrent" (in meer dan alleen economisch opzicht) ligt op de loer. Afrika is thans bereid de Westerse hand te aanvaarden. Laten wij die toesteken voordat de fluwelen handschoen, die de rode klauw verhult, toetast.

* * *Veenendaal*

Door een misverstand is een bericht over de installatie van de nieuwe burgemeester van Veenendaal niet eerder in ons blad opgenomen. Veenendaal en mr. dr. J. Hazenberg zullen ons wellicht willen excuseren, dat Nederlandse Gedachten deze gebeurtenis wat laat in het licht van de publiciteit zet. In een snel opkomende, sterk geïndustrialiseerde gemeente met bijna 25000 inwoners als Veenendaal, wordt heel wat van de eerste burger gevraagd en verwacht. De jaren, waarin Mr. Hazenberg als wethouder en laatstelijk als waarnemend burgemeester Wassenaar diende, zijn voor dit zware ambt aan de zuidelijke zoom van het Sticht ongetwijfeld een goede voorbereiding geweest. In meer dan één opzicht zal in deze dynamische plaats het beleid van de nieuwe a.r. magistraat nauwlettend worden gevolgd.

Wij hopen dat eens getuigd kan worden dat, zoals een da(a)l en een berg bij elkaar horen, ook deze gemeente en haar burgemeester een eenheid vormen, die de gehele bevolking ten goede komt. Aan het begin van dit samengaan willen wij aan onze beste wensen en verwachtingen uiting geven.

DEPOSITO-
BANKBOEKJES
3¾%
Folder op aanvraag verkrijgbaar
ZUIDHOLLANDSE BANK N.V.
Rotterdam, Schiekade 73, tel. 82835
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955
A'dam, Herengr. 571, tel. 221182

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

* (Te) emotioneel debat over spijtoptanten

* Kamer akkoord met derde T.H.

MINISTER Cals van O. K. & W. had één wetsontwerp ingediend hetwelk twee zaken tegelijk wilde regelen. Allereerst werd de vraag of een derde technische hogeschool (naast Delft en Eindhoven) in ons land noodzakelijk was positief beantwoord. Daarnaast bevatte het ontwerp het voorstel de mogelijkheid te openen aan de bestaande economische scholen (Rotterdam en Tilburg) een juridische faculteit op te richten.

Welke bedoelingen Minister Cals mocht hebben gehad deze beide geheel verschillende zaken in één wetsontwerp te regelen, de Kamer heeft bereikt dat het tweede onderwerp werd geschrapt. Een grote meerderheid meende dat Minister Cals ten onrechte vooruitgelopen was op de discussie die nog moest worden gevoerd over de reeds ingediende (maar nog niet behandelde) nota inzake de uitbreiding van het wetenschappelijke onderwijs.

Prof. Versteeg (A.R.) meende dat schrapping bovendien gewenst was omdat de uitbreiding van „Rotterdam" en „Tilburg" in het laatste geval evenwichtiger kon worden beoordeeld in verband met het verlangen van Leiden om uitbreiding met een economische faculteit naast de vraag of wellicht de koopmansstad Rotterdam een volledige Universiteit moest bezitten.

Minister Cals zwichtte voor deze aandrang. Hij vond (terecht) deze zaak niet zo dringend dat ze geen uitstel kon lijden. Toch hield hij een slag om de arm: als de Kamer zijn nota niet tijdig behandelen zou, is hij voornemens tussentijds met een nieuwe wetswijziging te komen.

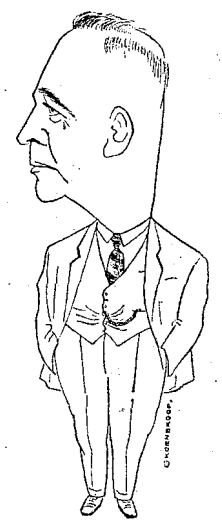

Prof. Versteeg

Ja of nee

HET voorstel een derde technische hogeschool te creëren had in het algemeen de instemming van de Kamer. **Prof. Korteweg (V.V.D.)** echter wilde b.v. de ontwikkeling van de T.H. te Eindhoven afwachten. Anderen meenden dat de Minister te veel haast wilde zetten achter de openingsdatum van de T.H.

Prof. Versteeg A.R.) betoogde niet ten onrechte dat een zo spoedige opening problemen zou opwerpen met betrekking tot de bezetting van man- (en vrouw-) kracht aan deze hogeschool. Meerdere bestaande universiteiten en hogescholen kampen nu al met een zeker gebrek aan wetenschappelijke stafambtenaren. Overigens was hij van oordeel dat de praktijk maar moet uitwijzen of de door de minister gewenste openingsdatum (1963) inderdaad haalbaar is. Brokken zullen eigenlijk **niet kunnen** worden gemaakt, ook al wordt de openingsdatum 1963 overschreden. De liberale spreekster Mw. Kuiper-Struyk tilde aan het jaartal 1963 vrij zwaar. Eerst in 1970 zou moeten worden gestart omdat de praktijk zou uitwijzen dat een vroeger tijdstip onmogelijk was. Naar haar oordeel was niet eerder een verantwoorde wetenschappelijke staf compleet te krijgen.

De minister van O. K. & W. was echter zeer positief. De nieuwe T.H. moet in 1963 met de propaedeuse kunnen beginnen.

Er is zoveel vraag naar academisch gevormde technici dat het onverantwoord is nog langer uitstel te bepleiten. Op zeer korte termijn zal het aanbod van technici moeten worden vergroot. De huidige technische ontwikkeling laat geen andere mogelijkheid open. Wil Nederland bij blijven op technisch gebied dan moet het technische talent worden geactiveerd.

Een nieuwe hogeschool is ook daarom noodzakelijk, omdat Delft de aankomende jongelui niet meer kan verwerken.

Nu reeds zijn er ruim 1200 eerste jaars studenten, zodat decentralisatie de aangewezen weg is.

Enschede wint

DE Kamer had keus voldoende als het ging om de vraag waar de nieuwe hogeschool moest worden gesticht. Arnhem, Deventer, Zwolle en Enschede hadden zich gemeld. De ene gemeente meende nog aantrekkelijker te zijn dan de andere. Tenslotte is men met Enschede als vestigingsplaats akkoord gegaan. Prof. Versteeg (a.r.) meende dat indien al de voor- en nadelen werden overwogen het industriecentrum van Twente-Enschede, in de gegeven omstandigheden de meest logische en verantwoorde plaats zou zijn. Al wilde hij zich wel realiseren dat er meerdere argumenten voor de overige plaatsen waren aan te voeren. Het feit dat de provincie Overijsel zelf aan Enschede de voorkeur gaf, heeft uiteraard een bijzondere betekenis.

Dr. Tilanus meende voor een voldongen feit te staan. Immers Enschede was reeds met de voorbereidingen begonnen waardoor de Staten Generaal eigenlijk wel gedwongen waren de keus op Enschede te laten vallen. Minister Cals toonde aan dat deze activiteiten van Enschede geheel en al buiten hem en zijn departement waren omgegaan. Enschede is op eigen risico aan het werk gegaan zodat het argument van Dr. Tilanus beslist geen gewicht in de schaal mocht leggen.

Nu de beslissing echter ten gunste van Enschede is gevallen, — kosten dezes 150 miljoen aan investeringen en 20 à 25 miljoen per jaar aan exploitatiekosten — zijn die vóór-activiteiten van Enschede een extra stimulans voor een snelle realisatie.

Troost voor Rotterdam

DE Rotterdamse liberale afgevaardigde, Mw. Kuiper-Struyck, heeft — het bloed kruipt waar het niet gaan kan — een dringend pleidooi gehouden voor een universiteit voor haar eigen stad. Minister Cals kon haar niet de belofte meegeven dat aan dit verlangen binnen een jaar of tien kon worden voldaan. Maar, verzekerde hij, in 1956 had ik niet gedacht dat de derde Technische Hogeschool reeds in 1963 zou kunnen worden gerealiseerd. Ik speelde toen met de gedachte dat dit ideaal over 20 jaar eerst zou zijn te verwezenlijken. Wie weet of dit ook niet voor Rotterdam mogelijk is.

Slordig

DE Minister kwam aan de wensen van de Kamer tegemoet: de toevoeging van een juridische faculteit aan de economische hogescholen zou thans worden geschrapt. Een nota van wijzigingen werd daartoe ingediend. Maar, hoewel de minister van te voren op de hoogte was van dit gevoelen van de Kamer, was aan deze nota van wijzigingen onvoldoende aandacht besteed. Weliswaar werden de verschillende artikelen geschrapt, doch overigens was aan het juridische kleed waarin het ontwerp van wet was gevat, geen aandacht geschonken. **Pater Stokman (K.V.P.)** heeft de minister op deze fouten moeten wijzen, waaraan de bewindsman haastig gehoor gaf.

Spijtoptanten

BIJ de soevereiniteitsoverdracht aan de (vroegere) Verenigde Staten van Indonesië waren er in Indonesië Nederlandse stamgenoten die op grond van de toezeggingen van Soekarno en de zijnen, besloten hebben, daar te blijven als Indonesiërs (zij „opteerden" voor Indonesië). De Indonesische regering heeft door haar vijandige houding bewerkt dat deze Nederlandse stamgenoten spijt kregen van hun opteren, vandaar de naam spijtoptanten.

Jaar in jaar uit is in de Kamer gepleit deze mensen snel en in grote aantallen naar Nederland te brengen, waar hun een veilige toekomst kon worden geboden. Het **Kabinet-Drees** heeft dit binnenkomen mondjesmaat toegelaten. Het **Kabinet-De Quay daarentegen** is hierin veel ruimer en veel soepeler geweest. Uit de door **Minister Beerman** gegeven cijfers bleek dit duidelijk.

Toch was een deel der kamer zeer ontevreden; met een zekere felheid werd Minister Beerman (CHU) verweten dat hij, niettegenstaande zijn toezeggingen, nog steeds bleef milimeteren. **Mr. van Doorn,** de KVP-voorzitter, tevens voorzitter van de KRO, was van mening dat van verruiming niets terecht gekomen was.

Als de kamer Minister Beerman zijn gang liet gaan, zou de Kamer voor dit beleid mede verantwoordelijk zijn, waarvoor Mr. van Doorn niets voelde. Hij vond dat het risico dat er mogelijk nu en dan iemand wordt toegelaten die achteraf bezien beter in Indonesië had kunnen blijven, maar op de koop toe moest worden genomen.

Mej. Ten Broecke Hoekstra (VVD) was feller van toon. Het was eenvoudig onaanvaardbaar en volkomen onverantwoord de duizenden aanvragen nog één dag langer af te handelen op de huidige wijze.

Nederland is altijd een toevluchtsoord geweest voor in nood verkerende mensen, maar dit moet toch zeker worden waargemaakt tegenover eigen stamgenoten.

Mr. van Doorn ging zo ver dat hij (voor de minister nog geantwoord had) met een motie dreigde die, daarvan was hij van te voren reeds zeker, de steun van praktisch de gehele Kamer zou krijgen, als de Minister geen bevredigende toezegging zou doen.

Dr. Meulink (AR) was voorshands van mening, op grond van de hem bekende feiten, dat de regering verbijsterend hard en onwrikbaar was.

Het beleid moet meer rekening houden met de omstandigheid dat de mensen, waar het om gaat Nederlanders zijn, inplaats van er de nadruk op te leggen of er wel voldoende mogelijkheden van toepassing hier te lande zullen zijn.

Dr. Meulink

Hij was er wel verheugd over dat het aantal (onder het kabinet-Drees 1000 personen slechts) was gegroeid tot 2400, maar de nog steeds wachtenden (naar schatting 12000 mensen) mogen niet in grotere ellende worden gebracht. De regering moet niet alleen economische overwegingen laten gelden, maar veel meer de factor van de menselijke nood laten wegen. „Zet de deur voor spijtoptanten wijd open", aldus eindigde de heer Meulink.

De heer Daams (PvdA) was zo verstandig alle nadruk te leggen op het beleid van dit kabinet. Daarmee immers behoefde hij slechts te zwijgen over de inderdaad krenterige politiek van de kabinetten onder leiding van zijn partijgenoot Dr. Drees.

Hij ging zo ver met zijn kritiek dat hij dit beleid onmenselijk noemde. Het beleid was in zijn ogen daarom

• *Vervolg op pag. 6*

Vertrouwensadressen voor eigen kring

in het Westland

Bestel bij Van der Wel

Meststoffen — Gereedschappen — Bestrijdingsmiddelen — Verpakkingsartikelen
PRIMA KWALITEIT — SNELLE LEVERING
Geestweg 36 — Naaldwijk — Telefoon 01740-5549

DE LIER TEL 2213 NAALDWIJK 4163 **Dekker** DELFT: MARKT 49 TEL. 23762 DEN HAAG JEEKL. 366 TEL. 632311
VOOR: TRICOTAGES - LINGERIE EN KOUSEN

UW DAGELIJKS BROOD
is en blijft
BAKKERIJ VAN WIJNGAARDEN
Tevens ruime sortering chocolade en suikerwerken
EMMASTRAAT 3 — NAALDWIJK
Telefoon 4649

GRONDONTSMETTING
Speciaal met Chloorpicrine
Zuiveringsslib Compost A b P
Potgrond A b P
L. M. VERMEER
Naaldwijk - 's-Gravenzandseweg 2 - Tel. 01740-4787

H. HORTENSIUS & ZOON
METSELAARS EN AANNEMERS
Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden
nieuwbouw, verbouw, betonwerk en verdere reparatie
STOKDIJKKADE 100 — NAALDWIJK
Telefoon 01740-4808

Moderne DAMES- en HEREN-RINGEN
VAN LOENEN
HORLOGERIE GOUD ZILVER
HERENSTR. 12 A
TEL: 4426-01740
NAALDWIJK

DRUKKERIJ PAPIERHANDEL **DE OLDEHOVE**
J. VAN ESSEN
Naaldwijk - Postbus 23 Telefoon 01740-4056
Uw drukker voor HANDEL en INDUSTRIE
Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste.
Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostyle papier enz.

Soest - Soestdijk

D. G. REESINK
Timmer-, Metsel- en Onderhoudswerken
Bouwbedrijf
TALMALAAN 12 — TELEFOON 2401

HILVERSUM

Drukkerij „Excelsior" - Hilversum n.v.
Herenstraat 8 - Hilversum - Telefoon 0 2950 - 4 86 38
Handelsdrukwerk
voor alle doeleinden.

Geeft dit blad door!

Een week WERELDNIEUWS *in vogelvlucht*

• De nabeschouwingen over **Rus**lands besluit zijn oorlogsbegroting met 12 miljard gulden te verhogen, hebben deze week vele kolommen gevuld. Hoewel dit bedrag 6 maal zo groot is als het gehele Nederlandse defensiebedrag (dat onze brave pacifisten zo zinloos vinden), is de Westerse vastbeslotenheid hierdoor niet als sneeuw voor de zon weggesmolten. Chroestjew zal, zo hij dit in Wenen al niet deed, hiervan goede nota hebben genomen. Afgezien van de onbetrouwbaarheid van Russische cijfers, is bovendien nog niet duidelijk of dit communistische dreigement naar het Westen niet in werkelijkheid voor Rood-China bestemd is, dan wel of het de afgevaardigden op het partij-congres in oktober alvast onder de indruk van Chroestjew's waakzaamheid moet brengen.

In de door Chroestjew aangekondigde wedloop om de levensstandaard van het Westen te overtreffen, zal hij hierdoor ongetwijfeld ook naar het inzicht van het Russsiche volk, zijn pas wel wat moeten inhouden. In een zich „liberaliserende" samenleving is dit geen populaire ontwikkeling.

• **Amerika** heeft besloten zijn militaire kracht aan een onderzoek te onderwerpen. President Kennedy heeft hiermee een antwoord op Chroestjew's dreiging gevonden, dat in wezen weliswaar hetzelfde inhoudt, doch naar de vorm minder uitdagend is dan het irriterende tegen elkaar opbieden met getallen. Vermindering van de Amerikaanse strijdkrachten in Europa lijkt bij deze ontwikkeling wel uitgesloten.

De nota's die de Westelijke grote Drie deze week aan Rusland hebben gezonden onderstreepte hun eensgezindheid en vastberadenheid.

• Het besluit van **Generaal De Gaulle** om meer dan één divisie uit Algiers naar het moederland over te brengen, bewijst dat het hem ernst is èn met zijn aandeel in Europa's beveiliging èn met het tonen van goede wil ten opzichte van de hernieuwde onderhandelingen tussen Frankrijk en de F.L.N.

• **West-Berlijn,** het woord dat bij velen weer vrees voor de naaste toekomst oproept, was ook de spil, waarom de West-Duitse staatslieden hun redevoeringen deze week lieten draaien. Hoopgevende uitlatingen, mogen wij wel zeggen, want niet zozeer vrees voor Russische militaire agressie, als wel angst voor gebrek aan West-Duitse zelfbeheersing ten opzichte van de te verwachten Oost-Duitse controleurs op de toegangswegen naar West-Berlijn, met alle gevolgen van dien voor de vrede, is een kern van het Berlijnse vraagstuk. Adenauer heeft dit geproefd en liet zich gematigd uit, terwijl zelfs zijn militante minister van defensie, Strauss, niet een gewapend optreden aanbeval, doch in een economische blokkade van Oost-Duitsland het beste middel zag.

Nu West-Duitsland nogal op beduidende wijze handel met Oost-Duitsland drijft (ook een vorm van erkenning!), valt inderdaad niet in te zien waarom de beide Duitslanden elkaar op dit front niet het eerst zouden ontmoeten.

• Een nieuw vakantie-spelletje (bij slecht weer ook binnenskamers te spelen) zou kunnen zijn het vinden van de plaats waar **Engeland** zich thans ergens tussen zijn Gemenebest en de E.E.G. bevindt. McMillans drie afgezanten, Duncan Sandys, Thorneycroft en Heath zijn zo ongeveer van hun (afscheids?)reizen naar alle Gemenebestgebieden teruggevlogen naar de duiventil van de premier, waarbuiten men de balans als het ware kon horen opmaken. Canada en Australië lijken het ergst tegen Engelands toetreden tot de E.E.G., gekant te zijn. De moeilijke Engelse economische positie die deze week bekend werd, zal bij het „knopen tellen" wel een even hartig woordje meespreken als de vooral voor zichzelf bezorgde dominions.

• Dat Europa behalve nieuwe zorgen ook nog oude wonden kent, bewees het tumult in **Zuid-Tirol**. Het is beschamend voor ons wereldeel, dat het dit deel van de afrekening uit de Eerste Wereldoorlog opnieuw gepresenteerd krijgt. Oostenrijk noch Italië gaan daarbij vrijuit. Als het zelfbeschikkingsrecht wel voor de Papoea's en de Kongolezen, maar niet voor de Zuid-Tirolers mogelijk is (al is nog niet duidelijk gemaakt waarom voor dit laatste volk een uitzondering gelden moet), dan zou een oplossing als die, welke aan de tragedie op Cyprus een einde maakte en in ieder geval een vorm van autonomie bereikbaar moeten wezen.

Yo-Yo

Gevaarlijk spel langs de afgrond
N.Y. Herald Tribune

BOEKEN en periodieken

Homiletica en Biblica, 19e Jaargang no. 6, 20e Jaargang no. 1 (januari 1961). Uitgever: v. Keulen N.V., Den Haag. Abonnementsprijs per jaar *f* 7.50.

De redactie en medewerkers van dit zo keurig uitgegeven tijdschrift voor theologen, bestaat uit predikanten en professoren van kerken van verschillende denominatie. Sinds vorig jaar het aanmerkelijk verbeterd en uitgebreid. Gevolg is geweest: een grote toename van het aantal abonnees.

Zeer begrijpelijk. Belangrijke boeken op theologisch terrein worden in elk nummer besproken. Preek-schetsen zijn opgenomen, waaraan een dominee soms zeer veel heeft. Afscheidscolleges en aether-colleges worden soms afgedrukt. De rubriek „Wilde bloemen uit 's Heren wijngaard" is dikwijls zeer interessant. Me dunkt een predikant doet zichzelf „schade" aan, wanneer hij niet kennis neemt van de inhoud van dit tijdschrift. Zelfs gemeenteleden met een sterk theologische belangstelling zullen door „Homiletica en Biblica" zich verrijkt gevoelen.

R.W. K. J.

• Afrekenen is in het **Frankrijk** van 1961 blijkbaar wel en snel mogelijk. Het doodvonnis bij verstek dat Jouhand maar ook ex-generaal Raoul Salan, de voormalige opperbevelhebber en stadhouder in Algerije, tegen zich uitgesproken zagen, duidt erop dat De Gaulle thans radicaal zijn zin doorzet. Zijn radiorede, waarbij hij Algerije opnieuw volledige soevereiniteit aanbood, hield meteen de doodsteek in voor „Frans Algerije", „Algerijns Algerije" en hoe al die andere (tactische) tussenvormen maar geheten mogen hebben. Het Franse verzetleger (OAS) maakt (onder leiding van Salan?) misschien nog wel heel wat slachtoffers en brokken, maar geen enkele kans meer.

• Afrekenen wil ook **Tunis**, dat de vlootbasis Bizerta uit Franse handen terug wil krijgen en deze stad daarom aan de landzijde blokkeert. Het gaat president Bourguiba echter vooral om een stuk Sahara. Nu een overeenkomst tussen Frankrijk en de FLN voor het grijpen schijnt, stuurt hij vrijwilligers die met de Tunesische vlag de Tunesische aanspraken moeten markeren.

Een wat wild avontuur, maar Bourguiba denkt waarschijnlijk: nu of nooit.

• **De pauselijke encycliek „Mater et Magistra"** (= moeder en lerares: de Kerk) zal in de toekomst wellicht op één lijn gesteld worden met die andere beroemde leerstukken op sociaal terrein: Rerum Novarum (van de nieuwe dingen) en Quadragesimo Anno (in het veertigste jaar). De jongste uitspraak van Paus Joannes XXIII handelt over vraagstukken, die de verdeling van het nationaal inkomen en de samenwerking met minder-ontwikkelde landen betreffen.

De politieke koers van onze roomskatholieke mede-christen-democraten bij deze vraagstukken zal voortaan door dit kompas bepaald worden. De protestantse lijn loopt op deze punten naar onze stellige overtuiging niet ver naast die koers. Aan vele socialiste is opnieuw een argument om de conservatieve inslag der confessionelen „bewijzen" ontvallen.

• Wellicht is de belangrijkste gebeurtenis van deze week de **Euro-top conferentie** te Bonn geweest. Het is vrijwel zeker dat er geen toegespitste tegenstelling Frankrijk—Nederland meer bestaat. De internationale situatie heeft de zes gedrongen naar een zo groot mogelijke mate van overeenstemming. Aan officiële verklaringen is eigen dat men er niet direct doorkan kijken. De Gaulle schijnt de bestaande Europese instellingen en het Europese Parlement thans wel in hun volle waarde te willen laten. Dat is winst. Ons land heeft ingestemd met regelmatig overleg tussen de premiers, de ministers van buitenlandse zaken en van cultuur (O. K. en W.). Men noemt dit al een voorspel op een **Europese politieke gemeenschap** (naast(?) de KSG, de EEG en de Euratom). De vraag of deze (vierde) gemeenschap in wezen veel verschilt van het door De Gaulle gewilde en door Nederland afgewezen politieke secretariaat (in Parijs en met De Gaulle als woordvoerder) is nog niet te beantwoorden. De toekomst moet leren of dit politieke „instituut" een stuk echte, supra-nationale integratie is of dat het bij de overige Europese organen achter blijft omdat de inter-gouvernementele opzet overheerst. In dat geval zou van vooruitgang nauwelijks kunnen worden gesproken. De „Europoort" is intussen voor Engeland weer wat wijder open gegaan omdat elk politiek beraad van de Zes zal worden gevolgd door een W(est) E(uropese) U(nie)-overleg waarvan ook Engeland deel uitmaakt. Voor Nederland, dat sterk aan Engelse deelname hecht, is dit een winstpunt. Ditmaal was ook het Benelux-samenspel zeer bevredigend.

BERLIJN

geen tweede München

IET geheel ten onrechte wordt Chroesjtsjef wel eens met Hitler vergeleken. De Russische premier viel onlangs op in zijn generaalsform. Dat was ter gelegenheid van de herdenking van het feit, dat ler's troepen twintig jaar geleden de Sowjetunie binnenvielen. De egenheid, die Chroesjtsjef had uitgekozen, de woorden, welke hij sprak de kleding, die hij droeg, zij hadden alle drie iets te maken met het bleem, dat met name de westelijke wereld zo sterk bezighoudt: de lijnse crisis. De gelegenheid stelde de Russische premier in staat, band te leggen tussen de agressieve houding, het agressieve karakter Hitler-Duitsland en het om atoomwapens vragende West-Duitsland, geen genoegen wenst te nemen met de naoorlogse situatie en Westlijn als een bruggehoofd in de Sowjetzone wenst te gebruiken. De rden, welke hij sprak moesten dienen om te verklaren, waarom juist de Berlijnse kwestie geregeld behoort te worden. En de kleding, die droeg was er om te onderstrepen dat hij er niet voor zal terugrikken, geweld met geweld te beantwoorden, als het Westen zich apenderhand zou verzetten tegen Russische of Oostduitse maatelen, welke een eind zouden kunnen maken aan de vrijheid van st-Berlijn. Maar niet alleen zijn generaalsuniform deed hem op Hitler ijken. Het was ook de geraffineerde en tegelijk onbeschaamde wijze, arop hij over vrede en het gebruiken van vreedzame middelen sprak even later zo terloops aankondigde, dat de demobilisatie in de Sowjete zou worden stopgezet en de defensiebegroting met een kwart zou den verhoogd. We hebben daar vorige week reeds in een ander band op gewezen.

INTIMIDATIE

TLER slaagde er tijdens de dertiger jaren in, de vroegere overwinnaars Duitsland zodanig te intimideren, hij half Europa kon bezetten, voorde Britten en de Fransen tot de oochelende ontdekking kwamen, zij bedrogen waren uitgekomen en de vrede voor onze tijd, die Chamain in München meende uit het te hebben gesleept, slechts een ijdige wapenstilstand was geweest, Hitler in staat stelde zijn misdaplannen uit te voeren. Hitler kon gang gaan, dank zij het onverantdelijke gedrag van Engeland en krijk, maar ook van de kleinere en als Nederland, België, Deneken en Noorwegen, die een voor door Hitler-Duitsland konden den opgeslokt, omdat zij meenden eutrale landen buiten de oorlog te nen blijven.

amberlain dacht in München vrede Hitler te kunnen sluiten, door choslowakije (daar ging het toen als losprijs aan te bieden. Maar bleef niet bij Tsjechoslowakije, net goed als het niet met Tsjechoslolije begonnen was. En toen einde-Polen aan de beurt was, schrokken eland en Frankrijk wakker en den zij in een oorlog gestort, die niet verwacht hadden en waar zij et geheel niet op voorbereid wa— een oorlog, die zij zonder de tscheepse hulp van de Verenigde en verloren zouden hebben.

VRIJHEID

hebben we met Chroesjtsjef te doen, die van Berlijn een tweede chen zou willen maken. Als de elijke mogendheden toegeven aan isen van de Russische premier lijkt ppervlakkig gezien niets bijzonders de hand te zijn. In 1938 werd Tsjelowakije voor het grootste deel gegeven aan het Duitse nationaalisme. Nu kan West-Berlijn een e stad" blijven en behoeft het ten alleen maar Oostduitse in ts van Russische controle op alle eer van en naar west-Berlijn te pteren. En dat is toch geen zaak er een derde wereldoorlog voor te eren. Inderdaad, als het zo was, dat de grootste dwaasheid zijn, die in de moderne geschiedenis gekt zou zijn.

aar zo liggen de zaken niet. In t-Berlijn staat met de vrijheid van twee en een half miljoen mensen van de gehele vrije wereld op het West-Berlijn is voor de vrije weeen symbool geweest — een symvan de door het communistische bedreigde vrijheid. Zou het Westhans capituleren en bedoeld stadsaan zijn lot overlaten, dan zou ijn een symbool blijven — maar zou er niet langer een van de vrijzijn, die door het Westen wordt edigd, maar van de overmacht van communistische blok, dat bezig is, ehele wereld aan zich te onderpen.

VERSCHIL

N er dus bepaalde punten van overeenkomst tussen het optreden van Chroesjtsjef en dat van Hitler en tussen München van 1938 en Berlijn anno 1961, er is gelukkig ook een opmerkelijk verschil. En dat is niet alleen het feit, dat Hitler waanzinnig was en dat de Russische premier dit bepaald niet is, ook al is hij nogal eens boven zijn theewater. Neen, het grote verschil met de dertiger jaren is, dat de Sowjetunie een gesloten front tegenover zich vindt, dat er niet aan denkt, zich te laten intimideren — dat bereid is om Berlijn een wereldoorlog te riskeren, omdat het weet, dat zulks de enige mogelijkheid is om hem te voorkomen. München voorkwam geen tweede wereldoorlog: die brak uit op het ogenblik, dat Hitler er zich voldoende op had voorbereid en toen hij — zoals al eerder gezegd — half Europa in de wacht had gesleept. En Hitler sloeg raak ook, want in luttele weken had hij vrijwel geheel Europa in zijn macht, ook al waren niet overal zijn troepen binnengevallen.

BLUNDERS

HET was tenslotte (naar de mens gesproken) aan de talrijke en ontzaglijke blunders van Hitler te danken, dat het nationaal-socialistische Duitsland (welks methoden het proces tegen Eichmann nog dagelijks in de droevigste bijzonderheden demonstreert) militair kon worden verslagen.

Dat was zo'n kleine twintig jaar geleden nog mogelijk, omdat een groot deel van de wereld nog voor oorlogsgeweld bespaard kon blijven en ook was gebleven. Maar die mogelijkheid bestaat thans niet meer. Als er nu een wereldbrand uitbreekt, zal vrijwel de gehele wereld in vuur en vlam staan en zal er voor de partij, die in het zeer korte stadium van de strijd het onderspit moet delven, geen kans meer hebben, zich van de opgelopen klappen te herstellen. Ook dat is een groot verschil met vroeger, waarmee het Westen rekening dient te houden. De militaire paraatheid moet zo hoog mogelijk als economisch verantwoord is, worden opgevoerd. We hebben in deze rubriek al vaker betoogd, dat we al in een strijd op leven en dood gewikkeld zijn, die van de geestelijke vrijheid of de geestelijke dood.

Als de Sowjetunie meent, die te kunnen winnen, peinst zij er niet over, een wereldoorlog te riskeren. En Chroesjtsjef is nog steeds van mening, dat hij dit gevecht zal winnen. Want — hoe paradoxaal het wellicht klinkt — West-Berlijn is er een voorbeeld van! Chroesjtsjef gelooft niet, dat het Westen om Berlijn een oorlog zal riskeren. Niet zozeer omdat hij de militaire kracht van de Verenigde Staten en hun bondgenoten onderschat. Bepaald niet. Maar wel omdat hij van oordeel is, dat de kapitalistische landen te slap, te zacht en te week zijn om een dergelijke vastberadenheid te kunnen opbrengen, als er het werkelijk op aan gaat komen.

VIERKANT

DIT laatste kan hij bepaald niet volhouden, als hij de nota's van de westelijke mogendheden (die hij in de afgelopen week ontvangen heeft) goed gelezen heeft. Alle drie hebben zij de Sowjetunie laten weten, dat zij met haar dreigementen tegen west-Berlijn de wereldvrede en de levens van miljoenen in gevaar brengt. Zij hebben de opvatting van Chroesjtsjef, dat hij de rechten van het Westen in de vroegere Duitse hoofdstad kan elimineren door een afzonderlijk vredesverdrag met het communistische regiem in de Sowjetzône van Duitsland (De Gaulle noemde het in zijn nota „de door de Sowjetunie aangestelde autoriteiten in een deel van Duitsland") vierkant van de hand gewezen. Wel zijn zij bereid, met de Sowjetunie te onderhandelen over de „onopgeloste Duitse problemen".

Mochten de Russen de crisis desondanks op de spits drijven, dan zou de internationale twist die uit de Russische eisen en stappen zou voortvloeien een zeer ernstig effect hebben op de vrede en veiligheid in de wereld en zou het leven en het welzijn van honderden miljoenen mensen in gevaar worden gebracht. Voor deze bedreiging van de wereldvrede moet — zo wordt in de nota's gezegd — de Sowjetunie voor de gehele mensheid de volle verantwoordelijkheid dragen. Resumerende zeggen de westelijke mogendheden, dat er geen reden voor een crisis over Berlijn bestaat. Zou zich toch een ernstige crisis ontwikkelen, dan is dit omdat de Sowjetunie tracht inbreuk te maken op de basisrechten van anderen.

ONDERMIJND

ER is dus sprake van een ernstige vastberadenheid aan de zijde van de westelijke landen, er is nog geen reden om op onze internationale lauweren te gaan rusten. Want de positie van het Westen dreigt ook van binnenuit ondermijnd te worden. Neem bijvoorbeeld de Britse Guardian, die de nota's aan Moskou over Berlijn „als brieven van advocaten volkomen bevredigend" vindt, maar van mening is, dat ze „als bijdrage aan de oplossing van een der moeilijkste problemen in de internationale betrekkingen iets te wensen overlaten". Het blad meent, dat het Westen zijn standpunt niet alleen op wettigheid kan baseren, maar ook met constructieve voorstellen moet komen.

Het blad gaat voort: „Er schijnt in Washington een apocalyptische fatalisme te heersen: overgave of bereidheid een atoomoorlog te voeren. Dit is, hoe men het ook beziet, waanzin. Men zou geen betere manier om het te verdelen en te verlammen kunnen vinden", zo meent de Guardian, „dan de volkeren van het Westen voor een dergelijke keus te plaatsen". De Berlijnse crisis kan tot een atoomoorlog leiden, wat men ook doet om dit te verhinderen, maar is het volgens het Britse blad „opperste waanzin om te stellen, dat het Westen zijn positie in Berlijn niet met niet-militaire middelen zou kunnen handhaven".

GEVAARLIJK

OP het eerste gezicht lijkt de Guardian enkele kernachtige en juiste dingen te zeggen. In werkelijkheid neemt het blad echter een houding aan, die zonder meer gevaarlijk moet worden genoemd, omdat het de vastberadenheid van het Westen belachelijk maakt, een atoomoorlog om Berlijn opperste waanzin noemt en een verkeerde indruk heeft van de positie, die het Westen in dit werelddrama inneemt. Wat dit laatste betreft: het blad neemt het Westen kwalijk, dat het geen constructieve voorstellen heeft gedaan om het Berlijnse probleem op te lossen en ook al geeft de Guardian toe, dat dit voornamelijk door toedoen van de Sowjetunie in de wereld is gekomen. Alleen al die toevoeging „voornamelijk" spreekt al boekdelen. Alsof het Westen er ook schuldig aan zou zijn! Het Westen heeft geen enkele reden, met constructieve voorstellen te komen. Als de Sowjetunie niet wil instemmen met een oplossing, die volgens de in 1945 gemaakte afspraken leidt tot de hereniging (in vrijheid) van Duitsland, moet de naoorlogse situatie in Berlijn worden gehandhaafd, met alle bezwaren, die er aan verbonden zijn. Het Westen moet bereid zijn, te onderhandelen. Maar daarbij mag zijn positie in Berlijn niet in het geding worden gebracht. Dan zou het in de kaart van Chroesjtsjef spelen.

dB.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

Een prettig stel vaklui!
willen u graag veilig verhuizen, wáár u ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden kilometers!
Bongers - Wageningen
Rijnhaven 10 - Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST N.V.
AMSTERDAM SINGEL 52-54

C. van der Kooij en Zoon
EMMASTRAAT 143-147 — VLAARDINGEN
TELEFOON (01898) 3561 en 6061
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegrondnoten.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerijgrondstoffen.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
Hofstraat 10 — Borculo — Telefoon 05457-561 *

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

C.V. J. H. van Leeuwen
Fabrikanten van rode en blauwe RIETVORSTEN en EINDVORSTEN:
HOLLANDSE PANNEN (handvorm)
en BIJPASSENDE VORSTEN (handvorm)
KOUDEKERKE AAN DEN RIJN Tel. K 1714—228 Tel. K 1720—2569

J. v. d. Linde
AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW
Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw Ned. Herv. Rusthuis te 's-H.-Arendskerke; Rusthuis Geref. kerk te Goes.
KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 3086—(01100)

D. MEIJER — AANNEMER
VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- en REPARATIEWERKEN
Handel in hout, teerprodukten en andere materialen. Telefoon 7690
Werkplaats Zuilhofstraat 2 - Tel. 7952
SASSENHEIM

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF
VAN OORD
Hoogstraat 73 a — Telefoon 444 — Werkendam
RIJSWERKEN, GRONDWERKEN, ASFALTWERKEN

Voor betere beton ... Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg
Bouwbedrijf te Zeist

Macostan
MACOTHERM
synthetische moffellak
voor de
metaalverwerkende industrie
N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN
EDE, Telefoon 2047 (08380)

⁘ Technisch Hoger Onderwijs ⁘ Spijtoptanten ⁘ Belastingambtenaren

• *Vervolg van pag. 3*

een nationale schande. Niettegenstaande de hier heersende woningnood konden er toch wel een 2500 gezinnen (12000 man ongeveer) onderdak worden gebracht.

Een stuk tragiek vond de C.H.U.-woordvoerder dit beleid. Deze geestverwant van de minister betwijfelde of dit beleid het christelijk geweten bevredigde. Hij meende overigens dat de Kamer er fout aan deed alleen zijn partijgenoten voor dit beleid verantwoordelijk te stellen. Minister Zijlstra moet het geld beschikbaar stellen, Minister Klompé was voor de overtocht verantwoordelijk, Minister Marijnen moest voor werk zorgen, en Minister Van Aartsen voor de nodige woningen. Al deze zaken zaten de heer Van de Wetering bijzonder hoog.

MINISTERIELE VERDEDIGING

WELKE kritiek men ook kon hebben, vast staat wel dat de Minister zijn beleid goed verdedigde. Evenwichtig, met grote kennis van zaken en menselijk. Sedert de soevereiniteitsoverdracht zijn ruim 265000 personen gerepatrieerd, waarvan het overgrote deel behoorde tot de Indo-europeanen. Via Minister Klompé zijn aan deze mensen 24.000 woningen toegekend, (hoewel vele mensen in Nederland geboren en getogen, in uiterst slechte woonomstandigheden leven) terwijl uit de schatkist ruim 350 miljoen gulden is betaald ten behoeve van deze repatrianten.

Hij betoogde dat aan de door de Kamer aangenomen motie wel degelijk uitvoering was gegeven. De tekst van de richtlijnen was weliswaar niet veranderd, maar wezenlijk was dit zeker het geval. Het toelatings-beleid gaat thans tot uiterste grenzen van de aanpassingsmogelijkheden. Gevallen van psychische nood worden thans evenzeer toegelaten. Ook de vraag of en zo ja, hoeveel bloedverwanten in Nederland wonen, wordt veel soepeler gehanteerd. De Minister kijkt niet alleen maar naar de materiële omstandigheden.

Bovendien: van bijna 10% van de verstrekte vergunningen wordt geen gebruik gemaakt. Men blijft bij nader inzien liever in Indonesië. Zelfs komt het meermalen voor dat men — in Nederland aangekomen — later graag terug wil. De verwachting is gewettigd dat het aantal toelatingen thans jaarlijks zal oplopen tot 3 à 4 duizend repatrianten.

Duidelijk stelde de Minister dat een emotioneel beleid niet mag worden gevoerd. Er moet wel gerechtigheid en barmhartigheid zijn enerzijds, maar verantwoordelijkheid anderzijds.

Is het bijvoorbeeld verantwoord om een moeder met kinderen (van meerdere vaders) en met een zwakke gezinsbinding naar Nederland te laten komen waar aan een huisvrouw zulke andere eisen worden gesteld. Is het aanvaardbaar dat personen worden toegelaten waarvan van te voren vaststaat dat deze personen hier in geen enkel opzicht zullen slagen?

VOLHOUDEN

MR VAN DOORN liet zich niet overtuigen. Hij wenste kort en goed dat repatrianten zullen worden toegelaten na een zeer oppervlakkig onderzoek. De door de Minister genoemde aantallen vond hij veel te laag. En voor het overige begreep hij er niets van waarom thans toch wel en voorheen niet dergelijke aantallen konden worden toegelaten.

Overigens was dit een opmerking waaruit eigenlijk wèl bleek dat aan de vorige motie gevolg was gegeven.

Intussen, d.w.z. nog ver voordat minister Beerman zijn verdediging had beëindigd, wandelde mr. Van Doorn de Kamer door om handtekeningen te verzamelen van de sprekers voor zijn motie. Die van ir. Van Dis (S.G.P.) kon hij niet krijgen omdat deze afwezig was. Zo dit niet het geval geweest was, had hij ook gaarne getekend, aldus de voorzitter van de K.V.P.

Bij de replieken diende hij zijn motie in, die bij nauwkeurige lezing tot de conclusie leidde dat deze, na de verdediging door de minister, niet (volledig) meer klopte met de feiten.

Mede uit deze overwegingen, maar ook omdat velen zich na de nadere ministeriële toelichting met het beleid konden verenigen, waren er meerdere leden van de Kamer uit alle partijen die deze motie niet accepteerden.

Overigens zegde de Minister in feite toe dat hij deze motie (in tegenstelling tot de vroegere) helaas naast zich neer moest leggen. Zijn verantwoordelijkheid bracht dit mee.

BELASTINGAMBTENAREN

FISCALE dienaren, voornamelijk de lagere en middelbare ambtenaren, hebben reeds een lange tijd concrete verlangens naar enige salarisverbetering.

Dat die verlangens gerechtvaardigd zijn is het vorig jaar wel gebleken uit het betoog van de heer **Smallenbroek (a.r.)** die een sterk pleidooi heeft gehouden voor verbetering.

Bij de begroting van Financiën van dit jaar ontlokte de heer **Kieft (a.r.)** aan de staatssecretaris de belofte dat vele honderden promoties van deze ambtenaren aanstaande waren. Helaas heeft deze staatssecretaris zich kennelijk toen versproken. **Hij kon zijn belofte niet inlossen. Inplaats van dit tijdig ruiterlijk te erkennen is deze zaak slepende gebleven. Zó, dat demonstratie-bijeenkomsten tegen dit stuk regeringsbeleid werden georganiseerd. Waarmee echter iedereen lang niet gelukkig was.**

Maar het is nu eenmaal gebeurd. De spanningen moesten een uitlaatklep vinden. Het vragenuurtje waar deze zaak aan de orde is gesteld heeft uitgewezen dat **Minister Toxopeus** het gelijk aan zijn zijde had. Er zijn afspraken gemaakt met de centrale organisaties van ambtenaren. **Over en weer is men er mee akkoord gegaan dat de salarissen van ambtenaren niet eerder dan 1 januari 1962 zouden worden herzien. Alleen voor politie, kleuterleidsters en verplegend personeel zou een uitzondering worden gemaakt.**

En men heeft zich te houden aan afspraken, aldus Minister Toxopeus.

De staatssecretaris van financiën kon de indruk niet wegpraten (de heer Kieft had hierna concreet gevraagd) dat hij ten onrechte (misschien wel wat ondoordacht) in februari in dit jaar stellige verwachtingen had gewekt. De onrust is daardoor groot geworden en dat is niet bevorderlijk voor een goede gang van zaken.

SLUITING

DE Kamer komt voor de officiële opening waarschijnlijk niet meer bijeen. Het werk zelf gaat veelal wel door, behoudens de vakantie van de leden. Er liggen meerdere wetsontwerpen te wachten op een voorlopig verslag, meerdere rapporten zullen nog moeten verschijnen, terwijl commissievergaderingen nog niet ten einde zijn.

De voorzitter **Dr. Kortenhorst** releveerde o.m. de belangrijkste onderwerpen die in dit zittingsjaar waren afgehandeld en daarmee was de zitting 1960/1961 ten einde.

De algemene kinderbijslag-wet

Hieronder publiceren wij de tekst van de op 13 juli door de heer J. Smallenbroek gehouden radiocauserie.

VEERTIEN dagen geleden — donderdag 29 juni — werden door de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal de algemene beraadslagingen over de wetsontwerpen inzake de Kinderbijslag gesloten.

Dinsdag daarop volgende zou de artikelsgewijze behandeling met de ingediende amendementen plaats vinden. Zò was het plan. In verband met het aftreden van de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, mr. Van Rooy, verzocht de minister-president, prof. De Quay, de Tweede Kamer de verdere behandeling van de betrekkelijke wetsontwerpen enige tijd uit te stellen. De Kamer besloot — na een politieke discussie — de wetsontwerpen van de agenda af te voeren. In het najaar zal — voorzover dit thans is te bezien — de behandeling worden voorgezet.

De wetsontwerpen inzake de Kinderbijslag zijn een erfenis van het laatste kabinet-Drees, zoals met vele zaken het geval is. De moeilijkheden **rondom** de politie-salarissen, die **rondom** de IJ-tunnels, die **rondom** de Lauwerszee — nu alle in beginsel opgelost — en **ook** de moeilijkheden rondom het promotie-beleid van de belastingambtenaren zijn **thans** aan de orde, omdat ze onder het vorige kabinet niet tot een oplossing zijn gebracht.

De door het kabinet-Drees ingediende wetsontwerpen inzake de Kinderbijslag voor werknemers en zelfstandigen zijn door het kabinet-De Quay, direct reeds bij het optreden van het kabinet, overgenomen. Naast de K.V.P., A.R., C.H.U. ministers zijn ook P.v.d.A. en V V.D. bewindslieden verantwoordelijk, hetzij voor de indiening, hetzij voor de handhaving en behandeling thans. De V.V.D.-minister van Binnenlandse Zaken heeft de Memorie van Antwoord mede ondertekend.

De voorstelling, die wel wordt gegeven, dat Kinderbijslag alleen een rooms-katholiek denkbeeld zou zijn is onjuist.

In a.r. kring is de gedachte van kinderbijslag reeds vele jaren gemeengoed, aanvankelijk als een onderdeel van een loonregeling, vanuit de gedachte, dat naast het prestatie-element ook het behoefte-element in het loon tot uitdrukking moet worden gebracht.

Niet de arbeid, maar de arbeider met zijn gezin moet worden gehonoreerd. In a.r. kring hebben in het verleden met name prof. Diepenhorst, prof. Rutgers, de heer Stapelkamp, en de thans nog steeds werkzame heer Smeenk het beginsel dat bij de loonregeling met de sterkte der gezinsformatie rekening dient te worden gehouden, bepleit, ook tegenover hen, die dit toen nog niet konden aanvaarden. Zij waren in beginsel ook voorstanders van een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen, al stond hen — en anderen — toen nog niet duidelijk voor ogen, hoe dit moest worden gerealiseerd.

Bij de behandeling in 1951 van het wetsontwerp noodwet kinderbijslag kleine zelfstandigen, in wezen een sociale bijstandsregeling, toen gekwalificeerd als een armenzorgregeling — zei de heer Stapelkamp namens de a.r. fractie in de Tweede Kamer: „Ik ben er, wanneer het mogelijk is, voorstander van, te komen tot een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen, gebaseerd op de verzekeringsgedachte".

Dit werd gezegd in april 1951.

Ideaal zou het zijn, indien een kinderbijslagregeling niet in een bij de wet opgelegde regeling tot stand moest komen. **Ideaal** zou het zijn indien dit door de maatschappelijke verbanden en organen werd geregeld, maar zò is het niet. Wij leven in een gebroken wereld, een wereld van zonde en egoïsme, waarin de overheid telkens corrigerend terwille van de gerechtigheid moet optreden, omdat langs een andere weg dit alles niet is tot stand te brengen.

In Nederland wordt de gedachte van de kinderbijslag voor de werknemers — van laag tot hoog — van de laagste ambtenaar tot de minister, van de laagst betaalde arbeider tot de hoogst bezoldigde directeur van een N.V. — dus voor alle niet-zelfstandigen zonder loongrens — algemeen aanvaard. Dit is anders geweest. Dezer dagen nam ik kennis van de notulen van een vergadering gehouden 1 mei 1939, waarin van socialistische en liberale zijde **principiële bezwaren** werden gemaakt tegen invoering van kinderbijslag voor ambtenaren. Dit station zijn we nu **voorbij.** de gedachte van kinderbijslag voor werknemers, opgekomen in de christelijk-sociale en christelijke politieke kring is thans geen onderwerp van discussie meer. Het wordt aanvaard als een sociale maatregel: het is **geen** maatregel van bevolkingspolitiek.

De ontwikkeling van de kinderbijslag voor zelfstandigen is een ander geweest dan die voor de niet-zelfstandigen. De positie is dan ook wel geheel verschillend. Is op zichzelf een kinderbijslag voor zelfstandigen aanvaardbaar? Ik meen dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord. Het inkomen van de niet-zelfstandige kent twee elementen: prestatie en behoefte. Het behoefte-element wordt gerealiseerd via de kinderbijslag. Het is rechtvaardig, dat ook het inkomen van de zelfstandige langs de twee genoemde elementen wordt gevormd. Zoals bij de persoonlijke loonvorming — in verband met concurrentieverhoudingen — geen rekening kan worden gehouden met de gezinsgrootte, zo kan ook bij de inkomensvorming van de zelfstandigen, geen rekening worden gehouden met de grootte van het gezin. Ook dit is weer een gevolg van concurrentieverhoudingen en houdt tevens verband met het prijsbeleid. Zoals bij de werknemers de kinderbijslag een correctie op de loonvorming is, een nadere en juistere verdeling van de loonsom, zo is bij zelfstandigen de kinderbijslag een correctie op de prijsvorming een correctie dus op de inkomensvorming van de zelfstandige ondernemer. Dit is, naar ik meen, niet in strijd met het zelfstandig risico dragend ondernemerschap. In het leven van een zelfstandige zijn bepaalde zaken, waarin hij gelijk en gelijkwaardig is aan een werknemer; zaken die een sociaal karakter dragen, en die niet behoren tot het wezen van het ondernemerschap. De sociale positie van een zelfstandige moet van diens economische positie worden onderscheiden.

De verantwoordelijkheid voor de opvoeding en verzorging van de kinderen is en blijft primair een zaak van de ouders. Die verantwoordelijkheid kan de overheid of de samenleving niet overnemen. De Bijbel leert ons, dat het ontvangen van kindern **een zegen** is, een gunst van God. Daaruit vloeit de verantwoordelijkheid voort, maar die gaat niet teloor door een kinderbijslagregeling. Integendeel. Die verantwoordelijkheid kan dan eerst in vele gevallen worden verwezenlijkt. In de eerste plaats dient **ter wille van het kind** bij de inkomensvorming met de gezinsgrootte rekening te worden gehouden. Het kind heeft maatschappelijk gezien recht op een opvoeding en een opleiding **naar zijn aard,** naar zijn door God bij de geboorte gegeven mogelijkheden. Het is overigens in het belang van de maatschappij dat de door God geschonken mogelijkheden tot hun recht komen.

Maar **waaròm** dan een een kinderbijslag, voor alle zelfstandigen, ongeacht hun inkomen? Omdat **alleen langs die weg** een goede, sluitende, uitvoerbare regeling is tot stand te brengen. Dat heeft de regeling bij de werknemers geleerd. Elke afgrenzing geeft moeilijkheden en onbillijkheden.

De kinderbijslag wordt gefinancierd door premieheffing. De premie bedraagt in de voorgestelde regeling 2% van het inkomen tot maximum 2% van *f* 8250,- en is aftrekbaar van het belastbare inkomen. In beginsel moeten allen die van 15 tot 65 jaar inkomen genieten, betalen. In het systeem van „draagt elkanders lasten" past eigenlijk geen uitzondering. Zo is het bij de gehele sociale verzekeringswetgeving, ook bij de pensioenwetgeving. Toch meen ik, dat aan de zgn. solidariteit, in de zin van het dragen van eens anders lasten, grenzen zijn.

Zo zal moeten worden overwogen of voor de ingehuwde vrouw boven een bepaalde leeftijd niet een compensatie voor de premiebetaling moet worden gegeven. Dit is evenwel een **breder** vraagstuk. In het algemeen zijn de lasten voor de ongehuwden hoog. Hoewel kortgeleden de belasting-tarieven van ongehuwden niet onaanzienlijk zijn verzacht, meen ik, dat het vraagstuk van de belastingdruk van de ongehuwden nader zal moeten worden bezien.

De wetsontwerpen voorzien in het verlenen van een kinderbijslag voor zelfstandigen vanaf het derde kind. De niet-zelfstandigen genieten thans een kinderbijslag vanaf het eerste kind. Dit laatste i als **tijdelijk** bedoeld, maar ieder is het er over eens, dat dit een **blijvende** zaak is geworden. Mede daarom ligt ook voor de zelfstandigen een kinderbijslag vanaf het eerste kind in de aard der dingen.

De financiering daarvan is een moeilijk vraagstuk. Dit zal evenwel nader in studie moeten worden genomen.

Wetgeving is een moeilijke zaak. Iedereen tevredenstellen is nog moeilijker. In ons politiek verdeelde land zal steeds een vergelijk, een compromis moeten worden gezocht Dat is niet altijd geoorloofd, maar bij een vraagstuk als de kinderbijslag is dit noodzakelijk.

Wat zal er nu straks — wellicht in het najaar — gebeuren?

De K.V.P.-fractie en de A.R.-fractie, op twee na, zijn voor. De V.V.D. is tegen dit wetsontwerp, maar geneigd een andere regeling, een naar de mening van de A.R.-fractie minder goede regeling, voor de zelfstandigen te aanvaarden. Het standpunt van de C.H.-fractie is nog niet duidelijk. De P.v.d.A. staat sociaal-politiek niet afwijzend tegenover het wetsontwerp. De vraag is of politieke overwegingen — de mogelijkheid van de val van het kabinet-De Quay — gaan overheersen, òf dat voorkeur zal worden gegeven aan een op zichzelf **aanvaardbare** wet, althans een wet die belangrijk beter is dan een wellicht daarvoor in de plaats tredende regeling.

De beraadslagingen zijn nu geschorst. In het najaar zal wellicht de beslissing vallen. Over een wettelijke regeling, die in het belang is van het kind en de samenleving.

• De Prins en Duys

EEN halve eeuw geleden voer er een feestelijk versierde stoomboot door de havens van Zaandam. Het was immers het eeuwfeest van de gemeente! En het feestprogramma vermeldde ook een rondvaart met genodigden en autoriteiten. De Burgemeester en Wethouders van Zaandam waren er bij. En ook Prins Hendrik der Nederlanden bevond zich aan boord, evenals de Commissaris der Koningin in de provincie Noord Holland.

Toen stak er een storm van verontwaardiging op in de S.D.A.P. Immers, die ene wethouder, dat was de heer J. E. W. Duys, de gróte propagandist van de S.D.A.P. En die had samen met de Prins op één stoomboot gezeten! Vooral een openbaar onderwijzer, de heer Zadelhoff, roerde zich geweldig. De partij moest nu maar eens weten, wat zij aan de heer Duys had.

De wethouder antwoordde niet zèlf. Een van zijn vrienden, de heer Donia, gaf in Het Volk tekst en uitleg:

1e de Prins was alleen uitgenodigd voor de reclame;

2e toen de Commissaris der Koningin zich tot de heer Duys had gericht, met de vraag, of hij aan Z.K.H. wenste te worden voorgesteld, had de wethouder geantwoord: ik zit hier goed, en als hij mij wat wil vragen, kan hij hier komen;

3e als de socialisten eenmaal de meerderheid hebben in de raad van Zaandam, zal er nóóit weer een lid van de koninklijke familie worden uitgenodigd.

Met dit drieledig antwoord was de S.D.A.P. tevreden.

KG
KOFFIE en THEE
sinds 1885

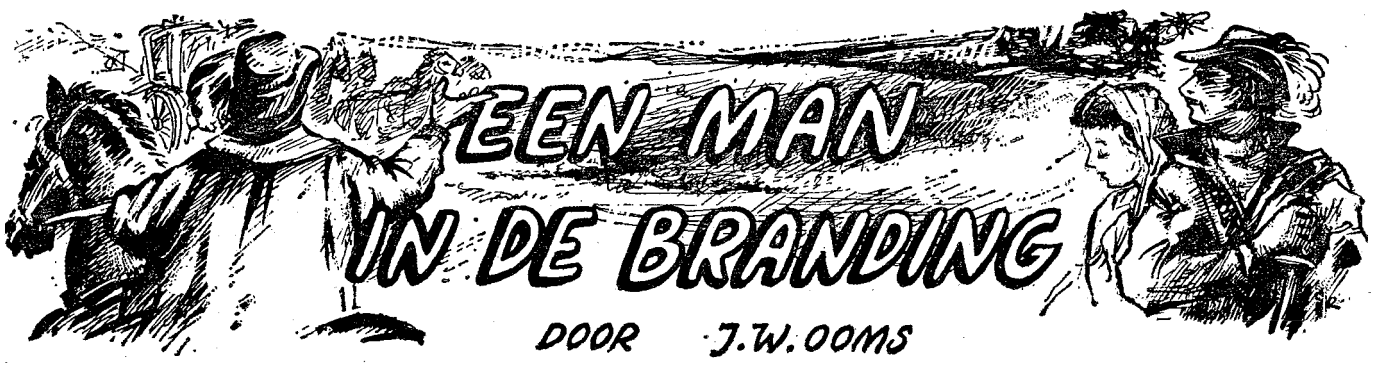

Het plan om de zoon van Van Aerssen te ontvoeren en op een schip dat naar Holland zou varen te zetten, bleek niet uitvoerbaar te zijn. François van Aerssen werd goed bewaakt — de gouverneur had extra veiligheidsmaatregelen genomen. Bovendien was uitgelekt, dat de gouverneur besloten had, aan de wens van zijn jongen te voldoen en hem zou doen terugkeren naar Patria. Neen, er bleef geen ander middel voor Leeboer en zijn makkers over, dan de heren in het vaderland onafgebroken te beïnvloeden.

Leeboer had het zover weten te krijgen, dat hij een spion had, die onder Van Aerssen werkte. Een helper van diens secretaris was bereid gebleken om voor geld de smokkelgroep op de hoogte te houden van de inhoud van de inkomende brieven uit het vaderland.

Vooral voor de brieven, met klachten doorspekt, van de heren van de Sociëteit, had Leeboer veel belangstelling.

De twee geestelijken, die Van Aerssen meegenomen had naar Suriname, hadden in Zeeland en in Amsterdam stof tot praten gegeven. Leeboer wist precies, dat de Staten van Zeeland er slecht over te spreken waren, dat de twee paters in Suriname ongehinderd konden werken. Die twee geestelijken waren gestorven. Leeboer en zijn kornuiten waren daarmee bekend — iedereen in Paramaribo wist, dat de paters het slachtoffer waren geworden van een tropische ziekte. Maar zouden de heren in Holland en Zeeland ook weten, dat de paters dood waren? Juist omtrent die paters zouden ze de mensen van de Sociëteit tegen de gouverneur kunnen opzetten.

Leeboer schreef dus voor de zoveelste maal naar de reder Laurens Nooten in Amsterdam. Hij liet hem weten, dat, zolang Van Aerssen van Sommelsdijck gouverneur in Suriname zou zijn, geen belangrijke persoonlijke winsten behaald zouden kunnen worden. Daarom werd Van Nooten dringend verzocht, de Staten van Zeeland bij herhaling te wijzen op het afkeurenswaardige gedrag van de gouverneur. Hij liet de twee meegesmokkelde papen vrij hun gang gaan, zodat dezen de verfoeilijke Roomse afgoderij konden bedrijven en de bevolking, blank zowel als zwart, konden opzetten tegen de enige en ware nieuwe religie.

Bovendien had Leeboer een nieuw argument om de Staten tegen Van Aersse uit te spelen. Leeboer schreef met enkele andere smokkelaars een brief aan de Staten van Zeeland, waarin ze te kennen gaven, dat het hun bijzonder veel leed deed te moeten melden, dat de heer gouverneur in grote uitbrekende zonde gevallen was. De Gouverneur diende een christelijk voorbeeld te zijn en als een vroom man te leven in deze brave kolonie, die zo rijkelijk van de hemel gezegend werd. Inplaats van als een voorbeeldig christen te leven, had de gouverneur in het vaderland reeds getoond, niet naar de wil Gods te willen leven. Het zou immers de hoogmogende heren bekend zijn, dat de gouverneur zijn vrouw had verlaten om andere redenen dan om het bewind in het schone Suriname te aanvaarden. Thans echter had de heer gouverneur opnieuw getoond, de geboden des Heren kwalijk op te volgen: hij hoereerde met een jonge indianenvrouw, die hij tot zich genomen had in zijn huis en waarmede hij ongeoorloofd leefde, daarmede echtbreuk plegend en het gebod des Heren overtredend. Leeboer en zijn mannen verklaarden, dat deze levenswandel van de gouverneur hen van harte leed was en dat zij, bedroefd zijnde over deze misstap van de heer Van Aerssen van Sommelsdijck, zich in het hart gedrongen voelden, de hoogmogende heren hierover in te lichten.

Laurens Nooten en de schipper die de Suikerboer genoemd werd, hadden intussen niet stil gezeten. Telkens gaven zij in Amsterdam aan de heren van de Sociëteit te kennen, dat het niet naar wens ging in Suriname. Ze vonden het spijtig het te moeten zeggen, maar de gouverneur deed zaken ten eigen bate; hij onderhield een handel in suiker met Spaanse kooplieden, die heimelijk aan de wal kwamen. Voort gaf hij de ware christelijke godsdienst weinig kansen, aangezien hij twee paters vrij hun gang liet gaan, waardoor de in Holland afgezworen leer in de kolonie met kracht verkondigd werd.

Het gevolg van een en ander was, dat toen het schip De Goede Hoop in Paramaribo ligplaats nam aan de haven, Cornelis weer een uitvoerige brief van de heren staten van Zeeland in ontvangst had te nemen. Opnieuw werd hij breedvoerig onderhouden over de twee paters. Zij stelden de gouverneur de eis, dat hij met bekwame spoed de beide geestelijken uitwijzen zou en hen met De Goede Hoop naar Holland zou doen varen.

Cornelis werd woedend toen hij dit allemaal las. Hij had de heren van de Sociëteit reeds per brief verwittigd van de dood van de twee paters. Blijkbaar had men geen geloof gehecht aan zijn mededeling, want de briefschrijvers deden, alsof de paters nog altijd bezig waren, hun geestelijke arbeid in de kolonie te verrichten.

In Holland en in Zeeland geloofde men hem dus niet meer... Cornelis sloeg met een vuist op de tafel. In alle brieven werd gevraagd om meer suiker, meer suiker, meer suiker... Men wilde suiker en dus geld zien. Maar aan zijn vele wensen werd bijna geen gevolg gegeven. Hij had gevraagd, hem kralen te zenden en spiegeltjes en eenvoudige wensen. Die zou hij aan de indianen kunnen geven, zij waren op dergelijke voorwerpen dol en op deze wijze zou hij blijvend hun vriendschap kunnen behouden. Maar kralen en spiegeltjes zyn durabel, schreef men in de brief, - daarom had men deze snuisterijen niet meegegeven.

Ook andere door hem naar voren gebrachte wensen werden niet ingewilligd. Hij wilde het fort Zeelandia versterken en had daarom gevraagd om ijzerwerkers en wagenmakers, die de in het ongerede geraakte vuurmonden zouden kunnen herstellen. De heren van de Sociëteit schreven hem echter, dat ze nog niet in de gelegenheid waren, smeden en wagenmakers te zenden. De opbrengsten uit de suiker zouden moeten toenemen om aan zijn verzoeken te kunnen voldoen...

Cornelis had ook verzocht, twee predikanten naar Suriname af te vaardigen. Dominee Basseliers, die reeds in de kolonie werkzaam was toen Van Aerssen in Suriname het bewind op zich had genomen, kon het werk niet alleen af. Hij was al op leeftijd en had een leven vol zorgen en ontberingen achter de rug. In zeven jaar tijds had hij geen cent tractement ontvangen, hoewel men hem achthonderd gulden 's jaars had toegezegd bij zijn uitzending. Schrijven na schrijven werd door hem naar Middelburg verzonden, maar zijn tractement kwam niet af. Wel ontving hij zo nu en dan een schrijven, waarin hem zegen op zijn arbeid toegewenst werd. Het kwam in die brieven eigenlijk er op neer, dat hij moest bedenken, hier weliswaar misschien weinig te eten te hebben, maar dat hij later in het nieuwe Jeruzalem aan 's Konings tafel zou mogen aanzitten.

Ondanks zijn vele zorgen en bekommeringen was deze predikant zijn arbeid met liefde blijven vervullen, ook al moest hij, om te kunnen blijven leven, suiker verbouwen, zodat hij niet veel tijd overhield voor zijn ambt als herder en leraar. Aan de Classis Middelburg had dominee Basseliers opnieuw geschreven, voor hem te bidden, daar hij in Suriname als een eenzame mus op het dak leefde. Hij had aan geheugenstoornis geleden, waarschijnlijk veroorzaakt door het verdriet over het sterven van zeven van zijn huisgenoten, waaronder twee lieve kinderen.

(wordt vervolgd)

Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN
CAPELLE A. D. IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (0 1800)

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP VAN ALLE SOORTEN SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Telefoon 369 - Na 6 uur: 225

ROTTERDAM

Barendregt's
SPECIAAL-ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-artikelen
Tapijten
Kat. Lagedijk 421—423—434—438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986—71999
Schiedamseweg 47 — Tel. 52992 — Rotterdam

KOLEN EN OLIE
VOOR HUISBRAND EN INDUSTRIE
A. VAN WEELDEN'S KOLENHANDEL
Straatweg 55 — Rotterdam — Telef. 180240
Filiaal: Dorpsweg 70 - Rotterdam-Zuid - Tel. 76208

WEENINK
VAKKLEDING
GROENE HILLEDIJK 282
BOERGOENSESTRAAT 120
ROTTERDAM — TEL. 74604

WOORDENBOEKEN
ATLASSEN
SCHOOL- EN STUDIEBOEKEN
Franco levering door geheel Nederland
H. W. BLOK — BOEKHANDEL
Boergoensestraat 116—118 - Rotterdam - Tel. 70629

M. VAN REIJN'S
Loodgietersbedrijf
Elektrotechnisch Bureau
Lusthofstraat 27. Tel. 122429 b.g.g. 131762. Rotterdam

M. LINDENBURG & CO.
Administrateurs en Taxateurs van Onroerende goederen.
Makelaars in Assurantiën
Hypotheekbezorgers
ROTTERDAM — Schiedamsevest 50 d — Tel. 11.34.90 (2 l.)

RONDO
wasmachine specialisten sinds 1920
BEIJERLANDSELAAN 31
OUDE BINNENWEG 146-148
JONKER FRANSSTRAAT 106
Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide sortering.

FIRMA C. A. STREEFKERK
LOODGIETERSBEDRIJF
Ruime sortering
gasapparaten en sanitaire artikelen
Claes de Vrieselaan 164 — Tel. 34852

KOLEN
van de Oranje Nassau Mijnen
P. G. LODDER N.V.
2e Rosestraat 7 - Tel. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

De Provinciale Staten

BIJ de volgend jaar te houden verkiezingen van de leden van de Provinciale Staten en van de leden van de gemeenteraden, gaat het om belangrijk zaken.

Dit te vermelden voor de verkiezing van de gemeenteraadsleden is wellicht meer overbodig dan voor de verkiezing van de Statenleden. De gemeenteraad is een staatsrechtelijk lichaam, dat immers over het algemeen nog wel dicht bij de plaatselijke bevolking staat. Het werk van de Provinciale Staten daarentegen spreekt in het ruimere regionale, provinciale kader velen heel wat minder toe. Dit vindt zijn weerspiegeling in de over het algemeen vrij schaarse berichtgeving in de pers over de handelingen van deze staatrechtelijke organen.

Het is daarom misschien wel goed op deze plaats thans met name op het grote belang van de Pr vinciale Staten te wijzen. Temeer omdat men die Provinciale Staten van weinig betekenis acht, mede wel hierom, omdat hun taak en betekenis voor onze samenleving te weinig bekend zijn.

Het grote belang van dit college blijkt uit zijn taak, welke vooral na de oorlog in omvang is toegenomen en mogelijk ook na de herziening van de Provinciewet — waaraan thans gewerkt wordt — nog omvangrijker zal kunnen worden. Dit laatste kan door allen, die decentralisatie voorstaan, worden toegejuicht.

In een algemene formulering kan gezegd worden, dat tot de taak van de Provinciale Staten behoort de regeling van het huishouden der provincie. Wat deze zaak nu in concreto inhoudt is niet op eenvoudige wijze volledig weer te geven. De Provinciale Staten hebben bijvoorbeeld al vanouds het toezicht op de waterschappen en de zorg voor de wegen. De verzorging van geesteszieken heeft ook reeds vroeg de aandacht van dit college gevraagd, hetgeen echter niet zeggen wil, dat de provinciale besturen als regel zelf de inrichtingen daarvoor exploiteerden. De belangstelling van de zijde der Staten, waarin zich volksgezondheid en volksontwikkeling, culturele aangelegenheden, landbouw en veeteelt mogen verheugen, uit zich in vele gevallen in het verlenen van subsidies.

Een volledige opsomming van de taak der Provinciale Staten is ook moeilijk te geven, omdat die taak niet in alle provincies geheel gelijk is. In sommige, maar niet in alle provincies exploiteert de provinciale overheid gas-, elektriciteits- en waterleidingbedrijven. Bij de voorbereiding en de vaststelling van streekplannen zijn de Provinciale Staten eveneens betrokken, evenals bij het maatschappelijk werk.

Wanneer het hier gaat over de Provinciale Staten moet tevens de aandacht worden gevraagd voor de Gedeputeerde Staten. Het college van Gedeputeerde Staten vormt het dagelijks bestuur van de provincie. Het bestaat, naast de Commissaris van de Koningin, die voor het leven — leeftijdsgrens 65 jaar — door de Kroon wordt benoemd en die als voorzitter optreedt, uit zes leden, gekozen door en uit de leden van de Provinciale Staten. Het is vanzelfsprekend, dat hoe meer leden van een politieke kleur in de Provinciale Staten zitting hebben, des te sterker ook deze politieke kleur vertegenwoordigd zal zijn in het college van Gedeputeerde Staten. Aangezien de Provinciale Staten slechts weinig bijeenkomen is de samenstelling van het dagelijks bestuur van grote betekenis. Vermeld zijn nog, dat tot een van de belangrijkste taken van Gedeputeerde Staten behoort de uitoefening van het toezicht op de gemeentebesturen.

Ook bij de uitoefening van de taak der Staten komen de vraagstukken van gezag en vrijheid, recht en macht en zeden regelmatig aan de orde. Omtrent deze begrippen heeft de Anti-Revolutionair een eigen visie. Hoe sterker visie ook hier kan doordringen, des te sterker is ook op dit terrein de invloed van een christelijke politiek. Ook bij deze verkiezingen mag geen christen zijn stem verloren laten gaan.

Een zeer belangrijke taak van de Provinciale Staten is thans nog niet genoemd. Merkwaardigerwijs is dit een taak, welke met de provincie als zodanig niets te maken heeft, maar juist het landsbelang direct betreft.

Deze taak is de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. De leden van de Eerste Kamer worden niet rechtstraaks door de Nederlandse kiesgerechtigden gekozen, maar door de leden van de Provinciale Staten. De Staten treden hier dus op als kiescollege. Dit betekent dus, dat het aantal leden van een bepaalde partij in de Provinciale Staten tevens beslissend is voor de samenstelling van de Eerste Kamer, die in ons staatsbestel een belangrijke plaats inneemt.

Tenslotte zij nog vermeld, dat de leden der Provinciale Staten volgens de Kieswet voor de tijd van vier jaar worden gekozen. Voor de grondwetsherziening in 1956 was de zittingsduur in de grondwet bepaald. Vanaf 1917 gold in de grondwet eveneens een zittingsduur van vier jaren. Vóór 1917 schreef de grondwet voor, dat de leden voor zes jaren werden gekozen, terwijl om de drie jaren de helft aftrad. Het is dus sinds 1956 mogelijk bij wijziging van een gewone wet (dus op eenvoudiger wijze dan bij wijziging van de grondwet) ook de bepaling van de zittingsduur der Provinciale Staten te wijzigen.

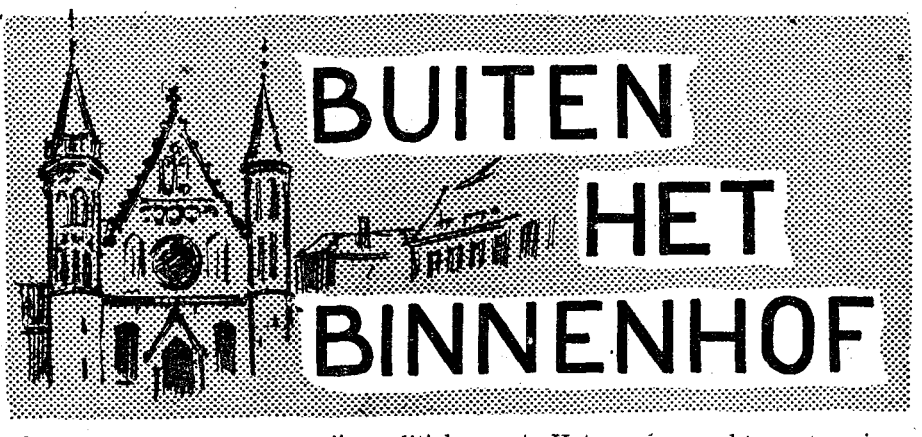

NU ik de redevoeringen in mijn bezit heb, welke op 10 juni j.l. op de buitengewone deputatenvergadering zijn uitgesproken, wil ik nog eens terugkomen op een passage in de rede van dr. W. P. Berghuis. Op die passage, welke gaat over de hoogheid van het overheidsambt en het blijven binnen de democratische grenzen. Temeer omdat nog niet lang geleden het socialistische televisieforum „Welbeschouwd" aandacht aan die rede en aan dat thema heeft geschonken. Ik wil daarbij onderstrepen, dat het forumlid de heer Kassies de opmerkingen van dr. Berghuis in het algemeen en die aangaande Wim Kan in het bijzonder genomen heeft zoals ze bedoeld waren, enkele *opmerkingen,* waarvan er vragenderwijs gesteld. De heer Kassies heeft het thema inderdaad in zijn juiste proporties willen zien.

Dr. Berghuis heeft gezegd te menen dat in het onderlinge verkeer tussen overheid en burgerij, tussen regering en presure groups, in de stijl van het contact met die overheid, in de vorm, waarin men zijn wensen en verlangens bij die overheid en de overheidsinstanties aan de orde stelt en via de publiciteitsmiddelen naar buiten uitdraagt, soms iets tot uitdrukking komt van een niet geheel in acht nemen van de zeer bijzondere positie van die overheid. Hij meende dat er blijkbaar soms sprake is van een beschouwen van die overheid als partij in het gesprek of als een gelijkwaardige onderhandelingspartner. Wat hem voorts opviel was dat de kranten schreven over De Quay, Zijlstra of De Pous, zonder de titel minister te gebruiken. In de derde plaats behandelde hij in zijn rede de politieke spot, waarvan hij voorzichtig zeide dat die soms gebrek aan respect voor het ambt verraadt.

Ik heb al eerder in deze rubriek op deze opmerkingen attent gemaakt en, bescheiden, het gelijk dr. Berghuis nagedragen.

Nu ligt voor mijn gevoel een belangrijk element voor waardering of verguizing van een overheidsdienaar, in casu een minister, ook in de wijze waarop over de overheidsdienaren in het gezin wordt gesproken. Want in dat forum zijn genoemd de persoon van de gezagsdrager, het werk van de gezagsdrager, zijn resultaten, zijn plaats in het kabinet enz., maar op het spreken over de minister aan tafel thuis, en later aan de stamtafel in het café, is de nadruk niet gelegd.

Ik herinner mij, dat in het ouderlijk huis altijd met eerbied over ministers werd gesproken, ook al kenden wij hen persoonlijk niet. Het blote feit, dat iemand geroepen was tot het ministersambt vroeg eerbied voor de gezagsdrager.

In het genoemde forum werd Ir. Staf naar voren gehaald, als een minister op wie vele kwinkslagen zijn gevallen, zonder dat de heer Staf persoonlijk gekwetst werd. Dat is onzin, want minister Staf is ook de heer Staf, deze zijn niet te scheiden. In dat forum heeft de heer Van Wingerden Wim Kan grotelijks geprezen vanwege zijn politieke spot. Het gaat er echter om, wie men bespot. Indertijd dr. Buskes wees er in dat forum op, is een aantal karikaturen uitgegevens, welke in de loop van de politieke jaren van dr. A. Kuyper zijn gemaakt. Zij waren scherper en kwetsender dan hedendaagse spotprenten. Dr. Kuyper schreef een voorrede bij de uitgave. Hij kon dat doen omdat hij van zijn schouderen en opwaarts boven die spot en boven die karikaturen van hem stond. Maar als men mag vermoeden, dat iemand niet dat formaat heeft, doch een onderwerp van spot wordt tegen wil en dank en als men zulke spot verbreid en aanwakkert dan komt men terecht op het pad waarop dr. Berghuis niet alle voertuigen wil laten rijden.

De kritiek, welke dezer dagen is geleverd op het beleid van de heer Roolvink, kritiek in het Vrije Volk, was uitermate grof.

In die socialistische hoek is de gewoonte geboren elkander Jan, Piet of Klaas te noemen, een onderscheiding soms, een gemakkelijkheid van spreken hier en daar, een nietszeggende gewoonte niet zelden. Laten we niet te zwaartillend zijn, dit behoeft het gezag niet aan te tasten. Maar als ten tijde van het premierschap Dr. W. Drees ergens in Nederland een bezoek bracht, dan behoefden de krantenkoppen niet te luiden: „Drees in Zaandam" of zoiets. Daarop heeft dr. Berghuis o.a. willen wijzen. Deze „gemakkelijke omgangsvormen" hebben niets met democratie te maken. Het valt mij op, dat bij televisieuitzendingen ook al meer en meer gejijt en gejout wordt, waarvoor geen enkele reden is aan te geven. Ook al is hier het gezag niet in het geding, ziet men toch invloed van het achteruitgaan van eerbied.

Correspondentie

J. van W. te S. Hartelijk dank voor uw brief. Ik heb er erg om moeten lachen, mij herinnerend, dat een klasgenoot het woord chemische wasserij als chemise wasserij uitsprak en calèche als káles. Maar later heeft hij zich boven dit alles eerwaardig verheven. Bijzondere dank voor uw waardering.

William Graankoper

Kruiswoordraadsel

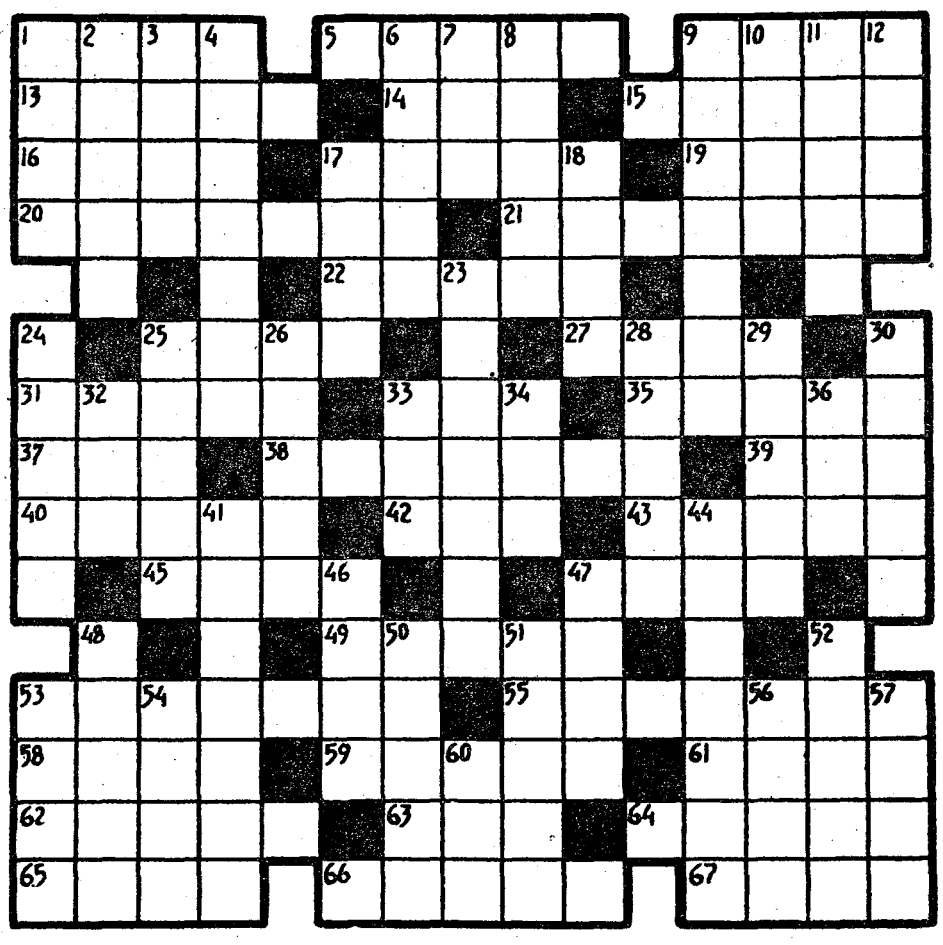

HORIZONTAAL: 1. voederbak, 5. gezwel, 9. strooisel, 13. papegaai, 14. zangstem, 15. wapen, 16. koning van Juda, 17. plaats in Afrika, 19. profetes, 20. uiting van ongenoegen, 21. passief, 22. woonplaats, 25. haargroei, 27. oorlogswapen, 31. water in Nederland, 33. loot, 35. vruchten, 37. plaats in Gelderland, 38. daardoor, 39. belofte, 40. kantlijn, 42. zoogdier, 43. prinses, 45. keizer, 47. weekdier, 49. plant, 53. vingers, 55. plagen, 58. gewas, 59. sportterm, 61. R.K.-instelling welke echtscheidingen behandelt, 62. grensplaats, 63. water in Engeland, 64. myth. figuur, 65. grondlegger van Indië, 66. deel van huis, 67. bladader.

VERTICAAL: 1. vochtig, 2. voornaam van Hood, 3. plant, 4. provincie, 6. kastelin, 7. ieder, 8. verdieping, 9. water in Nederland, 10. zomerverblijf, 11. appel, 12. haven in Afrika, 17. op die plaats, 18. overblijfsel, 23. zoogdier, 24. insekt, 25. vogel, 26. kust, 28. maand, 29. baai, 30. voorzetsel, 32. familielid, 33. plaats in N.O.P., 34. deel van boom, 36. telwoord, 41. compagnons, 44. uitvlakken, 46. voorbij, 47. jaap, 48. uitroep, 50. elektrische pool, 51. horizon, 52. maat, 53. Grieks (Fr.), 54. hap, 56. socialist, 57. deel van een fiets, 60. O.T.-figuur.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. Lisse, 6. vlees, 11. Galilea, 13. sliding, 15. em., 16. Singapore, 18. ar, 19. spa, 21. opa, 22. opa, 23. Eris, 24. anode, 26. Orpa, 27. leg, 28. Eli, 29. era, 31. iet, 32. ironie, 34. nadoen, 36. eed, 37. ren, 38. stroef, 41. Beerta, 44. alt, 45. rel, 46. Sis, 47. alp, 49. neen, 50. mores, 52. bate, 53. kus, 55. rem, 57. lak, 58. E.T., 59. gelijkenis, 63. re, 64. regeren, 66. notabel, 68. loket, 69. Essen.

VERTICAAL: 1. lamprei, 2. i.l., 3. sis, 4. slim, 5. een, 6. vlo, 7. lire, 8. Ede, 9. ei, 10. snappen, 11. gesel, 12. agonie, 13. spaden, 14. graat, 17. apo, 20. aigrettes, 22. orientaal, 24. Ali, 25. era, 28. Endor, 30. adres, 33. oer, 35. oer, 38. sleutel, 39. een, 40. florijn, 41. Bremen, 42. eis, 43. altaren, 44. anker, 48. pekel, 51. rek, 54. here, 56. bits, 59. gek, 60. het, 61. Noë, 62. sas, 65. Go, 67. bè.

FA. H. VAN TRIEST EN ZOON
GROOTHANDEL IN FOURAGES
Dwingelo - Tel. K 5219-270
b.g.g. 316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

17e jaargang no. 30 29 juli 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

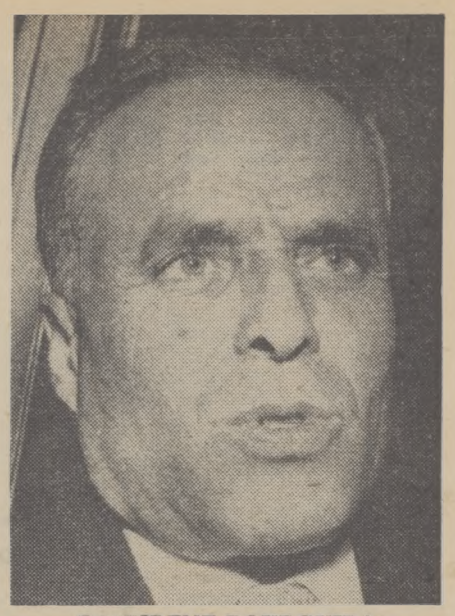

PRESIDENT BOURGUIBA

DE DODEN VAN BIZERTA SPREKEN EEN EIGEN TAAL

Hoe een oplossing te vinden voor het probleem Bizerta? Dit vraagstuk is dermate ingewikkeld, dat zelfs al zou Frankrijk vandaag besluiten deze vlootbasis binnenkort te ontruimen, de gevolgen van de gebeurtenissen van de afgelopen weken niet te overzien zullen zijn. Daar is in de eerste plaats het Frans-Tunesische conflict, dat zich zo plotseling op Bizerta heeft toegespitst — zo onverwacht, dat geen van beide partijen naar het lijkt de ontwikkelingen in de hand heeft kunnen houden. We kunnen ons moeilijk voorstellen, dat generaal De Gaulle een bloedbad zou hebben laten aanrichten als waarvan die van Bizerta getuigen zijn geweest, wanneer hij had kunnen bevroeden, dat het tot dergelijke waanzinnige excessen zou zijn gekomen. Evenmin kunnen we ons aan de indruk onttrekken, dat de Tunesische president Bourguiba wat Bizerta betreft zo hard van stapel zou zijn gelopen als hij gedaan heeft, wanneer hij ook maar een ogenblik zou hebben gedacht, dat De Gaulle hem niet alleen zou laten praten, maar tevens opdracht zou geven met harde hand de Tunesische belagers van de vlootbasis te vernietigen. Hier is een bijzonder tragische misrekening in het spel geweest die een tot het uiterste geprikkeld Frankrijk heeft verleid tot een optreden, dat een slag heeft toegebracht aan het toch al niet zo hoge prestige van de Fransen. De meer dan zevenhonderd doden van Bizerta spreken een eigen taal. De gebeurtenissen, die tot het bloedbad geleid hebben en die ook in andere opzichten nog grote gevolgen kunnen hebben, eveneens.

VER. STATEN

In de tweede plaats hebben we te maken met de relaties tussen het Westen en Tunesië, die totdusver slechts via Frankrijk onderhouden konden worden, omdat dit land een monopolie voor zich opeiste in Noord-Afrikaanse zaken en dat heeft gekregen en behouden. De band tussen Tunesië en het Westen staat of valt dus met die tussen Tunesië en Frankrijk, mede omdat met name de Verenigde Staten onder president Kennedy hun uiterste best doen, generaal De Gaulle nergens voor de voeten te lopen.

De Verenigde Staten bevinden zich in een netelige positie. In hun hart staan zij aan de kant van de Tunesiërs, ook al zullen zij de wijze, waarop Bourguiba de laatste weken te werk is gegaan, bepaald niet goedpraten. Zij zullen ook geen waardering kunnen opbrengen voor de barbaarse wijze, waarop uit Algerije gerequireerde parachutisten even schoon schip hebben gemaakt in Bizerta en omgeving. Maar zij moeten Frankrijk te vriend houden en... met hun eigen belangen rekening houden. Dat bleek uit het antwoord van de Amerikaanse ambassadeur in Tunis aan een regeringsfunctionaris in die stad: „Hoe kunnen we u helpen? Frankrijk is onze bondgenoot en we hebben zelf bases in het buitenland!"

ANDERE BASES

Dat is het derde punt. De Verenigde Staten hebben zelf bases in het buitenland — bases die van groot belang zijn voor de verdediging van het Westen en de rest van de vrije wereld tegen onverhoedse aanvallen van de zijde van het Sowjetblok. Vroeger was het zo, dat de meeste landen het bestaan van een Amerikaanse militaire basis op hun grondgebied toejuichten, omdat alleen de aanwezigheid van de Amerikanen met hun moderne materiaal al een bepaald gevoel van veiligheid verschafte.

Maar dat is nu niet meer zo. Naarmate meer landen onafhankelijk werden en in de maalstroom van een fel nationalisme terecht kwamen, werd het langzaam maar zeker een nationale schande, wanneer een land nog het bestaan van een militaire basis van een vreemde mogendheid op zijn eigen grondgebied toestond. Zolang een dergelijke basis bleef, kon er van volledige onafhankelijkheid geen sprake zijn en stond een regering bloot aan felle kritiek in binnen- en buitenland. Ja, zij dreigde zelfs om die reden door militaire leiders te worden omver geworpen.

De Verenigde Staten hebben hier in de afgelopen jaren heel wat mee te stellen gehad. Zij hebben al enkele bases ontruimd of toegezegd, ze binnen een bepaalde tijd te zullen ontruimen. Maar er zijn bases, die zij niet gemakkelijk prijs zullen geven en één van die bases bevindt zich op het eiland Cuba, waar de dictator Fidel Castro de lakens uitdeelt.

EIGEN BELANG

Men kan zich voorstellen dat de Amerikanen — zelfs al zouden zij geen reden hebben om generaal De Gaulle op alle mogelijke manieren te ontzien — er niet aan zouden denken, zich aan de zijde van de Tunesiërs te scharen, wanneer deze de volledige ontruiming van de basis Bizerta eisen. Er wordt wel beweerd, dat Bizerta een verouderde vlootbasis is, die in een moderne oorlog van weinig waarde zal blijken te zijn. Voorlopig moet dat nog blijken en zijn we nog altijd geneigd aan te nemen, dat Frankrijk niet alleen uit prestige-overwegingen tracht, de basis in handen te houden en als het kan de marinehaven van Mers El Kebir in Algerije daar nog aan toe te voegen.

Want als het werkelijk waar zou zijn, dat De Gaulle alleen maar heeft geaarzeld Bizerta prijs te geven, omdat het prestige van Frankrijk daardoor geschaad zou worden, zou hij èn tegenover de bevolking van de stad Bizerta èn tegenover het Westen en de rest van de vrije wereld een bijzonde zware verantwoordelijkheid op zich hebben geladen.

Men verbetert zijn prestige niet, als men zomaar zevenhonderd mensen over de kling laat jagen en de verhoudingen in de wereld zodanig nadelig beïnvloedt, dat de gevolgen er van niet te overzien kunnen zijn.

En zou Frankrijk nu toch nog tot ontruiming overgaan, dan zou Bizerta een symbool worden voor bepaalde landen in de wereld, die nog een appeltje met de Amerikanen hebben te schillen en wel van die lastige bases af willen.

DE NAVO

Betreurenswaardig is het, dat Frankrijk en Tunesië (beide) het zo ver hebben laten komen, dat er tenslotte over Bizerta niet meer te praten viel, temeer daar Frankrijk toch al geruime tijd geleden in principe de soevereiniteit van Tunesië over de vlootbasis had erkend en toegezegd had, dat het de basis op een nader overeen te komen datum zou ontruimen. Betreurenswaardig ook, omdat de basis voor het Westen behouden had kunnen blijven, als generaal De Gaulle zich niet had verzet tegen een akkoord, waarbij Bizerta een Navobasis had kunnen worden, waar Frankrijk een belangrijke rol had kunnen blijven spelen. De Gaulle meende echter, dat de Franse belangen bij de Navo niet in goede handen waren: hij onttrok niet alleen de Middellandse zeevloot aan het Navo-commando, maar maakte ook een gesprek over het bestemmen van Bizerta tot Navobasis bij voorbaat onmogelijk.

Als men over enkele jaren onverhoopt de vraag zou moeten stellen, waarom Bizerta een door de Sowjetunie beheerste vlootbasis zou zijn geworden, dan zou het antwoord inderdaad moeten luiden: „Omdat De Gaulle niet wilde, dat het een Navobasis werd". Het zal wellicht nooit zover komen. Maar dan moet er wel spoedig iets gebeuren...

TE LANG

Al te lang hebben we begrip gevraagd voor de moeilijke omstandigheden, waarin Frankrijk en speciaal generaal De Gaulle zich bevindt. Alles wordt zo langzamerhand opgeofferd aan De Gaulle, die het zo moeilijk heeft en die vooral moet worden ontzien. Dat is nu al ruim drie jaar het geval. Iedereen heeft gewacht met het

Vervolg op pag. 3

---

* * * Niet door de Beugel

Reeds op 22 december 1958 heeft Drs. E. H. van der Beugel de politiek vaarwel gezegd. Hij was toen 2 jaar staatssecretaris van Buitenlandse Zaken geweest. Dat afscheid heeft nu al bijna 3 jaar geleden plaats gevonden. Sindsdien is de heer Van der Beugel bij de K.L.M. werkzaam geweest, waarvan hij nu president-directeur is.

Niet als ambteloos burger heeft hij de vorige week dus te Londen zijn visie gegeven op de Europese integratie. Hoewel op dat terrein sinds 1958 zo het een en ander gewijzigd is, liet de spreker zijn hoorders duidelijk merken dat hij zijn mening op ten departemente opgedane ervaringen baseerde.

Men kent de korte zin van het relaas: Frankrijk misbruikt de E.E.G. ten eigen bate, Duitsland spreekt met twee monden en Italië is niet bereid voor de Europese integratie te vechten. Na het gezelschap der zes aldus te hebben afgeschilderd, nodigde de heer v. d. Beugel Engeland naarstig uit tot toetreding. Als daartoe al niet besloten was, zou men op grond van dit pleidooi wel het ergste vrezen. Zelfs al zou de spreker tot op zekere hoogte gelijk hebben voor wat de feiten betreft, dan nog zouden wij het wenselijker hebben geacht indien ook deze zakenman de politiek overgelaten had aan politici of aan mensen, die niet in de eerste plaats als woordvoerders van uiterst kwetsbare nationale ondernemingen kunnen worden beschouwd. Wij zouden de K.L.M. graag laten blijven wat zij is: een luchtvaartmaatschappij.

Tegenstellingen

Toespraak door Mr. W. R. van der Sluis voor de radio, gehouden op 27 juli 1961

Bij het zien van al die vakantiegangers moet ik dezer dagen telkens aan duizenden andere kofferdragers denken. Naarmate hier de lucht opklaart, worden ook de gezichten van onze vakantiegenieters zonniger. Dat gunnen wij hen allen graag, want er is niets zo vervelend als slecht weer tijdens de weken, die voor velen de schoonste van het jaar zijn.

In Berlijn doet de barometer niet zoveel ter zake. Daar trekken dagelijks ook duizenden weg. Maar zij gaan **voorgoed** van huis en haard. Sinds 1945 gingen er al 3 miljoen vluchtelingen naar het Westen. Tussen 1 januari en 30 juni van dit jaar 103.000. En in deze juli-maand alleen al kwamen er meer dan 20.000 die de vrijheid kozen. De oorzaak van **dat** bepakt en bezakt wegvluchten is de **politiek**. Chroetsjew zorgt er wel voor dat die politiek doorgaat, ook, ja juist **tijdens** onze vakantie-periode.

Ik ga u echt niet vermoeien met een uiteenzetting van het Berlijnprobleem. Zelfs de Oost-West vraagstukken laat ik rusten. De kranten staan er dagelijks vol van. Ik wijs u slechts op de **uitwerking** van twee volstrekt tegengestelde politieke systemen:

Het democratische Westen gaat met vakantie met slechts één bekommernis: nl. het weer.

Uit het door communisten beheerste gebied vluchten tallozen in wanhoop, die bijna alles moeten achterlaten. Zij hebben niet in vrijheid vóór het ene of tegen het andere systeem mogen kiezen.

U zult over die tegenstelling dezer dagen ook wel eens nadenken en u zelf gelukkig prijzen, dat God u de genade der vrijheid gaf en tot nu toe liet behouden.

Mijn vraag is nu: Wat doet u als christen met die vrijheid? Wat doet u ermee in de politiek, waaraan u op het eerste gezicht misschien een hekel hebt en waarmee u zich dus liever niet bemoeit? Maar de politiek bemoeit zich wel met u — dat ziet u in Berlijn!

Ook in het vrije Westen is niet alles botertje tot de boom, al wordt er soms wel eens erg overdreven als het erom gaat een politieke tegenstander af te kraken. Wat ons land betreft: denkt u dat veel socialistische vakantiegangers zich in deze weken het hoofd breken over het **zogenaamde** „gehannes en gestuntel" van ons huidige kabinet?

Dat afschrikwekkend beeld is hun toch, dag in, dag uit, door hun leiders en hun pers afgeschilderd? Gelukkig is niemand er door op de vlucht geslagen. En denkt u dat die volgelingen, die nu op de Veluwe, op de eilanden of buiten onze grenzen van hun vakantie genieten over dat beleid tobben? Kom nou. Zij zijn wel wijzer!

En toch, al zijn wij in Nederland gelukkig zo ongeveer allemaal democraten onder elkaar, er is toch nog wel heel wat verschil in uitgangspunt. Er schuilen ook hier wel een paar addertjes onder het gras. Het gras, dat de P.v.d.A. zo ijverig voor de voeten van de huidige regeringscombinatie tracht weg te maaien. Voor een woord van waardering is in die socialistische betogen geen plaats. Het zou hun kritiek aannemelijker maken, maar die kans laten zij zich ontglippen. **Roolvink had met Van Rooy weg moeten gaan, want hij is evenzeer mislukt,** schrijft Het Vrije Volk. Het blad vergeet zijn lezers evenwel te vertellen, dat sinds 1959 tot eind 1961 de lonen met 17% omhoog gegaan zullen zijn. Dat is onder socialistische ministers van sociale zaken nooit gelukt. Bij elke verhoging **toen,** stegen de prijzen even snel mee.

De **kinderbijslagbedragen** namen vóór 1959 bij het eerste kind per jaar met 1,5 cent toe. Onder het veel gesmade bewind-Roolvink kwam die toename maar liefst op **5 cent** per jaar. Voor het tweede en derde kind was dit voor 1959 2 cent, daarna 5 cent. Voor het vierde en vijfde kind resp. 3 en **6** cent. En voor het zesde en volgende kinderen vóór 1959 vier cent en daarna **zeven** cent. Dat maakt toch nog wel wat verschil.

En wat denkt u dat er met de **invaliditeitsrente** gebeurde? Van 1 oktober 1948 af tot 1959 toe stegen die van *f* 35,— tot *f* 51,—. **Maar het huidige kabinet deed ze oplopen van *f* 51,— tot *f* 73,—.** Hebt u er in de socialistische pers ooit met waardering over gelezen?

Nog een voorbeeld: bij de Tweede Kamer ligt een wetsontwerp dat beoogt het basisbedrag van bejaarden volgens de wet op de ziekenfondsenverzekering te verhogen van *f* 1338,— tot *f* 1794,—. Dat is een forse vermeerdering van *f* 456,—. Hebt u er de Vara of de P.v.d.A. al over gehoord? Niet anders dan: „die Roolvink moet weg!"

De SER heeft — vervolgens — een gunstig advies aan deze A.R. Staatssecretaris uitgebracht om o.a. de minimum-leeftijd van **weduwen,** willen zij in aanmerking komen voor een uitkering krachtens de weduwen- en wezenvoorziening, te verlagen van **vijftig op veertig** jaar. Op deze dingen wijzen gelukkig nog wel protestants-christelijke en rooms-katholieke dagbladen, zoals het Limburgs Dagblad, waaraan ik hierboven enkele gegevens ontleende. Maar de socialistische pers doet dat nauwelijks. **De conclusie van een onbevooroordeeld toeschouwer kan dan ook geen andere zijn dan dat het sociale beleid van dit Kabinet ruimschoots tegen dat van vorige regeringen opweegt.**

Daarom gaan talloze Nederlanders, ook socialisten, zo onbezorgd met vakantie.

Ik denk dat de heer Burger van de Partij van de Arbeid echter wat moedeloos op pad is gedaan. In zijn laatste radiorede verzuchtte hij: „. . . in Nederland kiest de meerderheid niet **politiek** maar **godsdienstig** en dus kan men niet veranderen (van regering). Men sust dan zijn geweten door te schelden op de politiek." **Dat zegt dan uitgerekend de heer Burger nadat hij der gewoonte getrouw weer een kwartier lang op het kabinetsbeleid heeft zitten afgeven.**

Het gekke is echter, dat een partijgenoot van mr. Burger, voor dezelfde Varamicrofoon, als goed aanprijst wat de heer Burger in ons volk zozeer laakt. De heer Vellenga van de protestants-christelijke werkgemeenschap in de P.v.d.A. zei enkele dagen eerder namelijk: „De geloofsovertuiging werkt dus ook in op de politieke keus, spreekt een hartig woordje mee, soms heel duidelijk . ."

En vervolgens: „Het beginselprogram van de Partij van de Arbeid meent, dat er een innig verband bestaat tussen iemands diepste levensovertuiging en zijn politieke inzicht."

Och, arme mr. Burger. Is het ook niet om moedeloos te worden? Maar neen, hij krijgt ten slotte ook van de heer Vellenga gelijk. Deze komt haastig tot de openlijke erkenning: „Maar het geheel, de partij, gaat voorop. De werkgemeenschappen hebben een beperkte en bepaalde taak." Dat wisten wij al lang. Heeft de secretaris van de Partij van de Arbeid, de heer Meester, de werkgemeenschappen in de P.v.d.A. onlangs niet als „onderaannemers" betiteld? En onderaannemers hebben geen inspraak bij het opmaken van het bestek. De heer Burger kan gerust zijn. **DE** koers in de Partij van de Arbeid blijft dat de godsdienst geen beslissende rol mag spelen bij het bepalen van het beleid. Die partij onderwerpt zich, evenmin als de V.V.D., aan Gods Woord. Sommige leden mogen dat wel doen, het wordt in hen zelfs gewaardeerd, **maar de partij zelf doet dat welbewust niet.**

Daarom kiezen wij voor een christelijke politieke partij. Wij willen en mogen ook op dat terrein Gods medearbeiders zijn. Wij **moeten** dat zelfs wezen. Wij zijn dat met gebreken, maar juist omdat wij als mensen en politici vaak falen, hebben wij Gods Woord ook als wegwijzer voor onze partij nodig. U werkt misschien op een ander terrein van Gods Koninkrijk dan dat van de politiek. Maar u ziet toch ook de christelijke politiek als een onderdeel van dat gebied.

Daarom werken wij uiteindelijk aan één groot geheel, voor één grote zaak. Zij het ook dat de één wellicht in een andere sector voor Gods eer strijdt dan de ander.

Maar nog eens: het geheel is een gemeenschappelijke zaak. Daarom vragen wij ook voor de christelijke politiek een drievoudige daad:

De daad van uw gebed voor de politiek en de politici!

De daad van uw belangstelling voor de christelijke politiek!

De daad van uw steun aan de christelijke politieke partij!

Nogmaals fluoridering

HET IS BEKEND, dat de afgetreden minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid een ijverig voorstander was van medicinering via de watertoren. De vaste commissie voor de volksgezondheid uit de Tweede Kamer heeft met de minister en diens ambtenaren op 1 juni jl. een gesprek gehad over verschillende beleidsvragen. Daarbij kwam ook de waterfluoridering ter sprake. Het is bekend, dat fluoridering een vergif is dat, in uiterst geringe dosering door het drinkwater gemengd, wordt gebruikt als een voorbehoedsmiddel tegen tandbederf. Tandartsen zijn duur en te gering in aantal; door caries aangetaste tanden en kiezen betekenen veel vergalde dagen; de fluoridering van het drinkwater voorkomt veel onkosten en ellende. Zo is de redenering. Als de naamloze vennootschap, waar wij gedwongen worden ons drinkwater te kopen, ons nu voortaan drinkwater plus fluoride verkoopt, en dus ons d w i n g t, in de koffie, de thee, de aardappelen en de soep telkens fluoride te gebruiken, dan varen onze tanden en kiezen daar wel bij. En daarom is het departement er sterk voor, dat de leveranciers van drinkwater ons via de watertoren fluoride leveren. Het K.B. betreffende de watervoorziening vraagt van de waterleiding-maatschapij, dat zij niets ànders zal doen, dan zorgen, dat het geleverde produkt zo goed mogelijk voldoet aan de eisen, die a a n g o e d d r i n k w a t e r dienen te worden gesteld. De minister heeft bekend gemaakt, dat alle leveranciers van drinkwater, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan, van hem permissie tot fluoridering ontvangen.

IN DE EERSTE KAMER heeft prof. De Gaay Fortman de kat de bel aangebonden. Hij heeft gewezen op het principiële bezwaar: wij hebben hier een geval van g e d w o n g e n medicinatie. En als wij daar op déze manier mee beginnen, dan is het hek van de dam. Het past in een totalitaire staat, om van staatswege op deze wijze de bevolking medisch te verzorgen. Maar in een rechtsstaat zijn hier grote bezwaren. En het is de eer van de Nederlandse medici, dat zij hier steeds heel strenge normen hebben gesteld. Bij de sociale verzekeringen letten wij er angstvallig op, dat b.v. niemand g e d w o n g e n wordt, op straffe van financiële sancties, om zich aan een operatie te onderwerpen. Nóóit wordt iemand in Nederland geopereerd, als hij daar zelf geen toestemming toe geeft. De arts adviseert, en beveelt niet. En de staat mag de burger niet dwingen het advies van de arts op te volgen. Zo is de m e d i s c h e e t h i e k.

NU HEEFT de Kamercommissie de minister gevraagd, hoe hij over de p r i n c i p i ë l e bezwaren tegen medicinatie via de watertoren denkt. De minister heeft geantwoord met een nota, samengesteld door zijn departement. Na er op gewezen te hebben, dat in Amerika een „politieke strijd" gevoerd wordt over deze gedwongen medicinatie, zegt de departementele nota :

> **„Ook in Nederland zullen stellig personen zijn, die principiële bezwaren tegen de waterfluoridering hebben. Dit is n a t u u r l i j k met meer maatregelen het geval (vaccinatie, melkpasteurisatie, k u n s t m e s t, etc.). Het grote bezwaar is hier evenwel, dat al het water gefluorideerd moet worden (tenzij men in staat is, ook fluoride-vrij water uit te geven). Evenwel, voor degenen die willen profiteren van het fluoride, staat geen andere weg open dan de waterfluoridering.**
>
> **Men kan anderzijds ook zeggen, doe de waterfluoridering, die meest niet anders wil zeggen dan een vijfmaal hoger fluorideconcentratie in het water dan tot nu toe, zeer vele onnatuurlijke behandelingen voorkomt (v u l l i n g e n i n k i e z e n, k u n s t g e b i t t e n etc.) w a a r b i j g r o t e h o e v e e l h e d e n v o l s t r e k t v r e e m d e s t o f i n h e t l i c h a a m w o r d e n g e b r u i k t (k w i k, z i l v e r, k u n s t h a r s, etc.).**

WIJ hebben uit dit departementele verhaal het een en ander onderstreept. Het bewijst, dat men hier een heel ernstige zaak met nonsens-achtige redeneringen afdoet. Als ik op eigen verzoek of op advies van mijn tandarts een kunstgebit aanschaf, dan breng ik volgens het departement grote hoeveelheden v o l s t r e k t v r e e m d e s t o f i n m i j n l i c h a a m ! En dàt is dan de klap op de vuurpijl. Er is geen sprake van, dat hier ook maar een begin van begrip is van de aard der principiële bezwaren.

Altijd liever IVOROL
dan zeker van frisse mond en witte tanden

Verhoeff's isoleer- en ovenbouwbedrijf N.V.
* ISOLATIEWERKEN
* KETELBEMETSELINGEN
* OVENBOUW
Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

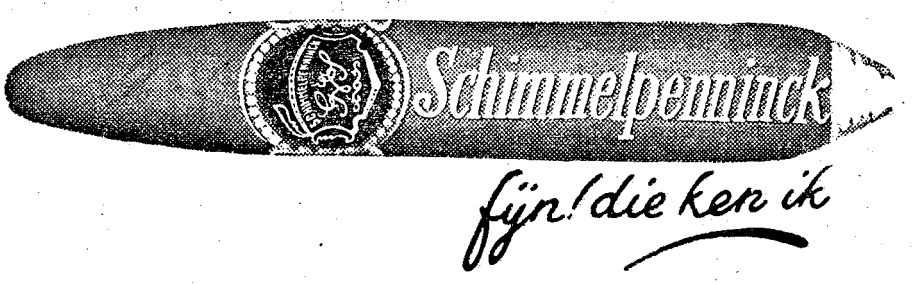

C R Maaglijders!
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!
Importeur LOUIS RIETBERGEN · Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.
ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

BIZERTA

• *Vervolg van pag. 1*

doen van bepaalde stappen, totdat er „iets" gebeuren zou met Algerije, iets dat een eind aaan de moeilijkheden zou maken. Een van degenen, die de Franse president in al die jaren bepaald niet voor de voeten heeft gelopen, is president Bourguiba van Tunesië geweest. Ondanks de ernstige moeilijkheden, die hij daaardoor in eigen land kreeg (hij werd niet begrepen en stond aan felle kritiek bloot) had hij een matigende invloed op de Algerijnse nationalisten, die Tunesië als hoofdkwartier gebruikten en was het dank zij zijn bemiddeling, dat Fransen en Algerijnen tenslotte aan de conferentietafel plaatsnamen om te zien, of zij het over de toekomst van Algerije eens konden worden.

VERDELING

Toen de besprekingen enkele maanden geleden in Evian les Bains begonnen, was er nog reden om aan te nemen, dat De Gaulle het royale gebaar, dat hij tegenover de mohammedanen van Algerije had gemaakt, in daden zou kunnen omzetten en dat het einde van het steeds groter wordende bloedbad in zicht was. Maar sindsdien is gebleken, dat het tegendeel waarschijnlijk het geval zal zijn. Toen generaal De Gaulle met zijn verdelingsplan voor de dag kwam, was dat geen holle frase. Hij bedoelde precies wat hij zeide, ook al hebben Franse woordvoerders later geprobeerd, een iets andere uitleg aan de herhaaldelijk uitgesproken woorden van de Franse president te geven. Woorden, die volkomen in tegenspraak waren met de plechtige beloften, die De Gaulle eerder had afgelegd en die zo onverteerbaar waren voor de Europeanen in Algerije.

VERANDERING

Een oplossing van de Algerijnse kwestie is nu — na ruim drie jaren van het heroptreden van De Gaulle — nog lang niet in zicht. Het valt dan ook niet mee, de president nog langer te ontzien, zeker niet voor Bourguiba, wiens positie bij wijze van spreken staat of valt met het al dan niet slagen van het Algerijnse experiment van De Gaulle. Daar komt nog bij, dat de oplossing van het probleem Bizerta — dat bepaald niet uit de lucht is komen vallen — nauw verband hield met de ontwikkelingen met betrekking tot Algerije omdat Frankrijk bleef weigeren, over een vertrekdatum te spreken, zolang de moeilijkheden in dat deel van Noord-Afrika niet uit de wereld geholpen zouden zijn.

Bourguiba kon dus niet meer uitsluitend met de belangen van De Gaulle rekening houden. Hij moest ook aan zichzelf denken en aan de Algerijnse nationalisten, die enerzijds in uiterst moeilijke besprekingen met de Franse regering waren gewikkeld en anderzijds een gevaar gingen opleveren voor de Noordafrikaanse politiek, die steeds het uitgangspunt van Bourguiba is geweest. Bizerta en de Sahara speelden in het probleem, waarvoor de Tunesische president zich geplaatst zag en nog ziet, een belangrijke rol.

HET PROBLEEM

Bourguiba heeft zich de laatste tijd gerealiseerd, dat ook de Algerijnse politiek van generaal De Gaulle op niets moest uitlopen vanwege het verzet van de Europese extremisten en de onbetrouwbaarheid van de Franse strijdkrachten in Algerije. We weten, hoe weinig het dit jaar gescheeld heeft, of de militaire coup tegen De Gaulle was geslaagd. Hij ziet dan ook wellicht niet ten onrechte de aankondiging van de generaal, dat bij het uitblijven van een voor Frankrijk aanvaardbaar akkoord met de Algerijnse nationalisten er in Algerije een „hergroepering" zal plaatsvinden (die op een verdeling neerkomt) als een nieuw uitgangspunt, dat er in de eerste plaats op gericht is, de belangen van de Europeanen te beschermen.

Dat zou ook betekenen handhaving van Mers el Kebir als Franse vlootbasis met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, dat ook Bizerta niet zou worden prijsgegeven. Voeg daarbij nog de Sahara, die ook in Frans bezit zou blijven, dan kent men de politieke moeilijkheden, waarvoor Bourguiba zich bij een mislukken van de Frans-Algerijnse besprekingen geplaatst zou zien.

VERKEKEN

Klaarblijkelijk heeft Bourguiba zijn actie ondernomen om Frankrijk in verschillende opzichten onder druk te zetten. Kort nadat de moeilijkheden rondom Bizerta begonnen, werden in de buurt van Evian les Bains de onderhandelingen tussen Frankrijk en de Algerijnen hervat. De Tunesische president bleek zich echter op de goede gezindheid van generaal De Gaulle verkeken te hebben, want deze zond zonder pardon de gehate parachutisten uit Algerije naar Bizerta en die deden daar geen half werk.

Dat Frankrijk niet zonder meer voor Bourguiba door de knieën zou gaan, was duidelijk. De Tunesische president zal de laatste zijn geweest, die dit verwacht heeft. Maar dat Frankrijk zo hard en zo meedogenloos, ja zo barbaars zou toeslaan, dat had niemand eigenlijk durven verwachten. Zevenhonderd mensenlevens zijn geen akkefietje, ook al denkt men het grootste gelijk van de wereld te hebben. Tussen massamoord en de aftocht blazen lagen nog andere mogelijkheden. Die zijn niet benut, want het Franse prestige stond op het spel. En dat vereiste een krachtig optreden, een voorbeeld. Maar het was een slecht voorbeeld.

dB

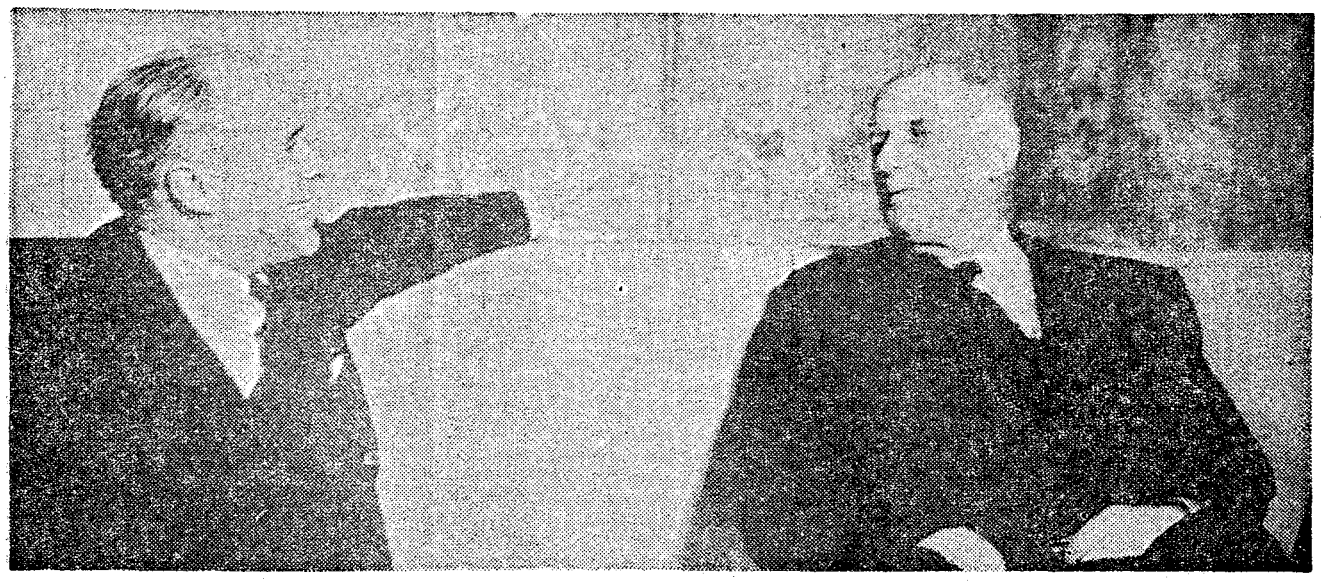

Deze foto van president Bourguiba en president De Gaulle is nog maar enkele maanden oud: ze werd genomen in het laatst van februari, toen Bourguiba in Frankrijk met zijn machtige collega confereerde en aldus de stoot hielp geven tot de onderhandelingen met de Algerijnse opstandelingenregering. Er is sindsdien veel veranderd.....!

De waarde van onze strijdkrachten rond de meidagen van 1940

MILITAIRE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND NA 1870 (10)

Nu over het onderwerp dat deze titel aanduidt door anderen zeer uitvoerig is geschreven, kan ik uiteraard kort zijn.

Met uitzondering van de depottroepen, werd er in ons leger gedurende het tijdperk september 1939—mei 1940 niet doeltreffend geoefend. Het jaargetijde was lang niet altijd gunstig en er moest teveel tijd aan de stellingbouw worden besteed. Geschoten werd er weinig of niet en de wellicht noodzakelijke verloven alsmede de z.g. bewegingsvrijheid werkten belemmerend. De lijntrekkerij kwam, zoals bij ieder langdurig verblijf onder de wapenen, ook om de hoek kijken. Van de ernst van de toestand waren volk en leger niet overtuigd. Toch was de paraatheid, naar mijn mening, beter dan het geval geweest zou zijn, wanneer wij gedurende de mobilisatiejaren 1914—1918 in de strijd betrokken waren geworden.

In vergelijking met andere landen, als Denemarken, Noorwegen, België en Frankrijk, behoeven wij ons geenszins te schamen.

De diepte van ons land is zeer gering; van Zevenaar tot de kust bedraagt de afstand nauwelijks 150 km. Hoe ver stonden de Duitsers, na 4 dagen strijd met de Russen, in 1941 in het door Rusland bezette gebied? Op sommige punten bedroeg deze afstand zeker 300 km, terwijl de afstand van onze oostgrens tot Utrecht in het meest bedreigde gebied nog geen 100 km bedroeg.

Dit neemt niet weg: van een strijd op leven en dood is geen sprake geweest, daarvoor was de geest van verzet, zelfs bij onze Joodse landgenoten, nog te weinig ontwikkeld. Later zou dit anders worden, althans bij hen, die aan het werkdadige verzet hebben deelgenomen of dit althans van harte hebben toegejuicht en moreel hebben gesteund.

De verbetenheid komt helaas pas te voorschijn wanneer de onderdrukking duidelijk wordt voorzien of gevoeld. Na de capitulatie zocht bijna ieder de schuld bij een ander, inplaats van bij zich zelf. Dit gold niet alleen voor de enkelingen, maar ook voor de groepen. Geslagen troepen wijten de schuld aan de houding van hun officieren en de officieren schelden op de hogere leiders. Slechts zelden komt het voor, dat iemand, onder zulke omstandigheden, de schuld aan zich zelf wijt. Zo is helaas nu eenmaal de zondige mens.

Om begrijpelijke redenen waren de jongeren moediger dan de ouderen. De ouderen zijn, wat het oorlogswerk betreft, vaak te voorzichtig; de jeugd onderkent het gevaar minder. Vandaar, dat de hogeren in rang, die als regel tot de ouderen behoren, zich lang niet altijd moedig toonden. Dit gold niet alleen voor leger, vloot en luchtmacht, maar ook in regeringskringen was de moed niet steeds verbluffend.

Met het parachutistengevaar werd vóór de inval in Noorwegen geen rekening gehouden en na die tijd tot op 10 mei 1940, onvoldoende. Was zulks wel het geval geweest, de drama's bij de Moerdijkbrug, de Zuid-Hollandse eilanden en Rotterdam waren voorkomen.

Doch zulks is allemaal „nakaarten". „Als het kalf verdronken is, dempt men de put" geldt niet alleen, wanneer het de verdediging van het vaderland geldt.

Bij het uitbreken van oorlogen doen zich steeds gevallen voor, waarop niet was gerekend; vooral is dit het geval bij de strategische verdediging.

De indringer bepaalt het tijdstip en de plaats van de aanval; hij kan gemakkelijker vooruit zien, dan de partij, welke een afwachtende houding moet aannemen.

Vanaf de morgen van 10 mei 1940 gold het een gemeenschappelijke strijd van Engeland, Frankrijk, Nederland, België en Noorwegen tegen Duitsland. Van innige samenwerking was echter geen sprake, trouwens deze was niet voorbereid. Men was niet op de hoogte van elkaars krachten en zwakheden. Ieder land had zich afzonderlijk op de strijd voorbereid (allen evenwel onvoldoende). Had Nederland een veel grotere weerstand geboden en hadden de bondgenoten hetzelfde beeld geleverd, als thans het geval is geweest, de uitslag in mei en juni 1940 zou dezelfde geweest zijn.

De grote betekenis van de N.A.V.O. moet hierdoor duidelijk in het oog springen.

Men heeft vaak beweerd dat, had Nederland slechts een klein, maar goed geoefend, modern bewapend en uitgerust leger gehad in 1940, het verloop van de strijd anders was geweest. Hoe zou men met een legertje van bijv. 25 à 30000 man de neutraliteit hebben kunnen markeren (van handhaven niet te spreken) langs al onze grenzen, in de zeegaten langs de kust en in de lucht, alsmede hardnekkig het hart van het land kunnen verdedigen? Hiervoor waren uitgebreide strijdkrachten nodig. Ons toenmalige leger was eerder te klein dan te groot.

Nog een enkel woord over de duur van de strijd in 1940. Een ketting is niet sterker dan haar zwakste schalm. Overvloedige hoeveelheid benzine of munitie voor bepaalde kanonnen, kleding en levensmiddelen voor lange tijd, maar te kort aan afweermiddelen tegenover vijandelijk optreden in de lucht, waren de oorzaak dat de vijand hier na de bezetting grote hoeveelheden in beslag kon nemen, terwijl de strijd moest eindigen, omdat wij, wat de lucht betreft, volkomen uitgeput waren. Het laatste was de zwakste schalm.

Ondergetekende vermeent een aanvulling te hebben gegeven op hetgeen door anderen over onze militaire geschiedenis is gezegd.

Onze strijd in 1940 is niet tevergeefs geweest. Wij hebben veel van de strijdmiddelen, welke voor een aanval op Engeland dienst hadden kunnen doen vernietigd en een aantal parachutisten, piloten en ander luchtvaartpersoneel onschadelijk gemaakt.

De Regering en een groot deel van de vloot in Nederland konden veilig de wijk naar Engeland nemen.

In het kort, de Duitsers werden door onze strijd enigermate verzwakt en onze bondgenoten konden van de door ons opgedane ervaring profiteren. Wat de strijd tegenover luchtlandingstroepen betreft, wij hebben de spits afgebeten.

In hoeverre onze bondgenoten geprofiteerd hebben van de bekwaamheid onzer stafofficieren, welke naar Engeland waren uitgeweken, is mij onvoldoende bekend. Bij ondergetekende bestaat twijfel omtrent de rol, welke die officieren hadden als adviseurs inzake de bevrijding van ons vaderland in 1944 en '45.

De terreinkennis van deze stafofficieren, wat betreft Zeeland, N.W. Brabant, de Betuwe, trouwens van alle gebieden, waarin hardnekkig weerstand werd geboden door de Duitsers in ons land, was uiteraard groot.

In een volgend artikel hopen wij iets te zeggen omtrent onze zeestrijdkrachten.

(Wordt vervolgd)

J. C. ROELOFSEN

VERTROUWENSADRESSEN VOOR EIGEN KRING IN

Friesland

FA. P. S. DE BOER

MAKKUM HARDERWIJK

Groothandel in hooi en stro

IMPORT EXPORT

Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande Landbouwbeurzen:

Maandag — Rotterdam
Maandag — Amsterdam
Dinsdag — Gromngen
Dinsdag — Sneek
Woensdag — Middenmeer
Donderdag— Emmeloord
Vrijdag — Leeuwarden
Zaterdag — Utrecht

HOTEL „DE KROON"

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN

Telefoon 24467 24468

Uw adres voor recepties en partijen

ALLEEN BIJ HEKSTRA

slaagt u het beste in

TEXTIEL EN BEDDEN

Wij hebben altijd voorradig: Pullman - Antihernia matrassen.

N. OOSTERSTRAAT 32—34 — TELEFOON 24370
VOORSTREEK 5 — TELEFOON 28239

TURKSTRA BESCHUIT

Eerlijk . . . Overheerlijk! Niet alleen voeding . . . doch ook een lekkernij!

D.R.A.C.O.- LANDBOUW-

aanhangwagens — werktuigen
opleggers — machines
bedrijfscarrosserieën — tractoren

N.V. Machinefabriek & Techn. Handelsonderneming

v.h. D. RIJPKEMA - SNEEK

TELEFOON 05150—2080

DOUMA's IJZERHANDEL n.v.

Grootzand 66 — Postbus 30 — Sneek

Telefoon 05150 — 277 en 3696

Staaf-, band en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer

Gereedschappen en machines voor metaalbewerking.

FABER

MACHINEBEDRIJF N.V.

Tel. 2514 en 3934 (05150)

Sneek

Landbouwwerktuigen

Melkmachines

Karpetten — Lopers — Vloerbedekking
Overgordijnen — Linoleums — vitrages
Bedden — Dekens — Ledikanten — Matrassen

SPECIAAL VLOERENBEDRIJF

WESTER'S *interieurverzorging*

Grootzand 35 — Telefoon 3060 — Sneek

BETON EN WEGENMATERIALEN

voor nieuwbouw en onderhoudswerkzaamheden leveren wij:

ZAND - GRIND - STEENSLAG - HOOGOVENSLAKKEN - NIEUWE STEENPUIN - SINTELS

per scheepslading of auto plaats van bestemming.

FIRMA T. D. LEISTRA & ZONEN

Reyner Bogermanstraat 14 - Dokkum - Tel 05190-2753

Timmer- en aannemersbedrijf

FIRMA R. AGEMA & ZOON

te Dokkum

Hantumerweg A-59
Telefoon 2421 0 5190
Stationsweg F-18
Telefoon 2237 0 5190

VOOR ALLE BOUW- EN ONDERHOUDSWERKEN

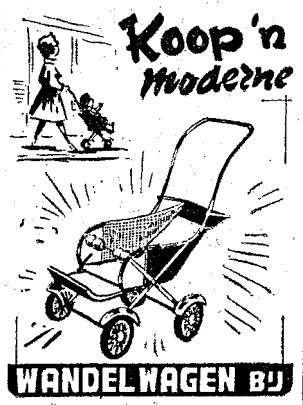

BABYHUIS KINGMA DOKKUM

Moeilijkheden en mogelijkhede

AGRARISCHE BEDRIJVEN OP NI

Agrarische bedrijfsvorming op Nieuw-Guinea betekent het tot stand brengen van een verbinding tussen het technisch mogelijke met het sociaal wenselijke via het economisch verantwoorde.

VOORDAT men kan overgaan tot de vestiging van landbouwbedrijven moeten de vigerende grondrechten worden geregeld. Deze zijn van plaats tot plaats verschillend. In dichter bevolkte streken met verhoudingsgewijs weinig geschikte gronden zijn de bevolkingsaanspraken nogal stringent gesteld. In andere gebieden met een dunne bevolking en onbegrensde grondruimten wordt in de praktijk alleen aanspraak gemaakt op reeds gebruikte — of in gebruik zijnde arealen. Een hoekje jachtgebied meer of minder doet dan weinig ter zake.

Moeilijker wordt het wanneer men — zoals b.v. op het eiland Japen — te maken krijgt met bevolkingsgroepen die van verschillende oorsprongsgebieden afkomstig zijn, speciaal wanneer deze wonen in de dichter bevolkte gebieden met minder grondruimte. De afstammelingen van de oorspronkelijke bewoners claimen n.l. clansgewijs het vroegere jachtgebied terwijl de migranten geen aanspraken kunnen doen gelden.

In zo'n geval heeft men dus te maken met bezittende- en niet-bezittende clans.

Alle individuele aanspraken zijn volkomen ondergeschikt aan de groepsrechten.

Het onderscheid tussen bezittenden niet-bezittend culmineert praktisch in het verbod voor de have-not's om op een geclaimd stuk grond bomen te planten of huizen te bouwen, waardoor deze grond onroerend zou worden.

Voldoende mogelijkheid om in de voedselbehoefte te voorzien wordt echter als een elementair mensenrecht beschouwd, waardoor iedereen de beschikking kan krijgen over een stuk grond voor de verbouw van kortlevende voedselgewassen. Men vindt dit bevestigd in de rechten op de wilde sagoarealen, de voornaamste voedingsbronnen van de vlaktenbewoners.

Elke van buiten afkomstige clan zonder vaste grondaanspraken heeft een gedeelte van dit sago-areaal in bezit gekregen, als zijnde noodzakelijk voor het dagelijkse levensonderhoud.

Het gaat dus voor de niets-bezittenden om de stap tussen de voedsellandbouw en de aanplant van overjarige gewassen.

De stap tussen het bestaansminimum en een economisch overschot. Zodra men kans ziet om de bezittenden ervan te overtuigen dat een economisch overschot kan dienen om bepaalde bestaande behoeften te bevredigen en gemakkelijker bereikbaar is door bundeling van krachten ook uit de niet-bezittende groeperingen, dan is deze stap in werklijkheid al niet zo groot meer. Men heeft nog net genoeg gemeenschapsgevoel om te beseffen dat het niet aangaat om een welvaartsvergroting uitsluitend aan de bezittenden toe te kennen.

Bovendien willen de bezittenden, die zodoende reeds een stap buiten de mythologische grens hebben gezet, wel een concessie doen om zich van meerdere steun ten opzichte van mogelijke gevaren te verzekeren.

Deze gang van zaken gaat op zolang men binnen de bepaalde dorpsgemeenschap met het daarbij behorende territorium blijft. Pogingen om andere dorpen in hetzelfde geheel te betrekken stuiten voorlopig nog af op de enge begrenzing van locale maatschappelijke begrippen.

Gaat men deze gang van zaken omkeren door een vorm van grondonteigening dan wordt de egocentrische gedachtengang der deelnemers, die gericht is op het verwachte persoonlijke voordeel omgezet in een zeker wantrouwen omtrent de uiteindelijke bestemming van deze gronden (vervreemding) waardoor grote groepen van mensen zich afzijdig houden of verzet plegen.

Bedrijfsopbouw

Nadat de grondrechten in principe geregeld zijn gaat men over tot een systematische bedrijfsopbouw.

De veldwisselbouw is bekend en aangepast aan de magische begrippen van de autochtone bevolking. Deze methode moet dus het uitgangspunt vormen om het vertrouwen te winnen.

De eerste ontwikkelingstrap wordt dan bereikt door alle verspreid liggende veldwisselbouwtuinen na het afoogsten te verlaten en over te gaan tot een concentratie ervan.

Deze overgang ontmoet weinig moeilijkheden omdat het vanouds bekend is, met dit verschil dat het toen gebeurde onder drang van vijandelijke dreigingen en nu in de verwachting van persoonlijk voordeel.

Vervolgens gaat men over tot een individualiserings-proces door de voor dit doel beschikbaar gestelde arealen in gelijke stukken te verdelen en in onderling overleg toe te wijzen aan de deelnemende personen. Dit is een zeer belangrijke doorbraak gezien de vroegere verhoudingen, want deze nieuwbakken bedrijfseigenaars krijgen een persoonlijke verantwoordelijkheid; het meest gevreesde is een feit geworden. De ligging van deze individuele bedrijfjes wordt zo gekozen dat iedere eigenaar zijn bedrijf verder naar wens en behoefte kan uitbreiden. Elke vergroting is afhankelijk van het eigen initiatief, het persoonlijke kunnen en willen. De uiteindelijke bedrijfsgrootte

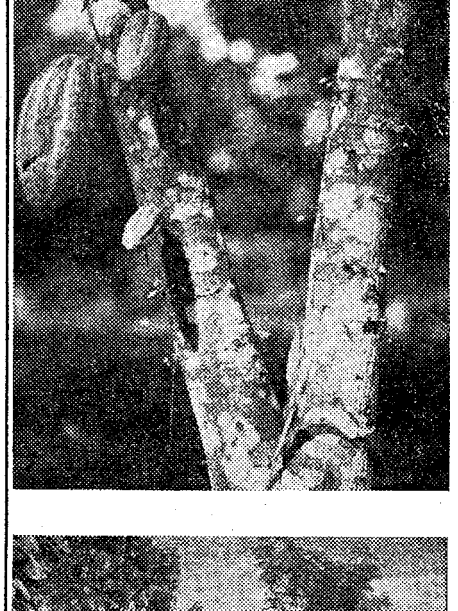

Op de foto's links ziet men de cacaoboon en -bloesem (boven) en de cacao-aanplant in een veldwisselbouwtuin, zoals dat vroeger bij de bevolking gewoonte was. Op de rechterfoto de cacao-aanplant op een proefbedrijf van de landbouwvoorlichtingsdienst.

Waar de papoea-boer overgaat t eengezinswoningen als deze.

vertoont dan ook een opmerkelij riatie.

Logischerwijs ontstaat er zod na verloop van tijd een natu schifting, waardoor alleen de v landbouw-voelende personen ov ven. Aanvankelijk is er n.l. alti aantal deelnemers die uitsluiten het verwachte voordeel denken daarvoor nodige zelfoverwinning spanning bagatelliseren. Zij val zodra blijkt dat men van de bebo van enkele ares grond niet rij worden.

• *Een „dwaze oorlog" was er d zaak van, dat velen dagenlang adem inhielden. De strijd in Bizerta was hevig, doch ge ook kort. Het motief van Bou om de aanval te openen is no niemand geheel duidelijk. Het dat teweeg gebracht werd is e zichtbaar. Behalve dan dat Bour prestige wellicht bij niemand Westen gestegen is. Wat bezield man? Zijn carrière was tot n schitterend. Hij stichtte de Ne tourpartij en streed voor de on kelijkheid van zijn 4 miljoen in tellend land. Hij was jarenlang vangene van de Fransen. Toen h doel (soevereiniteit voor Tuni maart 1956 bereikte, werd hij p De Bey zette hij juli 1957 af en dien is Bourguiba ook presiden opmerkelijke aan hem echter evenwichtigheid, die hij sinds 19 de dag legde. In de ogen van en andere felle Afrikaanse leide en is (?) hij te pro-Westers. De sche Liga telde Tunis nu eens we weer niet onder zijn leden. steunde hij de Algerijnse FLN, Tunis oefenen mocht. Hij kal Marokko als dit land te obstinaat en bleef goede contacten met rijk onderhouden. Op 14 juli nationale Franse feestdag, s Bourguiba nog een allerhart telegram aan President De G doch op 20 en 21 juli vielen ho tallen Tunesische doden bij de st en om Bizerta . . . ! Er zouden k men te vullen zijn over de verr lijke redenen voor deze ex Frankrijk erkent de soevereinite Tunesië over Bizerta, doch wil de ontruiming van de vlootbasis n geen beslissing nemen. Tenslotte ben de Amerikanen ook versch bases in Noord Afrika. De meest schijnlijke uitleg van het op de drijven door Bourguiba, is, dat hi akkoord tussen Frankrijk en de rijnen over de Sahara in zicht zi men en dat hij daarom via een nationaal conflict voor zijn arm volk ook een deel van de buit binnen wilde slepen, n.l. de olie nen van Edjele (bij grenspaal Omdat dit stuk Sahara-woestij volk minder aanspreekt dan he bezet houden (hoewel bij verdr regeld) door de Fransen van de basis te Bizerta, moest Bourgib wille van de nationalistische stri ook op dat punt een openlijk co forceren. Het ziet er niet naar u hij thans op beide fronten niets geoogst heeft dan haat en prestig lies als een alom geziene bemid Beide partijen houden zich, a voor wat betreft het staken vo gevecht, aan de door de Veilig*

...W-GUINEA

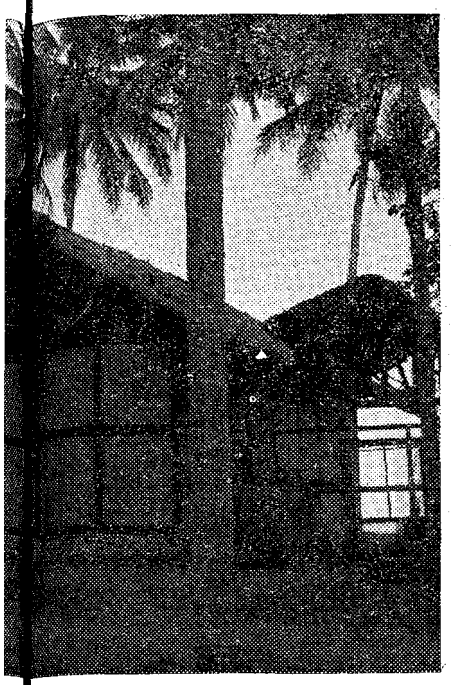

...at...methoden, verrijzen ook in de kampong

De overblijvenden die reeds hebben getoond voor het werk te voelen en zich de nodige inspanning willen getroosten, geraken tot een vorm van onderlinge opvoeding door elkaar te wijzen op fouten waarmee de één de ander schade kan toebrengen, b.v. een sterke onkruidbezetting waarmee het land van een schonere boer bezaaid kan worden.

Tijdens de aanloopperiode wordt in de betreffende landbouwkern een landbouwcommissie gevormd, gekozen uit de deelnemers, die tot taak krijgt om de grondverdeling te regelen, geschillen te beslechten, en werkindelingen vast te stellen. Deze landbouwcommissies treden bovendien op als contactpersoon met de landbouwvoorlichtingsdienst. Gedurende de aanvangperiode werken deze commissies in een sfeer van vallen en opstaan. Velen kunnen geen kritiek op hun beleid verdragen, of voelen te sterk de verantwoordelijkheid die op hen rust. Andere commissie's echter groeien uit tot werkelijk leidinggevende lichamen die regelmatig vergaderen om de lopende zaken te bespreken en de vervolgkoers te bepalen. Zonder steun van de landbouwvoorlichtingsdienst kunnen zij nog niet werken, maar omgekeerd is hun bestaan een zeer belangrijke schakel in het opvoedende voorlichtingswerk geworden.

Ook bij de beplanting en de verdere inrichting van de gevestigde bedrijfjes moet aanvankelijk worden uitgegaan van de aard, de kennis en het begripsvermogen der deelnemers.

De permanente verbouw van eenjarige gewassen — zoals b.v. aardnoten, sojabonen, rijst — ligt onmetelijk ver vooruit op het vanouds bekende veldwisselbouwsysteem. De preciese indeling van gewassen in regelmatige vruchtenwisselingsschema's ligt de papoea niet.

Het betekent een te grote gebondenheid aan de dan noodzakelijk wordende intensieve arbeid. Bovendien kan hij als bewoner van dit dunbevolkte land met een daardoor zeer gering arbeidsaanbod nooit een redelijk inkomen verkrijgen door de verbouw van arbeidsintensieve voedselgewassen. Ook de marktpositie speelt een rol. Het dunbevolkte Nieuw-Guinea zelf kan slechts zeer geringe hoeveelheden voedselprodukten afnemen, temeer waar het grootste gedeelte van de bevolking in het huidige stadium nog geen behoefte noch koopkracht heeft. Daartegenover staat het feit dat de voor export benodigde hoeveelheden niet bereikt kunnen worden vanwege gebrek aan mankracht. Dit is een vicieuze cirkel, die gezien het stadium van ontwikkeling ook niet door mechanisatie doorbroken kan worden.

Boomgewassen

Een veel betere bedrijfsbasis ligt dan ook in de verbouw van arbeidsextensieve boomgewassen zoals cocosnoot, cacao, en nootmuskaat in dichter bevolkte gebieden aangevuld met b.v. rubber en koffie voor risicospreiding. Boomgewassen behoeven niet een dergelijke intensieve zorg, vereisen minder onmiddellijke kennis en missen de bij kortlevende gewassen telkens weerkerende grondbewerkingen. Ze kunnen zo nu en dan eens in de steek gelaten worden, zodat de bedrijfsboer nog tijd ter beschikking houdt voor het verzamelen van de zo gewenste sago, het vangen van een visje of een jachtzwerftocht als evenzovele levensbehoeften voor de vrijheidminnende papoea.

Bovendien is een boomgewassenbeplanting voor de papoeaboer meer tastbaar. Het lijkt meer op het oude, met het voor hem luttele verschil dat de bomen geplant moeten worden waar ze vroeger — na het verlaten van de uitgeboerde veldwisselbouwtuin — vanzelf weer opschoten.

In boomgewassen ligt dan ook de enige mogelijkheid op een permanent exporterende zelfstandige bevolkingslandbouw, die voldoende baten kan opleveren om in de behoeften van de deelnemende boerengezinnen te voorzien.

De oppervlakte eenjarige voedselgewassen per bedrijf moet worden afgestemd op de gezinsbehoeften benevens eventuele geringe overschotten die op naburige markten afgezet kunnen worden.

Deze — via ups en downs groeiende bedrijfjes — aangevuld met wat kleinvee benevens enkele runderen, paarden en geiten voor vlees, melk en trek-draagkracht-voorziening — voldoen momenteel aan de sociaal-economische behoeften van de deelnemende plattelandsbevolking. Ze vormen de basis voor een reeds beginnende beroepsdifferentiatie en zullen in sterke mate kunnen bijdragen aan de economische weerbaarheid van een zelfstandig Nieuw-Guinea.

M. DE VRIES

Nu PIGMA-DERM
Bruint met en zonder zon
Flacon 2.95 — Grote flacon 7.50

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

raad aangenomen Liberiaanse resolutie. Bourguiba schijnt daardoor wat te zijn gekalmeerd. Dat hij secretaris-generaal Hammarskjoeld van de V.N. bij zich ontbood, duidt inderdaad op zijn wens een internationaal twistpunt te scheppen, waaruit op diplomatiek vlak meer te halen is dan met de wapens mogelijk bleek. Intussen heeft Moskou zich al van hem gedistantieerd. Wordt hij nu èn door Oost èn door West niet voor vol aangezien?

• *Dat de FLN, hoewel met woorden Bourguiba steunend, de gelegenheid tot hernieuwd overleg met de Fransen niet wilde missen, blijkt uit het samentreffen van de wederzijdse onderhandelaars te Lugrin, bij Evian. Over het Bizerta-conflict schijnt daar niet gesproken te zijn. Dit is wel het beste bewijs dat beide partijen de kans op overeenstemming niet door het wilde avontuur van President Bourguiba wilden laten doorkruisen. Oorzaken die tot een nieuwe impasse kunnen leiden zijn er overigens nog genoeg.*

• *Een impasse openbaarde zich ook in de Kongo, waar het bijeenroepen van het parlement nieuwe tegenstellingen schiep. Tsjombe en Gizenga meldden zich beiden „ziek". Van de laatste was dit, ondanks symptomen van meer bereidheid tot samenwerking met Leopoldstad (Oost-Provincie zond immers reeds verscheidene parlementsleden naar Leo) wel te verwachten. Tsjombe schijnt een dubbele koers te varen. Enerzijds werden het Katangaanse leger, de gendarmerie en de luchtmacht onder opperbevel van de commandant van het centrale leger, Moboetoe, geplaatst, terwijl anderzijds gedreigd werd met het inroepen van hulp uit — nota bene — Moskou, om het conflict met Kasavoeboe tot een voor Katanga goede oplossing te brengen. Prompt reageerde Moskou door twee Katangese delegaties naar het communistische machtsgebied uit te nodigen en hulp voor „vreedzame" doeleinden aan te bieden. Het lijkt erop dat Tsombe na zijn terugkeer uit zijn twee maanden gevangenschap twee zielen in zijn borst heeft, waarvan de ene nog niet door de (Belgische) Union Minière, waarop Katanga's economie drijft, tot rede kan worden gebracht. De verrassingen behoren in dat deel van Afrika dus nog evenmin tot het verleden.*

• *Ook Perzië kan nog meer moeilijkheden verwachten. Het nieuwe kabinet Enami vond bij zijn optreden in augustus 1960 een vrijwel bankroet staatsbestel. Strenge maatregelen moesten worden genomen om de financiële dijk te dichten. Geen wonder dat het Nationale Front onder leiding van de beruchte Mossadeq nieuwe kansen ziet om uit de ontevredenheid van de massa munt te slaan. Van april 1951 tot augustus 1953 zette de toenmalige premier Mossadeq met zijn nationalisatie van de oliebronnen de boel binnen en buiten Perzië danig op stelten. Zijn driejarige gevangenisstraf is al lang verleden tijd geworden en zijn verbanning uit Teheran eveneens. Zijn medeleiders vertellen het volk dat het weer de Mossadeq-kant op moet wil het land gered worden. Voorlopig zijn velen van hen daarom door de huidige regering in hechtenis genomen.*

• *De resultaten van de Euro-top-conferentie d.d. 18 juli hebben wij de vorige week reeds de revue laten passeren. De commentaren zijn nogal tegenstrijdig. Het valt daarbij op dat niemand deze ontmoeting als een achteruitgang heeft aangemerkt, al gelooft men — behalve sommigen in Duitsland en in Frankrijk — ook niet aan een snelle realisering van een levensechte politieke gemeenschap. Daarvoor is de voorbereiding van het gesprek te Bonn onvoldoende geweest. De Belgische premier Lefèvre heeft daarover zijn teleurstelling uitgesproken, waarbij hij zelfs de Europese gezindheid van één der partners (niet Nederland) in twijfel trok. Men mag driemaal raden, wie hij dan wel bedoelde. Voor een premier van een zo nauw aan Frankrijk gelieerd land, heeft hij wel zeer driftig uit het vat getapt. Minister Spaak heeft het schuim er dan ook haastig afgeveegd. Hij is dan ook een beroeps-diplomaat. Intussen zijn wij weer gewaarschuwd.*

• *Een duidelijke uitspraak over de relatie Engeland-E.E.G. is ook gewenst. Die openbaring zal Macmillan op 31 juli geven. De invitatie, die Engeland aan zijn EVA-partners (de Zeven) richtte om deze week nog te Genève bijeen te komen, zal daarmee wel verband houden. De Britse balans is blijkbaar opgemaakt. De EVA-aandeelhouders kunnen komen horen of de directie (Engeland) al dan niet besloten heeft de (EVA) firma op te heffen dan wel een fusie met de E.E.G. aan te gaan. Wij wachten af. Inmiddels hebben de aandeelhouders eenstemmig verklaard ook zelf aan de komende besprekingen deel te willen nemen. Eerst was Engeland om hen verlegen — bij de onderhandelingstafel, waar Engeland specifieke faciliteiten zal verlangen, kon het wel eens met zijn partners verlegen worden.*

• *De geslaagde tweede Amerikaanse ruimtevaartvlucht toonde aan dat de Verenigde Staten hard werken aan het inhalen van hun achterstand op Rusland. De staat van paraatheid, die president Kennedy aan zijn volk toonde, de offers die hij vroeg en de besprekingen van minister McNamara deze week in Europa, tonen aan dat aan Amerikaanse kant de Berlijnse crisis niet wordt vergeten, ook al eiste ander nieuws de koppen van de bladen deze week voor zich op. Men zou in dit verband wensen dat het gezegde „wat in het vat zit, verzuurt niet" eens geen toepassing vond.*

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
HOUTZAGERIJ — HOUTHANDEL EN KISTENFABRIEK
Hofstraat 10 — Borculo — Telefoon 05457-561 *

KAKES' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden ...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

Bouwbedrijf Jac. van der Niet
NIEUWBOUW en ONDERHOUDSWERKEN
Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

FA. K. SALVERDA & ZONEN
Aannemersbedrijf - Kuinre
SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten
Wijk IV-7 — Tel. K 5271-294

N.V. Reproductiebedrijf en tekenmaterialenhandel
D. F. OOSTERS
Groenendaal 39 — Rotterdam
Telefoon 136801 — 115461
LICHTDRUKKEN — TEKENMATERIALEN

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon 0 1894: 230
OUDERKERK AAN DE IJSSEL
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS, ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ. ENZ.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
EXPORT: BELGIë, DUITSLAND ETC. R

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eig. TH. D. WILDEBOER)
MASSAFABRICAGE BETONARTIKELEN
TELEFOON 3865 Privé 4628

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telef. 0 1850-3123-1123
PAPENDRECHT

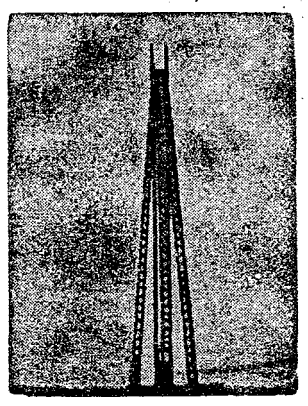

Fa. H. Manschot & Zoon
AANNEMERS VAN HEIWERKEN
Telefoon 03474—269
LEXMOND
Gespecialiseerd in het heien met stoomblokken van 2000 tot 5000 kg.

• Koopt bij onze adverteerders •

Nogmaals: medicamenta via de watertoren

OP het artikel „Medicamenta via de watertoren" in Ned. Gedachten van 1 juli jl., waarvan de schrijver zich niet bekend maakt en die ik gemakshalve de heer A zal noemen, zou ik gaarne willen reageren.

De heer A. heeft bezwaren tegen de dwang, die fluoridering van drinkwater met zich meebrengt en is het eens met de heer v. d. Meulen, burgemeester van Leeuwarden, die dit ziet als een symptoom van een politiestaat. Nu weet ik niet welke interpretatie de heren A. en v. d. Meulen er op na houden van een politiestaat, maar het komt me voor, dat een staat aan andere voorwaarden moet voldoen dan fluoridering van drinkwater om een politiestaat genoemd te moeten worden. Men noemt een staat waar b.v. het verkeer gedwongen wordt rechts te houden ook geen politiestaat. Dit is een maatregel *in het algemeen belang*, om de ene onderdaan te beschermen tegen de andere.

Fluor is een vergif, zegt de heer A. Inderdaad is fluor een vergif, d.w.z. wanneer iemand te veel fluor tot zich neemt ontstaan vergiftigingsverschijnselen. Maar men zou op één dag 120 liter water (gefluorideerd) moeten drinken om deze acute vergiftigingsverschijnselen op te wekken. Geen mens drinkt op een zeer hete zomerdag meer dan 5 liter water en blijft dus ver beneden deze dosis.

De afnemer verlangt van zijn drinkwaterleidingsbedrijf de levering van water, en niet van water plus medicament, zo zegt de heer A., en hij heeft hierin gelijk, toevoering van medicamenten aan drinkwater is uit den boze. En nu is het zo jammer, dat nog steeds zo velen (vooral de tegenstanders) fluor beschouwen als een medicament, en dat is het toch zeer beslist **niet.** Fluor is een **bestanddeel** van ons gebit, evenals b.v. Calcium, en het komt als zodanig in elke tand voor. Van een geneesmiddel kan men toch moeilijk zeggen, dat het een bestanddeel is van ons lichaam of van een gedeelte daarvan.

Ruim 99% van onze bevolking lijdt in meerdere of mindere mate aan caries (tandbederf). En tandbederf veroorzaakt ongerief, economisch en lichamelijk ongerief. Nu is gebleken na veel onderzoekingen, dat de aantasting van ons gebit voor 40 tot 50% kan worden teruggedrongen wanneer het gehalte aan fluor wordt verhoogd. Met andere woorden: het fluorgehalte van ons gebid is te gering om weerstand te bieden tegen de inwerking van de bacteriën. En nu is het zo belangrijk dat we vooral in de ontwikkelingsperiode van ons gebit meer fluor toegediend krijgen, niet als geneesmiddel, maar als wezenlijk en noodzakelijk bestanddeel.

Nauwkeurige lezing en bestudering van het rapport van de Gezondheidsraad: „Cariespreventie met fluoriden" en van de redevoeringen op het in 1960 te Hilversum gehouden congres (Nederl. Tandartsenblad juli 1960. Adr. Goekooplaan 1 te Den Haag) wil ik hierbij een ieder, die met deze materie te maken heeft, dus ook onze politici, graag aanbevelen.

Dat er andere methoden zijn om fluor toe te dienen is me bekend: men kan fluortabletten innemen, zout, boter en brood, om enkele voorbeelden te noemen, kunnen gefluorideerd worden, waardoor een ieder de dosering in eigen hand heeft. Dit lijkt allemaal erg eenvoudig, maar het is de vraag wat daar in de praktijk van het dagelijkse leven in ieder gezin van terecht komt. Als ik in de praktijk zie hoe er door sommige moeders met aspirientjes wordt omgesprongen, dan kan ik daar geen vertrouwen in hebben. Foutieve dosering van fluortabletten e.d. is in al deze gevallen zeer wel mogelijk, zowel onder- als overdosering.

Bovengenoemd rapport van de Gezondheidsraad komt o.a. tot de volgende conclusies:

1. Toevoeging van fluor aan het drinkwater in een concentratie van 1,0—1,2 mg per liter zal een belangrijke daling van de cariesfrequentie tot gevolg hebben.
2. Een fluortoevoeging in genoemde concentratie is als niet schadelijk voor de gezondheid te beschouwen.
3. Er dienen voldoende waarborgen aanwezig te zijn dat de fluoridering zo exact mogelijk wordt uitgevoerd.

Uit de resolutie, die te Dublin op 25-6-60 werd aangenomen in de algemene „Federation Dentaire International" citeer ik:

„....wordt besloten dat de fluoridering van drinkwater aanbevolen wordt aan alle openbare autoriteiten als de **meest effectieve maatregel** op het gebied der volksgezondheid om op **veilige en economische wijze** het voorkomen van de tandcaries te reduceren in het bijzonder in de jongere leeftijdsgroepen.

Ik meen met deze citaten te kunnen volstaan. Zolang het in onze praktijk geen uitzondering is, dat zelfs kinderen van 14 jaar zich bij ons melden met een in zodanige deplorabele toestand verkerend gebit, dat hiervoor geen behoud meer mogelijk is, zullen alle 2500 in Nederland werkende tandartsen er voor vechten om de fluoridering er door te krijgen. Dit ten behoeve van de algemene volksgezondheid.

De heer A. meent principiële bezwaren te moeten hebben tegen deze materie. Jammer dat men het in de politiek altijd zo gauw over de principiële boeg gooit. Waar haalt men toch al deze principes vandaan? Hoeveel principes hebben wij anti-revolutionairen eigenlijk? Naar mijn mening toch maar één: Gods woord als regel waarnaar wij te leven hebben. En dan kan men voor- of tegenstander zijn van de A.O.W., de algemene kinderbijslag of de fluoridering van drinkwater, maar laten we ons vóór of ons tegen toch niet te gauw principieel stellen. Noem het gewoon een standpunt. Het is achteraf altijd gemakkelijker om van standpunt te veranderen dan om zijn principe in de steek te laten. Het brengt de partijen wat gemakkelijker tot elkaar en het gesprek loopt wat soepeler.

In dit verband wil ik er ook nog graag op wijzen, dat b.v. in dié gebieden van de Ver. Staten waar fluoridering van drinkwater wordt toegepast, het aantal z.g. principiële tegenstanders miniem is in verhouding tot die gebieden waar het nog moet worden ingevoerd. Zo gaat het wel meer met dingen die achteraf wel eens een beetje meevallen.

Laten we ook wat dit betreft op echt Nederlandse wijze ons verstand gebruiken en ons niet door alerlei sentimenten laten (mis)leiden. Het opgroeiend geslacht mag ons later geen verwijten maken over een wat al te starre houding. Het geslacht van de toekomst vraagt er ons **nu** al om.

A. JONGSMA, Barendrecht.

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD
De fijnste fruitproducten uit de Betuwse boomgaarden
Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes . Vruchten op Sap - Etc.

Last van zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten
helpen U er overheen

Zending en sociaal-ecomische ontwikkeling van Nw.-Guinea

MET grote belangstelling nam ik kennis van het artikel van de heer M. de Vries over de sociaal-economische ontwikkeling van Nieuw-Guinea. Vooral trof mij zijn reële, nuchtere kijk op de bijzondere problemen, die zich daar voordoen. Uit wat hij mededeelt blijkt, dat de godsdienst, die het gehele leven van de wieg tot het graf in al zijn geledingen, in al zijn aspecten en in elk opzicht beheerst, de grote factor is waarmede gerekend moet worden. De rechtsverhouding onderling in één stam en die tussen de stammen wordt er evenzo door beheerst als het levenspatroon in de strijd om het dagelijks voedsel.

Maar dan gaat het, dit is logisch, allereerst om de verandering van de gezindheid van de, het gehele leven omspannende, godsdienst, want het blijkt, dat die godsdienst de sterke belemmering is om de Papoea tot een fier en gelukkig mens te maken. Een voorbeeld, dat ik dezer dagen hoorde, moge dit verduidelijken. Oorlogvoeren is bij de bergbewoners van Centraal Nieuw-Guinea het sluitstuk van hun rechtspraak en rechtsbedeling. Waar het gouvernement met zijn politie komt, wordt oorlogvoeren echter verboden. Daardoor stort heel hun levenspatroon ineen. Nu weten zij niet meer hoe uiteindelijk gehandeld moet worden als een varken is gestolen, of ook een vrouw, óf als iemand is gedood enz. Men raakt ontredderd. De oorspronkelijk fiere Papoea, zo werd mij gezegd, loopt nu als een ontredderde proletariër rond, niet meer wetend wat hij met het leven aan moet. De hoofden weten hun gezag niet meer te handhaven en de brutaalsten hebben de overhand. Want het gouvernement maakt wel aan oorlogvoeren een einde, maar geeft niets ervoor terug, niet alleen geen andere rechtspleging en rechtshandhaving, maar ook geen andere levensvulling, geen andere levensbeschouwing, geen ander houvast, nu met hun rechtspleging hun levensinhoud verschrompelt.

Hoe geheel anders is het echter waar de zending beslag op de zielen heeft weten te leggen. Inzonderheid daar waar de blanken hebben geleerd, dat zij de massa niet kunnen bereiken en de enkele bekeerden, dikwijls even naakt als hun toehoorders, verzamelingen van honderden en soms duizenden toespreken. Dan zitten de blanken als toehoorders terzijde.

Merkwaardig is, dat dan het eerste wat hun naast christelijke gezangen en gebeden geleerd wordt, zijn de Tien Geboden. Dat geeft algemene vastigheid. Daarna het Onze Vader. Als fiere kinderen Gods lopen zij door hun valleien. Dat is volkomen realiteit voor hen. Maar dan leren zij ook, dat het niet gaat om hun macht en aanzien, maar alles moet geschieden tot eer van God op het gehele terrein van hun leven. Gods Naam moet worden geheiligd. Gods Koninkrijk moet komen. Gods wil moet geschieden, zowel in de hemel als op de aarde. Als er dan iets verkeerds geschiedt, dan wordt met zoveel morele kracht opgetreden, dat de geschonden rechtsorde op de een of andere wijze weer wordt hersteld.

Alles moge in de praktijk niet even vlot gaan als hier geschetst, in principe is het juist en de Papoea's aldaar zijn op veel hoger plan fiere, vrije mensen geworden die in een God geloven, die machtiger is dan hun voorvaderen en de andere geesten die zij vrezen.

Dit geeft uiteraard ook een goede basis voor de sociaal-economische verheffing van de Papoea's. Op deze wijze overwinnen zij ook hun egoïsme en leren ze wat voor anderen te zijn, waarbij onze Heiland, die voor onze zonden uit de hemel kwam en zelfs voor ons stierf, het grote lichtende voorbeeld is. Maar dan moet men wat voor anderen presteren, dan vallen talloze remmingen weg en komt de weg vrij voor een leven op een hoger en veel gelukkiger plan.

Ik meende goed te doen deze aanvulling op het artikel van de heer De Vries te geven. Maar hierin zit dan ook deze lering, dat christelijk-Nederland, dat al onze Gereformeerde kerken inzonderheid, zich met al haar kracht op de zending in Nieuw-Guinea moeten werpen. Juist omdat de tijd zo kort is, mag er niet worden geaarzeld. De Hervormde zending laat dringende roepstemmen om hulp horen. Thans moet zelfs hulp gezocht worden buiten Nederland. Laten echter Nederlanders, die weten samen te werken met het gouvernement, en weten dat alleen christelijk onderwijs de leegte door onze komst daar ontstaan, kan opvullen, in zeer groten getale naar Nieuw-Guinea gaan. Zij hebben daar van Godswege een roeping. De zending brengt de Papoea's allereerst vrede met God, maar ook vrede onderling en geeft hun liefde tot God en de naaste. Maar zending is ook allereerste voorwaarde voor de sociaal-economische ontwikkeling van dat grote eiland Nieuw-Guinea, waarvoor wij zo in het bijzonder verantwoordelijk zijn. Laten wij beginnen bij Jeruzalem.

P. G. KNIBBE

Commentaar van de schrijver

Natuurlijk ben ik het in principe volkomen eens met het door dr. P. G. Knibbe geschrevene. De directe uitwerking van de Evangelieverkondiging wordt echter wel wat optimistisch gesteld. Ik zou haast zeggen: „Was het maar waar"! Hier schuilt m.i. juist de grote fout die wij als Christenen zo vaak maken. Wij menen soms dat de Evangelieverkondiging als zodanig voldoende beantwoordt aan de zendingsopdracht die wij van God hebben ontvangen. De bewoners van Nieuw-Guinea hebben mij geleerd dat wij zo denkende schromelijk te kort schieten. God eist meer van ons. Hij laat ons in de praktijk van het dagelijks leven duidelijk zien dat wij met Evangelieverkondiging alleen niet klaar zijn. Dat wij teveel op Hem af willen schuiven zonder te beseffen dat Hij ons een grotere taak heeft toebedeeld.

Want zoals sociaal-economisch een onlosmakelijke twee-eenheid is, zo is ook geloof en leven een twee-eenheid die niet gescheiden kan worden. Hoe kan men vertrouwen op een almachtige God als het dagelijkse leven nog volkomen is ingesteld op de heidens-religieuze regelingen al dan niet beperkt door verbodsbepalingen? De wrede werkelijkheid van het dagelijkse leven zoals die zich juist vaak onder deze volkeren manifesteert, maakt de liefde Gods tot een onwaarschijnlijkheid die men in eerste instantie volgaarne aangrijpt als een middel om uit de angst en moeite weg te raken, maar al spoedig teleurstelt zodra blijkt dat de verwachte lotsverbetering uitblijft. Het beloofde heil is niet gekomen!

Zodoende scheppen wij een dualisme in mensenharten, waardoor de betrokkenen soms eerder van Hem af, dan naar Hem toegetrokken worden. Ook in Nieuw-Guinea laat God ons dagelijks zien dat wij naast de verkondiging van het Evangelie de taak hebben ontvangen om de mensen in de gelegenheid te stellen hun geloof in hun leven tot uiting te brengen, hetgeen zonder ingrijpende sociaal-economische verbeteringen niet mogelijk is. Een duidelijke wisselwerking tussen deze begrippen is onmiskenbaar.

Daarom lijkt mij de oproep van dr. Knibbe tot allen „die weten dat alleen Christelijk onderwijs de leegte door onze komst daar ontstaan, kan opvullen", zeer eenzijdig en niet volledig beantwoordend aan de roeping Gods. Onderwijs kan slechts dienen als aanvullend middel.

Ik hoop hiermede duidelijk genoeg geweest te zijn. Dit is in feite de kern van de door mij tot nu toe voor dit blad geschreven artikelen.

M. DE VRIES.

Moeder Voor het fijne Baby-huidje
★ BABYDERM POEDER-ZALF OLIE - ZEEP

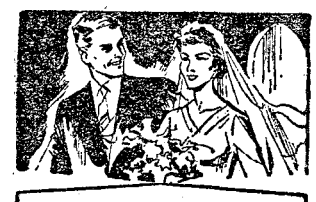
EEN GEWICHTIGE STAP.....
Trouw vandaag nog met een Junghans-horloge, een verbintenis voor een heel leven lang op tijd zijn!
Junghans

* * *

Reclame

* *

In het maandelijks reclame-vakblad „Ariadne" stond de volgende advertentie:

„DE VRIJE VOLK ABONNEE IS EEN V I P

„MR. MEDIAMAN".

Vraag: waar zit het geld tegenwoordig? En de koopkracht en de kooplust? Waar schuilen de potentiële kopers van auto's, koelkasten, keukensnufjes, vakanties aan het Como-meer?

Antwoord: in Het Vrije Volk, Krant van meer dan 325.000 V.I.P.'s Dagblad dat 1/10 van Nederland dekt. En, een reuzenmarkt. Juist voor omzetvergroting in duurzame dure gebruiksartikelen . . . . juist voor verkoop van wat meer luxe-in-leven. Omdat Vrije Volk gezinnen goed verdienen, graag nu dure dingen kopen, die hun leven prettig maken.

Daarom zijn het V.I.P.'s voor u . . Very Interesting Persons . . . zij zijn in uw advertenties zéér geïnteresseerd!"

Wij nemen aan dat „Het Vrije Volk" deze spiegel niet aan zijn eigen abonnees heeft voorgehouden Zij zouden er misschien van opkijken.

Nu is het prachtig als een dagblad zijn abonnees zo hoog aanslaat, dat het adverteerders op deze wijze aanlokt. Tegen de omschrijving, die „Het Vrije Volk" van zijn abonnees door „Ariadne" laat geven, hebben wij op zichzelf dan ook geen bezwaar. Waar wij wel bezwaar tegen hebben is dat nooit eens in de hoofdredactionele artikelen van „Het Vrije Volk" wordt uiteengezet, dat dit alles onder het kabinet-De Quay toch maar mogelijk is.

Die „luxe-in-het-leven" zou „Het Vrije Volk" de heren Zijlstra en Roolvink nu ook eens moeten gunnen, al was het maar door een keertje te schrijven, dat het de „Het Vrije Volk"-abonnees toch niet zo slecht gaat als b.v. het Engelse publiek, dat nu op een zware bestedingsbeperking wordt getracteerd.

De veel gehoorde bewering, dat de groep waaronder „Het Vrije Volk" zijn meeste lezers vindt, dank zij dit kabinetsbeleid, in het „achterschip" terecht gekomen is, wordt door deze advertentie wel duidelijk weersproken.

De eveneens vaak verkondigde stelling, dat alles nog veel royaler zou kunnen als de socialisten maar aan het bewind waren in plaats van de „mislukte" Roolvink en de „beloften schennende" Zijlstra, wordt met één blik op de Engelse bestedingsbeperking, wel een hoogst twijfelachtige uitspraak.

Intussen verheugen wij ons er oprecht over, dat het de „Het Vrije Volk" abonnee blijkbaar zo goed gaat. Laat daarover geen misverstand ontstaan. Wij zien graag dat het iedereen goed gaat, ook onze politieke tegenstanders. Daarvoor werkt ook dit kabinet. Maar of de „Het Vrije Volk" redactie nu in evenredigheid daaraan ook met het „artikel" tevredenheid en waardering adverteert . . . ?

In de politieke rubrieken zien wij het blad helaas eer voor het tegenovergestelde reclame maken. Er zit dus zo het een en ander scheef in de reclame-stijl van „Het Vrije Volk".

Van Aerssen had de Staten van Zeeland dringend verzocht, nóg een predikant te zenden, aangezien op de plantages aan de Commewijnerivier de mensen „gans ontbloodt waren van leeringen, stichtingh ende Goddelijcke consolatie". Hij had ook gevraagd om een Franse dominee te zenden, opdat die zou kunnen arbeiden onder de vele Hugenoten, die zich in Suriname gevestigd hadden.

Maar in de brief van de Hoogmogende heren werd wèl geklaagd over het feit, dat twee paters in Suriname zouden werken doch er werd geen uitzicht in gegeven op de komst van de dringend gewenste predikanten.

Neen, de heren in Holland kwamen op geen enkele wijze tegemoet aan de gerechtvaardigde wensen van Van Aerssen. Ze hadden in hun schrijven alleen maar klachten en nogeens klachten.

Cornelis was na zijn woede over de brief vol verdenkingen en verdachtmakingen zeer somber geworden. Hij trok zich terug in zijn werkkamer en wilde niemand bij zich hebben. Zelfs zijn secretaris en zijn trouwe commandeur Verboom konden hem niet te spreken krijgen.

Hij was bezield geweest van verlangen om de kolonie vooruit te helpen en om Suriname te maken tot een land waar vrede en voorspoed waren en waar het goed leven zou zijn. Maar bijna dagelijks ontving hij tegenwerking van mensen, die uitsluitend hun eigen beurs wilden spekken en die zich niet bekommerden over het welzijn van dit land en van de bevolking. Met uitzondering van enkelen, die hij hoog achtte, waren het onwillige honden waarmee hij werken moest. Van de heren in Holland kreeg hij bijna geen steun. Die zaten waarschijnlijk slechts uit te kijken of de suikeropbrengsten omhoog gingen.

Cornelis vroeg zich af, of het wel de wil van God was, dat hij zich naar Suriname begeven had. De tegenwerking en alle bijkomende narigheden zou hij misschien moeten zien als het bewijs, dat hij hier niet op zijn plaats was.

Hij ging na, wat hij ondanks alle tegenwerking en alle verdachtmakingen had bereikt. In dit opzicht mocht hij tevreden zijn. Hij had vrede met de Indianen weten te sluiten en dat was toch een belangrijk ding. Hij had ook landmeters aangesteld, die Suriname in kaart brachten. Verder had hij talrijke verordeningen uitgevaardigd ten dienste van het land en van de ontwikkeling van de suikerplantages. Hij had een plakkaat uitgegeven die de ergerlijke slavenhandel en de mishandeling van slaven moest beperken en onmogelijk maken. En hoewel de geldmiddelen van de kolonie gering waren, had hij allerlei versterkingen laten aanbrengen; ook de aanleg van een nieuw fort was begonnen om het gebied in de binnenlanden te verdedigen tegen vijanden van buitenaf. Hij had orde op zaken gesteld op het gebied van trouwen en begraven, want omtrent deze zaken bestond een grote wanorde: ieder deed wat goed was in zijn ogen.

Waarom werkte men hem zo tegen? Van vroeg tot laat was hij dagelijks in de weer. 's Morgens om vijf uur stond hij op; hij gaf een voorbeeld van vlijt aan de gehele bevolking van Paramaribo.

Toch waren verscheidene planters hem vijandig gezind. En de reders, die niet meer zoals voorheen ongecontroleerd te werk konden gaan, werkten hem op allerlei manieren tegen en probeerden de door hem uitgevaardigde regelingen te ontduiken.

En waarom kwamen de directeuren van de Sociëteit van Suriname met zoveel klachten jegens zijn beleid? Moest hij heengaan als gouverneur? Maar wat dan? In het vaderland had men geen taak voor hem en hier was nog veel te doen. Bovendien had hij dit mooie, doch erbarmelijke land lief gekregen. Er was hier nog veel goeds te verrichten tot heil van de bewoners!

Cornelis besloot aan de directeuren van de Sociëteit en aan de Staten van Zeeland een gepeperde brief te zenden. Hij was niet van plan, van zijn hart een moordkuil te maken. Zij moesten maar eens precies weten, hoe de zaken stonden en wat hij van de heren dacht.

Hij zette zich tot schrijven; hij deed twee dagen over de brief.. het werden ruim vijftig bladzijden.

Hij vroeg in zijn schrijven om de uitzending van een commissaris van de directie en de Staten om in Suriname zelf de klachten, die tegen hem ingebracht waren, na te gaan. „Laet haer de grootste Fielten sijn die in het Vaderlandt kunnen werden becomen, sal ick haer nogthans door Rapporten en getuygenissen hier overtuygen, dogh te ondernemen dese calomnieuse guyten de monden te stoppen, can ick nog en wil ick niet ondernemen te doen, guyten en vuylicken willen van haers gelyken werden geregeert, elck een beminnende sijns gelijck"

Ziezo, daar konden de hoogmogende heren het mee doen. Ze moesten dan maar iemand zenden, die alle klachten, tegen hem ingebracht, grondig onderzocht. Er zou geen enkele klacht steekhoudend blijken te zijn.

François zou naar Holland terugkeren, hij zou de jongen niet lang meer in Suriname kunnen houden. Hij zou François missen en zich eenzaam voelen. Daarom nam de gedachte om ontslag te nemen om van alle narigheden bevrijd te zijn, vastere vormen aan bij hem. Daarom schreef hij ook: „Ick hebbe de Heeren te bedancken van de Eere die ick hebbe gehadt van in haeren dienst te sijn geweest en hoe eer sy mij sullen gelieven te ontslaen, hoe liever het mijn sal syn, hopende dat door eenen anderen beeter sullen werden gedient, dat myn seer lieff en aengenaem sal sijn te hooren."

En natuurlijk zat het hem hoog, dat ze hem in hun brief weer gekapitteld hadden over de twee paters, die reeds gestorven waren. Hij had aan de heren in Holland hun doodsbericht gegeven, maar zij beliefden het blijkbaar niet te geloven dat de paters inderdaad gestorven waren. De Staten schreven, dat de paapse godsdienst, behalve door de twee paters, ook nog werd bedreven door „een paepjen omtrent het fort dat geseght wierde door syne kluchten en fabeltjes de papisten, oock de Indianen en ons eygen volck tot sijn gehoor te trecken" De Staten waren daarover zeer ontstemd.

Cornelis schreef terug, dat deze bewering kant noch wal raakte. Geen Indiaan, zo pende hij neer, verstaat een woord van de taal die de paters gesproken hebben, alleen joden en ingezetenen. De aantijging moest dus wel komen uit de koker van hem kwaadgezinde lieden. Nogmaals schreef hij nadrukkelijk, dat de twee paters, die met hem meegereisd waren, de dood gevonden hadden. „Omtrent de Dooden, soo bekenne ick gepexeert te hebben, als hare Hoog Mog. intentie ende meynige niet hebbende verstaen, tot welcker poinctueel nakomen, ick die dan over Zeelandt aan de Heeren Staaten van den selvigen Provintie by de eerste gelegenheyt sal toesenden, tot haere volle contentement, vergenoeginge en overtuyginge, op dat aan de Levendige geen geloof wilde geven, de Dooden de Dooden op mogen wecken".

De Goede Hoop had ook weer een brief van Margaretha meegebracht. Vanzelfsprekend schreef zij ook weer over François, wiens terugkeer zij met groot verlangen tegemoet zag. Zij hoopte, dat Cornelis spoedig aan de wens van hun zoon zou willen voldoen om hem terug te laten reizen naar Holland.

Verder schreef zij, dat haar familie in Frankrijk er voor de zoveelste maal bij haar op had aangedrongen, in Frankrijk te gaan wonen. Zij had echter — ofschoon het haar veel strijd gekost had — andermaal besloten, in Holland te blijven wonen, terwille van de kinderen die zich thuisvoelden in het koude mistige land.

Cornelis ontroerde van haar brief. Hoewel Margaretha haar hele leven Française zou blijven en altijd zou blijven hunkeren naar de terugkeer naar haar land, deed het hem goed, dat zij terwille van de kinderen had besloten, in Holland te blijven wonen.

(Wordt vervolgd).

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

C. LIND & ZOON — Anno 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 221443 conversie-afd.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
Effectenbeus nis 8 Tel. 49328 - 3 lijnen - 46640.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

LEIDEN
PRONONCE
Textiel - J. Verduyn
LEIDEN: Breestraat 65 — Telefoon 21800
OEGSTGEEST: Geversstr. 41, Telefoon 23917

"Ceha"
Pomp-problemen
POMPEN
brengen uitkomst voor
☆ BEREGENING
☆ BEVLOEIING
☆ BEMALING
met Diesel-, Benzine- of Elektro-motoren
„Ceha" POMPENFABRIEK LUNTEREN
TELEFOON 253 - 706 - 383 (08388)

N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 0 5400-6461

UTRECHT
BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
DRIFT 13, UTRECHT
wil u gaarne van advies dienen.

drukkerij
zwagers
Sinds 1903
NIEUWE BINNENWEG 460 - 462 — ROTTERDAM

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- en BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

ZEIST
Uw interieur
SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT EN TOCH NIET DUUR!
FIRMA W. VAN TELLINGEN
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

Geef dit blad door

Huidgenezing
Huidzuiverheid - Huidgezondheid
PUROL
Voeten en oksels fris door Purol-poeder

Zuiver denken

In ons toch al aan tegenstellingen zo rijke land behoeft men waarlijk geen controversen te scheppen die er niet zijn.

Deze gedachte dringt zich op bij lezing van een artikel in „Tijd en Taak" van de hand van mej. ds. W. H. Buys. „Om een nieuw denken" heet haar bijdrage en deze handelt over de huidige bewapeningsvraagstukken. De schrijfster kan zich voorstellen dat de Westerse politiek van beveiliging door middel van afschrikking tijdelijk helpt, maar zij laakt de „geestdrift voor opvoering van onze bijdrage tot de NAVO-bewapening", die zij bij de behandeling van onze oorlogsbegroting in de Eerste Kamer meent te hebben opgemerkt.

Wij zouden ds. Buys willen vragen hoe zij daaraan komt.

Zij is bepaald verder in haar denken dan de pacifisten, die zelf van het tijdelijk nut van bewapening niets moeten hebben. Van Westerse bewapening natuurlijk, want wij zien hun dreigende vinger nooit in de richting van Moskou opgeheven. Met mej. Buys zijn wij het ook eens dat steun aan de minder ontwikkelde gebieden minstens even belangrijk is als bewapening. Dat „de stem der menselijkheid, der vrijheid en die van de vrede" nooit tot zwijgen mag worden gebracht zijn wij al evenzeer van mening. Op deze punten is het denken van de schrijfster voor ons niet nieuw.

Bepaald veel nieuws zou het zijn indien zij zou willen suggereren dat hier te lande andere groeperingen dan die der socialisten met geestdrift de bewapeningsmaatregelen nemen. Niet alleen voor ons aandeel in dat beleid wijzen wij die aanduiding af. Wij hebben ook bij de CHU, de KVP of de VVD nooit iets bemerkt van geestdrift voor deze afschuwelijke, maar evenzeer duidelijk gebleken noodzakelijkheid.

Indien men deze geestdrift dan ook zo ongericht en niet nader toegelicht plaatst in het kader van een betoog als dat van ds. Buys, kan het de argeloze lezer — doch die heeft „Tijd en Taak" naar wij hopen niet — alleen maar op een dwaalspoor brengen, waar ook ds. Buys hem niet wil hebben. Wij gaan ver met haar „nieuwe denken" mee, maar de oude waarheid dat onbewezen stellingen tot verdachtmakingen kunnen leiden, gaat ook daarbij op.

Wij hopen dan ook dat ds. Buys zich terwille van de zuiverheid van haar nieuwe denken op dit punt nader zal verklaren.

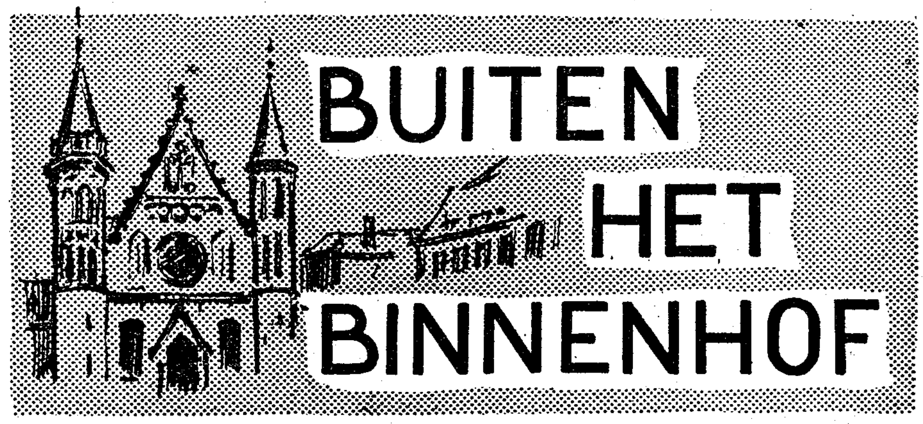

VIA DE HOOFDREDACTIE van dit blad heb ik een brief ontvangen van de secretaris van de Kanselarij der Nederlandse Orden, de heer J. A. van Zelm van Eldik. Dat schrijven is een kopie van een brief door de heer Van Zelm van Eldik gericht aan de hoofdredacteur van de Nieuwe Rotterdamse Courant, die het eerst gesproken heeft over „mandarijnentaal" op een formulier, dat dienst doet (deed) als geleidebrief bij de toezending van oorkonden aan degenen, die begiftigd zijn met een eremedaille, verbonden aan de orde van Oranje Nassau.

Misschien herinnert de lezer van deze rubriek mijn kritiek op de meer formuliere dan singuliere taal van het formulier, een kritiek, waarmede de N.R.C. is voorgegaan. Nu verweert de secretaris van de Kanselarij zich met de opmerking, dat bij een nabestelling van het formulier iemand de door de N.R.Ct en door mij gewraakte zin, door welke een zgn. „Tante Betje" ontstond, aan de officiële tekst heeft toegevoegd. Hoe dit is *ontstaan* is niet achterhaald kunnen worden. Volgens de heer Van Zelm van Eldik had een kind moeten begrijpen, dat hier sprake is van een drukfout. Voorts verontschuldigt zich de secretaris met de opmerking, dat hij niet alle drukproeven persoonlijk kan corrigeren. Hij verwijt de critici, dat zij niet van te voren hebben geïnformeerd naar de toedracht van een en ander, waardoor hij de fout had kunnen toelichten. De voorraad formulieren, welke de fout bevatten, is vernietigd. En om tenslotte uit de lange brief een zinsnede te citeren: „Alhier wordt al het mogelijke gedaan om te trachten het decoratiewezen in ons land hoog te houden. Over de vele positieve punten die bij mijn dienst zouden zijn waar te nemen wordt nimmer geschreven."

Tot zo ver de brief van de heer Van Zelm van Eldik, waarvan ik het voornaamste heb verteld, want de brief zelf is twee maal groter dan één Buiten het Binnenhof.

Ik ga niet met de heer Van Zelm van Eldik discussiëren over de wijze, waarop dat formulier tot stand is gekomen, het formulier IS tot stand gekomen en er zijn bij het drukken geen fouten gemaakt, wel bij de redactie van het formulier. Het formulier is blijkbaar ook verstuurd; laat ik mij verheugen over de mededeling, dat de oplage van de moeilijk te volgen formule vernietigd is en laten wij overgaan tot de orde van de dag.

Het was 23 dezer 100 jaar geleden, dat te Rotterdam Alexander Willem Frederik Idenburg is geboren. In een voortreffelijk hoofdartikel in Trouw is daaraan en aan de persoon van deze christen-staatman aandacht geschonken. En in dit ons eigen blad al niet minder.

Een enkele bijzonderheid uit dat rijke leven moge hier nog volgen.

Op het eind van 1893 ontving de hoofdredacteur van De Heraut, dr. A. Kuyper, een brief van de kapitein der genie te Batavia, A. W. F. Idenburg, met een artikel ter plaatsing in het bekende weekblad. Later kwamen meer brieven over Indië van dezelfde schrijver bij dr. Kuyper binnen. Het mag opmerkenswaardig heten, dat en de militair Idenburg en de militair Colijn, beiden met Indische zaken op de hoogte, via correspondentie met dr. Kuyper in aanraking zijn gekomen, door dr. Kuyper niet uit het oog zijn verloren, maar door hem voor de politiek der antirevolutionairen ontdekt.

Evenals Colijn is de heer Idenburg adjudant van de legercommandant geweest, voor hij, in 1901, in de praktische politiek ging. Driemaal was hij minister van Koloniën, in 1905, ná de val van het ministerie Kuyper, en vóór zijn tweede ministerschap, goeverneur van Suriname. In 1909 volgde zijn benoeming tot goeverneur-generaal van Nederlands-Indië. Dat hij bij de Indische bevolking bekend stond als de „Heilige Grote Heer" mag zeker op zijn godsvrucht duiden.

Tegenover de liberale betiteling „dweper op de troon van Buitenzorg", een benaming welke een deel van het vaderland hem schonk, staat ook de erenaam van de inheemse bevolking van Indië, „Aädil", de rechtvaardige.

Uit een brief aan dr. Kuyper, gedateerd 29 april 1906, de heer Idenburg was toen goeverneur van Suriname, deze zinsneden:

„Ik geloof, dat de koloniale zorgen hoe langer hoe groter worden en ik zie eigenlijk niet goed hoe wij eruit komen. Wij hebben een reuzenfout gemaakt door de vruchten van het cultuurstelsel niet de inlanders ten goede te doen komen en daaraan toegevoegd een tweede grote fout, de opheffing van de organisatie van de arbeid op een ogenblik, dat het volk er niet rijp voor was in plaats van haar in stand te houden in het belang van de bevolking alleen..."

Later, 1913, als hem verweten wordt „dweper op de troon van Buitenzorg" te zijn, schrijft de heer Idenburg aan dr. Kuyper: „Nu ben ik overtuigd, dat de diepe wortel van deze haat ligt in mijn Christen-zijn. Mijn belijdenis, mijn belangstelling voor de zending, enz. ergert hen. Eigenlijk past op de troon van Buitenzorg een liberaal mens. Maar ik ben te zeer van mijn ontrouw als Christen overtuigd, dan dat ik dat laf en laag gescheld (immers ze weten, dat ik *niets terug kan doen*) alleen als een martelaarskroon om Christus wil zou durven dragen. Er komt wel degelijk bij, dat mijn houding als regeringspersoon hen hindert..."

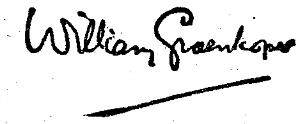

Horizontaal: 1. Krijgt geld door iets te laten zien; 4. raakt in de soep; 8. deze bovenaardse schepselen vindt u in N. Brabant aan de Maas; 10. hier komt het schuim boven drijven; 11. kunstmest, waardoor Indonesië soms wordt overstroomd; 12. heeft zich ontpopt; 13. in Engeland een ondergrondse; in ons land wordt ze leeggeperst; 16. fundament van Amsterdam?; 17. brengt water naar de golf van Guinea; 19. vraagt men bij de vis; 21. onzinnig(g)eklap; 24. drie eeuwen lang Christiania; 25. badplaats waar enige tijd geleden meer gepraat dan gebaad werd; 26. hoe snel de techniek ook vordert, hierheen lópen zal nooit mogelijk zijn; 29. afschrikwekkende proef; 30. daardoor krijg je vaste grond onder de voeten; 31. hoewel zo'n weg nergens heenleidt, komt men hem toch steeds meer tegen; 32. leeftijdsaanduiding van dranken en kaas.

Vertikaal: 1. wandelaar; soms echter gaat zijn tocht niet verder dan een bank; 2. veroorzaakt blindheid; 3. sluipmoordenaarswapen; 5. dit meisje tref je nogal eens bij veeboeren aan; 6. deze gestalte bestaat uit een aan tijd gebonden overheidsinstelling; 7. wij beschikken, dat zij over zichzelf zullen beschikken; 9. we hebben ze vóór en achter en één vindt u aan de monding van de Sambre; 10. wat voor de timmerman vakwerk is, wordt voor de violist geprutst; 14. Engelse plannen vinden wij nogal onverwachts; 15. gelijkmaking door de boer; 18. geel van voren, rook van achteren; 19. dat gaat naar Ome Jan; 20. neemt wat hij krijgen kan; 21. sieraad, waarin in Afrika nog mensen wonen; 22. vader van de hoofdige boer. 23. Mr. X; 27. houdt water tegen; 28. vlug, maar achteraf beschouwd is 't glas.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. krib, 5. zweer, 9. stro, 13. lorre, 14. alt, 15. speer, 16. Abia, 17. Dakar, 19. Anna, 20. misbaar, 21. gelaten, 22. adres, 25. snor. 27. tank, 31. Rotte, 33. ent, 35. peren, 37. Epe, 38. vandaar, 39. eed, 40. marge, 42. sik, 43. Irene, 45. Nero, 47. slak, 49. varen, 53. geboden, 55. negeren, 58. riet, 59. ronde, 61. rota, 62. Elten, 63. Dee, 64. Medea, 63. Coen, 66. serre, 67. nerf.

VERTICAAL: 1. klam, 2. Robin, 3. iris, 4. Brabant, 6. waard, 7. elk. 8. etage, 9. Spaarne, 10. tent, 11. renet, 12. Oran, 17. daar, 18. rest, 23. rendier, 24. brems, 25. stern, 26 oever, 28. april, 29. kreek, 30. onder, 32. orpa, 33. Ens, 34. tak, 36. een, 41. genoten, 44. raderen, 46. over, 47. snee, 48. beilo, 50. anode. 51. ender, 52. meter, 53. grec, 54. bete, 56. rode, 57. neef, 60. ner.

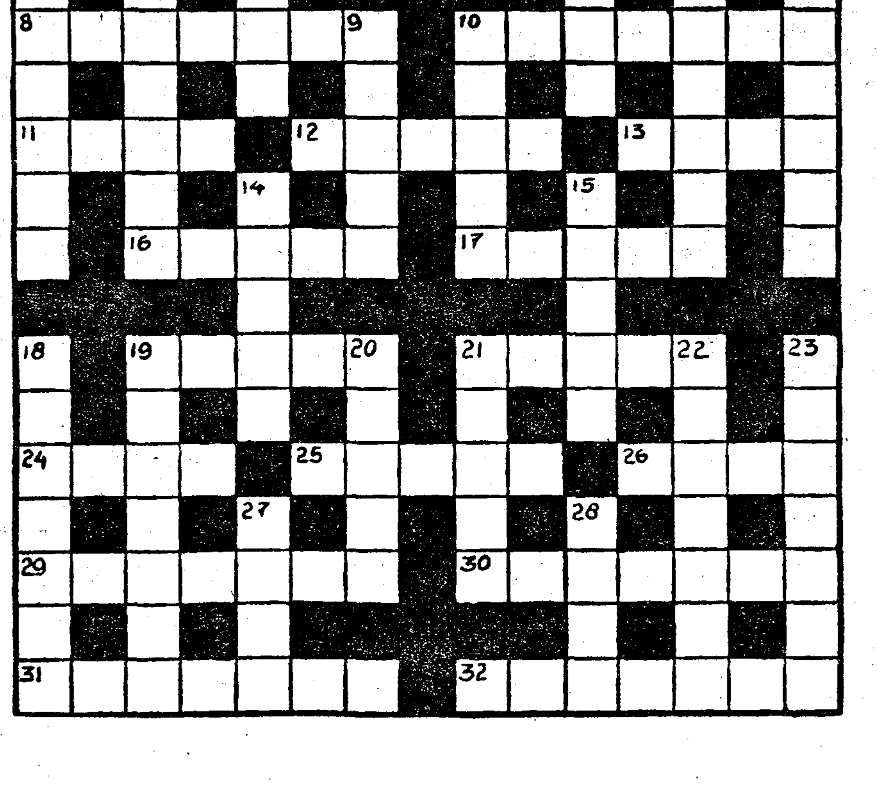

FA. JAN DE MIK
Hardinxveld - Giessendam
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen scholen en kerken
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Hardinxveld-Giessendam - Tel. 0 1846-2141

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
Wageningen — Telefoon 08370-3750
Telex 32121

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

17e jaargang no. 31 5 augustus 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

ATTENTIE!

Luistert u ook op donderdag 10 augustus a.s. naar de radio-toespraak van de heer H. ALGRA, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal? De a.r.-senator spreekt dan van 19.50 tot 20.00 uur n.m. voor de N.C.R.V.-microfoon tijdens de door de regering ten behoeve van de A.R.-partij gevorderde zendtijd.

BESTEDINGSBEPERKING *of* Engeland wel — Nederland niet

DE ENGELSE REGERING heeft weer een bestedingsbeperking moeten afkondigen! Dit bericht vormde een dezer dagen frontpagina-nieuws voor onze Nederlandse dagbladen. De Engelse Minister van Financiën, Selwyn Lloyd, heeft een aantal forse maatregelen genomen:

- **een verhoging van de omzetbelasting en de accijnzen met 10%;**
- **een discontoverhoging (d.w.z. een verhoging van de door de Centrale Engelse Bank berekende rente) van 5 tot 7%;**
- **een kredietbeperking;**
- **een loonstop;**
- **een bezuiniging op de overheidsuitgaven, enz. enz.**

Reden van deze drastische ingreep: een veel te grote stijging van de binnenlandse koopkracht - en een groeiend tekort op de betalingsbalans.

De meesten van ons zullen door dit bericht wel even zijn opgeschrikt. De laatste bestedingsbeperking in Nederland (1957) ligt ons nog vers in het geheugen. Ook het Engelse volk heeft toen een bestedingsbeperking moeten ondergaan. En nu blijkt in het land van John Bull opnieuw zulk een ingreep nodig te zijn! Hoe heeft Engeland weer zo snel in die situatie kunnen belanden?

„Vanzelf"

Och, men is er zo te zeggen vrijwel „vanzelf" weer in terecht gekomen. De economische gebeurtenissen in Engeland hebben elkander na 1957 op een voor het merendeel haast „vanzelfsprekende" wijze opgevolgd. Het begon in 1958 met een geleidelijke opklaring van de economische hemel, mede tengevolge van de overheidsmaatregelen van het voorafgaande jaar. Voor de regering was dit — uiteraard — een reden, de teugels iets te laten vieren. Onder andere werden de beperkingen op de koop op afbetaling grotendeels opgeheven. Dit bracht een hernieuwde activering van het economische leven met zich. In 1959 kon mede daardoor van een situatie van welvaart worden gesproken; de Conservatieve Partij ging in de herfst van het jaar de verkiezingen in met de slagzin: „U hebt het nog nooit zo goed gehad". Was het verwonderlijk, dat in 1960 de vakverenigingen uit deze economische bloei **hun** consequenties trokken? De spoorwegarbeiders staakten — en kregen hun eisen ingewilligd. Het duurde niet lang, of het gehele loonfront kwam in beweging. Tegelijkertijd echter — en dit vormde een ongelukkige omstandigheid — liepen door een inzinking in de Amerikaanse economie de exportmogelijkheden wat terug. Al met al kon de nationale produktie in 1960 dan ook maar weinig (nl. met 3%) toenemen. Hiertegenover stond echter een stijging van alle persoonlijke inkomens (lonen, salarissen en winsten) met maar liefst 8%.

En hiermede was reeds de basis voor de huidige economische crisis gelegd! In 1961 is Engeland met de „vanzelfsprekende" gevolgen van deze voor het merendeel zo „vanzelfsprekende" ontwikkeling geconfronteerd. De toeneming van de invoer en de relatieve daling van de uitvoer hebben geleid tot een uit het lood geslagen betalingsbalans; de niet door een produktiestijging gedekte loonsverhogingen hebben prijsstijging tot gevolg gehad en het spook van de inflatie in Engeland weer opgeroepen.

Nodig?

Was deze gehele gang van zaken, zo vragen wij ons af, ook in die zin „vanzelfsprekend", dat de Engelse regering tot weerloosheid was gedoemd? Of

• *Vervolg op pag. 3*

Onze gelukwensen aan H.K.H. Prinses Irene (22 jaar)

* * *

Duidelijk

In onze editie van 15 juli hebben wij geschreven over de rede, die prof. Van Niftrik toen juist voor de C.H.-zomerconferentie gehouden had. Met meer dan gewone belangstelling hebben wij eerst via persberichten en daarna door lezing van de volledige tekst van deze rede kennis genomen. Thans schrijft de heer v. D.(ulst) in het „Christelijk Historisch Weekblad" o.a.: „Maar laat men er in de A.R.P. niet te snel over juichen". Dat hebben wij ook niet gedaan, alleen al omdat wij ook over de conferentie-discussie, die volgde op de rede van prof. Van Niftrik het een en ander gelezen en gehoord hadden. Daarom schreven wij in onze driestar, dat wij met belangstelling wachten op wat anderen in de C.H.U. over deze rede te zeggen of te schrijven hebben, en dat het A.R.-standpunt meer dan bekend mag worden verondersteld.

Deze uitlatingen nu vindt de heer v. D. jammer. Hij oordeelt dat „het gesprek onnodig belemmerd wordt, als de A.R. na Van Niftrik's rede meent te moeten zeggen: wij waren al zover". De heer v. D. meent dat dat nu juist moet blijken. „Desnoods ten overvloede. Maar blijken móét het. Desnoods opnieuw! En vooral: duidelijk." Aldus de heer v. D. in niet mis te verstane termen.

Wij moeten eerlijk bekennen, dat deze hartskreten ons sympathiek zijn maar dat wij de spijt van de heer v. D. niet begrijpen. Laat ons duidelijk zijn: vanaf 23 januari 1946 ligt er de uitspraak van ons hoogste partij-orgaan, de Deputatenvergadering dat „...betreurt, dat uit de samensprekingen van de vertegenwoordigers der Christelijk-Historische Unie en Anti-Revolutionaire Partij gebleken is, dat vereniging der beide partijen voorshands op overwegende bezwaren van de zijde der Unie stuit en dat onder de gegeven omstandigheden met een federatieve samenwerking moet worden volstaan." Die uitspraak is nog steeds van kracht. Onze partij heeft zich steeds in die geest over de samenwerking met de C.H. geuit.

Hoe ligt het bij de C.H.U.? De C.H.-voorzitter, de heer Beernink, heeft op de zomerconferentie tot onze spijt vrees uitgesproken dat na enige jaren samengaan de (dan ex-) C.H.U.-ers wel eens „niet als volwaardige bondgenoten van de anti's" zouden kunnen worden beschouwd. Dit lazen wij in „De Rotterdammer" en de heer v. D. zal waarschijnlijk aan de juistheid van die verslaggeving niet veel willen afdoen. Wij betreuren deze uitspraak bijzonder want zij werpt al bij voorbaat een smet. Andere uitlatingen op die conferentie waren evenmin positief, al vielen er gelukkig ook zeer constructieve geluiden te beluisteren.

Het is dus zoals de heer v. D. schrijft „algemeen bekend, dat over de onderhavige kwestie in Unie en (C.H.)-Kamerfracties geen communis opinio bestaat. Ook dat belemmert het gesprek", aldus — terecht — de heer v. D.

Mogen wij onder deze omstandigheden de verheugende uitlatingen van prof. Van Niftrik gelijk stellen aan de officiële uitspraak van de A.R.P.? Wij zouden daarmee naar onze mening zowel het Hoofdbestuur van de C.H.U. als prof. Van Niftrik onrecht doen. Gelukkig heeft de heer Beernink ook gezegd, dat hij de zaak in zijn bestuur (weer) aan de orde wilde stellen.

Welnu, is het dan zo jammer, dat wij ook, ja juist op dat bestuursstandpunt met meer dan gewone belangstelling wachten? Een communis opinio ook aan C.H.-zijde over deze belangrijke kwestie is toch bepaald niet overbodig bij het gesprek waarop de heer v. D. doelt!

Wij hopen hiermee „ten overvloede, opnieuw en duidelijk" de heer v. D. te hebben aangetoond wat ons standpunt in deze is. Ook wij zien gaarne dat de door v. D. gesignaleerde belemmeringen voor het gesprek verdwijnen. Hoe eer, hoe liever.

Friesland en Rotterdam

ACTIEF

Als een voorbode van het komende seizoen ontvingen wij dezer dagen het Jaarverslag van het **Provinciaal Comité Friesland** van onze partij. Jaarlijks kunnen wij daarover in deze rubriek de loftrompet steken. Ook dit jaar is dat het geval. Keurig verzorgd en rijk aan gegevens over het Comité zelf, zijn reglement, zijn kiesverenigingen (met adreslijst van de bestuursleden), verslagen van Statencentrales, alsmede de balans en exploitatie-rekening.

Dan volgt het verslag van de A.R.-Propagandacommissie Friesland en het jaarverslag van de **A.R. Vrouwen Actie Friesland.** De Friese ARJOS sluit de rij van organen, die hun werk in de periode 1960/1961 ter beoordeling van het publiek stellen.

Om dan maar in dit opzicht van wal te steken: dat werk mag er zijn.

Wij herinneren even aan een **hoogtepunt** (waarover wij al meer schreven): de **ledenwerfactie van de Friese ARVA.** Onopgesmukt wordt op pag. 57 maar eventjes verteld van het resultaat **(773 damesleden** die op het voorjaars-Partij Convent van het Centraal Comité konden worden aangeboden). Ledenwinst is in dit betrekkelijk **stille** jaar ook in Friesland gemaakt. De ledenstand kwam van 13143 (1/1 1960) op 13441 (per 1/1 1961). Veruit het grootste aantal vrouwelijke leden telt nu dit ijverige gewest. **IJverig,** want wie verbaast zich niet (met vreugde) als (op pag. 54) wordt aangetoond, dat de 210 bijeenkomsten in het laatste winterseizoen het hoogste aantal bezoekers (12201) bewerkstelligden sinds 1952? Is dit in deze tijd nog mogelijk? Ja, als er maar gewerkt wordt. En dat doet A.R. Friesland.

Wij wensen deze bijna dertien en een half duizend A.R. Friezen met hun bestuur en met alle andere organen van hun partij-organisatie een eveneens rijk gezegend seizoen 1961/1962 toe.

Rotterdamse aanpak

Wij willen u niet onthouden hoe de centrale kiesvereniging te **Rotterdam** (tevens Kamercentrale) de zaken aan het begin van het nieuwe seizoen gaat aanpakken.

Niet alleen in Rotterdam, maar overal in het land is immers behoefte aan mannen en vrouwen die bereid zijn met een zekere **roeping** het werk van de partij voor te bereiden en zodoende niet aleen het bestuur, maar ook heel de partij te dienen.

Voor de volgende aangelegenheden starten nu Rotterdamse commissies. Ook elders in het land moet men een zodanige aanpak van het vele werk (te veel voor de schouders van enkele dagelijkse bestuursleden) eens overwegen, waar dit nog niet op die manier geschiedt.

Rotterdam vindt — terecht — dat de volgende taken speciale aandacht verdienen:

FINANCIELE COMMISSIE
(3 leden)
Regeling contributie, verkiezingsfonds, speciale financiële acties, enz.

COMMISSIE VROUWENCONTACT
(3 leden
De vrouwen te betrekken bij de A.R. politiek door middel van het beleggen van vrouwenvergaderingen, hulpverlening bij verkiezingen, enz.

BROCHUREDIENST
(3 leden)
De verkoop van brochures e.d. ter verbreiding van de A.R.-beginselen en politiek op vergaderingen van k.v.'s en grotere vergaderingen.

COMMISSIE STUDENTEN-CONTACT
(3 leden)
Het onderhouden van contact met de studenten van de Economische Hogeschool, Belasting-Academie of andere academische instellingen. Het organiseren van bijeenkomsten ter voorlichting van de A.R.-beginselen en politiek.

COMMISSIE CONTACT KIESVERENIGINGEN
(7 leden)
Stimulering van de arbeid der kiesverenigingen, abonnee-werving Nederlandse Gedachten, verspreiding A.R. Post, ledenwerving, enz.

COMMISSIE CONTACT A.R.J.O.S.
(3 leden)
Het onderhouden van het contact met het district Rotterdam en het bevorderen, dat er meer clubs worden opgericht en meer jongeren bij de A.R.-politiek worden geïnteresseerd.

COMMISSIE VERKIEZING EN PUBLICITEIT
(20 leden)

a. **publiciteit** (3 leden)
   1. de verzorging van artikelen in Nederlandse Gedachten — Rotterdamse rubriek.
   2. het opstellen van verkiezingslectuur bij Gemeenteraadsverkiezingen en eventueel Provinciale Staten en Tweede Kamer der Staten-Generaal.
   3. eventuele vlugschriften bij bijzondere acties.

b. **kandidaatstelling** (7 leden)
   1. het voorbereidende werk ter vaststelling van de kandidatenlijst bij Gemeenteraadsverkiezingen overeenkomstig art. 23 van het reglement.
   2. het voorbereidende werk ten behoeve van de k.v.'s bij verkiezingen van de Tweede Kamer en Provinciale Staten overeenkomstig art. 23 van het reglement.

c. **propagandamiddelen** (10 leden)
   1. het voorbereidende werk van straat-, gevel- en andere openbare propaganda.
   2. het organiseren van openbare samenkomsten, optochten en alles wat kan dienen het publiek op directe wijze in- en voor te lichten over de A.R.-politiek.
   3. het verzorgen van de distributie van verkiezingslectuur, raambiljetten enz.
   4. het eventueel organiseren van een sprekerscorps.

Albracht N.V. - Utrecht
BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN
Wilt u een catalogus uitgeven,
een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten,
een fraai monsterboek in plasticband brengen?
Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht.
Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.
ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

De zes en de zeven

DE ZES, dat zijn de E.E.G.-landen, de landen aangesloten bij de Europese Economische Gemeenschap. En de zeven, dat zijn de zeven Europese staten die zich verenigd hebben in de E.V.A., de Europese vrijhandelsassociatie.

De E.E.G. is een compact continentaal blok: de drie Beneluxpartners, West-Duitsland, Frankrijk en Italië. De E.V.A. is een tuitelig geval: Engeland, de drie Scandinavische landen, Portugal, Oostenrijk en Zwitserland.

DE E.E.G. is in de laatste maanden in een soort crisis geraakt. Dat is de schuld van de heren Adenauer en De Gaulle, die samen een spel wilden spelen, waarnaar de anderen zich hadden te voegen. Het is bekend, hoe erg en hoe ergerniswekkend deze beide dictatoriaal aangelegde heren het vonden, dat Nederland zich zo principieel en zo hardnekkig tegen hun plannen bleef verzetten, terwijl de Belgen geneigd waren zich naar De Gaulle te schikken en de Italianen handelbaar waren, als zij maar een behoorlijke kluif zouden krijgen bij de verdeling van de E.E.G.-instituten. De E.E.G. dreigde zo een ontwikkeling te krijgen, die in de Franse geschiedenis treffende aanknopingspunten vond, maar die in strijd was met de Nederlandse tradities en belangen. Lodewijk XIV streefde reeds naar een generale monarchie, een sterke, zuiver continentale Franse macht, met een aantal geassocieerde staten aan de overzijde van de Rijn en de Alpen.

Het Continentaal Stelsel van Napoleon maakte van het Westeuropese continent een economisch blok, dat zoveel mogelijk selfsupporting moest zijn en de verbindingen overzee moest kunnen missen. Nergens werkte dit streven zo fataal als in Nederland. Want Nederland heeft het gezicht gekeerd naar de zee. Zijn verbindingen zijn als een geweldige waaier van Maas- en IJmond uitgespreid over de zeeën. De Hansesteden zijn voor Duitsland belangrijk geweest, maar zij moesten vaak zichzelf zien te redden en de keizers hebben, op enkele uitzonderingen na, weinig voor de Duitse handel en scheepvaart gedaan. De Nederlandse politiek was in onze bloeitijd voor alles handelspolitiek, en we waren, althans in Europa, de kampioenen voor de vrije zee.

DAAROM is de E.E.G. voor ons alleen maar aanvaardbaar als een tussenstation. Wie haar doelstellingen wil verabsoluteren, wie de E.E.G. wil maken tot een politiek continentaal blok met een sterk Romaans overwicht, moet Nederland tegenover zich vinden. Daarom heeft de Nederlandse Regering zeer doelbewust de deur open willen houden. En het duidelijk gezegd, dat de E.E.G. een torso blijft zolang Engeland niet is aangesloten.

MAAR Engeland had grote bezwaren. Het heeft nog steeds de illusie, dat het de leiding heeft van een imperium, dat ook economisch een zekere eenheid vormt. Maar Canada is daaraan totaal ontgroeid, en Australië en Nieuw-Zeeland ook, behalve dat zij voor wol en zuivel graag een bevoorrechting in Londen behouden. Zo heeft Engeland wel begrepen, dat het in Europa moet worden gezocht. Maar de E.V.A. biedt weinig perspectief. De drie Scandinavische landen, dat gaat nog, al zit Denemarken tussen twee schelven hooi als de ezel in de bekende fabel. Want het beeft Duitsland evenzeer nodig als Engeland voor zijn zéér eenzijdige export. Portugal is al sedert het verdrag van 1703 een vasal van Engeland. En Zwitserland en Oostenrijk zijn neutralisten, het eerste door beginsel en traditie, het tweede noodgedwongen.

NEEN, de E.V.A. is een zwak geval. Engeland heeft wat bondgenoten verzameld om tegenover de E.E.G. sterker te staan. Bij onderhandelingen of desnoods in de strijd.

En het is werkelijk geen wonder, dat het liever wil onderhandelen dan vechten, vooral nu de eigen economische positie verontrustend zwak blijkt te zijn. Vandaar dat het de grote stap heeft ondernomen en zich bereid heeft verklaard om met de E.E.G. tot een regeling te komen, die leidt tot aansluiting. De andere partners van de E.V.A. hebben dan geen keus meer. En dat Engeland zo zelfstandig en onder eigen titel optreedt, is een bewijs, dat het de zes andere landen van de E.V.A. zuiver als hulptroepen beschouwt.

ENGELAND zal bij de onderhandelingen, naar reeds is aangekondigd, geen geringe eisen stellen. En Frankrijk is geneigd Engeland er buiten te houden. Zo heel optimistisch behoeven wij dus niet te zijn. Maar daar staat tegenover, dat de aansluiting een eis des tijds is. De zes en de zeven naast of tegenover elkaar, dat is op den duur onzin. De kaart wijst het al uit. En voor Nederland is een tegenstelling tussen de zes en de zeven onaanvaardbaar. Voor Nederland in zeer bijzondere zin.

* * Burgemeestersbenoemingen

Er hebben zich de laatste tijd enige burgemeestersbenoemingen voorgedaan, waarbij een kritische opmerking vanuit de Anti-Revolutionaire Partij op zijn plaats is. Deze kritische opmerking richt zich in genen dele tegen de benoemden. Integendeel, hun benoeming is hun van harte gegund en wij wensen hun gaarne een vruchtbare ambtsvervulling. Onze bedenkingen richten zich tegen de voor de benoemingen verantwoordelijke instanties.

Onlangs zijn in enige overwegend Anti-Revolutionaire gemeenten van uitgesproken hervormd-gereformeerde signatuur burgemeesters benoemd van Anti-Revolutionaire richting, behorende tot de Gereformeerde Kerken. Ook in de omgeving van deze gemeenten is thans geen enkele burgemeester, die tot de hervormd-gereformeerde richting behoort, hoewel die streken sterk door deze richting zijn gestempeld. Er zijn — overeenkomstig de politieke ligging aldaar — wel Anti-Revolutionaire burgemeesters, doch allen behorend tot de Gereformeerde Kerken.

Wij doen aan onze waardering voor en verbondenheid met deze magistraten niets af, wanneer wij uitspreken, dat dit niet een benoemingsbeleid is, zoals de Anti-Revolutionaire Partij voorstaat.

Het blijkt niet overbodig te zijn geweest, dat de heer Smallenbroek vorig jaar bij de behandeling van de begroting voor Binnenlandse Zaken de betreffende bewindsman erop wees, dat in een gemeente, die politiek overwegend Anti-Revolutionair, maar kerkelijk overwegend hervormd is, geen kerkelijk gereformeerde burgemeester behoort te worden benoemd.

Wij staan op het standpunt, dat naast de politieke richting ook de kerkelijke „kleur" bij de keuze een belangrijke rol dient te spelen. Dat geldt zeker bij een — gelukkig! — zo inter-kerkelijk samengestelde partij als de Anti-Revolutionaire.

De heer Smallenbroek zei daaromtrent letterlijk het volgende:

„Voorop sta bij het benoemingsbeleid de bekwaamheid. Maar daarbij moet direct de factor karakter, betrouwbaarheid en persoonlijkheid, zoals de Minister in de Memorie van Antwoord stelt, worden verdisconteerd. Een op zichzelf bekwaam man kan voor een bepaalde gemeente ongeschikt zijn.

Ik wil een voorbeeld van ongeschiktheid in het algemeen noemen.

In een gemeente, die kerkelijk overwegend hervormd is en politiek Anti-Revolutionair, moet geen Anti-Revolutionair worden benoemd, die lid is van één der Gereformeerde Kerken in Nederland.

De burgemeester moet geestelijk passen in een gemeente; vooral in een kleinere gemeente is dit belangrijk. Van deze regel, die ik nu in zijn algemeenheid stel, moet alleen worden afgeweken, als in een bepaald geval aan die gestelde geschiktheidseisen niet kan worden voldaan. Maar, Mijnheer de Voorzitter, de praktijk bewijst, dat zeker de geschikte kandidaten zijn te vinden, als er maar naar wordt gezocht."

Het lijkt ons nuttig de wens uit te spreken, dat de Minister van Binnenlandse Zaken in voorkomend geval zich deze namens de Anti-Revolutionaire Tweede-Kamerfractie gemaakte opmerkingen zal weten te herinneren.

Engeland – wij

• *Vervolg van pag. 1*

had zij door tijdig ingrijpen het schip van de bestedingsbeperking nog tot op zekere hoogte van de wal kunnen keren?

Deze laatste vraag moet bevestigend worden beantwoord. Toegegeven dat de Engelse regering aan een deel van deze ontwikkeling geen enkele schuld had, moet toch worden vastgesteld dat zij in de laatste jaren niet steeds dàt financieel en sociaal-economisch beleid heeft gevoerd, dat de omstandigheden kennelijk vereisten. Tussen 1957 en nu is het Engelse kabinet op bepaalde punten van zijn begrotings-, krediet- en betalingsbalanspolitiek duidelijk tekortgeschoten. In de onderhavige bestedingbeperking wordt aan de Engelse regering dus voor een deel de rekening van haar eigen beleidsfouten gepresenteerd.

Maar hoe is dat mogelijk? Zijn de Engelse ministers van financiën dan over het algemeen zo onkundig geworden, dat zij niet meer weten hoe een gezond economisch beleid moet worden gevoerd?

Het gebrek zal veel eerder op een geheel ánder terrein moeten worden gezocht. En wel dit: het heeft de Engelse regering op bepaalde punten ontbroken aan de moed, impopulair te zijn. Men is te zeer er voor beducht geweest, ook maar iemand voor het hoofd te stoten.

We noemen enkele feiten.

- *Men heeft in 1958 de afbetalingsregelingen eerder verzacht dan wenselijk was, omdat men anders door een geringe werkloosheid wellicht de gunst van de kiezers zou hebben verloren.*

SELWYN LLOYD

- *Men heeft vanwege de naderende verkiezingen de invoerbeperkingen op consumptiegoederen, welke in 1957 werden doorgevoerd, te snel weer ongedaan gemaakt.*
- *Men heeft in 1960, toen de betalingsbalans al weer een duidelijke verslechtering vertoonde en belangrijke loonsverhogingen reeds waren toegekend, toch niet de moed gehad in de begroting de noodzakelijke belastingverhogingen (of uitgavenverlagingen) door te voeren.*
- *Ook heeft men in de looneisen van de vakverenigingen bewilligd, ook al was bekend dat deze in géén verhouding stonden tot de stijging van produktie en produktiviteit.*

Les

Wij zeggen dit alles niet, om de Engelse regering af te schilderen als een college dat alleen maar dingt naar de kiezersgunst. Wanneer dit juist was, zou men trouwens ook de húidige maatregelen niet hebben durven nemen, waarvan men vooruit kon weten, dat hieruit een golf van protesten zou voortkomen. Veeleer is het onze bedoeling duidelijk te maken, dat deze gehele ontwikkeling in Engeland voor onszelf een les bevat. Namelijk deze: Hoed u voor algemeen-populaire ministers van financiën!! Zij zijn veel al een gevaar voor hun eigen land! En omgekeerd: respecteer die ministers van financiën, die het aandurven impopulair te zijn!

Minister Zijlstra heeft in de afgelopen maanden een aantal maatregelen genomen, die bepaald niet overal een blij en vriendelijk onthaal hebben ondervonden. Wij noemen: uitstel van belastingverlaging; beperking van de koop op afbetaling; de weigering in de verhoging van een aantal overheidsuitgaven te bewilligen, ondanks sterke aandrang uit de Kamer daartoe; de uitgifte van een enorme staatslening, die de ruimte op de kapitaalmarkt voor andere gegadigden beperkt.

Voor zekere bevolkingsgroepen hebben deze maatregelen ongetwijfeld een tegenslag betekend. Men heeft bepaalde verlangens niet ingewilligd gezien. Maar betekent dit, dat de politiek van Minister Zijlstra dus te veroordelen is? Het is eerder andersom! Want wie zo spreken, missen elk inzicht in wat de roeping der overheid feitelijk inhoudt. De overheid is er niet, om steeds alle — of bepaalde — bijzondere groeps- of volksbelangen terwille te zijn. De overheid is door God geroepen ten dienste van het algemeen belang. En die dienst van het algemeen belang kàn nodig maken, dat de overheid — na alle bijzondere groeps- en volksbelangen rechtvaardig tegenover elkander te hebben afgewogen —, toch tot een besluit zal moeten komen, dat slechts weinigen van al de betrokken personen en groeperingen naar de zin zal zijn.

Anders gezegd: elke overheid, die ernst maakt met haar roeping, zal de moed moeten hebben zo nodig tegen de verlangens van welke bevolkingsgroepen dan ook in te gaan, ongeacht hun macht of populariteit. Zij zal bij haar beleid niemand naar de ogen mogen zien: noch de werkgevers of werknemers, noch de consumenten of producenten, noch de overheidsambtenaren of wie dan ook. Doet zij dit wel, dan miskent zij op hetzelfde ogenblik haar eigenlijke taak en roeping. De zorg voor het algemeen belang dient de overheid meer waard te zijn dan haar — kortstondige — populariteit.

MACMILLAN

En nu kan dit duidelijk worden vastgesteld: de hierbovengenoemde impopulaire maatregelen van minister Zijlstra werden juist door dit algemeen volksbelang vereist. Want laten wij ons geen enkele illusie maken: zonder deze maatregelen zou ook Nederland in een gelijke crisis zijn terechtgekomen, als waarin Engeland zich thans bevindt. Met alle gevolgen van dien: het prijsstabilisatiebeleid zou zijn verongelukt, en de gehele economische ontwikkeling van Nederland op losse schroeven gezet.

Wij willen hiermede niet zeggen, dat de mogelijkheid van een toekomstige bestedingsbeperking in Nederland door minister Zijlstra's maatregelen voorgoed is afgesneden. Maar wel dit: dat dank zij deze maatregelen zulk een crisis hier tot nu toe is uitgebleven, en — wanneer zij door onverantwoordelijk gedrag binnen onze landsgrenzen, of door verstorende invloeden van buitenaf, toch tot stand zou komen — reeds bij voorbaat in haar schadelijke gevolgen is verzacht. En is dat niet beter, dan terwille van de populariteit mee te drijven op de stroom van de „vanzelfsprekende" ontwikkelingen?

B. GOUDZWAARD.

HOEVEEL STATENLEDEN zullen we straks gaan kiezen?

HET AANTAL LEDEN der Provinciale Staten is niet voor elke provincie gelijk. Integendeel. Er zijn momenteel slechts twee provincies met eenzelfde aantal Statenleden, nl. Groningen en Limburg, welke ieder 45 Statenleden hebben.

Drenthe telt het geringste aantal, namelijk 35 en Zuid-Holland het hoogste aantal namelijk 82. Voor de overige provincies gelden de volgende aantallen: Noord-Brabant 64, Gelderland 62, Noord-Holland 77, Zeeland 42, Utrecht 41, Friesland 50, Overijssel 47. Vanaf 1850 zijn deze aantallen praktisch ongewijzigd gebleven. Alleen werd bij de wet van 28 april 1897 het aantal Statenleden van Noord-Holland gebracht van 72 op 77 en dat van Zuid-Holland van 80 tot 82.

Het aantal leden der Provinciale Staten is niet — zoals voor de leden van de beide Kamers der Staten-Generaal — in de Grondwet vastgelegd maar in de Provinciale Wet. De huidige Provinciale Wet — van 6 juli 1850 — is nu 111 jaar oud. Ook deze wet is natuurlijk in de loop der jaren herhaaldelijk op bepaalde punten gewijzigd. Thans is echter een bredere herziening — wij zinspeelden daar in een der voorgaande artikelen reeds op — in een vergevorderd stadium. Het nieuwe ontwerp-Provinciewet zal in het komende zittingsjaar in de Staten-Generaal wel in openbare behandeling komen.

De schriftelijke voorbereiding is reeds in volle gang.

Nieuwe maatstaven

Een van de interessantste punten van dit ontwerp is de uitbreiding van het aantal Statenleden in elk der elf provinciën. Zoals men weet is bij de Grondwetherziening van 1956 het aantal leden van de Tweede Kamer van 100 op 150, en van de Eerste Kamer van 50 op 75 gebracht. Bij de vaststelling van de — thans dus nog geldende — aantallen Statenleden is in 1850 wel rekening gehouden met de bevolkingscijfers van die tijd. Als een goed minimum-aantal werd een aantal van 35 leden beschouwd en dit aantal werd aan Drenthe toegekend, dat toenmaals het geringste aantal inwoners telde. Zuid-Holland, de provincie met het grootste aantal inwoners, kreeg 80 (later 82) leden toegewezen. De overige provincies kregen aantallen Statenleden tussen deze twee getallengrenzen in al naar gelang van het verschil in inwonertal. Het zal duidelijk zijn, dat die eenmaal vastgelegde aantallen in het geheel niet meer in overeenstemming zijn met de huidige bevolkingscijfers der onderscheidene provincies.

Om te voorkomen, dat de thans opnieuw vast te stellen aantallen binnen kortere of langere tijd — door wijziging in de bevolkingscijfers — weer verouderd raken, is in het ontwerp Provinciewet nu een regeling voorgesteld, waarbij het mogelijk is, dat zonder nadere wetswijziging het aantal Statenleden met vier toeneemt of afneemt al naar gelang de bevolkingscijfers boven of beneden vastgestelde grenzen komen.

Dit op de volgende wijze:

Een provincie met minder dan 200.001 inwoners krijgt 39 Statenleden, van 200.001—300.000 inwoners 43, van 300.001—400.000 inwoners 47, van 400.001—500.000 inwoners 51, van 500.001—750.000 inwoners 55, van 750.001—1.000.000 inwoners 59, van 1.000.001—1.250.000 inwoners 63, van 1.250.001—1.500.000 inwoners 67, van 1.500.001—1.750.000 inwoners 71, van 1.750.001—2.000.000 inwoners 75, van 2.000.001—2.500.000 inwoners 79 en 83 leden in een provincie met meer dan 2.500.000 inwoners.

Hieruit blijkt dat thans het minimum-aantal 39, het maximum-aantal Statenleden per provincie 83 kan zijn.

Indien deze in het ontwerp voorgestelde cijfers door de Staten-Generaal zullen worden aanvaard, zal het college van de Provinciale Staten van Drenthe niet meer het geringste aantal leden tellen, maar dat van Zeeland. Zeeland krijgt dan immers 43 Statenleden en Drenthe 47.

Het hier volgende staatje laat de verschillen duidelijk zien. In de eerste kolom staan de huidige aantallen Statenleden, in de tweede kolom de aantallen voorgesteld bij het nieuwe ontwerp Provinciewet, terwijl in de derde kolom het verschil is aangegeven.

Zeeland	42	43	+ 1
Drenthe	35	47	+12
Groningen	45	51	+ 6
Friesland	50	51	+ 1
Utrecht	41	55	+14
Overijssel	47	59	+12
Limburg	45	59	+14
Gelderland	62	67	+ 5
Noord-Brabant	64	71	+ 7
Noord-Holland	77	79	+ 2
Zuid-Holland	82	83	+ 1

Hoeveel Statenleden zal de kiesgerechtigde bevolking van Nederland bij de volgend jaar te houden verkiezing van de leden van de Provinciale Staten kiezen?

Het oude of het nieuwe aantal? Het antwoord moet zijn, dat dit afhankelijk is van de mate van voortvarendheid, welke de Staten-Generaal bij de behandeling van het ontwerp Provinciewet zullen kunnen betrachten. Als het nieuwe ontwerp vóór 28 maart 1962 — de datum voor de verkiezing van de leden van de Provinciale Staten — tot wet verheven is, zal het nieuwe aantal leden direct verkozen kunnen worden verklaard. Indien echter binnen betrekkelijk korte tijd ná deze datum het ontwerp alsnog wet wordt, zal waarschijnlijk wel een soortgelijke regeling getroffen worden als destijds, in 1956, met betrekking tot de uitbreiding van het aantal leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Opnieuw zou dan door het Centraal Stembureau — volgens gestelde regels — kunnen worden bepaald hoeveel plaatsen — i.v.m. het vergrote aantal leden van de Provinciale Staten — aan iedere kandidatenlijst zullen moeten worden toegekend.

Zo is het nu

Tenslotte wordt in dit artikel nog vermeld hoeveel Statenleden van de verschillende partij-politieke kleuren op dit ogenblik in de Provinciale Staten zitting hebben. Ter vergelijking zijn achter de totalen en de percentages per partij ook de percentages geplaatst, welke de verschillende partijen bereikten bij de verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in maart 1959.

	Gron.	Fr.	Dr.	Ov.	Geld.	Utr.	N.H.	Z.H.	Zeel.	N.Br.	Limb.	Totaal	%	verk. Tw. K. '59
A.R.P.	8	12	6	4	6	5	6	10	6	(1)	—	63	10,68	9,39
C.H.U.	5	9	4	7	9	5	5	8	7	(2)	—	59	10,00	8,10
Prot. Chr. groeperingen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	4	0,68	—
S.G.P.	—	—	—	1	2	1	—	3	4	—	—	11	1,86	2,16
G.P.V.	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	0,34	0,67
K.V.P.	2	3	2	14	22	12	19	16	9	52	39	190	32,20	31,59
P.v.d.A.	19	20	15	14	17	13	25	30	12	8	5	178	30,17	30,37
V.V.D.	7	5	7	4	6	5	12	12	4	1	—	63	10,68	12,22
C.P.N.	3	1	1	2	—	—	8	3	—	—	—	18	3,05	2,41
P.S.P.	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	0,34	1,84
Totaal	45	50	35	47	62	41	77	82	42	64	45	590	100,00%	98,75%
													overige	1,25%
														100,00%

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

GEBRS. VAN ALTENA
SMEED- EN CONSTRUCTIEWERK
STALEN RAMEN EN DEUREN
AMSTERDAM - G. VAN LEDENBERCHSTR. 144 - TEL. 82298

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748-2245* - Postbus 30

FA. COLIJN & IPPEL
Aannemers van Beton- en Heiwerken
Rijksweg 117 - Telefoon 01834-375
Prinses Julianaweg 11 - Telefoon 01834-475
NIEUWENDIJK (gemeente Almkerk)

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS
✳ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
✳ Rietmattenfabriek
✳ Hoepelmakerijen
WERKENDAM — TELEFOON 14

KAKES' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telef. 0 1850-3123-1123
PAPENDRECHT

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
Fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 0 1894: 230
OUDERKERK AAN DE IJSSEL
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS, ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ. ENZ.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
EXPORT: BELGIË, DUITSLAND ETC.

F. VINK & ZOON
Aannemersbedrijf
Telefoon 01827—261
KERKLAAN 9 - MOORDRECHT

Pomp-problemen
POMPEN
brengen uitkomst voor
☆ BEREGENING
☆ BEVLOEIING
☆ BEMALING
met Diesel-, Benzine- of Elektro-motoren
„Ceha" POMPENFABRIEK LUNTEREN
TELEFOON 253 - 706 - 383 (08388)

FA. K. SALVERDA & ZONEN
Aannemersbedrijf - Kuinre
SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten
Wijk IV-7 — Tel. K 5271-294

DE MARKT

levendigste van alle handel vraagt steeds boter bij de vis

MET HET STELLIGE VOORNEMEN om ditmaal niets, maar dan ook niets te kopen, was ik naar de markt gegaan. Die markthandel oefent op mij een grote aantrekkingskracht uit. Niet zozeer om er te kopen, doch om er eens wat rond te neuzen en de levendige discoursen aan te horen van kopers en verkopers, ga ik er vaak even heen.

Ik ben niet de enige. Duizenden en nogeens duizenden hebben hun hart verpand aan de markt. Velen gaan er heen omdat men er vaak goedkoop terecht kan — de bedrijfsonkosten van de marktkooplieden zijn over 't algemeen laag — maar er trekken er ook velen naar de markt omdat ze genieten willen van de gezellige drukte, of omdat ze het loven en bieden niet kunnen laten. De markt is het gebied voor het marsjanderen.

We hebben in ons land markten in alle soorten: Veemarkten, groentemarkten, bloemenmarkten, vismarkten, lapjesmarkten, automarkten, kaasmarkten en markten voor allerlei andere handel. We hebben zelfs bijenmarkten. Wat die laatste markt betreft: de zojuist geïnstalleerde nieuwe burgemeester van Veenendaal heeft er reeds kennis mee gemaakt. Veenendaal heeft zijn jaarlijkse bijenmarkt, waar de bijenvolken in kasten en korven worden aangevoerd en de imkers van heinde en ver komen voor koop en verkoop van bijen. De burgemeester, die dit evenement wilde bijwonen, zette de imkerkap op teneinde een bijenvolk te bezichtigen. Ondanks zijn voorzorgsmaatregelen stak een bij hem in de hand..... het werd een pijnlijk marktbezoek voor de nieuwe magistraat.

Met de markten is het een wonderlijke geschiedenis. Er worden weinig nieuwe markten ingesteld. Er zijn gemeenten die kosten noch moeiten spaarden om een wekelijkse markt te krijgen. Sommige gemeenten moesten echter spoedig ervaren dat het niet ging met de markt. De marktkandelaren toonden weinig belangstelling, of het publiek in die gemeente bleek niet markt-minded te zijn. Meestal bestaat er een wisselwerking. In feite is het 't publiek, dat een markt in stand houdt.

De meeste markten hebben al sedert jaar en dag bestaan. Hun opkomst ligt vaak ver in het verleden. Het marktwezen is trouwens voortgekomen uit een oud recht, dat sommige steden zich aanmatigden.

Het stapelrecht stamt uit de middeleeuwen. Bestuurders van steden bepaalden, dat de produkten van het omliggende land slechts in hun stad verhandeld mochten worden. Zo had bijvoorbeeld Groningen het stapelrecht over de Ommelanden. Dordrecht stond eeuwen geleden ook al bekend als een stad met een streng doorgevoerd systeem aangaande het stapelrecht. Kooplieden waren verplicht, hun goederen naar de stapelstad te brengen en deze goederen daar een zekere tijd te koop aan te bieden. De burgers van een stapelstad hadden dan vaak ook nog het voorrecht van vóórkoop. Ze hadden dus de eerste keus en op deze manier kwamen de stedelingen in het bezit van de beste waren. Dat stapelrecht was een welbegrepen eigenbelang van de steden. Ook schippers en vrachtrijders in zo'n stad waren er goed mee, want dikwijls ging het stapelrecht gepaard met een omladingsrecht. De kooplieden mochten dan de goederen die niet verkocht waren, of die in handen van mensen van buiten de stad waren gekomen, slechts laten transporteren door schippers en voerlieden die in de stad woonachtig waren.

De steden met stapelrecht kwamen op deze wijze aan hun markt. Ze werden handelscentra voor het omligggende gebied. Het stapelrecht is natuurlijk al lang vervallen, maar heel wat markten zijn de eeuwen door blijven bestaan.

Economisch belang

Dat een gemeente graag een vaste markt heeft, is alleszins begrijpelijk, want het economisch belang is er mede gediend. De gemeentekas heeft er gewoonlijk weinig voordeel bij; de marktgelden zetten geen zoden aan de dijk. De kosten, voortvloeiende uit een markt, zijn voor een gemeente vaak niet gering. Men heeft een marktmeester nodig voor de inning van de marktgelden en de gemeentelijke reinigingsdienst moet na afloop van elke markt in het geweer komen Toch is, zij het ook indirect, een markt een voordeel voor de gemeente. De plaatselijke handel is er mede gediend, want de markt lokt kopers van buiten de stad en daar, waar mensen komen, is nering.

Dat een gemeente een centrale plaats inneemt in een streek, is vaak het gevolg van de gelukkige omstandigheid, dat die gemeente een weekmarkt bezit. De markt is de trekpleister voor het achterland.

Een jaarmarkt, hoe belangrijk deze ook kan zijn voor de handel, biedt voor de gemeente minder kansen dan een wekelijks terugkerende vee- of goederenmarkt.

Jaarmarkten

Jaarmarkten bestaan dikwijls bij de gratie van de traditie. Bekende paardenmarkten als die te Zuidlaren en te Hedel — om er een paar te noemen — hebben inderdaad betekenis voor de paardenhandel. Dat is ook het geval met de reeds gememoreerde bijenmarkt te Veenendaal. Toch hebben tegenwoordig vele jaarmarkten hun betekenis als handelspunt verloren. Ze blijven bestaan uit hoofde van een traditie. Zo komen op de dag van de jaarlijkse paardenmarkt te Ameide heel veel oud-ingezetenen van die plaats naar hun geboortedorp. Ze komen niet om de paarden; de aanvoer van deze viervoeters is tegenwoordig uiterst gering. Ze komen om familie bezoek af te leggen en een dag gezelligheid te vinden in het dorp van hun jeugd. Nu kan men zeggen, dat paardenmarkten gedoemd zijn om onder te gaan, omdat het paard als trekkracht verdwijnt. Maar ook jaarmarkten voor de handel in vee, blijven vaak nog slechts uit traditie gehandhaafd en niet omdat zo'n markt een wezenlijk belang voor het koopmanschap zou zijn.

Veemarkten

Overigens is het opmerkelijk, dat een grote verschuiving van de belangstelling ten opzichte van de veemarkten kan optreden. Jarenlang was de veemarkt te Rotterdam het brandpunt van de veehandel voor midden- en ook voor zuidelijk Nederland. 's-Hertogenbosch had ook een zeer belangrijke veemarkt, doch de aanvoercijfers bleven toch beneden die van Rotterdam. Daarin is een keer gekomen. 's Hertogenbosch heeft Rotterdam overvleugeld. De stad van zoete, lieve Gerritje heeft thans de grootste veemarkt van Nederland.

De veemarkten zijn de markten waar wel het meeste kapitaal wordt omgezet. In ons land, dat we gelukkig nog agrarisch mogen noemen, is het begrijpelijk, dat de veemarkten ingeburgerd zijn. De boer koopt en verkoopt graag op de veemarkt en hij gaat er graag heen. want die markt is het verzamelpunt van boeren. Door de markt te bezoeken blijft hij op de hoogte van vraag, aanbod en prijzen.

De vrije zaterdag stelt ook pro-

• *De internationale politiek kent g komkommertijd; zelfs niet op het ho tepunt van de vakantieperiode.* Tunesisch-Franse geschil, de rede Kennedy, de versoberingsmaatrege in Engeland *en het voorgenomen t treden van het* Verenigd Koninkrijk *de Euromarkt* vormden het grote k *pen nieuws. Maar daarnaast viel er genoeg ander nieuws te noteren.*

Tunesië's *president Bourguiba he zijn zin. Het conflict met Frankrijk volop geïnternationaliseerd. De volledige naleving van de Liberian resolutie van de Veiligheidsraad d Frankrijk gaf Bourguiba de gretig a gegrepen kans de kwestie opnie voor deze raad te brengen. Deze kw nog niet tot een nieuwe beslissi maar de zaak beroert thans de h wereld en dat was de bedoeling Tunesië. Frankrijk wil in een twee sprek met Tunesië een oplossing den, maar De Gaulle manoeuvree slecht. Zeker, niemand kon het de neraal kwalijk nemen, dat hij zich zonder meer uit Bizerta en de Sah liet gooien. Zal Europa aantrekkel blijven voor de Afro-Aziatische wer dan moet het zich geen slappe part tonen. Doch de behandeling, die H marskjoeld van de Fransen kreeg verduren (weigering om in Parijs worden ontvangen en haast lijfel visitatie in Bizerta) is indirect voo ook een slag in het gezicht van jonge volken, die hun soevereini juist concreet gestalte zien krijgen hun lidmaatschap van de Verenig Naties.*

Wel schijnt het gesprek tussen Gaulle en de Amerikaan Steven voor de generaal aanleiding geweest zijn om de Franse vertegenwoordig in de Veiligheidsraad opdracht te ven deze raad niet meer te boycot maar inmiddels is de conflictstrein weer een station verder: een buite gewone spoed-Assemblee van de V Met het oog daarop gaat Parijs haas met de overige landen van de Fra gemeenschap overleg plegen. M hoeveel van hen hebben zich inmidd al aangesloten bij het front van Afro-Aziatische landen (+ Joego S vië), die de V.N. zullen vragen om bevel tot terugtrekking van alle Fr se troepen uit Tunesië? De Arabis Liga (eensgezinder dan ooit) we aan een plan om Frankrijk te boyc ten. Frankrijk heeft zichzelf en geh het Westen deze week slechte diens bewezen.

• Algerije *(de FLN) meende dat onder deze omstandigheden moeilijk Lugrin zoete broodjes met Frankr kon blijven bakken. Het verbrak pas hernieuwde overleg en nam plaats in het sterk verbrede a Franse front weer in. De schuldvra ligt duidelijk: de Franse minister J heeft voor de radio vastgesteld dat soevereiniteit over de Sahara Frankrijk niet essentieel is, doch dat F.L.N. zelfs niet wil praten over technisch Frans-Algerijns ontwik lingsorgaan voor dat gebied. Trie dan nu heeft het er voor de politi (en dus de voorgenomen economis samenwerking) tussen Europa en A ka nog niet uitgezien. Moskou lacht het Westen vraagt zich af of dit a*

blemen aan het marktwezen. De s Utrecht heeft een bloeiende markt, die elke zaterdag gehou wordt. Door de invoering van vrije zaterdag is deze markt in knel gekomen. De reinigingsdie krijgt ook haar vrije zaterdag. Th is in overweging, deze veemarkt een andere dag te gaan houden, d

Één week wereldnieuws in vogelvlucht

in het Berlijnse conflict te merken zijn.

Kennedy's rede heeft aangetoond het de Verenigde Staten ernst is zich het leiderschap van het Westen ardig te tonen. Kennedy is zijn Cukater te boven. Zonder te prikkelen, openlating van de onderhandelin-deur, heeft hij beheerst gezegd ar het op staat. Het Amerikaanse ngres, het volk en het gehele Wesvielen hem bij. Dat is een nog grote kracht dan die van zijn strijdcht, die nu tot 1 miljoen man moet den aangevuld. Het Congres machte Kennedy om zo nodig ook een art miljoen reservisten op te roepen. e 2½ miljoen manschappen van oestjef schijnen een overmacht te men maar zullen in geval van een log voor een groot deel nodig zijn de Oost-Europese satellietlegers te aken, vooral het Oost-Duitse. De apeningsexpert McCloy heeft een hartig gesprek met de Russische er gehad. Men kan er zeker van dat ook de Berlijnse kwestie ter ke is gekomen. Daar weet deze erikaan alles van, want hij is van 1949 tot augustus 1952 de Amerise Hoge Commissaris in Duitsland eest. Vlak na de succesvolle luchtg van Berlijn . . ! Chroesjtsjef jnt McCloy te hebben gezegd wel r Berlijn te willen onderhandelen, r dan uitsluitend met de Ver. Sta- Trouwens, als het Russische volk oorlog zou moeten worden voorbe-, waarom publiceert het Kremlin nu zijn nieuwe ontwerp partijram, dat de Russen (tussen 1970 1980!) een gratis huis, gratis brood, is onderwijs en gratis vervoer bet? Een Fransman merkte spits op: Russen krijgen straks alles gratis, alve de vrijheid!

Engeland moet wel de buikriem trekken. Dat probleem wordt elders dit blad behandeld. Gebleken is, dat volk met een parlement dat alles (behalve een man in een vrouw anderen) toch niet straffeloos in jaar zijn lonen en salarissen met 0 miljoen pond kan vermeerderen zijn produktie slechts met 650 miln pond. Dan komt er een kater.

• De Euromarkt heeft thans de sollicitatie van Engeland, Denemarken en Noorwegen thuis gekregen. Premier McMillan heeft duidelijk te verstaan gegeven, dat zijn land de boot, die het in 1958 door eigen toedoen miste, thans beslist mee wil bevaren, vooral omdat het een solied schip gebleken is en de EVA, het Engelse economische schuitje niet voor lek stoten heeft kunnen behoeden (zie elders in dit nummer). Toch komt de Engelse bemanning niet zonder pourparlers aan boord van de E.E.G.-boot. Frankrijk is bang, dat bij deze uitbreiding van de bemanning zijn kapiteins-positie in gevaar komt en zal dus geen gemakkelijke gesprekspartner zijn. Ook de onderhandelingen over de positie van het Gemenebest, van de vroegere Eva-partners (hoe sportief) en (niet in de laatste plaats) van de Engelse landbouw zullen aan de definitieve inscheping van John Bull vooral moeten gaan. In elk geval is het knopen-tellen achter de rug. Minister Heath heeft dinsdag op de W.E.U.-bijeenkomst meegedeeld dat na geslaagde onderhandelingen tussen Engeland en de E.E.G. ook een aansluiting bij de K.S.G. en de Euratom in de Engelse bedoeling ligt. Drie EVA-leden blijven op de wal staan. Zweden, wellicht Portugal en Zwitserland willen en Oostenrijk mag niet meevaren., want zij vrezen (terecht) dat de thans nog overwegend economische E.E.G. te zijner tijd ook een sterke politieke inslag zal krijgen. Toetreding zou dan in strijd zijn met hun vrijwillige resp. dwangmatige neutraliteit. Wellicht is deze tussenvorm mogelijk, dat deze drie — geassocieerd — dus, in een puur economische volgboot door de E.E.G. op sleeptouw worden genomen. Ierland, Turkije en Israël staan ook al te dringen om te mogen plaatsnemen. Het kan nog druk worden.

• De fusie tussen de uitvoerende organen van de K.S.G., E.E.G. en Euratom is deze week in Brussel door de Europese ministers besproken. Het is een Nederlands voorstel, dat gunstig onthaal vond en nu ter bespreking naar het Europese Parlement is doorgezonden. Gaat die fusie door, dan zal Engeland ook zijn houding t.o.v. de wel zeer duidelijk supra-nationaal ingerichte K.S.G. moeten bepalen

• Buiten Europa, in Koeweit, hebben de Britten hun dienst er bijna opzitten. Sinds kort is dit sheikdom — tegen veler verwachting in — toch aanvaard als lid van de Arabische Liga. Dit houdt in dat Arabische landen nu de wacht in Koeweit (tegen Irak) van Engeland zullen overnemen.

• De Kongo is nog niet vrij van netelige kwesties, ook al kwam het parlement eindelijk (n.l. sinds september 1960) weer eens bijeen. De verrassing was dat bij gebrek aan Katangese parlementsleden, Loemoembisten de belangrijke functies in Kamer en Senaat wisten te verwerven. Rest de vraag: zijn zij zonder leiding van Loemoemba handelbaarder geworden. Behoedzaam koerst hun nieuwe leider, Gizenga, op het premierschap af, dat de knappe maar niet populaire Ileo — zoals de schaarse berichten willen doen geloven — uit handen is geslagen. Nog steeds is het enige vate oriëntatiepunt Kasavoeboe. President Tsjombe van Katanga, schijnbaar weer van pro communistische smetten vrij, is de gang van zaken in het parlement toch te gortig geworden. Hij heeft in Brazzaville contact met Kasavoeboe gezocht, doch deze liet zich niet zien. Hij gaf zijn minister van binnenlandse zaken Adoela opdracht een nieuw kabinet te vormen.

• Angola is door een rapport van aldaar werkzame zendelingen weer in het volle licht der publiciteit geplaatst. Deze berichtten dat Portugal systematisch moord op ontwikkelde Angolen pleegt. Het weigeren van toegang in Angola aan een V.N.-commissie bevestigt het vermoeden, dat de Portugese regering geen open kaart wil spelen. Dat versterkt het inzicht, dat de eerste (en de laatste) kolonisatoren in Afrika een beleid voeren waarbij de koers van Zuid-Afrika nog heilig is te noemen. Reeds vaker is opgemerkt, dat slechts Engeland in staat mag worden geacht om als broodheer van Salazar aan dien daden een eind te maken.

Minister Heath ontkende weliswaar in het Britse Lagerhuis dat er van een Portugese uitroeiingsoorlog sprake zou zijn, doch de waarheid kan in het midden liggen. Er is uiteraard verschil tussen de totale uitroeiing en het vermoorden van de meest ontwikkelden van een volk.

• Enig licht in de donkere zuidelijke helft van Afrika deed het referendum in Zuid-Rhodesia uitstralen. Hoewel noch de blanke, noch de Afrikaanse vleugel met de uitslag daarvan tevreden is. Maar nu zal de wetgevende vergadering van 50 tot 65 leden worden uitgebreid. Dat betekent dat 15 à 18 Afrikanen er hun intrede kunnen doen, terwijl het kabinet (dat thans slechts één neger telt) van 7 tot 12 leden kan worden uigebreid, waarbij de Afrikanen ook hun deel kunnen krijgen. Deze evolutie schijnt door bepaalde Zuid-Afrikaners, die niet alles prijzen wat Verwoerd en de zijnen wijzen, niet zonder grote belangstelling te worden gevolgd.

---

dit is niet zo eenvoudig, daar men dan met andere markten in conflict zou kunnen komen.

Voor vele goederenmarkten, (lapjesmarkten, bloemenmarkten, etc) kent de invoering van de vrije zaterdag eveneens een probleem. Het ziet er naar uit, dat zaterdagse markten in de toekomst taboe zullen zijn.

Contant

Eigenlijk zijn de zogenaamde beurzen — zoals bijvoorbeeld een graanbeurs — ook markten. Het verschil is echter, dat men de goederen die men daar te koop aan te bieden heeft, niet kan tonen. Er zijn slechts monsters aanwezig van grote partijen die ten verkoop aangeboden worden.

De aanbesteding, de veiling en de inschrijving zijn eveneens marktvormen, die een eigen verkoop-methode hebben, een eigen techniek voor het tot stand brengen van transacties.

De markthandel wordt gekenmerkt door het op regelmatige tijdstippen samenkomen van vele kopers en verkopers, waarbij het verhandelde goed aanwezig is. Men kan dus de kwaliteit van de goederen beoordelen. Dat men op de markt bedrogen zou worden, zoals sommigen wel eens beweren, is beslist onjuist. Men kan zien wat men koopt en men heeft volop gelegenheid om het door de hand te laten gaan. In feite is de markthandel de meest ongecompliceerde handel. Dat men vooral op de markt voor kleine goederen zich soms laat beïnvloeden door de spraakwaterval van de handelaar is eveneens waar. *Men bedenke evenwel, dat men geen woorden, maar goederen koopt.*

In gemeenten waar regelmatig een markt gehouden wordt, heeft men meestal een marktverordening, waarin is opgenomen het tijdstip van aanvang en beëindiging van de markt. „Dat is vooral van belang voor de plaatselijke middenstand", zei ons een burgemeester. „De middenstand weet, waar ze aan toe is en hoe lang de marktconcurrentie actief werkzaam is".

„Zonder onze wekelijkse markt zou het hier een saaie boel zijn," zei ons iemand in Varseveld. „De markt brengt leven in de brouwerij."

En in Gorkum: „Met de veemarkt is het tegenwoordig niets meer gedaan. Vroeger, toen Den Bosch nog niet zo groot was, moest je hier op maandag eens komen! Dan was er handel en vertier, er viel te verdienen! Nu is de veemarkt van weinig betekenis meer voor het omliggende gebied; dat is voor onze stad een strop."

Een middenstander in Apeldoorn: „Wij hebben misschien de gevaarlijkste" markt van Nederland: de markt in tweedehands auto's. Die trekt een macht volk naar onze stad en daardoor pikt de middenstand er een graantje van mee."

Het marktwezen heeft iets fascinerends. Het bezoeken van een markt is voor velen een ontspanning. Zeiden we niet, dat we ons voorgenomen hadden om op de markt voor kleine goederen niets, maar dan ook niets te kopen, doch enkel maar te luisteren naar de marktluisteraars en naar replieken van de bezoekers?

Ik ben toch weer met iets thuisgekomen: een soort microscoopje, waarmee men zelfs de kleine bacteriën kan waarnemen. Eén druppel slootwater op het lensje geeft een machtig gezicht van wriemelend leven. Ik kon dit microscoopje kopen voor de zeldzaam lage prijs van..... neen, geen tweevijftig, geen tweevijfentwintig, geen twee gulden, maar voor één gulden en vijfenzeventig centjes. Het was te geef; maar ziet u, ze waren bestemd voor de wetenschappelijke werkers van enige sultanaten, doch door uitvoerbeperkende bepalingen was Jaap in staat om ze het geachte publicorum te leveren voor een prijs die te géék is! En nogmaals: één druppel slootwater op het lensje toont een wereld van het onbekende, een wereld van wriemelende bacteriën. Maar tot op heden heb ik slechts bacterievrije sloten aangetroffen.....

J. W. O.

GRONINGEN

CHR COOP SPAARBANK
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP - GRONINGEN
Spaarrente leden 3½ %
idem niet-leden 3¼ %
Jeugdspaarrente met 10 % premie 3½ %

Drente

Meubileer-inrichting ZANDBERGEN
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

Bouwbedrijf VAN ESS
UITVOERING VAN ALLE
Emmen
KAPELSTRAAT 20
TELEFOON 671
VOORKOMENDE BOUWWERKEN

Machinefabriek „Boro"
RODEN — TELEFOON 9108. NA 18 UUR 9102
LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES
Kapspanten voor fabriekshallen, loodsen, garages, landbouwschuren e.d.

EMIGRATIE
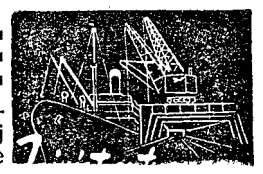
ons met de volledige verzor-
Als specialisten belasten wij
ging van verzendingen overzee
JAN DE BOER N.V. - HOOGEVEEN
TELEFOON 2841 (K 5280)

OVERIJSSEL

WARMTE
Een muur van warmte die stand houdt en u volkomen beschut !
MET BRANDSTOF VAN
FIRMA J. PIT EN ZOON
WEEMSTRAAT 51 — TEL. 2192 — STEENWIJK
Kolen — Olie — Gas

T.O.C. ALMELO
TWENTSE OPTIEK CENTRALE
Almelo
OPTIEK ENGROS
SLIJPERIJ VAN ALLE SOORTEN BRILLEGLAZEN
MODERNE BRILMONTUREN

DE ACTUELE BOEKHANDEL
Heutink
Grotestraat 173 - Tel. 2686 - ALMELO
Bestellingen worden correct uitgevoerd voor binnen- en buitenland.
Boeken — Vulpennen — Postpapier — Kantoor-installaties

ADMINISTRATIEKANTOOR
Jac. Bennink
BRUGSTRAAT 29 - ALMELO
Tel. 05490-3455 (buiten kantooruren 6274)
ACCOUNTANCY BELASTINGZAKEN
Gespecialiseerd op school- en verenigingsadministraties.

N.V. W. J. SCHUILING'S HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 0 5400-6461

Goorsch Overslag- en Transportbedrijf
F A. H. J. WIBBELINK & ZONEN
HAVEN — GOOR (O.)
Nationaal en internationaal vracht-,
koel en ETERNIT vervoer

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

UW INBOEDEL WORDT OP DE HANDEN GEDRAGEN
naar Madrid of Stockholm,
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door
Bongers Verhuisbedrijf — Wageningen
telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100).

Tractorbedrijf Entsa - Aduard
Telefoon 05903 — 235
Levering van vele soorten gebruikte tractoronderdelen o.a. wielen, banden, motoren, steekassen, radiateurs, versnellingsbakken enz. enz.

C. LIND & ZOON — Anno 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 221443 conversie-afd.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
Effectenbeurs nis 8 Tel. 249328 - 3 lijnen - 46604
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- en BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

UTRECHT

BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
DRIFT 13, UTRECHT
wil u gaarne van advies dienen.

ZEIST

Uw interieur
SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!
FIRMA W. VAN TELLINGEN
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2488

GOUDA

voor Gouda en omgeving geldt:
HOE MEN ER OOK OVER DENKT...
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

DORDRECHT

Gebruikt u veel enveloppen?
Zend dan uw volgende aanvraag aan
DRUKKERIJ J. DE LONGTE
DORDRECHT - Telefoon (01850) 4432

Voor uw KOLEN en OLIE
huisbrand of industrie
ZWIJNDRECHTSCHE VEREENIGDE BRANDSTOFFENHANDEL
Zwijndrecht. Ringdijk 650. Telefoon 25295 en 5926

LEIDEN

PRONONCE
Textiel - J. Verduyn
LEIDEN: Breestraat 65 — Telefoon 21800
OEGSTGEEST: Geversstr. 41, Telefoon 23917

HET OPENBAAR MINISTERIE

beschermer van het algemeen belang, afwegend verdachtes persoonlijk belang

door mr. H. Bouma

HET woord „ministerie" is van latijnse oorsprong en betekent dienst of ambt. De uitdrukking „Het Openaar Ministerie" wil dus feitelijk zeggen de openbare dienst of het openbaar ambt. Ons huidige Openbaar Ministerie is overgenomen uit het Franse recht van de Franse overheersing, die in 1810 hier in Nederland de keizerlijke procureur-generaal had aangesteld. Deze keizerlijke procureur-generaal was belast met de opsporing en vervolging van delicten.

In ons oud-vaderlandse recht vinden wij de baljuwen, drosten, ambtmannen en schouten, die overeenkomst hebben met de tegenwoordige officier van justitie. Later werden gerechtshoven ingesteld, waarbij ook een procureur-generaal werd benoemd, maar van een zelfstandig openbaar ministerie was nog geen sprake. De functionarissen werden benoemd om de belangen van de landsheer te behartigen en vormden geen afzonderlijk geheel. De schout of baljuw vervolgde gewoonlijk niet zonder klacht van de benadeelde en de procureur-generaal bij het gerechtshof hield géén toezicht op de baljuws en schouten, maar het gerechtshof zélf deed dit.

De Wet op de Rechterlijke Organisatie en het Beleid der Justitie van 1827 heeft ons huidige Openbaar Ministerie ingesteld. In deze wet staat, dat het Openbaar Ministerie wordt uitgeoefend door de Procureur-Generaal bij de Hoge Raad, door de Procureurs-Generaal bij de Gerechtshoven en voorzover de lagere gerechten betreft door de Officieren van Justitie. Vóór 1957 bestond ook nog de functie van Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij de Kantongerechten. Deze Ambtenaar was uitsluitend belast met de vervolging van overtredingen, die door de Kantonrechter dienen te worden berecht. Vele leden van het Openbaar Ministerie zijn hun loopbaan begonnen als Ambtenaar van het Kantongerechtsparket en hebben door het jarenlang uitoefenen van deze functie voor de kleine zaken een uitstekende scholing verkregen. Thans is deze taak overgenomen door de Officier van Justitie en diens substituten. Bovendien heeft de Officier van Justitie de vervolging in handen van de zwaardere strafzaken, de misdrijven, zodat ná 1957 de Officier van Justitie zowel bij de Rechtbank als bij het Kantongerecht als vervolgend ambtenaar optreedt.

In de Wet op de Rechterlijke Organisatie staat, dat het O.M. in het bijzonder belast is met de handhaving der wetten, de vervolging van strafbare feiten en het doen uitvoeren van alle strafvonnissen. Deze omschrijving is niet volledig, immers in het Wetboek van Strafvordering wordt aan het O.M. ook de opsporing van strafbare feiten opgedragen. Deze laatste taak van het O.M. is zeer belangrijk, aangezien de Officier van Justitie voortdurend moet toezien, dat de politie, welk Overheidsapparaat in feite meestal de opsporing uitvoert, de haar toebedeelde taak goed uitvoert. In sommige ernstige zaken geschiedt het opsporingsonderzoek door de Officier van Justitie zelf, bijv. in gevallen van valse munterij, moordzaken, aanrijdingen met ernstige gevolgen, enz.

De wet heeft het O.M. als aanklagende partij beschouwd en het O.M. in de rechtszaal aan een afzonderlijke tafel doen plaats nemen afgescheiden van de tafel van de rechtbank. Gewoonlijk staan beide tafels slechts een klein eindje van elkaar af, hetgeen mijns inziens ook juist is, daar het O.M. de Staat vertegenwoordigt en een geheel andere positie heeft dan de raadsman van een particulier. Het O.M. moet het gemeenschapsbelang in de eerste plaats behartigen en bij de vervolging daarop letten, maar voorzover mogelijk daarbij ook het belang van de verdachte trachten te dienen, want die verdachte is ook een deelgenoot van de gemeenschap.

Het O.M. moet er derhalve voor waken, dat geen onschuldigen worden veroordeeld, dat de straffen overeenkomstig de ernst van de strafbare feiten zijn en dat niet zonder noodzaak voorlopige hechtenis door de verdachte wordt ondergaan. De voornaamste taak van het O.M. is echter gelegen in de handhaving van de rechtsorde door op de juiste wijze de vervolging in te stellen ter behartiging van het algemeen welzijn.

De Minister van Justitie kan aan het O.M. instructies over het vervolgingsbeleid en de uitvoering van de strafvonnissen verstrekken. De procureur-generaal bij het gerechtshof moet op de juiste opsporing van de strafbare feiten binnen zijn rechtsgebied letten en kan daartoe opdrachten aan de officieren van justitie geven. De officier van justitie heeft in zijn arrondissement de boven reeds genoemde opsporingstaak, waartoe hij opdrachten aan de onder hem gestelde substituut officieren van Justitie en aan de politie kan geven. Het O.M. is derhalve afhankelijk van de Regering en heeft onderling een rangorde, waarbij het hoger geplaatste lid van het O.M. opdrachten aan de lager geplaatste leden kan verstrekken.

De Regering kan aan het O.M. voorschrijven een strafzaak al dan niet te vervolgen of bijzondere aandacht te wijden aan de opsporing en vervolging van bepaalde strafbare feiten, waarbij het O.M. deze opdrachten moet uitvoeren.

Het O.M. is echter onafhankelijk van de rechters en raadsheren van de rechtbanken en gerechtshoven, dat wil zeggen, dat het O.M. géén opdrachten behoeft uit te voeren van de rechterlijke colleges. Het O.M. beoordeelt zelfstandig welke zaken vervolgd dienen te worden en op grond van welke strafwetartikelen zulks dient te geschieden, terwijl de rechterlijke colleges verplicht zijn recht te spreken over datgene wat in de dagvaarding, uitgebracht door het O.M., vermeld is.

Slechts in één geval kan een rechterlijk college in het vervolgingsbeleid van het O.M. ingrijpen. Voor het geval de officier van justitie géén vervolging wenst in te stellen in een bepaalde strafzaak, bijv. omdat hij het bewijs van het strafbare feit onvoldoende acht, kan de belanghebbende zich over deze niet-vervolging door het O.M. beklagen bij het gerechtshof. Het gerechtshof kan dan, indien het hof een andere mening dan de officier van justitie heeft, aan de officier opdragen alsnog een vervolging in te stellen.

Omgekeerd kan de verdachte, tegen wien door de officier van justitie een dagvaarding wordt uitgebracht en die dus vervolgd wordt, hiertegen bezwaar maken wanneer deze verdachte vindt, dat hij ten onrechte vervolgd wordt. Deze verdachte kan daartoe een bezwaarschrift bij de rechtbank indienen. De rechtbank beslist dan in raadkamer of de vervolging ingesteld door de officier al dan niet mogelijk is.

Uit het vorenstaande blijkt derhalve, dat in beginsel de officier van justitie over de vervolging beslist, doch dat enerzijds het gerechtshof een te lichtvaardig opzijleggen van een strafzaak kan corrigeren, terwijl anderzijds de rechtbank een te lichtvaardige vervolging kan voorkomen. Het O.M. heeft behalve de vervolging van strafbare feiten ook nog andere taken, zoals het uitbrengen van adviezen bij naturalisaties, en voor de goedkeuring van op te richten naamloze vennootschappen en verenigingen, enz., alsmede de controle op de registers van de burgerlijke stand.

Het Openbaar Ministerie heeft een mooie taak, want het dient het algemeen welzijn. Die taak is echter geen gemakkelijke, want elke strafzaak moet van verschillende kanten bezien worden. De maatschappelijke orde is zeer belangrijk en vaak moet het persoonlijk belang van de verdachte hiervoor wijken, doch soms dient ook dit persoonlijk belang voor te gaan. Een moeder van jeugdige kinderen, die een kleine diefstal pleegt, zal niet spoedig tot gevangenisstraf veroordeeld worden wanneer zij een blanco strafregister heeft en ik kan mij heel goed voorstellen, dat de officier van justitie haar voorwaardelijk niet vervolgt. Hier gaat het persoonlijk belang voorrang krijgen, doch ook het maatschappelijk belang kan daarmede gediend zijn doordat deze huismoeder door deze voorwaardelijke niet-vervolging zich van nieuwe strafbare feiten zal weerhouden.

Wanneer een verdachte dronken achter het stuur van een auto heeft plaats genomen en daardoor ernstige gevaren heeft veroorzaakt voor anderen is het O.M. verplicht te zorgen dat het rijbewijs van deze verdachte wordt ingenomen en dat hem de rijbevoegdheid voor kortere of langere tijd wordt ontzegd. Vaak heeft een dergelijke verdachte zijn rijbewijs dringend nodig omdat hij voor zijn beroep in een auto moet rijden, maar in vele gevallen gaat het maatschappelijk welzijn hierbij vóór het persoonlijk belang, omdat bij herhaling deze onder invloed van alcohol verkerende automobilist anderen ernstig in gevaar kan brengen. Dit klemt natuurlijk nog veel sterker wanneer een verdachte reeds eerder is veroordeeld voor een dergelijk strafbaar feit.

De straf, die door een lid van het O.M. in een strafzaak geëist wordt, geeft dan ook niet alleen zijn persoonlijke mening over een bepaalde strafzaak weer maar moet ook in het belang zijn van de algemene rechtsorde en zo mogelijk ook het persoonlijk belang van de verdachte behartigen.

Bij een ernstige strafzaak, zoals een gepleegde moord, zal het vaak in het algemeen belang nodig zijn een zware straf te eisen, waarbij het persoonlijk belang van de verdachte moet wijken. Is die verdachte een psychopaat dan zal wellicht een terbeschikkingstelling van de Regering geëist dienen te worden, waardoor zowel de maatschappij tegen deze verdachte als de verdachte tegen zichzelf beschermd kan worden mits de psychiater, die hem later ter verpleging in zijn inrichting krijgt, niet te spoedig tot invrijheidstelling adviseert.

De taak van het O.M. is, zoals uit het bovenstaande wel duidelijk zal zijn, geen gemakkelijke. De leden van het O.M. ondervinden nog wel eens kritiek over de door hen geëiste straffen, maar men bedenke steeds, dat het voor iemand, die het strafdossier van een strafzaak niet geheel kent, moeilijk, zo niet onmogelijk is, een gefundeerd oordeel uit te spreken.

De rechter moet beslissen in onze rechtspraak en hij behoeft zich niet te storen aan de mening, die een lid van het O.M. in zijn requisitoir naar voren brengt, maar ik meen, dat de eis van het O.M. mits behoorlijk gemotiveerd en op de juiste wijze onder de aandacht van de rechter gebracht wel degelijk diens opinie kan beïnvloeden. Bovendien wordt de onpartijdigheid van de rechter mede aangetoond door de aanwezigheid van het O.M., welk orgaan het standpunt van de openbare aanklager weergeeft tegenover het pleidooi van de raadsman van de verdachte. Dit is naar mijn mening nog steeds een zeer belangrijk winstpunt van onze strafrechtspleging.

Elektrische kracht

Begin augustus 1911 werd door de Regering een staatscommissie in het leven geroepen, die advies moest geven over de vraag, hoe het best kan worden voorzien in de behoefte aan elektrische kracht, die nu ook ten platte-lande steeds meer merkbaar wordt.

De Standaard had een zeer waarderend artikel naar aanleiding van de inzichten van de Regering omtrent de noodzaak, hier tijdig voorzieningen te treffen. In het tijdschrift „De Gemeenteraad" had de heer Hovy, burgemeester van Loosduinen, thans lid van de staatscommissie, de urgentie van voorzieningen op het gebied van elektrische kracht bepleit. Immers het middenstandsbedrijf krijgt hierdoor bijzondere kansen. Voor de grote industrie is de stoomkracht. Daar hoort een ketelhuis bij en een machinekamer.

Maar de middenstander, de ambachtsman, heeft behoefte aan een krachtbron, waarvan hij telkens kleine hoeveelheden kan afnemen. Hij kan in zijn bedrijf best een elektrische motor gebruiken, die hij elk ogenblik kan in- en uitschakelen. En de elektrische kracht is juist daarom zo preferabel, omdat zij elk ogenblik beschikbaar is, ook wanneer slechts een minimale hoeveelheid, die niet meer dan een paar centen kost, wordt afgenomen.

De elektrische kracht heeft dus een grote toekomst. Nog te veel meent men, dat elektriciteit haar nut heeft alleen voor de verlichting. Maar de elektrische kracht wordt minstens even belangrijk. De vraag is alleen maar, of de provincie de leverancier moet worden of dat men het moet overlaten aan particuliere maatschappijen. Dat is één van de vragen, die aan de staatscommissie worden voorgelegd.

DOOR J.W. OOMS

— Ook Margaretha moet zich eenzaam voelen, dacht Cornelis. — Zij in Holland en ik hier, in Suriname.... twee eenzamen. Maar toen hij nog bij haar was, leefde hij in zeker opzicht ook eenzaam. Ze hadden naast elkaar geleefd, naast elkaar zonder elkaar te begrijpen.

Hij overwoog, dat zijn huwelijk tragisch was. Margaretha en hij waren vreemden voor elkaar gebleven. Innerlijk waren ze niet tot een eenheid kunnen komen. Maar toch — zo moest hij zichzelf bekennen — had hij Margaretha vaak verkeerd beoordeeld. Pas nadat hij van haar was weggegaan, had hij andere gedachten jegens haar gekregen. Zij mocht dan al niet de geschikte vrouw voor hem zijn, zij was een uitstekende moeder voor de kinderen. Toen hij nog bij haar was, had hij dit te veel over het hoofd gezien, er geen aandacht aan geschonken. Margaretha was een vrouw die niet bij hem paste — en hij niet bij haar. Zij toonde echter ook thans weer, dat zij een voortreffelijke moeder was. Was dit eigenlijk niet het voornaamste in een vrouw? Moest een vrouw inderdaad niet allereerst moeder zijn? Ook nu bewees zij weer, dat zij als moeder de belangen van haar kinderen liet voorgaan bij haar eigen wensen. Tot aan haar dood toe zou zij blijven hunkeren naar Frankrijk, haar geboorteland. Maar terwille van hun kinderen bleef zij in Holland wonen. — Ja, Margaretha is een goede vrouw, overwoog Cornelis. En verdrietig mompelde hij: „Ik heb dat veel te laat ingezien, ik ben haar nu kwijt, ook al is zij mijn vrouw.. Maar heb ik haar wel ooit gehad? Zij past niet bij mij, ik niet mij haar."

Cornelis zette zich er toe, haar een brief terug te schrijven. Het was niet zo'n vormelijk epistel zoals hij haar gewoonlijk geschreven had vanuit Paramaribo. Hij beloofde haar François gelegenheid te geven naar het vaderland terug te keren. Maar zij en François zouden even geduld moeten hebben. Hij had brieven gezonden aan de Staten van Holland met het verzoek om hun zoon bij diens terugkeer in Holland een passende taak te geven, een Van Aerssen van Sommelsdijck waardig. De jongen was op een leeftijd gekomen, dat hij man begon te worden en het was dus van groot belang, dat hij zich tot een levenstaak zou gaan bekwamen, een taak in het belang van land en volk. Zodra de Staten van Holland hem bericht gezonden hadden, dat ze François wilden ontvangen om hem op te leiden tot een waardig ambt, zou hij hem de terugtocht doen aanvaarden. De jongen zou dan een nieuw doel voor ogen hebben.

Toen Cornelis dit allemaal geschreven had, voelde hij zich gedrongen, Margaretha te prijzen voor haar besluit om in Holland te blijven. Hij schreef, dat hij haar zeer hoogachtte als de moeder van hun kinderen. — Ik heb je veel misverstaan, Margaretha. Neem van mij aan, dat ik van je houd! Ik erken vaak dwaas en dom gehandeld te hebben en mij te weinig ingelaten te hebben met jouw wensen en verlangens. Vergeef het mij, Margreethje! Als ik François niet meer bij mij zal hebben, zal ik het hier eenzamer krijgen dan ooit. Maar ik zal aan jou denken met alle genegenheid die in mij is voor jou. En mocht ik onverhoopt worden opgeroepen uit dit leven — hetgeen God verhoeden moge, want ik heb angst om te sterven en ik heb hier nog veel te doen — weet dan, dat ik hier in liefde aan jou gedacht heb, ook al was ons leven toen wij nog bij elkander waren, voor ons beiden een teleurstelling. Neem van mij aan, dat ik je liefheb, mijn Margaretha! Nooit was er een betere moeder dan jij bent!

Cornelis vroeg zich af, of Margaretha iets zou weten van de klachten en verdachtmakingen die men bij de heren van de Sociëteit voor Suriname tegen hem aangevoerd had. Zou zij weten, welke lasterlijke aantijgingen door zijn tegenstanders geuit waren?

Hij was er eigenlijk wel zeker van, dat zij er van op de hoogte was. Laurens Nooten, de reder en de Suikerboer, de schipper zouden met de in Holland wonende kornuiten van Leeboer wel gezorgd hebben, dat Margaretha kennis gekregen had van die dingen.

Des te meer moest hij haar prijzen: in haar brief schreef zij er niets over; er stond geen enkel verwijt in dat heenwees naar de lasterlijke klachten. Integendeel: zij wenste hem Gods hulp toe in zijn moeilijk werk in het verre land.

Nu Cornelis zo openhartig aan Margaretha geschreven had, was het of hij nieuwe moed kreeg om voort te gaan. Tegen alle aantijgingen in en ondanks veel tegenwerking en dreigementen, zou hij tonen, een goed bestuurder te zijn. Hij zou verder gaan met dit mooie land te verheffen. Hij wilde werken tot zegen van Suriname en tot glorie van zijn vaderland.

XV.

De gouverneur werkte als een bezetene. Een vlam van idealisme scheen hem te hebben geraakt. Met al zijn kracht wierp hij zich op de belangen voor Suriname. O, er was zo veel te doen! Hij had een omvangrijk plan opgemaakt ten behoeve van de kolonie. maar hij was er van overtuigd, dat hij niet al zijn plannen tot werkelijkheid zou kunnen brengen. Daar zou zijn leven te kort voor blijken te zijn, zelfs al zou hij honderd jaar worden.

De commandeur Verboom, die bij de aankomst van Cornelis in Suriname reeds te kennen had gegeven, te willen vertrekken, maar die op dringend verzoek van Cornelis op dat besluit teruggekomen was, zou nu toch werkelijk de kolonie gaan verlaten. Verboom was grijs en oud geworden in dit land. Hij had veel moeilijke jaren doorgemaakt — de moeilijkheden hadden zijn krachten gesloopt.

Cornelis begreep heel goed, dat hij Verboom, die hij zeer waardeerde als een onkreukbaar en ijverig ambtenaar en als een rechtschapen mens, niet meer mocht overhalen om nog langer in Suriname door te brengen. Verboom was weliswaar zijn rechterhand in alle aangelegenheden van het bestuur der kolonie, maar hij mocht deze man niet altijd blijven binden aan de dagelijkse moeilijkheden. Verboom had er recht op, afgelost te worden van zijn post en in het vaderland een verdiende rust te genieten.

Juist toen Verboom zijn ontslag aangevraagd had, veroorzaakte een groepje smokkelaars grote moeilijkheden. Ondanks de plakkaten bleek, dat deze smokkelaars een levendige handel in suiker dreven met een paar Portugezen. Van Aerssen zag zich genoodzaakt in te grijpen.

(Wordt vervolgd)

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT: CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113360

C R
Maaglijders!
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!
Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

UIT ONZE SCHEEPSBOUW EN SCHEEPVAART WERELD

N.V. GERRIT J. EERLAND, R'DAM
Sleepdienst en Transportonderneming
Alle transporten te water.
BINNENLAND BUITENLAND
Verhuur van dekschuiten, bakken, bokken, sleepboten en alle drijvende materialen.
Telefoon 115190, 137734, na kantoortijd 138993 of 48986.
Kantoor: Prins Hendrikkade t.o. no. 88 a/b magazijnschip „Aeolus".

Sleepdienst „Broedertrouw" n.v.
v/h Fa. C. den Boer & Zonen
Zwijndrecht, Nieuwstraat 15,
Telefoon 01850-6845
Alle transporten te water

CONSTRUCTIEWERKPLAATS
EN MACHINEFABRIEK
BAILY
Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436
★ Staalconstructies voor gebouwen e.d.
★ Alle soorten kranen

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

G. ANKERSMIT & ZOON
SCHEEPSREPARATIE, SCHEEPSBETIMMERINGEN
HOUTEN EN IJZEREN ROEIBOTEN,
VLETTEN, KANO'S
Contre-Escarpe 28 Tel. 08334-421 DOESBURG

FIRMA BLAAK
Boot- en sloepenbouwerij
HOOGEZAND

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894-218
OUDERKERK AAN DE IJSSEL

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP VAN ALLE SOORTEN
SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Telefoon 369 - Na 6 uur: 225

A. Baars Azn
Exploitatie van
baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

N.V. Machinefabriek
C. P. BOLIER
HOUTTUINEN 1 — DORDRECHT
MAK — SERVICE
MOTORENREVISIE
SCHEEPSDIESELMOTOREN
HIJSKRANEN REPARATIE
ALGEMENE MACHINERIE
PLAATWERK OOK IN NONFERRO METALEN
STOOMKETEL REPARATIE EN REINIGING
KATHODISCHE BESCHERMING VAN SCHEPEN MET ZINKANODEN
TELEF. 01850-4981-5094 (b.g.g. 9094-8782-8783)

GEEF DIT BLAD DOOR

• Sportveld voor zondagsclub

Bij ons heeft de gemeente enkele sportvelden aangelegd en nu wil men één van die velden verhuren aan een zondagclub. Kan, zo luidt een ons voorgelegde vraag, een a.r. raadslid daaraan meedoen? Bevordert hij daardoor de zondagsport niet?

Een duidelijke vraag maar toch met een apart tintje, want het geval ligt nog wat anders. Die betrokken club voetbalt in die gemeente al jaren op zondag. Echter niet op een gemeentelijk terrein, want die waren er toen nog niet, maar op een terrein aangelegd op van een particulier gehuurde grond. Maar in verband met de gemeentelijke uitbreidingsplannen heeft de gemeente grond nodig, ook de grond waarop het voetbalveld ligt. De gemeente verdrijft dus de zondagclub van zijn terrein. Natuurlijk niet om principiële redenen (dat zou trouwens in strijd zijn met de zondagswet), maar om zuiver praktische redenen.

Begrijpelijk dat de dakloze club nu onderdak vraagt op een van de gereedgekomen gemeentelijke terreinen. Gaat de club daar spelen, wat verandert er dan aan de bestaande situatie? Feitelijk niets. De zondagsrust komt er niet meer door in gevaar, want men voetbalt al op zondag. De gemeentelijke sportvelden liggen bovendien aan de rand van de bebouwde kom en zijn straks door een reeds aangebrachte beplanting vrijwel aan het gezicht onttrokken.

Natuurlijk kan de gemeenteraad het verzoek van de zondagclub afwijzen en zeggen: „zoek maar weer een stuk grond van een particulier!" Maar wat dan? Wat zegt dan de raad, als die club straks een bijdrage vraagt in de kosten van verplaatsing van keet of clubhuis, in de kosten van aanleg van het speelveld? Zegt de raad dan: „wij hebben u wel van uw terrein verjaagd, maar we hebben niets met u te maken?" Zou dat een besluit zijn dat het rechtsgevoel bevredigt? We wagen dat te betwijfelen. Het moge dan zo zijn, dat bij schadeloosstellingen de eigenaar er vaak beter afkomt dan de huurder, dat men de huurder zonder meer kan afschepen, aanvaardt vandaag niemand meer.

Betaalt men dus een of andere schadevergoeding, welk principieel verschil is er dan met het verhuren van een gemeentelijk sportveld? In beide gevallen kan men dan zeggen dat men de zondagsport helpt.

We geloven dat de raad alleen een daad van rechtvaardigheid verricht wanneer men één van de sportvelden aan de gedupeerde zondagclub verhuurt. Doet men dat niet, dan handelt men als overheid allerminst principieel, maar maakt men „gebruik" van de omstandigheid dat men als overheid een vereniging van zijn terrein verdreven heeft en nu als grondeigenaar niet thuis geeft.

Recht en gerechtigheid bestellen is nog altijd de voornaamste taak van de overheid.

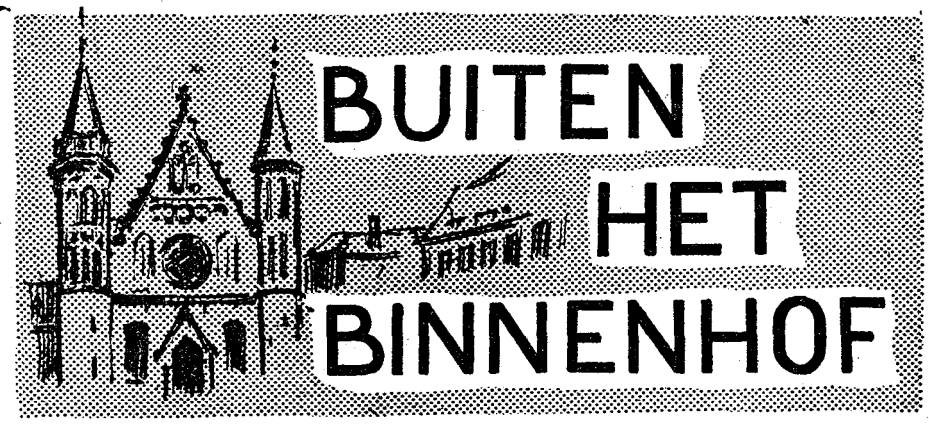

Ik heb zo het gevoel, dat velen van hen, die getrouwelijk dit rubriekje lezen, met vakantie zijn. Dat wil nog niet altijd zeggen, dat zij dit blad in een lege woning laten werpen. De redactie verwacht, dat haar pennevruchten ook tijdens vakanties gelezen worden. Maar dat er niet altijd aandacht wordt gevonden, in zulke dagen, voor zwáre overpeinzingen, moet zij wel toegeven.

Iets luchtigs dus maar; iets van: „si non e vero bene trovato". Ik hoop, dat dit goed Italiaans is, het moet betekenen: „al is het niet waar, het is aardig gevonden".

Ik heb het verhaal in geen enkele krant, welke mij onder de ogen is gekomen, gelezen, doch dat wil niet zeggen, dat het niet gebeurd is. Ik heb het uit de derde mond; die had het van een arts; die had het van iemand, wie het overkomen was . . .

Een Nederlandse mama heeft kinderen in New York, die zij ging opzoeken. Weliswaar was zij niet zo bedreven in de Engelse taal, maar dat was toch geen bezwaar; op de boot werd ook Nederlands gesproken en de kinderen zouden haar van boord halen bij aankomst.

Alles ging naar wens. Het werd een prettig en hartelijk verblijf. Op een dag wilde mama naar de kapper „Ik zal u erheen brengen", zei haar schoondochter, „ik heb hem zelf, hij is een goede kapper". Ze bracht mama met de auto naar de kapsalon, die op de 52ste verdieping van een wolkenkrabber lag, nadat zij met de kapper had afgesproken. Aangezien parkeren moeilijk was in de straat, wees zij mama van de auto uit de weg het gebouw in. Recht doorlopen, mama, naar de lift, zei ze, „uitstappen op de 52ste, de kapper weet dat u komt. Over een uur ben ik weer beneden."

Ik voor mij vind dit een zwakke schakel in het verhaal, maar laat ik het liever rustig uitvertellen . . .

Mama stapte in de lift, welke ook op de 32ste verdieping stopte, waar mama er per vergissing uitging. Er stond geen kapper op haar te wachten, wel een netjes in het zwart gekleede heer, die haar vroeg haar naam in een boek te schrijven, mét haar adres. Mama wilde beduiden, dat zij een kapper moest hebben en dat zij niet naar Amerika was gekomen om namen in boeken te schrijven, doch ietwat nerveus ontbrak haar de moed zulks te zeggen; bovendien, zij kende de Engelse taal niet. Om er maar af te zijn en gevolg gevend aan het uitnodigend gebaar van de nette man tekende zij. Daarna werd mama in een kamer gelaten, waar allemaal mensen in het zwart zaten. Toen mama wilde vluchten kwam er een kleine stoet van nieuwe in het zwart geklede heren binnen, die mama zachtjes terugdreven, waarop mama het opgaf. Zij hoorde een korte toespraak aan, nadat heel wat stukken waren voorgelezen, waarna de zitting werd opgeheven. Mama had niets begrepen van het geheel behalve, dat het nu niet meer de moeite waard was om naar de kapper te gaan. Bovendien, haar dochter wachtte beneden met de auto. Dus stapte mama weer in de lift en liet zich naar beneden glijden. Daar vertelde zij haar kind haar wedervaren. De dochter begreep weinig en concludeerde, dat mama verkeerd was uitgestapt. „We gaan dan morgen wel naar de kapper", zei de dochter, want zij was een echte Amerikaanse, die niet zo gauw geschokt was.

Mama ís naar de kapper geweest in New York. Zij vergat al gauw haar vreemd avontuur, ja, zij had daaraan al niet meer gedacht toen zij terug was in Nederland. Totdat zij dezer dagen een brief kreeg van een Amerikaans notariskantoor.

Daarin werd haar gevraagd of zij kon bevestigen dat zij op die en die dag in New York was geweest, dat zij haar naam had geschreven in het condoleance register, dat aangelegd was na het overlijden van de heer Die en Die, die zijn nalatenschap had verdeeld tussen diegenen, die dat register zouden hebben getekend.

Volgens het verhaal was de erfenisspoeling niet zo dun, want mama had recht op $ 10.000.

Wist ik nu maar waar mama woonde, dan had ik u dit verhaal met meer bijzonderheden kunnen vertellen. Maar helaas ik weet het niet. Mijn zegsvrouwe wist ook niet méér. Ik heb erover nagedacht of het soms een reclameverhaal kon zijn. Maar voor wie? Voor oceaanstomers, voor Amerika, voor kappers of notarissen, voor mama's of voor het tekenen in albums? Ik weet het niet. Ik weet wel, dat mij zo iets nooit is overkomen en ik vrees, dat het mij ook niet zal overkomen ook!

In de eerste plaats houd ik niet van Amerika, en in de tweede plaats moet mijn vrouw mij altijd naar de kapper dirigeren. Bovendien ben ik zo nieuwsgierig dat ik altijd zou vragen, waaróm ik moest tekenen, aangezien ik altijd iets vermoed. Tenslotte heb ik geen kinderen in de V.S.

Correspondentie. A. de G. te A. U vraagt mij naar minister Bertling, die in september 1913 minister van Financiën was. Die later opgevolgd is door Mr. Treub. Die in oktober 1914 is afgetreden. Van wie u eens gelezen zou hebben, dat hij „per ongeluk" minister is geworden, want de formateur, Mr. Cort van der Linden had de broer van de heer Bertling willen aanzoeken . . . doch de brief of het telefoontje zou verkeerd terecht gekomen zijn . . .

Aangezien ik uw verzoek pas nu onder de ogen heb gekregen wil ik een en ander een volgende keer, misschien over veertien dagen, onder de loep nemen.

William Graankoper

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. geslacht; 6. kleurloos; 11. deel van Palestina; 13. verheven borduurwerk; 15. Rijks Universiteit (afk.); 16. voedingsmiddel; 18. United Press (afk.); 19. plaats in Brabant; 21. priester; 22. sportattribuut; 23. kleur; 24. watersportcentrum; 26. genotmiddel; 27. punt; 28. onderdeel; 29. geluidje; 31. opening; 32. wijneiland; 34. slagzin; 36. waterdier; 37. waardepapier; 38. halsgordel; 41. plaats in België; 44. sportterm; 45. strafwerktuig; 46. onderricht; 47. behoeftig; 49. voerbak; 50. klinker; 52. palmmeel; 53. bloeiwijze; 55. voorzetsel; 57. keurig; 58. van die datum (afk.); 59. honen; 63. muzieknoot; 64. kamerlid; 66. vleesgerecht; 68. plan; 69. zwaaien.

Verticaal: 1. deel v. servies; 2. lengtemaat; 3. horizon; 4. weekdier; 5. roem; 6. korte regenperiode; 7. gevaarlijk; 8. plaats in Gelderland; 9. tweeklank; 10. slecht lopen; 11. meer dan middelmatig; 12. aantekenboek; 13. taal; 14. heldendichten; 17. bier; 20. afscheider; 22. vogel; 24. aanspreektitel; 25.vochtig en koud; 28. gewapende macht; 30. jongensnaam; 33. droog; 35. O.T. koning; 38. goed gegokt; 39. de dageraad; 40. kleinste onderdeel van de taal; 41. plaats in Limburg; 42. snelle draf; 43. aanstoot geven; 44. niet boers; 48. muziekterm; 51. belofte; 54. hap; 56. ruzie; 59. slaghout; 60. plezier; 61. waagstuk; 62. O.T.-figuur; 65. deel van ontkenning; 67 lidwoord (Frans).

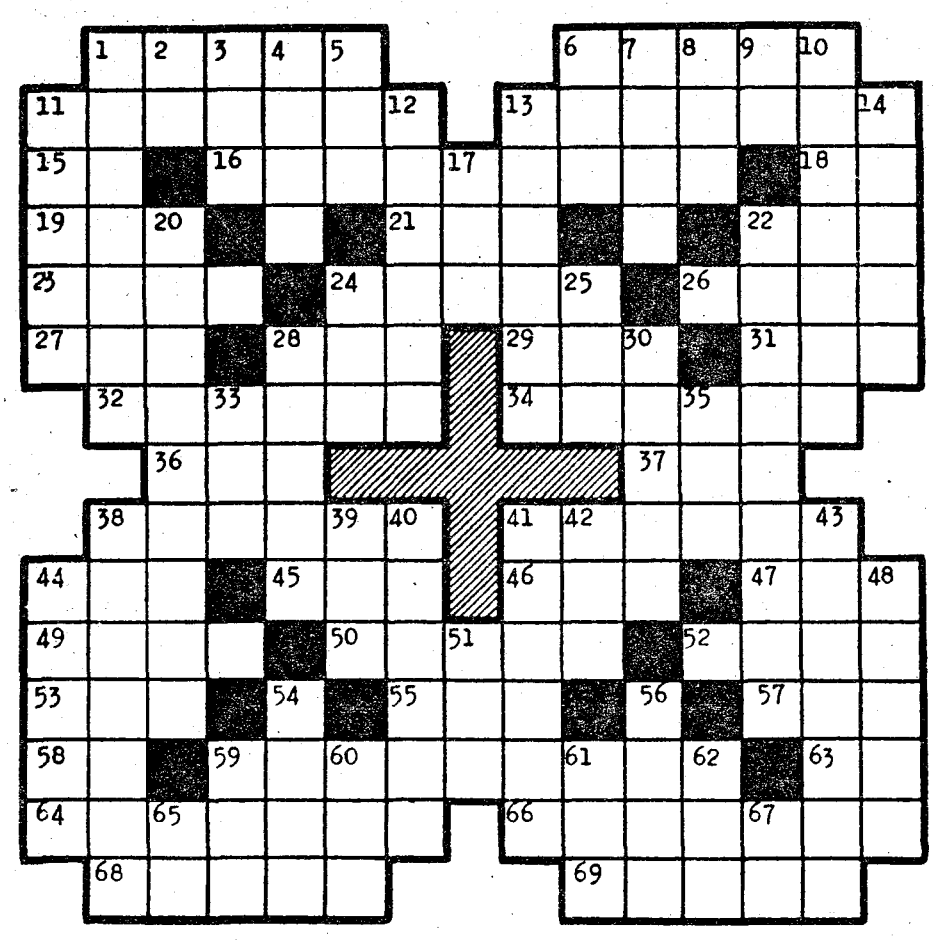

FA. JAN DE MIK
Hardinxveld - Giessendam
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scholen en -kerken,
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Hardinxveld-Giessendam - Tel 0 1846-2141

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN
Wordt U te zwaar? Neem de onschadelijke Indische
ONTVETTINGS-PILLEN
40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40
(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-afdrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31
Verhoog Uw gal- en leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend, zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65
N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. toonder; 4. mergpijp; 8. Engele; 10. zeepsop; 11. kali; 12. imago; 13. tube; 16. palen; 17. Niger; 19. boter 21. klets; 24. Oslo; 25. Evian; 26. maan; 29. monster; 30. landing; 31. rondweg; 32. belegen.

Vertikaal: 1. trekker; 2. oogklep; 3. dolk; 5. riek; 6. postuur; 7. Papoea's; 9. namen; 10. zagen; 14. plots; 15. eggen; 18. brommer; 19. belenen; 20. rover; 21. kraal; 22. Staring; 23. Röntgen; 27. stuw; 28. snel.

17e jaargang no. 32. 12 augustus 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

L. F. DUYMAER VAN TWIST IN MEMORIAM

Met God en met ere

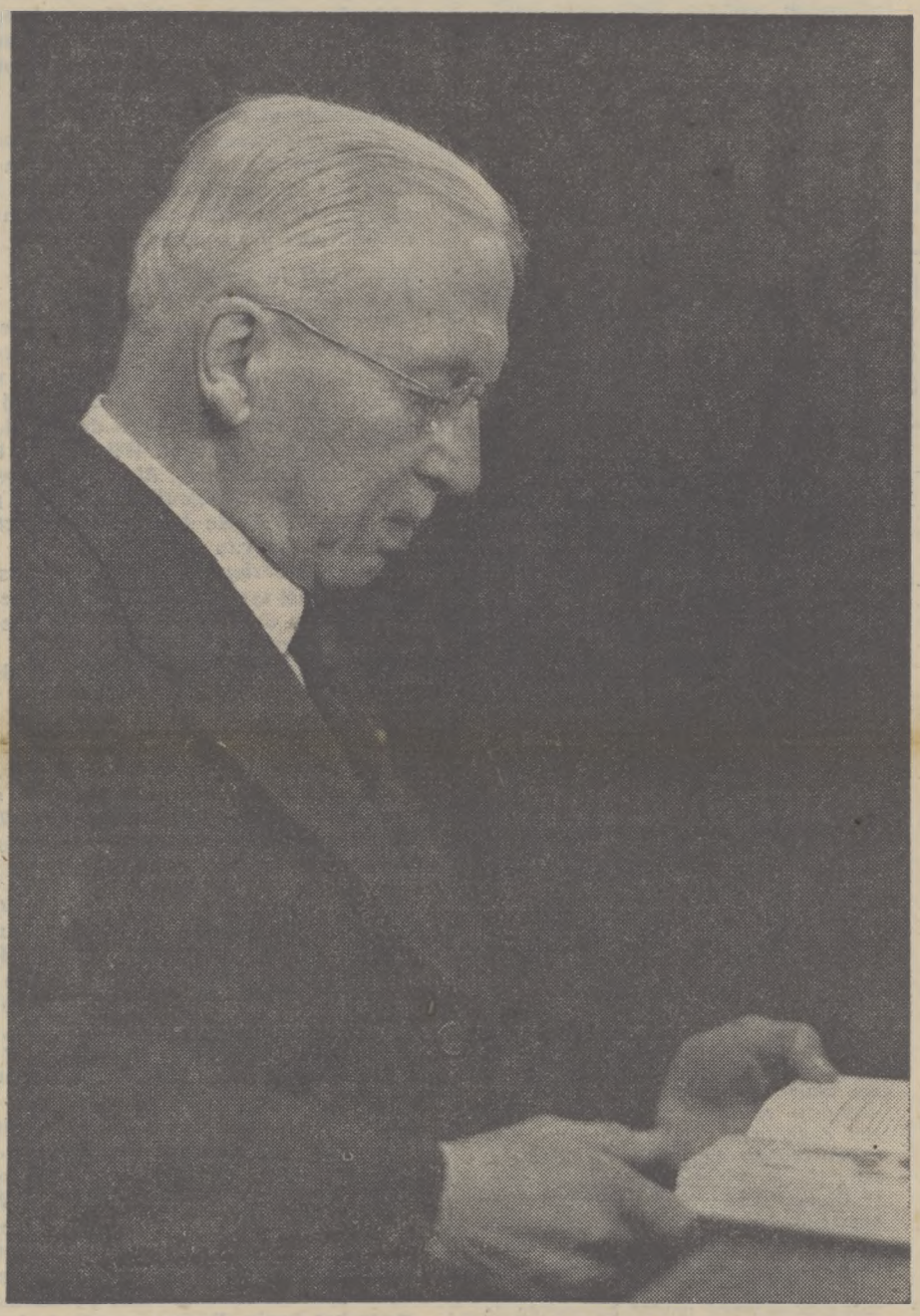

IN de zeer hoge ouderdom van vijf en negentig jaar is deze week overleden luitenant-generaal b.d. Lodewijk Franciscus Duymaer van Twist, oud-lid van de Tweede Kamer en erelid van het Centraal Comité van onze partij. De vorige week donderdag trad bij hem een blindedarmontsteking op, die zich dank zij de medische behandeling zaterdag gunstiger liet aanzien. Op zondag ging de toestand echter achteruit en op maandag is hij gestorven zonder veel lijden en „in de hope des eeuwigen levens".

Op deze plaats past een woord van eerbiedige nagedachtenis jegens deze man, die met grote trouw en met ere in zijn lange leven de Koningin, het vaderland en de politieke partij, waartoe hij met hart en ziel behoorde, heeft gediend.

De heer Duymaer van Twist werd in onze kring eigenlijk nooit anders genoemd dan „de Generaal". Er was maar één „de" generaal en dat was Duymaer. „De" generaal van de Bijzondere Vrijwillige Landstorm, „de" generaal van de bescherming in 1918 van het wettige gezag en van de Koningin.

Duymaer was tijdens zijn leven reeds tot een ietwat legendarische figuur geworden.

Legendarisch, omdat hij Groen van Prinsterer nog in de kerk had zien zitten, waarop hij nog steeds en begrijpelijkerwijs in toenemende mate prat ging.

Legendarisch door zijn optreden in verband met de revolutie-poging van 1918.

Legendarisch, doordat hij als Kamerlid het initiatief nam en naar ik meen, tot aan zijn aftreden behield van het aanheffen van de kreet „leve de Koningin" in de Ridderzaal na het uitspreken van de troonrede op Prinsjesdag.

Legendarisch ook door de goedkeurende of afkeurende interrupties, die hij soms ineens met zijn zware stem plaatste tijdens redevoeringen op partijvergaderingen.

En toch was Duymaer beslist niet alleen maar legende. Tot voor een paar jaar nam hij nog vrij geregeld deel aan vergaderingen van het Centraal Comité en van het moderamen, waartoe hij als in 1946 benoemd erelid toegang had.

Hij leefde steeds meer in het verleden en zat wel eens wat argwanend aan te kijken tegen het pionieren van de na-oorlogse generatie. Maar als hij kon, was hij aanwezig, nam voor zijn part aan de discussies deel en dwong ieders respect af door zijn onwrikbare trouw aan zijn partij en aan de zaak, waaraan hij zich had gegeven.

Op 9 november van het vorige jaar hebben wij met enkele mensen uit de partij, ontvangen door zijn trouwe huisgenote, hem nog in zijn woning mogen bezoeken en mogen gelukwensen met zijn vijf en negentigste verjaardag. Hij heeft dat kennelijk op prijs gesteld.

En nu brachten wij deze week zijn lichaam naar het graf. Maar wij geloven, dat hij in het nieuwe Vaderland mag roepen: Leve de Koning der Koningen.

BERGHUIS

De generaal stierf

DUYMAER VAN TWIST is overleden. Een veteraan in onze antirevolutionaire partij werd na een lang leven van vijfennegentig jaar weggenomen. Hij was een markante figuur, die gekend en geliefd werd door vele duizenden. Bij een groot deel van ons volk waren tientallen anekdoten over hem bekend. In de Volkskrant werd hij getypeerd als een „relikwie" van onze partij. God sloot het levensboek van deze hoogbejaarde man. Hij werd op 9 november 1865 in Den Haag geboren. Thans, bijna een eeuw later, stierf hij in dezelfde stad.

★

Op 36-jarige leeftijd trad hij de Tweede Kamer binnen. Hij was toen luitenant bij de Infanterie. Zijn vader, die apotheker was, had er in toegestemd, dat hij de hoofdcursus te Kampen zou volgen. Duymaer had dus een militaire loopbaan gekozen. Toen hij echter tot het Kamerlidmaatschap geroepen werd, kwam hij als officier van de landmacht op non-activiteit. Hij is nooit meer in actieve dienst teruggekeerd, want vijfenveertig jaar lang was hij lid van de Tweede Kamer. Toch werd hij herhaaldelijk bevorderd tot een hogere rang. Zo werd hij generaal.

Als de generaal op een Deputatenvergadering verscheen, klonk vaak een luid applaus door de zaal, want Duymaer van Twist was een geliefd man. In hem zagen wij een vaderlander, die zijn land op allerlei wijze diende. Hij was de man van de B.V.L., de Bijzondere Vrijwillige Landstorm, die in 1918 opgericht werd en die als enthousiaste leus had: „Als 't moet!" Duymaer van Twist beschouwde de B.V.L. niet ten onrechte als zijn instituut. Als voorzitter van de Nationale Landstormcommissie, als dé man van de B.V.L., wist hij met vurige liefde voor ons Oranjehuis duizenden mannen op te wekken en te winnen voor de dienst aan het vaderland indien dit onverhoopt nodig mocht zijn.

Op B.V.L.-dagen, die prachtige manifestaties waren van die vaderlandsliefde, ontbrak generaal Duymaer van Twist nooit. Pas als hij gearriveerd was, voelden de B.V.L.-ers zich als één grote familie die voor vaderland en vorstin als 't moest de strijd en het gevaar niet zouden schuwen.

★

In de Tweede Kamer gingen hem vooral de zaken van defensie en van de visserij ter harte. De vissers op zeeën en binnenzeeën vonden in hem de pleiter voor hun belangen. Hij was dan ook lid van de Zuiderzeeraad. Toen besloten was tot droogmaking van een deel van de Zuiderzee, liepen de vissers, die zich bedreigd voelden in hun bestaan, storm naar zijn woning in Den Haag.

Op één dag kreeg hij 47 vissers aan zijn deur. Hij liet hen allen binnen en stond hen vriendelijk te woord, gaf advies en zegde hun zijn steun toe. Wie een onaangenaam woord sprak aan het adres van Duymaer van Twist, kreeg de vissersbevolking tegen zich. Een socialist, die te Urk iets ten nadele van de generaal gezegd had, moest snel maken dat hij wegkwam om niet door stoere vissershanden in de haven geworpen te worden.

★

In 1919 werd in de Tweede Kamer een voorstel aangenomen tot invoering van de acht-urige werkdag. Dit voorstel kwam van Aalberse. De socialistische afgevaardigden wilden, nadat het voorstel aanvaard was, laten blijken, dat de acht-urige werkdag eigenlijk door hén bepleit was en daarom hieven ze een lied aan, dat de acht-uren-mars genoemd werd. Toen was het Duymaer van Twist, die in de vergaderzaal van de volksvertegenwoordiging een ánder lied aanhief: Het Wilhelmus.

Duymaer van Twist was een man, die het nauw nam met zijn geloofsovertuiging. In de tijd, dat in de ma-

←

rinekringen een onchristelijke geest de boventoon scheen te voeren — Duymaer sprak toen over de rode vloot — uitte hij hierover in de Kamer scherpe kritiek.

★

Voor de Gereformeerde bond tot verbreiding der Waarheid in de Hervormde Kerk heeft hij veel betekend. Duymaer was „bonder", zoals de uitdrukking luidt. Gedurende de tijd, dat hij hoofdbestuurslid was sloeg hij zelden vergaderingen van de Bond over. Tot in het laatst van zijn leven bleek hij uitstekend geïnformeerd te zijn over de stand van zaken in de Nederlands Hervormde Kerk. De generaal heeft zich nooit en nergens voor het Evangelie van Jezus Christus geschaamd.

Hij was Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en commandeur in de Orde van Oranje Nassau. Hij was weliswaar niet het oudste lid van onze partij, maar veel scheelde dat niet.

En nu is hij niet meer. In zijn geboortestad, waar hij ook nog deel heeft uitgemaakt van de gemeenteraad, sloten zich voorgoed de vriendelijke ogen in het nog gaaf en fris gelaat.

De generaal werd tot zijn Koning geroepen.

DE MARINE

(voortgaand van vlootplan tot vlootplan)

volbracht roemvolle taak

MILITAIRE GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND NA 1870 (11)

Hoewel geen oud-marineman, veroorloof ik mij toch iets meer over onze zeestrijdkrachten te zeggen, dan ik reeds in de voorafgaande artikelen heb opgemerkt. In mijn burgerfunctie had ik veel met de marine te doen.

In het begin van deze eeuw hoorde men vaak de klacht: „De marine heeft geen juist omschreven bouwplan". Er was een strijd gaande om de vloot, bestaande uit groot of klein materieel. De grote zeemogendheden bouwden slagschepen met omlijsting van klein materieel (Engeland, Japan, Frankrijk).

Onder een vloot van klein materieel verstond men een zeemacht in hoofdzaak bestaande uit jagers, onderzeeboten en mijnenleggers.

In Nederland bouwde men in die tijd schepen, welke, naar de mening van sommige deskundigen, in geen enkel plan pasten. Zowel wat bewapening, snelheid als pantsering betreft, waren zij niet in staat met de hoofdkrachten van een sterke vijandelijke vloot de strijd aan te binden.

Hadden deze Nederlandse oorlogsschepen dan geen waarde? Voor de handhaving der neutraliteit, zowel in de koloniën als in de omgeving van de kust en zeegaten van het moederland, hadden zij enige betekenis, terwijl zij ook dienst deden voor de handhaving van orde en rust in Oost en West. Tegenover kleine en zwakke mogendheden, zoals Venezuela, hadden zij ook waarde.

Om en nabij 1910 hoorde men van alle kant: „Indië verloren, rampspoed geboren". Dit sloeg op Japan dat zijn kracht ter zee in 1904 en 1905 tegenover Rusland duidelijk had bewezen. Aan een strijd met Engeland ter zee had men sedert 1797 niet meer gedacht, al was de tocht met de „Gelderland", om de banneling, President Kruger, naar Nederland te brengen een voorzichtige, maar toch moedige demonstratie, om de man, die onder onze vlag voer niet zonder meer gevangen te laten nemen. Ook werden de hierboven bedoelde oorlogsschepen voor een bescheiden vlagvertoon gebruikt. Bovendien waren deze schepen oefenschepen, ter verkrijging van zeemanschap en schietvaardigheid.

Toch was men niet tevreden. Colijn, als Minister van Marine a.i., hakte ± 1912 de knoop door. Er werd een plan ontworpen, dat 5 slagschepen bevatte, waarvan 4 in Ned. Indië en 1 in het moederland zouden verblijven. Niet ten behoeve van de verdediging van Nederland was dat één slagschip bestemd, maar in verband met eventuele grote reparaties en het over en weer dienen van het blanke beroepspersoneel werd de verdeling aldus geregeld. Afgescheiden van de vraag of dit plan aangenomen zou worden na de vervanging van de rechtse meerderheid in de Tweede Kamer door een linkse, hetgeen in 1913 geschiedde, maakte de oorlog 1914—1918 een einde aan plan en uitvoering. De opvolger van Minister Colijn, Minister Rambonnet, diende in 1915 een wetsvoorstel in tot de bouw van 3 lichte kruisers, welke, zoals men zeide, zouden passen in een vloot, zowel van klein als van groot materieel.

Dit wetsvoorstel werd aangenomen en deze schepen werden gedurende de oorlog op stapel gezet; de toenmalige werkloosheid speelde hierbij een rol.

Onder Minister Bijleveld, de rechtse opvolger van Minister Rambonnet, werd ± 1920 voorgesteld de kruisers niet af te bouwen. Dezelfde scheepsbouwers, die in 1915 warm gelopen waren voor de bouw der kruisers, doch in '19 en '20 werk genoeg hadden aan de bouw van koopvaardijschepen, juichten de niet-afbouw van de kruisers toe, althans van verzet van die zijde was geen sprake. Natuurlijk zouden zij schadeloos worden gesteld, trouwens de schepen werden in régie gebouwd.

Minister Bijleveld werd tot aftreden gedwongen. In hetzelfde kabinet, Ruys de Beerenbrouck, trad nu de Generaal Pop als Minister van Marine a.i. op. In de korte tijd van zijn bewind ontwierp hij een plan van klein materieel, waarin 2 der bedoelde kruisers pasten, n.l. de Java en de Sumatra (de Celebes verdween van het programma). Overigens bevatte het bouwplan onderzeeboten, jagers en ander klein materieel, benevens zeer bescheiden luchtstrijdkrachten. Het plan werd in tweeën verdeeld; n.l. datgene, waarmede men zou aanvangen en een deel wat later zou worden aangeschaft. Het geheel werd als een minimum beschouwd.

Later wilde men met het halve minimum volstaan. Zelfs deze helft, die door Minister Westerveld in 1922 werd ingediend, bekend onder de vlootwet, werd in 1923 verworpen. Besloten werd het plan geleidelijk uit te voeren, doch zonder vlootfonds, waaruit het halve minimum in 6 jaren kon worden gebouwd. Nu geschiedde alles langzamer, zodat men in 1940 nog niet geheel klaar was gekomen. Wat een politieke munt is er geslagen uit die vlootwet!! De ontwapenaars stelden het voor of wij door de aanneming financieel geruïneerd zouden worden, voornamelijk ten koste van de arbeiders; 10 R.K. Kamerleden stemden tegen, eveneens om politieke redenen. Andere Kamerleden, zowel van links als rechts, wilden zich niet voor lange tijd binden.

Gedurende dezelfde jaren, ontbrandde er een strijd, waarin vooral Colijn op de voorgrond trad.

In de bewuste Standaardartikelen (1923) kwam de splitsing van het marinepersoneel in een deel, hetwelk uitsluitend voor Indië en een deel, hetwelk voor het moederland was bestemd, ter sprake. De vloot in Indië moest groter worden en die in Nederland kleiner, waardoor het over en weer dienen met ongeveer gelijke turns werd bemoeilijkt, of zelfs onmogelijk werd gemaakt. De Staatsmarine zou echter worden behouden. Hiertegen, n.l. de splitsing van het marinepersoneel, kwam fel verzet. Niettemin was de toestand in 1940 zo, dat steeds meer, wat de marine betreft, het zwaartepunt van de verdediging naar Indië was verlegd. De Ministers Lambooy en Deckers hebben op dit gebied goed werk verricht. De taak van de marine bij de verdediging van het moederland werd een neventaak, welke zij in de meidagen '40 en daarvóór, met betrekking tot de handhaving van de neutraliteit, goed heeft vervuld. De zeestrijdkrachten waren gedurende deze tijd in Nederland voldoende, doch in Ned.-Indië onvoldoende, hetgeen in 1941 en '42 voornamelijk een rampspoed werd, omdat bovendien de luchtstrijdkrachten aldaar nog veel zwakker waren.

Toch heeft onze marine, ook met het oog op de verdediging van Australië in Zd.-O.-Azië een roemvolle taak volbracht.

In 1938 en 1939 kwam een plan ter tafel tot de bouw van 3 slagkruisers. Over dit plan dat mij in die tijd al zeer vreemd voorkwam, heb ik in een voorafgaand artikel reeds een en ander gezegd. De Regering van Ned.-Indië was er tegen, voorzover mij bekend. Wellicht zagen de marineautoriteiten aldaar in, dat men met de bouw in ieder geval te laat kwam. Ook zullen er in Ned.-Indië deskundigen geweest zijn, die van mening waren dat de luchtstrijdkrachten eerder versterking behoefden, dan het zwaardere materiaal der marine.

(wordt vervolgd) **J. C. Roelofsen**

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

Het woord van elke dag

NIET TEN ONRECHTE is meer dan eens naar voren gebracht, dat de beide grootste partijen, de K.V.P. en de P.v.d.A., uit propagandistisch oogpunt een grote voorsprong hebben op de andere partijen.

De V.A.R.A. is de socialistische omroep in Nederland. Zij is nauw gelieerd met de P.v.d.A. De voorzitter van de socialistische Tweede-Kamerfractie is tevens voorzitter van de V.A.R.A. De band tussen K.V.P. en K.R.O. is nauwelijks minder strak, vooral nu mr. Van Doorn in de K.R.O. de teugels in handen heeft genomen. In de plaats van een gemoedelijke pater is nu een partij-organisator gekomen.

DE V.A.R.A. en de K.R.O. bedrijven beide vlijtig politieke propaganda. Zij hebben daartoe vele kansen. De V.A.R.A. doet het agressiever en vaker; de K.R.O. integreert haar politieke propaganda met veel vrucht in de totaliteit van haar beïnvloeding van het volk.

De televisie bereikt dagelijks bijna een miljoen gezinnen en biedt heel bijzondere nieuwe kansen voor de politieke propaganda.

In tweeërlei zin.

Vooreerst is de t.v. een medium dat veel directer pakt dan de radio. Men hoort niet een stem, die ergens vandaan komt, maar er kómt iemand in de huiskamer. Hij kijkt ons aan, hij is er met zijn gehele persoonlijkheid, zijn oogopslag, zijn typisch gebaar ... De Engelse minister-president heeft voor de televisie de toetreding van Engeland tot de E.E.G. verdedigd en hij deed het op meesterlijke wijze, want hij trad op als een goed huisvader, die tegelijk every inch a gentleman is.

De Gaulle heeft voor de t.v. de opstand van de generaals verslagen, want hij stond oog in oog met de soldaten en de burgers, als generaal en als Fransman. Het zijn voorbeelden van de nobelste wijze van massa-beïnvloeding via de televisie. Er zijn ook voorbeelden met een heel ander karakter. De manier waarop de Vara de maatregelen tot verhoging van het aanbetalingspercentage bij koop op afbetaling voor de t.v. heeft besproken, was een schoolvoorbeeld van demagogie, in vraag- en antwoordspel, in mededeling van wat men niet of wel wist, vermoedde of ergens gelezen had.

Er is een tweede oorzaak, waardoor de t.v. als propagandamiddel zo uitzonderlijk machtig wordt in ons land. In bijna een miljoen gezinnen wordt gekeken, naar één en dezelfde uitzending. Er is tot nu toe geen tweede programma. Het nieuws is voor allen en vlak daarachter komt onder de titel „achter het nieuws" de politieke propaganda.

ER ZIJN in Nederland maar twee politieke partijen, die hier álle opgelegde kansen hebben, de K.V.P. en de P.v.d.A.

Wij hebben nog nooit een K.V.P.-er ontmoet, die het „zuilenstelsel" wou vervangen door een zgn. nationale omroep. Sommige socialisten hebben er vooral in het Schermerhorniaanse tijdvak van gedroomd. Maar de meesten zijn „genezen". En een hunner hoorden wij het eens heel openhartig en zakelijk uitleggen. Hij zei: wij hebben de V.A.R.A. nodig. Want anders zijn wij als socialisten zwaar gehandicapt. Wij hebben immers een zware strijd met de V.V.D. om de duizenden kiezers, die half burgerlijk en half socialistisch zijn, of, wat nog meer voorkomt, eigenlijk helemaal geen overtuiging hebben. En in die strijd heeft de V.V.D. de directe of indirecte steun van een machtige pers, veel machtiger dan die van de P.v.d.A.

Zakelijk bezien zit hier veel waars in. De V.V.D. zou zich schamen, ook maar in het minst sympathie te doen blijken voor De Telegraaf. Maar alle sensationele kritiek van dat blad is een indirecte bevoordeling van de V.V.D. en veelal een directe vinnige bestrijding van de socialisten. Het Algemeen Handelsblad is 18-karaats liberaal en de N.R.C. vindt de socialisten sympathiek, maar adviseert, het toch maar met de liberalen te wagen. En héél de „neutrale" pers is wat liberaal gekleurd.

De socialisten vinden, dat zij een rode omroep niet kunnen missen, om tegenover de liberalen propagandistisch voldoende sterk te staan. Het is bekend, dat de liberalen klacht op klacht uiten, omdat zij de kansen voor radio en televisie missen, maar dat ligt aan hen zelf. Zij kunnen immers een liberale omroepvereniging oprichten en als zij daarvoor 100.000 leden winnen, krijgen zij stellig kans.

WANNEER wij dit alles overwegen, dan is het zonder meer duidelijk, dat de Prot. Chr. partijen zwaar gehandicapt zijn. Hun pers heeft een zwakker positie dan die van de K.V.P., van de socialisten en met name ook dan die der vrijzinnigheid en haar halfzuster, de neutraliteit. Voor de radio hebben zij weinig kansen en voor de t.v. tot nu toe helemaal niet.

Er zijn grote gebieden in ons land, waar de meer lokale Prot. chr. pers sedert 1946 is uitgeschakeld, bezweken of v e r k o c h t. Wat stand hield, moet dikwijls lijden onder een „smalende betweterij van de broederen", professoren en studenten daarbij vooral inbegrepen.

DIT ALLES brengt mee, dat wij de mensen te weinig bereiken. Meer vergaderen kan dit niet goed maken. Hier moet wat anders gebeuren. En wij moeten samen ernstig zoeken naar middelen, om dat grote gat op te vullen.

HIER IS ook een een taak voor de plaatselijke kiesverenigingen. Over een maand komt het bestuur der kiesvereniging bijeen, om de wintercampagne te regelen. Welnu, wij hebben een voorstel. Op de eerste vergadering niet „een spreker van elders". De eerste keer een goed gedocumenteerde inleiding van de zijde van het bestuur. Het bovenstaande wordt er in uitgewerkt. Maar dat is maar het begin. Daarna wordt de kwestie lokaal bekeken. Hoe is de situatie in het rayon van de eigen kiesvereniging? Hoe veel (of hoe weinig!) gezinnen ontvangen daar dagelijks als een welkome gast de eigen prot. chr. dagbladen. En — hoeveel gezinnen openen elke dag het huis voor een propagandist van de overzijde, d i e z i j z e l f o o k n o g b e t a l e n?

Stel, dat een liberale of socialistische propagandist een uurtje van uw tijd vroeg en daarna een kwitantie stuurde: voor aan UEd. bestede propaganda... Duizenden gezinnen betálen die kwitantie trouw, en voelen zich opgelaten als de propagandist zich een half uur laat wachten: „Is de krant er nóg niet...."

Er is stof genoeg voor een discussie op die eerste vergadering van de K.V. in het komende seizoen, over het woord, de boodschap, de politieke boodschap, de betaalde politieke boodschap van elke dag.

Verhoeff's isoleer- en ovenbouwbedrijf N.V.

* *ISOLATIEWERKEN*
* *KETELBEMETSELINGEN*
* *OVENBOUW*

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

De grote dag van Titof

HET EERSTE wat Titof deed na zijn geslaagde vlucht, was „zijn" Chroestjew opbellen — kennelijk een onderdeel van de propagandastunt die deze prestatievolle vlucht (daaraan willen we niets afdoen) kennelijk moest zijn. De eerste reactie van Amerika was de verklaring van Stevenson dat het hoog tijd werd over een „ruimtepact" te gaan praten: de enorme Russische vorderingen gaat men namelijk zien als een bedreiging van het evenwicht in de lucht tussen beide grootmachten. En zo bezien wordt ook de ruimtevaart voor het Westen een levensbelang!

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• *RUSLAND heeft een formidabele prestatie geleverd door zijn Wostok II, bemand door majoor Titof, langer dan een etmaal rond de aarde te laten cirkelen. D e z e slag in de ruimte heeft w e l effect. De majoor is dan ook als een held in Moskou ingehaald. Vooral de volken in Azië en Afrika zullen weer zeer onder de indruk zijn gekomen van het Sowjet-kunnen. Met het oog op zijn propaganda zou Chroestjew kunnen verzuchten: „Wat hebben wij nog een Berlijn van node?" Die gesteldheid schemert ook door in zijn grote rede van maandag j.l. „Laten wij om de tafel gaan zitten, want met wat verstand kunnen de moeilijkheden worden opgelost", aldus „mr. C.". Zijn ondertoon: „Het Westen bereidt zich ten strijde" klonk echter vals, al lijkt het er op, dat ook hij oprecht is bij het uitspreken van de wens om te gaan praten.*

Deze onderhandelingen — als het er toe komt — zullen op zichzelf de spanningen echter niet doen verminderen. Chroestjew weet wat hij wil: eerst een vredesverdrag tussen (de twee) Duitsland(en) enerzijds en de bestrijders van het Hitlerrijk anderzijds. Lukt dit niet, dan zullen Rusland en zijn satellieten een eenzijdig vredesverdrag met Oost-Duitsland sluiten en moet het Westen met dat land maar tot een akkoord over Berlijn zien te komen. Er liggen dus nog voetangels en klemmen genoeg. Reeds bij de ontvangst van de Italiaanse premier Fanfani had Chroestjew zijn bereidheid tot onderhandelen te kennen gegeven. Veeleer om zich aan de conferentie-tafel dan op het slagveld sterk te kunnen maken, riep hij ook de landen van het Warschau-pact (de rode tegenhanger van de NATO) naar Moskou. Als één man onderstreepten zij de wens van hun baas: Berlijn te maken tot een vrije en gedemilitariseerde stad.

• *Het WESTELIJKE COMPLEMENT van dit beraad vond in Parijs plaats. Daar stelden de grote „drie-en-een-half" (n.l. West-Duitsland) van de NATO op hun ministersconferentie vast, dat de NATO tot volledige sterkte moet worden gebracht.*

West-Duitsland heeft zich bereid verklaard een groter aandeel dan tot nu toe aan die opgave bij te dragen. Geen wonder: Berlijn is een Duitse stad en bovendien is dit dé manier om de vierde „grote" in het Westelijk kamp te worden. Beide oogmerken zijn Adenauer wel een paar divisies waard. Ook in het Westelijke kamp blijft de bereidheid om tot overleg te komen de boventoon voeren, al is er een grote mate van twijfel over het resultaat ervan.

Men is echter niet bereid nu maar aanstonds naar de ronde tafel te snellen. Bij het bepalen van tijd en wijze wil men ook iets te zeggen hebben en kennelijk wacht men liever eerst de Duitse verkiezingen van september af.

• *OOST-DUITSLAND wordt steeds leger ondanks de rode legers, die als een klemmende halsband om Berlijn liggen. Deze week kwamen meer dan 10.000 vluchtelingen over de sectorgrens in deze stad. De mogelijkheden voor Oost-Duitsers om in het Westen van hun stad te werken, werd drastisch beknot, maar nog is het net blijkbaar voorzien van mazen. Over de tijd dat dit nog duren kan, maken vooral veel forensen zich weinig illusies meer. Zij hebben behalve hun werk nu ook hun woonsteden westwaarts gezocht. Het is voor de „heilstaat" van Ulbricht een veeg teken. Geruchten over het in ongenade raken van deze rode „stadhouder" lijken nu nog niet op waarheid te berusten. Nog steeds heeft hij zich — ondanks alle zuiveringen sinds 1945 — in evenwicht weten te houden op het dunne draad van Moskou's gunst. Deze „papagaai" roept nu ook „vrede, vrede", want zijn zorgen zijn zonder oorlog al ernstig genoeg.*

• *ENGELAND'S PARLEMENT heeft zich haast als één man achter de E.E.G.-plannen van de regering geplaatst. Met 315 tegen 5 stemmen zag Mcmillan zijn voornemen om onderhandelingen met „the wrong side of the Channel" te openen, goedgekeurd. Maar een groot deel van het volk — en van de pers — begrijpt het nog steeds niet goed. De premier en zijn belangrijkste tegenspeler Gaitskell waren het slechts in het negatieve met elkaar eens, n.l. om geen Europese federatie na te streven, doch hoogstens aan een losse confederatie mee te werken. Wordt daardoor verklaarbaar, dat De Gaulle zich niet al te fel tegen Engelands toetreding verzet? Ook hij wil immers slechts een „Europe des patries". Nu, ook daar is men (nog vóór het begin van moeilijke besprekingen staande) nog lang niet aan toe. Labour is thans nog niet verder dan het bij gebrek aan overeenstemming in de eigen fractie zich onthouden bij de stemming. Van die kant heeft Mcmillan dus in feite geen steun te verwachten. Het lijkt erop, dat de Britse socialisten hun Duitse geestverwanten geen krimp zullen geven als het er om gaat een reactionair standpunt in te nemen ten opzichte van nieuwe vormen van internationale samenwerking.*

• *TUNESIË'S LEIDER, Bourguiba, is deze week aanzienlijk kalmer geworden. De indruk vat meer en meer post, dat hij met zijn Bizerta- en Saharaavonturen slechts bedoelde alleen maar wat lawaai te maken en wat losse flodders af te schieten. De misrekening, die hij daarbij maakte, wil hij momenteel blijkbaar al niet meer ten volle op politiek terrein uitbuiten. Wel stuurde hij diplomatieke missies naar Rusland, de Verenigde Staten en Zuid-Amerika en naar andere Afrikaanse landen, maar hij verklaarde zich tevens bereid af te zien van een buitengewone Assemblee van de V.N., mits Frankrijk wilde praten over een binnen redelijke termijn ontruimen van Bizerta (over de Sahara gaf hij geen kik meer). De redelijkheid gaat het — onverwachts — wellicht toch nog winnen.*

Redelijker zal hij ook wel m o e t e n worden, want het is tot nu toe niet gelukt de handtekening van de — daartoe vereiste — 50 landen onder het verzoek tot het houden van zo'n buitengewone Algemene Vergadering der V.N. te krijgen.

Het waren er slechts 47 toen het verzoek deze week (door twee verschillende groepen van ondertekenaars!) op het bureau van de V.N. werd overhandigd. Japan had zich zelfs onthouden de lijst van de Afro-Aziatische landen mee te tekenen. Een bewijs dat het nieuwe kabinet-Ikeda een voor het Westen positieve koers wil varen. De requestranten hebben Hammarskjoeld gevraagd zelf voor de drie nog ontbrekende handtekeningen te willen zorgen. Inwilliging van dit verzoek zou deze hoge functionaris echter tot een onaanvaardbare partijdigheid doen vervallen. Hij zal dan ook wel uitkijken, hoewel zijn sympathie blijkbaar niet naar De Gaulle uitgaat. Doch dit is wederzijds het geval. Wat gebeurt er als de zaak dus blijft steken tot de gewone Assemblee in september? Vermoedelijk zal Rusland van die impasse gebruik maken om Bourguiba helemaal in zijn kamp te krijgen. Het heeft Tunesië althans steun toegezegd en eveneens een persoonlijk bezoek van Chroestjew in uitzicht gesteld.

• *IN KONGO is de situatie iets verbeterd. Hoewel het kabinet-Adoela zijn bestaan begonnen is met niets minder dan het uitspreken van het doodvonnis over Katanga's soevereiniteit, is president Tsjombe een en al welwillendheid jegens de nieuwe regering. Hij stuurde zelfs Katangaanse afgevaardigden naar het parlement te Leopoldstad. Toch geeft hij de onafhankelijkheid niet op. Typisch staaltje van een Kongolees beleid: het zenden van afgevaardigden naar het parlement van een „andere" staat. Om dit kunststukje uit te halen moet er wel heel wat op het spel staan voor Tsjombe. Dat is ook het geval. Het is n.l. zijn doel de loemoembistische meerderheid in het parlement te Leopoldstad ongedaan te maken.*

Gizenga, die maanden lang de centrale regering genegeerd heeft, ja zich zelf de enige echte premier in Kongo noemde, zorgt — in dat licht bezien — eveneens voor een ongerijmdheid. Hij blijkt nu n.l. toch wel bereid om het vice-premierschap in het kabinet-Adoela te aanvaarden, ja er zelfs zijn eigen bewind te Stanleystad — formeel althans — voor op te heffen. Wellicht is dat dé kans voor Kasavoeboe en Adoela om eindelijk eens schoon schip te maken.

N.V. REDERIJ & HARINGHANDEL
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw Giessendam · Tel. 62

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
Wageningen — Telefoon 08370-3750
Telex 32121

WOUDA'S ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden!)
Vraagt nieuwe prijscourant
SINDS 1879

(Advertentie)
INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C.
Telefoon: 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleeningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ.
UBO
N.V. ALG. VERZEKERING MIJ.
UBO
Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en Begrafenisverzekeringen
Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A.-verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:
1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premiën en
3e Vlotte service en
Voorzorg nu ... Voorkomt later zorg!
UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8—10 UTRECHT

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

C.V. J. H. van Leeuwen
Fabrikanten van rode en blauwe RIETVORSTEN en EINDVORSTEN:
HOLLANDSE PANNEN (handvorm)
en BIJPASSENDE VORSTEN (handvorm)
KOUDEKERKE AAN DEN RIJN Tel. K 1714—228 Tel. K 1720—2569

J. v. d. Linde
AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW
Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H.-Arendskerke; Rusthuis Geref. kerk te Goes.
KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 3086—(01100)

N.V. Reproductiebedrijf en tekenmaterialenhandel
D. F. OOSTERS
Groenendaal 39 — Rotterdam
Telefoon 136801 — 115461
LICHTDRUKKEN — TEKENMATERIALEN

ROTTERDAMS VLECHTBEDRIJF N.V.
AANNEMERS VAN
BETONIJZERVLECHTWERKEN
ROTTERDAM — Boergoensevliet 94 — Telefoon 010 - 76841
GORINCHEM — D. F. Pauwstraat 52 — Telefoon 01830 - 3863

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eig. TH. D. WILDEBOER)
MASSAFABRICAGE BETONARTIKELEN
TELEFOON 3865 Privé 4628

Voor betere beton ... Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg
Bouwbedrijf te Zeist

MACOLUX
HAMERSLAGLAK
Synthetische industriële effectlak voor de metaalverwerkende industrie
N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN
EDE, Telefoon 2047 (08380)

Laat advertenties u inlichten voordat u gaat kopen

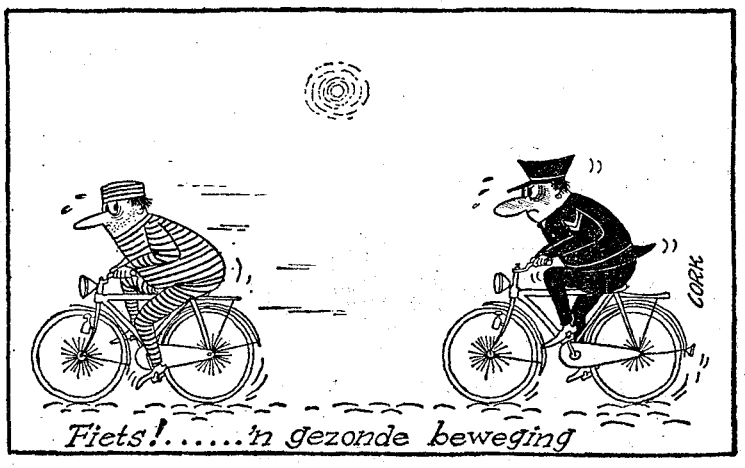

NEDERLAND

DE FIETS is n

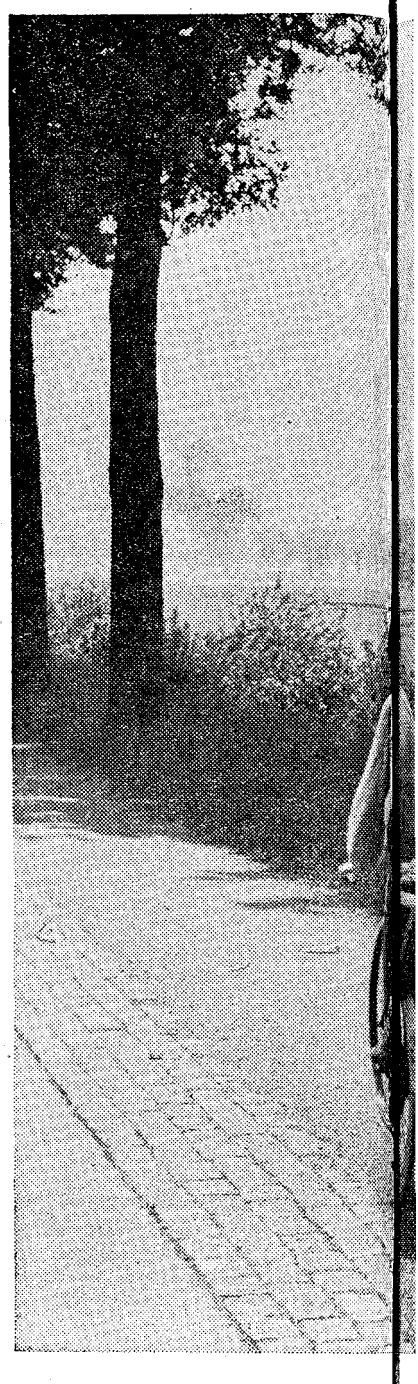

Andere gewoonten en economie .....

NEDERLAND MOTORISEERT. Langs de Amsterdamse grachten kan er op een werkdag geen auto meer bij. De bromfiets is uit het verkeer niet meer weg te denken. De politie surveilleert per scooter. Het is een noodzaak geworden zich snel te kunnen voortbewegen. Wie op het platteland woont wil vlug en gemakkelijk naar de stad kunnen gaan. De bewoners van de nieuwe, uitgestrekte stadswijken, moeten vaak enorme afstanden afleggen om op hun werk te komen. En velen hebben geen woning kunnen vinden in de plaats waar zij werken. Is het dan niet veel plezieriger over een eigen vervoermiddel te kunnen beschikken, dan elke dag weer met trein, bus of tram te moeten reizen? Niet altijd is het gemotoriseerde vervoermiddel dus een noodzaak; velen zouden er buiten kunnen, maar het is gemakkelijk, comfortabel, plezierig. Vandaar ook, dat tijdens weekends, feestdagen en vakantietijd niet alleen de auto's, motorfietsen, scooters en brommers die particulier eigendom zijn, langs de wegen razen, maar dat dikwijls ook het gehele wagenpark van verhuurinrichtingen op de weg is. De welvaart maakt het mogelijk.

Het gemotoriseerde vervoermiddel is in opmars, maar desondanks staat de buitenlander, die ons land bezoekt, nog altijd — net als voor de oorlog — verbaasd over het enorme aantal fietsers in onze straten en op onze wegen. Nog altijd rijden in de vakantietijd de extra rijwieltreinen van de grote steden naar de vakantieoorden en het zijn waarlijk niet in hoofdzaak bromfietsen die met die treinen vervoerd worden. De motor wint veld, maar miljoenen gebruiken nog elke dag de spierkracht als middel om zich voort te bewegen. Kortom, Nederland is nog altijd het land van de fiets.

Zes miljoen fietsen

Hoe staat het met de positie van de fiets in het verkeersbeeld, zoals zich dat de laatste jaren heeft ontwikkeld? Met de toenemende belangstelling voor bromfiets, scooter en auto voor ogen is men al gauw geneigd aan te nemen, dat het met de afzet van fietsen wel bergafwaarts zal gaan. De cijfers spreken echter een andere taal. Naast de 1,1 miljoen bromfietsen en de 190.000 motorfietsen en scooters zijn er naar schatting nog altijd zes miljoen fietsen in ons land of ruwweg één fiets op elke twee Nederlanders. Naar schatting. Er is nl. een tijd geweest, dat het aantal fietsen heel nauwkeurig kon worden vastgesteld. Dat was in de tijd, toen het rijwiel nog voorzien moest zijn van een rijwielplaatje of, zoals men meestal zei, een belastingplaatje. Elk jaar moest dat plaatje vernieuwd worden, aanvankelijk tegen betaling van een gulden, later een rijksdaalder. De rijwielbelasting werd in de bezettingstijd afgeschaft en sindsdien is een nauwkeurige telling van het aantal fietsen niet meer mogelijk. Het is trouwens de vraag of die nauwkeurigheid vroeger zo groot was, want menigeen zag kans om ondanks de controle, die zo nu en dan gehouden werd, een jaar lang zonder belastingplaatje te rijden . . .

Met die ene fiets op iedere twee inwoners staat ons land met Denemarken op de eerste plaats wat de „rijwieldichtheid" betreft en het ziet er niet naar uit, dat daarin op korte termijn verandering zal komen. Het is zelfs de vraag of die verandering ooit zal komen, want er zijn tal van landen waar de motorisering zich nog veel sneller voltrekt dan bij ons.

Dat fietsen in ons land zo'n populaire bezigheid is en dat het die populariteit zo goed weet te handhaven, heeft geleid tot een krachtige ontwikkeling van de rijwielindustrie, die niet alleen een ruime binnenlandse markt heeft, maar ook flinke exportmogelijkheden. In 1948 vervaardigde die industrie ruim 370.000 fietsen, in 1960 bijna 672.000. Verreweg het grootste deel van de produktie wordt op de binnenlandse markt afgezet, waar het Nederlands fabrikaat ca. 95% van de omzet uitmaakt; invoer van fietsen is er dus slechts weinig.

Jeugd stelt eisen

De verkoop van fietsen in ons land stijgt nog steeds en dat is voor een belangrijk deel te danken aan de jeugd. Hoeveel mensen er ook de voorkeur aan geven brommend door het leven te gaan en de oude, vertrouwde fiets ontrouw te worden, de jeugd maakt dat voor de rijwielindustrie weer goed. Veel eerder dan vroeger krijgen kinderen tegenwoordig een fiets. Een verjaardag, een goed rapport, overgang naar een andere klas of het slagen voor een examen, al deze gebeurtenissen leveren klanten op voor de rijwielhandel. En de jeugd neemt geen genoegen meer met een afgedankte fiets van vader of moeder, het moet een fiets van deze tijd zijn, sportief en in vrolijke kleuren gelakt. Zeker 20% van alle verkochte fietsen zijn tegenwoordig jeugdfietsen, tweemaal zoveel als in 1956. Alleen al de kleuter- en kinderfietsen kwamen van 0,7% in 1956 op bijna 5% in 1959. Om het in de produktiecijfers uit te drukken in een paar jaar tijd kwam de produktie van jeugdfietsen van 25.000 op 85.000 per jaar!

Klassieke fiets verdwijnt

Van de zes miljoen fietsen in Nederland is de helft zes jaar of ouder. Dat betekent, dat er heel wat fietsen aan vernieuwing toe zijn en dat de binnenlandse markt dus voorlopig nog een behoorlijk kwantum aan kan, alleen reeds ter vervanging van oude rijwielen. Het betekent ook, dat langzamerhand de traditionele, statige, zwarte fiets met het rechte stuur, het klassieke toerrijwiel dus, gaat verdwijnen. Dat proces is al in volle gang, want niet alleen de jeugd, maar ook de volwassenen kopen bij voorkeur fietsen van moderne en sportieve vorm, kleur en uitvoering. Ruim 75% van de thans verkochte fietsen zijn al niet meer van het klassieke model. Het is de vraag of, zoals de „Stichting: fiets!" aanneemt, dit ook inhoudt dat de fiets in toenemende mate niet meer voor noodzakelijk vervoer, maar voor ontspanning en sportieve doeleinden wordt gebruikt. Meer aannemelijk lijkt het, dat men tegenwoordig ook voor het vervoer naar het werk en dergelijke bij voorkeur gebruik maakt van een vervoermiddel dat aan de eisen van de tegenwoordige smaak voldoet.

Kwaliteitsprodukt

Nederland telt een kleine twintig rijwielfabrieken met 50 man personeel of meer. Via 350 groothandelaren, importeurs en handelsagenten en 10.500 detailhandelaren komen de fietsen in ons land op de weg. Maar ook over de grenzen kent men de Nederlandse fiets, want van de 6 miljoen fietsen, die in de tienjarige periode van 1950—1959 door onze industrie werden gemaakt, was meer dan een miljoen voor de export bestemd. Vooral Amerika is een belangrijke afnemer (153.000 in 1959). De Nederlandse fiets staat bekend als een kwaliteitsprodukt en de industrie zet alles op alles om die goede naam te handhaven. Dat is van belang, want in de zojuist genoemde tienjarige periode leverde de uitvoer van rijwielen ruim 90 miljoen gulden aan deviezen op, waar nog 70 miljoen aan bromfiets- export bijgeteld kan worden. Met begrip van onderdelen en banden exportwaarde op het ogenblik streeks 40 miljoen gulden per jaar.

Bij de opvoering van de kwal speelt het RAI - TNO - Instituut belangrijke rol. Fietsen van lichter teriaal, dat in duurzaamheid niet derdoet voor de vroeger gebruikte terialen, voorvorken waarbij vrijwel uitgesloten is, betere kettingen, tandwielen, het zijn enkele van de vele resultaten danken zijn aan het wetenschappe onderzoek van dat instituut. Ook beperking van het aantal typen derdelen wordt steeds verder voerd en het is niet uitgesloten, goedkopere fiets daarvan het zal zijn.

Ook de produktiviteit heeft de aandacht in de rijwielindustrie. In toen er op beperkte schaal bromfiets werden vervaardigd, bedroeg de produktiewaarde nog geen 70 mil

DE ANTI-

„Ze gaan van vergadering tot voort, totdat ze tot hun vaderen
Het is, geloof ik Dr. Buskes geval iemand, die onze partij gezind is —, die dat eens heeft Revolutionairen.

Vrij, maar waarschijnlijk wel „De A.R. gaat maar gezapig, voort op het oude, vertrouwde den duur aan eigen gezapigheid ten onder gaan."

We kunnen ons wel heel kritiek afmaken met de opmerking ons praten, hebben ze last van dus nog," maar het kan toch te gaan, of er in die kritiek een zit.

Nu moeten we voorop stellen, boodschap heeft voor alle tijden reinen van het leven — voor alle

OTORISEERT

steeds in ere

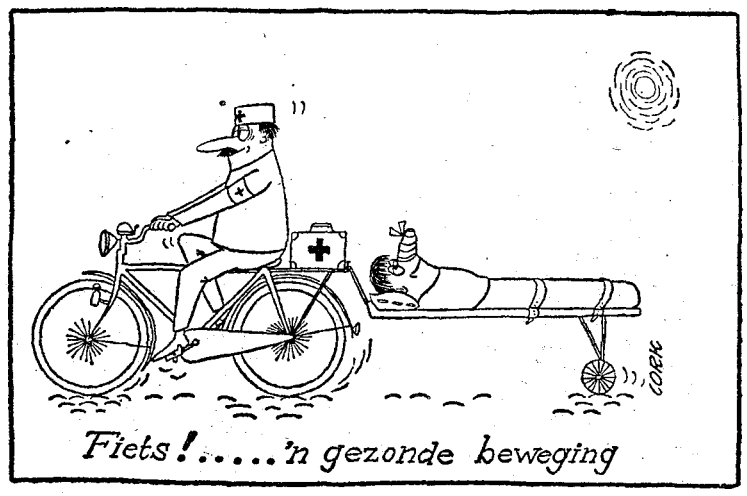

..... gezondheid en verkeerszorgen

...'n gezonde beweging

Ondanks de motorisering ziet de toestand er voor de fiets in ons land dus nog allerminst somber uit. Het is echter de vraag of dit zo zal blijven, want ontegenzeggelijk zal het gebruik van gemotoriseerde vervoermiddelen snel blijven stijgen. Deskundigen durven al nauwelijks te voorspellen hoeveel auto's en bromfietsen er over tien jaar zullen rijden op de nu reeds overvolle wegen.

Het is dus niet te verwonderen, dat industrie en handel ook ten aanzien van het bevorderen van het fietsen de koppen bij elkaar hebben gestoken en ruim een jaar geleden de „Stichting: fiets!" in het leven hebben geroepen. Deze stichting heeft een omvangrijk programma opgesteld. Zij propageert de fiets als ontspanningsmiddel, beveelt fiets-vakanties aan en stimuleert de jeugd om trek- en kampeertochten per fiets te maken. De V.V.V.'s krijgen kaartjes met beschrijvingen van aanbevolen fietstochten en het werk van de fietspadverenigingen wordt gesteund. Ook op het onderhoud van de fiets en op de noodzaak van goede stallingsmogelijkheden wordt de aandacht gevestigd. In de korte tijd van het bestaan van de stichting heeft haar slagzin „Fiets! . . . 'n gezonde beweging" al grote bekendheid gekregen.

Snel en langzaam: problemen

Fietsen is ongetwijfeld een gezonde beweging, vooral wanneer het gedaan wordt als ontspanning en de buitenwegen, de fietspaden door duinen, bos en heide worden opgezocht. Wie oog heeft voor de natuur en graag wat lichaamsbeweging heeft, geniet dan veel meer dan zij, die gemotoriseerd naar buiten trekken.

In de stad en op drukke wegen buiten moet men het gezonde karakter van het fietsen langzamerhand wat in twijfel gaan trekken, waarbij niet in de eerste plaats gedacht hoeft te worden aan de uitlaatgassen van het gemotoriseerde verkeer, maar aan de onveiligheid, die het gevolg is van het samengaan van snelverkeer en langzaamverkeer op wegen, die niet berekend zijn op de enorme verkeersdichtheid van onze dagen. Op grote schaal ziet men in de nieuwe stadsuitbreidingen de rijwielpaden gescheiden van de rijwegen voor het overige verkeer en dat is een stap in de goede richting. Maar met het toenemend aantal bromfietsen verplaatsen de problemen zich naar die rijwielpaden, waar vooral op de spitsuren een goede harmonie tussen fietser en bromfietser vaak moeilijk te vinden is.

Waar die scheiding van de verkeerssoorten op afzonderlijke wegen niet mogelijk is, kunnen chaotische en hoogst gevaarlijke situaties ontstaan, mede als gevolg van het gebrek aan discipline, dat de Nederlander in het algemeen in het verkeer aan de dag legt. Het heeft geen zin hier de schuld bij bepaalde categorieën te zoeken. Ook degenen, die in het bezit zijn van een rijbewijs overtreden vaak belangrijke verkeersregels en niet zelden uit onwetendheid. Aan de andere kant geeft menige wielrijder blijk niet te beseffen aan welke gevaren hij zich blootstelt wanneer hij zich niet strikt houdt aan de regels, die voor het langzame verkeer gelden. Daar komt nog bij, dat talloze oudere mensen, die de fiets trouw blijven, zich maar moeilijk kunnen aanpassen aan de enorme toeneming van het verkeer en dat aan de andere kant de kinderen op veel jongere leeftijd dan vroeger zelfstandig per fiets aan het verkeer gaan deelnemen. Bij het snelverkeer doet zich een soortgelijke situatie voor; de rijscholen leveren aan de lopende band kandidaten voor het rijbewijs af, waardoor het aantal automobilisten met een geringe routine voortdurend toeneemt. En juist wanneer de verkeersdrukte het grootst is, op feestdagen, tijdens weekends en in de vakantietijd, is ook dit aantal ongeroutineerde rijders, dat zich met gehuurde auto's op de weg begeeft, het grootst.

Er zijn talloze mogelijkheden om het verkeer, met name voor de fietser, veiliger te maken en hoewel hier en daar gevaarlijke situaties soms onverantwoord lang blijven bestaan, kan toch niet ontkend worden dat er in het algemeen veel gedaan wordt aan beveiliging van kruispunten, oversteekplaatsen, opvoeding van de verkeersdeelnemers, enz.

Die verkeersdeelnemer zelf zal echter, willen al deze middelen enig resultaat hebben, blijk moeten geven van een groter verantwoordelijkheidsbesef. Zij zullen moeten inzien, dat deelnemen aan het verkeer tegenwoordig een hoogst ernstige zaak is en dat in het moderne verkeer kleine oorzaken rampzalige gevolgen kunnen hebben. Ouders moeten hun kinderen beter op het verkeer voorbereiden, volwassenen zullen zichzelf steeds voorzichtigheid en discipline moeten inprenten en oude mensen zullen de moed moeten hebben om op een gegeven ogenblik te bekennen, dat zij te oud zijn geworden om nog verantwoord een auto, bromfiets of fiets te besturen.

fiets
Met
n is
k
ar.
valli
it
er
iet
te
bra
mm
sle
die
ppe
ok
in
loon
lat
sul

lden bij een personeelsbezetting van
0 man. In 1959 was dat 170 miljoen
lden (voor ongeveer de helft brom-
tsen) en een bezetting van 5000 man.
t inbegrip van de toeleveringsindu-
ie (in het bijzonder de banden)
am men in 1959 op een omzetcijfer
n ruim 220 miljoen gulden bij een
rsoneelsbezetting van 8000 man. Er
een mechanisatie van de produktie
een technische concentratie tot
nd gekomen, die in een grotere pro-
ktie per man heeft geresulteerd. De
ustrie heeft in nauwe onderlinge sa-
nwerking talloze initiatieven op dit
ied genomen. De bekroning hiervan
s de stichting van het Produktivi-
tsfonds voor de Rijwielindustrie, met
anciële steun van de overheid.

Ook bij de uitvoer slaat men de han-
n ineen, om grote orders tijdig te
nnen uitvoeren en deze samenwer-
ng wettigt het vertrouwen, dat ook in
komende Euromarkt de Nederlandse
wielindustrie haar vooraanstaande
ats zal behouden.

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.

De verste reis is lonend

DUTHLER

VARSSEVELD

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

Vicon

LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N V - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
Telefoon 24467 24468
Uw adres voor recepties en partijen

Voor kerkorgels
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN — TELEFOON 06760-17582

C. van der Kooij en Zoon
EMMASTRAAT 143-147 — VLAARDINGEN
TELEFOON (01898) 3561 en 6061
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegrondnoten.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerijgrondstoffen.

FA. G. J. KLEIN WOLTERINK
Smederij
Handel in Landbouwwerktuigen en IJzerwaren
LINTELO 193 AALTEN WEST

AMSTERDAM

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
SPAARNDAMMERDIJK 383 — TEL. 80553 — AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de
Fa. S. DOGGER Hzn.
SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET
BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST N.V.
AMSTERDAM SINGEL 52-54

J. SEEDER c.v.
Commissionairs in effecten
AMSTERDAM C. Telefoon kantoor 3 06 10 - 6 54 14
Weteringschans 124, Telefoon beurs 24 46 66 - 24 46 79
Privé: C. VINK, Dr. Schaepmanlaan 27 - BUSSUM
Telefoon 0 29 59 - 1 95 07

R. DOOYES'
Confectiefabrieken N.V.
JAPONNEN
COMPLETS
DEUX PIECES
ROKKEN
Verkoopkantoor:
Herengracht 252, Amsterdam-C.
Telefoon 31516, 42008, 790911 (4 lijnen).
Kantoren, fabriek en magazijnen:
St. Willibrordusstraat 12-16 en 53-55,
Amsterdam-Z.
Telefoon 790911 (4 lijnen).
Ateliers:
AMSTERDAM — LEIMUIDEN
ALBLASSERDAM — IJSSELSTEIN
GORINCHEM — ZUTPHEN

-VOLUTIONAIRE WEERHAAN...

ot
n v
es
ni
gez

ng steeds
worden."
— in elk
ster goed
ons, Anti-

aald:
andelend
er zal op
rwetsheid

em
king
n o
wel
n k

van deze
g ze over
n we er
in om na
waarheid

en.
en
alle

istus een
alle ter-
en, omdat

Hij God is; voor alle tijden, omdat Hij de e e u w i g e God is.

Deze wetenschap geeft ons rust en vertrouwen in de toekomst; en ik wil mezel, en vele anderen, die, evenals ik, de neiging hebben om de hele zaak op z'n kop te zetten, met klem voorhouden, dat iedere verandering, iedere nieuwigheid, die deze grondwaarheid aantast, een onduldbare verslechtering is. Maar — dit mag nooit leiden tot starheid. Immers: de problemen worden anders, dus ook de benadering van die problemen, ons pogen om een oplossing van die problemen te vinden, zal anders moeten zijn dan vroeger.

Als men van iemand zegt: „Hij is net een weerhaan", dan betekent dat niet veel goeds; men bedoelt dan zo ongeveer: je kunt hem niet vertrouwen; hij praat met iedereen mee. Eigenlijk is dat helemaal verkeerd: hebt u er wel eens aan gedacht, dat een weerhaan één vast punt heeft en verder ... nee, n i e t wegkruipt voor de wind, maar juist steeds „met de neus in de wind" staat?

Wel nu — ik zou willen, dat onze partij een weerhaan was: Christus het vaste punt, waar alles om draait; wij zelf „met de neus in de wind."

Maar als wij de wind willen trotseren, zullen we sterk moeten zijn — zo mogelijk: sterk in aantal, maar vooral sterk in ons optreden.

Dat zijn we n i e t, als een paar mensen hard werken, enkele anderen van een afstand kritiek leveren en de grote rest de zaak op z'n beloop laat.

Dat zijn we w e l, als we samenwerken, als we eensgezind streven naar het doel: Christus als uitgangspunt van alles, — dus ook van de politiek.

Die eensgezindheid hoeft kritiek niet uit te sluiten — mág die zelfs niet uitsluiten.

Die eensgezindheid zit hierin: dat we s a m e n onze schouders onder het werk zetten — in liefde en verdraagzaamheid tot elkander.

Laat de liefde van 1 Cor. 13 ons leiden! Dan zullen we — wie weet, hoe spoedig al — kunnen zeggen: „Nee, Dr. Buskes! Wij gaan v a n k r a c h t t o t k r a c h t" steeds voort!"

S. J. B. V.

Vertrouwensadressen voor eigen kring

in het Westland

Bestel bij Van der Wel

Meststoffen — Gereedschappen — Bestrijdingsmiddelen — Verpakkingsartikelen
PRIMA KWALITEIT — SNELLE LEVERING
Geestweg 36 — Naaldwijk — Telefoon 01740-5549

DE LIER TEL 2213 NAALDWIJK 4163 **Dekker** DELFT MARKT 49 TEL 23762 DEN HAAG BEEKL 366 TEL 63231

VOOR : TRICOTAGES - LINGERIE EN KOUSEN

UW DAGELIJKS BROOD
is en blijft
BAKKERIJ VAN WIJNGAARDEN
Tevens ruime sortering chocolade en suikerwerken
EMMASTRAAT 3 — NAALDWIJK
Telefoon 4649

GRONDONTSMETTING
Speciaal met Chloorpicrine
Zuiveringsslib Compost A b P
Potgrond A b P
L. M. VERMEER
Naaldwijk - 's-Gravenzandseweg 2 - Tel. 01740-4787

H. HORTENSIUS & ZOON
METSELAARS EN AANNEMERS
Bevelen zich beleefd aan voor
alle voorkomende werkzaamheden
nieuwbouw, verbouw, betonwerk
en verdere reparatie
STOKDIJKKADE 100 — NAALDWIJK
Telefoon 01740-4808

DRUKKERIJ
PAPIERHANDEL **DE OLDEHOVE**
J. VAN ESSEN
Naaldwijk - Postbus 23 Telefoon 01740-4056
Uw drukker voor HANDEL en INDUSTRIE
Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste.
Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostyle papier enz.

Soest - Soestdijk

D. G. REESINK
Timmer-, Metsel- en Onderhoudswerken
Bouwbedrijf
TALMALAAN 12 — TELEFOON 2401

HILVERSUM

Drukkerij „Excelsior" - Hilversum n.v
Herenstraat 8 - Hilversum - Telefoon 0 2950 - 4 86 38
Handelsdrukwerk
voor alle doeleinden.

Geeft dit blad door!

De ernst van de situatie

HET is toch eigenlijk wel wonderlijk, zo snel als wij, Europeanen, er aan gewend zijn geraakt, dat ànderen de dienst uitmaken.

Vóór de eerste wereldoorlog genoot Europa een onbetwistbaar gezag in de wereld. Vijf van de acht grote mogendheden, die er toen bestonden waren Europees, t.w. Engeland, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, Hongarije en Italië.

Eén grote mogendheid grensde direct aan Europa, nl. Rusland, en het was economisch en politiek met het Westen sterk verbonden.

Slechts twee grote mogendheden, Japan en de Verenigde Staten, waren geografisch niet Europees — en juist daarom namen zij niet of bijna niet deel aan de „grote politiek", die in Londen, Parijs en Berlijn werd gemaakt. Dat zij desondanks toch nog „grote mogendheden" genoemd konden worden, hadden zij te danken aan het feit dat zij óf van Europese oorsprong waren óf zich de Westerse beschaving hadden eigen gemaakt.

In zekere zin bleef het Avondland óók tussen de beide wereldoorlogen nog het centrum van de wereld. Maar toch was er al héél wat veranderd!

Prof. Toynbee zegt het zo: „Inplaats van een centrum, dat energie uitstraalt, is Europa een centrum geworden, waar niet-Europese energie en initiatief zich heenrichten. Inplaats van dat de wereld een toneel is voor het spel van Europese activiteit en wedijver, is Europa zelf nu in gevaar."

Nóg sterker veranderde het beeld nà de tweede wereldoorlog. Wéér was er een wereldstrijd op Europese bodem uitgevochten, en daardoor werd het „een kaap van Azië", een arena, in zekere zin wachtend op de derde grote strijd! Zeker, in bepaalde zin is een arena nog een centrum, maar een plaats der ere, een oord van veiligheid is het stellig niet!

Tot 1949 straalde de Europese energie uit naar Amerika en Rusland.

Wat de Verenigde Staten betreft: een stroom van emigranten uit Europa kwam het land binnen en deed de bevolking toenemen tot 100 miljoen. Nà de eerste wereldoorlog werd niet alleen de „mensenstroom" afgedamd, maar eveneens de goederenleveranties. Amerika had zélf een grote industrie opgebouwd, waardoor het tot zeer grote welvaart kwam. Dit had tot gevolg dat de „mensenstroom" nu in omgekeerde richting begon te vloeien: toeristen, die „old Europ" kwamen „doen."

Vóór 1914 belegden vele Europeanen hun geld in de U.S.A., na 1918 beurden de Amerikanen rente van de kapitalen, die zij de geallieerden hadden verstrekt om „hun" oorlog te kunnen winnen.

En Rusland?

De Duitse aanval had de revolutie van 1917 mogelijk gemaakt. Nadat het de eerste moeilijke jaren te boven gekomen was, ging de Sovjet Unie sterk industrialiseren, maakte zich economisch volkomen los van het Westen en bouwde een geduchte legermacht op. Nóg speelde het geen eerste viool. Nóg konden Engeland en Frankrijk het zich in 1938 veroorloven de Tsjechen te „verkopen", zonder zich om Rusland te bekommeren.

Hoe is, sedert de tweede wereldoorlog, dit alles veranderd!

De helft van Europa werd, nadat het laatste schot was gelost, de bedeelde van Amerika, de andere helft moest zich bukken onder de Russische laars!

En nu vinden wij het eigenlijk heel gewoon, dat in Washington en Moskou de dienst wordt uitgemaakt. O — natuurlijk, we sputteren nog wel een beetje (de Gaulle) maar in feite erkennen we, dat we onze positie verloren hebben! En we realiseren ons daarbij nauwelijks, dat in Europa evenveel mensen wonen als in Amerika en Rusland samen!

Het wordt tijd, dat we ons daar weer tenvolle van bewust worden, willen we in de toekomst onze plaats onder de zon behouden. Het wordt de hoogste tijd, dat we de ernst van de situtatie inzien.

In zijn boek „Crisis en roeping van het Westen", zegt Prof. Brugmans: „Tot 1940 was de Franse Revolutie de norm geweest van het openbare leven in Europa. Niet slechts de anti-revolutionairen van allerlei aard polemiseren thans tegen de beginselen van 1789. Dat alles is thans voorbij — het is geworden tot geschiedenis."

Niets is, geloof ik, minder waar. De beginselen van de Franse Revolutie zijn vandaag nog springlevend.

Maar óók iets anders leeft nog. In de 18e eeuw was er een nieuwe klasse opgekomen: die der burgerij. De machthebbers in Frankrijk weigerden deze nieuwe klasse tot invloed te laten komen, en dus maakte deze groep van het „ni Dieu, ni maitre" gebruik om de „tyrannen" weg te vagen. In Engeland, waar men de burgers wèl een kans gaf, gebeurde dit niet.

In de 19e eeuw kwam weer een andere klasse op: die der arbeiders. In West-Europa begreep men tijdig, dat de „proletariërs" moesten worden opgenomen in de maatschappelijke orde. Een revolutie kwam er niet.

Evenwel — in Rusland heerste de Czaar. Hij begreep **niets** van de aan de gang zijnde ontwikkeling en weigerde zonder meer de „lagere klasse" kiesrecht etc. te geven. Toen maakte deze klasse in Rusland, door middel van het Marxisme, een dankbaar gebruik van het „geen God geen meester" — doodde de heersers, roeide de heersende klasse uit en vestigde de dictatuur van het proletariaat.

In de huidige wereldsituatie hebben we weer te maken met een „emancipatie." Nu niet van „burgers" of „arbeiders", maar van de gekleurde rassen. Zoals de machthebbers in 1789 en 1917 zich gesteld zagen tegenover n i e u w e groperingen, zo zien de blanken van 1961 zich gesteld tegenover n i e u w e volken, waarmede zij tot voor zeer kort nauwelijks rekening behoefden te houden. En deze volken, zwart zowel als geel, zijn de p r o l e t a r i ë r s van deze tijd.

Jarenlang hebben wij het nu reeds gehoord: twee derde deel van de wereldbevolking lijdt honger. D e b l a n k e n leven in weelde, de g e k l e u r d e n hebben bijna aan alles gebrek. De blanke arbeider in Amsterdam of Wenen staan in de vorm van elektriciteit, meer „slaven" ten dienste dan eertijds Nero of Nicolaas II!

Laten wij daarom onze ogen vandaag open hebben. In de Franse zowel als in de Russische revoluties speelde een grote rol dat de machthebbers weigerden het bestaansrecht van de anderen te erkennen. Daardoor werd de verderfelijke beginselen een kanaal geboden, waardoor ze verder konden stromen.

N u g a a t h e t o m h e t z e l f d e. Met dit verschil: die beide andere revoluties speelden zich af in de „christelijke" wereld, waarin nog tegenkrachten werkten. De huidige is bezig zich te voltrekken, in een grotendeels ontkerstenende of nog niet gekerstende wereld. Was de Franse Revolutie een kanaal, dan was de Russische reeds een wild stromende rivier en dan zal de huidige een springvloed worden.

Eén ding is duidelijk: wij zullen de gekleurde volken hun plaats onder de zon moeten gunnen, willen wij onze eigen behouden.

Maar — als uit het bovenstaande slechts deze conclusie getrokken zou worden, was het wel heel armzalig. Want, dat zou er op neer komen, dat wij uit puur egoïsme dan maar eens wat meer offers moeten gaan brengen. Zo iets van: je kunt beter een kwartje gaan geven om een gulden te behouden! Dan zouden we toch wel zeer schuldig het grote gebod der liefde voorbijzien. Het gebod der liefde, dat ons **beveelt, niet** de naaste lief te hebben om onszelfswil, maar om **Gods** wil.

Daarom ben ik dan ook zo blij dat onze partij het initiatief genomen heeft tot een daad van werkelijke hulp. Ik bedoel het voorstel om een (kleine) belastingverhoging toe te passen en het daaruit opgebrachte geld te bestemmen voor de onderontwikkelde gebieden. Ware het zó dat alle Nederlanders volgaarne bereid waren het vijf- of tienvoudige op te brengen van datgene wat werd voorgesteld. Helaas — zo ver is het nog niet. In Nederland niet. En overal elders niet.

Maar dan dreigt hier wel een levensgroot gevaar. Want àls deze revolutie uitbarst, zoals nu reeds in Kongo, in héél Azië, in héél Afrika, dan is dat het geval, omdat wij even „onchristelijk" zijn geweest als Lodewijk XVI en Nicolaas II. En dan zullen er geen „antirevolutionairen van allerlei aard meer polemiseren tegen de revolutie-beginselen." **Niet,** omdat die revolutiebeginselen dood zijn, wel neen, die zijn springlevend, maar omdat de antirevolutionairen zijn overleden.

Zijn we klaar, als we bereid zijn miljoenen ter beschikking te stellen, om in de achtergebleven gebieden krachtcentrales en stuwdammen te bouwen? Geen denken aan! Want daarmede hebben we de k e r n nog niet geraakt!

Het is de nog niet gekerstende wereld, die zich thans als een springvloed verheft.

En als wij er, wellicht tenkoste van nóg meer offers er niet in slagen, deze mensen er van te overtuigen dat Christendom méér is dan het spreken van enkele vrome woorden, dan zal tóch nog de vloedgolf ons overspoelen. In dit verband kán het „vredesplan" van president Kennedy van zéér grote betekenis worden.

Europa werd van een centrum tot een arena. En wie durft te zeggen, dat het niet onze eigen schuld is?

Onderkennen wij **nu** niet de ernst van de situatie, gaan wij **nu** aan onze roeping voorbij, dan wordt Europa van een arena tot een woestijn. En wie durft te zeggen, dat dit dan niet onze eigen schuld is?

„Gij zijt het zout der aarde" zegt Jezus. „Indien nu het zout zijn kracht verliest, waarmede zal het gezouten worden? Het deugt nergens meer toe dan om weggeworpen en door mensen vertreden te worden."

Zie hier onze taak in Nieuw-Guina. Zie hier onze taak in de wereld. Zie hier Christus' opdracht tot Christelijke politiek!

G. GRUPPELAAR

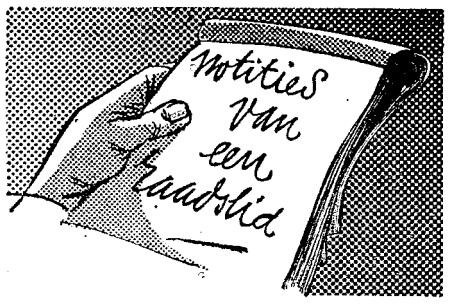

• Slechte betalers

Er is, ook binnen onze partij, een kwaad onder de zon, dat eigenlijk het daglicht niet kan zien, nl. het kwaad van de wanbetaling. Men hoort er over het algemeen weinig van omdat het een kwaad van gelukkig geringe omvang is en omdat de penningmeesters van onze verenigingen voor a.r. gemeentebestuurders fatsoenlijke mensen zijn, die er geen behoefte aan hebben met een lijst van wanbetalers te zwaaien. Maar we kunnen begrijpen, dat ze soms diepe verzuchtingen slaken als burgemeesters en raadsleden de contributie-kwitantie steeds weer terugsturen met de alom bekende aantekening „wordt gegireerd" of ook zonder enig commentaar weigeren te betalen. Lastige leden zijn ook diegenen, die bij „besluit van Zijn Edelachtbare Zelf", de contributie vaststellen, op bijv. één gulden, hoewel de jaarvergadering heeft bepaald dat de contributie vijf of tien gulden is. Het zullen best beginselvaste lieden zijn deze „zelfdoeners", maar ze vergeten dat het beginsel „laat een ander maar voor mij betalen" niet bepaald een a.r. beginsel is. Het is een kwalijke zaak.

Toch zouden we aan het verzoek hier eens iets over te schrijven niet hebben voldaan, ware het niet, dat er nog een ander aspect aan deze zaak zit. Dat geldt niet voor die enkele burgemeester die niet betaalt, die moet men maar rustig royeren, maar het geldt wel voor het overigens niet grote aantal niet-betalende raadsleden.

De zaak zit namelijk zo. Elk raadslid heeft bij zijn kandidaatstelling krachtens art. 8 van onze partijstatuten moeten verklaren bij zijn verkiezing tot raadslid toe te zullen treden tot de vereniging van a.r. gemeente- en provinciebestuurders in zijn provincie. Hij heeft zich dus verplicht lid te zullen worden en het is onjuist dat na de verkiezing niet te doen. Het is even onjuist zich wel te laten opgeven, wel het maandblad „De Magistratuur" te ontvangen maar niet te betalen. De contributie kan van het presentiegeld echt wel af. Geef die wanbetalers aan de besturen van de kiesverenigingen op, suggereerde iemand, dan kunnen ze er bij de komende kandidaatstelling rekening mee houden! Het lijkt ons beter dat de besturen zelf maar bij hun raadsleden informeren of ze hun verplichting in deze nakomen. En het is nog beter, dat alle besturen bij de komende kandidaatstelling deze statutaire eis aan de kandidaten voorleggen. Dat is bij de vorige verkiezingen niet overal gebeurd. Er zijn zelfs besturen die art. 8 in dit opzicht volkomen aan hun laars lapten. Ze weigerden bij raadsleden, die geen lid waren geworden er op aan te dringen alsnog tot de vereniging toe te treden. Kijk dat is funest. Dat is het saboteren van besluiten, die de partij in zijn hoogste vergadering — de deputatenvergadering — heeft genomen. Dat is gezagsondermijnend en dus revolutionair.

Laat men nu niet zeggen: „Och, het betreft hier maar een ondergeschikt punt". Principieel maakt het geen verschil of het om een belangrijk of een ondergeschikt punt gaat. En het bederf begint maar al te vaak juist bij minder belangrijke punten. Laten en de kiesverenigingen en de gekozenen straks als goede anti-revolutionairen reglementair handelen en zo een kleine vos, die de wijngaard verderven kan, onschadelijk maken.

DE WIJZERS DIRIGEREN.....
.....Uw tijd en vaak Uw kansen!
Junghans behoedt U voor valse accoorden: U zet het een keer gelijk en dán blijft het gelijk. Het klinkt U als muziek in de oren!

Junghans

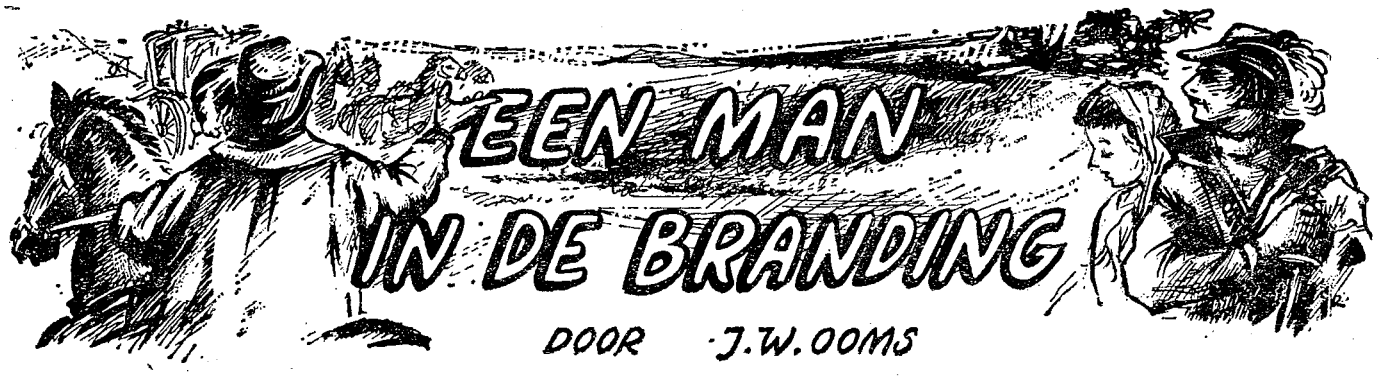

Van Aerssen zag zich genoodzaakt, in te grijpen. Dat deed hij ook, maar het gevolg was, dat de smokkelaars met een aantal planters — natuurlijk onder aanvoering van Leeboer — besloten om desnoods met geweld de gouveneur onschadelijk te maken.

Toen Verboom hierover iets te horen kreeg tengevolge van loslippigheid van een suikerhandelaar, begaf hij zich terstond naar Van Aerssen.

„Mijnheer de gouverneur, ik trek voorlopig mijn ontslag in," zei hij somber. „Ik kan u niet alleen in de moeilijkheden laten zitten, nu een aantal lieden zich voor de zoveelste keer tegen uw beleid verzet."

Cornelis keek zijn commandeur onderzoekend aan. Hij zag aan het gezicht van Verboom, dat deze het ernstig meende.

„Is dat uw eigen wens, mijnheer Verboom?"

„Jawel, gouverneur. Ik verlang naar ons vaderland, maar ik heb ook dit land lief gekregen; het is mij een tweede vaderland geworden. Ik zal niet kunnen vertrekken met de gedachte, dat ik u achterlaat terwijl men tegen u en tegen de belangen van ons Suriname ingaat. Daarom heb ik het besluit genomen om mijn grote reis naar Holland voorlopig op te schorten."

„Ik moet u zeggen, dat ik uw beslissing respecteer, mijnheer Verboom. Maar ik heb bijna niet de vrijmoedigheid om er mee akkoord te gaan. U hebt hier al zo lang uw krachten gegeven, het wordt tijd dat u afgelost wordt."

Verboom zat een ogenblik in gedachten verzonken. Zijn grijze hoofd, dat doorvoegd was met vele rimpeltjes, liet hij op zijn borst zinken.

„Dat héέft een man," zei hij plotseling. „Ja, dat heeft een man. Het geringste dat hij heeft opgebouwd, ziet hij als een deel van zijn leven. Hij kan niet hebben, dat anderen het vernielen. Een man wil, desnoods tegen alle sterke krachten in, vechten voor hetgeen hij bereikt heeft. Elk redelijk mens weet, dat zijn arbeid slechts tijdelijke waarde heeft. Toch waakt hij erover alsof het resultaat van zijn werk tot in eeuwigheid moet blijven staan. Ik geloof, dat dit het lot is van alle werkers in de nieuwe landen: zij hunkeren naar hun vaderland, maar zij voelen zich ook verbonden met het nieuwe land. Ze hebben twéé vaderlanden gekregen. Eenmaal teruggekeerd in het vaderland, voelen zij er zich toch niet meer helemaal thuis, want ergens wenkt het verre land waar zij vandaan gekomen zijn. Nu hunker ik naar Holland. Er gaat geen dag voorbij, of mijn gedachten zijn in Zoeterwoude, waar ik opgegroeid ben. Er is iets in mij, dat mij naar Holland terugtrekt, hoewel mijn ouders reeds lang zijn overleden. Ik heb nog slechts één zuster, die ik in geen vierendertig jaar gezien heb en die naar ik vermoed in Leiden woont. Misschien zal ik als ik in Holland terug ben, naar Suriname hunkeren. Er zal geen dag passeren of ik zal mij afvragen, hoe het in Paramaribo zal zijn. Mijnheer de gouverneur, ik geloof dat het de tragiek van de pionier is, dat hun verlangen nooit bevredigd wordt. Met hun twee vaderlanden hebben ze feitelijk geen enkel vaderland meer. Hun liefde gaat uit naar twee landen, naar het vaderland en naar het nieuwe land — en ze kunnen niet meer tot een keus komen. Ik ben hier te lang geweest om te kunnen toelaten dat u hier alleen zou moeten worstelen om te behouden datgene wat hier tot stand gebracht is." Verboom zweeg een ogenblik. Daarna vervolgde hij: „Mijnheer de gouverneur, ik heb vorige week de planterij van Kortenaar gezien. De tranen sprongen mij in de ogen. Kortenaar had op zijn planterij gewerkt als een paard. Hij had de grond ontgonnen en na zes of zeven jaar was zijn suikerplanterij een lust voor het oog. En toen kwamen voor hem de verschrikkingen. Eerst stierf zijn vrouw door een vergiftiging. Daarna verdronk zijn oudste zoon in de Commewyne. Toen werd hij, alleen overgebleven, zelf ziek. De muskieten hebben een vreselijke ziekte overgebracht uit het oerwoud en Kortenaar ging er na twee dagen van verschrikkelijk lijden aan ten onder. Toen was de planterij onbewoond en er was niemand die zijn werk overnam en vervolgde. In anderhalf jaar tijd is de fraaie ontginning opnieuw in het bezit van de wildernis gekomen. Slechts de vernielde, overwoekerde hut van Kortenaar herinnert er aan, dat er eens een goede planterij was. Een triest gezicht was het.... Mijnheer de gouverneur, ik denk soms, dat het met dit land evenzo zal gaan als een goed bestuur plotseling zou wegvallen. Wat ontgonnen en opgebouwd is, zou opnieuw een prooi worden van verwildering en chaos. Slechts mannen als Leeboer en sluikhandelaren uit Portugal zullen daar wel bij kunnen varen."

„Dus ge wilt nog wat blijven, mijnheer Verboom?"

„Ja, mijnheer Van Aerssen. Ik wil u helpen wanneer gij mijn hulp nodig mocht hebben om de listen en lagen van smokkelaars en gauwdieven te voorkomen. Mijn besluit is genomen: ik zal nog wachten met de afreis naar Patria."

Cornelis bood Verboom de hand.

„Ik dank u voor dit besluit. Wij zullen naar dat God ons de kracht geeft doen wat wij kunnen om dit mooie land verder op te bouwen, mijnheer Verboom. Ik denk weleens: Het moet mogelijk zijn om dit prachtige Suriname tot een paradijselijke kolonie te maken. We hebben vrede met de indianen en voorts is er het een en ander bereikt om orde en regel te scheppen. Het is triest, dat wij juist de grootste tegenwerking hebben van landgenoten, die slechts op het welzijn van hun eigen beurs bedacht zijn."

Verboom stond op. „De directeuren in Amsterdam en de Staten van Zeeland zijn te kortzichtig," zuchtte hij. „Ze willen al vruchten plukken van een boom die nog in bloesem staat. Misschien zullen onze kinderen en kindskinderen pas werkelijk profijt hebben van dit goede land. Dat profijt zal zijn, dat het Nieuw-Engeland beseft, dat wij Hollanders de zaken weten te regelen, dat we minstens zoveel kunnen presteren in een nieuw land als zij. Ook de Spanjaarden en de Portugezen moeten daarvan overtuigd raken. Thans kunnen wij nog geen profijt vergen, de boom bloeit pas. Maar goed, voorlopig blijf ik tot uw beschikking, mijnheer de gouverneur."

Dankbaar voor het besluit van Verboom, nam Cornelis het aanbod graag aan. Toen in Paramaribo bekend werd, dat Verboom zijn reis uitgesteld had, wist Leeboer het praatje opgang te doen vinden, dat de gouverneur de zaken niet alleen af kon en ook bang was voor de gevolgen van zijn afgekondigde plakkaten en dat hij daarom Verboom geprest had, hem voorlopig terzijde te blijven staan.

Cornelis nam zijn maatregelen tegen de groep van smokkelaars. Hij gaf de kapiteins van de gewapende macht de opdracht, streng op te treden zodra hen mocht blijken, dat de voorschriften omtrent de uitvoer van suiker niet stipt werden nageleefd. Dag en nacht moest langs de rivier gepatrouilleerd worden om ongeoorloofd inladen van suiker in schepen die daartoe geen vergunning hadden, tegen te gaan. Schepen uit Spanje en Portugal kregen geen toestemming om te meren.

Schijnbaar hielp deze maatregel tegen de veelvuldige sluikhandel. Cornelis ontving van tijd tot tijd gunstige rapporten. De waagbrieven, door hem ingesteld, gaven gunstige cijfers te zien.

Het was Combé, de hondstrouwe magazijnmeester van 's lands schuren in Paramaribo, die door zijn vriendelijk en hulpvaardig optreden ook bij de bevolking zeer gezien was, die de ontdekking deed, dat enige kapiteins complotterden met de sluikhandelaars. Deze officieren schreven geruststellende rapporten, doch lieten ondertussen toe, dat suiker in kleine boten naar zeevaarders, die enige mijlen uit de kust voor anker lagen, werd gevaren zonder dat de balen de waag gepasseerd waren.

Toen Van Aerssen hierover ingelicht werd, talmde hij niet. Hij liet de kapiteins in arrest zetten op water en brood, in afwachting van verder tegen hen te nemen maatregelen. Toen begonnen de narigheden pas goed... De soldaten, die op gezette tijden van hun kapiteins jenever ontvingen bij wijze van zwijgloon en die zich soms ook te goed konden doen aan vaatjes met rum, dat door Portugezen uit Jamaïca was aangevoerd, werden opstandig. Zij verlangden, dat hun meerderen onmiddellijk op vrije voeten gesteld zouden worden en gelijktijdig vroegen ze verhoging van de soldij voor de soldaten.

Cornelis dacht er niet aan, voor deze eis te zwichten. Verboom zei terecht: „Als u hierop ingaat, zal de wildernis zijn recht hernemen. Denk aan de planterij van Kortenaar."

Van Aerssen liet op een morgen het gehele garnizoen aantreden bij 's lands magazijnen. Hij sprak de soldaten in vlammende taal toe. Hij wees hen op hun onvaderlandslievend gedrag en hij stelde de voorwaarden, dat ze onvoorwaardelijk de eed van trouw, die ze eenmaal hadden afgelegd toen ze in Suriname kwamen, zouden nakomen. Deden ze dat niet, dan zou hij onverwijld de strengste maatregelen nemen, waarbij hij zich gesteund zou weten door de instemming van de Staten van Holland en Zeeland.

Ongeveer een kwart van de soldaten smeet uit protest de wapens op de grond. Er werd geroepen, dat ze niet van plan waren, te doen wat de gouverneur bevolen had. Eerst moest hun gage worden verhoogd en ook werkelijk uitgekeerd.

Toen greep Van Aerssen van Sommelsdijck het eerste het beste geweer dat hem voor de voeten geworpen was. Hij zette het wapen aan de schouder en riep: „Gij zijt met velen, ik ben met weinigen. Maar om der wille van ons vaderland en om der wille van dit mooie Suriname kan ik niet toestaan, dat soldaten rebellie plegen. Ik voel mij verplicht te moeten schieten op diegenen, die zich niet gedragen als gehoorzame soldaten. Misschien schiet iemand onder u dan ook op mij. Dat zij dan zo... maar God weet, dat ik geen lafaard ben. En gij moogt weten, dat ik voor de eer van het vaderland en van dit Suriname sterf en dat uw daad slechts verachting zal vinden overal waar bekend wordt hetgeen zich hier heeft afgespeeld."

Het was doodstil geworden. Het onverschrokken optreden van de gouverneur maakte klaarblijkelijk grote indruk. Eensklaps riep één van de officieren: „Ingerukt naar de kwartieren! Ieder doe als een goed soldaat dat wat hem is opgedragen."

Er steeg een gemompel op uit de troep. Men keerde zich om en ging heen.

„Blijf nog staan!" riep Van Aerssen van Sommelsdijck plotseling.

En toen ze weer front naar hem gemaakt hadden, sprak hij: „Ik heb nog wat te zeggen. Ik zal — voor de vierde maal overigens — de heren van de Sociëteit in Holland met klem verzoeken, al het mogelijke te bewerkstelligen om de gages te verhogen. Ik zal doen wat ik kan, dat beloof ik hier plechtig. Doet gij dan ook wat ge kunt om een goed en trouw soldaat te zijn!"

Opnieuw ging een gemompel op. Daarna begaven alle militairen zich naar hun kwartieren.

Cornelis was dankbaar voor dit voorlopig succes. Hij liep naar het gouverneurshuis terug en in zijn hart was een dankgebed.

Thuis gekomen, liet hij zijn secretaris roepen. Toen deze gearriveerd was, begon hij onmiddellijk een uitvoerige brief te schrijven aan de hoogmogende heren in Holland, waarin hij aantoonde, dat de gages voor de soldaten te laag waren en dat hij dus verwachtte, dat deze ten spoedigste verhoogd zouden worden.

(wordt vervolgd)

Met leedwezen geeft het Centraal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesverenigingen kennis van het overlijden van zijn erelid,

de heer

Lodewijk Franciscus Duymaer van Twist

Luitenant Generaal b.d.,

oud lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal,
oud penningmeester van het Centraal Comité,

in de ouderdom van 95 jaar.

De Anti-Revolutionaire Partij herdenkt met grote dankbaarheid hetgeen zij zolang in hem mocht bezitten.

's-Gravenhage, 7 augustus 1961.

Het Centraal Comité,
DR. W. P. BERGHUIS, voorzitter
MR. W. R. v. d. SLUIS, secretaris

Na een geduldig gedragen lijden heeft de Here tot Zich geroepen ons mede-bestuurslid, de heer

L. Onderweegs.

Wij gedenken met dankbaarheid zijn werk voor onze kiesvereniging.

Troost God zijn weduwe en kinderen.

Het bestuur van de A.R. K.V.
„Nederland en Oranje"
te Kampen.

Bevorderd tot heerlijkheid werd ons oudste lid, oud-voorzitter en oud-raadslid

M. van Muiswinkel

De Anti-Revolutionaire Kiesvereniging
„Nederland en Oranje"
Breukelen

HET BESTUUR

Het analytisch verslag

In augustus 1911 werd weer de gelegenheid opengesteld om zich te abonneren op het ANALYTISCH VERSLAG. Tegenwoordig kan men zich abonneren op de Handelingen der Staten Generaal of een deel daarvan. Wie b.v. alleen belangstelling heeft voor financiën en economie kan één van de drie delen nemen en behoeft niet alles te ontvangen.

Die Handelingen geven onverkort weer, wat door de sprekers is gezegd, zoals het door de stenografen en band is opgenomen. Maar in 1911 verscheen er bovendien een analytisch verslag. Dat was korter. Alle franje was er uit, alle grapjes, bewijzen van belezenheid, uitstallingen van citaten in vreemde talen, kortom alles wat de spreker er aan had toegevoegd om de rede mooi te maken. Ook alle uitwijdingen en breedsprakigheden. Het was dus beknopter dan de Handelingen. Maar toch een zeer deugdelijk en volledig VERSLAG. Véél vollediger dan de verslagen in de kranten. Wie het analytisch verslag geregeld volgde, miste niets van wat essentieel was. Maar het is duidelijk, dat het maken van zulk een verslag een reuzenkarwei was. Het vraagt grote deskundigheid, stylistisch vermogen en onpartijdigheid.

Dit analytisch verslag werd bovendien zeer snel gemaakt. Het was in de regel nog klaar op dezelfde dag als waarop de vergadering werd gehouden. Zelfs stond in de aankondiging: het analytisch verslag verschijnt op dezelfde avond als waarop de vergadering is gehouden. En dat was juist, voorzover het de middagvergaderingen betrof. Dat het zo snel ging, was alleen mogelijk, doordat vier „redakteuren" in de Kamer waren, die tijdens het debat hun verslag schreven, om de beurt een stukje. En die stukjes werden door loopjongens snel naar de Staatsdrukkerij gebracht. De redakteuren hadden ieder een salaris van 4000 gulden per jaar.

Wie zich dus abonneerde, kon in de vergadertijd dag aan dag een flink poststuk verwachten. En de prijs: voor één gulden was men een heel jaar gedekt. Het kon ook nog de helft goedkoper. Als op één lijst minstens honderd abonnees werden opgegeven, dan kostte het twee kwartjes per jaar. En de administraties van de dagbladen zorgden voor het inzamelen van de adressen voor zulke collectieve abonnementen.

En zo stond in ons lijfblad een halve eeuw geleden, dat het weer tijd was, zich op te geven voor het analytisch verslag. Wij hebben het trouw gedaan en er een groot stuk van onze politieke opvoeding aan te danken. Maar tenslotte is de uitgave gestaakt. Het aantal abonnementen liep sterk achteruit. Blijkbaar taande de politieke belangstelling. En toen is er een punt achter gezet, mede uit zuinigheidsoverwegingen, want er was een jaarlijks tekort van een ton. Maar er zijn stellig nog oudere lezers van Nederlandse Gedachten, die zich met dankbaarheid dat analytisch verslag herinneren.

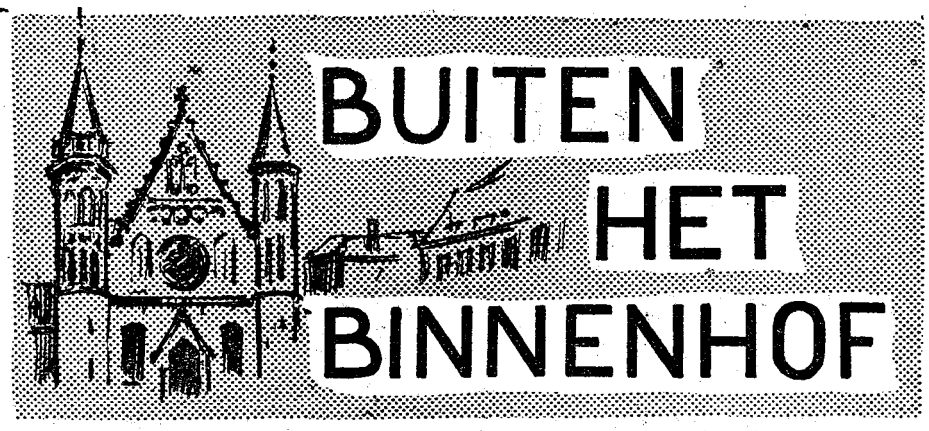

Herinneringen aan de geachte afgevaardigde van Steenwijk, de heer Duymaer van Twist.

Toen H.M. Koningin Wilhelmina aan de regering kwam was hij 1e luitenant der infanterie. Hij heeft de militaire dienst verlaten als luitenant...generaal. Een militaire carrière, zoals die van hem is zeldzaam. Zij werd niet op het slagveld, noch op het excercitieterrein, noch bij de generale staf, doch in de Tweede Kamer der Staten Generaal, welke de afgevaardigde in het jaar 1901 binnenstapte, gemaakt.

Generaal Duymaer van Twist, Duympie voor zijn vrienden èn voor zijn vijanden, was gerechtigd tot het dragen van het ereteken voor 30-jarige dienst als officier. Ik ben er niet zeker van of hij het gedragen heeft, maar ik vermoed van wel, mij althans het rijtje onderscheidingen herinnerend op zijn gala-uniform, als hij op Prinsjesdag naar de Ridderzaal stapte.

Er doen talrijke anekdoten over hem de ronde, waarin waarheid en verdichtsel vaak vermengd zijn. Hij is het meest bekend door zijn klaroenstoot: „Leve de Koningin" als H.M. de troonrede beëindigd had.

Er wordt verteld, dat hij aan een maaltijd een prins van den bloede het volgende raadsel opgaf: „Het is geen broer van mij, ook geen zuster, toch een kind van mijn vader en moeder". De tafelgenoot gaf het op. „Dat ben ik" zei de heer Duymaer van Twist. De prins vertelde het raadsel later zelf. Toen zijn toehoorder het niet kon oplossen, was het antwoord: „Duymaer van Twist".

Een van zijn politieke daden is het wippen van minister Cool geweest, die opgevolgd werd door minister Colijn. (Prof. dr. P. A. Diepenhorst schrijft over die episode: „Wij behoorden tot hen, die leedwezen gevoelden over de stem door onze Kamerleden destijds tegen minister Cool uitgebracht, maar we voegen er aanstonds bij, dat gelukkiger oplossing dezer crisis en blijder einde van deze moeilijkheid dan door het optreden van minister Colijn niet denkbaar is. Reeds in de naamsverwisseling der beide Excellenties lag hier goede profetie. Gelijk kind tot kindekijn, maagd tot maagdelijn wordt omgevormd, indien men bedoelt zekere liefderijke, tere betrekking aan te geven, zo lag in de overgang van Cool tot Colijn aangeduid de meer hartelijke verhouding welke tussen de partijen der rechterzijde en de minister van Oorlog was ingetreden").

Steeds was hij in de Kamer de kampvechter voor de landsverdediging, was hij de verdediger van de zondagsrust, was hij de advocaat voor de Zuiderzeevissers, was hij de bevechter van het socialisme. Met dezelfde hardnekkigheid, waarmede hij ruim veertig jaar elk jaar „Leve de Koningin" heeft geroepen, heeft hij in de ontwapeningsperiode van de socialisten „België" gezegd.

U moet zich dat zo voorstellen, dat als een socialistische afgevaardigde het ontwapeningsvraagstuk aansneed, hij automatisch de heer Duymaer van Twist uit zijn bankje lokte. Laatstgenoemde ging dan vóór de spreker staan en interrumpeerde met een **flux de bouche** „België", wijl in België toen de socialisten vóór defensieversterking waren.

Hij sprak niet gemakkelijk, slikte zijn woorden half in. Als hij het had over de „mis bil zaak", wisten de stenografen wel, dat hij de Minister van Binnenlandse zaken bedoelde. Het woord redevoering kwijnde op zijn tong tot „reevoer". Gaf hij antwoord door de telefoon dan heette het dat men sprak met „Duimftwist.".

Naast zijn werkzaamheden als lid van de Tweede Kamer vond de heer Duymaer van Twist jaren lang tijd voor het lidmaatschap van de Haagse Raad, waar hij het vaak aan de wat ruw gesneden stok heeft gehad met de heer L. de Visser en Mr. Duys. De laatste heeft hem eens met St. Nicolaas drie banketletters gestuurd, waarover de generaal zich — niet ten onrechte — erg heeft opgewonden. Mr. Duys wist hoe de heer Duymaer de eerbied en de heiliging van Gods Naam voorstond. Als minder geslaagd grapje zond hij zijn politieke en godsdienstige tegenstander toen die letters, waarvan hij later, verontschuldigend, zeide, dat zij groeten van Duys hadden betekend.

Hij heeft Dr. Kuyper in zijn gloriedagen gekend. Ik kan mij voorstellen, dat dat eerste jaar van dat Kamerlidmaatschap onder Kuyper niet is meegevallen. En de heer Duymaer van Twist èn Mr. Hovy, in die jaren jonge A.R., hebben gesolliciteerd naar het burgemeestersambt. Mr. Hovy is het geworden, de afgevaardigde van Steenwijk werd het lidmaatschap van de Kamer voorbehouden.

Tot 1946 is hij parlementariër geweest, een mensenleeftijd bijkans.

Op zijn tachtigste jaar klaagt hij over de herrie, die sommige mensen met motorfietsen e.d. kunnen maken.

In de tweede wereldoorlog bijt hij van zich af als hij door de vijand uit een Apeldoorns hotel wordt gehaald. Hij wenst als opperofficier door **officieren** te worden gearresteerd. Dat gebeurt dan ook.

Een van de laatsten, die Dr. Kuyper nog als premier van nabij hebben gekend is heengegaan.

Op een dag, dat een majoor in een raket om de aarde schoot, een nieuwe tijd tegemoet.

William Graafland

Kryptogram

Horizontaal: 1. In tweevoud en toch klein; 5. de boer raakt deze jaarlijks kwijt door hem te begraven; 8. klein moment van onwaakzaamheid; 9. bezit een overmoedige geen kraai meer? 11. de eerste met twee sterren; 12. eetbare stad? 14. in noord-Nederland wordt wel gesproken van een „daalders plekje", doch deze plaats is maar twee duiten waard. 15. kippen? 19. dat ligt er niet dik op; 22. In Engeland werd zij in 1536 onthoofd, in Frankrijk was zij een eeuw later de vriend van Mazarin; 24. hoort de lucht in te gaan; 26. zorg goed voor het vee, dan vindt gij hierin voeding (Spr. 27); 28. een hoeveelheid wijn, een hoeveelheid druiven, tezamen houden zij het schip vast; 29. een rustend predikant en een Europeaan regeren in Arabië; 30. neem er weinig op je zang; 31. onze rijen in de speeches op de kiesvereniging.

Vertikaal: 1. Niet uit zijn as herrijzen de fenix; 2. je een platvis laten ontglippen? 3. zij werden in de geschiedenis bekend door hun smeekschrift; 4. deze Mongool lusten we wel rauw; 5. katachtig; 6./7. ontneemt u het paard (7) aan de hoogmoed (6) dan kan de laatste zich nog aan motorrennen te buiten gaan; 10. woonplaats van „Sudeten-Duitsers"? 13. vrouwelijk symbool van het kolonialisme? 14. dit been vereist vorst; 16. u bent vrij er de één of de andere Gelderse plaats van te maken; 17. heeft zijn schaapjes op het droge; 18. de administratieve kant van regeren; 20. achtervolger; 21. produkt van sommige wormen; 23. met moed en trouw geeft u dit recht op een onderscheiding; 25. letterlijk „haans" gedrag; 27. zit u onder de schulden, dan heeft u dit groen gegeten;

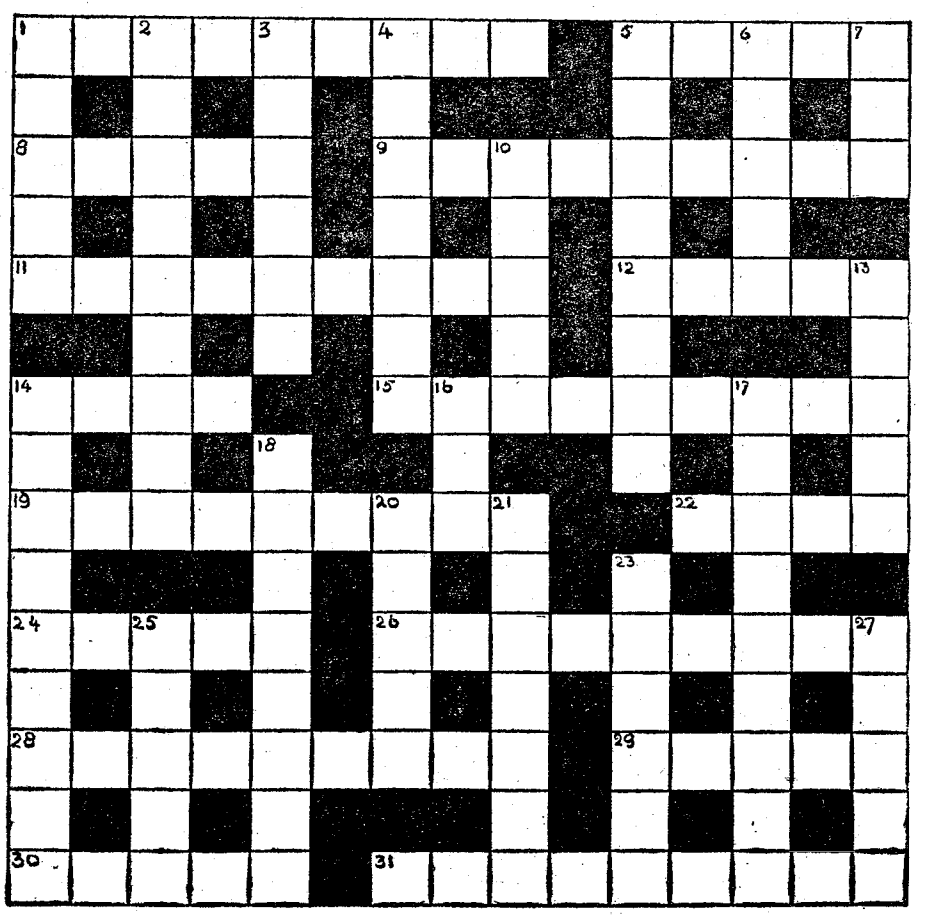

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Sekse; 6. bleek; 11. Galilea; 13. guipure; 15. R.U.; 16. margarine; 18. U.P.; 19. Oss; 21. Eli; 22. ski; 23. oker; 24. Sneek; 26. cake; 27. top; 28. lid; 29. kik; 31. lek; 32. Madera; 34. slogan; 36. rog; 37. bon; 38. gareel; 41. Brugge; 44. set; 45. roe; 46. les; 47. arm; 49. trog; 50. steen; 52. sago; 53. aar; 55. ter; 57. net; 58. d.d.; 59. beledigen; 63. re; 64. senator; 66. kotelet; 68. netel; 69. keren.

Verticaal: 1. sauskom; 2. el; 3. kim; 4. slak; 5. eer; 6. bui; 7. link; 8. Epe; 9. eu; 10. krukken; 11. groot; 12. agenda; 13. grieks; 14. epiek; 17. ale; 20. seperator; 22. salangaan; 24. sir; 25. kil; 28. leger; 30. Kobus; 33. dor; 35. Gog; 38. geraden; 39. Eos; 40. letter; 41. Blerik; 42. ren; 43. ergeren; 44. stads; 48. motet; 51. eed; 54. bete; 56. vete; 59. bat; 60. lol; 61. gok; 62. Ner; 65. ne; 67. le.

WIGBOLDUS
WESTERHAVEN 9, - GRONINGEN
IMPORTEUR VAN:
ZWEEDS HOUT EN BOARD

17e jaargang no. 33 19 augustus 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

ATTENTIE

Op donderdag 24 augustus a.s. spreekt tijdens de door de regering ten behoeve van de A.R. Partij gevorderde zendtijd voor de N.C.R.V.-microfoon: mr. J. H. PRINS, Directeur van de Doctor Abraham Kuyperstichting. Luistert u dan ook mee? Het is van 19.50 tot 20.00 uur.

TE LAAT - NOG TIJD

Rampspoed spoelt over de hoofden der Oostduitsers. In hun somber, armelijk, communistisch geleid bestaan was er tot dusverre één lichtpunt: Berlijn. Want als de banden tè strak gingen knellen, hamer en sikkel té zeer een bedreiging gingen vormen voor het naakte bestaan, dan liep altijd nog over Berlijn de weg naar de vrijheid.

De weg is nu afgesloten. De Brandenburger Tor, die poort der vrijheid, is vergrendeld met betonnen palen en prikkeldraad. En het ziet er niet naar uit dat er spoedig verandering zal komen. De massale uittocht uit deze communistische heilstaat demonstreerde te duidelijk het fiasco van het systeem — en liever zal het Kremlin Ulbricht in ongenade laten vallen dan het fiasco van het systeem toegeven!

En nu?

Laten we onszelf niet wijsmaken dat het allemaal wel mee zal vallen. Ja, voor ons misschien wel, want de kans op een oorlog om Berlijn lijkt niet groot — maar voor die Oostduitsers niet. De deur naar de vrijheid die tot dusverre voor hen op een kier stond, is in het slot gevallen, van nu aan delen ze geheel het lot van de Hongaren, de Polen, de Bulgaren, al die volken die ten prooi zijn gevallen aan de communistische droom naar wereldheerschappij.

Realiseer u dat het ijzeren gordijn niet zo heel ver bij ons vandaan ligt. Toegegeven, het Duitse volk heeft nooit uitgeblonken in politiek meedenken en meeleven — het heeft er zich meestal toe bepaald zijn keizer, zijn ijzeren kanselier, zijn führer toe te juichen en blindelings te volgen. Dat blindelings volgen, die politieke apathie, heeft wereldoorlogen tot gevolg gehad — en nu de slavernij voor een deel van dit volk!

Rampspoed spoelt over de hoofden der Oostduitsers — het zou als een elektrische schok moeten werken op christelijk Nederland. Op ons allen die weten dat de communistische revolutie slechts te keren is door het Evangelie. Het zou als een schok moeten werken op ons, antirevolutionairen die trachten dat Evangelie in praktijk te brengen op het staatkundig erf.

Zo zou het moeten zijn — waar blijft dan uw daad? De daad van uw gebed, de daad van uw medeleven, de daad van uw lidmaatschap van onze anti-revolutionaire partij? Want dat is toch het minste wat ge kunt doen!

Westberlijners, massaal protesterend tegen het onrecht dat hun stadgenoten aan de andere zijde van de zônegrens wordt aangedaan — maar hun protesten zijn te laat gekomen!

Deutsche Doppelbühne — oude en nieuwe concentratiekampen

Wat kan men doen tegen CONCENTRATIEKAMPEN?

Dit is zeker: wij zullen nooit kunnen zeggen dat wij het niet geweten hebben! De Duitsers mogen dan (wellicht) slechts een vaag vermoeden gehad hebben van wat zich onder Hitler afspeelde in een wanhoopsoord als Dachau — wij hebben de Hongaarse opstand gezien en de Oostduitse opstand en de Poolse poging de banden met Moskou te verbreken. En wij hebben de honderdduizenden vluchtelingen in ons midden die de weg over Berlijn gekozen hebben die voor hen de weg naar de vrijheid betekende. Wij wéten..

Of is het overdreven, na dit enkele feit van het sluiten van de Berlijnse zônegrens, nu van Oost-Duitsland te spreken als van één groot concentratiekamp? Wat is eigenlijk het kenmerk van het concentratiekamp-systeem? Dat men er zijn vrijheid mist? Het is een van de kenmerken maar niet het voornaamste — ook in de gevangenis is men zijn vrijheid kwijt en toch is een gevangenis geen concentratiekamp. Hét kenmerk is dit: dat men volkomen rechteloos is. Dat men volkomen is overgeleverd aan de willekeur van de leiding. Dat men geen mens meer is maar een ding... En is het zo niet in ieder land achter het ijzeren gordijn? Het zijn concentratiekampen!

We weten het — en wat doen we er tegen?

Nu moeten we wel nuchter blijven en beseffen dat er door het sluiten van de Berlijnse zonegrens niets wezenlijks is veranderd. Als Oost-Duitsland nù een groot concentratiekamp is, dan was het dat voordien ook. Net als Hongarije en net als Polen. De ontsnapping uit het kamp Oostduitsland was alleen wat gemakkelijker dan elders en dat is nu dan anders geworden. Maar nogmaals: een wezenlijke verandering is dat niet. Daarom mag wat nu gebeurd is niet los gemaakt worden van de hele kwestie-Berlijn, of zo men wil: van de hele Duitse kwestie. Dat de Westberlijners nu, onder de indruk van de gebeurtenissen, om vergeldingsmaatregelen roepen, is volkomen begrijpelijk. En dat bondskanselier Adenauer (midden in een verkiezingscampagne wat de zaken ook al niet eenvoudiger maakt!) daaraan gehoor wil geven door met economische sancties te dreigen — wie zal het hem kwalijk nemen. Als men maar beseft dat men daarmee de zaak niet oplost. Want economische sancties tegen concentratiekampen treffen nu eenmaal de bewoners meer dan de leiding!

Nuchterheid past ook op een ander punt. Allerwegen gaan stemmen op dat het Westen ditmaal nu eens niet volstaan moet met papieren protesten, hoe scherp ook gesteld. Men vindt dat er „iets gebeuren moet" — laat men beseffen dat dit „er moet iets gebeuren" oorlog betekent. Want Moskou zal niet dulden dat er iets ondernomen wordt tegen wat zij de „democratische republieken" noemen en wij de concentratiekampen. Een westelijke ingreep tijdens de Hongaarse opstand zou oorlog betekend hebben — een westelijke ingreep nù in de gebeurtenissen in Oost-Duitsland zou eveneens oorlog betekenen. En in dit stadium van de geschiedenis betekent oorlog misschien vernietiging van de vijand, maar ook vernietiging van de volken die men bevrijden wilde. En ook vernietiging van onszelf. Deze nuchtere constatering betekent niet dat het Westen altijd opzij zal moeten gaan uit angst voor oorlog — er kan een ogenblik komen dat men niet meer opzij màg gaan. Maar God leide verstand en hart van de wereldleiders die moeten beslissen dat dit ogenblik gekomen is. En laat ons gebed om leiding voor hen die in hoogheid zijn gezeten, nooit tot holle frasen verworden!

Nuchterheid zij geen onbewogenheid. Politiek gezien kunnen we bijzonder weinig tegen deze concentratiekampen doen — wèl zullen we ons tot het uiterste moeten inspannen om te zorgen dat niet nog meer landen ditzelfde lot ondergaan. Op alle fronten en in alle werelddelen woedt deze koude oorlog. Het Westen zal slechts kunnen zegevieren als het èn politiek èn economisch èn militair zich eensgezind en voor de volle honderd procent inspant. Onze antirevolutionaire partij streeft er naar dit in de westelijke bondgenootschappen te verwerkelijken. En zij doet dit in het rustgevende vertrouwen dat niet mensen maar God beslissen over het lot van landen en volkeren. God, die een Vader is — ook van hen die onder druk leven!

BABY VERWACHT?
Voorlichting voor gemakkelijke bevalling en om nà de geboorte een goed en slank figuur te houden. De volledige deskundige voorlichting hiertoe in een
BABYDERM Super de Luxe BABYSET
De voorgeschreven babyverzorging

HOTEL DREIJEROORD
Oosterbeek Telefoon 08307-3169

Luitenant-generaal b.d. L. F. Duymaer van Twist ter aarde besteld

IN een stijl die kenmerkend was voor „onze generaal", de heer L. F. Duymaer van Twist, is zijn stoffelijk overschot op 11 augustus ten grave gedragen. In ons weekblad van de vorige week is reeds geschetst waarom hij voor onze partij veel betekende. Wij herhalen noch die herdenkingswoorden, noch al zijn hoedanigheden en functies.

De generaal was in wezen een sober mens en zo is zijn uitvaart geweest. Niet sober wat betreft de belangstelling, die beter aangeduid kan worden als het bewijzen van de laatste eer aan iemand, die men zeer genegen was. De kerkzaal van het Hervormd Gereformeerd Centrum „Elim" was goed gevuld, toen ds. H. Talsma in de korte herdenkingsdienst voorging. Met klemmende ernst wees hij er enerzijds op hoe het gekozen Bijbelwoord van Psalm 90 van toepassing was op het leven van de overledene en anderzijds hoe deze tekst van indringende betekenis is voor hen, die met elkaar dit leven herdachten. Statig klonk ook het psalmgezang, waarin — boven dood en graf — Gods lof bezongen werd. Er heerste een wijding, die corresponderde met de ernst, waarmede de Generaal getracht heeft Gods soevereiniteit over heel het leven tot uiting te doen komen. Over diens geloofsleven sprak de predikant en over het „hartgrondig ja" op de belijdenis van deze veteraan èn van onze partij, èn van de B.V.L. èn van de Nationale Christen Officieren-vereniging, ja van wat niet al.

Beter nog dan in deze dienst, werd de grote schare van belangstellenden openbaar op de kleine begraafplaats „Ter Navolging" een naam die het streven aanduidt van hen, die wilden breken met de destijds bestaande gewoonte om in of om de kerk te begraven.

Op de hoek van de Scheveningse weg en de Duinstraat, door het onopvallende poortje beklommen velen langzaam het bestrate duin, op de top waarvan — in haar ommuurde beslotenheid — slechts enkelen hun laatste rustplaats vonden. Groen van Prinsterer en zijn echtgenote hebben daar eveneens hun graf, luttele meters gescheiden van dat waarin Duymaer van Twist en zijn in 1946 overleden vrouw rusten. Als het ware het leven van deze man, die jl. vrijdag als laatste in dit kleine stille stukje duin begraven werd tekenend, verrijst vlak boven diens grafzerk, waarin reeds zijn naam uitgehouwen was, het enige monumentje op dit kerkhof: dat van Groen van Prinsterer.

De bonte verscheidenheid van hen, die deze laatste gang begeleidden, symboliseerde dat in brede lagen van onze partij niet vergeten wordt wie daar rusten. Scheveningse vissersvrouwen in hun typische kleederdracht en officieren in ceremonieel tenue vormden de meest spectaculaire noot, maar honderden anderen wachtten op het gras van een voorpleintje eveneens op de komst van de begrafenisstoet. Mannen van de B.V.L., speciaal van Leeuwarden of elders gekomen om voor het laatst bij hun generaal te zijn; mannen met de verweerde gezichten van hen, die kennelijk in harde strijd hun dagelijks brood op zee of op de akker verdienen en vele anderen, waren in dit uur present.

Een man met oog voor de enkeling

Tezamen met de voorzitter van het Centraal Comité, de voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie, leden van het partijbestuur, van de A.R.-en andere Kamerfracties, de voorzitter en de leden van het hoofdbestuur van de Geref. Bond in de Hervormde kerk, hoogleraren en staatsraden leverden zij het unieke bewijs dat men — hoewel stokoud — daarom nog niet vergeten behoeft te zijn.

Staande tussen de geopende groeve en de gedachtenissteen voor Groen van Prinsterer, sprak mr. dr. J. Donner, oud-president van de Hoge Raad. Ook hij tekende „de generaal" als een man in wiens gedrag, ondanks het „expansieve en soms agressieve" een ondertoon van menselijkheid doorklonk.

Zijn warme belangstelling, aldus dr. Donner, ging ook, ja vooral uit naar de enkeling. Velen hebben dat ondervonden. Niemand nam contact met hem op zonder een strikt persoonlijke reactie te ondervinden. Voor het laatst in een zo grote kring van familieleden, zijn huisgenote, vrienden en geestverwanten, zijn sommige van de vele opgaven, die de aandacht van ons overleden erelid vroegen, nog eens de revue gepasseerd.

Doch nog niet zozeer om die reden was het een bijzonder samenzijn, daar rondom het graf van Groen, Duymaer en andere uit onze partijhistorie zo bekende namen. Ook de sfeer, die er heerste, enkele meters boven en verwijderd van het jachtige stadsverkeer en van de langstrekkende strandbezoekers, was - hoezeer ook van een bijzondere aard - nog niet het meest sprekende kenmerk van deze plechtigheid.

Het was vooral de gemeenschappelijke band, opgebouwd uit de talloze persoonlijke relaties der aanwezigen met de overledene, en de gezamenlijke dankbaarheid voor alles wat God ons in „onze generaal" gaf, die in dat uur gestalte kregen en nog lang in de herinnering zullen blijven.

Spaar de waardevolle rode Leeuwenzegel

WAJANG
plantenmargarine

bereid met een natuurzuiver anti-spatmiddel

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G A. Kieft, J W Ooms, mr. W R. van der Sluis, J. D Troostheide, G J H Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

HET FATALE NEEN

SOMS stellen wij ons in spannende dagen in stilte de vraag: wat staat er eigenlijk op het spel? Het schild van de Nato, wat wordt er door beschut?

Het antwoord luidt soms: **de vrijheid,** en ook wel eens: **de democratie.** Maar dat zijn woorden. En het komt voor, dat woorden onbruikbaar worden, omdat iedereen „ze duidt naar zijnen zin." In elk geval is het nodig, verder te vragen, wat men onder vrijheid verstaat en wat de grondslag is van de democratie. En daarbij zullen wij en mogen wij nooit aarzelen, om in geloofsgehoorzaamheid te verwijzen naar het Evangelie van Jezus Christus, naar het Koningschap van onze verhoogde Heer en Heiland.

Nu is het droevige en vreselijke, dat dit in het Westen voortdurend wordt tegengestaan.

Er zijn allerlei pogingen, om te komen tot culturele samenwerking. Gezamenlijk bestuderen van het gemeenschappelijke erfgoed, gemeenschappelijke verdediging en verdieping van de cultuur van het vrije Westen, het zijn bekende leuzen, die geleid hebben tot organen als de Unesco. Maar als dan de vraag wordt gesteld, wat de basis is, het fundament, waarop men wil bouwen, dan wordt heel bewust dikwijls geweigerd, om de beslissende en geheel enige betekenis van het Woord van God te erkennen.

In de plaats van die erkenning komt dan iets anders. Een constatering, dat de Christelijke wereldbeschouwing van grote invloed is geweest op de cultuur van het westen. Of dat er Christelijke waarden in het geding zijn. Of ook wel, dat de wortels van Christendom èn van Humanisme het leven van onze tijd voeden. Daarbij moeten we er oog voor hebben, dat de ijver tot gezamenlijke initiatieven op cultureel gebied toeneemt, naarmate men op economisch gebied minder vordert. Als de grenzen gesloten blijven voor aardappels of voor walsprodukten, dan wordt de culturele uitwisseling te sterker gestimuleerd. En de Nederlandse Regering wordt geregeld aangespoord, om hier vooral niet achter te blijven. Maar het is een culturele samenwerking, die dikwijls tot basis heeft de negatie.

IN wezen is dit al heel oud. Soms komen wij in onze geschiedenis de brutale negatie tegen. Toen na 1850 werd voorgesteld in de vergadering van de Provinciale Staten van een van onze gewesten, om in het nieuwe reglement van orde de bepaling op te nemen, dat de zittingen zouden worden geopend met gebed, werd dit voorstel verworpen en het motief was: wij komen hier om zaken te doen en niet om te bidden. Eenmaal heeft het liberale lid van de Tweede Kamer mr. S. van Houten officieel verklaard, dat naar zijn opvatting het Adres van Antwoord niet een bede mocht bevatten om Hoger Zegen, omdat zulke onzakelijke verzuchtingen in een staatsstuk niet thuis hoorden. En de Christelijke en maatschappelijke deugden in de onderwijswet werden officieel zo uitgelegd, dat zij niet bedoelden, dat iets van de heilsfeiten door de openbare school zou worden geleerd, waarom een joods lid van de Tweede Kamer dan ook verklaarde, dat hij tegen deze term geen bezwaar had, omdat hij wist, dat er mee bedoeld werd de deugden, die door alle beschaafde volken, ongeacht hun godsdienst, werden betracht.

Maar wij kunnen duidelijk merken, dat er een kentering heeft plaats gehad. De vijandigheid schijnt verdwenen. Er zijn nu veel respectvolle buigingen naar het Christendom. Vijf en twintig jaar geleden was het een opzienbarend feit, wanneer een socialistisch parlementslid in Frankrijk „kerkelijk werd begraven" De partij gaf officieel te kennen, dat de nabestaanden dat blijkbaar hadden gelapt in strijd met de bekende opvattingen van de overledene.

Van dat soort vijandigheid is veel verdwenen. Een halve eeuw geleden verzette al wat liberaal en socialistisch was zich in Nederland tegen het aanstellen van een vlootpredikant. Het was de grote zaak in de linkse pers. Thans wordt de geestelijke verzorging door predikanten en aalmoezeniers algemeen aanvaard en nooit protesteert meer een liberaal of een socialistisch kamerlid. Eerder is er de begeerte om aan die geestelijke verzorging te koppelen een àndere geestelijke verzorging, die uitgaat van een organisatie, die het bestaan van God loochent en alleen gelooft in het goede in de mens.

Het wezenlijke van dit optreden blijft een neen, een fataal neen, een neen tegen de belijdenis, dat er geen andere Naam onder de hemel gegeven is, door welke wij kunnen zalig worden.

Het Christendom is er, de kerk bestaat. Dat wil men aanvaarden, met verschuldigde gevoelens. En men wil ook erkennen, dat veel werk, b.v. op maatschappelijk gebied, niet los gemaakt kan worden van de levens- en wereldbeschouwing.

Maar dat alles gaat uit van een vóóronderstelling, nl. dat het Evangelie van Christus niet DE Waarheid is, doch slechts één der waarheden. Of — nog één stap verder — slechts de waarheid voor u, voor u persoonlijk, maar niet voor „andersdenkenden".

TEGENOVER deze in het Westen vaak heersende opvatting staat het drieste atheïsme van de communistische wereld. De communistische propaganda heeft in het Westen weinig succes. Zelfs brokkelt de communistische invloed af. In West-Berlijn zijn praktisch geen communisten meer, omdat de bevolking daar met het echte communisme dagelijks wordt geconfronteerd. Maar het communisme heeft als grootste troef het voortschrijdende atheïsme. Het verkondigt dat zelf steeds minder op directe wijze. Het laat „de wetenschap" aan het woord. De hemel wordt veroverd door de wetenschap. De ruimtevaarders exploreren het heelal. Zij doorkruisen straks ons zonnestelsel. En in heel het denken en in heel het onderzoek en bij alle triomfen van techniek en wetenschap is geen plaats, zo zegt men, voor het geloof in het bestaan van God. Godsdienst is opium voor het volk, zolang het in ellende verkeert en behoefte heeft aan een droom van een zalig hiernamaals.

TEGENOVER dit felle „wetenschappelijke" atheïsme staat het Westen zwak, omdat het te veel en te vaak het Evangelie betrekkelijk heeft gemaakt, menselijk, beperkt, misschien ook wel voorbijgaand.

En het ook niet zelden slechts een beperkte en voor anderen weinig hinderlijke plaats gunt. Dáárom is er onlangs in de liberale pers openlijk over geklaagd, dat de radio op zondag, vooral op zondagmorgen, een te veel aan kerkelijke en godsdienstige uitzendingen heeft. Het kon beter op dezelfde wijze worden **beperkt** als in het buitenland. Het was te veel en dus maar hinderlijk voor hen die er niet op gesteld zijn.

De zaken, het amusement en de sport „vullen" het leven, en de religie mag daarbij niet hinderlijk zijn. Dat is het beeld van onze tijd.

Huidgenezing
Huidzuiverheid Huidgezondheid
PUROL
Puistjes verdrogen door Purol-poeder

⋆ ⋆ ⋆ Mejuffrouw Van der Burg

Deze week is het 25 jaar geleden, dat een jong tijdelijk medewerkster het kantoor van het Centraal Comité binnen stapte om er definitief te gaan werken. Meestal duurt een dergelijk dienstbetoon enkele jaren. Voor mejuffrouw C. A. J. van der Burgh is het begin van haar dienstverband met de partij geen overstapje of aanloop naar een andere baan geweest. Als hoofd van de afdeling leden- en abonnee-administratie is zij thans nog werkzaam op ons partijbureau.

Met deze toegewijde en accurate afdelingschef mag de partij zich zelf wel feliciteren. In dit blad willen wij haar echter in de eerste plaats gelukwensen. Heel veel werk is door haar handen gegaan. Arbeid waarbij men ook het hoofd terdege moet gebruiken. Veel veranderingen in personeelsbezetting en arbeidsmethoden heeft zij meegemaakt, maar nog steeds stelt zij in een stipte afdoening van haar verantwoordelijk werk een hoge eer. Wij hopen, dat mejuffrouw Van der Burgh na dit jubileum nog lang en in goede gezondheid de uitstekende en correcte medewerkster van onze partij mag blijven.

⋆ ⋆ ⋆ Niet leuren

Een recent onderzoek van het Nederlands Instituut voor de Publieke Opinie (NIPO) heeft aangetoond, dat heel veel Nederlanders het belang van toetreding van Engeland tot de E.E.G. inzien. Van de ondervraagde mannen en vrouwen waren resp. 63 en 45% voor en slechts 11 en 6% tegen dit toetreden.

De percentages van hen die geen oordeel uitspraken (resp. 26 en 49%) waren toch nog aan de zorglijk-hoge kant.

Daarna volgde nog een gewichtige tweeledige vraag: „Vindt u dat de landen van de Euromarkt (E.E.G.) al het mogelijke moeten doen om aan de Engelse voorwaarden tot toetreding tegemoet te komen? Of vindt u dat Engeland lid moet worden op voorwaarden die de zes landen van de Euromarkt al lang onder elkaar hebben afgesproken?" Een lange vraag, maar het antwoord was kort en duidelijk: „Gewoon toetreden", zeiden 49% van de mannelijke en 33% van de vrouwelijke ondervraagden. Over deze vraag hadden slechts 5 resp. 2% geen oordeel. Het bekende Britse gevoel voor „fair play" blijkt gelukkig ook aan deze zijde van het Kanaal te wortelen. Niet leuren, aldus — terecht — de overweldigende meerderheid van ons volk.

Wij hopen voor de toekomst van de Europese integratie dat de Britten er nu ook maar het meeste heil in zien om „gewoon" toe te treden.

Koffiezet-apparatuur
voor inrichtingen, kantines, verenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
APPARATENFABRIEK EN TECHNISCH HANDELSBUREAU „ANIMO"
L. Scheepstra, Amersfoort
Telefoonnummers 03490 - 7556/8762

M.C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN, FREESIAZADEN

RIV KOGEL-LAGERS
VAN DER SPEK
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 79755

De meetlat van een staatssecretaris

CHRISTENEN zijn burgers van een tijdelijk rijk. Ze zien uit naar het eeuwige rijk, waar volmaakte harmonie zal zijn; want dat is beloofd. En zo leven ze op de grens van twee werelden. Zowel het nú als het dán houdt de Christen bezig. Onze maatschappelijke, sociale en esthetische interessen voor het heden worden bepaald door het perspectief onzer toekomstverwachting. Zó behoort het althans voor een Christen te zijn. Hij verlangt hier en nu reeds mede te werken aan de afschijn van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde; daarom is hij voortdurend bezig een betere samenleving en betere levensvoorwaarden ingang te doen vinden.

De rijke aspecten van velerlei levensterreinen tonen ons Gods genadegaven. Het is echter bedenkelijk, dat de Gereformeerde gezindte de kunst lange tijd niet als zodanig heeft gezien en erkend. De kunst is meermalen, als zijnde niet ter zake dienende, de deur gewezen. Men vergat, dat de door zijn aard geschonden kunst uitzicht kan geven op het ongeschondene, dat des Heren is.

Kunstuitingen uit de eigen kring zijn lange tijd veronachtzaamd of geheel genegeerd. De kunst kon onder ons moeilijk herberg vinden. Het gevolg was, dat op dit terrein duidelijk een achterstand waar te nemen viel. Voor letteren, beeldende kunst en toonkunst bestond onder ons niet het meest gunstige klimaat om tot groei en rijpheid te komen.

Last van zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten
helpen U er overheen

Deze dingen moeten gezegd worden, nu in onze kring deining ontstaan is over twee merkwaardige beslissingen van de Staatssecretaris voor Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen: Het toneelgezelschap Podium kreeg niet het gevraagde subsidie en de Cefa kreeg het vóór een in produktie genomen en tot vertoning gekomen film, evenmin.

Ze kregen geen subsidie, omdat ze niet voldeden aan de maatlat, door de Staatssecretaris aangelegd. Ze kwamen niet aan de artistieke maat, zoals deze op die maatlat aangegeven stond. Die maatlat was de Raad voor de Kunst, een lichaam waarin ook zitting heeft een afgevaardigde voor de Protestants-Christelijke kunstbeoefening. Deze vertegenwoordigster maakt echter geen deel uit van de afdeling Film van deze Raad.

Het wezen van subsidiëring

SUBSIDIE is allereerst een vorm van aanmoediging. Subsidiëring is een schouderklopje om door te zetten teneinde het hoogst en best mogelijke te bereiken. Subsidie is een verstrekken van bijstand, van ondersteuning. Verenigingen en instellingen, die ten doel hebben om verantwoorde ontspanning te geven aan mensen, die deze ontspanning begeren, moeten dus allereerst zorgen, zelf een groot deel van de middelen te vinden om hun bestaansdoel te vervullen.

Toon Hermans . . . . subsidie

Wij weten heel goed, dat in onze kring er nog velen zijn, die afwijzend staan tegenover de nieuwere ontspanningsmedia. De vraag of men toneelspelen mag, is bijna zo oud als de wereld. Door sommigen uit de Protestants-Christelijke levenskring wordt deze vraag nòg gesteld. Maar iedereen zal moeten toegeven, dat vooral de film een medium is, dat, gebruikt op een verantwoorde manier, aan vele duizenden goede ontspanning kan bieden. Dit nu beoogt de Christelijke Filmactie, kortweg de Cefa genoemd. De aanduiding „verantwoord" vat zij terecht op als: „christelijk verantwoord".

De laatste passagier

DE Cefa heeft blijk gegeven, dat haar de ontspanning van de jeugd zeer ter harte gaat. Ze liet de jeugdfilm: De laatste passagier, vervaardigen.

De produktie van een film kost veel geld. De investering is hoog. De Cefa, die haar filmbedrijvigheid duidelijk ziet in het licht van Christelijke verantwoordelijkheid jegens ons volk, vroeg voor deze film subsidie aan. Deze aanvraag is echter afgewezen — en wel op gronden, die, gezien in het totaalbeeld van het subsidiebeleid met betrekking tot films, naar onze mening aanvechtbaar zijn. De Raad voor de Kunst blijkt geen rekening gehouden te hebben met de omstandigheid, dat de film opgezet is als een jeugdfilm. Natuurlijk moet ook aan een film voor de jeugd artistieke eisen gesteld worden. Het beste is ook in dit opzicht voor onze kinderen niet goed genoeg.

De Raad voor de Kunst heeft neen gezegd en de Staatssecretaris heeft dat neen herhaald. Kunstzinnig gezien had de film volgens de Raad niet het niveau dat vereist wordt om tot het genieten van een subsidie te komen.

De Cefa is er ons inziens terecht over teleurgesteld, dat de Staatssecretaris het advies van de meetlat opgevolgd heeft. Een ándere jeugdfilm, die niet door de Cefa in produktie gebracht werd, een film over de legendarische kwajongen Dik Trom, werd

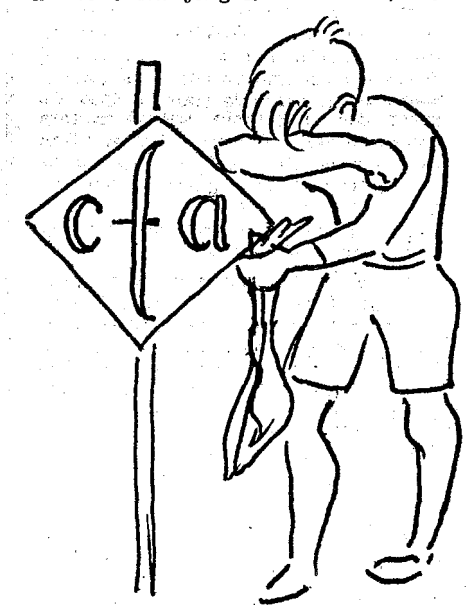

Kwikkie . . . . géén subsidie

wèl gesubsidieerd. Die Dik Trom-film werd door het Instituut Film en jeugd, dat terecht ook morele en pedagogische maatstaven aanlegt, gekwalificeerd als „gebrekkig". Deze Dik Trom-film ontving subsidie op grond van een advies, dat door het Productiefonds van Nederlandse films aan de Staatssecretaris voorgelegd was. Dat Productiefonds is heel iets anders dan de Raad voor de Kunst; het Productiefonds heeft ook andere maatstaven ter beoordeling.

Er zijn in ons land wel speelfilms gemaakt waarvoor van overheidswege subsidie werd verleend nog vóór de film gemaakt was. Toon Hermans maakte de film „Moutarde van Son en See". De film werd een volkomen mislukking, maar Hermans kreeg er subsidie voor nog vóór de film gemaakt was. Voor De laatste passagier werd het gevraagde subsidie, nadat de film was gemaakt, niet toegekend.

Toch een schouderklopje

DE Staatssecretaris heeft tòch een schouderklopje willen geven. Hij heeft aan de Cefa een tegemoetkoming verleend uit de rijksmiddelen. Waarom gaf hij dit, hoewel hij geen subsidie voor de jeugdfilm wilde verstrekken? Omdat hij het initiatief van de Cefa kon waarderen. De geste van de Staatssecretaris wordt door de Cefa getypeerd als het geven van smartegeld. Overigens is de tegemoetkoming slechts een fractie van het aangevraagde subsidiebedrag.

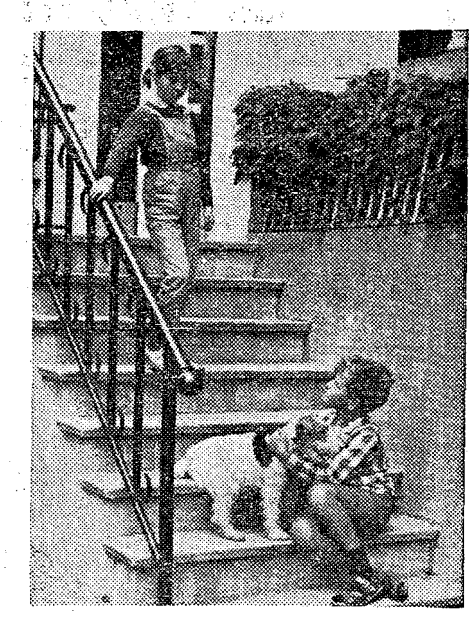
Maartje, Peter en hun trouwe speelmakkertje: Kwikkie, in de eerste eigen CEFA-film „De laatste passagier".

De gang van zaken met betrekking tot de subsidie-aanvragen door Cefa en door Podium is teleurstellend en onbevredigend. Het komt er op neer, dat volgens de adviseurs van de Staatssecretaris de culturele manifestaties uit de Protestants-Christelijke bevolkingsgroep nog niet voldoen aan de normen van de gebruikte meetlat.

Wát die normen precies zijn, is niet vast te stellen. Een esthetische waardering kan nooit anders dan subjectief zijn. Het is overigens duidelijk, dat niet voor alle films met dezelfde meetlat wordt gewerkt.

De Cefa, die onze waardering moet hebben, is zich bewust, dat de aanvankelijke negatie in onze kring van het medium film, waardoor het gebied van de filmkunst pas laat betreden is, zich in deze tijd wreekt. Dit geldt evenzeer voor andere kunstuitingen. De hantering van deze media is moeilijk. De Christelijke levensstijl en het Christelijk levensinzicht moeten verbeeld, verklankt en verwoord worden óók in de middelen, die de mens tot zijn ontspanning ten dienste staan. We staan pas aan het begin van de weg. Maar als de middelen om tot een goede hantering van deze media te komen ons worden ontzegd, zal de weg uiterst moeizaam afgelegd kunnen worden. Alles moet groeien. De Staatssecretaris zal dit voor ogen moeten houden en de arbeid om van het goede tot het betere te kunnen komen, moeten ondersteunen.

Neus verkouden DAMPO

Zijne Excellentie Scholten zal ongetwijfeld op de hoogte zijn van de situatie ten aanzien van een verlate culturele bedrijvigheid onder onze bevolkingsgroep. Het is niet gebleken, dat de Raad voor de Kunst of de Staatssecretaris daarmede rekening heeft gehouden. Waar de maatstaf in ándere gevallen luchtig is aangelegd, is voor de Cefa gemeten op een wijze die tot gevolg heeft, dat we aan discriminatie denken. We kunnen in deze gang van zaken niet berusten. De film kan in handen van Christenen een niet te schatten betekenis hebben voor de beïnvloeding der geesten.

Geloofsbezieling kan beitels, penselen, pennen en stemvorken in beweging brengen — en ook filmlenzen; en de resultaten van die activiteiten vormen vaak bronnen van troost voor de Christen, die weet dat hij de burger is vaň een voorlopig rijk. Daarom temeer kunnen wij geen waardering hebben voor het beleid van de Staatsssecretaris ten opzichte van het afwijzen van subsidieaanvragen als die van Cefa en Podium.

Dik Trom . . . subsidie

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar Noord-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

BONGERS - WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

HOLLANDIA TRICO

Ondergoed
van de bovenste plank!

IN PRIMA BOTER EN KAAS
STEEDS DE BAAS
ALLE SOORTEN GROOT EN KLEIN
KOMEN UIT DE IJSEL- EN LEKSTREEK FIJN

A. van Houwelingen — Moordrecht
Telefoon 305 (K 1827) Westeinde 117

SCHUDDEN ? ..... GOED .....
GOED SCHUDDEN ? .. BETER .....
IDEAAL SCHUDDEN ? . EUREKA .....

N.V. „EUREKA"
Landbouwmachinefabriek v/h Fa. I. v. d. Woude & Zn
DRACHTEN

„Ceha"
Pomp-problemen
POMPEN
brengen uitkomst voor
☆ BEREGENING
☆ BEVLOEIING
☆ BEMALING
met Diesel-, Benzine- of Elektro-motoren
„Ceha" POMPENFABRIEK LUNTEREN
TELEFOON 253 - 706 - 383 (08388)

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- en BUITENLAND
Telefoon 05190-2580

„MIEDEMA" landbouwwagens
„MIETRA" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telef., schrift. of pers. inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen-fabriek N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TEL. 05173-241*

PROMECO
INSTALLATIES VOOR BEDRIJFSMECHANISATIE
PROductie-banden
MEch. transport inrichtingen
COnstructiewerken
BILDERDIJKLAAN 1
TELEFOON 12925
APELDOORN

FINIRAT VERDELGT RATTEN
ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN EN MENSEN.
N.V. BOGENA — VEERLAAN 23 — ROTTERDAM-Z.

RIVEL
Fabriek van rijwielen en autopeds
SURHUISTERVEEN

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• *BERLIJN in tweeën gedeeld. Wat reeds lang verwacht werd, sloeg zondag toch nog als een bom in. De afgrendeling van Oost-Duitsland, dat nog een merkwaardige „nooduitgang" naar het Westen had via Oost-Berlijn, is nu, (dat stadsdeel incluis) één groot concentratiekamp voor 15 miljoen mensen geworden. Dit vreselijke lot delen de Oost-Duitsers met de Polen, de Roemenen, de Hongaren, de Tsjechen en zoveel Oost-Europese volkeren meer. Maar voor de Duitsers is de schok van de afgrendeling heviger, alleen al omdat het grootste deel van dat zelfde volk — gelukkig — in vrijheid leeft. De noodzaak van dit rode toeslaan is duidelijk: de firma Ulbricht is moreel, politiek zowel als economisch bankroet. Geen staat kan zo'n aderlating van de beste krachten doorstaan, als de „DDR" de laatste tijd getroffen heeft. Indien er elke dag en nacht een aantal mensen verdwijnen, moet dit op de achterblijvenden een ontwrichtende indruk maken. Dit kon zo niet doorgaan. Daarom moest deze noodsprong door de communisten nog sneller worden ondernomen dan velen reeds vreesden. Een sterk propagandistisch échec voor het Oost-blok. Inderdaad, maar Chroestjew heeft toch bewust zijn toestemming gegeven. Hij zal nu wellicht nog tomelozer en grimmiger worden en het masker van vredes-bereidheid via overleg laten vallen, hoezeer hij dat overleg ook nu nog wenst. Juist nu immers zal hij nieuwe politieke successen nodig hebben om de prestige-balans weer in evenwicht te kunnen brengen. Het Westen zal nog meer op de proef gesteld worden dan tot nu toe. Het wilde zelf het tijdstip voor de onderhandelingen bepalen en in elk geval de West-Duitse verkiezingen op 17 september afwachten. De vraag is of het die zelfbeheersing kan blijven opbrengen. Bovendien, heeft het nog zin nieuwe akkoorden aan te gaan met de dictator, die zojuist de afspraken over Berlijn, in 1949 gemaakt, zo bewust schond?*

Adenauer, die vrijdag 11 augustus de Berlijnse crisis nog geen drama achtte, overweegt kennelijk harde, economische tegenmaatregelen. De vraag is maar: wie worden er het meest getroffen: De rode leiders of de volkeren in de massale communistische gemeenschap? En dan is er ook nog het kwetsbare West-Berlijn! Het regime-Ulbricht heeft al laten weten, dat goederenverkeer van West-Duitsland naar West-Berlijn onmogelijk zal worden gemaakt indien Adenauer zijn plan uitvoert. Deze houdt zich dan ook nog gedekt. Hij beseft dat het omsingelde Berlijn als gijzelaar voor elke represaille zal kunnen boeten.

Het Duitse volk vooral, maar ook het gehele Westen staat bij de ruïne waartoe het al te vlotte vertrouwen in de Russen in 1945 vervallen is. Het ergste is dat na meer dan 15 jaar, nog steeds nieuwe slachtoffers er het graf van hun vrijheid in vinden. De vrees voor catastrofale ontwikkelingen in de vorm van een nieuwe Oost-Duitse revolutie maakt de sfeer rondom Berlijn nog meer benauwend.

Men vraagt zich af of de „selfmade"-bemiddelaar Nehroe, van hoe goeden wille ook, de lucht nog kan doen opklaren. In elk geval is het goed, dat hij Chroestjew laat weten hoe „Azië" over deze dingen denkt.

• *TUNESIË'S SUCCES(JE), nl. een buitengewone zitting van de Assemblee der V.N. over Bizerta op 21 augustus, vervaagt onder de dreiging van de Berlijnse crisis. Het vereiste aantal ondertekenaren van het verzoek is uiteindelijk gevonden, doch velen van hen, n.l. de ex-Franse Gemeenschapslanden in Afrika zien toch meer licht in rechtstreeks contact tussen Frankrijk en Tunesië. Zij willen De Gaulle niet geheel afvallen, maar durven de Algerijnse en Tunesische broeders niet in de steek te laten. Dus vrezen zij noch als vlees noch als vis te worden beschouwd tijdens de ongetwijfeld komende heftige strijd in de V.N. tussen het Westen en de tegen het kolonialisme agerende volken.*

• *FRANKRIJK geeft hun helaas niet veel reden tot hoop. De Gaulle doet zo goed als niets om met Tunesië tot een beter contact te komen. Hij heeft eenzijdige wapenstilstand in Algerije afgekondigd, waardoor zijn mede-standers de V.N. weer een troef uit handen gewonden is. Het Franse volk — althans politie — vreest een nieuwe staatsgreep, welke gedachte op merkwaardige wijze door een uitzending van radio-Algerije gevoed werd. De trotse vijfde republiek schijnt tot een heilloze verstijving te vervallen.*

• *PUNTA DEL ESTE in Uruguay een begrip geworden waaruit een min Noordamerikaans initiatief spreekt.*

De nacht over Berlijn is gevallen. De Brandenburgerpoort, de grens tussen oost en west, is hel verlicht. Op de voorgrond de silhouetten van enige westberlijners op afstand gehouden door een pantserwagen met waterkanon. Links op de voorgrond staat een lichte pantserwagen tussen de pilaren. Rechts op de achtergrond bewapende leden van de volkspolitie.

DE G

De christen is een realist.

De bijbelse boodschap omtrent de fundamenten van de samenleving bodem van ieder mensenhart wroet zijn nuchterheid. Hij zal niet spoedig vaandels aan naar een aards Utopie ren. Als zijn christendom een aan den zaak is, staat hij ook in de politieheid, een zekere gereserveerdheid De bijbelse mens — en maatschappij het beste afweermiddel tegen valse tieke heilstheorieën.

Het kan zo mooi geïllustreerd macht. De dagen van weleer hebben despotisme gekend. Dat was maar van politieke charlatans. Dat was welmenende beweging. Het denkbeneer: Leg de macht in handen van ten. Omring die vorsten met onkwame en onkreukbare adviseurs, zijn van het gemeen en van de onderde beste wijze gediend zijn.

Het klinkt patriarchaal. Een lied de, welstand. Alleen, het klopt niet van de Bijbel. De christen heeft zonden gevallen mensheid. Zo draakiem van machtsmisbruik in zich neemt toe naarmate de macht menenkelen samengebald ligt.

Een Engels christen heeft dat eeuitgedrukt: „All power tends to solute power to absolute corruption tendeert naar corruptie, Absolute solute corruptie". De wal van delijkheid heeft het fraai gepavoiseerd verlichte despotisme tenslotte dan

Scheiding van machten!

Van de rechterlijke, de wetgevende macht. Het waren zeker geen mingen, die deze splitsing der macht gepropageerd hebben. Maar de chris — gegeven zijn mensbeeld — van Goethe was ook niet bepaald een tijlijnd christendom, maar er werkte mene gratie in hem door, dat hij sollen sich viele nicht lieber vieleinem? En is het niet zo, dat velen

BISCUITS
van Melle
TOFFEES

UIT ONZE SCHEEPSBOUW EN SCHEEPVAART WERELD

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK's Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 223, H.I. AMBACHT, tel. 01850: 6415—6486

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 · Rotterdam

A. VAN DER WERFF
Scheepsbouw- en bergingsbedrijf
Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN
CAPELLE A. D. IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (010)

J. B
ROTTER
METAALE
H.
IN
SL
KRIMPEN
FIRMA

...VAARLIJKE MACHT

... tot in ... op de ... scherpt ... kkende ... marche- ... gebon- ... uchter- ... che zin. ... wing is ... en poli-

... aan de ... erlichte ... theorie ... staande, ... hierop ... le vors- ... ge, be- ... et wel- ... dueel op

... vreug- ... odschap ... een in ... acht de ... gevaar ... den van-

... bondig ... n. Ab- ... e macht ... ar ab- ... werke- ... van het ... ekeerd.

... uitvoe- ... ke stro- ... eersten ... er zich ... vinden. ... an om- ... veel ge- ... : „Und ... uen als ... an velen

toevertrouwen dan aan één? Een doelmatige verdeling van gezag correspondeert met het zondebegrip van de christen. Macht dient gespreid, gedistribueerd te worden.

Men mene niet, dat dit dierbare principiële woorden zijn, die met de praktijk van ons politiek bedrijf weinig van doen hebben. Integendeel: we stuiten hier op één van de kernpunten van anti-revolutionaire staatkunde. Voorbeelden van praktische toepasliggen voor het grijpen. Wij noemen de voorliefde, die ook de antirevolutionair voor de gemeentelijke zelfstandigheid aan de dag legt. De lagere magistraten nemen in het calvinistische staatsrecht al eeuwenlang een eervolle plaats in. Men oriëntere zich in een land als Frankrijk, waar de plaatselijke besturen van oudsher fungeren als lokale depothouders van het centrale gezag. Een waterhoofd Parijs met bloedarme ledematen. Distributie van overheidsgezag over bijna 1000 gemeenten is een wezenlijke bijdrage ter bestrijding van de gevaarlijke spits, die aan een op één punt geconcentreerd gezag eigen is.

door

M. W. SCHAKEL

In dezelfde lijn ligt naar ons gevoelen, dat naast en onafhankelijk van deze gemeenten ter behartiging van de voor ons bestaan zo wezenlijke waterstaatsbelangen polders en waterschappen optreden. Ook hier scheiding van bevoegdheden en macht — en die macht kan in tijden van nood zeer groot zijn — die èn om praktische èn om principiële redenen verantwoord is.

Er zijn overheidstaken, die alleen door de centrale overheid op bevredigende en effectieve wijze uitgevoerd kunnen worden. Maar zelfs dan verdient een spreiding van ambtelijke macht naar vermogen nagestreefd te worden. Deze dusgenaamde functionele decentralisatie is ook een bloempje, zij het een wat minder florissant uit ons spreidingsboeket.

In dit verband een enkele opmerking over de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, die ook in onze gelederen op tegenstand stuit. Die tegenstand is gerechtvaardigd in zoverre zij zich te weer stelt tegen overigens wel goedbedoelde redenaties, dat in de p.b.o. de ons zo dierbare soevereiniteit in eigen kring aan de orde zou zijn. Dat is bezijden waarheid en realiteit. De Nederlandse bedrijfsorganen zijn niet naar calvinistische snit. Maar zelfs de meest fervente tegenstander van de p.b.o. zal niet kunnen ontkennen, dat hier uitnemende kansen voor een verantwoorde functionele decentralisatie liggen.

Spreiding van macht!

Men behoeft daarbij — ook al blijft men in het politieke vlak — niet bij uitsluiting aan overheidsmacht te denken. Concentratie van economische macht heeft ook haar zeer bedenkelijke kanten. Spreiding van economische macht door de ondernemingsgewijze opbouw van ons nationale produktieapparaat correspondeert ook met het christelijk zondebegrip. Niets kan op de duur zo gevaarlijk worden als de combinatie van zwaardmacht en economische macht. Spreiding van economische macht, wie denkt in dit verband ook niet aan de middenstand en haar positie in een zich van dag tot dag veranderende samenleving. Spreiding van macht: de institutionalisering van ons maatschappelijk leven betekende het scheppen van kanalen daartoe en moet daarom alleen al uit dien hoofde, toegejuicht worden.

Spreiding van macht: wij kunnen er in eigen organisatorische gelederen het onze toe bijdragen, door er op toe te zien, dat op de knooppunten van de politieke, sociale, economische en culturele machtslijnen niet als maar, soms zelfs tot vervelens toe, dezelfde gezichten opduiken.

Onze tijd is er één van sterke concentratie. Concentratie van mensen, van kapitaal, van macht. Het zijn kenmerken van de tweede industriële revolutie op wier drempel wij heten te staan.

Dat zijn elementen, die de christen met zijn visie op ieder mensenkind als beelddrager Gods tot uiterste waakzaamheid manen. Is één van de namen van de duivel niet Legio?

Spreiding op velerlei gebied kan een heilzame tegenweer beduiden. Al het niet — statelijke ligt daarbij tegenover alle overheidsmacht het veiligst voor anker indien het ons als calvinisten zou gelukken om de grondgedachten van de soevereiniteit in eigen kring in ons volksleven in te dragen.

...renigde Staten hebben hun Zuidame... ...aanse neven daar nauwer aan zich ...bonden door ter conferentie een ...dgenootschap voor de vrede, alsmede ... ingebouwd plan voor economische ...p te lanceren. Dit plan is nu aan... ...rd, hetgeen de inter-Amerikaanse ...ilie-vrede kan bevorderen. In 10 ...r tijds zullen 70 miljoen gulden ter... ...le van de sociale en economische ver... ...fing van dat halve werelddeel wor... ... gespendeerd en in het komende ...jaar zelfs al 3.6 miljoen gulden voor ...ergste krepeer-gevallen. Enige tegen... ...mmer: Cuba, dat zich danig in zijn ...pagandistische kansen beknot ziet. ... sociale revolutie van neef Castro ...nt blijkbaar voor de veeleisende an... ...e regeringen toch minder perspectie... ... dan de geldbuidel van de veel ge... ...ade Uncle Sam. Met deze aanvaarde ...arshall-hulp" heeft Kennedy een goed ...l van zijn bij de mislukte invasie op ...ba verloren gegane prestige herwon...

Een winstpunt voor het Westen, dat ...pelijk ook gemeengoed zal gaan wor... ...n onder de Zuidamerikaanse volkeren.

De VLIEGTUIG-KAPERIJ te zijnen ...nste schijnt Fidel Castro toch niet ...ed te bevallen. Zo'n D.C. 8-cadeau ter ...arde van meer dan 20 miljoen gul... ..., retourneerde hij deze week prompt. ...k omdat de Columbiaanse minister ...n buitenlandse zaken er in zat na... ...rlijk, maar bovenal omdat dit soort ...lp en vooral dit genre helpers zijn ...nzien nergens goed doen. Hoe aller... ...ch velen in de „States" nog ten op... ...hte van Cuba zijn, bleek uit de uit... ...oefende aandrang om de gestolen vliegtuigen met de gewapende vuist terug te halen. Gelukkig verloor president Kennedy ook in dit opzicht zijn zelfbeheersing niet. Hij groeit uit tot een staatsman van allure.

● *ISRAëL EN TURKIJE kwamen aan de slotfase van hun wereld-befaamde processen. In Jeruzalem zullen de rechters in november het vonnis over Eichmann vellen. Procureur-generaal Hausner vroeg hun slechts om recht te doen. Hij eiste dus niet namens de staat Israël de doodstraf. Een uitspraak van het Hof leent zich er beter voor de indruk te wekken dat in wijder dan nationaal verband recht wordt gesproken.*

Een opmerkelijk verschil met het Turkse proces, waarin tegen de sinds het voorjaar 1960 gevallen en gevangen gehouden president Bayar en diens expremier Menderes diverse malen de doodstraf werd geëist. Maar daar gaat het ook om een zuiver nationale affaire.

Israël kwam ook nog in het nieuws omdat de Mapai-partij van premier Ben Goerion een kleine nederlaag leed tegen de liberaal Goldmann. Doch de Mapai, die al sinds het ontstaan van deze staat in 1948 aan de macht is, behoudt nog voldoende vertrouwen om de scepter te blijven voeren.

● *In NIASSALAND kreeg de Afrikaanse partij 23 van de 33 parlementszetels. Victorie dus voor dr. Hastings Blanda. Een eigen kabinet en afscheiding van de Rhodesische federatie van Sir Welensky, die maar 5 zetels verwierf, staan nu voor de deur.*

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748-2245* - Postbus 30

KAKES' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

HOUT
VAN DRIMMELEN
ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850-6446

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET
nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
Fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 0 1894: 230
OUDEKERK AAN DE IJSEL
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS,
ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ. ENZ.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
EXPORT: BELGIë, DUITSLAND ETC.

Betonfabriek DEN BOER
NIEUW-LEKKERLAND Z.H.
Opgericht 1883

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR — DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telef. 0 1850-3123-1123
PAPENDRECHT

Altijd liever IVOROL
dan zeker van frisse mond en witte tanden

FA. JAN DE MIK
Hardinxveld - Giessendam
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scholen en -kerken,
Directie- en schaftwagens etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Hardinxveld-Giessendam - Tel. 0 1846-2141

FA. DE GEUS &
VAN DER HOEVEN
's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 01623-2507
Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

Kalm en beheerst denken en werken
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml .... f 0,95
30 ml .... f 2,25
DERCKSENS N.V. — GOUDA

...USE & ZOON
...mederij en
...onstructiewerkplaats
...m IJsselmonde - Telefoon 71815

...EN SLOOPWERKEN
...VELMAN N.V.
...P VAN ALLE SOORTEN
...SCHEPEN
...JSEL - Telefoon 369 - Na 6 uur:226

ASPA Boekhouddoorschrijfsystemen
Aspa n.v. Zaandam Westzijde 53 en 110 Tel. 02980-66951

...RATIE VAN ELEKTROMOTOREN
...KOOP VAN SIEMENS MOTOREN
...CIALE BEDRIJFSINSTALLATIES
...KAT & DEN OTTER
...n - Oostzeedijk 150-152 - Tel. 115750

Maaglijders!
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!
Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen. Verzoeke daarom als abonnee te noteren :

Adres: ....

Naam: ....

Woonplaats: ....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar f 3,25, per jaar f 6.50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cts-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr Kuyperstraat 3 te Den Haag. Giro 89673.

De ontwikkeling van de wetgeving ter reglementering van de goklust

NU wij de debatten over de voetbaltoto nog maar kort achter ons hebben (de Tweede Kamer ging akkoord met een wijziging van de Loterijwet, de Eerste Kamer zal in september hierover beraadslagen), en velen onder ons volk nogal geërgerd, of wel meewarig doen over die starre anti's, die een gewoon mens z'n „onschuldig gokje" niet gunnen, is het dienstig eens na te gaan wat er alzo aan de voetbaltoto en zijn reglementering op het gebied van het georganiseerd en gelegaliseerd gokken is voorafgegaan.

Dat is nuttig, omdat menig antirevolutionair vandaag de dag naar het hoofd krijgt: „Jullie zijn nu zo principieel tegen de voetbaltoto, maar waarom hebben jullie dan destijds wel de staatsloterij en de paarden-toto toegelaten?" Dat een antirevolutionair, als gesuggereerd wordt dat de a.r. in deze materie onprincipieel is geweest, niet één lijn getrokken heeft, niet met een mond vol tanden behoeft te staan, zal uit het vervolg voldoende blijken.

Tevens echter is het nuttig hier de geschiedenis te laten spreken om aan te tonen hoezeer onze politieke tegenstanders, zonder dat zulks principieel aanvaardbaar werd gemaakt, in de loop van de tijd van opinie zijn veranderd.

Twee peilers

IN de 19e eeuw waren alle particuliere loterijen verboden. Door de invoering van een nieuw wetboek van strafrecht in 1886, viel echter de strafsanctie op dat verbod weg. Toen het laatste eenmaal door de rechter was vastgesteld, was het hek van de dam en de particuliere loterijen schoten als paddestoelen uit de grond.

Eindelijk werd onder het ministerie-Kuyper (1901—1905) ingegrepen. Door de Loterijwet 1905 werden alle particuliere loterijen weer verboden. Een uitzondering werd echter gemaakt voor loterijen die voor 1905 reeds wettelijk waren goedgekeurd (b.v. de Lotisco), zo ook voor de staatsloterij, die al vanaf 1726 in ons land had bestaan.

Dit wil intussen niet zeggen dat dr. Kuyper en de zijnen de staatsloterij ongemoeid wilden laten. „Zelfs loterijen voor liefdadige doeleinden zijn mijns inziens niet te rechtvaardigen", aldus de a.r. woordvoerder De Waal Malefijt in 1905, die er tevens op wees dat er verband bestond tussen de Loterijwet en de wet tot afschaffing van de Staatsloterij, waarvoor de regering reeds een ontwerp had gemaakt. Het lag in de bedoeling van het ministerie-Kuyper door middel van deze wet de Staatsloterij gelegenheid te geven om geleidelijk uit te sterven. Het wetsontwerp tot afschaffing van de Staatsloterij bracht het echter niet tot de openbare behandeling in de Staten-Generaal en werd door het volgende ministerie ingetrokken.

Nog een ander moment uit de rede van de a.r. woordvoerder in 1905 moge hier worden gememoreerd. De regering diende „een kwaad, uit godsdienstig, uit zedelijk en uit economisch standpunt", met een „krachtig wapen" tegen te gaan. Echter, werd ook erkend „dat de Regering, wanneer hij strafrechtelijke bepalingen gaat maken, niet verder kan gaan dan de volksconscientie toelaat."

Op deze beide peilers: beperking, bestraffing, van wat wij niet anders kunnen zien dan als een zedelijk kwaad in de publieke sfeer ener-, het rekening houden met de volksconsciëntie anderzijds, op deze beide peilers berustte steeds de antirevolutionaire politiek in zaken als deze.

Wij zullen dit nog op enkele punten demonstreren, maar maken vooraf een enkele opmerking, over wat sommigen misschien als een tegenstrijdigheid zouden kunnen zien in de twee weergegeven uitgangspunten. Inderdaad zou er een tegenstelling bestaan, wanneer men enerzijds zou stellen dat de overheid het kwaad moet verbieden, er in positieve zin geen bemoeienis mee mag hebben, terwijl men anderzijds datgene wat er in het volk leeft, de volksconscientie tot norm van de inhoud der wetgeving zou verheffen.

Het laatste werd echter door de antirevolutionairen in verleden en heden bepaald niet gedaan. Steeds werd er in de debatten, over de Staatsloterij, over de paardentotalisator en tenslotte over de voetbaltotalisator op gewezen, dat de overheid door haar positieve regulering van het kwaad dit een onverdiende sanctie verleent, en dat de eenmaal bestaande verlangens naar gelegenheden tot gokken, voor het overheidsbeleid geen norm oplevert in die zin, dat zij in haar wetgeving aan die verlangens zou moeten toegeven.

Iets anders is, dat antirevolutionairen als steeds geporteerd voor geleidelijkheid, in het bewustzijn dat men eenmaal scheefgegroeide toestanden niet een-twee-drie kan recht trekken, zich ook voorstanders toonden van geleidelijke afschaffing van reeds bestaande mogelijkheden, b.v. in de Staatsloterij.

Tenslotte bleef het in de a.r. opvatting mogelijk, dat, nadat zowel volksvertegenwoordigers als a.r. regeringsfiguren zich met alle kracht tegen de politiek van het „toegeven, reguleren maar, want ze doen het toch", hebben verzet, voor de laatsten, voor de a.r. gezagsdragers dus, het ogenblik **kan** zijn gekomen, waarop zij bereid zijn aan een regulering van het kwaad mee te werken. Vanwege de hardigheid des harten, die het volk de volksvertegenwoordigers en ook de mederegeerders doet weigeren de rechte weg te gaan. Het volk, dat op het verkeerde pad is, mede omdat de overheid niet — op voorzichtige wijze — leiding geeft waar dat nodig is, doch passief blijft en slechts de behoeften, ook de behoefte aan gokken registreert en honoreert; de volksvertegenwoordigers en regeerders, omdat zij, a priori zich conformerend aan wat zij de volksbegeerte achten, verlangend de massa van wiens stem men zich afhankelijk weet te paaien, de weg van de minste weerstand gaan. Voor het laatste hebben met name de debatten rond de voetbaltoto droevige staaltjes laten zien.

Voor de tweede wereldoorlog

ILLUSTREREN we nu een en ander aan de hand van de historie.

Zoals gezegd was de a.r. politiek — en ook die van de meeste rooms-katholieken en socialisten voor de oorlog op afschaffing van het gelegaliseerde gokken gericht. In 1911 werd de totalisator bij de harddraverijen daarvan het slachtoffer. Was de r.k. minister Nelissen aanvankelijk met een wetsontwerp gekomen dat volledige afschaffing beoogde, zijn opvolger minister Regout, wilde niet zover gaan. Zijn wetsontwerp dat een regulering voor de totalisator behelsde, werd door het r.k. kamerlid Van Vuuren dusdanig geamendeerd, dat het oorspronkelijke ontwerp praktisch werd hersteld. De kamer nam het amendement aan en de totalisator bij paardenrennen verdween. Een van de grote argumenten van de voorstanders van de totalisator — zonder het gokken kan de sport niet bestaan — werd door mr. Th. Heemskerk, toen a.r. kamerlid, later minister, aldus beantwoord:

„Wanneer in ons land de wedrennen niet mogelijk zijn zonder totalisator, welnu, dan moeten wij het maar zonder wedrennen stellen."

Het enige juiste antwoord tegenover hen die voortdurend opgeven van hun liefde en zorg voor de sport, het dier, de spelers, het spel, maar die weigeren de middelen op te brengen voor de instandhouding van wat zij zo vereren, zodra zij daarbij de kans niet meer hebben zich door gokken te verrijken. Dat men voor een gezonde sportbeoefening ook op steun van de overheid mag rekenen, werd door de a.r. Tweede kamerfractie bij monde van dr. Bruins Slot bij de recente totodebatten duidelijk genoeg gesteld. Dat men daarbij op de verklaring van de a.r. woordvoerder, dat men desnoods de belastingverlaging ten bate van de subsidie voor de sport zou moeten opofferen niet serieus wilde ingaan, was er opnieuw een duidelijk bewijs van dat niet het belang van de sport prevaleerde, maar dat men er met alle geweld het gelegaliseerde gokken door wilde hebben.

Ook in de jaren twintig zijn in ons parlement verschillende debatten rond het loterij- en gokprobleem geleverd. In de Loterijwet 1905 bleken voor particuliere ondernemingen nog mazen te zitten, die het hen mogelijk maakten, hoewel formeel aan de wet voldoend, die in feite te ontduiken. In 1925 werd gepoogd — hoewel niet met volledig succes — de verbodswetgeving beter sluitend te maken. In hetzelfde jaar diende minister Colijn een wetsontwerp in, dat gericht was op geleidelijke afschaffing van de Staatsloterij. Ook dat ontwerp zou — evenals het ontwerp van het ministerie-Kuyper — de openbare parlementaire behandeling niet bereiken, omdat het door de nieuwe minister werd ingetrokken.

In 1926 diende het liberale kamerlid Van Rappard een motie in, waarbij hij de regering uitnodigde het wedden bij de paardenrennen opnieuw te legaliseren. Toen had een dergelijke motie echter nog niet de minste kans. Behalve de protestantse groepen stemden de socialisten en de gehele r.k. fractie op één lid na, tegen. Het loont de moeite de argumenten na te gaan die toen door r.k. en socialistische woordvoerders werden gehanteerd. Mannen als ir. Albarda, Nolens, Aalberse en Loeff, de vrijzinnig-democraat Drucker, zij kwamen toen met een keur van argumenten tegen het legaliseren van het gokken. Daarna bracht de bezettingstijd een radicale verandering. De totalisator werd toegelaten; de Staatsloterij uitgebreid. Er bestonden in die tijd nog enkele particuliere loterijen, met een gezamenlijke omzet die de omzet van de Staatsloterij enige malen overtrof. Deze werden nu ingeschakeld bij de verkoop van de staatsloten.

Het roer om

NA de bevrijding werd in 1945 de totalisator weer verboden, maar in 1948 weer ingevoerd. Ook kwam er in 1950 een nieuwe regeling voor het loterijwezen. Behalve de Lotisco-loterij werden alle loterijen die door de mazen van de oude wetgeving heenglippend hadden bestaan, of nog bestonden, verboden. De Staatsloterij werd echter aanzienlijk uitgebreid; de mogelijkheid werd voor haar geopend vijf maal zoveel loten uit te geven als voor 1940. In 1955 was er opnieuw een wetswijziging aan de orde, die een verdubbeling van het aantal door de Staatsloterij uit te geven loten (van 63.000 tot 126.00) ten gevolge had.

Wat was er allemaal veranderd, dat dit alles nu mogelijk maakte of gewenst deed zijn? De antirevolutionairen veranderden — o.m. bij monde van de heren C. van den Heuvel, mr. Rip en drs. Hazenbosch — hun standpunt niet. Toch stonden zij in het verzet tegen de reglementeringswetgeving, met C.H. en S.G.P. vertegenwoordigers, meestal ook nog gesteund door de protestanten in de socialistische fracties, tegenover een grote meerderheid van roomsen, socialisten en liberalen.

Wat bewoog met name socialisten en rooms-katholieken het roer om te gooien? Bij de debatten in 1948 stelde de heer Van den Heuvel deze vraag, waarbij hij vroegere uitspraken van bekende exponenten van beide partijen in de herinnering terugriep. De socialist dr. Vondeling hield een redevoering waarin ongeveer alles wat de minister ten gunste van wederinvoering van de totalisator had aangevoerd, als ondeugdzame argumentatie van de hand werd gewezen. Toch ging deze woordvoerder overstag, omdat hij constateerde dat er nu eenmaal bij het volk behoefte bestaat aan wedden en speculatie. Wel herinnerde de heer Scheps nog aan de woorden van ir. Albarda, die eens betoogde dat de overheid de exploitatie van lagere hartstochten die een groot nadeel zijn voor het volk, niet mag sanctioneren. Zijn partijgenoten gingen in meerderheid stilzwijgend aan zijn betoog voorbij en stemden voor.

De principiële grenzen volgens de heer Bagh

DE r.k. woordvoerder de heer Bagh zette (in 1948) een betoog op dat te merkwaardig was om de kern niet te releveren. In tegenstelling tot de heer Van den Heuvel, meende hij wel te kunnen zeggen, dat de omstandigheden dusdanig waren gewijzigd, dat zijn partij nú tot een ander standpunt moest komen dan vroeger. In de eerste plaats waren er „diverse andere zaken (dan het wedden etc. T. K.) gekomen die krachtig beslag leggen op de aandacht en belangstelling van het volk."

Ten tweede wees de heer Bagh op „de belangrijke vooruitgang in de ontwikkeling en beschaving van de brede massa des volks, waardoor ongetwijfeld de verleiding, — thans minder betekenis zal hebben." Nog een ander punt is in die rede van de heer Bagh in '48 onze aandacht ten volle waard. Dr. Vondeling had reeds gesproken over de in andere landen fungerende voetbaltoto en zich tegen de invoering van voetbalpools gekant; deze pools lagen volgens hem „op een heel ander vlak" dan de paarden-totalisator. De heer Bagh sloot zich hierbij aan en protesteerde tegen de suggestie dat er tussen beide totalisators geen principieel verschil zou bestaan. „Voor mij schijnt een essentieel verschil duidelijk tussen spel van mensen en lopen van paarden", aldus het principiële bastion waarin de heer Bagh zich verschool.

Twee jaar later bleek dit bastion roemloos te zijn gevallen. Op 22 november 1950 vroeg dezelfde heer Bagh zich in de kamer af, of het niet nodig zou kunnen blijken, ter onderdrukking van de zwarte voetbalpools, te komen tot de autorisatie van een witte voetbalpool. Natuurlijk zag de heer Bagh ook toen weer een principiële grens! Wees hij in 1948 op het essentiële verschil tussen het spel van mensen en het draven van paarden, in 1950 betoogde hij met evenveel nadruk: „Een paard is voor mijn begrip iets geheel anders dan een rouletteballetje." Is er een betere illustratie mogelijk van de stelling, dat men moet komen tot de bepaling van de overheidstaak vanuit de interne structuur van het staatsverband?

De debatten van 1955

TENSLOTTE iets over de debatten inzake de wijziging van de Loterijwet in 1955, toen, zoals reeds vermeld, de omvang van de Staatsloterij werd verdubbeld. Opnieuw werd het a.r. standpunt, ditmaal door de heren Hazenbosch en Diepenhorst resp. in de Tweede en Eerste Kamer, duidelijk uiteengezet.

Drs. Hazenbosch herinnerde aan wat mr. Terpstra in 1950 in de Tweede Kamer had gezegd. Deze had de Staatsloterij als een ondeugdzaam middel ter inperking van de speelzucht beschreven een middel dat „ongeoorloofd is en at een averechtse uitwerking zal hebben". Zelf stelde deze spreker dat in zijn gedachtengang „geen ruimte is voor het instituut van de Staatsloterij, ook niet als een poging om de als verwerpelijk erkende speelzucht te kanaliseren. Wat verwerpelijk is, moet door de overheid niet worden gekanaliseerd en dus in stand gehouden, maar worden bestreden en zo mogelijk worden tenietgedaan".

Zijn opponenten wilden echter nauwelijks op zijn argumentatie ingaan. In 1950 was er in tegenstelling tot de houding van minister Struycken bij minister Lieftinck aarzeling geweest. De laatste erkende voor het openbaar loterijwezen weinig sympathie te hebben, omdat hij vreesde voor „ernstige gevolgen van psychologische en maatschappelijke aard". Minister Van de Kieft huppelde echter luchtig over alle bezwaren heen en noemde het gokken „een vrij onschuldig vermaak", „een mengsel van illusie en gezelligheid". De heer Welter die namens de r.k. het woord voerde, vertelde dat de ervaring hem had geleerd „dat de Staatsloterij in ons volk bij honderdduizenden zeer populair is". „Laten wij het met elkaar over één ding eens zijn: voor afschaffing van de Staatsloterij is in ons parlement geen meerderheid te vinden. Zeker niet aan de vooravond van de verkiezingen. Ik geloof, dat het haar bij de a.s. verkiezingen niet goed zou bekomen." Met deze en dergelijke opmerkingen moest de heer Hazenbosch het doen. „Zou dit standpunt (van de heer Welter c.s. T. K.) kunnen passen in zijn christelijke visie op het ambt van de overheid?" vroeg de a.r. woordvoerder nog aan de heer Welter. De Handelingen vermelden geen antwoord van de laatste....

Evenmin werd er gereageerd in de Eerste Kamer toen prof. Diepenhorst met zijn bekende vaardigheid in het produceren van citaten o.m. Lodewijk XIV ten tonele voerde, een vorst die bij de invoering van zijn „koninklijke loterij" een al even zwakke en doorzichtige argumentering gaf als de Nederlandse regering anno 1955. Hoezeer de a.r. woordvoerders ook voortdurend hun kritiek lieten horen, hoezeer zij met een keur van argumenten tegen het gevaar van de toenemende goklust en de reglementering daarvan waarschuwden, het mocht niet baten. Regering en volk vervielen van kwaad tot erger. De gevoerde totodebatten liggen ons nog vers in het geheugen. Wanneer zal ook het gelegaliseerde rouletteballetje rollen, ter betere kanalisatie van wat men bij nader onderzoek, toch ook wel weer een onschuldig vermaak zal vinden en .... bovendien zo voordelig voor de toeristenindustrie?

Het is maar één stapje!

T. KNECHT.

De K.V „Nederland en Oranje" geeft kennis van het overlijden van haar oud-voorzitter en erevoorzitter, de heer

K. BOS.

Met dankbaarheid blijven wij gedenken het vele dat God in hem aan onze vereniging heeft geschonken.

Stadskanaal, 11 aug. 1961

HET BESTUUR

Panter Pari

een lekker licht goedkoop sigaartje

10 st. f. 1.05
20 st. f. 2.10

In de groene doos

RIJWIELREKKEN
(overdekt en onoverdekt)
in 20 verschillende modellen.
Vraagt folder A.P.
RIJWIELREKKEN-INDUSTRIE
FALCO
AMBTSTRAAT 15 — ALMELO
TEL. 05490—4323

FIRMA H. VAN TRIEST EN ZOON
GROOTHANDEL IN FOERAGES
Dwingelo - Telefoon 05219-270
b.g.g. 316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 172640

drukkerij zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

RADIO BECKER
ZEIST
TELEFOON 5846-5847
Het adres voor zenders, richtingzoekers en echoloden

De notaris van Veere

Toen de raad van Veere een controleur benoemde van de convooien en licenten — dat deed ze in 1598 — bewees zij daarmee ons land een grote dienst, al wisten raad en schepenen dat toen zelf niet. Maar die controleur, een notariszoon, werd een belangrijk Nederlander. Hij ging in de politiek, zij het dan ook in de locale politiek, want hij werd in 1616 schepen en een jaar later raad van de stad Veere. Hij had het toen al ver gebracht. Als controleur begonnen, werd hij in 1606 tot ontvanger van de convooi- en licentiegelden benoemd. Niet lang daarna werd hij als notaris aangesteld. Bovendien had hij zo'n helder inzicht met betrekking tot de belangen van zijn woonplaats, dat hij ook nog werd benoemd tot fortificatiemeester. Cultureel zat hij ook niet stil, want hij vervulde een belangrijke functie in de Veerse rederijkerskamer.

Toch zou zijn naam vergeten zijn als hij zijn godsvrucht en zijn liefde voor het vaderland niet had geuit in een aantal gedichten die hij maakte. Hij schreef een historisch werk over de geschiedenis van de opstand tot 1625. In die geschiedenis nam hij 72 gedichten van zijn eigen hand op en bij die gedichten gaf hij een zangwijze aan. Dit was het, wat hem bekend maakte en waardoor zijn naam — Adriaan Valerius — thans nog vaak genoemd wordt.

De liederen van deze Veerse notaris geven in open en duidelijke bewoordingen uiting aan wat er leefde aan spanning en vertrouwen in de harten van de zeventiende eeuwse Calvinisten. Deze liederen werden uitgegeven in 1626 onder de titel „Neder-lantsche Gedenckclanck". De ondertitel luidde: „Kortelick openbarende de voornaemste geschiedenissen van de seventien Nederlantsche Provintien, 't sedert den aanvang der Inlandsche beroerten ende troubelen, tot den Jare 1625."

De vaderlandse verzen van Adriaan Valerius worden nu nog dikwijls gezongen. Denk slechts aan: Wilt heden nu treden, of aan: Merck toch hoe sterck of O Heer, die daer des Hemels tenten spreyt.

De vader van Adriaan was ook notaris geweest. Het was een familie van Franse afkomst, die in 1569 zich in Middelburg vestigde.

Valerius is vijftig jaar geworden. In 1625 stierf hij in het Veere dat hij boven alle steden lief had en op allerlei wijze had weten te dienen.

Maar Nederland bewees hij wel een heel grote dienst, want hij wist in woorden te vatten wat er leefde in het jonge Calvinisme ten tijde van rampen en smarten.

Praten als Brugman

De rappe praters, die in een vloed van woorden anderen hun zienswijze proberen op te dringen, komen we op vrijwel alle gebieden van de samenleving tegen. Vroeger kende de politiek veel van deze gewiekste mannen. Ze kunnen praten als Brugman, zei men dan van hen. Meestal was aan die uitdrukking een luchtje: ze hield een waarschuwing in om deze slimme praters op een afstand te houden en zich niet door hen te laten bedotten. Daardoor had het gezegde: Hij kan praten als Brugman, voor degene die het aanging niet zo'n prettige klank.

Maar wie was die Brugman, die blijkbaar zó heeft kunnen praten, dat thans zijn naam nog genoemd wordt in de aangehaalde zegswijze? Inderdaad moet deze man wel een zeer begaafd en overtuigend spreker zijn geweest, want Brugman werd in het jaar 1400 in Kampen geboren. Vijfeneenhalve eeuw later spreken we nog van: Praten als Brugman.

Deze Johannes Brugman was een volksprediker. Al jong trad hij in een Minderbroederklooster, later ging hij een tijdlang in Parijs studeren, daarna was hij lector in een klooster te Saint-Omer en keerde vervolgens naar Nederland terug. Hij werd reizend predikant, een soort boetepredikant met een zeer eigen stijl. Brugman trok het hele land door. Waarschijnlijk heeft hij meer dan twintig jaar lang her en der getrokken door ons vaderland en het reizen betekende in die dagen nog wel wat. Overal waar hij kwam had hij een aandachtig gehoor, want door zijn uitzonderlijke sprekersgaven was hij een geliefd man bij het volk. Voor velen was het ideaal, te kunnen praten als Brugman deed: pittig, overtuigend en gelijktijdig gemoedelijk, zodat met graagte naar deze man geluisterd werd. Overigens kwam hij overal met een ernstige boodschap: hij wekte op tot bekering. Hij kon ook goed met de pen overweg, want hij schreef een uitvoerig boek over het leven van Jezus en ook een werk over Sint Lydwina van Schiedam. Brugman had dichtersgaven. Een paar geestelijke liederen zijn nog van hem bekend en worden nog veel gezongen. „Ik heb gejaagd wel jaren lang om goed en vroom te leven" is een gedicht van hem en nu nog bekend als gezang, evenals zijn: „Ik wil mij gaan vertroosten in Jesu lijden groot".

Het verhaal ging, dat hij de mensen wel zes uur achter elkaar kon bezighouden door zijn geweldige redenaarstalenten. Als Brugman een stad naderde, liep het grootste deel van de inwoners hem reeds tegemoet. Hij sprak de mensen dan in het open veld toe en zijn redevoeringen sloegen zeer in. Waar hij preekte waren de kerken te klein.

In 1473 is Johannes Brugman in Nijmegen gestorven en duizenden mensen treurden over de dood van deze bijna legendarische boetepredikant.

Praten als Brugman had toen wel een heel andere betekenis dan die wij er tegenwoordig aan geven...

Vraagt Uw bakker naar

TARVO-BROOD

Uw bakker Uw dokter

HOOIMEIJER

Goudbeschuit

Smaakt anders... Smaakt beter

ZAKKEN

Voor alle verpakkingsdoeleinden

T. SPAAN

Van Berckenrodestr. 15. Rotterdam-W.
Tel 010-69195 Telegr.: TESPA.

N.V. G. HAAK

v. Berckenrodestraat 15. Rotterdam-W
Tel 010-69195 Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.

Import - Export

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN inwoners

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK

Zoetermeer Telefoon 01790-3529

Vicon

LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

Zuid-Ned. Naamplaten Onderneming
G. ter Veen - Geleen

Kantoor: Romaniestraat 55, telefoon 04494-2372.
Naam- en nummerplaten in iedere uitvoering: geëmailleerd, gegoten, geëtst, geanodiseerd, gegraveerd. Verder transfers en controlepenningen.

WIJ LOSSEN AL UW AANDUIDINGSPROBLEMEN OP

Bureau voor Electriciteitswerken

G. VISSER EN ZOON

BREESTRAAT 128 — TELEFOON 3012 - 5219 - 5672 (0 2510) 8021 (0 2550)

Gevestigd sinds 1919 — BEVERWIJK

DEN HAAG

Sigarenmagazijn „MATADOR"

L. KORPEL

MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234, b.g.g. 321960
Postrekening 377073

Levert ALLE rokersartikelen waarheen U maar wenst.

Ook het KLEINE KARWEI appreciëren wij

BOON'S SCHILDERSBEDRIJF

PIET HEINSTRAAT 62 — TELEFOON 33 11 12

Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfgebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

DRUKKERIJ LAKERVELD

Loosduinseweg 1079
Den Haag - Tel. 392330

in een verzorgde uitvoering

Periodieken
Handels- en
reclamedrukwerk

VLAARDINGEN

FIRMA A. VAN ROON

Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen

WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 EN 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 — Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A

voor makelaars en assurantie-bezorgers

BOOGAARD

ELEKTRICITEIT

WINKEL 1: SCHIEDAMSEWEG 41
WINKEL 2: VAN HOGENDORPLAAN 33
WINKEL 3: KORTE HOOGSTRAAT 15

Vlaardingen - Telefoon 6000

• CHRISTELIJK ONDERWIJS

Een halve eeuw geleden, in augustus 1911, schreef de heer P. Brouwer, hoofdredacteur van het Friesch Dagblad, een artikel over Christelijk Mulo-onderwijs:

Het begint burgerrecht te verkrijgen. Zowel in onze steden, waar men scholen inrichtte, die van het begin af met uitgebreid leerplan werken, als in de grotere dorpen, waar men het eerst na het derde of vierde leerjaar zich uit het gewoon lager onderwijs kan laten ontwikkelen. Doch het verdient nog meer de aandacht.

Sommige mensen kunnen onbegrijpelijk inconsequent zijn. Zolang hun kinderen van zes tot twaalf jaar oud zijn, zoeken deze mensen de Christelijke school voor hun kroost. Uit beginsel. Ze strijden en ijveren er voor. Vertroosten zich opofferingen als het moet....

Maar is die school doorlopen, is het kind gekomen op de meest gevaarlijke leeftijd; heeft het de tucht van Gods Woord meer dan ooit nodig... dan gaan zulke mensen er soms, o zo gemakkelijk, toe over, hun kinderen dag aan dag te brengen in een niet christelijke school-omgeving, waar mannen onderwijzen, die leven uit de ideeën van Multatuli en Marx, en die hun levensbeschouwing waarlijk niet in hun studeerkamer achterlaten. En wat dan het droevigste is? Vooreerst, dat men in onze kringen dan niet zelden wijst op gevallen, waarin jonge lieden staande bleven in het Christelijk geloof hunner kindsheid, al verkeerden ze jarenlang onder de invloed van het onchristelijke onderwijs.

Alsof dat een argument ware! We hebben gelukkig met een almachtig God te doen.... Maar ontslaat dit ons van de plicht om de weg der middelen met de meeste zorg te kiezen? En kan die weg ooit leiden voorbij ons Christelijk onderwijs, dat we links laten liggen?

En ten tweede is het droevig, dat men niet zelden ons Christelijk onderwijs als minderwaardig rekent. Ook al tóónt het te zijn op de hoogte van zijn tijd. Onbewust achten we maar al te vaak nog, wat van staat en stad komt per se het beste. Al blijkt niet zelden het tegendeel! Ons Christelijk mulo-onderwijs b.v. geeft, waar het goed is ingericht, de jongelui een ontwikkeling en een mate van kennis, waarmee ze op 15 à 16-jarige leeftijd gerust niet verlegen staan.

Maar zodra komt dan de overheid of de gemeente en richt een handelsschool of iets dergelijks op... dan vraagt men niet, of het Christelijk mulo-onderwijs ook soms hetzelfde geeft, zij het in ietwat andere vorm, dan rekent het Christelijk element niet mee of het geeft de doorslag niet en de overheidsschool wordt gezocht voor de vijftienjarige, waar men er de vijfjarige in geen geval heenbrengen zou. Dat màg zo toch niet! Is er op enig gebied geen keus, ja! dan kunnen we er inkomen, dat ouders, zij het met een geprangd gemoed, nemen wat er is.

Maar als óók de weg naar het Christelijk onderwijs openstaat, dan hebben, dunkt ons, Christenouders niet te kiezen. Niet te vragen zelfs. Eenvoudig te gáán de weg, die God hun wijst.

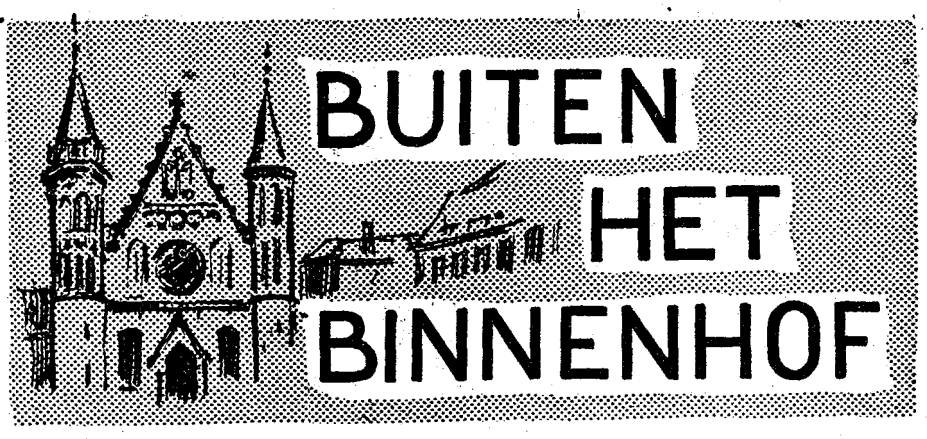

Er is een zekere mentaliteit voor nodig om, terwijl de koude oorlog om Berlijn het absolute nulpunt nadert, terwijl de zaak Eichmann na een historisch proces van 114 zittingen, gedurende 73 dagen, teneinde loopt, op te treden als die Duitse vrouw zaterdagmiddag in Venlo deed.

Volgens berichten in verschillende kranten deed zij inkopen in het centrum van de stad o.a. bij een Joodse winkelierster. Tot haar begeleidend gezelschap zeide zij plotseling: „Hier moet je niet kopen, want dit is een Jodin."

De eigenaresse van de winkel, die de Duitse taal goed machtig is, heeft daarop de deur van haar zaak gesloten. Zij heeft het gezelschap de les gelezen over dit optreden, waartegen dit echter nog de moed had te protesteren. Vervolgens heeft de winkelierster de deur weer geopend en haar „klanten" met een stoel de winkel uitgeslagen. Buiten stonden inwoners van Venlo klaar om dit hardhandig voorbeeld te volgen.

Dat „Die Wirtschaftswunderkinder" — ik heb dat zelf om Elten kunnen constateren — bij honderden hun boodschappen in Nederland doen, waartegen zich overigens de winkeliers in de grensstreek heus niet zullen verzetten, integendeel, ik heb zelden mooiere zelfbedieningswinkels als in die streek gezien, is tot daar aan toe. Maar dat na 1945 nog gevallen als boven genoemd kunnen optreden is van een Kaffee und Kognakmentaliteit, die diep te denken geeft.

Er zijn zulke aardige boekjes over de Britten en over de Fransen en over de Amerikanen, maar er zijn er zo weinig over de Duitsers. Ik ken er namelijk niet een. Een vriend van mij heeft eens beweerd, dat Luther, minder rechtlijnig dan Calvijn b.v., mede schuldig zou zijn aan het gespleten karakter van de Duitser. Liefde tegenover lef, sentimenteel tegenover sadistisch, muzikaal tegenover banaal, vernuftig tegenover verwaand, filosofen tegenover botterikken en zo voorts.

Ik meen, dat men dieper zal moeten graven dan bij Luther. Het Blut und Boden ligt zo nauw naast Brot und Butter dat de grote Hervormer niet in de eerste plaats de schuld moet dragen. Mijn vriend was bovendien niet reformatorisch, hetgeen ook wel iets verklaarde.

Neen, laat ik het maar bij die aardige boekjes houden, laat ik het houden bij de humor. Dat is voor het Duitse volk een moeilijk begrip blijkbaar. Althans voor een groot deel van dat volk. Wie in dat land iets van humor in zich draagt is snel beroemd. Nu weet ik wel, dat er op het ogenblik weinig reden is om te lachen, als wij aan Duitsland denken. Doch er is over het algemeen weinig geglimlacht, ook toen de omstandigheden gunstiger waren.

Dezer dagen is een journalist een dagje met Duitsers in Nederland geweest en een dagje met Nederlanders in Duitsland. In het eerste geval reisde hij van Dusseldorf naar Katwijk met de „Interessengemeinschaft für Ausflugsfahrten mit Kraftomnibussen in Düsseldorf". Hij noemde de bezoekers bedaard, netjes en opgetogen, al kreeg hij het gevoel, dat zijn reisgenoten Katwijk hadden geannexeerd en over de Noordzee als over hun zee spraken. Toen zij Engelsen zagen was de opmerking: „Kucken Sie mal: Fremden!"

Zijn ervaring met Nederlanders in Duitsland was minder gunstig: een rumoerige, lastige kudde! Met als ergste opmerking, dat er in een wijnkelder in het Ahrdal, waar geschonken wordt dit biljet in de Nederlandse taal is opgehangen: „Ter kennisneming. Helaas zijn wij genoodzaakt er op te wijzen, dat het medenemen van glazen diefstal is". Dat is ook erg, nog erger dan de schillen en de dozen, welke door de Nederlanders tussen Keulen en de grens werden achtergelaten.

Ook een kwestie van mentaliteit, die vaak ergernis zal geven en voortdurend irriteert. Naast het beleefd maar dringend, kan men ook beleefd maar opdringend zijn. En natuurlijk, er zijn goede Nederlanders en goede Duitsers ook.

Maar Venlo is erg, althans wat hierboven genoemd in Venlo is voorgevallen. Als het een jonge vrouw is geweest is het erg, als het een oudere vrouw is geweest is het ook erg. Het is altijd erg. Er zit niets anders op om die splinter uit het Duitse oog te halen, hoe dan ook. Mit oder ohne NATO. Maar we beginnen met de balk in het eigen oog. De karbiezen met de gesmeerde broodjes, de zakjes zuurtjes, de feestneuzen en de bruiloftsmutsen en de zogenaamde vaderlandse liederen als „En dat wij....", (dat vele Duitsers als een soort Valerius Gedenkklank verslijten), moeten eerst maar eens gecorrigeerd worden. Misschien bestaat er wel een aardig boekje over Nederlanders, in het Duits.

Misschien... nee, het bestaat.... zo'n boekje, waarin je kunt zien hoe sommige woorden in het Duits zijn. Want „Is de See schon" is geen Duits. En... sommigen maken het de Duitsers toch wel erg gemakkelijk, vooral in de kustplaatsen. Zomers heeft Bismarck altijd gelijk! Als ik er zo over nadenk... komt er misschien toch wel eens een boekje over Duitsers...

Correspondentie: A. de G. te A. Gezien de vakantie van vele bibliotheken, nog geen nader bericht over oud-minister Bertling. Maar wat in het vat der historie zit... enz.

William Graenkopf

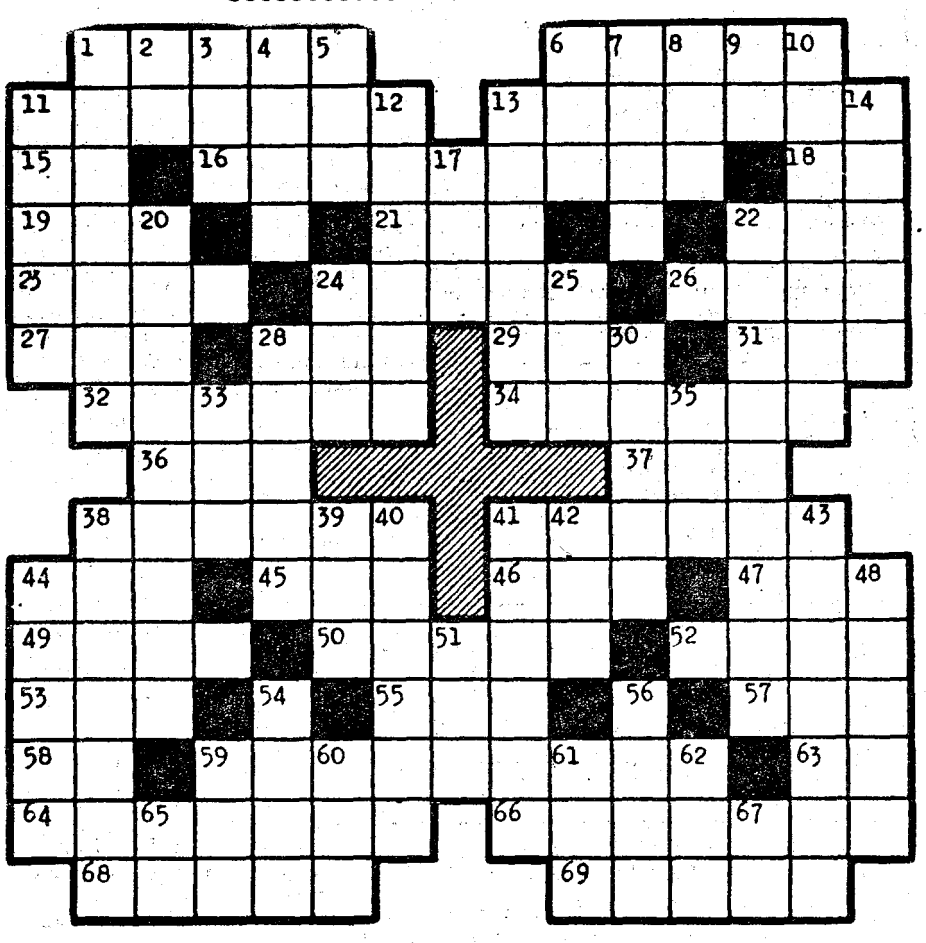

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. betaalgelegenheid, 6. aanduiding op bep. deuren, 11. tabakssoort, 13. muziekstuk, 15. meisjesnaam, 16. onderdeel van 1 hor. of groente, 18. spil, 19. helft van stoter, 21. speeltuig, 22. loot, 23. heilige, 24. drinkgerei, 26. slot (Duits), 27. mier (Engels), 28. document, 29. vordering, 31. kerkgenootschap (afk.), 32. zelfzuchtige, 34. rekenkundige term, 36. opschudding, 37. gevangenis, 38. rand van gletsjer, 41. waterkroos, 44. uitgeput, 45. getal (Engels), 46. O.T.-figuur, 47. meisjesnaam. 49. in het jaar, 50. levensgezellin, 52. indiaan, 53. deelgenoot, 55. plaats in Gelderland, 57. jongesnaam, 58. Europese tijd (afk.), 59. danseres, 63. munt (afk.), 64. zwervende volken (Frans), 66. groente, 68. hond, 69. van bep. soort hout.

Vertikaal: 1. schenkerij, 2. meisjesnaam, 3 zoogdier, 4. weekdier, 5. indien, 6. spoedig, 7. opera, 8. drank, 9. Europese tijd (afk.), 10. molenas, 11. hoop, 12. brandbestendige stof, 13. zonder gezelschap. 14. bloem, 17. schip, 20 ingewijd, 22. meikeverlarve, 24. zangstem. 25 stad in Z.-Amerika, 28. zuigbuis, 30. aanspreektitel, 33. grondsoort, 35. muziekterm, 38. waterkanon, 39. ontkenning, 40. taal, 41. afwijkend, 42. water 43. stil leggen,, 44. afbeelden, 48. gewoon, 51. groet, 54. bergplaats, 56. jaap, 59. mop, 60. lichaamsdeel, 61. in partibus infidelium (afk.), 62. partij, 65. pers. voornaamwoord, 67. pers. voornaamwoord,

OPLOSSING

Horizontaal: 1. kassa, 6. dames, 11. Manilla, 13. arietta, 15. An, 16 kassalade, 18. as, 19. sto, 21. bal, 22. ent, 23. sint, 24. beker, 26. Ende, 27. ant, 28. pas, 29. eis, 31. Ger, 32. egoïst, 34. noemer, 36. rep, 37. nor, 38. morene, 41. azolla 44. moe, 45. ten, 46. Ner, 47. Ina, 49. anno, 50. egade, 52. Inka, 53. lid, 55. Ede, 57. Ger, 58. e.t. 59. ballerina, 63. rd 64 nomades, 66. sperges, 68. rekel, 69. lepen

Vertikaal: 1. kantine 2. An, 3. sik, 4. slak, 5 als, 6. dra, 7. Aida, 8. mee, 9. e.t., 10. stander, 11. massa, 12. asbest, 13. alleen, 14. aster, 17. aak, 20. ontgroend. 22. engerling, 24. bas, 25. Rio, 28 pipet, 30. senor, 33. oer, 35. mol, 38. monitor. 39. nee, 40. Engels, 41. anders, 42. zee, 43. ankeren, 44. malen, 48. aards, 51. ade, 54. lade, 56. snee, 59. bak, 60. lel, 61. i.p.i., 62. a.r.p., 65. me, 67. ge.

17e jaargang no. 34 26 augustus 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

BEDRIJFSPENSIOENEN
en hun waardevastheid

DE vraag of onze ouden van dagen voldoende in staat zijn om te voorzien in de dagelijkse levensbehoeften, is een belangrijke vraag. Belangrijk, omdat Nederland verhoudingsgewijze een groot aantal ouden van dagen kent, omdat de vergrijzing van onze bevolking in de toekomst nog zal toenemen en omdat de geldontwaarding na de tweede wereldoorlog juist deze zogenaamd „achtergebleven groep" financieel zwaar heeft getroffen. Er zijn in Nederland vandaag aan de dag inderdaad nog ouden van dagen, die over onvoldoende geldmiddelen beschikken om op een redelijke wijze zelf in eigen levensbehoeften te voorzien. Bij de groep ouden van dagen denken we dan aan allen, die de leeftijdsgrens van 65 jaar zijn gepasseerd, die afscheid hebben genomen van hun werkkring in het bedrijfsleven en die nu moeten leven van een pensioentje en van de uitkeringen krachtens de Algemene Ouderdoms Wet.

De aandrang de laatste tijd in verschillende kringen geconstateerd om te komen tot een grotere waardevastheid van de bedrijfspensioenen, moet dan ook gezien worden als het streven naar een oplossing op een bepaald onderdeel van het hierboven gesignaleerde vraagstuk.

Drie jaar geleden vroeg de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid reeds advies aan de Sociaal-Economische Raad, het adviescollege van de regering waarin het gehele bedrijfsleven is vertegenwoordigd, inzake het eventueel waardevast maken van bedrijfspensioenen. Thans drie jaar later dus, is dit advies uitgebracht. Grif moet toegegeven worden dat het hier om een uitermate ingewikkeld vraagstuk gaat, maar dit neemt toch niet weg dat een periode van drie jaar wel erg lang is. Het wordt op deze wijze voor een kabinet bijna ondoenlijk in een bepaalde belangrijke aangelegenheid waarover advies moet worden ingewonnen bij het bedrijfsleven, binnen de zittingsduur van het kabinet (vier jaar) maatregelen te nemen.

Veel sneller heeft indertijd het Convent van Chr. Sociale Organisaties gewerkt, dat over het vraagstuk van de waardevastheid van de pensioenen in augustus 1959 reeds een brochure liet verschijnen. Ongetwijfeld heeft men in deze kring minder te kampen gehad met meningsverschillen, maar wanneer we thans het S.E.R.-advies naast het rapport van het Convent leggen, dan blijkt de Sociaal-Economische Raad in meerderheid wel een ander standpunt in te nemen, maar dan blijkt hij toch beslist niet tot een betere standpuntbepaling gekomen te zijn. (In het Convent van Chr.-Sociale Organisaties werken samen het Verbond van Prot.-Chr. Werkgevers in Nederland, de Ned. Chr. Boeren- en Tuindersbond, de Chr. Middenstandsbond en het Chr. Nationaal Vakverbond).

Bedrijfseigene

DE Raad wil in meerderheid komen tot een gemeenschappelijk fonds van bedrijfspensioenfondsen, waaruit op basis van een omslagstelsel waardevaste en eventueel welvaartvaste uitkeringen kunnen worden gedaan. Onder waardevast wordt verstaan, dat het pensioen in de loop der jaren in goederen en diensten gemeten dezelfde waarde houdt, waarbij dan het prijsindexcijfer als maatstaf zou moeten dienen. Een welvaartvast pensioen zou moeten stijgen en dalen met de algemene welvaart en dus gekoppeld moeten worden aan het loonindexcijfer.

De criteria van dit standpunt liggen bij financiering op basis van het omslagstelsel en bij het financieren uit een gemeenschappelijk fonds. Op het ogenblik geschiedt de financiering van de bedrijfspensioenfondsen volgens het kapitaaldekkingsstelsel en per bedrijfstak afzonderlijk.

Het omslagstelsel, dat ook bij de A.O.W. wordt toegepast, houdt in, dat de premiebetaling in een bepaald jaar wordt bepaald door de omvang van de uitkeringen. Zijn er veel pensioengerechtigden dan zal de premie hoog moeten zijn en is het aantal gepensioneerden geringer dan kan ook de premie dalen. De uitkering die men te zijner tijd na het bereiken van de 65-jarige leeftijd zelf krijgt staat dus maar in een zeer geringe relatie tot de premie die men voordien betaald heeft. De premie kan hoog geweest zijn en de uitkering toch betrekkelijk laag, omdat dan wellicht het aantal pensioengerechtigden uitzonderlijk groot is.

Bij het kapitaaldekkingssysteem blijft de relatie premie en uitkering volledig gehandhaafd. Hier geschieden de uitkeringen uit de belegde premies en de rente die de premies in de loop der jaren hebben opgebracht. Hier kan het pensioen gezien worden zoals het in wezen ook is, namelijk een vorm van uitgesteld loon. En loon is een zaak van het bedrijfsleven, een zaak die primair tussen werkgever en werknemer wordt geregeld. Voor de voorstanders van het kapitaaldekkingssysteem is daarom ook de gemeenschappelijke fondsvorming onaanvaardbaar, omdat hiermee al te zeer het bedrijfseigene van een bedrijfstak teloor gaat.

Geheel in overeenstemming met het rapport van het Convent van Chr. Sociale Organisaties heeft daarom een prot. chr. minderheid in de Sociaal-Economische Raad het standpunt ingenomen, dat op grond van de gedachte van verantwoordelijkheid in eigen kring en de voordelen van decentralisatie het kapitaaldekkingssysteem moet worden gehandhaafd met volledige autonomie der onderscheidene bedrijfspensioenfondsen.

Positief

VANUIT deze kring heeft men echter niet alleen een afwijzend standpunt ingenomen, maar zijn er wel degelijk ook positieve suggesties gedaan om tot een grotere waardevastheid van de bedrijfspensioenen te komen. Wederom in overeenstemming met genoemd conventsrapport is gewezen op het hanteren van een bepaalde premiepolitiek (premie stijgt met de lonen), het meer beleggen van de premiegelden in waardevaste onroerende goederen en voorts zou de rentewinst aangewend kunnen worden om de gevolgen van de geldontwaarding tegen te gaan.

Overigens erkent de meerderheid van de S.E.R. zelf ook, dat de belangrijkste bijdrage tot het waardevast maken van de bedrijfspensioenen is, er voor te zorgen dat het geld niet in waarde daalt. Zij erkent, dat ongeacht de vorm van de pensioenvoorziening en de verdere voor hen te treffen maatregelen de positie van de gepensioneerden het meest gediend zou worden, indien een algemene stijging van de prijzen zou kunnen worden voorkomen. De financiële, monetaire en sociale politiek moet daarom o.m. gericht zijn op een monetair evenwicht, waarbij de beschikbare koopkracht voor aankoop van goederen en diensten in het algemeen niet groter is dan overeenstemt met de aanwezige produktiecapaciteit en met het gewenste prijspeil, hegeen in het algemeen een stabiel prijspeil zal dienen te zijn.

Wij menen, dat juist op dit belangrijkste punt het huidige kabinet alle gepensioneerden aan zich verplicht heeft.

Weinig vertrouwen

DE Sociaal-Economische Raad heeft zich echter in zijn advies aan de regering niet strikt beperkt tot het onderwerp van het waardevast maken van bedrijfspensioenen. De S.E.R. had in meerderheid blijkbaar maar weinig verwachting van de bedrijfspensioenfondsen in het algemeen, hetzij waardevast of niet waardevast en daarom heeft de raad gelijk maar naar een andere mogelijkheid gewezen om de pensioenpositie van de ouden van dagen te verbeteren. In het advies wordt namelijk ook aan de orde gesteld de hoogte van de uitkeringen krachtens de Algemene Ouderdomswet.

De uitkering bedraagt op het ogenblik voor gehuwden *f* 1794.— per jaar. De maximale ouderdomsrente uit hoofde van de Invaliditeitswet bedraagt ongeveer *f* 300, zodat men komt tot een totaal bedrag voor een man en een vrouw van circa *f* 2100 per jaar. Met de bedrijfspensioenfondsen is het zo gesteld, dat een jaarlijkse uitkering van *f* 500 reeds als zeer gunstig moet worden aangemerkt, maar dat betekent dan toch nog maar in totaal een *f* 2600 of *f* 50 per week, terwijl het nettoinkomen van een ongeschoold arbeider, dat als sociaal minimum aangehouden zou kunnen worden, toch ongeveer *f* 3600 bedraagt. Ten behoeve van de gepensioneerden zou dus nog een *f* 1000 overbrugd moeten worden.

Op het ogenblik worden in daarvoor in aanmerking komende gevallen nog uitkeringen gedaan door de organen van maatschappelijk hulpbetoon. Enige optrekking in de toekomst van de A.O.W.-uitkeringen zal wellicht niet ongewenst zijn, maar betekent dit, dat men, evenals de meerderheid van de S.E.R. gedaan heeft, zal moeten breken met de opvatting, dat de A.O.W.-uitkering een bodemvoorziening is? Een bijzonder forse verhoging van de A.O.W.-uitkering zal ongetwijfeld in vele bedrijfstakken partijen de lust benemen ook nog iets te doen aan versterking van het bedrijfspensioenfonds. Ook maatregelen tot het waardevast maken van het bedrijfspensioen worden dan veel minder aantrekkelijk.

Naar twee kanten

EEN minderheid van de S.E.R., bestaande uit een groot aantal leden, o.w. een aantal van prot. chr. huize, heeft dan ook als haar mening uitgesproken, dat hier inbreuk wordt gemaakt op de bij de invoering van de A.O.W. als bodempensioen aanvaarde synthese en dat hier geen enkele mogelijkheid wordt geboden de bedrijfspensioenen waardevast te maken.

De heer J. J. A. Berger (p.v.d.a.) heeft enige tijd geleden in de Tweede Kamer voorgesteld de A.O.W.-uitkering trapsgewijze in vijf jaar met 50 % te verhogen. Staatssecretaris Roolvink heeft toen de heer Berger reeds geantwoord, dat hij daarvan een uiterst nadelige uitwerking verwacht voor de bedrijfspensioenfondsen. Deze pensioenen zouden steeds minder betekenis krijgen en tenslotte nauwelijks een functie overhouden. De oplossing van het vraagstuk van de oudedagsvoorziening, moet naar de mening van de staatssecretaris terecht naar twee kanten gezocht worden, zowel naar de zijde van de bedrijfspensioenfondsen als naar de zijde van de A.O.W.

In het S.E.R.-advies wordt er door de minderheidsgroepering nog op gewezen, dat de bejaarden die naast de A.O.W.-uitkering geen of slechts weinig andere pensioeninkomsten genieten, een aparte groep vormen. Tijdelijk zouden voor deze groep aparte maatregelen getroffen dienen te worden. Deze maatregelen zal men echter niet moeten zoeken in de richting van het opblazen tot een onnatuurlijke grootte van de A.O.W.-uitkeringen en het verwaarlozen van de bedrijfspensioenfondsen. Bovendien zou het voorstel Berger voor de A.O.W. een premieverhoging meebrengen, naast de toch al stijgende premie uit hoofde van de veroudering van onze bevolking, waarvan menige Nederlander terug zou schrikken.

Zeer in de belangstelling van het Nederlandse bedrijfsleven zal daarom aanbevolen moeten worden de versterking van de bedrijfspensioenfondsen. Hier is nog veel te doen en in het kader van de Nederlandse loonpolitiek zijn hier ook nog vele mogelijkheden. De hoogte van de bedrijfspensioenen zoals deze op het ogenblik hier en daar nog bestaat, moet de eer van de betrokken bedrijfstakken te na zijn. Juist wanneer deze pensioenen aan betekenis gaan winnen, zal ook aan de waardevastheid van de uitkeringen meer gedaan worden. Bovendien is er wat betreft de ontwikkeling van de bedrijfspensioenfondsen na de oorlog geen reden tot pessimisme. Het moet allemaal nog veel beter. Er zijn zelfs bedrijfstakken die nog helemaal geen pensioenfonds kennen. Maar dat is allerminst een reden om maar bij de pakken te gaan neerzitten.

Voor zover de S.E.R. de bedrijfspensioenfondsen opoffert aan een sterke optrekking van de A.O.W.-uitkering, in diezelfde mate zijn wij van mening, dat de S.E.R. met dit advies langs zijn doel heeft heengeschoten.

H. P. E.

*** Soekarno's rede

Ieder jaar geeft president Soekarno in een rede ter gelegenheid van de Indonesische onafhankelijkheidsfeesten zijn standpunt met betrekking tot Nederlands Nieuw-Guinea. Hij heeft dat deze maand voor de 16e maal gedaan. In wezen wat ditmaal de toonzetting het enige onderscheid ten opzichte van zijn uitlatingen in vroegere jaren. Deze was ditmaal n.b. opmerkelijk rustiger. Zelfs verwaardigde het Indonesische staatshoofd zich hierbij enkele briefpassages in de Nederlandse taal voor te lezen. Overigens bleef het thema hetzelfde. De inhoud vana het Indonesische standpunt heeft geen wijziging ondergaan. Dit standpunt blijft: eerst moet Nederland zijn bereidheid tot overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië te kennen geven en dan kan er gepraat worden.

Men kan aan het verbeteren van de toon waarde hechten en er terecht verheugd over zijn, zonder daarbij uit het oog te verliezen, dat de inhoud van het standpunt essentieel is. Wij geloven dat het Nederlandse standpunt nl.: bereidheid tot reëel overleg, houdbaar is. Juist nu het begrip zelfbeschikking in steeds toenemende mate een realiteit wordt, kan ook president Soekarno niet meer volstaan met het negeren van de Papoea's. Velen, ook in Nederland, achten dit begrip slechts een modewoord. Maar een feit is, dat tientallen volken hun min of meer vlot verkregen soevereiniteit er aan te danken hebben. Ook Afrikaanse volken, die minder talrijk zijn dan de 700.000 Papoea's. De meer dan 20 Papoea-leden van de Nieuw-Guinea-Raad zouden het Nederland niet in dank afnemen, indien zonder hun medeweten of mee-doen een Nederlands-Indonesisch gesprek zou plaatsvinden. Men heeft duidelijk laten blijken daar bij te willen zijn — en terecht. Bovendien heeft onze regering aan die Raad gevraagd zich ernstig over de toekomst van Nieuw-Guinea te bezinnen. Men is daar, blijkens uitlatingen van de dezer dagen in ons land gearriveerde delegatie van leden van de Nieuw-Guinea-Raad nog niet mee klaar.

Het is verblijdend als de toon waarop Soekarno zich tot Nederland richt verbetert. Dat is van belang ook indien dit, zoals opgemerkt is, onder invloed van generaal Nasoetion geschiedde, omdat het aantoont dat goede invloeden in Djakarta op het hoogste niveau nog effect kunnen hebben. Wat echter wezenlijk nog moet veranderen in het Indonesische standpunt is, dat men inziet dat ruim 10 jaar na de Ronde Tafel Conferentie een gesprek — waar en met wie ook gevoerd — over de toekomst van Nieuw-Guinea zonder de meest betrokkenen zelf, in de wereld van vandaag hoogst onwerkelijk is. Daar zit geen muziek meer in. Voor dat uitgangspunt kan in de wereldopinie meer en meer begrip gevonden worden. Dat weet Soekarno ook. En hij zou verstandig doen zijn ouvertures daarop af te stellen. De vraag is echter of hij dat wil.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Hieronder publiceren wij de tekst van de donderdag door Mr. J. H. Prins voor de radio gehouden causerie.

INDIEN wij beseffen, dat wij iets *kunnen* verliezen, worden wij ons van de waarde daarvan eerst goed bewust. Daarom worden wij er juist deze dagen zo zeer bij bepaald, welk een voorrecht wij genieten, dat wij nog in vrijheid mogen leven in een democratisch geregeerde staat.

Maar als wij elkaar nu eens de vraag voorleggen, wat de democratie werkelijk voor ons betekent en wat wij precies onder vrijheid verstaan... gelooft u dan ook niet dat wij deze vragen in de eerste plaats negatief zouden beantwoorden? Dat wij in de democratie allereerst een waarborg zien om althans te voorkomen wat in de landen achter het ijzeren gordijn zo velen als een voortdurende dreiging boven het hoofd hangt: de dwang, de rechteloosheid, het concentratiekamp. Wij weten heel goed, dat wij dat niet willen. Maar staat ons even duidelijk voor ogen, wat wij positief met onze vrijheid en met onze democratie willen doen?

Democratie is naar haar eigen betekenis: het medeverantwoordelijkheid dragen door het gehele volk voor de gang van zaken in de staat. En hoe staat het hiermee? Beschouwen wij de democratie niet te veel als een vanzelfsprekende zaak en te weinig als een voortdurende opgave, die inspanning vraagt? Vooral in deze tijd ziet men, dat de mens sterk de neiging heeft zich alleen maar bezig te houden met aangelegenheden die rechtstreeks zijn eigen belangen raken. En zolang deze niet al te zeer in het gedrang komen, laat hij de politiek gaarne over aan de politici, die voor hem, over hem en zonder hem hebben te besluiten.

Deze stand van zaken, die de goede werking van de democratie van binnenuit aantast, wordt nog in de hand gewerkt door het ook in de politiek voorkomende verschijnsel van het specialisme. Nu wil ik niet ontkennen, dat een moderne staat slechts behoorlijk geregeerd kan worden, indien daarbij in ruime mate gebruik wordt gemaakt van deskundigen op allerlei terrein. Hoe zouden wij de talloze economische, financiële, technische, sociale en andere problemen kunnen beheersen indien wij niet konden beschikken over specialisten op al deze gebieden? Maar het betekent wel, dat de doorzichtigheid van het politieke bedrijf voor de leek geringer wordt. Een leek is ieder op zijn tijd. Want wie beheerst alle specialismen? Niemand immers? Ook de specialist is leek op de gebieden waar *hij* geen specialist is.

Welnu, hoe kan de politieke verantwoordelijkheid van het gehele volk nog worden verwerkelijkt, indien het politieke bedrijf zo ingewikkeld en ondoorzichtig is geworden? Hier komt het wezen van de democratie in geding.

Het vraagstuk is slechts op te lossen, indien de natie in principiële zin voldoende is gevormd, om althans de beginselen, de richtinggevende uitgangspunten, waardoor de specialisten zich laten leiden, te herkennen en kritisch te toetsen. Hier nu ligt een belangrijke taak voor de politieke partijen. Zij zijn in de eerste plaats aangewezen om de natie vertrouwd te maken met de belangrijkste politieke beginselen.

Ik noem nog een ander verschijnsel waardoor de democratie en daarmede tegelijk de vrijheid kunnen worden aangetast. In de democratie verloopt de besluitvorming volgens een bepaalde procedure. Nadat het vooroverleg heeft plaatsgevonden kan uiteindelijk de helft plus een over de te volgen politiek beslissen. Nu komt men vaak de opvatting tegen, dat in deze procedure, dat in deze wijze van besluitvorming als zodanig, de waarborg zou zijn gelegen voor een *goede* besluitvorming, een waarborg dus ook voor de handhaving van de vrijheid van de burgers. U zult toch met mij eens moeten zijn, dat het zo eenvoudig niet ligt. Immers ook de meerderheid kan ernstige fouten begaan. In de totalitair geregeerde landen maakt een heersende kliek uit wat recht is; maar staan wij er nu zo erg veel beter voor, indien de helft plus een vaststelt wat recht is? Het recht steunt toch niet op een meerderheid en evenmin op een minderheid. Het recht komt voort uit rechtsbeginselen en aan die rechtsbeginselen heeft ook de democratische meerderheid zich te houden. Doet zij dit niet, dan wordt een democratie totalitair.

Wat betekent dit alles?

Het betekent, dat de vrijheid en de democratie, die ons zo dierbaar zijn, ook door bedreiging van binnenuit niet zonder gevaar zijn. De democratie loopt gevaar indien het staatsvolk zich niet meer verantwoordelijk weet voor de gang van zaken in de staat. En de vrijheid loopt gevaar indien het overheidsbeleid niet gericht is op de verwezenlijking van rechtsbeginselen.

Ik heb er reeds op gewezen, dat de politieke partijen in dezen een taak hebben.

In het algemeen heeft een politieke partij een tweeledige taak. Zij heeft zich niet alleen te richten op het oefenen van invloed op het staatsbestuur; zij heeft zich evenzeer de staatkundige bewustwording van het volk ten doel te stellen. In het licht van het voorgaande zal het duidelijk zijn, dat dit méér behoort te zijn dan een poging bij het volk aanhang te winnen voor oppervlakkige leuzen. Zou zij daarmee volstaan, dan zou zij de onmondigheid van het volk bevorderen. Het gaat er juist om, het volk oog te doen krijgen voor de beginselen van waaruit de politieke problematiek dient te worden beschouwd.

Maar hier zien wij dan ook de strijd tussen de politieke partijen opkomen. Want dan gaat het er om, welke beginselen tenslotte door de natie zullen worden aanvaard als richtinggevend voor het beleid van de regering. Dat nu is slechts uit te maken op het diepste vlak, dat de mens kent, in het geloof. Het geloof geeft aan, waar onze vastheid ligt, waaraan wij in laatste instantie ons vertrouwen schenken.

Hiermede zeg ik nog niet iets specifiek antirevolutionairs. Want iedereen, van welke overtuiging ook, leeft ten diepste uit een geloof. De vraag is slechts: uit welk geloof? Uit het geloof in God, of uit het loof in de mens? En wanneer deze keus in het geding komt, presenteert zich op politiek terrein onder meer de Anti-Revolutionaire Partij. Niet om daarmede te kennen te geven, dat zij in staat zou zijn een politiek op te bouwen, welke aan het geloof in God ten volle uitdrukking geeft. Ook de A.R. Partij kent haar hoogtepunten èn haar zwakke momenten. Ook zij tast voortdurend naar een beter inzicht en naar een betere politiek. Maar in dat alles is zij van één zaak ten stelligste overtuigd: dat slechts dàn de democratie een stevig fundament kan ontvangen en de vrijheid van de burger waarlijk bevestigd wordt, indien de natie — en mèt de natie de overheid —, in het geloof richting kiest op God in Jezus Christus. Dat geldt voor àlle personen en organisaties. Maar, wat betekent dit nu voor de overheid? Wij hebben reeds gezien, dat de vrijheid nimmer gewaarborgd kan worden door het democratisch meerderheidsbeginsel. Er is een ander fundament voor de vrijheid en daarmede voor de democratie, nl. het respect voor de eigen onoverdraagbare verantwoordelijkheid van alle personen en organisaties om zich naar eigen aard te ontwikkelen. Zo heeft de overheid er van uit te gaan, dat er een vrijheidssfeer is, welke zij hoe dan ook behoort te respecteren, omdat zij, indien zij dat niet zou doen, de mens in zijn meest oorspronkelijke positie, de positie tegenover God, tekort zou doen.

MEVROUW G. S. HAZENBOSCH TE DEN DOLDER VRAAGT per 1 of 15 oktober in haar gezin van 6 kinderen (leeftijd 3—13 jaar)

een beschaafde hulp voor dag en nacht

Eigen kamer in nieuwe woning met centrale verwarming beschikbaar; enige huishoudelijke hulp reeds aanwezig.

Schriftelijke aanmeldingen bij Hertenlaan 31a, Den Dolder, graag met vermelding van leeftijd, godsdienst, opleiding, enz.

PERS-PEDAGOGIEK

OP Terschelling was een jochie, leerling van de ulo-school, van huis weggelopen. Eerst dacht men, dat hij verdronken was, want het vletje, waarmee hij op de Waddenzee had gevaren, werd leeg aangetroffen. Het kon ook zijn, dat hij zich ergens in de bossen of de duinen ophield op het eiland, niet in staat of niet bereid, om thuis te komen. Daarom hebben honderden vrijwilligers het eiland „uitgekamd" en is er dag en nacht gezocht. Maar de jongen is na een dag of tien teruggebracht door de politie. Hij was na een zwerftocht door het gehele land in Appingedam gesnapt. In een winkel was hij herkend op grond van de door de politie verspreide signalementen, en toen was hij gauw onderdak bij de politie, terwijl de ouders telefonisch werden verblijd met de mededeling, dat de politie hem de volgende morgen in Harlingen zou afleveren. En dat is gebeurd.

Maar „de krant" heeft er enorm veel aandacht aan geschonken. Het ventje is „in the picture". Een journalist loopt achter het weggelopen jongetje aan, want er zit copy in. Er worden foto's van gemaakt, ook van de vader en de oom, die hem in Harlingen afhaalden. En de journalist van Het Vrije Volk reist mee met de boot, om ook tijdens de bootreis met het jongetje te kunnen praten. Het Vrije Volk wijdde er een vierkoloms artikel aan. De jongen was een tweede Michiel de Ruyter, zo vernam de reporter. En ook andere bladen hadden blijkbaar die zondagmorgen hun verslaggevers op de boot. Toen wij hem op de boot spraken, zo vertellen zij, enz.

De jongen kan nu een plakboek aanleggen, waarin hij zijn enigszins triumfale terugkeer kan vereeuwigen met een keur van persverslagen. En — het moet bepaald stimulerend werken op andere ventjes, die thuis van vader ook een standje krijgen en de benen denken te nemen.

HELAAS komt het nog al eens voor, dat een kind spoorloos is verdwenen en er een extra-politiebericht wordt uitgezonden. Een ongeluk wordt gevreesd. De gedachte aan een misdaad laat zich soms niet onderdrukken. Het is voor de ouders afschuwelijk. Véél angstiger, dan wanneer een kind een gevaarlijke operatie moet ondergaan. De nachten zijn niet om dóór te komen. Soms blijkt het, dat het kind eenvoudig met de dolle kop is weggelopen, of dat het een geval is van ziekelijke zwerfzucht. Maar voor de ouders blijft het onvoorstelbaar erg, als ze 's avonds de deur sluiten met de gedachte, dat één, die veilig binnen had moeten zijn, nu buiten is, zonder bericht, zonder levenssteken.

Maar het ventje komt terug in een zijspan van de politie, de politie heeft volgens de voorschriften hem een witte helm op het hoofd gezet. Die helm is apart de vermelding waard en een apart plaatje in de krant.....

Deze sensatie-journalistiek is zo onpedagogisch mogelijk en zij bestáát alleen, omdat de betrokkenen er van overtuigd zijn, dat hun waar beter verkoopbaar is, als zij met zulke verhalen komen.

NOG erger wordt het, wanneer de journalisten er op uitgaan, om zelf de sensatie, die er niet is, door misleiding in het leven te roepen. Onlangs was er op de vliegbasis Leeuwarden een internationale schietwedstrijd georganiseerd. De kolonel, die het commando voert over het vliegveld, had eerst de mensen van de pers bij zich geroepen en ze gezegd, dat ze alle mogelijke faciliteiten konden krijgen. Er waren op dat vliegveld geen militaire geheimen, de pers mocht vrij komen kijken en fotograferen. Elke dag konden zij de scores van de verschillende vliegers noteren van de borden en zij konden op het vliegveld om de machines heenlopen en met de mannen praten. Het was een mengelmoes van uniformen; de Italianen b.v. hebben héél vreemde uniformen voor verschillende gelegenheden. De schildwachten konden er ook geen wijs uit worden maar hadden de instructie om „soepel" toe te zien, omdat het een soort internationale vriendschappelijke ontmoeting was. Door deze grote vrijheid werd geen enkel militair geheim in gevaar gebracht. En de kolonel toonde te begrijpen, dat in zo'n geval alle geheimzinnig gedoe en strenge controle alleen maar dwaas is.

Toen hebben de journalisten van twee socialistische bladen een stunt uitgehaald. Zij zijn in een auto met vreemde onderscheidingstekenen en zelf gestoken in vreemde schertsuniformen op de basis verschenen, waarbij zij van de schildwacht geen moeite ondervonden. Hun collega's, die tevoren evenals hun chefs waren ingelicht, stonden klaar om foto's te nemen, en toen reden ze weer weg. Gefotografeerd op militair terrein in rare uniformen. En toen konden de berichten, de sensationele berichten worden doorgegeven, via het A.N.P. en via andere kanalen. Het werd in de Hollandse dagbladpers een grote sensatie. In werkelijkheid had het niets om het lijf, was het alleen maar een grofheid tegenover de commandant, die hun alle mogelijke faciliteiten had verleend. Hadden de heren het als een grap beschouwd en hadden zij zich met hun schertsuniformen bij de commandant gemeld met de boodschap: zo zijn wij hier komen aanrijden en wij zijn zelfs beleefd gegroet, dan had de commandant met hen pleizier gehad over een goedgeslaagde poets. Maar ze reden stiekum weg en haastten zich naar de krant met de foto's. En zelfs moest de gelegenheid worden aangegrepen, om een hatelijkheidje te ventileren. Het publiek van dat soort kranten is nogal gesteld op een onvriendelijkheidje jegens hen, die voor onze veiligheid de wacht houden.

NEEN, dan vinden wij de sensatiezucht onschuldiger van de heren van het journaal van de N.T.S. Daar is het verhaal vertoond van een boer in Engeland, die televisie in de stal had aangebracht. Het was voor de koeien een geluk, dat ze naar de tv. mochten kijken en uit dankbaarheid gaven ze hoofd voor hoofd vijf liter melk meer. De NTS vond het zo interessant, dat dit verhaal tot tweemaal toe werd vertoond.....

In zo'n geval wordt alleen maar bereikt, dat iedere boer zegt, dat je de man in de stad alles kunt wijsmaken. Maar dat resultaat kan geen kwaad, want de boer was er toch al lang van overtuigd.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

* * ***Initiatief mogelijk***

Zelfbeschikkingsrecht is meer dan een modern modewoord. Tientallen volken hebben er hun soevereiniteit aan te danken. Dit demonstreren zij trots op de politieke modeshow, de Assemblee der Verenigde Naties te New York.

Chroestjew's vuisten en schoenen sloegen die trots in het najaar van 1960 niet neer. Integendeel, zelfs zijn meest getrouwe volgeling in Afrika, Sekou Touré uit Guinee, maakte hem daar voor het forum der volkeren, in nationaal kostuum, duidelijk, dat communistisch denken nog niet hetzelfde is als bereidheid tot het worden van een rode satelliet.

Als ook maar iets de jonge volkeren in strijd schijnt met het zelfbeschikkingsrecht, slepen zij zo'n kwestie voor de V.N. Indonesië, Zuid-Afrika, Angola enz. zijn er bekende agenda-punten. Maar ook Hongarije en Tibet, waaraan het — menselijk gesproken — te danken is, dat de jonge volken van Azië en Afrika zelfstandiger denken dan het Kremlin wel lief is. Deze week lukte het Tunesië om de kwestie-Bizerta voor dit forum te halen. Het gaat hierbij slechts in oneigenlijke zin om het zelfbeschikkingsrecht, want op de Franse vlootbasis wonen nagenoeg geen Tunesiërs. Toch verkreeg Bourguiba, zij het met moeite, de 50 vereiste handtekeningen onder het verzoek om een speciale Assemblee.

En nu Berlijn. De voeten van miljoenen vluchtelingen toonden daar sinds 1945 aan hoe het in Oost-Duitsland met het zelfbeschikkingsrecht gesteld is. Dat spreekt de jonge naties aan, ook al krijgt het Westen wellicht geen 50 handtekeningen voor een buitengewone Assemblee bij elkaar. Doch in september begint de gewone zitting. In de politieke commissie van de V.N. zou ons inziens gevochten moeten worden om het Berlijnse demasqué d.d. 13 augustus van Chroestsjew en Ulbricht op de agenda te krijgen.

Wat Chroestjew met Hammarskjoeld en de V.N. wil uithalen is reeds bekend. Vóór het hem lukt deze volkerenorganisatie geheel lam te leggen of te verlaten, kan het Westen daar een daad stellen: nl. Azië en Afrika laten uitspreken wat zij denken van het zelfbeschikkingsrecht in de communistische wereld. Niets zal dieper indruk maken op die jonge naties. Zelfs het ruimte-succes van Ruslands kosmonauten zou er door vervluchtigen. Burgemeester Brandt van Berlijn heeft in de Bondsdag terecht gewezen op deze mogelijkheid tot Westers initiatief. Het is een christelijk verantwoorde daad deze boog te spannen. Zelfs al zou het schot ook het Portugese optreden in Angola treffen.

*
* * ***Er uit - er in***

De Pacifistisch Socialistische Partij hoeft niet om stof voor haar eerstvolgende radio-uitzending verlegen te zitten. Ditmaal zou de hysterische samenspraak tussen de P.S.P.-jongeling en de dito jonkvrouw, onderbroken door dreigende muziekflarden, eens niet tegen de B.B. of andere gehate Westerse instellingen gericht moeten zijn. Er is nu werk van formaat aan de winkel, want een groep Amerikaanse en Europese pacifisten wilde in Rusland het onderste uit de kan hebben en kreeg reeds in Oost-Duitsland het lid op de neus. Een voetreis naar Moskou stond maar liefst op het program. Deze lieden, die zich kies van de democratische vrijheid bedienen door altijd tegen het Westen, maar nooit tegen het communisme te ageren, dachten dat zij wel door Chroestjew zelf verwelkomd zouden worden als beloning voor hun streven het eigen nest zoveel mogelijk te bevuilen. Maar niets daarvan. Het gezelschap was de Oostduitse autoriteiten zó welkom, dat zij de club zo snel mogelijk naar Polen wilde transporteren. De historie vermeldt niet of Gomulka daar blij mee geweest zou zijn . . .!

De pretenties van de club waren overigens slechts gering: zij wilden liever lopen. Dat lukte van San Francisco af tot en met West-Duitsland toe, want in het Westen kan men vrij wandelen. In het communistische gebied mag zelfs dat niet. Het Oostduitse voorschot op Chroestjew's belofte van vrij vervoer voor allen stond de pacifisten niet aan. Toen kregen zij een toch gratis ritje, in omgekeerde richting, nl. naar Helmstedt terug.

Wij willen er de P.S.P. graag eens over horen uithuilen. Misschien dat het haar geestelijk evenwicht bevordert. Een aardige aantekening kan in die uitzending worden gewijd aan de hulpvaardigheid waarmee de Russische soldaten zondag j.l. het Amerikaanse militaire konvooi dat via Oost-Duitsland naar West-Berlijn reed, tegemoet traden. Die echte gevechtsgroep kwam er wel in, want de Russen vrezen kracht. Daar zijn zij zelfs beleefd tegen. De pacifisten, die de rode machthebbers benaderen onder het motto „voor ik val, lig ik al", worden door de heersers in het Kremlin en in Pankow diep veracht en er prompt uit gesmeten. Maar de zwaar bewapende Britten en Amerikanen lieten zij wel door. Dit alles moet voor de P.S.P., die slechts bestaan kan bij de gratie van een waakzame democratie, zijn om van te duizelen.

Misschien is die kater ook wel leerzaam voor hen. Dat hopen wij van harte.

Sowjetzône moet tol betalen

DE wereld blijft gissen naar de werkelijke reden(en) van Chroesjtsjef voor het afgrendelen van de Brandenburger Tor op de grens van Oost- en West-Berlijn en het verscherpen van de controle op het verkeer tussen beide sectoren van de vroegere Duitse hoofdstad. Zou het hem er alleen om te doen zijn geweest, de vluchtelingenstroom naar West-Berlijn af te snijden, dan zou de volledige afsluiting van bedoelde poort niet noodzakelijk zijn geweest. Want de vluchtelingen begaven zich meestal via U- of S-Bahn naar het vrije westelijke deel van Berlijn. Er moet dus ook een andere reden geweest zijn voor het spectaculaire optreden van Chroesjtsjef's handlangers in Oost-Berlijn. In dit verband is het tekenend, dat zij van de dertien overgangen, die de sectorgrens tussen beide delen van de stad kende, juist de Brandenburger Tor hebben uitgekozen. Deze poort, die nog juist binnen de Russische sector van Berlijn ligt, is al vele jaren het symbool van de naar hereniging strevende Duitsers, maar vooral ook van het verlangen naar bevrijding van de Duitsers, die nog steeds achter het ijzeren gordijn zijn opgesloten in de grote gevangenis, die de Deutsche Demokratische Republik wordt genoemd. De Russische stap is echter niet alleen bedoeld als vernietiging van een illusie: zij is een rechtstreekse uitdaging aan het adres van de westelijke mogendheden, wier machteloosheid op de meest spectaculaire wijze ten aanschouwe van de gehele wereld werd gedemonstreerd, zo zelfs, dat de ware reden van Chroesjtsjef's optreden dreigde te worden verhuld.

Om dit optreden goed te kunnen begrijpen, dienen we eerst naar de achtergrond er van te speuren. De Russische premier heeft nog maar enkele maanden geleden gezegd, dat West-Berlijn een graat in zijn keel was, die er zo spoedig mogelijk uit verwijderd zou worden. Zo dacht hij er ook al in het najaar van 1958 over, toen hij het Westen een half jaar de tijd gaf om het Berlijnse probleem op te lossen. Hij stuitte toen evenwel op de vastbeslotenheid van het Westen, zich niet door Chroesjtsjef de wet te laten voorschrijven. En toen het half jaar verstreken was, gebeurde er niets.

De positie van West-Berlijn

Ontvolkt

De Russische premier kreeg echter steeds meer last van die graat in zijn keel: West-Berlijn bleef voor vele duizenden Oostduitsers de poort naar de vrijheid. Zij die er in slaagden, de oostelijke sector van Berlijn te bereiken, konden gemakkelijk naar West-Berlijn ontkomen, vanwaar ze per vliegtuig naar een nieuwe bestemming in West-Duitsland werden gebracht. Oost-Duitsland ontvolkte, er ontstond een tekort aan arbeidskrachten, aan leidinggevend personeel, aan artsen en alles, waaraan men in een moderne samenleving behoefte heeft.

Was het psychologisch effect van deze massa-vlucht op de buitenwereld op zichzelf reeds nadelig voor het regiem in de zgn. DDR, voor het voortbestaan van het politieke en economische systeem van dit deel van Duitsland werd zij op de duur funest. Ulbricht heeft het rode regiem in de Sowjetzone van Duitsland niet kunnen consolideren. Het Westen weigerde — ook in de afgelopen maanden — in Berlijn door de knieën te gaan. En toen de dreigementen van Chroesjtsjef slechts leidden tot een vergrote uittocht van Oostduitsers naar het vrije West-Berlijn, werd de Russische premier gedwongen, een noodsprong te doen en zelf de vluchtelingen de pas af te snijden. Hier erkende de Russische premier zijn nederlaag, ook al deed hij, alsof het tegendeel het geval was.

Dit laatste trachtte hij te doen door het afgrendelen van de Brandenburger Tor die in Duitsland en met name in Berlijn tot een begrip is geworden. We betoogden al, dat het volkomen afsluiten van deze poort niet noodzakelijk was voor het afsnijden van de vluchtelingenstroom naar West-Berlijn. Vandaar dat deze dramatische stap, die in het Westen zoveel deining veroorzaakte, om een andere reden gedaan moet zijn. Zij was niet slechts een rookgordijn, maar tevens een weldoordachte poging om verwarring te zaaien in het westelijke kamp.

In het Westen bleek men niets te willen doen tegenover het provocatieve optreden van de Sowjetunie, hetgeen geaccentueerd werd door de redevoeringen van Willy Brandt, de socialistische kandidaat voor het Westduitse bondskanselierschap.

Het is zeker nie tvoor het eerst, dat wij wijzen op de bedoeling, die de Russen hebben met hun agressieve houding met betrekking tot de situatie in Berlijn. Een belangrijk oogmerk is nog altijd het zaaien van paniek onder de volkeren van de vrije wereld.

Op deze openbare mening heeft Chroesjtsjef het steeds gemunt en daarom tracht hij de westelijke mogendheden telkens in dwangpositie te brengen, zoals ook nu weer met de Brandenburger Tor het geval is. De poort werd gesloten. Het optreden van de Oostduitse volkspolitie beperkte zich tot het gebied van de Russische sector en de toegangswegen tot OostBerlijn bleven — met uitzondering van de Brandenburger Tor — onder bepaalde voorwaarden geopend voor het verkeer tussen beide stadsdelen.

Jammer

Het is jammer, dat Willy Brandt, die behalve Oberbuergemeister van West Berlijn ook socialistische kandidaat voor het Westduitse bondskanselierschap is, niet de beheersing heeft kunnen opbrengen, die van hem in beide hoedanigheden in de gegeven omstandigheden mocht worden verwacht. In zijn redevoeringen van de vorige week volgde hij de methoden van de boulevardbladen door uit te roepen, dat de westelijke mogendheden niets deden tegen het drastische Russische optreden en dat het volk van West-Berlijn geen woorden maar daden verwacht. Hij ging zelf zover, de Amerikaanse president een brief te sturen, waarin hij uiting gaf aan het onbehagen van het Westberlijnse stadsbestuur over het uitblijven van Amerikaanse tegenmaatregelen. Stelde hij zich met het laatste al op de plaats van de Westduitse regering, het getuigde ook van weinig zin voor de realiteit. En al kunnen we begrijpen, dat Willy Brandt in de bres springt voor de belangen van zijn stad, het zal de oplettende waarnemer toch niet zijn ontgaan, dat hier niet in de eerste plaats de burgemeester van West-Berlijn, maar de socialistische kandidaat voor het bondskanselierschap aan het woord was.

Actie

Door de activiteiten van Brandt zijn de Verenigde Staten wel enigszins in verlegenheid gebracht. Het gevolg was, dat de Amerikaanse president een spectaculaire stap deed: hij zond 1500 Amerikaanse militairen dwars door Oost-Duitsland naar West-Berlijn en liet de aankomst van deze troepen in de vroegere Duitse hoofdstad vergezeld gaan van een bezoek van zijn belangrijkste medewerker, vice-president Lyndon B. Johnson. Beide besluiten waren belangrijke gebaren. Wat Johnson betreft: hij kon herhalen wat iedereen wist, nl. dat de Verenigde Staten de Westberlijners niet in de steek zullen laten en hun rechten in het westelijk deel van Berlijn tot elke prijs zullen verdedigen.

Adenauer

Meer bewondering hebben we dan ook voor de Westduitse regering, verpersoonlijkt door Adenauer, die de Amerikanen niet voor de voeten heeft willen lopen, begrip voor het precaire karakter van de situatie toonde en niet op een goedkoop verkiezingssuccesje uit was. Want laten we eerlijk zijn: de eisen, die Willy Brandt in zijn toespraak voor het Westberlijnse stadhuis stelde, had Bonn ook aan het adres van Washington kunnen richten. De toestand in Berlijn was evenwel niet geschikt om overijlde stappen te doen. Daarvoor was — hoe paradoxaal het wellicht klinkt — de situatie niet eens ernstig genoeg. We moeten in het Westen nog steeds leren het hoofd koel te houden. Dat valt niet altijd mee en we hebben begrip voor de reactie van de Westberlijnse bevolking, die zo nu en dan ervaart, dat het op een vulkaan leeft, maar over het algemeen leeft, alsof er niets bijzonders aan de hand is.

Het sluiten van de Brandenburger Tor en het tegenhouden van vluchtelingen, die naar West-Berlijn willen ontkomen, is echter heel iets anders dan de verdediging van de rechten van de Westberlijners en van de geallieerde mogendheden, die de vrijheid van de bevolking moeten garanderen. Bovendien is het de vraag, of het sluiten van de Brandenburger Tor de oplossing van de Berlijnse crisis juist niet wat dichterbij heeft gebracht, zij het dan voor een betrekkelijk korte tijd.

Sowjetzone

Chroesjtsjef's actie tegen West-Berlijn is niet in de eerste plaats gericht op de inlijving van dit stadsdeel. Zij is slechts een middel om een ander doel te bereiken: de consolidatie van de zgn. Deutsche Demakratische Republik in de Sowjetzone van Duitsland. Die

• *Vervolg op pag. 7*

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N V - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

C. LIND & ZOON — Anno 1826
KASSIERS EN COMMISSIONAIRS IN EFFECTEN
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564 Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 221443 conversie-afd.
UTRECHT Nachtegaalstraat 50 Tel. 16057 - 18037
Effectenbeurs nis 8 Tel. 249328 - 3 lijnen - 46604
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

Inrichting van kleuterscholen
Stalen klimmateriaal - keukens
ODIS!
Fa. A. v. d. Werff - Doesburg
Kantoor:
Van Pallandtstraat 11 - Velp - tel. 08302-4642

C. van der Kooij en Zoon
EMMASTRAAT 143-147 — VLAARDINGEN
TELEFOON (01898) 3561 en 6061
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegrondnoten.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerijgrondstoffen.

GARAGE VISSER
Apeldoornestr. 31 . VOORTHUIZEN . Tel. 03429-413
LUXE AUTOVERHUUR met en zonder chauffeur
Tevens Volkswagenbusjes - Modern smeerstation
BANDEN - OLIE - BENZINE - KRAANWAGENS

KANSEN IN ZUID-AMERIKA

BUENOS AIRES — de hoofdstad van Argentinië — is een stad van grote tegenstellingen — welke men trouwens overal vindt op dit continent en waarlijk daar niet alleen — met goede en vooral ook slechte straten wat het wegdek betreft, met moderne wolkenkrabbers maar ook met duizenden slechte woningen.

Er is echter ook vooruitgang; men ziet de industriële ontwikkeling op gang komen. Nodig is vertrouwen in de toekomst, vooral in de stabiliteit van het land. Een land, dat groot is met enkele grote bevolkingsconcentraties, maar overigens een grote leegheid vertoont.

Groot Buenos Aires herbergt ± een derde van het aantal inwoners van geheel Argentinië. In datzelfde Buenos Aires leven heel wat Nederlanders; ik bezocht een avond van de Nederlandse vereniging, welke door ongeveer 250 mensen werd bezocht. Uiteraard zijn daarbij tal van z.g. „uitgezondenen", dus mensen die bij de Nederlandse bedrijven als H.B.U., Philips of de Nederlandse Ambassade hun werk vinden.

Op een avond, verzorgd door de Nederlandse kerk ter plaatse, bleek, dat er in de wijde omgeving van de stad hier en daar verspreid emigranten wonen. Een aantal daarvan emigreerde reeds voor de oorlog. Anderen zijn na de wereldoorlog naar dit land geëmigreerd.

In de omgeving van de stad zelf trof ik enkele agrarische emigranten van de na-oorlogse periode aan, die in de aanleg en verzorging van tuinen, na een moeilijke aanloopperiode, thans een goed bestaan hebben en met Argentijns personeel werken.

Gelukkig is voor de meesten van deze mensen de kerk in de stad een belangrijk steunpunt. Voor de gemeenteleden een belangrijk steunpunt en wellicht voor het missionaire werk een evenzeer belangrijk uitvalspunt.

De kerkdiensten worden gehouden in de Nederlandse en de Spaanse taal. Het behoeft wellicht geen nader betoog, dat de samenstelling van deze kleine Protestantse gemeenschap gezien het voorgaande, bestaat uit de door Nederland uitgezonden krachten en emigranten uit de stad en wijde omgeving.

Tres Arroyos

EEN bezoek aan de Nederlandse kolonie — of wellicht is het woord nederzetting beter op zijn plaats — te Très Arroyos vergt een reis naar het zuiden vanuit de hoofdstad van ongeveer 500 km. Wanneer eindelijk de stad achter ligt, heeft men plotseling het gevoel in de leegte te geraken. Het eindeloos vlakke land wordt slechts enkele malen onderbroken door iets wat op een dorp zou kunnen gelijken, meestal slechts enkele huizen.

De belangrijkste stoffering van het landschap, is hier en daar een boom en de overal voorkomende kudden vee. Argentinië is nu eenmaal een land van vlees. De koe en het paard behoren bij dit land, terwijl daarnaast het schaap op de estanzia's niet wordt vergeten, waarbij het vooral om de wol gaat. De koe als bron van bestaan en het paard als vervoermiddel naast de auto, behoren echter tot de levende bestanddelen van het bedrijf van de Argentijnse boer, die hij niet gaarne zou willen missen.

We zijn hier in een gebied waar het grote extensieve landbouwbedrijf, dus graan en mestvee, overheersend is. In vele gevallen zijn er alleen grote kudden mestvee, waarbij de gaucho (veedrijver te paard) een nog altijd onmisbaar element is.

In Très Arroyos aangekomen, wordt men al spoedig gewaar, dat de Nederlandse kolonie een zeker stempel op de plaats heeft gedrukt. Op een der vele plaza's van de stad hangt aan een nog betrekkelijk nieuw gebouw, hetwelk van de Coop. Rural Ltda. Alfa blijkt te zijn, een bord met het Nederlandse wapen ten bewijze dat het vice-consulaat aldaar is gevestigd. De kerk is er naast gebouwd en alles vormt als het ware een geheel.

Om van de eerste dagen van deze kolonie iets te weten te komen, is een gesprek met Don Diego Zijlstra noodzakelijk. Deze 81-jarige, nog vitale man, is één van de trekkers van het eerste uur. In 1889 met zijn ouders, hoofdzakelijk tengevolge van de toen heersende landbouwcrisis, geëmigreerd naar het verre ,onbekende Argentinië. De bittere armoede welke het toenmalige Friese landarbeidersgezin leed, was de directe oorzaak van de belangrijke stap in het leven van deze mensen. Er is die eerste jaren — ook in Argentinië — armoede en gebrek geleden; zowel ziekte als sterfgevallen bleven de kleine groep kolonisten niet gespaard.

In de twintiger jaren van deze eeuw kreeg de groep een belangrijke versterking doordat tengevolge van een lezing van de bekende schrijver L. Penning over Zuid-Afrika, gehouden te Hoofddorp, een groep jonge boerenzoons uit de Haarlemmermeer besloot eens een kijkje te gaan nemen in Argentinië.... Wat was nl. het geval?

In de zaal waar de lezing gehouden werd, was ook aanwezig Ds. A. C. Sonneveldt van Buenos Aires, in Nederland met het doel te trachten jonge Nederlanders te bewegen de kleine kolonie in Très Arroyos te komen versterken. Hij moet een zo meeslepend betoog hebben gehouden, dat enige maanden later, na de oogst, een groep scheep ging, voorlopig alleen ter verkenning.

En inderdaad de Verkuyl's, Van Strien, Groenenberg e.a. zijn als gevolg daarvan definitief naar het Zuidelijk halfrond met bestemming Très Arroyos vertrokken. Tussen de jaren 1930 en 1940 en na de oorlogsperiode volgden nog enkele agrariërs en niet-agrariërs.

De op coöperatieve basis rustende kolonie verkreeg haar eigen aanzien.

Over het algemeen bevinden de mensen zich in goede materiële welstand, zij het dat er verschillen waarneembaar zijn, gevolg van oorzaken niet aan het land, maar aan de individuële ondernemer en de bedrijfsvoering te wijten.

Men vindt in dit mooie vlakke land met vruchtbare grond, grote, machinaal gedreven landbouwbedrijven en evenzeer kleinere, waarbij het gemengde karakter meer op de voorgrond treedt. De laatste vooral dichter bij de stad, omdat de afzet van de melk daar het gemakkelijkst is.

Daarnaast vindt men, zij het op bescheiden schaal, de teelt van gladiolenbollen, welke in dit zonnige klimaat goed gedijen. Het klimaat is een voordeel voor dit land. Slechts zijn er, volgens mijn zegsman, maar circa twintig dagen in het jaar waarop men buiten niet werken kan. Men heeft eigenlijk 10 maanden dat men kan zaaien, doordat winter en zomer vrijwel in elkaar lopen. Het vee loopt ook gedurende de winter buiten.

Wanneer men de stad Très Arroyos als centrum van de kolonie ziet, liggen de bedrijven ver verspreid tussen de Argentijnse bedrijven.

Kerk en school

DE kolonie heeft een eigen kerk met predikant, ds. J. L. v d. Velde, en exploiteert een eigen school met internaat.

De kerk, welke tot nu toe contacten heeft met de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Christian Reformed Church in Amerika, draagt wat zijn leden betreft in feite een interkerkelijk karakter, zij het dat de afkomst van de emigranten overwegend Gereformeerd is. De diensten worden zowel in de Nederlandse als in de Spaanse taal gehouden. In de Spaanse diensten en ook op de catechisatie, komen enkele inwoners van Très Arroyos van niet Nederlandse afkomst.

Een bezoek aan de school, welke onder leiding van een Nederlands onderwijzer, de heer J. L. Slebos staat, is een openbaring. De leerlingen zijn voor het overgrote deel kinderen van de emigranten, welke van heinde en verre komen. Aan de school is een internaat verbonden en de meeste kinderen gaan van vrijdagavond tot zondagmiddag naar huis. In de morgenuren worden de lessen in de Nederlandse taal gegeven en in de middaguren in de Spaanse taal.

Voorzover een leek dat kan beoordelen, staat het onderwijs op een goed peil. Het is onderworpen aan de Argentijnse inspectie van onderwijs, Doordat de school een goede naam heeft, zijn er ook enkele kinderen van Argentijnse ouders. Van de 80 leerlingen zijn er 53 in het internaat gehuisvest.

Het personeel bestaat, naast het Nederlandse hoofd, die de Argentijnse nationaliteit heeft moeten aannemen om hoofd van een school te kunnen zijn, uit een onderwijzer en een tweetal onderwijzeressen, voortgekomen uit de kolonie. De school wordt bekostigd door de ouders, zij het met een bescheiden subsidie van het Nederlandse departement van

Het vliegveld van de midden in de rimboe gelegen nieuwe Braziliaanse hoofdstad Brasilia.

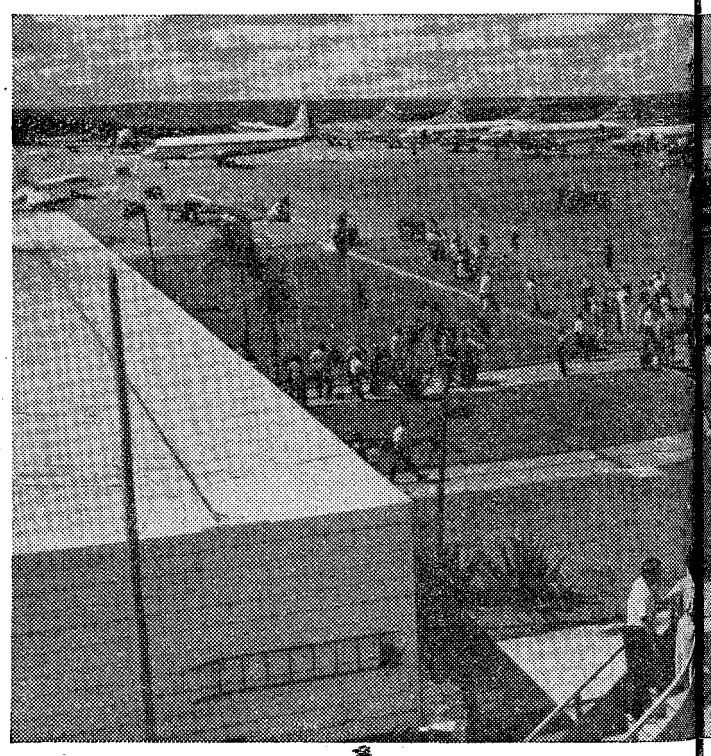

O. K. & W. Het wil mij voorkomen, dat het laatste een stukje bevordering van de Nederlandse cultuur kan zijn van de eerste orde en uit dien hoofde in de rij van subsidies een goede plaats mag innemen.

Tijdens zijn bezoek aan de Braziliaanse staat Sao Paulo werd de heer Elfferich in de gelegenheid gesteld de wetgevende vergadering van deze staat toe te spreken.

Integratie

DEZE nu ruim 70 jaar oude nederzetting, vertoont nog volledig het beeld van een groep Nederlanders in het buitenland. Niettemin heeft er een m.i. gezonde integratie plaats gehad in de ontwikkeling en uitbouw van de kolonie.

Hoewel de Nederlandse taal en gewoonten behouden bleven, spreekt de tweede generatie vloeiend de Spaanse taal en heeft zekere gewoonten van het land overgenomen.

De omgang met de echte Argentijnse bevolking van het platteland is goed te noemen, waarbij vertrouwen wekken en geven een belangrijke factor is. Daarbij heeft de taal van het land ingang gevonden in kerk en school. Ik aarzel niet — hoewel sommigen daaraan twijfelen — dit een gelukkige omstandigheid te achten.

Mogelijkheden

DE kolonie als zodanig heeft behoefte aan een min of meer regelmatige uitbreiding. Daarbij rijst onmiddellijk de vraag op welke wijze dit moet geschieden. Het is nl. niet zo eenvoudig land aan te kopen in een land met een dalende munt. Bovendien is het zonder daadwerkelijke hulp van de bestaande kolonie vrijwel onmogelijk.

Er moet m.i. bij nieuwe vestigingen vooral gedacht worden in de richting van het gemengde bedrijf. Het is vooral de veehouder, de producent van melk, waarvoor dit land mogelijkheden biedt.

Vervolgens zal op den duur niet voorbijgegaan kunnen worden aan de mogelijkheden voor industriële verwerking van de melk. Aan de ene zijde zal de commissie voor de immigratie haar taak moeten zien door vermeerdering van bedrijven, door herverkaveling b.v. het aantal gezinnen uit te breiden. Daarnaast zal van Argentijnse Regeringszijde

Notities van de heer P. C. Elfferich naar aanleiding van zijn bezoek aan Argentinië en Brazilië.

worden, wat de concrete faciliteinen zijn, waarbij vooral wegenbelangrijke factor kan zijn, b.v. om ijze zuivelprodukten van Très Arel Plata te kunnen vervoeren. Mar stad van 400.000 inwoners (in het er over het miljoen).

a

ats van Buenos Aires, welke ± 400 stad verwijderd is en gelegen aan Oceaan met ruime boulevards van nen enkele Nederlanders. Het zijn rarische emigranten en een paar ker vissers. In feite gladiolenkwers; één ervan, de heer Diego Bakreeds van voor de oorlog. Enkele de wereldoorlog hier neergestreken. gaat het best en goede melk is een in deze omgeving. Een jonge Friese geleden emigreerde en in deelbouw die week verhuizen naar een bedrijf welke bedrijven er een aantal door Regering wordt gereedgemaakt ter de melkproduktie ter plaatse. De in een soort huurkoopsysteem uitgin ging er met 20 stuks vee naar zoon (13 jaar) ging in Très Arroyos en 280 km over de weg betekent. vissers zijn nog een 3-tal families e visserij gaat de laatste jaren goed en materieel hebben de mensen dan agen. Vooral de vrouwen zouden e Nederlandse gemeenschap verde van de kinderen gaat eveneens in *school*. Men krijgt de indruk, dat at zijn van het door hen verdiende e sparen. Er leeft dan ook sterk het

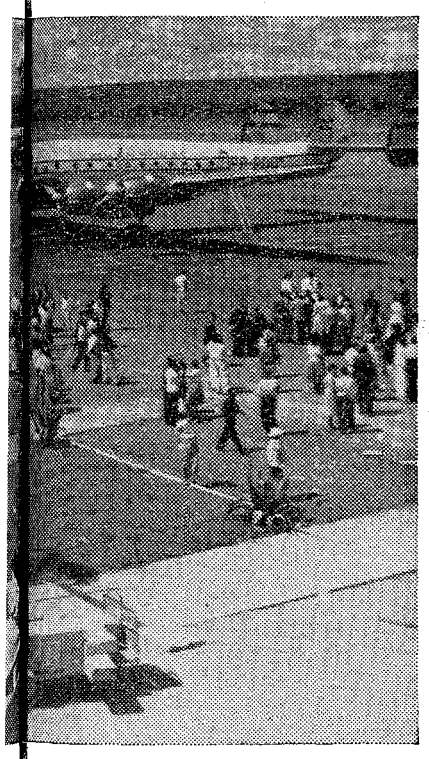

een eigen schip. De visgronden zijn ordat de vangsten groter zijn dan en men kortere reizen maken. Naar een Argentijnse reder momenteel aten komen uit Denemarken. Of en Nederlandse scheepsbouw zich in unnen interesseren, valt zonder naeilijk te beoordelen.

druk

op met nadruk te zeggen, dat een en door een slechts klein gedeelte and, geen enkele aanspraak kan madigheid of iets wat daar op lijkt. gezegd zal worden — en men ontniet gemakkelijk — dan is het rwijs.

groot en wijd en zal zeker in de toepelen in de wereldeconomie, mits de teit bereikt zal worden.

n Zuid-Amerika worden naar het wereld toegetrokken door de techeling van deze eeuw. Argentinië egin van een ontwikkeling, zoals tal en. De mate, waarin dit alles zich zal vooral door interne factoren worpoorts ontkomt men niet aan de intermalen een schakel ontbreekt in de *oducent* en *consument*. Vooral daarliteit van het produkt en de verstrie in de toekomst belangrijk blij-

Nederlanders betreft, kan men conglobaal genomen zichzelf zijn geop gezonde wijze geïntegreerd in de henleving. Ze hebben echter de Neg en voor zover mensen kunnen n geloof behouden. Daarom is er — elijking tot het eigen land — geen isme.

et algemeen genomen, geen bezwaar oemen in de rij van landen, die moemigratie bieden. Daarmee is echter niet alles gezegd, want een gewenste afronding vraagt een duidelijke beperking.

Het steeds door de C.E.C. ingenomen standpunt van groepsemigratie, zou ik onverkort willen handhaven voor wat de agrarische emigratie betreft. Vanzelfsprekend is individuele aansluiting bij de bestaande kolonies altijd mogelijk en niet in strijd met het voorgaande. Overigens meen ik, dat de groepsemigratie zowel geestelijk als materieel aan te bevelen is. De waarde van de geestelijke band behoef ik niet nader uiteen te zetten en materieel ligt het al even duidelijk dat samenwerking en het samen werken duidelijke voordelen bieden, ook in tijden van tegenslag.

Voor wat de steden betreft: men ontmoet in de eerste plaats de door H.B.U., Philips enz. uitgezondenen. Deze personen zijn niet eigenlijke emigranten te noemen.

Overigens zie ik voor de geschoolde arbeider weinig aantrekkelijks voor emigratie naar dit land, om van de ongeschoolde arbeider maar helemaal niet te spreken.

Wil dat nu zeggen, dat een *flinke, spijkerharde* kerel met ondernemersbloed in zijn aderen in dit land niet vooruit komt? Een kerel van: „Met Gods hulp zal het waarachtig wel gaan!" Natuurlijk wel, daarvan zijn de bewijzen te vinden. Maar wilt u dan letten op de door mij zo even gebruikte adjectieven!!

Sao Paulo

In Brazilië bezocht ik de grote industriestad Sao Paulo, die wat het aantal inwoners betreft de oude hoofdstad Rio de Janeiro heeft overvleugeld. De stad ligt enkele honderden meters boven de zeeoppervlakte. Dientengevolge is het klimaat wat droger en ook wat afwisselender dan van Rio de Janeiro en de koffiehaven van Santos.

Santos ligt op ongeveer 70 km afstand van Sao Paulo en is mede de haven van de industriestad en -streek tussen beide plaatsen. Een moderne verkeersweg verbindt beide plaatsen.

Er is veel activiteit in dit deel van Brazilië. Men vergete niet, dat van de ± 60.000.000 inwoners de staat Sao Paulo er ruim 18.000.000 herbergt en de stad thans meer dan 3.200.000 inwoners telt.

De industriële ontwikkeling — vooral de vestigingen van grote internationale industrieën — gaat snel. Maar dat niet alleen, naast Ford, Mercedes, Philips, Volkswagen, Pirelli, Willys Overland is ook de Zwitserse horloge- en zuivelindustrie vertegenwoordigd. Er zijn ook vestigingen uit Zweden en Denemarken.

Er is grote daadwerkelijke belangstelling waarneembaar, om de Amerikaanse en Europese „know how", de resultaten van onderzoek en de toepassing daarvan over te planten in Brazilië met eigen staf-personeel en Braziliaanse arbeiders.

Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande Braziliaanse bedrijven voor de vervaardiging van onderdelen. Zodoende is het randeffect voor de eigen nationale industrie reeds voelbaar en heeft deze een gunstige invloed op het levenspeil der bevolking.

Voor de Nederlandse bezoeker is het opvallend, dat de Nederlandse industrie slechts schaars is vertegenwoordigd, een punt dat ik niet gaarne onvermeld laat.

Enkele fabrieken heb ik bezocht, o.a. Philips.

In deze en ook andere fabrieken zijn tal van Indische Nederlanders werkzaam, die òf rechtstreeks, òf via Nederland naar Brazilië zijn geëmigreerd.

Ik heb een aantal van hen in hun woningen bezocht, anderen in de hierboven bezochte fabrieken gesproken.

Ook in gesprekken met Nederlands stafpersoneel van Philips of H.B.U. deze categorie wat nader onder de loep genomen.

Het ligt niet allemaal even simpel en in de meeste gevallen zeer individueel, maar algemeen gesteld lijkt het verantwoord te zeggen, dat velen van de jonge technici uit het voormalig Indië in deze omgeving goed geslaagd zijn. Flinke, doortastende en vasthoudende jongelui met een goede opleiding zijn snel vooruitgekomen en vindt men in posities, die zij in Nederland niet bereikt zouden hebben, tenminste niet in dit korte tijdsbestek. Er zijn natuurlijk teleurstellingen en zeker de eerste tijd moeilijkheden te over, vooral ook omdat de Portugese taal niet zo maar aanwaait.

Een treffend voorbeeld vond ik bij een assistent-bedrijfsleider van de Unilever. De man was radiotechniker en begon voor zichzelf in Sao Paulo. Na een jaar bleek dat het niet ging en de zaak werd opgeruimd, waarna hij bij Unilever kwam, onderaan de ladder uiteraard; het was zijn vak niet.

In drie jaar tijd bereikte hij deze plaats van assistent-bedrijfsleider, de man is vol goede moed en komt bepaald wel verder. Hij erkent zelf: „Ik ben geen zelfstandige zaak gewend; dat is niets voor mij". Op ander niveau is hij echter wel degelijk op zijn plaats.

Zijn vrouw zegt echter: „Mijn zuster is met haar man naar Amerika geëmigreerd en die hebben het direct goed gehad."

Dat laatste is wel juist, maar alleen moet zij erkennen, dat haar zwager nog steeds op hetzelfde niveau is gebleven. En wie zal zeggen, hoe beide gezinnen er over b.v. 5 jaar voor staan?

In elk geval is duidelijk, dat beide gezinnen als emigranten niet mislukt zijn.

Het zal altijd wel moeilijk blijven om precies vooraf uit te kiezen, waar nu de beste mogelijkheden zijn. Voor de categorie Indische Nederlanders is in elk geval het klimaat in Brazilië een gunstig punt en overigens: gelukkig degene, die Hogere leiding in dit leven aanvaardt.

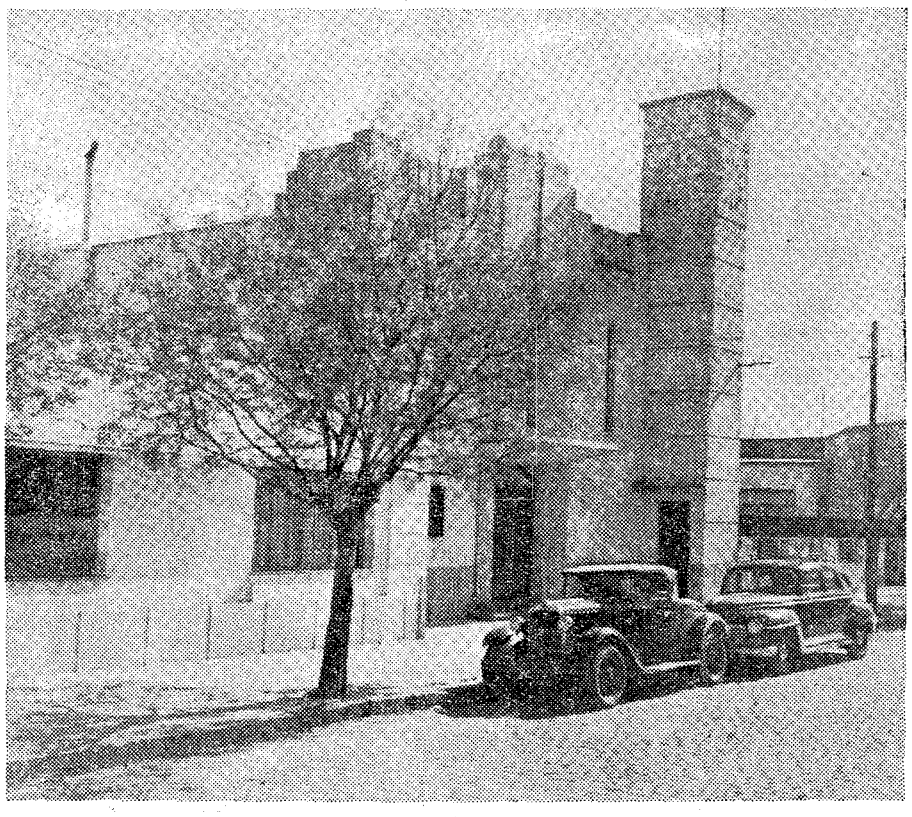

Het kerkgebouw van de gereformeerde kerk van Tres Arroyos in Argentinië.

Kerkelijke situatie

De Nederlandse Protestanten in Sao Paulo hebben elkaar gevonden in een zelfstandige Nederlandse Protestantse kerk; voorzover mij bekend — op het ogenblik althans — een unicum. De diensten worden gehouden in de Anglicaanse kerk ter plaatse. De Gemeente heeft een eigen predikant, die uit Nederland wordt beroepen; tot nu toe beurtelings uit de Ned. Herv. Kerk en de Gereformeerde Kerken.

Voor wat het onderwijs betreft is men aangewezen op de Braziliaanse of Engelse scholen. Of het mogelijk zal zijn in de toekomst tot het stichten van een eigen school over te gaan, zal mede afhangen van het feit in welke mate het aantal Nederlanders zich zal uitbreiden in deze omgeving.

In deze grote stadssamenleving is het contact met de Braziliaanse bevolking uiteraard aanwezig, vooral ook door de arbeid in de grote fabrieken. Voor de vrouw met haar huishouding betekent dat in sommige gevallen een zekere vereenzaming. Men ontmoet op dit gebied uiteenlopende meningen. Vast staat in elk geval, dat de kerk in deze een belangrijk steunpunt is en wellicht — veel meer dan in eigen land — een saambindende werking heeft en het sociale leven in gunstige zin beïnvloedt.

Holambra

In het programma voor Sao Paulo en omgeving was tevens opgenomen een bezoek aan de Ned. R.K. kolonie Holambra. Deze Nederlandse agrarische kolonie, welke enkele jaren na de wereldoorlog is gesticht, ligt noordelijk van Sao Paulo op ruim 300 km afstand van deze stad, terwijl een andere stad van betekenis, Campinas, op minder dan 50 km afstand ligt op de route naar Sao Paulo.

De ongeveer 5000 ha grote kolonie is mooi gelegen: een heuvelachtig landschap met vriendelijke boerderijen, langs goed aangelegde wegen. Het verkeer in de kolonie vindt plaats met behulp van het inheemse — betrekkelijk kleine — paard en het daarbij behorende wagentje.

De opzet is volledig coöperatief; slechts voor kleding behoeft men naar de naburige stad Campinas, een plaats van ± 350.000 inwoners.

In het centrum van de kolonie vindt men de gebouwen van de coöperatie, de kerk en de school. Het klimaat is sub-tropisch, zodat hier produkten verbouwd kunnen worden welke Nederland niet kent, tenminste niet als produktiemiddelen.

Zo doet het wat typisch aan Nederlandse boeren te zien, die druk bezig zijn met de verbouw van koffie en citrusfruit. Daarnaast verbouwt men sojabonen, aardappelen en maïs. Er is vee op de kolonie: koeien die vrijwel uitsluitend voor melkproduktie bestemd zijn en varkens.

Naar de directeur van de coöperatie, de heer Ch. Hoogenboom, mij mededeelde, gaat de produktie van melk wat achteruit en neemt de landbouwproduktie toe.

Opvallend was ook een gesprek met een Zuid-Hollandse veehouder, die nog maar enkele jaren in de kolonie woont. Deze vertelde zijn vee vaarwel te hebben gezegd en zijn heil thans in de koffie en overige landbouwprodukten te zoeken.

Men kan zich afvragen of dit voor Nederlandse boeren wel de juiste weg is en of Brazilië niet meer behoefte heeft aan melkprodukten, dan aan koffieprodukten. Op dit punt kom ik hieronder nog terug.

Santos

De koffiehaven Santos is een oude stad van ± 350.000 inwoners en veelal de ontschepingshaven van de Nederlandse emigranten. Het is eveneens de badplaats van Sao Paulo, waartoe het ruimschoots de gelegenheid biedt door zijn mooie ruime stranden. De plaatselijke vice-consul, de heer S. la Fuente, gaf te zijnen huize gelegenheid met de in deze stad wonende Nederlanders kennis te maken. Deze kleine groep — niet meer dan vijftig — bestaande uit uitgezondenen en Indische Nederlanders — gaf dezelfde doorsnee te zien als elders het geval is.

De vriendschapsband

„De Vriendschapsband" is een actie die zich onder het motto: „Verwèn een Papoea!", waarover wij in ons blad reeds eerder berichtten, tot nu toe alleen heeft gericht tot Nieuw-Guinea. Er zijn thans 300 vriendschapsbanden gelegd tussen Papoea's en Nederlanders.

Thans richt deze actie zich óók op Suriname en de Antillen. Haar doel is: „Alle mensen op de wereld, die de Nederlandse taal kunnen lezen en schrijven en geen blanke huidskleur hebben, te helpen aan een vriend of vriendin (naar keuze) in Nederland." De deelname is gratis! Leeftijd vanaf tien jaar.

Van de deelnemers/sters in Nederland wordt jaarlijks een **vrijwillige** bijdrage (naar draagkracht) verwacht om o.m. de kosten te bestrijden van het mededelingenblaadje. Elk voor- en najaar wordt er een opstel- en fotowedstrijd georganiseerd. De meest interessante inzendingen zullen worden gepubliceerd.

Leg een vriendschapsband vanuit Nederland naar Nieuw-Guinea, Suriname of de Antillen.

Het contact zal hoofdzakelijk bestaan door correspondentie en uitwisseling van foto's, ansichten enz., waarbij de deelnemers/sters in Nederland hun dikwijls minder draagkrachtige vrienden en vriendinnen overzee, zoveel mogelijk zullen helpen!

Schrijf uw naam en adres op een briefkaart, onder vermelding van uw leeftijd, geslacht, godsdienst, hobby's en uw wensen. Adresseer: „De Vriendschapsband", Postbus 7, Badhoevedorp (Nederland).

Z. Sawor
(Papoea)

L. G. IJssel
(Surinamer)

W. L. K. v. Oosten
(Nederlander)

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

IN GELDERLAND

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken
TIMMER- EN AANNEMERSBEDRIJF
B. SCHREUDER
Schoolstr. 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

LEGNESTEN

* Scherp concurrerende prijzen
* Vraagt onze geïllustreerde folder

de 3 van BOS BARNEVELD
Fa. E. J. Bos & Zn.
Telefoon (03420) 3172
BARNEVELD

Voorsorteren is plicht!

Tijdig de goede positie kiezen; U veilig stellen! Zodat U straks zonder risico kunt starten op de snelweg naar uw doel! Die weg loopt vanaf L. MULDER's BROEDERIJ. Die weg is reeds jaren betrouwbaar!

L. MULDER'S BROEDERIJ
VOORTHUIZEN
Tel. 03429-462

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

☆ Zelfbeheersing in en rondom **Berlijn:** dat was deze week de opgave der staatslieden. De Westduitsers in hun schrik over de bouw van een „chinese muur" dwars door hun stad en in het vuur van hun Bondsdagverkiezingscampagne vroegen op hoge toon effectieve contra-maatregelen. Het is volkomen begrijpelijk, maar de werkelijke beslissingen worden niet in Bonn en nog minder in West-Berlijn genomen. Die omstandigheid heeft de toonhoogte in deze steden mee bepaald. Erhard en later ook Strauss hebben zich tegen een economische blokkade van Oost-Duitsland gekant en Adenauer pleitte er op de speciale Bondsdagvergadering op 18 augustus ook niet meer voor.

Brandt vroeg bij die gelegenheid nog wel om niet-militaire actie. Hij heeft ze echter tijdens het week-end in bevredigende mate gekregen: opnieuw een garantie voor de vrijheid van West-Berlijn, door de Amerikaanse vice-president Lyndon B. Johnson zelf, namens Kennedy, op de trappen van het stadhuis gegeven. Dit bezoek gepaard aan dat van de Amerikaanse opperbevelhebber (van 1947—1949, dus ten tijde van de „Berlijnse luchtbrug"), generaal Lucius Clay, was voor West-Duitsland en Berlijn meer dan alleen een morele steun. De door de Russen niet gehinderde doortocht naar die stad van Britse troepen (per trein) en van een Amerikaanse gevechtsgroep van 1500 man (over de weg) was meer dan een symbolische hulp. Dit geldt ook voor het bezetten van de 100 m. brede strook niemandsland door Amerikaanse, Britse en Franse troepen. Adenauer moge dan dinsdag in Berlijn gemopperd hebben dat er meer gedaan had kunnen worden (hijzelf kwam eerst na 10 dagen een bezoek brengen!), Berlijn zal niet door het Westen worden losgelaten. De schuld die in Jalta te lichtvaardig werd aangegaan, n.l. het geografisch (laten) afsluiten van West-Berlijn van de geallieerde zônes, zal door Amerika en Engeland (Frankrijk telde in Jalta nog niet mee) niet worden doorgehaald.

Hun ogen zijn sindsdien opengegaan. De economische blokkade van O.-Duitsland en eventueel het gehele Sowjet-gebied blijft echter in petto voor nog kwadere tijden. Hoezeer de door de actuele nood afgedwongen afgrendeling van Oost-Berlijn de Russen en de andere Warschau-Pactlanden in propagandistisch opzicht ook ongelegen kwam en door Ulbricht moest worden afgebedeld, thans heeft Chroestjew deze noodsprong kennelijk ingepast in zijn gehele Duitsland-politiek. Het gesprek tussen Adenauer en de Russische ambassadeur in Bonn, Smirnoff, bevestigt dit. Evenals de bevestiging van Ulbricht's uitspraak dat de afgrendeling niet tijdelijk is, in Chroestjew's antwoordnota aan de Westerse mogendheden. Niet vóórdat het vredesverdrag tot stand gekomen is wordt de barrière opgeheven, aldus het Kremlin; dus: niet aleer Berlijn een z.g.n. vrije en gedemilitariseerde stad is geworden, (d.w.z. niet vóór Sint Juttemis) zal de muur tussen West- en Oost-Berlijn weer afgebroken worden.

De toestand is verslechterd, omdat nu ook de West-Berlijners de toegang tot Oost-Berlijn bemoeilijkt wordt en Chroestsjew in nieuwe nota's aan Engeland en Amerika de toegangswegen tot West-Berlijn aan de orde stelde. Dit bewijst nog niet dat Chroestsjew ongenegen is nog vóór 1962 te praten. Het Westen wil dat ook, doch zal in die tussentijd het initiatief moeten nemen, door de Berlijnse afgrendeling als schoolvoorbeeld van communistische schending van het zelfbeschikkingsrecht in september op de Assemblee der V.N. aan de orde te stellen. Dan kunnen ook Azië en Afrika zeggen wat zij er van denken. En dat is voor de duidelijkheid van de wereldsituatie van belang.

☆ **Tunesië** heeft de spanningen rondom de kwestie-Bizerta kunstmatig opgevoerd tegen de tijd dat de buitengewone Assemblee van de V.N. er zich mee bezig zou houden. De overige Frans sprekende Afrikaanse staten, die op matiging aandrongen, hebben weten te bereiken dat de betogingen op zondag j.l. niet in Bizerta zelf maar in de hoofdstad Tunis werden gehouden, hetgeen minder gevaar voor een nieuwe explosie opleverde. Ter zitting van de V.N. toonden zij eveneens zelfbeheersing. De belangstelling voor deze behandeling was maar overigens matig. De Amerikaanse afgevaardigde Stevenson heeft daar de gelegenheid terecht aangegrepen om de Russen voor te houden dat zij sinds 1945 een evengroot gebied bezetten als de Fransen vrij gaven. Overigens zullen de Verenigde Staten hun pogingen om beide partijen om de conferentie-tafel te krijgen voortzetten. Zover zal het uiteindelijk ook wel komen. Vermoedelijk zal vandaag de Afro-Aziatische resolutie, die op dit doel gericht is, ondanks enkele belangrijke stemonthoudingen, worden aanvaard. Frankrijk dat deze V.N.-vergadering boycotte, door zijn delegatie met „vakantie" te sturen, steekt tegen deze Amerikaanse diplomatie maar pover af. Het laadde hiermee de schijn op zich dat het niets ter eigen verdediging en tegen Bourguiba's avontuur kan inbrengen. De hooghartigheid van De Gaulle manouvreert hem in een situatie, die anderen (Stevenson) maar moeten zien te redden.

☆ **Kenia** heeft zijn Vader des Vaderlands uitbundig uit diens gevangenschap thuisgehaald. Zoals met zoveel leiders van jonge staten het geval is geweest (Nehroe, Soekarno, Mohammed V van Marokko, Bourguiba, Makarios enz.) hebben de koloniale heersers, in dit geval Engeland, voor een extra stralenkrans om Kenjatta's hoofd gezorgd door hem enige tijd op te sluiten. Jomo Kenjatta is echter niet uitsluitend om politieke redenen ruim acht jaar van zijn vrijheid beroofd geweest. De Mau-Mau-terreur van 1953 in Kenia had een sterk criminele inslag. Men kan (of wil) niet zeggen welke rol van Kenjatta daarbij geweest is. Was hij de aanstichter of heeft hij deze furie van zijn volgelingen alleen maar toegelaten? Thans is hij de vredelievendheid en verdraagzaamheid zelve jegens blanken, die geen koloniale allures meer hebben. Dat hij straks de eerste president van het onafhankelijk Kenia zal zijn staat haast wel vast. Met de jonge Tom Mboya of wellicht zelfs de sympathieke minister-president Julius Nyerere van Tanganjika als premier.

Het is n.l. bekend dat deze laatste, evenals Kenjatta, streeft naar een Oostafrikaanse federatie, die hun beider landen, alsmede Oeganda en Zanzibar zal moeten omvatten.

☆ **Syrië**, eens het machtige land van Naäman de Syriër, veel later de vazal van de Romeinen en Turkije, daarna een protectoraat van Frankrijk, is staatkundig thans helemaal van de kaart geveegd. Sinds 1946 onafhankelijk, is het reeds in 1958 met het Egypte van Nasser de Verenigde Arabische Republiek aangegaan. Het flinke verzet van generaal Sjisjakli van 1949 tot 1954 tegen de zuigkracht uit Caïro mocht niet baten. Diens slappe opvolger Koeatli gooide het op een akkoordje met de sterke man aan de Nijl. Hij verdween spoedig. Nog bleef een regionaal kabinet de schijn van enige eigenheid ophouden, maar deze week maakte Nasser ook daaraan een einde. In het oude Damascus zal vooral dezer dagen nog wel eens gemokt worden tegen de heersers in Caïro.

De weerhaan van Kostverloren
bazuint het hoog van de toren:
-Geeft uw kippen B.K.,
geeft uw beesten Beka,
en geen cent van de kost gaat verloren.

Wat die weerhaan weet, weten duizenden boeren.

De cijfers wijzen het uit. Wie Beka geeft aan de koeien en varkens, wie B.K. voert aan het pluimvee, komt altijd voordeliger uit. Laat Koudijs u daarom helpen verstandig en zuinig te voeren. Als u zich houdt aan de wenken van Koudijs, komen de dieren royaal aan hun trek en uw winstcijfers worden hoger. En de service van Koudijs is spreekwoordelijk. Daar kunt u natuurlijk gratis een boel profijt van trekken!

BEKA BK

N.V. KOUDIJS' VOEDERFABRIEKEN B.K. 'S-HERTOGENBOSCH

* * De Telegraaf en de dode president

Er is in de vaderlandse dagbladpers — enkele uitzonderingen daargelaten — een verheugende eenstemmigheid over de situatie in Berlijn. De beschrijvingen van de toestand in Oost-Berlijn en Oost-Duitsland zijn de moeite waard, vooral voor hen, die nog mochten denken dat het communistische stelsel de concurrentie met de Westerse samenleving bijna gewonnen heeft. Twee Russische „ruimte-zwaluwen" maken nog geen sociaal-economische zomer in het Sowjet-gebied. De agrarische tegenslagen in Rusland en de industriële mislukkingen in Oost-Duitsland hebben vooral in laatstgenoemd gebied een gevoel van radeloosheid doen ontstaan.

De vlucht naar het vrije Westen van een bevolkingsdeel, dat in orde van grootte het inwonertal van een middelgrote stad per jaar overtreft, heeft voor een volledige ontmaskering van het regieme-Ulbricht gezorgd.

Een medewerker van „De Telegraaf" beschrijft in dat blad op 19 augustus hoe de blijvenden onder dwang de rol van „communist" spelen, teneinde buiten de gevangenis te blijven. Onderwijl kijken zij uit naar mogelijkheden om ook zelf de benen te nemen.

De medewerker van „De Telegraaf" zal ongetwijfeld gelijk hebben, als hij zegt, dat dit ook voor hooggeplaatsten geldt, maar hij maakt het wat al te bont als hij de Oostduitsers laat fluisteren dat zelfs staatspresident Wilhelm Pieck wacht op het moment, dat hij kan vluchten. „Indien hij tenminste niet voordien is bezweken", voegt de schrijver er voorzichtig aan toe. Als hij even in een historisch archief gedoken was, zou hij hebben ontdekt, dat president Pieck op 7 september 1960 inderdaad bezweken is. De 84-jarige president kreeg een staatsbegrafenis, hetgeen de Oostduitse bevolking minder ontgaan zal zijn dan deze medewerker aan „De Telegraaf".

Historische correctheid in Telegraaf-reportages lijkt ons zowel ten opzichte van de slachtoffers van Ulbricht als ten aanzien van diens dode voorganger en de lezers van dit blad wel gewenst.

Sowjetzone moet tol betalen

• *Vervolg van pag. 3*

kan alleen maar worden verkregen, als West-Berlijn wordt geïsoleerd van het omringende Oostduitse gebied, inzonderheid van Oost-Berlijn, dat tot voor kort vrijelijk door vrijwel iedereen kon worden betreden. De Russische premier probeert nu al bijna drie jaar tevergeefs van West-Berlijn een „vrije stad" te maken, een stad, die overgeleverd zou zijn aan de willekeur van de Oostduitse communisten. Hij heeft zich zo langzamerhand ook wel gerealiseerd, dat hij niets kan bereiken met zijn dreigementen, maar dat integendeel de Sowjetzone nog harder leegstroomde dan voorheen het geval was. En zo nam hij een maatregel, die hij vroeger nooit had durven nemen vanwege het psychologische effect: hij maakte een eind aan de vluchtelingenstroom.

Nu West-Berlijn voor de Oostduitsers als poort naar de vrijheid lijkt te zijn uitgeschakeld, is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat Chroesjtsjef niet verder zal aandringen op wijziging van de status van dit stadsdeel, maar dat hij met bekwame spoed zal overgaan tot het sluiten van een afzonderlijk vredesverdrag met Oost-Duitsland. Met het sluiten van de Brandenburger Tor heeft Chroesjtsjef opnieuw een streep gehaald door een viermogendhedenovereenkomst. In feite heeft de Russische premier de scheiding tussen beide delen van Duitsland zo definitief gemaakt als zij maar kan zijn. Bij de Brandenburger Tor zagen de westelijke mogendheden zich niet tegenover Russen, maar tegenover Oostduitsers geplaatst.

Het ziet er naar uit, dat dit binnen niet al te lange tijd aan de grens tussen Oost- en West-Duitsland, tussen West-Berlijn en Oost-Duitsland en tussen beide delen van Berlijn het geval zal zijn. Wellicht zal Chroesjtsjef het Westen opnieuw voor een fait accompli plaatsen, eerst een vredesverdrag met het regiem van Walter Ulbricht sluiten en pas dan onderhandelingen mogelijk maken, die uiteraard door de Oostduitsers gevoerd zullen worden.

Onrust

De Russische premier heeft een speciale reden voor een snelle ratificatie van een Russisch-Oostduits vredesverdrag. Zolang de Oostduisers nog via Oost-Berlijn naar West-Berlijn konden uitwijken, maakten velen van hen zich geen zorgen. Als de nood aan de man zou komen, zou er nog tijd en gelegenheid genoeg zijn, de wijk naar het Westen te nemen. Deze gedachte stelde velen in staat ,te blijven waar zij waren, zo lang het er nog te harden was. Slechts in uiterste noodzaak verliet men huis en haard om een onzekere toekomst tegemoet te gaan.

Die mogelijkheid is er nu ook niet meer en het lijdt geen twijfel, dat de onrust in de Sowjetzone in de komende weken hand over hand zal toenemen. Het zou ons dan ook niet verbazen, als Chroesjtsjef zijn plannen wil afwerken, voordat het in Oost-Duitsland tot explosies komt als zich in 1956 in Polen en Hongarije hebben voorgedaan.

Erkenning

Dit betekent intussen niet, dat de moeilijkheden voor het Westen nu verdwenen zijn. Deze beginnen in feite pas, wanneer de Russen een afzonderlijk vredesverdrag met het Oostduitse communistische regiem hebben gesloten. Het ligt in de lijn der verwachtingen, dat Chroesjtsjef bij de overdracht van de Russische bevoegdheden aan de leiders van de zgn. Deutsche Demokratische Republik regelingen zal treffen om de rechten van de geallieerden in West-Berlijn te waarborgen. Dit neemt echter niet weg, dat de westelijke mogendheden het Oostduitse communistische regiem de facto zouden erkennen, wanneer zij zich bij dergelijke voldongen feiten zouden neerleggen. Zij zouden voortaan alleen met de Oostduitse politie te maken hebben, zoals thans reeds in Berlijn het geval is. En dit Berlijnse voorbeeld is er om te bewijzen, voor welke moeilijkheden het Westen dan kan komen te staan.

Einddoel

Als gevolg van de sluiting van de Brandenburger Tor kan de Berlijnse crisis wellicht haar gevaarlijke karakter verliezen, al zullen de spanningen in de Sowjetzone groot worden. Het gaat nu voornamelijk om een vredesverdrag met Oost-Duitsland, om het consolideren van de Russische macht in Midden-Europa, ook al is deze consolidatie niet het einddoel van Chroesjtsjef. Dat blijft: het afbreken van de positie van de westelijke mogendheden in West-Berlijn. Dat kan echter niet allemaal tegelijk en daarom zal de Russische premier proberen, zijn plannen in etappes te verwezenlijken. Daarbij blijft West-Berlijn een wapen, dat hij telkens tegen het Westen kan gebruiken, als hij de internationale spanning wil vergroten. dB

Korte inhoud van het voorafgaande:
Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck is een telg uit een voornaam Hollands geslacht. Omdat de Prins van Oranje hem — ten onrechte — niet geheel welgezind is kon hij in Nederland geen behoorlijke positie, zijn geslacht waardig, verwerven. Wel wordt hij benoemd tot gouverneur van Suriname. Hij ondervindt hier veel tegenwerking o.a. van smokkelaars.

De gehele nacht was hij met deze brief bezig.

De volgende dag liet Van Aerssen per omroeper in Paramaribo bekend maken, dat tegen sluikhandelaren strenger zou worden opgetreden dan ooit tevoren.

Toen Leeboer en zijn aanhangers begrepen, dat ze niet meer op de medewerking van de kapiteins en de soldaten zouden kunnen rekenen, werden ze voorzichtiger. Met het op geheime wijze uitvoeren van suiker was het voorlopig gedaan.

Ze gingen weer brieven vol laster over Van Aerssen naar de Staten van Zeeland schrijven. Ze wisten, in Holland mannen te hebben, die het vuurtje zouden aanwakkeren; de Suikerboer en de reder Nooten bleven onverdroten klachten over Van Aerssen indienen. Vooral het feit, dat de gouverneur een indianenmeisje in huis genomen had, gaf hun stof tot klagen. Wat was te wachten van de bevolking van Paramaribo, als de gouverneur voorging met het bedrijven van hoererij? En waarom hadden de vaderen moeten lijden terwille van de nieuwe en zuivere leer, als in Suriname de paters vrijelijk de roomse leer mochten verkondigen?

Hoewel er ogenschijnlijk rust was in Paramaribo, leefde een deel van de bevolking in spanning, want iedereen wist, dat een aantal invloedrijke mannen zich fel gekant hadden tegen het bestuur van de gouverneur.

Cornelis merkte die spanning niet op. Hij was te openhartig om ze op te merken. Verboom en Combé ervaarden die spanning echter als een dreigende onweersbui, die plotseling zou kunnen ontladen.

Al leefde Cornelis in de mening, dat de moeilijkheden met Leeboer en diens makkers voorbij waren, zijn zoon dacht er anders over. François drong er vooral in deze weken bij zijn vader weer ernstig op aan, naar huis te mogen terugkeren. Vader had hem immers beloofd, dat hij naar Patria zou mogen varen? Waarom kreeg hij dan nog geen verlof om zich in te schepen op een zeevaarder naar Holland?

„Verlangt ge zozeer naar uw moeder?" vroeg Cornelis hem.

„Ja, vader. Ik hoop mamma spoedig terug te zien. En ik verlang ook naar Holland. Ik weet nu, dat ik niet van Suriname houd. Ik heb geprobeerd, mij hier thuis te voelen; ik heb er werkelijk mijn best voor gedaan. Het is mij niet gelukt, vader. Er is geen nacht, waarin ik hier rustig en tevreden slaap. Ik heb altijd angst, ik verwacht altijd gevaar op mijn weg. Ik kan er niets tegen doen, vader. Het is nu eenmaal zo, ook al vecht ik er tegen."

„Jongen, ik zal je nu spoedig laten gaan," beloofde Cornelis. En terwijl hij dit zei, dacht hij: Wat zal het eenzaam voor me zijn als de jongen weg is....

Even later vervolgde hij: „Ik heb je hier willen houden, ik wilde je bij mij hebben, François. Maar nu zal ik je beslist niet langer tegenhouden. Ik heb het je kwalijk genomen, dat je in dit land geen vreugde vond en dat je geen moed genoeg bezat om de gevaren tegemoet te treden... Ik denk er nu een beetje anders over, François. Alle mensen zijn anders. Het is onjuist van mij geweest om de eis te stellen, dat je 't hier op het allerbest naar je zin zou hebben. Ik zie nu wel in, dat er mensen moeten zijn voor allerlei posten, voor ver en dichtbij. Zij die de gevaren liever niet tegemoet treden zijn niet minder dan degenen, die de gevaren onder ogen zien en dan doen wat ze naar beste weten menen te moeten doen. Jij bent niet als ik... misschien is dat wel goed, mijn jongen. Ja, ik heb mijn besluit genomen: Met het eerstvolgend compagnieschip mag je terugvaren naar Holland."

„Dank u, vader," zei François verheugd. „Hoe eerder die dag aanbreekt, hoe liever het mij is."

„Je gaat dus naar Holland terug. Maar ik wil, dat je ook daar de belangen van deze mooie en goede kolonie zult dienen, jongen. Wat wij nodig hebben, is het vertrouwen van de Indianen, die mede zullen moeten werken aan de opbouw van Suriname. Zo ver zijn ze nog niet. Ze leven met ons in vrede, ze laten ons met rust, dat is alles. En daarom heb ik het plan opgevat, je enkele pientere Indianen mee te geven naar Holland, opdat die daar onderricht krijgen in alles wat ze nodig hebben om daarna naar hier terug te keren en hun krachten en gaven te geven aan de opbouw van Suriname."

„Terugkeren, vader?" vroeg François verschrikt. „Zal ik terug moeten keren naar dit land, waar ik niet wezen wil?"

Zijn stem klonk angstig en teleurgesteld.

„Nee, nee, stel je gerust," antwoordde Cornelis. „Jij behoeft niet naar de kolonie terug te keren. Maar de Indianen, die ik aan je zorgen zal toevertrouwen, zullen na hun opleiding in Holland hierheen komen."

Een zucht van verlichting ontsnapte François.

„O, dan is het goed, vader," zei hij. „Ik hoop, dat spoedig een schip van de compagnie voor de rede zal komen!"

De nacht volgend op dit gesprek met zijn vader, sliep François voor het eerst rustig en tevreden.

Zelfs toen hij in de nanacht wakker werd van rumoer, was hij niet angstig of ongerust. Pas toen hij een schot uit een vuurroer hoorde en onmiddellijk daarna geschreeuw van stemmen en gekerm, besefte François, dat er gevaar was.

Hij sprong uit zijn bed en haastte zich naar de kamer van zijn vader. Buiten klonken harde, droge knallen. De jonge Indianenvrouw, die gewoonlijk de nacht doorbracht in een klein vertrek dat naast de werkkamer van de gouverneur gelegen was, hief een bange kreet aan.

„Vader, vader!" riep François. Maar de slaapkamer van zijn vader was nog donker en hij hoorde geen gerucht in het bed. De Indiaanse vrouw stond opeens achter hem en zij beduidde hem, dat de blanke heer naar buiten gestormd was.

Weer klonken enige droge schoten. Ineens was het François duidelijk, dat achter het gouverneurshuis gevochten werd. Een doordringend gegil en geroep klonk boven al het andere rumoer uit.

François kromp ineen.

„Vader is in gevaar!" riep hij verschrikt. Plotseling was hij er zeker van, dat het om zijn vader te doen was en dat men hem had trachten te overrompelen.

„Vader, vader!" riep hij nogmaals. „Vader, kom naar binnen!"

François durfde het huis niet te verlaten om zijn vader op te zoeken. Buiten was er rumoer, er werd nog steeds geroepen en er klonken kreten. Francois huiverde en met wildkloppend hart repte hij zich terug naar de kamer, waar hij geslapen had.

Plotseling werd het stil buiten.

Even later trad Cornelis het gouverneurshuis binnen door een achterdeur. Er liep bloed langs zijn wang; het sijpelde uit een wond boven zijn linkeroog. In het onzekere licht van een dansende kaarsvlam was dat een luguber gezicht.

Twee van zijn bedienden kwamen eveneens het huis binnen. Zij droegen tussen zich in een soldaat, die geen tekenen van leven meer gaf.

Zwijgend legden de bedienden de soldaat neer in het keukenvertrek.

„De geneesmeester moet gehaald worden," zei Cornelis. Hij knielde bij de soldaat neer en greep diens hand. „Ik vrees, ik vrees heel erg," mompelde hij.

Eén van de bedienden ging er op uit om de dokter te halen, maar hij had het kunnen nalaten, want de soldaat was reeds overleden.

De soldaat had de overval op de gouverneur doen mislukken, maar het had hem zijn leven gekost. Hij had in de tuin achter het gouverneurshuis onraad ontdekt en had daarna onmiddellijk alarm geslagen. De twee bedienden, die in het gouverneurshuis sliepen, waren wakker geworden en hadden zich slechts half gekleed naar de achtertuin begeven om hulp te bieden. Juist toen ze buiten getreden waren, was de soldaat getroffen door een schot, dat in de duisternis afgevuurd was. Ook van Aerssen van Sommelsdijck had de alarmroep gehoord en het gestommel van de zich naar buiten spoedende bedienden. Hij had zich eveneens naar buiten begeven. Er was een kort gevecht ontstaan toen één van de bedienden een overvaller op de rug gesprongen was. De overvallers hadden niet op zulk een tegenstand gerekend, zéker niet in de tuin van het gouverneurshuis, waar zij zich tussen de aanplant van struiken en boompjes veilig gevoeld hadden. Het was een lijf aan lijf gevecht in het duister geworden, Cornelis liep een wond op aan het voorhoofd en ook één van de bedienden kwam er niet zonder kleerscheuren af, — maar de soldaat, die de overvallers ontdekt had, was er het ergst aan toe en stierf na enkele minuten door het schot dat hem in het hart getroffen had.

De overval op de gouverneur was dus mislukt, maar het had een slachtoffer gekost. Van Aerssen wist aanvankelijk niet, op welke manier de soldaat bij het korte gevecht betrokken geraakt was. Wat deed de soldaat in de tuin achter zijn woning? (wordt vervolgd)

✦ Familiebanden

1911 was het jaar der gemeenteraadsverkiezingen. Doordat het stelsel van evenredige vertegenwoordiging nog niet bestond, moest voor elke kandidaat de volstrekte meerderheid worden behaald, om hem gekozen te krijgen. Generaal genomen kwam de rechterzijde, de partijen van de coalitie, dus de A.R., C.H. en R.K. uit met gezamenlijke kandidaten. Daarnaast hadden de socialisten en de liberalen hun eigen kandidaten. Dat leidde tot véél herstemmingen. Wanneer b.v. bij de eerste stemming de coalitie-kandidaat 800 stemmen behaalde en de socialist 400 en de liberaal 500, dan was er herstemming tussen de de socialist en de rechtse man. En dan was het vrijwel zeker, dat bij die herstemming de socialist werd gekozen. Want bij de herstemming gingen de liberalen met grote ijver over op de socialist. En omgekeerd was het net zo. Liberalen en socialisten waren bij de herstemming trouwe bondgenoten en feliciteerden elkaar met de uitslag. Wel moesten de liberalen daarbij vaak een pijnlijk gezicht zetten. Het kwam nl. door het gehele land voor, dat hún kandidaten bij de eerste stemming uitvielen, hoewel ze aftredend waren. Bij de raadsverkiezingen van 1911 zijn vele liberale raadsleden door socialisten vervangen. Bij tussentijdse verkiezingen was het in het najaar al zo, dat òf de liberalen òf de socialisten reeds bij de stemming geen kandidaat stelden, opdat links terstond op dezelfde man kon stemmen.

Nu was het toen nog zo, dat de politieke en de sociale wensen van liberalen en socialisten vaak lijnrecht tegenover elkaar stonden. Wat hen samenbond was geen overeenkomst in politiek beginsel, maar een diepere, geestelijke verwantschap.

Zij waren het „levensbeschouwelijk" in vele opzichten eens en in elk geval eensgezind in hun afkeer van de „kerkelijken".

De tijd was nog verre, dat prof. Zijlstra zou kunnen zeggen: als de welvaart nog met 25 % toeneemt, zal het moeilijk worden, nog verschil te ontdekken tussen de liberale en de socialistische wensen.

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
Wageningen — Telefoon 08370-3750
Telex 32121

ZUIDHOLLANDSE BANK
DEPOSITO BANKBOEKJES RENTE 3¾ %
ROTTERDAM —=— 'S-GRAVENHAGE —=— AMSTERDAM
Alle binnen- en buitenlandse bank- en effectenzaken.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.
• ISOLATIEWERKEN
• KETELBEMETSELINGEN
• OVENBOUW
Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

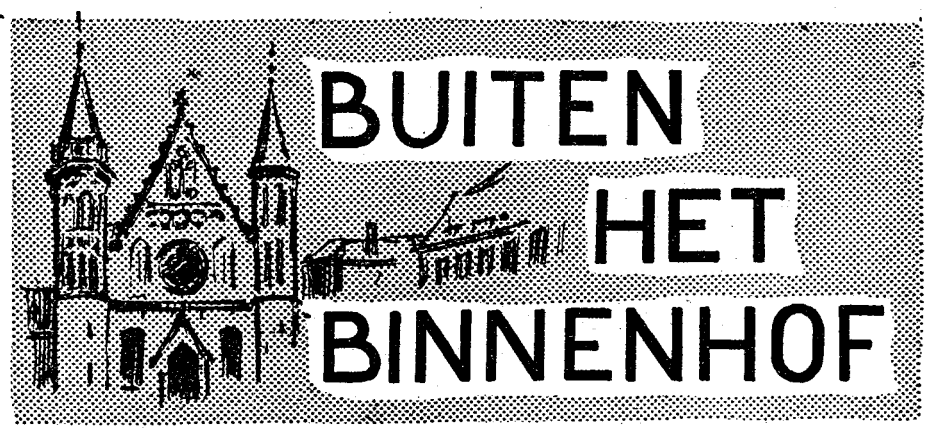

„Regen noemt men de uit wolken neervallende waterdruppels van niet te kleine afmetingen; de meeste druppels hebben een middellijn groter dan 0.5 mm en vallen sneller dan 3 m/sec. (De motregen onderscheidt zich hiervan door kleinere afmetingen der druppeltjes en een geringe valsnelheid, die het gevolg hiervan is; soms krijgen ook de echte regendruppels afmetingen kleiner dan 0.5 mm; de regen onderscheidt zich dan van motregen door het geringe aantal druppeltjes.) Voor de vorming van regen (in tegenstelling tot motregen) is het nodig, dat grote hoeveelheden lucht door een aanhoudende opwaartse beweging en de daarmee gepaard gaande expansie zóveel afkoelen, dat grote hoeveelheden waterdamp in waterdruppels of ijskristallen overgaan, welke groot genoeg zijn om flink te gaan vallen...."

En dan te weten, vrienden in Nederland, dat er ook gebieden op aarde zijn, waar het praktisch nooit regent, zoals in het noorden van Chili. Ik begrijp niet, dat de N.C.R.V. dat nooit eens noemt in haar reisprogramma. Wel naar Wenen, nooit eens naar de Chilenen!

Aan de andere kant, want ik kan er niet over uit zó regent het hier, troost ik mij maar met de gedachte, dat niet iedere wolk regent. De Britse metereoloog M'Pherson heeft eens opgemerkt: „Als er wolken zijn, regent het altijd". Dat is ook zo, maar de meeste regens bereiken de aarde niet en dat is toch een troost.

Wellicht verwacht u, nu deze vakantiemaand ten einde loopt, toch iets meer dan een meditatie over de regen. En daarin hebt u gelijk. Een advies, als u tenminste verblijf houdt in het midden van Nederland?

Ga eens naar het Muiderslot, waar zovele herinneringen liggen aan Pieter Cornelisz Hooft, Drossaert van Goeylant en Castelein Op Thuys te Muyen.

Dat eerste stenen huis, dat de mond van de Vecht beheerste dateert van omstreeks 1285 toen Floris V van Holland Muiden en daarmee de toegang naar Utrecht in zijn bezit kreeg. Ach, over die Floris is het laatste woord nog niet gesproken. Op school leerden we — met een traan in het oog — 1296: Floris V door de Edelen vermoord. Die arme „der keerlen God". Vondel moet niets van hem hebben. Elk jaar laat hij Gijsbrecht van Aemstel zeggen:

„....Mijn oud, mijn wettig erf, en delven al mijn eer
In eenen poel, tot wraak van Floris hunnen heer:
Om wiens vervloekte dood ik lijde zo onschuldig,
Als iemand lijden mag, doch draag mijn kruis
geduldig...."

Maar goed, we gaan naar het Muiderslot, een van de weinige musea, waar elk voorwerp uit één stijlperiode stamt, namelijk uit de jaren, welke het begin van de zeventiende eeuw vormen.

Op 28 mei 1609 kwam Hooft als baljuw van Naarden en Gooiland op het slot. Het wordt de bezoeker te moede, alsof het gisteren gebeurd is. Dat moet ge met een korreltje zout nemen natuurlijk. Doch alle voorwerpen en zalen zijn in een dusdanige toestand gebracht, dat ge elk ogenblik Hooft en leden van de Muiderkring, zoals Juffrouw Tesselschade, Juffrouw Duartes, Huygens, Vondel, Reael, Brosterhuizen, Van der Burgh, Mostaert, Baeck, Van Baerle en Vossius verwacht te zien binnenkomen.

Vandaag de dag ligt voor het slot weer een prachtige kruidentuin, die herinnert aan de kruiden, die eens geurden in Hoofts tijd. En in het slot worden u o.a. getoond de Gijzelkamer. Hier heeft Johan Maurits van Nassau gewoond in 1672, tijdens de veldtocht tegen Frankrijk. In de westelijke torenkamer heeft Alexander Graaf van Byland gevangen gezeten, de man, die in 1793 Breda aan de Fransen heeft overgegeven. Daar naast ligt het vertrek, waarvan men zegt, dat het door Floris V is bewoond kort voor zijn dood. Het is de vraag. Maar Huygens, die in 1628 in hetzelfde vertrek lag te dromen, dicht:

„'k Sie den Graef hier liggen vloecken,
'k Sie hem kruypen door de hoecken
Van syn ongetuimelt hert:
'k Sie hem smelten in sijn' smert.
(Een m, geachte zetter, een m, a.u.b.)

Ondergetekende was ook in de Wapenkamer, boven het hoofdgebouw van het kasteel, waar zwaarden, kogels, helmen en schietgeweren o.a. herinneren aan 1629, toen de Spanjaarden trachtten Frederik Hendrik van Den Bosch weg te lokken. De leden van de vroedschap van Amsterdam, de heren De Rijke en Hudde hebben toen twee maanden op het kasteel gewoond, met kapitein Hart en zijn compagnie. Fraai, en naar schijnt nét verlaten is de werkkamer van Hooft in het torentje met een prachtig gezicht naar land en water. Maar het indrukwekkendst is de voormalige ridderzaal, nu de Grote Zaal, waar — moderne tijd — onder de plavuizen in de winter een weldadig aandoende centrale verwarming brandt! Hier zijn de „besoignen" afgedaan, hier zijn de grote maaltijden gehouden, hier heeft de Muyderkring vergaderd. Hier vergadert nog de 20st'eeuwse Muiderkring, waarvan de huidige slotvoogd de heer Ton Koot een alomtegenwoordig middelpunt is.

Voor een regenachtige dag.... een bijzonder uitstapje. Goed nagedacht, zijn er nog banden met het Binnenhof ook!

Correspondentie: A. de G. te A. Gevonden! De in september 1913 opgetreden minister van Financiën Bertling, die in oktober 1914 is afgetreden, was benaderd door de formateur mr. Cort van der Linden, op advies van mr. Treub. Deze had de naam Bartling genoemd, die een functie bij de belastingen in het noorden van het land had. Bij vergissing, moet worden aangenomen, is toen de heer Bertling gevraagd om de portefeuille, welke later te zwaar voor hem bleek te zijn, op zich te nemen.

William Shakespeare

KRYPTOGRAM

HORIZONTAAL: 1. Zo te horen een schoolkwaal, maar 't is niet zo modern; 8. tegen deze bende vochten de geallieerden in N.-Afrika; 9. deze kwaal bestaat voor de helft uit een ziekte en een paardekwaal; 11. de matroos krijgt loon, als hij één touw uit dit touwwerk weet te halen; 12. bomenwoonplaats? Nee, in 't oosten van ons land vindt u er mensen wonen; 13. een bevel aan een letter hard te lopen en te stoppen brengt paarden onderdak; 14. bij hen komt het op 't voetenwerk aan; 16. rekt het leven der waterbewoners slechts korte tijd; 19. ziet u naar de ogen; 22. bijhouden is zijn kunst; 24. noemt men wel de moeder der liefde; 25. bij samenscholingen schijnt het nooit bergafwaarts te gaan; 26. deze bronnen vindt u in Gelderland; 27. betoverd.

VERTIKAAL: 2. Een keet op het land is een wegwijzer op zee; 3. achteraf bekeken is elk jaargetijde een modern wapen van magere Hein; 4. maakt schulden voor de zaak; 5. vuurspuwende mond; 6. doet de echte weldoener niet; 7. zij dienen het land buiten hun land; 10. een kompleet hemellichaam staat met de dief in contact; 12. goede naam gapper; 15. huis van gekleurde oom; 17. tijdperk waarin veel poëzie zit; 18. zijn ze niet van de koude kant, dan zit het in 't bloed; 20. men wil het veroveren, maar op wie? 21. „Zebulon's zijde zal hierheen gekeerd zijn"; 23. deze Australische dieren dragen niet hun kind, doch hun moeder mee.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. dubbeltje; 5. poter; 8. dutje; 9. roekeloos; 11. luitenant; 12. Essen; 14. oord; 15. rendieren; 19. dunnetjes; 22. Anna; 24. raket; 26. geitemelk; 28. ankertros; 29. emier; 30. noten; 31. gelederen.

Vertikaal: 1. dadel; 2. botvieren; 3. edelen; 4. tartaar; 5. poezelig; 6. trots; 7. ros; 10. Elten; 13. nonna; 14. onderdaan; 16. Ede/Epe; 17. rentenier; 18. besturen; 20. jager; 21. spinsel; 23. beleid; 25. koket; 27. koren.

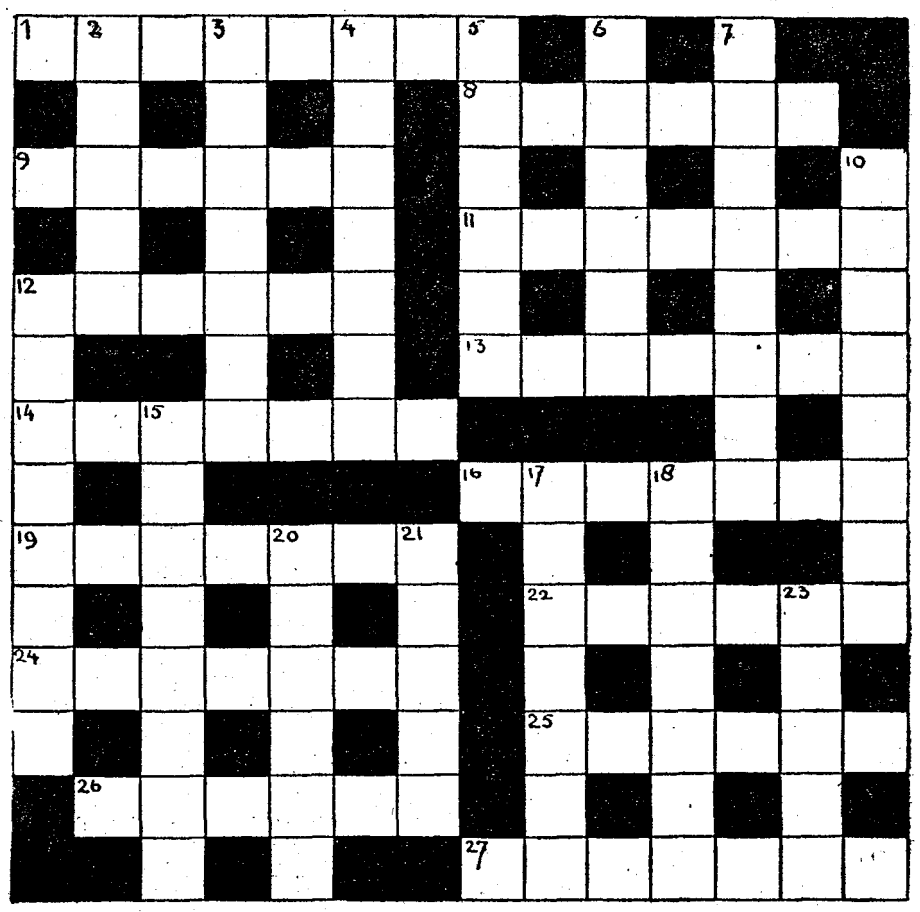

17e jaargang no. 35 2 september 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Gesprek over gesprek over DUITSLAND

DE gebeurtenissen in Brazilië, Kongo en Algerije hebben slechts voor korte tijd de aandacht van het Duitse vraagstuk kunnen afleiden. Met opzet zeggen we het Duitse vraagstuk, omdat sinds het afsluiten van Oost-Berlijn het Berlijnse probleem naar de achtergrond is verschoven en weer geheel een (zij het zeer belangrijk) onderdeel is geworden van de Duitse kwestie. Voor Chroesjtsjef heeft het isoleren van het westelijke stadsdeel van Berlijn veel van zijn betekenis verloren. Het is niet langer de poort naar de vrijheid voor mensen, die het in de Sowjetzone niet meer kunnen harden. Maar West-Berlijn is ook niet meer de etalage van de vrije wereld voor de vele duizenden mensen, die achter het ijzeren gordijn wonen en werken, maar in West-Berlijn hun inkopen kwamen doen en zich koesterden aan de vrijheid, die toch zo dicht binnen het bereik lag. Dat is allemaal voorbij. Het komt er voor de Russische premier nu alleen nog maar op aan, het marionettenbewind in Oost-Duitsland door het sluiten van een afzonderlijk vredesverdrag een schijn van wettigheid te geven, zonder dat dit onmiddellijk aanleiding geeft tot een drastisch optreden van de westelijke mogendheden.

Zo ongeveer liggen de stukken, nu het vrijwel zeker is, dat er op de een of andere wijze besprekingen zullen worden gehouden tussen vertegenwoordigers van Oost en West. Het zullen gesprekken zijn, waarin voornamelijk over de Duitse kwestie als geheel zal worden gedebatteerd, maar waarin vooral van westerse zijde zal worden aangedrongen op het ongedaan maken van de splitsing van Oost- en West-Berlijn en op bevestiging van de garanties, die de Sowjetunie nog in 1949 heeft gegeven met betrekking tot de rechten van de westelijke mogendheden op ongehinderde verbindingen tussen West-Duitsland en Berlijn.

Het is vanzelfsprekend, dat het Westen bij eventuele onderhandelingen zeer sterk op handhaving van deze rechten zal aandringen, omdat daarmede de vrijheid van West-Berlijn en zijn zijn bijna twee en een half miljoen inwoners valt of staat.

BIJVOEGSEL

Het is echter even vanzelfsprekend, dat Chroesjtsjef zal vasthouden aan zijn voornemen, de westelijke mogendheden naar het Oostduitse communistische regiem te verwijzen en dat hij hoogstens bereid zal zijn, in een bijvoegsel van bedoeld „vredesverdrag" de westelijke rechten op verbindingen met Berlijn te omschrijven, als hij daarmede de stilzwijgende erkenning van het commnistische regiem in Oost-Duitsland kan verkrijgen.

En het is duidelijk dat daarmede de moeilijkheden niet definitief zijn opgelost, niet alleen, omdat de Oostduitsers dan zeggenschap zouden krijgen over het geallieerde verkeer, maar vooral omdat de relatie tussen West-Berlijn en West-Duitsland daarbij in het onzekere zou worden gelaten. Het is de laatste weken opgevallen, dat Chroesjtsjef veelzeggend verschil maakt tussen de geallieerde en de Westduitse rechten op een vrij verkeer dwars door Oost-Duitsland.

NEHROE

Daarom is het zo belangrijk, dat premier Nehroe in de afgelopen week de verklaring aangevuld heeft, die vorige week nogal enige verwarring heeft gesticht, nl. dat volgens de Indische premier de Sowjetunie en de Oostduitse communisten met weinig moeite hun (juridische) recht op afsluiting van Oost-Berlijn kunnen verdedigen. De verklaring van Nehroe zou uitgelegd kunnen worden als een verdediging van het door de Sowjetunie ingenomen standpunt, dat de aanwezigheid van de westelijke mogendheden in West-Berlijn niet gegrond is op enig recht, dat zij tegenover de Sowjets of de Oostduitsers kunnen laten gelden, doch slechts het gevolg is van een belangrijke concessie, die Stalin na de nederlaag van Hitler-Duitsland aan het Westen heeft gedaan.

RUIL

Men weet, dat de westelijke geallieerden toen een deel van hun zones aan de Russen hebben afgestaan en dat dezen in ruil daarvoor de gehele stad Berlijn onder een afzonderlijk viermogendhedenbestuur plaatsten, waartoe de stad in vier sectoren werd verdeeld. De Sowjetunie garandeerde bij die gelegenheid de vrije toegang tot Berlijn aan Amerika, Engeland en Frankrijk. Nehroe doelde in zijn verklaring echter op het geallieerde verkeer tussen Oost- en West-Berlijn. De rechten van de drie westelijke mogendheden zijn inderdaad niet duidelijk omschreven. Dit geldt echter ook ten aanzien van het „recht", waarop de Sowjetunie haar jongste optreden in Berlijn meent te mogen baseren.

SCHADELIJK

In het begin van deze week verklaarde Nehroe evenwel, de afsluiting van Oost-Berlijn op menselijke gronden te veroordelen, omdat zij een enorme ellende heeft veroorzaakt. „Volgens strikt juridische maatstaven moge het gerechtvaardigd zijn, tot afsluiting over te gaan, maar van elk ander standpunt uit bekeken is het schadelijk", aldus Nehroe, die hieraan toevoegde: „De documenten over het Duitsland van na de oorlog zijn hoogst verwarrend en het is zeer moeilijk, iets zuiver juridisch te rechtvaardigen. Hoewel er geen sterke juridische basis bestaat voor de toegang tot Oost-Berlijn, waren er tot voor kort 50.000 arbeiders, die iedere dag naar West-Berlijn gingen om daar te werken, terwijl ook het omgekeerde wel het geval was." De Indische premier vond het vrij absurd, dat een „Chinese muur" kan worden gebouwd om een grote stad in twee stukken te verdelen. Ook liet hij niet na, Berlijn het symbool van de Duitse eenheid te noemen.

MENSELIJK

Van nog groter belang waren echter de opmerkingen van de Indische premier met betrekking tot de „westelijke toegangswegen tot Berlijn". Naar zijn mening moeten die gehandhaafd worden als voorheen. „Het is van essentieel belang, aldus Nehroe, dat hierover overeenstemming wordt bereikt en dat de toegang onder waarborgen gehandhaafd wordt". Hij zei, dat Chroesjtsjef dit zelfs toegegeven heeft en verklaarde te geloven, dat — niettegenstaande de fundamentele verschillen van aanpak tussen Oost en West — er voldoende ruimte voor overeenstemming is overgebleven, zodat het niet moeilijk zal zijn, een basis voor overeenstemming te vinden over Duitsland, inclusief Berlijn. „Maar dan moet men de kwestie menselijk aanpakken en zich niet vastklampen aan juridische spitsvondigheden", aldus Nehroe.

BONN-BERLIJN

Waren bepaalde delen uit de verklaring van de Indische premier voor tweeërlei uitleg vatbaar, de passage

• *Vervolg op pag. 3*

Oostduitse waterkanonnen op post bij de Brandenburger Poort op de grens tussen Oost- en West-Berlijn.

Attentie

Op donderdag 7 september a.s. spreekt tijdens de door de regering ten behoeve van de A.R. Partij gevorderde zendtijd op de golflengte van de N.C.R.V.: de heer P. C. Elfferich, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal over het onderwerp „werk aan de winkel". Luistert u dan ook mee? Het is van 19.50 tot 20.00 uur.

Welkom

Een aantal leden van de Nieuw-Guinea-Raad — onder leiding van de heer Kaisiepo zijn op dit ogenblik in Nederland. Zij willen zich gedurende een viertal weken intens bezighouden met het leggen van allerlei contacten, met studie en het in ogenschouw nemen van de bestuurlijke organisatie hier te lande. Deze groep zal worden gevolgd door andere totdat de meeste leden van de Nieuw-Guinea-Raad aan Nederland een werkbezoek hebben gebracht.

Dit idee, geboren uit de Raad is hartelijk door de Nederlandse regering overgenomen en gerealiseerd.

Naar onze overtuiging is dit een bijzonder goede zaak.

Een democratie in opbouw — en dan nog in een (vaak nolens volens) snel tempo is een belangrijke maar ook een moeilijke aangelegenheid. Immers het bestaande bestuursapparaat heeft altijd een autocratische structuur gehad. De toekomstige vorm kan daarom niet zó worden dat alle bestuursposten en -functies eenvoudig in handen van de Papoea's worden gelegd Daarmee is men er niet. De ervaring in India opgedaan leert dit inzicht duidelijk. Men zal moeten streven naar een wezenlijke overbrugging van de bestaande afstand tussen de bevolking en het bestuur (de overheid).

Het is daarom waardevol dat deze groep ter dege kennis zal nemen van gemeentelijke, provinciale en andere bestuursorganisaties.

* * *

De wenselijkheid van dit contact wordt bijzonder onderstreept. Op de door de regering gestelde vraag, de inzichten van de Raad van Nieuw-Guinea omtrent de wijze waarop het al dan niet gewenst zijn van een termijn, waarbinnen het zelfbeschikkingsrecht van de bewoners van Nieuw-Guinea te verwerkelijken zou zijn, moet voor 5 april 1962 een antwoord worden gegeven.

De leden van de Raad hebben in de beantwoording van deze vraag een uitermate groot aandeel. Een bredere oriëntering dan in Nieuw-Guinea zelf mogelijk is — ook op het vlak van de internationale verhoudingen, is daarbij van groot belang. De vraag kan worden gesteld of het niet gewenst moet worden geacht dat de leden van de Raad zich nog verder oriënteren in andere landen dan Nederland. Het is immers van groot belang dat geen enkele „deur" bij voorbaat in het slot wordt gegooid.

* * *

Hun bezoek is ook waardevol omdat zij thans in de gelegenheid zijn persoonlijk af te tasten hoe de Nederlandse regering, het parlement en de Nederlandse bevolking denken over de toekomst van Nieuw-Guinea. De voorlichting door de pers in Nieuw-Guinea is nog te ijl dan dat over deze aangelegenheid een evenwichting oordeel kan worden gevormd. En dit laatste is noodzakelijk in verband met de weloverwogenheid waarmee de groei in Nieuw-Guinea gepaard moet gaan. Met een horten en een stoten, een hollen en een stilstaan is een gezonde groei niet gediend.

Hiermee wil niet gezegd zijn dat de democratie in Nieuw-Guinea dezelfde stijl moet vertonen dan die in Nederland aanwezig is. Dat land staat voor de taak een democratie op te bouwen overeenkomstig de geheel eigen aard van het Nieuw-Guinese volk, dat niet zal kunnen leven als een eilandje te midden van de haar omringende landen en gebieden.

* * *

Het zal wenselijk zijn dat het werkprogramma van de leden van de Raad geen toeristische rondrit zonder meer is. Het gaat om de voorbereiding van belangrijke politieke aangelegenheden.

Indien daartoe behoefte is stellen wij ons gaarne ter beschikking om het werkbezoek zo goed mogelijk te doen zijn.

Sprekersconferentie OP KOMST

HOEWEL nog niet iedereen van vakantie terug is en sommigen daar zelfs nog niet aan toegekomen zijn, is er alle aanleiding onze rubriek met een wat grotere regelmaat te hervatten. Tijdens de zomermaanden zijn in de partij een aantal beslissingen gevallen, die zo langzamerhand tot uitvoering moeten komen.

Wij noemen er enkele van.

Het Centraal Comité heeft voor het komende seizoen nog al wat op zijn lijstje staan. Vooraan staat een **nationale sprekersconferentie.** Zoals men weet heeft iedere Kamercentrale op elk 5-tal kiesverenigingen in haar ressort één spreker aangewezen. Sommige Kamercentrales laten dit door hun Statencentrales doen, maar het resultaat is hetzelfde. Samen maakt dat dus ongeveer 200 spreeksters en sprekers. Er is alle aanleiding om deze deelnemers aan de respectievelijke sprekersorganisaties weer eens bij elkaar te laten komen op een nationale conferentie.

Deze bijeenkomst zal uiteraard vooral ingesteld zijn op de provinciale staten- en gemeenteraadsverkiezingen. De ervaring leert echter dat de landspolitiek bij die stembussen ook een grote rol speelt. Daarom wordt ook bij de opzet van deze conferentie daaraan aandacht geschonken.

Met het oog daarop leek het wenselijk nadat de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer gehouden zijn, bijeen te komen. De juiste datum is nog niet bekend. Wel kan ieder der deelneemsters en deelnemers zich vanaf deze week reeds rustig prepareren. Deze week ontvangen zij n.l. het verzoek om **schriftelijk vragen en opmerkingen** in te zenden. De inleiders kunnen daarmee al bij voorbaat rekening houden, hetgeen een effectieve gang van zaken ten goede komt. Wij kopen, dat van deze gelegenheid door de betrokkenen een ruim gebruik wordt gemaakt. Het wordt voor hen, die straks in de kiesverenigingen voorlichting moeten geven, echt geen „dagje uit". Het wordt op die conferentie hard werken geblazen.

De **kiesverenigingen** kunnen met deze mededeling ook hun voordeel doen.

In de eerste plaats is hun aandacht nog eens gevestigd op het bestuur van hun eigen stedelijke of regionale sprekersorganisatie, waarvan naar onze mening in bepaalde streken van het land nog te weinig gebruik wordt gemaakt. De namen en adressen der deelnemers zijn bij alle Kamercentrale-secretarissen verkrijgbaar, alsook op het bureau van het Centraal Comité. In de tweede plaats blijkt uit het bovenstaande, dat deze sprekers vooral ná hun conferentie, extra geïnformeerd zullen zijn. Men kan daarmee zijn voordeel doen bij het voorbereiden van de k.v.-bijeenkomsten.

Partij in actie

RAPPEL LECTUUR-ABONNEMENT

IN deze maanden hebben wij velen de volgende vragen onder het oog gebracht:

Regelmatig publiceert de partij belangwekkende studies en recente redevoeringen. Velen — wij nemen aan ook u — hebben daarvoor interesse, maar zijn niet steeds op de hoogte van het verschijnen van deze publicaties. Dat is niemand kwalijk te nemen, want er komt al zoveel van de drukpers.

Onze partij heeft evenwel de mogelijkheid geschapen dat belangstellenden haar publicaties **automatisch** ontvangen. Reeds meer dan 1.000 personen maken van die mogelijkheid gebruik. Dit kunt u ook doen indien u een **Lectuur-abonnement** neemt. Op korte termijn ontvangt u dan als eerste toezending hetgeen wij reeds in 1961 publiceerden en ook de volledige tekst van de toespraken, die **dr. Berghuis, dr. Bruins Slot, minister Zijlstra** en **prof. Jonker** op de jongste Deputatenvergadering hielden.

Alle **brochures** en ook de **rapporten** van het College van Advies van onze partij worden direct na hun verschijnen aan onze Lectuur-abonnees toegezonden. U begrijpt, dat een groot aantal abonnees de prijs van dit abonnement aanmerkelijk drukt. Deze prijs bedraagt dan ook slechts *f* 10,— per jaar.

U steunt ook het werk van de partij op deze wijze. Hoe meer personen haar standpunt kennen, hoe beter.

U houdt uzelf op de hoogte van de meningsvorming over belangrijke vraagstukken. U behoeft daarvoor slechts de onderstaande bon in te vullen en aan ons toe te zenden.

Hebt u al geantwoord?

Neen? Dan behoeft u die brief niet meer op te zoeken.

U kunt volstaan met het inzenden van onderstaande bon.

Dan heeft het Centraal Comité uw antwoord.

En dan bent u verzekerd van een goede voorlichting van onze partij.

In de komende stembuscampagnes zult u die best kunnen gebruiken.

BON LECTUURABONNEMENT

In te zenden aan: Invullen in blokletters.
Bureau A.R. Partij, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Ondergetekende:
Naam: .....
Adres: ..... Woonplaats: .....
geeft zich hiermede met ingang van 1961 op tot wederopzegging voor een LECTUUR-ABONNEMENT van de A.R. Partij à *f* 10,— per jaar.
De betaling zal plaatsvinden door:
* 1) overschrijving op postgirorekening 89673 van de Anti-revolutionaire Partijstichting te 's-Gravenhage;
* 2) automatische giro-overschrijving (de machtiging hiertoe wordt door ons bureau verzorgd).
Gelieve daarvoor hieronder uw gironummer in te vullen
[ ]
* 3) kwitantie.
* doorhalen wat niet van toepassing is.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.
ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.
• ISOLATIEWERKEN
• KETELBEMETSELINGEN
• OVENBOUW
Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

SURROGAATRELIGIE

WIJ in het Westen hebben al heel wat gehoord en gelezen over de toestanden achter het IJzeren Gordijn. Verreweg het meest over Oost-Duitsland.

Wij weten van de vijandschap tegen het Christelijk geloof. Van de stelselmatige pogingen, om de jeugd geestelijk in de macht te krijgen. Reizigers, die wat méér hebben gedaan dan met enkele officiële kerkelijke vertegenwoordigers praten, mensen, die een tijdlang in een gezin b.v. in Hongarije hebben gelogeerd, die de levensstijl, de angsten en de bezwaren van eenvoudige mensen hebben gezien en mee hebben doorgemaakt, die hebben een diepe indruk gekregen van wat daar aan vijandige krachten openbaar wordt. Het gaat er de communisten bovenal om, de jeugd in de macht te krijgen. De studerende jeugd moet een diepe eerbied krijgen voor de wetenschap, die de wereld, die het heelal verovert. Die wetenschap zegt het en wéét het. Er heersen wetten van oorzaak en gevolg en God is volkomen overbodig.

De vrijheid van de jeugd is zeer beperkt. Vooral als zij verder studeren wil, wordt zij volkomen ingekapseld. De band met het gezin wordt zoveel mogelijk geslaakt.

Maar de fabrieksjeugd wordt op een andere wijze bewerkt. In de fabriek heerst een streng regime. Het verborgen, speurende oog is overal.

Maar dan komt de vrije tijd. En het is waarnemers opgevallen, hoe doelbewust en systematisch er naar wordt gestreefd, om die vrije tijd te vullen door op indringende, suggestieve wijze altijd weer de jeugd te binden aan het grote evenement, de sport.

Hier is het grote verschil met het Westen. Er zijn ook in Nederland duizenden mensen, die een zondag een verloren dag vinden, als er niet „gespeeld" wordt. De voetbalverenigingen worden grote ondernemingen, die handelen in mensen en die alleen dan het bedrijf kunnen voortzetten, als er elke zondag duizenden betalende toeschouwers komen. En het Wilhelmus wordt gespeeld, als een record met zoveeltiende delen van een seconde is verbeterd. Wij vinden dat een bewijs van oppervlakkigheid en zelfs van leegheid, als de belangstelling voor zulke dingen het leven gaat „vùllen." Maar de overheid staat er in betrekkelijke zin buiten en zij levert alleen in de laatste tijd soms een bewijs van haar meeleven, door een hardloper of een recordzwemster een koninklijke onderscheiding te verlenen.

MAAR achter het IJzeren Gordijn is dat in verschillende staten anders. Daar wordt het gehele leven gedirigeerd en daar wordt zéér bewust en heel systematisch aan de sport een centrale functie gegeven in het leven van de jeugd. De veroveraars van records zijn allemaal mensen, die leven en trainen op kosten van de staat. Zij hebben vaak een ambtelijke positie, zij hebben b.v. de titel van officier of van sportleraar, en ontvangen daarvoor traktement, maar zij zijn er alleen maar voor een zeer harde training. Soms komen zij naar het Westen om hun topprestaties te tonen en de wereld te verbluffen. Dat hoort ook bij de propaganda. Maar zij zijn er overal, om de eigen jeugd te bezielen.

Dat is mensen, die met open ogen hebben rondgekeken, zo sterk opgevallen. De televisie, de krant, de radio, de film, zij richtten de belangstelling van de jeugd heel sterk op de sport. Grote jongens en meisjes worden niet verzadigd van het kijken en horen. Op zondag b.v. is de televisie maar héél weinig gericht op nieuws en propaganda. Maar de sport overheerst alles.

HIER is geen sprake van een offer aan de publieke belangstelling of de sensatie. Hier is een doelbewuste politiek aan het woord. Zij dient ook wel, om de kijkers te overtuigen van de volstrekte superioriteit van de communistische landen. Maar zij dient vooral dagelijks om de jeugd te vormen. Zij moet stof hebben voor een gesprek. Zij moet in het vaak grauwe leven de droom hebben van roem en de overwinning. En zo wordt de sport tot een surrogaatreligie. Zij moet de harten vervullen. Zij moet het ideaal bijbrengen van het jonge, sterke lichaam, met de snelheid van een hinde en de lenigheid van een panter. De gewone arbeidersjongen komt daar niet aan toe. De arbeid in de fabriek is hard en vermoeiend. Het fabrieksmeisje loopt vaak met een kromme rug. Maar de ganse jeugd heeft het uitzicht en de droom van het leven van die bevoorrechten, die wondermensen, die jongeren, die door het ganse stadion worden toegejuicht en door de machtigste bonzen worden vertroeteld. Dàt is léven.

Er zijn in het Westen duizenden naïeve mensen, die menen, dat de sport alleen maar verbroederend kan werken tussen oost en west en die zich er over verheugen, dat op de grote sportvelden de vriendschappelijke ontmoeting nog mogelijk is tussen mensen van weerszijden van het IJzeren Gordijn. Maar zij hebben er weinig oog voor, dat de sport in het oosten volkomen is geïntegreerd in het systeem en dienen moet, om de jeugd te bedwelmen. Zoals de heidense riten tot orgiën werden, zo wordt de sport tot een dwingende macht, die het jonge leven dronken maakt.

Wij geloven, dat de sport ook geïntegreerd kan worden in het Christelijk leven. Maar zij is bij ons helemaal niet geïntegreerd. Zij is bij ons vaak niet meer dan sensatie en jeugdexploitatie.

Juist daarom geeft de sportverheerlijking van het Oosten ons veel te denken.

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar? Neem de onschadelijke Indische
ONTVETTINGS-PILLEN
40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-afdrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend, zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65

N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

Gesprek over Duitse kwestie

• *Vervolg van pag. 1*

welke we in het gehele Duitse probleem zo belangrijk vinden was het bepaald niet. Nehroe zeide nl. dat bij de komende onderhandelingen één ding zonder voorbehoud moet worden aanvaard: de toegang van West-Duitsland tot West-Berlijn moet volledig worden gehandhaafd, ook wanneer zich belangrijke veranderingen gaan voltrekken. Het is duidelijk, dat Nehroe aan een van de kernpunten van de onopgeloste Duitse kwestie raakt. Zonder de stevige economische en politieke banden met West-Duitsland heeft West-Berlijn geen reden van bestaan meer: het zou binnen betrekkelijk korte tijd door het omringende communistische Oost-Duitsland worden gewurgd en zijn vrijheid verloren zien gaan.

Premier Nehroe van India

BASIS

Bovendien is Nehroe er na de gesprekken, die Amerikaanse diplomaten met hem hebben gevoerd, er van overtuigd, dat de Verenigde Staten er niet aan denken, de economische en politieke relaties tussen West-Berlijn en West-Duitsland te laten verbreken, om de eenvoudige reden, dat deze de basis leggen voor het voortbestaan van West-Berlijn als symbool van het vrije Westen achter het ijzeren gordijn. Nehroe beseft, dat binnenkort een „definitieve" regeling voor de Duitse kwestie tot stand zal komen, al zal die eenzijdig door Chroesjtsjef worden vastgesteld. Met zijn verklaring heeft hij de Russische premier te kennen gegeven, waar naar zijn mening de grenzen liggen, die ook in Moskou niet overschreden mogen worden.

INVLOED

Men zal zich afvragen, waarom we aan de verklaringen van Nehroe totdusver meer aandacht hebben gewijd dan aan de plannen van de Verenigde Staten en Engeland om (zonodig zonder Frankrijk) stappen te ondernemen om een gesprek met de Sowjetunie op gang te brengen. In de eerste plaats hebben we dat gedaan, omdat Nehroe een figuur van wereldformaat is, die niet alleen in de zgn. neutralistische Aziatische en Afrikaanse landen, maar ook in het communistische blok grote invloed heeft als er beslissende gebeurtenissen op til zijn. Mocht er onverhoopt geen redelijke overeenkomst tusten Oost en West tot stand worden gebracht, dan is — zoals vorige week reeds werd verondersteld — de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de Duitse kwestie (inclusief Berlijn) aan de Verenigde Naties zal worden voorgelegd. En dan zou de mening van Nehroe wel eens van doorslaggevende betekenis kunnen zijn.

POSITIEF

Er is echter nog een reden voor ons uitvoerig stilstaan bij de verklaringen van Nehroe. We hebben meer dan eens — en naar ons oordeel steeds terecht — weinig enthousiasme kunnen opbrengen voor de wijze, waarop de Indische premier in het wereldconflict tussen Oost en West positie meende te moeten kiezen. We realiseren ons, dat Nehroe ook thans vele slagen om de arm heeft gehouden om zowel de Sowjetunie als de westelijke mogendheden in staat te stellen, naar een aanvaardbaar compromis te streven. Vanzelfsprekend hadden we graag gewild, dat de premier verder was gegaan, dan hij gedaan heeft. We kunnen ons echter levendig voorstellen, dat dit voor hem onmogelijk was. En we zijn dan ook blij met de positieve verklaring, welke hij in tweede instantie heeft afgelegd.

DE GAULLE

Ook kunnen we begrip opbrengen voor de weigering van De Gaulle, nu al medewerking te verlenen aan plannen ter voorbereiding van een gesprek tussen Oost en West over het Duitse probleem. Wel hebben we de indruk, dat deze afwijzende houding verband houdt met de moeilijkheden, welke de Franse president in eigen land en in Noord-Afrika moet overwinnen. Dit neemt echter niet weg, dat hij een geldig excuus heeft, omdat het inderdaad beter zou zijn, indien de westelijke mogendheden onder de huidige omstandigheden (nog) niet met de Russen aan de conferentietafel plaats zouden nemen.

Daar staat dan weer tegenover, dat het Westen en met name de Verenigde Staten wel iets moeten doen. Vandaar dat men zich wil beperken tot het informele overleg tussen de ministers van buitenlandse zaken, wanneer die voor de zitting van de V.N.-Assemblée, die over enkele weken begint, in New York bevinden. Van officiële onderhandelingen is voorlopig nog geen sprake.

VRAAG

Het is zelfs de vraag, of het tot zulke onderhandelingen zal komen. Voorwaarde voor een gesprek op hoog of op het hoogste niveau is, dat er een redelijke kans op een praktisch akkoord bestaat. Op het ogenblik zijn de westelijke mogendheden in hun optreden nog speciaal gebonden door de bondsdagverkiezingen, die op 17 september in West-Duitsland moeten worden gehouden. De regering te Bonn heeft in de afgelopen week opvallend veel moeite gedaan om te bereiken, dat de westelijke mogenheden zich bereid verklaren, op korte termijn een gesprek met de Sowjetunie te openen.

De verklaring, die Heinrich von Brentano, de Westduitse minister van buitenlandse zaken maandag jl. heeft afgelegd, heeft veel weg van een poging, de Verenigde Staten en Engeland de aarzeling te doen overwinnen, die de weigerachtige houding van Frankrijk bij de regeringen van die landen heeft doen ontstaan. Nu kan het wel zijn, dat de Westduitse regering ook het huidige politiek beleid zou hebben gevolgd, wanneer er geen verkiezingscampagne aan de gang zou zijn geweest. Dat neemt echter niet weg, dat mededelingen als die van Von Brentano de politieke besluitvorming in Washington, Londen en Parijs kan doorkruisen.

Dit laatste is ook het geval geweest met het optreden van Willy Brandt ten tijde van het afsluiten van Oost-Berlijn door de Oostduitse volkspolitie. Wanneer de verkiezingen eenmaal achter de rug zijn, staan Amerikanen en Westduitsers weer veel vrijer tegenover elkaar, hetgeen de zaak van de vrije wereld slechts ten goede kan komen.

HERENIGING

De kans op hereniging van Duitsland is met de afsluiting van Oost-Berlijn bijzonder klein geworden, zo niet geheel verdwenen. Dat kan in West-Duitsland niet openlijk worden toegegeven, zeker niet midden in een verkiezingscampagne. Toch zal men meer en meer met deze werkelijkheid rekening moeten houden. Hierbij blijft het de grote vraag, of het Westen moet overgaan tot erkenning van een regiem, dat zich slechts dank zij Russische tanks kan handhaven bij het onderdrukken van zeventien miljoen Duitsers. Helemaal negeren kan men het bestaan van de communistische staat Oost-Duitsland ook niet, zo min als men op de duur het rode regiem in Peking kan behandelen alsof het niet bestaat. Dit kan echter ook niet inhouden, dat het Westen zich neerlegt bij een blijvende verdeling. Het kan de hereniging van Duitsland niet afdwingen, maar anderzijds kan het ook niet tegenhouden, dat de Sowjetunie een afzonderlijk vredesverdrag met het Oostduitse regiem sluit. En het kan slechts hopen, dat Chroesjtsjef goed heeft begrepen, dat de vrij positie van West-Berlijn onverkort moet worden gehandhaafd.

VUURTOREN

Intussen is — we zeiden het in het begin al — deze positie van West-Berlijn al drastisch gewijzigd. Het is geen graat in de keel van Chroesjtsjef meer. Het is ook niet meer de etalage van de vrije wereld achter het ijzeren gordijn. Niettemin kan het nog steeds worden vergeleken met een vuurtoren, die in de mist de weg blijft wijzen en is het een herinnering aan de vrijheid, die het andere deel van Duitsland als deel van de vrije wereld wel kent. Nehroe verklaarde, dat Berlijn het symbool is van de Duitse eenheid. Daarom zal het Westen het nooit kunnen prijsgeven en zal Chroesjtsjef blijven proberen, het geheel in zijn macht te krijgen. Hij heeft de weg van het geweld niet gekozen en ook nu weer een (zij het smadelijke) uitweg gevonden. Maar het einde van de weg is nog niet bereikt.

dB

Prinses Wilhelmina

DE grijze Prinses Wilhelmina heeft donderdag haar verjaardag mogen vieren. Eénentachtig jaren heeft God haar gespaard en éénentachtig jaren heeft het volk van Nederland met deze Vorstin meegeleefd.in blijde zowel als in droevige en tragische dagen. Zij woont zeer teruggetrokken op Het Loo, sedert zij de kroon overdroeg aan haar Dochter. Nog slechts schaars laat de hoogbejaarde Prinses iets van zich horen — en als zij meent, haar volk iets kenbaar te moeten maken, dan is het een zaak van haar hart, van haar gelóóf. Haar boek „Eenzaam, maar niet alleen", is er het bewijs van, hoezeer zij zich bezighoudt met het geestelijk leven van de mens en met het bestuur van God, zoals dat zich aan haar voordoet.

Wij zijn dankbaar, dat de Almachtige weer een jaar heeft willen voegen aan haar rijke leven. Prinses Wilhelmina wordt door velen nog altijd genoemd: de oude Koningin. Dat is een bewijs, hoezeer zij als draagster van de Kroon haar invloed gehad heeft op ons volk. Zeer velen zullen zich nog levendig herinneren, hoe zij als Koningin de Nederlandse bevolking toesprak. Dat deed zij in vreugde, dat deed zij in tijden van rouw. En altijd spitsten haar koninklijke woorden zich toe op de almacht en liefde van God. Door deze almacht en deze liefde heeft zij er nu al weer vele jaren getuige van mogen zijn, hoe haar Dochter, onze Koningin Juliana ons volk regeert. Getuige moge zijn ook van het voorspoedige opgroeien van haar kleinkinderen.

Eénentachtig jaren ... het is een hoge leeftijd. Wij danken God dat de grijze Prinses tot op vandaag nog in ons midden mag zijn en onze felicitaties ter gelegenheid van haar verjaardag gaan naar haar uit.

Toch NEDERLANDSE GEDACHTEN

HET HANDELSBLAD schreef dezer dagen, dat ons weekblad de „niet overbescheiden" naam van Nederlandse Gedachten had gekozen. Dat was niet bescheiden.

Waarom niet?

Vermoedelijk was het aan de redactie onbekend, dat deze naam ook reeds door Groen van Prinsterer werd gegeven aan diens reeks van vliegende gebladjes.

De liberale hoogleraar Buys maakte tegen die naam geen bezwaar. Integendeel! Hij oordeelde, dat met name ten aanzien van de toenmalige buitenlandse politiek der grote mogendheden de beschouwingen van Groen harmonieerden met de naam van de blaadjes.

Immers schreef Buys in 1870, dat Groen „in waarheid Nederlandse gedachten ontwikkelde, denkbeelden van recht en van vrijheid, welke niet aan deze of gene kerk, maar aan de mensheid toebehoren."

Aanmerking op onze naam zouden wij thans billijken, indien ons weekblad on-Nederlandse denkbeelden bepleitte. Maar daarvan heeft Het Handelsblad geen enkel bewijs geleverd.

In ons weekblad werd de liberale klacht besproken, dat deze volksgroep op het terrein van radio en televisie zo weinig kansen had. Onze redactie wees er op, dat de liberalen de vrijheid bezitten om een liberale omroepvereniging op te richten. Wanneer zij daarvoor een honderdduizend leden weten te werven, zullen zij ook de nodige zendtijd toebedeeld krijgen.

Een denkbeeld van „recht en vrijheid", een „Nederlandse gedachte". Geen achteruitzetting van een bepaalde richting.

Maar het liberale blad wil in deze lijn niet gaan. Dan zou er immers een nieuwe „zuil" bijkomen. En er is toch reeds een „zielige verzuiling".

Het blad wil een omroepbestel onder de vlag der „neutraliteit", maar waarin wat de liberalen voor zich ideaal vinden, aan allen wordt opgedrongen.

Volkomen on-Nederlands!

Het is de oude liberale gedragslijn.

Omdat de liberalen het „neutrale" openbare onderwijs goed vonden, moest dit ook aan gelovige Prot. Christelijke en Rooms-Katholieken ouders worden opgedrongen.

Onder het motto „algemeen" moesten er eigenlijk ook op sociaal terrein geen organisaties op Christelijke grondslag zijn opgericht.

Met de beginselen van de christelijke groepen behoefde niet gerekend te worden. Ook niet bij nationale feesten en dergelijke.

De liberalen hadden immers geen bezwaar tegen festiviteiten op de zondag, tegen bepaalde toneelstukken enz. Waarom opperden die orthodoxe groepen wel bedenkingen?

„Neutraliteit" noemde men dat. Maar het was dit niet. Het was eenvoudig liberale tyrannie.
Wij zijn daarvan in Nederland gelukkig al meer bevrijd.

Een liberale „zuil" — toegelaten.

Maar geen liberale zuil onder de valse vlag der algemeenheid.
Ook geen commerciële televisie, die aan het niveau der uitzendingen afbreuk zou doen.

Het zou de eerste stap zijn in een voor de volksopvoeding verkeerde richting.

C. S.

Deze dagen

heeft de liberale Nieuwe Rotterdamse Courant in een tweetal hoofdartikelen een „oplossing" voor het Nieuw-Guinea vraagstuk aan de hand gedaan. Directe overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië zou, aldus het liberale blad, in flagrante strijd zijn met de belofte van zelfbeschikking. Maar de N.R.C. — niet voor één gat gevangen — heeft een kronkelig achterpaadje ontdekt om toch tot die overdracht te komen zonder het recht van zelfbeschikking geweld aan te doen.

Het streven naar aansluiting bij een Melanesische federatie of bij het Australische deel van Nieuw-Guinea sluit het blad als reële mogelijkheid uit. De Papoea's hebben dan straks de keus tussen drie mogelijkheden: zelfstandigheid, handhaving van de band met Nederland of aansluiting bij Indonesië. De N.R.C. gaat dan ijverig op zoek naar een verdere beperking van deze mogelijkheden en het blad meent dan dat Nederland bij voorbaat kan verklaren, dat het wat ook de keus van de Papoea's zal zijn, een keus ten gunste van handhaving van de staatkundige band met ons land niet zal aanvaarden.

Dit is de eerste kronkel in de liberale redenering. Het blad meent nl. dat zo'n verklaring niet in strijd zou zijn met de belofte van zelfbeschikking, omdat op het ogenblik dat de bevolking van Nieuw-Guinea de vrijheid krijgt om over eigen lot te beschikken, Nederland zijn vrijheid ten aanzien van Nieuw-Guinea herneemt. Geen land, zo zegt de N.R.C., behoeft in vrijheid een last te aanvaarden die een ander land het belieft op te leggen.

Het is wel duidelijk dat deze redenering niets heel laat van de belofte van zelfbeschikking. Die belofte houdt in, dat de bevolking van Nieuw-Guinea in volle vrijheid zal kunnen kiezen, zonder zich bij voorbaat beperkingen te zien opgelegd. Iets anders is dat wanneer de keus om redenen van internationale politiek niet reëel uitvoerbaar zou blijken te zijn, achteraf tot nader overleg gekomen zou moeten worden. Maar wil men de belofte van zelfbeschikking niet om hals brengen, dan zal de vrijheid van keus voorop moeten blijven staan.

De N.R.C. gaat echter nog een stapje verder. Niet alleen moeten wij zo spoedig mogelijk aan de bevolking van Nieuw-Guinea laten weten, dat er geen sprake kan zijn van handhaving van de staatkundige band met ons land, wij behoren daarbij tevens te verklaren, dat naar de mening van Nederland van de overblijvende keus tussen zelfstandigheid en aansluiting bij Indonesië, het tweede verre te prefereren valt. Wij moeten met spoed de Papoea's gaan opvoeden tot de enige keus die verantwoord is, nl. aansluiting bij Indonesië en daarbij kan, zo zegt het liberale blad in alle ernst, in uitzicht gesteld worden dat indien die keus wordt gedaan, economische hulp voortgezet zal worden.

Deze tweede kronkel is nog erger dan de eerste, want nu moeten wij niet alleen bepaalde mogelijkheden voor Nieuw-Guinea gaan afsnijden, maar wij moeten de bevolking ook nog bewust gaan stuwen in één bepaalde richting en daarbij iets in uitzicht stellen dat, gezien de ontwikkeling in Indonesië zelf, wel als volkomen onmogelijk kan worden beschouwd. Bovendien pleit de N.R.C. er dan nog voor Indonesië in deze gang van zaken te betrekken en tot afspraken te komen omtrent het tijdstip van Nieuw-Guinea's keus en omtrent de status van het gebied binnen de Indonesische staat.

Wanneer de N.R.C. geen andere uitweg voor het Nieuw-Guinea-vraagstuk meer ziet dan het gebied te brengen onder Indonesische soevereiniteit, wel laat het daar dan een pleidooi voor voeren. We zouden dan hoogstens van een reuzezwaai van het blad kunnen spreken. Maar hoe men dit pleidooi kan verpakken in een redenering, die zogenaamd aan de belofte van zelfbeschikking het volle pond geeft maar er in wezen geen spaan van heel laat — en dat onder het opschrift „Redelijk en eervol" — is ons een raadsel.

PRODUKTIVITEITSBEVORDERING

— ook voor kleinere bedrijven

„Bevordering van de produktiviteit" is wel geen zaak, waarvan men pas de laatste jaren het belang is gaan inzien, maar het is toch wel zo, dat de betekenis er van pas na de laatste wereldoorlog gemeen goed is geworden en thans vrij algemeen systematisch in het bedrijfsleven wordt toegepast. Weliswaar valt dit duidelijker te constateren bij de grotere ondernemingen dan bij de kleinere, maar men zal hierbij ook dienen te overwegen, dat het instellen van produktiviteitsonderzoekingen nogal kostbaar is en moeilijk gefinancierd kan worden door de kleinere ondernemingen. Gemeenschappelijk zou hier wellicht iets ondernomen dienen te worden, zodat de resultaten van produktiviteitsonderzoekingen ook ten goede kunnen komen aan de kleinere- en middenstandsondernemingen.

Juist kort geleden is er een advies van de Sociaal-Economische Raad verschenen, waarin de regering wordt geadviseerd omtrent het toekomstig beleid ter bevordering van de produktiviteit.

Niet dat het hier uitsluitend gaat om een overheidstaak, maar wel is het zo dat hier een vraagstuk aan de orde is, waarbij in belangrijke mate het algemeen belang betrokken is en waarin dus ook de overheid een bepaalde verantwoordelijkheid draagt. Gaarne willen we hier onze instemming betuigen met het beleid dat de S.E.R. met betrekking tot de toekomstige bevordering van de produktiviteit aan de regering geadviseerd heeft.

De raad ziet hier niet primair een taak voor de overheid, zelfs niet primair voor het toporgaan van het Nederlandse bedrijfsleven, wat de S.E.R. zelf immers is, maar de raad stelt duidelijk voorop, dat de bevordering van de produktiviteit zal moeten geschieden in de afzonderlijke geledingen en bedrijfstakken van het bedrijfsleven zelf. Als de S.E.R. in zijn advies zichzelf dan ook een taak toewijst bij de bevordering van de produktiviteit dan is het er slechts een van coördinerende, propagerende en raadgevende aard.

VOORGESCHIEDENIS

De staatssecretaris van economische zaken heeft enige tijd geleden aan de S.E.R. dit advies gevraagd, omdat de Stichting Contactgroep Opvoering Produktiviteit, waaraan tot nog toe in hoofdzaak de zaak van de produktiviteitsbevordering was toevertrouwd, in zekere zin aan het eind gekomen is van haar werkzaamheden. De C.O.P. werkt namelijk met de gelden uit de tegenwaarderekening van de Marshallhulp. Deze gelden raken thans echter uitgeput en daarom is terecht de vraag gesteld: Hoe nu verder? De produktiviteitsbevordering is een te belangrijke zaak om bij gebrek aan middelen maar te verwaarlozen. Produktiviteitsbevordering betekent voor de ondernemingen een beter bedrijfsresultaat en de werknemers weten dat een gunstige produktiviteitsontwikkeling de basis vormt voor verdere loonsverhogingen in de toekomst.

Niet overbodig lijkt het ons hier nog even op te merken, dat ten onrechte wel eens wordt gedacht, dat opvoering van de produktiviteit betekent een vergroting van de produktie zonder meer. Vergroting van de produktiviteit betekent echter meer. Het betekent een toeneming van de produktie per eenheid arbeid en per eenheid kapitaal (machines). Ook bij een gedaalde produktie is het zelfs nog mogelijk van een toegenomen produktiviteit te spreken, namelijk indien bij een geringere bezetting van het bedrijf de produktie per man toch is gestegen.

Zoals reeds gezegd heeft de S.E.R. over deze materie een advies aan de regering uitgebracht, waarbij de raad zichzelf slechts een coördinerende taak toewijst.

Met waardering wordt gewag gemaakt van de activiteiten van de Stichting Contactgroep Opvoering Produktiviteit. De C.O.P. heeft op nationaal niveau de gedachte van de produktiviteitsbevordering uitgedragen en de oprichting van produktiviteitscentra bevorderd. In brede kringen van het bedrijfsleven is door deze activiteit een levendig besef gegroeid, dat een hoge produktiviteit een onmisbare voorwaarde is voor een bloeiend economisch bestel.

Primair een taak van het bedrijfsleven zelf

In beginsel spreekt de raad zich er voor uit, dat het werk van de stichting wordt voortgezet. Daarbij is overwogen dat er nog steeds sectoren in het bedrijfsleven zijn, waar belanghebbende bedrijfsgenoten moeten worden bijeengebracht en geleid tot samenwerking en initiatieven op het gebied van de produktiviteitsbevordering.

De raad wil zelf het centrale coördinerende beleid op zich nemen en daartoe een aparte commissie instellen. Dit beleid zou zowel de industrie als de landbouw en het kleinere bedrijf in het algemeen moeten bestrijken. De in te stellen commissie zou moeten kunnen beschikken over een klein doelmatig apparaat.

KLEINERE BEDRIJF

Ook het kleinere bedrijf wil de raad dus met zijn activiteiten bestrijken. Wij achten dit een verheugend teken. Er zijn nu nog te veel kleinere bedrijven, voor wie produktiviteitsonderzoekingen een onbereikbare luxe blijven. De S.E.R. ziet echter een mogelijkheid de verkregen kennis en ervaringen van verrichte onderzoekingen ook binnen het bereik van deze groep te brengen. Regionaal zou het resultaat van de onderzoekingen over de kleinere ondernemingen gespreid dienen te worden. Het belasten van de S.E.R.-commissie met o.a. een dergelijke taak juichen wij toe. Dit kan op het terrein van de produktiviteitsbevordering een bijdrage betekenen tot rechtvaardiger maatschappelijke verhoudingen.

Naar de mening van de S.E.R. zal de commissie de activiteiten moeten coördineren, omdat zo iedereen hiervan kan profiteren en bovendien ook dubbel werk wordt voorkomen. De commissie zou dus geen uitvoerende taak krijgen.

Het eigenlijke onderzoek moet in de bedrijfstakken plaats vinden, door de verschillende geledingen van het bedrijfsleven zelf. Met name de bedrijfsschappen worden bijzonder geschikt geacht om de bevordering vna de produktiviteit per bedrijfstak ter hand te nemen. Een belangrijke taak van de commissie zal voorts ook kunnen zijn de inpassing van het nationale produktieapparaat in het grotere geheel van een Europese markt.

FINANCIEN

Tenslotte nog een opmerking over de financiën. De S.E.R. spreekt in zijn advies de bereidheid uit de kosten van het centraal orgaan voor produktiviteitsbevordering voor eigen rekening te nemen.

De financiering wordt dus niet zonder meer voor rekening van de overheid gelaten. Ook dit lijkt ons een gezond verschijnsel. Gegeven dit feit lijkt het ons echter eveneens juist, dat men in tweede instantie ook een beroep doet op subsidiëring door de overheid. Het gaat hier immers om een zaak, waarbij het algemeen belang in sterke mate betrokken is. Gesuggereerd wordt daarom, dat de overheid jaarlijks een miljoen gulden zal storten in het zogenaamde projectenfonds. Met deze gelden zullen onderzoekingen in verschillende bedrijfstakken op gang geholpen worden. Van deze onderzoeken zullen, zoals reeds gezegd, ook kleinere bedrijven kunnen profiteren, die anders buiten het bereik van het resultaat der onderzoekingen blijven.

E.

Uitgifte gronden in O.Flevoland

De heer Biewenga (A.R.P.) heeft aan de Ministers van Financiën, van Verkeer en Waterstaat en van Landbouw en Visserij de volgende vragen gesteld:

1. Kunnen de Ministers mededelen of het uitgifteplan voor Oostelijk Flevoland inmiddels (voorlopig) is vastgesteld?

2. Zo dit niet het geval mocht zijn, achten de Ministers het dan desalniettemin niet gewenst om in 1961 een uitgifte van beperkte omvang te doen plaatsvinden, waarvan verwacht kan worden, dat deze in elk uitgifteplan zou passen en waartoe op de begroting van het Zuiderzeefonds voor 1961 gelden zijn uitgetrokken? (Vergelijk Handelingen Eerste Kamer, begroting Zuiderzeefonds 1961, blz. 3442, 1ste kolom).

3. Zijn bij het onverhoopt achterwege blijven van een dergelijke uitgifte de Ministers niet beducht voor het gevaar, dat er een voortdurend groter wordende achterstand ontstaat ten aanzien van de ontginning en de kolonisatie van de polder Oostelijk Flevoland in vergelijking met de uitvoering van de waterbouwkundige werken en dat dientengevolge ook het ter hand nemen van de ontginning en de kolonisatie van Zuidelijk Flevoland, na het beoogde droogvallen van deze polder in 1968, in het gedrang dreigt te raken?

M.C. van Staaveren
KAALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN,
FREESIAZADEN

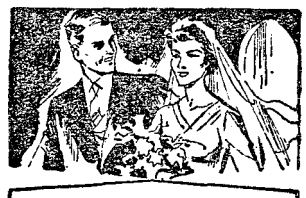
EEN GEWICHTIGE STAP.....
Trouw vandaag nog met een Junghans-horloge, een verbintenis voor een heel leven lang op tijd zijn!
Junghans

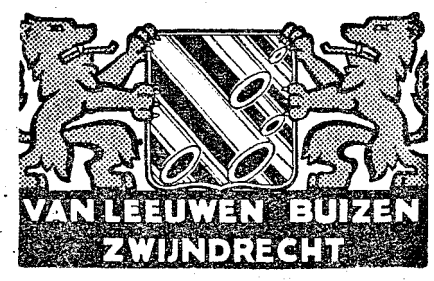

Wees zuinig met Uw geld koop bij..
WESTERVELD
Bovendien 5% korting door Uw kassabons
DROGISTERIJEN WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scholen en -kerken,
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Hardinxveld-Giessendam - Tel. 0 1846-2141

Schimmelpenninck
fijn! die ken ik

Familietwist om Ouadros-erfenis

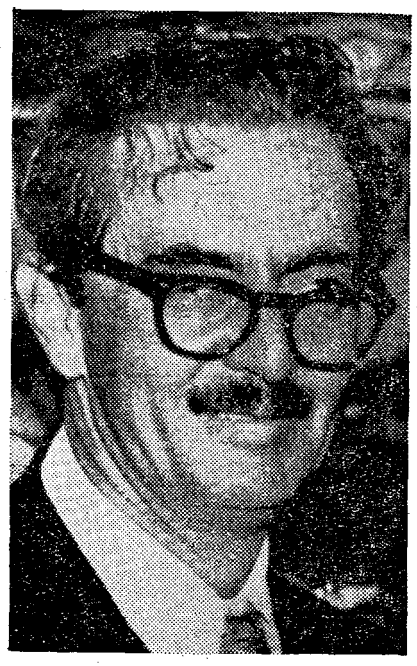

Janio Quadros

Joao Goulart

TERWIJL nog steeds wordt gegist naar de werkelijke motieven van het onverwachte en verbazingwekkende aftreden van de met grote meerderheid gekozen Brazilaanse president Janio Quadros, speelde zich deze week een felle familietwist af om de erfenis. Toen we deze regels schreven, was nog niet bekend, hoe die strijd zou aflopen. Het ging er om, of vice-president Joao Goulart, de wettige opvolger van Quadros, al dan niet zou worden toegestaan, het presidentschap op zich te nemen. En het zag er naar uit, dat hem dit zou worden toegestaan na wijziging van de grondwet in die zin, dat de nieuwe president slechts een ceremoniële taak zou hebben.

We willen ons echter niet verdiepen in een crisis, die nog tot allerlei niet te voorziene ontwikkelingen kan leiden en speciaal aandacht vragen voor een korte beschrijving van de voornaamste figuren, die in dit politieke steekspel een belangrijke rol spelen: Janio Quadros, die met vrouw, moeder en kinderen op weg is naar Europa en Joao Goulart, die uit Europa vertrok om zijn rechten op het presidentschp op te eisen.

QUADROS is een excentriek man. Vorig jaar kenden slechts weinigen hem. En toen hij plotseling opdook als een van de kandidaten voor het Braziliaanse presidentschap, hebben de beroepspolitici niet verwacht, dat hij het zou kunnen opnemen tegen maarschalk Lott, de man die naar men zei „het hele land" achter zich had.

Maar Quadros leverde de prestatie, bij volkomen vrije en geheime verkiezingen bijna tweemaal zoveel stemmen te behalen als zijn tegenstander.

Voordat hij zich in de nationale politieke arena stortte, was hij burgemeester van de stad Sao Paolo en gouverneur van de gelijknamige staat en ook toen was hij al anders dan anderen, vooral omdat niemand er in kon slagen, hem van corruptie te beschuldigen. Voordat hij zich in de politiek begaf, was hij leraar en advocaat. Hij werd op 25 januari 1917 geboren in Campo Grande in het zuidelijke deel van de oerwoudstaat Matto Grosso, maar toen hij een jaar was, verhuisden zijn ouders naar de staat Parana. Zijn vader, die arts was, werd in 1939 uit overheidsdienst ontslagen, omdat hij zich tegen de revolutie verzette, die dictator Vargas aan de macht bracht. Vader Quadros verhuisde toen nogmaals, naar Sao Paolo, waar hij een privé-praktijk begon.

JANIO studeerde in die tijd heel hard, werd lid van de Chr. democratische unie, wier programma naar zijn mening de mogelijkheid biedt, op christelijke basis de problemen van de tegenwoordige tijd op te lossen en in een van de democratische geest vervulde politieke strijd de communisten de gunst van de massa te ontnemen.

Later keerde hij de UDC de rug toe en werd hij lid van de Chr. dem. partij, maar hij bleef een merkwaardige vogel, die op allerlei nesten neerstreek, totdat hem vorig jaar door de Nationale democratische unie (waarvan hij geen lid was) de kandidatuur voor het presidentschap werd aangeboden. En die partij (die zelf nooit voldoende aantrekkingskracht zou hebben gehad om de overwinning te kunnen boeken), bleek een goede greep te hebben gedaan.

QUADROS moest als president samenwerken met dezelfde man, die ook onder president Kubitschek vice-president van Brazilië was geweest, n.l. Joao Goulart. Deze populaire politicus was lid van de Braziliaanse arbeiderspartij (waartoe Quadros ook nog heeft behoord, voordat hij door de Nationale democratische unie werd gecharterd). Een belangrijke zorg was dan ook, Goulart in toom te houden. Hierin is hij voor een belangrijk deel geslaagd: hij liet hem veel buitenlandse reizen maken.

En het feit, dat hij hem naar communistisch China had gezonden, voordat hij zelf het presidentschap neerlegde, is wellicht meer een onderdeel van zijn pogingen, Goulart als een vriend van de communisten aan de kaak te stellen, dan een blijk van zijn (Quadros') eigen sympathie voor het communistische blok.

GOULART is slechts een jaar jonger dan Quadros. Hij werd op 1 maart 1928 geboren als zoon van een grondbezitter. Hij studeerde evenals Quadros rechten (maar ook sociale wetenschappen) en was ook een tijdje advocaat. Een tijdlang maakte hij deel uit van de arbeiderspartij van dictator Vargas. Het leger dwong Vergas echter, hem uit de partij te stoten, omdat het bevreesd was, dat hij een „arbeidersregering als van Peron in Argentinië nastreefde". Maar ook na zijn gedwongen terugtreden behield Goulart grote invloed in de politieke arena. Hij speelde een belangrijke rol bij het ten val brengen van dictator Vargas. Nadat deze zich van het leven had beroofd, volgde Goulart hem merkwaardig genoeg op als leider van de arbeiderspartij. In 1955 slaagde hij er in, ondanks veel tegenstand, vice-president onder Kubitschek te worden. Vijf jaar later herhaalde hij deze prestatie.

Zijn actie tegen de corruptie, die ook onder president Kubitschek nog niet werd uitgeroeid, heeft hem — in navolging van zovelen — verleid tot een flirtation met de Sowjetunie en communistisch China. Zoals dat zo vaak het geval is, kan men echter moeilijk beweren, dat Goulart een communist is, zo min als Quadros dat is.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

KAKES' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-Gravenzande - Telefoon 01748-2245 - Postbus 30

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
Fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 0 1894: 230
OUDEKERK AAN DE IJSEL
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS, ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ. ENZ.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
EXPORT: BELGIË, DUITSLAND ETC.

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telef. 0 1850-3123-1123
PAPENDRECHT

✦ Nogmaals: fluor in drinkwater

De reactie van de heer A. Jongsma, tandarts te Barendrecht, op het artikel van een van de redacteuren van uw blad over „Medicamenten via de watertoren", deed mij onaangenaam aan, vooral in de slotalinea's.

Bij de fluoridering van drinkwater wordt geen 100% gegarandeerd bij de toepassing maar slechts 40 à 50%. Kan men nu aantonen dat bij de toevoeging van fluor geen gevaren zijn, ('t is immers een vergif) dat het middel absoluut voldeed aan hetgeen men bereiken wil en dat daardoor gesproken kan worden van water dat aan alle eisen van de volksgezondheid voldeed, zodat iedere gebruiker de resultaten daarvan ondervond. dan zou men geneigd zijn om, wanneer het noodzakelijk is, dit middel toe te passen.

Is het echter noodzakelijk? Niet één tandarts zou met een volledig ja willen of kunnen beantwoorden.

Dat het een zaak is die nog niet volledig vertrouwd wordt, is wel duidelijk uit de stukken die waterleidingbedrijven toegezonden worden. Daarin wordt gewaarschuwd, om wanneer men er toe over wil gaan, eerst zich in verbinding te stellen met een instantie die over een en ander in kan lichten. Voorts wat wordt er niet voorgeschreven bij de toepassing.

Betracht voorzichtigheid, is hier ook het wachtwoord.

De schrijver van het artikel in het nummer van 1 juli stelt o.i. de zaak heel duidelijk. Wij vragen goed gezond drinkwater *en daar behoren geen „medicamenta" aan toegevoegd te worden. Waar wij zelf niet voor goed drinkwater kunnen zorgen, daar doet dit de overheid en deze stelt alles in het werk om dat drinkwater zo goed mogelijk en gezond af te leveren. Daar vertrouwen wij op. Het kan zijn dat men aan het water nevenbestanddelen toe moet voegen om het gezond te maken, dat het drinkbaar en bruikbaar is. Heeft men nu goed drinkwater, dan mag de overheid o.i. geen „medicamenta" toevoegen, waarvan 40 à 50% gegarandeerd wordt, en dit de burgerij opleggen. Dat is aantasten van de vrijheid die wij nog gelukkig in een Christelijk Democratische Staat hebben. Gezag en Vrijheid zijn twee pilaren waarop het overheidsgebouw kan en moet rusten. Ze zijn beide nodig in een goed Democratisch bestel.*

Eenzijdig misbruik maken van het Gezag is aantasten van het andere, de Vrijheid. En hier heeft men nu het principiële. De schrijver de heer Jongsma, zegt er is maar één principe Gods Woord als regel waarnaar wij te leven hebben. Vraagt dat de medische wetenschap in alles wat zij voorstelt? Bij al de rapporten die wij onder ogen kregen, en als lid van een waterleidingcommissie werden ze mij verstrekt, heb ik nergens kunnen ontdekken dat wij als Christenen ook in de overheidstaak ook in deze vragen moeten „wat zegt Gods Woord". Men gaat gewoon van een standpunt uit, een standpunt dat willicht binnen 10 à 20 jaar weer zo verouderd is dat men het zelfs dwaas vond en het opgroeiend geslacht ons dan zeker een verwijt zou maken.

Dat er in de medische wereld telkens nieuwe ontdekkingen gedaan worden, we verblijden ons er over, maar laat men toch ook voorzichtig zijn om alles toe te passen, daarbij gebruik makend van de macht der overheid, aantastend de vrijheid van de individuele burger, zonder dat men overtuigd is, van het tenvolle slagen van wat men voorstelt.

Gelukkig, dat we in deze ook nog een goed A.R. geluid vernamen in Ned. Gedachten van 1 juli.

Afgezien van het principiële, is er ook nog een groot praktisch bezwaar.

Een bezwaar waarop zelfs in de rapporten door de heer Jongsma genoemd, gewezen wordt en dat is de aantasting van het materiaal, buizen enz. Onze gemeente heeft bronwater, water dat aan zeer hoge eisen voldoet waarover ook niet te klagen valt, dan dat het hard water is. Men heeft hier alleen last van bij de was. Overigens is het heerlijk drinkwater, bij huishoudelijk gebruik uitstekend en zelfs wordt het als geneesmiddel gebruikt en op andere plaatsen toegepast. Het bevat jodium.

Wat krijgen we, als we fluor gingen toevoegen, een aantasting van de buizen, zodat men die binnen de 2 jaar geheel zou moeten vernieuwen. Dat het invloed op het materiaal heeft, wordt duidelijk gezegd. Daarom alleen al, geen experimenten met „medicamenten".

Bij een bespreking die ik meemaakte werd deze opmerking gemaakt: „De plaats waar nu de watertoren staat, was vroeger begraafplaats en bij het graven voor de toren, kwamen doodshoofden voor de dag. Opmerkelijk was, dat deze allemaal gave gebitten bezaten".

Welnu vragen we ons af, waar komt al dat tandbederf vandaan. Zou men de oorzaak daarvan niet kunnen opsporen en dan te denken aan het spreekwoord of gezegde „Beter voorkomen dan genezen". We denken hier aan de grote hoeveelheden snoepgoed die er gegeten worden.

Fluor kan door ieder gebruikt worden. Ook in het gezin kan, wanneer men dat wenst dit middel voor tandbederf toegepast worden. Degene die het wenst wordt dus niet uitgesloten wanneer het niet toegevoegd wordt aan drinkwater, maar men ga niet met de arm der overheid de bevolking dwingen om het te gebruiken door middel van het drinkwater, waarbij geen sprake is dat het voor het beoogde doel voldoende helpt. Dat moeten de 2500 tandartsen maar in het oog houden, en waar men nooit met dwang te werk wil gaan (bij een operatie bijvoorbeeld) daar late men ook hier de dwang na.

Joh. van Helden,
Barendrecht.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

B. TREFFERS EN ZOON
Handel in zuivelprodukten, koloniale waren en aanverwante artikelen.
Hoofdstraat 53, telefoon 04165-195,
GENDEREN

H. A. KLEINLOOG - Aannemer
Hoofdstraat 33, Genderen (N.B.),
Telefoon 04165-172

Specialiteit in alle dranken
voor verloving, bruiloft en verjaardag.
Slijterij „Teisterband"
GENDEREN, telefoon 04165-187.

GEBR. VAN MERSBERGEN
Levensmiddelen - Textiel - Woningtextiel
Drogist- en tabaksartikelen
GENDEREN

Wij kunnen uit voorraad leveren
automatische kipkarren
voor grondtransport in de ruilverkaveling e.d.
Vraag vrijblijvend inlichtingen
Fa. B. STRUIK EN ZOON
Genderen (N.-Br.) - Tel. 04165-182

Firma. Wed. G. Hoeke en Zoon
AANNEMERSBEDRIJF
Grond-, riolerings-, wegen- en waterwerken
RIJKSWEG 148, NIEUWENDIJK (N.B.)
TELEFOON 01834—440; 01834—294
Referenties van
diverse gemeenten en Ned. Heidemaatschappij.

Warenhuis
RAAMS-VAN IPEREN
De zaak waar u altijd slaagt.
KRUISSTRAAT 4 — ALMKERK — TELEFOON 455

B. C. SCHERMERS
AANNEMER
Nieuwbouw
en onderhoudswerk
KORNSCHE BUITENKADE 8, - DUSSEN
TELEFOON 04169—152

J. VAN TILBURG
Aannemer van nieuwbouw en onderhoudswerk
MUILKERK 6 — DUSSEN — TELEFOON 04169-124.

Het beste adres voor:
RIJWIELEN - BROMFIETSEN - WASMACHINES - CENTRIFUGES - KOELKASTEN - STOFZUIGERS
en alle HUISHOUDELIJKE en LUXE ARTIKELEN
J. van Dijk - Dussen - Tel. 04169-238

Voor 1e klas
schilderwerk
SCHILDERSBEDRIJF G. VERHOEVEN
ANDEL, TELEFOON 01832-357

Het land van Heu

TOEN wij aan een witgekielde Almkerker de vraag stelden, hoe wij langs de kortste weg in Eethen zouden kunnen komen, kregen we ten antwoord: „Als u de kortste weg naar Eethen wilt gaan, kunt u het beste omrijden".

Het klonk ons vreemd en raadselachtig in de oren en dat moet die blijmoedige Almkerker van ons gezicht hebben afgelezen, want hij gaf vlot een nadere uitlegging: „Als ge hier vreemd zijt, rijdt ge met al die nieuwe wegen toch glad verkeerd en daarom kunt ge beter een kleine omweg maken, dan hebt ge minder kans op verdwalen". Daarna kregen we breedvoerig uiteengezet, hoe we moesten gaan om te komen waar we wezen wilden. We zijn er gekomen, maar waarschijnlijk hebben we toch een grotere omweg gemaakt dan noodzakelijk was om op z'n vlugst in het vriendelijke Eethen te komen.

In het Land van Heusden en Altena geven wegenaanleg en verkaveling een bijzonder levendig, doch tevens onaf beeld van dit merkwaardige gebied. Merkwaardig alleen reeds hierom, dat het een stuk van de overwegend Rooms-Katholieke provincie Noord-Brabant is, maar dat het een protestantse en zelfs uitgesproken orthodoxe inslag heeft.

Het land van Heusden en Altena heeft:
10 gemeenten;
24 woonkernen;
30.000 inwoners.

De brug naar een andere tijd

Wij waren gemakkelijk in Almkerk gekomen, want we hadden gebruik gemaakt van de kort geleden in gebruik genomen nieuwe brug bij Gorinchem. De pontenmisère was voorbij. Die nieuwe brug over het brede water zal voor velen het Land van Heusden en Altena ontsluiten, want voorheen was het voor iemand die van boven de rivieren kwam niet gemakkelijk te bereiken. Men ging er beslist niet voor zijn plezier heen.

Nu wel. De prachtige brug, — die een machtig schouwspel biedt, want als men er over gaat ziet men Loevestein en de forse toren van Woudrichem over de glanzende watervlakte, — heeft het Land van Heusden en Altena dichterbij gebracht en de brug naar een nieuwe toekomst is voor deze landstreek gereed.

Het Land van Heusden en Altena, zoals zich dat tegenwoordig presenteert, bestaat uit tien gemeenten. Daar behoort het stadje Heusden niet bij; toen de Bergse Maas gegraven werd, sneed men Heusden af van het gebied dat ook de naam van het stedeke draagt. Een stedeke, ja; dat ervaart men vooral als men de prachtige voor de oorlog verschenen roman „Een martelaarskroon voor Joris Praet" van H. Kuyper-Van Oordt leest, want in Heusden speelt dit verhaal zich af.

De tien burgerlijke gemeenten die tezamen het Land van Heusden en Altena vormen, zijn: Almkerk, Andel, Dussen, Eethen, Giessen, Rijswijk, Veen, Wijk en Aalburg, Werkendam, Woudrichem. Sommige van deze gemeenten hebben weer verschillende dorpen. Zo bestaat Eethen bijvoorbeeld uit zeven dorpen: Eethen, Drongelen, Meeuwen, Babyloniënbroek, Heesbeen, Doeveren, Genderen. Mocht men van Babyloniënbroek of van Heesbeen nooit gehoord hebben, van Doeveren toch zeker wèl! Want dit dorp is onze vaderlandse geschiedenis binnengegaan. Doeveren was de tweede gemeente in Nederland waar men in 1834 tot een afscheiding van de Hervormde kerk kwam. Ds. H. P. Scholte was de man die met Ds. De Cock van Ulrum de afscheiding begon — en Dominee Scholte was predikant te Doeveren.

Eeuwen lang is het land van Heusden en Altena een gebied geweest, waarvan de bewoners de moeilijkheden des levens zeer zwaar moesten ervaren. Vaak was het strijdtoneel, vaker nog had het te lijden van ernstige wateroverlast. De bevolking scheen

Bij Sleeuwijk en elders: nieuwe wegen

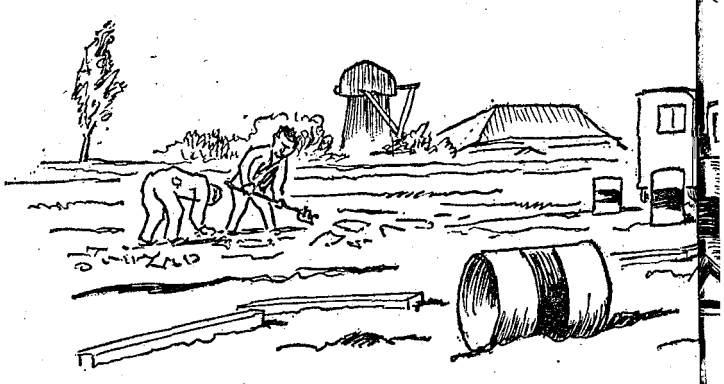

zichzelf overigens graag in een isolement te houden. Heeft men gedacht, het orthodoxe levensstempel het best te kunnen bewaren door zich min of meer af te sluiten? Er is te Dussen een naam, die aan frivoliteit zou kunnen doen denken: Juffrouwenweide. Meen echter niet, dat inderdaad een min of meer frivool historietje de grond gelegd heeft voor deze naam. Integendeel; in de tijd van de Hervorming zouden er speciale hagepreken zijn belegd voor vrouwen, die evenals de mannen behoorden te weten, wat tot hun zaligheid dienende was. De juffrouwenweide was dus zeker geen plaats van luchthartig vermaak.

Onderwijsmogelijkheden

In het Land van Heusden en Altena zijn behalve kleuterscholen en lagere scholen de volgende onderwijsinstellingen: In Sleewijk staat een prachtige christelijke ULO. Dussen heeft een R.K. U.L.O. Er is een chr. V.G.L.O.-school in Eethen en in Wijk. Twee christelijke huishoudscholen zijn er: één in Andel en één in Almkerk. In Dussen staat een chr. lagere tuinbouwschool en Andel bezit een chr. lagere landbouwschool. Een lagere technische school ontbreekt nog.

Een landstreek in beweging

NU is dit oude land in beweging gekomen. In het land van Heusden en Altena ratelen kranen en tractoren. Er wordt grond omgezet. Er wordt een streek omgezet!

Wist u, dat in dit gebied een ruilverkaveling aan de gang is, die veertienduizend hectaren omspant en het grootste blok is, dat ooit ter hand genomen werd? Er zullen een slordige zestig miljoen guldens

Woudrichem

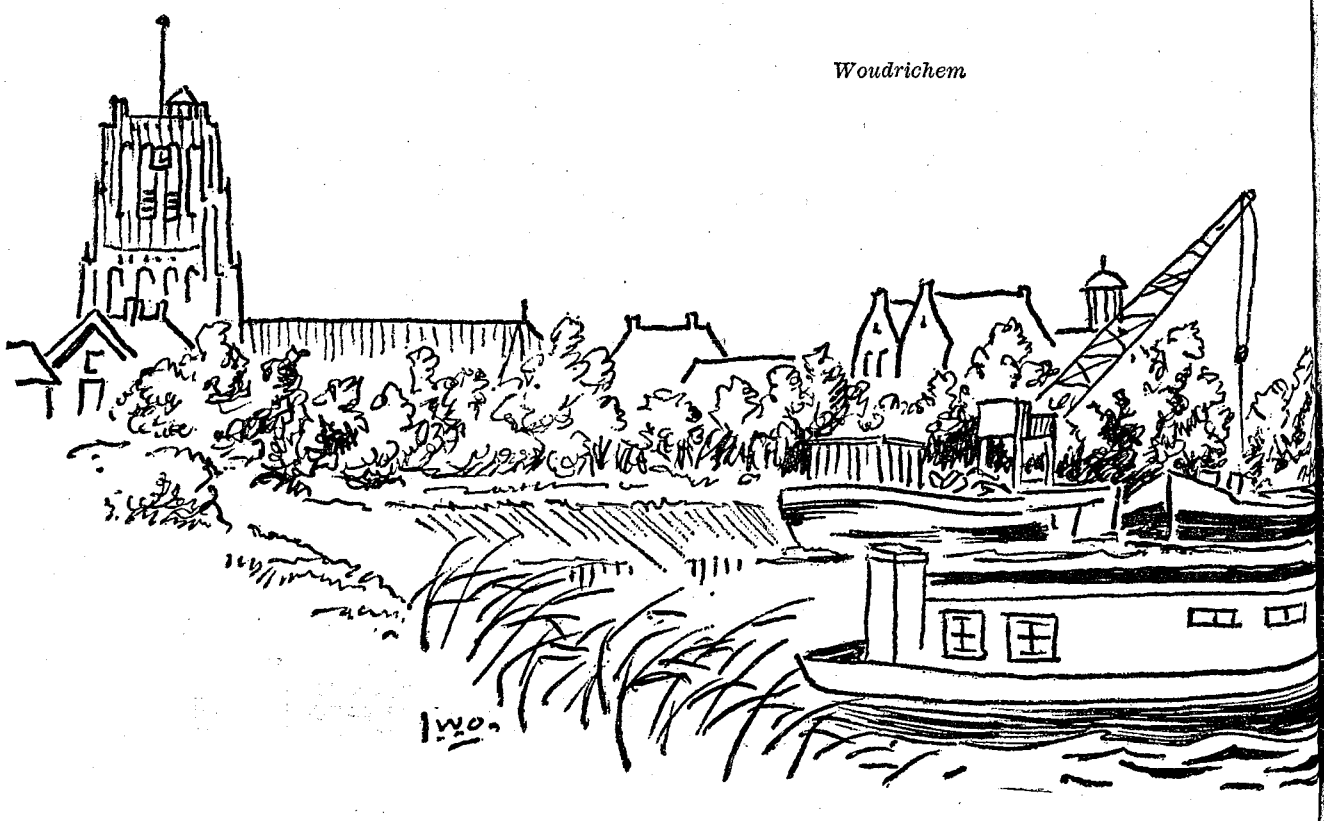

len en Altena

n. In oktober 1959 is men met dit en en sindsdien gonst het van behonderd kilometer nieuwe wegen reeds voltooid. Vierendertig polders rden opgeheven en verenigd in een Alm.

aal snel in het land van Heusden en aar de tijd eeuwenlang geen vat n op de maatgang aller dingen en eranderd scheen te blijven, heerst empo van verandering. De nieuwe deels reeds aangelegd, de verkavemen is nu bezig aan het graven van en.

op agrarisch terrein aan het verook op andere wijze voltrekt zich een oeger was de bevolking in hoofdop het land, doch nu zou men deze van de pendelaars kunnen noemen. morgens op uit naar hun werk, dat van de eigen haard verwijderd is ebied gevonden wordt. Er is een l naar Rotterdam, de industrie zuigt iten het eigen woongebied. Maar men weer terug naar de oude en er veranderende streek. Men denkt te gaan verhuizen, want de beland van Heusden en Altena is zeer

ormale pendel, — dat woord is niet een burgemeester van één der gebedoelde gebied — maakt het duidet kan blijven bij een verkaveling, ding, een betere waterhuishouding. **oet worden aangezet door de inklimaat kan nog verbeterd worden**

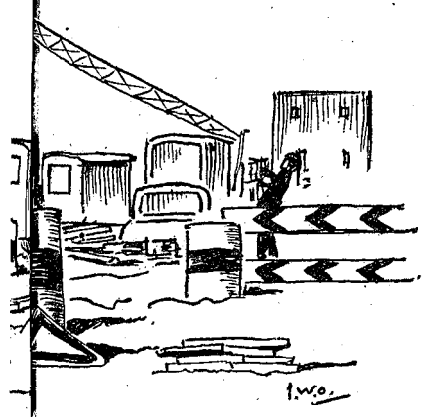

mde verzorgingssector zal meer georden.

Het Streekorgaan in het Land van tena" ziet dat heel goed in. Deze ong, maar burgemeester Slot van zitter is van dit streekorgaan, heeft over verteld, toen hij ons ontving meentehuis, dat kort voor de oorlog werd. De stichting heeft ten doel in anpassing van de bevolking aan de eringen, die zich in het werkgebied vorderen. Het werkprogram van de is dus vrijwel onbegrensd. De heer n, die secretaris-directeur van het e kent hem niet?, hij was Arjosdie wij in zijn kantoor te Sleeuwijk mde een aantal werkzaamheden op. maatschappelijk werk, culturele acatie zijn onder meer zaken, die aan of die men reeds ter hand genomen n is pas begonnen en men is gefinanciële mogelijkheden. Elke gevert het streekorgaan met dertig cent aar het land van Heusden en Altena ld niet en de geldmiddelen zijn dus n jaarverslag heeft hij dan ook ge-

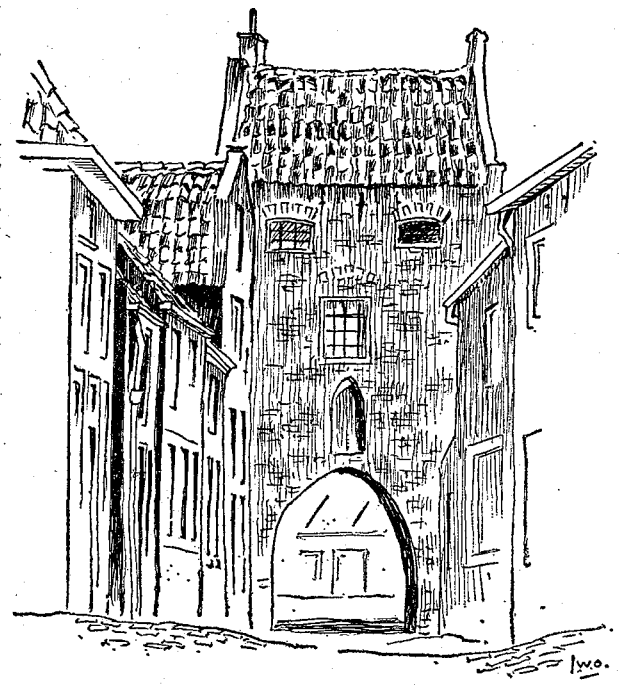

Gevangenpoort te Woudrichem

schreven: „De doeleinden die wij nastreven, zijn — op een enkele uitzondering na — slechts voor verwezenlijking vatbaar in de weg van een groeiproces".

Maar ondertussen heeft het land van Heusden en Altena zich reeds hersteld van zijn bittere oorlogswonden. Want in dit gebied is tijdens de tweede wereldoorlog veel verwoest. Burgemeester Slot heeft tien jaar na het einde van de oorlog voor zijn gemeente de balans opgemaakt in een boekje, dat „Na tien jaar" heet. De Gereformeerde kerk te Genderen werd door het granaatvuur totaal verwoest. De Hervormde kerk te Meeuwen totaal verwoest door granaatvuur. De Hervormde kerk te Drongelen vernietigd door bombardementen. De Hervormde kerk te Doeveren door de Duitsers opgeblazen. De Hervormde kerk te Genderen na beschieting geheel uitgebrand. De kerken en andere verwoeste gebouwen zijn herrezen, de littekens van de oorlog slechts hier en daar nog zichtbaar. En nu beleeft deze streek wel een zeer ingrijpende structuurverandering. Maar, zoals gezegd, zal er geëigende industrie in sommige gemeenten moeten komen. Er is natuurlijk industrie, handel en nijverheid. Burgemeester Bax van Andel — hij is tevens de eerste burger van Giessen en Rijswijk en voorzover wij weten, de enige burgemeester in ons land die in 1940 door generaal Winkelman werd benoemd — Burgemeester Bax heeft ons gewezen op het grote graanbedrijf dat te Giessen gevestigd is en waarvan men door het gehele land de vrachtauto's ziet rijden. In één van zijn gemeenten is ook een sterk groeiende conservenfabriek. Ook in andere gemeenten zijn handel en bedrijvigheid en hier en daar bestaat kleinere industrie, maar voor de bevolking is het gewenst, dat er meer werkgelegenheid komt in het eigen woongebied. Het streekorgaan zal hierbij goede diensten kunnen bewijzen. In welke gemeenten past industrie? Welk dorp is geschikt om tuinbouwbedrijven aan te trekken? Waar zullen te stichten scholen voor vervolgonderwijs gebouwd moeten worden? Het is duidelijk, dat samenwerking en eensgezindheid tussen de gemeenten noodzakelijk is om tot een harmonische ontwikkeling te komen.

De gemeenten Woudrichem en Werkendam zijn wat anders ingesteld dan de overige dorpen van dit gewest. Hun geschiedenis is ook anders. Woudrichem is een stadje, waarvan vroeger een groot deel van de bevolking het brood verdiende met de visvangst. De zalmvissers van Woudrichem waren befaamd. Het is al sedert lang afgelopen met de zalmvisserij, maar er is nog riviervisserij, vishandel en visconservenindustrie. Woudrichem is oud, omstreeks achthonderdvijftig werd het al genoemd en in de vijftiende eeuw kreeg het stadsrechten. Het was de hoofdplaats van de heerlijkheid en het Land van Altena. Woudrichem heeft een zeldzaam mooie vijftiende eeuwse waterpoort en de kerk en de toren zijn eveneens bouwspecimen uit die eeuw.

Werkendam omvat een deel van de waarden van de Biesbosch. Ook in Werkendam was vroeger veel visserij. Thans zijn er nog beroepsvissers, doch hun aantal is gering. Scheepvaart en het uitvoeren van grond- en waterwerken zijn tegenwoordig belangrijke middelen van bestaan voor de bevolking van deze plaats. Er is griendcultuur, hoepelmakerij en teenschillerij. Werkendam heeft een zeer eigen karakter en nu deze landstreek in beweging gekomen is, zal de ontwikkeling van deze gemeente ongetwijfeld eveneens in sneller tempo gaan geschieden.

Calvinistische levensopvatting

REEDS in het begin merkten we op, dat dit deel van Brabant een overwegend protestantse bevolking heeft. Het Land van Heusden en Altena is Calvinistisch, dat blijkt uit de situatie van het kerkelijk leven, dat blijkt ook uit de resultaten van stemmingen voor Tweede Kamer, Provincie en gemeenten. De Anti-revolutionaire partij heeft er veel aanhangers. De burgemeesterskring van het land van Heusden en Altena telt zeven burgemeesters; vijf behoren tot de Anti-revolutionaire partij. In een sociale typering van de bevolking van het dorp Genderen lazen wij, dat het land van Heusden

• *Vervolg op pag. 8*

AANNEMERS-BEDRIJF
Gebr. Hakkers
- Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

Werkendam
TELEFOON 14

Fa. G. Schermers en Zonen
Aannemingsbedrijf
BETON-, GROND-, HEI- EN WATERBOUWKUNDIGE WERKEN
Nieuwendijk N.-Br.
TELEFOON 01834-219

Fa. B. W. BUIZER · ALMKERK
BROODMEELFABRIEK
VOOR *PLUIMVEE*
HONDEN- EN KATTENBROOD

N.V. GEBR. VAN OORD
Laantje 2
Werkendam
Telefoon Kantoor: 01835—532
b.g.g. Directie:
G. van Oord: 01835—585
R. van Oord: 01835—389
Aanneming van:
cultuurtechnische werken
wegenbouw
rijswerken
glooiingwerken
(ook in onderaanneming)

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD
WERKENDAM
Hoogstraat - Telefoon 444
- RIJSWERKEN
- GRONDWERKEN
- ASFALTWERKEN

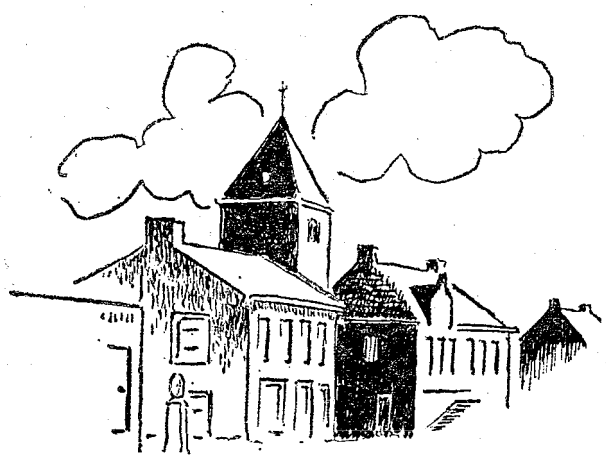

• *Vervolg van pag. 7*

Land van Heusden en Altena

en Altena na de Graventijd „verwaarloosd Holland" was en daarna een op ontwikkeling wachtend deel van Brabant. Het rijke Holland liet zich aan dit gebied weinig gelegen liggen en het jonge Brabant had de handen vol om zich op te werken uit de „generaliteitsarmoede."

Invloeden van buiten, structuurwijzigingen en verbeteringen op allerlei gebied zullen het land van Heusden en Altena in de komende jaren volop in beweging houden. De grote ontsluiting naar buiten door o.a. de brug bij Gorinchem en de aanleg van de rijkswegen 27 en 62, de provinciale weg Heusden-Dussen zullen niet zonder gevolgen blijven. Burgemeester Slot sprak tijdens de installatiebijeenkomst van het Streekorgaan dan ook terecht, dat op het aanpassingsvermogen van de bevolking een sterke wissel zal worden getrokken.

In een paar jaar tijds is al gebeurd, waartoe men vroeger nooit is kunnen komen in het land van Heusden en Altena. Een ingrijpende beslissing als de grote ruilverkaveling laat duidelijk zien, dat men in dit gebied niet wil achterblijven.

Wij hebben de indruk gekregen, dat het land van Heusden en Altena zichzelf ontdekt heeft!

H.H. Land- en Tuinbouwers

in het Land van Altena en Biesbosch:
Voor al uw **BESTRIJDINGSMIDDELEN** in land- en tuinbouw naar

H. CREZEE

Prov. weg Noord 130 - ALMKERK - Tel. 01833-440
Deskundig advies - Billijke prijzen.

Firma COLIJN & IPPEL

Aannemers van Beton- en Heiwerken

RIJKSWEG 117 - Telef. 01834-375
PRINSES JULIANAWEG 11
Telefoon 01834-475

NIEUWENDIJK
(gemeente Almkerk)

J. A. DE WAAL - MACHINEFABRIEK

WERKENDAM — TELEFOON 540

Laad-los en pompinstallaties; motorenreparatie; krukas testen met magnetisch testapparaat; In- en ombouw van schepen; Opspuiten van assen.

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen. Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Adres: .....

Naam: .....

Woonplaats: .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar f 3,25, per jaar f 6.50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cts-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr Kuyperstraat 3 te Den Haag. Giro 89673.

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• *De BERLIJNSE-KWESTIE moge de laatste dagen minder opzienbarend nieuws leveren dan andere feiten, het bleef de gevaarlijkste sector van het wereldnieuws. Nota's zijn van papier en daarom lijken zij onschuldig, maar de tegenstanders kunnen zich daarin zó vastleggen, dat er geen ruimte voor persoonlijke contacten meer overblijft. Zover is het in de Oost-West-verhouding rondom Berlijn en Duitsland weliswaar nog niet gekomen, maar het leek er wel veel op. Chroestjews nota waarin hij de (lucht)corridors naar Berlijn aan de orde stelde, lokte een verbeten Westerse reactie uit. Ulbrichts uitspraken inzake zijn zeggenschap over a l l e toegangswegen maakte de zaak niet beter, omdat men moest vrezen dat dit keer „deze papegaai" voor zijn baas uit praatte.*

Nehroes aanvankelijke uitlating, dat deze toegangswegen als Russische concessies moeten worden gezien speelde Moskou en Pankow zo in de kaart, dat Amerika met succes poogde Nehroe een rectificatie in voor het Westen gunstiger zin te doen afleggen. De lucht klaarde ook weer wat op toen Chroestjew aan Pearson te kennen gaf spoedig te willen praten.

Die wens leeft ook in het Westen — uitgezonderd te Parijs —. Vooral West-Duitsland stuurt het daarheen, al trapt het daarmee in Washington en Londen open deuren in. Men is nü tot een besluit gekomen waar ook De Gaulle het mee eens lijkt te zijn: Eerst zal de Amerikaanse ambassadeur in Moskou het terrein verkennen. Dan een westelijke 4-ministerconferentie, op 14 september voorafgaande aan de gewone Assemblee der V.N. en daarna, wellicht tijdens en naast de Assemblee een ministerieel contact tussen Oost en West over Berlijn.

Het is te hopen, dat deze bakens, eenmaal uitgezet, niet voortijdig door de onstuimige springvloed van nieuwe rode ingrepen losgeslagen worden. Dan zou de wereldvrede volledig op drift raken. Het grote risico, dat Moskou zich in de vastberadenheid van het Westen vergist, hangt ons nu al als een zwaard van Damocles boven het hoofd aan een heel dunne draad.

• *Het RUSSISCHE besluit de kernwapenproeven te hervatten, duidt er op, dat Chroestjew in de zenuwoorlog het onderste uit de kan wil hebben. Zijn eigen voorstellen op de ontwapeningsconferentie te Genève ondersteboven lopend, riskeert de rode dictator veel goodwill. Hij schijnt op dit ogenblik echter alles, ook zijn aanzien in de neutrale landen, achter te stellen bij zijn voornemens inzake Berlijn.*

• *BRAZILIë was deze week de meest opzienbarende blikvanger. President Quadros bewees metterdaad een grillig man te zijn door zijn plotselinge aftreden. Het dramatische verhaal over zijn „nederlaag tegenover de reactie" moge deels geloofwaardig zijn, anderzijds wees veel er op dat hij een „reculer pour mieux sauter" toepast. Later verklaarde hij dan ook openlijk, in de politieke arena te zullen terugkeren. Intussen is de labiele situatie, ontstaan in de grootste en belangrijkste republiek van het Zuid-Amerikaanse continent, een hachelijke zaak. De legerleiding wil de linkse vice-president Goulart niet aan de macht zien komen, terwijl het parlement aarzelt en de vakbonden alsmede het gehele Zuiden van dit grote land hem beslist steunen. Van de 20 provinciale gouvernementen staan er 6 achter hem. Ook een deel van het leger doet dat. Een situatie die, als men zich niet tijdig bedenkt, het land rijp maakt voor een burgeroorlog, die alles wat in Punta del Este moeizaam bereikt werd, weer op losse schroeven zou zetten. Quadros, die sinds het begin van zijn ambtsperiode (op 31 januari j.l.) goed werk tegen de corruptie en ten behoeve van het economische herstel deed, heeft zijn land en zijn werelddeel wel een zeer slechte dienst bewezen, ook al was zijn buitenlandse beleid (pro-Cuba en pro-Rusland) niet van rode smetten vrij.*

Met Goulart aan de macht raakt Brazilië echter van deze nog milde regen in een hoogst bedenkelijke drup. Daarom is de afloop van de huidige competitie om het presidentschap voor het evenwicht van geheel Zuid-Amerika van zeer veel gewicht. De tijd, dat een revolutie daar een nationale, hoogstens een regionale aangelegenheid was, is na de vestiging van het bruggenhoofd Cuba voorgoed voorbij.

• *Op datzelfde continent dreigt nog een bruggenhoofd van pro-communistische signatuur te ontstaan, n.l. in BRITS GUYANA (dat aan Suriname grenst!). Dr. Cheddi Jagan won eerst met zijn Progressieve partij de verkiezingen en werd daarna als kabinetsformateur aangewezen. De oorzaak van deze dreiging schijnt vooral in mevrouw Jagan te schuilen, die nog meer doctrinair en rechtlijnig is dan haar man. Toch werd deze ook in 1953 al om die reden door de Britse voogden afgezet. Doch de voogd gaat hetzij zeer spoedig (wat Jagan wil), hetzij uiterlijk over één jaar weg. Hoe gaat het dan onafhankelijke Guyana zich dan ontwikkelen? Het land hoe klein ook, althans naar Zuid-Amerikaanse maatstaven gemeten, ligt èn te dicht bij Cuba èn te dicht bij Suriname dan dat er geen reden tot zorg zou zijn.*

• *De VOORLOPIGE ALGERIJNSE REGERING (thans te Tripoli in Lybië zetelend), zette de gematigde premier Ferhat Abbas aan de kant en verkoos zich de (alweer) pro-communistische Ben Khedda tot leider. Braken de mislukkingen aan de onderhandelingstafels te Melun, Evian en Lugrin de politieke nek van Abbas? De stelregel dat tijdens revolutionaire perioden de Girondijnen het altijd tegen de fellere Jacobijnen moeten afleggen, werd hier weer eens als juist bewezen. Vooral De Gaulle had dit kunnen weten. Wat er in diens geheimzinnig brein omgaat zullen wij vermoedelijk eerst na de presidentiële persconferentie op 5 september weten. Zet hij zijn plan, de deling van Algerije, door, dan zal het Afro-Aziatische blok met communistische steun wel voor een nieuwe eindeloze(?) strijd zorgen. Of dat in het belang van Frankrijk is? Wij geloven het niet. Voor de goede verhoudingen tussen Europa (E.E.G.) en Afrika, met name de aan de E.E.G. geassocieerde Afrikaanse naties, zou het de doodsteek zijn. Daarom is ook deze gang van zaken een zaak van groot gewicht en een verlies voor het Westen.*

• *INDONESIëS PRESIDENT kon met zijn gevolg van 44 man trots in Belgrado aankomen. De opstand op Sumatra behoort nl. tot het verleden. De opstandige kolonels Hoessein, Simbolon en Loebis zijn met duizenden rebellen reeds eerder door de knieën gegaan. Thans hebben ook de premier van de sinds februari 1958 bestaande regering Dr. Sjafroeddin Prawiranegara en zijn minister, de oud-premier Harahap zich overgegeven. Van de politici zijn thans nog Prof. Soemitro en vermoedelijk oud-premier Natsir voortvluchtig. Zal dit ongetwijfeld grote succes Soekarno's strategie t.a.v. Nieuw-Guinea ongunstig beïnvloeden? Mohammed Yamin heeft voor september „historische momenten" in uitzicht gesteld. Zal de geduld-techniek van generaal Nasution die zoveel resultaat had nu t.a.v. Nieuw-Guinea niet langer worden toegepast?*

• *Het lijkt er veel op, dat de zelfstandigheid van KATANGA voorgoed ten einde is, nu de V.N. alle (?) buitenlandse instructeurs en adviseurs verwijderd heeft en een sterke controle op Tsjombe's regiem uitoefent. Deze schijnt het moede hoofd in de schoot te hebben gelegd, hetgeen een triomf voor de „centrale" premier Adoela betekent. Maar Kongo heeft zich te zeer het land van verrassingen getoond dan dat men nu al een definitief oordeel kan vellen. Moenongo in Elisabethstad en Gizenga in Stanleystad kunnen nog steeds voor complicaties zorgen. De tweede schijnt zich daartoe al gereed te maken door een nauwe fel anti westerse partij op te richten.*

• *De grote conferentie der 27 NEUTRALE LANDEN TE BELGRADO is gisteren begonnen. Het verloop daarvan zal ook mede bepalend zijn voor de gang van zaken in de wereldpolitiek, die deze week al heel weinig verheugends opleverde. Het Westen verloor haast overal terrein. Men moet zich hiervan in alle nuchterheid rekenschap geven, ook al staat voor ons vast, dat in hoogste instantie Gods hand de teugels omvat, al lijkt het er naar menselijk inzicht op, dat deze steeds meer in verkeerde knuisten terecht komen.*

Vertrouwensadressen voor eigen kring

in het Westland

Bestel bij Van der Wel

Meststoffen — Gereedschappen — Bestrijdingsmiddelen — Verpakkingsartikelen
PRIMA KWALITEIT — SNELLE LEVERING
Geestweg 36 — Naaldwijk — Telefoon 01740-5549

DE LIER TEL. 2215 NAALDWIJK 4163 **Dekker** DELFT - MARKT 48 TEL. 23762 DEN HAAG TEL. 366 63251

VOOR : TRICOTAGES - LINGERIE EN KOUSEN

UW DAGELIJKS BROOD
is en blijft
BAKKERIJ VAN WIJNGAARDEN
Tevens ruime sortering chocolade en suikerwerken
EMMASTRAAT 3 — NAALDWIJK
Telefoon 4649

H. HORTENSIUS & ZOON
METSELAARS EN AANNEMERS
Bevelen zich beleefd aan voor
alle voorkomende werkzaamheden
nieuwbouw, verbouw, betonwerk
en verdere reparatie
STOKDIJKKADE 100 — NAALDWIJK
Telefoon 01740-4808

GRONDONTSMETTING
Speciaal met Chloorpicrine
Zuiveringsslib Compost A b P
Potgrond A b P
L. M. VERMEER
Naaldwijk - 's-Gravenzandseweg 2 - Tel. 01740-4787

DRUKKERIJ
PAPIERHANDEL **DE OLDEHOVE**
J. VAN ESSEN
Naaldwijk - Postbus 23 - Telefoon 01740-4056
Uw drukker voor handel en industrie
Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste
Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostyle papier enz

PETRI'S GESCHENKENHUIS
Herenstraat 77 - Telefoon 5234 - Naaldwijk
o.a. Gero zilmeta pannen, vlekvrij door en door, duurzaam en hygiënisch, moderne vormgeving.

FIRMA B. BOERS
GRONDSTOOMBEDRIJF
DIJKWEG 87 — NAALDWIJK
Telefoon 01740-4225

FIRMA
W. VAN GEEST
& ZOON
Kwekerij „De Poel"
Voor elk seizoen uw adres voor alle
GROENTENPLANTEN
Poelkade 32,
telefoon 01740-4572
NAALDWIJK

Woninginrichting Petri
NAALDWIJK—DELFT
Ervaar het als
zovelen voor u:
„VOOR EEN GESLAAGD INTERIEUR
BENT U MET **PETRI** BETER UIT !"

DE GEESTELIJKE VERZORGING DER STRIJKRACHTEN

en generaal Duymaer van Twist

Militaire geschiedenis van Nederland na 1870 (12)

TUSSEN de geestelijke verzorging bij de strijdkrachten en onze generaal bestaat een duidelijk aanwijsbaar verband.

Tijdens de huldiging, welke bij gelegenheid van zijn 70e verjaardag plaats had, vertelde de thans heengegane over de éénzaamheid, waaronder hij had verkeerd, toen hij op jeugdige leeftijd binnen de kazernemuren leefde. Daar vond hij indertijd bijna niemand, die hem geestelijk begreep. Ondergetekende kan dit zich zeer goed voorstellen. De generaal trad ruim 15 jaren eerder in dienst dan ik; hij had dus de tijd vóór het kabinet-Mackay (± 1888), waarvan Minister Bergansius als hoofd van het Departement van Oorlog deel uitmaakte, nog meegemaakt.

Deze katholieke bewindsman beijverde zich om vooral zijn partijgenoten aan te tonen, dat het leger geenszins een leerschool behoefde te zijn in ongodsdienstige zin. Het vloeken was verboden en in de reglementen werd vermeld, dat de Godsdienst de bron was van alle goeds. Aldus was het toen ondergetekende in 1898 in dienst trad. Hoe was de toestand nu in werkelijkheid? Dat er in de kazerne meer gevloekt werd dan overal elders, zou ik zeker niet durven beweren, maar dat zulks geschiedde door hoog en laag, staat voor mij onomstotelijk vast. Er was echter iets anders, dat ook zeer verkeerd was; men trof in de kazerne geen of althans zeer weinig kerkelijke officieren en onderofficieren aan. Ondergetekende herinnert zich uit de tijd, dat hij bij het Instructie Bataljon en de Hoofdcursus diende (1898-1904) geen enkel officier, die geregeld in de kerk kwam. Wel trof ik er een drietal gereformeerde onderofficieren aan, die niet alleen zeer kerkelijk waren, maar die op zeer verstandige wijze steeds voor hun overtuiging uitkwamen.

Met betrekkelijk weinig succes bestreden zij het vloeken, doch dit geringe resultaat was niet aan hen te wijten, maar aan de chefs, die hen niet krachtig steunden. Hun plichtsbetrachting was voorbeeldig en dit had grote invloed. Bij het Instructie Bataljon bestond verplichte geestelijke verzorging, tenzij de ouders of voogden schriftelijk verklaard hadden, dat hun kinderen of pupillen hieraan niet behoefden deel te nemen. Dit had tengevolge, dat bijna ieder volontair Godsdienstonderwijs ontving en ter kerke moest gaan. De ouders konden, voorzover het de protestanten betrof, uit verschillende predikanten of richtingen kiezen.

Wat viel mij hierbij op? Over het algemeen waren de volontairs, welke tot de gereformeerde kerken behoorden, principieel. Van de anderen kan zulks — globaal genomen — niet worden gezegd. Volontairs, welke uit gereformeerde gezinnen, behorende tot de Ned. Hervormde Kerk, kwamen, waren er niet, althans ondergetekende heeft ze niet ontmoet.

De generaal Duymaer van Twist heeft, voor zover mij bekend, de verplichte kerkgang in de Ned. Herv. Kerk te Kampen, als jong soldaat niet bijgewoond. Was zulks het geval geweest, dan zou hij op jeugdige leeftijd reeds hebben moeten inzien, dat de verplichte kerkgang, ongeacht de richting van de predikant, in Nederland tot hoogst ongewenste toestanden zou kunnen leiden. Dezerzijds wordt dan ook vermoed, dat onze autoriteiten pas in 1914 tot de benoeming van legerpredikanten en aalmoezeniers zijn overgegaan, omdat het richtingsvraagstuk zo'n grote rol speelde. De gevaren van niet positief Christelijke, gedwongen voorlichting, door een predikant, kunnen in Nederland tot hoogst bedenkelijke gevolgen aanleiding geven.

Het deed mij daarom groot genoegen te kunnen constateren, dat generaal Duymaer van Twist, bij gelegenheid van zijn 70e verjaardag, zijn grote dankbaarheid uitsprak voor de veranderingen, welke bij de strijdkrachten op geestelijk gebied hadden plaats gehad, sedert zijn indiensttreden. Hij wist wat de richtingen betekenden in ons land.

Niet zeer bekend is, dat hij als jong officier tijdens kerkelijke twisten, de orde bij een kerkgebouw in de omgeving van Leiden heeft moeten helpen handhaven. Als geen tweede kende hij de kaart van het land. Hij wist precies waar samenwerking mogelijk was en welke personen de leiding moesten hebben bij de opzet van de B.V.L. Zijn vasthoudendheid en ijver waren onbegrensd, zijn opmerkingsvermogen bijzonder groot.

Men benijdde in sommige kringen zijn hoge rang in het leger, omdat hij zo jong reeds de actieve dienst had verlaten en niet geregeld voor herhalingsoefeningen onder de wapenen was gekomen.

Hierop kan men antwoorden met het stellen van verschillende vragen. Wie kende de militaire wetten en de behoeften van het leger zo goed als hij? Wie kon in de Kamer de Regering beter steunen of bestrijden dan de generaal Duymaer van Twist? Wie wist de weg in het ambtelijk doolhof zo goed als hij, wanneer het ging om onrecht te bestrijden of recht te verkrijgen voor iemand, die zich tot hem had gewend? Het is niet onze bedoeling om hem, na zijn dood, hulde te bewijzen, maar wanneer men schrijft over de militaire geschiedenis van het laatste gedeelte van de 19e en de eerste helft van de 20e eeuw, mag de naam van generaal Duymaer van Twist niet ontbreken.

Over 1918 en daarna, in verband met de B.V.L., schreef ik reeds. Wanneer de strijdkrachten onbetrouwbaar waren gebleken, was de B.V.L. een goedkoop en betrouwbaar machtsapparaat geweest.

Het lag echter nog iets anders — de B.V.L. stimuleerde als het ware de betrouwbaarneid van de strijdkrachten. Als het moest, had het ook gekund zonder de grondwettelijke strijdkrachten. Wij hadden iets anders achter de hand, hetwelk berustte op hogere beginselen, georganiseerd door een man, die de Godsdienstige soldaten kon bezielen, die hem jaren achtereen persoonlijk hadden gekend, althans veel van hem hadden gehoord. Bij een juist gebruik van de B.V.L. hadden, naar de mens gesproken, toestanden, zoals in Duitsland gedurende de dertiger jaren of kort geleden in Frankrijk bestonden, in Nederland niet kunnen voorkomen.

Wij zullen de generaal Duymaer van Twist niet vergeten, mede in het belang van de geestelijke verzorging van de strijdkrachten.

J. C. ROELOFSEN

RIJK VAREKAMP's
kisten-, kassen- en broeiramenfabriek C.V.
1e met een ruim 100-jarige reputatie op het gebied van: **Kisten, Broeiraamlijsten** en **Houthandel** voor tuinbouw.
2e met het devies: „ALLEEN HET BESTE IS GOED GENOEG''.
3e met de gegarandeerde mogelijkheden van: CORRECTE EN VLUGGE AFWIKKELING VAN ZOWEL GROTE ALS KLEINE ORDERS.
'S-GRAVENZANDE - Tel. 01748 : 2330 b.g.g. 2994
Opgericht 1852

Een goed gekleed heer
HEEFT DE HALVE WERELD...
hoe vaak draagt het niet bij tot succes, als U besprekingen voert met een smetteloos overhemd en een beschaafd modieus kostuum, een correct passende jas en glimmend gepoetste schoenen. Het is een vereiste dat iemand die midden in het publieke leven staat, iemand die met zijn tijd meegaat, modern en goed gekleed is.
Voor wat de kleding aangaat willen wij U gaarne adviseren hoe U voor uit kunt komen.
niets gaat boven
P. W. KUYVENHOVEN
LANGESTRAAT 187, 'S-GRAVENZANDE.
TELEFOON 880 (K1768)
Filiaal Maasdijk: Waldeck Pyrmontstraat 1, tel. 01745-806

Voor textiel
IKO's ZELFKEUZE
Molenstraat 23, NAALDWIJK,
telefoon 4677 b.g.g. 4728
Profiteer en . . .
ondervind 't, IKO wint 't
èn in prijs, èn in kwaliteit.
Ook voor stomen, verven en stoppage.

N.V. J. van Rijn M.zn.
's-GRAVENZANDE
Telefoon 01748-2841
LEVERANCIERS VAN:
- *Kunstmeststoffen*
- *Pootaardappelen*
- *Turfstrooisel*
- *Compost en potgrond*

LEVERING FRANCO DOOR HET GEHELE LAND. Vraagt offerte.

UIT PERS EN PERIODIEK

ER IS EEN BRES GESCHOTEN

BIJNA TRIOMFANTELIJK heeft Het Vrije Volk het neergeschreven: „Het begint eenzaam te worden rond minister Luns. Langzamerhand is De Volkskrant het laatste der grote K.V.P.-bladen, dat pal achter zijn (Nieuw-Guinea)-politiek staat. 's Ministers overtuigingskracht blijkt ook in eigen kring in toenemende mate te kort te schieten."

Het zij gezegd: deze rode juichkreet mag wat overdreven klinken, er schuilt een kern van waarheid in. Enkele weken geleden schreven wij dat er een nieuwe fase leek te zijn ingetreden in de strijd rond Nieuw-Guinea: er werd een begin gemaakt met het offensief van de vriendelijkheid. Er blijkt dat dit offensief niet helemaal onsuccesvol verlopen is voor Indonesië's president en zijn Nederlandse gesprekspartners. Immers, tegen het uit Het Parool overgenomen citaat hieronder is niet zo heel veel in te brengen. Het onderstaande schreef genoemd socialistisch blad als inleiding op een hoofdartikel dat tot opschrift droeg: „Mogelijke uitweg":

Is het werkelijk mogelijk over de verhouding tussen Nederland en Indonesië, en in verband daarmee over het vraagstuk Nieuw-Guinea, nog iets te zeggen, dat al niet uit den treure, en tot vervelens toe gezegd is? Blijkbaar wel, want de laatste maanden is het onderwerp in allerlei Nederlandse couranten en dagbladen weer telkens aan de orde.

Dat is een goed en gelukkig verschijnsel, want het bewijst, dat er in een probleem, dat in de Nederlandse binnenlandse politiek muurvast leek te zitten en waarover men dus het beste maar geresigneerd kon zwijgen, weer beweging komt. Het is kennelijk weer de moeite waard erover na te denken en te proberen een uitweg te vinden uit wat voor ons land, zeker in buitenlands politiek opzicht, maar al te duidelijk een slop is.

De bemoeienissen van de groep Rijkens en de weerslag daarvan in de pers, de artikelen van prof. Duynstee en zijn contacten met generaal Nasoetion, het belangrijke manifest van de 21 Nijmeegse hoogleraren, de vaak harde kritische noten, die in verschillende, met de huidige regering toch in het algemeen sympathiserende bladen werden gekraakt over het ter zake gevolgde beleid van het kabinet: het zijn stuk voor stuk bewijzen voor de juistheid van de stelling, dat heel de hier bedoelde problematiek weer „open" is.

Vanwaar deze stelling en vanwaar die Vrije Volkse juichkreet over de „eenzaamheid" van minister Luns? Laten we dit Vrije Volk zelf het woord geven:

Naast de Gelderlander-pers, die al lang een van de officiële lijn afwijkend geluid inzake de Nieuw-Guinea-politiek laat horen, naast prof. Duynstee en de Nijmeegse hoogleraren, heeft zich ook het aan de K.V.P. verwante blad De Linie geschaard. Deze week heeft het — thans in een hoofdartikel — het volgende opmerkelijke geluid laten horen:

„Wij moeten de monolitische stelling „geen overdracht van soevereiniteit aan Indonesië" verlaten. Wij verraden de Papoea's helemaal niet als wij zeggen, dat Indonesië en Nieuw-Guinea op elkaar betrokken zijn. Als wij die betrokkenheid tot openlijk uitgangspunt maken van een nieuw gesprek.

Dat is geen verraad en verkwanselpolitiek. Integendeel, het is de enige werkelijk grote dienst, die wij de Papoea's kunnen bewijzen. De opheffing van de levensstandaard uit primitief niveau moge belangrijk en goed werk zijn, de fundamentele staatkundige positie van een land is van groter belang voor het welzijn der bevolking.

De staatkundige positie van Nieuw-Guinea is niet denkbaar zonder Indonesië daarin te betrekken. Zelfbeschikkingsrecht tout court is een abstracte politiek."

Voor het overige is het toch wel enigszins zo, dat de schrijvers in deze kranten het meest onder de indruk zijn geraakt van de argumenten die ze in hun eigen kranten hebben aangetroffen! Het hoofdartikel uit Het Parool bij voorbeeld, waaruit we hierboven citeerden, verscheen tegelijkertijd met een (een pagina in beslag nemende) beschouwing van dr. M. van Blankenstein, aan de lezers van het blad en aan vele anderen bekend als buitenlandse politiek-deskundige. Twee staaltjes van de wijze waarop de heer Van Blankenstein zijn artikel heeft geschreven. Eerst een stukje uit zijn beschouwingen over minister Luns:

Nu mist onze minister van Buitenlandse Zaken op in het oog lopende wijze enige van de zeer zwaar-wegende eigenschappen. Hij spreekt te luid en te veel en tot aandachtig luisteren, laat staan beluisteren, komt hij daardoor vaak niet. Dit geeft aanleiding tot misverstand. Hij heeft het moeilijk met een ander te laten uitspreken. Dit is een vaak gehoorde klacht. Hij houdt er van zijn betoog te eindigen met de suggestieve vraag of de ander dat ook niet zo ziet. Het antwoord zal menigmaal heel of half-bevestigend zijn, niet uit overtuiging, maar uit beleefdheid, uit respect of ter vermijding van een gerekte discussie. Hij is overstelpend geestig, wat soms gewaardeerd wordt, maar soms ook afleidt. Hij is zeer slagvaardig en toont dat ook gaarne. Maar een diplomaat doet vooral goed zijn meerderheid daarin niet te etaleren. Vooral met Oosterlingen kan hij daarom niet spreken.

Dit verwijt komt dan uitgerekend uit de pen van dr. Van Blankenstein, wiens hele artikel doortrokken is van een „ik weet het allemaal zoveel beter"-geest. Men leze het volgende citaat:

Wat ons volk op grond van mededelingen uit „regeringskringen" op 8 augustus in de Volkskrant verteld werd, nadert de grenzen van het boerenbedrog. Daarin wordt ons voorgehouden dat een aanval op Nieuw-Guinea ten hoogste twee dagen kan duren. De Nederlandse regering zou een spoedzitting in de Veiligheidsraad aanvragen en deze zou dan een „staakt het vuren" bevelen. Is het de regering onbekend dat Chroesjtsjew Indonesië heeft toegezegd het met alle middelen te zullen bijstaan bij het verkrijgen van Nieuw-Guinea en dat dus met volmaakte zekerheid een Russisch veto een beroep op de Veiligheidsraad krachteloos zou maken? In hetzelfde artikel wordt gesproken van een zich laten meeslepen door de visie van ondeskundigen op buitenlands gebied. De lezer kan echter bouwen op de alwijsheid van de regering, die alles voorziet en alles voorbereidt. De Karel Doorman heeft ons echter geleerd dat zij daarin lamentabel kan tekort schieten.

Het burlesque wordt bereikt als ons dan op gezag van die regeringskringen — in vette letters — verteld wordt wat minister Luns bij zijn terugkeer van zijn gesprek met Kennedy gezegd heeft. Wij leren dan: Van het hoogste belang bij het internationale spel is de steun, die de Nederlandse regering van het thuisfront krijgt bij de uitvoering van zijn Nieuw-Guinea-beleid. Daarop wordt in het buitenland met argusogen gelet. De regeringen, van wie Nederland het zal moeten hebben, zouden in verwarring raken door de berichten over doorkruisende activiteiten van Nederlanders tegenover de Indonesische autoriteiten en ook door initiatieven, zoals van de Nijmeegse professoren. De minister had nog meer kunnen opsommen: De hoofdartikelen in onze grote kranten, ook van zijn eigen partij, de verklaringen van vele intellectuelen, afzonderlijk of in groepen, de schrijvers in katholieke bladen, zoals prof. Duynstee in De Tijd-Maasbode en pastoor Loeff in De Linie. En dan natuurlijk de groep-Rijkens. Is het niet gewetenloos van al die heren, de toch al zo beproefde president Kennedy van zijn slaap te beroven door met hun „beschränkt Untertanenverstand" — een Pruisisch woord uit 1813 — te willen meespreken bij de onfeilbare wijsheid van onze minister van Buitenlandse Zaken? Hem is dan gevoel voor het belachelijke even vreemd als aan de schrijver in de Volkskrant.

Het zij ons vergund dit soort geschrijf verder maar te laten rusten en terug te keren tot het in ieder geval veel reëlere hoofdartikel van Het Parool. Daarin wordt namelijk een proeve van een oplossing van de Nieuw-Guinea-kwestie aan de hand gedaan en dat is in ieder geval waardevoller dan de negatieve betweterij van de heer Van Blankenstein. Op deze wijze ziet Het Parool een mogelijkheid van een oplossing:

Is het volstrekt ondenkbaar een tussenweg te vinden tussen onvruchtbaar, want tot niets verplichtend particulier overleg én voor het ogenblik onmogelijke officiële onderhandelingen? Wij dachten van niet.

Wij zouden ons nl. heel goed kunnen voorstellen, dat beide landen elk enkele gezaghebbende, ambtelijke of niet-ambtelijke figuren zouden aanwijzen, die uitsluitend tot taak zouden hebben na te gaan, of naar hun oordeel de mogelijkheid van een akkoord aanwezig is. Dat zou dus geen onderhandelen zijn, maar enkel een terreinverkennen om na te gaan, óf officiële onderhandelingen zin zouden hebben. Deze gesprekspartners zouden hun resp. regeringen dus in geen enkel opzicht kunnen binden, maar wèl op grond van eigen ervaring moeten rapporteren, of zij al dan niet een mogelijkheid aanwezig achten over de kloof het begin van een brug te slaan.

Wij zijn wat dit betreft zeker niet overmatig optimistisch, maar helemaal denkbeeldig lijkt de kans van slagen ons ook weer niet. In ieder geval verwachten wij van zulk een semi-officieel exploratoir gesprek, zeker als het gepaard zou gaan met particuliere besprekingen — en dat zouden inderdaad onderhandelingen zijn — over economische regelingen altijd nog meer dan een nog zo voortvarend optreden van minister Luns in de Verenigde Naties. Voor Nederland en Indonesië, maar óók op de niet eens zo heel lange duur voor Nieuw-Guinea en zijn inwoners.

Een poging om de impasse te doorbreken heeft in de afgelopen dagen ook de Nieuwe Rotterdamse Courant gedaan in een tweetal hoofdartikelen. Daar het niet onwaarschijnlijk is dat dit betoog in sommige liberale kringen wel zal aanslaan en aldus misschien een rol zal gaan spelen bij komende beschouwingen in het nieuwe parlementaire jaar, laten we het eerste artikel in zijn geheel en het tweede gedeeltelijk volgen:

Hoe zal Nederland uit de driewerf vicieuze cirkel kunnen breken waarin het zichzelf gedraaid heeft: zich bevrijden van de verantwoordelijkheid voor westelijk Nieuw-Guinea, de goede betrekkingen met Indonesië herstellen en toch zijn belofte van zelfbeschikking, de Papoea's gegeven, gestand doen?

Alle pogingen om de eerste twee ringen van deze trits te doorbreken schijnen te stuiten op de derde: de belofte van zelfbeschikking. Zeker zou directe overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië, de „oplossing" waartoe velen thans in wanhoop neigen, in flagrante strijd zijn met die belofte.

Toch is er wel een mogelijkheid om de schijnbare tegenstrijdigheden met elkaar te verzoenen.

Wanneer wij, het streven naar aansluiting bij een Melanesische federatie of bij het Australische deel van Nieuw-Guinea als illusoore politiek bestempelend, deze mogelijkheid uitsluiten, staan de Papoea's straks voor de keus tussen drie mogelijkheden: zelfstandigheid, handhaving van de band met Nederland of aansluiting bij Indonesië. ‚Het moet mogelijk zijn deze keus uit drie mogelijkheden terug te brengen tot een keus uit twee mogelijkheden. Immers Nederland kan — en dat is volstrekt niet in strijd met de gegeven belofte — bij voorbaat verklaren dat, wat ook de keus van de Nieuw-guinese bevolking zal zijn, het een keus ten gunste van handhaving van de staatkundige band met ons land niet zal aanvaarden.

Op het ogenblik dat de bevolking van Nieuw-Guinea de vrijheid krijgt om over eigen lot te beschikken, herneemt Nederland zijn eigen vrijheid ten aanzien van Nieuw-Guinea. Het een sluit het ander in. Geen land behoeft in vrijheid een last te aanvaarden die een ander land het belieft op te leggen. Nederland zal dan in volkomen vrijheid zelf kunnen beslissen, in hoeverre het zich nog, moreel of anderszins, gebonden voelt verantwoordelijkheid voor Nieuw-Guinea te dragen.

Waar het op aankomt, is dat Nederland zo spoedig mogelijk aan de bevolking van Nieuw-Guinea laat weten, dat er geen kwestie kan zijn van handhaving van de staatkundige band met Nederland. Maar met deze verklaring is Nederland niet van zijn morele verantwoordelijkheid af. Zij behoort vergezeld te gaan van een verklaring dat, naar de mening van Nederland, van de overblijvende keus tussen zelfstandigheid en aansluiting bij Indonesië, het tweede alternatief verre te prefereren valt.

Nederland moet dus de bevolking van Nieuw-Guinea duidelijk maken, dat haar land van nature geheel aangewezen is op Indonesië en dat dit feit economische en strategische consequenties heeft, die in haar belang ook in een staatkundige eenheid met Indonesië het best hun uitdrukking kunnen vinden.

Deze redenering houdt in — maar het is nodig dit eveneens met kracht van argumenten voor de bevolking van Nieuw-Guinea voor te houden — dat ook een zelfstandig Nieuw-Guinea voor deze natuurlijke feiten en hun consequenties zou komen te staan en dat het dus, zonder militaire hulp (waarop niet te rekenen valt), onvermijdelijkerwijs binnen de actieradius van de Indonesische staat zou geraken. Alleen zou dan het proces iets langduriger en pijnlijker zijn.

Het komt er dus op neer, dat Nederland met spoed de bevolking van Nieuw-Guinea met de werkelijkheid moet confronteren en haar moet opvoeden tot de enige keus die verantwoord is. Daarbij kan in uitzicht gesteld worden dat, indien die keus wordt gedaan, economische hulp voortgezet zal worden.

Tot deze nieuwe politiek kan beslist worden zonder overleg met Indonesië of de Verenigde Naties. Zij zal misschien wat moeilijk te verwerken zijn voor degenen die zich geen Nieuw-Guinea zonder Nederland kunnen voorstellen, maar zij is de enige politiek die èn in het belang der Nieuwguinese bevolking is èn Nederland een eervolle uitweg verschaft èn de kans schept op herstel van de normale, misschien zelfs vriendschappelijke betrekkingen tussen Nederland en Indonesië.

En dit is het middenstuk van het tweede artikel:

Deze besluiten kunnen genomen worden zonder voorafgaand overleg met Indonesië. Zelfs hun uitvoering is denkbaar zonder zulk overleg, waar de regering blijkbaar nog zoveel weerzin tegen heeft. Toch is die uitvoering heel moeilijk denkbaar zonder dat Nederland Indonesië althans de gelegenheid geeft om in Nieuw-Guinea propaganda te maken voor die keus. (Dat is trouwens een recht dat Indonesië in ieder geval moet worden verleend, ook in het meest ongewenste geval dat Nederland wèl zou besluiten mee te dingen naar Nieuw-Guinea's keus).

Maar het zou natuurlijk dom zijn om Indonesië buiten dit gehele proces te houden. Het zou alleen daarom al dom zijn, omdat, wanneer Nederland eenmaal beide principiële verklaringen zou hebben afgelegd, het daarmee een klimaat in Indonesië zou scheppen dat gunstig is voor onderhandelingen. En in onderhandelingen kunnen op hun beurt modaliteiten bereikt worden omtrent het tijdstip van Nieuw-Guinea's keus en omtrent de status van Nieuw-Guinea binnen de Indonesische staat.

Het zou dus buitengewoon star van Nederland zijn, indien het niet van het gunstige klimaat dat, als gevolg van deze verklaringen, in Indonesië verwacht zou kunnen worden, gebruik zou maken om te pogen de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht op een zo redelijk mogelijk ogenblik te doen plaatsvinden en waarborgen voor een zo groot mogelijke autonomie voor Nieuw-Guinea binnen Indonesisch staatsverband te verkrijgen.

Wat hiertegen in te brengen? Citeren we hiervoor de met zoveel triomf ten tonele gevoerde Gelderlanderpers, waarin de bekende rooms-katholieke publicist (vroeger lid van de Tweede Kamer) Verhoeven een wederwoord schreef aan de Nijmeegse hoogleraren. Bernard Verhoeven schreef:

We kennen nu langzamerhand Soekarno wel — de man, die praktisch alle verbintenissen en afspraken heeft geschonden, juridische, volkenrechtelijke en morele; die zich aan geen enkel woord heeft gehouden en er zijn glorie in vindt naar communistisch model te centraliseren en de overeengekomen en rechtmatige autonomieën gelijk te schakelen. De man, die én in het rechtsgeschil én in het machtsconflict geweigerd heeft een objectieve internationale schikking te aanvaarden, terwijl de Nederlandse regering élk internationaal ordewoord zowel juridisch als materieel wil aanvaarden. Het is dezelfde man die aan het einde van de doodlopende straat breed-grijzend de Nederlandse commercianten, die dan maar weer eens op het woord uit die mond moeten vertrouwen, en de stuurloze Papoea's staat op te wachten. En het zijn toch mede de professoren, die het verkeer in deze richting op groen zetten, door ook de directe machtsoverdracht aan Soekarno in hun staalkaart te betrekken. Natuurlijk moet ieder voor zich plaats en functie van zijn geweten bepalen. Het zakelijk belang speelt hier natuurlijk geen rol, waar het geweten te maken heeft met de aangelegenheden van Recht en On-

• *Vervolg op pag. 11*

• *Vervolg van pag. 10*

recht. Al erken ik, zij het ongaarne, dat óók het volksbelang der Nederlanders zelf tot de problematiek der consciëntie kan behoren.

Waar het mij, persoonlijk, het meest op aan komt, dat is op het onderkennen van en het al dan niet bukken voor een systematische dwingelandij, die Soekarno met zijn „geleide democratie" in Indonesië zelf en daarbuiten door zijn constante druk op de wereldopinie uitoefent: Macht, die zich van leuzen en dreigementen, of 's vogelaars zoet gefluit, bedient. Zelf hebben we zo iets in ons beperkte wereldje bij een ander conflict ervaren."

In dit verband is ook een hoofdartikel uit de Nieuwe Provinciale Groninger Courant interessant, waarvan we het laatste deel citeren:

Daar komt dan nog bij, dat het bevoogdend-kiezen voor de Papoea's op zichzelf reeds een kolonialistische mentaliteit aan de dag brengt. Deze mentaliteit hebben Soekarno, een aantal particulieren, die ijverig pogen met Soekarno contacten te onderhouden en nu blijkbaar ook De Linie, met elkaar gemeen. Zij allen wensen, met het oog op bepaalde eigen wensen, Nieuw-Guinea in een zekere richting te drijven. Wie echter het kolonialistische standpunt heeft laten varen zal beseffen, dat een buitenstaander geen recht meer heeft om dergelijke adviezen en stimulansen te geven. De bevolking van Nieuw-Guinea zal te harer tijd zelf hebben uit te maken, waar zij al-dan-niet bij wenst te horen en of zij ooit wel ergens bij zal willen horen. Waarbij zij zich van de kaarsrechte streep met een zo kolonialistisch verleden, die haar op volkomen willekeurige wijze van Australische volken scheidt en bij Aziatische indeelt, niets behoeft aan te trekken. Wil zij een „Melanesische federatie", zoals nog onlangs door de Papoealeider Kaisiepo veronderstellenderwijs werd geopperd? Best; naar die kant zijn eveneens „betrokkenheden" aan te wijzen, onder andere het feit, dat de Papoea's zelf Melanesiërs zijn. Of zal de keus toch vallen op enigerlei relatie met de Indonesische republiek? Ook daartoe zijn de bewoners van Nieuw-Guinea straks volledig bevoegd. Het gaat er slechts om, dat de vrijheid om te kiezen aan de Papoea wordt gelaten en dat een komende beslissing niet door kolonialistisch-besmette belangen-redeneringen van politici en zakenlieden, dan wel door ongemotiveerde aanspraken van imperialisten zal worden beinvloed. Pas zonder die inmenging kan er sprake zijn van werkelijke zelfbeschikking.

En dit schreef De Rotterdammer:

Trouwens, wanneer wij zouden moeten afgaan op de dan gisteren gepubliceerde briefwisseling tussen de groep-Rijkens en dezelfde heer Soekarno, dan lijkt overleg weinig aanlokkelijk. Overleg was ook hetgeen de groep-Rijkens beoogde, maar Soekarno had er zijnerzijds zonder meer overdracht van gemaakt. Dit nu is een kwestie van slecht lezen of van onfatsoen; wij hopen het eerste. Tenzij vanuit de groep-Rijkens bij de gevoerde mondelinge besprekingen méér was gezegd dan de briefwisseling zelf liet blijken.

Wij herhalen: wij zijn voor gesprek. Waarom niet Soekarno naar Den Haag genodigd? Waarom niet straks een man naar Belgrado gezonden, wanneer daar de conferentie van de neutralistische landen wordt gehouden, waaraan ook Indonesië deelneemt?

Het moet blijken, dat wij tot toenadering bereid zijn. Verlangt Soekarno vurig naar herstel van de betrekkingen, hij moge weten dat ze ook ons niet onverschillig zijn. Hij is het overigens, die ze heeft verbroken. Bij normalisering van de betrekkingen zal er intussen voor Soekarno werk aan de winkel zijn. Want hij héèft zo het een en ander verbroken.

Maar het is duidelijk, dat voor Nederland nimmer overdracht van Nieuw-Guinea uitgangspunt van het overleg kan zijn. Nederland voert rondom Nieuw-Guinea een politiek, die óók een uitgangspunt heeft: recht en belang van land en volk.

Voor die politiek werkt vandaag de tijd. Mits Nederland zèlf ook tot werken bereid is.

Wat moet nu de conclusie zijn van dit alles? Inderdaad dat het gesprek om Nieuw-Guinea weer „open" is en ook dat het thuisfront inderdaad wat te lijden heeft gehad van het jongste vriendelijkheidsoffensief. Er is inderdaad wel een bres geschoten. Daarom te meer mag men in de komende Troonrede een duidelijk geluid verwachten over Nieuw-Guinea en mag men verwachten dat dit kabinet in het kader van de algemene politieke beschouwingen geen twijfel over laat aan zijn besliste voornemen het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's onverkort tot uitvoering te brengen. En dan liefst niet op die griezelig-slinkse wijze van de Nieuwe Rotterdamse Courant!

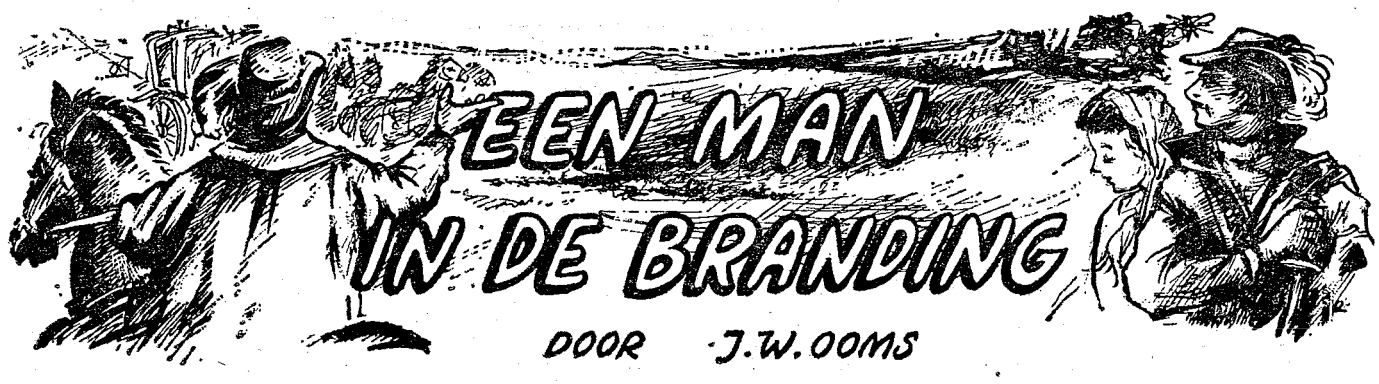

DOOR J.W. OOMS

Het rumoer had ook mensen in de omgeving van het gouverneurshuis opgeschrikt. Spoedig was Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck omringd van mensen, die door het nachtelijk donker gekomen waren om poolshoogte te nemen van hetgeen er geschied was.

De commandeur Verboom, die gewekt was door de bediende die de geneesmeester halen moest, was ook snel bij de gouverneur aanwezig. Toen hij het lijk van de soldaat in het keukenvertrek zag liggen, gaf hij een kreet van ontzetting.

„Ariaan, Ariaan!" riep hij — en hij knielde bij de soldaat neer en kuste het koude en vaalbleke gelaat van de dode.

„Commandeur, herkent gij deze man?" vroeg Van Aerssen. „Hij is een soldaat van ons garnizoen, maar ik herken hem niet en ik weet niet, op welke wijze hij bij het gevecht in mijn tuin betrokken geraakt is."

„Ik ken hem, mijnheer de Gouverneur." De stem van Verboom klonk smartelijk. „Hij heet Ariaan van Soeterwoude... en hij is mijn neef." Verboom kon zijn snikken niet bedwingen. „Ariaan, ach Ariaan, dat je moeder, mijn zuster in Leiden, je nu nimmer zal terugzien...."

Verboom zat nog altijd op zijn knieën bij het lijk van de soldaat. Grote tranen liepen van zijn gezicht.

„Ach, Ariaan, Ariaan..."

Met weinig woorden vertelde Cornelis aan de commandeur en de overige aanwezigen, wat er gebeurd was. Hoe hij gewekt geworden was door een alarmkreet en hoe hij vlak daarop zijn bedienden naar buiten had horen gaan en hoe hij hun zonder bedenken gevolgd was om te onderzoeken, wat het rumoer in de tuin te betekenen had. Hij vertelde van het schot en de kreet van smart, die daarop gevolgd was en van het gevecht van man tegen man en hoe de overvallers — want stellig waren het overvallers die in de tuin waren doorgedrongen, daar in de nacht niemand daar iets te zoeken heeft — van de duisternis gebruik hadden kunnen maken om zich los te rukken en te ontkomen. „Maar hoe de soldaat, uw neef, hier gekomen is en waarom hij zich ophield in de tuin, is mij niet duidelijk," besloot van Aerssen zijn mededelingen.

„Ik weet het wel," zei commandeur Verboom met gesmoorde stem. „Ik weet het wel, mijnheer de gouverneur. Ik heb de laatste weken mijn neef herhaaldelijk de opdracht gegeven om gedurende de nacht rond uw huis de wacht te houden omdat ik meende, dat uw veiligheid in gevaar was..."

Cornelis van Aerssen schudde bewogen het hoofd. Hij greep Verboom bij de arm en zei: „Vriend, mijn vriend Verboom, dat ge ook dit nog moet meemaken..."

Op dat ogenblik keerde de bediende terug in het gouverneurshuis. Hij had na lang zoeken de geneesmeester gevonden: de man was in gezelschap van kooplieden en planters in de herberg Het Heimwee aangetroffen, maar hij was zó dronken, dat hij niet in staat geweest was, gevolg te geven aan het dringende verzoek van de bediende om met hem mee te gaan naar het gouverneurshuis.

„Het is niet meer nodig," zei Cornelis somber. „Ariaan van Soeterwoude is op zijn post gestorven. Bidden we God, dat Hij de ziel van deze man genadig zij en de eeuwige heerlijkheid wil schenken." De aanwezigen in het gouverneurshuis vouwden de handen en sloten de ogen. Zelfs de Indiaanse viel op de vloer neer en vouwde haar handen. Hardop bad Cornelis om genade en om ontferming voor allen.

Maar François was er niet bij tegenwoordig. De jongen was weer in zijn bed gekropen en beefde over het gehele lichaam. De angst had weer bezit van hem genomen en het verlangen naar Holland was groter dan ooit tevoren.

XVI

Gouverneur Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck was woedend. De aderen op zijn voorhoofd waren opgezwollen en zijn gezicht was vuurrood. „Zij zullen nooit de toestand hier begrijpen!" riep hij. Hij zwaaide met een brief, waarvan het lakzegel ten teken van echtheid aan een lintje bengelde.

Verboom, die aan een tafel in een ander deel van het vertrek zat, zuchtte.

„Mijnheer de gouverneur, ze hebben het nog nóóit begrepen. Een mens zou er moedeloos onder worden."

Cornelis wierp de brief neer.

„Mijn dringend verzoek om de gages te verhogen, hebben ze afgewimpeld met de opmerking, dat de geldmiddelen dat niet toelaten en dat ik officieren en soldaten er op moet wijzen, dat ze hun plicht moeten vervullen onder alle omstandigheden."

„Ze denken in Holland zeker..." begon Verboom.

„Dat de soldaten hier lammetjes zijn. Ze beseffen niet, dat waar de soldaten onwillig zijn, het gezag niet gevestigd kan blijven."

Hij nam de brief van de heren van de Sociëteit weer op.

„Ze vragen wel, of de uitvoer van suiker kan worden opgevoerd en of ik er op wil toezien, dat zoveel mogelijk grond ontgonnen wordt opdat er meer planterijen aangelegd kunnen worden. En natuurlijk komen ze ook weer met de paters op de proppen! Geen brief, of de heren in Holland zeuren over de twee papen. Ik heb er genoeg van, Verboom. Ik heb hun duidelijk geschreven — al verschillende keren — dat de paters gestorven zijn. Ze willen mij niet geloven, want ook nu vragen ze weer, de paters naar Holland terug te zenden, opdat de Paapse godsdienst in Suriname niet verbreid worde."

Cornelis stond op en liep naar de tafel van Verboom.

„Ik zeg u, dat ik er genoeg van heb. Ze geloven mij niet op mijn geschreven woord. Dat kan ik niet dulden, Verboom. Ze zullen nu weten, met wie ze te doen hebben. Ze zullen de door hun verfoeide paters terug hebben, daar kunnen ze op rekenen! Geef opdracht om uit te zoeken, waar de geestelijken begraven zijn. Daarna moet er een expeditie naar die plaats om de beenderen van de paters op te graven. Ik zal ze vervolgens eigenhandig in een kist bergen en die kist naar de Staten van Zeeland zenden. Dan zullen ze wel genoodzaakt zijn om mij te geloven."

Verboom zei op bedaarde toon, dat mijnheer de gouverneur tegenover de hoge heren in Holland niet al te fors moest optreden, want dat zou weer nieuwe moeilijkheden scheppen. Overigens was hij het er mee eens, dat de Staten van Zeeland weleens wat meer aandacht mochten schenken aan de belangen van Suriname en aan de gewapende macht in de kolonie.

„Laat de heren maar eens rillen van kwaadheid," vond Cornelis. „Ik heb vaak genoeg geschreven, dat de twee paters overleden zijn. Toch geloven ze me niet. Werkelijk, ik stuur hun als overtuigend bewijs de doodsbeenderen. Ik verlang, dat u een expeditie met dit doel er op uit stuurt."

„Als de gouverneur het beveelt..." zei Verboom langzaam. „Maar ik acht het niet verstandig en ik voorzie er nieuwe narigheid van."

„De heren in Holland vervelen mij met hun brieven, er moet een eind aan komen. Ze willen een rijke kolonie hebben, een grote suikeroogst en veel verdiensten, maar ze bekommeren zich er niet om, hoe de mensen hier moeten leven. Nogmaals: ik heb er genoeg van. Stuur een expeditie uit om de beenderen op te halen! Ik zal de heren in Middelburg en in Amsterdam overtuigen met bewijzen."

Verboom sputterde op gepaste wijze nog wat tegen, maar dat hielp natuurlijk niet. Cornelis had zijn plan gemaakt en daar hield hij aan vast. Hij zou ze in Holland aantonen, dat hij de waarheid geschreven had en dat hij niet van zins was, zich er bij neer te leggen, dat de hoogmogende heren zijn rapporten en missies in twijfel trokken.

„Het spreekt vanzelf, dat het nieuwe moeilijkheden geven zal, mijnheer de gouverneur."

„Dat is dan bijzonder spijtig, maar ik denk er niet aan, nog langer geleuter te moeten lezen in de brieven die ik van de heren directeuren van de sociëteit krijg. Ze moeten nu maar voor eens en voor altijd weten, dat ze met een man te doen hebben en niet met een huisbakken juffer een gedienstige die ze naar believen de les kunnen lezen."

„Het zij dan zo," zuchtte Verboom.

„Juist. U geeft dus order, dat een expeditie soldaten er op uit gaat om de paters op te halen uit het binnenland. Daarna zal ik zelf voor de verzending zorgdragen. Ik zal er een brief bij doen, die de heren niet kunnen misverstaan."

„Jawel, mijnheer."

„En dan nog wat, Verboom: Mijn zoon zal naar Holland terugkeren. Het schip dat op de rede ligt en dat over tien dagen zal terugvaren naar Enkhuizen, zal François als passagier hebben. En met hem zullen een paar Surinaamse mensen meereizen. Enige goede, verstandige Indianen zal ik het voorstel doen, in Holland kennis te gaan verwerven. Ze kunnen dan over een jaartje terugkeren en de Indiaanenkinderen onderricht geven in lezen en schrijven en in andere wetenswaardigheden."

Verboom knikte en er gleed een glimlach over zijn gezicht.

„Dat is het mooiste wat u kunt doen, gouverneur," zei hij kennelijk tevreden. „Op deze manier zal de kolonie prachtig geholpen worden. Ik heb er al vele jaren voor gepleit om te doen wat u nu ten uitvoer wilt brengen. Helaas had uw voorganger er geen oren naar. Het was toen trouwens moeilijker te bewerkstelligen dan thans, want we hadden toen nog geen vrede met de Indianen. Naar mijn mening zal uw daad er toe bijdragen, dat de kolonie tot grote welvaart komt en dat de vrede met de Indianen een bestendig karakter zal krijgen."

„Dat hoop ik inderdaad, Verboom."

„Alleen... de heren in Holland zullen waarschijnlijk liever balen suiker zien uit de kolonie, dan Indianen."

(Wordt vervolgd)

Vertrouwens adressen voor eigen kring

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM

VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- en BUITENLAND
Telefoon 05190-2580

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN
EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
Telefoon 24467 24468
Uw adres voor recepties en partijen

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar Noord-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door
BONGERS - WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

• Een nieuw Kamerlid

In de zomer van 1911 was een a.r.-lid van de Eerste Kamer spoorloos. Hij bracht zijn vakantie door in Zuid-Beieren en was daar verdwenen. In het ministerie Kuyper had hij de portefeuille van Waterstaat onder zijn beheer gehad. Zijn verdwijning wekte bij de familie grote spanning en ongerustheid, maar die spanning werd opeens tot droeve zekerheid, toen bleek, dat mr. De Marez Oyens in de bergen door een ongelukkige val was verongelukt.

Later heeft dit ongeval nog aanleiding gegeven tot merkwaardige beschouwingen. Stel eens, zo schreef een blad, dat het stoffelijk overschot niet was gevonden, dan had het jaren geduurd, voor de vacature zou kunnen worden vervuld. Want dan moet er eerst een acte komen van vermoedelijk overlijden, en daar gaan jaren mee gemoeid.

Tot opvolger van wijlen mr. De Marez Oyens werd gekozen door de Provinciale Staten van Zuid-Holland, prof. dr. Herman Bavinck van Amsterdam, hoogleraar in de theologie, een man van grote wetenschappelijke naam.

Nu moet bij de verkiezing een aantekening worden gemaakt, die vele jongeren vreemd in de oren zal klinken. De grondwet, zoals die in 1848 was vastgesteld en in 1887 gewijzigd, beperkte de keuze van leden van de Eerste Kamer zeer aanzienlijk. In 1848 mochten die leden alleen worden gekozen uit diegenen, die behoorden tot de hoogst aangeslagenen in de provincie. In elke provincie werd jaarlijks nagegaan, wie de meeste belasting betaalden, en dan werd eerst de allerhoogst aangeslagene op een lijst gezet, vervolgens nummer twee, enz., tot men in totaal er één had op elke 1500 inwone. . Doordat de A.R. meestal tot de eenvoudige kringen behoorden, kwam er op die lijst van hoogstaangeslagenen maar zelden een A.R. voor. Enkele landedellieden, vooral in Gelderland en Utrecht, vormden daarop een uitzondering. Maar in 1887 werd de grondwet gewijzigd en voortaan konden ook worden benoemd personen, die „een of meer hoge en gewichtige openbare betrekkingen bekleedden of bekleed hadden". Welke hoge en gewichtige betrekkingen dat waren, werd bij de wet geregeld en die wet noemde ook de betrekking van professor. Mannen als prof. Bavinck en prof. Woltjer zijn daardoor verkiesbaar geworden voor de Eerste Kamer. Op de lijst van hoogst aangeslagenen kwamen zij niet voor.

Prof. Bavinck heeft in de Eerste Kamer zich doen kennen als een zeer degelijk spreker, die een brede visie had op de vraagstukken van zijn tijd. Heel merkwaardig is zijn oordeel over het voorstel-Limburg, dat het mogelijk maakte, dat ook jongelui met het einddiploma H.B.S. naar de universiteit konden gaan. Bavinck was daar voor.

Hij zag wel degelijk het grote belang van de studie der klassieken, maar begreep tevens, dat de nieuwe tijd ook andere mogelijkheden moest bieden. Zijn redevoering is nog zéér instructief voor die conservatieve traditionalisten, die nòg menen, dat de ware wetenschap „alleen maar kan gaan door de poorten van Hellas en Rome".

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

FA. JAN DE MIK
Hardinxveld - Giessendam
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

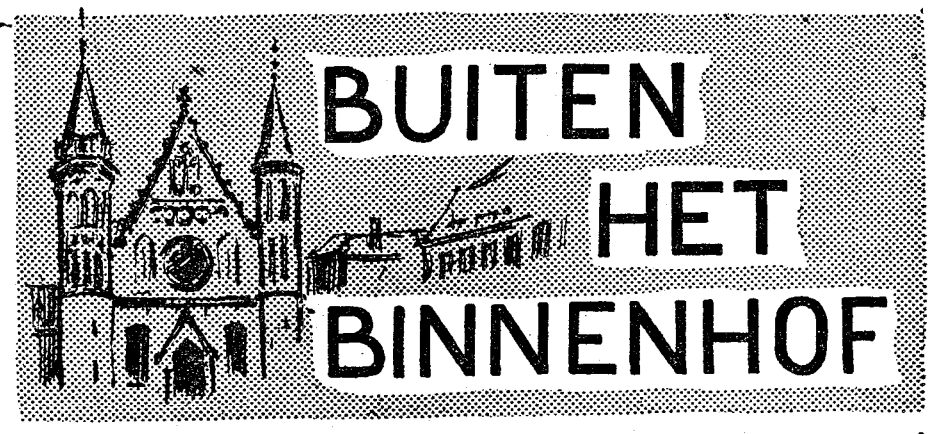

ALS u dit leest ben ik met vakantie. Een geheel andere vakantie dan waarvan ik gedroomd had, maar zo gaat het nu eenmaal in het leven. U moet er ook niets achter zoeken van gedwongen vakantie of zoiets, want dat is het niet. Maar goed, op de valreep — en het geleek op een voorproefje — kreeg ik een geïllustreerd tijdschrift in handen, dat mij op de hoogte bracht van allerlei gebeurtenissen, nu precies vijftig jaar geleden. Ik heb die onbewust meegemaakt, maar er zijn wellicht lezers, die zich enkele van de aanstonds te noemen feiten herinneren. Voor de jongeren is het geschiedenis, maar zoals men die niet in het leerboekje vindt.

H.M. Koningin Wilhelmina werd 31 jaar, hetgeen een redacteur het volgende in de pen gaf: „Al wie hart voor Oranje heeft en met vaderlandslievende gevoelens bezield is, verheugt zich op de geboortedag van onze geëerbiedigde Vorstinne. — En ons genot wordt verhoogd door het bewustzijn, dat H.M. het Moedergeluk smaakt! Tijdens het verblijf van de Kon. Familie in de hoofdstad, hadden wij weer het voorrecht H.K.H. Prinses Juliana te aanschouwen; het gehele wezen van de jeugdige Prinses (was toen 2 jaar W. G.) getuigde gelukkig van heerlijke bloei! En telkens geven de nieuwe portretten van de toenemende ontwikkeling blijk. Wij wensen H.M. de Koningin een reeks van gelukkige levensjaren toe, omringd door Haar zeer beminde Moeder, Haar geëerde Gemaal en Haar dierbaar kind!"

Enkele dagen tevoren had H.M. de Koningin Moeder aan het kinderherstellingsoord van „Trein 8.28" te Soest een bezoek gebracht „en wederom een tastbaar blijk gegeven hoezeer het lot der lijdende en misdeelde mensheid Haar ter harte gaat". Dank zij een milde gift van de Koninklijke Weldoenster konden de kinderen na het bezoek onthaald worden."

Het overlijden van de kunstschilder Tony Offermans werd gevoelig herdacht. Twee stukken „Larens Binnenhuis" en „Bij het Spinnewiel" gaven aan, welke genre de Haagse kunstenaar de voorkeur gaf. Hoezeer de Nederlandse kunstwereld een verlies door dit verscheiden leed, de grotere kunstwereld was juist opgeschrikt door het bericht, dat uit het Louvre „La Gioconda", het wereldberoemde schilderij van Leonardo da Vinci was ontvreemd. „Het geniaal geschilderde stuk stelt voor „Mona Lisa", de schone vrouw van de Florentijnse edelman Francesco del Gioconda, het dagtekent uit de Florentijnse periode van de meester (1503), bekleedde een ereplaats in het museum en werd enige jaren geleden, gevat in een gebeeldhouwde omlijsting in renaissance stijl, door gravin de Beauce ten geschenke aangeboden. Vermelding verdient, ten bewijze hoezeer het kunstwerk ten tijde der vervaardiging van hoge waarde was, dat koning Frans het voor 12000 Livres aankocht. Het schilderij vertegenwoordigt thans een waarde van tonnen gouds."

Wij weten, dat het schilderij enkele jaren na de diefstal terugbezorgd is, zodat het nu weer voor iedereen, die Parijs bezoekt te zien is.

Als belangrijk feit, vijftig jaar geleden, een foto van 9 x 14 cm is er aan gewijd, gold, dat een kolossale 3½ jarige stier te Koudekerken op Walcheren, gewicht 1038 kg, aangekocht was door de Rotterdamse slager J. C. Mink. Meer spreekt ons toe, dat de „Hollandse aviateur Fokker vele succesvolle vluchten in Duitsland gemaakt heeft met een machine, volgens een door hem zelf ontworpen nieuwe constructie, vervaardigd in de werkplaatsen van Goedecker te Niederwalluf." Voor hen, die van vliegtuigen verstand hadden — dat waren er vijftig jaar geleden nog niet zoveel — werd vermeld, dat de inrichtingen voor het behoud van de zijdelingse stabiliteit vervallen waren. Het bewaren van het evenwicht, lezen we, is geheel automatisch, de motor is een 50 P.S. Argusmotor met waterkoeling; de schroef is berekend voor een snelheid van 90 km en heeft bij 1200 wendingen een trekkracht van ongeveer 250 kg. Fokker behaalde met dit toestel (een afbeelding in het tijdschrift) het aviateursbrevet in Duitsland en is door de Vereniging Koninginnedag in Haarlem geëngageerd om gedurende vier dagen (31 aug., 1, 2 en 3 september) vliegdemonstraties te geven.

Naast de reeds genoemde foto van het toestel in een vlucht, is Fokker afgebeeld in zijn machine te Gonsenheim.

Ik heb met bewondering naar dit plaatje zitten te kijken. De later beroemde Anthony Fokker zit daar met een grote pet, waarop een vliegbril, in een wankel, dradig ding, geheel in de open lucht, met de noodzakelijke instrumenten op zijn knie gebonden. Als we dan nagaan, wat er vandaag de dag op luchtvaartgebied gebeurt....

Intussen hield het Nederlandse Rode Kruis oefeningen in de omgeving van Amersfoort in tegenwoordigheid van Prins Hendrik. De transportmiddelen bestonden in die tijd nog uit ziekenkarren, rader- en rijwielbrancards en auto's. Rode Kruis-honden, als zodanig kenbaar, zochten het „slachtveld" af. Voor het eerst werd het ziekenraam van Dr. De Mooy gebruikt.

Frans Netscher, de bekende letterkundige, die wethouder van Velsen was, had aan het tijdschrift, waaraan ik deze gegevens ontleend, De Prins, foto's gezonden van het gemeentelijk gas- en waterleidingbedrijf van zijn gemeente. Velsen bezat toen een gashoudergebouw met vier automatische regulateurs, enig in den lande! Ook het kantooor en het woonhuis van de chef-fitter staat afgebeeld.

Wanneer ik u tenslotte doorgeef, dat in Arnhem een internationale bakkerijtentoonstelling was gehouden, dat in Amsterdam op de wielerbaan een „match à trois voor professionals over 1 km werd verreden met Tulleken, Stol en Bouma, gewonnen door Stol, dat de weduwe Struys te Vlaardingen honderd jaar was geworden en dat de Amsterdamse hoofdinspecteur van politie A. P. F. van Oost met pensioen ging, dan bent u weer bij tot op de dag, precies vijftig jaar geleden!

William Graanloper

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. plaats in Zuid-Holland, 6. zoogdier, 11. zoogdier, 13. noot, 15. oorlogswinst (afk.), 16. produkt der beschaving, 18. soort onderwijs, 19. broodje, 21. stop, 22. toom, 23. reus, 24. deel van huis, 26. gebied, 27. reserve (afk.), 28. steen, 29. waterdier, 31. water in Utrecht, 32. deel van boom, 34. land in Afrika, 36. boom, 37. bewaarplaats, 38 speler, 41. insekt, 44. omroepvereniging, 45. stad in Amerika, 46. lidwoord, 47. fluks, 49. inborst, 50. seizoen, 52. uitroep, 53. kloosterling, 55. strafwerktuig, 57. o.t.-figuur, 58. regiment infanterie (afk.), 59. erg uitgestrekt, 63. noot, 64. plaats in Limburg, 66. boot (mv), 68. hond, 69. sein.

Verticaal: 1. verschuiving (mv), 2. in zake (afk.), 3. o.t.-figuur, 4. krachteloos, 5. boom, 6. plaats in Gelderland, 7. optisch glas, 8. meisjesnaam, 9. nummer (afk.), 10. beroep, 11. maat, 12. tegel, 13. eenheid van stroomsterkte, 14. heilig voorwerp, 17. vaartuig, 20. nachtmerrie van de boekhouder, 22. modelleren, 24. getal, 25. waterdier, 29. bergplaats, 30. happen, 33. tocht, 35. last, 38. Aziäat, 39. vogel, 40. draaien, 41. onderdeel van fabriek (mv.), 42. zoogdier, 43. tegen de wind varen, 44. deel van spel, 48. vruchten, 51. kloosterlinge, 54. zij (frans), 56. antilope, 59. eikeschors, 60. lichaamsdeel, 61. zangstem, 62. dwaas, 65. pers. voornaamwoord, 67. per expresse (afk.).

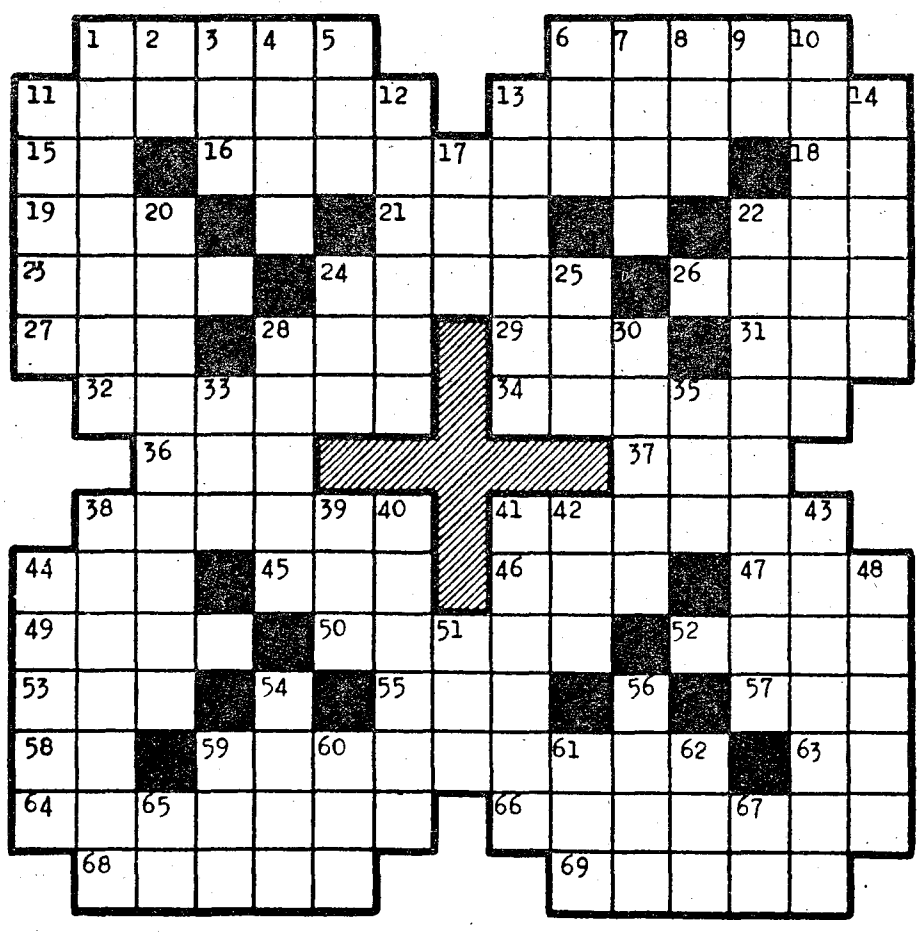

OPLOSSIN VORIGE PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. klassiek; 8. rommel; 9. koliek; 11. tuigage; 12. esdorp; 13. renstal; 14. renners; 16. leefnet; 19. oogarts; 22. iemker; 24. eerbied; 25. oploop; 26. Putten; 27. behekst.

VERTIKAAL: 2. loods; 3. seizoen; 4. inkoper; 5. krater; 6. omzien; 7. gezanten; 10. heelster; 12. eerrover; 15. negerhut; 17. episode; 18. familie; 20. ruimte; 21. Sidon; 23. emoes.

17e jaargang no. 36

9 september 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

In verband met Prinsjesdag verschijnt het ledencontactorgaan AR Post op 23 september.

Eveneens op 23 september verschijnt nog het verspreidinsnummer AR Post.

Kiesverenigingen die van dit blad nog geen nummers bestelden, kunnen dit vóór 20 september alsnog doen, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. De prijs is 2 ct. per exemplaar.

BOMMEN

Rusland heeft plotseling aangekondigd, dat het de proeven met atoombommen zal hervatten en heeft de daad bij het woord gevoegd.

Reeds zijn vier explosies geregistreerd. Het is technisch mogelijk voor de Amerikanen, elke kernexplosie in de atmosfeer, ook al heeft zij plaats in het hartje van Siberië, te registreren. Dat is Rusland bekend en Chroestjew heeft er op gerekend, dat daags na zulk een ontploffing in de buurt van het Aralmeer het bericht in alle kranten over de gehele wereld zou staan.

Vrijwel overal in de wereld beschouwt men deze stap als een blunder. Want het kost Rusland de sympathie van zeer velen. Vooral de zgn. niet-gebonden landen, dat zijn landen, die in Belgrado hebben geconfereerd, zouden er door geschokt zijn. Rusland toont zijn ware gedaante; Rusland bewijst, dat de besprekingen over de staking van de atoomproeven van zijn kant niet ernstig zijn gemeend. Dergelijke opmerkingen leest men als in heel de vrije wereld geuite kritiek.

Maar we moeten ons niet vergissen.

Rusland speelt hier naar onze mening een zéér doelbewust spel en heeft de situatie goed bekeken. HET VERWACHT MEER VAN VREES DAN VAN SYMPATHIE. Het heeft er belang bij, de wereld in een angstige stemming te brengen. Die angst is in het voordeel van Rusland. Geen mens in de gehele vrije wereld, ook niet in de „niet-gebonden" landen, gelooft, voorzover hij ook maar enigermate de situatie kent, dat Amerika tot een atoomoorlog zal overgaan. Maar die innerlijke zekerheid is er ten opzichte van Rusland niet. Daar is de vrees, dat het wel zou kunnen gebeuren. De nieuwe proeven moeten aan de gehele wereld, maar allereerst aan de neutralen zeggen: denk er om, Rusland staat nergens voor. En die boodschap, verpakt in de berichten omtrent de nieuwe explosies, wordt gelóófd, met huivering geloofd. En, daar kan Rusland alleen maar voordeel van hebben. Het is uitgesloten, dat landen als India door deze Russische uitdaging zullen komen tot een nauwe aansluiting bij het Westen. Zij willen van het Westen graag alle mogelijke steun, maar zij zijn bang voor de Russische dreiging. En dus zullen zij streven naar een compromis. Zij zullen pleiten bij het Westen voor een compromis. Pas op, het wordt nu echt gevaarlijk, wees behoedzaam, doe niet als Dulles, die onmiddellijk zijn onverbiddelijke tegenmaatregelen nam. Voorzichtig, het gevaar is zo groot.

Als Chroestjew zijn schoen uittrekt en daarmee op de tafel slaat in de vergadering van de Verenigde Naties, dan denken de echte Aziaten, met hun fijn gevoel voor decorum: hoe grof! Maar als hij bommen laat ontploffen, dan denken zij: hoe gevaarlijk. Zo kweekt Chroetsjew door deze nieuwe maatregelen overal vrees, en wint nergens sympathie. Maar die vrees is voor hem veel en veel profijtelijker dan de sympathie. Het Westen is voorzichtig, en de niet-verbonden landen verwachten van het Westen niet alleen voorzichtigheid, maar méér, nl. de bereidheid tot een compromis, waar Rusland in elk geval zijde bij bespint. Omdat zij bevestigd worden in hun overtuiging, dat het gevaar wezenlijk en concreet is. Van één kant.

Hoe sterker die overtuiging leeft, hoe meer zij veld wint, hoe voordeliger het voor Chroestjew is. Want hij moet, om het gevaar te bezweren, toch op de een of andere manier worden gecontenteerd. Dulles stond op een ander standpunt. Die ging van de stelregel uit: onmiddellijk de scherpste tegenmaatregelen en in géén geval een compromis. Want elk compromis is voor Rusland een stap vooruit. Het is de vraag, of deze Dulles-doctrine, ondanks haar juistheid, nog wel praktisch vol te houden is.

Want wanneer de krachtverhoudingen verschuiven ten voordele van Rusland, dan komt er een moment, dat die tactiek faalt. Omdat Rusland niet meer op zij gaat. Die overtuiging wordt door het bruuske optreden van Chroestjew versterkt. Hoe banger hij de neutralen maakt voor een explosie, hoe sterker zij op een compromis zullen aandringen. Wij menen, dat wij dit duidelijk moeten zeggen. Omdat te velen menen, dat er in de huidige situatie wat goeds te verwachten is van Nehroe en Tito en Nasser en al die anderen. Dat is een vergissing.

Toeschouwende wereld: „Hij stóókt ! . . . ."

⋆⋆⋆ Verkeerde noot

De verenigde chefs van staven onzer krijgsmacht hebben terecht bepaald, dat militaire kapellen voortaan uitsluitend geëigende muziek — dus marsmuziek — ten gehore mogen brengen. Als de berichten in de bladen hierover juist zijn, is de luchtmachtkapel over deze order zeer verbolgen. De luchtmachtkapel bracht vaak amusementsmuziek, die door een deel van de tegenwoordige jeugd zeer gevraagd en in trek was.

Wij achten de order van de stafchefs juist, omdat militaire muziekkorpsen een speciale taak hebben. Als het juist is, dat er officieren zijn, die in het openbaar kritiek geleverd hebben op de betreffende order, (zoals een dagblad meedeelde) is dat te betreuren en af te keuren. Het is voor een officier ongepast.

Diplomatie van het oerwoud

HET voorstel van president Kennedy en premier Macmillan, nog deze week een akkoord te sluiten tot het verbieden van bovengrondse kernproeven, was niet alleen een handige zet op het internationale politieke schaakbord. Dat zou het zijn geweest, wanneer de gedachte voorop zou hebben gezeten, dat Chroesjtsjef het Westelijke plan zou verwerpen. Dat de Russische premier dit laatste zou doen was, toen wij deze regels schreven, nog helemaal niet te voorzien. De mogelijkheid van aanvaarding was niet geheel uitgesloten, omdat de Sowjet-Unie gelegenheid heeft gehad, nieuwe kernwapens te beproeven en andere proefnemingen ondergronds zou kunnen voortzetten. Bovendien moest het Westen rekening houden met de omstandigheid, dat Chroesjtsjef zou trachten, de kwestie slepend te houden, bij voorbeeld door onderhandelingen over het voorstel van Kennedy en Macmillan te vragen. Hij zou dan kunnen doorgaan met het nemen van kernproeven, zonder het odium op zich te laden tegen een dergelijk verbod te zijn. En het Westen zou geen stap verder zijn gekomen.

Daar komt nog bij, dat Kennedy en Macmillan niet hebben voorgesteld, alle bovengrondse proeven met kernwapens te verbieden, maar die, welke radio-actieve neerslag veroorzaken. Ook hieruit kunnen weer verschillende conclusies worden getrokken. In de eerste plaats blijft het dus niet alleen mogelijk, ondergrondse proeven met kernwapens te nemen, maar ook bovengrondse, die geen radio-actieve neerslag veroorzaken. Met andere woorden, wanneer de Sowjet-Unie er spoedig in zou slagen „schone" proeven met kernwapens te nemen, zou er voor haar geen enkele belemmering meer bestaan om alle kernwapens, waarover zij zou gaan beschikken, te beproeven.

Op deze manier zou — bij wijze van spreken — de Sowjet-Unie haar bewapeningswedloop kunnen versnellen en haar streven naar overvleugeling van het Westen ongehinderd kunnen voortzetten.

HET MOTIEF

Uit dit alles blijkt dus zonneklaar, dat het de Verenigde Staten en Engeland alleen maar te doen is geweest om een verbod van z.g.n. „vuile" proeven, die de voor de gehele mensheid zo gevaarlijke regen van radio-actieve afvalstoffen veroorzaken. Niet een goedkoop politiek succes in de koude oorlog tussen Oost en West, niet een poging een etappe-overwinning in de bewapeningswedloop te boeken, maar het verlangen, de mensheid te behoeden voor het dodelijke stralingsgevaar, dat de proeven met kernwapens nog steeds in sterke mate met zich meebrengen, heeft Kennedy en Macmilland er toe gebracht, hun indringende voorstel te doen op een ogenblik, dat de radio-actieve regen van de jongste Russische kernexplosie de atmosfeer in de wereld in meer dan één opzicht aan het verzieken was.

FACTOREN

Dat Kennedy en Macmillan van allerlei voor de zaak van het Westen gunstige factoren gebruik hebben gemaakt bij het lanceren van hun voorstel, ligt voor de hand. Als zij werkelijk wilden bereiken, dat de Russische premier zich gedwongen zou zien, op het Amerikaans-Britse plan in te gaan, deden zij er inderdaad goed aan, hem zoveel als maar mogelijk was, onder druk te zetten.

Zij hebben dat gedaan, door van hem te verlangen, dat hij binnen een week (zonodig telegrafisch) zou laten weten, of hij het door het Westen opgestelde voorstel mede wilde ondertekenen. Maar ook benutten zij de gelegenheid, dat premier Nehroe van India — over wiens invloed wij vorige week nog hebben geschreven — zich deze week (na afloop van de conferentie der neutralen te Belgrado) in Moskou bevond om met Chroesjtsjef over de wereldsituatie te spreken.

HOOP

Aanvankelijk was het de bedoeling van Nehroe, met Chroesjtsjef te zoeken naar een oplossing van het Duitse probleem, waarvan de Berlijnse crisis slechts een onderdeel is. Sinds de hervatting van de Russische kernproeven (die door Chroesjtsjef in verband werden gebracht met de door hem zelf veroorzaakte dreigende situatie in Berlijn) heeft de Indische premier er een belangrijke taak bij gekregen, n.l. te voorkomen, dat de hervatting van de kernproeven leidt tot een versnelde bewapeningswedloop — om van de enorme gevaren voor de mensheid door toeneming van het stralingsgevaar nog maar niet te spreken. En als er uit de neutralistische wereld (of de niet-gebonden landen, zoals zij zichzelf noemen) iemand is, naar wie de Russische premier tot nog toe heeft willen luisteren, dan is het Nehroe wel geweest. Vandaar de hoop in de Verenigde Staten en Engeland, dat Nehroe Chroesjtsjef tot andere gedachten kan brengen.

BETEKENIS

We moeten echter de betekenis van het ultimatieve karakter van de Amerikaans-Britse stap in Moskou en de invloed van Nehroe in het Kremlin niet overschatten, zo min als we ze moeten onderschatten. Onderschatten zou niet juist zijn, omdat — zoals we al zeiden — de mogelijkheid van aanvaarding van het westerse voorstel niet uitgesloten mocht worden geacht, mede dank zij de persoonlijke bemiddeling van Nehroe. Overschatten zou evenzeer onjuist zijn, omdat Chroesjtsjef getoond heeft, er niet voor terug te schrikken, de wereldopinie te trotseren en te bruskeren.

EFFECT

In het gunstigste geval zou hij kunnen volstaan met de zaak op de lange baan te schuiven, door op de oproep van de Belgrado-staten in te gaan en zich bereid te verklaren met Kennedy te spreken, niet alleen over het Amerikaans-Britse voorstel inzake het verbod van bovengrondse kernproeven, maar over alle meningsverschillen tussen Oost en West, die tot de huidige dreigende wereldsituatie hebben geleid.

Dan zou het effect van het optreden van Kennedy en Macmillan voor een belangrijk deel verloren zijn gegaan en zou de gehele zaak weer op losse schroeven komen te staan.

En wat het Westen betreft, zou een dergelijke houding van de Russische premier tot het grote nadeel kunnen leiden, dat met name de Verenigde Staten en Engeland op hun beurt aan felle kritiek zouden worden blootgesteld, als zij eveneens tot hervatting van de proeven met kernwapens zouden overgaan (hetgeen wat Amerika betreft binnenkort reeds het geval zal zijn.)

VRAAG

Mocht de Sowjet-Unie op het voorstel van de westerse staatslieden ingaan en zich bereid verklaren, alle bovengrondse proeven met kern-

• Vervolg op pag. 4

Grote A.R. dames-bijeenkomsten

DE actie om de vrouwen voor de christelijke politiek te activeren, is bepaald geen ééndagsvlieg. Sinds in oktober 1959 het A.R. Vrouwencomité werd geïnstalleerd en op 25 februari 1960 de A.R. vrouwenconferentie te Utrecht plaatsvond, is er op dit „front" alom in den lande veel activiteit geconstateerd. De provincies Friesland, Gelderland, Groningen en Overijsel startten het werk voor en door de vrouwen met grote of grotere dames-bijeenkomsten. Dat was ook het geval in Amsterdam, 's-Gravenhage en Rotterdam. ARVA-Friesland, dat terecht daarbij ook haar natuurlijke voorsprong van ten minste 10 jaar benutte, heeft in het seizoen 1960/1961 zelfs een 8 à 900 dames als leden van de partij gewonnen. Dergelijke initiatieven zullen ook in andere gewesten aanstekelijk werken.

Trouwens ook zonder **speciale** acties viel sinds 1959 in het gehele land een verheugende stijging van het aantal vrouwelijke partijleden op te merken. Zowel ongehuwde dames (die de normale contributies betalen), als met A.R.-leden gehuwde dames (voor wie aan het Centraal Comité geen *f* 2.50 doch *f* 1,— per jaar behoeft te worden afgedragen) nemen in toenemende mate van de hun toekomende plaats in de christelijke politiek bezit door de daad van het lid-worden. Deze zomer hebben wij mogen vaststellen, dat een tiende deel van onze leden, dus ruim 9.000 in getal, uit vrouwen bestaat. Dat is in deze tijd, nu de vrouw het politiek gebeuren even sterk in haar bestaan ervaart als dit met de „heren der schepping" het geval is, een bijzonder moedgevende zaak. Een zaak met goede perspectieven tevens.

DRENTE TREEDT AAN

U hebt in de hierboven opgesomde gewesten wellicht nog enkele gemist. Die reeks wordt echter steeds kleiner, want goed voorbeeld doet goed volgen. Onder auspiciën van het Provinciaal Comité Drente zal nl. op 28 september een appèl der Drentse. dames plaatsvinden in Assen. Op 24 maart werd ter voorbereiding al een dames-commissie ingesteld, die het Comité bij het leiding geven aan deze activiteiten ter zijde staat. Via de kv-besturen wordt een aantal vrouwelijke afgevaardigden uit elke kiesvereniging op 28 september voor de bijeenkomst te Assen uitgenodigd. Als voortreffelijke „nazorg" beoogt men in het ressort van elke kiesvereniging een tweetal dames (met twee plaatsvervangsters) bereid te vinden om als contactpunt voor de arbeid onder A.R.-vrouwen in die k.v. op te treden. Deze plannen zullen, als 28 september slaagt, zeker een duurzaam actief meewerken en meeleven van de dames in dit gewest verzekeren. Het Provinciaal Comité-bestuur vraagt de aanmeldingen vóór 4 september te mogen ontvangen. Maar het kan ook nu nog.

Partij in actie

KAMERCENTRALE DORDRECHT START EVENEENS

DE meeste leden tellende Kamercentrale, Dordrecht, die het gebied van Zuid-Holland-Zuid beslaat, blijft bij Drenthe niet achter. Daar start men met een „praatmiddag" op 2 of 27 september / of beide data, naar gelang het aantal bezoeksters en de spreiding over de Kamercentrale; hiervan zal ook de plaats van bijeenkomst afhangen:
Rotterdam bij één vergadering, Rotterdam en .....(?) bij twee vergaderingen. Een propaganda-actie onder de vrouwen voor de eerste twee weken van oktober zal aan de orde worden gesteld. Het Kamercentralebestuur dat (even correct als in Drenthe) de besturen van de kiesverenigingen reeds heeft aangeschreven, verwacht de aanmeldingen tot deelneming vóór *10 september*.

Men kan er van op aan, dat het ook in de Kamercentrale Dordrecht niet bij schone voornemens blijft.

SEPTEMBER-LECTUUR-ABONNEMENTSMAAND

WIJ blijven er vooral in deze maand op hameren, dat een *lectuur-abonnement* bij een welverzorgde voorlichting hoort. Alle partij-publicaties, die reeds in 1961 verschenen, nl. de tekst van redevoeringen, rapporten van het College van Advies enz. ontvangt u zo spoedig mogelijk na de inzending van de onderstaande, door u ingevulde *on* aan het partijbureau, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. De prijs van dit abonnement, nl. *f* 10,— per jaar, weegt niet op tegen de informatie, die deze brochures u verschaffen over belangrijke vraagstukken. Meer dan 1.000 abonnees gingen u al voor. U behoort toch ook tot het tweede duizendtal? Vanaf morgen of liever nog: vanaf vandaag!

ATTENTIE. In verband met Prinsjesdag verschijnt het ledencontactorgaan „A.R.-Post" niet op 16 september, doch op 23 september a.s.

BON

In te zenden aan: Invullen in blokletters.

Bureau A.R. Partij, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Ondergetekende

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

geeft zich hiermede met ingang van 1961 op tot wederopzegging voor een LECTUUR-ABONNEMENT van de A.R. Partij à *f* 10,— per jaar.
De betaling zal plaatsvinden door:

* 1) overschrijving op postgirorekening 89673 van de Anti-revolutionaire Partijstichting te '-Gravenhage;

* 2) automatische giro-overschrijving (de machtiging hiertoe wordt door ons bureau verzorgd).
Gelieve daarvoor hieronder uw gironummer in te vullen
( )

* 3) kwitantie.

* doorhalen wat niet van toepassing is.

N.V. REDERIJ & HARINGHANDEL
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

FERNHOUT N.V.
HANDEL IN WEGEN- EN WATERBOUWMATERIALEN, ZANDZUIGBEDRIJF, OP- EN OVERSLAG, SCHEEPSBEVRACHTING
ZWOLLE - Telef. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

KUNST EN NORM

MET in de kop de kreet: „Cefa en Podium grijpen er naast" heeft het Chr. Hist. Weekblad onder hoofdredactie van de secretaris der C.H.U. een verdediging gegeven van de beslissing van de staatssecretaris Mr. Scholten om géén subsidie te verlenen aan Podium en ook de film „De laatste Passagier" van de Cefa niet voor subsidie in aanmerking te laten komen. Het Chr. Historische Weekblad is van oordeel, dat de prestaties van Podium van laag niveau zijn en dat het tableau de la troupe ook weinig utizicht biedt op verbetering. Voorts staat het Chr. Historisch Weekblad op het standpunt, dat toneelgezelschappen de toneelkunst ten bate van het gehele volk moeten dienen, maar het blad wil er begrip voor opbrengen, dat Podium zich wil richten op 'n bepaald volksdeel. Hier is een misverstand in het spel. Het toneelgezelschap Podium zal niets liever zien, dan dat zo breed mogelijke groepen van de bevolking via goed spel bereikt worden met de boodschap, die dit gezelschap wil brengen. Zoals dat b.v. ook met de N.C.R.V. het geval is. Het zou zot zijn om te menen dat gesubsidieerde stukken van de atheïst Sartre wel het gehele volk dienen en een stuk, dat een Christelijke boodschap brengt, niet. Wij denken daar in elk geval anders over.

Maar het wezenlijke van de zaak ligt anders. En om dat wezenlijke duidelijk in het licht te stellen, beginnen wij met te citeren, hoe het C.H. Weekblad de zaak stelt.

Het blad schrijft dat onder meer de heer Roosjen heeft gesteld, dat de appreciatie niet los staat van het feit, dat de levens- en wereldbeschouwing van beoordelaar en beoordeelde niet precies dezelfde is. En het C.H. Weekblad vervolgt dan: .....

„Hiermee zijn wij het totaal oneens. Men kan over de inhoud van een roman van mening verschillen, terwijl de grote gave van de auteur geen punt van discussie vormt. Zo kan men diepgaand verschil hebben over de „boodschap" van een toneelstuk, terwijl het stuk zelf als een kostbare diamant van grote literaire waarde wordt geaccepteerd. De acteursprestatie, de regie, het geheel van al die facetten, die een acteur kunstenaar doet zijn en het werk Kunst, vormen met elkaar een geobjectiveerde norm voor artistiek niveau."

HIER worden twee van de moeilijkste vraagstukken aan de orde gesteld, alsof het geen vraagstukken zijn, maar simpele waarheden. Het eerste is de verhouding tussen inhoud en vorm. Het tweede dat van het bestaan van objectieve normen bij het beoordelen van Kunst.

Het eerste vraagstuk is al héél oud. Het komt in het verband, waar het hier om gaat, neer op deze vraag: moeten we een kunstwerk of wat zich daarvoor uitgeeft, beschouwen als een geheél, zodat inhoud en vorm, boodschap en vertolking niet kunnen worden gescheiden? Of is het mogelijk, het artistieke element te isoleren en afzonderlijk te waarderen, zó dat de inhoud, de boodschap buiten de beoordeling valt?

Op het voetspoor van de tachtigers hebben velen gemeend, dat kunst alleen een kwestie is van vorm. Zelfs heeft een dichter van na „tachtig" de stelling geponeerd: het wezen van een vers is de vorm. Maar dat is niet vol te houden. Het is altijd de vorm van iets, en van dat iets is de vorm mede afhankelijk. Het is naar onze mening nooit zo dat we een roman kunnen nemen en dan bij wijze van spreken met het oog op een bepaalde waardering in onze beschouwing de boodschap van die roman kunnen wegcijferen, zodat alleen het aesthetisch element in de roman als een apart object overblijft. Om daarna over dat apart gezette aesthetische element een deskundig oordeel te geven. Deze gehele gedachte is eigenlijk alleen mogelijk in de moderne tijd. Een tijd, waarin het leven verbrokkeld wordt en de diepere eenheid niet meer bestaat of in elk geval niet meer wordt beleefd.

Prof. Dr. H. Bavinck heeft dit vraagstuk eens heel scherp toegespitst in de vraag: is de satan schoon, als hij verschijnt als een engel des lichts? Wanneer men in een Christelijke kunstbeschouwing wil uitgaan van het vorm-inhoudschema, dan moet het voor ons toch op zijn minst vaststaan, dat schoonheid is: harmonie tussen inhoud en vorm.

EN nu het tweede punt. Nadat de redacteur van het C.H. Weekblad inhoud en vorm heeft gescheiden, en denkt aan kunstwerken met een verderfelijke en misschien goddeloze boodschap, maar toch een kunstwerk als een kostbare diamant, dan komt hij tot de stelling, dat er voor het bepalen van het niveau, het artistieke niveau van dat kunstwerk geobjectiveerde normen bestaan. Dat wil zeggen normen, die gehanteerd kunnen worden door iedereen met hetzelfde resultaat. Door iedereen, onverschillig hoe zijn levensbeschouwing is, ongeacht de vraag of hij een gelovig Christen is of een atheïst. Vroeger werden op de markt de ellewaren vaak gemeten langs de arm van de verkoper. Van zijn vingertoppen tot aan zijn schouder was een el. Maar later is die maat geobjectiveerd en vastgesteld op 68.8 cm. Toen kon er geen verschil meer zijn. Of Jan die ellestok gebruikte of Kees, dat maakte niets meer uit. De norm ligt vast boven en buiten iemands persoonlijkheid of subjectieve instelling om. Zo zijn er nu ook normen, aldus het C.H. Weekblad, waarnaar men kan vaststellen, hoe hoog het niveau van een bepaalde kunstuiting is. En omdat de staatssecretaris een deskundige adviescommissie heeft die zulke geobjectiveerde normen gebruikt, wordt objectief, los van ieder ander motief, vreemd aan elke persoonlijke instelling, het niveau van een kunstwerk zonder enige discriminatie bepaald.

HIERMEE zijn wij het totaal oneens.
Reeds de ervaring geeft ons gelijk. Als wij een prestatie op het terrein van de kunst op het televisiescherm hebben gezien, is het altijd een sensatie, de volgende morgen de kritieken te lezen. De beoordelingen spreken elkaar niet zelden vierkant tegen. Dat kàn toch moeilijk liggen aan een vreemde tekortkoming van de beoordelaars, die verzuimden, van de geobjectiveerde normen kennis te nemen of ze te gebruiken. De literatuurgeschiedenis bewijst het evenzeer. Kunstenaars zijn tijdens hun leven om hun werk verguisd, terwijl het nageslacht door die werken blijvend wordt geboeid. Al weer, is hier aan een van beide kanten de dan toch wel onbegrijpelijke fout gemaakt, dat men al weer verzuimde, die geobjectiveerde norm van artistiek niveau te gebruiken?

Daar komt nog bij, dat de stijl van een kunstwerk samenhangt met geestelijke stromingen. Die samenhangen zijn duidelijk aan te wijzen voor bv. barok en rococo, impressionisme en surrealisme. En ook de mens, die probéért zo eerlijk mogelijk tegenover een kunstwerk te staan (objectief is hier een verwerpelijke term, want die kan alleen gebruikt worden, als de beoordelaar innerlijk onberoerd blijft) is toch innerlijk gebonden. Een markant voorbeeld is het mateloos verschil in waardering van het naturalisme tussen Van Deyssel en Van Eeden. Voor Van Deyssel was eenmaal het naturalisme de hoogste en zelfs de enige kunstvorm; Frederik van Eeden verfoeide diezelfde kunst.

Daarom is het een illusie, dat de kleine deskundige commissie, die de staatssecretaris voorlicht over het artistieke niveau van kunstuitingen, hem dient met een oordeel naar voor allen vaststaande, geobjectiveerde normen, waardoor, mits die normen goed worden gehanteerd, vergissen eigenlijk is uitgesloten, en van partijdigheid of van subjectiviteit geen sprake kan zijn. Om die illusie te handhaven, zijn de beide stellingen nodig, die wij blijkens het voorgaande onhoudbaar hebben geacht: de mogelijkheid van het isoleren van de artistieke waarde van de „boodschap", die de kunstenaar brengt èn het bestaan van geobjectiveerde normen, die men maar behoeft te hanteren om objectief het artistiek niveau van een kunstwerk vast te stellen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

Er is weer keus genoeg

September en oktober zijn de maanden, die de ARJOS heeft uitgezocht voor een grootscheepse propaganda- en ledenwerfactie. Ook in Nederlandse Gedachten zal de komende weken aan deze activiteiten aandacht worden geschonken.

Het artikel op deze pagina handelt over de ARJOS als organisatie. In de volgende nummers van ons weekblad zullen de lezers onder meer bijdragen aantreffen over de werkzaamheden op de ARJOS-clubs, de politieke vorming van de jeugd, de leiding van de ARJOS en de contacten van de a.r. jongeren met christen-democratische jeugd in ons land en daarbuiten.

ER is weer keus genoeg. Het is volop te merken in het begin van de herfstmaand september, nu de ene helft van de Nederlandse jeugd, dikwijls bijgestaan door oude en wijze mannen, weer begonnen is, te trekken aan de andere helft. Wie de verenigingen, die ons land kent, wil tellen, die mag daar echt wel even voor gaan zitten. En dan is het nog de vraag of het lukt...

Al die verenigingen zijn natuurlijk bijzonder belangrijk. „Sport staalt spieren!" prijzen de sportmensen hun clubs aan. „Schaken scherpt de geest", klinkt het uit een andere hoek. De mensen, die hun hart hebben verpand aan verenigingen met een cultureel of een geleerd doel, prijzen hun waar aan met leuzen als „onmisbaar voor de evenwichtige ontplooiing van de persoonlijkheidsstructuur."

Temidden van al deze strijd om de belangstelling en ontpooiing van de niet-georganiseerde helft van de Nederlandse jeugd, de ARJOS, op 1 april van dit jaar 4.379 leden rijk, ondergebracht in 301 clubs. Er zijn wel eens meer leden en meer clubs aangesloten geweest bij deze politieke jongerenorganisatie. Omdat het landelijk bestuur vermoedt, dat er zich in het land nog enkele — of vele — jongeren bevinden, die enig inzicht in het politiek gebeuren best zouden kunnen gebruiken, wordt in september en oktober de grote propaganda-actie gehouden.

GEEN VERLENGSTUK

Iedere politieke partij, die zich respecteert, houdt er een jongerenorganisatie op na. Helemaal achteraan in de statuten van de A.R. Partij, vlak voor de overgangsbepalingen, wordt dan ook melding gemaakt van de ARJOS. Niet dat de ARJOS een verlengstuk van de partij zou zijn. Ze is geheel zelfstandig. Maar de binding is aan de partij-organisatie is hecht.

Zelfs praat de ARJOS mee in het hoogste orgaan van de partij: ze heeft twee adviserende leden in het Centraal Comité.

Met de cellen van de partij, de kiesverenigingen, is de band doorgaans niet minder hecht. In tal van plaatsen bestaat een hartelijk onderling contact tussen kiesvereniging en ARJOS-clubs. Zo moet het ook en de partijstatuten delen dit standpunt: „de besturen van de kiesverenigingen zijn verplicht", zo staat er, „binnen de grenzen van haar werkgebied, te streven naar de oprichting van één of meer Anti-Revolutionaire Jongeren Studieclubs." Zelfs wordt in de statuten aan de kiesverenigingen opgedragen, de arbeid van de jongeren te bevorderen en, zo nodig, ook financieel te steunen.

Dat zijn mooie bepalingen. Ze snijden echter alleen hout, als de ARJOS zelf ook alle zeilen bijzet om zich — en nu komen we toch weer bij dat nare woord terecht — te ontplooien. Het is met die groei en dat voortbestaan van de ARJOS niet altijd even rooskleurig. Zeker, zij telt meer leden dan enig andere politieke jeugdorganisatie en haar organisatie zit ook zéér degelijk in elkaar, maar toch, het aantal leden en clubs is de laatste jaren gaandeweg gedaald. Daaraan moet dus iets worden gedaan.

ROND DE TAFEL

De eetlust neemt dikwijls toe, wanneer men weet, wat verwerkt is in het gerecht, dat men voorgeschoteld krijgt. Allereerst dus een opsomming van de ARJOS-ingrediënten. Zouden we niet beginnen met de tafel? Hoe kan men zich de ARJOS zonder tafels voorstellen! Grote, kleine, ronde, rechthoekige tafels, soms met groene lakens, soms met bloemen, soms in kerkeraadskamers, ja zelfs in Den Haag ergens in een organistenkamer, hier in scholen, dáár — gezellig — in huiskamers. Om deze tafels: de club.

De samenstelling van de clubs is bijzonder gevarieerd. Jongens én meisjes. Rijp én groen. Uit alle lagen van de bevolking. Wel moet worden toegegeven, dat niet op alle clubs de veelzijdigheid van het beroepsleven voldoende wordt weerspiegeld. Soms vindt men er vooral jongeren, die in een z.g. intellectueel beroep hun brood verdienen. Gelukkig niet altijd. Het is dus een goed element in de propagandaactie om deze eenzijdigheid, zo die er is, te doorbreken.

Het kost niet al te veel moeite, de clubbijeenkomsten — doorgaans een keer per maand — gezellig te maken. Vooral de laatste tijd krijgt de gezelligheid op de clubs meer en meer een verdiende plaats. Oók in de onderwerpen, die ter sprake komen, wordt minder gestreefd naar dorre leerstelligheid dan naar inspirerende actualiteit. En wat dit laatste betreft, het huidige politieke gebeuren levert actuele onderwerpen genoeg. Binnenslands: kinderbijslagkwestie, mammoetwet, de spanning tussen de kringloop van het geld en de ministers van financiën en economische zaken, Nieuw-Guinea, de grenzen van de staatstaak. Daarbuiten: Berlijn, de Duitse verkiezingen, de ontwikkeling van de E.E.G., de opkomst van de jonge staten, de internationale hulpverlening en vooral ook de toenemende christendemocratische samenwerking.

Aan onderwerpen dus geen gebrek. De schetsen- en methodiekcommissie van de ARJOS zorgt er wel voor, dat voor het behandelen van deze en andere onderwerpen goed leesbare leidraden worden opgesteld. Het maandblad „Op Wiek" draagt daartoe ook het nodige bij. Ook hierin van tijd tot tijd schetsen, ieder maand een overzicht van een bepaald facet van de buitenlandse politiek, veel ARJOS-nieuws en andere wetenswaardigheden. Het blad heeft ongeveer vijftienhonderd lezers. Nieuwe abonnees worden gaarne genoteerd.

En wat te denken van de conferenties? Voor de clubs zijn de jaarlijkse studieconferenties het belangrijkst. Het onderwerp, dat hier wordt besproken, vindt men steevast later ook op de agenda's van de clubvergaderingen terug. Vorig jaar: A.R. en cultuur, en: A.R. en sport. Dit jaar: Ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen. Ook de provinciale verbanden — wat dat zijn kan men vinden op het hierbij afgedrukte zoekplaatje — organiseren jaarlijks interessante studieconferenties.

Daarnaast ieder jaar een studentenconferentie, bijna ieder jaar, aan het eind van de kadercursus, een slotconferentie, minder regelmatig ook conferenties met jongeren uit andere partijen, en dat zijn dan niet altijd Nederlanders. Wanneer wij ons momenteel beperken tot het contact met andersdenkende politieke jongerenorganisaties in ons eigen land, moet bovenal de Nederlandse Politieke Jongeren Contact Raad worden genoemd. In deze raad werkt de ARJOS samen met de jongerenorganisaties van de andere vier grote politieke partijen. De N.P.J.C.R. belegt ieder jaar NAVO-conferenties en een nationaal jongerenparlement.

HOOFDDOEL

Zo op het oog lijkt dat allemaal wel mooi georganiseerd. In feite is dat ook zo. En.... als het moet kan er nog méér georganiseerd worden. In 1956, aan de vooravond van de Kamerverkiezingen, lukte het de ARJOS op 90 bijeenkomsten overal in het land ruim dertigduizend jongeren te bereiken. En juist activiteiten als deze bewijzen, dat het organiseren niet het hoofddoel is.

Zo moet men ook de propagandaactie, die thans is begonnen, bezien. Het grotere aantal leden, dat wordt nagestreefd — vijfduizend leden en 350 clubs — is niet bedoeld als vergroting van de glorie en de eer van het ARJOS-wezen. Natuurlijk, dat „wezen" mag er zijn, maar het is middel. Het werkelijke doel is veel aantrekkelijker en juist daarvoor wordt deze hele organisatie en activiteit in stand gehouden.

Men gebruikt nog wel eens mooie woorden als „liefde tot de A.R. politiek." De nuchtere jongeren van vandaag bedienen zich niet meer zo intensief van dergelijke fraaie termen. Al te spoedig verzandt men immers in een welluidende terminologie, waarachter zich slechts leegte bevindt. Maar in feite wordt al deze ARJOS-activiteit door niets anders ingegeven. Het besef leeft wel degelijk, dat wat de antirevolutionaire richting in het staatkundig leven wil, zo belangrijk is, dat het de werkzaamheden, die verbonden zijn aan organisatie en propaganda, ten volle verdient. Zonder dergelijke activiteiten zou immers iets bijzonder waardevols verloren gaan. Juist om dit te voorkomen leeft de ARJOS deze en de komende maand in een verhoogde paraatheid. vp.

Om de toekomst van de jeugd

De Arjos voert dit najaar een propaganda-actie. Dat gebeurt niet zomaar in het wilde weg, maar zij is gericht op een concreet resultaat. Wij willen trachten het aantal clubs uit te breiden tot 350 en het aantal leden tot 5000.

De Nationale Organisatie stimuleert deze actie door een nieuwe propagandafolder: Doe iets! Daarnaast hebben de Provinciale Verbanden een aantal mappen ontvangen, die bestemd zijn voor de propagandisten, en waarin alle gegevens over de Arjos en de Partij zijn verzameld.

Nu kan men technisch een actie heel goed voorbereiden, maar toch niet tot een behoorlijk resultaat komen. Er is meer nodig dan een propagandafolder en een map met gegevens.

Er is vooral nodig het enthousiasme van al onze leden van hoog tot laag. Als iedereen zijn beste beentje, voorzet, lukt het beslist!

Men vraagt wel eens, of in de Arjos de spankracht van de organisatie niet in gevaar wordt gebracht door vele akties, die elkaar snel opvolgen: verkiezingsactie, jubileumactie, en nu weer een propaganda-actie. Het lijkt er wel eens op, dat het teveel van het goede wordt. Wij zijn daarvoor echter beslist niet bang. De ervaring heeft ons geleerd, dat het Arjoswerk het beste functioneert, als de leden naast het studiewerk in de club ook de gelegenheid krijgen actief zich voor de organisatie in te zetten. De jubileumactie is daarvan wel het beste bewijs!

Maar daarnaast is er nog een factor, die mede het resultaat van onze propaganda-actie bepaalt. Die factor wordt gevormd, door de ouderen, de leden van de kiesvereniging en de ouders van de adspirant-leden. Vooral hun medewerking, hun stimulans wordt gevraagd. In de laatste rede die de heer Silvis als voorzitter van de Nationale Arjosorganisatie uitsprak, stelde hij het volgende:

„Partijzaak is ook Arjoszaak, zoals Arjoszaak ook Partijzaak is. Liefde tot de A.R.-zaak waait ons niet, en andere christen-jongeren evenmin, zomaar aan. Gewoonlijk krijgen jongeren de liefde tot die zaak van huis uit mee!"

Als alle jongeren uit de A.R. kring de liefde voor de toekomst van ons volk en de wereld — want wat is dat anders dan een waarachtige christelijke staatkunde? — van huis uit mee kregen, was voor ons een propaganda-actie een overbodige zaak!

In de Arjos willen wij vanuit het christelijk geloof, ons funderend op de Antirevolutionaire beginselen wegwijs worden in de vele vraagstukken, die wij op weg naar de toekomst tegenkomen. Daarom is de Arjoszaak ook een zaak, die alle ouders en ouderen aangaat!

Goede ouders zorgen voor zover dat in hun vermogen ligt voor een goede toekomst voor hun kinderen: zij leren de kleintjes lopen en sturen ze niet alleen de straat op voor ze behoorlijk besef van het verkeer hebben; zij sturen ze naar school en letten goed op hun prestaties daar, om hun een zo goed mogelijke maatschappelijke positie te verschaffen; zij nemen hun kinderen mee naar de kerk en trachten hun te verduidelijken, dat alleen een leven in het geloof in God en Zijn Genade een echt en waarachtig leven is.

Valt de politiek daarbuiten? Laat zij de jeugd ongemoeid? Iedereen weet beter!

Wie het echt te doen is om een goede toekomst voor de jeugd, kan de politieke opvoeding er niet buiten laten!

De Arjos wil daaraan meehelpen: door onderlinge discussie van jonge mensen, door deskundige voorlichting.

Maar de steun van ouders, van kiesverenigingen, statencentrales en alle andere partijorganen is daarbij onontbeerlijk.

In de eerder aangehaalde rede van de heer Silvis zegt hij ook, dat afnemende belangstelling van de ouderen en een kwijnende kiesvereniging de Arjos niet onverschillig kan en mag laten.

De eerste steun, die de ouderen aan ons werk kunnen geven is hun belangstelling, hun activiteit in de kiesvereniging! Want het gaat niet om kleine zaken! Arjoswerk is beslist geen hobby! Maar het gaat om de toekomst van ons volk en de wereld! En dat laat geen christen koud.

Daarom doen wij op de ouderen een dringend beroep om de Arjos-propaganda-actie tot een succes te maken mede door hun werk!

In de laatste weken vóór de algehele sluiting van het IJzeren Gordijn kwamen meer dan 30.000 vluchtelingen naar hef Westen. Meer dan de helft daarvan waren jongeren beneden 24 jaar. Zij hadden de politiek al aan den lijve ondervonden...

Het gaat om de toekomst van de jeugd!

C. BALKENENDE

Het zoekplaatje van de ARJOS

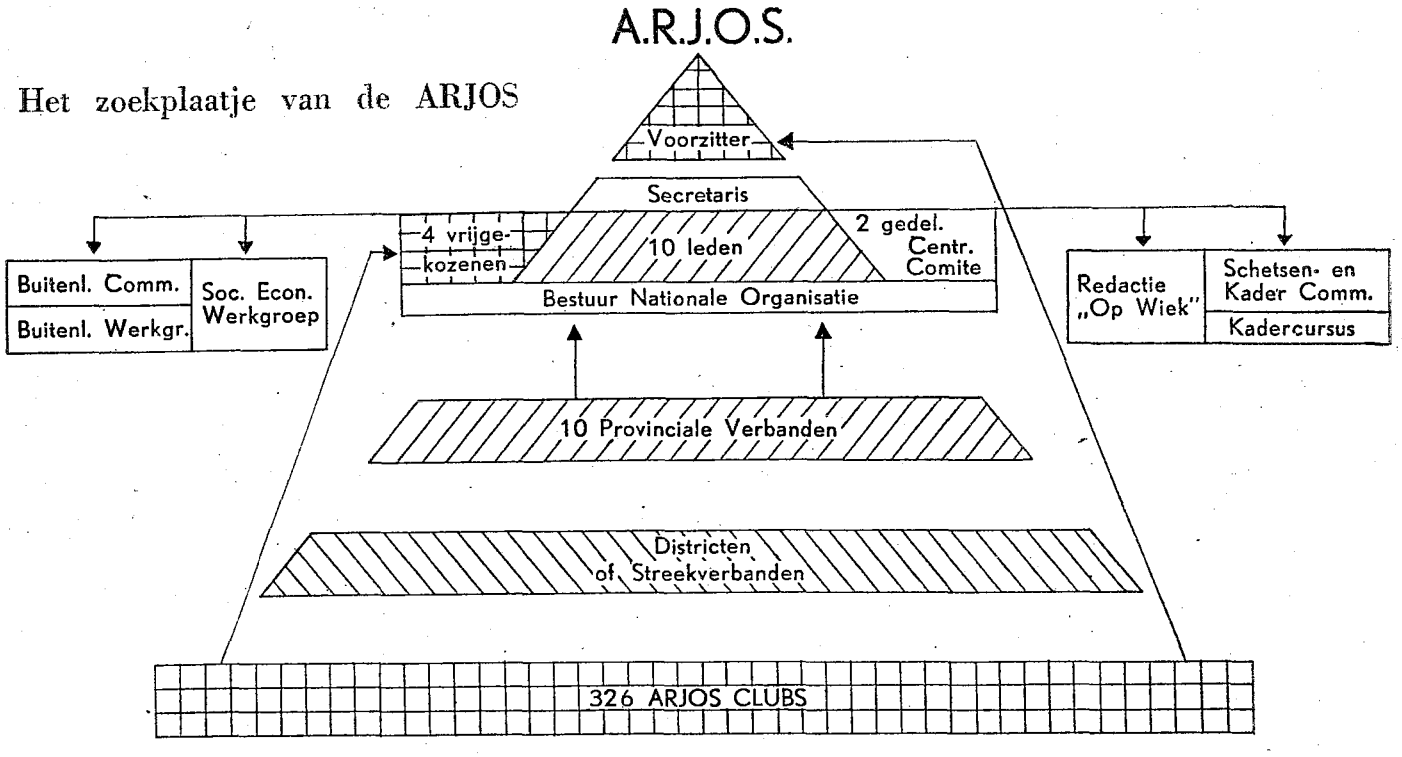

Deze afbeelding toont de organisatie van de ARJOS. Basis van de pyramide zijn de ARJOS-clubs met hun vele leden. Het ligt daarom voor de hand dat de propagandaactie allereerst is gericht op uitbreiding en versterking van clubs en ledental.

Gewapende vrede in Kongo

Er is nog allerminst reden om gerust te zijn over de wijze, waarop de zaken zich in de afgelopen weken in Kongo hebben ontwikkeld. Weliswaar heeft het land thans een premier, die in vrijwel alle provincies (Katanga uitgezonderd) als zodanig wordt erkend. Maar dat betekent niet, dat deze erkenning van blijvende aard is of anders gezegd, dat men ook overal in de huidige door het parlement gewenste situatie zal berusten.

We doelen hier voornamelijk op het onder Loemoembistisch bestaande gebied, dat Oostprovincie wordt genoemd en waarvan Stanleystad de hoofdstad is. Dit is de provincie, waar wijlen Patrice Loemoemba zijn meeste aanhangers had en waar zijn volgelingen hun toevlucht hadden gezocht, toen zij door het doortastende optreden van president Kasavoeboe en generaal Moboetoe, in de Kongolese hoofdstad Leopoldstad niet meer hun kwade praktijken konden voortzetten. Aan het hoofd van het opstandige bewind in Stanleystad stond Antoine Gizenga, een ambitieuze figuur, van wie we in de komende maanden nog veel zullen horen.

Gizenga is thans (opnieuw) vice-premier van Kongo. Hij was dat vorig jaar al, toen Kasavoeboe president en Loemoemba premier was geworden. Loemoemba maakte toen Gizenga als vice-premier tot een van zijn voornaamste medewerkers.

Dat dacht hij tenminste, want in werkelijkheid werd Loemoemba een medewerker van Gizenga, die zijn opleiding in Moskou en andere communistische hoofdsteden heeft genoten en zich tot taak heeft gesteld, in Kongo een communistisch regiem te vestigen.

Antoine Gizenga, die in 1925 in Kandale in de provincie Leopoldstad werd geboren, is dan ook een intrigant van formaat, die zo lang mogelijk getracht heeft, op de achtergrond te blijven en zo weinig mogelijk in het centrum van de belangstelling te komen. Door het ontijdig einde van de politieke carrière en vervolgens van het leven van Loemoemba, werden de schijnwerpers evenwel op Gizenga gericht. En maandenlang werd zijn naam dan ook genoemd in verband met pogingen van de communistische landen, via Gizenga in Oostprovincie geheel Kongo in handen te krijgen.

Blijkbaar is Gizenga er echter in geslaagd, zijn opdrachtgevers in Moskou er van te overtuigen, dat het geen zin had, te proberen van Oostprovincie uit met militaire en andere middelen waarbij van geweld gebruik wordt gemaakt, te trachten, Kongo te veroveren.

Gizenga gaat heel anders te werk en zijn benoeming tot vice-premier in het kabinet van Cyrille Adoela, met behoud van de volledige macht in de Oostprovincie (die zo langzamerhand een communistisch bolwerk is) is dan ook slechts mogelijk geworden door de houding, die Gizenga in de afgelopen maanden tegenover president Kasavoeboe en generaal Moboetoe en niet te vergeten de Ver. Naties, heeft aangenomen.

Had hij het Russische advies gevolgd, dan zou zijn regiem wellicht langzaam maar zeker door de troepen van generaal Moboetoe uit Oostprovincie zijn verdreven. Nu behoeft hij geen gevaar meer te duchten en kan hij zelfs in alle vrijheid zijn vooruitgeschoven positie in Leopoldstad gebruiken om zijn plannen op wat langere termijn uit te voeren.

In de afgelopen week arriveerde Gizenga samen met premier Adoela en minister van buitenlandse zaken Bomboko, op de conferentie te Belgrado. Verwacht mocht worden, dat alleen Adoela het woord zou voeren. Deze hield een gematigde toespraak, waarin hij allerlei klippen wist te omzeilen, maar tot de grote verbazing van de buitenwereld nam Gizenga prompt na hem het woord om in een veel scherper redevoering tot uitdrukking te laten komen, dat hij nu wel samenwerkt met Adoela, maar dat zij als het er op aankomt eigen wegen gaan en wat Gizenga betreft voert deze weg lijnrecht naar Moskou.

De vraag is nu of mannen als Adoela, Kasavoeboe, Moboetoe en anderen Gizenga de kans zullen geven, van Kongo een communistische vazalstaat te maken. Wellicht heeft Gizenga, toen hij zich bereid verklaarde, onder Adoela vicepremier te worden, gedacht, dat — nu hij eenmaal de weg van de politieke infiltratie had gekozen — de nieuwe premier voor hem de aangewezen man was om te helpen bij het verwezenlijken van zijn eigen plannen.

Het is niet onmogelijk, dat hij daarin zal slagen, vooral als de moeilijkheden tussen Leopoldstad en Elizabethstad, waar Tsjombe de scepter zwaait, niet spoedig tot een einde worden gebracht. Want gebeurt dit laatste niet, dan zijn het altijd figuren als Gizenga, die niets te verliezen hebben en in zulk een geval aan het langste eind trekken.

Diplomatie van het oerwoud

• *Vervolg van pag. 1*

wapens, die radio-actieve neerslag veroorzaken, te staken, dan kan dat zijn, omdat daar een heel logische reden voor is. Toen de Sowjet-Unie liet weten (te elfder ure) dat zij tot hervatting van de proeven met kernwapens zou overgaan, was het nog de vraag, of zij haar woorden spoedig in daden zou omzetten.

Na de eerste kernexplosie in Aziatisch Rusland was het echter duidelijk, dat de Russen een hele serie proefnemingen wilden afwerken en was er reden zich af te vragen, of zij van plan waren, deze experimenten snel af te werken om (voordat de openbare mening van de niet-communistische wereld zich fel tegen de Sowjet-Unie zou keren en voordat het Westen gelegenheid zou krijgen eveneens tot het houden van de inmiddels door Amerika aangekondigde kern-experimenten over te gaan), opnieuw aan te kondigen, dat zij vrijwillig voor onbepaalde tijd alle — onder- en bovengrondse- — proeven met kernwapens zouden staken.

CYNISCH

Een dergelijke cynische houding kan men zeker in de huidige omstandigheden verwachten en het Westen zou er niets tegen kunnen doen. Het zou zulk een gebaar nog kunnen beschouwen als een morele overwinning in de strijd tussen Oost en West. Maar hoe gek het ook klinkt: niet het Westen, maar de Sowjet-Unie zou met de eer gaan strijken. En dat ondanks het feit, dat zij drie jaar lang een serie nieuwe proefnemingen heeft voorbereid en haar gegeven woord heeft gebroken om tijdens een betrekkelijk korte periode haar nieuwe wapens te kunnen testen en zonder zich bereid te verklaren, haar handtekening te zetten onder een definitief, onherroepelijk verbod tot het houden van proefnemingen met kernwapens (bovengronds). Chroesjtsjef sluit telkens liever overeenkomsten voor onbepaalde tijd, omdat hij dan zelf kan bepalen, hoe lang de levensduur er van kan zijn.

Het Westen heeft nu getracht, hier een eind aan te maken, maar — we zeiden het al — het is de vraag of het enig succes zal hebben. En als dat niet zo is, dan is dat te wijten aan een grote groep van landen, die vertegenwoordigd waren op de conferentie van Belgrado.

INTIMIDATIE

Ook met deze landen speelt Chroesjtsjef een cynisch spel. We hadden uit de gebeurtenissen in Berlijn al geleerd, dat de Sowjet-Unie zich plotseling weinig meer gelegen liet liggen aan de mening van de wereldopinie en in het bijzonder aan het „oordeel" van de neutralistische landen, wier sympathie hij blijvend wilde winnen.

De wijze waarop de Sowjet-Unie liet weten, dat zij tot hervatting van de proeven met kernwapens zou overgaan, vlak voordat de conferentie in Belgrado zou beginnen, bevestigde deze veronderstelling. En het is dan ook duidelijk, dat de Russische premier niet alleen de Westelijke landen heeft willen intimideren met zijn angstaanjagende acties, maar dat hij ook de z.g.n. neutralistische of niet-gebonden landen de schrik op het lijf wil jagen.

„SPOKEN"

Ook nu heeft Chroesjtsjef het niet bij het verkeerde eind gehad. De meeste conferentiegangers hebben het zo druk met zichzelf en met het koloniale spook, dat zij overal nog zien rondwaren, dat zij gewoon geen tijd en ook geen zin hebben om zich druk te maken over de agressieve stap van de Sowjet-Unie, die ook de volkeren uit wier naam zij spreken langzaam maar zeker in de grootste ellende kan dompelen. Het oordeel van deze regeringsleiders hield geen veroordeling in, want ergens waren de westerse imperialisten toch de eigenlijke schuldigen. Frankrijk werd er bij de haren als voorbeeld bijgesleept.

We kunnen ons dan ook levendig voorstellen, hoe men in Belgrado gereageerd zou hebben, als president Kennedy bevel zou hebben gegeven, tot hervatting van de Amerikaanse proeven met kernwapens over te gaan. De wereld zou te klein zijn geweest.

OERWOUD

Chroesjtsjef's diplomatie van het oerwoud, zonder enige terughoudendheid bedreven sinds de monsterachtige afsluiting van Oost-Berlijn en daarmede van Oost-Duitsland, is bedoeld om de Westelijke mogendheden te intimideren. Hij realiseerde zich terdege, dat het Westen drie jaar lang met lede ogen moest hebben aangezien, dat de Sowjet-Unie van de mogelijkheid gebruik zou maken, zich op nieuwe grote kernproeven voor te bereiden, terwijl zij de ontwapeningsbesprekingen en het gesprek over het verbieden van proeven met kernwapens te Genève slepende hield, door telkens bijna volledige overeenstemming mogelijk te maken. In de Verenigde Staten zijn al geruime tijd stemmen opgegaan, om eenzijdig tot hervatting van de proeven over te gaan om niet het gevaar te lopen, dat de Russen er langs slinkse wegen in zouden slagen, een grote voorsprong te krijgen in de kern-bewapeningswedloop.

De mogelijkheid was enkele weken geleden niet uitgesloten, dat Kennedy gehoor zou geven aan deze waarschuwende stemmen, nadat hij tevergeefs een laatste poging had gedaan, de Russen tot een akkoord over te halen.

STAP VOOR

Dit moet voor Chroesjtsjef aanleiding zijn geweest er voor te zorgen, dat hij de Amerikanen een stap voor was. Daarvoor kan hij verschillende motieven hebben gehad.

In de eerste plaats verschafte hij zich de unieke kans de zo naar vrede verlangende niet-communistische wereld in een paniekstemming te brengen en ze er van te doordringen, dat de Sowjet-Unie voortaan haar eigen weg zou gaan en zich niets meer van de mening van anderen zou aantrekken. Zolang de Verenigde Staten een machtsoverwicht hadden, bleven de Russische agressieve activiteiten binnen bepaalde grenzen. Nu Chroesjtsjef evenwel meent (of de niet-communistische wereld in de waan wil brengen) dat de balans in het voordeel van de Sowjet-Unie is doorgeslagen, zal hij meer en meer gaan proberen de anderen de wet voor te schrijven of te vertrappen als zij niet willen bukken.

Het enige wat hem voorlopig nog kan weerhouden militaire agressie op grote schaal te gebruiken is de vrees, dat een oorlog met kernwapens zowel voor Oost als voor West op massale vernietiging zou uitlopen. Alleen de Chinezen zouden als lachende derde fungeren.

SPECULATIE

Er is echter nog een andere reden. Door de kernproeven te hervatten heeft Chroestsjef het Westen in een bijzondere moeilijke positie gebracht. Hij heeft er op gespeculeerd — en daar was weinig verbeeldingskracht en veel cynisme voor nodig — dat de Westelijke mogendheden zijn slechte voorbeeld niet zouden volgen, en zich tot ondergrondse proeven beperken, om hem voor het forum van de wereld aan de kaak te kunnen stellen. En is de Sowjet-Unie klaar met haar thans aan de gang zijnde experimenten, dan kan zij altijd nog voor onbepaalde tijd een overeenkomst aangaan, waardoor het Westen opnieuw de mogelijkheid zou worden ontnomen, de proeven met nieuwe wapens ter hand te nemen om niet een grote achterstand op te lopen bij de Russen.

Men ziet, er blijven voor de Russische premier voldoende mogelijkheden over om zijn walgelijke spel met de wereldvrede ongehinderd te blijven bedrijven.

WERELDOPINIE

Wat het voorstel van Kennedy en Macmillan betreft, kan Chroesjtsjef nog de beschuldiging uitspreken, dat de Amerikanen en Britten hun plan gelanceerd hebben, omdat zij er al in geslaagd zijn, proeven met kernwapens te nemen, die geen radio-actieve neerslag veroorzaken en nu willen proberen om zelf met hun experimenten door te gaan en de Sowjet-Unie aan banden te leggen.

Hoe dan ook, wat de reactie van Chroestjsief op het voorstel van Amerika en Engeland zal zijn, de houding van de Russische premier duidt er op, dat we telkens voor nieuwe situaties geplaatst zullen worden, die onze zenuwen sterk op de proef zullen stellen en waarin het helaas steeds moeilijker zal worden, een beroep te doen op de wereldopinie, laat staan op het wereldgeweten. De diplomatie van het oerwoud houdt daar geen rekening mee. dB

De vrouw *in gezin of bedrijf?*

Naar christelijke opvatting zal het gezin een zeer belangrijke, zo geen centrale plaats behoren in te nemen in het geheel van onze samenleving. Het is overbodig daarbij nog op te merken, dat binnen dit gezin de vrouw, zo niet de belangrijkste dan toch wel een ruime plaats inneemt.

Hieraan moesten wij denken, toen een artikel onder onze aandacht kwam van prof. dr. J. P. van Rooijen in het blad „Economisch-Statistische Berichten". Prof. Van Rooijen zou namelijk graag zoveel mogelijk gehuwde vrouwen een werkkring zien aanvaarden in het Nederlandse bedrijfsleven.

Hoever prof. Van Rooijen daarin zou willen gaan is ons uit zijn artikel niet helemaal duidelijk geworden, maar wel acht hij de tijd aangebroken, dat „sentimentele overwegingen" omtrent inschakeling van gehuwde vrouwen in het in het arbeidsproces terzijde gesteld worden. De uitdrukking „sentimentele overwegingen" behoeft naar onze mening tenminste enige nadere toelichting.

Prof. Van Rooijen komt tot het maken van deze opmerkingen naar aanleiding van een zich wijzigende verhouding in Nederland tussen het aantal mannen en het aantal vrouwen. In de toekomst zal in Nederland het aantal ongehuwde vrouwen geringer worden. Het sterftecijfer onder de jongens is namelijk dalende, zodat voor meer vrouwen een huwelijk mogelijk wordt. Deze ontwikkeling is al enige jaren aan de gang. Wat betreft de positie van de vrouw zou men deze ontwikkeling een gelukkige kunnen noemen. Prof. Van Rooijen wijst echter op een ongunstige zijde, want nu zullen er ook minder ongehuwde vrouwen zijn, die een werkkring zoeken in het bedrijfsleven. Juist ir deze tijd van te weinig arbeidskrachten zou immers een groter aantal ongehuwde, werkende vrouwen welkomer zijn dan ooit.

Nu de zaken zo liggen in Nederland, zou er een oplossing gezocht moeten worden in een andere richting, namelijk in die van de gehuwde vrouwen.

Tot nog toe zijn er echter in Nederland maar weinig gehuwde vrouwen bereid gebleken tot het aanvaarden van een werkkring in het bedrijfsleven. In dat verband volgt de opmerking over „sentimentele overwegingen".

Het lijkt ons dat hier wat tekort wordt gedaan aan de niet-sentimentele overwegingen die vele vrouwen aan haar gezin binden en geen werkkring doen zoeken in het bedrijfsleven. In de eerste plaats kunnen we wijzen op de belangrijke economische functie die de vrouw ook in de huishouding van haar gezin vervult, maar tevens zal zwaar het argument moeten wegen, dat de vrouw een taak heeft bij de opvoeding van haar kinderen.

Ongetwijfeld zullen er ook nog wel gevallen zijn, waarin een gehuwde vrouw zonder grote bezwaren naar de zijde van het gezin een functie in het bedrijfsleven zou kunnen aanvaarden, maar wij vragen ons af, of aan de weigering niet andere dan sentimentele overwegingen ten grondslag liggen. Te denken valt bijv. aan wat prof. Van Rooijen zelf ook al noemt, namelijk het belangrijke deel dat de fiscus van het inkomen van de vrouw afneemt, en voorts aan de geringe mogelijkheden tot halve-dag-functies, het nog veelal ontbreken van gelijke beloning voor gelijke arbeid van mannen en vrouwen en het moeten betalen van een ziekenfondspremie, terwijl de vrouw via de man toch reeds verzekerd is tegen kosten van medische behandeling. Maatregelen in dit vlak lijken effectiever dan het aanvechten van „sentimentele overwegingen". E.

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• *AMERIKA en RUSLAND weten in hun houding en gedragingen de ogen van de gehele wereld op zich gericht. Ook deze week getuigde van een gespannen afwachten omtrent het doen en laten van deze twee grote mogendheden. Rusland beoefent kennelijk de tactiek van de imposante intimidatie. Terwijl dit land de wereld onaangenaam heeft verrast met de hervatting van de kernwapenproeven — in een week tijds zijn vier explosies geregistreerd — gaat het voort, de zaak van Oost-Duitsland te vertroebelen. De hier en daar gelanceerde mening, dat bij een gewapend conflict de twee grote rivalen niet van kernwapens gebruik zullen maken, zal stellig geen vaste voet krijgen bij het merendeel der vredelievende volken. Tenslotte is Rusland een half-Aziatisch land en de morele opvattingen over oorlogvoering verschillen hemelsbreed van die van het Westen.*

Intussen is deze week weer duidelijk gebleken, dat de wereld het gedrag van Rusland niet kan appreciëren. Nehroe heeft een duidelijke uitspraak gedaan: Hij achtte het een belediging voor de wereld, dat Rusland plotseling zijn proeven met kernwapens hervat heeft.

Dat de ministers van Buitenlandse Zaken der Westelijke grote vier op 14 september a.s. bijeen zullen komen ter beraadslaging over Berlijn en Duitsland, is wel het bewijs, dat de zaak-Berlijn als een zeer gevaarlijk explosief gezien wordt. Dat zeer kort daarna Engeland en Amerika een min of meer ultimatief voorstel aan Rusland deden om de kernwapenproeven in de dampkring te staken, bewijst ook, dat men de Russische kracht op het gebied van kernwapens niet onderschat. De zaak van Oost-Duitsland en Berlijn is niet los te maken van de wereldsituatie. Berlijn is de hooiberg waarbij men met vuur speelt.

• *Voor FRANKRIJK is de Russische hervatting van de kernwapenproeven wel bijzonder pijnlijk. Frankrijk, dat in de Sahara proeven nam toen de twee grote wereldmachten een adempauze namen in het proberen van atoomkracht, zal thans moeten erkennen, dat het een precedent schiep. Rusland kan — en niet geheel ten onrechte — vragen: Wat deed Frankrijk?*

Trouwens, Frankrijk heeft ook deze week weer geworsteld met zijn moeilijkheden. Op de conferentie in Belgrado werd het openlijk aan de kaak gesteld over zijn politiek ten aanzien van Algerije.

• *In BELGRADO blijkt de conferentie van vierentwintig landen, die zich „niet gebonden" noemen omdat zij niet openlijk zich bij één der twee grote blokken geschaard hebben, toch wel heel belangrijk te zijn. Opmerkelijk is het optreden van Tito, die zeer duidelijk de Verenigde Naties erkende als een belangrijk en gezaghebbend wereldorgaan en die voorts uitsprak geen derde-blokvorming te wensen. Dat Tito toch wel een zeer eigen koers wenst te varen en niet aan de leiband van Rusland wil lopen, bleek ondubbelzinnig. Juist het feit, dat bij de opening van de conferentie door hem verklaard werd, dat deze conferentie noch een pro-westerse, noch een pro-oosterse koers zal varen, verhoogt ontegenzeglijk de belangrijkheid van deze bijeenkomst. De twee grote blokken zullen hun verdere bedrijvigheid ongetwijfeld spiegelen aan de uitspraken en opvattingen van de 24 niet-gebonden landen. Dat ter conferentie een topgesprek tussen Kennedy en Chroestsjew werd bepleit om het dreigende oorlogsgevaar weg te nemen, getuigt van openheid naar beide zijden. De conferentie gaf er blijk van, dat men een toenadering tussen de blokken wil. Het lag overigens wel voor de hand, dat men een reorganisatie zou voorstaan van de V.N., opdat o.a. China zou worden toegelaten tot de organisatie. Het komt ons voor, dat de Belgrado-conferentie op dit tijdstip van belang zal kunnen zijn voor de wereldvrede.*

• *BRAZILIË, de grootste republiek van Zuid-Amerika, leeft in revolutie-sfeer. Zoals bekend, wilde de legerleiding de zeer linkse vice- president niet aan de macht hebben, maar de soldaten hebben bakzeil gehaald. Zij hebben te kennen gegeven, hem als president te aanvaarden en dezer dagen zal dus de installatie van Goulart wel plaatsvinden. Maar deze pro-Russische en uiteraard ook pro-communistische Goulart zal wel gekortwiekt in de politieke ren van Brazilië ; ondlopen, want het Congres van deze staat zal bij een grondwetsbesluit bepalen, dat een parlementair bewind de lakens zal uitdelen. Die grondwetswijziging, door de militairen afgeprest, kon overigens nog weleens een heet hangijzer worden in deze licht ontvlambare zuidamerikaanse wereld. Reeds nu heeft een gouverneur van één van de twintig gouvernementen ofwel provincies laten weten, dat hij deze grondwetswijziging van nul en generlei waarde acht. Dat de afgetreden president, Quadros opnieuw zijn volgelingen heeft laten weten, dat hij te zijner tijd zal terugkeren, verhoogt natuurlijk de spanning in deze staat.*

• *In KONGO blijft de situatie verward. Tsjombe, die volgens de berichten een hartaanval gekregen heeft, blijkt in Katanga zijn rol uitgespeeld te hebben, temeer nu de Verenigde Naties zijn opgetreden in het gebied waar hij de lakens uitdeelde. Tsjombe toonde aanvankelijk, over een ruime blik te beschikken en een bijna westerse evenwichtigheid te hebben. Daartegenover stond een zekere koppigheid en die heeft hem kennelijk parten gespeeld. De belangen van Katanga waren voor hem alles — hij verloor de belangen van de gehele Kongo uit het oog. De toestand in Kongo is nu al maandenlang zeer verward en troebel en het ziet er niet naar uit, dat binnenkort een belangrijke opklaring in de situatie te verwachten is. Politieke onervarenheid kan kwalijke gevolgen hebben; dat illustreert zich helaas in Kongo zeer duidelijk. In Stanleystad is een nieuwe partij opgericht, die fel tegen het Westen ageert. Gizenga, de leider van deze beweging, heeft zich in zijn jonge politieke loopbaan zeer wispelturig getoond. Maar heel Kongo is wispelturig; men weet de vrijheid niet te hanteren op een wijze, die voor land en volk vruchtbaar is. En daarom zal voorshands de verwarring in Kongo onverminderd voortduren.*

• *Terwijl men in NEW DELHI reeds voorbereidingen treft voor de ontvangst van de afgevaardigden in november van de assemblee van de wereldraad van Kerken — het zal worden de grootste kerkvergadering, die ooit gehouden is — hebben de Oost-duitse autoriteiten dr. Scharf, de voorzitter van de Raad voor geheel Duitsland van de Evangelische kerken uitgewezen en bijeenkomsten van deze Raad zijn in Oost-Duitsland verboden. In feite is dit ook wereldnieuws; het illustreert, waar het bij de communistische landen om gaat. Voor God en de dienst aan Hem is geen plaats. Dit mag nooit uit het oog verloren worden. Ook niet, nu, volgens de laatste berichten Kennedy werkt aan een vredesplan, dat binnenkort in de UNO-assemblee zal worden aangeboden. Er moge dan al een vrede tussen de wapens bestaan, een geestelijke vrede en eensgezindheid zal nimmer mogelijk blijken te zijn. Tenzij het Christendom zijn Koning verloochenen zou. Laat ons gebed bevatten de vraag om de vrede van Jeruzalem!*

Werk aan de winkel

Hieronder publiceren wij de tekst van de op 7 september door de heer P. C. E fferich gehouden radiotoespraak.

VOOR zover wij daartoe in de gelegenheid zijn geweest, hebben wij een kortere of langere vakantie kunnen genieten.

De vakantietijd is voorbij en wij zijn weer aan de dagelijkse arbeid getrokken. Het nieuwe werkjaar is aangevangen en er is weer werk aan de winkel.

Moge het zo zijn, dat rust naar lichaam en geest ons heeft verkwikt, zodat wij met vreugde en nieuwe energie het werk onzer handen weer hebben aangevat.

Dat werk is velerlei!

In de eerste plaats onze arbeid in het maatschappelijk bestel, onverschillig op welke sport van de ladder dat ook zijn moge. Het geheel grijpt immers als fijn raderwerk ineen. Maar daar is meer, de kerkelijke arbeid, de sociale zorg èn, daarom gaat het mij vanavond, de arbeid in de staatkunde. Neen, niet alleen voor de leden van de beide Kamers der Staten-Generaal, van de Provinciale Staten en van de Gemeenteraden, maar ook voor alle Nederlandse staatsburgers. Ook in deze sector is in dit werkjaar volop werk aan de winkel.

De komende maanden vragen de grootste activiteit van onze kiesverenigingen in verband met de komende verkiezingen — nl. in het voorjaar 1962 — van de leden van de Provinciale Staten en van de leden van de Gemeenteraden. Bij beide verkiezingen gaat het om uiterst belangrijke zaken.

Toch vraagt men zich weleens af, of de bevolking dit wel als zodanig aanvoelt. Vooral in deze dagen, nu de spanningen in de wereld zo groot zijn en de moderne voorlichtingsmedia ons van uur tot uur mededelen, wat er in de gehele wereld omgaat.

Is het dan niet te verklaren, dat velen geneigd zijn de zaak van de binnenlandse politiek zo niet te bagatelliseren, dan toch als minder belangrijk te zien?

Het behoeft geen nader betoog, dat de internationale situatie voor een land als het onze met zijn behoefte aan export en deelname aan het wereldverkeer enz. een levenskwestie kan zijn.

Dat alles neemt echter niet weg, dat de ontwikkeling van de binnenlandse politiek daarvan niet los gezien kan en mag worden.

De samenstelling van de Provinciale Staten en van de Gemeenteraden vraagt daarom nu en in de e.v. maanden onze bijzondere aandacht, naast onze dagelijkse arbeid. Wij zijn er immers hoofd voor hoofd verantwoordelijk voor, hoe sterk de stem van de Christelijke politiek zal doordringen in de openbare vergaderzalen van Staten en Raden. Dat is niet goed gemaakt met het uitbrengen van de stem op de Anti-Revolutionaire lijst of die van de Protestants Christelijke combinatie, zonder meer. Neen, daar moet aan voorafgaan een intensieve bewerking, plaatselijk en enger in eigen omgeving. Het is ook niet alleen een zaak van bestuursleden, maar vooral ook van het individuele lid.

Het volk van Nederland moet — en opnieuw — doordrongen worden van de dwingende eis van Christelijke staatkunde, gebaseerd op Gods Woord. Wij wijzen de totalitaire staat af, maar mogen, ja moeten aanvaarden de totale heerschappij van Koning Jezus over ons leven in al zijn geledingen. En dan betreft het werk van de gemeenteraad niet meer alleen praktische en nuttige zaken, waarbij politiek nauwelijks te pas komt. Hetzelfde geldt voor de Provinciale Staten, waarbij het waarlijk ook niet alleen gaat om waterbeheersing, wegaanleg of elektriciteitsvoorziening.

Bij al deze arbeid komt altijd weer, evenals bij ons dagelijks werk de vraag naar voren: hoe komt God aan Zijn Eer, hoe werken wij mede aan de uitbreiding van Zijn Rijk?

Ik nader nu de kern van de zaak, waar het bij beide verkiezingen om gaat nl.: Iedere Nederlander draagt verantwoordelijkheid voor de gang van zaken in de politiek en heeft daarop invloed uit te oefenen door middel van het uitbrengen van zijn stem. Een waardevol goed in een vrije democratische samenleving waarvoor wij niet dankbaar genoeg kunnen zijn.

Laten wij niet vergeten, dat wij ook andere dagen gekend hebben.

Iedere Christen in Nederland doet goed er aan mede te werken dat de leden van onze Staten en Raden behoren tot die partijen, welke ook bij hun poiltieke arbeid willen luisteren naar wat God van hen vraagt.

Maar dan is er voor alle Anti-Revolutionairen werk aan de winkel, om duidelijk te maken wat de a.s. verkiezingen betekenen voor ons volk. Immers, zowel de provinciale als de gemeentelijke overheid beslissen over tal van zaken, welke met ons gewone leven te maken hebben.

En daar hoor ik al zeggen: natuurlijk, bij de gemeente is dat zo, ons volk groeit en het is vooral de gemeente, die er voor zorgt dat de woningbouw voortgang kan hebben, dat de scholenbouw wordt verzorgd, dat er voldoende sportvelden en recreatiemogelijkheden zijn enz.

Dit voor wat de grotere plaatsen betreft. Voor onze dorpen ligt het weer anders, daar kan de verharding van een weggedeelte, de exploitatie van een dorpshuis of de openbare verlichting soms sterk tot de verbeelding van de inwoners te spreken.

Het veld is gemakkelijk te overzien en ieder heeft er zijn mening over. De taak van de gemeente in culturele zaken, bij de vaststelling van uitbreidingsplannen, het subsidiebeleid, het financieel beheer möge in dit verband niet vergeten worden.

Bij dit alles staat aan het hoofd der gemeente „de Raad." Om al deze en ook andere zaken hebben de Raadsverkiezingen nog wel de aandacht en wordt de vergadering van de kiesvereniging, waar de kandidatenlijst wordt vastgesteld, niet het slechtst bezocht. En dat is goed, als het er maar niet bij blijft, want dat alles behoort tot het werk in de ledenvergadering van de kiesvereniging. De vensters moeten ook naar buiten open en verwaarloos in daarvoor in aanmerking komende gevallen het persoonlijk gesprek niet.

De verkiezing van de leden van de Provinciale Staten moet het — en dat is jammer — met minder belangstelling doen. Er is ook wel aanleiding toe, want er treedt in het algemeen maar weinig van de arbeid van de Staten naar buiten voor de belangstellende kiezer, hoewel er per provincie verschillen zijn waar te nemen.

Vermoedelijk zal na de herziening van de Provinciewet de taak van de Staten wat scherper omlijnd en uitgebreid worden, waardoor de decentralisatie-gedachte zal worden gediend, hetgeen slechts toe te juichen zal zijn. Teveel is thans in handen van de Colleges van Gedeputeerde Staten zonder directe invloed van de Staten.

De samenstelling van het college van Gedeputeerde Staten is dan ook van grote betekenis voor de gang van zaken in de provincie. Het College van Gedeputeerde Staten vormt het dagelijks bestuur der provincie en is — uiteraard — een afspiegeling van de samenstelling van de Provinciale Staten in de betrokken provincie.

Streekplannen, maatschappelijk werk, geestelijke volksgezondheid, nutsbedrijven, toezicht op de gemeenten enz. behoren tot het werkterrein van de Staten dan wel van Gedeputeerde Staten.

Tenslotte moge gewezen worden op de taak van de Provinciale Staten als kiescollege van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Dat is geen provinciale aangelegenheid, maar het heeft betrekking op het onmiddellijke landsbelang.

U ziet dus, dat ook de verkiezing van de leden van de Provinciale Staten alles bij elkaar voldoende belangrijk is, om onze aandacht en onze werkkracht op te eisen.

De taken van de Gemeente en de Provincie zijn velerlei en bij beide komen de vraagstukken van gezag en vrijheid in de ruimste zin van het woord aan de orde. Daarover hebben wij als Anti-Revolutionairen een eigen visie. Voor het in praktijk brengen daarvan is invloed noodzakelijk.

Daarom trekken wij dus — evenals in de vakantie, zij het in andere zin — het jasje uit en aan de slag!

ZEELAND AANVAA

Strijd om een eigen plaats

* *Meer dan een stuk folklóre . . . .*

VAN de Zeeuwen wordt wel eens gezegd, dat zij zich pas Zeeuwen voelen buiten hun provincie. Daarbinnen voelen zij zich dan uitsluitend Tholenaar, of Zuidbevelander, of Zeeuwsvlaming, of Walcherenaar, of Noordbevelander, of Fliplander, of Schouwenaar. 's Was al ná de oorlog, dat een Zeeuwse familie een dagje uit was in Amsterdam en daar plotseling een auto met een K-nummer zag staan. Het verhaal gaat, dat de familie net zo lang heeft gewacht, tot de bestuurder terug was om hem te vertellen, „dat ze óók uit Zeeland kwamen." Nu behoeft natuurlijk niemand dit verhaal te geloven — voor de waarheid staan wij trouwens ook niet in — maar het is tenslotte wèl zo, dat al die afzonderlijke Zeeuwse eilanden, nu niet direct een Zeeuws saamhorigheidsbesef in de hand hebben gewerkt. Maar nu zijn er heel wat tekenen die erop wijzen, dat daarin verandering komt. Zeeland komt veel meer open te liggen — en dat zal op de één of andere manier ook „intern" bepaalde gevolgen hebben.

GEEN BEWEGING

Denk niet, dat er in Zeeland ooit zoiets zal ontstaan als een Zeeuwse Beweging zoals Friesland zijn Friese Beweging kent. Historisch gezien liggen de stukken in Zeeland volkomen anders. Belangrijke factoren als een gemeenschappelijke taal en cultuur, zoals Friesland die kent, ontbreken in Zeeland. De delen hebben elk hun eigen geschiedenis en er zijn de eeuwen door vaak meer middelpuntvliedende dan middelpuntzoekende krachten geweest. Nòg vertelt men u in Oost Zeeuwsch-Vlaanderen, dat „Middelburg" maar beschikt en dat Zeeland ten zuiden van de Westerschelde er soms maar bij hangt.... En nòg is het een feit, dat Tholen en Sint Philipsland slechts via Noord-Brabant vanuit Midden-Zeeland te bereiken zijn. Maar dàt kan dan moeilijk aan „Middelburg" worden verweten, al hoopt men op die eilanden vurig (evenals trouwens het in Middelburg zetelende provinciaal bestuur), dat er nog eens ooit een dam met een weg zal worden gelegd dwars door het oostelijk deel van de Oosterschelde van Zuid-Beveland naar Tholen!

ZEEUWS BESEF

Genoeg oorzaken dus om te verklaren, dat belangrijke samenbindende elementen in Zeeland ontbraken. Maar daarbij moet dan ook direct worden verteld, dat er de laatste jaren een Zeeuws besef groeiende is, een gezond regionalisme, dat door de omstandigheden in de hand wordt gewerkt. Het is zeker niet zo, dat het befaamde Deltaplan een remedie is voor alle (Zeeuwse) kwalen, maar men moet wèl vaststellen, dat dit Deltaplan leeft in de harten en hoofden van de Zeeuwen en dat zij er — misschien nog heel vaag en onbewust — gevolgen van verwachten, die van min of meer ingrijpende invloed zullen zijn op hun bestaan. In Zeeland mag men zeggen, dat de activiteiten van het provinciaal bestuur en van allerlei provinciale instanties met belangstelling worden gevolgd, omdat men beseft, dat het de eigen zaak is. En dat is op zichzelf al een winstpunt.

MOGELIJKHEDEN

Nóg is Zeeland overzichtelijk. De

* *Groei naar een Zeeuws besef . . . .*

problemen, die de toekomst schept, zijn niet eenvoudig, maar men kan begrijpen waarom het gaat: deze provincie wil haar evenredige plaats innemen in de rij der andere gewesten, haar eigen partij meeblazen in het nationale orkest en géén genoegen nemen met een plaats in de achterbank! Men meent in Zeeland zeer beslist, dat de mogelijkheden daartoe er zijn. En dat zij èn door eigen inspanning èn met de steun van „Den Haag" gerealiseerd kunnen worden. In Zeeland wil men zo snel mogelijk een eind maken aan het misverstand, dat de provincie alleen maar een interessant stuk folklore is, met klederdrachten, waaraan de grootstedeling zich vergaapt, met gouden krullen aan de mutsen van de vrouwen en grote zilveren knopen op de broeken van de mannen....

Zeeland wenst niet te worden aangezien als een openluchtmuseum, waar bij wijze van attractie het gras tussen de stenen groeit en waarvan overig Nederland niet veel méér weet dan dat Vader Cats en Michiel de Ruyter er hebben gewoond.

VERBINDINGEN

Wie de kaart van Zeeland bekijkt, doorsneden door Wester- en Oosterschelde met de nodige zijstromen, die zal onmiddellijk ontdekken, dat de verkeersstromen te land zich in Oost-West-richting bewegen. De verbindingen Noord-Zuid moeten onderhouden worden door veerboten. En dat blijft, hoe dan ook, een belemmering. Deze geïsoleerde ligging der delen heeft vele ontwikkelingen tegengehouden. Toen aan het eind der zestiger jaren van de vorige eeuw Zeeland een spoorlijn kreeg, heeft men daar véél van verwacht. Maar die verwachting is niet bewaarheid, althans lang niet in de mate, welke men had gehoopt. Dat beeld gaat nu straks anders worden, als de Deltadammen er liggen. Een „voorproefje" daarvan is er al in de vorm van de dammen door Zandkreek en Veersegat: Noord-Beveland, eeuwenlang geïsoleerd, kan nu per auto worden bereikt, nu nog alleen door de Zandkreek, in de komende herfst ook via de dam door het Veersegat.

PROFIJT

En dan is het de grote vraag hoe en op welke wijze Zeeland van deze openlegging door het Deltaplan zal gaan profiteren. Moet men op al die eilanden rokende schoorstenen verwachten en gigantische industriecomplexen? De Zeeuwen verwachten het niet — en hopen het evenmin! Maar wat zij wèl vertrouwen is op z'n minst, dat degenen, die in Zeeland een bestaan willen opbouwen, daartoe ook in staat zullen zijn. Dat er voldoende werkgelegenheid zal zijn. En dat er aan het vertrek van de duizenden Zeeuwen, juist in de kracht van hun leven, een einde zal komen. Dat er op deze manier sprake zal kunnen zijn van een goede leefbaarheid in deze provincie, èn wat het wonen èn wat het werken betreft.

Brug over de Oosterschelde

Zullen in het jaar 1965 de auto's vanaf Noord-Beveland over de vijf kilometer lange Oosterscheldebrug naar Schouwen-Duiveland rijden? Als het aan de Zeeuwen ligt beslist wel! Wat hen betreft kan het werk morgen nog beginnen. Het wachten is op „Den Haag", dat toestemming moet geven voor de bouw van de brug, voor de voorbereiding waarvan provinciale staten enige tijd geleden reeds een krediet van 125.000 gulden hebben verstrekt. Het streelt de Zeeuwen, dat zij voor de realisering van dit grootse project geen beroep op de financiële medewerking van het rijk behoeven te doen: de financiering door een groot banksyndicaat is verzekerd en de aannemers zijn al lang gevonden.

Waarop het wachten dan wel is? Op het resultaat van het onderzoek (door rijkswaterstaat) naar de technische en economische aspecten. Medio april heeft Minister Korthals de Eerste Kamer medegedeeld, dat dit onderzoek nog niet was afgesloten, maar dat uit globale berekeningen moest worden afgeleid, dat uit het gekapitaliseerde bedrag van het jaarlijks optredende verlies bij de exploitatie van de veerdienst Noord-Beveland-Schouwen de kosten van de brug niet kunnen worden bestreden. Die ingewikkelde zin betekent dus populair gezegd, dat de bouw van de brug niet verantwoord zou zijn, wanneer men alleen maar let op wat bespaard zal worden, als de veerdienst wordt opgeheven.

Wanneer dit het énige uitgangspunt zou zijn, dan zou men van een enghartige opvatting kunnen spreken! Veel belangrijker is toch, dat deze brug — een acht meter brede rijbaan met een fietspad van bijna drie meter — een zeer hinderlijk isolement opheft, de delen van Zeeland veel dichter bij elkaar brengt en.. de verkeersstromen ten zeerste zal aantrekken. Vergeet ook niet, dat in 1964 de dam door de Grevelingen gereed zal komen en omstreeks die tijd ook de brug over het Haringvliet. En ga dan eens na welke snelle verbinding er mogelijk is, als die Oosterscheldebrug er ligt! In een uur kan men vanuit Goes in Rotterdam zijn.

Het E.T.I. voor Zeeland heeft zich gewaagd aan verkeersprognoses: 3900 auto's, per etmaal in 1965, 5300 in 1970. Die cijfers zouden te optimistisch zijn. Maar wie zal het zeggen? Wanneer men zich even realiseert, dat tot heden nog geen enkele verkeersprognose is uitgekomen, dan lijkt het verstandig om maar rustig aan die 5300 voor 1970 vast te houden!

De kosten van de brug en de toeleidende wegen worden op f 60 miljoen geschat. Het is de bedoeling, dat er tol wordt geheven tot de dam, die de Oosterschelde zal afsluiten van de zee, gereed zal zijn. Verwacht wordt, dat de brug dan schuldvrij zal zijn en de tolheffing kan worden gestaakt. De brug zal worden geëxploiteerd door een naamloze vennootschap, waarvan alle aandelen in handen van de provincie zijn.

Foto linksboven:

Deze foto is haast symbolisch: met het invaren van de caissons in het Veersegat doet een nieuwe tijd zijn intrede. Onder het vaak kritisch keurend oog van de Zeeuwse mannen en vrouwen en kinderen..... Maar het tot stilstand gekomen getij is beslist niet symbolisch voor wat de laatste tijd in Zeeland gebeurt: vele initiatieven worden ontplooid!

Foto rechtsboven:

Dit is het interieur van de Koorkerk in Middelburg, onderdeel van het fraaie historische Abdijcomplex, nu grotendeels herbouwd na de verwoesting door Duitse bommen. Van deze kerk waren slechts de muren overgebleven.

In grotere verbanden

Zeeland is de provincie van de polders en waterschappen. Er is kortgeleden een interessant boek verschenen over Noord-Beveland, waarin tot in bijzonderheden de eeuwenlange strijd tegen het water wordt beschreven, polder voor polder. Het is een monument ter nagedachtenis aan de voorvaderen, die, als de zee weer een stuk van hun erfgoed had genomen, niet rustten voordat diezelfde zee was teruggedrongen! Sinds 1 januari 1959 wordt een àndere polder- en waterschapsgeschiedenis geschreven, een geschiedenis van veel grotere verbanden. Vooral onder invloed van de ramp zijn op die datum namelijk op drie eilanden alle bestaande polders verenigd in één groot waterschap per eiland. Op Schouwen-Duiveland waren dat er 31, op Tholen 23. En ook op Zuid-Beveland bewesten Yerseke zijn de polders geconcentreerd. Daarbij zijn heel wat moeilijkheden overwonnen moeten worden. Maar — en dat was het verheugende — er was bij de ingelanden bereidheid om het historisch gegroeide te doorbreken en met een schone lei te beginnen. Het algemeen belang prvaleerde boven persoonlijke belangen.

En nu we het toch over grotere eenheden hebben: ook wat de gemeenten betreft is er de laatste tijd „beweging" gekomen. Op Schouwen-Duiveland heeft die al geresulteerd in een opheffing van een groot aantal gemeenten. Dat aantal is per 1 januari 1961 teruggebracht van achttien op zes. Het was een minstens zo ingrijpende operatie als die met de polders! Nu is Walcheren aan de beurt: het plan voorziet in het terugbrengen van de negentien gemeenten tot negen. Nu zal het wel doorgaan: vroegere plannen zijn steeds niet „haalbaar" gebleken en werden tenslotte maar ingetrokken.

OT DE UITDAGING

Meer werkgelegenheid nodig

* *Eerste resultaten gunstig . . . .*

WIL Zeeland zijn bevolking vasthouden, dan zal er werkgelegenheid moeten worden geschapen. Dat lied is en wordt in alle toonaarden gezongen. En het is een lied met een ernstige inhoud! Het is gelukkig weer al vele jaren geleden, dat een èchte Nederlandse minister, toen hij eens op bezoek was in Oost Zeeuwsch-Vlaanderen — óók een integrerend deel van Zeeland — zich de uitdrukking „die inboorlingen" permitteerde. En een andere, ook hoge, functionaris, vond de industrie, die hij daar zag, wel interessant, maar niet belangrijk . . . De minister is — zij het dan niet vanwege de belediging de Zeeuwsvlamingen aangedaan — spoedig van het politieke toneel verdwenen. De Zeeuwen vonden dat een winst. Een lied dus met een ernstige inhoud. De vraag is nu maar, of en zo ja wanneer het kan worden vervangen door een vrolijk lied. Dat weet natuurlijk niemand. Maar er wordt wèl hard aan gewerkt om het zo ver te krijgen!

MOEDGEVEND

En het moet worden gezegd: de eerste resultaten zijn moedgevend. In Zeeland zijn ze overigens wèl zo, dat ze uitdrukkingen als door die minister en die andere hoge autoriteit gebruikt maar heel moeilijk kunnen vergeten. Dat verklaart misschien ook wel enigszins de nogal vinnige kritiek op „Den Haag", waar weinig departementen zijn, die niet van tijd tot tijd met de een of andere Zeeuwse zaak worden geconfronteerd (waarbij u beslist niet denken moet aan „verschrijvingen" of burgemeesterskwesties!)

Vele Zeeuwse zaken hebben in en buiten de provincie de aandacht. Ook bij de rijksoverheid. En de voornaamste zaak is die van de werkgelegenheid. Voor wie van cijfers houdt: elk jaar melden zich in Zeeland zo'n 1300 nieuwe arbeidskrachten, van wie er ongeveer 200 afkomstig zijn uit de agrarische sector. Van die 1300 kon de laatste jaren slechts een deel in de industrie worden geplaatst. En dat is, zeker in een tijd van hoogconjunctuur, niet zo best.

PROBLEEMGEBIED

Toen in het jaar 1959 de minister van economische zaken met zijn nieuwe regionale industrialisatiebeleid startte is de gehele provincie Zeeland tot probleemgebied verklaard. Dat was voor Zeeland een uiterst belangrijke beslissing, omdat zij betekende, dat het nu mogelijk zou zijn extra rijksgelden te besteden voor de uitvoering van zogenaamde infrastructurele werken (werken dus, die primair noodzakelijk moeten worden geacht voor het aantrekken van bedrijven) en voor uitgaven op sociaal, maatschappelijk en cultureel gebied.

Daarnaast — en dat was beslist niet minder belangrijk — werden vier ontwikkelingskernen aangewezen. Dat waren Goes, Terneuzen, Zierikzee en Sint Maartensdijk. Voor deze gemeenten werd dus de premie- en prijsreductieregeling van toepassing, die eventuele industriële gegadigden goede faciliteiten geeft voor vestiging. Zoals gezegd: de eerste resultaten van dit industrialisatiebeleid zijn moedgevend. In een jaar tijds zijn in heel Zeeland, mede door deze ontwikkelingskernen, evenveel industriële arbeidsplaatsen geschapen als in de voorafgaande tien jaren.

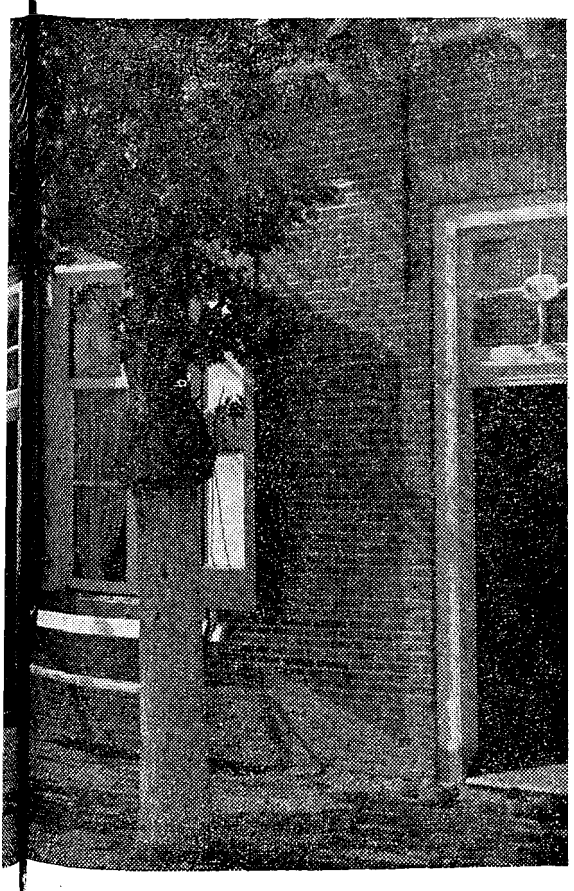

* *Woninggelegenheid is te gering*

TWINTIG

In een periode van twee jaar is de vestiging van twintig industriële bedrijven verzekerd, met 1600 mannelijke en 600 vrouwelijke arbeidskrachten. Veertien ervan liggen in de ontwikkelingskernen en wel zes in Goes, vier in Zierikzee, twee in Terneuzen en eveneens twee in Sint Maartensdijk. Het vijftiende ligt in Kapelle-Biezelinge, officieel wel geen industriekern, maar waarop in dit speciale geval de regeling toch van toepassing is verklaard. Uit dat alles blijkt dus wel, dat het de goede kant op gaat. Bij al deze cijfers is nog niet meegeteld de Philips-vestiging in Terneuzen, die uiteindelijk aan vier- tot vijfhonderd mensen werk zal geven.

PROBLEMEN

Zoals in andere provincies roept die aanwijzing van bepaalde gemeenten als industriekern ook in Zeeland specifieke problemen op. In bepaalde delen van Oost Zeeuws-Vlaanderen b.v. kan men de klacht horen, dat de ontwikkeling van Terneuzen arbeidskrachten uit de industrie van andere gemeenten „wegzuigt" en dat het nu juist nèt niet nodig was Terneuzen die faciliteiten te geven. In Middelburg maken sommigen zich zorgen over het afvloeien van arbeidskrachten naar Goes. Tholen voelt zich gepasseerd, nu Sint Maartensdijk als ontwikkelingskern is uitgekozen. Het is wel bijzonder moeilijk hier een uitspraak te doen! Minister De Pous heeft destijds in de Tweede Kamer gezegd, toen dit soort moeilijkheden aan de orde werden gesteld, dat de tijd spoedig genoeg zou uitwijzen, of de gedane keuze al dan niet verantwoord was. Maar in geen geval wilde hij meer ontwikkelingskernen hebben dan er nu zijn — eerder minder!

PENDELEN

Wanneer tegenwoordig van een probleemgebied een soort van economische inventaris wordt gemaakt, zo mogelijk voorzien van prognoses, dan wordt een speciale bladzijde gewijd aan het pendelen. Wat dat betreft maakt Zeeland geen uitzondering op de regel. Het vorig jaar werd door 5600 Zeeuwen gependeld. Drieduizend deden dat in de provincie zelf, de rest pendelde naar buiten.

De grootste afstanden werden daarbij zonder enige twijfel afgelegd door arbeiders uit Oost Zeeuws-Vlaanderen, die in het Rotterdamse havengebied werkten. 's Morgens twee uur in de bus erheen, 's avonds twee uur per bus naar huis . . . En nu kan men misschien zeggen, dat het pendelen steeds meer een normaal verschijnsel wordt en allerlei buitenlandse voorbeelden aanhalen — niemand zal toch willen volhouden, dat deze lange-afstandspendel sociaal verantwoord is!

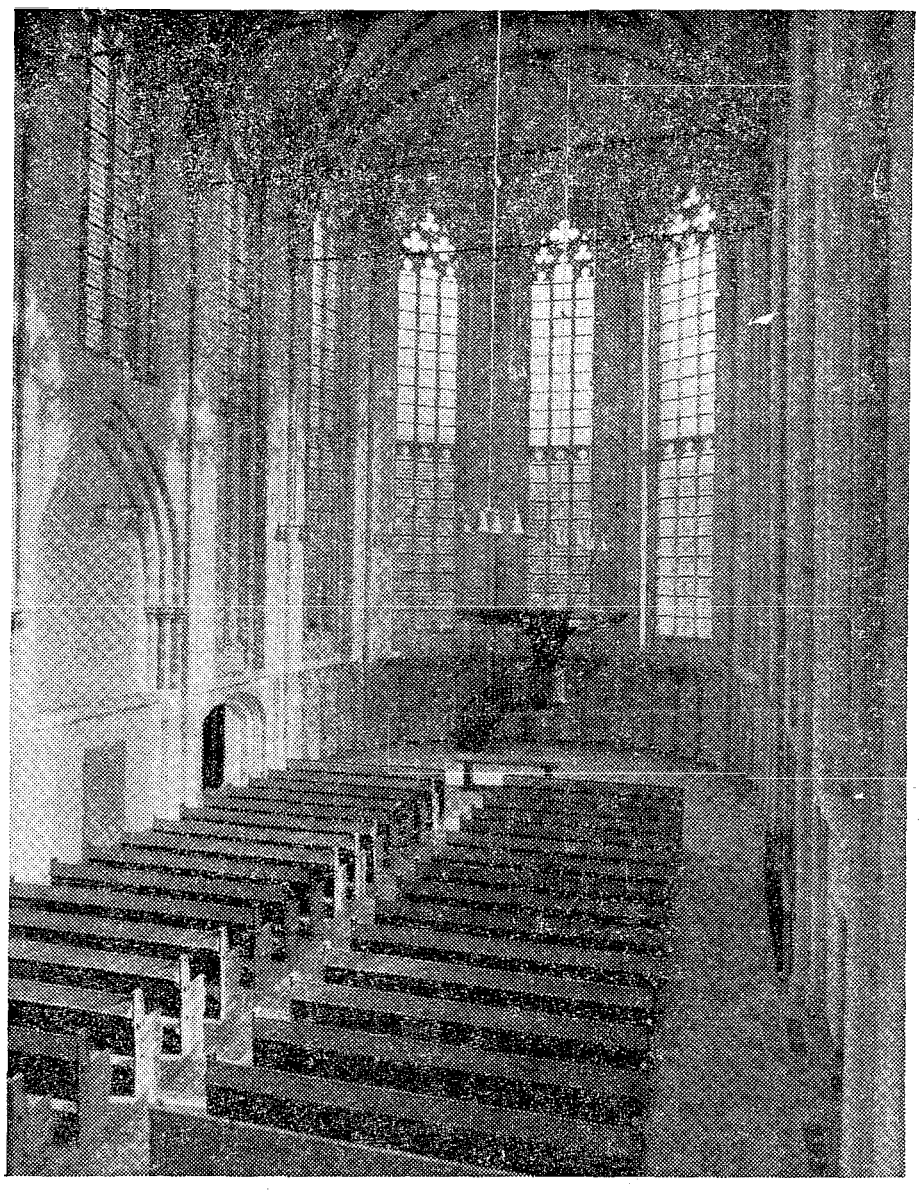

WONINGEN

Er is nog een facet, dat in een artikel over de werkgelegenheid niet mag worden verwaarloosd: de woningen. Een van de grootste grieven van Zeeland is, dat de jaarlijkse toewijzingen ontstellend klein zijn. Hoeveel moties voor méér huizen de provinciale staten in de loop van de naoorlogse jaren al niet aangenomen hebben weten wij niet, maar wèl, dat het aantal bijzonder hoog ligt! Ook dit voorjaar is het weer gebeurd. Helaas: de minister gaf nul op request. In Zeeland staat men op het standpunt, dat de industrialisatie in zeer belangrijke mate afhangt van de vraag, of er voldoende woningen beschikbaar zullen zijn voor de werkers. Zolang dat niet het geval is zal een belemmering blijven bestaan om een maximum resultaat te bereiken.

En tenslotte: het is met „die inboorlingen", onder en boven de Westerschelde, goed werken! Spreek de directeuren en bedrijfsleiders van de grote ondernemingen maar en u zult te horen krijgen, dat de Zeeuwen beslist niet werkschuw zijn en zich niet laten verleiden door eventuele onruststokers. Ook wat dat betreft verdient het dus alle aanbeveling met Zeeland rekening te houden!

Recreatie voor velen

De provincie Zeeland biedt schitterende recreatiemogelijkheden van velerlei aard — en het zal nog steeds beter worden! Duizenden hebben de weg erheen al gevonden en elk jaar wordt Zeeland als vakantieland door méér mensen ontdekt. Wie van het strandleven wil genieten kan er volop aan zijn trekken komen. Wie houdt van een tocht door het wijde polderland kan hier terecht. Wie het oude stedenschoon mint, kan er zijn hart ophalen: Middelburg, Veere, Sluis, Hulst en ga zo maar door . . . Niemand behoeft zich, met vakantie in Zeeland, te vervelen. Nòg zijn er, op Schouwen en Noord-Beveland, brede stranden en duingedeelten, waar duizenden kunnen vertoeven zonder dat zij elkaar in de weg zitten of lopen. Maar ook hier wordt het elk jaar drukker. Aan de Noordbevelandse kant van Veersegat en Zandkreek verrijzen bungalowparken en in alle badplaatsen komen steeds meer kampeer- en zomerwoningenterreinen. Op het Veerse Meer zijn mogelijkheden tot het beoefenen van allerlei vormen van watersport ontstaan, die men een jaar of tien geleden voor onmogelijk had gehouden. Hoe men het wendt of keert: in Zeeland tiert de recreatie welig! De keerzijde van de medaille? Al weer enkele jaren geleden heeft Zeelands Commissaris der Koningin, jhr. mr. A. F. C. de Casembroot, de opmerking gemaakt: „Zeeland wil méér zijn dan alleen speeltuin van de Randstad Holland!" Deze opmerking is met grote instemming ontvangen. Ontspanning bieden aan de stedelingen? Geen enkel bezwaar, maar dan óók en eerst zorgen voor voldoende werkgelegenheid. Zeeland is namelijk heel wat méér dan een interessant natuurreservaat voor vermoeide stadsmensen!

Oesterproef gaat door

DAT de oesterproef doorgaat zal velen buiten Zeeland niet erg veel zeggen. Het heeft niets te maken met het proeven van oesters (hetgeen wij overigens elke Nederlander van harte kunnen aanvelen — wat bij de Belgen heel wat minder nodig is!), maar wèl met het onderzoeken van de mogelijkheid de teelt van oesters op kunstmatige wijze voort te zetten. En voor wie ook dit nog een soort van geheimtaal is zij vermeld, dat de oestercultuur door de afsluiting van de Oosterschelde gedoemd is te verdwijnen. De oester is namelijk een bijzonder kieskeurig en veeleisend dier, dat niet uitgroeit tot consumptieoester, wanneer het „klimaat" hem niet aanstaat. Dat „klimaat" nu is welhaast ideaal in de buurt van Yerseke, dat voor een groot deel van de oester, van de mossel en van de kreeft leeft.

Is het mogelijk de omstandigheden zodanig te maken, dat de oester het tóch wil doen? Op deze vraag hebben de biologen zich het hoofd gebroken. En dat niet alleen: zij hebben ontelbare proeven genomen in een laboratorium te Wemeldinge. Deze proeven hebben gunstige resultaten opgeleverd: men kan onder gewijzigde omstandigheden de oesters kweken.

Het is echter nodig deze proeven op groter schaal in de praktijk voort te zetten. Het gaat er nl. niet om, of kunstmatige kweek van een kleine hoeveelheid oesters mogelijk is, maar om de vraag, of een rendabele oestercultuur tot de mogelijkheden behoort. Die praktijkproeven nu zullen worden genomen in een groot bassin met kanalenstelsel achter de grote afsluitdam in het Veersegat. Daartoe zal het nodig zijn in de dam een zogenaamd inlaatwerk voor het zeewater te maken. Vele jaren heeft het geduurd, voordat door de minister van verkeer en waterstaat hiervoor toestemming werd gegeven. Uiteraard is ook het departement van landbouw en visserij nauw bij het experiment betrokken.

Wanneer de proeven slagen, dan zal een antwoord moeten worden gegeven op de vraag, of het economisch verantwoord is de hele oestercultuur uit de Oosterschelde te verplaatsen naar de Grevelingen of het Brouwershavensegat, waar een inlaatwerk voor de doorstroming van zeewater kan zorgen.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET
nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

N.V. Reproductiebedrijf en tekenmaterialenhandel
D. F. OOSTERS
Groenendaal 39 — Rotterdam
Telefoon 136801 — 115461
LICHTDRUKKEN — TEKENMATERIALEN

J. DE KORT
Metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL 33422 — AMSTERDAM

Macostan
MACULOSE MEUBELLAK
Krasvaste celluloselak voor meubelen, betimmeringen, enz.
N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN
EDE, Telefoon 2047 (08380)

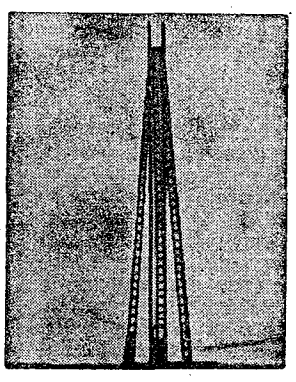
Fa. H. Manschot & Zoon
AANNEMERS VAN HEIWERKEN
Telefoon 03474—269
LEXMOND
Gespecialiseerd in het heien met stoomblokken van 2000 tot 5000 kg.

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR — DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten.

FA. K. SALVERDA & ZONEN
Aannemersbedrijf - Kuinre
SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten
Wijk IV-7 — Tel. K 5271-294

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

CONSTRUCTIEWERKPLAATS EN MACHINEFABRIEK
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436
* Staalconstructies voor gebouwen e.d.
* Alle soorten granen

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eig. TH. D. WILDEBOER)
MASSAFABRICAGE BETONARTIKELEN
TELEFOON 3865 Privé 4628

Laat advertenties u inlichten voordat u gaat kopen

Woningnood, loonbeleid en program van actie '63

„Geef ons een eygen huys, so roepen thands de veelen
Die stal of kippenhok met andren motten deelen;
Die woonen saemgeperst op solders of in schuuren . . .
Wat twist en ongemack spruyt voort uyt 't saemenwoonen,
Of blijcken ongewenst en motten het besuuren.
't En syn geen mensen meer, dogh duystere demoonen . . .
Kortom, een hels kabaal vervult so meenge wooning
Die vroeger 't vry besit was van een burger-kooning.
Wat weerslag heeft dit al op onse goede seeden . . .
Ay, lieve Overheydt, wil u toch daenig spoeyen
En u met dit probleem wat yvriger bemoeyen;
't Gesin is 't fondament dat vranck en vry mot leeven
Wil het aan 't vaederlant syn beste kraghten geeven."

Uit de „Sorghvliet-rymen"
naar Jacob Cats in
„Prinsestad" van 24 december 1948.

HET is wel zeer de vraag of de „Sorghvliet-rymer" van 24 december 1948 toen zou hebben willen geloven dat op 2 dagen na 12 jaren later nog kortsluiting zou ontstaan met de „lieve Overheydt" over met „sich wat yvriger bemoeyen" met het nog altijd zeer ernstige probleem van de woningnood. Nu de vragen over deze kortsluiting zijn opgelost is er de gelegenheid ons samen te bezinnen op wat belangrijker is, namelijk over de mogelijkheid van het ons nog meer „daenig spoeyen" naar wat een werkelijk einde van dit vraagstuk zou kunnen zijn.

Bij de discussies is wel komen vast te staan, dat de Regering ter zake een beleid heeft gevoerd dat overeenstemt met ons A.R. Program van Actie 1959. Er is derhalve reden om, ongeveer op de helft (naar we hopen) van de regeringsperiode 1959—1963, op dit punt het program eens te toetsen aan de in de praktijk gebleken en te verwachten moeilijkheden en mogelijkheden. Behalve op het woningbouwprobleem op zichzelf dient daarbij ook te worden gelet op andere zorgen in de sociaal-economisch-financiële sector van het regeringsbeleid.

1. VERBAND MET DE OVERHEIDSFINANCIEN

WANNEER ergens in de discussie een gelijkelijk afremmen van de gesubsidieerde woningbouw en van de woningbouw in de vrije sector is bepleit, dan worden daarmede gelijke kappen gevraagd voor volstrekt ongelijke monniken. Immers betekenen bijv. 5000 gesubsidieerde woningen een positief en financieel medewerken der Overheid met ca. 20 miljoen gulden (de woningwetbijdrage hierin gekapitaliseerd), terwijl 5.000 meer vrije- sectorwoningen alleen betekenen: „niet ingrijpen". Dus: „vrijlaten *zelf* een stuk woningnood op te lossen, zonder ook maar één cent Overheidssteun." Derhalve past de vrije-sectorbouw *altijd* doch de gesubsidieerde bouw *niet onbeperkt* in het „behoedzaam financieel overheidsbeleid", hetwelk in artikel 15, lid 3, van ons A.R. Program van Actie 1959 geacht wordt noodzakelijk te zijn.

Met dit behoedzaam financieel beleid is ook namens de kamerfractie de grootst mogelijke instemming betuigd. Ook in deze zin dat, vooral voor de vergeten groepen, een hard schijnend financieel beleid het meest sociaal-bewogene kan zijn, o.a. door de waardevastheid van de munt. Daarom is voor het Program van Actie 1963 te verwachten, dat de woningbouw zeker niet buiten enig verband met het *gehele* beleid zal worden gezien.

2. ANDERE URGENTE BOUWBELANGEN

GELIJKSOORTIGE opmerkingen moeten worden gemaakt wegens het verband niet nog enige programmaartikelen, voor de realisering waarvan ook bouwcapaciteit nodig is. In lid 4 van artikel 3 wordt bijv. de voorziening in het tekort aan schoolruimte een zaak van grote urgentie genoemd. Zullen we dat in 1963 minder dringend kunnen stellen?

Tot driemaal toe wordt vervolgens de noodzaak van industrialisatie bepleit. In artikel 6, lid 4, onder a, als een economisch belang, vooral in de gebieden met structurele werkloosheid. In het 2e lid van artikel 8 wederom ten behoeve van de werkgelegenheid, nu als sociaal belang. En in artikel 11, lid 3, voor de probleemgebieden. Het is niet waarschijnlijk dat in ons Program van Actie 1963 deze industrialisatie minder krachtig zal worden bepleit.

3. WONINGEN VOOR DE LAGERE INKOMENSGROEPEN

ARTIKEL 5 van Ons Program van Actie 1959 betreft de woningbouw op zichzelf. Een verdienste er van is, dat niet met propagandistische aantallen tegen andere partijen is opgeboden. Wat de behoefte aan goedkopere woningen betreft is in lid 3 volstaan met als een dringend vraagstuk eenvoudig te vermelden „het bouwen van woningen betaalbaar voor de lagere inkomensgroepen." Hoewel Minister Van Aartsen bij het realiseren van deze wens met de nadelen van een nieuwe methode heeft moeten experimenteren is toch bereikt — erkend en onweersproken — dat thans een groter aantal woningen in de goedkope sector in aanbouw is dan ooit te voren. In de sobere woordkeuze van ons Program van Actie behoeven wij, wat dit onderdeel betreft, in 1963 dus niets te wijzigen.

4. DE BIJNA 100.000 WAAR HET OM DRAAIT

NAAST de onder 1, 2 en 3 besproken programpunten is er in artikel 5, lid 1, nog de belangrijke 3e zin, waarin essentieel wordt genoemd, dat voor woningbouw, huurvorming en huisvesting zo spoedig mogelijk de vrijheid wordt hersteld. Het belang hiervan moge, aan de hand van de laatste publikaties, blijken uit de volgende cijfers inzake de bouwbehoeften per jaar.

Woningwetwoningen:	
april-nota Minister Van Aartsen	35.000
Premiewoningen:	
beschikbaar volgens de april-nota 35.000, doch aangevraagd volgens drs. W. J. Valkenburg in „Trouw" 5 april 1961	97.000
Vrije-sectorwoningen:	
volgens de april-nota te verwachten	30.000
Totale behoefte per jaar	162.000

Het knelpunt zit in de 97.000, dus in de bijna 100.000 aangevraagde premiewoningen. De genoemde cijfers zullen wel voortdurend correctie behoeven, doch wanneer ze in een bijdrage als deze mogen worden gebruikt ter bepaling van de gedachten, dan zou de woningnood zijn opgelost wanneer ook deze bijna 100.000 woningen konden worden gebouwd, dus wanneer de premie niet meer nodig was.

Bij de huidige verhouding van de huren tot de lonen (volgens drs. Valkenburg in „Trouw" van 4 april 1961: huren 190% en lonen 350% van 1940) kan dit echter niet. Mogelijk zal zulks slechts zijn bij een belangrijke wijziging in de bestedingsgezindheid der bevolking *èn* in het loonbeleid, welke onderwerpen in de punten 5 en 6 worden besproken.

5. WELVAARTSPERIODE EN BESTEDINGSPRIORITEITEN

HET is erg", aldus de klacht, „dat er ca. 16 jaren na de bevrijding en in een reeds jarenlange welvaartsperiode nog steeds een grot woningnood is." Inderdaad. Maar is het niet erg dat ca. 16 jaren na de bevrijding, in een periode van welvaart, nog steeds: „de staat het moet doen"?

In wezen is het een ongezonde toestand, dat arbeiders, die woningen bouwen voor een loon dat correspondeert met een huurprijs van zeg *f* 18,— per week, voor dezelfde woningen ongeveer *f* 12.— huur betalen en *f* 6.— steun ontvangen. Zolang er na de bevrijding nog jarenlang materiaalschaarste en andere belemmeringen waren kon dat uiteraard niet anders, doch wanneer wij nu, midden in de welvaart, deze inconsequentie laten voortduren, dan wordt de woningnood *niet opgeheven* doch blijft het, mogelijk ook na nogmaal 16 jaren: „Ay lieve Overheydt", enz.

Het is voorts bedenkelijk wanneer het K.V.P. 2e kamerlid Van Vliet 21 december 1960 praktisch stelde, dat de vrije-sectorwoningen, ook in de goedkope klasse, niet betaalbaar zijn voor personen met een normaal inkomen. In deze stelling ligt een ontkenning van het feit dat ook een niet juist gerichte prioriteit in de bestedingen der gezinnen mede oorzaak kan zijn van het voortduren van de woningnood.

Vele arbeiders in Moerkapelle hebben dat begrepen. Zij hebben zelf hun woningnood opgelost. Zij hadden er wat voor over. Zij wilden gaan trouwen, zij wilden, reeds gehuwd zijnde en inwonend, hun ouders of anderen niet langer tot last zijn, zij ontzegden zich bromfietsen, televisie en andere gemakken en genoegens, maar ..... **zij wonen!** Zij wonen nu goed, zij hebben de hypotheek reeds geheel of gedeeltelijk afgelost, zij kunnen nu, zij het wat later, geleidelijk ook tot andere aanschaffingen overgaan, en zij zijn dankbaar, **zéér dankbaar**, dat zij de zure appel hebben doorgebeten en het zelf bouwen of kopen van een woning als eerste prioriteit van besteding hebben gesteld.

Uiteraard kan niet iedereen dit financieel bolwerken en de daarvoor nodige en bewonderingswaardige wilskracht opbrengen. We mogen dat ook niet vergen. Maar wel is de algemene bereidheid nodig, ook bij huurders van woningen, om een aan de bouwkosten (dus ook bouw-lonen) evenredig deel van het inkomen voor de woning te bestemmen. Een stimulans daartoe, ook in het loonbeleid, kan ter werkelijke oplossing van de woningnood niet worden gemist.

6. LOONBELEID

HET opnemen van het woord „loonbeleid" in de titel van deze bijdrage betekent niet dat hierover een uitvoerige beschouwing wordt gegeven. Er zal echter wel, wanneer het ernst is met het spoedig willen oplossen van de woningnood, een concrete wijziging in het loonbeleid moeten worden aanvaard, namelijk: **dat alle loon- en welvaartsruimte wordt aangewend voor huurverhoging, gepaard met huurcompensatie, tot de huurprijzen corresponderen met de bouwkosten, dus tot voor particuliere bouw de premie niet meer nodig is.**

Zo lang de gegadigden voor de „bijna 100.000" woningen van punt 4 met wachten nog een premie van *f* 3.500,— à *f* 4.000,— kunnen verkrijgen zullen de meesten van hen daarop blijven wachten. Bij bijv. halvering van de premie wegens huurverhoging met -compensatie zal het aantal wachters afnemen, terwijl bij huurvrijheid (zo nodig met bevoegdheden tegen prijsopdrijving) de premie geheel kan vervallen en alle bijna 100.000 gegadigden zonder verder wachten kunnen en zullen bouwen. Particuliere bouw door beleggers voor verhuur kan dan ook weer financieel aantrekkelijk worden, het karakter van de woningwetbouw voor leden met een normaal

inkomen wordt dan van „bijdrage-verlening" gewijzigd in „kapitaalverstrekking", terwijl alleen voor de financieel en maatschappelijk zwakke gezinnen, waarvoor nu de extra-toeslag wordt gegeven, de woningwet**bijdrage** nodig blijft. Wat de financiering betreft is dan aan de hoofdvoorwaarde voor de werkelijke oplossing van de woningnood voldaan.

Het stelt dan ook ernstig teleur wanneer, na de aankondiging van nog drie huurverhogingen in 1962, 1964 en 1966, er direct „onrust dreigt aan het loonfront" (o.a. in de metaalindustrie) of wanneer gevraagd wordt: moet de welvaartsstijging in de huurpot verdwijnen?" Er verdwijnt" geen welvaartsstijging, doch er is een **bestemmen** voor het thans meest sociale doel: het opheffen van de woningnood. Daarom is het beter de Regering te steunen en eventueel tot zo mogelijk nog iets sneller huur verhogen en compenseren aan te moedigen dan dit voor onze woningzoekenden goede streven door meer op eigen voordeel gerichte loonwensen te vertragen.

7. GOEDKOPE EN TOCH RUIME WONING

AAN de voorgaande programmatische beschouwingen wil ik inzonderheid om jonge mensen met trouwplannen over het nog langer op premie wachten heen te helpen, nog een eenvoudig voorbeeld uit de praktijk te Moerkapelle toevoegen, zulks met betrekking tot de vraag hoe men, zonder premie of rijksgoedkeuring, dus beneden *f* 23.000,— in de 1e, *f* 21.000,— in de 2e of *f* 19.000,— in de 3e klasse, een betrekkelijk goedkope woning kan bouwen **zonder** het gevaar dat deze later voor een groeiend gezin, te klein zou worden.

Bij de op het aantal slaapplaatsen gebaseerde premieregeling wordt, voor het verkrijgen van een zo hoog mogelijke premie, alle ruimte gebruikt voor het maken van kamers. Bij een 4-tal in 1956 te Moerkapelle gebouwde arbeiderswoningen, ruim genoeg voor 5 slaapkamers (waarvan één beneden), is echter volstaan met 3 slaapkamers (2 op de verdieping) en een ruime droogzolder. Wat aldus aan het niet maken van 2 kamers en aan minder meubileren en minder stofferen werd bespaard compenseerde ongeveer de gederfde premie. De aanneemsom daalde hierdoor tot het voor de betrokkenen betaalbare bedrag van *f* 12.000,—.

Zolang het gezin klein blijft is er voor de huisvrouw het gemak van minder kamers en het gerief van genoemde droogzolder, terwijl er later altijd nog 2 kamertjes kunnen worden bijgemaakt met, wegens de iets spitse kap, daarboven nog een flinke vliering.

8. BOUWSTOP 18 JULI 1961

Nadat de punten 1 tot en met 7 van deze bijdrage reeds in drukproef waren gezet is nog weer een aanvulling met de punten 8 t/m 11 nodig geworden door de Beschikking van Minister Van Aartsen van 17 juli 1961 nr. 0717663, praktisch neerkomend op een bouwstop ook voor de goedkope vrije-sectorbouw met ingang van 18 juli 1961.

Wanneer Mr. W. Aantjes („Trouw" van 19 juni 1961) daarop reageert, o.a. met: „Moeilijk te verwerken" en: „Waarom nog overheidsbouw als de particuliere bouw bereid en in staat is huizen in dezelfde klasse zonder subsidie neer te zetten?", dan kunnen deze klachten inzonderheid worden onderschreven door de zelf willende bouwen kleine man. Wanneer van twee arbeiders met gelijke draagkracht arbeider A zich vele genotsbestedingen ontzegt om een eigen woning te kunnen betalen, doch arbeider B er wat ruimer van leeft en voor een woning op de overheid leunt, dan is het immers nu zo geworden dat A, die toch al offers brengt, nu bovendien nog moet wachten op B, die er zelf niets voor over heeft en nu nog wordt voorgetrokken.

Ernstig moet hierbij worden bedacht, en Mr. Aantjes zal dit willen toegeven, dat voor deze klachten niet de Van Alkemadelaan doch Binnenhof 1-a als het meest juiste adres moet worden gezien.

Minister Van Aartsen kan niet terugkomen op de belofte om, zo nodig door ingrijpen in de vrije sector, de 70.000 gesubsidieerde woningen veilig te stellen. Het is de Tweede Kamer die op verhoging tot dit getal (en nog hoger) heeft aangedrongen. En wanneer er aan de 70.000 een aantal ontbreken zullen meerdere kamerleden Zijne Excellentie sociaal bewogen bekritiseren, zelfs al zou er een veelvoud in de vrije sector **door en voor arbeiders méér** gebouwde goedkope woningen tegenover staan.

Terecht wordt derhalve in het hoofdartikel van „Ned. Gedachten" van 22 juli 1961 gesteld, dat de Minister politiek gezien geen andere keus had. Althans **„voor het jaar 1961" niet.** Voor een volgend jaar is het raadzaam zulke getalsbeloften niet meer te vragen of te geven doch, behoudens het veilig stellen van een aantal — als nu de 10.000 met extra toeslag — voor de werkelijk minst draagkrachtigen, de grens tussen de aantallen wel en niet gesubsidieerde **goedkope** woningen variabel te laten. Zulks met als oogmerk het grootst mogelijke totale aantal in die klasse. Liever bijv. 100.000 arbeiderswoningen waarvan slechts 40.000 met rijkssteun dan 80.000 waarvan 60.000 gesubsidieerd.

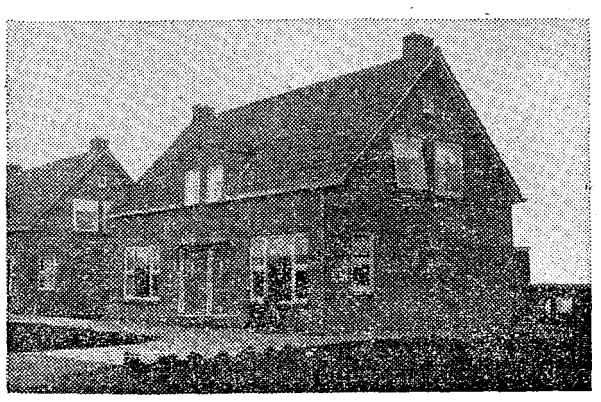

In de vrije sector gebouwde woningen (gedeeltelijk door arbeiders betaald) aan de Herenweg te Moerkapelle. Architect L. Dekker. Bouwkosten (in 1956) ca *f* 12.000.

Onder „variabel laten" versta ik hierbij: wel bij de begroting voldoende gelden voteren voor een groot aantal woningwet- en premiewoningen, doch zonder de verplichting deze gelden geheel te gebruiken wanneer de vrije-sectorbouw in een groter aantal woningen voor gegadigden van dezelfde draagkracht voorziet.

9. PRIJSBELEID BOUWMATERIALEN.

Inzake de schaarste aan bouwmaterialen is er o.a. de klacht dat er, om bijv. de steenfabricage in haar geheel lonend te maken, een belangrijk deel der produktie naar het buitenland moet worden verkocht. Voor zover deze klacht juist is zal toch een voorzichtige wijziging in het prijsbeleid moeten worden aanvaard, zodat de gehele produktie, eventueel ook van andere bouwmaterialen, aan de bouw in eigen land ten goede kan komen.

Overeenkomstig het slot van punt 5 moet er, ter oplossing van de woningnood, de algemene bereidheid zijn lonende prijzen voor de bouwmaterialen te betalen, zulks ook in woningwethuren en -bijdragen en curveprijzen.

10. CONTINUÏTEIT EN ZELFREGULARISATIE BOUWMARKT.

Bekend zijn ook de klachten over het onbenut blijven van (personele) bouwcapaciteit, over het door ondernemers vasthouden van hun werknemers in afwachting van opdrachten waarvoor premie-aanvragen lopen, over een te groot percentage in de onderhoudssector (dus te weinig in de nieuwbouw) werkzame bouwvakarbeiders, over het overschakelen van ondernemers op andere objecten wegens het stagneren van toewijzingen inzake de woningbouw en over het in het buitenland gaan werken van inzonderheid grote aantallen bouwvakarbeiders.

Men zie ook „Trouw" van 6 april 1961, waarin als oorzaak van het in 't buitenland gaan werken mede wordt genoemd de dreiging van het in eigen omgeving werkloos worden, het hier niet continu van werk verzekerd zijn. En drs. W. J. Valkenburg vervolgt dan o.a.: „Het volledig benutten van de capaciteit is primair een kwestie van continuïteit, welke beslist niet wordt bevorderd door de huidige, stringente contingentering".

Voor deze continuïteit, dus voor het in eigen land werk kunnen geven aan alle bouwvakarbeiders, zijn onmisbaar:

a. onbeperkte (goedkope) vrije-sectorbouw, gepaard met variabele grenzen van de gesubsidieerde bouw (slot punt 8) en:
b. voldoende bouwmaterialen, mede door de materiaalproductie lonend te doen zijn (punt 9).

Verder heeft de vrije-sectorbouw nog het belangrijke voordeel van een zekere zelfregularisatie van bouwprijzen en bouwmarkt. Bij de premiebouw is het niet uitgesloten dat een rijksbijdrage van bijv. *f* 4.000,— wel eens kan hebben geleid tot het iets te gemakkelijk aanvaarden van een te hoge aanneemsom, doch bij de geheel vrije bouw is er 100% directe correlatie tussen bestedingsbereidheid en draagkracht enerzijds en bouwkosten plus gevraagde aannemerswinst anderzijds.

Dit kan bij een te hoge vraagprijs leiden tot wat langer loven en bieden of ook tot langer moeten sparen om een hogere prijs voor een eigen woning te kunnen betalen. In het mede hierdoor zichzelf enigermate reguleren van de bouwmarkt zit een natuurlijke rem tegen een te grote prijsstijging en tegen het al te zeer overspannen van de bouwmarkt.

11. SNELLERE OPLOSSING EN VERANTWOORDE RISICO'S.

Blijkens de circulaire van Minister Van Aartsen van 17 juli 1961, M.G. 61-9, zijn er in het eerste halfjaar 1961 reeds 23.464 bouwvergunningen in de vrije sector verleend. „Ned. Gedachten" van 22 juli 1961 koppelt daaraan de verwachting van 40.000 tot 50.000 per jaar. Misschien iets te optimistisch, maar in ieder geval is er ruimschoots voldoende interesse voor de in punt 4 genoemde 30.000 per jaar, welke in de april-nota van de Minister werden geraamd.

Deze tendentie wettigt de verwachting dat een snellere oplossing van de woningnood mogelijk is dan tot nu toe werd aangenomen. Vooral wanneer deze tendentie nog wat wordt aangemoedigd door een snellere huurverhoging, huurcompensatie en premie- en bijdrageverlaging dan in het „1962-1964-1966-voornemen" ligt. Deze snellere huurcompensatie, enz., zal ook billijk zijn jegens diegenen (van de bijna 100.000 in punt 4), die reeds nu doorzetten en zich daarvoor andere bestedingen ontzeggen.

Geeft een sterke toename van de vrije-sectorbouw echter te grote risico's? Er zijn er twee: het risico van prijsstijging en dat van minder overheidsbouw.

Tegenover het door de Minister gevreesde uit de hand lopen der prijzen staan de zelfregularisatie van bouwmarkt en prijzen (punt 10) en de normen ad *f* 23.000,— resp. *f* 21.000,— en *f* 19.000,—. Verwacht mag worden dat deze dubbele wal van zichzelf reguleren en normen het schip van een te sterke prijsstijging op de duur wel zal keren.

Daarnaast is er het risico dat, door de interesse van de aannemers voor de vrije sector, er bijv. 10.000 gesubsidieerde woningen minder worden gebouwd, zelfs al wordt (zie slot punt 9) de curveprijs concurrerend met de vrije-sectornormen. Maar zijn die 10.000 minder in een bepaald jaar zo heel erg, wanneer er in hetzelfde jaar 20.000 of 30.000 **méér** vrije-sectorwoningen voor in draagkracht gelijke woningzoekenden tegenover elkaar staan? Ook dit risico moet, voor de **snellere** en **werkelijke** oplossing van de woningnood, verantwoord worden geacht.

12. OPROEP (AAN COLLEGA'S).

Om de vorengenoemde redenen is het te hopen dat met een gezonde oplossing niet op het A.R. Program van Actie 1963 behoeft te worden gewacht, doch dat reeds bij Regeringsbeleid en begrotingsdiscussie 1962 het er over zal gaan hoe, door een gewijzigde besteding van de nog mogelijke loon- en welvaartsruimte, de definitieve oplossing van de woningnood zo snel mogelijk kan worden verkregen. Als besluit van deze bijdrage mag hiertoe een ernstige oproep aan mijn collega-werknemers, dus aan allen die bij de verdere loon- en salarismaatregelen zijn betrokken, niet achterwege blijven.

Wij zijn het er altijd allen over eens, dat de woningnood volksvijand nr. 1 moet zijn ..... **wanneer** het er over gaat **wat de Regering** moet doen. Maar is voor ons, als werknemers, de woningnood ook volksvijand nr. 1, wanneer er loonrondes aan de orde zijn, of 5-daagse werkweek of arbeidstijdverkorting, enz.? Zijn wij bereid, ook als leden en voorstanders van inzonderheid de Christelijke vakbeweging, in al onze wensen ernstige matiging of zo mogelijk uitstel te betrachten, wanneer een beroep op ons zou worden gedaan om voorlopig alle welvaartsruimte te bestemmen voor huuraanpassing met huurcompensatie? Liever in nog iets sneller tempo dan in het voornemen ligt?

Wanneer in de bijlage „Hoe wij wonen" bij Trouw van 29 maart 1961, op blz. 37, medewerker „Flex" gelijk krijgt, dan is er van ons, als we zelf maar een huis hebben, voor anderer woningnood geen medewerking te verwachten. Flex gelooft er **„geen snars van"** dat we er ook maar iets voor over zouden hebben om de woningnood van anderen te helpen oplossen. Wij laten de last van deze nood in zijn volle gewicht alleen maar drukken op een wisselende groep van jonge mensen, die „door de ellende wordt gejaagd".

Wanneer wij echter Flex ongelijk geven, wanneer wij wel van eigen welvaartsvoordelen willen afzien en zo jegens onze nog ongehuwde, althans nog woningzoekende collega's arbeiders en ambtenaren de echte sociale bewogenheid willen bewijzen, dan, maar ook dan alleen, is de woningnood voor ons werkelijk volksvijand nr. 1.

En wanneer wij allen als collega's, als A.R.-leden, besturen en fracties, als gehele Anti-Revolutionaire Partij **zó** achter onze A.R.-bewindslieden mogen staan, dan kan uit het gebeurde van 22 december 1960 nog winst worden geboren. Winst: mogelijk ook electoraal, met het oog op het in 1963 door de kiezers te beoordelen beleid van onze Ministers, winst bovenal echter ter definitieve oplossing van de woningnood.

Moge de kracht der zelfverloochening is het belang van onze jonge collega's ons daartoe in ruime mate worden geschonken.

C. J. van den Heuvel

Moerkapelle, augustus 1961.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

ODIS!
Inrichting van kleuterscholen
Stalen klimmateriaal - keukens
Fa. A. v. d. Werff - Doesburg
Kantoor:
Van Pallandtstraat 11 - Velp - tel. 08302-4642

FINIRAT VERDELGT RATTEN
ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN EN MENSEN.
N.V. BOGENA — VEERLAAN 23 — ROTTERDAM-Z.

Voor kerkorgels
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN — TELEFOON 06760-17582

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
B. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Tel. 01790-3529

BISCUITS
van Melle
TOFFEES

HOLLANDIA TRICO
Ondergoed
van de bovenste plank !

UIT PERS EN PERIODIEK

Nieuw-Guinea blijft het onderwerp

De conclusie vorige week aan het eind van deze rubriek getrokken, namelijk dat het gesprek over Nieuw-Guinea weer „open" is, blijkt midden in de roos te zijn. Het aantal commentaren in de Nederlandse dagbladen, gewijd aan Nieuw-Guinea, overschaduwde alle andere politieke beschouwingen. En hoewel wij in deze rubriek streven naar een zo groot mogelijke verscheidenheid van politieke onderwerpen moet de lezer ons maar niet kwalijk nemen, dat ook deze week Nieuw-Guinea weer sterk op de voorgrond staat. Het is, afgezien van alles, ongetwijfeld van belang de wijze van en de ontwikkeling in de opinievorming met betrekking tot deze zaak op de voet te volgen.

Dat de door de Nieuwe Rotterdamse Courant aan de hand gedane „oplossing" van de kwestie Nieuw-Guinea van alle kanten reacties zou uitlokken was te verwachten. Kort gezegd kwam de redenering van dit liberale blad hierop neer: aansluiting van Nederlands Nieuw-Guinea bij het Australische gedeelte of bij een Melanesische federatie is illusoir. Een zelfstandig Nieuw-Guinea of handhaving van de banden met Nederland is niet wenselijk. Aansluiting bij Indonesië is de enige oplossing en dat moet Nederland de Papoea's maar aan het verstand brengen. Nederland moet dan ook Indonesië gelegenheid geven propaganda te maken op Nieuw-Guinea.

Wij laten hier nu eerst volgen de reactie van De Volkskrant (r.k.) — er is geen woord Frans bij!

De Nieuwe Rotterdamse Courant is doorgehold naar een punt, waar zelfs de socialistische oppositie nog niet is gearriveerd en misschien nooit komen zal. Het blad meent, dat de voorgestelde pressie op de Papoea's om naar Indonesië te gaan, redelijk eervol is en niet in strijd met de belofte dat de Papoea's over eigen lot zouden mogen beslissen. Het enige argument dat voor de stelling wordt aangevoerd is dat de Papoea's de vrijheid zou worden gelaten om toch niet aan de Nederlandse druk toe te geven.

Wat denkt het dagblad zelf van de praktische uitvoerbaarheid van het voorstel? Wat zou de Nederlandse regering tot de Papoea's moeten zeggen? Als het advies wordt opgevolgd, ongeveer dit: „Wij Nederlanders hebben met Soekarno gevochten. Soekarno heeft gewonnen. Hij heeft het zelfbeschikkingsrecht van de Indonesische volkeren uitgeschakeld. Hij heeft de Nederlanders het land uitgezet en de Nederlandse eigendommen in beslag genomen. Sommige Nederlanders zette hij gevangen. De economische toestand in Indonesië is zorgwekkend. Soekarno geeft toe aan zijn sterke dictatoriale neigingen. Hij spreekt voortdurend oorlogszuchtige taal. Er is chaos in Indonesië. Wij raden Nieuw-Guinea aan zich bij Indonesië aan te sluiten." Als wij even het onmogelijke veronderstellen en ons indenken dat iemand met een ernstig gezicht een dergelijk verhaal zou kunnen ophangen, dan nog vermoeden wij dat de minst ontwikkelde Papoea uit de diepste binnenlanden het gebrek aan logica in de redenering onmiddellijk zou kunnen aanwijzen.

Het (liberale) Algemeen Handelsblad vond het nodig het socialistische dagblad Het Vrije Volk duidelijk te maken, dat het bezwaren had tegen de rol van „late redder", die het socialistische orgaan de liberale collega in de kwestie Nieuw-Guinea had toebedeeld. Het Handelsblad zei ervan:

Wij menen een zekere spijtigheid in het artikel van Het Vrije Volk op te merken. Zouden wij bij onze geachte collega's niet eerder juichtonen hebben mogen verwachten, omdat zij, die „in het verleden de regering altijd hebben gestijfd" in wat naar de mening van H.V.V. verkeerd is geweest, nu van de dwalingen huns weegs terugkeren? Maar neen. In de constatering dat wij het volgens H.V.V. bij het goede eind beginnen te krijgen, mengt zich een zekere treurnis. Wij kunnen het mis hebben, maar is H.V.V. er bedroefd over dat het niet meer beschikt over een monopolie, wat de opinie over de Nieuw-Guinea-politiek van de regering betreft?

Wat de zaak zelf aangaat: wij voelen ons noch als de klassieke ganzen die eenmaal volgens de sage het Kapitool van Rome voor ondergang hebben bewaard, noch als mensen, die zich „vol verbazing afvragen waardoor het eigenlijk allemaal zo verkeerd gelopen is". Verandering van visie, mits gestaafd met argumenten en na nauwgezette overweging, is iedereen toegestaan, ook een dagblad. Grote veranderingen hebben zich allerwegen de laatste tien jaren in snel tempo voltrokken. Werelddelen zijn van aanzien veranderd. Het is niet vreemd, dat onze kijk op de kwestie-Nieuw-Guinea daarvan de weerslag ondervindt. Het Vrije Volk zal dit begrijpen. Het waren immers de over de gehele wereld voelbare dreiging van het nationaal-socialisme en de daardoor ontstane verschrikkingen van de tweede wereldoorlog, die het blad hebben genoopt bijvoorbeeld zijn standpunt wat de eenzijdige ontwapening betreft, op te geven. Wij spreken dan maar niet over andere desiderata, die Het Vrije Volk, dat toen Het Volk was, destijds heeft gesteld.

Het Vrije Volk zelf somde een aantal nieuwe ontwikkelingen op in en rond de kwestie Nieuw-Guinea, die volgens het blad een hernieuwd onderzoek rechtvaardigen. Maar het vreest, dat het kabinet-De Quay een doelbewuste en nieuwe aanpak wel niet zal kunnen opbrengen. O.m. werd geschreven:

Een oplossing van de kwestie Nieuw-Guinea „in internationaal overleg", waarover ook in de verklaring van het partijbestuur der P.v.d.A. gesproken wordt, vereist een kritische analyse van onze eigen positie in internationaal verband, alsmede die van Indonesië, en het ziet er niet naar uit dat minister Luns tot dat onderzoek in staat is. Jarenlang heeft hij ons op grond van enige vage verklaringen van Amerika en andere landen, voorgehouden dat wij de actieve steun genoten van onze bondgenoten, toen reeds lang duidelijk was dat hier op zijn minst van een eenzijdige interpretatie sprake was.

Wie nu nog op zoek gaat naar een kans op internationalisatie van het vraagstuk Nieuw-Guinea in de zin van internationaal beheer voor een langere periode, loopt achter de feiten aan. Nieuwe ontwikkelingen van de laatste jaren hebben dit soort internationalisatie — waarvoor wij gepleit hebben in de tijd dat het nog mogelijk geacht moest worden — in elk geval eerder moeilijker dan gemakkelijker te verwezenlijken gemaakt. Terecht spreekt de verklaring van de P.v.d.A. dan ook over een oplossing „in internationaal overleg".

Ook voor zo'n soort internationalisatie is echter een nuchtere analyse van de nieuwe situatie noodzakelijk. Wellicht mogen we uit de veranderde houding van zoveel Nederlandse persorganen en uit de stormloop die bepaalde groepen particulieren (van zakenlieden tot hoogleraren) de laatste tijd ondernemen op de politieke partijen waaraan zij zich verwant voelen, afleiden dat in de Nederlandse publieke opinie een kentering is gekomen. Velen die vroeger „landverraad" riepen tegen elk voorstel dat niet van blijvende Nederlandse aanwezigheid op Nieuw-Guinea uitging, zijn van gedachten veranderd. De rancune tegen Indonesië is niet langer overheersend bij de overwegingen van zeer vele Nederlanders.

Met de verklaring over Nieuw-Guinea van het partijbestuur van de P.v.d.A. is Het Parool (soc.) het wel eens, maar het vraagt zich toch af in hoeverre die verklaring zelf een bijdrage vormt tot de oplossing van het probleem. Het Parool zegt dan:

De Nederlandse socialisten hebben met klem aangedrongen op internationalisatie in een tijd, toen het officiële Den Haag nog op het standpunt stond, dat Nieuw-Guinea een uitsluitend Nederlands probleem was, waarmee de buitenwacht in feite niet van doen had en waarvoor ons land krachtens zijn soevereiniteit over het betrokken gebied als enige de verantwoordelijkheid droeg. In dit opzicht heeft de P.v.d.A. succes geboekt. Ook mr. Luns is tegenwoordig immers bereid elke internationalisering te aanvaarden, die het beginsel van de zelfbeschikking onverlet laat.

Nieuw-Guinea is nu eenmaal geen exclusief Nederlands, niet eens een uitsluitend Nederlands-Indonesisch probleem. Afgezien van het recht van meespreken over eigen toekomst, dat niemand in Nederland de Papoeabevolking kan of wil ontzeggen — al is het zelfbeschikkingsrecht niet die simpele, alle moeilijkheden oplossende zaak, waarvoor sommigen het schijnen te houden — is het duidelijk, dat bijv. een land als Australië rechtstreeks belanghebbende is bij deze zaak.

Inderdaad is dus voor elke oplossing internationaal overleg nodig, wij zijn dat met het partijbestuur van de P.v.d.A. geheel eens. Alleen, en de formulering van de verklaring zou dienaangaande misverstand kunnen wekken, dat behoeft naar onze mening tweezijdig Nederlands-Indonesisch beraad als eerste aanloop niet uit te sluiten. Sterker het is o.i. gewenst het ene te doen en het andere niet te laten.

Dat Nederlands-Indonesische overleg, maar dan aangeduid als informeel contact, wordt ook bepleit door De Telegraaf:

De overgrote meerderheid van het Nederlandse volk was gedurende lange tijd de gedachte toegedaan Nieuw-Guinea zo lang mogelijk te behouden, totdat het gebied rijp zou zijn voor zelfbestuur, waarna het zelfstandig kon beslissen of het al dan niet deel wilde uitmaken van ons koninkrijk.

Het is echter de vraag of deze staatsgedachte, in het licht van de revolutionaire ontwikkeling in de wereld, nog lang in deze vorm kan standhouden. Algerije en Tunesië, Kongo en Angola zijn voorbeelden van de krachten, die zich ontwikkeld hebben.

Indien men de mening is toegedaan, dat een herziening van het tot dusver ingenomen standpunt noodzakelijk is, dan zal de nieuwe opvatting bepaald moeten worden door het belang van de Nederlandse staat, dat steeds en in alle gevallen het voornaamste richtsnoer van de buitenlandse politiek dient te zijn.

Gaat men hiervan uit, dan is aan internationalisatie van het vraagstuk Nieuw-Guinea het grote bezwaar verbonden, dat men de beslissing uit handen geeft, zodat het belang van Nederland in het gedrang kan komen. Veeleer zou dan aanbeveling verdienen, eerst door middel van informele contacten te onderzoeken of een basis voor een gesprek met Indonesië aanwezig is.

Dat van Indonesische zijde dit contact mogelijk moet worden gemaakt door een herstel van de diplomatieke betrekkingen en dat de onderhandelingen bezaarlijk, zoals Chroesjtsjef ten aanzien van West-Berlijn wenst, de wijze van overdracht van Nieuw-Guinea tot onderwerp kunnen hebben, zijn overigens vanzelfsprekende voorwaarden.

Tot slot van dit Nieuw-Guinea-overzicht nog een citaat uit het Friesch Dagblad, dat scherp afrekent met het verhaal van dr. M. van Blankenstein in Het Parool, die heeft „onthuld", dat Soekarno helemaal geen vijand is van Nederland, maar dat zijn hele manier van handelen en optreden eigenlijk moet worden verklaard uit een soort „verdrongen liefdecomplex". Dit is het oordeel van het Friesch Dagblad:

Wij hebben niets te onthullen. Wij kunnen volstaan met te verwijzen naar feiten, die iedereen bekend kunnen zijn. Toen de soevereiniteitsoverdracht had plaats gehad en er nog helemaal geen kwestie Nieuw-Guinea was, was volgens de bepalingen van die soevereiniteitsoverdracht een nieuwe situatie geschapen. Er was een Nederlands-Indonesische Unie tot stand gekomen. H.M. de Koningin was hoofd van die Unie. Zo was het plechtig ondertekend, ook door de vertegenwoordigers van Indonesië. En om dat te verzinnebeelden, verliet H.M. de Koningin plechtig de zaal in het paleis op de Dam, waar de overdracht had plaats gehad, gevolgd door de heren.

De heer Soekarno heeft midden in zijn heimwee, het door dr. Blankenstein onthulde heimwee, de grofheid begaan, om dat telegram onbeantwoord te laten. Hoe hij overigens, ondanks dat heimwee, tegen Nederland is opgetreden, is bekend. Daaromtrent behoeft niets te worden onthuld. En in deze openlijke politiek van Soekarno past het héél best, om aan een ijdel journalist vertrouwelijk te vertellen, hoe hij altijd naar Nederland heeft verlangd. Al zijn vriendjes zijn er al geweest en hij alleen nog niet. Dan helpt hij zulk een journalist aan een onthulling en het heeft succes. Het wordt een pagina in Het Parool.

En dan maar weer afgeven op mr. Luns, die van zulke geheime verlangens van Soekarno, die in tegenstelling met zijn oude vrindjes nog nóóit in Nederland is geweest, niets weet en stomweg alleen maar aandacht heeft voor wat het bewind van Soekarno doet...

HANDELSBALANS

Nog ruim een week en het is weer Prinsjesdag. Dan zal minister Zijlstra weer met zijn begroting voor de Staten-Generaal verschijnen — en met spanning wordt uitgezien naar zijn prognoses! Onlangs heeft hij de cijfers gepubliceerd over de Nederlandse betalingsbalans in het eerste halfjaar van 1961. Het overschot, dat in de eerste helft van 1960 nog ƒ 551 miljoen bedroeg, is nu gehalveerd. Het Vrije Volk zei er o.a. dit van:

Geheel onverwacht komt dit overigens niet. De sterk gestegen investeringen van de bedrijven, de verhoogde lonen en winsten, de verkorte arbeidstijd en de hogere overheidsuitgaven en niet te vergeten de revaluatie hebben te zamen geleid tot een vergroting van de uitgaven in het buitenland zonder dat daar een even sterke stijging van de inkomsten tegenover stond.

De daling van het overschot is trouwens ook niet ongewenst. Het kweken van zo grote overschotten als in vorige jaren geschiedde is beslist niet de hoogste vorm van economische wijsheid. Er wás „ruimte", die mocht worden gebruikt.

Het opmerkelijke van de cijfers is echter de mate waarin de daling is opgetreden. De daling is vrij wat sterker dan het Centraal Planbureau in zijn prognose voor dit jaar had berekend — terwijl er in de prognose toch ook al wel spanningen waren voorzien.

En de zaak ligt nog iets scherper, als men niet kijkt naar de betalingen, die feitelijk zijn gedaan, maar uitgaat van de transacties, die in het eerste halfjaar zijn afgesloten en die uiteraard niet alle in dezelfde periode zijn betaald. Dan blijkt nl., dat er in de eerste helft van 1961 zelfs niet een overschot is geweest, zoals verleden jaar (400 miljoen), maar een tekort (50 miljoen).

Met andere woorden: de daling moge niet onverwacht komen en op zich zelf niet ongewenst zijn, er is wel reden het tempo van de daling in het oog te houden, opdat wij niet door het evenwicht heenschieten. In de praktijk van alledag wil dit zeggen, dat voorzichtigheid geboden is met maatregelen, die kunnen leiden tot een verdere opvoering van de bestedingen.

Het zal voor minister Zijlstra niet eenvoudig zijn over enige wegen te komen met een begroting, die voor de huidige economische situatie passend is. De minister, die noodzakelijk met hogere uitgaven (o.a. voor defensie) moet komen en die zich tegelijk verplicht heeft een datum te noemen, waarop belastingverlagingen zullen ingaan, zit in een lastig parket. Een parket, waar hij zich overigens zelf in gewerkt heeft.

Het Parool besluit een beschouwing over de handelsbalans als volgt:

Wij zitten nu eenmaal met een overspannen economie, waaraan de revaluatie van de gulden — op zichzelf een voor de betalingsbalans ongunstige factor — tot dusver kennelijk niet zo heel veel heeft veranderd. De verkorting van de arbeidstijd is ook al geen element dat het patroon van nationale middelen en bestedingen ten goede komt. Wanneer wij denken aan de op handen zijnde noodzakelijke verhoging van onze defensielasten, en wanneer wij ons er bovendien rekenschap van geven, dat de minister van financiën in de komende maanden zijn toezegging van een belastingverlaging waar moet gaan maken, dan bekruipt ons het bange gevoel, dat ons volk bezig is te veel hooi op de vork te nemen en dat wij al een heel eind op weg zijn naar een nieuwe overbesteding, die ons straks op een nieuwe bestedingsbeperking komt te staan.

Zal de regering die koers nog kunnen wijzigen? Voor het antwoord op die vraag moeten wij wachten tot de derde dinsdag van september. De rijksbegroting zal dit maal wel zeer belangrijk zijn.

En het commentaar van De Tijd-De Maasbode luidt:

Het saldo op de betalingsbalans blijkt in de eerste helft van het lopende jaar nogal fors gedaald te zijn en sommigen zien daarin de aankondiging van een nieuwe overbesteding. Erg logisch is een dergelijke conclusie niet. Toen wij dit voorjaar tot revaluatie overgingen, werd dat gezien als middel om de expansie van de economie wat te matigen daar het overschot op de betalingsbalans toen onevenwichting hoog was. Nu deze monetaire ingreep gevolgen schijnt te hebben, hoeft dat niet zonder meer reden tot intenser alarm te geven dan er reeds was, zolang althans de „ongunstige" wijziging in de betalingsbalans binnen de perken blijft van hetgeen economisch gewenst is. Voorlopig is het echter te vroeg om te constateren of dit al of niet het geval is. Zonder een gedetailleerde prognose van de economische gang van zaken in binnen- en buitenland komt men met een betrekkelijk vage momentopname van de betalingsbalans immers niet zo erg veel verder.

⋆⋆⋆ De boemerang

De verklaring van President Kennedy, dat de Verenigde Staten hun kernwapenproeven zullen hervatten, omdat blijkt dat Rusland met deze proeven voortgaat, wekt geen verbazing. Rusland moet weten, dat zijn handelwijze als een boemerang zal werken. Hoe zorgwekkend en verdrietig de hervatting ook is, er is voor het Westen geen andere keus. De intimidatie van Rusland moet beantwoord worden met een bewijs, dat de vrije wereld, waarvan de V.S. de grootste macht kan ontwikkelen, niet met zich laat sollen. Het langzaam maar zeker teruggedrongen worden door Rusland, het zich láten terugdringen, is funest. Dat Kennedy thans het besluit genomen heeft, ook voort te gaan met de ontwikkeling van kernwapens, zal Rusland tot het inzicht moeten brengen, dat het kwaad zichzelf straft.

DOOR J.W. OOMS

„Hun kortzichtigheid mag ons niet verhinderen om te doen hetgeen voor dit mooie Suriname van wezenlijk belang is. Ik ken een paar verstandige Indianen, die tot het christendom gebracht zijn en die hun volk graag tot een hogere top van ontwikkeling zullen brengen. Met hen zal ik over deze zaak spreken. Maakt u dus vast een akkoord met de schipper. Mijn jongen popelt van verlangen, terug te keren naar het vaderland."

„Als ik niet te vrijpostig ben, mijnheer de gouverneur: Ik ben er dankbaar voor, dat u François gelegenheid geeft, naar het moederland terug te keren. Ik heb al vaker gezegd, dat de jongeman, hoewel hij zonder twijfel grote talenten heeft, niet geschikt is voor deze kolonie. Het is niet iedereen gegeven, zijn taak te zien in een land, waar gevaren kunnen dreigen en waar men veel moet ontberen van datgene, wat het vaderland te bieden heeft."

Cornelis was getroffen door de rustige wijze waarop commandeur Verboom zijn mening gaf over François.

„U hebt het, dunkt mij, goed gezien, Verboom. Zelf ben ik namelijk ook tot dit inzicht gekomen. Maar ik moet bekennen, dat ik hem tegen wil en dank mijnerzijds laat gaan. Ik had het heel graag anders gewild. Het zou voor mij een prettige gedachte geweest zijn, dat mijn zoon mij hier later zou opvolgen als gouverneur van de kolonie en mijn werk zou voortzetten. Het mag niet zo zijn. Ik moet er vrede mee hebben, al kost het mij veel moeite."

„Elk mens vindt vroeg of laat wel de weg, waar hij voor geschikt is, mijnheer Van Aerssen. Uw zoon François zal ongetwijfeld een belangrijke man in Holland worden, want hij is een loot uit een befaamd geslacht, dat vele diensten aan ons land bewezen heeft. Maar voor ons mooie Suriname is hij niet geschikt. Daarom acht ik het verstandig van u, François gelegenheid te geven, naar Holland terug te keren."

Verboom stond op.

„Ik zal uw opdrachten uitvoeren, gouverneur. Maar wat de stoffelijke resten van die twee geestelijken betreft..."

„Dat doet u zoals ik gezegd heb. Daar houden we het op! Ik zal de Hollandse heren weleens duidelijk maken, dat ze mij niet blijvend aan het hoofd kunnen zeuren."

„En u vreest geen moeilijkheden, mijnheer Van Aerssen?"

„Ik zal ze, mochten ze komen, niet uit de weg gaan. Ik ben het beu en de heren directeuren moeten nu maar eens goed weten, met wie ze te doen hebben."

Verboom knikte en wilde vertrekken, maar Cornelis zei: „François gaat dus terug naar het vaderland. Dat zal inderdaad het beste zijn voor de jongen. Maar ziet u, Verboom, het zal mij moeite kosten, hem niet meer bij mij te hebben. Het zal eenzaam zijn..."

„Ik begrijp u, mijnheer. Zelfs een man in de wildernis heeft soms een hunkering naar wat genegenheid, naar iemand, met wie hij zijn wel en zijn wee kan delen."

„U weet, dat mijn vrouw niet bereid was, mij te volgen naar deze kolonie."

„Ik heb er kort na uw aankomst over horen vertellen, mijnheer Van Aerssen. Uw vrouw is uit Frankrijk; ik heb er begrip voor, dat zij moeilijk haar leven wilde voortzetten hier in Suriname. Niet iedere vrouw is geschikt om de man van haar liefde te volgen naar verre gewesten."

„Luister, Verboom: Mijn huwelijk is mislukt. Margaretha en ik hebben in het meest wezenlijke van het huwelijk niet bij elkander gepast. Ik heb haar lief, zij heeft mij lief. Toch is het op een tragische mislukking uitgelopen. In François had ik iets van haar èn van mezelf in mijn onmiddellijke nabijheid. Begrijp, dat het me leed doet, dat hij zal vertrekken. Ja, ik zal me hier een eenzaam man voelen, Verboom."

Verboom knikte begrijpend.

„Maar het geluk van de jongen, mijnheer Van Aerssen."

„Ja, het moet om het geluk van François gaan. Daarom heb ik mijn besluit genomen om hem te laten vertrekken." Cornelis scheen plotseling van zichzelf te schrikken. Waarom had hij zich zo bloot gegeven tegenover Verboom. Hij zei: „Enfin, Verboom, u doet dus wat ik u heb opgedragen."

Met een lichte buiging verliet de commandeur het vertrek.

Verboom deed alles nauwgezet was hem opgedragen was, ofschoon hij tegen zijn zin de zaak van de overleden geestelijken behandelde. Hij liet nagaan, waar de paters gestorven waren en zond daarna acht soldaten, onder bevel van twee officieren, het binnenland in. Hij gaf hen een nauwkeurige instructie mee.

Drie weken duurde deze expeditie. Eén soldaat, door een slang gebeten, keerde voorlopig niet terug. Men had hem ziek achtergelaten bij een plantersfamilie aan de uiterste grens van het district Commewijne.

De expeditie bracht het gebeente van de geestelijken mee naar Paramaribo. Met een grimmige tevredenheid nam Van Aerssen van Sommelsdijck de kist in ontvangst.

Hoewel commandeur Verboom nog een laatste poging deed, de gouverneur het drieste plan uit het hoofd te zetten, schreef Van Aaressen een gepeperde brief naar de hoogmogende heren in Holland.

Niet alleen de beenderen van de twee paters, die met hem waren meegereisd en waarover zoveel deining was ontstaan, zou hij opzenden; ook het overschot van een zekere pater Croll voegde hij er aan toe. Deze geestelijke was buiten een voorafgaand gevraagde toestemming in Suriname aangekomen. Petrus Croll, een minderbroeder van Herenthals, was per schip Elisabeth aan land gekomen om de plaats van de overleden geestelijken in te nemen.. Hij had echter slechts korte tijd zijn priesterambt in het district Commewijne kunnen uitoefenen. Hij was door een kwaadaardige ziekte overvallenen reeds na een paar dagen overleden. Toen Cornelis vernomen had, dat een pater ongevraagd en dus zonder zijn toestemming in de kolonie aan het werk gegaan was, had hij een onderzoek laten instellen met het doel, de pater aanzeging te doen, de kolonie wederom te verlaten. Maar eer het rapport gereed was, bleek de pater reeds te zijn overleden.

Toen de beenderen in een met ijzer beslagen kist gedaan waren, zette Cornelis zich tot het schrijven van een brief aan de Staten van Zeeland.

„Godt Almachtigh sy van harten gebeden, hy haere Regeringe gelieve te segenen en die te geleyden met syne wijshijt en gerechtigheyt om met alle hemelsche ende aertsche benedictien te werden gecroont, deselvige beschermende van alle passieuse ongerechtigheyt, synde strydigh tegens de gedeposeerde Autoriteyt, die hy in haere handen gestelt heeft, waerdoor sy werden geconsidereert als goden op aerden; welck beeltenis Godts (in warheyt ende gerechtigheyt bestaende) geledeert werdende sy Godts toren op haeren Persoonen en op het gantsche Landt souden verwecken." Na enige tijd nagedacht te hebben, ging hij verder:

„Ick ben niet terecht van haere Ed. Mog. bekent, alle haere accussatien en beschuldigingen niet van mijn humeur en caracter sijnde maer ter contrary soo geësloigneert als oosten van westen; de Dooden sullen hiervan getuygenisse geven tot welcke effect ick Ue. Mog. dese drie overledene paepen toesende mijns wetens alhier 't zedert myn comste geen andere syn geweest, enz."

Wordt vervolgd

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD
De fijnste fruitproducten uit de Betuwse boomgaarden
Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes - Vruchten op Sap - Etc.

Vraagt Uw bakker naar
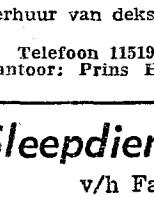
TARVO-BROOD
Uw bakker Uw dokter

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
Wageningen — Telefoon 08370-3750
Telex 32121

HOOIMEIJER
Goudbeschuit
Smaakt anders...
Smaakt beter

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.
HENDRIK IDO AMBACHT
Werf voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon H.I. Ambacht (0 1858) 2841

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP VAN ALLE SOORTEN SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSSEL - Telefoon 369 - Na 6 uur: 225

N.V. GERRIT J. EERLAND, R'DAM
Sleepdienst en Transportonderneming
Alle transporten te water.
BINNENLAND BUITENLAND
Verhuur van dekschuiten, bakken, bokken, sleepboten en alle drijvende materialen.
Telefoon 115190, 137734, na kantoortijd 138993 of 48986.
Kantoor: Prins Hendrikkade t.o. no. 88 a/b magazijnschip „Aeolus".

Sleepdienst „Broedertrouw" n.v.
v/h Fa. C. den Boer & Zonen
Zwijndrecht, Nieuwstraat 15,
Telefoon 01850-6845
Alle transporten te water

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894-218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK's
Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 223, H.I. AMBACHT, tel. 01850: 6415—6486

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 - Rotterdam

Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN
CAPELLE A. D. IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (010)

OCEAN N.V. - DIEREN
Lagestraat 26, Tel. K 8330-4383
Patent Ocean kleerkleppen, afsluiters en vacuümstops, Aarzener blowers, gasmeters, exhausters, tandwiel- en dikvloeistofpompen, schroefverdichters en Nm3 transformatoren.
GROENEVELT'S ZUIGERCOMPRESSOREN

⁎ REPARATIE VAN ELEKTROMOTOREN
⁎ VERKOOP VAN SIEMENS MOTOREN
⁎ SPECIALE BEDRIJFSINSTALLATIES
FIRMA DE KAT & DEN OTTER
Rotterdam - Oostzeedijk 150-152 - Tel. 115750

A. Baars Azn
Exploitatie van baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

worden er allerlei zogenaamde oplossingen voor het vraagstuk van Nieuw-Guinea aan de hand gedaan, die in feite neerkomen op overdracht — op kortere of langere termijn — aan Indonesië. Verleden week schetsten wij in deze rubriek een dergelijke „oplossing", zoals die in de liberale Nieuwe Rotterdamse Courant aan de hand werd gedaan. De suggesties om te komen tot een regeling, die de soevereiniteit uiteindelijk bij Indonesië zal doen berusten, spruiten kennelijk voor een belangrijk deel voort uit de wens om de abnormale, gespannen verhouding tussen ons land en Indonesië te doen beëindigen.

Voor zover die wens inderdaad de achtergrond vormt van het streven om aan de Indonesische opvatting inzake het vraagstuk Nieuw-Guinea tegemoet te komen, zal daaraan ongetwijfeld nieuw voedsel zijn gegeven door hetgeen van Indonesische zijde tijdens de conferentie te Belgrado is gezegd. Een van de naaste medewerkers van Soekarno zou daar tegenover Nederlandse journalisten hebben verklaard, dat overdracht aan Nieuw-Guinea aan Indonesië zou leiden tot herstel van normale verhoudingen met ons land, niet alleen op economische, culturele en dergelijke gebieden, maar zelfs tot herstel van de banden van vriendschap. En president Soekarno, zo werd verzekerd, zou niets liever willen dan zelf zo spoedig mogelijk naar Den Haag te komen om de onderhandelingen te voeren. De correspondenten, die dit gesprek bijwoonden, meldden aan hun bladen, dat achter deze verklaringen ongetwijfeld een welgemeend en diep verlangen naar herstel van de normale en goede betrekkingen met Nederland schuil ging. Waarom, zo werd gevraagd, moeten wij, Indonesiërs, Nederlandse journalisten in Belgrado ontmoeten? Waarom kan dat niet in Den Haag?

Voor degenen, die ook in ons land vervuld zijn van dat verlangen — en wie zou dat niet zijn? — en die daardoor overhellen naar het standpunt dat Indonesië maar moet hebben wat het vraagt, is het wel goed er de aandacht op te vestigen in wat voor wonderlijke situatie wij op deze manier geraken. Wij hebben, eerder dan goed en wenselijk was, de soevereiniteitsoverdracht over Indonesië getekend en wij hebben ons daarna, overeenkomstig letter en geest van de overeenkomsten gedragen. We hebben de opbouw van de jonge staat in financieel, technisch, economisch en velerlei ander opzicht gesteund, totdat alle mogelijkheden werden afgesneden. Indonesië maakte het de aanwezige Nederlanders onmogelijk te werken, het nam de bezittingen in beslag en schiep tenslotte een zodanige situatie, dat er een repatriëring op grote schaal en een vraagstuk der „spijtoptanten" ontstond. Het verbrak alle betrekkingen met ons land en maakte het zelfs een grote mogendheid onmogelijk onze belangen te behartigen, een feit dat zijn weerga in de geschiedenis niet heeft.

En na deze ontwikkeling, die gepaard is gegaan met een toenemende druk en van tijd tot tijd scherpe dreigementen om in het bezit te komen van Nieuw-Guinea, waarover Nederland volkomen rechtmatig de soevereiniteit uitoefent, geven voorgenomen Indonesiërs uiting aan hun heimwee naar normale verhoudingen. Zij zeggen: „Vergeet uw belofte aan de Papoea's, geef ons Nieuw-Guinea, dan kunnen wij de oude vriendschapsbanden herstellen." Men zoekt dan naar formules om Nederland in staat te stellen van zijn belofte af te komen zonder al te veel het gezicht te verliezen, maar het zou er op neer komen, dat Nederland een belofte breekt waardoor Indonesië het gezicht, dat het door het nemen van vele kwetsende en beledigende maatregelen verloren heeft, kan herwinnen.

Dit is geen bsais om van Belgrado naar Den Haag te komen.

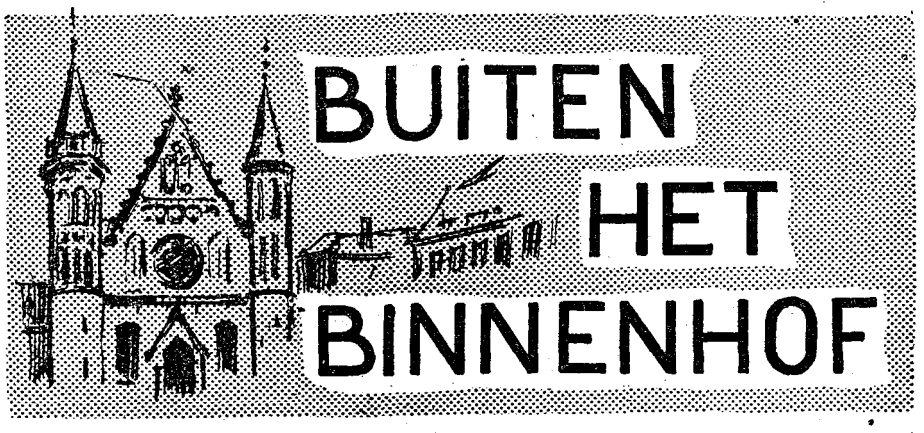

IK schrijf dit op de eerste maandag in september, een bizondere dag, omdat ik mij verstoken heb in een klein dorp aan de Noordzee, met een achterland van duin, bos en hei. Waar vindt men zo iets nog? Op de „boulevard" stonden vandaag honderdtwintig auto's, waarvan honderdnegentien uit Duitsland. Zij, de bezitters van deze auto's, zijn de ware zonaanbidders. Zij liggen de gehele dag aan het strand of wandelen in een textielachtig vijgeblad langs de kustlijn. In het achterland komen zij niet te ver! Zaterdagmorgen j.l. kwam ik een Oosterbuurman tegen in Amsterdam. Hij reed in een glanzende Wirtschaftswunderwagen, stopte, stak zijn hoofd door het geopende raampje en beval: „Gerrit von der Veenstrasze". Nu, dan schrik je wel even. Ik vroeg beleefd maar dringend (!): „Bitte?". Hij herhaalde, zeker denkende dat ik doof was: „Gerrit von der Veenstrasze!". Ja, toen werd ik toch wel een beetje nijdig. Ik wou nu niet direct zeggen: „Vertel me niet, dat u nooit van de Eüterpestraat gehoord heb, want men moet broederlijk blijven in deze NATO-dagen. Maar ik zei wel, want ik was echt boos. „Wenn Sie etwas anständig fragen, bekommen Sie auch in Holland immer ein anständiges Antwort". Of het goed Duits was, wist ik op dat moment niet eens, maar hij begreep het. „Bitte", zei hij vriendelijk", können Sie mir..... enz. enz.

Want ze kunnen wel vriendelijk zijn! O, ja in mijn vakantieoord ook. Daar zijn ze beleefd. Zij maken geen rommel, ze ruimen alles keurig op. Zij lopen niet op paden, waar het verboden is. Zij „kankeren" niet. Zij maken geen herrie. Ja, ze zijn zeer beleefd en zeer dringend. Zij betalen meer dan de Nederlanders, waarom ik maar een klein huis kon huren. Van iemand, die principieel aan Nederlanders verhuurt. Deze mevrouw heeft een hekel aan „Zimmer zu vermieten" en aan „Zimmer mit Frühstück" en aan „Man spricht Deutsch". Wat dit laatste betreft, ik liep zo'n bordje voorbij, toen ik iemand tegen haar man hoorde zeggen: „Kijk daar is, alleen de man spreekt Duits". Zou jij zo'n bord laten hangen als je z'n vrouw was?"

Enfin, op deze eerste maandag in september, waarop dus mijn vakantie is begonnen — tot de derde dinsdag! — moet ík beginnen de heer A. Klein te Hilversum hartelijk dank te zeggen.

Hij heeft helpen zoeken naar gegevens omtrent de oud-minister van Financiën Bertling. Ik laat zijn brief hier in extenso volgen:

„A. E. J. Bertling was ambtenaar bij het dienstvak der registratie en domeinen; in 1913 directeur der registratie en domeinen in de directie Leeuwarden. In beperkte kring was hij bekend door zijn boek „De wet op het notarisambt", toegelicht door A. E. J. Bertling, Zwolle 1909, een boek, dat nogal wat aanleiding tot kritiek gaf aan de bewerker van de 4e druk (Mr. Ph. B. Libourel) van De wetgeving op het notarisambt, toegelicht door Mr. J. P. Sprenger van Eijk, Haarlem 1910.

De heer Bertling was van het optreden van het kabinet Cort van der Linden af Minister van Financiën tot 23 oktober 1914, toen hij aftrad om te worden opgevolgd door de meer bekende Mr. M. W. Treub.

Volgens geruchten zou hij door een vergissing zijn aangezocht; men had de aandacht van de kabinetsformateur willen vestigen op zijn ambtgenoot (dus ook directeur der registratie en domeinen) te Maastricht, F. Bartelink.

Na zijn aftreden werd de heer Bertling bij besluit van 24 november 1914 benoemd tot hypotheekbewaarder te Amsterdam, een destijds goed betaalde functie, omdat het voor over- en inschrijving verschuldigde salaris voor de titularis was (vergelijk de „afkoop" bij de wet van 3 april 1922, Stbl. 106)".

Tot zo ver de heer Klein, voor wiens informatie ik zeer erkentelijk ben.

In een minder ernstig ogenblik, dan bij bovenstaand past, heb ik er over nagedacht of er soms publicisten zijn, die Groenloper of William Kroenloger of zo iets heten. Dat kan natuurlijk onaangenaam zijn voor mij. Want dezer dagen las ik de op handen zijnde benoeming van Drs. Gijzels tot staatssecretaris. Hij heeft mij eens bewogen in de politiek te gaan. Dat is toen niet gebeurd. Had ik het maar gedaan! In elk geval wens ik hem geluk met zijn benoeming. Hij is „ne mooie mens", zoals ze in Brabant zeggen.

William Groenloper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. prijsplanten zijn geen naaldhout; 5. de reiziger krijgt zo'n bevel graag; 8. dit is één minder; 9. om te onthouden: een oeververbinding voor een dier; 11. resultaat als 't gemak de mens dient; 12. langdurige regeringsperiode van de vorst; 14. men spaart niet, als men de volle geeft; 15. zonder ondergrondse ruimte zit dit dier graag in wol; 19. wapen van zuivel; 22. hieronder zit kennis; 24 oorsprong der vrouw?; 26. menselijk; 28. „schone woorden rijen tot verheven zinnen: die konst moet ieder herte winnen"; 29. opening in varkensvlees? 30. tussen onze spoorwegen raakt niet veel weg; 31. gewoon gezegd: „er is iemand".

Vertikaal: 1. traag, maar 't is tenslotte ook ijskoud; 2. is deze booswicht een man van de klok? 3. lawaai van invloedrijke mensen? 4. eigenschap van het begin; 5. niets heel laten is 't werk van de pocher; 6. te verhelpen door lessen; 7. een rooie krijg je in de zon en van de bank; 10. lichaamsdeel niet in tweevoud; 13. schattig bundeltje; 14. sukkelen van natuurwetenschappelijk gevormden? 16. teer; 17. natuurlijk indirect licht; 18. zit vol aalmoezen; 20. krijgen zij grondstukken uit de nalatenschap? 21. hier wil 't wel boteren; 23. dient om te bedekken en zoveel mogelijk te laten zien; 25. geluksvogels vinden het hunne gespreid; 27. hoe men 't ook ziet, men pakt iets beet.

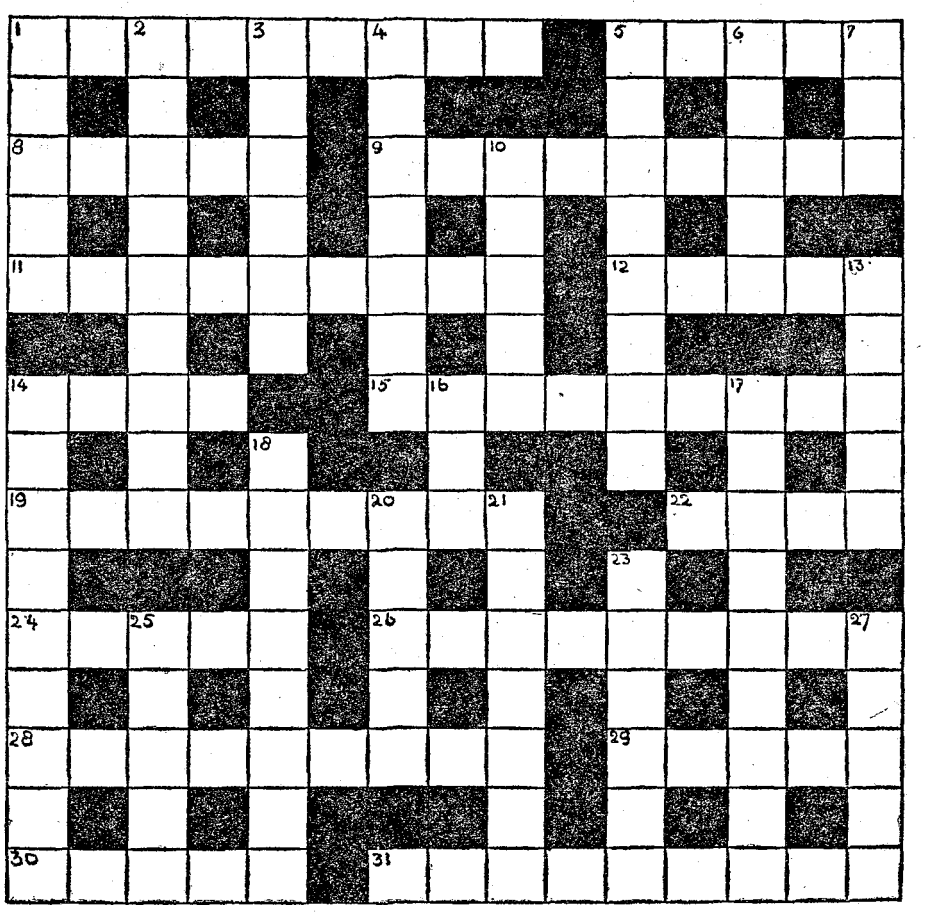

OPLOSSING VORRIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. Lisse, 6. eland, 11. gazelle, 13. apenoot, 15. o.w., 16. massamens, 18. m.o., 19. mik, 21. tap, 22. bit, 23. enak, 24. erker, 26. zone, 27. res, 28. kei, 29. rob, 31. Eem, 32. stronk, 34. Egypte, 36. eik, 37. tas, 38. akteur, 41. krekel, 44. kro, 45. Rio, 46. een, 47. rap, 49. aard, 50. lente, 52. leve, 53. abt, 55. roe, 57. Ner, 58. r.i., 59. ellenlang, 63. re, 64. Tegelen, 66. snoeren, 68. rekel, 69. teken.

Verticaal: 1. lawines, 2. i.z., 3. Sem, 4. slap, 5. els, 6. Epe, 7. lens, 8. Ans, 9. n.o., 10. dominee, 11. gomer, 12. estrik, 13. ampère, 14. totem, 15. o.w., 17. aak, 20. kastekort, 22. boetseren, 24. een, 25. rog, 28. koker, 30. bijten, 33. rit, 35. pak, 38. Arabier, 39. uil, 40. roeren, 41. ketels,, 42. ree, 43. laveren, 44. kaart, 48. peren, 51. non, 54. elle, 56. gnoe, 59. eek, 60. lel, 61. als, 62. gek, 65. ge, 67. p.e.

ZAKKEN
Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
Van Berckenrodestr. 15, Rotterdam-W.
Tel. 010-69195. Telegr.: TESPA.
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 010-69195. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.
Import - Export

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT: CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

RIV KOGEL-LAGERS
VAN DER SPEK
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 79755

17e jaargang no. 37 16 september 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Attentie

Op donderdag 21 september a.s. spreekt tijdens de door de regering ten behoeve van de A.R. Partij gevorderde zendtijd op de golflengte van de N.C.R.V.: de heer H. van Eijsden, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de Miljoenennota. Luistert u dan ook mee? Het is van 19.50 tot 20.00 uur.

IN MEMORIAM PROFESSOR MR. P. S. GERBRANDY

MET Professor Gerbrandy is een nationale figuur van zeer bijzondere statuur van ons heengegaan. Hij was een werkelijk nationale figuur, als zodanig geboren in een van de donkerste en bangste perioden van ons nationale bestaan.

Het kenmerk van een werkelijk nationale figuur is, dat men die niet in de allereerste plaats ziet als de representant van een bepaalde bevolkingsgroep of partij, maar in wie op een of ander punt het gehele volk zichzelf in zijn beste ogenblikken herkent, en die in de volle zin van het woord een stuk nationale historie vertegenwoordigt en maakt. Zo iemand was Gerbrandy, in zeer bijzondere zin en hij zal daardoor een blijvende plaats hebben in de geschiedschrijving van het Nederlandse volk.

Was hij dit omdat hij de eigenschappen voor een staatsmanschap van uitzonderlijk formaat bezat? Was hij dit omdat hij een bijzonder bekwaam politicus, of een groot politiek leider, of een zeer begaafd spreker was?

Hij was het omdat hij op het moment en in de omstandigheden, waarin hij er voor geplaatst werd en toen het erop aan kwam — en dat was in de eenmalige en nationaal zo wezenlijk belangrijke situatie van de oorlogsjaren het geval — dat staatsmanschap vertoonde, dat in die omstandigheden het grootste heil voor de natie betekende. En daarom was hij, toen hij ervoor geplaatst werd, een groot staatsman, een groot politiek leider en — denk aan zijn radio-redevoeringen uit Londen — een zeer begaafd redenaar.

Ik wil Gerbrandy niet isoleren op zijn Londense periode, maar niet te ontkennen is, dat zijn houding en zijn beleid in die jaren hem ver uitheffen boven al het andere verdienstelijke in de rest van zijn leven. Overigens was hij op zeer hoog niveau en op allerlei terrein, een klasse apart.

Er is zoveel over dit leven te schrijven. Over deze

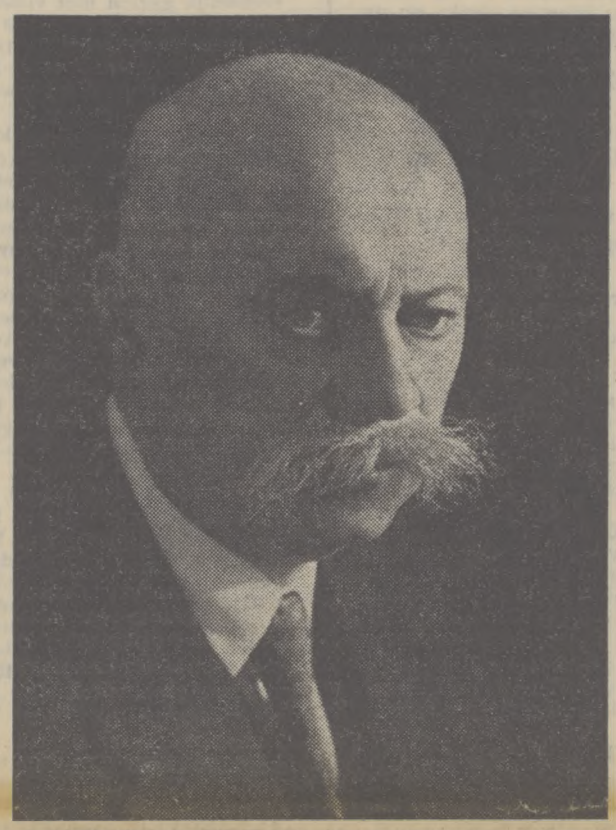

markante, felle, bewogen, en ook weer zo milde en kinderlijke persoon. Er zou, geloof ik, een boek vol nodig zijn — en ik hoop, dat dit er nog eens zal komen ook — om deze enerzijds zo gecompliceerde en in de meest onverwachte richtingen springende, maar anderzijds ook zo ongecompliceerd-eenvoudige man aan alle kanten te belichten.

Het ligt niet op mijn weg dat hier te doen. Ik wil niet ingaan op zijn baanbrekende ideeën omtrent sociale politiek en maatschappijvorming, of op zijn strijd voor het in wereldverband zo nietig kleine Ambon.

Ik wil ook niet herhalen, wat ik twee jaar geleden bij zijn installatie als erelid heb mogen zeggen omtrent zijn plaats in en zijn betekenis voor onze partij. Ik wil alleen zeggen erg dankbaar te zijn hem nog bij zijn leven te hebben mogen vertellen — namens de partij, waarin hij „enfant chéri" en „enfant terrible" tevens was — dat hij in haar hart een warme en zeer aparte plaats innam.

Wij zijn er trots op, dat hij als nationale figuur geestelijk tot ons behoorde. Maar, wat meer is, wij hebben echt van hem gehouden, in al zijn spectaculaire deugden en soms ook spectaculaire gebreken. Gerbrandy was, ondanks het vaak onverwachte van zijn levenswendingen en -uitingen, een man uit één stuk met een duidelijk doel. Wat bij hem door alles heen altijd weer ongecompliceerd voorop stond, was zijn strijd voor het Recht. En wel het recht van de onderdrukte, of dat nu dat van het Nederlandse volk was of van de arbeider, of van het kleine Ambon, dan wel van een zich daarin tekort gedaan voelende individuele persoon, die hij op zijn weg tegenkwam, dat hing van de omstandigheden af.

En in die strijd voor het Recht straalde bij hem door alles heen de liefde tot Christus. Daarin was hij, klein en snel ontroerd als een gelovig kind. Zó, als een gelovig kind, willen wij Gerbrandy dankbaar en blij in onze gedachten houden. Want dat is het beste wat van een mens gezegd kan worden. Bepaald nog beter dan: „nationale figuur" of „staatsman", al is hij dat ook.

BERGHUIS

NA DE ZOMER 1961 / *door dr. W. P. Berghuis*

WIJ staan weer aan het begin van een nieuw politiek seizoen, dat bij ons pleegt aan te vangen in september, wanneer het parlementaire en partij-organisatorische werk weer gaat draaien. De politici en de partij-mensen hebben vakantie gehad, naar ik hoop een goede.

Maar de politiek zelf heeft in de afgelopen maanden in de wereld geen vakantie gehad. Integendeel.

De internationale spanning in de overigens reeds sinds 1948 woedende koude oorlog, d.w.z. de politieke en zenuwenoorlog, heeft weer een van zijn „kook"-punten benaderd. En wel voor de tweede keer in Berlijn. Veel ernstiger en gevaarlijker dan de eerste keer in Berlijn, bij de luchtbrug. En ook veel ernstiger en gevaarlijker dan in Korea.

Er is, gelukkig, geen reden voor een politieke paniekstemming, maar er is wel reden voor een politiek alarm, om gereed te zijn voor een zeer ver gaand spel van Russische zijde.

De hernieuwde toespitsing op Berlijn wordt door de vrije wereld zeer hoog opgenomen. Niet omdat het de stad Berlijn is, de voormalige hoofdstad van Duitsland — het is te hopen, dat ook de Duitsers dat goed begrijpen, mede in hun verkiezingspropaganda —, maar omdat een politieke krachtmeting van wezenlijke aard zich op dit ogenblik nu eenmaal geografisch op die stad toespitst.

Het is niet om de verdiensten van de Duitsers, dat Berlijn nu de „eer" van toetssteen te zijn moet toevallen, maar wij moeten ondanks eventuele geografische gevoels-inconveniënten „Berlijn" op een gegeven ogenblik willen aanvaarden als een politiek „breekpunt" van zeer essentiële betekenis.

Het zijn geen indifferente, geen onverschillige zaken, waarom het in dezen politiek gaat. Het zijn uiteindelijk ook niet de twee miljoen West-Berlijners, of die in vrijheid zullen blijven leven of niet, waarom het gaat. Het gaat om in **aardse** zin — en politiek is een aardse zaak — kardinale dingen als gerechtigheid en vrijheid in algemene zin.

De „kwestie-Berlijn" vergt op dit ogenblik van de leidende staatslieden der vrije wereld een uiterste wijsheid, een uiterste voorzichtigheid maar ook een uiterste duidelijkheid en vastberadenheid. Zij vergt van ons allen, staatslieden of gewone burgers, in het „westen", in de vrije „nieuwe" wereld van Azië en Afrika — wier politieke vrijheid op dit ogenblik onloochenbaar bestaat bij de gratie van een krachtig Westen — en van de niet in het communisme gelovende mensheid binnen het Sowjet-blok, in de komende maanden een sterk moreel, ook en juist als de spanning wel eens tot aan de uiterste rand zou kunnen gaan.

Dit sterke moreel zal ook en vooral nodig zijn, wanneer het eventueel straks om onderhandelingen — waartoe beide partijen bereid zijn — over de concrete vraagstukken van Berlijn gaat. En die zijn er. De huidige status van die stad kan nu eenmaal niet tot in lengte van jaren blijvend zijn. De vrees van de Russen voor Duitsland is niet geheel onbegrijpelijk. Maar nimmer mag uit het oog worden verloren, dat er bij het communistische regieme een **wereldpolitiek** achter zit.

Het Sovjet-communisme zal in de eerstkomende tijd in staat blijken ons „moreel" krachtig op de proef te stellen. Wij zullen voor deze zenuwenoorlog niet door de knieën mogen gaan. Maar ieder van ons zal morele en geestelijke kracht moeten tonen. Alleen dan kunnen wij, als God het wil, ons aardse nageslacht een dienst bewijzen.

De kracht van het geloof, dat God ook de aardse politiek stuurt overeenkomstig Zijn plan, zal daarbij het sterkste „wapen" zijn. En daarnaast het gebed voor **alle** mensen, ook voor Chroestsjow. God zal de harten van de „vorsten" der aarde, van Oost en van West, neigen als waterbeken naar Zijn wil, maar dat schakelt hun eigen verantwoordelijkheid niet uit.

WAT ons in onze Nederlandse internationale betrekkingen nog steeds moet bezighouden, is — behalve ons aandeel in het Europese, het U.N.O. — en het NATO-geheel — de ons land wel heel specifiek aangaande relatie, of liever, het ontbreken van een relatie met Indonesië. Als het goed is met ons, zal de ontstane situatie tussen Nederland en Indonesië, ook voorzover wij aan de ingetreden volstrekte verkoeling niets hebben kunnen doen, ons niet in de koude kleren mogen gaan zitten, maar moet zij ons in het hart raken, en zullen wij steeds moeten hopen, dat er nog eens een mogelijkheid zal komen om beide landen en volken weer op een eerbare wijze bij elkander te brengen. Bij meer dan één gelegenheid heb ik dat in het verleden uitgesproken.

Het leek er echter niet op dat zulks binnen afzienbare tijd zou kunnen gebeuren. De Nederlandse bezittingen werden door Indonesië genaast, de Nederlanders werden uit dat land geweerd, spectaculaire strafprocessen werden aangespannen en, als klap op de vuurpijl, zomaar als een donderslag bij heldere hemel werden de diplomatieke betrekkingen met Nederland in de meest volstrekte zin verbroken. Het leek een hopeloze zaak.

En nu zijn juist in de laatste maanden van Indonesië uit, dat zelf dus geen enkele relatie met Nederland meer scheen te willen, toch van niet-onofficiële zijde pogingen gedaan om weer contact met ons land te krijgen. Ik weet wel: de wijze, waarop een en ander soms is gespeeld, was vatbaar voor gegronde kritiek; de hoofddoelstelling van het zoeken van contact was voor ons wel duidelijk; **misschien** is het een wolkje als eens mans hand, waaruit geen milde regen zal komen. Maar al met al zijn het toch dingen, welke wij niet zonder meer langs ons heen kunnen laten gaan, als het ons althans ernst is, met ons verlangen om nog eens een keer met Indonesië, dat ondanks alles toch zulke sterke historische en menselijke bindingen met ons heeft, tot een goede verstandhouding te komen.

Het zou kunnen zijn, dat de huidige omstandigheden zich ertoe lenen dat een open gesprek tussen Nederland en Indonesië, al of niet onder direct herstelde diplomatieke betrekkingen, over alle zaken, die de beide landen verdeeld houden, voor beide eerbaar en nuttig is.

Ik weet wel, dat een dergelijk open gesprek zich van Indonesië uit op Nieuw-Guinea zal toespitsen. Maar dat behoeft op zichzelf nog geen reden te zijn om een dergelijk gesprek af te wijzen of niet te bevorderen. Wij zouden er tenslotte zelf bij zijn, inbegrepen al onze verplichtingen en verantwoordelijkheden, ook jegens Nieuw-Guinea.

Een zodanig tweezijdig gesprek, ook over dit zo belangrijke punt Nieuw-Guinea, zou, dacht ik, in dit stadium te prefereren zijn boven het leggen van de zaak in internationale handen, waardoor wij in directe zin er niet meer zelf bij zouden zijn.

En wat Nieuw-Guinea zelf en speciaal de bevolking van dat land aangaat, Nederland heeft voor haar een zeer bijzondere verantwoordelijkheid, ook voor haar toekomst, voorzover mensen en overheden die kunnen dragen. Het volk valt onder de rechtsbescherming van de Nederlandse overheid. Onze regering heeft haar toege-

• *Vervolg op pag. 2*

Campagne X

DE vorige week zou onze rubriek de indruk hebben kunnen wekken, dat de dames zozeer de voorrang krijgen, dat de heren het kalm aan kunnen doen in het nieuwe seizoen. Wij haasten ons dit misverstand weg te nemen.

Natuurlijk zullen er de verkiezingscampagnes zijn, maar behalve het werven van **kiezers** is ook het winnen van **leden** aan de orde.

In 1959 en 1960 is er geen centraal georganiseerde ledenwerfactie geweest. Niettemin waren er mooie resultaten in die periode. Zij zijn te danken aan het initiatief van toegewijde en actieve k.v.-besturen, die natuurlijk konden steunen op de bijval van hun Kamer- en Statencentrale.

De laatste landelijke werfactie dateert echter van het seizoen 1957-1958. Velen zullen zich herinneren, dat het toen de „Operatie Oranjekaart" was, die hen op pad deed gaan. Wij wonnen toen ruim 9.000 nieuwe leden, zodat de partij met 10% werd uitgebreid. Denkt u dat dit nu niet weer kan? De blijken van individueel initiatief, waarover wij hierboven schreven, hebben wel iets anders bewezen. **Ook in het jaar 1961(!) was dat het geval op tientallen plaatsen.** Nog iets werd eveneens zonneklaar aangetoond. Dit namelijk, dat vooral bij echtparen tussen de 25 en 45 jaar, met name in plaatsen waar zij nog niet zo lang wonen, bereidheid bestaat om als lid toe te treden tot de partij. In zo'n werfgesprek doet de echtgenote vaak de balans van de beslissing in de goede richting overslaan.

Het Algemeen Organisatie Comité heeft deze zomer een advies aan het Centraal Comité gereed gemaakt, dat in een **nieuwe nationale ledenwerfcampagne** voorziet. Het gaat er ook nu weer om 10% meer leden te krijgen. **Als elke kiesvereniging op elk tiental leden één nieuw lid wint, is de actie geslaagd.** Die maatstaf wordt aangelegd. Een eerlijke maatstaf, dunkt ons, want kleine kiesverenigingen kunnen dan relatief hetzelfde bereiken als de grote. Het Centraal Comité moet dit advies nog aanvaarden, maar wij kunnen ons eenvoudig niet voorstellen, dat het partijbestuur dat niet zou doen. Natuurlijk worden de reeds in 1961 verkregen resultaten bij het opmaken van de „winst-balans" straks niet vergeten.

WIE VINDT DE ACTIENAAM?

HOE gaat die nieuwe campagne heten? De naam van de vorige — Operatie Oranjekaart — een naam die insloeg en animeerde, werd **niet** op ons partijbureau bedacht. Een lid in Zaandam bedacht deze succesvolle aanduiding. De naam van de nieuwe actie kan het best eveneens uit onze gelederen opklinken. Wij noemen haar daarom nu nog campagne-X. U weet het doel: 10% meer leden. Stuurt u eens een idee voor de naam in. Kort, krachtig en ter zake geformuleerd. Die ideeën worden zorgvuldig bekeken.

Partij in actie

Het Centraal Comité zal er vast wel mee instemmen, dat de winnaar van deze naamwedstrijd een uitnodiging als gast voor het a.s. Partij Convent krijgt en daar zelf zijn actie-naam ziet en hoort „onthullen". Wij wachten nu op uw idee en straks op uw nieuwe leden!

SPREKERSCONFERENTIE

DE sprekersconferentie zal worden gehouden op zaterdag 4 november a.s. in het gebouw van Kunsten en Wetenschappen te Utrecht.

Begin van de conferentie: 10.30 uur.

LECTUUR-ABONNEMENT

HET nemen van een lectuur-abonnement garandeert u, dat u op de hoogte blijft van tal van hedendaagse politieke vraagstukken. Direct na verschijning krijgt u de partij publikaties toegezonden, zoals de tekst van redevoeringen, rapporten van het College van Advies, enz.

De prijs van dit abonnement is *f* 10,— per jaar. De publikaties, welke in de afgelopen maanden van dit jaar verschenen ontvangt u zo spoedig mogelijk na inzending van onderstaande, door u ingevulde bon aan het partijbureau, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

ATTENTIE. In verband met Prinsjesdag verschijnt het ledencontactorgaan A.R. Post op 23 september a.s.
Het verspreidingsnummer komt met dezelfde inhoud uit als het ledencontactorgaan. K.V.'s die van het verspreidingsnummer nog geen exemplaren, à 2 ct per stuk, bestelden, kunnen dit vóór 20 september alsnog doen, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

BON LECTUURABONNEMENT

In te zenden aan: Invullen in blokletters.
Bureau A.R. Partij, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Ondergetekende:

Naam: .....

Adres: ..... Woonplaats: .....

geeft zich hiermede met ingang van 1961 op tot wederopzegging voor een LECTUUR-ABONNEMENT van de A.R. Partij à *f* 10,— per jaar.
De betaling zal plaatsvinden door:

* 1) overschrijving op postgirorekening 89673 van de Antirevolutionaire Partijstichting te 's-Gravenhage;

* 2) automatische giro-overschrijving (de machtiging hiertoe wordt door ons bureau verzorgd).
Gelieve daarvoor hieronder uw gironummer in te vullen
[ ]

* 3) kwitantie.

* doorhalen wat niet van toepassing is.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr, W, R, van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H Griffioen (secretaris)
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.
ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6.50 per jaar, *f* 3.25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4.— per jaar. LlosSE VERKOOP *f* 0.20.

C-R
Maaglijders!
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!
Importeur LOUIS RIETBERGEN · Korenaarstraat 33a-e, Rotterdam

Altijd aanvechtbaar

TOEN in Hardegarijp gestreefd werd naar de stichting van een school voor Christelijk Nationaal Onderwijs, is daar een verzet tegen gerezen, zoals dat na de pacificatie zelden het geval is geweest. De Kerkeraad der Nederlands Hervormde Gemeente zond in overleg met de Raad voor Kerk en School een herderlijk schrijven aan de gemeenteleden, die een Christelijke school begeerden en verweet hun, dat zij de eenheid van de avondmaalstafel wilden verbreken. In Utrecht werd een vergadering belegd, waar Prof. Van Niftrik zich opmaakte om de achtergronden van het verzet tegen de stichting van deze Christelijke school toe te lichten. Maar de school kwam er toch. Plaatselijke en landelijke raden konden het niet keren, Voksonderwijs kon het niet keren, want aan de objectieve wettelijke eisen was voldaan. In dat opzicht is de wet op het Lager Onderwijs van De Visser een verankering van de rechtszekerheid. Waar zulke objectieve, in de wet verankerde normen gelden, daar is de subjectiviteit buitengesloten.

DE subjectiviteit is nóóit uit te sluiten, wanneer het gaat om een keus tussen manifestaties op kunstgebied. Hier draagt de overheid verantwoordelijkheid, zodra zij een kunstenaar een opdracht geeft, een kunstwerk met een prijs beloont, een orkest of een ander ensemble subsidieert. De overheid draagt voor elk van haar beslissingen, die telkens een subjectieve keus inhoudt, politieke verantwoordelijkheid, en moet haar keus tegenover het parlement kunnen motiveren. Zij kan staatsrechtelijk gezien niet volstaan met de mededeling, dat zij over vertrouwelijke rapporten beschikt, opgesteld door háár deskundigen. Want ook de keus van die deskundigen is reeds subjectief. Soms zit daar ook het element in, dat praktisch de ene deskundige de andere kiest. Er is in de praktijk meer coöptatie, dan de buitenstaander denkt. Er zijn bepaalde kongsi's, waar de een de ander niet bijt.

MAAR bovendien zit de kritiek en de waardering vòl vooroordelen. Met historische, voor ieder aanwijsbare voorbeelden is dat gemakkelijk aan te tonen. De mannen van „tachtig" hadden een diepe afkeer van de predikantdichters. Maar zij meenden ook, dat Bilderdijk geen háár beter was, misschien nog slechter. Willem Kloos schreef, dat het werk van Bilderdijk was: „beurtelings bulderend, gillend, of grijnzend gichelend, maar nimmer zingend". En Albert Verwey decreteerde: „Ik beweer, dat Bilderdijk geen kunstenaar is geweest".

En hoe is met Bach gegaan? Zijn Mattheus-Passion was in het begin van de negentiende eeuw volkomen vergeten. Bijna niemand wist er ook maar iets van af. Toen Mendelssohn haar weer had ontdekt, heeft hij bij de eerste uitvoering allerlei Bach onwaardige kunstgrepen toegepast om te voorkomen, dat de eerste uitvoering een mislukking zou worden.

Met zulke voorbeelden hebben wij nog eens onderstreept hetgeen wij de vorige week betoogden. Er zijn geen geobjectiveerde normen om de waarde van artistieke prestaties te meten. Elke waardering bevat een subjectief element en is een persoonlijk gekleurd oordeel.

Verder is het niet reëel, te denken, dat iemand de inhoud van een stuk kan verfoeien, de boodschap van het stuk als kwetsend voor zijn geloof kan ondervinden, en niettemin objectief zal kunnen blijven staan tegenover het artistieke element van het stuk. Prof. Van Mierlo heeft eens gezegd: wanneer iemand mijn moeder uitscheldt, kan ik geen waardering meer hebben voor de virtuositeit van dat schelden.

Dit alles leidt dwingend tot een conclusie. De regering gaat er van uit, dat zij het ene ensemble grotendeels moet financieren, zodat wij praktisch b.v. een staatsopera hebben en een staatsballet, en dat zij aan een ander ensemble elke financiële steun moet weigeren. De Regering beloont het werk van de ene kunstenaar met een staatsprijs en heeft voor een andere kunstenaar en zijn werk geen beloning beschikbaar. De Regering zoekt onder de kunstenaars degenen uit die financiële bemoediging waard zijn, die b.v. een reisbeurs moeten hebben, en oordeelt, dat andere kunstenaars daar niet voor in aanmerking komen.

De Regering schift dus en deelt in, zij aanvaardt en wijst af.

DAAROVER, over dit beleid, is met de Regering een gesprek en een debat mogelijk en gerechtvaardigd.

Maar dan moeten er, en dat is het vervolg op ons betoog van de vorige week, gemeenschappelijke uitgangspunten zijn voor dat debat. Vooreerst, dat de Regering, en zij alléén, tegenover het parlement verantwoordelijk is. Zij kan zich niet achter een advies verschuilen. Trouwens, het is gebeurd, en wij juichen die concrete beslissing toe, dat de regering geweigerd heeft een prijs toe te kennen aan een werk, dat haar werd aanbevolen, omdat zij het betreffende werk verderfelijk van strekking en kwetsend vond. De Regering beslist en niet de adviseurs.

En dan is er een tweede voorwaarde. Een gesprek is eigenlijk alleen mogelijk, als de Regering begint, met volmondig te erkennen, dat haar beslissingen aanvechtbaar zijn. Dat haar keus niet bepaald is door objectieve normen. Dat is het grote verschil met het geval, waarmee dit artikel begint. De Regering moet beginnen met de erkenning: elk van mijn beslissingen is aanvechtbaar. De minister of de staatssecretaris kan in gemoede verklaren, eigen inzicht en voorkeur bij de beslissing te hebben weggecijferd, maar dat betekent dan praktisch alleen, dat de zeer persoonlijke beslissing van anderen, mèt de daarin verdisconteerde voorkeur in esthetisch, etisch en religieus opzicht, is geaccepteerd.

Zodra de Regering zich tracht te verschansen achter een stelling, die uit ficties bestaat, onttrekt zij zich aan een debat.

EN nu komt er nog een laatste punt bij. De Regering weet, dat neutraliteit, ook in zedelijk en geestelijk opzicht, een uitvinding is van die richting, die háár partijdigheid aandiende als neutraliteit. De Regering weet, dat neutraliteit alleen de naam is van een bepaalde partijdigheid. En daarom is de derde voorwaarde voor een debat met de Regering over haar beslissingen op kunstgebied de aanvaarding van de stelling, dat de overheid in staat en verplicht is, te oordelen over de vraag, of we te maken hebben met een zedenverwoestende, de waarheid ondermijnende, het volk vergiftigende strekking of niet. Als zij op dat punt zichzelf onbevoegd verklaart om het gesprek mee te voeren, zoals in het verleden ook al is gebeurd, dan weigert zij een verantwoordelijkheid te aanvaarden, die haar als dienaresse Gods is opgelegd.

Dit zijn de drie uitgangspunten, waarover regering en volksvertegenwoordiging het eens moeten zijn, zal een vruchtbare discussie over het kunstbeleid van de overheid mogelijk zijn.

• *Vervolg van pag. 1*

zegd een recht op zelfbeschikking.

Dit betekent, dat deze dingen ook bij een eventueel gesprek met Indonesië moeten worden gesteld. Nederland zal inderdaad een woord aan de Papoea's niet mogen loochenen. Dit betekent ook dat een dergelijk gesprek, voorzover het over Nieuw-Guinea gaat, tenslotte niet buiten de bevolking van dat land om kan gaan.

Een en ander houdt in, dat onze Nederlandse verantwoordelijkheid wel heel sterk gericht is op de belangen van dat volk. Aan een onderzoek naar de reële mogelijkheden van zijn politieke weg en voor het bepalen van de juiste keuze van die weg zal Nederland echter zijn hulp aan dat land niet mogen onttrekken, voorzover die gericht is op de uiteindelijke beste ontwikkelingsmogelijkheden van zijn land.

Het zal bijv. een van de mogelijkheden niet bij voorbaat mogen uitsluiten. Zoals ook moet worden aangenomen dat de leidende figuren uit de bevolking van Nieuw-Guinea zelf, terecht, geen van de voor haar liggende toekomstwegen bij voorbaat zullen willen blokkeren.

Van de trits Indonesië-Nederland-Nieuw-Guinea is Nieuw-Guinea de zwakste, de meest kwetsbare, de in zichzelf meest hulpeloze en tevens in bijzondere mate op Nederlands hulp en bescherming aangewezen partner. Dat legt op Nederland bijzondere verplichtingen bij een eventueel gesprek met Indonesië. En toch zou dat gesprek er moeten komen. Ten dienste van Indonesië, Nederland en Nieuw-Guinea gezamenlijk. Niet vrijblijvend, maar open, d.w.z. openhartig, zonder wederzijds wantrouwen en zonder een bij voorbaat moeten toegeven aan het standpunt van de ander. Met de wil om althans te pogen tot een rechtvaardige en redelijke oplossing van de vraagstukken te komen.

Bondsdagverkiezingen in West-Duitsland

NOOIT zijn de Westduitsers onder zulke dramatische omstandigheden naar de stembus gegaan, als dit jaar het geval zal zijn. Nooit is de verkiezingscampagne, waarin de christen-democraten en de socialisten de belangrijkste rol speelden, zo fel geweest als dit jaar. En nooit is het zo moeilijk geweest als thans, een verstandig woord te zeggen over de uitslag, die de felle verkiezingsstrijd na morgen te zien zal geven. Slechts één ding staat vast: de C.D.U. van bondskanselier Adenauer zal opnieuw als grootste partij uit de strijd tevoorschijn treden. De vraag is evenwel, of zij de meerderheid in de Bondsdag zal behouden, zo ja, of die meerderheid voldoende zal zijn om er doeltreffend mee te kunnen regeren en zo neen, of ook de Vrije democratische (of Liberale) partij voldoende zetels zal behalen om samen met de C.D.U. een coalitiekabinet te kunnen vormen, dat een behoorlijke „werkmeerderheid" in de Bondsdag te zijner beschikking heeft. Men ziet dus al, dat er geen rekening wordt gehouden met een coalitie van socialisten en liberalen, voor het geval de C.D.U. van Adenauer niet de absolute meerderheid mocht behalen.

Profiteert Brandt van Berlijnse crisis?

Beide kandidaten op één plaatje tijdens het voorlaatste bezoek, dat Adenauer aan West-Berlijn heeft gebracht. Erg goed wilde het toen al niet . . .

Dramatisch zijn de omstandigheden, waaronder de Westduitsers morgen voor de vierde maal sinds de tweede wereldoorlog naar de stembus gaan om afgevaardigden voor de Bondsdag te kiezen. De dreigende houding, die de Sowjetunie nog steeds met betrekking tot de positie van West-Berlijn aanneemt, heeft misschien vele Westduitsers aan het denken gezet.

Ook zij, die over het algemeen weinig belangstelling voor de politiek aan de dag leggen en — als zij naar de stembus gaan — veelal hun stem geven aan de kandidaat of de partij, waarvan zij menen de beste verwachtingen te mogen hebben (met name dan in materieel opzicht), gaan morgen wellicht doelbewust naar het stemlokaal om de partij, wier leider naar hun mening het best tegen de politieke stormen van de toekomst opgewassen blijkt te zijn, hun fiat te geven.

TEGEN-PARTIJ

Welke partij zal dat zijn? Bij de verkiezingen van 1949 en in nog sterkere mate bij die van 1953 en 1957 was Adenauer telkens de dominerende figuur. Hij had in 1949 nog een geduchte tegenstander in de socialist Kurt Schumacher, in 1953 en 1957 was dit bepaald niet meer het geval. Schumacher's opvolger, Erich Ollenhauer, is er nooit in geslaagd zijn partij tot een krachtig geheel samen te bundelen en daarmee tot de verbeelding van de kiezers te spreken. Daar kwam nog bij, dat de Westduitse socialistische partij zich de nare gewoonte eigen had gemaakt, zich te keren tegen alles, wat Adenauer's partij (met name op het terrein van de internationale politiek) meende te moeten ondernemen.

Was Adenauer voor Europese samenwerking, dan waren de socialisten er (heel lang) tegen, streefde Adenauer naar herbewapening van het land in het kader van het Europese leger of de Navo, de socialisten schreeuwen moord en brand om hem de voet dwars te zetten.

ROER OM

Nu is het ook de Westduitse socialisten niet ontgaan, dat hun politieke dwarsdrijverij alleen maar had geleid tot nederlaag op nederlaag. Dat hun houding alleen maar getuigde van het ontbreken van iedere zin voor de werkelijkheid en dat het volkomen zinloos zou zijn, hier nog langer in te volharden. Vandaar dat men vorig jaar eindelijk zo ver was, dat men het roer volledig omgooide, alle socialistische stokpaardjes overboord gooide en uitzag naar een paradepaardje, dat de zegevierende opmars van het herboren socialisme zou moeten inleiden. Het program van de SPD ging verdacht veel lijken op dat van de CDU en de verkiezingsstrategen slaagden er ook in, de populaire „Oberbuergemeister" van West-Berlijn, Willy Brandt, naar voren te schuiven als kandidaat voor het bondskanselierschap bij de Bondsdagverkiezingen, die morgen eindelijk gehouden zullen worden.

Terecht hebben velen zich toen afgevraagd, of er zich binnen de SPD werkelijk zulke ingrijpende wijzigingen hadden voltrokken, of dat men slechts uit tactische overwegingen naar een andere kandidaat en een volkomen *gewijzigd program had gegrepen.*

COMBINATIE

Uit de gebeurtenissen, die zich sindsdien hebben voorgedaan en uit de verklaringen, die door allerlei leidende figuren in de SPD voor de scherpe koerswijziging van hun partij werden gegeven, viel zonder veel moeite op te maken, dat het laatste het geval was geweest. Het is bepaald niet zo, dat Willy Brandt de „sterke man" in de SPD is en dat hij in die hoedanigheid er in geslaagd is, het partijprogram in overeenstemming met zijn eigen wensen te doen veranderen. Uit hetgeen wij reeds betoogden werd al duidelijk, dat men van de SPD uit is gaan zoeken naar andere methoden om de CDU met meer succes te lijf te kunnen gaan bij de Bondsdagverkiezingen van morgen.

Men heeft beseft, dat het partijprogram van grote positieve betekenis is en tot de verbeelding van de kiezers moet spreken, wil een kandidaat — hoe populair hij ook is — enige kans op succes hebben. Het verbaasde tenslotte niemand, dat Willy Brandt favoriet bleek te zijn. Program en kandidaat vormden een aanvaardbare en zelfs voor de hand liggende combinatie.

MOEILIJKHEDEN

Brandt heeft het echter niet gemakkelijk gehad. Niemand beseft beter dan hij, welke zijn positie binnen de SPD is. Hij is geen echte harde partijpoliticus, die opgewassen is tegen de intriges van zijn partijgenoten. Het is de grote vraag of hij ook de staatsman is, welke zijn partijgenoten voorgeven, dat hij is. Te oordelen naar zijn jongste optreden naar aanleiding van de afsluiting van Oost-Berlijn en afgaande op de ervaringen, die men in allerlei landen heeft gehad, waar Brandt op bezoek is geweest, is hij dat niet. Hoe kan het ook, als men voor zichzelf weet, niet de werkelijke representant van zijn partij, laat staan van het Duitse volk te zijn. En het is dan ook begrijpelijk, dat Brandt al enkele maanden geleden te kennen heeft gegeven, burgemeester van West-Berlijn te blijven, als zijn partij er morgen niet in slaagt, hem het bondskanselierschap te bezorgen.

Het kan haast niet anders, of Brandt voelt aan, dat een eventuele nederlaag het hem onmogelijk zal maken, als ti-

• *Vervolg op pag. 4*

✦ Geleefd voor het verzet

Het leven van Gerbrandy heeft in het teken van het verzet gestaan. Hij was geboren voor het verzet. Er zijn meer mensen, die de strijd nodig hebben om tot volle ontplooiing te komen. Zulke figuren zijn soms niet gemakkelijk in de samenleving. Ze lopen met een opgeheven vinger om de vijand te signaleren. De profeten waren in de samenleving evenmin gemakkelijk. Ze onderkenden gevaren als het volk dacht dat alles *pays en vree was.* Maar als de vijand pijnlijk tastbaar werd en het gevaar zich presenteerde, wendde men zich tot de profeten, tot de altijd strijdbaren.

Gerbrandy kon niet buiten de verzetshouding; zij behoorde bij zijn wezen. Daarom kon hij de bezieler zijn van Rijkseenheid in de taaie verzetsman tegen de politiek van Schermerhorn.

En daarom was hij de grote minister-president in de zwarte jaren van de tweede wereldoorlog. Zijn karakterstructuur maakte hem toen natuurlijkerwijze tot de juiste man op de juiste plaats. Omdat het verzet hem lag, lag de strijd hem.

Slechts figuren als hij weten bezieling te geven in de strijd. Gerbrandy in Londen, als minister-president van een regering in ballingschap, heeft een niet te schatten bijdrage geleverd aan het verzet tegen het nazi-regiem. Zijn nasale stem, aanvankelijk op sommigen een irriterende indruk makend, werd spoedig de stem van de vasthoudende bezieler, de ware vechter tegen het grote onrecht. Zijn redevoeringen door de radio vanuit Londen, waren in een enkel opzicht propagandistisch. Toch gaven zijn woorden bezieling, omdat ze getuigden van een onbuigzaamheid die de strijder kenmerkt als de strijd door zijn wezen heengegaan is.

Churchill heeft Gerbandy goedgekarakteriseerd, toen hij hem noemde: de kleine Hollandse Clemenceau. Als hij zich vastbeet in zijn prooi, kon hij niet meer loslaten.

Het is onze stellige overtuiging, dat Gerbrandy, die krachtens zijn karakter veel meer leider was dan staatsman, veel meer vechter dan consolidator, één van de grootste verzetsleiders geweest is, ook al verbleef hij dan in Londen. Maar zijn boodschappen, zijn toespraken waren stimulerend voor het verzet op een wijze en in een mate die niet te peilen is.

Gerbrandy is heen. Een grote verzetsman tegen onrecht ontviel ons. Het Nederlandse verzet gedurende 1940—'45 gedenkt hem vol bewogenheid. Het zal aan hem met dankbaarheid blijven denken. Het zal hem missen als wéér verzet geboden zal moeten worden. Hetgeen God genadiglijk verhoede.

✦ Gerbrandy als spreker

Meermalen hebben wij het genoegen gehad met Gerbrandy op eenzelfde vergadering te mogen spreken. De verkiezingsbijeenkomsten waarop hij sprak waren altijd vol kleur. Er lag onder zo'n bijeenkomst dynamiet. Want niet alleen luisterde men met genoegen naar zijn redevoeringen, — men was tegelijkertijd vervuld van onrust. Men wist nooit tevoren, hoe prof. Gerbrandy zich zou ontladen. Hij was de grote onberekenbare, die, van nature verzetsman, op de meest onverwachte ogenblikken een knuppel in het hoenderhok kon gooien.

Gerbrandy had iets van de volksmenner. Als hij in zijn redevoeringen onvriendelijke dingen zei, was hij op z'n grootst. En dan genoot het luisterend publiek ook het meest van hem. Niets was hem liever, dan de dynamietlading tot ontploffing te brengen. En zo kon het gebeuren, dat hij onze Antirevolutionaire partij, die hij zeer lief had, striemde met zijn woorden. Voormannen in onze partij moesten het vaak ontgelden als zij dingen gezegd of gedaan hadden, waar Gerbrandy het niet mee eens was. Soms kwam hij met flonkerende humor — een humor die niet zelden geboren was uit een soort verbittering, die wortel had in zijn verzetskarakter. Gerbrandy was de man van het verzet, zelfs toen er nog geen oorlog was.

Maar in zijn humor en in zijn striemende woorden was hij altijd en allereerst de man die Calvinist, die Christen was. Die gelovige was.

Daarom werd hij als spreker graag gehoord. Hij wist te bezielen. Weinig politieke redenaars zijn te noemen, die zich zo durfden te laten gaan als Gerbrandy. Het is ons overkomen, dat hij vooraf aan ons verklaarde, tijdens zijn rede de Indische kwestie niet te zullen aanroeren. „Dat is hier de plaats niet", zei hij. Maar reeds na vijf minuten sprak hij over het volk van Ambon en driekwart van zijn redevoering was een vlammend protest inzake de Indië-politiek.

Na afloop zei hij: „Ik heb het toch niet kunnen laten. Het onrecht zit mij dwars."

Zo was Gerbrandy. Een snel bewogen man, die soms huilde van verdriet omdat hij bijten moest. En in dat verdriet beet hij nog. Omdat hij een zeer eigen persoonlijkheid was. Een man van portuur. Een man, die uitzonderlijk was.

Ooms.

Bondsdagverkiezingen in West-Duitsland

• *Vervolg van pag. 3*

tulair leider van de SPD te blijven optreden in de hoedanigheid van fractieleider in de Bondsdag. Zulk een aanblijven zou tot grote moeilijkheden aanleiding geven.

VERANDERD

Vergeleken bij 1957 is er echter het een en ander veranderd. Brandt en het socialistische partijprogram maken ongetwijfeld meer indruk op het kiezersvolk dan Ollenhauer en diens verouderde strijdleuzen .Het welvaartswonder, die onder Adenauer en Erhard tot stand werd gebracht, begint zijn glans te verliezen. Brandt heeft het voordeel, dat hij veel jonger is dan Adenauer, ook al kan hij niet bogen op de enorme ervaring, die de oude bondskanselier heeft. Er is een tijd geweest, dat het optreden van Kennedy en Nixon, twee jeugdige kandidaten, bij de presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten werd uitgelegd als een voor Brandt gunstig verschijnsel. En het kan dus haast niet anders, of de socialisten moeten dit jaar een flinke sprong naar voren maken. De leiders van de CDU hebben hiermede van het begin af rekening gehouden en het was duidelijk, dat de verkiezingsstrijd een ongemeen fel karakter zou krijgen.

Dat het tot (betreurenswaardige) persoonlijke aanvallen op beide kandidaten zou komen, kon bijna niet uitblijven, omdat het van de aanvang af voor de hand lag, dat de populariteit van de lijsttrekkers van doorslaggevende betekenis zou kunnen zijn.

WINST

Sinds Chroesjtsjef op 13 augustus de afsluiting van Oost-Berlijn gelastte, schijnt de positie van Brandt belangrijk te zijn verbeterd. Zoals men weet, bracht hij Adenauer in grote verlegenheid, toen hij hem verweet, niet naar West-Berlijn te zijn gekomen, op het ogenblik, dat de gespannen internationale situatie daarom dringend zou hebben gevraagd. Voorts sloeg Brandt politieke winst uit een rechtstreeks beroep op de Amerikaanse regering om niet werkeloos toe te zien, dat de Oostduitse volkspolitie met goedvinden van de Russen voortging met de volledige afsluiting van Oost-Berlijn. Hij zond een brief aan president Kennedy en handelde aldus over het hoofd van de regering te Bonn heen. De Amerikaanse regering bevond zich in een netelige positie, kon niet anders doen dan de brief accepteren en beantwoorden om niet van inmenging in de Westduitse verkiezingsstrijd te worden beschuldigd.

Toen na het dramatische beroep van Brandt vice-president Johnson naar West-Berlijn reisde en zijn verblijf in dit stadsdeel bovendien samenviel met de aankomst van 1500 man Amerikaanse troepen uit West-Duitsland, werd dit Amerikaanse optreden uitgelegd als een reactie op Brandts brief.

VRAAG

Hoe dit alles zij: het is de vraag, of dit al dan niet verdiende succes van Brandt een blijvende indruk heeft gemaakt op het Westduitse kiezersvolk. Het zal langzamerhand toch wel tot iedereen zijn doorgedrongen, dat het niet van echt staatsmanschap getuigt, als iemand zich geroepen voelt in het uur der beproeving zijn bondgenoten onder druk te zetten en zich aldus schuldig te maken aan iets, dat smaakt naar internationale politieke chantage. Toen Willy Brandt nog „gewoon" burgemeester van West-Berlijn was en er nog geen idee van had, dat hij het paradepaardje van de SPD zou worden, was hij een beminnelijk mens, bezadigd, wars van politieke kuiperijen, een figuur, die er in geslaagd was, in de Berlijnse situatie boven de partijverhoudingen uit te groeien.

De Brandt van toen was een figuur, die tot veler verbeelding sprak. De Brandt van nu doet dat in veel mindere mate, omdat hij zich bedient van methoden, die men van hem niet verwacht.

OORDEEL

Zo zijn er aan de vooravond van de Bondsdagverkiezingen nog allerlei mogelijkheden. Het moet niet uitgesloten worden geacht, dat de CDU van Adenauer er opnieuw in slaagt, de absolute meerderheid te veroveren. Van groot belang is in dit verband het oordeel, dat men — vanuit de huidige benarde situatie bezien — velt over Adenauer's buitenlandse politieke beleid van de afgelopen twaalf jaren. Realiseren de Westduitsers zich, dat de Russen nooit van plan zijn geweest, Oost-Duitsland prijs te geven, dan zullen zij ook nu hun steun aan Adenauer's partij niet onthouden. Trekken zij echter uit de houding van Chroesjtsjef de conclusie, dat met de harde uitgesproken prowesterse politiek van de bondskanselier thans niets meer kan worden bereikt, dan zullen zij wellicht geneigd zijn, het eens met Brandt te proberen, al was het alleen maar omdat zij de indruk zouden kunnen hebben, dat de Russische premier met Brandt zaken zou willen doen.

Ook is het omgekeerde mogelijk: men zou van oordeel kunnen zijn, dat Adenauer de laatste tijd niet scherp genoeg op de Russische dreigementen heeft gereageerd en zich veiliger kunnen voelen met Brandt aan de leiding van de Bondsrepubliek.

PARTIJEN

Hoe dan ook, over de te verwachten uitslag valt niets met zekerheid te zeggen. Dat hangt ook af van het antwoord op de vraag, of de Westduitsers evenals in 1957 voornamelijk op een van beide grote partijen zullen stemmen (alleen de liberalen bleven hun partij trouw), of dat zij ook de kleine partijen weer eens een kans zullen geven.

De meer dan 31 miljoen stemgerechtigden kunnen kiezen uit negen partijen: 1. de CDU, 2. de CSU (de Beierse zusterpartij van de CDU, die in de Bondsdag met de CDU een fractiegemeenschap vormt), 3. de SPD, 4. de FDP (liberale Vrije democratische partij), 5. de GDP (partij voor geheel Duitsland, voortgekomen uit de DP (Duitse partij) en de BHE (Vluchtelingenpartij). 6. de DFU (Duitse vredesunie met een communistische inslag), 7. de DG (Duitse gemeenschap, die rechts georiënteerd is), 8. de DRP (Duitse rijkspartij, die neo-fascistische elementen bevat) en 9. het Zuidsleeswijkse kiezersverbond, dat Deens gezind is. De CSU komt alleen in Beieren uit, de negende partij alleen in Sleeswijk-Holstein. De Duitse gemeenschap heeft in de stad-staten Hamburg en Bremen geen lijsten ingediend.

VREDESUNIE

Wat de Duitse vredesunie betreft: de hervatting van de Russische kernproeven en de afsluiting van Oost-Berlijn moeten deze partij wel ten dode hebben opgeschreven. Enkele maanden geleden achtte men zowel in regeringskringen te Bonn als bij de socialistische oppositie de mogelijkheid aanwezig, dat deze groepering de vijf procents-clausule zou weten te passeren en enkele zetels in het parlement zou kunnen bemachtigen. De groep heeft aanhangers onder de leden van de verboden communistische partij en geruime tijd heeft het er naar uitgezien, dat zij een aanzienlijk deel van de linkervleugel van de SPD, ontevreden over de tactische koerswijziging wat betreft het partijprogramma en het binnenhalen van Brandt, aangetrokken had.

Het verkiezingsprogramma van de groepering wil: verwijdering van alle kernwapens van Duitse bodem en ontwapening, een „niet-gebonden" Europa, een neutraal Duitsland en onderhandelingen tussen de regeringen van de „beide Duitslanden". Opinie-onderzoekers zijn van mening, dat de partij kansloos is, maar in Noorwegen hebben we deze week gezien, dat zulks niet het geval behoeft te zijn.

HET SYSTEEM

En zo kan morgen iedere stemgerechtigde tussen 8 uur 's morgens en 6 uur 's avonds twee stemmen uitbrengen. Zijn eerste stem kan hij of zij aan een persoonlijke kandidaat in zijn of haar eigen kiesdistrict geven (dat is de persoonskeus). De tweede stem kan op de landelijke lijst van een partij worden uitgebracht. Beide stemmen behoeven niet bij dezelfde partij terecht te komen.

Kan een liberale kiezer van tevoren bekijken, dat de kandidaat van zijn eigen partij in zijn district kansloos is, dan zal hij meestal zijn stem geven aan de kandidaat van een andere partij, die naar zijn mening het dichtst bij hem staat. Zijn tweede stem brengt hij vervolgens op zijn eigen partij uit. Na sluiting van de stemlokalen worden de uitgebrachte stemmen in het openbaar geteld. Het resultaat wordt medegedeeld aan de districtsleider, die vaststelt, welke kandidaat gekozen is. Alle op de andere (niet gekozen) kandidaten uitgebrachte zgn „eerste stemmen" tellen dan niet meer mee.

VERDELING

Met de „tweede stemmen" is het echter anders gesteld. Deze zijn nl. van doorslaggevende betekenis voor de zetelverdeling in de nieuwe Bondsdag. Alle op de lijst van elke partij uitgebrachte „tweede stemmen" worden voor geheel West-Duitsland opgeteld en volgens die aantallen worden de zetels verdeeld. Algemene voorwaarde voor vertegenwoordiging van een partij in de Bondsdag is evenwel, dat zij meer dan vijf procent van het totale uitgebrachte aantal stemmen heeft behaald of in tenminste drie districten een kandidaat rechtstreeks er door heeft gekregen. De door de partijen door middel van de eerste stemmen verkregen districtszetels worden met het aantal partijlijst-zetels verrekend. Blijkt dat een partij in een bepaalde deelstaat meer districtszetels te hebben verkregen dan haar volgens de berekening op grond van het aantal verkregen tweede stemmen toevallen, dan behoudt die partij het aantal districtszetels en het totale aantal zetels voor de deelstaat en het aantal Bondsdagzetels wordt met het totale verschil bij alle partijen vermeerderd.

Dit is dus mogelijk, omdat een kiezer wiens partij in het eigen district geen schijn van kans heeft om de meeste stemmen in de wacht te slepen, zijn „eerste stem" aan de kandidaat van een andere partij geeft, maar zijn „tweede stem" aan zijn eigen partij geeft, omdat die bij de in het gehele land uitgebrachte stemmen wordt gevoegd en ook de kleinere partijen de kans biedt, tot de Bondsdag door te dringen.

ZETELS

Evenals in 1957 zijn er 247 districten, die dus 247 zetels opleveren. Terwijl vorige keer dertien partijen naar de stem van 35.4 miljoen stemgerechtigden dongen, zijn het er ditmaal negen, waaruit de nu ongeveer 37.1miljoen stemgerechtigden kunnen kiezen. De uitslag van de verkiezingen van 1957, waaraan door ruim 31 miljoen of 87.8% van de stemgerechtigden werd deelgenomen, was als volgt:

CDU: 50.2% van de stemmen, 194 districtszetels, 76 partijzetels, totaal aantal zetels 270.

SPD: 31.8% van de stemmen, 46 districtszetels, 123 partijzetels, totaal aantal zetels 169.

FDP: 7.7% van de stemmen, 1 districtszetel, 40 partijzetels, totaal aantal zetels 41.

DP: 3.4% van de stemmen, 6 districtszetels, 11 partijzetels, totaal aantal zetels 17.

Wat de DP betreft: men ziet, dat deze partij de zgn vijf-procents-clausule omzeilde, doordat zij er in slaagde (met medewerking van de CDU) zes districtszetels te veroveren. Dit jaar gaat de DP zoals gezegd samen met de BHE, de Vluchtelingenpartij, die vorig jaar geen zetel veroverde.

WEST-BERLIJN

In totaal werden 497 zetels toegewezen. Daar komen nog de 22 (niet-stemhebbende) afgevaardigden uit West-Berlijn bij, zodat de Bondsdag in de afgelopen vier jaren in totaal 519 zetels heeft geteld. Deze 22 afgevaardigden worden door het stadsparlement van West-Berlijn aangewezen. In 1957 waren dat er acht van de CDU, twaalf van de SPD en twee van de FDP. In het totaal van het verkiezingsbeeld spelen zij echter geen rol van enige betekenis.

dB

C.H.-A.R. jongerendag in Overijsel

„U MOET ZELF van onderop met de eenheid beginnen. Dan volgen én de freule, én Van de Wetering, én Tilanus, én Beernink, én Bruins Slot en, zegenend vanuit de verte, óók Jan Schouten!" De man, die dit zegt is in Arjos-kringen geen grote onbekende meer. Dat was hij nog wel in 1957. Arjosmensen fronsten hun wenkbrauwen, toen zij vernamen, dat de c.h. jongeren prof. dr. G. C. van Niftrik hadden uitgenodigd als hun spreker op de tweede Protestantenconferentie, die in het koude najaar van 1957 in de Cellebroederspoort in Kampen werd gehouden.

Er is sinds die tijd veel veranderd, niet alleen in de ARJOS, maar ook in prof. Van Niftrik. De eenheidsoproep, die hij dit jaar op de christelijk-historische zomerconferentie liet uitgaan, kwam als een onweersslag bij heldere hemel, zowel voor zijn partijgenoten als voor de antirevolutionairen, die in hém een dergelijk geluid allerminst hadden verwacht.

Het waren met name de christelijk-historische jongeren in Overijsel, op wie het appel van hun hoogleraar grote indruk maakte. Zij smeedden een plan en haastten zich, de Arjos daarbij te betrekken. Resultaat was een jongerendag in de heerlijke omgeving van Hellendoorn, die werd ingezet met een excursie naar een van de talrijke textielfabrieken van Twente, een sportief karakter kreeg door een voetbalwedstrijd tussen elftallen van de ARJOS en CHJG — die door de CHJG met 4—2 werd gewonnen —, en zijn hoogtepunt bereikte in uiteenzettingen van het a.r. Tweede Kamerlid prof. mr. Th. A. Versteeg en de Amsterdamse hoogleraar Van Niftrik. Velen luisterden op deze zaterdag 9 september met grote aandacht.

Beide hoogleraren lieten geen onzekerheid over hun standpunt, dat eenheid tussen de protestantse partijen ernstig geboden is. Uiteraard waren er nuances. Prof. Versteeg, politicus-uit-de-praktijk, benadrukte óók de praktische moeilijkheden, die zich hierbij voordoen. Wij mogen, zei hij, de protestanten in de Staatkundig Gereformeerde Partij en het Gereformeerd Politiek Verbond niet bij voorbaat uitschakelen. Ook aarzelde hij, de negentiende-eeuwse verworvenheden geheel te relativeren.

Daarnaast benadrukte prof. Versteeg, dat eenheid niet mag betekenen inlijving van de ene groep bij de andere. „Hoe en wat de nieuwe politieke groepering wel zal moeten zijn, daarop kan ik nu moeilijk antwoord geven. Dat zal de tijd moeten leren. Daarover zal moeten worden gepraat."

Dat er niettemin een begin moet worden gemaakt, daarvan was prof. Versteeg stellig overtuigd.

INITIATIEF BIJ CHU?

Met name dit laatste werd ook met klem door prof. Niftrik betoogd. Zelfs ging hij zover, dat hij tijdens de discussie meedeelde, van mening te zijn, dat het initiatief hiertoe van de CHU moet uitgaan. Immers, zei hij, de antirevolutionairen hebben zich in hun hoogste partijvergaderingen al meer dan eens in positieve zin over de eenheid uitgesproken.

Waarom eenheid noodzakelijk is? Evenals prof. Versteeg nam de c.h.-hoogleraar zijn uitgangspunt in het Hogepriesterlijk Gebed uit Johannes 17. Dit is bij ons dikwijls gedegenereerd tot een soort stichtelijkheid, zei hij. Door ons geloof in dezelfde Heer Jezus Christus zijn wij één, aldus prof. Van Niftrik, en deze eenheid moet zo groot zijn, dat je binnen dit een-zijn verschil van opvatting kunt verdragen. Immers, als dit niet het geval was, zouden onze vormgevingen van de verbondenheid in Christus belangrijker zijn dan die verbondenheid zelf.

Als tweede argument van de eenheid voerde prof. Van Niftrik aan, dat de huidige scheidslijn tussen beide grote protestantse partijen onwaarachtig is. „In de CHU ken ik bosjes antirevolutionairen, in de A.R.P. veel christelijk historischen. In de CHU had ik altijd ruzie met prof. Gerretson, maar als ik Zijlstra hoor, denk ik: dat is christelijk-historisch. De scheidingslijnen lopen dwars door de partijen heen. De indeling klopt niet met de geestelijke werkelijkheid."

Meer nog dan prof. Versteeg bleek prof. Van Niftrik bereid, voor een hogere politieke eenheid het offer van kleine afsplitsingen, links en rechts, te brengen. „Er zijn inderdaad kosten te betalen. Misschien krijgt de nieuwe partij minder stemmen dan momenteel ARP en CHU samen. Deze kosten moeten wij voor de samenwerking over hebben."

„Verwacht van mij niet, dat ik ga zeggen, hóe het worden moet. Hoofdzaak is, dat verantwoordelijke mannen bij elkaar gaan zitten en dat wij komen uit de sfeer van de stichtelijkheid in de sfeer van de zakelijkheid. Wacht daarbij niet op de hoofdbesturen. U moet beginnen, van onderop!"

Zal er een begin komen? De tijd is er nú gunstig voor. Dat deze zaak in elk geval bij de Overijselse jongeren leeft, is vorige week zaterdag duidelijk geworden. De voorzitter van de c.h.-jongeren, de heer H. Fokke, bracht een voorstel ter tafel, dat de komende weken met de Overijselse ARJOS zal worden gesproken. Dit program van actie houdt in, dat de provinciale besturen enkele malen per jaar gemeenschappelijke bijeenkomsten organiseren; dat ook de plaatselijke groepen een nauwer onderling contact gaan onderhouden; dat men waarnemers naar elkaars bestuursvergaderingen zal zenden en dat men tenslotte bij de beide hoofdbesturen erop zal aandringen, in het najaar van 1962 een grote jeugdmanifestatie van protestantse christenen te organiseren.

vp.

Deze dagen

heeft Het Vrije Volk zich boos gemaakt op de Groningse hoogleraar prof. dr. J. Pen. Deze heeft onder de titel „De heilige huizen van het liberalisme" in het studentenblad Libertas een aantal liberale heilige huisjes geschetst, die volgens hem voor liberalen helemaal niet zo heilig zouden moeten zijn. De hoogleraar meent, dat het liberalisme in Nederland het gevaar loopt te verstarren omdat mooie beginselen tezamen een benauwd binnenhuisje zijn gaan vormen, waarin het moeilijk ademhalen is.

Zo'n heilig huisje is de belastingverlaging. Prof. Pen acht hoge belastingen niet gauw zo schadelijk dat ze de grondslagen van de samenleving aantasten. Hij illustreert dat door er op te wijzen dat er nog nooit zo veel geïnvesteerd en geproduceerd is, dat de techniek nooit zo snel vooruitgegaan en het reële inkomen nooit zo sterk gestegen is als tijdens de tegenwoordige hoge belastingen.

Ook de nivellering van de inkomens acht de hoogleraar een verschijnsel waartegen het liberalisme zich niet moet verzetten. Een verdere spreiding vindt hij zelfs gewenst omdat een dergelijke spreiding een gevarieerde besteding mogelijk maakt.

Wat prof. Pen als liberaal „heilig huisje" uitdrukkelijk in stand wil houden is de vrije ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid, dat hij het meest fundamentele beginsel van het liberalisme noemt. Het handhaven van dit beginsel zou zelfs kunnen leiden tot meer ingrijpen van de overheid, tot hogere belastingen en tot een geringere ongelijkheid in de inkomensverdeling. Zodra dit wordt erkend en nageleefd, is het gevaar voor liberale verstening bezworen, zegt prof. Pen.

Waarom is het socialistische dagblad daar nu zo boos over? Omdat, zoals in een hoofdartikel wordt gezegd, het huis dat prof. Pen beschrijft geen liberaal huis is. Geen V.V.D.-er herkent het als het zijne. „En terecht", zo vervolgt Het Vrije Volk, „want het is nu eenmaal het huis waar de socialisten in wensen te wonen en waar prof. Pen alleen het naamkaartje „liberaal" op heeft geplakt". En het blad vindt, dat zelfs een professor niet het recht heeft naamkaartjes van heilige huisjes te verwiselen alleen omdat hij zo graag wil laten zien hoe onafhankelijk hij is. Dat het huis, zoals prof. Pen dat heeft beschreven, geen liberaal huis is, meent het socialistische blad te kunnen aantonen met de opmerking, dat het politieke liberalisme zoals zich dat in Nederland manifesteert zijn bestaan en bij tijden zijn betrekkelijk succes juist helemaal te danken heeft aan gedrein over hoge belastingen, overheidsingrijpen en nivellering.

Wij zijn er echter helemaal niet zo van overtuigd, dat hier een onrechtmatige verwisseling van naamkaartjes heeft plaats gehad. Prof. Pen moge een onafhankelijk man zijn en wel eens opvattingen laten horen die wellicht niet geheel in de lijn van het officiële V.V.D.-geluid lijken te passen, het wil ons voorkomen dat hij in dit geval een schets van een ontwikkeling heeft gegeven, die zich inderdaad zal voltrekken. In de strijd, die de V.V.D. thans voert om brede massa's van ons volk voor het liberalisme te winnen, kan „de vrije ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid" in de praktijk moeilijk op iets anders uitlopen dan „het scheppen van gelijke kansen voor ieder". Daarmee komt zij op hetzelfde terrein als het socialisme en zal zij ook de consequenties van dat streven moeten aanvaarden. Die consequenties zijn: een taak voor de overheid om die kansen te scheppen, eerder hoge dan lage belastingen om die overheidstaak mogelijk te maken en nivellering van inkomens.

Anders dan de confessionele partijen heeft de P. v. d. A. daar niets tegenover te stellen. Haar boosheid over het in beslag nemen van het socialistische huis door de liberalen is dan ook het beste te verklaren uit haar machteloosheid om die ontwikkeling te keren. Een ontwikkeling, die door prof. Zijlstra al geruime tijd geleden in een rede over de politieke ontwikkeling in ons land is voorspeld. Het blijkt steeds duidelijker, dat het schamper gelach, waarmee liberalen en socialisten die voorspelling hebben ontvangen, niet op zijn plaats is geweest.

Wie keek naar zijn naaste om?

De nationale reclasseringsdag:

KLOP OP DE DEUR VAN ONS HART

DE japon stond haar inderdaad voortreffelijk. Het dessin was net iets voor haar. Maar de jurk was haar veel te duur. In het kleine pashokje van het grote warenhuis kon zij plotseling niet goed meer denken. Rientje had een nieuw pakje nodig, Gerry was uit haar manteltje gegroeid. Wanneer zou zij zelf aan de beurt komen voor wéér een nieuwe jurk? Zij zou zo dolgraag eens een japon hebben van betere kwaliteit, vooral met het oog op de bruiloft van haar zuster, die zij over een paar maanden in zicht had. Zij zou het vandaag in ieder geval nog met een japonnetje van het goedkoopste genre moeten doen. Ineens dééd ze het: zij hield de mooie en dure japon, die de verkoopster er bij gegeven had, — alleen maar om even te passen — aan en trok er toen haar eigen kale jurkje weer overheen. Zij nam de twee goedkope japonnetjes, die zij ook zou passen, over haar arm en ging daarna naar de verkoopster terug. „Nee, juffrouw, ik vind dat ze me niet staan... ik zal nog eens rondkijken..."

Maar voor zij bij de grote draaideur gekomen was, vroeg een heer haar met fluisterende doch dringende stem, of zij even wilde meegaan. De particuliere rechercheur van het warenhuis, gewaarschuwd door de verkoopster, had weinig moeite met haar. Zij was volkomen van de kook. Haar keel zwol op van zenuwachtigheid en ze kon niets anders uitbrengen dan: Ik begrijp niet, hoe ik het doen kon...

Dat zei ze later ook, snikkend en met de handen voor haar behuild gezicht, toen ze voor de rechercheur stond. En door haar hoofd gonsden de woorden die zij wel duizendmaal had horen voorlezen in de kerk: Gij zult niet stelen.

Wat gebeurt er met deze vrouw? Hoe zal zij, na haar straf te hebben ondergaan, verder leven in de straat, waar de buurvrouwen over haar praten. Nee, dat hadden we nooit van haar gedacht, maar nu zie je eens... Pas maar op, want ze blijkt niet te vertrouwen te zijn...

Hier moet de wet van de naastenliefde klinken. De dichter Van Oosten heeft in een gedicht eens de volgende regels gebruikt: Wie minde van harte Gode en keek mild naar zijn naaste om?

Kijken wij om naar de vrouw die derailleerde en kijken we om naar de duizenden, die door de strafwet veroordeeld werden?

De reclassering — het werk tot maatschappelijk herstel van diegenen die een straf ondergaan hebben — doet prachtig werk. Ten onrechte halen sommigen de schouders er over op. Maar laten wij nooit vergeten, dat het reclasseringswerk reëel doet wat het gebod van ons vraagt: Om te kijken naar de naaste, die, om een oud, doch prachtig beeldrijk woord te gebruiken, in uitbrekende zonden gevallen is. Die naaste heeft hulp nodig. Hij heeft een hand nodig, — een hand die de hand die mistastte wenst vast te grijpen om de verdoolde terug te brengen in de maatschappij.

De reclasseringsverenigingen ontvangen de steun van de overheid. Jaarlijks valt hun een belangrijke bijdrage uit de rijksmiddelen ten deel. Maar deze arbeid vraagt veel geld. De nationale reclasseringsdag — dit jaar op 30 september a.s. — is de dag, dat men voor dit werk een gift vraagt. Graag willen we deze jaarlijkse collectedag nu reeds onder uw aandacht brengen.

De opbrengst van de te houden inzameling zal ten goede komen van de Vereniging van Reclasseringsinstellingen. Daartoe behoort óók de in 1928 in het leven geroepen Protestants-Christelijke reclasseringsvereniging, die al vele jaren lang naar de verdoolde naaste omgekeken heeft.

De christen, die hoofdschuddend in zijn krant leest over fraudes, diefstallen, overvallen, steekpartijen, prostitutie en die dan zegt: — 't Is tegenwoordig verschrikkelijk met de misdaad, de wereld wordt er niet beter op... moet begrijpen, dat hij met deze treurige constatering niet klaar is. We zullen in Gods naam de ontspoorde naaste moeten helpen. Dat zullen we doen indien we van harte Gode minnen. Dan kijken we naar onze naaste om. Omdat Hij ons éérst heeft liefgehad.

Toto-debat in Eerste Kamer

HET debat in de Eerste Kamer over het gewijzigde toto-ontwerp was kort, maar niet onbetekenend.

Het merkwaardigst was de redevoering van de woordvoerder van de C.H.-fractie, de heer Vixseboxse.

Hij stelde de zaak aldus:

Men dient een scherp onderscheid te maken tussen de **theoretische** politiek, die in het beginselprogram van een partij is neergelegd, en de **praktische** politiek, die de Regering in overleg met de volksvertegenwoordiging tracht te verwezenlijken.

Wie dat uit het oog verliest, doemt zich zelf tot politieke onvruchtbaarheid. Men kan zich dan wel op de borst slaan om zijn beginselvastheid, maar men schakelt zich zelf uit, want de praktische politiek is een reeks van compromissen. Bij alle gesprek over een christen-democratische partij moet men daarvan uitgaan.

De heer Vixseboxse was zéér voldaan over het feit, dat R.K. en C.H. samen ondanks dogmatische verschillen in de totozaak zo prachtig één lijn trokken. Zo moet het gaan, zo vindt men elkaar in de praktische politiek, omdat men genoegen neemt met het bereikbare.

Deze gehele rede van de heer Vixseboxse namens zijn fractie was een duidelijke aanval op **die** A.R., die tegen de toto-wet stemmen. En die aanval gekoppeld aan de blijde constatering, in verband met de gesprekken over christelijke-democratische partijvorming, dat K.V.P. en C.H. dezelfde wijze, praktische opvatting hebben omtrent het principieel-bereikbare.

De heer Vixseboxse constateerde, dat op dezelfde principiële halsstarrigheid de oude coalitie „die overigens nog zo slecht niet was" was ten onder gegaan. Ook toen had men niet voldoende oog gehad voor het praktisch bereikbare.

De heer Vixseboxse was zéér kras in zijn uitdrukkingen. Hij sprak over de begeerte, om het politieke beginsel integraal in de politiek tot gelding te brengen, als iets, dat niet in een democratische, maar wel in een dictatoriale staat past.

De vreugde over deze rede was in de K.V.P.-fractie duidelijk merkbaar.

Het merkwaardige van de rede was niet zozeer, dat er een **tegenstelling** werd **geforceerd** tussen het standpunt van de voor- en tegenstanders, als wel, dat het werd gekoppeld aan het vraagstuk van de wenselijkheid van één christelijke partij. De reactie op het jongste optreden van prof. Van Niftrik krijgt hoe langer hoe meer kleur.

Ook uit de rede van de liberaal baron De Vos van Steenwijk mag wel iets merkwaardigs naar voren worden gebracht.

Hij keerde zich tegen de Prot. Chr. groeperingen, die bezwaar hebben tegen geld uit wettelijk gelegaliseerde goklust. Hij vertelde, dat keizer Titus een belasting had opgelegd op openbare latrines. Toen des keizers zoon bij zijn vader bezwaar maakte tegen een zo onfrisse bron van staatsinkomsten, liet de keizer hem een geldstuk ruiken. De prins moest constateren: pecunia non olet, **het geld stinkt niet.** Deze constatering achtte de liberale woordvoerder het juiste en gepaste antwoord aan hen, die gewetensbezwaren hebben tegen geld uit de toto-opbrengsten voor liefdadige doeleinden.

De socialisten pleitten er voor, dat het arbeidsloze inkomen, dat als totoprijs kan worden genoten, zo nodig zou worden verhoogd.

Prof. Diepenhorst heeft in een korte rede zich nadrukkelijk gekeerd tegen het onbehoorlijk argumenteren met termen als huichelarij, gericht aan het adres van de tegenstanders. Een van de liberalen afkomstige tirade over een verdere verfijning van het rechtsbesef, die bij ons zou moeten leiden tot aanvaarding van het liberale standpunt, had zijn scherpe aandacht. Zijn afstraffing aan het adres van de liberalen was héél duidelijk. ZIJ hebben het over hypocrisie, ZIJ praten over de rechten van meerderheid en minderheid, met hun keihard verleden, ook wat de onderdrukking van minderheden betreft. Het was duidelijk, dat de heer Van Riel de opstoppers goed voelde.

De minister betoogde, dat het thans aan de orde zijnde ontwerp hetzelfde is als dat, hetwelk de Eerste Kamer een jaar geleden verwierp. Met dien verstande, dat nu een stootblok was ingebouwd, waardoor een deel van de wet in 1964 expireert. Op de principiële kant van het vraagstuk ging de minister niet meer in. Hij prees het systeem van de Ned. toto, omdat de sportclubs zelf activiteit kunnen onplooien, om de opbrengst te vermeerderen. **De opbrengst van de toto ontwikkelt zich gunstig.** Het aantal deelnemers is gestegen tot ± 700.000. **De minister verwacht voor de toto een goede toekomst.** Hij wees er op, dat juist **jeugdige** sportbeoefenaars de toto dragen.

Het wetsontwerp werd aangenomen met 46 tegen 14 stemmen.

Tegen stemden de A.R.-leden **Berghuis, Elfferich** en **Algra.**

Vóór hun fractiegenoten **De Gaay Fortman, Schipper, Diepenhorst** en **Haspels.**

De heer Van der Waerden was tegen, omdat de minister niet bereid was **aan de socialisten te beloven** dat desnoods tussentijds de prijs zal worden verhoogd.

Andere leden zouden tegenstemmen, verklaarde hij, op de levensbeschouwelijke gronden, in de rede van de heer Diepenhorst genoemd. Wéér andere socialistische leden zouden tegenstemmen op de gronden, een jaar geleden door de heer De Niet ontwikkeld. De Kamer vond het een bijna vrolijke zaak en de minister zei: dit is een stemmotivering van de zeer uiteenlopende meningen in de socialistische fractie.

Tien socialisten waren tegen.

Met leedwezen geeft het Centraal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesverenigingen kennis van het overlijden van zijn erelid

Prof. Mr. P. S. Gerbrandy

Minister van Staat,
oud-minister president,
oud-lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De Anti-Revolutionaire Partij herdenkt met grote dankbaarheid hetgeen hij voor land en volk heeft betekend en al wat zij in hem mocht bezitten.
's-Gravenhage, 7 september 1961.

Het Centraal Comité:
Dr. W. P. Berghuis, voorzitter,
Mr. W R. van der Sluis, secretaris

De Anti-Revolutionaire kiesvereniging „Nederland en Oranje" Scheveningen-dorp geeft met ontroering kennis van het overlijden van haar zeer hooggeacht erelid

Prof. Mr. P. S. Gerbrandy

Met dankbaarheid gedenken wij aan de vriendelijke bereidwilligheid, die hij steeds toonde om ons op onze vergaderingen voorlichting te geven over nationale en internationale politiek. Zijn eenvoudige innemende persoonlijkheid zal in onze herinnering blijven voortleven.

Namens het bestuur:
dr. ir. W. H C Knapp, voorzitter,
mevr. H. Pronk-Branderhorst, secretaresse.

Scheveningen, 9 september 1961

FRIESLAND, een merkwaardige pro

WIJ zijn niet de ware schaatsenrijders. Nooit heben wij de wens gekoesterd, nog eens mee te rijden in een Elfstedentocht. We hebben niet de behoefte, Atze en Eelke Jans Jager uit Oldeboorn na te doen. Deze broers waren de eerste elfstedenrijders, wier namen bekend zijn gebleven. In 1848 hebben ze die ijselijke tocht gepresteerd en ze deden er 14½ uur over. Waarschijnlijk hadden ze voorgangers gehad: aangenomen wordt, dat reeds in de 17e eeuw de tocht werd ondernomen.

Neen, niet op de schaats en in een barre kou zullen wij ooit de elf steden van Friesland bezoeken. We doen deze tocht liever in hartje zomer, om dan achtereenvolgens te bezoeken: Leeuwarden, Dokkum, Franeker, Harlingen, Bolsward, Workum, Hindelopen, Stavoren (spreek evenwel uit Staveren, anders wordt ge vreemd aangekeken), Sloten, IJlst en Sneek. Dat zijn ze alle elf. Die elfstedentocht in de zomer is ons vaste voornemen geweest. Maar Friesland is een provincie, die bezig is te veranderen. Er vindt een structuurwijziging plaats. Daarom hebben we niet de elf steden, maar heel stad en land van Friesland afgereden.

Al wel een jaar geleden hebben wij zorgwekkende verhalen gelezen over het leegstromende Friesland. Er zouden dorpen zijn, waaruit de bevolking vertrekt, zodat die plaatsen langzaam maar zeker ten onder zouden gaan. Gedoemd om te verdwijnen. We hebben echter op onze tocht geen huizen leeg zien staan; behalve dan

Een tocht door Friesland doet ons zeggen: Een prachtige provincie! We willen er iets over vertellen in dit nummer. We komen op Friesland terug in een volgend artikel, waarin we op de problemen en perspectieven van dit gewest nader hopen in te gaan.

werkt zijn. En terwijl wij deze fraaie deur bewonderden, was een inwoner van Parrega bezig, op het kerkhof tussen de grafzerken gras voor zijn konijnen te snijden.

Friesland is toch wel een beetje een land in een land, dachten we, toen we plaatsnaamborden zagen met de plaats in het Nederlands èn in het Fries er op.

Alle mooie landen heben iets gevaar'ijks. Friesland ook. Toen wij 's avonds door de duisternis en de regen in de buurt van Balk reden — daar in Balk had een goede Fries ons wonderaardbeienplanten aangeboden — zagen we plotseling een koe los en eenzaam op de autoweg lopen. Het was niet „ûs mem", — dat koebeest staat levensgroot op een voetstuk in Leeuwarden. (Zeg maar: Ljouwerd, dat is gemakkelijker.)

Over Leeuwarden gesproken. Toen wij er waren, was het er zeer druk. Maar er was dan ook

Men most fier rinne om it better to krijen

enige huizen, die een bordje aan de gevel hadden: Onbewoonbaar verklaarde woning.

We hebben reeds in onze kinderjaren geleerd over de stoere Friezen, de doorzetters, de aanpakkers. Dat zijn ze natuurlijk ook, anders zouden we dat niet op school geleerd hebben. Op de christelijke school onzer kinderjaren werd geen mythe verkondigd. Maar in Friesland zelf kregen we van iemand, die blijk gaf heel wat van Friesland en zijn bevolking af te weten, heel nuchter te horen: De Friezen zijn niet zo doortastend, ze zijn een beetje conservatief en veel meer beschouwend dan aanpakkend.

We hebben ook gehoord... O, we hebben zo véél gehoord. Maar dit weten we zéker: Friesland is een prachtige provincie. Een vriendelijke man in Parrega trad ongevraagd als welwillende inlichtingengever op toen wij er de kerk bezichtigden. „De kerk is gans oud, heren, ja, gans oud," zei hij. Wij beaamden het, op grond van wat wij zagen. De uitspraak van de vriendelijke Parrega-ees (of hoe zo iemand in Friesland genoemd wordt) had ook kunnen zijn: „Friesland is gans oud, ja." En dan zouden we eveneens ijverig geknikt hebben. Om even op dat Parrega terug te komen: Nooit zagen wij ergens zo'n mooie voordeur in een pastorie als te Parrega. Een hart, een anker en een kruis zijn de prachtige symbolen, die in de deur ver-

van alles te doen: veemarkt, graanbeurs, zuivelmarkt, consumentenmarkt. Die bedrijvigheid heeft dus met de koe te maken en het is stellig overbodig te zeggen, dat Friesland een agrarische provincie is. Friesland levert eenvijfde deel van de gehele Nederlandse boterproduktie en eenderde van alle Nederlandse kazen. In alle delen van de wereld wordt Friese condens gebruikt. Het Friese stamboekvee is wereldberoemd en tussen de poten van Meinte IV heeft eens een dichter Friesland op z'n mooist gezien. Een agrarische provincie — en toch is Friesland eigenlijk maar voor de helft zuiver agrarisch. De elf steden lagen vroeger in het belangrijkste gebied van Friesland. Het was de kleistreek, waar een welvarende bevolking woonde. Maar uit die kleistreek trokken velen weg, vooral naar Amsterdam. Mede daardoor is in die kleistreek alles eeuwenlang onveranderd gebleven. In de zandstreek, de oostelijke helft van Friesland, was er eerst vervening, daarna ontginning, maar men heeft nooit tegen de kleistreek op gekund, want de bodem was natuurlijk armer.

Friesland is weliswaar een agrarische provincie, maar er is een structuurverandering aan de gang. Eén der leidende figuren van het Etif (Economisch Technologisch Instituut voor Friesland) die ons met voorbeeldige welwillendheid en grote deskundigheid over de problemen van Friesland en de perspectieven van deze provincie heeft ingelicht, noemde de afsluiting en inpoldering van de Lauwerszee het sluitstuk van het Friese agrarische tijdperk. De landbouw in Friesland stoot door de toenemende mechanisatie en rationalisatie arbeidskrachten uit, zo werd reeds vastgesteld in een prachtig rapport, dat door het Moderamen van het Provinciaal Comité van A.R. Kiesverenigingen in Friesland is tot stand gekomen. Door deze uitstoting uit de landbouw neemt het arbeidsoverschot nog in belangrijke mate toe en mede daardoor vindt een ontvolking plaats: Velen gaan elders, buiten Friesland, werk verrichten en wonen. Overigens is in een tijd van hoogconjunctuur het aantal Friezen dat uit zijn provincie vertrekt altijd hoger geweest dan in een tijd van laagconjunctuur.

Is dat leeglopen van Friese dorpen nu werkelijk wel zo erg als door sommige bladen is voorgegeven? Het staat we vast, dat mensen, die bepaalde beroepen uitoefenen, in sommige kleine dorpen in economisch en sociaal opzicht niet meer leefbaar kunnen leven. In dorpen, die dicht bij een industriegebied liggen, is de situa-

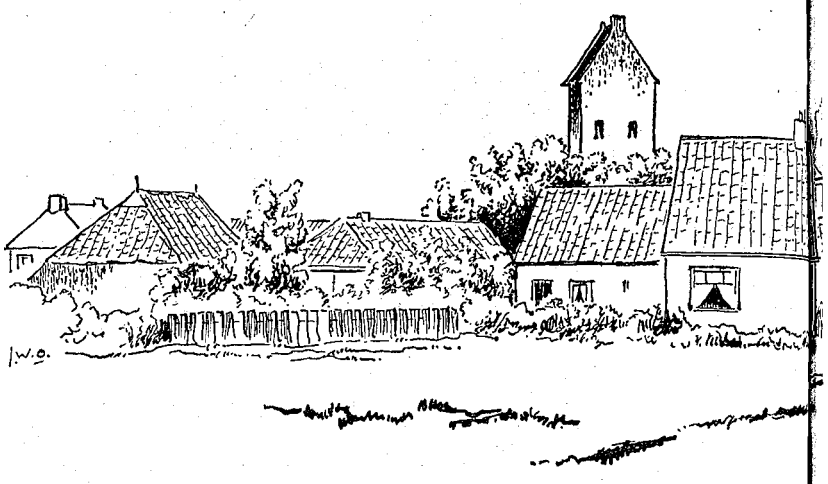

KIMSWERD, met een in Friesland vaker voorkomende zadeldaktoren.

tie minder ongunstig, zo vertelde ons Drs. W. K. de Roos, die adjunct-secretaris in vaste dienst is van het Provinciaal Comité van A.R. Kiesverenigingen in Friesland. En dat is dan weer zo'n Friese merkwaardigheid, die te loven valt. Friesland is de enige provincie, waar een provinciaal comité een dergelijke kracht in vaste dienst heeft.

Iedereen weet wel, dat Friesland een antirevolutionair bolwerk is. Er zijn ongeveer 180 kiesverenigingen in deze provincie. Gemeentelijke kiesverenigingen zijn er 40. Zo heeft bijvoorbeeld Drachten een kiesvereniging, maar er zijn ook nog zeven kiesverenigingen in dorpen, die een deel van de gemeente Drachten uitmaken. Alleen in Drachten heeft men er in de afgelopen jaren zevenhonderd leden bij gekregen.

We heben ons laten vertellen, dat er overigens nog al wat dorpsisme leeft in sommige plaatsen van Friesland. Sommige dorpskiesverenigingen voelen niet veel voor samenwerken met gemeentelijke kiesverenigingen. Ze gevoelen zich apart. We hebben ons nog laten vertellen, dat men in Beetgum ook merkwaardige gedachten heeft: men heeft daar liefst geen vrouwen op de K.V. Wij kunnen het nauwelijks geloven, want als er één provincie is, waar de ARVA, de Anti-revolutionaire vrouwenactie resultaten heeft geboekt, dan is het wel Friesland!

Een geheel andere merkwaardigheid kwamen we aan de weet: Het Bildt is de enige plaats in Friesland waar geen Fries gesproken wordt. Vanzelfsprekend vindt dit zijn oorzaak in een stukje historie. Deze plaats schijnt in vroeger tijd door Hollanders tot ontwikkeling te zijn gebracht en die Hollanders hebben nooit het zuivere Fries overgenomen.

Toen wij bij Drs. de Roos, die alles van de Friese Kiesverenigingen afweet, op bezoek waren, hebben wij hem gevraagd, of de Anti-revolutionairen in Friesland bijzondere problemen op te lossen hebben, of bijzondere wensen voor de toekomst hebben. Jawel, problemen zijn er wel. De landbouw en de industrie vormen in zekere zin een tegenstelling. De perspectieven voor Friesland moeten vooral gezocht worden in de industriële sector en het probleem: landbouw of industrie leeft dus wel. Wensen

heeft men ook: Fries
hebben! Met een ath
men voorlopig al tevr
universiteit is wel v
heeft Friesland een
ker was universiteits
verleden geweest. In
hogeschool opgericht
ven. Van 1815 tot 1
een atheneum.

Toen we over de Fr
we, dat Antirevolutio
len naast een Holland
willen.

Friesland heeft een
cultuur. Dat blijkt o
busprogram voor de
vinciale Staten in 19
tikel over de positie
Friese provincie als
**vinciale overheid die
kenning, dat de Fries
kenmerkt door een
taal en traditie. Zij
eigen gedrag in de**

HINDELOPEN, een brok schoonheid aan de zee, die geen zee meer is.

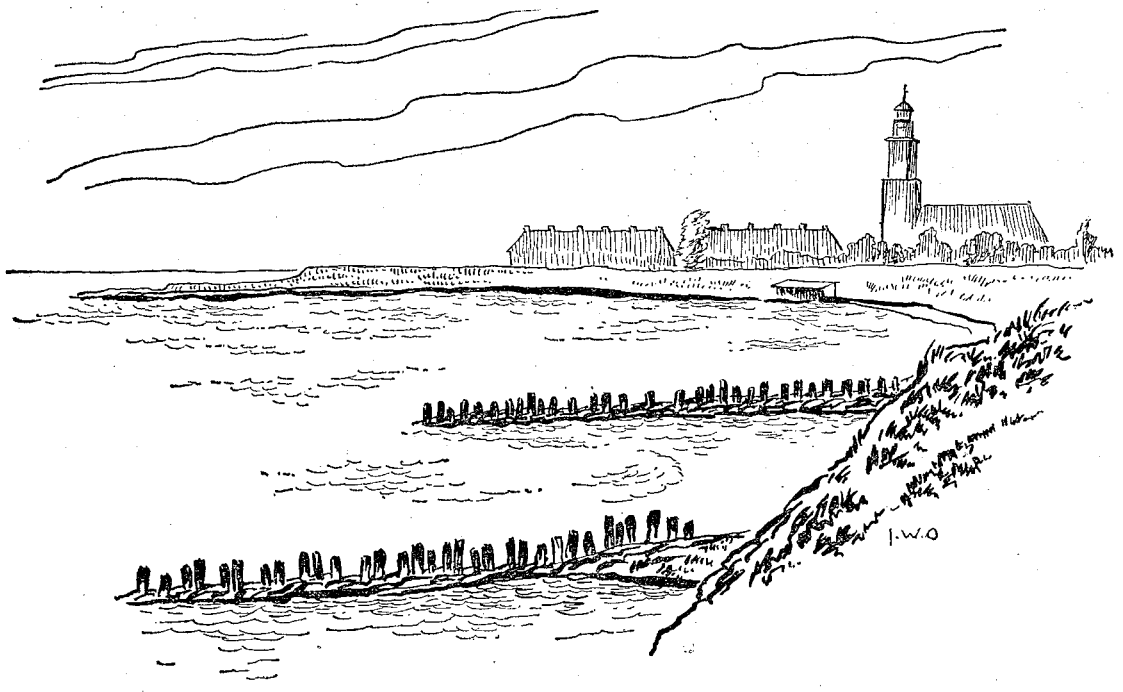

**meenten en de ingezet
kenning van de vrijhe
van de Friese taal m
bij de Overheid.**

En in een artikel ov
schap werd gezegd: H
**taal, geschiedenis en
werp van aanhoudend
ciale overheid. Waar
leg gepleegd met de
De Fryske Akademy
de beoefening van de
trekking tot Friesland
zondere steun.** In het
cultuur werd opgemer
**der provincie behoort
kenning, dat alle cultu
telijke wortel. In dat
volgende uitgesproken
heeft te waken voor
gewest. Haar huishou**

Vaarwel

*De ou
als door
geschild*

*In de ja
emigran
geëmigr
thans ge
het west
het rapp
Friesland
nelijke b
tot een*

voor
VOLVO's
naar
WIERDA
Oudvaart 3 • Sneek • Telefoon 3106

...ncie

...een universiteit ... V.U.-filiaal zou ... De wens om een ..., want vroeger ... gehad: Frane... dat in een ver... daar de Friese ...werd ze opgehe... ...en in Franeker

Fr...spraken, hoorden ... bepaalde scho... ...k een Friese klas

...twikkelde eigen ... het A.R.-Stem... ...gen van de Pro... ...werd in een ar... ...nspraak van de ...roken: **De pro... ...gaan van de er... ...emeenschap zich ...rendige cultuur, ...van blijk door ... jegens de ge...**

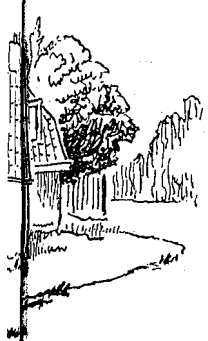

...**t name door er... ...et vrije gebruik ...ederlandse, ook**

...rwijs en weten... **...ijs in de Friese ... zij een voor... ...or onze provin... ...dt hierbij over... ...nderwijsrie . . . ...als centrum van ...happen met be... ...voortduur bij... ...ver Provincie en ...culturele beleid ...grond op de er... ...mt uit een gees... ...werd verder het ...vinciale overheid ...ele leven in het ...estuur zij ook**

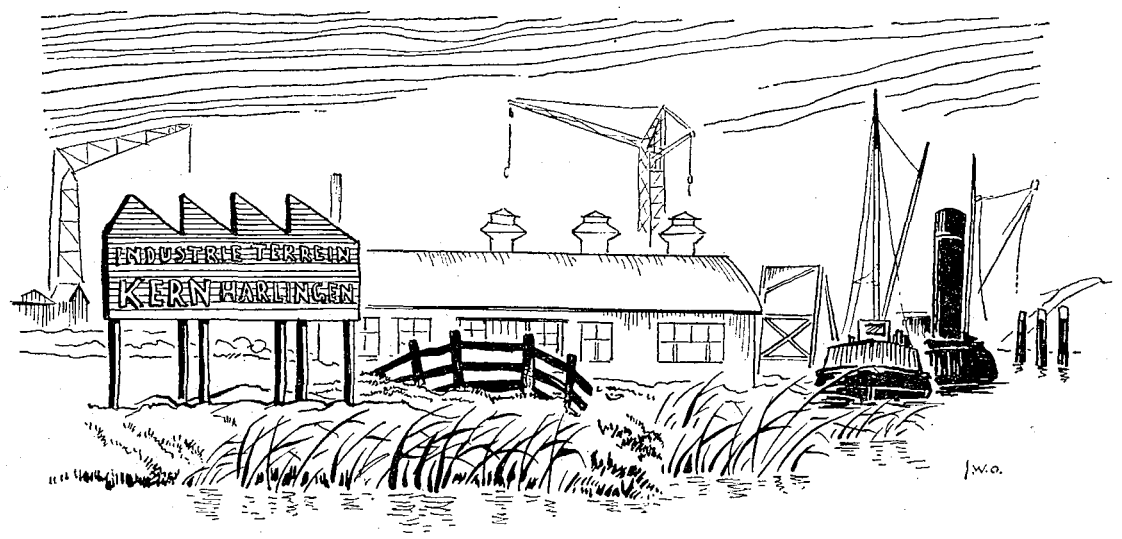

HARLINGEN maakt reclame voor zijn „kern".

cultureel verantwoord. Zij bescherme de historische cultuur (b.v. musea en monumenten) en stimulere (b.v. door subsidies) de levende waardevolle cultuur van de eigen tijd. In het bijzonder bevordere zij de bloei van de voor Friesland zo belangrijke amateuristische kunstbeoefening in gewestelijk verband.

Het ligt in het voornemen van het Provinciaal Comité van A.R.-Kiesverenigingen in Friesland, een rapport samen te stellen over de Cultuur in Friesland. Wij twijfelen niet, of dit zal een belangrijk rapport kunnen worden en wij zijn er dan ook zeer benieuwd naar.

In Friesland zijn er vele merkwaardige zaken. Zo hebben wij er ons over verwonderd, dat er omstreeks 1900 in Friesland ongeveer tweehonderd scheepswerven waren. Thans zijn er nog slechts twintig. Maar in Kootstertille en omgeving bestaan voor de scheepsbouw nog goede mogelijkheden. In 1930 waren er in de provincie Friesland slechts acht bedrijven, waar meer dan honderd man werkten. In 1932 werd Friesland voor de industriële bedrijvigheid al meer ontsloten — de afsluitdijk heeft Friesland veel goeds gebracht! Sedert 1955 is het lager nijverheidsonderwijs vrijwel verdubbeld.

Toen wij in Bolsward waren — natuurlijk hebben we daar de prachtige kerk bewonderd en de koster .n dat gebouw een zeer luid „hallo" horen roepen om ons te overtuigen van het nagalmgeluid tussen de gewelven — hebben wij gevraagd, of het in dit stadje goed wonen was. Er werd ons ernstig gezegd: Men most fier rinne om it better to krijen. Aan een inwoner van Harlingen — waar de gemeente reclame maakt voor het kern-industrieterrein — hebben wij dezelfde vraag gesteld. We kregen ten antwoord: Men most fier rinne om it better te krijen. Toen hebben we begrepen, dat er een Fries spreekwoord is, dat leert: Elts hâldt syn eigen protter for in lyster.

Maar toen we in een herberg van Kimswerd aan de thee zaten, hoorden we vier mannen, die klaarblijkelijk ingeborenen waren en die de inhoud van kleine blank-gevulde glaasjes snel naar binnen sloegen, in de Friese taal met zo nu en dan een Hollands accent het er met elkaar over eens worden, dat Makkum een allergezelligste plaats is. Wij kregen overigens de indruk, dat men te Witmarsum ook van gezelligheid houdt, want daar bleek een kleine kermis aan de gang te zijn. Een paar honderd meter verder was een expositie over het leven van Menno Simons.

In 1622 hing in Leeuwarden een reclamebord, dat een aardige kijk geeft op de toenmalige transportmiddelen.

Van Leeuwarden naar Groningen
een vracht goed f 7 gulden,
zomer en winter
en ieder persoon 14 stuivers.

Dit bord hangt thans in een der kantoorlokalen van het Etif te Leeuwarden.

Toen wij door Hindelopen gingen, laveerden juist een paar zeiljachten de kleine haven van dit zeestadje binnen. Hindeloper mannen stonden geezllig met elkaar te praten. De gesprekken zullen wel gelopen hebben over de voormalige zuiderzee, waar het vroeger zo goed vissen was. Of zullen deze over het water turen de mannen gepraat hebben over de veranderingen, die zich in hun provincie voordoen en die in de komende jaren waarschijnlijk in versneld tempo de structuur van Friesland zullen wijzigen? **Eén van de belangrijkste en waarschijnlijk ook meest ingrijpende gebeurtenissen voor Friesland in de laatste jaren is de aanwijzing van de industrialisatiekernen en de afkondiging van de nieuwe premie- en prijsreductieregeling.**

In Friesland zijn elf industriekernen aangewezen en de industrialisatie komt daar op gang. Zo is in Drachten, dat wel een uitzonderlijk snel groeiproces doormaakt, Philips begonnen een fabriek te stichten. Vijfentwintig honderd arbeiders hebben daar een plaats gevonden. In Drachten, dat toch al een positieve inslag had, is gebleken, dat daar onder de bevolking een behoorlijk intellect schuilt, dat zich thans, nu er industrie gekomen is, meer kan ontplooien.

In het oostelijk deel van Friesland (vroeger het arme Friesland genoemd) zijn vooral aantrekkelijke mogelijkheden voor industrievestiging. Er zijn of worden dan ook op 18 plaatsen transformatoren gebouwd en industrieterreinen aangelegd. De structurele veranderingen brengen uiteraard allerlei problemen mee. Over die problemen en over de perspectieven van Friesland hopen we in een volgend nummer iets te zeggen.

ZWEINS, klein maar vriendelijk.

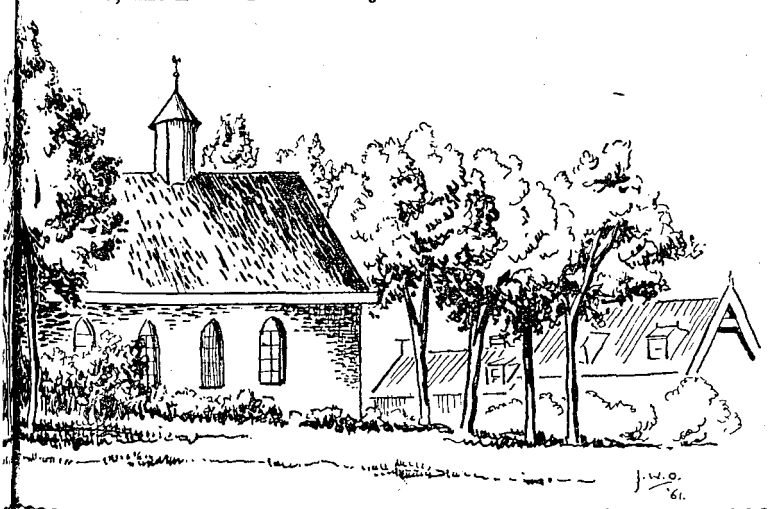

FRIEZEN IN REGERING EN VOLKSVERTEGENWOORDIGING

Friesland heeft ook in de jaren tijdens en na de tweede wereldoorlog grote en belangrijke Antirevolutionaire figuren geschonken aan ons volk.

De Minister van Staat, Prof. Mr. P. S. Gerbrandy, was in de oorlogsjaren Premier. Juist thans rouwt het Nederlandse volk over het overlijden van deze Vaderlander, die er altijd trots op was, Fries te zijn.

Onze minister van Financiën, die ook een aantal jaren op voortreffelijke wijze Minister van Economische Zaken was, Prof. Dr. J. Zijlstra, heeft ook internationaal grote bekendheid. Hij is ook een Fries.

Het lid van de Raad van State, Mr. J. Algera, is eveneens Fries. Hij was Minister van Waterstaat toen Nederland door de waterramp van 1953 getroffen werd.

In de Eerste Kamer van onze Staten-Generaal heeft de heer H. Algra zitting — hij is een Fries, die mede door zijn scherp politiek inzicht en zijn grote gave om door middel van zijn pen het volk voor te lichten, grote bekendheid geniet.

...n Friesland in cijfers

... van Friesland moge dan niet zo dramatisch zijn ... de scribenten in verschillende tijdschriften is af... vertrek naar andere provincies is er toch wel.

... tot en met 1952 was 10,3% van het totale aantal ... ons land uit Friesland gekomen. 44% van de ...riezen komen uit de landbouw. De emigratie is ...naar de binnenlandse migratie, voornamelijk op ... ons land gericht, houdt nog aan, zo lezen we in ... het Prov. Comité van A.R.-Kiesverenigingen in ... begtrekken van een belangrijk deel van de man... bevolking, waaronder veel jongeren, zal leiden ...e veroudering van de bevolking, wordt in het genoemde rapport geconcludeerd. De bevolkingsopbouw van vele Friese gemeenten geeft de grootste verliezen te zien in de middengroepen. Conclusie van het rapport: Voortdurende vertrekoverschotten zullen zonder twijfel leiden tot een economische verarming en tot een nadelige beïnvloeding van de ontwikkelingsmogelijkheden in Friesland. Deze verarming zal zich echter niet enkel tot het economisch terrein beperken. Het gehele maatschappelijke leven in al zijn facetten zal er belangrijke schade van ondervinden. Dit zou een ernstige bedreiging van de levenskracht van het Friese volk kunnen inhouden.

Er wordt echter in het rapport gewezen op hetgeen Ds. Kalma heeft geschreven in zijn studie: Dorpen willen leven. „Er mag wel eens duidelijk worden gezegd, dat de cijfers over het bevolkingsverloop niet het laatste woord hebben, nu niet en ook in de toekomst niet. Tenslotte hangt alles af van de geest, waaruit men leeft."

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Infrarode stralingsverwarming
speciaal voor kerken.
ADVIES- EN INSTALLATIEBUREAU
BLIFEKA
Franeker, Sjaerdemastraat 11 — Telefoon 05170-2433

„MIEDEMA" landbouwwagens
„MIETRA" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telef., schrift. of pers. inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigen-fabriek N.V.
WINSUM - FRIESLAND - TEL. 05173-241*

RIVEL Fabriek van rijwielen en autopeds
SURHUISTERVEEN

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- en BUITENLAND
Telefoon K 5190-2580

SCHUDDEN ? ..... GOED .....
GOED SCHUDDEN ? .. BETER .....
IDEAAL SCHUDDEN ? EUREKA .....
N.V. „EUREKA"
Landbouwmachinefabriek v/h Fa. I. v. d. Woude & Zn
DRACHTEN

FA. P. S. DE BOER
MAKKUM HARDERWIJK
Groothandel in hooi en stro
IMPORT EXPORT
Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande Landbouwbeurzen:
Maandag — Rotterdam Woensdag — Middenmeer
Maandag — Amsterdam Donderdag — Emmeloord
Dinsdag — Groningen Vrijdag — Leeuwarden
Dinsdag — Sneek Zaterdag — Utrecht

TIMMERFABRIEK „HET NOORDEN"
J. W. Stap
Oudebildtdijk, Tel. 05180-363, ST. ANNA PAROCHIE

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
Telefoon 24467 24468
Uw adres voor recepties en partijen

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen Verzoeke daarom als abonnee te noteren :

BON

Adres: .....

Naam: .....

Woonplaats: .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar f 3,25, per jaar f 6.50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cts-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten. Dr Kuyperstraat 3 te Den Haag. Giro 89673.

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• **RUSLAND** heeft ook in de afgelopen week de wereld in spanning weten te houden. Het behoort tot het wezen van de koude oorlog, spanningen te handhaven. Onzekerheden moeten de tegenstander afmatten en murw maken. In dit verband is de toestand te omschrijven als: de periode van de onzekerheid. Toch is in zeker opzicht de situatie wel wat duidelijker geworden. Amerika — en zeg dus maar: het Westen — heeft bij monde van President Kennedy aan de heersers in het Kremlin nadrukkelijk te verstaan gegeven, dat het niet ten onder wil gaan aan het voortdurend doen van concessies en dat het niets voelt voor door Chroestsjew onofficieel voorgestelde onderhandelingen. Dat voorstel ziet men duidelijk als een op publiciteit gerichte tactiek. Men heeft van de zijde van het Westen tevens aan Rusland duidelijk gemaakt, dat het niet zal berusten, als Rusland de Westelijke luchtcorridors zou aantasten en dat het brutale provocatie niet slikt. Mocht Rusland gemeend hebben, dat het door intimidatie ongehinderd zou kunnen voortgaan, dan weet het thans nog weer nadrukkelijker, dat het Westen zich daartegen zal keren. Intussen blijkt, dat Rusland in een zeer kort tijdsbestek al zes kernproeven heeft genomen. Het gevolg is, dat in Japan een ongewoon grote radio-activiteit gemeten is. Rusland maakt intussen veel ophef over Amerika's besluit om kernwapenproeven onder de grond te gaan nemen. Chroestsjew noemt het Amerikaanse besluit om geen kernproeven in de dampkring te nemen, louter propaganda om de openbare mening te misleiden. Intussen is de Russische regering duidelijk gemaakt, dat zij zich niet kan veroorloven een fout te maken bij haar beoordeling van het standpunt van het Westen in de kwestie Berlijn. De wens naar vrede, van het Westen kenbaar gemaakt, betekent niet, dat dit een bereidheid tot toegeven zou betekenen. Al met al constateren wij dus, dat Amerika vastbeslotener wordt.

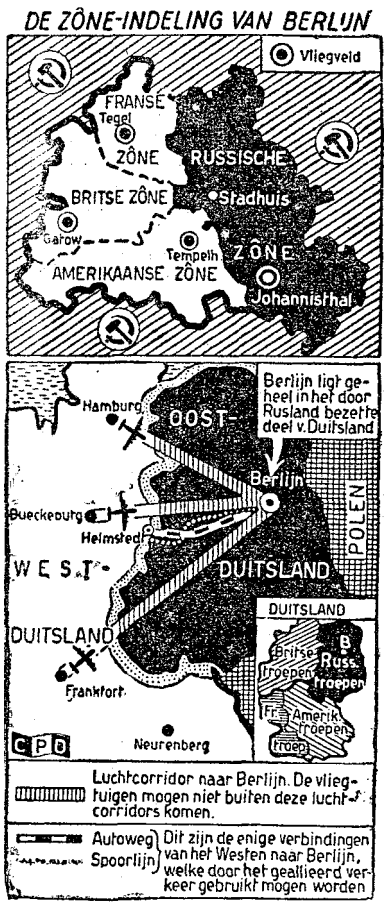

• **BELGRADO** heeft deze week zijn vervolg gehad. Met Belgrado bedoelen wij de conferentie die daar gehouden is van de 24 landen, die zich niet aan een blok gebonden voelen. Op de eigenlijke conferentie is men slechts moeizaam tot een slotcommuniqué kunnen komen dat alle deelnemers voldeed. Met de beslissing, dat Nehroe, de premier van India tezamen met zijn collega van Ghana aan Chroestsjew persoonlijk een boodschap van de conferentie zou overhandigen en dat Soekarno met president Keita van Mali hetzelfde zou doen, doch dan aan Kennedy, is het reële en directe resultaat wel genoemd. Nheroe heeft zijn taak reeds volbracht, Soekarno heeft er zich intussen ook van gekweten. Nehroe heeft verklaard, dat het ontketenen van een oorlog waanzin zou zijn; hij zei dit ter gelegenheid van de overhandiging van de boodschap van de niet-gebonden landen. Die boodschap hield in, dat aangedrongen wordt op onderhandelingen tussen Kennedy en Chroestsjew. Nehroe heeft daarbij de bittere waarheid over oorlogen gezegd: „Thans, nu elk land zozeer de gelegenheid heeft voor werk en nog niet bestudeerde mogelijkheden heeft van ontwikkeling, zou het onlogisch, onredelijk, ongerechtvaardigd en ronduit dwaas zijn, een oorlog te beginnen." Hetgeen dus zou kunnen inhouden, dat als een land niet voldoende werkgelegenheid heeft, een oorlog redelijk zou zijn en logisch. Het falen der mensheid komt wel zeer triest tot uiting, als men werkelijk geen andere redelijke en logische mogelijkheden weet te vinden dan door een vernietigingsoorlog.

• In **FRANKRIJK** is de aanslag op President De Gaulle oorzaak, dat de politieke situatie er gewijzigd is. Sedert hij in 1958 als president van de Franse republiek optrad, is dit de eerste aanslag, die op het leven van De Gaulle gepleegd is. Gelukkig is de opzet mislukt. De maatregelen die na de aanslag genomen zijn tegen de dreiging van ultra-rechts, hebben vele wolken aan de parlementaire hemel verjaagd.

Talloze Fransen zien nu weer in, in welke situatie Frankrijk waarschijnlijk verkeren zou zonder De Gaulle: dan zou er een chaos zijn en het gevaar van een ultra-rechtse dictatuur met steun van het leger. Eén van de gearresteerden in verband met deze aanslag is een voormalig stafchef van het leger. Vast staat, dat de daders door de politiek gedrevenen zijn: Algerije en de politieke gedragslijn ten aanzien van dit land van De Gaulle zijn de oorzaken geweest, dat men het op zijn dood voorzien had. Wij mogen oprecht dankbaar zijn, dat de toeleg mislukt is. Ware het anders uitgevallen, dan zou Frankrijk wellicht in een burgeroorlog zijn vervallen. Rusland had van deze gelegenheid misschien gebruik gemaakt om de kwestie-Berlijn te forceren.

• In **BRAZILIë** is de nieuwe president Goulart beëdigd. Hiermede is de crisis, die begon met het aftreden van Quadros en die twaalf dagen duurde, voorlopig geëindigd. Maar zoals wij vorige week reeds schreven: wij geloven niet, dat Goularts presidentschap lang zal duren. Hij heeft zeer linkse opvattingen en daarom zijn de militaire leiders zeer tegen hem gekant. Weliswaar heeft men hem vrij machteloos gemaakt door het parlement veel meer zeggenschap te geven dan voorheen, maar het is de vraag, of de aanhangers van Goulart daar in zullen berusten. Een nieuwe staatsgreep in Brazilië is niet denkbeeldig.

• **BIZERTA** was twee weken geleden vrijwel onafgebroken in het nieuws. Ten koste van duizend doden heeft men getracht, dit Franse steunpunt machtig te worden. Thans is te kennen gegeven, dat, zolang de internationale spanning voortduurt, er geen bezwaar tegen is, dat Frankrijk er heer en meester blijft. Voor De Gaulle is deze beslissing van zijn grote tegenstander wel zeer triomfantelijk.

• De **VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA** hebben een overeenkomst met Frankrijk aangegaan: Franse NAVO-troepen zullen door de V.S. worden opgeleid in het gebruik van atoomwapens. Franse troepen in West-Duitsland zullen geoefend worden in het gebruik van Amerikaanse kernwapens. Deze overeenkomst hebben de V.S. ook wel met andere NAVO-bondgenoten aangegaan, maar gezien de vroegere houding van De Gaulle ten aanzien van atoomwapens van Amerika, is deze samenwerking toch wel van groot belang. De Gaulle schijnt zijn starre houding in dit opzicht te hebben laten varen. Het is de vraag of thans weer, evenals in het verleden, Amerikaanse kernwapens in Frankrijk zullen worden opgeslagen.

• In **WEST-DUITSLAND** zullen 36.000 dienstplichtigen voorlopig onder wapenen blijven. Amerika en Engeland versterken hun legers eveneens; niet alleen in het eigen land, maar ook in West-Duitsland, zodat al gezegd is, dat het Duitsland van Adenauer langzamerhand één grote kazerne is. Amerika heeft ongeveer driekwart miljoen manschappen op het vasteland van Europa. Rusland en de landen van het Pact van Warschau versterken eveneens hun militaire macht. Bij beide blokken is dus een grotere paraatheid te constateren. Toch wint de mening veld, dat we niet direct aan de rand van een wereldoorlog staan. God geve, dat een verwoestende oorlog niet uitbreke.

• De toestand in **KONGO** is uiterst labiel. De onafhankelijkheid van Katanga, waar Tsjombe voor vecht, schijnt door het ingrijpen van de Verenigde Naties — althans voorlopig — om hals te zijn gebracht. Tsjombe is op de vlucht en enkele ministers uit zijn kabinet zijn gearresteerd. Premier Adoela van de centrale Kongolese regering schijnt, met de Uno achter zich, stevig in het zadel te zitten. Of een verdere verlinksing van de regeringspolitiek op komst is moet worden afgewacht. De Loemoembisten schijnen echter bij de situatie wel zijde te spinnen.

• Het geheel overziende, kunnen we niet zeggen, dat de barometer van de wereldsituatie op storm staat. Maar wèl op onbestendig. Het ziet er niet naar uit, dat binnenkort mooi vast weer te wachten is.

TEGEN DE TOTO

Maar dat is niet voldoende

DE voetbal rolt weer en de toto draait. Tienduizenden wagen wekelijks weer een gokje, in de hoop, een kapitaal in handen te krijgen.

Wij zijn tegen de voetbaltoto. We zijn er tegen, omdat het een geweldige roulette is, die naar onze vaste overtuiging er aan meewerkt, de mentaliteit van ons volk ten kwade te veranderen. De voetbaltoto bederft het ideaal van de sport, zij tast het moreel aan.

De lichamelijke volksgezondheid is een groot goed; doch de toto, die voorgeeft de sport te helpen omdat een deel van de opbrengst van de toto ten goede komt aan sportbeoefening, berokkent de geestelijke volksgezondheid schade.

Als wij tegen de voetbaltoto zijn, betekent dit nog niet, dat wij tegen de sport zijn. Integendeel! Wij achten sportbeoefening een goed en mooi ding. En nu de vrije zaterdag bijna voor iedereen is ingevoerd, ligt het voor de hand, dat nog meer dan voorheen aan sport gedaan zal worden. Het is een vrijetijdsbesteding die toe te juichen is.

Daarom vinden wij het teleurstellend, dat het Christelijk Nationaal Sportfonds, dat de actie voert die bekend staat onder de naam „plan Kret", in onze kring nog niet dát enthousiasme en die medewerking heeft mogen ondervinden, die het verdient.

Sportbeoefening is van betekenis voor de geestelijke ontwikkeling van onze jeugd. De verhouding arbeid en ontspanning moeten wij zien in het licht van onze christelijke levensbeschouwing. In het licht van de zin van ons bestaan, van ons zijn op deze wereld.

Christelijke sportverenigingen voor de jeugd houden zich dus in feite bezig met jeugdvorming. De Nederlandse Christelijke Sportunie streeft er doelbewust naar, de beoefenaars van sport goed te laten weten waar het in wezen om gaat, zowel bij de arbeid voor het dagelijks brood als bij het doen aan ontspanning.

Maar de sport als jeugdvorming, zoals de christelijke verenigingen deze gericht beoefenen, wenst haar taak niet te volbrengen door het aanvaarden van steun door een middel, dat principieel niet aanvaardbaar is. De christelijke sportverenigingen accepteren dan ook geen gelden, die bijeengebracht zijn door de voetbaltoto. De toto, die de verzakelijking van de sport in de hand werkt en de goklust van het publiek opwekt, gaat in tegen de opvattingen aangaande de christelijke sportbeoefening.

Ds. Kret, Nederlands-hervormd (geref.) predikant, heeft met zijn plan tot financiële hulp aan de christelijke sportbeoefening de meer dan honderdduizend protestants-christelijke jonge mensen die aan sport doen, een grote dienst bewezen. Zijn plan tot de vorming van een fonds om de christelijke sportbeoefening ook financieel behulpzaam te zijn, verdient aller instemming, aller aandacht en aller medewerking!

De christelijke sportbonden hebben het niet gemakkelijk — met name financieel worstelt men met moeilijkheden. Als jonge mensen aan sport doen, kost dat geld. Het is gemakkelijk om te zeggen: Als dat geld kost, moeten die sportbeoefenaars maar zorgen dat het er komt.... uit eigen beurs. Maar een dergelijke opmerking kan niet standhouden als men bedenkt, dat de sport voor het merendeel wordt bedreven door onze christelijke jeugd — de jeugd, die slechts in beperkte mate of in het geheel niet over geld beschikt. We denken bijvoorbeeld aan studerende kinderen. Een sportclub vraagt nu eenmaal geld: de vorming van sportleiders, de kaderopleiding, de cursussen en andere noodzakelijke activiteit om tot een goede en verantwoorde beoefening van de sport te komen vragen geldmiddelen. Die kosten kunnen niet uitsluitend bekostigd worden uit de portemonnee van de jeugd.

Het plan Kret heeft hier aandacht voor gevraagd. Het vraagt die aandacht nòg!

Het Christelijk Nationaal Sportfonds adres: Beukelsweg 55b, Rotterdam; giro 1928) vraagt dan ook alle medewerking door morele en financiële steun.

Vele christelijke sportverenigingen voeren in hun gemeente een actie voor het plan Kret. Daar is de plaatselijke vereniging direct mede gebaat, want de helft van de plaatselijke opbrengst komt aan de plaatselijke christelijke sportverenigingen ten goede. De andere helft is bestemd voor verenigingen die door omstandigheden dringend behoefte hebben aan geld; voorts voor het landelijke werk van de christelijke sportbeweging.

Wij bevelen de actie voor het plan Kret bij onze lezers hartelijk aan, daar wij er van doordrongen zijn, dat sportbeoefening naar de normen van onze christelijke levensopvatting van groot belang is voor de jeugdvorming. Daarom ook wekken wij u graag op, een bijdrage te geven als men bij u aanklopt voor het plan-Kret. Natuurlijk kunt u ook rechtstreeks het fonds steunen, waarvan wij adres en gironummer reeds noemden.

Het plan-Kret moet slagen! Het slagen van het plan moet ons antwoord zijn op de nationale voetbaltoto, die wij afwijzen. Het móet slagen — en dat zál het ook, indien wij maar beseffen, dat het geheel van de christelijke sportbeweging tracht mee te werken om te komen tot een gezonde maatschappij, waarin zowel de arbeid als de ontspanning een door God gegeven besteding van de tijd is die de mens ter beschikking gekregen heeft.

Kansen in Zuid-Amerika (2)

Notities van de heer P. C. Elfferich naar aanleiding van zijn bezoek aan Argentinië en Brazilië.

Arapoti

Van Sao Paulo naar Arapoti is per auto een rit van ongeveer 400 km in zuid-westelijke richting; voor een gedeelte over verharde en gedeeltelijk over niet verharde wegen.

In de praktijk wil dat laatste zeggen, bij droog weer het befaamde rode stof en bij nat weer de kans ergens te blijven zitten.

Het zal duidelijk zijn, dat met grote belangstelling de ontmoeting met de groep „Arapoti", waarvan nog slechts een gedeelte enkele weken te bestemder plaatse was, werd tegemoet gezien. Want hoewel de mensen nog niets kunnen zeggen en weten, is toch de eerste ontmoeting en eerste indruk van grote betekenis, temeer omdat niet alleen de eerste confrontatie met het land en het klimaat heeft plaats gehad, maar ook met de reeds gevestigde groepen.

Aangezien ik, eerst tegen het vallen van de avond was gearriveerd — het was zaterdagavond — vond de eerste ontmoeting de volgende morgen plaats in de kerk, een eenvoudig houten gebouwtje.

De zonnige morgen had mij reeds een blik gegund op de geploegde akkers, het glooiende landschap, gemarkeerd door keurig aangelegde wegen en hier en daar de witte houten woningen van de nieuwelingen.

En toen kwamen ze: per fiets en op de trekker met platte wagen, met paard en kar en een uit Nederland meegebrachte Volkswagen.

Later heb ik alle gezinnen kunnen bezoeken en met eigen ogen kunnen waarnemen, dat de voorbereiding door de reeds gevestigde kolonie Castrolanda voortreffelijk is geweest.

Toen de mensen arriveerden, waren de huizen grotendeels gereed met uitzondering van het schilderwerk. De waterputten werden of worden gegraven en men was druk doende met de inrichting van de nieuwe woningen. Er was geverfd en geschrobd, de meubelen uitgepakt en geplaatst, de gordijnen hingen bij een enkele reeds — maar wie zal er inkijken? — de tuin werd aangelegd, de boontjes stonden reeds boven de grond, uien, radijs, hier en daar reeds bomen geplant enz.

Voorts was er bij ieder bedrijf 1 of 2 ha groenvoer gezaaid, wat met z'n frisse groene kleur er reeds veelbelovend begon uit te zien. Zo was er leven en werk; er werd kunstmest gezaaid en de meegebrachte machines waren in vol bedrijf. Nog enkele weken en de rijst zal als eerste gewas de grond ingaan.

Voor het eerste jaar zal men dit gewas volledig voor gezamenlijke rekening verbouwen, daarbij profiterende van de ervaring in Castrolanda en vooral ook van de kolonisten afkomstig uit deze nederzetting, die in Arapoti een nieuw bedrijf opzetten.

Ik wil eerlijk verklaren, dat ik niet zonder enige trots deze mannen en vrouwen van het Nederlandse volk heb bezig gezien om te bouwen aan hun nieuwe toekomst. Zij waren stuk voor stuk tevreden gestemd over de eerste weken, over de ontvangst, over hun huisvesting, maar vooral ook over de aanblik van het land. Het ziet er hoopvol uit door de kwaliteit van de grond. Temeer ook daar de ligging van zodanige aard is, dat er iets moois van gemaakt kan worden. Natuurlijk zal het hard werken zijn en zullen tegenslagen niet uitblijven, maar gezien de resultaten van Castrolanda en Carembei, zal het met Gods zegen gelukken en zullen deze emigranten voor zichzelf en voor hun kinderen mooie bedrijven weten op te bouwen, temeer omdat zij bezield zijn van een geest tot samenwerking en zij door hun coöperatieve instelling gezamenlijk sterker zijn dan alleen. Een coöperatieve instelling overigens, die het individuele bedrijf volkomen vrij laat in eigen gewenste richting.

Van de aangekochte gronden in Arapoti is nog slechts een gedeelte in cultuur gebracht, niet meer dan er aanvragen waren en in een jaar tijds kon worden gereedgemaakt.

Er zijn vier z.g. „lombo's", dat zijn heuvelruggen, waarvan er nu twee grotendeels zijn ontbost en geploegd.

De verkaveling is zodanig, dat de woningen en bedrijfsgedeelten gunstig liggen t.o.v. het gehele bedrijf. Ook wonen de mensen op een bereikbare afstand van elkaar, sommigen slechts enkele minuten gaans.

Van de reeds genoemde heuvelruggen, zijn de eigenlijke, betrekkelijk platte plateau de beteelbare gedeelten; de laagten, soms wat moerassig, soms doorsneden door een beekje zijn z.g. niet ploegbaar: er groeit wat campgras.

Men is tevreden wanneer ± 70% ploegbaar is van een bedrijf.

Van de twee nog niet ontgonnen lombo's, is vooral de laatste prachtig van ligging, het verst van het centrum, maar met een ploegbaar plateau van misschien wel duizend ha.

Wanneer er in Nederland voldoende belangstelling zou zijn, is er in dit jaar plaats voor 25 à 30 gezinnen, welke vermoedelijk in twee groepen zouden moeten aankomen.

Wil men n.l. de voorbereidingen goed op tijd kunnen volbrengen, d.w.z. het land ploegen, wegen aanleggen en huizen bouwen, dan kan niet alles tegelijk.

De voorzitter van de immigratiecommissie, een pionier pur sang, dhr. G. Leffers, wil met zijn medeleden de mensen goed ontvangen. En hoe dat in de praktijk gebeurt, kan ik u niet beter vertellen dan door een van de emigrantenvrouwen te laten spreken, die mij vrijwel woordelijk vertelde: „Ik heb het gevoel, dat wij alleen maar verhuisd zijn." Beter saluut had zij de voorbereiders van deze nieuwe Nederlandse vestiging in Brazilië niet kunnen brengen. Men versta dit overigens niet verkeerd. Zij bedoelde natuurlijk allerminst te zeggen „dat emigreren is niet van zoveel betekenis en als je in Nederland verhuist vind je ook wel eens wat."

Emigreren blijft altijd een harde zaak, ook al wordt het nog zo goed voorbereid, doch het is van grote invloed of men in een als het ware „goed toebereide akker" komt, met voor zover mogelijk huiselijk comfort, dan wel dat men alles zelf van a tot z moet uitvinden.

Deze groep is m.i. ook op een uitstekend tijdstip aangekomen, zowel wat het werk op het land, als het klimaat betreft. Er was enige tijd om rustig wat rond te zien en te acclimatiseren.

Castrolanda

Na Arapoti ging het weer verder in zuidelijke richting naar de kolonie Castrolanda, een afstand van ruim 100 km. Wij kwamen daar tegen de avond binnenrijden en werden bij de ondergaande zon geconfronteerd met een landschap wat doet denken aan een oase. Want Castrolanda en straks ook Carambeï vallen op in het Braziliaanse landschap. Men rijdt er uren door streken waar het campgras en een enkele paraná, d.i. een tafelvormige boom, het landschap beheersen. En dan valt men plotseling als het ware in een omgeving waar duidelijk blijkt, dat mensenhanden bezig zijn geweest. Frisse groene weiden — de winterweide in al zijn glorie — geploegde akkers en, tussen zwaar geboomte verscholen, de vriendelijke witte boerderijen. Het geheel afgewisseld door koppels met het Friese zwartbonte vee.

Er is in slechts negen jaar veel bereikt en veel gegroeid op de voormalige hoogvlakte van de staat Paraná. Hier heeft vakmanschap en volharding een Nederlandse geest en sfeer weten te scheppen. Dat bleek ook 's avonds, toen vrijwel de gehele kolonie in het verenigingsgebouw aanwezig was voor een algemeen welkom.

Nadat de plaatselijke predikant, Ds. D. C. van Lonkhuyzen, de heer J. de Jager en het hoofd van de school, de heer K. Epema, het een en ander hadden verteld over het reilen en zeilen van de kolonie, resp. op kerkelijk, maatschappelijk en onderwijsgebied, werd er in het maanlicht door de jeugd een serie klompendansen in Nederlandse klederdrachten uitgevoerd.

Niet alleen een aardig intermezzo, maar ook bewijs dat de culturele ontwikkeling in dit kleine stukje Nederland niet onverzorgd blijft.

Zo nu en dan treedt men op bij Braziliaanse festiviteiten, hetgeen gewaardeerd wordt en voor de Nederlandse naam, wellicht ook voor de zuivelprodukten van de kolonies niet zonder betekenis is.

Het is boeiend en leerzaam om deze kolonisten van hun ervaringen in de eerste jaren te horen vertellen. Van de moeilijkheden en tegenslagen met het acclimatiseren van het meegebrachte vee het zoeken naar juiste grassoorten voor de beweiding, vooral in de warme zomermaanden en het aftasten van de vraag wat de meest geschikte landbouwprodukten in dit zo andere klimaat dan Nederland zullen zijn. Men is dit alles nu grotendeels te boven, dank zij ook de steun van de uit Nederland overgekomen landbouwconsulent. Thans constateert men, dat het vee in prima conditie is, dat vooral de kinderen en kleinkinderen van de meegebrachte veestapel zich op voortreffelijke wijze gedragen en dat de melkgiften in overeenstemming zijn met de verwachtingen.

Ook met de kunstweide is men reeds goed gevorderd. Het zoeken is nu naar de meest geschikte, meer blijvende grassoorten. Op de aangelegde proefvelden is men steeds druk in de weer met grassoorten en andere landbouwzaden. Het kale kampland is veranderd in mooie grote bedrijven, de boerderijen liggen in het geboomte, de moestuin brengt voort, wat de Nederlandse boerin maar zou wensen, aangevuld met sinaasappels, bananen en citroenen.

Het centrum van de kolonie ademt de sfeer van het dorp. De ruime gebouwen van de coöperatie, de school en het verenigingsgebouw, de fraaie pastorie van de predikant, de bakker, de garage en reeds enkele burgerhuizen voltooien het geheel.

Dat de coöperatie een grote rol speelt in deze kolonies, werd reeds eerder opgemerkt.

Er is een zuivelfabriek in Carambeï voor de beide kolonies: wellicht straks ook voor Arapoti via een dependance of rechtstreeks. Er zijn tal van noodzakelijke voorzieningen gezamenlijk getroffen, zowel wat aankoop als afzet betreft.

De organisatorische opzet van de coöperatie is als volgt: de boeren zijn lid van de plaatselijke coöperatie, voor **Carambeï** van de coöperatie „Batavo" en voor **Castrolanda** van de coöperatie „Castrolanda".

Daarboven is er een overkoepelend orgaan, de Coöperativa Central met dus 2 leden, n.l. „Batavo" en „Castrolanda". Dit lichaam exploiteert de zuivelfabriek.

Vermoedelijk zal Arapoti straks ook een eigen coöperatie vormen, welke eventueel het derde lid van de Coöperativa Central zal kunnen zijn. Een opzet dus met een gezonde decentralisatie en plaatselijke verantwoordelijkheid en invloed.

Veel is er reeds opgebouwd veel moet er nog gebeuren zowel op de bedrijven als in organisatorisch verband terwijl daarnaast kerk en school de nodige aandacht vragen. Zo is er in een groeiende, uitbouwende kolonie altijd weer de vraag van de liquide middelen, omdat er steeds drang naar investeren is. Hoewel dus globaal de rentabiliteit van de bedrijven bepaald niet ongunstig genoemd kan worden en de vermogenspositie bij velen zelfs gunstig zal zijn, zal de liquiditeitsvraag altijd weer aandacht vragen. Wellicht is dit de oorzaak, dat men in Nederland wel eens een verwrongen beeld van de situatie heeft. De liquiditeit is trouwens een punt dat ook de Nederlandse landbouw niet geheel vreemd is.

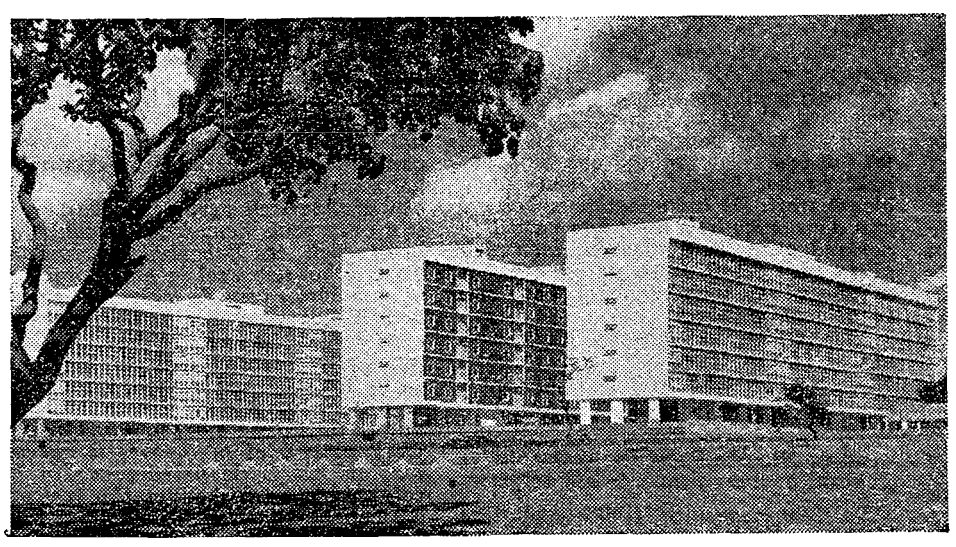

Flatgebouwen in de nieuwe Braziliaanse hoofdstad: Brasilia.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar Noord-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door
BONGERS - WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Zuid-Ned. Naamplaten Onderneming
G. ter Veen - Geleen
Kantoor: Romaniestraat 55, telefoon 04494-2372.
Naam- en nummerplaten in iedere uitvoering: geëmailleerd, gegoten, geëtst, geanodiseerd, gegraveerd.
Verder transfers en controlepenningen
WIJ LOSSEN AL UW AANDUIDINGSPROBLEMEN OP

H. KLEIN
VAN KLEIN TOT GROOT
Van de KLEINSTE gereedschappen tot de GROOTSTE machines leveren wij u.
BAKKERIJMACHINES - GEREEDSCHAPPEN - WINKELINVENTARISSEN - ENZ.
Woonhuis: Nieuwenhoornstraat 112 Telefoon 174549
Rotterdam (Z.)

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. — NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

IN PRIMA BOTER EN KAAS
STEEDS DE BAAS
ALLE SOORTEN GROOT EN KLEIN
KOMEN UIT DE IJSEL- EN LEKSTREEK FIJN
A. van Houwelingen — Moordrecht
Telefoon 305 (K 1827) Westeinde 117

UTRECHT
BOEK-
COURANT-
HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS
DRIFT 13 — UTRECHT
wil U gaarne van advies dienen

ZEIST
Uw interieur SMAAKVOL
en GEZELLIG ingericht
en toch niet duur!
FIRMA W. VAN TELLINGEN
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

UIT PERS EN PERIODIEK

Een groot vaderlander herdacht

Geen krant in Nederland of zij heeft een beschouwing gewijd aan de persoon en aan de grote verdiensten voor ons volk van prof. mr. P .S. Gerbrandy, die ons nog zo plotseling is ontvallen. En het moet gezegd: deze beschouwingen, hoe verschillend ook van nuance, hadden één ding gemeen: zij waren reëel en zij gaven — voor het laatst, want tijdens iemands leven is de lof meestal schaars — uiting aan de grote bewondering en het diepe respect voor deze grote vaderlander, die zijn land in één van de moeilijkste perioden van zijn geschiedenis met de inzet van zijn volle persoon heeft gediend.

Wij willen hieronder een — niet volledig — overzicht geven van het „in memoriam", dat de Nederlandse pers aan deze nationale figuur heeft gewijd. Dit schreef Het Parool (soc.) o.m.:

Wie aan Gerbrandy terugdenkt, die ontwaart overal contrasten. Hij was maar heel klein van stuk, met grappige felle ogen en een enorme snor — hij had een hoge stem, die hij enorm kon uitzetten. Bij dit uiterlijk paste die ene kant van zijn wezen, namelijk „enfant terrible" te wezen van de Nederlandse politiek, die dingen zei, welke de meesten — ook antirevolutionairen — soms met ontzetting vervulde.

Maar tegelijk behoorde hij toch ook met heel zijn ziel tot dat protestantse volksdeel, dat de begrippen God, Oranje en Nederland, als een religie samenvoegde. Het is stellig — ook zijn tegenstander zal dat moeten erkennen — op die geloofsbasis, dat hij gedurende de tweede wereldoorlog boven zich zelf uitgroeide tot leider van de reeks Londense kabinetten, tot nationale figuur. Daarom treuren bij zijn heengaan niet alleen zijn familie en zijn partij, maar vrijwel heel ons politieke leven.

Gerbrandy was van boeren-afkomst, van gezeten huize. Maar de sociale kwestie heeft hem vooral in zijn jonge jaren diep gepakt. Over zijn bewondering voor een Troelstra schreven we al: daardoor ging hij aanvankelijk in zijn protestantse kring ook door voor „rood". Hij was bijv. reeds jong voorstander van het vrouwenkiesrecht, dat zijn partij pas na de tweede wereldoorlog aarzelend in passieve zin heeft aanvaard. Die gezindheid heeft een benoeming tot hoogleraar in het handelsrecht aan de Vrije Universiteit lang in de weg gestaan. Als professor heeft hij stellig gedegen studie over het burgerlijk recht geschreven. Maar zou het boek over „De strijd voor nieuwe maatschappijvormen" niet toch meer de diepten van zijn hart hebben gehad?

In De Volkskrant (r.k.) typeerde de parlementaire redacteur hem als volgt:

Prof. Gerbrandy werd gedreven door een groot rechtvaardigheidsgevoel en door zijn Godsvertrouwen. En hij was een van de vele Friezen in de Nederlandse politiek. Dus was hij ongehoord koppig, zelfverzekerd, hard, onverschrokken — een rebel. Van de intellectuele boer, die zijn vader was, en van zijn moeder (die nog de Friese kap droeg) had hij ook een heerlijk gevoel voor humor, een scherp inzicht en een redenaarstalent geërfd. Voldoende redenen om hem bijzonder te maken. De natuur gaf hem nog een extra wapen. Zijn kleine gestalte, zijn snor en kale hoofd waren zijn handelsmerk. De walrus was onmiddellijk herkenbaar.

Veel van de bezwaren, die aan prof. Gerbrandy kleefden, zijn de bezwaren, die alle rebellen hebben. Een opstandige, een opposant, kan zonder verantwoordelijkheid spreken. Hij kan er op los hakken zonder zich om de splinters te bekommeren. Hij kan op hoge toon eisen stellen, die niet te verwezenlijken zijn. Daar kwam bij, dat het gezapige toontje, dat aan het Binnenhof gebruikelijk is, hem niet beviel. Hij had liever in het Britse lagerhuis gezeten om bijvoorbeeld te kunnen zeggen, dat hij de vloer zou aandweilen met zijn tegenstanders.

De Nieuwe Rotterdamse Courant (lib.) zei o.m. dit van prof. Gerbrandy:

Hij was misschien wel de meest karakteristieke figuur in onze politiek van de eerste helft van deze eeuw.

In elk geval was hij de man die als minister-president ons koninkrijk heeft geleid in de Tweede Wereldoorlog en dat heeft gedaan op een manier die in gunstige zin beslissend is geweest voor Nederlands positie onder de geallieerden. Hij heeft dat gedaan, samen met koningin Wilhelmina, standvastig en hardnekkig, vastberaden en onwrikbaar. Typerend was dat, zei men wel, voor een calvinistische Fries. Inderdaad, die eigenschappen worden in het algemeen zowel Friezen als calvinisten toegedacht. Gerbrandy was het gepersonifieerde bewijs van die stelling.

Als man in de omgang met anderen had Gerbrandy zijn eigen stijl. Wat hij heeft bereikt had hij waarlijk niet te danken aan het braaf inachtnemen van de spelregeltjes van onze samenleving. Hij had zijn eigen spelregels. En het was wegens de inhoud van zijn spel, dat hij bereikte wat hij nuttig en nodig vond.

Bij alle onwrikbaarheid en rechtlijnigheid was Gerbrandy allerminst een barse of stugge man. Integendeel, hij kon een verrassende en ontwapenende oubolligheid tentoon spreiden. Zijn gevoel voor humor scheen onbegrensd. Naar het uiterlijk leek hij soms alleen een parmantig manneke, maar die uiterlijke schijn bedekte een groot karakter, dat zich in alle kracht deed gelden wanneer het erop aankwam.

Het volgende citaat is uit het Algemeen Handelsblad (lib.):

Te midden van het heterogene gezelschap van regeringen in ballingschap, behoorde de Nederlandse minister-president tot hen, die het woord „toegeven" uit hun vocabulaire hadden geschrapt. Onverzettelijk. Onbuigzaam. Tot geen compromis bereid met de machten der duisternis. Dit waren de in letterlijke zin niet te schatten deugden van de premier van het Londense kabinet.

Voor deze man, die zich stellig moeilijk kon aanpassen aan het geheel nieuwe Londense milieu, gold slechts één richtsnoer: trouw aan het vaderland.

Na de eerste weifelende periode van de Nederlandse regering in ballingschap, bracht in september 1940 zijn optreden als minister-president een frisse, forse vaart in de Nederlandse bijdrage aan de oorlogsvoering. Dat hij het vertrouwen der geallieerden herwon, is ons land in oorlogstijd ten goede gekomen. Dat hij persoonlijke indruk op de weerbarstige „lastige" Churchill wist te maken, pleit reeds voor zijn onschatbare deugden als leider van een regering in ballingschap.

Dr. Bruins Slot herdacht de overleden staatsman in Trouw met o.m. de volgende woorden:

Gerbrandy heeft in Londen nationale leiding gegeven. Hij was vastberaden, strijdlustig. Hij inspireerde het Nederlandse volk tot verzet tegen de overweldigers. Hij sprak ons moed in. Hij deed dat in nationale zin vanuit zijn nooit verholen levende geloofsovertuiging.

Tegenover de geallieerde regeringen heeft hij Nederland als een waardig bondgenoot weten te presenteren. Hij heeft steeds op de bres gestaan voor onze nationale belangen, die uiteraard als men in zulk een grote wereldstrijd is gewikkeld, bij de bondgenoten wel eens in verdrukking dreigen te komen. Dat hij als zodanig gerespecteerd werd, blijkt wel uit de goede verhouding die hij had met Winston Churchill.

Prof. Gerbrandy heeft het voorrecht gehad dat hij in omstandigheden heeft geleefd waardoor hij kon tonen wie hij was en wat er in hem zat.

Dat heeft gemaakt dat hij een van Nederlands grote minister-presidenten is geworden.

Het Grootkruis van de Nederlandse leeuw en het ministerschap van staat waren ten volle verdiend.

Het Friesch Dagblad tenslotte sprak van een vergeten hoofdstuk in al die herdenkingswoorden en schreef o.m.:

Toen de jonge Gerbrandy promoveerde aan de Vrije Universiteit, was er in de voorrede van zijn proefschrift iets heel ongewoons. Hij richtte zich met speciale woorden van dank en waardering tot zijn aanstaande schoonvader, ds. Sikkel. „De oude Sikkel" zijn we hem later gaan noemen, ter onderscheiding van zijn zoons, die eveneens predikant waren. De oude Sikkel was een man met grote belangstelling voor het sociale leven. Hij vond de vakverenigingen, zoals ze door de nood waren ontstaan, eigenlijk maar een lapmiddel. Hij vreesde, dat de sociale kwestie een vraagstuk van loon en arbeidsduur zou blijven. En hij was van oordeel, dat het grote doel van de maatschappelijke en sociale activiteit op christelijke grondslag gericht moest zijn op een vernieuwde, een hervormde maatschappij. En die gedachte heeft den jongen Gerbrandy bezield.

Gerbrandy is een man geweest, die met een zeker radicalisme, met reformatorische drang, heeft gepleit voor medezeggenschap. Voor maatschappijvormen, waarbij men uitsteeg boven het systeem van onderhandelen, van vechten desnoods, en niet alleen zocht naar toenadering, maar naar het vinden van een gezamenlijke verantwoordelijkheid in bedrijf en onderneming.

BUITENLANDSE ARBEIDSKRACHTEN

De moeilijkheden met de Italiaanse en Spaanse arbeidskrachten in Twente hebben heel wat reacties uitgelokt. Algemeen werd de houding van een gedeelte der bevolking veroordeeld en tevens werd in alle commentaren de vraag gesteld, of er wel voldoende aandacht is besteed aan het „opvangen" en „begeleiden" der buitenlanders. Trouw zei er o.m. dit van:

Twente heeft zichzelf en ons land in opspraak gebracht. Het vertrek van een deel der buitenlandse arbeiders is een pijnlijke zaak. Maar ook in hoge mate verbijsterend, omdat een zeer kleine minderheid de Spanjaarden en Italianen het leven en werken in dit industriegebied onmogelijk heeft gemaakt.

Deze minderheid bestaat uit een groep jongeren, die er in geslaagd is een dusdanige terreur uit te oefenen, dat begrippen als gastvrijheid en verdraagzaamheid — facetten van ons volkskarakter — tot een hoon zijn geworden.

Afgezien van het zeker niet onbelangrijke feit, dat een vitaal onderdeel van onze economie door het gedrag van ontspoorde jongelui wordt geschaad, achten we de mentaliteit, die hier aan de dag is getreden, beschamend. Een droevig detail vormde de aanwezigheid van bordjes: Verboden voor Spanjaarden en Italianen.

Algemeen is vastgesteld, dat het gedrag van de buitenlandse werknemers zeker niet van die aard is geweest, dat dit ook maar in de verste verte een discriminatie, zoals deze zich heeft voorgedaan, zou kunnen rechtvaardigen.

Onverkwikkelijk, beschamend en anti-propagandistisch voor Nederland. Zó en niet anders moet men de gebeurtenissen in Twente kwalificeren, waarbij we ons er alleszins van bewust zijn, dat het overgrote deel van de Twentse bevolking het gebeurde eveneens betreurt.

De vraag lijkt ons gerechtvaardigd, of men èn de vreemdelingen èn de bevolking zelf wel voldoende en tijdig heeft ingelicht en voorbereid. Wij denken hier met name aan de maatschappelijke en sociale begeleiding van de buitenlandse werkkrachten, waardoor aanpassingsmoeilijkheden voor hen tot een minimum worden beperkt.

Het Algemeen Handelsblad schreef:

Het is voor de naam van ons land buitengewoon jammer, dat in een van de grootste concentratiegebieden van Italianen en Spanjaarden, Twente, zich zulke onverkwikkelijke tonelen hebben afgespeeld. Hoewel de groep terugkerenden wellicht niet zo groot zal zijn als op het hoogtepunt van de moeilijkheden werd gedacht, zullen de verhalen van de gerepatrieerden de reputatie van Nederland aanzienlijke schade kunnen berokkenen. Het zal daarbij volkomen op de achtergrond raken, dat de discriminatie jegens de Zuiderlingen zich slechts in een bepaalde hoek van het land heeft voorgedaan. Het provincialisme van Little Rock was immers ook voldoende om de hele V.S. in een kwaad daglicht te stellen.

Bij dit alles mag men tenslotte niet uit het oog verliezen, dat ook de overheid en het bedrijfsleven wel enige blaam treft. De buitenlandse arbeiders zijn doorgaans hals over kop naar Nederland gehaald, zonder dat men zich al te veel heeft bekommerd om het scheppen van mogelijkheden voor een soepele aanpassing.

Niet alleen in Twente, maar ook elders in het land, zou men er goed aan doen nog eens na te gaan of op dit gebied al het mogelijke wel gedaan is.

En de Nieuwe Provinciale Groninger Courant commentarieerde als volgt:

De ijver waarmee flinke aantallen Italianen en Spanjaarden in een betrekkelijk korte periode zijn binnengehaald, steekt enigszins af bij het tempo, waarmee bijvoorbeeld de spijtoptanten, ondanks vele dringende aansporingen tot versnelling, nog altijd binnendruppelen. De economische positie van ons land vorderde kennelijk spoed met de vreemdelingen. Zij zouden er immers toe kunnen bijdragen, dat de produktie althans op peil bleef en daarmee zouden nationale verliezen kunnen worden afgewend. Met de ongelukkigen uit Indonesië daarentegen zat dat allemaal anders, kon men telkens vernemen. Hun komst kostte alleen maar geld. De overtocht moest worden betaald. Er diende huisvesting voor deze mensen te worden gereserveerd, kleding voor hen te worden gekocht en dan waren er nog de enorme aanpassingsmoeilijkheden, die een heel begeleidingssysteem vergden . . .

Vooral over die aanpassingsperikelen werd tot nu toe met betrekking tot de Italianen en Spanjaarden weinig gehoord. Dat ze er desondanks wel zijn, hebben de gebeurtenissen in Oldenzaal en omgeving inmiddels echter wel aangetoond. Waarschijnlijk zal er dus alsnog rondom deze buitenlanders een en ander aan bijzondere zorg moeten worden gearrangeerd, zullen er contractpensions en ontspanningscentra nodig zijn, waar ze langzaam-aan met de Nederlandse mores vertrouwd kunnen geraken. Dan is er wellicht straks niet meer zoveel verschil tussen de „beginkosten" van een Italiaan of bijvoorbeeld een spijtoptant. Misschien krijgt de spijtoptant daardoor op den duur zelfs nog een streepje vóór. Want voor hem is er al een opvangapparaat en de economie heeft — gelukkig — altijd haast . . .

LIBERALEN

In Het Handelsblad, in een extranummer, hebben jonge liberalen hun visie gegeven op de V.V.D. Er werd nogal geklaagd over vaagheden op velerlei terrein en één van de jongeren schreef o.m., dat de liberale geestelijke bagage verdeeld is over een reeks koffers en koffertjes, waarvan sommige al erg stoffig en versleten zijn. Naar aanleiding daarvan heeft De Volkskrant een commentaar geschreven, waaraan het volgende citaat is ontleend:

Ondanks deze vaagheid van het liberalisme heeft de liberale partij bij de vorige verkiezingen toch voor het eerst een zeer beduidende winst behaald, waardoor zij zelfs de derde plaats op de ranglijst van de partijen verwierf. Kan dit een blijvende opgang zijn? Hierbij moet wel bedacht worden, dat ze de vorige keer nog oppositie-partij was, terwijl zij nu mede-verantwoordelijkheid voor het regeringsbeleid draagt. Als men dat beleid vergelijkt met het vorige, dat door de liberalen altijd zo fel werd gekritiseerd, dan is er toch niet zo verschrikkelijk veel veranderd. Voor het geval er nu verkiezingen zouden worden gehouden, durft het liberale Handelsblad zelf dan ook niet verder te gaan dan nog slechts een „bescheiden winst" voor de V.V.D. te verwachten. De liberale jongere, die in het speciale nummer aan het woord is, laat zich echter bepaald somber uit. Er van uitgaande, dat de V.V.D. de partij is met de minste onderlinge binding en dat ze voor een groot deel kiezers heeft, die op haar stemmen „bij gebrek aan beter en met een minimum aan overtuiging", houdt hij het wel degelijk voor mogelijk, „dat de liberale vloed van 1959 weer zal worden gevolgd door een krachtige „eb".

Bij al deze overwegingen missen wij het voor ons gevoel toch belangrijke feit, dat het in 1959 ook vroegere socialistische kiezers waren, die nu ineens regelrecht naar de V.V.D. overstapten. Uit onderzoekingen is gebleken, dat het hierbij om kiezers uit de jongere generatie van werknemers gaat, die het socialisme gaan vereenzelvigen met een proletarisch verleden, waaraan zij zijn ontgroeid. Eenzelfde ontwikkeling heeft zich in Engeland voorgedaan. Toch is het nog veel te vroeg om hieruit conclusies voor de toekomst te trekken. Wel is zeker, dat de liberale partij toch altijd een betrekkelijk kleine partij van mensen met de betere en beste inkomens zal blijven, wanneer zij er niet in slaagt om ook vat te krijgen op een deel van de brede massa van de werknemerskiezers. Zo ver is het nog niet en het is de grote vraag of het ook ooit zover zal komen. Het is vooral deze onzekerheid, die de liberalen blijft begeleiden.

FIRMA H. VAN TRIEST
EN ZOON
GROOTHANDEL IN FOERAGES
Dwingelo - Telefoon 05219-270
b.g.g. 316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

RADIO BECKER
ZEIST
TELEFOON 5846-5847
Het adres voor zenders, richtingzoekers en echoloden

FA. DE GEUS &
VAN DER HOEVEN
's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 01623-2507
Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

FA. JAN DE MIK
Hardinxveld - Giessendam
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

Kalm en beheerst denken en werken
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... f 0.95
30 ml ..... f 2.25
DERCKENS N.V. — GOUDA

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scholen en -kerken,
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD
Hardinxveld-Giessendam - Tel. 0 1846-2141

Toen hij deze brief beëindigd had, schreef hij ook nog aan de directeuren van de Sociëteit van Suriname in Amsterdam. Hij gaf hun kennis van zijn daad, door het volgende te berichten:

„Met schipper Johannes Plas hebbe aan de Heeren Staaten van Zeelandt toegesonden de beenderen van de alhier drie overledene paepen, welcke sy gelieven geestelijckheyt te noemen, met een brieff waar van hier nevens de copye gaet. Ick gelove dat soo een kist vol ducaten haer beter contentement en vergenoegen soude doen, maer dat syn vrughten die tot nogh toe hier niet en wassen, dogh hope, dat by faute van dien, de abondantie der Suyckeren haer schreeuwende keelen sal versoeten en versaghten, en met Syroop en julep haer van haere rasende coortsen genesen, en haer dan betere kennisse van saeken doen becomen van het geene hier passeert." Zwierig schreef hij er tenslotte onder: Waar mede, enz. U. Ed. groot Achtbare onderdanigen Dienaar. C. van Aerssen van Sommelsdyck, sedert de blanc seings. Actum Suriname, desen 5e Septemb 1687.

Toen Cornelis geheel met het schrijven gereed was, voelde hij zich opgelucht. Hij had de heren in Holland nu ondubbelzinnig laten weten, dat hij niet van hun gezeur gediend was en dat hij andere dingen te doen had dan eindeloze klachten over hem te lezen.

Maar Verboom en Combé zagen er nieuwe moeilijkheden uit groeien. Verboom was er van overtuigd, dat deze onbekookte daad de gouverneur zou opbreken. De heren in Holland, die klaarblijkelijk veel op Van Aerssen hadden aan te merken, zouden hem het leven heel moeilijk kunnen maken en dat zou niet in het belang van Suriame zijn.

Met het schip De Gele Ruyter zou François naar het vaderland terugkeren. Verboom had er voor gezorgd, dat enige intelligente Indianen zouden meereizen, opdat deze in Holland behoorlijk onderwijs zouden kunnen ontvangen.

François was blij, dat hij de kolonie kon verlaten. Zijn verblijf in Suriname was hem een voortdurende teleurstelling geweest.

Voor Cornelis werd het een moeilijk afscheid. Ofschoon hij weliswaar zelf tot het besluit gekomen was, aan de wens van François te voldoen, viel het hem zwaar, alleen achter te blijven.

Zelfs zijn trouwe commandeur Verboom, die herhaaldelijk zijn reis naar Patria uitgesteld had, zou vertrekken. Verboom had ineens een grote behoefte gevoeld om voor de gouverneur de belangen van de kolonie bij de heren in Holland te gaan bepleiten. Hij had Van Aerssen van Sommelsdijck toegezegd, spoedig terug te keren naar Paramaribo. Er waren zoveel dingen, waarover bij de Sociëteit misverstanden bestonden, dat Verboom het dringend nodig oordeelde, persoonlijk allerlei zaken te gaan rechtzetten.

Cornelis was het daarmee wel eens. Vooral de militaire aangelegenheden zou Verboom, als deskundig man, zorgvuldig behartigen. Aangezien op allerlei missives van Cornelis om een betere bewapening te verkrijgen en betere gages voor de zo nu en dan weer mopperende soldaten te bedingen, de Staten van Zeeland zich afmaakten met de dooddoener, dat voorlopig de middelen ontbraken om de gevraagde verbeteringen aan te brengen of de gages redelijk te verhogen, zou een persoonlijk bezoek van Verboom vruchtdragend kunnen zijn en de Staten wellicht tot een beter inzicht kunnen brengen.

Verboom verlangde naar Holland. Hij wilde zijn zuster in Leiden persoonlijk gaan meedelen, dat haar zoon bij de verdediging van het leven van de gouverneur zelf het leven verloren had. Ja, zijn verlangen naar 't vaderland was zó machtig geworden, dat hij nu toch het besluit genomen had, heen te gaan, — ook al zou hij dan weer spoedig naar de kolonie terugkeren. Ofschoon Verboom dit zorgvuldig verzwegen had, hoopte hij in Holland ook de onbekookte daad van Van Aerssen te kunnen vergoêlijken. Het leed bij Verboom geen twijfel, dat de Staten van Zeeland over de ontvangst van de kist met beenderen in hoge mate gebelgd zouden zijn. Wellicht zouden zijn persoonlijke woorden de gemoederen enigermate tot rust kunnen brengen.

Cornelis deed zijn zoon en Verboom uitgeleide naar het schip De Gele Ruyter. Cornelis was somber en verdrietig. Het was voor het eerst, dat Verboom tranen over het gezicht van de gouverneur zag lopen.

„François, mijn jongen, groet mamma van mij," fluisterde Cornelis zijn zoon toe. „Zeg haar, dat ik in Suriname altijd aan haar denk en dat ik verlang, haar terug te zien."

François beloofde dit te zeggen.

„En, m'n jongen.... je weet, hoe hier en in het vaderland lastertongen mij het leven proberen moeilijk te maken. Trek je daar niets van aan, François. En zeg ook tot je moeder, dat zij zich over de lasterpraat geen zorgen moet maken."

„Ik zal altijd opkomen voor uw eer en goede naam, vader," verzekerde François. „Ik weet, dat u hier werkt in het belang van Suriname en dat u niet uw eigen eer of gewin zoekt. Dat zal ik in Holland iedereen nadrukkelijk zeggen."

Dit woord deed Cornelis oneindig goed. Al zou dan ook de hele wereld zich tegen hem keren, zijn jongen zou voor hem opkomen, voor zijn goede naam in de bres springen. Deze gedachte was een troost in zijn mismoedigheid.

Toen De Gele Ruyter afvoer, stond Cornelis eenzaam temidden van velen op de kade. François zwaaide. Verboom wuifde langdurig met zijn hoed. Cornelis zwaaide terug. Het schip zeilde langzaam maar zeker weg.

Een ogenblik werd Cornelis overmand door de gedachte, dat zijn hele leven mislukt was. Was hij in zeker opzicht niet een vagebond, een zwerveling door het leven? Hij vond dat hij oud werd. Er was een tijd geweest, dat zijn kinderen zich op hem verlaten konden. Ze wisten, dat hij voor hen zou opkomen als dat nodig was.... Nu was hij blij met de toezegging van zijn zoon, dat deze de naam van zijn vader tegen lasterpraat en hoon zou verdedigen en hooghouden. De rollen werden omgekeerd.

Van Aerssen van Sommelsdijck oogde De Gele Ruyter na totdat de zeilen uit het gezicht verdwenen waren.

Hij stond daar, alleen. Een verlaten man. Op dat ogenblik kwam de verlammende gedachte in hem op, dat in Holland Margaretha even eenzaam was, hoe dan ook. Hij had feitelijk medegewerkt aan haar eenzaamheid.

Er was plotseling een schreeuw in zijn hart om Margaretha. Hij wilde wel, dat hij De Gele Ruyter terug kon roepen naar de kade. Hij zou aan boord gaan en meevaren naar Patria. Hij zou naar Margaretha gaan en alle misverstanden wegpraten en hij zou haar liefhebben met een liefde die onverbrekelijk zou zijn en hij zou zijn hoofd tegen haar schouder leggen.

Maar de witte zeilen van De Gele Ruyter waren verdwenen aan de horizon en hij moest terug naar het gouverneurshuis. Er was nog zoveel te doen, hij had in dit mooie land nog een grote taak. Hem waren dingen ter ore gekomen die hem met grote zorg vervulden. De slavenhandel was aan banden gelegd; hij had daartoe verschillende plakkaten uitgevaardigd. Maar in het geheim bloeide deze verfoeilijke handel nog altijd en hij had vernomen, dat op sommige plantages de slaven nog altijd op onmenselijke wijze behandeld werden. Cornelis had de schippers en reders al verboden, voor eigen rekening slaven aan te voeren en deze aan de planters af te staan. Als er slaven kwamen, moesten deze mensen worden opgevangen door de bestuurders van de kolonie en niet in het wilde weg voor bijvoorbeeld drieduizend pond suiker per slaaf worden verkocht. Ook verbood hij de planters om onwillige slaven eigenmachtig te straffen. Als er aanleiding bestond een slaaf ernstig te straffen, moest de Justitie dat doen, zo had hij verordineerd. Geen enkele planter mocht voor eigen rechter spelen.

Steeds weer bereikten hem berichten over het weglopen van slaven. Die zochten dan heul bij de Indianenstammen en vormden een bedreiging voor de planters en de plantages. Er waren weer overvallen gepleegd op planterijen, er was gemoord, geroofd en platgebrand en ook uit andere berichten bleek, dat de vrede met de Indianen toch niet zo hecht was als Cornelis had gedacht en gehoopt. Het was nodig, dat hij maatregelen nam tegen de planters, die slaven onwaardig behandelden en die daardoor alle blanken in diskrediet brachten bij de kleurlingen in de kolonie.

O, er was nog zoveel te doen. Cornelis had ontdekt, dat er mineralen in de bodem zaten en daarom had hij een brief met het schip De Gele Ruyter meegegeven aan de directie van de Sociëteit; in die brief verzocht hij om boeken over mineralen. Het was zaak, dat de rijkdom onder de grond werd aangewend tot grotere bloei van Suriname. De suikeroogst zou ook groter moeten worden, niet omdat dit het grootste verlangen was van de heren van de Sociëteit, doch ter bevordering van de welvaart in de kolonie. François was nu weg.... hij had tenminste één ding gedaan dat van betekenis was voor het mooie Suriname. Hij had, toen hij met een expeditie meegeweest was om twee ontsnapte gevangenen te achterhalen, uit Rio Oronoque enige cacaobonen met wortelen meegebracht. Dat was eigenlijk een gevaarlijke onderneming geweest, want strenge wetten verboden de uitvoer van cacaobonen uit Spaans West-Indië. De bonen waren in de tuin van het gouverneurshuis tot groei gekomen en het zag er naar uit, dat in de toekomst cacao zou kunnen worden gewonnen. Er was zoveel te doen....

(wordt vervolgd)

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748-2245* - Postbus 30

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
Fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 0 1894: 230
OUDEKERK AAN DE IJSEL
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS, ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ. ENZ.

HOUT
VAN DRIMMELEN
ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850 - 6446

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

KAKES' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes, enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
EXPORT: BELGIË, DUITSLAND ETC.

JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telef. 0 1850-3123-1123
PAPENDRECHT

✦ Rode dinsdag

In het jaar 1911, nu een halve eeuw geleden, besloten de socialisten, dat de derde Dinsdag in September een rode Dinsdag moest worden. Zij riepen de drommen van hun aanhangers op, om op die dag een socialistische betoging te houden in Den Haag, zodat prinsjesdag zou worden beheerst door een rode demonstratie voor algemeen kiesrecht. Minister Heemskerk kreeg bericht, dat hem die dag een petitionnement zou worden aangeboden en dat de rode heren er prijs op stelden, dat de ministers dat adres op prinsjesdag persoonlijk in ontvangst zou nemen. Dat verhoogde de betekenis van de demonstratie, zo was de socialistische mening. Maar Mr. Heemskerk stuurde het bestuur van de S.D.A.P., dat hem had bericht, dat hij de delegatie om zo en zo laat op zijn departement kon verwachten, een niet onaardige brief terug, die wij hier laten volgen:

„'s Gravenhage, 9 Sept. 1911.

Ik had de eer Uw schrijven d.d. 4 September j.l. te ontvangen, waarin mij wordt medegedeeld, dat op Dinsdag 19 September a.s. het adres der Sociaal-Democratische Arbeiders-Partij tot invoering van Algemeen Kiesrecht te ongeveer halfdrie namiddags zal worden bezorgd aan mijn Departement, en waarin vervolgens wordt te kennen gegeven, dat het u zeer aangenaam zou zijn, indien ik zou kunnen goedvinden, de deputatie, die mij dan namens het bestuur persoonlijk dat adres zou willen aanbieden, te ontvangen.

Het doet mij leed, dat ik mij tot persoonlijke ontvangst der deputatie niet bereid kan verklaren.

Het ontvangen eener deputatie tot aanbieding van een adres is in den regel overbodig; het verzoek, hetwelk de aandacht der Regeering vraagt, is vervat in het adres. Uit beleefdheid ontvang ik echter zoo mogelijk adressanten, indien zij er prijs op stellen, gaarne persoonlijk, mits daaraan geen beteekenis kunne worden gehecht, welke ik niet voor mijn rekening zou kunnen nemen.

In dit geval moet ik echter daartegen bezwaar maken, dewijl blijkens het gesprokene op 16 April 1911 in het Congres van de Sociaal-Democratische Arbeiders-Partij de bezorging van dit adres op Dinsdag 19 September is bepaald met de uitgesproken bedoeling, om een demonstratie te stellen tegenover de opening der Staten-Generaal door Hare Majesteit de Koningin, welke opening genoemd werd de propaganda voor de Koningin, terwijl voorts — na het stellen der vraag of de directie aan de goede regisseurs den schouwburg met coulissen en requisiten zal afstaan, met name ten eerste of ik de deputatie zou ontvangen, ten tweede of de betooging zou worden toegestaan, — de bedreiging is geuit, dat bij weigering de Koninklijke optocht dienstbaar zou worden gemaakt aan het doel, dat met de betooging beoogd wordt.

Geheel in overeenstemming daarmede wordt mij in uw schrijven medegedeeld, dat het adres aan mijn Departement zal worden bezorgd op genoemden Dinsdag 19 September en op zeker door u aangewezen uur, terwijl ik op de bepaling van dag en uur geen invloed kan uitoefenen en terwijl uit den aard der zaak in de bezorging van een, zij het belangrijk, stuk aan mijn Departement voor mij geen aanleiding gelegen is, om het persoonlijk in ontvangst te nemen.

Het geldt hier niet het toelaten der betooging, waaromtrent ik niet tot een beslissing geroepen ben, maar ik zoude door onder deze omstandigheden de deputatie te ontvangen, mijn medewerking verleenen tot de op de boven omschreven wijze ontworpen handeling.

Het is duidelijk dat dit niet op den weg der Regeering kan liggen.

Het doet mij leed, dat dit beletsel door U in het leven is geroepen, want ware eenvoudig aan mij verzocht om op een mij gelegen tijd een deputatie van uw partij tot aanbieding van een adres voor algemeen kiesrecht te ontvangen, dan zou het mij aangenaam geweest zijn daartoe dag en uur te bepalen en de deputatie bij mij te zien."

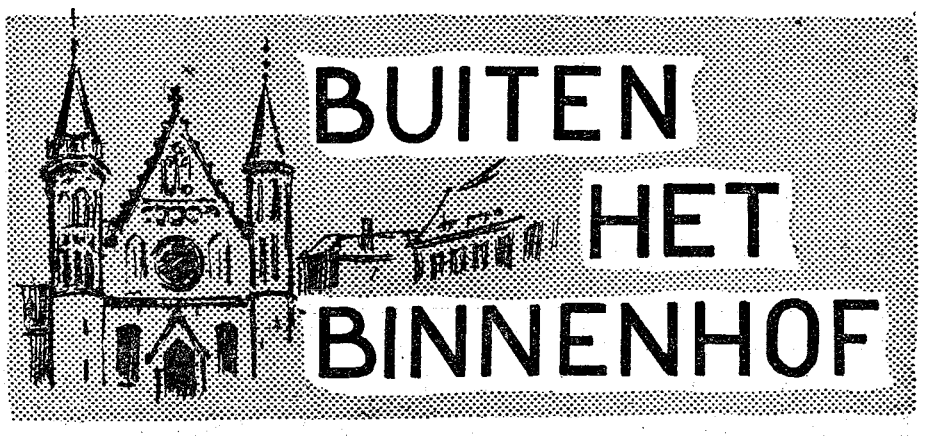

DE naam van professor Gerbrandy blijft in mijn eerste herinneringen aan deze grote Nederlander haken aan een conflict in de bakkerswereld, met o.a. een vergadering in Den Haag, waar hij een bemoedigende rede hield. Dit conflict, hoe belangrijk op zichzelf ook, was niets vergeleken met het conflict, gewapend conflict, naar aanleiding waarvan minister-president Gerbrandy later bemoedigende redevoeringen zou houden. Ik meen, dat Sir Winston Churchill eens gesproken heeft van „the finest hour" van de Royal Air Force, toen deze gewikkeld was in de „Battle of Britain". De Londense periode van minister Gerbrandy zou men zijn „finest hour" kunnen noemen, al heeft dit uur langer geduurd dan ook hij aanvankelijk vermoedde. Maar geen enkele minuut van dat lange uur heeft hij de moed laten zakken, heeft hij ook niet moedeloos zijn Bijbel toegeslagen.

In alle toonaarden is al gezegd en geschreven, dat hij een Fries was, geboren in Goengamieden, waar, naar ik vurig hoop, de herinnering aan hem ook in steen zal worden vastgelegd. Er is geconstateerd: een Fries, dan van huis uit een rebel! Dit is overdreven. Laten wij liever zeggen, dat hij, omdat hij Fries was, vanzelfsprekend er een eigen mening op na hield. Dat hij recht door zee ging en dat hij bij voorkeur geen diplomatentaal sprak, in ieder geval zich niet in orakels uitte. Zijn colleges aan de V.U. (waarvan hij ook een dicipel was; lid van Oratorische Vereniging Demosthenes, het oudste dispuut) in het handels-, proces- en internationaal recht moeten ergens steun hebben gevonden in zijn eerste verlangen om het onderwijs te dienen. Voor zijn benoeming tot hoogleraar zat hij al in de gewestelijke politiek, maar toch niet dusdanig, dat van hem dagelijks sprake was. Neen, het begon allemaal pas in 1939, toen deze A.R.(ebel) in het ministerie-De Geer plaats nam, het ministerie van de man, die, naar men zegt, bij een laatste onderhoud in die dagen met Dr. Colijn, de naam Gerbrandy al op zijn lijstje had staan. Dat was wat. Met socialisten in een kabinet! Maar dat niet alleen; zonder fiat van de fractie nog wel.

Gelukkig is de politiek geen zaak van helderziendheid, alleen maar van het mogelijke. En daarom was de verwondering in die dagen begrijpelijk. Om het met nu wijlen professor Gerbrandy te zeggen: „God beslist; de mensen maken het niet uit".

Hij verschilde zo geheel met anderen over het begrip discipline, als het ging over discipline onder mensen. Het was bijvoorbeeld heel normaal geweest, dat hij minister Albarda zou hebben ingelicht over het parool met betrekking tot de spoorwegstaking van 1944. Toen deze daarover dan ook terecht iets zeide, antwoordde professor Gerbrandy: „Ik dacht dat u sinds 1903 voor elke spoorwegstaking was!"

Van naïviteit is hier nauwelijks sprake. Als hij, na de Londense tijd, in de Tweede Kamer Ir. Soekarno, toen nog een bevriend staatshoofd, een oorlogsmisdadiger noemt, krijgt hij het aan de stok met de voorzitter, Dr. Kortenhorst, die wenst, dat professor Gerbrandy dit woord terugneemt. Dat is te veel voor de spreker, waarom hij dan ook volkomen overslaat naar de andere kant en zich dan tot de voorzitter richt met een „uw vriend Soekarno". Heel fijn, merkt dan Dr. Kortenhorst op, dat de heer Soekarno een bevriend staatshoofd is, bevriend met de natie, dus ook met een nationale figuur als professor Gerbrandy is, als hij tenminste een nationale figuur wil zijn.

En dat was hij, een nationale figuur.

Wat moet deze echte Nederlander ook geleden hebben in dat hem vreemde Londen, dat zijn stad niet was, de hoofdstad van een land, dat zijn land niet was. Zonder zijn echtgenote, zonder zijn kinderen, waarvan zijn zoon door de Duitsers gevangen. In dat betrekkelijke kleine hotel, waar de bommen hem toch maar niet raakten: „Ik ben maar een kleine man".

Maar hij heeft de moed gehad alles op te brengen wat mogelijk was om de Nederlandse vlag te doen blijven wapperen. Ja, hij heeft ook, toen hij wegging openlijk tegen Sir Winston gezegd, dat hij hoopte, dat hij, Sir Winston, zich zou laten leiden door God, die de volkeren bestiert. Daarop moet de heer Churchill geantwoord hebben, „dat hij het niet altijd met de Heer eens kon zijn."

Sir Winston achtte professor Gerbrandy hoog. H.M. Koningin Wilhelmina stelde het hoogste vertrouwen in deze kleine staatsman, met zijn grote snor, op wiens stem bezet Nederland steeds zo vol verwachting wachtte.

Hij wist niet van opgeven. Ook na de oorlog niet, als hij ijvert voor Ambon en zelfs de ministers die hun handtekening onder de onafhankelijkheid van Indonesië gezet hebben achter de tralies wil zien.

Dwars zijn kan een zegen wezen. Dat heeft het leven van professor Gerbrandy doen zien. Maar dan moet men wel principieel dwars zijn. En dat was hij. Hij, toch wel behoorlijk een rebel, voelde zich aangetrokken tot andere rebellen.

Deze standvastige opstandige heeft de hoogste onderscheidingen van zijn land gedragen. Grootkruis in de orde van de Nederlandse Leeuw en minister van Staat. De eerste onderscheiding droeg hij met drie andere grote Nederlanders, reeds voor hem overleden: generaal Winkelman, Jhr. Beelaerts van Blokland en kardinaal Jansen.

En minister van Staat, Excellentie voor het leven.

Naast de stenen memorie, in welke vorm dan ook te Goengamieden, hoop ik dat er een borstbeeld in het gebouw van de Tweede Kamer zal komen, hoop ik dat er een goede biografie van hem zal verschijnen. Geen vlug in elkaar gezet gedenkboek, maar een gedegen stuk werk. Dat moet trouwens over Dr. A. Kuyper ook nog altijd verschijnen.

William Graanloper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. onwelluidende boomschors; 6. zeedier, dat achterstevoren de zee bevaart; 9. heeft u 't zo, dan heeft u 't goed; 10. mondhouden is 't geneesmiddel voor deze kwaal; 12. wandelen om te kijken en bekeken te worden; 13. dit diertje vindt u in bomen; 15. ziet de dood er zo uit? 17. dit zal u meestal boven 't hoofd hangen, als u in de put zit; 19. blij, omdat men onder 't goud zit?; 21. eerstejaars produkt; 22. beloning voor de uitlener; 24. schoksgewijs weggaan?; 27. om te stichten; 28. vlijtig in 't hout; 29. deze negatie is prijsloos; 30. zo'n hoofddeksel gaat gemakkelijk de lucht in.

Vertikaal: 1. eerstejaars; 2. hij moet wel lek zijn; 3. 't Amerikaanse geld stroomt hier langs; 4. invetten van dagelijks voedsel; 5. tevreden poes? Nee, textielarbeider; 7. heeft men dit op, dan is men slecht gemutst; 8. half salaris? Nee, geld naar prestatie; 11. een kwart van 29 hor. minder en toch meer; 14. onderduiker; 16. hiermee kan men zijn geld er doordraaien; 18. panklaar gemaakt; 20. één getal en nog één en 't geheel is één meer; 21. die vindt de waarheid zelden; 23. in benijden geen been zien?; 25. blanken zijn hier ongewenst; 26. immer is deze plaats zonder dominee.

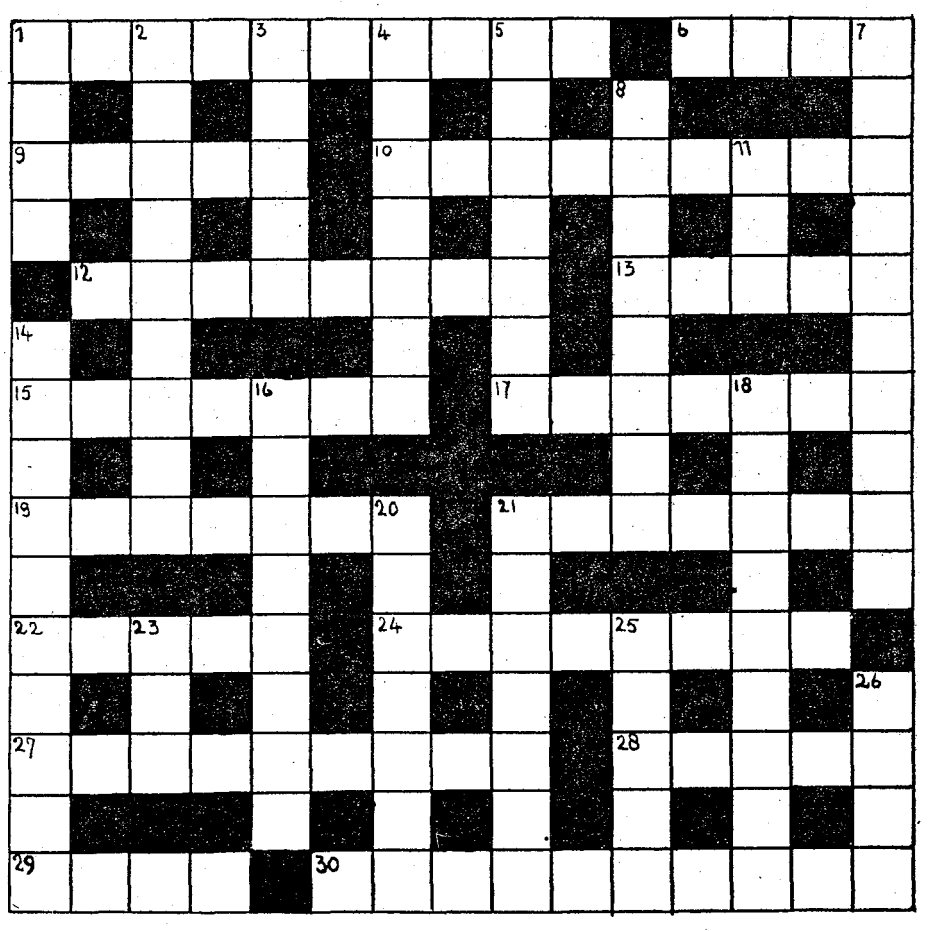

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. loofbomen; 5. orde; 8. zeven; 9. ezelsbrug; 11. gerieflijk; 12. ijstijd; 14. laag; 15. keldermot 19. botermerk 22. knie; 24. ribbe; 26. vergissen; 28. redekunst; 29. inham; 30. niets; 31. aandienen.

Vertikaal: 1. lijzig; 2. onverlaat; 3. bonzen; 4. moeilijk; 5. opsnijden; 6. dorst; 7. rug; 10. enkel; 13. dotje; 14. laboreren; 16. eer; 17. maneschijn; 18. armenkas; 20. erven; 21. karnton; 23. bikini; 25. bedje; 27. nemen.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

17e jaargang no. 38 — 23 september 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

DE MILJOENENNOTA

DE officiële naam van de Miljoenennota is eigenlijk Nota betreffende de toestand van 's Rijks financien. Daarmede wordt aangegeven dat de bedoeling is een overzicht te verschaffen van de financiële toestand van het rijk, maar tevens wordt ons daarin geboden een samenvatting van de ontvangsten en uitgaven, zoals die in het komende jaar mogen worden verwacht Het zijn dus geschatte cijfers, al wordt er naar gestreefd zoveel mogelijk zekerheid te krijgen dat de werkelijkheid daaraan zal beantwoorden. Dat is geen eenvoudige zaak omdat er altijd een aantal onzekerheden in het spel is. Dit is met name het geval ten opzichte van de vraag of de hoogconjunctuur, waaronder wij momenteel leven, zich nog geruime tijd verder zal voortzetten. Het is zonder meer duidelijk dat dit bij de beoordeling van de cijfers een belangrijke vraag is. Trouwens, de financiële politiek van de overheid oefent invloed uit op de conjunctuur. De overheid geeft heel wat geld uit en beïnvloedt daarmede de bestedingen.

De regering heeft laten blijken dat zij er voor beducht is, dat de spanningen zullen toenemen. Dat betekent dus dat zij er voor bevreesd is dat het evenwicht tussen de middelen, waarover ons volk beschikt, en de bestedingen, welke plaats vinden, zou kunnen worden verbroken. Dat dit een ongewenste toestand is, hebben wij enige jaren geleden ervaren, toen het verbroken evenwicht heeft moeten leiden tot een bestedingsbeperking. Vandaar dat alles er op moet worden gericht om een herhaling van een dergelijke gebeurtenis te voorkomen. Dat vereist een doelbewuste politiek, maar dat vereist zeer zeker dat de rijksfinanciën op zodanige wijze worden beheerd, dat deze de spanningen niet verder aanwakkeren, maar integendeel voor een zekere tegendruk zorgen. Vanuit dat gezichtspunt zal men dus de rijksbegroting moeten zien en dat verklaart, waarom bepaalde maatregelen worden voorgesteld, die op het eerste gezicht misschien vreemd zouden kunnen voorkomen.

De welvaart is een zegen voor het volk, maar wij zijn er reeds aan gewend geraakt dat ook een hoogconjunctuur gevaarlijke aspecten kan hebben en dat dus zelfbeheersing nodig is, om te voorkomen dat de gunstige gang van zaken in zijn tegendeel omslaat. Van alle kanten wordt een zodanig beroep gedaan op de middelen, die ons volk ter beschikking staan en de bestedingen nemen een dergelijke vlucht dat zeker een politiek van zelfbeheersing gewenst is. Dat is dus het belangrijke gegeven, dat men zich steeds voor ogen zal moeten houden.

Hierboven werd reeds opgemerkt, dat er in de voorstellen van de regering elementen zijn die op het eerste gezicht vreemd aandoen.

Onder deze categorie valt zeker dat enerzijds van belastingverlaging en anderzijds van belastingverhoging wordt gesproken. Men zou zich kunnen afvragen, wat daarvan de zin is. De belastingverlaging is een zaak, die reeds geruime tijd aan de orde is. Eigenlijk is het zo, dat de volksvertegenwoordiging de voorstellen tot verlaging van loon- en inkomstenbelasting reeds heeft aanvaard, maar in het betreffende wetsontwerp was de datum, waarop dit zou ingaan, nog niet ingevuld. Daarvoor zou een latere wettelijke voorziening komen. Juist in verband met de hoogconjunctuur meent de regering, dat de datum van ingang met zorg moet worden gekozen, om te voorkomen, dat deze belastingverlaging een nieuwe impuls van bestedingen gaat veroorzaken, die de spanningen doet toenemen. Daarom is de op zichzelf gerechtvaardigde verlaging al een keer uitgesteld.

Nu komt de regering met het voorstel om deze verlaging midden volgend jaar, om het juister te zeggen, per 1 juli 1962, te doen ingaan. Dat betekent dus in feite dat voor 1962 slechts een halve belastingverlaging wordt toegestaan en deze in 1963 pas volledig effect krijgt. Deze halvering voor 1962 is weer een indicatie, dat de regering zich zelfbeperking oplegt, juist om te voorkomen dat de bestedingen, waarvan verwacht wordt dat zij in 1962 nog zullen stijgen, extra zouden worden aangezet. Blijkbaar staat de Minister van Financiën op het standpunt, dat uitstel van deze belastingverlaging niet langer verantwoord is en hij neemt dus een zeker risico, al is dit voor 1962 getemperd, met betrekking tot de invloed daarvan op de bestedingen.

Gelijktijdig wordt evenwel belastingverhoging aangekondigd, dat wil zeggen, de eveneens reeds toegezegde verlaging van de Vennootschapsbelasting wordt gehalveerd, terwijl voorts deze verlaging per 1 januari 1963 zal ingaan. Aanvankelijk was er sprake van een verlaging met 4 punten; dat zijn er nu 2 geworden. Maar bovendien wordt een nieuwe indirecte belasting ingevoerd op minerale oliën, met uitzondering van benzine. Men zou zich kunnen afvragen of in deze tijd van welvaart de middelen voor de overheid niet zo ruim vloeien, dat deze verhogingen achterwege zouden kunnen blijven. Daarvoor moet men een blik slaan op het totaal-beeld van de begroting, die is ingediend. Dan blijkt, dat ondanks hoger geschatte opbrengsten voor de gehele dienst toch nog een tekort wordt verwacht van 275 miljoen gulden. In vergelijking tot het totaal (circa 10 miljard) en ook in vergelijking met vroegere begrotingen is dat een uitermate gering tekort, al moet er mede rekening worden gehouden, dat hierin de invloed van de verlagingen en verhogingen reeds is verwerkt. Maar toch, het begrotingsbeeld is uitermate gunstig.

Voor de verklaring van de verhogingen, die worden voorgesteld, zou ik op een tweetal omstandigheden willen wijzen.

• Vooreerst worden wij geplaatst voor een voortdurende verhoging van de defensielasten, mede noodzakelijk geworden door het wegvallen van de Amerikaanse hulp. Wij zullen voor dit doel ongeveer twee miljard moeten uitgeven, dat is ongeveer een vijfde van de totale rijksuitgaven. Dat is een zeer zwaar bedrag, maar helaas noodzakelijk, mede onder invloed van de politieke spanningen en tegenstellingen, die wij dagelijks kunnen waarnemen. De verhoging van de defensielasten maakt derhalve noodzakelijk,

• *Vervolg op pag. 2*

Dames-, heren- en kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM

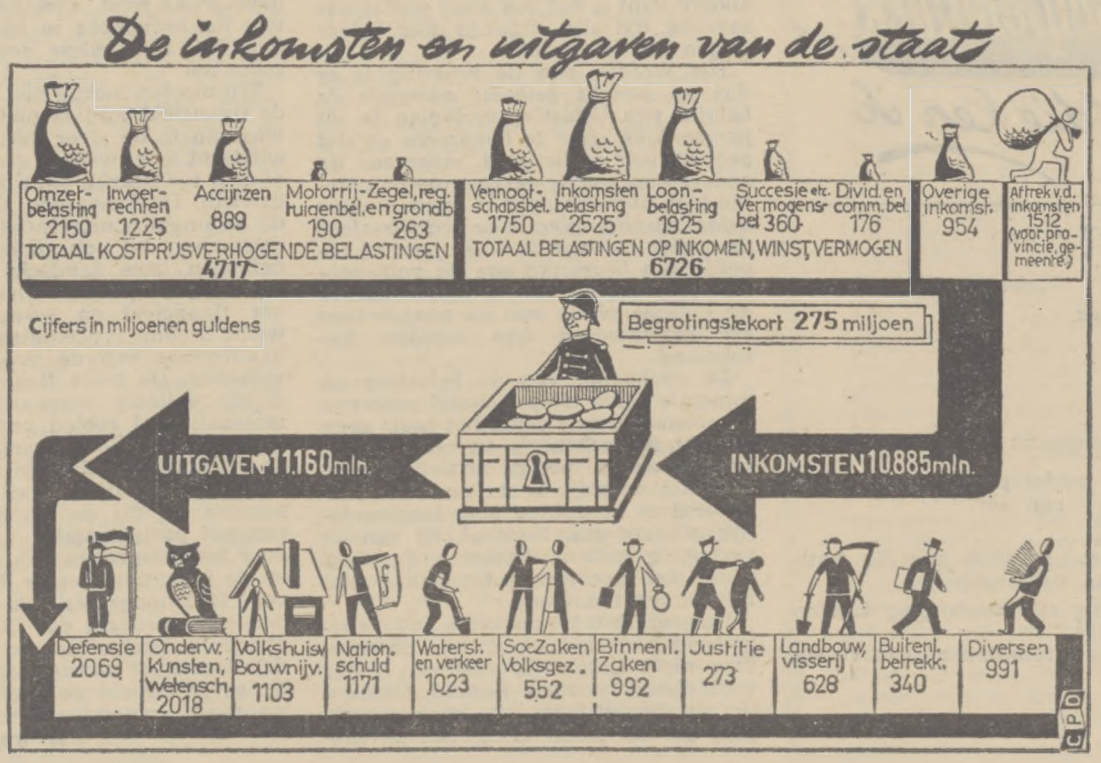

DE POLITIEK *en het menselijk tekort*

OP alle gebieden van het leven komt het menselijk tekort openbaar. De glorieuze hoogtepunten van de mens zijn ingekapseld in de tragiek van zijn beperktheid. De mens heeft wetenschap en techniek op verbluffende wijze omhoog weten te stoten, maar als begeleidend verschijnsel manifesteert zich telkens zijn tekort: het volmaakte wordt hier niet bereikt. Ook de samenleving is gekentekend door het menselijk tekort.

Velen, die over de geschondenheid van alle dingen ernstig nadenken, stellen zich soms de vraag, of men niet beter het hoofd in de schoot zou kunnen leggen en er in berusten, dat het menselijk tekort een onuitroeibaar tekort is. Waarom zal men zich inspannen als men toch altijd met een nadelig saldo blijft werken?

De christen mag zo niet redeneren, want hij kan béter weten. Hem is uitzicht gegeven op de voleinding, op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. En daarom zal hij, ofschoon hij weet dat het menselijk tekort zich hier zal blijven openbaren, met overtuiging zich inzetten voor het betere. Voor dat betere heeft hij het patroon: God heeft hem dat in de bijbel voorgelegd.

De politieke drijfveer van een christen is het geloof in een opdracht en in de overtuiging van de feilloosheid van wat God heeft beloofd.

Na de zomermaanden komt het organisatiewerk weer op gang. De kiesverenigingen worden actief. Er worden vergaderingen uitgeschreven, de propaganda wordt ter hand genomen. Er is veel te doen. In het komende jaar staan ons twee verkiezingen te wachten. De gemeenteraad moet worden gekozen en de leden voor de Provinciale Staten moeten door stemming worden aangewezen.

Als wij berusten in het menselijk tekort, kunnen w' niet veel christelijke politieke bedrijvigheid verwachten. Maar een dergelijke berusting is niet in overeenstemming met het bijbelse grondpatroon voor ons leven. Wij moeten jagen naar volmaking, reeds nu. We moeten het onbereikbare trachten te bereiken.

Daarom moeten wij Anti-Revolutionairen ons ook inspannen en inzetten om bezig te zijn voor een staatkundig bestel, dat naar het grondpatroon wordt opgebouwd.

Wij mogen na ons falen gans opnieuw beginnen, hoorden we dezer dagen iemand voor de microfoon declameren. In dat gedicht kwamen ook de regels voor: Maar laat ons van tevoren rijpelijk bezinnen, dat wij slechts klein en zwak zijn en zo dikwijls laf.

Indien wij rijpelijk doordrongen zijn van het menselijk tekort, zullen wij steeds opnieuw vragen om Gods aansporing, opdat we doen wat in ons vermogen is.

De situatie in de wereld is gespannen. Onophoudelijk botsen ideologieën en belangen en veel medemensen leven in voortdurende vrees. Duizenden mogen hun overtuiging niet kenbaar maken, omdat in hun land de overtuiging van de almachtige staat het monopolie over het geweten opgeëist heeft. Het feit, dat wij in vrijheid op het politieke erf bezig **mógen** zijn, moet ons bewust maken, dat we bezig **moéten** zijn. Het is een opdracht van Hogerhand.

Als een uitnodiging van uw kiesvereniging u bereikt, ga dan inderdaad naar de aangekondigde vergadering. Er is veel te doen, ook door u.

Als men uw medewerking vraagt in de politieke bedrijvigheid, verléén dan die medewerking. Eigenlijk moet zonder vragen uw activiteit zich ontplooien. Als het bijbels grondpatroon ons leven visie geeft, zullen we weten, dat we geroepen zijn om ook op staatkundig terrein ons naar vermogen in te zetten. De inzet zal geschieden met de voorbedachte wetenschap, dat hier en nu het menselijk tekort zich zal blijven vertonen. Het zal ons bewaren voor hooghartigheid en waan, het zal ons impulsen geven om als christenen te werken.

Zo kunnen we het winterseizoen ingaan door goed en kwaad gerucht, door lof en blaam.

HOTEL DREIJEROORD
Oosterbeek Telefoon 08307-3169

Sanapirin MIJNHARDT
U raakt pijn en pijntjes kwijt. 90 ct

Onze daad na Prinsjesdag

HET gaat hier niet alleen om daden van de kiesvereniging of van haar bestuur. Ook niet slechts om die van de abonnees van ons weekblad „Nederlandse Gedachten". Alle leden, die geen abonnee op dat blad zijn krijgen deze regels ook in hun exemplaar van „A.R. Post" onder ogen. En ook nog vele anderen, waaronder menige geestverwant. Daarom worden **al onze leden en geestverwanten** tot een daad-na-Prinsjesdag opgewekt. De politieke „machinerie" is weer gaan draaien. Tegen de achtergrond van het dreigende internationale gebeuren schijnt de binnenlandse problematiek soms in een te schrompelen. En het is goed dat die vraagstukken hun eigen **werkelijke** proporties krijgen. Maar daardoor en daarom zijn zij nog niet onbelangrijk. En vooral: daarom vermindert uw verantwoordelijkheid niet. Zij neemt eerder met de dag toe. Of u al dan (nog) niet bewust gekozen hebt voor een christelijke politieke partij, in dit geval: voor de Anti-Revolutionaire Partij, wij vragen u met aandrang van dat lidmaatschap iets te maken. Zó, dat uw gezin, uw milieu en uiteraard, in wijder verband, uw werkkring daaraan ook houvast hebben. De Troonrede geeft — zoals u weet — in korte trekken de mening en het beleid van onze regering weer. Ons **weekblad** „Nederlandse Gedachten" poogt wekelijks binnen het bestek van 12 pagina's de A.R. opinie, alsmede hetgeen onze partij en onze fractie nastreven, aan te duiden. Daarvan zult u ongetwijfeld ook kennis nemen, zoals u — zij het misschien in vogelvlucht — van de Troonrede kennis hebt genomen. En u geeft op visites, in gesprekken en ook tijdens toevallige contacten daarover uw mening. Waarom zoudt u niet hetzelfde week aan week doen? Dan hebben uw gezinsleden en allen, die met u in aanraking komen, houvast aan u. Dat is het waaraan onze samenleving behoefte heeft. Zij ziet dan dat de wereld niet langs u heen draait, maar dat u goed geïnformeerd bent en met twee stevige benen en een gezond stel hersenen midden in het leven staat. Meer dan ooit is daartoe een goede informatie en voorlichting nodig. Daarom vragen wij u twee dingen en daarna nog het belangrijkste! Eerst dit:

1. Als u nog geen abonnee op „Nederlandse Gedachten" bent, vult u dan de **daarvoor bestemde bon in.** (zie pagina 7).

Voor slechts *f* 6,50 per jaar staat dit partijblad u wekelijks ten dienste.

2. Ook al bent u wel reeds abonnee, neem dan een **lectuurabonnement.**

„Wat is dat nu weer", vragen wellicht velen, die daarover in ons weekblad nog niets lazen. Welnu, **dat** abonnement is **naast** „Nederlandse Gedachten" geen overbodige luxe. In ons weekblad kunnen natuurlijk niet alle rapporten van het College van Advies en belangrijke redevoeringen, gehouden op grote partijvergaderingen (zoals het Partij Convent en de Deputatenvergadering) worden afgedrukt. Toch zijn die studies (ook een **goede** rede is dat!) betrouwbare gidsen om u wat dieper in de actuele politieke situatie of in een bewekkend vraagstuk in te leiden dan een dagblad of een weekblad dat kan doen.

Partij in actie

Hoewel meermalen per jaar zulke publikaties in brochure-vorm verschijnen, u merkt dat wegens de vele andere dingen waarop u moet letten, vaak niet direct op. **Een lectuur-abonnement doet deze uitgaven automatisch in uw brievenbus glijden.** Daartegenover staat **uw** uitgave van *f* 10,—, de prijs voor dit abonnement. Ook hiervoor treft u een **bestelbon** in dit nummer aan. Deze tweeledige daad geeft uw politieke jaar een **goede** start. U steunt daarmee onze partij, maar u bezorgt ook uzelf een steun bij het bepalen van uw standpunt. Meer mensen dan u wel denkt letten er op of u een standpunt hebt en zo ja, **welk** standpunt.

In een **christelijke** politieke partij staat de **daad van uw belangstelling** echter niet op de eerste plaats — hoe belangrijk deze overigens ook is.

In de eerste plaats vragen wij daarom aan het begin van dit seizoen uw **gebed** voor het **wereldgebeuren,** waarover God de hoogste Koning is, maar waarvoor Hij ons meeleven vanuit ons geloofsleven vraagt.

Maar ook om het gebed voor de **nationale staatkunde** en de daarin werkzame politici vraagt onze partij u. Christen-politici voelen dagelijks, dat zij dat gebed (ook van de vele christenen om hen heen!) niet kunnen missen.

Als u voor hen bidt, dan komt de rest, namelijk het besef van medeverantwoordelijkheid vanzelf. Moge vooral deze christen-houding in de komende maanden ons land en de wereld tot zegen zijn.

Ernstige waarheden

DE Troonrede was ditmaal niet bijzonder kort, en tóch bondig. Want er is véél te zeggen.

Fors en duidelijk stond voorop, dat de communistische politiek de bedreiging is van de vrijheid en van de onafhankelijkheid van de volken. En dat zulk een bedreiging niet mag en kan worden afgewend door concessies, die prijs geven, wat nooit mag worden prijsgegeven. Wij zeggen dan liever niet, dat het gaat om de Westerse beschaving. Want om twee redenen is dat onvoldoende en zelfs onjuist. Het Marxisme is niet afkomstig uit Azië of Afrika, het is ontstaan in West-Europa, in die landen waar de democratie het eerst en het best tot ontwikkeling was gekomen. Het is product van Europese, ontkerstende wetenschap. En het communisme is de grote geestelijke vijand, niet van enige ergens te localiseren beschaving, maar van de vrijheid en het recht, die ontspringen aan de zegenende heerschappij van Jezus Christus.

EEN ander punt, dat zeer sterk de aandacht trok, was de economische ontwikkeling. We beleven geen „normale" periode van hoogconjunctuur. De spanningen zijn veel groter. Er is zo'n enorm tekort aan werkkrachten, dat de Troonrede er afzonderlijk melding van maakt, dat voortgegaan zal worden met het werven van buitenlandse arbeidskrachten. Er zit iets „Amerikaans" in deze situatie. Ook, omdat er sterke spanningen ontstaan en de geleidelijkheid in gevaar komt. Wanneer het gaspedaal op het diepst is ingedrukt, dan kan er niet nog meer uit de motor worden gehaald. Wanneer de maximum-capaciteit van ons productie-apparaat wordt benut, dan is productievermeerdering een moeilijke, dure en soms onmogelijke zaak geworden. Nu kende men vroeger zulke stoten in de economische ontwikkeling ook wel. Vooral in Amerika. Maar de stoten werden toen niet opgevangen. En er ontstonden enorme schommelingen, waardoor de economische vaart geleek op die van een wagen, die te snel door de bochten gaat en daardoor een deel van de vracht over de weg strooit. Maar de wetenschap der economische politiek en de ervaring van anderen heeft onze Regering heel wat geleerd. Zij tracht nu de wagen zonder ongelukken door de bochten en over de heuvels te krijgen. En daarin is zij tot nu toe geslaagd.

ER is een derde punt, dat de aandacht trekt in de Troonrede: Nieuw-Guinea. En er zijn vaste, duidelijke punten in hetgeen de Troonrede daarover zegt. Vooreerst: de groei naar zelfbestuur ontwikkelt zich gunstig. Nu de oppositie al maar bezig is, gesteund door belangengroepen en vreemde idealisten, om de Nieuw-Guinearaad als een farce voor te stellen (omdat die raad zich tegen overleg met Soekarno heeft uitgesproken) is het goed, dat de Regering heel beslist die Raad serieus neemt.

Het tweede duidelijk punt is: de Regering houdt vast aan het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's. Zij worden niet geknecht, niet uitgeleverd, maar zij worden mondig.

Het derde duidelijke punt is: met Indonesië is geen gesprek mogelijk gebleken. Dat was bekend. Maar het is nog eens duidelijk gezegd. Indonesië wil alleen een gesprek, als eerst wordt erkend, dat Nederland ten onrechte in Nieuw-Guinea gezag uitoefent, en dat van zelfbestemmingsrecht van de Papoea's geen sprake kan zijn. Zij zijn onderdanen van Soekarno want zij, die Papoea's hebben hun keuze gedaan, toen Soekarno onder Japanse auspiciën de Republiek uitriep. Toen had de zelfbeschikking van en door de Papoea's plaats in Djakarta. Zij wisten er wel niets van, maar het was toch zo. En als de Regering dat erkent, dan wil Soekarno praten.

De Regering zegt: wij doen dat niet. Terecht. Woordbreuk en verraad kunnen een tijdelijk succes oogsten, maar zegen kan er niet op rusten. Daarmee is nog eens weer aangetoond, hoe alle suggesties, om toch maar met Soekarno te praten en dan maar te vergeten, wat gebeurd is, buiten de werkelijkheid staan.

Het vierde punt omtrent Nieuw-Guinea is, dat de Regering probeert, door vertrouwelijk overleg, een internationaler veranwoordelijkheid tracht te krijgen in de zaken van Nieuw-Guinea. Wij achten het waarschijnlijk, dat daar niets van komt. Want Soekarno wil zoiets niet, beschouwt het als een aantasting van zijn soevereine rechten.

De zaak Nieuw-Guinea is moeilijk. Maar onze taak en plicht zijn heel duidelijk. Wij hebben vol te houden in het betrachten van onze plicht, en wij mogen honderdduizenden onderdanen van H.M. de Koningin niet beschouwen als een onderhandelingsobject of als pionnen voor een mysterieuze partij schaak, waarbij de exacte en duidelijke spelregels worden vervangen door idealistische en moreel-zwakke vrijbuiterijen, waardoor vals spel onder mooie namen mogelijk wordt.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H Algra (voorzitter), G A. Kieft, J W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.
ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

BON LECTUURABONNEMENT

In te zenden aan: Invullen in blokletters.
Bureau A.R. Partij, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Ondergetekende:

Naam: .....

Adres: ..... Woonplaats: .....

geeft zich hiermede met ingang van 1961 op tot wederopzegging voor een LECTUUR-ABONNEMENT van de A.R. Partij à *f* 10,— per jaar.
De betaling zal plaatsvinden door:

* 1) overschrijving op postgirorekening 89673 van de Anti-revolutionaire Partijstichting te 's-Gravenhage;
* 2) automatische giro-overschrijving (de machtiging hiertoe wordt door ons bureau verzorgd)
Gelieve daarvoor hieronder uw gironummer in te vullen
( )
* 3) kwitantie

* doorhalen wat niet van toepassing is.

• *Vervolg van pag. 1*

dat daarvoor financieringsmiddelen beschikbaar zullen zijn.

• In de tweede plaats is het naar moderne opvatting gewenst, dat in een tijd van hoogconjunctuur de totale rijksuitgaven zoveel mogelijk door belastingontvangsten worden gedekt en dat zo weinig mogelijk de toevlucht wordt genomen tot een lening-politiek. Een tekort van 275 miljoen op de rijksbegroting zal de regering geen moeilijkheden kunnen opleveren en aan de andere kant is het ook weer niet noodzakelijk, dat alle uitgaven door belastingen worden gedekt.

Het streven van de regering is er dus op gericht geweest enerzijds de belofte van belasting-verlaging in de persoonlijke sfeer te honoreren en dat gebeurt ook metterdaad, maar aan de andere kant om de verzwaring van lasten toch niet ongedekt te laten en door belasting-verhoging in de bedrijfs-sfeer de nodige dekking te verkrijgen en tegelijk een begroting aan de volksvertegenwoordiging voor te leggen, die in de huidige phase van de conjunctuur als verantwoord kan worden beschouwd.

De verhoging van de belasting op minerale oliën is op zichzelf genomen een onaangename zaak; het heeft geen zin dat te ontkennen en op dit punt zal dus wel de nodige kritiek komen, al is het op prijs te stellen, dat voorzover deze produkten voor huishoudelijk gebruik zijn bestemd, zij van de verhoging zullen worden vrijgesteld, zodat het gezinsbudget daardoor niet zal worden beïnvloed.

Hetgeen ik u tot dusverre heb medegedeeld over de plannen van de regering moet natuurlijk met een zeker voorbehoud worden gesteld. Immers, de rijksbegrotingen zijn wetsontwerpen, die de goedkeuring van de Staten-Generaal nodig hebben om kracht van wet te krijgen. De voorstellen van de regering zullen aan een degelijk onderzoek worden onderworpen.

Wij mogen ons gelukkig prijzen dat de Minister van Financiën er in is geslaagd een Miljoenennota aan de volksvertegenwoordiging voor te leggen, die de indruk verschaft van een voorzichtig en degelijk financieel beleid, waarbij er naar is gestreefd om de verdeling van financiële lasten op een zodanige wijze te richten, dat de minst mogelijke bezwaren worden opgeroepen, terwijl ook aan het zo uitermate belangrijke punt, namelijk handhaving van het evenwicht in onze volkshuishouding, zeer ruime aandacht is geschonken.

Wij moeten hierbij niet vergeten, dat de financiële politiek niet het enige is, waaraan in de sfeer van de Overheid aandacht moet worden geschonken, ook al gaat het daarbij om zaken van groot gewicht. De Troonrede, die door H.M. de Koningin is uitgesproken, heeft wel doen zien, dat ook andere gewichtige belangen onze aandacht vragen. Nog belangrijker dan de handhaving van het financieel en economisch evenwicht in onze volkshuishouding is de handhaving van de vrede tussen de volkeren. De beste financiële politiek wordt volledig verstoord als er op internationaal gebied voortdurend onrust heerst en de Troonrede begon met de constatering, dat de ontwikkeling van de internationale situatie verontrustend is. Bij de aanvang van het nieuwe parlementaire jaar, ingeluid door het uitspreken van de Troonrede en de indiening van de Rijksbegroting voor 1962, moge dan ook de bede worden uitgesproken, dat God de leiders van de wereldpolitiek zo moge leiden, dat de onrust wordt weggenomen en de gerechtigheid de basis moge zijn, waarop de wereldpolitiek rust.

H. VAN EIJSDEN.

Dezer dagen

heeft de voorzitter van de Kon. Ned. Militaire Bond „Pro Rege" verklaard, dat de bond zich ernstig gegriefd en achteruitgezet acht door subsidiebeleid van de gemeente Amsterdam. In een verslag van de ledenvergadering lazen we dat „Pro Rege" volgens de nieuwe verdeling van het subsidiebedrag voortaan 104 gulden per militair tehuis ontvangt en het Humanistisch Thuisfront 1483 gulden. Het beschikbare bedrag wordt nl. niet meer, zoals jarenlang het geval is geweest, verdeeld op basis van het aantal tehuizen van de organisaties, maar gelijkelijk over de drie bonden die voor subsidie in aanmerking komen. En aangezien „Pro Rege" 55 tehuizen heeft en het Humanistisch Thuisfront niet meer dan 4, is het geen wonder dat „Pro Rege" gegriefd is.

Het is niet overdreven te zeggen, dat er ten aanzien van het vormen van een thuisfront waardoor de militair zich gesteund weet en waarop hij met zijn moeilijkheden kan terugvallen, door prot.-christelijk Nederland pionierswerk is verricht. Velen hebben belangeloos veel tijd en energie gegeven om op dit terrein iets goeds op te bouwen en het is er gekomen, dank zij de offervaardigheid van duizenden.

Dit werk subsidieert de gemeente Amsterdam thans volgens een hoogst onbillijke regeling, een regeling waarvan allang sprake was en die thans, naar de voorzitter van „Pro Rege" mededeelde , ondanks alle protesten definitief is ingevoerd.

Men moet er zich eigenlijk in hoge mate over verwonderen dat het mogelijk is dat een gemeente op een dergelijke wijze een subsidie verdeelt. Overheidsbijdragen aan particuliere instellingen hebben een aanvullend karakter en moeten in hoofdzaak gezien worden als een erkenning van het belang van het werk van die instellingen en als een stimulans voor het particuliere initiatief. Tal van organisaties moeten zich geducht inspannen om te kunnen aantonen dat ze voor subsidie in aanmerking komen en dat ze niet met de armen over elkaar zitten te wachten op het geld van de overheid. In Amsterdam heeft men blijkbaar alle normen voor subsidiëring overboord gezet en werpt men nu het Humanistisch Thuisfront het geld zomaar in de schoot.

Er is nog iets, waarover men zich kan verwonderen en dat de Amsterdamse regeling in een heel vreemd licht plaatst. De humanistische geestelijke verzorging in het leger is nog steeds een onderwerp van discussie. In maart jl. heeft minister Visser nog verklaard, dat hem van een behoefte aan die verzorging niets was gebleken, maar dat hij bereid was maatregelen te nemen als die behoefte alsnog zou blijken. En nu gaat dan, zoals juist een dezer dagen bekend gemaakt is, het Humanistisch Thuisfront een enquête naar die behoefte instellen. Daarmee ondergraaft het uiteraard in niet geringe mate zijn reeds jarenlang gevoerd pleidooi voor gelijke behandeling van de humanistische met de prot.-christelijke en de rooms-katholieke geestelijke verzorging van de militairen en plaatst het naar onze mening evenzeer een vraagteken bij de noodzaak van humanistische militaire tehuizen. De uitslag van de enquête zal mede de behoefte aan die tehuizen uitwijzen maar zelfs al zou die uitslag gunstig zijn voor het Humanistisch Thuisfront, dan nog zal zijn arbeid op het gebied van de tehuizen nog in lange tijd niet de omvang hebben van die der confessionele organisaties. In elk geval zal dan, om voor subsidie in aanmerking te komen, op even grote schaal als bij de andere bonden particuliere offervaardigheid het werk moeten dragen.

Amsterdam trekt zich van dit alles niets aan, maar werpt het Humanistisch Thuisfront nu reeds het geld toe. Het college van B. en W. zou er goed aan doen zijn besluit nog een poosje op te schorten.

Angst?

En op de aarde radeloze angst onder de volken vanwege het bulderen van zee en branding, terwijl de mensen bezwijmen van vrees en angst voor de dingen, die over de wereld komen.

Lucas 21 : 25,26.

TOEN de cycloon Carla Texas teisterde moesten wij onwillekeurig denken aan Jezus' woorden over de laatste dingen: hoe het bulderen van zee en branding óók tot de apocalyptische tekenen worden gerekend. De wildopgezweepte wateren, die alles vernielen en bedreigen, zijn van ouds gewaardeerd als machten, die wat mensen moeizaam bouwden, tot de chaos doen terugkeren; vanuit de diepten dreigt de dood: de zee is onberekenbaar en onbetrouwbaar. Zij draagt het schip, doch bedreigt het ook: wanneer stormen het op een klip doen stoten, kan dit de ondergang van alle opvarenden ten gevolge hebben.

Wanneer ons leven bij een vaart op de wateren van de tijd wordt vergeleken, mogen wij dus wèl bedenken, dat slechts een dunne wand ons van dood en ondergang scheidt: ons leven wordt voortdurend bedreigd. Niet anders is het in het groot; in het leven der volken: het schip van staat heeft op de woelige baren van de volkeren-zee, waar de golven hoog opschuimen, zijn koers te bepalen. Vele zijn de klippen en de ondiepten, die het met botsing en stranding bedreigen.

De volkerenzee kàn maar niet tot rust komen; hier en daar dreigen de golven hoog te rijzen en de angst, dat culturen zullen worden weggevaagd, ja alle leven op aarde zal worden gedood, is groot juist nu een deel dezer aarde zich in een grote mate van welvaart zou kunnen verheugen. Rusland hervatte zijn proeven met kernexplosies; Amerika moest wel volgen; en dat terwijl de crisis-Berlijn nog steeds accuut is, het in Afrika gist en kookt en het ook elders in de wereld verre van rustig is.

Wanneer deze regels geschreven worden, zien we met spanning uit naar de uitslag van de Duitse verkiezingen; ook naar wat de troonrede zal zeggen over de koers, die wij varen zullen in het komende parlementaire jaar. Wij mogen allen, die als regering en als volksvertegenwoordiging verantwoordelijkheid dragen, wel wijsheid toebidden; zij hebben dit in deze situatie immers bijzonder nodig.

Saevis tranquillus in undis is ons devies: rustig temidden der woelige baren. Doch dit kan alleen als wij werkelijk zien op Hem, wiens koningschap wij immers belijden ook op het staatkundig terrein. Wij zijn echter maar al te vaak gelijk aan Jezus' discipelen, die in doodsangst in de stormnacht op het meer uitroepen: „Meester, trekt Gij er U niets van aan, dat wij vergaan?" Was het dan ook niet verschrikkelijk: een schip, dat vol water raakt vanwege de overslaande golven (er is geen hozen meer aan!); doodsmachten, die dreigende klauwen uitstrekken en Jezus, die er wel is doch de ogen gesloten houdt en de nood dus niet ziet. Het is geen kinderachtig bijgeloof als hier machten gevreesd worden, die de woedende elementen willen gebruiken om Jezus en de zijnen naar de diepte te sleuren! Doch Jezus, die op àndere wijze de doodsmachten tegemoet zal treden: aan het kruis zal Hij zich offeren tot verzoening onzer zonden, toont hier reeds, dat Hem alle macht zal gegeven worden in hemel en op aarde. Hij, die door de storm heen sliep, ontwaakt op het noodgeschrei van zijn bevreesde jongeren; zoals een blaffende hond tot zwijgen wordt gedwongen, zo bestraft Hij de wind en zegt Hij tot de zee, dat zij stil heeft te zijn. Zo blijkt onze Koning de sterke God te zijn, die zijn almacht toont. Het bekende danklied uit 1585 zegt dan ook:

o Heer, die daar des hemels tente spreidt,
en wat op aard is, hebt alleen bereid,
het schuimig, woelig meer kunt maken stille,
en alles doet naar Uwen lieven wille,
wij slaan het oog
tot U omhoog,
die ons in angst en nood,
verlossen kondt,
tot aller stond,
ja zelfs ook van de dood.

En toch: telkens slaat de schrik ons weer om het hart: er gebeurt in onze wereld zo weinig, dat geruststellend is!

Als de Heiland zijn discipelen niet zonder zacht verwijt vraagt: „Waarom zijt gij zó bevreesd? Hoe hebt gij geen geloof?", bedoelt Hij niet te zeggen, dat de gevaren en de dreigingen niet zo groot zijn om er bang voor te worden. Wèl, dat zij niet behoeven te vrezen, wanneer Hij hen de nacht inzendt waarin het stormen gaat, omdat Hij bij hen is. Met Hem aan boord kunnen wij eenvoudig niet verloren gaan.

Ik ben mét u al de dagen tot de voleinding der wereld; daar gaat het immers op aan: vol-einding! Dwars door alle stormen en rampen heen, die alle zijn opgenomen in Zijn plan. Wanneer wij daarom aan onze angst als gevolg van ons ongeloof worden ontdekt, is dat om Hem te eerbiediger te vrezen en als onze Koning te erkennen, die regeert ook al zien wij het niet.

En als dan radeloze angst zich van de mensen meester maakt voor de dingen, die over de wereld komen... wanneer deze dingen beginnen te geschieden, laat het hoofd niet hangen, doch „richt u op en heft uw hoofden omhoog, want uw verlossing genaakt" (Luc. 21 : 28).

Vanuit Christus' doodsoverwinning moedigt Paulus de Corinthiërs aan om standvastig en onwankelbaar te zijn, „te allen tijde overvloedig in het werk des Heren, wetende, dat uw (moeitevolle) arbeid niet vergeefs is in de Here" (1 Cor. 15 : 58).

Ds. P. A. A. Klusener.

Verleden jaar
1909 DODEN IN HET VERKEER

(Van een medewerker)

ALLe inspanningen om tot een grotere veiligheid in het wegverkeer te komen ten spijt heeft het Verbond voor Veilig Verkeer in zijn onlangs verschenen verslag over 1960 moeten constateren, dat er „een zwart jaar" achter ons ligt. Het aantal verkeersongelukken steeg met 17,6% en die ongelukken vroegen 1900 mensenlevens. Het is een verbijsterend aantal, bijna 200 meer dan tien jaar geleden. Men kan er tegenover stellen, dat het verkeer in die tien jaar veel intensiever is geworden en dat tegen die achtergrond gezien de stijging van het aantal ongelukken en van het aantal slachtoffers in een ander licht komt te staan. Het feit blijft echter, dat doordat wij allen ons steeds sneller willen verpaatsen en doordat de welvaart ons toestaat bromfietsen, scooters en auto's aan te schaffen, er 1900 mensen in één jaar tijd het leven verloren.

Wij bevinden ons met het verkeersvraagstuk in een vreemde situatie. Het Verbond voor Veilig Verkeer constateert, dat de verkeersonveiligheid verleden jaar beangstigend is toegenomen. Ook zegt het verslag — en iedereen die kranten en tijdschriften leest kan dit beamen — dat er symptomen zijn van toenemende bezorgdheid en van de groei van het inzicht dat de verkeersveiligheid staat of valt met de mentaliteit van de weggebruikers, zo'n symptoom ziet het Verbond in de groeiende belangstelling voor de met de verkeersveiligheid samenhangende vraagstukken in steeds breder wordende kring. Ook wordt opgemerkt, dat de roep om strengere bestraffing van verkeerszondaars weer sterk heeft weerklonken.

Het vreemde, het langzamerhand wat moedeloos makende van de situatie is, dat de verkeersonveiligheid reeds lange tijd beangstigend is en dat de belangstelling voor het verkeersvraagstuk reeds vele jaren in vele kringen aanwezig blijkt te zijn, maar dat het er veel op lijkt alsof die beide los van elkaar staan. Een jaarlijks terugkerende ramp, die 1900 doden eist, zou moeten leiden tot het ineenslaan van de handen om met een grootse, nationale campagne die ramp er onder te krijgen. De reeds lang groeiende belangstelling voor het verkeersvraagstuk had allang moeten leiden tot een zodanige aanpak van dat vraagstuk, dat 1960 niet een zwart jaar maar een goed jaar geweest zou zijn.

De belangstelling, die het Verbond voor Veilig Verkeer constateert, is er wel maar zij is teveel verspreid over allerlei instellingen en organisaties, die zich voor het merendeel bezighouden met bepaalde onderdelen van het verkeersvraagstuk. Van een levendige belangstelling, een werkelijk streven om het verkeer zo veilig mogelijk te maken bij allen, die aan het verkeer deelnemen, d.w.z. bij ons hele volk, kan niet gesproken worden. Daartoe is nodig, dat het publiek voortdurend en systematisch wordt voorgelicht en vooral, dat het voortdurend wordt voorgehouden dat de huidige verkeerssituatie een rampzalige toestand is. Daarin moeten de organisaties op verkeersgebied een gezamenlijke taak vinden, samen met pers, radio, televisie en onderwijs, die stuk voor stuk nog lang niet die aandacht geven aan het verkeersprobleem, die een nationale ramp nodig heeft.

Het mag langzamerhand wel duidelijk geacht worden, dat alle technische voorzieningen op verkeersgebied, alle voorschriften en controles, hoe noodzakelijk en nuttig op zichzelf ook, weinig uithalen zolang de mentaliteit van de Nederlandse weggebruiker blijft zoals die thans is. Verandering van die mentaliteit zal in de eerste plaats moeten bestaan uit opvoeding tot naastenliefde en eerbied voor het leven. Reeds eerder hebben wij er in dit blad op gewezen, dat hier in de eerste plaats een taak ligt voor het christelijk deel van onze natie en gepleit voor het nemen van een initiatief. Het verslag van het Verbond voor Veilig Verkeer bewijst, dat dit een urgente zaak is.

Opening Staten-Generaal in Drente

Vorige week vertoefden wij in een van de vele mooie en rustige plaatsen in Drente. 's Avonds bracht een vergadering ons in een christelijke school. Toen bleek ons, dat men daar de opening der Staten-Generaal ter hand genomen had. Op het schoolbord stonden allerlei gegevens over Prinsjesdag. Men gaf daar onderwijs in de thans in zwang zijnde blokmethode. We kregen werk van leerlingen in handen: Enkele fraai met stempels versierde vellen papier, waar een opstel op geschreven stond over Prinsjesdag. De troonrede, de miljoenennota, de nieuwe zittingsperiode van de Staten-Generaal werden er in behandeld.

We hebben dit keurige werk met groot genoegen bekeken. De leerlingen van de zesde klas van de christelijke lagere school in Pesse, door het onderwijzend personeel voorgelicht, krijgen op deze wijze belangstelling voor de eerste beginselen van de inrichting van onze staat. Reeds een week tevoren waren de kinderen dus bezig met de opening van de Staten-Generaal. Het lijdt geen twijfel, dat deze leerlingen dinsdag jongstleden inderdaad belangstelling getoond hebben voor de jaarlijkse parlementaire gebeurtenis.

Natuurlijk zullen op véle scholen in den lande de leerlingen attent gemaakt zijn op Prinsjesdag en op de betekenis ervan voor ons staatkundig bestel. Maar veel hangt af van de interesse van het onderwijzend personeel voor een dergelijke gebeurtenis. In Drente was op de bewuste school deze interesse in grote mate aanwezig; dat leerde ons het schoolbord, dat bleek uit het werk van de kinderen.

Dit te constateren, deed ons goed. De kinderen in een schoolklas zijn staatsburgertjes. Als ze naar de volwassenheid gegroeid zijn, zullen ze deel uitmaken van de volksgemeenschap die haar stem kan laten gelden. De onderwijzer die hier begrip voor toont en dat laat blijken, kan ook in dit verband met recht een opvoeder genoemd worden.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

C.V. J. H. van Leeuwen

Fabrikanten van rode en blauwe **rietvorsten** en **eindrietvorsten** **Hollandse pannen** (handvorm) en **bijpassende vorsten** (handvorm)

KOUDEKERKE AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 — Tel. 01720-2569

J. v. d. Linde

AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW

Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen. Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H.-Arendskerke en Rusthuis Geref. kerk te Goes.

KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 3086 (01100)

VOOR NIEUWBOUW, VERBOUW, ONDERHOUD EN RESTAURATIE

A. B. LEEUWIS

bouw- en aannemersbedrijf

MOORDRECHT, DR. IJSERMANSINGEL 3,
TELEFOON 01827 - 297.

FIRMA B. MEILINK

Eigenaar F. Braam

houtzagerij, houthandel en kistenfabriek

Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561?

DROOG HOUT

Specialiteit: gewaterd iepen, verder beuken, essen, linden, kersen, eiken en peren.
Incomplete bollen en plaathout.
Contant 1%.

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

D. MEIJER - AANNEMER

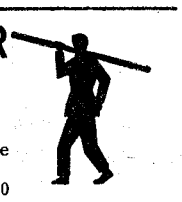

VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN REPARATIEWERKEN

Handel in hout, teerprodukten en andere materialen.
Telefoon 7690

SASSENHEIM — Werkplaats Zuilhofstraat 2, Telefoon 7952

Firma Schroot & Co.

BOUW- EN AANNEMERSBEDRIJF

W. Frankelandsestraat 100, Schiedam,
Telefoon 65302.

AANNEMINGSBEDRIJF

Fa. Gebr. C. en A. P. Bakker

HARDINXVELD—GIESSENDAM — TELEFOON 2052

utiliteitsbouw en betonwerken
o.a. kerk-, scholenbouw enz.

BETONFABRIEK DEN BOER

NIEUW-LEKKERLAND -- Zuid-Holland

Opgericht 1883

ROTTERDAMS VLECHTBEDRIJF N.V.

AANNEMERS VAN
BETONIJZERVLECHTWERKEN

ROTTERDAM — Boergoensevliet 94 — Telefoon 010 - 76841
GORINCHEM — D. F. Pauwstraat 52 — Telefoon 01830 - 3863

Voor betere beton ....., Schokbeton

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg.
Bouwbedrijf te Zeist.

Laat advertenties u inlichten voordat u gaat kopen

met een gewone postbestelling gekomen is, hoeft je niet te verbazen. De meeste Arjosleden vinden dat heel gewoon. Gedrukte convocaties via de post bezorgd staan natuurlijk officiëler, maar in de Arjoskring gaat het juist allesbehalve officieel toe. Dat merk je gauw genoeg als je aan de uitnodiging gevolg gaat geven.

Ans-en en Piet-en . . . .

Natuurlijk wil je niet te laat komen en je merkt dan tot je schrik dat je op het aangegeven adres een kamer binnen geloodst wordt, waar nog niemand anders aanwezig is. Van één genoegen ben je dan echter zeker: je kunt beslag leggen op de meest luie stoel. Wat je verder direct zal opvallen, is dat het ameublement versterking heeft gekregen van keuken- en slaapkamerstoelen, terwijl ergens nog net plaats over is voor een regiment in stelling gebrachte kop en schotels.

Zo langzamerhand komen je gastvrouwen en -heren, de leden van de Arjosclub, ook wel binnen. Je krijgt al hun namen te horen, waarvan je vooral de vóórnamen moet onthouden, want bij de Arjos zijn maar weinig „juffrouwen" en „mijnheren"; ze Ans-en en Piet-en lustig onder elkaar. Eerst gaat dat over van alles en nog wat: de uitvoering van de muziek, de jeugdvereniging, het schoolwerk, de oogst etc. etc. Je bent namelijk terecht gekomen in een groep jonge mensen die een boel interesses hebben en aan allerhande activiteiten meedoen. Onder hen zijn heel wat, die met recht zouden kunnen zeggen: „Ik heb geen tijd voor de Arjos", maar toch zijn ze er bij. Zolang de voorzitter hun echter de tijd gunt, praten ze ook graag met elkaar over die andere dingen waar ze enthousiast voor zijn.

„De grote drie"

Die voorzitter zul je intussen wel ontdekt hebben. Wat hem van de anderen onderscheidt is geen soort plechtstatigheid, maar een voortdurende neiging om neuzen te tellen en op zijn horloge te kijken. Hij kent z'n leden wel zó goed, dat hij ongeveer weet wanneer ieder binnen pleegt te zijn. Op zijn gezicht is

De voorzitter waarmerkt het verslag

de innerlijke strijd af te lezen tussen: „en nou ga ik vanavond beslist op tijd beginnen" en „zal ik nog niet even op die en die wachten?" Een andere opvallende figuur, te herkennen aan dictaatcahier en een vrachtje meest gele enveloppen, is de secretaresse. (Het kan toevallig ook een secretaris zijn, maar dat laten we aan je eigen onderscheidingsvermogen over). Wil het bestuur compleet zijn, dan mag de penningmeesteresse niet ontbreken. Ook zij kan haar functie moeilijk geheim houden: wie anders zou het immers in het hoofd krijgen om te verschijnen met een blikken sigarendoosje en een verjaard schrift?

„Op naar de koffie"

Na het gebruikelijke kuchje om de aandacht te trekken en het: „zullen we maar gaan beginnen?" van de voorzitter, opent deze de vergadering. Dat gebeurt met gebed en het voorlezen van een Bijbelgedeelte, of daarbij ook nog een psalm- of gezangvers gezongen wordt zal afhangen van de zanglustigheid van de voorzitter, van het aantal aanwezigen en van andere omstandighe-

den, zoals de aanwezigheid van slapende kinderen in een aangrenzende kamer. Voor gasten is er altijd een woord van welkom, besloten met de beste wensen voor de gast èn voor het ledental van de club.

Dan volgt meestal het voorlezen van een verslag van de vorige vergadering uit het dictaatcahier van de secretaresse. Ze zal er wel voor oppassen daar een dorre opsomming van feiten van te maken, want dat nemen de leden niet. Het mag dan aangekondigd worden als „notulen", er wordt gerekend op een originele weergave van alles wat voorgevallen is. Is de secretaresse daarin geslaagd, dan wordt ze door niemand lastig gevallen met op- of aanmerkingen. Nu ja, er is wel eens een schoolmeester of ambtenaartje onder de leden die een foutje heeft ontdekt en daarvan aantekening wenst. In het volgende verslag wordt hij dan, tot genoegen van de rest, gemoedelijk in het zonnetje gezet, en

Bronchiletten
Hoestdrank in tabletvorm. 95 ct

ook hij is weer een dosis Arjos-ervaring rijker.

Als de voorzitter het verslag met zijn handtekening gewaarmerkt heeft, komen de enveloppen aan de beurt. Ze plegen hoofdzakelijk van twee afzenders te komen. De ene is de secretaris van de nationale Arjosorganisatie. Die speelt het echt klaar om iedere Arjosvergadering van ingekomen stukken te voorzien. Voor niet ingewijden bevatten ze een soort Arjos-bargoens, waarvan enkele woorden regelmatig terugkeren, als: gele kaart, Op Wiek, kadercursus, landelijke studieconferentie en Documentatie Buitenlands werk.

Wees gerust, de voorzitter zal heus proberen al deze paperassen in zo kort mogelijke tijd van de tafel te werken, zonder aan het belang van de zaken die erin worden genoemd, te kort te doen. Datzelfde doet hij met de gestencilde vellen van de andere groot-afzender; de secretaris van het provinciaal verband. Deze geeft ook de schijn bang te zijn dat een Arjosclub om gesprekstof verlegen is. Naast de provinciale toelichtingen op de stukken uit Den Haag, geeft hij nieuws over de activiteiten in de eigen provincie. Hij vraagt deelnemers voor een meeting of een conferentie, geeft op wie als clubbezoeker een uitnodiging verwacht, of verzoekt in de meest welwillende bewoordingen betaling van de jaarlijkse contributie. Kortom, beide heren houden de club voortdurend op de hoogte van alles wat er in de Arjosorganisatie staat te gebeuren en vragen de leden om toch vooral ook verder te kijken dan de eigen club-neus lang is.

Je hebt tot zover dus heel wat over de Arjos in groter verband kunnen horen. Misschien heeft de voorzitter nog kans gezien een discussie uit te lokken over het Arjosblad „Op Wiek" of is het één van de clubleden gelukt de tongen los te krijgen met de vraag of het niet zonder zo'n nationale organisatie en provinciaal verband kan: Het kost immers allemaal maar geld.

Toch schijnt het niemands bedoeling te zijn om hierover tot in 't oneindige door te redeneren. En geen wonder. Hoe eerder de voorzitter er een punt achter zet, hoe liever. Het is dan tijd voor de koffie, om daarmee gesterkt aan het eigenlijke clubwerk te kunnen beginnen.

Horen en zien

Uit de notulen die de secretaresse voorlas weet je al dat het onderwerp voor deze avond geen moeilijkheden had opgeleverd. Daar was men het aardig gauw over eens geweest. Het had heel wat meer moeite gekost om èèn van de leden zover te krijgen, dat hij er een inleiding over wilde maken. De gewone argumenten: „geen tijd ervoor" en „geen verstand ervan", waren weer met klem verdedigd.

Je verwachtingen zullen dan ook niet erg hoog gespannen zijn als de inleider gevraagd wordt van wal te steken. Is hij eenmaal bezig dan zul je vanzelf wel merken dat het nog heel wat mee kan vallen. Zo'n inleider kan namelijk heel gemakkelijk aan studiemateriaal komen. Hij hoeft het maar even te leen te vragen bij de Kuyperstichting in Den Haag, en binnen een paar dagen heeft hij boekwerken, brochures en kràntenartikelen in huis. Een schets voor het maken van de inleiding heeft hij kunnen vinden in de bundels die de nat ganisatie uitgeeft, of in Op Wiek. W om zou er met een beetje goede wil zijn kant dus geen goede inleiding men?

Het hangt van het gekozen onder af, of je onder zijn inleiding ook w zien krijgt. Dat kan een overzicht o flanelbord zijn; de nat. organisat het prov. verband hebben daarvoor schillende schetsen beschikbaar, ma inleider kan er zelf ook een gen hebben. Je ziet dan als 't ware he toog groeien en hebt straks bij d spreking het hele onderwerp in v vlucht voor je.

Daarom bij de Arjos

Op veel verenigingen is er na d leiding dat nare vijf-minuten-stomm spelen; niemand wil de eerste v stellen en de voorzitter heeft geen om er zelf mee te beginnen. Wat eenvoudiger om dit te voorkomen de koffiekopjes weer eens te vulle

Zonder dat je er erg in hebt is d spreking dan ook begonnen. Nu pa je er achter kunnen komen waaro anderen lid van de Arjos zijn. Ze v met elkaar over politiek praten omd er zelf zo weinig van af weten en o ze in hun eentje maar niet klaar ku komen met de vraag: „wanneer h die politiek nu christelijk noemen?"

De bespreking van het onderwe daarom geen vraag-en-antwoords tje, maar een gesprek waarbij het even heet is als het hoofd. Aan da

Onrustige Zenuwe
Mijnhardt's Zenuwtablett

sprek kan iedereen meedoen, doe du rust je mond open als je het ergens mee eens bent. De anderen zeggen eerlijk hoe ze er over denken. Ver len van mening zijn er te over, daar is het gezelschap bont genoeg. Je d toch zeker niet dat een zoon van grootboer, een kantoorjuffrouw, ee derwijzer, een student, een landarb een dochter van de notaris, een b werker en een verpleegster het zo zonder meer met elkaar eens zullen

Sommigen zullen een zwaar prin eel betoog proberen op te zetten; i theorie voelen ze zich sterk. An daarentegen willen ook in de po met beide benen op de grond staan je net van iemand de indruk gekr dat hij zo'n beetje alwetend op po terrein is, op het volgend moment een ander al kans gezien deze bet

Een penningmeesteresse

heel fijntjes mat te zetten. Niet d elkaar vliegen proberen af te va maar ze voelen er niets voor om and na te praten of iedereen zo maar g te geven. Maak je ook niet ongerus iemand met vuur een standpunt v digt, dat je voor puur liberaal of munistisch houdt. De kans is groot een echte liberaal of communist daar het Arjoslid onder het dagelijks we een hoekje heeft gepraat. Nu pro hij of zij van de anderen te weten t men hoe je je in zo'n geval als an volutionaire jongere kunt verded Het kan ook zijn dat het enkel een deltje was om de anderen aan het ten te krijgen. Je mag dat een f middeltje vinden, maar je zult m toegeven dat het succes heeft.

Zit je je ondertussen af te v wanneer er een einde aan al dat ge cussieer komt? Dat laat de voorz vooral afhangen van de beschikbare Hij wacht er zeker niet mee tot iede leeg gevraagd en leeg gepraat is, de rest van het programma moet hij nog tijd overlaten. Met een korte sam vatting van het besprokene en een dankje aan het adres van de inle kondigt hij het slot van de bespre

Beslagleggen op de meest luie stoel

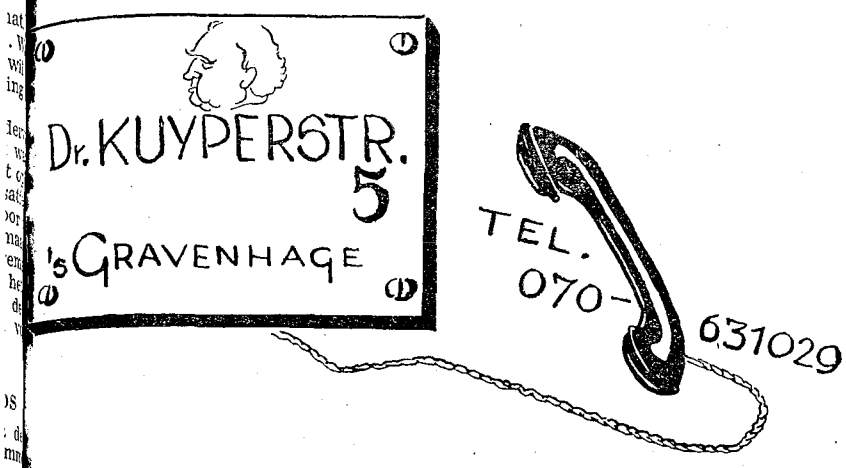

De Dr. A. Kuyper-Stichting staat weer voor u klaar

ER zijn adressen en telefoonnummers, welke men voortdurend tot zijn beschikking moet hebben. Ook al maakt men er niet dagelijks gebruik van, toch moet men ze, op het moment waarop het nodig is, gemakkelijk kunnen vinden. Daarom vragen wij aan alle anti-revolutionairen, die dit blad lezen: noteert u het telefoonnummer en het adres, welke in de kop van dit artikel staan vermeld. Want het zijn het adres en telefoonnummer van het dienstverleningsinstituut voor *alle* antirevolutionairen: de Doctor Abraham Kuyperstichting.

Wij gaan thans twee verkiezingen tegemoet: die voor de Provinciale Staten en voor de Gemeenteraden. Bovendien staan wij thans aan de aanvang van het werkseizoen. Onder die omstandigheden is het nodig, dat iedere anti-revolutionair weet, dat onze partij over een afzonderlijk instituut beschikt, dat speciaal is toegerust om de leden en bestuurders op alle mogelijke manieren terzijde te staan. De Doctor Abraham Kuyperstichting is het studie-, bezinnings- en documentatiecentrum voor de gehele partij.

Het studieblad Anti-Revolutionaire Staatkunde.

Allereerst noemen wij het maandblad van de Kuyperstichting: Anti-Revolutionaire Staatkunde. Het heeft ten doel in brede artikelen gedegen voorlichting te geven over de politieke vraagstukken alsmede over de achtergronden daarvan. Het is niet altijd even gemakkelijke kost, welke dit blad verschaft. Men moet er soms echt zijn tanden in zetten. Maar wie dat er voor over heeft, wie de artikelen, zij het soms niet zonder inspanning doorleest, bemerkt al spoedig, dat zij met zorg zijn bereid, dat daarin het resultaat is neergelegd van dikwijls uitvoerige en langdurige studie van vooraanstaande personen in onze kring.

Anti-Revolutionaire Staatkunde is dan ook een blad dat men bewáárt, dat men aan het eind van het jaar laat inbinden — waartoe een band beschikbaar wordt gesteld — en in zijn kast als naslagwerk neerzet. Enkele jaargangen van dit blad vormen dan ook een *waardevol bezit, waarin men voortreffelijke* voorlichting over zeer uiteenlopende onderwerpen kan vinden.

Letten wij op de inhoud van de laatste drie nummers, dan zien wij, dat mr. W. C. D. Hoogendijk jr. daarin de stand nagaat van het anti-revolutionaire denken op dit ogenblik; dat M. W. Schakel een beschouwing geeft over de landbouw en het platteland in een veranderende samenleving; dat H. Algra een tweetal instructieve artikelen heeft geschreven over de richting van de openbare school; dat prof. dr. J. P. A. Mekkes op indringende wijze behandelt de vraag, welke steeds actueel blijft, n.l.: heeft christelijke politiek een zin?; dat prof. Zuidema de principiële aspecten van de atoombewapening analyseert en dat prof. dr. J. Prins voorlichting geeft over Suriname's politieke leven. Hiermede wordt slechts een greep gedaan uit de rijk gevarieerde inhoud van de lopende jaargang.

Voorts dient nog vermeld te worden, dat de aantrekkelijkheid van het blad is verhoogd, doordat Anti-Revolutionaire Staatkunde een meer open opzet heeft gekregen, waardoor de mogelijkheid tot onderlinge discussie is verruimd, hetgeen van belang is voor de ontwikkeling van de meningsvorming in onze partij.

Gezien het tegenwoordige prijspeil, is de abonnementsprijs uitzonderlijk laag te noemen, namelijk *f* 5,75 per jaar. Abonnementen kunnen worden opgegeven bij de uitgever J. H. Kok N.V. te Kampen.

Bibliotheek

Voor het dienstbetoon aan leden en bestuurders van onze partij, beschikt de Kuyperstichting over een grote politieke bibliotheek. Men krijgt enigszins een vermoeden, hoe uitgebreid deze bibliotheek is, indien wij vermelden, dat de totale lengte van de gevulde boekenplanken, welke als bergplaats dienen voor de boeken en tijdschriften vele honderden meters bedraagt.

U kunt dan ook voor alle vraagstukken, welke maar enigszins verband houden met de christelijke politiek, of met de politiek in het algemeen, bij de bibliotheek van de Kuyperstichting terecht.

Deze bibliotheek is er bovendien speciaal voor ingericht lectuurzendingen voor aanvragers buiten de stad te verzorgen. In het seizoen worden er dagelijks vele pakketten per post verzonden. De uitlening zelf is kosteloos; bij verzending per post worden evenwel de portokosten, vermeerderd met een geringe vergoeding voor verpakkings- en administratiekosten in rekening gebracht.

Alle anti-revolutionairen kunnen van de documentatie, welke in de loop der jaren in het Kuyperhuis is verzameld en nog voortdurend wordt bijgehouden, gebruik maken.

Inlichtingen en advies.

Wij wijzen op de mogelijkheid, dat men individueel advies vraagt aan de Kuyperstichting. Indien iemand inlichtingen wenst, waarover geen documentatie beschikbaar is, of indien men voor vraagstukken wordt gesteld, waarover men gaarne persoonlijk wil worden

voorgelicht, dan staat de staf van de Kuyperstichting gereed om naar beste weten behulpzaam te zijn: hetzij in de vorm van een advies in een persoonlijke brief; hetzij telefonisch of in een onderhoud ten Kuyperhuize. Zo wenden besturen van kiesverenigingen, gemeenteraadsleden en wethouders, alsmede andere anti-revolutionairen in vertegenwoordigende colleges van de Nederlandse staat zich regelmatig om voorlichting, advies of documentatie tot de Kuyperstichting. U kunt dat ook doen! Daarbij geldt slechts één beperking: de kwesties, welke men aan de orde stelt moeten in de politieke sfeer liggen. Juridische adviezen, welke liggen in de persoonlijke sfeer, of kerkelijke kwesties kan de Kuyperstichting uiteraard niet in behandeling nemen.

Het werk, dat ten Kuyperhuize geschiedt, omvat veel meer dan wat hierboven is genoemd. Voor een belangrijk deel speelt dit werk zich af in het verband van reeds bestaande colleges en instellingen van onze partij. Waar het ons nu echter om gaat, is er op te wijzen, dat de Anti-Revolutionaire Partij over een instelling beschikt, waartoe **iedere** anti-revolutionair zich kan wenden ter voorlichting in enigerlei vorm. Vandaar nogmaals: noteert u het adres en telefoonnummer. U hebt het thans misschien nog niet nodig, maar, wie weet, komt het u in de loop van het jaar van pas.

Spit, Spierpijn
en reumatische pijnen
wrijft U eveneens weg met
DAMPO

in. Wie nog over het onderwerp door *llen praten, doen dat maar na afloop* in de vergadering.

Andere politiek

Stappen ze dan al weer van de polilek af? Geen sprake van. Wel doen ze erst nog een aanval op de koffie, al raen we je aan voor deze ronde te bedanken als je niet gesteld bent op de rut onder uit de pot. Maar sommige den hebben het nodig als spraakwater oor hun aandeel bij het politiek maandverzicht, dat nu volgt. De opsteller eeft zich in een vrij uurtje beziggehou_ en met het lezen van oude en nieuwe ranten. Zodoende is hij nu in staat je nnen vijf minuten van het Witte Huis aar het Kremlin te sleuren, laat onderssen Nasser, Soekarno en mej. Klomaan het woord, doet verslag van de emeenteraad en de Verenigde Naties en eet dit alles ook nog van gepeperd mmentaar te voorzien.

Voor de voorzitter volgt er nu een oeilijk tijdje. Aan vragen is er geen brek, maar aan antwoorden ook niet. enzelfde vraag kan er aanleiding toe in dat de middenstander de vrije conrrentie verdedigt, de onderwijzer een oom opzet over de mammoetwet en de iddelbare scholier zijn laatste geschienisles oplepelt. Anderen weten met 'n gemak de wereldproblemen te bereken en op te lossen, dat je je verlaasd afvraagt waarom de mensheid iet door de Arjos geregeerd wil worden. Zelfs kun je het beleven dat een vraag eedvoerig wordt besproken, terwijl er enslotte maar één blijkt te zijn die het iste antwoord weet: de vraagsteller elf. Deze manier om kennis te luchten ordt door de secretaresse wel aan de aak gesteld in de notulen, maar daar eeft de voorzitter voorlopig niets aan. ij moet het zien klaar te spelen dat le werkelijke vragen kort en bondig orden beantwoord, zonder de stemming e bederven. Is hij daarin geslaagd, dan an hij via de rondvraag op het einde an de vergadering aansturen.

Die rondvraag wil nog wel eens wat pleveren; zo kunnen een paar leden oorstellen weer eens met elkaar een ergadering van de gemeenteraad of de iesvereniging bij te wonen, of er wordt en balletje opgegooid om weer eens geeenteraad te spelen op de club. Verder orden de nodige afspraken gemaakt oor de volgende vergadering en als alle eden hun koffiekwartje hebben afgeragen volgt de onvermijdelijke vraag an jouw adres: „Zullen we je maar als d noteren?"

En dat is per slot van rekening óók olitiek. jvdp

BON

Als antirevolutionair wil ik ook het weekblad
NEDERLANDSE GEDACHTEN
lezen en daarom abonneer ik mij met ingang van heden.

NAAM: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Opzenden aan de Administratie van Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs f 6,50 per jaar; f 3,25 per half jaar.
Gironummer: 89673.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

Spaarbank voor Protestants Nederland
Kromme Nieuwe Gracht 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - Giro 156.000

Rentevergoeding 3 1/4 %
ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.

Alle spaarregelingen:
JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSSPAREN
SCHOOLSPAREN

Reeds in vele plaatsen een correspondentschap gevestigd. Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

Voor vermeerdering van uw bijbelkennis
Eind september a.s. wordt weer een aanvang gemaakt met een nieuwe groep deelnemers aan de schriftelijke bijbelcursus
„DE OPEN BIJBEL"
geschreven door dr. D. van Swigchem te Kampen. De cursus is een uitgave van „Filippus" en bestaat uit 26 lessen, duurt tot december 1962 en kost slechts *f* 5,— bij vooruitbetaling te voldoen. Een losse band van *f* 1,— kan worden bijbesteld.
Elke 14 dagen wordt een les gezonden, met een onderbreking gedurende de kerst- en de zomervakantie.
De uitgewerkte lessen kunnen ter beoordeling worden ingezonden, terwijl ook vragen mogen worden gesteld. Desgewenst kan de cursus ook ineens worden gekocht, tegen dezelfde prijs. Er bestaat elk jaar veel belangstelling voor deze cursus, waarvan in 3 jaar tijd reeds meer dan 2000 cursussen werden afgenomen.
Laat u dan ook nu direct inschrijven of vraag eerst een gratis proefles aan bij de
Uitg. J. H. KOK N.V., KAMPEN, Postbus 11
(postrekg. voor „Filippus"-uitgaven: no. 939515)

Vicon
Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

J. SEEDER c.v.
Commissionairs in effecten
AMSTERDAM-C. WETERINGSCHANS 124
Telefoon kantoor 30610-65414 — Telefoon beurs 244666-244679
Privé: C. Vink, Dr. Schaepmanlaan 27, Bussum, tel. 02959-19507

AVIA huisbrandolie
Firma G. H. VAN LEEUWEN
VEENENDAAL TELEFOON 08385 - 2414

Firma Jacq. Stinkens
ZEIST
Orgelpijpenmakers
LABAALPIJPEN — TONGWERKEN

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST N.V.
AMSTERDAM SINGEL 52 - 54

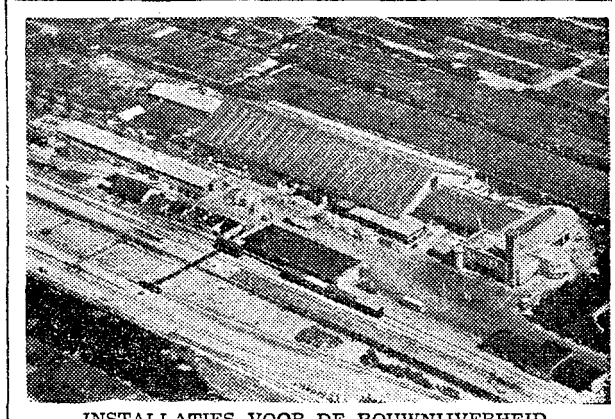

INSTALLATIES VOOR DE BOUWNIJVERHEID
TRUCKMIXERS
MACHINEBOUW EN CONSTRUCTIEWERK
N.V. MULDER'S
fabriek van rollend materieel
BOSKOOP — TELEFOON 01727—2251
EIGEN VESTIGING IN TORONTO, CANADA

ZO REAGEERDE DE PERS

Troonrede en Miljoenennota zijn elk jaar opnieuw druk becommentarieerde onderwerpen in de vaderlandse pers. Ook nu was dat weer zo. Was het wonder, dat met name de Nieuw-Guinea-paragraaf in de Troonrede veelsoortige beschouwingen uitlokte? In onderstaand summier overzicht hebben wij ons hoofdzakelijk tot de commentaren op de Troonrede moeten beperken.

Trouw gaat o.m. in op de verklaring, dat de regering het betreurt, dat met Indonesië geen gesprek over Nieuw-Guinea mogelijk is. Het blad vraagt:

„Houdt dit in dat de regering tot zulk een gesprek bereid is, indien aan dit gesprek geen prealabele voorwaarden worden gesteld? Zo ja, dan betreuren wij het dat de regering dit niet positief in de Troonrede heeft gesteld. Niet alleen ter wille van Nieuw-Guinea, maar ook vanwege de trieste verhoudingen die er thans tussen Indonesië en Nederland bestaan Wij weten wel dat men hier op een reeks van daden van Indonesië kan wijzen die groot onrecht jegens ons betekenen. Maar wij geloven dat wij de verhouding tot Indonesië niet moeten benaderen van deze achtergrond uit Wij zouden wensen dat men niet omziet naar hetgeen achter is. Een initiatief van Nederland om weer tot goede betrekkingen te komen tot Indonesië, een poging om tot een gesprek te komen over alle nu tussen Nederland en Indonesië hangende vraagstukken zouden wij een goed christelijk initiatief achten"

De Nieuwe Rotterdamse Courant (lib.) noemt teleurstellend de mededeling dat de regering gaat onderzoeken „welke wijzigingen in statuut en grondwet nodig zijn" met het oog op het zelfbeschikkingsrecht van Nieuw-Guinea. Het blad meent, dat voorlopig geen enkele wijziging strikt nodig is: artikel 63 van de grondwet biedt een uitweg voor het geval er internationale overeenkomsten worden gesloten, die van de grondwet afwijken. Het blad vervolgt dan:

„Het zou heel wat positiever zijn als de regering nu maar meteen een wijziging van art 1 der grondwet in uitzicht had gesteld Dit artikel vermeldt Nederlands Nieuw-Guinea bij de opsomming van de gebieden die het grondgebied van het koninkrijk vormen.

Nieuw-Guinea, welks toekomstige status een open vraag is zolang het zelfbeschikkingsrecht niet is gerealiseerd, zou uit die opsomming moeten verdwijnen of van een voorbehoud moeten worden voorzien Dat had eigenlijk al lang moeten gebeuren.

Maar vergen wij soms te veel van welk Nederlands kabinet dan ook? In dat spitige geval zouden wij in plaats van teleurstelling iets moeten voelen van dankbaarheid, nu er dan eindelijk een kabinet is dat een mogelijk noodzakelijke grondwetswijziging in verband met Nieuw-Guinea althans binnen de sfeer der actuele gedachten trekt."

De Tijd - De Maasbode (r.k.) noemt de opsomming in de Troonrede in wat het oogstjaar op wetgevend gebied van dit kabinet zou moeten zijn niet indrukwekkend, al geeft het blad toe, dat het welzijn der natie gebaat kan zijn bij een rustig en verstandig bestuur, dat aan de krachten, die in het volk leven, ruimte geeft om zich te ontplooien. Over de passage, dat de Papoea's zich voor een verantwoorde keuze omtrent eigen toekomst „vrij en onbedreigd" moeten kunnen oriënteren, overal waar zij dit wensen, wordt gezegd:

„Dit is dus een officieel verlof aan de Papoea's contacten met Indonesiërs op te nemen, hetgeen toch wel het noteren waard is, al staat er dan „onbedreigd" een beetje wrokkig tussen, als een verwijzing naar de Indonesische dreigementen

In de passage over Indonesië kennen wij bijzondere betekenis toe aan de verzuchting „helaas". Niet alleen blijkt uit de eerste zin, dat Nederland, evenals ten tijde van de demarches van tangkoe Abdoel Rahman nog steeds bereid is tot een open gesprek met Indonesië, mits zonder voorafgaande voorwaarden, maar ook, dat Nederland het niet tot stand komen van een open gesprek zelfs betreurt. De regering „betreurt het voorts" dat Indonesië alle officiële contacten met Nederland heeft verbroken. Hoewel deze zinnen — volkomen in overeenstemming met de werkelijkheid — negatieve dingen beschrijven, impliceren zij toch bereidwillige openheid jegens Indonesië. De vraag is nu wel, gezien ook de nieuwe nadruk op het zelfbeschikkingsrecht, of de reële mogelijkheden tot onderhandelen na de zuiver verbale vriendelijkheden wederzijds wel groter zijn dan tevoren."

Volgens Het Vrije Volk (soc.) valt op, dat in de Troonrede (in tegenstelling tot die van 1959 en 1960) „een paar van de grote stokpaarden van deze regering op stal zijn gezet" Gedoeld wordt op de bezitsvorming en de decentralisatie. Misschien ontbreken zij, zo wordt gezegd, omdat de regering heeft ingezien, dat zij deze leuzen weinig inhoud weet te geven. De passage over Nieuw-Guinea ademt volgens het socialistische partij-orgaan een andere sfeer, al blijft het zelfbeschikkingsrecht de hoeksteen van de regeringspolitiek. De aanpak is echter een andere geworden.

„Het ziet ernaar uit, dat het beleid een heel eind verwijderd is van de ongelukkige Karel Doorman-politiek. Om belangrijke punten nadert het de politieke lijn, die door de socialisten steeds met taaie vasthoudendheid is verdedigd. De vraag is wel of dezelfde regering die het vliegkampschip naar Nieuw-Guinea zond in staat is een zo anders gericht beleid waar te maken.

Een ander punt, dat van socialistische zijde met grote klem telkens naar voren is gebracht, is de ruimtelijke ordening. Het bewoonbaar houden van Nederland. Ook daarvan dringt steeds meer door in het regeringsbeleid. Tot onze verbazing wordt echter de emigratie niet in dit verband ter sprake gebracht, maar bij het gebrek aan arbeidskrachten aan de orde gesteld.

Dat lijkt ons niet juist. De emigratiepolitiek is een politiek op lang zicht. Zij behoort bij de ruimtelijke ordening van ons land.

In de Troonrede van 1960 werd gerept over de vraag of het niet wenselijk is bij de loonvorming ook andere maatstaven aan te leggen dan de maatstaf der produktiviteit. Daarvan is in deze Troonrede geen sprake meer. Het lijkt wel of de regering is teruggekeerd naar de opvatting dat de produktiviteit de enige maatstaf is waarop het aankomt.

Geheel anders is de reactie van het Het Parool (soc.). Dit blad noemt de Troonrede op z'n best een vaag, in talrijke passages een kleurloos stuk, waar niemand politiek veel wijzer van wordt en waarvan de betrekkelijke bondigheid dan ook de voornaamste deugd moet heten.... Het blad schrijft dan verder o.m.:

„Meer dan ooit wil het kabinet-De Quay de produktiviteit als enige norm hanteren bij de bepaling van het loonpeil. Wij voorzien dan ook sociale spanningen als gevolg van het op zichzelf juiste streven een verdere economische overspanning te voorkomen, tenzij de regering erin zou slagen het vertrouwen van de vakbeweging te herwinnen en zich van haar medewerking te verzekeren. Of zij dit echter zal kunnen?

Hoe de verlaging van inkomsten- en loonbelasting op 1 juli 1962 te rijmen valt met een voorzichtig conjunctuurbeleid nu de verhoging van binnenlandse bestedingen voortgaat en de toeneming van de nationale middelen overtreft, wordt niet nader uitgelegd en blijft dus in het vage. Zo ergens, dan wreekt zich op dit punt het zigzaggende beleid van dit kabinet, dat destijds met zijn belofte van fikse belastingverlagingen naar een goedkope populariteit joeg en nu gedwongen wordt zijn eigen aanhang teleur te stellen door die verlaging naar later op te schuiven en tegelijkertijd om niet helemaal in gebreke te blijven, een maatregel te nemen die conjunctureel gezien averechts moet werken.

Over het Nieuw-Guinea-beleid ternauwernood iets nieuws. Alleen dat de regering in de afgelopen maanden in vele landen (hoeveel, wanneer, welke?) heeft gesproken over een mogelijke internationalisering van het vraagstuk in het kader van de V.N. Krijgt ons volk nu het resultaat van dit maandenlange beraad te horen? Het mocht wat. Alweer blijkt vaagheid troef."

De Rotterdammer (chr. nat.) is van oordeel, dat tegenover de accenten op de internationale en economische situatie de gedeelten in de Troonrede, die op de geestelijke en culturele waarden betrekking hebben, mager zijn uitgevallen. Het blad zegt dan voorts:

„In bepaalde opzichten draagt deze Troonrede het karakter van een cryptogram. Dit is met name daar het geval, waar zij ons nadere mededelingen niet doet, doch in het uitzicht stelt

Zulks geldt de onvermijdelijk gebleken wijziging van het ontwerp-kinderbijslagwet, omtrent welke wijziging wij nog in het onzekere worden gelaten. Het geldt voorts het toekomstige emigratiebeleid. Het geldt verder andere wetsontwerpen, die ongenoemd worden aangekondigd.

Een deel van de onzekerheid is tenslotte ook blijven hangen om het beleid met betrekking tot Nieuw-Guinea. Dat er niet met Soekarno gepraat gaat worden, is nu wel duidelijk. Gebleken is, dat zulk een gesprek alleen mogelijk zou kunnen zijn met loslating van het recht van Nieuw-Guinea op zelfbeschikking. In plaats van het onmogelijke gesprek met Soekarno streeft de regering nu naar een betrekken van de Verenigde Naties bij dit vraagstuk. Maar het is ook over de mogelijkheid daarvan, dat wij eerst in de komende tijd nader zullen horen. Is het te boud verondersteld, dat hiervoor het wachten is op de rede die onze minister van buitenlandse zaken in de eerstkomende dagen voor de Verenigde Naties zal uitspreken?

Tenslotte nog een liberaal geluid Het is afkomstig uit het Algemeen Handelsblad, dat o.m. zegt, dat het geen nut heeft te jammeren over de verhoging van de defensielasten.

„We kunnen en mogen niet klaplopen op anderen. Zelfs vragen wij ons af, of de verhoging van het defensieplafond met 135 miljoen in de jaren 1962 en 1963 voldoende is. In ieder geval zouden wij het voor een zeevarende natie funest achten als op de een of andere manier de marine het kind van de rekening zou worden

De paragrafen omtrent Nieuw-Guinea zijn vrij uitvoerig. Maar te zeggen, dat wij er veel „wijzer" door zijn geworden, zou overdreven zijn. Nieuw is echter de passage dat de bevolking van Nieuw-Guinea „zich vrij en onbedreigd moet kunnen oriënteren overal waar zij dit wenst" Dit kan dus ook Indonesië zijn. Terecht houdt de regering overigens vast aan het zelfbeschikkingsrecht der papoea's.

Al achten wij de loon- en prijzenpolitiek van deze regering geenszins volmaakt, toch kan zij terecht met een zekere trots verklaren dat het prijspeil vrijwel stabiel is gebleven.

DEN HAAG

SIGARENMAGAZIJN „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71 — TELEFOON 180234, b.g.g. 321960
Postrekening 37 70 73
Levert alle rokersartikelen
waarheen U maar wenst.

Ook het kleine karwei appreciëren wij
BOON'S SCHILDERSBEDRIJF
PIET HEINSTRAAT 62 — TELEFOON 33 11 12
Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE
v/h P. WERRE & CO.
Alles op verfgebied
Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

DRUKKERIJ LAKERVELD
Loosduinseweg 1079
Den Haag - Telefoon 392330
PERIODIEKEN
HANDELS- EN RECLAMEDRUKWERK
in een verzorgde uitvoering

INNEMEE & ZOON N.V.
BEGRAFENISTRANSPORT
DEN HAAG - TELEFOON 115940
HAARLEM - Telefoon 10441
DELFT - Telefoon 26808
Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

VLAARDINGEN

Firma A. van Roon
Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 en 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom
Telefoon 3754 — Binnensingel 211
Rijkserkenning in groep A voor makelaars en assurantiebezorgers

VOOR GESCHENKEN
EEN MOOIE ZAKBIJBEL
IN GEWONE EN LUXE UITVOERING
verkrijgbaar bij:
D. BLIJLEVEN
Waalstraat 68 - Vlaardingen - telefoon 3898
BOEKBINDERIJ - LIJSTENMAKERIJ - LEESBIBLIOTHEEK

VOOR
auto's zonder chauffeur
NAAR
PLANTINGA
VAN HOGENDORPLAAN 139 — TELEFOON 4436

Uw adres voor
Tapijten, Gordijnstoffen, Dekens,
Tafelkleden, Stoelen, Overtrekken enz.
Woninginrichting Firma C. Brouwer
Voorstraat 41 - Telefoon 4530

GOUDA
voor Gouda en omgeving geldt:
HOE MEN ER OOK OVER DENKT ...
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

LEIDEN
PRONONCE
Textiel - J. Verduyn
LEIDEN: Breestraat 65 — Telefoon 21800
OEGSTGEEST: Geversstr. 41, Telefoon 23917

Als abonnee op Nederlandse Gedachten blijft u politiek bij.

Het Bestuur der AR. Kiesvereniging „Nederland en Oranje" te St. Jansklooster (Vollenhove) geeft met droefheid kennis van het overlijden van zijn medebestuurslid en penningmeester

Koop van Benthem Lzn.

op de leeftijd van 41 jaar.
Dankbaar gedenken wij het werk dat hij voor onze vereniging mocht verrichten.

„En Hij zal alle traren van hun ogen afwissen....".

Dit troost allen, die hem hebben liefgehad.

Namens het Bestuur:
G. J. v. d. Linde, voorzitter.
J. v. Dalen, secretaris.

Vollenhove, 15 september 1961.

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 172640

drukkerij zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462. Rotterdam

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
Wageningen — Telefoon 08370-3750
Telex 32121

Koffiezet-apparatuur

voor inrichtingen, kantines, verenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
APPARATENFABRIEK EN TECHNISCH HANDELSBUREAU „ANIMO"
L. Scheepstra, Amersfoort
Telefoonnummers 03490 - 7556/8762

WIGBOLDUS
BETONWAREN GRONINGEN
Fabrikatie van o.a.
banden buizen tegels

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Fa. Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

TOESLAGSTOFFEN
voor lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de steen- en keramische industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co. C.V.
Mauritsweg 49 — Rotterdam
Telefoon 0 1800—137878

Plant dit najaar bloembollen

Reclame aanbieding 50 uitgezochte bollen voor de tuin ƒ 4.95. 25 bollen speciaal voor kamercultuur ƒ 3.95. 50 Darwintulpen voor de snij slechts ƒ 3,75. Wij maken u ook gaarne offerte voor alle voorkomende bomen, heesters, rozen en coniferen enz.
K. PERDIJK
's-Gravenbroekseweg 56, Reeuwijk, telefoon 01829-560.

Bij het overlijden van Hammarskjoeld

De eerste reactie bij het vernemen van de plotselinge dood van Dag Hammarskjoeld tijdens een werkbezoek, dat hij als secretaris-generaal van de Verenigde Naties bracht was: dat kon wel eens het begin van het einde van de wereldorganisatie betekenen. Men weet hoe de situatie ligt: de Sowjetunie heeft sedert vorig jaar niet alleen bezwaar gemaakt tegen Hammarskjoeld als secretaris-generaal van de Verenigde Naties; zij is ook van oordeel, dat het secretariaat van de volkerenorganisatie niet door één man moet worden geleid, omdat er in dat geval geen sprake van een onpartijdig optreden kan zijn. Daarom wil de Sowjetunie de uitvoerende taak van het secretariaat van de Verenigde Naties opdragen aan een driemanschap, bestaande uit één afgevaardigde uit de westelijke landen, één uit de zgn. neutralistische landen en één uit het communistische blok. En — hoe kan het anders — ieder van deze drie leden moet zijn veto kunnen uitspreken over een besluit van de andere twee leden. De bedoeling is duidelijk: het plan werd alleen maar gelanceerd om de Sowjetunie in staat te stellen de organisatie der Verenigde Naties tot machteloosheid te kunnen doemen, als zij op het punt zou staan dingen te doen, die de Sowjetunie onwelgevallig zijn.

Toen Chroesjtsjef vorig jaar demonstratief eiste, dat Hammarskjoeld zou worden vervangen door een driemanschap, hing het van de houding van de secretaris-generaal af, of de Russische premier zijn zin zou krijgen. Het mandaat van Hammarskjoeld zou pas in 1963 aflopen en als hij zou weigeren, gevolg te geven aan de eis van de Rus zou pas op de Algemene Vergadering van volgend jaar de opvolging van de secretaris-generaal aan de orde zijn geweest. Hammarskjoeld besloot, niet te zwichten voor de Russische eis, omdat — zoals hij zeide — hij niet alleen de belangen van een of meer grote mogendheden moest dienen, maar ook en vooral die van de talrijke kleinere landen. Bovendien — zo verklaarde hij — was het kennelijk de bedoeling van de Sowjetunie, het werk van de volkerenorganisatie te verlammen. En deze overwegingen brachten hem er toe, onder bijzonder moeilijke omstandigheden op zijn post te blijven. Hij werd in deze houding gesteund door een vertrouwensvotum van de grote meerderheid van de Algemene Vergadering.

Het is echter anders gegaan, dan wij hebben gedacht. Ook hier zien we weer dat de mens wikt, maar dat God beschikt. In Zijn ondoorgrondelijke wijsheid heeft hij Hammarskjoeld weggenomen op een ogenblik, dat de landen van de vrije wereld bijzonder ongelegen voorkomt. Het gaat er op lijken, dat langzaam maar zeker ons alles uit de handen wordt geslagen, dat in de strijd tegen het goddeloze communisme alles onder onze handen dreigt af te breken. En we moeten ons dan ook ernstig afvragen — ook bij het plotselinge verscheiden van Hammarskjoeld — of God de wereld van 1961 hier niet iets mee te zeggen heeft. Zijn wij ook als christenen nog niet teveel geneigd, onze hoop op mensen te bouwen en zouden de volken van de vrije wereld door de grote mate van welvaart, die grote delen er van genieten, zich niet teveel in beslag laten nemen door de zorgen voor hun stoffelijke belangen en tekort schieten in hun dankbaarheid jegens de Gever van alle goeds? Of is het, omdat wij niet meer leven uit de verwachting van de komst van Gods Koninkrijk op aarde?

De dood van Hammarskjoeld luidt een nieuwe periode van onzekerheid en spanning in. Met de organisatie van de Verenigde Naties gaat de vrije wereld een nieuwe crisis in haar bestaan tegemoet. Wellicht zal het mogelijk zijn, voor een korte overgangsperiode een oplossing te vinden voor de opvolging van Hammarskjoeld. Maar hoe het ook gaat, de vrijheid van handelen, die het secretariaat van de Verenigde Naties onder Hammarskjoeld had, ook met betrekking tot de ontwikkelingen in Kongo (hoe men ook over het jongste VN-optreden in Katanga mag denken) bestaat niet meer. En binnen afzienbare tijd komt onvermijdelijk het ogenblik, waarop een beslissing moet worden genomen over de Russische eis, het secretariaat op te dragen aan een driemanschap. Er staat dan veel op het spel.

Moeder voor het ... Baby-huidje
BABYDERM POEDER-ZAL OLIE ...EP

De West-Duitse verkiezingen

We weten dus nu, dat de Westduitse Christen-democraten hun absolute meerderheid in de Bondsdag hebben verloren. Wat gevreesd werd is geschied, al is alles heel anders gegaan, dan vele politieke weervoorspellers het zich hadden voorgesteld. Vrijwel iedereen had zijn berekeningen gebaseerd op de grootscheepse maar nooit gigantische strijd tussen Adenauer en Brandt en voor de meesten is de geruchtmakende liberale overwinning en het wegvagen van de in de Gesamtdeutsche Partei samenwerkende Deutsche Partei (die in 1957 nog 17 zetels behaalde) en de BHE (Bond van vluchtelingen en ontheemden) als een volkomen verrassing gekomen. En juist deze twee elementen zijn van grote betekenis. Want ondanks hun zetelwinst hebben de socialisten van Willy Brandt niet veel bereikt. En door het wegvallen van de GDP, die de aangewezen coalitiepartner van de CDU van Adenauer zou zijn geweest, zitten de liberalen nu op de wip en nemen zij thans in West-Duitsland een positie in, die veel belangrijker is dan de 66 door hen veroverde zetels (op een aantal van 499) zouden doen vermoeden. Dat er een einde zou komen aan het regeringsmonopolie van de CDU werd vorig jaar al waarschijnlijk geacht. Het ging er voornamelijk nog om, of de partij van Adenauer nog net de absolute meerderheid zou behalen en zo niet, met hoeveel zetels zij onder het vereiste aantal (dit jaar 250 zetels) zou blijven.

Om de uitslag van de verkiezingen van 17 september jl. goed te kunnen verstaan dienen we ons te realiseren, dat de CDU met name de afgelopen jaren wat boven haar stand heeft geleefd, omdat zij kon profiteren van de halsstarrige weigering van de socialistische partij zich bij de naoorlogse werkelijkheid neer te leggen, maar ook omdat zij profijt kon trekken uit de fout die de liberalen in 1956 maakten, toen zij een verbond sloten met de socialisten. De socialisten misten in 1957 de boot, omdat zij overal tegen waren en alleen maar stappen terug wilden doen en de liberalen visten achter het net, omdat ze het met diezelfde socialisten op een akkoordje wilden gooien. En nu is het typische van de verkiezingen van dit jaar, dat zowel de socialisten als de liberalen hun grote vergissingen ongedaan hebben gemaakt: de SPD wijzigde haar program zo volkomen, dat het verdacht veel leek op dat van de CDU en de liberale FDP (Vrije Democratische partij) is er al enkele jaren geleden mee begonnen het als het ware van de daken te schreeuwen, dat zij geen verbond met de socialisten zouden sluiten, als de CDU niet opnieuw de absolute meerderheid in de Bondsdag zou behalen. En dat zijn de belangrijkste factoren geweest, die de uitslag van de stembusstrijd hebben bepaald.

De 21 zetels, die de socialisten er bij hebben gekregen slaan (verhoudingsgewijs!) een pover figuur bij de 25 van de liberalen. De socialisten gingen van 169 naar 190 zetels, een winst van 12.5 % dus. Daarentegen sprongen de liberalen van 41 naar 66 zetels, een winst van niet minder dan 60 %. Daar komt nog bij, dat de socialistische winst voornamelijk werd behaald bij de strijd om de districtszetels, terwijl de liberalen het regelrecht moesten hebben van de zetels, die volgens het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging worden toegekend. Hebben de socialisten dus geprofiteerd van de stemmen van „andersdenkenden", wier partij bij de districtsverkiezingen geen schijn van kans maakte, de FDP heeft haar zetels te danken aan stemmen, die rechtstreeks op haar werden uitgebracht. De 29 zetels, die de CDU verloren heeft (misschien verandert dit cijfer als na 1 oktober de uitslag van de verkiezingen in Cochem bekend is) zijn waarschijnlijk gelijkelijk naar de SDP en de FDP gegaan. De rest hebben deze partijen voor het grootste deel bij de GDP vandaan gehaald.

Resumerend mogen we de overtuiging uitspreken, dat de CDU er waarschijnlijk niet beter af zou zijn gekomen, als Erhard in plaats van Adenauer lijstaanvoerder zou zijn geweest, omdat de politieke plannen van de drie partijen, die het verkiezingsbeeld hebben beheerst op belangrijke punten niet noemenswaard van elkaar verschilden, het niet langer onverantwoord werd geacht, op de SPD te stemmen en de liberalen velen in de waan hebben weten te brengen, dat zij door op de FDP te stemmen indirect toch de politiek van Adenauer zouden steunen. En deze opportunistische politiek heeft vrucht gedragen.

Spaar de waardevolle rode Leeuwenzegel

WAJANG
plantenmargarine
bereid met een natuurzuiver anti-spatmiddel

* Jeugd en * * inzicht

De Arjos is de naam van de organisatie van Anti-revolutionaire jongeren. Deze organisatie is het winterwerk aangevangen met een actie om nog meer jongeren bij de politieke scholing te betrekken.

Het verheugt ons, dat in onze kring deze bloeiende jongerenorganisatie bestaat. Een politieke partij die de jeugd niet weet te boeien, staat er niet best voor. Een politiek beginsel dat geen aantrekkingskracht heeft op de jongeren, mist òf de diepgang, òf het spectaculaire. Als men denkt, dat jeugd en diepgang tegenpolen zijn, vuur en water, maakt men een vergissing. Slechts het stroombed van de jeugd zoekt zich soms een andere weg.

De Antirevolutionaire partij mag er trots op zijn, de ARJOS te bezitten als een levend en boeiend element in het geheel van de christelijke politieke actie in ons land.

Wij willen dan ook voor de ARJOS graag speciale aandacht vragen. Wellicht is in uw woonplaats een Arjosclub. Men kan de steun van uw kiesvereniging niet ontberen. Bestaat er in uw woonplaats nog geen club, dan willen wij opwekken om pogingen te ondernemen om zulk een club in het leven te roepen.

Iedereen moet beseffen, dat het van veel waarde is als onze jongeren zich toeleggen op de studie der beginselen voor het staatkundig leven. Daar kan een christelijke partij alleen maar mee gediend zijn. En voor ons volk is een dergelijke jongerenactiviteit een zegen.

Daarom vragen wij de jongeren: Kom tot inzicht en meningsvorming door u aan te sluiten bij een Arjosclub.

KG
KOFFIE en THEE
sinds 1885

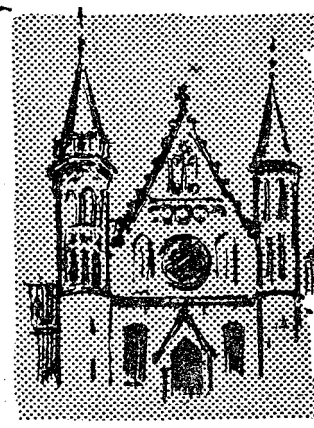

BUITEN HET BINNENHOF

TERUG van een korte vakantie, vind ik op mijn tafel een brief van de heer K.V. uit Marknesse, die graag ieder z'n meug laat, maar die toch kritiek heeft op ondergetekendes voorliefde voor Groot Brittannië en de Britten. Dat is niet de eerste keer, dat ik daarover wordt aangevallen en het is ook niet de eerste keer, dat ik die aanval tracht te pareren.

In een van deze stukjes heeft enige tijd geleden o.a. gestaan: „Ik houd niet van Amerika" en „ik heb nu eenmaal een voorliefde voor Engeland". Naar aanleiding o.a. daarvan schrijft nu de heer K.V.:

„Over Amerika lezen we veel in de kranten ook wel veel bluf. Toch presteert Amerika nog wel wat. Ook tijdens en na de oorlog. Dat kan toch moeilijk van Engeland gezegd worden. In de oorlog '40-'45 was het ook Engeland, die (ook door de radio) een bar grote mond opzete maar niets presteerde om de eenvoudige reden, dat de oorlog '40-'45 vijf jaar te vroeg kwam, want ze waren op 't eind van de oorlog nog lang niet klaar om doelmatig te helpen. Ook een van de redenen dat we nu zitten met het geval Oost en West Berlijn. Toen de oorlog in 't Westen van ons land klaar was, kwamen ze met veel bravoure de lakens uitdelen.

Dat kostte niets en men deed toch wat, al was het dan meest tegen de haak in.

Wat het presteren aangaat van grote dingen laat Amerika nog zien wat hij kan, al mislukt er nog wel eens wat. Wel hoor ik uit Engeland een vreselijk geblaf als de Russen een hondje in een Spoetnik willen stoppen. Dan komt op een onrustbarende manier de dierenbescherming in actie. Als je in Engeland een hond een schop dorst geven in het publiek, is men in staat je te lynchen. Maar als ik in de bladen lees en in sommige bladen de foto's zie van de paardensport, die daar gehouden wordt (met de gokpartij er bij) dan moeten de haren van Groenkoper toch wel te berge rijzen. Als ik een foto bekijk van een paardesport in Engeland en ik zie daar acht tot tien paarden op en over elkaar met een gebroken nek of poot met de berijders er tussen, dan gaat mijn medelijden uit naar die ongelukkige paarden en vergeet ik die ruiter, want die zijn nu eenmaal niet wijzer. Als Groenkoper nog eens wat presteren wil, dan moet hij eens proberen aan die gruwel een eind te maken. Als landbouwer is het mij al jaren opgevallen dat, als Nederland een overproduktie heeft het met alle liefde voor een fooitje kwijt kan naar Engeland (adres de boter en erwten), terwijl Duitsland er ons nog goed voor betaalt. Daar hoef je nog niet Duitsland minded voor te zijn, maar ik prefereer ook niet als agrariër door Engeland afgeslacht te worden. Nog een paar opmerkingen. Als Engeland de boel in Indië voor Nederland niet zo hardgrondig had verknoeid, dan zou het met z'n eigen koloniën ook wel beter afgelopen zijn dan nu het geval was. Dan nog dit. Ik weet niet welke leeftijd Groenkoper heeft bereikt. Als jongen van 10-12 jaar heb ik de oorlog van Zuid-Afrika meegemaakt. O, als ik daaraan denk, wat hebben wij als kleine jongens meegeleefd. 't Is nu plm. 60 jaar geleden, maar in je hart kun je het nog moeilijk verwerken, dat er ook maar een goed woord over een Engelsman gesproken wordt. Met alle plezier lees ik altijd „Buiten het binnenhof". Die mop over mevrouw naar de kapper in Amerika deed mij mijn hart eens ontlasten over Engelsen".

Tot zover de briefschrijver.

Waar te beginnen, wil ik een goede advocaat voor Engeland, Schotland, Wales en Ulster zijn?

Om te beginnen houd ik niet van veel presteren, hetgeen ik dan met de Engelsen gemeen heb. Ik houd ook niet van praten met een sigaar in de mond, ik houd niet van veel dollars, van kinderlijke opmerkingen, van in het oog lopende stommiteiten en van nog veel meer andere dingen, welke ik typisch Amerikaans vind. Ik houd niet van de geest van Amerika. Ik houd wel van de geest van Engeland. Met alle eerbied, welke ik koester ten aanzien van de oorlogsprestaties, op de oceanen, op slagvelden, in de lucht en aan het thuisfront door Amerika, koester ik diep respect voor wat in de oorlog door Engeland, dat zich in een veel ongunstiger positie bevond dan Amerika is gepresteerd. Het spijt me, maar het is dwaas om te zeggen dat Engeland in de oorlog niets presteerde. En ik ben ervan overtuigd, dat het voor de heer K.V. zeer moeilijk zal vallen de heer K.V. van de door hem geuite gedane uitspraak te overtuigen. Dat we nu zitten met het geval Oost- en West Berlijn is toch heus niet alleen aan Engeland te wijten. Ik acht Sir Winston Churchill op dit punt knapper dan wijlen president Roosevelt.

Net zo min als ik van het lynchen van negers houd, houd ik van het vermoorden van paarden, zoals inderdaad tijdens races als de Grand National gebeurt. De merkwaardige „dierenliefde" van de Britten accepteer ik als een van hun duizend-en-een merkwaardigheden. Aangezien ik niets presteren wil, zal ik niet trachten aan die paardenraces een eind te maken. Ik zou net zo goed kunnen beginnen om een eind te maken aan het sigarenroken door A.R.'s. Let wel: dat is heel iets anders. Ik zeg dat er maar bij, omdat uit deze stukjes, welke ik placht te schrijven soms de merkwaardigste gevolgtrekkingen worden gemaakt.

Dat Engeland minder betaalt voor de overgeschoten Nederlandse landbouwprodukten vind ik een slimmigheid van de Britten, die mij werkelijk verbaast. Want op dat punt zijn ze nogal stom. Dat Duitsland meer betaalt vind ik mooi. Laat dat maar veel betalen. De heer K.V. moet zich zeker niet door Engeland laten afslachten. Dat zou ik ook niet doen, al was ik agrariër. Wat de koloniale politiek van Engeland betreft, er is op dit ogenblik een zeer goede handel, ook binnen het Gemenebest, tussen de vroegere Britse koloniën en het vroegere moederland. De Brit is in India, Pakistan, Ceylon, Birma enz. een zeer geziene gast en een welkome vreemdeling. Ik meen, dat de verhouding Nederland-Indonesië wel wat te wensen overlaat op dit punt. Ik ken de Boerenoorlog alleen maar uit de boeken. Ik heb de Eerste en Tweede Wereldoorlog bewust meegemaakt. Ik kan het nochtans wel verwerken dat er een goed woord over een Duitser gesproken wordt, maar ik gun zo'n woord liever een Brit.

De volgende keer, maar dan iets korter, over een andere brief. Van R.N. te K.

William Graenkoper

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel !!
NOORD-NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
Groningen - Eemskanaal N.Z. 48
Tel. 05900-31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute"

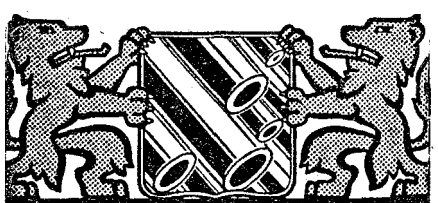

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is tonend
DUTHLER
VARSSEVELD

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

COPIEERINRICHTING
JAC. WEEDA JR.
Emmastraat 24 Rozenburg
Verricht gaarne al Uw stencilwerk
Tel. 01889 - 214

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. gistschuim; 5. plant; 9. vrouwenaam; 13. plaatsbepalingsmiddel; 14. groet; 15. militair; 16. soort palm; 17. ziek; 19. vork; 20 gewapende macht; 21. aan de windkant; 22. plaats in Kanaän; 25. einde; 27. bijwoord; 31. klimpalm: 33. wekker; 35. open ruimte; 37. roem; 38. luilak; 39. aard- (in samenst.); 40. tuinkamer; 42. geldla; 43. traag; 45. centrum; 47. teken; 49. hellende weg; 53. twistappel; 55. dierlijk lichaamsdeel; 58. Turkse titel; 59. leger; 61. muziekstuk; 62. lichaamsdeel; 63. boom; 64. invorderen; 65. wapen; 66. eiland; 67. verenbed.

Vertikaal: 1. nauw; 2. O.T. figuur; 3. stand; 4. touw; 6. draad; 7. gravin van Holland; 8. plaats in Limburg; 9. schip; 10. jongensnaam; 11. schade; 12. beleid; 17. gelijk; 18 niet lang; 23. bediende; 24. plaats in Frankrijk; 25 krachtig; 26 voorzetsel: 28 voorkeursrecht: 29 getal; 30. wapen; 32 vreemde munt; 33 dierlijk lichaamsdeel; 34. plant; 36. Europeaan; 41 oplettendheid (mv.); 44. onbepaald voornaamwoord; 46. lekkernij; 47. plaats; 48. Sovjetsymbool; 50 verstotene; 51. dwaas; 52. strelen; 53. bekε., 54. meisjesnaam; 56. rivier in Italië; 57. geheel; 60. drank.

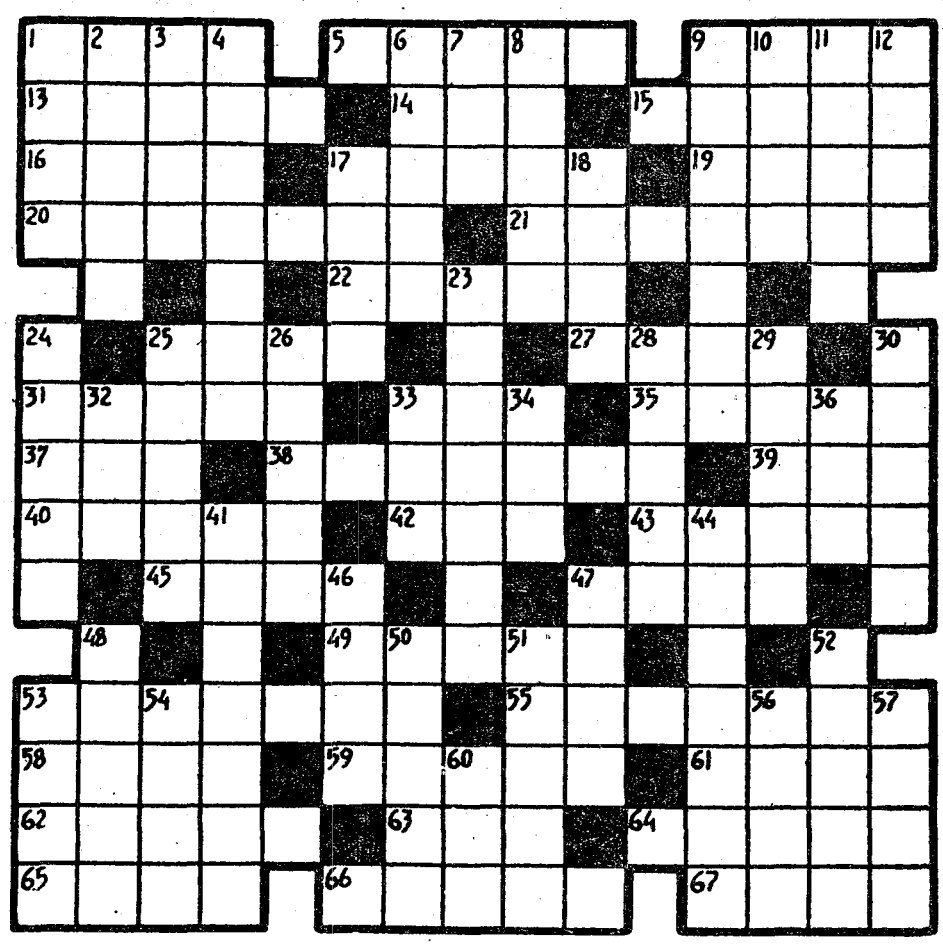

OPLOSSING

Horizontaal: 1. kaam; 5. agave; 9. kaat; 13. radar; 14. ade; 15. marva; 16. aren; 17. kramk; 19. rek; 20. politie; 21. loevert; 22. Endor; 25. slot; 27. toen; 31. rotan; 33. bel; 35. plein; 37. ere; 38. doeniet; 39. geo-; 40. serre; 42. kas; 43. innen; 45. kern; 47. sein; 49. orit; 53. Katanga; 55. netmaag; 58. emir; 59. armee; 61. aria; 62. lende; 63. rep; 54. innen; 65. kris; 66 Malta; 67. dons.

Vertikaal: 1. krap; 2. Aäron; 3. adel; 4. Manilla; 6. garen; 7. Ada; 8. Venlo; 9. karveel; 10 Arie; 11. averij; 12. takt; 17. kiel; 18. kort; 23. dienaar; 24. Brest; 25. sterk; 26. onder; 28. optie; 29. negen; 30. knots; 32. öre; 33. bek; 34. lis; 36. ler; 41. regards; 44. niemand; 46. noga; 47. steen; 48. hamer; 50. paria; 51. inept; 52. saren; 53. kelk; 54. Tini; 56. Arno; 57. gans; 60. mel.

17e jaargang no. 39 30 september 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

ATTENTIE

Om de andere week kunt u op donderdagavond gedurende tien minuten luisteren naar een toespraak van een A.R.-spreker over de actuele politiek.

Op donderdag 5 oktober a.s. vindt de volgende uitzending plaats, tijdens de door de regering ten behoeve van de A.R. partij gevorderde zendtijd op de golflengte van de N.C.R.V.

Luistert u weer mee van 19.50 tot 20.00 uur?

Kennedy zet voorzichtig zijn stukken uit

IN hoeverre er sprake is van wijziging in de Amerikaanse politiek met betrekking tot de Duitse kwestie, valt nog moeilijk te bezien. Te oordelen naar de vertrouwelijke mededelingen, die generaal Lucius D. Clay vorige week in Berlijn heeft gedaan zou men kunnen zeggen, dat die verandering nogal ingrijpend is. Want Clay heeft gezegd, dat de tijd is aangebroken om de realiteit te erkennen, dat er twee Duitse staten bestaan. En Clay is een vooraanstaande Amerikaan, de speciale adviseur van president Kennedy, die voorlopig in West-Berlijn zetelt als symbool van de Amerikaanse vastbeslotenheid, dit stadsdeel niet prijs te geven. Clay is ook de man geweest, die in 1948/1949 tijdens de Berlijnse blokkade als Amerikaans militair bevelhebber in Duitsland de stuwende kracht achter de geallieerde luchtbrug was en samen met zovele andere naamlozen er in slaagde, de Sowjets tot de aftocht te dwingen. Van Clay kan men moeilijk verwachten, dat hij naar Berlijn is gekomen om een koehandel met de Sowjetunie voor te bereiden. Evenmin zou het juist zijn, van Kennedy te veronderstellen, dat hij zijn speciale adviseur met een dergelijke opdracht naar de vroegere Duitse hoofdstad heeft gestuurd. En als Clay dan ook in een vertrouwelijk gesprek uit de mond laat vallen, dat de realiteit van het bestaan van twee Duitse staten moet worden erkend, is er geen reden, meteen het ergste van een dergelijke (toch wereldkundig gemaakte) ontboezeming te denken.

Wat Clay hardop dacht is al lang voor velen in het Westen gemeengoed, ook al durfde men het de laatste maanden in verband met de Duitse verkiezingscampagne niet openlijk te zeggen: er valt nu eenmaal niet meer te ontkomen aan het feit, dat West- en Oost-Duitsland steeds verder uit elkaar gegroeid zijn en dat het thans al zo ver is gekomen, dat de kansen op hereniging tot nihil zijn gereduceerd.

Het zien van deze realiteit, het rekening houden met deze werkelijkheid behoeft echter nog niet in te houden, dat nu plotseling de buitenlandse politiek van de Verenigde Staten drastisch is gewijzigd. Per slot van rekening hebben we ons in het Westen in feite al jaren bij de blijvend lijkende verdeling van Duitsland neergelegd en hebben de Westelijke mogendheden terwille van de Westduitse Navobondgenoot niet veel meer dan lippendienst bewezen aan het streven naar de Duitse hereniging.

De Duitsers

En was het in de Westduitse Bondsrepubliek werkelijk heel anders? We menen uit ervaring te mogen zeggen van niet: alleen de socialisten hadden een onmiddellijk politiek belang bij de hereniging van het verscheurde Duitsland en zij hebben dan ook steeds de kat de bel aangebonden. Maar ook zij vonden geen weerklank onder de Westduitsers, omdat die echt niet in vuur en vlam stonden om die zo fel begeerde nationale hereniging te bevechten. Zij leefden in een toestand van zelfgenoegzaamheid, zij waren blij met het welvarende bestaan, dat zij voor zich hadden opgebouwd en in hun hart waren zij er eigenlijk wel wat benauwd voor, wat er met de economische en sociale verworvenheden in het herenigde Duitsland zou gaan gebeuren. En wat eigenlijk het belangrijkste van al is: uit de stemming, die men bijna overal in West-Duitsland kon proeven, bleek duidelijk dat velen zich al geruime tijd geleden bij de stand van zaken hadden neergelegd.

Geallieerden

Dit laatste geldt ook voor Engeland en Frankrijk. Het is een publiek geheim, dat deze beide landen er wel vrede mee hebben, dat Duitsland niet herenigd wordt. De motieven liggen voor het grijpen en het belangrijkste is wel, dat een verdeeld Duitsland niet zo vlug meer een bedreiging voor de vrede in Europa kan gaan opleveren. Dat zij zich juist in dit opzicht wel eens deerlijk zouden kunnen vergissen, hebben zij zich totdusver nog niet gerealiseerd. En nu zijn dus blijkbaar ook de Amerikanen zover dat zij zeggen: het is nu eenmaal zo, laten we op het ogenblik de realiteit van de twee Duitse staten aanvaarden. Hetgeen niet inhoudt, dat de Ver. Staten tot een de jure erkenning van het Oostduitse communistische bewind zouden willen overgaan. Want dat is heel iets anders.

Vluchtelingen

We moeten dan ook niet onszelf bedriegen en de Amerikanen van woordbreuk of een voor Chroesjtsjef door de knieën gaan betichten. Totdat de Sowjetunie door middel van haar Oostduitse handlangers overging tot afsluiting van de Sowjetsector van Berlijn, was er alleen sprake geweest van een Berlijnse crisis en was de Duitse kwestie op zichzelf niet in het geding. Het probleem van de Duitse hereniging speelde toen geen rol van betekenis, want het belangrijkste doel van de Russische premier was de afgrendeling van West-Berlijn, het onschadelijk maken van het westelijke deel van de vroegere hoofdstad, dat een enorme aantrekkingskracht uitoefende op het omringende Oostduitse gebied. Het ging in de eerste plaats om het stopzetten van de Oostduitse vluchtelingenstroom, die via West-Berlijn door de drie luchtcorridors naar het Westen golfde en het dreigement, dat hij een afzonderlijk vredesverdrag met Oost-Duitsland zou sluiten was geen doel in zichzelf, maar een heel belangrijk middel om te trachten het werkelijke doel te bereiken, op korte termijn gerekend althans, want we weten maar al te goed, dat West-Berlijn niet het einddoel van het internationale communisme is.

Dat einddoel is het verlammen van de Westelijke samenwerking op militair en ander terrein en het losmaken van de Westelijke landen van de gebieden in Azië en Afrika, waarmede zij economische en andere banden onderhouden, die vooral voor de Westeuropese landen een levensbelang vormen.

Duitse kwestie

Dat het in de eerste plaats om het stopzetten van de vluchtelingenstroom uit Oost-Duitsland via Oost- en West-Berlijn naar het Westen ging, bleek zonneklaar op en na de 13de augustus, toen ook Oost-Berlijn vrijwel hermetisch van de „buitenwereld" werd afgesneden. We hebben er in de afgelopen weken enkele malen op gewezen, dat als gevolg van het afgrendelen van de Sowjetsector van Berlijn de Berlijnse crisis haar gevaarlijke karakter had verloren en dat er van dat ogenblik af weer volledig de nadruk zou worden gelegd op de Duitse kwestie. Dit zou uiteraard niet betekenen, dat de Sowjetunie met betrekking tot Berlijn geen dreigende houding zou blijven aannemen. Het lag er dik boven op, dat dit juist wel en wellicht in verhevigde mate het geval zou zijn, zo schreven wij, omdat het gehele probleem in de gedachtengang van Chroesjtsjef zijn scherpe kantjes had verloren. Het vluchtelingenprobleem is vrijwel volledig opgelost. En als de Westelijke mogendhe-

• *Vervolg op pag. 4*

De georganiseerde boerenstand: Dank je de Koekoek!

MOREEL EFFECT

Minister Luns heeft in de Verenigde Naties een rede gehouden, waarvoor Nederland zich niet behoeft te schamen. Want er is geen spoor aanwezig van poging tot woordbreuk.

Nederland heeft de bevolking van Nieuw-Guinea herhaaldelijk verzekerd, dat zij niet zal worden uitgeleverd of verhandeld, maar dat zij zal worden begeleid op de weg naar vrijheid en zelfbeschikking.

Trouw aan deze belofte is het uitgangspunt van het nieuwe optreden van de Nederlandse Regering. Zij wil slechts onderzocht zien, of het nakomen van die belofte mogelijk is op andere wijze, dan tot nu toe werd betracht. Zò namelijk, dat de Verenigde Naties hier een taak en een verantwoordelijkheid aanvaarden.

Voor deze gedachte is ook vroeger gepleit, maar minister Drees heeft er toen op gewezen, dat een poging in deze richting geen enkel uitzicht biedt op succes, omdat Soekarno er van uit gaat, dat Nieuw-Guinea bezet gebied is, dat behoort aan Indonesië en wederrechtelijk door Nederland bezet wordt gehouden, zodat de vrijheid van de Papoea's wordt geblokkeerd.

Die Papoea's hebben volgens Soekarno eens en voorgoed hun zelfbeschikkingsrecht gebruikt toen Soekarno — zonder hun medewerking of medeweten — onder Japanse auspiciën de Republiek Indonesia uitriep. De Papoea's deden dat toen in en door Soekarno.

Dit standpunt is niet te verzoenen met dat van Nederland. Enke suggestie, om ondanks de onaanvaardbare voorwaarden, toch maar met Soekarno te praten, wordt geboren uit vrees of uit illusies, of is een symptoom van gevaarlijke speculaties.

Bovendien hebben de Malino-staten ervaren, dat elk zelfbeschikkingsrecht binnen het machtsbereik van Soekarno met geweld wordt onderdrukt.

Dr. Drees heeft, toen hij nog minister-president was, gezegd, dat internationalisatie van Nieuw-Guinea, door Soekarno als een vijandige daad jegens hem en zijn rijk zou worden opgevat. Zo is het nog en dat is reeds duidelijk gebleken.

Daarom geven wij de plannen van minister Luns weinig kans. Zij zouden alleen kans van slagen hebben, als de Verenigde Naties tegen Soekarno's aanspraken in zouden durven te gaan. Als zij het recht op zelfbeschikking, waar zij dagelijks over spreken, hier eerlijk zouden durven honoreren. Maar de kans daarop is gering.

Daarom is het de vraag wat het effect van deze stap van de Nederlandse regering zal zijn.

Er zit een kans in op winst, in deze zin, dat de Verenigde Naties kleur moeten bekennen.

Er zit ook een gevaarlijke kans in. Dat de Verenigde Naties namelijk de zaak uit onze handen zouden nemen om te kunnen gaan knoeien.

En daarom is deze Nederlandse stap alleen dan te aanvaarden, als zij een hard en onverbiddelijk element blijft inhouden.

De Papoea's zijn Nederlandse onderdanen, die door de wettige overheid niet mogen worden verlaten of op de tocht gezet. Het is onze anti-revolutionaire taak, hier scherp op toe te zien, vooral omdat in Nederland velen zijn, die dit morele element willen verzwakken en die voor het eerst of bij vernieuwing pleiten voor een politiek, die neerkomt op een onverantwoordelijk spel met de vrijheid en het recht van de bevolking van Nieuw-Guinea.

In september overal

VAN START

PRAKTISCH overal in het land is de partij in de eerste maand met met een „R" van start gegaan. Het nieuwe seizoen is volledig ingeluid.

Besturen van kiesverenigingen hebben eerst vergaderd. Daarna zijn ook al weer de eerste ledenvergaderingen in de werkperiode 1961—'62 gehouden.

Hetzelfde geldt voor de Provinciale Comité's c.q. Kamercentrales.

De eerste maand van dit drukke partij-werkseizoen is al weer achter de rug. En in de komende maanden zullen alle partij-organen alle tijd bijzonder nodig hebben

Partij in actie

In de eerste plaats komt er de landelijke ledenwerfactie (100 + 10), waarbij het de bedoeling is, dat alle kiesverenigingen zoveel in hun vermogen ligt meedoen en 10% van het ledental van hun eigen kiesvereniging aan leden erbij trachten te winnen. Nadere mededelingen over deze actie zullen de kiesverenigingen op zo kort mogelijke termijn — na de beslissing van het Centraal Comité op zaterdag 30 september — bereiken.

Naast de ledenwerving eisen echter thans ook reeds de komende verkiezingen in 1962 veel voorbereidend werk. De aandacht moet immers nu al geschonken worden aan zorgvuldige besprekingen betreffende de samenstelling van de kandidatenlijsten voor de verkiezingen van de leden van de Provinciale Staten en van de leden van de Gemeenteraden.

Tevens moet men zich ook gaan wijden aan de voorbereidingen voor een goede propaganda voor deze verkiezingen.

DRENTE

Het bestuur van het provinciaal Comité Drente vergaderde reeds op 9 september. Een ontwerpprocedure voor de kandidaatstelling voor de verkiezing van leden van de Provinciale Staten zal aan de Provinciale Deputatenvergadering op zaterdag 7 oktober te Assen voorgelegd worden.

Een appèl der Drentse dames zal in het begin van november plaatsvinden. De bedoeling was oorspronkelijk om dit op 28 september te doen.

NOORD-HOLLAND

Het Provinciaal Comité Noord-Holland vergaderde op 23 september zowel 's morgens als 's middags te Amsterdam. Deze bijeenkomst stond in het teken van de voorbereiding van de verkiezingen in 1962.

GELDERLAND

Eveneens op 23 september vergaderde het bestuur van het Provinciaal Comité Gelderland. Ook hier gold het een vergadering in verband met de kandidaatstelling voor de Provinciale Staten-verkiezingen.

ROTTERDAM

De Kamercentrale te Rotterdam kwam op maandag 25 september reeds bijeen om de eerste besprekingen terzake van de beide verkiezingen te houden.

Tijdschema en procedure werden vastgesteld en de data der nodige vergaderingen van kiesverenigingen en centrales werden bepaald.

De Rotterdamse centrale belegt tevens op dinsdag 10 oktober een grote centrale vergadering over de actuele politiek, terwijl op vrijdag 10 november een speciale vrouwenvergadering zal worden gehouden.

ZUID-HOLLAND

Het bestuur van het Provinciaal Comité Zuid-Holland heeft reeds eerder vergaderd. Mr. C. J. Woudstra uit Leiden is de heer Wilschut, die zich niet meer beschikbaar stelde, als voorzitter opgevolgd. Als nieuwe secretaris in de bestaande vacature is benoemd de heer H. A. Brokking, de secretaris van de Kamercentrale Rotterdam.

TILBURG

De Kamercentrale Tilburg belegde voor 29 september een vergadering te Breda ter bespreking van actuele politieke vraagstukken, terwijl de Provinciale Staten-verkiezingen eveneens op de agenda werden geplaatst.

NOORD-BRABANT

Deze rij wordt dit keer dan besloten met de vermelding, dat het Provinciaal Comité Noord-Brabant een vergadering van de Provinciale Organisatie heeft belegd op zaterdag 7 oktober te Breda. Ook op deze vergadering komen de Provinciale Staten-verkiezingen aan de orde.

Het is duidelijk, dat het werk volop is hervat. Laten alle leden het werk van hun besturen nu zoveel mogelijk steunen en vergemakkelijken. Niet alleen de besturen, maar ook — en zeker niet minder — alle leden zullen dit jaar op hun post moeten zijn.

Een goede organisatie, zonder leden die in sterke mate werfkracht uitoefenen in hun omgeving, is niet voldoende.

Gaarne herhalen wij nog eens enkele data!

Provinciale Staten:
kandidaatstelling:
dinsdag 13 februari 1962.
verkiezing:
woensdag 28 maart 1962.

Gemeenteraad:
kandidaatstelling:
dinsdag 17 april 1962.
verkiezing:
woensdag 30 mei 1962.

Geestelijke waarden

HET slot van de troonrede blijkt goed bruikbaar als citaat. Het luidt aldus:

De materiële welvaart en de opzienbarende technische ontwikkelingen van onze tijd houden het gevaar in, dat de geestelijke waarden te weinig aandacht krijgen. Toch zijn het juist deze waarden, die aan het leven een diepere zin geven en de krachtsinspanning, die ons land en de gehele wereld zich thans moeten getroosten, rechtvaardigen. De Regering zal, zoveel in haar vermogen ligt, door het verlenen van krachtige steun in het bijzonder aan onderwijs en cultuur, blijven streven naar de versterking van de geestkracht van ons volk. Zij beseft, dat dit doel slechts kan worden bereikt, indien ieder, op welke plaats ook gesteld, hier bewust aan bijdraagt.

Maandagavond werd dit citaat nog met pathos voorgedragen in een televisieuitzending van de Vara, waarin propaganda werd gemaakt voor humanistische geestelijke verzorging in onze krijgsmacht. Want als het Humanistisch thuisfront niet naast de verkondigers van het Evangelie van Jezus Christus in de krijgsmacht de geestelijke verzorging zou kunnen behartigen, dan komt deze opwekking van de troonrede niet tot haar recht.

DAARUIT blijkt wel, dat men met dit slot van de troonrede verschillende kanten uit kan.

Dat ligt hem aan de vaagheid en algemeenheid van de formulering.

Hier worden twee categorieën naast elkaar gesteld. Aan de ene kant welvaart en techniek, aan de andere kant de „geestelijke waarden."

De term „geestelijke waarden" is nog jong. Hij is ontstaan naar analogie van het spraakgebruik in de effectenhandel, waar men b.v. spreekt van petroleumwaarden. Als handelsterm is het trouwens ook nog jonge meervoud waarden begrijpelijk. Een aandeel heeft een zekere handelswaarde en waarden is dan alleen een verkorte vorm van geldswaardige papieren.

Zo heeft de term geestelijke waarden de suggestie in zich, dat het gaat om verworvenheden, een gezamenlijk geestelijk bezit, dat we kunnen opsommen en catalogiseren. Maar zodra we daaraan echt proberen te beginnen, komen de vragen en moeilijkheden. De welvaart en de technische ontwikkeling kennen we en ze zijn in cijfers en grafieken voor te stellen. Maar wie somt ons de geestelijke waarden op? Wij hebben er wel behoefte aan, dat ze in kaart worden gebracht, dewijl de troonrede ons leert, dat zij aan het leven een diepere zin geven en dat de miljarden, die we voor de verdediging van het westen besteden, gerechtvaardigd zijn, ter bescherming van die waarden.

Die laatste kanttekening in de troonrede wijst er op, dat het niet gaat om nationale waarden. Want de hele vrije wereld is bezig, zich er grote inspanning voor te getroosten. Er zijn vele schrijvers geweest die hebben gehandeld over nationale deugden. Huizenga heeft geschreven, dat de vrijheid de gist van onze natie is geweest. De hoogleraren Fruin en Vissering hebben in 1871 een studie gepubliceerd over het Nederlandse volkskarakter en noemen als voornaamste karaktertrek, dat de Nederlander flegmatisch is. Maar zulke studies helpen ons niet om te komen tot een opsomming van de geestelijke waarden, die gevaar lopen, te weinig aandacht te krijgen. Die dus verwaarloosd kunnen worden, die dreigen te verkommeren.

WELNU, als wij proberen, die waarden op een rij te zetten, dan moeten wij waarschijnlijk denken aan vrijheid, aan recht, aan verdraagzaamheid, aan godsdienstzin, aan „menselijkheid" of humaniteit . . .

Maar dan moet meteen worden geconstateerd, dat de term „waarden" hier slecht past. Hij kan alleen worden verdedigd, als men een zekere „verzakelijking" aanvaardt, verzakelijking van wat soms een roeping is, soms een vaderlijk erfdeel, meestal beide; wat een plicht kan zijn en een zegen, een ideaal of geschenk, een Godsgeschenk . . . Maar als we zo gaan opsommen en ontleden, dan voelen we eerst ten volle, dat de term geestelijke waarden een arme verlegenheidsterm is. En dat we goed moeten weten, waar het eigenlijk om gaat. Om een Bijbelwoord: de mens zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat uit de mond Gods uitgaat.

De troonrede zegt: welvaart, techniek, maar allereerst geestelijke waarden.

Christus verweerde zich in de verzoeking in de woestijn met het woord uit Deut. 8. Daar zegt Mozes tot Israël: Ja, Hij verootmoedigde u, deed u honger lijden en gaf u het manna te eten, dat gij niet kendet en dat ook uw vaderen niet gekend hadden, om u te doen weten, dat de mens niet alleen van brood leeft, maar dat de mens leeft van alles wat uit den mond des HEREN uitgaat.

Dan gaat het niet om het bewaren van tresoren, om het verdedigen van „bezit", maar om gehoorzaamheid. Gehoorzaamheid is de zin van het leven. En de vreze des Heren, die maakt rijk.

Zo „vertalen" wij de troonrede niet in bijbelse taal. Zo gaan wij niet naast het humanistisch commentaar het onze plaatsen.

Maar zo zeggen wij, wat de troonrede niet heeft gezegd.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.
ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

✳ ✳ A.R.-wijziging ✳ op het Binnenhof

Dinsdag j.l. is de A.R. Tweede Kamerfractie bijeen geweest. Dit zou op zichzelf niet zo vermeldenswaardig zijn, want zij vergadert (buiten recèstijd) elke dinsdagochtend.

Deze week werd — zoals gewoonlijk na de „grote vakantie" — ook de samenstelling van het „bestuur" van de fractie besproken. Dr. Bruins Slot bleef voorzitter en Mr. Roosjen vicevoorzitter. De wijziging in het fractiebureau betreft het secretariaat. De heer H. van Eijsden, die jarenlang fractie-secretaris is geweest, werd opgevolgd door de heer J. A. van Bennekom, de „benjamin" onzer Tweede Kamerleden. Daarmee wil niet gezegd zijn, dat het fractie-secretariaat onbelangrijk zou wezen. Integendeel, de heer Van Eijsden heeft niet alleen als Kamerlid, maar bepaald ook als secretaris van zijn „club" zeer veel goed werk verzet en grote verdiensten verworven. A.R.-Nederland mag hem daar wel zeer erkentelijk voor zijn. Vooral omdat de laatstgenoemde functie een karwei is waarover nooit de trompet wordt gestoken. Hoewel de heer Van Eijsden gelukkig van ziekte herstelde, is het toch begrijpelijk dat hij deze interne taak nu eens aan een ander overgeeft. Wij hopen en vertrouwen, dat de heer Van Bennekom als fractie-secretaris evenveel eer zal inleggen als de heer Van Eijsden dit deed.

Een ieder, die zich tot de fractie wil wenden, kan zich dus met de heer J. A. van Bennekom in verbinding stellen, hetzij p/a het Gebouw var de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Binnenhof te 's-Gravenhage (met name op de vergaderdagen, dus op dinsdag, woensdag en donderdag), hetzij op het privé-adres: Molenwater 71, Middelburg (tel. 01180-2197). Onze beste wensen voor diens nieuwe werk vergezellen de nieuwe fractie-secretaris.

Verplaatsbare houten gebouwen
Directie- en schaftketen
Noodwoningen, scholen en -kerken,
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Hardinxveld-Giessendam - Tel 0 1846-2141

M.C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN,
FREESIAZADEN

Geef dit blad door

Dezer dagen

hebben in een kort tijdsbestek verschillende vooraanstaande politieke figuren hun mening gegeven over een samengaan van de christelijke politieke partijen. Zo heeft prof. Romme (zie ook elders in dit nummer) de gedachte gelanceerd, dat de K.V.P., de A.R.-partij en de C.H.U. als eerste stap naar de vorming van een chr.-democratische fractie in de kamer voor de eerstvolgende kamerverkiezingen een gemeenschappelijk werkprogram zullen opstellen.

Tegenover dit ver gaande standpunt staat de opvatting van de voorzitter van de C.H.U., mr. Beernink, die verklaard heeft dat de tijd van fusie tussen A.R.-partij en C.H.U. nog niet is aangebroken.

De derde recente uitlating over dit vraagstuk zouden we min of meer tussen deze twee uitersten kunnen plaatsen. Het is de mening van Dr. Schouten, die verleden week in Utrecht eraan herinnerde, dat hij al in 1945 positief stond tegenover het streven naar eenheid tussen de prot. chr. politieke partijen in ons land.

Prof. Romme gaf zijn mening in een bijeenkomst van de Nederlandse groep van de Internationale Unie van Jonge Christen-Democraten. Wellicht heeft het feit, dat hij in dit gezelschap vertoefde, hem verleid tot het schetsen van een weids perspectief voor de binnenlandse politieke verhoudingen. Wij zien dit perspectief nog niet, zeker niet zolang het in prot.-chr. kring niet mogelijk blijkt tot eenheid te komen. Daarom betreuren wij het temeer, dat mr. Beernink zich zelfs over de mogelijkheid van samengaan tussen de twee grootste prot.-chr. partijen in negatieve zin heeft uitgelaten. Mr. Beernink had een vijftal argumenten voor zijn standpunt. In de eerste plaats achtte hij de kerkelijke gescheidenheid een belemmering voor politiek samengaan; dit zou eerst verwezenlijkt kunnen worden als hervormden en gereformeerden zouden samengaan. Verder noemde hij de nog steeds verschillende politieke praktijk van de beide partijen, de vrees dat andere partijen zouden ontstaan, nl. van ar en ch-leden die zich niet met het samengaan kunnen verenigen, het drijven van „randkiezers" naar andere partijen en tenslotte de vrees, dat bij samengaan het c.h.-geluid niet voldoende gehoord zou worden.

Het lijkt ons duidelijk dat indien mr. Beernink deze bezwaren handhaaft, er nooit van een fusie tussen A.R. en C.H. sprake zal zijn. Sommige door de heer Beernink genoemde bezwaren zullen zich naar onze mening altijd blijven voordoen. Indien gewacht wordt tot de politieke praktijk van de beide partijen geheel parallel loopt, is de eenheid in feite al bereikt en behoeft er niet veel meer gedaan te worden dan het vinden van een gemeenschappelijke naam. Aangezien echter binnen de partijen zelf de politieke praktijk nog wel eens wat variatie te zien geeft, lijkt het ons een onmogelijke zaak op volkomen eenheid van opvatting in elke zaak van praktische politiek te wachten. Ook de vrees, dat niet ieder zich met een fusie zal kunnen verenigen, zal men moeten blijven koesteren, hoe lang die fusie ook uitgesteld wordt. Het is een klein verlies, dat genomen zal moeten worden om een grote winst te behalen.

Een suggestie voor een stap in de goede richting heeft Dr. Schouten gegeven. Hij noemde een onderzoek naar eventuele principiële verschillen het abc van het eenheidswerk. Wanneer wij echter de wens uitspreken, dat beide partijen spoedig zullen overgaan tot het instellen van een gezamenlijke werkgroep, die deze principiële verschillen moet onderzoeken, lijkt het ons noodzakelijk daaraan toe te voegen, dat die werkgroep ook zeer duidelijk positief ingesteld zal moeten zijn. Met andere woorden er zal ook nadrukkelijk vastgesteld moeten worden, wat de gemeenschappelijke basis van beide partijen is en wat hen verbindt. Want dat moet tenslotte tot eenheid leiden.

Wereldjeugdforum

DE communisten organiseerden een wereldjeugdforum te Moskou. Het forum was geheel op instigatie van de communistische machthebbers als middel tot verwezenlijking van communistische doelstellingen georganiseerd. Het was de bedoeling, dat ook een aantal Nederlandse studenten onder leiding van prof. dr. G. Kuiper, hoogleraar aan de Vrije Universiteit, aan dat forum zouden deelnemen. Zij hadden zich onder leiding van de professor sedert maanden op die deelneming voorbereid. Want zij meenden, dat de propagandistische waarde van zo'n forum heel groot is, en om eenzijdigheid te voorkomen, wilden zij het platform te Moskou betreden. Twee studenten, die het Russisch machtig zijn, maakten vooraf een verkenningsreis en rapporteerden, dat „het stellen van eigen standpunt in gesprekken volkomen mogelijk was".

Toen het tijd werd, om naar het forum te gaan, vroegen de organisatoren aan de Nederlandse Regering om de **„noodzakelijke subsidies"**. De Nederlandse Regering heeft die **„noodzakelijke subsidies"** geweigerd en de heren aangeraden, uit Moskou weg te blijven. De Regering denkt wat anders over dat Wereldjeugdforum dan de beide studenten, die waren gaan praten met het bureau in Moskou. En op vragen van de heer N. van der Veen (P.S.P.) heeft de Regering breedvoerig uiteengezet, waarom zij deelneming aan zulke communistische congressen niet raadzaam acht. Haar opvatting wordt in de vrije wereld vrijwel algemeen gedeeld.

De ministers Cals en De Quay antwoordden op de vragen van de heer Van der Veen onder meer:

Tegenover de mening van deze beide studenten staat de ervaring van alle door de International Union of Students en de World Federation of Democratic Youth — die beide de promotoren zijn van dit jeugdforum — georganiseerde bijeenkomsten en „jeugdfestivals". Dat het er bij het huidige Wereldjeugdforum zeer beslist niet anders zou toegaan moge, bij wijze van illustratie, blijken uit de motivering, die de Secretaris-Generaal van de International Union of Socialist Youth (I.U.S.Y.) heeft gegeven voor de weigering van deze organisatie om een delegatie naar het forum te zenden: „Toen de International Union of Socialist Youth tot deelname aan het W.Y.F. werd uitgenodigd, stelden wij als voorwaarden, dat er gelegenheid moest bestaan kritiek te leveren op het communistische imperialisme, evengoed als op het Westerse, dat er evenveel recht moest bestaan tot het veroordelen van de onderdrukking in Hongarije als van die in Algerije, van die in Tibet als van die in Zuid-Afrika. Zonder zodanige garanties zouden wij het W.Y.F. beschouwen als een nieuwe zet in de koude oorlog in de jeugdsector.

In een brief aan ondergetekende heeft het Japanse lid van het secretariaat van het W.Y.F. volkomen duidelijk gemaakt, dat het door de I.U.S.Y. gemaakte voorbehoud door het permanente secretariaat niet kan worden aanvaard, aangezien de door de I.U.S.Y. gestelde voorwaarden op een groot gedeelte der deelnemers een beledigende indruk zullen maken.

De I.U.S.Y. is uit dien hoofde de mening toegedaan, dat bij het W.Y.F. een zeer essentiële besnoeiing van de vrijheid van spreken bestaat, en heeft derhalve besloten zich te Moskou niet te doen vertegenwoordigen."

De ondergetekenden houden zich ervan overtuigd, dat onder deze omstandigheden ook de best voorbereide Nederlandse delegatie — die bovendien praktisch alleen zou staan — tijdens het Wereldjeugdforum geen waardevolle taak zou kunnen verrichten.

Aan het bovenstaande moet nog het volgende ernstige bezwaar worden toegevoegd.

De organisatoren van dit soort communistische manifestaties stellen steeds alle pogingen in het werk om de indruk te wekken, dat hun activiteiten en manifestaties „algemeen" en niet communistisch zijn. Zo claimen zowel de International Union of Students als de World Federation of Democratic Youth steeds, dat zij de algemeen representatieve wereldorganisaties voor studenten en andere jeugdige personen zijn. Deze tendens is ook bij de opzet van dit „Wereldjeugdforum", zoals alleen al uit de benaming blijkt, duidelijk aanwezig. De deelname van Westerse delegaties wordt dan ook steeds tot het uiterste uitgebuit om deze algemene representativiteit te onderlijnen. De verklaring van delegaties, dat zij geen „officiële" status hadden, maar slechts als „observer" aanwezig wilden zijn, heeft er in het verleden wel vele malen toe geleid, dat communistische resoluties, waartegen deze delegaties zich trachtten te verzetten, toch „met algemene stemmen" werden aangenomen, aangezien „observers" geen stemrecht hebben, maar heeft de organisatoren nooit verhinderd er in hun communiqués op te wijzen, dat al deze landen vertegenwoordigd waren.

Waar de vrije meningsuiting ontbreekt, is, naar de mening van de ondergetekenden, de enig juiste politiek, deze bijeenkomsten duidelijk als communistische politieke bijeenkomsten te bestempelen. In dit verband moge er de aandacht op worden gevestigd, dat het eveneens onder communistische auspiciën in 1962 te Helsinki te houden z.g. „Wereldjeugdfestival" evenmin voldoet aan de hierboven weergegeven criteria, reden, waarom de vrij gekozen Finse jeugd- en studentenorganisaties, en met name de Finse Nationale Studenten Unie en de Raad van de Finse jeugdorganisaties, welke tezamen 9/10 van alle georganiseerde jeugd- en studentenorganisaties in dat land vertegenwoordigen, zich reeds tegen het houden van dit „festival" in Finland hebben verklaard en reeds thans hebben laten weten, dat zij hieraan niet zullen deelnemen.

Het is gebleken, dat de heren, die naar Moskou zouden gaan, na de weigering van de „noodzakelijke subsidies" en het advies van de Regering, zijn thuisgebleven.

Maar daarmede is naar onze mening de kous niet af.

Wij kunnen ons voorstellen, dat prof. dr. G. Kuiper en de studenten zeggen: de Regering is te pessimistisch en vrijwel alle studentenorganisaties zijn te pessimistisch. Wij zagen, op grond van de rapporten van de twee Russisch sprekende studenten wel kans, om in Moskou te spreken voor de vrijheid.

Maar wij kunnen ons niet voorstellen, waarom zij meenden, alleen dan te kunnen gaan, **als de Regering het betaalde.** Wij dachten, dat hun woord meer kracht zou hebben, als zij gingen op eigen initiatief en eigen kosten, zonder staatsfinanciering van hun reis. En daarom blijft het een open vraag, waarom de heren bij de Regering aanklopten om het reisgeld. Staan zij op het standpunt, dat zij een nationaal of een staatsbelang dienden en dat het daarom behoorlijk was, dat de staatskas het betaalde? Of waren zij aanhangers van de moderne opvatting, dat alle goede zaken aanspraak hebben op „noodzakelijke subsidies?"

Over deze vragen is nadere opheldering wenselijk.

HET KOEKOEKSEI

Sommige boeren op de Veluwe luisteren sedert enige jaren naar de koekoeksroep. Hun collega, de heer Koekoek te Bennekom, predikt het verzet tegen het Landbouwschap. Hij en zijn volgelingen noemen zich Vrije Boeren en zij willen geen vastgestelde bijdragen verlenen aan het Landbouwschap. Daarbij vergeten ze klaarblijkelijk, dat het Landbouwschap ir overleg met Regering en Parlement tot stand is gekomen. Het is dus een schap dat op volkomen democratische wijze in het leven geroepen is. Het Landbouwschap is voor de boeren een zegen, dat moet voor de agrariërs die de ontwikkeling van de landbouw en veehouderij en de verwante bedrijven nauwlettend volgen, wel vaststaan. Waar zou de landbouw en veehouderij thans zijn als ze geen landbouwschap hadden?

Nu hebben bovenbedoelde zogenaamde Vrije boeren geprotesteerd tegen een maatregel van het Landbouwschap. Het Landbouwschap, dat met de heer Koekoek zeer veel geduld heeft betracht, heeft tenslotte diens weigering om zijn vastgestelde bijdrage aan het schap te betalen, moeten beantwoorden met een beslaglegging en een voorgenomen verkoop van eigendom van de heer Koekoek. Hij en zijn volgelingen hebben hiertegen geprotesteerd op een manier, die we revolutionair moeten noemen: Ze hebben door het blokkeren van belangrijke verkeerswegen met tractoren en landbouwwerktuigen getracht om ultimatief gedaan te krijgen, dat het beslag werd opgeheven en de voorgenomen verkoop geen doorgang zou vinden.

Dit is een ernstige zaak. Nogmaals: deze zich noemende vrije boeren hebben hiermede een revolutionaire daad gepleegd. Dit betreuren wij in hoge mate. Nog te meer achten wij deze zaak ernstig als wij bedenken, dat op de Veluwe een ernstig slag mensen leeft dat de Bijbel terecht ziet als richtsnoer voor leven en handelen. De met afkeurenswaardige daden protesterende boeren zouden moeten bedenken, dat de Overheid gehoorzaamheid mag vorderen volgens Gods Woord. Het Landbouwschap, dat door de wet een plaats gekregen heeft in ons rechtsbestel, is dus een officieel orgaan. Het optreden hiertegen op de wijze zoals de vrije boeren doen, druist in tegen de christelijke opvattingen omtrent gehoorzaamheid en het stil en gerust leven, dat de Christen begeert.

De actie van de heer Koekoek is in hoge mate verwerpelijk. Hij heeft een koekoeksei gelegd in een merelnest. Wij menen, dat vele boeren te laat zullen inzien, dat het koekoeksjong dat zij nu prijzen, hun alleen maar narigheid zal bezorgen.

Het onberaden en onbezonnen optreden van sommigen hunner, waardoor een vitale weg een tijdlang geblokkeerd werd — waarmede schade berokkend werd aan de economie — is een schandvlek in onze samenlevingsorde. Men heeft bewust wánorde gewild om eigen vermeende belangen te dienen. Wij zeggen: verméénde belangen. Want het Landbouwschap dient metterdaad de belangen van de boeren en het ageren ertegen betekent in feite het snijden in eigen vlees. Men mag het niemand kwalijk nemen als men dit niet inziet; maar wel moeten wij afkeuren dat men met ongeoorloofde middelen zijn opvattingen kracht wil bijzetten. De vrije boeren zijn op een verkeerde weg gekomen door het oor te lenen aan het roepen van de koekoek. De Christenen onder hen zullen te rade moeten gaan bij de Bijbel; dan zullen ze tot het besef komen dat hun optreden veroordeeld moet worden.

⋆ ⋆ ⋆ Twee nestors heengegaan

Na Duymaer van Twist en Gerbrandy is ons een andere nestor ontvallen. Op de hoge leeftijd van 92 jaar overleed oud-minister S. de Vries Czn., die in het eerste kabinet Ruys de Beerenbroeck van 1918-1921 Financiën beheerde. Zijn andere belangrijke functies laten wij onbesproken. Bij zijn negentigste verjaardag hebben wij ook gewaagd van zijn verdiensten voor land en volk. Wij herdenken hem met erkentelijkheid. Trooste God de achtergeblevenen.

In Dn Haag overleed een ander bekend partijlid Jhr. Asch van Wijck. Ook hij diende lang in lichamen van openbaar bestuur het algemeen belang. Met beginseltrouw en bekwaamheid hebben beide magistraten een stuk goodwill voor de zaak die zij liefhadden gekweekt. Met name voor de christelijke politiek is dit van niet te overschatten betekenis.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

C-R

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse

C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN · Korenaarstraat 53a-c, Rotterdam

Kennedy zet voorzichtig zijn stukken uit

• *Vervolg van pag. 1*

den nu ook nog tot de stilzwijgende erkenning zouden komen, dat er twee Duitse staten bestaan, dan zou er voor de Russische premier wellicht geen dringende reden meer zijn, waarom hij niet zou instemmen met een nieuwe regeling voor de positie van de Westelijke mogendheden en zonodig ook van de West-duitsers in West-Berlijn.

Mogelijkheid

Er is al eerder sprake van geweest, dat een dergelijke regeling niet eens tussen het communistische regime in Oost-Duitsland en de Westelijke landen getroffen behoeft te worden. Zij zou opgenomen kunnen worden in het vredesverdrag, dat de Sowjetunie eenzijdig met Oost-Duitsland zou sluiten. Met andere woorden, de Russen zouden niet alleen hun rechten, maar ook hun verplichtingen tegenover de Westelijke mogendheden met betrekking tot de positie van West-Berlijn en het verkeer tussen dit stadsdeel en West-Duitsland aan het Oostduitse marionettenbewind overdragen.

En nu is het maar de vraag of de Ver. Staten inderdaad de indruk hebben gekregen, dat een dergelijke oplossing van het Berlijnse vraagstuk mogelijk is en dat zij voldoende waarborgen zal bieden voor het vrije verkeer te land te water en door de lucht voor de geallieerden zowel als voor de Westduitsers en last but not least de Westberlijners.

De mogelijkheid is inderdaad niet uitgesloten, dat Chroesjtsjef (als het 22ste congres van de Russische communistiche partij in Moskou, dat volgende maand begint, achter de rug is) een aanvaardbare regeling mogelijk maakt. Maar dan zal het Westen en met name Amerika er terdege zorg voor moeten dragen, dat een waterdicht akkoord wordt bereikt, waaraan niet meer kan worden getornd. En het is nu juist dit laatste, waar wij zo bevreesd voor zijn.

Kennedy

Is er geen sprake van een ommezwaai in de Amerikaanse buitenlandse politiek, er kan toch wel worden gesproken van een voorzichtige heroriëntering, niet alleen ten aanzien van het Duitse probleem, dat niet altijd de aandacht kan blijven opeisen. Kennedy vestigde trouwens zelf in zijn prachtige redevoering in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de aandacht op de gevaarlijke toestand in Zuid-Vietnam, waar een soortgelijke ontwikkeling aan de gang lijkt te zijn, als zich dit jaar in Laos heeft voorgedaan. En wat te denken van Kongo en het rattennest Cuba en de onrust, die zich als een geheimzinnige sluier over het Middenoosten uitstrekt? In de van durf en doorzicht getuigende plannen, die Kennedy in grote lijnen in de VN-assemblee heeft ontvouwd, zijn enkele belangrijke gedeelten aan te wijzen, die rechtstreeks betrekking hebben op de Westduitse situatie.

We krijgen dan ook sterk de indruk, dat het gebaar, dat Kennedy in de richting van de Sowjetunie heeft gemaakt, dan ook bedoeld is om de oplossing van het Duitse probleem opnieuw in een groter verband te gaan zien, zonodig binnen het raam van de plannen voor algehele en algemene ontwapening, waarover men het in Oost en West nu in principe eens zou zijn.

Niet vreemd

Het is daarbij niet vreemd, dat men daarbij op het ogenblik wil uitgaan van de bestaande situatie of — om met generaal Clay te spreken — met erkenning van de realiteit, dat er twee Duitslanden bestaan als uitgangspunt wil gaan onderhandelen, is op zichzelf niet verkeerd. Onjuister zou het zijn als men zou weigeren te onderhandelen, omdat men zich niet bij een voldongen feit wenst neer te leggen. Maar — en daar zal steeds de nadruk op gelegd moeten worden — erkenning van de status quo, van het bestaan van twee Duitse staten als realiteit, mag er niet (of misschien nooit?) toe leiden, dat men deze werkelijkheid als een onveranderlijke grootheid aanvaardt.

De Berliner Zeitung, die van mening is dat erkenning van de werkelijkheid alleen maar kan zijn, dat van een deel van Duitsland een groot concentratiekamp is gemaakt, waarin zestien miljoen mensen in vrees voor een kliek gewetenloze handlangers van Moskou, zei het wat scherp, maar toch treffend: „Het enige politiek doel van de Duitsers moet zijn, een eind te maken aan de door Clay bedoelde realiteit ook al zal dat jaren of tientallen jaren duren".

Suggesties

Het lijkt ons toe, dat dit ook de bedoeling van president Kennedy is en dat hij er op uit is, maatregelen mogelijk te maken, die de beweerde Russische vrees voor een nieuw Duits militarisme kunnen wegnemen. Dat was in elk geval duidelijk de bedoeling van het onderdeel van zijn ontwapeningsplan, waarin hij aanbiedt te verbieden, dat het beheer over kernwapens wordt overgedragen aan landen, die zelf niet over dergelijke wapens beschikken (of mogen beschikken, zoals in het geval van West-Duitsland). De kernwapens in West-Duitsland staan — evenals die in andere delen van de wereld — nog steeds onder scherpe Amerikaanse controle. En als Chroesjtsjef op de suggesties van Kennedy ingaat, dan zal er in deze situatie geen verandering komen of duidelijker gezegd: dan behoeft Chroesjtsjef nooit bang te zijn, dat de Westduitsers zelf op een kwade dag de volledige zeggenschap krijgen over een eigen arsenaal kernwapens.

Overtuiging

Kennedy heeft er geen twijfel over laten bestaan, dat hij wil onderhandelen, maar evenmin, dat hij niet wil schipperen waar het de wezenlijke belangen van het Westen betreft. Hij voelt zich niet gebonden aan enigerlei strakke formule en is dus bereid, op betrekkelijk ondergeschikte punten concessies te doen, omdat nu eenmaal voor beide partijen in het geschil geen „volmaakte" oplossing kan worden gevonden. Maar één ding heeft Kennedy heel duidelijk gesteld, ook in de Assemblee van de Ver. Naties, nl. dat Berlijn verdedigd zal worden met alle middelen, die het Westen opgedrongen zullen worden. Het komt er slechts op aan, dat Chroesjtsjef er van overtuigd raakt, dat Kennedy en de andere Westelijke leiders het ernstig menen, wanneer zij dit zeggen.

Uit de gebeurtenissen in Berlijn in die donkere augustusmaand hebben we wellicht mogen opmaken, dat de Russische premier deze overtuiging heeft. Het kan daarom geen kwaad, dat Kennedy voorzichtig zijn stukken uitzet om de bedoelingen van zijn tegenstander nog beter te leren kennen en intussen op van alles en nog wat voorbereid te zijn.

dB.

BOEKEN en periodieken

Een tweetal, dat goed van pas komt

HET valt niet mee om in kort bestek de inrichting en de werking van onze staatkundige samenleving bevredigend uiteen te zetten. Personen die, omdat zij in en met de politiek bezig zijn, graag hun kennis op dit gebied eens zouden willen verrijken of opfrissen, zullen deze ervaring hebben opgedaan. Bovendien is er bij hen enerzijds meestal geen behoefte om dikke academische werken te gaan napluizen, terwijl aan de andere kant met een voorlichting in pamflet-formaat (terecht) geen genoegen wordt genomen.

Nu de zaken zo staan kan men zeer verheugd zijn over de verschijning van de herdruk van het boek van Dr. Mr. C. de Ru, dat in deze behoefte voorziet[1]). De personen die wij hierboven op het oog hebben, krijgen nog een extra-service van de schrijver omdat deze in het eerste deel (77 pagina's) een aan de jongste ontwikkelingen „bijgeslepen" overzicht geeft van de belangrijke zaken, die men op dit terrein moet kennen zoals de drie staatsmachten, het koningschap, de ministers, de Raad van State. Ook de Staten-Generaal, de rechtspraak, alsmede de gemeente en de provincie passeren de revue. Als schoolboek is dit deel bestemd voor de 3de klasse H.B.S. Maar, zoals gezegd, anderen zullen er eveneens veel aan hebben.

Het tweede deel (179 bladzijden) werkt voor de 4de en 5de klassen van de H.B.S.-A menig onderwerp uit het eerste deel wat nader uit.

Geïnteresseerde niet-scholieren ondergaan bij het lezen van dit deel hetzelfde genoegen, dat zeer kan worden aanbevolen. Terecht zijn ook hoofdstukken gewijd aan de publiek-rechtelijke bedrijfsorganisatie, de Verenigde Naties, de vormen van de Europese integratie en onze binnenlandse politieke partijen. Velen hebben op school van sommige dezer onderwerpen niets *kunnen* leren, maar toch behoren zij ondubbelzinnig tot de staatkundige samenleving van onze tijd.

De beschrijvingen, hoe voortreffelijk kort ook gehouden, zijn niet saai want de schrijver is er in geslaagd in zijn opzet een inzicht te geven in de spanningen, die op deze terreinen maar al te zeer leven. De hier en daar gegeven details vergroten het animo en kweken een kritische smaak aan, die uiteraard ook ouderen zeer te pas komt als zij dagelijks via hun dagblad, radio of televisie met het staatkundig gebeuren in aanraking komen.

Het feit dat de schrijver een geestverwant is, verhoogt slechts het vertrouwen dat men vanuit onze levens- en wereldbeschouwing het staatkundig geheel overziende, in zijn werk kan stellen. Overigens kenmerkt die arbeid zich door een *objectief* oordeel. Men zou geneigd zijn hier en daar een kritische noot te plaatsen. Wij willen volstaan met dit te doen ten aanzien van hetgeen Dr. de Ru in deel 2 geeft onder de aanduiding „voorbereiding van een wet." Hij is daar onzes inziens wat heel kort van stof. Weliswaar wordt de rol, die de Raad van State hierbij speelt, in deel 1 op de pagina's 3 en 26 ook aangestipt, doch op deze plaats behoorde (in deel 2) vooral op de belangrijke *adviserende* taak van de *S.E.R.* te worden gewezen. *De werking* van onze staatkundige samenleving (die de schrijver evenals de *inrichting* ervan tot onderwerp neemt) ondergaat namelijk vooral in de laatste jaren wel zeer sterk het gevolg van het feit, dat de S.E.R. over vele belangrijke voorontwerpen adviseert. Naast het daaraan verbonden voordeel, dreigt ook het nadeel van een bedenkelijke vertraging van de wetgevende arbeid. Wij zullen op dat aspect uiteraard hier niet wijzen. Graag besluiten wij deze boekbespreking zonder meer in majeur. Men heeft reeds kunnen constateren *waarom* wij met dit tweetal zo blij zijn. De prettige uitgave verhoogt de lust tot lezen. Laat dat bij velen, die meer willen weten van het staatkundig bestel, waarin zij (op nationaal en internationaal terrein) opgenomen zijn, het geval mogen wezen. Dit prettig geschreven en verzorgde tweetal zal hun geringe moeite en dito kosten dubbel en dwars belonen.

[1]) „Inrichting en werking van onze Staatkundige Samenleving" door dr. mr. C. de Ru. (Deel I en II). Uitgeverij H. E. Stenfert Kroese N.V. te Leiden. Prijs deel I (3e druk) ƒ 3.— (77 pag.), prijs deel II (2e druk) ƒ 5,80 (179 pag.).

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess
Uitvoering van alle voorkomende bouwwerken
EMMEN — KAPELSTRAAT 20 — TELEFOON 671

MACHINEFABRIEK „BORO"
RODEN — TELEFOON 9103, NA 18 UUR 9102
LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN. GARAGES. LANDBOUWSCHUREN E.D

Meubileer-inrichting ZANDBERGEN
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

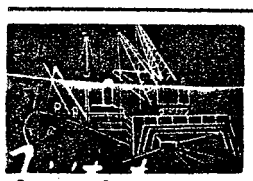
EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Jan de Boer N.V. - Hoogeveen
Tel. 2841 (05280)

OVERIJSEL

WARMTE
Een muur van warmte die stand houdt en u volkomen beschut!
MET BRANDSTOF VAN
FIRMA J. PIT EN ZOON
WEEMSTRAAT 51 — TEL. 2192 — STEENWIJK
Kolen - Olie - Gas

Twentse Optiek Centrale
ALMELO
OPTIEK ENGROS
MODERNE BRILMONTUREN
SLIJPERIJ VAN ALLE SOORTEN BRILLEGLAZEN

De actuele boekhandel
HEUTINK
Grotestraat 173 — Telefoon 2686 — ALMELO
Bestellingen worden correct uitgevoerd voor binnen- en buitenland.
Boeken — Vulpennen — Postpapier — Kantoor-installaties

ADMINISTRATIEKANTOOR
JAC. BENNINK
BRUGSTRAAT 29. ALMELO,
telefoon 05490—3455 (buiten kantooruren 6274)
ACCOUNTANCY - BELASTINGZAKEN
Gespecialiseerd op school- en verenigingsadministraties.

Goorsch Overslag- en Transportbedrijf
FA. H. J. WIBBELINK & ZONEN
HAVEN — GOOR (O.)
Nationaal en Internationaal vracht-, koel- en ETERNIT-vervoer.

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP — GRONINGEN
Spaarrente leden ..... 3½ %
Spaarrente niet-leden ..... 3¼ %
Jeugdspaarrente met 10% premie .... 3½ %

Laat advertenties u inlichten voordat u gaat kopen

Naar één christelijk werkprogram?

• Jongeren aan het woord

KOMT er één gemeenschappelijk werkprogram voor de drie grote christelijke partijen? Deze vraag is gesteld op de studiebijeenkomst, die de Nederlandse equipe van de Internationale Unie van Jonge Christen-Democraten, waarin de ARJOS, de christelijk-historische en de KVP-jongerengroepen samenwerken, in het Gereformeerd Jeugdcentrum „De Witte Hei" gehouden. Een antwoord erop is nu nog niet te geven. De toekomst, de nabije toekomst, zal leren, wat de mogelijkheden zijn.

Midden in de ARJOS-propaganda-actie op een van de tien warme dagen, die deze zomer heeft gekend, werd op „De Witte Hei" gesproken over „Wat is christen-democratische politiek?" Drie hooggeleerde inleiders waren bereid gevonden, hierover enkele gedachten ten beste te geven. De FCHJG kwam met prof. dr. G. C. van Niftrik, de ARJOS met prof. mr. dr. I. A. Diepenhorst, de KVPJG met niemand minder dan prof. mr. C. P. M. Romme, die, blozend van welgedaanheid, ditmaal voor het eerst weer in het openbaar optrad, en góed!

De drie inleidingen sloten goed op elkaar aan. Prof. Van Niftrik belichtte het theologische uitgangspunt, briljant, scherpzinnig, bewogen en ... vaag, zoals een enkel ARJOS-lid meende. Prof. Diepenhorst ging na, voor welke moeilijkheden de christen-democratische politicus kan komen te staan bij het verwezenlijken van zijn politiek doel. Tenslotte was daar prof. Romme, die, hoewel geen praktische politicus meer, zijn gehoor toch uitermate boeide door zijn op de praktijk gerichte voorstellen.

VAN NIFTRIK

Onze mentaliteiten moeten meer naar elkaar toegroeien, meende prof. Van Niftrik aan het slot van zijn betoog. Hij had een uiteenzetting gegeven van de verhouding tussen christelijk geloof en christelijke politiek, die ook bij de r.k. jongeren ingang vond. „Christelijke politiek is een politiek, die belijdt en door concrete daden demonstreert, dat Jezus Christus Koning en Heer is, wiens liefdevolle en genaderijke heerschappij beslag heeft gelegd op alle levensterreinen, welke stand van zaken door middel van de prediking der Kerk en de daad der politieke partijen door volk en enkeling behoort te worden ingezien, erkend en beleden." Van hieruit ging de c.h. hoogleraar verder: „De belijdenis van Jezus Christus is in zichzelf een politieke belijdenis. Christelijk geloof móet uitmonden in christelijke politiek. Het is niet een verhouding als pudding tot de maaltijd, waarbij de maaltijd ook zónder pudding compleet kan zijn".

Meteen volgt dan echter — en dat is typisch prof. Van Niftrik — een waarschuwing tegen hoovaardij: „Christelijke politiek is niet het prerogatief van christelijk-politieke partijen. Er kan objectief christelijke politiek worden bedreven, ook als men subjectief geen christen is, terwijl omgekeerd, de politiek, door christenen bedreven, niet altijd christelijke politiek is. Dat houdt ons enerzijds bescheiden en opent anderzijds mogelijkheden tot samenwerking met niet-christenen."

Wat weerspiegelt de christelijk-democratische politiek? Vrijheid, gerechtigheid, vrede. „In de kerk hebben deze woorden de klank van het volstrekte. Christelijke politiek tracht in de betrekkelijkheid van deze wereld te zorgen voor een béétje vrijheid, gerechtigheid en vrede, onder het eigen volk en onder de volkeren." Hierop laat prof. Van Niftrik dan meteen weer de correctie volgen, bang om te vallen in de strik van de menselijke zwakheden en de fouten van het verleden. „Geen enkele vormgeving op het politieke vlak kan en mag verabsoluteerd worden." En — om bij zijn germanistisch jargon aan te sluiten — „Draufgängertum" moet beslist worden vermeden.

Tenslotte over de eenheid. „Ik geloof, dat op de duur de christelijke groepen wel naar elkaar toegeranseld zullen worden. Niet dat dit moet uitmonden in een CDU, maar dat het anders zal moeten worden dan het nu is, daarvan ben ik overtuigd. Bij het onderling gesprek dienen wij uit te gaan van de kern van het christelijk geloof, waarin wij één zijn. Van daaruit dient dan het gesprek te beginnen over de punten, waarop wij het niet eens zijn."

DIEPENHORST

Hierna prof. Diepenhorst. Het is al laat in de avond en omdat hij — zo vertrouwd de hoogleraar zijn gehoor toe — gewoon is omstreeks tien uur te gaan slapen, zal hij zijn standpunt wellicht niet meer zo erg helder kunnen uiteenzetten, „hetgeen jammer is voor dat standpunt." Niettemin volgt een flitsend betoog, dat met een lichte verbijstering wordt gevolgd.

Stel je voor, zegt prof. Diepenhorst, als in 1956 om de Suezkwestie een wereldoorlog was ontstaan, terwijl er volkenrechtelijk geen casus belli aanwezig was, welk standpunt zou de christen-democratische politicus hebben moeten innemen? En nu kernwapens kunnen worden gemaakt van honderd megaton, wordt daarmee de grens van het absoluut toelaatbare niet overschreden en is er in onze kring hierover niet veel te weinig discussie op grond waarvan men zijn standpunt kan bepalen? En welke invloed kan de Nederlandse christen-democraat uitoefenen op een bevredigende oplossing van het Nieuw-Guinea-vraagstuk, waarin zo uitermate veel nationale en internationale factoren meespelen?

Prof. Diepenhorst wees op de menselijke beperktheid, die dikwijls de oorzaak van meningsverschillen is. Hij noemde de historische gebondenheid, die invloed laat gelden. Zijn gehoor, dat zich afvroeg, wat dan wèl de lijnen zijn, waarlangs de christen-democratische politicus zich kan bewegen, liet hij dobberen, hoewel hij verklaarde, dit dobberen niet te willen, en beslist de gedachte afwees, dat elk politiek standpunt aan betrekkelijkheid zou lijden.

Concreter was prof. Diepenhorst over de samenwerking tussen de christen-democratische partijen. In zijn stellingen had hij geschreven, dat eenheid der reformatorische partijen in ons land bij uitstek gewenst is. Wat echter de verhouding tot de KVP betreft, meende hij, dat de verschillen zo groot en de wrijvingen binnen ons land zo talrijk zijn, dat aan spoedige vereniging bij een normale ontwikkeling niet te denken is. Wel is met het oog op de tweespalt christelijk-onchristelijk, die ook ons werelddeel niet onberoerd laat, het optreden in Europees verband als één christelijke organisatie ten zeerste gewenst, aldus prof. Diepenhorst.

ROMME

Tenslotte prof. Romme. Ook hij waarschuwde voor zelfoverschatting. „Voor het welslagen van christen-democratische politiek zijn boven alles twee dingen nodig, het dagelijkse gebed om welslagen naar de wil van de Vader en het persoonlijk levensvoorbeeld, vooral van de leidende christen-democraat." Ook deze hoogleraar achtte het „buiten de realiteit te liggen, dat wij gezamenlijk van de bestaande toestand zouden overstappen naar de vorming van één christen-democratische partij," (hoewel hij de mogelijkheid niet uitsloot, dat de verdeeldheid een groot gevaar kan zijn voor de doorwerking van de christen-democratische politiek).

Waar wij het diepste fundament gemeen hebben — het geloof in het Koningschap van Christus — zou het opmaken van één beginselprogram geen onbegonnen werk behoren te zijn, meende prof. Romme. „Maar we zijn nog zo zeer gewend aan — om niet te zeggen vergroeid met, een zekere bovenbouw op de gemeenschappelijke grondslag, een bovenbouw, die onderling sterk afwijkt, dat wij voorshands onze tijd beter kunnen besteden dan aan het opmaken van één beginselprogram." Ook wees prof. Romme met grote beslistheid af, dat een van de drie partijen zich op interconfessioneel standpunt gaat stellen en zo gaat azen op de kiezers van de andere partijen.

Wat dan wel? En hier kwam prof. Romme met zijn opzienbarend voorstel, dat het de moeite waard zou zijn om een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden tot vaststelling van één werkprogram. Hij meende, dat een dergelijk onderzoek moet worden aangepakt, omdat er in de praktijk van het politieke leven reeds veel gemeenschappelijks is. Hij noemde daarvoor een groot aantal voorbeelden.

„Aan de rijpheid der christen-democraten behoeft, naar het mij dunkt, niet op voorhand te worden gewanhoopt — ook al betekent één werkprogram tevens het brengen van offers door elk der partners!" Pas als er eenmaal een proeve van zo'n gemeenschappelijk program ter tafel ligt, kan men de voor- en nadelen tegen elkaar afwegen, aldus prof. Romme.

„Naar mijn mening zou het gewenst zijn, indien de jongerengroepen, waarvan deze studiedagen uitgaan, het initiatief zouden nemen tot een onderzoek als evenbedoeld. Daarbij ware allereerst tevens de medewerking te vragen van de thans leidende politici, in partij en fractieverband. Hun medewerking zou uiteraard geen binding betekenen, wèl de uitdrukking zijn van het belang, dat zij aan de instelling van een dergelijk onderzoek hechten."

De jongeren, die op De Witte Hei aanwezig waren, hebben deze suggesties in hun oren geknoopt. Gezien de reacties is het niet te verwachten, dat het voorstel van prof. Romme in de ijskast terecht zal komen. Wat wèl het lot ervan zal zijn, zal ongetwijfeld de toekomst, en misschien zelfs wel de nabije toekomst, leren. Want er wordt gewerkt.

vp

ADRES DS. A. J. KRET

In verband met verzoeken om een spreekbeurt te vervullen — o.a. over het Christelijk Nationaal Sportfonds — verzoekt Ds A. J. Kret ons mede te delen, dat zijn nieuwe adres is:

Roomburgerlaan 71, Leiden. Tel. 01710—31529.

De ARJOS in AMSTERDAM

Gemeenschapsvorming

Een belangrijk facet van het grote-stads-milieu is, dat de mensen elkaar meestal niet of nauwelijks kennen en dat de vereenzaming er algemener is, dan in een dun bevolkt gebied. Dit verschijnsel, waarmee we in Amsterdam sterk rekening hebben te houden (zij het, dat dit in mindere mate geldt voor het gedeelte benoorden het IJ en Diemen, waar nog vele elementen van een dorpsgemeenschap aanwezig zijn), is in twee componenten te splitsen:

1. De mensen horen op hun werk niet: „Morgenavond vergadert de Wolkenkrabber", zodat onze leden bij elke samenkomst een adres van een nieuw-ingekomene behoren te krijgen, opdat zij hem persoonlijk kunnen bezoeken en uitnodigen voor de volgende vergadering.
2. De leden onderling kennen elkaar nauwelijks. Tegen dit euvel moeten doelbewust methoden worden gezocht. Iedere club experimenteert hier met wisselend resultaat: Bij „Je Maintiendrai" gaat men na afloop van de vergadering samen ergens koffie drinken; „De Kommerdt" heeft een eigen kelder, die de leden samen inrichtten en die als een stukje eigen werk magnetische invloed heeft. In de meeste clubs geldt, dat het bestuur tijdens de pauzes onopvallend met een wakend oog toeziet, dat er geen „muurbloempjes" ontstaan.

Deze gemeenschapsvorming is een onontbeerlijke voorwaarde voor het bloeien van een vereniging.

De inleiding

Het voordeel van onze organisatie is, dat zij een heterogeen gezelschap herbergt. Dit betekent, dat de inleidingen qua inhoud **duidelijk** en **belangwekkend** moeten zijn om kwalificaties als „niet te begrijpen" of „niets nieuws" te voorkomen want een stedeling heeft maar weinig nodig om te bedanken voor het lidmaatschap (sleur ontbreekt); bovendien is het lógisch, dat een vereniging er naar streeft goed te zijn. Etaleurs van vreemde woorden of diepgaande quasi-geleerdheid zijn dus uit den boze.

Voorts bestaat er in Amsterdam een grote voorkeur voor super-actuele onderwerpen. Deze genieten belangstelling, doordat men er op het moment veel over hoort spreken en doordat men erover wil kunnen meepraten. De laatste twee jaren waren dit o.a.: Bouwvakstaking, Mammoetwet, Loonpolitiek, en Algerije. Gelukkig beschikken we over vrij veel leden, die zo'n ingelast onderwerp behoorlijk kunnen behandelen.

Het Stedelijk Verband

Dit zorgt in het algemeen voor bevrediging van gemeenschappelijke behoeften en voor de coördinatie en efficiency van het geheel. Maandelijks komen afgevaardigden der clubs en het dagelijks bestuur samen als „brede vergadering". Hier komen alle moeilijkheden (b.v. gebrek aan leden, spirit of vergaderruimte) ter sprake en ook oplossingen, die anderen er al voor gevonden hebben.

Concreet uitgedrukt beslaan de activiteiten van het S.V. het volgende terrein:

1. Het stimuleren van gemeenschapsvorming in de clubs; uitwisselen van methoden en ideeën.
2. Het doen rouleren van goede inleidingen over kleine clubs, die niet altijd zelf voor een inleider kunnen zorgen.
3. Het projecteren en met behulp van naburige clubs realiseren van een nieuwe club.
4. Werving van **jonge** leden; hiertoe heeft het S.V. steeds adressen van nieuw-ingekomenen, die zo snel mogelijk bij de betreffende clubbesturen belanden.
5. Het houden van een weekend, waarvoor individuele clubs vaak te klein zijn.
6. Het beleggen van een grote vergadering met een bekend spreker, die je niet voor een dozijn mensen kunt laten optreden, de zg. gros-spreker.
7. Samenwerking mèt resp. in stedelijke lichamen (Centrale K.V., Centrum voor Chr. organisaties).
8. Last but not least: Samenstelling en organisatie van de Arjos-fractie in het P.J.C.A. (Politiek Jongeren Contact Amsterdam).

En in het algemeen het brengen van geest en activiteit in alle cellen van het Hoofdstedelijk Arjos-lichaam

Hopelijk is ons stadsbeeld binnen de grenzen van de beschikbare plaatsruimte voldoende uit de verf gekomen.

F. H. L. SCHUT

ROTTERDAM

WOORDENBOEKEN - ATLASSEN
SCHOOL- EN STUDIEBOEKEN
Franco levering door geheel Nederland
H. W. BLOK - BOEKHANDEL
Boergoensestraat 116—118 - Rotterdam - Tel. 70629

FIRMA C. A. STREEFKERK
LOODGIETERSBEDRIJF
Ruime sortering
gasapparaten en sanitaire artikelen
Claes de Vrieselaan 164 — Telefoon 34852

M. VAN REIJN'S
LOODGIETERSBEDRIJF
Elektrotechnisch bureau
Lusthofstraat 27, Tel. 122429 b.g.g. 131762, Rotterdam

RONDO
WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920
BEIJERLANDSELAAN 31
OUDE BINNENWEG 146-148
JONKER FRANSSTRAAT 106
Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide sorteringen.

KOLEN
van de Oranje Nassau Mijnen
P. G. LODDER N.V.
2e Rosestraat 7 - Tel. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

Barendrecht's
SPECIAALZAKEN
Textiel
Bedden
Babyartikelen
Tapijten
Kat. Lagedijk 421—423—434—436, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986—71999
Schiedamseweg 47 — Tel. 52992 — Rotterdam

KOLEN EN OLIE
VOOR HUISBRAND EN INDUSTRIE
A. VAN WEELDEN'S KOLENHANDEL
Straatweg 55 — Rotterdam — Telef. 180240
Filiaal: Dorpsweg 70 - Rotterdam-Zuid - Tel. 76208

De toekomst van Fries

FRIESLAND is een merkwaardige provincie, zo schreven wij veertien dagen geleden in ons eerste artikel over dit boeiende gewest. Schijnbaar is het een provincie, waar rust en stilte oppermachtig heersen.

Toen wij te Oosterwierum een paar kippen op de openbare weg zagen scharrelen alsof ze daar thuis hoorden, moesten we een ogenblik denken aan de boeken van Idsardi, die een veertig jaar geleden veel verhalen schreef over het Friese volksleven. Die verhalen begonnen vrijwel altijd met de rustige intimiteit van een Fries dorp te beschrijven; door niets én niemand werd de vrede verstoord. De kippen trippelden over de weg en ze waren het symbool van de dromerige stilte die in de dorpen hing. Maar al spoedig deden die verhalen ons kennismaken met een onderstroom van moeilijkheden en tegenstellingen, ja zelfs van schokkende gebeurtenissen. Die gebeurtenissen gaven in die boeken het „tweede gezicht" van zo'n Fries dorp.

In ons eerste artikel over onze bevindingen in de provincie Friesland toonden wij in hoofdzaak het „eerste gezicht".

De problemen, maar ook de perspectieven van dit gewest, vormen eigenlijk het tweede gezicht. Want in Friesland is er heel wat aan de gang. Reeds memoreerden wij in het eerste beeld van Friesland enige problemen. Het teruglopen van het bevolkingsaantal in sommige dorpen is zo'n probleem.

Daarover is in het rapport, dat door het Moderamen van het Provinciaal Comité in Friesland is uitgegeven onder de zakelijke titel: De problemen van Friesland en haar perspectieven, het een en ander gezegd. Het teruglopen van de bevolkingscijfers in de dorpen kan onaangename gevolgen hebben. In een dorp dat steeds kleiner wordt in zielental, zullen buitenstaanders geen perspectief zien om zich daar te vestigen. Het is niet aanlokkelijk, zich te vestigen in een kwijnend dorp.

In Friesland is een tekort aan bestaansbronnen, er is een tekort aan werkgelegenheid. Dit is voor deze provincie een klemmend probleem. Er is dus sprake van een structurele werkloosheid. Wat Friesland dus nodig heeft, is industrie, die werkgelegenheid schept. Maar het genoemde rapport stelt wel heel duidelijk, dat voorkomen moet worden, de problemen van de ontvolking en het tekort aan werkgelegenheid te zien alleen als een Fries probleem. Het gaat er om, zo zegt het rapport, de dingen in groot verband te zien en de belangen van de probleemgebieden in totaalverband aan de orde te stellen.

WOUDA'S ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden!)
SINDS 1879
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 250 Oranjewoud

De kern van de zaak

Het probleem van het tekort aan werkgelegenheid is volop aan de orde. In het vorige artikel schreven we reeds over de elf industriekernen, die in Friesland aangewezen zijn. Daar komt de industrialisatie dus op gang.

Intussen is er enig verschil van inzicht over deze kernen. De kern van de zaak is, dat vooral van Antirevolutionaire zijde men meer voelt voor streekkernen.

Het is een eis van Christelijke politiek om bij welk beleid ook en gegeven de noodzakelijkheid van dat beleid, er naar te streven, dat op de rechten en belangen van gelijkgerechtigde gemeenschappen en burgers zo weinig mogelijk inbreuk wordt gemaakt. Dat dit in het meergenoemde rapport uitdrukkelijk wordt gezegd, vindt klaarblijkelijk oorzaak in de omstandigheid, dat voor de aangewezen kernen een premie-regeling geldt; de gemeenten of streken die niet tot kern van de industrie aangewezen zijn, komen normaal niet voor 'n extra premie-regeling in aanmerking. Met andere woorden: de niet-kernen worden achtergesteld bij de kernen. Sneek is tot kerngebied verklaard, maar Bolsward bijvoorbeeld niet. Wanneer men in de richting van streekkernen gegaan zou zijn, zouden de bezwaren, die nu in Bolsward leven, wellicht niet aanwezig zijn. Als streekkernen zouden zijn aangewezen, zou bijvoorbeeld de streek Bolsward-Sneek hebben kunnen fungeren als aantrekkingsgebied voor de industrie.

Men ziet in Friese Anti-revolutionaire kring evenwel de voordelen van de kernen-aanwijzing ook voor de niet-kernen zeer goed in. Zo zijn verschillende nieuwe industrievestigingen ontstaan in niet-kernen. Talrijke plaatsen, die niet tot kernen zijn aangewezen, profiteren toch van de kernen. Verbeteringen van weg- en waterverbindingen, gericht op de kernen, zijn natuurlijk ook ten nutte van het omliggende gebied, dat geen kern is.

De industrialisatiekernen die voorshands zijn vastgesteld (dat is gebeurd door de Minister van Economische zaken ,op 17 april 1959) zijn: Bergum, Dokkum, Drachten, Harlingen, Heerenveen, Kootstertille, Leeuwarden, Lemmer, Oosterwolde, Sneek, Wolvega.

Intussen kon dr. R. Kuperus in een rede, gehouden in 1960 — hij sprak die rede uit in zijn kwaliteit van voorzitter van het Algemeen Bestuur en de Raad van Bijstand van het Economisch Technologisch Instituut voor Friesland (dat kortweg Etif genoemd wordt) — mededelen, dat een sterk toegenomen interesse van bedrijven elders, voor vestiging in Friesland waar te nemen viel. Die belangstelling zet zich voort, dat blijkt uit de nieuwe vestigingen. Terecht heeft Dr. Kuperus in de bedoelde rede ook als zijn indruk gegeven, dat de zaak van industrialisatie in Friesland in een stroomversnelling verkeert.

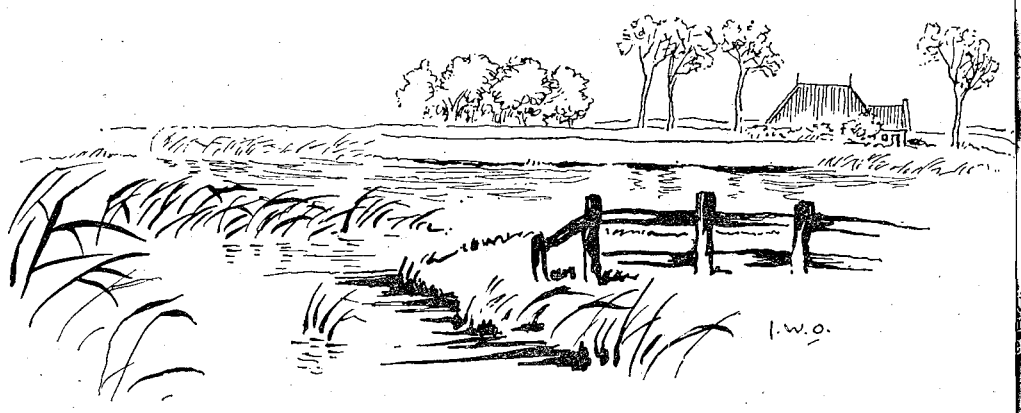

En dat is niet alleen voor de kernen van belang, doch voor heel de provincie. De toekomst van Friesland ziet er beslist niet donker uit. Alleen: Er is een achterstand en die moet weggewerkt worden. Er is dus veel te doen!

Een Heerenveense brief

In de zesde industrialisatie-nota heeft Minister Zijlstra opgemerkt, dat de aanleg en de verbetering van wegen als centrale voorwaarde moet worden beschouwd tot het welslagen van de industrialisatie in het noorden van ons land. De ontworpen brug tussen Oostelijk Flevoland en de Noordoostpolder zal een belangrijke verbindingsschakel gaan vormen tussen Friesland en het hart van Nederland. Door deze brug zal het lange-afstandsverkeer op elke rit ongeveer 25 tot 30 kilometer kunnen winnen. **Het lange-afstandsverkeer is voor een provincie als Friesland van de grootste betekenis en goede verbindingen kunnen er zorg voor dragen, dat Friesland steeds beter betrokken raakt bij de landelijke ontwikkeling.** Daarom heeft Friesland zo'n groot belang bij de ontwikkeling van de IJsselmeerpolders. De beoogde brug, die zevenhonderd meter lang zal worden, zal voor de toekomst van Friesland dus van veel betekenis zijn.

Ook de kanalen zijn voor Friesland van grote betekenis. Voor het verkeer te water werd Friesland in 1951 ontsloten, toen nieuwe kanalen, waar schepen tot 1350 ton hun weg door kunnen vinden, zowel van Harlingen als van Lemmer uit, Friesland toegankelijk maakten voor moderne binnenschepen. Die verbeterde vaarwegen gaven in acht jaar tijds een toeneming van het verkeer te water te zien van drie miljoen ton tot tien miljoen.

En in dit verband moeten we bekennen, dat ons nog altijd een beetje dwars zit de inhoud van een brief, die we bijna een jaar geleden van iemand uit Heerenveen ontvingen. Die briefschrijver heeft van de redactie van Nederlandse Gedachten toen antwoord gekregen, maar we komen thans op zijn schrijven terug. Deze scribent meent het bést met Heerenveen. Zijn brief was een pleidooi voor Heerenveen. Heerenveen moet vooruit gebracht worden, schrijft hij. „En dat kan! Maar dan moet er iets gebeuren, iets groots! Heerenveen moet een kanaal hebben, zoals Drachten, Sneek, Leeuwarden en Harlingen reeds hebben; Een kanaal dat de verbinding vormt tussen Heerenveen en het Prinses Margrietkanaal."

Zo'n kanaal is toegezegd, maar het is niet gerealiseerd, schrijft de Heerenvener. Toch moet het er komen! „Heeft de leiding onzer partij dan geen daadwerkelijke interesse meer bij het noorden des lands?", vraagt de schrijver van de brief als hij opmerkt, dat van de zijde der A.R.-partij het beloofde doch nooit verkregen kanaal niet hoog genoeg zit.

Nogmaals: Die briefschrijver heeft vorig jaar antwoord ontvangen. Toch bleef zijn schrijven ons dwars zitten. Toen wij in Friesland waren, hebben we dus met grote ijver naar dat kanaal geïnformeerd. We hebben ons tekeningen laten tonen van de waterwegen die reeds bestaan èn die in de toekomst hopelijk nog gegraven zullen worden. Maar dat Heerenveense kanaal konden wij niet op die kaarten ontdekken. Het scheen een verdonkeremaand kanaal te zijn. Op onze vragen over dat kanaal kregen we te horen: Heerenveen krijgt geen kanaal, het ligt trouwens niet in de bedoeling, een kanaal naar Heerenveen te graven.

En toen zijn we, een tikje voorzichtig, met die brief van onze lezer uit Heerenveen op de proppen gekomen. Is er dan werkelijk nooit sprake geweest van een Heerenveens kanaal? Tenslotte werden we nader ingelicht: Op een ontwerpkaart bleek inderdaad een op Heerenveen geprojecteerd kanaal te staan. Maar deze kaart behoorde bij het éérste ontwikkelingsplan; sedertdien zijn de inzichten gewijzigd. Heerenveen, dat goede weg- en treinverbindingen heeft, schijnt beslist niet geremd te worden in zijn ontwikkeling zònder een kanaal. We hoorden vertellen: In Heerenveen komt spoedig een Amerikaanse elektronische fabriek.

Recreatie in Friesland

Friesland is beslist niet uitsluitend het land van de klei, zoals velen denken. Minstens de helft van de provincie

Kerkje te Janum, dat een museum is.

voor
VOLVO's naar
WIERDA
Oudvaart 3 • Sneek • Telefoon 3106

nd

j de wielen in de
ngeving van Rij-
rkerk.

uiden met bossen en
En nog de beroemde
meren hebben teza-
en de van ruim tien-
1 hectolengte van de oe-
bijkomen, 387 kilome-
Wateren hebben een ge-
lijkwaardige lengte van 95 kilome-
aanbiedt meer 40 kilometer
en is voor strandrecre-

teelandacht wordt ge-
en recreatiemogelijkheden,
begint dat we hierover in
nd licht hebben opge-
Hoogevallen, dat deze
ie, hoewel schoons te bieden
we recreatie kan bieden
toeristrekkelijke restau-
ijn. In het merenge-
at bijzaam fraai is, is
mo primitief. In Gaas-
en vrouw mist een be-
: horrant. Er is in dit
n doen; men is zelfs

O is een recreatie-
reegebied voor Makkum zoekt
aan recreatiemogelijk-
Heeringin. Waarom heeft
d in Friesland een

De roos van Friesland

In de literatuur is bekend: De roos van Dekema. Maar er is ook een roos van Friesland: Drs. W. K. de Roos te Leeuwarden, die de adjunct-secretaris van het Provinciaal Comité van Anti-Revolutionaire Kiesverenigingen in Friesland is.

Deze De Roos is enig in zijn soort. Geen enkel ánder Provinciaal Comité heeft een vrijgesteld man. In Friesland, dat bolwerk van onze partij, heeft men echter beseft, dat een organisatie dan pas al het werk kan verzetten dat noodzakelijk is, als iemand daarvoor geheel beschikbaar is. Welnu, drs. De Roos is in Friesland deze man. Hij kent de kiesverenigingen en de kiesverenigingen kennen hem, want hij trekt van tijd tot tijd langs alle kiesverenigingen in Friesland. Hij heeft zijn bureau in de Spechtstraat 16 te Leeuwarden en daar is dus het brandpunt van het A.R.-organisatieleven in deze provincie.

Workum, een bijzonder mooi stadje.

**erum, heersen nog in veel
len stilte.**

lenen, dat men be-
oor de ontaarding
dat men om deze
assiviteit heeft be-

n het A.R.-rapport
de recreatie ruime
en. Wij citeren er
uit:
eeft ten aanzien van
belangrijke taak.
angrijkste onderde-
en we primair wil-
j de plicht heeft met
nste staande midde-
zondagsrust te be-
handhaven en zelf
dag des Heeren te

dat Friesland geen
en geen Scheveninin-
deze provincie er op
, dat haar prachtige
al zo druk bezochte
en goede aantrekke-
moeten kunnen bie-
, die rust zoekt en
ook een economisch

Jeugd van Friesland

n ons land heeft het
pen met de gevaren
er wordende steden.
t ook bij het jeugd-
Maar in Friesland
het jeugdwerk met
en te maken. Gebrek
eid doet vooral de
uit de dorpen. De
met name de ker-

kelijke jeugdverenigingen, ondervinden dat. Toch is, verhoudingsgewijs, het jeugdwerk in Friesland nog zeer goed. Friesland heeft van alle provincies het grootste aantal jongelingsverenigingen en meisjesverenigingen. Ook de Arjos heeft in Friesland het grootste aantal clubs. Dit alles is een teken, dat de jeugd van Friesland werkkracht ontplooit.

Het is ook voor de kerk belangrijk, dat het platteland van Friesland zo leefbaar mogelijk blijft. Het kan de kerk dan ook niet onverschillig laten, dat activiteit ontplooid wordt om voor Friesland de toekomst zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Maar een dergelijke structurele verandering zal aan de kerk ook veel problemen voorleggen. Een structurele verandering kan met zich medebrengen een mentaliteitsverandering. In het door ons reeds vaker genoemde rapport dat door het Moderamen van het Provinciaal Comité van Anti-revolutionaire Kiesverenigingen in Friesland werd samengesteld en uitgegeven, is een hoofdstuk gewijd aan de kerk. Dat is begrijpelijk en tevens verheugend. Een Christelijke politieke partij zal de arbeid van de kerk in het geheel van het welzijn van het volk niet kunnen wegcijferen. Friesland is zich dit zeer duidelijk bewust.

En zo is Friesland een provincie met veel problemen, doch tevens met duidelijke perspectieven. Een provincie waar het goed wonen, goed werken en goed leven is. De kleistreek en de zand- en veenstreek zullen elkaar ongetwijfeld steeds meer vinden om te bereiken een welvarend Friesland, waar voor iedereen een goede bestaansbron aanwezig is en van het wegtrekken uit de dorpen geen sprake meer zal zijn!

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen. Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

Adres: .....

Naam: .....

Woonplaats: .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar f 3,25, per jaar f 6,50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cts-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr Kuyperstraat 3 te Den Haag. Giro 89673.

DE VROUWEN VAN BEETGUM

Men had ons verteld, dat in Beetgum de vrouwen eigenlijk niet gewenst waren op de A.R.-Kiesvereniging. In ons vorige artikel over Friesland hebben we die merkwaardigheid genoteerd. Maar nu komen de vrouwen van Beetgum in 't geweer. Ons wordt te verstaan gegeven, dat op de laatste vergadering van de Kiesvereniging te Beetgum méér vrouwen dan mannen aanwezig waren. Dat is ándere (Friese) koek!

Wij zijn bijzonder blij met deze opmerking en wij haasten ons dus om hier in het openbaar het boetekleed om te hangen en te verklaren, dat wij te veel vertrouwen gesteld hebben in onze zegsman, die met die van Beetgum niet op de hoogte blijkt te zijn. De Arva mag dan in Beetgum niet zijn duizenden verslaan, maar wel haar tientallen. En dus voor altijd zij hier verklaard: Van de mannen èn de vrouwen van Beetgum zullen wij nooit, maar dan ook nooit nog een kwaad woord willen horen. Geen actiever vrouwen dan die van Beetgum. En voor de mannen van Beetgum geldt hetzelfde — vooral als bij een volgende vergadering blijkt, dat er evenveel mannen als vrouwen op de vergadering van de Kiesvereniging waren!

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN inzicht

HOLWERDA ZONEN
Dokkum
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon 05190-2580.

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468
Uw adres voor recepties en partijen

S. J. SPRIETSMA
Metaalwarenfabriek - Fabriek van stalbenodigdheden
INDUSTRIEWEG 2 A
FRANEKER - TELEFOON 0 5170 - 2397
kan regelmatig geschoolde en ongeschoolde werkkrachten plaatsen

W. ZEYL & ZOON
BANKIERS
ASSURANTIEBEZORGERS
PASSAGE- EN REISBUREAU
Oude Koemarkt 35 - SNEEK

FIRMA C. AMELS EN ZOON
Scheepswerf en Machinefabriek „Welgelegen"
MAKKUM
NIEUWBOUW VAN ALLE SOORTEN
VAARTUIGEN TOT 5.000 TON

OFFSETDRUKKERIJ FLACH N.V.
affiches
showcards
verpakkingen
LEEUWARDERWEG 31-35 — SNEEK

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

Een prettig stel vaklui willen u graag
VEILIG VERHUIZEN
wáár u ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden kilometers!
BONGERS WAGENINGEN
Rijnhaven 10, telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

PROMECO
INSTALLATIES VOOR BEDRIJFSMECHANISATIE
PROductie-banden
MEch. transport inrichtingen
COnstructiewerken
BILDERDIJKLAAN 1
APELDOORN
TELEFOON 12925

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
Vicon
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

DORDRECHT
Gebruikt u veel enveloppen ?
Zend dan uw volgende aanvraag aan
DRUKKERIJ J. DE LONGTE
DORDRECHT - TELEFOON (01850) 4432

VOOR UW KOLEN EN OLIE
HUISBRAND OF INDUSTRIE
ZWIJNDRECHTSCHE VEREENIGDE BRANDSTOFFENHANDEL
ZWIJNDRECHT, Ringdijk 650, Telefoon 25295 en 5926

AMSTERDAM
G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
SPAARNDAMMERDIJK 388 — TEL. 80553 — AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de
Fa. S. DOGGER Hzn.
SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET
BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

KENNEMERLAND
Bureau voor elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON - BREESTRAAT 128
TELEFOON 3012-5219-5672 (0 2510) 8021 - (0 2550)
Gevestigd sinds 1919 — BEVERWIJK

KLAVERS' BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
AB DE JONG
KENNEMERLAAN 59 - Telefoon 02550 - 5326 - IJMUIDEN

SOEST-SOESTDIJK
D. G. REESINK
Timmer-, metsel- en onderhoudswerken
Bouwbedrijf
TALMALAAN 12 — TELEFOON 2401

HILVERSUM
Drukkerij „Excelsior" - Hilversum N.V.
Herenstraat 8 - Hilversum - Telefoon 0 2950 - 4 86 38
HANDELSDRUKWERK
VOOR ALLE DOELEINDEN

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• **Nederland** heeft deze week wereldnieuws „gemaakt" door middel van de verklaring van minister Luns in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Men zal het ons niet kwalijk nemen, dat wij in onze rubriek hiermee beginnen, al zal dit bepaald niet overal ter wereld geschieden. De Nieuw-Guinea-kwestie is gelukkig niet het brandendste vraagstuk in dit ondermaanse. Zelfs is het dat niet in de Verenigde Naties, omdat ook deze organisatie, na de tragische dood van haar secretaris-generaal, Dag Hammerskjoeld, en na de gebeurtenissen in Katanga ernstiger problemen aan het hoofd heeft. Toch is de verklaring van mr. Luns een belangrijke mijlpaal in de relatie tussen ons land en het laatste gebied in het Verre Oosten waar onze driekleur nog wappert. Van een reuzenzwaai kan men niet spreken, want ook nu is het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's centraal gesteld. Bereidheid tot overdracht van de soevereiniteit aan de Papoea's en geneigdheid tot bestuursoverdracht aan de V.N., daar komt het nieuws, dat ons dinsdag j.l. bereikte, in het kort op neer. Nederland heeft als trouw lid van de V.N. opnieuw laten zien, dat het geen koloniale mogendheid wenst te zijn en dat het deze organisatie ingeschakeld wil zien, **mits** de bevolking van Nieuw-Guinea bij dit alles beslissend wordt ingeschakeld. De goede reacties, niet alleen in Australië en Engeland, maar ook afkomstig uit Pakistan, Tunis en de 12 (ex-Franse) Afrikaanse landen, die nog onlangs in Tananarive bijeen waren, tonen aan, dat de ban, die er rondom de oprechtheid der Nederlandse bedoelingen heerste, meer en meer verbroken wordt. Wat gaat er nu gebeuren? De V.N. zullen zelf moeten uitmaken of, en in hoeverre zij van het Nederlandse aanbod gebruik willen maken. Daarover zal ook in de komende week het laatste woord nog niet gezegd zijn.

• **Indonesië** heeft bij monde van Soekarno scherpzinniger gereageerd dan de Indonesische afgevaardigden, die zich naar aanleiding van mr. Luns' rede verontwaardigd toonden, dat deden. Soekarno schijnt zich niet tegen inschakeling van de V.N. te willen verzetten, doch dit als een soort tussenstation te zien — hetgeen het uiteraard kan worden. Hij beschouwt een eventuele inschakeling van de V.N. zelfs als een bemiddelingsdaad. Daarbij schakelt hij een actief meebeslissen van de Papoea's uit met het argument dat ook dit volk al op 17 augustus 1945 vóór Indonesië heeft gekozen. Als de Japanse bajonetten die Soekarno toen in de rug dekten, eens konden spreken....

• **De Verenigde Naties** hebben ook nog andere problemen, schreven wij. Allereerst de vacante post van secretaris-generaal. Dat Rusland het driemanschapsvoorstel er juist nu trachtte door te drukken, was te verwachten. Dat het Westen „neen" zou blijven zeggen, eveneens. Dat laatste heeft er toe geleid, dat Rusland zich akkoord verklaarde met **tijdelijk één** secretaris-Generaal, die 3 plaatsvervangers zou moeten (n.l. één communist, één neutralist en één pro-Westerse diplomaat) krijgen. De vraag of en in hoeverre hier van een toegeven aan het Kremlin sprake is, wordt beantwoord zodra men weet of deze plaatsvervangers meer in de melk te brokken zullen hebben dan de huidige adjunct-secretarissen-generaal. Het pro-Westerse standpunt in dezen van de voorzitter van de Assemblee, de Tunesiër Slim (een man, die de Nederlandse betekenis van zijn naam alle eer aandoet) wijst er op dat Moskou niet op voldoende steun van het neutrale kamp kan rekenen. In zulke situaties betoont Chroestsjev zich vaak een realist, met wie eerst dan zaken kunnen worden gedaan.

• **Katanga** kan als schoolvoorbeeld van een **te veel** aan V.N.-inmenging gelden. Het land is er diep ongelukkig door geworden. In Leopoldstad hoopte premier Adoela dat de kastanjes gemakkelijk voor hem uit het vuur konden worden gehaald door de V.N. Zijn dreigement het nu zelf te doen, maakte weinig indruk. De berichten over contacten tussen Adoela en Tsjombe zijn nog te vaag, dan dat zij op een betering in de situatie zouden kunnen wijzen. Blank en Zwart staan, ondanks de (te) goede bedoelingen van de eersten, verder van elkaar dan ooit in dit onrustige hart van Afrika.

• **West-Duitsland** leeft in afwachting van een nieuw kabinet. De pers vertelt nu eens dat een coalitie zal worden aangegaan met de socialisten (die dat in Duitsland evenals elders in de wereld graag zouden willen) en dan weer dat slechts de liberalen met de C.D.U. in zee zullen gaan. Hun hoop dat Adenauer eindelijk met pensioen zal gaan, wordt met de dag ijdeler. „Der Alte" heeft nog niets van zijn onmisbaarheidsgevoel verloren en niemand durft hem de laan uit te sturen. Misschien is hij ook de enige Duitse staatsman die de (ondankbare) taak aan kan om de Duitsers te gewennen aan de gewijzigde Brits-Amerikaanse kijk op het twee-Duitslandenprobleem, die steeds duidelijker wordt.

• **Amerika** heeft bij monde van President Kennedy in de V.N. uiteengezet dat het tot ontwapening bereid is en blijft, zelfs een plan heeft, maar dat het zich niet door de Russen zal laten afschrikken van wat het als zijn taak in de wereld ziet. Het gedrag van Gromiko in New York (praten met Rusk, applaudiseren voor Kennedy) doet veronderstellen, dat het Kremlin begrijpt dat het het Westen met dit alles ernst is.

Die ernst houdt ook in dat men zich met realiteiten en niet met illusies bezig wil houden. Generaal Lucius Clay, de befaamde luchtbrugbouwer van 1948—1949, heeft thans zijn populariteit in Duitsland op het spel gezet door aan te duiden dat het Westen bij komende onderhandelingen Oost-Duitsland wel is waar niet rechtens zal erkennen maar wel als een stuk werkelijkheid wil zien. De West-Duitsers maken daarover veel misbaar en menen dat dit een herenigd Duitsland verder af brengt dan ooit. Doch illusies brengen een ideaal nimmer dichterbij, hetgeen Bonn blijkbaar beter begrijpt als het zelf handelsbesprekingen met Pankow voert...!

• De **Europese Economische Gemeenschap (E.EG.)** heeft besloten op 26 oktober met Denemarken te gaan onderhandelen over diens aansluiting en in de eerste helft van november met Engeland. Men zegt dat de scherpe kantjes al van die zaak af zijn. Heeft de pas geopende Gemenebestconferentie in Londen dit gunstig beïnvloed? Het is haast te mooi om waar te zijn.

• **Suriname** wordt geassocieerd lid van de E.E.G. De zaak der Europese samenwerking belooft dus veel goeds. Daarom is het te meer verwonderlijk dat Frankrijk zich blijft verzetten tegen associatie van de Nederlandse Antillen. De reden is dat Curaçao olie uitvoerd naar W.-Europa en dat Parijs bij een gemeenschappelijke markt concurrentie ducht voor de Sahara-olie. Een onwezenlijk argument als men bedenkt dat ook Engeland en Denemarken wel produkten leveren waarvan Parijs graag het monopolie zou willen houden.

Ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen

Arjos-conferentie op 6 en 7 okt.

OP 6 en 7 oktober houdt de Nationale Organisatie van de ARJOS haar landelijke studieconferentie in „Ons Centrum" te Driebergen. Het onderwerp, dat dit jaar wordt behandeld is zeer interessant, n.l. „Ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen". Drs. A. Hoogerwerf zal dit onderwerp voor de ARJOS belichten.

Van te voren zullen zijn stellingen met toelichting aan de deelnemers worden toegezonden, zodat de deelnemers deze direct in discussiegroepen kunnen gaan bespreken. Het is de bedoeling, dat zaterdagmorgen een forum, o.l.v. mr. C. Boertien, zijn mening geeft over een aantal belangrijke punten. Gedacht wordt o.a. aan de verhouding tussen partij en fractie, partij en minderheden, partij en belangengroepen.

De deelnemers aan deze conferentie nemen op zich, over het onderwerp op enkele clubs een inleiding te houden. De provinciale verbanden wijzen de deelnemers aan. Mochten er nog ARJOS-leden zijn, die belangstelling voor deze conferentie hebben, dan doen zij het beste zich in verbinding te stellen met de secretaris (-esse) van hun provinciaal verband.

De brochure „Ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen" kan besteld worden door storting van f 1,— per exemplaar op gironummer 89673 t.n.v. de A.R. Partijstichting, dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage (bestelnummer 152).

Aan het Sloeplan wordt hard gewerkt

• *Vurige wens in vervulling*

LANG heeft het geduurd, voordat Zeeland op het punt van het Sloeplan zijn zin kreeg. Maar nu is het dan zo ver: enige tijd geleden hebben baggermolens en draglines bezit genomen van dit buitendijks gelegen stuk grond tussen Walcheren en Zuid-Beveland, waar over zeer weinige jaren een industriegebied zal zijn geschapen, dat de vergelijking met andere complexen van dit soort glansrijk zal kunnen doorstaan. Hier zal o.m. een flinke scheepswerf van de N.V. Koninklijke Maatschappij „De Schelde" te Vlissingen verrijzen. Waarmee een lang gekoesterde wens in vervulling zal zijn gegaan.

Er is overigens wèl voor gevochten om ook op rijksniveau erkend te krijgen, dat hier in het Sloegebied de natuurlijke omstandigheden en mogelijkheden van zodanige aard zijn, dat er op een behoorlijke industrialisatie kan worden gerekend. Schoorvoetend is die erkenning gekomen. Er was een periode, waarin het leek, of Waterstaat en Economische Zaken er plezier in hadden elkaar het balletje toe te spelen: Waterstaat wilde wel, als Economische Zaken er wat in zag. En Economische Zaken wilde wel eens precies weten, of er ècht zoveel belangstelling van de kant van industriëlen voor het Zuidsloegebied bestond. Dan werd van Zeeuwse zijde betoogd, dat die belangstelling toch pas zou kunnen blijken, als die industriëlen wat konden zien: nú kon hun alleen maar een uitgestrekt gebied van water en schorren worden getoond....

DRIE PUNTEN

Aan die periode is nu dus een eind gekomen. Onlangs is met het grondwerk gestart en wel op drie punten. In de eerste plaats wordt de dijk van de in 1950 gereed gekomen Quarlespolder aanmerkelijk verhoogd en versterkt. Vervolgens wordt de onderzeese oever langs de Walcherense en de Zuidbevelandse kust vastgelegd en in de derde plaats wordt in het midden van het gebied een diepe geul gebaggerd. Deze geul, die nu zal worden gebruikt voor het transport van allerlei dijkmateriaal, zal later de insteekhaven vormen, die van flinke havendammen zal worden voorzien.

Het bijzonder aantrekkelijke van het Sloeplan is, dat het geen vierkante meter cultuurgrond kost zoals dat praktisch overal elders wèl het geval is en dat er dus geen enkele landbouwer of tuinder de dupe van zal worden. Er is zelfs nog sprake van een landwinst voor de landbouw van rond 160 hectaren, maar daar is het tenslotte niet om begonnen. Het gaat om het benutten van de door de natuur geboden kansen om hier aan diep vaarwater, iets tot stand te brengen, dat in de toekomst aan vele honderden werk en brood zal kunnen geven.

DE EERSTE

Een overweging van belang is ongetwijfeld ook geweest, dat de omringende dijken in de nabije toekomst toch zouden moeten worden verhoogd, zoals dat met alle dijken rond de Westerschelde het geval is. Deze verhoging van de Sloedijken kan nu achterwege blijven. Dat betekent een niet onbelangrijke kostenbesparing en bovendien een grotere mate van veiligheid.

Zoals gezegd staat de vestiging van de eerste industrie al vast. „De Schelde", die voor zeer vele Vlissingers een bestaansbron is, gaat in het Sloegebied een werf stichten, waarvoor het bouwdok momenteel reeds wordt gegraven. Deze maatschappij zit niet alleen bekneld in de oude binnenstad van Vlissingen, maar heeft ook voor haar groeiende activiteiten meer armslag nodig. De reële verwachting is, dat deze onderneming spoedig door andere zal worden gevolgd. Ook op dit punt ontplooit een instelling als het Economisch Technologisch Instituut voor Zeeland grote energie.

VIER FASEN

Wat de raelisering van het Sloeplan betreft wordt gedacht aan vier fasen. Tot de eerste fase behoort, behalve het vastleggen van de onderzeese oever, de aanleg van een weg van Vlissingen naar het Zuid-Sloe. Vervolgens moet een afsluitdijk worden gebouwd, met een uitwateringssluis. De derde fase voorziet in het maken van aanlegplaatsen buiten de afsluitdijk en ook in het graven van een kanaal tussen het Sloe en de Zandkreek voor de binnenvaart en de Rijnvaart. Dan zullen ook de wegen en de spoorwegen moeten worden uitgebreid.

Met al deze werkzaamheden wordt begonnen, wanneer daaraan bij de industrie, die zich in het Zuidsloe vestigt, behoefte bestaat. De vierde en laatste fase betreft het maken van een schutsluis in de afsluitdijk, van een toegangsgeul naar die schutsluis en de aanleg van een spoorlijn van Vlissingen naar het Sloe. De kosten van al deze werken werden enige tijd geleden geraamd op 74 miljoen gulden. Daarbij waren echter niet de kosten van het vastleggen van de oever en van het maken van de afsluitdijk in begrepen.

TANKERS

Het Sloe kan ligplaats bieden aan tankers van 100.000 ton d.w.z. met een diepgang van ongeveer 14,50 meter. Voor deze schepen zijn de toegangen tot de Westerschelde echter niet gegeschikt: bij de Bol van Heyst (Wielingen) staat bij laag water n.l. slechts 8,90 meter water, als gevolg waarvan de toegang beperkt is tot schepen van maximaal 45.000 ton d.w. Er bestaan echter plannen — zij zijn afkomstig uit Antwerpen — om de Westerschelde bevaarbaar te maken voor schepen van 50.000 respectievelijk 100.000 ton d.w. Daartoe zou de doorgang bij de Bol van Heyst moeten worden verdiept tot 9,50 respectievelijk 12 meer.

Wanneer de industriële ontwikkeling in het Sloe doorgaat, dan zal dat in dit deel van Zeeland heel wat veranderingen meebrengen. Waar nu boven de Schorren de meeuwen vliegen zullen de machines gonzen en waar nu de zeekraal groeit zullen zware vrachtauto's rijden.

Maar afgezien daarvan zal ook op andere wijze de ontwikkeling moeten worden opgevangen. In dat verband is van groot belang de idee van de dubbelstad Middelburg en Vlissingen. Deze twee steden hebben reeds samen een interessant structuurplan opgesteld en het is te verwachten, dat zij voor het treffen van allerlei voorzieningen de handen ineen zullen slaan. Ook wat dat betreft wordt de historie dus wèl doorbroken.

Zeeuwse troeven

In een vorig nummer van Nederlandse Gedachten was een hele pagina aan Zeeland gewijd. En om het verhaal af te ronden vindt de lezer hierbij nog een tweetal artikelen, waarin het één en ander wordt verteld over de huidige situatie en waarin ook de toekomst de nodige aandacht krijgt. Nòg trekken de Zeeuwen weg uit hun provincie, maar als de industrialisatie aanslaat — en er is alle reden om dat te mogen verwachten —, dan zal er spoedig een einde komen aan dit ongunstige verschijnsel.

Zeeland heeft een stuk of wat belangrijke troeven in handen. Een van de voornaamste is ongetwijfeld het Sloeplan, met de uitvoering waarvan kortgeleden — na enkele jaren van vermoeiend touwtrekken — een begin kon worden gemaakt. Hier kan een industriegebied (aan diep vaarwater) ontstaan, dat misschien eens kan worden vergeleken met Europoort!

T.

Tienduizenden trokken weg uit provincie

• *Landbouw heeft nog toekomst*

NOG altijd overweegt in Zeeland het platteland en komen de steden op de tweede plaats. Met zijn rond 285.000 inwoners sluit Zeeland de rij van de provincies. Er wonen — als u enkele cijfers wenst — zo'n 166 mensen op één vierkante kilometer — hetgeen in het niet valt vergeleken met de buurtprovincie in het noorden, Zuid-Holland, waar dit aantal rond 960 bedraagt! Er is dus in Zeeland nog wel wat ruimte. Steden van grote omvang zult u er tevergeefs zoeken: Vlissingen, de grootste stad van de provincie, heeft de 30.000 inwoners overschreden en Middelburg houdt het op een royale 23.000 inwoners.

Het platteland overweegt dus: zestig procent kan ertoe gerekend worden. En al is het wat overdreven te zeggen, dat het Zeeuwse platteland leeg loopt, groei van de dorpen (als ze tenminste geen forensengemeenten zijn) is er niet. Dat laatste is natuurlijk geen typisch Zeeuws verschijnsel: het geldt voor het gehele land en houdt nauw verband met de nog altijd voortschrijdende mechanisatie in de landbouw. Wat dat betreft: de afgelopen tien jaar is het aantal arbeidskrachten in de Zeeuwse landbouw met ongeveer twee procent per jaar gedaald en de verwachting is, dat, mede door uitbreiding van de tuinbouw, de daling van de agrarische werkgelegenheid zal teruglopen van 2 tot 0,6 procent per jaar.

VERTREK

Wat de groei van de bevolking betreft is Zeeland lelijk achtergebleven bij Nederland als geheel. Wanneer men het jaar 1880 als uitgangspunt neemt, dan moet de conclusie luiden, dat in Nederland de bevolking tweemaal zo snel is gegroeid als in Zeeland. In die periode vanaf 1880 is de Nederlandse bevolking met zeven miljoen zielen toegenomen — Zeeland nam er slechts 90.000 van voor zijn rekening.

Zeeland is al jaar en dag een zogenaamd expulsiegebied, een provincie, die mensen afstoot bij gebrek aan voldoende werkgelegenheid. Als er geen afvloeiing naar gebieden buiten de provincie had plaatsgevonden, dan zouden er nu in Zeeland meer dan 470.000 mensen hebben gewoond! Nog in 1959 was er een vertrekoverschot van ruim 2400 mensen. En vorig jaar is de bevolking met slechts 138 zielen toegenomen.

Men kan uit al deze sombere cijfers maar één conclusie trekken: wil Zeeland zijn mensen vasthouden, dan zal er wat moeten gebeuren. Daarbij gaat het vanzelfsprekend niet om de normale doorstroming van mensen; er is altijd sprake van een komen en gaan — en het is een volkomen normaal verschijnsel, dat iemand, die verderop wil in zijn vak, kijkt of er elders méér mogelijkheden liggen. Maar in Zeeland is, evenals in de noordelijke provincies, sprake van een structureel probleem. Dàt moet worden aangepakt.

AGRARISCH

Dat Zeeland ook in de toekomst een provincie met een sterk agrarisch accent zal zijn ligt in de lijn van de verwachtingen: het zou, afgezien van alles, onverantwoord zijn het merendeel van de landbouwgronden te gaan gebruiken voor andere doeleinden! Eén van de grote voordelen van het Deltaplan is, dat de verzilting voor een zeer belangrijk gedeelte wordt opgeheven en het produktievermogen van de grond dus wordt verhoogd.

Daarbij zijn in de loop van de jaren vele miljoenen geïnvesteerd in de herverkaveling. Walcheren ging eerst praktisch geheel „op de schop" en de veranderingen, die de herverkaveling daar voor de bedrijfsvoering heeft gegeven, zijn zeer groot. De bedrijfsgrootte kon flink wat omhoog, doordat tientallen Walcherse boeren naar de Noordoostpolder zijn vertrokken.

RUIM 200 MILJOEN

Na de watersnood van 1953 waren Schouwen-Duiveland, Tholen en de polder Waarde aan de beurt voor herverkaveling. Het werk is hier voor een groot deel gereed. De administratieve afwikkeling moet nog volgen. Fouten, die destijds op Walcheren werden gemaakt, konden nu worden voorkomen. Al betekende dit beslist niet, dat die herverkavelingsjaren voor de landbouwers gemakkelijke jaren zijn geweest! Verre van dat. Maar met het nieuwe, zo ingrijpend veranderde land, kan men nu de toekomst aan. Als u weet, dat er in de verschillende herverkavelingen in Zeeland na 1953 een bedrag van zo'n 210 miljoen gulden is verwerkt, dan krijgt u min of meer een indruk van het bijzonder omvangrijke stuk werk, dat hier is verzet.

Deze herverkaveling heeft niet alleen de voorheen vaak ver van elkaar liggende percelen van dezelfde eigenaar of pachter bij elkaar gebracht, zij heeft ook de ontsluiting van de eilanden in belangrijke mate bevorderd. Honderden kilometers nieuwe wegen zijn aangelegd, nieuwe boerderijen zijn verrezen, aansluitingen op water en elektriciteit zijn tot stand gebracht. De landbouworganisaties hebben de veelomvattende operatie met raad en daad gesteund. En daarbij is veel aandacht

• *Vervolg op pag. 11*

De relaties tussen het Koninklijk Huis en Zeeland zijn niet alleen eeuwenoud, maar ook intensief. Koningin Juliana is na de oorlog al heel wat keren in Zeeland geweest en daarmede volgde zij het voorbeeld van haar moeder, prinses Wilhelmina. Geen Zeeuw zal vergeten hoe zij met woord en daad hebben meegeleefd in die moeilijke tijd, toen het water een groot deel van de provincie had overspoeld.

Op vrijdag 8 september j.l. hadden de Zeeuwen de prinsessen Beatrix en Margriet in hun midden. Zij waren naar Yerseke gekomen om de traditionele opening van het oester- en mosselseizoen mee te maken. „Zeeland presenteert" was ook nu weer de toepasselijke titel van deze gebeurtenis. Natuurlijk was Zeelands eerste burger, jhr. mr. A. F. C. de Casembroot, de populaire Commissaris der Koningin, er ook. Hij gaf de prinsessen de laatste instructies voor het oplaten van de ballonnen. Dat was voor de honderden schoolkinderen van Yerseke het sein ook hùn ballonnen de vrijheid te geven.

UIT PERS EN PERIODIEK

Belastingverlaging: WANNEER?

Het was te verwachten, dat de verschillende belastingvoorstellen, die minister Zijlstra tegelijk met de Miljoenennota heeft ingediend, van heel wat kanttekeningen zouden worden voorzien in de Nederlandse bladen. Dat gold zowel voor de datum, waarop de loon- en inkomstenbelasting zal worden verlaagd (1 juli 1962) als voor de wijze, waarop de minister dekking heeft gezocht van de extra defensielasten. Wat het eerste betreft: enkele dagbladen menen, dat die verlaging best op 1 januari a.s. kan ingaan. Zo schrijft De Telegraaf (lib.):

„Het argument dat de hoogconjunctuur het inflatoire risico van een belastingverlaging vergroot, kan nauwelijks nog stand houden. Er is geen enkele aanwijzing dat 1 juli een gunstiger tijdstip is dan 1 januari, maar bovendien gaat het niet om de vraag of een belastingverlaging tot een vergroting van de bestedingen leidt, maar om de vraag of een begroting, waarin een belastingverlaging is verwerkt, per saldo een inflatoir beeld biedt. Aangezien een reeks van overheidsuitgaven, variërende van defensieuitgaven tot subsidies en salarissen, inflatoir werkt, gaat het niet aan, steeds de belastingverlaging geïsoleerd te beoordelen.

Weer een andere kwestie is dat een begrotingstekort van slechts f 275 miljoen (alle kapitaalsuitgaven meegerekend) weliswaar monetair nog enige ruimte biedt, maar dat te voorzien valt dat suppletoire begrotingen voor defensie- en andere doeleinden dit tekort wel zullen verhogen.

Indien regering en Staten-Generaal echter vastbesloten zijn, de matiging te betrachten, die zij de belastingplichtigen verschuldigd zijn, is het niet in te zien waarom ook niet de verlaging van de loon- en inkomstenbelasting per 1 januari a.s. in werking zou kunnen treden."

Van dezelfde mening geeft Het Parool (soc.) blijk, als het zegt:

„Neen, conjunctuurpolitiek gesproken vinden wij die verlaging per 1 juli 1962 ronduit spelen met vuur. Een spelletje, dat om politieke redenen gespeeld moet worden. Wanneer zullen de aanhangers van Parkinson leren begrijpen, dat zij weinig opschieten met een belastingverlaging, waarvan de vreugden hun via een bestedingsbeperking weer moeten worden afgenomen? Ons is die prijs in elk geval te hoog.

Maar ook wanneer wij het conjunctuurpolitieke gezichtspunt loslaten, en kijken naar de structurele ontwikkeling op langer zicht, vinden wij het beleidsdoel van de regering, door haar omschreven als „het relatief doen achterblijven van de toeneming van de rijksuitgaven bij die van het nationale inkomen, om ruimte te scheppen voor een verlaging van de belastingdruk," een twijfelachtige zaak. In een tijd, waarin de overheid met allerlei door haar te verzorgen voorzieningen op evidente wijze achter blijft, is een dergelijke maatschappelijke „filosofie" een gevaarlijk doctrinarisme, waarvan het eind de lasten zal dragen. En dat is dan ons kernbezwaar tegen de miljardennota van 1962."

De Volkskrant (r.k.) vindt, dat men feitelijk niet van belastingverlaging kan spreken, maar van een noodzakelijke correctie op de belastingdruk. Volgens dit blad kon minister Zijlstra de verlaging, waarop hij zich in september 1960 had vastgepend, nu niet veel langer uitstellen. Kennelijk, zo wordt gezegd, had hij er indertijd op gerekend, dat de hoogconjunctuur niet zo duurzaam zou zijn als ze thans blijkt.

De Volkskrant vervolgt:

„Het Centraal Planbureau profeteert ook voor 1962 een voorzetting van de hoogconjunctuur, aangevuld met waarschijnlijk ettelijke nare spanningen. In deze situatie zet minister Zijlstra dus min of meer gedwongen zijn belastingplannen door. Hij moet dan met de op het bedrijfsleven drukkende belastingen enkele kunstgrepen uithalen, die alles tezamen maken dat er maar weinigen zullen zijn, die zonder bezorgdheid de gehele fiscale manoeuvre gadeslaan.

Het conjuncturele verschil tussen 1 januari 1961 en 1 juli 1962 als datum van ingang is weinig overtuigend. Wellicht blijft de minister, tegen de verwachtingen van het Centraal Planbureau in, hopen op een minder spanningsvolle welvaart tegen midden 1962.

Met alle waardering voor de prioriteit, die minister Zijlstra wil geven aan het verminderen van de belastingdruk op het persoonlijke inkomen (men kan zich zo moeilijk tweemaal blij maken voor hetzelfde en zelfs wat verminderde geld) moet toch worden herhaald, dat met belastingvoorstellen toch maar beter kan worden gewacht tot de tijd er rijp voor is. De feiten bewijzen helaas al te duidelijk, dat de minister zich met zijn tijdeloze belastingvoorstellen in een hoek heeft gemanoeuvreerd waar weinig eer is te behalen. Hij zal zelf uit de gang van zaken die les nu ook wel getrokken hebben."

De Nieuwe Provinciale Groninger Courant (chr. nat.) gaat wat breder in op de dekking van de extra defensielasten (f 135 miljoen), welke wordt gezocht in een bijzonder invoerrecht op minerale oliën en op een gedeeltelijke intrekking van de toegezegde opheffing van de tijdelijke verhoging der vennootschapsbelasting. Concluderend zegt dit blad dan:

„Het geredeneer van de minister over vier punten zus en twee punten zo, over het aanwenden van twee van de vier conjuncturele tariefspunten voor de defensie en twee voor de conjuncturele werking, zal de bedrijven weinig interesseren als de korte inhoud van de lange rede is dat zij tenslotte 2 procent meer vennootschapsbelasting moeten betalen. Ook de investeringsaftrek, een fiscale faciliteit bij noodzakelijke verbeteringen en uitbreidingen, wordt definitief op 2 maal 5 teruggebracht, waarbij ook de scheepvaart, die met de luchtvaart een uitzonderingspositie innam, nu niet meer wordt gespaard. Voor de luchtvaart blijft het oude tarief gelden (2 maal 8 pct.).

Het is de vraag of de regering, nu de bedrijven reeds te kampen hebben met steeds scherper wordende internationale concurrentie, met de gevolgen van de revaluatie, met die van de personeelsschaarste en van de invoering der vijfdaagse werkweek niet te ver gaat met het aantasten van de welvaartsbronnen. Het overgrote deel van het nationale inkomen komt immers uit de bedrijven, die het zonder fiscale zorgen al zwaar genoeg hebben. Het aflopen van vele arbeidscontracten per 1 januari a.s., waarop de minister zelf wijst — in verband met de datum der belastingverlaging en die der huurverhoging — zal ook vele moeilijkheden met zich meebrengen en dikwijls eindigen in afgedwongen loonsverhogingen, alle redeneringen ten spijt, omdat de oeroude wet van vraag en aanbod zich daaraan niet stoort. Zal het straks zo zijn dat de haas dood is en de vos hem beweent, zoals de oude Chinezen zeiden?"

In dit verband tenslotte een citaat uit het Friesch Dagblad (chr. nat.), dat een heel ander facet naar voren brengt, nadat is geconstateerd, dat de prijzen krachtig en efficiënt in de hand zijn gehouden en dat de capaciteiten en de samenwerking van de mannen, die in de eerste plaats voor dit beleid verantwoordelijk zijn, niets te wensen over laten:

„De druk die eventueel gevaarlijk zou kunnen worden, kan van een andere kant verwacht worden. Het eigenaardige verschijnsel doet zich voor, dat naarmate de welvaart stijgt, de ontevredenheid schijnt toe te nemen. Er is nauwelijks nog een groep te noemen, die tevreden is en dankbaar voor wat werd bereikt. Als we een lijst zouden opmaken van die groepen die al geprotesteerd hebben omdat zij bij de welvaartsverdeling tekort geschoten zijn, zouden we ruimte tekort komen. Zelfs zij die de grootste sprong naar boven maakten, voelen zich nog verongelijkt.

Hier schuilen de gevaren. Voor onze economie en het experiment van de ministeriële evenwichtskunstenaars. Maar niet minder voor onze geestelijke volksgezondheid. Het heeft er alle schijn van, dat met de welvaart het materialisme toeneemt. En dat daardoor de zegen verloren gaat."

DE WONINGBOUW

Het woningbouwprogramma voor 1962 omvat dus 90.000 huizen, nl. 35.000 woningwetwoningen, 30.000 premiewoningen en 25.000 huizen in de vrije sector. Deze verdeling noemt De Volkskrant onrechtvaardig. Het blad herinnert aan de moeilijkheden, die er vorig jaar over het bouwprogramma zijn geweest en die resulteerden in een kabinetscrisis. Later zijn, zoals bekend, de 5.000 woningen, die er méér kwamen, gelijkelijk verdeeld over de woningwet- en de premiesector (elk 35.000 stuks). De Volkskrant schrijft:

„Dit evenwicht wordt in het nieuwe bouwprogramma voor 1962 verbroken. Nu krijgt de woningwetsector er nog wel 35.000 toegewezen, maar de premiesector zakt met 5.000 minder naar 30.000. Minister Van Aartsen meent dat dit toelaatbaar is, omdat sommige gegadigden voor door het rijk gesubsidieerde premiewoningen ook wel in de niet-gesubsidieerde vrije sector terecht kunnen. Er zal nog nader moeten worden onderzocht of deze redenering in de praktijk klopt. Ons bezwaar tegen het nu uitgestippelde woningbouwbeleid richt zich vooral op het aantal woningwetwoningen. Dit mag dan hetzelfde aantal zijn als het vorig jaar, maar de minister wil dit keer aan de vrije sector niet minder dan 25.000 huizen toewijzen. Dat is tienduizend meer dan het vorig jaar, terwijl de woningwetbouw er niets bij krijgt. In de jaren 1956—1959 werden er nog gemiddeld 42.500 woningwetwoningen gebouwd. In 1960 was dat tot 37.500 gedaald en nu zijn we sinds vorig jaar nog weer verder gezakt naar 35.000. De vrije sector met de duurdere en duurste huizen, die eerder maar een heel bescheiden onderdeeltje van het bouwprogram was, is met reuzenschreden vooruit gegaan. Was het voor 1961 geraamde aantal van 15.000 al enorm hoog, er nu nog eens 10.000 bij doen gaat werkelijk alle perken te buiten. Dit aantal, of minstens een beduidend deel er van, aan de 35.000 woningwetwoningen toevoegen zou ongetwijfeld de lasten voor de overheid verzwaren. Maar hier raken we dan ook de kern van de zaak. Het nu uitgestippelde woningbouwbeleid maakt de indruk, dat hoofdzaak is, dat het de overheid zo weinig mogelijk kost. Wij wensen een beleid, dat wezenlijk en voor het overgrote deel afgestemd is op de behoefte aan de naar verhouding goedkoopste woningen."

Uiteraard reageert ook Het Vrije Volk (soc.) op de verdeling van de 90.0000 woningen en wel met de volgende woorden:

„Als de regering nu in de troonrede zegt, dat zij de overschrijding van het aanvankelijke bouwprogramma heeft aanvaard, dan betekent dat niet anders dan: „Wij hebben de bouwmarkt niet in de hand kunnen houden. Wij konden de zaak niet beheersen. Wij leggen ons neer bij de mislukking van ons beleid."

Voor het volgend jaar staan nu 90.000 woningen op het programma. Wat zien we nu? Dat de particuliere gesubsidieerde bouw, die zo zegenrijk zou zijn, plotseling helemaal niet niet zo naar voren wordt geschoven, maar met 5000 wordt beperkt. De woningwetbouw blijft op het oude (d.w.z. in verband met vroeger verlaagde) peil en de vrije sector wordt ... 25.000 woningen, 10.000 meer dan verleden jaar verantwoord werd geacht. Nergens blijkt intussen, dat de regering in staat zal zijn, die 90.000 woningen te realiseren zonder de bouwmarkt te overspannen of wel drastische beperkingen in andere sectoren van de bouwmarkt (bouw voor het bedrijfsleven b.v.) in te voeren. Maar van reële beperkingen in andere sectoren is natuurlijk geen sprake. Het gevolg zal zijn: nog meer spanning op de bouwmarkt en prijsstijging.

Het zou wel eens kunnen zijn, dat de vrije woningen, die de regering nu zo graag ziet, omdat er geen subsidie op betaald behoeft te worden, straks dubbel en dwars betaald moeten worden met prijsstijgingen over de gehele linie van de bouwmarkt.

Het gevolg daarvan is intussen weer, dat ook de huurverhoging, die volgens de regering zo nodig moet komen, haar doel zal missen. Want de huidige huurpolitiek heeft alleen zin, als de bouwprijzen niet stijgen. Anders blijven de huren uitzichtloos achter de steeds maar stijgende bouwprijzen aanhinken.

De regering heeft de overschrijding van het aanvankelijk opgestelde bouwprogramma aanvaard. Ja, ja. Wij vragen ons af, hoelang de Tweede Kamer bereid zal zijn deze demonstratie van onmacht te aanvaarden."

NIEUW-GUINEA

We stappen nu over van de belastingvoorstellen en de woningbouw naar een ander „heet hangijzer". De lezer raadt het al: de kwestie Nieuw-Guinea.

Van belang is een hoofdartikel in De Volkskrant. Daar wordt nl. een nadere verduidelijking gevraagt van hetgeen Trouw onlangs heeft geschreven over de wenselijkheid van een gesprek met Indonesië en ook van wat dr. Berghuis met zijn artikel in dit weekblad veertien dagen heeft bedoeld. De Volkskrant formuleert haar opmerkingen als volgt:

„Nu zou iedereen het uiteraard toejuichen, als het tot een dergelijk gesprek kon komen, maar wij begrijpen niet hoe „Trouw" daar ook nu onder de huidige omstandigheden voor kan pleiten. Indonesië wil immers enkel praten — dat is nog onlangs bevestigd — als Nederland bij dat gesprek bereid is om Nieuw-Guinea alsnog op te offeren in ruil voor herstel van economische relaties.

Een nadere verduidelijking van de huidige opvattingen in anti-revolutionaire kring is temeer gewenst, omdat dr. Berghuis, de voorzitter van de A.R.-partij ook van zijn kant al sterk heeft aangedrongen op een gesprek met Indonesië. In het A.R.-weekblad „Nederlandse Gedachten" gaat hij ervan uit, dat ook nu een gesprek met Indonesië zelfs de voorkeur zou verdienen boven inmenging van de Ver. Naties. Als een dergelijke mening geuit wordt op een ogenblik, dat de regering al druk bezig is om er de Ver. Naties bij te betrekken, zou het dus blijkbaar nog een vraag kunnen zijn, of de A.R. een dergelijk beleid wel steunt.

Ook bij het betoog van de A.R.-partij-voorzitter blijft echter het belangrijkste: waar men bij de A.R. nu eigenlijk naar toe wil. Het is schoon om kreten te slaken — zoals dr. Berghuis doet — dat Nederland en Indonesië bij een dergelijk gesprek „openhartig" tegenover elkaar zouden moeten staan en dat beiden bezield zouden moeten zijn met de wil om tot een „rechtvaardige oplossing" te komen, maar dat alles zal op Soekarno weinig indruk maken. Hem gaat het er enkel om, Nieuw-Guinea te krijgen. En dan zegt ook de A.R.-voorzitter toch weer, dat Nederland zijn woord aan de Papoea's „niet zal mogen loochenen."

ARBEIDSVOORWAARDEN

De rede, welke prof. dr. J. E. Andriessen, hoogleraar aan de V.U., onlangs op een C.N.V.-studieconferentie heeft gehouden, heeft van enkele persorganen de aandacht getrokken. Zoals met weet heeft de hoogleraar nogal wat vraagtekens gezet bij het voorontwerp van wet op de arbeidsvoorwaarden, dat om advies naar de SER is gezonden. Ziehier het commentaar van Het Vrije Volk:

„De plannen van de regering hebben de schijn vrijheid te brengen. In werkelijkheid maken ze de organisatie van de loonvorming aanzienlijk gecompliceerder dan ze nu is. En zij brengen de bestuurders van de werkgevers- en werknemersorganisaties in uiterst moeilijke gewetensconflicten.

De kritiek van professor Andriessen was te opmerkelijker, omdat hij als hoog ambtenaar op het ministerie van Economische Zaken lange tijd dicht bij of zelfs in de keuken van de loonvorming heeft gezeten en omdat hij ook nu nog een belangrijke adviseur van minister De Pous is.

De kritiek is juist. Kern van de moeilijkheden is dat de regering in haar eigen tegenstrijdigheden verward raakt. Zij hangt de leuze aan „vrijheid blijheid" (om prof. Andriessen te citeren) en is uit dien hoofde voor overdracht van allerlei overheidsbemoeiingen met de loonvorming aan het bedrijfsleven. Maar zij weet ook, dat in de moderne maatschappij de regering — en niet de S.E.R., de vakbeweging of wie ook — gehouden is conjunctuurpolitiek te voeren.

Zij probeert dus vóór alles te voorkomen, dat uit „het vrije overleg" een andere uitkomst ontstaat dan zij zelf wenst. Zij maakt de voorschriften zo, dat het bedrijfsleven in feite helemaal niet zo vrij is te doen wat het wil en dat bovendien alles wat het overeenkomt, ongedaan gemaakt kan worden. Het gevolg is, dat er een gecompliceerd geheel ontstaat, waarin verantwoordelijkheden verdoezeld worden.

Zoals in zoveel andere belangrijke kwesties hinkt de regering ook hier op twee gedachten en zij doet dat nog stumperig ook."

• *Vervolg van pag. 9*

besteed aan wat men zou kunnen noemen de begeleiding van degenen, die erbij betrokken waren.

STREEKVERBINDINGEN

Op Tholen en in de Zak van Zuid-Beveland worden streekverbeteringsplannen uitgevoerd. Speciaal daartoe gevormde commissies ontplooien grote activiteit. Niet alleen wordt intensieve landbouwtechnische voorlichting gegeven, gericht op het volledig gebruik van de nieuwe mogelijkheden na de herverkaveling, maar ook de huishoudelijke voorlichting en de agrarisch-sociale voorlichting staan in het midde punt van de belangstelling.

Het klinkt voor de buitenstaander misschien wat wonderlijk, maar de ramp van 1953 heeft het Zeeuwse platteland sterke impulsen gegeven. Vele ernstig beschadigde gemeenten zijn in een veel royalere opzet herbouwd: honderden krotten, die zeer waarschijnlijk nog vele jaren hadden moeten staan, werden opgeruimd en vervangen door moderne, frisse woningen.

Zowel door de schadevergoedingen als door de vorstelijke giften uit binnen- en buitenland konden voorzieningen tot stand worden gebracht, die anders ondenkbaar waren geweest. Schouwen-Duiveland kreeg na de ramp zeven dorpshuizen en verenigingsgebouwen, Tholen vier en de Zak van Zuid-Beveland eveneens vier. Er is door dat alles een outillage geschapen, die de leefbaarheid van het Zeeuwse platteland in belangrijke mate ten goede is gekomen.

De middelen v. het Rijk bedragen ca 11 miljard
DIT IS 11 MILJARD GULDEN...

DEPOSITO-
BANKBOEKJES
3¾%
Folder op aanvraag verkrijgbaar
ZUIDHOLLANDSE BANK N.V.
Rotterdam, Schiekade 73, tel. 82835
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955
A'dam, Herengr. 571, tel. 221182

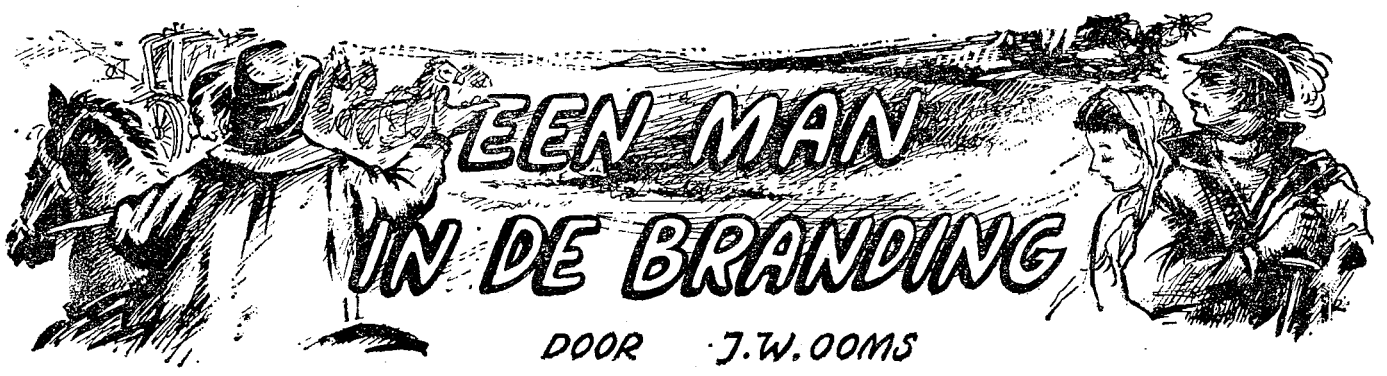

De landen aan de benedenrivier moesten in cultuur gebracht worden door stukken grond in te polderen. De molens waarin het suikerriet gemalen werd, moesten verbeterd worden.

Er waren te weinig paarden. Ondanks het herhaaldelijk door Cornelis vragen van aanvoer van paarden en ossen, kwamen er vrijwel geen dieren uit Holland. Cornelis besloot toen, dat als Engelse schepen Suriname wilden aandoen, zij daartoe slechts toestemming kregen indien ze tenminste zes paarden aan land brachten. Waren er op de zeereis paarden gestorven, dan moesten bij aankomst in Paramaribo de koppen worden getoond. Cornelis zon op middelen, de suikermolens door waterkracht te laten voortbewegen. O, er waren duizend dingen te doen om de kolonie tot welvaart te brengen! Een mensenleven zon te kort zijn om alle idealen in vervulling te zien gaan. Maar ondanks alle tegenwerking, ondanks alle vijandschap en laster zou hij doen wat hij nodig oordeelde.

Toen Cornelis in het gouverneurshuis gekomen was, zocht hij zijn slaapvertrek op. Hij knielde neer en smeekte God om bijstand, barmhartigheid en kracht om zijn taak in Suriname als een goed christen te kunnen vervullen.

Leeboer en zijn mannen waren voorlopig tevreden. De zoon van de gouverneur was naar Holland terug; dat betekende een pottekijker minder. Nog meer waren zij verheugd, dat ook de commandeur naar Patria vertrokken was. Hoewel Verboom een vriendelijk man was, had hij steeds getoond, gezagsgetrouw te zijn en in alle dingen achter Van Aerssen van Sommelsdijck te staan. Verboom had nooit en nimmer de smokkelhandel oogluikend willen toestaan, hoewel Leeboer hem aanlokkelijke voorstellen gedaan had. Integendeel, de commandeur had steeds met kracht geprobeerd, de plakkaten, die door de gouverneur waren uitgevaardigd, stipt te doen naleven.

Ook Verboom was nu weg. Leeboer en zijn medewerkers dachten hierdoor meer armslag te zullen krijgen voor hun verboden, maar lucratieve handel.

Eén ding was in hun nadeel. Het merendeel van de soldaten die in Paramaribo en omgeving gelegerd waren, toonden groot respect voor Van Aerssen van Sommelsdijck. Meermalen had hij grote moed getoond en dat had de soldatenharten goed gedaan.

Vooral Leeboer, die een sluwe vos was, besefte heel goed, dat iemand die op de steun van het garnizoen zou kunnen rekenen, in geval van moeilijkheden aan het langste eind zou trekken.

Leeboer onderhield nog regelmatig contact met Laurens Nooten. Het schip De Goede Verwachting had voor Leeboer weer een brief van de reder meegebracht. Leeboer wist, dat hij altijd op Nooten en op de Suikerboer zou kunnen rekenen als het er om ging, de sluikhandel voor het profijt van zijn beurs en van de hunne te onderhouden. Nooten was zelfs in verbinding getreden met enkele handelaren uit Turkije. Hij had met hen een plan opgesteld om in stilte suiker weg te kopen uit Suriname — suiker, die niet de waag gepasseerd was. Leeboer was de man, die dit in de kolonie moest regelen.

Pas wanneer het garnizoen zich tegen de gouverneur verzetten zou, was er kans om op enigszins grote schaal met de Turken handel te kunnen drijven en grote winsten te behalen.

Leeboer had een plan uitgedacht om dit doel te bereiken. Hij moest door het schenken van geld en allerlei toezeggingen zien te bereiken, dat hij de officieren op zijn hand kreeg. Deze officieren zouden op hun beurt moeten proberen, de soldaten te beïnvloeden. De soldaten moesten opgezet worden tegen Van Aerssen van Sommelsdijck. Zonder het garnizoen zou de gouverneur slechts een schijngezag kunnen uitoefenen en zouden Leeboer en zijn kornuiten kunnen doen wat ze wilden.

De smokkelaars besloten, er geen gras over te laten groeien. De soldaten zou men slechts kunnen winnen als men een zaak in het geding bracht, waar zij het meest gevoelig voor waren: hun soldij.

De betaling van de soldij verliep bijna nooit vlot. De heren in Holland zonden steeds te weinig geld, zodat Cornelis moeite had de betalingen aan de militairen op tijd te doen. Vaak had hij uit eigen middelen geput, maar zijn bezit in Suriname was danig geslonken.

Leeboer, die hiervan op de hoogte was, besloot de soldaten wijs te maken, dat de gouverneur ten onrechte soldijgelden achterhield. De hoogmogende heren in het vaderland hadden royaal besloten, de gages belangrijk te verhogen, maar Van Aerssen had dat geld in eigen zak gestoken en bovendien nog brandewijn, bestemd voor de soldaten, in 't geheim verkocht en de opbrengst ervan in eigen beurs laten glijden.

De gefluisterde laster over de gouverneur was weinig geloofwaardig. De officieren hechtten er dan ook geen geloof aan. De domste elementen van de troep leenden echter het oor aan deze verhalen.

Leeboer zorgde er zorgvuldig voor, zelf buiten schot te blijven. Hij wist heel goed, dat met Van Aerssen niet te spotten viel. De gouverneur was een geducht tegenstander. Leeboer liet anderen tegen betaling de lasterlijke verhalen wereldkundig maken.

Ondertussen was het complot van smokkelaars met vernieuwde ijver begonnen, de plakkaten te overtreden. Zolang de soldaten niet in meerderheid hun vertrouwen in de gouverneur opzegden, was dit niet gemakkelijk.

De gestage druppel holt de hardste steen uit. Onder dit devies bleven Leeboer en zijn aanhangers leugenachtige verhalen over de gouverneur rondstrooien.

Het was in deze tijd, dat Cornelis een soldaat, die zich ernstig vergrepen had aan een Indianenmeisje, voorbeeldig strafte. De soldaat werd zes weken in de boeien gezet en zijn gage werd ingetrokken. Na zijn straf zou hij per kerend schip naar Holland gezonden worden.

Leeboer zag zijn kans schoon om dit voorval aan te grijpen om de soldaten tegen de gouverneur op te zetten. De soldaat was zwaar gestraft, maar wat deed de gouverneur zelf? Leefde hij niet samen met de dochter van een stamhoofd? De gouverneur had in Holland een vrouw en kinderen achter gelaten, maar hij ontzag zich niet, het hier met een Indianenmeisje te houden, daarmee het gebod des Heeren overtredende, dat men niet mocht echtbreken en geen hoererij bedrijven. Leeboer liet duidelijk uitkomen, dat over het gedrag van de gouverneur bij de Staten van Zeeland reeds ernstige klachten waren ingediend en dat eerlang de Staten wel maatregelen zouden nemen. Als iemand al het recht had om een soldaat te straffen die zich in een lichtzinnig ogenblik had laten gaan tegenover een Indianenmeisje, dan was het toch zeker niet Van Aerssen van Sommelsdijck.

De laster was aanvankelijk als een traag vuurtje. Ze schoot niet uit tot een felle vlam. Maar evenmin doofde ze. De laster bleef smeulen.

Cornelis kreeg van Combé te horen, wat men over hem vertelde. Eerst werd hij woedend. Hij sloeg met de vuist op tafel en zei, dat hij zijn vijanden zou weten te vinden en dat hij hen streng zou straffen. Maar na enige tijd zei hij bedaard: „Laat ze roddelen als ze niets beters weten te doen. Ik leef hier naar eer en geweten als een christenmens, ik wil God dienen naar mijn vermogen. Als mijn vijanden mij door lasterlijke aantijgingen denken te treffen, vergissen ze zich."

Combé vond dit een opvatting die te prijzen viel, maar merkte toch met enige schuchterheid op, dat geheime krachten bezig waren, de persoon van de gouverneur zo slecht mogelijk voor te stellen en zijn gezag te ondermijnen. Als mijnheer de gouverneur de roddelaars zijn gang liet gaan, zouden zijn vijanden dat kunnen opvatten als een teken van zwakte.

„Ik zal tonen, dat ik hier niet voor niets gouverneur ben," antwoordde Cornelis toen. „Ik beloof u, dat ik mijn maatregelen zal treffen. Maar hierna zal ik nooit meer achter ongrijpbare lasteraars aanjagen, want ik kan mijn tijd beter gebruiken ten dienste van deze mooie kolonie."

Cornelis stelde nog diezelfde dag een plakkaat op, waarin hij alle burgers en soldaten in Suriname uitnodigde, de praatjes die over hem gingen met bewijzen te staven.

Er was niemand die bij hem kwam met de gevraagde bewijzen.

Hiermede was voor Cornelis de zaak afgedaan. Hij had andere dingen aan zijn hoofd.

Nu François vertrokken was, werkte hij zo mogelijk nog harder dan voorheen. Op deze wijze probeerde hij het gevoel van eenzaamheid dat hem somtijds drukte, te overwinnen.

Ja, hij had zijn uren van mistroostigheid. Dan zat hij lange tijd alleen in zijn kamer en wilde hij door niemand worden gestoord. In zulke uren overdacht hij zijn leven — en altijd weer gingen zijn gedachten uit naar Margaretha, die hij nu zo graag bij zich zou hebben.

(wordt vervolgd)

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748-2245* — Postbus 30

KAKES' *bouwbedrijf*
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telefoon 01850-3123-1123
PAPENDRECHT

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJsel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS,
ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ., ENZ.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.), TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
Inkoop van alle soorten sloopschepen
KRIMPEN AAN DE IJSEL — Telefoon 369, na 6 uur: 226.

Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie.
Telefoon Rotterdam 113333 (010).

✦ De Bijbel op de openbare school

Doordat het neutralisme de Bijbel van de openbare school in Nederland weerde, werd de Bijbelkennis van velen in ons vaderland minimaal. In Groningen werd eenmaal een onderwijzer geëxamineerd voor de hoofdakte. Hij wist van Nebukadnezar, de heerser van het Nieuw-Babylonische rijk. Op de vraag, of deze koning ook in de Bijbel voorkwam, antwoordde hij bevestigend. De vraag suggereerde dat antwoord. Maar de examinator wilde ook weten, in welk Bijbelboek. Waarop de kandidaat na enige aarzeling antwoordde: ik geloof in de brief aan de Babylonicensers. Dr. Aletta Jacobs en enige reisgenoten bezochten Jeruzalem en de eerste vrouwelijke dokter schreef reisbrieven in Het Handelsblad. Ze vertelde, dat de kamers in het hotel, waar het gezelschap verbleef, geen nummers hadden, maar namen, zoals Dan en Naftali. Wat voor heren dat waren geweest, zou men nog proberen uit te zoeken, stond in het reisverslag.

De bekende schrijver Joh. Been, archivaris van Den Briel, schrijver van prachtige jongensboeken als Paddeltje, heeft een leesboek geschreven met Bijbelse verhalen, bestemd om in de openbare school te worden gebruikt. Op die manier zou de jeugd, ondanks neutraliteitsclausules, toch iets weten over Bijbelse personen en geschiedenissen.

Het boekje werd een halve eeuw geleden besproken in De School, het orgaan van de hoofden der openbare scholen. Aldus:

„De bedoeling is lofwaardig, maar wij vrezen toch dat het blijken zal, dat schrijver en uitgever zich vergist hebben, toen zij meenden, dat een bundeltje met Bijbelse verhalen opgang zou kunnen maken op de lagere school. Voor de Christelijke school zijn deze verhalen der aartsvaders niet geschreven en zouden zij ook onbruikbaar zijn en op de openbare school zullen zij ergenis moeten geven, naar links en naar rechts.

Zolang — en dat kan nog heel lang duren — wij Nederlanders zo uiterst gevoelig zijn op het punt van Bijbelse geschiedenis, zolang zal de school, die verenigen wil en niet scheiden, geen onnodige aanstoot mogen geven.

Laat de schrijver zijn vertellingen liever uit de Griekse en Romeinse of de Germaanse sagenkreis kiezen. Daar is ook veel moois in te vinden en daar maakt niemand zich boos om."

Wij geven ook deze historische aantekening weer zonder commentaar.

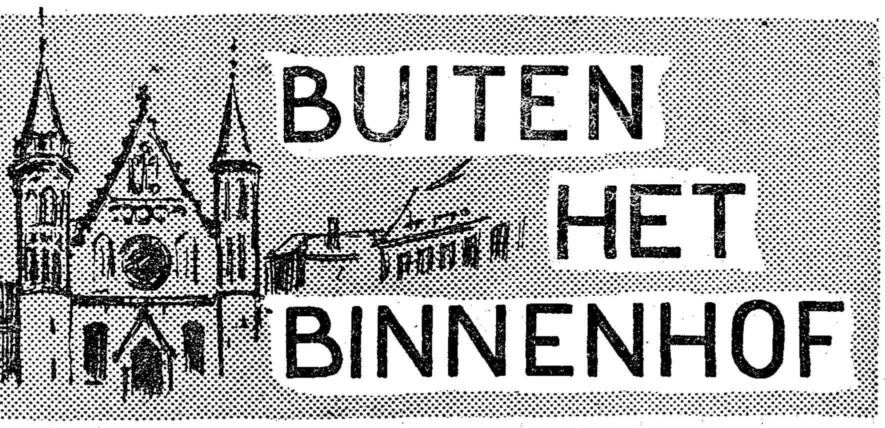

HET parlementaire jaar is weer begonnen. En we krijgen belastingverlaging. Mijn liefje, wat wil je nog meer? Op belastinggebied ben ik een „gediplomeerde leek". Dat heeft op een kwade dag de inspecteur in de gaten gekregen. Hij handelt dan ook naar bevinden. Het invullen van een aangiftebiljet vind ik iets, dat geregeld boven mijn pet gaat. Zoudt u dat hoofddeksel kunnen bewonderen, dan lijkt het wel of er een zons- en maansverduistering bovenop staat. Verleden jaar heb ik getracht het biljet in te vullen zonder de hulp van een adviseur. Het resultaat daarvan ondervind ik maandelijks, als ik mijn onbekende vrienden van de fiscaliteit een cheque zend. Als een lijder aan een ingebeelde ziekte maak ik mij altijd diets, dat ik te veel belasting betaal. Dat verhaal gaat er bij mij in als koek. Steeds ben ik geneigd te verlangen naar een status, waarin de belasting maandelijks van mijn salaris wordt afgehouden en daarmee . . . basta. Maar daar is altijd iets, dat mij uit de status van de eenvoudige loonbelastingbetaler opheft naar dat glorieuze rijk van diegenen, die ook iets meer mogen betalen, omdat zij zo nu en dan ook iets meer verdienen. Nu blijft er altijd weer iets over, na betaling van de belasting. Maar wanneer iemand, zoals ik, in zo'n geval gerekend wordt tot een achtste kleine zelfstandige, dan schrik je van de progressie bij de belasting. Is deze regering wel progressief? vraagt men wel eens. Nou en of. Wat de belasting betreft voel ik dat dagelijks aan den lijve. Nu heb ik weer eens bekeken, wat ik allemaal terugkrijg, als ik maar betaal. Niet in contanten, de fiscus kijkt wel uit. Maar in dienstbetoon. En dan vraag ik mij af, is dat dienstbetoon nu wel evenredig aan dat geld, dat ik iedere maand afsta en wegstuur? Per slot van rekening — dat tussen haakjes — ben ik een „eerste klas belastingbetaler." Voor dat ik nog dank u tegen mijn patroon kan zeggen heeft de belasting haar portie al beet. Onze boekhouder is een onbezoldigd inner van belastingen. Wat hij iedere maand afhoudt van mijn salaris heet loonbelasting. Het klinkt zo progressief, in politieke zin. Salarisbelasting bestaat niet, wel vermogensbelasting. Daarom zijn alle loontrekkers beklagenswaardige creaturen in sommiger ogen, terwijl degenen, die vermogens hebben zonder medelijden worden aangezien. Over de salarisbelastingbetaler wordt niet gepraat. Hij vormt met anderen een vergeten groep, behalve dan door de belastingdienst. Die vergeet ons niet. Maar goed, dat dienstbetoon. Vroeger zag ik nog wel eens een agent in de buurt. Zijn er niet meer. Personeelsgebrek. Vroeger kwam de post op zaterdag met drukwerk. Kan niet meer. Verleden week bood ik in een postkantoor een aangetekend stuk aan. Het was zaterdagmorgen. Het stuk moest maandagmorgen d.a.v. bezorgd zijn. Ik had dus al de tijd. „Dat moet per expresse" zei de ambtenaar. „Niet nodig" zei ik, want het behoeft pas maandagmorgen bezorgd. Het is nu zaterdag, 9 uur voormiddag".

„Per expresse wordt het nog vanavond bezorgd", zei de ambtenaar onbezorgd. „Dan is er niemand thuis", zei ik. „Als u het niet per expresse verzend, neem ik het niet aan, ook niet aangetekend. Ik neem het niet eerder aan dan wanneer u het per expresse verzend". Dit is natuurlijk geen chantage. Dat is beperkt dienstbetoon. Maar die beperking kostte mij *f* 1,10, inplaats van *f* 0,70.

Mijn straat wordt nu praktisch niet meer geveegd. Zo nu en dan zie ik een dromerige Italiaan een papiertje oprapen, dat hij dan probeert te lezen. Personeelsgebrek. Ik ben ziek van de angst bij het denken aan, ziek zijnde, te moeten worden opgenomen in een ziekenhuis. Lege bedden, geen verpleegsters. Personeelsgebrek. En zo zou ik in den treure kunnen doorgaan. Minder dienstbetoon van de overheidsbedrijven door personeelsgebrek. Een domme belastingbetaler als ik rekent dan uit, dat waar minder personeel bestaat er ook minder lonen en salarissen worden uitbetaald. Dus zal de belasting wel minder worden. Maar zo is het niet. De belastingverlaging houdt verband met de welvaart.

De welvaart ontstaat door meer produktie. Meer produktie ontstaat door personeelsgebrek . . . nee . . dat kan niet. Het is allemaal zo moeilijk. Ik heb in mijn leven al verschillende malen — niet overstelpend — belastingverlagingen horen en zien aankondigen. Tegen de tijd, dat mijn belasting dan de laagte inging, ging de huur omhoog, of kwam de gemeente weer met een surprise, zoals nu mijn gemeente met een vuilnisophaalbelasting. Echt minder belasting betalen, zodat je het merkt, zodat je een zucht van verlichting slaakt, dat je een jubelbrief naar de minister zou sturen, of aan de inspecteur om met zijn vrouw op de thee te komen . . . . is er niet bij.

Maar dit alles neemt niet weg, dat het Parlementaire jaar is begonnen. En wat een heerlijke dag was het! Ik heb genoten, zittend voor een televisietoestel. Vroeger stond ik uren te wachten in Den Haag, toen ik daar als kind vrij van school kreeg op de derde dinsdag in september. Maar dat hoeft nu niet meer. Je zit aan het noenmaal en draait je gezicht naar rechts, daar treedt de Kamerschare aan. Wie en wat ik het meest bewonderd heb? Ik aarzel tussen het prachtige ambtskostuum van het lid van de Raad van State Mr. Algera en het goed zittende jaquet van Mr. Roosjen die ditmaal naast vorsten te voet ging. Of neem de hoed van Mr. Lemaire, tegen wie ik, als wij niet officieel zijn, Trees mag zeggen. Ik vond, dat mijn oud collega Mr. Vrolijk er patent uitzag. Dat Arie de commentator alleen maar mevrouw Zijlstra kende, vond ik het mooist. En dat voor een VARA-man!

Correspondentie. R.N. te K. Ik ben u nog een antwoord schuldig op uw brief, waarin u mij voor mijn woorden stelt: „de splinter uit het Duitse oog weghalen". Bijbelteksten moet u niet verkeerd uitleggen, schrijft u. Ik meen echter, dat ik de Bijbel goed gebruikte, toen ik al het kwade van een ander een splinter noemde, vergeleken bij het kwade, dat ik iedere dag doe: een balk. In dat verband moet u het woord splinter zien. Vraagt u mij: is het kwade van het vorige Duitsland maar een splinter geweest, dan zeg ik neen!

William Graenkoper

KRYPTOGRAM

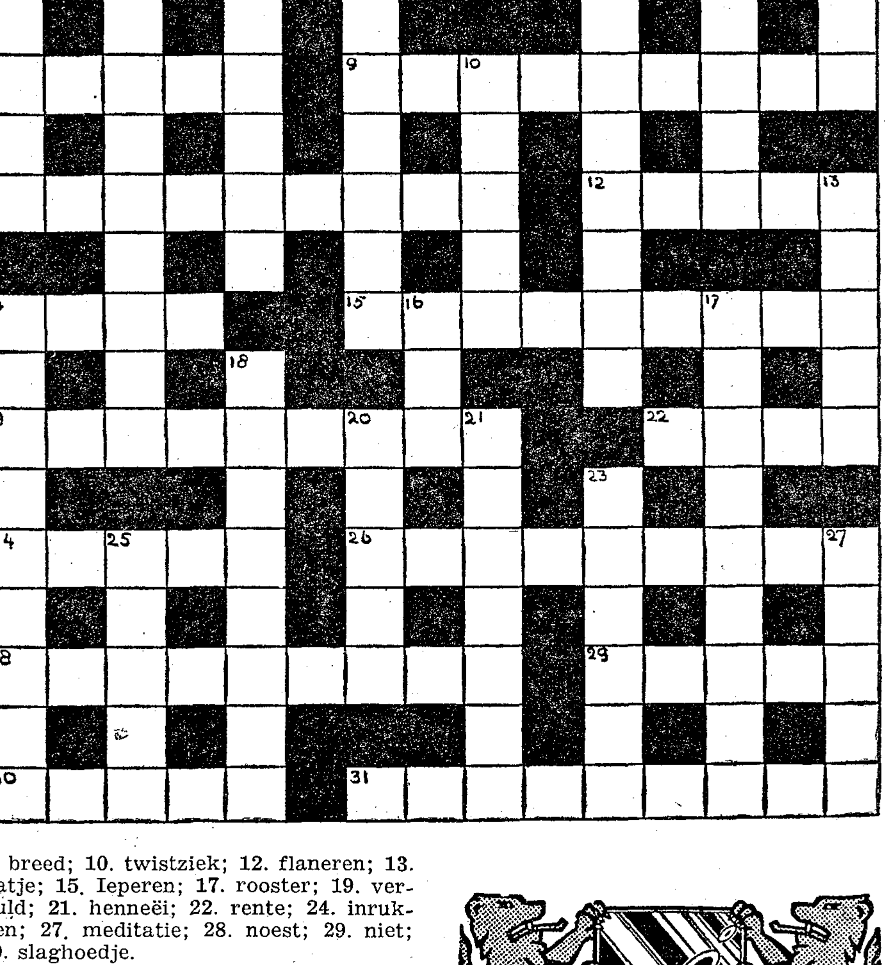

Horizontaal: 1. metaal voor vreedzame bewapening; 5. postuur van Hein; 8. op water heeft híj een goed betaalde baan, maar op 't land wil zíj opslag; 9. buiten dienst is de kloosterlinge toch nog druk bezig (3,6); 11. als 't zo is, dan zeggen we ronduit: het moet teruggevonden worden; 12. dit woord wordt vaak voor rood gebruikt; 14. zo traag als een slak in de bonen; 15. een flink stuk om op te hangen draagt deze schurk met zich mee; 19. pijnlijk, zo'n klinker onder in je rug te krijgen; 22. zit dikwijls in de put; 24. baksel is het begin van deze drukte; 26. vaderland van oom Jan; 28. deze grootsprekers hanteren een bijl, doch zouden met een mes hetzelfde bereiken; 29. opbouwende bezigheid in de lente; 30. ze worden tegenwoordig wel nagemaakt, doch die dragen de dieren niet op hun nek; 31. hangt u boven 't hoofd en men kan er — zo menen sommigen — uit lezen wat u boven 't hoofd hangt.

Vertikaal: 1. Tja, dat krijg je op je brood tenzij er van een militaire operatie sprake is; 2. boterbriefje met liefde getekend; 3. bouwt men op deze oudste dan heeft men, achteraf beschouwd, op geen zand gebouwd; 4. de maan scheen hier helder en de weg — die tot het verderf leidde — was breed; 5. levenloze werkers, doch volstrekt niet „leven"-loos; 6. samen met de volgende hebt ge iets tegen een ander; 7. zeilers gebruiken bij harde wind deze bank om hun windvang te verminderen; 10. bevestigingsmiddel waarmee men ook iets los kan peuteren; 13. zijn handen moeten soms een schip tegenhouden; 14. vooroorlogse harde oostenwind? 16. hem die dit toekomt, moet het hebben; 17. over land zijn zij niet te bereiken; 18. dit lijken nogal koude zitplaatsen te zijn; 20. hier vliegen ze in 't noorden op af; 21. deze godin heeft een zoete taak; 23. vertrekpunt van een reis naar de muur; 25. hij dichtte de door Voet „berijmelde" 89ste psalm; 27. lastdrager.

Oplossing van vorige puzzel

Horizontaal: 1. bulderkast; 6. krab; 9. breed; 10. twistziek; 12. flaneren; 13. katje; 15. Ieperen; 17. rooster; 19. verguld; 21. henneëi; 22. rente; 24. inrukken; 27. meditatie; 28. noest; 29. niet; 30. slaghoedje.

Vertikaal: 1 baby; 2. leegloper; 3. Emden; 4. boteren; 5. spinner; 7. bokkepruik; 8. stukloon; 11. iet; 14. kikvorsman; 16. roulette; 18. toebereid; 20. drietal; 21. herberg; 23. nijd; 25. Kongo; 26. stee.

Wees zuinig met Uw geld koop bij.. WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kassabons
DROGISTERIJEN WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

FA. JAN DE MIK
Hardinxveld - Giessendam
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

17e jaargang no. 40 7 oktober 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Dr. Bruins Slot over de REGERINGSPOLITIEK

*** Hieronder publiceren wij de rede, die Dr. Bruins Slot bij de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer heeft gehouden.**

De troonrede waarmede H.M. de Koningin de jongste zitting van de Staten-Generaal opende is een evenwichtig en stijlvol document geweest. Geen lange opsommingen, maar een duidelijk beredeneerde uiteenzetting van het politieke beleid dat de regering zich koos.

Het stuk maakt zeker niet de indruk van een regering, die niet regeren kan zoals van oppositionele zijde zo vaak is beweerd. Wij prijzen het ook in het stuk dat daaruit blijkt, dat de regering een open oog probeert te hebben voor wat er leeft in de Kamer. Dat kan slechts bevorderlijk zijn voor het goed functioneren van het gemeen overleg.

In het algemeen kan het beleid, zoals de regering zich dat voorstelt onze instemmig wel hebben. Op een paar onderdelen kom ik straks nog nader terug, ook wel eens met een kritische opmerking. Ik heb altijd op het standpunt gestaan, dat men de kritiek niet alleen aan de oppositie moet overlaten. De instelling van mijn fractie tegenover dit kabinet is evenwel van positieve aard.

In ons politieke-constitutionele verhoudingen is het soms moeilijk om regering en parlement beide tot hun goed recht te laten komen. Dat ligt voor een belangrijk deel in de materie van de huidige politiek.

Zij is vaak zeer technisch. Bovendien: de politiek wordt uitgesmeerd over een wijd vertakt maatschappelijk organisatie-leven.

Tenslotte: De regering heeft over het algemeen verstrekkende bevoegdheden. De Kamers komen er vaak eerst achteraf aan te pas.

Onder die omstandigheden is het de taak van regering en parlement om er beide acht op te geven elkaars positie te ontzien en te respecteren. Anders komt het democratisch bestel in gevaar.

Een land als Frankrijk is in wezen een waarschuwend voorbeeld. Daar heeft eerst een parlement de regering het regeren onmogelijk gemaakt en nu maakt de regering het parlement zijn controlerende en mede-beslissende functie onmogelijk.

Laten wij ons ervoor hoeden in deze fatale situatie terecht te komen.

Internationale situatie

Na deze inleiding wil ik gaarne beginnen met mijn instemming te betuigen met de duidelijke, besliste, maar ook beheerste beschouwing in de troonrede over de internationale situatie.

Met name verheugen wij ons, bij alle zorg die er overigens is, dat de Atlantische bondgenoten eensgezind zijn in hun opvattingen, dat men wel bereid moet zijn om tot een vreedzame oplossing over Berlijn te geraken, maar dat daardoor geen wezenlijke waarden van de vrije wereld in gevaar mogen worden gebracht.

Het is duidelijk, dat een sterke Atlantische politiek niet gevoerd kan worden indien deze niet gedekt **wordt** door een goede defensie. Dat dit ook ons tot grotere uitgaven en krachtsinspanning noopt, is betreurenswaardig, maar noodzakelijk.

Bij de reflectie over de wezenlijke waarden, die in geding kunnen komen is het van betekenis, om de kwestie-Berlijn en de splitsing van Duitsland te blijven zien vanuit een algemeen Westers en niet vanuit een specifiek Duits gezichtspunt.

De splitsing van Duitsland is het gevolg van een door Duitsland verloren oorlog.

Toen de uitlating, die aan generaal Clay toegeschreven werd over het erkennen van de realiteit van de twee Duitslanden, bekend werd, steeg er in West-Duitsland een storm op. In een Duitse krant zag ik met koeien van koppen de woorden „Jetzt wird Deutschland verkauft".

De onjuistheid van deze zin is duidelijk. Duitsland wordt niet nu verkocht. Duitsland is in de oorlog 1939—1945 door Adolf Hitler verkocht.

Men kan grote kritiek hebben op de beslissing van Jalta, waaruit de huidige bestuurssituatie gegroeid is — en wij hebben die kritiek — dit neemt niet weg, dat wij de realiteit van de nederlaag hebben te zien. Ook de Duitsers moeten die zien.

Het feit, dat West-Duitsland thans onze bondgenoot is, doet daaraan niets af.

Terecht stellen de drie Westerse bondgenoten, die in de westelijke sector van Berlijn zitten, zich dan ook op het standpunt, dat zij niet in hun rechten van overwinnaars in de laatste wereldoorlog, door de Russen willen worden verkort. Dat impliceert, dat West-Berlijn niet onder communistisch regiem komt.

Maar dat betekent tevens dat de kwestie Berlijn, zoals die thans ligt, uit het vlak van de Duitse binnenlandse politiek en de Duitse binnenlandse agitatie getrokken wordt.

Wij achten dat winst. Want dat vermindert de kans op oorlog. Wij hebben voor Hongarije geen oorlog willen voeren en voor Polen niet. Die kwamen er overigens als slachtoffer van Hitler-Duitsland eerder voor in aanmerking dan Duitsland zelf. Hoezeer wij het ook betreuren dat Oost-Duitsland nu onder de Russische dictatuur zucht.

Maar men kan de geschiedenis niet

• *Vervolg op pag. 4*

Twee ereleden van onze partij

PROF. MR. A. ANEMA ← → MR. DR. J. DONNER

Hun leven stond in het teken van de dienst met hoofd en hart aan ons volk. Zij hebben ons land op voorbeeldige wijze gediend. Zij zijn Anti-revolutionair in hun politieke overtuiging en vele jaren lang zijn ze voor onze partij representanten van grote importantie geweest. Dat zijn ze ook thans nog, ook al zijn ze teruggetrokken uit hun functies.

De Anti-revolutionaire Partij is dankbaar, deze mannen te mogen bezitten. Dat is aan beiden bij verschillende gelegenheden gezegd. Het is ook meermalen neergeschreven.

De Partij heeft deze dank echter nog uitdrukkelijker willen tonen. Men heeft deze dankbaarheid willen vastleggen. De Anti-revolutionaire beginselen zijn hun hele leven hun onvervreemdbaar bezit geweest. Ook in de tijd vol duisternis en onrecht, toen een dergelijk bezit door de bezettende macht niet gewenst werd bleken hun politieke beginselen onvervreemdbaar bezit te zijn.

Thans wil de Partij deze mannen tot háár onvervreemdbaar bezit maken: daartoe heeft het Centraal Comité hen benoemd tot ereleden onzer Partij.

En zo mogen wij deze mannen, Mr. Dr. J. Donner en Prof. Mr. A. Anema dus begroeten als ereleden van onze A.R. Partij. Het Centraal Comité zal voor zijn besluit ieders instemming ontvangen.

Anema en Donner zijn uitzonderlijke figuren. Zij timmerden vrijwel hun hele leven aan de weg van het staatkundig leven; toch wisten zij er zich voor te hoeden, dat ze teveel bekijks zouden krijgen. Ze zochten nimmer publiciteit. Integendeel! Dat zij toch in de publiciteit kwamen, was het gevolg van hun invloed door hun scherp verstand, hun standvastig karakter, hun geloofsovertuiging. Kortom: het waren hun grote begaafdheden, die hen tot grote en alom geachte figuren gemaakt hebben.

Prof. Mr. A. Anema werd op 10 februari 1872 te Minnertsga geboren. Hij studeerde enige tijd klassieke letteren, zowel aan de Gemeentelijke Universiteit als aan de V.U. te Amsterdam en ging daarna aan de Leidse Universiteit rechten studeren. Hij promoveerde in 1894 en maakte veel studie over Calvinisme en rechtswetenschap. Daardoor kwam hij in nauwe aanraking met dr. A. Kuyper. Anema was aanvankelijk advokaat en procureur, journalist, raadsheer-plaatsvervanger in het gerechtshof te Amsterdam en ruim veertig jaar hoogleraar aan de Vrije Universiteit. Vanaf 1921 was hij lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal, waar hij de Anti-revolutionaire beginselen altijd weloverwogen en duidelijk naar voren heeft gebracht. Toen hij vorig jaar vanwege zijn hoge leeftijd terugtrad uit het politieke leven, werd dit als een verlies voor de Senaat beschouwd. „Als verlies van een stuk wijsheid en als verlies van een stuk stijl," zo schreef Dr. Berghuis, de voorzitter van onze Partij toen over hem. „Anema was naar wijsheid en stijl een senator in de ware zin van het woord."

Deze man die evenals Mr. Dr. Donner zich liever niet in de publiciteit zag, heeft voor onze partij zeer veel betekend. De dank van ons vaderland ontving hij reeds: hij is Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw en Groot-Officier in de Orde van Oranje Nassau. De dank van onze Partij heeft hij bij verschillende gelegenheden mogen ontvangen — doch heden werd deze dank onvervreemdbaar vastgelegd door zijn benoeming tot erelid. Prof. Anema, die het vijfde deel van het Handboek voor het Burgerlijk Recht op zeer oorspronkelijke wijze bewerkte — het handelt over het Bewijs — zal zijn erelidmaatschap als bewijs van dank van zijn partij ongetwijfeld willen aanvaarden.

Mannen met grote verdiensten

Mr. dr. J. Donner werd in Assen geboren op 3 februari 1891. In 1912 promoveerde hij te Utrecht in de rechtenstudie, waarna hij zich te Leiden in de Staatswetenschappen bekwaamde. Een ambtelijke loopbaan bracht hem eerst in Deventer, daarna in Rotterdam. Op 31-jarige leeftijd werd hij raadsadviseur bij het Ministerie van Justitie. Vier jaar later werd hij tot Minister van Justitie geroepen. Eerst in het Kabinet De Geer (tot 1929), daarna in het Kabinet Ruys de Beerenbrouck (tot 1933). Daarna werd hij raadsheer van de Hoge Raad der Nederlanden. Bijna vijftien jaar lang vervulde hij voorts het hoogstdenkbare rechterlijke ambt: als President van de Hoge Raad. Eind februari van dit jaar legde hij deze functie neer, omdat hij zeventig jaar geworden was. Hij was in de bezettingsjaren voorzitter van het kerkelijk contact — mede als gevolg daarvan was hij tot driemaal toe een gevangene van de Duitsers. Als voorzitter van het Curatorium der Vrije Universiteit heeft hij zeer veel voor deze universiteit gedaan. Zijn verdiensten voor ons land vonden erkenning door zijn benoeming tot Ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw. De Partij eert hem door hem tot erelid te benoemen.

Anema en Donner worden dus thans op bijzondere wijze aan onze Partij verbonden. Wij zijn daar blij over. Het past ons, God te danken, dat Hij ons zulke mannen gaf. Zij hebben grote gaven. En dat zij voor onze Christelijke politiek zoveel hebben mogen doen, is een gave van God, geschonken aan ons volk

Besluiten van het Centraal Comité

* *Prof. Anema en Dr. Donner ere-leden van de A.R. Partij*

* *Het Partij Concent komt op 28 oktober bijeen te Amsterdam*

HET Centraal Comité heeft in zijn vergadering van zaterdag j.l. een tweetal nieuwe *ere-leden* benoemd. Het zijn *Prof. Mr. A. Anema,* die tot 1960 lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en voorzitter van de A.R.-Senaatsfractie was en *Dr. J. Donner,* die dit jaar aftrad als president van Nederlands hoogste rechterlijk college, de Hoge Raad. De heer Donner heeft de A.R. Partij in onderscheiden commissies van de partij gediend, o.a. in de commissie ter voorbereiding van de herziening van het door de Deputatenvergadering op 10 juni j.l. aanvaarde Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program. Beide nieuwe ere-leden hebben in het beeld van onze partij een zodanige plaats gekregen, dat hun benoeming tot ere-lid eigenlijk niemand zal verwonderen.

Het ligt in de bedoeling hun installatie te doen plaatsvinden op de bijeenkomst van het Partij Convent, die op zaterdag 28 oktober te Amsterdam gehouden wordt. Dr. Donner maakt momenteel een reis door Zuid-Afrika. Beide nieuwe ere-leden hebben op de mededeling van hun benoeming instemmend gereageerd.

A.R. Ledenwerfactie „Eén op Tien"

HET Centraal Comité heeft ook besloten tot het houden van een *ledenwerfactie,* die onder het motto *„Eén op Tien"* in het gehele land zal worden gevoerd. Het ligt in de bedoeling zo mogelijk op elk tiental leden een nieuw lid te werven, teneinde het ledental met 10% te verhogen. Hoewel het ledental sinds de jongste werfactie in 1957 op een bevredigend peil bleef, achtte het Centraal Comité het wenselijk thans opnieuw de plaatselijke activiteiten op dit gebied tot een gezamenlijke krachtsinspanning te coördineren.

Het jaarverslag 1960, dat door het Centraal Comité werd vastgesteld ter behandeling op het Partij Convent van 28 oktober a.s. vermeldt per ultimo 1960, een ledental van ruim 98000.

De kiesverenigingen zullen zeer binnenkort meer gedetailleerde gegevens over deze actie ontvangen. De afgevaardigden van de provinciale en regionale partij-organen in het Algemeen Organisatie Comité van de partij hebben in de loop van deze zomer reeds een advies uitgebracht, dat thans tot dit besluit van het partijbestuur heeft geleid.

Conferenties A.R. Partij

HET Centraal Comité van de A.R.-Partij heeft eveneens besloten enkele conferenties te beleggen. Op de eerste daarvan, die op 4 november in Utrecht wordt gehouden, worden de deelnemers aan de *sprekersorganisatie* uitgenodigd. Deze personen zijn in de gelegenheid gesteld schriftelijk onderwerpen aan de orde te stellen. Het ligt in de bedoeling, dat hun vragen en opmerkingen tijdens een forumbespreking zullen worden behandeld. Kamerleden en andere vooraanstaande politici zullen worden gevraagd in dit forum zitting te nemen. Daar deze sprekersconferentie een week na het Partij Convent wordt gehouden zullen ook de daar gehouden redevoeringen wel stof tot nadere beschouwingen opleveren.

Op 5 januari 1962 vindt te Utrecht de uitgestelde *lerarenconferentie* plaats. Geestverwante docenten, werkzaam bij het middelbaar, voorbereidend hoger en kweekschoolonderwijs, als mede aan scholen, die hiermede op één lijn gesteld kunnen worden, zullen worden uitgenodigd om na de inleiding door mr. J. J. Hangelbroek over diverse aangelegenheden van gedachten te wisselen.

Dubbeltallen Organisatie Commissie van de A.R. Partij

HET Centraal Comité zal ter vervulling van de periodiek openvallende plaatsen in de Organisatie Commissie van de partij de volgende dubbeltallen aan het Partij Convent aanbieden:

E. R. van Ruller te Groningen — J. Hollenbeek Brouwer te Assen.

C. J. van den Heuvel te Moerkapelle — H. H. Zwart te Oud-Alblas.

Dr. A. Veerman te Rijswijk — E. C. Muns te Utrecht.

De heren Van Ruller, Van den Heuvel en Veerman zijn herkiesbaar. Ter uitbreiding van de Organisatie Commissie zal het Partij Convent een keus kunnen maken uit het dubbeltal S. Silvis te Scheemda en K. Horjus te Monnikendam.

Televisie- en Radiozendtijd

INZAKE de vanaf 1 januari 1962 door de regering aan de politieke partijen toe te kennen televisiezendtijd is door het Centraal Comité besloten, dat de Organisatie Commissie van de partij haar reeds begonnen oriëntatie daaromtrent zal voortzetten. Men zal zich daarbij door deskundigen laten voorlichten. Het Centraal Comité besloot voorts, vanaf november de radio-spreekbeurten weer door een vaste spreker te doen vervullen. Als zodanig werd de secretaris van de A.R.-Partij, mr. W. R. van der Sluis aangewezen.

Bestel nu het herziene Beginselprogram

NU vele kiesverenigingen hun vergaderactiviteit hervatten, is ook een extra attentie voor de leden op haar plaats. Het zou *meer* dan een attentie zijn indien de besturen er voor zorgden dat elk lid van hun vereniging een exemplaar kreeg van het *Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program* van onze partij. De prijs ervan is lager naarmate meer exemplaren worden besteld:

van 1 t/m 10 exemplaren
25 cent per stuk

van 11 t/m 25 exemplaren
20 cent per stuk

vanaf 26 exemplaren
15 cent per stuk

Laat ieder bestuur zich erover beraden of deze aanbieding niet een goede start in het nieuwe seizoen zou zijn. De redevoeringen, gehouden op de Deputatenvergadering (d.d. 10 juni 1961) die het program vaststelde, zijn gebundeld onder de titel *„Rondom het nieuwe Program."* De prijs van de brochure is 70 cent. Eén briefkaart naar ons partij-bureau en u hebt beide publikaties per kerende post in huis.

Partij in actie

SPAARZAAMHEID

ER zijn verschillende pogingen gedaan, om het Nederlandse volkskarakter te omschrijven. Jan de Witt vond zijn tijdgenoten „zachtgangers naar hun aard". Wij zouden zeggen: zij gingen niet over het ijs van één nacht. Misschien nog beter: zij wilden liever bij verdrag iets bereiken dan met geweld. Prof. Huizinga vindt ons volk een volk van een goede middelmaat, zoals bij het tweede lustrum van de N.T.S. werd verteld. Er zijn ook altijd mensen, die ons volk zuinig noemen. Natuurlijk niet zó erg als de Schotten, die men, zoals de anekdote verhaalt, bij luchtalarm zo moeilijk in de schuilkelders kon krijgen, totdat een B.B.-man met een collectebus ging rammelen. Maar wel zuinig. En dus ook spaarzaam. Want het ene hangt op het allernauwst met het andere samen. Vader Cats heeft over die spaarzaamheid al heel wat geschreven. En men moet immers een appeltje voor de dorst bewaren.

Nu is het merkwaardig, dat het vraagstuk van de spaarzaamheid in onze tijd heel anders wordt besproken. Het gaat niet zozeer om een deugdbeoefening als wel om een noodzakelijke, en economisch noodzakelijke activiteit.

In elk economisch en financieel debat wordt de spaarquote behandeld en geanalyseerd. En de ogen zijn er voor open gegaan, dat men sparen ook anders kan bekijken dan alleen door het optellen van de saldo's van alle spaarbankboekjes. Een volk spaart op velerlei wijze: door het afsluiten van een levensverzekering, door het vormen van reservefondsen, het vergroten van voorraden, kortom, door alle economische handelingen, waardoor het inkomen van heden wordt bestemd voor het genot in de toekomst. En zonder dat sparen gaat het met onze welvaart helemaal verkeerd. Bij elke discussie over het financieel-economisch beleid van de Regering komt het sparen aan de orde.

ER is nog een ander aspect, dat weliswaar altijd van belang was, maar dat nu meer opzettelijk naar voren wordt gebracht, nl. de bezitsvorming. De Regering beschouwt het als een van haar taken, de bezitsvorming te stimuleren. Niet alleen om het sparen zelf en om de economische noodzaak daarvan. Er kan nl. in een nationale huishouding ook veel worden gespaard zonder dat er van particuliere bezitsvorming sprake is. Van socialistische zijde is op principiële en ideële gronden gepleit voor sparen van de gemeenschap, door en voor de gemeenschap. Dan wordt er wel gespaard, misschien enorm gespaard, maar niets van het gespaarde is van mij alleen, en ligt gebonden onder mijn persoonlijke verantwoordelijkheid. Daartegen is van onze zijde, maar meer nog van R.K. zijde, voor de particuliere bezitsvorming gepleit om de zedelijke betekenis van een bezit, dat iemand sparende heeft verworven en waarvoor hij nu zijn eigen verantwoordelijkheid draagt.

Volgens het jongste CBS-onderzoek, gereleveerd door dr. Lammers in het boek *Televisie, vraagstuk, waagstuk,* zijn de televisiebezitters ongelijk over ons volk verdeeld. Er zijn bijna een miljoen toestellen geplaatst, tweemaal zoveel als de deskundige prognoses hadden voorspeld. Van de personen boven de 12 jaar heeft 29% thans thuis kijkgelegenheid. Bij de leidinggevenden en welgestelden is dit 40%, bij de middenstand 31%, bij de arbeiders 30%, bij de landarbeiders 16% en bij de boeren 14%.

Er kunnen ook andere doorsneden worden gemaakt, en dan blijkt, dat de televisiekijkgelegenheid veel meer voorkomt bij mensen, die weinig, dan bij hen, die geregeld naar de kerk gaan. Bij de mensen, die als kerkelijk zijn geboekt, is het televisiebezit verreweg het geringst bij de Gereformeerden, dan volgen de Hervormden en de Roomsen winnen het verreweg. Nu spelen hier allerlei factoren een rol, en het onderzoek naar de motoeven is niet gemakkelijk. Via Engelse schrijvers is hierbij ook ter sprake gekomen het zgn. *deferred gratification pattern.*

We kunnen dat het best uitleggen met een voorbeeld. Een Franse boer vertelde ons eens, dat zijn arbeiders soms zomaar een dag wegbleven, omdat ze nog geld genoeg hadden en het er eens van wilden nemen. Zij vonden het hinderlijk dat ze een appeltje hadden voor de dorst van mòrgen en maakten er iets van voor vandáág. Het is ook zo zinloos, om een zure dag te werken als je thuis nog geld hebt, waar je het eens heerlijk van kunt némen.

DAT is nu het omgekeerde van het deferred gratification pattern, het patroon van de uitgestelde bevrediging. Vandaag werken, vandaag zich veel ontzeggen, vandaag offeren, voor láter. „Later" wordt bijna een magisch woord. Nu niet, het is nog te vroeg, sparen, dan hebben we later wat. Wie weet, hoe het ons te pas kan komen. Wie weet hoe het ons later zal spijten, als we vandaag te royaal zijn. Dát is het deferred gratification pattern.

Soms krijgt het een edeler vorm, een diepere toon. Als dat „later" betrekking heeft op de kinderen. Er zijn mensen, die er krom voor liggen, om te bereiken, dat hun kinderen het verder brengen dan zij zelf. Er zijn moeders, die altijd het láátst aan de beurt komen en het nog maar eens weer een winter met dezelfde mantel moeten doen, want de kinderen moeten hun kans hebben.

Wij menen, dat deze mentaliteit het meest voorkomt bij de kleine luiden, in reformatorische kringen. En dat zij dáárdoor mee helpen om aan ons economisch bestaan meer ruggegraat te geven. Dat is in elk geval een vriendelijker en ook betere verklaring dan de goedkope bewering, dat onze kringen zo cultuurarm zijn en daarom nog zo weinig behoefte gevoelen, om elke avond naar de televisie te kijken.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

C-R
Maaglijders!
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!
Importeur LOUIS RIETBERGEN · Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

WIGBOLDUS
IMPORTEUR VAN:
WESTERHAVEN 9 - GRONINGEN
ZWEEDS HOUT EN BOARD

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.
- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

TWEEDE KAMER

De stellingen worden betrokken

Voorzitters

De vorige week is er direct na het uitspreken van de Troonrede toch iets opmerkelijks geschied. In 1959 hadden de socialisten bezwaar om de K.V.P.-er *Kortenhorst* als voorzitter van de Kamer te herkiezen. Met name zou zijn leiding niet voldoende objectief zijn. Zonder dat nu naar buiten gebleken is dat de P.v.d.A. haar bezwaren tegen dr. Kortenhorst heeft opgegeven hebben zij hun stem op hem uitgebracht. Hun man, de heer *Bommer* kan nu de eerste vice-voorzitter zijn inplaats van Mevr. *Stoffels-Van Haaften (V.V.D.)* die naar de 2e vice-voorzittersplaats verschoof. *Mr. Roosjen (A.R.)* die jaar en dag deze plaats had bezet is uit het presidium verdwenen. Dat is jammer. Hij had er slag van in de late avonduren straffe leiding vergezeld te doen gaan van een geestige, speelse wijze van doen.

En de socialisten — waarschijnlijk met het oog op de naderende verkiezingen — hebben een belangrijke plaats in het presidium herwonnen.

Belangstelling

Het was te voorzien dat voor de behandeling van de Troonrede in de Kamer bijzonder veel belangstelling zou zijn. De tribunes waren overvol, praktisch alle Kamerleden, ministers en staatssecretarissen waren aanwezig. **Het gaat immers om zeer belangrijke zaken. De hoofdlijnen van het beleid voor het derde jaar van het Kabinet De Quay — normaal het vruchtbaarste jaar van een kabinet — werden besproken. Daar kwam bij dat er ditmaal bijzondere omstandigheden in het geding waren.**

Moeilijkheden waarvan de oplossing niet in handen ligt van Nederland alleen. Integendeel. Er is de dreigende situatie met de Sowjetrepubliek en zijn groeiende agressieve macht. Het probleem Nieuw-Guinea met zijn ingewikkeld geworden facetten, waarbij de vraag of en zo ja hoe met Indonesië betere verhoudingen kunnen worden tot stand gebracht, ook een rol moest spelen.

Maar ook de binnenlandse situatie vraagt thans opmerkelijk aandacht vanwege de niet gemakkelijker wordende financiële en economische situatie. Daarover geven straks de financiële beschouwingen een nader inzicht in de mening der fracties. Er liggen nog het vraagstuk van de kinderbijslag, de mammoetwet, en dat van een gewenst ontwerp inzake de regeling der gevolgen van arbeidsongeschiktheid. Zo zijn er meer te noemen.

De fractievoorzitters

Het is de verantwoordelijke taak van de fractievoorzitters al deze problemen te herkennen, te beoordelen en de geboden oplossing vanwege het Kabinet op een evenwichtige wijze te beoordelen. Waarbij uiteraard ook een rol speelt de vraag of het Kabinet in het verleden zich op een juiste wijze van haar taak heeft gekweten.

Weliswaar draagt de gehele fractie voor het betoog van de voorzitter de verantwoordelijkheid, maar de wijze waarop een en ander is geformuleerd, getoonzet is, komt op hem neer. Hij is de man die zijn gedachten allereerst over het geheel moet laten gaan en tot een conclusie moet komen. Dat is een moeilijke en verantwoordelijke opdracht. Te meer omdat de algemene beschouwingen veelal bepalend zijn voor het gehele zittingsjaar. De algemene beschouwingen bij de aanvang van het parlementaire jaar — evenals trouwens de beantwoording door de minister-president — zijn van uitermate groot gewicht.

Het Russische machtsvertoon

Alleen **de communist De Groot** betoogde dat de westerse democratieën geen enkele kans hebben in een eventuele atoomoorlog. Hij ging voorts zo ver te stellen dat Nederland nu reeds zijn leger naar het oorlogsfront heeft gezonden door dit naar West-Duitsland te doen gaan! De communist kent natuurlijk de plannen van Chroetsjef in het geheel niet, maar suggereerde met zijn betoog toch wel duidelijk dat Rusland bezig is met het maken van een oorlogsfront.

De Kamervoorzitter ontnam hem het woord — dit gebeurt maar zelden — toen hij, na een desbetreffend verzoek van de voorzitter, weigerde de door hem gebezigde aanduiding oorlogsmisdadiger met betrekking tot de commandant van het West-Duitse leger terug te nemen.

De bruutheid van Chroetsjef blijkt ook in de communistische woordvoerder in Nederland gevaren te zijn.

De P.v.d.A. — bij monde van de heer **Burger** — was het niet oneens met de alinea's van de Troonrede over de buitengewoon ernstige buitenlandse situatie.

Hij wees er op dat Ruslands machthebbers speculeren op de angst van de mensheid voor het onverwacht gebruik maken van de atoombom. Deze speculatie op de angst is wel de meest minderwaardige wijze van doen.

Natuurlijk moeten we de zaak goed zien. Het gaat niet alleen om Berlijn — het is geen Duits probleem alleen. Wij hebben er allen mee te maken. In feite gaat het om de voordurende opmars van de dictatuur van het communisme.

En daarom wenst de P.v.d.A. geen capitulatie voor al datgene wat voor het democratische Westen essentieel is.

Hij ondermijnde daarna toch het streven van het Kabinet dat eveneens de door hem genoemde doeleinden duidelijk had onderkend, door in één adem er aan toe te voegen: helaas, dit kabinet heeft geen stijl. En daarom is er zo weinig vertrouwen in het beleid. Zonder vertrouwen kan van een krachtig beleid geen sprake zijn. Voor de zoveelste maal na de formatie 1959 herhaalde hij dat dit kabinet alleen maar negatief kan werken omdat dit kabinet slechts te zien is als een politieke stunt tegenover de P.v.d.A. Waarbij hij echter keer op keer vergeet dat de kwestie van een aan de fracties medegebonden kabinetsprogram bij de P.v.d.A. niet tot een oplossing kon komen.

De nieuwe voorzitter van de K.V.P.-fractie — *dr. De Kort* — antwoordde de heer Burger, toen deze sprak over een dalende neiging van de socialisten om een „vinger in de regeringspap te krijgeen," dat het gebrek aan psychologie en de wijze waarop de P.v.d.A. oppositie voert bij de K.V.P. de neiging om voor 1963 met de socialisten samen te gaan niet versterkt. In zoverre bleef hij in de lijn van zijn grote voorganger Prof. Romme. Wezenlijk moet dit kabinet-De Quay dankbaar zijn voor de heer Burger, want de oppositie van zijn fractie is te ongevarieerd om ernstig genomen te worden.

Ds. Van der Veen, P.S.P., achtte het onverdraaglijk dat Nederland, vroeger een vredesrol spelend in de wereld, nu voortdurend vooruitliep om de internationale toestand te verscherpen. Hij vond de oplossing liggen in een definitieve verdeling van Duitsland. Maar voor het opdringende gevaar van het communisme en haar eenzijdige verbreking van de overeenkomst niet langer atoomproeven te nemen had hij weinig oog. Wel was hij verbolgen over de maatregelen die de regering had genomen inzake de zelfbescherming. Dat verwekt alleen maar onrust èn de meest juist organiseerde B.B. kan geen redding brengen.

Nieuw-Guinea

Het plan van de regering Nieuw-Guinea te internationaliseren was aanleiding voor alle fractievoorzitters hun visie te geven. Afgezien van ds. v. d. Veen (PSP) en de communisten waren zij het er over eens dat de nieuwe stap een belangrijke verbetering zou kunnen geven.

Mr. Burger — die trachtte te bewijzen dat de P.v.d.A. de geestelijke vader van dit voorstel was — meende dat het oordeel gunstig kon zijn mits:

1) Nederland zich niet onttrekt aan de gedane uitlatingen omtrent zelfbeschikking;
2) Nederland èn financiën èn mankracht ten behoeve van Nieuw-Guinea beschikbaar blijft stellen;
3) Nederland moet dan ook vol vertrouwen geven aan die groep van derde landen die de verantwoordelijkheid voor het gezag in Nieuw-Guinea zullen dragen. Met name Amerika en India zullen wel deel uit moeten maken voor deze derdelanden.
4) Indonesië zijn normale kans zal krijgen om met Nieuw-Guinea in contact te komen nà afsluiting van de fase van het internationale tussentijdvak.

Een gesprek met Indonesië is waardeloos!

Prof. Oud — die zeer uitvoerig stilstond bij de historie van het vraagstuk Nieuw-Guinea — **kwam tot de conclusie dat de stelling dat het zelfbeschikkingsrecht achteraf zou zijn uitgevonden, beslist niet juist is. Hij stelde echter wel de redelijke vraag of Nederland toen geweten heeft welke consequenties daaraan verbonden waren. Er is overigens beslist verschil tussen de motie van de P.v.d.A. (1958) — vragende om internationalisering — en het regeringsvoorstel. In die motie ging het om een (internationale) beheerschapsraad. Het regeringsvoorstel gaat uitdrukkelijk er van uit de bevolking zelf er in en bij te betrekken.**

In tegenstelling tot dr. Bruins Slot, aldus prof. Oud meende hij thans geen aanvaardbare basis voor een gesprek met Indonesië te kunnen zien. De voorwaarde moet blijven: handhaving van het zelfbeschikkingsrecht en daarvan wil Indonesië nog niets weten.

Ook *dr. De Kort (K.V.P.)* schaarde zich achter het regeringsvoorstel. Realist als hij is wilde hij niet ontveinzen dat er meerdere risico's aan verbonden waren. Immers niemand weet of in de huidige situatie een 2/3 meerderheid voor het voorstel in de U.N.O. met zkerheid is te vinden. En als het niet lukt, wat dan? Maar met dit voorstel is Nederland in elk geval op de goede weg en daarom aanvaardde hij deze risico's ten slotte. Hij wilde er voor pleiten dat de band tussen Indonesië en Nederland in de naaste toekomst zou verbeteren, maar deze verbetering van goede betrekkingen mag niet gaan ten koste van het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's.

De grijze fractieleider van de C.H.U. — *dr. Tilanus* — was het in dit opzicht van harte met dr. De Kort eens. De realiteit van het moment levert helaas geen basis voor een gesprek. Een nuance in deze geluiden bleek het woord van *dr. Bruins Slot* te zijn. Hij wees er terecht op dat het regeringsvoorstel het conflict tussen Nederland en Indonesië voorshands onopgelost laat. Met de mogelijke gevolgen van dien! Een facet dat door de andere sprekers in feite niet is aangevoerd en toch bijzonder belangrijk is.

Hij wees er eveneens op, dat aan het aan Nieuw-Guinea toegekende zelfbeschikkingsrecht in geen opzicht wezenlijk mocht worden getornd. Van een tegen hun wil aan Soekarno uitleveren van de Papoea's mag per se geen sprake zijn.

Maar als het mogelijk is, is het van het grootste belang dat er een gesprek komt, waarbij geen voorwaarden worden gesteld van te voren en elk bereid is het standpunt van de ander af te tasten.

Het „plan Luns" is een plan van allure, is een onzelfzuchtig plan en verdient daarom alle steun. Maar de mogelijkheid om zonder direct voorwaarden te stellen te praten met Indonesië moet ook open blijven. — het regeringsvoorstel zelf zegt immers dat dit helaas niet mogelijk bleek te zijn. Waaruit in wezen hetzelfde verlangen spreekt als het geuite verlangen van de heer Bruins Slot.

Het is van belang de rede van dr. Bruins Slot — die in zijn geheel is opgenomen in dit nummer — nauwkeurig te lezen. Niet-medestanders proberen er vaak òf meer òf minder in te lezen dan er wezenlijk staat.

Binnenlandse politiek

De P.v.d.A. maakte bij monde van mr. Burger ernstig bezwaren tegen een onderdeel van de defensiepolitiek. Hij was van oordeel dat jaren lang enorme bedragen voor de marine waren verspild. De verbouwing van de Karel Doorman was b.v. gebeurd om het dek geschikt te maken voor straaljagers en het wordt nu gebruikt voor helicopters.

Hij diende een **motie** in de verbouwing en verbetering van een der kruisers maar achterwege te laten en dit geld te gebruiken op een doelmatige wijze.

Zonder zich af te vragen of het reëel mogelijk is in deze situatie, werd eveneens een **motie** ingediend behelzende het verzoek de AOW-uitkeringen met 50% (in etappes) te verhogen.

Over het geheel genomen was er — met uitzondering van de oppositie — voor het binnenlands beleid van het kabinet in het komende jaar tevredenheid. Weliswaar ontbrak de kritiek niet — maar het karakter van die kritiek was opbouwend. Misschien was de klacht algemeen dat de psychologie niet de sterkste zijde van het kabinet is. Dat mag jammer zijn, maar dit doet niet af aan de bijzonder vele goede zaken die het kabinet heeft gebracht en voornemens is te brengen.

De regering antwoordt

De fractievoorzitters hebben niet te klagen gehad over het feit dat de minister-president vele vragen zou hebben laten liggen. Uitvoerig is hij — zelfs op kleine zaken — ingegaan. Waartegenover stond dat met betrekking tot vaak veel belangrijkere vragen met een kort antwoord werd volstaan. Om een voorbeeld te noemen: de heer *Van Dis (S.G.P.)* kreeg een uitvoerig antwoord op zijn kritiek uitgebracht over de „verroomsing" van

• *Vervolg op pag. 5*

*** Om een enkeling

De reis van mevrouw Diemer-Lindeboom en mr. Van Houten naar de Verenigde Staten van Amerika is een poging om het leven van de 15-jarige negerjongen Preston Cobb te redden. Dit zal ongetwijfeld aller sympathie hebben. Evenmin als deze pleitbezorgers dat deden, willen wij de rechters, die dit vonnis over de jonge moordenaar uitspraken afkraken of een aanval op de Amerikaanse rechtspraak doen. Dit vonnis kan in meer dan één opzicht juist zijn, doch er waren alleen al in de leeftijd van de veroordeelde redenen gelegen, die pleiten voor omzetting van deze vreselijke straf. Dit willen beide Nederlanders nu bereiken en met hen honderdduizenden, zo geen miljoenen mensen.

Daarom vergezellen onze beste wensen deze ambassadeurs-in-bijzondere-missie. Een ander aspect van hun reis is het hartverwarmende feit, dat in een eeuw waarin alles om collectiviteiten schijnt te draaien en waarin ook zo vaak de dood van hele groepen mensen moet worden gemeld, een lange reis wordt ondernomen ten bate van één enkel mensenleven. Zulk een doelstelling is deze lange tocht met alle moeite, tijd en kosten daaraan verbonden, meer dan waard. Deze missie is ook voor ons allen een aanwijzing, dat de enkeling, die vlak bij ons leeft, nooit mag worden vergeten. In de politiek geldt dat niet minder dan elders.

*** Tien jaar NTS

Het 10-jarig bestaan van de Nederlandse Televisie Stichting is zeer uitdrukkelijk en waardig herdacht. Aangezien alle begin moeilijk is, hebben de pioniers van deze eerste decade onze aandacht voor hun werk zeer zeker verdiend. In de persbeschouwingen rondom deze gebeurtenis valt op, dat velen niet van een viering willen spreken, geschokt als zij zijn door de kritiek, die enkele vooraanstaanden op de huidige structuur van de N.T.S. hebben uitgeoefend.

Voor ons gevoel vertroebelt deze kritiek in genen dele de voldoening over datgene wat de N.T.S. in het verleden heeft gepresteerd. Wensen, die met het oog op de toekomst worden geuit, doen verdiensten in het verleden en in het heden verworven, niet te kort.

Wij wensen de N.T.S. steeds dezelfde sympathie van de kijkers als deze Stichting nu geniet.

*** „Bezoekt de U.S.S.R."

Op de dag, waarop te Kiev het spionage-proces tegen twee Nederlanders begon, heeft de Russische Ambassade hier te lande en onder dit opschrift een aantal folders verspreid, die een bezoek aan de communistische heilstaat moeten bevorderen.

Dit fijnzinnige gebaar zal door alle ontvangers met gepaste gevoelens zijn gewaardeerd. Een beter tijdstip kon dan ook moeilijk worden gevonden....

Scherper dan de foto's, die pompeuze bouwwerken en gedenktekens in Rusland laten zien, illustreert dit proces het gevaar waaraan een toerist blootstaat, indien hij in Rusland een camera bij zich heeft. In Nederland zal deze folder dan ook zijn geld wel niet waard blijken.

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
Wageningen — Telefoon 08370-3750
Telex 32121

De rede van dr. Bruins Slot

• *Vervolg van pag. 1*

meer terug draaien. Een periode van 16 jaar vormt zelf geschiedenis. De machtsverhoudingen en de politieke mogelijkheden laten niet toe die geschiedenis te ecarteren.

Dat is triest. Maar wie deze realiteit niet ziet en zich hetzij door mededogen laa voeren, hetzij door nationalistisch sentiment laat opzwepen zou de wereld in een hellloos avontuur storten.

Wij hebben nu de vreemde situatie, dat men en dat met name West-Duitsland enerzijds Oost-Duitsland niet erkent, niet als realiteit wil zien, anderzijds handelsovereenkomsten daarmee sluit en voor het burgerlijk vervoer door de Oostzone Oost-Duitse Ausweise accepteert. Dit lijkt veel op kiekeboe spelen. Het is beter daarmee op te houden en een zekere regulatie op basis van de status quo te aanvaarden, als dat mogelijk is.

Europese gemeenschappen

Met instemming hebben mijn politieke vrienden en ik vernomen wat de regering over het nauwe politieke overleg der zes landen, behorende tot de Europese Gemeenschappen, heeft gezegd. Wij begrijpen daaruit dat de enigszins geïsoleerde positie waarin Nederland enige maanden geleden te dien opzichte verkeerde, nu verdwenen is en dat de regering het genomen besluit van positieve betekenis acht.

Eveneens met instemming begroeten wij de ontwikkeling, die uitzicht biedt op de toetreding van Groot-Brittannië en andere Europese landen tot de Europese Gemeenschappen. Als dat geschiedt zal dit de kracht en de evenwichtigheid van de Europese Gemeenschappen zeer ten goede komen.

Nu de betekenis van de Europese Gemeenschappen voor onze nationale samenleving op velerlei sectoren van haar bestaan met de dag toeneemt, rijst de vraag of meerdere coördinatie van de Europese aangelegenheden bij de departementen niet hoogst gewenst moet worden geacht. De idee van een departement voor Europese zaken is meermalen geopperd.

Hoe staat de regering tegenover die idee? En is ook zij in ieder geval niet van oordeel, dat meerdere coördinatie bij de departementen van groot belang is en bevorderd moet worden?

In dit verband, M. de V., vragen wij ons af, of, wat deze Kamer betreft, het niet gewenst zou zijn voor de Europese aangelegenheden een vaste commissie in te stellen.

Deze aangelegenheden komen nu bij verschillende vaste commissies aan de orde en dan blijkt meermalen, dat de ene commissie zich noodgedwongen mede moet beraden over zaken, die bij een andere commissie thuishoren.

Binnenlandse vraagstukken

Het bekende gezegde, dat het derde jaar voor een kabinet het jaar van de oogst is, gaat, dunkt mij, in deze tijd minder op dan voorheen.

Dat vindt zijn oorzaak waarschijnlijk hierin, dat in deze tijd het beleid de gewone wetgevende arbeid overschaduwt.

Intussen ligt de **Algemene Kinderbijslagwet** op afdoening te wachten, en is het wetsontwerp op het **Voortgezet Onderwijs** op weg om rijp voor de openbare behandeling te worden.

Het zal mij verheugen als deze twee twistpunten eerlang uit de politieke arena zullen zijn verdwenen. Ik volsta maar met deze kryptische opmerkingen. (Gelach)

Ik zou ook graag willen weten of de Wet op de Arbeidsongeschiktheid, waarover de troonrede zwijgt, maar waarvan de minister van Sociale Zaken schrijft, dat zij op zijn urgentielijst staat, nog dit parlementaire jaar zal worden ingediend.

Deze Mammoetwet zouden wij met vreugde begroeten.

Ik sprak zoëven over de grote plaats, die het beleid in het geheel der politieke verrichtingen inneemt. Dat is met name in de financieel-economische sector het geval. Men kan niet anders dan constateren, dat de regering in deze sector goede resultaten heeft bereikt. De uitlatingen van de regering omtrent de toekomst getuigen ook van een zeker optimisme.

Met de regering verheugen wij ons over de ongekende economische groei, zoals die zich in de afgelopen jaren in ons land heeft voltrokken. Het welvaartspeil van de bevolking is daardoor in belangrijke mate verhoogd.

Dit alles betekent niet, dat er geen wolken aan de economische hemel zijn. De troonrede gewaagt van vergroting der economische spanningen. Zij vermeldt dat de capaciteitsgrenzen zijn bereikt, dat de uitzetting van de binnenlandse bestedingen voortgaat en de toeneming van de nationale middelen overtreft. De druk op het prijspeil stijgt. Ook vermindert, zij het nog niet verontrustend, het saldo van de betalingsbalans.

De regering is van mening, dat dit symptomen zijn, die tot waakzaamheid nopen en een voorzichtig conjunctuurbeleid noodzakelijk maken.

Onze fractie is het daarmee eens, want in ieder geval moet, voorzover wij dat in de hand hebben, worden voorkomen, dat de gunstige gang van zaken in zijn tegendeel omslaat en wij een herhaling zouden krijgen van moeilijkheden, die wij in het verleden hebben ervaren. Daarom is het zaak de vinger bij de pols te houden en neme de regering zo nodig tijdig maatregelen en roepe zij eventueel tijdig de medewerking van de Staten-Generaal in, opdat wij niet achter de feiten aanlopen. Bij het financiële beleid zal hiermee moeten worden gerekend. Onzerzijds zal daar bij de algemene financiële beschouwingen later op teruggekomen worden.

Loonpolitiek

Indien maatregelen als hiervoor aangeduid genomen moeten worden, verwachten wij, dat deze sociaal evenwichtig zullen worden gespreid over de bevolking. Met de regering zijn wij van mening, dat, na de onstuimige invoering van de werktijdverkorting van het laatste jaar, de komende loonontwikkeling binnen bepaalde grenzen moet worden gehouden, maar dat is een reden te meer om bij de loonontwikkeling ook aandacht te geven aan het sociaal evenwicht in de algemene nationaal economische ontwikkeling. Ik zou willen vragen: is de regering van mening, dat alleen de groei van de produktiviteit norm voor de loonontwikkeling kan zijn? Speelt hier een eventuele rentabiliteitstoename geen rol?

Bezitsvorming en woningnood

In verband met dat sociale evenwicht missen wij ook node in de troonrede een beschouwing over de bezitsvorming. Gepremieerde spaarregelingen e.d. vormen nog geen essentieel element van wat wij onder bezitsvorming verstaan.

Het verheugt ons, dat de regering in verband met de woningnood van velen een hoge activiteit op het gebied van de woningbouw gewenst acht.

Het bouwprogramma 1962 is inderdaad een belangrijke bijdrage tot de bestrijding van de woningnood. Het is een goede zaak, dat ook in de vrije sector goedkope woningen worden tot stand gebracht.

De regering handhaaft het aantal woningwetwoningen op het peil van dit jaar. Gezien het feit, dat de meeste woningzoekenden onder de minstdraagkrachtigen worden gevonden, vertrouwen wij, dat de minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid ons t.z.t. duidelijk zal maken dat het beleid, zoals het thans wordt voorgesteld, inderdaad het effect heeft, dat daardoor juist die minstdraagkrachtigen werkelijk worden gebaat. Bij de behandeling van de desbetreffende begroting zullen van onze zijde wellicht nog enkele suggesties worden gedaan.

Decentralisatie-beleid

Het is ons opgevallen, dat in deze troonrede niet meer gesproken wordt over het decentralisatiebeleid.

Decentralisatie was bij het optreden van het kabinet terecht als belangrijk politiek desideratum op de voorgrond gesteld. De minister-president en de minister van Binnenlandse Zaken hebben er vele goede woorden aan gewijd. Er is tot dusverre niet veel van terecht gekomen. Het zou ons leed doen van de regering te moeten vernemen, dat uit het zwijgen van de troonrede moet worden afgeleid, dat dit na al die goede woorden, la mort sans phrase betekent.

Tenslotte zou ik alvorens aan het Nieuw-Guinea-beleid te beginnen, nog één punt willen aansnijden.

Regeringsnota's

Aan onze kant is al meermalen ter sprake gebracht, dat wij in vele gevallen niet gelukkig zijn met het systeem van regeringsnota's aan de Kamers. De regering is er terecht afkerig van dat de Kamer zich op de stoel van de regering zou plaatsen. Men krijgt echter wel eens de indruk, dat de regering dit systeem van nota's volgt om er een idee over te krijgen hoe een bepaalde zaak, een bepaalde oplossing van een zaak bij de Kamer ligt, om daarna het regeringsbeleid te bepalen. In feite benadert men dan heel dicht de situatie, dat de regering de Kamer op haar stoel plaatst.

Bij de thans aanhangige nota over de commerciële t.v. bestaat hier ook weer twijfel. Telkens wordt gesproken van een regeringsnota, waarbij de indruk wordt gewekt alsof de denkbeelden, welke daaromtrent worden ontwikkeld, het standpunt van het kabinet weergeven. De vraag is gerechtvaardigd of dit inderdaad het geval is, omdat men ook hoort verluiden, dat het hier alleen maar gaat om de opvatting van twee staatssecretarissen, die daarover het gevoelen van de Tweede Kamer sonderen. Wij zouden hierover gaarne worden ingelicht.

Nieuw-Guinea

De Nieuw-Guinea-paragraaf in de troonrede en meer nog het voorstel tot internationalisering van het bewind over Nieuw-Guinea, dat de regering in de Algemene Vergadering der V.N. heeft gedaan, tonen aan, dat de regering bereid is nieuwe wegen te gaan m.b.t. dit vraagstuk, dat algemeen als een uiterst moeilijk vraagstuk wordt gezien.

Men kan van het voorstel der regering veel goeds zeggen. Het stelt de rechten en de belangen van de papoea-bevolking centraal. Nederland zoekt er zichzelf niet in. Het is bereid zich geheel van Nieuw-Guinea terug te trekken. Het handhaaft de zelfbeschikking en in afwachting daarvan wil het zijn plaats inruimen voor een internationaal gezagsorgaan. En het is bereid zijn financiële steun te continueren tot nader order. Het kan niet altruïstischer. Wij hopen, dat het standpunt van de Regering begrip zal vinden in de Verenigde Naties en dat er iets goeds uit geboren zal worden, want het is inderdaad een voorstel van allure.

Er blijft echter één moeilijk punt over. Er zou nl. helemaal geen Nieuw-Guinea probleem bestaan op dit ogenblik, als Indonesië dit gebied niet voor zich opeiste.

Er is een conflict tussen Indonesië en Nederland over Nieuw-Guinea. Volgens persberichten zou minister Luns n.a.v. het Nederlandse voorstel gezegd hebben, dat het de strekking had om de V.N. in plaats van Nederland tot tegenstander van Indonesië in dit conflict te maken.

Wij kunnen nauwelijks aannemen dat de minister dit zó gezegd heeft. Maar zelfs als de minister dat niet gezegd zou hebben, dan zou dat toch inderdaad feitelijk het eventuele gevolg van het voorstel kunnen zijn. En dat toont — naast het vele goede dat ervan gezegd kan worden — de zwakte van het voorstel. Het geeft geen wezenlijke oplossing van het conflict dat er om Nieuw-Guinea bestaat. Als Nederland de zaak Nieuw-Guinea geïnternationaliseerd kan krijgen, draagt het de last van het conflict over aan een internationaal orgaan. Als Nederland de bevolking naar zelfbeschikking voert, draagt het de last van zijn conflict met Indonesië over op de bevolking van Nieuw-Guinea.

Tachtig miljoen tegen 800.000. Daarom zou het van belang zijn, als Indonesië in de V.N. positief bij dit voorstel zou kunnen worden betrokken. Wij zijn voorstanders van zelfbeschikking, maar wij zijn geen voorstanders van een gemakkelijke, abstracte formule.

De zelfbeschikking, zal zij zinvol zijn, moet geprojecteerd worden tegen de reële historische verhoudingen.

De regering spreekt van een snelle staatkundige ontwikkeling van Nieuw-Guinea. De regering verwacht, dat de Nieuw-Guinea-Raad nog dit zittingsjaar advies zal uitbrengen over de wijze waarop het zelfbeschikkingsrecht zou kunnen worden verwezenlijkt.

M. de V., ik vind dit een gevaarlijke zaak. Gevaarlijk omdat wij dan de zedelijke verantwoording dragen voor het feit, dat de bevolking van Nieuw-Guinea straks mogelijk de last van een conflict met Indonesië zit.

De regering spreekt terecht van een verantwoorde keuze omtrent eigen toekomst. En over een oriëntatie door de bevolking, vrij en onbedreigd, overal waar zij dit wenst.

Zelfbeschikking

Inderdaad, zó moet het zijn. Maar hoe bereiken wij dat?

De zelfbeschikking is een belofte onzerzijds. En men zegt terecht, dat wij ons woord niet mogen breken. Maar wij moeten ons ook bewust zijn, dat wij door het inlossen van die belofte van een moeilijk probleem afkomen, maar dat de papoea's daardoor voor een uiterst moeilijk probleem komen te staan. Maar dan rust op ons dan ook de verantwoordelijkheid dat de papoea-bevolking bij het uitoefenen van dat zelfbeschikkingsrecht straks haar eigen reële belangen goed zal kunnen zien.

Dat kan zij op dit ogenblik niet.

De oriëntatie naar Indonesië is door het conflict radicaal afgegrendeld. En die oriëntatie is toch, juist vanwege dat conflict, het meest nodig.

Verder moet de papoea-bevolking het gebied van de wereld, waarin zij verkeert, Zuid-Oost Azië en de Pacific goed leren kennen. Zij moet ook het oordeel leren kennen van de leiders van de staten uit haar omgeving over de meest wenselijke oplossing. De papoea's moeten weten hoe India, Birma, Malaya, de Philippijnen enz. er over denken en Australië ook.

In de Nieuw-Guinea-Raad is een predominerend Nederlands element. De voorzitter is een oud-Nederlands-Indisch bestuurs-ambtenaar. Mensen als mr. De Rijke hebben grote invloed. De Nieuw-Guinea-Raad ligt in belangrijke mate tegen het Nederlands bestuur aan.

Het gevaar is levensgroot, dat wij straks een Nederlands geëndoctrineerd advies over de zelfbeschikking krijgen. Ik ben zeer bedacht voor een op Nederland gerichte blik-verenging van de papoea's.

Veel beter dan een delegatie van de Nieuw-Guinea-Raad naar Nederland te sturen, ware het zulke delegaties naar verschillende landen van Z.O.-Azië te sturen, als het kan Indonesië inbegrepen. Want het zal ons later zwaar worden aangerekend als wij niet hebben gezorgd dat de theoretische mogelijkheid van een keuze voor Indonesië niet ook praktisch mogelijk zou zijn geweest.

Dat is een eis van eerlijkheid tegenover de bevolking. En als wij daarvoor niet zorgen dan is heel het spreken over zelfbeschikking en over het houden van onze beloften een ijdel gegoochel met woorden.

Wij willen de papoea's niet tegen hun wil uitleveren aan Indonesië. Maar wie nuchter wil blijven zal ook moeten erkennen, dat de keuze voor de papoea's niet zó groot is, dat niet alle mogelijkheden door hen reëel moeten kunnen worden onderzocht. Wij moeten proberen hen niet te besmetten met onze ruzie met Indonesië.

Daarom moet dit deel van mijn betoog wel uitlopen op het stellen van de noodzakelijkheid van een gesprek over de toekomst van Nieuw-Guinea met Indonesië. De regering stelt in de troonrede, dat zulk een gesprek helaas niet mogelijk bleek vanwege de voorwaarden, die Indonesië voor zulk een gesprek stelt.

Ik zou twee vragen willen stellen: Stelt Nederland ook voorwaarden aan een gesprek? Is de regering bereid tot een gesprek indien er van geen van beide zijden voorwaarden worden gesteld?

Ik zou zeggen: men kan een bepaald standpunt hebben. Nederland heeft er één en Indonesië heeft er één. Maar die standpunten behoeven een gesprek toch niet te belemmeren.

Wij zitten in de verhouding Nederland-Indonesië **zo muurvast,** dat als wij er ooit uit zullen komen een gesprek op hoog niveau over alle dingen, die hier verkeerd zitten, noodzakelijk is.

Ik kom tot deze conclusie vanuit mijn benadering van het probleem Nieuw-Guinea. Ik kom ook tot deze conclusie vanwege de zaak zelf.

Wij mogen er geen vrede mee hebben, dat de verhouding Nederland-Indonesië duurzaam bedorven blijft.

Wij houden in onze kerken bidstonden voor betere verhoudingen met Indonesië. Wij zouden huichelaars zijn, indien wij dan ook niet probeerden in het politieke vlak tot verbetering van de verhoudingen te komen. Wij kunnen niet vanuit een gevoel van wraak leven of vanuit de afkeer voor een bepaalde figuur. Indonesië mogen wij ook niet identificeren met een figuur, waartegen wij erg veel bezwaren hebben.

Men zegt, dat het geen zin heeft om te praten met Indonesië, omdat Indonesië toch per se haar eigen zin wil hebben. Mensen die voor een gesprek pleiten worden dwaze idealisten genoemd. Och, wij verwachten ook niet, dat een gesprek dadelijk tot een éclatant succes wordt.

Maar de impasse, waarin wij nu verkeren, leidt naar de aard van een impasse, tot niets. Beweging in de vastgelopen verhouding kan alleen door praten verkregen worden. Door te trachten de posities, de gevoelens en de gevoeligheden over en weer te begrijpen. Het is duidelijk, dat ook de christenen in Indonesië geen vrede hebben met de bestaande verhouding. Wij zouden ervoor willen pleiten, dat de regering eens zou aftasten of er voor een gesprek mogelijkheden zijn.

De mededelingen van minister Soebandrio, gisteren te Djakarta gedaan, hebben de mogelijkheid voor zulk een aftasting bepaald gemakkelijker gemaakt.

Indien dat zo zou blijken te zijn, dan zou dat een grote verdienste van het voorstel der Regering aan de algemene vergadering der V.N. zijn.

Wij kunnen nog niet weten hoe het nu verder met het initiatief der regering verloopt. Dat ligt niet meer in Nederlandse handen. Maar wij hopen, dat op de ene of andere wijze de verhouding van Indonesië, Nederland en Nieuw-Guinea in vreedzame banen zal worden geleid tot heil van alle daarbij betrokken volken.

Wij wensen de regering in haar moeilijke en veel omvattende taak, nationaal en internationaal de kracht en de wijsheid toe, die zij daarvoor in ruime mate behoeft, en zullen onzerzijds niet nalaten haar, waar ons dat maar mogelijk is, van harte te steunen.

De stellingen worden betrokken

• *Vervolg van pag. 3*

de kinderpostzegels. Hier was overigens geen sprake van verroomsing maar van een vastleggen van enkele folkloristische gebruiken in ons land. (Sinter Maarten, palmpasen etc). Daarentegen ontving bv. de A.R.-fractievoorzitter een sober antwoord over het belangrijke vraagstuk van de decentralisatie.

Misvatting

Dr. Bruins Slot had de dag te voren aandacht gevraagd voor de wezenlijke waarden waarvoor het vrije westen moet blijven staan. En die moesten worden beoordeeld vanuit een algemeen Westers standpunt en niet van uit een typisch Duits standpunt. Men moest uitgaan van de historische realiteit!

Hij had daarbij duidelijk laten uitkomen dat geen mens en geen grond aan de Russen mocht worden prijs gegeven. De ministerpresident voegde daar nu in zijn repliek een derde aan toe: het recht van zelfbeschikking voor Oostduitsland.

Maar van dat laatste wilde de heer Bruins Slot niet geloven dat de regering daarvoor ten strijde zou trekken.

Pragmatische benadering, noemde de minister president het betoog op dit punt. Daar kwam de heer Bruins Slot tegen op, indien men de normale betekenis hecht aan het woord nl. beginselloze benadering. Hij had er vrede mee indien de ministerpresident bedoelde te zeggen: bij het bepalen van een beleid houd ik rekening met de feiten!

Hebben wij anders gedaan — de wereld en wij — toen de Hongaarse opstand letterlijk in elkaar werd getrapt?

De regering bleek met velen in de Kamer van oordeel te zijn dat regeringsnota's, met de bedoeling het gevoelen van de Kamer vooraf te peilen inderdaad onjuist zijn. De regering zal trachten te voorkomen de Kamer uit te nodigen om op de stoel van de regering te gaan zitten.

Wat voor velen in de Kamer een nieuw gezichtspunt was was de mededeling dat de nota van de staatssecretarissen over de televisie de reclame niet alleen hun standpunt was, maar dat van het gehele Kabinet inclusief de nieuwe staatssecretaris van economische zaken.

Vrij fel reagerend op de beschuldiging van mr. Burger (P.v.d.A.) als zou de regering het overleg met de vakorganisaties ondermijnen constateerde hij dat er meer dan ooit van overleg sprake is. Natuurlijk is daarbij verschil van mening te verwachten: immers het bedrijfsleven heeft een eigen verantwoordelijkheid. Hij wees ook op de vele gunstige resultaten die uit dit overleg als goede vruchten konden worden aangemerkt.

Nieuw-Guinea

De kern van het antwoord lag in de beantwoording der vragen rond Nieuw-Guinea.

Het voorstel van de regering houdt in (met als doelstelling om de bevolking tot eigen keuzebepaling in staat te stellen):

1. een vorm van internationaal beheer van een gebied dat nog bijstand nodig heeft;
2. Nederland is bereid tot het nemen van een aantal principiële beslissingen.

Uiteraard moet tevoren worden beslist of de U.N.O. zich met het aanvaarden van een internationaal beheer kan verenigen. De regering streeft er echter wel naar een spoedige uitspraak, met name over het zenden van een commissie van onderzoek naar Nieuw-Guinea. Bovendien: in het voorstel van de regering is niets dat een uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht door de bevolking van Nieuw-Guinea ten gunste van Indonesië in de weg zou staan.

Eén ding staat onvoorwaardelijk vast: er moet een duidelijke waarborg zijn voor het recht van zelfbeschikking.

Merkwaardige reactie

Op een wat verontwaardigde toon deelde minister De Quay mee dat het hem van het hart moest dat hij met verbazing had geluisterd naar de opmerkingen van dr Bruins Slot. „Ik kan u niet volgen" aldus de ministerpresident, als u het beginsel voor de zelfbeschikking blijkt te relativeren". Als de A.R. fractie als haar mening geeft dat Indonesië positief bij een VN-oplossing zou moeten worden betrokken dan is dat een zaak van Indonesië en niet van Nederland.

Bovendien hebben de voorstellen niet de bedoeling de V.N. als tegenstanders van Indonesië in de plaats te stellen van Nederland. De voorstellen willen juist een eigen toekomst van de papoea waarborgen.

Als de A.R.-mening gevolgd zou worden zou dat betekenen dat Nederland de Indonesische aanspraken zou erkennen ten koste van de rechten van de inwoners van Nieuw-Guinea.

Zover ging de minister-president dat hij de woordvoerder van de A.R.-fractie toevoegde: als uw voorstel zou worden overgenomen betekent dit een schending van de internationale verplichtingen die Nederland op zich heeft genomen.

Verkeerde voorstelling van zaken

Men kon in de Kamer bij wijze van spreken een speld horen vallen toen dr. Bruins Slot, na zoveel en zulke grote verwijten van de ministerpresident, het woord nam.

Met de meeste klem verzette hij zich terecht tegen de voorstelling van zaken die was gegeven van de zijde van de regering.

De minister had gezegd: onbegrijpelijk dat het beginsel van de zelfbeschikking door de AR wordt gerelateerd door te stellen dat men dat beginsel moet projecteren tegen de reële staatkundigen verhoudingen.

Dat was nu juist niet gezegd. Er was duidelijk gezegd dat de zelfbeschikking als zij zinvol wil zijn, geprojecteerd moet worden tegen de reële historische (niet staatkundige!) verhoudingen. Dr. Bruins Slot sprak dus in het geheel niet over een beginsel van zelfbeschikking waar de AR iets mee zou moeten en kunnen doen en dat wij dus zouden kunnen relativeren. De AR fractieleider sprak over zelfbeschikking als daad door de papoea's zelf uit te voeren. Zij moeten die zelfbeschikking zelf kunnen realiseren. Trouwens — de regering doet in de Troonrede niet anders! De Troonrede zegt immers dat de bevolking zich vrij en onbedreigd moet kunnen oriënteren, overal waar zij dit wenst.

Een tweede misvatting

Dr. Bruins Slot (en met hem de fractie) zit het hoog — dat de slechte verhouding tussen Nederland en Indonesië blijvend schijnt te zijn en vergert. Wij kunnen wel bidden om verandering, maar daar mag het niet bij blijven! Dan zal men dat op de een of andere wijze moeten bevorderen. Anders helpen al de goede woorden niet. En daarom zal men moeten proberen een gesprek te voeren zonder condities, zonder een concrete basis. Het gaat er om dat Indonesië en Nederland elkaar trachten te begrijpen, om de posities, de gevoelens en de gevoeligheden wederkerig trachten te begrijpen.

De Regering wijst dat compleet van de hand. Is niet bereid tot een gesprek. Motief? Als dat zou gebeuren dan betekent dat een acceptatie zonder meer van de Indonesische eisen.

Zó ligt het niet: er was door dr. Bruins Slot aangedrongen op een open gesprek. Een aftasten waarbij hij duidelijk stelde dat ook hij niet wist of het mogelijk zou zijn.

Maar er wel op aandrong dat de regering dit eens zou willen onderzoeken.

Oók Prof. Oud en Dr. Tilanus meenden te moeten opmerken dat er geen basis voor een gesprek is. Maar ook zij hebben niet aangevoeld wat de A.R.-fractie bewoog. Het gaat er niet om van te voren een basis over en weer te leggen. Er leeft alleen het verlangen te trachten elkaar wederkerig te begrijpen. Als dat het geval zou zijn, groeit een nu reeds ten onrechte veronderstelde basis als vanzelf.

Duidelijke steun

Heel duidelijk was het antwoord van dr. Bruins Slot op een door de minister-president gestelde vraag: de hoop die in eerste instantie is uitgesproken en de stille bede die dit vergezelde, dat het regeringsvoorstel begrip en instemming zal ontvangen en in de Verenigde Naties zou niet kunnen worden uitgesproken als dat regeringsvoorstel niet door de A.R. zou worden gesteund.

De A.R. is vóór het initiatief dat de Regering heeft ontwikkeld.

Onwaardige, oneerlijke oppositie

De heer Burger — de leider van de oppositie — **schoof de AR-woordvoerder onwaardige dingen in de schoenen.**

„De heer Bruins Slot is als een man die een dolkstoot onder de gordel toebrengt aan een vriend, met zijn betoog over een open gesprek met Indonesië tegenover dit Kabinet. De A.R.-fractievoorzitter is daarom eigenlijk een prater namens en voor de industriële groep Rijkens, die in alle verantwoordelijke politieke kringen veroordeling ondervindt."

Daarom was dit betoog van mr. Burger óók onwaardig omdat hij weet (over dubbelhartig gesproken) dat in de verantwoordelijke politieke A.R.-kring deze activiteiten vanaf de aanvang fel zijn veroordeeld.

Dr. Bruins Slot betreurde het diep dat mr. Burger zulk een oneerlijke uitleg aan zijn betoog heeft gegeven. Dat zijn in wezen insinuaties die in een open politieke strijd niet mogen worden gebezigd.

„Er is geen sprake van", aldus de A.R. fractie-voorzitter Dr. Bruins Slot, dat ik het verhaal van de Rijksen-groep zou hebben gehouden. Ik heb gesproken over de vraag hoe wij deze verplichtingen jegens de Papoea's eerlijk zullen nakomen en dit heb ik gedaan vanuit mijn verantwoordelijkheid als christen-politicus.

Mr. Burger ook door minister Cals ter verantwoording geroepen

Minister Cals kreeg het woord voor een persoonlijk feit. Hij voelde zich gegriefd door enkele insinuërende uitlatingen van mr. Burger. Deze had n.l. in zijn bewoordingen tot uitdrukking gebracht dat er sterke aanwijzingen te over zyn om aan te nemen dat in het kabinet krachtige steunpunten zich bevonden die vooruitgeschoven posten van de Rijkens-groep waren. En wie weet dat beter dan minister Cals?

De heer Burger gebruikte een vloed van woorden — schreeuwerig als een marktstandwerker — om de door hem gepleegde insinuatie te bedekken. Maar hij was niet zo ridderlijk om ronduit te zeggen dat hij het betreurde zich bij zijn replieken wat onvoorzichtig te hebben uitgedrukt.

Dan was de kous af geweest — vergeten en begraven. Nu blijft er iets triests hangen. En dat om de persoon van een leider van een grote oppositie!

Minister Cals concludeerde terecht dat hij ontsteld was over de gebezigde woorden, die een volledig gebrek aan elke zorgvuldigheid vertoonden van deze man op deze plaats.

Het onveranderde gebod

„Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen."
Exodus 20 : 9

EEN der vaste onderdelen van de oud-reformatorische sobere liturgie is de lezing van de wet des Heren op de zondagmorgen. Het vierde van deze „woorden" luidt: Gedenk de sabbatdag, dat gij die heiligt. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen . . . Wel heeft de gemeente van het Nieuwe Verbond de eerste dag der week als rustdag leren vieren, geheiligd als deze is door de opstanding des Heren uit de doden, doch „het ritme van God" (waarop Hans Joachim Thilo zo met nadruk de aandacht vestigt in zijn „Overwinning van tweespalt") bleef bewaard. Thilo schrijft: „Zolang de wereld op de wederkomst des Heren moet wachten, zal dit ritme blijven bestaan (Genesis 8). Het zal dus grote schade berokkenen, wanneer men geen acht slaat op de door God bedoelde wetmatigheid van het kosmische ritme, dit over het hoofd ziet of opzettelijk schendt. Met de ons ter beschikking staande gegevens, die door het onderzoek van neurologen en internisten aan het licht gekomen zijn, is dit zonder enige moeite te bewijzen. Zo gaat het b.v. niet om een willekeurige vrije dag op de een of andere tijd en plaats, maar om het feit dat het op den duur schadelijk is wanneer een andere dag dan juist de zevende tot rustdag bestemd wordt. De afschaffing van de tiendaagse werkweek in Rusland heeft als achtergrond het bewijsmateriaal van de Russische doktoren, die konden aantonen dat het prestatievermogen van de mens — en dat telt daar alleen — geschaad wordt, als het ritme van de zevende dag als rustdag wordt onderbroken." (Thilo, a.w. blz. 163). Van hier uit is dus wel een en ander in te brengen tegen de z.g. glijdende werkweek. Doch daar willen we het ditmaal niet over hebben.

Zes dagen zult gij arbeiden . . . iedere zondag wordt het ons voorgehouden, ook nu het aantal van hen, die in vijf dagen met hun beroepstaak klaar kunnen komen, steeds groter wordt. Want de tijd is niet ver meer, dat slechts wie in de verzorgende sector werkzaam zijn en bij enkele bijzondere diensten nog zaterdags zullen werken (waardoor het gevaar dreigt, dat deze arbeid als minder aantrekkelijk wordt gekwalificeerd en de moeilijkheden om b.v. voldoende verplegend personeel te kunnen aantrekken groter worden!). De aanpassing aan de vijfdaagse werkweek gaat door; hoe kort zullen de winkels op zaterdagmiddag nog open zijn? Zes dagen zult gij arbeiden . . . geldt dit woord niet meer voor onze tijd?

Het vierde gebod wordt wel het sabbatsgebod genoemd, doch het zou zeker onjuist zijn te menen, dat het alléén om de heiliging van de rustdag gaat. Deze immers staat niet los van de andere dagen van de week. De Heidelbergse Catechismus heeft dit goed begrepen met zijn: „ten tweede, dat ik al de dagen van mijn leven van mijn boze werken viere (d.i. aflaten), de Here door Zijn Geest in mij werken late, en alzo de eeuwige sabbat in dit leven aanvange."

Levendig herinner ik mij nog, hoe Colijn eens op een conferentie te Lunteren op de betekenis van het vierde gebod wees voor de zes werkdagen.

Is het dus verkeerd om te streven naar een vijfdaagse werkweek; is dit een terzijdestelling van Gods gebod voor héél de week?

Waren wij meer in het spoor van 's Heren geboden, toen volwassenen (en kinderen!) zo'n slordige zeventig uren moesten werken; tot diep in de zaterdagavond? Met als gevolg, dat de kappers zondagsmorgens open moesten zijn en ook de zondagsrust allesbehalve volledig was? Men begrijpe ons goed: deze „goede(?) oude tijd" verlangen wij niet terug, al dient wel te worden opgemerkt, dat zondagsrust helaas nog geen garantie is voor meerdere zondagsheiliging.

Zes dagen zult gij arbeiden . . . eigenlijk begon het probleem zich al te laten gelden, toen de zaterdag een halve werkdag werd; nu temeer nu hij een vrije dag wordt.

Blijkbaar kunnen wij met vijf dagen negen uur te werken tegenwoordig klaar komen; zonder dit te kunnen beoordelen gaan we daar nu maar van uit.

Om een oude term te gebruiken: de zesde dag behoeft geen „slaafse arbeid" meer te geschieden. Mooi is deze oude zegswijze zeker niet; zeggen we liever: geen loonarbeid. Voor 't geval dat dit wèl nodig is, dan zijn het „overuren!" Doch we staan voor het feit: vijf dagen loondienst.

En toch: Gods gebod verandert niet.

Ook de vrije zaterdag dienen wij in het licht van Gods wet te zien. Vrije tijd behoeft noch mag lege tijd zijn, waar wij eigenlijk geen raad mee weten. U kent de afschuwelijke uitdrukking: de tijd doden.

De Heilige Schrift leert ons de ons toegemeten tijd anders te waarderen. Zoals de oude berijming van Psalm 90 zegt:

Leer ons de tijd des levens kost'lijk achten (vs. 7);

of met de nieuwe psalmberijming:

Laat onze jaren ons een leerschool wezen;
doe ons de dagen tellen met beleid,
zo zij ons hart de wijsheid toegewijd (vs. 6).

Nu kan vader zich eens echt met zijn gezin bemoeien en behoeft de opvoeding niet vrijwel geheel aan moeder overgelaten te worden. Ook ontspanning dient zinvol te zijn en het zoeken van recreatie gaat nie· om buiten de Creator (Schepper), die ons deze mogelijkheden schenkt om er Hem mee te dienen.

Nu komt er meer tijd vrij voor bezinning; ouderen en jongeren kunnen tijd nemen om weekbladen, brochures, een goed boek te lezen.

Zes dagen zult gij arbeiden: in uw arbeid (die niet alleen een mòèten —, ook een mògen is) Hem dienen; in uw vrije tijd beseffen, dat die ook van Hem is om uw God daarin te verheerlijken en bezig te zijn in de dingen van Zijn Koninkrijk.

Ds. P. A. A. KLUSENER

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Vicon
Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 24467 - 24468
Uw adres voor recepties en partijen

HOLWERDA ZONEN
Dokkum
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon 05190-2580.

RIVEL
Fabriek van rijwielen en autopeds
SURHUISTERVEEN

FINIRAT VERDELGT RATTEN
ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN EN MENSEN.
N.V. BOGENA — VEERLAAN 23 — ROTTERDAM-Z.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET
nieuwbouw en onderhoudswerken
Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894-230 - Ouderkerk aan de IJsel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS, ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ., ENZ.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

KAKES' *bouwbedrijf*
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

De gemeenten en de gr

NEDERLAND industrialiseert, Nederland bouwt woningen (bijna 100.000 per jaar), omdat onze bevolking van jaar tot jaar toeneemt. Die industrialisatie en die woningbouw vergen grond, veel grond. Omdat in ons land nagenoeg alle grond een bestemming heeft, betekent dit, dat bestaande gronden (meestal in de agrarische sector) aan hun bestemming worden onttrokken en worden uitgegeven als bouw- en industriegrond. Vooral in het dichtbevolkte westen, maar daar toch niet alleen, neemt dit grote afmetingen aan. De oprukkende industrie en de uitbreidende steden dringen landbouw en veeteelt almeer terug, verdrijven die soms geheel. Een trieste zaak, zeker voor de boeren, maar vaak onvermijdelijk.

In dit proces spelen de Nederlandse gemeenten een belangrijke rol. Zij zijn het, die uitbreidingsplannen maken waarin de komende ontwikkeling kan worden verwezenlijkt. Zij zijn aan de ene kant kopers van de grond en aan de andere kant de verkopers. Als kopers zijn ze machtig, omdat ze altijd tot onteigening kunnen overgaan als geen overeenstemming valt te bereiken, maar ook als verkopers hebben ze een sterke positie, omdat ze, althans binnen de grenzen van de gemeente, vaak een monopoliepositie hebben.

Hoe speelt nu een democratische instelling als de Nederlandse gemeente zijn rol? Hierop willen we in het navolgende een — zij het algemeen — antwoord trachten te geven.

Verwerving

DE gemeente die voor haar uitbreiding grond nodig heeft, koopt die als regel van de boer. Tegen een redelijke prijs, zeggen de gemeenten. Maar de boeren vinden die prijs nogal eens aan de lage kant. Ze menen soms dat de gemeenten misbruik maken van hun positie en hun het vel over de neus halen. In het algemeen gesproken, geloven we dat die klacht van de agrariërs niet redelijk is.

Tot goed begrip van de zaak moet men beginnen met te bedenken, dat tot voor kort de Grondkamer het heft grotendeels in handen had. Voor eerste kwaliteit weiland had deze kamer een maximumprijs van vijftig cent per vierkante meter vastgesteld. Elke transactie, waarbij hogere prijzen zouden worden betaald, werd niet goedgekeurd. Het was volkomen begrijpelijk dat voor die prijs geen enkele boer zijn grond wilde verkopen. De gemeenten waren vaak bereid meer te betalen, maar dat was verboden. Tenzij er op de te kopen gronden een uitbreidingsplan lag, waardoor het weiland of de akkergrond een andere dan agrarische bestemming kreeg, bijv. woningbouw.

De gemeenten hebben die mogelijkheid over het algemeen benut. Ze hebben uitbreidingsplannen gemaakt en zo de gronden een nieuwe bestemming gegeven. Daardoor konden de boeren een hogere prijs voor hun grond krijgen en werden vele honderden hectaren weiland aangekocht voor stadsuitbreiding tegen prijzen van *f* 1.10 tot *f* 1.25 per vierkante meter. En dat zonder onteigeningsprocedures.

Kwamen de boeren er bij die transacties slecht af? Neem een boer, eigenaar van een boerderij met 20 ha weiland. Als verkoopprijs kreeg hij een bedrag van rond een kwart miljoen gulden in handen. Een fooi? Zonder veel moeite was daarvoor een belegging te vinden met een jaarlijks rendement van ongeveer *f* 10.000. Was het jaarlijks inkomen uit het bedrijf hoger dan *f* 10.000, dan kwam de inkomensschade op het tapijt. Bij een inkomen van *f* 15.000 kwam de boer dus *f* 5000.— tekort. Daartegenover stond dat hij zonder bedrijf niets meer om handen had en zijn arbeidskracht dus op andere wijze produktief kon maken. Maar over het algemeen was de aftrek voor zgn. vrijkomende arbeid niet zo hoog. Stelt men die in ons voorbeeld op *f* 1500 per jaar dan boer een inkomensschade van *f* per jaar. In de meeste gevallen schade volgens de factor 9 als ineens uitgekeerd, zodat de boeens *f* 31.500 ontving.

Was de boer geen eigenaar leen pachter, dan waren er geen taalsinkomsten van de grond, leen van de verkochte veestawerktuigen. Uiteraard waren die hoog. Waren die bijv. *f* 1000 en vrijkomende arbeid ook op *f* 1 schat dan bedroeg de inkomens bij een oorspronkelijk inkome *f* 13.000 dus *f* 10.500. De uitkerdroeg dan *f* 94.500.

Het bovenstaande is slechts een beeld, zij het aan de praktijk o Maar natuurlijk zijn de variatie Alle grond is niet gelijk. Lan grond is duurder dan weiland. De de van de opstallen loopt soms st een. De ene boer haalt uit zijn veel meer dan de ander. Maar w nen we duidelijk gemaakt te hebde boer zijn grond niet voor een en een ei aan de gemeente behoe te doen.

Zakelijk

DIT alles neemt natuurlijk nie dat het voor de boer een bitt blijft huis en hof te moeten v Temeer omdat het meestal o lijk is elders opnieuw als bo de slag te komen. De gemeen natuurlijk niet als een soort klaas optreden, maar wel k met deze omstandigheden r houden. De gemeente kan d door zakelijk en reëel te on delen.

Dat gebeurt bijv. niet als

De gemeenten in Nederla schijnen het telkens fout te do Enkele jaren geleden kregen gemeenten het verwijt te hor dat zij door hun al te grote ro liteit oorzaak waren van de k stedingsbeperking. De laat maanden krijgen ze weer e verwijt te incasseren nl. dat de grondprijzen opjagen. Bo wers klagen dat zij niet me kunnen bouwen, omdat de grond te duur is en daardoor de woning te duur worden. Boeren klagen dat zij te weinig voor hun grond krijg De minister van volkshuisvesting kijkt ook bezorgd en heeft een co missie ingesteld, onder voorzitterschap van de comissaris van Koningin in de provincie. Utrecht, om hem over de grondprijzen rapporteren. Het leek ons goed onze notitie ditmaal aan dit proble te wijden. Wat de lengte betreft lijkt het bijgaande artikel meer een nota dan op een notitie. Het zij ons voor deze ene keer vergev Zij is geschreven vanuit het gezichtspunt van de gemeente. Gaar ontvangt Raadslid commentaar en zo mogelijk opgaaf van gevraag of betaalde prijzen.

Huizenrijen komen voor het landelijk gebied in de plaats. Maar een ruime groenvoorziening zorgt voor de leefbaarhe niet alleen voor de kinderen.

dprijzen

meente (en die zijn er nog) begint met een veel te laag bod voor de aan te kopen grond, „omdat die boeren toch wel flink zullen overvragen". Natuurlijk hoopt men dan zodoende ergens bij het befaamde „juiste midden" uit te komen. Maar zo'n „handjeplak"-politiek is een gemeente onwaardig.

Een gemeente die serieuze uitbreidingsplannen heeft, zal ook een serieuze grondpolitiek moeten voeren. Men moet dus beginnen met een reëel bod. Een bod dat gebaseerd is op de adviezen van deskundige taxateurs, mensen die het boerenbedrijf kennen. Dat is zakelijk. De ervaring in verschillende gemeenten leert dat men op die wijze het snelst tot zaken doen komt en dat het aantal onteigeningsprocedures dan minimaal is. Klachten hoort men in die gemeenten dan ook niet.

Bouwrijp maken

MAAR men heeft echter nog andere bezwaren tegen de gemeenten op het gebied van de grondpolitiek. Waarom moeten de gemeenten, die de grond voor enkele guldens per vierkante meter in bezit krijgen, die grond zo duur uitgeven. Als men zelf anderhalf tot vijf gulden betaald heeft, waarom dan uitgifteprijzen van 25 tot 30 gulden en meer?

Wie zo redeneert, vergeet dat een gemeente de grond niet uitgeeft zoals men die gekocht heeft. Tussen de verwerving en de uitgifte ligt het bouwrijpmaken en dat is een dure zaak.

Bouwrijpmaken betekent, dat alle opstallen moeten worden gesloopt, dat zandbanen moeten worden gestort waar de straten straks op moeten worden aangelegd, dat rioleringen dienen te worden aangebracht, enz. Vaak moeten de terreinen worden opgehoogd alvorens er gebouwd kan worden. In ons polderland betekent dat het storten van honderdduizenden kubieke meters zand. Men kan zo'n terrein natuurlijk ook opspuiten, dat is goedkoper. Maar het voordeel gaat meestentijds weer teloor, voordat het dan jaren duurt voor men de grond kan uitgeven. Al deze dingen kosten handen vol geld, ongerekend nog de kosten van voorbereiding van de plannen, de administratie en de rente van de geïnvesteerde kapitalen.

Vaak worden deze kosten gruwelijk onderschat, ook door personen die het beter dienden te weten. Ook hier weer een enkel voorbeeld.

Een gemeente kocht in het kader van zijn uitbreidingsplan 160 ha. weiland. De verwervingskosten bdroegen iets meer dan twee miljoen gulden. De bij Gedeputeerde Staten ingezonden exploitatie-opzet voor dit plan vertoonde een totaalcijfer van *f* 21.000.000. Alleen voor de kosten van ophoging, bestrating en riolering was reeds bijna *f* 15.000.000 gemoeid. De bruto-prijs van de grond was daardoor al gestegen tot meer dan *f* 13 per vierkante meter. Maar, en ook daar dient men terdege rekening mee te houden, de gemeente kon die 160 ha niet volledig uitgeven. Daar moesten straten, pleinen, speelweiden en plantsoenen af, zodat er 85 ha als bouwgrond werd uitgegeven. De prijs werd 25 gulden per vierkante meter.

Een andere gemeente kocht 60 ha grond en betaalde daarvoor twee miljoen gulden. De grond werd hier duur doordat er nogal veel opstallen o.a. kassen waren. De grond moest ruim twee en een halve meter worden opgehoogd voor een bedrag van vier miljoen gulden. Bouwrijpmaken en verdere kosten vergden vijf en een half miljoen zodat deze 60 ha waarvan 33 ha werd uitgegeven, uiteindelijk *f* 11.500.000 kostten. Een vierkante meterprijs dus van bijna *f* 35.—.

Hoger gezag

NU zijn de prijzen uit onze voorbeelden zeker niet de hoogste. Men komt veel hogere prijzen tegen. Wat is daar dan de oorzaak van? Er zijn allerlei oorzaken, maar op drie willen we hier toch de aandacht vestigen.

In de eerste plaats kan het gebeuren dat Gedeputeerde Staten niet akkoord gaan met de door de gemeente ingediende exploitatie-opzet voor de nieuwe wijk. G.S. kunnen wensen, dat naast de gewone kosten van bouwrijpmaken, ook andere kosten ten laste van de grond worden gebracht. Dat kan de straatverlichting zijn, een toegangsweg of een brug. Het kan een rioolgemaal zijn of een waterzuiveringsinstallatie. Deze dingen werken natuurlijk kostprijsverhogend. Maar de gemeente komt onder deze „wensen" van G.S. niet uit, tenzij men kan aantonen dat men de daaruit voortvloeiende lasten via de gewone dienst kan dragen. Maar de meeste gemeenten

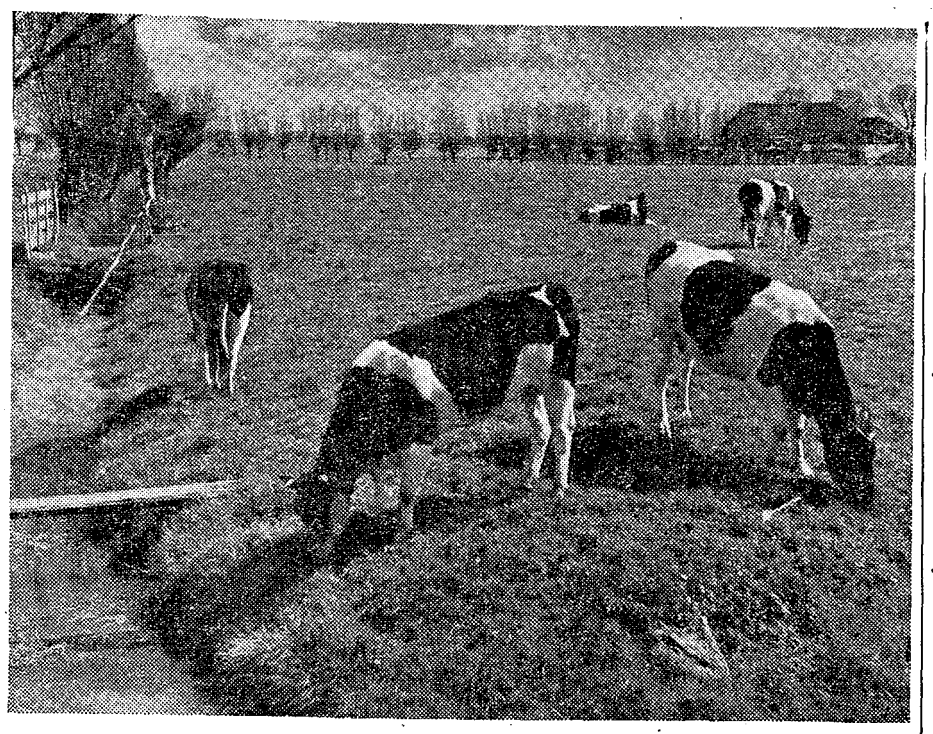

Het mooie, met boerderijen en koeien gestoffeerde, weiland verdwijnt meer en meer.

kunnen dat gezien hun beperkte middelen, niet. Men zwicht dus en men verhoogt de prijzen.

Maar behalve met G.S. hebben de gemeenten ook te maken met het departement voor Bouwnijverheid en Volkshuisvesting. Daar heeft men bepaalde *normen voor de grondprijs voor woningwetbouw*. Acht nu de minister de grondprijs, zeg vier gulden per meter, te hoog, dan moet de gemeente de prijs voor de gronden voor particuliere bouw verhogen. Immers de exploitatie moet sluiten. Wordt er in de nieuwe wijk evenveel grond uitgegeven voor woningwetbouw als voor particuliere bouw, dan gaat de particuliere grondprijs met vier gulden omhoog. Is echter driekwart voor woningwetbouw bestemd en slechts een vierde voor particuliere bouw, dan gaat de prijs voor particuliere bouw met twaalf gulden per vierkante meter omhoog.

Het is duidelijk dat in deze beide gevallen de gemeente *min of meer* machteloos staat. Ze heeft maar te doen.

Niet te klein

DE derde oorzaak van te hoge prijzen ligt soms bij de gemeenten zelf, door dat het uitbreidingsplan een te beperkte opzet heeft. Bepaalde voorzieningen moeten dan over een te kleine oppervlakte worden omgeslagen. Ook komt het voor, dat men de grondprijs per aangekocht perceel gaat berekenen. Een duur stuk grond wordt dan natuurlijk duur uitgegeven en een voordelig stuk is dan ook bij uitgifte goedkoper. Maar daardoor krijgt men de situatie, dat percelen grond die vrij dicht bij elkaar ligggen, soms aanmerkelijk in prijs verschillen. De buitenstaander begrijpt dat niet altijd en verdenkt de gemeente van het maken van ongeoorloofde winsten.

Bij een goede grondpolitiek bepaalt men de prijs voor een groot complex, voor een gehele wijk. Dure en goedkope percelen worden dan door elkaar gerekend, bepaalde voorzieningen, als een groot plantsoen of een marktplein, drukken dan niet op een bepaald perceel, maar worden omgeslagen over de veel grotere oppervlakte van het totaal. Men krijgt dan een gelijke prijs voor de gehele wijk. Binnen de totaal-opzet kan men natuurlijk nog verschil maken tussen grond aan hoofdstraten en die aan minder belangrijke straten, maar dan is het verschil in grondprijs op reëele gronden gebaseerd en begrijpelijk.

Het bezwaar van te kleine percelen speelt vooral ook bij de sanering van binnensteden een rol. Koopt men daar een perceel grond met een bebouwing van meestal oude woningen, dan ligt de verwervingsprijs natuurlijk veel lager dan wanneer dat perceel bebouwd zou zijn met winkel- of bedrijfspanden. Laat men de verwervingskosten nu alleeen drukken op het aangekochte perceel, dan krijgt men de dwaze situatie, dat een stuk grond wordt uitgegeven voor f 96.— per vierkante meter en een perceel dat een goede honderd meter verder ligt voor f 425.— per vierkante meter. Als dan die tweede uitgifte b.v. een jaar later valt, zijn er direct mensen die schreeuwen: „Kijk die gemeente de prijzen eens opjagen!"

Daarom dient men bij de saneringsgronden ook een saneringsplan te maken voor een bepaald gebied en de kosten van aankoop enz. over dit gehele gebied om te slaan. Men komt dan voor zo'n saneringscomplex tot een gemiddelde prijs per vierkante meter.

Doorberekenen

HET vorenstaande heeft hopen we duidelijk gemaakt dat het vooral de kosten van bouwrijpmaken zijn, die de grondprijs bepalen. Nu kan men daartegenover stellen dat de gemeenten te veel kosten aan de grond toerekenen, maar zoals gezegd de gemeenten kunnen vaak niet anders.

Maar overigens willen wij er toch met nadruk op wijzen, dat het principe van het toeberekenen van gemaakte kosten een gezond en algemeen aanvaard principe is. Elke ondernemer doet dat. Deed hij het niet, dan werkte hij voor zijn eigen faillissement. Maar waarom heeft men er nu zo'n bezwaar tegen, dat de gemeente doet wat ieder ander met gezond verstand ook doet? Waarbij dan nog komt, dat de particuliere ondernemer op die kostprijs nog een behoorlijke winstmarge zet, wat de gemeenten in doorsnee niet doen.

Welk redelijk bezwaar kan men ertegen inbrengen, dat de bewoner van de nieuwe wijk in zijn huur een betrekkelijk gering bedrag betaalt voor allerlei voorzieningen, die te zijnen behoeve in de wijk zijn aangebracht? Naar onze mening geen enkel.

Maar het hier genoemde uitgangspunt houdt tevens in dat de gemeente geen investeringen ten laste van een nieuwe wijk mag brengen, die niet voor die wijk bestemd zijn.

Het is bijv. niet juist een nieuwe sporthal, waar iedere burger van kan profiteren, ten laste van de nieuwe wijk te brengen, omdat de hal in die nieuwe wijk gebouwd zal worden. Dergelijke kosten moeten drukken op de gewone dienst. Kan die dat niet hebben, dan moet men de bouw van zo'n modeobject maar uitstellen.

Zo vinden wij het ook onjuist kosten van straatverlichting of van een rioolgemaal ten laste van de nieuwe wijk, dus ten laste van de grond te brengen. Daarmee belast men de bewoners van de nieuwe wijk onevenredig zwaar. Want in de bestaande wijken zijn die kosten ook niet in de grond doorberekend. Moet daar straks een geheel nieuwe straatverlichting komen, of een nieuw pompstation dan kan men die kosten ook niet in de grondprijs doorberekenen. Dergelijke kosten moet men, voorzover dat toegestaan is, compenseren door verhoging van straat- of rioolbelasting.

Te mooi?

AKKOORD zeggen anderen, laat riolering, straataanleg enz. op de grond drukken, maar laat men de zaak niet overdrijven. De gemeenten willen veel te grote pleinen en veel te veel groen in de nieuwe stadswijken. Dat gaat allemaal ten koste van de bouwgrond.

Nu kan men lang discussiëren over de vraag wat te veel en wat genoeg is. Is 58% voor straten en groenvoorziening teveel? En is bijv. 27% aanvaardbaar? Men kan daar niet zonder meer ja of neen op zeggen. De gemeente bijv. die 58% voor straten en groen reserveerde, bouwde in die wijk toch 31 woningen per ha bruto terrein, omdat men geen eengezinswoningen bouwde. De gemeente met slechts 27% voor straten en groen kwam niet verder dan 34 woningen per ha bruto terrein. Hoe dat kon? Wel in die wijk bouwde men alleen eengezinswoningen, omgeven met een eigen tuin. Het openbaar groen kon men daar dus missen. Maar elke woning had daardoor gemiddeld 230 vierkante meter grond nodig. De eerste gemeente met veel openbaar groen en hoogbouw kon vol-

• *Vervolg op pag. 11*

Vertrouwensadressen voor eigen kring

in het Westland

Bestel bij Van der Wel

Meststoffen — Gereedschappen — Bestrijdingsmiddelen
Verpakkingsartikelen

PRIMA KWALITEIT - SNELLE LEVERING

GEESTWEG 36 — NAALDWIJK — TELEFOON 01740-5549

DE LIER TEL 2213 NAALDWIJK 4165 **Dekker** DELFT MARKT 49 TEL 23762 DEN HAAG BEEKL 366 TEL 163231

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

GRONDONTSMETTING

Speciaal met CHLOORPICRINE
ZUIVERINGSSLIB COMPOST A b P
POTGROND A b P

L. M. VERMEER

Naaldwijk - 's-Gravenzandseweg 2 - Telefoon 01740-4787

H. HORTENSIUS & ZOON METSELAARS en AANNEMERS

Bevelen zich beleefd aan voor
alle voorkomende werkzaamheden

nieuwbouw, verbouw, betonwerk
en verdere reparatie

STOKDIJKKADE 100 — NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

FIRMA B. BOERS
GRONDSTOOMBEDRIJF
DIJKWEG 87 — NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 4225

DEN HAAG

Sigarenmagazijn „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234, b.g.g. 31960
Postrekening 377073
Levert ALLE rokersartikelen
waarheen U maar wenst.

Ook het KLEINE KARWEI
appreciëren wij
BOON'S SCHILDERSBEDRIJF
PIET HEINSTRAAT 62 — TELEFOON 33 11 12
Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE
v/h P. WERRE & CO.
Alles op verfgebied
Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

DRUKKERIJ LAKERVELD
Loosduinseweg 1079
Den Haag - Telefoon 392330*
PERIODIEKEN
HANDELS- EN RECLAMEDRUKWERK
in een verzorgde uitvoering

SOEST-SOESTDIJK

D. G. REESINK
Timmer-, metsel- en onderhoudswerken
Bouwbedrijf
TALMALAAN 12 — TELEFOON 2401

HILVERSUM

Drukkerij „Excelsior" - Hilversum N.V.
Herenstraat 8 - Hilversum - Telefoon 0 2950 - 4 86 38
HANDELSDRUKWERK
VOOR ALLE DOELEINDEN

KENNEMERLAND

Bureau voor elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON - BREESTRAAT 128
TELEFOON 3012-5219-5672 (0 2510) 8021 - (0 2550)
Gevestigd sinds 1919 — BEVERWIJK

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

★ **Syrië** heeft na 3½ jaar de boeien geslaakt, die het aan Egypte bonden. Enige weken geleden vermeldden wij het verdwijnen van het (regionale) kabinet en daarmede van het restant van de Syrische natie van het wereldtoneel.

Deze „exit" was echter te geforceerd. Het aftreden van de „Quisling", kolonel Serradj als vice-president van de VAR, deed het faillissement van Nasser's ideaal nog duidelijker uitkomen. Toch is Serradj geen redder des vaderlands geworden, al was hij dat wellicht op het laatste moment van plan. Daarvoor is zijn reputatie te slecht. De medestanders van Syrië's voormalige, anti-Nasser-gezinde, sterke man Sisjakli, heeft het heft in Damascus in handen genomen. Deze dr. Mamoem al Koezbari gaat nog een moeilijke tijd tegemoet, want hoewel Nasser geen openlijke strijd tussen Arabieren wenst, zal hij niets nalaten om zijn resterende aanhangers in Syrië, met name de Palestijnse vluchtelingen aldaar, tegen de herboren staat op te zetten. Het verleden is er om aan te tonen, dat in binnenlandse troebelen meer kansen voor Nasser schuilen dan op het slagveld. Hoe dit ook zij, de grote man aan de Nijl heeft een zeer ernstig prestige-verlies geleden. Israël kan in het vuistje lachen, want de Arabische wereld is weer eens een periode van scherpe onderlinge verdeeldheid binnengetreden.

★ **Frankrijk** heeft deze week dreigende nieuwe spanningen voorkomen door zijn (laatste) luchtbasis Marakesj in Marokko te ontruimen. Het heeft eveneens bestaande spanningen opgeheven door zijn akkoord met Tunesië over ontruiming van de stad Bizerta. De geheime diplomatie ligt De Gaulle blijkbaar beter dan het uitzetten van een voor ieder zichtbare koers. Zijn bittere radio- en t.v.-rede van maandag, waarin hij „sollicitanten" voor een overgangsbewind in Algerije (waartoe zich nu uiteraard welhaast niemand meer zal laten lenen) en voor een Algerijnse politiemacht opriep, toont aan, met welke rookgordijnen (of illusies) het Franse staatshoofd zijn beleid publiekelijk pleegt de camoufleren. Zijn verbeten dreigement om opnieuw van de volmachten gebruik te maken, waarvan hij juist zondag j.l. afstand deed, doet geruchten als zou De Gaulle reeds een overeenkomst met de FLN-leider Ben Khedda in zijn zak hebben, aan geloofwaardigheid winnen. Wellicht zal spoedig de juistheid ervan blijken tijdens een nieuw (het vierde) overleg met de voorlopige FLN-regering. In afwachting daarvan kan De Gaulle geen enkele kritiek dulden. Niet van de OAS uiteraard, maar evenmin van de leiders uit de Vierde Republiek, Mendes France en Guy Mollet, welke laatste treffend de essentiële zwakheden van de grote Charles aanwees: nl. diens NATO-ambities, zijn atoom-individualisme en het twijfelachtige Franse gedrag t.o.v. de Europese integratie. Misschien komt Frankrijk op deze drie terreinen weer met beide benen op de grond als het eenmaal de Algerijnse duizelingen te boven is.

★ **Ruslands** minister van Buitenlandse zaken, Gromiko, heeft dezer dagen blijkbaar veel gepraat met zijn Amerikaanse en Engelse collega's Rusk en Home. In het Kremlin wordt het grote partijcongres, dat op 17 oktober begint, voorbereid. Wellicht zijn deze beide omstandigheden oorzaak, dat Berlijn tijdelijk van de voorpagina's verdween.

★ In **Viet Nam** weet men evenwel beter dan wie ook, dat de communisten allesbehalve vreedzaam zijn geworden. President Diem van Zuid Viet Nam heeft gewaagd van een openlijke oorlog in het noorden van zijn land en controlerende autoriteiten gaven zelfs een maandelijks dodencijfer van 1.000 op. Men vraagt zich dan ook af of Chroestjew het maar weer eens in Azië gaat proberen, nu hij in en rondom Berlijn op Westerse onverzettelijkheid inzake de essentiële geschilpunten is gestuit.

★ **Indonesië** zal aan het eind van deze week bij monde van minister Soebandrio in de Assemblee van de V.N. reageren op het voorstel-Luns inzake Nieuw-Guinea. Op het moment, waarop deze rubriek wordt afgesloten is er over dit standpunt nog onvoldoende met zekerheid bekend om daarover een definitief oordeel neer te schrijven. De Algemene beschouwingen die dezer dagen in onze Tweede Kamer over deze kwestie werden gehouden, vormen ditmaal ook een stukje wereldnieuws. Daarover kan men elders in dit blad lezen.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. HAMSTER & ROZEBOOM's
STEEN- EN BUIZENFABRIEK
Scheemda - Telef. 05979-282
fabrikante van DRAINEERBUIZEN
in de maten 5, 6, 8, 10, 12 en 15 cm
met bijpassende hulpstukken.

P.K.A.
P.K.A. aanhangwagens
P.K.A. opleggers
BüSSING trucks
daar komt U mee vooruit!
N.V. Machinefabriek
„KAMPEN"
St. Anna Parochie
tel. 05180-541-542-378

is en wordt onder de aandacht van onze bevolking gebracht, wat men in tijden van spanning en van oorlog kan en moet doen ter bescherming van zijn gezin en van zichzelf. Twee folders, een met wenken voor eerste hulp en een met wenken voor bescherming bij bombardementen komen door middel van huis-aan-huis-verspreiding in ieders handen en, naar wij hopen, onder ieders ogen. De verspreiding is via radio en televisie ingeleid door de minister van binnenlandse zaken, terwijl ook de dagbladen de voorting hebben ondersteund.

De B.B. bestaat en werkt al een aantal jaren; plaatselijk en regionaal hebben kleinere en grotere oefeningen plaats gehad, zodat het publiek in het algemeen zeker niet onkundig is van het feit, dat er naar gestreefd wordt bescherming te bieden tegen de gevaren die in een oorlog de burgerbevolking bedreigen. Het was te voorzien, dat eens het stadium zou worden bereikt, waarin die bevolking gewezen moest worden op de noodzaak en de mogelijkheden van zelfbescherming.

Dat stadium is dan nu bereikt. Helaas juist in een periode van internationale spanningen, die het uitbreken van een oorlog allerminst denkbeeldig maken. In zo'n periode kan de verspreiding van dergelijke folders door de overheid gemakkelijk bij het publiek de mening doen postvatten, dat een oorlog inderdaad ophanden is en een paniekstemming kan er het gevolg van zijn. Hoewel er in de voorlichting, die rondom de verspreiding gegeven is, wel de aandacht op gevestigd is, dat de bekendmaking van de wenken los van de situatie van dit ogenblik moet worden gezien, had het naar onze mening toch wel aanbeveling verdiend indien een duidelijke toelichting op dit punt ook in de folders zelf was opgenomen. Intussen is er gelukkig van een paniekstemming geen sprake en men zou zelfs kunnen stellen, dat de verspreiding onder de huidige omstandigheden het voordeel heeft, dat het publiek eerder geneigd zal zijn van de inhoud van de wenken aandachtig kennis te nemen.

Wat bij dat aandachtig kennisnemen wel moet opvallen is, dat de voorlichting die thans op deze wijze aan het publiek wordt gegeven, wel uiterst globaal is. Een punt waarop men beslist wat verder had moeten gaan is de organisatie van de B.B. De folder zegt, dat bij waarschuwing en alarm voor radioactieve neerslag de radio-omroep zal worden ingeschakeld en dat in die radio-mededelingen de B.B.-kringen genoemd zullen worden. Men moet dus aan zijn blokwachter vragen in welke kring men woont. Hoeveel mensen zullen op zoek gaan naar de blokwachter om hem dat te vragen? Zou het niet mogelijk geweest zijn de verspreiding per kring te organiseren waarbij dan op de enveloppen de kring was aangegeven? Ook een beknopte, heldere uiteenzetting hoe de B.B.-organisatie is opgebouwd, had ons op zijn plaats geleken.

De overzichtelijke opstelling en de korte, bondige formulering van de wenken verdienen alle lof, maar hier en daar rijst ook wel de vraag wat er eigenlijk precies bedoeld wordt. Zouden niet vele mensen zich afvragen hoe dat nu eigenlijk moet met punt 3 van de wenken voor hen die zich bij „fallout-alarm" buitenshuis bevinden? We hopen overigens dat er voor dit „fallout" nog een aanduiding in onze eigen taal te vinden zal zijn om talloze verbasteringen te voorkomen.

Zeer globaal zijn ook de wenken voor eerste hulp, waarbij wij gemist hebben een opwekking om door het volgen van cursussen zich enige vaardigheid op dit gebied te verwerven.

Ons volk is nu in het bezit van de meest noodzakelijke wenken om zichzelf enigermate te beschermen in oorlogstijd. Laten wij hopen dat de voorlichting krachtig en systematisch wordt voortgezet langs zodanige wegen en met zulke middelen, dat men er zich niet aan kan onttrekken.

BOEKEN en periodieken

✦ Christendom en cultuur

LANGE tijd heeft het vraagstuk van Christendom en cultuur het protestantisme in Nederland nauwelijks beroerd. De cultuuruitingen werden genegeerd als niet ter zake dienende om vroom te mogen leven.

De piëtistische neiging om wereldmijding te betrachten door zo min mogelijk aandacht te schenken aan het maatschappelijk bestel en om van allerlei voortbrengselen van kunst en cultuur geen nota te nemen, is nog niet uit de wereld. Weliswaar zijn er altijd mensen geweest, die verkondigd hebben, dat het Christendom zich minstens een oordeel had te vormen over cultuuruitingen, doch zij spraken zonder klankbord, zij kregen geen gehoor.

De in 1898 door Kuyper gehouden Stone-lezing over het Calvinisme en de kunst heeft velen wakker geschud, die tot op dat ogenblik een absolute negatie aan de dag gelegd hadden.

Toch staat bij velen in onze kring de kunst nog laag aangeschreven. Er zijn orthodoxe christenen die nog altijd een sceptische houding aannemen ten aanzien van kunst en cultuur; ze geven blijk van een afweermentaliteit. Daarbij schijnen ze te vergeten, dat we niet in gebreke mogen blijven om het licht van het Woord van God te laten schijnen op het aardse leven, zoals zich dit in al zijn verschijningsvormen aan ons voordoet. Men ziet in de cultuur vaak een gevaar voor het leven in de vreze des Heren.

Wij verheugen ons er over, dat in de laatste tijd de bezinning over kunst en cultuur duidelijk aan de dag treedt. Ook in het politieke leven wordt men telkens geconfronteerd met kunst en cultuur en vraagt het wezen van de cultuur onze aandacht.

Thans is uit de Hervormd-gereformeerde kring weer zo'n blijk van een diepgaande bezinning over dit vraagstuk gekomen. Drs. H. Goedhart, predikant te Rotterdam, schreef een door Zuyderduyn te Woerden keurig uitgegeven boek: „Christendom en Cultuur".

Dat de schrijver zijn boek opent met een hoofdstuk over de opdracht der cultuur, maakt al terstond duidelijk, dat hij zich stelt tegenover de door ons gesignaleerde piëtistische opvatting. Als de cultuur een opdracht heeft, moet er een opdrachtgever zijn. Wij hebben ten aanzien van de cultuur een goddelijke opdracht en de schrijver maakt duidelijk, dat ook het onderwijs der Kerk zich richten moet op de cultuurtaak van de mens in het algemeen en die van haar leden in het bijzonder. Indien de kerk in gebreke blijft het licht van Gods Woord te laten schijnen op het aardse leven in al zijn verschijningsvormen, behoeft het ons niet te verwonderen, dat er voor de gemeenteleden twee scherp gescheiden gebieden ontstaan, zegt de schrijver. De mogelijkheid om God naar Zijn Woord te dienen in het dagelijks leven wordt dan de christenen ontnomen, omdat zij niet geleerd hebben in de aardse bezigheden Gods hand waar te nemen. De auteur gaat er terecht van uit, dat de christenen bij het beschouwen van de cultuur niet aangewezen is op zijn eigen inzicht, maar dat hij de beoordeling Gods heeft na te volgen. Als ons cultuurpatroon op een onbijbels stramien is geweven, kan het ons godsdienstige leven belemmeren of verwoesten. In dit verband heeft de schrijver een hoofdstuk gewijd aan de mislukking van de cultuur, in zoverre deze is losgemaakt van het gezaghebbend woord van God. Zo zegt hij, dat de stormachtige ontwikkeling van de techniek zonder de christelijke waardering van de mens als schepsel Gods onontkoombaar hem, die de machine bedient, geestelijk doden moet. Losgemaakt van de gezagsbron — de erkenning van Gods almacht — openbaart zich de redeloosheid van de kunst en de waanzin der wetenschap. De schrijver stelt ook duidelijk vast, dat de christen in de cultuur heeft te zien een door God gegeven goed, hoewel het minder waard is dan de geestelijke goederen, die hij in Christus bezit. En als vanzelf volgt in dit van diep nadenken getuigende boek dan een hoofdstuk over de reiniging der cultuur, want over de gehele cultuur schijnt het Licht der wereld door het verlossingswerk van Christus. En daarom heeft de christen ook kerstenend te werken op het gebied van de cultuur. In dit verband verklaart de auteur over de ontspanning, dat deze in het algemeen niet te veel tijd in beslag mag nemen, want dat is in strijd met haar wezen: ze wil ontspanning zijn na inspanning. Dat is ook in strijd met haar doel: ze wil ontspanning zijn tot bekwaming voor de verdere taak. Het is tenslotte in strijd met de eis van Christus om allermeest zijn Koninkrijk te zoeken. **In een hoofdstuk over de regeling der cultuur wordt de taak van de Overheid behandeld. Daarin wordt onder meer opgemerkt, dat er ook gezag en ordening zou zijn als de mens niet in zonde was gevallen. Weliswaar zou het gezag dan niet met onwilligen te maken hebben, er zou geen straf behoeven te zijn opgelegd, maar er zou wel ordening moeten zijn.**

De staat komt voort uit de behoefte aan orde en die behoefte is duizendvoudig vergroot door de zonde, zegt de schrijver. Hij citeert ook ergens Brunner, die gezegd heeft: „Iedere staat is gestalte van menselijke zonde in grootse stijl".

Overheid en Cultuur

Ds. Goedhart gaat in zijn boek er van uit, dat de Overheid niet afzijdig mag staan van de culturele ontwikkeling van haar onderdanen. De cultuur van een volk is te belangrijk dan dat de Overheid daarmee niets te maken zou hebben. Zij heeft een ordenende en beschermende taak. Ten aanzien van kunstsubsidiëring wordt opgemerkt, dat een kunstprodukt niet strijdig mag zijn met de openbare orde, met de zedelijkheid en wat meer zegt: met de wet Gods. De overheid moet niet slechts het religieus gevoel van een bepaalde bevolkingsgroep ontzien, maar moet Gods wet eerbiedigen. Niet iedereen zal het met de schrijver eens zijn als hij ergens zegt: „In het algemeen kan gezegd worden, dat de regering er niet mee klaar is, wanneer zij aan een goddeloze cultuur haar steun ontzegt: zij moet die verbieden. Iemand zal misschien tegenwerpen, dat door deze regel te volgen de staat op de kerk gaat gelijken. Dit verwijt wordt ten onrechte gemaakt. De kerk verbiedt nooit met het zwaard, slechts door de verkondiging des Woords. Maar de Staat draagt het zwaard niet tevergeefs. De goddeloosheid moet worden verboden en tegengegaan, ook al hult ze zich in een cultureel gewaad".

De cultuurstudie, die ds. Goedhart met dit boek gegeven heeft, is gericht op de voleinding aller dingen. Daar moet álle arbeid van de Christen op gericht zijn. De tijd wordt overkoepeld door de eeuwigheid. Alle kunst en wetenschap die door het louterend wereldgericht heengekomen is, zal God gewijd zijn.

En daarom is een voortdurend zich bezinnen op de uitingen der cultuur gewenst. Daarom ook zijn wij verheugd, dat dit boek verschenen is. Ook hij, die zich bezighoudt op het politieke terrein van het leven, kan uit dit werk veel peuren, dat hem tot nadenken zal brengen over de verschijningsvormen van de cultuur van deze tijd.

Pro Juventute

De Oranje kalender is dit jaar bijzonder mooi. Ter gelegenheid van het zilveren huwelijksfeest van Koningin Juliana en Prins Bernhard werd een speciale kleurenfoto van de koninklijke familie voor deze kalender bestemd. Nog acht andere kleurenfoto's en vier zwart-witte vormen samen deze kalender, die u voor *f* 2,90 bij alle verenigingen van Pro Juventute kunt krijgen, of door storting van *f* 2,90 op giro 517400 van de Kalenderactie Pro Juventute, Postbus 7101, Amsterdam-Zuid. Voor toezending per post *f* 0,30 extra.

Opstel

Op een middelbare school in Budapest moest een opstel gemaakt worden met als onderwerp: „Waarom hebben onze sowjetvrienden in oktober 1956 in Hongarije ingegrepen?"

Het kortste opstel luidde:

Omdat de Hongaren zich mengden in een zuiver binnenlandse aangelegenheid.

EEN GEWICHTIGE STAP.....
Trouw vandaag nog met een Junghans-horloge, een verbintenis voor een heel leven lang op tijd zijn!

Junghans

F. W. Raiffeisen was burgemeester toen hij in 1849 de eerste onderlinge spaar- en leenbank stichtte.
Naar zijn voorbeeld werden in vele landen Raiffeisenbanken en Boerenleenbanken opgericht.

RECLA

sparen wordt een **feest** *in de* **Raiffeisenweek**

Van 16 t/m 21 oktober a.s. is sparen extra feestelijk voor iedereen. Voor moeder, voor vader en voor de kinderen. Er zijn vele speciale spaarvormen. Spaar met meer profijt bij de:

RAIFFEISENBANK
BOERENLEENBANK

de spaarbank voor iedereen

860 vestigingen

COOP. CENTRALE RAIFFEISEN-BANK TE UTRECHT • COOP. CENTRALE

RAIFFEISEN-BANK TE UTRECHT • COOP. CENTRALE RAIFFEISEN-BANK TE UTRECHT • COOP. CENTRALE RAIFFEISEN-BANK TE UTRECHT

UIT PERS EN PERIODIEK

Een minister als zeeman

HET zou alleszins aannemelijk zijn deze rubriek (als zovele daarvoor) te wijden aan Nieuw-Guinea. De rede van minister Luns voor de Verenigde Naties is uiteraard in geen enkele krant van welke richting ook onbesproken gebleven. Echter — deze nieuwe Nederlandse stap ter oplossing van deze moeilijke zaak is ook wel de hoofdschotel van de deze week gehouden algemene beschouwingen in de Tweede Kamer. En daarover biedt dit blad u al zoveel lezensstof!

Er zijn trouwens in die periode na Prinsjesdag als het politieke leven weer op volle toeren gaat draaien, onderwerpen te over waaraan de politieke commentatoren der dagbladen aandacht besteden. „Het schip van staat" als de klassieke uitdrukking aanvaardend, speuren zij als het ware de watervlakte af, wijzen op de klippen, die, meer of minder verborgen voor het schip van staat het gevaar van stranding inhouden en bespreken de kansen die de zeeman-minister heeft om die klippen te omzeilen.

Uiteraard is men druk bezig geweest de kansen te bezien die de (als minister jongste) stuurman dr. Veldkamp heeft om te voorkomen dat het schip strandt op die bijzonder venijnige klip die kinderbijslag heet. Omdat wij nu eenmaal de zeemansvergelijking gekozen hebben, krijgt ditmaal het commentaar van het Algemeen Handelsblad voorrang, een commentaar dat immers tot opschrift droeg: „Alle zeilen" en dat als slotwens vermeldde: „In ieder geval wensen wij de minister een behouden vaart!" Een voor minister Veldkamp ongetwijfeld verblijdend geluid in deze liberale krant, want waren de liberalen niet de hardnekkigste tegenstanders van oud-minister van Rooy? Getuige onderstaand citaat is het Handelsblad ervan overtuigd dat deze klip wel omzeild zal kunnen worden:

Het ziet er naar uit, dat de regering een behoorlijke kans maakt het fiat van de Tweede Kamer te krijgen op het voorstel in zijn nieuwe vorm. Toch zal dr. Veldkamp tijdens de openbare behandeling al zijn stuurmanskunst moeten tonen om dit scheepje der „bijgeslagen" kinderen in veilige haven te loodsen. Zou dit lukken, dan ligt er voor de latere parlementaire geschiedschrijver een schoolvoorbeeld van een goed, gemeen overleg tussen regering en Kamer. In ieder geval wensen wij de minister — om deze scheepspraat te besluiten — een behouden vaart.

Waar de liberalen dit (getemperde) enthousiasme laten blijken, is de vraag gerechtvaardigd of de grote voorvechters voor deze kinderbijslagregeling, de rooms-katholieken, ook zo tevreden zijn over de compromissen die minister Veldkamp in het ontwerp heeft aangebracht. Die vraag dient men in twee delen te splitsen: is men tevreden over de politieke stuurmanskunst van deze minister — het antwoord is onverdeeld ja! Als men echter de vraag stelt of men ook zo tevreden is over de inhoud der compromissen, dan wordt net antwoord wat moeilijker. Beslist enthousiast is men niet!
Over de politieke haalbaarheid schreef De Volkskrant dit:

Hoe het ook kan lopen, uit het karakter van de voorgestelde wijzigingen blijkt, dat de regering er nu toch van haar kant van uitgaat, dat er in elk geval een meerderheid moet worden gevonden bij KVP, VVD, AR en CHU als zijnde de partijen waarop dit kabinet steunt. Prof. Oud, bijgevallen door de CHU, heeft zich eerder op het standpunt gesteld, dat de kinderbijslag bij een extra-parlementair kabinet als dit, waarbij geen afspraken over het te voeren beleid zijn gemaakt, een „vrije kwestie" zou kunnen zijn.

Eerder is echter al duidelijk geworden, dat deze theorie niet houdbaar is. Toen enige tijd geleden bleek dat de algemene kinderbijslagregeling het wellicht niet halen zou en dat hieruit dan een kabinetscrisis zou moeten voortvloeien, zijn de „regeringspartijen" al om de tafel gaan zitten om dan toch maar tijdens de rit af te spreken, welke opzet voor een kinderbijslagregeling wel voor alle vier aanvaardbaar zou kunnen zijn. Over de inhoud van dat compromis is toen al wel zoveel bekend geworden, dat men kan zeggen, dat de nu voorgestelde wijzigingen daar voor een deel bij aanhaken. Maar dit houdt dan ook in, dat VVD en CHU daardoor nu al direct genoopt worden om duidelijk te maken, of zij zich terwille van het voortbestaan van het kabinet als regeringspartijen willen gedragen.

En dit schreef De Tijd/De Maasbode:
Door de aangebrachte wijzigingen heeft minister Veldkamp de kans op aanvaarding van het wetsontwerp zeker vergroot. Bij de behandeling in de Kamer zal daar veel duw- en trekwerk aan te pas komen. Duwen aan de onderkant teneinde nog wat meer voor de kleine zelfstandigen uit de schatkist te slepen, trekken aan de bovenkant terwille van de zelfstandige middengroepen. De beste politieke kansen voor de socialisten lagen aan de duwzijde. Aangezien juist die zijde door het beleid van minister Veldkamp minder aantrekkelijk geworden is, ziet het er naar uit, dat het wetsontwerp zonder de steun van de socialisten over de eindstreep moet. In dat geval wordt van de CHU en de VVD voor de instandhouding van de bestaande politieke samenwerking bijzonder veel gevraagd.

Vrijwel eensluidende meningen dus — dat kan niet gezegd worden van de beoordeling van de compromissen zelve. De Volkskrant is niet erg gelukkig met de regeling voor de allerkleinsten onder de zelfstandigen. Men leze:

Wat de wijziging zelf betreft, hebben wij er begrip voor, dat een directe en volledige uitbreiding tot het eerste kind moeilijk te verwezenlijken valt. Mogelijk zou echter wel zijn, het principe vast te leggen en naar een geleidelijke uitbreiding te streven. Dat dit nu niet gebeurt, zal ongetwijfeld verband houden met de bezwaren van de VVD. Een afzonderlijke, tijdloze regeling voor kleine zelfstandigen zoals nu wordt voorgesteld, kunnen de liberalen misschien nog net verwerken als een op zich zelf staan stukje sociale zorg, hoewel anderen de vrijheid hebben om het als een begin van meer te zien.

Hoe men deze aparte regeling voor kleine zelfstandigen ook wil benaderen, wij menen dat de inkomensgrens van 3500—3700 gulden in elk geval te laag is en dat geldt zeker ook voor de uitkering, die maar de helft van de kinderbijslag voor werknemers zou zijn. In deze tijd van welvaart kan ook de overheid toch wel wat guller zijn.

De beperking, waardoor zelfstandigen met inkomens boven de 12.000 gulden buiten de grote regeling zullen vallen wat de uitkering betreft, tast de algemeenheid van de regeling weliswaar aan, maar in de prakijk zal er toch nog 75 percent van de zelfstandigen onder vallen.

De Tijd/De Maasbode daarentegen neemt het in het bijzonder op voor de zelfstandigen die een inkomen hebben dat boven de grens ligt: die dus wel moeten betalen maar zo goed als geen kans maken ooit iets te krijgen. Het blad schrijft dit:

Veel minder aantrekkelijk is de wijziging waarbij voor de zelfstandigen een inkomensgrens geschapen wordt, waarboven zij geen recht meer hebben op kinderbijslag. Wellicht is deze wijziging ontstaan als een poging om diegenen tegemoet te komen, die de bijslag voor zelfstandigen een meer beperkt karakter willen geven. Als zodanig is zij echter nauwelijks geslaagd te noemen, aangezien bij de geprojecteerde grens van 12.000 gulden nog ruim 75 pct van de zelfstandigen onder de regeling valt. Maar hierin ligt, wat ons betreft, de moeilijkheid niet. Ons bezwaar is, dat de wijziging, sociaal gezien, tegen de keer in gaat, aangezien de resterende 25 pct van de zelfstandigen geen uitkering krijgt, maar wel premie moet betalen. De minister zegt nergens, dat hij dit fraai vindt, maar hij beperkt zich tot de opmerking, dat het bestaande systeem niet toelaat, dat hij voor deze groep de premieplicht zou afschaffen.

Dit lijkt ons voor de betreffende groepen toch wel moeilijk te verteren. Juist in de gezinnen van de zelfstandigen in deze inkomensklasse pleegt de opvoeding van de kinderen grote lasten met zich mee te brengen. Deze lasten worden niet verlicht, integendeel, deze zelfstandigen worden ten gevolge van de plicht tot het betalen van premie nog zwaarder belast dan zij — naar algemeen erkend wordt — reeds zijn. Aan deze sociale deuk in de regeling zal men toch zeker niet de vroegere bewindsman voor middenstandsaangelegenheden herkennen! De enige redelijke verklaring die wij ervoor kunnen vinden, is, dat de minister de Kamer in de gelegenheid wil stellen de ontsierende beperking die hij bij wijze van schijnconcessie in het ontwerp heeft aangebracht, er zelf weer uit te verwijderen. Als dat zo is, zou de deuk namelijk functioneel verantwoord zijn, ja, zou zij zelfs gelijkenis vertonen met de deuk die het ei van Columbus staande hield.

Opmerkelijk (zij het politiek weinig doorslaggevend!) is in dit verband het commentaar uit De Telegraaf:

Beslist minder geslaagd is de oplossing, dat zelfstandigen met een inkomen boven slechts f 3500 per jaar of nog geen f 70 per week geen kinderbijslag ontvangen voor het eerste en boven f 3700 per jaar ook niet voor het tweede kind. Dit betekent dus, dat zodra een kleine zelfstandige een fractie meer verdient dan het allernoodzakelijkste minimum, dat nodig is om in de eerste kosten van levensonderhoud te voorzien, hij belangrijk wordt achtergesteld bij loontrekkenden, die betrekkelijk al spoedig f 4000 en meer verdienen. Juist omdat het uit sociaal oogpunt bijzonder gewenst was, deze kleine zelfstandigen tegemoet te komen en de ongelijkheid met loontrekkenden weg te nemen, huldigen velen, die waarlijk geen enthousiasme aan de dag konden leggen voor een uitbreiding van de kinderbijslag, in dit opzicht een royaal standpunt.

Men zal er wel niet toe zijn overgegaan, de grens in plaats van op f 3500-f 3700 per jaar, op b.v. f 5000 per jaar te stellen, omdat dan de bijdrage uit de schatkist aanzienlijk hoger zou zijn geweest.

Maar men had deze middelen ook kunnen vinden door de inkomensgrens voor kinderbijslag van het derde kind af, niet op f 12000 te stellen (of voor kinderrijke gezinnen via een nauwelijks te begrijpen regeling op een nog hoger bedrag), maar op een bedrag, meer in de buurt van de loongrens van f 8250, die voor de sociale verzekering wordt aangehouden.

Voor een dergelijke wijziging met een uitgesproken sociaal karakter, zou in de Tweede Kamer beslist een meerderheid te vinden zijn, tenzij de KVP er een portefeuillekwestie van zou maken.

En de socialisten? Uit voorgaande beschouwingen heeft men al kunnen lezen dat men niet veel vertrouwen heeft in de meegaandheid op dit punt van de P.v.d.A.-in-de-oppositie. Het Vrije Volk schreef trouwens boven zijn commentaar „Niet geslaagd" en in Het Parool heette het „Geen gulden middenweg". Niet erg veelbelovend dus! Dit zijn de bezwaren van Het Vrije Volk:

De grote moeilijkheid, waarmee minister Van Rooy te worstelen had, was, dat een groot deel van de Kamer ook voor de zelfstandigen kinderbijslag voor het eerste en tweede kind wenste. Dat zou veel geld kosten en de minister noemde het principieel onaanvaardbaar een bijdrage uit de algemene middelen te verstrekken.

Voor deze moeilijkheden heeft minister Veldkamp een uitweg gezocht. Naar onze mening is hij daarin niet geslaagd.

Hij heeft — vermoedelijk om de liberalen aan zijn kant te krijgen — een loongrens van f 12.000 per jaar opgenomen. Wie daaronder blijft, ontvangt kinderbijslag vanaf het derde kind. Wie daar boven komt heeft nog een kansje dat hij de bijslag ontvangt vanaf het vierde, vijfde of verdere kind. In feite heeft minister Veldkamp dus naar boven een stuk of zes of acht loongrenzen in zijn gewijzigde ontwerp opgenomen.

Ook naar beneden is hij aan het dokteren geweest. Weliswaar is hij van mening, dat zelfstandigen pas kinderbijslag behoeven te ontvangen van het derde kind af. Maar voor de zeer kleine zelfstandigen is hij bereid toch wat extra's te doen.

Zelfstandigen, die minder dan f 71,16 in de week verdienen, ontvangen ook voor het tweede kind al een bijslag. Neen, niet de gewone kinderbijslag. Zij krijgen slechts de helft van wat een loontrekkende ontvangt. En daalt hun inkomen beneden de f 67,27, dan krijgen zij zelfs voor het eerste kind al de halve bijslag.

Nu zullen er niet zo heel veel zelfstandigen zijn met een weekinkomen van minder dan f 67,27 en men is geneigd te zeggen, dat in feite de zelfstandigen voor hun eerste kind niets krijgen, of liever de helft van niets.

Wij moeten dus constateren, dat de nieuwe minister aan de wens van hen, die ook voor de zelfstandigen een bijslag vanaf het eerste kind willen geven, zo weinig tegemoet is gekomen, dat hij bijna een parodie op een kinderbijslagregeling heeft gegeven. En met dit alles heeft hij bovendien de uitvoering van de wet aanzienlijk veel ingewikkelder gemaakt.

Onvermeld mag niet blijven dat aan het slot van dit artikel (als de socialistische toepassing komt) van de K.V.P. gezegd wordt dat zij zich voortaan „de partij van de halve kinderbijslag zal moeten noemen". P.v.d.H.K.B. dus!
En dit schreef onder meer Het Parool:

Daarmee zal de KVP dan beslist niet de volle glorie oogsten, waarop zij, de grote kampioene van de kinderbijslag, heeft gehoopt. Met name is de halvering van het bedrag aan de voet, dus voor de kleine zelfstandigen, een zo sterke ontkrachting van wat een algemene kinderbijslag toch eigenlijk behoort te zijn, dat de KVP in het bijzonder deze beknibbeling zonder enige twijfel toch met teleurstelling zal ontvangen.

Trouwens, het blijft daarnaast de vraag of voor de christelijk-historische en liberale tegenstanders van de kinderbijslag voor zelfstandigen de ministeriële concessies wel ver genoeg gaan.

Voor de V.V.D. in het bijzonder moet het, dunkt ons, wel een bittere pil zijn, dat zelfstandigen met een wat ruimer inkomen wel premie zullen moeten gaan betalen, maar daarvoor niets terugkrijgen.

Conclusie mag zijn: zeeman-minister Veldkamp redt het wel!

* * *

Een kleine bloemlezing uit de artikelen die het Algemeen Handelsblad onder de titel „Politiek Perspectief" aan zijn lezers heeft geboden mag hier tot slot niet ontbreken, want zij laten iets zien van de wensen die in liberale kring leven. Een bloemlezing van deze twee punten: de woningbouw en de commerciële televisie.

Dit stond geschreven over de woningbouw:

Dit kabinet streeft — en terecht — naar bevordering van het particulier initiatief en verlaging van subsidies.

Dat de particuliere woningbouw in de ongesubsidieerde sector veel activiteit heeft getoond, is daarmede dus geheel in overeenstemming. Naar schatting van minister Van Aartsen zouden 40.000 tot 50.000 woningen in deze sector kunnen worden gebouwd en er is geen twijfel aan, dat deze in de middengroepen aan een grote behoefte zouden voldoen. Minister Van Aartsen noemt deze ontwikkeling op zichzelf dan ook verheugend.

Echter: voor 1962 is een bouwprogram van 90.000 woningen opgesteld (voor 1961 was dit aanvankelijk 80.000, later 85.000). Het aantal (goedkope) woningwetwoningen blijft onveranderd op 35.000. Bij 40.000 ongesusidieerde woningen zouden dus slechts 15.000 premiewoningen kunnen worden gebouwd. De regering acht een zo drastische beperking van de gepremieerde sector niet verantwoord. Zij heeft het aantal te bouwen premiewoningen daarom gesteld op 30.000 (1961: 35.000), zodat 25.000 woningen in de vrije sector kunnen worden gebouwd, hetgeen vergeleken althans bij de aanvankelijke schatting voor 1961 van 15.000, dus een verhoging met 10.000 woningen betekent.

De Volkskrant heeft al als haar mening gegeven, dat dit „alle perken te buiten gaat". Dat is reeds een aanwijzing van wat ons te wachten staat.

En de lezers werd deze (niet zo heel sterke) beschouwing geboden over de commerciële televisie:

Nog moeilijker ligt het met de commerciële televisie. Hier lijkt helaas nog steeds een tegenstelling te bestaan tussen de juiste instelling van de regering, zoals deze is gebleken uit de in februari van dit jaar ingediende nota van de staatssecretarissen Scholten en Veldkamp en de meerderheid van de Kamer.

Een Kamermeerderheid, welke zich blijkbaar nog niet voldoende kan onttrekken aan de invloed van de voorzitters van drie belangrijke omroepverenigingen (mr. Burger van de VARA, mr. Van Doorn van de KRO en mr. Roosjen van de NCRV), die tevens invloedrijke leden van de Kamer en in het bijzonder in hun eigen fracties zijn.

Een situatie, welke des te opvallender is, aangezien hier naar alle waarschijnlijkheid een discrepantie bestaat tussen de vooralsnog waarschijnlijk afwijzende Kamermeerderheid en de opinie van een groot deel van ons volk ten aanzien van de invoering van een los staande onafhankelijke commerciële televisie.

Wij hopen, dat de regering hier voet bij stuk zal weten te houden. Van de stem van de V.V.D. kan zij wel verzekerd zijn. Voor een deel van de C.H.-fractie, onder leiding van de heer Van de Wetering, geldt hetzelfde. Onlangs werd bekend, dat het lid van de K.V.P.-fractie de heer Janssen het in een nota aan zijn fractiegenoten eveneens voor de commerciële televisie had opgenomen, al neemt men aan, dat het aantal van zijn medestanders vooralsnog niet meer dan een tiental zal bedragen. Ten slotte lijkt het ons nauwelijks denkbaar, dat het standpunt van Het Parool, dan dwars ingaat tegen dat van mr. Burger, in de P.v.d.A.-fractie ook niet een aantal medestanders zou blijken te hebben.

Op dit ogenblik is dat alles te zamen hoogst waarschijnlijk nog geen meerderheid, maar de tijd werkt, naar onze overtuiging, onherroepelijk voor de commerciële televisie.

Men ziet het: er zijn nog klippen genoeg. Maar men heeft ook gezien: de stuurmanswijsheid ontbreekt niet!

• *Vervolg van pag. 7*

staan met 115 vierkante meter per woning. Het percentage voor straten, pleinen en groenvoorziening zegt dus niet alles.

Maar ook om een andere reden moet men voorzichtig zijn met zijn aanvallen op brede straten, speelweiden en plantsoenen. Zou er vandaag iemand terug willen naar de situatie van meer dan een halve eeuw geleden? Toen bouwde men „voordelig", zeker in de gewone buurten. Daar had men smalle straten met hoge bebouwing en een schromelijk tekort aan openbaar groen en speelgelegenheid voor de jeugd. Zijn we daar gelukkig mee? Laten we dankbaar zijn dat er vandaag in dat opzicht betere woonwijken gebouwd worden.

Laat men voorts de zaak niet dramatiseren. Hogere grondprijzen betekenen natuurlijk hogere huren. Maar de grondkosten vormen maar een deel van de bouwkosten. Een verhoging van de grondprijs met tien gulden per vierkante meter zou een huurverhoging betekenen van vijf à zes gulden per maand. Zou daardoor de particuliere bouw worden lamgelegd? We vrezen dat de stijging van de aannemingssommen in de laatste maanden een heel wat grotere invloed zal hebben op de bouwsom, van de grondprijzen waarover sommigen zo hard klagen.

Kostprijs betalen

RESUMERENDE zouden wij willen zeggen dat de gemeenten, wat de grond betreft, over het algemeen een goede prijspolitiek voeren. Gemaakte kosten dienen aan de grond te worden toegerekend, voorzover die kosten inderdaad verband houden met de uit te geven grond.

Indien de minister deze kosten te hoog vindt, of indien de colleges van Gedeputeerde Staten menen dat meer kosten moeten worden toegerekend, omdat de gemeenten anders bepaalde voorzieningen niet kunnen betalen, dan zal de regering met die colleges rond de tafel moeten gaan zitten. Dan zal het geld er op een andere wijze moeten komen, bijv. door een verhoging van de uitkering aan de gemeenten uit het gemeentefonds. Men kan de gemeenten niet verplichten lasten op zich te nemen, die men anderzijds niet wil honoreren.

Maar vooralsnog lijkt het ons het beste uit te gaan van het gezonde standpunt, dat men betaalt voor de kosten die gemaakt zijn. Heel ons economisch bestel is gebaseerd op het begrip kostprijs. Waarom zou men voor de grond een uitzondering maken. Acht men die kostprijs te hoog, dan zal er gesubsidieerd moeten worden, maar dan weet men wat men doet. Dan blijft toch de kostprijs het uitgangspunt.

WESTRATE

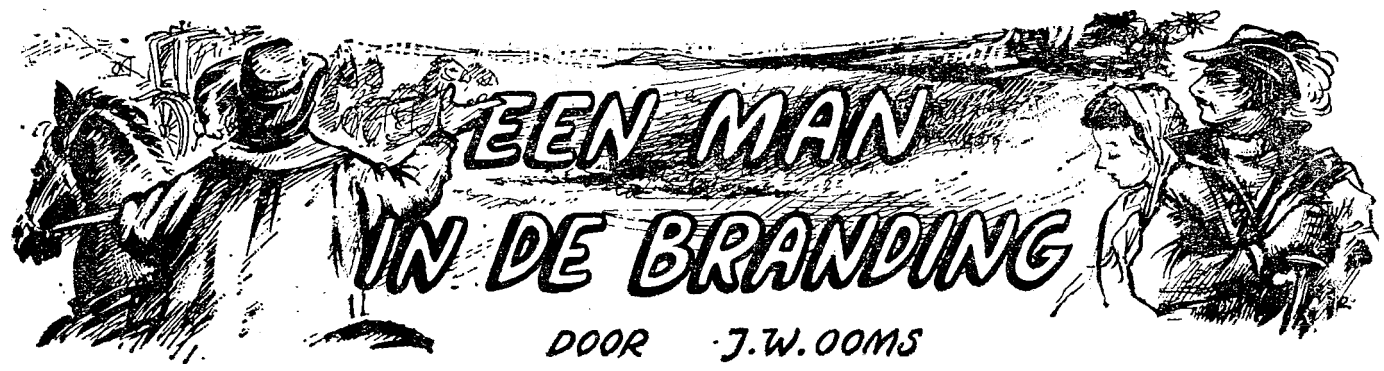

— Een man, in welke positie hij ook verkeert of welke functie hij ook vervult, kan niet buiten de medewerking en het innige medeleven van zijn vrouw, overwoog hij.

Hij moest het echter zonder dat medeleven stellen. En waarom eigenlijk? Meer en meer moest hij zichzelf erkennen, dat hij de mislukking van zijn huwelijk voor het grootste deel aan zichzelf te wijten had. Hij was teveel zichzelf gebleven, hij had verzuimd, te leven als een tweeheid.

En nu was hij alleen. Ver van vrouw en kinderen, ver van zijn vaderland en ver van zijn vroegere vrinden, was hij een man, die in de branding van het leven worstelde.

Hij wierp zich met een verbeten ijver op zijn taak. Hij wilde Suriname tot ontplooiïng brengen; dit mooie en vruchtbare land was het waard, er alle krachten voor te geven.

Cornelis werkte zo hard, dat zijn naaste medewerkers zijn tempo nauwelijks konden bijhouden.

Maar uit Holland kreeg hij weinig medewerking. De adviezen die hij gaf en de verzoeken die hij deed om de kolonie vooruit te brengen, werden in de wind geslagen. Eerst wilden de heren van de Sociëteit voor Suriname meer suiker zien. Suiker, suiker, was het refrein van elke brief. Overigens bleek hem duidelijk, dat ook zijn vijanden in Holland niet stil zaten. Ellenlange klachten over zijn beleid vulden goeddeels de brieven die uit Holland hem bereikten.

De kist met de beenderen van de overleden geestelijken was ook in Holland aangekomen. Cornelis kreeg er een brief over, die uitpuilde van verontwaardiging.

De directeuren van de Sociëteit schreven hem er over: „de expressien vervat in UEd missiven raeckende de saecken ende verantwoordinghe syner beschuldigingen veroorsaecken meer ongenoegen dan dat se satisfactie geven, zooals nog onlangs is gebleken uit de brief gesonden aen de Staten van Zeelandt met de doodsbeenderen der 3 papen, over welcke saeck haer H.M. soo sensibel zijn geweest ende soodanige opschuddinge heeft veroorsaeckt dat H.M. genomen hebben eene seer scherpe resolutie".

Die resolutie van de Staten van Zeeland was inderdaad scherp. Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck werd opgedragen, de doodsbeenderen van de Rooms-katholieke geestelijken weer in Suriname te doen begraven.

De kist zou weer uit Holland verzonden worden aan zijn adres. De kosten van verzending — heen en terug — zouden op Van Aerssen verhaald worden.

Cornelis trok er zich niet veel van aan. Ze moesten daar in Zeeland maar doen wat ze niet laten konden. In ieder geval zou hij geen gezeur meer horen over die geestelijken.

Hij besloot echter wel de heren in het moederland goed duidelijk te maken, dat ze op het gebied van de bevordering van het protestantisme in Suriname wel heel erg tekort schoten. De gereformeerde eredienst kon niet naar behoren uitgeoefend worden.

De oude dominee Basseliers, een stoere Zeeuw, was al jaren in Suriname werkzaam. Toen Cornelis in de kolonie aangekomen was had hij spoedig met de predikant kennis gemaakt en bij die gelegenheid vernomen, dat de brave man al in zeven jaar geen tractement ontvangen had. De Classis Middelburg was hem vierentachtighonderd guldens schuldig. Aan allerlei dringende verzoeken om uitbetaling van dit bedrag was nooit voldaan. Dominee Basseliers had het arm. Hij was genoodzaakt geworden, een kleine plantage aan te leggen aan de Surinamerivier, teneinde nog enige inkomsten te hebben. Sedert jaren verdeelde hij nu zijn tijd tussen geestelijke arbeid en zware lichamelijke arbeid. Op Zandpunt, dat beneden de Siparapibokreek lag, had dominee Basseliers zijn kerkje. Maar ook in Paramaribo hield hij des zondags om de veertien dagen een kerkdienst; hij moest dan tien mijlen varen met een wankel bootje. Weliswaar had hij in een moedeloze bui de classis Middelburg verzocht om ontslag maar later had hij toch weer geschreven, dat hij zo nodig nog wel twee jaar in het ambt zou willen blijven tot zijn opvolger aangekomen zou zijn. Maar die opvolger kwam niet en dominee Besseliers bleef zijn geestelijke arbeid verrichten en preken in Zandpunt waar zijn kerkje stond, dat hijzelf noemde: „mijn oude vervallen kercke cleyn, rondom open en van boven met gaten, in 't midden van 't bosch staende".

Dominee Basseliers had het uiterst moeilijk. Cornelis had groot respect voor deze man, die zich van God geroepen wist om in de kolonie Gods Woord te verkondigen en deze zware taak in grote trouw vervulde.

Van Aerssen schreef de heren in Holland, dat het meer dan erg was, dat men zo weinig over bleek te hebben voor de verbreiding der gereformeerde religie. Een tweede predikant was hard nodig; hij had er al vaak om verzocht, maar de Hoogmogende heren deden, alsof ze op dit punt doof waren. Lag de suiker hun nader aan het hart, dan de geestelijke welstand van de bewoners dezer kolonie? zo vroeg hij verbitterd in een brief, die hij schreef nadat hij dominee Basseliers weer had ontmoet. Hij schreef ook, dat vijfendertig tot veertig mijlen op de Commewijnerivier, waar de meeste plantages waren, de bewoners „gans ontbloodt waren van leeringen stichtingh ende Goddelycke consolatie". Dominee Albus, die met Van Sommelsdijck de reis naar Suriname had meegemaakt, was onderweg al overleden aan over ingelicht en toen reeds terstond om uitzending van een scheurbuik. Cornelis had er de heren in Holland uitvoerig andere predikant gevraagd, maar de heren hadden nooit de moeite genomen om in de vakature te voorzien.

Schande, zo schreef Cornelis, dat nooit voldaan is aan het verzoek om twee predikanten te zenden, een Hollandse en een Franse. In Suriname zijn veel Hugenoten, maar er is geen predikant die hun in hun moedertaal het Woord Gods bedienen kan. Daarom vraagt hij thans voor de zoveelste maal dringend om voorziening. „Als sijnde hooghnodighe instrumenten om een goet werck te beyveren; ende tot onderwysinghe van de kinderen ende jonckheyt een bequaem schoolmeester die meteenen oock voorleser soude syn met een tractement van honderd ducatons 's jaers hier sal werden egageert behalven huyshuur welcke een fatsoendelijck man sijnde hem veele kinderen soude werden in de oost besteet van de coloniers".

De voorlezer en schoolmeester kwam inderdaad. Hij heette Waltherus van Aernhem en hij werd aangesteld op een tractement van driehonderd gulden „en geadmitteerd dat alhier ter plaetse sal vermogen publique schoole te houden".

Opnieuw schreef Cornelis over het ernstige predikantentekort. Hij verzocht de heren in Holland echter, een ernstiger man te sturen dan de schoolmeester en voorlezer, die blijk gaf van 'n liederlijk leven en zich overgaf aan de drank.

Eindelijk kwam een tweede Hervormde dominee. Hij was afkomstig uit Koningsbergen, hij heette Heinrich Rosinus en hij was getrouwd met Maria Francoise Brulan du Versan, geboren te Sint Omer, een weduwe van Baron de Courval. Hij kwam in het gouverneurshuis zich aanmelden en Cornelis had terstond de indruk, dat hij niet de ware herder en leraar zou zijn. Hij maakte duidelijk, dat hij hier weliswaar predikant zou willen zijn, maar dat het hem niet gegeven was om blijmoedig armoede en ontbering te lijden, zodat hij, als deze onhebbelijke metgezellen zich mochten vertonen, aan anderen de bediening van het heilig Evangelie moest overlaten en zelve zou omzien naar middelen, die hem een goed bestaan verzekerden. Neen, dominee Heinrich was niet de ware predikant. Hij beminde de drank en nog meer de vrouwen. Nog geen drie weken in Paramaribo, was hij reeds dik bevriend met Leeboer en zijn makkers en verdacht Cornelis hem er van, in een smokkelcomplot betrokken te zijn. Van werkelijk geestelijke arbeid kwam vrijwel niets. Cornelis moest naar Holland schrijven, dat de preken van dominee Heinrich Rosinus onwelvoegelijk waren en niet in overeenstemming met de gereformeerde religie.

(Wordt vervolgd)

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en
Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

* REPARATIE VAN ELEKTROMOTOREN
* VERKOOP VAN SIEMENS MOTOREN
* SPECIALE BEDRIJFSINSTALLATIES
FIRMA DE KAT & DEN OTTER
Rotterdam - Oostzeedijk 150-152 - Tel. 115750

Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN
CAPELLE A. D. IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (010)

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
WESTPLEIN 2 — ROTTERDAM

Sleepdienst „Broedertrouw" n.v.
v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoon 0 1850 - 6845 (2 lijnen)
Alle transporten te water

Constructiewerkplaats
en machinefabriek
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436
• Staalconstructies voor gebouwen e.d.
• Alle soorten kranen

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP VAN ALLE SOORTEN
SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSEL - Telefoon 369 - Na 6 uur: 226

N.V. Machinefabriek
C. P. BOLIER
HOUTTUINEN 1 — DORDRECHT
MAK — SERVICE
MOTORENREVISIE
SCHEEPSDIESELMOTOREN
HIJSKRANEN REPARATIE
ALGEMENE MACHINERIE
PLAATWERK OOK IN NONFERRO METALEN
STOOMKETEL REPARATIE EN REINIGING
KATHODISCHE BESCHERMING VAN SCHEPEN MET ZINKANODEN
TELEF. 01850-4981-5094 (b.g.g. 9094-8782-8783)

A. Baars Azn
Exploitatie van
baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

• Voor de klas blijven

Wij hebben twee voorvallen genoteerd uit de geschiedenis van een halve eeuw geleden, die een zekere overeenkomst hebben.

B. en W. van Den Haag hebben een circulaire gezonden aan het personeel van de gemeentescholen in de Residentie. In 1911 wel te verstaan. Het was het college opgevallen, dat onderwijzers soms heel kort na de vakantie weer om verlof vragen, een of twee dagen, omdat zij — gaan trouwen. Nu is het een feit, dat trouwen plaats vindt op het stadhuis en niet voor de klas... Jawel, zeggen B. en W. in hun circulaire, maar de scholen in Den Haag hebben lange vakanties. En wij rekenen er op, dat het onderwijzend personeel voortaan trouwt in de vakantie. In elk geval neme ieder er nota van, dat geen vrijaf wordt gegeven ten einde te kunnen trouwen. Daar zijn de vakanties voor.

En dan volgt Rotterdam. Daar stond een onderwijzeres voor de klas, die in de vaderlandse geschiedenis bekend is geworden, nl. mej. Suze Groeneweg. Zij werd later het eerste vrouwelijke kamerlid. De voorzitter sprak haar daar aan als mevrouw, maar toen er later ook een getrouwde dame kamerlid werd, was mevr. Groeneweg weer mejuffrouw in de stukken.

Maar goed, Prinsjesdag zou door de socialisten in 1911 tot een rode dinsdag worden gemaakt. Er zou een optocht komen en een adres aan minister Heemskerk worden overhandigd. Hoe minister Heemskerk dit afpoeierde, hebben we een paar weken geleden verteld. Maar de optocht zou worden gevolgd door een meeting. En daar zou mej. Suze Groeneweg spreken. Zij vroeg daarom als onderwijzeres aan B. en W. van Rotterdam een dag verlof. B. en W. weigerden. Juffrouw Groeneweg mag haar klas niet verlaten voor spreekbeurten. Zij heeft op de bewuste dinsdag 's morgens gewoon haar werk voor de Rotterdamse jongens en meisjes op tijd aan te vangen en op tijd te eindigen. Er is niet de minste aanleiding, waarom mej. Suze Groeneweg die dag niet normaal zou doen wat van haar wordt gevraagd op school.

En dàt gaf heel wat deining in de Rotterdamse Raad, want de partijgenoten-raadsleden namen het B. en W. héél kwalijk. En zij hadden een schone redenering. Suze Groeneweg was die dinsdag naar Den Haag geroepen door HET VOLK, en als HET VOLK de mensen roept, dan moet de overheid zich daar naar schikken. Dit debat heeft in en buiten de raad aanleiding gegeven tot veel commentaren, meest van opgewekte aard.

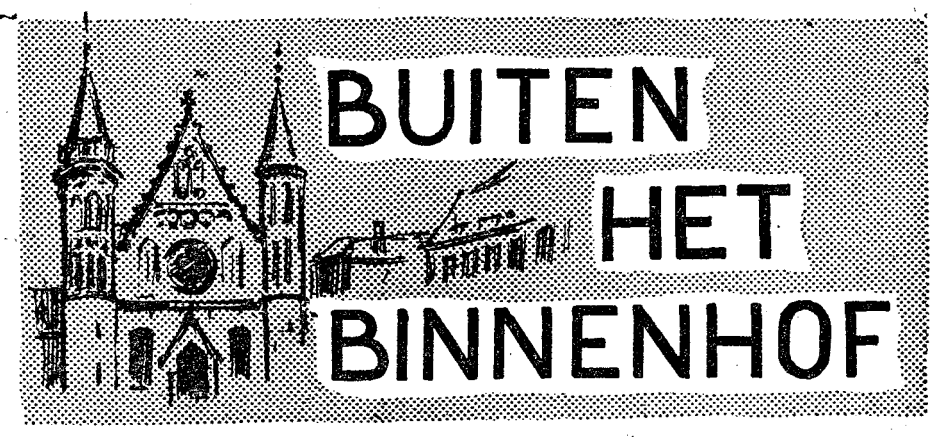

MEN heeft mij, mijn genegenheid voor het voorbije kennende, attent gemaakt op de nacht van dertig september op de eerste oktober van het jaar '11, vijftig jaar geleden dus. Ik heb die niet bewust meegemaakt, ik herinner mij dus niet of ik die nacht ben wakker geweest. Uit deze negatieve opmerking hebt ge intussen begrepen, dat ik Abraham reeds heb gezien.

Die bewuste nacht heeft er een storm over Nederland geraasd, welke de bewoners van Bruinisse, Sas van Dintel, Sas van Heen, Zijpe, Papendrecht, Den Haag, Hazerswoude, ja, van nog vele andere plaatsen van uur tot uur meer deed opschrikken.

Bij Sas van Ginkel brak de dijk door. Op de zeedijk van Bruinisse werden verschillende schepen op de wal gezet, o.a. het Rijnschip „Najade." Het lot van de „Nelson" en de „Edison" was hetzelfde. Van de „Nelson" lieten zeven koppen het leven.

Bij Volkerak liep de polder blank, de haven van Bruinisse was in enkele uren in een ruïne herschapen.

In het Haagse Bos sneuvelde een zestigtal „woudreuzen." „Hoe jammer, dat zulk schoon geboomte zo meedogenloos geveld moest worden" schreef een tijdgenoot. Bij de Maliebaan viel geboomte op twee trams, waardoor een der voorbalkons werd versplinterd. Vergis ik mij niet dan reed daar in die tijd lijn 7. Op het Plein, voor de Grote of Witte Sociëteit, knapten bomen als lucifershoutjes af! Het wachthuisje van de S.S.- Stoomtram (S.S. had toen nog geen slechte klank) aan de ingang van de Grote Laan werd door een ontwortelde boom gekliefd. Op de begraafplaats Eik en Duinen vielen zestig bomen om.

De prachtige watermolen van Hazerswoude werd voor een groot deel vernield. In IJmuiden kwamen ontredderde schepen binnen, o.a. de Zweedse bark „Hedvig" en de Russische bark „Sulo." Te Zijpe werd de grote passagiersboot „Minister Lely" bij de tramhalte op de aanlegsteiger gesmakt.

Het rampgebied in Zeeland werd door H.M. Koningin Wilhelmina bezocht. Zij zag de vele verwoestingen en sprak met de gedupeerden. Haar bezoek inspireerde Jonkvrouwe B. tot de volgende dramatische schets, waarboven, in HET weekblad van die dagen stond: EEN STRANDING. De aanleiding tot en de stijl van de schets is waard aan de vergetelheid ontrukt te worden.

„Loodgrauw spreidde de hemel zich over het landschap uit, zoo wreed beproefd door de slagen van het noodlot. Kort te voren nog zonnig en vol levendige frischheid, lag het daar triest en verlaten. 't Was alsof de elementen berouw voelden over de ontketening hunner wilde hartstochten. Dijken waren doorgebroken, vruchtbare akkers waren in meren herschapen en over een grote lengte lagen de overblijfselen verspreid van honderden vaartuigen, daags tevoren nog gaaf en zeilklaar!

Dat arme visschersvolkje! In een enkelen slag was hun alles vernietigd! In jammerlijke mistroostigheid, zat een gezin in de enge woning bijeen, den blik star gericht op het anker, dat aan den wand hing, zinnebeeld der hope.

Een enkele maal hoorde men een golfslag opbruisen, de onheilspellende eentonigheid verbrekende. „Kom, moed gevat," sprak een oude visscher tot zijn kring, behuisd in een schamele woning, aan den voet van den dijk; „onze schepen zijn gestrand, ons bestaan is vernietigd, maar de dag van morgen kan weer zegen brengen. Fluks, vrouw en jongens, opgestaan, de handen uit de mouw gestoken; het roer van onze pink heb ik hier, dat belooft zegen." „H. en Z.", leest de vrouw vertwijfelend op het anker; Hein en Zunder, de beide visschers, die in de branding dicht onder de kust, lang geleên, verdronken en op 't kerkhof begraven liggen.

Onverwachts wordt aan de deur getikt. Wie kan daar zijn? Een angstige gejaagdheid doortrilt het vijftal. Niemand verroert zich.... weer wordt zachtkens geklopt. „Komt erin," roept de jongste. Doodsbleek en zwijgend treedt een statige, jonge blonde vrouw binnen, gevolgd door twee anderen. Roerloos bleven allen staan, als gevoelden ze dat wellicht een reddende engelin in deze ure van wanhoop door den hemel afgezonden was. „Een groot onheil was 't, dat het woeste tij u bracht," zegt de voorname Vrouwe medelijdend en troostend.

„Ik weet niet, wie gij zijt, maar geloof, dat u in onze smarten deelt," sprak de huisvader, het anker omklemmend, dat hij zoo juist van den wand genomen had.

„Ja, ik overzag de ramp en kom u bijstand brengen. Wat kan ik doen voor u? Spreek!" „God zegene u," sprak de vrouw, die met haar voorschoot een traan wegpinkte, „en", voegde zij erbij: „De barmhartigen zullen barmhartigheid verwerven. U zijt zoo goed en liefderijk. Waar zag ik u vroeger? Uw gezicht...."

De weldoenster viel haar in de rede met de woorden: „Nog nooit betrad ik dit oord, maar vaak werd mijn ziel met medelijden vervuld bij 't aanschouwen van smart en leed en waar ik kon, bracht ik gaarne leniging en troost, gelijk 't 's menschen plicht is. Welnu, spreek vrijuit, welke zijn uw wenschen?"

De oude visscher, deemoedig en verlegen, denkt een oogenblik na en antwoordt: „Wij zijn niet d' eenigen, wie 't onheil trof; zoo 't u gevallen mocht, genadige dame, zou ik u willen leiden langs heel den dijk, dan schouwt u zelf dat met mij zoo velen zuchten!"

„Dat is braaf gezegd, heel braaf van u! ik lees daar H. en Z. op uw anker...." De oude man wilde de namen van de dierbare afgestorvenen noemen, toen de edele Vrouwe de woorden: „Dat beduidt Hoop op Zegen" uitsprak. „Ik ga nu van hier en weet dat meer anderen lijden. Wees gerust, weldra zal uwe moedeloosheid voor een hoopvolle stemming plaats hebben gemaakt. Zegt aan al uw maats, dat ook hun een blijde verrassing wacht."

De Hooge Vrouwe neeg minzaam en verliet met een: „Het ga u allen wel," de nederige woning. Het hart van de Hooge Vrouwe had gesproken. Denzelfden dag nog bracht de burgervader de heugelijke en verrassende tijding, dat een edele weldoenster — vanwaar zij kwam wist men niet, waarheen zij ging evenmin — een aanzienlijke gift geschonken had met het doel de slachtoffers voor de geleden verliezen schadeloos te stellen.

Zoo had voor heel het dorp op dezen dag de gelukszon geschenen, die al het leed ras deed vergeten!

WILLIAM GROENKOPER

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. afmeting; 4. kwajongen; 9. teug; 13. berg; 14. kleinigheid; 16. oppervlaktemaat; 17. planeet; 19. plaats in Brabant; 20. bloem; 22. een weinig; 23. voordeel; 24. vervoermiddel; 25. bekende raad; 27. ader; 29. wees stil; 30. deel van plant; 31. soort onderwijs (afk.); 33. landschap in Groningen; 36. berg; 37. plaats in Friesland; 39. familielid; 40. ieder; 41. gesloten; 42. plaats in Brabant; 43. politieman; 45. priester; 47. jaarmarkt; 49 muzieknoot; 50. kledingstuk; 51. lengtemaat; 52. advies; 55. muzieknoot; 56. stad in Duitsland; 59. tijding; 60. hoofdprodukt; 62. iemand van adel; 64. strijdbijl; 66. lengtemaat (mv.); 68. insekt; 69. lijdzaam; 72. boom; 73. afschuwelijk smakende vrucht; 74. deel van Zuid-Afrika; 75. water in Rusland.

Vertikaal: 1. planeet; 2. op de wijze van; 3. maand; 4. rondhout; 5. ik; 6. fort; 7. schilderij; 8. lidwoord (fr.); 10. niet nu; 11. vreemde munt; 12. centrum; 14. hap; 15. weg; 18. flink meisje; 21. klinker; 24. deel van plant; 25. nietwerkers; 26. kruipend dier; 28. oplichten; 29. hevig (in uitdrukking); 32. lichaamsdeel; 34. vlug; 35. roem; 37. O.T. figuur; 38. godin van de dageraad; 44. vlak; 46. deel van hijskraan; 48. lichaamsdeel; 53. poosje; 54. soort anker; 56. Engelse haven; 57. plaats in Drente; 58. verbod; 61. profetes; 63. dwaas; 64. op de wijze van; 65. bevel; 67. getal; 70. verbindingswoord; 71. lengtemaat.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. betonijzer; 5. mager; 8. loods; 9. non-actief; 11. gewoonweg; 12 infra; 14 laks; 15. galgebrok; 19. niersteen; 22 aker; 24. soesa; 26. Lombardije; 28. ophakkers; 28. telen; 30. manen; 31. gesternte.

Vertikaal: 1. beleg; 2. trouwakte; 3. nestor; 4. zandweg; 5. machines; 6. grief 7. rif; 10. nagel; 13. anker; 14. landstorm; 16. ere; 17. rijksdelen; 18. ijsbanken; 20. Eelde; 21. Nemesis; 23. kastje; 25. Ethan; 27. einde.

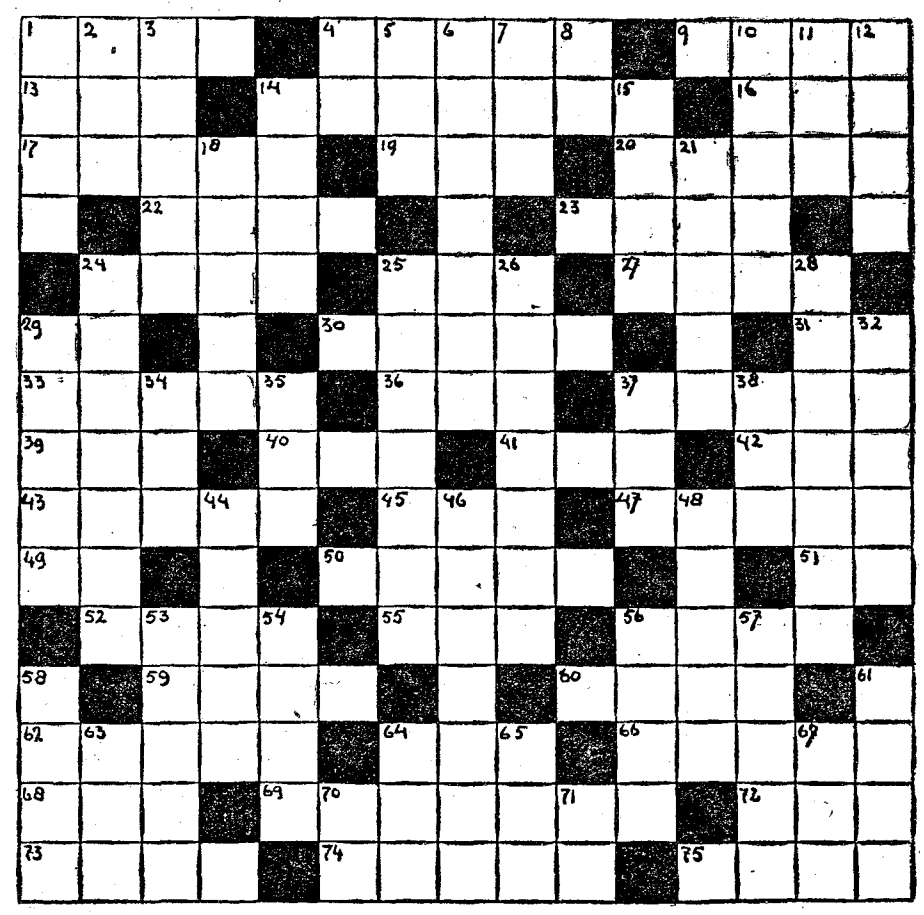

Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

HOTEL DREIJEROORD
Oosterbeek Telefoon 08307-3169

HOOIMEIJER
Goudbeschuit
Smaakt anders...
Smaakt beter

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN
Wordt U te zwaar? Neem de onschadelijke Indische
ONTVETTINGS-PILLEN
40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40
(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-afdrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31
Verhoog Uw gal- en leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend, zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65
N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT. TELEFOON 5547

17e jaargang no. 41

14 oktober 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

ATTENTIE

Op donderdag 19 oktober a.s. spreekt tijdens de door de regering ten behoeve van de A.R. Partij gevorderde zendtijd op de golflengte van de N.C R V. de heer C. Balkenende, voorzitter van de ARJOS. Luistert u dan ook mee? Het is van 19.50 tot 20.00 uur.

Nieuw-Guinea

• Hieronder publiceren wij de door dr. Bruins Slot uitgesproken radiorede over bovengenoemd onderwerp

BIJ de algemene politieke beschouwingen, die de laatste dagen in de Tweede Kamer gehouden zijn heeft de kwestie Nieuw-Guinea in het brandpunt der belangstelling gestaan. Daar was alle aanleiding toe. De Nederlandse regering heeft n.l. een voorstel gedaan aan de Algemene Vergadering der Verenigde Naties om het probleem-Nieuw-Guinea op te lossen. Dat voorstel houdt in de mogelijkheid van overdracht van de souvereiniteit over Nieuw-Guinea aan de papoea's. Nederland is bereid zich geheel van Nieuw-Guinea terug te trekken. Het handhaaft de zelfbeschikking en in afwachting van de uitoefening daarvan wil het zijn plaats inruimen aan een internationaal gezagsorgaan. Voorts is het bereid zijn steun van 100 miljoen gulden per jaar tot nader order voort te zetten.

Dit is ongetwijfeld een voorstel waarvan niemand kan zeggen dat het nog kolonialistisch is Nederland zoekt er zich zelf niet in. Nederland zoekt duidelijk alleen het belang en het recht van de papoea-bevolking. Het voorstel verdient dan ook aller steun.

Dit neemt niet weg dat wij er ons oog niet voor mogen sluiten dat dit voorstel, ook bij welslagen, één probleem niet oplost en dat is de eis van Indonesië dat West-Nieuw-Guinea aan dat land zal worden overgedragen.

Het conflict Nederland-Indonesië drukt als een loden last op de toekomst van Nieuw-Guinea. Dit is voor de a.r. aanleiding geworden om bij de beoordeling van de regeringsvoorstellen dit punt mede in de overwegingen te betrekken. Men kan zich n.l. geen goede toekomst voor Nieuw-Guinea voorstellen als dat land met misschien 800.000 inwoners de vijandschap van Indonesië, een land van 80 miljoen mensen moet verdragen. Daar is iedereen in de Kamer het over eens. Ik heb de indruk, dat velen daar niet genoeg aandacht aan schenken. Wat vindt u van een erflater, die zijn erfgenaam slechts grote ellende nalaat, n.l. een conflict met de hem omringende wereld. Om dit probleem kunnen we niet heen. Wij moeten de zelfbeschikking echt laten zijn en niet een comedie.

Het is dit punt dat in de voorstellen der regering niet aan de orde komt, misschien ook niet aan de orde kon komen, maar dat naar de mening der a.r. dan om een aanvullende activiteit vraagt. Die aanvullende activiteit moest naar onze mening bestaan in het aftasten van de mogelijkheid om tot een gesprek met Indonesië te komen over alle dingen die er tussen beide landen verkeerd zitten.

De regering heeft dat afgewezen. Gesteund door K.V.P., P.v.d.A., C.H.U. en V.V.D. Men heeft gezegd: Een gesprek is onmogelijk, want Indonesië wil een gesprek alleen maar beginnen over Nieuw-Guinea als Nederland van te voren toestemt dat Nieuw-Guinea bij Indonesië komt.

Dat betekent dat iedereen zich vastbijt in zijn standpunt. En dan is er een volkomen impasse Dan drijft men stuurloos rond op de heden ten dage nog al woeste golven der historie. Totdat het ergens tot een ramp leidt.

Wij hebben dus gezegd: Men kan de papoea's niet overleveren tegen hun wil. Het minste wat wij moeten doen is proberen daaruit te komen. Kan nu niet onderzocht worden of er niet een gesprek op hoog niveau mogelijk is tussen wijze mannen van beide partijen, waarin men van beide zijden probeert, de posities, de gevoelens en de gevoeligheden, de dingen die over en weer irriteren te begrijpen en daar eens goed over door te praten.

Dat zijn geen onderhandelingen van partijen, maar dat is een menselijk gesprek, waarbij niemand behoeft te beginnen met zijn standpunt te verloochenen.

Het is mogelijk, dat Indonesië zulk een gesprek niet zou willen. Maar het is verdrietig dat Nederland niet wil proberen te onderzoeken of dit gesprek mogelijk is.

Waarom is dat verdrietig en waarom zijn wij juist nu met dit verzoek bij de regering gekomen.

• Het is verdrietig omdat er van onze kant niets positiefs gedaan wordt om de breuk met Indonesië te helen. Wij laten al het onrecht dat Indonesië ons aandoet, nationalisering van ons bezit, afbreking van alle betrekkingen, spijtoptanten enz. gelaten over ons komen.

Velen vinden dat prachtig. Het onrecht van Indonesië komt zo in een prachtige tegenstelling tot Nederlands braafheid. Maar christelijke politiek zou het zijn om niet zelf als brave Hendrik te poseren, maar om door al die ellende toch te zeggen: Het zit niet goed tussen ons en daar moeten we uitkomen.

• En waarom moet dat juist nu gesteld worden? Het moet juist nu naar voren komen, omdat de ontwikkeling van Nieuw-Guinea tot zelfbeschikking een zaak van een korte termijn wordt. We hebben eerst gedacht en lang gedacht, dat we nog jaren de tijd hadden. Maar dat is niet zo. Als de zelfbeschikking, zoals Nederland zich die denkt, werkelijk komt dan is het noodzakelijk dat de bevolking van Nieuw-Guinea zich moet oriënteren, overal waar ze dat wenst. Dan moeten wij bevorderen, dat die bevolking op de hoogte is van wat de leidende staatslieden in Zuid-Oost Azië en de Pacific over de toekomst van Nieuw-Guinea denken. Want in contact vooral met die landen moet Nieuw-Guinea nu eenmaal bestaan. Tot die landen behoort ook Indonesië. De oriëntatie van de papoea's in Indonesië wordt door het conflict van ons met Indonesië radicaal afgegrendeld. Dat betekent dat de papoea-bevolking bij het uitoefenen van de zelfbeschikking over één van de allerbelangrijkste mogelijkheden van haar toekomst geheel onvoldoende wordt ingelicht, ja zelfs door dat conflict, verkeerd wordt voorgelicht. De papoea's leren Indonesië zien door een Nederlandse bril. En het is alleen maar eerlijk als wij er voor zorgen, dat zij Indonesië alleen maar met eigen ogen zien.

Daarom bepleiten wij een poging om tot een gesprek met Indonesië te komen als ik daareven schetste. Het is betreurenswaardig, dat het niet lukte. Want we zitten wel in een zo moeilijke situatie dat we echt geen enkele kans — hoe klein ook — kunnen missen.

De heer Burger heeft ons verweten dat we optreden als vertegenwoordigers van de groep-Rijkens-mensen van het groot-kapitaal, die om economische belangen Nieuw-Guinea aan Indonesië willen overgeven.

Het zal duidelijk zijn, dat onze overwegingen met economie niets te maken hebben en dat alleen de begeerte tot een eerlijke gedragslijn tegenover de papoea's en tot een zuivering van onze verhouding tot Indonesië onze drijfveren zijn.

Een stoot onder de gordel

*** De lange arm

De tragiek van het echtpaar Goloeb toont aan dat de politiek zelfs de meest persoonlijke verhoudingen kan beheersen. Dat is zeker het geval als deze verhoudingen in het verlengde van de titanen-strijd tussen communisme en niet-communisme komt te liggen.

Men kan zich van deze dreiging niet afmaken door te zeggen: dan doe ik maar niet aan politiek. Dat werkt vaak zelfs averechts. De heer Goloeb heeft het geprobeerd door zich en zijn werk aan de greep van het rode regime te onttrekken. Maar dat regime heeft nu ook zijn privé-bestaan kapot geslagen. Wie de foto's van de „veldslag" op Schiphol bekijkt, weet het: hier moet elk mens een keuze doen, vóór of tegen een systeem, dat zelfs op niet-Russische bodem zijn terreur uitoefent. Een dwang-systeem dat zelfs in een vrije wereld zijn wil doorzet.

Wij willen aan het bovenstaande nog één opmerking toevoegen, die los staat van wat mevrouw Goloeb diep in haar hart nu eigenlijk wilde.

Is het voor een vrij land als het onze aanvaardbaar dat een stel vierkante knapen, zogenaamde personeelsleden van de Russische ambassade, maar in werkelijkheid kennelijk leden van de Sowjet-politie op Schiphol de dienst uitmaken? De vraag rijst of het zelfrespect van een Westerse natie deze lange arm van Moskou kan dulden.

Uruquay heeft van het Kremlin geëist, dat het de bezetting van de Russische ambassade te Montevideo drastisch zal optreden. Er is alle reden om ditzelfde voor Nederland te bewerkstelligen.

*** Kroonleden

De S.E.R. heeft een aantal leden, die door de Kroon worden benoemd, en die daarom kroonleden of ook wel kroonjuwelen heten. Maar er is dezer dagen enige deining geweest over andere kroonleden, nl. de door de overheid aangewezen bestuursleden van de Nederlandse Televisiestichting. Deze Stichting heeft een bestuur, waarvan de meeste leden worden benoemd door de radioverenigingen. Maar de voorzitter en drie bestuursleden worden door de overheid benoemd. Daarom noemt men ze kroonleden, hoewel die naam staatsrechtelijk niet helemaal juist is.

Sommigen menen, dat zij daar zitten om namens de Regering een soort van toezicht uit te oefenen. Dat zij de stem van de Regering vertolken. Maar dat is onzin. Wat de Regering te zeggen heeft, dat doet zij via de Regeringscommissaris voor Radio- en televisiezaken, de heer M. van Veen. De zgn. Kroonleden zitten in het bestuur als vrije mannen en vrouwen. Zij krijgen van niemand opdrachten of aanbevelingen. Zij oordelen zuiver en vrij naar eigen inzicht. Zij hebben samen vier van de veertien stemmen in het bestuur.

De heer mr. Van Doorn, lid en secretaris van het bestuur, heeft in het openbaar deze zgn. kroonleden gezien als een symptoom van ongewenste staatsbemoeiing op tv-gebied. Bij het tienjarig bestaan van de N.T.S. heeft minister Cals hem in het openbaar, in een rede, die ook via de televisie werd uitgezonden, een terechtwijziging gegeven.

Wij dachten eerst, dat het een interessante kwestie zou worden, waarover ook in het parlement wel een woordje zou worden gewisseld.

Maar die hoop op of vrees voor een klein interessant binnenbrandje is verdwenen.

Het Christelijk-Historisch weekblad „Koningin en Vaderland", dat in nauw contact staat met de staatssecretaris Scholten, heeft verleden week verklaard, dat deze kroonleden helemaal geen invloed hebben. Zij zitten er alleen maar bij, omdat zij kroonleden zijn. Maar op de gang van zaken hebben zij geen invloed.

Maar dan is het ook niet nodig, er verder over te discussiëren.

Heeft uw K.V. al voorbereidingen getroffen voor de

LEDENWERF-ACTIE?

VELEN die in de dagbladen en in ons blad over de **ledenwerfactie** lazen, zullen wellicht teruggedacht hebben aan de vorige actie **„Operatie Oranjekaart"**. Zij die daaraan meewerkten zullen zich nog met gerechtvaardigde trots herinneren hoe zij hielpen het resultaat tot over de 9.000 nieuwe leden te brengen.

Thans start een nieuwe actie. Zij is in feite al begonnen, want menige k.v. zendt al een verrassend aantal nieuwe aanmeldingen naar ons bureau.

Daarop komen wij de volgende week terug.

Ook centraal wordt er aan de verdere voorbereiding hard gewerkt.

Twee nieuwe folders zijn bij de drukker. De ene heet **„In de werkplaats van A.R. Politiek"**. Het is meer dan een folder, het is een geschrift, dat een oriëntatie biedt inzake de motieven, die tot actief meedoen nopen. Wie van het **Receptenboek voor A.R. Politiek** kennis genomen heeft, weet ook hoe dit „tweelingbroertje" (dat zich niet speciaal tot de dames richt) er ongeveer zal uitzien. Het is hier en daar wat omgewerkt: al met al een verbetering menen wij. **Natuurlijk kan dit „Receptenboek" ook ingeschakeld worden bij de ledenwerving.** Vooral waar het om aanstaande **vrouwelijke** leden gaat. Dit geschrift is reeds nu uit voorraad leverbaar. Elke kiesvereniging doet goed er een aantal van te bestellen.

De prijs is van 5 t/m 25 ex.: 20 cent per stuk, en voor 26 en meer ex.: 15 cent per stuk. Als minder dan 5 ex. worden besteld, bedraagt de prijs een kwartje per stuk.

De tweede folder (of dus eigenlijk de derde) is getiteld: **„Ook U!"**

De inhoud daarvan is rechtstreeks op de ledenwerving gericht. Men kan deze folder beschouwen als de vervanger van „Kleur Bekenen".

Zoals gezegd: er wordt aan beide hard gewerkt. Deze maand nog ontvangen de k.v.-besturen een zichtzending. Laat men nu alvast nagaan hoeveel exemplaren men ongeveer wil bestellen van de „Werkplaats" en van „Ook U"? Dan is het bestelbiljet straks snel ingevuld. Laat men in de besturen ook nu al uitkienen welke personen (en voor welk rayon) straks ingeschakeld zullen worden. **Want ledenwerving is zaak van persoonlijk contact.**

Nog dit: **De vruchtbaarste periode tijdens de vorige actie vormden de maanden november, december, januari en februari. Laten ook ditmaal de k.v.'s dan er bij zijn.**

HET DOEL: één op tien!

HOE loflijk het vaststellen van streefgevallen (per k.v.) ook is, men ziet deze methode meestal niet als de meest bevredigende. **Daarom ditmaal een actie, die beoogt op elk honderdtal leden, tien nieuwe leden te winnen. Deze doelstelling kan worden „verfijnd" tot: op elke tien leden één nieuw lid.** Deze doelstelling ligt gemakkelijk in het geheugen en biedt de kleine k.v.'s de genoegdoening, dat haar taak relatief dezelfde is als die van de grote k.v.'s Werfprestaties die aan de 10%-norm voldoen, doch die reeds eeder in 1961 werden geleverd, worden bij het totale werf-resultaat meegerekend om onbillijkheden te voorkomen. Reeds nu weet elke kiesvereniging wat van haar verwacht wordt.

Ons dunkt dit is bepaald geen onredelijk verlangen. Vele kiesverenigingen zullen, eenmaal bezig, wel over deze norm heenkomen. Dat mag voor andere natuurlijk geen reden zijn om maar wat kalmer aan te doen.

Met elkaar kan men het gestelde doel bereiken en naar wij aannemen overschrijden. Natuurlijk zullen extra-prestaties speciale aandacht krijgen.

Laten wij ons goed op de „ledenslag" voorbereiden.

Het zal, met de Staten- en Raadsverkiezingen in zicht, een mooie stimulans zijn als bewezen is, dat de A.R. Partij aan werfkracht niets heeft ingeboet.

WIE A ZEGT . . .

NEE dit „kopje" bedoelt niet om u nog meer werk op de schouders te laden. Maar het is toch plezierig door te kunnen geven, dat de centrale A.R. kiesvereniging te **Utrecht** een eenvoudige, doch prettig leesbare folder heeft uitgegeven onder de titel **„Wie A. zegt, moet ook R. zeggen".**

In die folder werden de vergaderdata reeds op in het oog springende wijze aangekondigd en wordt tevens de aandacht op de wijkkiesverenigingen gevestigd. Een „tijd-begroting" geeft aan. dat men slechts een **etmaal** voor de christelijke politiek (goed) besteedt indien aan de geannonceerde activiteiten wordt deelgenomen. Het idee is voortreffelijk. Natuurlijk zal niet iedere k.v. dit initiatief klakkeloos willen overnemen. Maar toch, dames en heren k.v.-bestuurders, een overzicht-ineens van al uw k.v.-vergaderingen en andere werkzaamheden wordt aan het begin van elk seizoen door de leden zeer op prijs gesteld. En in dit seizoen 1961/1962 dubbel-op gewaardeerd. Als u toch die Stichtse folder eens wilt bekijken: het secretariaat, gevestigd op Majellapark 15 II te Utrecht zal u op verzoek zeker een exemplaar willen toezenden.

School met de Bijbel

HET is bekend, dat volgens een beslissing van het Hoogste Gerechtshof in Amerika, de Bijbel niet thuis hoort op de Amerikaanse openbare scholen. Want — de Bijbel brengt verdeeldheid. De openbare school moet het grote middel zijn om de Amerikanen, gekomen uit vele landen en dragers van vaak zeer uitheemse namen, samen te vormen tot een nationale eenheid. En daar mag de Bijbel, die verdeeldheid brengt, niet tussen komen.

Wij hebben onlangs in een andere rubriek in dit blad verhaald, hoe Joh. Been probeerde een boekje met Bijbelse Geschiedenissen samen te stellen voor de openbare school. Maar zijn poging werd door de openbare onderwijzers slecht ontvangen. Zo'n boekje zou maar verdeeldheid brengen en in de openbare school gaat het om de eenheid. Onverdeeld naar de openbare school en dus geen Bijbel op die school.

De schoolstrijd in Nederland ging om vrijheid van onderwijs. Maar ook, en naar het besef van zeer velen in de eerste plaats, omdat zoveel ouders een school begeerden met de Bijbel. In het Volkspetitionnement van 1878 staat dat ook duidelijk. De school, zo werd bij de Koning geklaagd, dreigt het leven van de jeugd af te brengen van de grondslag van Gods Heilig Woord. En dat Woord was „de kracht in het volksleven der Hervormden, de steun van het gezag, de zenuw der conciëntievrijheid, de hefboom der nationale welvaart".

„Waar dat woord in ere was, heeft de Almachtige. mede door Uwe doorluchtige vaderen, ons land steeds mildelijk gezegend".

„En omdat wij aan het Woord geloven, nog geloven met ons hart, Sire, hebben wij bij de Heilige Doop eenmaal plechtelijk voor de God Uwer en onzer vaderen de gelofte gedaan, om onze kinderen in hun opvoeding bij dat Woord te houden".

HET smeekschrift scheen vergeefs aangeboden. De Koning tekende de wet toch. Maar reeds in het begin van het volgende jaar werd onder leiding van Lohman en op initiatief van Bronsveld besloten tot het oprichten van een Unie „Een School met den Bijbel". Daar hebt ge de naam terug. School met den Bijbel . . .

En elk jaar wordt er nu een Unie-collecte gehouden voor die school met de Bijbel.

Aanvankelijk zou die collecte door het gehele land zoveel mogelijk op dezelfde dag worden gehouden, de dag waarop de wet werd getekend. Maar om daarvan niet een openlijke demonstratie te maken tegen Z.M. Koning Willem III, werd gezegd, dat de collecte zou worden gehouden op de dag, waarop Kappeyne zijn contraseign onder de wet had gezet. Om praktische redenen is later de collecte verschoven naar september of oktober.

En op vele plaatsen is zij nu aan de gang: de collecte voor de school met de Bijbel.

HET is goed, aan die term vast te houden. Wij willen niets anders en niets minder. Daarbij moeten drie dingen onze aandacht hebben.

Vooreerst, dat het voorzetsel MET in de praktijk een gevaarlijke betekenis kan krijgen. Een „gewone" school, dat wil zeggen, een school net als de openbare school, met dezelfde vakken en dezelfde boeken. Wij kennen een opleidingsschool voor leraressen bij het nijverheidsonderwijs, waar een neutraal leerboek voor opvoedkunde wordt gebruikt, waarin ook getracht wordt, iets te zeggen over Christelijke pedagogiek, maar het is nonsens. Wij kennen vele middelbare scholen, waar de vaderlandse geschiedenis, alsof Groen vergeefs heeft geleefd, wordt gedoceerd aan de hand van een leerboek, geschreven door hoogleraren van de Stedelijke Universiteit van Amsterdam, hoogleraren bekend door hun links radicalisme. Wij weten, dat sommige docenten bij het Christelijk V.H.M.O. menen, dat het mogelijk is, een leerboek te maken, samen met voorstanders van het openbaar onderwijs en geschikt zowel voor openbare als voor Christelijke scholen, voor scholen met en zonder Bijbel.

En terwijl zo alle grenzen verflauwen, meent men, dat er dan toch een school „met" den Bijbel overblijft, omdat een dominee eenmaal in de week vijftig minuten „godsdienst geeft".

Wijlen ds. H. Pierson heeft in een Unie-rede verteld van een moeder, die nooit zout in het eten deed, maar na afloop van de maaltijd de kinderen een lik zout op hun bord gaf. Dat is het beeld van een opvoeding, waarbij de Bijbel naast het leven en het werk staat.

EEN tweede opmerking is deze. In Duitsland wordt tegenwoordig van Protestants-Christelijke zijde fundamenteel veel gesproken over de onmogelijkheid van de neutraliteit. Opvoeden en onderwijzen is overgedragen. De onderwijzer draagt iets van zichzelf over op de pupil. En dat persoonlijke, levende contact, voorwaarde voor elke opvoeding, kan niet plaats hebben in de sfeer van de neutraliteit. Dat is juist. Zinvol onderwijs kan niet neutraal zijn, zo luidt een van de stellingen, die dezer dagen aan de V.U. werd verdedigd. En een christelijk onderwijzer, van wie zou gelden: doe naar mijn woorden en niet naar mijn werken, is een slecht onderwijzer. Onze vaderen spraken niet zelden over een dode handwijzer, die aan anderen de weg wijst, maar zelf roerloos en dood blijft staan aan het begin van de weg, zonder hem ooit te betreden. Wanneer de zielen der kinderen eenmaal van de opvoeder zullen worden gevorderd, zal het vreselijk zijn, wanneer hij veroordeeld wordt, omdat hij de kinderen in de weg heeft gestaan, de weg naar Jezus, hoewel hij met de mond zijn Naam roemde.

Maar het wezen van het christelijk onderwijs is nooit de beïnvloeding door een christelijke, een geheiligde persoonlijkheid. Het wezen is, dat het Woord wordt geopend. En dat Woord gaat souvereine wegen, ook al wordt de brenger van dat Woord verwerpelijk bevonden.

TENSLOTTE een derde opmerking. In de discussie omtrent de „verzuiling", het hatelijke woord van de vijanden van elke christelijke actie, wordt telkens gesproken over onderwijs op een bepaalde wereldbeschouwelijke basis. Over opvoeding en levensbeschouwing. Zulke termen wijzen op secularisatie en zijn gevaarlijk. Wij hebben ook in de terminologie de zaken zuiver te stellen.

Wij strijden voor een school met de Bijbel. Een lagere school, een kleuterschool, een ulo-school, een middelbare school, een gymnasium, een technische school, een huishoudschool, een kweekschool, een landbouwschool, maar altijd een school met de Bijbel, in de volle zin van het woord. En de Uniecollecte is elk jaar een herinnering daaraan en een opwekking, waarbij we elkaar weer duidelijk zeggen, waar het om gaat.

Congres N.E.I.

Donderdag 12 oktober zal te Luzern het jaarlijks congres van de Internationale Unie van Christen-Demokraten worden geopend.

Aan deze bijeenkomst zullen ook vertegenwoordigers van de drie aangesloten Nederlandse partijen, nl. de KVP, de CHU en de ARP, deelnemen.

Men verwacht, dat behalve de voorzitter van deze Unie, de Belgische premier Theo Lefèvre, ook aanwezig zullen zijn de Oostenrijkse Bondskanselier Dr. A. Gorbach en de Nederlandse Minister-president, Dr. J. de Quay.

Na de openingstoespraken van de voorzitter en de Zwitserse gastheren, zal de secretaris-generaal van het internationale christen-demokratische Studie- en Documentatiecentrum te Rome, de Nederlander Dr. K. J. Hahn, refereren over de geestelijke grondslagen van de politieke activiteiten der christen-demokraten.

Op de tweede dag van het congres zal de secretaris-generaal, het Franse parlementslid Jean Seitlinger, een verslag van de actuele politieke situatie uitbrengen.

De president van de E.E.G.-commissie, Prof. Dr. Hallstein zal eveneens het congres toespreken.

Te verwachten valt, dat de discussies over de genoemde onderwerpen zullen worden afgesloten met het vaststellen van één of meer resoluties over belangrijke politieke aangelegenheden. De resolutie, die het congres van de Internationale Unie van Christen-Demokraten vorig jaar te Parijs aannam inzake de samenwerking met minder-ontwikkelde gebieden, vormt momenteel in de kring van de christen-demokraten een punt van nadere studie.

In verband hiermede zal ook de sociaal-economische commissie van deze internationale Unie tijdens de congresdagen te Luzern bijeenkomen.

RECTIFICATIE

In het artikel „Wereldjeugdforum" in het nummer van 30 september is ten onrechte de naam van Prof. Dr. G. Kuiper genoemd. Het betreft hier noch de neerlandicus noch de socioloog (Prof. Dr. G. Kuiper Hzn), doch de hoogleraar in de politicologie, Prof. Dr. G. Kuijpers.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

NAAR VEILIGER VERKEER

ENIGE tijd geleden werden in „Nederlandse Gedachten" enige beschouwingen opgenomen, gewijd aan het verkeersvraagstuk [1]).

Aangezien bij mij bezwaren zijn gerezen tegen het betoog en de conclusies, waartoe de schrijver komt, zou ik het zeer op prijs stellen, mijnerzijds hierover de volgende opmerkingen te maken.

Hoewel het mogelijk zou zijn het betoog van uw medewerker puntsgewijze te bestrijden, geef ik er de voorkeur aan mijn gedachtengang te plaatsen tegenover de bovenbedoelde, zodat de lezer zelf kan bepalen welke gedachtengang hij prefereert.

Als hoofdvraag zou ik willen stellen: wat *kan* worden gedaan ter bevordering van de verkeersveiligheid? In de tweede plaats zou men kunnen vragen, wat er dan *moet* gebeuren, maar het antwoord hierop is een zaak van persoonlijke mening. Uw medewerker geeft op deze vraag wel een geheel ander antwoord, dan de geciteerde briefschrijver, en ook een geheel ander antwoord dan schrijver dezes heeft gegeven in „Het Verkeerstijdschrift" van augustus 1960.

Wanneer men wil nagaan, wat er kan worden gedaan, dient men eerst te vragen, welke factoren van invloed zijn op de verkeersveiligheid. Als de belangrijkste kunnen genoemd worden:

a. de samenstelling en de intensiteit van het wegverkeer;
b. de inrichting der wegen;
c. de juridische regeling van het verkeer;
d. het gedrag der weggebruikers.

SAMENSTELLING

Om te beginnen is het geenszins overbodig over de *samenstelling van het wegverkeer* te spreken, aangezien telkens weer blijkt, dat hierover onjuiste of onvolledige opvattingen bestaan. Zo komt het regelmatig voor, dat men onder „verkeer" uitsluitend of in hoofdzaak denkt aan snelverkeer, en dan eigenlijk nog alleen aan voertuigen op ten minste vier wielen.

Voorts is uit het arrest van de Hoge Raad van 8 maart 1960 gebleken, dat in ons verkeersrecht geen plaats was ingeruimd voor de voetgangers.

Thans zijn wij het er wel over eens, dat als verkeersdeelnemer moet worden beschouwd ieder, die als voetganger of als bestuurder van een al of niet gemotoriseerd voertuig, van de weg gebruik maakt.

Wat betreft de sterkte en de onderlinge verhouding der verschillende categorieën weggebruikers, is het opvallend, dat in het algemeen het aandeel van het autoverkeer kwantitatief wordt overschat. Wat het stedelijk verkeer betreft, is uit tellingen gebleken, dat het rijdend verkeer voor rond 75 procent uit wielrijders en bromfietsers bestaat, en voor de rest, dus rond 25 procent, voor rekening van het snelverkeer komt. Op de interlokale wegen is het aandeel van de motorvoertuigen groter.

De samenstelling en de intensiteit van het verkeer stellen bepaalde eisen aan de *inrichting der wegen*. Nu is het merkwaardig, dat men deze eisen duidelijker schijnt te zien voor de interlokale wegen dan voor het stads- en dorpsverkeer. Voor de interlokale wegen wordt algemeen de noodzaak aanvaard van scheiding van de verkeerssoorten, d.w.z. afzonderlijke banen voor snelverkeer en afzonderlijke banen voor langzaam verkeer.

In de bebouwde kommen daarentegen is van een consequente scheiding tussen langzaam en snel verkeer geen sprake, afgezien van het feit, dat voor de voetgangers meestal wel voetpaden of trottoirs aanwezig zijn. Daarom zijn onze steden en dorpen gekenmerkt door *gemengd verkeer*, d.w.z. fietsen, bromfietsen, personenauto's, vrachtauto's en autobussen maken gebruik van één en dezelfde rijweg. De ervaring leert, dat juist dit gemengde verkeer een bijzondere bron van gevaren en ongelukken vormt.

Wanneer men zich afvraagt, waarom er in de bebouwde kommen bijna niets aan scheiding der verkeerssoorten wordt gedaan, kunnen hiervoor verschillende motieven worden genoemd. Voor de hand ligt het motief van gebrek aan ruimte in onze steden, maar dit blijkt niet altijd op te gaan, Zo had men bijvoorbeeld bij de herbouw van Rotterdam alle gelegenheid deze scheiding althans voor de hoofdwegen door te voeren, maar het is niet gebeurd.

Van overwegend belang is waarschijnlijk het reeds genoemde feit, dat men bij „verkeer" nog steeds allereerst denkt aan snelverkeer, zodat ook in de bebouwde kommen onze wegen en straten in hoofdzaak zijn gereserveerd voor auto's en motorrijwielen. Een streep op het wegdek of een tegelstrook schept soms de illusie, dat een deel van de weg gereserveerd is voor wielrijders, maar dat is dan ook niet meer dan een illusie. Want dit deel van de rijweg is bij uitstek geschikt als parkeerstrook en als stopplaats voor autobussen en wordt dan ook prompt als zodanig gebezigd. Deswege worden de wielrijders genoodzaakt zich temidden van het gemotoriseerde verkeer te begeven, met alle daaraan verbonden gevaren en ongelukken.

WETTELIJKE REGELINGEN

Dat het nodig is voor het verkeer een goede *juridische regeling* te treffen, daarover bestaat geen verschil van mening. Anders staat het echter met de vraag, hoe deze regeling er uit moet zien en welk resultaat ervan mag worden verwacht.

Het doel van ons huidige verkeersrecht is: „het verkrijgen van grotere veiligheid op de weg". Tegen dit doel kan niemand bezwaar hebben. Kan men echter ook zeggen, dat dit doel op bevredigende wijze is bereikt? Gezien het steeds stijgende aantal ernstige ongelukken, kan deze vraag moeilijk bevestigend worden beantwoord. Men is het er dan ook wel over eens, dat onze verkeerswetgeving herziening behoeft. Maar in welke richting zal deze herziening gaan? Het staat vast, dat er verschillende verbeteringen wenselijk en mogelijk zijn. Tot voor kort behoorden de voetgangers tot de vergeten groepen, terwijl er voorts een duidelijke bevoorrechting is van het snelverkeer, met name in de bebouwde kommen [2]). Gelukkig wordt nu ook aandacht besteed aan de voetgangers, maar dat is niet voldoende. Bevoorrechting van het snelverkeer is allerminst bevorderlijk voor de verkeersveiligheid. Wij zijn pas op de goede weg, indien het beginsel wordt doorgevoerd, dat juist aan de kwetsbaarste verkeersdeelnemers de meeste bescherming behoort te worden verleend. In verband hiermede zal een verdere verlaging van de maximumsnelheid in de bebouwde kom ongetwijfeld noodzakelijk zijn.

Tegen effectieve maatregelen, die de veiligheid op de weg metterdaad zouden vergroten, wordt wel aangevoerd, dat hiermede wordt ingegrepen in een natuurlijke ontwikkeling. De vraag is echter wat men als „natuurlijke ontwikkeling" ziet; doorgaans is deze argumentatie vrij vaag. Waarschijnlijk bedoelt men, dat het snelverkeer teveel aan banden zou worden gelegd, indien werkelijk effectieve maatregelen zouden worden getroffen. Voor de beoordeling van dit argument is het weer nodig, dat men onderscheid maakt tussen het verkeer in de bebouwde kommen en daarbuiten. Buiten de bebouwde kommen is de scheiding der verkeerssoorten ver doorgevoerd, waardoor een redelijke harmonie is bereikt tussen de veiligheid en de belangen der diverse verkeerssoorten. Geheel anders is de situatie binnen de bebouwde kommen, waar we nog altijd met gemengd verkeer te maken hebben, tengevolge waarvan de kwetsbaarste verkeersdeelnemers de zwaarste tol aan het verkeer betalen. Daarom zijn juist hier strengere maatregelen noodzakelijk.

Merkwaardig is, dat de pleitbezorgers van het snelverkeer tegen deze eis a priori bezwaar maken, in het bijzonder tegen een verdere verlaging van de maximum snelheid binnen de bebouwde kom. Het is echter moeilijk in te zien welk redelijk bezwaar kan bestaan tegen een verdere verlaging, bijvoorbeeld tot 35 à 40 km/u. Op grond van economische en andere overwegingen staat het vast, dat de optimale snelheid in het stadsverkeer slechts zelden boven de 40 km kom, zodat een hogere snelheid zinloos is [3]). Zo is bijvoorbeeld het zgn. groene-golfsysteem in Utrecht gebaseerd op een snelheid van 38 km/u.

DE WEGGEBRUIKERS

Tenslotte wordt de verkeersveiligheid voor een zeer belangrijk deel bepaald door het *gedrag van de weggebruikers*. Hierover valt zoveel te zeggen, dat te dezer plaatse slechts enkele opmerkingen kunnen worden gemaakt.

Veel wordt geklaagd over het gedrag van de weggebruikers en veel wordt gediscussieerd over middelen om dit gedrag te verbeteren. In dit verband worden soms nog al hoge verwachtingen gekoesterd van verkeersopvoeding. De vraag is echter of deze verwachtingen gegrond zijn.

Globaal genomen kan men de weggebruikers indelen in drie groepen:

1. de ideale weggebruikers, die zich *ook zonder speciale opvoeding* en wettelijke voorschriften fatsoenlijk en redelijk gedragen;
2. de middelmatigen, die vooral door wet en strafwet binnen de perken worden gehouden;
3. de mensen, die door beperkte vermogens en/of door karaktereigenschappen als weggebruiker een permanent gevaar voor de veiligheid opleveren.

Voor de eerste groep is verkeersopvoeding overbodig, terwijl voor de derde groep van verkeersopvoeding geen enkel heil is te verwachten.

Alleen de tweede groep komt dus voor opvoeding in aanmerking. In welke richting moet deze opvoeding echter gaan?

Er zijn hier verschillende aanknopingspunten. Welke categorie weggebruikers telt de meeste verkeersdelinquenten? Het laatste jaar, waarover deze cijfers bekend zijn, is 1957; van de 133.608 verkeersongevallen, die in dit jaar voorkwamen, lag de fout

voor 6,5 procent bij de voetgangers,
voor 12,5 procent bij de wielrijders, en
voor 76,5 procent bij de bestuurders van motorvoertuigen [4]).

Wanneer men *dan nog in aanmerking neemt*, dat de genoemde percentages ook gelden voor de gemeenten met meer dan 100.000 inwoners, waar het rijdend verkeer voor rond 25 procent uit motorrijtuigen bestaat, dan betekent dit, dat in het stadsverkeer de categorie autobestuurders verhoudingsgewijs achttien maal zoveel veroorzakers van verkeersongevallen telt als de categorie wielrijders (inclusief bromfietsers).

Dit is zó opmerkelijk, dat het onbegrijpelijk is, dat aan dit feit zo weinig aandacht is besteed, en dat men nooit naar een verklaring heeft gezocht. Kennelijk mankeert er iets aan de mentaliteit van vele autobestuurders. Welke oorzaken werken hier? Zonder twijfel is deze mentaliteit sterk beïnvloed door de woordvoerders der zgn. verkeersbonden en door andere pleitbezorgers van het snelverkeer, voor wie het een heilig axioma is, dat iemand, die gebruik maakt van een motorvoertuig, zich ook met grote snelheid *moet* bewegen. Ruim baan voor Het Snelverkeer! Voor ieder redelijk denkend mens is het echter duidelijk, dat deze stelling, althans voor het verkeer binnen de bebouwde kommen, onhoudbaar is. Er zijn slechts enkele categorieën, waarvoor snelheid van essentieel belang is, zoals o.a. brandweer- en ambulance-auto's, en het is redelijk,

• *Vervolg op pag. 5*

Bedenkelijk

en de zorg van de wereld en het bedrog van de rijkdom verstikt het Woord.....

Mattheus 13 : 22

O *tempora, o mores!*
O tijden, o zeden!

Deze exclamatie stamt al uit oude tijden, doch niettemin kan zij ook in de onze worden herhaald

Wanneer wij ons realiseren met welke middelen men elkaar in deze moderne wereld bestrijdt, dan lijkt het wel of wij de periode van de barbaren nog niet teboven zijn gekomen. De gruwelen van het nazisysteem liggen nog vers in het geheugen, doch ook daarna heeft onze generatie getuige kunnen zijn van woordbreuk, roof en geweldpleging.

De macht van het kwade bedient zich ook van moderne middelen en in ons atoomtijdperk huiveren wij, wanneer wij ons proberen in te denken wat aan krachten ter vernietiging los kan gemaakt worden!

„De atoombom is niet gevaarlijk; ze is een voorwerp; ontzettend gevaarlijk is de mens; wij moeten niet commissies benoemen om de atoombom aan banden te leggen... als wij de atoombom met rust laten, blijft ze kalm in haar kist liggen, dan doet ze niets; wat wij nodig hebben, is controle over de mens" (Okke Jager, Wij mogen van geluk spreken, blz. 57).

De hoge vlucht der techniek is een bedreiging, wanneer er geen moraal is, die onverantwoorde toepassing voorkomt. Vandaar dat van bepaalde zijde gepleit wordt voor „morele herbewapening". Uit de vooroorlogse Buchmanbeweging, die destijds sprak van „geestelijke en morele herbewapening" is onder leiding van de onlangs overleden Frank Buchman de wereldomvattende „Morele Herbewapening" voortgekomen, die mensen en volken oproept om tegenover de ideologieën dezer wereld, met name tegenover die van het communisme, de hare te stellen: een aantal zedelijke regels en voorschriften, waardoor onderlinge naijver zal verdwijnen en een nieuwe geest zich van het mensdom zal meester maken.

Wanneer nu christenen, mohammedanen, hindoes enz. enz. zich moreel herbewapenen, dan krijgen wij een wereld, waaruit de angst verdwenen is....

Menig christen meent in gemoede op deze wijze de wereld voor Christus te kunnen veroveren en gelooft, dat deze ideologie het wezenlijke van het Evangelie bevat. Dit is echter een fatale vergissing; een devaluatie van het Evangelie, dat, waar het ons aan de diepte van onze val ontdekt, oproept tot een bekering, die vrucht is van Gods wederbarende genade.

Wanneer wij de Morele Herbewapening met haar humanistische wortel menen te moeten verwerpen, omdat de zonde een duisterder macht is dan dat zij door een morele verandering kan worden uitgebannen, dan betekent dit, dat wij belijden, dat alleen het Evangelie van kruis en opstanding ons en de wereld waarlijk kan redden.

Zeker, een nieuwe geest is nodig; een nieuw leven: door de Geest van Christus. Om vanuit de verlossing van zonde en schuld „Hem te dienen, in heiligheid en gerechtigheid, voor Zijn aangezicht, al onze dagen" (Luc. 1 : 75).

Dat is niet eenvoudig. Een dagelijkse omgang met God, een biddend leven bij Zijn Woord, geleid door Zijn Geest... wij kunnen het niet ontberen; enige leuzen kunnen dit niet vervangen!

Juist omdat wij ondanks dreigingen en angsten een tijd van materiële vooruitgang, van welvaart beleven, bedreigen ons bijzondere gevaren. De Here Jezus spreekt van het gevaar van „de zorg van de wereld en het bedrog van de rijkdom". Al deelt niet ieder gelijkelijk in de algemene welvaart, wij hebben allen toch veel meer dan onze ouders en zeker dan onze grootouders. Of we gelukkiger zijn, is intussen nog zéér de vraag. Dat hangt er weer van af, of we tevreden zijn.

Velen zijn dat niet. Zij willen méér hebben; een hogere staat voeren dan zij kunnen.

En dan gebeurt het maar al te vaak, dat er op een of andere wijze fraude wordt gepleegd; in het groot of in het klein.

Zeker, dat kwam vroeger ook wel voor; eveneens door christenen of wie zich daarvoor uitgaven. Maar het is toch wel frappant, dat ons dagblad een dezer dagen het trieste bericht over een ambtenaar, die verduisteringen had gepleegd en van wie men in zijn omgeving dit nooit had verwacht, voorzag van het opschrift: „De zoveelste.."

De een wil op deze wijze de aanschaf van een auto financieren; een ander had voor weer wat anders dringend geld nodig... En wel heel pijnlijk is dit alles, wanneer het personen geldt, die in het kerkelijke leven of in dat van de christelijke organisatie een plaats innemen.

Neen, wij mogen niet laag neerzien op wie struikelden, wanneer wij zelf daarvoor bewaard bleven. Wie meent te staan zie toe, dat hij niet valle.

Maar de naam van Christus wordt daardoor gesmaad!

Terwijl onze roeping juist is om het zout der aarde te zijn!

Nu kan het zout ook smakeloos blijken, d.w.z. zijn kracht verloren hebben, al hebben wij niet gefraudeerd en steeds ieder het zijne gegeven: wanneer wij zó opgaan in de dingen dezer wereld, dat ze ons geheel en al in beslag nemen! En dat is bedenkelijk. Bekering hebben wij nodig; dagelijks.

Anders vallen wij aan „de zorg van de wereld en het bedrog van de rijkdom" op de een of andere wijze ten prooi. En wanneer het zaad van het Woord verstikt wordt, kan geen ideologie ons redden.

Ds. P. A. A. Klusener

Nieuw-Guinea-perikelen

De rede door Dr. Bruins Slot op dinsdag 3 oktober jl. in de Tweede Kamer gehouden heeft mij verbijsterd.

Het tot voor kort door de a.r. partij en kamerfracties inzake Nieuw-Guinea voorgestane beleid, lijkt mij met deze rede verloochend en althans radicaal gewijzigd. Het oorspronkelijke — ook naar mijn mening goede en principieel verantwoorde — standpunt kwam ongeveer hier op neer.

Binnen één jaar na de soevereiniteitsoverdracht zouden Nederland en de Republiek der Ver. Staten van Indonesië onderhandelen ter bepaling van de toekomstige status van Nieuw Guinea. Intussen werd de status-quo gehandhaafd, d.w.z. het gezag van de regering van het Koninkrijk der Nederlanden over Nieuw-Guinea zou worden voortgezet.

Dit overleg heeft geen resultaat gehad en kon dit ook niet hebben, omdat:
a. Soekarno de Republiek der Ver. Staten van Indonesië vernietigde en verving door een dictatoriaal geregeerde eenheidsstaat;
b. deze eenheidsstaat Indonesië direct de eis stelde, dat Nieuw-Guinea aan haar moest worden overgedragen en allerwege verkondigde, dat Nederland dit gebied onrechtmatig „bezet" hield.

Sedertdien heeft Indonesië elke vorm van misdadig optreden jegens Nederland en haar onderdanen oirbaar geacht, bedreven en aangemoedigd teneinde Nederland in haar rechtmatige gezagsuitoefening over Nieuw-Guinea te dwarsbomen en om dit gebied onder haar Indonesische dictatuur te brengen.

De rechtmatigheid van het Nederlandse gezag aldaar was en is onbetwistbaar.

Aan de uitoefening van dit gezag waren niet slechts duidelijke rechten, maar vooral ook dure plichten en verantwoordelijkheden verbonden.

Doel van onze politiek was en behoorde te zijn: de bevolking van dit gebied op verantwoorde wijze te brengen tot zelfstandigheid, tot zelfbeschikking.

Krachtens deze politiek is o.m. aangedrongen op versterking der defensie aldaar.

Vanuit dit standpunt is stelling genomen tegen een socialistische suggestie van enkele jaren geleden, strekkende tot internationaliseren van Nieuw-Guinea.

Is stelling genomen tevens tegen voorstellen en pogingen van personen en instanties die met Indonesië wilden praten.

Terecht, omdat dit bij de duidelijke houding en daden van Indonesië tot niets anders kon leiden dan tot een verzwakking van Nederlands gezagsuitoefening en tot in gevaar brengen van de daarmede beoogde doelstelling, te weten het waarachtig welzijn der Papoea's.

Tot zover het duidelijke a.s.-standpunt, herhaaldelijk — niet het minst door Dr Bruins Slot — verdedigd.

Het is mij thans (die „ingezonden" moet kort zijn) niet mogelijk uitvoerig op het voorstel tot internationalisatie, geformuleerd in de rede van minister Luns, in te gaan. Maar duidelijk is — dunkt mij — dat Nederland met dit voorstel haar soevereiniteit, haar gezag uit handen geeft.

Wordt dit voorstel aanvaard, dan heeft Nederland zich elke mogelijkheid ontnomen om zich — wanneer het er op aan komt — van haar dure verplichtingen jegens Nieuw-Guinea en haar bevolking te kwijten.

Dit wordt niet anders door het stellen van voorwaarden en door het blijven aanbieden van hulp met mensen en met geld, hoe lofwaardig zulks moge zijn. Is er eenmaal geïnternationaliseerd en worden onze voorwaarden niet nagekomen, dan kan Nederland metterdaad niets meer doen. Hoogstens protesteren, zonder daadwerkelijk te kunnen ingrijpen.

Alleen hierom reeds, lijkt mij het voorstel-Luns voor een a.r. onaanvaardbaar. Bovendien is er alle aanleiding een internationaal orgaan onder auspiciën der V.N. te wantrouwen. Hebben de V.N. ooit enige aandacht gehad — laat staan moeite gedaan — voor het door de Ambonezen terecht opgeëiste zelfbeschikkingsrecht? En waarop is het ingrijpen van de V.N. in Kongo en Katanga uitgelopen?

Dat de a.r. Tweede-Kamerfractie bij monde van haar voorzitter dit regeringsvoorstel niet met kracht heeft bestreden, is mij daarom een raadsel. Een raadsel dat ik graag zag opgelost, nu het hier gaat om de hoge waarde van het gezag en de roeping daaraan van Godswege verbonden.

Nog raadselachtiger is intussen voor mij het voorstel van Dr. Bruins Slot, waaruit blijkt dat hij zou wensen dat de Nederlandse regering alsnog met Indonesië zou gaan praten en onderhandelen. Het kan toch aan iedereen duidelijk zijn — en dit was trouwens ook duidelijk aan Dr. Bruins Slot — dat zodanig gesprek uitsluitend zou leiden tot het op zijn minst dubieus stellen van het Nederlandse gezag en funeste gevolgen zou kunnen hebben voor de bevolking van Nieuw-Guinea.

Hoe men dit voorstel — naar Dr. Bruins Slot zei door hem gedaan als christen-politicus — juist als zodanig kan verantwoorden is mij — en naar ik vrees niet alleen mij — allerminst duidelijk. Dr. Bruins Slot sprak zijn rede uit vrijwel tegelijk met het moment waarop het Centraal Comité der partij de leden opwekt om ca. 10.000 nieuwe leden te winnen.

Voor mij is het de vraag hoe men nieuwe leden kan winnen en wat zodanige werving voor zin zou hebben, wanneer vooraanstaande leden van onze partij door hun houding en woorden de trouw van reeds aanwezige leden zo sterk op de proef stellen.

Katwijk, 6 oktober 1961.

S. H. ATTEMA

Alvorens de mening van de redactie neer te schrijven, dient eerst aan een ander verzoek te worden voldaan. Een aantal studenten en afgestudeerden van de Vrije Universiteit te Amsterdam, tezamen leden van een studiegroep, heeft een schrijven gericht aan de a.r. fracties in Eerste en Tweede Kamer, waarin zij hun visie op het vraagstuk Nieuw-Guinea hebben neergelegd — een visie die wel heel sterk afwijkt van de beschouwing van mr. Attema. Tot ons werd het verzoek gericht de inhoud van deze brief ook in ons blad af te drukken en wij menen hieraan te moeten voldoen. Dit is de brief:

In het studiejaar 1957—1958 werd door ondergetekenden begonnen met de bestudering van het vraagstuk Nieuw-Guinea in het kader van de verhouding Nederland—Indonesië, naar aanleiding van de door Professor Verkuyl voorgestane visie. Op grond van dit historisch opgezette onderzoek kwamen zij tot de conclusie, dat de Indonesische aanspraken op dit gebied als gerechtvaardigd kunnen worden beschouwd.

Gezien de wijze waarop tot voor kort het recht van zelfbeschikking door de politieke partijen in Nederland werd geïnterpreteerd, achtten zij het niet dienstig aan deze conclusie verder enige ruchtbaarheid te geven.

Thans echter, mede naar aanleiding van de duidelijk tegengestelde strekking der aan dit onderwerp gewijde artikelen in „Nederlandse Gedachten' dd. 16, 23 en 30 september jl., voelen zij zich gedrongen nù dit schrijven tot uw colleges te richten. Er van overtuigd dat herstel van de relaties met Indonesië onmisbaar geacht moet worden voor het welzijn van Nieuw-Guinea, menen zij op dit moment met klem bij u aan te moeten dringen op een open gesprek tussen Nederland en Indonesië. De omstandigheid dat het recente plan van de Minister van Buitenlandse Zaken dit element ten enenmale mist, maakt het, huns inziens, des te meer noodzakelijk een direct contact tussen Indonesië en Nederland bij u te bepleiten. Zij spreken de wens uit dat u met hen van mening bent dat het helpen verwezenlijken van een gesprek tussen Nederland en Indonesië een daad van christelijke politiek is.

AMSTERDAM, 3 oktober 1961.

Drs. Th. de Boer
Mr A. Bos
H. Eikelboom
Mr. T. Fransen
T. J. Hagen
Ds. C. H. Koetsier
S. J. Koster Jr.
A. H. Mulder
Drs. J. H. v. Oostveen
J. P. Overdulve
Drs. J. G. Veldkamp
Drs. H. de Vries
Drs. P. A. J. Wijnmalen

In deze beide, zo duidelijk met elkaar in strijd zijnde brieven, zijn vier vragen in het geding:

1. **Zijn de Indonesische aanspraken op Nieuw-Guinea al dan niet gerechtvaardigd?**

2. **Doet het plan dat minister Luns namens het Nederlandse Kabinet bij de Verenigde Naties heeft ingediend, tekort aan het zelfbeschikkingsrecht der Papoea's enerzijds en anderzijds aan „de hoge waarde van het gezag en de roeping daaraan van Godswege verbonden"?**

3. **Is een gesprek (op welk niveau dan ook) met Indonesië a. oirbaar; b. nuttig; c. onmogelijk?**

4. **Gegeven het feit dat er ook binnen de anti-revolutionaire partij klaarblijkelijk verschillend gedacht wordt over de oplossing van het Nieuw-Guinea-vraagstuk, mag dat een reden zijn tot een zo verbitterde vraag als de heer Attema stelt in het slot van zijn brief?**

Over elk van deze punten een paar korte opmerkingen onzerzijds:

1. **Hier botsen de meningen van mr. Attema en die van de VU-groep wel heel sterk. Laatstgenoemde groep stelt dat men „op grond van een historisch opgezet onderzoek tot de conclusie is gekomen, dat de Indonesische aanspraken op Nieuw-Guinea als gerechtvaardigd kunnen worden beschouwd" — de heer Attema komt tot de conclusie (eveneens uit de historie geput) dat „de rechtmatigheid van het Nederlandse gezag over Nieuw-Guinea onbetwistbaar was en is." Dit laatste is inderdaad de gangbare mening binnen de anti-revolutionaire partij. En daar in het schrijven van de VU-groep zelfs maar een poging tot bewijsvoering van de geponeerde stelling ontbreekt, lijkt het ons goed dat de nu gangbare mening ook in de toekomst gangbaar blijft. Wil Indonesië Nederlands rechtmatig gezag betwisten — men legge zijn zaak voor aan het Internationale Hof, hetgeen Nederland meerdere malen heeft aangeboden! Dat is een juistere weg dan de doolpaden die Soekarno tot dusverre gegaan is!**

2. **De rechtmatigheid van het Nederlandse gezag op Nieuw-Guinea is onbetwistbaar — die stelling aanvaarden we. Maar er moeten twee opmerkingen bij: dat gezag mag geen doel in zichzelf zijn maar dient te zijn gericht op het zelfbeschikkingsrecht der papoea's. Het gezag dat Nederland nu over Nieuw-Guinea uitoefent is tijdelijk, tenzij de inheemse bevolking zich zou uitspreken voor bestendiging van dat gezag. En de tweede opmerking moet deze zijn dat gezag pas gezag is als men ook in staat is het uit te oefenen.**
Deze opmerkingen zijn nodig om de feitelijke situatie te beoordelen. Die situatie is dat de wereldopinie de koloniale verhouding die er nog bestaat tussen Nederland en Nieuw-Guinea (afgezien van de nog zeer jonge Nieuw-Guinea-Raad) niet lang meer zal gedogen. Het koloniale tijdperk is voorbij en daar zal iedere anti-revolutionair zich over verheugen, ook al is de wijze waarop dit einde van een tijdperk soms tot stand komt, weinig fraai, getuige de Kongo. In de plaats van het koloniale systeem is het zelfbeschikkingsrecht gekomen en daaraan heeft Nederland voor Nieuw-Guinea steeds taai vastgehouden — met ons aller instemming! Dat zelfbeschikkingsrecht staat ook voorop in het plan-Luns. Zouden de Verenigde Naties dit axioma niet aanvaarden dan is Nederland ook niet bereid zich terug te trekken. Daarom doet het plan-Luns naar ons gevoelen niets tekort aan het Nederlandse gezag en niets tekort aan het zelfbeschikkingsrecht der Nieuw-Guinea-Bevolking.
„Maar", zegt de heer Attema, „wat zijn die beloften van de Verenigde Naties waard? Als men onze voorwaarden niet nakomt kan Nederland metterdaad niets meer doen!" We willen de heer Attema deze vraag stellen: „Als de Verenigde Naties morgen tot de slotsom zouden komen dat Nieuw-Guinea inderdaad bij Indonesië behoort, kan Nederland zich dan daartegen wel „metterdaad" verzetten? Dan wordt het iets van een poging tot zelfmoord! Lijkt het niet beter, alvorens daartoe over te gaan, eendrachtig achter het plan-Luns te gaan staan omdat dat een reële kans biedt dat wij ons op eervolle wijze van onze taak kwijten!

3. **Geen zinnig mens zal betwisten, dat het goed zou zijn als het tot een open gesprek zou kunnen komen tussen Nederland en Indonesië. Het „zeventig maal zevenmaal" waarvan de Bijbel spreekt mag ook hier gelden. De Bijbel gaat er echter van uit dat er, behalve sprake van vergeven, ook sprake is van zonde belijden. Die gezindheid moet er zijn aan weerszijden. Is die gezindheid er ook bij Indonesië? Soms lijkt het er niet op — op andere ogenblikken echter heeft men het gevoel dat er ook in dat land krachten werken die een sprankje hoop geven. Dat is het wat dr. Bruins Slot heeft bedoeld toen hij sprak over „het aftasten van de mogelijkheid om tot een gesprek met Indonesië te komen." Dit zo te stellen is ook naar ons besef de daad van een christen. Tast men dusdoende het Nederlandse gezag aan? Beslist niet! Tast men dan het zelfbeschikkingsrecht der papoea's aan? Ook dat heeft de heer Bruins Slot buiten discussie gesteld: ook bij hem staat het zelfbeschikkingsrecht voorop.**
En nu kan men twisten over de vraag of het sprankje hoop dat men in Indonesië meent op te merken, inderdaad voldoende grond biedt voor een gesprek. Er zijn er in onze kring die dit optimisme koesteren, en er zijn er die er niet in geloven. Ook kan men twisten over de vraag of het voorstel van dr. Bruins Slot op een gelukkig tijdstip kwam: juist op het ogenblik dat Nederland in de Verenigde Naties poogt langs een andere weg tot een oplossing te komen waarmee ook Indonesië zal willen (of moeten) instemmen.
Dit alles echter te betitelen als een verloochening, c.q. radicale wijziging van het tot dusverre door de a.r.-partij voorgestane Nieuw-Guinea-beleid, gaat te ver. Dat beleid kan nooit een ander geweest zijn dan het nastreven van goede betrekkingen met Indonesië — geen christen wenst in haat en nijd met zijn naaste te leven. Dr. Bruins Slot meent dat daartoe op dit ogenblik pogingen in het werk gesteld moeten worden, en dan staat het ieder vrij met hem van mening te verschillen of dit ogenblik nù wel zo gelukkig gekozen is!

4. **De laatste opmerking van mr. Attema is weinig gelukkig — bij nader inzien zal hij dat hopelijk met ons eens zijn! Men is of wordt geen lid van de anti-revolutionaire partij omdat men het eens is met een bepaald politiek punt — wij zijn lid van deze partij omdat het een partij is met een open Bijbel. Gods eer te zoeken door Zijn wil te doen, ook in de politiek — dat is anti-revolutionair streven. Daarbij worden fouten gemaakt en daarin treden meningsverschillen aan de dag, zelfs over punten die wij als „zeer principieel" beschouwen. Maar die fouten en meningsverschillen mogen nooit oorzaak zijn dat wij elkaar loslaten. Of dat we die tienduizend die bij ons horen loslaten. (Red. - Nederlandse Gedachten).**

Om een enkeling

Op uw driestar „Om een enkeling" wil ik toch wel enig commentaar leveren.

Het valt mij op, dat met geen enkel woord wordt gerept over de vermoorde, die na een korte woordenwisseling door de jonge misdadiger doodgeschoten werd.

Ook is het een grote vraag, of mevr. Diemer-Lindeboom door de nabestaanden van de vermoorde Amerikaan ter plaatse met grote vreugde ontvangen zal worden.

Bovendien zal het deze Amerikanen nog onbegrijpelijker voorkomen, als zij horen, dat mevr. Diemer-Lindeboom lid is van een Partij, die in eigen land de doodstraf ingevoerd wenst te zien.

Tenslotte blijft het, ondanks uw bewering, altijd een riskante zaak, zich met de rechtspraak van een bevriende Natie ter plaatse te gaan bemoeien.

Daarom meen ik het zo te moeten stellen, dat het vele A.R. sympathiek was geweest, als mevr. Diemer-Lindeboom zich niet met deze kwestie ingelaten had.

A. v. d. AKKER

Opgemerkt dient te worden, dat het — zoals dezerzijds ook uitdrukkelijk is gesteld — niet de bedoeling was de Amerikaanse rechtspraak te kritiseren. Er is echter toch een algemeen erkend recht van petitie. Dat recht is in Nederland b.v. zelfs in de Grondwet vastgelegd. Zonder in een beoordeling van de juistheid van het vonnis te treden, kan toch sympathie betuigd worden, wanneer blijkt, dat er mensen zijn, die een ander daarbij behulpzaam willen wezen. Toepassing van het rechtsmiddel der gratie juist in verband met de leeftijd van de delinquent kan zeker in dit geval worden bepleit. In dit verband is het tevens interessant er op te wijzen, dat dezer dagen in de betrokken Amerikaanse staat, Georgia, de invoering van een nieuwe wet overwogen wordt, waarbij een andere minimumleeftijd met betrekking tot de uitvoering van een doodvonnis wordt beoogd. (Red. Nederlandse Gedachten)

Hebben loonsverhogingen gering effect?

ZO regelmatig valt het geluid te beluisteren, dat de lonen wel flink stijgen, maar dat de huisvrouw met het gestegen loon maar zo weinig meer kan doen. Men heeft niet duidelijk de indruk dat het gezin zich nu ook meer kan permitteren. Hoe komt dat?

Wanneer het vraagstuk zo simpel lag als het hier gesteld wordt, dan zou het antwoord niet zo moeilijk zijn. Immers hogere lonen, maar geen grotere welvaart, betekent dat de verhoging van de lonen slechts gelijke tred houdt met een verhoging van de prijzen.

Wat er aan loon extra ontvangen wordt, dat moet weer extra uitgegeven worden voor prijsverhogingen, zodat er in de werkelijkheid voor het hogere loon niet extra's gekocht kan worden.

Maar het vraagstuk wordt ingewikkelder wanneer de klacht gehoord wordt, dat men met de hogere lonen zo weinig meer kan doen, terwijl de prijzen ongeveer dezelfde blijven. Deze bewering kan niet waar zijn.

Bij het uiten van deze klacht ontgaat het deze mensen dat zij toch inderdaad zich meer permitteren met het gestegen loon dan vroeger met het lagere loon, of het is niet waar dat de prijzen dezelfde zijn gebleven.

De psychologie van de welvaart en de berekening van het prijsindexcijfer

Indexcijfers

Wat betreft het laatste punt, in Nederland wordt regelmatig de ontwikkeling gevolgd in de kosten van levensonderhoud. Deze ontwikkeling komt tot uitdrukking in de hoogte van het prijsindexcijfer voor de kosten van levensonderhoud dat maandelijks door het Centraal Bureau voor de Statistiek wordt gepubliceerd. En dit prijsindexcijfer blijkt de laatste jaren, dankzij het prijsbeleid van de huidige regering, van maand tot maand een zeer stabiel beeld te vertonen.

Over de maand juli van dit jaar deed zich weliswaar één punt stijging voor, namelijk van 123 tot 124 punten (excl. de A.O.W.-premie) maar veel beweging zit er in dit cijfer gelukkig niet. Augustus bleef gelijk.

Op 1 juli van het vorig jaar was het puntencijfer 121.

Bij de vaststelling van het indexcijfer wordt van 1951 uitgegaan als basisjaar, d.w.z. de kosten van levensonderhoud in dat jaar zijn op 100 gesteld. Vergeleken bij 1951 heeft zich dus een puntenstijging voorgedaan van 100 tot 124, of anders gezegd de kosten van levensonderhoud zijn bijna met een kwart gestegen.

Nu zijn wij van mening, dat de hier gesignaleerde klacht over het te weinig effect sorteren van de loonsverhogingen, zowel veroorzaakt wordt door het niet helemaal zuiver beoordelen van het uitgavenpeil in het gezin, als door een waarschijnlijk niet helemaal verantwoord systeem bij de vaststelling van het prijsindexcijfer voor de kosten van levensonderhoud.

Psychologie

Wanneer iemand zich realiseert wat hij nu eigenlijk met zijn hogere loon meer heeft kunnen doen dan met het voorheen lagere loon, dan zal men niet voorbij moeten gaan aan de psychologische kant van deze zaak. De moeilijkheid zit hier in het verschijnsel, dat toeneming van het inkomen door de loontrekkenden wordt gevoeld als het bereiken van een grotere welvarendheid. In de vergelijking van eigen positie met die van anderen wordt een vooruitgang geboekt.

De onderlinge vergelijking is maatstaf. En die onderlinge vergelijking geeft dikwijls bij een toenemende consumptiemogelijkheid het zicht op weer een nieuw aantal nog niet bereikte consumptiemogelijkheden.

De horizont van het welvaartsstreven bestaat voor vele mensen uit materiële verlangens, welke men wil bevredigen, maar slaagt men er in, deze te bevredigen, dan blijken er onmiddellijk nieuwe verlangens te zijn. Zolang er verschillen in inkomens zijn (en we zullen deze hebben te aanvaarden), zolang zullen vele mensen loonstijgingen onvoldoende ervaren als positieverbetering.

We zijn hier uitgegaan van de reële stijging van het netto-inkomen. We spreken niet over de stijging van het bruto-inkomen. Hierbij zou nog aangetekend kunnen worden, dat een bepaalde stijging van het bruto-inkomen altijd groter is dan de stijging van het netto-inkomen dat men in handen krijgt. Een niet onbelangrijke oorzaak hiervan is de toenemende lasten der sociale verzekering en de hogere loonbelasting. Hier raken we echter een ander vraagstuk dat los staat van de verhouding lonen en prijzen en waarop we in dit verband dan ook niet ingaan.

Eén kant van de klacht, misschien beter gezegd de psychologische kant, over het weinig effect sorteren van loonsverhogingen hebben we hiermee toegelicht. Nu de andere kant, namelijk die van het systeem volgens het welk het prijsindexcijfer wordt vastgesteld.

Tien jaar geleden

We merkten reeds op, dat voor de vaststelling van dit indexcijfer wordt uitgegaan van het jaar 1951. De kosten van levensonderhoud in dat jaar worden gesteld op 100. In 1951 heeft namelijk een enquête plaats gehad onder 375 gezinnen in achttien verschillende gemeenten van ons land.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek, dat deze enquête instelde, heeft aan deze gezinnen gevraagd nauwkeurig op te schrijven hoeveel men elke week uitgaf en voor welke doeleinden.

Voor dit onderzoek waren gezinnen uitgezocht van hoofd- en handarbeiders met een inkomen dat varieerde van 3000 tot 5000 gulden per jaar. Zo werd in deze gezinnen een beeld verkregen van het wekelijkse uitgavenpatroon. Aan de hand van deze gegevens rekende men uit wat er maandelijks werd uitgegeven. Uiteraard moest men hier werken met gemiddelde bedragen en cijfers.

Het gemiddelde bedrag dat men in 1951 kreeg voor de maandelijkse uitgaven van deze gezinnen werd op 100 gesteld en de stijging of daling van deze kosten van levensonderhoud werd in de volgende jaren in dit indexcijfer van 100 punten uitgedrukt. Zo is men thans gekomen op een puntengemiddelde van 124.

Op het ogenblik wordt nog elke maand nagegaan, wat de prijzen zijn van de indertijd in de enquête opgenomen goederen en diensten. Op deze wijze worden veranderingen in de prijzen in het indexcijfer verwerkt. Daartoe wordt maandelijks door het hele land bij allerlei bedrijven navraag gedaan naar de prijzen van circa 20.000 artikelen.

Er kan echter veilig worden verondersteld dat er de afgelopen tien jaar nog al wat veranderd is in het uitgavenpatroon van de meeste gezinnen.

Niet dat het huidige indexcijfer er zover naast zal zijn, maar we behoeven slechts te denken aan de woninghuren, die ongetwijfeld ook invloed gehad zullen hebben op andere uitgaven. Ook zijn er nieuwe produkten aan de markt gekomen, waarmee nu bij de berekening van de indexcijfers voor de kosten van levensonderhoud geen rekening wordt gehouden. De levensgewoonten zijn gewijzigd en het pakket consumptiegoederen is daardoor ook niet meer het zelfde vergeleken bij tien jaar geleden. Er zijn televisietoestellen gekomen en bromfietsen, plasticartikelen en wat de levensmiddelen betreft, diepvriesartikelen, flesjes koffiemelk, talrijke verpakte soepen enz. Het zou daarom wellicht goed zijn, dat er naar de samenstelling van een up to date pakket goederen en diensten voor een gemiddeld gezin een nieuw onderzoek werd ingesteld.

De enquête waarop de berekening van de kosten van levensonderhoud is gebaseerd zou dan ook meer op de werkelijkheid afgestemd kunnen worden.

Bij de vaststelling van een zo juist mogelijk indexcijfer voor de kosten van levensonderhoud doen zich nog meer vragen voor, die echter nog moeilijker te beantwoorden zijn, namelijk wat te doen met het in de loop van de jaren ontstaan van kwaliteitsverschillen voor bepaalde artikelen en de invloed van dure seizoenmatige artikelen, welke dikwijls niet gekocht worden. Wij denken hier aan een artikel als kersen, dat in een bepaald jaar bijzonder duur kan zijn.

Een gezin aan de maaltijd. De kosten van de in de maaltijd verwerkte artikelen vinden wij terug in het prijsindexcijfer van de kosten van levensonderhoud.

Nieuw onderzoek

Dit neemt echter niet weg dat het opstellen van een indexcijfer voor de kosten van levensonderhoud een noodzakelijkheid blijft. Men zal er steeds naar moeten streven de werkelijkheid zo dicht mogelijk te benaderen. Het om de tien jaar opnieuw instellen van een onderzoek naar het uitgavenpatroon in een aantal gezinnen die representatief zijn voor een bepaalde inkomensgroep onder de Nederlandse bevolking lijkt ons daarbij geen luxe.

Wellicht dat deze tweezijdige toelichting op de verhouding lonen en prijzen voor sommigen de klacht over het geringe effect van loonsverhogingen zal doen verminderen.

• *Vervolg van pag. 3*

dat alleen aan deze categorieën voorrechten worden toegekend.

Het zou interessant zijn, indien de verkeersopvoeding aan dit aspect eens de vereiste aandacht zou schenken.

WAT TE DOEN?

Snelheid is één van de afgoden van deze tijd. Anders gezegd: aan snelheid wordt veelal een waarde toegekend, die ver uitgaat boven de werkelijke betekenis. Als gevolg hiervan worden dikwijls risico's genomen, die absoluut niet verantwoord zijn. Daarom zijn ingrijpende maatregelen onmisbaar. Gelukkig begint het heersende fatalisme meer en meer te wijken voor het groeiende inzicht, dat aan het treffen van drastische maatregelen niet valt te ontkomen.

Op de vraag, wat er kan en moet worden gedaan, om het verkeer op de weg iets minder onveilig te maken, zou ik het volgende willen antwoorden.

1 Bij de verkeersopvoeding beginne men bij het begin. Voorop moet staan een juiste opvatting van het begrip verkeer. Verkeer is *niet:* allereerst snelverkeer en dan nog eens snelverkeer en tenslotte nog wat achtergebleven weggebruikers. Neen. De voetgangers en de wielrijders hebben evenzeer recht op de weg als de motorrijders en autobestuurders. Bovendien bedenke men, dat in het stadsverkeer het zgn. langzame verkeer een veelvoud vormt van het snelverkeer.

2 Scheiding van de verkeerssoorten is in het belang zowel van de veiligheid als van een goede verkeersregeling.

3 Waar verschillende verkeerssoorten gedwongen zijn van dezelfde weg gebruik te maken, kan het primaire doel van ons verkeersrecht, het verkrijgen van grotere veiligheid op de weg, alleen worden bereikt, indien juist aan de kwetsbaarste verkeersdeelnemers de grootste bescherming wordt verleend. Voorts dient de toelaatbare snelheid, nog meer dan thans, te worden afgestemd op de verkeersveiligheid. Binnen de bebouwde kommen is een verlaging van de maximum snelheid tot 35 à 40 km/u alleszins gemotiveerd.

September 1961. Ir. C. G. MEEDER.

1) Ned. Gedachten van 24 juni, 1 juli en 8 juli 1961.
2) Zie bijv. de artt. 27e en 31 van het WVR.
3) Zie „Verkeer en Vervoer". 1956. Nr. 6. Blz. 68/69.
4) Maandstatistiek voor verkeer en vervoer. Juli 1958. Blz. 214/15.

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• Het **Indonesische** antwoord in de Assemblee der V.N. op Nederlands internationalisatie voorstel is een hard en duidelijk **„neen"** geweest. Na de allerjongste daaraan voorafgaande uitlatingen van Djakarta was dit te voorzien. In hoeverre deze keer ten slechte door het contact tussen twee leden van de groep-Rijkens en Soebandrio is beïnvloed, dient zo mogelijk te worden onderzocht. Dit laatste contact duidt in elk geval op woordbreuk jegens de Nederlandse regering. Zo iemand al ooit enig respect voor dit soort van privébemoeiingen met de Nieuw-Guinea-kwestie kon opbrengen, thans komt dit eigenmachtig optreden wel in een zeer vreemd licht te staan. Anderzijds rijst de vraag of het niet verstandiger was geweest, dat minister Luns zelf de rede van Soebandrio beluisterde en daarna zelf de Nederlandse resolutie (om een VN-commissie van onderzoek naar Hollandia te zenden) had ingediend. Nu voor ons land zo belangrijke zaken aan de orde waren, had naar onze mening de Ambassadeursbespreking in de West maar even moeten wachten.

Op het lot van deze resolutie is aller aandacht gericht. Als zij het niet haalt, waar zijn wij dan? De geruchten dat de Verenigde Staten zouden willen bemiddelen, doen het vermoeden rijzen dat de VS-delegatie niet gretig vóór zal stemmen. Die aarzeling — of erger nog: dat tegenstemmen — zal vele VN-leden beïnvloeden, die niet zoals de rode landen bij voorbaat prijzen wat de Indonesiërs afwijzen. Hier was werk voor de hoogste Nederlandsche autoriteit.

• Dat de **Verenigde Staten** en **Rusland** het in het tweegesprek Kennedy—Gromiko niet eens zouden worden over de Berlijnse kwestie, lag voor de hand. Dat men geen centimeter gemeenschappelijk uitgangspunt kon ontdekken, viel velen zwaar tegen. De appel, die Gromiko in ruil voor de gehele Duitse boomgaard (want daar gaat het om!) aanbood, is gelukkig zeer beslist van de hand gewezen. Washington, dat de laatste weken de Duitsers — terecht — aanraadt realistisch te zijn, behoeft zich over Russische waardering hiervoor geen illusies te maken. Hopenlijk geldt het omgekeerde eveneens. Het wekt geen verbazing, dat Gromyko's gesprek in Londen niets nieuws opleverde. De kwestie waarom het gaat is te ernstig dan dat Engeland zich nu nog een eigen gedragslijn, naast die van Kennedy, zou kunnen permitteren. Die tijd is voorbij.

• **Oost-Duitsland** merkt hoezeer het de rode heren ernst is met het totale isolement. De aanleg van een 5 km brede strook met een lengte van 1300 km, is deze week begonnen. Deze „ceintuur" zal de beide Duitslanden definitief vaneen moeten snoeren. Het is een bittere tragedie, al duidt dit werkstuk ook aan, dat Rusland zich geen illusies maakt over een spoedig inpalmen van West-Duitsland. Schrale troost.

• In **Engeland** heeft de Labour-partij zich op haar congres te Blackpool dit jaar gerevancheerd op de gevaarlijke verdeeldheid tussen partij en fractie, die het vorig jaar Gaitskell als het ware in het luchtledige deed hangen. Meer realiteitsbesef zowel ten opzichte van de bewapeningsproblemen als inzake Engelands aansluiting bij de E.E.G., verhoogde het prestige van „Hare Majesteits meest loyale opsitie". De conservatieven hebben hun frontpostenbezetting herzien. De meer E.V.A.- dan E.E.G.-gezinde minister Maudling werd naar „Koloniën" gedirigeerd. Ook dat is een aflopende business zal de premier wel gedacht hebben. Macleod kreeg van Mcmillan het fractievoorzitterschap in het Lagerhuis en het partij-voorzitterschap toegewezen. (Zo gaat dat in de regeringspartij van het democratische Albion!). Men ziet nu meer in hem dan in Butler de „kroonprins".

• Dat **Engeland** en de **E.E.G.** elkaar beslist willen vinden, bleek op de voorbereidende conferentie te Parijs. Daar was men het snel over een aantal zaken eens. Welke dat zijn, zal op 8 en 9 november bij de eigenlijke onderhandelingen wel blijken.

• **Egypte** heeft Syrië definitief de vrijheid hergeven. Nasser legde het moede hoofd in de schoot en het rode bloc nam vlot zijn contacten met Damascus weer op. Het Westen zal met erkenning van Koerbari's bewind nu ook niet langer moeten wachten.

• Tenslotte **Laos** waar de ‚drie prinsen het eens eens werden over een hernieuwd premierschap van de neutralist Soevanna Poema. Het is wellicht de minst slechte oplossing, want de pro-Westerse Boen Oem heeft met zijn optreden in december 1960 weinig faam verworven.

Overigens, de eindeloze Laos-palavers in Genève hebben de wereld wel geleerd, dat men in Laos eerst iets moet zien gebeuren eer men het kan geloven.

Vermakelijkheidsbelasting

TOT het beperkte gebied, waarop de gemeenten nog eigen plaatselijke belastingen kunnen heffen behoort volgens artikel 277, letter i van de gemeentewet een belasting op toneelvertoningen en andere vermakelijkheden. Merkwaardigerwijze worden in de omschrijving de toneelvertoningen als de belangrijkste vermakelijkheid beschouwd.

De vermakelijkheidsbelasting is een heel oude belasting. Vóór de totstandkoming van de gemeentewet, in 1851, had deze belasting een speciale bestemming. De opbrengst daarvan kwam nl. ten goede aan de armenzorg. De vermakelijkheden waren bij decreet van 1809 belast met armengeld. In 1821 werd dit armengeld vervangen door een plaatselijke belasting, maar de opbrengst bleef bestemd voor de armen. Vandaar dat „gecommitteerden uit de algemene armen" met de inning en de verdeling der gelden waren belast. Sedert 1851 strekt de opbrengst van deze belasting tot dekking van de plaatselijke uitgaven. Van bestemmingsbelasting werd de vermakelijksheffing een verteringsbelasting.

Voor de grote gemeenten is de belasting een belangrijke bron van inkomsten, maar voor de kleine gemeenten is zij van veel minder betekenis vanwege de geringe opbrengsten. Voor de inwoners van deze kleine gemeenten is de vermakelijkheidsbelasting bovendien een voortdurende bron van moeilijkheden. De plaatselijke verenigingen in die gemeenten hebben ten gevolge van de geringe bevolkingsdichtheid, toch al veel moeite om de eindjes aan elkaar te knopen om tot enigszins op peil staande uitvoeringen en voorstellingen te komen en dan komt daar nog bij een belasting op de goedbedoelde pogingen om noodzakelijke ontspanning en vrijetijdsbesteding te bieden.

Karakter veranderd

Het is te begrijpen, dat in het niet zo verre verleden veel mensen de tijd ontbrak om uit te gaan. Van vrije tijd kon moeilijk gesproken worden, laat staan van de opvulling daarvan. Velen leefden op de grens van de bestaansmogelijkheid. Op de vermakelijkheden, die gegeven werden legden toen gemeentelijke overheden een weeldeheffing, eerst om de armenzorg beter te kunnen financieren, later om de algemene middelen van de gemeenten op te voeren. Het was slechts een deel van de bevolking, dat er gebruik van kon maken en er aan mee betaalde.

Het karakter van de vermakelijkheden is in de loop der jaren echter aanmerkelijk gewijzigd, terwijl de behoefte aan ontspanning en ontwikkeling is toegenomen. Deze karakterwijziging vindt in de plaatselijke verordeningen zijn weerslag. Naar de soort der vermakelijkheden is een verschillend heffingspercentage opgenomen. Culturele manifestaties worden minder zwaar belast dan de overige vertoningen, die meer in het vlak van het amusement worden geplaatst.

Sommige verordeningen bevatten een lange reeks van met name genoemde vermakelijkheden en in het kader van de financiële verhouding tussen rijk en gemeenten werden na de laatste oorlog richtlijnen uitgegeven voor het vaststellen van de tarieven, die voor de verschillende vermakelijkheden nogal uiteenlopen.

In de huidige tijd behoren evenwel verschillende „vermakelijkheden", m.i. niet meer onder artikel 277, letter i thuis. Alleen al omdat de zaak zelf niet meer als vermakelijkheid, of zoals Van Dale zegt, tot „wat vermaakt of dient om te vermaken" kan worden aangemerkt. Daarbij dienen we er rekening mede te houden dat de laatste halve eeuw de hoeveelheid vrije tijd groter is geworden. De besteding van die vrijgekomen tijd is een vraagstuk, dat vooralsnog niet tot een oplossing is gebracht. Maar er is een mogelijkheid aanwezig om deze tijd gedeeltelijk met verantwoorde ontspanning op te vullen. Velen vullen de vrije tijd op met allerlei liefhebberijen en met wat dan uit traditie „vermakelijkheden" worden genoemd.

Maar zijn al die vertoningen, ik denk dan in het bijzonder aan filmvertoningen ten vermake van het publiek? Uitgaan is geen luxe meer, die met weeldebelasting getroffen moet worden. Niet allen gaan uit welstand naar concerten, toneeluitvoeringen en filmvoorstellingen. Vrijwel iedereen is, thans in staat deel te nemen aan het culturele leven. En vrijwel ieder doet dit, eensdeels uit behoefte aan ontspanning, anderdeels tot ontwikkeling en tot verrijking van de geest. De film speelt hierin een belangrijke rol. Minister Rutten, noemde destijds

Een ernstige vertoning ....

de bioscoop: „De avondschool van ons volk". En het droevige is, (het zij terloops opgemerkt) dat in die avondschool weer teniet gedaan kan worden, wat overdag is opgebouwd. Deze typering van Minister Rutten geeft toch wel een duidelijk beeld van de plaats, die de film in de tegenwoordige samenleving inneemt. Daarvoor de ogen te sluiten is struisvogelpolitiek.

Miskenning

De film komt uit de sfeer van het kermisvermaak. Zestig jaar geleden was de uitvinding van het bewegende beeld een nieuwe attractie, waarop kermissen en variétés beslag wisten te leggen. Geleidelijk heeft de film zich aan deze sfeer weten te ontrekken en de film neemt naast boek en toneel een eigen plaats in in de wereld van de ontwikkeling en de ontspanning van de mens. De film is kunst geworden. Een hogere heffing voor filmvoorstellingen ten opzichte van andere vermakelijkheden drukt de film weer terug naar een plaats waar deze niet meer thuis hoort, en miskent in wezen de betekenis van de film in de huidige samenleving. De film heeft een culturele opvoedkundige waarde en het terrein waar de film zich op beweegt is groter, dan de bioscoop. Films zijn niet alleen te zien in luxueuse bioscoopzalen, gedreven door op winst beluste exploitanten, maar ook in vaak gebrekkige dorpszaaltjes, waar de organisatoren (Cefa) de handen vol hebben om tot een financieel sluitende voorstelling te geraken. Ook de televisie brengt wekelijks meerdere films in talrijke huisgezinnen. Veel van wat in plaatselijke verordeningen onder vermakelijkheden is begrepen, is eveneens zonder vermakelijkheidsbelasting voor de televisie te zien.

En het betalen van kijkgeld wordt zeker niet gevoeld als een bijdrage voor het medegenieten van „vermakelijkheden".

Deze verschuivingen van vertoningsmogelijkheden, alsook de noodzaak de ter beschikking gekomen vrije tijd zo goed mogelijk te besteden doet de vraag opkomen of het niet tijd wordt onze opvattingen op het gebied van de vermakelijkheidsbelasting te herzien. Welke vermakelijkheden nog in aanmerking komen voor deze belastingen, daar zij als luxe beschouwd dienen te worden, zal nader moeten worden geregeld. Men zou er vrede mee kunnen hebben dat op bals, dancings, kermissen en dergelijke een weeldeheffing wordt geheven, maar het gaat niet aan deze op één lijn te stellen met het geven van bijv. toneel- en filmvoorstellingen of concerten.

En dat waarlijk niet alleen omdat dit geen amusementsvertoningen zonder meer zijn, doch bijdragen tot ontwikkeling en verrijking van de geest, maar tevens omdat aan de andere kant de overheid er alle belang bij heeft, dat er gezonde en verantwoorde ontspanningsmogelijkheden zijn voor hen, die daaraan behoefte hebben.

Film, toneel en boek zijn communicatiemiddelen om de geest te verrijken en moeten gerekend worden tot voortbrengselen van de geest. Het genieten van de resultaten van deze geesteswerkzaamheden dient niet bemoeilijkt te worden door een weeldebelasting, en dan zeker niet hoger dan andere in aanmerking komende „vermakelijkheden" Feitelijk zou geen vermakelijksheffing genomen moeten worden van produkten van auteurs en regisseurs. Om deze uitingen van de geest en de cultuur onder de mensen te brengen zou integendeel soms financiële steun van de overheid op zijn plaats zijn, gelijk ook wel plaats vindt, al komen de produkten van protestants-christelijke zijde nu juist niet het beste aan hun trek.

De grondslag van een weeldebelasting, als de vermakelijkheidsbelasting, ligt in werkelijkheid niet in het zien van de film of het toneelstuk zelf, doch

BON

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen. Verzoeke daarom als abonnee te noteren :

Adres: .....

Naam: .....

Woonplaats: .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar *f* 3,25, per jaar *f* 6.50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cts-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten. Dr Kuyperstraat 3 te Den Haag. Giro 89673.

nen film

id of de gelegenheid die geboden oten getale tegelijk zien van die ten.
en is in de regel bijzaak. Waarom d van de vertoning in het geding stelling van het tarief, wanneer heeft plaats gevonden? Of men sloten kring, voor de televisie of doet aan de waarde van de film eze blijft er onverschillig onder. e mogelijkheid geopend wordt tot velen tegelijk treedt de gemeen- in werking. Fiscaal gezien zou erschil in heffing moeten zijn en makelijkheden op dezelfde basis last. Indien tenminste vast staat, heden zijn. Welke motieven zijn filmvoorstellingen als „grotere" aan te merken dan andere ver- een enkele, of het zou moeten en wordt, dat bioscoop-exploitan- insten maken.
ij, maar als dit wel het geval zou andere belastingwetten, die deze te vinden. Maar dit motief geldt or culturele verenigingen, die de igen vrije keus, onder ons volk h.

ffingsmogelijkheid

oord van deze tijd en beïnvloedt massa. Zij „vormt" de massa. Het iet onverschillig zijn hoe deze dt, welke films er vertoond wor- s de jeugd der gemeente te zien filmzien geen onschuldig tijdver- ander facet van de zaak. Naar af beoordeeld is niet alles, wat of toneelmarkt verschijnt, aan- ens is helaas geneigd verkeerde k hier werkt de zonde door. Door vertonen en te gaan zien wordt toegegeven. Er bestaat een bios- k er ook een boekengevaar be- van dat gevaar en bestrijding vaarden-films moet niet plaats ing van een belasting op toneel- ere vermakelijkheden. Daarvoor elen geëigend. Een plaatselijke zicht ingevolge artikel 19 van de oed werk verrichten tot beteuge- en, terwijl de burgemeester ten- van openbare orde of zede kan

de Cefa, die de film wil dienst- van de inwoners ener gemeen- films uit te brengen en voor spanningsfilms te zorgen, ver- allen die het welzijn van de oog hebben. Als de gemeentebe- kunnen overgaan tot afschaffing op filmvertoningen, gelet op de

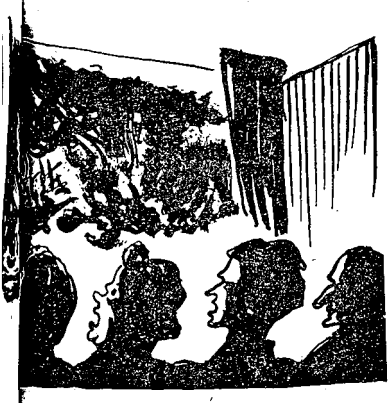

makelijkheid in de zin der wet

plaats van dit medium in deze filmvertoningen in ieder geval last worden dan andere vermake- in het belang van de gemeentelijke woord is, mede in aanmerking ge- van een goede vrijetijdsbesteding. nog andere positieve bijdragen er aan medewerken de plaatse- op de vermakelijkheidsbelas- gen te voorzien, die ontheffings- en laten voor die culturele verenig- winstoogwerk zich ten doel stel- geven en de goede film te bren-

ningen, die vertoningen van gods- ing vrijstellen van belastingen. niet alleen de film met een reli- moet vertoond kunnen worden, te verwerpen film moet een goede ingsfilm gebracht kunnen worden. de door het goede!
de weg van gemeentebesturen om itant op te treden. Laten zij daar- ebben voor de taak van particu- die zich op dit moeilijke terrein houden en hen daarbij steunen. anciële steun, maar nog meer door n geen belasting-hinderpalen op en. De geestelijke en zedelijke ge- s volk moet allen ter harte gaan en oond worden door de film niet als vermakelijkheid te zien, maar als ement in de samenleving tot heil zijn streven naar ontwikkeling en

L. W. H. de Geus

✦ Bedrieglijke rust

Naarmate de dag nadert, waarop in Moskou het 22ste congres van de Russische communistische partij zal beginnen, wordt het wat rustiger in de internationale politieke arena. De Sowjetunie gaat langzamerhand weer de indruk wekken, dat er wel met haar te praten valt. En al zal deze quasi-bereidheid ook wel verband houden met het feit, dat de zgn. niet-gebonden volken zich zorgen beginnen te maken over het agressieve optreden van het Kremlin, er is toch reden om aan te nemen, dat Chroesjtsjef in Moskou de handen vol heeft met de voorbereidende maatregelen voor bedoeld congres en het leggen van de laatste hand aan zijn overwinning, die na de gebeurtenissen van de afgelopen maanden wel verzekerd is.

Het viel op, dat Chroesjtsjef niet van de bijzonder gunstige gelegenheid gebruik heeft gemaakt, die het bijeenkomen van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties te New York hem bood om communistische propaganda te bedrijven. Het overlijden van Hammarskjoeld gaf hem een kans, zijn eisen van vorig jaar met meer overtuiging op tafel te brengen. En zo waren er ook andere zaken, waarmee de Russische premier het Westen grote moeilijkheden had kunnen bezorgen. De Rus ging echter niet naar New York en ook zijn zaakwaarnemers hebben het de Westelijke landen totdusver niet bijzonder lastig gemaakt.

Dit laatste duidt nog op iets anders en wel op het feit, dat de Russische premier een reden blijkt te hebben om zich wat rustiger te gedragen in de internationale politieke arena. Het is zo langzamerhand een publiek geheim, dat Chroesjtsjef dit jaar behoefte had aan een drastisch optreden tegen het Westen om zich bij het komende partijcongres zijn tegenstanders van het lijf te kunnen houden. Ongeveer drie maanden geleden hebben wij er al op gewezen, dat de grootste moeilijkheden met de Sowjetunie niet na, maar voor het 22ste partijcongres moesten worden verwacht.

Het ziet er thans naar uit, dat het inderdaad zo is gegaan, al zal het na bedoeld congres zeker geen pais en vree in de wereld zijn. Een van de belangrijkste problemen heeft Chroesjtsjef opgelost: de vluchtelingenstroom uit Oost-Duitsland is vrijwel stopgezet. De wijze, waarop dat gebeurd is, heeft hem bovendien in staat gesteld zijn tegenstanders de wind uit de zeilen te nemen, die beweren, dat hij te toegeeflijk tegenover het Westen is geweest. Voorts heeft hij de militaire leiders van de Sowjetunie gerust kunnen stellen, die nog altijd bevreesd zijn voor de herleving van het Duitse militarisme. Het gevaar, dat West-Duitsland over eigen atoomwapens gaat beschikken, is nu voorlopig wel van de baan. En wat ook van het grootste belang is: de hoop op hereniging van Duitsland is nu ook in de Westelijke landen wel vervlogen. Er is reeds een algemene bereidheid geconstateerd, zich bij de bestaande situatie neer te leggen. Daar komt dan nog bij, dat de Verenigde Staten met de Sowjetunie willen onderhandelen. En dat is nu juist, wat men in het Kremlin zo graag wil. Het is ook iets, waar men in het Westen bijzonder voorzichtig mee moet zijn . . . B.

✦ De betekenis van een opstand

Het losscheuren van Syrië uit de Verenigde Arabische Republiek van Nasser moet men niet als een op zichzelf staand geval zien. We menen, dat men in dat geval de betekenis zou onderschatten, van wat er in dat land is gebeurd. De breuk met Nasser dient ook niet alleen om aan te tonen, dat het streven naar Arabische eenheid opnieuw heeft gefaald. Maar op wat langere termijn gezien duidt zij er vooral op, dat de volken van jonge onafhankelijke staten langzaam maar zeker gaan inzien, dat hun vrijheid een groot goed is, dat men niet aan iedereen kan toevertrouwen en niet opgeofferd kan worden voor het nastreven van doeleinden, die in strijd zijn met haar eigen belangen. En dat is een hoopgevend verschijnsel.

Gebeurtenissen als die in Syrië, dat zich losmaakte van de Egyptische overheersing, hebben vaak de werking van een kettingreactie. De staatsgreep tegen president Syngman Rhee van Zuid-Korea leidde rechtstreeks tot een soortgelijke actie tegen premier Adnan Menderes van Turkije. En zo kan het ook met Syrië gaan, welks nieuwe regering reeds door talrijke landen is erkend (zelfs door communistische regiems). We noemen slechts als voorbeeld de Westafrikaanse staat Ghana, waar president Nkroemah nu al vele jaren een bewind uitoefent, dat zich slechts door middel van terreur staande kan houden. Wellicht zal Nkroemah zich van nieuwe methoden gaan bedienen om in het zadel te kunnen blijven, want hij heeft nog niet zo lang geleden een langdurig bezoek aan de Sowjetunie gebracht.

En vooral voor Nasser is de afval van Syrië een teken aan de wand. De bewering van de nieuwe Syrische bewindhebbers, dat hij het nu in eigen land bijzonder moeilijk zal krijgen, is zeker niet van alle grond ontbloot. Terecht heeft ook Nasser zelf gezegd, dat de opstand in Syrië ernstiger was dan de Israelische en Frans-Britse aanvallen op Egypte in 1956. De omstandigheden zijn sindsdien voor Nasser wel drastisch gewijzigd. B.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

Uw inboedel wordt op handen gedragen
naar Madrid of Stockholm,
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door
Bongers Verhuisbedrijf Wageningen
telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Zuid-Nederl. Naamplaten Onderneming
G. ter Veen - Geleen
Kantoor: Romaniestraat 55, telefoon 04494-2372
Naam- en nummerplaten in iedere uitvoering: geëmailleerd, gegoten, geëtst, geanodiseerd, gegraveerd. Verder transfers en controlepenningen.
WIJ LOSSEN AL UW AANDUIDINGSPROBLEMEN OP.

AUTODEMONTAGEBEDRIJF
J. KNOOP N.V.
ADUARD - TELEFOON 05903-235
Inkoop van aangereden auto's
Verkoop van gebruikte onderdelen van een groot aantal merken

Vicon
Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

SCHUDDEN? ..... GOED
GOED SCHUDDEN? ..... BETER
IDEAAL SCHUDDEN? ..... EUREKA
N.V. „Eureka" Landbouwmachinefabriek
voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.
A. van Houwelingen - Moordrecht
telefoon 305 (01827), Westeinde 117

AVIA huisbrandolie
Firma G. H. VAN LEEUWEN
VEENENDAAL TELEFOON 08385 - 2414

HOLLANDIA TRICOT
ONDERGOED
van de bovenste plank!

Spaarbank voor Protestants Nederland
Kromme Nieuwe Gracht 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - Giro 156.000
Rentevergoeding 3 1/4 %
ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.
Alle spaarregelingen:
JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSSPAREN
SCHOOLSPAREN
Reeds in vele plaatsen een correspondentschap gevestigd. Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

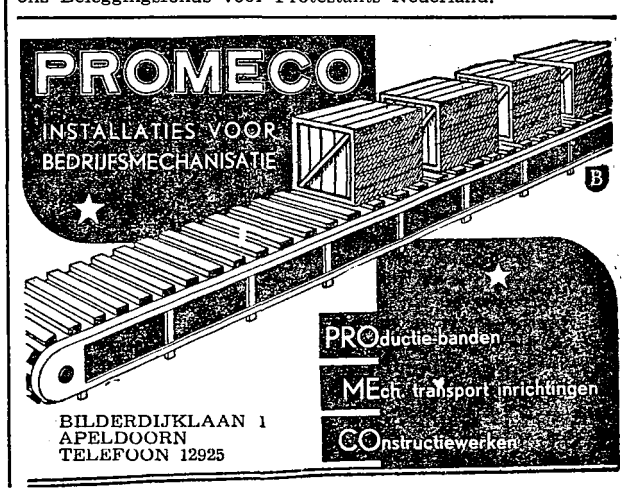

Jeugd in actie

ARJOS-studieconferentie over:

ONTWIKKELINGEN in de Nederlandse politieke partijen

„DICK, weet jij hoe twee egeltjes vrijen?" „Nou?" vraagt Arjos-secretaris Corporaal. „Héél voorzichtig, zodat ze elkaar niet steken", luidt het antwoord. Arjos-secretaris D. C. wandelt verder en vraagt zich af: "Wat zou ze daar toch mee bedoelen? „Zou ze een loopje met me willen nemen?" „Ze" is mejuffrouw Henny te Kolsté. Ze had géén bijbedoelingen met haar vraag. Ze was alleen zó verdiept in het onderwerp van de Arjos-studieconferentie, dat ze in plastische beelden ging denken.

Wie dan wel die egeltjes waren? Ze verklaart het tijdens het diner onder grote vreugde van alle aanzittenden. „Onze werkgroep moest de verhouding tussen de Anti-Revolutionaire Partij en de Christelijk-Historische Unie bestuderen. Dat bracht me op de gedachte van de egeltjes. Ik hoop, dat Dick me niet...." De rest van haar woorden was onhoorbaar door het homerisch gelach van de tachtig Arjossers, die aan de studieconferentie deelnamen.

Deze tachtig hebben de vorige week vrijdag en zaterdag in „Ons Centrum" in Driebergen van gedachten gewisseld over de Ontwikkelingen in de Nederlandse Politieke Partijen. Ze hadden hiervoor een leidraad gekregen van drs. A. Hoogerwerf, wetenschappelijk ambtenaar van de Vrije Universiteit, Drs. Hoogerwerf had een prettig leesbare brochure over dit onderwerp geschreven, de Nationale Arjosorganisatie heeft er een net kaftje omheen gedaan en het geheel is voor een gulden verkrijgbaar voor ieder, die er belangstelling voor heeft.

In deze brochure wordt geschreven over de veranderende samenleving en de invloed ervan op het gedrag van de kiezers en de ontwikkelingen in het politieke denken. Onverbloemd behandelt drs. Hoogerwerf de spanningen in de verschillende politieke partijen, onze eigen partij niet uitgezonderd. Voorts laat hij zijn licht schijnen over de groei van de partij-organisatie en de verhoudingen tussen de partijen onderling. Het geheel is in staat gebleken, een vlotte discussie op gang te brengen. Deze discussie had vooral betrekking op de samenwerking tussen de christen-democratische partijen, de invloed van de belangengroepen in de politiek en het nieuwe anti-revolutionaire beginsel- en algemeen staatkundig program.

Over de christen-democratische partijen had drs. Hoogerwerf enkele stellingen ten beste gegeven. „Er is een tendens in de richting van drie partijen, waarin respectievelijk de PvdA, de VVD en de KVP de kernen zullen vormen." Drs. Hoogerwerf keerde zich hiermee tegen de bewering van minister Zijlstra, dat liberalisme en socialisme in de toekomst zullen samenvloeien.

„In de KVP, de CHU en de ARP", zo luidt een volgende stelling, „vallen ontwikkelingen in de richting van een gedeconfessionaliseerde christelijk geinspireerde centrumpartij op te merken. Te verwachten is, dat de meerderheid van de aanhangers der drie confessionele partijen zich op de duur in een gezamenlijke centrumpartij zal verenigen. Voorwaarde daarvoor is onder meer dat zij een duidelijke politieke strategie, een politiek vijfjarenplan, ontwerpen."

De achteruitgang der confessionele partijen meent de heer Hoogerwerf in aanzienlijke mate te kunnen verklaren uit het voortschrijden der emancipatie, de toenemende aandacht voor sociaal-economische strijdpunten, de verstedelijking, de stijgende onkerksheid en onkerkelijkheid en de daling der geboortecijfers. Overigens verwachtte hij in de politiek een toenemende neiging, zich langs sociaal-economische in plaats van godsdienstige lijnen te groeperen.

Het gewijzigde beginselprogram van de A.R.P. maakt niet voldoende duidelijk naar welke samenleving deze partij streeft, vervolgt drs. Hoogerwerf. Het program mist een duidelijk toekomstbeeld. „Een scheutje utopisme zou inderdaad in de calvinistische chocoladeketel op zijn plaats zijn. Naar welke samenleving wil de A.R.-Partij toe? Naar een samenleving zonder voetbaltoto? Een samenleving zonder commerciële televisie? Een samenleving zonder huismanskiesrecht? Een samenleving met de doodstraf? Een weinig inspirerend perspectief!"

Een oplossing van het probleem van de belangengroepen, die steeds meer invloed krijgen op partij-organisatie en de Kamerfracties, zag drs. Hoogerwerf in het ombouwen van de Eerste Kamer tot een corporatieve kamer en delegatie van taken van regering en parlement aan andere organen.

FORUM

Hoe nu dachten hierover de leden van het forum, dat zaterdagmorgen de discussie beheerste? Behalve de inleider lieten de heren R. Gosker, G. A. Kieft en dr. G. J. Stapelkamp, daartoe aangevuurd door forumleider mr. C. Boertien, hun licht over enkele problemen schijnen.

Merkwaardigerwijs deelden zij de kritiek op het nieuwe beginselprogram. Weliswaar, benadrukte de heer Gosker, is het aanmerkelijk beter dan het vorige program, maar toch miste hij enkele asspecten. Hij vond, dat het program in de eerste vijf artikelen aan bloedarmoede lijdt. Artikel 7 (over democratie) kan evengoed in het beginselprogram van de PvdA of KVP voorkomen. De organische maatschappij-opvatting, die Kuyper ons gegeven heeft, is feitelijk zonder enig protest over boord gezet. „Wij zijn als Anti-revolutionaire Partij veel rijker dan in het beginselprogram blijkt."

Wat de heer Gosker vooral was opgevallen was, dat het program wel spreekt over de defensie, maar niet meedeelt, dat onze partij de vrede wil. Over het benauwende vraagstuk van de atoombewapening wordt niet gerept. „Laten wij bedenken, dat ook vrouwen lid zijn van onze partij; zij voeden hun kinderen niet op om hen slachtoffer van een atoomoorlog te laten worden."

Ook de heer Kieft en dr. Stapelkamp hadden wensen. Het Kamerlid meende, dat meer de nadruk had moeten worden gelegd op de christelijke naastenliefde in internationaal verband. Ook had meer aandacht geschonken moeten worden aan de noden van de kleine man. Dr. Stapelkamp vond, dat het program nog te weinig spreekt over de problemen van morgen en te veel over die van gisteren. Dat het ook anders kan, had naar zijn mening dr. Bruins Slot enkele dagen daarvoor in de Tweede Kamer bewezen. Diens standpunt met betrekking tot de verhouding tot Indonesië had dr. Stapelkamp met enthousiasme vernomen.

Zo bleek in de discussie de verwevenheid tussen politiek uitgangspunt en de actuele politiek. Ieder uitte vrij en onbevangen zijn mening; voor eenzijdig georiënteerden was het soms een openbaring, een bepaald probleem ook van een andere zijde te horen belichten. De Arjosleden, die de studieconferentie bezochten, zullen het gehoorde doorgeven aan de clubs in het land. Dat is na deze studieconferenties de gewoonte, een goede gewoonte, want het bepraten van politieke zaken, zoals dat in Driebergen is gebeurd, werkt verhelderend en móet wel bijdragen tot innerlijke versterking van Arjos en partij. vp.

Het vormingswerk van de ARJOS

HET landelijk bestuur van een politieke jongerenorganisatie zal het tot één van zijn eerste taken rekenen de mogelijkheden te scheppen voor de vorming van de leden overeenkomstig de doelstelling van de organisatie.

Het landelijk bestuur van de Arjos is er voortdurend op bedacht ter zake een scala van mogelijkheden te bieden.

Op de rijke menukaart komen nu al jaren enkele steeds terugkerende gerechten voor, terwijl er daarnaast ook wel nieuwe aan worden toegevoegd en andere eens een keer worden overgeslagen. Verandering van spijs doet immers eten!

Tot de vaste elementen behoren o.a. de schetsenbundels, de z.g. landelijke studieconferentie, de jaarlijkse studentenconferentie en het maandblad „Op Wiek".

Schetsenbundels

De behandeling van politieke vraagstukken is — wie zal het ontkennen — geen eenvoudige zaak. Een goede documentatie en het kernachtig stellen van de problemen is daarvoor nodig. Sinds jaar en dag doet de Arjos dit met z'n schetsenbundels, waarvan er eenmaal per jaar of eens in de twee jaar, al naar gelang de behoefte, een van verschijnt. De ene keer afgestemd op „beginnende" clubs de andere keer wat meer op reeds enkele jaren draaiende clubs. De ene keer een behandeling van algemene staatkundige vraagstukken de andere keer een bespreking van concrete actuele politieke strijdpunten.

Het hoofdbestuur heeft onlangs een belangrijk besluit in deze kwestie genomen. Er zal nl. hopelijk nog dit jaar een bundel verschijnen van ± 22 schetsen, waarin het gehele nieuwe beginsel- en algemeen staatkundig program van onze partij zal worden besproken.

Wij hopen dat de leden van de Arjos de in deze bundel schetsmatig aan de orde te stellen onderwerpen binnen niet te lange tijd diepgaander zullen kunnen bestuderen aan de hand van een ons door de partij te verschaffen commentaar op het nieuwe program. Een onbescheiden verlangen? Wij dachten van niet!

Landelijke studieconferentie

Dit is het jaarlijkse Arjosfeest. Arjosleden uit het gehele land — er ontbreekt inderdaad niet één provincie — trekken dan naar het centrum om daar gedurende enkele dagen in afzondering met elkaar een bepaald onderwerp te bespreken en meer dan dat. Dit jaar en wel op 6 en 7 oktober a.s. is aan de orde: „Ontwikkelingen in de Nederlandse politieke partijen". Drs. A. Hoogerwerf heeft ons daarover een verhandeling geschreven, die een levendig gesprek garandeert.

Voldaan huiswaarts kerend volgt dan het bezoek van de deelnemers aan de plaatselijke clubs om daar het besprokene door te geven. Als het goed is wordt dan geen club overgeslagen.

Studentenconferentie

Een bijzondere groep krijgt een aparte conferentie aangeboden. De A.R. jongerenorganisatie rekent het zich tot een belangrijke taak met de studenten — mede-jongeren jaarlijks een gesprek te voeren over actuele politieke vraagstukken.

Op Wiek

Wat biedt het fris aandoende Arjos-maandblad „Op Wiek" al niet aan scholingsmogelijkheden? Volstaan moge worden met te vermelden, dat hierin regelmatig schetsen worden gepubliceerd van actueel belang die niet zo gemakkelijk kunnen worden opgenomen in de minder frequent verschijnende schetsenbundels.

En dan nu de variabele gerechten, wat niet wil zeggen minder vaste spijzen. Integendeel!

De kadervorming eist juist een diepgaander en indringender behandeling van de vraagstukken. Eenvoudig is dit niet.

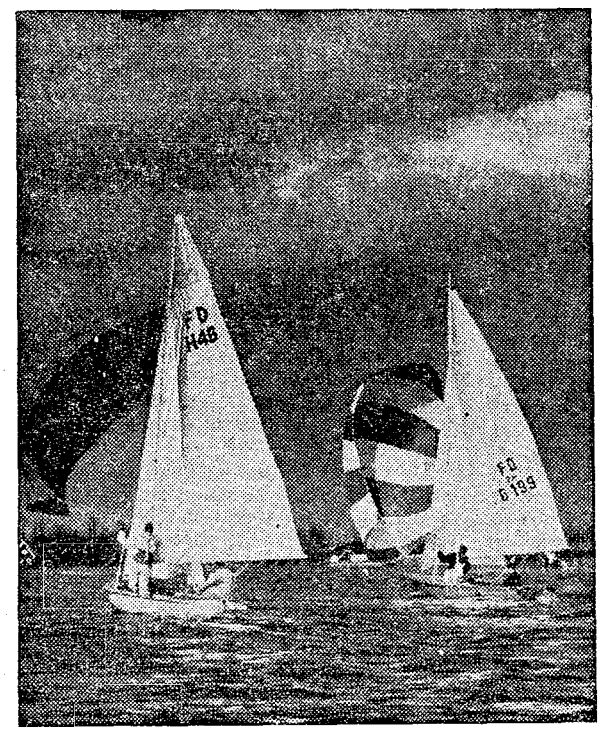

Kadercursus

Gedurende de jaren 1957 t/m 1960 heeft de Arjos haar leden jaarlijks in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan een kadercursus, bestaande uit een schriftelijke cursus, aangevuld met een 6-tal mondelinge lessen. De inhoud van deze kadercursus is niet steeds dezelfde geweest. De ervaring heeft ons ook in dit opzicht geleerd. Het laatste jaar zijn de volgende vakken aan de orde geweest: staatsinrichting en gemeentepolitiek, parlementaire geschiedenis, anti-revolutionaire beginselen, economie, sociale verzekeringswetgeving en methodiek.

Gedurende de 4 jaar, dat deze cursus gegeven is, hebben een groot aantal a.r. jongeren deze cursus met succes gevolgd en er is een schat van studiemateriaal gekomen in handen van jonge mensen die bewezen hebben daarmee te kunnen omgaan.

Voor de Arjos en voor de partij van onschatbare betekenis dunkt ons. Helemaal bevredigen deed de opzet van de cursus ons toch niet. Vandaar dat wij besloten in 1961 geen kadercursus te organiseren, maar voor dit jaar te volstaan met een qua inhoud en omvang wat bescheidener z.g. vormingscursus. Een cursus die m.n. ook bedoeld is om zoveel mogelijk bestuursleden van de clubs de methodiek van ons werk, de wijze van aanpak daarvan bij te brengen.

Intussen werkt de leiding van de kadercursus dan aan een gehele nieuwe opzet van deze cursus, waartoe overigens ook als gevolg van de vaststelling van het nieuwe beginsel- en algemeen staatkundig program van onze partij aanleiding bestaat.

Buitenlandse documentatie

Dit is het nieuwste probeersel uit de Arjos-keuken en gezegd moet worden dat het naar meer smaakt. Wat toch is het geval? Wij leven in het tijdvak van het primaat van de buitenlandse politiek. Gerichte voorlichting over bepaalde internationale vraagstukken is broodnodig. De overigens voortreffelijke documentatiedienst van onze partij voorziet hierin op andere, maar voor ons doel onvoldoende wijze. Maar... de Arjos heeft niet voor niets een buitenlandse commissie.

Deze commissie doet sinds vorig jaar regelmatig documentaties verschijnen over actuele internationale onderwerpen, zoals b.v. „Christen-democratische samenwerking in Nederlands en Europees verband" ,Europa en Afrika", ,De kwestie Berlijn" e.d.

De leden van onze clubs die op deze documentatie geabonneerd zijn worden hierdoor in staat gesteld buitenlandse politiek op de clubs te behandelen.

Dat was zo ongeveer wat de Arjos aan vormingswerk doet.

Overtuigend genoeg naar wij menen om het grote belang van een krachtige Arjos aan te tonen.

De morele en daadwerkelijke steun van alle partijleden bij de werving van nieuwe Arjosleden en de oprichting van nieuwe Arjosclubs wordt naar wij verwachten na deze uiteenzetting nog meer en beter gegeven dan nu reeds het geval is.

J. VAN VLIET

Deze dagen

mag onze toch reeds populaire Luchtmachtkapel zich in een zeer bijzondere en zeer hoge belangstelling verheugen. Binnen een maand heeft het socialistische kamerlid de heer Kranenburg twee maal vragen over deze kapel gesteld aan de minister van defensie en als wij het antwoord van deze minister op de eerste serie vragen goed begrepen hebben, dan houdt men zich op zeer hoog militair niveau bezig met het repertoire van militaire kapellen in het algemeen en met dat van de luchtmachtkapel in het bijzonder.

We lezen in dat antwoord immers, dat het Comité Verenigde Chefs van Staven een interservicewerkgroep heeft ingesteld, die van advies moet dienen inzake het vaststellen van richtlijnen omtrent de organisatie en de uitvoering van taptoes. Daarna is weer een interservice-commissie (de Nederlandse taal schijnt steeds minder bruikbaar te worden om aan te geven wat we bedoelen) ingesteld om een onderzoek te doen naar het optreden van de Luchtmachtkapel, die op de slotavond van de Delftse taptoe afmarcheerde onder het spelen van muziek, die tot het zg. „swing-genre" gerekend moet worden. En naar aanleiding van dat antwoord heeft de heer Kranenburg dan weer gevraagd of deze hele procedure wel juist is in verband met de bepalingen van de Wet op de Krijgstucht.

Vooropstellende, dat militaire kapellen net zo goed als andere onderdelen van de krijgsmacht zich aan de discipline hebben te onderwerpen en dat, wanneer het vermoeden bestaat dat zij dit niet gedaan hebben, een onderzoek noodzakelijk is, rijst toch de vraag of deze zaak niet wat erg zwaar en formeel wordt behandeld. Wanneer al het mogelijke gedaan wordt om de populariteit van de krijgsmacht en een goede verstandhouding met de burgerij te bevorderen, mag niet uit het oog worden verloren, dat het optreden van de „militaire muziek" — ook en misschien juist wanneer andere dan militaire muziek ten gehore wordt gebracht — daaraan een belangrijke bijdrage kan leveren. Evenmin mag vergeten worden, dat militaire kapellen al sinds jaar en dag hun medewerking verlenen aan allerlei festiviteiten, evenementen, radioprogramma's en wat dies meer zij en dat daarbij bepaald niet alleen maar parade- en andere marsen worden gespeeld en dat zij juist daaraan voor een belangrijk deel hun bekendheid hebben te danken.

Formeel moge de wijze waarop wat de kranten de „swing-affaire" noemen behandeld wordt, juist zijn, we vrezen dat de aanpak van deze zaak geen goed zal doen aan het respect voor de handhaving van de militaire discipline.

Anderzijds zou de Luchtmachtkapel er goed aan doen nu maar even pas op de plaats te maken en het resultaat van het onderzoek af te wachten, in plaats van zo en nu dan nog eens het „swing-genre" te laten horen.

Intussen is het te hopen, dat de diverse interservice werkgroepen en commissies niet al te lang op zich laten wachten met hun rapporten, zodat de militaire kapellen weten waar zij aan toe zijn; wellicht kunnen zij in hun rapporten zichzelf tevens een Nederlandse benaming aanmeten.

Actuele zaken actueel behandeld

De televisie is actueel, de subsidiepolitiek is dat ook, het woningbouwbeleid dito. Maar is een studie over Groen van Prinsterer ook actueel? Wij zeggen: Jazeker. Nog temeer, omdat deze studieschets, die evenals de genoemde zaken met nog andere actuele aangelegenheden in de nieuwe *Schetsenbundel 1962 van de ARJOS* behandeld wordt, ons een schets geeft van Groen van Prinsterer en zijn betekenis vandáág. Waarmede wij maar zeggen willen, dat de bundel studieschetsen, uitgegeven door de Arjos (Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag), inderdaad een actuele bundel is. De onderwerpen zijn namelijk ook op actuele wijze behandeld. Een voorbeeld uit de studie over de Ontwikkeling in de Nederlandse politieke partijen: „Dat christelijk-historischen en antirevolutionairen mettertijd in één partij zullen samengaan, is waarschijnlijk. Daarvoor is echter nodig dat men de zaken niet op hun beloop laat, maar een bewuste politieke strategie, een partij-politiek vijfjarenplan ontwerpt." Nog een voorbeeld, uit de studie over het Radio- en televisiebestel: „Geconstateerd moet worden: dat er een onchristelijke neiging bestaat bij veel christenen om bij hen berustende geestelijke waarden te reserveren voor eigen volksdeel." En dan nog dit, uit de studie over de subsidiepolitiek van de Overheid: „Overigens zijn over deze kwestie — namelijk of de Overheid ook niet-christelijke instellingen op cultureel gebied moet subsidiëren — de meningen in a.r.-kring vooralsnog verdeeld, getuige ook de minderheidsnota, welke aan het rapport Susidiepolitiek van het College van Advies is toegevoegd."

Uit de citaten mag blijken, dat de schetsen inderdaad actueel zijn. Daarom is deze bundel, die allereerst voor de Arjosleden bestemd is, ook voor allen die inzicht willen krijgen in de hedendaagse politiek, van belang.

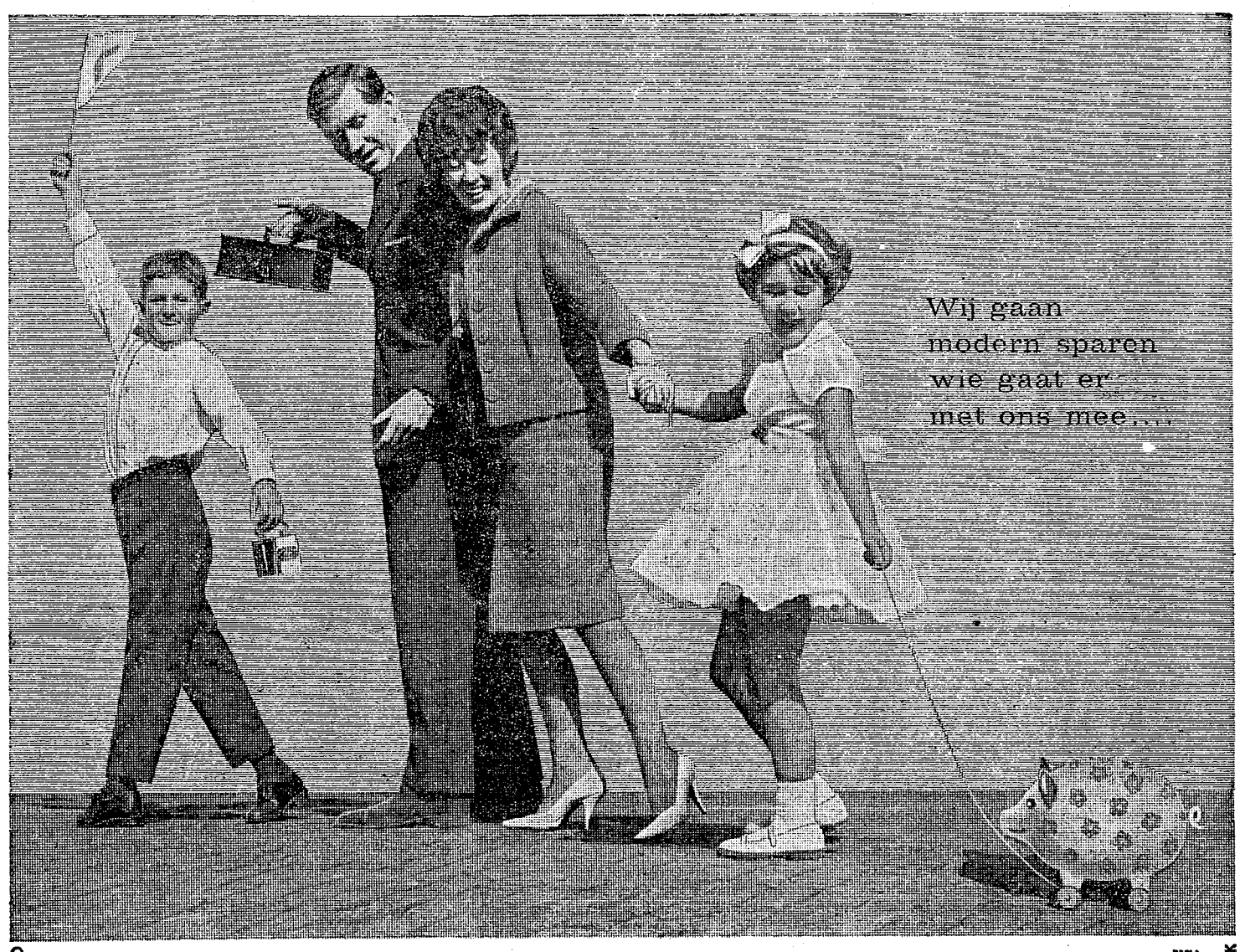

REGLA

hoera! *sparen is een feest in de* **Raiffeisenweek!**

Feest voor de bijna anderhalf miljoen vaste spaarders èn feest voor alle nieuwe inleggers, die nu modern gaan sparen bij de sterke en degelijke Raiffeisenorganisatie. Kom dus volgende week! Sparen met een feestelijk tintje... met sparen komt U altijd verder.

16-21 oktober Raiffeisenweek, spaarweek voor iedereen.

19 oktober Raiffeisendag, internationale spaardag.

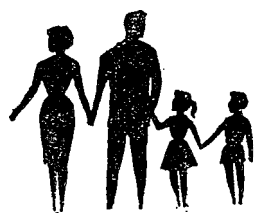

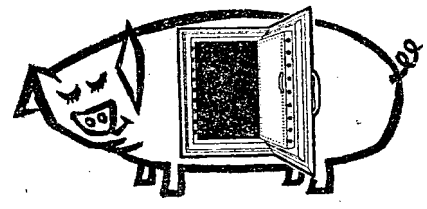

860 vestigingen

Raiffeisenbank voordelen

- rente over gehele tegoed
- spaargeld snel op te vragen
- persoonlijke service voor iedere spaarder

Spaar dus bij de spaarbank voor iedereen

RAIFFEISENBANK BOERENLEENBANK

COOP. CENTRALE RAIFFEISEN-BANK TE UTRECHT • COOP. CENTRALE RAIFFEISEN-BANK TE UTRECHT

COOP.CENTRALE RAIFFEISEN-BANK TE UTRECHT•COOP.CENTRALE RAIFFEISEN-BANK TE UTRECHT•COOP.CENTRALE RAIFFEISEN-BANK TE UTRECHT•COOP.CENTRALE RAIFFEISEN-BANK TE UTRECHT•COOP.CENTRALE RAIFFEISEN-BANK

UIT PERS EN PERIODIEK

Van HARTEKRETEN en HARDE KRETEN

HET zou verleidelijk zijn een niet onaanzienlijk deel van deze rubriek te vullen met de ontboezemingen van „Wandelganger", de schrijver van Parlementaria in de Volkskrant. Wandelganger deed namelijk deze vondst: hij vergeleek de algemene politieke beschouwingen met het doen van examen. De door het Nederlandse volk gekozen voormannen moeten in dit grote debat aan hun kiezers laten zien wat ze waard zijn — het is een vergelijking waaraan Wandelganger op zijn eigen (negatief-)geestige wijze inhoud heeft gegeven. Dat dr. Bruins Slot en mr. Burger er maar slecht afkwamen vergeleken bij hun rooms-katholieke „mede-examen-kandidaten" behoeft nauwelijkslijks betoog — ten slotte is de Volkskrant nauwelijks minder een partijblad dan Het Vrije Volk!

We zullen aan deze verleiding het hoofd bieden — er is immers zoveel meer geschreven over de algemene beschouwingen. Minder spectaculair misschien dan deze Wandelganger-spot maar wel belangwekkender. De pers heeft zich namelijk serieus bezig gehouden met de rede van dr. Bruins Slot enerzijds en anderzijds is een discussie ontstaan over de rol van de oppositie in het algemeen en die van de huidige oppositieleider, de P.v.d.A.-fractievoorzitter, mr. Burger, in het bijzonder.

Eerst dan de rede van de heer Bruins Slot en speciaal zijn pleidooi voor een open gesprek met Indonesië. Hierover zijn de meningen nogal verdeeld.

Citeren we eerst het Algemeen Handelsblad:

Niettemin zien wij het als een manco dat de heer Luns — althans in de Assemblée — zich omtrent de mogelijkheden van het bilateraal gesprek met Indonesië, Oostindisch doof heeft getoond. En in de Kamer was het slechts de A.R.-fractieleider. dr. Bruins Slot, die op de wenselijkheid wees van zulk een tweezijdig contact. Dit werd door mr. Burger (P.v.d.A.) „een stoot onder de gordel" genoemd. Wij voor ons zien hierin veeleer een stoot in de goede richting. Want eens, op een bepaald ogenblik — al is dit thans geenszins mogelijk — zal het toch tot een hernieuwd contact tussen Nederland en Indonesië moeten komen.

De wenselijkheid hiervan wordt sedert jaar en dag door de groep-Rijkens betoogd. Het moge zo zijn dat deze groep commerciële belangen in het oog houdt. Toch toont deze groep een zeer reële, politieke visie, wanneer zij het uiterst spijtig vindt, dat de verhoudingen tussen Nederland en Indonesië volledig zijn verzand.

In de Kamer werd de houding van dr. Rijkens en de zijnen, al is het niet met zoveel woorden, als een soort landverraad beschouwd. Zonder ons in ook maar één opzicht met de groep te vereenzelvigen, vinden wij, dat zij over een nuchter inzicht omtrent de verhoudingen in Azië en Afrika beschikt. Al geven wij toe, dat de houding van Indonesië, met haar negatie van het recht op zelfbeschikking, een conversatie tussen beide landen op dit ogenblik niet gemakkelijk maakt.

Waardering gemengd met enige kritiek was te lezen in het Vrijmoedig Commentaar van De Tijd/Maasbode:

Alleen de anti-revolutionaire fractie scheen de eensgezindheid te verstoren door het uitspreken van haar voorkeur voor rechtstreekse onderhandelingen met Indonesië. De andere fracties deden daar nogal lelijk over en de heer Burger verweet de heer Bruins Slit zelfs een „stoot onder de gordel". Wij beschouwen de stellingname van de heer Bruins Slot voor rechtstreekse onderhandelingen met Indonesië meer als een algemene belijdenis van voorkeur dan als een direct voorstel van praktische politiek. Als algemene belijdenis van voorkeur had de rede van de heer Bruins Slot zelfs voor buitenlandse consumptie haar nut. De heer De Kort antwoordde terecht, dat alle politieke partijen een betere verstandhouding met Indonesië zouden wensen.

Zonder de heer Bruins Slot zou dit gezichtspunt in het debat wel heel erg op de achtergrond zijn geraakt. „Het zit er niet in", aldus onderwees men de heer Bruins Slot. Deze was bereid dit voor dit ogenblik toe te geven. Intussen had hij de gelegenheid gehad te wijzen op de onmogelijkheid van rechtstreekse onderhandelingen met Indonesië, zo lang iedere partij voorafgaande voorwaarden stelt, die voor de andere onaannemelijk zijn. Men wierp hem tegen, dat Indonesië dat ook doet. Begrijpen wij hem goed, dan bedoelde hij, dat Nederland moet ophouden het te doen.

Intussen was dit deel van het debat een beetje ontijdig. Het had op een vroeger tijdstip wellicht zin gehad, of zal het wellicht later nog eens hebben. Maar sinds het plan-Luns aan de Verenigde Naties is voorgelegd, had de Kamer geen keus meer tussen de ene of de andere weg. De tweesprong ligt reeds achter ons en de Kamer moest zich wel „for better and worse" aan het plan-Luns gebonden voelen.

Felle kritiek (zij het dat de suggestie van dr. Bruins Slot niet met name werd genoemd) kregen de lezers van het Friesch Dagblad voorgezet. Aldus:

Er zijn momenteel politici in Nederland, die begeren, dat onze regering met Soekarno in overleg zal treden over de toekomst van Nieuw-Guinea. Met Soekarno. Het is een eufemisme, een niet te pas komend eufemisme, wanneer men praat over een gesprek met „Djakarta". De eerlijkheid vordert dat duidelijk gezegd wordt, dat een gesprek met Soekarno is bedoeld. Trouwens, een andere bedoeling is niet mogelijk. Indonesië moet politiek met Soekarno worden geïdentificeerd, evenals Rusland met Chroesjtsjof en Spanje met Franco. Verhaaltjes over „ook nog wel andere stromingen in Indonesië" en over vertrouwelijke gegevens omtrent opvattingen van een of anderen generaal zijn alleen van waarde voor hen, die graag geloven wat zij wensen. Wij hebben dezelfde naïviteit vroeger, in de jaren van de soevereiniteitsoverdracht, ook ontmoet. Wanneer er dan werd gewezen op de duidelijk uitspraken van Soekarno, dan was het antwoord: ja, maar Sjahrir denkt daar anders over en Hatta is de komende man, en die denkt heel anders dan Soekarno, en is trouwens ook veel bekwamer. Met dergelijke verhalen hebben sommigen zich toen zelf een blinddoek voorgebonden. Maar wij dachten, dat het nu, na zoveel jaren, wel helemaal duidelijk moest zijn, hoe de werkelijke situatie is. Wie zegt: wij willen overleg met Djakarta, die bedoelt en wil overleg met Soekarno. Ook over Nieuw-Guinea. Terwijl Soekarno duidelijk heeft gezegd, honderden keren, dat hij dat overleg alleen dan wil, als het gaat over de overdracht van Nieuw-Guinea aan zijn dictatuur. Als men tot die overdracht bereid is. Wie in zo'n geval zegt: toch maar over Nieuw-Guinea praten met Soekarno, die bouwt een politiek op illusies óf vindt het niet erg, dat we het aan Nederlandse onderdanen gegeven woord ter discussie stellen met Soekarno.

En om eens voor één keer uit Elsevier te citeren — dit schreef het blad aan het adres van de anti-revolutionairen:

De Indonesische reactie op het voorstel van minister Luns inzake Nieuw-Guinea is begrijpelijk. Sprak Djakarta eerst over „waanzin", nu heeft minister Soebandrio gematigder taal gesproken. Men blijft daar echter bij de stelling dat eerst ná overdracht een gesprek kan plaats vinden. Dat is voor ons onaanvaardbaar: voor onze eer en op grond van slechte ervaringen.

Het is in deze omstandigheden bevreemdend dat de heer Bruins Slot, trouw aan hetgeen hij al eerder in zijn dagblad heeft geschreven, blijft aandringen op een gesprek met Indonesië. Hij heeft daarmee ons land, nationaal en internationaal, geen goede dienst bewezen. Men mag dan ook hopen en verwachten dat de door de heer Bruins Slot verkondigde mening op zeer korte termijn tot een grondige discussie in anti-revolutionaire kringen zal leiden. Die discussie is hoogst noodzakelijk, ook wanneer men het betreurt dat hierdoor ten tweede male onrust in deze partij zal ontstaan. Er is echter ook reden voor vertrouwen, omdat zich in deze partij enige wijze mannen bevinden die borg staan voor een waardige en duidelijke discussie.

Vooral het laatste, duidelijkheid, is gewenst. Wij hebben er namelijk recht op te weten of de mening van de heer Bruins Slot wel representatief is voor de antirevolutionaire partij. Wij kunnen ons dat nauwelijks voorstellen.

Maar ook het Kabinet mag een duidelijke uitspraak verlangen. Er is nu immers een pijnlijke contradictie ontstaan tussen het regeringsbeleid, waarvoor de a.r.-partij medeverantwoordelijkheid draagt, en de uitlatingen van één van de voormannen van die partij.

Om Elsevier gerust te stellen: er is géén contradictie en nog minder een „pijnlijke contradictie" tussen het regeringsbeleid en de uitlatingen van een onzer voormannen. Tenzij men die uitlatingen verkeerd begrepen heeft of verkeerd begrijpen wil — maar van Elsevier verwachten we het een noch het ander!

OPPOSITIE TEGEN BURGER

Op een en dezelfde dag verschenen èn in de Volkskrant èn in Het Parool hoofdartikelen over de oppositie binnen ons parlement. Tekenend zijn de koppen die beide scribenten aan hun artikelen hadden gegeven: boven dat in de Volkskrant stond „Moeilijke rol" en boven dat in Het Parool „Falende leiding". Dit laatste artikel, juist omdat het verscheen in deze socialistisch gerichte krant (sinds 1 oktober onder leiding van een nieuwe hoofdredacteur) is welhaast als een bom ingeslagen.

Eerst dan wat de Volkskrant schreef over mr. Burger als opositieleider:

Mr. Burger, de huidige socialistische oppositie-leider, sprak deze week dan wel niet van een „triest geheel", maar het kwam in feite op hetzelfde neer en het gevoerde beleid bedolf hij eveneens onder een mateloze hoeveelheid kritiek. Ook hieruit bleek weer, dat de rol van oppositie weliswaar gemakkelijk te spelen is, maar dat hierbij toch altijd een eenzijdige voorstelling van zaken gegeven wordt. Als mr. Burger het huidige kabinet bijvoorbeeld in zijn ontstaan karakteriseerde als een „stunt tegen de socialisten", dan zou daar zeker bij moeten horen, dat het einde van de brede basis mede een gevolg was van de socialistische tegenzin om nog langer mee te doen aan een — onder de Nederlandse partijverhoudingen toch onvermijdelijke — compromissenpolitiek. Als mr. Burger de moeilijkheden rond het loonbeleid breed ging uitmeten, dan zou men, ook weer ten onrechte, de indruk kunnen krijgen, dat daarover vroeger onder de brede-basis-kabinetten nooit een kwaad woord viel. En als de PvdA, nu — zonder regeringsverantwoordelijkheid — wel 360 miljoen overheidsgeld op tafel wil leggen om de kinderbijslag voor zelfstandigen volledig vanaf het eerste kind te kunnen geven, dan blijft toch waar, dat de socialistische minister Hofstra de eerste was, die ging aandringen op verlaging van de subsidielast.

Men zou zich de ideale toestand kunnen wensen, dat de oppositie, wie het ook is, ruiterlijk alle omstandigheden in haar oordeel betrekt. Dat zij ook hetgeen te loven valt de volle maat geeft. Maar dat is nog nooit vertoond en het zal ook wel nooit vertoond worden.

En nu wat Het Parool schreef:

Wanneer er op het ogenblik in Nederland sprake is van een zekere politieke malaise, dan moet de neiging groot zijn, hiervan het huidige regeringsblok de schuld te geven Het stuntelen van het kabinet ten aanschouwe van ieder en het al te graag en veelvuldig gebruik maken van de mantel der liefde door de regeringspartijen, het zijn dingen die onmogelijk in sterke mate tot de fantasie van het volk kunnen spreken. Toch is het verschijncel daarmee in onvoldoende mate verklaard. Er is juist nu alle reden om in de kritiek ook de oppositie te betrekken. Inderdaad, toen het kabinet-De Quay tot stand kwam, bestond er bij de regeringspartijen en haar aanhang een levendige vrees voor de socialistische oppositie; dit nog wel minder op grond van haar kwantitatieve dan van haar kwalitatieve kracht. Men was op de hoogte van de kennis en ervaring, die in de fractie van de P.v.d.A. verzameld waren; en hier en daar deed men zelfs een beroep op haar „sportiviteit" en clementie.

Eerlijk moet thans worden verklaard dat de beduchtheid weinig gerechtvaardigd is gebleken. Aan de potentiële kracht van de P.v.d.A. behoeft niet te worden getwijfeld, maar de werkelijk ontwikkelde kracht is daar aanmerkelijk onder gebleven. Het beeld van de zwakke regering en daarnaast de, op alle wapens bekwame oppositie heeft zich niet bewaarheid. De vreemde buitelingen van de regering hebben zich kunnen afspelen binnen de sfeer van de in zich zelf verdeelde regeringspartijen; en de oppositie is er weinig aan te pas gekomen. Nu kan met enig recht de aandacht worden gevestigd op de neiging der regeringspartijen om het kabinet tegen de klippen op in stand te houden, maar in een parlementair geregeerd land zijn aan zoiets toch zekere grenzen gesteld. De socialistische oppositie echter is in gebreke gebleven, zichzelf als voor de hand liggend en welhaast dwingend alternatief aan het land voor te doen.

De oorzaak? Het zullen er wel meer dan één zijn, maar evenals bij de regering moet toch de klemtoon vallen op de onvoldoende leiding. De sterkte en kennis van de grote socialistische fractie komen in de heer Burger op onvoldoende wijze tot uiting. Wij zeggen dit natuurlijk niet op grond van zijn incident deze week met minister Cals, waarin hij gedwongen was tot een ietwat beschamende terugtocht. Wij zeggen het op grond van zijn eigenschappen, waarvan dit incident en een aantal vroegere incidenten symptomen zijn. Dat de heer Burger een goed ontwikkeld politiek instinct bezit betwisten wij niet; maar het is even onbetwistbaar, dat zijn gebrek aan genuanceerdheid dit meer dan compenseert.

De wijze van functioneren van een fractie en vooral een grote fractie wordt in hoofdzaak door de leiding bepaald. Krachten en energieën dienen gebundeld en gericht te worden om er het meest mogelijke profijt van te trekken; doch bovenal is het nodig dat van de leiding inspiratie en vertrouwen uitgaat. Het gezag van en respect voor de fractieleider dienen zich ook uit te strekken tot de andere groeperingen. Wij hebben wel eens klachten gehoord van socialistische Kamerleden over de systematische en ongerechtvaardigde verguizing, die de andere partijen zich jegens hun voorzitter veroorloofden; en toegegeven mag ook wel worden, dat de durf en visie van de heer Burger die van meer dan één van zijn parmantige critici aanmerkelijk te boven gaan. Er blijft echter van over, dat zelden een vooraanstaand Kamerlid een zo dankbaar voorwerp van kritiek is geweest als hij.

De tijd is gekomen, dunkt ons, dat de P.v.d.A.-fractie de leiding in andere handen geeft. Dit is nodig opdat de oppositie haar functie op overtuigender en vruchtbaarder wijze kan vervullen dan tot dusver. Zoals het nu gaat schiet de oppositie tekort in een taak, bijna zo belangrijk als die van de regering. Die taak bestaat in het op volle kracht gaande houden van de discussie en in het overtuigen van de natie dat zij het beter kan dan de regeringspartijen en het kabinet, dat deze hebben voortgebracht. De P.v.d.A.-fractie mag bedenken dat zij per slot van rekening zelf verantwoordelijk is, voor haar welslagen of voor haar falen.

Zoals gezegd, dit artikel sloeg in als een bom. Alle kranten vermeldden het maandag in hun kolomen en in Den Haag werd het hèt onderwerp van gesprek. Een pijnlijke zaak en daarom voelde Het Vrije Volk zich geroepen het volgende commentaar te geven:

Wie niet beter weet, zou denken, dat de algemene beschouwingen die verleden week in de Tweede Kamer zijn gehouden, zijn gegaan om een conflict tussen mr. Burger en minister Cals. De Cals-Burgeroorlog, om met de kamervoorzitter, mr. Kortenhorst, te spreken.

Sommige kranten hebben meer dan één hoofdartikel aan deze „zaak" gewijd. Op die manier wekten zij de schijn aan het voornaamste punt van de algemene politieke beschouwingen aandacht te besteden. En zo konden zij om de hoofdzaak van het debat, de omzwaai in het Nieuw-Guinea-beleid van deze regering, heenzeilen.

Het is niet zo moeilijk om incidenten op te blazen en daarmee een rookgordijn te scheppen, dat de zaak waar het om gaat aan de aandacht onttrekt. Als men dat wil, ontbreekt zelden een aanknopingspunt.

Het is **wèl** teleurstellend, niet funest, dat men op deze manier, de hoofdzaken voorbijgaat. Want de hoofdzaak — het ombuigen van het Nieuw-Guinea-beleid — komt toch weer aan de orde. En dat de regering eindelijk een weg heeft ingeslagen die dezelfde kant op voert als de weg die de P.v.d.A. al jaren heeft gewezen, zal ons volk op den duur wel duidelijk worden.

Funest is wel, dat de indruk wordt gewekt alsof de voorzitter van de Partij van de Arbeid-fractie op slinkse manier de regering probeert in de klem te krijgen. Want ieder in het parlement weet dat slinkse manieren en onbehoorlijke insinuaties niet tot het arsenaal van de fractievoorzitter behoren. Als hij kwetsbaar is, dan is dat juist door de open en rondborstige en soms ongepolijste manier waarop hij zijn mening uitspreekt.

Funest is ook dat men uit een incident een soort campagne tegen mr. Burger schept. Gesteund zelfs door berichten, zoals dat in De Tijd, waarin wordt meegedeeld dat een groot deel van de socialistische fractie buiten aanwezigheid van mr. Burger over het incident heeft vergaderd. Terwijl mr. Burger bij die vergadering aanwezig was en een ander onderwerp op de agenda stond en besproken is.

Want op deze manier neemt de schijn zozeer de plaats in van de werkelijkheid, dat men alle zicht op de zaak waar het om gaat, het beleid van deze regering, dreigt te verliezen.

Kalm en beheerst denken en werken

ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... f 0,95
30 ml ..... f 2,25
DERCKSENS N.V. — GOUDA

Koffiezet-apparatuur

voor inrichtingen, kantines, vergenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
APPARATENFABRIEK EN TECHNISCH HANDELSBUREAU „ANIMO"
L. Scheepstra, Amersfoort
Telefoonnummers 0 34 90 - 75 56 / 87 62

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

RIV KOGEL-LAGERS
Van der Spek
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

Heer zoekt deelname in, resp. overname van bedrijf

Voorlopig beschikbaar 30 mille.
Brieven onder nr. 91061 bureau van dit blad.

DOOR J.W. OOMS

Van Aerssen kreeg uit Holland ten antwoord, dat een derde predikant zou worden uitgezonden, namelijk dominee Anthonius Ketelaar, die de Commewijne tot standplaats moest worden gegeven. Deze bedienaar des Woords is een godvruchtig man, door God geleid in de ware schriftkennis, zo werd aan de Gouverneur verzekerd.

Cornelis zag met belangstelling naar deze predikant uit. Hoe verlangde hij er naar, dat het in de kolonie tot bloei van het geestelijk leven zou komen! Het was in dit opzicht droevig gesteld. De soldaten uit Holland waren voor het merendeel rauwe kerels, die nooit in de kerk kwamen. De meeste planters hadden maar één wens: zo spoedig mogelijk een kapitaal bijeen te verdienen om dan terug te gaan naar Holland. Hun godsdienstig leven was ver beneden de maat, zodat de oude dominee Basseliers vaak moest optreden als een boetepredikant uit de oude tijd. Cornelis maakte er dan ook geen geheim van, dat hij meer respect had voor het merendeel van de joden, die in de kolonie woonden, dan voor de hervormde planters.

Hij schreef vrijmoedig aan de Staten van Zeeland: „Eindelijk tot besluydt deses moedt ick getuygen het oovergroodt contentement dat ick hebbe ontfangen als dagelijck nogh meer ontfange wegens de willigheyt, vlijdt ende genegenheydt ende eerelijckheydt dat haer hier de Joodsche natie comporteren ende gedragen; wenste maer het vierde part te konnen getuygen van onse Christenen".

De directeuren van de Sociëteit in Amsterdam hadden hem verzocht een zekere Gerrit Wobma een vooraanstaande functie te bezorgen. Cornelis grinnikte toen hij dit verzoek las. Zo, die Wobma was zeker een vriendje van één van de directeuren... of van Laurens Nooten, die niet veel anders scheen te doen dan zijn eigen belangen te dienen en die daartoe helers in Suriname nodig had. Moest hij Gerrit Wobma een belangrijke plaats geven? Hij dacht er niet aan. De heren in Holland konden wat hem betreft van ergernis op hun handen gaan lopen, hij zou in geen geval aan hun verzoek voldoen.

Cornelis kende Gerrit Wobma wel. Hij was, kort na zijn aankomst al, door enkele planters genoemd als een kandidaat voor de in te stellen kolonieraad. Wobma bleek een groot vriend van Leeboer te zijn en zich veelvuldig aan sluikhandel schuldig gemaakt te hebben. Wobma, een man die nergens toe deugde, die omkoopbaar en liederlijk was, wilde men dus hier een functie geven. Natuurlijk opdat hij de Gouverneur zou kunnen bespioneren en Leeboer en zijn bende op alle mogelijke en onmogelijke manieren een handje te helpen. Neen, nooit zou hij Wobma, die schavuit een plaats van betekenis toekennen in het bestuur van Suriname.

Cornelis ging nog eens omslachtig na, wat voor een man die Gerrit Wobma eigenlijk was. Wobma had geweigerd zijn balen met suiker op de waag te laten wegen, zodat Combé, die trouwe en stipt rechtvaardige Combé hem er toe had moeten dwingen door middel van het gezag: hij had enige soldaten opdracht moeten geven, de balen met suiker bij Wobma weg te halen en te laten wegen, waarna hij Wobma gedwongen had, de vereiste octrooirechten te betalen. Maar dat niet alleen; Wobma was een liederlijk mens.

Toen Cornelis over deze man bericht deed aan de heren van de Sociëteit in Amsterdam, nam hij geen blad voor de mond. Hij schreef: „Gerrit Wobma is in Suriname voor supercargo van 't schip de Jupiter gekomen en daermede gehandelt als iedereen bekend is, is hier met een Engelsche vrouw vandaen gegaen, laetende alle sijn meesters dinghen ontreddert; daer naer heeft een vrouw thuis genomen, die een quade naem en reputatie hadde en nadat hy der een kint bij geproduceert hadde, is eyndelyck met haer getrouwt. Die vrouw van alle zeevarende luyden aen Martinica wel bekent om haer lichtvaerdigheyt".

Cornelis werd hoe langer hoe meer verbitterd op de heren in Holland. Hij had meer dan genoeg van hun brieven. Hij dacht er dikwijls over, geen enkele brief meer te beantwoorden. Maar dan was het Combé die hem altijd weer aanmoedigde; om derwille van de belangen van dit mooie land, zoals Combé dan met tranen in de ogen zeggen kon.

Wobma kwam te weten, wat Van Aerssen van Sommelsdijck over hem geschreven had. De man was woedend en met Leeboer en anderen liet hij de heren in Holland weten, dat de Gouverneur kwaad over hem vertelde. En wisten de heren wel, dat de Gouverneur zelf samenleefde met een Indiaanse vrouw, hoewel hij in Holland een echtgenote en kinderen had? Wisten de heren ook wel, dat hij de Labadisten, voor welke sekte de zusters van de Gouverneur zo geporteerd waren, steeds voortrok en dat hij hen in het geheim ontheffing van de plakkaten verleende?

Zo bleef men het vuurtje van de laster in Suriname en in Holland tegen Cornelis stoken. Maar het deerde hem niet meer.

Het was niet waar; maar deze kwaadsprekerij vond in Holland gretig voedsel.

't Was inderdaad waar, dat een groep Labadisten onder aanvoering van twee predikanten, dominee Robijn en dominee Hegener uit Wieuwerd, naar Suriname was gekomen. Cornelis had hun de raad gegeven, zich niet te ver van het fort bij Paramaribo te vestigen. Daar hadden ze echter niets van willen weten. Ze waren gekomen om de heidenen tot Christus te brengen. In Paramaribo konden ze deze roeping niet vervullen; daarom hadden ze zich diep in het binnenland gevestigd. Op een afstand hadden ze zich een nederzetting gebouwd. Ze woonden aan de Surinamerivier bij de monding van de Maréchalskreek. Hun nederzetting, die niet meer was dan een tamelijk uitgestrekte plantage, aan de rand waarvan ze hutten gebouwd hadden waarin ze woonden, hadden ze de naam La Providence gegeven. Ze leefden daar als een huisgemeente en men waande zich in een tweede hof van Eden, waar men onbelemmerd God kon dienen, in tegenstelling met Frankrijk, waar de Hugenoten het zwaar te verduren gekregen hadden.

De Labadisten hadden echter tegenslag op tegenslag gekregen. Het in de wind slaan van de raad, die ze van de gouverneur gekregen hadden, brak hen bitter op.

Het ergste vonden de Labadisten het nog, dat ze de slaven — die ze echter als arbeiders bejegenden en zeer goed behandelden — niet tot het Evangelie konden bekeren.

Hun plantage werd keer op keer door deserteurs, die van het fort te Paramaribo waren gevlucht omdat ze zich niet langer onder de militaire tucht wilden stellen, aangevallen. Ook sommige Indianenstammen waren weer met hun aanvallen begonnen. Er kwam nog bij, dat de Labadisten te kampen kregen met allerlei ziekten. Vooral stierven veel mensen aan een venijnige moeraskoorts.

Van Aerssen van Sommelsdijck had de Labadisten wel telkens allerlei hulp verleend, maar die hulp gaf hij, indien zulks nodig was, ook aan andere kolonisten. Hij had er steeds voor gezorgd, de sekte geen voorrechten te verstrekken boven andere groepen van de bevolking. Hij wist maar al te goed, dat het in de kolonie algemeen bekend was, dat zijn zusters in Holland veel steun verleenden aan de navolgers van Jean de Labadie. Hij wilde voorkomen, dat men hem ervan zou betichten, te veel op de hand van de kolonisten van La Providence te zijn.

Maar dominee Hegener was gestorven; de moeraskoorts had hem al spoedig te pakken gekregen en hij was er door uitgeteerd. De Labadisten ervoeren zijn dood als een grote slag. Dominee Robijn, destijds zo blijmoedig uit Friesland vertrokken, kon zonder zijn collega niet meer tegen de moeilijkheden op en hij nam het besluit, naar Wieuwerd terug te keren. Sommigen zeiden openlijk, dat hij een lafaard was en dat hij de van God opgelegde taak niet wilde volbrengen. Hij was als Jona, een deserteur in de dienst van de Almachtige. Dominee Robijn had het zwaar, maar tenslotte nam hij toch zijn beslissing: hij ging naar Paramaribo en scheepte zich op het eerste het beste schip dat naar Holland voer in. De weinige Labadisten bleven in La Providence; ze vochten tegen rovers, Indianen, tegen koorts, tegen zwaarmoedigheid en tegen ongeloof, — maar ze bleven, want ze zagen Gods vinger in hun werk.

En al was dominee Robijn naar Friesland teruggekeerd, mismoedig en teleurgesteld, toch waren opnieuw Labadisten uit Friesland gekomen. Het schip De Profeet Samuel had wel meer dan honderd refugé's in Suriname aan land gebracht. Opnieuw had Van Aerssen gewaarschuwd, het dichter bij Paramaribo te zoeken, dan zou het hun zeer waarschijnlijk beter vergaan. Bovendien zouden ze in de nabijheid van het fort veiliger kunnen leven. Maar de Labadisten waren bezield van ijver om het Evangelie te brengen aan de heidenen. Ze zeiden dus, dat ze in de onmiddellijke nabijheid van stad en fort hun zendingstaak niet naar behoren zouden kunnen vervullen.

Hoewel ze hun voorgangers in La Providence in een bedroevende toestand aantroffen, want er woedde juist weer een schrikbarende ziekte, die veroorzaakt was door een insekt, toch gingen ze onder aanvoering van hun leider Jasper Dankers uit Wieuwerd vol geloofsmoed aan de slag.

Ze hadden gereedschappen voor de suikerfabricage meegebracht en er waren goede vaklieden onder hen, die het timmeren verstonden, het kuipen en het vlechten van touw.

(wordt vervolgd).

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

Gebr. Van Altena
smeed- en constructiewerk
stalen ramen en deuren
G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 — TELEFOON 82298

HOUT
VAN DRIMMELEN
Zwijndrecht — Telefoon 01850-6446

C.V. J. H. van Leeuwen
Fabrikanten van rode en blauwe rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en bijpassende vorsten (handvorm)
KOUDEKERKE AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 — Tel. 01720-2569

J. v. d. Linde
AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW
Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen.
Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H.-Arendskerke en Rusthuis Geref. kerk te Goes.
KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 3086 (01100)

BETONFABRIEK
DEN BOER
NIEUW-LEKKERLAND -- Zuid-Holland
Opgericht 1883
meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR — DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten

Laat advertenties U inlichten voordat U gaat kopen!

MEER LICHT

Ditmaal is het verhaal alleen voor de jongeren. De ouderen weten het nog wel.

Een halve eeuw geleden werden de verslagen van de vergaderingen van de gemeenteraden vaak met grote interesse gelezen. Want het verlichtingsvraagstuk was aan de orde.

Vooreerst de straatverlichting. We hadden toen bijna overal ten platten lande in de dorpen lantaarnpalen, waarin des avonds een petroleumlamp brandde. De lantaarnopsteker ging er eenmaal in de week overdag bij langs, om de olie bij te vullen en de lampeglazen schoon te maken. En elke avond ging hij met zijn ladder door het dorp, om de lantaarns op te steken. Aan te steken verbeteren sommigen, maar officieel was het de lantaarnopsteker.

Elke avond, neen niet èlke avond. In de meeste dorpen was het voorschrift van gemeentewege, dat de lantaarns niet behoefden te branden tussen Eerste Kwartier en Volle Maan. Dan was er licht genoeg vanwege de maan.

Wanneer in de herfst het bestuur van de kiesvereniging samenkwam. om de data voor de ledenvergaderingen vast te stellen, dan lag de almanak er bij op tafel. Want je moest rekenen met de maan. Sommigen vonden, dat vergaderingen bij wassende maan, tussen E.K. en V.M. ook nog dit voordeel hadden, dat je dan kans had op beter weer. De wassende maan verdrijft de buiigheid.

Maar in tal van raadsvergaderingen kwamen adressen aan de orde, waarin gevraagd werd om méér straatlantaarns. De Verenigingen voor Dorpsbelangen hadden hier een nuttige taak. Maar sommige gemeentebesturen gooiden het op een akkoordje en vroegen aan „dorpsbelangen": kan de vereniging niet de nieuwe lantaarns betalen? Dan zorgt de gemeente voor de bediening....

Maar toen kwam het elektrisch licht. Het nieuwe licht, zei men algemeen. En in verschillende florissante dorpen kwam omstreeks 1911 een eigen dorpscentrale. Een klein gebouwtje waar door een motor de stroom werd opgewekt. Het nieuwe licht werd algemeen geprezen en de petroleumlampen kwamen in de reserve. Sommigen dachten eerst, dat het nieuwe licht wel eens gevaarlijk kon zijn, maar het beste argument voor de veiligheid was altijd weer, dat het Rijk elektrisch licht had laten aanbrengen in 's lands kruitmagazijnen. Dat zou men nooit doen, als dat licht aanleiding zou kunnen zijn tot ontploffingen. Neen, elektrisch licht biedt de grootste veiligheid. Later kwamen de grote provinciale elektriciteitsbedrijven, die het plaatselijke particuliere initiatief opslokten.....

FA. DE GEUS &
VAN DER HOEVEN
's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507
Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

Firma H. van Triest en Zoon
Groothandel
in fourages
DWINGELO
Tel. 0 5219 - 270 b.g.g. 316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

RADIO BECKER
ZEIST - Telefoon 5846 - 5847
HET ADRES
voor zenders, richtingzoekers en echoloden

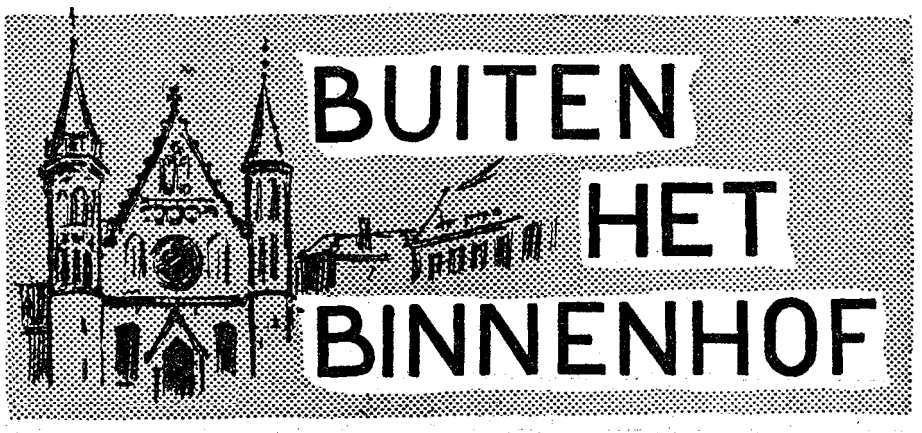

EIGENLIJK moet hierboven staan: „wat is en was in was". Ik heb namelijk verleden week een bezoek gebracht aan de wereldberoemde tentoonstelling van wassen beelden, welke bekend staat onder de naam van de stichtster „Madame Tussaud". Het was verleden jaar december twee eeuwen geleden, dat in Bern Marie Grossholz werd geboren. Zij ontwikkelde zich tot een kunstzinnig meisje, dat van haar oom, die in Parijs woonde, tekenles kreeg. Door goede relaties kreeg zij daarna een betrekking als lerares aan het hof van Lodewijk XVI en Maria Antoinette. Tijdens de Revolutie belandde ook zij in de Conciergerie, waar men haar dwong de hoofden van belangrijke terechtgestelden in was voor het nageslacht te „boekstaven". Daaronder waren niet alleen wassen hoofden van adellijke dames en heren, ook van leiders van de Revolutie. In 1794 huwde zij met de Franse soldaat François Tussaud, die zij in 1800 verliet. Zij vestigde zich vervolgens met een kleine collectie wassen hoofden en beelden in Londen, vanwaar zij door Engeland op toernee ging. In de Britse hoofdstad opende zij later een vaste tentoonstelling, die zij regelmatig uitbreidde met beelden van „op alle terreinen des levens" bekende persoonlijkheden. Haar erfgenamen zetten haar werk voort — zij overleed in 1850 — en maakten de tentoonstelling een van de meest beroemde verzamelingen ter wereld.

Om met de nieuwste aanwinst te beginnen, ik zag daar een in de handen klappende Gagarin, de astronaut, staande „in de schaduw" van Chroetsjev.

In 1925 heeft een grote brand de verzameling, in Bakerstreet, voor het grootste gedeelte verwoest. Er is nog maar zeer weinig van die oorspronkelijke verzameling over. „De schone slaapster", waarover een hofdame aan het hof van Versailles model heeft gezeten, is nog een van die oorspronkelijke, door Madame Tussaud gemodelleerde beelden. Lodewijk XVI staat nog in die eerste rij van haar hand; de Dauphin, Maria Antoinette en Madame Royale, Hertogin van Angoulême, dochter van het terechtgestelde koningspaar. Afgezien van deze oorspronkelijke beelden, zijn echt: het originele mes van een van de guillotines, de sleutel van de hoofdingang van de Bastille en de wielas van de bij de (1925) brand verwoeste karos, waarin Napoleon bij Waterloo vluchtte.

Laat ik echter terugkeren tot het begin van de tentoonstelling, omdat aan het begin de politiek in was is vastgelegd. Daar zag ik Jozef Chamberlain, keurig met monocle in het oog en een gardenia in het reversknoopsgat van zijn geklede jas.

Eerst deed hij in schoenen, later in schroeven, waardoor hij op zijn 38ste jaardag al schatrijk was. Daarna ging hij in de politiek. Hij werd bekend om zijn radicaal partijprogramma ten gunste van een vrije kerk, een vrij land, een vrije school en vrije werkgemeenschappen. Eerst vriend, later vijand van de christen-staatsman Gladstone, die liberaal was, werd „Joe" later een afvallige liberaal met uitgesproken imperialistische neigingen. Tenslotte is hij een van de kwade geniussen van de Boerenoorlog geworden. Hij staat daar, niet ver van zijn tweede zoon Arthur Neville, de man van Munchen, de man met de paraplu.

Op de achtergrond William Pitt, minister president van Engeland gedurende de Napoleonistische tijd; Gladstone, vier maal premier! D'Israëli, de gunsteling van koningin Victoria; Welshman en Lebemann Lloyd-George.

Apart, zittend alsof hij uitrust van een lang en aan zijn vaderland gewijd leven: Sir Winston Churchill, in het prachtige galauniform van Ridder in de orde van Bath.

Tussen historische en bijna historische ministers: koningen en prinsen, onder wie koningin Juliana, in een door haar zelf aan Madame Tussaud's verzameling geschonken robe. Ik kon echter weinig gelijkenis met onze vorstin ontdekken. De koning van Denemarken daarentegen gelijkt sprekend. De catalogus, waarin ge slechts namen en jaartallen vindt, geen verdere bijzonderheden, was de dag, waarop ik mijn bezoek bracht nét achter geraakt. Hij vermeldt nog voor nummer 22: Anthony Armstrong-Jones, echtgenoot van Prinses Margaret. Een jonge man in rokkostuum met z'n handen op de rug. Die dag was hij juist Earl of Snowden geworden.

Lang stond ik voor het Britse kabinet, in volledige zitting bijeen. Voorzover ik de ministers van een portret ken, leken zij sprekend, vooral de minister-president Macmillan. Een Engelse vriend, die de minister van luchtvaart tot zijn intieme kennissen rekent, vertelde mij, dat deze, Mr. Peter Thorneycroft „geen snars leek".

Deze groep is zo opgesteld en zo „levend", dat men elk ogenblik verwacht, dat een van de ministers zal opstaan en iets zal zeggen. Vlak bij het conservatieve kabinet het „schaduw-kabinet", de oppositiegroep, met Mr. Gaitskell aan het hoofd. Deze groep heeft tenminste een vrouwelijke minister (in petto): Dr. Edith Summerskill. Al kijkende en kijkende, dacht ik: wat zou het toch de moeite waard zijn, ons huidige kabinet in was te zien, maar net zo levend dan als de kunstenaars van Madame Tussaud's Tentoonstelling de Britten hebben uitgebeeld. Nu kan men zeggen, dat wordt te duur. Dan die en dan die te vervangen, maar dat moet men bij Madame Tussaud ook! Nu kennen wij geen officiële oppositie en mr. Burger ontvangt ook geen vorstelijk salaris voor zijn oppositie, zoals zijn vriend Gaitskell. Maar om de P.v.d.A.-leiders in was tentoon te stellen is ook een attractie. Of vinden wij zo'n politieke groep, van wie dan ook een wassen neus? In Londen wordt Madame Tussaud overigens zeer ernstig genomen.

Ik stop maar bij de politiek, want die honderden andere figuren in de beeldengalerij zijn wel interessant, maar ze vallen buiten deze rubriek. Ik moet nog een prachtig gelijkende mr. Kennedy noemen en een een ereplaats innemende koning-stadhouder Willem III. Hitler en Stalin staan niet in de „gruwelkelder", maar tussen de staatslieden en die kelder in...

William Shakespeare

KRYPTOGRAM

HORIZONTAAL: 1. als u 't zo bekijkt, betekent het, dat er een zeereisje in 't verschiet is; 5. zorgt ervoor, dat je met je mond vol tanden zit; 8. groot geworden, regeert hij over Islamieten in Voor-Indië; 9. ligrijtuig; 11. de duivel prefereert het ongevuld; 12. dondert uit de wolken (?); 14. deze afwijking kan door geld worden hersteld; 15. voetganger, die volgens onze wetten moet zitten; 19. producente van macht; 22. is een denker zijn zoon?; 24. deze honden dansten naar Franse pijpen; 26. dit moet wel een zware tint zijn! 28. ondervraging, waarbij men soms onder de vragen wordt bedolven; 29. zijn hoofden behoren tot de Ned. literatuurgeschiedenis; 30. 't Is los en krom, het geeft en neemt weerom; 31. als de vonken eraf vliegen, draait het op vuur uit.

VERTICAAL:: 1. moeder begint deze dans;2. bent u voor rassendiscriminatie, dan zult u het nog niet euvel duiden, wanneer uw vrouw deze kus van de bakker ontvangt; 3. dit is altijd aan de schuine kant; 4. ook al vindt u dit, dan blijft het voor u een duistere zaak; 5. fortuinen verslindend dier?; 6. beklaagd is niet zo goed; 7. met gift wordt het iets extra's; 10. het zwakke vlees wordt toch meer gewaardeerd; 13. er zit een (kostbaar) velletje in de soep; 14. telefoonschijf die bij een stemming van belang is?; 16. klacht in klacht; 17. zitten hier de wormen gevangen?; 18. dit land is niet arm en bovendien vrij; 20. bagage zodra zij alleen op reis gaat; 21. beter dan branden; 23. tien vertikaal zonder vlees; 25. deze stoel staat in de kamer; 27. zolang het zonder ketting gebeurt, is hij nog geen slaaf;

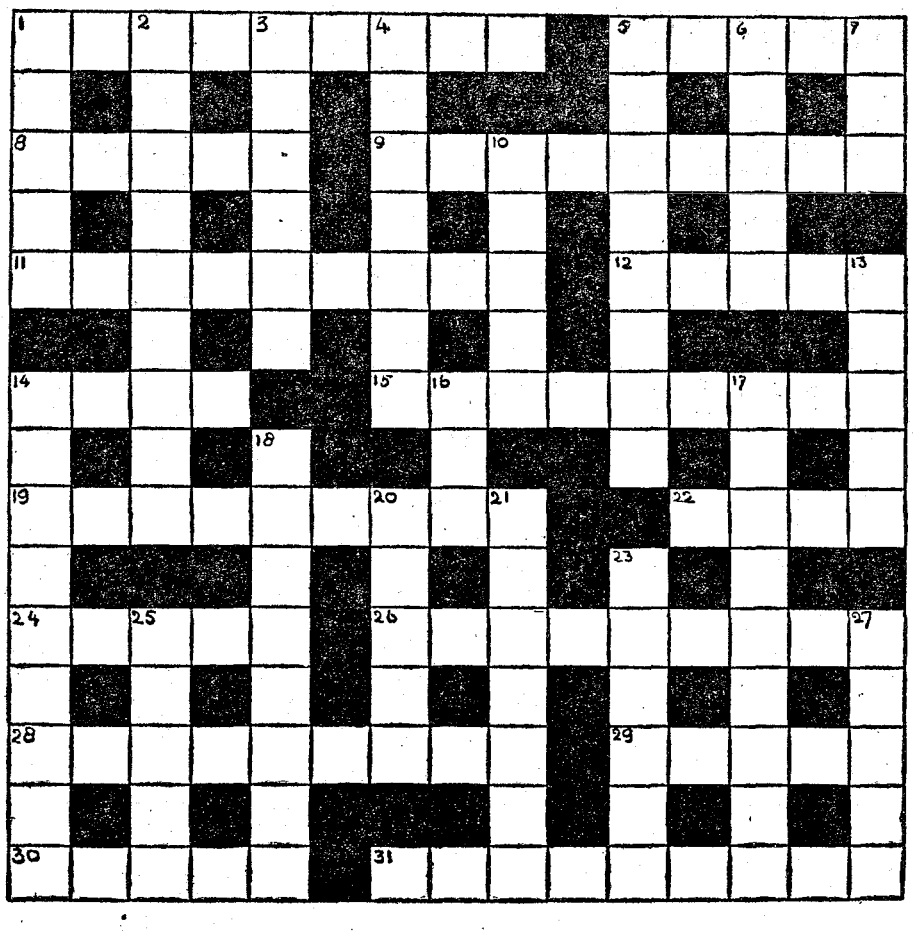

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. maat; 4. rekel; 9. slok; 13. alp; 14. bagatel; 16. are; 17. aarde; 19. Oss; 20. aster; 22. iets; 23. bate; 24. slee; 25. ser; 27. nerf; 29. st.; 30. steel; 31. l.o.; 33. Marne; 36. alp; 37. Sneek; 39. oma; 40. elk; 41. toe; 42. Oss; 43. opper; 45. Eli; 47. messe; 49. re; 50. broek; 51. el; 52. raad; 55. sol; 56. Aken; 59. mare; 60. idee; 62. edele; 64. aks; 66. ellen; 68. tot; 69. geladen; 72. den; 73. olijf; 74. Natal; 75. Lena.

Vertikaal: 1. maan; 2. à la; 3. april; 4. ra; 5. ego; 6. kasteel; 7. ets; 8. le; 10. later; 11. öre; 12. kern; 14. bate; 15. laan; 18. deern; 21. steen; 24. stamper; 25. stakers; 26. reptiel; 28. flessen; 29. smoor; 32. oksel; 34. rap; 35. ere; 37. Sem; 38. Eos; 44. egaal; 46. loopkat; 48. enkel; 53. amerij; 54. dreg; 56. Aden; 57. Eelde; 58. veto; 61. Anna; 63. dol; 64. à la; 65. sta; 67. een; 70. en; 71. el.

17e jaargang no. 42

21 oktober 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Dit nummer

- ★ *Belastingvermindering gehuwde werkende vrouw (pag 1)*
- ★ *Het komende Partij Convent (pag 2)*
- ★ *Kerk en dictatuur (pag 2)*
- ★ *Wel en wee van onze schippers (pag 4, 5 en 6)*
- ★ *Resolutie N.E.I.-congres (pag 6)*
- ★ *Voor onze vrouwen (pag 7)*
- ★ *Wereldnieuws (pag 8)*

Christen-democraten in Luzern bijeen

VELEN van de Europese christen-democraten, die van 12 tot 14 okt. in Luzern het congres van de Internationale Unie van christen-democraten bijwoonden, zullen er niet bij stilgestaan hebben, dat zij in deze keurige stad aan het Vierwoudstedenmeer de geboortegrond van hun Internationale betraden. Toch was dat het geval, want in 1947 kwamen enkelen van hun voormannen hier samen en werd besloten tot de oprichting van de N.E.I. (dit zijn de initialen, die de weinig zeggende Franse naam van deze Unie, nl. de Nouvelles Equipes Internationales, verhullen).

In 1953 trad ook onze partij tot deze Unie toe. Vele andere Europese christelijke partijen en groeperingen hadden dit tevoren reeds gedaan of traden later toe. De Zuid-Amerikanen uit Venezuela en Argentinië zullen echter wel helemaal niet het gevoel hebben gehad, dat zij een stuk politieke geboortegrond bezochten

Belangrijker dan zulke gevoelens, is evenwel het feit, dat deze organisatie uitgegroeid is tot een Internationale die alom gerespecteerd wordt. De aanwezigheid van hoge en van verre komende gasten benadrukte dit. Doch al heeft in ditzelfde jaar op het Congres te Santiago in Chili de christen-democratie zich ook op dat verre continent gepresenteerd, Europa blijft voorshands de belangrijkste invloedssfeer van de christen-democratische gedachtenwereld. Dat bewees ook de aanwezigheid van de drie Benelux-premiers. Helaas waren de Duitse en de Oostenrijkse kanseliers verhinderd aanwezig te zijn.

Als men met één woord dit congres wil kenschetsen, dan moet ongetwijfeld de term „serieus" vallen. Misschien kwam het ook van de — milde — herfst en de afstand van circa 30 minuten gaans tussen de stad en de congreszaal in het verkeersmuseum, dat de congressisten bijna de gehele congresduur op hun stoelen zaten. Maar zij deden dat tenminste, hetgeen de discussie op hooz peil hield en een glans van Zwitserse degelijkheid aan dit bijeenzijn gaf.

Vele „groten" voerden het woord

De onderwerpen waarop de discussie zich toespitste, vindt men in de op pagina 6 afgedrukte resolutie terug. Het is in dit bestek onmogelijk daar op in te gaan.

De eerste congresmiddag had een zeer Nederlands accent. Onze landgenoot Dr. K. J. Hahn, die als secretarisgeneraal verbonden is aan het studie- en documentatie-instituut van deze Internationale, gevestigd te Rome, hield een — alweer — gedegen betoog over de geestelijke grondslagen van de christen-democratische politiek. Vooral de waarschuwing om deze politiek niet te ont-ideologiseren sprak velen toe. Dr. Hahn wees ook op de relatie met de jeugd en besprak de chr.-dem. cultuur- en sociaal-economische politiek met een verheugende indringendheid.

Terwijl het congres gepresideerd werd door de ons bekende vice-president van de N.E.I., Dr. W. P. Berghuis, sprak de Nederlandse premier Prof. Dr. J. E. de Quay de aanwezigen toe. Hij was sinds jaren de eerste fungerende minister-president, die op zulk een bijeenkomst sprak. Dit gebaar werd zeer gewaardeerd, temeer toen later premier Werner van Luxemburg en diens ambtgenoot Lefèvre uit België (die nog voorzitter van de N.E.I. is) dit voorbeeld volgden.

Nu wij het toch over geziene gasten hebben, dient aan het voorgaande nog te worden toegevoegd, dat onder meer ook de voorzitter van de Europese Gemeenschappelijke Markt, Prof. Dr. W. Hallstein en de president van het Europese Parlement, Prof. Dr. H. Furler het spreekgestoelte betraden. Zij beiden gaven zeer stimulerende en verheugende gegevens over de voortgang van de Europese integratie en het in dat kader gevoerde overleg met verscheidene Afrikaanse staten.

Dat dit alles in het neutrale Zwitserland besproken werd, gaf dit congres uiteraard nog een pikant cachet.

Pal voor de vrijheid

Op een congres als dit blijft de actuele wereldspanning natuurlijk niet onbesproken. Het politieke overzicht van de secretaris-generaal der N.E.I. de Fransman Jean Seitlinger was het centrale stuk waaromheen die beschouwingen gehouden werden. Uit de resolutie blijkt hoezeer de christen-democraten de essentie van de Westerse samenleving en haar vrijheid onaangetast willen houden. Zelfs ten koste van zware offers als dat moet.

Het was goed om zo'n groot gezelschap uit zovele en diverse landen dit doe eensgezind te zien beklemtonen. Dit contact, ook tussen en met velen van de deelnemers persoonlijk, heeft dit congres tot een hoogtepunt van het christen-democratisch gebeuren in 1961 gemaakt.

„...ANDERS MAAK IK MET HEM HET VREDESVERDRAG"!

Een acceptabele oplossing

DE staatssecretaris van financiën heeft eind vorige week een te waarderen wetsvoorstel aan de Kamer aangeboden. Het inkomen van de buiten haar gezin werkende gehuwde vrouw wordt voortaan niet langer met de hoogste progressie belast. Deze waardering vloeit niet alleen voort uit het feit dat enige belastingverlaging hiervan het gevolg is. Dat laatste is een besliste noodzaak. De huidige belastingdruk is te hoog. Al jaren lang — terwijl wij ons bovendien goed moeten realiseren, dat elke toeneming van het inkomen een vergroting van de belastingdruk met zich brengt.

Wij zijn zeker niet de laatsten die open oog hebben voor het feit, dat het geen gemakkelijke opgave is in deze conjunctuurfase de belastingdruk sterk te verminderen. Naar het ons voorkomt is het voor een minister van financiën een bijzondere taak in de huidige omstandigheden alles in het werk te stellen, de huidige druk te verlagen. Wij stellen het dan ook in dit verband op prijs, dat de reeds eerder voorgestelde belastingverlaging thans definitief tot stand zal komen.

Wij waarderen dit voorstel in het bijzonder omdat een poging is ondernomen een bepaalde onrechtvaardigheid weg te nemen op een verantwoorde wijze. Tot nu toe was het onmogelijk de grotere uitgaven die voor een gezin voortvloeiden uit de omstandigheid dat de vrouw buitenshuis, of in het bedrijf van haar echtgenoot werkte (middenstands- en landbouwersgezinnen b.v.) op het gezamenlijk inkomen in mindering te brengen. De financiële draagkracht (de basis van het inkomstenbelastingstelsel) van een echtpaar waarvan de vrouw buiten het gezin werkt, is kleiner dan die van een echtpaar waarvan de vrouw zich uitsluitend aan haar huishoudelijke taak kwijt — een en ander bij een gelijk totaal inkomen.

Deze niet gerechtvaardigde toestand wordt thans sterk verbeterd.

Ook de wijze waarop de uitwerking van deze gedachte is geregeld stemt tot tevredenheid.

De vrijgestelde bedragen vormen geen bijzondere prikkel die het buitenshuis werken aanmoedigt.. In het algemeen is het onjuist en zeker in het geval van buitenshuis werken van de gehuwde vrouw, dat van de fiscus een aanmoediging uitgaat in een bepaalde richting.

Voorts zijn de praktische moeilijkheden, ook voor het geval dat de vrouw in het bedrijf van haar echtgenoot meewerkt, zoveel mogelijk beperkt gehouden. De voorgestelde regeling zal in de praktijk beslist hanteerbaar blijken te zijn.

Tenslotte laat de regeling een grotere differentiatiemogelijkheid toe.

Zij die langer werken ontvangen een grotere „reductie" dan de vrouwen die een kortere tijd werkzaam zijn. Hetgeen volledig past in de opzet van de regering het in rekening brengen van uitgaven extra noodzakelijk geworden naast het verdisconteren van de wijziging in het behoeften-patroon, welke beide facetten het gevolg zijn van het buitenshuis werken van de gehuwde vrouw.

K.

VOORSPOEDIG Moeder worden
De kennis hiertoe en juiste Baby-verzorging in een BABYDERM
Super de luxe BABYSET

Dames-, heren- en kinderkleding
Wieringa
ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM

Het Partij Convent op

28 oktober

OP zaterdag 28 oktober is het weer zover dat het **najaars-Partij Convent** gehouden wordt. U weet dat deze grote vergadering ook elk voorjaar, dus in totaal tweemaal per jaar, bijeenkomt. Ditmaal ontvangt **Amsterdam** de circa 300 afgevaardigden van de Kamer- en Statencentrales, alsmede de gasten (voornamelijk uit de geestverwante maatschappelijke en culturele organisaties). Bijna hadden we geschreven „binnen de muren van de hoofdstad." Maar dat is niet juist, want zo centraal ligt het Minerva-Paviljoen niet. Maar binnen 25 minuten is men vanaf het Centraal Station met tramlijn 16 of met bus E vanaf het Amstelstation op het adres: Albert Hahnplantsoen 2-4 gearriveerd. Voor degenen, die per auto komen, heeft deze vergaderplaats dit voordeel, dat men er niet lang naar parkeerruimte hoeft te zoeken. Wij hopen op mooi weer, want dan is een wandeling, tussen de partij-bedrijven door, in dat prachtige gedeelte van Amsterdam een plezier op zichzelf. Om 10.30 uur v.m. begint het Partij-Convent

WAT GEBEURT ER

INMIDDELS wilt u wel eens weten welke zaken daar zullen worden behandeld. Welnu, na de opening volgt direct de **rede van de partijvoorzitter,** dr. W. P. Berghuis. Daarin zullen de zaken die de laatste tijd actueel zijn geworden, niet onbesproken blijven. Spoedig daarna, vermoedelijk rondom de koffiepauze, begint het meer huishoudelijke gedeelte. De **financiële verslagen-1960** van de partij, de Arjos, de Dr. A. Kuyperstichting zullen met de **begroting-1962** van die instellingen de financiële moot vormen. Dan komt het beleid van die organen ter sprake, aan de hand van hun **jaarverslagen over 1960.** Intussen zal een stem-commissie wel hebben nagegaan welke vier personen tot lid van de Organisatie Commissie verkozen zijn. De stemming zelf neemt geen tijd in beslag, want de **stemhebbende** leden plegen een biljet thuis te ontvangen en ingevuld bij het begin van de bijeenkomst in te leveren. Toch zal de ochtendvergadering wel gevuld zijn met de zaken, die hierboven werden genoemd. De gezamenlijke broodmaaltijd vindt in hetzelfde gebouw plaats van 1 tot 2 uur. Omdat het een „wandelende lunch" (wel met kleine tafeltjes!) wordt, schiet er wellicht een moment voor het bekende „luchtje scheppen" over.

PROF. DONNER SPREEKT 'S MIDDAGS

NA 2 uur hopen wij door de huishoudelijke zaken heen te zijn. Als daarbij erg veel spraakwater stroomt, moet er wellicht ook nog een stuk van de middag aan worden besteed, maar dat is in de regel niet het geval. Op de middagagenda prijkt dan ook de rede van **prof. dr. A. M Donner,** een goede bekende voor de partij. Want al is deze vroegere hoogleraar aan de Vrije Universiteit al sinds 1958 **President van het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen,** dus de hoogste rechter in de zes samenwerkende Europese landen, als lid van het moderamen van het Centraal Comité en als voorzitter van het College van Advies, woonde hij tal van partij-bijeenkomsten bij. Ditmaal spreekt hij als gast over **„Rechtsbescherming in Europees verband".** In deze tijd, nu velen zich meer en meer voor Europese integratie, dus de K.S.G., de E.E.G. en Euratom en wat daarmee samenhangt, gaan interesseren, is dit ongetwijfeld een belangrijk onderwerp.

Velen zullen zich intussen hebben afgevraagd waarom hier nog niet de heer Donner **Sr.** is genoemd in verband met zijn benoeming tot ere-lid van het Centraal Comité. Hem en prof. mr. A. Anema viel deze eer te beurt op 30 september. Helaas komt de heer Donner eerst na 28 oktober thuis van een reis door Zuid-Afrika. Het staat nog niet vast of prof. Anema wel aanwezig zal zijn. Mocht dat het geval zijn, dan kan de installatie toch nog zichtbaar een feit worden. Lukt dat niet, jammer, maar is de voldoening om deze benoeming er niet minder om.

WELKOM

NATUULIJK zal ons **weekblad** Nederlandse Gedachten u uitvoerig inlichten over het hoe en wat van dit Partij Convent. Misschien is dit een reden te meer om u op dat blad te abonneren. De aanmeldingsbon vindt u hieronder. Dit wil nog niet zeggen, dat u er niet zelf bij kunt zijn. De bijeenkomst is openbaar. Dat betekent dat elk partijlid of belangstellende wordt toegelaten en zelfs welkom is. **Natuurlijk rekenen wij wel even op een berichtje van uw komst** (p.a. bureau A.R. Partij, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag). Wij kunnen dan de agenda toezenden of aan de ingang uitreiken. Belangstellenden, die mee willen eten, zullen daar ongetwijfeld wel een financiële tegemoetkoming in de kosten voor over hebben, omdat bij de begrote kosten slechts op de leden en vaste gasten kon worden gerekend. Wij hopen u als partijlid met deze korte oriëntatie inzake het aanstaand Partij Convent een genoegen te hebben gedaan.

Kerk en dictatuur

SOMMIGE kerkelijke leiders in Nederland en West-Duitsland staan zeer kritisch tegenover Christelijke organisaties in het algemeen en Christelijke politieke partijen in het bijzonder. Enigen van hen veroordelen elk streven naar Christelijke partijformatie. Want — zo zeggen zij — het gebruiken van het woord Christelijk is als bijvoeglijke bepaling bij politieke partij een on-christelijke vermetelheid. God kan Zijn Rijk net zo goed doen doorbreken in een socialistische als in een christelijke organisatie. Nu eens hoort men, dat politiek geheel ligt in het zakelijke vlak en dat er voor haar dus geen onveranderlijke beginselen zijn. Dan weer wordt de stelling verkondigd, dat een Christelijke politieke partij zich aanmatigt, datgene te doen wat alleen de Kerk regardeert. Er is momenteel vaak een hoogkerkelijk denken aan het woord, dat meent, dat de Kerk en eigenlijk zij alleen, het principiële woord in de politiek mag spreken. Waarbij we dan ditmaal maar laten rusten, dat we praktisch inplaats van „de Kerk" moeten lezen een theologenclub, een redactie-commissie of een „raad", die elke publikatie laat aanvangen met de woorden: Alzo spreekt de Kerk....

IN het kader van dit denken wordt dan ook een betoog opgezet over de Kerk en de communistische dictatuur, b.v. in Oost-Duitsland. Ook tegenover die dictatuur moet de Kerk zich „positief instellen," wil zij deze dictatuur „kritisch vanuit het Evangelie begeleiden." En in dit verband zijn wij gestuit op de stelling, dat democratie en dictatuur géén fundamentele tegenstelling vormen. De Kerk staat kritisch tegenover beide. **Want de Kerk is in haar bestaan niet afhankelijk van de democratie.** De geschiedenis van eeuwen bewijst, dat de Kerk kan blijven bestaan en kan bloeien onder de dictatuur.

ZULKE redeneringen hebben in zich **het gevaar van de halve waarheid.** Houdt Christus Zijn Kerk in stand, zo mag de hel vrij woeden. Dat blijft een heerlijke waarheid.

Maar het beroep op de geschiedenis leert ook andere dingen. De „dictatuur" van Nero en Diocletianus heeft de Kerk naar de catacomben verdreven. De „dictatuur" van Constantijn de Grote heeft de Kerk tot een staatszaak gemaakt. Wat erger is: het despotisme van de Halve Maan heeft de Kerk uitgeroeid in het land, waar Cyprianus en Augustinus eenmaal predikten.

DAT is evenwel niet het voornaamste punt in het geding.
Het gaat in landen als Oost-Duitsland niet „zo maar" om een dictatuur. Daar is een zeer bepaalde dictatuur aan de macht gekomen, een dictatuur, die heel het Westen bedreigt. Deze moderne communistische dictatuur is totalitair en atheïstisch. Totalitair, want zij beheerst het gehele leven. Niet alleen de staat, maar de gehele maatschappij, de school, de kunst, elke culturele activiteit, sport en spel, ontspanning en studie. Zij doordringt **alles,** en bindt het aan een systeem. Zij richt een pseudokerk op en dringt de Kerk weg uit het leven. Zij wil ook het **gezin vernietigen.** Door de machthebbers in Oost-Duitsland is het duidelijk gezegd, dat de oude gedachte, dat het gezin een gesloten, eigen gemeenschap is, waar de staat niet mag indringen, een „burgerlijke" en dus verwerpelijke opvatting is. Het gaat dus niet om „een of andere" dictatuur, waarover men kan filosoferen, maar over **deze** anti-christelijke atheïstische dictatuur, die het volk volkomen van God wil vervreemden. En tegen zulk een dictatuur kan de Kerk geen ja zeggen met reserves, in wezen hetzelfde ja dat zij tot de democratie zegt. Hier kan zij alleen maar neen zeggen, principieel neen. Want dit is niet de overheid uit Romeinen XIII, maar het geweld uit Openbaring XIII.

HET is verontrustend, dat in verband met bepaalde theologische constructies deze conclusie wordt omzeild. Daardoor is het mogelijk, dat een theoloog als Hromadka, versierd met de vredesprijs van Lenin, in het Westen als een kerkelijke autoriteit wordt aanvaard.

Daardoor is het mogelijk, dat sommige theologen de Oostduitsers vermanen, niet de vlucht naar de vrijheid te wagen, maar liever hun juk op zich te nemen.

Daardoor is het mogelijk, dat gepleit wordt voor een „positieve instelling" jegens een goddeloze dictatuur. Een pleidooi dat het meest wordt gevonden bij hen, die Christelijke politiek in een democratisch land een onmogelijkheid of een vermetelheid vinden, en dáár zoveel mogelijk het streven naar een Christelijke politieke activiteit op „theologische gronden" weerstaan.

Altijd liever IVOROL
dan zeker van frisse mond en witte tanden

BON

Als antirevolutionair wil ik ook het weekblad
NEDERLANDSE GEDACHTEN
lezen en daarom abonneer ik mij met ingang van heden.

NAAM: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Opzenden aan de Administratie van Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs f 6,50 per jaar; f 3,25 per half jaar.
Gironummer: 89673.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G A. Kieft, J W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

ASPA Complete kantoorinstallaties Aspa n.v. Zaandam Westzijde 53 en 110 Tel. 02980-66951

C-R **Maaglijders!**
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!
Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

heeft mej. Ten Broecke Hoekstra, lid van de Tweede Kamer voor de V.V.D., aan de minister van verkeer en waterstaat schriftelijke vragen gesteld, waaruit blijkt dat zij niet helemaal gerust is over de voorlichting, die het publiek ontvangt in verband met de nieuwe voetgangersregeling, die per 1 november a.s. ingaat. Zij heeft o.m. gevraagd op welke wijze het subsidie, dat het Verbond voor Veilig Verkeer heeft ontvangen om in samenwerking met andere organisaties bekendheid te geven aan de nieuwe bepalingen, gebruikt zal worden. Had die voorlichting al niet veel eerder moeten beginnen om te voorkomen dat de verkeersonveiligheid op 1 november nog groter zal worden en waarom is er nog niets te bemerken van een doelmatige besteding van het beschikbaar gestelde geld, zo heeft het kamerlid gevraagd.

De minister heeft hierop geantwoord, dat het Verbond voor Veilig Verkeer in overeenstemming met het departement besloten heeft in oktober en november een intensieve voorlichtings- en propaganda-actie te voeren en dat bij het kiezen van deze periode de overweging heeft gegolden dat het beginnen van de actie langer dan een maand voor het in werking treden van de nieuwe regeling, de aandacht van het publiek zou kunnen doen verslappen. De voorlichting, zo zegt de minister verder, zal onder meer worden gegeven door het op ruime schaal verspreiden van affiches en folders en door voorlichting aan persorganen, scholen, via televisie en in de bioscopen.

Nu is het altijd een hachelijke onderneming om in zaken als deze op eigen waarneming af te gaan, maar toch hebben wij de indruk dat er, terwijl we nu reeds in de tweede helft van oktober leven, nog niet zo bar veel van een intensieve voorlichting te bemerken valt. En dat is te betreuren, want slechts weinigen beseffen hoe ingrijpend zowel voor de voetganger als voor het rijdende verkeer de nieuwe regeling is. De knipperbol, hoewel onderdeel van een gebrekkige regeling, is langzamerhand een vertrouwd onderdeel van het stadsbeeld geworden. Het verkeer is eraan gewend en het weet dat grote voorzichtigheid in acht moet worden genomen bij het naderen van een oversteekplaats die voorzien is van knipperbollen. Ook de voetgangers hebben zich voor een belangrijk deel bij deze regeling weten aan te passen.

Per 1 november gaat er een geheel nieuwe situatie ontstaan. De knipperbol verdwijnt, de zebra-zonder-knipperbol krijgt een geheel andere en veel verder strekkende betekenis dan deze nu heeft. Het zal van alle verkeersdeelnemers de grootste oplettendheid en voorzichtigheid vereisen om de nieuwe regeling zonder ongelukken te doen verlopen.

We kunnen ons zeer goed voorstellen, dat het Verbond voor Veilig Verkeer het van belang acht ook na de datum van invoering nog voorlichting over de nieuwe bepalingen te geven, maar het is van het grootste belang dat voor dat moment het verkeer zeer duidelijk en zeer intensief op de 1ste november wordt voorbereid.

Het zou ons niet verwonderen indien mej. Ten Broecke Hoekstra nog niet helemaal gerustgesteld was door het antwoord dat de minister op haar vragen heeft gegeven. We hopen dat het Verbond voor Veilig Verkeer die geruststelling alsnog zal kunnen bewerkstelligen.

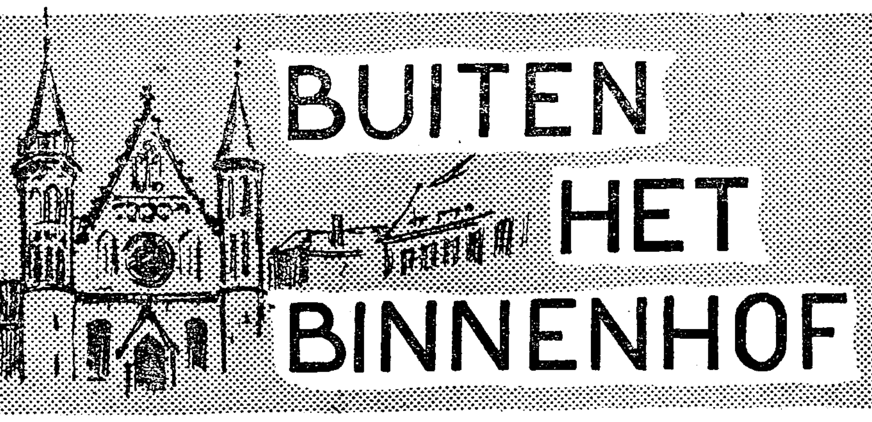

ER is een tijd geweest, dat diplomaten Frans spraken. Uit welk land zij ook kwamen en in welk land of bij welk hof zij ook geaccrediteerd waren, zij spraken Frans. Die tijd is voorbij. Er is geen woord Frans bij hetgeen er dezer dagen op Schiphol is gezegd met betrekking tot de zaak-Goloeb. De nota's welke van Russische zijde en in Den Haag en in Moskou aan de Nederlandse regering zijn overhandigd spreken een te duidelijke taal, dan dat van de taal der diplomatie sprake is. De diplomatie is van oorsprong een uiterst subtiel instituut, waarin beleefdheid en hoffelijkheid de boventoon voerden. Wat onze ambassadeur Mr. H. A. Helb — is hij nu uitgewezen of teruggeroepen? — bij zijn aankomst op Schiphol van de tot persona non grata verklaarde ambassadeur, de heer Ponomarenko, heeft gezegd, zou vroeger exquiser „verpakt" zijn geweest. Vergeet niet dat diplomaten oorlogen kunnen voorkomen, maar ook veroorzaken. Dit slaat echter geenszins op de heren, die boven in het geding zijn. Dat is in het algemeen gesproken.

Diplomatie toch is de kunst van het voeren van staatsonderhandelingen. Dat wil zeggen, dat ieder, die een diploma heeft nog geen diplomaat is. Het vestigen van vaste gezantschappen en ambassades dateert van het einde van de zestiende eeuw. Daarvoor werd vaak volstaan met het zenden van diplomatieke missies, die na hun onderhandelingen weer naar huis terugkeerden. Maar zo omstreeks 1580 zien de vorsten en zien de hoofden van republieken meer „vaste" vertegenwoordigers van buitenlandse regeringen in hun omgeving. Een van de eerste Nederlandse gezanten was Joachim Ortell, geaccrediteerd aan het Britse Hof. In Parijs woonde omstreeks diezelfde tijd de Nederlander Quintin de Taffin heer van la Pré, die ons land in Frankrijk vertegenwoordigde. Er waren ook in die dagen al rangen en standen in de diplomatie. Men onderkende ambassadeurs, gezanten, buitengewone gezanten, gevolmachtigde ministers, ministers-residenten, residenten e.a. Nog niet zo lang geleden dit jaar, is te Wenen, waar op 19 maart 1815 een reglement voor de diplomatieke vertegenwoordigingen is opgesteld, nog eens langdurig en breedvoerig over de status en de rangen der diplomaten gesproken. Vroeger was de hoogste rang die van ambassadeur (ambassadeur extraordinaire et plenipotentiaire). Deze voerde de titel van excellentie. Hij ontving bijzondere eerbewijzen en had voorrang boven elke andere diplomatieke rang. Slechts de grote mogendheden benoemden — voor de Eerste Wereldoorlog — zulke ambassadeurs. Maar na '18 en na '45 zijn er steeds meer ambassadeurs gekomen, zodat de rang van gezant, die vroeger nog altijd een bijzondere rang was, ietwat is verbleekt. Na gezant, die buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister kan zijn, volgt de zaakgelastigde, die niet geaccrediteerd wordt bij het staatshoofd, maar bij het betreffende ministerie van buitenlandse zaken.

„Zoals bekend, heeft Nederland diplomatieke vertegenwoordigers bij bijna alle beschaafde staten van de wereld" las ik ergens. Zo is het ook.

Voordat een regering overgaat een gezant (ambassadeur) te benoemen informeert zij bij de regering, naar wie de gezant zal worden afgevaardigd, of deze geen bezwaar tegen de diplomaat heeft. Zij vraagt of hij die regering aangenaam is ,of hij persona grata is. Soms lekt het wel uit, dat een bepaalde diplomaat niet benoemd wordt op een reeds aangegeven plaats, omdat het ontvangende land hem persona non grata vindt, niet aangenaam dus. Zo wordt gefluisterd dat op deze wijze Molotov buiten onze landsgrenzen is gehouden. Pas nadat een agrément is verleend kan de benoeming plaats vinden. Bij conflicten tussen regeringen, meningsverschillen e.d. kunnen de gezanten worden teruggeroepen, zonder dat de diplomatieke betrekkingen worden verbroken. Bij het geschil, dat nu onlangs heeft plaats gevonden zijn Russische diplomaten door de Nederlandse regering uitgewezen, zij zijn persona nog non grata verklaard. Als revanche maatregel is daarop de terugkeer van Mr. Helb gevolgd.

In het algemeen bezitten diplomaten verschillende voorrechten in het land waar heen zij zijn afgevaardigd. De voorschriften en regels bij verschillende ceremoniële gebeurtenissen zijn hier en daar bijzonder ingewikkeld, waarbij het maken van fouten tot diplomatieke incidenten aanleiding kan geven. Vóór alles is een diplomaat onschendbaar, onschendbaar wat zijn persoon betreft, onschendbaar wat zijn woning betreft. Dat wil zeggen, dat het kantoortje van een luchtvaartmaatschappij op een internationaal vliegveld, ook al zit de ambassadeur daarin, geen onschendbaar territorium is. De diplomaat heeft aanspraak op bijzondere bescherming tegen onrechtmatige aantasting van persoon en goederen. Hij kan niet door de lokale strafrechtspleging getroffen worden. Van zijn kant is hij gehouden zich te gedragen in overeenkomst met de in het land waar hij gastvrijheid geniet, geldende wetten en bepalingen. De brievenpost van de gezant is ook onschendbaar. Zelfs heeft hij het voorrecht in zijn woning godsdienstoefeningen te houden.

De geschiedenis van de diplomatie is een zeer interessante, vooral uit die tijd, toen de geheime diplomatie nog een grote rol speelde. Tegenwoordig gaat alles zo open en bloot, dat van geheime diplomatie nauwelijks meer sprake is.

William Graankop

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. lichaamsvocht; 6. esdoorn; 11. groep; 13. kruising; 15. regiment infanterie (afk.); 16 plaats in N.-Holland; 18. pers. voornaamwoord; 19. plaats in Brabant; 21. plantje; 22. verzoek; 23. deel van fiets; 24. vertrek; 26. vrucht; 27. explosief; 28. balstok; 29. verf; 31. Europeaan; 32. sport; 34. deel van schip; 36 naam van vele pausen; 37. opsporingsdienst; 38. immer; 41. gevat; 44. priester; 45. vat; 46. duw; 47. dwaas; 49. loot; 50. middel tot plaatsbepaling; 52. land in Amerika; 53. sportterm; 55. prul; 57. grappenmaker; 58. emeritus (afk); 59. spaanhouder; 63. lidwoord; 64. doodzwijgen; 66. minister; 68. opdrachten; 69. vrienden.

VERTIKAAL: 1. explosief; 2. muzieknoot; 3. klacht; 4. gast; 5. aanw. voornaamwoord; 6. weest gegroet; 7. viervoeter; 8. walvis; 9. rijksweg (afk.); 10. plagen; 11. omsluit het niemandsland; 12. plaats uit het N.T.; 13. lichaamsdeel (mv.); 14. spook; 17. totaal; 20. trawant; 22. smaden; 24. steen; 25. knaagdier; 28. middel om vast te leggen; 30. soort stof; 33. keurig; 35. prul; 38. weldra; 39. lichaamsdeel; 40. communistisch leider; 41. plaats in Griekenland; 42. gevangenis; 43. aanbevelenswaard; 44. plaats in Duitsland; 48. geneeswijze; 51. gewaad; 54. ploegsnede; 56. meisjesnaam; 59. elasticiteit; 60. telwoord; 61. zoogdier; 62. semi-overheidsinstelling; 65. bevel; 67. sociaal economisch (afk).

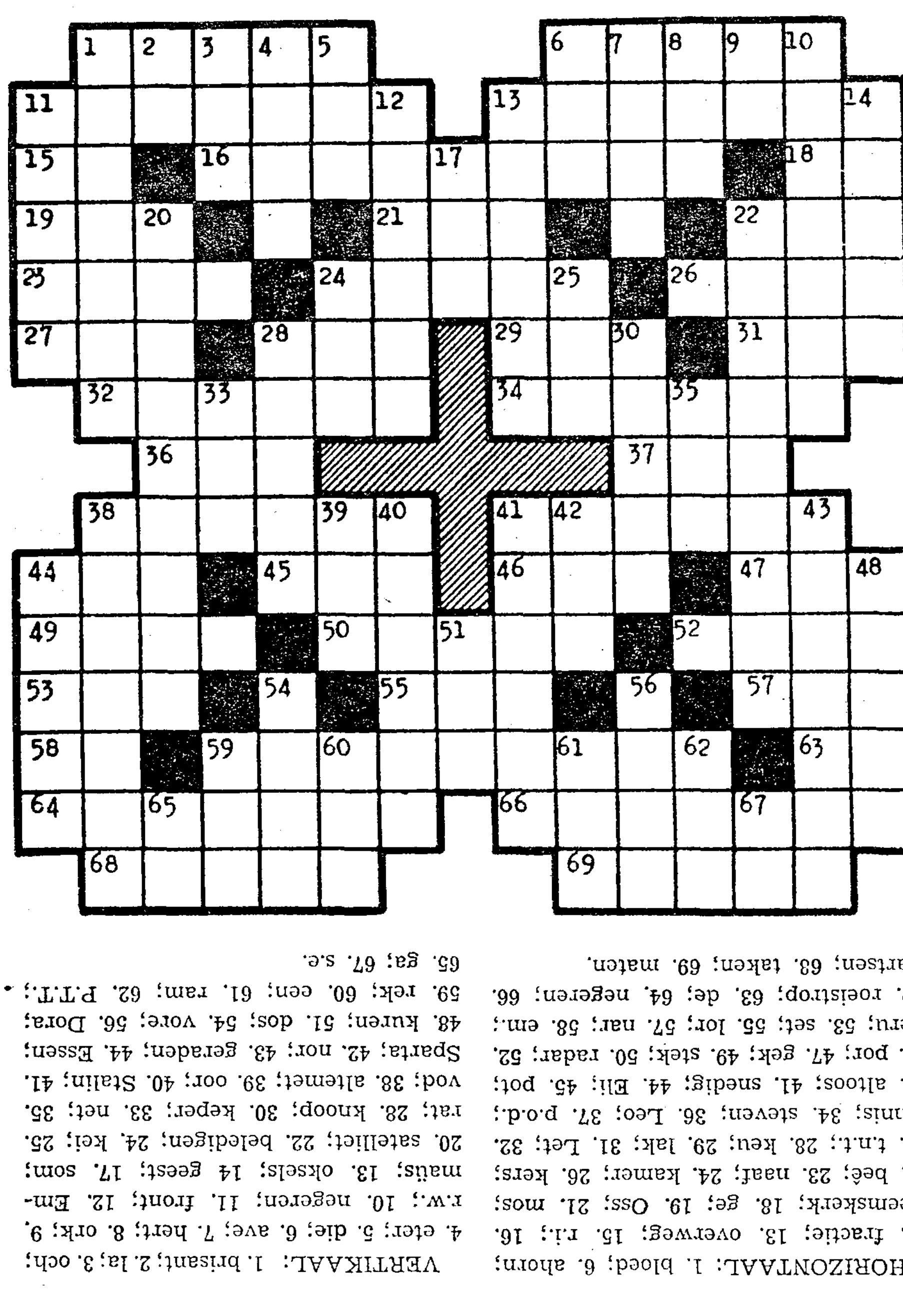

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. bloed; 6. ahorn; 11. fractie; 13. overweg; 15. r.i.; 16. Heemskerk; 18. ge; 19. Oss; 21. mos; 22. beê; 23. naaf; 24. kamer; 26. kers; 27. t.n.t.; 28. keu; 29. lak; 31. Let; 32. tennis; 34. steven; 36. Leo; 37. p.o.d.; 38. altoos; 41. snedig; 44. Eli; 45. pot; 46. por; 47. gek; 49. stek; 50. radar; 52. Peru; 53. set; 55. lor; 57. nar; 58. em.; 59. roeistrop; 63. de; 64. negeren; 66. Aartsen; 68. taken; 69. maten.

VERTIKAAL: 1. brisant; 2. la; 3. och; 4. eter; 5. die; 6. ave; 7. hert; 8. ork; 9. r.w.; 10. negeren; 11. front; 12. Emmaüs; 13. oksels; 14 geest; 17. som; 20. satelliet; 22. beledigen; 24. kei; 25. rat; 28. knoop; 30. keper; 33. net; 35. vod; 38. altemet; 39. oor; 40. Stalin; 41. Sparta; 42. nor; 43. geraden; 44. Essen; 48. kuren; 51. dos; 54. vore; 56. Dora; 59. rek; 60. een; 61. ram; 62. P.T.T.; 65. ga; 67. s.e.

DE SCHIPPERS
hun belangen en problemen

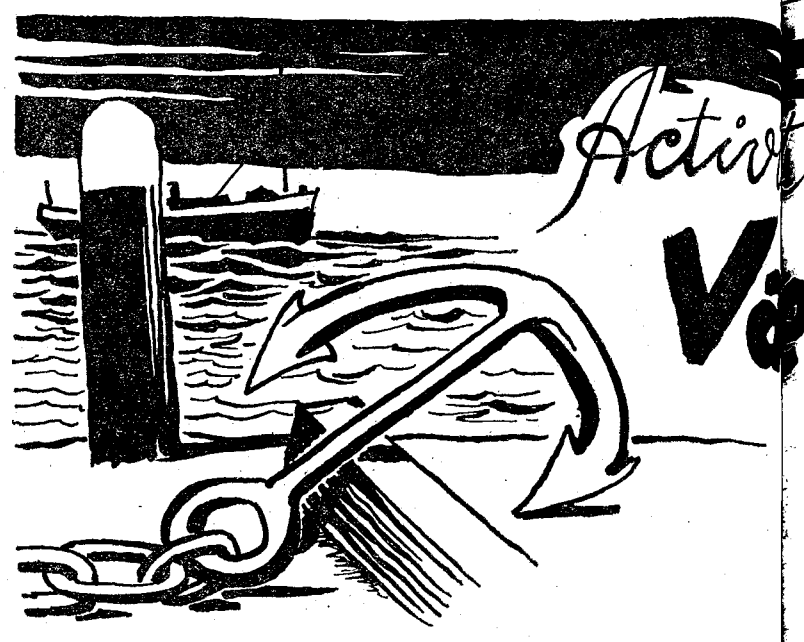

SCHIPPER ADRIAAN MUL lag maandag in Zwijndrecht tweehonderdzestig ton stukgoed te laden. Dinsdag hoopte hij in Amsterdam voor de wal te zijn. Als hij daar gelost was, ging hij in Zaandam een lading innemen voor Zwolle. Als alles volgens het bestek verloopt, hoopt hij zondag in Krimpen aan de IJssel voor de kant te liggen en daar te kerken. Want in Krimpen heeft hij een waladres. Zijn domicilie is evenwel in Rotterdam. En hij woont op het goede schip Tonia. Daar woont hij in de gezellige kajuit met zijn vrouw (die ook Tonia heet) en met drie van zijn vier kinderen. Zijn oudste huist in Vreeswijk: die is daar op de schippersschool.

Wonen op een schip, een waladres te hebben in Krimpen en domicilie te bezitten in Rotterdam, dat kan voor sommige zaken weleens een problematisch geval worden.

Zoals schipper Adriaan Mul van de Tonia zijn er honderden. Allemaal ijverige staatsburgers, die over de waterwegen zwalken, hierheen en daarheen. Varen, varen, altijd maar varen.

En dan de vele honderden, die buitengaats zijn; die de grote vaart beoefenen en die na maanden weg te zijn geweest, gauw even twee dagen thuis komen om vrouw en kinderen goedendag te zeggen, om daarna weer over de lange deining gaan, de zeven zeeën te doorkruisen, opnieuw maanden en maanden lang.

Ze zijn allemaal staatsburgers, maar men vraagt zich af, hoe de varenden hun rechten als staatsburgers tot gelding kunnen brengen bij een verkiezing. Want Adriaan Mul, die in Rotterdam domicilie heeft, zal op 28 maart 1962, als de leden voor de Provinciale Staten gekozen moeten worden, misschien met zijn schip in Antwerpen liggen, of in Mannheim. En als op 30 mei 1962 de leden voor de gemeenteraad gekozen worden, zal hij dan juist in Rotterdam zijn? Het is zeer de vraag. De agenda van een schipper is dikwijls ongewis.

Toch hebben de varenden niet minder dan wij het recht, mede hun invloed uit te oefenen op het Overheidsbeleid. Hun wensen en verlangens vereisen evenzeer de aandacht van de Staten-Generaal, van de provincie en van de gemeente, dan die van andere bevolkingsgroepen.

Het Comité voor Varenden

DAAROM heeft onze Partij een Comité voor Varenden. Dat Comité verzet bergen werk, vooral tegen de tijd, dat een verkiezing zal plaatsvinden .

Dominee G. J. van Kamp, schippersdominee te Amsterdam is voorzitter van dit comité voor varenden en hij heeft ons op zijn gezellige bovenhuis in Amsterdam-west twee uur lang verteld over de activiteiten en het lief en leed van het Comité — èn natuurlijk ook van het lief en leed van onze schippers!

Omdat de varenden wel zeer ambulante burgers zijn, schept dit vooral bij verkiezingen allerlei consequenties. Onze partij heeft in 1947 het initiatief genomen tot de oprichting van dit Comité. Dominee Van Kamp werd toen voorzitter; hij is dit nòg — en uit de wijze waarop hij vertelde over de werkzaamheden van het Comité, bleek ons, dat hij een bezield voorzitter is, met grote liefde voor de varenden.

In de begintijd van het Comité was het uiterst moeilijk en moeizaam werken. Toen bestond voor varenden reeds de mogelijkheid van het stemmen bij volmacht, doch dat was een uiterst omslachtige zaak. Vóór de laatste december, voorafgaande aan het jaar waarin een verkiezing zou worden gehouden, moest de schipper als hij van zijn stemrecht gebruik wilde maken en een gemachtigde zijn stem wilde doen uitbrengen, een verzoek daartoe indienen. Een week na de kandidaatstelling moest de schipper in persoon naar het gemeentehuis. Dit behoefde niet het gemeentehuis te zijn waar hij zijn domicilie had, doch waar hij op dat ogenblik vertoefde. Hij moest allerlei personalia van de door hem gemachtigde overleggen. Deze gemachtigde moest ook zelf persoonlijk ten gemeentehuize verschijnen. „We moesten dus persoonlijk naar het gemeentehuis; daar is dikwijls niets van gekomen," verklaarde ons een oude schipper. „We lieten zodoende onze stem verloren gaan."

Er kwam nog iets anders bij, dat het stemmen door gemachtigden voor schippers bemoeilijkte. De gemachtigde moest een bloedverwant van de varende zijn. Dat gaf dikwijls narigheden, want vaak is het zo, dat een hele familie de schipperij beoefent en dus óók varende is. Dan kon moeilijk een familielid als gemachtigde optreden. Maar een niet-bloedverwant mocht nu eenmaal niet als gemachtigde optreden. Die kieswet is dan ook vaak de antischipperswet genoemd.

Het Comité voor Varenden had vooral in die tijd bergen werk te verzetten. Het nad uiteraard een veelvuldig contact met chefs van de afdeling verkiezingen op gemeente-secretariëen. Dominee Van Kamp roemde de vriendelijkheid, die hij altijd van deze ambtenaren ondervonden heeft. Men was steeds hulpvaardig. Dat was men trouwens over en weer; de ene dienst is de andere waard. Zo werd deze predikant eens opgebeld door een chef van de afd. bevolking op een gemeentehuis: „Ik zit met een man op een coaster. Ik ben hem kwijt, kunt u mij misschien helpen?" Inderdaad kon geholpen worden, want de voorzitter van het Comité wist het waladres van de betreffende man en zodoende werd de gemeente-administratie weer geholpen.

Met betrekking tot de volmachten-misère — want zo mocht het voorheen eigenlijk wel genoemd worden — kwam in 1952 bij wetswijziging verandering, maar het werd nog lang niet ideaal. In 1954 stond het Comité voor een moeilijke taak. De schippers werd aangeraden in het geval ze geen familieleden hadden die als gemachtigde konden optreden, zèlf te gaan stemmen, of gebruik te maken van de zogenaamde vakantiegangersregeling, waardoor men bij tijdig aanvragen in een andere gemeente dan de eigen woongemeente zijn stem mag uitbrengen. Maar vele schippers waren daartoe niet in staat, want men wist veelal niet van tevoren, in welke gemeente men op dag van de stemming zou zijn.

Bij een herhaalde wetswijzigingen werd het tóch beter voor de schippers. Niet alleen dat men niet meer persoonlijk ten gemeentehuize behoefde te verschijnen als men bij volmacht wilde stemmen, maar de gevolmachtigde behoefde ook niet meer een familielid te zijn. Voor zieken en andere bewoners van de vaste wal geldt nog altijd, dat een gevolmachtigde een huisgenoot of familielid moet zijn, maar de schippers kunnen ook niet-familieleden, kiesgerechtigden, voor zich laten stemmen. Dat betekende een wezenlijke verbetering. Evenzo was het een vooruitgang, dat een gevolmachtigde voor twee stemgerechtigden mag optreden. Vroeger was het slechts mogelijk om voor één persoon het stemrecht waar te nemen.

Intussen vereist het stemmen bij volmacht door de varenden voor het Comité veel werk. Alleen reeds om achter de adressen te komen van schippers, die geestverwanten zijn, is dikwijls een hele toer.

Er waren voorheen nog schippers, die uitsluitend bij het Centraal bevolkingsregister ingeschreven staan. Destijds hadden de Duitsers — dat was in de bezettingstijd, — daarin veel schippers ondergebracht. Het Comité heeft veel gedaan om deze schippers weer domicilie te laten nemen in een gemeente. Staat een schipper namelijk uitsluitend ingeschreven in dat register, dan gaat uiteraard zijn stem verloren bij een gemeenteraadsverkiezing. En bij de verkiezing voor leden van de Provinciale Staten heeft hij evenmin stem. Deze activiteit heeft veel succes gehad; er is nu vrijwel geen schipper meer, of hij wil er aan medewerken, dat hij domicilie krijgt in een gemeente.

Maar wat alleen al het bijhouden van het adressenmateriaal van de varenden vergt, kan slechts hij zich ind... van dit relaas, hie... Kamp heeft horen v... partij het comité voo... baar zijn.

En niet alleen wij, ... de varenden buiteng... heeft sedert 1952 oo... mité. Speciaal voor h... op luchtpostpapier, ... renden over de kom... melden, niet weken ... behoeft te zijn; men ... luchtpost. Men heef... grote vaart de mede... kregen van de koop... werkt volgens domi... tief.

Medewerking van ... noodzakelijk voor he... venplaatsen en in g... pers wonen, is deze ... selijke kiesverenigi... mité heeft in Rotte... de schippersadressen ... delijk worden bijge... Ook voor de verzen... derlandse Gedachten... senlijst, die regelmat... wordt bijgehouden.

Tussen

HET Comité schen... geestverwanten, ... bestaan hebben. De... worden niet vergeten. Comité wel vaak h... eigenlijk tot de var... de grote vaart. Maar ... men met coasters d... dan behoren deze ... schippers. Zodoende ... achter de goede adr...

„Ja," zei de schipp... voor de mensen va... ze zijn er zelf meest... eens een onplezierig...

Maar van vele sch... zijn werk zeer gew... valt alles in goede ... voor een Groninger ... gezocht voor een s... bleek een Fries te z... niet best over te spre... best, die schipper ... spreekn. dat zijn za... behandeld wordn... over moet'n hoor'n!

Kamerfrac...

JARENLANG heeft ... langen van de ... A.R.-fractie en in d... behartiging plaats d... mité, waarin uitera... zitting hebben bele... met A.R.-Kamerlede... nogal wat zaken, di... Zo heeft de onderw... kinderen nog altijd ... dagsrust voor schip... grote betekenis. De ... een teer punt in schi... werp dat door Comi... ken is. Enige jaren ... redige vrachtverdeli... is toen alarm gesla... voor de schipperij ... dat steeds de aandac... voldoende kan delen ... vaart. En dan wor... schipperij in het noo... kwaad te verduren ... vijftig ton kunnen ... op. Van de duizend s... er al vierhonderd v... perij daar onvoldoe... bleek te bieden. Het ... voor een commissie ... hoe de situatie in he...

De zaak van het ... voor schippers is e... onderwijs is tot op h... maar zowel de Rom... testanten zijn bezig ... op bijzondere basis.

Het comité heeft ... Mr. C. W. Kroes, di... in Rotterdam gewee...

Varen, varen, altijd maar varen . . .

Het dag en nacht varen is geen symptoom van welvaartstekort in de schipperij, heeft Mr. C. W. Kroes op een vergadering van het Comité voor Varenden gezegd. Het ligt veeleer in de structuur van de binnenvaart. Allerlei factoren spelen hierin een rol: Ongelijke vrachten, samenhangend met seizoeninvloeden, grote concurrentiezucht, de ongewisheid van de vaart, de weersomstandigheden. Maar wel is er het verschijnsel te constateren, dat men steeds méér wil, terwijl bij een helaas voortgaande ontkerstening een onderwaardering van de zondag is waar te nemen. En wat de arbeid van de vrouw aan boord betreft — dat komt nogal eens voor op de binnenvaart — dit gebeurt vaak om kosten te besparen, vooral bij schippers die een nieuw schip hebben gekocht. Een schip vergt een grote investering; er is al gauw een ton of anderhalve ton mee gemoeid.

...t voor ...nde Staatsburgers

zoals schrijver
...dominee Van
...mogen ook als
...wel zeer dank-

...e schippers, ook
...aatste categorie
...ht van het Co-
...folders gedrukt
...n men de va-
...ingen heeft te
...lang onderweg
...circulaires per
...arenden op de
...vraagd en ver-
...ikanten en dat
...mp zeer effec-

...nigingen is ook
...ooral in de ha-
...aar veel schip-
...van de plaat-
...erlijk. Het Co-
...rtsysteem van
...moet onophou-
...veel mutaties.
...R.-Post en Ne-
...angrijke adres-
...inee Van Kamp

...hip

...aandacht aan
...kustvaart hun
...an de coasters
...bezorgen het
...Zij behoren
...gaats, dus tot
...ook wel, dat
...t uitoefent en
...tot de binnen-
...een puzzel om

...we zijn steeds
...ij bezig, maar
...at geeft je wel-

...het Comité, dat
...rdt. Niet altijd
...had het comité
...en gemachtigde
...ie gemachtigde
...s die Groninger
...en, dat was niet
...ist niet over te
...een Fries zoudn
...ie Groninger er

...hippers

...er Zaal de be-
...behartigd in de
...hans vindt deze
...Aantjes. Het Co-
...sechte schippers
...l vergaderingen
...ed, want er zijn
...ers hoog zitten.
...voor schippers-
...ndacht. De zon-
...k een zaak van
...vrachtverdeling,
...en, is een onder-
...erfractie bespro-
...eigde die even-
...ft te worden .Er
...afschaffing zou
... Nóg een punt,
...oe de schipperij
...enwoordige wel-
...gedacht aan de
...ons land, die het
...ine schepen van
... het wegvervoer
...het noorden zijn
...omdat de schip-
...aansmogelijkheid
...eft speciaal hier-
...om na te gaan,
...feitelijk is.
...k vakonderwijs
...rgent. Dit vak-
...lgemene handen,
...ken als de Pro-
...tot vakonderwijs

...elijke adviseurs.
...tingscommissaris
...tegenwoordig op-

Schippersdominee

Ds. G. J. van Kamp, de voorzitter van het Comité voor Varenden en schippers-predikant in Amsterdam voor het ressort Noord-Holland en Utrecht, zal wel uit een stevig schippersgeslacht komen, dachten wij. Zoals zo vaak het geval is, hadden wij het glad mis. Nóóit een schipper in de familie gehad. En zijn vrouw heeft nooit een familielid gekend die varensgast was. De predikant is Amsterdammer van geboorte, zijn vrouw komt uit Zwolle — en dat noemen de rasechte Amsterdammers ook al het noorden.

Sedert 1942 wijdt ds. Van Kamp zich aan de geestelijke arbeid onder de schippers. Toen hij in Weesp hulpprediker was zette hij voor het eerst zijn voeten op een scheepsdek, daalde hij voor het eerst af in een roef. Dat viel er goed in, want vroeger waren de schippers niet gewend om een dominee op bezoek te ontvangen aan boord. En nu is hij al weer jaren schippers-predikant en kent hij het varend volk met hun vreugde en verdriet, hun lief en hun leed.

In deze maanden preekt hij meermalen in de kantine van een suikerfabriek. In die kantine is ook weleens een kind gedoopt. Het is nu de tijd van de suikerbietencampagne en in samenwerking met andere kerken wordt in de suikerfabriek te Stampersgat twee keer per zondag een dienst gehouden. Die kerkdiensten worden belegd zolang de campagne duurt. Omstreeks half december is de aanvoer van de suikerbieten voorbij, dan liggen er geen trossen schepen meer in Stampersgat en zijn er geen kerkgangers.

Ds. Van Kamp, die 48 jaar is, heeft de indruk, dat vroeger veel schippers uit traditie Anti-revolutionair waren. Thans echter wil men een gesprek over allerlei zaken die in het politieke vlak liggen en dat is een grote vooruitgang.

Een schipper wil niet achtergesteld worden — daarom ook wenst hij leerplicht voor zijn kinderen .Vandaag is het nog zo, dat een schipperskind pas leerplichtig is als het schip waarop het woont twee maal vierentwintig uur tegen de kant ligt. Maar wie controleert dat? Het schippersonderwijs is nu vrij; dat houdt in ,dat men zijn kinderen tóch wel naar een school op de wal stuurt — maar dat kost de ouders extra geld. Men is dus in een ongunstige positie ten opzichte van ouders die op de wal wonen en eveneens kinderen hebben.

treedt als voorzitter van de Stichting Particuliere Binnenvaart is op het gebied van de scheepvaart uiterst deskundig. „Onze meest deskundige antirevolutionair op dit gebied," zei de schipperdominee. Een zeer gewaardeerd deskundige is voorts de heer B. W. Touw, antirevolutionair, voorzitter van de Algemene Rijnschippers bond. De heer C. de Jager te Katwijk, die nog niet zolang zitting heeft in het Comité, geeft advies inzake problemen die de visserij betreffen.

Slechts in vogelvlucht hebben we een aantal zaken genoemd, die de aandacht van het Comité voor Varenden hebben. Maar er kan uit blijken, dat dit Comité een prachtige schakel is tussen partij enerzijds en geestverwante schippers anderzijds. De schippers zullen ongetwijfeld er steeds meer van doordrongen raken, dat hun stem bij verkiezingen niet teloor mag gaan, want in de verwarring van deze tijd is nationaal en internationaal de vastheid van een waarlijk christelijke politiek meer dan ooit noodzakelijk.

En als nu een schipper dit relaas leest, tien tegen één dat hij zal denken: Die schipper Adriaan Mul, bestáát die wel? Want het schippersvolk kent elkaar en het kent de schepen. Er varen wel Tonia's op de binnenwateren, maar er is geen schipper Mul op die bodems. Die schippers mogen weten, dat Adriaan Mul bestaat.... maar zijn werkelijke naam is ánders. Hij wilde onder geen beding met náam en toenaam in de krant komen. En dus hebben wij een andere naam voor hem bedacht, dat is alles.

Op de Gouwe bij Gouda

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eigenaar Th. D. Wildeboer)
Massafabricage betonartikelen
Telefoon 3865, privé 4628.

N.V. REPRODUCTIEBEDRIJF EN TEKENMATERIALENHANDEL
D. F. OOSTERS
Groenendaal 39 - Rotterdam - Telefoon 136801-115461
• LICHTDRUKKEN • TEKENMATERIALEN

J. DE KORT
metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 - TELEFOON 33402 - AMSTERDAM

Witte wegenverf
Reflecterende witte wegenverf
Betonverven
N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN
EDE, telefoon 2047 (08380)

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

KAKES' bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden ...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

FA. K. SALVERDA & ZONEN
Aannemersbedrijf - Kuinre
SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. 05271-294

F. VINK & ZOON
Aannemersbedrijf
Telefoon 01827—261
KERKLAAN 9 — MOORDRECHT

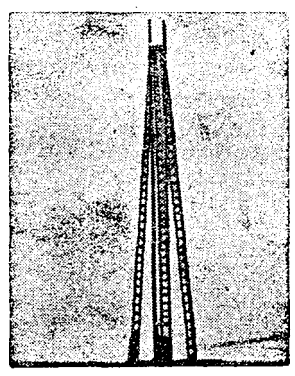

Firma H. Manschot & Zoon
AANNEMERS VAN HEIWERKEN
Telefoon 03474—269
LEXMOND
Gespecialiseerd in het heien met stoomblokken van 2000 tot 5000 kg

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894-230 - Ouderkerk aan de IJsel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS,
ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ., ENZ.

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 17 26 40

drukkerij **zwagers**

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

HOUTHANDEL

K. J. Bos & Zoon

ROTTERDAM - HOUTLAAN 19

TELEFOON 11 33 60

Onderwijs aan schipperskinderen

ONDERWIJS voor kinderen van varende schippers is nog altijd een onopgeloste zaak, welke naarmate de tijd doorgaat dringender een voorziening vereist.

Allereerst ontbreekt voor deze kinderen de leerplicht. De zegen die de wet op de leerplicht heeft meegebracht voor de kinderen van ons volk, is aan deze schipperskinderen onthouden. Te hooi en te gras — mede afhankelijk van de economische situatie waarin de schippers verkeren — zijn deze kinderen in de gelegenheid hier en daar enig onderwijs te ontvangen, maar het volgen van normaal onderwijs — normale schooltijden gedurende 6 jaar — is nog steeds niet mogelijk. Hoe zal het straks moeten met het behalen van een vakdiploma, dat noodzakelijk wordt, gelet op de toenemende motorisering en mechanisatie, welke een deugdelijke kennis ook van de binnenschippers zal vragen.

Praktische ervaring alleen is onvoldoende om straks vakmanschippers op te leveren die de concurrentie met de buitenlandse collega's kunnen bij benen.

Voorts is er voor de schipper een belangrijke financiële factor die hem er vaak van moet weerhouden zijn kinderen toch een lagere schoolopleiding te doen volgen. Het particulier initiatief heeft al ver voor de oorlog getracht hiervoor een oplossing te geven. Het Nationaal Comité voor christelijk onderwijs heeft al jaren geleden een school opgericht te Vreeswijk met internaat en te Maasbracht een internaat. Na de 2e wereldoorlog heeft de Generale Synode der Hervormde Kerk eveneens goede initiatieven ontplooid. Zij heeft gebouwen en schepen gehuurd of gekocht om de schippers in de gelegenheid te stellen hun kinderen het onderwijs volledig te laten volgen.

De ervaring heeft geleerd, dat en die scholen en die internaten in een behoefte voorzien.

Zó, dat gebleken is, dat deze onmisbaar zijn. Deze accommodatie kost bijzonder veel geld — uiteraard voornamelijk van de ouders van schipperskinderen. Het blijkt al meerdere jaren dat deze ouders de totaal-kosten niet kunnen opbrengen, niettegenstaande de geboden (ook financiële) hulp van de zijde van het particulier initiatief.

Gelet op de aard van hun beroep is het niet geheel rechtvaardig dat deze schippers — hetzelfde onderwijs vragend voor hun kinderen als voor alle andere kinderen — deze kosten voor hun eigen rekening moeten nemen.

Bovendien is het een landsbelang dat deze kinderen volwaardig lager onderwijs ontvangen. Als het onderwijs aan de schipperskinderen niet op beter peil wordt gebracht is het gevaar concreet aanwezig, dat een belangrijke tak van het economische leven — de Nederlandse binnenschipperij — verdrongen zal worden door buitenlandse schippers. Immers, deze (Belgen en Duitsers) hebben een betere basisopleiding.

Het zal nodig zijn dat de overheid een en ander spoedig gaat inzien.

Het minste dat gevraagd zal moeten worden, is het voorschrijven van een volledige leerplicht. De bestaande discriminatie dient niet te blijven bestaan. Maar daar hoort bij dat de overheid wat dieper in de beurs moet tasten om het voor de ouders van deze kinderen financieel mogelijk te maken dat hun kinderen dit onderwijs ook kunnen genieten. Een overheidsbijdrage in de hoge meerkosten die voor het verblijf van schoolgaande kinderen aan de wal gemaakt moeten worden, is noodzakelijk. De bedragen die nu nog worden gegeven passen niet langer in de huidige situatie.

Bovendien zal de overheid bijzondere steun behoren te verlenen in de exploitatiekosten van de bestaande internaten. Het particulier initiatief doet wat het kan, maar kan een groter wordend tekort niet langer opvangen, noch de kosten van een noodzakelijke aanpassing fourneren.

Aan een groep van Nederlanders die in de knel dreigt te komen, zal hulp moeten worden geboden.

Te sterker mag deze aandrang worden uitgeoefend, omdat hiermee een landelijk economisch belang gemoeid is.

K.

Onrustig, gejaagd?

Mijnhardt's Zenuwtabletten sterken en kalmeren Uw zenuwen.

Kou GEVAT? Dampo

Huidgenezing

Huidzuiverheid · Huidgezondheid

PUROL

Puistjes verdrogen door Purol-poeder

Resolutie congres N.E.I.

- Het XVe Congres van de Internationale Unie van Christen-Democraten stelt vast, dat het enig werkelijke alternatief tegenover de communistische ideologie en zijn aanspraak op de wereldbeheersing een politiek is, die uitgaat van de christelijke verantwoording.
- Het onderstreept, dat slechts een politiek, die acht slaat op de menselijke persoon en vrijheid en sociale rechtvaardigheid in even grote mate verdedigt, in staat is de communistische uitdaging met succes tegemoet te treden.
- Het spreekt zich opnieuw uit voor het onaantastbare recht van ieder volk op zelfbeschikking en op de vrije keuze van zijn staatsvorming en maatschappelijke orde, zoals dat is verankerd in het Charter van de Verenigde Naties.
- Het verklaart, dat het Berlijnse vraagstuk de toets is voor een eenheid, kracht en standvastigheid van de Westelijke gemeenschap, die tegenover het communistische imperialisme verplicht is de vrijheid in Berlijn met alle middelen te verdedigen.
- De Christen-Democraten spreken zich uit voor de solidariteit van het Westen, spreken de wens uit tot een versterking van de Europese integratie-politiek en begroeten de onderhandelingen, die daartoe dienen.
- Zij spreken hun voldoening uit over de resultaten van de conferentie van Afrikaanse staten en Madagaskar met de Europese Parlementariërs en stellen met tevredenheid vast, dat daarin de verschillende besluiten van het laatste Congres van de Internationale Unie van Christen-Democraten zijn opgenomen. Zij hopen dat de besluiten van deze conferentie zo spoedig mogelijk worden verwezenlijkt.
- Zij verklaren zich solidair met de Christen-Democratische partijen van Latijns-Amerika, die zij gaarne zullen bijstaan in de verwezenlijking van hun idealen.

De Christen-Democraten roepen de vrije volkeren op hun hulpmaatregelen voor de ontwikkelingslanden te versterken uit de overtuiging, dat de vrede in de wereld slechts door de vestiging van de gemeenschap der volkeren kan worden verzekerd, die tevens de garantie inhoudt voor de vrijheid en vooruitgang van alle naties en iedere mens.

Spaar de waardevolle rode Leeuwenzegels

WAJANG plantenmargarine

Natuurzuivere plantenmargarine!

Vertrouwensadressen in eigen kring

IN GELDERLAND

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTRAAT 38 - TEL. 2765 (08370) — WAGENINGEN

NUTSSPAARBANK - WAGENINGEN

STATIONSSTRAAT 3,
postgiro 818686, telefoon 08370-2026

RENTE 3½ %

Bijkantoren te:
VEENENDAAL, Hoogstraat 19
RHENEN, Acacialaan 2
BENNEKOM, Dorpsstraat 37
RENKUM, Dorpsstraat 28

Radio K. B. WEIMAR Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR

ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING

MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Verwen Uw gezin met PFROMMER'S rund-, varkens- en paardevlees, vet en mager gerookt spek.
FIJNE VLEESWAREN, WORSTSOORTEN
in meest uitgebreide sortering.
Uw budget aanzienlijk lager
als gij PFROMMER kiest als slager.

Slagerij H. PFROMMER

Jan van Schaffelaarstraat 11 - Telef. 3019 - Barneveld

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

Voordelig en... meer kans

JANSEN

richt uw woning mooier en gezelliger in.

KONINGINNELAAN 9 — TELEFOON 562 — VOORTHUIZEN

DORDRECHT

Gebruikt u veel enveloppen?

Zend dan uw volgende aanvraag aan

DRUKKERIJ J. DE LONGTE

DORDRECHT - TELEFOON (01850) 4432

VOOR UW KOLEN EN OLIE

HUISBRAND OF INDUSTRIE
ZWIJNDRECHTSCHE VEREENIGDE BRANDSTOFFENHANDEL
ZWIJNDRECHT, Ringdijk 650, Telefoon 25295 en 5926

VLAARDINGEN

Firma A. van Roon

Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen

WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 en 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 — Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A voor makelaars en assurantiebezorgers

Laten onze adverteerders u inlichten, voor u gaat kopen!

Uitsluitend voor dames

EVEN uw aandacht, alstublieft. Graag even een politiek gesprekje. Doen **wij vrouwen** dan wel aan politiek? Daar houden we toch helemáál niet van? Wanneer ons huis maar netjes is, onze man en kinderen maar goed gevoed en keurig in de kleren zijn. Wanneer we maar geen schulden maken — dan zijn we de ideale huisvrouw, die in Spreuken 31 wordt bezongen. „Ze vrezen de sneeuw niet, want ze zijn in scharlaken gekleed" (eigengebreide vesten en truien in deze tijd!) Maar.... er is méér in deze tijd. Politiek is alles, waar de regeringsbemoeienissen 't héél gewone leven raken! Neem nu eens dat nette huis! Is het een huurhuis? Wie stelde die huur vast? Wie verhóógde de huur — waarover u zo mopperde? Mocht u zó maar in dat huis trekken of kwam daar een **huisvestingsvergunning** na eindeloos praten aan te pas? Of woont u in een eigen huis? Geërfd van uw ouders? Woningwetwoning? Bouwkaswoning? Gebouwd met subsidie van Rijk of gemeente? Bemerkt u de politiek rondom uw huis? Wanneer u 's morgens wak-

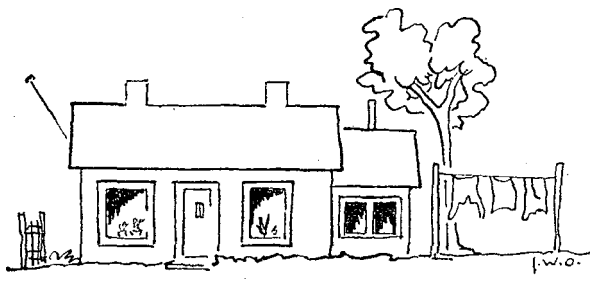

....Neem nu eens dat nette huis....

ker wordt, begint al dadelijk de regering zich met u te bemoeien! U staat op en gaat zich wassen. U draait de kraan open. Wáár komt dat water vandaan? Wie legde die waterleiding aan? Rijk of Provincie? Of heeft u nog geen waterleiding en strijden Rijk en Provincie er over, wie het moet betalen? U gaat thee zetten. Heeft u gas of elektriciteit? Levert de gemeente het gas en de provincie de elektriciteit? U gaat voor het ontbijt zorgen. Even een vers broodje bij de bakker op de hoek? Verleden tijd! Pas om 10 uur vers brood tegen een door de regering vastgestelde prijs! Melk opzetten. Verse melk van de boer aan de overkant? Mág niet! Gesaneerde melk met een vaststaand percentage vet tegen Uni-prijs! Gezellig samen ontbijten! Vader bidt hardop — leest een hoofdstuk uit de Bijbel.

Er wordt gesproken over de belangrijke vergadering, die er de vorige avond was. Zó krijgt de opgroeiende jeugd belangstelling voor het groot geheel. Zó kweekt u sterke, rustige mensen. Uw man gaat naar 't werk — Rijksbaan? Gemeentebaan — Fabriek — Zelfstandige! Maar wát hij ook doet — zijn salaris en loon en winst zijn vastgesteld in Den Haag. De kinderen bezoeken de gesubsidieerde christelijke school. Wéét u 't nog, die tijd dat onze ouders en grootouders de verbitterde schoolstrijd voerden? De openbare school kostte niets en onze ouders moesten voor ons schoolgeld betalen. En nu vinden we 't heel gewoon, dat we dat onderwijs gratis voor onze kinderen krijgen.

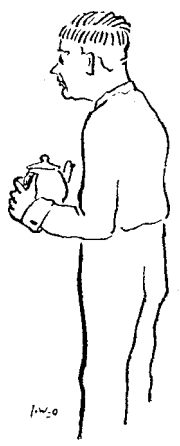

U gaat (of laat) thee zetten

Hebben de kinderen één uur in de week les in politiek? De meisjes zowel als de jongens? Vraagt U er om? Leer ze neuzen in de krant. Zoals u zèlf ook 't hoofdartikel in „Trouw" leest om bij te blijven! En in „Nederlandse Gedachten" snuffelt. Er gebeurt zoveel, niet alleen in ons land, maar ook daarbuiten. Onze belangstelling moet verder gaan dan ons eigen huis en gezin. We moeten onze omgeving opvoeden voor een leven in 't groot geheel. We gaan mee naar de stembus. We kiezen dus de mensen, die in Den Haag de lakens uitdelen. Dat geeft verantwoordelijkheid! Want 't is zéér belangrijk, wie dat doen. Of 't mensen zijn, die hun taak biddend doen of mensen, die van God en Zijn gebod niets willen weten.

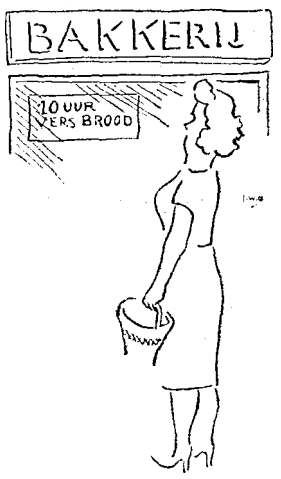

Vers broodje?

Bidt U ook voor de mensen, waarop U heeft gestemd? Ze staan daar veelal in een God vijandige wereld. Uw gebed geeft hun kracht om Gods geboden te blijven uitdragen! Bent U al lid van de kiesvereniging? Zeg nu niet: „Mijn man is lid, dan ben ik vanzelf lid! Dat is bij de kerk toch ook zo?" Een kerk is toch geen vereniging.

De *bijdrage* voor de kerk wordt toch bepaald naar een vast percentage van de inkomsten van het gezin? Voor een zwembad, ijsbaan, zangvereniging, gymnastiekvereniging enz. betaalt u toch ook beide? Daar krijgt U ook gezinsreductie. Nèt als bij de kiesvereniging! Van de contributie die de man betaalt wordt 2,50 per jaar aan het Centraal Comitè afgedragen. Voor de gehuwde vrouw is die afdracht slechts *f* 1,—. Zo'n grote reductie ontvangt U bij geen enkele vereniging! Daarom zijn we héél blij als U méér wilt geven! Waar U lid van is, daar houdt U van! Uw lidmaatschap geeft U zeggenschap. U helpt dan mee de lijst voor de gemeenteraad, de Prov. Staten opstellen! U doet dit graag. Wij vrouwen houden niet van redeneren maar van doen! Dat wordt nu gevraagd op politiek terrein. U heeft de capaciteit. Uw invloed in de maatschappij is zéér groot: onderwijzeressen, maatschappelijk werksters, verpleegsters, in fabriek en op kantoor. in de gezinnen , gebruik uw invloed om de A.R. politiek uit de dragen: *Christus* is Koning van héél het leven.

Overheid èn volk moeten Hem gehoorzamen.
Zijn wet gaat boven alles.
Doe dit biddend.

J. BIK-MEIMA

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN living

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- en BUITENLAND
Telefoon 05190-2580

(Adv.)
Onontwarbaar raadsel?

De mogelijkheden van contact en gesprek tussen de Kerken der Reformatie en Rome worden steeds groter. De moderne communicatiemiddelen werken dit in de hand. Ook het wederzijds verlangen naar de eenheid der Kerken bevordert de toenadering. Het anti-papisme is een verouderd begrip geworden.
De tegenstellingen zijn ondanks deze veranderingen nog zeer ingrijpend. De verhouding protestantisme/rooms katholicisme blijft bijna een onontwarbaar raadsel.
Nodig is, dat er meer **inzicht** komt. Meer **begrip**, waar de verschillen nu werkelijk liggen.
De Protestant (14 daags **interkerkelijk tijdschrift**) geeft u dit inzicht, vanuit reformatorisch uitgangspunt. Door deskundige informatie niet alleen op godsdienstig terrein. Ook op politiek-cultureel en maatschappelijk gebied.
Een abonnement kost u *f* 7,50 per jaar of *f* 2,— per kwartaal. Als u zich per 1 januari a.s. abonneert ontvangt u alle nog dit jaar te verschijnen nummers (waaronder het uitgebreide Hervormingsnummer) gratis.
Opgave aan de **Evangelische Maatschappij, Utrecht. Postgiro 25214.**

U levert toch ook uw aandeel in de actie „één op tien"?

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN living

Firma Jacq. Stinkens
ZEIST
Orgelpijpenmakers
LABIAALPIJPEN — TONGWERKEN

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
Vicon
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

H. KLEIN - *van klein tot groot*
Van de kleinste gereedschappen tot de grootste machines leveren wij u
BAKKERIJMACHINES
GEREEDSCHAPPEN
WINKELINVENTARISSEN, enz.
Woonhuis:
Nieuwenhoornstraat 112 - Telefoon 174549 - Rotterdam-Zuid.

Voor kerkorgels
Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN — TELEFOON 06760 - 117582

„MIEDEMA" landbouwwagens
„MIETRA" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigenfabriek N.V.
WINSUM — FRIESLAND — TELEF. 05173-241*

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Infrarode stralingsverwarming
speciaal voor kerken.
ADVIES- EN INSTALLATIEBUREAU
BLIFEKA
Franeker, Sjaerdemastraat 11 — Telefoon 05170-2433

Inrichting van kleuterscholen
Stalen klimmateriaal - keukens
ODIS
Fa. A. v. d. Werff - Doesburg
Kantoor:
Van Pallandtstraat 11 - Velp - tel. 08302-4642

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF
VAN OORD
Hoogstraat 73a — Telefoon 444 — Werkendam
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

FIRMA COLIJN & IPPEL
Aannemers van beton- en heiwerken
Rijksweg 117 Tel. 01834-375
Pr. Julianaweg 11 Tel. 01834-475
NIEUWENDIJK (gemeente Almkerk)

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS
- Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

WERKENDAM — TELEFOON 14

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• **Rusland** is deze week opnieuw **de** blikvanger in het wereldnieuws geweest. Bij de opening van het 22ste partijcongres trok Chroestjews mildheid van toon de aandacht. Zijn gast Ulbricht uit Oost-Duitsland moet zich wel openlijk opgelaten gevoeld hebben, toen zijn „chef" plotseling verklaarde, dat het vredesverdrag met Pankow aan geen datum gebonden is, nu het Westen zich tot onderhandelingen bereid heeft getoond. Oorlog is niet onvermijdelijk, aldus de rode heerser en teneinde ook mogelijke onrust bij zijn eigen mensen weg te nemen, wil hij de atoomproeven — voorlopig — beëindigen door op Hervormingsdag de laatste en grootste bom te laten exploderen. Wat van dit alles te denken?

Het beste lijkt het op deze uitspraken geen illusies te bouwen. De thans goedgemutste dictator is zo veranderlijk als het herfstweer. Die grilligheid is zelfs een onderdeel van zijn taktiek. De conclusie voor Russisch binnenlands gebruik is wel, dat de verlenging van de dagelijkse arbeidsduur met 2 uren, de gebraden ganzen van het nieuwe partijprogram verder afbrengt. Voor de niet-communistische wereld ligt de conclusie voor de hand, dat geen enkele echte concessie te beluisteren viel. Wellicht kan men stellen, dat de Westerse vastberadenheid ons voor nieuwe Russische eisen heeft behoed.

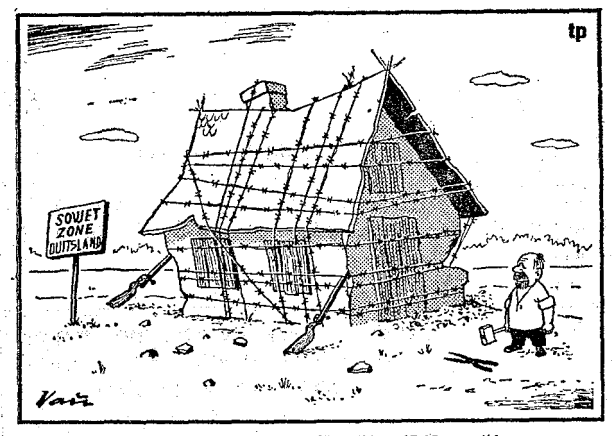

„DAT HOUDT WEL WEER EEN TIJDJE....,,!

• **Frankrijk** heeft zijn rol, die het dank zij De Gaulle nog steeds in de wereldpolitiek speelt, nog eens onderstreept gezien. Door de voor 18 oktober vastgestelde voorbereidende besprekingen van deskundigen af te gelasten, heeft het Westen enerzijds haar eenheid bewaard en anderzijds aan de wereld getoond, dat het verzet van de Franse president Kennedij en Macmillan niet koud laat. De boze reactie van laatstgenoemde bewijst dit eens te meer. De Gaulle vreest kennelijk dat deze deskundigen eventuele concessies van het Westen zullen concretiseren en gebruiksklaar maken voor de steeds elkaar polsende diplomaten en ministers van Oost en West. Wij kunnen hem in dit geval geen ongelijk geven, zolang ook Moskou niet concreter wordt.

• De gang van zaken rondom het **secretariaat-generaal van de VN** toont aan, dat dit laatste mogelijk is als de tijd dringt. De driemanschapsgedachte van Rusland is haast geruisloos in de ijskast gezet tot april 1963, omdat het Westen zich resoluut betoonde. Een zoon van een Oosters, doch nimmer gekoloniseerd volk, nl. dat der Birmanen wordt thans (tot genoemd tijdstip) de hoogste functionaris van de Verenigde Naties. Deze Oe Thant is zelfs voor het Westen zeer aanvaardbaar. Zijn kalm karakter en zijn beperkte ambtsduur laten een matigende invloed op de spanningen tussen Oost en West vermoeden. Intussen is het ook een teken aan de wand, dat de neutralisten-van-huis-uit steeds meer de toon in de volkerenorganisatie gaan aangeven.

• **Turkije** heeft gekozen. Een duidelijke keus is het echter niet. Generaal Gürsel, die in mei 1960 het bewind-Menderes wegvaagde, zal wel gehoopt hebben, dat hij diens aanhang tegelijk met de ex-premier aan de galg had gehangen. Doch de 163 neo-Menderianen, die het de 175 republikeinse volgelingen van oud-president Inönu in het parlement lastig zullen gaan maken, wijzen het tegendeel uit. Al lijkt een coalitie tussen Inönu en de Nieuw-Turkije partij (61 zetels) waarschijnlijk, de huidige militaire machtshebbers zullen zich wel eens afvragen of al hun ingrepen en massa-processen dit schrale stembus resultaat waard zijn geweest. Die overweging **kan** leiden tot het besluit dan zelf maar aan de macht te blijven. Dit zou jammer zijn voor de ontwikkeling van de democratie in dit gewaardeerde NATO-land.

• **België** beleeft ook moeilijke tijden. De stakingsgolf moge uitgerold zijn, toch is de stakingsleider Renard nog volop bezig het land in tweeën te scheuren. Deze Waal, die de toenemende Vlaamse invloeden niet kan verkroppen, heeft reeds aan Waalse volksregering, steunend op een Waals parlement aangekondigd. Hij is een talentvol demagoog, die zijn mensen niet slechts achter zich weet te krijgen, maar ook te houden. De regering-Lefèvre gaat een moeilijke tijd tegemoet bij haar pogingen dit Waalse separatisme in verantwoorde banen te leiden. De taal- en mentaliteitsstrijd dreigt de grondslagen van onze Benelux-zusternatie aan te tasten. En dat is reden tot grote ongerustheid, ook in ons land.

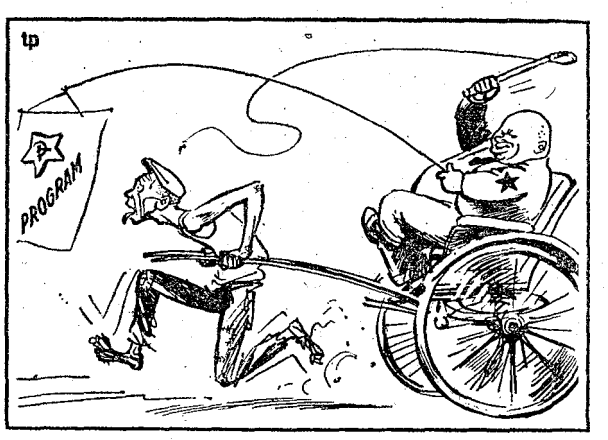

HET NIEUWE COMMUNISTISCHE PROGRAM

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

RIJWIELREKKEN
(overdekt en onoverdekt)
In 20 verschillende modellen
Vraagt folder A.P.
RIJWIELREKKEN-INDUSTRIE
FALCO
AMBTSTRAAT 15 — ALMELO
Telefoon 0 5490 - 4323

N.V. Rederij en Haringhandel
Import — Export
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN,
FREESIAZADEN

Vraagt uw bakker naar

TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

ZAKKEN
Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESPA.
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.
Import - Export

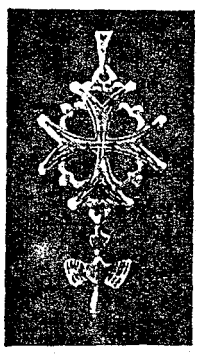

DE STICHTING VRIENDEN VAN PARON
heeft beschikbaar Hugenotenkruisen in onderstaande uitvoeringen:

H.	Zilveren hanger (groot model)	f 5.75
H.G.	Gouden hanger (groot)	f 50.—
H.V.	Verzilverde hanger	f 3.15
H.M.	Zilveren hanger (middensoort)	f 4.90
H.M.G.	Gouden hanger (middensoort) (broche f 40.—)	f 37.50
H.K.	Zilveren hanger (kl. onbew. achterz.)	f 2.90
H.K.G.	Gouden hanger (kl. onbew. achterz.) (broche f 22.50)	f 20.—
P.	Zilveren broche f 6.25; P.G. Gouden broche	f 51.—
P.V.	Verzilverde broche	f 3.25
K.	Zilveren reversknoop	f 2.10
K.G.	Gouden reversknoop	f 20.—
S.	Zilveren speld f 2.10; S.G. Gouden speld	f 20.—
	Verz. Paronlepeltje	f 2.60
	Wit en bleu geëmailleerde hangers	f 5.—
	Zilveren ketting	f 2.90
	Gouden ketting	f 25.—

Bestellingen bij de Stichting „Vrienden van Paron", Jacob Catsstraat 111 b, tel. 43746 (9—5 uur). Rotterdam, of direct per giro op no. 77630 t.n.v. Stichting „Vrienden van Paron", verkoop Hugenotenkruisjes te Rotterdam.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.
• ISOLATIEWERKEN
• KETELBEMETSELINGEN
• OVENBOUW
Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Ulo-leerkrachten

VRAGEN van de heer VAN BENNEKOM (A.R.P.) in verband met de mogelijkheid om aan de kweekscholen een spoedopleiding voor u.l.o.-leerkrachten te verbinden.

1. Kan de Minister mededelen om welke reden eerst in augustus 1961 de mogelijkheid is geopend aan de kweekscholen een spoedopleiding voor u.l.o.-leerkrachten te verbinden, terwijl de gezamenlijke onderwijsorganisaties reeds in oktober 1960 een noodoplossing in dezen hadden ontworpen en kort daarna ten departemente ingediend?
2. Is de Minister ook niet van mening, dat dit tijdstip — augustus 1961 — buitengewoon ongeschikt moet worden geacht, daar de eventuele kandidaten voor deze opleiding toen praktisch allen reeds een betrekking hadden aanvaard en ook de kweekscholen op deze korte termijn niet in staat moeten worden geacht de nodige regelingen te treffen?
3. Kan de Minister mededelen, waarom aan de gegadigden voor deze opleiding geen uitstel van militaire dienst kan worden verleend, gelet op de grote behoefte aan bevoegde u.l.o.-leerkrachten?
4. Kan de Minister mededelen, waarom op bepaalde punten (het bedrag der financiële vergoeding, het hoge gemiddelde examencijfer) belangrijk is afgeweken van bovenbedoeld concept der organisaties, daar moet worden gevreesd, dat onder deze omstandigheden de voorgenomen spoedopleiding weinig of geen rendement zal opleveren?
5. Welke andere middelen staan de Minister ten dienste om te voorzien in de nog steeds groeiende behoefte aan u.l.o.-leerkrachten?

ANTWOORD van de heer STUBENROUCH, Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

1. Omtrent het openen van de mogelijkheid aan de kweekscholen een spoedopleiding voor u.l.o.-leerkrachten te verbinden, moest onder meer overleg met verschillende departementen gevoerd worden, hetgeen geruime tijd heeft gevergd.
2. Hoewel het tijdstip, waarop mededeling van de vorenbedoelde mogelijkheid werd gedaan, ook naar het oordeel van de ondergetekende niet gunstig was, achtte hij toch onmiddellijke publikatie van de geopende mogelijkheid van meer belang dan uitstel daarvan tot een gunstiger in het jaar gelegen tijdstip, waardoor immers van deze mogelijkheid in elk geval eerst geruime tijd later gebruik zou kunnen worden gemaakt.
3. Naast de behoefte aan bevoegde u.l.o.-leerkrachten bestaat er nog steeds, vooral op het platteland, bij het gewoon lager onderwijs een grote behoefte aan onderwijzers. Het bleek niet verantwoord in gevallen, waarvoor in voorafgaande jaren ten behoeve van lagere scholen aan onderwijzers uitstel of vrijstelling van militaire dienst was verleend, thans deze faciliteiten te weigeren. De belangen van de krijgsmacht gedoogden anderzijds geen uitbreiding van die faciliteiten.
4. Wat betreft het bedrag van de tegemoetkoming in de studiekosten, geldt voor de onderhavige cursus hetzelfde maximum als voor universitaire studies, waarvoor dezerzijds studiehulp wordt gegeven. Deze gelijkheid komt de ondergetekende juist en billijk voor. De normen, die gelden ten opzichte van de resultaten, die bij onderscheidene studies moeten worden behaald om voor een tegemoetkoming in aanmerking te komen, variëren. Daar in 1960 ruim 60 pct. van degenen, die de akte van bekwaamheid als volledig bevoegd onderwijzer verwierven, gemiddeld het cijfer zeven of hoger behaalde, kwam het de ondergetekende verantwoord voor, dit cijfer als minimale eis te stellen voor hulp bij de onderhavige studie.
5. Ter voorziening in de behoefte aan u.l.o.-leerkrachten staan de volgende middelen aan de ondergetekende ter beschikking:

a. de opleiding voor l.o.-akten via de zogenaamde C-cursussen;

b. de toekenning van een bonus aan hen, die een u.l.o.-akte hebben behaald;

c. de toekenning van een tegemoetkoming in de studiekosten aan hen, die voor een lagere akte studeren of deze akte hebben behaald;

d. de toepassing van de wet van 28 juli 1960 (wet voorziening in de behoefte aan onderwijzers en vakonderwijzers bij het uitgebreid lager onderwijs);

e. de extrabeloning voor u.l.o.-leerkrachten, die meer dan een normaal aantal lessen geven.

Ook de salarisregeling, met name de zogenaamde u.l.o.-marge, vormt een middel, dat van betekenis is voor de voorziening in de behoefte aan u.l.o.-leerkrachten.

17e jaargang no. 43

28 oktober 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

ATTENTIE

Op donderdag, 2 november a.s. spreekt tijdens de door de regering ten behoeve van de A.R. Partij gevorderde zendtijd op de golflengte van de N.C.R.V.: mr. W. R. van der Sluis, secretaris van het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen.

Luistert u dan ook mee?

Het is van 19.50 tot 20.00 uur.

Het Westen en Chroesjtsjef

TROFFEL EN ZWAARD

WE leven in een bezeten wereld. Het lijkt er op, dat de Sowjetunie zich in militair opzicht zo oppermachtig waant, dat zij nu of binnen niet al te lange tijd de rest van de wereld haar wil kan opleggen. En of nu Chroesjtsjef in het Kremlin de lakens uitdeelt, of dat een ander dat doet, dat verandert hieraan niets, gesteld althans, dat het machtsvertoon inderdaad de juiste verhoudingen weerspiegelt. De Russen nemen proeven met kernwapens op een wijze, die duidelijk laat zien, dat er niet in de eerste plaats militaire doeleinden mee worden nagestreefd. Het bruutste en meest mensonwaardige bewijs hiervan wordt geleverd door de vorige week aangekondigde proef met een kernwapen van 50 megaton (50 miljoen ton tnt). Terecht hebben geleerden in de westelijke landen er op gewezen, dat het volkomen zinloos is, een dergelijk wapen te „beproeven". Een dergelijke proef zou geen enkele wetenschappelijke of militaire betekenis hebben en zou slechts kunnen dienen als graadmeter van de ontreddering, welke de angstaanjagende radio-actieve wolken onder de volkeren van het niet-communistische deel van de wereld teweeg zullen brengen. In de Verenigde Staten en in vele andere landen worden de laatste weken op grote schaal maatregelen gennomen om de burgerbevolking voor te bereiden op een oorlog met kernwapens. Men spreekt al openlijk over de mogelijkheid, dat met name de Verenigde Staten een verrassende aanval van de zijde van de Sowjetunie kunnen overleven. Men rekent al uit, dat een kernoorlog hoogstens een nacht kan duren, dat de kans om in leven te blijven echt niet zo klein is als we wel denken en dat het er dus op aankomt, zodanige maatregelen te nemen, dat de kans voor de volken van de vrije wereld zo groot mogelijk is. En zo raakt men over het algemeen meer en meer vertrouwd met het gevaar dat meer dan ooit tevoren de mensheid bedreigt.

KWADE KANS

Nu is het bepaald niet verkeerd, dat de westelijke politici rekening houden met de mogelijkheid, dat de Sowjetunie zich inderdaad zal laten verleiden tot het ontketenen van een (voor het Westen verrassende) kernoorlog. Het zou van een groot gebrek aan verantwoordelijkheidsbesef getuigen, vanneer de leidende staatslieden van het Westen deze kwade kans niet in hun berekeningen zouden opnemen. Zij dienen zich echter in de eerste plaats te realiseren, dat het de leiders in het Kremlin er om te doen is, de landen van de vrije wereld in hun macht te krijgen, zonder dat zij op welke wijze dan ook het bestaan van het Sowjetrijk op het spel zetten. Zij willen niet alleen voorkomen, dat hun eigen grondgebied het toonbeeld van totale vernietiging wordt; zij zullen — mede als gevolg daarvan — ook hun uiterste best doen, de rest van de wereld ongeschonden in handen te krijgen. Dat is de bedoeling van Chroesjtsjef, het is ook de bedoeling van uit de gratie geraakte figuren als Malenkof en Molotof.

NIETS BETER

Chroesjtsjef is niets beter dan Malenkof en Molotof en de anderen en die zijn op hun beurt niets slechter dan Chroesjtsjef. Deze laatste heeft het grootste uithoudingsvermogen en de sterkste zenuwen (en wellicht ook de grootste mond) gehad en slechts daardoor heeft hij zich kunnen handhaven als leider van het Sowjetrijk. Chroesjtsjefs politiek is dan ook niet in strijd met die van Malenkof (die het Sowjetrijk naar grotere welvaart wilde brengen om met „vreedzame middelen" de communistische wereldoverheersing te bewerkstelligen) en die van Molotof (die een „snellere" oplossing voorstond en van het dreigen met geweld gebruik wilde maken om het Westen ten val te brengen). Malenkof verkondigde openlijk, dat een wereldoorlog met kernwapens niet als onvermijdelijk moest worden beschouwd, omdat een dergelijke strijd geen overwinnaar zou kennen, maar alleen totale vernietiging. Molotof beschouwde een kernoorlog ook niet als onvermijdelijk, maar hij wilde de openlijke dreiging er mee als politieke factor in de gigantische strijd tussen Oost en West niet zomaar prijsgeven, als Malenkof heeft willen doen.

IN DE WEG

Toen Chroesjtsjef Malenkof, Molotof, Kaganovitsj en de anderen aan de kant zette, was dat niet om de politieke denkbeelden, die zij er op nahielden, maar om de doodeenvoudige reden, dat ze hem op de weg naar de persoonlijke macht voor de voeten liepen. Het is tekenend voor de grote risico's, die Chroesjtsjef durfde nemen, dat hij zijn tegenstanders in leven liet en naar afgelegen streken binnen het Sowjetrijk liet verbannen, ja dat hij Molotof zelfs naar een plaats buiten het ijzeren gordijn durfde sturen, ook al kan dit laatste gebeurd zijn om te pogen, hem te compromitteren. Het is vanzelfsprekend mogelijk, dat Chroesjtsjef's optreden tegen zijn mede-erfgenamen van Stalin nooit mogelijk zou zijn geweest, als hij het plan zou hebben gehad, deze lieden om het leven te laten brengen. Maar hoe dit ook zij, zijn opzet slaagde en in de Sowjetunie werd hij door de door terreur geintimideerde bevolking gewaardeerd om zijn menselijk optreden. Tegelijkertijd maakte Chroesjtsjef handig gebruik van de denkbeelden van de verguisde Malenkof.

VERANDERING

Het is om deze reden dan ook niet zo verwonderlijk, dat de toorn van de Russische dictator zich in dat stadium van de strijd niet zozeer tegen Molotof als tegen Malenkof richtte. Nu de verhoudingen in de wereld langzaam maar zeker zijn gewijzigd en Chroesttsjef het nuttig heeft geoordeeld een brute machtspolitiek te voeren om de vrije wereld als het ware te dwingen, zijn capitulatie-voorwaarden te aanvaarden om totale vernietiging te ont-

• *Vervolg op pag. 5*

Afscheid in Moskou

Chroesjtsjef en Tsjoe En-lai: „Tot ziens in Albanië!"

*** *Samenspel*

Er zijn mensen, die niet actief aan de christelijke politiek meewerken. Wel zijn zij christenen en overtuigd van de noodzaak van christelijke politiek. Maar zij zeggen: eerst moeten de CHU en de ARP één zijn, dan komen wij weer aan boord terug. Hoezeer hun wens ook door ons gedeeld wordt, hun consequenties voor nu achten wij totaal onjuist. Als iedereen zo redeneerde, zou er binnenkort niets meer te verenigen zijn, want dan zouden beide partijen leeggelopen zijn. En krijg dan de zaak maar eens weer vlot. Nee, het beste wat wij unnen doen om de eenheid — die naar onze mening stellig komt — te bevorden is, dat men die beide partijen zo goed mogelijk bemant en daarin voor de eenheid werkt. Dan worden zij voor elkaar in toenemende mate aantrekkelijke partners. Als hoogste doel zien wij de gemeenschappelijke actie in goed samenspel. Welnu, die actie is er nu reeds in verschillende opzichten en vaker dan men denkt. Niet alleen gaan de CHU en de ARP in de Nederlandse groep van de Internationale Unie van Christen Democraten samen en worden veel meer persoonlijke contacten en gezamenlijke acties (bijvoorbeeld bij de gemeenteraadsverkiezingen) geregistreerd dan vroeger het geval was, ook in de beide Kamers is dit samenspel gelukkig niet zelden te zien. Wij herinneren aan de behandeling van de Provinciale wet de vorige week in de Tweede Kamer en deze week de bespreking van de bezitsvorming in de Senaat.

In de Eerste Kamer — het is daar al vaker voorgekomen — sprak de heer C. J. van Mastrigt zelfs nemens beide fracties. Wij hebben ons er over verblijd dat dit zo getrakteerd werd. Het verbaasde ons echter niet als wij letten op de gang van zaken in de laatste tijd. Hoe zullen zij, die „van verre staan" op zulke feiten reageren? Als hun klacht hun ernst is, zetten zij zich spoedig mee in voor de gezamenlijke actie om nog dichter bij elkaar te komen. Als zij blijven toekijken wekken zij zo langzamerhand toch wel de indruk, dat zij een smoesje verzonnen. Een ernstig schijnend argument om op een goedkope manier van de daadwerkelijke medewerking aan de christelijke politiek af te komen.

Sl.

*** *Mr. A. B. Roosjen*

Reeds enige tijd is de ondervoorzitter van onze partij, Mr. A. B. Roosjen, ziek. Opneming in het ziekenhuis bleek zelfs noodzakelijk. Ook op deze plaats willen wij van ons hartelijk meeleven blijk geven. Hoge koortsen, veel pijn en een moeilijk te stellen diagnose hebben aanvankelijk grote ongerustheid gewekt. Sommige bladen meenden van een leveraandoening te moeten spreken; zij wisten het blijkbaar zelfs beter dan de artsen. Het bleek een galblaas-ontsteking te zijn. Volgens de jongste berichten zijn de koorts en de pijnen thans geweken. Verder blijft het afwachten, want het onderzoek is nog niet voltooid. Wij hopen van harte, dat geen operatief ingrijpen noodzakelijk zal zijn. Zulk een uitslag van het verdere onderzoek zou zeer verheugend zijn, al realiseren wij ons dat Mr. Roosjen ook dan nog geruime tijd zijn werk zal moeten laten rusten. Dat hem dit verdriet, is op zichzelf een gunstig teken. Moge God hem, zijn vrouw, de verdere familie en ons allen verblijden doordat zij en wij deze voorman weer geheel hersteld nog lange tijd mogen bezitten.

Eén op tien

Elk bestuur heeft de actie nu „thuis"

WAT „Eén op tien" betekent, is meer dan duidelijk. Een kind kan het doel van deze actie uit die naam aflezen. Op elk tiental leden willen wij er graag één bij hebben. Het gaat er nu maar om dat de gehele partij de actie ook voert. Deze week zijn de zichtfolders aan de kiesverenigingen en centrales ter kennismaking toegezonden. Vooral de folder „Ook u" is op deze actie speciaal gericht.

Laten de kiesverenigingen spoedig: a. nagaan hoe groot het aantal „te bewerken" personen is; b. aan de hand van dat aantal een verantwoorde bestelling van folders te doen.

In **november** kan de actie dan overal aan de gang zijn. Dan moet de eerste oogst binnen gehaald worden, want december is daartoe wellicht minder geschikt, al liggen er ook dan vele kansen. De christelijke politiek heeft altijd kansen als men zich er maar persoonlijk voor inzet. Ook voor de arbeid in dat deel van de wijngaard des Heren, dat wij het terrein van de politiek noemen, geldt het Schriftwoord „de hand des vlijtigen zal gezegend worden."

De kiesverenigingen en de **centrales** hebben de actie dus „thuis" gekregen. De folders kunnen worden besteld. De oranje-aanmeldingskaarten kunnen vanaf deze week ingevuld weer naar het partijbureau worden toegezonden.

Tegen de centrales zeggen wij in naam van het Centraal Comité: Zie toe dat de actie in uw werkgebied met toewijding en doorzettingskracht gevoerd wordt.

Tegen de besturen van de kiesverenigingen zeggen wij namens het Centraal Comité: Uw voorzitter en uw secretaris hebben de „beschrijvingsbrief" van de actie thuis gekregen en de folders ontvangen; maak er nu zo spoedig mogelijk werk van.

Tegen de leden van de kiesverenigingen zeggen wij namens ons partijbestuur: laat de bestuursleden en propagandisten van uw kiesvereniging er niet alleen voor zitten. Dus: Doe iets — Doe mee! (deze uitdrukking even van de Arjos te lenen).

Tegen allen en ons zelf zeggen wij: In het seizoen 1957—1958 konden tijdens de Operatie Oranjekaart meer dan 9500 nieuwe leden worden gewonnen.

Ook nu in 1961 lukt het ons om via de actie „Eén op tien" ons ledental met tien procent op te voeren. Mits.... iedere man en vrouw op zijn of haar post is! Moge God deze arbeid rijk zegenen.

Men let op u

WIJ hebben aan het voorgaande nog wat toe te voegen. De vorige algemene ledenwerfactie deed het ledental van onze partij tot iets boven de 100.000 stijgen. Dat was prachtig. Maar aan het eind van een grote actie neemt het aantal afschrijvingen altijd weer de overhand. Dat spreekt voor zichzelf want het bedanken en ook het overlijden van leden gaat door, terwijl de ledenwervers van een verdiende rust genieten. Bovendien is vooral in de laatste twee jaren zeer scherp naar de ledenlijsten gekeken, zowel door de kiesverenigingen zelf als door ons centrale partijbureau. „Oneffenheden" werden weggestreken en vergelijking van de wederzijdse gegevens leidde nog al eens tot de conclusie, dat er in het centrale kaartsysteem namen prijkten van mensen, die geen lid meer waren. **Dat krijgt men als de mutaties niet vlot door de KV aan ons bureau worden doorgegeven.**

De ledencijfers lieten dan ook de volgende ontwikkeling zien:

Per 31/12/1957: 97.200 leden, waarvan 1710 gehuwde vrouwen.

Per 31/12/1958: 99.340 leden waarvan 2165 gehuwde vrouwen.

Per 31/12/1959: 99.600 leden waarvan 2300 gehuwde vrouwen.

Per 31/12/1960: 98.000 leden waarvan 2460 gehuwde en 5840 ongehuwde vrouwen.

Een in het midden van Nederland verschijnend dagblad, dat zoals alle dagbladen onze jaarverslagen ontvangt en dus ook over onze ledencijfers beschikt, heeft daar een **politiek slaatje** uit willen slaan. Het blad berichtte **vet gedrukt** dat de A.R. Partij de laatste tijd ruim 1500 leden achteruit gegaan was. Voelt u het: Het ledencijfer dat per 1 januari 1961 gold, is aangegrepen om de **actuele** politieke situatie in de partij als een bron van ledenverlies te **suggereren.** Als dit blad zich daarover bedroeft, kunnen wij het een **verblijdende** mededeling doen **met het verzoek om ook dit bericht nu eens in vette letters af te drukken.**

Dit nieuwtje namelijk, dat de laatste maanden als **preludium** op de ledenwerfactie ruim 600 nieuwe leden gewonnen werden. Een gevolg van incidentele werfacties.

Wij noemen de kiesverenigingen, die dit presteerden, hieronder met name. Het zijn merendeel aanmeldingen, die van de maanden september en oktober dateren.

Overigens zien wij dat er op ons allen gelet wordt. Ook door tegenstanders. Laten wij ons daarvan ook tijdens de actie bewust zijn. Al is onze liefde tot onze partij en onze overtuiging inzake het goed recht en de plicht jegens de christelijke politiek onze **belangrijkste** drijfveer.

4 leden, k.v. Rotterdam-III
4 leden, k.v. Mackay, Haarlem
4 leden, k.v. Godlinze
4 leden, k.v. Eindhoven-Stratum
5 leden, k.v. Souburg
5 leden, k.v. Delft-Zuid
5 leden, k.v. Driesum-Wouterswoude
6 leden, k.v. Winterswijk
6 leden, k.v. Putten
6 leden, k.v. Enschede-n.
6 leden, k.v. 's-Gravenzande
7 leden, k.v. De Bilt
7 leden, k.v. Barneveld
7 leden (ARJOS), k.v. Alblasserdam
8 leden, w.o. 5 echtgen., k.v. Balk
8 leden, k.v. Kampen
9 leden, k.v. Heerjansdam
9 leden, k.v. Dordrecht-I
10 vr. leden, w.o. 8 echtgen., k.v. Schoonoord
10 leden, w.o. 7 echtgen., k.v. Arnhem
11 leden, w.o. 4 echtgen., k.v. Bergum
11 leden, w.o. 10 leden vrouwenclub, k.v. Emmen-Noord
1 leden, k.v. Gouda
11 leden, w.o. 2 echtgen., k.v. Weesp
12 leden, k.v. Vlaardingen-west
12 leden, w.o. 3 echtgen., k.v. Goes
12 leden, k.v. Vlissingen
12 leden, k.v. Kollum
15 leden, k.v. Waskemeer
15 leden, k.v. Helpman
16 leden, k.v. Dr. Bavinck, Haarlem
16 leden, k.v. Aalten-dorp
17 leden, k.v. Edam
18 leden, w.o. 6 echtgen., k.v. Rotterdam-IV
19 leden, k.v. Leeuwarden-West
21 leden, w.o. 1 echtgen., k.v. Papendrecht
23 leden, w.o. 17 echtgen., k.v. Oosterwolde, Fr.
26 leden,w.o. 2 echtgen., k.v. Rotterdam-VI
30 leden k.v. Vroomshoop
33 leden, w.o. 4 echtgen., k.v. Dordrecht-II
35 leden, k.v. Zeist
42 leden, w.o. 35 echtgen., k.v. Naaldwijk
52 leden, k.v. Hoogeveen

De erepalm gaat dus op dit moment naar de k.v. Hoogeveen, maar het zou prachtig zijn, indien deze k.v. tijdens de actie door andere kiesverenigingen „verslagen" zou kunnen worden.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

Provinciale zelfstandigheid

IN oktober 1961 werd in de Tweede Kamer een zeer geanimeerd debat gevoerd over wijzigingen in de Provinciale wet.

In juni 1850 werd de provinciale wet, als organieke wet van de grondwet van 1848, door Thorbecke verdedigd en door Groen van Prinsterer bestreden. Er is in de Tweede Kamer ditmaal van liberale zijde wel het een en ander gezegd over de grote staatsman Thorbecke, maar weinig over de oppositie van Groen van Prinsterer.

Groen was in beginsel tegen de wet. Op de 18de juni heeft hij dat kort en scherp geformuleerd. Hij stelde de vraag: **is een provincie in deze wet, hetgeen zij volgens het op de voorgrond gestelde beginsel der zelfstandigheid behoort te zijn?**

Zelfstandigheid is **onafhankelijkheid in eigen kring.** Zonder zulk een „eigen kring" kan er nooit enige zelfstandigheid bestaan. Het is best mogelijk, en soms noodzakelijk, dat er **buiten** die eigen kring een grote mate van afhankelijkheid is. Maar **binnen** die kring geldt het eigen gezag en worden geen bevelen van elders ontvangen. Zo omschrijft Groen het beginsel der autonomie.

En dan gaat hij iets zeggen over de staat. De staat behoort te zijn een samenstel van **delen,** wier **persoonlijkheid, eigenaardigheid** en **verkregen recht** buiten het bereik van het centraal gezag ligt.

Zo is de antirevolutionaire staatsopvatting. De revolutionaire leer wil geen vrijheid of zelfstandigheid der delen.

Daarom is in 1798, 1801, 1805, 1806, 1814 of 1815 de provincie nooit anders behandeld als een **departement,** een **administratief onderdeel,** aan wie de behartiging van een of andere zaak is **vergund.** Het is een gunst van het centrale gezag.

De minister heeft in de Eerste Kamer gezegd: **„die afdelingen, die men provinciën noemt."** Er zijn dus, hier is alle spitsvondigheid van Groen aan het woord, alleen maar **dusgenoemde** provinciën, maar in werkelijkheid zijn het afdelingen, departementen.

En in dat opzicht verandert er niets door het nieuwe wetsontwerp. De provinciën blijven departementen.

IN een discussie op een van de volgende dagen heeft Groen dit nader toegelicht. De provincie mag geen cent uitgeven zonder goedkeuring van de centrale Regering. De „huishouding van de provincie" wordt aan het provinciaal bestuur overgelaten. jawel, maar onder volledige curatele van Den Haag.

Groen stemde ook nadrukkelijk in met een andere spreker, de heer Backer. Die had er n.l. op gewezen, dat de Provinciale Staten ook dáárdoor zo weinig te vertellen hebben, omdat de Gedeputeerde Staten het heft in handen wordt gegeven.

Volgens de grondwet hebben de Provinciale Staten het toezicht op de verveningen, waterschappen en indijkingen. Maar het gebeurt niet door de **provinciale,** maar door de **gedeputeerde** staten. Eerst schijnt het dat, de provinciale staten het toezicht zullen hebben op de gemeenten, maar wacht even! als u verder leest, dan blijkt opeens, dat gedeputeerden het zullen doen. Dat is ook een inkorting van de zelfstandigheid der provincie, dat de **gedeputeerde** staten de zaken (binnenskamers) afdoen. Dat is het bezwaar van de heer Backer. En omdat Groen het er mee eens is, gaat hij op dàt punt niet nader in.

MAAR dan komt er een vreemde wending in het betoog van Groen. Hij kan toch vóór de wet stemmen. Want in de gegeven omstandigheden is het maar goed, dat de Provinciale Staten niet te veel macht hebben. Want het is een **factie,** bedoeld is de liberale factie, die de lakens uitdeelt. Een groep, één partij, speelt de baas. En de gedachtengang van Groen is, dat je nog beter in de verte dan van vlakbij met dit regime te maken kunt hebben.

Voor sommige zaken is het in de gegeven omstandigheden beter, dat de vrijheid door het centrale bewind wordt beschermd tegen de kleine tirannieën. Daarom heeft Groen in 1850 ook zijn best gedaan, om de vingers van het provinciaal bestuur buiten alle onderwijszaken te houden.

Ten slotte is de wet aangenomen met 58 tegen 6 stemmen, en Groen was een van de tegenstemmers....

ZUIDHOLLANDSE BANK

DEPOSITO BANKBOEKJES RENTE 3¾ %

ROTTERDAM —=— 'S-GRAVENHAGE —=— AMSTERDAM

Alle binnen- en buitenlandse bank- en effectenzaken.

* * * Secretariaat A.R. Senaats-fractie

Kortgeleden meldden wij een bureauwijziging in de AR Tweede Kamerfractie. Daar volgde de heer Van Bennekom zijn fractiegenoot Van Eysden op als fractie-secretaris. Deze week heeft eenzelfde verschuiving plaatsgevonden in onze Senaatsfractie. Prof. Mr. I. A. Diepenhorst heeft daar het secretariaat overgedragen aan de heer J. Tjalma. De AR senatoren besloten tevens de heer P. C. Elferich als plaatsvervangend secretaris aan te wijzen. Dr. W. P. Berghuis en de heer J. Schipper bleven resp. voorzitter en plaatsvervangend fractievoorzitter. Wij wensen met name de nieuwe bemanning van het secretariaat van deze fractie een goede vaart en — naar de aard der functie — een bekwame pen bij het vervullen van de hun toevertrouwde taak.

* * * Gerbrandy-nummer A.R.S.

Het een dezer dagen verschijnende oktobernummer van het maandblad Anti-Revolutionaire Staatkunde is geheel gewijd aan de nagedachtenis van prof. mr. P. S. Gerbrandy.

Het 36 bladzijden tellende nummer bevat de volgende artikelen: Mr. E. N. van Kleffens, Prof. Gerbrandy's Londense periode; H. Algra, Pieter Sjoerds in Friesland; Prof. mr. W. F. de Gaay Fortman, P. S. Gerbrandy als hoogleraar; Prof mr. I. A. Diepenhorst, P. S. Gerbrandy de staatsman; Drs. G. Puchinger, Gerbrandy en Colijn

Bij het nummer is een fraaie foto van prof. Gerbrandy gevoegd.

Niet-abonnees op A.R. Staatkunde kunen dit nummer — zo lang de voorraad strekt — verkrijgen door storting van *f* 0,75 op gironummer 847048, ten name van J. H .Kok n.v. te Kampen, met de vermelding: Gerbrandy-nummer A.R.S.

Van Provinciale Wet tot PROVINCIEWET

UIT de vaderlandse geschiedenis is maar al te goed bekend dat de provinciën in de jaren voor 1813 bijzonder veel macht bezaten. Zoveel, dat de eenheid van de Verenigde Zeven Provincien meer dan eens in het gedrang is gekomen.

Toen het Koninkrijk der Nederlanden een aanvang nam was men zo beducht voor het provincialisme dat aan de provincie maar weinig bevoegdheden meer werden toegekend. Toch bevredigde deze situatie niet toen bleek dat de provinciale activiteiten verder ineenschrompelden dan verantwoord was.

Thorbecke zag dat in en ontwierp in 1850 de provinciale wet. Onder deze liberale wet hebben de Nederlandse provincies zich ontwikkeld tot vertrouwde en gewaardeerde delen van het Koninkrijk.

Toch werd het noodzakelijk de verschillende nog steeds belemmerende factoren weg te nemen. Echt provinciale activiteiten moeten zich in deze moderne tijd kunnen ontplooien — maar de grondbeginselen van 1850 bleven gehandhaafd.

Daartoe diende **Minister Toxopeus** een wetsontwerp in. Hij wilde de huidige wet aanpassen aan de evolutie van de Provinciale Staten naar hun zelfbesturende taken.

GESCHILPUNTEN

UIT het voorlopig verslag en de daarop gevolgde nota van wijzigingen was af te leiden dat over een zeer belangrijk punt er verschil van mening zou kunnen bestaan in de Kamer. De vraag n.l. of en zo ja in hoeverre het College van Gedeputeerde Staten verplicht is rekening en verantwoording af te leggen aan de Provinciale Staten over al het doen en laten van dat College.

Zo als dat ook het geval is met het college van B. en W. tegenover de Raad (met uitzondering van een verantwoording t.a.v. de politie door de burgemeester) en met de ministers ten opzichte van de beide Kamers der Staten-Generaal. In feite wilde de minister deze lijn doortrekken ten behoeve van de Provinciale Staten.

Het oorspronkelijke wetsontwerp regelde een beprekte omvang van die verantwoordingsplicht van Gedeputeerde Staten. De minister, op voetspoor van prof. Oud die in 1927 reeds een poging daartoe deed (doch toen verloor) wijzigde het oorspronkelijke ontwerp zodanig dat een volledige verantwoordingsplicht zou worden ingevoerd.

Dit verschil van gevoelen beheerste het debat ,waarbij van tijd tot tijd de discussies niet van enige felheid ontbloot waren.

Een ander punt was de vraag of al dan niet moest worden voorgeschreven hoe dikwijls de Provinciale Staten moesten bijeenkomen.

VERBETERINGEN

EEN aantal wijzigingen in de bestaande wet werd praktisch door elke afgevaardigde geaccepteerd. De commissarris van de Koningin wordt meer een provinciaal bestuursórgaan en minder een „pottekijker des Konings" zoals hij vroeger was. De tot nu toe bestaande figuur van het „buitengewoon lid van G.S." is vervallen. Met uitzondering van belasting- en waterschapsverordeningen, behoeven de overige provinciale verordeningen geen goedkeuring van de Kroon meer: een bewijs van een versterking van de positie van de provincie tegenover de regering. Een versterking van de decentralisatie.

In verband met de toeneming van het werk dat de leden van de provinciale Staten moeten verrichten, werd het aantal leden aangepast. De provinciale staten zullen voortaan meer leden tellen.

Een en ander mede afhankelijk van het aantal inwoners van elke provincie.

Zo zijn er meerdere verbeteringen, waarvoor het ene kamerlid wat meer en een ander wat minder enthousiasme opbracht.

BELANGHEBBENDE SPREKERS?

PROF. OUD (V.V.D.) legde er bijzondere nadruk op dat meerdere sprekers bij dit ontwerp uitgerekend deel uitmaakten van de Colleges van Gedeputeerde Staten, of oud-leden daarvan waren. Hij vond dat wat merkwaardig, omdat leden van Gedeputeerde Staten „belanghebbenden" waren bij het vraagstuk van de verantwoordingsplicht.

De heer **Smallenbroek** (A.R.) merkte echter op dat een verwijt in dit opzicht niet op zijn plaats zou zijn. Hier is geen sprake van enige belangenbehartiging. Bij dit debat was het immers de vraag of een door het Rijk aan Gedeputeerde Staten opgedragen bepaalde taak (medebewind) zuiver staatsrechtelijk bezien wel een interpellatierecht voor de Provinciale Staten kon meebrengen.

Ook de heer **Maenen** (K.V.P.) was van oordeel dat een dergelijk verwijt door hem niet kon worden geaccepteerd. Was ook prof. Oud niet tegelijk Kamerlid en burgemeester van een grote gemeente?

Prof. Oud stelde daarna wel dat het niet zijn bedoeling was een verwijt te maken, maar ondertussen liet hij niet na op te merken dat hij als burgemeester in de Kamer gepleit had voor een volledige verantwoordingsplicht van burgemeesters jegens de gemeenteraad.

DE ZAAK ZELF

MOET aan de Provinciale Staten het recht van interpellatie worden gegeven over al het doen en laten van het College van Gedeputeerde Staten? Met andere woorden: heeft dit College een volledige verantwoordingsplicht tegenover de Provinciale Staten.

De heer **Maenen** (K.V.P.) toonde aan dat het College van G.S. veelvuldig de taak heeft delicate kwesties te behandelen. Vooral als het gaat over het beslissen van geschillen. Het is niet verantwoord als deze zaken gemeengoed worden indien de Provinciale Staten op elk moment elke zaak in de openbaarheid konden brengen. Natuurlijk was een zo groot mogelijke openbaarheid gewenst. Maar er moet voor worden gewaakt dat een op zichzelf gewenst beginsel niet zó consequent wordt toegepast, dat het gevaar bestaat dat de zaak zelf in de praktijk in diskrediet wordt gebracht.

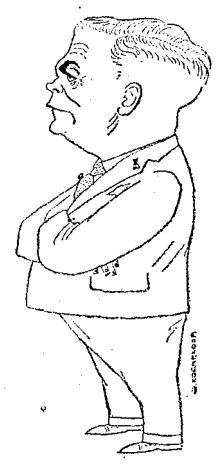

J. Smallenbroek

In tegenstelling hiermee vond de heer Van den Tempel (PvdA) de voorgestelde wijziging een uitnemende gedachte. Het toezicht op de gemeenten heeft een grote en belangrijke omvang gekregen. De taak van het college van Gedeputeerde Staten is daardoor in feite geworden een toetsing van het beleid van een gemeenteraad aan plaatselijke, maar ook regionale provinciale belangen. Omdat de taak van de Provinciale Staten mede deze belangen raakt is het een daad van behoorlijk bestuur als deze staten het college van G.S. tot verantwoording kunnen roepen over de gehele linie.

Oud-burgemeester **Kodde** (S.G.P.) argumenteerde op een andere wijze zijn afkeer van de voorgestelde oplossing. Omdat alle gezag van God afkomt valt er maar weinig te zeggen voor een verantwoordingsplicht aan afgevaardigden van het volk in de Provinciale Staten.

De heer **Smallenbroek** (A.R.) had staatsrechtelijke bezwaren tegen een verantwoordingsplicht voor beslissingen in bestuursgeschillen. In dit geval is er immers sprake van een zekere administratieve rechtspraak. Ook de minister zelf erkende dit element van rechtsspraak bij deze taak van het College van G.S.!

Een onafhankelijke rechter is niet alleen te allen tijde gewenst maar ook noodzakelijk. Daarom moet er wel hoger beroep zijn van de beslissing van het College van G.S. op de Kroon, **maar een inmenging van Provinciale Staten op dit terrein zou het vertrouwen van het publiek in de onafhankelijkheid van deze rechter ondermijnen. Weliswaar kunnen beleidsaspecten een rol spelen, maar van beslissende betekenis moet worden geacht dat hier altijd ook sprake is van rechtspraak.**

Prof. Oud gaf uiteindelijk de heer **Smallenbroek** toe dat het onbehoorlijk zou zijn indien Provinciale Staten aan het College van G.S. verantwoording zouden vragen over een zaak die nog bij de Kroon in beroep is. Maar hij oordeelde dat deze zaken in de praktijk wel zouden meevallen. Men kan wel stellen en terecht — dat hier elementen van rechtspraak bestaan, maar hier is geen sprake van een geheel onfhankelijke rechter. En daarom zou de redenering van de heren **Maenen** en **Smallenbroek** niet mogen opgaan. Er is een te groot verschil tussen de „rechtspraak" van het College van G.S. en de normale rechtspraak.

Overigens was de heer **Smallenbroek** er van overtuigd dat het op de weg van het College van G.S. ligt in bepaalde gevallen uit eigen beweging de Provinciale Staten zo ruim mogelijk in te lichten. Een recht van vragen stellen zonder dat er een concrete plicht is van het College van G.S. op deze vragen een openbaar antwoord te geven, zou zeker aanbeveling kunnen verdienen.

TOEZICHT OP DE GEMEENTEBESTUREN

DE vraag of het College van G.S. ook verantwoording inzake haar toezicht op de gemeentebesturen aan Provinciale Staten behoorde af te leggen werd door **Prof. Oud** (V.V.D.) in positieve zin beantwoord. Hij had deze overtuiging reeds in 1927 en was er dankbaar voor dat **minister Toxopeus** (V.V.D.) dat idee thans verwerkelijken wilde. In de praktijk komt niets terecht van de verantwoording van de Kroon van dat toezicht. **Bestuurders die geen verantwoording schuldig zijn aan een vertegenwoordigend orgaan passen niet in ons staatsbestel.** Hij vond deze situatie ondemocratisch. De overheid geeft opdrachten aan het College van G.S. omdat het veel dichter staat bij de burgerij. En daarom hebben de Provinciale Staten recht op die controle. Men moet het College van G.S. niet los willen maken van de bodem waarop zij wortelt. Dit college is immers niet anders dan een commissie uit de Provinciale Staten. Altijd gaat het immers om het belang van de provinciale gemeenschap.

De A.R.-afgevaardigde Smallenbroek stelde vast dat het toezicht van het College van G.S. op de gemeentebesturen van ouds reeds een opdracht was van het Rijk. Staatsrechtelijk was dit een medebewind d.w.z.: een eigen taak van het College van G.S., niet ontleend aan het feit dat zij gekozen zijn uit de leden van de Provinciale Staten, maar aan een rijksopdracht. Provinciale Staten hebben met dat beleid derhalve niet te maken. Vandaar ook dat een verantwoordingsplicht t.b.v. de Provinciale Staten niet past in het huidige bestel.

Nu bovendien niet aannemelijk was gemaakt dat een recht van interpellatie uit democratische overwegingen noodzakelijk was behoorde een wijziging niet te worden gerealiseerd.

Bovendien waren er ernstige praktische bezwaren. Gedeputeerde Staten moeten vaak criteria aan leggen bij de beoordeling van het gemeentelijk beleid die vastgesteld zijn door het rijk. Moeten deze normen van de Rijksoverheid bekritiseerd worden op een andere plaats dan in de Kamers der Staten-Generaal?

De financiële positie en de vermogenspositie van de gemeenten hangt vaak geheel af van de structuur van elke gemeente. Moet nu het beleid van elk gemeentebestuur in een openbare discussie in vergaderingen van de provinciale staten komen?

Prof. Oud was het hiermee niet eens. Hij wilde toegeven dat er in de praktijk wel eens nadelige gevolgen zouden kunnen voortvloeien uit een provinciale interpellatie, maar dat moest men accepteeren als een bijkomstig gevolg van de democratie. **Hij stelde vast dat het Rijk daarom aan het College van G.S. dat toezicht op de gemeenten had gegeven omdat het dichter bij de burgerij staat. Daarom is er een provinciaal belang mee gemoeid en dus moest het provinciaal orgaan het recht hebben over dat toezicht van het College van G.S. te interpelleren. Trouwens: in de opvatting van de heer Smallenbroek is er helemaal geen verantwoordingsplicht van het College van G.S. De Kroon kan immers het College van G.S. niet ter verantwoording roepen?**

De heer **Schmal** (C.H.U.) was het geheel eens met de heren Smallenbroek en Maenen. Hij oordeelde dat het niet nodig is deze zaak thans overhoop te halen. Bovendien, de mening dat „de democratie" er mee gediend zou zijn is een overdreven opvatting. Democratie houdt hogere waarden in dan een interpellatierecht.

Minister Toxopeus (V.V.D.). heeft zijn uiterste best gedaan om de bestaande bezwaren te overwinnen. Gedeputeerde Staten hebben altijd een plicht tot verantwoording gehad voor hun daden van zelfbestuur. En nu vast staat dat de Staten toegroeien naar de gewenste situatie dat dit bestuurslichaam de belangrijke taken in de provincie zelf gaat beslissen, is het noodzakelijk ook wettelijk die ontwikkeling mogelijk te maken. Verantwoordingsplicht is een zekere steun bij deze ontwikkeling en daarom wilde hij in deze zaken niet beknotten.

AMENDEMENTEN

TOEN bleek dat de minister op zijn standpunt bleef staan werd door de heren **Maenen** en **Smallenbroek** op dit punt een amendement ingediend teneinde de Kamer te laten beslissen over het geschil.

Buiten het geschil stond de vraag of de Provinciale Staten wel het interpellatierecht hadden over het toezicht

Prof. Mr. P. J. Oud

op gemeentebesturen als het ging om de algemene aspecten. Daarop hadden de heren Maenen en Smallenbroek met nadruk gewezen. Om alle twijfel voor de toekomst weg te nemen werd dit in hun amendement nadrukkelijk vastgelegd.

Prof. Oud werd na indiening van de amendementen wat scherper van toon. Hij trok van leer tegen de ouderwetse opvatting die blijkbaar nog in de Colleges van G.S. heersen. „Zij willen het nog steeds onder ons afdoen en weren daardoor buitenstaanders."

Minister Toxopeus wees er op dat als dit amendement zou worden aanvaard er een merkwaardige tegenstelling zou ontstaan: wel verantwoordingsplicht voor waterschapszaken maar niet voor zaken het gemeentelijk beleid betreffende.

De fracties van A.R., C.H.U., S.G.P. en K.V.P. (met uitzondering van een drietal leden) stemden voor, waarmee de overwinning was behaald.

Ook een ander amendement dat een nadere omschrijving gaf over het aantal malen dat de Provinciale Staten bij elkaar komen werd door de Kamer aanvaard.

BOEIENDE MOMENTEN

HET leek erop dat het debat over de nieuwe provinciewet een minder boeiend debat zou worden. De kwesties waarom het ging liggen niet direct in de publieke belangstelling terwijl verwacht mocht worden dat diepgaande theoretische redevoeringen zouden worden gehouden. Zowel in de avondvergadering van 18 oktober als in de middagvergadering van 19 oktober was er toch sprake van een levendig debat. Met name Prof. Oud en de heer Smallenbroek hebben het hunne er toe bijgedragen.

Enkele flitsen uit dit levendige steekspel zullen wij trachten volgende week nog in ons blad af te drukken.

*** Sterk verhaal

Mevrouw Golub is in Moskou terug en haar man is in Nederland. Beiden, omdat zij zèlf het zo wilden. Ir. Golub zei: ik vraag asyl en kréég het. Mevr. Golub zei: ik wil naar Moskou en zij reisde af.

In Moskou heeft zij een verhaal verteld over het schandelijk optreden van onze politie. De leider van die politie was een ex-S.S.er. Het is duidelijk, dat haar verhaal geïnspireerd is door Nederlandse communisten. Maar dat doet er niet toe. Wat zij vertelt, komt ten voeten uit in de Nederlandse pers. Ook het sterkste verhaal, sterk in zotheid dan. Maar de Russische pers vertelt alleen, wat de communisten zeggen of goedvinden.

Iemand vroeg ons: kunnen wij daar iets aan d o e n? Neen, wij kunnen er alleen wat uit l e r e n.

HONGARIJE VERLOOR

Bestendigde tragiek in deze tijd

DOOR heel de wereld ging vijf jaar geleden een schok, — het was geen schok van verbijstering, doch van verwondering en bewondering.

Een volk stond op tegen een tyrannieke bezetter. Een volk, dat klein was, kon de ketenen van een overweldiger niet langer verdragen en het kwam in vuur en vlam.

Hongarije greep op 23 oktober 1956 naar de vrijheid en de wereld hield de adem in.

In ons land, dat op een bijzondere wijze banden had met Hongarije, banden gelegd door eenzelfde christelijke, calvinistische levensovertuiging, was het medeleven met het land dat zich losscheurde onder de klauw van de Russische beer, algemeen.

De worsteling om de vrijheid had in Hongarije een algemeen karakter. Het was een volk, dat met waardigheid zich keerde tegen Rusland en de communistische leer. Het geringe percentage van communisten, dat door dik en dun de dictatuur van het Kremlin verdedigde, was gering.

Hongarije, vechtend voor zijn vrijheid. Het is al weer vijf jaar geleden, dat wij hier in het vrije Nederland die strijd volgden en met respect vervuld werden voor dat volk, dat de hele wereld liet zien, dat de mens zich kan ontplooien tot grote daden van heldhaftigheid als het smachten naar de vrijheid een hoogtepunt bereikt.

Ieder onzer zal zich nog die spannende dagen herinneren. Zou het Westen, dat gebonden was aan allerlei verdragen en overeenkomsten, hulp kunnen bieden aan dat kleine, dappere volk?

Zolang de Russische beer vrijwel bewegingloos bleef, nam de moed in Hongarije toe en kreeg het Westen meer vertrouwen in de afloop van dit streven naar vrijheid.

Een week na het begin van Hongarije's wederontwaken, werd een nieuwe regering gevormd. Kadar, Imre Nagy en Loronczy waren de mensen die voorlopig het nieuwe en van Rusland onafhankelijke bewind zouden vormen.

De eerste officiële regeringsdaad was de uittreding uit het verdrag van Warschau; men keerde dus het communisme en de Russische satellietstaten de rug toe.

De vlag van het vrije Hongarije wapperde weer in het land. Het was in die ene week steeds crescendo gegaan. De vrijheid was bereikt — en het was een vrijheid, die door het Hongaarse volk gewild werd.

Maar in die ene week ontwikkelde zich ook het mysterie, dat Rusland heette.

De Russische bezettingstroepen weken terug. Het leek er op, dat Rusland het kleine Hongarije de zelfbeschikking toekende waarop een volk recht heeft. Het niet in beweging komen van de Sovjet-krijgsmacht wekte verwondering en hoop. De vraag kwam op, of de Sovjetleiders veranderd waren in hun opvattingen. Het mysterieuze stilzwijgen in Moskou gaf aanleiding tot allerlei veronderstellingen. Maar op 1 november, — dus ruim een week nadat het Hongaarse volk spontaan de greep naar de vrijheid begonnen was, — kwam Rusland in beweging. En als een dictatuur, een regiem, in beweging komt, betekent dit dat de mácht, de wapenen, het geweld zich openbaren.

De Russische troepen kwamen in actie. De vrijheid zou in het rood gekleed gaan: het bloed van duizenden zou een volkswil verlammen. En zo begon op 1 november — binnenkort dus vijf jaar geleden, — de grote tragiek. De glorie der Hongaren sloeg over in een grote tragiek.

De beer, die Rusland is, stond op en viel aan. Het gebeurde met een onverbiddelijkheid, die wij slechts in dictatuurstaten tegenkomen.

De dictatuur kent geen pardon. Rusland kent dat zeker niet.

De vierde november werd een nieuwe regering gevormd onder de bescherming van tanks, machinegeweren en prikkeldraad. Kadar en Münnich waren de twee mannen die Rusland bijvielen.

De repressaille van de Sovjetmacht was angstwekkend. Het drama van Hongarije bereikt het hoogtepunt. Ruim 170.000 Hongaren namen de vlucht uit hun eigen land, het was een vlucht voor dood en vernietiging. Er gingen er 17.000 over de grens naar Joegoslavië — ze werden de zwervers en dolenden om der wille van de vrijheid.

Het drama werd voortgezet. Zij, die de vrijheid gewild hadden en opstandelingen genoemd werden, kregen afschuwelijk leed te ondergaan: de vervolging kende geen grens of mededogen. In 1957 werden velen terechtgesteld. De vuurpelotons hadden het druk. Het regiem werd in Hongarije drukkender dan ooit tevoren. De ketenen werden vernieuwd, ze waren knellender dan voorheen. Imry Nagy en anderen stierven op 17 juni 1958 door de kogel.

Kadar was toen al afgetreden als premier; hij had zijn plaats afgestaan aan Münnich, die evenals Kadar handlanger der Russen wilde zijn. Maar Kadar bleef partijsecretaris van de communistische partij en dat betekende, dat hij de machtigste man werd in Hongarije; de machtigste man, onder voogdij van Moskou's dictators evenwel.

Na vijf jaar

De tragiek van Hongarije is sindsdien bestendigd.

Het Westen schoot het kleine volk niet te hulp en nu zuchten de Hongaren al weer vijf jaar onder een knellender tyranniek regiem dan ooit tevoren.

Had het Westen geen mededogen met het kleine volk, dat naar zijn vrijheid greep? Gezegd moet worden, dat het medeleven met Hongarije algemeen was, maar feitelijke militaire hulp tegen de tanks en granaten van Rusland kon toen niet geboden worden omdat het zou leiden tot een krachtmeting, waar het Westen toen nog niet rijp voor was. Een wereldoorlog kon niet geriskeerd worden. En al won dan Rusland, niettemin werd Hongarije een teken voor de communistische machthebbers.

Vijf jaar is de tragiek van het ons zo verwante Hongaarse volk bestendigd. De Hongaren leven nog altijd met het gemis van de vrijheid. Ze zuchten onder de tyrannie. Het schijnt, dat ons land niet beter wist te doen dan de herdenking van de mislukte vrijheidsopstand te vieren met een voetbalwedstrijd Hongarije-Nederland. Ook dit is decadentie, dat duizenden in Nederland deze week en de afgelopen zondag nergens anders over wisten te praten dan over deze voetbalwedstrijd. Hoevelen — of, beter gezegd: hoe weinigen — zullen zich het drama Hongarije van vijf jaar geleden herinnerd hebben?

Voor velen is het alweer jarenlang een gewone zaak, dat Hongarije vazal is van communistisch Rusland. Dat is nu eenmaal zo. Volgende zaak.

Maar de Christen mag er geen vrede mee hebben. De tragiek van Hongarije zal ons moeten aansporen tot steun aan een Christelijke politiek, die om des gewetens wille niet berusten kan in een dictatuur, die de **geest** van de mens wil ketenen aan een stelsel, dat een modern slavendom tracht te ontwikkelen.

Zelfs mag de christen er niet in berusten, dat twee stelsels vreedzaam naast elkander zullen leven, indien één of beide stelsels zich richten tegen de opperheerschappij van God. Dat het communisme dit laatste doet, is iedereen duidelijk.

Ons gebed moet zijn voor de Hongaren. Ze hebben het moeilijk. Ze verlangen nog altijd met groot verlangen naar de vrijheid.

0.

Het Duitse probleem

Het artikel „Kennedy zet voorzichtig zijn stukken uit" in Nederlandse Gedachten van 30 september j.l. heeft mij wel erg bevreemd. Als ik de schrijver goed heb begrepen, pleit hij voor een de facto erkenning van het Oost-Duitse regime als de vrijheid van West-Berlijn en de vrije toegang naar deze stad maar „waterdicht" wordt gegarandeerd.

Ik kan schrijver in deze gedachtengang moeilijk volgen en acht ze uit oogpunt van de strijd welke we tegen het communisme voeren ethisch niet te verantwoorden. Door de grote politieke strijd waarin we met het communisme zijn gewikkeld, een strijd welke zich voor een groot gedeelte thans afspeelt op het terrein van de psychologische oorlogvoering met het doel de geest van de tegenpartij te beïnvloeden en te breken, houdt elke erkenning van het Oost-Duitse regime (of het nu de facto of de jure is) een essentiële capitulatie in t.o.v. de doelstellingen van het communisme. Dit alles nog afgezien van het feit, dat het subtiele onderscheid tussen een de facto en een de jure erkenning voor de gewone Westerse mens amper valt te onderscheiden.

Laten we ons niets wijs maken. Schrijver zegt, dat hij zich niet kan voorstellen, dat Kennedy een soort koehandel met de Sowjets zou willen bedrijven. Neen, dat geloof ik ook, maar uit oogpunt van christelijk verantwoorde internationale politiek is het veel erger dan koehandel. Het is juist het terrein der internationale betrekkingen waar het Christelijk geloof als zuurdesem in de Westelijke cultuur amper heeft gewerkt. Maar de Westelijke politici zien dat in het algemeen niet! Een werkelijke uitbouw van christelijke internationale politiek is in de Westelijke samenleving nimmer goed van de grond gekomen.

Men moet toch begrijpen, dat een erkenning van het positief-goddeloze Oost-Duitse regime tegenover het Oost-Duitse volk — waarvan we weten dat het geknecht wordt met terzijdestelling van de door ons zo hoog geprezen en aanvaarde mensenrechten in het kader van de Verenigde Naties — een internationaal ethische en volkenrechtelijke misdaad is.

Daarnaast moeten we begrijpen, dat een erkenning van Oost-Duitsland in West-Duitsland hoogst ongewenste reacties zal oproepen. Ook de West-Duitsers zullen zich verraden voelen. Ik geloof dat ons verraad van Hongarije in 1956 al erg genoeg is. Een en ander zou er toe kunnen leiden, dat in West-Duitsland meer neutralistisch georiënteerde politici naar voren komen, zodat de positie van de N.A.V.O. in Duitsland wordt ondermijnd, waardoor de verdediging van West-Europa uit militair strategisch oogpunt ernstig zou worden verzwakt.

Met betrekking tot het probleem Duitsland mogen we ook wel eens goed bedenken, dat we de Duitse bevolking jarenlang hebben voorgehouden dat onze Westelijke politiek gericht zou zijn op een hereniging van Oost- en West-Duitsland op basis van vrije verkiezingen in beide delen.

Een neutralisering van West-Duitsland en een openbreken van de N.A.V.O.-verdediging in West-Duitsis m.i. dan ook de diepere doelstelling van de Sowjets met de poging om het Oost-Duitse regime door het Westen erkend te krijgen. Het gaat bij de Sowjets in eerste instantie in het geheel niet om West-Berlijn. West-Berlijn is het chantage-middel om van het Westen concessies af te dwingen.

We moeten goed begrijpen, dat de communisten nimmer onderhandelen om tot een werkelijke overeenstemming te komen. Ze onderhandelen om te onderhandelen, om door de onderhandeling geestelijk afbreuk te doen aan de Westelijke bereidheid om zijn politieke posities te handhaven (denk ook eens aan de ontwapeningsonderhandelingen). Een overeenkomst is voor de communist veelal slechts een registratie van een capitulatie. Na de registratie gaat de strijd op hetzelfde moment verder om te stuwen naar een volgende capitulatie.

Ik betreur het, dat uw blad meewerkt aan een publieke meningsvorming bij onze anti-revolutionairen die naar mijn mening uit christelijk-ethisch oogpunt in het kader der internationale betrekkingen onaanvaardbaar is, en welke op den duur ons eigen graf graaft.

We kunnen de satanische machten niet van ons afhouden door voor ze te capituleren, ook al is het dan slechts schijnbaar halverwege wat ze vragen. We zullen in onze daden (dus ook psychisch en getuigend) er tegen in moeten gaan. Wordt het Westen niet erg pervers, dat het hier in welvaart wil leven, terwijl op nog geen 300 km afstand een regime zou moeten worden erkend, waarvan we weten dat het vele elementaire mensenrechten verkracht, ja een regime dat het volk z'n zelfbeschikking onthoudt, terwijl dit volk nog dagelijks demonstreert dat het onder het juk uit wil.

En wij dan maar praten over Nieuw-Guinea. Zulk een houding doet schijnheilig aan. (Zie uw artikel „Moreel Effect" in Ned. Gedachten dd. 30 september 1961.)

Wordt het niet hoog tijd, dat we ons als Christenen eens gaan distanciëren van het werelds politiek bedrijven in de internationale verhoudingen?

M.

* * Weduwen- * pensioen

Het is nog niet zo lang geleden, dat de Algemene Weduwen- en Wezenwet in werking trad. Om precies te zijn was dat 1 oktober 1959.

Reeds nu is er bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal een wetsontwerp ingediend dat beoogt de nu geldende voorschriften ten aanzien van enkele belangrijke onderdelen te wijzigen. Deze wijzigingsvoorstellen bevatten een aantal in het oog springende verbeteringen. Het een en ander betekent overigens geen overbodige luxe, omdat vrij algemeen wordt erkend, dat de Weduwen- en Wezenverzekering in enkele opzichten leemten vertoont.

De invoering van de verzekering bracht voor vele weduwen grote blijdschap. Het betekende een belangrijke tegemoetkoming in de financieel vaak benarde positie waarin vele weduwen verkeerden.

De vreugde betrof echter niet elke weduwe. Sommigen kwamen niet voor een pensioen in aanmerking. Dat betekende veelal een grote teleurstelling. De oorzaak hiervan is de als voorwaarde geldende leeftijdsgrens van 50 jaar. Dat wil zeggen, dat de vrouw slechts recht op pensioen heeft, wanneer zij op het tijdstip dat zij weduwe wordt reeds 50 jaar of ouder is. Zijn er kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, dan geldt deze voorwaarde niet.

De leeftijdsgrens van 50 jaar heeft veel pennen in beweging gebracht. Het stellen van een leeftijdsgrens als zodanig riep niet de grootste bezwaren op. Dat men het recht op een weduwenpensioen aan een bepaalde grens koppelt wordt in het algemeen wel juist geacht. De kritiek richt zich echter op de hoogte van deze grens. Praktisch unaniem, is men van oordeel, dat 50 jaar te hoog is. Van een vrouw die weduwe wordt tussen de 40 en 50 jaar, zo wordt in de regel geredeneerd, kan moeilijk worden verlangd zich weer aan de gewijzigde situatie aan te passen in die zin, dat zij maar weer moet trachten met arbeid in haar levensonderhoud te voorzien. Zij is daarvoor te oud geworden en veelal te lang van het normale arbeidsproces uitgeschakeld geweest.

De regering stelt thans voor — dit in overeenstemming met een door de Sociaal-Economische Raad uitgebracht advies — de leeftijdsgrens van 50 jaar te verlagen naar 40 jaar.

Hiermede wordt dus in belangrijke mate aan de bestaande bezwaren tegemoet gekomen. Wij juichen de verbetering van harte toe. Wellicht bestaat de mogelijkheid, dat de wijziging reeds op 1 januari van het komende jaar kan worden ingevoerd. Ook de vrouwen, die nu reeds weduwe zijn, maar niet aan de bestaande voorwaarden voldoen, hebben straks uiteraard wel recht op pensioen, indien aan de nieuwe voorwaarden wordt voldaan.

Zo mogelijk komen wij in het volgende nummer van Nederlandse Gedachten nog op deze zaak terug. Alsdan zal aandacht worden besteed aan:

1. **de juiste voorwaarden voor het recht op pensioen;**
2. **enkele technische verbeteringen;**
3. **de leeftijdsgrens als zodanig.**

Vooral met betrekking tot dit laatste punt hebben een aantal lezers gereageerd op een vroeger artikel over deze materie. Het al of niet gewenst zijn van de afschaffing van de leeftijdsgrens komt dan ter sprake.

Gra

WOUDA ZADEN
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 05130-2141 2 lijnen
SINDS 1879

Het Westen en Chroesjtsjef

• *Vervolg van pag. 1*

gaan, behoeft het dus ook niet te bevreemden, dat vooral Molotof het op het 22ste congres van de communistische partij in de Sowjetunie heeft moeten ontgelden.

Want Chroesjtsjef bedient zich thans van de denkbeelden van Molotof, die enkele jaren geleden nog niet in zijn kraam te pas kwamen maar thans — noodgedwongen of als onderdeel van een sinister plan — de hoogste wijsheid in het Kremlin zijn geworden bij de verwezenlijking van de Russische buitenlands-politieke doeleinden.

ONTROUW

Deze aantekeningen bij het 22ste Russische partijcongres dachten wij te moeten maken om de juiste betekenis van de felle aanvallen op de zgn. antipartijgroep te kunnen schetsen. Juist ook, omdat hun namen thans weer in verband worden gebracht met Stalin en de periode in de geschiedenis van de Sowjetunie, die wel het Stalintijdperk wordt genoemd. Het moet haast wel, dat Chroesjtsjef in zijn eigen land en wellicht ook in de Oosteuropese satellietstaten heel wat tegenstanders heeft. We weten dat Joegoslavië en nu ook Albanië Moskou ontrouw zijn gebleven, zij het dan om uiteenlopende redenen. Ook is het thans zonneklaar, dat het tussen de Russische premier en de Chinese communistische leiders nu bepaald niet botert.

VRIJ SPEL

Uit de ophef, die thans weer wordt gemaakt over wat toch eigenlijk al lang een afgedane zaak was, mag toch op zijn minst worden opgemaakt, dat figuren als Malenkof, Molotof, Kaganovitsj en anderen wel zijn uitgeschakeld, maar dat de krachten, waarvan zij de getekende vertegenwoordigers zijn, nog steeds in de Sowjetunie vrij spel hebben, zo vrij zelfs, dat er een speciaal congres nodig is om ze te kunnen bezweren.

Of er een grootscheepse zuivering zal komen valt nog niet te voorzien. Die is al vaker aangekondigd, maar prompt uitgebleven, hetgeen vanzelfsprekend niet betekent, dat dit laatste ook nu weer het geval zal zijn. Eens komt er een ogenblik, waarop hij het zich niet langer kan veroorloven, zijn belagers vrij spel te laten, binnen bepaalde perken althans.

REDENEN

Inderdaad heeft Chroesjtsjef zo langzamerhand wel enkele redenen om een eind te maken aan de acties, die zijn positie op gevaarlijke wijze kunnen blijven ondermijnen. Daar is de rebellie van Albanië, die in de andere Oosteuropese landen niet onopgemerkt zal zijn gebleven. Het is toch op zichzelf al een belangrijke aanwijzing, dat Chroesjtsjef het nodig heeft geoordeeld, de breuk tussen de Sowjetunie en Albanië aan de grote klok te hangen.

En even opvallend is het, dat communistisch China het onmiddellijk voor het rebellerende Albanië heeft opgenomen, het door Chroesjtsjef verguisde stalinisme heeft verheerlijkt en de Russische premier in „eigen huis" heeft beledigd op een wijze, die zijn weerga niet kent in de korte geschiedenis van het wereldcommunisme.

ONVERWACHT

Belangrijker dan alle toespraken, die op bedoeld 22ste partijcongres zijn of geworden gehouden, zijn de incidentele gebeurtenissen, die geen onderdeel kunnen zijn geweest van een tevoren uitgebalanceerd programma, waarvan bijvoorbeeld de aankondiging betreffende de 50 megatonbom ongetwijfeld deel uitmaakte.

Zulk een gebeurtenis was het optreden van de Chinese communistische premier Tsjoe En-lai, die er geen twijfel over heeft laten bestaan, dat hij een enorme minachting heeft voor zijn Russische collega — geen persoonlijke minachting, maar één, die van harte gedeeld wordt door alle topfiguren in Peking. Tijdens de redevoeringen van Chroesjtsjef heeft Tsjoe zich als een ongeïnteresseerd toeschouwer gedragen. Aan het applaus nam hij geen deel — zelfs niet fatsoenshalve. Toen Chroestjsjef naar de leiders van de buitenlandse afgevaardigingen kwam lopen om hen de hand te schudden, maakte Tsjoe En-lai met de handen in de zakken, dat hij wegkwam.

TOESPRAAK

Daags daarna distancieerde hij zich in een toespraak tot het 22ste partijcongres op felle wijze van Chroesjtsjefs politiek met betrekking tot Albanië. Hij noodzaakte de Russische premier zelfs, naar de microfoon te grijpen en de 4500 congresgangers te verbieden, voor de rede van zijn Chinese collega te applaudisseren.

Dat zij elkander na afloop handjes en schouderklopjes gaven om toch vooral maar te laten merken, dat de onenigheid niet tot verwijdering had geleid, had niets te betekenen. Dit middel om de werkelijke situatie te verdoezelen is al zo oud als de wereld. We doen er goed aan, daar niet in te tippelen. Het voortijdige vertrek van Tsjoe En-lai (hij ging maandag jl. weg en het congres duurt nog tot volgende week vrijdag) spreekt in dit opzicht boekdelen ...

WEDIJVER

Albanië heeft overal mee te maken, in het bijzonder met de Russisch-Chinese wedijver om de wereldhegemonie. Vrijwel overal ter wereld vinden we deze rivaliteit terug, in Azië, maar ook in het Middenoosten, in Afrika, in Latijns-Amerika en nu ook in Europa, waar de Chinezen al in Albanië vaste voet hebben gekregen, als men de berichten met betrekking tot de situatie in die kleine communistische staat geloven mag. Voor de Sowjetunie is dan ook het gevaar niet denkbeeldig, dat de Chinese invloed in de Oosteuropese landen zich hoe langer hoe meer gaat uitbreiden, al was het alleen maar om een grotere mate van onafhankelijkheid tegenover Moskou te verkrijgen.

BEDREIGING

Hoe dan ook, de wedijver tussen de Sowjetunie en China is een heel belangrijk punt in de overwegingen van Chroesjtsjef. Want niet alleen voor de vrije wereld, maar ook en wellicht niet in mindere mate, is communistisch China zoals het thans reilt en zeilt een bedreiging voor de Sowjetunie. Communistisch China is bezig met de vervaardiging van een kernwapen en het zal beslist niet lang duren, voordat het over een aantal bommen beschikt, waarmede het de rest van de wereld — ook de Sowjetunie als het moet — zal proberen zijn wil op te leggen en die het op een kwaad ogenblik nog durft gebruiken ook ...

En als de 50 megatonbom van Chroesjtsjef een waarschuwing voor de wereld inhoudt, dan is de veronderstelling niet gewaagd, dat zij ook voor de Chinezen bedoeld is. Misschien heeft Tsjoe En-lai deze mededeling van de Russische premier ook wel zo opgevat ...

TWEE KANTEN

Intussen gedraagt Chroesjtsjef zich tegenover het Westen en de rest van de vrije wereld als een dolleman, die het naar het hoofd geslagen is, als iemand, die zijn zinnen ergens op gezet heeft en zich door niets zal laten weerhouden om het binnen de kortst mogelijke tijd in zijn bezit te krijgen. Chroesjtsjef heeft wel eens gezegd, dat hij het einde van de zegevierende opmars van het wereldcommunisme zelf nog wil meemaken. Hier schuilt een gevaar in, maar anderzijds is het toch ook weer zo, dat een man, die zoiets zegt, niet alles op één kaart zal zetten.

Als de wereld een grote puinhoop is kunnen de overlevenden — als ze er zijn — moeilijk van een zegevieren van het wereldcommunisme spreken. Ook Chroesjtsjef moet dus beslist iets anders voor de geest staan dan het spookbeeld van een alles vernietigende atoomoorlog.

TWEE DINGEN

We moeten dus het ene doen en het andere niet nalaten. In de ene hand de troffel en in de andere het zwaard. Voorlopig is Chroesjtsjef er nog op uit, het weerstandsvermogen van de vrij volken op de proef te stellen. We hebben er al eerder op gewezen, dat de Berlijnse crisis, zoals die zich sedert 13 augustus jl. heeft ontwikkeld, een onderdeel van dat streven is en dat het eenzijdig hervatten van de bovengrondse proeven met kernwapens (die radio-actieve neerslag veroorzaken, welke dodelijk kan zijn voor alles wat leeft) onder hetzelfde hoofdstuk ondergebracht moeten worden. Niet anders is — wat het Westen betreft — het met de aankondiging geweest, dat aan het eind van deze maand een superbom tot ontploffing zal worden gebracht. Dat het slopen van de Navo hierbij een van de belangrijkste oogmerken van de Russische buitenlandse politiek is, behoeft geen nadere uiteenzetting. Want dat is al sedert haar oprichting in 1949 het geval geweest.

„VREDE"

Als we als gevolg van het brute en deprimerende Russische optreden een defaitistische houding zouden aannemen en ons als een rietstengel heen en weer zouden laten bewegen, zouden we precies doen, wat Chroestjsjef graag wil. Hij wil ons zonder meer murw maken, opdat hij na verloop van tijd met ons kan doen wat hij wil „om der wille van de lieve vrede".

Laten we ons eerst maar eens realiseren, wat die vrede inhoudt, die Chroesjtsjef ons op het ogenblik nog laat. We doen dan het best eens naar de volkeren achter het ijzeren gordijn te kijken, om tot de conclusie te komen, dat wij in de vrij wereld in feite ten koste van de mensen achter het ijzeren gordijn van een onverdiende vrijheid genieten. Het was in de afgelopen week vijf jaar geleden, dat het Hongaarse drama van 1956 begon. Toen dit dappere volk zijn pas verworven vrijheid wilde verzekeren, stonden wij met lege handen toe te zien, hoe de Russische tanks een einde maakten aan alle heldhaftige tegenstand. We konden niets doen, omdat we voor Hongarije geen derde wereldoorlog konden riskeren ....

BESLISSEND

Het is maar gelukkig, dat wij niet weten, wat God met onze wereld voor heeft. We maken ons ernstige zorgen, dat er een oorlog met kernwapens zal uitbreken, maar weinig houden we nog rekening met de mogelijkheid, dat de gebeurtenissen in de wereld inderdaad uitlopen op een situatie, zoals die ons door de communistische toekomstdromen wordt voorgespiegeld. God verhoede zowel het een als het ander. Maar willen wij — met Gods hulp — voorkomen, dat het eens zo ver komt, dan zal er ook veel van ons uithoudingsvermogen en van onze bereidheid om offers te brengen worden gevraagd. Veel meer, dan we thans bereid zijn op te brengen. En wat nog belangrijker is, ook en vooral in de situatie van het ogenblik: niet de vraag of er oorlog met Rusland zal komen, maar of we vrede met God hebben, zal van beslissende betekenis zijn. Daar zinkt al het andere bij in het niet! dB

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

ROTTERDAMS VLECHTBEDRIJF N.V.
AANNEMERS VAN
BETONIJZERVLECHTWERKEN
ROTTERDAM — Boergoënsevliet 94 — Telefoon 010 - 76841
GORINCHEM — D. F. Pauwstraat 52 — Telefoon 01830 - 3863

Voor betere beton ....., Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg. Bouwbedrijf te Zeist.

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

Geef dit blad door

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.
HENDRIK IDO AMBACHT
Werf voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon H.I. Ambacht (0 1858) 2841

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
Inkoop van alle soorten sloopschepen
KRIMPEN AAN DE IJSSEL - Tel. 369. N. 6 uur 226

FIRMA BLAAK
Boot- en sloepenbouwerij
HOOGEZAND

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

FIRMA C. AMELS EN ZOON
Scheepswerf en Machinefabriek „Welgelegen"
MAKKUM
NIEUWBOUW VAN ALLE SOORTEN
VAARTUIGEN TOT 5.000 TON

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894-218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK's Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 223, H.I. AMBACHT, tel. 01850: 6415—6486

N.V. GERRIT J. EERLAND, R'DAM
Sleepdienst en Transportonderneming
Alle transporten te water.
BINNENLAND BUITENLAND
Verhuur van dekschuiten, bakken, bokken, sleepboten en alle drijvende materialen.
Telefoon 115190, 137734, na kantoortijd 138993 of 48986.
Kantoor: Prins Hendrikkade t.o. no. 88 a/b magazijnschip „Aeolus".

HONGARIJE — VIJF JAAR LA

OP 23 oktober was het vijf jaar geleden dat de Hongaarse opstand uitbrak. Een uniek feit in de geschiedenis van het communisme. Een volk slaagde erin — al was het maar voor kort — zich te bevrijden van de „dictatuur van het proletariaat".

Op de avond van de 23ste oktober had de „Petöfi-kring," een groep nationalistisch ingestelde intellectuelen, een demonstratie georganiseerd bij het monument van een vrijheidsstrijder uit 1848, de Poolse generaal Josef Brem. Men wilde Hongarije's solidariteit demonstreren met het Poolse volk dat, het harde Stalinisme moe, zojuist de liberalisatie van het regiem had afgedwongen, die Gomoelka aan de macht bracht. Tienduizend studenten stonden daar op het plein en zij zwaaiden met Hongaarse vlaggen waaruit zij — op voorbeeld van hun collega's in Debrecen, die reeds op de morgen van diezelfde dag tot actie waren overgegaan — de Sowjetster hadden verwijderd.

Voor het monument lazen ze hun eisen voor: vrije verkiezingen, persvrijheid en vrijheid van meningsuiting; herstel van de nationale symbolen; verwijdering van het monument van Stalin; algehele reorganisatie van het economische leven; uitsluitend gebruik van de uraniumvoorraden ten bate van Hongarije; herziening van de buitenlandse handelsverdragen. Een grote menigte juichte deze eisen toe en nam ze over. Naar het gehate 8 meter hoge standbeeld van Stalin marcheerde men en haalde het omver.

Toen ging het naar het Parlementsgebouw onder de kreten: „Leve Nagy" en „Weg met Gerö." Gerö was het hoofd van de geheime politie; Nagy de in 1955 afgezette communistische premier, die het land in '53 enige verademing had geschonken na het harde regiem van de Stalinist Rakosi.

Nagy kwam; hij vormde een regering waarin naast communisten, socialisten en leden van de boerenpartij zitting hadden. De toestand was uiterst verward. Russische tanks die aanvankelijk hadden ingegrepen, trokken zich terug. Op 28 oktober was het grootste deel van Hongarije in handen van de opstandelingen. Een tegenregering was gevormd in Györ. Kardinaal Mindszenty, sinds 1949 gevangen gehouden, werd bevrijd en mengde zich opnieuw in de politiek. Een storm van anti-communistische terreur ging over het land, acht dagen lang, over het land dat acht jaar onder communistische terreur had gekermd. Honderden agenten van de staatspolitie werden afgemaakt. Nagy verklaarde zijn land neutraal, trok het terug uit het pakt van Warchau, begon onderhandelingen, over de algehele terugtrekking van de Russische troepen.... Zijn macht reikte echter niet veel verder dan zijn bureau. Voor de microfoons van radio Budapest verklaarde het hoofd van de r.k.-kerk dat de regering, die hem smeekte om ondersteuning, onwettig was. Vier communistische ministers verlieten op 2 november heimelijk Budapest en installeerden in het nog door het rode leger bezette Szolnok een tegen-regering. Op 4 november namen de Russen de Hongaarse militaire onderhandelaars gevangen, hun tanks sloten de stad in, de regering Nagy vroeg hulp aan de V.N.

De Russen vielen aan, het Hongaarse leger en het volk van Budapest vochten een hopeloze strijd; tevergeefs smeekten de zenders van de vrije Hongaren tot het laatste om steun uit het Westen. Het georganiseerde verzet zakte spoedig ineen: 25.000 Hongaren en 7000 Russen waren gesneuveld. Nog enkele dagen smeulde de strijd na. De arbeidersraden benaderden Kadar met vergaande eisen, tot begin december staakten de mijnwerkers. Langzaam maar zeker echter, gedeeltelijk door concessies te doen, gedeeltelijk door dwang toe te passen, kreeg de communistische dictatuur het volk opnieuw in zijn greep.

Het beeld van de opstand door verschillende ogen

WIE anno 1961 door de straten van Budapest loopt kan niet nalaten te denken aan de dramatische gebeurtenissen die zich hier 5 jaar geleden afspeelden. Er is weinig zichtbaars dat er ons aan herinnert. Honderden huizen in het centrum vertonen nog kogel- en scherfgaten. Ik laat mij echter vertellen dat de meeste oorlogsschade die zichtbaar is, nog uit 1945 stamt. De regering Kadar deed nl. alle moeite eerst alle zichtbare tekenen van de strijd van 1956 aan het oog te onttrekken. Ze is daar wel in geslaagd.

Niet geslaagd zijn al haar pogingen om uit de hoofden en harten van het volk, de haat, de wrok en de verachting weg te doen, die meer dan voorheen, toen, in 1956 zich in de volksziel kerfden tegen de Russen, maar meer nog tegen hun Hongaarse helpers. Steeds blijft in de gesprekken die de vreemdeling hier voert, die 4e november 1956 een datum waarop men steeds weer terugkomt, die steeds in de gedachten is.

Niet dat de geheugens ten aanzien van de gebeurtenissen en hun samenhang zoveel hebben vastgehouden. Een ieder heeft de strijd op z'n eigen wijze beleefd. „Ze vochten bij de radio-studio niet ver van ons huis. We luisterden naar de radio, hielden ons zoveel mogelijk

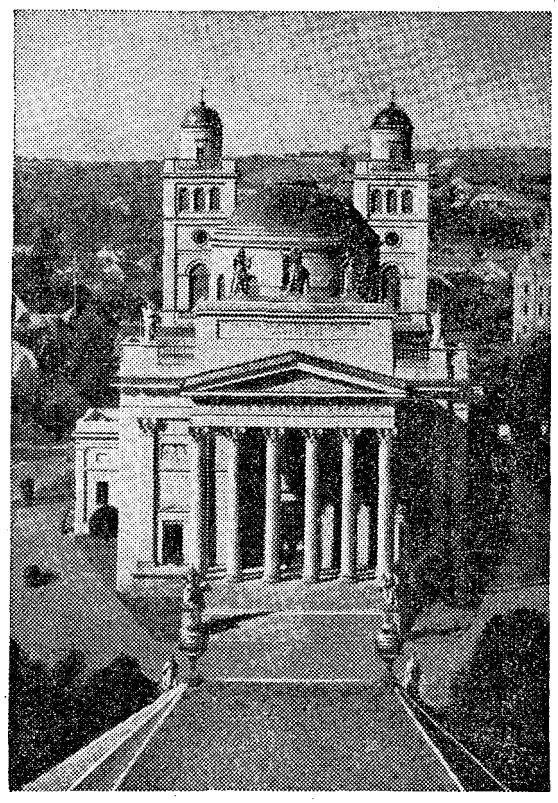

Kathedraal te Eger.

schuil, gingen zo nu en dan uit, als het rustig was, om wat te eten...." Wat men zelf niet van nabij heeft meegemaakt, vervaagt snel. Ook vervormt het beeld van wat nu precies gebeurde, zich naar het ideaal-beeld dat een bepaalde groep er van wil maken.

Ook wij in het Westen maken ons zo'n ideaalbeeld: het beeld namelijk van een volk dat als één man naar de wapens greep. Wie na vijf jaar praat met de mensen, vertrouwelijk, merkt dat het ook hier was als overal elders in de geschiedenis: vastbesloten minderheden die tegenover elkaar stonden, een meerderheid angstig afwachtend, passief.

Groot was de groep verzetsstrijders weliswaar in vergelijking met wat Kadar aanvankelijk achter zich had, maar hoe innerlijk verdeeld tevens. Vandaar ook die onderscheiden beelden. Van Kadar is er dit beeld als hij spreekt over onderdrukking en verzet: „Er is maar één soort onderdrukking: onze staat onderdrukt de pogingen van vroegere uitbuiters om een restauratie door te voeren. Er heerst in ons land geen onderdrukking. Zeker, wij hebben ons regiem tegen de vijand verdedigd die een aanval op dit regiem uitvoerde. Maar de laatste maal, dat er een terreur in Hongarije heerste, was van 23 oktober tot 4 november 1956. Het was een witte terreur, en sedert dien heerst weer de democatie in de Hongaarse volksrepubliek." Het is een beeld dat voor de — nu weer — 400.000 leden van de communistische partij mischien enige betekenis heeft — misschien — want hoezeer weet Kadar zelf, dat een groot deel van zijn overgebleven gevolg uit „opportunisten en carrière-makers" bestaat. Voor het overgrote deel van het volk bezit dit beeld geen realiteit.

Anders is het beeld van hen die de Kadarmannen de „revisionisten" noemen, de Titoïsten onder de Hongaren, de communisten die riepen om Nagy en die voorop gingen om het beeld van Stalin neer te halen; geheel anders is het beeld van hen die kardinaal Mindszenty, zoon van het conservatieve boerenland, monarchist in hart en nieren, in triumf naar zijn paleis voerden en die toen, in die tumultueuze week, voor zich zagen opdoemen het ideaal van een „christelijke" staat onder zijn leiding; anders is het beeld van diegenen die zich schaarden achter de regering Nagy, die zij beschouwden als beste mogelijkheid voor hun land; nog anders het beeld van hen die meenden voor hun land de weg vrij te zien voor een democratische ontwikkeling met uitschakeling van elke communistische invloed; geheel anders weer het beeld van hen die eens macht hadden in dit land: de fascisten, de Horthy-aanhangers, helaas zijn zij geen spookbeelden van Kadar en de zijnen, maar mensen van vlees en bloed. Zij allen, voor zover zij vochten, streden hun eigen strijd, hadden een eigen visioen van wat zij verwerkelijken wilden, zij allen dragen ook nu een eigen beeld, een eigen interpretatie van het gebeurde in 1956 met zich mee. Neen, het beeld van „het" Hongaarse volk dat in opstand kwam tegen „de" verdrukking en streed voor „de" vrijheid en „de" democratie — en natuurlijk denken wij die dan in onze Nederlandse trant — is al te simplistisch.

Al te simplistisch ook is het beeld dat de roomse berichtgeving, met zoveel invloed in het Westen, ons tekent, dat ons dit „katholieke volk" laat zien als trouwe kudde van zijn schuldeloos veroordeelde herder Mindszenty; als christelijke stoottroep tegen heidense horden. Op elk trekje van dit in één regel gevatte beeld zou heel wat af te dingen zijn. Alleen het volgende: dit voor 2/3 — nominaal — rooms-katholieke volk is voor 1/3 — ook nominaal — protestant. Eén van die protestanten, een predikant, en bepaald geen meeloper van de communisten, zei mij: Als de opstand in 1956 geslaagd was, zou Mindszenty nu minister-president zijn geweest, de sociale reactie zou hebben gezegevierd en de protestanten zouden erger ontrecht zijn dan nu onder het Kadar-regiem. Alweer: de beelden lopen wel zéér uiteen: wensen wij de geschiedschrijver alle sterkte!

Volle etalages en smalle beurzen

WIE het plezierige leven in het centrum van Boedapest aanziet, zou er niet zo aan denken. Hier in de grote hotels en restaurants, in de gezellige café-häuser van deze wereldstad, die een zusje van Wenen lijkt, zou men haast vergeten dat ook hier een volk leeft dat een uiterst karig bestaan leidt, dat hard moet werken voor het dagelijks brood, dat leeft van de hand in de tand.

De facaden zijn bedrieglijk. Ondanks alle verwoestingen heeft de stad veel behouden van zijn oude charmes. De reiziger die hier aankomt uit Sofia, maar ook die uit Bukarest, voelt het verschil in sfeer dadelijk: het is de sfeer van de oude dubbelmonarchie van een duizend-jaren lang verfijnde cultuur.

De dure restaurants en koffiehuizen zijn nu niet meer bevolkt door de Hongaarse adel en bourgeoisie. Men vindt er nu Duitsers, Oostenrijkers, Amerikanen op vakantie — Wenen is vlakbij — men ziet er deskundigen en onderhandelaars uit Rusland en de andere volksdemocratieën. Men eet er eenmaal en betaalt er met een bedrag waarvoor de Hongaarse arbeider een paar dagen moet werken.

Die Hongaarse arbeider, zijn vrouw en kinderen lopen, inmiddels vaak wonderlijk goed gekleed voor hun omstandigheden, langs de volle keurig verzorgde étalages van het stadscentrum. Er is werkelijk van alles te krijgen tot de duurste buitenlandse camera's, parfums, en likeuren toe. Of het alles ook door de brede massa van de bevolking gekocht kan worden? Men vertelt mij dat het na '56 in elk geval aanzienlijk beter geworden is. Als direct resultaat van de opstand bereikte het volk althans dat het de broekriem een gaatje wijder kon instellen: een reële loonsverhoging van 20% kwam tot stand.

Men vraagt zich af, hoe dit eigenlijk mogelijk was, bij de door de gevechten geleden verliezen (becijferd op ongeveer 3½ miljard Nederlandse guldens) en bij de totaal gedesorganiseerde economie, waaraan de arbeiders nog maandenlang allesbehalve hun volle arbeidskracht gaven. Het was dan ook alleen door een omvangrijke hulp van de Sowjet-Unie mogelijk, dat eind 1958 het produktie-peil van vóór de opstand weer kon worden bereikt. De Sowjet-Unie die in de eerste jaren na de oorlog zoveel uit dit land had weggehaald — wellicht niet geheel ten onrechte als men denkt aan de verwoestingen in Rusland en de schuld die Hongarije hier mede aan had — was nu wel gedwongen de gehele schade op zich te nemen en bovendien met de andere volksdemocratieën Hongarije grote langlopende kredieten te verstrekken.

Wie nagaat wat de Sowjet-Unie ook de laatste jaren aan Polen heeft moeten kwijtschelden en aan Bulgarije heeft moeten schenken, hoe zij Roemenië heeft moeten subsidiëren, hoe zij haar aandelenbezit in de onder Stalin gestichte „gemengde bedrijven" in deze landen heeft laten schieten, moet wel tot de conclusie komen dat niet alleen de V.S., maar dat ook de U.S.S.R. dure bondgenoten heeft. Maar dit terzijde.

De Hongaarse arbeider loopt tenminste tegenwoordig op het eind van de maand met 800 forint in zijn beurs, zijn chef op de fabriek krijgt er 1500, een ingenieur kan het tot 4000 brengen, een academisch gevormd ambtenaar verdient 2500 forint. De inkomens schijnen hier iets minder genivelleerd te zijn dan in Roemenië en Bulgarije dan zijn norm te die 800 forint uit

Maar laten we sisloon van al h pen. Voor één overhemden kop regenjas of één maandsalarissen televisie-apparaat radio-grammofoo een kostuum, z één voor een e polshorloge. Vo moest in 1960 o het met die 800 van de arbeiders lagen wel 1200 vrouwen werkt kinderen worden een crèche verz elkaar wel 2000 ten hebben.

Met de boven het duidelijk zij gaars gezin zo'n van luxe voorwe eenvoudige duur moeilijk sprake wens voorlopig

Men geeft zijn salaris aan dan ook naar. P men de beschikki gaans oude, slec

Topfunctionaris veel meer doen de exponenten wier deskundigh hoge mate is aan dan vijf jaar gel dan hun collega's artsen, ingenieu zelfs een partic grote opera-ster auto van de jaar zér bevoorrechte een nieuwe wage nen kopen. Het nen, maar toch Boedapest tot he nistische Oost-Eu

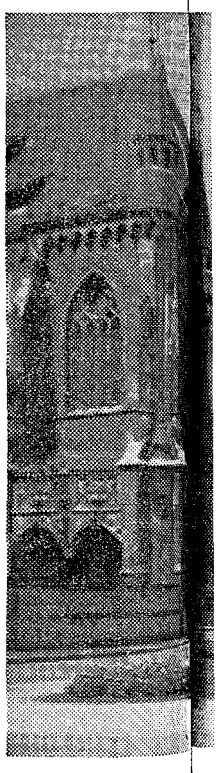

Slot Vajdahunyad

De collectivi

HEEFT de regeri gebied iets op arbeidsgebied wat vroeger als e weer huispersone uitbouw van de de collectivisatie '58 volgens streng genomen.

Opmerkelijk is zijn economische bij de leiding (1960) maakten d wel als de bissch en Lutherse kerk bekend dat zij politiek stelden. gelegenheid vast, priesters voorstan lisme", omdat dit ook voor de kath betekent". Ook goedkeuren, zo gin weg wees naar boeren.

Dit neemt intus stand van de boer

Beeltenis van de vrijheidsdichter Petöfi in de gevel van het huis waarin hij te Debrecen woonde.

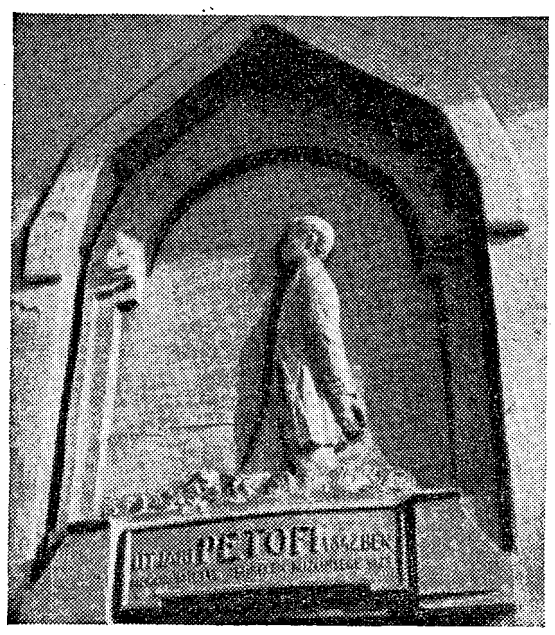

...ER

...er kan, door meer ...met zijn loon boven

...at hij met dat ba... ...e schoons kan ko... ...kan hij 3 tot 7 ...paar schoenen, één ...esvest kopen. Zes ...eertellen voor een ...s voor een radio of ...e, één à twee voor ...een zit-slaapbank, ...oel, twee voor een ...officiële statistiek ...van de arbeiders ...het grootste deel ...or premies en toe... ...van de getrouwde ...ren per dag — de ...forint per dag in ...vele gezinnen bij ...maand aan inkoms...

...fers voor ogen zal ...al heeft een Hon... ...an de aanschaffing ...s van sparen voor ...uiksgoederen maar ...laatste heeft trou...

...meer dan 4½% van ...r de woning is er ...rie personen heeft ...kamer in de door... ...den huizen.

...instenaars kunnen ...ne man. Met name ...middengroepen, op ...nie van het land in ...bben meer armslag ...mogelijkheden ook ...st en Sofia. Enkele ...enaars kunnen nu ...aanschaffen. Een ...geleden een Duitse ...reed, was toen een ...ij het weer, nu hij ...00 forint heeft kun... ...veel die dit kun... ...het stadsbeeld van ...e van alle commu... ...dsteden te maken.

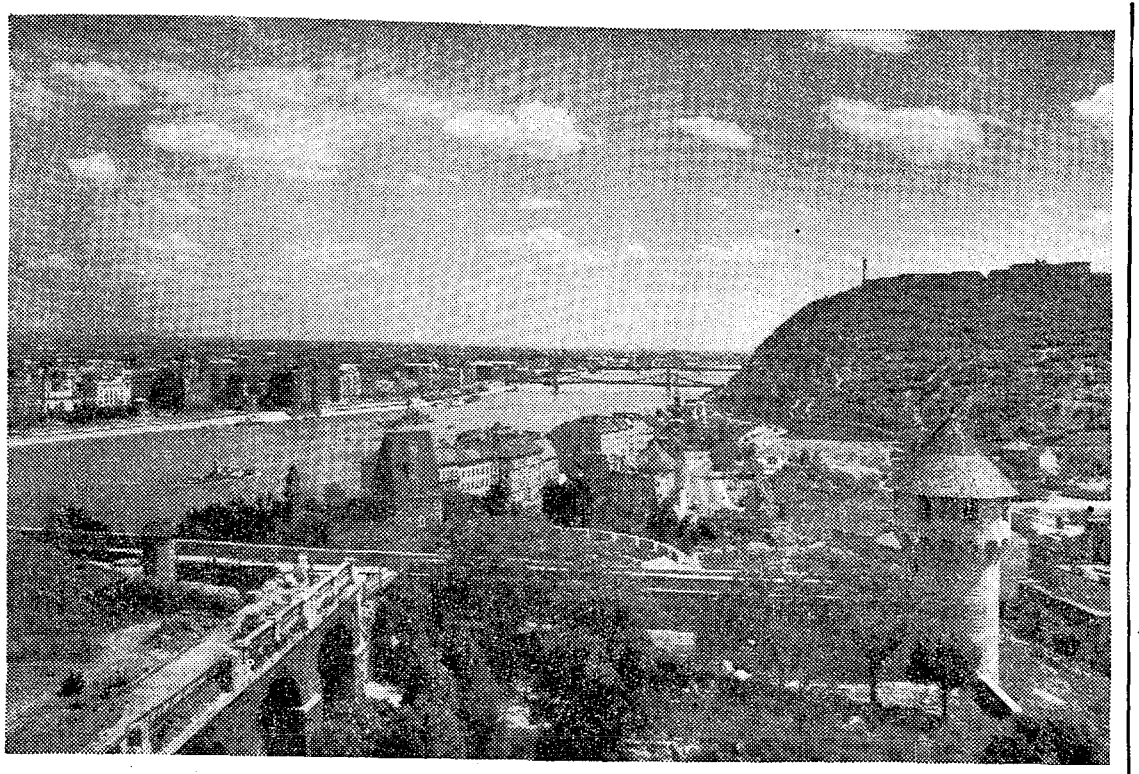

Boedapest: gezicht op de Donau, rechts op de berg het bevrijdingsmonument.

zich openbaarde in allerlei moeilijkheden. Herhaaldelijk klaagt de pers over nalatige boeren, die voor het collectief niet dat willen presteren, wat zij vroeger wel op de privé-boerderij verrichtten.

Hoe heeft men nu, anno 1961 het zo ver gebracht dat ongeveer 90% van de cultuurgrond tot de „socialistische sector voor de landbouw" behoort? Eind 1956 was dit percentage nog slechts 8%, met daarnaast 13% staatsland. Volgens de officiële lezing, is dat allemaal heel rustig en vreedzaam, door propaganda en overtuiging door rondreizende agitatiegroepen en toneelgezelschappen in zijn werk gegaan. Realistischer lijkt het echter te wijzen op het feit dat de privé-boer, als hij meer dan 6 ha in zijn bezit heeft, veel meer belasting betaalt dan zijn in het collectief opgenomen collega, dat de privé-boer wordt achtergesteld bij de levering van zaaigoed, kunstmest, enz. dat hij ook 30% meer moet betalen voor de huur van traktors en machines dan de collectieven. Het behoeft geen verwondering te wekken dat een collectief-op-papier nog niet als een rationeel werkend bedrijf in werkelijkheid kan worden aangeschreven. De „gemeenschaps-arbeid" komt maar heel langzaam op gang. Talrijke botsingen in de persoonlijke sfeer doen zich voor, nog geheel afgezien van de vrij algemene weerzin tegen het systeem als zodanig. Er zijn spanningen tussen vroegere grootgrondbezitters en kleine boeren, tussen rijke en arme leden van het collectief, tussen vroegere zelfstandige boeren en vroegere arbeiders. En dit alles wordt dan nog versterkt door allerlei traditionele dorpstwisten.

Er treedt een grote landvlucht op, die enerzijds wel gewenst is, omdat de mechanisatie toch de 35% van de bevolking die nu nog het land bewerkt verder moet doen verminderen, maar die anderzijds veel zorgen wekt, omdat het juist de jonge mensen zijn die in te grote getale de wijk nemen naar de stad. En dat is nu weer niet de bedoeling. Hoewel de laatste jaren veel gedaan is aan het vruchtbaar maken van tot dusver woeste gronden, en in het machinepark steeds meer wordt geïnvesteerd, stijgt de landbouw-produktie slechts langzaam. Volgens het rapport over het eind 1960 afgesloten driejarenplan steeg in de jaren '59-'60 de gemiddelde produktie in vergelijking tot de periode '53-'57 met 11 à 12%. In hetzelfde tijdsbestek nam het produktie-volumen van de industrie toe met 40%.

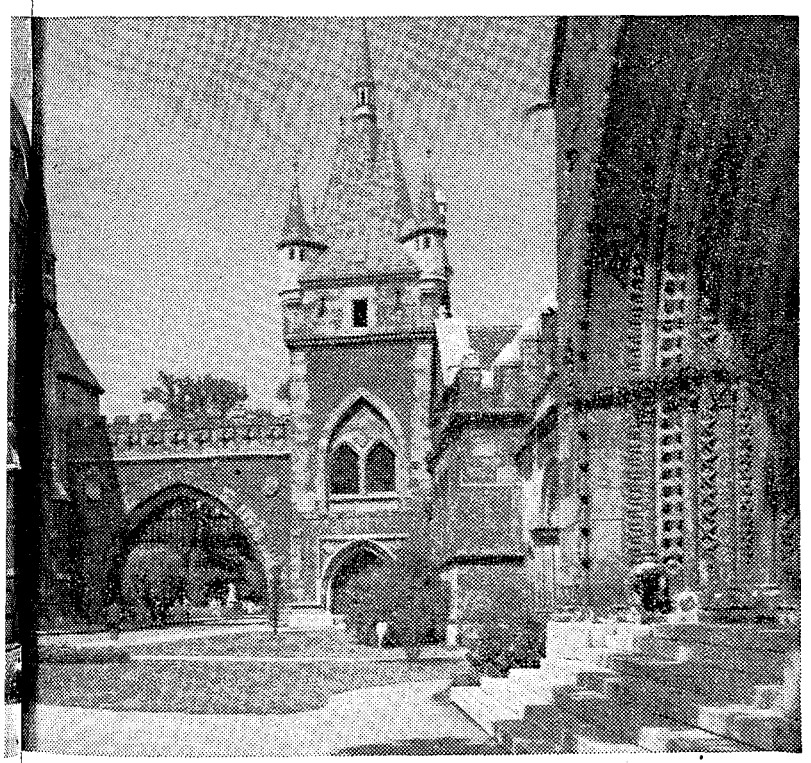

...pest. Momenteel is hierin het agrarische museum ondergebracht.

...t voort

...dus op consumptief ...erd, heeft zij zélfs ...ssie gedaan aan iets ...nde gold: men mag ...e dienst hebben, de ...seerde industrie en ...andbouw zijn sinds ...opnieuw ter hand

...die het regiem voor ...ch verworven heeft ...ken. Verleden jaar ...sbisschop Grósz, zo... ...de Gereformeerde ...penbare verklaring ...de collectiviserings... ...schop stelde bij die ...r.k. kerk en haar ...en van het „socia... ...e mensen en daarom ...elstand en welvaart ...ivering moest men ...verder, omdat zij de ...e welstand voor de

...weg dat de weer... ...de hercollectivering

Industriële vooruitgang

MAG men de cijfers van de statistieken vertrouwen, en volgens westerse deskundigen mag men dat in 't algemeen t.a.v. communistische statistieken na '53, dan heeft het laatste drie-jarenplan in de industriële sector groot succes geboekt. Het nationale inkomen steeg met 20% (in het plan was gerekend op 13%); het reële loon steeg 10 tot 11%. De produktie van de zware industrie nam 49% toe, van de lichte industrie 34% en van de voedingsmiddelenindustrie 19%.

Veel wordt gedaan om de arbeiders tot betere produktie-resultaten te stimuleren. De goede, aan „de lijn" gehoorzame arbeiders krijgen allerlei privileges. Hun aandeel in de winst is groter, zij komen in aanmerking voor buitenlandse reizen en zij hebben voorrang bij het verkrijgen van een woning. Aan de woningproduktie zal nu meer aandacht worden besteed. Het werd wel tijd. De woningsituatie is hier in de afgelopen 15 jaar nog voortdurend verslechterd. Een woning-program, dat loopt tot 1975, voorziet in de bouw van één miljoen woningen, waarvan er in de periode 1961-1965 250.000 moeten worden gebouwd. De staat financiert hiervan 60%, de woningbouwverenigingen 30% en andere nietstatelijke instellingen 10%. Enorme bedragen worden geïnvesteerd. De toename van de reële consumptie wordt ook voor de komende jaren beperkt gehouden.

Van '57 tot '60 investeerde de staat niet minder dan 89 miljard forint in de nationale economie (ongeveer 15 miljard gulden) terwijl voor vernieuwingen nog eens 29 miljard werd uitgegeven. Wie denkt aan de grote ellende waarin dit volk verkeerde in 1945, wie hoort hoe verschrikkelijk de gevolgen waren van de opstand van '56, moet wel tot de conclusie komen dat het Hongaarse volk een enorm hard werkend volk is. Anders had het niet zo snel kunnen bereiken, wat nu toch op het vlak van de materiële produktie bereikt is. Ofschoon er nog zo heel veel valt te wensen is men dan ook niet ontevreden. Men gaat beter gekleed en gevoed dan andere volken in Europa, als bv. Portugezen of Grieken.

Men is blij met de perfecte medische verzorging die de t.b.c., die hier voor de oorlog verschrikkelijk heerste, heeft onderdrukt. Men is content met het systeem van kinderbijslagen, ouderdomsvoorziening en zoveel meer. De mens leeft echter niet bij brood alleen. Men vertrouwt dat het systeem de vrijheid van gebrek in toenemende mate kan en zal verzekeren. Maar de vrijheid van vrees? Als ik na een lange eenzame tocht door een stille woonwijk mijn adres vind in een flatgebouw met tientallen gezinnen als bewoners, ben ik zeker dat niemand mij gevolgd kan hebben. Eenmaal binnen, word ik wel vriendelijk ontvangen, maar toch waarschuwt de vrouw haar man: zeg niet te veel, volg „de lijn" en haar echtgenoot zegt tot mij: „wij moeten voorzichtig zijn, ik ben er zeker van dat „zij" op dit moment precies weten waar u bent...."

TYMEN KNECHT

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

N.V. TEXTIEL UNIE
SPENCER-HEY
Culemborg
FABRIEKEN VAN GEBREIDE BOVENKLEDING

Vraagt verhuisfolder of emigrantenfolders aan
Bongers Internationaal Verhuisbedrijf
RIJNHAVEN 10, WAGENINGEN,
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)
Opslag van inboedels — Overzee-verpakking

Vicon
Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK — TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

AMSTERDAM
GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de
FIRMA S. DOGGER Hzn.
SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET
BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST N.V.
AMSTERDAM SINGEL 52 - 54

J. SEEDER c.v.
Commissionairs in effecten
AMSTERDAM-C. WETERINGSCHANS 124
Telefoon kantoor 30610-65414 — Telefoon beurs 244666-244679
Privé: C. Vink, Dr. Schaepmanlaan 27, Bussum, tel. 02959-19507

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
SPAARNDAMMERDIJK 388 — TEL. 80553 — AMSTERDAM

Alle VERZEKERINGEN, financiering en hypotheken
(eventueel zonder aflossen)
HERNGREEN's Assurantiekantoor
OKEGHEMSTRAAT 20 - AMSTERDAM - TELEFOON 72 88 25

R. DOOYES'
Confectiefabrieken N.V.
JAPONNEN
COMPLETS
DEUX PIECES
ROKKEN
Verkoopkantoor
Herengracht 252 - Amsterdam-C.
Telefoon 31516, 242008, 790911 (4 lijnen).
Kantoren, fabriek en magazijnen:
St. Willibrordusstraat 12-16 en 53-55,
Amsterdam-Z.
Telefoon 790911 (4 lijnen).
Ateliers
AMSTERDAM — LEIMUIDEN
ALBLASSERDAM — IJSSELSTEIN
GORINCHEM — ZUTPHEN

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP — GRONINGEN

Spaarrente leden	3½ %
Spaarrente niet-leden	3¼ %
Jeugdspaarrente met 10% premie	3½ %

ZWITSERSE HORLOGES
VERLOVINGSRINGEN
GOUD EN ZILVER
TAFELZILVER
AVONDMAALSERVIEZEN
GRONINGEN

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess
Uitvoering van alle
voorkomende bouwwerken
EMMEN — KAPELSTRAAT 20 — TELEFOON 671

MACHINEFABRIEK „BORO"
RODEN — TELEFOON 9103. NA 18 UUR 9102
LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN. GARAGES. LANDBOUWSCHUREN E.D

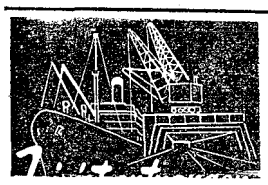

EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Jan de Boer N.V. - Hoogeveen
Tel. 2841 (05280)

Meubileer-inrichting ZANDBERGEN
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

OVERIJSEL

WARMTE
Een muur van warmte die stand houdt en u volkomen beschut!
MET BRANDSTOF VAN
FIRMA J. PIT EN ZOON
WEEMSTRAAT 51 — TEL. 2192 — STEENWIJK
Kolen — Olie — Gas

GEBR. DROST voor interieurverfraaiing
Alle verfsoorten,
behang en nog véél méér.
HOOGSTRAAT 96
JAVASTRAAT 24
BROEKHEURNERWEG 212-214 **ENSCHEDE**

☆ VERBOUW
☆ NIEUWBOUW
☆ ONDERHOUDSWERKEN
Firma E. D. Schutten en Zoon
AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laaressingel 101 — Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 — Telefoon 11638

ADMINISTRATIEKANTOOR
Jac. Bennink
BRUGSTRAAT 29 - ALMELO
Tel. 05490-3455 (buiten kantooruren 6274)
ACCOUNTANCY BELASTINGZAKEN
Gespecialiseerd op school- en verenigingsadministraties.

N.V. W. J. SCHUILING'S HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 0 5400-6461

Goorsch Overslag- en Transportbedrijf
FA. H. J. WIBBELINK & ZONEN
HAVEN — GOOR (O.)
Nationaal en internationaal
vracht-, koel- en ETERNIT-vervoer.

Het langdurige gesprek tussen minister Luns en de Indonesiërs Yamin en Zain is een opmerkelijk feit. Men zou uit het antwoord dat dr. Bruins Slot tijdens de algemene beschouwingen van de minister-president ontving, de indruk kunnen hebben gekregen dat de regering voor zulk een ontmoeting niet veel voelde.

Thans heeft een dergelijk gesprek toch plaatsgevonden: ongeconditioneerd en zonder het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's dubieus te stellen.

Zolang van deze ontmoeting niet meer bekend is, leveren

Sociale contacten

wij geen commentaar. Wij constateren slechts dat iets geschied is, waarvan velen meenden, dat dit niet van het kabinet gevraagd kon worden.

De — naar verluidt — teleurstellende uitslag van dit contact, doet hieraan niets af of toe.

In de tweede plaats is bekend geworden, dat drie Papoea's onlangs in Antwerpen contact hebben gehad met officiële Indonesische personen. Ook van dat gesprek weten wij niets naders.

Daarom constateren wij daaromtrent slechts, dat dit gesprek kan hebben bijgedragen tot een verduidelijking van de wederzijdse verhouding tussen Papoea's en Indonesiërs.

Men noemt deze oeide ontmoetingen sociale contacten. Wat dat betekent, is ons niet geheel duidelijk. Zij hebben echter voor alle betrokken partijen dit voordeel gehad, dat men op directe wijze, dus zonder tussenkomst van anderen, de gesprekspartner over het eigen standpunt heeft kunnen informeren.

SI.

PROCEDURE en TIJDSCHEMA voor verkiezingen

REGELMATIG informeren kiesverenigingen naar de juiste procedure en naar een tijdschema met betrekking tot de kandidaatstelling en verkiezing van leden van de Provinciale Staten en Gemeenteraden.

Het antwoord op de gestelde vragen moet luiden, dat hiervoor de reglementen resp. van de Provinciale Comités en van de (gemeentelijke) kiesverenigingen dienen te worden geraadpleegd.

Voor de kandidaatstelling en verkiezing van de leden van de **Provinciale Staten** volge men dus het reglement van het Provinciaal Comité en de richtlijnen die vanwege dit Comité worden verstrekt.

Herhaald worden nog eens de data:
kandidaatstelling Provinciale Staten: dinsdag 13 februari 1962 (art. F 3, kieswet);
verkiezing Provinciale Staten: woensdag 28 maart 1962 (art. I 1, kieswet).

Voor de kandidaatstelling en verkiezing van de leden van de **gemeenteraden** geldt het volgende.

In gemeenten waar één a.r. kiesvereniging bestaat, wordt het reglement van deze kiesvereniging terzake gevolgd. In gemeenten waar meer dan één a.r. kiesvereniging bestaat, wordt het reglement van de gemeentelijke of centrale kiesvereniging gevolgd, ook door dorps- of stadswijk- (districts-) kiesverenigingen.

Elk reglement is niet precies gelijk. Derhalve kan niet vanaf een centraal punt een duidelijk overzicht gegeven worden betreffende de te volgen gang van zaken. Men moet steeds het **eigen** reglement volgen.

Slechts een **globaal** tijdschema kan terzake gegeven worden aan de hand van het **model-reglement voor een a.r. kiesvereniging (A)** en van het **model-reglement voor een a.r. gemeentelijke kiesvereniging (B).** Deze op het partijbureau aanwezige model-reglementen worden regelmatig als voorbeelden verstrekt aan kiesverenigingen, die tot opstelling of wijziging van een eigen reglement willen overgaan.

Dit globale tijdschema volgt hieronder:

A. opgesteld op grond van het *model-reglement voor een A.R.-kiesvereniging* (voor „gewone" kiesverenigingen, dus één k.v. op het grondgebied van één burgerlijke gemeente) ,artt. 51 t/m 61 model-reglement).

— schriftelijke aanbeveling van leden mogelijk vóór de samenstelling van een voordracht (groslijst) door het bestuur — .....

— indiening door het bestuur van een voordracht (groslijst) bij de ledenvergadering — vóór half febr. '62 (art. 53, Regl.).

— kandidaatstelling gemeenteraad — dinsdag 17 april '62 (art. F 4, Kiesw.).

— verkiezing gemeenteraad — woensdag 30 mei '62 (art. I 1, Kieswet).

B. opgesteld op grond van het *model-reglement voor een gemeentelijke A.R.-kiesvereniging* (tevens van belang voor de dorps- of stadswijk- (districts-kiesverenigingen) (artt. 40 t/m 51 Model-reglement).

— schriftelijke aanbevelingen van de besturen der dorps- en districtskiesverenigingen en van de leden mogelijk vóór de samenstelling van een voordracht (groslijst) door het Centraal Bestuur — vóór half jan. '62 (artt. 44, Reglement).

— indiening door het Centraal Bestuur van een voordracht (groslijst) bij de besturen der dorps- en districtskiesverenigingen — vóór half febr. '62 (art. 43, Reglement).

— Centraal Bestuur roept vergadering bijeen van alle besturen ter bespreking in algemene zin van de voordracht (groslijst) en tèr definitieve vaststelling van de voordracht (groslijst) met inbegrip van de bepaling der volgorde op de lijst — vóór 6 maart '62 (art. 45, Reglement).

— Stemming over de vastgestelde voordracht (groslijst) in de vergadering der dorps- of districtskiesverenigingen — vóór 3 april '62 (art. 49, Reglement).

— kandidaatstelling gemeenteraad — dinsdag 17 april '62 (art. F 4 Kieswet).

— verkiezing gemeenteraad — woensdag 30 mei '62 (art. I 1, Kieswet).

Kw

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• Afgrijzen heeft **Rusland** ook deze week weer in de gehele wereld gewekt. De zware atoombom-explosie (50- of 30 megaton), de scheldpartijen op de reeds eerder gevallen communistische aartsvaders: Molotow, Kaganowitsj, Malenkow en zelfs Worosjilov, alsmede de „dappere" trap naar de „muis" Albanië strijden om de trieste eer voorop te mogen staan in de rij der walgelijke vertoningen in het circus-Chroesjtsjef. Reeksen landen en groepen hebben zich opgemaakt om de bomkoorts van het Kremlin te bezweren.

In de V.N. toonde de houding der neutralen echter aan, dat „Mr. C." een knap psycholoog is: zij durven immers zelfs nu nog geen kleur te bekennen. Maar men moet diezelfde politici en volken eens te keer horen gaan zodra de Verenigde Staten met een „schone" bom zouden doen wat Rusland zich met een tienmaal sterker „vuil" H-projectiel permitteert. Het bekendstaan als fatsoenlijke natie wordt op deze manier wel erg gestraft. Intussen is het schoonklinkende nieuwe communistische partijprogram schuilgegaan onder de scheldtirades tegen de „alte Kameraden". De rood-Chinese premier Tsjoe En-lai is niet zonder politieke oogmerken uit Moskou naar huis teruggekeerd. Het communisme gaf een demonstratie van onderlinge verdeeldheid zoals het Westen sinds 1945 nog niet heeft opgeleverd.

• **West-Duitsland** of liever de West-Duitse liberalen hebben eveneens voor een onfrisse opvoering gezorgd. Partijchef Mende heeft ondanks zijn verkiezingsleuze „Een regering zonder Adenauer", het trotse hoofd voor „der Alte" moeten buigen. De teleurgestelde liberale kiezers moeten zich tevreden stellen met een stuntelige poging om Von Brentano op het schavot te krijgen. Natuurlijk doorziet iedereen die kinderachtigheid. Deze slotacte van de kabinetsformatie laat echter een nare nasmaak achter.

• **Frankrijk** beleeft ook een slotacte, nl. die van het Algerijnse drama. Het straatrumoer in Parijs en de OAS-bommen ten spijt, schijnen De Gaulle en de FLN-premier Ben Khedda vastbesloten binnenkort ten vierde male — en thans definitief — zaken te doen. Wij hebben al meermalen betoogd hoezeer wij dit voor Afrika en Europa van levensbelang achten.

• Het **Zuid-Afrikaanse volk,** althans de blanken onder hen, zetten Verwoerd steviger in het zadel dan ooit. Het lijkt op een tegendemonstratie, dat het Noorse Nobel-Comité ongeveer gelijktijdig aan de zwarte leider der geweldloosheidactie, Loethoeli, de Nobelprijs voor de vrede toekende. Wie slaat de brug over de diepe kloof tussen zwart en blank? Bestudering der voorstellen van de Calvinistische hoogleraar in Stellenbosch, prof. G. B. A. Gerdener, kan misschien de eerste bouwmaterialen voor die brug verschaffen.

• Tenslotte een verheugende ontwikkeling nl. die van de **Europese samenwerking.** Haar ideaal groeit tot buiten de grenzen van ons werelddeel. Immers niet alleen Zweden, Zwitserland en Oostenrijk, maar ook Perzië en Turkije vragen om aansluiting bij de EEG. Ons land smaakte de voldoening dat men de bestaande bezwaren tegen associatie van Suriname en de Ned. Antillen liet vallen en dat het Nederlandse voorstel tot fusie der drie uitvoerende organen en ministerraden in grote lijnen door het Europese Parlement werd aanvaard, nadat de Europese Ministerraden dit al eerder hadden gedaan.

Het buitenlandse werk van de Arjos

DE gebeurtenissen van de laatste maanden hebben weer eens duidelijk aangetoond, dat de internationale politiek een machtige greep op ons aller bestaan heeft. De spanningen rond Berlijn hebben op ons allen een diepe indruk gemaakt en het voornemen van de Sowjet-Unie om een kernwapen met een kracht van 50 megaton tot ontploffing te brengen, laat zien, hoe hevig de zenuwenoorlog tussen Oost en West woedt.

Het is deze greep op ons bestaan, die het dringend noodzakelijk maakt, dat een organisatie als de Arjos zich actief met de internationale politiek bezighoudt. Zelfs kan men zeggen, dat het (op zichzelf belangrijke) binnenlandse politieke gebeuren in het niet verzinkt, als men het ziet in het licht van de internationale politiek. Niet voor niets spreekt men van „het primaat van de buitenlandse politiek."

Het is opvallend, dat veel jongeren door de gebeurtenissen van de laatste maanden óf in paniek geraken óf fatalistisch gaan redeneren, zo in de trant van: „Tegen de grootmachten van deze wereld beginnen wij niets, op een gegeven moment gaan deze machten tóch een oorlog beginnen en gaat deze wereld ten onder. Waarvoor zullen wij ons druk maken?"

Ik erken gaarne, dat ook vele jongeren, die vanuit het Evangelie van onze Heer Jezus Christus willen leven, met deze mentaliteit te kampen hebben. Deze houding is begrijpelijk, maar allerminst juist. In tegendeel, juist vanuit het Evangelie moeten wij zeggen, dat deze passieve geestesgesteldheid verdwijnen moet om plaats te maken voor een actief bezig-zijn-met-deze-wereld.

De internationale politiek is een ingewikkeld geheel. Zonder rustpauze overspoelt het wereldgebeuren ons. Alles is in beweging. Dagelijks vernemen wij berichten over topconferenties, coëxistentie, bewapening, onderhandelingen, maar wij moeten tot onze spijt constateren, dat geen van de naoorlogse conflicten definitief is opgelost, integendeel, de conflictstof hoopt zich op. Dit verandert echter niets aan de eis, dat wij ons, juist als Christenen, met het wereldgebeuren hebben bezig te houden.

Met het oog hierop heeft de Arjos destijds een Buitenlandse Werkgroep in het leven geroepen, die zich speciaal werpt op de internationale politiek. Dit werk is niet gemakkelijk, maar de Werkgroep vindt het internationale gebeuren zó belangrijk, dat zij zich graag een beetje inspant om door de bomen heen het bos te ontdekken. Dat lukt uiteraard niet altijd, maar als het wél gelukt, blijkt het wereldgebeuren zó interessant, dat het bestuderen van de internationale politiek een boeiende zaak wordt. Want wij ontdekken niet alleen negatieve ontwikkelingen, maar beslist ook zéér positieve. Ik denk aan de Europese integratie en aan de hulp, die wij aan de jonge landen mogen verlenen bij hun ontwikkeling.

Door de Europese integratie zijn de Europeanen elkaar gaan ontmoeten, én herkennen. In de christen-democratische „sector" is men tot elkaar gekomen. De Arjos heeft zich mét de jongeren van K.V.P. en CH.U. aangesloten bij de Internationale Unie van Jonge Christen-Democraten. Vele ontmoetingen worden georganiseerd, tijdens welke over bijzonder belangrijke onderwerpen van gedachten wordt gewisseld. We kunnen zelfs zeggen, dat de jongeren van de drie genoemde Christelijke partijen juist door de internationale contacten nader tot elkáár zijn gebracht.

Verder interesseert ons de hulp aan de jonge landen in Afrika en Azië in hoge mate. Wij zijn er van overtuigd, dat wij juist hierin ons Christen-zijn beleven kunnen. Daarom waren wij zo verheugd over de rede, die mr. Biesheuvel in november 1960 voor het Partij Convent heeft gehouden en elke vergadering weer proberen wij wegen te vinden, waarlangs wij de jonge landen het meest praktisch zullen kunnen dienen.

Tenslotte wil ik nog de documentatie noemen, die de Buitenlandse Werkgroep ten dienste van de Arjos verzorgt over internationale problemen. Dit jaar verschenen b.v. documentaties over: „Europa en Afrika" en „Berlijn"; binnenkort verschijnt een actuele documentatie over „Het Communisme."

Zo werken wij verder en bestuderen wij het gebeuren in deze vreemde wereld, die tóch Gods wereld is. En dat geeft moed voor de toekomst.

E. J. MATHIES.

Het kleine orgeltje in het Zwitserse conferentie-oord Boldern, waar de derde Protestantenconferentie is gehouden, moest natuurlijk even worden bespeeld. Wie zou dat beter kunnen dan de heer Evert Mathies, die behalve voorzitter van de buitenlandse werkgroep van de ARJOS en schrijver van bijgaand artikel, bovendien een kundig organist is?

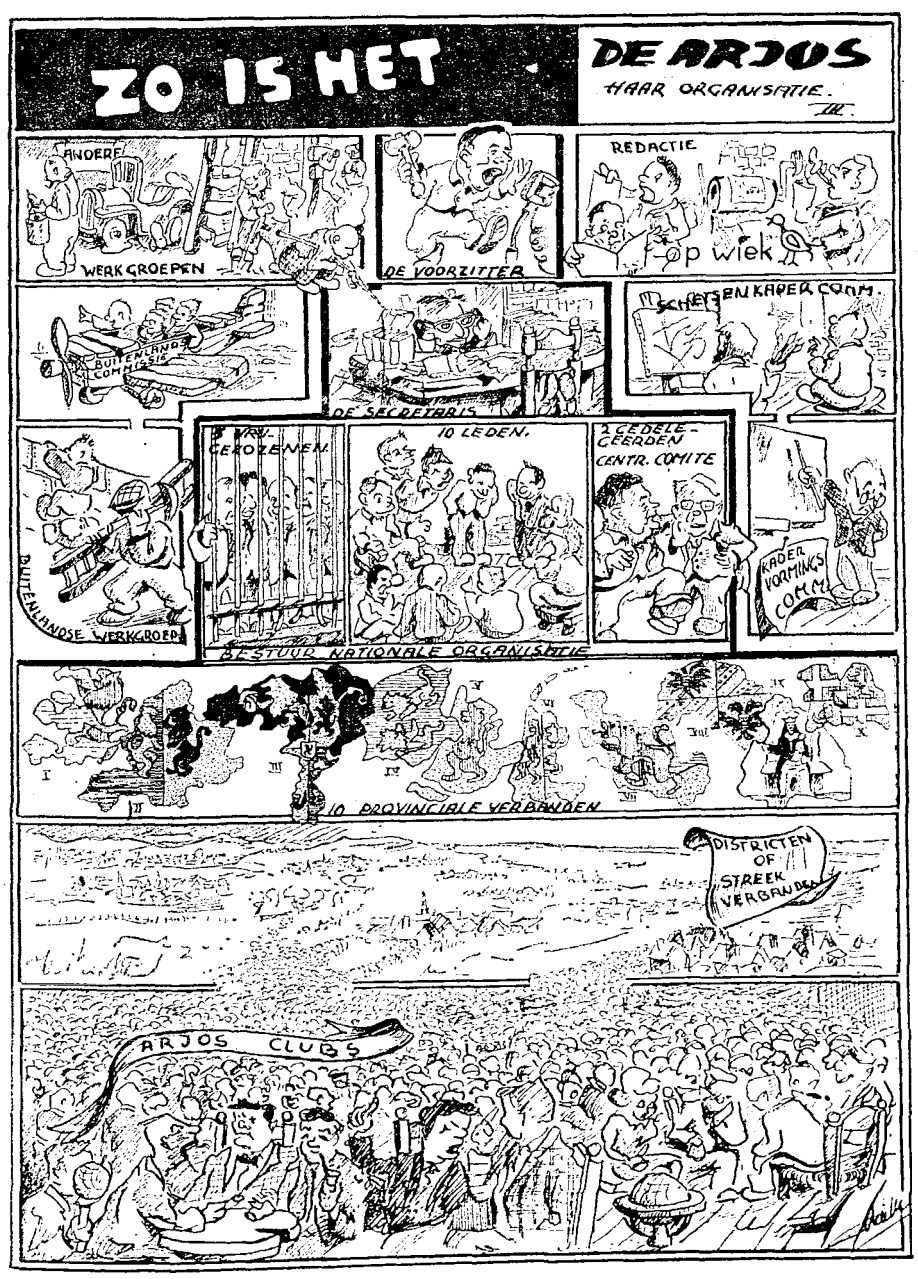

WAS HET ZO?

Ingezonden

Geachte Redactie.

Naar aanleiding van het plaatje in Nederlandse Gedachten over de geschiedenis van de „Arjos" onder de titel „zo was het" zou ik graag een paar opmerkingen willen maken.

Ik ben nl. van mening dat de geschiedsbeschrijving die de tekenaar hier geeft niet juist is. Nu is dat deze man niet kwalijk te nemen, want hij gaat hier eenvoudig verder in het spoor dat door het A.R.J.O.S.-bestuur is ingeslagen, dat bij het twee jaar geleden gevierde jubileum er ook van uitging dat de bestudering van de A.R. beginselen door de jongeren pas begonnen was toen destijds de A.R.J.A. werd opgericht, en dat de ARJOS moest worden gezien als een rechtstreekse voortzetting van de ARJA. Ik heb toen mijn bezwaren tegen deze voorstelling aan het ARJOS-bestuur kenbaar gemaakt. Maar ik gunde de ARJOS graag het jubileum dat ze wenste te vieren, en vooral een goede opbrengst van de jubileum-actie, en heb daarom mijn bezwaren niet bekend willen maken.

Maar ik sprak toen reeds met de inmiddels overleden heer A. R. de Kwaadsteniet af dat één van ons beiden daar toch t.z.t. in Nederlandse Gedachten eens op terug zou komen, en ik meen dat dit een goede gelegenheid is.

Het is niet juist te stellen dat de bestudering van de A.R.-beginselen door de jongeren pas een aanvang nam, toen in 1929 de A.R.J.A. werd opgericht. Er bestonden toen reeds een groot aantal A.R. Studie- en Propagandaclubs, georganiseerd in het verband van A.R. Studie- en Prop. Clubs, met zijn bekende orgaan „Nederland en Oranje". Hoe lang die organisatie al bestond, weet ik niet, daarvoor zou ik eens in mijn oude papieren moeten snuffelen. Maar wel weet ik dat toen ik in 1918 (aangewakkerd door Troelstra's revolutie-poging) het initiatief mocht nemen om in Sassenheim een A.R. Prop. Club op te richten, de Bond van A.R. Prop. Clubs reeds lang bestond. Al kwam het woord studie toen niet in de naam voor, dit betekende niet dat er geen studie van de beginselen werd gemaakt. Er waren tal van clubs die gedurende het vergaderseizoen iedere maand vergaderden voor de behandeling van een onderwerp. Bij de verkiezingen werden hand- en spandiensten verricht voor de kiesvereenigingen. In verschillende plaatsen werd ook actie gevoerd voor de Christelijke pers.

Vooral in Zuid-Holland bloeiden de A.R. Prop.- en Studieclubs.

Er is een tijd geweest dat in de Statenkieskring Leiden, in iedere plaats waar een kiesvereniging bestond, ook een propaganda-club was. Den Haag had zijn bekende propaganda-club „Mobiel" die in 1936 de grootste A.R. toogdag organiseerde die ooit in Nederland gehouden is en 22.000 Anti-Revolutionaire uit alle delen van het land naar Den Haag bracht. Rotterdam had een aantal bloeiende en zeer actieve clubs.

Om de naam van de landelijke organisatie aan te passen bij de reeds bestaande werkelijkheid, werd deze, enkele jaren na 1918, gewijzigd in „Verbond van A.R. Studie- en Prop. Clubs".

Daarnaast werd in 1929 de A.R.J.A. opgericht — over de redenen waarom men daartoe overging, schrijf ik nu niet. Dan zou mijn verhaal al te lang worden.

Dr. Colijn had het met deze dingen wat moeilijk. Enerzijds was hij niet van de noodzakelijkheid van deze nieuwe organisatie overtuigd. Anderzijds verheugde hij zich over de belangstelling van de jongeren die uit deze actie sprak en wilde hij niets doen om hun enthousiasme en activiteit ook maar enigszins af te remmen.

Toen dr. Colijn echter in 1939 weer ambteloos burger werd en weer als partijleider van de A.R.-partij kon optreden sprak hij al spoedig over de mogelijkheid om deze twee organisaties bij elkaar te brengen. En toen in 1940 de bezetter aanvankelijk nog enige vrijheid voor politieke activiteit liet, zette hij door. Op de vrijdag van de eerste week van november kwamen we in Tivoli in Utrecht bijeen. 's Morgens vergaderden het Verbond van A.R. Studie- en Prop. Clubs en de A.R.J.A. afzonderlijk. Daar de voorzitter van het Verbond, mr. G. A. Diepenhorst, een paar weken voor deze dag door de Duitsers was gevangen genomen, presideerde ik deze vergadering. De vergadering van de A.R.J.A. stond onder leiding van dr. Scholten. In beide vergaderingen werden de voorstellen tot fusie aangenomen.

's Middags kwamen we gezamenlijk bijeen, onder leiding van dr. Colijn, die de voornaamste redevoering hield. Dr. Scholten sprak een slotwoord en ik had een openingswoord gesproken.

Daar werd de fusie bekrachtigd. Gedurende de oorlog was geen verdere politieke activiteit mogelijk. De grote vergadering van A.R. en C.H. die de volgende dag in Utrecht zou worden gehouden, in het kader van de grote tournee die dr. Colijn met enkele van zijn C.H.-vrienden door het land had willen maken, werd plotseling verboden, en na deze tijd waren praktisch geen openbare activiteiten meer mogelijk.

Maar als de geschiedenis van de ARJOS geschreven wordt zal men dat moeten zien als een voortbouwen op het in november 1940 te Utrecht genomen besluit en als een voortzetting van de arbeid van bekende organisaties.

De geschiedenis van de ARJOS is dus veel ouder en veel rijker dan zij zich bewust is. Als zij nog eens in de archieven duikt is er misschien binnenkort wel aanleiding om een 60- of 70-jarig jubileum te organiseren, met een daaraan verbonden feestgave voor onze jongeren, die ik ze graag gun.

Waddinxveen 21-10-'61

A. WARNAAR Jz.

UIT PERS EN PERIODIEK

HUREN, WONINGNOOD, FISCUS . . . . .

MINISTER VAN AARTSEN, heeft zijn reeds aangekondigde huurverhoging-1962 thans geconcretiseerd en als wetsontwerp aan de Tweede Kamer doen toekomen. Reeds aangekondigd — geen verrassing dus. Dat de politieke commentatoren er desondanks vrij veel aandacht aan hebben besteed is niet het minst te danken aan de ene verandering die de minister (vergeleken bij de aankondiging) heeft aangebracht: hij wil de verhoging niet op 1 april maar op 1 juli doen ingaan. Vooral de socialistische pers heeft deze wijziging (nu samenvallend dus met de verlaging van loon- en inkomstenbelasting) aangegrepen voor weinig vriendelijke commentaren!

Eerst echter een kleine greep uit andere persstemmen die duidelijker blijk geven van begrip voor datgene waarom het gaat: het lenigen van de woningnood. Dit schreef onder meer De Tijd/De Maasbode:

Vooral psychologisch lijkt het ons van belang, dat door een huurverhoging van niet al te geringe omvang veel mensen een aansporing krijgen om de voor hun omstandigheden (toch nog) goedkope woning te ruilen voor een (niet meer zoveel) duurder maar geriefelijker huis. Het argument van de doorstroming dus. Zei de minister niet reeds in de toelichting op zijn begroting, dat gezien de resultaten van de „vrije sector' velen kennelijk in staat zijn zich een ongesubsidieerde woning te verschaffen?

De werknemers in de SER hadden gepleit voor een beperking van de huur van woningwetwoningen tot 15 pct. van het netto-inkomen van de gemiddelde arbeider. Voor de particuliere woningen willen zij dezelfde norm hanteren, rekening houdend met het kwaliteitsverschil met de woningwetwoningen. De woningbouwsubsidies zouden in deze opzet tot 1979—1993 blijven bestaan, zo heeft de bewindsman thans uitgerekend. Hij acht het onjuist en onmogelijk om voor de verhouding tussen huur en inkomen een vaste norm te stellen.

Het percentage van het inkomen, dat aan huur moet worden besteed hangt — aldus de minister — af van tijd en plaats en van de individuele omstandigheden, zoals b.v. de gezinsgrootte. Overigens was het percentage voor arbeiderswoningen in Nederland vroeger zeker niet „normaal" 15 pct maar veel al hoger.

Dat de minister het standpunt van de werknemersgroep niet deelt, is niet opzienbarend. Tot in lengte van jaren zou de woningbouw — in een tijd van welvaart — niet verder van de grond kunnen komen dan de draagkracht van de gemiddelde arbeider gedoogt. Mensen met een aanmerkelijk hoger inkomen dan de gemiddelde arbeider blijven — al of niet noodgedwongen — in een voor hen super-goedkope woning zitten en van de doorstroming komt niets terecht.

De Telegraaf deed het op zijn eigen (eigenwijze) wijze met dit commentaar:

Bij gebrek aan betere onderwerpen zullen woningbouw- en huurvraagstuk dit jaar de belangrijkste parlementaire onderwerpen worden. Bij de algemene beschouwingen heeft de Partij van de Arbeid er al op gezinspeeld dat er een grootscheepse aanval zal komen op de hoeveelheid woningen, die de regering voor de vrije bouw wil reserveren, terwijl er thans nog het voorstel is, een huurverhoging van ruim 10% per 1 juli 1962 te laten ingaan.

Het is een meer dan verdrietige zaak dat wij ons er niet op concentreren dat Nederland eindelijk eens verlost wordt van de schande van de woningnood.

De opheffing van de woningnood kan geschieden door het bouwen van meer woningen, maar tevens is een absolute noodzakelijkheid dat eindelijk een doorstroming ontstaat, waardoor grote woningen, die thans nog door kleine gezinnen worden bewoond, vrijkomen voor meer omvangrijke gezinnen.

De woningbouw kan, naar overduidelijk bewezen is, gestimuleerd worden door ruimte te geven aan de vrije bouw, waardoor tevens over het algemeen goede, vooroorlogse huizen vrij komen voor nieuwe bewoners. En voor de doorstroming is het noodzakelijk dat een einde gemaakt wordt aan een kunstmatig huurpeil, waarbij er nauwelijks verschil van mening over is dat, alvorens de huren kunnen worden vrij gegeven, eerst nog enkele huurverhogingen tot stand moeten komen.

Hoewel deze argumenten reeds voldoende zijn, om het woningbouw- en huurbeleid krachtig te ondersteunen, zijn er nog wel een aantal factoren. Een ruimere vrije bouw zorgt ervoor dat het Nederlandse huizenbezit op hoger peil komt, hetgeen de bevolking zal waarderen als straks, wanneer de woningnood zal zijn verdwenen, weer eisen aan de woningen worden gesteld, en van betekenis is ook dat de Staat niet kan blijven voortgaan de woningbouw te subsidiëren.

Al deze argumenten ten spijt, is een heftige parlementaire strijd te voorzien, waarbij, tegen alle logica in, wederom zal worden betoogd dat een huur niet meer mag bedragen dan een bepaald deel van het inkomen, dat de vrije bouw (dat wil zeggen huizen van bijv. f 30.000) alleen voor de zeer rijken is, etc. etc. De drogredenen zullen dus weer hoogtij vieren.

Er is in Nederland niemand, die er bezwaar tegen maakt, dat voor schoenen, textiel, radiotoestellen, automobielen of welk produkt dan ook, de juiste prijs wordt betaald. Desondanks is het blijkbaar niet te vermijden dat ten koste van het menselijk geluk van de woningzoekenden in de vraagstukken van woningbouw en huurpeil op grote schaal hypocrisie wordt bedreven.

En nu we dan toch via De Telegraaf bij de socialistische pers verzeild zijn, eerst maar Het Vrije Volk. Na verteld te hebben dat minister Van Aartsen gemakkelijk praten heeft over huurverhogingen in 1964 en 1966 omdat hij „tegen die tijd wel ontheven zal zijn van zijn ministeriële zorgen", wordt uiteengezet wat men tegen het woningbouwbeleid van nu heeft:

Want intussen is onder het bewind van deze minister de hele woningbouw nog verder de verkeerde kant opgegaan. Nadat de minister verleden jaar een stevige berisping van de Kamer had ontvangen, die hem zelfs tot een kortstondig heengaan noopte, is de woningbouw hem geheel uit de hand gelopen. De spanning op de bouwmarkt is toegenomen, de bouwprijzen stijgen. Daarbij komt, dat deze regering de grondprijzen heeft losgelaten, waardoor de woningkosten en dus de huren nog meer onder druk komen.

Zo gaat het al geruime tijd: huurverhoging volgt op prijsstijging, dan volgt weer een prijsstijging op huurverhoging, enzovoort, enzovoort. Er is geen enkele reden om aan te nemen, dat het nu anders zal gaan. Integendeel, het regeringsbeleid schijnt erop gericht te zijn de prijsstijging eer te bevorderen dan af te remmen.

Het verhaal lijkt een beetje op wat er te vertellen valt van het loon- en prijsbeleid onder het loonregime van de heren Drees en Suurhoff — maar dat daargelaten. Geen woord in dit verhaal over de feiten: dat het woningbouwbeleid van de heer Van Aartsen Nederland een groter stap dichter gebracht heeft bij de opheffing van de woningnood dan dat van zijn voorgangers; dat er in de afgelopen jaren meer gebouwd is dan in de jaren toen de socialisten nog aan de regering deelnamen; dat er in die jaren ook meer goedkope woningen zijn gebouwd dan in de jaren toen de socialisten nog mee hun stempel drukten op het woningbouwbeleid. Van dit alles niets. Waarom zou men ook! Men is niet bezig met voorlichten maar met politieke propaganda — zo is Het Vrije Volk immers!

Maar laten we u het slot van het artikel geven:

Een ogenblik hebben wij ons afgevraagd, of de belastingverlaging misschien zou moeten dienen als compensatie voor de huurverhoging. Dat zou er dan nog bij moeten komen. Maar neen, het schijnt niet de bedoeling te zijn, er is geen wezenlijk verband.

De compensatie wordt door de Stichting van de Arbeid bestudeerd. Het Centraal Planbureau had hiervoor 1,2 pct. berekend over negen maanden. Dat zou neerkomen op 0,8 pct. als de huurverhoging op 1 juli ingaat. De vrijheid voor de loononderhandelingen voor 1962 wordt dus iets groter. Dat is een klein lichtpunt. Als er geen huurverhoging zou komen, zou het lichtpunt groter zijn.

Dat zouden wij wel wensen.

En ditmaal holt Het Parool dan voor Het Vrije Volk uit. Daar is een rekenmeester al aan de gang gegaan om aan te tonen hoe het nu eigenlijk zit met dat verband tussen belastingverlaging en huurverhoging. Dan is er dit wel aardige, zij het vrij nutteloze stuk werk uit de bus gekomen:

De regering wil de data van ingang van de huurverhoging en van de belastingverlaging laten samenvallen. Kennelijk speelt zij — immers reeds in juni heeft minister Van Aartsen aangekondigd, dat een compensatie vóór de loontrekkenden uit de normale voor loonsverhoging beschikbare produktiviteitsruimte zou moeten komen, en er in feite dus niet zou komen, — met de gedachte, dat de belastingverlaging de feitelijke compensatie zou moeten vormen voor de huurverhoging.

Indien de regering inderdaad de belastingverlaging als enige feitelijke compensatie voor de huurverhoging wil bestemmen, laten zich interessante berekeningen maken. Wanneer men mag aannemen — en zeker voor de lagere inkomensgroepen in na-oorlogse woningen is dit geen irreële veronderstelling —, dat men twintig procent van zijn bruto-inkomen aan huur besteedt, komt men tot de volgende conclusie voor gezinnen met twee kinderen.

Een gezin met een inkomen van f 3.000 profiteert niet van de belastingverlaging, omdat het ook thans geen loonbelasting betaalt. Dit gezin zou dan f 600 per jaar verwonen en zou, al naar de gemeenteklasse, een huurverhoging krijgen van f 60 tot f 72 per jaar. Dit gezin zou er dus duidelijk op achteruit gaan. Een gezin met een inkomen van f 4.500 zou een belastingverlaging genieten van f 87 tegenover een huurverhoging van f 90 tot f 108 per jaar. Dus ook hier een achteruitgang. Een gezin met een inkomen van 9.000 zou precies quitte spelen, wanneer het in de eerste gemeenteklasse woont, maar f 18 per jaar minder beschikbaar hebben dan tevoren, wanneer het in een vijfde klasse gemeente woont. Een gezin met een inkomen van f 18.000 zou in de eerste gemeenteklasse aan de som van belasting- en huuroperatie f 222 per jaar overhouden, in de laagste gemeenteklasse f 150 per jaar.

Bij deze berekeningen dient men dan nog te bedenken, dat het wel onwaarschijnlijk is, dat veel gezinnen met een inkomen van f 18.000 een huur hebben van f 3.600 per jaar of f 300 per maand, zeker in de lagere gemeenteklassen. Zodat deze berekeningen aan de voet van de inkomensverdeling waarschijnlijk nog te gunstig uitvallen en elders te ongunstig.

Een dergelijke rekensom is natuurlijk niet geheel exact. Er kunnen allerlei uitzonderingen voorkomen, die de waarde van deze berekeningen aantasten. Toch was het aantrekkelijk haar te maken. Want zij toont duidelijk aan wat de consequenties zijn van het coördineren van de data van ingang van belastingverlaging en huurverhoging, indien minister Van Aartsen vasthoudt aan zijn opvattingen over „looncompensatie'.

* * *

De kinderbijslagwet is nog altijd een heet hangijzer. Waren de eerste reacties op de wijzigingsvoorstellen van minister Veldkamp nogal gunstig, nu kon men het volgende (in extenso hier opgenomen) artikel lezen in De Volkskrant:

Over de algemene kinderbijslagregeling is het laatste woord nog niet gezegd. Dat blijkt ook weer uit de door het partij-bestuur van de KVP uitgegeven verklaring, waarin bezwaar wordt gemaakt tegen verschillende wijzigingen, zoals die door de nieuwe minister van Sociale Zaken zijn aangebracht.

De wijziging waardoor het mogelijk wordt een deel van de zelfstandigen al vanaf het eerste of tweede kind kinderbijslag te geven is in vergelijking met de oorspronkelijke opzet — voor iedereen eerst uitkering vanaf het derde kind — een verbetering. Wij hebben er echter al eerder op gewezen, dat de grens om als zelfstandige voor uitkering vanaf het eerste of tweede kind in aanmerking te komen, wel uiterst laag gesteld is. Men moet daarvoor een inkomen hebben, dat beneden de 3500 of 3700 gulden ligt. Ook de KVP noemt een dergelijke grens in haar verklaring onbevredigend. Op deze manier bereikt men enkel mensen, die zelfs in deze tijd van welvaart nog op de rand van armoede leven.

Nu in deze tijd vooral over hoogconjunctuur en welvaartsverdeling gesproken wordt, bestaat het gevaar, dat men degenen over het hoofd ziet, die ook nu nog moeite hebben om rond te komen en die men niet enkel bij de loontrekkenden maar ook bij de zelfstandigen kan vinden. Het zou daarom werkelijk christelijk-sociale politiek zijn als de algemene kinderbijslagregeling alsnog zo gewijzigd kon worden, dat althans de zelfstandigen met een kleiner inkomen al kinderbijslag vanaf het eerste kind kregen. Maar dan zal men de inkomensgrens toch hoger en een flink stuk hoger moeten leggen dan nu het geval is.

Hetzelfde geldt voor de hoogte van de uitkering. Voor de uitkering vanaf het eerste of tweede kind zal de kinderbijslag, zoals deze nu is voorgesteld, slechts de helft bedragen van de kinderbijslag voor de loontrekkenden. De verklaring van de KVP noemt dat „minimaal". Ook wij begrijpen nog steeds niet hoe de regering met een dergelijk bedrag heeft kunnen komen. Als de regering hierbij zelf aan zelfstandigen denkt met inkomens beneden de 3500 en 3700 gulden dan moeten dat toch zeker mensen zijn, die de volle kinderbijslag hard en hard nodig hebben. Waarom zouden dan juist zij met de helft moeten worden afgescheept? Omdat deze uitkeringen uit de schatkist en niet uit premieheffing betaald kunnen worden? Wij hebben er begrip voor, dat de minister van Financiën de overheidsuitgaven binnen redelijke perken poogt te houden, maar er zijn grenzen aan een dergelijk beleid. Men mag er niet de belangen van de minst draagkrachtigen aan ondergeschikt maken en zeker niet als er zelfs ruimte is voor belastingverlaging.

Van de inkomensgrens naar boven, die het KVP-bestuur eveneens onbevredigend noemt, hebben wij al eerder gezegd, dat deze wijziging enkel verklaard kan worden als een tegemoetkoming aan de liberalen, die geen algemene regeling willen en die dan nu voor een deel hun zin krijgen, omdat zelfstandigen met een inkomen boven de 12000 gulden geen uitkering zullen ontvangen, maar wel premie zullen moeten betalen. Wij hebben nog altijd hoop, dat ook de liberalen zullen inzien, dat dit „principiële" succes ook bij hun eigen aanhang nu niet zo bar gewaardeerd zal worden.

Op de in het begin van dit jaar gehouden partijraadsvergadering heeft de KVP zich bereid verklaard tegemoet te komen aan bezwaren. De heer Andriessen, die toen het fractievoorzitterschap waarnam, verklaarde echter ook, dat de KVP wel zal vasthouden aan de eis van een bevredigende regeling. In het andere geval zou de KVP geen waarde meer kunnen hechten aan de huidige politieke verhoudingen. In de jongste verklaring van de KVP wordt niet gesproken over de politieke kant van de zaak, maar zij kan toch niet uit het oog worden verloren als de KVP nu openlijk uitspreekt, dat zij de gewijzigde regeling op twee gewichtige punten niet bevredigend vindt.

* * *

Als slot en ter overdenking deze beschouwing uit het Friesch Dagblad van maandag jongstleden:

Gistermiddag was het, ondanks het mooie weer, in Leeuwarden bijzonder stil op straat. Dit werd niet veroorzaakt door een puriteinse gezindheid jegens de dag des Heren. Maar er was een voetbalwedstrijd Hongarije-Nederland en radio en televisie deden al het mogelijke, om de kijkers en luisteraars te doen meeleven met dit grote gebeuren van de hartverheffende en verbroederende internationale sport.

Het was juist in dezelfde dagen vijf jaren geleden, dat de Hongaren in datzelfde Boedapest hun strijd begonnen. Het was een strijd op leven en dood. Maar hij werd verloren, doordat de Russische tanks alles platreden. Toen er vele honderden jonge strijders waren gevallen en duizenden waren gewond, was de aanvoerder van de vrijheidsstrijders bereid tot onderhandelingen over een wapenstilstand. Hij kreeg vrijgeleide, maar de Russen hielden hem gevangen en later werd hij ter dood gebracht. Met hem werden honderd-vijf-en-twintig strijders neergeschoten. Duizenden werden gebroken in de gevangenis en het doodvonnis van een aantal jongelieden werd eerst na hun achttiende verjaardag voltrokken, omdat de wet verbiedt, ze op jonger leeftijd dood te schieten.

Sedert regert de zetbaas van Chroesjtsjef, Kadar, in Hongarije, maar de Russische tanks zijn nog altijd aanwezig, om elke uitbarsting van vrijheidszin tegen te gaan. Maar daarover handelen vanmorgen de ochtendbladen niet, die een enthousiast verslag opnemen van het spel, dat gespeeld is in de schaduw van de Russische tanks.

Zó heeft Nederland het eerste lustrum van den Hongaarsen vrijheidsstrijd gevierd.

Albracht N.V. - Utrecht
BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN
Wilt u een catalogus uitgeven,
een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten,
een fraai monsterboek in plasticband brengen?
Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht.
Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

FERNHOUT N.V.
Handel in wegen- en waterbouwmaterialen, Zandzuigbedrijf
Op- en Overslag,
Scheepsbevrachting
ZWOLLE - Telef. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel
NOORD-NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
Groningen — Eemskanaal N.Z. 48
Tel. 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute"

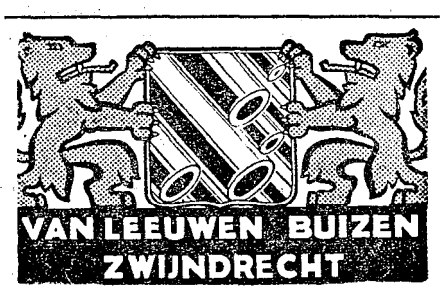

BOEK-,
COURANT-,
HANDELSDRUKKERIJ
Drukkerij Libertas N.V.
DRIFT 13
UTRECHT
wil u gaarne van advies dienen.

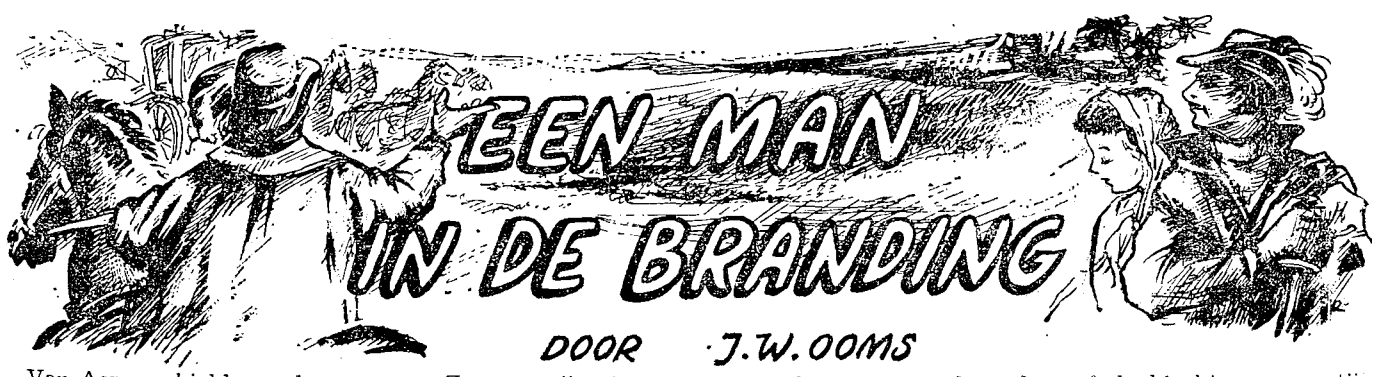

DOOR J.W. OOMS

Van Aerssen hield van deze mensen. Ze waren ijverig, ze werkten voor een ideaal. En bovenal waren ze godvruchtig: ze dienden God met hart en ziel en hand. Maar het was niet waar, dat hij de Labadisten op een bijzondere wijze voortrok, zoals lastertongen in brieven aan de heren van de Sociëteit te Amsterdam beweerden.

Cornelis schreef bij herhaling aan zijn zusters in Wieuwerd, dat hij zeer ingenomen was met de mensen van de sekte, die zij steunden. Dit goede land Suriname is rijk, maar wij hebben mannen en vrouwen nodig, die ijverig werken en die Christelijk leven, schreef hij. Daarom was hij zo blij, dat steeds weer Labadisten naar Suriname kwamen. Hij verzocht zijn zusters, mannen en vrouwen van de sekte aan te sporen, hun godsdienstvrijheid te gaan beleven in Suriname.

Anna, Marie en Lucie deden niets liever dan dat. Ze hadden Thetinga-State in Wieuwerd destijds afgestaan aan de Labadisten, opdat deze daar naar hun opvattingen in volkomen christelijke gemeenschap van goederen zouden kunnen leven. Maar de groep werd te groot en nog steeds kwamen Hugenoten uit Frankrijk zich bij hen voegen. De zusters vonden het heerlijk, dat in Suriname, waar geen overheid, hetzij kerkelijke, hetzij burgerlijke, was die de nieuwe leer verbood, mogelijkheden waren voor de sekte.

De klacht van Gerrit Wobma werd in Amsterdam grif geloofd. Ja, de heren hadden iets tegen de Hollandse beer, zoals Cornelis in zijn bruidsdagen in Frankrijk genoemd was. Ze vonden hem te eigenzinnig en hij hield volgens hun inzichten de suiker te weinig in het oog. Inplaats van zich hoofdzakelijk te bekommeren om het welzijn en de uitbreiding van de plantages, hield hij zich naar hun oordeel te veel bezig met het bestuur van de kolonie. Een goed bestuur vonden ze prijzenswaardig, maar ze hadden geld in de kolonie gestoken en ze wilden toch allereerst dat geld met rente terug ontvangen.

Met het schip Levantus kreeg Cornelis weer een brief vol klachten. Wobma en anderen schenen te hebben geschreven, dat Van Aerssen een heffing ingesteld had op drank en dat hij voorts een eigen magazijn hield, waaruit hij ten eigen bate goederen verkocht. De Staten van Zeeland schenen zeer verontwaardigd over hem te zijn, omdat hij zich niet bleek te houden aan de letterlijke bepalingen van zijn instructie. En natuurlijk werd ook weer breedvoerig geschreven over de klacht, dat hij zich inliet met een Indiaanse vrouw. Het kwam er op neer, dat men hem verweet, dat hij overspel bedreef. De hoogmogende heren brachten hem met bijbelteksten onder het oog, dat een onchristelijke levenswandel niet getolereerd kon worden, inzonderheid niet als dit gedaan werd door een man, die tot een hoge staat geroepen was geworden.

Reeds meer had Cornelis aan de heren directeuren laten weten, dat hij ontslag wilde nemen. Hij had op verzoek van de Sociëteit deze gedachte weer laten varen, maar nu hij de uitvoerige klachtenbrief gelezen had, zei hij tot Combé:

„Het is mij nu wel, de maat is vol bij mij .Ik wens de heren niet langer te dienen."

Cornelis had een rood gezicht van woede, maar Combé, vriendelijk als altijd, zei kalm doch indringend: „Mijnheer de gouverneur, houd u dan niet van dit mooie Suriname?"

„Ja, Combé, dat weet ge wel beter!"

„Welnu dan, meneer Van Aerssen.... Is dit mooie land u niet méér waard dan de krenterige heren in het verre Amsterdam?" Combé liet er bijna onmiddellijk op volgen: „Ik althans heb dit land en dit volk hier bovenmate lief gekregen, mijnheer de gouverneur. Ik kan er niet meer van scheiden."

Cornelis keek uit het venster. Hij zag daar kleurlingen ijverig bezig met het bouwen van een huis. Een paar soldaten van het fort slenterden in de omgeving

„Ja," anwoordde hij toen, „ge hebt gelijk, Combé. Ik houd van dit land, evenals u. Wat deren mij eigenlijk die zure heren in Amsterdam? Ik wil bouwen aan dit schone land en ik weet, dat ik er naar mijn vermogen aan werk om het op te heffen, om het te maken tot een land, waar het voortreffelijk wonen is. En als ik het niet goed doe, als men in Holland het een en ander op mij heeft aan te merken, laten ze dan komen en onderzoeken of de klachten en aantijgingen op waarheid berusten."

Toch schreef hij een lange brief aan de heren directeuren van de Sociëteit terug. Hij liet weten, dat hij geen eigen koophandel dreef zoals beweerd werd. Als enig schipper of koopman aanwijzigingen kon doen dat hij voor zichzelf handel had gedreven, zou hij voor elk okshoofd duizend gulden verbeuren. „Frivole en valsche imaginatiën en calumnien", noemde hij de beschuldigingen. Al de suiker welke ingeladen was en van de planters opgehaald, was sociëteitssuiker geweest „en niet mijn particuliere concernerende en rakende, als mallicieus, vuyl en boos werdt beschuldigt."

En wat die heffing op de sterke drank betrof, daarover schreef hij: „de redenen, waaromme desen last op de Natte Waren is gestelt, is dese dat hier veele Dronckaerts sijn, die weynigh te Kercken gaen, om haer te permoveren, het voordeel en genot van haer Geldt te Kercke te komen halen, alsmede te kennen te geven, dat wij van de droncke Verckens oock eenigh voordeel en genot weten te trecken."

Op het beklag, dat hij zich niet letterlijk hield aan zijn instructie, diende hij de heren te Amsterdam eveneens ongezouten van antwoord.

„De enckelde Negotie ende Commercie en heeft geen over eenkomste nogh rapport met de grootmakinge van een Staat ofte Colonie," zo schreef hij. „Bysonderlijck als die is en werdt geforceert en gedwongen; de experientie heeft mijn geleert het gene ick niet en wiste, en het gene waar ick niet op gedagt en hadde; en hadde ick als een Geck myn Instructie na de letter gevolgt, soude den Staat, de Stadt, de West-Indische Compagnie en Ick reden van berouw hebben van het ondernomene, het gene (Godt sy gelooft en gedanckt) nu soo niet en behoort".

Nu had hij zijn hart gelucht en kon hij weer verder gaan met zijn werk ten behoeve van Suriname, dat hij met de dag meer lief kreeg.

Verder gaan... Maar hij had het eenzaam. François was weg, zijn vaderlijke vriend Verboom was eveneens teruggekeerd naar het moederland. Ach, hij voelde zich triest alleen.

Soms vroeg hij zich af, of het door zijn leeftijd kwam dat hij zo vaak piekerde over zijn eenzaamheid. Hij was nu vijftig jaar oud en hij voelde zich nog krachtig. Hij was nooit ziek. Maar de eenzaamheid knaagde hem.

Hij mijmerde er vaak over, hoeveel anders en beter zijn leven hier in Paramaribo zou zijn als Margaretha met hem mee gegaan was naar dit mooie land, dat zoveel goeds beloofde. Margaretha en zijn kinderen zouden hier weliswaar niet de gemakken gevonden hebben die zij in Holland genoten, maar de eenheid van zijn gezin zou alle ongerief ruimschoots vergoed hebben.

Op een nacht kon hij de slaap niet vatten. Cornelis had een drukke dag achter de rug. De Indianen hadden weer van zich doen horen op de buitenplantages. Er werd hier en daar geroofd en gestolen en hij had met de officieren van het fort breedvoerig overleg gepleegd hoe men tegen de Indianen zou optreden, die vooral door weggelopen negerslaven en door deserteurs van de Hollandse krijgsmacht werden opgehitst tegen de blanke bevolking.

Dan was er weer de misère van de smokkelhandel. Hij had er lang en breed met Combé over gesproken. Leeboer scheen met medewerking van een Hollandse schipper weer op grote schaal de plakkaten overtreden te hebben en suiker uit te voeren die de waag niet gepasseerd was. Cornelis had de indruk gehad, dat ook officieren in het smokkelcomplot waren betrokken. Hij had er zich woedend over gemaakt, dat enkele luitenants openlijk de partij voor Leeboer hadden gekozen. Ze hadden diens manipulaties vergoêlijkt en duidelijk laten blijken, dat ze niet tegen de groep van Leeboer in actie wilden komen.

Al deze zaken beroofden hem van de slaap. Hij was een eenzaam man en in zijn moeilijkheden en tegenslagen verlangde hij meer dan ooit naar zijn vrouw en kinderen.

Was Margaretha maar bij hem....

Cornelis stond op, want hij kon toch niet slapen.

De Indiaanse vrouw, die gestommel gehoord had in zijn kamer, stond plotseling zonder gerucht te maken voor hem. Zij vroeg, of zij mijnheer ergens mee van dienst kon zijn.

(wordt vervolgd)

Vrije Universiteit
Directeuren der Vrije Universiteit roepen sollicitanten op naar de functie van
hoofd bureau Civitasraad
Deze functionaris zal zijn belast met het SECRETARIAAT VAN DE CIVITASRAAD en als zodanig met de dagelijkse leiding van de COLLECTIEVE STUDENTENVOORZIENINGEN (culturele vorming, sport, gezondheidszorg, huisvesting, werkbemiddeling, mensa etc.).
Hij zal zijn werkzaamheden verrichten in nauwe samenwerking met de studentenpredikanten en de studentendecanen.
Academische opleiding vereist.
Salariëring volgens rijksregeling.
Sollicitaties dienen te worden gericht aan het College van Directeuren der Vrije Universiteit, Keizersgracht 164, Amsterdam-C.

Vrije Universiteit
Directeuren der Vrije Universiteit roepen sollicitanten op naar de functie van
SECRETARIS BUITENLAND
Deze functionaris zal zijn belast met de dagelijkse leiding van de buitenlandse betrekkingen der Vrije Universiteit in de ruimste zin van het woord.
Academische opleiding vereist.
Benoeming zal geschieden in de rang van wetenschappelijk hoofdambtenaar (salarisgrenzen *f* 1052.50 —*f* 1280.50).
Sollicitaties dienen te worden gericht aan het College van Directeuren der Vrije Universiteit, Keizersgracht 164, Amsterdam-C.

GOUDA
HOE MEN ER OOK OVER DENKT ... voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

LEIDEN
PRONONCE
Textiel - J. Verduyn
LEIDEN: Breestraat 65 Telefoon 21800
OEGSTGEEST: Geversstraat 41. Telefoon 23917

ZEIST
UW INTERIEUR
SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!
FIRMA W. VAN TELLINGEN
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

✦ Loon en beginsel

„In het jongste nummer van het maandblad Socialisme en Democratie schrijft A. H. Kloos over loonvorming en overheid. Dit artikel verdient de aandacht ook buiten de vrij kleine kring van S. en D.-lezers. De heer Kloos geeft in zijn bijdrage namelijk aan in welke richting de loonpolitiek naar zijn mening in de naaste toekomst zal moeten gaan en omdat hij secretaris van het NVV is, mag men aannemen, dat in zijn artikel de stem van het NVV doorklinkt."

Aldus begon een dezer dagen in Het Vrije Volk verschenen hoofdartikel.

Als u in deze aanhef een zekere gereserveerdheid meent op te merken, hebt u gelijk.

„Kort samengevat komt de conclusie van de heer Kloos hierop neer: De overheid laat werkgevers en werknemers in vrijheid de lonen bepalen en grijpt pas in als de loonontwikkeling uit de hand dreigt te lopen. De werkgevers- en werknemersorganisaties moeten zich „een bewegend beeld van de economie vormen", dat wil zeggen, dat zij steeds moeten weten hoever zij kunnen gaan. Wanneer er dan ontsporingen voorkomen (wat altijd mogelijk blijft), moet de overheid de middelen hebben de zaak weer in het goede spoor te brengen, bij voorbeeld door het afkondigen van een loonstop.

Deze „vrijere loonpolitiek" zou ons bevrijden „van de gedetailleerde bemoeiïng van Stichting van de Arbeid, College van Rijksbemiddelaars, Centraal Bureau voor de Statistiek en last but not least de departementen van Sociale Zaken en Economische Zaken...."

Na deze samenvatting komt de schrijver in Het Vrije Volk dan weer zelf aan het woord, omdat hij van oordeel is dat de heer Kloos een reprimande verdient.

„Wij hebben er wel begrip voor, dat de grootste vakcentrale zoekt naar een vorm van loonpolitiek waarbij men niet steeds weer met het hoofd tegen een muur loopt van algemene en voor bijzondere gelegenheden uitgevaardigde aanwijzingen. Het is natuurlijk geheel uitgesloten, dat het NVV zou zeggen: „Deze vorm van loonpolitiek bevalt ons niet, wij doen dus niet langer mee". Geen enkele vakbond of vakcentrale, hoe klein of hoe groot ook, kan aan de kant gaan staan en wachten tot hij zijn zin krijgt.

Maar wij raken op deze manier steeds verder verwijderd van een loonpolitiek die wij, en ook de heer Kloos, een socialistische loonpolitiek willen noemen, maar die naar onze mening voor de aanhangers van een „christelijk-sociale politiek" ook de betere loonpolitiek zou zijn.

Dat zou dan de loonpolitiek zijn, die ernaar zou streven de arbeid te belonen naar zijn waarde en het loon niet meer afhankelijk maakt van machts- en marktverhoudingen.

De heer Kloos schrijft hierover:

„Men kan zich losmaken van de politieke constellatie van het ogenblik en een socialistische loonpolitieke Reinkultur op papier ontwerpen. Het ligt voor de hand, dat men dan snel terugvalt op constructies zoals wij die tot 1958 hebben gekend en waarmede het socialistische volksdeel zich niet al te ongelukkig voelde. Men kan ook uitgaan van de politieke feiten van nu, die een terugkeer naar het stelsel van algemene loonronden uitsluiten. De laatste methode lijkt me realistischer en derhalve verkieslijk."

Wij zijn het hiermee niet oneens. Maar wij zouden nog wel eens goed willen vastleggen, dat een socialist voorbij de realiteit waarin en waarmee hij werken moet, het doel in het oog houdt, waarheen hij koerst."

Dat weet de heer Kloos dan weer! Kort en goed staat er dat deze N.V.V.-secretaris ervan verdacht wordt zijn socialistische idealen te willen prijsgeven voor de schotel linzenmoes van de „vrijere loonvorming"!

Wat de heer Kloos bij het lezen hiervan gedacht heeft — we weten het niet. Maar vermoedelijk zal hij, als wij, een vraagteken gezet hebben bij die fraaie volzin, dat het „socialistische loonpolitiek is ernaar te streven de arbeid te belonen naar zijn waarde en het loon niet meer afhankelijk te maken van machts- en marktverhoudingen". En vermoedelijk is dit het wat hij bedoelt met de woorden „socialistische loonpolitieke Reinkultur", die, naar hij zegt, snel doet terugvallen op constructies zoals we die tot 1958 gekend hebben en waarmede het socialistisch volksdeel zich „niet al te ongelukkig" voelde!

Immers, we vragen ons af hoe Het Vrije Volk zich voorstelt „arbeid te belonen naar zijn waarde, los van machts- en marktverhoudingen". Welke maatstaven moet men hanteren om die arbeidswaarde te meten en uiteindelijk in guldens uit te drukken? We willen graag alle respect opbrengen voor socialistische beginselen — maar voorlopig begrijpen we de heer kloos toch beter! T.

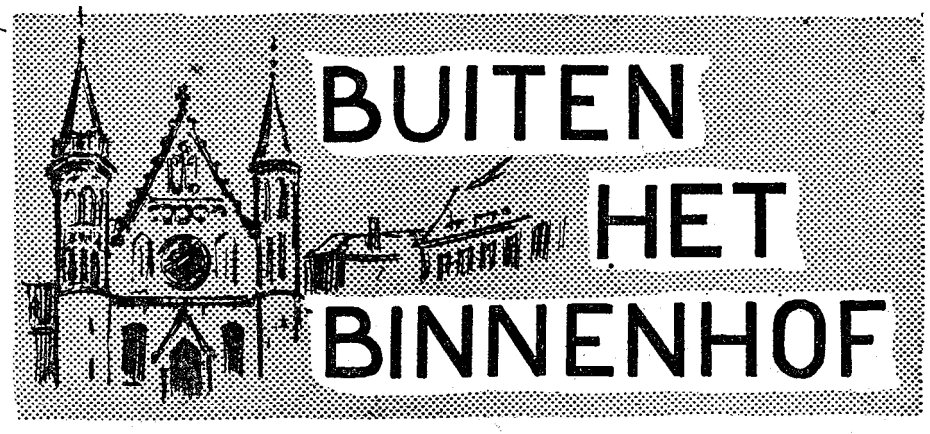

MIJ werd door een goede vriendin, die op de hoogte is van mijn bezigheden, welke ik om der wille van het dagelijks brood verricht, gevraagd of ik eens wat meer om de vrouwen wil denken. Opdat de lezeressen van haar een goede indruk zullen ontvangen, haast ik mij mede te delen, dat dit denken aan de vrouwen dan zou moeten resulteren in nederlandse gedachten aan vrouwen en aan vrouwen in Nederlandse Gedachten. Ik heb hier wel eens met ere en name mevrouw Dr. Diemer genoemd; ik heb wel gewezen naar onze minister mevrouw Dr. Klompé, ik vergat niet een keer Freule Wttewaal van Stoetwegen; ja mijn oud-collega Mr. Trees Lemaire heeft hier vaste voet gevonden. Het ging mijn vriendin echter niet zo zeer om de politiek als om de vrouw in haar huis. Niet om het zogenoemde tijdschrift van mijn journalistieke vriendin Dra. Schenk, neen om de vrouw tussen haar pannen en haar centrifuge, in haar keuken, achter haar mangel.

Nu trof het, dat ik dezer dagen iets las van Dr. Thosie Otsoeka, een vijftigjarige Japanse zij wil haar leeftijd niet verborgen houden!), die haar universitaire studie bekroond heeft met een proefschrift over de.... vaat. Het is niet bekend of haar doktorshoed van vaatdoek is gemaakt, noch of er een vaatkwastje aan bengelt. Niet verborgen is echter gebleven, dat zij acht jaar lang vaatinspectiereizen heeft ondernomen en zowel in restaurants als in huishoudens gelet heeft op het „de vaat doen." In haar kwaliteit als assistente van een hoogleraar aan de akademie van Sjimane, heeft zij haar gegevens wetenschappelijk gerangschikt, als resultaat waarvan haar dissertatie is verschenen. Jammer genoeg kan ik dit boek niet in de oorspronkelijke taal lezen. Uit goede bron verneem ik echter, dat Dr. Otsoeka voor vaatwater water van 60 graden Celcius (140 graden Fahrenheit) aanbeveelt. Zij is voorstandster van een synthetisch wasmiddel en zij gebruikt voor de vaat een spons, geen kwastje of borsteltje dus. Het is jammer, dat ik niets verder van het proefschrift gehoord heb dan alleen dit. Graag had ik in haar stellingenreeks een blik geworpen, vooral wat betreft het helpen door de man bij de afwas. Aangezien ik wel zo veel van Japan afweet, dat de heren daar niet zullen afwassen of de vaat doen, aangezien deze dingen zuiver op het terrein van de vrouw liggen, zou ik toch ook niet veel wijzer geworden zijn.

Terzelfder tijd las ik een psychologische verhandeling met betrekking tot de Nederlandse huisvrouw en de grote was. Daarin werd de vraag gesteld: „Waarom doen meer dan een miljoen Nederlandse huisvrouwen zelf thuis de gezinswas? Doen zij dat omdat het economischer is dan buitenhuis laten wassen? Of omdat zij de was met behulp van hun wasmachine, al of niet met centrifuge, in twee dagen in de kast hebben, terwijl een wasserij als regel toch wel een week of tien dagen nodig heeft?"

Drs. De Vries, een psycholoog, heeft het antwoord op deze vraag gegeven. De huisvrouw houdt (in de meeste gevallen dan) de was thuis, niet omdat dit goedkoper is, niet omdat de was vlugger uit de was komt, maar omdat „77% van de Nederlandse huisvrouwen emotioneel is achtergebleven bij hun emancipatie.". In haar hart vindt zij, aldus Drs. De Vries, dat zij de was zelf behoort te doen ,net zoals vele moeders vroeger zelf het brood bakten. Het doen verzorgen van de was, het „de deur uitdoen" dus, wekt onbewuste schuldgevoelens op en dat is de grootste remming voor het uitbesteden van het vuil geworden goed. Er komt een zekere schaamte bij, om vuil goed in vreemde handen te geven. En bovendien, zegt Drs. De Vries, de wasmachine is voor vele huisvrouwen een statussymbool, een attribuut, dat je, nu eenmaal moet hebben. En al je die machine hebt, dan moet je ook de hele was thuis doen. Misschien heeft de slimme lezeres reeds begrepen, dat Drs. De Vries op een en ander niet is gepromoveerd, anders hadden wij natuurlijk Dr. De Vries geschreven. Neen, de weledelgeleerde heer Drs. De Vries heeft een en ander opgetekend voor de Stichting Wasserijvoorlichting, welke stichting niet in stand gehouden wordt door huismoeders, maar door witwasserijen.

Toen ik een jongetje was zag ik mijn moeder de was thuis doen, wassen, drogen, opmaken. Op zolder stond een levensgrote mangel en daarbij zie ik nog een blauw geverfd „dienblad," waarop de was prijkte, als deze klaar was. Later deed mijn moeder de was de deur uit. Bij de beste wasserij van Nederland, zeide ze. Van deze geniet ondergetekende en zijn gezin nog, want het de deur uit-doen van de was is erfelijk in het geslacht Groenkoper. Mevrouw Groenkoper, die ik voor dit stuk om raad gevraagd heb, heeft geen wasmachine en ook geen centrifuge. Zij zeide mij geen statussymbool nodig te hebben. Wat dit betreft had zij aan ondergetekende genoeg, zeide zij. Haar moeder had nooit brood gebakken, haar schoonvader wel. Dat is mijn vader, die in zijn bezige jaren een uitstekende bakker was. De pijnlijke vraag op het tapijt leggend, of mevrouw Groenkoper zich niet schaamt vuil-geworden goed in vreemde handen te geven, kreeg ik als antwoord: „de was, die de deur uitgaat is nooit zo vuil, dan dat ik mij daarvoor zoude schamen." Opdat u niet denke, dat ik op de een of andere wijze verbonden ben met een wasserij (ik vind, dat mijn overhemden niet naar MIJN zin gestreken zijn) haast ik mij te verklaren, dat ik al op grond van huiselijke omstandigheden, op grond van personeelgebrek, ruimtegebrek, gebrek aan tuinen etc., het normaal vind, dat de was de deur uitgaat.

En om terug te komen op mijn beginverhaal, een vaatboendertje, een grote bak warm water, een stukje zeep (van een merk, dat mijn grootmoeder al gebruikte), en een droge theedoek zijn mij voldoende om de vaat te doen. Daarvoor heb ik geen acht jaar nodig gehad en mevrouw Groenkoper evenmin.

Schuldgevoelens? Neen. Alleen vind ik het jammer, dat zolders met ouderwetse wasmachines en mangels tot de achtergebleven gebieden zijn gaan behoren.

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. hoewel in een kroeg begonnen, eindigt deze Engelse edelman, zodra hij over 't nulpunt heen is, toch keurig; 4. geen jaknikker; 8. dit schip schijnt steeds goed zichtbaar te zijn; 10. is men bijna onder de pannen, dan wordt dit geplant; 11. komt u in deze plaats terecht, als u zich niet met de nationale kleur hebt getooid?; 12. richtte tussen Jefta en Elon en moest bovendien nog 60 kinderen opvoeden; 13. deze beloften vindt men in Genesis 2; 16. heeft men in deze plaats slechts een predikant in ruste?; 17. hier niet zo vlug invullen; 19. denkbeeldige vorm van bedrog?; 21. in geldnood zit men hierin, doch 't schijnt ook een middel om er uit te komen; 24. klagers hebben het niet; 25. 't begint als suiker, maar dan is 't afgelopen; 26. wordt de volbloed militair hiermee geboren?; 29. stond Mozes tegen; 30. doe je, als je de klep niet dicht kunt houden; 31. uit dit gebied komt dooreengenomen geen sla; 32. hier moet de tandarts de tanden inzetten.

Vertikaal: 1. vlees dat bestaat uit een stuk van het voor- en het achtereind van een dier? 2. wil men de kijkers voorschotelen onder het motto: geven zij hun ogen de kost, dan gaat onze baat vooruit; 3. als onze defensie in 't honderd loopt, wordt deze rekening gepresenteerd; 5. de schoonheid van zijn vrouw was zijn dood; 6. woord in 1929 door de AR-jongeren aan onze taalschat toegevoegd, dus „made in AR" zogezegd; 7. een klein boekje over de liefde?; 9. rode schittering; 10. maand met verlengstuk; 14. achteraf beschouwd gaat een kerkelijke richting in rook op; 15. hij is weer (zet-)baas in eigen land; 18. deze kringetjes worden meestal geschonken; 19. wat een mensen rondom de vooroorlogse minister van sociale zaken!; 20. vrienden van Jan Rap; 21. als hoofddeksel niet zonbestendig; 22. cadaver? nee, beestachtig; 23. in zo'n winkel schijnt men binnen te kunnen komen en de wet te kunnen stellen; 26. hierdoor kom je ergens overheen; 28. hier wordt de Engelse upperten gevormd.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL.

HORIZONTAAL: 1. monsteren; 5. gebit; 8. mogol; 9. ambulance; 11. oorkussen; 12. Wodan; 14. krom; 15. landloper; 19. eendracht; 22. wens; 24. Kezen; 26. loodkleur; 28. interview; 29. Lebak; 30. geluk; 31. aansteker.

VERTIKAAL: 1. mabbo; 2. negerzoen; 3. taluud; 5. geldwolf; 6. benijd; 7. toe; 10. benen; 13. nerts; 14. kieskring; 16. ach; 17. pierenbak; 18. Frankrijk; 20. colli; 21. trouwen; 23 skelet; 25. zetel; 27. roker.

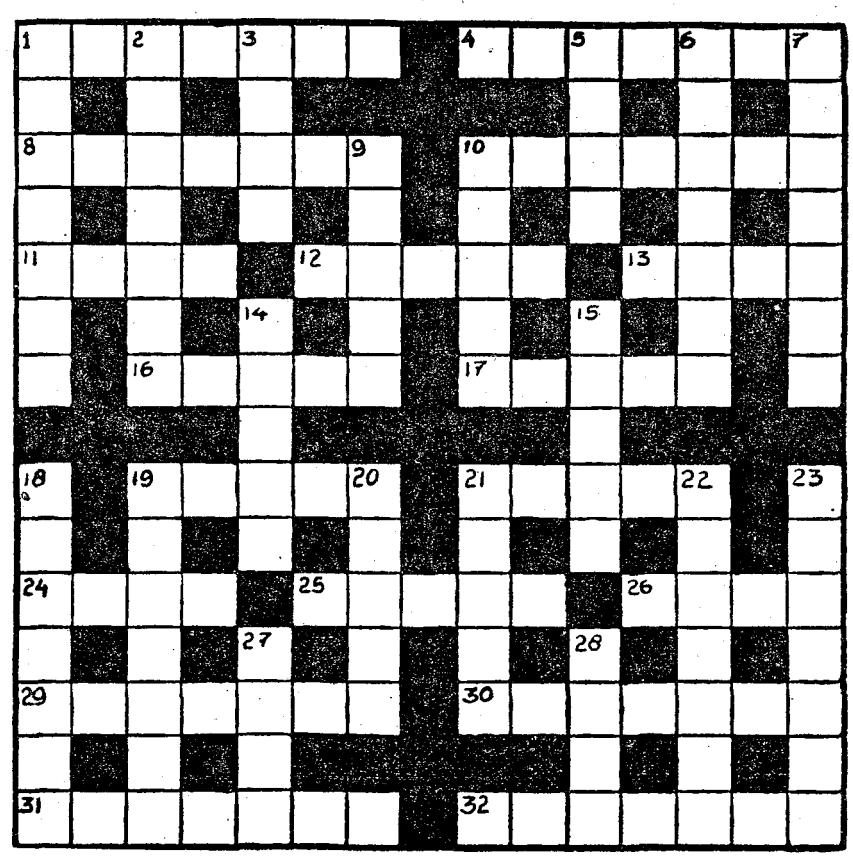

17e jaargang no. 44

4 november 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Dit nummer

- ★ *Het Partij Convent (pag. 1, 3, 5, 6 en 7).*
- ★ *Partij en confessie (pag. 2).*
- ★ *Gemeen overleg (pag. 3).*
- ★ *Tweede Kamer (pag. 4).*
- ★ *Rusland en Finland (pag. 8).*
- ★ *Loonpolitiek (pag. 10).*

De convent-rede van dr. W. P. Berghuis

• *Hieronder publiceren wij de volledige tekst van de door Dr. W. P. Berghuis op het Partij Convent uitgesproken rede.*

HET politieke actie-beeld is aan voortdurende verandering onderhevig. Er zijn momenten, waarin onze aandacht in het bijzonder wordt gevraagd voor en toegespitst op zaken van binnenlandsnationale aard, zoals b.v. toto, of kinderbijslag of mammoetwet of in meer algemene zin op de positie van het huidige kabinet.

Er zijn andere momenten, waarin de aandacht in veel sterkere mate wordt gevraagd — zonder dat de nationale zaken op zichzelf hun betekenis verliezen — voor de externe, de buiten onze landsgrenzen optredende aangelegenheden. Dit laatste is in toenemende mate en op dit ogenblik in bijzondere zin het geval. Het is o.m. ook gebleken bij de onderwerpen, die bij de algemene politieke beschouwingen in de Tweede Kamer veruit het zwaarste accent hebben gekregen. En het is nodig, dat wij bij de onderlinge afweging van de betekenis der diverse politieke zaken, waarover wij hebben te oordelen en een beleid hebben te voeren, bewust met deze situatie rekening houden.

Ik wil bepaaldelijk niet beweren, dat er op dit ogenblik aan het binnenlandse front volmaakte rust heerst. Er zijn nog wel enkele brandhaarden, die mogelijk nog eens weer kunnen uitlaaien. Maar op dit ogenblik vertonen zij toch een grotere rust dan zij in de afgelopen periode hebben gedaan en in elk geval worden zij nu overschaduwd door externe zaken, zoals de algemene internationale situatie en de kwestie Nieuw-Guinea.

Het kabinet-De Quay zit nu in zijn derde bewindsjaar. Er is voor mij thans geen aanleiding over de algemene positie van dit kabinet beschouwingen te houden. Dat is in de afgelopen periode ook onzerzijds reeds een en ander maal gedaan en een wezenlijke wijziging is in de situatie niet ingetreden. Ik zou alleen willen zeggen, dat naar mijn mening het kabinet door bepaalde struikelingen, zwakheden en gekrakeel heen mag terugzien op een aantal voor het volksleven goede en belangrijke resultaten van zijn beleid, waardoor gezegd mag worden, dat het gedaan heeft wat een goede regering betaamt.

Oppositie-methode

VOOR wat de binnenlandse politiek betreft, zou ik voorts alleen nog een opmerking willen maken — zonder te willen generaliseren — omtrent de tot nu toe gevoerde oppositie. De oppositie van de P.v.d.A. heeft er tijdens de levensduur van het zittende kabinet wel heel sterk haar kracht in gezocht, **niet** door zonodig felle maar constructieve kritiek op het zakelijk beleid van de regering te leveren en deze zakelijke kritiek aan den volke duidelijk te maken — wat niet alleen haar recht maar ook haar taak is —, maar **daarin** dat zij van het begin af — gebruik makende van bepaalde ab origine aan het kabinet klevende onvolkomenheden en gebreken (quid non?) — het gevoerde beleid heeft pogen voor te stellen als een farce van regeringsbeleid.

Daarmede heeft zij niet alleen soms gevaarlijk dicht de grens van een afbreuk doen aan het democratisch respect voor het overheidsgezag benaderd, maar heeft bovendien deze oppositietactiek van het tot-een-face-wille-maken van het regeringsbeleid als een boemerang gewerkt, omdat zij de oppositie in haar wezenlijke waarde binnen een democratisch bestel soms zelf tot een farce heeft gemaakt. Want het viel voor de nuchtere toeschouwer — en dat is het Nederlandse kiezersvolk — in de zakelijke uitkomsten nog wel wat mee met het feitelijke effect van het gevoerde beleid.

De P.v.d.A. heeft in haar oppositiemethoden ergens over het doel heengeschoten. Ik betreur dat. Daarvoor is de P.v.d.A. te belangrijk en in het Nederlandse politieke bestel een te gewichtig en constructief element, dat steeds met andere bonafide groepen gereed moet staan om — in welke combinatie ook — de leiding van 's lands zaken ter hand te nemen. Ik aarzel niet te stellen — ondanks de principiële bezwaren welke ik tegen deze partij heb — haar te goed te achten voor de positie, waarin zij zichzelf als oppositie-partij min of meer heeft gemanoeuvreerd.

Hammarskjoeld

Tredende op het terrein van de internationale verhoudingen, zou ik om te beginnen een woord van eerbiedige

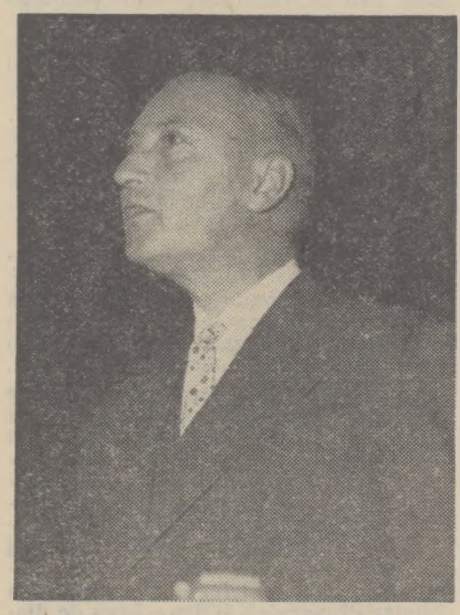

nagedachtenis willen uitspreken jegens de bij de vervulling van zijn hoge ambt omgekomen secretaris-generaal van de UNO, Hammarskjoeld.

Zijn grote verdienste is, naar ik meen, geweest, dat hij ondanks kritiek, die zo nu en dan op zijn werk werd geleverd, in een uiterst chaotische en gevaarlijke situatie het vertrouwen van de jonge Afrikaanse staten voor de UNO heeft verworven en hen uit de handen van Chroestjow's politiek heeft weten te houden. De goodwill van de UNO bij de Aziatische en Afrikaanse landen is versterkt en dat is een uitermate waardevolle zaak.

De z.g.n. niet-gebonden landen mogen, wellicht op goede gronden, een politieke binding met de Westerse mogendheden afwijzen, zij ontmoeten op niet te miskennen wijze het Westen in de UNO. En zij zullen ook bepaald wel beseffen, dat hun gehele zelfstandige politieke bestaan er op dit ogenblik nog **is** door de aanwezigheid van een sterke georganiseerde macht der Westerse wereld.

Zenuwenoorlog

WIJ verkeren momenteel in een ernstige crisis om Berlijn. Wanneer er op dit ogenblik niet zulke spectaculaire uitingen van deze crisis zijn als enige tijd geleden, ofschoon de gebeurtenissen van gisteravond duidelijk op een nieuwe toespitsing wijzen, moeten wij er ons des te meer voor hoeden om de ernst van deze spanning te onderschatten. De Russische 50-megaton-bom wijst daarop overigens op zichzelf reeds duidelijk. Het gaat bepaald om wezenlijke zaken, die de politiek van het Westen tegenover die van het Sovjet-bloc doen staan. Wij zullen ons in volle omvang moeten realiseren, dat het gaat om zaken, waarmede een menselijk leven in gerechtigheid en vrijheid gemoeid zijn.

Ook al kunnen wij van oordeel zijn, dat op zichzelf bepaalde situaties in de wereld, zoals b.v. de status van Berlijn, onnatuurlijk zijn en niet tot in lengte van jaren zo kunnen blijven en daarom stof tot onderhandelingen kunnen geven, wij moeten als vrije landen weigeren om ons in besprekingen daarover door Rusland in een dwangpositie te laten brengen. Voor ons, Nederlanders, zijn wat dit betreft veelzeggend de recente methoden, zoals die door de Russische ambassadeur op Schiphol zijn vertoond.

Wij kunnen wellicht eens een zekere vrees hebben, dat de Duitsers de kwestie-Berlijn soms te sterk op zichzelf toespitsen, maar dit mag toch niet onze aandacht van de wereldomvattende aard van dit conflict afleiden en een eventuele weder-aanwijzing van Dr. Adenauer als kanselier zou erop wijzen, dat ook de Bondsrepubliek dat niet doet.

Wij behoren als klein land niet tot de mogendheden, die in directe zin het conflict om Berlijn moeten behandelen en oplossen. En dat moeten wij dan ook niet proberen. Wij mogen natuurlijk onze mening zeggen, ons commentaar geven, maar wat wij vooral moeten doen is ons uitspreken voor een vastberaden en wijs beleid van de grote Westerse mogendheden, waarbij wij met name duidelijk en onomwonden ons vertrouwen uitspreken in de Verenigde Staten van Amerika, het land dat veruit de grootste last en verantwoordelijkheid in deze dingen draagt. Daar is Frankrijk niks bij. Amerika moet weten, dat de andere landen in een aangelegenheid als deze **zijn** leiding aanvaarden.

Er zijn nu eenmaal situaties, waarin men de zaak waarom het gaat duidelijk moet toevertrouwen aan diegene, die de leiding heeft en aan wie deze toekomt. En dat is duidelijk Amerika. En wat **wij** zullen moeten doen is het tonen van een sterk moreel, ook als de spanningen eventueel nog toenemen,

• *Vervolg op pag. 6*

De paarden van professor Verdam

De Organisatie Commissie heeft een veer moeten laten: prof. mr. P. J. Verdam, die op het Partij Convent van 23 september 1955 werd aangewezen tot voorzitter van deze Commissie, heeft wegens huiselijke omstandigheden, verband houdend met ziekte in zijn gezin, voor deze functie moeten bedanken. In 1952 werd hij voorzitter van de Centrale Propagandaclub en sindsdien heeft onze partij van zijn gaven en krachten gebruik mogen maken. Hij werd lid van de Reorganisatiecommissie en toen deze commissie haar rapport gereed had over de te volgen organisatorische weg van de partij en dit rapport werd aanvaard, aanschouwde de Organisatie Commissie het levenslicht. Prof. Verdam werd voorzitter en als zodanig is hij actief werkzaam geweest. Iedereen die met deze Commissie te maken gehad heeft, zegt: Het was goed en prettig werken met prof. Verdam.

Maar hij moest zijn functie er aan geven om redenen die wij reeds noemden. Jammer! Intussen is het Centraal Comité hem dankbaar voor al het werk dat hij ten dienste van de partij verricht heeft. Van die dankbaarheid werd op het zaterdag gehouden Partij Convent blijkt gegeven in woorden en in een geschenk: een schaakspel. (zie de foto hiernaast).

Nu zou prof. Verdam zichzelf niet zijn, als hij op deze dankbetuiging niet op de hem eigen wijze zou reageren. Zijn humor is bekend. Toen hij dan ook dankte voor het hem aangeboden geschenk, wees hij er nadrukkelijk op, dat hij zelf wel een schaakspel bezat. Maar daar was hij de paarden van kwijt. En zonder paarden gaat het niet. Het paard, dat rechte en toch wat kromme sprongen maakt vormt een belangrijk en levend element in het schaakspel. Een anti-revolutionair heeft vooral in deze tijd zijn paarden nodig, vooral met het oog op die enigszins vreemde, doch zeer besliste sprongen. Hij was blij, nu weer een compleet schaakspel te bezitten om daarmede de loop der gebeurtenissen in en buiten de partij te kunnen volgen.

Het dankwoord van prof. Verdam was professorale humor van de bovenste plank. En wat is verkwikkender dan humor in een tijd van spanningen?

KLARE WIJN

★ **Hieronder publiceren wij de radio-causerie van mr. W .R. van der Sluis, secretaris van de Anti-Revolutionaire Partij, gehouden op 2 november 1961 van 19.50 tot 20.00 uur.**

HOEWEL er vanavond heel wat met u te bepraten valt, wil ik graag beginnen met iets, dat deze uitzendingen **zelf** betreft. Het Centraal Comité, dat is het bestuur van de A.R. Partij, heeft mij gevraagd deze veertiendaagse tien minuten-causerie voorlopig te verzorgen. U weet, dat onze partij na het overlijden van onze onvergetelijke Hazenbosch geen **vaste** spreker in deze radio-rubriek meer had. Het telkens wisselen van de sprekers had enkele voordelen maar ook **nadelen.**

Indien Hazenbosch zelf, dus bij zijn leven, mij deze taak zou hebben overgedragen, dan zou hij daarbij een opmerking hebben gemaakt. Namelijk deze: wees vooral d u i d e l i j k in wat je zegt. Dat willen de luisteraars en dat is bovenal goed voor de zaak van de christelijke politiek. Ik hoop deze wenk ter harte te nemen. Hijzelf, Hazenbosch, heeft die duidelijkheid met alles wat in zijn vermogen lag, nagestreefd. Hij is er in geslaagd die opdracht te volbrengen en dat is bepaald niet eenvoudig geweest. Maar de vele reacties, ook n a zijn dood, hebben hem de eer gegeven, die hem toekwam. Hij was een overtuigd, warm en sociaal-voelend a.r. woordvoerder, ook in de aether.

Misschien denkt u, dat ik als secretaris van de A.R. Partij, **elk** radiopraatje aan de partij, aan haar organisatie en wat dies meer zij zal wijden. Dat is niet de bedoeling, al zal voor die partij meermalen uw aandacht worden gevraagd. Ik ben van mening, dat — zo mogelijk — **alle** aspecten van de christelijke politiek, gevoerd door overheidspersonen, parlementsleden en anderen in deze rubriek, de revue zullen moeten passeren.

Een belangrijk onderdeel van dit werk zal ook bestaan in het besteden van aandacht aan **uw** reacties. Dan komt er een wisselwerking, die onmisbaar is bij deze vorm van contact. Natuurlijk kunnen niet **alle** brieven voor de microfoon worden beantwoord. Die ervaring heb ik bij vroegere radiocauserieën opgedaan. Veel reacties uit de kring van luisteraars hebben betrekking op individuele gevallen. Zij zullen ook als zodanig worden behandeld. Voor uw opbouwende kritiek, luisteraars, sta ik echter volledig open. Dat hoop ik dikwijls aan te mogen tonen.

Vanavond mag ik u in gedachten even terugvoeren naar vorige week zaterdag. Toen vond in Amsterdam één van de bijeenkomsten plaats, zoals onze partij die twee keer per jaar belegt, n.l. het Partij Convent.

Ongeveer 250 à 300 regionale afgevaardigden en gasten bespreken dan de politieke situatie in de wereld, in ons land en binnen onze partij. Dat Partij Convent van zaterdag was met een zekere spanning tegemoet gezien. U weet wel waarom. Ons standpunt ten opzichte van het Nieuw-Guinea-beleid heeft de laatste weken nogal de aandacht getrokken. Het heeft sommigen zelfs geschokt. Velen, ja eigenlijk wij allemaal, waren nogal benieuwd, hoe het op dat Partij Convent zou toegaan. U hebt er inmiddels misschien wat van gezien via het nieuwsjournaal van de televisie. Wellicht hebt u er ook via de N.C.R.V.-radiokrant iets van beluisterd.

Natuurlijk heeft de pers u eveneens ingelicht. Ik kan en wil er dus geen fabeltjes over vertellen.

Het was een discussie, die door voor- en tegenstanders op goede toon gevoerd werd. De voorzitter, dr. W. P. Berghuis, heeft uiteengezet, dat er tussen fracties en partijbestuur geen kortsluiting bestaat. Dr. Berghuis merkte op, dat de relatie Nederland-Indonesië hem al jaren verontrust. Herlezing van zijn vroegere Conventsredes toont dat aan.

„Wij laten met onze zienswijze de Papoea's niet in de steek! Integendeel, het gaat ons p r i m a i r om h e n. Wij houden vast aan de toezegging, dat de bevolking van Nieuw-Guinea in staat zal worden gesteld z e l f over haar toekomst te beschikken". Dat waren duidelijke woorden, waarover geen misverstand kan bestaan. Dr. Berghuis en dr. Bruins Slot pleitten voor een open overleg met Indonesië. Als a a n v u l l i n g op het internationalisatievoorstel dat onze regering bij de Verenigde Naties aan de orde stelde. Zo'n aanvulling kan toch niet als een dolksteek in de rug van de regering worden gezien? Dat zal u duidelijk zijn.

Ons pleidooi wordt ingegeven door het besef, dat **alles** moet worden gedaan om een **conflict** tussen de Papoea's en Indonesië te vermijden. Dr. Bruins Slot zei: „Als dat gesprek mislukt, ben ik een illusie armer, maar dan heb ik tenminste mijn politieke christenplicht gedaan."

Het zal u niet verbazen, dat het Partij Convent hier veel begrip voor had en dit tot twee keer toe met applaus onderstreepte.

Overigens zal ook binnen onze partij het laatste woord over het Nieuw-Guinea-beleid nog wel niet zijn gesproken. Daarvoor is het, ook internationaal gezien, teveel in beweging.

Een andere zaak kwam op dat Convent eveneens duidelijk uit de verf. Dat is de verhouding A.R.-C.H.U. Ook in die relatie kwam de laatste maanden wat beweging. U zult zich de rede van prof. Van Niftrik nog wel herinneren.

„Wij hebben het geluid met vreugde gehoord", zei dr. Berghuis. En ook dat prof. Van Niftrik van mening is, dat nu het initiatief van C.H.-zijde moet komen. Wij hebben ons, aldus dr. Berghuis, reeds zo vaak positief en dringend uitgesproken (nl. voor één Reformatorisch-Christelijke partij), dat wij moeten voorkomen, dat de andere partij ons voor opdringerig en daarom hinderlijk aanziet. Wij wachten de discussie in C.H.-kring af en zien graag een uitnodiging voor een gesprek tegemoet. Ook op dit punt is klare wijn geschonken.

Dit waren wel twee hoogtepunten van het Partij Convent. De rest, hoe vermeldenswaard ook, kan in de resterende minuten niet meer tot haar recht komen. U kunt daarover trouwens ook lezen in ons weekblad „Nederlandse Gedachten" van zaterdag a.s. (administratie-adres: Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag).

In het kort zou ik u nog dit willen v r a g e n. Als u met anderen spreekt, probeert o o k u dan allerlei hinderlijke misverstanden over deze kwesties uit de weg te ruimen! U luistert toch ook om iets van het gehoorde door te geven? Juist daarom stellen wij zoveel prijs op uw belangstelling.

Dit verzoek geldt zowel de vrouwelijke als de mannelijke luisteraars; de jongere zo goed als de oudere.

In deze tijd waarin de internationale spanning alles op haren en snaren zet, zouden wij als christelijke partij gaarne onze bijdrage leveren om internationaal èn binnen onze eigen grenzen strijdpunten te beslechten en meer eensgezindheid — als het kan zelfs eenheid — te bevorderen. Dat is, zoals wij het zien, een belangrijke plicht van een partij, die zich wil onderwerpen aan de grote Verzoener. Daartoe vraagt die partij uw belangstelling èn uw steun.

Met het standpunt: het helpt allemaal niets, is de wereld nog nooit een stap verder gekomen. Zij is wel gebaat bij christenen, die bidden en werken. Die ook verwachten en geloven in Gods soms wonderlijke leiding.

Ik mag besluiten met een woord van Israëls eerste president, Weiszmann, die zei: „Wie niet in wonderen gelooft is geen goed realist."

PARTIJ EN CONFESSIE

TELKENS komt de vraag aan de orde, of verschillende Christelijke partijen niet kunnen komen tot éénheid. De vraag leidt tot verschillende antwoorden en de eenheid wordt op verschillende manieren gedacht.

Het gemakkelijkst zou het zijn, als verschillende partijen datgene, wat haar speciaal kenmerkt, wat haar eigenheid, haar „persoonlijkheid" uitmaakt, laten varen en uitwissen, zodat er alleen een soort grootste gemene deler overblijft.

Daarbij staat sommigen de C.D.U. in Duitsland voor ogen. In die partij werken Rooms-Katholieken en Protestanten samen. Men vindt er Luthersen in en Calvinisten; enkele leidende figuren zijn Hernhutters. Een der voornaamste figuren vond, dat men de C uit C.D.U. ook wel kon laten vervallen. In elk geval zijn de onderlinge verschillen voor Nederlanders bijna onvoorstelbaar groot. Maar die verschillen komen weinig tot uitdrukking, omdat de partij volstaat met enkele zeer primaire beginselen en formuleringen en de rest aan de vrijheid van de leden overlaat. Maar het gevolg is soms meer bedenkelijk dan verblijdend. Het komt héél zelden voor, dat in de boodschappen van de C.D.U. duidelijk doorklinkt, dat zij wil leven en strijden en bouwen in gehoorzaamheid aan het Evangelie van Christus. Dat is ook in Nederland wel begrepen en soms hoort men de stelling verkondigen, dat een grotere oriëntering op wat vandaag wezenlijk belangrijk is, n.l. de economische en sociale vraagstukken, of wel de welvaart en haar behoud, bevordering en verdeling als vanzelf de confessionele binding zal verzwakken. Zo kan de eenheid worden gevonden in een program, dat anders georiënteerd is en tot deconfessionalisering van de partijen leidt.

ER is over deze vraagstukken wel het een en ander te zeggen.

Vooreerst vinden wij de overwaardering van de sociaal-economische sector in de politiek niet zonder gevaar. Sterker: de gevaren zijn reeds duidelijk zichtbaar. Reeds bij de kandidaatstelling schijnt één van de voornaamste zaken te zijn, dat de zetels zoveel mogelijk over de maatschappelijke groeperingen worden verdeeld. En dan zo, dat de „topfiguren" uit die groeperingen een kansbiedende plaats op de lijst krijgen. Het lijkt soms veel op een corporatieve staat. Het gemeen overleg tussen regering en staten-generaal is al te veel een technisch overleg geworden, waarbij de minister met zijn experts met wit schaakt en dus elk jaar de openingszet doet en de specialisten met de staven van hun organisaties met zwart spelen. Technisch gezien is de minister daarbij enigszins in het voordeel en een begroting wordt dan ook nooit verworpen. Als er wel een acuut conflict komt, zoals in december 1960, dan is het verschil nog zo technisch van aard, dat partijen moeite hebben, het aan een kiezer duidelijk te maken. De ontwikkeling, die sommigen begeren, ten einde een situatie te bereiken, waarbij de partijen haar confessioneel karakter verliezen en worden tot een gematigd progressieve centrumpartij, is dus reeds aantoonbaar.

Het is ook in ander opzicht te zien. Een wezenlijk principiële discussie, die tot de bodem van de vraagstukken gaat, begint een zeldzaamheid te worden. Het is geen wonder, dat sommigen reeds vrezen, dat het parlementaire debat over het wetsontwerp tot regeling van het voortgezet onderwijs, een overvloed van technische en onderwijskundige vraagstukken aan de orde zal stellen, maar dat de fundamentele vraagstukken over vrijheid van onderwijs, ouderrecht, geestelijke grondslagen van school en opvoeding, mogelijkheid of onmogelijkheid der neutraliteit, slechts in het voorbijgaan zullen worden besproken. Dat minister Cals bij nota van wijziging het gehele voortgezet onderwijs van het gymnasium tot de toneelschool, voorzover het openbare scholen betreft, als opvoedingsdoel wil geven het opleiden tot alle Christelijke en maatschappelijke deugden, is een symptoom. Het wijst er op, dat er technisch van alles zal veranderen, maar dat één van de meest fundamentele vragen, n.l. die van het geestelijk karakter van het onderwijs, dat de overheid geeft, wordt beantwoord, door gemakshalve een formule uit de Franse tijd te copiëren.

Daarom is het pleiten voor eenheid in de weg van deconfessionalisering waarschijnlijk niet veel anders dan een poging, om bepaalde lijnen in de ontwikkeling wat duidelijker door te trekken.

Maar nu moeten wij waken voor een misverstand. Een misverstand, dat soms op kwalijke en weinig honorabele wijze wordt in de hand gewerkt. Het misverstand n.l. dat de A.R. Partij gefundeerd is op een KERKELIJKE belijdenis of gekoppeld mag worden aan een bepaalde KERKFORMATIE. De feiten weerspreken het duidelijk.

IN welke zin is de A.R. Partij dan wel confessioneel?
Hierin, dat zij wortelt IN DE REFORMATIE.

Dat is vooreerst zo in historische zin. De Franse tijd was een dieptepunt in onze nationale geschiedenis. De revolutionair-gezinden noemden zich graag Bataven, naar hun vermeende heidense voorouders, maar zij scholden zelfs in het parlement op de Dordtse Synode. Sommigen hadden wel een goed woord voor Luther en de Reformatie, omdat zij in 1517 de dageraad zagen van de volle dag, die zij beleefden of in verwatenheid in het leven meenden te roepen. Andere revolutionair-gezinden beschouwden alle kerken als een bedreiging van de vooruitgang, als dienaressen van het vorstenabsolutisme en vijandinnen van de verlichting. Wat hebben de zonen van de Reformatie daar tegen gesteld? In vele landen weinig of niets. Maar in Nederland wel. Daar is het Réveil gekomen en het heeft veel méér gebracht dan een verinniging van het vrome gemoedsleven. Het heeft het nationaal besef weer wakker gemaakt, de kracht der Reformatie weer doen verstaan. Groen schreef zijn Geschiedenis des Vaderlands en Van der Kemp kwam op tegen het onrecht, dat sedert Vondel door alle „braven" aan Maurits werd aangedaan. En toen is ook verstaan, dat een nationaal réveil, een verdieping van het nationale leven, een versterking en handhaving van de geestelijke vrijheid, een reformatie der volksopvoeding, gezocht moest worden in vernieuwde trouw aan de beginselen der Reformatie.

En toen ging het verder. Toen werd hoe langer hoe meer duidelijk, dat het wezen van de Reformatie was de terugkeer tot het Woord, en dat DIE terugkeer leidde tot een vernieuwing van het staatkundig leven. Dat de grote vragen over de bron van het gezag, het recht der overheid, de betekenis van de zwaardmacht, de vrijheid van geweten, een radicaal Bijbels antwoord begonnen te krijgen. En dat die Bijbelse antwoorden niet een zaak waren van constructie of theologen-vrijmoedigheid, maar van gehoorzaamheid. Het Woord gaat beslag leggen op het leven.

Dat is héél iets anders, dan wanneer men praat over „onvervangbare waarden van het Christendom". Met zulke termen kan men blijven staan bij de mens. En een eenheid bepleiten zonder voldoende fundament.

Groen heeft ook voor toenadering gepleit. „Toenadering van hen, die doof voor het onderwijs der moderne theologie, NOG VASTHOUDEN AAN HET GEZAG DER HEILIGE SCHRIFT EN DE GRONDWAARHEDEN VAN HET CHRISTENDOM, DE REFORMATIE EN HET EVANGELISCH REVEIL."

*** De afgod

Er is een tijd geweest, dat Stalin door de communisten, ook in Nederland, op afgodische wijze werd vereerd. Toen hij zestig jaar werd, ging de verering over alle grenzen heen en werd tot aanbidding. De Nederlandse letterkundige Theun de Vries vroeg het uiterste van zijn talent, om Stalin in gedichten te verheerlijken. En duidelijk, huiveringwekkend duidelijk, was toen de religieuze imitatie. Stalin had iets bovenmenselijks. In hem kreeg het volk gestalte. Alle leed en hoop en verlangen van miljoenen leefde in hem en sprak door hem. En de eerbiedigste gedachten gingen volgens de communistische getuigenissen van die dagen naar het eenvoudige moedertje in Kaukasië, dat deze hervormer en redder der wereld had voortgebracht.

Toen Stalin stierf, werd hij naast Lenin begraven. Twee sarcofagen naast elkaar. Pelgrimsoord van het communisme. Erewachten dag en nacht. Maar nu heeft het communistische congres besloten, dat het lijk van Stalin er uit moet. Dat van Lenin moet blijven. Stalin is verworpen. En Chroestjev heeft het congres ontsteld, door wereldkundig te maken, hoeveel onschuldig bloed door Stalin is vergoten. Het congres heeft het aanvaard als de nieuwe waarheid, die de oude moet vervangen. En zij, die te lang in de oude koers zijn doorgevaren, worden nu gebrandmerkt. Zij, die mèt Chroestjev op tijd hun verleden hebben verloochend, zijn nu „de partij".

De bom van vijftig megaton demonstreert de macht van het communisme. Het gehalveerde mausoleum de kracht der dwaling.

*** De doctrine

In een bepaald opzicht is Het Schrikbewind het voornaamste hoofdstuk in Ongeloof en Revolutie van Groen van rinsterer. Daarin wordt betoogd, dat Robespierre geen „bloedhond" was, maar een man, die in de revolutionaire doctrine geloofde en er consequent naar handelde.

In 1934 werd in Bad-Ems in Duitsland bijna onder de ogen van een internationaal, op Reismarken levend, publiek, aan een Joodse vrouw, die een kleine winkel had dicht bij het Kurhaus, het bestaan onmogelijk gemaakt. De S.A. had zich voor de winkel geposteerd om eventuele klanten tegen te houden. In de etalage had de weduwe het portret van haar overleden man geplaatst, in de uniform van het Duitse leger. Hij was gevallen voor het Vaderland in de eerste wereldoorlog, en wist dus niet, hoe zijn weduwe werd behandeld. Toen een buitenlander wees op dit schrijnend geval, stemden de autoriteiten toe, dat het pijnlijk was, maar uitzonderingen konden niet worden gemaakt. Men moest consequent zijn. De leer, de doctrine heeft het hoogste gezag. En die onverbiddelijkheid der revolutie maakt haar tot een dodelijk gevaar. De natuur is niet sterker dan de leer. Ondanks het telkens herhaalde vertelsel van hen, die in de communistische landen met de zgn. officiële vertegenwoordigers van de kerk hebben gesproken, en hebben gehoord, dat het zo meevalt.

*** Gemeen overleg

Het is opgevallen, dat er in de laatste tijd, ook bij gewichtige stemmingen, zoveel leden in de Tweede Kamer ontbreken. De heren zijn véél op reis. Er zijn reizigers op vaste trajecten naar Brussel, Luxemburg en Straatsburg. Er zijn ook speciale reizen, b.v. als waterstaatkundige kamerleden in groten getale naar New-York reizen om de eisen van een modern vliegveld uit eigen aanschouwing te leren kennen.

Nu is voor de tweede keer de vraag opgeworpen of er in zulke gevallen niet bij volmacht kan worden gestemd. Lid A. stemt dan tweemaal, eenmaal voor zichzelf en eenmaal voor het afwezige lid B., van wie A. een volmacht heeft. Eenmaal heeft de Tweede Kamer een dergelijke regeling aanvaard, maar de Eerste Kamer heeft haar zeer terecht met grote eenstemmigheid verworpen.

Want de wet gewaagt van gemeen overleg.

De Regering overlegt in het parlementair debat niet met afwezigen. En het is onbehoorlijk jegens de Regering, wanneer iemand zegt: uw argumenten behoef ik niet te horen, overleg is overbodig, ik ga op reis, ik laat mijn volmacht achter, en in de vreemde lees ik misschien wel eens in de krant, wat uw argumenten zijn geweest, die op mijn stem toch geen invloed konden hebben.

*** Voorburg

Het gemeen overleg over het ontwerp van wet tot regeling van het voortgezet onderwijs is aan de gang. De schriftelijke voorbereiding heeft in de Tweede Kamer haar afronding gekregen en daarbij is het ontwerp reeds op verschillende punten gewijzigd.

Nu komt straks de mondelinge behandeling, waarbij de Tweede Kamer in nader overleg treedt met de minister, en waarbij zij gebruik kan maken van het recht van amendement.

Reeds in een veel eerder stadium hebben leden van de Tweede èn Eerste Kamer het voornemen te kennen gegeven, om tegen te stemmen. Dat was te vroeg. Want het gemeen overleg moest eerst zijn afgelopen, voordat iemand zijn stem bepaalt. Anders kan de minister tegen een muur praten.

Maar even verkeerd is het, om tijdens het gemeen overleg en zelfs in een vroeg stadium, al te zeggen: de wet komt er toch, want de K.V.P. en de P.v.d.A. zijn er voor. Laten we dus ons primaire verzet maar staken, en proberen er nog het beste van te maken, wat er van te maken valt.

Wie zo redeneert, geeft het politieke opportunisme een te groot gezag.

HET PARTIJ CONVENT

Actiebeeld van de A.R. Partij

HET was warm en vol in het Amsterdamse Minervapaviljoen, waar zaterdag j.l. het Partij Convent gehouden werd. De opkomst van de leden van het Convent was groot. Was men in zo groten getale opgekomen omdat men wat onthutst was over het geluid dat onze Tweede Kamer-fractie in de Staten-Generaal had laten horen over Nieuw-Guinea? In zijn openingsrede heeft de voorzitter van onze Partij, dr. W. P. Berghuis dat openhartig gezegd — er echter onmiddellijk aan toevoegend, dat er geen sprake is van kortsluiting in onze kring.

De voorzitter verwelkomt de leden en gasten van het Partij Convent. V.l.n.r. minister Van Aartsen, de voorzitter, mr. W. R. van der Sluis, secretaris en de penningmeester, de heer J. Tjalma.

Zijne Excellentie Minister Mr. J. van Aartsen was gedurende de gehele dag op het Convent aanwezig. In de morgenvergadering was ook Zijne Excellentie Staatssecretaris Roolvink aanwezig.

Voorts gaven vele kamerleden acte de presence. Jammer genoeg kon Zijne Excellentie Minister J. Zijlstra niet aanwezig zijn.

De openingsrede van de Voorzitter spitste zich vooral toe op het punt Nieuw-Guinea en op de zaak van de onderlinge relatie van de Christelijke partijen.

Dr. Berghuis heeft over beide zaken zeer duidelijke dingen gezegd, waarover hijzelf zeide, dat zijn opmerkingen bij sommigen wellicht vertrouwde gedachten en gevoelens aan het schokken hebben gebracht. Dat scheen inderdaad het geval te zijn, want eenmaal werd tijdens zijn rede door iemand in de zaal geroepen: Foei! Maar toen 's middags Dr. Bruins Slot als fractievoorzitter van de Anti-revolutionairen in de Tweede Kamer een uiteenzetting gaf over de motieven die er toe hebben geleid de bekende suggesties omtrent een open gesprek met Indonesië te doen, ging er een applaus op in de zaal. En daaruit hebben we opgemaakt, dat toch niet zo veel Conventleden ernstig geschokt waren.

Ook over de onderlinge relatie van de Christelijke partijen sprak de voorzitter met grote openhartigheid. Zijn opmerking, dat het nodig is er acht op te slaan dat in onze tijd de zogenaamde oude organisaties volgens „stijl-Kuyper" op allerlei punten bezig zijn hun typisch Gereformeerde karakter te verliezen, waarvan men symptomen ziet in de Gereformeerde Kerken, in de Vrije Universiteit, bij het middelbaar onderwijs en in zekere zin ook in onze eigen partij, — ja, deze opmerking zal ongetwijfeld velen aan het denken zetten en met een schok bepalen bij de huidige ontwikkeling.

Overigens achten wij de openingsrede van Dr. Berghuis van zoveel belang, dat wij elders in dit nummer deze rede onverkort afdrukken.

Een groot aantal huishoudelijke zaken werd op dit Partij Convent afgehandeld. Zo werden de jaarverslagen over 1960 behandeld. Dat waren er nog al wat. Maar ook de verwerking van deze verslagen, zowel als de benoeming van leden voor de Organisatie-Commissie, geeft in wezen een actiebeeld onzer Partij. De behandeling van de begroting voor het jaar 1962 kunnen we dan eigenlijk zien als een toekomstactiviteit.

De jaarverslagen en de begrotingen werden goedgekeurd. Tot leden van de Organisatie-commissie werden herkozen de heren: E. van Ruller, Groningen; C. J. van den Heuvel, Moercapelle; Dr. A. Veerman, Rijswijk. De heer S. Silvis uit Scheemda zal als nieuw lid toetreden, waarmede de genoemde Commissie uitbreiding ondergaat.

In de middagvergadering hield Prof. Dr. A. M. Donner, President van het Europese Gerechtshof, een causerie over de Europese eenwording. Het was, zoals een vragensteller terecht zei, een duidelijk college. Prof. Donner gaf een inzicht in de ontwikkeling en in de huidige situatie van de Europese eenwording. Hij legde de problemen aan het hart, zoals Prof. Donner het zelf uitdrukte. Die problemen moesten stof tot nadenken geven. Bij de beantwoording van gestelde vragen, vroeg de hooggeleerde spreker terecht begrip voor zijn positie; daarom had hij verschillende problemen aan de vergadering voorgelegd en zich onthouden van het geven van zijn eigen visie.

De Voorzitter kon aan het slot van de vragenbeantwoording dan ook terecht opmerken, dat Prof. Donner met voorzichtigheid, zoals het een president van een gerechtshof beaamt, de vragen had beantwoord. Daarbij sprak hij er zijn verheuging over uit, dat Prof. Donner op zo waardige wijze de voetsporen van zijn vader drukt.

Op pag. 5 van dit nummer hebben wij een verslag van de rede van Prof. Donner opgenomen.

De vader van de spreker is kortgeleden, tegelijk met Prof. Anema tot erelid van onze Partij benoemd.

Het was bijzonder jammer, dat noch Prof. Anema, noch Dr. Donner op het convent aanwezig kon zijn om officieel tot ereleden te worden geïnstalleerd. De gezondheidstoestand van de hoogbejaarde Prof. Anema liet zijn aanwezigheid niet toe. Dr. Donner kon niet aanwezig zijn wegens verblijf in het buitenland. Niettemin gaf het Convent blijk van grote instemming met het besluit van het Centraal Comité om beide vooraanstaande figuren in ons staatkundig leven tot ereleden te benoemen.

De twee ereleden van het Centraal Comité, die door de dood aan de Partij ontvallen zijn, namelijk Lt.-Generaal b.d. L. F. Duwmaer van Twist en Prof. mr. P. S. Gerbrandy werden in het begin van de vergadering plechtig herdacht.

Toen in de rondvraag de heer Huizinga uit Stadskanaal een vraag stelde over het teruglopen van het ledental onzer partij en de suggestie deed om te bevorderen, dat leden die verhuizen naar een andere gemeente, door de Kiesvereniging in de nieuwe gemeente zouden worden opgevangen, was dit voor de Partijsecretaris Mr. Van der Sluis een mooie gelegenheid om er op te wijzen, dat weliswaar in het jaarverslag van 1960 melding gemaakt is van een teruggang van het ledental en dat dit door sommige dagbladen in grote opmaak werd gepubliceerd, maar dat men daarbij achterwege liet, de resultaten van de Oranjekaart-actie aan de lezers mee te delen en men evenmin melding maakte van het feit, dat juist in de laatste tijd zoveel vrouwen tot lid van onze Partij toegetreden zijn.

Op een vraag van de heer Koning uit Enschede, of het niet gewenst was, over het punt Nieuw-Guinea een extra Partijvergadering te beleggen, omdat men z.i. op dit Convent er niet uit zou komen, antwoordde de Voorzitter, dat hij hoopte, dat deze korte bespreking over Nieuw-Guinea (waarover we elders in dit nummer meer schrijven) reeds verhelderend had gewerkt, maar dat nog nader bezien kon worden of een nader overleg en een uitvoerige gedachtenwisseling nodig is.

Eén ding is zeker: Inderdaad heeft het Partij Convent verhelderend gewerkt, al zullen er bij sommigen nog vragen blijven. Het staat ook vast, dat het Convent geslaagd genoemd mag worden. Het gaf een breed actie-beeld van onze Partij en — om met de Voorzitter te spreken — met de belijdenis in het hart en met de blik op de toekomst is op het Partij Convent gedaan wat de hand vond om te doen. O

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

✦ Verontwaardiging over bruut Russisch optreden

✦ De weg is geopend voor een normale bestuurlijke ontwikkeling van de N.O.Polder

Prof. Versteeg
.....op de bres voor accountants en publiek....

DE Nederlandse communisten hebben in het parlement dezelfde rechten als de overige Kamerleden. Daar maken zij dan ook een dankbaar gebruik van als het gaat om alles wat in Rusland gebeurt te prijzen en af te breken de voortdurende activiteiten die van Nederlandse zijde worden ondernomen om de voortschrijdende macht van het onmenselijke communisme aan banden te leggen.

De communist, de heer **Bakker**, (hun fractievoorzitter moest de toogdag in Moskou bijwonen) hield een interpellatie over het incident op Schiphol.

Zijn conclusie was, in een twaalftal vragen neergelegd, dat *„het optreden van de marechaussee op Schiphol moest worden gezien als een onderdeel van een welbewuste campagne om de internationale spanning tot het uiterste op te voeren om zo het Nederlandse volk rijp te maken voor een oorlog met de Sowjet-Unie. Daarom moest de verantwoordelijke commandant van de marechaussee uit zijn ambt worden ontzet en alle andere schuldigen worden gestraft."*

Minister **Beerman** (C.H.U.) hield zich bij de beantwoording nauwgezet aan de spelregels. Hij gaf een uitvoerig antwoord, bleef daarbij bijzonder rustig, waardoor het antwoord aan waarde won.

Wat opviel was dat de heer Bakker maar weinig oog had voor de menselijke tragiek die zich hier had afgespeeld. Bovendien was het toch wel zeer merkwaardig dat mevrouw Goloeb — een gewone toeriste — met een zó groot vertoon van kracht en macht naar de doorlaatpost werd gebracht: een 12 man sterke delegatie van de Russische ambassade! Hij toonde met feiten aan dat er geen enkele reden was om schuldigen te straffen: zij waren er niet.

Het was volkomen in overeenstemming met het internationale recht dat de Nederlandse regering de minimale waarborgen wilde hebben dat mevrouw Goloeb uit vrije wil ons land verlaten zou. Bovendien was de Russische ambassade te voren op de hoogte gesteld dat, indien mevrouw Goloeb naar Rusland terug wilde, zij haar paspoort direct terug zou krijgen.

Merkwaardig was het te constateren dat ds. Van der Veen (P.S.P.) die zei liever niet het woord te voeren, tóch het woord nam.

Hij waarschuwde er nota bene voor dat Nederland op deze wijze handelend op de verkeerde weg is. De oorlogsstemming die op Schiphol heeft geheerst, heeft de koude oorlog sterker gemaakt.

ACCOUNTANTS

IN de Kamer was er nogal wat weerstand tegen een wetsontwerp dat de bedoeling had om het accountantsberoep te beschermen. Het ontwerp wil een eind maken aan de situatie dat iedereen, onverschillig of hij al dan niet deskundig en betrouwbaar is, zich maar accountant noemt.

Het bedrijfsleven, de contacten van Nederland met het buitenland, de overheid, verenigingen etc. hebben een goede accountant nodig. Die behoefte groeit naarmate het economische leven ingewikkelder wordt.

Dan wordt het nodig dat het publiek beschermd wordt tegen beunhazen op dit terrein. Evenals de betrouwbare en deskundige accountants daartegen moeten worden beschermd.

De voorgestelde regeling was voor vele honderden bonafide accountants èn voor de kleinere en kleine middenstand totaal onbevredigend. Immers het wetsontwerp gaf geen andere oplossing dan het scheppen van een beschermde toplaag. Aan deze top werd in feite een monopoliepositie verschaft. Aan hen werd de titel registeraccountant toegekend. Een bescherming die deze groep eigenlijk niet nodig heeft omdat van deze groep (NIVA, VAGA accountants — praktisch de academisch gevormden) de deskundigheid en betrouwbaarheid vaststaat. Er bestond weliswaar een mogelijkheid deze topgroep uit te breiden tot andere accountants, maar een nadere selectie werd overgelaten aan een commissie die nog de normen van toelating, enzovoorts moest vaststellen. **Dit geeft, aldus prof. Versteeg (A.R.) een toestand van rechtsonzekerheid. Bovendien wordt niets ondernomen om de overgebleven accountants (een groep, vele malen groter dan de topgroep) te beschermen, zodat ook het publiek — waarvan het grootste deel van de topgroep geen gebruik behoeft te maken — elke waarborg voor het hebben of aantrekken van een goede accountant volledig mist.**

Een grote meerderheid van de A.R.-fractie kon daarom alleen met het ontwerp meegaan als de invoering van de wet zou worden opgeschort totdat die tweede groep geregeld is.

De heer **Reehorst (P.v.d.A.)** stelde ook duidelijk dat die 2e groep (de niet-academisch gevormde) accountants de meeste behoefte heeft aan een regeling. En het ontwerp laat daar waar die behoefte aan een regeling het grootst is, de zaak ongeordend. Dit schept in het maatschappelijk verkeer onzekerheden en misstanden, die ook na dit ontwerp er niet kleiner op zullen worden.

Een groot deel van de K.V.P. — onder aanvoering van de NIVA-accountant Janssen — was volledig vóór deze regeling. Het is onmogelijk gebleken, aldus deze spreker, om voor de gehele groep één regeling te creëren. In dat geval zouden de eisen betreffende betrouwbaarheid en deskundigheid aanmerkelijk lager moeten worden gesteld, hetgeen niet in het belang is van de accountant in het algemeen. Bovendien is dit ontwerp van wet een begin. Het einddoel moet op den duur wel zijn een algehele regeling — maar een eerste begin moet worden gemaakt met de top. Op een andere wijze is aan een algemene regeling niet te beginnen.

Hij diende het voorstel in — door de nieuwe staatsecretaris drs. Gijzels praktisch in grote lijnen overgenomen — om de overgangsbepalingen direct in te voeren en met het overige te wachten totdat de regeling van de 2e groep zou kunnen worden gerealiseerd: de inwerkingtreding van het grootste deel van de nieuwe wet drie jaar uit te stellen om de andere groep gelegenheid te geven mee te doen.

Prof. Versteeg was het hier niet mee eens. Immers in dat geval was er geen enkele concrete zekerheid dàt er een regeling tot stand komt voor de 2e groep. Daarom diende hij een amendement in om de gehele wet in werking te laten treden op een datum bij een andere wet nader vast te stellen. Op dat moment kan dan worden beoordeeld of een regeling voor de 2e groep mogelijk is dan wel of dit onmogelijk is. Daarvan staat nu nog niets concreets vast. In die tussenliggende tijdsruimte — tussen nu en de datum van inwerkingtreding der wet — kan een serieuze poging worden ondernomen de 2e groep te regelen.

De heer **Reehorst (P.v.d.A.)** en de heer **Janssen (K.V.P.)** gaven echter de voorkeur aan het nadere voorstel van de staatssecretaris, indien hij de positieve toezegging zou doen alles in het werk te stellen een regeling van de 2e groep tot stand te doen komen.

De staatssecretaris deed deze toezegging, maar merkwaardiger wijze diende de heer **Reehorst** een motie in waarin tot uitdrukking kwam dat de P.v.d.A. slechts de wenselijkheid uitsprak voor de 2e groep een regeling te treffen.

Prof. Versteeg wees er nadrukkelijk op dat de toezegging van de staatssecretaris veel verder ging: hij zou al het zijne doen, hij wilde het initiatief daartoe nemen. Het was duidelijk dat aan deze motie bij meerderen in de Kamer geen behoefte bestond. De V.V.D., C.H.U. en de A.R. stemden daarom tegen, evenals een viertal K.V.P.-ers, die het met hun K.V.P.-staatssecretaris niet eens konden zijn.

Het amendement Versteeg werd echter door de Kamer verworpen. Men wilde genoegen nemen met toezeggingen, zonder concrete garanties; liever dan de zekerheid die in het amendement lag opgesloten.

De wet werd toen aanvaard, waarbij de A.R.-fractie op het standpunt stond — met uitzondering van prof. Versteeg — dat het voorshands blijvend voortbestaan van een tegen beunhazerij niet beschermde grote accountantsgroep niet verantwoord was. Te minder omdat bescherming van een groot deel van het bedrijfsleven (middenstand en klein-bedrijf) tegen het kaf onder het koren van de accountants afwezig blijft. Meerdere K.V.P.-leden, V.V.D.- en C.H.U.-Kamerleden waren het met het standpunt van de A.R.-fractie volkomen eens.

ONTSTELD

HET SENIORENCONVENT(bestaande uit de fractievoorzitters van de 5 grootste groepen in de Kamer: K.V.P., P.v.d.A., V.V.D., A.R. en C.H.U.) **was verontrust over de atoomproeven door Rusland genomen. Namens de senioren bracht de heer De Kort naar voren dat de Russische handelwijze onverantwoord moet worden geacht. Hij sprak zijn misnoegen uit over het Russische beleid inzake de hervatting van de atoomproeven.**

Minister **Luns** — namens de regering sprekend — zei ontsteld te zijn door de brute manier waarop Rusland de volksgezondheid van de wereld in gevaar brengt. Deze handelwijze betekent eveneens dat Rusland op zijn woord niet is te vertrouwen.

De brute schending van deze beloften kenmerkt zich door een totale afwezigheid van elk gewoon menselijk mededogen. Het gaat er alleen om angst aan te jagen. Sinds september zijn 24 Russische kernexplosies geregistreerd! Overduidelijk — aldus minister Luns — blijkt nog eens weer dat een gegeven woord door Moskou geen enkele garantie biedt. Daarom is alleen meer mogelijk een overeenkomst ter zake met Rusland te sluiten, indien van te voren vast staat dat afdoende internationale controle op de navolging verzekerd is.

En alweer was het de **P.S.P.** die **bij monde van dominee Van der Veen** trachtte dit standpunt te ondergraven door de Russische schendingen in feite op één lijn te stellen met de door Frankrijk reeds eerder genomen proeven van een allerkleinst kaliber.

NOORD OOST POLDER

EINDELIJK worden de vele bewoners van de N.O.-Polder volwaardige burgers. Tot nu toe konden zij noch aan gemeenteraadsverkiezingen noch aan de verkiezing van Provinciale Staten deelnemen en zodoende aan (Eerste) Kamerverkiezingen evenmin. Bovendien stonden zij direct onder bestuur van de minister van Binnenlandse Zaken, hetgeen een democratische ontwikkeling beslist tegenhoudt. Met de heer **Smallenbroek (A.R.)** was de Kamer van oordeel dat één gemeente meer waard zou blijken te zijn dan vier. Bovendien, mocht later blijken dat er concrete behoefte bestaat aan meerdere gemeenten, dan is het niet zó moeilijk er meer te doen geboren worden. Samenvoeging van gemeenten is minder gemakkelijk in de praktijk dan splitsing.

De ontwikkeling in de N.O.-Polder doet overigens blijken van een grotere behoefte aan een industrialisatie dan oorspronkelijk was voorzien. Hij vroeg daarom aan de minister er nu reeds een begin mee te maken. De Polder is nog niet qua leeftijdsopbouw verouderd, nu liggen de kansen op een aanslaan van een industrialisatie nog gunstig. De heer **Ritmeester (V.V.D.)** volgde hetzelfde spoor. **Minister Toxopeus deelde ter geruststelling mee dat de mogelijkheden van een industrialisatie thans reeds worden onderzocht.**

De P.v.d.A., die bij dit soort van wetsontwerpen de heer **Scheps** laat spreken, was het daarmee eens. Hij hoopte dat gezegd zou kunnen worden: „Wij leefden provinciaal en gemeentelijk lang en gelukkig". Zijn gehele fractie was van mening — in tegenstelling tot de K.V.P. (dr. Albering), die liever vier gemeenten had gezien inplaats van één) — dat zij met tevredenheid vóór dit wetsontwerp kon stemmen.

Over de vraag of de geboorte van deze gemeente gevolgd moest worden door haar in te delen bij een provincie, was nen het oneens. Met name bij de A.R.-fractie. Een minderheid was bevreesd dat een tijdelijke indeling (het wetsontwerp stelde voor dit te doen bij de provincie Overijsel) het grote gevaar in zich herbergde van een definitieve „inlijving".

In de toekomst zal blijken dat de verplichtingen tussen de N.O.-Polder en Overijsel zo groot worden dat de vraag of een twaalfde provincie zal worden gecreëerd niet meer objectief kan worden beoordeeld. Het overige deel van de Kamer meende, nu de minister nadrukkelijk toezegde dat de indeling beslist tijdelijk zou zijn, dat een tijdelijke provinciale indeling het grote voordeel gaf dat een nieuwe gemeente zich ook inderdaad als een normale gemeente kan ontwikkelen. Daartoe is het dringend gewenst dat deze gemeente niet onder direct toezicht komt van de mi-

• *Vervolg op 11*

Deze dagen

leven we in een situatie waarin velen de dreiging var een mogelijke oorlog zo sterk voelen, dat ze menen dat deze onvermijdelijk is. De reacties op deze dreiging zijn zeer verschillend. Gelukkig is er noch bij ons noch in het buitenland sprake van een paniekstemming. Als men de gesprekken beluistert overal waar mensen elkaar ontmoeten, kan men zich niet altijd aan de indruk onttrekken, dat het andere uiterste dreigt: een stemming van gelaten afwachten omdat een nieuwe oorlog zo gevoerd zal worden dat het niet de minste zin heeft om ook maar enige voorzorgsmaatregelen te nemen.

Direct nadat de ontploffing van de afschuwelijke Russische bom bekend geworden was, zijn verslaggevers van het Algemeen Handelsblad in Amsterdam de straat op gegaan om aan een aantal willekeurige mensen te vragen, wat zij van de situatie dachten. Natuurlijk kan zo'n geïmproviseerde enquête op zo'n kleine schaal niet als maatstaf worden genomen, maar toch mag er niet aan worden voorbijgegaan, dat er bij dit kleine groepje ook een aantal was, wier mening kan worden weergegeven met: laten we het er nog maar van nemen, want straks zijn we er niet meer.

De regering streeft er met haar voorlichting over de mogelijkheden van zelfbescherming naar een andere houding van ons volk te bevorderen. Helaas kan elke dag weer geconstateerd worden, dat velen de schouders ophalen over die voorlichting. Daarom is het dringend noodzakelijk dat deze voorlichting wordt voortgezet, rustig maar krachtig en overtuigend.

Zelfs echter wanneer bereikt zou kunnen worden dat een groot deel van ons volk de meest noodzakelijke maatregelen neemt om, als we ooit opnieuw in een oorlogsramp zouden worden betrokken, niet geheel onvoorbereid staan, dan is dat nog niet voldoende. Materiële voorzieningen mogen van betekenis zijn, zij hebben geen waarde wanneer er niet even krachtig gewerkt wordt aan de geestelijke weerbaarheid van ons volk. Ook in dit opzicht heeft de overheid een grote verantwoordelijke taak, maar in niet mindere mate ligt hier een verantwoordelijkheid voor de kerken, de pers en de radio en talloze instellingen en organisaties, ja in feite voor ieder wiens levenshouding een andere is dan het „laten we het er nog maar van nemen".

In het bijzonder mogen de christelijke politieke partijen aan deze taak en verantwoordelijkheid niet voorbijgaan. Er moet van hen in deze tijd een krachtig woord tot ons volk uitgaan en het is de hoogste tijd dat zij zich daarover gezamenlijk gaan beraden.

Wij bevinden ons thans in een periode van voorbereiding van verkiezingsactiviteiten. Ongetwijfeld zullen er hier en daar, provinciaal of plaatselijk, contacten ontstaan, waarvan sommige misschien zullen mislukken en andere misschien zullen leiden tot een gezamenlijk optrekken. Wanneer dat laatste het geval zal zijn, is dat een reden tot blijdschap. Maar wordt er in deze tijd niet veel meer van ons gevraagd en verwacht?

De Europese eenwording

PROF. DONNER, overgekomen uit Luxemburg om op het convent de Europese eenwording te bespreken, vond het niet eenvoudig om algemene beschouwingen te geven op datgene wat reeds gebeurd is en wat in de toekomst verwacht mag worden. Men is nog met de eenwording van Europa bezig en zoals men een boer niet storen moet tijdens zijn werk, zo moet men ook de eenwordingswerkzaamheden niet storen. **Men kan over deze eenwording ook niet meer vrijblijvend theoretiseren, want de eenwording is aan de gang en de maatschappij, met name het bedrijfsleven, is al bezig, zich er op in te stellen. We weten niet, waar en hoe we zullen aanlanden, maar we kunnen niet meer terug. Het gaat er nu om, aan de eenwording een verantwoorde vorm te geven.**

Prof. Donner sprak achtereenvolgens over: de institutionele vraagstukken van de Europese gemeenschappen, bij hun werkzaamheid naar binnen, hun verhoudingen tot de overige wereld en over de vraag van toetreding als lid tot of associatie met de Gemeenschap.

Hij wees erop, dat er tussen de inrichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal enerzijds en de Gemeenschappelijke Markt en Euratom anderzijds een accentverschil bestaat. Herwijl bij de eerste de Hoge Autoriteit in het middelpunt staat als supranationaal zelfstandig orgaan, is bij de beide andere de nadruk meer op de Ministerraad komen te vallen. Theoretisch is dat minder bevredigend, doch men mag niet vergeten dat het twijfelachtig is of de grote taken welke met name de Gemeenschappelijke Markt zijn overgedragen hiertoe niet drongen. Ook in de Ministerraad zal trouwens op den duur besluitvorming bij meerderheid de regel worden. Een moeilijkheid is wel, dat de Ministerraad aan het Europees Parlement geen verantwoording schuldig is. Spreker meende, dat op den duur de omvang van het werk er waarschijnlijk toe zal leiden, dat het zwaartepunt verschuift van de Ministerraad naar de Europese Commissies.

Zich vooral beperkend tot de Gemeenschappelijke Markt, herinnerde hij eraan, dat de opheffing van de onderlinge handelsbelemmeringen goed vooruitgaat. Die opheffing kan echter alleen worden verwezenlijkt, wanneer tegelijkertijd een gemeenschappelijk sociaal-economisch beleid wordt ontwikkeld voor het gehele gebied der zes. Dit is een moeilijk en zeer veelomvattend terrein. Wanneer het niet lukt om de verschillende nationale plannen en problemen tijdig te coördineren, dan zou dit een gevaar op kunnen leveren voor de verdere opheffing van de handelsbelemmeringen.

Het gemeenschappelijk contact van de zes met de buitenwereld is van het grootste belang. Tezamen vormen de zes één van de reuzen in de wereldeconomie en het is begrijpelijk, dat de buitenwereld zeer veel belang stelt in de vraag welke invloed het optreden van deze nieuwe eenheid op de bestaande economische krachtsverhoudingen zal hebben.

Vooral over de uitwerking van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek is men in de rest van de wereld niet gerust. Terwijl men aan de ene kant alles zal moeten doen om ongegronde vrees weg te nemen, mag men anderzijds zich ook niet van zijn stuk laten praten.

De aanvragen voor het lidmaatschap welke thans zijn gedaan door Groot-Brittanië, Denemarken en Ierland zijn uiteraard een bron van vreugde. Wanneer zij succes hebben zullen zij de Europese Gemeenschap nog meer in de volle zin Europees maken. Het overleg wordt bemoeilijkt door wederzijdse achterdocht, die niet gerechtvaardigd is en ook wel spoedig verdwijnen zal zodra men eenmaal tot samengaan heeft besloten. Intussen roepen deze aanvragen allerlei problemen op. Men kan tijdens de onderhandelingen over aansluiting het gewone werk niet stopzetten, maar moet daarmee doorgaan, zonder intussen de besprekingen met de aanvragers te bemoeilijken of ingewikkelder te maken.

In het bijzonder stellen deze aanvragen het centrale vraagstuk aan de orde welk nu het karakter is der Gemeenschap. Is het een zuiver economisch-technisch samenwerken of gaat het om een politieke onderneming. Dit is van groot belang voor de houding van de „neutralen" tegenover de Gemeenschap.

Tenslotte werd herinnerd aan de associaties met name van een aantal Afrikaanse staten. Bij deze associaties is een van de problemen in hoeverre het uit het verleden daterende preferentiële stelsel moet worden gehandhaafd, dan wel door een andere verhouding moet en kan worden vervangen.

De Voorzitter sprak de wens uit, dat Prof. Donner zijn causerie zou willen afstaan aan de Partij, opdat deze in gedrukte vorm in de brochuredienst onder de ogen van velen zou kunnen komen.

Vanzelfsprekend had de causerie van Prof. Donner allerlei vragen doen rijzen. Zo vroeg de heer Mulder uit Den Helder, hoe Nederland staat ten opzichte van de politieke integratie van de E.E.G. Frankrijk schijnt van de Gemeenschap een politiek integratie-instituut te willen maken. Loopt Nederland dan niet het gevaar, een bijwagen te worden? De heer Mulder informeerde ook, hoe Amerika tegenover de economische gemeenschap staat en of de economie van de noordelijke landen voor ons gevaren kunnen opleveren.

Dr. Bruins Slot vroeg omtrent de institutionele inrichting van de E.E.G. of het niet belangrijk zou zijn als nationale parlementsleden zitting hebben in 't Europese parlement, zodat ze van de gang van zaken op Europees gebied volledig op de hoogte blijven. Verder vroeg hij naar de houding van Frankrijk ten opzichte van de deelneming van Engeland. Wil Frankrijk in het kleine Europa de suprematie behouden?

Mr. Van der Sluis stelde de vraag, of de verbreding van de Europese samenwerking een mogelijke vertraging van de integratie rechtvaardigt. Voorts informeerde hij, of de toetreding van landen die zelfs geen lid zijn van de NATO, wel van belang is ten opzichte van een gemeenschappelijk buitenlands beleid.

De heer Koning uit Enschedé informeerde, of tussen de landen gemaakte afspraken wel zoveel mogelijk worden nagekomen?

Prof. mr. A. M. Donner

Bij zijn beantwoording van de vragen wees spreker er nog eens op, dat het slechts zijn doel was geweest een aantal van de problemen te signaleren waarvoor het proces van de Europese eenwording ons op dit ogenblik stelt. Hij meende dat het niet op zijn weg lag om de oplossing voor die problemen te suggereren en de richting van het te voeren beleid aan te geven. Dat zijn politieke beslissingen en taken, waarmee de verschillende landen — en in elk geval van die landen ook de partijen — klaar zullen moeten komen.

CONVENT*ikeltjes*

WIJ hebben op het Partij Convent de hitte des daags ervaren. We mogen gerust zeggen, dat we méér van Minerva verwacht hadden. Als godin van handwerkslieden en toneelspelers is ze wellicht een geschikte mythologische figuur. Maar voor conventgangers van de Anti-Revolutionaire Partij? Neen. Helaas neen. Minerva zou vooral trompetters in haar dienst hebben gehad, als wij de oude opvattingen mogen geloven. Maar wij hebben er niet de minste behoefte aan, haar roem te trompetten over haar paviljoen. Het was ons te warm. We konden niet de ruimte vinden, die een Anti-Revolutionair binnen het bestek van zijn binding nodig heeft.

Wij hebben wat agrarisch bloed. Te weinig helaas om het ooit tot bestuurslid van het Landbouwschap of de C.B.T.B. te brengen. Maar altijd vinden wij het een feestelijk gezicht het vee in de weide al wandelend te zien eten. Het al lopende voedsel tot zich nemen is een specifieke eigenschap van het vee. Wij zien dat graag, er gaat rust van uit.

De wandelende lunch op het Partij-Convent had voor ons niets rustgevends en voor ons gaf het in geen enkel opzicht enig feestelijk aspect. Wij zijn meer liefhebbers van het stijlvol eten. Wij zagen onze dr. Jan Schouten staan, een broodje in de hand, een papieren servetje in de andere hand en wij kregen de indruk, dat hij er moeite mee had om op deze wijze zichzelf te voeden. Wij werden er wat melancholiek van. Kamerleden zie ik graag eten. Mij bekruipt weleens de angst, dat deze mannen zich uitsluitend bezighouden met de politiek en teveel de functie van het eten verwaarlozen. Maar in het Amsterdamse Minervapaviljoen de loop der dingen gespannen volgend en dus ook de lopende eters in het oog houdend, ben ik niet tot verheffende gedachten kunnen komen over onze volksvertegenwoordigers.

De vrouwen op het Convent wisten met veel méér zwier en bevalligheid van de wandelende lunch te genieten. Wij kregen de overtuiging, dat een anti-revolutionaire vrouw zich beter kan schikken in de meest moeilijke omstandigheden. Uit dien hoofde alleen reeds moet de grote toename van vrouwelijke leden bij onze partij tot verheuging stemmen. Zij vormen, heb ik oneerbiedig gedacht, de evenwichtsorganen onzer partij.

En natuurlijk weer veel bekenden en vrienden gezien. Veel over Nieuw-Guinea gehoord — vooral tijdens de pauze. Veel kritiek vernomen en veel instemming, maar iedereen is en blijft anti-revolutionair, ook al was de temperatuur te tropisch en de ruimte te gering.

Veel bekenden gezien, ja. De advocaat, vriend sedert jaren, kon verheugd mededelen, dat hij zijn zaak van het hang- en sluitwerk zelf gewonnen had voor de Hoge Raad. De dominee, die in gepeins verzonken raakte toen dr. Berghuis sprak over: niet-onofficieel. Als rechtlijnig man vermoedde hij, dat onze voorzitter er mee bedoelde: officieel. Een politicus evenwel verklaarde, dat niet-onofficieel moest worden opgevat als niet-onofficieel, dat wil zeggen... en toen kregen we enkele officieuze niet-onofficiële dingen te horen. Het Kamerlid, dat wellicht eens aan ons zou denken als hij zijn bouwkrant las. En dan nog honderd andere kennissen meer, die mij vroegen, of ik het ook warm vond en benauwd.

Nu de troepen uit Niew Guinea, zagen wij, toen wij huiswaarts keerden, ergens op een schutting in Amsterdam gekalkt. Mij spreekt het communistische volkje een tale. Vooral vanaf schuttingen. — Dat is niet al te best Nederlands, merkte ik op tot de conducteur, wijzend op de schutting. — Nee, zei hij, — maar 't is wel Hollands. Hou je vast, want we nemen een bocht..... Het leek er op, dat de tram niet zozeer een bocht nam, maar veeleer een paardesprong, zoals de paarden van professor Verdam.

Aandachtig luisterden de aanwezigen naar de sprekers.

De convent-rede van dr. W. P. Berghuis

• *Vervolg van pag. 1*

dat wil zeggen, dat wij ons innerlijk instellen op de ernstigst denkbare omstandigheden, welke wij ons menselijkerwijs kunnen voorstellen, om daardoor krachtig te staan in de zenuwoorlog die woedt. Berlijn is voor Chroesjtsjof een stuk werelpolitiek. Het is dat eveneens voor de vrije wereld. Maar God bestuurt de wereld naar Zijn plan, en dat ligt op een volstrekt ander niveau.

Dat rijst n.l. niet uit naar de toppen van het menselijk kunnen, maar daalt af naar de mens in Zijn kind-zijn.

Nieuw-Guinea

IK kom nu op het punt **Nieuw-Guinea.** Men heeft hier en daar zowel in onze eigen kring als daarbuiten nogal opgekeken van het geluid, dat onze Tweede Kamerfractie een paar weken geleden bij de algemene politieke beschouwingen heeft laten horen en dat uiting gaf aan het inzicht, dat een „open gesprek" met Indonesië wenselijk zou zijn.

Sommigen zijn zelfs wat onthutst geweest, dat dit geluid uitgerekend van anti-revolutionaire zijde kwam. Men is, begrijpelijk, na de gebeurtenissen van december van het vorige jaar, wat schrikachtig geworden omtrent eventueel optredende kortsluitingen in onze kring. Daarom wil ik u te dien aanzien ook direct geruststellen. Er is geen kortsluiting. Integendeel. Het pleidooi van anti-revolutionaire zijde voor een open gesprek met Indonesië is uitvloeisel van een ernstig en hartelijk gemeenschappelijk intern beraad in de topleiding van onze partij.

Degenen, die de bladen goed gevolgd hebben, hebben voor zichzelf ook reeds kunnen constateren, dat het geluid van de Tweede Kamerfractie niet uit de lucht is komen vallen, maar dat het medio september voorafgegaan werd door een artikel mijnerzijds in Nederlandse Gedachten, direct gevolgd door twee hoofdartikelen in Trouw van dezelfde strekking. Ik kan u tevens verzekeren, dat wij in het interne beraad tot de genoemde zienswijze zijn gekomen in het volledige besef van onze verantwoordelijkheid jegens onze partij en, uiteraard in het bijzonder, jegens land en volk van Nieuw-Guinea om wier toekomstig lot het hier voor ons primair gaat, maar mede ingegeven door een ernstig verlangen om, als dat met inachtneming van het vorige mogelijk is, nog weer tot een goede verhouding met het met ons in wezen zo nauw verbonden Indonesië te komen.

Zelf oordelen

IK begrijp best, dat niet allen zomaar ineens hebben kunnen verstaan, dat de anti-revolutionairen deze bilaterale koers van een gesprek met Indonesië zouden gaan varen, waarbij, zou ik eraan toe willen voegen, dan toch wel mag worden verondersteld, dat men zijn oordeel niet laat bepalen door hetgeen anderen op dit punt van de a.r.-houding zeggen, maar in de eerste plaats door wat zij, die verantwoordelijkheid in onze partij dragen, zelf zeggen.

Maar als men mij zou zeggen, dat men er ontsteld over is, dan deugt er iets niet. Want als er iets is, dat ons nooit koud heeft mogen laten, dan zijn dat wel de ontstane betrekkingen, of liever: niet-betrekkingen met een land, waarmede wij eeuwen lang door goed en kwaad gerucht heen verbonden zijn geweest.

En eerlijk gezegd, ik geloof eenvoudig niet, dat wij het in wezen niet eens zijn over een wettig en rechtmatig streven in deze richting, hetgeen vanzelfsprekend ook inhoudt een nakomen van onze verplichtingen jegens Nieuw-Guinea. En of dat kan, is iets dat niet vóór een gesprek met Indonesië vast te stellen is, maar eerst daarna.

Wij zijn wellicht in veler ogen binnen en buiten onze kring gezien als „diehards" ten opzicht van Indonesië. Men leidt dat af uit ons verzet indertijd tegen de soevereiniteitsoverdracht en onze grieven jegens het beleid van Indonesië daarna. Ik wil niet treden in een beoordeling of verdediging van het anti-revolutionaire beleid in het verleden. Dat is op dit ogenblik niet aan de orde. Het is **ons** beleid als partij geweest, en daarvoor willen wij ook de verantwoordelijkheid dragen.

Niet los

MAAR hoe het ook zij, wij hebben — en ik hoop dat ieder van ons dit voor zich persoonlijk ook kan zeggen — toen de soevereiniteitsoverdracht was tot stand gekomen deze loyaal en als rechtmatig erkend en hebben niet geprobeerd er langs een achterdeur weer iets aan af te doen.

Wij zijn geen „diehards" tegenover Indonesië. Integendeel, Indonesië laat ons niet los, al was het alleen reeds om de christelijke zendingsband.

Wij zijn vaak fel geweest jegens het Indonesische optreden. Maar dat was geen felheid vanwege hardheid of koudheid of onverschilligheid en ook niet wegens stoffelijk verlies. Het was felheid wegens „bezeerdheid", wegens verdriet, dat het zo moest lopen met onze verhouding. Als het goed was, brandde in ons steeds het verlangen, dat het nog eens weer goed zou worden. Men mag dit geïdealiseer noemen, maar ik dacht, dat het christelijk geïdealiseer is, waarvoor wij niet mogen terugschrikken, mits wij er tevens geheel christelijk-nuchter en zakelijk bij blijven. Maar nuchterheid is onze zwakste zijde niet.

Jaren uitgekeken

MEN heeft gesproken van een reuzen-omzwaai bij de anti-revolutionairen. Ik kan uiteraard ten diepste alleen maar beoordelen hoe dit bij mijzelf ligt, en dan wil ik wel zeggen, dat er bij mij persoonlijk geen sprake is van een omzwaai, maar dat ik jaren heb uitgekeken naar een gelegenheid, dat wij weer met Indonesië tot een gesprek zouden komen, en dat heb ik ook niet onder stoelen of banken gestoken.

Groep Rijkens

IK wil niet treden in een beoordeling van de achtergronden en de bedoelingen van de groep-Rijkens. Ik ben zelfs bereid ervan uit te gaan, dat deze honorabel en respectabel zijn, ook wat de Nederlandse verplichtingen jegens Nieuw-Guinea aangaat. Maar ik meen, dat in ieder geval de wijze van werken van deze groep vertroebelend heeft gewerkt en dat het optreden, waartoe zij zich laatstelijk heeft laten verleiden, ongeoorloofd was. Het zal u, naar ik aanneem, reeds zonder meer duidelijk zijn, maar ik wil het toch voor de goede orde nog even stellen, dat wij met deze groep niets te maken hebben.

Het is voorts, ook voor de goede orde, noodzakelijk twee andere dingen duidelijk te stellen.

Geen aanval

IN de eerste plaats zullen wij er nu rekening mee moeten houden, dat onze regering thans een volledig internationalisatie-plan bij de Assemblée van de UNO ter tafel heeft gelegd, waardoor de Nieuw-Guinea-aangelegenheid op dit ogenblik in directe zin speelt voor het wereldforum en in verband waarmede wij ons uiteraard in de nationale discussie in acht hebben te nemen, zoveel als mogelijk is.

De anti-revolutionaire zienswijze is geen aanval — en nog minder een „stoot onder de gordel" zoals de heer Burger insinueerde — op de inhoud van het Regeringsvoorstel, dat de zaak uit een impasse losgemaakt heeft, dat volkomen onbaatzuchtig is en waarvan wij alleen maar hopen dat het, indien het aanvaard wordt, de toekomstbelangen van Nieuw-Guinea alleen maar zal dienen. Maar het gaat ons om een ernstig betoog, dat het plan-Luns een wezenlijk element mist, een essentiële schakel overslaat, n.l. een bilateraal gesprek met Indonesië.

Het sluit dit element weliswaar niet uit, maar het schakelt het niet positief en spontaan in. En in zoverre is ons pleidooi een noodzakelijke aanvulling op het Regerings-plan om te voorkomen, dat van nu af alleen maar meer een internationale weg kan worden bewandeld en geen bilaterale.

De Papoea's

EN in de tweede plaats: Wij laten met onze anti-revolutionaire zienswijze de Papoea's niet in de steek! Integendeel, het gaat ons primair om hen. Wij houden vast aan de toezegging, dat de bevolking van Nieuw-Guinea in staat zal worden gesteld zelf over haar toekomst te beschikken.

Wij moeten er grote ernst mee maken, maar tevens proberen te voorkomen, dat er bij voorbaat bij degenen, die het allereerst aangaat, een misschien bedenkelijke verenging van het begrip zelfbeschikking plaatsvindt. Wij moeten om te beginnen in het oog houden, dat deze zelfbeschikking nog niet een feit is. Zij moet **in de toekomst** plaatsvinden.

Op dit ogenblik draagt Nederland nog verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het land in de richting van zelfbeschikking.

En in dat verband is het niet verantwoord om één van de mogelijke toekomstwegen voor Nieuw-Guinea, n.l. een samengaan met Indonesië, bij voorbaat mentaal te blokkeren. Men zal zeggen, dat het Regerings-plan dat ook niet doet en formeel gesproken is dat ook zo. Maar ik meen, dat het Nederlands verantwoordelijkheid is dit punt zelf te onderzoeken en, als er iets in mocht zitten, daarover zelf met de bevolking van Nieuw-Guinea overleg te plegen.

Wij mogen dit volk niet aan zichzelf overlaten, dan nadat wij een uiterste poging hebben gedaan om het niet in de toekomst te belasten met de gevolgen van een conflict tussen Nederland en Indonesië.

Ik hoop, dat de verantwoordelijke leiders der Papoea's zich thans reeds ervoor zullen weten te hoeden om bij hun eigen standpuntbepaling inzake de toepassing van de zelfbeschikking deze bij voorbaat te beperken tot een eng en wellicht onwerkelijk nationalisme, waardoor zij zichzelf de mogelijkheid van eventuele toekomstige bewegingsruimte zouden ontnemen. Een actie voor eigen wapen, vlag, volkslied enz. is aantrekkelijk, maar zij lijkt mij toch voorbarig.

„Open gesprek"

EN wat nu de zaak van een „open gesprek" zelf aangaat: Een open gesprek wil zeggen, dat de partijen bereid moeten zijn een gesprek aan te vangen zonder **vooraf** de aanvaarding van elkanders uitgangspunten of condities te eisen. Die condities komen **tijdens** het gesprek wel aan de orde. Men zal om te beginnen de uitgangspunten, n.l. van de zijde van Indonesië, dat Nieuw-Guinea rechtens reeds bij Indonesië behoort, en van Nederlandse kant dat dit land onder Nederlandse souvereiniteit ligt, eens even buiten beschouwing moeten laten en samen moeten nagaan of men het eventueel over de feitelijke aangelegenheden eens kan worden.

Het gaat erom af te tasten of partijen bereid zijn in volledig begrip voor elkanders positie en verantwoordelijkheden te trachten een oplossing te zoeken, die voor Indonesië, Nieuw-Guinea en Nederland acceptabel is. Indien dit het geval mocht zijn dan is de kwestie van de uitgangspunten een formele aangelegenheid. En indien Indonesië onverhoopt alleen maar **harde** onderhandelingen zou willen, dan zou dat tijdens een open gesprek moeten blijken.

Minister-President Prof. De Quay heeft in de Tweede Kamer in antwoord aan de heer Bruins Slot o.m. gezegd: „Het kabinet ziet derhalve in zulk een gesprek geen heil, omdat de uitoefening van het recht van zelfbeschikking niet gewaarborgd zou zijn".

M.i. wordt zo de zaak onjuist gesteld en geeft deze stelling aanleiding tot een, wellicht ernstig, misverstand.

Het gaat er niet om of vóór het gesprek vaststaat, dat de uitoefening van het recht van zelfbeschikking gewaarborgd zou zijn — dat **behoeft** voor het gesprek ook niet vast te staan — maar het is een punt dat ná het gesprek zou moeten blijken. Hetgeen nu omtrent een losse bespreking tussen minister Luns en twee Indonesische heren wordt medegedeeld, zegt mij te dien aanzien niets, maar dan ook totaal niets.

Waarom nu?

NU zal men wellicht zeggen: Waarom komt gij, anti-revolutionairen, eerst thans met deze gedachte van een open gesprek, een gesprek dat tussen haakjes uiteraard alleen zal kunnen plaatsvinden indien **beide** partijen bereid zijn er ongeconditioneerd aan te beginnen. Och, bij de vraag naar het waarom zal men in het oog moeten houden, dat alles zo zijn ontwikkeling heeft. Tot voor kort leek de verhouding met Indonesië volstrekt hopeloos en uitzichtsloos. Ik beoordeel ook thans weer niet of wij daaraan schuld hadden, maar constateer alleen, dat het zo was. De hardheid van Indonesië's optreden jegens Nederland en de Nederlandse belangen, het keihard afkappen van alle officiële contacten met ons land, maakten een suggestie in de richting van een gesprek vrijwel zinloos.

Maar in de laatste maanden zijn er symptomen van een klimaatsverandering in Indonesië ten opzichte van ons en bemerken wij iets van een op niet-onofficiële wijze zoeken van contact met ons. Ik wil stellig deze symptomen nuchter beoordelen, maar ik wil ze toch ernstig nemen en in elk geval: wij mogen er niet langs heengaan. Zij geven een zekere opening, waarnaar wij al zolang hebben uitgekeken. En wij zullen moeten toestemmen, dat deze opening van Indonesische zijde is geboden.

Ik weet, dat velen ook buiten onze kring het met wat wij beogen van harte eens zijn. Ik zou willen, dat geheel politiek Nederland en uiteraard in de eerste plaats onze Regering zich als aanvulling op het bij de UNO ingediende plan alsnog voor een bilateraal gesprek met Indonesië zou uitspreken.

A.R.P.-C.H.U.

THANS zou ik nog enkele opmerkingen willen maken over een andere zaak, die ons innerlijk voortdurend bezig houdt: de onderlinge relatie der christelijke partijen.

Inzake de samenwerking in internationaal en nationaal verband tussen rooms-katholieke en protestantse partijen zijn er in de laatste maanden geen nieuwe elementen of gezichtspunten in het geding gekomen. Onze positieve instelling te dien aanzien is voldoende bekend, zodat ik thans niets heb toe te voegen aan en dus blijf bij hetgeen dezerzijds bij vorige gelegenheden is uitgesproken.

Met betrekking tot onze verhouding met de ons nauwst verwante politieke partij, de Christelijk-Historische Unie, is er wel iets nieuws gebeurd. Dat nieuwe is de rede van prof. Van Niftrik, enkele maanden geleden gehouden voor een christelijk-historische conferentie, waarin deze zich zeer positief uitspreekt jegens een nauwer verband tussen onze beide partijen.

Wij hebben onzerzijds in de afgelopen maanden bewust vrijwel niet gereageerd op dit nogal opzienbarende betoog, in de eerste plaats omdat wij in de laatste jaren omtrent de nauwere samenwerking tussen de beide grote Reformatorisch-Christelijke partijen en ook omtrent het streven naar één Reformatorisch-Christelijke partij ons reeds zo vaak positief en dringend hebben uitgesproken, dat wij meenden te moeten voorkomen om voor opdringerig en daarom hinderlijk voor de andere partij te worden aangezien.

En in de tweede plaats, omdat het hier duidelijk ging om een discussie in de boezem van de C.H.U. zelf, waarin wij niet moesten roeren. Ik wil mij ook thans zeer beslist niet mengen in deze discussie, maar alleen uitspreken, dat wij het geluid van prof. Van Niftrik met vreugde hebben gehoord. Ik geloof ook, dat de heer Van Niftrik gelijk had, toen hij blijkens krantenverslagen enige tijd later stelde, dat het initiatief nu van C.H.-zijde moet komen.

Gaarne gesprek

DE *voorzitter van de Christelijk-Historische Unie, de heer Beernink, heeft kortgeleden verklaard, hoezeer hij ook vooralsnog geen heil ziet in een samengaan van onze partijen, dat hij wel bereid is tot een gesprek met ons.*

Ik zou bij deze willen verklaren, dat wij gaarne van het bestuur der Christelijk Historische Unie een uitnodiging

Tijdens de lunchpauze. V.l.n.r. de heren dr. A. A. L. Rutgers, dr. W. P. Berghuis, Z.E. mr. J. van Aartsen en J. Smallenbroek.

ergadering. Vooraan o.a. mr. J. Algera en dr. A. A. L. Rutgers.

k tweezijdig gesprek te-

Partij-organisatie

mij, zoals gezegd, ook
den van een treden in
ie naar aanleiding van
Niftrik, wil ik nog wel
e opmerkingen maken
tot de Reformatorisch-
tij-organisatie in deze
, dat zij op bescheiden
nen dienen ter voorbe-
eventueel gesprek.
s-Reformatorische le-
uiting, zoals die onder
Groen van Prinsterer,
eel vooral onder die
en gedragen door de
gezindte op politiek
heeft gekregen in de
aire Partij, vertegen-
wijfeld naar belijdenis,
stijl een duidelijk eigen
Nederlandse protestan-
et verleden op allerlei
te organisatorische ge-
regen en dat, *naar zijn*
r de toekomst van blij-
nde waarde is, wanneer
rtduur innerlijk wordt
gelding behoudt.
r niet zeggen, dat deze
levensuiting nu van-
de wereld van vandaag
in ook die aparte *orga-*
stalte moet behouden.
ouwens in de latere de-
llerlei belangrijke Pro-
lijke organisatie-vor-
den, die breder waren
ch Gereformeerde. Ik
r C.N.V., andere Chris-
rganisaties, de N.C.R.V.

*erschijnsel is echter —
daarop acht te slaan —
ook de zgn. oude orga-
uyper op allerlei punten
typisch Gereformeerde
verliezen. Symptomen
en in de Gereformeerde
Vrije Universiteit, bij
onderwijs en in zekere
e eigen partij.*
over deze geestesont-
e kring der Gerefor-
te oordelen zoals men
r bedroefd over zijn of
n nieuw Reformatorisch
aar hoe dit ook zij, de
s een feit, waarmede re-
eten worden gehouden,
t tot steriliteit willen

dingen omtrent de ont-
kring der Gereformeer-
ndat ik de indruk heb,
telijk-Historischen wel
, dat ons pleidooi voor
orische partij betekent
rtij met een Gerefor-
uur.
m goed te stellen, dat dit
is. Het zou bovendien
n om zoiets in het ach-
bben.
*van onze kant voor één
-Christelijke partij, om-
dat gelet op de verhou-
wij thans in de wereld
t op de maten, waarin
en denken, de Reforma-
k het zich niet meer kan
n zich tegenover de we-
het komende geslacht te
de organisatorische ge-
oals wij die te onzent*

En die ene partij zou een partij moeten zijn niet van een verwaterde en genivelleerde geestelijke samenstelling, maar een, waarin zowel de gereformeerde anti-revolutionair met zijn complete gezicht, als prof. Van Niftrik met zijn complete gezicht, en de heer Beernink met zijn complete gezicht, en voorts ieder die op basis van een gemeenschappelijk beginselprogram voorstander is van een eigen organisatorische politieke gestalte der Reformatie plaats kan vinden.

Het zou merkwaardig zijn, indien wij het temidden van de enorme spanningen van deze tijd niet over een gemeenschappelijk belijdend beginselprogram en over de hoofdlijnen van een gemeenschappelijk beleid eens zouden kunnen worden. Opmerkelijk was, dat prof. Van Niftrik zei — en dat verplicht hem tot niets — dat hij het nieuwe anti-revolutionaire beginselprogram geheel kan onderschrijven.

Nieuwe kansen

ALS het goed is hebben wij er voor het oog van de wereld geen vrede mee, dat wij organisatorisch uit elkander liggen. Wij zouden een druk, die er in deze tijd toch in zekere zin op de Christelijke politiek ligt, kunnen wegnemen en g e z a m e n l i j k een nieuw perspectief voor de Reformatorisch-Christelijke politiek kunnen openen. En de Reformatie krijgt, als ik het goed zie, in deze tijd nieuwe kansen, ook in haar betrekkingen ten opzichte van het Rooms-Katholicisme. Zij krijgt deze, mits zij zich enerzijds hoedt voor geborneerdheid, maar tevens zorgt voor lijn en richting in haar Bijbels belijden.

Wat te doen?

WAT moeten wij nu ten aanzien van deze dingen doen? Wat moeten onze kiesverenigingen thans te dien aanzien doen?

Wij moeten met deze dingen bezig zijn. Wij moeten er met elkaar en met anderen over praten. Wij mogen in deze dingen een zeker ongeduld tonen, maar wij zullen tevens geduld moeten hebben.

Maar wat wij **vooral** moeten doen is: actief bezig zijn in het werk van onze eigen partij, want het is bepaald niet zo, dat ons verlangen naar één Christelijke Partij onze partij, **zoals zij is,** in de lucht doet hangen. Integendeel, zij is **nu** een eigen, zelfstandige en gezonde realiteit in het politieke bestel. En de beste dienst, welke wij aan de totaliteit van de Reformatorisch-Christelijke politiek thans kunnen verlenen, is te werken voor onze eigen partij en voor wat zij nastreeft. Wat dit betreft, zou ik daarom tenslotte nog uw aandacht willen vragen voor enkele organisatorische activiteiten, welke die aandacht in de eerstkomende maanden in het bijzonder verdienen.

Activiteiten

IN de eerste plaats de voorbereiding voor de a.s. Staten- en gemeenteraadsverkiezingen, waarbij niet alleen de **propaganda,** maar vooral ook de **vaststelling der kandidatenlijsten** met zorg dient te geschieden. Een van de belangrijkste taken van een politieke partij is van ouds geweest het **selectief** werkzaam zijn. Dat selecteren komt hierin uit, dat men de besten in de zin van meest bekwame en toegewijde vertegenwoordigers in de bestuursorganen tracht verkozen te krijgen, terwijl daarbij tevens met de — gelukkig — gevarieerde samenstelling van onze partij rekening moet worden gehouden.

Dit kan de vervulling van deze taak soms wel eens ingewikkeld maken. Wij zijn een volkspartij. Wij zijn een interkerkelijke partij. Dat moet ook blijken uit onze kandidatenlijsten. Hiervoor kunnen geen regels van bovenaf of vanuit een centraal punt worden gegeven. Hier moeten de besturen van de partijorganen *in overleg met* de ledenvergaderingen als wijze mannen en vrouwen een beslissing nemen, die verantwoord is.

Een andere taak van een politieke partij is steeds geweest die van de **communicatie,** zoals voorlichting, meningsvorming en wat dies meer zij. Onderscheiden middelen worden ten koste van belangrijke financiële uitgaven daartoe gehanteerd. Ik behoef maar te noemen Nederlandse Gedachten, A.R.-Post, de radio-uitzendingen en straks, naar verluidt — doch daarover hebben ons tot nog toe geen officiële berichten bereikt — de televisie-uitzendingen. In ditzelfde verband moet in niet mindere mate worden genoemd de op een ander vlak liggende arbeid van het College van Advies, resulterende in een groot aantal rapporten over belangrijke zaken. Terwijl tevens speciaal moet worden genoemd het werk van onze Arjos, onze jongeren-organisatie, die met een benijdenswaardige ijver en toewijding bezig is het toekomstige kader van onze partij te kweken.

Maar dit alles zal op geen stukken na het beoogde effect hebben, indien niet de kiesverenigingen en de centrales zoveel mogelijk dit werk vanuit hun verantwoordelijkheid mede verrichten.

Dit betekent b.v., dat de **ledenwerfactie,** welke voor de deur staat, het vooral van hen moet hebben, om daardoor tot een verbreding van de menselijke basis, waarop ons werk steunt, te komen.

Een taak, die wij in dit najaar ter hand willen nemen is een poging om te komen tot een verbetering van het meedenken en meespreken van de partij van onder af over allerlei politieke of niet-politieke zaken.

Daarom zullen wij **gespreksgroepen,** die onder leiding van de kiesverenigingsbesturen moeten worden gevormd materiaal verschaffen en die groepen tevens vragen hun *mening* uit te spreken over datgene wat hen wordt voorgelegd. Op deze wijze kunnen wij aan de hand van ongeveer gelijktijdig binnengekomen rapporten — voorzover wij het niet wisten — weten wat er ten aanzien van bepaalde punten in onze partij leeft. Dit bevordert wellicht een gezonde wisselwerking in de relatie tussen leiding en leden, die beiden naar ik hoop meer bevrediging zal schenken bij hun werk en bij het dragen van hun verantwoordelijkheid binnen onze partij.

En zo ben ik, na uitvoerige beschouwingen over vèrstrekkende politieke aangelegenheden, die misschien bij sommigen uwer vertrouwde gedachten en gevoelens aan het schokken hebben gebracht, maar die ik heb gehouden als in hart en nieren anti-revolutionair, tenslotte toch weer teruggekeerd tot ons gewone dagelijkse werk als politieke partij.

En zo hoort het, geloof ik, ook. Met de belijdenis in het hart en met de blik op de toekomst zullen wij toch metterdaad vandaag hebben te doen, wat onze hand vindt om te doen.

NIEUW-GUINEA
in discussie

HET vraagstuk Nieuw-Guinea was op het Partij Convent niet op de agenda aan de orde gesteld. Wel had dr. Berghuis in zijn openingsrede — die wij elders afdrukken — dit punt vrij uitvoerig behandeld. Natuurlijk bleven er nog vragen leven; de voorzitter stelde dan ook de gelegenheid open om, buiten de agenda om, vragen te stellen over het geluid dat de anti-revolutionaire fractie in de Tweede Kamer had laten horen.

De heer **Buiten** uit **Eindhoven** bracht duidelijk zijn bezwaren en zijn onrust over het beleid aangaande deze zaak naar voren. Hij herinnerde aan de verklaring van de dertig Gereformeerden, thans ongeveer een jaar geleden gegeven. Die dertig stonden een verzoening voor met Indonesië. Op een vorig Partij Convent had spreker op een vraag zijnerzijds van Dr. Bruins Slot ten antwoord gekregen, dat er geen enkele basis was voor een overleg met Indonesië.

De heer Buiten ging er van uit, dat elke dag onze politieke overtuiging moet worden getoetst aan de Heilige Schrift. Maar hij meende nu ten aanzien van Nieuw-Guinea een belangrijke koerswijziging te zien. Er schijnt nu dus wèl een basis te zijn. Als dat zo is, zijn er, aldus de heer Buiten, twee mogelijkheden: a. Indonesië is bereid om te praten; b. de Indonesische basis tot een gesprek is voor ons aanvaardbaar geworden.

Als Indonesië inderdaad pogingen gedaan heeft om tot een gesprek te komen, zou de spreker daar graag meer over horen. Overigens herinnerde hij er aan, dat Minister Luns gezegd heeft, dat er geen enkele aanwijzing is, dat het Indonesische standpunt gewijzigd zou zijn. De heer Buiten stelde tenslotte de vraag, of het niet ondenkbaar geacht moet worden, met Indonesië een gesprek over Nieuw-Guinea te voeren, gedachtig aan het onrecht, dat vele Nederlanders door Indonesië aangedaan is. Daarbij wilde hij niet in aanmerking nemen de commerciële nadelen die ondervonden zijn. Om deze oorzaak had hij dan ook liever gezien, dat de fractie zich con amore achter de regering gesteld had.

Dr. Berghuis verklaarde...

dat het in het algemeen zó is, dat de voorzitter van de Tweede Kamerfractie in de voorjaarsvergadering van het convent zijn parlementair verslag geeft. De heer Dr. Bruins Slot moet daarom zelf beslissen, of hij op de vragen en opmerkingen van de heer Buiten wenst in te gaan. Dr. Berghuis onderstreepte, dat het punt Nieuw-Guinea uiterst belangrijk is; daarom moeten wij allen er ook mee bezig zijn. Betreffende de verklaring van de dertig Gereformeerden ongeveer een jaar geleden, deelde Dr. Berghuis mede, dat toen met die groep van dertig een nuttig gesprek gevoerd is — een gesprek, dat uiteraard vertrouwelijk was. Dat gesprek bedoelde te zijn en was ook inderdaad uitsluitend een kenbaar maken van elkaars standpunt.

Vragen en antwoorden op het gehouden Partij Convent

Is er nu wèl een basis voor een gesprek met Indonesië? Er zijn bepaalde ontwikkelingen aan de gang, aldus de voorzitter. Tot voor kort was de gedachte over de mogelijkheid van een gesprek volstrekt zinloos. Doch er zijn thans symptomen die op een verandering wijzen.

Met nadruk stelde dr. Berghuis vast, dat de Anti-Revolutionaire Partij niets met de groep-Rijkens te maken heeft. Maar ook op andere wijze is gebleken, dat van Indonesische zijde men niet meer afkerig was van contact met Nederlanders.

Het is een volstrekt eerlijke zaak om tot een goede verstandhouding met Indonesië te komen. Het onrecht, door Indonesië ons volk aangedaan, mag voor onze Partij geen aanleiding zijn om een *contact af te wijzen zolang* Indonesië geen schuld heeft beleden.

Dr. Bruins Slot zeide...

graag nader te willen ingaan op de opmerkingen, door de heer Buiten gemaakt. Hij vond het merkwaardig, dat er een misverstand blijkt te bestaan tussen de heer Buiten en hem. Als de heer Buiten vraagt: — Is er nu wèl een basis om tot een gesprek met Indonesië te komen? — dan moet ik zeggen: — Dat weet ik niet. Ik heb in de Tweede Kamer ook niet gezegd, dat er een basis zou zijn; ik heb slechts gevraagd, of er mogelijkheden zijn voor een open gesprek. Als er een geringe kans is, waarom die kans dan niet benut? Wij constateerden, aldus ging Dr. Bruins Slot verder, dat de regering zich genoopt zag, haar standpunt ten opzichte van Indonesië te herzien. Waar dat zo is, daar moeten we constateren, dat het met de tot dusver gevolgde politiek spaak gaat lopen. Als er niets gebeurt, drijven we af naar een situatie, die ernstige gevolgen kan hebben. Daarom is onze mening, dat we moeten proberen te komen tot een ongeconditioneerd gesprek. Dit gesprek moet zonder enige basis beginnen.

Het is een eis van Christelijke politiek, aldus ging Dr. Bruins Slot verder, **om te onderzoeken of een conflict kan worden voorkomen en of er een redelijke oplossing voor de Papoea's gevonden kan worden. Het is moreel niet verantwoord, de Papoea's zelfstandig te maken en ze belast te houden met het conflict Indonesië—Nederland.**

De heer **Buiten** was ook na deze opmerkingen nog niet geheel gerustgesteld. Hij constateerde bij Dr. Bruins Slot een te grote vrees, dat de Papoea's niet zelfstandig zouden kunnen leven zolang de controverse Indonesië—Nederland nog bestaat.

Dr. Bruins Slot verklaarde daarop, dat hij inderdaad bang was, dat wij met de politiek die wij voeren de Papoea's inderdaad belast houden met een conflict — dat is dan een conflict van een volk van achthonderdduizend zielen enerzijds (de Papoea's) en een volk van tachtig miljoen zielen anderzijds (de Indonesiërs).

Als wij de zaak geïnternationaliseerd kunnen krijgen, aldus Dr. Bruins Slot, zijn wij weliswaar van de last van het conflict af en dan gaat het over op dat internationaal orgaan, doch dan blijven de Papoea's er nog mee zitten. Zelfbeschikking mag niet worden opgevat als een abstracte formule; men moet integendeel de bevolking de eigen belangen laten zien.

De woorden van de fractievoorzitter van de Tweede Kamer bleken verhelderend te hebben gewerkt; het applaus dat Dr. Bruins Slot mocht ontvangen, bewees dat duidelijk.

✳ REPARATIE VAN ELEKTROMOTOREN
✳ VERKOOP VAN SIEMENS MOTOREN
✳ SPECIALE BEDRIJFSINSTALLATIES

FIRMA DE KAT & DEN OTTER
Rotterdam - Oostzeedijk 150-152 - Tel. 115750

Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN
CAPELLE A. D. IJSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (010)

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
WESTPLEIN 2 — ROTTERDAM

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
INKOOP VAN ALLE SOORTEN SLOOPSCHEPEN
KRIMPEN A. D. IJSEL - Telefoon 369 - Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.
FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

FIRMA C. AMELS EN ZOON
Scheepswerf en Machinefabriek „Welgelegen"
MAKKUM
NIEUWBOUW VAN ALLE SOORTEN VAARTUIGEN TOT 5.000 TON

N.V. GERRIT J. EERLAND, R'DAM
Sleepdienst en Transportonderneming
Alle transporten te water.
BINNENLAND BUITENLAND
Verhuur van dekschuiten, bakken, bokken, sleepboten en alle drijvende materialen.
Telefoon 115190. 137734, na kantoortijd 138993 of 48986.
Kantoor: Prins Hendrikkade t.o. no. 88 a/b magazijnschip „Aeolus".

Sleepdienst „Broedertrouw" n.v.
v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoon 0 1850 - 6845 (2 lijnen)
Alle transporten te water

Constructiewerkplaats en machinefabriek
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436
- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen

A. Baars Azn
Exploitatie van baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

De bom, China, Stalin en de Finse affaire

DE Sowjetunie — en we mogen wel zeggen Chroesjtsjef — stelt het Westen in een welhaast adembenemend tempo voor levensgrote problemen, zo zelfs, dat het moeilijk wordt, het verband te zien tusen het een en het ander. We schreven vorige week reeds, dat de inmiddels tot ontploffing gebrachte 50 megatonbom van de Russen ook in verband moest worden gebracht met de Russisch-Chinese tegenstelling. En het ziet er inderdaad naar uit, dat deze relatie aanwezig is, ja dat de monsterachtige explosie wellicht in de eerste plaats voor de recalcitrante Chinezen was bedoeld, die bezig zijn aan het ontwikkelen van eigen kernwapens. Voorts wordt rekening gehouden met de mogelijkheid, dat de verwijdering van Stalins gebalsemde lichaam uit het mausoleum, waarin aanvankelijke alleen Lenin een laatste rustplaats had gevonden, ook iets te maken heeft met de explosie van de monsterbom. En tenslotte is er reden om aan te nemen, dat ook het intimiderende Russische optreden tegenover Finland er iets mee heeft uit te staan.

Long in The Minneapolis Tribune

Bij de 44e herdenking van de Russische revolutie: Hartelijk dank aan jullie allen, die dit mogelijk maakte.

Op een of andere wijze bestaat er inderdaad verband tussen het tot ontploffing brengen van de 50 megatonbom, het Russisch-Chinese conflict, de totale ontluistering van Stalin en tenslotte ook de door de Sowjetunie op Finland uitgeoefende druk. Zo schreef de Londense Times dat „terwijl Chroesjtsjef en diens vrienden met de bom laten zien, hoe sterk zij wel zijn, zij hun geschil met China onderstrepen (dat binnen- en buitenlandse aangelegenheden betreft) door Stalin te onttronen." Een ander blad schreef, dat „de grote bom Stalin uit diens tombe op het Rode plein lijkt te hebben geblazen." En de Guardian legt het verband aldus: „De proefexplosie is een misdaad tegen de mensheid, een misdaad die te meer verfoeilijk is, omdat de aanstichter er van schijnheilig over de misdaden van zijn voorganger zijn spijt betuigt." Het feit, dat de actie tegen Finland (en welk land zal het volgende zijn?) zo onmiddellijk na de monsterexplosie kwam, spreekt voor zichzelf.

DOELBEWUST

Men ziet, dat het monsterachtige optreden van Chroesjtsjef verschillende doeleinden dient. Dat was reeds het geval, toen hij op 13 augustus ook Oost-Berlijn achter het ijzeren gordijn liet verdwijnen en toen hij vrijwel zonder voorafgaande waarschuwing eenzijdig overging tot hervatting van de proeven met kernwapens. De volkomen zinloze „proef" met de 50 megatonbom vormde de voorlopige „bekroning" van dit duivelse optreden. Het gevaar van verhoogde radioactiviteit in de lucht blijft echter nog lang nawerken en zal de vrees voor een herhaling levendig houden.

TERLOOPS

Zoals men zich zal herinneren heeft Chroestjtsjef, toen hij enkele weken geleden de proef met de monsterbom aankondigde. zo terloops medegedeeld, dat de Sowjetunie ook over een 100 megatonbom beschikte, maar dat deze niet tot ontploffing zou worden gebracht, omdat „wij niet bij ons zelf de ruiten willen laten springen." Deze cynische uitlating van de Rus moge uitgelegd worden als een bijzonder gevaarlijk soort bluf, zij houdt toch ook een ernstige waarschuwing in — niet alleen aan het Westen, maar ook en wellicht in nog sterkere mate aan de Chinese communisten, die totdusver hebben aangenomen. dat alleen zij — met een bevolking van 650 miljoen — een wereldcatastrofe kunnen overleven.

Met de moderne machts- en vernietigingsmiddelen waarover zowel de Sowjetunie als de Verenigde Staten beschikken, wordt deze stelling langzaam maar zeker onhoudbaar.

HOOG SPEL

Vandaar ook het hoog spel, dat Chroesjtsjef met de Chinese communisten speelt, vandaar de ontkenning van Rusische zijde, dat er sprake zou zijn van een Russisch-Chinees blok, vandaar het op de spits drijven van het conflict met Albanië en vandaar ook de laconieke opmerking van Chroesjtsjef dat het in wezen de taak van communistisch China is, de breuk tussen de Sowjetunie en Albanië te helen. Is het toeval, dat volgens vrij betrouwbare berichten een groot deel van de radioactieve afval van de aan de exploisie van de 50 megatonbom voorafgegaan zijnde proefnemingen met kernwapens boven China terecht gekomen is? En heeft de weerzinwekkende verdere ontluistering van Stalin niet veel meer met communistisch China en Albanië dan met de situatie in de Sowjetunie zelf te maken?

Vanzelfsprekend is Chroesjtsjefs optreden ook gericht tegen de nog steeds invloedrijke groep stalinisten in eigen land en (niet te vergeten) in de Oosteuropese satellietstaten. Maar — zoals ook de Londense Times het schreef — met de volledige ontroning van Stalin onderstreepte Chroesjtsjef in de eerste plaats het conflict met communistisch China.

WESTEN

Voorlopig hebben we in het Westen evenwel onze handen vol aan de moeilijkheden in Berlijn, in Zuid-Vietnam en nu ook sinds enkele dagen in verband met Finland. Bij een andere gelegenheid hopen wij uitvoerig terug te komen op de situatie in Berlijn, gezien tegen de achtergrond van de Duitse kwestie als wereldprobleem en op de toestand in Zuid-Vietnam, geprojecteerd op de verhoudingen in Zuid-oost-Azië, waar de Sowjetunie, communistisch China en de Verenigde Staten een rol van betekenis spelen. Nu willen we echter nog enige aandacht schenken aan de nota, waarin de Sowjetunie Finland als het ware wil dwingen toe te staan, dat de Russen voortaan voor verdediging van de Finse grenzen zorgen. Want daar komt het Russische „voorstel" eigenlijk op neer.

GESCHIEDENIS

Men kent de geschiedenis van Finland. In het begin van deze eeuw maakte het nog deel uit van het tsaristische rijk. Pas aan het einde van de eerste wereldoorlog, na de Russische oktoberrevolutie van 1917 werd het een onafhankelijke staat, die enkele jaren later tot republiek werd uitgeroepen. Sederdien heeft het altijd een bijzonder voorzichtige koers moeten volgen om het zijn grote buurman naar de zin te maken, zonder gevaar te lopen, er door overheerst te worden. Maar ondanks het feit, dat de Finnen in de dertiger jaren een niet-aanvalsverdrag met de Russen sloten, werden zij nog voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog het slachtoffer van de toen dus al agressieve politiek van de Sowjetunie.

Voordat de Sowjets Finland binnenvielen, hadden de Finnen al aan vrijwel alle door Moskou gestelde voorwaarden voldaan, met uitzondering van de verlangde ontmanteling van de versterkingen op de landengte van Karelië .Deze weigering werd door Stalin aangegrepen om het kleine Finland aan te vallen, dat zich na een vrij langdurige en heldhaftige strijd moest overgeven.

ONDER VOOGDIJ

Na de aanval van Hitler's troepen op de Sowjetunie vochten de Finnen zich opnieuw vrij, maar toen Hitler-Duitsland capituleerde moesten zij zich weer onderwerpen aan de toeziende voogdij van de Sowjetunie. Met kunst en vliegwerk zijn zij er in de afgelopen zestien jaren er in geslaagd ,een belangrijke mate van onafhankelijkheid te bewaren, ondanks het feit, dat zij in 1948 gedwongen werden, een tamelijk onvoordelige vrede met de Russen te sluiten. Later deden de Sowjets wel wat water in hun wodka, bijv. door vrijwel alle militaire bases in Finland te ontruimen. De enorm zware herstel-

• *Vervolg op pag. 9*

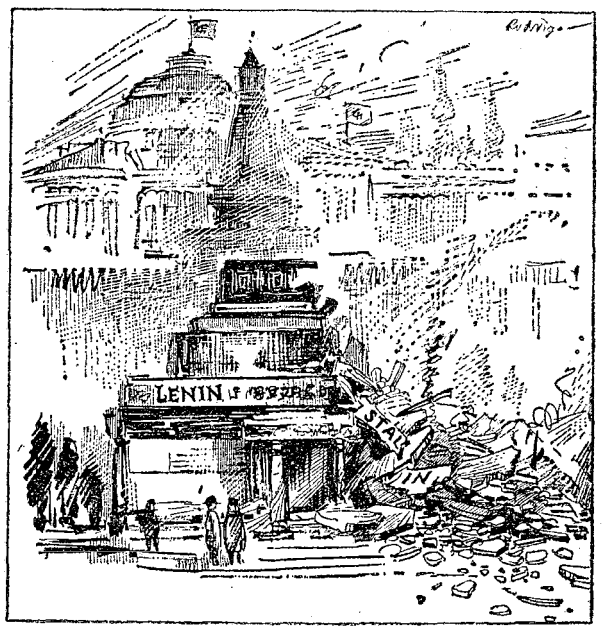

De halve tempel

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• Terreur heeft **Rusland** over de wereld gebracht. In de plaats van een fondanten luilekkerland-program waarover de Russen zich konden verheugen en de buitenwacht meesmuilen, is het inferno van atoom-bruutheid en cynische lijkenschennis getreden. Bij monde van de Assemblee der V.N. was heel de niet-rode wereld stormgelopen tegen de 50 megaton-bom. Drie dagen later ontplofte de gigant en verklaarde Chroestsjew (als klap op deze helse vuurpijl) dat 'ie als gevolg van een vergissing der geleerden nog wat zwaarder geweest is dan 2500 maal de bom, die Hirosjima in 1945 verwoestte. Van zo'n regiem is geen goeds meer te verwachten. Dat het gebalsemde lijk van Stalin uit het Mausoleum verdween, en in reserve binnen de Kremlin muur opgeborgen werd, deert ons niet. Doch zoals heel de wereld na het getoonde atoom-sadisme het restje vertrouwen in „mr. C." verloor, zo zullen miljoenen communisten, die eens met eigen ogen de gestorven afgod zagen, nu hopelijk geen gat meer in de helden-cultus zien. Wie de relikwieën van de Rus afneemt, neemt hem een stuk geloof af.

• **Finland** is als meest bedreigd slachtoffer naast West-Berlijn komen staan. Het is in 1939 net zo begonnen. Eerst een nota, toen een weigering, daarna een verloren oorlog. De medeweigeraars van toen, Estland Letland en Lithauen, staan nu zelfs niet meer op de wereldkaart aangegeven. Al reageerde Finland kalm, het beleeft opnieuw al die spanningen, juist nu zijn president een vriendschapsbezoek aan de V.S. bracht. Zou, ondanks Finlands neutraliteit, daar over garanties gesproken zijn?

Want al is Finland lid van de V.N., het zal sterkere waarborgen tegen overrompeling moeten krijgen, dan in dat lidmaatschap besloten liggen. Indien — hetgeen nu nog niet zeker is — de Russische nota een zo goed als volledige bezetting van de strategische punten in Finland door Russische strijdkrachten beoogt, staat de vrije wereld voor de vraag: waarom wel de vrijheid van Berlijn garanderen als dit niet geschiedt t.a.v. het Finse volk!

• **Berlijn** is een etmaal in de ban van een mogelijk tank-duel gevangen geweest. De rust is weergekeerd, maar wat is dat voor een rust, die telkens onderbroken wordt door levensgevaarlijke experimenten? Deze houden met het kardinale punt: vrije verbindingen met West-Berlijn, geen direct verband. Een stilzwijgende, wederzijds toegepaste gedragslijn bij sectorgrensoverschrijdingen schijnt nu het risico van herhaling dezer koorddanserij te verminderen.

• **In West-Duitsland** heeft het weinig verheffende toneelspel der liberalen rondom Von Brentano een droeve slotacte gekregen. De minister deed wat staatslieden, die in zulk een situatie verzeild raken, siert. Hij bracht een persoonlijk offer omdat de „goede zaak" bij hem voorrang had boven persoonlijke gegriefdheid .Adenauer heeft met het ministeriële leven van een trouwe medewerker zijn stemmenverlies moeten betalen, ook al wilde hijzelf die prijs vermoedelijk niet aanbieden.

• **Katanga** haalde nauwelijks ruimer adem wegens het in werking treden van de wapenstilstandsovereenkomst met de V.N., of de complete oorlogsverklaring door premier Adoela van de centrale Kongolese regering bracht nieuwe schrik. President Tsjombe, die om mysterieuze redenen in Geneve verblijft, schijnt er door overrompeld te zijn. Edoch, de uitgestrektheid der Kongolese gebieden is groot en de ingezette legers zijn klein. Vooral van de houding der V.N., die eveneens nog steeds het ongedaan maken van de afscheiding van Katanga nastreven, zal het afhangen of de staat van Tsjombe ook deze schok kan weerstaan. Dat weerstandsvermogen is tot nu toe opmerkelijk groot gebleken.

• De verkiezingen in **Griekenland** hebben een gelukkige stabiliteit van deze Natopartner aangetoond. Karamanlis, die in verband met deze stembus de regeringsteugels even uit handen gaf, zal ongetwijfeld weer plaatsnemen op de bok, die hij al sinds oktober 1955 bezet houdt. Zijn prestige steeg met zijn stemmental, dat van 42 op bijna 50 procent kwam. De linkse concentratie, die door communisten wordt aangevoerd daalde van 24 tot 15% en de 8 tegen de premier agerende centrumpartijen wonnen weinig aan kracht. De bevrijder van Cyprus, Generaal Grivas heeft, in strijd met zijn ambities, geen voet aan de grond gekregen.

• Met betrekking tot **Turkije** is ons vermoeden bewaarheid. Wel heeft Generaal Gürsel het parlement weer geopend, doch hij blijft zelf als president de Turkse staat besturen. Het nog te vormen kabinet zal, mede gelet op de weinig duidelijke recente stembusuitslag, weinig vrijheid van beweging krijgen.

• **Syrië** doet thans weer volledig mee in de Arabische familiekring, nu het na het herkrijgen van het lidmaatschap der V.N. ook weer tot de Arabische Liga is toegelaten. De bevrijdingspremier Koezbari werd waarnemend president en zal van Nasser weinig last meer hebben. Deze heeft zijn verliespost nu wel definitief afgeschreven en worstelt thuis met een benauwende economische crisis.

• In **Indonesië** gaf de laatste belangrijke rebel, Ventje Soemoeal, zich aan Djakarta over. Een schoon geschenk voor Soekarno, na zijn nieroperatie te Wenen. Persberichten melden dat nu gestreefd wordt naar een open contact met Nederland om ook de Nieuw Guinea-kwestie tot een eind te brengen. Er zou in Djakarta zelfs bereidheid bestaan om de diplomatieke betrekkingen met Den Haag te herstellen en af te zien van de eis tot een bij voorbaat erkennen door Nederland van de Indonesische souvereiniteit over de Papoea's. Zowel Westerse aandrang in deze richting als Indonesische vrees voor de stijgende communistische interesse bij een gewapend conflict in dat deel van de wereld, zou als verklaring voor deze ontwikkeling moeten gelden. Het naderbij komen van een beslissing in de V.N. over het Nederlandse internationalisatie-voorstel van 26 september kan hierbij ook een rol spelen.

• *Vervolg van pag. 8*

betalingen, die de Finse economie zodanig aan banden hadden gelegd, dat zij geheel op die van de Sowjetunie afgestemd moest zijn, bleven onverkort gehandhaafd.

Elke poging om aan de worgende greep van de Sowjetunie te ontkomen, werd telkens door Moskou in de kiem gesmoord. Dit was — zoals men zich herinneren zal —ook het geval, toen de Finse regering voorzichtig te kennen gaf, zich bij de Europese vrijhandelsassociatie (totnogtoe nog de concurrent van de E.E.G.) aan te sluiten.

NIEUWE EISEN

Nu is het dan weer zo ver, dat de Russen opnieuw eisen aan de Finnen stellen. Daarbij roepen zij voor Finland pijnlijke herinneringen op. De Duitse episode was nu eenmaal niet iets, waar de Finnen prat op kunen gaan, al herwonnen zij in die jaren hun vrijheid. De bedoeling is duidelijk. Chroesjtsjef wil nu definitief een eind maken aan de vrijheden, die de Finnen zich nog menen te kunnen veroorloven. Het ligt er dik bovenop, dat hij geen pardon zal kennen en al zijn intimidatieregisters zal uittrekken om Finland geruisloos achter zijn ijzeren gordijn te laten verdwijnen.

VREES

Gevreesd moet worden, dat Finland geen op zichzelf staand geval zal blijven, maar dat de nieuwe gedragslijn tegenover dit land als maatstaf zal gaan dienen voor het Russische optreden tegenover een aantal andere landen, waarmee de Sowjetunie al dan niet een verdrag heeft gesloten. Een van die landen is Perzië (dat tegenwoordig ook Iran wordt genoemd). Men weet, dat dit land tot de tweede wereldoorlog en ook nog enkele jaren daarna tot twee invloedssferen behoord heeft.

Het noordelijke deel maakte deel uit van de Russische, het zuidelijke deel van de Britse. De Sowjetunie had (en heeft in wezen nog steeds) het recht, Perzië binnen te trekken en het noordelijke deel er van te bezetten, als zij van oordeel is, dat het land onder invloed staat of dreigt te komen staan van landen, die de veiligheid van het Sowjetrijk bedreigen. Reeds toen Perzië zich aansloot bij het vroegere pact van Bagdad (thans Cenvo of Centrale verdragsorganisatie geheten), werd rekening gehouden met de mogelijkheid, dat de Sowjets in actie zouden komen. Zij hebben het toen evenwel niet raadzaam geacht — waaruit ten overvloede mag blijken, dat vrees een slechte raadgever is.

REGEREN

Laten we het vandaag bij deze conclusie houden. Zij geldt voor de Finnen, voor de Perzen, eventueel ook voor de Oostenrijkers en andere volken, die aan de rand van het communistische blok zijn gelegen. Maar zij houdt ook een waarschuwing in voor de Verenigde Staten (en in niet mindere mate voor Engeland en Frankrijk), die leiding moeten geven aan de strijd tegen het opdringende wereldcommunisme. De buitenlandse politiek van de Verenigde Staten heeft zich voornamelijk gekenmerkt door een (soms te laat, soms te zwak) r e a g e r e n op stappen van de Sowjetunie, in plaats van door met vaste hand r e g e r e n, zonder dat de houding van de ander daar een wezenlijke invloed op heeft. Moge dit laatste in de toekomst steeds meer het geval zijn.

dB

• Klaproosdag

IN ons land staan duizenden oorlogskruisen geplant. Vele landgenoten sneuvelden in de vijf jaren van oorlog, toen het nationaal-socialistische regiem, dat in Duitsland alle macht bezat, hun god deloze mythe tot gemeengoed wilde maken in het grootste deel van Europa.

Er staan in ons land ook vele kruisen op de graven van militairen, die uit het buitenland kwamen. Zij brachten voor de vrijheid van West-Europa een groot offer. Zij verlieten er huis en haard voor en het kostte hun zelfs het leven. Die kruisen zullen voor ons het teken blijven, dat de strijd tegen nazi-Duitsland en zijn vazallen een gemeenschappelijke zaak was. Het ging toen trouwens niet alleen om de vrijheid van Nederland — maar dat óók — doch tevens om de vrijheid van West-Europa.

Die duizenden kruisen zijn de tekenen van leed en van vernietiging. Hoeveel Engelsen, Amerikanen, Canadezen en Polen liggen hier begraven, ver van hun vaderland en ver van het plekje grond, waar ze in hun jeugd speelden en waar ze hun vader en moeder beschermend bij zich wisten.

En ver van de plek grond waar het kruis van die soldaten staat leven de ouders, de broers, de zusters, de vrouwen en de kinderen van de gesneuvelden.

De Stichting Nederlands Oorlogsgraven Comité doet prachtig werk: zij spant zich in, het mogelijk te maken, dat de nabestaanden van de in ons land gesneuvelde militairen het graf van hun vader, van hun man, hun zoon of broer kunnen bezoeken. Dit is een zaak, die sympathiek en lofwaardig is. Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat de Stichting onze geëerbiedigde Koningin als haar beschermvrouwe heeft en dat H.K.H. Prinses Wilhelmina buitengewoon erelid is.

Voor het gestelde doel is geld nodig. De Stichting heeft sedert haar oprichting dit geld verkregen door de jaarlijkse Klaproosdag: een collectedag, waarbij aan gevers een symbolische klaproos overhandigd wordt.

Het is een bewijs van dankbaarheid aan de gesneuvelde militairen uit andere landen, als wij voor het bovengestelde doel een gift schenken.

De klaproosdag is dit jaar op 11 n o v e m b e r. Wij hopen, dat iedereen een gift zal schenken voor het werk van de Stichting. Daaroe wekken wij graag op. En vandaar deze herinnering.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

KAKES' *bouwbedrijf*
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* —. Postbus 30

HOUT
VAN DRIMMELEN
Zwijndrecht — Telefoon 01850-6446

DROOG HOUT Specialiteit: gewaterd lepen, verder beuken, essen, linden, kersen, eiken en peren.
Incomplete bollen en plaathout.
Contant 1%
N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.). TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894-230 - Ouderkerk aan de IJsel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS,
ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ., ENZ.

JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

Firma Schroot & Co.
BOUW- EN AANNEMERSBEDRIJF
W. Frankelandsestraat 100, Schiedam,
Telefoon 65302.

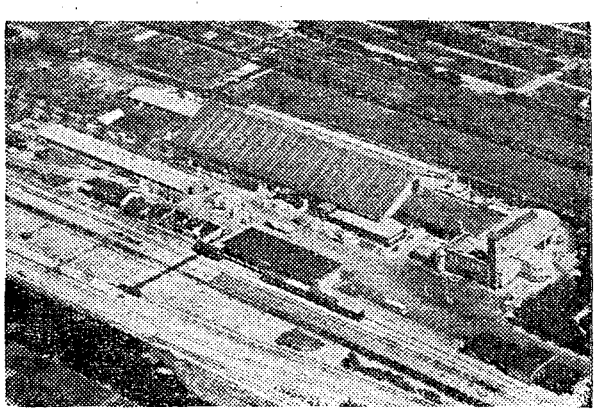

INSTALLATIES VOOR DE BOUWNIJVERHEID
TRUCKMIXERS
MACHINEBOUW EN CONSTRUCTIEWERK
N.V. MULDER'S
fabriek van rollend materieel
BOSKOOP — TELEFOON 01727—2251
EIGEN VESTIGING IN TORONTO, CANADA

GEEF DIT BLAD DOOR

UIT PERS EN PERIODIEK

LONEN EN PRIJZEN

ER is weinig kennis van zaken voor nodig om te kunnen voorspellen, dat er in de sector van de lonen en prijzen weer een moeilijke periode gaat aanbreken. In de laatste maanden van het jaar trouwens geen ongebruikelijk verschijnsel, allereerst omdat vele collectieve arbeidsovereenkomsten samen plegen te vallen met (één of meer) kalenderjaren en daarnaast ook omdat in het najaar de regeringsplannen voor het nieuwe parlementaire jaar ontvouwd plegen te worden.

Dit alles vindt men dit najaar, zo mogelijk in heviger mate dan andere jaren wel het geval is geweest, terug. Rond tweehonderd c.a.o.'s moeten vernieuwd worden en van regeringszijde zijn er de plannen voor belastingverlaging èn huurverhoging. Dat er achter de schermen een bijzonder druk overleg wordt gepleegd over deze zo belangrijke materie, is duidelijk. En dat dit niet altijd alleen maar „achter de schermen" blijft maar ook in de pers tot uitdrukking wordt gebracht, is al even vanzelfsprekend.

Na de bespreking, die regering en bedrijfsleven enkele dagen geleden hebben gevoerd, gaf het Algemeen Handelsblad in een hoofdartikel een overzicht van de stand van zaken, dat wij hier in extenso laten volgen;

* *

DE regering heeft het nuttig en nodig gevonden om met het georganiseerd bedrijfsleven, zoals dat in de Stichting van de Arbeid is vertegenwoordigd, een (open)hartig woordje te spreken over de loon- en prijsontwikkeling in 1962. Daar was alle aanleiding voor. Volgens de prognoses van het Centraal Planbureau zal de arbeidsproduktiviteit in 1962 (evenals in dit jaar) slechts met twee procent stijgen, waartegenover een stijging van de lonen met zes procent is becijferd. Voor een loonpolitiek, die gebaseerd is op het principe, dat loonsverhogingen moeten worden betaald uit de aanwezige produktiviteitsruimte, is dat natuurlijk een moeilijke zaak. In de cijfers van het planbureau is rekening gehouden met een looncompensatie van 1,2 procent voor de voorgenomen huurverhoging op 1 juli 1962 en met een zogenaamde incidentele loonsverhoging van 1,8 procent. Deze laatste categorie omvat een aantal elementen, waarvan het effect bij de loononderhandelingen niet tot uiting komt. Minister Veldkamp heeft er in de memorie van toelichting op de begroting 1962 op gewezen, dat men bij de invoering van de vrijere loonpolitiek de incidentele loonstijgingen heeft onderschat. Daaraan is het volgens hem te wijten, dat de gemiddelde stijging van de loonsom per werknemer groter is geweest dan de macro-economische produktiviteitsstijging.

Na aftrek van 1,2 + 1,8 pct. blijft er dus volgens de cijfers van het planbureau in 1962 nog slechts de mogelijkheid voor een produktiviteitsronde van drie pct. En zelfs deze drie pct. zou dus niet volledig door produktiviteitsstijging worden gedekt. De opmerking van minister De Pous, dat prijsstijgingen niet altijd te vermijden zullen zijn, wordt in dit licht volkomen begrijpelijk.

Bovenstaande problematiek is op zichzelf al moeilijk genoeg. Maar er komen nog enkele hindernissen van politieke aard bij. De gehele Nederlandse vakbeweging, die representanten heeft in vier fracties in het parlement, is het niet eens met de voorgenomen huurverhoging, terwijl over de belastingverlaging tegenstrijdige geluiden zijn vernomen.

Wij hebben destijds het uitstel van belastingverlaging om conjuncturele redenen toegejuicht. Nu de regering zich heeft vastgelegd op 1 juli 1962, hetgeen op zichzelf niet erg gelukkig is, willen wij nog eens, in verband met de gespannen toestand, het pleidooi herhalen voor het in aanmerking nemen van de belastingverlaging, wanneer wordt gesproken over compensatie voor de huurverhoging. Het bedrijfsleven krijgt dan wat meer speelruimte en het conjunctureel nadelige effect van belastingverlaging wordt geneutraliseerd.

Een niet te onderschatten moeilijkheid doet zich dan natuurlijk voor bij hen, die geen loon- of inkomstenbelasting betalen. Dit probleem zal men zeker moeten bezien. Anderzijds is ook een looncompensatie allerminst het toppunt van rechtvaardigheid, omdat nu eenmaal niet alle huurders tevens loontrekkenden zijn. Men kan zich dan ook niet van de zaak afmaken, zoals Het Parool blijkbaar meent, door het maken van een rekensommetje, dat alleen betrekking heeft op eerstgenoemd aspect.

Men mag aannemen, dat de Stichting van den Arbeid, die tot 10 november de tijd heeft gekregen, zich bewust zal zijn van de ernst van de toestand. Het bedrijfsleven is zeker niet in de laatste plaats verantwoordelijk voor de ontstane spanningen. Anderzijds heeft het — terecht — jarenlang om meer vrijheid gevraagd. Als het de in beperkte mate toegenomen vrijheid niet wil verspelen, zal een belofte aan de regering tot vrijwillige zelfbeperking wezenlijke inhoud moeten hebben. Die beperking zal o.i. in de eerste plaats aan de kant van de lonen moeten worden gezocht. Al geruime tijd is de vraag in discussie of niet tevens de investeringsactiviteit aan banden moet worden gelegd. Men vergeet daarbij, dat de laatste tijd een aantal maatregelen is genomen, dat hetzelfde effect heeft. De Onderneming, het blad van het Centraal Sociaal Werkgevers-Verbond, heeft hiervan onlangs een overtuigende opsomming gegeven.

Niettemin zal men bij dit alles goed doen zich de waarschuwing te herinneren, die prof. Witteveen (v.v.d.) op 16 mei j.l. in de Eerste Kamer heeft laten horen Hij betoogde toen, dat het tegenwoordige loonstelsel op den duur niet geschikt zou blijken te zijn Hij deelde niet het optimisme van prof. De Gaay Fortman, dat de arbeidstijdverkorting wel zou worden „inverdiend" en kwam tot de conclusie, dat de loonpolitiek in haar tegenwoordige vorm nog niet had bewezen, dat zij de spanningen de baas kon blijven. Voor de naaste toekomst voorzag prof. Witteveen dan ook nog meer moeilijkheden.

Welnu, hij heeft overtuigd gelijk gekregen. Regering en bedrijfsleven zullen dan ook voor een herhaling van deze ontwikkeling op hun hoede moeten zijn. Het gevoerde overleg van vrijdag j.l. is een stap in de goede richting. Het is te hopen, dat het bedrijfsleven de kans op het behoud van een zekere mate van vrijheid met beide handen zal aangrijpen."

* *

DEZE persrubriek is niet de plaats, om uitvoering op deze problematiek in te gaan — binnenkort kan men wèl een uitvoeriger artikel hierover tegemoet zien. Desondanks moet er een enkele kanttekening gemaakt worden bij de visie van deze liberale krant:

1. Wat wil men nu in liberale kring: de belastingverlaging uitstellen tot een conjunctureel gunstiger tijdstip of durft men dit niet aan tegenover de kiezers? Want de V.V.D. heeft zichzelf altijd wèl op het schild geheven als de kampioene van de belastingverlaging!

2. Hoe denkt men zich de combinatie belastingverlaging-huurverhoging? Er wordt dan wel opgemerkt dat „zich een niet te onderschatten moeilijkheid voordoet bij hen die geen loon- of inkomstenbelasting betalen" en dat men „dit probleem zeker zal moeten bezien" maar zelfs de allerminste suggesties voor een oplossing ontbreekt. Wel een wat gemakkelijke manier om stellingen te poneren!

3. Wel wat al te gemakkelijk wordt gezegd dat de zelfbeperking „in de eerste plaats aan de kant van de lonen zal moeten worden gezocht," omdat de investeringen al door een aantal maatregelen van de laatste tijd aan banden zijn gelegd. Men vergeet namelijk te vermelden dat ook de loonsector stevig aan banden is gelegd door het (overigens juiste) openbreekverbod, waardoor de c.a.o.'s die in de afgelopen periode zijn geëxpireerd betere kansen schijnen te hebben gehad dan de arbeidsovereenkomsten die nu vernieuwd moeten worden. En men vergeet ook te vermelden dat de investeringen in de laatste jaren vrij sterk zijn gestegen ondanks de „banden" zulks in tegenstelling tot het loonaandeel. Natuurlijk is die procentuele stijging (in procenten van het nationale inkomen) van de investeringen geen reden om te vragen dat ook het procentuele loonaandeel zal stijgen, want dit alles moet gezien worden in het raam van onze hele economie — maar het Handelsblad kiest toch wel wat al te gemakkelijk partij vóór de investeringen en tègen de lonen.

4. Wat het „vooruitzien" van prof. Witteveen betreft, zijn voorspelling van moeilijkheden was nu niet zo'n opzienbaarend geluid. Vraag is echter of het huidige loonstelsel daaraan schuld is of dat bij deze conjunctuur èlk loonstelsel die moeilijkheden zou hebben gehad.

Heden behaagde het de Here tot Zich in Zijn heerlijkheid op te nemen, onze oud-voorzitter en lid

Arie van Doorn

Met dankbaarheid gedenken wij het werk dat hij in grote getrouwheid voor onze K.V. gedaan heeft.

Namens het bestuur van de A.R. Kiesvereniging „Nederland en Oranje" te Aarlanderveen:
voorz. P. v. LEEUWEN
secr. L. J. VERDUYN

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

31 oktober 1517 — GEDENKEN — 2 november 1561

DIT jaar lagen twee gedenkdagen vlak bij elkaar: de herdenking van de Kerkhervorming en het vierde eeuwgetij van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. 31 oktober ... het aanslaan van Luthers 95 stellingen blijft voor ons het begin van de Hervorming als beweging, die zich snel uitbreidde over Europa. Het was Gods tijd om het licht van het Evangelie helder te doen schijnen: sola fide (door geloof alleen); sola gratia (enkel uit genade); sola scriptura (alleen het gezag van de H. Schrift, waaraan alle menselijke autoriteit onderworpen is).

Vergelijken wij de Reformatie bij een stroom, die aan één bron ontsprongen is, weldra splitst deze zich in meerdere rivierarmen: naast het Lutheranisme komt het Calvinisme op, naar Kuypers bekende uitspraak „oorsprong en waarborg onze constituionele vrijheden".

Guido de Bres, wiens verweerschrift op heel merkwaardige wijze op 2 november 1561 aan de koning en overheid wordt aangeboden, eertijds glasschilder van beroep, was in 1560 weer te Doornik om de gereformeerde kerk aldaar te dienen. „In zijn werkmethode bleek De Bres een goed zoon der reformatie te zijn. Hij had nl. vooral het oog gevestigd op de aanzienlijken van de stad, met de bedoeling aldus invloed te krijgen op het stadsbestuur". Aldus ds. S. Gerssen (Utrecht) in het „Kerkblaadje" en hij vervolgt: „De Gereformeerden hebben immers van de aanvang af een sterke aandacht gehad voor de plaats en taak van de overheid. Zij was bij uitstek geroepen de zaak van de reformatie ter hand te nemen. Wij denken aan de uitgebreide correspondentie waarin Calvijn met zoveel mogelijk overheidspersonen contact onderhield. Genève was welhaast een diplomathiek centrum. En De Bres heeft deze les van Genève goed verstaan. De reformatie heeft van de aanvang af iets aristocratisch iets breeds gehad. Het gaat immers om de kerstening van het leven, om de vormgeving van een ware theocratie. Alleen tegen deze achtergrond is art. 36 van de Ned. Geloofsbelijdenis te verstaan. Een gereformeerde kerk, die deze breedte verliest moet moeite krijgen met art. 36. De methode van De Bres lijkt wat op die van het moderne apostolaat".

Terwijl De Bres ijverde voor een geleidelijke doorwerking van de reformatorische zaak, wilde de lekenprediker Robert du Four desnoods met de wapens in de hand optreden en door de grote aanhang onder het volk de magistraat ontzag inboezemen. Doch De Bres vreesde, dat op deze wijze de Gereformeerden op één lijn zouden gesteld worden met de Wederdopers, wier beweging hij als een groot gevaar voor het christelijke Westen beschouwde. Vandaar zijn afwijzen, zowel van de Roomse leer, als van die der Wederdopers, wier onderdrukking door de Overheid hij volkomen legitiem achtte. Toen Du Four's drijven acuut begon te worden, verspreidde De Bres zijn juist klaargekomen geschrift onder zijn geloofsgenoten en onder wie nog weifelden en beriep hij zich op de autoriteiten door op de bekende wijze zijn apologie ter hunner kennis te brengen: over de muur van het kasteel van de landvoogdes te Doornik.

Wij zijn thans vier eeuwen verder.

Het Europa van 1961 leeft onder de donkere dreiging van het commmunisme. Mogen de oude tegenstellingen nog gelden, nu wij hebben te streven naar een (West-)Europese integratie? Is er op internationaal niveau geen roeping tot een christendom boven deze geloofsverdeeldheid (één lijst en één program bij Europese verkiezingen) of hebben wij als Nederlandse Protestanten, die de eigen confessionele partijvorming kennen (zij het helaas nog in meer dan één partij) de roeping om tot internationale partijvorming over te gaan, zodat ook Protestanten, die als (soms kleine) minderheid in overwegend R.K.-landen wonen, leren aan hun beginsel ook politiek vorm te geven?

Wij vragen slechts: misschien ietwat naief, gelet op de omvang van de problemen, die hier rijzen. Wij zullen Europees dienen te leren denken: wij, die Luther en De Bres hebben herdacht.

Merkwaardig is de lectuur van het hoogstaande R.K.-weekblad „De Bazuin", waaruit telkens blijkt, dat de INederlandse R. Katholiek wel van een geheel andere mentaliteit is als de Spaanse of de Portugese. Doch deze laatste zullen wij in Europees verband óók tegenkomen! De Nederlandse is democratisch en tolerant en wij nemen gaarne aan: hij is dit van harte. Als Nederlander.

In het no. vàn 28 oktober.. een echt „Hervormingsnummer" . . . kreeg dr. W. F. Golterman, secr. van de Oecumenische Raad van Kerken in Nederland, ruim gelegenheid enkele vragen aan Rome te stellen. Dr. Golterman, die als weinigen weet heeft van wat er leeft en in beweging is, ook in R.K.-kringen en die men moeilijk van anti-papisme kan verdenken, vraagt o.m. dan toch ook „Biedt de katholieke leer voldoende waarborg dat bij een R.K.-bevolkingsmeerderheid niet het vormen van een Katholieke gemeenschap mogelijk zou zijn en zal de tolerantiegedachte dan aan andersdenkenden de vrijheid van godsdienst ook in deze zin garanderen, dat zij in staat zijn in het openbaar van hun geloof te getuigen (zie het artikel van J. J. Loeff in Katholicisme, verdraagzaamheid en democratie naar Nederlandse verhoudingen, 1950, waarin de „idee gouvernementale" gesteld is).

Hoe men het ook wendt of keert en op welke punten men ook tot een beter verstaan van elkaar zal komen: uiteindelijk zal de R. K., ook de Nederlandse, zich te onderwerpen hebben aan het kerkelijk leergezag, dat voor hem de Openbaring interpreteert, terwijl de Protestantse politicus alleen buigt voor het Woord van God, dat boven Kerk en Partij staat.

Ons bestaansrecht als protestants-christelijke partij ligt in onze roeping om getuigen van Christus als onze Koning te zijn, naar dat Woord bij welks licht wij alleen leven, vrijheid en vrede zullen hebben: nationaal zowel als internationaal. In ons isolement, maar dan in de zin, waarin Groen van Prinsterer dit bezigde; nl. van beginselvastheid, ligt onze kracht, ook in Europees verband.

DS. P. A. A. KLUSENER

DE WIJZERS DIRIGEREN.....
.....Uw tijd en vaak Uw kansen! Junghans behoedt U voor valse accoorden: U zet het een keer gelijk en dán blijft het gelijk. Het klinkt U als muziek in de oren!

Junghans

Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

• *Vervolg van pag. 4*

nister en zijn departement, maar in provinciaal verband onder toezicht van het provinciale bestuur.

URK

DAT de gemeente Urk — in de N.O.-Polder liggend — een groot gebrek aan ruimte heeft staat vast. Het jasje dat Urk jarenlang heeft moeten dragen is te klein geworden. Daaraan moet met grote spoed worden gewerkt aldus de heer **Smallenbroek**, nu in dit wetsontwerp geen voorzieningen zijn getroffen. De minister zegde daarop toe dat dit jaar nog een grenswijzigingswet ten behoeve van Urk kan worden tegemoet gezien. De zee was voorheen — het IJselmeer daarna — oorzaak dat het gebied van Urk niet kon meegroeien met de groter wordende behoefte. Nu is dat mogelijk en het zal gebeuren.

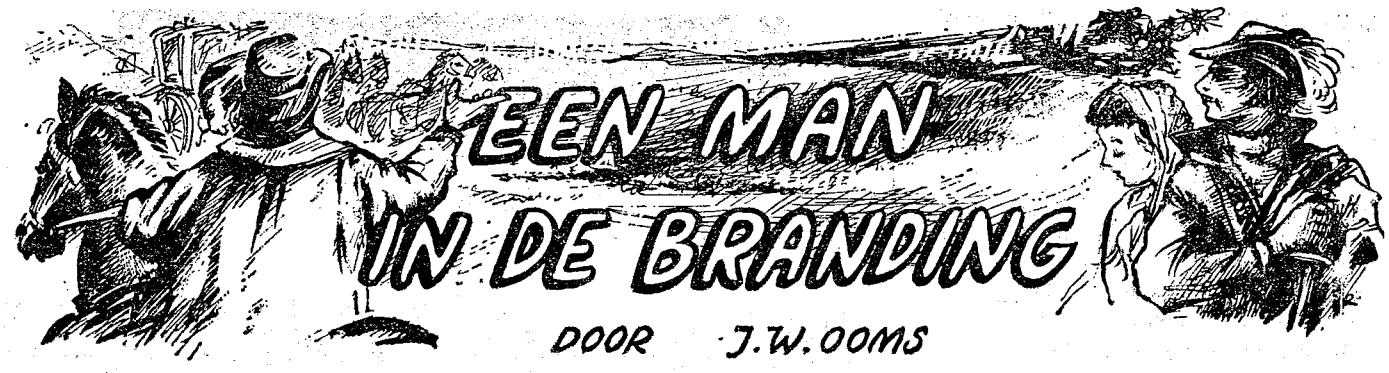

„Neen", antwoordde hij, „ga liever slapen. Ik ga een brief schrijven, bekommer je niet om mij."

Hij haalde ganzeveer en inktkoker te voorschijn en begon te schrijven. Het werd een uitvoerige brief aan Margaretha. Nooit tevoren had hij haar met zoveel overgave en met zulk een hunkerend verlangen naar een hereniging een brief geschreven. Zijn schrijven was een smeken om haar overkomst. „Margaretha, mijn lieve echtgenote, ik mis u zo deerlijk. Wilt gij mijn vele onbehoorlijkheden vergeven en wilt u zich bij mij voegen in dit mooie Suriname? Ik kan niet zonder u leven, Maragaretha! Ons huwelijk is uit de juiste koers geslagen en ik neem graag alle schuld hierover op mij. Laat ons het leven, dat God ons nog belieft te schenken, in liefde samen mogen genieten. Ach, Margaretha, ik verlang zo naar u! Kom naar Paramaribo en laat ons weer samen zijn. Ik voel mij hier als een moe gedoolde zwerver en ik zal pas weer rust en vreugde krijgen als gij bij mij bent en als wij onze kinderen weer rondom ons hebben. Nogmaals erken ik, u niet hoffelijk en begrijpend behandeld te hebben. Ik ben te lomp geweest voor uw fijnbesnaarde geest. Vergeef het mij, Margaretha. Vergeef het mij en neem, wat ik u smeken mag, het besluit om naar Suriname te varen. De goede heer Philips van Hulten zal alle zakelijke omstandigheden voor u willen regelen. Kom naar Paramaribo, opdat we ons samen kunnen verheugen over elkander en over deze kolonie, die het mooiste plekje op Gods aarde is. Ik dank God almachtig, dat ik dit land heb leren kennen en dat ik het dienen mag. Suriname zal met Gods hulp groot worden, Margaretha. Het zal een hemels plekje op de aarde zijn. Kom naar mij over en verheug u met mij in ons huwelijk, in onze kinderen en in dit land."

En daarna betuigde hij haar nogeens uitvoerig zijn spijt over het feit, dat hun huwelijk niet gebracht had wat het had kúnnen brengen. Hij nam alle schuld over de teleurstellingen op zich en hij erkende, voorheen vaak doldriest gehandeld te hebben en nooit voldoende de moeite te hebben genomen om haar te begrijpen.

Toen Cornelis deze brief gereed had, was de morgen al aangebroken. Hij voelde zich nu tevreden, ja, zelfs opgewekt. Hij had er thans vertrouwen in, dat Margaretha zich bij hem zou voegen. Dan zou het gevoel van eenzaamheid een einde nemen en ze zouden heerlijke jaren te wachten hebben.

XVIII

Er was ontevredenheid op het fort. Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck had daar zorgen over. Combé had hem uitvoerig ingelicht over de stand van zaken. Was Leeboer met zijn volgelingen er dan toch in geslaagd, het merendeel van de militairen voor zich te winnen?

De soldaten hadden klachten. De opdracht van Cornelis, dat het fort versterkt moest worden en dat aan de rivieroever een glooiing moest worden gemaakt, was niet in goede aarde gevallen. De opdracht van de gouverneur betekende, dat bij gebrek aan ander werkvolk, de soldaten stenen moesten aandragen en graafwerk te verrichten kregen.

Dat zette kwaad bloed. Ze waren soldaten en meermalen werden ze ingezet om de planters, die in de districten woonden, te helpen tegen de binnenlandse vijanden. Want de Indianen roerden zich weer. De vrede, die Cornelis met de oorspronkelijke bewoners van Suriname had weten te bewerken, bleek wankel te zijn. De soldaten voelden er niets voor om behalve zware expedities in de binnenlanden, tijdens hun verblijf op het fort Zeelandia ook nóg zwaar werk te verrichten.

Tijdens het werk, dat in een zeer traag tempo werd uitgevoerd, werd luidkeels vaak gemopperd. En als de soldaten na hun dagtaak zich naar de drankhuizen begaven, riepen ze openlijk hun verbolgenheid uit over de zware dienst die zij te doen hadden. In de kroegen zorgde Leeboer er voor, mannen te hebben, die de soldaten ophitsten om de brui te geven aan het zware werk. De gouverneur had weliswaar grootse plannen om het fort sterk te maken en Paramaribo uit te breiden, maar moesten de soldaten daar de dupe van worden?

Hoe stond het met hun eten? Kregen ze wel ruimschoots voldoende om het gesjouw met stenen te kunnen volhouden?

Leeboer en zijn mannen wisten heel goed, hoe ze de soldaten konden treffen in hun zwakke plek. De aanvoer van levensmiddelen uit Holland vond zeer onregelmatig plaats. Soms was de toevoer goed, maar meestal lieten de schepen op zich wachten en dan zag de gouverneur zich genoodzaakt, zuinig om te gaan met de rantsoenen. Wel deden de directeuren van de Sociëteit van Suriname wat ze konden; maar de zeeën werden onveilig gemaakt door zeeschuimers. Vaak werd een schip tot prijs verklaard. Turken en Algerijnen beroofden vele schepen van hun kostbare lading. Dan moest men in Suriname maar zien. dat men de tijd tot een ander schip dat een gelukkiger reis maakte, aankwam, overbrugde.

Cornelis vond het triest, dat hij zo vaak tot een beperking van de dagrantsoenen moest overgaan. Meermalen vroeg hij, staande voor de soldaten van het garnizoen in het fort Zeelandia, begrip voor de moeilijke toestand. Eens werd hem brutaal toegeschreeuwd, dat ze al zo dikwijls begrip hadden moeten tonen en dat hun meegaandheid thans uitgeput was. Ze wilden niet meer op expeditie en het werk in en rond het fort zouden ze ook neerleggen.

Leeboer stookte vooral de officieren tegen de gouverneur op. De gefluisterde laster, dat de gouverneur zelf een geheim magazijn had aan de Commewijnerivier, zodat hij zelf nooit gebrek had aan voedsel en allerlei lekkere dingen uit Holland, vond een gretig gehoor bij de mopperende soldaten en meerderen van de strijdmacht.

Cornelis was er verdrietig over. Hoe moest hij deze lasterpraatjes uit de wereld helpen? Hij besefte, dat de voor het merendeel domme en ruwe soldaten geen eerder geloof zouden schenken aan lastertaal dan aan waarheidsgetrouwe argumenten. Maar Leeboer en zijn volgers zouden beter moeten weten; zij waren de aanstichters van het kwaad van de laster.

Cornelis nam een belangrijk besluit: Hij liet bij trommelslag en trompetgeschal in de straten van Paramaribo afkondigen, dat hij zijn belagers, lasteraars en vijanden oproept om op een bepaalde dag ten Hove van Paramaribo te verschijnen, alwaar hij zelf in persoon tegenwoordig zou zijn teneinde hun beschuldigingen aan te horen. Als die aantijgingen gegrond zouden zijn, zou hij hun voldoening geven.

Heel het volk van Paramaribo liep te hoop toen de trommelslagers de bekendmaking van de gouverneur rondbazuinden. De meesten vonden het een wel ongewone, maar kloeke daad van Van Aerssen van Sommelsdijck. Als men grieven tegen zijn beleid mocht hebben, zou iedereen daarvan mededeling kunnen doen.

(Wordt vervolgd)

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Vicon
Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 24467 - 24468
Uw adres voor recepties en partijen

HOLWERDA ZONEN
Dokkum
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon 05190-2580.

AVIA huisbrandolie
Firma G. H. VAN LEEUWEN
VEENENDAAL TELEFOON 08385 - 2414

„MIEDEMA" landbouwwagens
„MIETRA" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigenfabriek N.V.
WINSUM — FRIESLAND — TELEF. 05173-241*

Infrarode stralingsverwarming
speciaal voor kerken.
ADVIES- EN INSTALLATIEBUREAU
BLIFEKA
Franeker, Sjaerdemastraat 11 — Telefoon 05170-2433

Firma Jacq. Stinkens
ZEIST
Orgelpijpenmakers
LABAALPIJPEN — TONGWERKEN

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.
A. van Houwelingen - Moordrecht
telefoon 305 (01827), Westeinde 117

RIVEL
Fabriek van rijwielen en autopeds
SURHUISTERVEEN

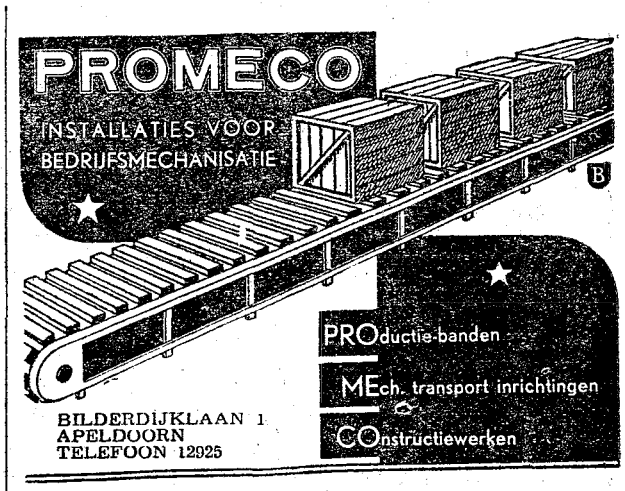

Spaarbank voor Protestants Nederland
Kromme Nieuwe Gracht 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - Giro 156.000
Rentevergoeding 3 1/4 %
ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.
Alle spaarregelingen:
JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSSPAREN
SCHOOLSPAREN
Reeds in vele plaatsen een correspondentschap gevestigd.
Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

• Koopt bij onze adverteerders •

✦ Stemmen des Tijds

Een halve eeuw geleden, op 1 november 1911, verscheen het eerste nummer van het maandschrift Stemmen der Tijds.

Het werd aangekondigd als een maandschrift voor Christendom en Cultuur. Wat was dat een prachtig tijdschrift! De eerste reactie werd gevormd door Dr. W. J. Aalders, mr. A. Anema, mr. P. A. Diepenhorst, Dr. P. J. Kromsingt, Dr. J. C. de Moor, Ds. P. J. Molenaar, Dr. E. H. Renkema, mr. V. H. Rutgers, Dr. J. C. Slotemaker de Bruïne, Dr. J. Th. de Visser en Dr. B. Wielenga. Bijna al deze heren en vele anderen hebben er artikelen in geschreven, van zeer hoog gehalte. Prof. Anema begon al terstond in de eerste aflevering met een studie over de A.R. staatsleer. Dr. De Visser en Dr. Slotemaker de Bruyne hebben ons ingelicht over de Chr. sociale vraagstukken. Colijn gaf in de jaren 1914 tot 1918 zijn deskundige beschouwingen „Over den volkerenkrijg." Het maandschrift was inderdaad een maandschrift voor Christendom en Cultuur. Over staatsrecht, over geschiedenis, over letterkunde en muziek, beeldhouwkunst en architectuur, over jeugdproblemen en sociale vraagstukken over wijsbegeerte en ethiek.. Het was rijk en wel gefundeerd, gevarieerd en breed.

Wie als schrijver dezes bijna alle jaargangen als een kostbaar bezit bewaart, die kan er enigszins over meepraten, wat dit tijdschrift betekende.

In 1837 werd De Gids opgericht en dat maandschrift bestaat nóg. Soms was het liberaal, soms een bundeling van uiteenlopende richtingen. Eerst was De Gids alleen maar op de letterkunde gericht, maar later werd de belangstelling breder. Stemmen des Tijds kon de vergelijking met De Gids royaal doorstaan.

Is het denkbaar, dat Stemmen des Tijds na een halve eeuw opnieuw wordt opgericht?

Onder leiding van Prof. Van Nifterik, Prof. A. M. Donner, Prof. Zuidema, Prof. Lever, Prof. Van Peursen, Prof. Jonker, Prof. Mekkes, Prof. Haitjema, Prof. Van Ruler b.v. met aanvulling van enigen, die ook wel professor hadden kunnen zijn. En dan wéér als een tijdschrift, dat theologisch, wijsgerig, historisch, cultureel voorlichting zou geven in goed gefundeerde artikelen.

Wij geven in deze rubriek geen commentaar, wij stellen hoogstens een vraag. En de vraag dient ditmaal alleen om beter te doen verstaan, wat Stemmen des Tijds enkele decennia voor enigen van ons heeft betekend.

Wij hebben er nog één opmerking aan toe te voegen. Als Stemmen des Tijds nog bestond, zou het stellig voor een deel uit de staatskas worden gefinancierd. Want dat gebeurt met andere culturele of half-culturele tijdschriften tegenwoordig ook. Dat behoort bij een actieve cultuurpolitiek, dat de nadelige saldi van sommige uitgaven door de staat worden betaald.

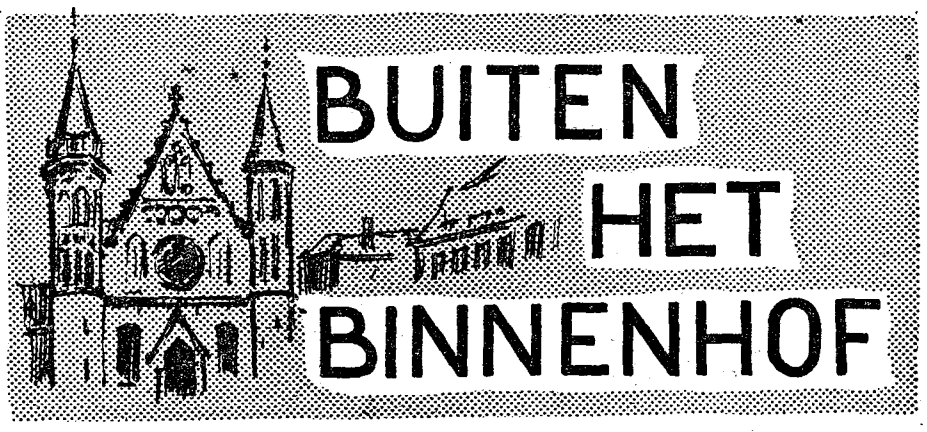

ONDER „nederlandse gedachten" mag ik van tijd tot tijd ook wel verstaan een stukje vaderlandse geschiedenis. Enkele weken geleden vertelde ik hier van een bezoek aan het wassen beeldenmuseum van Madame Tussaud in Londen, waar ik de beeltenis van Willen van Oranje III, de koningstadhouder zag. Dezer dagen las ik nog eens wat Sir Winston Churchill over deze Oranje schrijft in zijn „History of the English-speaking peoples", zijn geschiedenis van de Engelssprekende volkeren. In het derde deel wijdt de schrijver tientallen bladzijden aan Willem III, die er bij hem minder goed afkomt dan in de meeste vaderlandse geschiedenisboeken. Om dit te beoordelen of te veroordelen moet men niet vergeten, dat een Brit het ook na 250 jaar niet kan vergeten, laat staan verkroppen, dat er een „vreemdeling" over Engeland regeerde. Daarbij komt nog dat Willem III, in de ogen van Churchill, diens illustere voorvader de Hertog van Marlborough eens heeft achtergesteld bij de Nederlandse generaal baron van Ginkel, hetgeen Sir Winston deze Oranje blijkbaar niet vergeven kan. Doch er komt in het hoofdstuk nog iets anders naar voren, waarover Sir Winston zich als Brit minder had kunnen opwinden, namelijk de vriendschappen van Willem III voor Bentinck en Keppel, beiden door de stadhouder-koning in de Britse adelstand verheven. Dat de koning op latere leeftijd Keppel verkoos voor Bentinck vindt de schrijver niet lofwaardig.

Wie was Bentinck en wie was Keppel?

Hans Willem baron Bentinck, later graaf van Portland, een naam die nog door een Brits adelijk geslacht wordt gedragen, kwam als page bij Willem III in dienst. Er gaat een merkwaardig verhaal. Toen de stadhouder in 1675 de pokken kreeg gaven de geneesheren het advies, dat een jong gezond persoon zich bij de zieke onder de dekens zou begeven om het uitkomen der pokken te bevorderen. Bentinck verklaarde zich hiertoe bereid. Zestien dagen en zestien nachten verzorgde hij de Prins, die zelf later verklaarde dat hij niet heeft geweten of zijn kamerjonker in die tijd geslapen had. Wel wist hij, dat als hij hem riep, hij altijd aanwezig was. Bentincks trouw — zelf kreeg hij ook de pokken — heeft diepe indruk op de Prins gemaakt. Hij schonk zijn dienaar de heerlijkheden Drimmelen en Rhoon en liet hem opnemen in de ridderschap van Holland. In 1676 zond hij hem als persoonlijk afgezant naar Jacobus, hertog van York om over het aanstaand huwelijk van de Prins met Mary te onderhandelen. Toen Willem III eenmaal koning van Engeland was verhief hij Bentinck in de Britse adelstand met de titels baron van Cirencester, burggraaf van Woodstock en graaf van Portland. Bovendien nam hij hem op in de orde van de Kouseband. Bentinck streed enkele jaren lang te velde, o.a. bij Neerwinden en in de vredesonderhandelingen te Rijswijk had hij een werkzaam aandeel. Hij was ook ambassadeur in Frankrijk. Later leefde hij als ambteloos burger in Engeland of op het Haagse Zorgvlied, nadat er een zekere verkoeling in de verhouding met de Prins was ontstaan omdat deze voorliefde ging koesteren voor Arnold Joost van Keppel.

Deze was als Gelderse edelman ook als page bij Willem III begonnen. Met Bentinck scheelde hij twintig jaar in leeftijd. Hij nam al vlug een vooraanstaande plaats aan het hof te Engeland in. De Prins verhief ook hem in de adelstand en maakte hem graaf van Albemarlew ardoor hij lid van het Hogerhuis was. Dit verhinderde hem lid te worden van de Hollandse ridderschap, welke twee benoemingen Bentinck wél wist te verenigen.

Hij had op dat ridderschap overigens wel recht. Keppel was bij de Britten meer geliefd dan Bentinck. Hij was niet zo stroef, had een veel innemender karakter. Of hij daarom ook later meer de gunsten van de Prins is gaan winnen? Men zou geneigd zijn te gaan denken, dat Willem, die geen kinderen had en die na de dood van de koningin in Keppel een zoon ging zien, vaderlijke affecties voor zijn gunsteling ging koesteren, waardoor de oudere Bentinck uit de gratie geraakte. Ook Keppel was een officier, hij maakte de bekende veldslagen van Ramillies, Oudenaarde en Malplaquet mee, waarover Sir Winston met verve schrijft, omdat zijn voorvader, de hertog van Malborough, daarbij zo nauw betrokken was.

Later heeft de Prins Bentinck toch weer zijn toewijding getoond, nadat een diepe verwijdering tussen beiden was ontstaan. Bentinck heeft op een zeker moment, omdat hij de voorliefde voor Keppel niet kon dulden, al zijn waardigheden neergelegd. Ook omdat de koningstadhouder op het einde van zijn leven niet meer die sobere levenswijze in acht nam welke voor zijn gezondheid goed was.

De Prins heeft later wel ingezien, dat Keppel geen Bentinck was.

Op 4 maart 1702 viel de Prins tijdens een rit op dat schitterende buiten, Hampton Court — bezoekers van Londen moeten daar zeker gaan kijken omdat dit paleis zo duidelijk van Willem en Mary spreekt — van zijn paard. Vijftien dagen later overleed hij. De val had de slopende tuberculose verhaast. Op het laatste ogenblik kwam Bentinck aan het sterfbed. „Voor de laatste maal" zeide de koning, stervend, verheugd dat hij kon sterven in de armen van zijn toegewijde vriend.

William Shakespeare

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. hoofddeksel; 4. O.T.-figuur; 9. handweefwerk; 13. bevelhebber; 14. vogel; 16. drank; 17. troep; 19. plaats in Gelderland; 20. glaspasta; 22. prijzen; 23. pseudo artistieke figuur; 24. haar; 25. bedekking; 27. bezinksel; 29. wees stil; 30. aan land gaan; 31. boom; 33. muziekterm; 36. grappenmaker; 37. bijna; 39. familielid; 40. keurig; 41. gravin van Holland; 42. bevel; 43. babysitter; 45. Europeaan; 47 vogel; 49. per expresse; 50. zeur; 51. weekblad (afk.); 52. voedsel; 55. roofdier; 56. verdriet; 59. drank; 60. verzoek; 62. bedbedekking; 64. Indisch gerecht; 66 vogelkleed; 68. soort steen; 69. afmeting; 72. badplaats; 73. plaats in Drenthe; 74. plaats in Duitsland; 75. Kalm.

Vertikaal: 1. uitroep; 2. ik (latijn); 3. plaats in N.H. en Gelderland; 4. oppervlaktemaat; 5. oppervlaktemaat; 6. eiland; 7. jongensnaam; 8. nummer; 10. heiligdom; 11. meisjesnaam; 12. nakomeling; 14. water; 15. vogel; 18. niet levendig; 21. tempelberg; 24. deel van bloem; 25. luchtklep; 26. onderwijzeres; 28. wapenstilstand; 29. kussenovertrek; 32. staaf; 34. vlug; 35. gewicht; 37. lichaamsdeel; 38. O.T. figuur; 44. beweging; 46. plotselinge gemoedsbeweging (mv.); 48. tuchtwerktuig; 53. maand; 54. drek; 56. uitroep; 57. rangtelwoord; 58. deel van een kachel; 61. ontploffing; 63. schrijfgerei; 64. wapen; 65 plaats in Gelderland; 67. bij- (in samenstellingen); 70. muzieknoot; 71. ten name (afk.).

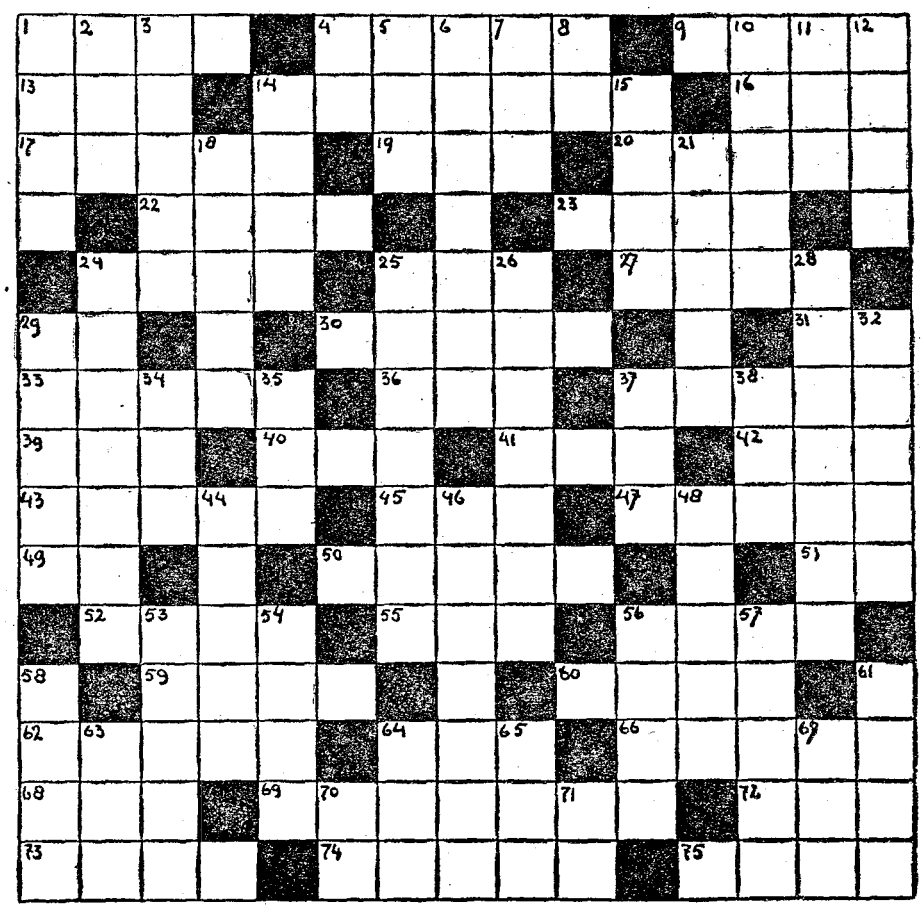

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. baronet; 4. spuiter; 8. lichter; 10 meiboom; 11. Oran; 12. Ebzan; 13. eden; 16. Emmen; 17. traag; 19 droom; 21. brand; 24. nood; 25. basta; 26. helm; 29. Jambres; 30. ratelen; 31. senator; 32. tandkas.

Vertikaal: 1. biltong; 2. reclame; 3. nota; 5. Uria; 6. toogdag; 7. romance; 9. robijn; 10. maart; 14. smoor; 15. Kadar; 18. rondjes; 19. drommen; 20. maats; 21. boter; 22. dierlijk; 23. komenijs 27. brug; 28. Eton.

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno 56 Neder-Hardinxveld

TOESLAGSTOFFEN
voor lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de steen- en keramische industrie
WEGENBOUWMATERIALEN
G. Vogler & Co. C.V.
Mauritsweg 49 — ROTTERDAM
Telefoon 0 1800 - 13 78 78

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD
De fijnste fruitprodukten uit de Betuwse boomgaarden
Vraagt uw winkelier ons merk jams, appelmoes - vruchten op sap - etc.

17e jaargang no. 45

11 november 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Attentie

Op donderdag 16 november a.s. spreekt tijdens de door de regering ten behoeve van de A.R. Partij gevorderde zendtijd op de golflengte van de N.C.R.V.: mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij.

Luistert u dan ook mee?

Het is van 19.50 tot 20.00 uur.

Chroesjtsjef heeft heel wat potjes op het vuur staan

HET is merkwaardig stil geworden in de wereld. We beginnen ons eigenlijk wat onwennig te gevoelen, als we dit ervaren. De stilte is dan ook onwerkelijk. We beginnen ons zo langzamerhand al weer af te vragen, waarom we ons zo druk hebben gemaakt over de explosie van de Russische 50 megatonbom. Ook komt bij ons de vraag naar boven, waarom de Amerikanen enkele weken geleden zulk een kabaal hebben gemaakt in West-Berlijn, toen de Oostduitse volkspolitie weigerde, Amerikaanse burgers zonder controle Oost-Berlijn binnen te laten. En we zijn waarschijnlijk ook al zo ver, dat we woordelijk geloven, wat de Finse president Urho Kekkonen in een radiorede heeft gezegd, nl. dat de Finse onafhankelijkheid niet in gevaar zou zijn gebracht door de Russische nota inzake een gemeenschappelijke (Fins-Russische) verdediging tegen mogelijke agressie van Westduitse zijde en dat de Russen er ook niet op uit zouden zijn, opnieuw militaire bases in Finland te verkrijgen.

We hebben ook al bijna vergeten, dat het grootste gevaar voor de vrije wereld op het ogenblik in Zuid-Vietnam dreigt, waar de communisten uit Noord-Vietnam steeds meer de bevolking in haar greep (van terreur) krijgt en we denken vrijwel in het geheel niet meer aan Perzië, dat zelf ook tamelijk onbezorgd aan de rand van de (communistische) afgrond leeft en dan ook zeer hoog genoteerd staat op de lijst van Chroesjtsjefs expansieplannen.

We realiseren ons maar liever niet, dat de situatie in Kongo gevaarlijker is dan zij een jaar geleden was, hoe betrekkelijk rustig het er ook lijkt — afgezien dan van de actie van troepen der centrale regering tegen Katanga. En we hebben bijna vergeten, dat Cuba een springplank van het wereldcommunisme is, die een dodelijke bedreiging voor de veiligheid van de Verenigde Staten en daardoor voor de gehele vrije ofwel niet-communistische wereld kan betekenen. En dan zwijgen we nog maar over Laos, waar de neutralistische prins Soevannah Phoema (met de steun van Moskou en Peking) toch maar het heft in handen heeft gekregen — voorzover de communistische Pathet Lao-strijdkrachten dat dan toestaan.

Want we leven in een tijd, waarin we maar liever niet aan nare dingen denken, waarin we graag vergeten willen wat ons niet met rust wil laten en waarin we ons maar proberen over te geven aan illusies. Totdat we plotseling weer wakker worden geschud en met de harde werkelijkheid worden geconfronteerd.

DE BOM

In zulk een periode leven we ook nu weer. Met volle teugen maken we gebruik van de gelegenheid, eens heerlijk op adem te komen na de adembenemende spanning, die we de laatste maanden hebben doorgemaakt. De gevolgen van de explosie van de 50 megatonbom blijken nogal mee te vallen. Onwillekeurig vragen we ons af, waarom er zoveel misbaar over de te verwachten gevolgen van deze bomexplosie werd gemaakt, zolang de bom nog niet tot ontploffing was gebracht en waarom er plotseling alleen maar geruststellende verklaringen werden afgelegd, zowel in ons land als in de rest van de vrije wereld, toen het kwaad eenmaal geschied was en de atmosfeer inderdaad op schromelijke wijze was verontreinigd? Velen zochten naar een verklaring hiervoor. Die lag voor de hand: zolang de bom nog niet tot ontploffing was gebracht bestond er nl. nog een theoretische mogelijkheid, dat

SOWJET-ONTWIKKELINGSHULP

Chroesjtsjef door wat men wel de wereldopinie noemt gedwongen zou kunnen worden, zijn snode plannen te laten varen.

STILTE

Zodra de explosie achter de rug was, had het niet zoveel zin meer, de openbare mening tegen de bomexplosie te organiseren, maar was het de taak van de verantwoordelijke regeringen, de volken die zich bedreigd gevoelden eerlijk te vertellen, dat er geen onmiddellijk gevaar dreigde en dat pas later zou blijken, wanneer en in welke mate bepaalde delen van de wereld door een verhoging van de radio-activiteit in de lucht zullen worden bedreigd. Er waren ook mensen, die geloofden, dat de massa-demonstraties tegen de voorgenomen Russische bomexplosie slechts politieke doeleinden moesten dienen.

En zo kwam het dan ook waarschijnlijk, dat de oproep van de Stichting van de Arbeid en de zeven politieke partijen om twee minuten stilte te betrachten niet de weerklank heeft gevonden, die zij ongetwijfeld verdiend had. En dat is jammer, omdat velen niet begrepen hebben, wat er aan de hand is geweest.

GESTAMEL

Men kan niet zeggen, dat de actie in de Westelijke landen tegen de superbom van de Russen niet verantwoord is geweest, omdat later bleek, dat er geen onmiddellijk gevaar dreigde. We hebben er bij een vorige gelegenheid al op gewezen, dat de actie een veel feller en demonstratiever karakter had moeten dragen, dan nu het geval is geweest. Dit is helaas niet mogelijk geweest, omdat de neutralistische staten onder aanvoering van India de kool en de geit hebben willen sparen. Het protest, dat tenslotte door de Algemene vergadering van de Ver. Naties tot de Sowjetunie was gericht, was tenslotte slechts een gestamel, dat nauwelijks tot het Kremlin is doorgedrongen.

TWEE DINGEN

Aan de andere kant was het na de explosie de taak van de deskundigen, eerlijk te vertellen, welke gevaren er dreigen. Van onmiddellijk gevaar was gelukkig geen sprake, maar dit betekent helaas niet, dat we nu geen enkel risico meer lopen. Dat zal later pas blijken, naar men zegt in het komende voorjaar. Dat er aan de proefexplosie gevaren waren verbonden, moge ook blijken uit het feit, dat de Russische bevolking officieel nog steeds niet is ingelicht over de jongste proeven met kernwapens.

Hieruit worden twee dingen duidelijk, die ons te denken moeten geven: in de eerste plaats blijkt, dat de Russische premier de superbom alleen maar heeft laten ontploffen om buiten de Sowjetunie paniek te zaaien en voorts zien we nog eens bevestigd, hoe een volk van meer dan twee honderd miljoen mensen in onwetendheid kan worden gehouden over de wereldsituatie, met het gevolg, dat bepaalde stappen van de westelijke mogendheden (zoals een eventueel hervatten van de Amerikaanse bovengrondse kernproeven) in een volkomen verkeerd licht worden geplaatst. Hetgeen funeste gevolgen kan hebben.

BERLIJN

Over de situatie in Berlijn en de spanning tussen Finland en de Sowjetunie kunnen we dit keer kort zijn. We hebben er nog onlangs uitvoerig bij stilgestaan. Toch doen we er goed aan, het Amerikaanse optreden tegen de Oostduitse volkspolitie achteraf niet als muggenzifterij te beschouwen. We willen niet beweren, dat de betrekkelijke rust, die de toestand in Berlijn thans kenmerkt, een gevolg is van het doortastende Amerikaanse optreden. Maar het heeft er toch wel heel erg veel mee te maken. Eén ding staat vast: ook in de Sowjetunie voelt men er niets voor, de aan beide zijden van de grens opgestelde tanks hun vernietigend werk te laten doen, omdat zij weet, wat de consequenties daarvan kunnen zijn. Daarom moet er een regeling worden gevonden, die herhaling van de incidenten van enkele weken geleden onmogelijk maakt. Of er achter de schermen besprekingen over dit onderwerp gaande zijn is niet duidelijk. Wel zijn in de afgelopen week de Russisch-Amerikaanse „inleidende besprekingen" hervat en bestaat dus de mogelijkheid, dat de passencontrole ook ter sprake is gekomen.

FINLAND

Wat Finland betreft: de woorden van president Kekkonen waren moedig en getuigden van een volledig begrip van de situatie, waarin zijn land verkeert. In zijn verklaring heeft hij getracht de Sowjetunie voor het oog van de wereld op twee belangrijke dingen te wijzen, nl. dat de onafhankelijkheid van Finland niet in gevaar mag worden gebracht en dat geen rekening wordt gehouden met de mogelijkheid, dat de Sowjetunie opnieuw Finse militaire bases wil bezetten.

Intussen weet ook Kekkonen, dat hij maar moet afwachten, welke eisen de Sowjetunie zal stellen en welke maatregelen Chroesjtsjef zal believen te nemen om zijn zin te krijgen. Met de geruststellende verklaring van Kekkonen

• *Vervolg op pag. 4*

* * * *Franse keuken*

Woensdag j.l. zijn in Brussel de eigenlijke onderhandelingen begonnen over Engelands toetreding tot de Europese Economische Gemeenschap. Bij de voorbesprekingen in oktober heeft de Britse delegatie-leider, minister Edward Heath, gezegd dat zijn land geen wijziging van de Verdragen van Rome verlangde. Dat klonk hoopvol, doch de „zware" delegaties, die zich in de Brusselse conferentie-keuken hebben genesteld, laten een even zwaar karwei vermoeden. Als men — met goede resultaten — tegen de zomer 1962 gereed is, kunnen beide partijen tevreden zijn. En dan nog zal het uiterste aan tact en geduld van de koks worden gevraagd.

Uitgerekend op dit moment komt chef-kok De Gaulle daar binnen wandelen met een reeds oud-bakken gerecht, dat hij echter weer panklaar wil laten maken. In februari heeft Nederland zich al tegen het nuttigen ervan verzet en op 18 juli waren alle E.E.G.-partners het er over eens dat te hartige ingrediënten achterwege moesten worden gelaten. Doch zie, nu een moeilijk sociaal-economisch menu moet worden samengesteld, waarvan ook Engeland (en daarna Denemarken) als het kan met smaak moet kunnen mee-eten, komt Frankrijk het reeds afgekeurde politieke gerecht als een soort hors d'oeuvre aanbieden. Op deze wijze en in deze volgorde kan het gehele diner — en zeker niet alleen voor Engeland — welhaast onverteerbaar worden. De koks moeten zich echter maar niet van de wijs laten brengen.

Om concreet te zijn: aan het Franse plan voor een Europese Unie van Staten, die reeds nu een gemeenschappelijke Europese buitenlandse- en een dito defensie-politiek voert, zonder dat de nationale parlementen daarop inspraak hebben, is Europa nog niet toe.

Terecht schrijft „De Nieuwe Rotterdamse Courant", dat het parlementarisme in de landen der Europese Gemeenschappen daardoor zou worden gedegradeerd tot het peil van dat der Vijfde Republiek. Of is dit plan een laatste Franse poging om Engeland van deelname aan de E.E.G. af te schrikken? Het is bijna ongeoorloofd om zoiets te veronderstellen . . . Maar wel is de keuken van de Franse kok zelf te veel van slag, dan dat hij in Brussel voorbarige potjes op het vuur zou kunnen zetten. Het ware beter, dat De Gaulle thuis eerst de overkokende Algerijnse melk zou redden, alvorens in Brussel roet in het eten te gaan gooien.

Dit is een deel van het Kremlin met op de voorgrond het mausoleum, waar Stalin uit verwijderd werd. Daar is het centrum van het communistische rijk, waar de plannen worden uitgebroed om het wereldcommunisme te doen zegevieren.

Nu de sprekers

OP PAD

OVER de zaterdag j.l. gehouden sprekersconferentie gaan wij hier geen uitvoerig verslag schrijven. Niet zozeer omdat het een besloten bijeenkomst was, als wel omdat u op uw kiesvereniging de resultaten als het ware via de mond van deze sprekers zelf zou moeten beluisteren. Vooral met de komende verkiezingen voor de boeg is het zaak dat die spreeksters en sprekers **nu** op pad gaan.

Hoe kan dat bereikt worden?

Wellicht is het goed er nog eens aan te herinneren, dat er in feite evenveel **sprekersorganisaties** zijn als Kamercentrales. Op elke **vijftal** kiesverenigingen in haar werkgebied zoekt iedere Kamercentrale namelijk een spreekster of spreker. **Samen vormen deze personen de sprekersorganisatie in haar Kamercentrale.** Zij krijgen om de veertien dagen de **Documentatiedienst** toegezonden. Bovendien worden alle sprekers zo nu en dan tot het bijwonen van een conferentie als die van jl. zaterdag uitgenodigd om zich te oriënteren en te laten informeren. Natuurlijk zijn de kiesverenigingen vrij om ook andere personen voor spreekbeurten uit te nodigen. In het jaarverslag vindt men de namen en adressen van de leden van het Centraal Comité, van de Kamerleden, de leden van het A.R. Vrouwencomité en anderen. De goede verstaanders hebben aan dit halve woord (tip) al genoeg . . .

Maar het gaat nu over de deelnemers aan de **sprekersorganisatie.** Die hebben zich bereid verklaard om met name de kiesverenigingen in hun Kamer- of Statencentrale van dienst te zijn. Laat men daarvan vooral nu een goed en gretig gebruik maken.

BEKENDHEID GEVEN AAN DE SPREKERSORGANISATIE

HOE kan een kiesverenigingsbestuur nu weten, wie in zijn Centrale die bereidwilligen zijn? **Dat dit bekend gemaakt wordt is in eerste instantie een taak voor die Centrale zelf.** Die taak zal door verscheidene Centrales ongetwijfeld met nauwgezetheid worden vervuld. Zo kregen wij — ter kennisneming — dezer dagen een circulaire van het **Provinciaal Comité Utrecht** aan de Stichtse kiesverenigingen. Daarin stonden de **namen, adressen** en ook de **onderwerpen(!)** van de sprekers nauwkeurig aangegeven.

Hulde, zo moet het!

Natuurlijk kan men die namen en adressen ook bij het bureau van het Centraal Comité aanvragen. Die worden zelfs met genoegen verschaft. **Maar het is, zoals het Utrechtse voorbeeld duidelijk maakte, in eerste instantie een taak van de centrales. Zij** vragen de sprekers en zij ook kunnen zorg dragen voor een goede spreiding van de **onderwerpen.** Ook het bekend maken daarvan behoort tot die taak.

Wij schrijven dit alles nog maar eens neer, omdat één der deelnemers aan de conferentie ons schreef: **„Ik heb de indruk, dat de kiesverenigingen doorgaans niet weten wie tot de sprekersorganisatie behoren".**

Wij vrezen dat dit juist is. Daaraan moet een einde komen, want het plezier van de sprekers is er snel af als hun diensten **wel** door de centrales, maar **niet** door de kiesverenigingen gevraagd worden.

Daarom **Centrales:** maakt de samenstelling van uw sprekersorganisatie **telkens weer** bekend. Daarom, **kiesverenigingen,** houdt rekening met die bekendmakingen, bewaart de desbetreffende circulaires zorgvuldig en maakt van de geboden mogelijkheden een goed gebruik.

Het gaat om een goed functionerende sprekersorganisatie in onze partij! Juist nu!

EEN OP TIEN: DOET U AL MEE?

VELE kiesverenigingen hebben al aantallen van de folders **„In de werkplaats van A.R. Politiek"** en **„Ook U"** besteld. **Uw k.v. ook al?** Zo niet, maak er dan spoedig werk van. Dat hoeft toch niet op een complete bestuursvergadering te wachten? Laten de voorzitter, secretaris en penningmeester desnoods samen deze zaak regelen. De ledenwerfactie **Eén op Tien** moet overal **van start!** Vele k.v.'s zijn al een eind op weg. Ook de **Kamercentrales** en **Statencentrales** hebben hier een stimulerende taak. En ook de **spreeksters** en **sprekers.** Laten die overal ook deze actie in hun betoog te berde brengen! Dat wordt ook door hun aandachtig gehoor van hen verlangd. Na de lange rij van wervende k.v.'s, die wij 14 dagen geleden publiceerden, zijn al berichten binnengekomen van k.v.'s die de 10%-norm overschreden. De eerste was de **k.v. Burum.** Hulde!

In de eerste week werden in totaal 142 nieuwe leden aangemeld. Sommige kiesverenigingen beleggen speciale **propagandabijeenkomsten,** zoals **Drachten** op **16 november** waar Dr. J. Schouten spreekt en ook overigens zang en muziek ten gehore worden gebracht (om 19.45 uur in de Geref. Noorderkerk). Andere kiesverenigingen luiden de actie per **circulaire** in zoals **Delft-Zuid.**

Hoe U het ook doet, laat de actie ook bij u van start gaan. Ook **centraal** moet worden gestimuleerd. Dat zal ongetwijfeld ook in **Den Haag** gebeuren waar de centrale kiesvereniging op **17 november** de actuele politieke situatie bespreekt te 20.00 uur in Hotel „De Kroon". Spreker Dr. Bruins Slot.

De kunst van het mogelijke

WIJ herinneren ons een toespraak van wijlen dr. Colijn. Tegenover hem stond een jubilerende professor, die in zijn dagen vaak een zeer principieel standpunt verdedigde en elk compromis afwees. Dr. Colijn zei toen tegen hem: de politiek is óók de kunst van het mogelijke.

DE kunst van het mogelijke. Hier heeft kunst een andere betekenis dan in de meesterlijke rede, die prof. dr. H. Bavinck eens hield voor de Koninklijke Academie van Wetenschappen. Hij maakte toen de onderscheiding politiek als wetenschap, als kunst en als praxis.

De politiek als kunst wekte bij hem gedachten aan een architect. Primair is de principiële beslissing over het fundament van het staatsgebouw. Maar dan komt de architectuur. De vragen naar vormgeving en stijl. Daarbij spelen traditie en eigen tijd een rol. De vraag, of Gedeputeerde Staten over hun beleid verantwoording moeten doen aan de Provinciale Staten is een vraag, die te maken heeft met de democratische stijl van ons staatsgebouw. Het is een vraag voor de politiek als kunst naar de opvatting van Bavinck.

TOEN dr. Colijn sprak over de kunst van het mogelijke bedoelde hij iets anders. Toen ging het hem om de politieke praktijk.

Daarmee hebben speciaal de leden van staten en raden te maken. Zij zijn niet klaar, als het debat is afgelopen, waarin de standpunten en opvattingen werden geformuleerd. Want na het debat volgt de stemming. En dan is de keuze beperkt tot vóór of tegen. Beide zijn absoluut in telling en werking. Het is in de Eerste Kamer gebeurd, dat mej. Tjeenk Willink, die geen principiële of praktische bezwaren had tegen het eerste ontwerp-totowet, haar medeleden verraste met de mededeling, dat zij met haar fractie zou tegenstemmen. En zij hield toen een vrij uitvoerige rede, om uit te leggen, waarom hààr tegen een ànder tegen was dan van haar fractiegenoten. Haar fractiegenoot, de heer De Niet, verscheen eveneens ten tonele, om mee te delen, dat ook zijn tegen weer een ander tegen was dan van andere fractiegenoten. Maar bij de stemming maakt dat géén verschil. Voor is voor en tegen is tegen en de beslissingen geschieden bij volstrekte meerderheid.

IEDER lid van staten of raden weet, dat het soms moeilijk kan zijn, tussen die twee uitersten van ja en neen te kiezen. Het wordt een kwestie van afwegen. En daarbij speelt ook de vraag naar „het bereikbare" een rol. Nu is dat „bereikbare" geen vaststaande zaak. Het is een kwestie van inzicht. Het schijnt het betreffende lid toe, alle factoren zoveel mogelijk in rekening brengend, dat er niet iets meer of iets anders bereikbaar is, dan nu in stemming wordt gebracht. En een half ei is beter dan een lege dop, en daarom: vóór. Dat is het beoefenen van „de kunst van het mogelijke".

WIJ herinneren ons héél duidelijk, dat dr. Colijn in zijn hierboven gereleveerde toespraak niet heeft betoogd, dat politiek de kunst van het mogelijke is en niets anders. Stel je voor — dat zou de verklaring zijn van een politieke opportunist.

Politiek is de kunst van het mogelijke, maar ook iets anders en iets meer. Politiek betekent koers houden.

Jaren geleden schreef een Nederlands marineofficier over de moeilijkheden van een vaart tussen het drijfijs in de Poolzee. Hij had het persoonlijk ondervonden. Er drijven grote en kleine ijsschotsen. Het is een kleine kunst, zich vast te werken in de schotsen. Het is ook niet zo heel moeilijk, de schotsen te ontwijken. Maar wie alleen maar de schotsen ontwijkt en zorgt in ruim water te blijven, komt niet dichter bij zijn doel, maar maakt al maar doelloze rondjes. Het is zaak, zo scherp mogelijk koers te houden, zonder vast te lopen. Dat betekent volharding, voorzichtigheid en moed. Wie geen risico's neemt, behoedt wel zijn schip voor botsingen, maar komt nergens terecht. Zo is het ook in de politiek.

Een eeuw geleden was de conservatieve partij in Nederland opportunistisch. Zij had daar tot op zekere hoogte succes mee, tijdelijk. Maar zij kwam nergens terecht dan — bij haar ondergang.

Groen van Prinsterer was toen een eenzaam strijder en ook wel eens een moeilijk man. Maar hij hield koers. En daardoor is zijn woord en voorbeeld voor ons nog een vermaning en bemoediging.

Want politiek is méér dan de kunst van het mogelijke.

Zij is ook een zaak van karakter. Dat houdt onder meer in, dat zij de verloochening van beloften en het niet naleven van akkoorden nooit kan verdedigen met een beroep op „het bereikbare" of met een lofprijzing op de nuchterheid in de politiek. Daar moeten ook de Papoea's op kunnen rekenen. Ook deze onderdanen van het koninkrijk hebben er recht op te weten, hoe wij denken over het eenmaal gegeven woord.

POLITIEK is meer dan een zaak van karakter. Zij is een zaak van geloofsgehoorzaamheid. Wie dat door genade leert verstaan, die kan en moet op het beslissende moment zeggen: Hier sta ik, ik kan niet anders.

Die weet, dat hij door goed èn kwaad gerucht geroepen is om vol te houden, en ook te spreken, als zijn stem die van een roepende in de woestijn schijnt te worden.

Wij mogen er dankbaar voor zijn, dat ons A.R.-volk dat nog blijft verstaan. Dat het onbevredigd is en verontrust wanneer een spreker zijn politieke wijsheid en overredingskunst laat uitlopen op een beschouwing over wat „haalbaar" is.

Het onderkent daarin, en terecht, politiek défaitisme.

BEGINSELVASTHEID en geloofsgehoorzaamheid in de politiek dient men niet te verwarren met illusionisme. Het laatste begint met „vrome wensen" als doel te nemen en schuift daarvoor de kennis van de feiten terzijde. Het wil aan die feiten liever niet herinnerd worden. Het hecht liever geloof aan uitspraken, die tot niets verplichten, en probeert daarop zijn politiek te bouwen.

En zulk een politiek wordt bedenkelijker, naarmate zij zich meer probeert te hullen in het kleed van edelmoedigheid, idealisme en vergevensgezindheid. Het laatste dan soms ten koste van anderen.

Zoals een comité van geleerden, waarbij zich o.a. de heer Rijkens heeft aangesloten, pleit voor verzoening met Soekarno door de Papoea's aan Soekarno uit te leveren. Daarvoor moet een „aanvaardbare vorm" worden gevonden, met een „overgangsfase". En de heren hebben zich er van overtuigd, dat Soekarno tot zulk een regeling bereid is.

Wanneer de politiek van deze zich van de politici distancierende geleerden en kooplieden wordt aanvaard, dan heeft Soekarno een grote overwinning behaald. En het eerlijk nakomen van de beloften aan de Nederlandse onderdanen in Nieuw-Guinea is er dan niet meer bij. Zoals uit de verklaringen van de heren duidelijk blijkt. De „kunst van het mogelijke" wordt op die manier tot een kwáád.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

ASPA Kantoor- en Bedrijfsmeubelen Aspa n.v. Zaandam Weerzijde 59 en 110 Tel. 02980-66951

Kalm en beheerst denken en werken
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... *f* 0,95
30 ml ..... *f* 2,25
DERCKENS N.V. — GOUDA

FIRMA H. VAN TRIEST EN ZOON
GROOTHANDEL IN FOERAGES
Dwingelo - Telef. 05219-1270
b.g.g. 1316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

ZAKKEN
Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
Van Berckenrodestr 15. Rotterdam-W
Tel 010-69195 Telegr.: TESPA
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15 Rotterdam-W
Tel. 010-69195 Postbus 6043
Telegr.: HABAG.
Import - Export

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

Omdat wij gereformeerd zijn.....

ALS uitgave van de Partij van de Arbeid is een brochure verschenen, waarin ruim twintig gereformeerden uiteenzetten, waarom zij, juist als gereformeerden, menen te moeten kiezen voor de doorbraak en voor het socialisme. Zij richten zich tot gereformeerden, die gewoon zijn hun stem uit te brengen op een van de protestants-christelijke partijen. Een gesprek met hen stellen zij op prijs. De basis voor dat gesprek is aanwezig, zo schrijven zij, omdat „voor iedere gereformeerde de politieke keuze zal zijn: een keuze vanuit Gods Woord".

Ook onzerzijds willen wij gaarne aan dit gesprek deelnemen, al zijn wij — eerlijk gezegd — de mening toegedaan, dat deze brochure de discussie weinig verder brengt. De zaak is namelijk, dat de samenstellers van de brochure het doen voorkomen alsof zij een aantal bezwaren tegen hun standpunt hebben weerlegd, terwijl het voor ons besef zo is, dat er in de brochure naar aanleiding van bepaalde bezwaren wel het een en ander wordt geschreven, doch dat de schrijvers eigenlijk op geen enkel punt aan een werkelijke weerlegging toekomen. In verband hiermede zal ons aandeel in het gesprek voornamelijk bestaan uit een aantal kritische aantekeningen.

GERECHTIGHEID EN VRIJHEID

DE schrijvers zien aan de kant van de confessionele partijen een toenemend (!) vasthouden aan bestaande toestanden. In het socialistische kamp maakt men zich daarentegen los van oude vormen en weet, met behoud van de kern van de zaak, telkens een eigentijds antwoord te geven op nieuwe situaties en vragen. Deze kern van de zaak kan volgens de schrijvers worden omschreven met de volgende woorden uit het beginselprogram van de Partij van de Arbeid: *„een samenleving, doordrongen van eerbiediging van de medemens, waarin vrijheid gebonden is aan gerechtigheid en maatschappelijke ordening dienstbaar is aan het welzijn van enkeling en gemeenschap".*

Daarna lezen wij: *„Het ging er vijftig jaar geleden en het gaat er ook nu om dat vrijheid en gerechtigheid worden gediend. Dat de maatschappij een zodanige structuur krijgt, dat elk mens zich naar zijn eigen aard kan ontplooien en in vrede met anderen leven. Dat hij geen speelbal is van anonieme machten in de samenleving, maar leeft in een orde van recht en vrijheid.*

Maar vrijheid en gerechtigheid zijn geen vanzelfsprekende zaken. Zij worden voortdurend bedreigd".

„En daarom kiezen wij voor een politiek die de strijd voor gerechtigheid in alle menselijke verhoudingen centraal stelt om hierin tevens de vrijheid te verwerkelijken. En dat doet de P.v.d.A."

Wij hebben ons deze citaten veroorloofd, omdat zij een duidelijk beeld geven van de redenering van de schrijvers van de brochure.

Nu bedenke men, dat **alle** bona fide partijen in Nederland zeggen de gerechtigheid na te jagen en de vrijheid zowel van individu als gemeenschap veilig te stellen. Er is nu eenmaal geen enkele partij vóór **on**vrijheid en **on**gerechtigheid.

Waarin de partijen echter wèl uiteengaan, dat is in hun **visie** op de vrijheid en de gerechtigheid. Elke partij geeft, op grond van haar eigen uitgangspunt, aan deze termen een bepaalde inhoud. Zij is van mening, dat dàt de werkelijke, de goede, de ware inhoud is. En zij meent tevens, dat zij door het streven naar de verwerkelijking van die inhoud een nationale politiek voert welke ten goede komt aan het gehele volk.

Dus niet over de vraag of de gerechtigheid richtsnoer moet zijn voor ons politieke handelen gaat de politieke strijd, doch over de vraag, wat de „goede" gerechtigheid is en wat uit de eis van die gerechtigheid in een bepaalde situatie voortvloeit. En hetzelfde geldt voor de vrijheid, de verantwoordelijkheid en meer van deze begrippen.

Daarom is het een **oppervlakkige** conclusie, indien de schrijvers uit de omstandigheid, dat de P.v.d.A. de strijd voor gerechtigheid en vrijheid centraal stelt, afleiden, dat zij **dus** voor deze partij kiezen. De vraag welke in geding is, namelijk of het socialisme van de P.v.d.A. aan deze begrippen die inhoud geeft, welke daaraan op grond van Gods eis toekomt, wordt hier niet beantwoord. Wat **bewezen** moet worden, wordt **geponeerd.**

Vervolgens verweren de schrijvers zich tegen een viertal bezwaren, welke uit protestants-christelijke kring tegen de P.v.d.A. worden aangevoerd.

1 De P.v.d.A. maakt de vrijheid en gerechtigheid, maakt het politieke leven los van de Bijbel.

De schrijvers wijzen er terecht onder meer op, dat de Bijbel ons leert, dat herstel van verstoorde verhoudingen tussen God en mens ook meebrengt een herstel van de verhoudingen tussen de mensen onderling. Dat is inderdaad wat de Bijbel ons leert. De Bijbel verkondigt ons **niet** een leven van goede verhoudingen hier op aarde **zonder meer.** Dát doet het humanisme.

Maar mogen wij nu onzerzijds een vraag aan de schrijvers stellen? Legt de P.v.d.A. een verbinding tussen de gestoorde verhouding tussen God en mens èn die tussen de mensen onderling? Is het niet zo, dat de P.v.d.A. het **in haar leden** waardeert, als zij in hun arbeid voor de partij van hun geloof doen blijken doch dat zij **zelf** principieel niet verder gaat, dan het bevorderen van goede verhoudingen hier op aarde **zonder meer?**

De schrijvers slagen er niet in, aan te tonen, dat de P.v.d.A. vrijheid en gerechtigheid **niet** losmaakt van de Bijbel. Iets anders is, dat zij leden telt, die deze band individueel niet willen losmaken en wat meer is: het Evangelie als richtsnoer aanvaarden.

Het moet ons van het hart, dat de schrijvers ook te dezer zake geen bevredigende argumentatie geven. Hun redenering is: de Schrift leert ons, dat menselijke verhoudingen hersteld moeten worden; de P.v.d.A. streeft er naar de menselijke verhoudingen te herstellen; dús is de P.v.d.A. een partij, die de politiek niet losmaakt van de Bijbel. Deze redenering is gebouwd op de vooronderstelling, dat ieder, die de menselijke verhoudingen zoekt te herstellen, zulks doet op grond van de band met de Bijbel. Maar dit zullen de schrijvers toch niet willen stellen.

2. De P.v.d.A. rekent niet met de antithese

De schrijvers stellen, dat de antithese geen organisatorisch begrip is, dat de antithese niet mag worden vereenzelvigd met de tegenstellingen tussen organisaties, partijen of groepen.

De schrijvers ontkennen niet, dat Gods Woord ons de antithese leert. „God is bezig in deze wereld en in de geschiedenis", aldus de scribenten. *„In Zijn volk Israël, in Jezus de Messias, in de verkondiging van het Evangelie bouwt God aan Zijn Rijk. En de mens die — gezien vanuit de menselijke verantwoordelijkheid — staat in het wonder van de vrijheid, kan zich daaraan gewonnen geven, maar zich ook verzetten en Gods liefde weerstaan. Deze keuze, deze tegenstelling raakt de fundamenten van het leven, heeft op dat gehele leven betrekking".*

De schrijvers zeggen in deze passage mooie dingen; zij zeggen ware dingen. De antithese raakt inderdaad de fundamenten van het leven, heeft op het gehele leven betrekking. Nu erkennen wij wel, dat men in de kring der christelijke organisaties de opvatting kan tegenkomen, dat de antithese de scheidslijn is tussen organisaties, partijen en groepen, doch voorzover dat het geval is, is dat ook naar onze mening onjuist.

De schrijvers blijven echter in gebreke aan te tonen, dat de werkelijke, de religieuze antithese, welke de fundamenten van het leven raakt, door de P.v.d.A. wordt aanvaard. Zij doen er zelfs geen poging toe. Dit is in zoverre verklaarbaar, dat elke poging in die richting bij voorbaat tot mislukken is gedoemd. Maar waarom dit punt dan in de discussie gebracht?

3. Zij heeft geen juiste beschouwing van staatstaak en staatsgezag

In de brochure lezen wij: *„zij die nog steeds het spook van de almachtige staat ten tonele voeren als een socialistisch ideaal hebben òf van het socialisme niets begrepen, òf zij zijn van kwade trouw".*

„Bij grondige bestudering van de Bijbel kunnen wij niet komen tot die overtrokken 'leer' van de soevereiniteit in eigen kring, die maar liefst alles zou overlaten aan het vrije spel van maatschappelijke krachten, dat in wezen nooit vrij is, maar slechts een ongecontroleerde machtsstrijd tussen groepen en concerns".

Indien wij zien met welk gemak de schrijvers het beginsel der soevereiniteit in eigen kring vereenzelvigen met de klassiek-liberale opvattingen van de vorige eeuw, dan vragen wij ons toch wel af, wat zij van de soevereiniteit in eigen kring nu eigenlijk begrepen hebben. Wel wordt ons daardoor duidelijker, hoe zij er zo gemakkelijk toe komen het tegengestelde van de liberale ideologie n.l. het socialisme te kiezen.

Is het nodig te zeggen, dat soevereiniteit in eigen kring betekent, dat de mens in de verschillende sectoren van het leven een eigen onoverdraagbare competentie heeft en dat hij deze competentie heeft **als ambtsdrager van Godswege?** Dat betekent echter niet — en de schrijvers hadden dat als gereformeerden toch kunnen weten — dat wij alles nu maar overlaten aan het vrije spel van de maatschappelijke krachten. Want het blijkt, dat in de samenleving steeds machten opkomen, welke belemmerend werken om deze oorspronkelijke, eigen verantwoordelijkheid te realiseren. En waar dat het geval is ligt er naar anti-revolutionaire opvatting een taak voor de overheid. Zij heeft de machten, die de vrijheid en verantwoordelijkheid van de mens aantasten, welke hem naar de scheppingsorde Gods toekomen, haar plaats te wijzen. Zo brengt zij harmonie in de botsende belangen. Daartoe heeft de overheid de beschikking over de wapenmacht.

Naarmate de samenleving gecompliceerder wordt, naarmate er meer belangen en machten met elkaar in botsing dreigen te komen en ook daadwerkelijk komen, in diezelfde mate zal de taak van de overheid, die tussen al deze botsende groepen de gerechtigheid heeft te bestellen, toenemen. Maar op de achtergrond van deze toenemende overheidstaak zal steeds behoren te staan: het uitzicht op de mens in de samenleving, in zijn eigen verantwoordelijkheid jegens God. Daarom kan de taak van de overheid naar omvang toenemen en toch principieel beperkt zijn.

Dit op de Schrift gebouwde uitzicht op de mens kan het socialisme ons niet bieden. Het socialisme jaagt, volgens een uitspraak van de schrijvers, een democratisch-socialistische maatschappij na. Dat betekent, dat al die overheidsmaatregelen, welke deze maatschappij bevorderen, mits langs democratische weg tot stand gekomen, voor de schrijvers begerenswaard zijn. De maatstaf voor het handelen der overheid is: de socialistische maatschappij. Een wel wat beangstigende zaak voor al diegenen, die zelf niet socialist zijn. Er is geen objectieve maatstaf, die boven het socialisme uitgrijpt, die de tegenstanders van het socialisme de zekerheid geeft, dat aan hun vrijheid recht zal worden gedaan. Alles immers wordt aan het socialistische ideaalbeeld getoetst. En dit socialistische ideaalbeeld staat los van een boventijdelijke norm. Kortom: wij geloven nog steeds, dat de P.v.d.A. een onjuist inzicht heeft in de staatstaak.

4. De P.v.d.A. onderkent niet de geestelijke achtergronden van deze tijd en verzakelijkt daardoor de politiek.

Nadat de schrijvers zelf reeds gesteld hebben, dat de antithese de fundamentele tegenstellingen in het leven raakt, is het dunkt ons wel duidelijk, dat de P.v.d.A., die in religieus opzicht geen keus wil doen, de politiek moet verzakelijken. De omstandigheid, dat wij in deze partij personen aantreffen, die persoonlijk politiek en geloof niet van elkaar willen losmaken, doet daaraan niets af.

In dit verband is het goed, zich voor ogen te stellen, dat een politieke partij naar haar aard tweeërlei taak heeft.

In de eerste plaats is zij er op uit, het regeringsbeleid te beïnvloeden, opdat het overeenkomstig haar inzichten wordt gevoerd. Daarnaast poogt zij de volksovertuiging te winnen voor een bepaalde richting van denken, voor een visie op de samenleving en de staat van waaruit het gehele complex der staatkundige vragen wordt bezien.

Wat is het nu waarvoor de schrijvers van de brochure hunnerzijds de volksovertuiging willen winnen? Wij twijfelen er niet aan, hoe zij deze vraag individueel zullen beantwoorden. Maar in het verband van hun partij mag het voor niets ander zijn dan voor het socialisme. Onze vraag aan de schrijvers is dan echter: indien de partij gehouden is daarbij te blijven staan; indien zij niet tevens méér kan doen: namelijk de rechtstreekse verbinding leggen tussen de boodschap van het Evangelie enonze praktische politiek, moet ook u dan niet toegeven, dat dit hoe dan ook verzakelijking van de politiek tot gevolg heeft? Is het niet zo, dat wij, óók als partij, er in de eerste plaats op gericht moeten zijn te getuigen van de overwinning van **Christus** in het politieke werk?

Ook op dit punt slagen de schrijvers er niet in, de band tussen socialisme en Evangelie aan te wijzen.

Zij laten na, in de brochure voldoende rekenschap te geven van de vraag wat het socialisme eigenlijk is.

Telkens, wanneer het socialisme aan de orde komt, maken de schrijvers er zich van af, door te wijzen op de progressiviteit van deze beweging, op bepaalde maatregelen die het socialisme bepleit, op het feit dat het gerechtigheid najaagt enz. Zaken, waarover wij het onze reeds hebben gezegd.

EEN MENSELIJK SYSTEEM

WIJ hebben tenslotte nog een moeilijkheid.

De schrijvers willen hun politieke activiteit stellen in het licht van Gods Woord, maar zij achten het noodzakelijk herhaaldelijk te wijzen op de betrekkelijkheid van menselijke gedachten, systemen en tegenstellingen. Doch aan het slot van de brochure komt die betrekkelijkheid in de verdrukking als zij schrijven: *„voor ons is het zo, dat een christen, een gereformeerde, die ernst maakt met het beleven van zijn geloof op politiek-maatschappelijk terrein, die hier werkelijk zijn weg wil gaan met de draad van het Evangelie in de hand, niet anders kan zijn dan socialist!"*

En daarna wordt in verband met „het huidige kapitalistische maatschappij-bestel" opgemerkt: *„Wij achten de grondslagen daarvan op veel punten in strijd met wat Gods Woord ons leert. En daarom moeten wij hiertegen strijden. Wij kunnen en mogen niet volstaan met maatregelen, die slechts uitwassen tegengaan. Hier past alleen radicale, principiële vernieuwing van de grondslagen dus: socialisme!"*

Voor ons besef blijkt uit deze citaten zonneklaar, dat de schrijvers — hoe goed ze het ook mogen bedoelen — tussen Gods Woord en het menselijk politieke handelen een menselijk gedachtensysteem inschuiven, n.l. het socialisme. Wij geloven niet dat de schrijvers zich in de geciteerde passages enigermate hebben laten gaan en daardoor tot uitspraken zijn gekomen, welke zij bij nader inzien toch eigenlijk niet voor hun rekening willen nemen. Het gaat hier immers om een

• *Vervolg op pag. 5*

* * Tegen de Bom * en De Quay

Op 2 november heeft het Nederlandse volk tijdens een stilte van twee minuten tegen de kernbomproeven van Rusland geprotesteerd. Dat de P.v.d.A. dit gezamenlijk initiatief van de Stichting van de Arbeid en de in ons parlement vertegenwoordigde partijen wenste aan te vullen met een demonstratieve bijeenkomst in de Ahoy-hal, is haar goed recht. De deelnemers werden opgeroepen om aldus een „socialistisch antwoord op de Sowjetbom" te geven. Dat is gebeurd. Maar er geschiedde daar in de Ahoy-hal op 4 november meer. Om zes sprekers over de bom van Chroestjev te laten spreken valt niet mee. Teneinde de protesterenden toch met een voldaan gevoel huiswaarts te kunnen laten keren, heeft de leiding van de P.v.d.A. er zo nog het een en ander bijgehaald. Gelijkwaardigheid van volken en rassen en solidariteit met de onder-ontwikkelde gebieden zijn onderwerpen, die niet direct te vangen zijn onder de kop „Socialistisch antwoord op de Sowjetbom". Toch kunnen er behartigenswaardige woorden over gezegd worden.

Het aangegeven doel van de bijeenkomst werd echter wel heel erg geweld aangedaan toen drs. Roemers er ook nog de binnenlandse politiek bijhaalde. Maar de 3.000 bezoekers moeten toch wat mee naar huis kunnen nemen. En als je oppositie-partij bent, dan kom je al protesterend zo gemakkelijk van het een tot het ander . . . Wij mogen er geen harde woorden over schrijven, want sommige lezers nemen zoiets ons blijkbaar zeer kwalijk. Daarom denken wij het onze van d e r g e l i j k e demonstraties, waar de vlag de lading bepaald niet dekt. Protesteren tegen de Bom en De Quay, wel ja, het gaat in één moeite door! Zouden de kiezers er nu echt ook zo over denken?

Weduwe Aernout

De heer Kieft (A.R.P.) heeft aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie de volgende vragen gesteld:

1. Is het juist, dat door de weduwe van de doodgeschoten militievaandrig van het K.N.I.L., R. L. C. Aernout, geen beslissing is ontvangen op een door haar in 1952 ingediend verzoek om toekenning van een (militair) pensioen?

2. Indien de eerste vraag bevestigend moet worden beantwoord, willen de Ministers dan uiteenzetten waarom een beslissing niet is genomen?

Wij vragen aandacht voor

OE THANT

de nieuwe secretaris-generaal van de Verenigde Naties

SINDS kort hebben de Verenigde Naties weer een secretaris-generaal, als opvolger van wijlen Dag Hammarskjoeld, de Zweedse diplomaat, die op zo tragische en onder zo mysterieuze omstandigheden in het hart van Afrika het leven liet. Het is Oe Thant, een 52-jarige Birmese diplomaat, die weliswaar de functie van tijdelijk secretaris-generaal heeft gekregen, maar dan toch ongeveer dezelfde bevoegdheden nog heeft als zijn onvergetelijke voorganger. Nog ongeveer anderhalf jaar zal Oe Thant in functie zijn en al mag niet worden verwacht, dat hij met eenzelfde onpartijdigheid als Hammarskjoeld te werk zal gaan, door zijn toch in feite tegen het Westen gerichte neutralisme, er is toch voldoende reden om het optreden van Oe Thant met enig vertrouwen tegemoet te zien.

Men kent de geschiedenis: de Sowjetunie wilde al een jaar geleden (naar aanleiding van Hammarskjoeld's kordate optreden tegen een poging van de Sowjetunie, de macht in Kongo over te nemen) van de ene secretaris-generaal van de Verenigde Naties af en overschakelen op een driemanschap (de Russen noemden het een troika), bestaande uit een vertegenwoordiger van de wes-

telijke landen, een van de zgn. neutralistische landen en een van de communistische landen. En die zouden het telkens met elkaar eens moeten worden, voordat acties zouden kunnen worden ondernomen ter uitvoering van besluiten van de volkerenorganisatie. Met succes heeft het Westen zich daartegen verzet, daarbij gesteund door een groot aantal Afrikaanse en Aziatische landen, die gelukkig niet veel bleken te voelen voor de Russische plannen.

OE THANT staat bekend als een van meest gepolijste redenaars van de VN. Hij is een aanhanger van het boeddhisme, dat geduld predikt, hetgeen hem niet heeft verhinderd een man van de daad te zijn, die gekant is tegen elke poging, het gezag van de volkerenorganisatie te ondermijnen. Naar aanleiding van Chroesjtsjefs eisen inzake het driemanschap zeide hij eens: „Hierdoor zouden niet alleen de operaties van de VN vertraagd worden, maar ook de organisatie zelf zou verzwakt worden".

In zijn redevoeringen heeft hij dikwijls gewezen op een neutralist, die de VN daadwerkelijk wil dienen, actief neutraal dient te zijn en hij heeft zich wel eens cynisch uitgelaten over de motieven van Oost en West. Zij veroordelen elkaars voorstellen als propaganda, omdat de diplomatie van deze tijd een serie geconditioneerde reflexen is, aldus Oe Thant.

DE nieuwe secretaris-generaal van de VN heeft gestudeerd aan de universiteit van Rangoon en begon zijn carrière als onderwijzer. Na de tweede wereldoorlog werd hij public relations officer van de Antifascistische vrijheidsliga, de grootste partij in Birma. In 1947 werd hij hoofd van de persdienst van de Birmese regering. In 1952 werd hij lid van de VN-delegatie van Birma en vijf jaar later werd hij delegatieleider.

Oe Thant (Oe is een eretitel en betekent Oom) is getrouwd en heeft twee kinderen. Hij woont in een luxueuze wijk van New York, in hetzelfde gebouw, waar de Tunesiër Mongi Slim zijn woning heeft. De Birmese diplomaat is op cocktailparties van de VN een vertrouwde figuur en wordt meestal gezien met een zwarte sigaar tussen de lippen. Zijn Engels is smetteloos en hij heeft vele vrienden onder de Britten, die vroeger zijn land regeerden. Hij is een groot liefhebber van lezen en heeft een aantal boeken geschreven, waaronder een werk over de Volkenbond.

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

★ Met Gullivers' schreden door het wereldnieuws stappend, valt ons oog als vanzelfsprekend het eerst op datgene waarbij Nederland zelf ten nauwste betrokken is: het debat in de **Assemblee der V.N.** over het plan-Luns. Wat de uitkomst van die discussie zal zijn valt nu nog niet te zeggen. Het Nederlandse memorandum, waarin de regering haar bereidheid tot vriendschap met Indonesië uitspreekt, schijnt evenals het plan-Luns zelf een goede indruk te hebben gemaakt. Doch de vraag blijft: zullen die plus-punten gezamenlijk voldoende blijken om het wel zeer hoge vereiste van 2/3 van de 103 stemmen aan onze zijde te brengen. De vrijdag in functie getreden waarnemend secretaris-generaal **Oe Thant** is met eenstemmigheid gekozen en begroet, maar in zijn eerste speech als S.G. repte hij zelfs niet over zijn voorganger Hammarskjoeld. Natuurlijk liet hij dit na om niemand (d.w.z. Rusland c.s.) voor het hoofd te stoten. Doch als diezelfde vrees vele neutrale V.N.-leden tijdens de stemming over het plan-Luns parten speelt, moet men de uitslag somber inzien. Hetgeen wij op dit moment dan ook doen.

★ **West-Duitsland** heeft eindelijk zijn nieuwe kabinet onder de oude bondskanselier. Nog nooit is die met zo'n kleine meerderheid gekozen. Erhard, enfant chéri bij de liberalen, is zeer verbolgen over de liberale eisen inzake de taakverdeling in het nieuwe team. Gestimuleerd door hun „succes" t.a.v. Von Brentano zullen deze coalitie-genoten zich echter duchtig blijven weren. De alleenheerschappij van de CDU/CSU is ten einde. Adenauers reis naar Washington toont echter aan, dat „der Alte" zich althans de leiding in de buitenlandse politiek niet uit handen wil laten nemen. Dat is op dit moment voor West-Europa en de gehele vrije wereld het voornaamste. De door stormen van protest afgedwongen vrijlating van de in Duitsland gevangen genomen Yoegoslaaf, die tijdens de oorlog als partisaan Duitsers doodde, toont overigens aan, in welke positie vele Duitsers zich reeds weer wanen. Men kan over deze ontwikkeling slechts met zorg vervuld zijn.

★ **Frankrijks'** president veroverde Corsica met zijn redevoeringen. Op dit bolwerk van tegenstanders der officiële Algerije-politiek verklaarde De Gaulle de F.L.N. voor representatief en kondigde hij de nakende oplossing van dit probleem aan. Dat getuigt van moed, doch de tijd is voor zulk een knoop-doorhakken rijp. Alles wijst er op dat De Gaulle nu of nooit die sprong moet wagen.

Het uitlekken van zijn plan voor een (politieke) Unie van Europese Staten kwam op een **allerongelukkigst** moment, nl. vlak voor de aanvang — op 8 november j.l. — van de onderhandelingen tussen de zes E.E.G.-landen en Engeland over laatstgenoemdes toetreden. Elders in dit nummer wordt daarover meer geschreven. Wij volstaan daarom op deze plaats met de opmerking, dat, indien De Gaulle's plan deze Brusselse conferentie tot mislukken zou kunnen doemen, de gevolgen niet te overzien zijn. Indien — wat wij hopen — de onderhandelaars zich van deze Franse verrassing niets aantrekken, dan is daarmee het eerste effect van Engelands intrede in de E.E.G. al bij voorbaat geregistreerd, n.l. het verminderen van Frankrijks — veelal nadelige — invloed op de Europese integratie.

★ **Finlands** president Kekkonen heeft zich meesterlijk gekweten van de taak om Ruslands nota toe te lichten. Enerzijds draaide hij het Finse volk geen Russisch rad voor ogen over „Duitse agressieve plannen". Anderzijds heeft hij zijn volk van de ernst der toestand overtuigd. Minister Karlainen, die deze week naar Rusland toog, staat voor een uiterst delicate taak, want ook de aansluiting (associatie) van Finland bij de Europese Economische Gemeenschap is in het geding en wellicht tevens die van andere Scandinavische landen.

★ De **Zuid-Afrikaanse** pas, die Loethoeli in de gelegenheid stelt zijn Nobelprijs in Oslo te gaan halen, is een **(eerste?)** bewijs dat de wereldopinie inzake de apartheidspolitiek de regering-Verwoerd niet onverschillig laat. Het commentaar van overheidswege dat dit besluit begeleidde, doet helaas tevens zien dat van een innerlijke standpunt-wijziging bij de machthebbers niet kan worden gesproken.

★ In **Ghana** werd de machtspositie van president Nkroemah geschokt. De man, die op zijn eigen standbeeld liet beitelen: „zoekt eerst het **politieke** koninkrijk en al het andere zal u toegeworpen worden", leert de gevolgen van zelfoverschatting kennen.

De voorgenomen reis van de Britse vorstin naar Ghana is weer een symptoom van de merkwaardige Engelse neiging om ten koste van schier alles, het Gemenebest bijeen te houden.

★ **Ecuador** zag president Ibarra ten derde male vallen. Zijn opvolger, Monroy, is eigenlijk tegen de zin van het leger op het schild geheven. Dit voorval en het recent précédent in Brazilië tonen aan dat de invloed van het volk in Zuid-Amerika stijgende is. Afgezien van deze beide concrete gevallen is dit een ontwikkeling, die in het algemeen de zo nodige stabiliteit in die roerige wereld ten goede komt.

Communistische taktiek

• *Vervolg van pag. 1*

— die zeker niet misplaatst is — zijn de moeilijkheden dus bepaald niet van de baan.

VIëTNAM

Het grootste gevaar dreigt inderdaad in Zuid-Vietnam. De berichten, die de laatste tijd over de ontwikkelingen in dat deel van Zuidoost-Azië binnenkomen, zijn zeer schaars. Het ziet er naar uit, dat ook daar sprake is van een angstwekkende stilte voor de storm. Zuid-Vietnam wordt bedreigd door communistische guerillastrijders, die na de „vrede van Genève van 1954" in die staat zijn achtergebleven, en door strijdkrachten van Noord-Vietnam, die de laatste maanden voornamelijk via het door de communisten bezette deel van Laos het bedreigde gebied binnensijpelen. Het leger van Zuid-Vietnam kan de strijd tegen de rebellen niet meer alleen aan: als het zich naar de bedreigde grensgebieden begeeft, blijven belangrijke delen van het land vrijwel onbeschermd. Deze worden dan volkomen overgeleverd aan de wrede terreur van de communisten.

Het gevolg is, dat het leger nergens sterk genoeg kan zijn om de opstandelingen en de vreemde indringers het zwijgen te kunnen opleggen. De wil is er wel, maar de manschappen en de middelen ontbreken vooralsnog. Een bevriende mogendheid, het name de Ver. Staten, ziet zich voor de vraag geplaatst, wat er nu moet gebeuren.

REACTIE

Als Zuid-Vietnam binnen het machtsgebied van het wereldcommunisme komt (of China of de Sowjetunie daar nu de lakens in uitdeelt), dan zullen spoedig ook de andere landen van Zuidoost-Azië volgen, daaraan twijfelt zo langzamerhand niemand meer. Het is duidelijk, dat dit moet worden voorkomen, hetgeen inhoudt, dat de val van Zuid-Vietnam moet worden verijdeld, met alle middelen, die de vrije wereld ten dienste staan. Niet ten onrechte heeft men Vietnam wel eens vergeleken met Berlijn. In feite is het ook zo, want Vietnam is — meer nog dan Laos, waar de mensen zich nooit bijzonder druk hebben gemaakt over de moeilijkheden, die boven hun hoofd hingen — voor Zuidoost-Azië en de rest van de wereld, wat Berlijn voor Europa en de rest van de wereld betekent. Het opgeven van de positie van de westelijke mogendheden in West-Berlijn zou een kettingreactie ontketenen, die in de landen van de vrije wereld een totale ontreddering teweeg zou brengen.

Hetzelfde geldt in even sterke mate — al zien velen het nog niet zo — voor de toekomst van Vietnam. Valt dit land in handen van de communisten, dan is geheel Azië verloren. En de Amerikanen, die dezer dagen een beslissing moeten nemen over de mate, waarin zij zich in Laos zullen binden, dragen een enorme verantwoordelijkheid.

PERZIë

Perzië — we schreven het vorige week reeds — neemt in zeker opzicht eenzelfde plaats in als Finland, wat zijn positie tegenover de Sowjetunie betreft. Premier Amini, die nu al ongeveer een half jaar probeert langs de weg van een zgn stille revolutie de zaken in zijn land te regelen, is er tot dusver in geslaagd, zijn belagers van het lijf te houden. Het is evenwel de vraag, of hij hier blijvend in zal slagen, omdat de problemen, waarvoor hij zich geplaatst ziet, zo groot zijn, dat ze schier onoplosbaar zijn in het korte tijdsbestek, dat er voor beschikbaar is. Amini moet in een ijltempo tot stand brengen, wat zijn voorgangers in een periode van tientallen jaren niet hebben gedaan. Daarbij moet hij voortdurend strijden tegen een om zich heen grijpende corruptie, waardoor vrijwel de gehele Perzische samenleving is aangetast. Zijn vijanden, die thans voornamelijk moeten worden gezocht onder de leden van de Nationalistische partij van oud-premier Mossadeq, laten hem geen ogenblik met rust en ook de feodale landeigenaren, die het einde van hun herenleven in zicht zien komen, maken Amini (zelf een grootgrondbezitter) het leven zuur, niet beseffend, hoe zij hun werkelijke vijanden in de kaart spelen.

Chroesjtsjef heeft enige tijd geleden nog openlijk verklaard, dat Perzië naar zijn oordeel het eerste land zal zijn, dat de communisten in handen zal vallen. Hij zal ongetwijfeld activerend en stimulerend werkzaam zijn om de dag naderbij te brengen, waarop zijn voorspelling in vervulling zal gaan. Voorlopig zal hij nog zijn toevlucht moeten nemen tot een zgn. machtsovername van binnenuit, maar als dat niet gelukt, kan hij zijn toevlucht nemen tot andere middelen, zoals hij thans tegenover Finland probeert.

KONGO

Ook in Kongo tracht Chroesjtsjef de dingen naar zijn hand te zetten. Nadat de operaties van de Verenigde Naties tegen Katanga op een groot fiasco waren uitgelopen, zag de centrale regering in Leopoldstad zich genoodzaakt, haar gezag te laten gelden. Ze werd hiertoe gedwongen door de omstandigheid, dat de troepen van Oost-provincie en Kivoe, die nog steeds in procommunistische handen zijn van plan waren, zelf een greep naar de macht in Katanga te doen en zo de machtsverhoudingen in Kongo in het voordeel van de loemoembisten (die tegen de Sowjetunie aanleunen) te wijzigen.

Ook de pogingen van Leopoldstad schijnen tot mislukken gedoemd te zijn en Katanga maakt nog geen aanstalten, naar een zo noodzakelijk vergelijk met de rest van Kongo te streven.

In deze situatie kan de Sowjetunie vruchtbaar werk doen en we behoeven ook niet vreemd op te kijken, als vandaag of morgen in Kongo opzienbarende dingen gebeuren.

VERGISSING

Er is dus nogal het een en ander, dat ons in de komende maanden kan bezighouden. De Sowjetunie heeft heel wat potjes op het vuur en zij heeft misschien ook nog dingen in petto, waar we nu nog geen idee van hebben. We doen er goed aan, daar rekening mee te houden, opdat we er op voorbereid zijn, als het zo ver is. Zoals men in het Westen totdusver geleefd heeft, is men in feite met welhaast de regelmaat van de klok afwisselend van grote bezorgdheid tot een even grote zorgeloosheid vervallen. Als we nu horen, dat er een bidstond voor de vrede zal worden gehouden, zijn we geneigd ons af te vragen, of daar nu zo'n bijzondere reden voor is. Alles is toch weer betrekkelijk rustig, alles is toch weer meegevallen? De schijn bedriegt ook hier. We zijn in een niet aflatende strijd tegen het goddeloze communisme gewikkeld en we moeten de adempauze, welke Chroesjtsjef zichzelf gunt, niet uitleggen als een gunstig teken aan het internationale politieke firmament. Dan zouden we — vooral als christenen — een enorme vergissing maken.

dB.

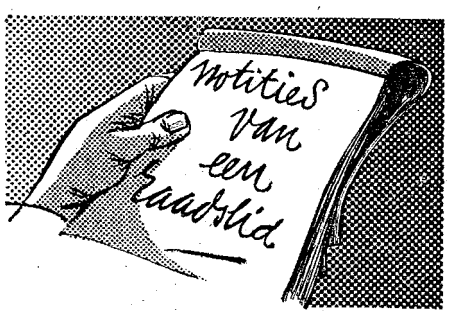

Slechte betalers II

ONZE notitie over „Slechte betalers" bezorgde ons een reactie van een „oud-raadslid." De schrijver is het er volmaakt mee eens dat wanbetaling in een vereniging van a.r. gemeentebestuurders niet voor mag komen. Hij is tevens van mening dat elk raadslid en elk statenlid lid behoort te zijn van de vereniging. Maar zo vraagt hij: wreekt zich bij het euvel van de wanbetaling niet het euvel van gedwongen lidmaatschap? Hij schrijft dan letterlijk:

„Het is voor mij nog altijd een vrij onbegrijpelijke zaak hoe men in de A.R.-partij statutair en dus gedwongen heeft kunnen vastleggen dat een raads- en statenlid bij hun kandidaatstelling moeten beloven dat zij bij hun verkiezing lid zullen worden van bedoelde vereniging. Van een revolutionaire partij, waar volksvertegenwoordigers en raadsleden gezien worden als mandatarissen van de partij, had ik mij dit in kunnen denken, van de A.R.-partij, die de volle nadruk legt op de eigen verantwoordelijkheid van de gekozenen, is dit voor mij onbegrijpelijk. Men erkent die eigen verantwoordelijkheid t.o.v. het raadslidmaatschap, maar t.o.v. het lidmaatschap van deze verenigingen gooit men dit beginsel over boord en gaat men dwang toepassen M.i. een niet-a.r. dwang, met als gevolg een aantal niet-meelevende en slecht betalende leden. Dacht men nu dat men ergens ter wereld, bijv. in de a.r.-gelederen, goedwillende mensen kweekt met dwang?"

Laat ik met het laatste mogen beginnen. Natuurlijk is dwang niet het meest geschikte middel om goedwillende mensen te kweken. Maar moet men hier wel van dwang spreken? Het raadslid heeft deze verplichting bij zijn kandidaatstelling vrijwillig aanvaard, tegelijk met een aantal andere verplichtingen (hij moet lid zijn van de partij, hij moet het gemeenteprogram ondertekenen, hij moet fractievergaderingen bijwonen). Dat gemeenteprogram is vastgesteld door de plaatselijke kiesvereniging, maar in tal van gevallen is dat geënt op het program dat de vereniging van a.r .gemeentebestuurders als concept heeft opgesteld. Het is die vereniging, die binnen de partij voorlichting geeft t.a.v. tal van vraagstukken de gemeentepolitiek betreffende. Ze doet dat door vergaderingen en door het blad „De Magistratuur", dat alle leden maandelijks toegezonden krijgen. Is het nu zo vreemd dat men van a.s. raadsleden vraagt dat ze behalve lid van de partij, ook lid zullen zijn van die vereniging binnen de partij, die zich juist op hun speciale terrein beweegt?

Het zij mijn collega „oud-raadslid" toegegeven dat het mooier zou zijn als allen vrijwillig lid werden, want aan gedwongen leden heeft men inderdaad niet veel. Maar... de deputatenvergadering heeft het lidmaatschap verplicht gesteld. Bij mijn weten heeft men destijds tegen deze verplichting geen bezwaar gemaakt. Zolang die verplichting geldt hebben we ons als a.r. daaraan te houden. Dat is vandaag het punt waar het om gaat. Ook voor de besturen van deze kiesverenigingen. We zijn het alweer met „oud-raadslid" eens, dat „de verenigingen zich zo moeten presenteren, dat ieder raads- en statenlid als vanzelf de drang gevoelt lid te moeten zijn." De verenigingen hebben hier een belangrijke taak. Ze moeten voorlichten. Ze moeten de raadsleden bijeenbrengen in provinciale vergaderingen of beter nog in streekvergaderingen waar problemen en moeilijkheden doorgesproken kunnen worden.

Maar wanneer oud-raadslid dan verder gaat en zegt „en als er dan nog een kwaadwillende overblijft, welnu in overleg met de betrokken kiesvereniging is het dan altijd nog mogelijk zo iemand, wegens te weinig ambitie voor zijn taak, niet weer te kandideren", dan zetten we toch een vraagteken. Prevaleert bij een dergelijke procedure de vrijheid ?In naam ja, maar er staat een stok achter de deur. Is het dan misschien toch niet eerlijker om ronduit bij de kandidaatstelling te zeggen: als u gekozen wordt moet u lid worden van de vereniging van a.r.-gemeentebestuurders?

Op de vraag of er in het land veel of weinig aan dit artikel uit het partijstatuut de hand wordt gehouden, kan ik geen volledig antwoord geven. Er zijn gevallen, gelukkig maar enkele, dat de besturen van kiesverenigingen lak aan de zaak hebben. Dat is een kwalijke zaak. Wat de raadsleden betreft kan gezegd worden dat er ruim 1300 lid zijn van één van de provinciale verenigingen. Het percentage dat zich aan de verplichting niet stoort is dus ook hier erg klein.

Op een opmerking van het „oud-raadslid" over de presentiegelden kom ik graag nog eens apart terug.

Prettig is dat raadslid en oud-raadslid hier bij verschil in argumentatie het in elk geval hierover eens zijn dat raadsleden lid behoren te zijn van de vereniging van a.r. gemeentebestuurders.

• *Vervolg van pag. 3*

kwestie, welke ook aan de orde komt in artikel 53 van het beginselprogram van de P.v.d.A. In dat artikel wordt o.m. het volgende gesteld: *„Zij erkent het innig verband tussen levensovertuiging en politiek inzicht en waardeert het in haar leden als zij dit verband in hun politieke arbeid duidelijk doen blijken; daarom waardeert zij binnen haar organisatie de arbeid van werkgemeenschappen op grondslag van de levensovertuiging, ter verdieping en verrijking van het geheel der socialistische gedachte en beweging."*

Wij menen deze uitspraak ook als volgt te mogen weergeven: het christendom wordt binnen de P.v.d.A. waardevol geacht, maar alleen **voor zover** het wil meewerken aan de verdieping en de verrijking van het geheel van het socialisme. Waar het christendom zich tegen het geheel of de onderdelen van het socialistische gedachtensysteem zou verzetten, eindigt ook de waardering van de P.v.d.A.

Maar is dit nu voor een gereformeerde aanvaardbaar? Mogen de schrijvers, waar het zo staat, toch stellen: **omdat** wij gereformeerd zijn . . . kiezen wij voor de Partij van de Arbeid?

Wij menen te dezer zake een appèl te moeten doen op de schrijvers, opdat zij nogmaals hun politieke keuze en inzonderheid de argumentatie toetsen, welke zij daarvoor in de brochure hebben gebezigd. Niet met de vooropgezette bedoeling bij de P.v.d.A. uit te komen, doch kritisch niet alleen de christelijke partijen, maar ook de socialistische partij toetsend aan de basis waaraan zij zich blijkens hun eigen uitspraken gebonden weten.

Mogen de bovenstaande opmerkingen worden verstaan als een poging om daartoe een bijdrage te leveren.

P.

Ingezonden:

WAS HET ZO?

De heer Warnaar wijst in zijn ingezonden oriënterend overzicht in N.G. van 28 oktober j.l. mijns inziens terecht op de leeftijdsvergissing van de ARJOS.

Zo tussen 1880 en 1890 werden de propagandaclubs van de kiesverenigingen geboren, omdat de functie van sectie-kommissaris door de veelheid van kiezers niet meer te handhaven viel. Hun werk werd overgenomen door de propagandaclubs. Toentertijd besefte de partij nog niet de grote betekenis van deze organen. In 1898 verenigden deze clubs zich in een landelijke bond. Na vele moeizame pogingen om te komen tot een landelijk orgaan, kwam medio april 1920 het „Officiële Orgaan van de Bond van A.R. Propagandaclubs in Nederland" uit, onder de naam Nederland en Oranje.

Oktober 1923 gaf een reorganisatie van de bond te zien. De Bond werd n.l. opgeheven en op dezelfde vergadering werd het „Verband van A.R.-propagandaclubs" gesticht. De verhouding van de clubs tot de partij kwam hierbij anders te liggen. De leden bleven dezelfde, want zij die ingeschreven waren bij de Bond, werden automatisch overgeschreven naar het Verband.

Voor zover mijn gegevens strekken, was de Heer Warnaar één van de gecomitteerden namens de clubs in de Commissie van uitvoering, welke commissie het bestuur van het Verband vormde.

Temidden van de verkiezingsstrijd 1929 was de geboorte van de ARJA. De reactie van het Verband van ARPC was, laten we samen gaan!

Het verband telde vele ouderen en had propaganda als hoofddoel, terwijl de ARJA de jongeren wilde omvatten. met als hoofddoel studie. Een contactcommissie tussen beide groepen en gastvrijheid voor de ARJA in de kolommen van Nederland en Oranje, was het povere resultaat van het fusievoorstel. Later heeft de ARJA een eigen orgaan uitgegeven.

Langzamerhand kwamen in de ARPC jongere leden en werd de studie meer ter hand genomen en kwamen bij de ARJA meer oudere leden. Niet zelden was men lid van beide organisaties.

Zo was dan het voorstel tot fusie tussen beiden in november 1940, niet moeilijk meer te verdedigen. In Utrecht werd de zaak beklonken. De ARJA als zodanig bestond niet meer, evenmin als het oude Verband van ARPC.

Een gefusioneerd verband was de bekroning van een jarenlang onderhandelen.

Als het waar is, dat de ARJOS een voortzetting wil zijn van de ARJA, dan draait men hierbij de klok onnodig ver terug en treedt men tegelijk weer in de gedachte van een gescheiden optrekken van clubs, welke beide groepen indertijd hetzelfde doel meenden te dienen.

Het feit echter, dat het Verband van ARPC na de oorlog geen pogingen in het werk gesteld heeft, weer zelfstandig te gaan staan, bewijst wel voldoende, dat niet de organisaties van vóór november 1940 herrezen zijn, maar de ene gefusioneerde organisatie van ná november 1940.

Geleefd hebbende onder verschillende namen, is de ARJOS dus nu 63 jaar oud. Ik meen wel, dat hij hiermede kan bogen op de oudste studie- en propagandaorganisatie op politiek terrein in ons land.

J. Ph. KREBS

Slechts één schrede

Er is slechts één schrede tussen mij en de dood

1 Samuël 20 : 3

PER 1 november is de nieuwe voetgangersregeling ingegaan: bij een z.g. zebra-oversteekplaats heeft de voetganger voorrang op het rijverkeer; een ingrijpende verandering, welker invoering met gemengde gevoelens is tegemoetgezien. Het is wellicht nog te vroeg om over de uitwerking van deze maatregel een oordeel te vellen.

De verkeersveiligheid is een moeilijk oplosbaar probleem geworden. Het gemotoriseerde verkeer is dermate toegenomen, dat het de overheid en haar orgaan, de verkeerspolitie, handen vol werk en veel hoofdbrekens kost. Er zijn in onze steden bepaalde straten en wegen, die vooral in de spitsuren de stroom nauwelijks verwerken kunnen.

Al het mogelijke wordt gedaan: stoplichten bewijzen goede diensten, evenals de diverse verkeersborden; maximumsnelheden leggen àl te haastig zich voortspoedenden aan banden; controle op remmen en banden blijkt telkens noodzakelijk; de rijbevoegdheid wordt niet bepaald gratis verstrekt en kan bij grove overtredingen ingetrokken worden. Fouten en overtredingen in het verkeer worden meestal vrij streng gestraft (maar nog niet streng genoeg volgens sommiger oordeel); in het bijzonder, wanneer het gebruik van alcoholica (mede) oorzaak van een ongeluk of gevaar was.

Ondanks alle maatregelen en controle is het aantal ongelukken met dodelijke afloop of met als gevolg zwaar lichamelijk letsel ontstellend groot. Geen dag gaat voorbij of de krant maakt melding van een of meer rampen op de weg. Een slip, een mistbank, een klapband . . . soms met verschrikkelijke gevolgen. Doch hoe vaak is onoplettendheid de oorzaak van veel leed: een verkeerde manoeuvre; plotseling oversteken zonder uit te kijken . . . Wie regelmatig op de weg is verbaast zich niet zozeer over het groot aantal ongevallen als wel, dat er nog niet veel méér gebeuren!

Het is onveilig op de weg; te voet, op de fiets of in de auto: wij worden bedreigd. Onlangs zag ik een pocket getiteld: „De dood vloog mee". De dood rijdt mee en loopt mee. Wat David, toen hij zich bedreigd gevoelde door Saul, zei tegen Jonathan, die meende dat het zó erg nog niet was, geldt voor ons wel in bijzondere mate: „Er is slechts één schrede tussen mij en de dood."

Voor en na is er reeds op gewezen, dat deze nieuwe regeling zowel van het rijverkeer als van de voetganger grote oplettendheid en voorzichtigheid vraagt. Niemand mene, dat men bij een zebra-oversteekplaats maar raak kan lopen. Bij een onvoldoende samenspel tussen beide partijen wordt door deskundigen voor een verhoogde verkeersonveiligheid gevreesd!

Goede wetten baten weinig, indien er geen goede zeden zijn, wisten de oude Romeinen reeds:

Op de weg zullen wij ons van onze verantwoordelijkheid jegens elkaar terdege bewust dienen te zijn. Het gebod: „heb uw naaste lief als uzelf" . . . en de naaste is toch ieder, die op mijn weg komt . . . geldt hier evenzeer als het „Gij zult niet doden". U kent de uitdrukking „heer in het verkeer"; dat houdt in: beheerst. Zelfbeheersing, ook al hebben wij bijna altijd haast!

Slechts één schrede tussen ons en de dood. En dan zullen wij rekenschap moeten geven van wat wij met het ons geschonken leven hebben gedaan. Hier geldt: Weest te allen tijde bereid en haast u om uws levens wil!

Ook in het verkeer der volkeren is het onveilig, ondanks de Veiligheidsraad, die slechts weinig garantie biedt voor ware geborgenheid.

Chroesjtsjef heeft zijn volk een ware heilstaat voorzegd, althans over twintig jaar, terwijl hij verwacht, dat de wereld het communisme zal gaan aanhangen; voorlopig verheugen wij ons in de controvers: Rusland-China, welks minister-president zich niet bepaald elegant gedroeg tijdens het 22ste partijcongres. Het is achter het ijzeren gordijn niet alles koek en ei; Albanië durft zich tegen de machtige kolos verzetten . . . . .

Overal smeult het vuur en het kan zo maar ineens uitslaan. In een elders in dit nummer gegeven overzicht van de buitenlandse politiek kunt u hierover lezen. Ook voor de wereld geldt het woord, dat er slechts één schrede is tussen ons en de doodsdreiging.

Voor wie leven bij het Woord Gods behoren deze dingen tot de tekenen van Christus' komen in heerlijkheid. Wij worden opgeroepen waakzaam te zijn. In Lucas 12 lezen wij o.m.:

Zalig die slaven, welke de heer bij zijn komst wakende zal aantreffen . . . Weest ook gij bereid, want op een ure, dat gij het niet verwacht, komt de Zoon des mensen . . .

En, waar ons veel is toevertrouwd:

Van een ieder, wien veel gegeven is, zal veel geëist worden, en aan wien veel is toevertrouwd, van hem zal des te meer worden gevraagd.

Ds. P. A. A. KLUSENER

HONGAARS CALVINISME: WAARH

HONGARIJE heet in veel westerse publikaties een „katholiek land" en inderdaad behoort 2/3 van het Hongaarse volk tot de roomse kerk. Niettemin bergt Hongarije ook de sterkste protestantse minderheid in Oost-Europa; meer dan 2,5 miljoen leden tellen de protestantse kerken tezamen, waarvan ongeveer 2 miljoen tot de calvinistische Hervormde of Gereformeerde kerk behoren en ongeveer 500.000 tot de Evangelisch Lutherse kerk. Baptisten, Adventisten en Pinkstergemeenten tellen daarnaast hun leden bij tienduizenden.

Hoe is het leven van die protestanten, wat is het lot van hun kerken? Er is over het algemeen in Nederland te weinig van bekend. Er zijn te weinig contacten. Waar vooral binnen de calvinistische kerk de tegenstellingen fel zijn, is het de kortstondige bezoeker moeilijker nog dan elders één samenvattend, min of meer objectief beeld te geven.

Hoe dit zij, vast staat dat de Hongaarse broeders zeer verlangen de reeds bestaande contacten voort te zetten en te verdiepen en nieuwe op te nemen. „Wij zijn altijd tot een eerlijk en open christelijk gesprek bereid, wij willen graag contacten met Calvinisten in het Westen", aldus bisschop Bartha, de presiderende bisschop van de Gereformeerde kerk, met wie ik in een hotel op het prachtige Margaretha-eiland in de Donau een kort gesprek had. „Wij willen graag broederlijk contact, maar, voegde hij er aan toe, als er maar geen politieke bijbedoelingen achter schuilen". De bisschop had het druk: juist presideerde hij de ontvangst van een delegatie van de Oost-Duitse C.D.U..... Hoe rijmde hij zijn afkeer van en zijn bezig-zijn met politiek te zelfden tijd? Hoe doet zijn kerk dat?

De declaratie van '56

WIE de verhouding van de kerken en de communistische staat in verschillende landen nagaat, komt steeds tot dezelfde conclusie: enerzijds eist de staat van de kerk dat zij zwijgt over alles wat niet tot „haar" terrein behoort, anderzijds vraagt zij een vergaande ondersteuning van de zijde van de kerk van elke concrete stap die het regiem zet op de weg van het socialisme. Zo ook in Hongarije.

Eén voorbeeld. Toen verleden jaar de collectiverings-kampagne in de Hongaarse landbouw op een hoogtepunt gekomen was, schreef Reformatus Egyhaz (Gereformeerde kerk) het officiële kerkelijke orgaan, in zijn nummer van 15 februari het volgende: „Wij begroeten het socialisme en beschouwen daarmee ook zijn gekollektiveerde landbouw als een gelegenheid die de Heer onze generatie biedt, opdat onze materiële en morele vooruitgang bevorderd zal worden. Altijd als wij de bedoelingen van onze Heer in deze wereld gehoorzaam nastreven, is de uitwerking daarvan op het leven van de gemeente vruchtbaar en verrijkend".

De kerk heeft zich in uitspraken als deze herhaaldelijk achter het regiem geplaatst. Maar spreekt hier de kerk wel, of spreekt slechts een kleine groep aan het regiem welgevallige leidrs?

Een in het geheim in juni '56 opgestelde „deklaratie", die naar achteraf bleek was opgesteld door de professoren Pap en Nagy, destijds docenten aan de Theologische Hogeschool te Budapest, geeft een antwoord op deze vraag.

In deze deklaratie, die de schrijvers deden in naam van „de belijdende Hongaarse kerk", wordt getuigd van het conflict tussen het geloof van predikanten, ouderlingen en gelovigen en de theologie en de praktijk van de kerkleiding. De declaratie veroordeelt de kerkleiding die zegt dat het socialisme in overeenstemming is met Gods wil. De kerk dient aan de wereld het Evangelie te verkondigen. Zelfs dan als de wereld het niet wil horen, of als de wereld of de staat de verkondiging hindert of verbiedt. Wil de staat de kerk de mond snoeren, dan zal zij in de illegaliteit moeten gaan.

Niettemin betuigt de declaratie zich loyaal tegenover de staatsmacht als door God ingestelde overheid. Ook distantieert zij zich van het verleden. Zij belijdt dat de oude maatschappelijke orde door het rechtvaardige oordeel van God werd weggevaagd, maar belijdt ook, dat de tegenwoordige orde het stempel van de zonde draagt. De kerk moet de belangen van staatsburger en de waarheid dienen, daardoor bevordert zij een rechtvaardige staat. De huidige kerkleiding verwaarloost hier echter haar taak, aldus de declaratie, waardoor haar dienen een dienstbaarzijn aan de wereld wordt.

De declaratie gaat dan voort met de methoden van druk en dwang en vreesaanjaging te laken, waarvan de verleiding zich bedient, waarmee zij haar onwelgevallige personen uitrangeert en tracht een nieuwe theologie op te leggen. De belijders kunnen de beslissingen van deze kerkleiding in vele gevallen niet als beslissingen van de kerk erkennen.

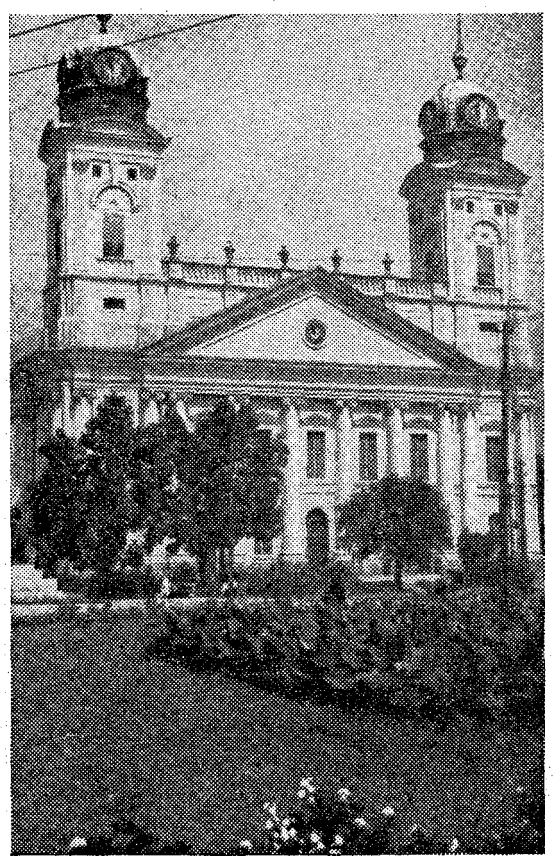

Hervormde kerk in Debrecen, de hoofdstad van het Hongaarse protestantisme.

Ik meende in deze declaratie de stem van de ware kerk te herkennen en was benieuwd hoe anno 1961 de leiding in de kerk op deze verklaring, die nog altijd als een Shibboleth in haar midden is, zou reageren. Ik sprak hierover een jong, zeer goed georiënteerd predikant wiens mening ik nu zal weergeven. Hij vertelde men hoe de in juni '56 opgestelde declaratie in het geheim naar de V.S. was gestuurd, waar ze ook onder ogen kwam van het centrale comité van de wereldraad van kerken, dat tegen augustus op een conferentie in Hongarije was uitgenodigd.

Intussen was de verklaring ook in Hongarije verspreid. De leiding van de konferentie zag zich genoodzaakt de in 1948 afgezette bisschop Ravasz het woord te doen voeren. Twee maanden later, toen de opstand woedde, kwamen een aantal nietwettige vertegenwoordigers van de vier bisdommen bijeen, riepen Ravasz als bisschop terug en dwongen de het regiem gehoorzame bisschoppen Bereczky en Peter van hun ambten afstand te doen.

Na het neerslaan van de opstand had de regering eerst wel iets anders te doen dan zich met de Gereformeerde kerk te bemoeien. Bij verordening werd bepaald dat voor de vervulling van alle kerkelijke ambten, een voorafgaande toestemming van de staat nodig was. Eind '57 verzocht de synode de oude, „de lijn" getrouwe bisschoppen terug te keren onder belijdenis van haar „liefdeloosheid en ontrouw". Peter weigerde. Bereczky kwam, zij het voor korte tijd, in zijn ambt terug, niet zonder erkenning van fouten zijnerzijds, maar met een volledig aan de visie van de regering conforme verklaring over de opstand van '56.

De stem van het verleden?

IK vroeg mijn gesprekspartner op de man af of de declaratie niet — nu nog — de mening van de meerderheid van de kerk weerspiegelt, of niet mannen als Ravasz de ware vertegenwoordigers van het kerkvolk zijn. Ik zal het, niet bepaald in elk opzicht rechtstreekse, antwoord dat ik op deze vraag kreeg, met enige uitvoerigheid weergeven. Het belichaamt een kijk op de zaken die de schaarse westerse kommentaren in belangrijke mate vreemd is, en waar ik zelf ook de nodige vraagtekens bij blijf plaatsen; het is echter ook de visie van iemand, die wij ongetwijfeld mogen zien als representant van een niet onaanzienlijke groep jongeren, van iemand die in de urenlange gesprekken die ik met hem voerde, op mij de indruk van oprechtheid en goede trouw achterliet.

Neen, de voorstelling dat bisschop Ravasz de ware kerk zou vertegenwoordigen is onjuist. Hij behoorde ook tijdens de wereldoorlog tot de kerkleiding, een leiding die zich, net zo als die van de roomse kerk aan de politiek van Horty conformeerde, die het chauvinisme diende, het fascisme in de hand werkte, zich er althans niet voldoende tegen verzette. Die leiding was na de oorlog niet langer acceptabel meer.

Daar komt bij dat, precies als in de staat de demokratische procedure steeds een farce was, ook in de kerk de invloed van onderaf steeds gefnuikt werd. De oude kerkleiding had geen achting voor het kerkvolk: zij vertegenwoordigde alleen de hoogkerkelijkheid. Ja, als de opstand was gelukt, zou de meerderheid in de kerk zich waarschijnlijk achter de mannen van de declaratie hebben geschaard, precies zoals de meerderheid nu zich aan de huidige leiding conformeert. De mannen van de declaratie speelden echter geen open kaart, zij leven tot de opstand anoniem en verklaarden toen dat de declaratie niet ver genoeg ging. De loyaliteitsverklaring tegenover de staatsmacht als door God ingesteld en de verwerping van het verleden werden, door Nagy en Pap nu (in oktober '56) verklaarden, alleen opgenomen om de verklaring in een eerder stadium niet al te onaannemelijk te maken.

Hun stem was dus de stem van het verleden. Men dreef door in de richting van het herstel van het oude, wilde afzetting en bestraffing van de mannen van „de lijn". De laatsten waren met de tegenpartij nooit zo ver gegaan, nooit waren de mannen van de oude orde uit hun predik-ambt ontzet. Het slagen van de opstand zou een verschrikkelijke reactie betekend hebben. De roomse kerk zou naar de politieke macht hebben gegrepen. Zou zij daarbij wel succes hebben gehad indien ze een zo reactionaire politiek zou hebben gevoerd? Het gaat in de beslissende momenten van een revolutie er steeds om wat vastbesloten minderheden doen. Een groot deel van het roomse kerkvolk zou nog blindelings de kerkleiding gehoorzamen, zeker nog bij de machtsoverneming door een reactionair regiem. Dan zou het voor andere mogelijkheden al te laat zijn. Kardinaal Mindszenty acht de protestantse kerken die zich van 1948 af voor de landverdeling, ook van kerkelijke goederen, hebben verklaard, verraders. Het protestantisme zou het onder zijn bewind moeilijker hebben dan nu.

Schuld en opdracht

MAAR heeft de kerk nu dan wel de mogelijkheid iets van haar opdracht te vervullen? Haar scholen zijn haar afgenomen, haar pers gereduceerd tot twee periodieken (De Weg, met een oplage van 6000 en de Gereformeerde kerk, met een oplage van ongeveer 2000 exemplaren). Twee van de vier theologische hogescholen moesten sluiten, het Bethesda-ziekenhuis werd onteigend.

Het antwoord dat ik hierop kreeg is typerend voor veel van de uitingen van het huidige calvinisme in Hongarije: Ja, onze mogelijkheden zijn sterk beperkt; de kerk kan haar diensten houden, haar onderricht geven, predikanten kunnen op de staatsschool, indien de ouders dat wensen, godsdienstonderwijs geven. Op de dorpen wordt daar heel veel gebruik van gemaakt, in de steden veel minder. De ouders staan daar vaak onder grote druk om hun aanvraag achterwege te laten. Het belangrijkste is echter wat we met onze mogelijkheden doen.

Voor en tijdens de oorlog gingen 80% van onze scholen van de r.k. of protestantse kerken uit; 80% van onze regeerders kwamen van die christelijke scholen
maatschappij die me
of conserveerden d
omwenteling: op al
communisten, atheïs
middeld 80% leerlin
derwijs. Ziet u, Go
Wij hebben veel k
levert het atheïstisc
mensen op die strak

Wij waren in on
komen, waar het n
vastloopt. De kerk,
voerders, achten ha
met schuld beladen
verder schijnt te ko
te belijden.

**Dat kan oprecht
hypocrisie achter
aanpassen omdat zij
verdrukking niet o
meent tegenover on
ten zwijgen, omdat
waar het moest, om
langs revolutionaire
waarderen; men me
buigen voor het oor
in de omwenteling
Europa gekomen is,
gelijk voor de harde
men schijnbaar ha
slaande hand van
eenzelvigt.**

*Ik kan de calvini
hierover sprak een
wordt in het Weste
situatie be- en ver
leden. Dat doen wij
als we spreken over
juk en over hun be
er geen mogelijkhei
historie waarin zij
kenden. Emigranten
die hier vroeger h
anders en zij behee
voorlichting in de v
gaat in de geketende*

Een andere vraag
achter het gordijn
bestaan, het bezit v
rissen van haar pre
haar seminaria — o
een groot deel door
zeer heeft gebogen

JONG

TOT ONZE SP
bewindsman
voorzitter, hebben
jonge KVP-er D
derzaal van de T
door de zaal rend
„Ziet U, mijnhe
„Dan moet U
mergriffier dr. A.
naar woorden, m
gereed. Dr. De Ru
het woord?"
„Ja, mijnheer de
tief en onuitvoerb
heer F. H. van de
televisie kon gee
drukken. De moti
tering een plezier

**Natuurlijk geef
Jongerenparlemen
Kamergebouw, on
kend beeld van
„parlement" hun
de Arjosfractie he**

Al voorin septem
maken van de fra
josvoorzitter C. B
nota inzake de re
„bewindsman" F.
punt uiteenzetten
van de Eerste Ka
mr. P. J. Oud een

Op een bijeenko
aan de hand van
standpunt bepaald
onderwerpen te b
In de loop van ok
had een tweede v
nota's en rapporte

Voor een laatst
morgen 4 novemb
op één oor van h
Kamergebouw. A
Balkenende toege
pen. Om tien uur

Het standpunt,
jaren geleden, in
Economische Hog
Eerste Kamer zou
het maatschappel
schappelijke leven
De huidige conste
viezen aan het w
krijgt erdoor het
delijk geen enkel
adviezen.

Het valt te begr
en vragen aanleid
zich ertegen. Een
hij antidemocratis
ren, wilden de Ee
fracties dachten e

EN?

zorgden ons een ijke *normen* spotte oorlog kwam de e posten kwamen ij waren voor gehet christelijk onwonderlijke wegen. rknoeid. Misschien wijs van vandaag, nen blijken te zijn. op een punt gelkens heb ervaren, ar huidige woordhaar verleden, zo en voorlopig niet e buigen en schuld

r er kan ook de van hen die zich het isolement, de illen nemen. Men en leugen te moevroeger niet sprak veel van wat nu andert positief kan noeten buigen. Te God dat men voelt e landen van Oost- buigen helaas tean de overheid, die er meer met de aardige God ver-

Hongarije die ik volgen. Te weinig n hun houding en gelet op het verlgemeen te weinig n onder het slavenvoor die volken is e grijpen naar een erheid en vrijheid ren tot de groepen ien dat natuurlijk een goed deel de ld over wat er om-

r of menige kerk van haar uiterlijk gebouwen, de salade inkomsten van ongarije nog voor betaald — niet te n staat die alleen

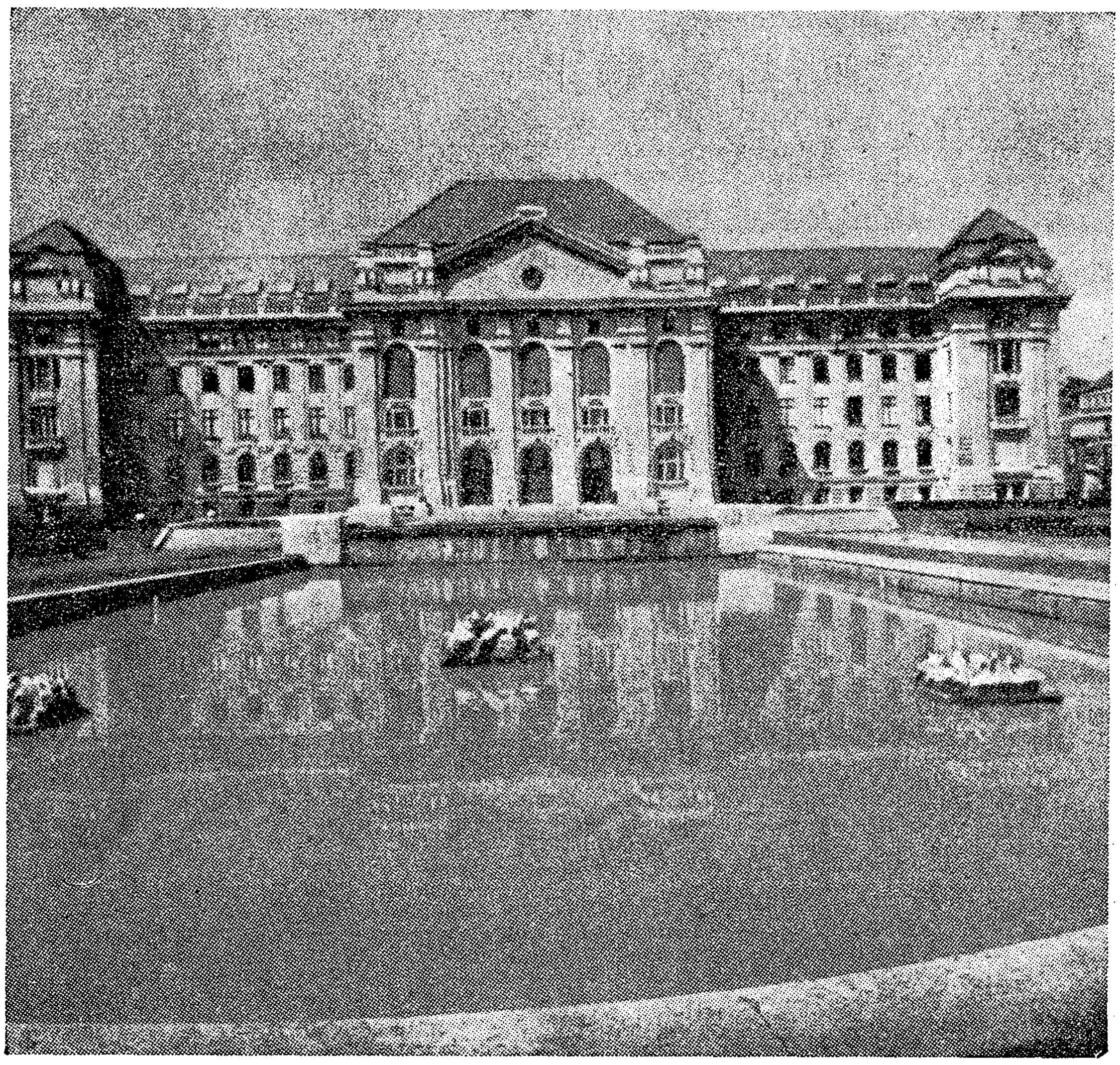

Universiteit van Debrecen; vele calvinistische leiders kregen hier hun opleiding.

haar ondergang wil. Groot is de verleiding terwille van een nog betrekkelijk rustig, materieel verzorgd bestaan, zich aan te passen en de grote profetische roeping van de kerk te verzaken. Gelukkig ontbreekt het besef daarvan niet geheel; de susidies voor de kerk worden in Hongarije geleidelijk aan verminderd en men beklaagt zich hier niet over. Binnen acht jaar moet de kerk in financieel opzicht zelfstandig zijn; men acht dit een gezonde toestand. Wanneer echter zal de calvinistische kerk in Hongarije ook geestelijk vrij zijn, wanneer zal zij de aardse zekerheden die haar nog zijn gelaten in de waagschaal durven stellen voor een werkelijk onafhankelijk christelijk getuigenis? Het is *onze* plicht haar die vraag te blijven stellen. Ook daarom mag er geen mogelijkheid tot contact verwaarloosd worden. Alleen: wij zullen bereid moeten zijn deze vraag ook voortdurend aan ons zelf, aan onze eigen kerken en gemeenschappen voor te houden.

TYMEN KNECHT.

ENPARLEMENT

zat weer op de groene Kamerbankjes

en wij ons met het standpunt van de geachte renigen. Ons eigen standpunt, mijnheer de ergelegd in een motie, die...." Hier stopte de en beetje hulpeloos keek hij de grote vergaamer ('s lands vergaderzaal....) rond. Ergens riendje van hem met een velletje papier. orzitter, de motie is nog niet helemaal klaar." n totdat de motie klaar is", antwoordde Ka-Ruiter lachend. Droesen aarzelde even, zocht toen hij weer wilde beginnen, was de motie het stuk voor. „Wenst de bewindsman hierover

tter, ik moet U zeggen, deze oplossing is primiet christelijk-historische Tweede-Kamerlid de ng, enthousiast verdediger van de commerciële den genoeg vinden om zijn afkeuring uit te verworpen, maar niet om de heer Van de We-....

schets van de bijeenkomst van het Nationaal uden op zaterdag 4 november in het Tweedezitterschap van dr. A. C. de Ruiter, een vertezaamheden. Hoe toegewijd de leden van dit rvulden, moge blijken uit het vele werk, dat et.

erd bepaald, welke Arjosleden deel zouden uiten globale werkverdeling kwam tot stand. Arnde zou het woord voeren over de regeringselevisie, in het parlement te verdedigen door de Wetering. J. van Vliet zou het Arjosstanddebat over het andere onderwerp, „De plaats ns staatsbestel", waarover „bewindsman" prof. ad ingezonden.
het Utrechtse Domhotel, op 19 september, werd en van Van Vliet en Balkenende een voorlopig actieleden namen op zich, elk een facet van de en en hierover een kort rapport in te zenden. wamen deze rapporten gereed. Op 24 oktober ing in Utrecht plaats. Uitvoerig werd over de edachten gewisseld.
ntal training" vergaderde de fractie zaterdagegen uur (de meeste vaderlanders genoten nog zaterdag) in de koffiekamer van het Tweeden hadden de redevoeringen van Van Vliet en gekregen en aan een kritische blik onderwore bel....

of Oud ontwikkelde, is bekend Reeds enkele cheidsoratie als hoogleraar aan de Nederlandse te Rotterdam, heeft hij reeds bepleit, dat de n omgevormd tot een vertegenwoordiging van n Zo zou worden verkregen, dat het hele maatverantwoordelijkheid draagt voor de wetgeving. dat het bedryfsleven alleen maar via SER-adkomt, acht prof. Oud onbevredigend. De SER er van een „pressure group" en draagt uiteinntwoordelijkheid voor het uitvoeren van zijn

dat de gedachten van prof. Oud tot tegenspraak ven. De socialistische woordvoerder verklaarde sche samenstelling van de Eerste Kamer vond of. Ouds eigen partijgenoten, de liberale jongemer helemaal afschaffen. De drie confessionele rs over. Zij wensten handhaving van de Eerste Kamer maar wel een wijziging in de taakomschrijving.
De heer J. van Vliet (Arjos) dacht daarbij aan een beperking van de gedetailleerde behandeling van de begrotingshoofdstukken en afschaffing van het systeem van behandeling van alle wetsontwerpen. Een motie-Van Vliet, waarin wordt verzocht, dat een staatscommissie het vraagstuk van de organische vertegenwoordiging nader zal bestuderen, werd aanvaard.

Eigenlijk werd het de heer Van de Wetering heel wat moeilijker gemaakt dan prof. Oud. Thans niet door de liberalen. Hun woordvoerder zat boordevol afkeer voor „de zuilen", meende, dat televisiereclame de welvaart doet toenemen (hij bezat zelf reeds een welvarende onderkin, had dergelijke reclame dus niet nodig), en maakte zich geen zorgen over het culturele peil van de uitzendingen op het commerciële kanaal. Zeven van de tien c.h. leden van het jongerenparlement dachten er niet anders over.
Wel deden dit de socialisten: Wij hebben geen behoefte aan reclame in de tv. Reclame is erop gericht, de behoeften en daarmee de bestedingen op te voeren. De KVP-er Droesen dacht, dat het wel mee zou vallen met de gevaren voor de geestelijke volksgezondheid, die men van de commerciële televisie verwacht. Voorlopig echter vond hij het wenselijker, de NTS de reclame-uitzendingen te laten behartigen.
En de Arjos? Woordvoerder Balkenende zei het zo: „Mijnheer de voorzitter, wij hebben begrip voor een eventuele behoefte van het bedrijfsleven, ook via de televisie reclame te voeren, doch zouden dit liever geregeld zien op de wijze, zoals dat in Duitsland gebeurt. Wij menen, dat de verantwoordelijkheid voor deze programma's moet liggen bij de NTS en de daarin samenwerkende omroeporganisaties of een door hen in het leven te roepen stichting.
De opbrengsten van de reclame-uitzendingen dienen ten goede te komen aan de verbetering van de culturele programma's en voor de financiering van een tweede zender. Wij menen, dat op deze wijze de waarborgen worden geschapen voor een verantwoord gebruik van de zendtijd, waarbij de geestelijke volksgezondheid niet wordt verzwakt en niet ten behoeve van een eenzijdig economisch belang wordt opgeofferd."

De heer Van de Wetering kon zich met deze gedachtengang allerminst verenigen. Zijn eigen standpunt mag als bekend worden verondersteld. Wel nam hij er nota van, dat de heer Balkenende niet tegen reclame als zodanig was gekant. Dit op zichzelf vond hij al belangrijk genoeg om er even op te wijzen.
Aan het eind van ook dit debat kwamen moties. Een motie, ondertekend door Arjos en KVP-jongeren achtte de regeringsnota onaanvaardbaar en bepleitte reclame-uitzendingen met medewerking van de NTS. Een nota van de c.h. meerderheidsgroep, waarschijnlijk ingediend om partijgenoot Van de Wetering een genoegen te doen, sprak zich uit vóór het in de nota neergelegde commerciële standpunt.
Geen van de partijen mocht het genoegen smaken, zijn moties te zien aanvaard. Oorzaak ervan was, dat de socialistische jongeren „op de wip" zaten. Zij wensten in het geheel geen reclame en stemden dus tegen beide moties. Zodoende redde ook de c.h.-motie het niet. Had men verwacht, dat de liberalen deze laatste motie wel zouden steunen, iets dergelijks gebeurde allerminst. Later bleek, dat de liberale jongeren zich van stemming over deze motie hadden willen onthouden. Ze wisten echter niet, hoe ze dit moesten doen bij een stemming, die bij zitten en opstaan plaats had. Ze bleven zitten en.... werden dus geacht te hebben tegengestemd.

Tenslotte de beoordeling.
Prof. Oud: „Ik maak de sprekers en spreeksters mijn compliment. Ik heb het in deze Kamer (hij bedoelde nu de Tweede Kamer) wel eens slechter gehoord. In mijn jeugd had men zich een jongerenparlement in deze vergaderzaal niet kunnen voorstellen. Nu is dat gelukkig anders."
De heer Van de Wetering: „Ik ben teleurgesteld, dat uit dit jongerenparlement geen nieuwe gezichtspunten naar voren zijn gekomen. Ik had dit wel gehoopt, maar de discussie is uitgemond in de bekende kanalen."
En de juffrouw van de koffiekamer: „Zijn dát jongeren? 't Gaat daarbinnen veel te ernstig toe. Vroeger deden ze het vèel pittiger!"

Vertrouwensadressen voor eigen kring in het Westland

Bestel bij Van der Wel
Meststoffen — Gereedschappen — Bestrijdingsmiddelen
Verpakkingsartikelen.
PRIMA KWALITEIT - SNELLE LEVERING
GEESTWEG 36 — NAALDWIJK — TELEFOON 01740-5549

DE LIER TEL 2213 NAALDWIJK 4163 **Dekker** DELFT MARKT 49 TEL 23762 DEN HAAG BEEKL 366 TEL 632311
Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

H. HORTENSIUS & ZOON METSELAARS en AANNEMERS
Bevelen zich beleefd aan voor
alle voorkomende werkzaamheden
nieuwbouw, verbouw, betonwerk
en verdere reparatie
STOKDIJKKADE 100 — NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

Drukkerij - Papierhandel
DE OLDEHOVE
J. VAN ESSEN
NAALDWIJK - Postbus 23 - TELEFOON 01740-4056
Uw drukker voor handel en industrie
Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste.
Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostylepapier enz.

DEN HAAG

Sigarenmagazijn „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234, b.g.g. 321960
Postrekening 377073
Levert ALLE rokersartikelen
waarheen U maar wenst.

Ook het KLEINE KARWEI appreciëren wij
BOON'S SCHILDERSBEDRIJF
PIET HEINSTRAAT 62 — TELEFOON 33 11 12
Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE
v/h P. WERRE & CO.
Alles op verfgebied
Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

DRUKKERIJ LAKERVELD
Loosduinseweg 1079
Den Haag - Telefoon 392330*
PERIODIEKEN
HANDELS- EN RECLAMEDRUKWERK
in een verzorgde uitvoering

INNEMEE & ZOON N.V.
BEGRAFENISTRANSPORT
IN OMNIA PARATA
DEN HAAG - TELEFOON 603905
HAARLEM - Telefoon 10441
DELFT - Telefoon 26808
Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...
voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

LEIDEN

PRONONCE
Textiel - J. Verduyn
LEIDEN: Breestraat 65 — Telefoon 21800
OEGSTGEEST: Geversstr. 41, Telefoon 23917

De leeftijdsgrens ingevolge de A.W.W.

TOEN de Sociaal-Economische Raad in mei 1961 zijn advies inzake een herziening van de algemene pensioenvoorziening voor weduwen en wezen vaststelde, hebben wij naar aanleiding daarvan enkele beschouwingen gegeven in „Nederlandse Gedachten" van 10 juni 1961. In het betreffende artikel hebben wij een verlaging van de leeftijdsgrens toegejuicht, maar tevens de vraag gesteld, of het niet beter is de leeftijdsgrens helemaal te laten vervallen. Deze vraag werd — zij het voorzichtig — bevestigend beantwoord.

Aan de lezer werd gevraagd daarop te reageren. Een achttal personen hebben aan dit verzoek voldaan.

Nu de regering inmiddels bij de Staten-Generaal een wetsontwerp terzake van een verbetering van de A.W.W. heeft ingediend, lijkt het ons nuttig het ter discussie gestelde punt nog eens onder de loep te nemen.

Van de acht personen die reageerden verklaarden zich twee positief vóór een algehele afschaffing van de leeftijdsgrens en twee positief tegen. In de overige reacties werd geen directe uitspraak gedaan, doch werd meer voor andere zaken de aandacht gevraagd.

Wij zullen de verschillende vóór- en tegenstanders(sters) zelf het woord geven, maar moeten ons hierbij vanwege de ruimte uiteraard beperken tot het weergeven van de hoofdzaken van hetgeen werd geschreven.

VÓÓR AFSCHAFFING.

F. Westrik, Zaandam:

Het verdient aanbeveling de leeftijdsgrens algeheel af te schaffen.

Alleen op deze wijze kunnen schrijnende tegenstelingen worden voorkomen.

Schrijver noemt nog een voorbeeld, waaruit duidelijk de onbillijke werking van een leeftijdsgrens blijkt.

R. Hensen, Berkel:

Elke weduwe, met of zonder kinderen en ongeacht haar leeftijd moet een weduwenpensioen ontvangen.

Iedere andere regeling schept onbillijkheden.

De pensioenvoorziening voor weduwen en wezen moet werkelijk een *algemeen* karakter dragen.

Schrijver maakt een vergelijking met de Algemene Ouderdomswet.

Een leeftijdsgrens is willekeurig en mitsdien verwerpelijk.

Waar men de grens ook legt, er zullen steeds haken en ogen blijven. Alleen een algehele afschaffing zal alle geschillen uit de wereld helpen.

In een tweede brief wijst de heer Heusen er nog op, dat hij het probleem van de leeftijdsgrens met verschillende personen heeft besproken. Hij stelt echter met teleurstelling vast, dat alleen met wie hij een gesprek voerde van oordeel waren, dat er ergens een grens moest blijven gelden.

TEGEN AFSCHAFFING

S. C. Stikkel, 's-Gravenhage:

Alvorens tot een verlaging of afschaffing van de leeftijdsgrens voor kinderloze weduwen te komen, zou ik liever een verbetering willen zien voor die groepen vrouwen, wier maatschappelijke positie afhankelijk is van het leven van haar werkgever of werkgeefster, onverschillig of die al dan niet bloedverwanten van haar zijn.

Jonge weduwen zonder kinderen, ook al hebben zij geen speciale opleiding genoten, zijn zeer gezochte werkkrachten, mits zij het „vak huishouden" goed beheersen.

Kinderloze jeugdige echtparen kunnen zich overigens tegen een betrekkelijk lage premie een goede levensverzekering sluiten.

Houdt het geen gevaar in voor de volkskracht om aan jonge personen van 30 à 40 jaar een pensioen toe te kennen, nog afgezien van de morele bezwaren?

E. J. Bakker, Nieuw Lekkerland:

Handhaving van een leeftijdsgrens is zeker verantwoord. 50 jaar is wel hoog, maar 40 jaar is aanvaardbaar.

Natuurlijk zullen er zich grensgevallen voordoen; mogelijk van één dag. Maar dat komt overal voor.

Het leven zit vol met grensgevallen — b.v. leeftijdsgrens leerplicht —, maar dat is nog geen reden om de grenzen dan maar af te schaffen.

Een o n gehuwde huishoudster heeft het vast niet gemakkelijker. En deze moet toch ook door het leven? In onze dagen is een passende werkkring zeker wel te vinden.

De meerdere kosten als gevolg van een algehele afschaffing van de leeftijdsgrens spelen wel een rol. Die 12 miljoen kunnen nuttiger gebruikt worden, al was het alleen al om de verpleegsters van hun 55e tot hun 65e jaar aan een beetje dragelijk pensioen te helpen.

Voor weduwen die kinderen te verzorgen hebben is pensioen natuurlijk wel verantwoord.

ANDERE SOCIALE NODEN

In een drietal brieven werd over de leeftijdsgrens voor de A.W.W. geen concrete uitspraak gedaan. Wel werd naar aanleiding van de discussie over deze zaak de aandacht gevestigd — hetgeen, zoals uit het bovenstaande blijkt ook de heer Stikkel reeds deed — op een aantal andere sociale noden.

Mej. M. Helsloot, Koekange:

Een verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd ingevolge de A.O.W. voor ongehuwde vrouwen zou zeer verblijdend zijn en aan velen een ware uitkomst brengen.

Schrijfster vraagt tenslotte aandacht voor de vaak moeilijke financiële positie waarin vele ongehuwde invaliden verkeren, omdat zij niet in staat zijn met het verrichten van arbeid in het levensonderhoud te voorzien.

Mej. E. Stol, Alteveer:

Het pensioen ingevolge de A.W.W. dient mijns inziens een bodempensioen te zijn. Het moet van de mensen zelf uitgaan om voor een verdergaande voorziening te zorgen.

Geheel onjuist acht ik het, dat jonge weduwen zonder kinderen een uitkering krachtens deze wet zouden ontvangen *welke hen in staat stelt zonder werken in hun onderhoud te voorzien.*

Dit zou ook een grote onrechtvaardigheid zijn tegenover al die werkende vrouwen waar de maatschappij zoveel aan te danken heeft en die dan nog vaak onderbetaald worden, de hoogste belasting mogen betalen, de minste rechten hebben op woongebied en pas hun pensioen ontvangen wanneer ze reeds een reeks van jaren dat werk niet meer aankonden.

Laten de jonge weduwen het liever ervaren, dat mensen in de kracht van hun leven behoren te werken en dat God zegent voor henzelf en voor anderen.

Schrijfster vraagt tenslotte aandacht voor de ongehuwde vrouw, die haar ouders is blijven verzorgen tot deze op hoge leeftijd heengingen. Al is dan zo'n dochter b.v. 50 jaar en heeft zij weinig kansen meer in de maatschappij, zij als ook zichzelf moeten redden. Daarbij wordt aan het helpen van zo iemand weinig gedacht, het helpen van de weduwe spreekt de gemoederen meer aan.

Mej. R. Visser Marken:

Ik wil beginnen met mijn blijdschap er over uit te spreken, dat de A.W.W. tot stand is gekomen en dat hierdoor de financiële toestand voor de weduwen, in het bijzonder voor hen die nog jonge kinderen hebben, is verbeterd.

Maar toch vind ik ook na het lezen van dit artikel, dat je als ongehuwde vrouw beschouwd wordt als een 2e-rangs staatsburger.

Wat wordt er voor deze groep vrouwen gedaan?

Wij mogen meebetalen aan allerlei premies, zoals voor Kinderbijslag en A.W.W., wat ik onrechtvaardig vind.

Schrijfster pleit er tenslotte voor, dat de pensioengerechtigde leeftijd ingevolge de A.O.W. voor ongehuwde vrouwen wordt verlaagd van 65 naar 60 jaar.

BEOORDELING VAN HET VOOR EN TEGEN

Dat was een hele bloemlezing van verschillende motieven en andere bijkomende, maar niet minder belangrijke aspecten.

Het is uiteraard niet mogelijk op alle onderdelen uitvoerig in te gaan. Natuurlijk zijn er een aantal nog bestaande sociale noden, die om een oplossing vragen.

De positie van zeer veel invaliden is wat hun financiële perspectieven betreft vaak bar slecht. Dat de invalide ongehuwden het dikwijls in het bijzonder erg moeilijk hebben, behoeft niet te worden ontkend. Het is een bittere werkelijkheid, die des te meer klemt bij een toename van de welvaart. Hier moet zo spoedig mogelijk iets gebeuren. Het is bekend, dat op het departement van sociale zaken en volksgezondheid aan de voorbereiding van een nieuwe arbeidsongeschiktheidsverzekering wordt gewerkt. Deze wetgevende arbeid vergt helaas ontzettend veel tijd en inspanning.. De vraag blijft daarom klemmen, of er in de bestaande nood van de invaliden niet voorlopig op andere wijze moet worden voorzien.

Dat vele ongehuwde vrouwen vooral op latere leeftijd weleens in moeilijke omstandigheden komen te verkeren, is eveneens een niet te onkennen feit. Ook voor hen moet er iets gebeuren, maar dit is een probleem, dat ligt buiten het terrein van de pensioenvoorziening voor weduwen en wezen.

Terecht wordt er op gewezen, dat de ongehuwden via ons stelsel van sociale verzekeringen meebetalen voor voorzieningen waaruit alleen de gehuwden de provenuen trekken.

Gezien de aard van het Nederlandse stelsel van sociale verzekeringen — overwegingen van eenvoud, doelmatigheid, concurrentie, solidariteit e.a. — is het juist de ongehuwden op dezelfde wijze mee te laten betalen.

Wat wij echter vragen is dit, dat meer dan tot-nutoe algemeen wordt erkend, dat er via de sociale verzekering van de ongehuwden een relatief zware bijdrage wordt gevraagd. Deze erkenning zou dan tot uiting moeten komen in:

1. een verdergaande verlichting van de fiscale druk — loon- en inkomstenbelasting — voor ongehuwden en
2. een verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd ingevolge de A.O.W. van 65 tot 60 jaar voor ongehuwde vrouwen.

GEEN PRINCIPIëLE ZAAK

Thans nog de kwestie van de leeftijdsgrens. Dit is heus geen eenvoudige zaak. De bezwaren die aangevoerd zijn tegen een algehele afschaffing van de grens zijn reëel. En omdat zij reëel zijn, is het niet mogelijk de bezwaren alszodanig te weerleggen. Ondanks alle begrip voor de bezwaren, hebben wij de neiging deze in het kader van het geheel niet zo zwaar te laten wegen. Wij aanvaarden de bezwaren terwille van het voorkomen van niet te miskennen schrijnende grensgevallen. Bovendien zullen, naarmate de grens wordt verlaagd, de verschillen groter worden.

De motieven die er voor pleiten de grens toch maar af te schaffen, kunnen als volgt worden samengevat.

1. De A.W.W. biedt slechts een bodempensioen.
2. Grensgevallen veroorzaken altijd pijn en verdriet, vooral wanneer het gaat om een verschil in pensioenrechten van niet minder dan ruim 23 jaar.
3. Waarom voor een volksverzekering wel een grens en voor alle bestaande bijzondere pensioenvoorzieningen niet?
4. Het is wel haast zeker, dat een verlaging van de grens van 50 naar 40 jaar tezijnertijd toch leidt tot algehele afschaffing daarvan.
5. Een gezondere ontwikkeling van de bijzondere pensioenvoorzieningen wordt mogelijk gemaakt.
6. Algehele afschaffing van de leeftijdsgrens biedt een reële compensatie voor het loslaten van de renten aan nagelaten betrekkingen ingevolge de ongevallenverzekering.

Uit het vorenstaande blijkt, dat de keus vóór algehele afschaffing *niet* van principiële aard is. Het gaat er naar onze mening slechts om bij het nemen van een beslissing een aantal factoren tegen elkaar af te wegen. Dit brengt ons er uiteindelijk toe een algehele afschaffing voor te slaan, waarbij dan de onmiskenbare bezwaren daartegen bewust worden aanvaard.

Indien men de zaak aldus benadert, zal het zijn, dat de één voor en de ander tegen afschaffing is. Naar onze mening wordt dit dan echter veroorzaakt door het verschillend wegen en waarderen van de van belang zijnde factoren.

L. DE GRAAF

Enkele technische verbeteringen

Naast een verbetering van de leeftijdsgrens stelt de regering voor in de Algemene Weduwen- en Wezenwet ook nog een aantal andere wijzigingen — eveneens verbeteringen — aan te brengen. Het betreft hier weliswaar voor een belangrijk deel verbeteringen van technische aard, doch zij zijn er niet minder belangrijk om. De voornaamste laten wij hier de revue passeren.

1. *De weduwe, die t ij d e n s de duur van de tijdelijke weduwenuitkering invalide wordt kan straks alsnog een weduwenpensioen ontvangen.*

2. *Het hebben van een kind kan soms bepalend zijn voor het recht op pensioen of voor de hoogte van het pensioen. Thans geldt de bepaling, dat het kind van de weduwe t o t h a a r h u i s h o u d e n moet behoren.*

De interpretatie van het begrip „huishouden" blijkt in de praktijk van de uitvoering veel moeilijkheden op te leveren. Voor een juiste beoordeling moeten de uitvoeringsorganen zich in allerlei particuliere omstandigheden verdiepen. Om aan deze moeilijkheden te ontkomen wordt voorgesteld een meer objectief criterium te gebruiken, namelijk h e t h e b b e n v a n e e n k i n d. Het doet dan niet meer terzake of het kind al of niet bij haar moeder thuis verblijft.

3. *Een pleegkind kan met een eigen kind van de weduwe worden gelijkgesteld. Eén van de voorwaarden is nu, dat de weduwe het kind moet o n d e r h o u d e n.*

De regering stelt voor deze onderhoudseis te doen vervallen. Ook al wordt het pleegkind van de weduwe door een ander onderhouden, dan nog moet de weduwe zich ten behoeve van dat kind aan haar gezinstaak blijven wijden. De weduwe moet mitsdien niet in staat worden geacht aan het arbeidsproces deel te nemen.

4. *De weduwe heeft thans geen recht op weduwenpensioen, indien haar echtgenoot op de dag van de huwelijkssluiting reeds 65 jaar of ouder was.*

Voorgesteld wordt deze uitsluitingsgrond n i e t toe te passen, indien

a. het huwelijk tenminste vijf jaar heeft geduurd, of

b. uit het huwelijk een of meer kinderen zijn geboren.

5. *Voor het recht op weduwenpensioen geldt een invaliditeitscriterium van 50%, dat wil zeggen, dat de weduwe recht op pensioen heeft, indien zij niet in staat is 50 % van het voor haar geldende normale loon te verdienen.*

Voor het recht op wezenpensioen — volle wezen van 16 tot 27 jaar — geldt thans echter een invaliditeitscriterium van 2/3. Dit wordt straks ½ of eveneens 50 %.

De hierboven genoemde technische verbeteringen komen in grote trekken overeen met hetgeen de Sociale Verzekeringsraad terzake heeft geadviseerd.

VLAG EN LADING

DE antithese heeft zelfs tot in een bepaalde sector van het Nederlandse protestantisme een slechte pers. Argumentatie: de antithese verdeelt; de antithese deelt ons volk in blokken op. Bovendien vertroebelt ze de politieke verhoudingen. Ze beneemt het zicht op de ware, politieke meningsverschillen.

De Partij van de Arbeid wordt niet moede ons de naar haar mening alleen geldige politieke scheidslijn aan te wijzen: die tussen progressieven en conservatieven. Dat ook dan een scheidslijn getrokken wordt, ons volk in twee secties wordt ingedeeld, mag — nu het niet over de antithese gaat — de pret kennelijk niet drukken.

Deze met veel verve telkens weer naar voren gebrachte tweedeling, mag zonder overdrijving het grote socialistische dogma naast dat van de doorbraak genoemd worden. Met twee verkiezingscampagnes voor de boeg, waarin ongetwijfeld weer op ruime schaal met de woorden vooruitstrevend en behoudend geopereerd zal worden, is het nuttig bij één en ander nog eens stil te staan.

Wie zou menen, dat de socialisten een nieuwe ster aan het politieke firmament vastprikken, vergist zich. In de 19de eeuw werd de politieke kaart in ons land gekenmerkt door hetzelfde verdelingscriterium, dat nu weer als één der kenmerken van vernieuwing gepropageerd wordt. Van progressief gesproken!

Deze 19de eeuwse partijafgrenzing is aan haar eigen onwaarachtigheid ten onder gegaan.

Groen van Prinsterer, die als geen ander aan een doorbreking van de bestaande stand van zaken gearbeid heeft, toonde de voosheid van die indeling duidelijk aan.

In „Grondwetsherziening en Eensgezindheid" deelt hij aan de conservatieven en aan de partij van Thorbecke, die aan weerszijden van de vermeende en ook nu weer bepleite scheidslijn zouden staan een stijlbloempje uit. „Ook de conservatieve partij is overtuigd dat de revolutiebaan de goede weg is; doch men moet daarop niet verder willen gaan; haar niet vooruit lopen; blijven staan waar zij het goed vindt, waar zij het wèl heeft."

„De partij van den Minister noemt zich de partij van den gematigden vooruitgang. Geen wonder dat deze titel, waarin het echt vaderlandse denkbeeld „haast u langzaam" uitgedrukt wordt; een titel waarmeê men inzonderheid in Nederland zooveel op heeft, waarop iedereen aanspraak maakt, ook hij die stilstaat, ook hij die den kreefte tred houdt, ook hij die aan het voorthollen is, dat deze eretitel nu door den Minister voor zich en de zijnen, als een speciaal kenteeken en als een soort van privatief eigendom begeerd wordt."

Bovenstaande regels werden in 1849 geschreven! Het zou nog even duren voor partijen als de conservatieve en de radicale van het politieke schouwtoneel verdwenen.

Allen, die neiging gevoelen om ze uit hun as te doen herrijzen, wordt nauwgezette overweging van de woorden van Groen, die deze partijen in hun volle fleur gekend heeft, aanbevolen.

Wat is progressief?

Men moet elkander in de politiek bestrijden op grond van de merites van de zaak en niet met gekleurde woorden.

Progressief en conservatief zijn op zichzelf van die gekleurde, maar overigens nietszeggende woorden. Tussen de partijen staat niet als de bepalende vraag of men al of niet met bekwame spoed, met de nodige progressie naar iets wil streven.

Waarheen men streeft, **wat** men nastreeft, het bedoelde maatschappijbeeld. Daar ligt de oorzaak van de scheiding van politieke wegen.

Progressief en conservatief zijn gevoelsmatige, gekleurde woorden „Onze tijd is bijzonder geneigd tot het gedachteloos gebruik van gangbare termen, die dienen om zich en zijn groep te verheffen en de tegenstanders te smaden" aldus Huizinga in „Nederlands geestesmerk." Tot die gangbare termen behoort ook ons woordenpaar.

Gerretson heeft dat op 21 juni 1955 eens raak in de Eerste Kamer gezegd: In Nederland achten wij de tegenstelling conservatief-progressief een bij uitnemendheid domme tegenstelling, omdat ze in de loop van onze parlementaire geschiedenis geen zakelijke maar een morele kleur heeft erlangd: progressief beduidt dan alles, wat liefelijk is en wel luidt, conservatief heeft zo wat de betekenis van „slijmgast". En daar passen wij voor. Tot zover Gerretson.

Inderdaad, wie met deze woorden jongleert, maakt bewust of onbewust van de politieke tegenstander een soort van vogelverschrikker, om dan vervolgens op hem te gaan schieten.

Progressief en conservatief zijn geen woorden, die de reële scheidslijnen duidelijk markeren.

Iemand die zeer progressief een ideaal nastreeft, wordt bij verwerkelijking van dat ideaal op hetzelfde moment op dat punt behoudend. R. Gosker heeft in zijn brochure „De tragiek van de Partij van de Arbeid" op duidelijke wijze uiteengezet, dat vooruitstrevendheid geen absoluut begrip, geen beginsel is.

Het kan niet het scheidende principe tussen partijen, die verschillende doeleinden nastreven, zijn. Het krijgt eerst een eerlijke inhoud als het op een bepaald programma betrokken wordt.

Op wiens gezag moet het gewend staan met het gelaat naar de overheid, een onder socialisten bekende stand, progressief genoemd worden? En als dat al zo zou zijn, hoe past de aanvankelijke moeite, die de socialisten met monarchie en landsverdediging hadden, dan in dit anderen vooruit snellend beeld?

Een ieder, die de woorden vooruitstrevend en behoudend in het politieke debat in de mond neemt, zou genoopt moeten worden — overigens allesbehalve een penetentie — om het 362 bladzijden tellende boek te lezen, dat dr. S. W. Couwenberg er aan wijdde: „De strijd tussen progressiviteit en conservatisme."

De lezer komt diep onder de indruk van de historische betrekkelijkheid van deze woorden. Talloos zijn de voorbeelden van mensen en groepen, die vooruitstrevende en conservatieve tendenties in zich verenigen. Is Frankrijk niet de bakermat van vele nieuwe ideeën en hoe obstinaat tracht men er zich niet vast te klemmen aan het verleden. Labour eens de meest burgerlijke socialistische partij is thans het meest links georiënteerd.

Dr. Couwenberg is diep in de parlementaire historie van alle parlementaire democratieën ter wereld gedoken. Zijn bevindingen legde hij in zijn werk neer. Conclusie: Nergens en nooit ter wereld is noch de progressiviteit noch het conservatisme een eenheid scheppend element in de partijformatie geweest.

De opkomst van de gedachte der progressiviteit — en dit is een op voortreffelijke wijze door Couwenberg geadstrueerde stelling — hangt ten nauwste samen met een nieuwe geseculariseerde conceptie der historie als een gestadig opwaartse beweging der mensheid!

Daarom kan het zo verdrieten, dat ook christenen in verkiezingstijd en daar buiten zo driftig met de vlag der progressiviteit kunnen zwaaien.

M. W. SCHAKEL

Nieuwe voorwaarden

De regering stelt voor de Algemene Weduwen- en Wezenwet ten aanzien van enkele belangrijke onderdelen te verbeteren. De ingrijpendste wijziging heeft betrekking op de verlaging van de leeftijdsgrens van 50 naar 40 jaar.

Hoe zullen nu straks de voorwaarden voor het verlenen van een weduwenpensioen luiden?

Zonder in alle opzichten volledig te zijn volgen hier de belangrijkste criteria:

1. *Een weduwenpensioen wordt slechts uitgekeerd zolang de weduwe de leeftijd van 65 jaar nog niet heeft bereikt.*

Zodra de weduwe 65 jaar wordt, komt zij in aanmerking voor een pensioen ingevolge de Algemene Ouderdomswet.

2. *De vrouw, die weduwe wordt, heeft, ongeacht haar leeftijd, recht op een weduwenpensioen, indien zij een eigen ongehuwd kind heeft.*

De leeftijd van het kind speelt dus geen rol meer; het moet één ongehuwd kind zijn.

Op het vorenstaande geldt slechts één uitzondering, namelijk indien de weduwe de voogdij over het kind niet uitoefent wegens ontzetting daarvan of wegens vroegere ontzetting van de ouderlijke macht.

3. *Met een eigen kind van de weduwe wordt gelijkgesteld een kind van een ander, waarvoor de weduwe de pleegouderlijke zorg draagt.*

4. *De vrouw heeft eveneens recht op een weduwenpensioen — ook hier ongeacht haar leeftijd —, indien zij op het tijdstip van overlijden van haar echtgenoot invalide is.*

Een weduwe is invalide, indien zij niet in staat is de helft te verdienen met arbeid, die in redelijkheid van haar kan worden verlangd.

5. *Voldoet de weduwe niet of niet meer aan de onder 2 of onder 4 genoemde voorwaarden, dan heeft zij toch recht op pensioen, mits zij 40 jaar of ouder is op de laatste dag van de maand, waarin haar echtgenoot is overleden.*

6. *In één situatie geldt er voor de weduwe een leeftijdsgrens van 35 in plaats van 40 jaar. Dit is het geval, indien de vrouw weduwe wordt tussen haar 35e en 40e jaar en haar kind in die tijd huwt of overlijdt. Ook deze weduwe blijft dus tot haar 65e jaar weduwenpensioen behouden.*

7. *De weduwe, die geen recht heeft op een weduwenpensioen, omdat zij niet of niet meer aan de eerder genoemde voorwaarden voldoet, heeft wel recht op een tijdelijke weduwen-uitkering van tenminste zes maanden en ten hoogste — al naar gelang zij ouder is dan 26 jaar — negentien maanden.*

Men lette er wel op, dat de hierbovenstaande gegevens nog niet van kracht zijn. Het zijn voorstellen, die de regering aan de Staten-Generaal heeft gedaan. De parlementaire behandeling moet nog plaats vinden. De invoering van de beoogde verbetering zal echter wel niet zo lang meer op zich laten wachten.

Diep geschokt namen wij kennis van het zeer onverwachts overlijden van onze geachte tweede voorzitter,

DE HEER

T. SCHURINGA

TE TERAPEL,

in de leeftijd van 73 jaar.

Ruim 14 jaar was hij bestuurslid van onze A.R. Statencentrale.

Wij zullen zijn wijze raadgevingen en helder inzicht zeer missen.

Trooste de Here de achtergebleven familieleden.

A.R. Statencentrale „Oude Pekela":
T. HUIZENGA, voorzitter.
D. RUITER, secretaris.

Wildervank
4 november 1961
Stadskanaal

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET
NIEUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN
Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

Inrichting van kleuterscholen
Stalen klimmateriaal - keukens
ODIS! Fa. A. v. d. Werff - Doesburg
Kantoor:
Van Pallandtstraat 11 - Velp - tel. 08302-4642

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eigenaar Th. D. Wildeboer).
Massafabricage betonartikelen
Telefoon 3865, privé 4628.

N.V. REPRODUCTIEBEDRIJF EN
TEKENMATERIALENHANDEL
D. F. OOSTERS
Groenendaal 39 - Rotterdam - Telefoon 136801-115461
• LICHTDRUKKEN • TEKENMATERIALEN

MACULOSE
INDUSTRIELAK
Cellulose kleurlak voor de metaal- en houtverwerkende industrie.
N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN
EDE, telefoon 2047 (08380)

AANNEMINGSBEDRIJF
Fa. Gebr. C. en A. P. Bakker
HARDINXVELD—GIESSENDAM — TELEFOON 2052
utiliteitsbouw en betonwerken
o.a kerk-, scholenbouw enz.

C.V. J. H. van Leeuwen
Fabrikanten van rode en blauwe rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en bijpassende vorsten (handvorm)
KOUDEKERKE AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 — Tel. 01720-2569

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS
* Handel in rijsmaterialen, riet en teen
* Rietmattenfabriek
* Hoepelmakerijen
WERKENDAM — TELEFOON 14

FA. K. SALVERDA & ZONEN
Aannemersbedrijf - Kuinre
SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. 05271-294

UIT PERS EN PERIODIEK

A.R.-partij en Nieuw-Guinea

DE REACTIES in de pers op het Partij Convent zijn — hoe kon het anders — alle reacties geworden op wat er gezegd is over Nieuw-Guinea. Omdat deze zaak èn voor onze partij èn voor de bij dit conflict betrokken volkeren van zo uitzonderlijk groot gewicht is, geven wij deze commentaren onverkort weer.

De eerste die reageerde was Het Vrije Volk met het volgende stukje:

Het is zeker de antirevolutionaire partijleiding niet onbekend dat er véél vreugde heerst over een bekeerde zondaar. Wij zullen daarom de laatste zijn om ons eraan te ergeren als de A.R.-partij plotseling is gaan aandringen op een „open gesprek" met Indonesië als onderdeel van een constructieve Nieuw-Guinea-politiek.

Maar het is ermee als met sommige Nederlandse dagbladen die de laatste tijd de regering zijn gaan bekritiseren omdat zij gedaan heeft, wat deze kranten vroeger altijd geëist hebben dat gedaan moest worden. Dan is de vreugde over de bekeerde zondaar gemengd met een gevoel van irritatie door de onoprechte vergeetachtigheid op basis waarvan de bekering tot stand kwam.

De voorzitter der A.R., dr. Berghuis, verklaart dat de gehele topleiding van de partij achter de zo opzienbarende ommekeer in de Indonesië-politiek staat die dr. Bruins Slot in de Kamer bekendmaakte, en dat hij (Berghuis) persoonlijk „al jaren heeft uitgezien naar een gelegenheid dat wij weer tot een gesprek met Indonesië konden komen." Het mag voor hem waar zijn — al was het dan niemand eerder opgevallen — het is voor de heer Bruins Slot in elk geval niet waar, zoals wij kort geleden met citaten uit recente artikelen hebben aangetoond.

Het is allerminst een schande dat de A.R. „om" is. Het is wel onoprecht te suggereren dat er niets aan de hand is. Maar wat kan men anders verwachten van een partij die deel uitmaakt van een regering die op haar beurt ten aanzien van Nieuw-Guinea politieke reuzenzwaaien maakt onder het motto dat altijd „de oude politiek wordt voortgezet"?

Op diezelfde dinsdag gaf het Friesch Dagblad (Christelijk-nationaal) de volgende beschouwing:

Het is niet juist, dat dr. Berghuis zich jl. zaterdag op het convent van de A.R. partij achter het standpunt van de A.R. Tweede-Kamerfractie heeft geschaard. Die formulering zou alleen juist zijn, wanneer dr. Berghuis het „initiatief" van die fractie niet vooraf mee had voorbereid en zelfs officieel had aangekondigd. Het „initiatief" is mee zijn werk.

Het is bekend, dat het Friesch Dagblad in vrijheid over zulke dingen oordeelt. En dat wij grote bezwaren hebben tegen dit initiatief. Vooreerst, omdat het geen initiatief is. Het is iets anders en bestaat uit twee elementen. Vooreerst houdt het optreden van dr. Bruins Slot, namens zijn fractie in, dat die fractie zich keert tegen het standpunt van de regering, zoals dat in de Troonrede is uitgedrukt. Het kabinet staat blijkens de Troonrede op het standpunt, dat een gesprek met Indonesië niet mogelijk is gebleken. Helaas niet mogelijk is gebleken. Maar toch niet mogelijk.

De A.R.-fractie zegt: dat geloven wij niet. Wij ontkennen, dat het is gebleken. Wij willen onderzocht zien, of die mogelijkheid al dan niet aanwezig is. Want wij zijn in een slop geraakt, wij zitten in een impasse, de verhoudingen zijn vastgelopen, en wij moeten wat doen. Het is „zo verdrietig", dat wij nooit iets hebben gedaan. Nederland moet wat doen, om uit die impasse te geraken. Want als wij niks doen, dan zijn wij huichelaars, want wij bidden in de kerk 's zondags om een betere verhouding met Indonesië.

Wat wij nu moeten doen is dit, dat wij moeten onderzoeken, of de regering geen ongelijk had, toen zij constateerde, dat een gesprek niet mogelijk is. Neen, zo is het niet precies. Want de A.R.-fractie wil géén initiatief tot zulk een onderzoek buiten de regering om. Zij wil niet den weg op van de groep-Rijkens. Zij wil, dat de regering haar standpunt zal wijzigen, zal erkennen, dat het gestelde in de Troonrede voorbarig, eenzijdig of onjuist is, om daarna „af te tasten", of we niet met Indonesië kunnen praten. En dat is het tweede element in het „initiatief".

Daarbij moeten we Indonesië uitleggen, dat dit gesprek moet gebeuren door wijze mannen, die het vertrouwen hebben van hun regering.

Indonesië moet wijze mannen aan het gesprek doen deelnemen, die het vertrouwen hebben van Soekarno. En Nederland moet wijze mannen sturen, die het vertrouwen hebben van het Nederlandse kabinet. En die wijze mannen van weerskanten, met vertrouwen gewapend, en zonder wantrouwen jegens de tegenpartij, moeten dan proberen tot een gesprek te komen. Eerste doel van het gesprek moet zijn, dat men elkaars standpunt probeert te begrijpen. Ook wat Nieuw-Guinea betreft. Dat gesprek kan en moet plaats hebben, zonder dat er een gemeenschappelijke basis voor een gesprek aanwezig is.

Nu is er dezer dagen een gesprek geweest. Mr. Luns heeft in New York met een paar Indonesische ministers gesproken. Hij had aan de Indonesiërs, die om het gesprek hadden gevraagd, op hun verzoek beloofd, het gesprek niet wereldkundig te maken, maar het is toch bekend geworden en nu is er geen reden meer om het te ontkennen. Het gesprek heeft tot geen enkel positief resultaat geleid. Want Indonesië blijft op het standpunt staan, dat Nieuw-Guinea ten onrechte door Nederland is bezet, terwijl het onder het bewind van Soekarno behoort, en Nederland wil de Papoea's zelf laten beslissen over hun toekomstige politieke status. Er is dus, zo is de conclusie van de regering opnieuw, geen basis voor een gesprek.

Maar toch heeft dit gesprek en het verslag daarna geleid tot een verduidelijking van het standpunt van de A.R.-fractie, zoals dat mede op initiatief van dr. Berghuis is genomen.

Want het dagblad Trouw onder redactie van dr. Bruins Slot geeft letterlijk het volgende vet gedrukte commentaar:

Het was te voorzien dat minister Luns, die nu eenmaal bij de Indonesiërs persona non grata is, geen resultaat zou boeken. Zijn aanwezigheid bij het gesprek met de heren Yamin en Zaïn heeft ook de mogelijkheden van de heer Schürmann beperkt.

Zo staat het in Trouw vet afgedrukt. En de bedoeling wordt nu duidelijker. Aanvankelijk werd duidelijk gesteld: in de Troonrede staat wel, dat een gesprek onmogelijk is gebleken, maar wij ontkennen, dat het is gebleken. Wij willen daarom toch een gesprek. Tussen wijze mannen. Nu is er een nieuwe verduidelijking aan toegevoegd: onze minister van buitenlandse zaken mag aan dit gesprek niet deelnemen, er zelfs niet bij zijn. Want dan is het te voorzien, dat het niks oplevert. Men heeft niet bedoeld een gesprek, waaraan de heer Luns deelneemt, maar waaraan van Nederlandse kant wijze mannen deelnemen, die, zoals nu blijkt, persona gratae bij Indonesië moeten zijn. Men zal zich er bij de voorbereiding voor het gesprek dus eerst van moeten overtuigen, of onze wijze mannen door Soekarno als gesprekspartners voor zijn wijze mannen worden geaccepteerd. En Nederland moet er voor zorgen, dat de mogelijkheden voor zijn wijze mannen niet door de aanwezigheid van mr. Luns worden beperkt.

Onze conclusie is vandaag reeds: hier wordt duidelijk stelling genomen tegen het kabinet en zijn beleid en wordt bijzonder getracht, minister Luns als ongeschikt bij het overleg uit te schakelen.

Gelijk de socialistische oppositie dat al sinds jaar en dag heeft gedaan. Al heeft de laatste steeds gezegd, dat de ongeschiktheid van minister Luns ligt aan diens persoonlijke eigenschappen, terwijl Trouw zich daarover niet uitlaat en het voldoende argument vindt, dat hij bij de Indonesiërs geen persona grata is. De Indonesiërs hebben in New York om een onderhoud met de Nederlandse delegatie gevraagd. Toen de Nederlandse delegatie daarop inging, had minister Luns moeten wegblijven. Dan had de heer Schürmann meer mogelijkheden gehad. Maar nu de minister er bij was, is het misgegaan. En deze mislukking is dus géén bewijs, dat de stelling in de Troonrede moest worden aanvaard. Dat bewijs is eerst geleverd, als er een gesprek tussen wijze mannen heeft plaats gehad buiten afwezigheid van minister Luns. Van deze uiteenzetting hebben wij kennis genomen en wij hopen later op deze kwestie terug te komen. Vrijmoedig en onafhankelijk.

Vrijdag kwam de Volkskrant met dit nogal wantrouwige hoofdartikel:

Volgens dr. Berghuis, voorzitter van de Anti-Revolutionaire Partij, is er in de A.R. geen „kortsluiting" over de kwestie-Nieuw-Guinea. Eind vorig jaar was er zeker sprake van „kortsluiting". Toen keurde de partijleiding van de A.R. het openlijk af, dat de A.R.-Tweeede-Kamerfractie het, bij het conflict over het woningbouwbeleid, op een complete kabinetscrisis had laten aankomen. Na de opzienbarende rede van dr. Bruins Slot, de voorzitter van de A.R.-Tweede-Kamerfractie, bij de algemene beschouwingen, waarin hij voor een „open gesprek" met Indonesië pleitte, kon een ogenblik gedacht worden, dat hieruit nieuwe moeilijkheden binnen de A.R. zouden voortvloeien. Dat blijkt niet het geval te zijn in zover dr. Berghuis op het A.R.-partijconvent kon verklaren, dat de leiding van de partij het in deze zaak volkomen met de Tweeed-Kamerfractie eens is.

Elke mogelijkheid voor „kortsluiting" binnen de A.R. is hiermee niet uitgesloten. Hoewel de leiding van de A.R. een belangrijk deel van de partij is, kan zij toch niet zonder meer namens de partij spreken, zonder dat duidelijk blijkt dat de partij er ook als zodanig achter staat. En dat kon op de vergadering van het A.R.-partijconvent niet blijken, omdat de partijleiding het tevoren zo had beschikt, dat de discussies over Nieuw-Guinea „beperkt" zouden blijven. Het argument, dat de A.R.-partijvoorzitter hiervoor had — in dit stadium dient elk woord erover gewikt en gewogen te worden — zou ons beter hebben aangesproken, wanneer dr. Berghuis dan ook zelf niet de vrijheid had genomen om zo breedvoerig het pleidooi van de A.R.-Tweede-Kamerfractie voor een „open gesprek" met Indonesië bij te vallen.

Volledige eensgezindheid binnen de A.R. is er dus niet. Dat bleek ook bij de „beperkte" discussie. Dat is ook al eerder gebleken uit een rede van het A.R.-Eerste-Kamerlid Algra, die het standpunt van de A.R.-Tweede-Kamerfractie uitdrukkelijk afwees.

Blijft een vraag of er dan wel „kortsluiting" is ontstaan tussen het standpunt van de A.R. en het regeringsbeleid. Er zou geen wezenlijk verschil zijn als het enkel over de mogelijkheden voor een „open gesprek" met Indonesië gaat. De A.R. zou dan slechts willen proberen of er toch nog niet met Indonesië te praten valt, waar de regering terecht tegenover stelt, dat Indonesië elke keer opnieuw verklaart, dat praten slechts zin heeft als Nederland alsnog de bereidheid meebrengt om Nieuw-Guinea over te dragen.

Intussen is er een nieuw feit bijgekomen. Er is toch nog weer tussen Nederland en Indonesië gepraat, waarbij andermaal bleek, dat er inderdaad niets veranderd is. Toch is de A.R. ook nu nog niet overtuigd. Dat bleek uit een reactie van dr. Bruins Slot in het dagblad Trouw. De A.R.-fractievoorzitter zou willen, dat er niet door ministers, maar door vooraanstaande Nederlandse en Indonesische figuren gepraat wordt, die niet vast zitten aan de wederzijds ingenomen standpunten. Van deze redenering begrijpen wij niets. Als dergelijke figuren zich aan het standpunt van hun regering moeten houden, zouden zij in precies dezelfde positie verkeren. En als zij op eigen houtje concessies zouden gaan doen, die niet door hun regeringen gedekt kunnen worden, zouden zij de tegenstellingen nog groter maken dan ze nu al zijn. Hoe dr. Bruins Slot met een dergelijk effect het gevoel zou kunnen krijgen aan zijn „politieke christenplicht" voldaan te hebben is ons een raadsel.

De zaak komt anders te liggen wanneer zowel de A.R.-Tweede-Kamerfractie als de A.R.-partijleiding eigenlijk iets heel anders in het achterhoofd zou hebben. Het zou kunnen zijn, dat zij — evenals de groep-Rijkens en prof. Duynstee — het „open gesprek" met Indonesië in feite willen gebruiken om alsnog tot een overdracht van Nieuw-Guinea te geraken. Weliswaar niet om wille van materiële belangen, maar dan toch wel om de zendingsbelangen in Indonesië te beveiligen ten koste van de Papoea's. Wij zijn in dit opzicht te meer huiverig omdat de partijvoorzitter van de A.R. zich op het partijconvent zo merkwaardig misprijzend uitliet over de jongste „nationalistische" activiteiten van de Papoea's.

Wij zouden willen, dat de A.R. nog eens openlijk uitsprak, dat zij, met de regering, onverkort wil vasthouden aan het zelfbeschikkingsrecht van het volk van Nieuw-Guinea. Zou de A.R. niet tot een dergelijke uitspraak kunnen komen, dan zou er toch wel degelijk sprake zijn van „kortsluiting". Misschien ook binnen de A.R., maar in elk geval tussen de A.R. en het regeringsbeleid.

Een tenslotte kwam het (socialistische) Parool in een zeer lezenswaardige artikelenreeks over Nieuw-Guinea tot deze beschouwing over het antirevolutionaire standpunt:

Het anti-revolutionaire standpunt inzake Nieuw-Guinea, zoals de heer Bruins Slot dat heeft geformuleerd bij de algemene beschouwingen over de begroting voor 1961 en de heer Berghuis het heeft bevestigd op het najaarsconvent van de partij, is de grootste verrassing van de politieke herfst. Het blijkt een zeer gedurfd standpunt, ruimer en verder strekkend dan het plan-Luns. Op de vraag of dat inderdaad zo is, zullen wij nog nader ingaan.

Allereerst echter moet de aandacht er op worden gevestigd, dat regeringsopvatting en A.R.-opvatting elkaar niet dekken. Aan welke kant nu staan de twee A.R.-ministers? Het is geen onbescheidenheid, die daarnaar doet informeren; want de positie van het kabinet is er rechtstreeks mee in het geding. Afgaande nu op wat dr. Berghuis heeft verklaard mag met redelijke zekerheid worden aangenomen, dat ditmaal niet, als ten tijde van de Van Aartsen-crisis, fractie en ministers van mening verschillen.

De gevolgtrekking, dat hiermee aan het kabinet zijn grondslag is ontvallen, is nog niet veel gemaakt; en toch valt er weinig tegen in te brengen. Want wat de leiding van de A.R.-partij wil, is in feite het teruggaan naar een fase, die met de indiening van het plan-Luns (een regeringsplan!) als afgesloten moet worden beschouwd. Er was geen grondslag voor bi-laterale besprekingen; vandaar de poging tot internationalisatie van de kwestie-Nieuw-Guinea met haar nauwkeurige omschrijving van de Nederlandse doeleinden.

Wanneer de Volkskrant suggereert, dat het standpunt van de heren Bruins Slot, De Gaay Fortman en Berghuis niet dat is van de hele partij, is dat een weinig vruchtbaar bedrijf. Het alarm in het Fries Dagblad van senator Hendrik Algra (dezelfde die indertijd schreef dat Nederland eerder met de vlag in top moest ondergaan dan toegeven aan de Indonesische nationalisten) rijkt niet ver.

Op het najaarsconvent is de nieuwe koers aanvaard en de tegenstanders zullen er zich bij moeten neerleggen. Het is een ommekeer, waar niemand te licht over mag denken; niettemin blijft er ruimte voor de vraag of de breuk met het verleden wel zo absoluut is als het op het eerste gezicht lijkt. Zonder twijfel heeft het belang van de zending zwaar gewogen; het is een ideëel element, dat echter deel zou kunnen uitmaken van een veel groter samenstel van overwegingen die gezamenlijk uitmonden in de conclusie dat in Nieuw-Guinea veel meér valt te verliezen dan in Indonesië te winnen.

Er valt hier te denken zowel aan de afkeer van de econoom prof. Zijlstra jegens een jaarlijkse uitgave van ver over de honderd miljoen, waarvoor hij niets terugkrijgt, als aan het vooruitzicht van een herstel van sommige oude verhoudingen, wanneer Nederlanders en Indonesiërs zich goedgezind aan één tafel scharen. En dan kan, bij een vergelijking met het plan-Luns, het oordeel niet anders luiden dan dat dit laatste moderner is en ingrijpender; vooropgesteld dat het ook leidt tot contact met de Indonesiërs, zij het op een andere basis. Vaag op de achtergrond bemerkt men bij de A.R.-partij nog het traditionele streven om de leiding te hebben in de landspolitiek. Zijlstra in de plaats van De Quay wanneer het misloopt. Zulk een mislopen kan inderdaad niet uitblijven, wanneer de standpunten duidelijk tegenover elkaar worden gesteld.

Van commentaar op deze artikelen zullen wij ons verder onthouden, daar wij al eerder ons standpunt geformuleerd hebben naar aanleiding van enkele door onze redactie ontvangen brieven kort nadat dr. Bruins Slot zijn befaamde rede in de Tweede Kamer had gehouden. Wel moet ons van het hart dat vele commentators er meer een woordenstrijd van maken dan dat zij de bedoeling van het betoog van dr. Bruins Slot recht laten wedervaren!

Vervolg volgende pagina

Vervolg vorige pagina

Liberalisatie en socialisme

Een andere zaak verdient een ogenblik aandacht. Tijdens een bijeenkomst die belegd was door de Liberale Studentenvereniging Amsterdam zijn de (liberale) hoofdredacteur van de Nieuwe Rotterdamse Courant en de (liberale) parlementaire redacteur van Het Algemeen Handelsblad met elkaar in debat gegaan. Blijkens een verslag in Het Vrije Volk heeft N.R.C.-hoofdredacteur mr. Stempels de volgende stellingen verdedigd:

Mr. Stempels was het niet eens met prof. Oud, wiens leuze „niet in een regering met de socialisten" zijns inziens slechts het tactische doel had de stemmen van ontevredenen te trekken. „Deze leus was principieel onnodig en dus onjuist", aldus mr. Stempels, „de liberale beginselen staan niet verder af van de socialistische dan van die van de confessionele partijen. Het niemandsland tussen de liberalen en de socialisten is kleiner dan dat tussen de confessionelen en de socialisten.

Juist het door de heer Abspoel genoemde feit dat er een evolutie gaande is in de opvatting der arbeiders en van de P.v.d.A. maakt de afstand tussen socialisten en liberalen steeds kleiner."

De tegenstellingen o.a. het stuk der „overheidsinmenging" zijn zo groot niet meer, aldus de heer Stempels, die meende dat enerzijds de socialistische minister Suurhoff reeds begonnen was met het losser maken van het loonbeleid, terwijl anderzijds het befaamde „laisser faire" geen liberale leus te noemen was. Mr. Stempels meende dat de socialisten tijdens de vorige regeringsperiode ten onrechte van veel de schuld hadden gekregen.

Hij sprak in dit verband van de hoge belastingen, die tijdens het huidige bewind nauwelijks lager waren geworden. „Hebben we," zo vroeg hij zich af, „zonder de socialisten nu zoveel bekwamer ministers?"

Jammer voor mr. Stempels: de socialisten hebben blijk gegeven niet erg gediend te zijn van zijn avances. Dit ontnuchterende commentaar gaf het Vrije Volk op dit debat:

Twee partijgenoten, twee fundamenteel verschillende opvattingen. Daarbij moge mr. Stempels meer gelijk hebben, feit is, dat in de V.V.D. al jarenlang die stroming-Oud, waarvan de heer Abspoel een trouwe volgeling is, de dienst uitmaakt. En mr. Van Riel heeft onlangs in zijn rede op de V.V.D.-dag in Scheveningen ten duidelijkste onderstreept, dat dat zo zal blijven, als hij te eniger tijd geroepen zou worden om prof. Oud op te volgen. Zo is de N.R.C.-stroming in de V.V.D. niet meer dan „randversiering" (om een bekend woord van prof. Oud eens in ander verband te gebruiken).

Als mr. Stempels dan ook spreekt van samenwerking van de V.V.D. met de P.v.d.A. in een regeringscombinatie, dan heeft hij eenvoudig een heel andere V.V.D. voor ogen dan de huidige. En hij maakt een fundamentele fout, als hij meent, dat de afstand tussen socialisten en liberalen kleiner is dan tussen socialisten en confessionelen. De vraag is nl. steeds: Welke liberale stroming of welke K.V.P.- (resp. A.R.P.- C.H.U.-) stroming bedoelt gij eigenlijk?

Voor ons is het nu wel de vraag of we de N.R.C. voortaan nog wel een liberaal blad kunnen noemen. Misschien moeten we gaan spreken over socialistisch-liberaal!

Maar op de dag, die vastgesteld was daarvoor, verscheen er niemand. Ook Leeboer en zijn mannen lieten zich niet zien. Toen liet Cornelis door een omroeper rondzeggen, dat hieruit bleek, dat de geruchten die over hem werden rondgestrooid, uit de mond van kwaadsprekers en lasteraars kwamen. Voor alle zekerheid liet hij dit door Combé ook in de notulen van het hof van Suriname aantekenen.

Omtrent alle lastertaal over hem voelde hij zich nu volkomen tevreden gesteld. Als ze nog meer over hem wilden praten, dan konden ze hun gang gaan. Hij zou er zich niets meer van aantrekken.

Maar zijn gevoel van eenzaamheid bleef. O, hoe hoopte hij, dat Margaretha tot hem zou overkomen! Wat zou hij, als zij inging op zijn smeekbrief, hier in dit onvergelijkelijk mooie Suriname nog een prachtig leven kunnen hebben!

Doch ergens diep in zijn hart wist hij, dat zij niet zou komen. Had hij haar trouwens niet teveel gevraagd? Was het niet teveel van hem verlangd? Was het niet eerder zijn plicht om naar haar toe te gaan en dus terug te keren naar Holland?

O, wat was het moeilijk! De eenzaamheid was moeilijk, de tegenwerking die hij van alle zijden ondervond was ondraaglijk. Maar hoe hield hij van Suriname, hoe moeilijk ook was het om het besluit te nemen, terug te gaan naar Patria en dit land met dit volk aan anderen over te laten, zodat het misschien weer in een neergang zou komen.

Cornelis wist, dat anderen fluisterden, dat hij niet voor niets al zijn krachten inspande om Suriname te verheffen: Was hij niet de grootste aandeelhouder van de Sociëteit van Suriname? Uit winstoogmerken deed hij zo zijn uiterste best om vooruitgang te brengen in de suikerproduktie en om de kweek van cacaoboompjes te bevorderen.

Deze kwalijke opmerkingen deerden hem niet in het minst. Hij wist in dit opzicht recht en eerlijk te zijn. God wist, dat hij nooit aan winsten gedacht had en nimmer zich zorgen gemaakt had over de rente van zijn gelden. Integendeel, eerder was het zo, dat hij zich te weinig om zijn bezittingen had bekommerd. Het ging er echter om, de kolonie vooruit te brengen, de mensen te helpen, opdat ze ordelijk, gerust en goedverzorgd zouden kunnen leven in dit prachtige plekje op de aarde, dat hem telkens herinnerde aan een prachtige tekening, die in zijn ouderlijk huis hing. Die tekening stelde voor het Paradijs met Adam en Eva. Reeds als kind had hem de plaat bijzonder geboeid. Inderdaad was de tekenaar er in geslaagd, een paradijselijk land weer te geven, een land dat rust en vrede en liefde ademde. Hij moest vaak aan deze tekening denken. Het was hem, of hij iets van dat paradijselijke terugvond in Suriname. Maar op de tekening liepen in de vrede van het paradijs een man en een vrouw. Adam en Eva . . . Hij was hier alleen. O, heel zijn wezen schreeuwde om Margaretha, om zijn Eva!

Neen, zij zou niet naar Suriname komen, daar was hij van overtuigd. Hij had het ook niet van haar mogen vergen. Was hij, ofschoon met de beste bedoelingen bezield, toch weer te egoïstisch geweest? Hij wilde Margaretha bij zich hebben, — was het niet zijn plicht om naar haar toe te gaan? Dat betekende: afscheid nemen van dit land, dat hem in de enkele jaren van zijn verblijf hier tot een tweede en innig vaderland geworden was. Het betekende ook, dat hij zijn taak moest neerleggen en zijn werk niet meer had.

Maar als hij terugkeerde, hoe zou hij Holland dan aantreffen? Hoewel hij nog niet zoveel jaren in Suriname was, zou er in Patria ongetwijfeld veel veranderd zijn. Veel vrienden van vroeger waren er al niet meer: de dood kende voor niemand pardon. Elk schip uit Holland bracht berichten mee over het sterven van mannen en vrouwen die hij goed gekend had. Ook Douwe, de oude koetsier van vroeger, die in hondstrouwe aanhankelijkheid twee generaties van het geslacht van Aerssen van Sommelsdijck had gediend, was gestorven. In enkele jaren tijds kon er zoveel veranderen. Als hij terug was in Holland zou hij daar heel wat mensen en dingen missen. En zou hij in Paria door de Hoogmogenden een nieuwe taak toebedeeld krijgen die het geslacht Van Aerssen van Sommelsdijck waardig was? Hij had er geen verwachting van. Men was hem nu eenmaal niet welgezind. Hij was niet tactisch genoeg, hij maakte van zijn hart geen moordkuil en dat zinde de heren niet.

Neen, het was niet gemakkelijk om koelbloedig te besluiten, naar Holland terug te keren. Wel had hij een innig verlangen naar Margaretha: als het er helemaal op aankwam, zou hij alles willen opofferen om weer met haar te zijn, volkomen verzoend.

Intussen kwamen nieuwe moeilijkheden hem het leven verzuren.

Op zekere dag deelde zijn secretaris De Graaff hem mee, dat de soldaten van het garnizoen besloten hadden, de werkzaamheden aan het fort te staken. Hun dreigementen schenen in daden te worden omgezet. Tenzij ze een hogere gage kregen en hun eetrantsoenen zouden worden verbeterd, zouden ze het hun opgedragen werk neerleggen.

„Over die rantsoenen valt te praten," zei Cornelis. „Zodra er een schip met levensmiddelen uit Holland aankomt, krijgen allereerst de soldaten hun deel. Ze hebben er recht op en als de levensmiddelen voorraad hier groter was, zou ik geen opdracht hebben gegeven, hun dagrantsoenen wat in te krimpen. Maar de gages worden niet verhoogd. Daar is geen geld voor. Bovendien moeten voor een dergelijke maatregel de Staten van Zeeland en de stad Amsterdam zich uitspreken. De soldaten die hier zijn, hebben allen een contract getekend. Daarmee verklaarden ze zich accoord met hun soldij en legden ze de belofte af, de landvoogd gehoorzaam te zullen zijn en te voldoen aan alle bevelen en opdrachten van hun meerderen. Een contractbreuk kan ik van niemand tolereren, maar zéker niet van landsdienaren. Wat die rantsoenen betreft: Ik vind het vervelend genoeg, dat ik beperkingen in de dagelijkse porties heb moeten aanbrengen. Weet ge ook, De Graaff, wanneer we een schip uit Patria kunnen verwachten?"

Het was een overbodige vraag; Cornelis wist heel goed, dat zijn secretaris hier geen antwoord op kon geven. Niemand in Paramaribo was in staat om te vertellen wanneer er weer een schip uit het Vaderland op de rede zou komen. De weersgesteldheid kon de reisduur van een schip aanmerkelijk verlengen. Bovendien dwaalden heel wat kaperschepen over de zeeën.

„Ik hoop dagelijks op het binnenvallen van een schip, mijnheer de Gouverneur," antwoordde De Graaf.

„Ik ook," zei Van Aerssen uit de grond van zijn hart.

Hij hoopte, dat een schip uit Holland een brief van Margaretha zou meebrengen. Hij verlangde vurig naar een brief van haar, waarin zij zou verklaren, dat ze aan zijn verzoek om naar Paramaribo te komen, zou voldoen. Naar zo'n bericht zag hij met smachtend verlangen uit. Maar meer nog hoopte hij, dat een binnenlopend schip Margaretha in persoon aan boord zou hebben. Ach, dat was weliswaar te mooi om waar te zijn, maar diep in zijn hart hoopte hij er op. Al hield hij zichzelf voor, zich geen illusies te maken, toch bleef hij hopen. Soms droomde hij over haar. Enkele nachten geleden had hij gedroomd, dat er een schip aan de kim verscheen. Toen de bark nederbij kwam, zag hij haar staan op het dek van het schip. Alle kinderen stonden bij haar. Toen ze hem zagen op de kade, begonnen Margaretha en zijn kinderen dolgelukkig naar hem te wuiven. Het was een heerlijke droom geweest. Hij vond het spijtig, dat hij wakker geworden was, want daarmee was de draad van zijn droom gebroken en het sprookje verdwenen. Maar deze droom vergat hij niet . . . diep in zijn hart hoopte hij, dat deze droom een voorzegging betekende en dat op zekere dag een schip binnen zou vallen, dat inderdaad Margaretha aan boord had.

Met een schok keerde Cornelis tot de werkelijkheid terug.

„Zodra een schip met levensmiddelen binnenvalt, zal ik de rantsoenen van de soldaten herzien. Zeg dát aan de soldaten, De Graaff. Herinner hen ook aan het contract en zeg hun voorts, dat een soldaat onder alle omstandigheden trouw moet blijven aan zijn gegeven woord."

De Graaff knikte, doch even later zei hij zuchtend: „Het is alleen maar bijzonder jammer, dat onder de soldaten zo weinig redelijke kerels schuilen. Het merendeel van de soldaten is ruw en onverschillig en bekommert zich niet om een eed en een contract. De meesten hebben iets op hun kerfstok en daarom hebben ze de gelegenheid te baat genomen om naar Suriname te komen, waar ze gevrijwaard zijn van maatregelen van gerechtsdienaren."

„Dan wordt het hoog tijd, dat ze hun leven beteren en in ieder geval de vereiste discipline in acht nemen."

(Wordt vervolgd)

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
DRIFT 13 - UTRECHT
wil u gaarne van advies dienen

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

Laten onze adverteerders u inlichten, voor u gaat kopen!

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar Noord-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door
BONGERS WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

ZEIST
UW INTERIEUR
SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT EN TOCH NIET DUUR!
FIRMA W. VAN TELLINGEN
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

DORDRECHT
Gebruikt u veel enveloppen?
Zend dan uw volgende aanvraag aan
DRUKKERIJ J. DE LONGTE
DORDRECHT - TELEFOON (01850) 4432

VOOR UW KOLEN EN OLIE
HUISBRAND OF INDUSTRIE
ZWIJNDRECHTSCHE VEREENIGDE BRANDSTOFFENHANDEL
ZWIJNDRECHT, Ringdijk 650. Telefoon 25295 en 5926

VLAARDINGEN
Firma A. van Roon
Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 en 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom
Telefoon 3754 — Binnensingel 211
Rijkserkenning in groep A voor makelaars en assurantiebezorgers

✦ De club

Een halve eeuw geleden, in 1911, was Dr. Kuyper hoofdredacteur van De Standaard. Hij was ook weer lid van de Tweede Kamer geworden en de a.r. fractie had hem gekozen tot haar voorzitter.

Men sprak toen meestal niet van de fractie maar van de club. En men schreef wel van de Club.

Nu verschenen er in die tijd in Nederland in verscheidene provinciale hoofdsteden nog a.r. dagbladen. Ook Gelderland had zijn eigen a.r. dagblad, Het Arnhems Dagblad. En dit blad had zich tot tweemaal toe verstout, anders te denken en te oordelen dan de Club. Het had gezegd, dat men best de invaliditeitswet van Talma voor de ziektewet zou kunnen behandelen, terwijl de Club die volgorde niet wilde. En het had ook geschreven, dat de minister zich niet van zijn zetel moest laten dringen, wanneer de Bakkerswet werd verworpen, maar moest aanblijven, om zijn grote sociale wetten te verdedigen.

En daarom kreeg het blad in De Standaard een reprimande. Het blad had niet alleen opmerkingen gemaakt, maar afgekeurd. Afgekeurd wat de Club als juist en goed had bevonden. Zo stuurt men de boel in de war, klaagde Dr. Kuyper. De hoofdredacteur van Het Arnhems dagblad moest niet menen, dat hij vanuit Gelderland een oordeel kon hebben over het beleid van de Club, en hij kon zich dus beter tot de theorie beperken en de praktijk aan de Club overlaten. Want het optreden van het Arnhems Dagblad met zijn afwijkend oordeel, dat over Gelderland is uitgebazuind, schaadt de a.r. partij.

Natuurlijk lag het voor de hand, dat ook andere bladen zich met deze merkwaardige uitspraken bezig hielden. Vooral ook, omdat Dr. Kuyper het wenselijk bleek te vinden, dat de redacties der provinciale bladen de voorlichting over de gang van zaken in de Kamer zouden overlaten aan een Haagse correspondent uit de kring van de Club. Want die zou dan kunnen oordelen met volledige kennis van zaken.

Ook het Friesch Dagblad heeft over deze richtlijnen van Dr. Kuyper geoordeeld. Bijna onderdanig jegens Kuyper, wat de vorm betreft. Maar met een voor Kuyper niet zo aardige herinnering. Er is een tijd geweest, schreef het Friesch Dagblad, dat Dr. Kuyper geen lid van de Club was. Hij woonde in Amsterdam en was er professor en hoofdredacteur van De Standaard. Baron van Dedem was voorzitter van de Club.

En de Standaard schreef met grote vrijmoedigheid over wat de Club naar Kuyper's inzicht goed en verkeerd deed.

Inderdaad, en dat heeft jarenlang in de partij enige moeilijkheid gegeven.

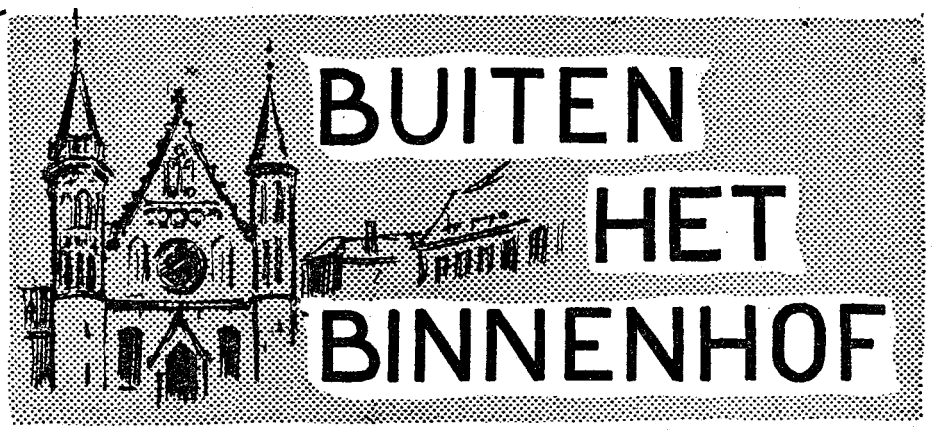

DE Prediker zeide het reeds: Van veel boeken te maken is geen einde en veel lezens is vermoeiing des geestes. Ik beken, dat ik van boeken houd, van veel boeken. Dezer dagen las ik, dat een volwassen (wijd begrip!) Nederlander gemiddeld 35 boeken bezit. Slechts 10 procent van de landgenoten van 18 jaar en ouder bezit geen boeken. Nergens ter wereld verschijnen, de grootte van de bevolking in aanmerking genomen, zoveel boeken als ten onzent. Iedere Nederlander, oud of jong, koop gemiddeld, per jaar 3 boeken. Ons totale boekenbezit vormt een twintigste van alle boeken welke per jaar over de gehele wereld verschijnen. Wij zijn dus een geletterd volkje. Welke 35 boeken zoudt u kopen, als u nog geen enkel boek bezat? En u wilde zo graag een volwassen Nederlander heten? Een schone vraag. Om te beginnen hebt u zeker een Bijbel en een „Navolging van Christus" door Thomas à Kempis. En „Oorlog en Vrede" van Tolstoi. En Dickens' „Pickwick Club". En de „Camera Obscura" van Hildebrand. En „Oostloorn" van Ulfers.

Ik noem er nog maar een paar: „De Delftse Wonderdokter" van Mevrouw Bosboom-Toussaint. „Kleine Inez" van R. van Genderen Stort. Guido Gezelle's Gedichten (althans enkele daarvan). „Het Wassende Water" van Herman de Man. De „Gijsbrecht van Aemstel" van Joost van den Vondel. „Harten van Goud" van Ian MacLaren. „Brandende harten" van Gera Kraan-v. d. Burg. Misschien de „Avonturen van Sherlock Holmes" door Conan Doyle of de (vertaalde) Ilias van Homerus. Wellicht „De Fabels" van La Fontaine en „Alice in Wonderland" van Lewis Caroll. „Moby Dick" van Melville moet in uw kast staan en ook „Kermis der IJdelheid" van Thackeray. Iets van Schiller en van Heine. En zeker iets van Goethe. „La Chartreuse de Parme" van Stendhal? De Gedichten van Guillaume van der Graft? „De Psalmen" van Gabriël Smit? Zeker „De Belijdenissen van Augustinus".... U ziet het al, wat is dat een moeilijke zaak om 35 boeken uit te zoeken. Dit zijn er om en nabij de 26! En echt de smaak van Groenkoper. Die al een beetje ouder begint te worden, dat ziet u ook, uit zijn keuze. Zelf heeft hij nog een Vestdijk en een Roland Holst, de complete Shakespeare en de complete Boutens. Werken van Churchill, en van Van Lennep, Werumeus Buning en Joseph Roth e.a. Inderdaad: wat zijn dan wel de boeken van de bovenste plank? „Jud Süsz" van Feuchtwanger heb ik wel tien maal gelezen. Sommige boeken van Neville Shute wel twee maal. Gedichten kan ik altijd lezen. Maar schaakboeken niet, doch kookboeken wel. Het is allemaal zeer persoonlijk en u moet u zich aan mijn lijstje maar niet storen. Maar u moet wel boeken lezen, goede boeken, al hebt u er dan maar 35.

U hebt er wel meer, denk ik. U moet er echter niet te veel hebben. Boeken kopen en niet lezen is niet goed. Boeken lezen en niet kopen is ook niet zo goed, want waar blijven dan de schrijvers en de schrijfsters? Die moeten toch ook leven!

Het is Menno ter Braak of Du Perron geweest, die slechts wat hij goed vond in zijn boekenkast wilde hebben. Daartoe schroomde hij niet een boek te ontleden. Het minder goede (volgens hem) er uit te scheuren en het resterende goede opnieuw te laten inbinden. Dan krijg je wel een naar je eigen smaak ingerichte bibliotheek.

Als ik mijn boekerijtje (iets anders dan boekenrijtje) eens ga uitkammen zijn er misschien wel een paar boeken, die ik kan wegdoen. Maar er komt dan altijd (want ik heb het wel eens gedaan) een sentimenteel gevoel over me. Ik heb dat boek al zo lang. Het is niet zo geweldig, maar ik heb het vroeger toch met aandacht gelezen. En het staat daar al zo lang. Laat maar staan! Eenmaal heb ik een boek vernietigd. Het zat tussen een pak boeken dat ik cadeau had gekregen. Verdwaald? Ik weet het niet. Maar het was naar mijn oordeel een slecht boek en het had geen enkele waarde. De kachel dus in. Maar het ging me aan het hart. Want boeken verbranden is een precaire bezigheid.

U hebt wel begrepen, dat ik meer dan volwassen ben. Ik heb meer dan 35 boeken. De Groenkopers zijn verwoede lezers. Niettegenstaande de televisie. Zondagavond bijvoorbeeld is er flink gelezen. Wat ik las? Voor de tweede maal „Tayllerand" door Duff Cooper (1,25). Als ik het stukgelezen heb koop ik een nieuw exemplaar. Het origineel, in het Engels heb ik een keer uitgeleend en nooit meer teruggekregen. Ik weet ook niet meer aan wie. Ik zou iemand, die maar 35 boeken heeft niet aanraden boeken uit te lenen!

Correspondentie: Mevrouw A. K.-H. te Schiedam. Heel hartelijk dank voor uw lieve brief. Ook ik heb geen aandelen. Ik heb liever boeken. Mevrouw Groenkoper heeft niet zo'n leven als u denkt. Zij is een werkende vrouw, al ligt dat werk niet altijd thuis. Ik doe de vaat niet altijd, maar ik kook graag. Wat zijn er nog een problemen met de was. Eer de was de was is! U moet maar zelf blijven wassen, dat is veel beter voor het linnengoed! Heb zeer genoten van uw schrijven.

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Voor het helpen van noodlijdenden is soepelheid een eerste vereiste; 3. gebroken been, dat op (de snij-)tafel gezet wordt? 7. boer, let op, binnenkort kunt u haar weer horen; 9. is het bewustzijn in deze richting te vinden? 11. deze toevloed is slechts mogelijk, als hij ge-„stopt" wordt; 12. hier zit u in Nassers vaarwater; 13. met deze bolletjes kunt u pleziertochtjes maken; 14. de muiterij schijnt op de achtersteven te beginnen; 18. Silobewoner; 19. stukken van een verdeeld volk? 21. hangt in dit gewas een kledingstuk? 23. de dwarsbomer doet wat de luiaard is; 24. schijnen soms als zuidvruchten van de hand gedaan te worden; 25. eetbaar onderdeel van modern kantoormeubel?

Vertikaal: 1. heeft in Londen een dame verslonden; 2. gebaar van een verwarde geest? 4. deze vesting is bijna geheel kapotgeschoten; 5. doen de jaren; 6. die te zeggen is een grondwettelijke vrijheid; helaas hebben weinig mensen hun eigen; 7. broodsurrogaat? 8. hoewel er slechts groente groeit, is 't voor hem die er verblijft, een lustoord; 10. hoe je de klemtoon ook legt, 't blijft vervelend; 11. deze reservisten, die ons tegen onze oudste vijand moeten beschermen, zijn beslist geen wakkere strijders; 15. alleen een schoenmaker hoeft zich voor dergelijk werk niet te schamen; 16. snel oudbakken voedsel, waar de massa naar hongert; 17. buitenstaander? 20. brenger van blijde boodschap; 22. kun je goed mee optrekken.

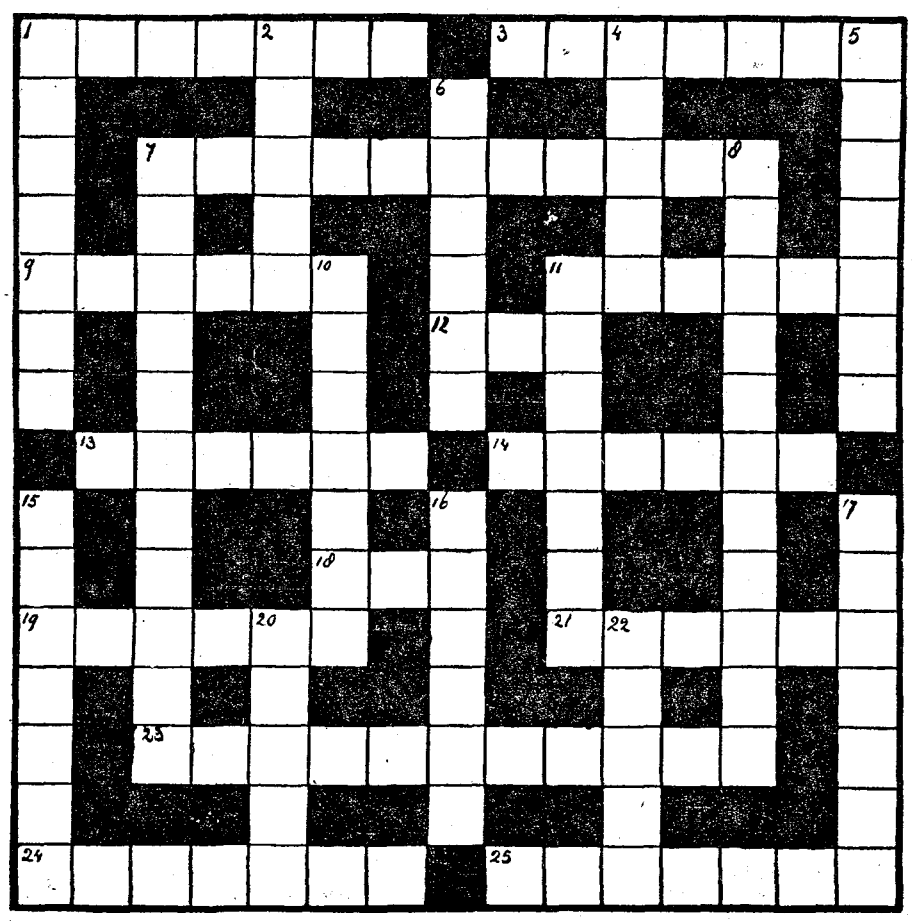

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. held; 4. Haman; 9. ikat; 13. aga; 14 maraboe; 16. ale; 17. horde; 18. Ede; 20. email; 22. eren; 23. snob; 24. snor; 25. vel; 27. drab; 29. st.; 30. meren; 31. es; 33 largo; 36. nar; 37. haast; 39. oma; 40. net; 41. Ada; 42. sta; 43. oppas; 45. Ier; 47. kraan; 49. p.e.; 50. zemel; 51. N.G.; 52. rats; 55. los; 56. leed; 59. pils; 60. bede; 62. sprei; 64. mie; 66. veren; 68. lei; 69. breedte; 72. Spa; 73. Anlo; 74. Essen; 75. stil.

Vertikaal: 1. haha; 2. ego; 3. Laren; 4. ha; 5. are; 6. Madoera; 7. Abe; 8. no; 10. kaäba; 11. Ali; 12. telg; 14. meer; 15. eend; 18. droog; 21. Moria; 24. stamper; 25. ventiel; 26. lerares; 28. bestand; 29. sloop; 32. stang; 34. rap; 35. ons; 37. hak; 38. Asa; 44. aktie; 46. emoties; 48. roed; 53. april; 54. slib; 56. leve!; 57. eerst; 58. asla; 61. knal; 63. pen; 64. mes; 65. Ede; 67. epi-; 70. re; 71. t.n.

COPIEERINRICHTING
JAC. WEEDA JR.
Emmastraat 24 ROZENBURG
Verricht gaarne al uw stencilwerk
Telefoon 0 1889 - 214

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN, FREESIAZADEN

Vraagt uw bakker naar

TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

17e jaargang no. 46 — 18 november 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

„Omdat wij gereformeerd zijn . . ."

Onder deze titel is onlangs een brochure verschenen, waarin een aantal leden van de P.v.d.A. hun keuze voor die partij hebben toegelicht.

Ons is gevraagd hoe wij hierop reageren. Welnu, een antwoord is vastgelegd in „Nederlandse Gedachten" van 11-11. Men kan één of meer exemplaren van dit nummer bestellen op ons bureau, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Indien men 16 cent (b.v. in de vorm van postzegels) per besteld exemplaar toevoegt of het bedrag overmaakt op gironummer 89673 t.n.v. A.R.-Partij te 's-Gravenhage, wordt het bestelde u toegezonden.

ZORGEN IN EEN WELVAREND LAND

TOEGEGEVEN, als men Nederland een welvarend land noemt, kan er al direct meningsverschil ontstaan over de vraag wat nu eigenlijk welvarend is. Is een land welvarend als veertig procent van zijn bewoners zich „gemotoriseerd" kan voortbewegen, als veertig procent 's avonds in de eigen gemakkelijke stoel naar het eigen televisietoestel kan kijken, als veertig procent van de huisvrouwen over een wasmachine beschikt? Of kan men al van welvaart spreken bij dertig procent? Of moet men het optrekken tot vijftig of zestig procent?

Dit alles betreft dan nog maar alleen heel materiële zaken — moeilijker nog wordt het als men de woorden welvaart en tevredenheid naast elkaar gaat stellen. Men staat immers sterk als men de stelling verdedigt dat welvaart niet maar alleen een materieel begrip is.

Als we hier desondanks stellen dat Nederland een welvarend land is, dan maken we ons daarmee los van bovenstaande vragen, hoe interessant (en belangrijk bovendien) ze ook zijn. En dan gronden we die stelling op een aantal feitelijke en cijfermatige gegevens, die voor ons volk als geheel gelden — alleen dan immers kan men de toch niet te beantwoorden vraag of de enkeling zich al dan niet welvarend voelt, vermijden.

We constateren dan:

1. Dat in Nederland iedereen die werken wil, ook inderdaad werken kan. Een van de doelstellingen van het tot dusverre gevoerde beleid is de volledige werkgelegenheid. Niet het minst dank zij de hoogconjunctuur is niet alleen het aantal werklozen vrijwel tot het minimum teruggebracht maar is er zelfs een situatie ontstaan, dat dit toch zo dichtbevolkte land zelfs een tekort heeft aan arbeidskrachten — maar dat is een van de zorgen en daar komen we straks pas op;

2 Er is niet alleen werk voor bijna iedereen, maar iedereen kan ook een behoorlijk loon verdienen al zijn er met name ten aanzien van de laagstbetaalden nog gerechtvaardigde wensen. Een behoorlijk loon dat niet alleen in guldens-aantallen hoger ligt dan vroeger, maar waarvoor de werker en zijn gezin ook meer kunnen kopen.

Lonen. . . .
Prijzen. . . .
Huren. . . .

Bezien we een paar cijfers uit de periode '59—'60—'61. In augustus 1959 bedroeg het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud 126, uitgaande van het basisjaar 1951, waarvoor de kosten van levensonderhoud op 100 zijn gesteld. In augustus 1959 dus 126, in juli 1961 bedroeg dit getal 128 — een stijging dus van twee punten, voornamelijk te wijten aan de in 1960 doorgevoerde huurverhoging en melkprijsstijging. In die periode echter zijn de lonen heel wat sterker gestegen: in augustus 1959 stond de loonindex op 133 (met 1954 als basisjaar) en in augustus 1961 op 149 — een stijging dus met 16 punten!

3. *Ondanks het feit dat het werknemersaandeel van het totaal van ons nationaal inkomen in 1962 vermoedelijk hoger zal zijn dan ooit tevoren (geschat wordt 70 pct.), gaat het de bedrijven al evenmin slecht. Afgezien van de behaalde winsten kan geconstateerd worden dat de investeringen (nieuwe gebouwen, nieuwe machinerieën, enz.) bijzonder hoog zijn, zodat de kans op vermindering van werkgelegenheid zo klein mogelijk wordt gehouden. En kan geconstateerd worden, dat produktie en export nog altijd stijgende zijn — dat de produktiviteit-per-man begint terug te lopen is een verschijnsel dat bij de rubriek „zorgen" ter sprake komt.*

4. Dit alles is mogelijk in 'n land dat miljoenen moet uitgeven voor een gigantisch deltaplan, om zich die oude vijand: het water, van het lijf te houden; dat miljoenen moet uitgeven ter wille van zijn defensie, omdat de wereldsituatie dat nu eenmaal vereist; dat miljoenen moet uitgeven voor zijn onderwijs, daartoe gedwongen door de naoorlogse geboortegolf.

Dit alles gebeurt in het Nederland van vandaag en we mogen er God dankbaar voor zijn dat het zo is. Misschien dat niet iedere enkeling in voldoende mate van die welvaart profiteert — het is de taak èn van de overheid èn van ons allen onbillijkheden tegen te gaan. Maar van ons land als geheel kan men naar onze volle overtuiging zeggen dat het een welvarend land is!

ZORGEN

JUIST omdat welvaart een rijk begrip is, brengt het zijn zorgen met zich. Zorgen omdat men wil behouden wat men heeft en dat blijkt niet zo eenvoudig te zijn. Aan de zo schoon schijnende hemel van de hoogconjunctuur pakken zich enkele donkere wolken samen, die zich in een onweer dreigen te ontladen. Na een onweer weet men nooit zeker of de hemel opnieuw stralend blauw zal zijn of dat de donderslagen tevens de „omslag" van het weer zullen betekenen. En daarom spant men zich op dit ogenblik zeer in om dat onweer te voorkomen of althans in zijn gevolgen zo veel als maar mogelijk is te beperken.

Laten we eerst zeggen welke die zorgen niet zijn, want dat werkt geruststellend. Die zorgen betreffen niet al die factoren die tezamen een periode van hoogconjunctuur veroorzaken en kenmerken: grote produktieactiviteit, grote handelsactiviteit die de afzet van die produkie vlot aankan en een behoorlijke koopkracht; dit alles niet slechts in Nederland maar in grote delen van de wereld. Al deze factoren zijn en blijven aanwezig en maken het waarschijnlijk dat de hoogconjunctuur nog kan voortduren. Die dreigende onweersbui is dan ook plaatselijk: in ons land dreigen die woorden „groot" vervangen te moeten worden door „te groot" — de grote spanningen van al die activiteiten dreigen „te grote spanningen" te worden. Nu ook de zorgen op een rijtje zettend komen we tot de volgende opsomming:

1. De schaarste aan arbeidskrachten. Deze overheid heeft als een van haar eerste doelstellingen van sociaal beleid gekozen de volledige werkgelegenheid. Werk voor ieder die werken wil. Daartoe is er in Nederland met man en macht geïndustrialiseerd, heeft men het bedrijfsleven allerlei (investerings)faciliteiten toegestaan, heeft men programma's opgezet voor gebieden die achter dreigden te geraken, en heeft men aan arbeiders de mogelijkheid geboden zich om te scholen, enz. enz. En nu dit alles in een bijzonder gunstige conjunctuur op volle toeren draait, nu blijkt dat er meer arbeidsplaatsen zijn gekomen dan er op dit moment handen beschikbaar zijn. Dat is de grote en dreigende wolk waaromheen zich de andere groeperen.

2 De lonen staan op het ogenblik onder opwaartse druk. Sinds enkele jaren kent Nederland de meer gedifferentieerde loonvorming, een loonsysteem dat weliswaar zware kritiek te verduren heeft gehad, maar waaraan het naar onze vaste overtuiging voor een niet onbelangrijk deel te danken is dat de loonsverhogingen die de laatste jaren mogelijk waren, niet goeddeels zijn achterhaald door prijsstijgingen — zo was het immers in de jaren van de geleide loonvorming.

Die gedifferentieerde loonvorming kent niet de voor allen geldende gelijke loonronde, maar wil loonsverhogingen per bedrijfstak en wel dusdanige verhogingen als mogelijk zijn gezien de stijging van de produktiviteit in zo'n bedrijfstak. Of die produktiviteitsregel het een en het al zal moeten zijn en blijven, daarover kan men van mening verschillen — feit is dat

• *Vervolg op pag. 7*

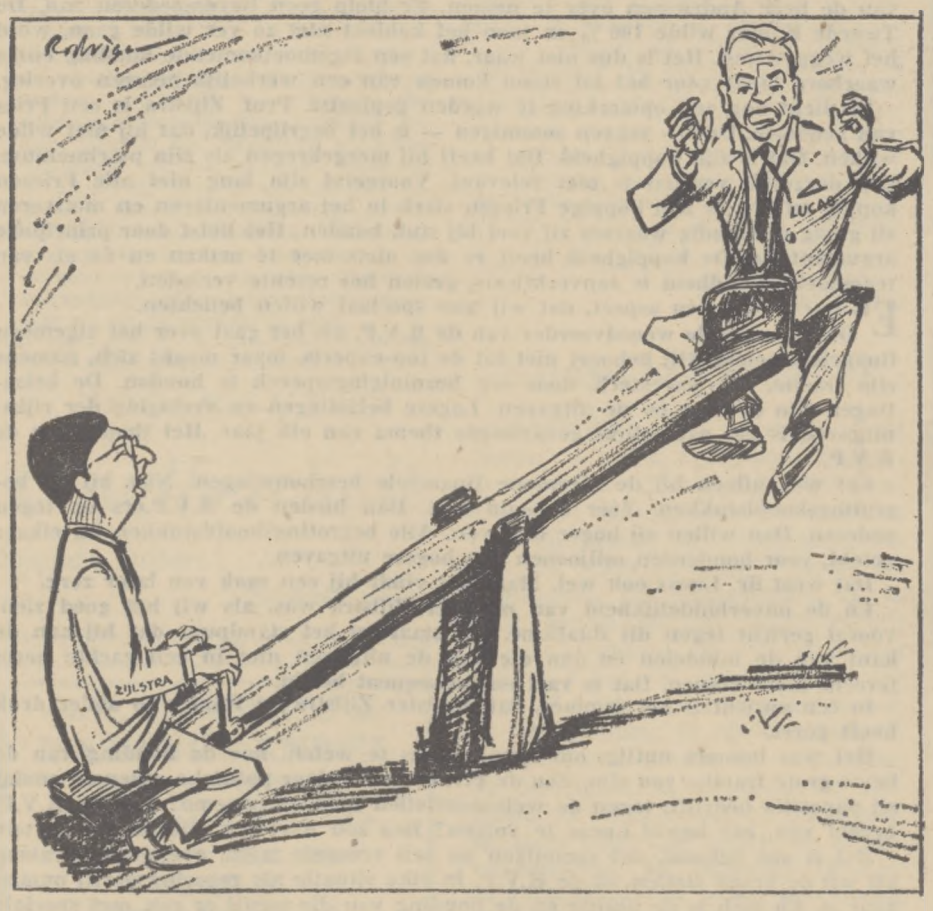

Dr. Lucas: Hoe krijg ik weer grond onder de voeten ?

Hotel-pension „Dreyeroord"
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Dames-, heren- en kinderkleding
Wieringa
ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM

RIJWIELREKKEN
(overdekt en onoverdekt)
In 20 verschillende modellen
Vraagt folder A.P.
RIJWIELREKKEN-INDUSTRIE
FALCO
AMBTSTRAAT 15 — ALMELO
Telefoon 0 5490 - 4323

A.R.P. EN BEJAARDEN

Radiorede van mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij gehouden op 16 nov. j.l. (verkorte weergave).

MAG ik met de klacht van een luisteraar zo pardoes bij u binnenvallen? „Deze regering kijkt naar de minst draagkrachtigen niet om".

Dit wordt mij geschreven vanuit Harderwijk. Wie worden hier met de minst draagkrachtigen bedoeld?

Ik geloof niet, dat de briefschrijver in de eerste plaats de werknemers op het oog heeft. Zij hebben immers in de loop van de laatste twee jaren veelal een fikse loonsverhoging genoten. En dat terwijl de kosten van het levensmiddelenpakket nauwelijks opliepen.

Dit verschijnsel: stijgende lonen en tegelijkertijd vrijwel gelijk blijvende prijzen, is sinds 1945 nog niet voorgekomen.

Niemand ontkent meer, dat de loonresultaten, vooral voor de overgrote meerderheid der laagst betaalde werknemers, verrassend goed zijn geweest.

Ook de socialistische oppositie geeft dit royaal toe.

Gezaghebbende stemmen in die kring bepleiten al lang niet meer de terugkeer naar de vleespotten van het vroegere systeem van geleide loonvorming.

Tot de minst draagkrachtigen moeten ook vele weduwen worden gerekend. Nog onlangs is door de huidige regering een belangrijke verbetering van die Weduwen- en Wezenvoorziening aan het parlement voorgelegd.

U en ik hebben inmiddels wel door, dat mijn briefschrijver een andere groep van minst draagkrachtigen bedoelt. Vooral omdat hij schrijft, dat hij zelf 81 jaar oud is.

Daarom is het duidelijk, dat hij de bejaarden op het oog heeft.

En dan vooral diegenen onder de ouderen, die moeten zien rond te komen van de Algemene Ouderdoms voorziening.

Het is een feit, dat in deze tijd van welvaart bij hen vaak stille armoede geleden wordt.

Schraalhans is keukenmeester bij gehuwden, die van f 1.794,— per jaar moeten leven en bij ongehuwden die nu nog slechts f 1.134,— krijgen.

Men moet zelfs van nood spreken.

Mijn briefschrijver zegt daarom: „Deze regering kijkt naar de minst draagkrachtigen niet om".

Nu zou ik mij gemakkelijk van hem af kunnen maken door hem vierkant deze vraag te stellen:

„Hebben de bejaarden het onder enig ander kabinet sinds 1945 beter gehad?"

Gaf de befaamde Noodwet Ouderdomsvoorziening hun meer in handen?

En lag ook de beginuitkering van de A.O.W. niet stukken lager dan gelukkig nu het geval is?

Het is goed daar even op te letten.

Daardoor wordt het h u i d i g e kabinet recht gedaan.

Maar ik wil het bij deze vergelijking van de periode vóór 1959 met die van na het optreden van dit kabinet niet laten.

Ook al valt deze vergelijking voor het kabinet-De Quay niet slecht uit.

Ik laat het daar niet bij, omdat daarmee het probleem van vele ouderen de wereld niet uit is.

Och, er zijn mensen, die een vlotte oplossing bij de hand hebben.

Zij zeggen: Laat de regering maar eens flink in de schatkist tasten. Mag ik hen erop wijzen, dat de schatkist gevuld moet worden door het Nederlandse volk, door u en door mij?

Elke cent, die de Minister van Financiën uitgeeft moet eerst door de belastingbetalers worden ingebracht.

U ziet waar het probleem in wezen ligt.

Werkend Nederland betaalt nu jaarlijks een premie van 5½% van zijn loon ten behoeve van hen, die niet meer aan het arbeidsproces deelnemen.

En deze premie gaat binnenkort nog omhoog.

De Anti-Revolutionaire Partij heeft de totstandkoming van deze wettelijke Algemene Ouderdomsvoorziening van harte gesteund.

Het is voor velen een uitkomst geweest, dat zij sinds 1 januari 1957 door de rest van het Nederlandse volk een bodemvoorziening gepresenteerd kregen.

Degenen, die op dat tijdstip reeds 65 jaar of ouder waren, zoals ook mijn briefschrijver, hebben zelf nimmer premie behoeven te betalen. Het was prachtig, dat deze algemene regeling in Nederland tot stand kon komen.

Daarnaast mogen heel veel ouderen van een pensioen uit een bedrijfs- of ondernemingspensioenfonds genieten.

Daarvoor behoeven zij helemaal geen „dank je wel" te zeggen, want zij hebben er destijds zelf premie voor betaald. Deze mogelijkheid tot zelf-doen slaan wij hoog aan.

Wij zouden deze fondsen in stand willen zien houden en zelfs in aantal zien toenemen, want zij vormen een stuk echte volkskracht.

IN de Tweede Kamer zijn bij de Algemene beschouwingen socialistische stemmen opgegaan om de A.O.W. geleidelijk met 50% te verhogen.

Ook al was dat toen niet aan de orde, men zou geneigd zijn te zeggen: akkoord!

Ook anderen houden zich met deze zaak bezig.

Maar wij allen moeten goed weten waar het om gaat.

Wij allen moeten dus ook bereid zijn om de premie van 5½% tot 9% of misschien zelfs tot 10% omhoog te brengen.

Daartoe moet in de eerste plaats werkend Nederland bereid zijn.

Of die bereidheid bestaat moet ieder van ons eens voor zichzelf nagaan. Dat is de moeite waard, want het gaat om het lenigen van nood bij bejaarde landgenoten.

De verbetering van hun lot met de daaraan voor anderen verbonden lasten moet ook innerlijk geaccepteerd worden door het gehele Nederlandse volk. Is ons volk bereid dit op te brengen?

Bovendien er zijn meer voorzieningen nodig. Ik denk aan de Arbeidsongeschiktheidswet, die momenteel door dit kabinet ontworpen wordt.

In die wet gaat het vooral om de invaliden. Ook die regeling is een urgente zaak, waar wij als A.R. op blijven hameren.

Dan is er iets waaraan bij verhoging van de A.O.W.-uitkering eveneens moet worden gedacht.

Wat gebeurt er nl. met de bedrijfspensioenfondsen, indien straks 10% of meer van het loon voor de Algemene Ouderdomsvoorziening moet worden neergeteld?

Het is duidelijk, dat die fondsen, waarin een brok bedrijfs-solidariteit tot uiting komt, dan grote kans lopen het loodje te leggen.

Een stuk verantwoordelijkheid voor de ouderen onder de bedrijfsgenoten gaat dan teloor.

Ziet u dat er niet alleen door onze regering en door ons parlement over deze dingen gepraat moet worden?

Ook wij als burgers en als bedrijfsgenoten moeten ons terdege bewust zijn waar het om gaat en wat er aan vastzit.

Intussen is het duidelijk, dat ook de overheid hier een eigen taak heeft.

Zij moet een schild voor de zwakken zijn.

Hiervoor denk ik met name weer aan hen, voor wie, om welke reden dan ook, de A.O.W.-uitkering de enige inkomstenbron vormt.

Ik denk in dit verband ook aan de ongehuwde vrouw.

De regering heeft dezer dagen aan de SER, dat is het toporgaan van het georganiseerde bedrijfsleven, hierover een advies gevraagd. Een advies dat moet aangeven hoe de SER denkt over het eerder toekennen van de A.O.W. aan ongehuwde vrouwen.

Ik zeg dit niet om de a.r. staatssecretaris van Sociale Zaken, de heer Roolvink, een pluim op de hoed te zetten, maar om aan te tonen, dat deze regering alle mogelijkheden aftast.

In de tweede plaats is het goed, dat de A.O.W. de loonstijging en de compensatie voor huurverhogingen volgt.

Daaraan is in 1960 de verhoging tot *f* 1.794,— te danken geweest.

Nu is de vraag aan de orde of opnieuw een verhoging van de A.O.W. mogelijk is.

Ik heb u er al op gewezen, dat men deze vraag moet beantwoorden tegen de achtergrond van het totaal der sociale voorzieningen.

Dat neemt niet weg, dat wij het dringend noodzakelijk achten, dat er op korte termijn een fikse verhoging van de A.O.W. uit de bus komt. Zulk een verhoging ineens heeft dit voordeel boven geleidelijkheid dat de thans levende bejaarden daar op korte termijn ten volle profijt van hebben.

Onze partij bepleit in haar program van actie, dat een toenemend nationaal inkomen op rechtvaardige wijze aan de onderscheiden bevolkingsgroepen ten goede komt. Ook de groep van de bejaarden behoort daartoe.

De minst draagkrachtigen zijn niet alleen met een hogere uitkering geholpen.

Die hulp is zelfs ijdel als tegelijkertijd de prijzen stijgen.

Dit kabinet voert daartegen een felle strijd.

Vooral tegen het oplopen van de prijzen der eerste levensbehoeften. Voedingsmiddelen, ja zeker, maar ook tegen tariefsverhogingen.

Want wie zijn bijvoorbeeld de dupe als de tram- en busritten duurder worden? Niet de automobilisten.

Wel de minst draagkrachtigen.

Eergisteren is het kabinet voor de bekwaamheid waarmee dit beleid gevoerd wordt, algemeen lof toegezwaaid. Ook door de socialisten. De regering moet zich bij dat beleid door heel het volk gesteund weten.

GEMEEN OVERLEG

DE wetten, ook de begrotingswetten, komen tot stand in gemeen overleg met de Staten-Generaal. Overleg tussen Regering en Staten-Generaal, die ieder een eigen verantwoordelijkheid hebben. Het handhaven van deze dualiteit is een uitstekende zaak. Zij ligt zo in de aard der dingen, dat zij zelfs in Engeland weer gestalte krijgt. Daar was het systeem monistisch. Het kabinet was niets anders dan een commissie uit het parlement. De ministers zijn parlementsleden, die door de leider van de meerderheid in dat parlement zijn aangewezen voor de verschillende portefeuilles. En toch is het daar zo, dat het kabinet tegenover het parlement, ook tegenover de meerderheid, waartoe de ministers behoren, al meer een zelfstandige houding aanneemt. De nadruk legt op de eigen verantwoordelijkheid.

„GEMEEN overleg" heeft een veelzijdige inhoud. Het woord veronderstelt de bereidheid tot geven en nemen. Maar méér nog en eerder de bereidheid om naar elkaar te luisteren. Een kamerlid, die reeds bij voorbaat heeft gezegd, dat hij tegen zal stemmen, zonder nog het vertoog van de minister te hebben gehoord, maakt het overleg tot een schijnvertoning. Een minister, die op het standpunt staat, dat zijn stellingen onaantastbaar zijn en dat de Kamer heeft te volgen, weet al evenmin, wat overleg inhoudt.

HET is een eerste eis, dat het overleg in alle duidelijkheid plaats heeft. De minister b.v. moet duidelijk zeggen, hoever hij wil gaan. Want formeel is de Kamer veel sterker dan hij. De Tweede Kamer kan door haar recht van amendement èlk artikel van èlk wetsvoorstel bij meerderheid van stemmen veranderen. Zij kan een wetsvoorstel verwerpen. De minister heeft adviserende stem. Hij kan aanneming van een amendement ten sterkste o n t r a d e n. Maar de Kamer stemt en beslist.

Soms zegt een Kamerlid: maar dat moet de minister kunnen hèbben. Hij moet ook een goed en sportief verliezer zijn. De Kamer heeft het recht nee te zeggen. Het zou funest voor de democratie zijn, als van de Kamer alleen maar volgzaamheid werd verwacht. Hierbij blijft uiteraard buiten beschouwing een votum, dat als de opzegging van het vertrouwen is bedoeld. De Indische Begroting werd in 1890 door de Eerste Kamer verworpen. De liberale meerderheid had geen vertrouwen in de minister van koloniën, mr. Keuchenius, om diens „eigenaardige godsdienstige begrippen". Een parlementaire vertaling van „hij is ons te fijn".

Daarom zei die meerderheid het vertrouwen op en de minister vroeg zijn ontslag. Praktisch is het zo, dat de Kamer elke minister door een motie of door verwerping van de begroting tot heengaan kan dwingen.

MAAR afgezien daarvan, bij de behandeling van elk wetsvoorstel staat de de minister formeel het zwakst. Bij s o m m i g e ontwerpen kan hij zeggen: als dit amendement wordt aangenomen, dan trek ik het gehele wetsontwerp in. Maar bij een begrotingswet kan hij dit niet doen. In de winter van 1919/1920 werd de begroting van oorlog behandeld. Onder leiding van Marchant beknibbelde een krappe meerderheid post voor post. Op het bankje van Marchant werd het lijstje van „bezuinigingen" bijgehouden. De minister, jhr. Alting von Geusau, ergerde zich, maar er was geen enkel amendement bij, dat hij los van het geheel, als onaannemelijk kon verklaren. Trouwens, bij het volgende begrotingsartikel zou hetzelfde spel weer beginnen. Toen de begroting was aangenomen, stond de minister op om te vertellen dat hij na zulk een begrotingsbehandeling zijn ontslag aan H.M. de Koningin zou aanbieden.

MEN zegt, dat het kabinet-De Quay een zwak kabinet is. Wie dat gelóóft, die gelooft ook, dat de Kamer het maken en breken kan. Maar het schijnt niet mee te vallen. Minister Zijlstra heeft getoond, dat er met hem niet te spotten valt en het gehele kabinet stond achter hem. Daarom kon het lot van het kabinet gekoppeld worden aan zijn wetsontwerpen. Over deze gang van zaken, waarbij met name de K.V.P. bakzeil haalde, willen wij nog iets zeggen.

VOOREERST dit. Sommigen zeggen: de minister heeft een fout gemaakt. Hij heeft gemeen overleg gepleegd niet met de Kamer, maar met zichzelf. Hij redeneerde immers aldus. Ik moet eigenlijk 400 miljoen meer hebben. Ik vraag maar de helft, en daarin ligt mijn tegemoetkoming aan de Kamer. Maar als dit zo is, zegt men, dan had hij deze tegemoetkoming beter ook echt aan de Kamer kunnen doen, door eerst 400 miljoen te vragen en dan tijdens de debatten over de brug te komen. Die redenering klinkt aardig, maar de praktijk heeft bewezen, dat hij verkeerd is. Immers, het vorige jaar had minister Marijnen bij Landbouw nog iets achter de hand en tijdens het debat kwam hij met een redelijke concessie voor de dag. Wat is hem toen de mantel uitgeveegd. De heer Biesheuvel was namens zijn fractie verontwaardigd over zo'n beleid.

Minister Van Aartsen was een jaar geleden bereid méér dan halverwege over de brug te komen. De meerderheid van de Kamer nam er nauwelijks nota van en hield vast aan háár eisen, zonder van haar kant ook maar enigszins een tegemoetkomende houding aan te nemen of enige waardering op te brengen voor de tegemoetkomende houding van de minister. Minister Van Aartsen had bij voorbaat, zoals achteraf bleek, van de ministerraad reeds verlof bekomen tot het doen van bepaalde concessies, en toen de Kamer het te weinig vond, was hij, en de ministerraad met hem, bereid nóg verder te gaan en de suggesties van de heer Andriessen over te nemen. Er hielp geen lievemoederen aan. De Tweede Kamer wilde 100% en toen het kabinet niet zó ver wilde gaan, werd het weggestemd. Het is dus niet waar, dat een tegemoetkomende houding enige waarborg biedt voor het tot stand komen van een werkelijk gemeen overleg.

Er dient nog een opmerking te worden geplaatst. Prof. Zijlstra is een Fries van geboorte. Dus — zeggen sommigen — is het begrijpelijk, dat hij niet wilde wijken. Dat is zijn koppigheid. Dat heeft hij meegekregen als zijn patrimonium. Een dergelijk verhaal is niet relevant. Vooreerst zijn lang niet alle Friezen koppig en tevens zijn kóppige Friezen sterk in het argumenteren en motiveren zij graag omstandig waarom zij voet bij stuk houden. Het liefst door principiële argumentatie. De koppigheid heeft er dus niets mee te maken en de eis van tegemoetkomendheid is aanvechtbaar, gezien het recente verleden.

ER is evenwel één aspect, dat wij hier speciaal willen belichten. Dr. Lucas is de woordvoerder van de K.V.P. als het gaat over het algemeen financieel beleid. Hij behoort niet tot de top-experts, maar maakt zich, namens zijn fractie, elk jaar sterk, door een bezuinigingsspeech te houden. De belastingen zijn te hoog èn de uitgaven. Lagere belastingen en verlaging der rijksuitgaven is het nauwelijks gevarieerde thema van elk jaar. Het thema van de K.V.P.

Let wel, alleen bij de algemene financiële beschouwingen. Niet bij de begrotingshoofdstukken. Zéér bepaald niet. Dan bieden de K.V.P.ers op tegen anderen. Dan willen zij hoger uitgaven. Alle begrotingshoofdstukken bij elkaar geteld, voor honderden miljoenen aan hogere uitgaven.

Dat weet dr. Lucas ook wel. Maar dat vindt hij een zaak van later zorg.

En de onverbiddelijkheid van minister Zijlstra was, als wij het goed zien, vooral gericht tegen dit dualisme. Hij staat op het standpunt dat hij aan de kant van de middelen èn aan die van de uitgaven niet in een zachte berm terecht moet komen. Dat is vast en consequent beleid.

In één opzicht is het jammer, dat minister Zijlstra de Kamer zo onder druk heeft gezet.

Het was immers nuttig, om eens precies te weten, hoe de houding van de beide grote fracties zou zijn. Zou de P.v.d.A. om zuiver politieke redenen, omdat zij oppositie bedrijft, tegen de wetsvoorstellen hebben gestemd? Zou de K.V.P. bereid zijn, het beleid-Lucas te volgen? Het zou n u t t i g zijn, dat te weten.

Het is ons bekend, dat sommigen op een vreemde wijze overstuur geraken, als wij de vraag stellen, of de K.V.P. in elke situatie als regeringspartij onmisbaar is. En toch is de positie en de houding van die partij er een met speciale vraagtekens m e t n a m e t e g e n o v e r de Prot. Chr. ministers. Dat is ook na de nederlaag van dr. Lucas zo gebleven.

Dezer dagen

was er een vergadering van exploitanten van vakantiebedrijven. Het behoeft geen betoog, dat deze mensen een bijzondere belangstelling hebben voor het reeds vele jaren aan de orde zijnde maar nog altijd onopgeloste vraagstuk van de vakantiespreiding. De recreatie- en vakantieoorden beleven elk jaar topweken, waarin zij velen moeten teleurstellen omdat er geen plaats is en zij kennen perioden die zich evengoed voor vakantie lenen als het hoogseizoen, maar waarin te weinig mensen met vakantie gaan zodat er in deze oorden ruimte in overvloed is.

Het zou niet juist zijn te zeggen, dat er heelmaal niets aan vakantiespreiding wordt gedaan. Men merkt het aan de sluiting van bedrijven en men kan het constateren in de vakantiecentra: de eerste vakantiegangers pakken de koffers vroeger in het seizoen dan een aantal jaren geleden en was het voorheen zo, dat eind augustus iedereen wel weer aan het werk was, nu gaan velen nog in september of later van een welverdiende rust genieten.

Van een werkelijk doeltreffende spreiding is echter nog lang geen sprake. De opeenhoping van toeristen in de periode van half juli tot half augustus is nog enorm. In toenemende mate is er de laatste tijd de neiging het onderwijs daarvan de schuld te geven. Het onderwijs wil aan een doeltreffende regeling niet meewerken, zegt men. Of die wil er is, laten we in het midden; het is echter de vraag of er met de grootst mogelijke welwillendheid in de kring van het onderwijs een bevredigende regeling te maken zou zijn. Wil zo'n regeling er komen, dan is de nauwste samenwerking die men zich maar denken kan tussen het onderwijs en het bedrijfsleven in al zijn vertakkingen noodzakelijk en ook daar lopen de wensen en de mogelijkheden nogal uiteen.

Al lijkt een goede regeling dus nauwelijks te bereiken, we zouden ons toch kunnen voorstellen dat degenen die groot belang hebben bij vakantiespreiding — zoals de exploitanten van vakantieoorden — zich tot het uiterste inspannen om een oplossing van het vraagstuk te vinden. Tijdens de vergadering, waarop we zo juist doelden, heeft de voorzitter van de stichting, waarin deze exploitanten zijn verenigd, blijkens de verslagen in de dagbladen echter een heel ander geluid laten horen. Hij koos de voor zijn stichting gemakkelijkste maar volkomen onjuiste weg door vakantiegangers te adviseren hun schoolgaande kinderen *maar rustig* de school te laten verzuimen ten behoeve van de vakantiespreiding. De kantonrechter in Rotterdam zou in een dergelijk geval van schoolverzuim tot vrijspraak gekomen zijn „omdat ieder recht heeft op vakantie in de tijd die hem past'. Een der gelijk vonnis blijkt nooit te zijn gewezen; het zou overigens niet alleen betekend hebben dat men zijn kinderen van school mag houden, maar dat men zich ook aan een vakantieregeling *in een bedrijf* niet hoeft te storen.

Het ministerie van onderwijs, kunsten en wetenschappen heeft er goed aan gedaan duidelijk te verklaren dat schoolverzuim wegens vakantie anders dan in de specifieke vakantiemaanden juli en augustus onwettig is, tenzij de inspecteur van het onderwijs toestemming heeft gegeven.

Wanneer belanghebbenden — in casu de exploitanten van vakantie- en recreatieoorden — op deze wijze de vakantiespreiding willen bevorderen, zijn zij op de verkeerde weg.

HOOIMEIJER

Goudbeschuit

Smaakt anders . . .

Smaakt beter

N.V. REDERIJ & HARINGHANDEL
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

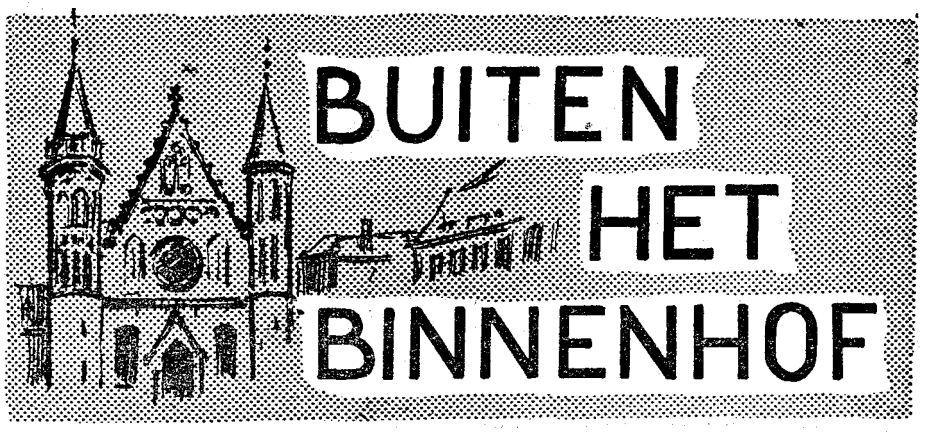

OP de kinderpostzegels prijkt dit jaar de beeltenis van Sint Nicolaas. Niet dat voor het eerst deze heilige op een postzegel staat afgebeeld. Maar voor Nederland is hij nieuw als frankeringsmogelijkheid, waarbij het woord franco, met of zonder hoofdletter, nu wèl een bijzondere rol speelt. Ik hoop, dat u vele postzegels met Sint Nicolaas en met Sint Maarten en met die andere afbeeldingen, postzegels ten bate van de kinderbescherming, zult kopen. De laatste weken hebben ons wel doen zien, dat kinderen niet tegen ouderen alleen, maar ook tegen kinderen moeten beschermd worden. Deze keer wil ik het echter niet over die kinderbescherming hebben, een ander maal misschien. Nu wilde ik meer stilstaan bij de postzegel, een stukje waardepapier, waarmede wel bijna ieder iedere dag omgaat.

De postzegel hebben wij te danken aan een onderwijzer, aan Sir Rowland Hill, die 3 december 1795 te Kidderminster werd geboren en op 27 augustus 1879 te Hampstead is overleden. Ziekte verhinderde Hill zijn onderwijzersloopbaan vol te houden. Zijn grote belangstelling voor het postwezen dwong zijn activiteiten in deze andere richting. Op dat punt was hij zo voortvarend, dat hij in 1826 de Britse regering een voorstel aan de hand deed rijdende postkantoren in te richten. Men vond zijn voorstel echter te revolutionair.

De postkantoren, welke zich oorspronkelijk met personen-, goederen- en brievenvervoer bezig hielden, kenden de postzegel nog niet. Tegen een bepaald tarief, naar gelang van de afstand, werd via de posterijen (van de staat of van particulieren) een brief bezorgd. In de Camera Obscura lezen we, dat brieven in de tijd van de jonge Beets „per steen" vervoerd werden. Men pakte een steen in, mèt de brief, en verstuurde die als pakje. Op deze wijze heb ik zelf vele jaren — voor de oorlog — kopij van het persbureau Vaz Diaz, voor de krant bestemd, in ontvangst genomen of bij het postkantoor of station doen afhalen.

Hill vond die posterijen van Engeland maar een ingewikkeld onlogisch en kostbaar geheel. Hij streefde naar verlaging en gelijkschakeling van het posttarief, waartoe de regering aanvankelijk niet bereid was. Daarop deed Sir Rowland een brochure verschijnen, waarin hij een eenheidstarief van een stuiver voorstelde voor binnenlandse brieven met een maximaal gewicht van 14.2 gram (½ ounce). Dat tarief zou van te voren voldaan moeten worden door middel van een te kopen en op de brief te plakken gegomde zegel. Drie jaar na het verschijnen van de brochure, 10 januari 1840, nam het Lagerhuis de voorstellen van Sir Rowland aan. De eerste postzegels werden op 6 mei 1840 in de Britse postkantoren verkrijgbaar gesteld. Het idee van Hill is daarna over de gehele wereld nagevolgd.

Op die eerste Britse postzegel stond de afbeelding van Koningin Victoria, met de waardeaanduiding van de van de zegel: „One Penny".

Gezien de zwarte kleur werden de postzegels „penny black's" genoemd. Zij werden gedrukt in vellen van 240 stuks. De postambtenaren moesten de zegels met een schaar van het vel papier knippen. Het formaat van de zegel was 19x22½ mm, een ook nu nog gangbaar formaat.

Ons land volgde in 1852 met de uitgifte van postzegels, in waarden van 5, 10 en 15 cent. De zegel droeg de beeltenis van koning Willem III. Er stond duidelijk op te lezen: Postzegel.

Of de „penny black" de allereerste postzegel ter wereld is geweest, is twijfelachtig. Op Sardinië moeten daarvoor al postzegels in gebruik geweest zijn en op De Koerier van studenten aan de universiteiten van Parijs moet in 1315 al een merkteken gestaan hebben, dat op een postzegel gelijkt.

In de loop der jaren hebben talloze kunstenaars ontwerpen voor postzegels — de kleinste grafische werkjes, welke er bestaan — gemaakt. Het te weinig met postzegels frankeren van een brief leverde weer andere postzegels op: de portzegels, waarvan ook prachtige exemplaren bestaan. Waren aanvankelijk slechts staatshoofden de enige hoofden welke op postzegels afgedrukt werden, afgewisseld met mooie cijfers, welke de waarde van de zegel aangaven, nadat Amerika in 1893 Columbus op een postzegel zette, „was het hek van de dam". Toen pas is de grote stroom van variaties in postzegels gaan vloeien. Mensen, dieren, planten, landschappen, huizen, hutten, steden, dorpen, gebruiksvoorwerpen, politieke leuzen, wapens, sigaren, honig, ziekten, plagen, zon, maan enz. verschenen op de postzegels.

Jubilea van staatshoofden, nationale herdenkingen, bizondere jaarbeurzen waren steeds weer aanleiding bijzondere postzegels uit te geven, zoals die bijzondere zegels b.v. ter gelegenheid van bijzondere vluchten met vliegtuigen. In Zwitserland is men voor het eerst met een weldadigheidszegel begonnen, welk voorbeeld door verschillende landen is overgenomen. De tanding van postzegels (voor verzamelaars van groot belang) begint pas rond 1860.

De postzegel is als handelsobject zeer belangrijk geworden, vooral wanneer het om bijzondere zegels gaat. De oudste zegels van Mauritius, van Brits Guyana en van Hawaii zijn beroemd. Speculatie in postzegels is niet uitgebleven, vervalsingen zijn dat evenmin. Dwergstaten als Monaco, Lichtenstein en San Marino hebben grote inkomsten uit hun postzegels gewonnen. De uitgifte van die zegels ging vaak hoog boven de behoefte uit.

Maar in elk geval is de postzegel „voor het kind" een reële zegel, waarvan de opbrengst alle kinderen van Nederland, die lichamelijk en/of geestelijk beschermd moeten worden, omdat zij lichamelijk of geestelijk „gehandicapt" zijn, ten goede komt. Dat eindelijk eens de zowel door Rooms-Katholieken als door Protestanten geaccepteerde bisschop van Myra op een Nederlandse zegel verschijnt, is een echte surprise van de P.T.T.. Ditmaal is de afbeelding geen verkleind portret of schilderij, maar kunstig knipwerk.

William Goudkoper

Kruiswoordpuzzel

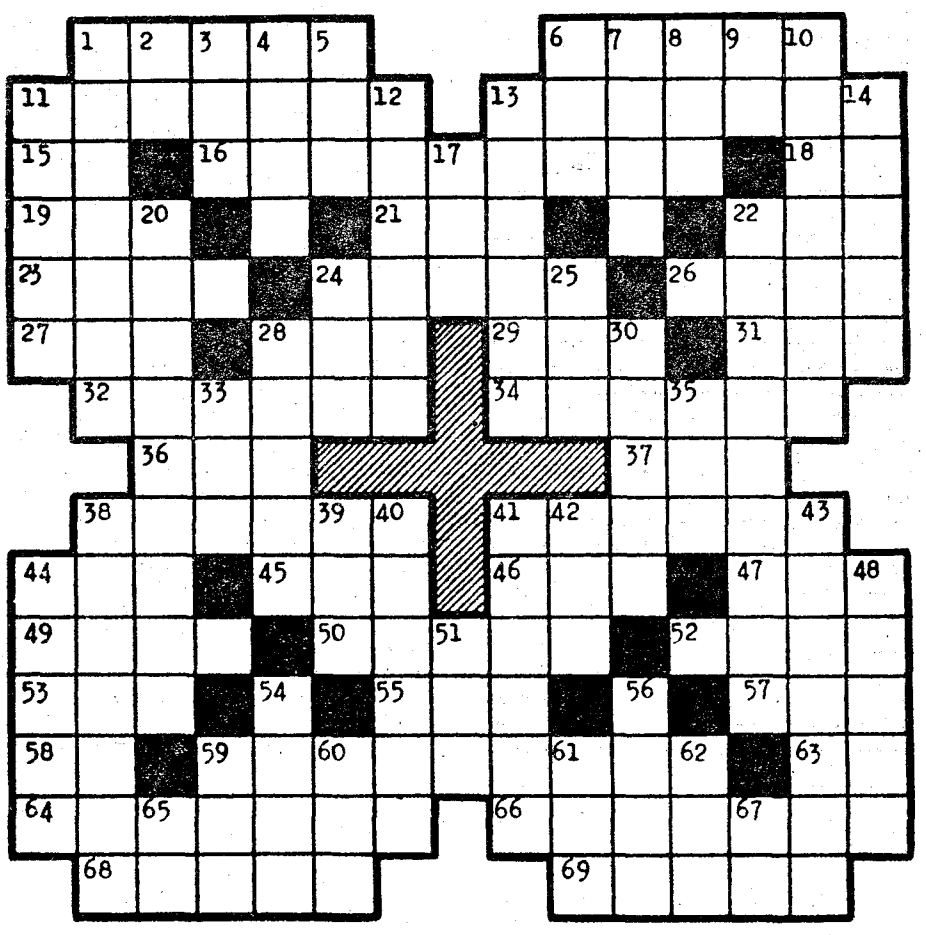

HORIZONTAAL: 1. beek; 6. O.T.-figuur; 11 vogel; 13. ziekenverzorger; 15. maanstand; 16. hij heeft geteld (aramees); 18. dierengeluid; 19. knaagdier; 21. muzieknoot; 22. schrijfgerei; 23. gast; 24. wondvocht; 26 lekkernij; 27. gevangenis; 28. jongensnaam; 29. in eerste aanleg (afk.) 31. bedrijf (duits); 32. standaardmaat; 34. noemde in haar gedicht 1 hor.; 36. voorzetsel; 37. belofte; 38. bijwoord; 41. wapens; 44. vis; 45. kloosterlinge; 46 lichaamsdeel; 47. doorwaadbare plaats; 49. vereniging; 50. O.T.-figuur; 52. gewoonte; 53. badplaats; 55. recht kanaal; 57. bedekking; 58. lager onderwijs (afk.); 59. alleenverkooprecht; 63. lidwoord (Frans); 64. fabeldichter; 66. in het zout zetten; 68. apostel; 69. wangen;

VERTIKAAL. 1. vogel; 2. titel; 3. jongensnaam; 4. kelner; 5 kloosterlinge; 6. woonschip; 7. beroep; 8. troefkaart; 9. uitgave (afk.); 10. O.T.-figuur; 11. aan de wal leggen; 12. drogen; 13. bestuur; 14. appel; 17. voorzetsel; 20. advocaat van Paulus; 22. drenkplaats; 24. ik. (lat.) 25. zoogdier; 28 zangstem (mv.); 30. boom; 33. deuntje; 35. bijzonder oud; 38. gift; 39. bevel; 40. handel in 't groot; 41. veelvraat; 42. schrijfgerei 43. bezwaren; 44. padvinder; 48. geestelijke; 51. stuk stof; 54. betaalde moordenaar; 56. jongensnaam; 59. masker; 60. vader van Jozua; 61. opening; 62. telwoord; 65. muzieknoot; 67. lidwoord (frans).

OPLOSSING.

HORIZONTAAL: 1. Kison; 6. Abner; 11. maraboe; 13. broeder; 15. e.k. 16. mene tekel; 18. be; 19. rat; 21. sol; 22. pen; 23. eter; 24 etter; 26. cake; 27. nor; 28. Age; 29. i.e.a.; 31. akt; 32. etalon; 34. Debora; 36. uit; 37. eed; 38. alrede; 41. speren; 44. aal; 45. non; 46. lel; 47. wad; 49. club; 50. Eglon; 52. zede; 53. Ems; 55. rak; 57. dek; 58. l.o.; 59. monopolie; 63. le; 64. Aesopus; 66. pekelen; 68. Sidon; 69. konen.

VERTIKAAL: 1. kakatoe; 2. ir; 3. sam; 4. ober; 5. non; 6. ark; 7. boer; 8. nel; 9 ed.; 10. Rebekka; 11. meren; 12. eesten; 13. beleid; 14 renet; 17. tot; 20. Tertullus; 22. paardewed; 24. ego; 25. ree; 28 alten; 30 abeel; 33. air; 35. oer; 38. aalmoes; 39. doe; 40. engros; 41. slokop; 42. pen; 43. nadelen; 44. akela; 48. deken; 51. lap; 54. vopo; 56. niko; 59. mom; 60 Nun; 61. lek; 62. een; 65. si; 67. le.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894-230 - Ouderkerk aan de IJsel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS, ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ., ENZ.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

KAKES' bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden ...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

D. MEIJER - AANNEMER
VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN REPARATIEWERKEN
Handel in hout, teerprodukten en andere materialen.
Telefoon 7690
SASSENHEIM — Werkplaats Zuilhofstraat 2, Telefoon 7952

Voor betere beton ....,
Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg
Bouwbedrijf te Zeist.

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR — DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten

BETONFABRIEK
DEN BOER
NIEUW-LEKKERLAND -- Zuid-Holland
Opgericht 1883

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

Zuid-Nederl. Naamplaten Onderneming
G. ter Veen - Geleen
Kantoor: Romaniestraat 55, telefoon 04494-2372
Naam- en nummerplaten in iedere uitvoering: geëmailleerd, gegoten, geëtst, geanodiseerd, gegraveerd. Verder transfers en controlepenningen.
WIJ LOSSEN AL UW AANDUIDINGSPROBLEMEN OP.

De financiële basis van

ALS er iets duidelijk is geworden bij de algemene financiële beschouwingen 1962 dan is het dit: de mogelijkheden waarover een regering beschikt worden volledig bepaald door de financiële situatie. Dat brengt met zich mee dat Kabinet en Kamer moeten kiezen. Niet alleen bij de grote beslissingen maar evengoed bij de kleinere.

Minister Zijlstra (AR) had de belangrijke taak de Kamer er van te overtuigen dat zijn financiële beleid gericht is op een ontwikkeling, waarbij aan de particuliere sector een haalbare kans wordt geboden, terwijl toch aan de collectieve (gezamenlijke) belangen niet wordt voorbijgegaan.

Concreet gezegd: naast een onontkoombare groei van de rijksuitgaven tengevolge van de snelle aanwas van de Nederlandse bevolking, moet er ruimte worden gevonden om de hoge druk van de belastingen te verlagen. Naast een verantwoorde afbouw van de rijksconsumentssubsidies moet een reële plaats worden geschapen voor de collectieve voorzieningen. Er moet naast een reële mogelijkheid om de lonen en salarissen verantwoord aan te passen aan de vermeerdering van de welvaart, een haalbaar beleid worden gevoerd om de prijzen op een verantwoord niveau te houden.

Van te voren beschikte de Kamer over de miljoenennota en des ministers antwoord op de vele vragen die de Kamer schriftelijk had gesteld over deze miljoenennota.

Onder vuur

De financiële specialist van de KVP.-fractie — dr. Lucas — had zich vrij scherp opgesteld tegenover het beleid van de minister. Hij meende dat deze bewindsman zich voornamelijk liet leiden door economische motieven, waardoor de huidige belastingdruk, die buitensporig hoog is naar zijn oordeel, gehandhaafd blijft. Ook de uitgavenpolitiek van de regering stemde hem niet tevreden: over 1961 is gebleken dat niettegenstaande het voorgenomen uitgangspunt, toch weer de totale rijksuitgaven waren gestegen, boven de stijging van het nationaal inkomen uit. Ook de voorstellen tot belastingverhoging (een oliebelasting en een verhoging van de vennootschapsbelasting) vonden in zijn ogen geen genade.

Dr. Lucas ging zover dat vele Nederlanders, naar hij meende, er geen gewetensbezwaar meer in zien de belastingen te ontduiken, omdat de druk zo zwaar is geworden. Ook om deze reden wilde hij van een belastingverzwaring niet weten. **Weliswaar zal deze minister andere gronden hebben dan „zijn poeslieve" voorganger Lieftinck, maar „ik acht het een bedenkelijk verschijnsel dat zoveel particulier vermogen wordt overgeheveld naar de schatkist." Bovendien blijkt uit de gehele begroting dat er maar bitter weinig ruimte is om wensen die in het parlement leven, te kunnen realiseren"** — aldus de heer Lucas.

De CHU-woordvoerder, de heer **Van der Wetering,** had eveneens een kritisch geluid laten horen. De raming 1962 is weliswaar weer in overeenstemming met de norm, maar de praktijk 1961 is toch maar geheel anders uitgekomen. Hij vond het verontrustend dat in de begroting van ruim 11 miljard voor een bedrag van 135 miljoen (wegens hogere defensielasten, door wegvallen van Amerikaanse hulp) geen dekking te vinden is. Hij geloofde niet in de structurele filosofie van minister Zijlstra. Het is maar weinig meer dan een woordenspel waaraan een financiële politiek geen boodschap heeft. **Als de minister hem niet kon overtuigen van de harde noodzaak van de belastingverhoging, dan was er maar weinig hoop op een voorstemmen.**

De liberalen **(mr. Van Leeuwen)** vonden belastingverzwaring overbodig. Er waren reserves genoeg. De minister had een veel te somber beeld getekend van de staatsfinanciën. Ook de revaluatie van de gulden was maar een vrij magere operatie gebleken te zijn. Voordelen had hij maar zeer weinig opgemerkt, terwijl de winstmogelijkheid van de bedrijven ernstig is aangetast. Hij achtte dat de minister niet op de goede weg was, mede omdat de besparingen van ons volksleven toch op een bijzonder hoog niveau waren gelegen.

Ir. Van Dis (SGP) vond het droevig dat de belastingverlaging al weer was uitgesteld en ook nog nieuwe belastingen moesten worden ingevoerd. Hij meende dat een groot deel van de inkomsten uit deze nieuwe belastingen wel gevonden kon worden in het schrappen van vele uitgaven. **Principieel was hij tegen de televisie. Dergelijke rijksuitgaven, ook die voor sport en dansen kunnen gemakkelijk worden geschrapt. Waarom dan nog belastingverhoging nodig?**

Indringende vragen

De AR-woordvoerder — de heer Van Eijsden — was met de heer Peschar (PvdA) eigenlijk de enige die de miljoenennota grondig onder de loep nam. De overige sprekers bespraken in wezen alleen de fiscale zijde — hetwelk maar één kant is van het beleid van de minister — van de miljoenennota. Dat was van zijn betoog ook een goede kant.

Hij wees er op dat de toekomstverwachting aanleiding geeft tot de mogelijkheid van grotere spanningen. Daarom achtte hij het noodzakelijk dat het totale beleid hierop moest worden afgestemd, hetgeen noopte tot een grondige behandeling van dit facet bij de miljoenennota.

De vrees is niet denkbeeldig dat de bestedingen in belangrijke mate zullen stijgen — sterker dan de toename van de produktie mogelijk maakt. Weliswaar handhaven de besparingen zich op een hoog niveau — in tegenstelling tot de slechte situatie 1956, maar grote voorzichtigheid is gewenst.

Omdat de toename van de bestedingen zich gaat bewegen boven het niveau dat de produktie toestaat is het van groot belang na te gaan in hoeverre de rijksbegroting 1962 èn de overheidsuitgaven in die besteding als verantwoord kon worden beschouwd. **Hij concludeerde op grond van de miljoenennota dat de grens van de overheidsuitgaven wel ongeveer is bereikt. Nadere uitgaven 1962 zullen eigenlijk niet meer plaats mogen hebben. Maar in dat geval komt de vraag naar voren of verlaging van prijssubsidies het enige alternatief is om wat ruimte in de sfeer van overheidsfinanciën te scheppen. Is er echter geen mogelijkheid om elders beperkingen aan te brengen? Een antwoord op deze vraag is beslist nodig om tot een oordeel te kunnen komen over het voorstel van belastingverhoging.** Heeft de regering een nauwgezet onderzoek ingesteld naar de vraag of een vermindering van de (begrote) aangekondigde uitgaven al dan niet kan worden toegestaan?

In elk geval is het de plicht van de Kamer om na onderzoek en voltooiing van de begrotingsbehandeling óók een antwoord op deze vraag te geven.

Een belangrijke zaak stelde de heer Van Eijsden aan de orde toen hij de prioriteiten van de regering nader besprak.

Is het gerechtvaardigd dat reeds nu al min of meer vaststaat op welke wijze de 300 miljoen gulden die beschikbaar zijn voor extra uitgaven, zullen worden benut? Als dat zo is dan is van de keuze functie

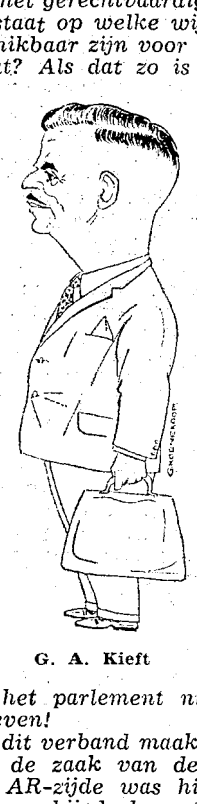

G. A. Kieft

H. van Eijsden

van het parlement niet zo heel veel meer overgebleven!

In dit verband maakte hij daarom een voorbehoud voor de zaak van de onderontwikkelde gebieden. Van AR-zijde was hier reeds in 1961 op aangedrongen, bij de begroting van Buitenlandse Zaken! De heer Van Eijsden stelde nadrukkelijk dat hetzelfde zal geschieden in 1962 — ook al heeft deze aangelegenheid in de opstelling van prioriteiten geen plaats gekregen.

In verband met de voorgestelde belastingverhoging vroeg de heer **Van Eijsden,** die zeer nadrukkelijk wees op de toenemende belastingdruk in Nederland, welke beslist ongewenst is, dringend naar een nadere uiteenzetting van de noodzakelijkheid. Het huidige tekort van 275 miljoen is lager dan 1961 en de Kapitaalmarkt is ruim voorzien van middelen zodat ogenschijnlijk voor de méér uitgaven ten behoeve van de defensie versterking, gemakkelijk zou kunnen worden geleend (135 miljoen).

Concreet stelde de heer **Van Eijsden** deze vraag: waarom is thans een begrotingstekort van 275 miljoen heel aanvaardbaar en die van 275 + 135 = 410 miljoen gulden niet!

Terzake was de opmerking dat het in het systeem van het beleid van deze minister wezenlijk noodzakelijk is de Kamer tijdig te informeren omtrent het verloop van de rijksuitgaven. Zoals dat in 1961 is gelopen — een belangrijke vergroting van de uitgaven boven de begroting — is dat een niet gewenste situatie!

De oppositie was rustig

Namens de PvdA kon de heer **Peschar** tot de conclusie komen dat in grote lijnen het beleid van de regering wel te volgen was.

Toch meende hij dat inplaats van een belastingverlaging andere vraagstukken bijzonder urgent waren. Krotopruiming, sport, zorg voor ouden van dagen en onderwijs zijn toch even belangrijk. Als de minister paal en perk stelt aan de uitgaven komen deze zaken wezenlijk te langzaam van de grond. Met name voor de krotopruiming had hij een stuk van de algemene middelen over om aan die schande een eind te maken.

Bijzondere aandacht vroeg drs. Peschar voor de nood der onderontwikkelde gebieden. Geheel in het voetspoor van de heer Biesheuvel (AR) in 1961, pleitte hij er voor een bepaald percentage uit onze middelen daarvoor beschikbaar te stellen. Nederland kan nu meer bijdragen dan de 300 miljoen die het nu geeft. Een daartoe strekkende motie werd door hem later ingediend.

Moeilijke strijd

Minister Zijlstra stond bij de beantwoording voor een bijzonder moeilijke taak. De meeste sprekers waren erg kritisch geweest. Eigenlijk was er niemand die voorshands volledig achter dit beleid stond. De feiten maakten het ook niet gemakkelijk: er was gewezen op een toeneming van de reeds hoge belastingdruk; een relatief klein tekort; een gunstige kaspositie; naast een verlaagde staatsschuld.

Niettegenstaande deze ogenschijnlijke gunstige positie moest er toch een belastingverhoging worden aangekondigd.

In een klemmend en knap betoog heeft de minister een dringend beroep gedaan op de Kamer zijn beleid te volgen. Duidelijk werd dat — in antwoord op dr. Lucas — zijn beleid geen aanleiding gaf tot overheveling van particulier vermogen naar de staat. Het enige gevolg van zijn beleid kon hoogstens zijn dat tengevolge van de belastingdruk de mogelijkheid tot meerdere particuliere vermorgensvorming ietwat verkleint. Bovendien is aan de hand van cijfers a… belastingverla… vermogen da… liere vermoge… lastingverlagi… tieve doelein…

De grondslag …

De Minister … Economische … maakt: de t… waarin hals… genomen die … bevolking: a… **dingen,** geen … **een door … consumptie** e…

Nu leven we… winsten en lo… terwijl de p… Maar er is … onderkennen, … worden dat … sumptie en in…

Rijksuitgave… bestedingen … gedrongen. O… het gevolg da… gegeven voor…

Onze bero… kunnen vinde… industrialisati… de rijksuitgav… waaraan nie… belastingverla… zaak geworde… zijn.

Met een vo… wellicht duid… redeneringen, … of loon, tijde… een extra ve… verantwoorde… patroon van … afstemmen o… komsten zal … niet blijvende… stra: het jaar… wordt beste… restant, opgeb… in beginsel … appeltje voor … geput voor é… doel. Maar de… te bestemmen… vende uitgave… gevolge hebb… het kwade … reserve zou… zijn! Deze ri… Minister Zij… lopen. En aa… uitgaven nie… konden wor… krompen — … van de bevol… deze uitgaven… defensie insp… worden opgel… dat hij niet vo… joen gulden) … vroeg. Voor … feite af op de … heid — die de … door hem bep… grens, die niet …

Onderontwikke…

Nederland s… aangaat. Door … culier initiatief … geboden. Bove… uitgegeven be… met zijn „kolo…

De resolutie … heer **Peschar** … de overdracht… kapitaalsoverd…

Wanneer m… Nederland ruim…

De heer **Van** … om deze mater… te beslissen. D… ken thuis, wa… en moest daar… sequenties beh… De A.R., even… daarom hun … verworpen wer…

Belastingverla…

De heer K… verlaging een … was. De belast… een sociale ge… krachtigen en … vingen het gro… beschikbare be… beneden *f* 8000… de ingangsdatu… wogen. Zo, da… nieuwing van … (c.a.o.'s) een … ming, die leve… niet zou optre…

Door deze b… gemaakt met … belastingbetale… voor thans bes…

Belastingverho…

In alle felhe… name van de …

t regeringsbeleid

n dat ook al zou een ruime
aliseerd worden, het Staats-
t zou dalen noch de particu-
n. Ruim 90% van een be-
aangewend voor consump-

beleid

anciën heeft als Minister van
en slechte ervaring meege-
estedingsbeperking. Een tijd
aatregelen moesten worden
n hard aankwamen voor de
n beperking van de beste-
hoging, intenser werken en
aatregelen teruggedrongen
ingen.

Minister, in een tijd waarin
zijn dan enkele jaren terug,
wel stabiel gebleven zijn.
r in de nabije toekomst te
an in 1961. Voorkomen moet
éér wordt opgemaakt (con-
en) dan de produktie toelaat.
ot gevolg hebben dat deze
rden moeten worden terug-
king groeit snel. Daarvan is
elijk meer moet worden uit-
is e.d.
ing moet straks een plaats
maatschappelijk leven — de
t verslappen. Hierdoor stijgen
962 met ongeveer 300 miljoen,
den ontkomen. Ook is de
rond 500 miljoen een nood-
wachten zou onrechtvaardig

s het beleid van de Minister maken, inplaats van door emand met een vast salaris bijzondere omstandigheden geniet zal hij, indien hij zijn kent voor zijn gezin, zijn levensbehoefte niet blijvend le inkomsten. De extra in-iken voor incidentele, extra-. Dat doet ook Minster Zijl-drag aan normale inkomsten aste, blijvende uitgaven. Het r de conjunctuursituatie blijft voor kwade tijden als een Wel kan daaruit iets worden n behoeve van een bijzonder

Minister Zijlstra

st derhalve voor de durende en durende lasten-verhoging elijk rekende de Minister voor hele uitgavenbedrag (210 mil-r 135 miljoen gulden dekking n gulden wentelde hij dit in uurreserve. De nodige soepel-vroeg — was dus wel degelijk ar daarom was er nu ook geen worden overschreden.

ieden

goed figuur wat deze hulp
d, bedrijfsleven en het parti-
eeds 2½% per jaar voor hulp
ergens ter wereld wordt 1%
sschien Frankrijk in verband

Verenigde Naties waarop de
beroepen sloeg niet alleen op
iet (giften) maar ook op de

voor ogen houdt dan komt
aan die gevraagde 1% toe.
n meende dat het onjuist was
olle uit bij de miljoenennota
behoort bij Buitenlandse Za-
in 1961 aanhangig gemaakt
n uitgepraat. Financiële con-
daarna te worden overwogen.
K.V.P. en de C.H.U. wilden
ans niet aan de motie (die
en.

(A.R.) wees er op dat deze
ertoonde dat zeer belangrijk
indering kenmerkte zich door
: met name de minst draag-
l van de middengroepen ont-
oordeel: 60% van het totaal
ng naar hen met een inkomen
jaar. Hij was van oordeel dat
li 1962) zorgvuldig was over-
ehoeve van de komende ver-
ctieve arbeidsovereenkomsten
elijktijdige bestedingsverrui-
lijk kan zijn in deze situatie,

•

verlaging is mede een begin
n wedervaren van recht aan
d 500 miljoen gulden is daar-
r gekomen — op jaarbasis.

te de kritiek hierover los, met
n de heren Lucas (K.V.P.) en **Van Leeuwen (V.V.D.).** Zij bleken niet overtuigd te zijn van de noodzaak. De heren **Van de Wetering (C.H.U.)** en **Kieft (A.R.),** hoewel zij er van overtuigd waren dat elke belastingverhoging, en met name de voorgestelde oliebelasting meerdere onrechtvaardigheden in het leven riep, hadden begrip voor de overtuigende argumenten van de minister, uitgesproken bij de algemene financiële beschouwingen. De minister had op deze gronden zich ook verzet tegen een suggestie van de heer **Kieft** (A.R.) de belasting verhoging te laten ingaan om psychologische redenen, op 1 juli 1962, gelijk met de belastingverlaging.

Na het antwoord van de minister zouden de volgende dag de replieken beginnen.

Dr. De Kort - de fractievoorzitter van de K.V.P. - vroeg echter het woord, voordat de replieken nog waren gehouden! Hij deelde mede dat zowel de grondslag van het beleid, de gedragslijn van de minister, als de verhoging van de vennootschapsbelasting ingaande 1 januari 1963 op bijzonder ernstige kritiek was gestuit. Dat wil zeggen: kritiek van de K.V.P. en de liberalen. **Hij wilde daarom mededelen dat de K.V.P. ernstig bezwaar had om nu al vast te oordelen over de vraag of een belastingverhoging in 1963 nodig zou zijn. Was misschien een nader beraad niet wenselijk om alsnog de gelegenheid te hebben met de minister te praten. Hoewel de minister daarna mededelde dat hij — indien de Kamer dit wenste — gaarne zijn mening over het voorstel van dr. De Kort (K.V.P.) zou willen geven — de Kamervoorzitter dr. Kortenhorst (K.V.P.) wilde dit niet toestaan.**

Ook na aandrang van **mr. Burger** en **dr. Bruins Slot** om de minister deze gelegenheid toch te geven — de replieken waren immers niet gehouden — weigerde de voorzitter dit: er is geen debat mogelijk thans; aan de orde is alleen het voorstel om de vergadering te schorsen.

Waarom aan de minister moest worden onthouden — en nog wel op een geforceerde manier — de gelegenheid zijn oordeel, dat verhelderend zou werken, te geven zal wel een open vraag blijven. In de wandelgangen werd gesproken over een niet geheel objectieve leiding van de voorzitter. Maar of dit houdbaar is?

Na de schorsing

Van twee tot half vier heeft de vaste commissie van financiën met de minister en de staatssecretaris (meer bewindslieden waren er niet bij) gesproken over een mogelijk compromis. Toen de vergadering werd heropend werden de verlate replieken gehouden, nadat **dr. Lucas** had medegedeeld dat een overeenstemming niet was bereikt.

De V.V.D. leverde een verrassende bijdrage. „Waar kibbelen wij eigenlijk over? Maar als er twee kibbelen moet er één de wijste zijn en in dat geval moet de Kamer dat maar zijn". Als de minister nog een toezegging van speciale aandacht wil doen ten behoeve van de (internationaal gerichte) scheepvaart, wilde de V.V.D. wel meegaan met de gedane voorstellen.

De K.V.P. zweeg in alle toonaarden. Zij lieten het op een stemming aankomen, zonder zich van te voren bloot te geven.

Het antwoord van de minister was kort en duidelijk. Hij meende in het landsbelang te handelen als hij vasthield aan zijn ontwerp. De situatie liet niet toe dat hij zijn voorstellen die getuigden van een grote mate van soepelheid kon wijzigen.

Hij wees op de belastingverlagingen die reeds waren gerealiseerd, terwijl hij het uiterste had gedaan en ook zou doen om de uitgaven binnen de noodzakelijke perken te houden. Het onverwacht uitvallen van Amerikaanse hulp brengt een uitgavenvermeerdering mee die niet anders kan worden opgevangen dan door een lastenverhoging. Een andere weg is in het belang van het Nederlandse volk onverantwoord!

Onaanvaardbaar

M r. B u r g e r (PvdA) — hoewel een voorstander van de belastingverhoging, drong de minister in een positie, welke niet reëel was. Dit was de schuld van de KVP omdat deze zich bij de replieken niet hadden laten horen. De houding van de grootste fractie was onduidelijk! Speculeerden zij op een vóór stemmen van de PvdA, zodat zij tegen konden stemmen?

Daarom vroeg mr. Burger — en na hem prof. Oud — welke de gevolgen zouden zijn als het wetsontwerp zou worden afgestemd.

Minister Zijlstra beantwoordde de concrete vraag uiteraard duidelijk: het wordt aftreden van het Kabinet indien de wetsontwerpen niet worden aanvaard.

Nu moest **dr. De Kort** (K.V.P.) kleur bekennen. Voorlopig echter ondersteunde hij het voorstel van prof. Oud tot schorsing van beraadslaging en legde verder geen verklaringen af.

De tweede schorsing

Na bijna een uur werd de tweede schorsing opgeheven waarop de heer **De Kort** toen een verklaring aflegde dat onder deze omstandigheden het overgrote deel van zijn fractie zijn stem aan het ontwerp niet zou onthouden.

Toch zat er een adder onder het gras: van de financiële beleidslijn distancieëerden zij zich. M.a.w. als de K.V.P.-fractie opnieuw wensen heeft zal in beginsel hetzelfde spel worden gespeeld. Of dit heenwijst naar extra moeilijkheden bij de algemene kinderbijslag? De tijd zal het leren.

Merkwaardig was dat de overvolle publieke tribunes een hoongelach niet konden onderdrukken toen de heer De Kort mededeelde dat zijn fractie zou voorstemmen omdat de internationale situatie — w.o. de kwestie Nieuw Guinea — geen kabinetscrisis gedoogt.

Net alsof deze internationale situatie een zaak van korte duur zou kunnen zijn!

* * * Ongegronde kritiek

Twee punten zijn niet weg te redeneren. De aanhoudende chantage-politiek van de Sowjet Unie noodzaakt het Westen, teneinde de vrede te dienen van de vrije wereld, tot een versterking van de verdediging.

Het andere punt is het wegvallen van de Amerikaanse militaire hulp ter grootte van 420 miljoen gulden in de komende twee jaar die een bres slaat in ons eigen verdedigingsapparaat.

Er moet dus wat door Nederland worden gedaan. De Regering heeft dit ook duidelijk gezien: onze eigen uitgaven voor de defensie zullen moeten worden verhoogd, teneinde de bestaande totale defensiekracht op peil te houden.

Het Kabinet stond dus voor de vraag op welke wijze deze meerdere uitgaven moesten worden gedekt. De beslissing was moeilijk. Enerzijds is het rechtvaardig de belastingdruk op de persoonlijke inkomsten te verlagen. Als het even kan, moeten óók de overheidsuitgaven die ten doel hebben de snel groeiende bevolking een redelijk bestaan te bieden (onderwijs, verkeer en industrie) hieraan worden aangepast.

In deze situatie was er geen reële mogelijkheid de meerdere defensieuitgaven in te passen. Verlaging van de geplande overheidsuitgaven bleek feitelijk niet wel mogelijk. Ook de Kamer heeft hiertoe geen kans gezien.

Nu is er, dank zij de financiële politiek van dit Kabinet, een bepaalde reserve ingebouwd in 's Rijks *financiën*. De extra-inkomsten, in de schatkist gevloeid door de verhoogde welvaart, zijn gereserveerd voor tijden waarin het moeilijk is de eindjes aan elkaar te knopen. Geleerd door de ervaring van de jaren 1956-1957 (bestedingsbeperking) is de noodzaak van reservevorming duidelijk onderstreept.

Het Kabinet meende daarom, dat deze reserve niet mocht worden aangetast door daaruit blijvende verhoogde rijksuitgaven te doen. Een matige belastingverhoging (135 miljoen per jaar) moest de bron worden waaruit deze noodzakelijke uitgaven konden worden betaald.

Men kan moeilijk stellen dat de Minister bij de openbare behandeling stroef is geweest. Hij rekende de Kamer voor dat hij, gelet op de huidige grootte van de conjunctuurreserve van het benodigde bedrag van 210 miljoen gulden, voor 1962 voor 135 miljoen gulden dekking vroeg. Daarin lag een belangrijke tegemoetkoming aan het verlangen van de K.V.P. *en* de V.V.D. Het is onbegrijpelijk dat deze groeperingen de waarde van het algemeen belang niet beter hebben onderkend.

„EEN OP TIEN"

N.V. GERFA Gereedschapfabriek
Zwolseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
Inkoop van alle soorten sloopschepen
KRIMPEN AAN DE IJSEL — Telefoon 369, na 6 uur: 226.

Scheepswerf en Gashouderbouw
v|h JONKER & STANS N.V.
HENDRIK IDO AMBACHT
Werf voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon H.I. Ambacht (0 1858) 2841

OCEAN N.V. — DIEREN
Lagestraat 26, telefoon 08330-4383
Patent Ocean keerkleppen, afsluiters en vacuümstops, Aarzener blowers, gasmeters, exhausters, tandwielen, dikvloeistofpompen, schroefverdichters en Nm3 transformatoren.
Groenevelt's zuigercompressoren

FA. DE REK EN HORSMAN
FABRIEK VAN SCHEEPSLIEREN
Dorpsstraat 102 — Tel. 01894-218
OUDERKERK AAN DE IJSEL

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK's
Handelsonderneming N.V.
Kantoor: Veersedijk 223, H.I. AMBACHT, tel. 01850: 6415—6486

Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie.
Telefoon Rotterdam 113333 (010).

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

HOLWERDA ZONEN
DOKKUM
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- en BUITENLAND
Telefoon 05190-2580

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Tel. 01790-3529

SCHUDDEN ? .... GOED
GOED SCHUDDEN ? .... BETER
IDEAAL SCHUDDEN ? .... EUREKA
N.V. „Eureka" Landbouwmachinefabriek
voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

FINIRAT verdelgt ratten
ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN EN MENSEN
N.V. BOGENA
VEERLAAN 23, ROTTERDAM-Z.

HOLLANDIA TRICO
ONDERGOE
van de bovenste plank!

*** Onbehoorlijk

Voor en na de ontdekking van de moordzaak te Baarn zijn er vreemde dingen gebeurd. Voorzover zij het optreden van justitie en politie betreffen, wachten wij bescheid van de minister af. De procureur-generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam heeft snel en kordaat besloten, alles omtrent deze zaak persoonlijk te onderzoeken en dat is hem toevertrouwd.

Wel willen wij hier scherp signaleren, de onbehoorlijkheden, door sommige kranten gepleegd.

Een dezer bladen schreef uitvoerig over de situatie in het gezin, waaruit twee der verdachten afkomstig zijn. Speciaal over hun tweede moeder, haar afkomst en haar optreden in de Baarnse society. De advocaat van deze twee verdachten hield bij voorbaat een pleidooi voor de pers, waarin hij de derde verdachte als de hoofdschuldige aanwees. Sommige bladen ontzagen zich niet een dergelijk ongepast pleidooi in den brede op te nemen. Nog erger maakte het een ander blad. Dat was blijkbaar erg onder de indruk van het feit, dat een der verdachten aan de Officier van Justitie was ontsnapt, en dat daaraan de mededeling was gekoppeld, dat déze verdachte enorm sterk was. Daarom meldde de betrokken krant in een grote kop: Gorilla zwerft door de jungle. Met aanhalingstekens heeft de redactie haar zelfbeschuldiging aangaande zo'n opschrift proberen te sussen. Maar het blijft een schandaal.

Sommige kranten hebben hier onbehoorlijke dingen bedreven en zouden er goed aan doen, dit ook tegenover de eigen lezers royaal te erkennen.

Onderwijs aan schipperskinderen

IN „Nederlandse Gedachten" van 21 oktober 1961 komt een artikel voor over het onderwijs aan schipperskinderen, dat bij insiders nogal bevreemding wekt.

De „leerplicht" bestaat voor schipperskinderen alleen, wanneer de ouders langer dan twee maal vierentwintig uur in een haven vertoeven. Inderdaad. De vraag rijst echter, of dit achterstelling betekent. Het is bekend, dat de zaak door sommigen zó wordt gesteld. Is dit echter zó?

Iedere schipper kan zijn kind zenden naar de school van zijn eigen keus. Hij kan dus kiezen een school met een normale leertijd van 6 jaren. Dan moet hij zijn kind op 6-jarige leeftijd huisvesten aan de wal, zijn kind afstaan aan anderen voor korter of langer tijd. Wacht hij tot zijn kind ouder is, en kiest hij toch deze school, dan is het kind op 12-jarige leeftijd niet klaar met het lager onderwijs en staat het kind dus achter bij de kinderen aan de wal. Uit de moeilijkheden, die hier liggen, is de gedachte ontstaan de schippers te helpen met een lagere school, die een kortere leertijd heeft. De eerste „continu-school" is reeds in 1915 gesticht. Later zijn er meerdere gekomen. Deze scholen hebben een leertijd van 4 jaar. De kinderen mogen pas toegelaten worden, als ze 8 jaar zijn. Ze zijn op 12-jarige leeftijd klaar met het lager onderwijs en hebben, vergeleken met de kinderen van de wal, geen enkele achterstand. Toch kunnen ze twee jaar langer aan boord blijven bij hun ouders. De meeste kinderen kunnen in deze twee jaar af en toe wat naar school naar het zogenaamde ligplaatsonderwijs. De continu-scholen bieden belangrijke winst voor de kinderen en voor de ouders. Ze stellen echter één eis, die als een nadeel gezien kan worden. Het moet uit de lengte of uit de breedte komen. In die vier jaar moet het kind 6 of 8 uur per week langer naar school. In totaal dus niet 26 uur, maar 32 of 34 uur. Dit beperkt vanzelfsprekend de speeltijd van het kind. Maar:

Iedere vader en moeder mag zelf kiezen. In 1959 werden de continuscholen bezocht door 2346 leerlingen. Het aantal, dat de gewone school bezocht, is niet bekend. ± 1300 bezochten een gewone school, terwijl de ouders een toelage ontvingen. Vermoedelijk is het totale aantal ± 1700.

De continu-scholen hebben bewezen volledig lager onderwijs te kunnen geven, waarop bij voortgezet onderwijs kan worden voortgebouwd. De regering heeft door een andere leerlingenschaal het mogelijk gemaakt, dat de klassen belangrijk kleiner zijn dan bij het gewone onderwijs. Er is daardoor de reële mogelijkheid van meer aandacht voor ieder kind. Reeds heel veel leerlingen van de continu-scholen hebben verder onderwijs genoten of genieten dit nog. Hier is echter nog wel veel meer te bereiken. Het aantal kinderen, dat verder onderwijs geniet moet in de toekomst groter worden.

En nu de kosten. Het onderwijs is vrij. De huisvestingskosten zijn voor de ouders. Dit geldt voor alle Nederlanders, ook voor alle scholen.

De schippers-ouders kunnen, volgens een bepaalde regeling een toelage ontvangen. Het maximum van deze toelage bedraagt bij bezoek van een gewone school f 15.— per week, bij bezoek van een continu-school f 16.— per week. Hebben de ouders recht op deze maximum toelage, dan kost de huisvesting slechts f 6.— à f 7.— per week. Dit kost alleen de voeding in eigen gezinsverband ook.

De regering is tot heden niet bereid de toelage beschikbaar te stellen voor iedere schipper. Dit zal wel verband houden met het feit, dat sommige schippers een héél goed inkomen hebben. Een schipper, die 3 kinderen heeft en zijn oudste aan de wal plaatst, heeft recht op een toelage, zolang hij minder dan f 135.— per week aan netto-inkomen heeft. Dus na aftrek van de premie A.O.W., de loonbelasting en de premie sociale verzekeringen. Plaatst hij twee kinderen aan de wal, dan is de grens f 150.—. Het is dus beslist niet een regeling, waarbij gedacht moet worden aan de rand van armlastigheid. Natuurlijk zijn er op dit gebied wensen. Dat de schippers met het onderwijs voor hun kinderen nog in de knel zouden zitten, is echter niet in overeenstemming met de feiten.

Jammer, dat men tot op dit ogenblik niet weet, hoe groot precies het aantal schipperskinderen is. De gegevens van de volkstelling zijn er nog niet. Binnen zeer afzienbare tijd komen deze er echter wel en dan weten we niet alleen, hoe groot het aantal schipperskinderen is, maar ook hoeveel van deze kinderen onvoldoende lager onderwijs ontvangen. In 1955 waren het er ongeveer 1000. Vermoedelijk is het getal nu belangrijk lager.

Kan de invoering van de normale leerplicht de schippers inderdaad helpen? De regering, dit is bekend, aarzelt hier heel sterk Ze vindt het moeilijk op deze wijze in te grijpen in normale gezinsverhoudingen. Immers, „normale leerplicht" betekent hier, dat de ouders hun kind niet voor enkele uren per dag aan de school moeten afstaan, maar weken en vaak maanden voor de volle 24 uren van de dag aan de school en pleeggezin of internaat. Ze beseft, dat er op deze wijze geen enkele nieuwe mogelijkheid wordt geboden.

Ze aarzelt ongetwijfeld ook, omdat, bij invoering van de normale leerplicht, aan de schippers in feite de z.g. continu-school wordt ontnomen.

De vraag rijst of het niet veel beter is, alle krachten in te spannen en te bundelen om de ouders te overtuigen van de zedelijke plicht die ze tegenover hun kinderen hebben. De belangrijke verbeteringen, die op dit gebied in de laatste jaren zijn geboekt, mogen doen verwachten, dat er binnen betrekkelijk korte tijd van geen probleem meer kan worden gesproken.

B.

WELKE BOODSCHAP?

Bij de debatten over de Beginselenwet Kinderstrafrecht ging het ook in de Eerste Kamer de vorige week onder meer over het Humanistisch Verbond. Doordat de Tweede Kamer het amendement-Daams aanvaardde, zal het aan dit verbond mogelijk worden gemaakt, bezinningsbijeenkomsten te beleggen voor jeugdige delinquenten. Naast de samenkomsten, die van de kerken uitgaan.

Nu heeft minister Beerman over dat Humanistisch Verbond een merkwaardig citaat gegeven, uit Humanitas van december 1950. Daarin wordt uiteengezet, dat er onvoorstelbaar veel variëteiten zijn binnen de kring van dat verbond. De minister citeerde:

„Levensbeschouwelijk" zijn er talloze variaties, zelfs onder de ongeveer zesduizend leden van het Humanistisch Verbond.

Noemt U maar op: humanisten, die zich nog zo nauw verbonden voelen met het evangelisch-christelijke ethos, dat zij zich wel christen-humanist willen noemen. Anderen, die zich bij voorkeur vermeien in oude Indische of Chinese wijsgeren en mystici.

Spinozisten, neo-Kantianen, neo-Hegelianen, existentialisten van zeer verschillende opvatting; humanisten, die vóór alles de nadruk leggen op de betekenis van de religieuze gezindheid van de mens, en andere, die reeds geprikkeld worden, wanneer zij het woord „religie" horen gebruiken, doordat zij daaraan zulke voor hen onaangename, emotioneel geladen bijgedachten hechten. Rationalisten en zij, die het begrip „rationalisme" ijselijk primitief en overwonnen achten. Pantheïsten, atheïsten, agnosticisten, gaat U maar verder."

Het is nuttig, dat citaat te bewaren. Want wie nog ooit in staten of raden iets wil zeggen over „de boodschap" van het Humanistisch Verbond, praat over iets, dat niet bestaat. Het Humanistisch Verbond héeft geen boodschap. Want het is onmogelijk, uit zo uiteenlopende, elkaar tegensprekende en uitsluitende richtingen ook maar één positieve boodschap te halen, waar men samen achter staat. Uit de kring van het Humanistisch Verbond kunnen alleen maar vele, elkaar tegensprekende, individuele boodschappen komen.

BON

NAAM : _____

Adres : _____

Woonplaats : _____

Verzoeke als abonnee op NEDERLANDSE GEDACHTEN te noteren Opzenden aan de AMINISTRATIE van NEDERLANDSE GEDACHTEN, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP — GRONINGEN
Spaarrente leden ..... 3½ %
Spaarrente niet-leden ..... 3¼ %
Jeugdspaarrente met 10% premie .... 3½ %

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess
Uitvoering van alle voorkomende bouwwerken
EMMEN — KAPELSTRAAT 20 — TELEFOON 671

MACHINEFABRIEK „BORO"
RODEN — TELEFOON 9108. NA 18 UUR 9102
LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN. GARAGES. LANDBOUWSCHUREN E.D

Meubileer-inrichting ZANDBERGEN
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

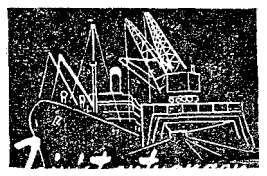

EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Jan de Boer N.V. - Hoogeveen
Tel. 2841 (05280)

OVERIJSEL

WARMTE
Een muur van warmte die stand houdt en u vol komen beschut !
MET BRANDSTOF VAN
FIRMA J. PIT EN ZOON
WEEMSTRAAT 51 — TEL. 2192 — STEENWIJK
Kolen — Olie — Gas

GEBR. DROST voor interieurverfraaiing
Alle verfsoorten, behang en nog véél méér.
HOOGSTRAAT 96
JAVASTRAAT 24
BROEKHEURNERWEG 212-214
ENSCHEDE

N.V. W. J. SCHUILING'S HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20 • HENGELO
Telefoon 0 5400-6461

☆ VERBOUW
☆ NIEUWBOUW
☆ ONDERHOUDSWERKEN
Firma E. D. Schutten en Zoon
AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laaressingel 101 — Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 — Telefoon 11638

Goorsch Overslag- en Transportbedrijf
FA. H. J. WIBBELINK & ZONEN
HAVEN — GOOR (O.)
Nationaal en internationaal vracht-, koel- en ETERNIT-vervoer.

KENNEMERLAND

Bureau voor elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON - BREESTRAAT 128
TELEFOON 3012-5219-5672 (0 2510) 8021 - (0 2550)
Gevestigd sinds 1919 — BEVERWIJK

KLAVERS' BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
AB DE JONG
KENNEMERLAAN 59 • Telefoon 02550-5326 • IJMUIDEN

Geef dit blad door!

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 2156 Neder-Hardinxveld

Verolme United Shipyârds
Rotterdam - Holland
Telefoon 17 26 40

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN
's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 01623-2507
Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

WIGBOLDUS
Betonwaren
GRONINGEN
Fabrikatie van o.a.
banden
buizen
tegels

drukkerij
zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Zorgen in een welvarend land

• *Vervolg van pag. 1*

men tot nu toe hiermee resultaten heeft geboekt. Maar.... naarmate de schaarste aan arbeidskrachten zich sterker doet gevoelen neemt ook de bereidheid toe om het met die regel niet zo nauw te nemen. Belangrijke orders te moeten laten lopen omdat men niet voldoende mensen heeft om ze uit te voeren, dat is zuur! Dan maar liever geprobeerd de lonen wat omhoog te schroeven zodat men arbeiders die nu elders werken kan aantrekken. Vandaar de bereidheid om enerzijds bij loononderhandelingen meer te geven dan uit produktiviteitsoogpunt verantwoord is en anderzijds de bereidheid om zwarte lonen te gaan betalen. Met

Sanapirin MIJNHARDT
Snel uit de greep van de griep. 90 ct

in het achterhoofd dat men toch op een of andere wijze zal gaan proberen die meerdere loonkosten in de prijzen weg te drukken. Daar zijn immers heel wat „trucjes" voor!

3. De druk op de prijzen. Waarom hebben achtereenvolgens de ministers Zijlstra en De Pous zo verwoed gevochten voor het stabiel houden van het prijsniveau? Kort en goed hierom omdat men wilde dat een gulden een gulden bleef!

Hier raakt men aan een van de andere doelstellingen van de regering: het handhaven van de waardevastheid van het geld. Ook dit is een sociaal doel bij uitstek, want juist de sociaalzwakken zijn het meest de dupe van geldontwaarding. Als in 1960 de kosten van levensonderhoud op 100 gesteld worden en die kosten zijn in 1980 tot 200 gestegen, dan is de arbeider die in die twintig jaar 100 pct meer loon is gaan verdienen er nog geen cent beter op geworden — en de man die van zijn spaarcentjes leeft is er een heel stuk op achteruit gegaan!

Na het voorgaande: schaarste aan arbeidskrachten, druk op de lonen is er vanzelfsprekend een niet minder sterke druk op de prijzen. Het is de derde wolk en ook deze komt niet alleen.

4. Afnemende produktiviteitsstijging. Ook deze is het gevolg van de schaarste aan arbeidskrachten. Immers, om de produktiviteit te kunnen opvoeren, is de factor arbeid nog altijd onmisbaar. Is het reservoir aan beschikbare arbeidskrachten uitgeput, dan betekent dat nog niet dat de produktiviteit haar top heeft bereikt, maar opvoering wordt wel steeds moeilijker en kostbaarder.

Er is dan ook berekend dat de produktiviteit per arbeidskracht in 1961 ternauwernood zal stijgen en in 1962 vermoedelijk niet meer dan twee procent zal stijgen. Voor wat 1961 betreft is de arbeidstijdverkorting daar voor een niet onaanzienlijk deel debet aan. „Had men dit niet beter in de hand

Handen en Lippen ruw? PUROL

kunnen houden?", zo kan men vragen. Maar welke werkgever had zich, gegeven de krappe arbeidsmarkt, tegen het verlangen van zijn arbeiders kunnen verzetten? En daarnaast: de ons omringende landen, met name Duitsland, zuigen al zoveel arbeiders weg. Hoe zou het in de bouwvakken bij voorbeeld zijn geweest als de vijfdaagse werkweek in Nederland niet was ingevoerd?

5. Los van deze zorgen die samenhangen met de schaarste aan arbeidskrachten, zijn er dan nog de specifieke zorgen van deze Nederlandse regering die samenhangen met een derde doelstelling van haar beleid: te zorgen voor een evenwichtige economische groei. In die evenwichtige groei acht de regering het niet passend dat de staat een deel van de huur betaalt die de burger moet opbrengen. Let wel, in voorbije jaren was het noodzakelijk dat de overheid door middel van grote subsidies de woningbouw op gang hielp en op gang hield. En vandaag en ook in de toekomst is het de taak van de overheid aan de sociaalzwakken de helpende hand te bieden. Maar dit zijn uitzonderingen — regel moet zijn dat de burger zelf zijn huishuur kan betalen, de huur die verantwoord is gezien de stichtingskosten van zijn woning.

Vandaar dat de regering meent in deze tijd van hoogconjunctuur de huren te moeten optrekken. Die hogere huren zullen loonsverhogingen tot gevolg moeten hebben — loonsverhogingen die ook al uit de produktiviteitsverhoging gedekt behoren te worden. En dat in een tijd waarin de druk op de lonen en prijzen toch al zo groot is!

SAMENSPEL

AL deze donkere wolken dreigen zich rond de jaarwisseling en in het begin van 1962 te ontladen. Per 31 december lopen zo'n kleine 200 collectieve arbeidsovereenkomsten af, waarbij een kleine 700.000 werknemers betrokken zijn. Deze mensen rekenen — terecht — op hun eerlijk aandeel in de welvaart, dat is duidelijk. Daarnaast zal — zoals de plannen van de regering nu luiden — per 1 juli ook de nieuwe huurverhoging van kracht moeten worden en ook die verhoging moet in het loon gecompenseerd worden. De derde partij echter, de werkgevers, is enerzijds wel bereid hogere lonen te betalen, omdat men nu eenmaal de arbeidskrachten moèt hebben, anderzijds hoopt men echter door grotere investeringen de produktiviteit toch te kunnen opvoeren, nu het reservoir aan arbeidskracht welhaast uitgeput is. En tenslotte zal het prijsniveau niet al te zeer aangetast mogen worden, allereerst niet uit sociale overwegingen omdat muntontwaarding het hardst aankomt voor de „vergeten groepen" en in de tweede plaats niet omdat prijsverhogingen onze exportpositie ernstig in gevaar kunnen brengen. En er is niet veel voor nodig om Nederlands economische balans uit het evenwicht te brengen, waarvan het gevolg alleen maar een bestedingsbeperking en.... werkloosheid kan zijn!

Nu is dit het verheugende: dat er in Nederland een behoorlijk samenspel mogelijk is tussen overheid en bedrijfsleven. Alleen dit samenspel kan het gevaar dat onze nationale economie bedreigt, afwenden. Het moet ieder verheugen dat juist in deze weken het overleg gevoerd wordt tussen de hierbij betrokken ministers en staatssecretarissen en de Stichting van de Arbeid, waarin werkgevers en werknemers zijn vertegenwoordigd. De ministers kunnen hierbij wijzen op de maatregelen die dit kabinet al genomen heeft: de vermindering van de belastingfaciliteiten voor investeringen, de maatregelen tot beperking van de kredietverlening, de verscherping van de bepalingen voor de afbetaling, het afromen van de kapitaalmarkt, de beperking van de vrije woningbouw en de revaluatie, waardoor bovendien de grenspendel naar West-Duitsland (nu ruim 13.000 arbeiders) enigermate heeft kunnen beperken. Verder kan zij wijzen op een paar andere gunstige factoren: het aantrekken van buitenlandse arbeidskrachten, de verminderde emigratie en de gelukkige omstandigheid dat de naoorlogse geboortegolf juist in de komende jaren het arbeidspotentieel zal komen versterken.

Daartegenover zal zij van werkgevers en van werknemers matiging vragen. Matiging bij het vernieuwen van collectieve arbeidsovereenkomsten en matiging ook bij het opstellen van investeringsprogramma's.

Waartegenover van werknemerszijde weer gevraagd wordt of de overheid die voorgenomen huurverhoging niet wat kan matigen of eventueel kan uitstellen. En vooral van de zijde van het ambachtelijk bedrijf wordt aangedrongen op een prijsbeleid dat wat minder „gobaal" is en wat meer rekening houdt met de mogelijkheden (en soms onmogelijkheden!) van de kleinere werkgever.

Dit samenspel moèt lukken. Juist nu. Dit kabinet-De Quay heeft bij zijn optreden enkele forse lijnen van economisch-sociaal beleid getrokken waarmee wij het zeer eens zijn. De realisering van dit beleid moet plaats vinden in een periode waarin voortdurend de overspanning van een hoogconjunctuur dreigt, met alle problemen die verbonden zijn aan een schier onoplosbare arbeidsschaarste. Maar de doelstelling van dit beleid: het weer meer leggen van de verantwoordelijkheid bij het bedrijfsleven voor zover het die verantwoordelijkheid kan en behoort te dragen, is er niet minder juist om. Daarom mag men hopen dat de overheid zich niet gedwongen zal voelen tot het nemen van maatregelen die met deze doelstelling in strijd zijn. En omgekeerd mag men verwachten dat het bedrijfsleven zich ook in deze moeilijke omstandigheden van zijn verantwoordelijkheid bewust zal tonen. Misschien is het zo dat men van mening is dat de overheid de grenzen nog te eng stelt — laat het nu, nu het onweer dreigt, geen reden zijn om niet loyaal mee te werken.

Het gaat om onze welvaart. Welvaart en tevredenheid zijn twee verschillende begrippen — we hebben er in het begin van dit artikel op gewezen. Desondanks mag van ons als christenen verwacht worden dat wij tussen die twee begrippen wat meer samenhang brengen — het zou ons volk niet minder ten goede komen dan al die materiële maatregelen die wij hierboven hebben besproken!

* * * Mr. Roosjen

De tweede voorzitter van onze partij, mr. A. B. Roosjen, vertoeft reeds geruime tijd in het ziekenhuis. Hij is op 8 november geopereerd.

De eerste dagen nadien is de heer Roosjen hard ziek geweest en was er reden tot bezorgdheid. Gelukkig luiden de berichten thans gunstiger. De koorts is afgenomen en ook anderszins zijn er verheugende symptomen. Wij zijn hiervoor zeer dankbaar, want wij hopen de heer Roosjen nog lang in onze kring te mogen behouden. Geve God een volledig herstel.

„Eén op tien"

Snuif en wrijf
Uw verkoudheid van neus, keel of borst weg met
DAMPO

Onrustige Zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwtabletten

RIV KOGEL-LAGERS
VAN DER SPEK
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 79755

Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

Sneller dan het menselijk brein!

WIZARD

REKENAPPARAAT IN ZAKFORMAAT 7.50

+ OPTELLEN — AFTREKKEN
X VERMENIGVULDIGEN : DELEN

U stelt de getallen in met de metalen pen WIZARD rekent het feilloos voor u uit! U ziet de uitkomst direct voor u!

U kunt rijen getallen optellen tot een totaal van 1 milliard min 1, zoals u op de afbeelding kunt zien. WIZARD telt uw rekeningen, uw nota's, uw boekhouding enz. enz. U kunt uw WIZARD overal gebruiken, als u gaat winkelen, of bijv. om het huiswerk van uw kinderen te controleren. WIZARD spaart u tijd, geld en ergernis!
Het WIZARD-rekenapparaat is 9x14 cm groot en weegt 90 gram of net zoveel als 6 normale brieven. U kunt het dus gemakkelijk bij u dragen. Het mechanisme is van metaal en kan dus bij normaal gebruik niet kapot gaan.

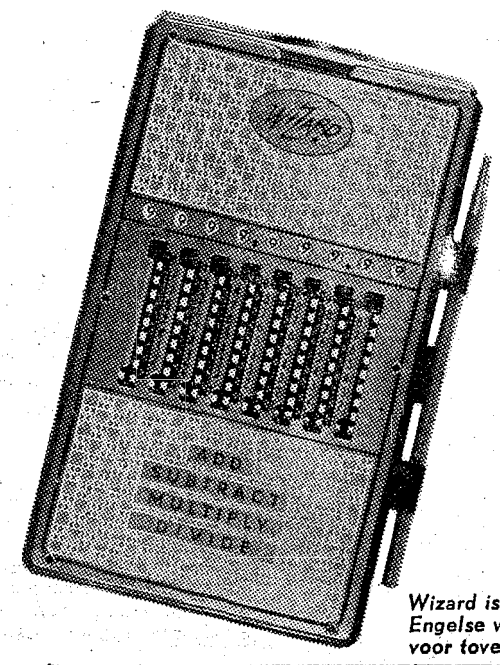

Wizard is het Engelse woord voor tovenaar.

ZEND VANDAAG NOG DE BESTELBON op en u ontvangt de WIZARD 8 dagen op proef onder rembours.

VANRIEL
Rotterdam-Schietbaanlaan 122, tel. 52526, giro 590441

BESTELBON - Vanriel - Rotterdam - postbus 4018

Zend mij onder rembours WIZARD-rekenapparaa(a)t(en) van 7.50 + portokosten. 8 dagen op proef. Niet goed, geld terug.

Naam :.....

Straat:.....

Plaats:.....

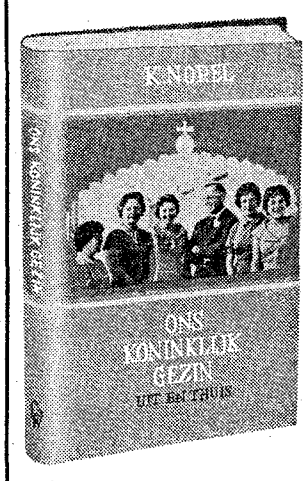

1937—1962

ONS KONINKLIJK GEZIN uit en thuis

Een prachtig Sint-Nicolaascadeau!

K. NOREL schreef dit hartveroverende boek ter gelegenheid van het zilveren huwelijk van ons Koningspaar. Met 65 op de tekst aansluitende foto's. Prachtige, vaak zeldzame opnamen, uit de afgelopen 25 jaren. H.M. de Koningin verleende de auteur toegang tot het Koninklijk Huis-Archief. Zo ontstond het boeiende verhaal van

het leven van ons gehele koninklijke gezin in woord en beeld.

EEN UNIEKE UITGAVE

144 bladzijden, waarvan 32 bladzijden op kunstdrukpapier, vol met foto's. Gebonden in witte of oranje kunstleren band, waarop in goud de wapens van de zes leden van ons vorstenhuis zijn gestempeld. **Prijs slechts ƒ 6.90.**

EEN BOEK **OVER** HET KONINKLIJKE GEZIN **VOOR** HET NEDERLANDSE GEZIN

uitgegeven door La Rivière & Voorhoeve, Zwolle.

BON Aan Boekhandel **„DE KORENBLOEM"**, Wezep (Gld.), Stationsweg 47, telefoon 05207-353. Giro 946196.

Verzoeke mij te zenden:

..... ex. Ons Koninklijk Gezin à ƒ 6,90 gebonden.

Betaling na ontvangst of in 2 maandtermijnen van ƒ 3,45.

Naam: ..... Adres: .....

Woonplaats: .... N.G.

Oude faam in nieuwe luister...

Zó wordt de nieuwe, uitgebreide druk van

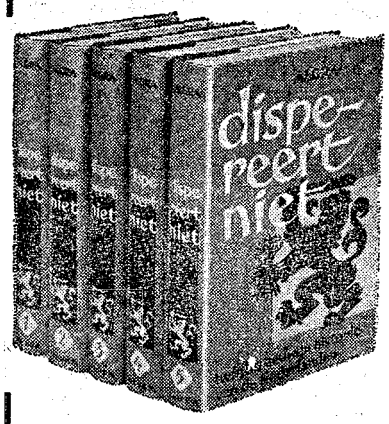

dispereert niet

Twintig eeuwen historie van de Nederlanden
door A. en H. ALGRA

Vijf kloeke, fraai gebonden delen met stofomslag in driekleurendruk.
Tezamen meer dan 2200 blz. tekst en ruim 500 illustraties.
Zó kan dit prachtige werk straks ook in úw boekenkast prijken, én....

met ƒ 7,50 voordeel als u thans intekent.

Rekent u maar uit: Tot aan de verschijning van deel 2 (omstreeks 15 december a.s.) profiteert u nog van de speciale voorintekenlijst van ƒ 12,— per deel. Daarná wordt de prijs verhoogd tot ƒ 13.50 per deel. Dank zij de voorintekenprijs bespaart u dus maar liefst (5 × ƒ 1.50 =) ƒ 7.50 op het gehele werk,

én..... u betaalt slechts ƒ 3,- per maand.

Ja inderdaad, ook dát is een voordeel dat u bij voorintekening geniet. Elke vier maanden krijgt u een deel toegezonden, dat eveneens in vier maandelijkse termijnen van ƒ 3.— kan worden betaald. Op die manier komt het werk a.h.w. ongemerkt en zonder enig financieel bezwaar in uw bezit.

Laat dit dubbele voordeel u niet ontgaan!

Teken **vandaag** nog in! Gun uzelf het bezit van Algra's DISPEREERT NIET, een boeiend en betrouwbaar werk, boordevol illustraties. Kortom, als bron van historiekennis onmisbaar en onovertroffen! Zend **vandaag nog** de bestelbon (als drukwerk, in open envelop!) aan uw boekhandelaar of aan de uitgever

T. WEVER - FRANEKER

„Een voortreffelijke beschrijving van onze historie, boeiend en zaakrijk. Het behoort tot het beste wat in dit genre verschenen is."
„Trouw"

Bestelbon **Aan Uitg. T. Wever, Franeker**
Aan boekhandel:

Zend mij bij verschijning van de vijf delen van DISPEREERT NIET - door A. en H. Algra - tegen voorintekenprijs. Ik betaal ieder deel in vier maandelijkse termijnen van ƒ 3.—.

Naam .....

Adres .....

Woonplaats .....

EEN GEWICHTIGE STAP.....
Trouw vandaag nog met een Junghans-horloge, een verbintenis voor een heel leven lang op tijd zijn!

Junghans

Roepende koekoekklok

brengt gezelligheid in Uw huis!

Al 25 jaar importeren wij de ECHTE

Schwarzwalder roepende koekoeksklokken

Deze bijna onverslijtbare uurwerken met fijn houtsnijwerk hebben een regelbare slinger om precies op tijd te lopen! Deze klok brengt gezelligheid in Uw huis want de koekoek **„roept"** elk kwartier! Door eigen import stellen wij 150 ex. tijdelijk beschikbaar à ƒ 16.98 (Bet. a.d. postbode). Elke klok mag geruild worden. Risico uitgesloten. Garantiebewijs v. 1 jaar. Deze advertentie heden uitknippen en opzenden binnen 8 dagen aan:

GRAND COMPTOIR UNIVERSEL d'HORLOGERIE
Homeruslaan 83 — Postbus 44 — UTRECHT

Spaar de waardevolle rode Leeuwenzegels

WAJANG plantenmargarine

Natuurzuivere plantenmargarine!

C-R

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Laat advertenties U inlichten voordat U gaat kopen!

17e jaargang no. 47 25 november 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

ATTENTIE

Op donderdag 30 november a.s. spreekt tijdens de door de regering ten behoeve van de A.R. Partij gevorderde zendtijd op de golflengte van de N.C.R.V.: mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij.

Luistert u dan ook mee?

Het is van 19.50 tot 20.00 uur.

KERK EN POLITIEK

WANNEER in onze tijd gesproken wordt over de wenselijkheid van één protestants christelijke politieke partij in Nederland, dan wordt vaak de kerkelijke gescheidenheid er bij te pas gebracht. Met name door hen, die **tegen** die éne politieke partij zijn. Zij zeggen dan: het kàn niet. Eérst moet er kerkelijke eenheid komen. Zolang die er niet is, is een politieke eenheid een illusie. Deze redenering is volkomen onjuist. Zij legt een te nauw verband tussen kerk en politieke partij. Van Christelijk-Historische zijde is niet zelden de gedachte gesuggereerd dat A.R. betekent Gereformeerd en dat C.H. correspondeert met Nederlands Hervormd. Dat is feitelijk reeds onjuist. De A.R. partij heeft duizenden leden, die tot de Nederlands Hervormde Kerk behoren, en zij zijn goed Hervormd en goed A.R. Bovendien, **als** men zulk een sterke correlatie wil tussen kerk en politieke partij, moeten dan b.v. de Lutherse leden van de C.H.U. vreemdelingen en bijwoners worden in die partij? En dan houden we nog buiten de beschouwing, dat volgens een woordvoerder van de P.v.d.A. deze partij ongeveer zeshonderd predikanten onder haar leden telt of telde, die de doorbraak van harte zijn toegedaan.

De eenheid in de politiek mag niet **afhankelijk** worden gemaakt van de kerkelijke situatie. Zij mag ook niet worden nagestreefd door het zoeken van een grootste gemene deler, met name niet, als dit leidt tot oppervlakkigheid en verschraling. Zij moet worden gezocht in het gemeenschappelijke **reformatorisch belijden,** zoals wij onlangs hebben uiteengezet.

DE verhouding kerk en politiek komt ook nóg op een andere wijze aan de orde. Er is een kerkelijk streven, om zich over allerlei politieke vraagstukken uit te laten. Van een politieke zaak wordt dan al gauw gezegd: zij gaat de kerk aan. Niet: de **christenen,** de **burgers,** die een evangelische verantwoordelijkheid willen aanvaarden voor het volksleven, maar de **kerk,** die **ambtelijk** aan de overheid wil voorhouden hoe het moet. Soms is die sprekende, ambtelijk sprekende kerk niet meer dan een moderamen, een commissie of een ministerie van predikanten. Soms is het ook een synode, die met een uitspraak komt. En zulk een uitspraak word. dan in de politiek betrokken, al naar het uitkomt. Als er kerkelijke uitspraken zijn tegen de voetbaltoto, dan worden zij door de tegenstanders van die toto met ijver geciteerd. Maar de politieke woordvoerders, die vóór de toto waren, hebben met nadruk laten weten, dat de kerk zich er beter buiten kan houden. Dat is een van de meeste typische gevaren, dat de uitspraken van de kerk of van kerkelijke zijde worden **geëxploiteerd,** naar het voor de partijen het beste uitkomt.

MAAR een veel belangrijker vraagstuk is, **hoe, op welke wijze** en **in hoeverre** de kerk zich in haar vergaderingen zal uitspreken over wat op staatkundig terrein aan de orde is.

De K.V.P. erkent het **leergezag** der (R.K.) kerk. Dat wil o.a. zeggen, dat de bisschoppen het recht en de plicht hebben, richtlijnen te geven over politieke organisatie en politiek beleid. De grond voor dit optreden is **zielzorg.** De kerk **waakt** over de gelovigen, overal en altijd.

Bij de kerk der reformatie staat iets anders op de voorgrond. De prediking gaat voorop, de bediening van het Woord. En de kerk heeft dus het recht en de plicht, om het volk te wijzen op, te herinneren aan wat de Heilige Schrift zegt, die gezag heeft voor alle tijden over alle mensen en alle levensvensbanden.

Dit betekent, dat de nationaal-socialistische en communistische opvattingen worden afgewezen. Deze revolutionaire systemen willen geen taak in de kerk zien **in de samenleving.** Hóógstens heeft de kerk een functie in de verzorging van individuele zielsbehoeften. Maar dat heeft zij af te doen binnen de kerkmuren.

MAAR wij wijzen ook af de poging, om de kerkelijke taak op staatkundig terrein zó uit te breiden, dat zij de christelijke politieke partij overbodig maakt. Dat wordt door sommigen bepleit. Wanneer de socialisten een debater sturen om met ons van gedachten te wisselen over christelijke politiek, dan kiezen zij een man van de doorbraak. Een Humanist hebben zij nog nooit gestuurd.

Die man van de doorbraak vertelt dan, dat ook hij belijdt, dat het Woord van God gezag heeft over het ganse leven. Maar dan, zo zegt hij, gaat het over de taak van de kerk. De politieke partij moet zich buiten de vragen van geloof en evangelie houden. Die is er voor de praktische zaken. En dan bedoelt hij niet eens, „Kuyperiaans" te redeneren en de „kerk als organisme" in het geding te brengen. Hij bedoelt de kerken in haar ambten en vergaderingen. Die kerk moet het volksleven leiden en de politieke partij doet het dagelijkse werk.

En in die constructie is er voor een christelijke partij geen plaats. Zij zou maar willen doen, wat tot de taak van de kerk behoort.

Soms is deze redenering sterk georiënteerd op het Oude Testament. Zoals reeds in de tijd van Willem van Oranje „de vaderen" bezwaar maakten tegen godsdienstvrijheid, omdat de vrome koningen van Juda de hoogten hadden geslecht en alleen de ware religie hadden beschermd. Dan zijn er merkwaardige aanrakingspunten tussen Staatkundig Gereformeerden en doorbraakpropagandisten, die zich op Hoedemaker beroepen. Maar in de regel wordt het anders bedoeld: de politieke partij neutraal en de kerk over alles en nog wat de christelijke boodschap brengen waarnaar de politieke partij **volkomen vrijblijvend** kan luisteren. Vrijblijvend, niet alleen vanwege de onkerkelijke leden, maar ook, en allereerst, omdat zij **als partij** neutraal moet blijven. Dat wil zeggen, dat dit systeem leidt **tot ontkerstening van de politiek.**

WIJ willen de politieke partij niet koppelen aan een kerk.

Wij weten en aanvaarden, dat de kerk een **sprekende** kerk moet zijn. Maar dan zo, dat zij **alleen** het Woord laat spreken. En dat Woord is geen vrijblijvend getuigenis. Dat bindt en vraagt gehoorzaamheid.

Maar tegelijk ligt hierin voor de kerk een grote beperking, een **principiële** beperking.

Zij mag niet zwijgen.

Maar zij mag ook niet **haar eigen boodschap** brengen, van menselijke inzichten, begeerten en stemmingen.

Als zij dat wel doet, dan klinkt haar stem ijl en eigenwijs. Dit laatste ook, omdat zij dan **eigen wijsheid** brengt. En dat blijft zo, ook al zijn de rapporten zeer lijvig en al is de aanpak „oecumenisch".

Aan de kerk zijn de woorden Gods toevertrouwd. Zij is geen instituut, dat door middel van een soort voortgaande openbaring de staat kan leiden. De kerk heeft niets dan één Boek. Dat éne Boek, dat geen menselijke aanvullingen of surrogaten verdraagt. Zo is het naar het belijden der Reformatie.

A.

* * *Ze doen niks*

Natuurlijk is Staphorst ook voor de televisie geweest. Daar heeft de Vara voor gezorgd. En toen heeft een van de „padjongens" goed begrepen, wat er van hem werd verwacht. Hij heeft gezucht en geklaagd: z e d o e n n i k s v o o r o n s. Dáárdoor blijven zij padjongens, jongelui, die hun tijd verdoen op straat.

Ze doen niks voor ons... Wie zijn die „ze"? De ouders, het gemeentebestuur, de kerkeraad, het departement voor maatschappelijk werk of dat van O.K. en W.?

Waarschijnlijk heeft de jongeman zèlf geen antwoord. Hij volstaat met „ze". Want eigenlijk bedoelt hij alleen maar: het zal voor ons gedaan moeten w o r d e n, want zelf de hand aan de ploeg slaan, zèlf beginnen, zèlf initiatief nemen, dat is er niet bij.

En daarin staat deze jongeman niet alleen.

Als een jongen vier weken in militaire dienst is en voor het eerst met verlof thuis komt, zal de vader hem vragen: w o r d t er wel wat voor jullie gedaan? Hij zal nóóit vragen: Hebben jullie samen al wat aangepakt? Hebben jullie misschien in het militair clubhuis elkaar al gevonden en samen wat opgezet?

Zulke vragen lijken absurd. Er moet wat w o r d e n gedaan, en anders gaat het met de jeugd verkeerd.

Dit dreigt een e e n z i j d i g en zelfs gevaarlijk verhaal te worden in Nederland. De jeugd zonder initiatief, de melige jongens, en een voor alles zorgende instantie, dat is sommiger hoop en troost.

GROEIENDE EENHEID

De 170 miljoen burgers van de 6 samenwerkende Europese landen zullen in 1962 wel gezelschap krijgen van nog eens 50 á 60 miljoen mede-Europeanen. Na aanvankelijke aarzeling, daarna een voorzichtig aftasten en vervolgens doelbewust onderhandelen, is de toetreding van Engeland (en wie volgt) tot de E.E.G. nog slechts een kwestie van tijd. De Gaulle mag dan met Frans gevoel voor vertragings-technieken de voortgang enigszins remmen, stuiten kan ook hij de ontwikkeling niet meer. Er moet al heel iets bijzonders gebeuren als de (verlengde) trein der nieuwe West-Europese eenheid weer tot stilstand komt.

Zonder bombast of onverantwoorde trots willen wij er de nadruk op vestigen, dat een West-Europa, dat sociaal-economisch steeds meer een eenheid vormt, een nieuwe factor in de wereldverhoudingen betekent. Nu nog slechts economisch, zeker, maar op den duur ook politiek.

Vooral tegenover bedreigingen van buiten af.

In een nog groter verband, nl. in Atlantisch verband, is de verdediging van het Westen reeds jarenlang georganiseerd. Aan de Nato nemen immers ook de Verenigde Staten van Amerika en Canada deel. Aan die eenheid is het, menselijk gesproken, in hoofdzaak te danken geweest dat West-Europa zich in sociaal-economisch opzicht weer kon oprichten uit de ruïne van 1945. Amerika heeft dit herstel met Marshall-hulp bevorderd en later ook de E.E.G. met voldoening gadegeslagen. Het heeft Engeland zelfs gestimuleerd tot die Europese Economische Gemeenschap toe te treden.

Wij zijn nu zover, dat een derde stadium aanbreekt. Dit namelijk, dat de „States" (en Canada) zelf overwegen deel te gaan uitmaken van een Atlantische gemeenschappelijke markt. Ook vanuit Europa wordt daaraan gewerkt. Jean Monnet, de grote stimulator van de E.E.G. en haar uitbreiding, kan in feite al geen „Mr. Europa" meer genoemd worden. In dat „jasje" past hij niet meer nu de perspectieven voor een Atlantische economische gemeenschap mee door zijn toedoen steeds duidelijker zichtbaar worden.

Met de nuchterheid, die christenen eigen moet zijn, kunnen wij ons over deze groeiende eenheid slechts verblijden. Vooral als wij letten op het godloze communisme en het steeds brutaler optreden van de landen, die erdoor beheerst worden.

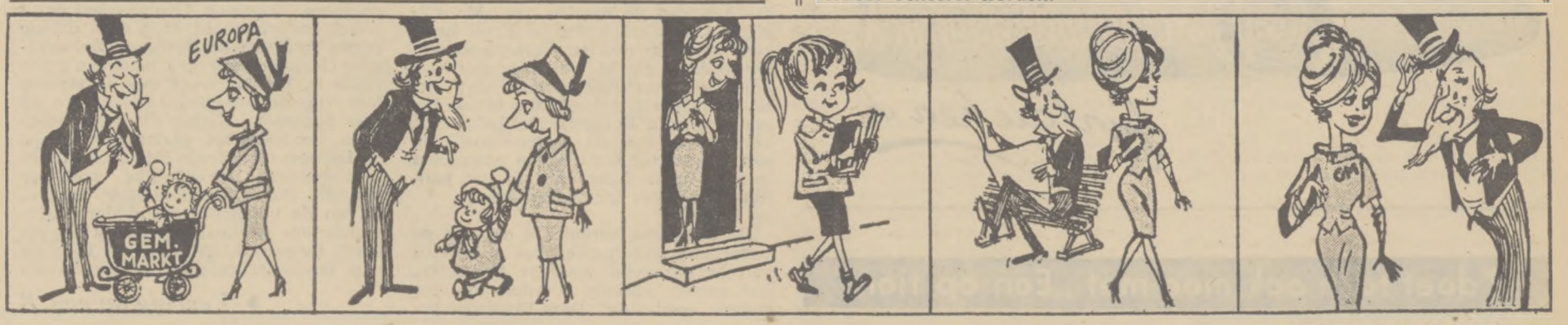

Valtman in The Hartford Times

Actie „Eén op tien" komt OP GANG

WIJ noemen in dit stadium nog geen namen van kiesverenigingen, die de Actie-„norm" (10% ledenwinst) gehaald hebben. Vele kiesverenigingen zijn immers nog niet goed op stoot en wij willen hun een fraaie aanloop gunnen. Hoewel, die start moet uiteraard ook niet te lang duren. **Laten wij ditmaal volstaan met vast te stellen, dat van 30 oktober tot 20 november reeds 428 nieuwe leden gemeld zijn.** Dat is een prachtig begin, al moet het **echte** tempo er nog in komen. Maar met dit begin-resultaat zijn wij al erg verheugd. Zorg daarom, dat ook uw **oranje-kaarten**, dat zijn **de** actiekaarten spoedig op de post kunnen worden gedaan.

Oranje-kaarten en mutatielijsten

MEN vraagt ons wel eens waarom naast de reeds lang bestaande mutatielijsten **de oranje-kaarten** aan de kiesverenigingen zijn toegezonden. Wel dat zit zo: Met het oog op een snelle en efficiënte verwerking van de actie-resultaten is het gewenst, dat **tijdens de actie „Eén op Tien"**, aanmeldingen door middel van de **oranje-kaarten** worden verricht. Natuurlijk kan daartoe ook wel een mutatielijst worden gebruikt, maar met het oog op onze administratie geven wij de **voorkeur** aan het gebruik van de oranjekaart. Dat is dus een tijdelijke zaak.

Voor het doorgeven van alle andere mutaties (overlijden, verhuizing, het bedanken van leden, enz. enz.) moet ook NU van de mutatielijst gebruik worden gemaakt.

Voorbereiding met folders

WAT is nu de meest efficiënte **voorbereidingsmethode** van de actie? Ons inziens deze: het **k.v.-bestuur** en/of de **propagandacommissie** komt bijeen. Door de goede zorgen van secretaris en penningmeester zijn de **namen en adressen** van hen, die als lid geworven moeten worden, ter tafel. Men verdeelt het werkgebied van de kiesvereniging in **wijken.** Elk bestuurslid of lid van de propagandacommissie krijgt een wijk toegewezen.

IEDER weet nu hoeveel adressen er onder hem of haar ressorteren. Men zou nu goed doen (als dat tenminste nog niet gebeurd is) **met spoed** zoveel folders **„Ook U"** te bestellen, dat er één in elke daarvoor bestemde brievenbus kan worden gedeponeerd. Dat werk vormt dus de „eerste ronde".

Op elke folder even (op de daartoe bestemde plaats) de naam en het adres van uw kiesvereniging vermelden, alsmede de naam van de medewerker of medewerkster die na enkele dagen „antwoord" op de folder komt halen. Dan bent u geïntroduceerd, hetgeen een groot gemak blijkt te zijn bij het nu volgend **persoonlijk** contact. U begrijpt, dat die tweede ronde de eigenlijke **werfronde** vormt.

De resultaten dienen vlot aan één centrale persoon van uw kiesvereniging (bijv. de secretaris) door te worden gegeven. **Van daaruit „regent" het naar we hopen „oranje-kaarten" naar het partijbureau in Den Haag.** Dat is in alle simpelheid een voorbeeld van hoe het werk kan worden georganiseerd. Natuurlijk is iedere k.v. vrij een eigen methode te volgen, mits ook die maar effect sorteert.

DE folder **„In de werkplaats van A.R. politiek"** is vooral nuttig voor de propagandist(e) zelf en voor het bezoeken van **„zware" gevallen.** Laat elke k.v. daarom voor elke medewerker(ster) bijvoorbeeld 5 exemplaren bestellen.

Het loopt met de folderbestelling overigens goed. Reeds meer dan **10.000 exemplaren** van **„Ook U"** werden, zoals men dat noemt geplaatst. En van de „Werkplaats" circa 4.000.

Tenslotte nog drie goede wenken:

1. **laat op elke k.v.- en centralevergadering de stem van de actie „Eén op tien" weerklinken!**
2. **laat elke centrale iedere kiesvereniging in haar werkgebied stimuleren!**
3. **laat dat alles eigenlijk niet nodig zijn, omdat ook u en ook uw kiesvereniging al volop meedoen!**

Nieuwe uitgaven

ONZE publicatie-dienst heeft vanaf heden voorradig:

De brochure **„In hart en nieren"**, de openingsrede van dr. W. P. Berghuis op het Partij Convent d.d. 28 oktober jl. (Prijs *f* 0,50). Te bestellen bij onze publicatie-dienst onder nr. 155 en **overdrukken van de bespreking van de P.v.d.A.-brochure „Omdat wij gereformeerd zijn".** De prijs hiervan bedraagt *f* 0,16. Te voldoen in postzegels of door overstorting op ons gironummer 89673 t.n.v. A.R.-Partijstichting, Den Haag.

Onze **lectuurabonnees** ontvingen dezer dagen de bovengenoemde uitgaven, alsmede een overdruk van A.R.-Staatkunde, waarin prof. mr. P. S. Gerbrandy door verschillende schrijvers werd herdacht.

Ook u kunt zich bij ons Bureau (Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag) aanmelden als **lectuurabonnee** (prijs *f* 10,— per jaar).

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H Algra (voorzitter), G A Kieft, J W Ooms, mr. W R. van der Sluis, J. D Troostheide, G J H Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.
ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

U doet toch ook mee met „Eén op tien?"

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• **De Assemblee der Verenigde Naties is in een ernstig debat over de kwestie Nieuw-Guinea gewikkeld.**

Het moet vele gedelegeerden toch wel vreemd te moede geworden zijn, toen zij Indonesië zagen manoeuvreren om het Nederlandse internationalisatievoorstel van de agenda af te krijgen. Hoewel steeds een kleine „opening" voor vreedzaam overleg werd gelaten, ontstond aanvankelijk toch de indruk, dat Soekarno en zijn V.N.-delegatie niet los konden komen van de typische intimidatie-politiek, die in Indonesië zelf het nog steeds goed doet, doch die in Lake Success onvoldoende resultaat heeft opgeleverd. Vele delegaties weken immers geen duimbreed van hun sympatie voor het zelfbeschikkingsrecht der Papoea's. De Verenigde Staten hebben zich eveneens op het standpunt gesteld, dat de Papoea's zelf moeten kunnen kiezen. Is de wind daarmede voorgoed voor Nederland uit een gunstige richting gaan waaien? Het feit, dat India zich ongenegen betoonde om Indonesië zonder meer te steunen, wijst er op, dat ons land niet slechts in het Westen, doch evenzeer in een belangrijk Oosters land op enig begrip kan rekenen. Het voorstel inzake een Nederlands-Indonesisch tweegesprek onder leiding van de V.N.-voorzitter Slim, lag al enige tijd in de lijn der verwachtingen. Thans deponeerde India het in de Assemblee ter tafel. Ook ligt er een voorstel van Ghana om een commissie van goede diensten in te stellen. In de derde plaats liet Soebandrio de laatste dagen een verzoenende toon horen. Dit doet vermoeden, dat Djakarta inziet, dat de meerderheid in de V.N. niet voelt voor zijn eisen en meer en meer begrip krijgt voor de Nederlandse visie.

Evenwel is noch in het Indiase, noch in het Ghanese, noch in het Indonesische standpunt het zelfbeschikkingsrecht verankerd. En daar is het ons land nu juist om te doen geweest in zijn internationalisatie-voorstel. Een resolutie van de 12 Brazzaville landen schijnt dat noodzakelijk element van het zelfbeschikkingsrecht wel te bevatten. Het ziet er op dit moment naar uit dat dit ook het geval zal zijn met een voorstel dat de V.S., Venuzuela en andere Amerikaanse staten ter tafel brengen.

Het is echter duidelijk, dat dan toch van de Nederlandse delegatie, o.l.v. minister Luns, nog zeer veel wijsheid gevergd wordt om ten bate van de Papoea's en hun land, de gunstige facetten van de in gang zijnde ontwikkeling in realiteiten om te zetten. De situatie kan in dit nog onstabiele stadium immers ook snel weer in voor ons land ongunstige zin omslaan.

Het is een spanningsvolle zaak.

• **Rusland** zorgde voor enkele „opklaringen", waarbij men zich echter moet afvragen of zij blijvend beter weer voorspellen. De Westduitse ambassadeur Kroll was door Chroestjew als het ware uitgedaagd een oplossing van het Berlijnse vraagstuk te improviseren. Nog is niet duidelijk of en in hoeverre de suggestie om de positie van West-Berlijn **voorafgaande** aan een vredesverdrag tussen Rusland en O.-Duitsland, te regelen, uit „Mr. C"s eigen koker afkomstig is. Kroll heeft zich in Bonn moeten verantwoorden. Dit is hem gelukt, en meer en meer wint de overtuiging veld, dat het Kremlin beseft, dat het nu echt aan het eind van zijn Berlijnse „latijn" is. De verzwaring van de sector-muur kan een minder tot het uiterste gespannen internationale sfeer rondom het **politieke** probleem niet verbergen.

De **Russische** bereidheid om ook de onderhandelingen over het stopzetten van kernproeven weer te hervatten, zou gezien kunnen worden als een andere „opklaring". Deze Russische bereidheid is echter goed te verklaren vanuit het standpunt: „Ik ben klaar gekomen met mijn proeven en nu zal ik de Verenigde Staten eens lekker de handen binden". Wij staan nog te dicht achter de gevreesde paddestoelwolken rondom Nova Zembla, om echt in „mooi weer" te kunnen geloven. Daarvoor hagelden deze week te veel onheilstijdingen uit Moskou in de richting van **Helsinki.** En de Finse delegatie onder leiding van president Kekkonen zal dezer dagen in Siberië de Russische vrieskou wel in meer dan één opzicht aan den lijve ondervinden Het lijkt er op dat de storingsactiviteiten van het Kremlin zich gaan verplaatsen van Berlijn naar Finland en de rest van Scandinavië.

• Warm ging het in **Kongo** toe. De muiterij der centrale troepen in Kindoe (Kivoe) en in Albertstad (Noord Katanga) schrikte de wereld opnieuw op. Gizenga, die zijn eigen hoogste militaire bevelhebber Loendoela naar Leopoldstad zag vertrekken (en vriendelijk door diens rivaal Moboetoe begroet), gaat zijn eigen opstandige weg. Zijn post als vice-premier in het kabinet-Aboela is meer dan ooit een farce gebleken. Van deze verwarrende situatie zijn 13 Italiaanse vliegers op lugubere wijze het slachtoffer geworden. Hun dood toont aan hoezeer Kongo na bijna anderhalf jaar onafhankelijkheid nog nergens is. De V.N. zitten hier met de handen in het haar. Al hebben de V.N.-troepen Albertstad dan weer in handen, zij vormen geen echt stabiliserend element in deze chaos. Hoogstens kunnen zij als brandweerlieden de wildste vlammen doven. Brand voorkomen is er nog niet bij. Het wordt een kwestie van de hoogste urgentie — niet in de laatste plaats voor secretaris-generaal Oe Thant — om dit bandeloze land in een goede koers te dwingen. Dat zulk een beleid zou moeten beginnen met bedwingen van het zelfstandige Katanga, wordt steeds onwaarschijnlijker.

• **Frankrijk** had een nieuw B.B.-probleem. Ditmaal vormden drie weken lang de initialen van Ben Bella, de gevangen Algerijse leider, een barricade voor een vlotte oplossing van het Algerijse vraagstuk. Het voorbeeld van diens hongerstaking werd gevolgd door 4.000 in Frankrijk gevangen gehouden volgelingen. De Marokkaanse troon is door deze vorm van verzet zelfs gaan wankelen, want de vijanden van koning Hassan II achtten de Marokkaanse regering verantwoordelijk voor B.B.s gevangenneming. Vandaar dat die regering het uiterste deed om Bella's dood te voorkomen. Dat is nu gelukt. Overigens speelde bij deze hongerstaking uiteraard de grote rol, dat Ben Bella niet wenste te worden overvleugeld door de zich merkwaardig gematigd voordoende FLN-premier Ben Khedda, die snel met De Gaulle tot zaken-doen wil komen.

• Het **Europese Parlement** heeft zich deze week bezig gehouden met de vraag of vertraging inzake de verdieping en de versnelling van de Europese integratie aanvaardbaar is, vooral nu over de aansluiting van nieuwe partners (Engeland, Denemarken enz.) wordt onderhandeld. Men weet dat de eerste fase van de Europese Economische Gemeenschap op 1 januari a.s. ten einde is. Daarna moet dus de tweede fase van de overgangstermijn van 12 jaar beginnen. Welnu, dit moet doorgaan, zo heeft dit parlement terecht de Europese Raad van Ministers op het hart gedrukt. De tijdelijke voorzitter van die Raad, vice-kanselier Erhard, is van de vastbeslotenheid der parlementariërs blijkbaar geschrokken en heeft toegezegd, dat het aan hem en zijn landbouwers niet zal liggen als

• *Vervolg op pag. 8*

TWEEDE KAMER

Hulde voor Kamervoorzitter — Lof voor minister

HET zal niet veel ministers overkomen, dat binnen een tijdsbestek van nog geen twee jaar tweemaal een door hen in de Tweede Kamer gehouden redevoering door het Parlement met een applaus beantwoord wordt.

Dit nu viel de minister van Economische Zaken, Drs. J. W. de Pous, vorige week ten deel.

Er was echter wel enig onderscheid met de vorige maal. De eerste keer gold het applaus het ministeriële beleid (n.l. in maart 1960 bij de interpellatie inzake het bouwconflict), ditmaal was het applaus een reactie op excellente humor.

Een grimmige speling van het lot wilde, dat juist in dezelfde week, waarin minister De Pous zijn tweede applaus oogstte, de door hem uitgevaardigde Prijzenbeschikking Bouwnijverheidsbedrijven (waarvoor het eerste applaus hem zo'n sterke ruggesteun geboden had) door het Amsterdamse Gerechtshof onrechtmatig werd verklaard. Overigens houdt dit geen veroordeling van het beleid in, want Minister De Pous heeft zich in alle stadia van het bouwconflict steeds bereid verklaard zich wat het **juridische** geschilpunt betreft bij de uitspraak van de onafhankelijke rechter neer te leggen. Gelijk in een rechtsstaat ook vanzelfsprekend is. Hoe die uitspraak uiteindelijk zal luiden, is nog niet te zeggen. Er loopt namelijk nog een parallelle procedure voor het Haagse Gerechtshof en het is waarschijnlijk, dat in beide gevallen de verliezende partij in cassatie zal gaan bij de Hoge Raad, die het laatste woord heeft.

Warme woorden

KEREN wij terug tot het applaus van vorige week dinsdag.

Na de opening van de Kamervergadering vroeg de heer Tilanus (naar later bleek in zijn „kwaliteit" van nestor der Kamer) het woord voor „een persoonlijk feit". Dit „persoonlijk feit" bleek de vijfenzeventigste verjaardag van de Kamervoorzitter Dr. L. G. Kortenhorst te zijn. Na overleg met de voorzitters van alle fracties wenste de heer Tilanus de President zeer hartelijk geluk.

Het persoonlijk accent in deze toespraak kwam op allerlei manieren tot uitdrukking.

In de eerste plaats wel door de inhoud van de toespraak zelf. De oprechtwarme toon, die Dr. Tilanus (bijna veertig jaar lid der Kamer, waarvan meer dan zesendertig jaar tegelijk met Dr. Kortenhorst) in zijn woorden had weten te leggen, kon niemand ontgaan.

In de tweede plaats viel het op, dat niet de voorzitter van de grootste fractie namens de gezamenlijke fracties het woord voerde (zoals onlangs bijvoorbeeld nog de K.V.P.-fractievoorzitter Dr. De Kort, bij het stellen van vragen aan de Regering over de atoombomproeven door Rusland), maar de oudste in „dienstjaren". („Het is mij niet onverschillig, wie dit woord heeft gevoerd", zou Dr. Kortenhorst in zijn dankwoord zeggen). Ook dit wees erop, dat hier niet de **politiek** op de voorgrond stond.

In de derde plaats was het ongewoon, dat namens **alle** fracties gesproken werd. Gewoonlijk geschiedt een gemeenschappelijk optreden namens de vijf **grootste** fracties (K.V.P., P.v.d.A., V.V.D., A.R.P. en C.H.U.), waarvan de voorzitters verenigd zijn in het z.g. „seniorenconvent" (dat was ook zo in het zojuist genoemde voorbeeld van Dr. De Kort). Dr. Tilanus sprak echter uitdrukkelijk na overleg met **alle** fractievoorzitters („ja, ik mag zeggen, namens alle leden van deze Kamer"), dus ook namens de S.G.P., P.S.P. èn C.P.N.

Beter bewijs, dat hier het politieke standpunt volstrekt plaats gemaakt had voor de persoonlijke waardering, had niet geleverd kunnen worden.

Het was verfrissend zulk een unanieme demonstratie van persoonlijke hartelijkheid mee te maken in het Parlemen, waar door de hardheid van het politieke bedrijf, de uitlopers van groepsbelangen en de drang der persoonlijke ambitie aan de oprechtheid van de onderlinge omgang en vriendschap zo licht afbreuk wordt gedaan.

Het antwoord van Dr. Kortenhorst bewees juist door zijn eenvoud, hoezeer de hulde hem bewogen had. De zo bijzonder met redenaarstalent begiftigde Kamervoorzitter getuigde, hoe moeilijk het is „wanneer men woorden moet vinden om gevoelens, die uit het hart komen, op de juiste wijze over te brengen op zijn gehoor". En hij eindigde: „Men kan veel woorden over dankbaarheid denken en spreken, maar het beste woord is het eenvoudige woord en met het eenvoudige woord wil ik eindigen: U allen van ganser harte mijn dank!"

Het herinnerde ons aan het slot van een der gedichten, die Geerten Gossaert („in de politiek" Professor Gerretson) ons heeft nagelaten en dat wij met een variatie aldus op Dr. Kortenhorst zouden willen toepassen: „Hij zag hen aan en vond geen woorden, voor zoveel dank geen woorden meer".

Algemene waardering

MAAR tussen het woord van Dr. Tilanus en dat van Dr. Kortenhorst had Drs. De Pous zijn toespraak gehouden. In zijn eerbetoon aan Dr. Kortenhorst op geestige wijze zichzelf telkens betrekkend en zelfs in het middelpunt plaatsend, bewoog hij zich voortdurend op de rand van het nog juist toelaatbare. De Kamer keek en hoorde als het ware met ingehouden adem toe, welke spanning zich in een spontaan applaus ontlaadde voor de knappe wijze, waarop de Minister steeds nog juist aan de goede kant had weten te blijven. De gevatheid van deze Minister komt nog beter tot zijn recht door het contrast, waarin zijn speelsheid van geest staat tot de gestrengheid van uiterlijk, die hem kenmerkt.

Minister De Pous verstaat uitstekend de kunst zichzelf en zijn beleid „aan de man te brengen". Dat draagt in niet geringe mate bij tot het succesvol verloop, dat de debatten met de Staten-Generaal voor hem plegen te hebben. Ook de politiek wordt nu eenmaal bedreven door mensen, aan wie niets menselijks vreemd is, ook niet de menselijke ijdelheid.

Zo zouden wij ons al zeer moeten vergissen, wanneer niet menig Kamerlid zich gestreeld gevoeld heeft, toen Minister De Pous in zijn toespraak tot Dr. Kortenhorst (die juist vooraf ging aan de behandeling van de begroting van Economische Zaken) getuigde: „Gij hebt mij geleerd hoe men de Kamer in de hand moet houden; het is overigens met angst en beven, dat ik mij afvraag, of dit mij deze middag zal gelukken".

Hoezeer ook bij wijze van goedmoedige spot gezegd, het heeft zeker medegewerkt tot de welwillende houding, die de gehele Kamer tijdens het verloop der begrotingsdebatten opnieuw jegens deze Minister betoond heeft.

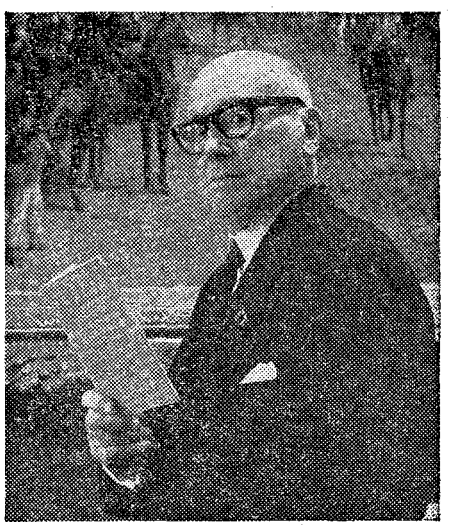

Dr. L. G. Kortenhorst

Opmerkelijke K.V.P.-houding

HET opmerkelijke in deze algemene houding van de Kamer is niet alleen, dat dus ook de socialistische oppositie daarvan niet is uitgezonderd. Ook dat verdient vermelding, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat het prijsbeleid met en naast het loonbeleid toch behoort tot een der hoofdpunten van beleid van dit door de P.v.d.A. zo heftig bestreden Kabinet.

Opmerkenswaard in deze algemene waardering der Kamer is echter bovendien, dat ook de K.V.P. daarop geen uitzondering maakt. Drs. De Pous is namelijk de enige der protestants-christelijke Ministers, die het voorrecht ge-

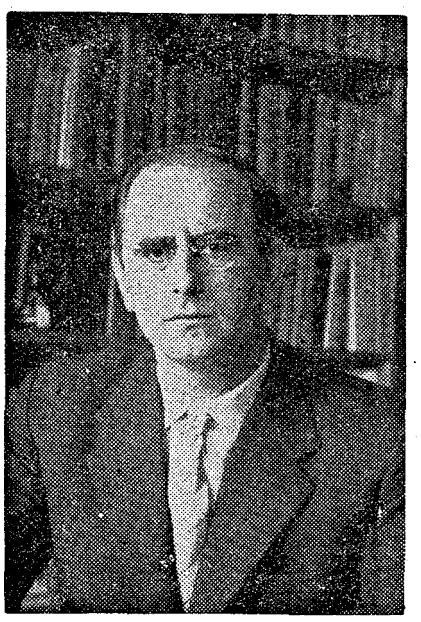

Minister De Pous

niet, niet in het bijzonder aan kritiek van r.k.-zijde bloot te staan. Aangezien niet aannemelijk is, dat dit door zijn naam (die rooms-katholieken uiteraard vertrouwd in de oren klinkt!) verklaard wordt, zijn wij geneigd dit als een bijzondere prestatie en verdienste van deze bewindsman te beschouwen.

Er is anders wel heel wat voor nodig, voordat een protestants-christelijke Minister uit het Kabinet-De Quay het zover brengt. En sommigen kunnen het blijkbaar nooit goed doen. Twee weken geleden heeft **Minister Zijlstra** dat nog eens weer ondervonden. De naar algemeen oordeel buiten alle redelijke proporties getreden aanvallen van de K.V.P.-woordvoerder Dr. Lucas had Minister Zijlstra uitvoerig geargumenteerd bestreden. In tweede termijn bleef Dr. Lucas in gebreke zijn halsstarrige houding eveneens met steekhoudende argumenten tegenover de Minister te staven. Niettemin wenste hij voor de argumentatie van de Minister niet te buigen en dwong deze daardoor terwille van het voortbestaan van het Kabinet het „onaanvaardbaar" uit te spreken, waardoor de (meerderheid van de) K.V.P.-fractie de gelegenheid kreeg haar gebrek aan **zakelijke** argumentatie te verbergen achter het **politieke** motief, waarmee zij tenslotte het hoofd in de schoot legde. Uit het verloop van het debat was duidelijk geworden, dat de heer Lucas de strijd tegen Minister Zijlstra verloren had. In plaats van zijn verlies te nemen zette zijn fractie echter het voortbestaan van het Kabinet op het spel om haar „gezicht" te redden. Wanneer de Minister daar **zijn** prestige tegenover had gesteld (waartoe hij na het debat veel meer recht had!), was de crisis een feit geweest. Het kwam zover niet. Zijlstra de Stijfhoofdige" was de wijste. Hij liet zich door de Kamer tot het „onaanvaardbaar" pressen om aldus de K.V.P.-fractie het motief te verschaffen, waarmee zij kon retireren.

Maar Minister Zijlstra is de enige niet, die in het bijzonder van K.V.P.-zijde kritiek te verduren heeft. Ook **Minister Van Aartsen** weet erover mee te praten. Hoewel het vorig jaar ongelukkigerwijze de A.R.-fractie was, die het tot een beslissing liet komen, waaraan vèrgaande politieke gevolgen verbonden waren, in de zakelijke kritiek was de K.V.P.-woordvoerder **Van Vliet** veel heftiger geweest. En ook nu weer doet de wijze, waarop „De Volkskrant" reeds enige maanden de debatten over Volkshuisvesting en Bouwnijverheid „voorbereidt", weinig goeds verwachten.

Behalve deze twee a.r.-Ministers stuit ook de c.h.-Minister van Justitie **Mr. Beerman** voortdurend op een bijzonder felle bejegening van de zijde der K.V.P.-fractie, met name van **Mr. Van Doorn.** De begrotingsbehandelingen geven daar telkenjare duidelijk blijk van, al heeft hij zich deze week (mede gezien de gang van zaken bij de begroting van financiën?), althans in tweede instantie, wat gematigder uitgedrukt.

Het is niet duidelijk, hoe deze zich in het bijzonder tegen de protestantse Ministers richtende houding van de grootste der „Regeringspartijen" verklaard moet worden. Is het inderdaad slechts een zakelijk inzicht in de materie, dat tot dit opvallende verschil leidt? Of speelt daarin ook onbehagen mee over de omstandigheid, dat de sterkste bewindslieden juist uit de protestantse hoek komen en dat de K.V.P. zelf niet in staat is gebleken op gelijkwaardige wijze tot de bezetting van het Kabinet bij te dragen? Wordt dit gebrek gecamoufleerd en gecompenseerd door een onevenredig heftige kritiek ten aanzien van die protestantse Ministers?

A.R.-woordvoerder spreekt met gezag

WAT daarvan ook zij, opmerkelijk blijft, dat Minister De Pous daarbij zich in een uitzonderingspositie verheugen mag. Ook ditmaal bleek daarvan weer.

Houdt dit mede verband met de woordvoerder? Van de K.V.P.-spreker, *Drs. Bogaers,* die de Minister ondubbel-

• *Vervolg op pag. 4*

★ ★ ★ Ongezonde belangstelling

Het „volksgericht" in Staphorst heeft in de grote pers een ongezonde belangstelling gekregen. En de buitenlandse pers heeft het nog erger gemaakt. De zucht naar sensatie is wel groot gebleken.

Maar alle overdrijving schaadt. Wanneer in het zéér nette Den Haag of in het verdraagzame Amsterdam een van de flatbewoners het moet ondervinden, dat de rest van de trap hem niet accepteert, dan gebeurt het geniepiger, wreder en radicaler, dan het „volksgericht" in Staphorst het zou kunnen doen.

Wel zal dat „niet accepteren" in het flatgebouw in de regel niet samenhangen met het zevende gebod. Dan nog eerder met huidskleur en levensstijl. Maar Staphorst is wereldnieuws...

Deze overdrijving is ongezond. En hoe sterk wij het eigen rechter spelen ook afkeuren, wij vinden, dat men niet moet doen, alsof de middeleeuwen nu opeens zijn terugggekeerd ergens in Overijsel.

En bepaald verkeerd wordt het, wanneer het socialistische blad Het Vrije Volk de oorzaak van het gebeurde zoekt in het „feit", dat de Staphorster bevolking te veel leeft in „de schaduw van het Oude Testament", dat toch altijd maar een zekere tegenstelling vormt met het meer „vergevensgezinde" Nieuwe Testament.

„Groot nieuws" in Staphorst

„Eén op tien"

Devaluatie van de mens

en van lichamen en zielen van mensen

Openb. 18 : 13

WANNEER in het visioen van Openbaringen 18 ons de plotselinge val van Babylon op aangrijpend-aanschouwelijke wijze geschilderd wordt, treft ons hoe groot de weelde is, die daar tot het laatst toe heerst. Geen wonder, dat juist de kooplieden luidkeels rouw bedrijven en de mannen van de handelsvloot de wanhoop nabij zijn, omdat er niets meer valt te verdienen nu in één uur zo grote rijkdom is verwoest.

Babylon is wel de aanduiding van het Rome van Nero en andere cesaren onder wier bewind grote schatten uit de wingewesten naar de stad op de zeven heuvelen werden vervoerd. Hier wordt gewag gemaakt van ladingen van goud, zilver, edelgesteenten en paarlen, van fijn linnen, purper, zijde en scharlaken, van allerlei voorwerpen van het kostbaarste hout, van koper, ijzer en marmer, van kaneel, specerij, reukwerk, mirre, wierook, wijn, olie, bloem en tarwe, van lastdieren, schapen, paarden en wagens, en... na al deze luxe, die nog vóór de eigenlijke voedselvoorziening genoemd wordt... tot besluit: en (ladingen) van lichamen en zielen van mensen. Slaven werden aangevoerd: om in de huizen der voornamen te dienen; gespierde mannen om als gladiatoren de menigte te vermaken, die immers vroeg om brood en spelen; mensenmateriaal: mannen, ook vrouwen en kinderen.....

Babylon... Rome... aanduiding in de Apokalyps van de anti-goddelijke wereldmacht: immers het „beest uit de zee", de anti-christelijke macht, resideert er en de valse profeet doet hem aanbidden; leert om het heil van hem te verwachten. En de mens, die zo graag vrij wil zijn, wordt tot koopwaar gedevalueerd: verlengstuk der machine; arbeidskracht-zonder-meer; kanonnenvlees als het nodig is.

Kenmerkend voor alle totalitaire systemen is, dat zij beslag willen leggen op de mens naar ziel en lichaam; en wel door de massale hersenspoeling, die propaganda heet.

Tegenover Babylon staat het nieuwe Jeruzalem en tegenover de macht van hem, die lichamen en zielen van mensen degradeert en verderft staat Christus, het Lam, dat zich slachten liet om ons naar lichaam en ziel vrij te kopen; de Koning onder wiens regiment wij eerst waarlijk zalig en vrij zijn.

* *

Waar met Christus geen rekening gehouden wordt is de humaniteit in gevaar; waar de mens niet gewaardeerd wordt als beelddrager Gods kan hij zo licht object worden van wie aan hem verdienen wil. Ook in onze samenleving nemen de „kooplieden" een belangrijke plaats in en denken wij nogal sterk in economische categorieën. Groot is de invloed der vaak psychologisch uiterst knap gevoerde reclame; miljoenen worden er aan ten koste gelegd. Iemand, die het weten kan, sprak van „verborgen verleiders": er worden immers behoeften gewekt, die vaak verre van reëel zijn; alsof we eerst recht gelukkig zijn als we bepaalde dingen bezitten... Daarom zijn wij dankbaar, dat onze A.R. Kamerfractie bij de behandeling van de nota betreffende de reclame-T.V. duidelijke taal gesproken heeft en principiële critiek heeft geoefend: dat het inslaan van de in de nota aangegeven koers de verwereldlijking van de cultuur in Nederland zal bevorderen. De benadering van het televisievraagstuk van vrijwel uitsluitend economische zijde heeft de A.R. Kamerleden verontrust. Meer aandacht had moeten worden geschonken aan het geestelijk aspect van het omroepvraagstuk. Aldus lazen wij in ons dagblad. Goed, dat deze dingen gezegd worden. Waar mogelijk dienen wij te verhoeden, dat bepaalde machten beslag leggen op de mensen. De geestelijke gezondheid van ons volk is hier in het geding. Tegen handel en ook tegen reclame, doch dan gekuiste, kan moeilijk bezwaar worden gemaakt; wèl tegen het maken van de mens tot object van winst.

Tegenover het streven om zoveel mogelijk goederen op te dringen, mogen wij bedenken, dat alle bezit niet baat wanneer wij schade lijden aan onze ziel.

Ds. P. A. A. KLUSENER

Hulde voor Kamervoorzitter - Lof voor minister

• *Vervolg van pag. 3*

zinnige lof toezwaaide, is namelijk bekend, dat hij in het algemeen bijzonder welwillend tegenover dit Kabinet staat.

Dit blijkt vooral ook bij het loonbeleid. De werknemersvakbeweging, althans de centrale organisaties daarvan, hebben in het algemeen zeer kritisch gestaan tegenover het loonbeleid van het Kabinet—De Quay. Ondanks zijn nauwe banden met deze vakbeweging (hij is economisch adviseur van de K.A.B.) heeft de heer Bogaers er nimmer twijfel over laten bestaan, dat hij in de Tweede Kamerfractie der K.V.P. tot een der steunpilaren van het sociale beleid van het Kabinet-De Quay gerekend kan worden.

Voor de fractie van de P.v.d.A. trad thans weer *Drs. Koopman* op. Hij heeft enige tijd geleden de Turkse Regering als economisch adviseur bijgestaan, waarover (buiten het Parlement) indertijd nog wel een aantal kritische opmerkingen zijn gemaakt, aangezien hij gedurende zijn verblijf in Turkije van ongeveer een jaar zijn lidmaatschap van de Tweede Kamer gecontinueerd heeft, hoewel hij in feite uiteraard aan de werkzaamheden geen deel kon nemen.

Dat zelfs de socialistische woordvoerder geen wezenlijke vat kreeg op het beleid van Minister De Pous mag wel in het bijzonder als een compliment voor de bewindsman en het Kabinet worden beschouwd. Van de geloofwaardigheid van de P.v.d.A.-stelling, dat het Kabinet slechts in „schijn" regeert en zo stuntelig manoeuvreert dat het voor een oppositie haast gênant is er tegen in het krijt te treden, blijft op deze manier niet zo heel veel over...!

Voor de A.R.-fractie sprak de heer Van Eijsden. Wat vooral opvalt, is de grote zorgvuldigheid, waarmee hij zijn oordeel geeft en motiveert. Hij stelt zich loyaal en strikt eerlijk tegenover het beleid op. Hij wikt en weegt, tracht alle facetten van een zaak recht te doen en komt aldus tot zijn conclusie op een wijze, die rondom de indruk maakt weloverwogen te zijn. Hoewel hij zijn materie terdege beheerst, pretendeert hij geenszins de grote deskundige te zijn, maar spreekt hij vanuit het besef, dat ook aan zijn kennis en inzicht grenzen gesteld zijn, en vanuit de openheid zich door anderen te laten corrigeren of aanvullen. Het is naar onze indruk vooral deze onafhankelijkheid van oordeel en dit streven naar objectiviteit, die naast zijn kennis van zaken aan zijn woord een groot gezag verleent.

Op de inhoud der debatten gaan wij hier nu maar niet verder in. De dagbladen hebben daarvan uitvoerig verslag gedaan. Slechts noteren wij daaruit nog, dat de discussies wel zeer duidelijk de invloed ondergingen van het juist in die dagen binnen de Stichting van de Arbeid gevoerde beraad over de toekomstige loonvorming en de daarbij opgeworpen vragen rondom huurverhoging, investeringsfaciliteiten en bouwmarktspanningen.

Minister De Pous liet de kans niet onbenut om met cijfers aan te tonen, dat het tot nog toe gevoerde Regeringsbeleid geenszins had geleid tot een daling van het werknemersaandeel in het totaal der inkomens, doch integendeel tot een niet onbelangrijke stijging.

Tijd voor de staatssecretaris

BIJ de bespreking der buitenlandse economische betrekkingen (waarbij voornamelijk de „Europeanen" der fracties, voor de A.R. **Mr. Biesheuvel,** spreken) werd vooral aandacht geschonken aan de onderhandelingen over de toetreding van Groot-Brittannië tot de E.E.G. Minister De Pous gewaagde van een „historische beslissing".

Bij de afdeling Middenstand en Toerisme verdedigde de nieuwe staatssecretaris Drs. Gijzels voor de eerste maal de begroting.

Het was overigens niet zijn eerste optreden in de Kamer. Zijn debuut had hij n.l. gemaakt bij de behandeling van de Wet op het Accountantswezen. Bij die gelegenheid had hij een bijzonder goede indruk gemaakt. De Kamer was verrast geweest door de gemakkelijkheid en kennis van zaken, waarmee hij de voor hem toch vrij nieuwe materie behandeld had. Het was zeker niet in de laatste plaats aan zijn verdediging te danken geweest, dat dit fel omstreden wetsontwerp werd aangenomen.

Daartegenover viel zijn optreden nu (op een gebied, waarop hij deskundig is) wat tegen. Vooral de behandeling in eerste termijn was vlak en eentonig en slecht afgestemd op de vanuit de Kamer gehouden betogen. Dat kon ook moeilijk anders, want Zijne Excellentie bleek een kwartier, nadat de Kamer gesproken had, een volledig uitgeschreven antwoordrede ter voorlezing ter beschikking te hebben! Het was wel wat erg onwaarschijnlijk, dat deze rede in dat ene kwartier schorsing was samengesteld....

Maar het is ook niet eenvoudig om Dr. Veldkamp, die negen jaar lang deze functie zo kundig vervuld heeft, de eerste de beste keer te doen vergeten. In ieder geval bleek de welwillendheid, waarmee de Kamer de Minister was tegemoet getreden, groot genoeg om daarvan ook zijn Staatssecretaris te doen profiteren. Deze heeft nu een vol jaar in plaats van enkele weken voor de boeg, voordat hij weer aan een begrotingsbehandeling toe is. Zulk een voorbereidingsperiode moet men zeker in acht nemen, alvorens in billijkheid tot een enigszins definitiever oordeel te kunnen komen.

Drs. Gijzels

RADIO BECKER
ZEIST - Telefoon 5846 - 5847
HET ADRES
voor zenders, richtingzoekers en echoloden

DEPOSITO-
BANKBOEKJES
3¼%
Folder op aanvraag verkrijgbaar
ZUIDHOLLANDSE BANK N.V.
Rotterdam, Schiekade 73, tel. 82835
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955
A'dam, Herengr. 571, tel. 221182

Droeg u reeds een steentje bij voor dé actie „Eén op tien?"

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561

J. v. d. Linde
AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW
Bouwde o.m. Geref. Kerk van Goes, Kruiningen
Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H.-Arendskerke en Rusthuis Geref. Kerk te Goes.
KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 3086 (01100)

FIRMA COLIJN & IPPEL
Aannemers van beton- en heiwerken
Rijksweg 117 Tel. 01834-375
Pr. Julianaweg 11 Tel. 01834-475
NIEUWENDIJK (gemeente Almkerk)

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF
VAN OORD
Hoogstraat 73a — Telefoon 444 — Werkendam
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

J. DE KORT
metsel- en tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 - TELEFOON 33402 - AMSTERDAM

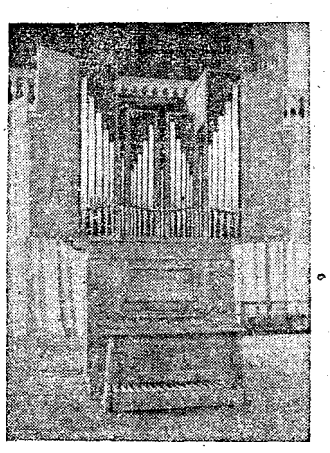

ECHTE KERKORGELS
OOK VOOR KLEINE KERKEN
ORGELBOUW
ERNST LEEFLANG
APELDOORN
Telef. 0 6760—17582

ROTTERDAMS VLECHTBEDRIJF N.V.
AANNEMERS VAN
BETONIJZERVLECHTWERKEN
ROTTERDAM — Boergoensevliet 94 — Telefoon 010 - 76841
GORINCHEM — D. F. Pauwstraat 52 — Telefoon 01830 - 3633

Op lange termijn

HET wordt met de bedrijfstak van de landbouw in ons land zo langzamerhand toch wel een eigenaardig geval. Want hoe langer hoe meer wint de mening veld, dat de landbouw achterop raakt. Te midden van de industriële wereld kan ze haast niet meer meekomen. De hulp van de Overheid kan niet worden gemist. Jaarlijks moeten er miljoenen guldens worden bijgepast. Geen wonder, dat velen zich afvragen, of dit steeds maar op dezelfde wijze kan doorgaan. Dat kan toch immers nooit de bedoeling zijn geweest. En met recht mag dan toch wel de vraag gesteld worden of de landbouw zich dan niet beter bij de veranderde omstandigheden had kunnen aanpassen. De schuld van de misère ligt dan ook voor een groot deel bij onze boeren.

Daarom gewaagden wij in de aanhef van dit artikel van een eigenaardig geval. Want de prestaties van de boeren in Nederland zijn in het geheel van de West-Europese landbouw werkelijk niet gering. Geen land ter wereld komt aan zulk een produktie per hectare. De melkgift per koe is nergens zo hoog. Het aantal eieren per kip wordt evenmin door een ander land geëvenaard. Wij zouden dit uiteraard heel gemakkelijk met concrete cijfers uit de verschillende landen kunnen aantonen. En derhalve is de conclusie heus niet overmoedig door te zeggen, dat **niemand te kort zal kunnen doen aan het vakmanschap van de Nederlandse boer.**

De moeilijkheden ten aanzien van de landbouw moet men niet allereerst zoeken in de prestaties van de boer. Het zijn tijpische problemen van de afzet van de produkten. En daaraan kan de individuele boer maar weinig doen. Zijn invloed op de markt als zodanig is een te verwaarlozen factor.

Uit bovenstaande zal men echter ook beslist niet moeten afleiden, dat er voor vele boeren ten opzichte van de bedrijfsvoering nog niet veel te leren valt. In dat opzicht zal hij telkens weer rekening moeten houden met wat vandaag nog op zijn bedrijf kan en moet worden veranderd. Want het gaat natuurlijk niet alleen om grote opbrengsten in natura. Op het economisch aspect van de produktie moet steeds meer de nadruk worden gelegd. Een van de belangrijkste kwesties daarbij is ongetwijfeld het probleem van de arbeidskosten. Deze maken namelijk een belangrijk deel van de brutokosten uit. Het loont daarom haast ook altijd de moeite om juist op die arbeidskosten te bezuinigen.

Hierbij moeten wij er echter goed van doordrongen zijn, dat de boer dit altijd lang niet in eigen hand heeft. Veelal moet een boer soms onder omstandigheden werken, die de produktie duur maken. In het ene geval immers laat de afwatering van de landerijen zo wat alles te wensen over. Voor een ander geval zijn vorm van percelen en akkers, van dien aard, dat er onmogelijk met machines kan worden gewerkt. Bij weer anderen ligt het land soms her en der verspreid. En wij zullen maar zwijgen over het tijdverlies bij die boeren, die anders niet dan per boot of praam bij hun landerijen en dieren kunnen komen.

Zo zijn er talloze oorzaken aan te wijzen, waardoor op sommige bedrijven juist de arbeidskosten verhoudingsgewijs zo hoog liggen. En wij herhalen, dat hier heel wat factoren in meespelen, die de boer als ondernemer niet in zijn hand heeft. Zijn individuele invloed op de gang van zaken is hier vaak eveneens uiterst gering. Deftiger gezegd: de boer kan op deze zogenaamde **externe** produktieomstandigheden zo goed als geen invloed uitoefenen. Dat ligt buiten zijn bereik.

Een verbetering van deze externe produktieomstandigheden kan dus eigenlijk nooit van één persoon uitgaan. Hiér is een gezamenlijk optreden vereist. Want het gaat er niet om, dat men één of twee boeren helpt. Hier moet de helpende hand worden geboden aan een groot aantal. Een hele streek moet hier worden voortgeholpen. En men heeft er dan ook al een heel prachtig woord voor uitgevonden. Telkens hoort men vandaag immers spreken over de **reconstructie van het platteland.** Ruilverkaveling, streekverbetering, ontsluiting, het is een trits van woorden, die zo langzamerhand bij onze plattelandsbevolking gemeengoed is geworden. Het behoeft zeker geen nader betoog, dat wij hierbij vooral het oog hebben op tal van zogenaamde structuurverbeterende maatregelen voor de landbouw.

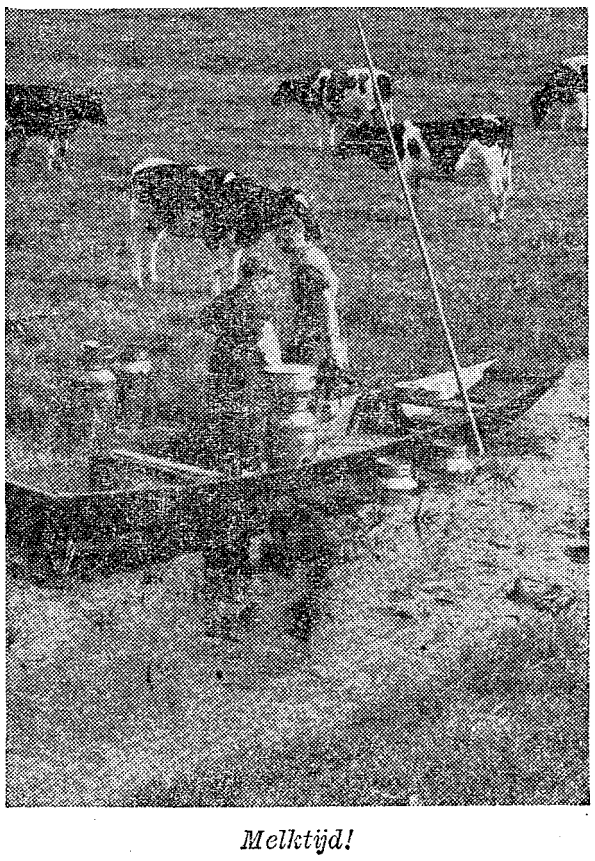

Melktijd!

Daarover willen wij nu nog een drietal opmerkingen maken. In de eerste plaats vestigen wij er de aandacht op, dat zulke maatregelen nog al wat tijd vragen. Een verbetering van de waterstaatkundige toestand in een bepaald gebied is niet iets, dat zo op een achternamiddag klaar komt. De voorbereiding en uitvoering van een ruilverkaveling vraagt jaren. En ook heel de ontsluiting van een bepaalde streek, zelfs met de modernste middelen der techniek, is niet in een vloek en een zucht klaar. Daarom spreken wij hier dan ook over een landbouwpolitiek op lange termijn.

Zulk een politiek schept zeker ook zijn bijzondere moeilijkheden. Want deze verbeteringen moeten toch alle gericht zijn op de toekomst. En de vraag dringt zich naar voren, hoe wij in de toekomst het landbouwbedrijf moeten zien. Moeten wij in deze tijd nog overgaan tot het stichten van bedrijfjes van 5 tot 8 ha. Of moeten wij nu al de bedrijfsgebouwen zodanig inrichten, dat wij daarbij bewust aanhouden op een bedrijfsgrootte van 25 tot 30 ha.? Het is bij wijze van voorbeeld een vraag, die met het oog op de toekomstige bedrijfsvoering met nog vele andere problemen verband houdt. Wij moeten echter goed weten, dat het effect van een verbetering der externe produktieomstandigheden zich alleen maar over een langer tijdsverloop laat aantonen. Dat verandert echter niet aan het feit om reeds nu volgens een goed bestek aan die verbeteringen te werken. In dit opzicht is regeren zeker ook vooruitzien.

Dat brengt ons meteen bij onze tweede opmerking. Want het ligt voor de hand, dat de regering hier een belangrijke taak heeft. De overheid kan niet alleen volstaan met het geven van wat subsidies op de prijzen van de landbouwprodukten. Ook is het niet mogelijk, dat ze alleen maar de helpende hand biedt met bepaalde garanties. Op de duur zou dit worden: de dood in de pot. Daarom zal de verbetering van de structuur van de landbouw **een essentieel deel** moeten zijn van het te voeren beleid. Bovendien moet er naar een bepaald verband worden gezocht. Het prijs- en garantiebeleid dient afgestemd te zijn op het gehele structuurbeleid. Het éne kan niet zonder het andere. Dit betekent meteen, dat de overheid wat betreft deze structurele maatregelen juist een bepaalde prioriteit moet verlenen aan die gebieden, waar de produktie qua kosten verreweg het duurst is. Daarom is het ook van het allergrootste belang, dat er op korte termijn uitvoering wordt gegeven aan de plannen, die al zo lang op uitvoering wachten. Enkele jaren terug is al met een zeker ophef gewag gemaakt van het meerjarenplan voor de ruilverkaveling en andere cultuurtechnische maatregelen.

Het rapport is goed. De plannen zijn prima. De conclusies voor geen tweeërlei uitleg vatbaar. En toch is men hier eigenlijk nog geen stap verder mee gekomen. Daardoor wordt er veelal nog te incidenteel gewerkt. Het meerjarenplan is dan ook nog nooit vastgesteld. Ondertussen is in de afgelopen zomer het landbouwschap alweer met een nieuw rapport over de landbouwpolitiek op lange termijn op de markt gekomen. Dat is natuurlijk allemaal voortreffelijk. Maar toch dringt de vraag zich op, of momenteel de regering in dit opzicht wel het tempo van deze tijd kan bijhouden.

Want eigenlijk zijn we wat geschrokken — en dat is onze derde opmerking — van een zinsnede uit de Memorie van Toelichting op de begroting over het jaar 1962. Op bldz. 8 van deze toelichting lezen wij nl.: „ Wat de verbetering van de externe produktieomstandigheden tenslotte betreft is het niveau van uitgaven voor uitvoering van cultuurtechnische werken gelijk gebleven aan dat van het afgelopen jaar."

Eerlijk gezegd, hebben wij ons toch wel even de ogen uitgewreven, toen wij deze passage lazen. Want het zou toch veel meer overeenkomen met het tempo van deze tijd, indien juist elk jaar hieraan een groter bedrag werd ten koste gelegd. De politiek van structuurverbetering is er toch al één van lange adem. Elke versnelling in de uitvoering zou de hele Nederlandse landbouw welkom zijn.

Daarbij komt nog iets. Hoe langer hoe meer zien ook de boeren zelf in, hoe belangrijk deze verbeteringen zijn. Nu ervaren zij dagelijks dat een ruilverkaveling volgens de wettelijke procedure zo ontzettend lang in de molen is. Daarom is het verheugend, dat er op verschillende plaatsen steeds meer behoefte komt aan zogenaamde vrijwillige ruilverkavelingen.

Het zou ontzettend jammer zijn, wanneer juist de uitvoering van deze verkavelingen geremd zou worden, doordat de overheid hiervoor geen voldoende middelen beschikbaar stelt. Het bedrag voor cultuurtechnische werken moet men op de begroting nooit te sterk fixeren. Gezien de ontwikkeling in deze zich snel veranderende maatschappij moet voor deze sector de mogelijkheid geschapen worden voor een vrij flexibel beleid.

Het duurt met deze verbeteringen immers toch allemaal al zo vreselijk lang. Als er dan een mogelijkheid is om vlugger tot het doel te komen, dan dient men deze mogelijkheden met beide handen aan te grijpen. Misschien zelfs alle prioriteiten ten spijt. Want voor de landbouw van vandaag en morgen geldt, dat alleen snelle hulp baat.

Sneek. P. van der Mark

Vertrouwensadressen voor eigen kring in Friesland

Fiscaal-juridische adviezen betreffende firmaverhoudingen, omzetting bedrijf in N.V., overgang van vermogen, assurantiën en hypotheken geeft het

Zakelijk Adviesbureau Dir. L. Dijkma
Prins Hendrikstraat 10 - Leeuwarden
Telefoon 05100 - 20524 .

Eerlijk ... Overheerlijk ! Niet alleen
TURKSTRA BESCHUIT
voeding ... doch ook een lekkernij !

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 24467 - 24468
Uw adres voor recepties en partijen

Alleen bij HEKSTRA *slaagt u het beste in textiel en bedden.*
Wij hebben altijd voorradig:
Pullman - anti-hernia matrassen.
N OOSTERSTRAAT 32—34. TELEFOON 24370
VOORSTREEK 5 TELEFOON 28239

DOUMA's IJZERHANDEL n.v.
Grootzand 66 — Postbus 30 — Sneek
Telefoon 05150 - 277 en 3696
Staaf-, band en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer.
Gereedschappen en machines voor metaalbewerking.

Karpetten — Lopers — Vloerbedekking
Overgordijnen — Linoleums — Vitrages
Bedden — Dekens — Ledikanten — Matrassen
SPECIAAL VLOERENBEDRIJF
WESTER'S *interieurverzorging*
Grootzand 35 — Telefoon 3060 — Sneek

Firma S. Klaver & Zoon
aannemersbedrijf
Moleneind N.Z. 90 - DRACHTEN - Tel. 05120 - 2128

SCHILDERWERK ?
Degelijk en solied - Zoals U het wilt
Schildersbedrijf J. Lammertsma
Goënga - Telefoon 05150 - 2450

Beton- en wegenmaterialen
voor nieuwbouw en onderhoudswerkzaamheden leveren wij:
ZAND — GRIND — STEENSLAG — HOOGOVENSLAKKEN — NIEUWE STEENPUIN — SINTELS
per scheepslading of auto plaats van bestemming.
FIRMA T. D. LEISTRA & ZONEN
Reyner Bogermanstraat 14. Dokkum. Tel 05190-2753

U SLAAGT ALTIJD BETER
IN DE 3 SPECIAALZAKEN VAN
LODEWIJK
Dames- en Meisjes confectie, Voorstr. 34, tel. 2275
Heren- en Jongens confectie, Voorstr. 23, tel. 2144
Textiel, Voorstr. 5, tel. 2002

Kiest voor fijn en kleurrijk DRUKWERK
Firma A. J. Schaaf
Papiergroothandel en Drukkerij
De drukkerij voor Industrie en Handel
Kleine Oosterstraat 110 **Dokkum**
Telefoon 2373 - 05190

FIRMA P. S. DE BOER
MAKKUM HARDERWIJK
Groothandel in hooi en stro
IMPORT EXPORT
Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande landbouwbeurzen:
Maandag — Rotterdam
Maandag — Amsterdam
Dinsdag — Groningen
Dinsdag — Sneek
Woensdag — Middenmeer
Donderdag — Emmeloord
Vrijdag — Leeuwarden
Zaterdag — Utrecht

HUIZEN - mooie gemeente met Er

IN HUIZEN, het Noordhollandse Huizen wel te verstaan, kan men al wandelend tussen mooi natuurschoon tot de conclusie komen, dat auto's geen luxe vervoermiddelen meer zijn, ook al zijn ze nog zo lux.

Deze constatering is vrij algemeen, maar in Huizen kan men het vaststellen uit de groei van de gemeente.

Huizen — een simpeler naam is voor een gemeente nauwelijks denkbaar. Men zou bijna zeggen, dat in het grijze verleden sommige magistraten toch wel over uiterst weinig fantasie beschikt hebben. Adam gaf de dieren namen naar hun aard; maar de naamgevers van Huizen zullen zo omstreeks 1400 gezegd hebben: Ons dorp heeft huizen, dus we noemen het: Huizen. Eenvoudiger en prozaïscher kan het niet. Niet alleen in het Noordhollandse Huizen woonden zulke broodnuchtere naamgevers. Er zijn meer plaatsen in Nederland, die de naam Huizen dragen, met of zonder variatie van letters en uitspraken. Hoe het zij, — Huizen, dat in een bepaald fraaie en poëtische streek van ons land gelegen is, moet met een saaie naam door het gemeentelijke leven. En niemand mag ooit vergeten, achter dit Huizen de letters N.H. te zetten.

Maar om tot de constatering over die auto's terug te keren: In Huizen (N.H.) komt tot uiting, dat de auto geen luxe meer is. Dat tonen ons o.a. de dorre cijfers van het inwonertal. En al zouden de lezers altijd uit principe de cijfers in een artikel overslaan (schrijver dezes heeft er zelf ook een handje van) voor ditmaal willen wij vragen, dat niet te doen. Lees de cijfers over de bevolkingsaantallen van Huizen eens:

In 1759	waren	er	1.869	ingezetenen;
„ 1859	„	„	2.839	„
„ 1900	„	„	4.657	„
„ 1940	„	„	10.000	„
„ 1947	„	„	11.351	„
„ 1952	„	„	12.130	„
1-11-1961	„	„	17.553	„

Uit dit reeksje zien we, dat het toenemen van de bevolking van 1947 tot 1952 gering was; maar daarna schoot het zielental omhoog. De auto maakte het mooie Huizen, dat niet aan een spoorlijn ligt, gemakkelijk bereikbaar en velen vestigden zich dus in deze Gooi-gemeente.

Burgemeester Van Driel is er dan ook vast van overtuigd, dat de auto als algemeen vervoermiddel het aantrekkelijke Huizen tot een geliefd woonoord gemaakt heeft.

Maar uit de opgesomde cijfels blijkt nog méér. Ze vormen een illustratie op het gezegde dat Hilversum en Bussum, de twee bekendste van de vijf Gooi-gemeenten, vol zijn. De bevolkingsaanwas in procenten ligt voor Huizen dan ook belangrijk hoger dan voor de genoemde gemeenten. In 1860 had Huizen het laagste percentage van de vijf gemeenten. Gedurende de jaren van 1940 tot 1960 zijn de bordjes zeer snel verhangen. Dat zien we aan de ontwikkelingscijfers in procenten:

Huizen	67.3 %
Blaricum	58.1 %
Naarden	53 %
Laren	47.7 %
Hilversum	36.5 %
Bussum	34.2 %

Er blijkt onder meer uit, dat men van treinforensen is overgegaan op autoforensen. Dat Bussum en Hilversum vol gegroeid zijn, blijkt er ook wel min of meer uit. Maar ook de industrie heeft in Huizen in de laatste jaren aan de snelle groei meegewerkt. Een fabriek van Philips, een textielgrondstoffenfabriek, een conservenfabriek en de wereldbekende Balatumfabriek zijn in Huizen gevestigd.

Maar als wij er rekening mee houden, dat van de ongeveer 1400 werknemers bij Philips er nog maar ongeveer driehonderd in Huizen wonen en dat van de ongeveer 800 werknemers bij Balatum er zowat 400 in een andere gemeente dan Huizen woonachtig zijn, dan kan hieruit blijken, dat de snelle groei van de bevolking niet uitsluitend aan de industrievestiging te danken is.

Vissersdorp zonder vissers

EN dan te bedenken, dat Huizen vroeger een klein vissersdorpje was. Nog in 1900 bestond volgens wethouder De Vos (geboren en getogen in Huizen, A.R. en al vele jaren wethouder van deze gemeente) de bevolking voor de helft uit vissers en boeren. Vissers moet men er nu niet meer zoeken. De Zuiderzee is weg, er zijn geen Huizer vissers meer. Maar wel heeft Huizen nog zijn haven. Er is ook een visveiling. Daardoor lopen er nog weleens vissers uit andere gemeenten in Huizen rond te stappen.

In Huizen schijnen de vissers destijds nog het minst getreurd te hebben over het verdwijnen van de oude trouwe blauwe Zuiderzee. Toen in 1918 in de Tweede Kamer het besluit tot inpoldering genomen was, begon men in Huizen vrijwel terstond met een omscholing. In hoofdzaak vloeiden de vissers af naar de bouwvakken.

Voortvarend Huizen

DAAR BLIJKT de voortvarendheid van de Huizer bevolking uit. Karakteristiek is de Huizer ondernemingslust. Zo heeft men in Huizen een florerende en grootscheepse kaashandel, hoewel deze gemeente beslist niet in een uitgesproken zuivelgebied ligt. De meeste kaas wordt betrokken uit Friesland en daarna wordt het overgrote deel van de opgekochte kaas geëxporteerd. De Huizer kaashandelaren zijn in Europa goed bekend!

Deze ondernemingslust zat er vroeger ook al in: Huizer handelaren trokken met verduurzaamde vis naar alle landen van Europa.

Huizen is ook ondernemend voor wat betreft de groei van de gemeente. Men wil wel industrie hebben in dit mooie woonoord,

maar men kijkt goed uit. Een industrie moet aan vier voorwaarden voldoen. Het moet een hooggeschoolde industrie zijn; het moet een branche zijn, die in Huizen nog niet aanwezig is, opdat men eventueel een werkeloosheidsrisicospreiding heeft; het bedrijf moet financieel krachtig zijn; men moet geen spoorwegvervoer wensen. Vroeger was er een klein spoorlijntje naar Huizen, maar men is blij dat het verdwenen is.

Toen wij burgemeester Van Driel de vraag stelden, welk beleid de gemeente wil voeren, antwoordde hij, dat men allereerst de werknemers bij bedrijven in Huizen woongelegenheid in de gemeente wil geven.

Meestal wonen die w
Gooi, doch er is veel
in de werkgemeente
mee helpen wij ook
van het Gooi-proble
het ook onze taak, he
mogelijk te handhav
het moet mooi blijve

Het land dat

IN HUIZEN (u denkt
N.H. er achter?) zijn
**ge dingen gestoten, die
stelling staan. Allereers
niet is: de verdere in
meer. En dan ook:** de

De nieuwe polder z
zen van grote betekeni
om is de Erfgooiers-h
Het Gooi heeft zijn
nooit over de Gooise
Gooise Marke van Stad
heeft een geschiedenis
Vos in Huizen weet er
vertellen. Geen wonde
jaren scharende Erfgo
rende Erfgooier is hij,
oefent en zijn schaar
ren wil zeggen: het be
Vroeger was een schaar
Thans omvat het sch
hectaren per scharend
De Vos geen boerenbe
hij aan jongere handen
hij Erfgooier, maar nu
gorie van niet-scharend
zo, dat de scharenden
groting van Stad en La
goedkeuren; de niet-s
jaarstukken altijd af. E
weer een geschiedenis

Erfgo

VROEGER had elke
twee meentmeesters
niet te bevallen, want
den zich niet altijd va
heeft men zo'n functio
der het Ministerie Heem
wet tot stand gekomen.
historische rechten van
waarborgt deze.

Maar het is wel een
denis in deze moderne
scharende en niet-schar
over elkaar. De niet-sch
die geen boer zijn) wille
kopen, de opbrengst
meenschap verbreken;
willen verbetering van
ontbinding. Zodoende k
riërs tegenover elkaar
van de Gooise gemeen
voor haar uitbreiding n
weinig geld van Stad e
krijgen, deden bij de n
de drang leven om tot
de opbrengst te verdel
vastgelegd, dat alle wi
landbouwbedrijf bestem
lijk gaf dat langdurige
dat er een wetswijzigin
Toen in 1932 door het
een aantal gronden van

MR. P. VAN DRIEL is sedert 1947 burgemeester van de Noordhollandse gemeente Huizen. Hij is vierenvijftig jaar oud, Anti-Revolutionair, lid van de Gereformeerde Kerk. Het was hem kennelijk een vreugde, over zijn mooie gemeente allerlei inlichtingen te verschaffen. In de snelle groei van Huizen, een groei overigens met problemen te over, is hij een enthousiast werker, die weet waar hij heen wil.

Overigens is hij ook nog op andere wijze actief, want hij is hoofdbestuurslid van de Nederlandse Christelijke Bond van Overheidspersoneel en als zodanig is hij bij het Christelijk Nationaal Vakverbond goed thuis.

De gemeente Huizen heeft een melkmeisje in haar wapen. Er zijn gemeenten, die heldhaftige en schrikaanjagende leeuwen in hun stempel dragen, maar Huizen houdt het bij het meer liefelijke beeld van het meisje, dat aan een schouderjuk twee emmers draagt. Een vredelievender wapen is voor een overheid welhaast niet denkbaar.

ooiers-historie

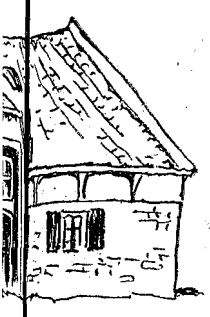

e mers wel in het
eel e zeggen, als ze
te wonen. „Hier-
ok an de oplossing
ble aar wij achten
, hoorschoon zoveel
aa izen is mooi —
ver

it og niet is

ikt el steeds aan het
ijn wee merkwaardi-
lie lop in de belang-
ent land, dat er nog
in g van het IJssel-
de ershistorie.

zwijfeld voor Hui-
en. En juist hier-
-hij belangrijk.
n onden. Wie heeft
ie ers gehoord? De
ta de van Gooiland
is 3. Wethouder De
er weer alles van te
de zelf is hij vele
go weest. Een scha-
j, boerenbedrijf uit-
rot uit. En dat scha-
be van meentgrond.
ar ien en een paard.
ch t ongeveer vijf
id heeft wethouder
be eer — dat heeft
en dragen — toch is
nu t hij tot de cate-
nd genwoordig is het
en kening en de be-
La n Gooiland altijd
-s den keuren deze
E zit uiteraard ook
s st.

werd, was het door die wijziging van de betreffende wet mogelijk om voor één keer de opbrengst van deze verkoop te verdelen onder de Erfgooiers.

Huizen heeft voor zijn toekomstige ontwikkeling grond nodig om huizen op te bouwen. Men wil — mede met het oog op de komende nieuwe IJsselmeerpolder — op de Oostermeent gaan bouwen, maar de vraag is: Willen de Erfgooiers goedkeuren, dat er op de meentweiden woningbouw zal plaatsvinden en dat het land dus goeddeels aan de oorspronkelijke agrarische bestemming wordt onttrokken? De niet-scharenden zullen geen bezwaar maken, maar de scharenden zullen slechts node afstand doen van hun weidegrond.

Toch groeit bij Stad en Lande van Gooiland langzaam maar zeker de overtuiging, dat deze oeroude gemeenschap ontbonden zal moeten worden. Burgemeester Van Driel acht het, als men in de toekomst inderdaad op de meentgronden zal kunnen bouwen, de meest vreemdsoortige verkoop van grond, die plaatsvinden kan, want enige duizenden mensen zullen over de verkoop moeten beslissen.

En toch ... in Huizen rekent men er al op, dat te zijner tijd de Oostermeent voor bebouwing vrijkomt. Burgemeester Van Driel vertelde, dat het Gooi over ongeveer vijf jaar voor extra moeilijkheden geplaatst zal worden in verband met het komende Zuidelijk Flevoland. Daarom heeft de gemeente Huizen een planoloog vroegtijdig een schets laten maken voor de bebouwing van de meentgrond. Er zijn ongeveer achtduizend woningen op geprojecteerd.

Uiteraard zal de toegang tot de nieuwe polder van belang zijn voor de verdere ontwikkeling van Huizen. Een nieuwe weg naar deze zuidelijke IJsselmeerpolder (een weg Utrecht—Hilversum—Zuidpolder) is ten oosten van Huizen geprojecteerd. Deze weg zal daar ongeveer de begrenzing tussen de provincies Noord-Holland en Utrecht vormen.

Huizen heeft dus een grote toekomst in 't verschiet!

Eens heeft een poëet Huizen bezongen.
Het ruime Zuidermeir zet door de visscherij
Het heele dorp ook welvaart bij ...

Maar alles is hier betrekkelijk. Een nieuwe welvaart wacht Huizen doordat de zee tot land gaat worden. Vroeger had Huizen vaak tegen het water te kampen. Dan kon de Zuiderzee nog wel eens lastig zijn. Maar sedert de inpoldering behoort wateroverlast tot het verleden.

Over welvaart gesproken: In Huizen heeft men geen vermakelijkheidsbelasting en er bestaan geen reinigingsrechten. Iedereen, die enigszins met de financiën van gemeenten op de hoogte is, weet wat dit wil zeggen. Huizen zit er goed bij!

Natuurreservaat

HET is een fraaie gemeente, rijk aan natuurschoon. Een gemeente, die ook aan recreatie aandacht wil schenken. Mr. H. J. C. Vlug (2e voorzitter A.R. Kiesvereniging te Huizen, 2e voorzitter Statencentrale Hilversum, bestuurslid Provinciaal Comité) vertelde ons het een en ander over het mooie zwembad, dat Huizen rijk is. Dit zwembad, Sijsjesberg geheten, is op zondag gesloten. Dat is nadrukkelijk vastgelegd. Want Huizen is een gemeente met een volstrekt Protestants-christelijk karakter. Het is een gemeente, waar men trouw is in de kerkgang. Kortgeleden werd weer een nieuwe Hervormde Kerk in gebruik genomen, de Zenderkerk geheten. Die naam heeft overigens niets met de zending te maken; ze geeft slechts aan, dat deze kerk gebouwd is op de plaats waar vroeger de Radiozender stond. Er wordt in deze gemeente veel voor de jeugd gedaan, zowel door de burgerlijke gemeente als door de kerken. Een groot en modern jeugdgebouw, Het Visnet, toebehorend aan de Hervormde gemeente, is er het bewijs van. Aan de sport wordt ook veel aandacht besteed. Thans zijn er vier sportvelden, maar er zijn veel sportbeoefenaars en over een paar jaar zal men de beschikking over zeven velden hebben.

De bevordering van het onderwijs is een belangrijk punt in Huizen. Mr. Vlug, die secretaris is van een nieuwe stichting voor een Christelijk Lyceum, is er vast van overtuigd, dat dit lyceum er komen zal. „En dat is voor onze gemeente ook nodig," voegde hij er aan toe. Zodoende bouwt Huizen op velerlei manier aan zijn toekomst.

Huizen is niet maar een protestantse gemeente, het is een dorp met een bevolking die een uitgesproken orthodox karakter heeft. Zo heeft de grote Hervormde gemeente de signatuur van de Gereformeerde gezindte. De protestants-christelijke partijen vormen verre de meerderheid in de gemeenteraad.

Politieke merkwaardigheid

DE samenstelling van de raad is als volgt: 4 A.R., 4 C.H.U., 1 Chr. Democr., 1 S.G.P., 1 K.V.P., 3 V.V.D., 3 P.v.d.A.

De zetel van de Christen-democraat heeft in Huizen een eigen geschiedenis. De zetel is voortgekomen uit een groep, die tengevolge van de bij ouderen nog wel bekende actie-Staalman in Den Helder ontstond. Een broer van deze Helderse Staalman vestigde zich te Huizen en had in de dertiger jaren veel aanhang. Deze groep bezette toen vier zetels in de raad, doch in 1945 ging driekwart der leden van deze groep over (of terug) naar onze A.R. Partij.

De heer K. Uyl die secretaris van de A.R. Kiesvereniging te Huizen is, wilde ons graag inlichten over de stand der politieke zaken in zijn gemeente. De kiesvereniging telt 255 leden. In 1958 werden op de lijsten der protestants-christelijke partijen 4775 stemmen uitgebracht op een inwonertal van 15588. Deze stemmen waren als volgt verdeeld: A.R. 2351, C.H.U. 1874, S.G.P. 519 en G.P.V. 31.

Het bestuur van de kiesvereniging wordt gevormd door vier Hervormd-gereformeerden, drie Gereformeerden en een Christelijk-gereformeerde.

Drie of vier keer per jaar wordt een ledenvergadering gehouden. Kort geleden was men als kiesvereniging weer bijeen geweest. Ons Tweede Kamerlid de heer Kieft had gesproken over Nieuw-Guinea.

„En?" vroegen wij nieuwsgierig.

„'t Was een goede vergadering," antwoordde de heer Uyl, die een voortreffelijk secretaris en een zeer vriendelijk mens is.

BIJ DE TEKENINGEN

Hierboven

Huizer klederdracht ... aan 't verdwijnen.

Hieronder

Vissersdorp zonder vissers en in de haven slechts wat ingebakerde jachtjes.

Linksboven

Dit soort schilderijtjes treft men nog wel aan in de straten van de oude dorpskern.

Midden

De oude toren van Huizen.

JA, ik wil Nederlandse Gedachten graag elke week ontvangen. Verzoeke daarom als abonnee te noteren:

BON

Adres: .....

Naam: .....

Woonplaats: .....

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling te voldoen) per half jaar f 3,25 per jaar f 6.50 (doorhalen wat niet verlangd wordt).

In open enveloppe met 4 cts-postzegel zenden aan Nederlandse Gedachten, Dr Kuyperstraat 3 te Den Haag. Giro 89673.

Luxe brood- en banketbakkerij
H. KRUIJMER
Hellingstraat 14 - Huizen - Telefoon 368

Probeert u onze heerlijke speculaas eens!

Specialiteit in Huizer roggebrood

VENZEND PER VOS

Vertrouwd Op tijd Secuur
Firma Jac. Vos en Zoon
Havenstraat 29 - Huizen - Telefoon 02952-374

Wilt u in het Gooi wonen?
Dan zijn er nog enkele herenhuizen te koop te Huizen
Vrije vestiging
MAKELAARSKANTOOR C. VOS
Beemsterboerstraat 21 - Huizen - Tel. 02952-366

SCHOONMAAK - GLAZENWASSERIJ
SCHOORSTEENVEGERIJ
HENK KEIJER
Meentweg 54 - Huizen - Tel. 02952-1478

„Pak het werk fris aan!", zegt Arjos-voorzitter Balkenende

EEN KWARTIER nadat Arjosvoorzitter Cees Balkenende zijn (eerste) radio-praatje aan de microfoon heeft toevertrouwd, zit ik tegenover hem in het Haagse „Gouden Hooft". Het is zaterdagmiddag. Dank zij de moderne vindingrijkheid kan Balkenende de daaropvolgende donderdag thuis in Kapelle-Biezelinge naar zichzelf luisteren. Leuke gedachte...

Zijn verhaal is het verhaal van een harde werker, die ook nog tijd heeft kunnen vinden voor de politiek, en van wie momenteel veel wordt verwacht. „Toen in '47 bij ons een Arjos werd opgericht, werd ik lid. Ik was toen zestien. In december 1950 bezocht ik een keer voor mijn club de provinciale vergadering in Middelburg. Vier bestuursleden waren die middag aftredend. Er waren geen kandidaten gesteld. Krabbendijke stelde mij kandidaat voor het voorzitterschap".

Hij bedankte stichtelijk. Toch kon hij er niet aan ontkomen, dat ze hem provinciaal secretaris maakten. Acht jaar later speelden ze hem in Zeeland de hamer in handen. Hij kwam er niet onder uit.

Vanaf 1951 heeft Balkenende als Zeeuwse afgevaardigde een plaats gehad in het Arjos-hoofdbestuur. In januari 1960 vond hij het welletjes. Anderen dachten er anders over. Silvis, in die dagen voorzitter, wilde er óók mee ophouden en had zijn oog op Balkenende laten vallen. Onder het mom van een vriendelijkheidje, maar in werkelijkheid om te zien of het iets kon worden, nodigde Silvis Balkenende een weekend uit. Het was een lange reis, van Kapelle-Biezelinge helemaal naar Scheemda. Een van de gevolgen was, dat Balkenende in februari 1960 werd gevraagd, voorzitter van de nationale organisatie te worden. In juli zei hij „Ja".

* * *

Laat men nu niet denken, dat dit verhaaltje bedoeld is als persoonsverheerlijking van de huidige Arjos-voorzitter. Hij zou dat trouwens zelf niet willen. Hij heeft verder ook geen politieke ambities, vertrouwde hij mij toe. En zelfs al zou hij die er op na houden, dan nog heeft hij weinig tijd om zich aan zelfverheerlijkende bespiegeling over te geven. Hij werkt hard; de ploeg, die hij trekt, moet door zware klei.

„Het werk móet gebeuren", zegt hij „Het is levensgevaarlijk voor de jonge generatie als ze geen kennis bezit van de politieke denkwijzen, die zich in de samenleving presenteren". Hij laat echter ook duidelijk merken, dat hij het werk in de Arjos prettig vindt: „De Arjos is een vrije organisatie; je kunt nog eens wat experimenteren. Je hebt behoorlijke speelruimte om je werk te kunnen doen en je wordt niet vastgeklemd in schema's".

Als het woord „schema's" is gevallen, kan een vraag over de eigenaardigheid van het antirevolutionaire denken niet uitblijven. „Is dat denken dikwijls niet wat schematisch, wat rechtlijnig?" Het antwoord is gelijk aan wat dr. Berghuis korte tijd later op het Partij-Convent zou zeggen. „Er verandert iets", zegt Balkenende, „je vindt minder van die typische oude rechtlijnigheid". Toch verheelt hij niet, dat deze rechtlijnigheid in sommige opzichten een eigen aantrekkelijkheid heeft.

Natuurlijk belandt het gesprek, als de belangrijkste problemen van de Arjos onder de loep worden genomen, bij de clubs. „Het goed functioneren van de plaatselijke clubs is het belangrijkst. Veel clubs leiden een moeilijk bestaan, omdat men niet alle speelruimte benut. Ik geloof, dat men een nóg groter aantal jongeren bij de Arjos zou kunnen betrekken, als men het werk fris presenteert.

Je moet niet iedere keer volgens hetzelfde recept vergaderen. Je moet voldoende afwisseling brengen in de manier, waarop je de vraagstukken aan de orde stelt. Het discussie-element komt nog te weinig tot zijn recht".

Als voorbeeld van een goede discussie noemt Balkenende de studieconferentie, die in het begin van oktober is gehouden. „Drs. Hoogerwerf had in zijn brochure dingen geschreven, waarover nogal wat te zeggen zou zijn. De deelnemers aan de conferentie hebben zijn verhaal niet voetstoots aangenomen en waren het met lang niet alles wat hij had geschreven, eens. Men was vrij kritisch en er kwam een goede discussie. Dit is te danken mede aan het feit, dat de heer Hoogerwerf zijn standpunt naar voren heeft gebracht op een manier, die wij in de Arjos niet gewend zijn".

* * *

„Zeer belangrijk is," zegt Balkenende, „hoe de leiding van de club zelf is. In zeer veel gevallen konden de plaatselijke kiesverenigingen zich daar wel eens wat meer mee bezig houden. Het Centraal Comité van onze partij heeft wel oog voor de moeilijkheden en problemen op dit punt. Maar plaatselijk ligt dit niet overal even gunstig".

Dit is niet het laatste woord van Balkenende. Het is echt niet zijn bedoeling, dit interview voor Nederlandse Gedachten te laten uitmonden in de kritiek van een jonge antirevolutionair op zijn oudere partijgenoten. Integendeel. Hij noemt dit voorbeeld om ermee te illustreren, dat het voor Arjos èn partij goed is, als de band tussen beiden hecht is en als er een vertrouwensverhouding als in een gezin tussen beiden bestaat.

„Ik heb er niets van gemerkt, dat er een generatieconflict of iets dergelijks zou bestaan. Het zich stellen als jongerenorganisatie tegenover de partij is niet in het belang van de christelijke politiek. Wij genieten meer vrijheid dan enig andere politieke jongerenorganisatie en dit is juist mogelijk gebleken omdat de verhouding tussen de Arjos en de partij zo goed is".

Wat Balkenende zeer zwaar op het hart ligt is, dat veel ouders de politieke opvoeding van hun kinderen zo schromelijk verwaarlozen en niet beseffen, hoe onmisbaar dit deel van de opvoeding wel is. „Teveel ouders belemmeren met hun kritiek ons werk. Vergelijk dit eens met het communistisch regiem. Dáár zou het niet mogelijk zijn, dat organisaties als de Arjos hun politieke werk doen. Hier, aan deze kant van het IJzeren Gordijn, is het wèl mogelijk. Laat men dit eens beseffen en laat men er daarbij aan denken, dat het niet om kleine dingen gaat, maar om de vraag, hoe de samenleving er in de toekomst uit zal zien".

vp.

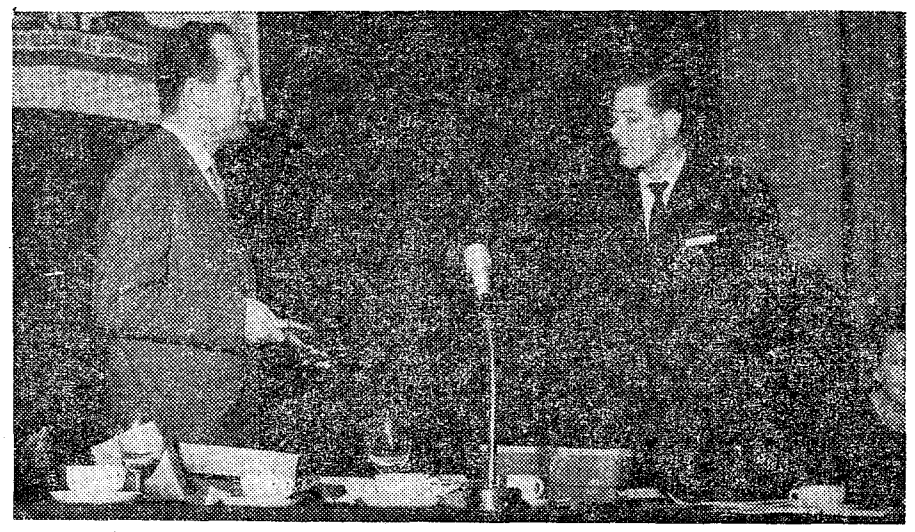

Deze foto werd genomen op de vorig jaar gehouden jaarvergadering van de Arjos. U ziet het moment waarop Balkenende (r) de voorzittershamer uit handen van Silvis ontvangt.

• *Vervolg van pag. 2*

het niet lukt. Het is goed dat de a.s. opvolger van Adenauer met deze vaste wil van het samenwerkend deel van West-Europa gecontronteerd werd. Deze tweede fase kan o.m. betekenen, dat de onderlinge douanerechten vanaf 1962 voor industrieprodukten 50% en voor landbouwprodukten 45% lager liggen dan in 1957 nog het geval was. **Politiek** gezien is de tweede fase vooral ook belangwekkend, omdat daarmee het tijdperk aanbreekt waarin geen uniforme besluitvorming in de Raad van Ministers meer vereist is voor bijna alle zaken.

• Tenslotte een minder belangwekkende maar meer romantische aangelegenheid. De **Dominicaanse Republiek** schijnt voorgoed van de dictatoriale familie-Trujillo verlost te zijn. Zondag werd de zoon van de vermoorde dictator geconfronteerd met twee teruggekeerde ooms, die een staatsgreep beoogden. Vooral aan de aanwezigheid van Amerikaanse vloot- en luchtmachteenheden voor de kust, is het te danken geweest, dat deze opzet niet werd volvoerd. Ooms en neef zijn afgereisd (of gevlucht) en president Balaguer — oorspronkelijk een stroman van de vermoorde dictator en van diens zoon — schijnt van de situatie meester te zijn. Men schrijft dat het zijn bedoeling is een geleidelijke invoering van de democratie te bevorderen. Gelet op het alom in Midden- en Zuid-Amerika heersende besmettingsgevaar van de „Cubaanse ziekte", is een zodanige kalme ontwikkeling boven een al te plotselinge omwenteling verre te prefereren.

is de formule het gesprek van de dag voor duizenden werknemers. En wanneer zij 's avonds bij de haard zitten, komen papier en potlood er aan te pas. Dan wordt er met behulp van de formule uitgerekend, hoeveel er in 1962 in het loonzakje zal zitten. Men neemt het dagblad ter hand en leest, dat de formule als volgt luidt: drie maal de trend (in het algemeen over 'n negenjarige periode) per bedrijfstak, plus de macro-economische produktiviteitsverwachting (te stellen op 2) zal worden gedeeld door 4.

De mannen, die na vier uur confereren in kasteel Oud-Wassenaar deze formule hebben gevonden, waren zeer verheugd over het bereikte resultaat. Geen wonder, want ze hadden hiermee de voor 1962 noodzakelijke loonrem in een voor ieder aanvaardbare vorm gevonden. Bovendien, zo kan men ook in de dagbladen lezen, is het een vernuftige formule en dat is met een eenvoudig voorbeeld aan te tonen. Stel, zo zegt dat voorbeeld, dat in een bepaalde bedrijfstak de produktiviteitstrend op 6 procent uitkomt. Dit cijfer wordt dan met drie vermenigvuldigd. Het produkt wordt verhoogd met het cijfer van de verwachte produktiviteitsstijging, die voor 1962 op 2 procent wordt geraamd. Het totaal (drie maal zes plus twee = 20) wordt gedeeld door 4, zodat een loonsverhoging van 5% resulteert, één procent minder dus dan de produktiviteitstrend aangaf. Maar vergeet niet dat hier ook verbetering van andere arbeidsvoorwaarden en de autonome loonstijging bij inbegrepen zijn!

Bij de besprekingen tussen werkgevers en werknemers over de vernieuwing van c.a.o.'s wordt het dus „eenvoudig" een kwestie van vermenigvuldigen, optellen en delen (een volgorde die wij vroeger op school nooit mochten toepassen) en dan is de zaak weer voor elkaar.

Het is nu maar te hopen, dat de werknemers in alle bedrijfstakken straks net zo verheugd zullen zijn als de deelnemers aan de gesprekken in Oud-Wassenaar en dat zij, als straks de inhoud van het loonzakje wordt nageteld, niet tot hun teleurstelling merken dat ze bij de berekeningen aan de haard van een verkeerde trend zijn uitgegaan of per ongeluk door 2 gedeeld hebben in plaats van door 4. Of geprobeerd hebben de formule te begrijpen terwijl ze niet eens een c.a.o. hebben.

Deze vergissing hebben de hogere ambtenaren in elk geval niet begaan. Hun organisatie bepleit een salarisverhoging van 50%, een percentage dat bij hantering van de formule stellig niet als uitkomst verkregen kan worden.

Of zou de formule zelfs voor deze hogere ambtenaren te moeilijk zijn?

„Kameraden"

Mauldin in The St. Louis Post — Dispatch

Ledenwerfactie 1961-1962:
„Eén op tien"

De luchtstrijdkrachten

Militaire geschiedenis van Nederland na 1870 (13)

IN de vorige artikelen werden hier en daar de luchtstrijdkrachten reeds ter sprake gebracht. Het lijkt echter gewenst een afzonderlijk artikel hieraan te wijden.

Nadat de ballon, al of niet aan een kabel bevestigd, ± 1909, ook in ons leger een zeer bescheiden rol had gespeeld ten behoeve van de waarneming, namen enige gehuurde vliegtuigen met bemanning in 1911 aan de legeroefeningen der Ie en IIIe Divisie in de Betuwe deel. De toenmalige Chef van de Generale Staf, de latere opperbevelhebber generaal Snijders, stapte in een der vliegtuigjes en maakte een verkenningsvlucht boven het manoeuvreterrein, hetgeen niet velen hem toen hadden durven nadoen; het vliegen was nog hoogst gevaarlijk in de ogen van bijna iedereen.

Deze daad van de toekomstige opperbevelhebber beloofde veel goeds. Echter het behoudende element zou de ontwikkeling van het nieuwe wapen nog meer dan 30 jaren met meer of minder succes tegenwerken.

Zoals reeds gezegd, aanvankelijk stond de luchtwaarneming, dus de verkenning, op de voorgrond. Om technische redenen had men de ballondienst bij de genie ondergebracht; wellicht was het juist hierdoor, dat de genie-officier Snijders de eerste opperofficier was, die een luchtverkenning van uit een vliegtuig maakte.

Het wapen der Cavalerie, hetwelk toenmaals onder meer belast was met de strategische en tactische verkenning, stelde in die tijd weinig of geen belangstelling in de waarneming vanuit de lucht.

Bij deze legeroefeningen in 1911 bewees de cavalerie bij Wadenoijen haar totale onbruikbaarheid in onze terreinen, welke veel rivieren, kanalen en sloten bevatten. Ook kon men zich te paard moeilijk onttrekken aan hevig vuur; het had dus voor de hand gelegen, dat juist de verkenners (de cavaleristen) zich uitermate zouden gaan interesseren voor de nieuwe methode van waarnemen n.l. uit de lucht. Echter, zo gaan de zaken nu eenmaal niet. Zij, die zich met hart en ziel hebben gegeven aan het bestaande, zelfs al is het verouderd, hebben geen oog voor het nieuwe, mede omdat het hun bestaan of glorie bedreigt.

Tijdens het ministerschap van Colijn (1911-1913) werd in ons leger het eigenlijke begin gemaakt van de vorming van luchtstrijdkrachten. Het zal Colijn, die toch als een pionier op het gebied van de luchtstrijdkrachten kan worden beschouwd, later verwonderd hebben, dat zo weinigen uit onze kringen deel gingen uitmaken van die strijdkrachten.

Al spoedig bleek gedurende de oorlog 1914—1918, dat luchtstrijdkrachten strikt noodzakelijk waren. Dit bracht echter nog niet met zich mede, dat men in ons land, hetwelk in die oorlog niet had gevochten, in de bezuinigingstijd (na 1918) het minder noodzakelijke wilde opofferen aan het strikt noodzakelijke. Aan de luchtstrijdkrachten werd te weinig geld besteed en dit is zo gebleven tot op het moment, dat het te laat was. Dit gold niet alleen voor het leger, maar ook voor de marine.

De betekenis der luchtstrijdkrachten werd onderschat. Men kon er moeilijk toe komen, om te zeggen: „Geen slagkruisers, maar een krachtige luchtvloot". Voor beiden was geen geld of materiaal.

De keuze was niet steeds gemakkelijk. Dat de slagschepen vervangen zijn door vliegdekschepen, zal toch de meest conservatieve zeeman iets te zeggen hebben. Vooruitgang en gezond conservatisme hebben beiden een taak; het gaat echter in ieder geval slecht, wanneer het conservatisme overheerst, hetgeen geenszins wil zeggen, dat, wat men zou kunnen noemen, een onbeperkte vooruitgang, tot een ideale toestand leidt. Onbekookte vernieuwing staat soms gelijk met vernieling.

Bij de organisatie onzer strijdkrachten vóór 1940 heeft het veel te lang geduurd alvorens de commandant der luchtstrijdkrachten in rang gelijk gesteld werd met de commandant van het veldleger.

Wanneer de promotie de ontwikkeling van een wapen of dienstvak niet langer in de weg staat, is de weg, welke leidt tot een doeltreffende toestand, gebaand. Jammer, dat groeps- en persoonlijke belangen steeds zo'n grote rol spelen. Dit zal helaas altijd wel zo blijven, maar het tegenwicht moet overheersend zijn.

Tot nu toe hebben wij de verdediging van het voormalige Ned. Indië nog niet volledig in de kring onzer beschouwingen betrokken.

In dit en het volgend artikel komen wij hierop terug.

Nu toch kan als vast worden aangenomen, dat alleen sterke Engelse, Amerikaanse, Australische en Nederlandse luchtstrijdkrachten de ramp in het verre Oosten in 1941 en '42 hadden kunnen voorkomen. Dit wil geenszins zeggen, dat men het zonder de sterke zee- en landmacht had kunnen doen. Het zwaartepunt lag echter verkeerd.

De „Prince of Wales" en de „Repulse", de nieuwste en modernste Engelse slagschepen, gingen ten onder, omdat men de Japanse bommenwerpers niet met geallieerde luchtstrijdkrachten te lijf kon gaan. Het z.g. incasseringsvermogen van zwaar gepantserde oorlogsschepen bleek niet bestand tegen de zware bommen, welke uit de lucht werden afgeworpen. De zeestrijdkrachten hadden de luchtstrijdkrachten onderschat. Wellicht niet op het moment van de strijd, maar vóór en tijdens de bouw dier schepen, ja zelfs nog daarna.

Bij ons was het niet anders gegaan. Ik herinner mij nog goed, dat tijdens een vergadering van de vereniging ter beoefening van de krijgswetenschap ± 1925, een latere legercommandant in Ned. Indië, toen het ging om lucht- of zeestrijdkrachten, beweerde, dat men in vredestijd geen sterke luchtstrijdkrachten kon vormen, omdat het vak van piloot te gevaarlijk was. Ook was hij van mening, dat tijdens de natte moesson het gebruik van vliegtuigen niet goed mogelijk was. Wat zullen de luchtvaartenthousiasten het vooral op de Hogere Krijgsschool moeilijk hebben gehad!

Van harte hoop ik, dat niet de indruk is gemaakt, dat ik vergissingen in de beoordeling van de betekenis van nieuwe vindingen voor de toekomst scherp veroordeel. De toekomst kan door mensen nu eenmaal niet worden voorspeld. Ten zeerste moet het echter worden betreurd, wanneer personen of groepen door eigen belang of glorie gedreven, verkeerde voorstelling van zaken geven, zodanig dat juiste beslissingen onmogelijk worden gemaakt.

Het gebruik en de betekenis van het watervliegtuig bij de marine heeft tamelijk lang de juiste oplossing van het vraagstuk vertroebeld. Vrij spoedig stond echter vast, dat het watervliegtuig allerlei goede eigenschappen miste, welke vliegtuigen, opgestegen van het land of van een vliegdekschip, wel bezaten.

Welke de redenen van deze vertroebeling waren, is mij nooit recht duidelijk geworden. Op goede gronden vrees ik echter, dat zij niet van zuiver wetenschappelijke aard waren. Ook hier speelden persoonlijke of groepsbelangen een rol. Men telle de fouten, in het verleden gemaakt, niet al te zwaar. Dezerzijds wordt echter gehoopt, dat de mannen aan de top zoveel inzicht en karakter aan de dag zullen leggen, dat het maken van grote fouten in de toekomst zal worden voorkomen.

Van zelfstandige oorlogsvoorbereiding voor Nederland is geen sprake meer; wij lopen in de pas en aan de hand van de machtige bondgenoten. Niettemin blijven grote deskundigheid en karakter bij de Nederlandse vertegenwoordigers bij de N.A.T.O. geboden, want ook de groten kunnen bokken schieten, hetgeen zij in het verleden herhaaldelijk hebben gedaan. Moge de vorming, de tewerkstelling en de keuze van onze militaire leiders zodanig zijn, dat in de toekomst de schijn van het wezen wordt onderscheiden en dat grote tekortkomingen of fouten zoveel mogelijk worden vermeden.

J. C. ROELOFSEN.

EEN HERINNERING

In Nederlandse Gedachten van 28 oktober j.l. las ik het ingezonden stuk van de heer A. Warnaar Jr. over de ouderdom van de Arja/Arjos.

Ter aanvulling het volgende:

Gedurende de jaren 1901—1905 bestond te Spijk, Groningen, een jongensclub onder de naam „Groen van Prinsterer" welke om de 14 dagen samenkwam en uitsluitend behandelde „Ons Program" van Dr. A. Kuyper. Van 1908 tot het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog bestond er een club onder dezelfde naam en met hetzelfde doel. Daar was ik die ongeveer zes jaren lid van. Wij behandelden „Ons Program" met de toelichting van H. de Wilde, aan de hand van schetsen, die toen verschenen in het Geref. Jongelingsblad, hoofdredacteur ds. J. Vonkenberg. In die jaren werden alle schetsen behandeld, ieder maakte om de beurt een inleiding. Om de 14 dagen kwamen wij samen. Wij hebben er, meen ik, 94 inleidingen over gemaakt. Was er geen schets voor handen, dan namen wij een brochure van de reeks „Christendom en Maatschappij", sommigen zeker nog wel bekend.

Van alle vergaderingen werden goede notulen gemaakt. Of die er nog zijn weet ik niet. Onze groep of club van 7 jongens heeft ruim 6 jaar samen vergaderd tot 1 augustus 1914. Drie moesten toen opkomen in militaire dienst. Nadien zijn zij eerder of later in het huwelijk getreden. Drie leden zijn nog in leven, vier zijn er overleden. De levenden bezoeken elkaar nog. Wij vormden een intieme club. Van 1919 tot 1941 heb ik nog een Arja-club geleid. Die club liep ook goed, maar niet zo goed als de eerste. Er waren wel meer leden, maar er was ook meer verloop.

Ik wilde dit even melden in aansluiting aan het ingezonden stuk van de heer A. Warnaar Jr.

N. J. BUURMA

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

N.V. TEXTIEL UNIE SPENCER-HEY
Culemborg
FABRIEKEN VAN GEBREIDE BOVENKLEDING

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar Noord-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door
BONGERS WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Vicon
LANDBOUWWERKTUIGEN- EN MACHINEFABRIEK
H. VISSERS N.V. - NIEUW VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

H. KLEIN - van klein tot groot
Van de kleinste gereedschappen tot de grootste machines leveren wij u
BAKKERIJMACHINES
GEREEDSCHAPPEN
WINKELINVENTARISSEN, enz.
Woonhuis:
Nieuwenhoornstraat 112 - Telefoon 174549 - Rotterdam-Zuid.

C. VAN DER KOOIJ & ZOON
Emmastraat 143-147 - Vlaardingen - Tel. (01898) 3561 en 6061
IMPORTEURS van gedroogde zuidvruchten, vruchtenconserven, consumptiegrondnoten.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerijgrondstoffen.

AMSTERDAM
GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de
FIRMA S. DOGGER Hzn.
SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET
BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST N.V.
AMSTERDAM SINGEL 52 - 54

J. SEEDER c.v.
Commissionairs in effecten
AMSTERDAM-C. WÈTERINGSCHANS 124
Telefoon kantoor 30610-65414 — Telefoon beurs 244666-244679
Privé: C. Vink, Dr. Schaepmanlaan 27, Bussum, tel. 02959-19507

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
SPAARNDAMMERDIJK 388 — TEL. 80553 — AMSTERDAM

SOEST-SOESTDIJK
D. G. REESINK
Timmer-, metsel- en onderhoudswerken
Bouwbedrijf
TALMALAAN 12 — TELEFOON 2401

UIT PERS EN PERIODIEK

Loonbeleid in gunstig perspectief

Algemeen is de tevredenheid over de tussen de regering en bedrijfsleven bereikte overeenstemming inzake het in de nabije toekomst te voeren loonbeleid. Dat is ook te begrijpen: het zag er eerst niet zo gunstig uit, maar nu men elkaar heeft gevonden, is de kans, dat wij een periode van sociale onrust tegemoet zouden gaan, gering. En die onrust „zat erin" bij het ontbreken van overeenstemming!

Het Parool (soc.) spreekt van een vernuftig compromis en vindt de gevonden formule op het eerste gezicht redelijk en evenwichtig. Het blad zegt ervan:

In de formule volgens welke de lonen in het komende jaar berekend zullen worden, is op vernuftige wijze een „rem" ingebouwd. Daarmee wordt het beleid afgestemd op de huidige toestand van een toch al sterk gespannen economie, die staat voor de vernieuwing van bijna 200 c.a.o.'s.

Een voor de werknemers gunstig element is het feit, dat de looncompensatie voor de komende huurverhoging niet zal drukken op de „ruimte", die door de ontwikkeling van de produktiviteit wordt geschapen. En het bedrijfsleven kan er mee tevreden zijn, dat aan zijn investeringen voorlopig geen beperkingen zullen worden opgelegd. Zolang de nationale besparingen de investeringen overtreffen is daarvoor ook geen dwingende reden aanwezig. Toch zal de regering er goed aan doen de ontwikkeling van de investeringen, nu eenmaal de centrale factor in het conjunctuurverloop, nauwlettend in het oog te houden. Zou de betalingsbalans, waarvan het overschot in twee jaar tijds drastisch is verminderd, de neiging tot verder doorschieten vertonen, dan zal toch ook aan matiging van de investeringen niet te ontkomen zijn.

Het nu gevonden compromis lijkt voor het in de nabije toekomst te voeren loonbeleid een duidelijk kader. De formule laat de onderhandelende partijen niet in onzekerheid over wat zij wel en niet mogen. Wij hopen nu maar, dat men bij de nadere uitwerking ervan niet zal vervallen in zoveel detaillering, dat de loonvorming toch weer monnikenwerk wordt.

Ook de (liberale) Nieuwe Rotterdamse Courant is voldaan, zij het met reserve. De regering heeft in elk geval geen knopen behoeven door te hakken.

De berekeningsmethode die overeengekomen is, leidt ertoe, dat de matiging sterker wordt, naarmate de produktiviteitsstijging in een bedrijfstak groter is. Dit kan juist geacht worden. Daardoor ontstaan voor de minister van economische zaken meer concrete mogelijkheden om van de sterkste bedrijfstak prijsverlagingen te vragen ter compensatie van de verhogingen die noodzakelijk zullen zijn voor de bedrijfstakken die door dit systeem in moeilijkheden zullen geraken.

De werknemers kunnen voldaan zijn over het feit, dat de regering zich akkoord heeft verklaard met dit systeem, dat immers loonsverhogingen mogelijk zal maken die boven de macro-economische produktiviteitsstijging uitgaan.

Ondanks veel voldoening over het akkoord mogen de moeilijkheden waarin de bedrijfstakken met een geringe produktiviteitsstijging en de middenstand alsmede de landbouw zullen geraken, bepaald niet worden onderschat. De minister van economische zaken oogstte over het algemeen veel lof voor zijn prijsbeleid, doch hij is daarbij niet ontkomen aan het verwijt wel eens wat erg star te zijn. Wij spreken de hoop uit, dat hij oog zal hebben voor de belangen van hen die duidelijk kunnen aantonen dat zij in moeilijkheden zullen geraken.

Volgens de (r.k.) Volkskrant, die van een geslaagd beraad spreekt, is de gekozen oplossing in het licht van de vrijere loonpolitiek aantrekkelijk: zij houdt rekening met de produktiviteit per bedrijfstak, maar kent ook invloed toe aan de nationale produktiviteit.

Dit heeft tot gevolg, dat de lonen iets zullen blijven beneden wat mogelijk was, als men alleen maar naar de bedrijfstak kijkt. Vooral ook omdat de mogelijkheid van verschillen per bedrijfstak gehandhaafd blijft en omdat er ruimte is voor reële verhogingen, lijkt ons dit onder de huidige omstandigheden een geslaagde oplossing.

De overheid, die aanvankelijk met de matiging nog iets verder wilde gaan, kon zich met het bereikte toch akkoord verklaren. Als het nu overeengekomene met de nodige zelfbeheersing en discipline verwezenlijkt gaat worden, bestaat er een grote kans, dat we het jaar 1962 economisch zonder kleerscheuren doorkomen, sterker nog, van enige welvaartsstijging zullen profiteren. Minder weliswaar dan de vorige jaren, maar wie had anders verwacht: de bomen groeien nu eenmaal niet tot de hemel.

De Rotterdammer (chr.-nat.) besluit een commentaar over deze materie als volgt:

Wat de eigenlijke loonpolitiek betreft, er is een knappe formulering gevonden, die blijvend recht laat wedervaren aan het beginsel van de differentiatie, maar die tegelijk de noodzakelijkheid van coördinatie ook voor de voortduur erkent en waarbij de loonontwikkeling zelf wordt afgeremd. Een belangrijk aspect van deze formulering is dat het stellen van een plafond in de loonsverhogingen kon worden vermeden. Een plafond heeft, zoals de ervaring wel heeft geleerd, altijd een onmiskenbare magneetwerking, hetgeen veelal uitloopt op een feitelijke algemene loonronde.

Het is al met al een belangrijk ding dat dit gemeenschappelijke resultaat in deze besprekingen kon worden behaald. Onze indruk is dat het C.N.V. in de bereikte formulering een aanzienlijk aandeel heeft gehad. Onder zovele verwikkelingen, als waaronder wij in deze tijd op tal van gebieden gebukt gaan, kon er best één worden gemist: er blijven er nog genoeg over.

Interessant is zeker de beschouwing in De Tijd-De Maasbode (r.k.). Dit blad constateert, dat grote gedeelten van de verschillende beleidsterreinen der diverse ministers elkaar overlappen en dat, b.v. over het gehele complex van vraagstukken op het punt van lonen, prijzen, huren, mede in verband met de monetaire en budgettaire situatie, eigenlijk nooit een algemeen debat in de Tweede Kamer mogelijk is met alle betrokken ministers achter de regeringstafel. Het blad vervolgt:

Het merkwaardige is nu, dat hetgeen in een openbare parlementaire behandeling niet mogelijk schijnt te zijn, wel mogelijk is als het om vertrouwelijke gesprekken met semiprivaatrechtelijke instanties gaat. Er is een zeer belangrijk gesprek gaande met de Stichting van den Arbeid waaraan van regeringszijde zowel de minister van sociale zaken als de minister van financiën en economische zaken deelnemen. Officieel is de minister van sociale zaken daarbij de hoofdpersoon, hetgeen formeel genomen ook ongetwijfend het geval zal zijn. Maar in feite gaat het niet alleen om de lonen maar ook over de prijzen, de investeringen en — zelfs — over de datum van invoering en over de mate van de huurverhoging. Zonder twijfel hebben al deze zaken inderdaad met de loonontwikkeling te maken en waarschijnlijk gebeurt er op de keper beschouwd niets dat zich naar de letter niet zou verdragen met de parlementaire zeden. In de Stichting immers worden wetten aangenomen noch verworpen. Maar wel is hetgeen in de Stichting gebeurt uiteindelijk in hoge mate bepalend voor de greep van de regering op de binnenlandse conjuncturele ontwikkeling en aangezien steeds meer blijkt, dat conjunctuurverwachtingen en de wijze waarop ze gehanteerd worden in staat zijn wetten te maken en te breken, raakt men toch wel eens aan het twijfelen over de vraag wie op wetgevend gebied uiteindelijk de belangrijkste tegenspeler van de regering is.

De vraag is niet nieuw en voor degenen, die een praktische en pragmatische werkwijze op prijs stellen is zij evenmin een klemmende vraag. Men kan er van geval tot geval verschillend over denken. Maar afgezien daarvan resteert in ieder geval de vraag of de samenwerking die de bewindslieden tonen wanneer zij met het bedrijfsleven spreken niet evenzeer opgebracht kan worden in het parlement.

Nieuw-Guinea

Dat ook in deze perskroniek Nieuw-Guinea de nodige aandacht krijgt is niet te verwonderen: de regeling van het vraagstuk is, ook voor de politieke verhoudingen in ons land, van groot gewicht. Zoals men weet hebben onlangs Papoea's van alle groeperingen en representatief voor het gehele gebied een congres gehouden, waarop een eigen volkslied en een eigen vlag werden aanvaard. De Nieuw-Guinea Raad is daarmee akkoord gegaan. Over deze gang van zaken heeft mr. Burger, de socialistische fractieleider in de Tweede Kamer, schriftelijke vragen gesteld. Die vragen, zo zegt Het Vrije Volk, markeren scherp de grens, welke de Partij van de Arbeid aan haar steun aan de regering heeft gesteld. Het Vrije Volk schrijft:

In zijn rede bij de algemene politieke beschouwingen in oktober heeft mr. Burger ervoor gezorgd het plan-Luns voor internationalisering van het Nieuw-Guinea-vraagstuk zoveel mogelijk kans te geven. Terecht, omdat dit plan een uitweg zocht te vinden uit de impasse op een manier die verwant is aan wat al jaren door de P.v.d.A. is bepleit.

Deze steun betekent echter niet, dat de P.v.d.A. nu maar bereid is de hele Nieuw-Guinea-politiek van de regering te steunen. De Partij van de Arbeid heeft in de vragen van mr. Burger met grote nadruk afstand genomen van de laatste ontwikkeling op Nieuw-Guinea, waar men het oorbaar heeft geacht zich juist in deze kritieke weken een eigen vlag en een eigen lied aan te meten.

De zorgvuldigheid die de P.v.d.A. hier in acht heeft genomen tegenover het plan Luns, neemt men niet in acht in Nieuw-Guinea. Het is duidelijk dat onze regering de verantwoordelijkheid draagt voor wat daar is gebeurd.

Op die vragen en de toelichting van het socialistische blad is het Friesch Dagblad (chr.-nat.) nader ingegaan. Het vindt op dit punt de P.v.d.A. zonder meer kolonialistisch:

De socialisten vinden het verkeerd, althans in dit stadium verkeerd, dat de Papoea's deze initiatieven hebben genomen. En zij verwijten de Nederlandse regering, dat zij het niet heeft verhinderd.

Dat laatste is nu zuiver gedacht vanuit het koloniale tijdperk. Volken, die nog als koloniale volken worden behandeld, worden beknot in hun vrijheid, vooral als het nationalistische uitingen betreft. Zij hebben te rekenen met de geheime politie en met dreigende interneringen. Zij moeten oppassen en in het openbaar vooral niets doen, waar de koloniale mogendheid bezwaar tegen zou kunnen hebben.

In Nieuw-Guinea is dat anders. Daar kan de bevolking in volle vrijheid zeggen, wat zij wil. In en buiten haar volksvertegenwoordiging. En dat heeft zij gedaan. Zij zegt: ons land heet voortaan West-Papoea. De oude naam, die uit het koloniale tijdperk stamt, is niet meer bruikbaar. Zij zegt: wij willen een eigen volkslied. Wij kunnen ook dat begrijpen. Wij herinneren ons een ontvangst aan de Wisselmeren, waar Papoea-jongetjes ons zingende hebben verzekerd, dat zij den Koning van Hispanje altijd hadden geëerd. Maar een eigen volkslied is beter. Zij willen ook een eigen vlag, zoals Suriname en de Antillen een eigen vlag hebben.

Maar nu zegt de P.v.d.A.: hier ligt het breekpunt tussen onze opvatting en het regeringsbeleid. Dit had niet gemocht. De regering had de Papoea's dit moeten beletten.

Wij stellen daar tegenover, dat de regering er niets aan kon doen en dat zij zich als een koloniale onderdrukker had gedragen, als zij nochtans had getracht, het te beletten.

Intussen is het voor Soekarno een fortuintje, dat de P.v.d.A. dit spontane initiatief van de Papoea's veroordeelt en de regering verwijt, dat zij het niet heeft belet. Hij kan nu weer zeggen, dat de hand van Nederland in dit alles is en hij heeft hier weer zijn zegsman, om het te bevestigen. Terwijl internationaal al meer de ogen opengaan voor de ware aard van Soekarno's politiek, slaagt hij er in Nederland herhaaldelijk en met toenemend succes in, medestanders en meepraters te vinden.

En het (liberale) Algemeen Handelsblad gaf het volgende commentaar:

Onweerstaanbaar dringt zich het beeld op van de tovenaarsleerling, die verdronken zou zijn in de door hem opgewekte watermassa, indien zijn leermeester niet te hulp was gesneld om de stroom te keren. Maar welke tovenaar staat de heer Platteel bij in de stortvloed van nationalistische gevoelens, die zich in Hollandia baanbreken?

Verklaarbaar is deze ontwikkeling wel. Een volk, dat zoals de Papoea's bezig is zich een nieuwe toekomst op te bouwen, dient zich daarbij van zijn nationale waarden bewust te zijn. En zelfbewustheid is nimmer een van de minst ontwikkelde eigenschappen der Papoea's geweest!

Bovendien is deze ontwikkeling de laatste jaren van Nederlandse zijde sterk aangemoedigd, opdat men hiermede een autochtone barrière hoopte op te werpen tegen aanspraken van andere landen op dit gebiedsdeel. Daarin schijnt men dus wel aardig geslaagd te zijn.

Alleen zou het wel eens zo kunnen uitpakken, dat deze barrière zich keert tegen het Papoeavolk zelf. Want het lijdt geen twijfel dat een eigen, nationale Papoea Barat zo'n broze politieke en economische structuur zou hebben, dat het slechts een kortstondig bestaan beschoren zou zijn. Met alle ellende van dien voor zijn bevolking.

Daarom moet men de verantwoordelijke Papoealeiders naast een gezond en begrijpelijk nationalisme een grote mate van soepelheid en werkelijkheidszin toewensen. Kunnen zij dat niet opbrengen, dan wordt de „slag om Nieuw-Guinea" onherroepelijk verloren. Wellicht nog niet eens op het Plein in Den Haag of langs de Eastriver in New York. Maar aan de Humboldtbaai in Hollandia.

Een zaak in verband met Nieuw-Guinea, die uiteraard ook de nodige commentaren heeft uitgelokt, is de actie van het Comité Verzoening Nederland-Indonesië, waarvan prof. dr. Bergema één der initiatiefnemers was. Dat tussen de bedoelingen van dit Comité en het standpunt, dat door de a.r.-partijleiding en de a.r.-Tweede Kamerfractie wordt ingenomen, een diepgaand verschil bestaat, betoogt het Friesch Dagblad (al moet het van beide niets hebben). Het blad schrijft:

Dit verzoeningscomité—Bergema wil de Papoea's uitleveren aan Soekarno en zou het graag een beetje fatsoenlijk willen doen, met een overgangsfase en zo. Maar het wil „verzoening" met Soekarno in den weg van woordbreuk. Want onze regering heeft aan de Papoea's beloofd, dat zij niet zouden worden uitgeleverd, maar zelf in vrijheid over hun toekomstige politieke status zouden mogen beslissen. En daarvoor pleit minister Luns in de Verenigde Naties.

Het standpunt van dr. Bruins Slot en de zijnen nu is, dat deze belofte moet worden gehouden. Dat is uitdrukkelijk gezegd. En dat menen zij eerlijk. Daarom is naar onze vaste overtuiging het optreden van dr. Bruins Slot en zijn fractie gebaseerd op een fictie. Het is onmogelijk, die belofte te houden en tegelijk met Soekarno te komen tot een verzoening, hoeveel wijze mannen men daarbij ook inschakelt. En daarom is het gehele door ons gewraakte optreden uitzichtloos, zolang men het ernstig blijft menen met het houden van zijn belofte. En is dit uitzichtloze optreden alleen maar een gebaar, dat de positie van de regering moeilijker maakt, vooral, doordat men het meest ongelegen ogenblik er voor had uitgezocht.

Maar het comité-Bergema wil niet maar iets aftasten. Het wil daden. Het wil uitlevering van de Papoea's om zo met Soekarno weer op goede voet te komen. Het wil een „fatsoenlijke" capitulatie, door een plechtige belofte van de Nederlandse overheid aan onderdanen van het Koninkrijk te breken. Dat hoogleraren in de ethiek daarbij zijn en dat sommigen daarover geen ogenblik verwonderd zijn, is een zaak van wrange humor. En dat de groot-industriëlen en geleerden, die dit op touw zetten, het doen voorkomen, alsof zo iets geen zaak van politici is, kan alleen worden verklaard uit een vreemd dilettantisme. Wanneer men deze heren, of liever sommigen van hen, dit optreden wil vergeven, dan zijn wij daartoe ook bereid. Mits men vergiffenis bepleit op grond van dilettantisme. Zelfs ondanks het feit, dat de heren het doen voorkomen, alsof zij de intiemste bedoelingen van Soekarno weten.

Ter afronding van de commentaren over Nieuw-Guinea nog een citaat uit Trouw, welk blad (naar aanleiding van het verslag der parlementaire missie) betoogt, dat het vestigen van een democratie in Nieuw-Guinea niet zo één, twee, drie gaat: wij hebben er in Europa eeuwen lang over gedaan. Ook in Indonesië kan het niet zo vlug. Trouw schrijft dan:

Maar men kan Indonesië niet verwijten dat het nationale zelfstandigheid wil, maar niet in staat is om een democratisch staatsbestel, zoals wij dat gewenst achten, tot stand te brengen.

Het is natuurlijk de vraag of een democratisch bestel als wij in het Westen

• *Vervolg van pag. 10*

kennen voor Indonesië het aangewezen bestel is. Wij dienen daarbij tevens te beseffen dat wij het in het Westen over de democratie ook niet eens zijn.

Hoe breken wij, Nederlanders, de staf niet over Frankrijk en Italië? Maar het regime van Soekarno wijkt formeel — in zijn autocratische instelling — niet zo heel ver af van het regime van de Nederlandse gouverneurs-generaal van voorheen.

Het verschil is dat de Nederlandse gouverneurs-generaal hun achtergrond vonden in de Nederlandse regering en de Nederlandse Staten-Generaal, maar dat de Indonesische president zijn achtergrond vindt in de gevoelens van de Indonesische bevolking.

Maar om op Nieuw Guinea terug te komen: Als men het verslag van de parlementaire missie leest, zou men wensen dat wij ons werk daar nog jaren zouden kunnen voortzetten. Dan zouden wij daar echt een on-koloniale, altruïstische beëindiging van onze koloniale historie kunnen tot stand brengen. Het is evenwel duidelijk, en de indiening van het plan-Luns bij de Verenigde Naties bewijst dat dit ook de mening van de regering is, dat de ontwikkeling van de wereldgeschiedenis met betrekking tot de dekolonialisatie ons daar geen ruimte voor laat.

Voor Engeland en Frankrijk geldt hetzelfde. En men ziet het daar ook in.

Wij moeten ons dat ook realiseren. En wij moeten proberen tot een andere instelling te komen ten aanzien van de vroegere koloniale gebieden. Daarbij moet de gedachte van de volkomen zelfstandigheid en volkomen gelijkwaardigheid van die staten voorop staan. Wij bederven zo veel door misplaatste meerwaardigheidsgevoelens.

Iemand had bezwaar tegen onze opmerking dat als je in de kerk bidt voor goede verstandhoudingen met Indonesië je dat dan ook in de politiek moest proberen waar te maken. Hij vond dat een onzuivere vergelijking.

Wij denken dat Mattheus 18 : 21-35 ook voor de politiek geldt. Het gaat namelijk in de politiek — en dat vinden bijna alle mensen vreemd — niet om heersen, maar om dienen.

Vreemd is dat, maar het staat in ronde woorden in Romeinen 13.

Commerciële T.V.

Uit het voorlopig verslag van de Kamercommissie over de nota inzake de reclametelevisie mag de conclusie worden getrokken, dat de nota het niet zal halen. Dat een krant als het Algemeen Handelsblad (één van de z.g. Otembladen) dat allesbehalve weet te waarderen is zo klaar als de dag. Tegenstanders van commerciële t.v. vinden, zo zegt dit blad, dat er van de kant van de voorstanders stemmingmakerij is tegen de omroepverenigingen. Het Handelsblad schrijft dan verder:

Die „stemmingmakerij" dan zou de „normale ontwikkeling" van de bestaande televisie hebben geremd — en daarom willen de tegenstanders thans hun snelle beslissing in afwijzende zin. Dan zou — voegen zij er met een honingzoet lachje aan toe — „tevens in het belang zijn van de gegadigden die zich reeds hebben gemeld, van wie sommigen zich ongetwijfeld kosten noch moeite hebben gespaard."

Welk een tedere zorg!

Ook wij zouden gaarne een snelle beslissing zien. Niet om die kosten en moeite: men kan veilig aannemen, dat de actieve voorstanders van commerciële t.v. — ongeacht kosten en moeite — staan voor hun zaak.

Neen: om het kijkend publiek wensen wij een snelle beslissing. Het heeft allang recht op een tweede net. Een tweede net, dat beslist niet in handen gegeven mag worden van de omroepverenigingen.

Want nog afgezien van alle financiële moeilijkheden: ze zouden het niet aan kunnen. Psychisch. Reeds door de aankondiging van plannen omtrent commerciële televisie achten zij zich „geremd in hun normale ontwikkeling". Hoe zou het dan moeten gaan in de paniek, waar aan zij ongetwijfeld ten prooi zullen vallen als zij (naast hun kwantitatief en kwalitatief nog lang niet uitgebouwde) eerste net een tweede programma moesten gaan verzorgen?

Het zou — om een woord van een tegenstander te gebruiken — funest zijn voor het volksleven.

Trouw, dat zich voldaan toont over de afwijzing van commerciële t.v. door een meerderheid in de Tweede Kamer, zegt, sprekend over die meerderheid, o.m.:

Zij wil de televisie, een zo belangrijk middel voor de geestelijke en culturele beïnvloeding van ons volk, niet voor meer dan de helft — en zelfs helemaal niet — in handen geven van het bedrijfsleven, dat deze geestelijk-culturele activiteit niet doel in zichzelf ziet, maar deze ziet als een waardevolle bijkomstigheid in verband met zijn reclamedoeleinden.

De cultuur als verpakkingsmateriaal — dat is een uitdrukking van de staatssecretarissen — voor de reclame!

Dat woord „verpakkingsmateriaal" karakteriseert de hele zaak. Welk een devaluatie van de cultuur!

Als er in de televisie cultuur aan de orde is, zou men in een verloren ogenblik — en misschien vindt een kijker dat nog ardig ook — ook nog wel een bescheiden plaats voor de reclame kunnen overlaten. In een krant kan men de advertentie-pagina's lezen of overslaan. Daar is de reclame geen verpakkingsmateriaal. Daar hoeft men zich niet door de reclame heen te worstelen om aan het nieuws en aan de voorlichting toe te komen. En dat is het wat de commerciële televisie juist wèl wil. Wij zijn blij dat de Tweede Kamer de gedachtengang van de nota inzake commerciële televisie heeft afgewezen. Het beste was het, er maar niet over te praten en haar maar in het graf van het Kamerarchief bij te zetten.

Negatief

De Telegraaf (lib.) kan het zo lekker ongezouten zeggen. Een beetje genuanceerd redeneren is er niet bij. Dat lusten de lezers blijkbaar niet. De redactie van deze krant heeft zich een manier van schrijven aangewend, die geen tegenspraak duldt. Boven het hieronder afgedrukte citaat staat als kopje „Negatief". De lezer make zelf uit waarop dat slaat, op het aangeroerde onderwerp of op de schrijverij van De Telegraaf!

Er tekent zich in het Nederlandse parlement en een deel van de pers een niet onbedenkelijke tendens af, een tendens namelijk, die erop neerkomt, dat wij ons tegen nieuwe ontwikkelingen verzetten.

De vakbonden en hun vertegenwoordigers in de politiek streven naar beperking van de investeringen, alsof niet de toekomst van Nederland in hoge mate bepaald wordt door onze bereidheid, onze besparingen te beleggen in bruggen en wegen, in fabrieken en machines.

De omroepzuilen en aanverwante politici lopen, gedreven door eigenbelang, te hoop tegen de invoering van de commerciële televisie, alsof het niet vaststaat en in vele landen is bewezen, dat dit medium slechts met behulp van reclamegelden tot volle ontplooiing kan komen.

De actie ten behoeve van meer woningwetwoningen is in wezen een verzet tegen de bouw van goede woningen, die tegenover een wat hogere huur het voordeel bieden, dat zij de huidige en komende generaties een behoorlijk wooncomfort verschaffen.

De wassende moloch, het verkeer, wordt niet tegemoet getreden door enthousiaste plannen voor ongelijkvloerse kruisingen, parkeergarages etc., doch door pogingen, zoals te Amsterdam in het werk gesteld, om door hoge tarieven het parkeren onmogelijk te maken.

Zelfs een herhaalde poging, bij de financiële beschouwingen in de Kamer weer eens gedaan, om meer hulp aan de onderontwikkelde gebieden te verlenen, is in feite tegen het eigen land gericht. In plaats van de huidige hulpverlening (die ten goede pleegt te komen aan corrupte politici van jonge landen, of wordt verleend in de vorm van elektrische koelkasten in gebieden waar geen stroom is) zou ernstig aandacht moeten worden besteed aan de serieuze plannen, die er bestaan om directe Nederlandse investeringen in deze gebieden te bevorderen.

Een gedragslijn, waarbij een nieuwe ontwikkeling kritiekloos wordt aanvaard, is onjuist, en het is steeds noodzakelijk te streven naar behoud van het verworvene.

Maar het is tevens noodzakelijk, dat Nederland ten volle deelneemt aan de stormachtige ontwikkeling in de wereld.

Het Nederlandse volk en het Nederlandse bedrijfsleven zijn daartoe volledig in staat. Dan mag van politici en bestuurders verlangd worden dat zij geen soms bijna negatieve houding aannemen.

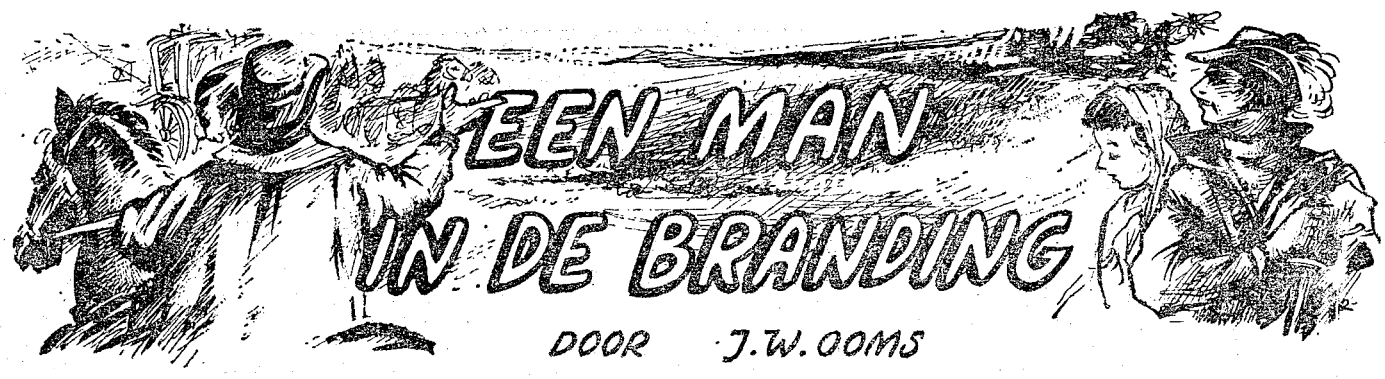

„Met onwillige brakken is het kwaad ter jacht te gaan, mijnheer de gouverneur."

„Ik weet het, ik weet het. Ik heb dat de heren in Holland aan het verstand proberen te brengen, maar ze houden zich doof en doen in hun brieven, alsof mij het puik van de vaderlandse krijgsmacht hier in Paramaribo ter beschikking staat. Als wij de soldaten niet in toom kunnen houden, werken we hier voor een verloren zaak." Cornelis werd eensklaps heel somber. „Dan zal hetgeen hier opgebouwd is, in korte tijd weer verloren zijn. Ge zegt, dat de soldaten geen stenen willen sjouwen ter versterking van het fort. Maar ik heb géén andere mensen tot mijn beschikking. En als wij geen versterkingen aanbrengen, hebben onze vijanden vrije inval. Dat kan ik voor de bevolking van onze kolonie niet verantwoorden. Voor de Staten van Zeeland en voor de Sociëteit evenmin. Ik zou een slecht landvoogd zijn als ik niet voortdurend mijn uiterste best deed de bescherming en verdediging van dit mooie land op te voeren."

De Graaff moest dit volmondig beamen.

„De moeilijkheid is steeds weer, dat uw beleid hier ten onrechte zoveel tegenwerking ondervinden moet," waagde de secretaris te zeggen.

„Van mannen als Leeboer bijvoorbeeld."

„Inderdaad," stemde de secretaris in. „Wellicht voegt het mij niet, u hierover iets te zeggen, mijnheer de gouverneur. Maar ik kan het niet laten, want het doet me verdriet, dat men telkens onredelijke aanvallen op u doet. U bent een gouverneur, die het helaas beschoren is, voortdurend in de branding te moeten staan. Maar wat u hier in zo korte tijd reeds bereikt hebt zal later zeer gewaardeerd worden, hier en in het moederland, daar ben ik beslist van overtuigd. En juist daarom kan ik er niet over zwijgen. U hebt de naam Leeboer genoemd . . . Weet u, mijnheer de gouverneur, dat deze koopman . . . "

„Zeg maar: smokkelaar," viel Cornelis zijn secretaris in de rede.

„Weet u, dat Leeboer weer kwalijke praatjes over u rondstrooit?"

„Het deert mij niet, De Graaff. Sedert ik heb laten rondbazuinen, dat men met klachten en aanmerkingen kan komen en dat ik die klachten in het openbaar en eerlijk behandelen zal en er niemand geweest is, die inderdaad zijn klachten geuit heeft op de door mij aangegeven tijd en plaats, laten mij de lasterpraatjes onverschillig. Ik kan mij voor God verantwoorden, dat ik naar eer en geweten de kolonie bestuur en mijzelf niet op oneerlijke wijze tracht te verrijken."

„Ik weet het, mijnheer. Maar in dit geval . . . "

„Wat bedoelt ge?"

„Mijnheer moet het mij niet kwalijk nemen als ik er over spreek. Het is een pijnlijke aangelegenheid en in feite is het allerparticulierst."

„Spreek ronduit."

Welnu dan . . . Er gaan weer praatjes rond over u en die Indiaanse jonge vrouw, die in het gouverneurshuis verblijft."

„Het is niet voor het eerst, dat men daarover kakelt. Het is het oude liedje. Die zwarte vrouw is zelfs onderwerp van gesprek geweest bij de Hoogmogenden heren in Holland. Lastertongen hebben de Staten van Zeeland allerlei lelijke fabeltjes verteld. Enfin, ge weet er alles van, want ge hebt steeds mijn correspondentie met de heren onder ogen gekregen om deze af te schrijven en kopie te houden. Men heeft mij vanuit Holland om opheldering gevraagd over die vrouw. En ik weet ook, dat men onze goede oude dominee heeft lastig gevallen over deze zaak. Hem is verzocht, mijn zieleheil te bevorderen en mij te vermanen, geen echtbreuk te plegen of hoererij te bedrijven. Maar onze dominee heeft meer verstand van de verhoudingen hier. Hij heeft per brief de gehele affaire duidelijk uiteen gezet. Ikzelf heb — maar dat weet ge ook wel, want ge hebt die brief voor mij gekopieerd — de heren in Patria duidelijk gemaakt, dat het stamhoofd van de Indianen mij een zeer hoge onderscheiding heeft gegeven, toen hij mij zijn dochter aanbood. Het was het hoogste vredesbewijs dat gegeven kon worden — althans in de ogen van de Indianen. Had ik geweigerd, die bruine vrouw op te nemen in mijn huis, dan zou er geen sprake geweest kunnen zijn van een vrede tussen de Indianen en ons. Ik zou hen beledigd hebben en ze zouden wraak genomen hebben tegen onze kolonie. Had ik die jonge vrouw dus niet aanvaard, dan zouden waarschijnlijk alle Indianenstammen zich als gevaarlijke vijanden tegen ons gekeerd hebben. De buitenbezittingen zouden geen veilig uur meer gehad hebben en de planters aan de Commewijne zouden waarschijnlijk de eerste slachtoffers geweest zijn".

De Graaff had voortdurend geknikt. Hij zei: „Ik weet het, mijnheer de Gouverneur. Ze kennen in Holland de verhoudingen en gewoonten niet, die in dit land bij de oorspronkelijke bevolking heerst. Maar nu . . . "

„Juist, ze weten niets van de werkelijke stand van zaken. Ze praten in Amsterdam over suiker, suiker en nogeens suiker. En als ze plotseling ontdekken, dat het hier in Suriname niet precies zo gaat als het in 't vaderland gaat, zijn ze verontwaardigd en schieten ze op een onaangename wijze uit hun slof."

„Maar nu hebben enkelen in Paramaribo die aangelegenheid omtrent de dochter van het Indianen stamhoofd aangegrepen om hun persoonlijk verzet tegen uw bewind kracht bij te zetten."

„Leeboer kan zijn gang gaan. Ik sta boven zijn kuiperijen en verdachtmakingen, dat heb ik u reeds gezegd." Met deze woorden trachtte Van Aerssen de zwarigheden van zijn secretaris weg te wuiven.

„Jawel, mijnheer de gouverneur. Maar thans schijnt hij in vereniging met zijn aanhangers . . . "

„Aanhangers? Mede-smokkelaars, bedoelt ge!"

„Goed, goed, zo zal het wel zijn, mijnheer. Maar hij schijnt nu een brief te hebben verzonden aan uw geëerbiedigde echtgenote."

Cornelis keek zijn secretaris doordringend aan.

„En wat behelst dat schrijven?" vroeg hij verontrust.

„Als ik goed ingelicht ben, zou er uitvoerig de affaire aangaande de dochter van het stamhoofd in beschreven zijn."

Cornelis uitte op harde toon een onbetamelijk woord.

De Graaff zei: „Het zit me hoog, ik vind het een gemene zaak van Leeboer . . . Daarom kon ik het niet voor me houden."

Van Aerssen van Sommelsdijck viel neer op een stoel.

„Zo," bromde hij. „Dus dit willen ze ook nog. Mijn laatste loodje geluk gunnen ze mij niet."

Natuurlijk zou er in die brief allerlei lelijks over hem geschreven staan. Zij zouden Margaretha voorschilderen, dat hij een baarlijke echtbreker was — en zelfs nog erger. En dit gebeurde juist thans, terwijl hij in de vurige hoop leefde, dat Margaretha zou ingaan op de smeekbede om naar hier te komen, opdat ze samen een weliswaar laat, maar nog gelukkig huwelijksleven zouden hebben in dit boeiende land.

„Die brief van Leeboer moet achterhaald worden!" riep Cornelis verontwaardigd uit. „De Graaff, zorg er voor, dat die lasterlijke brief Suriname niet verlaat!"

„Ik vrees, dat dit een onmogelijke opdracht is," zuchtte de secretaris. „Als mijn inlichtingen juist zijn, is de bewuste brief reeds enige weken onderweg."

„Dat ook nog!" riep Van Aerssen geërgerd uit. „Misschien heeft mijn vrouw de brief van mij en die van mijn tegenstanders op hetzelfde tijdstip ontvangen. In dat geval . . ." Hij zweeg en sloeg enkele keren met de vuist op tafel. Toen vervolgde hij: „In dat geval heb ik niets meer te verwachten en behoef ik me niet te paaien met de hoop, dat Margaretha naar Suriname zal komen."

„Wellicht zal uw echtgenote zich niet storen aan de ergerlijke verzinsels van uw vijanden," waagde De Graaff op te merken.

(Wordt vervolgd)

✦ Katerlaan

Een halve eeuw geleden was de militiewet van minister Colijn in behandeling in de Tweede Kamer. Het duurde eindeloos lang. De behandeling sleepte zich voort van artikel tot artikel. Op elk artikel had de socialist K. ter Laan een amendement. Of méér amendementen. Eenmaal zelfs vijf amendementen. Als hij het woord kreeg om zijn amendement toe te lichten, praatte hij honderd uit. Als de minister geantwoord had, repliceerde hij en praatte weer honderd uit. De spreektijd was toen nog niet gerantsoeneerd.

Er deed toen een tekening de ronde, waarin een laan was afgebeeld. Aan het begin stond een kat en de eindeloos lange staart van die kat strekte zich uit langs de laan, zolang het oog reikte. Het onderschrift luidde: de Katerlaan.

Maar veel aardiger was een gefingeerd kamerverslag. De voorzitter: aan de orde is artikel 26. Ik geef het woord aan de heer Ter Laan ter toelichting van zijn amendement.

De heer Ter Laan: maar mijnheer de voorzitter, op dit artikel heb ik geen amendement ingediend.

De voorzitter: ik verzoek u de Kamer niet op te houden door ongepaste grapjes. Gaat u nu uw amendement toelichten.

De heer Ter Laan: maar mijnheer de voorzitter, ik heb geen amendement ingediend.

De voorzitter: Dit gaat te ver. Voor het laatst, ik verzoek u uw amendement op artikel 26 toe te lichten.

Rumoer.

Tijdens dit rumoer komt de griffier tot de conclusie, dat de heer Ter Laan inderdaad op artikel 26 geen amendement heeft ingediend.

De voorzitter: ik bied u mijn verontschuldigingen aan. Art. 26 wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De voorzitter: aan de orde is artikel 27. Ik geef de heer Ter Laan het woord ter toelichting van zijn amendement. De heer Ter Laan, het woord verkrijgende, licht zijn amendement toe.

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel
NOORD-NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
Groningen — Eemskanaal N.Z. 48
Tel. 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute"

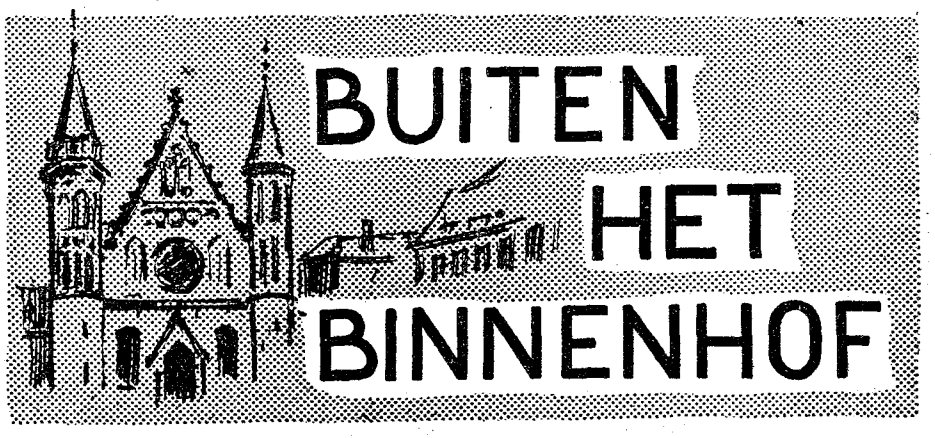

OP zaterdagavond schrijf ik dit. Op een avond in de week, waarop wij, toen kinderen, nu ongeveer 45 jaar geleden, een extra wasbeurt kregen. Maar wij hadden al gauw een huis met een bad, waardoor het zaterdagse ritueel over verschillende dagen verspreid werd. Ik heb echter nog de teil gekend, dat ongemakkelijke bad, dat mij ook is bijgebleven door de uitspraak van een Haagse ouderling in die dagen, die beslist niet „in de teil wenste af te dalen", hetgeen pas begrepen werd toen bleek dat hij niet in details wenste te treden. Nu zult u misschien denken, dat dat zaterdagse teilenwerk uit de tijd is. Dat dacht ik aanvankelijk ook. Ik lees echter, dat wanneer u aan honderd Amsterdammers de vraag stelt of zij in hun huis een bad of een douche hebben gij eenenzestig keer „neen" zult horen. Deze statistische cijfers en die welke nog zullen volgen, zijn onlangs gepubliceerd. Zij gelden voor de gehele stad. Neem dat Nieuw-West, dat is modern. Slechts 28 huizen van de honderd hebben geen bad- of douchegelegenheid. Doch in de oude stad ontbeert 75% van de huizen bad of douche. En komen we even buiten de grote stad, in het landelijke gedeelte van Noord of West, dan vindt men slechts in een op de zes woningen een badkamer of douchecel.

Denkt echter niet dat die Amsterdammers zich niet graag wassen. In andere steden en dorpen in Nederland zijn niet veel méér sanitaire oases. In de hoofdstad 38,2% van de huizen uitgerust met bad of douche. In Rotterdam: 33,9%; in het nette Den Haag 36,1%. Moeten we daarom naar het buitenland kijken? Amerika baadt driemaal per dag bij wijze van spreken. Engeland twee maal per dag (in de steden, en dan nog altijd in de duurdere wijken). Zwitserland, Italië en Portugal (daar kan het ook iets warmer zijn) komen met hun huisbaden niet ongunstig voor de dag. In een stad als Zürich heeft 10% van de huizen GEEN bad of douche. De nieuwbouw in Amsterdam heeft zich om het baden ontfermd. In Nieuw-Zuid heeft 57% van de woningen een badkamer (met bad) en 20% een douche. In het veel later gebouwde Nieuw-West is de verhouding van die cijfers (bad-douche) 14; 44.

Ik heb het genoegen op de grens van oud en nieuw Zuid te wonen. Ik heb een badkamer met bad en in dat bad een zogenaamde telefoondouche. Nu zal ik u geen blik gunnen achter het badgordijn, want dat behoort toe te zijn. Maar ik wil u wel verklappen, dat ik met plezier dagelijks in de kuip stap. Want in het bad zitten is heerlijk. En dan behoeft er heus geen ezelinnemelk in dat bad gegoten te zijn zoals voor de vrouw van Nero geschiedde en men behoeft er ook niet aroef aan zijn eind te komen, zoals dat met Murat gebeurde.

De geschiedenis van het bad is interessant, van het baden in de Nijl in het oude Egypte (zwemmen) tot het allernieuwste bad met een portier voor mensen die moeilijk ter been zijn.

Grieken en Phoeniciërs, Joden en Romeinen hebben het steeds op het bad, de badkuip, het bassin, het kuurbad begrepen gehad. De Romeinse keizers lieten badhuizen voor het volk aanleggen, waarvan heden ten dage nog de thermen van Caracalla spreken. Het baden werd een ritueel, het ritueel werd een overdreven zorg voor het lichaam, de badgelegenheden veroorzaakten uitspattingen. Vandaar dat de eerste kerkelijke gezaghebbers hiertegen waarschuwden. Let wel, zij waren niet tegen het reinigen van het lichaam, want de kloosters waren ook voorzien van baden. Stoombaden, kuipbaden, zij zijn al heel oud. De reserve welke de eerste kerkvaders aan de dag legden met betrekking tot zekere uitspattingen werd later gedeeld door de Calvinisten in Nederland en de Puriteinen in Engeland, toen de 18e eeuw, wat dit betreft, op de oudheid ging gelijken.

Tot het jaar 1911 was het badwezen in Amsterdam geheel aan particulieren overgelaten. In dat jaar nam de gemeente enkele particuliere badhuizen over.

De toenmalige wethouder Treub breidde het badwezen uit, op scholen en in wijkcentra.

Misschien een vraag, welke dicht bij u ligt. Waarom zingen mannen, die praktisch nooit zingen, in het bad? Het antwoord is niet zo moeilijk. Zulke mannen zingen graag, maar zijn in dit opzicht niet zo geoefend. Zodra zij echter buiten het gehoor en gezicht van de menigte zijn verheffen zij hun stem en gaan zingen. Met het oog op zichzelf zetten zij een keel op, welke, naar zij menen, niet gehoord wordt door de huisgenoten. Maar als de badkraan niet meer loopt of het bad leeggelopen is en deze kenmerkende geluiden niet meer als dekmantel kunnen dienen, worden deze badzangers gehoord. En vaak met minder genoegen.

Van het bad naar de Kamer met een grote K. Op deze plaats heb ik eens minister Romme geciteerd met een zin, waarvan ik dacht dat deze de langste in de parlementaire historie van Nederland was. Ik meen echter, dat de oud-minister thans verslagen is door minister Beerman, die deze zin de Kamer heeft doen toekomen:

„Ten aanzien van Nederlandse vrouwen die vóór 1 augustus 1958 zijn gehuwd met staatsburgers van De Republiek Indonesië en die ingevolge artikel 3 van de Verordening van de Chef van het Militair Gezag Nr. PRT-PM-09-1957 en artikel 3 van de Verordening van de Centrale Militaire Gezaghebber nr. Prt-Peperpu-014-1958 op 1 augustus 1958 op haar verzoek werden behandeld als staatsburgers van de Republiek Indonesie, geldt dat zij, gelet op het bepaalde bij artikel 1 van de Overgangsbepalingen van de Indonesische nationaliteitswet, op meergenoemde datum de Indonesische nationaliteit hebben verkregen en mitsdien krachtens het bepaalde bij het tweede lid van artikel 5 van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap de Nederlandse nationaliteit hebben verloren."

Zoals u zult begrepen hebben ging het om de spijtoptanten, waarover trouwens Kamerleden ook prachtige zinnen hebben gezegd en duidelijke vragen hebben gesteld. Bijvoorbeeld:

„Waarom was het de minister niet mogelijk nader te antwoorden op de vraag, of de adviescommissie het oordeel van de minister deelde, dat niet terzake van haar adviserende functie t.a.v. door de minister voorshands afgewezen gevallen, doch terzake van het toelatingsbeleid als zodanig verruiming der richtlijnen niet wenselijk was. Zou de minister b.v. niet hebben kunnen antwoorden door overlegging van het betrokken advies der commissie?"

En ziehier dan het antwoord van Zijne Excellentie:

„Het Regeringsstandpunt: Wanneer de Kamer hedenmiddag zo eenstemmig haar wensen heeft uitgesproken ten aanzien van een formele herziening der richtlijnen, dan mag ik toch de Kamer v oorhouden, dat de in overleg met haar benoemde commissie van Vollenhoven, tot dusverre daaraan geen behoefte heeft gehad (Handelingen blz. 2870 rechterkolom) was overduidelijk. „Wanneer de Kamer dan toch nog een gevoel van wantrouwen heeft over mijn contacten met die commissie, wat zal ik daar dan op antwoorden," is vervolgens t.a.p. opgemerkt. De gestelde vraag is misplaatst; terzake zij overigens verwezen naar het antwoord op vraag 63".

Het is alles zeer duidelijk!

William Graankoper

FERNHOUT N.V.
Handel in wegen- en waterbouwmaterialen, Zandzuigbedrijf
Op- en Overslag,
Scheepsbevrachting
ZWOLLE - Telef. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Deze (onverwachte) gelegenheden moet u niet binnenshuis zoeken; 9. als dit gebeurt, is de vader aannemer; 10. de helft van een middel om wijs te worden; 11. ontspringt deze rivier in Utrecht?; 12. deze geweldenaar vindt u in uw buurt; 13. „overzetter"; 16. de klassieken werden er heen gelokt, wij gaan voor hun geluid juist naar binnen; 17. alle aardbewoners met het (geringe) verstand van één?; 18. zo gejaagd als een knaagdier; 21. deze vervelende dames vond u in uw eerste boek; 23. geesteskind; 24. hoog in IJmuiden; 25. 100-jarige; 28. kijkkast; 29. hij is verkwistend, maar uw N.G. zou er zonder hem maar rommelig uitzien; 30. partijgenoot, die de moed erin houdt? nee, hij zit constant krap bij kas.

Vertikaal: 1. onvriendelijk vervoermiddel?; 2. de zon gaat voor minder op; 3. bloemrijke hoge onderscheiding?; 4. bedekt 10 hor.; 5. dichtbij, in Duitsland; 6. kenmerk van het ware; 7. rover, die aanvalt, als de gastheer aan tafel zit; 8. arbeidstherapie voor geestelijk gestoorden?; 14. volkomen dwaas wapen; 15. vis, die u ook kunt vangen als u per ongeluk te water raakt; 19. „gewapend" soms met twee koppen; 20. zo zit je er warmpjes in en ben je ook van eten voorzien; 21. bezitster van rampenkistje; 22. hij wil van zijn vakantie genieten, maar de boer spant hem voor de ploeg; 26. stuk van een stuk? Nee, als hij stuk is, zinkt hij; 27. kocht een berg voor twee talenten zilver.

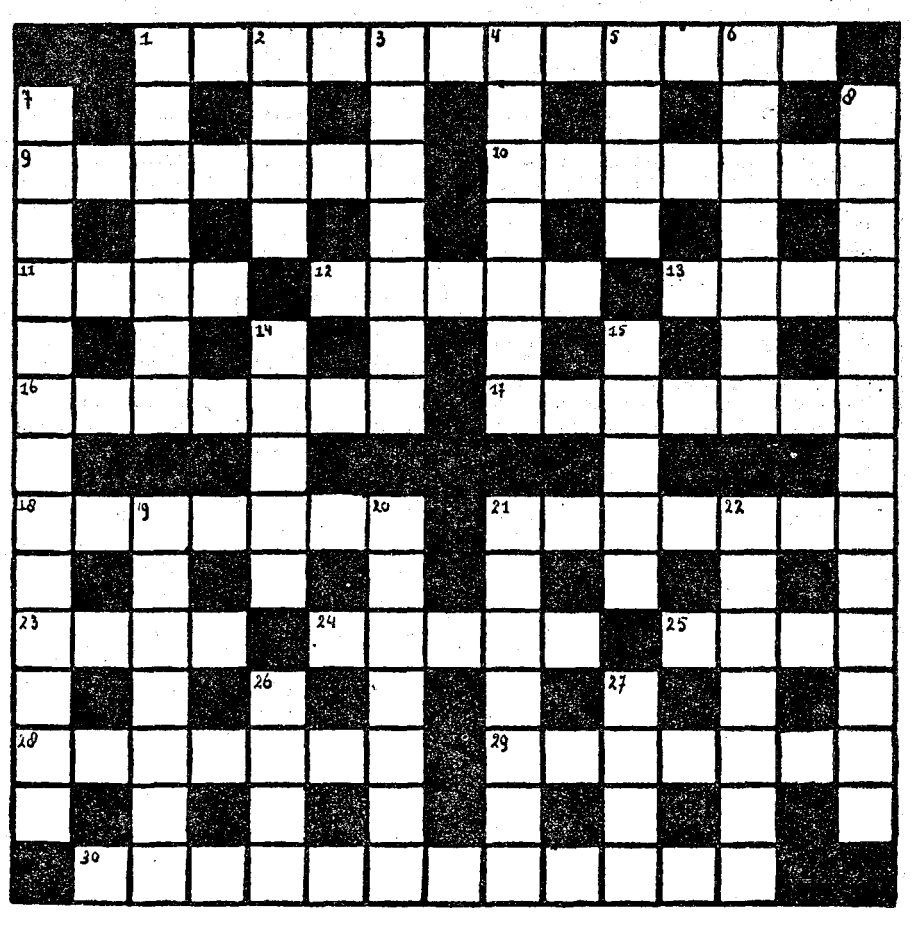

OPLOSSING VORIGE PUZZEL:
Horizontaal: 1. lenigen; 3 ribstuk; 7. passiepreek; 9. westen; 11. stroom; 12. Nijl; 13. uitjes; 14. oproer; 18. Eli; 19. parten; 21. struik; 23. tegenwerken; 24. knollen; 25. rollade.
Vertikaal: 1. leeuwin; 2. geste; 4. Brest; 5. klimmen; 6. mening; 7. pasteikorst; 8. knollentuin; 10. negeren; 11. slapers; 15. kapwerk; 16. nieuws; 17. dakloze; 20. engel; 22. takel.

17e jaargang no. 48 2 december 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Kuyper vandaag

HET is opmerkelijk, dat de vraag naar één prot. christelijke partij in Nederland telkens opnieuw wordt gehoord. Elke keer, dat zij wordt gesteld, geven een aantal personen een antwoord. Van Chr. Historische zijde is in 1958 een brochure verschenen, waarin politieke leiders als mr. Pollema en de heer Kikkert duidelijk neen! zeggen. Zij willen zich zelf blijven. Dat is duidelijk en daarmee is de kous af. Anderen zijn minder beslist. Zij zeggen: wij zijn er wel voor, máár... En dan wordt dat máár belast met een reeks argumenten, die niet voor de poes zijn. Soms mengen zij de kerkelijke gedeeldheid daarbij in de discussie en zeggen: zolang wij kerkelijk gescheiden zijn, kunnen wij politiek niet samen optrekken. Wel in het C.N.V., maar niet in een politieke partij. En passant doen sommige C.H.'s het dan voorkomen, alsof Hervormden Christelijk-Historisch behoren te stemmen. Maar hoe men het antwoord ook probeert uit te stellen of conditioneel probeert te maken, **de vraag blijft aan de orde.**

Verleden week hebben wij uiteengegezet, waarom wij het verwerpelijk vinden, dat de verantwoordelijkheid wordt afgeschoven naar de kerken. Ditmaal komt een ander aspect aan de orde.

VAN Christelijk-Historische zijde wordt het niet zelden zo voorgesteld, alsof Kuyper lange tijd NIET beletsel is geweest van de eenheid.

Niet alleen zijn optreden, zijn persoonlijkheid, maar zijn politieke visie, zijn systeem staat in de weg. Hij heeft zijn stempel op de A.R. gedrukt. Daardoor vertoonde zij een eigen type. Men kon spreken van een Kuyperiaanse signatuur. En zolang de A.R. dat merkteken vertoonden, was er van politieke eenheid met de C.H. geen sprake. Maar er is een wolk, véél groter dan eens mans hand. De Kuyperiaanse signatuur verdwijnt. Men kan niet meer volhouden, dat de A.R. Kuyperianen zijn. In de theologie niet. Theologisch heeft hij afgedaan. Prof. Polman van Kampen heeft het in de tweede druk van de Chr. Encyclopaedie duidelijk gezegd. Kuypers theologische invloed „is verleden tijd geworden". „Ons volk leest zijn geschriften niet meer." **„Zelfs moet eerlijk erkend worden, dat onder de Geref. theologen weinigen nog serieus met Kuyper rekenen."**

WANNEER dat wáár is, dan vervalt een belangwekkend en telkens herhaald verhaal.

Het ziet er aldus uit. Ons volk is sterk theologisch aangelegd. Theologische systemen hebben een beslissende invloed op het leven. Kuyper ontwikkelde een theologisch systeem, dat een vèrre strekking heeft. Hij is de man van de antithese en van de gemene gratie. Dat zijn de twee punten, waaraan zijn gehele systeem is opgehangen. Ze schijnen elkaar tegen te spreken, ze vullen elkaar misschien aan, maar in elk geval beheersen zij de theologie van Kuyper. En dat heeft zijn gevolgen op elk terrein. Daardoor is zijn politiek bepaald, zijn wetenschapsbeoefening, zijn houding ten opzichte van de cultuur. En wie de theologie van Kuyper verwerpt staat ook principieel afwijzend tegenover zijn politiek systeem en zegt dus neen tot de anti-revolutionairen...

Tot zover het belangwekkend en telkens herhaald verhaal. Maar het heeft geen zin meer, het behoort in elk geval tot de verleden tijd, als zèlfs de Geref. theologen niet meer serieus met Kuyper rekenen. Als Kuyper theologisch dóód is, waarom zou men dan nog tegen hem ageren? Waarom dan nog brochures schrijven, waarin over die theologie van Kuyper en over haar droeve consequenties zo waarschuwend wordt gehandeld?

ER is nòg een verhaal. In de tijd, dat Kuyper nog wèl serieus werd genomen, ook in de theologie, is er een Kuyperiaans-gereformeerde stijl ontstaan op het gebied van organisatie, vereniging en vergadering. Daar zat activiteit in, en volharding, maar ook systeemdwang en zelfs onverdraagzaamheid jegens minderheden en buitenstaanders. Dat is nu allemaal voorbij. Het is verleden tijd. Waar het nog wordt opgemerkt, wordt het niet meer serieus genomen.

En dat verdwijnen van de Kuyperiaanse invloed in de organisaties maakt het al weer een stuk gemakkelijker, om tot méér eenheid te komen. **Hoe meer de A.R. zich zelf van Kuyper bevrijden, hoe beter het ligt.** Een man als prof. Van Niftrik was eens héél sterk tegen eenheid met de A.R. Hij is veranderd. En één van zijn motieven is, dat de A.R. zijn veranderd. Zij worden voor de C.H.U. hoe langer hoe meer acceptabel. Zij zijn niet zo Kuyperiaans meer als vroeger.

Zulke redeneringen helpen ons evenwel niet vooruit.

Wat zullen wij van deze dingen zeggen?

Natuurlijk is er veel in Kuyper en in zijn werk heel wat, dat door de tijd werd bepaald, tot die tijd behoorde en daarmee verdwijnt.

Maar aan de **wezenlijke** betekenis van Kuyper doet dit niets toe of af.

HET is niet gemakkelijk, die wezenlijke betekenis in enkele woorden te zeggen. Maar wij wijzen op een paar punten, die speciaal op de politiek betrekking hebben.

Kuyper was christelijk-**historisch.** Hij zag zo duidelijk de continuïteit. De kleine luyden onder Willem van Oranje, de slijkgeuzen uit de tijd van het bestand, hij zag ze in hun strijd en hun volharding in hetzelfde licht als de mannen en de vrouwen, die offers brachten in de schoolstrijd. **Het Calvinisme** is oorsprong en waarborg van onze staatkundige vrijheden.

De lijnen zetten zich voort in de geschiedenis. Maar dat spreekt ook weer niet vanzelf. Daar zit het wonder in van Gods trouw, die door Zijn Woord en Geest het volk weer wakker maakt. En zo is het Gereformeerd volkstype telkens weer een kracht ten goede geweest in het volksleven.

Maar daaruit volgt ook, dat de **begeerte,** om het Gereformeerde volkstype slechts als een historisch verschijnsel te beschouwen, dat ééns beslissende nationale betekenis héèft gehad, merkwaardig kan samenvallen met het **verhaal,** dat Kuyper met héél zijn systeem nu wel voorgoed tot het verleden behoort.

EEN tweede element is Kuypers werk en streven is, dat hij een **mondig volk** wilde. Hij was een democraat in de beste zin van het woord. Daarom was hij vaak zo wantrouwig jegens de staat. „De overheid u ten goede" kwam daarbij wel eens te veel op de achtergrond. Kuyper wilde niet, dat de staat als een zorgende vader en een nauwgezette voogd zou optreden. Vrijheid is bij hem nauw verbonden met „soevereiniteit in eigen kring". Hij ziet het leven telkens in de openheid, waar het volksinitiatief zich kan ontplooien.

Ook op sociaal gebied.

EEN derde element is de breedte van Kuypers visie. Hij zag de grote verbanden.

De vorige week werd in de Eerste Kamer gesproken over de derde technische hogeschool. De C.H. woordvoerder sloot zich aan bij een rede van minister Cals, die voor de natuurwetenschappelijke en technische studie een **religieuse basis** wilde. De technische wetenschap is noodzakelijk, maar zij wordt een gevaar, als zij geëmancipeerd optreedt. Als zij losgesneden is van de wortel.

Wij hebben dat betoog met grote belangstelling gevolgd. **Maar het zou in Nederland bijna ondenkbaar zijn, dat op dit punt zulk een grote eenstemmigheid en duidelijkheid openbaar werd, zonder het grondleggende werk van Kuyper.**

WIJ hebben maar enkele lijnen aangegeven, om enigszins te doen verstaan, waarom wij niet meedoen aan een taktiek die begint met te zeggen: Kuyper? Zijn werk is op het oud-archief gedeponeerd.

Kuyper is en blijft een man van nationale betekenis, die bijzonder veel gedaan heeft voor de emancipatie van de „kleine luyden".

En wij bouwen niet aan een nieuwe toekomst, door hem en zijn werk te verloochenen en de zegen daarvan voor ons volk te ontdekken.

Wij willen noch aan de waarheid te kort doen, noch vergeten, om dankbaar te zijn.

Te veel breuken en te weinig knopen

* * * Nieuw-Guinea

De Nederlandse Regering heeft in New-York niet voldoende steun gevonden voor haar plannen. Maar wel steun van verschillende staten, die vroeger zich afzijdig hielden of tegenover ons stonden.

Zij heeft ook duidelijk laten weten, waar het om ging. Om het zelfbeschikkingsrecht van een volkerengemeenschap, die niet meer op koloniale wijze verhandeld of overgedragen kan worden. Principiële of reële bestrijding vond dat standpunt niet. Zij, die tegen stemden, deden het met uitvluchten. Ze wilden of durfden geen kleur bekennen.

De Nederlandse Regering staat nu voor een moeilijke taak. Maar ook voor een duidelijke p l i c h t. Zij zal haar woord gestand moeten doen. De Papoea's mogen niet beroofd worden van hun recht. Ook niet onder het handhaven van een mooie schijn.

Er is onder de A.R. in de laatste tijd verschil van mening gebleken over onze houding tegenover Indonesië. Over de vraag, of we moesten streven naar een „open gesprek", door „wijze mannen".

Maar op één punt bestaat geen verschil en màg geen verschil bestaan.

A l l e antirevolutionairen zullen j u i s t n u moeten doen blijken, dat zij het zelfbeschikkingsrecht willen handhaven.

De Regering moet dat weten, de Papoea's moeten dat weten en Soekarno moet dat óók weten.

De eensgezindheid op d i t punt is, dunkt ons, aanwezig, zoals ook uit de rede van dr. Berghuis in de Eerste Kamer bleek. Zelfbeschikkingsrecht betekent v r i j e b e s l i s s i n g, v r i j e k e u s tussen blijvende politieke zelfstandigheid, aansluiting bij een of ander buurland, of opneming in een federatief verband.

Deze r u i m t e in de keus behoort tot de z e l f b e s c h i k k i n g; is er een wezenlijk deel van.

De grote beslissingen staan nu voor de deur. En trouw moet blijken.

* * * Van der Putten

De zaak Van der Putten is in het beslissende stadium gekomen. Wij schorten ons oordeel op. Want als wij goed zijn ingelicht, is de heer Van der Putten in beroep gegaan bij het ambtenarengerecht.

Daar wordt zijn zaak in de vorm van een rechtsgeding behandeld door onpartijdige rechters. En dáár ontbreekt dus elke gelegenheid voor partijdig en overhaast oordelen.

* * * De gebroken pot

Alle pogingen om de scherven van de Kongolese staat te lijmen of tot een eenheidsstaat samen te binden, hebben tot nu toe gefaald.

In september kregen de V.N.-troepen het in Katanga zo zeer te kwaad, dat een wapenstilstand als enige uitkomst overbleef. Sindsdien is Gizenga in Oostprovincie en Kivoe acties begonnen, die elke verwachting inzake het vestigen van een centraal gezag over de rest van Kongo tot een illusie bestempelen. Leopoldstad is niet in staat de muiterij te dempen, want het waren Moboetoe's eigen soldaten, die in Albertstad en Kindoe uit de band sprongen.

Wat nu? De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft een oplossing bedacht. Deze namelijk, dat alle huurlingen, desnoods met geweld, uit Katanga moeten worden gegooid. Men vraagt zich — na de september-ervaringen — echter wel af, wie dat moeten doen. Tenzij Amerika en Engeland, die de financiële lasten van het V.N.-optreden in Kongo voor het merendeel dragen, bereid zijn er nog meer geld en soldaten naar toe te laten sturen, lijkt de beslissing van de Veiligheidsraad een sinistre grap, die stellig het prestige der Volkerenorganisatie zelf niet ten goede komt.

Tsjombe's antwoord, het proclameren van de „heilige oorlog" tegen alle landen, die gedelegeerden in de Veiligheidsraad hebben, is een typisch staaltje van Kongolese aanpak. Doch de 13 Italiaanse vliegers hebben de realiteit daarvan in de Kongo aan de lijve ondervonden. Hun moordenaars mochten in verband met de orde-handhaving (!) zelfs niet worden gezocht.

Wij geloven dat de Verenigde Naties op de verkeerde weg zijn door zich hardnekkig slechts tegen Katanga te keren. En wat even erg is: zij openen daarmee tevens voor het Kremlin de mogelijkheid om de scherven van de onherstelbare pot straks naar zich toe te grissen.

Op pad!

Radiotoespraak van mr. W. R. van der Sluis op 30 november j.l.

DE vorige uitzending is niet zonder weerklank gebleven. U herinnert zich nog wel dat ik toen de Algemene Ouderdomsvoorziening aan de orde stelde.

Wij, in de Anti-Revolutionaire Partij spraken als onze mening uit, dat een fikse verhoging van de A.O.W. noodzakelijk is. Welnu, dat waren heel wat schrijvende luisteraars met mij eens.

Het is altijd prettig om een instemmend antwoord te ontvangen.

Het was nog plezieriger dat ook een luisteraar waarderend schreef over de andere kant van de medaille, nl. de bereidheid van ons volk om bewust een premieverhoging te aanvaarden.

Het allermooiste vond ik, dat dit kabinet — natuurlijk los van onze uitzending — nauwelijks een week later aan de SER advies vroeg voor een verhoging van de A.O.W.-uitkering voor gehuwden van *f* 1.794,— tot *f* 2.058,— en voor ongehuwden van *f* 1.134,— tot ruim *f* 1.300,—. Deze daad van dit kabinet toont aan, dat het gelukkig bij praten alleen niet blijft.

Bovendien is in deze 15% de huurcompensatie per juli 1962 niet begrepen. Die komt er nog apart overheen.

U merkt misschien op: moet over zo'n verhoging nog advies aan de SER gevraagd worden?

Dat is inderdaad niet altijd het geval.

Aan een andere, extra-surprise voor de bejaarden, namelijk de z.g.n. automatische verhoging, die de A.O.W. nog in de maand december te zien geeft, behoeft de SER niet te pas te komen.

Sint Nicolaas trouwens ook niet, want goede sociale voorzieningen krijgt een volk niet cadeau.

De autonome stijging, die ik het eerst noemde, moet echter via een wetswijziging tot stand komen.

En dan — zo is het nu eenmaal geregeld — moet er eerst een SER-advies op tafel liggen, vóór de parlementaire behandeling begint.

Ik vermoed wel, dat de SER met dit advies spoed zal betrachten.

De zaak waarom het gaat, is eer vlot en gunstig advies dubbel en dwars waard.

Ook anderen, die het financieel niet breed hebben, schreven mij. Met name ook invaliden. Nu heeft de voorzitter van de a.r. fractie in de Eerste Kamer, dr. Berghuis, dinsdag j.l. bij de Algemene Beschouwingen op een aantal sociale wensen gewezen, vooral ook op die van de invaliden. Gistermorgen heeft minister De Quay daarop geantwoord, dat een interim-regeling voor de invaliden in de maak is. Zij behoeven dus niet op de voltooiing van de komende Arbeids Ongeschiktheidswet te wachten. Dit opent ongetwijfeld nieuwe perspectieven.

Laat ik nu mogen volstaan met het geven van de verzekering, dat ook hun problemen binnen onze partij op meer dan één manier de aandacht hebben. Een christelijke partij zou zich moeten schamen als dat niet zo was.

Onze partij. Mag ik daar vandaag even over spreken?

Politieke partijen zijn verenigingen, dat weet u.

Zij moeten naar hun aard aan de weg timmeren.

Dat is ook duidelijk, want politiek bezig zijn betekent immers aandacht van overheid en volk vragen voor het welzijn van enkeling en gemeenschap.

Dat aan de weg timmeren trekt niet alleen veel bekijks, maar het kost ook geld.

Niettemin worden de politieke partijen niet gesubsidieerd.

Alles wat zij uitgeven, moet uit de contributie komen.

Vergeleken met de contributies van andere organisaties, zijn de inkomsten van een partij heus niet hoog.

Vooral een volkspartij als de onze, wil haar leden immers liefst onder alle maatschappelijke groeperingen vinden.

Hoe vervult nu een partij als de onze haar taken?

En welke zijn die taken?

Dat zal u wel duidelijk zijn als ik er enkele opnoem.

Onze leden moeten toch regelmatig een contactblad ontvangen. In veel gevallen is dat de enige band tussen de partij en het lid. Daarom is zo'n schriftelijk contact van belang.

Dat kost onze partijkas per jaar ca. *f* 72.000,—. Dat is ongeveer een derde deel van hetgeen de landelijke organisatie van de contributie ontvangt.

Met een jongerenorganisatie als de ARJOS is onze partij natuurlijk erg ingenomen. De ARJOS vormt de partij van de toekomst. Maar jongeren zijn veelal niet zo ruim bij kas.

En al dragen zij ook zelf hun financieel steentje aan de ARJOS bij, een bijdrage van de partij van bijna 30.000 gulden daarnaast is geen luxe.

En wat zou u denken van een partij, die zelf niet meer studeert?

Natuurlijk bent ook u van mening, dat er over actuele problemen begrijpelijke, doch goede voorlichting moet zijn.

Daarom bezit onze partij een College van Advies.

De leden van dit College werken veelal in commissie-verband.

Hoewel zij slechts hun reiskosten vergoed krijgen en er dus zeker niet beter van worden, kost het College geld.

Want er is ook een secretariaat nodig, dat notuleert en rapporten opstelt.

Dat kost ruim *f* 20.000,— per jaar.

Ik zeg het maar heel openhartig en het staat bovendien in de gepubliceerde jaarverslagen van onze partij.

En wat denkt u van een partij, die geen propaganda voert?

Doch óók die activiteit kost een slordige duit.

Speciaal voor dat werk zouden wij over meer geldmiddelen moeten kunnen beschikken.

Vooral als de verkiezingen voor de deur staan.

Laat ik nu maar niet beginnen over huur van kantoorruimten, vergaderkosten, gestegen telefoon- en posttarieven, alsmede salarissen van het bureaupersoneel en dergelijke vanzelfsprekende dingen meer.

Kortom, het op gang houden van een organisatie kost handen vol goed besteed geld.

Elk jaar is er in feite een tekort.

Mag ik tegen deze achtergrond de ledenwerfactie stellen, die momenteel aan de gang is?

Natuurlijk er is een hoger doel dan het financiële dat ons drijft om zoveel mogelijk geestverwanten als lid in te schrijven.

Het is het Koninkrijk Gods, waarom het ook in de christelijke politiek gaat.

Als n het zó ziet, komen bezwaren als „geen tijd", „geen belangstelling", „te ingewikkeld" en kritiek op praktische politieke punten in een ander licht te staan.

Maar wat mij juist dezer dagen bij mijn persoonlijke gesprekken als propagandist van mijn eigen kiesvereniging zo opviel, was dit.

Men stemt met de principiële doelstelling van onze partij vaak wel in. Maar men realiseert zich onvoldoende, dat zo'n partij naast het gebed en het belangstellend meeleven, ook de steun van het lidmaatschap niet kan missen.

Die ervaringen zullen ook andere propagandisten, die dezer dagen voor onze partij op pad zijn, hebben opgedaan.

Men ziet de mensen ervan opkijken als men in zo'n persoonlijk gesprek eens opsomt wat er zoal te doen is.

Naast wat ik al noemde wijs ik nog op onze gesprekskringen, die straks gedocumenteerd moeten worden met gedrukt materiaal. Ik wijs ook op de propagandafolders, die (enkele malen duurder dan vroeger) moeten worden betaald.

En straks, begin 1962, stelt de overheid naast de radio-uitzendingen ook televisie-zendtijd voor de politieke partijen beschikbaar.

Ook daaraan zijn onkosten verbonden, waar men vroeger niet aan dacht.

Doch moet de A.R. Partij daarom deze unieke kans om miljoenen mensen te bereiken, die anders niet benaderd kunnen worden, laten voorbijgaan?

Ik ben gelukkig nog geen geestverwant tegengekomen, die vond dat onze partij in deze tijd maar stil met een boekje in een hoekje moet gaan zitten.

Gelukkig niet.

Wij voeren onze ledenwerfactie onder het motto: „Een op Tien". Dat betekent, dat wij op elke tiental leden graag één lid erbij willen hebben.

Gelukkig zijn alleen reeds in deze maand november 660 nieuwe leden aangemeld.

Ik wens mijn mede-propagandisten veel toewijding en wijsheid bij hun belangrijke werk.

En als zij ook bij u aanbellen, een goede ontvangst. Zij komen echt niet voor zich zelf.

Elk nieuw lid helpt ons bij het uitvoeren van onze taak.

Ook al zou dat lid het te druk hebben om zelf op pad te gaan.

Maar op zijn of haar steun doen wij graag een dringend beroep.

Als u vindt, dat u aan die actie zou moeten meewerken, zeg het aan uw plaatselijke k.v. of schrijf het aan ons centraal bureau, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

Als u vindt — wat ik van harte hoop — dat u, nu de zaken zó staan, onze partij de steun van uw lidmaatschap niet langer kunt onthouden, meld u dan aan, eveneens bij de kiesvereniging in uw woonplaats of op het bureau van de A.R. Partij, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

Wacht u er niet mee.

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• **Eén van de spanningsvelden waarin het NIEUW-GUINEA-VRAAGSTUK zich bevond is doorbroken, nu de Brazzaville-groep, noch India, erin slaagden in de Assemblee der Verenigde Naties de vereiste 2/3 meerderheid voor hun resoluties te verwerven.**

Een ander spanningsveld neemt sindsdien snel in omvang toe, namelijk dat waarop Nederland intern moet beslissen over het „wat nu".

Wij moeten ons tot het eerste punt beperken. Maandag jl. was op het eerste gezicht een rampdag voor ons land. Wat Indonesië al driemaal overkwam, werd nu Nederlands deel: een onvoldoende meerderheid in de Assemblee. Dit betekent dat de Verenigde Naties op dit moment het gezag missen om een oplossing aan te geven. Toch is er (bij nader inzien) geen terugkeer in de oude stellingen mogelijk. Dat is ook niet nodig, want de winstpunten die voor ons in het Brazzaville-voorstel zaten, blijven de moeite waard om er bij de verdere gang van zaken rekening mee te houden. Naast de **verlies**post van het niet tot stand komen van een oplossing **nu**, zien wij als zulke winstpunten:

— een duidelijke uitspraak van een gekwalificeerde meerderheid der V.N. (nl. van 53 der 103 naties) ten gunste van het zelfbeschikkingsrecht der Papoea's.
— een duidelijk verbeterd inzicht van de meeste V.N. landen in Nederlands WERKELIJKE bedoelingen: geen kolonialisme ten opzichte van de Papoea's.
— een duidelijke positie-keus van de Verenigde Staten; meer ten gunste van ons land dan van Indonesië.

Wellicht een afwenden van het risico van een militair conflict rondom Nieuw-Guinea.

Minister-president De Quay heeft woensdag bij de algemene beschouwingen in de Eerste Kamer laten weten, dat ook onze regering de inhoud van het Brazzaville-voorstel blijft accepteren en dus bereid is tot iedere discussie over Nieuw-Guinea, mits het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's gehandhaafd blijft.

Langs die beleidslijn zal in de eerstkomende dagen het beraad in ons land zich verder ontwikkelen. Wij zullen die nauwgezet dienen te volgen om binnenlandse verwarring te voorkomen.

• **FINLAND** is uit de vrieskou van Novosibirsk in een kwakkel-klimaat van „het kan vriezen en dooien" aangeland. Natuurlijk mochten de Finnen hun teruggekeerde president Kekkonen van harte toejuichen, toen deze uitstel van executie had gekregen. Het is ook gunstig dat Kekkonen's tegenkandidaat hem de presidentszetel niet zal betwisten, want het huidige staatshoofd kan bij de Russen blijkbaar een potje breken. Doch het zou onjuist zijn te constateren, dat Finland (ja zelfs Scandinavië) van een rustige toekomst zeker zou kunnen zijn. Men kent de wisselvalligheid van het Russische humeur. Elk ogenblik kan dus de wereld opnieuw worden opgeschrikt door nieuwe bedreigingen van dit land en zijn naburen.

Noorwegen, dat lid van de NATO is, ligt zelfs vooraan in de gevaren-zone. Zijn minister van Buitenlandse Zaken, Lange, is eveneens in Moskou geweest. Ook dat bezoek kan nog een onaangenaam vervolg krijgen. Want Ruslands (echte of vermeende) vrees voor de NATO en West-Duitsland deelneming aan dat bondgenootschap, zal „Mr. C." doen **blijven** omzien naar elk middel om de noordflank van het westerse verdedigingsstelsel te verzwakken. Vandaar dat wij in die hoek op zijn best van een politiek kwakkelklimaat durven te spreken.

• Rondom **BERLIJN** is druk geconfereerd. De periferie daarvan reikte tot in Washington, waar Adenauer bij Kennedy op bezoek was en tot Londen, waar Macmillan met De Gaulle sprak. Het sluitstuk op deze dubbele actie had deze week een onderhoud Adenauer—De Gaulle moeten zijn. Is het werkelijk de griep van de bondskanselier, die tot uitstel noopte, of heeft Macmillan zozeer gefaald om De Gaulle tot meer bereidheid inzake overleg met Moskou te brengen, dat Adenauer nu zijn tijd, om als meest belanghebbende de laatste duw in de rug van de stijve generaal te geven, nog niet gekomen acht? Men is ook benieuwd in hoeverre het Londense gesprek Franse barricaden op de weg van Engelands toetreden tot de E.E.G. uit de weg heeft geruimd. Maar de geheime diplomatie is in Londen weer eens volop herleefd, zodat ieder ook hiernaar slechts kan gissen.

• Het **FRANSE PLAN** (van 2 november) voor een Europese Unie van Staten (dus een soort van **politieke** integratie) ligt nog als een blok op de maag van vele voorstanders van verbreiding van de E.E.G. Want als Engeland die stap niet wil meemaken, zou het dan wel zijn bereidheid om tot de **sociaal-economische** eenheid van de E.E.G. toe te treden, handhaven. **Dat** is het grote risico van het Franse voorstel **op dit moment.** Nederland en België hebben daarom op een spoedig overleg omtrent dit plan aangedrongen. Premier De Quay heeft daarover in de Eerste Kamer gezegd, dat het Nederlands—Belgische beleid er daarbij op gericht is duidelijkheid te krijgen omtrent de positie van Engeland in dit overleg. Men kan zich indenken, dat het beraad over de **politieke integratie** moet worden gezien als bij uitstek de taak van de West-Europese Unie, waarvan ook Engeland deel uitmaakt. Daar ligt deze kwestie dus gemakkelijker en ook beter afgeschermd van de E.E.G.-onderhandelingen met de Britten.

Er zijn trouwens redenen te over om aan de oprechtheid van de Fransen tot echte politieke integratie te twijfelen. Dat wil dus zeggen om rechten en verplichtingen gelijk over grote en kleine deelnemers te verdelen. De rede van De Gaulle tot 3.000 officieren in Straatsburg laat ruimte tot vermoedens in die richting. Het is voor een land dat lid is van de NATO toch wel bedenkelijk als het staatshoofd meedeelt, dat het een leger met atoomwapenen **geheel voor zichzelf** wil bezitten. Men kan aan de hand van zo'n uitspraak wel gissen wat zo'n land bereid is aan supra-nationale regelingen te aanvaarden op ander, bijvoorbeeld politiek terrein.

• De **KERNPROEF-BESPREKINGEN** te Genève werden hervat. De Verenigde Staten hebben zich daarbij het recht voorbehouden zulke proeven te nemen als de omstandigheden daartoe nopen. Rusland heeft geantwoord in dat geval hetzelfde te zullen doen. Wellicht spruit deze politieke ketting-reactie voort uit Kennedy's behoefte om zich niet weer bij de neus te laten nemen, zoals dat Rusland in september gelukte, toen Chroestjew plotseling de afspraak om geen proeven meer te nemen aan zijn ruige laars lapte.

NEDERLANDSE GEDACHTEN
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.
ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

* * * Onbehoorlijk

De fractie-voorzitter van de C.H.U. heeft in de Eerste Kamer bij de algemene beschouwingen een onbehoorlijke suggestie gedaan.

De Eerste Kamer moet de belastingvoorstellen van minister Zijlstra nog behandelen. Dat gaat langs de gewone weg. Dus eerst onderzoek in de afdelingen, of in elk geval door een commissie van rapporteurs. Die commissie brengt een voorlopig schriftelijk verslag uit. Maar de Eerste Kamer, aldus de heer Pollema, is niet tot het uitbrengen van zo'n verslag verplicht. Zij kan de ontwerpen ook laten liggen. En daarmee onttrekt zij zich aan de druk van de Regering, om de ontwerpen aan te nemen.

Deze sugestie is onbehoorlijk. Zij is een aanbeveling van sabotage. Wanneer de Eerste Kamer tegen de belastingvoorstellen is, moet zij ze verwerpen. Na de verdedigingen van de Regering te hebben gehoord. Dat is gemeen overleg. De gedachte, waar de heer Pollema, voorzitter van de C.H.-fractie mee speelde, is een poging, de democratische staatsinstellingen door obstructie te vernielen. Nu zal het in de praktijk wel meevallen. De Eerste Kamer heeft voldoende niveau, om dergelijke praktijken tegen te gaan. Maar dat zij door de fractievoorzitter werden gesuggereerd, was wel een droevig verschijnsel. Waarbij dan nog komt, dat de C.H. zich er vaak op laat voorstaan, dat zij zo gouvernementeel is.

* * * Rare methoden

In de Tweede Kamer was een debat over de salarissen van het personeel van t.v. en radio.

Dat personeel wordt voor het merendeel betaald met rijksgeld, dat uit de luisterbijdragen en het kijkgeld wordt beschikbaar gesteld. En de Regering moet dan ook de betrokken begrotingen goedkeuren, en bij eventuele salarisverhogingen haar beleid doen gelden . . . En zo kwam dat goedkeuringsbeleid aan de orde. Het tv.-personeel was dus nu belanghebbende. En daarom is het een rare methode, om op dàt moment, dat men zelf belanghebbende partij is, met groot materiaal uit te rukken, en de kijkers urenlang bezig te houden met een Kamerzitting. Grote politieke evenementen worden soms, maar dan fragmentarisch, uitgezonden. Dit was bepaald géén groot politiek moment. Als de salarissen van kleuterjuffrouwen, belastingambtenaren of leden van de rechterlijke macht aan de orde zouden zijn, zou men ook niet met groot materieel uitrukken voor een volledige uitzending. Dat het nu wel gebeurde was een demonstratie van zelfoverschatting en slechte smaak.

„Omdat wij gereformeerd zijn..."

Enige tijd geleden is er, zoals bekend is, een brochure verschenen onder de titel „Omdat wij gereformeerd zijn..." Hierin hebben een aantal gereformeerde leden van de Partij van de Arbeid hun keuze voor de partij toegelicht.

Ons wordt zo nu en dan gevraagd hoe wij hierop reageren.

Een uitvoerig antwoord is vastgelegd in het nummer van „Nederlandse Gedachten" van 11 november j.l. Daarin treft men op pagina 3 een bespreking van deze brochure aan.

Men kan één of meer exemplaren van dit nummer van „Nederlandse Gedachten" bestellen op het Bureau van het Centrale Comité, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Indien men bij bestelling per brief f 0,16 in de vorm van postzegels invoegt per besteld exemplaar of het bedrag overmaakt op het gironummer 89673 t.n.v. de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage, wordt het bestelde u per omgaande toegezonden.

Het bestuur der A.R. Kiesvereniging Dr. H. Colijn te Lutten a/d Dedemsvaart geeft met diep leedwezen kennis van het overlijden van de heer

J. H. van Herksen

De heer Van Herksen was ongeveer 40 jaar met grote toewijding voorzitter onzer vereniging.

2e Voorzitter J. STOLKE
Secretaris M. v. d. HEIDE
Penningmeester FR. BRINK

Onze trouwe vriend en medewerker

C. J. Bakker

ging op 63-jarige leeftijd naar het Vaderhuis.
Trooste God zijn weduwe en kinderen.

Het bestuur der
Anti-Revolutionaire Kiesvereniging
te DEN DOLDER

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

TWEEDE KAMER

✦ Actuele zaken bij behandeling justitie-begroting

✦ De positie van de Zuiderzeevissers

DE positie van het radio- en televisiepersoneel is wat typisch Zij behoren niet helemaal tot het bedrijfsleven, het zijn evenmin overheidsdienaren, zodat het niet gemakkelijk is hun rechtspositie te regelen. Daarom zegde de staatssecretaris Scholten (C.H.U.) ook toe dat deze zaak in elk geval per 1 januari 1962 grondig zal moeten zijn bekeken.

De moeilijkheden zijn ontstaan doordat, hoewel het overleg tussen deze werknemers en de radioverenigingen tot volledige overeenstemming leidde, het resultaat niet mocht worden gerealiseerd. Zowel de Stichting van de Arbeid als het College van Rijksbemiddelaars waren er van overtuigd dat — omdat een en ander zou ingaan per 1 januari 1961 — hier sprake was van een voortijdige vernieuwing van de Collectieve Arbeidscontracten. Dit z.g. openbreken van dergelijke contracten was vroeger reeds door de regering afgewezen, met welke beslissing de Kamer zich had verenigd. Voorlopig zullen deze werknemers het moeten doen met een uitkering ineens van 3% met en sociaal gericht minimum van *f* 250.

Dit vragen-uurtje ingeluid door de heren Peters (KVP) en Vrolijk (PvdA), heeft heel wat Kamerleden in het geweer gebracht. Op de P.S.P. na hadden alle fracties concrete vragen. De heer Smallenbroek (AR) vroeg b.v. concreet of de thans geldende normen de maatstaf geweest zijn voor het salarispeil. Een helder antwoord kwam er echter niet uit: zowel een ja als een nee kon men beluisteren.

Zo waren er meer onbevredigende antwoorden. Wel stond vast dat deze zaak kabinetspolitiek was. Freule Wttewaal van Stoetwegen (CHU) kreeg dit ten antwoord.

Het is daarom goed dat deze week een interpellatie over deze aangelegenheid zal worden gehouden. De Kamer kan dan dieper de materie bespreken.

Er waren hier en daar geluiden vernomen als zou het R.T.U.-personeel willen gaan staken om hun eisen kracht bij te zetten. Dringend heeft de staatssecretaris er op gewezen niet met deze gedachte te spelen. Staking in deze sector zou een zeer ernstige zaak zijn.

Afwachten is nu de boodschap: èn op de interpellatie **(de heer Baart (PvdA)** èn op de nieuwe onderhandelingen die zo mogelijk vóór 1 januari 1962 afgesloten moeten zijn.

DE GROTE LEUGEN

EEN van de belangrijke zaken waarvoor bij deze begrotingsbehandeling de aandacht is gevraagd van de minister is het echtscheidingsvraagstuk.

Dr. Meulink (A.R.) pleitte uitvoerig voor een andere regeling dan de bestaande. Momenteel is het in feite zo dat een echtpaar kan scheiden bij onderling goedvinden. Als één der partijen maar op zich wil nemen de beschuldiging van de andere partij dat overspel is gepleegd, (zonder dit te behoeven bewijzen ten overstaan van de rechter!) dan wijst de rechtbank de eis tot scheiding toe. Deze feitelijke gang van zaken is wezenlijk een leugenachtige aangelegenheid.

Dr. Meulink pleitte daarom er voor deze mogelijkheid tot echtscheiding uit de wet te schrappen. Hij stelde een andere eerlijker oplossing voor. Deze nl.: als er ernstige ontwrichtingen van het huwelijk zijn, dan zou éérst een scheiding van tafel en bed moeten plaats vinden. Twee jaar daarna zou dan tot echtscheiding kunnen worden overgegaan. Zodoende zou bovendien de ellende voor de alsmaar durende scheidingen van tafel en bed (als één der partijen dit wenst) een onmogelijkheid worden.

Bovendien was het gevolg dat echtscheiding bij onderling goedvinden — zoals dit thans plaats vindt — niet langer mogelijk zou zijn.

De K.V.P.-er v. d. Heuvel besteedde aan dit vraagstuk ook bijzondere aandacht. Aan het in wezen onontbindbare huwelijk, zoals de Schrift en de Kerk dit leren mag zo weinig mogelijk worden getornd. Een A.R. zou zeggen: in bepaalde gevallen van hardigheid des harten mag aan dit uitgangspunt slechts worden getornd.

Minister Beerman (C.H.U.) heeft positief gereageerd. Hij zal niet aarzelen een wetswijziging in te dienen als hem blijkt dat een bepaald compromis een duidelijke meerderheid vindt. Momenteel zijn er nog een drietal stromingen waarvan men niet kan zeggen dat achter een van deze een duidelijke meerderheid staat. De gesprekken hierover zijn volop aan de gang.

Ook hij was van oordeel dat de huidige situatie beslist onbevredigend was.

STAPHORST EN BAARN

NATUURLIJK zijn deze zaken ter sprake gebracht. En men wist van te voren dat de minister van Jusitie hierop nog geen afdoend antwoord dat allen bevredigde, kon geven. Beide zaken zijn nog in onderzoek. Het zou onjuist zijn de minister te verwijten dat hij geen nadere informaties verstrekte. Toch was het juist deze beide zaken ter sprake te brengen in het openbaar. Het Nederlandse volk heeft er recht op te weten dat recht en gerechtigheid wordt gediend, maar ook hoe of dit geschiedt.

Mr. Berkhouwer (V.V.D.) noemde alvast zonder de feiten alle te kennen het gebeuren in Staphorst weerzinwekkend. Het zou middeleeuwse ketterjacht moeten worden genoemd. Hij vroeg daarom bestraffing van de schuldigen.

De A.R.-afgevaardigde Dr. Meulink, meende dat in het land de zaak te sterk was opgeblazen. Het gebeurde is niet goed te praten, eigen rechter spe-

DR. J. MEULINK

len mag gelukkig niet in ons land en daar heeft men zich, ook in Staphorst aan te houden. Maar men moet rekening houden met het gesloten karakter van de Staphorster gemeenschap. Daar hebben zij recht op. De goede kant van dit karakter is toch ook dat bij ziekte, overlijden en burenhulp de bijzonder goede kanten naar voren komen. Ook de heer **Van Dis (S.G.P.)** was van oordeel dat de methode die gevolgd was belist onjuist moet worden genoemd, maar er kon toch (gelukkig) worden geconstateerd dat deze mensen een gezonde opvatting hebben over het huwelijk.

Terecht schreef een Engelse krant: in Staphorst is het bewijs geleverd dat de particuliere moraal niet losstaat van de publieke moraal en dat is in deze tijd van verwarring een belangrijke aangelegenheid.

BAARN

De persoon van mr. De Zaayer, de procureur-generaal in Amsterdam is een waarborg dat de zaak Baarn — die voorshands riekt naar een niet handelen zonder aanziens der persoons — tot op de bodem zal worden uitgezocht. Zonder aanzien des persoons!

Dr. Meulink (A.R.) vroeg in dit verband naar overlegging aan de Kamer van dat rapport, zodat deze openbare zaak in het openbaar kan worden bezien.

DE ZAAK WORMS

IN Nederland is er verontrusting omdat men zo weinig merkt van een ingrijpen van de Justitie inzake de schrootaffaire. Men weet dat de heer Worms geweigerd heeft zonder handelsnormen aan het spel mee te doen. Daarom zou hij thans geboycot worden door collega's, maar ook door overheidsinstanties. Met name de K.S.G. (een der Europa gemeenschappen) zou een kwalijke rol spelen, aldus de indruk op het volk.

De minister van Jutitie, de man in het Kabinet die met vele lastige en vaak moeilijke kwesties te doen heeft, wees er op dat men zich voor overdrijving moest hoeden. Er is inderdaad fraude gepleegd bij de hoeveelheden die door scheepswerven zelf als sloop worden opgegeven — maar niet geknoeid is met in Nederland ingevoerde schroot. Positief is dit door de Hoge Autoriteit aan de minister meegedeeld. Er is een onderzoek gaande. Voorlopig was de indruk van het openbaar ministerie (officier van justitie) dat de deskundigen in dit onderzoek aangetrokken (hetwelk nog niet is afgesloten) nog niet in staat zijn tot een juiste vaststelling te komen.

De minister — die nog niet alles over deze zaak kon en mocht mededelen — — gaf echter positief blijk van een goede instelling: als er geknoeid is dan zal er gestraft èn ingegrepen worden. Bovendien houdt het Europese parlement zich intens met deze zaak bezig!

NONSENS VERHAAL

Prof. Oud (V.V.D.) sprak deze merkwaardige woorden tot de ex-staatssecretaris van defensie, de heer **Kranenburg (P.v.d.A.)** Deze heer, die zelf na de affaire van de helmen niet aftrad (1958) maar daartoe gedwongen moest worden enkele maanden later door de Eerste Kamer, poogde de minister van Justitie tot aftreding te dwingen.

Er lag een motie van afkeuring over diens spijtoptantenbeleid, door de Kamer aangenomen, aldus mr. Kranenburg. De minister wilde deze niet uitvoeren en dus moest hij heengaan. Zo was het altijd staatsrechtelijk geweest en dus.....

Maar mr. Kranenburg had volkomen ongelijk. Er lag geen motie van afkeuring. Er lag de motie Van Doorn van 12 juli j.l. waarin werd aangedrongen op een ruimere toelating van spijtoptanten. Zelfs de heer **Lankhorst (P.S.P.)** — evenals de heer **Meulink (A.R)** constateerden dat er sprake is geweest van een verruiming van de toelating. **Bovendien werd de heer Kranenburg er op gewezen dat het beleid inzake de spijtoptanten van dit Kabinet veel meer mensen toeliet in Nederland dan het geval was onder elk voorgaand kabinet.De minister was sterk en bewogen in zijn verdediging.** Tot 1 november zijn er nu 2700 toegelaten, terwijl afwijzing praktisch alleen gegrond is op de persoonlijke omstandigheden waarin de aanvragers verkeren: een praktische zekerheid dat zij in Nederland zich niet zullen kunnen aanpassen. Was het vroeger onmogelijk te repatriëren als de moeder een Indonesische was, thans onder zijn beleid zijn deze gevallen bij tientallen toegelaten.

Algemeen was de indruk dat minister Beerman wel degelijk na de motie een ruimer beleid had gevoerd en mede op grond van barmhartigheidsoverwegingen.

DE OPPOSITIE..

DE socialisten weigerden dit te accepteren. Vrij grof, zonder concrete argumenten, was de beschuldiging van deze zijde dat minister Beerman niet alleen de Kamer maar ook de ministerraad onjuist voorlichtte. „Uit duistere bronnen put gij, geachte afgevaardigde Daams." U bent het slachtoffer van achterdocht geworden, aldus de minister.

De heer Daams hield vol en vroeg bij amendement een uitspraak van de Kamer het salaris van de minister te verlagen met een gulden.

Geestig antwoordde de heer **Beerman** dat hij zich de weelde van een achterstand op het gebied van salaris niet kon veroorloven in deze tijd en zich daarom tegen het amendement verzette. Hij had bovendien een ruim èn een barmhartig beleid gevoerd!

„Eén op tien"

• *Vervolg op pag. 8*

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561°

FA. K. SALVERDA & ZONEN
Aannemersbedrijf - Kuinre
SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. 05271-294

Gebr. Van Altena
smeed- en constructiewerk
stalen ramen en deuren
G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 — TELEFOON 82298

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJsel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS,
ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ., ENZ.

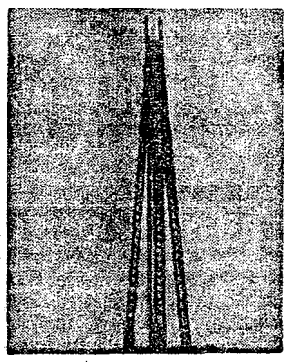

Firma H. Manschot & Zoon
AANNEMERS VAN HEIWERKEN
Telefoon 03474—269
LEXMOND
Gespecialiseerd in het heien met stoomblokken van 2000 tot 5000 kg

Sallandse Beton Industrie
DEVENTER
(Eigenaar Th. D. Wildeboer)
Massafabricage betonartikelen
Telefoon 3865, privé 4628.

KAKES' *bouwbedrijf*
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

LAK EN VERF
voor industriële en bijzondere doeleinden.
N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN
EDE, telefoon 2047 (08380)

P.K.A. aanhangwagens
P.K.A. opleggers
BüSSING trucks
daar komt U mee vooruit!
N.V. Machinefabriek „KAMPEN"
St. Anna Parochie
tel. 05180-541-542-378

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245° — Postbus 30

F. VINK & ZOON
Aannemersbedrijf
Telefoon 01827—261
KERKLAAN 9 — MOORDRECHT

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.), TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

Het Russische voorstel in Genève

Moskou wil het Westen aan handen en voeten binden

DE hervatting van de besprekingen over het stopzetten van kernproeven en zo mogelijk bij internationaal akkoord verbieden er van, heeft al spoedig de Russische bedoelingen aan het licht gebracht: men streeft er in Moskou slechts naar, te voorkomen, dat de westelijke mogendheden gelegenheid krijgen, in navolging van de Sowjetunie, een grote serie proeven met kernwapens te nemen om deze voor tactische doeleinden te kunnen perfectioneren, zonder dat het komt tot het sluiten van een verdrag, waaraan ook de Sowjetunie aan handen en voeten gebonden zou zijn. Het is dus niet alleen zo, dat de Russen de westelijke mogendheden een verdrag proberen op te dringen, dat in zijn huidige vorm onaanvaardbaar is, omdat controle-maatregelen (in het gebied van het communistische blok) vrijwel onmogelijk zijn. Zij hebben het ontwerp ingediend met de gedachte, dat het toch niet door het Westen zal worden geaccepteerd en dat het om die reden als voor henzelf ongevaarlijk politiek wapen tegen de westelijke wereld kan worden gebruikt. En ook wanneer de Verenigde Staten en Engeland zich genoodzaakt zouden zien, voorlopig vrijwillig van de hervatting van alle soorten kernproeven af te zien, zou dat de Sowjetunie niet behoeven te verhinderen, te gelegener tijd tot het nemen van nieuwe proeven over te gaan, als zij weer een groot aantal kernwapens ter beproeving gereed heeft. Er zal dan altijd wel een excuus te vinden zijn.

Het optreden van de Russen komt er dus op neer, dat zij er naar streven, een internationaal verbod tot het houden van kernproeven te bewerkstelligen, dat alleen voor de westelijke mogendheden geldt. Vandaar dat thans ook voorgesteld is, Frankrijk eveneens bij de besprekingen in Genève toe te laten. Temeer valt dit streven op als men in aanmerking neemt, dat over communistisch China niet wordt gesproken, terwijl toch ook de Sowjetunie wel kan weten, dat men ook daar al heel ver gevorderd is op de weg naar vervaardiging van een kernwapen en de beproeving er van.

Alleen de Sowjetunie, de Ver. Staten, Engeland en Frankrijk moeten plechtig verklaren, geen kernproeven meer te zullen nemen in de atmosfeer, in de ruimte of onder water. Deze landen moeten van hun eigen ontdekkingsmethoden gebruik maken om na te gaan, of een dergelijk akkoord ook werkelijk wordt nageleefd. Intussen zullen besprekingen worden gevoerd over een internationaal controle-systeem en in die periode mogen ook geen ondergrondse proeven worden genomen (die zoals men weet geen gevaar voor de volksgezondheid zouden opleveren). En dit controle-systeem dient weer een integrerend onderdeel te zijn van een internationaal toezicht op algemene en algehele ontwapening. Het verdrag kan onmiddellijk in werking treden.

Schijn

De Russische bereidheid lijkt dus al heel ver te gaan. Onmiddellijk. Maar dit laatste geldt alleen voor de plechtige belofte, voor de voorlopige controle-op-eigen-houtje en voor het staken van ondergrondse proeven tijdens de periode, waarin over een internationaal controlesysteem moet worden onderhandeld. Bergt het volkomen ontbreken van iedere mogelijkheid tot afdoende controle reeds een enorm gevaar in zich, wanneer het op een betrekkelijk korte periode betrekking heeft, het risico wordt des te groter, als bedoelde periode voor besprekingen over internationale controle eindeloos voortduurt, zoals dat in het verleden al meer dan eens het geval is geweest. Hoe eindeloos deze onderhandelingen gerekt kunnen worden, wordt terstond duidelijk als men leest, dat bedoeld controle-systeem een integrerend onderdeel moet zijn van een internationaal toezicht op algemene en algehele ontwapening. Met andere woorden: we kunnen het nu eens worden over een onmiddellijk verbod tot het staken van alle kernproeven, zonder welke vorm van internationale controle ook. Van een dergelijke controle kan pas sprake zijn, als we het in alle opzichten eens zijn geworden over totale ontwapening.

Hetgeen neerkomt op het geven van een nieuwe plechtige belofte, die gebroken kan worden als (bijvoorbeeld) de Sowjetunie meent, dat de westelijke landen eventuele besprekingen over de ontwapening zouden saboteren, terwijl tevens de mogelijkheid zou bestaan, dat de Russen hun proeven in het grootste geheim zouden voortzetten.

Het begin

Zoals men weet, werd op 31 oktober 1958 in Genève een begin gemaakt met besprekingen tussen de Sowjetunie, de Ver. Staten en Engeland over een definitief verbod van het nemen van proeven met kernwapens. Op papier leek de zaak toen al ongeveer voor elkaar te zijn, maar al spoedig bleek, dat de Russen telkens nieuwe moeilijkheden veroorzaakten om de totstandkoming van een akkoord te kunnen verhinderen. Niettemin verklaarde Chroesjtsjef op 5 augustus 1959, dat de Sowjetunie van haar kant bereid was, plechtig te beloven, dat zij niet de eerste zou zijn om nieuwe proeven met kernwapens te beginnen. Blijkbaar was men toen pas weer begonnen aan de vervaardiging van een serie nieuwe wapens. Nog geen maand later zei Chroestsjef voor radio Moskou: „Het is bekend, dat de Sowjetunie een vastberaden voorstandster is van een verbod van alle wapens voor massa-vernietiging, met inbegrip van kern-, bacteriologische en chemische wapens.
Wij zijn van oordeel, dat het gebruik daarvan een schending is van de beginselen der menselijkheid, van de normen van het volkerenrecht en het geweten der mensheid". Alleen wanneer het Westen de proefnemingen zou hervatten, zou de Sowjetunie zich vrij achten van haar belofte.

Na een jaar

Op 1 januari 1960, toen de onderhandelingen in Genève al veertien maanden geduurd hadden en er nog steeds geen resultaat was geboekt, had nog geen der betrokken drie landen de proeven met kernwa-

• *Vervolg op pag. 5*

Dit zijn de Russische raketwapens, waarmee Chroesjtsjef zo nu en dan dreigt en er bij vertelt, hoeveel hij er nodig denkt te hebben voor bepaalde landen, wier vertegenwoordigers bij hem op bezoek zijn.

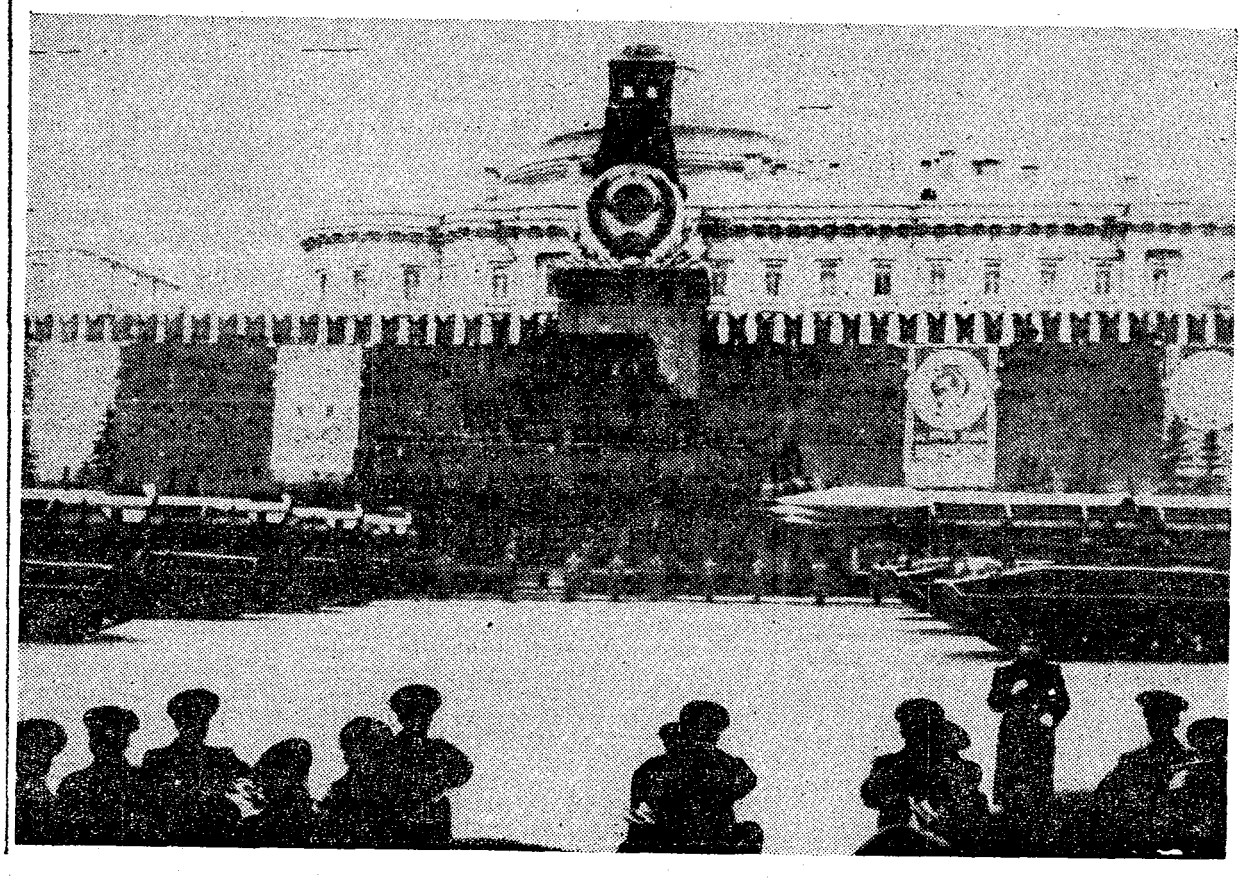

Het debat over de salarissen van

RADIO- EN TELEVISIE-PERSONEEL

Volkomen terecht merkte de heer Van Eibergen (A.R.) fijntjes op dat als men de geweldige en omvangrijke apparatuur in de Kamer zag opgesteld, men zou zeggen dat het een nationale zaak gold!
Radio en televisie waren ingeschakeld bij het debat dat duurde vanaf half twee tot half zes. Aangekondigde programma's moesten vervallen. Allemaal ten behoeve van een debat over het niet kunnen toestaan van een tweede uitkering van 3% aan een aantal leden behorende tot het radio- en televisie-personeel.

En dat terwijl aan de overzijde van het Binnenhof aan de orde was het geweldige probleem rondom Nieuw Guinea, waar heel ons volk zo dicht bij betrokken is.

Toch mag men de zaak van radio- en televisie-mensen niet bagatelliseren. De heer Peters (K.V.P.), een bestuurder van de K.R.O. heeft op een hartverwarmende wijze een uiteenzetting gegeven van de grote verantwoordelijkheid, het jachtige werk en de tijdrovende arbeid van deze groep van belangrijke mensen. Duidelijk kwam wel vast te staan dat de aard van deze veeleisende arbeid, physieke en psychische inspanningen met zich brengt.

Ook de heer **Van Eibergen (A.R.)** ging er van uit dat de bezetting door het personeel van het radio- en televisiebestel, geen gelijke tred gehouden heeft met de grote groei van de zendtijd in de laatste tien jaren. Hij meende dat de gehele rechtspositie, de salarisregelingen incluis, op korte termijn moesten worden herzien. Verbetering bij stukjes en beetjes en van tijd tot tijd bieden geen uitzicht. Men zit dan van jaar tot jaar te twisten over kleinigheden, terwijl de grote problemen moeilijk en traag aan de orde komen.

In feite deed de interpellant **Baart (P.v.d.A)** dit. Zijn motie hield in een dringend verzoek aan de regering haar beslissing over de uitkeringen te herzien. Dit kwam neer op een toekenning van een tweede uitkering van 3% met een minimum van *f* 250.-. Een bedrag waarover de werknemers en werkgevers het bovendien samen eens waren geworden.

De minister, dr. Veldkamp (KVP) was goed op dreef. Niet slechts een geargumenteerd betoog wist hij te leveren, maar hij kon ogenblikkelijk op de vele daar tussen door gestelde vragen een antwoord geven.

Hij zette duidelijk uiteen dat momenteel geen mogelijkheid aanwezig is deze extra „winst" uitkering te doen betalen. Immers van een winst, van bedrijfsresultaten waaruit deze uitkering ineens zou moeten worden voldaan, is bij de Radio en de Televisie geen sprake. Dat kan men onbevredigend noemen — het kan niet anders. Ditzelfde is o.m. ook bij het ambtenaren corps het geval. De regering kon op dit concrete punt niet anders handelen. Een van de moeilijkheden is zeer zeker, dat het personeel bij radio en televisie een bijzondere positie heeft Het zijn niet direct ambtenaren en evenmin personeel van het vrije bedrijfsleven. Daarom verklaarde de minister zich graag bereid een commissie in te stellen die de verschillende aspecten van deze positie nader onder de loep zal nemen.

Hij wilde — terecht: daar is de overheid niet voor — niet zelf deze zaak opzetten. Dat is het werk van de organisaties. En de Kamer kreeg daarbij niet de indruk dat de organisaties van de werknemers in de radio- en televisiewereld voldoende inzicht in deze materie nog hadden opgebracht. Mogelijk zou kunnen zijn dat meerdere werknemers het reële belang van het lidmaatschap van een dergelijke organisatie evenmin juist hadden gewaardeerd.

De heer Zwanikke (K.V.P.) bracht, meer dan de heer Baart (P.v.d.A.) een visie op. Van veel meer belang dan drie of zes procent uitkering (die niet een salarisverhoging is welke blijvend zou zijn!), is de vraag hoe de huidige situatie gesaneerd kan worden. Kijk naar de nabije toekomst.

Zijn motie die dit inhield mede getekend door de A.R. en de C.H.U. en door de minister in grote lijnen werd overgenomen, werd met een grote meerderheid aanvaard. De heer **Van Eibergen** zag de oplossing van de P.v.d.A.-afgevaardigde — de heer Baart — als te beperkt. Hier schieten de radio en televisiemenen niet mee op. **Hij suggereerde nog dat het wenselijk zou zijn een aantal wijze en deskundige mensen op dit terrein, de materie is moeilijk en lang niet iedereen heeft daar begrip voor, de opdracht te geven de bijzondere positie op korte termijn te onderzoeken.**

Een der Kamerleden, de liberale **mevrouw Van Someren** hield een betoog waaruit bleek dat haar fractie op het standpunt stond dat het beter was een nieuwe regeling te ontwerpen waarbij een splitsing moest worden gemaakt in de salariëring van het administratieve, het creatieve en het overige personeel.

Zij kon niet nalaten ook de commerciële televisie er bij te halen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Nu reeds wist zij te voorspellen dat als er maar commerciële televisie zou geweest zijn deze gang van zaken niet zou zijn voorgekomen. Net alsof in het bedrijfsleven, inzake de loonpolitiek geen spanningen optreden!

De P.v.d.A. met de communisten, de P.S.P. en de heren **Van Doorn** (KRO-voorzitter en voorziter van de KVP) en **Peters** (ook bestuurslid KRO) bleven staan op het standpunt dat het wenselijk is alvast maar een 2e uitkering ineens te geven

De overige Kamerleden achten dit lapwerk. Zij wilden de gehele positie nader doen bezien — op korte termijn. Zó alleen kan de bestaande achterstand reëel worden ingehaald. Het radio en T.V.-personeel zal inplaats van stenen (een eenmalige uitkering van 3% met een maximum van *f* 250 — ook voor kostwinners —) **brood krijgen** (een verantwoorde rechtspositie met daarbij behorende salarisregelingen.)

De vraag of de daarna uitgeroepen staking voor dit personeel — 95% van het totale aantal creatieve programma-medewerkers aan de televisie — verantwoord is, is niet zo moeilijk te beantwoorden.

ATTENTIE

Wij zullen het zeer op prijs stellen, indien u het abonnementsgeld 1962 (per jaar *f* 6,50, per halfjaar *f* 3,25) wilt gireren op postgirorekening 89673 ten name van de Anti-Revolutionaire Partij-Stichting.

In verband met de verhoging van de incassokosten tot *f* 0,50 zouden wij u willen adviseren tijdig tot betaling over te gaan. Voor uw medewerking zeggen wij u bij voorbaat hartelijk dank.

BON

Als antirevolutionair wil ik ook het weekblad

NEDERLANDSE GEDACHTEN

lezen en daarom abonneer ik mij met ingang van heden.

NAAM : _____

Adres : _____

Woonplaats : _____

Opzenden aan de Administratie van Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.
ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar; *f* 3,25 per half jaar.
GIRONUMMER : 89673.

• *Vervolg van pag. 4*

pens hervat. Amerika en Engeland bleven streven naar het zoeken van mogelijkheden, die dan wel voor de Russen aanvaardbaar zouden zijn en de Russen bleven doorgaan met het veroorzaken van nieuwe mogelijkheden, omdat het hen niet te doen was om het tot stand brengen van een akkoord, maar om het rekken van de besprekingen om hun eigen duistere doeleinden te kunnen dienen. Op bedoelde datum verklaarde prof. Boris Ognef van de Russische academie voor geneeskunde in een waarschuwing tegen de gevaren van radio-actieve neerslag: „De Sowjetunie behoedt de volkeren van de wereld voor de gevolgen van zulke explosies, die leiden tot steeds sterkere besmetting van de troposfeer, atmosfeer en stratosfeer met radio-actieve stoffen". En Chroesjtsjef zelf maakte het enkele dagen later nog mooier en geloofwaardiger, toen hij voor de Opperste Sowjet mededeelde: „Indien een der staten onder de huidige omstandigheden de proeven met kernwapens zou hervatten, dan is het niet moeilijk in te zien, welke gevolgen deze daad zou hebben. Andere staten, die in het bezit van dit soort wapens zijn, zouden worden gedwongen, dezelfde weg te volgen.

Het zou een aansporing zijn, de proeven met alle soorten kernwapens te hervatten. De regering, die als eerste een aanvang zou maken met de kernwapenproeven, zou voor het oog van de wereld een zware verantwoordelijkheid op zich laden".

Schande

Het is duidelijk, dat de Russische premier hier in de eerste plaats getracht heeft, de wat ongeduldig geworden westelijke mogendheden er van te weerhouden, het eerst tot hervatting van de proeven met kernwapens over te gaan. Dat blijkt ook uit een andere rede, die hij later voor de Opperste Sowjet hield en waarin hij er de nadruk op legde, dat „de Sowjet-regering met het doel betere voorwaarden te scheppen voor een overeenkomst om onverwijld een eind te maken aan de proeven met kernwapens, zich ook in de toekomst aan deze zichzelf opgelegde verplichting zal houden, namelijk niet de kernproeven te hervatten, zolang de westelijke mogendheden niet begonnen zijn met hun proeven met kernwapens".

Hij voegde er aan toe: „Indien een der partijen de verplichtingen zou schenden, die hij zelf op zich genomen heeft, dan zullen de aanstichters van deze schending zich met schande overladen en zullen zij door de volkeren worden veroordeeld. De ontboezemingen van Chroesjtsjef werden hartstochtelijker, naarmate zijn vrees toenam, dat met name de Verenigde Staten zouden besluiten, tot hervatting van de proeven met kernwapens over te gaan. Dit laatste leek het geval te zullen zijn toen vorig jaar op 1 mei met het U-2-incident boven de Sowjetunie een grote internationale crisis ontstond, die de Parijse topconferentie deed mislukken, voordat zij was begonnen.

Profijt

Tijdens zijn kortstondige verblijf in Parijs verklaarde Chroesjtsjef, dat — mochten de Verenigde Staten de kernproeven hervatten — alle mensen zouden zien, wie daaraan schuld heeft en wie de stopzetting heeft gesaboteerd. Enkele maanden later zeide hij in een rede voor de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, dat „de Sowjetregering bereid is, alles te doen om vandaag nog een verbod tot stand te doen komen van de kernproeven en dat deze wapens voor massa-vernietiging verboden en vernietigd zullen worden". En hij beloofde verder: „Wij zullen alles doen wat in ons vermogen ligt om een volledige en algemene ontwapening te verwerkelijken, de mensheid te bevrijden van de bewapeningswedloop en de dreiging van een nieuwe vernietigingsoorlog af te wenden. Dat was op 23 september 1960 en nog leek er dus voor de Verenigde Staten geen reden te zijn om de moed helemaal op te geven en tot eenzijdige hervatting van de proeven met kernwapens over te gaan, omdat men zich na bijna twee jaar bij de neus genomen voelde.

Een dergelijk besluit kon toen ook moeilijk worden genomen, omdat de campagne voor de presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten in volle gang was en Eisenhower, die niet herkiesbaar was, er blijkbaar niets voor voelde, zijn opvolger in dit opzicht voor een voldongen feit te plaatsen, of die nu een Republikein of een Democraat zou zijn. Ook van die omstandigheid kon Chroesjtsjef een aantal maanden voor de presidentsverkiezingen van november 1960 profiteren. Hetgeen hij dan ook ten volle heeft gedaan.

Hervat

Toen Kennedy president van de Ver. Staten was geworden, heeft het enige tijd geduurd, voordat Chroesjtsjef zijn felle aanvallen op de Amerikaanse regering hervatte. Tot hartstochtelijke verklaringen als „de aanstichters van deze schending zullen zich met schande overladen en door de volkeren worden veroordeeld", kwam het niet meer. Wel verklaarde de Russische premier op 21 juni jl., ter herdenking van het feit, dat 20 jaar geleden de nazi's hun inval in de Sowjetunie deden: „We hebben nu gedurende bijna drie jaren geen kernproeven genomen en ook in de toekomst behoeven we dit niet meer te doen. We stellen de westelijke staten voor, tot overeenstemming te komen over het ontwapeningsprobleem in zijn geheel en daarbij het oog te richten op de essentiële onderdelen, met inbegrip van het probleem der kernwapenproeven".

Hij zeide, dat de Sowjetunie de proeven zou hervatten, als de westelijke mogendheden dit het eerst zouden doen. Tegelijkertijd waarschuwde hij, dat in dat geval de gehele verantwoordelijkheid voor de hervatting der kernwapenproeven zou rusten op de regeringen der westelijke mogendheden. En nu komt het . . . ruim twee maanden later hervatten de Russen plotseling hun proeven met kernwapens . . .

Het „gesprek"

Volledigheidshalve dient nog vermeld te worden, dat kort van tevoren de conferentie van Genève in het slop was geraakt. De besprekingen waren toen gestrand op de volgende drie eisen van de Sowjets: 1. dat een „politiek bepaald quotum" van drie inspecties per jaar zou worden ingesteld voor onderzoekingen in een land, waar men vermoedde, dat explosies zouden hebben plaats gevonden, 2. dat de controleposten binnen de grenzen van elk der contracterende landen aan het toezicht van dat land zouden zijn onderworpen en 3. dat het beheer van de controleposten onderworpen zou zijn aan een zgn. troika, een commissie van drie, waarin de beide partijen en de neutralistische landen vertegenwoordigd zouden moeten zijn en waarbij elke beslissing met algemene stemmen zou moeten worden genomen. Ook wat dat betreft, weet men dus waar men aan toe is, als men het Russische voorstel in overweging neemt, dat we in het begin van dit artikel kort hebben uiteengezet. Dit heeft weinig meer te maken met een afdoende internationale controle, hoe mooi men technisch de zaak ook voor elkaar mag hebben.

Het is integendeel een grove poging om de ander op schromelijke wijze om de tuin te leiden. Want zelfs al laten de Russen de troika-gedachte varen, zoals ze tijdelijk ook hebben gedaan wat betreft de bezetting van het VN-secretariaat, dan kunnen de overige Russische eisen de gehele zaak slechts in het belachelijke trekken.

Een les

Het is wel eens goed, dat we ons deze les uit de „geschiedenis" nog eens voor de geest halen, nu we met een nieuw Russisch voorstel worden geconfronteerd, dat alleen maar herinneringen kan oproepen aan de periode, welke voorafging aan de 31ste oktober 1958, toen alle betrokken landen van verdere proefnemingen met kernwapens hebben afgezien. Bijna drie jaren achtereen hebben de Russen de besprekingen in Genève gerekt om zich intussen te kunnen voorbereiden op een serie nieuwe proefnemingen.

Als we nu nog eens de verklaringen lezen, die Chroesjtsjef in de periode tussen oktober 1958 en september 1961 heeft afgelegd, moeten we versteld staan van de brutaliteit, waarmede de Russische premier te werk is gegaan. En vervolgens moeten we ons realiseren, dat we het ons niet kunnen veroorloven, ons voor de tweede maal aan dezelfde steen te stoten. De veiligheid van de vrije wereld staat op het spel en we mogen de Sowjetunie niet de kans geven, het Westen werkeloos te laten toezien, hoe zij die veiligheid ondermijnt. **dB**

GEBRUIK UW BANK

voorschot krediet deposito's rekening-courant giroverkeer bewaarneming

Onze bank heeft een dienende taak.
Maak daarom gebruik van onze service in alle geldzaken.

Coöp. Raiffeisenbank
Rotterdamseweg 68,
Zwijndrecht - tel. 26233-26234

Bovenberg
PASSAGE 10 - TEL. 27020 - ZWIJNDRECHT

HOUT
VAN DRIMMELEN
Zwijndrecht — Telefoon 01850-6446

SCHOENEN KOOPT U BIJ:
BAKKER
ROTTERDAMSEWEG 14
ZWIJNDRECHT
Filiaal:
DE SLINGE 451 - ROTTERDAM

VOOR UW KOLEN EN OLIE
HUISBRAND OF INDUSTRIE
ZWIJNDRECHTSCHE VEREENIGDE BRANDSTOFFENHANDEL
ZWIJNDRECHT, Ringdijk 650, Telefoon 25295 en 5926

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK'S
Handelsonderneming
Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

Gebruikt u veel enveloppen ?
Zend dan uw volgende aanvraag aan
DRUKKERIJ J. DE LONGTE
DORDRECHT - TELEFOON (01850) 4432

Sleepdienst „Broedertrouw" n.v.
v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850-26166-26167 (2 lijnen)
Alle transporten te water

DRECHTSTEDEN RICHTE

DE stichting van Dordrecht is in oude boekjes over de vaderlandse geschiedenis toegeschreven aan Dirk III, die in 1015 daar een tol ingesteld zou hebben. Maar in geen enkele oude kroniek wordt met de naam Dordrecht, Durdrech of Dordracum daarvan enige melding gemaakt.

Dit merkt de heer Van Dalen op in zijn tweedelig werk: Geschiedenis van Dordrecht. En dan gaat hij voort: „De eerste, die het wel gedaan heeft, is de 18e eeuwse bedrieger Klaes Kolijn, in zijn Rijmkroniek."

Hoe Dordrecht dan ook gesticht moge zijn, zeker is, dat deze stad een grote plaats inneemt in de geschiedenis van ons land. De jaren 1618-1619 zijn niet alleen belangrijke jaren in onze kerkgeschiedenis, ze zijn het eveneens voor ons land — en de naam van de stad Dordrecht zal voor altijd aan die jaren verbonden blijven.

Dordrecht met omgeving kan beschouwd worden als het zuidelijk front van de grote randstad Holland. In dit gebied heerst vanouds een intensieve bedrijvigheid. Vroeger had Dordrecht zijn stapelrecht. Het was een zeer belangrijke handelsstad en in en rond deze waterveste verschenen nederzettingen, die uitgroeiden tot gemeenten van betekenis.

Het gebied in en rond Dordrecht noemt men het drechtstedengebied. Papendrecht, Zwijndrecht, Sliedrecht vallen er onder, maar ook Alblasserdam, Dubbeldam, 's Gravendeel, Putshoek en Hendrik Ido Ambacht. Met Dordrecht zijn dit negen gemeenten; deze gemeenten zijn in de naoorlogse jaren een soort gemeenschap aangegaan, zoals dat in veel streken van ons vaderland het geval is. Allerlei streek- en welvaartsstichtingen getuigen er van, dat de gemeenten, meer dan voor de oorlog, hun problematiek gezamenlijk wensen op te lossen en in overleg willen treden aangaande hun toekomstige ontwikkeling. Met de genoemde drechtsteden is het ook zo gegaan. In 1957 kregen de stedebouwkundige adviseurs van de opgesomde gemeenten de opdracht, zich onderling te beraden over de meest aanvaardbare structurele ontwikkeling van die gemeenten in het geheel van het verband der zogenaamde drechtsteden. Deze stedebouwkundigen kregen een grote mate van vrijheid, teneinde een zo nuttig mogelijk resultaat te bereiken. Deze opdracht heeft tot gevolg gehad een weldoordacht structuurplan. Dit plan zal stellig nog wel nadere overwegingen behoeven, maar voor de toekomst hebben de drechtsteden thans een houvast, waarmede men bij de verdere ontwikkeling rekening kan houden.

Een omgekeerde maagd

In de tijd dat de Fransen de stad Dordrecht bezet hielden, werd in het drechtstedengebied bij herhaling gevochten. Er woonden hier veel Oranjegezinden en men moest van de Franse overheersing niets hebben. In 1813 werd getracht, de Fransen uit Dordrecht te verjagen. Dit gelukte o.a. dank zij een grote vergissing. Men besloot vanuit de burgerij, de Dordtse vlag op de Riedijkstoren te hijsen. De jeugdige Pieter Bosman, in dienst bij een zekere schipper Korthals, haalde de vlag van de boeier van zijn baas en gaf die aan de schippers Lawende en Stam. De vader van Lawende spoorde daarop zijn zoon aan, de vlag op de Riedijkstoren te brengen. Kees Lawende deed het, maar in zijn haast bleek hij het dundoek onderstboven te hijsen. De Dordtse stedemaagd in de witte middenbaan stond met het hoofd omlaag. De Fransen bij Papendrecht schrokken daar hevig van, want vanuit de verte leek de Dordtse vlag nu op een Engelse of Geallieerde vlag. Zij meenden toen, dat er hulptroepen in de stad waren aangekomen. Onder de kreet: Ma foi, voilà les Anglais! sloegen de Fransen haastig op de vlucht.

Industrie

In het gebied van de drechtsteden heeft de industrie steeds welig getierd. Het feit, dat vele gemeenten aan grote waterwegen liggen, zal daar niet vreemd aan zijn. Zo heeft bijvoorbeeld Zwijndrecht veel industrievestigingen. Daarnaast is in deze gemeente een grote en belangrijke tuinbouwveiling. De industrie en de agrarische bedrijvigheid zijn hier naast elkaar te vinden. Want in deze streek is goede tuinbouwgrond aanwezig en de groenteteelt is er dan ook belangrijk.

Aan te nemen is, dat de industrie in dit gebied van Nederland in de komende jaren nog belangrijk zal toenemen. Een stimulans daartoe zal zijn de sterke expansie van de haven- en industriegebieden ten westen van Rotterdam, dat steeds verder het land in grijpt.

Dordrecht heeft ook een zeehaven. En waar een zeehaven is, daar is ook zogenaamde afgeleide nijverheid te vinden. Het rivierengebied kent reeds specifieke bedrijven, die gericht zijn op aan- en afvoer met zeeschepen. Dat zal in de komende jaren voor dit zo levendige drechtsteden-gebied ook wel het accent bepalen van de verdere ontwikkeling.

Er zal natuurlijk nog veel water door de Merwede moeten stromen, alvorens het structuurplan werkelijkheid geworden is. Ongetwijfeld zu er dingen zijn, die, ofschoon in het vermeld, nooit tot verwezenlijking len komen. Vast staat echter wel, dit gebied een concentratiegebied industrie zal worden.

Als gevolg daarvan zal een langrijke uitbreiding van het ninggebied moeten plaatsvinden. deze dingen hebben de stedebouwk digen ernstig rekening gehouden.

De gunstige ligging aan of bij rivier die verbinding heeft met de is niet de enige troef van de dre steden. Voor bedrijven die geheel gedeeltelijk aangewezen zijn op transport, bieden de drechtste eveneens prachtige mogelijkheden. zijn uitstekende wegverbindingen. totstandkoming van de brug bij B nenoord, de brug bij Baanhoek, brug bij 's Gravendeel en de aans ting daarvan op de Beneluxweg, de gunstige verkeersligging te nog verder accentueren.

De perfectionering van de verke verbindingen tussen de onderdelen het gebied — dus van drechtstad drechtstad — zal voortdurend in oog gehouden moeten worden.

Grote bevolkingsgroei

Dit drechtstedengebied zal bela rijk toenemen in zielenaantal, zo is verwachting. Over een jaar of zes het inwonertal van de drechtsteden tweehonderdduizend wel te bo gaan. Dat is een hoog aantal op dit trekkelijk kleine gebied. Schattin van ter zake kundigen menen, dat streeks 1985 het inwonertal ongev driehonderdduizend zal zijn.

Ontluisterde geschiedenis

In 1421 werd Holland geteis terd door de Sint Elisabeths vloed. De geschiedenis heef eeuwenlang vermeld, dat bij di gelegenheid nabij Kinderdijk on der Alblasserdam een wiegj kwam aandrijven met een kin er in. Dat wiegje zou door ee kat in evenwicht gehouden zijn De naam Kinderdijk zou toe ontstaan zijn.

Die wieg is echter niet te Kinderdijk, doch te Dordrecht aan gespoeld, waar buiten de stads muren alles blank stond. He kind werd er opgevoed onder de naam Beatrix en trouwde me Jacob Roerom, wiens stamboom doorloopt tot in de 18e eeuw.

Opmerkelijk is, dat een soort gelijk verhaal over een kind i een wieg te pas gebracht is bi de doorbraak te Sneek in 1570

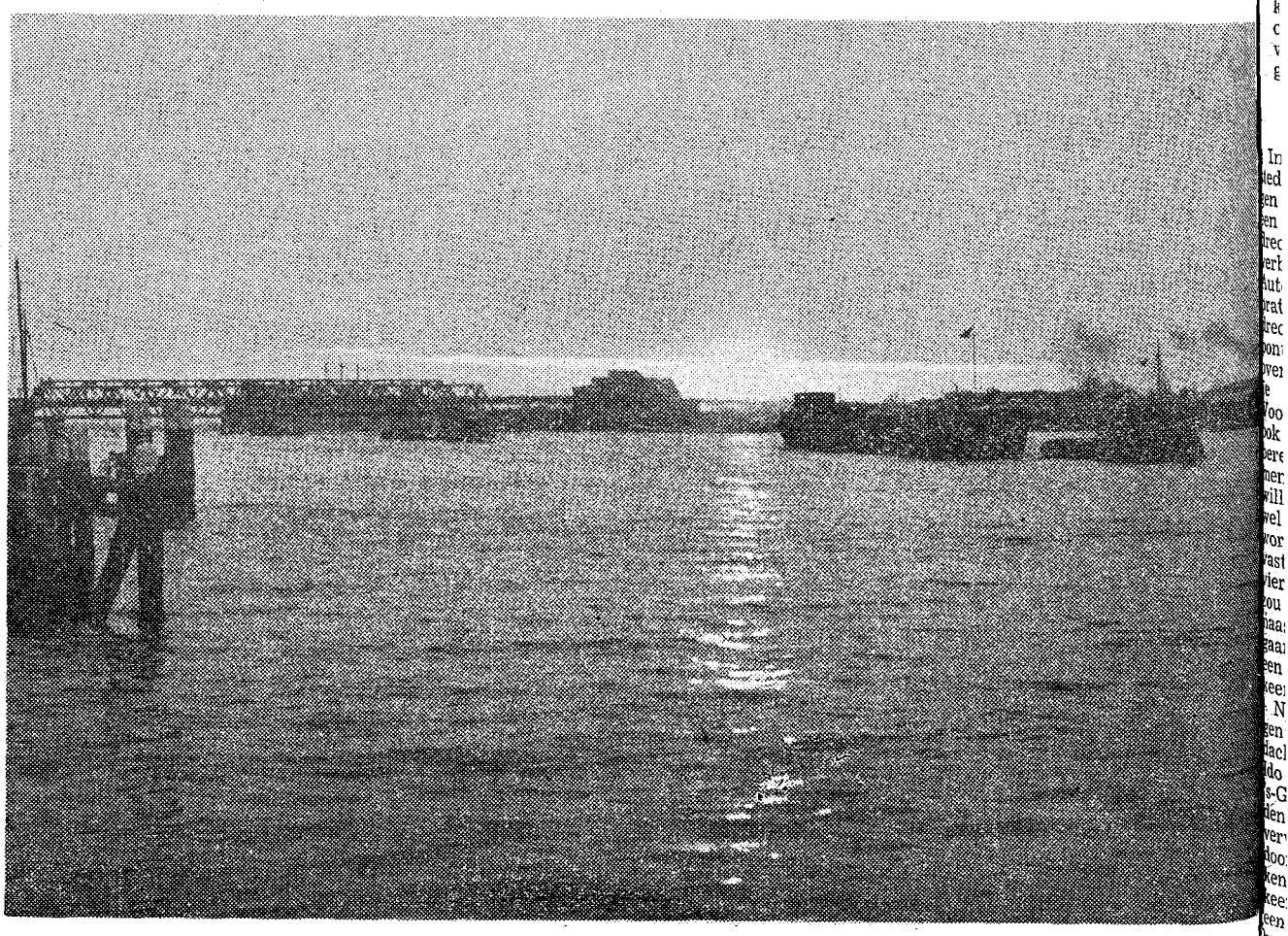

Gezicht vanaf de bruggen te Dordrecht

ZICH OP DE TOEKOMST

Verhoudingsgewijs treedt de sterkste groei op in de sectoren Zwijndrecht—Hendrik Ido Ambacht, en in 's-Gravendeel—Puttershoek. Kwantitatief is die groei het grootst op het genaamde Eiland van Dordrecht.

We merkten op, dat in groter verband gezien het drechtstedengebied fungeert als de zuidelijke afsluiting van de randstad Holland. Daardoor zal het gebied een steeds belangrijker rol gaan vervullen als centrum van zeevarenactiviteiten, goederenoverslag, industriefuncties en als centrum van handel en verkeer. Als de toelaatbare diepgang op de Oude Maas wordt verhoogd tot 31 voet, is het drechtstedengebied bereikbaar voor zeeschepen van gemiddeld achttienduizend ton. Bij de Rijkswaterstaat is in studie een belangrijke verbetering van het ontmoetingspunt van de Oude Maas, de Noord en de Merwede.

De oud-hollandse schilder Jan van Goyen heeft de stad Dordrecht tientallen malen tot onderwerp van zijn schilderstukken gekozen. Altijd schilderde hij Dordrecht mét de rivier. Eigenlijk is de stad van de historische periode niet denkbaar zonder de rivier, waar het ijle licht in dit gebied tot zijn recht maakt. Is Delft de stad van het gouden licht, Dordrecht mag de stad van het zilveren licht genoemd worden. Maar zelfs de loop van een rivier kan zich wijzigen. Er is daar bij Dordrecht een lastige bocht voor de scheepvaart. Een plan om die bocht af te snijden — dat zou in een moeite doorgaan, maar waarschijnlijk zal de Noord ook verbreed worden — zou, met het oog op de steeds toenemende duwvaart op deze grote rivieren, weleens tot uitvoering gebracht kunnen worden.

Het is allemaal toekomstmuziek, maar een toekomstmuziek, die gecommandeerd is op aanwijsbare motieven. Het ETI heeft de economische structuur van dit gebied en de mogelijkheden nader onderzocht en is tot de volgende conclusies gekomen:

Het drechtstedengebied zal een belangrijk aandeel hebben in de industriële ontwikkeling van het Zuid-Hollandse rivierengebied.

De werkgebieden, welke in het gebied van het structuurplan direct en later beschikbaar kunnen komen, brengen een vergroting van de industriële werkgelegenheid met zich mede voor ongeveer 41.200 arbeidskrachten. Het hiermee corresponderende bevolkingsaequivalent van ongeveer 206.400 te huisvesten inwoners kan blijkens de capaciteit van de geprojecteerde woongebieden in het drechtstedengebied worden ondergebracht.

De woongebieden welke in 't structuurplan zijn aangegeven kunnen voorzien in een toeneming van de woningvoorraad van 44.700 tot 115.000 woningen. Realisering van deze woningbouw, doet het inwonertal van de drechtsteden toenemen van 165.000 tot 370.000 inwoners.

Hoewel een evenwicht tussen werken en wonen niet in elk van de onderdelen bereikt zal kunnen worden, zal dit voor het gebied als geheel wèl kunnen gelden.

Oeververbindingen

In een rivierenland als het drechtstedengebied vormen de oeververbindingen uiteraard belangrijke punten in een toekomstige ontwikkeling. Dordrecht is door veerdiensten of bruggen verbonden met zijn buurgemeenten. Automobilisten weten er over mee te praten. Vanaf Papendrecht is Dordrecht slechts bereikbaar door een pontveer, tenzij men de grote omweg over de brug te Alblasserdam en die te Zwijndrecht zou willen maken. Voor 's-Gravendeel geldt hetzelfde: ook daar kan men Dordrecht slechts bereiken door middel van een pont, of men zou een lange omweg voor lief willen nemen; doch dat is uiteraard wel zeer oneconomisch. In het plan wordt dan ook gepleit voor een aantal vaste oeververbindingen. Over de rivier tussen Zwijndrecht en Dordrecht zou zelfs nòg een brug moeten komen: naast de bestaande brug voor doorgaand verkeer, wordt nog gedacht aan een brug voor interagglomeratieverkeer.

Naast de bestaande veerverbindingen zijn nieuwe veerverbindingen gedacht tussen Papendrecht en Hendrik Ido Ambacht en tussen Zwijndrecht en 's-Gravendeel. Deze verbindingen zouden in de toekomst kunnen worden vervangen door vaste verbindingen: door bruggen of tunnels. Vanzelfsprekend wordt ook gerekend op een veerdienstbrug bij Baanhoek. Daar is wel een spoorbrug over de Merwede; die brug komt van tijd tot tijd in het nieuws, want als op een van de scheepswerven te Hardinxveld, Giessendam of Sliedrecht een zeeschip gebouwd is, moet een brugoverspanning bij Baanhoek weggenomen worden om het nieuwe schip vrij baan te geven naar de zee. Een brug voor wegverkeer is er nog niet, doch zal er in de toekomst wel moeten komen. Een aansluiting vanuit het drechtstedengebied op de toekomstige Biesbosweg is eveneens een toekomstwens. Via een veer en een toekomstige brug bij de Kop van 't Land zal men dan, via de brug bij Keizersveer, verbindingen hebben met de steden in he tmidden van Brabant.

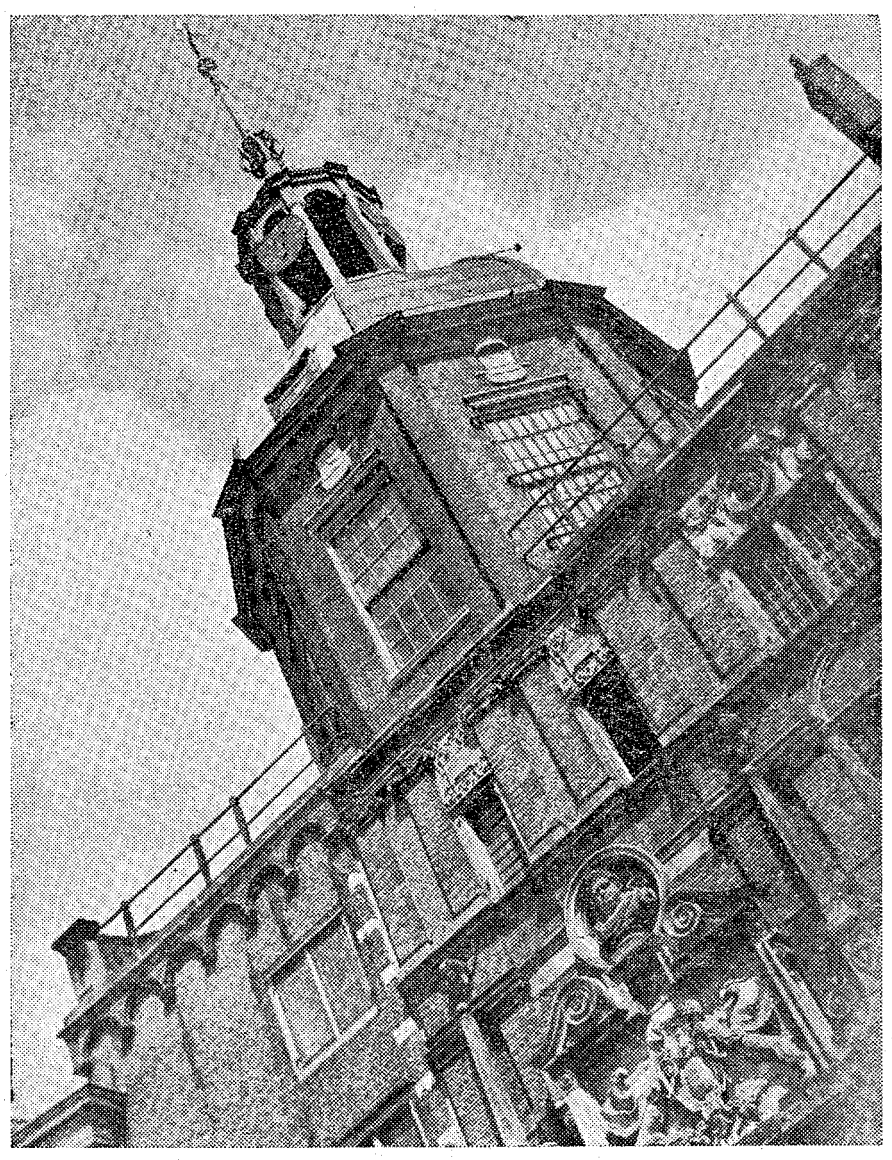

Groothoofdspoort te Dordrecht

Teerpunt: de tuinbouw

We merkte reeds op, dat in het drechtstedengebied, waar zich thans reeds een concentratie van industrie bevindt, intensief de tuinbouw beoefend wordt. In Zwijndrecht, Hendrik Ido Ambacht en omgeving is veel glascultuur. Het ziet er naar uit, dat men, om tot een goed ontwikkelingsplan van de hele streek te komen, het kassengebied zal moeten verplaatsen. In het ontworpen structuurplan wordt hiermede reeds rekening gehouden, doch het zal, indien het er ooit toe komt, wel grote moeilijkheden opleveren.

Het vraagstuk van de recreatie in dit gebied is niet vergeten. Op het ogenblik worden 478 hectaren terrein benut voor recreatieve voorzieningen van ongeveer 165.000 bewoners van de drechtsteden. Zoals gezegd, wordt een belangrijke bevolkingsgroei verwacht en men moet hiermede rekening houden bij de ontwikkeling van de recreatiemogelijkheden. Als in 1970 het gebied 220.000 inwoners zal tellen, zal een recreatiegebied van 638 hectaren de werkende mens ontspanningsmogelijkheid moeten bieden. Voor 1985 worden deze cijfers geschat op respectievelijk 300.000 en 870.

Volgens het structuurplan zal in totaal na verloop van een aantal jaren een bruto-oppervlakte werkgebied van 275 ha zeehavengebied, 347 ha nat terrein (industrieterrein binnenvaart) en 115 ha droog industrieterrein in gebruik genomen kunnen worden. Op het ogenblik zijn de volgende oppervlakten werkgebied voor directe uitgifte beschikbaar: 40 ha zeehaventerrein, 20 ha droog industrieterrein en 38 ha nat industrieterrein.

Men kan enigszins smalend zeggen, dat er in Nederland veel plannenmakers rondlopen. Men kan tevens opmerken, dat vele plannen nooit tot verwerkelijking komen. Maar het staat vast, dat het drechtstedengebied een grote ontwikkeling doormaakt. Het gonst van intensieve bedrijvigheid in deze streek en daarom alleen reeds is het belangrijk, dat men het oog op de toekomst gericht heeft en dat men naar wegen en middelen zoekt om die snelle ontwikkeling in goede banen te leiden. Dat daarbij de structuur van de gehele streek onder de loep genomen is, getuigt er van, dat men geen half werk wil doen.

De samenwerking tussen de drechtsteden bevindt zich nog pas in het beginstadium. Er zullen nog heel wat moeilijkheden te overwinnen zijn, want elke gemeente heeft nu eenmaal eigen problemen. Maar dat men de eigen problemen wil beschouwen en oplossen in het licht van de ontwikkeling van het gehele gebied, is van zeer veel belang.

Papendrecht of Zwijndrecht

Er bestaat een politiek grapje. Het heet zich te hebben afgespeeld in het drechtstedengebied. En als het niet waar is, is het toch aardig.

Een rooms-katholiek politicus zat in de trein Geldermalsen—Dordrecht tegenover een socialistisch politicus. Toen de trein over de brug bij Baanhoek reed, wees de socialist naar de gemeente Papendrecht en vroeg zijn roomse collega, of dat voor hem niet de geëigende plaats was als reisdoel.

De roomse politicus antwoordde onmiddellijk: „Ja — en u reist zeker door naar Zwijndrecht?"

ZWIJNDRECHT

Vliegenthart en Rozendaal

Interieurverzorging

PASSAGE 3-5-7 TELEFOON 27149

VAN YPEREN N.V.
Key dealer SCANIA-VABIS
BEDRIJFSAUTO'S
ROTTERDAM ZWIJNDRECHT

J. DE MAN
KONINGINNEWEG 46 - ZWIJNDRECHT
Telefoon 0 1850 - 2 68 60
Belastingadviezen - boekhoudingen - hypotheken - verzekeringen.

De beste boterletter
van
Kapinga
PASSAGE 21 - TELEFOON 26562

Voor uw meubelen en woningtextiel
A. v. d. Werff
Uw adviseur voor uw interieur.
RINGDIJK 271-251 TELEFOON 25552

Stukadoorsbedrijf C. Zijderveld en Zn
Uw adres voor nieuwbouw, onderhoud, verbouwing, witwerk en granol-sierpleister.
LOD. v. NASSAUSTRAAT 2 TELEFOON 26006

N. DE SNOO
TIMMERMAN - AANNEMER
NIEUWBOUW
VERBOUW
ONDERHOUD
Telefoon 26406
Slagveld 121
Werkplaats:
Noteboomstraat 17

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Schokbeton
hoogwaardige beton elementen keien
N.V. SCHOKBETON
ZWIJNDRECHT / ZEIST / KAMPEN / ELBURG

Aandacht voor

Gerhard Schröder

de West-Duitse minister van buitenlandse zaken

SINDS enkele weken heeft West-Duitsland een nieuwe minister van buitenlandse zaken. Dr. Heinrich von Brentano, de rooms-katholieke medewerker van bondskanselier Adenauer, maakte plaats voor de 51-jarige protestantse dr. Gerhard Schröder, die totdusver minister van binnenlandse zaken was geweest en eveneens het vertrouwen van de „Alte in Bonn" geniet. Hij blijkt zich tevens te kunnen verheugen in de gunsten van de Freie Demokratische Partei, gemakshalve Liberale partij genoemd, die thans ook vertegenwoordigers in Adenauer's kabinet heeft en haar steun aan de bondskanselier afhankelijk maakte van het heengaan van Von Brentano.

Men weet hoe het gegaan is. Adenauer weigerde Von Brentano te laten vallen als minister van buitenlandse zaken, zoals hij in de weken, die daaraan vooraf waren gegaan, al zovele eisen van de liberalen van de hand had gewezen. Het leek er op, dat de politieke crisis in West-Duitsland als gevolg van de verkiezingsuitslag onontwarbaar zou worden,

Dr. H. Schröder

toen onverwacht Von Brentano zelf het verlossende woord sprak, door Adenauer ontslag te vragen als minister van buitenlandse zaken. De man, die Adenauer vele jaren achtereen trouw had gediend, zelfs zo, dat men hem verweet, dat hij slechts de uitvoerder van de bevelen van de bondskanselier was geweest, kon de zedelijke moed opbrengen, ook in deze bijzonder moeilijke situatie, waarin hij het slachtoffer van intriges was geworden, zichzelf te blijven en zijn persoonlijke belangen en ambities niet te laten prevaleren.

ZO werd dr. Gerhard Schröder minister van buitenlandse zaken. Deze minister heeft naar men zegt altijd een voorliefde voor de buitenlandse politiek gehad. Dat was ook zo, toen hij zich na de tweede wereldoorlog actief met de (christelijke) politiek ging bezighouden. Niettemin aanvaardde hij in 1953 dankbaar de portefeuille van binnenlandse zaken, toen Adenauer een opvolger zocht voor dr. Robert Lehr, die dat jaar gestorven was. Schröder, die vroeger een persoonlijk medewerker van dr. Lehr was geweest, had veel ervaring opgedaan als jurist en economisch organisator in Düsseldorf, het „centrum" van het Roergebied.

Zeer opvallend is, dat de heer Schröder steeds de publiciteit heeft geschuwd en zeer zakelijk is in zijn omgang met anderen, die het prettig vinden, met hem samen te werken. Het schuwen van publiciteit kan als oorzaak hebben, dat men hem verwijten heeft gemaakt over zijn houding tijdens de Hitlerperiode. Zeker is dit echter niet, omdat na zoveel jaren toch wel duidelijk is geworden, dat de beschuldigingen aan zijn adres iedere grond in de werkelijkheid misten.

De geruchten kwamen dan ook voornamelijk uit de kokers van de Oost-Duitse communisten, die nu niet bepaald verzot op Schröder zijn. Als minister van binnenlandse zaken werd hij regelrecht geconfronteerd met de bedreiging van de binnenlandse veiligheid van West-Duitsland door communistische organisaties. Om zijn werk goed te kunnen doen, moest hij zich intensief bezighouden met de kernproblemen van de buitenlandse politiek. Het was onder Schröder, dat de West-Duitse communistische partij werd verboden. En dat is dan ook een van de redenen geweest, waarom de communisten het deze medewerker van Adenauer zo bijzonder moeilijk hebben gemaakt.

Schröder zal in elk geval aanblijven als minister van buitenlandse zaken, zolang Adenauer bondskanselier is. Wat er na het Adenauertijdperk gaat gebeuren, is ook voor de politici in Bonn nog een groot vraagteken. Het zal dan de vraag zijn, of de nieuwe kanselier (Erhard wordt nog altijd als de beste kanshebber beschouwd) hem naast zich wil hebben op buitenlandse zaken. Bovendien moet worden afgewacht, of de liberalen — als zij niet meer met Adenauer te maken hebben — zich met zijn aanblijven zouden verenigen. De mogelijkheid, dat Schröder zelf kanselier zal worden (in het verleden heeft hij een goede kans gemaakt) lijkt nu wel uitgesloten.

Op pagina 3 (onderaan) van deze brochure lezen wij: „Dit geschriftje wil het gesprek openen met onze gereformeerde broeders en zusters."

Dit gesprek heeft ondergetekende gehad op een verkiezingsvergadering gehouden vóór de gemeenteraadsverkiezingen, dus nu circa 4 jaar terug. Gaarne geef ik dit gesprek zo volledig mogelijk weer, vooral omdat mij in dit gesprek zeer duidelijk werd waarom een belijdend Christen NIET in de P.v.d.A. thuis behoort. *Ik had nooit duidelijker antwoord kunnen ontvangen, dan juist op die vergadering van de P.v.d.A.*

De zaak is als volgt: Aangekondigd werd een openbare vergadering van de P.v.d.A., in welke vergadering twee sprekers zouden aantonen dat een Prot. Christen thuis hoort in de Prot. werkgemeenschap van de P.v.d.A. en een R.K. Christen in de R.K. werkgemeenschap, eveneens van de P.v.d.A.

Ik heb deze vergadering willen bezoeken en ben altijd nog voldaan over dat bezoek, omdat de beide inleiders (niet de eersten de besten) mij duidelijk hebben gemaakt, WAAROM een belijdend Christen NIET in de P.v.d.A. thuis hoort.

Als eerste inleider sprak mr. X, namens de R.K. in de P.v.d.A. Na zijn betoog werd door een der aanwezigen, de volgende vraag gesteld: Hoe ziet de geachte inleider de positie van Jezus Christus in het maatschappelijk en staatkundig leven, kortom in alle levensverhoudingen?

Antw. inleider: „Ik begrijp uw vraag niet."

Vraagsteller: „Het is toch wel een eenvoudige vraag, ik wil die graag herhalen."

Een notitie bij de brochure „Omdat wij gereformeerd zijn..."

Inleider: „Ik begrijp u echt niet, dat zal wel komen omdat u protestant bent en ik R.K. Daarom verzoek ik mijn collega spreker ook deze vraag te willen beantwoorden.

Toen werd het woord gevoerd door de spreker namens de Prot. werkgemeenschap in de P.v.d.A.

Deze spreker (mijnheer X) werd aangekondigd in de pers als de bekende radio-commentator.

Ik meldde mij als volgt:

Gaarne wil ik een paar vragen stellen, naar aanleiding van de zojuist gehouden inleiding. Het gaat hier om de taak van een Christen, zodat ik mij bij dat onderwerp uitsluitend wens te bepalen. Daarom lees ik u voor zondag 12 van de Heidelberger, die u natuurlijk allen kent. Ik lees daar: „Waarom wordt ge een Christen genaamd." Antwoord o.m. „opdat ik Zijn naam belijde. Nu komt mijn vraag: „U sprak over de vele en belangrijke vergaderingen en congressen. Ik geloof dat graag. Maar... hoe vindt u dat nu als Christen, dat al die vergaderingen zonder gebed geopend en gesloten worden? Heb u dan voor al die belangrijke besprekingen en beslissingen geen wijsheid van Boven nodig?" Antwoord: „Och beste man, haal toch niet overal de Kerk bij, Hij kan me best een zegentje geven, ook al vraag ik daar niet om."

Mijn natwoord: „Wanneer de inleider op deze profane wijze wil antwoorden, heb ik geen antwoord meer nodig. Trouwens, uit de beantwoording van deze ene vraag, weet ik reeds zeer duidelijk waarom een belijdende Christen NIET thuis kan horen in de P.v.d.A. Toch wil ik nog graag het volgende opmerken: U hebt gesproken over de Bijbel en gezegd: „Voor de Bijbel is ook wel plaats in de partij." Kijk, dat is nu juist het overwegend bezwaar van een belijdend christen. Die zegt: voor de Bijbel OOK wel plaats, dat is fout. Het moet zó zijn dat de Bijbel de CENTRALE plaats inneemt en dat juist die Bijbel u moet leiden bij vele beslissingen. En zolang dat wordt genegeerd (en het wordt genegeerd) zolang is er geen plaats voor de Christen, die zijn belijdenis trouw wil blijven."

Anwoord: „U haalt er al weer de kerk bij en dat moet niet. Dan komen we er niet." Mijn antwoord: „Zoals u de opmerking stelt is ze onjuist. U moet zeggen: „Mijnheer, u wenst in het politieke en staatkundige leven alle eer aan God te geven. Maar... dat zegt u niet en dat zult u als echte P.v.d.A.-man nooit zeggen. Maar... zegt u dan ook nooit weer dat een belijdend christen daar thuis hoort, want dat is onwaar."

SLOTACTE

Inleider: „Ik wil die man toch bedanken voor zijn principiële houding en de wijze waarop hij vragen stelde. Ik ben het niet met hem eens. Jammer!

WEESP *G. STREITHORST*

U doet toch ook mee met „Eén op tien?"

TWEEDE KAMER

• *Vervolg van pag. 3*

ZUIDERZEEVISSERS EN HUN RECHT

IN het voetspoor van de A.R. voortrekker Duymaer van Twist en ds. Van der Zaal, bepleitte de heer Aantjes (A.R.) een verbetering van de financiële uitkeringen aan de voormalige Zuiderzeevissers.

Hij wees er op dat dit wetsontwerp dat de financiële gevolgen van de afsluiting regelde het sluitstuk vormde van een geschiedenis, die zonder overdrijving een lijdensgeschiedenis mag worden genoemd. Bitter zijn de woorden die vanuit de Kamer gewijd zijn aan het uitblijven van een regeling — onder meer sprak dit uit de aangenomen motie — Van der Zaal in 1958. Het belangrijkste was nu dàt een regeling werd voorgesteld. Deze regeling is in grote mate een gevolg van de waardevolle arbeid, die door de **commissie Van der Zaal — het voormalige A.R.-Kamerlid** — is verricht. De heer **Aantjes** meende dat aan het uitblijven van een regeling niet vreemd was dat hier sprake is van slechts een kleine groep, die bovendien niet in staat is zijn problematiek dringend ter oplossing te presenteren.

HARDE ZAAK

Het is voor de vissers een harde zaak geweest, te zien welk een welvarend gebied uit hun viswater is gegroeid, terwijl voor hen een rechtvaardige regeling zó lang op zich moest laten wachten. Bovendien, de huidige regeling lijkt meer het karakter te hebben van een bijstandsregeling dan een zaak van een volledige schadeloosstelling. Wij moeten bedenken dat het eeuwenoude typische eigen karakter van onze Zuiderzeevissersplaatsen volledig wordt prijsgegeven. Het gaat hier niet om werklozen, maar om mensen die hebben moeten wijken voor ten algemenen nutte getroffen overheidsmaatregelen. Het karakter van de financiële regeling had daarom sterker dan nu het geval is, het karakter van een schadeloosstelling moeten dragen: een vergoeding van schade geleden door de inpoldering. De ministers (Korthals V.V.D. en Marijnen K.V.P.) hebben, toen de heer Aantjes aandrong op een soepele toepassing van de vraag of er voldoende middelen tot levensonderhoud waren — medegedeeld dat dit het geval zal zijn. De vraag ook of een visser op een andere wijze in zijn levensonderhoud door ander werk zal kunnen voorzien — zal met grote soepelheid worden bezien. De verplichting tot het aanvaarden van passende arbeid, eindigende op 60-jarige leeftijd zal ook met zorg worden toegepast. **De mondelinge behandeling in de Kamer heeft toch resultaten opgeleverd.**

BEZWAREN — TOCH AANVAARD

HOE zeer ook deze toezeggingen waarderende, bleef **mr. Aantjes,** — die de materie grondig bleek te beheersen — het betreuren dat het karakter van de financiële tegemoetkoming niet sterker een recht op schadevergoeding kon worden.

Maar hij accepteerde de regeling toch. Eindelijk was er een wettelijke regeling. Eindelijk zullen de vissers weten waar ze aan toe zijn. En deze wet kan bovendien oorzaak zijn dat de uitgewerkte Deltavissers wellicht wat rustiger hun toekomst kunnen tegemoet zien.

Terecht wees hij — ook de heer **Van Dongen (K.V.P.)** had hiervoor aandacht gevraagd — dat de ministers, nu de kritiek vanuit de Kamer — op meerdere punten aan die kritiek, die er op uit was een betere regeling te verkrijgen voor de vissers, is tegemoetgekomen.

Op één punt bleef de heer Aantjes sterk aandringen. Waarom is er geen mogelijkheid geopend in bijzondere gevallen degene die voor 1950 hun vergunning hebben ingeleverd in de regeling op te nemen. De liberale minister wees dit af. De vissers die tussen de 2e wereldoorlog en 1950 de visserij hebben verlaten hebben dit niet kunnen doen op grond van de hervatting van de inpoldering.

Terecht wees Mr. Aantjes er op, dat

Mr. W. AANTJES

dit argument niet zo veel waarde had, omdat het criterium niet is de hervatting van de inpoldering, maar de inpoldering zelf. Zijn verzet mocht niet baten. De minister bleef halsstarrig.

Hoewel de hoogte van de uitkering evenals de vergoedingsregeling voor netten en vaartuigen nogal sober is uitgevallen heeft de A.R.-fractie — evenals de overige fracties — dit ontwerp geaccepteerd.

Ds. Van der Zaal had in zijn rapport gezegd dat een Salomo's wijsheid nog onvoldoende is om een billijke afvloeiingsregeling te treffen. Die meerdere wijsheid is in het ontwerp helaas niet gevonden. Maar er is nu eindelijk een regeling die goede zaken óók inhoudt.

En daarom was men er voor.

Eindelijk recht gedaan aan een groot deel van de voormalige Zuiderzeevissers — onder het kabinet De Quay.

Jeugd in actie

Grepen uit het ARJOS-jaarverslag

HET verslagjaar bij de ARJOS loopt van oktober tot en met september. Vóór ons ligt het 14e jaarverslag over de periode 1 oktober 1960 tot en met 30 september 1961. Het verslag telt 28 pagina's en bevat een overzicht van de ARJOS-activiteiten, gedurende de genoemde periode.

Op zaterdag 9 december zal dit verslag op de Algemene Vergadering te Utrecht worden besproken.

In de afgelopen weken zijn er in ons blad tal van artikelen over de ARJOS, door Arjossers geschreven, verschenen. We volstaan er dan ook mee hier en daar een greep uit het jaarverslag te doen.

Vormingswerk

In de inleiding wordt o.a. geconstateerd, dat het ARJOS-werk in sommige plaatsen op slechts enkele personen draait. Wanneer deze personen vertrekken dan stort de bestaande ARJOS-club, die tot die tijd goed functioneerde, zonder meer ineen. Geconstateerd wordt, dat bij de ARJOS alle leden actief behoren te zijn.

In het licht van het bovenstaande is het ook duidelijk, waarom de schetsen- en methodiekcommissie er toe over ging een z.g. „politieke vormingscursus" te organiseren die bestaat uit de onderdelen: methodiek, staatsinrichting en politieke stromingen.

Het jaarverslag zegt (pagina 19):

„Deze cursus, die meer op het directe ARJOS-werk is afgestemd, vond een zeer enthousiast onthaal. Algemeen was men de mening toegedaan, dat deze cursus voor clubbestuurders buitengewoon instructief was. De Methodiek- en Schetsencommissie besloot dan ook, deze politieke vormingscursus in het seizoen 1961-1962 te gaan organiseren. Op tenminste 12 plaatsen in ons land zullen mondelinge lessen worden gehouden.

Van deze mondelinge lessen vinden er zes in het voorjaar en zes in het najaar plaats."

Ledental

Vergeleken bij het vorige jaarverslag daalde het aantal ARJOS-clubs van 310 tot 294, terwijl het aantal leden ongeveer stabiel bleef.

In Zuid-Holland en Groningen verdwenen de meeste clubs, nl. resp. 20 en 6. Dit bracht uiteraard ook ledenverlies mee.

Hier staat tegenover dat het de ARJOS in Friesland zeer goed ging. Op 1 oktober 1960 waren er in Friesland 45 clubs met 838 leden. Op 3 september 1961 waren er 53 clubs met 1.027 leden.

Conferenties

De ARJOS heeft een snel wisselende bevolking. Langer dan 2 à 3 jaar zijn de meesten niet op de ARJOS. Dit betekent, dat er telkens veel nieuwe gezichten in de ARJOS opduiken.

De Nationale Organisatie zit echter niet bij de pakken neer. Ze heeft een propagandaactie op touw gezet onder de naam „Doe iets". Deze actie, er werd reeds over geschreven, is nog in volle gang. Vooral in het noorden en oosten van het land zijn reeds mooie resultaten geboekt.

Er wordt nogal eens over geklaagd, dat de doorstroming van ARJOS naar kiesvereniging onvoldoende tot stand komt. Het Centraal Comité van A.R.-Kiesverenigingen heeft een belangrijke bijdrage geleverd om deze doorstroming te bevorderen.

Op 24 januari 1961 besloot zij nl., dat ARJOS-leden beneden de leeftijd van 25 jaar die lid zijn van de kiesvereniging geen contributie aan het Centraal Comité behoeven te betalen. Tevens adviseerde zij de provinciale comités en de kiesverenigingen op provinciaal en plaatselijk niveau een zelfde regeling te treffen.

De provinciale verbanden nemen in de ARJOS een belangrijke plaats in. Uit de in het jaarverslag gegeven opsomming van activiteiten van deze verbanden blijkt, dat heel veel werk in de ARJOS plaatselijk en regionaal wordt verricht.

Dit is ook de enige manier om een levende en levendige organisatie te houden. De leden moeten er bij betrokken zijn, ze moeten zelf tot activiteiten worden geprikkeld. Zou de Nationale Organisatie dit niet doen, dan zou ze haar doel voorbij schieten. Op de algemene vergadering in 1960 heeft de toenmalige voorzitter hier treffende dingen over gezegd.

Met vreugde wordt geconstateerd, dat de provinciale comité's, de statencentrales en de meeste kiesverenigingen de ARJOS loyaal steunen.

Conferenties

De ARJOS organiseert ieder jaar een studieconferentie en een studentenconferentie. Wij hebben daar indertijd reeds aandacht aan geschonken.

Daarnaast belegt de ARJOS ieder jaar een z.g. Brede Besturenconferentie. Het jaarverslag zegt ervan:

„Deze conferentie, die ten doel heeft in een breder kader een aantal ARJOS-vragen en -problemen te bespreken, werd bijgewoond door 15 leden van het landelijk bestuur en door 21 provincale bestiuursleden. Op 7 juli sprak ons bestuurslid, de heer A. H. J. Marseille, over „De doorstroming van en naar de clubs". Spreker had een klein onderzoek ingesteld bij een aantal kiesverenigingen en ARJOS-clubs over de doorstroming van gedachten en de doorstroming van personen. Zijn conclusie was, dat deze nog te weinig tot stand komt en dat het aanbeveling verdient, hier voortdurend aandacht aan te blijven schenken.

Deze conferentie werd, in overeenstemming met het ARJOS-gewoonterecht, gecombineerd met een vergadering van het landelijk bestuur, die rond de middernachtelijke uren werd gehouden.

Zaterdags refereerde de heer R. Bos, secretaris van de C.J.B.T.B., over „De functie van de vereniging". Na een korte toelichting op zijn zeer uitvoerige stellingen, volgde over dit onderwerp een zeer interessante bespreking. Door de uitgebreidheid van het onderwerp kon er echter geen sprake van zijn, dat het onderwerp werd doorgepraat en uitgepraat. In hetgeen de heer Bos ons voorhield, zat echter enorm veel, dat van wezenlijke waarde is voor ons werk.

Het lijkt ons toe, dat dit onderwerp in ARJOS-kring vaker onderwerp van gesprek zal maken.

Enkele uren van de middag werden besteed aan een ronde-tafelgesprek. Hier werden diverse ARJOS-problemen aan de orde gesteld. O.i. was dit het meest geslaagde deel van de conferentie. Dit houdt per se geen diskwalificatie in van het andere dat op de conferentie werd besproken.

Flanelbordschetsen

Het jaarverslag bevat verder een overzicht van het studiemateriaal. In dit verband worden vooral de flanelbordschetsen genoemd.

Aangezien deze passage ook van belang is voor de leden van de kiesverengingen, nemen we deze alinea's over:

„Het zal u niet onbekend zijn, dat veel mensen visueel zijn ingesteld. Zij willen hetgeen besproken wordt graag voor zich zien. Onderzoekingen hebben uitgewezen dat er, wanneer een bepaald onderwerp door tekeningen, grafieken e.d. wordt voorgesteld, meer van het besprokene tot de toeschouwers doordringt.

De ARJOS heeft gemeend, hier rekening mee te moeten houden. Daarom is zij er toe overgegaan, flanelbordschetsen aan te schaffen. Deze flanelbordschetsen kunnen de clubs voor een kleinigheid lenen. Op het ogenblik zijn de volgende flanelbordschetsen in ons bezit:

1. „Het A.B.C. der christelijke politiek;
2. „De organisatie van de ARJOS";
3. „De organisatie van de A.R. Partij";
4. „Staatsinrichting";
5. „Europese integratie";
6. „De publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie".

Het blijkt, dat het aanleggen van deze verzameling een goede greep is geweest. Vooral naar „Het A.B.C. der christelijke politiek" en „Staatsinrichting" is veel vraag."

Diversen

Uit het jaarverslag blijkt, dat de ARJOS zowel in binnen- als in het buitenland veel contacten heeft.

Met de politieke jongeren werkt de ARJOS samen in de N.P.J.C.R. (Nederlandse Politieke Jongeren Contact Raad). Deze organisatie belegde het Nationaal Jongeren Parlement en enkele z.g. Atlantische conferenties.

Het presidium berustte dit jaar bij mej. J. van Leeuwen-te Rijswijk (ARJOS).

Daarnaast moet het contact met de andere christelijke jeugdorganisaties worden genoemd. De Buitenlandse Commissie doet zeer nuttig werk door een documentatie voor de clubs te verzorgen en de behandeling van internationale vraagstukken op de clubs te stimuleren.

Met de F.C.J.H.G. en de K.V.P.J.G. vormt de A.R.J.O.S. samen de Nederlandse afdeling van de Unie van Jonge Christen Democraten (U.J.J.D.C.).

Slotopmerkingen

Wij hebben hier en daar een greep uit het jaarverslag van de ARJOS gedaan met het doel u een indruk te geven van en over activiteiten van de ARJOS.

Het is van zeer veel belang, dat er een krachtige anti-revolutionaire jongeren organisatie is.

En wij willen u allen oproepen om waar mogelijk en nodig dit werk te steunen, wanneer er een beroep op u wordt gedaan.

C.

Ledenwerfactie 1961-1962: „Eén op tien"

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.
HENDRIK IDO AMBACHT
Werf voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon H.I. Ambacht (0 1858) 2841

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
Inkoop van alle soorten sloopschepen
KRIMPEN AAN DE IJSEL — Telefoon 369, na 6 uur: 226.

Firma Blaak
Boot- en sloepenbouwerij
HOOGEZAND

n.v. scheepsbouwwerf v.h.
FIRMA A. LANSER
Sliedrecht - Holland

FIRMA DE REK EN HORSMAN
Fabriek van scheepslieren
Dorpsstraat 102 — telefoon 01894-218 —
OUDERKERK AAN DE IJSEL

N.V. GERRIT J. EERLAND, R'DAM
Sleepdienst en Transportonderneming
Alle transport te water
BINNENLAND BUITENLAND
Verhuur van dekschuiten, bakken, bokken, sleepboten en alle drijvende materialen.
Telefoon 115190, 137734, na kantoortijd 138993 of 48986.
Kantoor: Prins Hendrikkade t.o. no. 88 a/b magazijnschip Aeolus".

J. BUIJSE & ZOON
Smederij en Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJselmonde — Telefoon 71815

— REPARATIE VAN ELEKTROMOTOREN
— VERKOOP VAN SIEMENS MOTOREN
— SPECIALE BEDRIJFSINSTALLATIES
Firma De Kat & Den Otter
Rotterdam - Oostzeedijk 150-152 - Tel. 115750

Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie.
Telefoon Rotterdam 113333 (010).

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
WESTPLEIN 2 — ROTTERDAM

Constructiewerkplaats
en machinefabriek
BAILEY
Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436
● Staalconstructies voor gebouwen e.d.
● Alle soorten kranen

FIRMA C. AMELS EN ZOON
Scheepswerf en Machinefabriek „Welgelegen"
MAKKUM
NIEUWBOUW VAN ALLE SOORTEN VAARTUIGEN TOT 5.000 TON

N.V. GEREFA Gereedschapfabriek
Zwolseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

UIT PERS EN PERIODIEK

NIEUW-GUINEA EN DE VERENIGDE NATIES

Tot ieders verbazing — mag men wel zeggen — is de Algemene Vergadering der Ver. Naties toch niet gekomen tot een besluit in de kwestie Nieuw-Guinea. Op z'n minst had verwacht mogen worden, dat de één of andere resolutie de vereiste meerderheid van stemmen zou hebben gehaald. Dat is dus niet gebeurd en de kwestie is niet opgelost. Op het moment, dat wij deze perskroniek moesten afsluiten, waren nog slechts enkele commentaren beschikbaar. In de eerste plaats volgt hier de reactie van de (liberale) Nieuwe Rotterdamse Courant:

Teleurstellend is het beloop van de besprekingen in de Algemene Vergadering van de Ver. Naties voor de Nederlandse regering, omdat een plan dat in de omstandigheden van het ogenblik het beste leek dat zij naar voren kon brengen, niet de internationale steun heeft gekregen die voor zijn verwezenlijking nodig was.

De Nederlandse delegatie heeft terecht haar ontwerp-resolutie teruggenomen op een ogenblik waarop duidelijk kon worden gezien, dat het niet de vereiste meerderheid van twee derden zou halen. Dit is een tactische zet, omdat daarmee een definitieve negatieve uitspraak is voorkomen en men daarmee de mogelijkheid houdt om alsnog de levensvatbaarheid van het plan-Luns te overwegen of wellicht aan een volgende beslissing te onderwerpen.

Wat die levensvatbaarheid betreft, zal de minister van buitenlandse zaken er ongetwijfeld op wijzen, dat een goed deel van de internationale gemeenschap duidelijk waardering voor de Nederlandse plannen heeft laten blijken, niet het minst de regering van de Ver. Staten, die onomwonden heeft laten blijken, dat zij de beginselen van zelfbeschikking endosseerde.

Zeker is deze verheldering van het Amerikaanse standpunt een winstpunt. Het zal echter nog moeten blijken, of de regering van de Ver. Staten, in de impasse die thans bereikt is, bereid zal blijven even veel waarde te hechten aan die beginselen als zij verleden week nog scheen te doen. Zal zij, kort gezegd, meer waarde hechten aan de handhaving van die beginselen dan aan de doorbreking — hoe dan ook — van de impasse?

Maar ook in het Nederlandse standpunt is een verheldering gekomen. Deze constatering geldt vooral na de laatste fase van het debat, waarin de Nederlandse gedelegeerde heeft gezegd, dat zijn regering de eerste fase van de zogeheten Brazzavilleresolutie aanvaardbaar achtte.

Dat betekent, dat Nederland voor het eerst heeft verklaard, dat het wil toestemmen in besprekingen met Indonesië. Dit is na de geleidelijke gedaantewisselingen die de Nederlandse Nieuw-Guineapolitiek heeft ondergaan, een van de meest opzienbarende ontwikkelingen — vooral als men bedenkt, dat in september nog in de Troonrede is gezegd, dat Den Haag geen nut zag in zulke besprekingen.

Nu is deze Nederlandse verklaring weliswaar afgelegd in verband met het complex van Nederlandse voorstellen en is het denkbaar, dat zij, nu dit complex in de V.N. onvoldoende levensvatbaar is gebleken, herroepen zal worden. Dit zou echter, nu de spanning rondom Nieuw-Guinea eerder groeit dan slinkt, onverantwoord zijn.

De Rotterdammer (chr. nat.) commentarieerde als volgt:

Voor het oog zijn we dus niet verder dan toen er nog geen plan-Luns was. Het grote verschil is echter, dat er intussen een plan-Luns geweest is. Het is er trouwens nog, al ligt het nu niet meer ter stemming in de V.N. Het heeft reeds ten goede gewerkt en doet dit zeker ook in de komende tijd. Met dit plan toch heeft Nederland tegenover de wereld zijn onbaatzuchtige bedoelingen met Nieuw-Guinea duidelijk gemaakt.

Men heeft het plan wel een paraplu genoemd; het bedoelde immers de bescherming van de V.N. in te roepen tegenover de Indonesische dreigingen en in zijn streven, aan de bevolking van Nieuw-Guinea recht te doen. Dat beroep op de V.N. blijft onverkort zijn waarde behouden, ook al is het voor het moment niet in een voorstel neergelegd. Niet valt aan te nemen, dat in deze situatie Indonesië iets gewelddadigs ondernemen gaat. Tegen een onbaatzuchtige strijdt men niet: hij geniet reeds als zodanig de bescherming der V.N.

Intussen, in al zijn onbaatzuchtigheid ziet Nederland thans dus voorlopig nog Nieuw Guinea aan zijn verantwoordelijkheid toevertrouwd. Het leiden van het volk van Nieuw-Guinea naar de toekomst, dat Nederland in de handen der V.N. had willen leggen, zal het voorshands nog in eigen handen moeten houden.

Dit laatste achten wij voor Nieuw-Guinea geen nadeel.

Nu dan enkele commentaren op het vorige week officieel bekend gemaakte Amerikaanse standpunt inzake de Nieuw-Guinea-kwestie.

De Volkskrant (r.k.), dit standpunt besprekend, schreef o.m.:

Amerika zegt slechts, dat Indonesië belang heeft bij de kwestie en zegt tot Djakarta: als jullie ervan overtuigd zijn, dat de Papoea's Indonesiërs zijn, overtuig ze daar dan van. Het Nederlandse plan biedt daarvoor alle gelegenheid, als de tijd voor UNO-beheer is aangebroken. Uit deze passage van de Amerikaanse redevoering, zal wellicht een amendement kunnen ontstaan op de Nederlandse resolutie, waardoor vrije toegang van Indonesische propagandisten zal worden gegarandeerd in de tijd dat de Papoea's nog niet gekozen hebben. Op geen enkele manier is dit in strijd met de Nederlandse voorstellen, zo lang de UNO een vrije keuze waarborgt. Niemand kan nog zeggen, welke gevolgen de veranderde Amerikaanse houding zal hebben.

Door de houding van Amerika is echter de kans groot geworden, dat enige twijfelaars hun eigen overtuiging zullen durven uitspreken, door het Nederlandse plan te ondersteunen.

Onafhankelijk van de afloop van de debatten in de UNO, waarbij nog heel wat andere factoren een rol spelen dan recht of onrecht en gelijk of ongelijk, is nu toch wel uit de machtige instemming van Amerika gebleken, dat Nederland in zijn strijd voor het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's niet alleen staat.

Trouw zei over deze zaak het volgende:

Het is altijd moeilijk om een standpunt precies recht te doen wedervaren als men geen letterlijke teksten voor zich heeft.

De Nederlandse delegatie noemde het Amerikaanse standpunt „een grote overwinning van het op zelfbeschikking voor de Papoea's gerichte plan-Luns."

Men zou dat zo kunnen zeggen, want het standpunt der Amerikanen is niet in overeenstemming met de denkbeelden van prof. Duynstee en van sommige leden der groep-Rijkens.

Maar het is geen onvoorwaardelijke overwinning van het plan-Luns. Want de Amerikanen constateren duidelijk een leemte in het plan-Luns.

Die leemte is dat volgens de Amerikanen het plan-Luns onvoldoende rekening hield met Indonesië als essentiële factor bij de oplossing van het vraagstuk.

En ten aanzien van het zelfbeschikkingsrecht meent de Amerikaanse regering dat aan Indonesië de gelegenheid moet worden gegeven van haar bedoelingen ten aanzien van Nieuw-Guinea aan de Papoea-bevolking volledig blijk te geven.

Het komt ons voor dat het Amerikaanse standpunt nagenoeg weergeeft wat de antirevolutionairen te dezer zake naar voren hebben gebracht.

Ook zij waren voor het plan-Luns. Ook zij constateerden de hierboven vermelde laçune. En ook zij waren van oordeel dat in verband met het zelfbeschikkingsrecht de Papoea-bevolking zich alzijdig moest kunnen oriënteren met name met betrekking tot Indonesië.

De heer Burger vond dat een stoot onder de gordel die de a.r. aan de regering toebracht.

Ook anderen vonden dat de a.r. hier de regering in de weg liep.

Maar nu blijkt, dat de Nederlandse delegatie bijzonder gelukkig is met dit Amerikaanse standpunt, dat overeenkomt met dat van de a.r. De Volkskrant is bepaald lyrisch.

Wij zien het einde der moeilijkheden nog niet. Maar het is een niet geheel ontroostrijke gedachte dat de antirevolutionairen zo spoedig nationaal en internationaal gelijk hebben gekregen.

DE BRIEF VAN RIJKENS

Dr. Paul Rijkens heeft dus zijn ontslag aangeboden als lid van de commissie van advies van de Bilderbergconferenties, o.m., omdat de Nederlandse regering bedenkingen had tegen zijn reis naar New York, waar de besprekingen in genoemde commissie samenvielen met het Nieuw-Guinea-debat in de Ver. Naties. Naar het oordeel van de Nieuwe Rotterdamse Courant waren de bedenkingen gerechtvaardigd. Maar dan schrijft het blad:

Alleen: waarom moest zij er nu pas uiting aan geven? De relatie tussen de heer Rijkens en de Prins dateert toch niet van gisteren? Goed, dat de bijeenkomst van de commissie van advies van de Bilderbergconferenties samenviel, wat plaats en tijd betreft, met het voor Nederland kritieke debat in de Verenigde Naties, was een ongelukkige omstandigheid, maar niet een die de regering niet had kunnen voorzien.

Eerder dit jaar was er immers al een poging ondernomen om de Bilderbergconferenties te identificeren met de groep-Rijkens, hetgeen een dementi van eerstgenoemde zijde uitlokte.

De regering is dus wel erg laat gekomen met haar zachte wenk aan de heer Rijkens en bovendien heeft zij er geen rekening mee gehouden, dat de heer Rijkens de deur met zo'n klap dicht zou slaan achter de activiteiten die hem in zo nauwe aanraking met prins Bernhard hadden gebracht.

Daardoor is er meer ruchtbaarheid aan die zaak gegeven dan zij waard was.

Daarvoor is niet in de eerste plaats de heer Rijkens verantwoordelijk, maar de regering met haar gebrek aan gevoel voor „public relations".

Wanneer men de belangrijkheid van de deelnemers aan de Bilderbergconferenties ook nog in overweging neemt — dezen blijven niet onkundig van des heren Rijkens' besluit! — komt men tot de conclusie dat de regering, met haar wenk op dit ogenblik zichzelf meer kwaad dan goed heeft gedaan.

En het liberale Algemeen Handelsblad concludeert:

Het wil ons voorkomen dat de regering in haar angst om „verkeerde" indrukken te vermijden, in wezen te drastisch te werk is gegaan. Zij geeft nl. blijk van een onaanvaardbare bemoeizucht door in te grijpen in de handelingsvrijheid van een Nederlands staatsburger op de wijze zoals hier is gebeurd. Verder zijn wij voor ons ervan overtuigd, dat dr. Rijkens, wat de scheiding zijner werkzaamheden betreft, volkomen te goeder trouw is. Toch is inderdaad een spijtig toeval, dat beide vergaderingen te New York tezamen vielen. Temeer daar dit „toeval" de heer Rijkens bij een vorige gelegenheid al eens parten heeft gespeeld.

Ten slotte vragen wij ons af of, zelfs na begrijpelijke verontwaardiging van de briefschrijver, de publikatie van de brief niet beter achterwege had kunnen blijven. Met een vleugje van de al te zeer gesmade geheime diplomatie zijn soms vele belangen gebaat.

Wat dit onderwerp betreft tenslotte nog de meningen van twee weekbladen. Elseviers Weekblad (lib.) gaf het volgende commentaar:

Wij willen gaarne aannemen dat wederom een ongelukkig toeval dr. Paul Rijkens naar New York zou voeren op een ogenblik, waarop de Nederlandse delegatie op uiterst bekwame wijze bezig is de schade goed te maken die hij met zijn groep heeft aangericht. Dr. Rijkens heeft er verstandig aan gedaan thuis te blijven. Hij had het eerder moeten doen. Onverstandig noemen wij het publiceren van de brief, welke hij aan prins Bernhard schreef. Zo er één man is welke zich zorgvuldig onthoudt de politiek van onze regering te doorkruisen, dan is het wel prins Bernhard. Dr. Rijkens kan Zijne Koninklijke Hoogheid niet in de war brengen: de Prins is even loyaal als verstandig. Daarom getuigt het van weinig vroed beleid van de zijde van de heer Rijkens om zijn brief aan de Prins openbaar te maken. Het is een poging het Oranjehuis te betrekken in een uiterst persoonlijke strijd die de Rijkens-groep voert met onze regering. Schriftelijke gedachtenwisseling met leden van de Oranjehuis behoren niet aan de openbaarheid te worden prijsgegeven.

Het socialistische weekblad Vrij Nederland schreef:

Men heeft in de kranten de nogal pathetische brief kunnen lezen waarmee dr. Paul Rijkens bedankt heeft voor het lidmaatschap van de Bilderberggroep, nadat de regering hem een hint had gegeven dat hij beter niet kon deelnemen aan een conferentie van die groep in New York, in verband met het debat dat nu in die stad gaande is over de dékolonisatie in het algemeen en de kwestie Nieuw-Guinea in het bijzonder. Dr. Rijkens zou door zijn deelname aan die conferentie de Bilderberggroep hebben kunnen compromitteren, en dat zou onvoorstelbaar erg zijn geweest omdat prins Bernhard ook deel uitmaakt van deze groep. Wij vinden die bezorgdheid om prins Bernhard ontroerend. Wij vinden het echter wèl jammer dat er van regeringszijde nooit bezwaar is gemaakt tegen de contacten van prins Bernhard met Zuidamerikaanse dictatoren en met Alfried Krupp, een door de geallieerden veroordeeld oorlogsmisdadiger. Is president Soekarno dan slechter dan al die schavuiten bij elkaar?

SPIJTOPTANTEN

De socialistische oppositie heeft op een nogal vreemde manier getracht minister Beerman te wippen vanwege zijn beleid ten aanzien van de spijtoptanten. In een amendement op een begrotingspost werd zijn salaris met één gulden gekort. Naar het oordeel van De Volkskrant bleek uit dit gulden-amendement duidelijk, dat het niet meer om de spijtoptanten ging, maar om een politieke rel. Als het amendement was aangenomen, zou het gehele kabinet zijn opgestapt: het spijtoptantenbeleid is regeringspolitiek. De Volkskrant zegt er verder van:

Men had ook een kabinet naar huis gestuurd zonder het flauwste idee van wat ervoor in de plaats zou moeten komen. De PvdA zou toch zeker geen kabinet begeren, dat enkel op overeenstemming over het spijtoptantenbeleid steunt. Het was dan nog de vraag of die overeenstemming verkregen zou kunnen worden. We hadden dan weer te maken met een PvdA, die regeringsverantwoordelijkheid moet dragen. Het toelatingsbeleid was onder socialistische ministers van Justitie echter veel minder ruim dan nu.

Het belangrijkste is, dat de zaak zelf het niet nodig maakte om nu zo'n grof geschut in stelling te brengen, dat zelfs de hele regering zou worden weggeschoten. De Kamer, terecht begaan met het lot van de mensen, die het ginds in Indonesië moeilijk hebben, had eerder de plicht om de regering voor te houden, dat het toelatingsbeleid zo ruim mogelijk dient te zijn.

Herhaaldelijk is dat gebeurd en met succes. Dat blijkt uit het aantal gunstige beschikkingen, uit de versnelde behandeling van de aanvragen en uit de toezeggingen, die minister Beerman voor het verder te voeren beleid heeft gedaan. Al te eenzijdige pleidooien hebben vroeger ten onrechte de schijn gewekt, dat de regering er op uit zou zijn de spijtoptanten zoveel mogelijk af te houden, nu is daar zeker geen reden meer voor.

Meer in het algemeen sprekend schreef De Rotterdammer (chr. nat.):

De socialisten in onze volksvertegenwoordiging zijn met hun oppositie tegen de regering niet gelukkig. Het voeren van goede oppositie is een kunst en de socialisten laten weinig gelegenheden onbenut om te tonen dat zij deze kunst niet meester zijn. Zij schieten telkens weer hun doel voorbij. Zij doen het voorkomen, alsof de regering een blamage is voor de democratie. Intussen echter kan een kind zien, dat in feite de regering het helemaal niet slecht „doet". Op dat moment verliest de kennelijk overtrokken oppositie van de socialisten aan overtuigingskracht. We hebben al eens opgemerkt, hoe dit alles te verklaren is en wat er achter zit. Onze tijd is voor socialisten geen gunstige. Ze hebben voor zichzelf nog altijd niet het juiste inzicht, welke houding aan te nemen en welk standpunt in te nemen. Dat is elders onder de socialisten het geval en bij ons al evenzo. Nog onlangs leek het erop, alsof aan de eigen socialistische fractievoorzitter in de Tweede Kamer zijn ontslag zou worden gegeven. Het is niet gebeurd en het zou ook onbillijk zijn geweest. Ook hij kan ten slotte geen ijzer met handen breken.

Nu weer hebben de socialisten getracht, aan het ministeriële leven van de bewindsman van justitie een eind te maken. Het is natuurlijk niet gelukt. De socialisten wilden doen uitkomen, in hem geen vertrouwen te hebben. Maar wij meenden begrepen te hebben, dat zij van de aanvang af niet alleen in deze minister, doch bovendien in heel het kabinet, geen vertrouwen hebben gehad. Nu dit zo is, kon de socialistische motie tegen de minister met nog te minder ernst worden genomen.

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

Kalm en beheerst denken en werken
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... f 0,95
30 ml ..... f 2,25
DERCKSENS N.V. — GOUDA

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

HOOIMEIJER
Goudbeschuit
Smaakt anders . . .
Smaakt beter

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telef. no. 2156 Neder-Hardinxveld

Albracht N.V. - Utrecht
BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN
Wilt u een catalogus uitgeven, een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten, een fraai monsterboek in plasticband brengen?
Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht. Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

„Hoe zal zij kunnen weten, dat Leeboer en zijn kornuiten schelmen zijn, die zich aan geen enkele regel van fatsoen weten te houden?"

Cornelis stond weer op van de stoel, liep enkele keren met driftige stappen door het vertrek en zei daarna: „Ik draag u op, de brief te achterhalen!"

De secretaris knikte.

„Ik zal er alle moeite voor doen, mijnheer Van Aerssen. Maar ik moet u er op voorbereiden, dat het ons wel niet gelukken zal."

Cornelis verliet de kamer van De Graaff. Hij liep een beetje gebogen; de onverslaanbare scheen geslagen te zijn. Leeboer had hem een deerlijke klap toegebracht. Hij voelde zich verschrikkelijk eenzaam en het sprankje hoop dat nog steeds in hem leefde, namelijk dat Margaretha en de kinderen naar Suriname zouden komen, was nu volkomen gedoofd. Het was afgelopen, er bestond geen hoop meer, dat hij uit zijn trieste eenzaamheid verlost zou worden.

Allerlei tegenwerking had hij te verduren gehad, doch hij was staande gebleven. Steeds was hij recht door zee gegaan en hij had de weg bewandeld die hem goed toescheen. De Staten van Zeeland waren woedend op hem, maar het had nauwelijks enige indruk op hem gemaakt. De kist met de doodsbeenderen van de Roomse geestelijken had hen in vuur en vlam doen staan tegen hem. De kist was geretourneerd naar Paramaribo en hij had de strenge opdracht gekregen, de beenderen opnieuw te begraven. De geduchte reprimande, die men hem over deze affaire gegeven had, zou elke andere gouverneur in de war gebracht hebben. Cornelis had er echter zelfs geen zorgelijk ogenblik door gehad. Alle tegenkanting, alle achterbakse ondermijning van zijn bestuursbeleid hadden hem niet aan het wankelen gebracht. Hij bleef zijn taak vervullen op een wijze, zoals hij die meende te móeten vervullen. Hij had zijn weg voor zichzelf nauwkeurig uitgestippeld.

Hij was nu eenmaal een man die in de branding stond, zoals zijn secretaris gezegd had. Welnu, hij was staande gebleven in die woelige branding. Niets en niemand had hem klein gekregen en alle buien van mismoedigheid over de voortdurende tegenwerking en het steeds meer tot uiting komen van een taai onbegrip, was hij te boven gekomen om daarna des te fierder in de branding te staan.

Maar nu had Leeboer, zijn vijand, hem aan het wankelen gebracht. Hoe zou Margaretha reageren op de brief van de Surinaamse schelmen? Zou zij het schrijven van nul en generlei waarde achten? Of zou de zonder twijfel breedvoerig beschreven huwelijksontrouw, waarvan hij beticht werd, zoveel indruk op haar maken, dat zij zijn smeekbrief om tot hem over te komen zelfs niet meer beantwoorden zou?

Als dat het geval zou zijn, zou de eenzaamheid tussen de velen die in Paramaribo voonden, door hem niet meer gedragen kunnen worden. Dan zou hij terugkeren naar Holland en afscheid nemen van Suriname, dat hij bovenmate liefgekregen had.

Terug naar Holland, ja . . . om dáár eveneens eenzaam te zijn. En wat kon voor een man die reeds aan het vergrijzen was en wiens jaren begonnen te tellen, erger zijn dan eenzaamheid?

Het infame wapen van Leeboer had hem ernstig getroffen. Met dit wapen zou Leeboer zijn strijd tegen hem winnen, want tegen dit gif kon Cornelis geen tegengif vinden.

Er was nog slechts één mogelijkheid: dat het zijn secretaris zou gelukken, de kwalijke brief van Leeboer te onderscheppen, zodat het schrijven Margaretha nooit bereiken zou.

Cornelis klemde zich aan deze mogelijkheid vast als een drenkeling aan een riethalm.

Al vrij spoedig zonk deze laatste hoop weg.

De Graaff, die al het mogelijke gedaan had om aan de opdracht van de gouverneur te voldoen en die daartoe in Paramaribo op onderzoek uitgegaan was om meer te weten te komen over de bewuste brief, kreeg na enkele dagen de zekerheid, dat het niet meer mogelijk was, het schrijven van Leeboer en zijn manner te onderscheppen. Reeds zeven of acht weken geleden had iemand die in dienst stond van Leeboer, een verzegeld pakje afgegeven aan de schrijver van een koopvaardijschip dat onder Franse vlag voer. Het bewuste schip was op zekere nacht op de rede gekomen en na het haastig inladen van vele balen suiker had men snel het anker gelicht. Het was duidelijk geweest, dat officieren van het garnizoen ook in het complot gezeten hadden, want geen enkele soldaat had alarm geslagen toen het vreemde schip verschenen was bij de kade.

Het verzegelde pakje, zo kreeg De Graaff na moeizaam speurwerk te horen, was bestemd voor een zekere mijnheer Henry Alencon, een Fransman. De overbrenger had er evenwel bij gezegd, dat deze heer het pakje ongeopend moest afgeven aan mevrouw Van Aerssen van Sommelsdijck, markiezin De Sint André-Montbrun.

Toen de secretaris verslag uitbracht van zijn bevindingen, zat Cornelis met neergeslagen ogen te luisteren.

„Wij kunnen dit schandelijke wapen van Leeboer dus niet meer onschadelijk maken," zei hij somber. Daarna zweeg hij enige tijd en De Graaff zag, dat er tranen drupten over de gebruinde wangen van de gouverneur. Tranen op het gezicht van de gouverneur . . . dat had de secretaris nooit eer gezien.

Ineens nam Cornelis weer het woord.

„De Graaff, mij rest nog slechts één ding: terugkeren naar Holland."

„En wilt gij dus Suriname verlaten?" vroeg de secretaris verschrikt. De Graaff staarde uit het venster en met een breed armgebaar naar het machtige landschap wijzende, vroeg hij: „Maar wat moet er dan van deze kolonie terecht komen? U is de aangewezen man om dit gezegende land te besturen!"

Cornelis deed geen moeite, zijn tranen te bedwingen.

„Suriname is een deel van mijn leven geworden," antwoordde hij met gesmoorde stem. „Ik wist niet, dat het mogelijk was dat een man zich zó aan een nieuw land kon hechten, zodat hij zich een deserteur, een ontrouwe voelt als hij het besluit neemt, terug te keren naar zijn oorspronkelijk vaderland. En dit gevoel heb ik nu zelf. Voor u wil ik niets verbergen, zomin als ik het voor onze beste Verboom doe en voor de trouwe Combé. Verboom heeft hetzelfde gevoel. Hij ging terug naar Patria, maar reeds is hij enkele weken op reis naar hier — hij kan niet meer leven buiten en zonder Suriname . . . Zal het met mij ook zo gaan? O, De Graaff, als ge eens wist, hoe ik verlang naar mijn vrouw om het huwelijksgeluk te beleven dat we nooit tevoren ervaren hebben. Het is ongetwijfeld mijn schuld . . . Maar kan een schuld niet uitgewist worden als men door het leven geleerd is en men pas nu gaat beseffen, wat de twee-eenheid van het huwelijk vermag voor het geluk van twee mensen? Nu de brief niet achterhaald is kunnen worden, moet ik naar Holland terugkeren. Het is de enige kans om het gif van mijn vijanden onschadelijk te maken en nog op een laat huwelijksgeluk te mogen hopen. Ik moet dus gaan, De Graaff. Morgen zal ik u de brief noteren, die ge aan de heren van de Sociëteit van Suriname in Amsterdam moet sturen. Ik vraag mijn ontslag — en liefst zo spoedig mogelijk."

De secretaris zat verslagen te kijken.

„Mijnheer Van Aerssen, meent u dit?"

„Mijn besluit is genomen." Het kwam er moeilijk uit.

„En dit land dan?"

„Maak het me niet nóg moeilijker," verzocht Cornelis bijna smekend.

„Neem alstublieft geen overhaast besluit, mijnheer."

„Morgen zal ik u de brief noteren." En terwijl Cornelis met betraande ogen uit het venster tuurde, voegde hij er bijna smartelijk aan toe: „. . . Of overmorgen, of volgende week. Maar ik moet naar Margaretha terug, ik kan niet anders."

Daarna ging hij heen en hij liet zich die dag niet meer zien.

XIX.

Het schip Zeepaerdt bracht de commandeur Verboom weer terug in Suriname. Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck stond op de kade toen het schip meerde. Hoewel Verboom een ondergeschikte van hem was, beschouwde Cornelis hem als een vaderlijke vriend, die onkreukbaar eerlijk en trouw was.

De begroeting was allerhartelijkst. Verboom zag er opgewekt uit en klaarblijkelijk had de lange en moeilijke zeereis hem geen kwaad gedaan.

Toen Verboom op de kade sprong, zei hij: „Nu ben ik weer hier! Mijn wens is vervuld en God moge mij toestaan, in dit land dat ik bemin, zijn levenseinde te vinden!"

Nadien begaven Cornelis en Verboom zich naar het gouverneurshuis. Wel een halve dag zaten ze tegenover elkaar, Verboom vertellend over zijn ervaringen in Patria. Natuurlijk was Van Aerssen brandend nieuwsgierig om van Verboom te horen, hoe het in Holland was en hoe de stemming daar was over de kolonie Suriname.

„De stemming is niet al te best, maar u moet zich daar niets van aantrekken," gaf Verboom de raad. Hij zei het bijna lachend en zulke montere taal was Cornelis niet van hem gewend. Verboom was gewoonlijk wat zwaartillend.

„Ik heb met vele heren gesproken," ging Verboom voort. „Ook met de leidslieden van de Sociëteit. Het is mij gebleken, dat ze in Holland en Zeeland niets, maar dan ook niets weten van ons Suriname. Hun onkunde is werkelijk schrikbarend groot. De heren praten over dingen, waarvan ze niet het minste verstand hebben. Zij stellen zich Suriname voor als een soort zeer welvarende Hollands gewest, waar men slapende rijk kan worden. Van de verhoudingen hier en van de moeilijkheden die er zijn, heeft men geen flauw begrip.

(wordt vervolgd)

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468
Uw adres voor recepties en partijen

Vicon
Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

In vertrouwenszaken is het belangrijk, dat uw belangen worden behartigd door een deskundige.
Vraag daarom de medewerking bij uw
FIRMAVERHOUDINGEN
OVERGANG VAN VERMOGEN
ASSURANTIËN en HYPOTHEKEN van het
ZAKELIJK ADVIESBUREAU
Dir. L. DIJKMA
Prins Hendrikstraat 10 - LEEUWARDEN - Telefoon 05100-20524

HOLWERDA ZONEN
Dokkum
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon 05190-2580.

Carrosseriefabriek LITH N.V.
Ceintuurbaan 32 — Rotterdam-N. — Telefoon 82810 (3 lijnen)
NIEUWBOUW van alle soorten carrosserieën
REPARATIE van alle voorkomende autoschade
INBOUW van vouw- en schuifdaken

Zwijgend getuigen

Een halve eeuw geleden, begin december 1911, gaf de behandeling van de begroting van koloniën heel wat moeite. Er kwam zelfs een bewogen conflict tussen Dr. Kuyper, voorzitter van de A.R.-fractie van de Tweede Kamer, en het kabinet Heemskerk. De a.r.-minister van koloniën, die de heer Idenburg was opgevolgd, kon maar moeilijk genade vinden in de ogen van Dr. Kuyper. Hij had er uiteraard veel verdriet van en spreidde dat verdriet openlijk ten toon, maar hij ging toch maar vertellen, dat dit kabinet principieel niet zo sterk stond. En Heemskerck antwoordde ook niet erg vriendelijk en stelde zijn kabinet tegenover dat van Dr. Kuyper, dat het teveel in de scherpslijperij zou hebben gezocht. Er zijn over dit conflict brochures verschenen en de kiesverenigingen hebben moties aangenomen of adhaesie betuigd aan moties van andere kiesverenigingen.

Het conflict had onder meer betrekking op het christelijk onderwijs in Indië. En op dit punt was er ook een scherpe discussie tussen A.R.- en C.H.-sprekers en schrijvers. Er waren nl. een aantal politici, die graag zouden willen, dat Christelijke onderwijzers zouden solliciteren naar het openbaar onderwijs in Indië. Dan zouden zij in de school wel moeten zwijgen van de Heiland der wereld, maar buiten de school zouden zij vele gelegenheden hebben om in woord en daad getuigen te zijn.

De C.H.-Nederlander was daar sterk voor. Het blad van Lohman wees op de socialisten in Nederland. Zij maken geen propaganda via de school. Maar het onderwijzend personeel der openbare scholen is socialistisch, en opzettelijk of onopzettelijk, het hele optreden van die onderwijzers is een stille, maar sterke kracht, die het socialisme ten goede komt. Laten de Christelijke onderwijzers zich daaraan spiegelen. Zij zullen op de openbare school in Indië moeten zwijgen over Christus, maar zij kunnen door hun hele optreden toch de positie van het Christendom versterken.

De A.R.-pers kwam daartegen in het geweer. Zij vond deze gehele redenering onzuiver en zelfs verwerpelijk. Want: zwijgend getuigen betekent metterdaad verloochenen. Wie bij de opvoeding verplicht is, door zijn opdrachtgever verplicht, om over Christus en Zijn werk te zwijgen, kan zijn werk als Christelijk opvoeder niet met een vrij geweten verrichten. En wie de Christelijke onderwijzers opwekt, om het toch maar te proberen, brengt ze in verzoeking.

Zo stonden toen de standpunten tegenover elkaar.

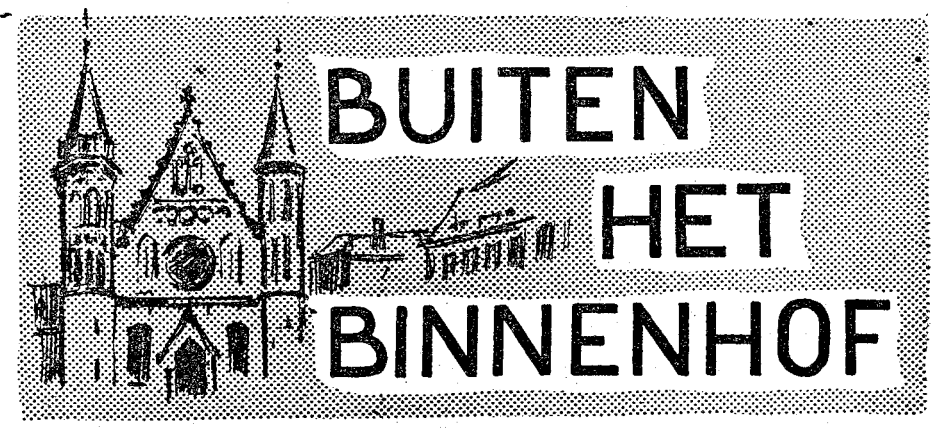

ALS er een figuur zich buiten de politiek van alledag houdt is het wel Sint Nicolaas, die heilige, die door alle kerkelijke denominaties als heilige wordt geaccepteerd. Ik heb er al op gewezen, dat zijn beeltenis dit jaar op de kinderpostzegel van 4 cent staat, hetgeen al een enthousiaste rijmelaar in mijn buurt heeft geïnspireerd tot: ‚Sinterklaas, die heilige vent, Staat op een zegel van vier cent". Want rijmen hoort nu eenmaal bij het feest, dat met sommige hebbelijkheden van sommigen geen genade kent. Wat dat betreft, lijkt het Sint Nicolaas feest wel een beetje op het carnaval. Ik ben geneigd te zeggen dat Noord Nederland zich op de avond van 5 december uitleeft, zoals Zuid Nederland zich kort voor de vasten uitleeft. Sinterklaas is dan wel van een geheel ander karakter dan het carnavalfeest, doch elementen van elkaar plagen en elkanders verborgen pekelzondetjes oprakelen treden bij beide feesten naar voren. Doch ik houd het bij Sint Nicolaas; prinsen als Amadeus XIII of Knoerepiegel VII zeggen mij weinig, mochten ze al bestaan, waaraan ik twijfel.

Wat hebben wij niet altijd een kinderlijk plezier of een kinderlijk vrezen gekend, toen Sint Nicolaas voor ons nog bestond. Maar ook na het ontkennen van zijn bestaan hebben wij van hem gehouden, ja wij houden nog van hem. Hij is een eucumenische figuur die niet naar New Delhi is gegaan, maar die zijn decembervakantie in Nederland doorbrengt, zoals steeds, rijdend over de daken op zijn schimmel, koeken en garden uitdelend, door schoorstenen glurend en stoute kinderen aan zijn Moorse knecht overhandigend om meegenomen te worden in de zak.

Ik had het op prijs gesteld als professor Diepenhorst ditmaal de tabberd had aangetrokken en Dr. Lucas of Mr. Burger het gezicht hadden zwart gemaakt, om aldus het kabinet aan het schrikken te maken. Professor De Quay zou dan direct gemerkt hebben, dat achter de baard van de heilige, hoewel een vrijgezel, toch geen bisschop sprak en professor Zijlstra had aan de wit blinkerende tanden van op zijn beleid als op buit uit zijnde Pieten enkele potentiele tegenstanders herkend. Misschien krijgen de kabinetsleden toch wel een pakje waarin een letter of wat snoepgoed, of zakdoeken of een nieuwe das, vergezeld van een aardig rijmpje, dat hun de drukke dagen van deze tijd voor een ogenblik zal doen vergeten. Voor het geval u van plan bent de ministers der Kroon met een geschenk te verrassen, via Sint Nicolaas wel te verstaan, wil ik u bij dat rijmen wel helpen. Wat rijmt er op De Quay, welke naam overigens wel dient gebruikt te worden in samenhang met professor of minister of excellentie. Op de naam De Quay rijmt zwaai en aai, saai, baai en draai, fraai en haai, kaai en maai, en R.A.I. Om op de naam van minister Visser te rijmen is iets moeilijker. „Minister Visser is (s)er", is het constateren van een bekend feit, dat niet als Sint Nicolaas surprise kan worden beschouwd. „Excellentie Visser, het wordt iets frisser", zou een verzuchting van een militair kunnen zijn, die in de nacht van 5 op 6 december op wacht moet staan, bij een wachthuisje, waarop wel een dak, maar totaal ongeschikt voor Sint Nicolaas. Ach, misschien stuurt de minister zo'n binnenvetter wel een letter!

„Minister Beerman, gaat te keer man!"; „Minister Beerman, leer om leer man"; „Minister Beerman, 'k doe u de eer an"; „Minister Beerman, ja, daar leer 'k van!" „Minister Beerman, die nog meer kan", „Minister Beerman, daar kreeg 'k 'n peer van"; enzovoorts enzovoorts. Een makkelijke naam voor Sint, gemakkelijker dan Minister Zijlstra. Om achter die naam te schrijven: 'k draag u een teil na" heeft geen zin. De minister heeft al een teil. „Minister Zijlstra, 'k roep u heil na" geeft iets verwrongens. „Minister Zijlstra, 'k loop u een mijl na" gelooft niemand. „Minister Zijlstra, u staat aan de Nijl dra" lijkt onwaarschijnlijk. „Minister Zijlstra, hoe alles nog reilt, nah!" zou iets kunen zijn. Doch doe u best, het zijn pas de eerste rijmwoorden, er kunnen er altijd nog vele volgen.

„Minister Van Marijnen, de zon moet gauw gaan schijnen" is een wens, die uit mijn hart is gegrepen. Ik weet dat land en tuinbouw en ook visserij daarmede gebaat is. „Minister van Marijnen, wij lusten mandarijnen" is toepasselijk, want vroeger kregen vele kinderen mandarijnen van Sinterklaas. Een makkelijke naam om op te rijmen, die naam van Minister Van Marijnen. Met Dr. Klompé Marga is dat gecompliceerder. „Minister Dr. M. Klompé sprak in 't gebouw O.K. en W. Ze zeide: in de schaduw van de kerk, leeft het maatschappelijk werk" Het ritme is niet helemaal goed, maar wie daarop let met Sinterklaas is een kniesoor. „De Sint is overigens zeer tevree, met minister de Dr. M. Klompé". Dat kan natuurlijk ook een zeer mooi rijm worden. „Ik voel mij sterk als een reus, bij Minister Toxopeus". Dat is een bijzonder goed voorbeeld van een slecht rijm want het woord reus wordt niet uitgesproken als reüs. „Wie heeft Piet hier bij de neus? Het is Excellentie Toxopeus". Hier wordt dezelfde fout gemaakt als in het vorige rijm. „De muziek van Mozart Amadeus bekoort ook minister Toxopeus". Dat is goed. Ik hoop, dat de Sint Z.E. een voorgenomen gramofoonplaat zal sturen.

Minister De Pous heeft het ons ook niet gemakkelijk gemaakt met zijn naam.

Stel, dat wij hem een koelkast laten bezorgen met „Iets kou's voor Z.E. De Pous". Maar dan ben je ook uitgepraat, want slechts het woord kous kan dan nog dienen, of vrouws, of mouse. Ja, als men niet op de uitspraak zou letten dan, ja dan: „Onder Z.E. De Pous gaan de aandelen en hausse".

Maar is dat nu zo?

Ik wens u een recht kinderlijk feest.

William Graankoper

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. vlieg; 4. elektrische draad; 9. land in Azië; 13. kruik; 14. plaats in N-Holland; 16. lofdicht; 17. bedevaartsplaats; 19. strafwerktuig; 20. plaats in Overijsel; 22. reuzenvader; 23. stap; 24. gebogen; 25. groet; 27. beendervulling; 29. voorzetsel; 30. bloedvaten; 31. deel van mast; 33. Nederlands; 36. zeer; 37. lus; 39. maand (afk.); 40. doorzichtig; 41. ik (latijn); 42. schors; 43. lichaamsdeel; 45. bloeiwijze; 47. kleur; 49. lidwoord (Frans); 50. timmermanswerktuig; 51. daar; 52. munt; 55. kippenverblijf; 56. paradijs; 59. vogel; 60. kramp; 62. deel van huis; 64. meisjesnaam; 66. leger; 68. roem; 69. kleven; 72. ieder; 73. deel van plant; 74. sportterm; 75. wapen.

Vertikaal: 1. opslagplaats; 2. oppervlaktemaat; 3. hoeveelheid wijn; 4. vogel; 5. bloedvat; 6. familielid; 7. plaats in Gelderland; 8. lidwoord (Frans); 10. glas; 11. groet; 12. deel van Engeland; 14. faam; 15. maatstaf; 18. zweep; 21. gemeenschappelijke grond; 24. speelgoed; 25. vogel; 26. ontstemmen; 28. krenken; 29. afgod; 32. bouwland; 34. schilderij; 35. Terschellinger naam; 37. totaal; 38. hond; 44. deel van huis; 46. werelddeel; 48. rangtelwoord; 53. Europeanen; 54. vogel; 56. vuur; 57. vat; 58. O.T.-figuur; 61. tovenares; 63. tijdvak; 64. zoogdier; 65. strijdbijl; 67. O.T. figuur; 70. briefaanhef; 71. uitroep.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. buitenkansen; 9. adoptie; 10. schande; 11. Eems; 12. bruut; 13. tolk; 16. sirenes; 17. mensdom; 18. haastig; 21. prenten; 23. idee; 24. ovens; 25. eeuw; 28. etalage; 29. opmaker; 30. armoedzaaier.

Vertikaal: 1. brommer; 2. iets; 3. ereprijs; 4. kostuum; 5. nähe; 6. eenvoud; 7. tafelschuimer; 8. gekkemanswerk; 14. knots; 15. snoek; 19. adelaar; 20. gevoerd; 21. Pandora; 22. trekker; 26 kano; 27. Omri.

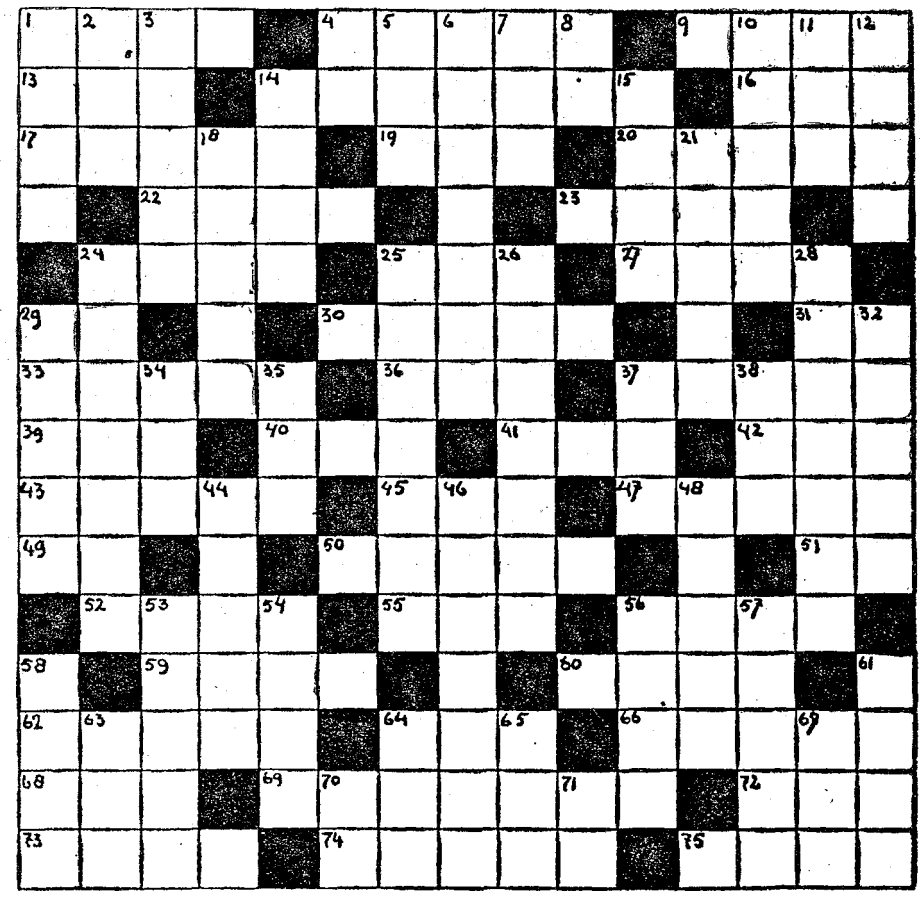

Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO
HARDINXVELD
Telef. Hardinxveld-Giessendam 01846-2141

Hotel-pension „Dreijeroord"
TEL. 3169 - OOSTERBEEK

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.
• ISOLATIEWERKEN
• KETELBEMETSELINGEN
• OVENBOUW
Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

C-R
Maaglijders!
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!
Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

47e jaargang no. 49 9 december 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Attentie

Op donderdag 14 december a.s. spreekt tijdens de door de regering ten behoeve van de A.R. Partij gevorderde zendtijd op de golflengte van de N.C.R.V. : mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij.

Luistert u dan ook mee ?

Het si van 19.50 tot 20.00 uur

A.R.-BEGINSELEN BEDREIGD?

OVER een breedte van drie kolommen had de Nieuwe Leidse Courant van 25 november 1961 deze kop:

Oordeel dr. P. G. Knibbe te Leiden: A.R.-beginselen worden thans ernstig bedreigd.

Het artikel begon aldus:

Maandag zal dr. P. G. Knibbe uit Leiden een inleiding houden voor de a.r.-kiesvereniging te Valkenburg (ZH). Aangezien zijn stellingen in brede kring belangstelling zullen trekken, laten wij ze hier volgen.

Daarna komen tien stellingen, die door Dr. Knibbe zijn opgesteld en gepubliceerd.

Over die stellingen willen wij enige opmerkingen maken. Deze methode biedt het voordeel, dat wij onze kritiek niet richten op wat in het vuur ener rede wordt gezegd of door een verslaggever daarvan gemaakt, maar op wat Dr. Knibbe zelf weloverwogen in zo exact mogelijke vorm heeft opgesteld.

Wij zullen de stellingen een voor een opnemen en bespreken. De eerste stelling luidt aldus:

Handhaving van de christelijke vrijheid, inzonderheid tegenover de steeds toenemende staatsmacht, is van oudsher één der hoofdbeginselen geweest van de Anti-Revolutionaire partij.

Daarbij sluit onmiddellijk aan de tweede stelling:

Het verval van dit beginsel is ingezet, toen in en na de eerste wereldoorlog op schoolgebied vrede werd gesloten op basis, dat de staatsschool regel en particuliere scholen uitzondering zouden zijn en dit niet als een mijlpaal, maar als een blijvende situatie, tot zelfs in het a.r. beginselprogramma toe, werd aanvaard.

DE overige tien stellingen gaan in hoofdzaak over het dirigisme, en daar komen we afzonderlijk op terug. Voor ditmaal hebben we aan deze beide stellingen genoeg.

Wanneer we in de eerste stelling één woord schrappen, nl. „christelijke" en dus alleen handelen over handhaving van de vrijheid, dan zou de stelling b.v. door de liberalen kunnen worden aanvaard. Daarom is het in deze stelling beslissend, wat onder *christelijke* vrijheid wordt verstaan. Wanneer deze toevoeging niet zinloos is, dan betekent zij, dat het gaat om een bepaalde vrijheid, om de eigenlijke vrijheid, om die vrijheid, die verstaan, gewonnen en geschonken wordt in de weg van gehoorzaamheid aan het Evangelie.

Die Christelijke vrijheid nu wordt volgens Dr. Knibbe bedreigd door de steeds groeiende staatsmacht. Hoe groter en omvangrijker die staatsmacht, hoe kleiner en gevaarlijker de situatie van de Christelijke vrijheid.

Wij ontkennen niet, dat het zo soms ook in A.R. kring is verstaan. De staat en zijn macht zijn niet zelden beschouwd als een gevaar. Maar dat kwam, doordat we niet goed onderscheidden. Mede, doordat we te weinig spraken van de *overheid.* Want stel nu eens dat wij in de stellingen van Dr. Knibbe de gedachte van de Christelijke overheid gingen interpoleren, dan zou zijn stelling aldus kunnen luiden:

Handhaving van de christelijke vrijheid, inzonderheid tegenover het nimmer aflatende, onvermoeibare en krachtiger wordende optreden van de overheid Gods dienaresse, zijn volk ten goede (Rom. XIII) is van oudsher een der hoofdbeginselen der A.R. partij geweest . . .

Dr. Knibbe zou terstond zeggen: maar dat is absurd. Dat is ook helemaal mijn bedoeling niet . . .

Maar dan is ook duidelijk, dat we aan deze stelling niets hebben. We moeten eerst weten, wat onder christelijke vrijheid wordt verstaan. En we moeten eerst praten over de taak en de roeping der overheid. En dan komen we o.a. tot de stelling, dat de overheid als Gods dienaresse de Christelijke vrijheid moet beschermen. Sterker nog: dat die vrijheid op allerlei manier in de verdrukking komt als de overheid haar roeping verzuimt, hetzij door het volk te onderdrukken, *hetzij door het onbeschermd te laten.* Op dat laatste komen wij hopelijk breder terug, wanneer wij de stellingen van Dr. Knibbe gaan behandelen, die gericht zijn tegen het „dirigisme".

WIJ gaan nu iets zeggen over de schoolkwestie. De tweede stelling van Dr. Knibbe wil ons leren, dat het verval van het hoofdbeginsel van de a.r. partij: handhaving der christelijke vrijheid tegenover de steeds groeiende staatsmacht, is ingezet bij de pacificatie van 1917 op schoolgebied.

Toen is volgens Dr. Knibbe vrede gesloten op basis, dat *de staatsschool regel en particuliere scholen uitzondering zouden zijn.*

Stel een ogenblik, dat deze basis toen in de wet is gezet, dan is de praktijk de overheid wel lelijk uit de hand gelopen. Want de bijzondere scholen zijn géén uitzondering.

In 1960 waren er 3530 bijzondere kleuterscholen tegen 870 openbare kleuterscholen; 5229 bijzondere lagere scholen tegen 2471 openbare; 856 bijzondere ulo-scholen tegen 326 openbare; 403 bijzondere scholen voor b.l.o. tegen 83 openbare. Het is er verre vandaan, dat statistisch gezien de openbare school regel is en de bijzondere uitzondering.

Maar ook volgens wet en grondwet is dit niet het geval. De wet regelt het openbaar onderwijs. Dat is goed, want het is onderwijs, dat van overheidswege wordt gegeven. De wet regelt het bijzonder onderwijs niet en dat mag ook niet. De wet stelt alleen vast, aan welke eisen van deugdelijkheid het bijzonder onderwijs moet voldoen, om voor subsidie in aanmerking te komen. Dat is een principieel verschil, dat noodzakelijk is, omdat de overheid de vrijheid van het bijzonder onderwijs moet aanvaarden, eerbiedigen en beschermen. Wanneer Dr. Knibbe had geschreven, dat die eisen van deugdelijkheid ten onrechte in 1917 en 1920 te veel zijn gebonden aan „de gelijkheid" met het openbaar onderwijs, dan vallen wij hem bij. En wanneer hij zou zeggen, dat de A.R. partij er voortdurend op moet letten, dat er geen subsidievoorwaarden worden gesteld, die met eisen van deugdelijkheid niets hebben te maken, dan vallen wij hem niet alleen bij, maar dan menen wij, dat wij in dat opzicht onze plicht menen te doen. Maar dat is heel iets anders dan wanneer men zegt: in 1917 is als basis aanvaard, dat het openbaar onderwijs regel zou zijn en het bijzonder onderwijs uitzondering. Dat staat nergens.

Maar Dr. Knibbe gaat nog verder. Hij zegt dat deze stelling over regel en uitzondering *in het A.R. beginselprogram is aanvaard.* Wat staat er over deze zaak in het a.r. beginselprogram?

„Het is een zaak van openbaar belang, dat voldoende gelegenheid tot het ontvangen van deugdelijk onderwijs bestaat en dat aan ieder de mogelijkheid verschaft wordt de opleiding te volgen, welke bij zijn aanleg past. *Als uitvloeisel van haar plicht tot handhaving van de Geestelijke vrijheid heeft de Overheid aan haar zorg hiervoor — overeenkomstig haar richtsnoer: de vrije school regel, de openbare aanvulling — de vrijheid van schoolkeuze ten grondslag te leggen.*

Voor ditmaal is het genoeg.

A.

Zo behandelt men in Katanga militairen, die als zij kans zien, overlopen naar het Kongolese leger van generaal Moboetoe . . .

„Eén op tien"

* * Op de korrel *

Een drietal vooraanstaande Amerikaanse dagbladen heeft Soekarno ongenadig op de korrel genomen. Zij noemden hem een neo-kolonialist, die een volk, dat op weg is naar de onafhankelijkheid, wil veroveren. Het is duidelijk dat de Verenigde Staten definitief hebben gekozen voor het zelfbeschikkingsrecht en tegen chantage. Dit is van niet te onderschatten betekenis. Het is een goede vrucht van de behandeling van het Nederlandse internationalisatie-voorstel in de Verenigde Naties. Het zal wellicht langzaam, doch wel duidelijk tot Djakarta doordringen wat het betekent, dat de absolute meerderheid van de V.N., waaronder de Verenigde Staten, zo openlijk van hun ongenoegen over de dreigementenpolitiek van Soekarno blijk geven. Tot dusver heeft Indonesië met wellust de met Nederland gesloten akkoorden-aan zijn laars gelapt. In de nieuwe situatie, die is ontstaan, zal moeten blijken of het dit ook tegen de uitgesproken wil van het grootste deel van zijn mede-V.N.-leden in durft te doen. Wellicht daagt nu een toekomst, waarin de verwende Indonesische leiders beseffen, dat zij ordentelijk moeten optreden, willen zij nog geaccepteerd worden. **SI.**

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN
's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507
Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

WOUDA'S ZADEN
SINDS 1879
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 05130-2141 2 lijnen

NA ST. NICOLAAS OP NAAR DE 2000

Sint Nicolaas is weer vertrokken. Hij is daarom alleen al een sympathieke figuur, omdat hij op zijn verjaardag **geeft** in plaats van ontvangt. Wij kunnen wat dat betreft veel van hem leren, aangezien wij meer met het tegenovergestelde vertrouwd zijn.

Maar goed, als u een uitstekende 5 december achter de rug hebt en bovendien ook over het bovengenoemde verschijnsel even hebt nagedacht, is het tijdstip wellicht gunstig om een beroep op u te doen.

Dagbladen en natuurlijk ook ons blad hebben de laatste tijd nogal in het teken van de actie **„Eén op tien"** gestaan.

Eerlijk gezegd kunnen wij er moeilijk over ophouden te praten en te schrijven, want met het **eerste duizendtal nieuw aangemelde leden** zo dicht in het verschiet, vloeit de pen er van over. De start van de actie is moedgevend. **De stand op dit moment (donderdag 7 december te plm. 10.00 uur v.m.) is 865 nieuwe leden.**

Dit is een bewijs, dat er ook in onze kring nog **gegeven** wordt. Och, het gaat daarbij niet in de eerste plaats om het zich opgeven als nieuw lid. Dat wordt natuurlijk wel zeer op prijs gesteld, zoals dit met **elk** ja-woord het geval is.

Maar het eigenlijke geven ligt hier aan de kant van hen, die de nieuwe leden wierven. Die medewerksters en medewerkers geven hun tijd en hun energie voor het goede doel. Zij vinden het onjuist om maar rustig in hun stoeltje bij de haard de nieuwe leden af te wachten. Zij weten immers, dat Sint Nicolaas geen nieuwe leden door de schoorsteen laat zakken in het schoentje van de kiesverenigingen. De mensen moeten opgezocht worden.

Allen met wie wij aan het front van de ledenwerfactie spraken, ervoeren, dat het werven een moeilijk maar tegelijkertijd mooi werk is. Eerst denk je „ik heb er geen tijd voor", zei één van hen, „maar als je eenmaal op pad bent, zou je het niet graag meer willen missen". Zo is het ons persoonlijk ook vergaan.

Spontane reacties zijn ook in 1961 nog niet uit deze zakelijke wereld verdwenen. Dat bleek toen na de radio-toespraak, namens onze partij op 30 november gehouden, een luisteraar uit **Scheveningen** schreef: „Ik ben direct op pad gegaan en hier geef ik u de namen van drie nieuwe leden maar direct door . . . !"

Prima gedaan! Hulde!

HEET VAN DE NAALD —
OP NAAR DE 2.000!

Men ziet dat **„heet van de naald"** reageren resultaat oplevert. Daarnaast stimuleert een **snelle** aanmelding van de gewonnen leden ook anderen, die op pad zijn gegaan.

Geef uw partij uw toewijding in deze zin, dat u nú op pad gaat. Niet uitstellen, want dat wordt zo licht afstel. En wat voor indruk maakt uitstel op de andere werkers van uw kiesvereniging. Het werkt verlammend op hun activiteit!

Als men stelt, dat de actie **„Eén op tien"** inzette op de dag van het najaars Partij Convent, dus op 28 oktober j.l., dan geven de aanmeldingen het volgende beeld te zien:

4 november	—	142 nieuwe leden
14 november	—	285 nieuwe leden
20 november	—	428 nieuwe leden
25 november	—	571 nieuwe leden
5 december	—	801 nieuwe leden
7 december	—	865 nieuwe leden

Een prachtige stijging, vooral dank zij de regelmatige stroom van aanmeldingen. Natuurlijk zijn wij in werkelijkheid de eerste 1.000 nieuwe leden al gepasseerd, want alle resultaten tot nu toe zullen nog wel niet zijn aangemeld.

Wat wij nu van u vragen is dit: Geef, nu Sint Nicolaas voorbij is, op uw beurt een stuk van uw tijd en energie. Trek er op uit, opdat vóór 1 januari ook uw activiteit het aantal nieuwe leden flink in de richting van de 2.000 doet schieten.

Dan gaan wij met frisse moed in 1962 verder! Doe mee!

STIMULANSEN

De mogelijkheden tot stimuleren zijn vele. Bijvoorbeeld: De gemeentelijke k.v. te **Apeldoorn** heeft in oktober een keurig contactorgaan uitgegeven, dat eens per kwartaal verschijnt. Het eerste nummer geeft puike gegevens omtrent elke k.v. in die gemeente. Bij k.v. **Apeldoorn-Zuid** lezen wij o.m. hoeveel nieuwe leden tijdens het zomerseizoen(!) werden ingeschreven en dat de secretaris nog een 300 te bezoeken adressen gereed heeft liggen. Daar was men dus al op de actie „Eén op tien" voorbereid.

In het jongste contactorgaan van de k.v. **Drachten** heeft de secretaris keurig het streefgetal (10 %) voor elke k.v. vastgelegd. Dan weet men waar men aan toe is, maar de meeste k.v.'s kunnen gemakkelijk meer nieuwe leden winnen, zo luidt de conclusie. Laat **iedere** k.v. beginnen met zo'n balans op te maken.

Echter niet alleen van kiesverenigingen, ook van **centrales** dient een stimulans uit te gaan. Met name op vergaderingen van deze organen waar de afgevaardigden van de k.v.'s komen, dient zulks te geschieden. Voor de vergadering van het **Provinciaal Comité Drente** d.d. 25 november stond de actie „Eén op tien" zelfs afzonderlijk op de agenda. Dat is **correct!**

De **Kamercentrale Rotterdam** deed op 28 november een rondschrijven over de actie aan haar kiesverenigingen toekomen, met het verzoek vóór 19 december door elke k.v. over de stand van deze actie te worden geïnformeerd.

CENTRALE VERGADERINGEN

Natuurlijk, als de centrales bijeenkomsten uitschrijven, dan komen daar vooral ook de a.r. Provinciale Staten-verkiezingen aan de orde.

— Het **Provinciaal Comité Utrecht komt op 9 december te 14.00 uur in het C.S.B.-gebouw, Kromme Nieuwegracht,** bijeen. Spreker de heer H. van Eijsden. Uiteraard zijn ook belangstellenden van harte welkom.

— Het **Provinciaal Comité Noord-Brabant** heeft de Brabantse kiesverenigingen medegedeeld, dat in dat gewest in elk geval **A.R.P.** en **C.H.U.** met één lijst de stembusstrijd zullen strijden. Het A.R.-Provinciaal Comité aldaar komt op **20 januari a.s. te 14.30 uur in hotel Cosmopolite te Breda** bijeen. Spreker is de heer J. Smallenbroek.

— Het **Provinciaal Comité Zeeland** heeft in zijn jongste circulaire aangetoond, dat de kandidaatstelling zich reeds in een vergevorderd stadium bevindt. Het Comité heeft ook een **propaganda-commissie** benoemd. Ook beschikt het Provinciaal Comité Zeeland thans over een **dames-comité,** dat zal proberen de politieke belangstelling van de Zeeuwse dames te vergroten. **Op 23 januari a.s. wordt te Goes een bijeenkomst gehouden, die in het teken van die activering zal staan.**

— De **Statencentrale Gouda** komt vandaag, **zaterdag 9 december, te 15.00 uur in vergadering bijeen in het Hervormd Centrum „De Haven", Oosthaven 31, Gouda.**

Wij kunnen ons nauwelijks voorstellen, dat op de genoemde bijeenkomsten geen goed woord vanaf de bestuurstafel of vanuit de vergadering zou worden gesproken over de actie „Eén op tien".

En als de genoemde Zeeuwse commissies een goed toebereide propaganda-akker hopen aan te treffen (en natuurlijk willen zij dat) dan zal de interesse natuurlijk ook naar de actie-resultaten in hun gewest uitgaan. Die resultaten zijn op zichzelf al een stimulans voor de verkiezingsactiviteiten.

Daarom geldt ook voor dorp, stad en gewest: **LET OP UW ACTIE-SAECK!**

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• **Katanga** staat weer in brand. Gevechten tussen Tsjombe's soldaten en V.N.-troepen konden niet uitbijven bij zoveel wederzijds wantrouwen. Thans zal de beslissing moeten vallen, die in september uitbleef. Het „V.N.-mandaat van 24 november" schijnt koste wat het kost te moeten worden uitgevoerd. Premier Adoela van Kongo spint er zijde bij, dat de ontslagen V.N.-vertegenwoordiger in Katanga, de Ier O'Brien zo fel tegen Engeland, Frankrijk en ook België van leer is getrokken. Hij beschuldigde deze landen het V.N.-besluit te saboteren, teneinde nog eens een soevereine staat in Katanga te kunnen begroeten. Wat van deze aantijgingen ook waar is, zij vergroten de druk op Elisabethstad niet weinig.

Moskou, die geen roebel bijdraagt in de Kongolese onkosten van de V.N. ziet dat alles gaarne. Een V.N.-actie tegen de rode rebel Gizenga die zich in Stanleystad nu openlijk tegen Adoela keert heeft het Kremlin in de Veiligheidsraad voorkomen en als „beloning" konden Rusland, Polen en Tsjecho Slowakije de sinds september 1960 verbroken diplomatieke betrekkingen met Leopoldstad herstellen. President Tsjombe reisde naar Brazzaville om president Joeloe van (voormalig Frans) Kongo te bewegen als bemiddelaar in zijn twist met Adoela op te treden en vloog daarna naar Parijs (om hulp?). Men gaat in het hart van Afrika weer eens een extra bange periode tegemoet.

• **Frankrijk** en **Algerije** leven in vrees en beven. In Oran en andere steden hebben de desperate blanke burgers zo huisgehouden, dat het lijkt alsof de OAS onder leiding van ex-generaal Salan daar al heer en meester is. Maar ook in het moederland wordt de sfeer steeds onbehaaglijker. Stakingen tonen sociale onrust aan, doch veel meer nog hebben **politieke** onlustgevoelens de overhand, zelfs tot in het parlement. Wat doen De Gaulle en de F.L.N. tegen dit alles? Ogenschijnlijk niets, maar achter de schermen wordt vermoedelijk serieus gepraat om de wederzijdse onderdanen straks voor een voldongen feit te plaatsen. Intussen neemt ook in Parijs de angst voor een OAS-putch toe.

Frankrijk wordt van een burgeroorlog nog slechts gescheiden door de brede massa van het volk, dat een einde aan de Algerijnse misère wenst en onder geen beding een bewind van opstandige generaals. Daarom is het veelbetekenend, dat onder dienstplichtige militairen een actie wordt gevoerd om nimmer bevelen van rebellerende officieren te gehoorzamen.

Doch De Gaulle en de F.L.N. zullen voort moeten maken, omdat de onrust (de beste voedingsbodem voor een burgeroorlog) steeds verder om zich heen grijpt.

• De **Europese integratie** liet deze week geen verheffend beeld zien. De moeilijkheden rondom het landbouw-beleid zijn eerder toe- dan afgenomen. West-Duitsland is daaraan vooral debet. President Lübke is in hoogst eigen persoon de boer opgegaan om zijn verontruste agrariërs te kalmeren. Met dit alles houdt verband, dat de verwachte verlaging der onderlinge douane-tarieven tussen de 6 samenwerkende landen met 20% per 1 januari 1962, in officiële kringen nog slechts genoemd wordt als studie-object. Werkelijkheid zal deze wens wel niet worden. De **Euromarkt** zal zich dus met een tariefsverlaging van 10% tevreden moeten stellen. Ook **Euratom** heeft deze week ondervonden, dat het nog niet alles botertje tot de integratie-boom is. Zijn zeer Europees-gezinde voorzitter, Etienne Hirsch, is juist **daarom** door de regering van zijn land van herkomst, Frankrijk, tot persona non grata verklaard inzake een herbenoeming per 1 januari. Dit heeft De Gaulle's minister van buitenlandse zaken, Couve de Murville, aan zijn vijf verbaasde ambtgenoten medegedeeld. Uit dit laatste blijkt weer eens opnieuw hoezeer De Gaulle een werkelijke Europese integratie tegengaat. In dat licht kan men ook gemakkelijk conclusies trekken over de **z.g.n.** concessies, die de Franse president aan Nederland en België zou willen doen inzake de **Europese Politieke Unie.** De besprekingen over dit onderwerp van de commissie-Fouchet zijn trouwens uitgesteld. Insiders hebben in dat plan dat heel wat woorden bevat, uiterst weinig concreets kunnen ontdekken.

• De **Verenigde Staten** hebben ondergrondse kernproeven genomen. Deze proeven hebben niet zoals de Russische een gevaarlijke fall-out ten gevolge. Behalve wetenschappelijk nut zullen de Amerikanen hiermee ook hebben beoogd aan Rusland duidelijk te maken, dat zij hun handen niet geheel door de Geneefse besprekingen willen binden, nadat Rusland in september jl. de afspraken zo demonstratief schond. Chroestjew's dreigement, dat hij de kernproef-conferentie zou opbreken als Amerika het lef zou hebben . . . enz., is weer eens bluf gebleken.

• **India,** met zijn altijd bemiddelende leider Nehroe, ziet zich tegenover een rood-Chinese bedreiging van zijn noord-oostelijk grensgebied geplaatst. Daar dringen de communisten op om de befaamde Macmahon-lijn te overschrijden. Deze agressie zal er wel toe leiden dat Nehroe zijn neutraliteit nog meer dan de laatste tijd reeds geschiedde, een pro-westers accent geeft. Merkwaardigerwijze wordt gelijktijdig in de Verenigde Naties over de toelating van Rood-China als lid gediscussieerd. Rusland pleit daarvoor. Maar India, dat door vele Afro-Aziatische volkeren als hun leider wordt beschouwd, zal met deze schending van het Handvest op de eigen landsgrenzen gericht, hierover wel wat anders denken dan vroeger.

• In **Cuba** heeft Fidel Castro zich deze week openlijk tot communist verklaard. Het is goed, dat ook de laatste sluiers daaromtrent zijn weggevallen. Hij schijnt invasie-troepen gereed te houden om een inval te ondernemen in de **Dominicaanse Republiek,** waar president Balagner zijn ambtelijk bestaan probeert te rekken met behulp van een militaire junta. De uit ballingschap teruggekeerde leider van de Nationale Unie, Fallio, is met deze krampachtige pogingen tot machtsbehoud weinig ingenomen en hij dreigt gelijk te krijgen. Want willen de onrustige en stakende Dominicanen voor het Castrisme gevrijwaard blijven, dan zullen ook de laatste resten van het Trujillo-bewind voor een democratische regering plaats moeten maken. Hoe eerder hoe beter.

• **Syrië** toog ter stembus. De kiezers hechtten daarbij achteraf hun goedkeuring aan de afscheiding van Egypte. Toch zullen aan de vorming van een eigen definitieve regering nog voetangels en klemmen genoeg vastzitten, want de leiders van vóór de V.A.R.-periode betwisten elkaar op ouderwetse wijze de zege. Waarschijnlijk zal tenslotte een combinatie van conservatieven en socialisten uit de bus komen.

U doet toch ook mee met „Eén op tien?"

RIV KOGEL-LAGERS
Van der Spek
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

ZAKKEN
Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESPA.
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.
Import - Export

EEN STAP VOORUIT

ZO tegen november komt er in de laatste jaren altijd weer wat spanning onder de boeren. Want dat is het tijdstip, waarop de prijs van de melk wordt bekend gemaakt. Op zich zelf is het al een voortreffelijk ding, dat de tegenwoordige minister van Landbouw de goede gewoonte van zijn voorganger heeft overgenomen om deze prijs op de juiste tijd vast te stellen. Want vroeger gebeurde het nog wel eens, dat de boeren dan nog een hele tijd moesten wachten. En het ligt voor de hand, dat zulk een wijze van handelen de stemming onder de boeren nu juist niet milder maakte.

De stemming onder de boeren is in de laatste jaren toch al in vele opzichten geladen. Vaak moet men wel de indruk krijgen, dat de boeren nog altijd menen in het hoekje te zitten, waar de slagen vallen. Bij velen overheerst het gevoel, dat hun nog al te kort wordt gedaan. En vooral als ze dan ook nog zien op de grote vlucht, die de industrie in onze dagen neemt, dan wordt er vaak gedacht, dat het met de landbouw toch eigenlijk niets gedaan is.

Daarbij komt nog, dat tegenwoordig nog al breed wordt uitgemeten, hoe zwaar het boerewerk wel is. De weersomstandigheden maken meermalen de arbeid inderdaad niet lichter. Bovendien gaat het werk steeds door. De koeien moeten worden gemolken. De aardappelen moeten op tijd uit de grond. Het gras kan men niet te hoog laten opschieten. De gewassen op het land vragen hun verpleging. De grond dient weer bewerkt te worden. Kortom, de arbeid op de boerderij staat nooit stil. Een vijfdaagse werkweek — zo wordt er gezegd — zal voor de boer wel altijd tot de vrome wensen behoren. In onze tijd is vooral het personeel erg krap. Een goede landarbeider, een prima melker, moet men haast met een lantaarntje zoeken. De hele arbeidsvoorziening in de landbouw wordt een zwak punt.

Soms kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken, dat de boerestand vandaag soms met lede ogen de industriële ontwikkeling aanziet. Ons land wordt immers steeds meer een industrieland. Het aantal werkers in de landbouw loopt nog steeds terug. De cijfers spreken in dit opzicht een duidelijke taal. En vele boeren vrezen, dat dit alles zijn terugslag zal vinden op de waardering van het publiek voor de landbouw. En min of meer mokkend wil men dan haast maar tegen de draad ingaan. Bitter wordt er hier en daar al gezegd, dat er voor de boer alleen maar waardering bestaat in oorlogstijd.

Het wil ons voorkomen, dat deze mentaliteit soms ook binnen de organisatiekringen nog wel eens gevoed wordt. Of dit juist is, wagen wij te betwijfelen. Wel valt het ons telkens weer op, dat vele oudere boeren nog altijd uit een zekere vrees leven. De vrees, dat er nog eens een teruggang van de conjunctuur zal komen. En al de ellende uit de jaren dertig komt dan weer boven. Daarom zijn ook bijna stereotiep de antwoorden, dat het vandaag wel gaat, maar dat het toch zo niet blijft. Er ontbreekt een bepaald vertrouwen in de toekomst. Met tal van voorbeelden zouden wij dat nog wel nader kunnen illustreren. Slechts willen wij nu alleen maar noemen, dat vele boeren bijna blij zijn, indien hun kind of kinderen niet het boerevak als beroep kiezen. Want in hun ogen is het buiten de landbouw altijd veel beter. In de landbouw blijft het immers altijd een slaveleven. En dat laatste woord begint al behoorlijk in de mode te komen. Het is te hopen, dat al deze mensen straks ten aanzien hiervan, niet van een koude kermis thuis komen.

Vanzelfsprekend is het niet helemaal zonder zin en reden, dat wij dit zo sterk naar voren brengen. Want bij de hierboven geschetste mentaliteit dreigen er zeer grote gevaren. Gevaren, die de laatste tijd in 't midden van ons land al duidelijk aan 't licht zijn getreden. De koekoek-boeren leven immers uit dezelfde mentaliteit. En soms vragen wij ons af, of deze mensen in feite wel zo heel ver afstaan van wat vóór de oorlog de boeren van Landbouw en Maatschappij bezig hield. Het accent mag hier en daar wat anders liggen. De roep om vrijheid mag dan nog een aparte bekoring hebben. Het gevoel, dat de bedrijfsgenoten in de jaren vlak na de oorlog ettelijke miljarden hebben geofferd voor de Nederlandse consument, blijft. Daarom schuilt in deze roep om meer vrijheid ook een grote onwaarachtigheid. Het gaat niet zo zeer om meer vrijheid als wel om meer geld.

Hier zal naar onze mening ook een belangrijke taak liggen voor de organisaties. Dit moet op vele afdelingsvergaderingen telkens weer aan de orde komen. Want hier zal alles afhangen van een goede en juiste voorlichting. In die voorlichting moet doorklinken, dat het boerebedrijf geen onbeschermd bedrijf meer is. Evenzeer moet van de daken worden verkondigd, dat een wegvallen van hulp en regelingen van de overheid niet meer en niet minder dan als een zeer grote ramp moet worden beschouwd. De vrijheid, waar tegenwoordig sommigen om roepen, zou een triest beeld geven. Dan zou misschien met recht kunnen worden gesproken van een slaveleven.

Het kan immers niet worden ontkend, dat de enkele boer vandaag min of meer altijd machteloos staat ten opzichte van de prijsvorming. Hij zal altijd de prijs moeten aanvaarden, die de markt hem biedt. Voor zijn grond, voor zijn gewas, voor zijn vee, voor zijn afgeleverde produkten. Daarom is het juist goed, dat de boerestand als geheel haar belangen bij de overheid kan bepleiten. Daarom was de instelling van een publiekrechtelijk lichaam zo juist. Daardoor kan immers ook een bepaalde verantwoordelijkheid worden aanvaard. De mogelijkheid bestaat, dat het landbouwschap met de regering tot overeenstemming komt over de prijzen.

Die overeenstemming is dit jaar bereikt. Dat is alvast een stap in de goede richting. Dat is in de laatste jaren niet zo heel vaak voorgekomen. Er haperde wel eens wat. De regering meende maar al te spoedig, dat ze niet aan de naar onze mening gerechtvaardigde verlangens van de landbouw kon voldoen. En daardoor was het jaarlijkse gevecht rond de garantieprijzen meestal niet van de allergrootste allure. Daardoor ook kwam deze kwestie veel te veel in de politieke sfeer. En aan het loven en bieden scheen geen einde te komen.

Gelukkig is het dit jaar anders en beter. Tussen de regering en het landbouwschap is een zekere overeenkomst bereikt. Wat de prijs betreft kan er alle reden tot tevredenheid zijn. Dat betekent nu uiteraard ook weer niet, dat op deze prijsvaststelling als zodanig geen kritiek mogelijk zou zijn. Voor ons blijft het echter een open vraag, of het vastleggen van de prijs op een hoeveelheid melk van 5,1 miljard kg. wel helemaal verantwoord is. De marge tussen deze hoeveelheid en de werkelijke hoeveelheid melk van meer dan 6 miljard kg. melk lijkt ons te groot. Hier had men inderdaad beter op een gemiddelde hoeveelheid over een aantal jaren kunnen aanhouden. Aan de gevolgen van deze limitering willen wij verder voorbijgaan.

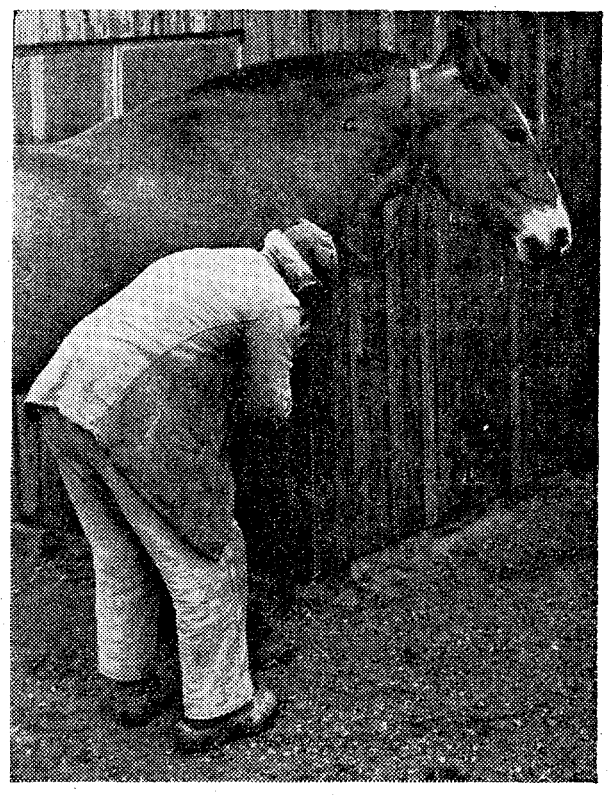

Ondanks de toenemende mechanisatie blijft het paard — gelukkig — toch nog een rol spelen in de landbouw.

Temeer omdat de minister bereid is om voor de vrijwillige ruilverkavelingen op de zandgronden een extra bedrag van 10 miljoen gulden beschikbaar te stellen. In een vorig artikel hebben wij onze verwondering er over uitgesproken, dat in de memorie van Toelichting het bedrag voor cultuurtechnische werken bijna laconiek op hetzelfde bedrag werd gesteld als vorig jaar. Het besluit om eventueel hiervoor nu meer middelen beschikbaar te stellen moet dan ook worden toegejuicht. Hier wordt dus inderdaad gewerkt aan een landbouwpolitiek op lange termijn.

Tenslotte willen wij er op wijzen, dat wanneer nu zonder slag of stoot deze regeling der garantieprijs wordt aanvaard, dit een groot psychologisch effect kan hebben. Dan kan immers ieder straks weten, dat deze regering in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven zich haar verantwoordelijkheid ten opzichte van de bedrijfstak van de landbouw ten volle bewust is. Regering en publiekrechtelijke organisatie zoeken naar de beste oplossing. Dat is een stap in de goede richting. Dat kan ook de boeren weer moed geven. Moed en zelfvertrouwen zijn voor regering en boerestand in de wereld van vandaag dubbel nodig.

S. P. v. d. MARK

Tweede Kamer ontijdig uiteen

DE vorige week gehouden vergaderingen van de Tweede Kamer hadden een bijzonder slot. Aan het eind van de donderdagmiddag moest de Kamervoorzitter namelijk bij een stemming constateren, dat de vereiste helft plus één van het aantal Kamerleden niet aanwezig was, en dat er dus geen Kamervergadering meer was.

Het was de tweede maal binnen betrekkelijk korte tijd, dat dit gebeurde. De reacties in de pers waren ditmaal echter veel milder dan de eerste keer. Daar was dan ook wel enige reden voor, want wie werkelijk objectief wilde oordelen, kon toch bezwaarlijk tot de conclusie komen, dat bij deze gebeurtenis zou zijn gebleken, dat de Kamer in haar verantwoordelijkheid was tekort geschoten.

In het algemeen kan men zeker zeggen, dat het voor de democratie geen goede beurt is, wanneer een Kamervergadering ontijdig moet worden beëindigd, omdat het quorum niet aanwezig blijkt te zijn. Hoezeer in haar algemeenheid juist, voor ieder bijzonder geval gaat deze redenering niet op.

Het radio- en televisiedebat was er oorzaak van, dat eerst op dinsdagavond met de begroting van Maatschappelijk Werk kon worden begonnen. Deze avondvergadering duurde tot 's nachts half twee. Woensdagmiddag het wetsontwerp „fiscale voorzieningen ten gunste van de werkende gehuwde vrouw", woensdagavond voortzetting van Maatschappelijk Werk tot 's nachts kwart voor één. Zeker, op dat tijdstip zijn de meeste Kamerleden ook niet meer aanwezig, maar voor sommigen hunner is het toch een afmattende bezigheid.

Donderdagmiddag tekenen 118 leden de presentielijst. In aanmerking nemende de onvermijdelijke verhinderingen en de buitenlandse vertegenwoordigingen (mede met het oog waarop indertijd de Kamer werd uitgebreid!) een redelijke opkomst. Dus geen enkele reden de Kamer een slechte opkomst te verwijten. 115 leden nemen deel aan de stemmingen over de amendementen betreffende de belastingvoorstellen t.a.v. de gehuwde vrouw.

Op de agenda staat voorts nog de behandeling van het wetsontwerp betreffende de „Bijmermeer", waarbij behoofdstad des lands zozeer is geïnteresseerd. Eerst komt echter nog een wetsontwerp, dat een grenswijziging beoogt tussen Beusichem en Culemborg. Tegen de verwachting blijkt dit wetsontwerp (dat Culemborg met 150 hectare en 30 inwoners vergroot „ten koste" van het genabuurde Beusichem!) tot een uitvoerig debat aanleiding te geven. Wie zal het enige tientallen Kamerleden kwalijk nemen, dat zij dit moment benutten om andere zaken te gaan afhandelen, die evenzeer met hun Kamerlidmaatschap verband houden (besprekingen voeren, departementen bezoeken enz.), of zelfs even „buiten het Binnenhof" wat Sinterklaasinkopen te doen voor hun gezin, waaraan zij toch al zo weinig aandacht kunnen schenken?

De Kamer kan intussen doorvergaderen, want degenen, die de presentielijst hebben getekend, worden geacht de gehele vergadering aanwezig te zijn, „totdat het tegendeel blijkt" (bij een hoofdelijke stemming). Niemand verwacht echter een stemming, althans geen hoofdelijke stemming. Het wetsontwerp is — hoezeer voor Beusichem wellicht van gewicht — uit **politiek** oogpunt zo weinig belangrijk, dat er geen enkele behoefte zal bestaan hoofd voor hoofd het oordeel der Kamerleden te vernemen. Het is voldoende, als blijkt of er al dan niet een meerderheid voor het ontwerp is. Dat is kennelijk ook het standpunt van de heer **Scheps** (P.v.d.A.), als hij stemming bij zitten en opstaan vraagt.

Op dat ogenblik echter verheft zich de heer Van der Wetering (C.H.) en vraagt op een manier, die sterk aan paniek doet denken, „mondelinge" (hij bedoelde kennelijk: hoofdelijke) stemming. Aangezien ieder lid het recht heeft dit te verlangen, moet de Voorzitter tot hoofdelijke stemming doen overgaan. Bij de uitslag blijken 70 leden hun stem te hebben uitgebracht, 6 minder dan het minimaal vereiste aantal. De Voorzitter constateert derhalve, dat de Kamer niet meer in vergadering bijeen is. De aanwezige leden pakken wat beteuterd hun tas. De velen uit Amsterdam, die de tribune bevolken, gaan ook weer huistoe, verbaasd dat de toevoeging van dertig Beusichemmers aan Culemborg in staat blijkt de toekomst van de Bijlmermeer nog een week langer onzeker te laten!

WAAROM HOOFDELIJKE STEMMING?

WAT de heer Van der Wetering tot zijn stunt heeft gedreven? Hijzelf kon er aanvankelijk geen antwoord op geven. Pas na verloop van tijd wist hij een enigszins aannemelijke verklaring te geven. Dat tijdverloop doet die aannemelijkheid uiteraard weer te niet. Dus moet men gissen. Was het slechts zucht niet onder te doen voor de liberale Mr. Berkouwer, die enige maanden geleden eenzelfde situatie teweeg bracht? Het blijven gissingen.

Er is echter wel een ander facet, dat de aandacht verdient. De heer Van der Wetering was op geen enkele wijze in het debat betrokken geweest. Voor de C.H.-fractie had mr. Beernink het ontwerp behandeld. Als 't wetsontwerp zélf voor de C.H. aanleiding was om hoofdelijke stemming te vragen, had het voor de hand gelegen wanneer de heer Beernink dit had gedaan. Was er dan voor de C.H. een buiten het ontwerp gelegen politieke reden om hoofdelijke stemming te vragen? Dan zou het op de weg van de fractievoorzitter, de Tilanus, hebben gelegen. De enige verklaring, die dan overblijft, is, dat de heer Van der Wetering een doorslaggevende reden meende te zien, die anderen in hun blindheid niet zagen. Dan geeft dit optreden voedsel aan het gerucht, dat de heer Van der Wetering zich miskend acht, omdat de C.H.U. in hem niet de aangewezen leider ziet, die hij — naar datzelfde gerucht wil — in zichzelf ziet.

In ieder geval hebben wij nooit de gedachte gehad, dat de „vrijheid" in de C.H.-fractie de bevoegdheid meebracht om zo onordelijk de eigen woordvoerder én de eigen fractie-voorzitter voor de voeten te lopen. Die opvatting heeft men kennelijk ook in de C.H.-fractie zelf niet, want zowel de heer Beernink als de heer Tilanus — ja zelfs de heer Tilanus! — verlieten zichtbaar ontstemd de zaal.

ABSENTEN

IS dit alles een excuus voor de absentie van de meerderheid der Kamerleden? Een verklaring is het zeker, en naar onze mening voor het moment van de stemming tot op zekere hoogte ook een excuus.

Bovendien, er wordt zo gemakkelijk de staf over de afwezigen gebroken. Maar moet men niet alle oorzaken kennen om billijk te kunnen oordelen?

Nemen wij b.v. de A.R.-fractie, die met 6 (van de 14) aanwezigen een vrij nauwkeurige weerspiegeling van de Kamerverhoudingen op dat ogenblik was (70 van de 150). Acht absenten. Maar als u de absenties individueel beziet, wordt het al heel anders.

Mr. Roosjen verblijft al geruime tijd in het ziekenhuis.

De heer Smallenbroek was enige dagen tevoren door griep overvallen.

Mr. Biesheuvel had enkele dagen tevoren plotseling zijn oudste broer verloren, die de volgende dag zou worden begraven. Niettemin was hij bij het begin van de vergadering aanwezig om bij de eerder genoemde amendementen zijn stem uit te brengen. Zou iemand willen volhouden, dat hij daarna *niet* naar zijn familie en schoonzuster had moeten gaan?

Prof. Versteeg had eveneens aan de stemmingen deelgenomen en was in de loop van de middag naar Wormerveer vertrokken om de bevestiging en intrede van zijn zoon als predikant der Chr. Gereformeerde Kerk aldaar bij te wonen.

• *Vervolg op pag. 4*

In Katanga geldt nu:
ER OP OF ER ONDER!

De strijd in en om Katanga lijkt een beslissend stadium te zijn ingegaan. Op het ogenblik dat we dit schrijven heeft het VN-opperbevel opdracht gegeven, luchtaanvallen uit te voeren op de vliegvelden bij Jadotstad en Kolwezi om de door blanken bemande Katangaanse vliegtuigen te vernietigen en de operaties van de VN-strijdkrachten tegen de Katangaanse gendarmerie te steunen. Amerikaanse Globemasters voerden grote hoeveelheden wapens, materieel en manschappen aan op het vliegveld van Leopoldstad en het zag er naar uit, dat de beslissende fase in de machtsstrijd tussen Tsjombe's Katanga en de organisatie der Verenigde Naties was aangebroken. Van beide kanten werden verklaringen afgelegd, die daar op wezen. Ook het feit, dat Katanga wat de Ver. Naties betreft geheel onder militair bestuur is geplaatst en dat duidelijk te verstaan is gegeven, dat niet meer zal worden onderhandeld, duidt er op, dat nu definitief een poging zal worden gedaan, de afscheiding van Katanga ongedaan te maken en aldus uitvoering te geven aan resoluties, die de Veiligheidsraad met betrekking tot deze kwestie (ook onlangs nog) heeft aanvaard. Of het zal gelukken was bij het schrijven van dit artikel nog een groot vraagteken.

MOEILIJK

Intussen is het bijzonder moeilijk, een oordeel te hebben over het al dan niet gerechtvaardigd zijn van de actie der VN-strijdkrachten, als reactie op de weigering van Tsjombe zich onder het gezag van Leopoldstad te plaatsen en zich te houden aan de door de Veiligheidsraad aangenomen resoluties. De actie van het VN-leger in Katanga heeft van het begin af een grote dwaasheid geleken. Toen kort na het onafhankelijk worden van Belgisch Kongo in deze jonge staat ernstige onlusten uitbraken, die onze Zuiderburen noodzaakten, krachtige militaire maatregelen te nemen om de blanke bevolkingsgroep te beschermen, bleef het in Katanga betrekkelijk rustig. De blanken, die hals over kop Kongo waren ontvlucht, hadden (in het bijzonder wat Katanga betreft) het bij het verkeerde eind gehad. Zij konden dan ook spoedig naar hun woonplaatsen terugkeren.

Ondanks de soevereiniteitsoverdracht bleek alles in Katanga bij het oude te zijn gebleven, mede dank zij de tegemoetkomende houding van Moise Tsjombe, de westers-georiënteerde premier van Katanga. En het leek dan ook een grote fout te zijn, toen secretaris-generaal Hammarskjoeld vorig jaar besloot, dat ook in deze Kongolese provincie VN-strijdkrachten zouden worden gestationneerd, ondanks het feit dat zij zich als van de jonge republiek Kongo afgescheiden beschouwde.

NIET ERKEND

Intussen werd deze afscheiding in de periode van bijna anderhalf jaar, die sinds het proclameren er van verstreken is, door geen enkel land erkend, ook niet door Nederland en zelfs niet door België, dat zulke grote belangen in Katanga heeft. Tsjombe heeft in juli van het vorig jaar gebruik gemaakt van de in Kongo heersende chaos om de afscheiding van zijn provincie te proclameren. Zijn daad was een begrijpelijke reactie op het misdadige optreden van mensen als Patrice Loemoemba en zolang Tsjombe's houding nog mocht worden uitgelegd als een weigering, onder de toen bestaande omstandigheden het bewind in Leopoldstad te erkennen, kon zij nog enigermate worden verdedigd ook. Op het ogenblik echter, dat de rol van Loemoemba was uitgespeeld (hij vond in Katanga onder zeer verdachte omstandigheden de dood....) was er voor Tsjombe en diens aanhangers geen enkele reden meer, zich tegen samenwerking met de centrale regering te Leopoldstad te verzetten.

Dat de afscheiding van Katanga een fictie was, heeft hij herhaaldelijk toegegeven, toen hij (op Madagascar en in Cocquilhatstad) met Kasavoeboe en anderen over het omvormen van de republiek Kongo in een federatie of confederatie van staten ging onderhandelen. Bovendien — en daar beginnen de moeilijkheden van Tsjombe — valt niet te ontkennen ,dat Katanga bij de proclamatie van de republiek Kongo een provincie daarvan was, met afgevaardigden in het centrale parlement te Leopoldstad.

VERANDERING

Volgde men in de wereldlijke wereld het optreden van Tjombe aanvankelijk bepaald niet zonder sympathie, zag men in de bemoeiingen van de organisatie der Verenigde Naties met de ontwikkelingen in Katanga een nodeloos veroorzaken van moeilijkheden in de periode van stabilisatie, die nu al geruime tijd de situatie in grote delen van Kongo kenmerkt, is daar verandering in gekomen. Tjombe is voortgegaan met het spelen van hoog spel ook nadat daartoe geen enkele reden bestond. En omdat hij niet rechtstreeks met de centrale regering in Leopoldstad, maar in eerste instantie met het opperbevel van de VN-strijdkrachten in Katanga te maken had, kon het niet anders, of een eventueel conflict zou uitgevochten tussen de Katangaanse gendarmerie (geleid door gehuurde blanke officieren) en eenheden van het VN-leger. In september is het al zo ver gekomen. Het was toen bepaald niet de bedoeling van de strijdkrachten der Ver. Naties, een grootscheepse operatie ter omverwerping van het bewind in Katanga uit te voeren.

De gebrekkige wijze, waarop de actie was voorbereid (zo zij al voorbereid was in militair opzicht) bleek al spoedig uit het feit, dat de VN-eenheden niet over een operatieplan beschikten en (wat ook niet mag worden verwaarlosd) dat het VN-opperbevel de vastbeslotenheid van Tsjombe, zich niet gewonnen te geven had onderschat. En eerlijkheidshalve moet worden gezegd, dat deze misrekening in leidende kringen van de Ver. Naties een rechtstreeks gevolg was van de misleiding, waarvan Tsjombe en de zijnen zich bij de voorafgaande onderhandelingen hadden bediend.

WEIGERING

Dit is in wezen ook thans het geval. Tsjombe wil tot elke prijs de fictie van een onafhankelijk Katanga handhaven. Ook al onderhandelde hij van tijd tot tijd met de andere Kongolese politici, in werkelijkheid heeft hij nooit enigerlei concessie willen doen, die het ongedaan maken van de onwettige afscheiding in de hand zou kunnen werken. Men zal zich herinneren, dat Tsjombe enige tijd van plan geweest is, de Katangaanse afgevaardigden in het centrale parlement naar Leopoldstad te laten deelnemen aan de zitting, die leidde tot de vorming van het kabinet Adoela, dat thans nog aan het bewind is. Pas toen hem duidelijk werd, dat ook Antoine Gizenga en andere figuren uit het rebellenbewind in Stanleystad zouden worden uitgenodigd, in een te vormen regering van nationale eenheid plaats te nemen, liet Tsjombe afweten en waren de gematigde politici in Leopoldstad genoodzaakt ter verkrijging van een meerderheid voor Adoela een verbond met de aanhangers van Loemoemba te sluiten.

Hieruit blijkt dus niet alleen, dat Tsjombe herhaaldelijk heeft toegegeven, dat Katanga een Kongolese provincie is: er kan tevens uit worden geconcludeerd, dat de Katangaanse premier geen reden heeft, zich te beklagen over de samentelling van de regering te Leopoldstad, want Katangaanse vertegenwoordigers hadden én in het kabinet èn in het Kongolese parlement een belangrijke rol kunnen spelen.

VERSPEELD

Tsjombe heeft dus allerlei kansen verspeeld om onder zo gunstig mogelijke voorwaarden tot samenwerking met de centrale regering in Leopoldstad te komen. Toen hij op de belangrijke zitting van het Kongolese parlement verstek liet gaan, maakte hij nog eens duidelijk, dat hij niets meer met de rest van Kongo te maken wilde hebben, doch ook verder zijn eigen weg zou gaan. Het resultaat was, dat het parlement zich onmiddellijk na de installatie van het nieuwe kabinet uitsprak voor het zo spoedig mogelijk ongedaan maken van de feitelijke afscheiding van Katanga. Dat dit besluit werd genomen onder druk van de afgevaardigden uit de Oostprovincie en Kivoe (die onder controle van de zgn. Loemoembisten stonden) en van een groot aantal Afrikaanse en Aziatische (en niet te vergeten communistische) landen, was duidelijk.

Even voor de hand liggend was echter de conclusie, dat Tsjombe dit alles had kunnen voorkomen door loyaal mede te werken aan het leggen van de grondslagen voor een hernieuwde samenwerking binnen het grote verband van de Kongolese republiek, waarvan hij — ondanks het feit dat hij voorstander was van een Kongolese federatie van staten — een der grondleggers is geweest. De moeilijkheden, waarmede Tsjombe nu te kampen heeft, zijn dus bepaald niet uit de lucht komen vallen. De premier heeft zijn schepen achter zich verbrand en moet daarvan nu de consequenties aanvaarden.

LASTIG PARKET

Intussen bevinden de VN-strijdkrachten zich in een bijzonder moeilijke positie. Zij zijn niet naar Kongo gekomen om zich in te laten met de binnenlandse aangelegenheden van deze jonge staat, maar zij konden er tenslotte niet buiten blijven. Tot nog toe hebben zij (ondanks de mislukte actie van september jl.) in Elizabethstad een bemiddelende rol gespeeld om tot normale verhoudingen tussen de provincie Katanga en het centrale bewind in Leopoldstad te komen. Zij deden dit niet omdat nu eenmaal besloten was, de afscheiding van Katanga ongedaan te maken en ook niet om het bepaalde landen naar de zin te maken, die welhaast tot elke prijs het regiem van Tsjombe weggevaagd wilden zien. Zij trachtten in geen geval de Katangaanse ministers van hun posten te verwijderen: zij hebben tot het laatst toe slechts geprobeerd, de leiders van de afgescheiden provincie te bewegen tot de samenwerking, die in Leopoldstad terecht van hen mocht worden verlangd. Daarbij zijn de vertegenwoordigers van de Ver. Naties (tot wie wij in de eerste plaats de Ier O'Brien rekenen, wie de misleiding te machtig werd, zodat hij zijn geduld ging verliezen) niet altijd even tactisch opgetreden.

Zij hebben ongetwijfeld fouten gemaakt, maar die waren meestal een gevolg van het feit, dat zij niet voldoende opgewassen bleken te zijn tegen het spel, dat Tsjombe op meesterlijke wijze heeft gespeeld. Het stond echter als een paal boven water, dat dit spelletje van kat en muis niet eindeloos kon voortduren en dat de opvolging van Hammarskjoeld als secretaris-generaal van de Ver. Naties door de Birmaan Oe Thant voor Tsjombe's fictie het begin van het einde inluidde.

BURGEROORLOG

De Ver. Naties speelden haar bemiddelende rol, omdat zij een burgeroorlog wilden voorkomen. Uitvoering van het besluit van het Kongolese parlement om zo spoedig mogelijk een eind te maken aan de feitelijke afscheiding van Katanga zou een dergelijke broederstrijd tot onmiddellijk resultaat hebben gehad. Vandaar dat de Verenigde Naties (zeer terecht) zich alle moeite hebben getroost om een dergelijke krijg te voorkomen. Het was de laatste tijd echter ook al niet meer verantwoord, een afwachtende houding aan te nemen tegenover de ontwikkelingen in Katanga, omdat het er naar uit ging zien, dat de pro-communistische Loemoembisten in Stanleystad die nog steeds heer en meester zijn in Oostprovincie en Kivoe, op eigen houtje een veroveringsoorlog tegen Katanga wilden beginnen, als nieuwe stap ter verkrijging van de controle over geheel Kongo. Reeds toen Hammarskjoeld nog leefde, werd dit gevaar beseft en de actie, die in september werd ondernomen, was mede het gevolg van deze vrees voor een schokkende verschuiving van de machtsverhoudingen in Kongo.

Het is nog moeilijk te beoordelen, of deze dreiging thans opnieuw een rol heeft gespeeld bij de overwegingen, die geleid hebben tot het grootscheepse optreden van de VN-strijdkrachten. Uit het feit, dat met name de Verenigde Staten hun volledige medewerking hebben toegezegd om de actie van de VN-strijdkrachten tegen Katanga te doen slagen, zou men wel tot deze conclusie kunnen komen.

Hoe de strijd in en om Katanga zal aflopen, was op het ogenblik dat we deze regels schreven nog geenszins duidelijk. Uit de houding van beide partijen sprak een vastbeslotenheid om nu een beslissing te forceren. Wellicht kan Tsjombe op het laatste ogenblik nog een catastrofe voorkomen door zijn verzet op te geven. Dat zou een uitkomst zijn. Want hij mag thans niet meer aannemen, dat hij opnieuw als „overwinnaar" uit de strijd tevoorschijn zal treden. En het veroorzaken van een complete chaos in eigen provincie kan toch moeilijk zijn bedoeling zijn.

dB

• *Vervolg van pag. 3*

De heer Kieft stond door de ziekte van de heer Roosjen geheel alleen voor de taak voor de A.R. fractie de begroting van Defensie, die deze week aan de orde was, te behandelen. Men behoeft nauwelijks een ingewijde te zijn om te begrijpen, welk een voorbereidende arbeid daaraan voorafgaat. Zojuist was hij echter bij het belastingontwerp gehuwde vrouwen als A.R.-woordvoerder opgetreden. Uiteraard was hij bij de stemming over de amendementen (waaronder één van hemzelf) en bij de eindstemming over dit ontwerp aanwezig. Daarna ging hij zich ijlings voorbereiden op zijn Defensiebegroting.

Voor wie zo de individuele absenties beziet, valt wel een wat ander licht op de gang van zaken dan het enkele feit van het absentisme zou doen vermoeden.

ACHTERGRONDEN

Intussen is daarmede de moeilijkheid niet uit de wereld. Er zou nog veel meer aan zijn toe te voegen. Het Algemeen Handelsblad deed de „oplossing" aan de hand dat „de Kamerleden er in het vervolg allen rekening mede houden, dat hun aanwezigheid altijd kan zijn vereist en dat zij noodzakelijke vergaderingen en besprekingen in verband met hun vertegenwoordigende functie dus in het Kamergebouw houden".

Deze suggestie zou iets betekenen, als het Kamergebouw daarvoor de nodige accommodatie bezat. Men is echter veelal eenvoudig gedwongen buiten het gebouw te verblijven. Misschien was het toch beter geweest, indien indertijd was besloten tot nieuwbouw in plaats van tot uitbreiding van het Parlementsgebouw.

Het Kamerlidmaatschap vereist veel contact met maatschappelijke organen en met de kiezers. Een kiesvereniging is vaak zeer teleurgesteld als een spreekbeurt wegens een verwachte stemming op het laatste ogenblik niet kan doorgaan! Stelt men zulk een kiesvereniging echter **niet** teleur, dan zullen andere kiesverenigingen klagen over het „absentisme".

Het Kamerlidmaatschap wordt principieel als neven-functie bekleed. Dit is de enige manier om niet „om den brode" van de politiek afhankelijk te zijn. De aan het Kamerlidmaatschap verbonden schadeloosstelling, die veruit de laagste van geheel Europa is, maakt trouwens nu al de keuze zeer beperkt, daar voor velen deze vergoeding een belemmering is om zich voor het veeleisende Kamerlidmaatschap uit een andere functie geheel of gedeeltelijk los te maken.

De Kamerleden wonen verspreid over het gehele land. Ook dat is van groot belang. Dat betekent, dat de vergaderuren met soms vele reisuren verlengd moeten worden.

Wie dat alles overziet en zich realiseert, zal geen reden zien tot al te grote ergernis, wanneer het quorum bij hoge uitzondering blijkt te ontbreken.

In ieder geval meenden wij, dat het goed was deze gebeurtenis te benutten om eens enkele achtergronden te belichten. Democratie vraagt van ieder een oordeel. Om te kunnen oordelen is kennis van feiten noodzakelijk. Nu het op zichzelf (het zij nogmaals herhaald) hoogst ongewenste verschijnsel van het „absentisme" zich binnen een half jaar voor de tweede maal voordoet, achtten wij het verantwoord daarop wat nader in te gaan.

„Eén op tien"

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar? Neem de onschadelijke Indische
ONTVETTINGS-PILLEN
40 stuks f. 1.80
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-afdrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.81

Verhoog Uw gal- en leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend, zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65

N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT. TELEFOON 5547

HET K.N.I.L.

Militaire geschiedenis van Nederland na 1870 (14)

HET ligt geenszins in de bedoeling zelfs maar een beknopte geschiedenis over het beroemde K.N.I.L. te schrijven. Hierover is zoveel gepubliceerd, dat zulks beslist onnodig schijnt. Bovendien is ondergetekende hiertoe totaal onbevoegd. Niettemin bestonden er zoveel banden in het verleden tussen de K.L., de Marine en het K.N.I.L., dat het mij niet als overbodig wil voorkomen een afzonderlijk artikel te wijden aan het voormalige Indische Leger.

Zoals wij reeds in een vorig artikel opmerkten, het K.N.I.L. was in de eerste plaats een politieleger — de handhaving van rust en orde stond op de voorgrond. De organisatie, bewapening, verdeling over de uitgebreide archipel, sterkte, oefeningen hielden hiermede rekening, ja, zij werden hierdoor beheerst. In het verre verleden werd aan de verdediging van het reusachtige eilandenrijk door landstrijdkrachten tegenover een buitenlandse vijand zelfs niet gedacht.

Eerst onder het Gouverneur-Generaalschap van de Lt. Generaal Rooseboom ± 1900 werden zeer bescheiden maatregelen voor de verdediging van Java genomen.

De bekwame en objectief denkende strategen begrepen echter zeer wel, dat de verdediging van het bedoelde eilandenrijk in hoofdzaak niet door een leger, maar door een vloot moest geschieden.

Gedurende de jaren 1930—1940 begon men, tot op zekere hoogte, in te zien, dat zonder krachtige luchtstrijdkrachten succes niet was te verwachten.

De roem en vermaardheid van het K.N.I.L. moet dus gezocht worden in de uitvoering van zijn politietaak. Deze heeft het met een minimum van krachten schitterend vervuld.

Beschikten wij over een ondeelbare staatsmarine, onze beide Koninklijke legers waren gescheiden. De marineofficieren vormden een éénheid, zij hielden de marine en elkaar hoog, hadden dezelfde tradities en tot op zekere hoogte dezelfde belangen. Van de officieren van de K.L. aan de éne kant en die van het K.N.I.L. aan de andere zijde, kan dit niet worden gezegd. Niettemin, er bestonden banden en overeenkomsten, maar juist door die banden ook grote tegenstellingen.

In hoofdzaak werden alle beroepsofficieren aan de K.M.A. en de voormalige Hoofdcursus opgeleid.

Slechts gedurende een korte periode werd een klein aantal Indische officieren geheel in Indië gevormd. Bovendien hadden er wederzijdse detacheringen plaats.

Tot aan het begin van de 20e eeuw werd ook een deel van de Europese beroepsonderofficieren, bestemd voor het Indische leger, in het Nederlandse leger opgeleid. Bij het Instructie Bataljon werden ± 1900 steeds 100 plaatsen voor adspirant-onderofficieren, bestemd voor Indië, gereserveerd.

Dit aantal werd echter nimmer bereikt. Blijkbaar was de wens om zich op 15- tot 18-jarige leeftijd voor Indië te verbinden niet groot; men kon trouwens later zogenaamd overtekenen. Het is mij steeds opgevallen, dat het moederland altijd bereidwillig was om aan de wensen van het Indische leger tegemoet te komen. In tijden van grote spanning op Atjeh, Lombok of in andere delen van de archipel, werden betrekkelijk grote aantallen beroepsofficieren bij het Indische leger gedetacheerd, terwijl ook beroeps-onderofficieren van het Hollandse leger naar het Indische konden overgaan. Zelfs werd het mogelijk gemaakt om Nederlandse miliciëns gedurende 2 of meer jaren vrijwillig in Indië te laten dienen.

Men stelde de gevechtservaring, opgedaan in Indië, blijkbaar op prijs.

Er bestonden nog andere banden n.l. de Hogere Krijgsschool en de Normaal Schietschool, welke indertijd ook door officieren van het K.N.I.L. werden bezocht. Vooral het contact op de H.K.S. was van groot belang, des te meer nadat ook officieren van de Hogere Marinekrijgsschool aan de strategische en andere besprekingen en oefeningen deelnamen.

Er bestonden niettemin tegenstellingen. Het K.N.I.L. was in hoofdzaak een beroepsleger, de K.L. bestond voor ± 95% uit dienst- of reserveplichtigen.

Vooral het Indische beroepspersoneel wist niet altijd de waarde en betekenis te schatten van de offers, welke door de Nederlandse miliciëns werden gebracht (huis, erf, studie en zaken verlaten) en welke grote bekwaamheden die dienstplichtigen, vooral ook in de officiersrangen, in het leger aan de dag legden, wanneer zij onder de wapenen waren.

Het beroepspersoneel van het Hollandse leger, hetwelk in Indië gedetacheerd was geweest, was als regel dankbaar voor hetgeen zij aldaar hadden geleerd en ondervonden. Daarentegen gaven de Indische officieren, die contact hadden gehad of later gekregen met het Hollandse leger, lang niet altijd van hun waardering blijk, zelfs niet, wanneer zij in het Hollandse leger niet alleen hun militaire opleiding hadden genoten, maar ook hun vorming in de gewone schoolvakken.

Het is echter mijn vaste overtuiging, dat Minister Colijn, die, na zijn eerste opleiding in Holland te hebben genoten, gedurende ± 16 jaren van het Indische leger deel uitmaakte, tijdens de jaren 1911 en daarna wel tot het juiste inzicht gekomen zal zijn. De onbekookte kritiek, van welke kant die ook kwam, was als regel een gevolg van gebrek aan het ware inzicht, of sproot voort uit eigenliefde of verkeerd begrepen eigenbelang. Onze marine en de Engelse strijdkrachten hebben het goed begrepen, dat niet strikt noodzakelijke splitsingen of tegenstellingen verkeerd waren.

Thans hebben wij geen K.N.I.L. meer. Het personeel, hetwelk naar de K.L. is overgegaan, is vlot opgenomen. Dezerzijds wordt gehoopt dat zulks is gewaardeerd en dat van tegenstellingen of van op de borstklopperij geen sprake meer zal zijn. Het moet worden gezegd, een aanzienlijk deel van het Indische beroepspersoneel had vooral gedurende de periode tot ± 1910 meer gelegenheid om initiatief te ontwikkelen, dan het beroepspersoneel in Holland.

Op jeugdiger leeftijd werd men voor meer verantwoordelijke opdrachten gesteld. Vaak had men in groot levensgevaar verkeerd en hierdoor geleerd. Bij hun beoordeling kon met al of niet aan de dag gelegde moed rekening worden gehouden, hoewel hierbij ook vergissingen konden worden gemaakt. Moed kan ook roekeloosheid of overmoed betekenen en niet ieder is in de gelegenheid zijn ware eigenschappen of bekwaamheden te tonen.

Hoe 't ook zij — de K.L. heeft geprofiteerd van de contacten met het K.N.I.L., maar wat zou het K.N.I.L. hebben betekend, wanneer het zijn sappen niet grotendeels uit het moederland had getrokken, wanneer er niet in Nederland opgeleide krachten waren in opgenomen? Die sappen vonden ook hun oorsprong in het Hollandse leger. Van Heutz werd, evenals zovele andere hoogst bekwame Indische officieren opgeleid en verder gevormd in het Nederlandse leger. Colijn had alvorens naar Indië te vertrekken ± 6 jaren bij het Nederlandse leger gediend en het contact met de Hollandse maatschappij (religieus, politiek en economisch) nooit verloren.

Zij, die met geringschatting over de Nederlandse verhoudingen, hetzij op militair of civiel gebied dachten en spraken, hebben nimmer bijgedragen om het cement, hetwelk voor de samenhang in het Koninkrijk nodig was, te vormen.

Hetzelfde geldt voor het Nederlandse personeel, hetwelk geen belangstelling had of geen waardering aan de dag legde voor het prachtige werk, dat in onze Koloniën werd verricht.

J. C. Roelofsen

BOEKEN en periodieken

✦ Vijftig toespraken van de Prins

„IK wens u een paar dagen waarin u het gezellig hebt, met mensen om u heen waar u van houdt; een mooie kerstboom, fraaie geschenken — met feestelijke maaltijden en warme huiselijkheid — maar toch niet zó „prettig" en „gezellig", dat het eigenlijk wordt tot een soort familiepartij, waarbij de werkelijke betekenis van het feest, dat wij vieren, namelijk de geboorte van Jezus Christus, onze Verlosser, min of meer wordt vergeten. Ik wens u ook een „vrolijk" kerstfeest, met rond een prachtige kerstboom met veel brandende kaarsjes de blijde gezichten van mensen die zich verheugen over de goede dingen die het leven hun bracht, maar waarbij toch uw vrolijkheid in de eerste plaats de vreugde is van het besef, dat Christus tot ons is gekomen met Zijn Blijde Boodschap, die de poorten van de wereld en de hemel voor ons opent."

Deze woorden zijn genomen uit de Kersttoespraak die Prins Bernhard vorig jaar heeft uitgesproken op paleis Soestdijk. Die Kersttoespraak is opgenomen in een fraai boekwerk, dat heet: **Prins Bernhard, vijftig toespraken.** De uitgever is W. ten Have te Amsterdam en deze verzameling van vijftig toespraken werd door het Prins Bernhard Fonds aangeboden aan zijn regent, ter gelegenheid van diens vijftigste verjaardag op 29 juni 1961. Het is een bonte verzameling. Men vindt er in zowel de toespraak die de Prins hield toen Prinses Irene een jaar oud geworden was, als een rede over veilig verkeer, of een rede voor boeren en tuinders. Zowel de herdenking van de ramp van 1953, als een toespraak ter gelegenheid van een bezoek aan Suriname zijn in dit boek afgedrukt. Vijftig zeer verschillende toespraken over uiteenlopende onderwerpen.

Wij achten dit een waardevolle uitgave. Ook al, omdat er bij het lezen van de redevoeringen uit blijkt, dat Prins Bernhard voor ons volksleven veel goeds verricht. Maar vooral, omdat er in tot uiting komt, uit welke géést hij zijn arbeid wil verrichten. Het wordt wel heel duidelijk gezegd in de toespraak die de Prins hield ter gelegenheid van zijn eredoctoraat aan de Technische hogeschool te Delft. Hij besloot zijn rede als volgt: Willen wij de wereld waarlijk vooruit brengen, dan is er naast technische en economische volmaaktheid iets nodig, dat boven het zinnelijk waarneembare uit gaat. Ik denk daarbij aan het Psalmvers: Zo de Here het huis niet bouwt, vergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan. Laat mij u dan de wens mogen meegeven, dat de geest dezer woorden het uitgangspunt moge zijn van uw arbeid in de toekomst tot heil van ons vaderland en heel de mensheid.

Het is een zeer waardevol boek.

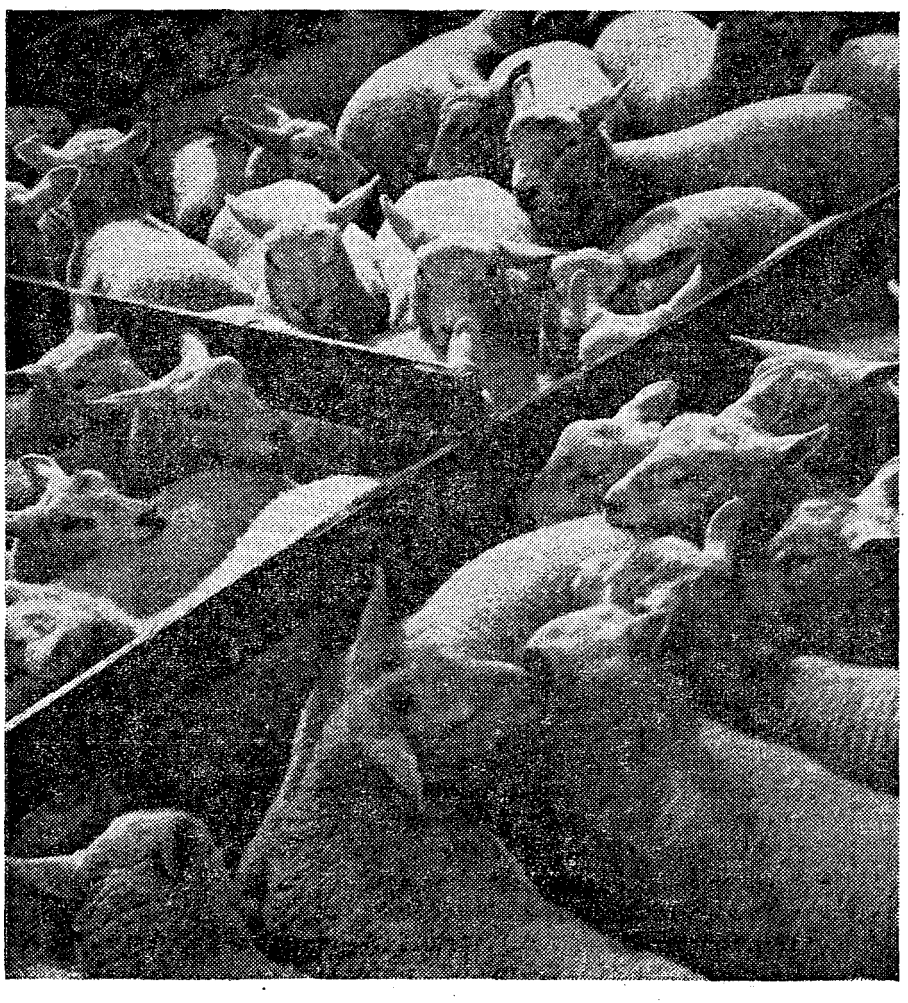

Op de schapenmarkt

Ledenwerfactie 1961-1962: „Eén op tien"

✦ Kerkenbouw

Een christelijke politieke partij, — een partijformatie dus die uitgaat van de opperheerschappij Gods — is verheugd als er kerken gebouwd worden. Hoewel de kerk en de politieke partij elk een eigen taak hebben, zullen beide zich verheugen als zowel het kerkelijke leven bloeit als de christelijke politiek steun vindt bij de staatsburgers.

De bevolkingsuitbreiding en de aanhoudende volksverhuizing uit stadscentra naar buitenwijken, stellen de kerken voor de moeilijke opdracht, nieuwe kerken te bouwen. Dat geldt ook voor de kerken in de dorpen, die groeien. Gelukkig, er worden heel wat nieuwe kerken gebouwd! Dat de middelen ervoor gevonden kunnen worden, is wel zeer verblijdend. Maar bezinnen wij ons wel voldoende over de goede besteding van die middelen? De kerk die in deze jaren gebouwd wordt, zal anders van vormgeving zijn dan die van honderd of tweehonderd jaar geleden. Bij T. Wever te Franeker is een boekje verschenen, dat geschreven is door Dr. A. G. Luiks en dat tot titel draagt: **Wij bouwen kerken voor God en mensen.** Reeds de foto's op het omslag van dit boekje geven duidelijk aan, dat een nieuwe kerkachitectuur zich aan het ontwikkelen is. De inhoud van het boekje spreekt duidelijke taal hieromtrent. Nadat de historische ontwikkeling van de kerkenbouw is nagegaan, wordt stilgestaan bij de liturgische regels. Het wezen van een kerkgebouw wordt immers bepaald door de regels van de liturgie. Het kerkgebouw is bestemd voor het verrichten van de eredienst en zijn grote geheim is: de ontmoeting van God met Zijn volk. De schrijver gaat hier breder op in en stelt daarbij terecht, dat in het kerkgebouw de ruimte voor de bediening van het Woord het centrum dient te vormen. Tenslotte wordt een en ander gezegd over de praktische uitvoering van kerkenbouw. „De architect streve verder in de vormgeving van het exterieur naar verhevenheid en rust," zegt de schrijver ergens. Wij zijn dit geheel met hem eens, — maar dan komt onwillekeurig de vraag op, of deze stelregel wel altijd is toegepast in de hypermoderne kerkenbouw, waarvan wij hier en daar in ons land specimen aantreffen.

Dit boekje bevat een voorwoord van dr. P. G. Kunst, de voorzitter van de Stichting Steun Kerkbouw. Een uitgave die door kerkeraden en beheerscommissies stellig moet worden aangeschaft als er plannen tot kerkbouw zijn!

BERKMAN

KOLEN OLIE

BARENDRECHT, GEBROKEN MEELDIJK 77 b
Telef. 33 51 en 21 29
b.g.g. 27 01 en 30 78

ROTTERDAM–ZUID
Strevelsweg 137a, Telefoon 7 93 25
Dreef 53, Telefoon 19 34 52

W. DE ZEEUW JGZN

Zaadteelt en Zaadhandel

BARENDRECHT - Tel. 01806-2225

Reeds vanaf 1923 zijn wij gevestigd tegenover de Coöp. Tuinbouwveiling en leveren onze **KWALITEITSZADEN** af aan afnemers door het gehele land. — Vraagt onze nieuwe beschrijvende prijscourant.

A. BAARS Azn

Exploitatie van baggermaterieel N.V.

Telefoon 144, Sliedrecht

Verkoop en verhuur

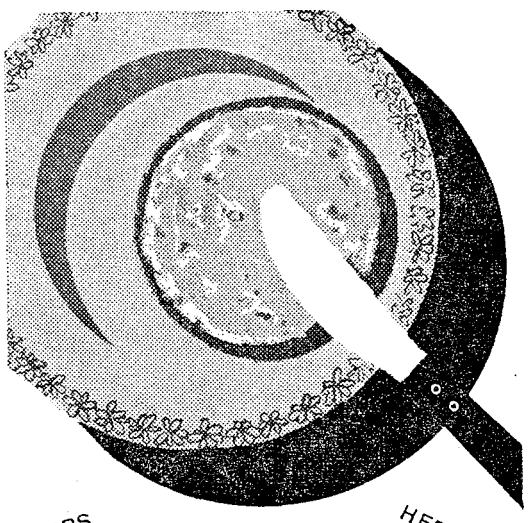

VERS BROS GOUDGEEL HEERLIJK

Hooimeijer goud beschuit

BARENDRECHT — of: De lof van het prei

Een gemeente in het Rijnmondgebied

ALS u wist, hoe aardig het in Barendrecht wonen is, zou u hier een huis kopen, verzekerde een oude Barendrechter.

— Dan moet men over kapitaal beschikken.

— Niet nodig, filosofeerde de oude Barendrechter. — Je neemt een hypotheek van 90 % en de resterende 10 % leen je. Vroeger was dat anders. Vijftig jaar geleden kocht ik hier een hecht huisje. Ik ging naar de eigenaar om te informeren, wat hij er voor vroeg. Die man zei: Ik wil contante betaling, hoeveel geld heb je? Achtentwintig honderd gulden, zei ik. Nou dan moet je 't voor die prijs maar kopen, zei de eigenaar. Ik woon er nog altijd in en het is nog altijd hecht en sterk. Alleen de pullen op de kast staan soms te rinkelen; dat zit 'm niet in 't huis, maar in het zware verkeer.

De spraakzame Barendrechter vroegen wij — liever dan te luisteren naar zijn wonderlijke financieringsopvattingen — of hij ons kon inlichten over de betekenis van het gemeentewapen. Hij gaf ten antwoord: — Er staan op de kop af tien blokjes op en een leeuw zonder onderstel. Niemand weet wat het betekent, maar we hebben dat wapen natuurlijk gekregen vanwege de herberg. Heel vroeger was het oude raadhuis gelijktijdig herberg en het wapen hadden ze om op de suikerzakjes af te drukken.

Deze voorlichting door het mannetje behoefde correctie, doch daar bleek geen beginnen aan. — Ik heb mijn standpunt, verklaarde hij telkens met grote nadruk.

Ten gemeentehuize van Barendrecht wist men ons op geloofwaardiger wijze in te lichten. De heer Jansen de Jonge, die hoofdcommies is ter secretarie van Barendrecht, doch te Heerjansdam woonachtig is — en aldaar voorzitter van de Anti-Revolutionaire kiesvereniging — liet ons zien, dat de Hoge Raad van Adel in 1816 een bevestiging heeft gegeven van het vastgestelde gemeentewapen. Behalve een ten dele getekende leeuw, vertoont het wapen tien groene zoden. Dit wapen is vrijwel identiek met het wapen van het oude Dordtse geslacht OEM, dat ambachtsheren van de heerlijkheid Barendrecht voortgebracht heeft.

Barendrecht heeft een achtenswaardige leeftijd. Reeds in 1006 wordt het land van Barendrecht genoemd toen een groot gedeelte van dit gebied door Anfridus, een van de graven van Teisterband, aan het bisdom Utrecht geschonken werd. De oudste oorkonde dateert van 1264.

Waarom heet Barendrecht Barendrecht? Niemand, die het precies weet te zeggen. In 1375 hebben de wilde baren dit dorp grotendeels verwoest, maar het blijft zeer de vraag of men reeds in een veel vroeger stadium bij een overstroming aan de baren gedacht heeft om het dorp een naam te geven.

Plinius in Barendrecht

PLINIUS, de Romeinse schrijver, die 23 jaar na Christus geboren werd en die een groot natuurliefhebber was, heeft in Barendrecht een goede pers. Op een uitgave vanwege het gemeentebestuur staan de volgende woorden van deze Romeinse auteur op de voorpagina: **Wij maken grote reizen om dingen te zien waarop wij in onze woonplaats geen acht slaan.**

Zeker omdat schrijver dezes niet in Barendrecht woont, heeft hij op allerlei dingen in deze gemeente acht geslagen. En er geconstateerd, dat Barendrecht een zeer aantrekkelijke woongemeente is.

Een aantrekkelijke woongemeente — dát is het ook, wat deze gemeente inderdaad wil zijn.

Dicht bij Rotterdam gelegen op het eiland IJsselmonde, heeft Barendrecht toch een eigen karakteristiek weten te bewaren. Het is een landelijke woongemeente met een enigszins stedelijke inslag.

Barendrecht is een agrarisch centrum. Het heeft één van de grootste tuinbouwveilingen van Nederland met een jaaromzet van twintig miljoen gulden. De tuinbouw wordt er druk beoefend, maar meen niet, dat deze gemeente in hoofdzaak een boerenbevolking heeft. Eerder is het tegendeel het geval. Barendrecht wil graag een agrarisch centrum blijven, maar er zijn ook belangrijke industrieën, zoals een grote beschuitfabriek, een wasmachinefabriek, een meubelfabriek, een sproeimachinefabriek, een conservenindustrie. De Rijkstuinbouwvoorlichtingsdienst is er gevestigd en de Keuringsdienst Zuid-Holland van de N.A.K., evenals een der belangrijkste zaadhandels van ons land.

Wat de industrie betreft hoorden we in Barendrecht een geluid, dat niet vaak vernomen wordt: De gemeente is wars van het aantrekken van industrie. Men heeft in Barendrecht, dat per 1 november j.l. 8910 inwoners telde, al vele bedrijven beleefd en vriendelijk laten weten, dat deze gemeente een aantrekkelijk woonoord wil zijn en blijven. Vandaar, dat geen grote industrie aangetrokken wordt.

Ook de planologische dienst is er voor, dat Barendrecht een groene gemeente blijft. Het inwonertal zou nog tot 12000 of 15000 kunnen groeien, maar dan is het welletjes.

De burgemeester van Barendrecht zei, dat hij het een achtenswaardig doel vond om een goede aantrekkel

Burgemeester Douma was zo ber willig om uiteen te zetten, wat voor zijn gemeente betekent. Hij w er alles van, want hij heeft zittin verschillende colleges, die de pro matiek van dit gebied tot een oplos trachten te brengen.

— Wij liggen vlakbij randstad H land, aldus de burgemeester. Die ra stad is voor sommigen een obse doch een lichtpunt is, dat deze ra stad vrijwel nergens breder zal dan acht kilomter en men streef naar, te voorkomen, dat ze te zou uitdijen. Daarom zoekt Rotterd het in zijn groei niet in zuidel richting. Men wil voorkomen, dat eiland IJsselmonde een stenen wordt. Dat houdt in, dat men niet veel huizencomplexen in dit ge wil bouwen. En vandaar ook, dat rendrecht zich een beperkte groei vo stelt en geen grote industrie we aan te trekken. Barendrecht moet min of meer een recreatieve functie v de randstad vervullen. Het brengt m dat men niet te veel forensen ge tigd wil zien binnen de gemeen grenzen. Als Barendrecht, zo dicht Rotterdam gelegen en een geli woonoord voor de huidige Rotterda mers, zich hier geen wijze beperk oplegde, zou Barendrecht al spoe vol huizencomplexen staan.

Het eiland IJsselmonde kan een n tige recreatieve functie vervullen a de Oude Maas voor de miljoenen i woners van de randstad. Deze geda te omtrent het recreatieve element er ook oorzaak van, dat men gra ziet, dat in Barendrecht de kass bouw beperkt blijft. Men wil d bouw tot het minimum beperken dus voorkomen, dat men een herhali krijgt van een glazen stad, zoals i Westland deze toont.

Er is een streekplan, dat alle gemee ten op het eiland IJsselmonde omv Dit gebied van Oude Maas, Nieu Waterweg en Botlek, wordt in v band met de toekomstige en reeds a de gang zijnde ontwikkeling geconfro teerd met grote problemen. Enige j ren geleden is een overlegorgaan v zevenentwintig gemeenten in het Rij mondgebied in het leven geroepen. H doel was, tot een bestuurlijke same werking te komen. Rotterdam, b grote, rond zich heen grijpende R terdam, dat steeds dieper het land vreet, wilde een totaalplan voor h gehele gebied opstellen. Alle gemee ten zouden in dat plan hun eigen p tij meeblazen. Men is rond de ta gaan zitten, men heeft geconferee doch dat eerste overleg is feitelijk

De dijk van Barendrecht met de chr. geref. kerk.

Problemen randstad Holland

BARENDRECHT, dat vroeger best uit drie zelfstandige gemeen namelijk Oost-Barendrecht, West-rendrecht en Carnisse, ligt in het genaamde Rijnmondgebied.

De burgemeester van Barendrecht

Mr. H. H. Douma, die burgemeester van Barendrecht is, werd geboren in Schettens, een dorp in de gemeente Oostdongeradeel, in Friesland. Zijn vader was daar predikant. De heer Douma studeerde aan de Vrije Universiteit en voelde zich aangetrokken tot een bestuurlijke functie. Hij werd burgemeester van Andijk in Noord-Holland en sedert 1 november 1954 is hij burgemeester van Barendrecht. Hij is vijftig jaar oud. De Anti-Revolutionaire kiesvereniging te Barendrecht telt hem onder zijn leden. De samenstelling van de gemeenteraad is: 5 A.R., 3 P.v.d.A.; 2 C.H.U.; 2 V.V.D.; 1 S.G.P.

...ig wonen

...ets uitgelopen. De zevenentwintig ...emeenten hebben elkaar niet ge...onden.

...Rotterdam, bedacht op zijn toekomst, ...eeft de zaak toch doorgezet en ten...lotte is een commissie onder leiding ...an de Commissaris der Koningin in ...e provincie Zuid-Holland, gekomen ...ot het opstellen van een rapport.

...Burgemeester Douma vond dit rap...ort een goed stuk werk. Natuurlijk ...in er bedenkingen. Is er ooit een ...apport geweest dat zonder wijzigin...en honderd procent bijval kreeg?

...En om nu even op dat streekplan ...oor IJsselmonde terug te komen: Dat ...lan zou de uitbreidingsmogelijkheden ...oor Barendrecht beperken; vooral in ...erband met de voorgestelde beper...ing van de kassenbouw. Waar kassen ...taan, kunnen geen woonhuizen staan. ...et omgekeerde is natuurlijk even...ens het geval. En vandaar, dat het ...emeentebestuur omtrent de voorge...elde aanwijzing waar in de toekomst ...assenbouw zou mogen plaatsvinden ...n waar niet, nogal wat bezwaren ...aar voren gebracht heeft.

...Het gemeentebestuur van Baren...recht wacht nu op een vervolg op ...et rapport van de Commissie Klaas...ensz: Dat vervolg zal moeten zijn dat ...r een wetsontwerp komt tot bestuur...lijke voorzieningen in het Rijnmond...gebied. Hoofdzaak is nu de vaststelling ...an het streekplan. Maar het spreekt ...anzelf, dat vervolgens de realisering ...an het plan de inspanning van alle ...betrokken gemeenten — en dus ook ...an Barendrecht — zal vergen.

Bovengemeentelijk orgaan

...BINNEN het Rijnmondgebied is uiter...d aard het netelige probleem der ...achtsverhoudingen van groot belang. ...et grote Rotterdam zal natuurlijk ...roter zeggingschap willen hebben dan ...en van de kleinere gemeenten van ...et eiland IJsselmonde.

...Uit het rapport van de hierboven ...edoelde commissie blijkt, dat men de ...ulden middenweg bewandelen wil, ...ldus burgemeester Douma. Als ge...heente zal men wel een veer van de ...emeentelijke zelfstandigheid in be...uurlijk opzicht moeten laten, maar ...at kan moeilijk anders, waar het om ...ulke enorme belangen gaat voor een ...eheel gebied. We mogen zelfs zeggen: ...elangen voor geheel Nederland.

De bedoeling is, een bovengemeen...elijk orgaan in te stellen. Een be...uurlijk orgaan, dat tussen het Pro...vinciaal bestuur en het Gemeentelijk bestuur zal komen te staan. Dat betekent dus iets nieuws op bestuurlijk gebied. Het is dus niet te verwonderen, dat voor de plannen grote belangstelling bestaat. Zo kreeg burgemeester Douma kortgeleden zelfs studenten uit Liberia en India op bezoek; ze wilden graag worden ingelicht over de problemen van het Rijnmondgebied. Door ligging en karakter van de gemeente zal Barendrecht ongetwijfeld een nuttige functie kunnen vervullen in het geheel van de verdere ontwikkeling van deze streek.

De mooiste en wellicht oudste boom in Barendrecht in de buurt van een grillig geveltje in de oude dorpskern.

Streekfunctie

BARENDRECHT vindt in Rotterdam een belangrijke verzorgingstaak. Zo leveren niet minder dan tachtig aardappelen- en groentenhandelaren in Barendrecht regelmatig hun waren af in Rotterdam.

Met overigens alle respect voor Barendrecht, moet het ons van het hart, dat het gemeentehuis niet veel zaaks is. Het woord representatief klinkt in dit sombere, kleine gebouw bijna als een vloek. Gelukkig vernamen we, dat er plannen voor een nieuw raadhuis gereed liggen en dat men met smart wacht op het jawoord van de minister. Als de Rijksgoedkeuring verkregen is, zal Barendrecht er geen gras over laten groeien om een betere huisvesting voor de gemeentelijke overheidsdienst te verkrijgen.

In voorbereiding is eveneens de bouw van een bejaardencentrum. Bovendien kan Barendrecht door zijn gunstige ligging ook op het gebied van de ziekenverzorging een nuttige streekfunctie verrichten. De gemeenten op het eiland IJsselmonde willen gezamenlijk komen tot de stichting van een ziekenhuis voor bejaarden, die lijden aan chronische ziekten. Zulk een ziekeninrichting zou geheel passen in de sfeer van Barendrecht als prettig woonoord.

Sedert de bevrijding zijn in Barendrecht ongeveer zevenhonderd nieuwe woningen gebouwd. Tevens verrees een R.K.-kerkgebouw en twee verenigingsgebouwen, terwijl een Hervormd jeugdgebouw in wording is. In voorbereiding is ook een uitbreidingsplan voor ongeveer driehonderd woningen. De woningbouwvereniging Patrimonium heeft een groot aandeel in deze woningbouw. In de raadsvergadering van vrijdag 29 oktober j.l. werd aan Patrimonium lof toegezwaaid voor de voortvarendheid betreffende de woningbouw.

Op het programma van de gemeente staat de sanering van de oude dorpskern. Ook zal het zwembad aanzienlijk vergroot worden. Barendrecht is een fraai complex van gemeentelijke sportvelden rijk. De bebouwing van Barendrecht is aantrekkelijk. Er staan veel mooie villa's en landhuizen en er is veel groen.

Deze gemeente heeft ook een groot aantal verenigingen. Het is verheugend, dat het verenigingsleven er boeiend is. De Anti-Revolutionaire kiesvereniging telt ruim driehonderd leden. Van enkele kerken geven we enige ledenaantallen: Ned. Hervormd 3900, Gereformeerd 2700, Chr. Gereformeerd 700, R.K. 300.

Al krijgt Barendrecht steeds meer een stedelijke inslag, het landelijk karakter blijft toch behouden. Dat is een goed ding.

De spraakzame bejaarde Barendrechter moeten we in ieder geval in één ding gelijk geven: Het is stellig aangenaam wonen in het mooie Barendrecht.

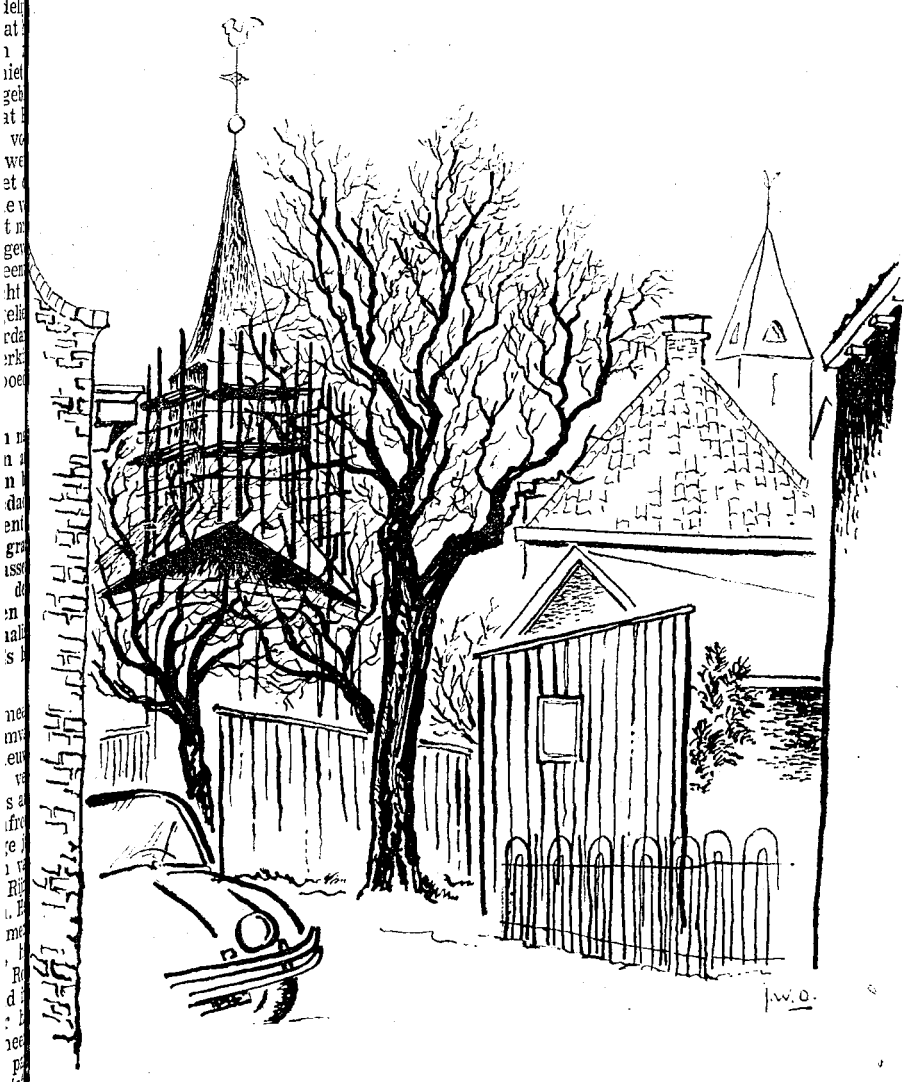

In de landelijke oude dorpskern van Barendrecht stond de Hervormde kerk in de steigers. Ook de Gereformeerde kerk is te zien.

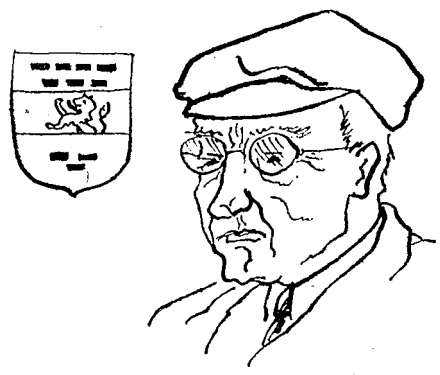

De oude Barendrechter: Neen, ik weet niet, wat ons wapen betekent. Maar ik weet wèl, waarom we 't hebben: om het op de suikerzakjes van 't café te kunnen drukken.

HORLOGERIE VERHOEK
GOUD - ZILVER - OPTIEK - GERO
PRECIES OP 'T KRUISPUNT
BARENDRECHT
Telefoon 3181
waar vakmensen u ten dienste staan.

W. B. DE ZEEUW
tuin-, bloem- en landbouwzaden
IJsselmonde - Tel. 195969 - Rotterdam
Na zes uur 01806-2189
Actieve agenten gevraagd
Hoge provisie

Voor betere beton ....., Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg.
Bouwbedrijf te Zeist.

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.
STOLK'S Handelsonderneming
Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

BARENDRECHT
Prins Hendrikstraat 4 Telefoon 2612
W. HAGENDOORN
Fijne vleeswaren en commestibles

Voor schoenen in de meest uitgebreide keuze
A. VIJFVINKEL EN ZOON
Telefoon 01806-3221
BARENDRECHT

GEBR. DUBBELDAM
IJzerwaren - Gereedschappen - Tuingereedschappen - Hout- en plaatmaterialen
Speciaal zaak voor
„DOE HET ZELF-ARTIKELEN"
Dorpsstraat 54 - BARENDRECHT - Telef. 2341

De B van BOEKEN
is de B van BERKMAN
Dorpsstraat 71
Tel. 2165 (01806)
BOEKEN BIJ BERKMAN BARENDRECHT

Schilders- en behangersbedrijf
C. MEYERS EN ZONEN
Speciaalzaak voor verkoop van verf - behang - glas
Dorpsstraat 156 - Barendrecht - Telefoon 3346

BON

Als antirevolutionair wil ik ook het weekblad NEDERLANDSE GEDACHTEN lezen en daarom abonneer ik mij met ingang van heden.

NAAM : _____

Adres : _____

Woonplaats : _____

Opzenden aan de Administratie van NEDERLANDSE GEDACHTEN, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage

ABONNEMENTSPRIJS
ƒ 6,50 per jaar; ƒ 3,25 per half jaar.
GIRONUMMER : 89673.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar Noord-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

BONGERS WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

FINIRAT verdelgt ratten
ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN EN MENSEN

N.V. BOGENA
VEERLAAN 23, ROTTERDAM-Z.

SCHUDDEN? ..... GOED
GOED SCHUDDEN? ..... BETER
IDEAAL SCHUDDEN? ..... EUREKA

N.V. „Eureka" Landbouwmachinefabriek
voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

HOLLANDIA TRICO

ONDERGOED
van de bovenste plank!

Spaarbank voor Protestants Nederland
Kromme Nieuwe Gracht 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - Giro 156.000

RENTEVERGOEDING 3 1/4%
ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.
Alle spaarregelingen:
WIJGDSPAARWET
BTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSSPAREN
SCHOOLSPAREN
Reeds in vele plaatsen een correspondentschap gevestigd. Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

Vicon
Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

Zuid-Nederl. Naamplaten Onderneming G. ter Veen - Geleen
Kantoor: Romaniestraat 55, telefoon 04494-2372
Naam- en nummerplaten in iedere uitvoering: geëmailleerd, gegoten, geëtst, geanodiseerd, gegraveerd. Verder transfers en controlepenningen.
WIJ LOSSEN AL UW AANDUIDINGSPROBLEMEN OP.

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

Inrichting van kleuterscholen
Stalen klimmateriaal - keukens
ODIS! Fa. A. v. d. Werff - Doesburg
Kantoor:
Van Pallandtstraat 11 - Velp - tel. 08302-4642

Infrarode stralingsverwarming
speciaal voor kerken.
ADVIES- EN INSTALLATIEBUREAU
BLIFEKA
Franeker, Sjaerdemastraat 11 — Telefoon 05170-2433

„MIEDEMA" landbouwwagens
„MIETRA" transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.
L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigenfabriek N.V.
WINSUM — FRIESLAND — TELEF. 05173-241*

Wij en de ontwikkelingslanden

Tweede studiedag van de Europese Vrouwen Unie

HET is een goede gedachte van de Nederlandse sectie der E.V.U. om eenmaal per jaar een studiedag te houden met vrouwen uit de beide aangesloten partijen en verschillende Katholieke en Protestantse vrouwenorganisaties. Deze zomer had in Londen de algemene vergadering van de unie plaats gevonden, waar hetzelfde thema in het middelpunt van de belangstelling had gestaan. Wanneer deze onderwerpen onder vrouwen ter sprake komen, is de reactie al direct: wat kunnen we doen? De theorie moet dan maar liefst meteen in praktisch handelen worden omgezet. Maar het is toch wel van groot belang, dat men ook iets van de achtergronden weet. En wat belangrijker is, dat men op de hoogte is met wat er al wordt gedaan en nog gedaan moet worden.

Deze stof werd door mejuffrouw G. S. H. Kok, lid van de Tweede Kamer voor de k.v.p., op zeer deskundige wijze aangedragen. Zij besprak de verschillende instanties en personen, die in Nederland aandacht vragen voor de ontwikkelingslanden. Als eerste noemde zij het pleidooi, dat mr. Biesheuvel in het najaar 1960 zowel in als buiten de Kamer gehouden had, om één procent van ons nationale inkomen als hulp aan te wenden.

Van de sociale organisaties, die hulp willen bieden, noemde zij de gezamenlijke werkgeversorganisaties, die een rapport aan de minister hadden aangeboden. De K.A.B., die onder het motto „Wij en zij" *f* 175.000,— in een fonds hadden gestort, dat beheerd wordt door de internationale christelijke vakorganisatie. Uit dit fonds worden gelden beschikbaar gesteld voor de opbouw van christelijke vakorganisaties in die gebieden als tegenwicht voor de ontwikkeling van een communistische vakbeweging.

Er zijn ook vrouwen, die meewerken door b.v. studiebeurzen beschikbaar te stellen voor jonge mensen uit de ontwikkelingslanden.

Scholen en jeugdorganisaties ondernemen acties b.v. huishoudscholen, die geld bijeen brengen voor een keukenuitzet in Pakistan door eigen gebakken koekjes te verkopen.

De K.A.J., die jonge mensen voor twee jaar uitzendt om als geschoolde krachten te werken.

Van de zijde der kerken via de oude vorm van missie en zending, maar ook langs nieuwe initiatieven. Daarnaast zijn de bijzondere organisaties als NOVIB en S.O.S. voldoende bekend in ons land en de internationale organisaties als UNESCO, UNICEF en FAO.

Het vraagstuk van de ontwikkelingslanden noemde mej. Kok vraagstuk nummer een. De houding van het westen in de twintigste eeuw, t.a.v. deze gebieden, zal van doorslaggevende betekenis zijn voor de ontwikkeling van de wereld in de toekomst. Het gaat om tweederde van de wereldbevolking. Het gemiddelde inkomen van de Europeaan bedraagt *f* 3500,— à *f* 4.000,—, in de ontwikkelingslanden *f* 300,— à *f* 400,— dus slechts een tiende deel. Nog steeds sterven dertig tot veertig miljoen mensen per jaar van honger en ondervoeding. Niettegenstaande de niet geringe hulp is de situatie over het geheel genomen niet verbeterd. Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen n.l. de sterke bevolkingstoename in die gebieden, de ontoereikendheid der gelden en het niet geïntegreerd zijn van de hulpverlening in het heersend economisch stelsel. Vooral dit laatste is een moeilijk punt. Deze landen zijn n.l. de producenten van grondstoffen en dus afhankelijk van de prijs op de wereldmarkt. Deze prijzen komen steeds lager te liggen in vergelijking met de prijzen van de afgewerkte produkten en zo is het geen wonder, dat de arme landen steeds armer en de rijke landen steeds rijker worden.

Hoeveel geld zou er nu jaarlijks nodig zijn om een harmonische ontwikkeling mogelijk te maken? De schattingen variëren tussen de dertig en veertig miljard dollar per jaar. Tot nu toe bedraagt de hulp 3,5 miljard, waar van een half miljard van het Sovjet-blok. De bijdrage van Nederland is voor 1962 begroot op 307 miljoen gulden, waarvan 147 miljoen bestemd is voor Suriname, Ned. Antillen en Nw. Guinea. Er blijft dus 160 miljoen over voor hulp via de organen van de Ver. Naties en E.E.G. Officieel brengen wij het dus tot ongeveer twee derde procent van ons Nationale inkomen. In werkelijkheid wordt dit bedrag een heel eind overschreden door de hulp via N.O.V.I.B., missie en zending.

Ons antwoord

BIJ een principiële benadering kan het antwoord heel eenvoudig zijn. De mens heeft immers de opdracht ontvangen van de Schepper om de aarde te onderwerpen en te heersen over al het geschapene. Door de beoefening van wetenschap en techniek hebben wij die aarde voor een deel aan ons onderworpen. Op basis van rechtvaardigheid en naastenliefde is het wel duidelijk dat deze verworvenheden niet alleen maar ten goede mogen komen aan een stukje van die wereld. Wij zijn verantwoordelijk om ook de overige delen te laten meegenieten. Moeilijker wordt het wanneer we letten op de praktische uitwerking. De eerste tien jaren zal een enorm bedrag nodig zijn. De ontwikkeling van de landbouw, de vestiging van industrie, de opbouw van het onderwijs en de sociale opbouw, maken een groot bedrag van buiten noodzakelijk. Ook wij christenvrouwen in Nederland zullen dit beroep op ons moeten honoreren. Niet alleen rechtstreeks, maar ook via de Nederlandse staat. De regering zal alleen dan een hogere bijdrage kunnen stellen, wanneer dit gedragen wordt door een meerderheid van onze bevolking. Maar er is niet alleen geld nodig, ook mènsen. Mensen, die zich in de problematiek van de ontwikkelingslanden willen verdiepen en die willen helpen bij de verschillende projecten. Het accent moet hierbij liggen op het helpen, maar dat betekent dat er ernstig aandacht besteed moet worden aan de opleiding van inheemsen, jeugdigen en ouderen tot gekwalificeerde krachten. Deze opleiding zal in de eerste tijd plaats moeten vinden buiten eigen land. Hier nu ligt een grote opgave voor de westerse wereld. De communistische wereld ziet heel goed welke kans er ligt om deze jonge mensen te beïnvloeden. Er studeren dan ook 4000 studenten in Moskou. Het westen zal niet alleen kennis moeten bijbrengen, maar ook moeten laten zien, wat de westerse democratie en de christelijke samenleving biedt. Voorkomen moet worden dat deze mensen bij terugkeer naar hun land de weg niet meer kunnen vinden, noch in eigen land noch in het westen. Hierbij vertelde mej. Kok van een initiatief in Oostenrijk, waar veel Afrikaanse en Aziatische studenten studeren, een derde van het totale aantal studerenden in Wenen. Op het congres in Londen had Frau Dr. Ottillinger op enthousiaste wijze hiervan verteld. Sinds 1960 werkt in Wenen het Afro-Aziatisch Instituut, dat zich beijverd de drieduizend studerenden op te vangen en ze te begeleiden. Dit instituut werkt samen met de kerken, zowel R.K. als Protestant. Juist met de kerken, omdat de strijd tussen Oost en West vóór alles een ideologisch karakter draagt.

De kerk vormt nog altijd de grootste muur tegen het communisme.

Het is niet nodig om in ons land een dergelijk project te hebben, daar hier te weinig Afro-Aziatische studenten studeren. Bovendien werken hier initiatieven als Foreign Students Service en Stibeco, al is de opvang van de groep Antillianen, Surinamers en Papoea's zeker niet volmaakt te noemen. Wel zou financiële steun gegeven kunnen worden door de Europese landen en een heel concrete steun in de vorm van het fungeren als gastland tijdens de grote vakanties. Dit zou winst geven naar twee kanten. Het kennis nemen van het gezinsleven en gewoonten in de Westerse wereld en het verbreden van denken en belangstelling voor de wereldproblematiek, voor de gastgezinnen. De afgelopen zomer hebben tweeëntwintig studenten, allen in Engeland studerend, na een studie-weekend, over de problematiek der ontwikkelingslanden, tien dagen gelogeerd bij gezinnen in Brunssum.

In ons land zijn verschillende organisaties, die zich voor de ontwikkelingslanden inzetten. Het zou goed zijn wanneer er een samenwerking op landelijk niveau zou groeien, om niet te spreken van een interlandelijke samenwerking. Dus geen nieuw initiatief van vrouwen, maar wel ieder op eigen plaats, in eigen organisatie getuigen van onze verantwoordelijkheid als Christen voor het welzijn van onze naaste in de ontwikkelingslanden. De ochtendvergadering bracht ons dus wel een stuk informatie en kennis bij, maar daarom was het ook een studiedag.

's Middags sprak mej. Prof. Dr. B. Siertsema, hoogleraar aan de Vrije Universiteit over „Hoger onderwijs in Afrika". Prof Siertsema is enige jaren docent geweest aan de universiteit te Ibandan en kon zodoende van haar werk onder jonge Afrikaanse studenten vertellen. Zij deed dit op buitengewoon onderhoudende wijze en liet ons ook een en ander meebeleven door het vertonen van zelfgemaakte dia's. De universiteit van Ibandan is een dochteronderneming van de London University. Het kandidaatsexamen is dan ook gelijk aan het Engelse. Dit houdt in, dat niet alleen de examens naar Londen moeten worden opgestuurd, maar ook de vragen. Het nadeel hiervan is, dat de stof van te voren teveel is vastgelegd, maar het biedt aan de andere kant een behoorlijk peil. Er worden niet alleen colleges gegeven maar de stof wordt doorgenomen in kleine groepjes; er worden opstellen over gemaakt en cijfers gegeven. Dit is de enige mogelijkheid om de stof eigen te maken, want deze stof is westers geschoeid. Er zouden te grote gapingen ontstaan tussen docent, student en leerstof. Dit werd met een aardig voorbeeld geïllustreerd. Bij de bespreking van Shakespeare's drama Romeo en Julia, kwam heel begrijpelijk de vraag naar voren: „Waarom nam hij dan geen ander?".

Men is nog maar weinig geïnteresseerd voor het vak. Het grote ideaal is een diploma halen, dat toegang geeft tot topfuncties in eigen land. Prof. Siertsema zette uiteen waarom wij geen negerstudenten naar Nederland halen. De grote moeilijkheid is onze taal. Bovendien blijven zij in eigen land veel zelfstandiger. De oplossing voor ons is dus uitzending naar die landen. Wel zal Nederland op speciale terreinen zoals waterbouwkunde, tropische landbouw en internationale luchtcartering onderwijs kunnen geven. Deze cursussen worden in het Engels gegeven en de studenten verblijven in een internaat. Gevestigde academici moeten een offer brengen om naar Afrikaanse universiteiten te gaan. Men is afgesloten van wetenschappelijke contacten. De gezinnen moeten al gauw uit elkaar omdat de kinderen dikwijls met de moeder naar Europa gaan

• *Vervolg op pag. 9*

„Eén op tien"

Jezus Christus, het licht van de wereld

Ik ben het licht der wereld
Johannes 8 : 12

JEZUS Christus — het licht van de wereld; dit is het algemeen thema van de Derde Vergadering van de Wereldraad van Kerken, die van 18 november tot 6 december te New-Delhi in India plaats gevonden heeft.

Hoe men ook tegenover de Wereldraad staat en welke verwachtingen men van deze vergadering van vertegenwoordigers van zeer veel kerken moge koesteren: dit thema spreekt ieder christen aan; het is immers een woord van de Here Jezus zelf dat geldt ook voor de wereld, waarin wij thans leven.

Dat deze wereld licht behoeft zal niemand ontkennen, want het is er donker genoeg! Figuren als Chroestjew zullen zeker niet het laatste woord hebben, maar zij voeren momenteel wel het hoogste. De storingsactiviteit van het Kremlin schijnt zich van Berlijn te gaan verplaatsen naar Finland en de rest van de Scandinavische landen, een „opklaring" is dit nauwelijks te noemen. De muur in Berlijn wordt verstevigd en een weeropnemen van onderhandelingen over het stopzetten van kernproeven betekent nog allerminst, dat wij in deze gerust kunnen zijn. In Kongo slaan de Verenigde Naties een vrij droevig figuur en Frankrijk heeft het probleem-Algerije nog steeds niet tot een oplossing kunnen brengen. En zo zouden we door kunnen gaan. De groeiende Europese integratie moge enigszins tot vreugde strekken, een enkel lichtpunt vermag het donker niet te verdrijven uit een wereld, waarin Nasser behalve de Jood ook de christenen blijkt te haten.

En in deze wereld wordt nu getuigd: Jezus Christus is het licht der wereld. Zoals wij straks op Kerstfeest en nu tijdens Advent zingen:

De zonne, voor wier stralen
het nacht'lijk duister zwicht,
en die zal zegepralen,
is Christus, 't eeuwig licht!

Deze derde Assemblee van Kerken werd gehouden in New-Delhi, in India dus, het land, dat zulk een merkwaardige positie in het geheel der Verenigde Naties inneemt, hetgeen ook weer bleek bij de behandeling van de kwestie Nieuw Guinea in de volkerenorganisatie.

New-Delhi, een wereldstad, waar men naast de grootst mogelijke verfijning in uiterlijk en kledij de diepste armoede en het ellendigste verval aantreft, naast luxe hotels de griezeligste krotten, waar het Oosten en het Westen elkaar ontmoeten, de stad van het internationaal filmfestival, waar een grote handelstentoonstelling op internationaal niveau wordt gehouden, ontving nu de vertegenwoordigers van Kerken. Zal deze stad, zal India dit opmerken?

Ook godsdienstig is India een merkwaardig land: naar de opmerking van ds. Landsman in Hervormd Nederland het land van het én ... én. Niet van het òf ... òf.

Het wil alles aanvaarden, wat bruikbaar is voor een nieuwe opbouw. Naast het Hindoeisme, dat een wedergeboorte doormaakt en dat vele wegen meent te mogen erkennen om God te ontmoeten, wil men ook wel een plaats inruimen voor Christus (de Ramakrishna-zending). Juist in deze tijd viert India het Diwalifeest, het feest van het licht ter ere van de godin Lakshmi ... een feest, dat gelijkt op het gesaeculariseerde Kerstfeest, zoals dit in Europa populair is.

En juist dáár was nu die vergadering, die met grote nadruk belijdt: Jezus Christus is niet maar een —, neen, Hij is het licht der wereld; niet slechts één der vele wegen tot God, doch dè enige en waarachtige weg tot de Vader.

HET Licht in een wereld vol nood op schier ieder gebied: economisch, politiek en religieus.

Of de Vergadering van Kerken India en de wereld zal overtuigen? Als zij maar ondubbelzinnig getuigt. Opdat dit getuigenis door moge werken ook op politiek terrein. Jezus zeide ook: „Gij zijt het licht der wereld".

New-Delhi: onze roeping is dit alles kritisch misschien, doch zeker biddend te begeleiden en om aan ons geloof ook politieke vorm te geven. Juist omdat wij christenen zijn! Belijders van Hem, die verklaart, dat Hij het licht der wereld is!

DS. P. A. A. KLUSENER

De dichtader van een geneesheer

TOEN we dit voorjaar in Hoofddorp waren om de jaarlijkse partijdag van de Anti-revolutionaire kiesverenigingen in deze omgeving bij te wonen, hebben we, omdat we toch in de buurt waren, van de gelegenheid gebruikt gemaakt om het kleine dorp Abbenes (ruim vijfhonderd inwoners) in de Haarlemmermeer te bezoeken. Eigenlijk was het ons niet om he vriendelijke Abbenes te doen, maar om het kerkhof van deze plaats. Daar geeft een monument het graf aan van een geneesheer die zich bezighield met de politiek die ijverde voor landbouwbelangen en die tevens de dichter was van een aantal bekende kinderliederen.

In een blauwg ruite kiel het door ons allen wel gezongen lied, is ontsproten aan het brein van deze dokter. Heb je wel geloord van de zilveren vloot, ook al zo'n door en door vaderlands lied, dat iedereen op de lagere school leerde zingen, was eveneens van hem. En op Sinterklaasavond wordt uit duizenden kinderkelen gezongen zijn oubollig lied: Zie de maan schijnt door de bomen.

Jan Pieter Heije werd in 1809 te Amsterdam geboren. Zevenenzestig jaar later stierf hij in dezelfde stad, doch op zijn wens werd hij in het kleine Abbenes begraven. Hij had zijn hart verpand aan de Haarlemmermeer, die in 1854 de eerste oogst van haver en koolzaad gaf na de drooglegging. Dokter Heije had in die Haarlemmermeer ook zijn belangen: Hij was er de eigenaar van negen boerderijen. Dat hij zich tijdens zijn leven ook beijverd heeft voor landbouwbelangen, is dus niet te verwonderen.

Hij had een zeer brede belangstelling op maatschappelijk en politiek gebied. In 1844 richtte hij op de Vereniging voor ziekenverpleging. Hij was een stuwende geest in het bestuur van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen; hij is er ook nog een aantal jaren voorzitter van geweest. In het Amsterdam van zijn tijd zag Heije veel ellende tengevolge van drankmisbruik, — hij werd een ijverig drankbestrijd

Ook op politiek gebied bewoog zich deze dokter met zijn drukke praktijk. Hij werd zelfs in de gemeenteraad van Amsterdam gekozen en als gemeenteraadslid regelde hij de geneeskundige armenzorg. Dat betekende in die jaren veel, want op dit terrein bestonden de meest wonderlijke toestanden. Het was in het jaar 1853 dat hij de gemeentelijke armenzorg op werkelijk eminente wijze organiseerde. Vooral de mindere man was hem hiervoor dankbaar. Maar toen in 1857 een nieuwe verkiezing voor de raad van Amsterdam plaatsvond, werd hij toch niet herkozen. Het kan vreemd gaan in de politieke wereld ...

Overigens had Heije genoeg te doen. Als secretaris van de Maatschappij voor Toonkunst en als hoofdbestuurder van de Maatschappij voor Geneeskunde verzette hij bergen werk. Dat hij zich daarenboven nog intensief bezighield met de bedrijfsvoering op zijn negen boerderijen, is bewijs genoeg, dat hij een zeer ijverig man was.

De politieke en maatschappelijke activiteiten van dr. J. P. Heije zijn vergeten. Maar zijn naam blijft onder ons bekend omdat hij de dichter is van vele echt-vaderlandse liederen, die nu al vele generaties zangstof geven. Door zijn volksliederen kreeg hij de naam van volksopvoeder. Zijn gedichten zijn o.a. getoonzet door Smits, Verhulst, Viotta en zowel de woorden als de melodieën dóen het nog altijd. Denk slechts aan Oschitterende kleuren van Nederlands vlag.

Het is in Abbenes meestal niet zo druk. Iedereen kent daar iedereen. Maar soms staat een vreemdeling in gepeins verzonken bij het graf van deze dichterlijke dokter.

• *Vervolg van pag. 8*

voor onderwijs. Ook het klimaat in West-Afrika is een groot bezwaar.

Uit Noord-Afrika, dat overheersend Mohammedaans is, komen maar weinig studenten naar de universiteit. De vrouwen zijn daar niet ontwikkeld, wat zijn invloed heeft op het gezin. Men zal voorzichtig te werk moeten gaan, wil men geen conflicten doen ontstaan door de Westerse visie. Zo is in Afrika de moeder verantwoordelijk, in het Westen de vader. Dit bracht onzekerheid bij de kinderen, waardoor zij begonnen te stotteren. Zo is door een te snelle ontwikkeling van het monogame huwelijk de prostitutie plotseling enorm toegenomen. De weggezonden vrouwen zagen geen kans op een andere manier aan de kost te komen. Prof. Siertsema prees het enorme geheugen van de Afrikaanse student. Ook wiskunde ligt hem uitstekend. Geschiedenis, uiteraard Engelse geschiedenis, vindt hij prachtig, maar hij kan het nergens aan vast knopen.

Hier ligt een prachtig werk, waar men zijn hele persoon voor kan inzetten. Alle gaven kan men produktief maken, tot zingen, pianospelen en handwerken toe.

Deze boeiende dag werd bijgewoond door Prof. Gielen namens het K.V.P. Partijbestuur en Mr. W. de Kwaadsteniet namens de A.R. Partij. Beiden werden door de presidente Mevr. Sutorius hartelijk welkom geheten, waarbij zij de wens uitsprak, dat het werk van de E.V.U. mee gedragen zou worden door de beide partijen.

C. M. TONKENS-KAAJAN

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

GELDERLAND

HAARDEN EN KACHELS
voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
Firma Wed. T. Viets
BERGSTRAAT 38 TEL. 2765 (08370) — WAGENINGEN

Radio K. B. Weimar Televisie
LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

VERWEN UW GEZIN MET PFROMMER'S RUND-, VARKENS- EN PAARDEVLEES, VET EN MAGER GEROOKT SPEK.
Fijne vleeswaren en worstsoorten in de meest uitgebreide sortering.
Uw budget aanzienlijk lager als gij PFROMMER kiest als slager
SLAGERIJ H. PFROMMER
JAN VAN SCHAFFELAARSTR. 11 - TEL. 3019 - BARNEVELD

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken
timmer- en aannemersbedrijf
B. SCHREUDER
Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

B. D. BRÜGGEMANN EN ZN.
Stukadoorsbedrijf
STATIONSSTRAAT 19 — APELDOORN
Telefoon 17353 - 13596

Voordelig en ... meer kans
JANSEN
richt uw woning mooier en gezelliger in.
KONINGINNELAAN 9 — TELEFOON 562 — VOORTHUIZEN

Houdt u van uw koeien, kippen en varkens?
Wij ook!
Daarom leveren wij u rundvee- pluimvee- en varkens-voeders
Fa. W. H. H. v. d. Born & Co.
GRAANHANDEL
TERSCHUUR TEL. 03426-303

ZEIST

UW INTERIEUR
SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT EN TOCH NIET DUUR!
FIRMA W. VAN TELLINGEN
SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

UIT PERS EN PERIODIEK

Hoe nu verder met Nieuw-Guinea?

Opnieuw Nieuw-Guinea ... Wat gaat er gebeuren, nu de Algemene Vergadering der Verenigde Naties de resoluties van India en van de Brazzavillegroep heeft verworpen en de Nederlandse resolutie niet in stemming is gebracht? Het ziet er niet naar uit, dat op korte termijn de regering met een officiële verklaring voor de dag zal komen — tot heden is alleen de vaste commissie voor buitenlandse zaken uit de Tweede Kamer op de hoogte gesteld.

In welhaast alle perscommentaren komen zinsneden voor, die wijzen op de wenselijkheid of de noodzaak om op de één of andere manier tot een gesprek met Indonesië te komen. Het Parool (soc.) b.v. acht het lonend na te gaan, of de standpunten, zoals die in New York van Indonesische en van Nederlandse zijde zijn ontwikkeld, geen aanknopingspunten bieden voor het tweezijdige gesprek, dat tot dusver door de onaanvaardbaarheid der prealabele voorwaarden achterwege is gebleven. Het blad concludeert dan:

Aanvaarding van het plan-Luns zou een besluit van wijde strekking zijn geweest. Alles was nu nog mogelijk is, kan noodzakelijkerwijs minder ver gaan. Een gesprek met Indonesië gaat minder ver; maar als het debat te New York de barrières voor zo'n gesprek zou blijken te hebben verlaagd, dan is dat winst. Het lijkt nu de moeite waard om te pogen, zo'n gesprek te verkrijgen; uitdrukkelijk aansluitend dus op de te New York uitgewisselde schriftelijke en mondelinge meningen en los van de oude, onverenigbare, standpunten.

Wel zou het, ter onderstreping van het internationale karakter van het geschil en tegelijk als een waarborg tegen een al te vlot vastlopen der besprekingen, aanbeveling verdienen, wanneer nog enkele landen daarbij vertegenwoordigd waren, met name ook de V.S. Een punt van nadere overweging zou de vraag zijn, op welke wijze de Papoea's zelf moeten worden ingeschakeld. Hoe dan ook, in deze richting lijkt de mogelijkheid te liggen van een oplossing, nu de internationalisering, gelijk Nederland die had gewenst, niet haalbaar is gebleken.

Wanneer Indonesië zou kunnen besluiten de diplomatieke betrekkingen met Nederland weer op te nemen en af te zien van de diensten van particuliere liefhebbers en belanghebbenden, zou zulks een zeer wezenlijke bijdrage zijn tot het scheppen van het noodzakelijke vertrouwen.

Het Algemeen Handelsblad (lib.) meent, dat een Algemene Vergadering der V.N. nodig is geweest om minister Luns duidelijk te maken wat hij lang voor zijn vertrek naar New York heeft kumen — maar niet heeft willen — lezen in verschillende Nederlandse persorganen, n.l., dat een oplossing voor Nieuw-Guinea niet mogelijk is buiten Indonesië om. Het blad besluit:

Nu de kruitdamp op het Newyorkse slagveld nog nauwelijks is opgetrokken, lijkt het ruimschoots voorbarig met verantwoorde analyses en clonclusies te komen. Dat neemt evenwel niet weg, dat thans ook wel op het Plein in Den Haag het inzicht zal dagen, dat de toekomst van Nieuw-Guinea zich niet laat regelen zonder een zekere vorm van toenadering tot en overleg met Indonesië.

Als New York ons één les heeft geleerd, dan is het wel deze, dat een dergelijk overleg onvermijdelijk is. Ook al zou de heer Luns zich persoonlijk niet geroepen of in staat voelen een dergelijke politiek ten uitvoer te leggen.

Hoe doodjammer dat een hardhandige uitspraak van de UNO nodig is geweest om de Nederlandse regering beter begrip by te brengen. Want dat in het licht van deze uitspraak aan Indonesischë zijde een grotere bereidheid tot medewerking zou groeien, wagen wij te betwijfelen.

De Tijd—De Maasbode (r.k.), van oordeel, dat alle parten, inclusief de P.v.d.A., de internationalisatieformule hebben omhelsd, zegt, dat alleen de A.R. hun steun gepaard hebben doen gaan met een principiële voorkeur voor een open gesprek met Indoneesië. Dit orgaan schrijft verder:

Als het er op aankomt, is de Tweede Kamer wellicht nog minder soepel dan minister Luns, die in New York als het moest gevoelige amendementen op zijn oorspronkelijke voorstellen wist te incasseren. Gegeven deze situatie stellen sommige voorstanders van een bilaterale oplossing toch hun hoop op de meest plooibare figuur. Heeft minister Luns in New York zich niet reeds bereid verklaard tot een gesprek met Indonesië, zij het op basis van het externe zelfbeschikkingsrecht? Ondanks zijn vroegere verklaringen, dat er op die basis eigenlijk niet te praten valt met Indonesië, dat immers niet meer dan een intern zelfbeschikkingsrecht wil aanvaarden, zou hij wellicht toch kansen kunnen zien in een gesprek over een beperkt onderwerp. In 1955 is hij te Genève byna tot overeenstemming gekomen over de toelating van Indonesische onderwijzers en propagandisten op Nieuw-Guinea, als de conferentie niet op een ander punt was afgesprongen. De vrije toegang voor Indonesiërs was juist een denkbeeld waaraan de Amerikaan Bingham zoveel waarde hechtte. Ook met het externe zelfbeschikkingsrecht als uitgangspunt is de bilaterale weg niet geheel onbegaanbaar.

Maar laat ons eerst eens horen wat de heer Luns van de internationalisatiegedachte nog denkt te redden. Een plan-Luns zonder internationalisatie maakt de toeschouwer draaierig.

Een ander rooms-katholiek blad, De Volkskrant, zegt er o.m. dit van:

Het is nog te vroeg om te zeggen, wat er verder nog gebeuren kan en of wellicht de UNO-commissie die nu zal worden ingesteld voor dekolonisatie van alle afhankelijke gebieden nog nuttig werk kan doen voor Nieuw-Guinea. Het doel van Nederland blyft de vervulling van de belofte tot zelfbeschikking aan de Papoea's. Maar Indonesië houdt ook vast aan zyn inlyvingsplannen, al hoeft men, vooral nu Amerika zich zo duidelijk achter de Nederlandse principes heeft gesteld, niet meer te vrezen voor een gewelddadigde verovering. Een lid van de Indonesische delegatie gaf reeds te kennen, dat daar nu geen reden voor is. Wel kan gerekend worden op een verhevigde activiteit op het binnenlandse front in Nederland, met Djakarta op de achtergrond. Zeker zullen er opnieuw pleidooien worden gehouden voor onderhandelingen met Indonesië en niemand zal ontkennen, dat een mogelijkheid daartoe moet worden aangegrepen. Het is echter Indonesië dat deze mogelijkheid moet scheppen. Minister Luns heeft al de grondslag aangeduid, waarop een gesprek mogelyk is. Voorlopig moet echter worden afgewacht, of Indonesië niet zal vervallen in de oude tactiek van dreigementen en infiltraties. De uitslag in de UNO is bepaald niet zo onbevredigend, dat Nederland van de beginselen moet afzien, waarop het beleid steeds heeft gerust.

Hoewel dan de twee resoluties zijn verworpen, toch is het debat in de Assemblee der V.N. niet zonder zin geweest, zo betoogt Het Vrije Volk (soc.):

Met name is uit beide resoluties gebleken, dat een gesprek tussen Nederland en Indonesië onder auspicïen van de Verenigde Naties de grootst mogelijke instemming had. Dit is ook het enige punt waarop Nederland en Indonesië het voor wat de procedure betreft, eens konden worden. Nederland heeft dit laten blijken door zich alsnog by de Brazzaville-resolutie aan te sluiten.

Voor het vervolg van de kwestie Nieuw-Guinea is dit van betekenis, Het is immers bij alle onzekerheid van nu duidelijk dat in elk geval voor Nederland op belangrijke punten geen weg terug meer mogelijk is. Nieuw-Guinea kan in de Nederlandse politiek na het plan-Luns niet meer worden wat het ervoor was. Nederland heeft de souvereiniteitskwestie zelf in het geding gebracht. Het heeft zich bereid getoond onder bepaalde omstandigheden een gesprek met Indonesië te voeren en het heeft erkend dat Nieuw-Guinea een internationaal probleem is.

OOK KEUZE VOOR NEDERLAND?

„Misleid", zette de Nieuwe Rotterdamse Courant (lib.) boven een hoofdartikel, waarin werd gesteld, dat er geen overeenstemming bestond tussen de inhoud van het op 3 november j.l. door de Nederlandse regering aan de leden der V.N. gezonden memorandum ter toelichting op het plan-Luns, en de mededelingen, die minister-president De Quay tijdens de algemene beschouwingen in de Eerste Kamer heeft gedaan. In genoemd memorandum werd o.m. gezegd, dat zelfbeschikking voor de Papoea's een vrije keuze inhield tussen a. aansluiting bij Indonesië, b. onafhankelijkheid, en c. de mogelijkheid van toekomstige associatie met het andere deel van Nieuw-Guinea en andere delen van het Stille-Zuidzeegebied. De N.R.C. schreef dan:

Uit deze opsomming zou iedereen die ter goeder trouw is, opmaken dat handhaving van de band met Nederland niet tot de mogelijkheden behoort waartussen de Papoeabevolking bij de uitoefening van haar zelfbeschikkingsrecht zal kunnen kiezen. De regering heeft nu, bij monde van de minister-president, verklaard dat deze conclusie verkeerd is. Want, zegt zij, in dat zelfde memorandum staat ook, dat de regering ook „enigerlei andere beslissing van het Papoeavolk" zal eerbiedigen. Welnu, die „enigerlei andere beslissing" zou ook ten gunste van handhaving van de band met Nederland kunnen uitvallen en als dat het geval zou zijn, zou Nederland die beslissing eerbiedigen.

Wij willen het hier nu niet hebben over het hoogst ongewenste van zo'n ontwikkeling (heeft Nederland dan geen recht op zelfbeschikking en moet het zich alles laten aanleunen, pardon, eerbiedigen?). Wij willen het hebben over de dubbelzinnigheid van de regeringspolitiek, zoals die blijkt uit dat memorandum van 3 november.

Inderdaad vermeldt dat memorandum (helemaal aan het eind en terloops), dat de Nederlandse regering ook „enigerlei andere beslissing" van de Papoea's zal eerbiedigen (enigerlei andere beslissing nl. dan aansluiting bij Indonesië). Formeel accepteert de regering dus ook een beslissing tot handhaving van de band met Nederland.

Maar als dat zo is — en het is zo, volgens de minister-president — waarom is dan eerder in dat memorandum die mogelijkhedi van handhaving van de band met Nederland niet genoemd onder de mogelijkheden waartussen de Papoea's kunnen kiezen? Het was toch een kleine moeite geweest om het lystje van drie mogelykheden met een vierde mogelykheid aan te vullen?

Wij weigeren te geloven, dat die vierde mogelykheid (handhaving van de band met Nederland) bij vergissing niet in dat rijtje is opgenomen. Er moet een bepaalde bedoeling achter gezeten hebben om die vierde mogelijkheid uit de opsomming te houden, maar elders — niet met zoveel woorden! — erop te zinspelen.

Als het geen vergissing is geweest, wat is het dan geweest? Stunteligheid? Poging tot slimheid? Angst om voor de consequenties van eigen beleid op te komen? Halfslachtigheid?

Hoe het ook zij — iedereen die het memorandum onder ogen heeft gehad — en dat zyn niet alleen Nederlanders — heeft het recht zich door de Nederlandse regering misleid te voelen.

Trouw vond dit aspect van de zaak ook maar bedenkelijk, getuige het volgende commentaar:

Minister De Quay heeft in de Eerste Kamer op een vraag, of samengaan met Nederland ook mogelijk was, bevestigend geantwoord, met een verwijzing naar de laatste zinsnede van het slot van het memorandum, namelijk dat „zij ieder ander besluit van de Papoease bevolking eveneens zou eerbiedigen".

Als de mening van minister De Quay inderdaad de bedoeling van het memorandum weergeeft, is dat wel bijzonder ongelukkig uitgedrukt. Want geen normale lezer zou dat uit het memorandum halen.

Een normaal lezer denkt bij het eerbiedigen van een keuze voor Indonesië of van iedere andere keuze natuurlyk aan de keuze uit een van de drie in het memorandum gestelde mogelijkheden.

Had men het anders gewild, dan had men de keuze voor Nederland uitdrukkelijk ook moeten noemen.

Er is niet veel verstand en verbeeldingskracht voor nodig om te begrijpen, dat deze interpretatie van de minister-president in Nederland in het buitenland onmogelijk goed kan doen.

Het Fries Dagblad (chr. nat.) achtte de kritiek, zoals hierboven uit N.R.C. en Trouw weergegeven, verwerpelijk:

Vooreerst: wanneer het zelfbestemmingsrecht wordt verdedigd, moet men niet bij voorbaat een van de mogelijkheden uitsluiten. Wanneer men tot de Papoea's zegt: wij zullen u niets in de weg leggen, als gij u onder de dictatuur van Soekarno wilt voegen, dan moet men niet tegelijkertijd zeggen: maar wanneer gij zoudt begeren, nog langer te leven onder het bewind van H. M. Koningin Juliana, dan moeten we u wel zeggen, dat daar geen sprake van kan zyn. Die mogelykheid heeft uw overheid uitgeschakeld.

En daarmee komen wij tot ons tweede en voornaamste bezwaar. De Papoea's zijn Nederlandse onderdanen. Het staat duidelijk in de grondwet. Nieuw-Guinea is een deel van het Koninkrijk. Over Nieuw-Guinea regeert H. M. Koningin Juliana. Wanneer is het voorgekomen, dat een wettige overheid tot haar onderdanen zei: op grond van het zelfbeschikkingsrecht wordt gij door ons de deur uitgewerkt en moogt gij kiezen, aan welk adres gij u, eenmaal uitgeworpen zijnde, wilt vervoegen?

Er valt over te twisten, of de formuleringen in het memorandum afdoende duidelijk waren.

Maar wij dachten, dat er nooit twijfel aan mag bestaan, dat wij het zelfbestemmingsrecht altijd zo hebben opgevat en het ook zo behoren op te vatten, dat onderdanen van onze Koningin

„Eén op tien"

en Rijksgenoten over zee ook het recht moeten hebben, om, als zij dat wensen, de banden met het Koninkrijk op de gen: wij willen het zelfbeschikkingsdachten, dat zulks vanzelf sprak.

Maar vinden anderen, dat het niet vanzelf spreekt, dan is het een eenvoudige plicht van eerlijkheid, om het duidelijk te zeggen. Dan moet men zeggen: wij willen het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's handhaven, mits ze daaruit niet de conclusie trekken, dat ze desgewenst ook nog een poosje bij ons mogen blijven. Ze moeten in elk geval zo spoedig mogelijk de deur uit.

Wanneer de Papoea's duidelijk en in volle vrijheid uitspreken, dat zij bij Nederland willen blijven, honoreren wij dan zo'n keuze evenzeer als wanneer zij voor Soekarno zouden kiezen?

De vraag is duidelijk, het antwoord kan ook duidelijk zijn. Mits men duidelijk wil zijn.

En de Volkskrant meende, dat discussie als de hierboven geciteerde weinig nut hebben en ook schadelijk zijn.

Tijdens de behandeling van het plan-Luns in de Ver. Naties heeft Indonesië ijverig gebruik gemaakt van alle pleidooien, die in Nederland, in boek, geschrift en redevoeringen zijn gehouden voor onderhandelingen met Indonesië. Aan landen die geneigd waren om het met Nederland eens te zijn, of die nog weifelden, werden deze uitlatingen voorgelegd om hen er van te overtuigen, dat de Indonesische aanspraken in Nederland weerklank zouden vinden. In welke mate het Nederlandse standpunt daardoor in de Ver. Naties is verzwakt, valt moeilijk te zeggen. Het staat vast dat het er niet toe heeft bijgedragen een zo groot mogelijk resultaat te verkrijgen. Als nu direct na afloop van het debat in de Ver. Naties, in Nederland beweerd wordt, dat de regering zich daar aan misleiding zou hebben schuldig gemaakt, dan zal ook dat weer koren op de Indonesische molen zijn.

Degenen, die er beslist op uit zijn om Indonesië in de kaart te spelen, zal een dergelijke schadelijke uitwerking niets zeggen. Anderen, die wel vast willen houden aan het zelfbeschikkingsrecht, maar behoefte voelen om in het beleid met de regering van mening te verschillen, zullen er wellicht rekening mee willen houden. Hun bedoeling kan het niet zijn, dat Indonesië ook hun uitlatingen kan gebruiken om anderen tot schade van het Nederlandse beleid, te misleiden.

Droeg u reeds een steentje bij voor de actie „Eén op tien?"

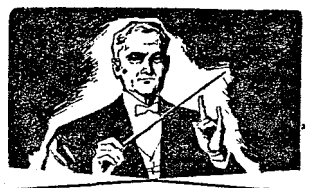

DE WIJZERS DIRIGEREN.....
.....Uw tijd en vaak Uw kansen! Junghans behoedt U voor valse accoorden: U zet het een keer gelijk en dán blijft het gelijk. Het klinkt U als muziek in de oren!

Junghans

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 11 33 60

WIGBOLDUS
Westerhaven 9 - GRONINGEN
Importeur van:
Zweeds hout en board

INGWERSEN & Co.
Commissionnairs in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-35302-33879
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

N.V. Rederij en Haringhandel
Import — Export
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

VAN LEEUWEN BUIZEN ZWIJNDRECHT

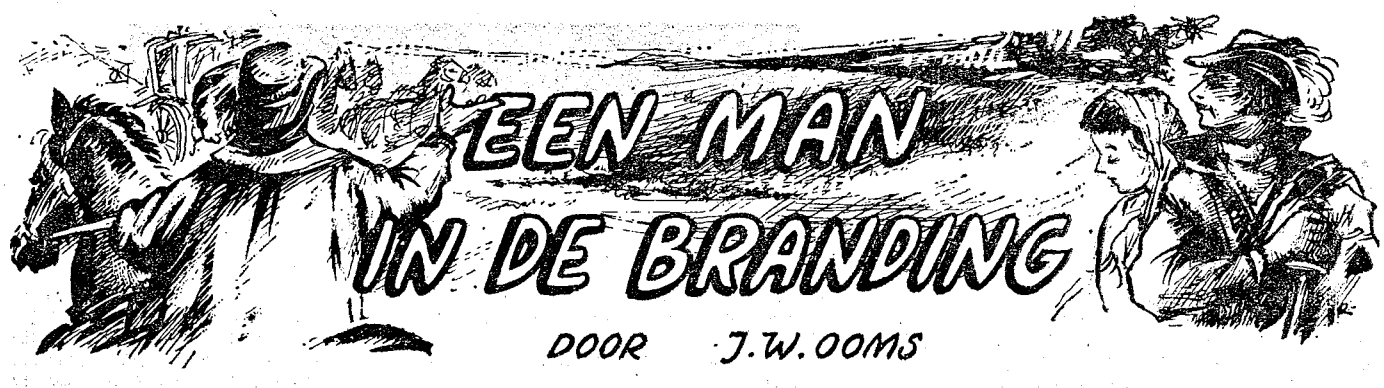

DOOR J. W. OOMS

Men denkt in Amsterdam slechts aan balen suiker en aan rijke Injevaarders.Ze denken, dat als ze een kist ijzeren messen naar Suriname zenden, er een kist klaar goud voor retour komt. Men kan het de heren niet kwalijk nemen, dat ze niet beter weten. Ze worden door de schippers verkeerd voorgelicht en nemen zich niet de moeite, uw uitvoerige missives nauwkeurig te bestuderen.

„Hoe denkt men in Holland over mijn bewind?"

„Sommige lieden zijn zeer tegen u ingenomen," antwoordde Verboom openhartig. „Ik heb heel wat moeten horen over de kist met de doodsbeenderen. Men spreekt in Holland bijna over niets anders. Men twijfelt, of u nog wel trouw in de gereformeerde religie bent. Sommigen vrezen, dat u de papen zult bijvallen. Ja, ja, mijnheer Van Aerssen, de onkunde in Holland omtrent uw persoon is heel groot. Sommigen vinden, dat u met het terugzenden van de beenderen van de geestelijken veel te ver gegaan bent en dat uit uw optreden zonneklaar blijkt, dat u niet voor uw taak berekend bent. Maar de meer begrijpende lieden — en die zijn er in ons vaderland gelukkig ook nog — laken het, dat de hoogmogenden van Zeeland u niet op uw woord hebben willen geloven toen u bij herhaling schreef, dat de paters de dood gevonden hadden in het oerwoud van Suriname. Daarom kunnen zij uw handelwijze wel billijken. „Het is helemaal Cornelis van Aerssen ten voeten uit," zeiden enkele heren, met wie ik er over sprak. En zij vroegen mij, of ik wist, dat de gouverneur vroeger de Hollandse beer genoemd werd . . ."

Cornelis begon te lachen.

„Ik hield ook vroeger van recht door zee gaan, Verboom."

„De mannen die uw handelwijze konden begrijpen, prezen u om uw rondborstigheid en openhartigheid. Zij waren er van overtuigd, dat Suriname een beste gouverneur getroffen had. Er zijn dus eigenlijk twee partijen . . ."

„Een partij die vóór mij is en een partij die tégen mij is." Verboom knikte instemmend.

„Maar de partij die niets van mij hebben moet, is natuurlijk de machtigste."

„Niet in aantal. Wel aan invloed. Sinjeur Nooten, de reder, schijnt nog slechts één levensdoel te hebben: u onmogelijk te maken bij de heren directeuren van de Sociëteit van Suriname en bij de Staten van Zeeland. Maar trek u vooral niets aan van het gekonkel over uw persoon en uw beleid. Ik ben blij, dat ik weer terug ben, gouverneur. Holland is mij te klein geworden. Er lopen daar te weinig mensen met een brede blik en een verstandig inzicht. Holland is mijn vaderland en ik ben dankbaar, er weer eens te hebben kunnen rondkijken. . . maar Suriname ligt mij nader. Suriname is het land waar ik sterven wil. Mijn besluit om terug te keren stond dan ook al spoedig vast."

„En hebt ge mijn vrouw gesproken?" vroeg Cornelis. Hij had deze vraag al veel eerder willen stellen, want hij brandde van verlangen om te vernemen, hoe het met Margaretha was.

Verboom knikte.

„Ik heb haar bezocht en zij was zeer vriendelijk, mijnheer de gouverneur. Zij ziet er welvarend uit en ze vertelde mij, dat de jaren haar tot een Hollandse gemaakt hebben. Frankrijk trok haar niet meer, hoewel dat haar geboorteland is."

„En de kinderen? Hebt gij die eveneens in goede gezondheid aangetroffen?"

„Ze maken het allemaal uitstekend! François is blij, weer op het vasteland van Europa terug te zijn. Hij heeft de toezegging gekregen, dat hij secretaris van de Hollandse gezant in Parijs zal worden."

Cornelis sloeg zich over dit nieuws verheugd op de knieën.

„Dan zal hij later ambassadeur worden! Wat de vader niet heeft kunnen bereiken, zal de zoon ten deel vallen! Het is goed, het is prachtig! Laat ík het dan niet geweest zijn — mijn jongen zal het zijn! Een Van Aerssen van Sommelsdijck zal in de toekomst het Huis van Oranje weer dienen als gezant in de eerste stad van Europa! Dit had mijn vader nog moeten beleven. . . Maar heeft Margaretha u misschien een . . . een bijzondere boodschap meegegeven?"

„Ik heb brieven voor u, mijnheer Van Aerssen. Ze zitten nog in mijn scheepskist. Uw vrouw zei me, dat ze zeer naar u verlangt."

„Heeft Margaretha nog gesproken over de mogelijkheid om hierheen te komen?" De stem van Cornelis beefde een beetje. Plotseling greep hem de angst, dat Verboom zou moeten zeggen, dat zij niet van plan was, ooit naar Suriname te komen.

„Jawel, mijnheer. Daar heeft uw echtgenote over gesproken. Zij overweegt dit namelijk zeer ernstig. Zodra uw kinderen haar hulp niet meer direct nodig hebben, wil zij de overtocht wagen. Ik moet eerlijkheidshalve er bij voegen, dat zij verklaarde, dat haar familieleden haar er van willen weerhouden. Ik heb echter de sterke indruk gekregen, dat uw vrouw zich niet zal laten beïnvloeden."

De woorden van commandeur Verboom klonken Cornelis als muziek in de oren. Het gevoel van een uitzichtloze eenzaamheid viel van hem af: Margaretha en hij zouden verenigd worden en ze zouden leven in liefde en vreugde!

Verboom had ook allerlei zakelijke aangelegenheden te vertellen. Philips van Hulten, de Amsterdamse zaakwaarnemer van Van Aerssen, had hem nauwgezet uiteen gezet, hoe het met de bezittingen van de gouverneur gesteld was. Verboom bracht zo stipt mogelijk verslag uit. Cornelis behoefde niet ontevreden te zijn. Van Hulten nam zijn zaken waar op een voortreffelijke wijze. Zelfs al had Van Aerssen aanzienlijke verliezen geleden doordat hij zijn zusters met geld had geholpen ten behoeve van de kolonisatieplannen van de labadisten die in Wieuwerd leefden, — op andere gebieden was zijn bezit belangrijk toegenomen. Zijn kinderen zouden een onbezorgd leven hebben en het familiebezit nog verder kunnen uitbreiden.

De uitvoerige brieven van Margaretha bezorgden Cornelis een heerlijke nacht. Hij las en herlas ze en van slapen kwam niets. Margaretha was lief; nooit tevoren hadden haar brieven zo'n innige, vergevende en verlangende toon gehad.

Zij schreef, dat zij inderdaad ernstig overwoog, zich bij hem te voegen. Zij wilde in het verre land liever met hem ontbering lijden, dan alleen en eenzaam de ouderdom ingaan. „Maar eerst moet ik de kinderen veilig geborgen weten, Corneli! De jongsten hoop ik mee te brengen en God geve, dat zij de zeetocht goed zullen doorstaan. De drie oudsten zullen hier eerst een bestemming moeten hebben voor en aleer ik naar u toe kan komen. Hun bestemming moet zijn, dat zij opgroeien tot mensen, die overeenkomstig hun geboorte en stand tot de notabelen van Holland zullen gaan behoren. Ik heb goede hoop, dat mijn wensen vervuld zullen worden. De heer Groeneveldt tot Suylesteijn is mij zeer welgezind en helpt mij bij de opvoeding van onze kinderen. Hij heeft goede connecties bij de hoogmogenden van Holland en Friesland en hij weet, hoe men jongemannen moet opkweken tot voortreffelijke magistraten. François zal naar Parijs gaan om geheimschrijver te worden bij de ambassadeur! Hij zal opgeleid worden voor de diplomatieke dienst. En zo zal onze oudste jongen zijn vaderland dienen in een land, dat het vaderland van zijn moeder is! Dat zal ook u veel deugd doen, nietwaar, Corneli? Ik zelf verlang niet meer naar Frankrijk terug. Ik verlang meer naar de hereniging met mijn Corneli!"

Cornelis kon wel zingen van vreugde. Hij deed het ook. . . en het gevolg was, dat de jonge Indiaanse vrouw in de nacht zijn kamer binnentrad om hem te vragen, of zij iets voor hem kon doen.

„Geniet van de slaap en droom de edelste dromen die een mens kan dromen," antwoordde Cornelis haar. „Ik zal minder luid zingen, zodat ik je niet meer stoor."

Het leven kreeg nieuwe glans en bekoring voor hem! Zijn verlangen zou vervuld worden en Margaretha en hij zouden een laat, doch heerlijk huwelijksgeluk beleven in dit land, dat hij met elke vezel van zijn bestaan had liefgekregen — een land, waarin hij, evenals de commandeur Verboom, zou willen sterven.

In de eerstvolgende dagen was hij geheel vervuld van een dankbaar geluksgevoel. Allerlei zaken, die hij somber ingezien had, verloren schijnbaar hun bittere ernst. Er waren geen moeilijkheden, die niet overwonnen zouden kunnen worden!

En nu hij de brieven van Margaretha gelezen en herlezen had, was hij ook niet meer bevreesd voor de gevolgen van de lasterbrief, die Leeboer en zijn schelmen aan zijn vrouw gezonden hadden. Margaretha was te verstandig om geloof te hechten aan het praatje, dat hij met een jonge Indiaanse vrouw in overspel samenleefde. Margaretha zou de brief van zich afwerpen, zoals men een giftig reptiel van zich wegslingert. En als zij eenmaal in Suriname voet aan wal zou zetten, zou Leeboer tot de erkenning moeten komen, dat hij ook dit infame spel verloren had. (Wordt vervolgd)

UTRECHT
BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
DRIFT 13 - UTRECHT
wil u gaarne van advies dienen

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Fa. P. van Oudenallen & Zoon
AANNEMERS VAN
timmer-, hei- en betonwerken
WILNIS — TELEFOON (01724) 108

BETONFABRIEK
DEN BOER
NIEUW-LEKKERLAND -- Zuid-Holland
Opgericht 1883

Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS
• Handel in rijsmaterialen, riet en teen
• Rietmattenfabriek
• Hoepelmakerijen
WERKENDAM — TELEFOON 14

C.V. J. H. van Leeuwen
Fabrikanten van rode en blauwe rietvorsten en eindrietvorsten Hollandse pannen (handvorm) en bijpassende vorsten (handvorm)
KOUDEKERKE AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 — Tel. 01720-2569

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

ROTTERDAMS VLECHTBEDRIJF N.V.
AANNEMERS VAN
BETONIJZERVLECHTWERKEN
ROTTERDAM — Boergoensevliet 94 — Telefoon 010 - 76841
GORINCHEM — D. F. Pauwstraat 52 — Telefoon 01830 - 3363

N.V. REPRODUCTIEBEDRIJF EN
TEKENMATERIALENHANDEL
D. F. OOSTERS
Groenendaal 39 - Rotterdam - Telefoon 136801-115461
• LICHTDRUKKEN • TEKENMATERIALEN

Het quorum

De grondwet schrijft voor, dat de Kamers noch afzonderlijk, noch in verenigde vergadering mogen beraadslagen of besluiten, zo niet meer dan de helft der leden aanwezig is. Wanneer dus in de Tweede Kamer minder dan 76 en in de Eerste minder dan 38 leden aanwezig zijn, kan er niet worden vergaderd, laat staan besloten. Hoe weet de president, dat er meer dan de helft aanwezig is? Dat „het quorum" present is? Dat weet hij aan de presentielijst. Hij ziet vaak wel, dat er geen quorum in de zaal is. Sommige leden vertoeven in de koffiekamer en lezen de krant. Anderen hebben een bespreking in een fractiekamer. Maar als er gebeld wordt voor een stemming, komen zij uit alle „hoeken en gaten" te voorschijn. Maar als zij naar huis zijn gegaan? Sommigen zeggen netjes aan de president, dat zij wegens dringende werkzaamheden elders de vergadering moeten verlaten. Tot hun spijt uiteraard. Anderen zeggen niets en gaan er stillekens tussen uit. Waarschijnlijk hebben zij ergens een spreekbeurt te vervullen. Dus weet de president niet, of het quorum aanwezig is, als er onverwacht een hoofdelijke stemming wordt gevraagd. Nu komt dat zelden voor. Vroeger stuurde de president, als zo iets dreigde, een bode naar de vestiaire om de hoeden te tellen. Was het quorum aan hoeden daar aanwezig, dan was het quorum van de leden in het gebouw. Maar sedert vele leden blootshoofds komen, is deze methode onbruikbaar geworden. Verleden week vroeg de heer Van de Wetering onverwacht hoofdelijke stemming in de Tweede Kamer. Toen bleek, dat er maar zeventig van de 150 leden aanwezig waren. In zo'n geval constateert de president, dat de Kamer niet meer bijeen is en wordt er een volgende vergadering bijeengeroepen, b.v. tegen de volgende dag.

Een halve eeuw geleden, op 1 december 1911, was het al heel vreemd. Toen was de Tweede Kamer bezig met de Algemene Beschouwingen over de Rijksbegroting. Dus met het grote jaarlijkse debat over het Regeringsbeleid. Het was vrijdagmiddag omstreeks drie uur. Drie sprekers hadden het woord gevoerd, maar het waren nog niet de zware kanonnen. Troelstra moest nog komen, en Kuyper en Lohman en Nolens . . . maar geen van de heren had zich nog op het sprekerslijstje doen plaatsen. Zij rekenden op de volgende week. Maar de voorzitter had deze gewaarschuwd.

De voorzitter: wenst niemand verder het woord bij de algemene beschouwingen?

Stilte.

De voorzitter: dan is het woord aan de heer minister van binnenlandse zaken, om de sprekers te beantwoorden.

Dat was een raar geval. Want minister Heemskerk was wel in de staat, de tot nu toe gemaakte opmerkingen te beantwoorden, maar dat was niet het debat over het regeringsbeleid. Waar bleven de heren? Zou het debat nu eerst komen bij de replieken? De heer Heemskerk zei: ik vind het niet het juiste moment voor de Regering om nu te antwoorden.

Maar de voorzitter was voortvarend. Hij concludeerde: de Kamer wenst niets meer te zeggen, de minister wenst helemaal niets te zeggen, we kunnen de algemene beschouwingen sluiten. Dan is het afgelopen. De slag is geëindigd wegens gebrek aan combattanten.

Toen stond de socialist Schaper op en redde op het laatste moment de situatie. Hij stelde voor, de beraadslagingen te verdagen tot de volgende maandag, en vroeg hoofdelijke stemming. Bij die stemming bleek, dat het quorum niet aanwezig was en — de voorzitter schreef een nieuwe vergadering uit tegen de volgende maandag. En toen hadden de grote debaters hun redevoeringen klaar en ging het van dik hout zaagt men planken. Een huiswerkvrij weekend was er niet bij geweest voor de heren.

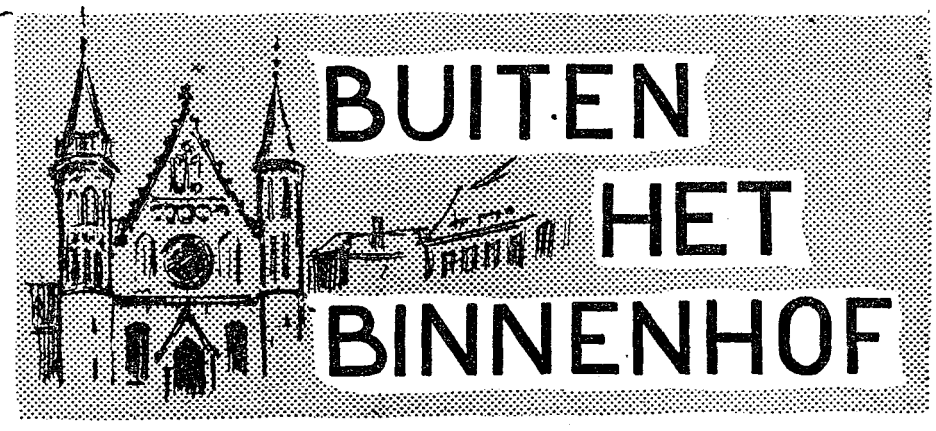

WIE tot voor kort niet wist van het bestaan van mejuffrouw Anneke Beekman moet wel een vreemdeling in Jeruzalem zijn als hij nu nog niet van haar heeft gehoord. Een van de vele kleine drama's uit de oorlog, klein tegenover wat die oorlog in zijn geheel was, is dezer dagen dank zij het vergrootglas van de publiciteit voor een ieder, die maar kijken en horen en lezen wilde, als zeer belangrijk nieuws opgevoerd.

Lang in toom gehouden journalisten, hongeriger naar nieuws, toen enkele van hen reeds een hapje primeur kregen toegeworpen, hebben zich op het doen en laten van een jonge vrouw gestort, alsof er die dag niets belangrijkers was te melden. Op onbarmhartige wijze zijn mejuffrouw Beekman vragen gesteld over haar privé leven, dat, mijns inziens, niemand anders aangaat dan haarzelf. Het waarom, dat wel werd aangeraakt, doch niet duidelijk werd, het: waarom is een Joods meisje, door Rooms Katholieke dames gered van een dreigende dood, niet aan haar familie teruggegeven doch Rooms Katholiek opgevoed, dát waarom bleek niet meer zó belangrijk.

De Justitie heeft indertijd in deze zaak van ontvoering en wetsontduiking ingegrepen, waarbij bepaalde mensen zijn veroordeeld, van wie een haar straf nog moet ondergaan. Een gratieverzoek dat met betrekking tot haar is ingediend, kan opschorting van deze straf mogelijk maken.

De vlucht met het meisje Beekman heeft indertijd veel opzien gebaard. Het zal voor haar verzorgsters van wie ik gaarne aanneem, dat zij uit liefde hebben gehandeld, niet gemakkelijk geweest zijn dit alles te verwerken. Ik vermoed, dat al dat rumoer over het hoofd van het kind is gegaan. En dat is maar goed ook.

Nauwelijks echter breekt de dag aan, waarop mejuffrouw Beekman meerderjarig wordt, of de jacht naar het nieuws is geopend. De buit is binnengehaald op een wijze, waarvan de jagers zelf zeggen, dat zij weinig hartelijk was, pijnlijk, aangrijpend, tragisch, verward, om het bij deze adjectieven maar te laten.

Men krijgt niet vaak krantenartikelen onder de ogen, waarin op dusdanig duidelijke wijze tenminste nog enige gêne van de kant van de verslaggevers opduikt als die stukken, die maandagmorgen en maandagavond in Nederland in de dagbladen verschenen.

Alles wat de nieuwsvergaarders kwalijk namen aan de naaste omgeving van mejuffrouw Beekman, aan degenen, die en per krant en per televisie al van het nieuws hadden mogen snoepen, werd op het in deze zaak toch niet zó schuldige hoofd van de jonge vrouw gestapeld.

Als de grote meerderheid van de dagbladpers nu zo geïrriteerd was door de ongelukkige wijze, waarop het grote nieuws — als dit nieuws dan beslist groot moet zijn — werd gelanceerd, had zij die irritatie toch anders kunnen afreageren.

De enige journalist, voor zover bekend, die met mejuffrouw Beekman contact heeft gehad, vóór de persconferentie te Maastricht, had in deze affaire leiding kunnen geven. Hij is de heer Louis Frequin, hoofdredacteur van „De Gelderlanderpers", welke dagbladcombinatie berichten heeft kunnen publiceren omtrent mejuffrouw Beekman, welke andere kranten gemist hebben. De heer Frequin heeft mejuffrouw Beekman voor de televisiecamera een vraaggesprek afgenomen, dat door de AVRO is uitgezonden, hoewel de heer Frequin gewoonlijk niet voor de AVRO-camera zit. De indruk werd toen gewekt, alsof de heer Frequin het alleenrecht bezat met betrekking tot nieuws over mejuffrouw Beekman. Die indruk is ook door een verklaring van de genoemde hoofdredacteur waarin hij stellig ontkent dat hij de leiding of supervisie over de publiciteit om mejuffrouw Beekman in handen zou hebben of zou hebben gehad, niet geheel weggenomen. Want zijn verklaring, dat hem door de rechtskundige raadsman van mejuffrouw Beekman, Mr. De Kort, advies is gevraagd, alsmede een bemiddelende uitvoerende taak op zich te nemen, laat wel wat vragen open.

Volgens zijn zeggen, heeft de heer Frequin Mr. De Kort geadviseerd een persconferentie over de zaak-Beekman in Hilversum te houden. Waarom die in Maastricht is gehouden weet hij niet. Hij heeft er trouwens niets mee te maken! Tot zover zijn verklaring.

Afijn, dat is op zichzelf ook niet zo belangrijk. Belangrijker is dat de persconferentie is gehouden, waardoor het ook duidelijk is geworden, dat de adviseurs om mejuffrouw Beekman, of zij nu Frequin of De Kort heten, haar een kwalijk advies hebben gegeven.

In hoeverre mejuffrouw Beekman zelf in dit alles een beslissende stem heeft gehad, kan ik niet beoordelen. Indien zij daarin alles te vertellen heeft gehad, dan is het jammer, dat zij zich vele pijnlijke vragen niet heeft bespaard. Ik ben geneigd aan te nemen, dat mejuffrouw Beekman, wiens opvoeding niet heeft plaats gehad in of dicht bij een wereld, waar het publiciteitsmedium een grote rol speelde, op het kompas van haar stuurlieden heeft gevaren.

Het is een stormachtige vaart geworden, met hier en daar averij, welke aan de publiciteitswereld zelf en aan de dames en heren, die daarin hun brood verdienen, niet is voorbijgegaan.

De kern waarom het in wezen in deze zaak gaat, zal ik niet verkleinen. Maar de manier waarop deze affaire weer onder de ogen van duizenden is gekomen, is er een, waarop degenen, die hier van voorlichting hebben gediend, niet trots behoeven te wezen.

Willem Groenkoper

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN,
FREESIAZADEN

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. hoewel geen topfunctionaris staat hij toch op zijn (voet)stuk; 5. „bevroren" geld?; 8. geen geschikte profetenspijze; 9. zelfs een vis heeft tabak van deze vinnige vrouw; 11. absenties in diensttijd; 12. ouderwets rusthuis; 14. hoewel reeds lang dood, leeft hij nog in ons allen; 15. dit voorwerp van vruchtensap laat de stroom door; 19. betrekking voor een dier? 22. hier niet te hard vandaan lopen; 24. dit plantje ligt in z.o.-Drente; 26. de vis verzuurt in dit zeemanshok; 28. geldelijke vruchten van de grond; 29.'t is duidelijk dat hier een pater in de war is; 30. geslacht zonder gedood te zijn; 31. zo'n onderzoek begint als bezoek maar wordt soms een bezoeking.

Verticaal: 1. dan gaan de prijzen omhoog; 2. bekentenissen in veelvoud?; 3. zij laten varen; 4. eerbied, die ontstaat als men een cijfer om een letter plaatst; 5. man van grote daden (4,4); 6. aan edelman verstrekte opdracht om grondwerk te verrichten? 7. één man alleen gaat nog, doch twee zijn al niet meer ijverig; 10. in de buurt van hulst te zoeken (ongewone spelling); 13. u is een weinig minder; 14. van voren kan er nog wat leven inzitten, maar 't is niet bijzonder ontwikkeld; 16. hier is 't omgekeerde van tijd ruimte; 17. het binnenste is bijna slecht; 18. log en groot, maar er zit toch snelheid in; 20. vermogen der kerk dat geld kost; 21. als 't hier is, is 't niet; 23. hoewel beslist niet vroeg, kom je zo binnen. . . .; 25. . . .en zo krijg je 't binnen; 27. nog te kraken produkt.

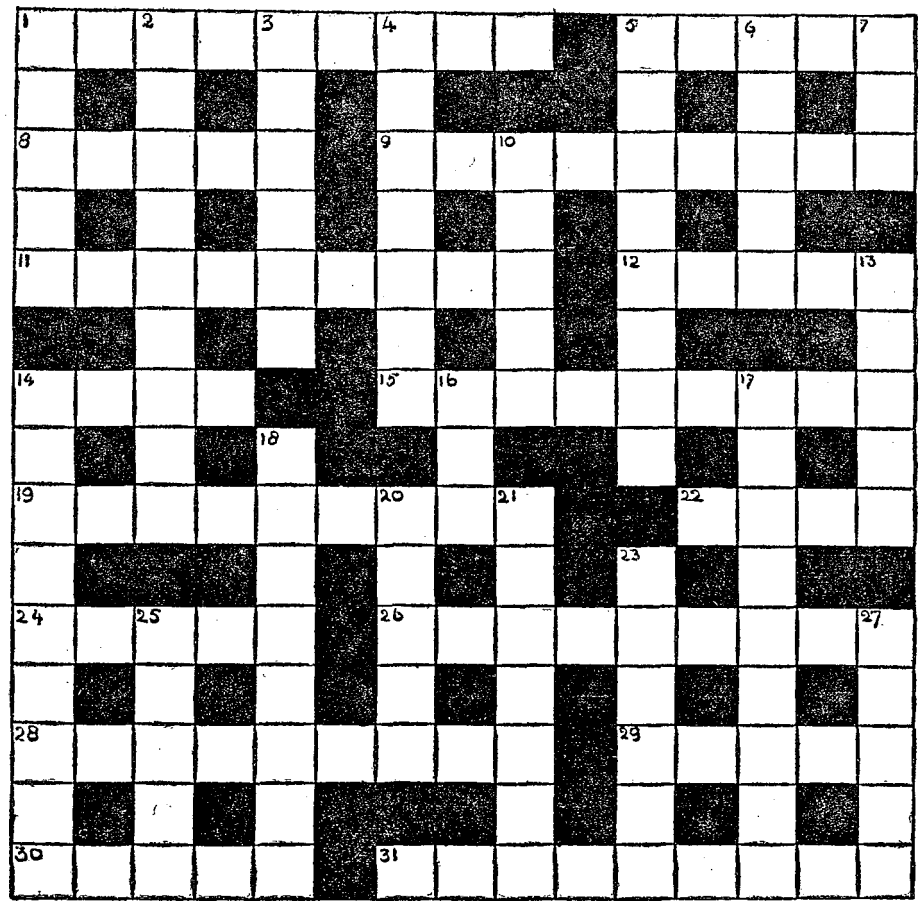

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. daas; 4. kabel; 9. Irak; 13. urn; 14. Noorden; 16. ode; 17. Mekka; 19. roe; 20. Ommen; 22 Enak; 23. tree; 24. krom; 25. ade; 27. merg; 29. in; 30. aders; 31. ra; 33. diets; 36. erg; 37. strik; 39. okt.; 40. iel; 41. ego; 42. eek; 43. oksel; 45. aar; 47.mauve; 49. le; 50. hamer; 51. er; 52. riks; 55. ren; 56. Eden; 59. eend; 60. klem; 62. serre; 64. Ria; 66. armee; 68. ere; 69. plakken; 72. elk; 73. rank; 74. smash; 75. kris.

Vertikaal: 1. dump; 2. are; 3. anker; 4. ka; 5. aar; 6. broeder; 7. Ede; 8. le; 10. romer; 11. ade; 12. Kent; 14. naam; 15. norm; 18. knoet; 21. meent; 24. knikker; 25. adelaar; 26. ergeren; 28. grieven; 29. idool 32. akker; 34. ets; 35. Sil; 37. som; 38. reu; 44. erker; 46. Amerika; 48. ander; 53. Ieren; 54. snep; 56. elan; 57. emmer; 58. Aser; 61. heks; 63. era; 64. ram; 65. aks; 67. Eli; 70. ls.; 71. eh.

47e jaargang no. 50 16 december 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Aan de abonnees

- **Het wordt op prijs gesteld, indien u het abonnementgeld 1962 (per jaar ƒ 6,50, per halfjaar ƒ 3,25) wilt overmaken op giro 89673 t.n.v. A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.**
- **Zoals gebruikelijk verschijnt het weekblad niet in de week voor de Kerstdagen. Een gecombineerd nummer verschijnt tegen 30 december a.s.**

Stellingen over het dirigisme

WIJ komen thans tot een bespreking van de volgende stellingen, door dr. P. G. Knibbe opgesteld en door hem te Valkenburg (Z.-H.) voor de A.R. kiesvereniging verdedigd.

De stellingen, waar het nu om gaat, handelen over het dirigisme. De lezer vindt ze als bijlage bij dit artikel volledig afgedrukt. Eerst gaan wij kijken, naar het verband, waarin Dr. P. G. Knibbe het dirigisme behandelt.

De A.R. partij is volgens hem in verval. In tweeërlei zin.

1. De A.R. **verloochent haar grondbeginselen.** Met name laat zij na zich principieel te verzetten tegen het het dirigisme.
2. Zij verlaat en verloochent haar principiële standpunt op een geruisloze wijze, zodanig, dat zij het volk heeft misleid. Dat is dus niet alleen een principieel, maar ook een moreel tekort.

DAT alles heeft nu betrekking op het dirigisme. Aanvankelijk hebben de A.R. zich na de tweede wereldoorlog nog wel tegen het dirigisme verzet, maar allengs hebben zij het stiekum nagelaten.

Het is nu van betekenis, te weten, wat Dr. P. G. Knibbe onder dirigisme verstaat. Het is bekend, dat dit woord door velen wordt gebruikt, om allerlei overheidsbemoeienis met het maatschappelijk leven te veroordelen. Niet alle bemoeienis, maar allerlei bemoeienis. Namelijk die bemoeienis, die niet in hun kraam past. Het komt herhaaldelijk voor, dat maatschappelijke organen pleiten voor méér ingrijpen van overheidswege, méér verordeningen, méér bindingen, meer regelingen. Maar alleen ter bescherming van eigen positie en groep. Wij maakten eenmaal een vergadering mee van een A.R. kiesvereniging in een overwegend agrarische streek. Het boerenelement was dan ook heel sterk op de vergadering vertegenwoordigd. Een der sprekers prees met veel instemming een brochure, waarin op krasse wijze tegen de staatsbemoeienis werd geprotesteerd en de vrijheid werd gehuldigd. Wij hebben toen verteld, dat wij van plan waren, een dergelijke brochure ter perse te doen leggen, maar dan iets krasser en concreter. En wij hebben verteld van onze jeugdherinneringen. Er komt een boerderij „vrij". De eigenaar maakt per advertentie bekend, dat zij bij gesloten briefjes voor vijf jaar te huur is. En wie de hoogste huur bood, werd voor vijf jaar pachter. Na vijf jaar kon de verpachter besluiten, opnieuw bij gesloten briefjes te verhuren. „Of is het mij niet geoorloofd met het mijne te doen wat ik wil?" Dat was vrijheid! Dat was de werking van de wet van vraag en aanbod! Wanneer wij een einde willen maken aan het overheidsingrijpen, dan moet de bijl aan de wortel van de boom worden gelegd en eerst alle regeling van verkoop en verpachting van boerderijen vervallen. En als die fundamentele vrijheid is verworven, moeten in aansluiting daaraan ook alle teeltregelingen, alle prijszettingen of prijsgaranties en alle subsidies vervallen. Dan is het dirigisme verdwenen en het vrije maatschappelijke verkeer hersteld en kan de maatschappij weer volgens haar eigen wetten fungeren. Het is jammer, dat mijn vermogen om te huichelen niet zo groot bleek, dat mijn gehoor deze aangekondigde brochure werkelijk verwachtte. Maar wel haastte het zich om te zeggen, dat de klok niet terug mocht worden gezet en dat de pachtkamers moesten blijven fungeren, en dat de garantieprijzen niet konden worden gemist.

Toch kan niemand ontkennen, dat we vóór het overheidsingrijpen op het gebied van verpachtingen en prijzen de gang van zaken overlieten aan de werking van „maatschappelijke wetten".

Wat hier van de agrariërs is gezegd, geldt evenzeer in andere sectoren. De middenstanders klagen over verlies van vrijheid, maar kijken nauwlettend toe, of de regelingen van bedrijfsvergunningen en van branchebepalingen wel stringent genoeg zijn. En als er ergens een „broodoorlog" uitbreekt, doordat een bakker tegen lager prijzen dan zijn collega's verkoopt, dan is de eerste vraag: hoe kunnen we deze concurrent met behulp van de overheidsbepalingen of met behulp van een andere instantie met dirigistische macht dwingen, om weer terug te keren tot de orde, die wij wensen te handhaven. En — zodra er ingegrepen en geregeld wordt in ons eigen belang, wachtten we ons er wel voor, van dirigisme te spreken.

DAAROM zijn wij Dr. P. G. Knibbe zeer dankbaar, dat hij een nauwkeurige omschrijving heeft gegeven van dirigisme. Als die omschrijving deugdelijk mocht blijken, dan weten we, waar we het over hebben.

Daarom gaan we deze definitie nader bekijken. Zij luidt aldus:

„Dirigisme betekent, dat men niet meer nauwkeurig nagaat langs welke maatschappelijke wetten, die een uitvloeisel zijn van Gods scheppingsorde, de maatschappij zich ontwikkelt, om alleen dan in te grijpen, wanneer van die wetten zodanig gebruik wordt gemaakt, dat blijvende ernstige misstanden zouden ontstaan, en dat men, met verwaarlozing van die wetten, telkens ingrijpt als een ambtelijk opgesteld program door die wetten wordt bedreigd. Dit ambtelijk ingrijpen kan door het bedrijfsleven nooit worden voorzien, is kunstmatig, leidt tot willekeur en tast de vrijheid en welvaart in ernstige mate aan."

Dit stuk proza is het enige citaat in ons artikel. Voor de rest verwijzen we naar de afdruk van de stellingen. En dit proza, dat de kern vormt van het gehele betoog, gaan we nu enigermate kritisch bekijken.

Vooreerst merken wij op, dat Dr. Knibbe alleen handelt over dirigisme van overheidswege. Dirigisme van de zijde van sterke belangen groepen, concerns enz. laat hij buiten beschouwing. Maar dat slechts in het voorbijgaan.

Het gaat nu verder over **wetten.** Er bestaan **maatschappelijke wetten.** Die **maatschappelijke wetten** zijn een uitvloeisel van Gods Scheppingsorde. En nu is de maatschappij bezig, zich **te ontwikkelen.**

Te ontwikkelen „langs" die maatschappelijke wetten.

Van die wetten kan men **gebruik maken.** Het is mogelijk, er een gebruik van te maken, waardoor blijvend ernstige, maatschappelijke misstanden ontstaan. Die wetten kunnen een ambtelijk opgesteld program bedreigen. Zij kunnen ook worden **verwaarloosd.**

Uit de stellingenreeks blijkt niet, welke **wetten** hier worden bedoeld. Wel wordt eenmaal gesproken over de **wet** van vraag en aanbod, maar dat is niet zonder meer te zien als een wet, langs welke zich de maatschappij **ontwikkelt.**

Dr. Knibbe handelt nl. in zijn omschrijving van het dirigisme niet over de maatschappij zonder meer, de maatschappij, zoals zij bestaat en werkt, maar over de **ontwikkeling** van de maatschappij. En die maatschappij ontwikkelt zich volgens maatschappelijke wetten.

Zulk een stelling is gemakkelijk te poneren, wanneer men evolutionistisch denkt. Wanneer iemand gelóóft, dat leven betekent ontwikkeling, ontplooiing, voortschrijding van het lagere naar het hogere, dat er zijn wetten, waarlangs die evolutie plaats vindt, dan is dit voor hem een artikel van zijn geloof. Zonder wetmatigheid zou die ontwikkeling een avontuur zijn, een gokje. Het zou morgen mis kunnen gaan en overmorgen wangestalten kunnen produceren. Maar de wet richt en leidt de ontwikkeling.

Toen in de biologie het geloof aan de evolutie hoogtij vierde, meenden sommigen, dat de maatschappij zich evenzeer ontwikkelde, langs vaste **wetten.** Wetten, die evenzo fungeerden als in de biologie. Wetten, die men moest kunnen opsporen. En die, als ze gekend werden, ons zouden kunnen helpen een antwoord te vinden op de vraag, hoe de maatschappij van morgen er uit zou zien.

NU is het geloof in de evolutie al lang aan het wankelen geraakt. Dat geldt ook voor de maatschappelijke evolutie. En het is niet meer algemeen gebruikelijk, van maatschappelijke wetten te spreken, die de maatschappelijke ontwikkeling bepalen.

Dat zou ook alleen kunnen, als we de maatschappij als een natuurlijk gegeven beschouwden.

Maar wat is de maatschappij? Wij behoeven geen overzicht te geven van een reeks van opvattingen en definities, om daarna een keuze te doen. Voor het verband van ons betoog is het voldoende, te letten op één element, dat beslissend is. De maatschappij is een **mens**gemeenschap, een geheel van **menselijke activiteiten.** Dat wil zeggen, dat in de maatschappij willekeur en zonde een rol spelen, afval en vijandschap, ontbinding en ongehoorzaamheid. Het is niet zo, dat **in** die maatschappij op een soort autonome wijze wetten gelden en werken, zodat de toekomst van de maatschappij aan die wetten is ge onden. Maar het is zo, dat **vóór** die maatschappij, voor de men-

• *Vervolg op pag. 6*

DE STELLINGEN VAN DR. KNIBBE

3. Oorlogsperiode en de na-oorlogse tijd zijn fataal gebleken voor de ontwikkeling van de christelijke beginselen. Ook binnen de A.R.P. is de moraal ernstig geschaad.

4. Na de tweede wereldoorlog werd, in overeenstemming met genoemd hoofdbeginsel, aanvankelijk in de verkiezingsprogramma's nog strijd gevoerd tegen dirigisme. Succesievelijk werd dit verzet afgezwakt om ten slotte geheel uit de verkiezingsprogramma's te verdwijnen. Omdat dit zonder motivering geruisloos geschiedde was dit niet alleen beginselverloochening, maar betekende dit ook misleiding van ons antirevolutionaire volk en van het Nederlandse volk in het algemeen.

5. Dirigisme betekent, dat men niet meer nauwkeurig nagaat langs welke maatschappelijke wetten, die een uitvloeisel zijn van Gods scheppingsorde, de maatschappij zich ontwikkelt, om alleen dan in te grijpen, wanneer van die wetten zodanig gebruik wordt gemaakt, dat blijvend ernstige misstanden zouden ontstaan en dat men, met verwaarlozing van die wetten, telkens ingrijpt als een ambtelijk opgesteld program door die wetten wordt bedreigd. Dit ambtenaarlijk ingrijpen kan door het bedrijfsleven nooit worden voorzien, is kunstmatig, leidt tot willekeur en tast de vrijheid en welvaart in ernstige mate aan.

6. Dit dirigisme heeft ook grote morele misstanden tot gevolg. De ergste van deze misstanden zijn wel:

a) het nog steeds voortdurende woningtekort, welk tekort ook te wijten is aan het feit, dat de huren en daarmede de prijzen van de woningen kunstmatig te laag worden gehouden, waardoor de bouwactiviteit zeer is afgeremd en de overheid uiteindelijk toch is gedwongen de huren op een rechtvaardiger peil te brengen. De hierdoor vergrote woningellende heeft niet alleen velen direct moreel nadeel bezorgd, maar heeft ook de moraal van ons volk aangetast, omdat het is socialisatie van een deel van het bezit, en dat zonder schadeloosstelling, en doorvoering van het (nationaal)-socialistisch beginsel, dat de Staat alles mag.

b) De zwarte lonen, die ontstaan zijn, doordat de spanning op de arbeidsmarkt kunstmatig is opgewekt en de ambtelijk vastgestelde lonen te veel afwijken van die, welke verband houden met de wet van vraag en aanbod. Daardoor wordt èn bij de werkgevers èn bij de werknemers op moreel gebied zeer veel kwaad gesticht. Ook de A.R.P. weigert de grote oorzaak der zwarte lonen, het dirigisme, te bestrijden en laadt, doordat het vele kleinen in het geloof in ernstige verzoeking brengt, een zware schuld op zich en gaat hierdoor haar ondergang tegemoet.

c) De belastingen zijn, ook naar 't oordeel van de minister van Financiën, reeds lange tijd te hoog. Het dirigisme is hiervan de oorzaak. Door velen worden de belastingen niet meer als rechtvaardig aangemerkt. Ook daarom is de overheid mede verantwoordelijk voor de verzoeking waarin zeer veel belastingbetalers worden gebracht. Ook hier weigert de A.R.P. de hoofdoorzaak te bestrijden.

Nog niet alle kiesverenigingen

....hebben de folder „Ook U" besteld.

Is dat een teken, dat bij hen ook de ledenwerfactie „Eén op tien" nog niet op gang kwam? Als dat zo is, blijkt er iets niet in de haak te zijn. Wat moeten de leden, die hieronder de stand van de actie zien, dan van **hun** bestuur denken?

Laten wij er niet veel woorden aan besteden!

Maar laat elke kiesvereniging er **nu** werk van maken.

Iedere Kamercentrale en Statencentrale zal er zich ongetwijfeld van overtuigen of dat in hun werkgebied gebeurt.

Op dit moment loopt de actie in enkele **honderden** kiesverenigingen goed. **Het aantal der reeds aangemelde nieuwe leden bedraagt heden (donderdagochtend 14 december) 1063.**

Vanaf heden moet de actie zich als een olievlek uitbreiden tot **alle 1.000 kiesverenigingen.**

Laat de zaak gesmeerd lopen!

Ook in uw woonplaats!

Bestel dus alsnog een aantal van de folders „Ook U" en „In de werkplaats van A.R. politiek".

De secretaris van uw kiesvereniging heeft het bestelbiljet al sinds 27 oktober in huis.

Het wordt dus wel tijd....!

Waarom nog langer gewacht?

Werk mee!

Werf mee!

Dames-, heren- en kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM

IVOROL: Schoonheidskuur voor Uw tanden Tube 95ct

NIEUW-GUINEA

Radiotoespraak van Mr. W. R. v. d. Sluis, secretaris van de A.R. Partij op 14 december 1961.

DITMAAL wil ik graag iets zeggen over het Nieuw-Guinea-vraagstuk.

Na de uitspraak in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties moet de ontstane situatie in ogenschouw worden genomen. De regering heeft daarover in een brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer haar standpunt laten weten. Over die brief zal op 2 januari in die Kamer worden gedebatteerd en op dat debat loop ik nu niet vooruit.

Vanavond zou ik willen proberen een misverstand op te helderen, dat de laatste maanden blijkbaar ook in onze kring heeft postgevat.

Dat misverstand kan aldus worden samengevat:

- **Is de A.R. Partij omgezwaaid en is zij nu opeens tegen het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's?**
- **Was de A.R. Partij tegen het internationalisatie-voorstel van onze regering?**
- **Wil de A.R. Partij een „open gesprek" met Soekarno om Nieuw-Guinea kwijt te raken?**

Eerst iets over die omzwaai en het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's.

Om hen gaat het in de eerste plaats.

Dat is bij de a.r. steeds het geval geweest.

Onze Programs van Actie wijzen dat uit.

Van een omzwaai in de principiële doelstelling is geen sprake.

Ieder, die hetgeen over het zelfbeschikkingsrecht van a.r.-zijde in het parlement en op het Partij Convent is gezegd, nog eens naleest, zal tot deze conclusie komen.

Wij, in de A.R. Partij, willen in het belang van de Papoea's een oplossing, die voor Nieuw-Guinea, Nederland èn Indonesië aanvaardbaar is.

Dat is vooral voor de toekomst van Nieuw-Guinea van belang.

U zegt misschien: wat heeft Indonesië daarmee te maken?

Denkt u nu heus, dat een volk van 700.000 mensen niets te maken heeft of krijgt met een buurland die 80 à 90 miljoen burgers telt?

Heeft Nederland soms niets met zijn buurlanden te maken?

De praktijk van elke dag leert wel anders.

Aan die kant van het vraagstuk moet door ons land, dat nú nog de verantwoordelijkheid voor Nieuw-Guinea draagt, grote aandacht worden geschonken.

Het zou niet eerlijk tegenover de Papoea's zijn als Nederland dat niet zou doen.

En nu het internationalisatie-voorstel.

Waren de a.r. daar tegen? Dat is beslist niet het geval. Al denken velen dat ten onrechte.

Dat onze regering met haar voorstel in de V.N is gekomen, houdt ongetwijfeld verband met een wijziging in de internationale situatie. Die verandering heeft onze regering tot een nieuwe politieke aanpak gebracht. Dat kan haar niet worden verweten. Maar evenmin mag aan de A.R. Partij worden verweten, dat ook zij een nieuwe aanpak aanbeveelt.

Ik wil op die veranderde internationale situatie speciaal uw aandacht vestigen, want dat heeft veel te maken met de aanpak van het probleem.

Aan dat facet wordt in menige discussie onvoldoende aandacht besteed. Nederland, Nieuw-Guinea en Indonesië liggen niet alleen op onze aardbol.

De werkelijkheid is, dat er meer dan 100 staten zijn.

Vóór 1960 lanceerde Indonesië steeds de Nieuw-Guinea-kwestie in de V.N. om daar zijn zin te krijgen. Dat was in een tijd toen de kansen van een beslissing ten gunste van het zelfbeschikkingsrecht zeer slecht lagen.

De communistische landen steunden Indonesië.

Vele westerse naties, zoals de Verenigde Staten, waren besluiteloos. Zij wilden de gunst der jonge volken niet graag verspelen. De meeste van die jonge staten hadden zelf nog kort geleden voor hun onafhankelijkheid bloedig gestreden.

Een vreedzame toepassing van het zelfbeschikkingsrecht kenden zij niet.

In de laatste jaren echter is dat anders geworden. Vele volken zijn dank zij de toepassing van het zelfbeschikkingsrecht vrij geworden.

Er is om zo te zeggen voor hun onafhankelijkheid geen schot gelost. De Afrikaanse landen, die men de Brazzaville-groep noemt en ook andere volken hebben die prettige ervaring opgedaan. Zij hechten aan het zelfbeschikkingsrecht wel reële waarde.

Zaterdag merkte iemand in de vergadering van ons partijbestuur zeer terecht op, dat dit een nieuwe impuls aan het samenspel op internationaal niveau heeft gegeven.

Dat is juist en dat is ook bij de behandeling van het Nederlandse internationalisatie-voorstel in de V.N. wel duidelijk gebleken. Dat was te voorzien en dat is gebeurd.

U weet hoe het gegaan is.

De Brazzaville-groep stelde een resolutie op, waarin de volgende centrale gedachte aldus letterlijk werd neergelegd.

„Elke oplossing, die (tenslotte) het lot van een niet zelfbeherend gebied raakt, moet gebaseerd zijn op het beginsel der zelfbeschikking der volkeren en in overeenstemming met het Handvest der V.N.".

Vervolgens vroeg die resolutie onderhandelingen tussen Nederland en Indonesië.

Uiteraard met inachtneming van het zelfbeschikkingsrecht der Papoea's. De Nederlandse regering trok haar voorstel in en steunde deze resolutie. Bij de stemming bleek er weliswaar geen 2/3 meerderheid te zijn, maar wel een absolute meerderheid van 53 der 103 V.N.-leden. U ziet hieraan hoe de internationale situatie ten gunste van het zelfbeschikkingsrecht gewijzigd is.

Dit recht houdt in, dat over de toekomst van een volk geen beslissing wordt genomen, zonder dat dit volk zelf daar mee instemt.

Nu het sluitstuk voor vanavond: het „open gesprek" met Indonesië. In de Eerste en Tweede Kamer is dit gesprek van a.r.-zijde gesuggereerd als een aanvulling (hoort u het goed: aanvulling) op het internationalisatie-voorstel.

De A.R.P. in de ether

Maar dan een aanvulling, die als het ware aan het voorstel vooraf diende te gaan.

Wat wordt met zo'n „open gesprek" bedoeld?

Dit, dat beide landen althans zullen beginnen geen eisen vooraf te stellen.

Dat kon Indonesië voorheen blijkbaar niet laten.

Zo'n gesprek zou nu, in de gewijzigde internationale situatie eens moeten worden geprobeerd.

Men zegt vaak: Indonesië blijft eisen, dat zijn soevereiniteit over Nieuw-Guinea vooraf wordt erkend.

Is dat waar, nu de internationale situatie, blijkens de stemming over de Brazzaville-resolutie, zich duidelijk ten gunste van het zelfbeschikkingsrecht wijzigde?

Zal Indonesië tegen de duidelijke voorkeur van de meerderheid der volkeren in, de Papoea's het zelfbeschikkingsrecht willen blijven betwisten?

Met het oog daarop stellen wij voor, dat de mogelijkheden om tot een oplossing te komen door een gesprek worden gepeild.

Hoe denkt de regering over dit voorstel?

Het is van belang dat te weten, want sommigen verwijten ons, dat de A.R. het regeringsbeleid doorkruisen.

Welnu, in de jongste Troonrede stelde de regering nog vast, dat geen gesprek met Indonesië mogelijk gebleken was.

Maar de Nederlandse V.N.-delegatie stemde op 27 november vóór de Brazzaville-resolutie, hoewel in die resolutie een gesprek werd gevraagd tussen Nederland en Indonesië, op basis van het zelfbeschikkingsrecht. En in de brief van jl. vrijdag aan de voorzitter van de Tweede Kamer zegt de regering, dat zij te allen tijde bereid blijft het vraagstuk Nieuw-Guinea met Indonesië te bespreken en dat zij dat (gesprek) zelfs op prijs zou stellen, zodra Indonesië aan de Papoea-bevolking een vrije keus wil laten.

Daaruit blijkt wel, dat de A.R. Partij het regeringsbeleid niet doorkruist heeft.

Gewijzigde omstandigheden en verhoudingen mogen door een regering en ook door een politieke partij niet onbenut gelaten worden.

Die moet men zelfs in acht nemen, vooral als het gaat om de toekomst van een volk en de toegezegde instemming daarmee van het volk.

Die toekomst en de instemming van de Papoea's vormden voor ons a.r. de kern van het Nieuw-Guinea-vraagstuk.

Dat is nu nog zo.

De principiële doelstelling van onze partij bleef onverminderd.

Dat is nu veel duidelijk.

Wij moeten die doelstelling scherp in het oog houden.

Doch haar tegelijkertijd plaatsen in de ontwikkeling, die aan de gang is.

Wij wachten nu even de verdere gang van zaken af.

Maar de zaak zelf dringt.

En ons voorstel blijft.

Algemene kinderbijslag

DE Algemene Kinderbijslagwet is, althans voor wat de Tweede Kamer betreft, „rond", zij het ook dat er op dat „algemene" wel een aantal uitzonderingen zijn gemaakt, die in het oorspronkelijke ontwerp niet voorkwamen.

De belangrijkste daarvan is wel de bepaling, dat géén kinderbijslag zal worden uitgekeerd aan de zelfstandige met een inkomen boven *f* 14.000,—, hoewel hij wel de premie zal moeten betalen. In het ontwerp zoals Minister **Van Rooy** het in juni van dit jaar had verdedigd, kwam zulk een inkomensgrens niet voor. Ter tegemoetkoming aan de met name van de zijde van de V.V.D.- en de C.H.-fracties geuite bezwaren had Minister **Veldkamp** een inkomensgrens van *f* 12.000,— voorgesteld. Een door de heren **De Kort** (K.V.P.), **Smallenbroek** (A.R.) en **Kikkert** (C.H.) voorgesteld en door de Kamer aanvaard amendement verhoogde deze grens echter tot *f* 14.000,—.

Zo zouden er nog wel een paar punten zijn te noemen, die aanleiding tot discussie en wijziging gaven, maar van wezenlijke betekenis voor het wetsontwerp waren zij niet. Het was vanaf de aanvang duidelijk, dat er geen veranderingen van wezenlijke betekenis meer in zouden zijn aan te brengen. Eveneens was vanaf de aanvang duidelijk, dat er een Kamermeerderheid voor het gewyzigde wetsontwerp zou worden gevonden.

Daarbij kwam nog, dat reeds bij de behandeling in juni jl. over de principiële vraagstukken, met een algemene kinderbijslagregeling samenhangend, een diepgaand en boeiend debat was gehouden. Wij hebben daarvan in „Nederlandse Gedachten" van 1 en 8 juli j.l. uitvoerig verslag gedaan, waarnaar wij nu wel mogen verwijzen. De zaak was toen eigenlijk al „leeg" gepraat. Ook had nu kennelijk niemand behoefte aan een discussie, die de tragiek rondom het aftreden van Minister **Van Rooy** al te levendig in de herinnering en in de openbaarheid zou terugbrengen.

EIGENLIJK was er dus alle reden een „uitgebluste" behandeling te verwachten. Onder die omstandigheden is het eigenlijk verrassend geweest, dat het niettemin incidenteel tot debatten kwam, die volop „politiek geladen" waren. Zowel voor de A.R.-woordvoerder, de heer **Smallenbroek**, als voor de socialistische spreker de heer **Berger**, zijn zulke debatten een kolfje naar hun hand. Zij raken dan pas goed in hun element. Evenals in juni jl. kan zonder overdrijven worden gezegd, dat hun disputen de debatten beheersten. Tot deze levendigheid droeg ook niet weinig bij het feit, dat zij thans een tegenen medespeler van formaat tegenover zich achter de Regeringstafel hadden.

Eigenlijk wilden zowel K.V.P. als P.v.d.A. als A.R. als de Minster, wat de materie zelf betreft, hetzelfde. Dat was ook terug te vinden geweest in het wetsontwerp, zoals het aanvankelijk luidde. De P.v.d.A. had echter in juni jl. uit politieke overwegingen zorgvuldig vermeden zich vóór het ontwerp uit te spreken. Daardoor was de Regering genoodzaakt geworden door het aanbrengen van wijzigingen zich alsnog de steun te verzekeren van V.V.D. en C.H.

Het resultaat bevredigde niemand. Dat kon ook niet, want het moest een compromis tot stand brengen tussen wie een algemene kinderbijslagregelings als een zegenrijke zaak voorstaan en wie zulk een regeling volstrekt en principieel verwerpelijk achten.

De heer **Smallenbroek** had er in juni jl. geen twijfel over laten bestaan, dat hij (en zijn fractie, behoudens twee leden) op het eerste standpunt staan. (Wij gaan daarop thans niet uitvoerig in, gezien het verslag in de genoemde juli-nummers van ons blad.). De kritiek, die hij nu op het gewijzigde ontwerp uitte, was dan ook niet mals. Hoewel moet worden gezegd, dat Minister **Veldkamp** (ondanks zijn persoonlijke voorkeur voor het oude ontwerp) knap verdedigde, waarom dit ontwerp het maximaal „haalbare" was, hij moest toch zijn portefeuille in geding brengen om de laatste weerstand bij de A.R. te overwinnen.

Bij dit laatste viel het trouwens op, dat de Minister nadrukkelijk stelde, dat verwerping van het wetsontwerp voor hem **persoonlijk** tot de consequentie zou leiden, dat hij zijn nog maar pas ingenomen zetel weer zou verlaten. Slechts de portefeuille van Minister Veldkamp, **niet** het bestaan van het Kabinet is dus in het geding gebracht! Noch de Minister-President, noch één der andere Ministers had dan ook achter de tafel plaats genomen.

IS het door de Tweede Kamer nu aanvaarde wetsontwerp inderdaad een compromis, of doet het in de grond van de zaak toch een keuze voor één der beide standpunten? Wij menen, dat het laatste het geval is. In beginsel is de strijd ten gunste van de algemene kinderbijslagregeling beslist.

Voorzover het wetsontwerp daarvan afwijkt, zijn dat duidelijk uitzonderingen op deze regel. Daarom kunnen de concessies, die daarmede aan de V.V.D.

• *Vervolg op pag. 6*

Brandweer in 't verkeer

(van een medewerker)

Tot elf gulden boete is de chauffeur van een Amsterdamse brandweerauto door de kantonrechter veroordeeld wegens het links passeren van een tram toen hij zo snel mogelijk naar een brand reed.

Zijn de berichten in de kranten juist, dan heeft de kantonrechter te kennen gegeven de veiligheid van het verkeer belangrijker te vinden dan het zo snel mogelijk blussen van een brandend huis. „Verwoestingen in het verkeer zijn altijd veel ernstiger dan verwoestingen bij brand", zou hij gezegd hebben.

Dit laatste behoeft natuurlijk niet altijd waar te zijn. Ook bij een brand of een andere ramp kunnen slachtoffers vallen, die wellicht bij een snellere hulpverlening gered hadden kunnen worden. De verdediger van de chauffeur zei dan ook, dat twee minuten bij een uitslaande brand een kwestie van leven of dood kunnen betekenen.

Ook voor de verkeersdeelnemers kan het van het grootste belang zijn dat hulpdiensten zich zo snel mogelijk kunnen verplaatsen: de brandweer wanneer er een auto te water is geraakt en de geneeskundige dienst wanneer het verkeer slachtoffers heeft geëist. Voor politie en brandweer geldt dan nog de regeling, dat men ze voorrang dient te verlenen, ten aanzien van ziekenauto's is men dat echter niet verplicht.

Dat de huidige regeling weinig bevredigend is voor de chauffeurs van deze diensten, heeft de veroordeling van de brandweer-chauffeur opnieuw aangetoond. Een dergelijk geval heeft zich ook al eens voorgedaan met betrekking tot het negeren van een stoplicht door een chauffeur van de brandweer. Ook chauffeurs van de geneeskundige diensten bevinden zich vaak in een moeilijke positie.

Beter dan de overtredingen, die deze verkeersdeelnemers nu soms noodgedwongen begaan, aan de rechter voor te leggen, lijkt het ons een regeling in de verkeerswetgeving op te nemen, die aan de eisen welke aan dit bijzondere verkeer gesteld worden, in ruimere mate tegemoet komt.

BON

Verzoeke als abonnee op NEDERLANDSE GEDACHTEN te noteren

NAAM : _____

Adres : _____

Woonplaats : _____

Opzenden aan de AMINISTRATIE van NEDERLANDSE GEDACHTEN,
Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.
Abonnementsprijs *f* 3.25 per half jaar.

• Bijbelkennis

Een halve eeuw geleden behoorde het tot de goede toon, om niets van de Bijbel te weten en dat openlijk te laten blijken.

In de winter van 1911 maakte Dr. Aletta Jacobs een reis door Palestina. Zij was toen een bekende vrouw in Nederland. De eerste vrouw, die in de medicijnen was gepromoveerd. Minister Thorbecke is er zelfs aan te pas gekomen om haar toegelaten te krijgen tot de Rijksuniversiteit van Groningen.

Dr. Aletta Jacobs reisde dan in Palestina en schreef haar reisbrieven in de Telegraaf.

Hier zijn enkele citaten uit haar reisbrief, die het begin van de kennismaking behandelt, in Joppe of Jaffa.

Eerste citaat:

„Een andere algemene indruk is, dat de afstammelingen van Abraham, Isaäk en Jacob in die meer dan 5000 jaar niet veel van uiterlijk zijn veranderd en dat de achterkleinkinderen van de twaalf zonen van Jacob er uitzien, alsof zij nog in staat zijn hun broertje Benjamin voor een ezelsvel — of was het wat anders — te verkopen."

Tweede citaat:

„In ons hotel (Hotel Jeruzalem) hebben de kamers geen nummers, maar alle een Bijbelse naam. Mrs. Catt, die haar kamer naast de mijne heeft, logeert in Ruben en ik in Dan. De Bijbelse kennis van ons vier is niet toereikend om uit te maken, waardoor mijnheer Dan zich beroemd gemaakt heeft. En terwijl ik vlijtig zit te schrijven, zitten mijn drie reisgenoten in de Bijbel deze en dergelijke bijzonderheden na te pluizen."

Derde citaat:

„Vandaar gingen wij nog even het huis zien, waar Simon, de looier, gewoond heeft. Maar ik heb nog geen tijd gehad na te zien waardoor deze heer zich beroemd heeft gemaakt. Mijn reisgenoten beweren dat hij Jonas gastvrijheid verleend heeft, toen die door de walvis uitgespuwd en aan wal geworpen werd, maar dat komt met de tijdrekening niet overeen."

BUITEN HET BINNENHOF

HET Nederlands Gesprek Centrum heeft zich bezig gehouden met een tot verontrusting stemmende moraliteit in het bedrijfsleven. De inleiders tot de discussie spraken over corruptie en omkoperij, toenemende onbetrouwbaarheid, het aannemen van steekpenningen, belastingontduiking, zwarte lonen en opgeschroefde onkostenrekeningen. Politiefunctionarissen, een hoogleraar in het strafrecht e.a. hebben staaltjes van dalende moraliteit genoemd. Ondermeer werd opgemerkt, dat in vele leverende bedrijven het geven van geschenken of provisie aan inkopers normaal is, ja, dat dit zelfs door de topleiding van bedrijven wordt bevorderd. Het initiatief gaat daarbij niet altijd van de verkoper uit, vaak ook van de inkoper, die brutaal vraagt „wat er voor hem aanzit." Een van de deelnemers aan het gesprek zeide, volgens een verslag in een dagblad: „Integriteit is tegenwoordig een handicap, wie niet meedoet mensen geld aan te bieden dreigt achterop te komen." Uit de discussies werd duidelijk, dat in het bedrijfsleven het aanbieden van een maaltijd aan relaties of het geven van geschenken aan personen, op wiens oordeel of vriendschap men prijs stelt, niet ongebruikelijk is. Dergelijke „attenties" dragen echter al de kiem van corruptie in zich, werd gestipuleerd. De heimelijkheid van die geschenken riekt al naar omkoperij, zeide een der inleiders, het woord steekpenning bergt het woord „verstoken."

Hoewel het kwaad, of het nu door particulieren bedreven wordt of door ambtenaren, hetzelfde kwaad is, is het in de praktijk zo, dat ambtenaren, worden zij betrapt bij het aannemen van steekpenningen zwaar gestraft worden, terwijl private personen in vele gevallen vrij uitgaan. Daarom pleitte prof. Mr. A. Mulder (Leiden) voor een zodanige aanvulling van de Nederlandse strafwet, dat ook niet-ambtelijke personen, die zich in dienstbetrekking schuldig maken aan omkoping of zich laten omkopen gestraft kunnen worden.

Enkele andere suggesties werden aan de hand gedaan, b.v. het komen tot een vereniging tegen de corruptie; meer controles; regelmatig wisselen van functionarissen en het comité-gewijs inkopen. Tenslotte was men het eens over de grote verantwoordelijkheid, welke, in eerste instantie, bij de leiding van het bedrijf ligt.

Tot zover een korte weergave van het in het Gesprek Centrum besprokene.

Het bederf, waarvan hier sprake is, kan hoogstens mogelijk zijn in een feodale orde, of wat daarmee is gelijk te stellen, althans in een staat, waarin de overheidsbevoegdheden als private rechten worden beschouwd, welke men mag belenen, verpanden of verkopen. Maar in een publiekrechtelijke staatsorde moet corruptie ondenkbaar zijn, zowel bij de ambtenaar als bij de private persoon.

Iemand, die in Nederland een ambtenaar omkoopt is strafbaar, omdat hij een misdrijf tegen het openbaar gezag begaat. De ambtenaar, die zich laat omkopen is strafbaar omdat hij een ambtsmisdrijf begaat.

Kort na de oorlog werd de corruptie in ambtelijke kring een dusdanig bederf, dat de regering een aparte dienst instelde tot bestrijding van die corruptie.

Het in het Gesprek Centrum besprokene zal voor vele ingewijden niet als een verrassing zijn gekomen. Wellicht zullen er zijn, die zeggen, dat de regering het bederf in de hand heeft gewerkt door rigoureuze bepalingen of te strenge wetten. Maar wie zo praat, praat alleen maar een overtreding goed.

Het is goed, dat het Gesprek Centrum dit euvel in het licht heeft geplaatst, het euvel van de corruptie, dat blijkbaar als corruptie niet meer gezien wordt.

Zestien jaar na de oorlog, in een tijd van economische opgang, waarin echter nog niet iedereen van de opgang kan profiteren, worden wij geconfronteerd met misdrijven en overtredingen, waarvan Nederland vroeger kon zeggen, „die komen bij ons zelden of niet voor." Het is niet alleen het kwaad van de corruptie, de omkoping etc. het is een algehele achteruitgang in de zeden en in de moraal, welke opvalt. Niet „afgezien van", maar „met" het gesignaleerde corruptiekwaad gaat blijkbaar hand in hand een oneerlijkheid en een zucht tot diefstal en verduistering, welke opvallend is. Opvallend ook omdat zij voorkomt in kringen, waarvan eens kon gezegd worden, dat zij met al hun tekortkomingen welke elke levenskring heeft, wat eerlijkheid en integriteit betreft voorbeeldig waren.

De laatste jaren zijn in de Christelijke kring mannen veroordeeld moeten worden, die door hun overtreding van de gestelde wetten niet alleen zichzelf maar ook de kerk in opspraak hebben gebracht. Het kan ons allen overkomen, dat wij in botsing met de wet komen, maar de voorzichtigheid en de oprechtheid hebben de laatste tijd deuken gekregen, waarvan het uithameren niet gemakkelijk is.

Vooral in deze tijd is de bezinning nodig op het punt van de eerlijkheid, de integriteit en de moraal. Niet alleen bij zakenmensen, maar bij allen, bij wie het erven van het hoogste goed op de voorgrond staat.

William Faulkner

TRANS SKANDIA EXPRESS
Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.
WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

Arjos-Studenten-Conferentie

De studentenconferentie van de ARJOS is voor veel studenten een begrip geworden. Ieder jaar opnieuw blijkt, dat deze conferentie in een behoefte voorziet. Reeds enkele malen werden ons vragen gesteld over de conferentie 1962.

We prijzen ons dan ook gelukkig dat wij thans reeds een aantal mededelingen over deze conferentie kunnen doen. Zij zal plaatsvinden op 19 en 20 januari 1962 in het Gereformeerde Jeugdcentrum „De Witte Hei" te Huis ter Heide.

Dit jaar wordt in overleg met de studentencommissie het „Atoomvraagstuk" aan de orde gesteld. Een vraagstuk, dat op deze conferentie heus niet opgelost zal worden. Het houdt echter zovelen bezig en het is zo'n brandend probleem, dat het goed is dit onderwerp op de studentenconferentie aan de orde te stellen.

De deelnemers krijgen van te voren een documentatie gezonden over de werking van het atoomwapen en over mogelijke toepassingen voor vreedzaam gebruik.

Vrijdagsmiddags zal prof. mr. dr. I. A. Diepenhorst refereren over het „Atoomvraagstuk". Hij zal vooral aandacht schenken aan de juridische aspecten van dit vraagstuk. Vrijdagsavonds refereert prof. dr. C. A. van Peursen over „Leven in het atoomtijdperk?" De beide hooggeleerde heren zullen van te voren een aantal stellingen publiceren. De deelnemers krijgen deze toegezonden. De zaterdagmorgen zal worden besteed aan de „politieke situatie in Nederland". Een figuur uit de leiding van de Anti-Revolutionaire Partij zal op deze morgen aanwezig zijn.

De studenten, die belangstelling hebben, kunnen zich wenden tot het abactiaat van hun corps of senaat. Deze zullen hen de nodige inlichtingen verschaffen en hen voor de conferentie opgeven.

Studenten, die niet georganiseerd zijn, kunnen zich rechtstreeks opgeven bij het secretariaat van de ARJOS, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Aan de conferentie zijn geen kosten verbonden; slechts de reiskosten komen voor rekening van de deelnemers zelf.

De conferentie begint vrijdagsmiddags en zal zaterdags omstreeks 14.00 uur worden gesloten.

D. C.

Kruiswoordpuzzel

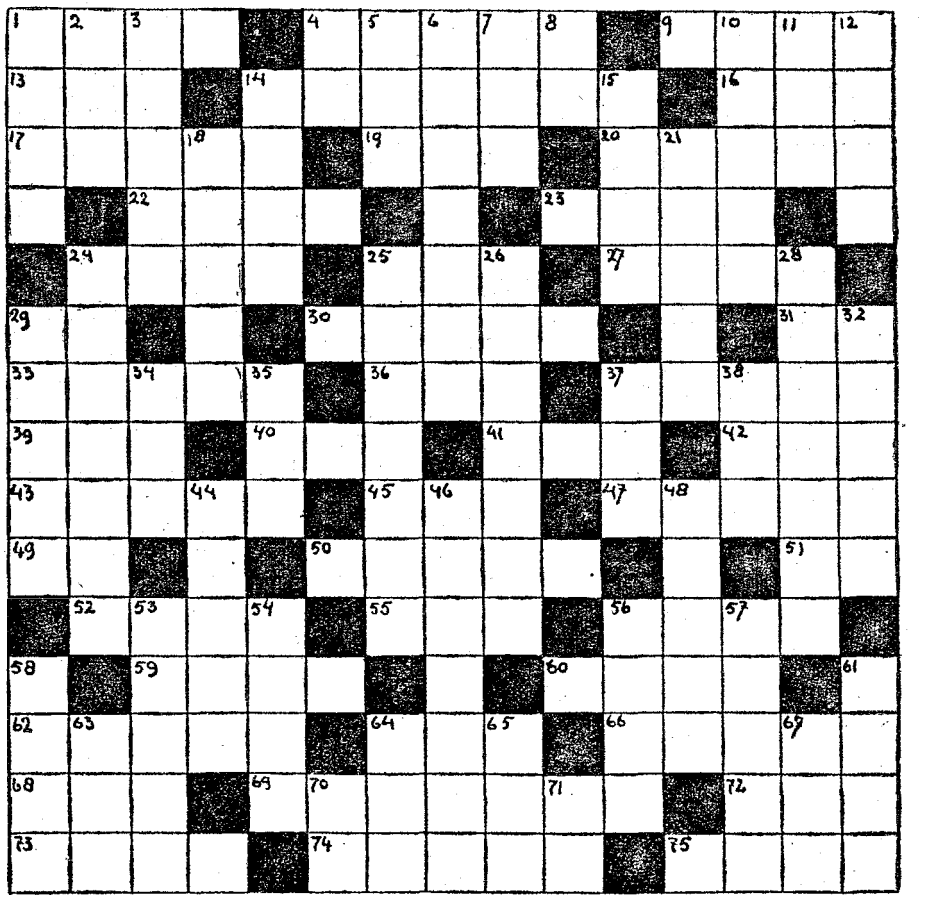

Horizontaal: 1. dapper strijder; 4. warmtebron; 9. stad in Duitsland; 13. bid (lat.); 14. kalm; 16. groet; 17. hoop; 19. meisjesnaam; 20. rangtelwoord; 22. boom; 23. getal; 24. beperkt; 25. lichaamsdeel; 27. kenteken; 29. onderwijs (afk.); 30. verstand; 31. maanstand (afk.); 33. een keer; 36. boom; 37. bloem; 39. steen; 40. mak; 41. lichaamsdeel 42. plaats in Gelderland; 43. geldlade; 45. mijnheer; 47. kolfhamer; 49. water; 50. bouwmateriaal; 51. noot (afk.); 52. dwang; 55. zaak (lat.); 56. bakkersgrondstof; 59. land in Amerika; 60. dapper; 62. padvindersleidster; 64. deuntje; 66. opdracht; 68. insekt; 69. fatsoenlijk; 72. belofte; 73. klap; 74. rus; 75. behoeftige.

Vertikaal: 1. klont; 2. tijdperk; 3. werptouw; 4. uitroep; 5. gravin van Holland; 6. part; 7. soort; 8. titel; 10. kern; 11. plaats in Gelderland; 12. ader; 14. voordeel; 15. lichaamsdeel; 18. bedbedekking; 21. opbep. voornaamwoord; 24. Aziaat; 25. vervoermiddel; 26. kledingstukken; 28. bedekking; 29. bedevaartsplaats; 32. uitroep; 34. vordering; 35. bevel; 37. lichaamsdeel; 38. moment; 44. zetel; 46. werkplaats; 48. vroeger; 53. muziekstuk; 54. bezinksel; 56. sterven; 57. horizont; 58. voedsel; 61. regelmaat; 63. drinkgerei; 64. bier; 65. dans; 67. water in Utrecht; 70. waterstand; 71. muzieknoot.

OPLOSSING

Horizontaal: 1. held; 4. haard; 9. Aken; 13. ora; 14. bedaard; 16. ade; 17. massa; 19 Ans; 20. ander; 22. spar; 23. drie; 24. kort; 25. bek; 27. merk; 29. m.o.; 30. brein; 31. Ik; 33. eens; 36. olm; 37. ster; 39. kei; 40. tam; 41 oor; 42. Ede; 43. kassa; 45. man; 47. malie; 49 aa; 50. beton; 51. nt.; 52. noot; 55. res; 56. deeg; 59. Peru; 60. Koen; 62. akela; 64. air; 66. order; 68. tor; 69. beleefd; 72. Eed; 73. smak; 74. Beria; 75. arme.

Vertikaal: 1. homp; 2. era; 3. lasso; 4. he; 5. Ada; 6. aandeel; 7. ras; 8. dr.; 10. kader; 11. Ede; 12. nerf; 14. baat; 15. darm; 18. spreí; 21. niets; 24. Koreaan; 25. brommer; 26. kimonos; 28. kleding; 29. Mekka; 32. kreet; 34. eis; 35. sta; 37. arm; 38. tel; 44. stoel; 46. atelier; 48. aleer; 53. opera; 54. drab; 56. dood; 57. ender; 58. rats; 61. orde; 63. kom; 64. ale; 65. rei; 67. Eem; 70. eb; 71. fa.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJsel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS,
ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ., ENZ.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.) TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

KAKES' *bouwbedrijf*
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET
NIEUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN
Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

meteoor beton
N.V. BETONFABRIEK DE METEOOR — DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten

J. DE KORT
metsel- en tegelbedrijf
MAASSLUISSTRAAT 606-I
AMSTERDAM

FIRMA COLIJN & IPPEL
Aannemers van beton- en heiwerken
Rijksweg 117 Tel. 01834-375
Pr. Julianaweg 11 Tel. 01834-475
NIEUWENDIJK (gemeente Almkerk)

J. v. d. LINDE
AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW
Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen.
Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H. Arendskerke en Rusthuis Geref. Kerk te Goes.
KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 6705 (01100)

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
Inkoop van alle soorten sloopschepen
KRIMPEN AAN DE IJSEL — Telefoon 369, na 6 uur: 226.

Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie.
Telefoon Rotterdam 113333 (010).

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

VROUWENACTIE

SAMENWERKING met en hulpverlening aan minder-ontwikkelde gebieden zijn sinds jaren bekende klanken in onze partij.

Meer dan eens en regelmatig is door de a.r. woordvoerders zowel op partijvergaderingen als in het parlement de aandacht gevraagd voor de ontwikkelingsgebieden, veelal een „wereld in wording en nood".

Daarbij gaat het zowel om hulp en steun van de zijde van de overheid, als om hulp en steun van particuliere zijde (zending, missie, NOVIB).

Jubileumactie

Het is in dit kader, dat wij thans met grote instemming de „Vrouwenactie Pakistan" kunnen begroeten.

Deze actie gaat uit van de Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen in Nederland. Het is een **jubileumactie.** Op 9 mei 1962 hoopt deze Bond haar 25-jarig bestaan te vieren. De Bond is van oordeel, dat er alle reden is om bij deze gelegenheid overeenkomstig het Evangelie iets te doen voor hen, die onder moeilijke omstandigheden leven.

„Wij maken graag van deze gelegenheid gebruik om een ander blij te maken", zo zei mevr. W. M. Ridderbos-De Rooy, presidente van de Bond, tijdens een speciaal belegde persconferentie in het Bondsbureau te Baarn op 8 december jl.

De Bond heeft een project gekozen in West-Pakistan. Zij heeft dit gedaan in overleg met het **Algemeen Diaconaal Bureau** van de Geref. Kerken in Nederland en het **Zendingscentrum** van deze kerken. De directeur van het bureau, dr. J. van Klinken, heeft daartoe een reis naar Pakistan ondernomen.

Ziekenhuis te Jalalpur

In onderling overleg en na het ter zake ontvangen advies heeft de Geref. Vrouwenbond het christelijk ziekenhuis van Jalalpur geadopteerd als project voor haar jubileumactie. In dit ziekenhuis, dat eigendom is van de Pakistaanse kerken werkt op het ogenblik dr. H. J. Bakker, bekend als zendingsarts uit Indonesië.

Dit ziekenhuis wordt getypeerd als een **„bevolkingsziekenhuis"**, omdat het zich nauw aansluit aan de leefwijze van de bevolking. Zo is er b.v. geen keuken aanwezig. Elke patiënt neemt een deel van zijn familie mee, die hem gedeeltelijk verpleegt en voor hem kookt. De Pakistaanse patiënten voelen zich daar beter thuis dan in een modern opgezet westers ziekenhuis.

De toestand van dit ziekenhuis, bestaande uit allerlei gebouwtjes is overigens weinig florissant. Sommige gebouwtjes zijn bijzonder oud. De inrichting is primitief. Er is veel stof en het is er steeds weer vuil. De apparatuur is verouderd.

Concrete plannen

Met de te verzamelen gelden kan het volgende voor dit ziekenhuis worden gedaan:

1. Er is indertijd begonnen met de bouw van een **jongensziekenzaal.** De bouw daarvan moest echter wegens gebrek aan fondsen worden gestaakt. Alleen de muren staan er. De bedoeling is, dat deze zaal wordt afgebouwd.

2. Dringend nodig is ook de bouw van een **meisjesziekenzaal.**

3. Het **röntgentoestel,** dat uit 1932 dateert, moet door een goed toestel worden vervangen.

4. Het **welfare-werk** kan worden aangevat. Dit houdt in, dat aan de patiënten èn hun familie, tijdens hun verblijf in en bij dit ziekenhuis geleerd wordt, hoe zij voor zichzelf de zo noodzakelijke kleding kunnen naaien en breien, en andere mogelijkheden worden benut, waardoor zij na hun vertrek uit het ziekenhuis in staat zijn in hun onderhoud te voorzien.

Samenwerk

De samenwerking met het Alge... Diaconaal Bureau en het Zendi... centrum is van groot belang. Imm... het is wel mogelijk om als Bond ... gift, zelfs een grote gift te verzame... Maar als daardoor de nodige voo... ningen kunnen worden getroffen, ... wijl er overigens geen geld aanw... zou zijn voor de **exploitatie de... stichten en te verbeteren gebou...** van dit ziekenhuis, zou hetgeen ... Bond doet weinig vruchtbaar kun... zijn. Thans is het zo, dat het we... diaconaat en de zending der G... Kerken de garantie geven, dat ...

Mattheüs 14 : 13.

Het hier afgedrukte vignet, dat ... de „Vrouwenactie Pakistan" de... is bedoeld als een weergave ... wonderbare spijziging, waarov... Mattheüs 14 : 13-21.

„De discipelen zeiden tot Je... hier niets dan vijf broden ... De vijf broden zijn in dit vig... de twee vissen.

BOEKEN en periodieken

Lectuur voor oudere meisjes

Het zal een ouder op opvoeder niet onverschillig laten, wat er op het gebeid van jeugdlectuur op de markt komt. Iedereen, die zich nader bezint op de politiek, stuit bij herhaling op de macht van de lectuur. Door middel van de drukpers worden inzichten, ideeën en programs wereldkundig gemaakt. De pers is de hulp van de politiek; ze kan echter ook de tegenspeler zijn. De christen, die het wel meent met ons volk en die in het bijzonder voor de jeugd aandacht heeft, zal de lectuur voor de jongeren toetsen onder het motto: Zeg mij, wat ge vandaag leest en ik zal u zeggen, wat ge morgen zijt.

De STER-REEKS is een serie meisjesromans, uitgegeven door Callenbach te Nijkerk. Iedere drie maanden verschijnt in deze serie een boek, dat over 't algemeen zonnig is als de jeugd zelf. Wij achten dit goede lectuur voor het wat oudere meisje, want al hebben deze boeken bijna alle een fris en opgewekt thema tot onderwerp, de ernst van het leven — en zelfs de tragiek die zich vaak openbaart — wordt er niet in verdoezeld. Voor een abonnementsprijs van *f* 3,90 per deel (losse delen kosten een gulden duurder) wordt verantwoorde lectuur gegeven. In de lopende jaargang verscheen reeds: Mien van 't Sant: Lotte of Lolo? Verder komen nog: Jeanette Schoolland: Zomerdroom; C. Th. Jongejan-De Groot: Kameleon; Mary Dekker: Het hart in Sunny Hill.

Van de vorige jaargangen, die er alle even aantrekkelijk uitzien, noemen we in 't bijzonder: M. A. M. Renes-Boldingh: 't Perkoetoet-mysterie en van Regina v. d. Hauw-Veltman: Dat eigen hart.

De Ster-reeks kunnen we noemen: een reeks mooie en verantwoorde meisjesromans.

De ARJOS-jaarvergader...

HET was de dag van de optimisten. Meer Arjosleden dan waren verwacht, hadden jongstleden zaterdag de reis naar Utrecht gemaakt. Stoelen waren er bijna te weinig op de jaarvergadering, die de jongerenorganisatie in het Utrechtse Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen hield. Bij de samenzang kon de zaal de decibels van het geluid nauwelijks bevatten. Zij die er waren denken met genoegen aan deze dag terug.

Om met het begin te beginnen, het was ditmaal de eerste keer, dat voorzitter C. Balkenende de jaarvergadering leidde. Kom, dacht hij, laat ik mij niet van de traditie distanciëren. Ook hij vergastte zijn gehoor dus op een lang openingswoord. Hij heeft echter zijn voorganger Silvis niet geslagen. Diens toespraken waren nóg langer.

Er werd allereerst gesproken over de taak en het doel van de Arjos. Over de noodzaak, dat veel nieuwe clubs moeten worden opgericht en veel nieuwe leden worden gewonnen. Dan alleen functioneert de Arjos zoals het moet. Het werk van de Arjos moet echter op een eigentijdse manier worden aangepakt. En hier sneed Balkenende een belangrijk vraagstuk aan.

Hij constateerde, dat de studie de kurk is, waarop de Arjos drijft, maar voegde hieraan toe, dat de jongeren van thans vooral belangstelling hebben voor de wijze, waarop de beginselen, die zij bestuderen, in de praktijk worden uitgewerkt. Inzicht hierin krijgt men door clubstudie betrekkelijk weinig.

Het zou wellicht nuttig zijn, zei Balkenende dus, eens na te gaan of er mogelijkheden bestaan, Arjos-leden als waarnemers toe te laten bij allerlei vormen van meningsvorming in onze partij. Op deze wijze zouden zij een beter inzicht kunnen krijgen in de praktische politieke vraagstukken en de toepassing van de antirevolutionaire beginselen in de praktijk.

De heer Balkenende dacht hierbij in eerste instantie aan toelating van Arjos-leden als waarnemer in de verschillende commissies van het College van Advies. Maar ook regionaal achtte hij verwezenlijking van de door hem naar voren gebrachte suggestie gewenst.

Arjos en partij

Hierna besprak de Arjos-voorzitter de verhouding tussen de Arjos en de A.R.-Partij. Sommigen schijnen de bestaande band als een knellende te beschouwen. Ten onrechte, aldus Balkenende. De Arjos is geheel vrij, haar activiteiten te organiseren, zoals zij dat zelf wenst. Zij stelt zelf haar conferenties vast, kiest zelf haar sprekers. Als een gesprek plaats heeft met het moderamen van het Centraal Comité geschiedt dit doorgaans op verzoek van de Arjos.

Erkentelijk toonde de heer Bal... ende zich voor het nieuwe Begi... en Algemeen Staatkundig Program... de partij. Opnieuw is een mogelijk... geopend voor studie op de doelste... gen van de antirevolutionaire poli... En gaat het daar in de Arjos niet ...

Uitvoerig ging de heer Balken... in op de vraagstukken rond de sam... werking tussen de christen-democ... sche partijen. Eerst besprak hij de ... houding tussen A.R.-Partij en C... Unie. Met erkentelijkheid memoreer... hij het sympathieke standpunt ... prof. Van Niftrik. Met instemming ... teerde hij de uitspraak van dr. Be... huis, dat de beide partijen, ernst ... kend met de samenwerking, moe... streven naar een mentaliteitsveran... ring bij hun leden.

„Het steeds weer met nadruk ste... van de verschillen en moeilijkhe... die een samengaan in de weg zou... staan, is echter toch wel iets anders ... een daadwerkelijk streven naar ... mentaliteitsverandering", zei de h... Balkenende. Later, tijdens de besp... king van het jaarverslag, verduidelij... hij deze uitspraak. Hem werd toen ... weten, dat hij wel prof. Van Nift... had genoemd, maar dat zich uit ... C.H.U. nog wel andere geluiden la... horen. Hij antwoordde, dat déze ali... uit zijn betoog vooral betrekking h... op de uitlatingen van mr. Beernink, ... voorzitter van de C.H.U.

Wat te doen met de voorstellen ... prof. Romme? Zoals men weet, hebb... de jongerenorganisaties van A.R. ... C.H.U. en K.V.P. dit najaar een c... ferentie gewijd aan de christen-de... cratische samenwerking en kwam p... Romme bij deze gelegenheid met ... suggestie, dat de jongerenorganisa... zouden streven naar de totstandkom... van één gezamenlijk christen-demo... tisch werkprogram.

Deze taak gaat echter de jonge... organisaties boven hun krachten, me... de de heer Balkenende. Een goede ... wezenlijking is alleen mogelijk, als ... drie partijen zelf dit werk ter hand ... men. De jongerenorganisaties zou... uit de studie en de bezinning, die ... een dergelijk gezamenlijk onderz... plaats heeft, profijt kunnen trekke...

Meeleven met de organisatie bl... vervolgens uit de gedachtenwissel... over het jaarverslag en het bestu... beleid. Gewoontegetrouw werd ... jaarverslag eerst in discussiegroe... besproken. Bij de openbare discus... kreeg een groot aantal onderwer... de aandacht: kadercursus, Op Wiek... prijs van de Arjos-brochures.

Zin...

Voort ging de dag. De middag... gadering brak aan. Men keek al e...

...ISTAN

exploitatie der gebouwen straks ook mogelijk zal zijn. Zij zullen die exploitatie voor hun rekening nemen.

De keuze van dit project in Pakistan is gestimuleerd doordat de Geref. zending thans eveneens haar aandacht tot dit land heeft gericht.

Veel medewerking

Er is een **werkcomité** gevormd, bestaande uit oud-bestuursleden van de Bond. Als **adviseurs** zijn bij de actie betrokken dr. **J.** van Klinken en ds. Richters, directeur van het Zendingscentrum te Baarn, alsmede mevr. Beumer-Van Stek, presidente van het Vrouwen Zendings Thuisfront te Leist.

In het brede **comité van aanbeveling** zijn o.a. vertegenwoordigd afgevaardigden van de generale synode van de Geref. Kerken en alle zendings- en diaconale instanties uit het kerkelijk leven.

Het landelijk vrouwenzendingsthuisfront heeft zich bereid verklaard aan de actie mee te werken. Van de Ned. Christen Vrouwenbond werd medewerking voor dit plan verkregen en de presidente van deze bond nam eveneens zitting in het comité van aanbeveling. Verschillende personen uit de kring van de A.R. Partij, die zich in het bijzonder bezig houden met de ontwikkelingsgebieden, hebben eveneens steun gegeven. Tevens vindt men namen uit de kring van de Vrije Universiteit te Amsterdam en de Theologische Hogeschool te Kampen, van leidinggevende personen in het kerkelijk en christelijk organsatie-leven, terwijl tenslotte volstaan moge worden met de vermelding, dat de vertegenwoordiger van de Hoge Commissaris der Ver. Naties voor Vluchtelingen, mr. C. Brouwer lid van dit comité is.

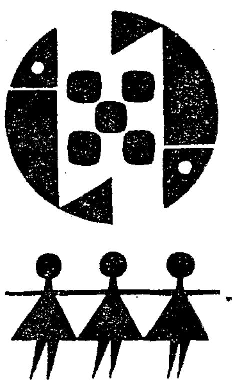

De **ere-presidente** is mevrouw H. Zijlstra-Bloksma te 's-Gravenhage, echtgenote van de Minister van Financiën. Als **beschermvrouwe** heeft de Begum Liaquat Ali Khan — die jarenlang ambassadrice van Pakistan in ons land is geweest en thans ambassadrice te Rome is — haar naam aan deze actie willen verbinden.

Tientjes maken tonnen

De Geref. Vrouwenbond telt ongeveer 25.000 leden. Als elk lid voor een tientje zorgt, dan wordt de slagzin „Tientjes maken tonnen" waar. Medegedeeld werd, dat dit plan niet alleen voor de leden van de Bond bedoeld is. Zo wil men in ieder geval graag alle ongeveer 175.000 geref. vrouwen vragen om mee te doen. Het is vanzelfsprekend, dat wij deze actie in het kader van de particuliere hulp aan ontwikkelingsgebieden van harte aanbevelen. Wij hopen, dat er vele „tonnen" verzameld mogen worden.

...: een dag vol optimisme

...naar de deur, maar neen.... Zeker, door die deur waren al veel prominente gasten binnengekomen: niet minder dan vier Kamerleden, te weten de heren Aantjes, Van Bennekom, Schipper en Versteeg. Niet minder dan twee oud-voorzitters, de heren Veerman en Silvis. Oud-secretaris Mulder, die thans burgemeester is. De heren Van Haersma Buma, Woertman en de Bruyn, resp. voorzitter van de F.C.H.J.G., K.V.P.J.G. en J.O.V.D. Vertegenwoordigers van een aantal Kamercentrales. Veel gasten, en zij waren welkom.

Maar vergaderde op deze dag in Utrecht ook niet het Centraal Comité? Men had op de convocaties niet de aansporing gestaan, dat de leden van het C.C. na afloop van hun vergadering (omstreeks één uur) de Arjos-bijeenkomst zouden bezoeken? Maar neen, het C.C. vergaderde en vergaderde, het eind was zoek. Het werd veel later dan één uur, het werd, geloof ik, wel half vijf. Tegen die tijd ging de Arjos al naar huis.

Voor het echter zover was, wachtte nog een heel programma op afwerking. De samenzang bevatte een groot aantal liederen. Mr. C. Boertien begeleidde kundig op de piano.

Zanglust toonde ook Piet Sybrandy, die in de middagvergadering voor en na de toespraak van staatssecretaris Roolvink optrad.

Luisteren

Gaarne sprak vervolgens staatssecretaris Roolvink. „Wat zou er voor aangenamer taak zijn dan voor de jongerenorganisatie iets te zeggen over de „politiek?" Twee aspecten had het betoog van de staatssecretaris. Ze blijken uit de titel: „Wij leven op een vulkaan en het is er goed wonen."

Voorzitter Balkenende

Het vulkanische karakter van deze samenleving is maar al te goed bekend. De heer Roolvink noemde enkele bronnen van onrust: de atoomexplosies, Berlijn, Cuba, Laos, Kongo. Al deze onrust wordt systematisch in stand gehouden, zei hij, maar, voegde hij, de tweede psalm citerend, eraan toe: Hij die in de hemel zetelt, lacht.

In deze tijd, vervolgde de staatssecretaris, is de vraag naar een christelijke politiek meer dan ooit aan de orde. Alleen het christelijk geloof biedt een tegenwicht, vooral ook omdat dit geloof een antwoord geeft op de kernvraag: Wat denkt u van de mens? Als wij alleen een materiële boodschap aan de wereld hebben te brengen, zal onze christelijke politieke actie niet lang meer stand houden.

Staatssecretaris Roolvink wekte de antirevolutionaire jongeren op, zich een grootse visie eigen te maken en zich niet te vermeien in beuzelarijen.

Op sociaal-economisch gebied behoort veel armoede tot het verleden. De werkloosheid is tegenwoordig geen probleem meer. Ook is de tegenstelling tussen werkgevers en werknemers aan het verdwijnen. Deze verschijnselen koos de staatssecretaris om te laten zien, dat het hier, ondanks het feit dat wij op een vulkaan leven, toch ook goed wonen is.

Wij moeten nog wennen aan heel wat veranderingen, die zich in de samenleving voltrekken, vervolgde de heer Roolvink. Onze sociaal-economische gedachtenvorming heeft zich grotendeels afgespeeld in een tijd, waarin deze veranderingen nog niet optraden. De staatssecretaris illustreerde zijn betoog aan de hand van een voorbeeld. Als er zich vroeger arbeidsconflicten voordeden, speelden zij zich doorgaans af tussen werkgevers en werknemers.

Thans ziet men meer dan eens werkgevers en werknemers zich gezamenlijk opstellen tegenover de overheid. Uit deze omstandigheid concludeerde de bewindsman, dat in deze veranderde samenleving juist de verhouding tussen overheid en samenleving, tussen overheid en bedrijfsleven voortdurend opnieuw onder de loupe moet worden genomen.

Als richtlijn voor het christelijke politieke handelen noemde de staatssecretaris in dit verband drie aspecten: verantwoordelijkheid, rechtvaardigheid, barmhartigheid. Opnieuw kwam hij met voorbeelden uit de sociaal-economische sfeer. Bij het menszijn behoort, zei hij, het dragen van verantwoordelijkheid. De overheid moet het bedrijfsleven niet bevoogden, maar het deze verantwoordelijkheid laten. Naarmate men in de maatschappij zijn verantwoordelijkheid ervaart, maakt men het voor de overheid gemakkelijker, zich terug te trekken.

Het belang van het vervullen van rechtvaardigheid en barmhartigheid illustreerde de staatssecretaris aan de hand van het loonbeleid. Wanneer men dusdanig hoge looneisen stelt, dat prijsverhoging er een onvermijdelijk gevolg van is, komt de rechtvaardigheid in de knel. Immers de zwakke groepen in de maatschappij, vooral zij die van ouderdomsvoorzieningen leven, worden in de eerste plaats van deze prijsstijgingen de dupe.

Zaterdag werken

De toespraak van staatssecretaris Roolvink, vooral zijn drie richtlijnen voor het christelijk handelen in de sociaal-economische politiek, werd met stijgende aandacht beluisterd. Hoezeer men meeleefde, bleek uit de vele vragen, die werden gesteld. Ook hier ontbraak niet de vraag, wat nu eigenlijk het specifieke antirevolutionaire geluid is hij het voeren van een sociaal-economische politiek. Maar zijn het niet de drie elementen, die staatssecretaris Roolvink noemde: verantwoordelijkheid, rechtvaardigheid en barmhartigheid?

Eén antwoord verdient speciale vermelding. Gevraagd was, hoe de heer Roolvink denkt over een belasting, waarvan de opbrengst is bestemd voor de onderontwikkelde gebieden. „Wel", luidde het antwoord, „ik ben ertegen, vooral omdat het persoonlijk element in zo'n belastingheffing ontbreekt. Laat men", aldus staatssecretaris Roolvink, „in dit land met zijn tekort aan arbeidskrachten eens een zaterdagmorgen gaan werken en zijn loon afstaan voor de onderontwikkelde gebieden. Dit heeft meer persoonlijke waarde dan een heffing door de fiscus."

Tenslotte was er — welk een verrassing! — dan toch nog een lid van het Centraal Comité in de zaal. Hij had er de hele middag al gezeten.

„Ik ben een van de Nederlanders", verklaarde dr. Veerman, die nog niet profiteren van de vrije zaterdag." Omdat hij 's ochtends niet naar het C.C., waarvan hij nu ruim een maand lid is, had kunnen gaan was hij 's middags naar de Arjos gekomen.

Het slotwoord van dr. Veerman was een woord van bezieling, een woord, dat aanspoorde tot een nieuwe aanpak. Het wekte op om hoofd en benen te gebruiken voor de uitbouw van de Arjos en de doorwerking van de antirevolutionaire doelstellingen. Op zulk een bezielend woord kán een enthousiaste reactie niet uitblijven. vp.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN kring

Vicon — Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

HOLWERDA ZONEN
Dokkum
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon 05190-2580.

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.
A. van Houwelingen - Moordrecht
telefoon 305 (01827), Westeinde 117

H. KLEIN - van klein tot groot
Van de kleinste gereedschappen tot de grootste machines leveren wij u
BAKKERIJMACHINES
GEREEDSCHAPPEN
WINKELINVENTARISSEN, enz.
Woonhuis:
Nieuwenhoornstraat 112 - Telefoon 174549 - Rotterdam-Zuid.

AVIA huisbrandolie
Firma G. H. VAN LEEUWEN
VEENENDAAL TELEFOON 08385 - 2414

AUTODEMONTAGEBEDRIJF
J. KNOOP N.V.
ADUARD - TELEFOON 05903-235
Inkoop van aangereden auto's
Verkoop van gebruikte onderdelen van een groot aantal merken

RIVEL Fabriek van rijwielen en autopeds
SURHUISTERVEEN

N.V. TEXTIEL UNIE
SPENCER-HEY
Culemborg
FABRIEKEN VAN GEBREIDE BOVENKLEDING

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK — TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

S. J. SPRIETSMA
Metaalwarenfabriek - Fabriek van stalbenodigdheden
INDUSTRIEWEG 2 A
FRANEKER - TELEFOON 0 5170 - 2397
kan regelmatig geschoolde en ongeschoolde werkkrachten plaatsen

drukkerij
zwagers
Sinds 1903
Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Verolme United Shipyârds
Rotterdam - Holland
Telefoon 17 26 40

Vraagt uw bakker naar

TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telef. no. 2156 Neder-Hardinxveld

RIJWIELREKKEN
(overdekt en onoverdekt)
In 20 verschillende modellen
Vraagt folder A.P.
RIJWIELREKKEN-INDUSTRIE
FALCO
AMBTSTRAAT 15 — ALMELO
Telefoon 0 5490 - 4323

Firma H. van Triest en Zoon
Groothandel
in fourages
DWINGELO
Tel. 0 5219 - 270 b.g.g. 316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

Koopt een goed kostuum
enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend
DUTHLER
VARSSEVELD

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• **KATANGA** bleef de frontpagina's van de dagbladen beheersen. Terecht, want wat zich daar afspeelt, is niet meer een strijd tussen de Verenigde Naties en Tsjombe alleen. Het is ook bezig uit te groeien tot een internationaal geschilpunt. Zoals Engeland en Frankrijk in 1956 bij hun Suez-actie de Verenigde Staten van Noord-Amerika tegenover zich vonden, zo stuiten de Verenigde Staten thans in Katanga op tegenstand van de beide genoemde bondgenoten. Het is immers duidelijk, dat de V.N.-actie in dat land vooral door Amerika wordt gestimuleerd onder het motto: Kongo kan (financieel) niet zonder Katanga en nu moet met de wapens een situatie worden geschapen, waarin Katanga zich in het Kongolese geheel moet voegen. Nu is het waar, dat Tsjombe een rare draaitol is, maar rechtvaardigt dat het optreden van de V.N.? Frankrijk, Engeland en ook België vinden dat dit niet het geval is. Het Engelse verzoek om een wapentsilstand, zal trouwens in veel ruimere kring instemming vinden. Men moet zich realiseren, dat Gizenga aanvallen op Kivoe onderneemt, die, gelet op 's mans communistische inslag, voor Kongo veel ernstiger kunnen zijn dan een slechte verstandhouding tussen de V.N. en Tsjombe in Elisabethstad.

Secretaris Generaal Oe Thant heeft het er moeilijk mee.

Stelde hij aanvankelijk de omverwerping Tsjombe's regiem als doel van de actie, thans wordt het openhouden van de V.N.-verbindingslynen als oogmerk genoemd. Wellicht zal er, evenals dit in september het geval was, een wapenstilstand gesloten worden. Of een groot offensief, dat de knoop moet doorhakken vóórdat de internationale tegenstellingen te groot wordt.

• Ook de **Berlijnse kwestie** is niet nader tot een oplossing gebracht. Het gesprek Adenauer-De Gaulle heeft de Franse staatsman niet bewogen om van zijn standpunt: geen onderhandeingen met de Russen, af te stappen. Alleen voorbereidende besprekingen met het Kremlin acht hij verantwoord. Welnu, die worden al maanden gevoerd.

De Ministers van Buitenlandse Zaken van de grote Westerse Drie en West-Duitsland hebben zich deze week bij het Franse standpunt neergelegd. Zal de NATO-ministerraad, die thans te Parijs bijeen is, daarvan afwijken? Wij geloven het niet, want de Verenigde Staten, Engeland, Frankrijk en West-Duitsland zijn in dit gezelschap de voornaamsten.

• Resoluter pakt **Frankrijk** in eigen huis de zaken aan. De OAS is — eindelijk — buiten de wet gesteld. Dit betekent dat de aanslag-plegers sneller berecht kunnen worden en dat zelfs personen, die verdacht worden van activiteiten ten behoeve van het geheime leger, doelmatiger in de kraag gegrepen kunnen worden. De tussen 8 en 14 december verwachte greep naar de macht door de OAS, is uitgebleven, zodat men de indruk krijgt, dat de toegenomen resoluutheid van het Franse volk en zijn regering een gunstig effect beginnen op te leveren.

• **Rusland** heeft de diplomatieke betrekkingen met het kleine Albanië verbroken. In feite is dit een vertoon van Russische onmacht. Het betekent immers dat het Kremlin geen wegen en middelen ziet om de leiders in Tirana zijn wil op te leggen. De breuk (in 1948) tussen Rusland en Yoego Slavië is nimmer helemaal geheeld, zodat Chroesjtsjef niet vanuit dat land de Albanezen kan (laten) aanpakken. De geografische ligging, de houding van Tito en vriendschap van Rood-China, dit zijn de drie omstandigheden, die Albanië's leider Enver Hodja in de gelegenheid stellen zijn tong naar Rusland uit te steken. **En wij** zien weer eens wat de zo hoog geroemde communistische eensgezindheid in werkelijkheid waard is.

• In **Noorwegen** vond de uitreiking van de Nobelprijs voor de vrede aan de Zuid-Afrikaanse Zoeloe-leider Loethoeli plaats. Dat de regering van zijn land hem met pijn en moeite in de gelegenheid stelde dit eerbewijs zelf te gaan halen, blijkt wel uit het feit, dat er geen vergunning voor een reis naar die andere Nobelprijzen-stad, Stockholm, meer af kon. De voorzitter van het Noorse Nobel-comité hield een rede, die niet alleen de Zuid-Afrikaanse regering zal hebben geërgerd, doch die — in verband met uitlatingen over Kongo — ook de Belgische ambassadeur in Oslo stak. Hij verliet dan ook prompt de zaal. Het is te betreuren, dat deze plechtigheid door die rede in het politieke vlak werd getrokken.

• De **E.E.G.** zal eerlang ook Noorwegen onder haar leden tellen.

Dit heeft premier Gerhardsen te kennen gegeven. Ook in E.E.G.-verband moet Afrika worden genoemd. De voorbereiding van een nieuwe associatie (per 1 januari 1963) tussen de Europese Economische Gemeenschap met 16 Afrikaanse staten kreeg deze week in Brussel haar beslag.

• **India** wordt in zijn noordflank door Rood-China bedreigd.

Wij schreven er de vorige week over. Thans moet worden vastgesteld, dat Nehroe ook zelf niet handelt volgens de regel: „Wat gij niet wilt, dat u geschiedt, doe dat ook aan een ander niet". Het samentrekken van Indiase troepen rondom de Portugese enclave Goa (aan de westkust) vormt een ernstige bedreiging voor deze laatste Portugese bezitting in Azië. Sinds 1510 hebben de Portugezen deze bezet gehouden. Ook thans voerden zij versterkingen aan, om stand te houden. Wat denkt het volk van ruim 600.000 Goanezen er zelf van? Met spanning wacht men op de dingen die komen gaan.

• Zelfbeschikking, gevolgd door onafhankelijkheid, is het gelukkige deel van **Tanganjika.** De 9 miljoen burgers van dit land hebben deze week hun leider Julius Nyerere toegejuicht. Zijn wijs beleid en Engelands begrip voor de veranderingen in de wereld, maakten van 9 december een blijde dag. De band tussen Tanganjika en het Britse Gemenebest blijft bestaan. Het ziet er naar uit, dat de V.N. er een waardevol lid bij krijgen, want extreme neigingen, zoals Ghana's leider Nkroemah en Sekoe Toeré van Guinea ten toon spreiden, zijn Nyerere gelukkig vreemd.

Hoest u? BRONCHILETTEN MIJNHARDT 95ct

• *Vervolg van pag. 2*

zijn gedaan, ook moeilijk anders hebben gediend dan om deze partij de gelegenheid te geven haar „gezicht" tegenover haar kiezers te redden. Het enige, wat zij er mee bereikt heeft, is een wangedrocht van wetgeving, waarvan men alleen maar kan hopen, dat het op basis van de nu aanvaarde grondgedachte zo spoedig mogelijk verbeterd en vereenvoudigd zal worden.

Van de op 27 juni jl. door de V.V.D.-woordvoerder, de heer Corver, gesproken grote woorden, dat het onder één kinderbijslagregeling brengen van loontrekkenden en zelfstandigen, voor zijn fractie „onaanvaardbaar" moest worden geacht, is nog geen half jaar later weinig overgebleven.

Dit verwijt kan althans niet worden gemaakt aan de minderheid uit de A.R.-fractie (de heren Aantjes en Meulink), waarvan de heer **Smallenbroek** reeds in juni had medegedeeld, dat zij overwegende bezwaren tegen het wetsontwerp hadden. Daar het karakter van het wetsontwerp **ten principale** niet was gewijzigd, handhaafden zij ook nu hun standpunt, al bleek zulks bij de stemming alleen ten aanzien van de heer Aantjes, daar de heer Meulink (wettig) verhinderd was aanwezig te zijn.

De motivering voor deze „tegenstem" is neergelegd in de korte verklaring, die de heer Aantjes vóór de stemming aflegde en die als volgt luidde:

„Dit wetsontwerp mist naar mijn oordeel het karakter van verzekering, en zal m.i. eerder leiden tot een verzwakking dan tot een versterking van het verantwoordelijkheidsbesef.

Voorts acht ik de uitbreiding van het instituut der zogenaamde „Volksverzekering" een bedenkelijke ontwikkeling, die door dit wetsontwerp m.i. slechts kan worden gestimuleerd.

Voorts ben ik in het bijzonder van oordeel, dat het wetsontwerp ten onrechte voorbijgaat aan het essentiële verschil in inkomensvorming van zelfstandigen en loontrekkenden, en een beïnvloeding van de structuur van onze maatschappij in een m.i. onjuiste richting betekent.

Ik acht geen rechtsgrond aanwezig, die het wetsontwerp rechtvaardigt.

De in het oorspronkelijke ontwerp aangebrachte wijzigingen hebben mijn bezwaren ten principale niet weggenomen, doch integendeel andere, o.a. van administratief-technische aard, daaraan toegevoegd.

Samenvattend heb ik tegen het wetsontwerp zodanige overwegende bezwaren, dat ik mijn stem daaraan niet zal kunnen geven".

Het moet de heer **Aantjes**, van wie bekend is, dat hij aan de politieke constellatie, waarop het Kabinet-De Quay berust, zeer gehecht is, niet gemakkelijk zijn gevallen dit afwijkende standpunt in te nemen. Maar in laatste instantie is een goede consciëntie beslissend.

Zo is de regel in de anti-revolutionaire Tweede Kamer-fractie. En zo is het ook goed.

Moeder Voor het fere Baby-huidje
BABYDERM POEDER-ZALF OLIE • ZEEP

Pijn SANAPIRIN MIJNHARDT 90ct

• *Vervolg van pag. 1*

sen, die er deel van uitmaken, voor alle verbanden, waarin zij elkaar ontmoetten, **geboden** gelden. En die geboden zijn op de Sinaï gegeven. Gehoorzaamheid aan die geboden betekent vernieuwing en herstel in de maatschappij; ongehoorzaamheid leidt tot verwording en ontbinding.

Wie de prachtige studie van Prof. Van Riessen over de maatschappij der toekomst leest, wordt getroffen door het merkwaardige feit, dat de gehele ongelovige wetenschap, hoe ook verdeeld en verschillend gericht daarin overeenkomt, dat zij de maatschappij te veel ziet als een lot en de verandering van de maatschappij naar de toekomst als een onontkoombare noodzaak. Het moet zó worden, want de wetten en de krachten zijn zó.

En voor een Christen is dit allemaal onaanvaardbaar.

HEEFT het dus geen zin, te spreken over dirigisme? Zonder twijfel heeft het wel zin. Maar dan moeten we eerst breken, volkomen en principieel breken met de gedachte, dat de **ontwikkeling** van de maatschappij gaat volgens inhaerente **wetten.** En dat we dùs de ontwikkeling van de maatschappij haar gang moeten laten gaan, opdat zij volgens die wetten geschiedt, en dat dus elk ingrijpen van de overheid, noodsituaties daargelaten, een schending betekent van de ontwikkelingswetten in de maatschappij, een wettenschending, die we dan dirigisme noemen.

Wij verstaan onder dirigisme heel iets anders. En willen daarover wel afzonderlijk handelen. Maar voorlopig schijnen wij met Dr. Knibbe bij een gesprek over dirigisme geen gemeenschappelijk uitgangspunt te hebben, omdat zijn opvatting van de ontwikkeling der maatschappij en de daarbij geldende wetten door ons principieel wordt verworpen. Verworpen op grond van onze Christelijke overtuiging.

A.

Spit, Spierpijn
en reumatische pijnen
wrijft U eveneens weg met
DAMPO

De zaak Van der Putten

De naam van de heer Van der Putten is sterk verweven met de geruchten die rondwaren rond schandalen die in de defensiewereld zouden zijn bedreven. De bedrijvers daarvan zouden niet alleen ongestraft zijn, maar nog steeds werkzaam binnen de defensiesfeer. Daarom steekt er geen kwaad in deze affaire te verbinden met de naam van de heer Van der Putten. Als de mededelingen van de heer Van der Putten waar zijn strekt het hem tot eer. Maar over die waarheid lopen de meningen uiteen.

Het is daarom een daad van wijs beleid van de Volksvertegenwoordiging dat, niettegenstaande dat deze zaak die in de schriftelijke stukken niet aan de orde was gesteld, toch door de Staten-Generaal bij de begrotingsbehandeling is besproken op een waardige en evenwichtige wijze.

Het komt ons voor, dat het nuttig is, nu niet alle kranten een waar verslag hebben gegeven van het betoog dat namens de A.R.-fractie is gehouden, ter voorkoming van legende-vorming, deze rede volledig te publiceren in dit A.R.-post-nummer.

De heer Kieft, na gewezen te hebben op de noodzaak van een hoog moreel bij de troepenmacht, het Nederlandse volk en de individuele personen in deze internationaal zo moeilijke tijd zei het volgende:

Mijnheer de Voorzitter:

Het is van betekenis dat de bewindslieden hieraan in positieve zin medewerking verlenen. Maar hiermee alleen is de defensieleiding niet klaar. Het eigen beleid van het departement moet óók voorkomen dat, zoals dit nu het geval is, gesproken kan worden van een periode waarin defensie een slechte pers heeft, in een kwaad gerucht komt, en aan wie schandalen worden toegeschreven.

Of, indien dergelijke dingen niet kunnen worden voorkomen, er maatregelen worden genomen waaruit duidelijk blijkt dat het inderdaad alleen maar geruchten zijn.

Ik zeg hiermee niet dat alles wat in de laatste tijd is gezegd of geschreven over deze zaken juist of onjuist is. Ik constateer alleen dat dit funest is voor het moreel van de troep, het moreel van het Nederlandse volk en het moreel ook van de betrokkenen. Deze zaken moeten worden uitgezocht — op een zo kort mogelijke termijn.

Blijkens een mededeling van de raadsman van de heer Van der Putten is tegen het besluit tot ontslag geen beroep ingesteld. De raadsman dringt in zijn adres aan op het aanwenden van invloed bij de minister om terug te komen van het ontslagbesluit. Mijn fractie meent dat dit advies niet mag noch kan worden opgevolgd.

Mensen die zich gekrenkt gevoelen in hun rechtspositie kunnen in Nederland een beroep doen op de rechter.

Dat **moet** ook in dit geval geschieden en daarom mag dat adres niet worden opgevolgd.

Het behoort nu eenmaal tot de taak van de rechter deze geschillen te beoordelen. De volksvertegenwoordiging is niet belast met de rechtsprekende taak. Zelfs zou de volksvertegenwoordiging niet met deze taak kunnen worden belast, ook al zou van het beroepsrecht willens en wetens geen gebruik worden gemaakt.

Toch is de rechter niet in staat alle facetten die rond deze affaire verweven zijn te beoordelen. Er zijn facetten die buiten de competentie van elke rechter vallen. Ondanks het feit dat de rechter tot een uitspraak komt is het noodzakelijk dat het Nederlandse volk gerustgesteld wordt over het beleid van de regering. Maar ook dat er duidelijkheid komt over de beschuldigingen door de heer Van der Putten over hogere en lagere geplaatste functionarissen geuit.

Mijn fractie is van oordeel dat in deze situatie het onjuist zou zijn een opening van zaken van regeringswege alleen te geven. Wij moeten ook de schijn vermijden als zou slechts één partij worden gehoord.

Ik meen ook uit de mededelingen van de minister begrepen te hebben dat hij het liefst de onderste steen boven wil hebben.

Welnu, gelet op alles wat in het geding is, is mijn fractie er van overtuigd dat een bijzondere Kamercommissie moet worden ingesteld om de gehele affaire Van der Putten te onderzoeken, minus de zaak van de ontslagkwestie.

De instelling van een dergelijke commissie moet echter haar zin krijgen door de bereidwilligheid van de minister zijn medewerking te verlenen.

Belastingverlaging voor de werkende gehuwde vrouw

EIND vorige maand is de Kamer akkoord gegaan met de voorstellen van Staatssecretaris Van den Berge om de belastingdruk op het inkomen van de gehuwde werkende vrouw te verlichten.

Zij zal nu voortaan eerst een derde van haar inkomen mogen aftrekken met een minimum van ƒ 500,—, mits dit bedrag haar inkomen niet te boven gaat en een maximum van ƒ 2.000,—. Daarnaast gelden de gebruikelijke ƒ 100,— aftrek wegens verwervingskosten en het niet belastbaar zijn van de eerste ƒ 200,— extra inkomsten. Dit betekent dus eigenlijk een minimum aftrek van ƒ 800,—.

Voor de gehuwde vrouw, die in het bedrijf van haar man werkt, geldt, dat zij een derde van een gefixeerd bedrag ad ƒ 2.250,—, dus ƒ 750,— mag aftrekken van het inkomen van haar man. Een amendement ingediend door de heer Kieft om dit gefixeerde bedrag op ƒ 3000,— te brengen, waardoor dus een vast bedrag van ƒ 1000,— afgetrokken mag worden, werd met 66—49 stemmen verworpen. De P.v.d.A. stemde in zijn geheel tegen omdat tevoren een amendement van de heer Peschar om het minimumbedrag van ƒ 500,— op ƒ 750,— te brengen, verworpen was met 70—43 stemmen. Mag het ene bedrag niet verhoogd, dan ook het andere niet, vond hij. De Staatssecretaris voerde aan, dat het minimumbedrag in feite toch reeds ƒ 800,— bedroeg. Hij vond zichzelf al vrijgevig genoeg, daar hij de ƒ 200,— vrije bijverdienste niet in rekening had gebracht.

Bij het amendement Kieft was het voornaamste bezwaar van de Staatssecretaris de vraag of de middenstanders en agrariërs er wel voordeel van zouden hebben. De inspecteur zou immers bij een hogere fixatie eerder geneigd zijn aan te tonen, dat het werkelijke bedrag in concrete gevallen lager is.

Om te voorkomen, dat er aan het eind van het jaar nog een groot bedrag aan inkomstenbelasting moet worden betaald, zal een loonbelasting, na de toegestane aftrek, van 15% worden ingehouden. Dit is in het kort de verlichting, die hopelijk 1 jan. 1962 zal kunnen ingaan.

Ik geloof, dat dit een eerlijke zaak is. Zowel de ongehuwde als de gehuwde werkende vrouw zijn in de oorlog door Duitse maatregelen zwaar belast. De Duitsers vonden immers, dat vrouwen behoorden te trouwen en „raszuivere" kinderen moesten voortbrengen. Hitler wist wel weg met de Germanen zonen. Deze maatregelen zijn na de oorlog blijven bestaan, zij het om andere redenen. Maar door de grote progressie, hoger dan in de omringende landen, werd het inkomen van de vrouw onrechtvaardig zwaar belast. Daarom vind ik het eigenlijk jammer, dat deze maatregel **nu** genomen wordt en bij voorkeur gemotiveerd met het argument van de economische noodzaak. We komen arbeidskrachten te kort en de enige reserve, die we hebben vormen de gehuwde vrouwen. Ruim dus de barrière op die er ligt in de belasting, dan zal zij geneigd zijn aan het arbeidsproces deel te nemen. Wanneer de grond alleen hierop berust, zou men het dus direct weer ongedaan kunnen maken, als zich een wijziging voordoet in de behoefte aan vrouwelijke arbeidskrachten. Dit zou betekenen, dat de arbeid van de vrouw een sluitpost vormt op de arbeidsmarkt. Overigens ben ik niet bang, dat dit spoedig zal gebeuren, want het huidige tekort is niet van conjuncturele maar van structurele aard. Dit betekent, dat ook in de toekomst een steeds groter vraag naar vrouwenarbeid zal komen, waaraan door allerlei omstandigheden, die ik nu maar buiten beschouwing zal laten, steeds moeilijker zal kunnen worden voldaan.

Het gunstige van deze regeling is, dat het zo eenvoudig werkt. Geen urentellerij voor de man, wiens vrouw meehelpt in het bedrijf, geen aaneengesloten tijd van werken, waardoor het voor vrouwen, die lesgeven, moeilijkheden geeft. En tenslotte geldt deze regeling voor ieder, ook voor de vrouw, die geen huishoudelijke hulp neemt, zoals de werkster, die alleen maar harder werkt om ook haar eigen gezin te blijven verzorgen.

Of deze maatregel zal helpen om aan de vraag naar arbeidskrachten tegemoet te komen? Ik weet het niet. Het Amsterdamse Arbeidsbureau concludeerde, dat er geen stromen van vrouwen toevloeiden. Maar misschien is dit nog wel wat voorbarig, want de regeling is nog niet ingegaan.

Van groter belang lijkt mij altijd nog of de werkgever bereid is tegemoet te komen aan de werktijden voor de gehuwde vrouw en daar ontbreekt nog veel aan. Met name bij het kantoorpersoneel. Alweer volgens het Arbeidsbureau te Amsterdam is de vraag naar part-time kantoorwerkers gering. Toch is deze tegemoetkoming de enige oplossing, wil men geen roofbouw plegen op de vrouw en dus op haar gezin. Men zal zeker in een tijd van arbeidstijdverkorting geen dubbele taak van de gehuwde vrouw mogen vragen.

Hoewel we blij zijn met deze tegemoetkoming, toch zijn er nog wensen. Maar de Staatssecretaris verwees deze wensen naar de algehele belastingherziening. Een ontwerp, waaruit bovengenoemde voorstellen zijn losgemaakt.

Eén van de vaker geuite wensen is: tel inkomen van man en vrouw samen op en sla ieder aan voor de helft. Dit gebeurt o.a. in West-Duitsland. Dat dit een ware revolutie teweeg brengt in onze belastingwetgeving, hoeft geen betoog. De gehuwde vrouw is nl. zelve niet belastingplichtig. De wettelijke bepaling is bij de laatste herziening wel uit de tekst verdwenen, maar dit betekent niet, dat zij nu dus wel belastingplichtig is. Sinds 1956 is de vrouw handelingsbekwaam, maar haar man betaalt haar belasting. De maatschappij voor Handel en Nijverheid heeft er in haar rapport in 1960 voor gepleit, man en vrouw ieder voor een deel aan te slaan, zij het met een andere bedoeling. De gehuwde vrouw heeft over het algemeen geen eigen inkomen. Niet omdat ze niet werkt, maar omdat haar werk niet betaald wordt. Zij telt dus ook niet mee bij de vaststelling van ons nationaal inkomen. Maar haar arbeid is toch wel waardevol, al wordt dit niet in geld uitgedrukt. Wanneer zij b.v. zelf naait, telt dit economisch niet mee, maar wanneer zij confectie koopt, valt dit kledingstuk wel onder de economie van het land.

„Er was eens een gehuwde vrouw, die buitenshuis wilde gaan werken. Zij trof allerlei voorzieningen voor haar gezin tijdens haar afwezigheid. Maar dit moest betaald, zodat er van haar verdiende loon praktisch niets overbleef. Haar reactie was: „Ik heb nooit geweten, dat ik zoveel waard was".

Hoeveel vrouwen helpen niet dagelijks hun mannen met hun werk. Denk maar aan predikanten, dokters en leraren. Ja, zelfs ministers en burgemeesters kunnen niet zonder hun ega's (representatie).

Al maken de vrouwen het alleen maar mogelijk, dat hun echtgenoten iedere dag opnieuw hun arbeid kunnen verrichten, dan zijn zij daardoor alleen al van grote waarde voor de economie van hun land. Daarom, sla ook de vrouw aan in de belasting voor een deel van het inkomen van de man.

De nieuwe regeling is rechtvaardig, maar wil men de kloof tussen gehuwde vrouwen en buitenshuiswerkende vrouwen niet te groot maken, dan verdient het zeker aanbeveling dit aspect eens grondig te bezien.

C. M. Tonkens-Kaajan

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

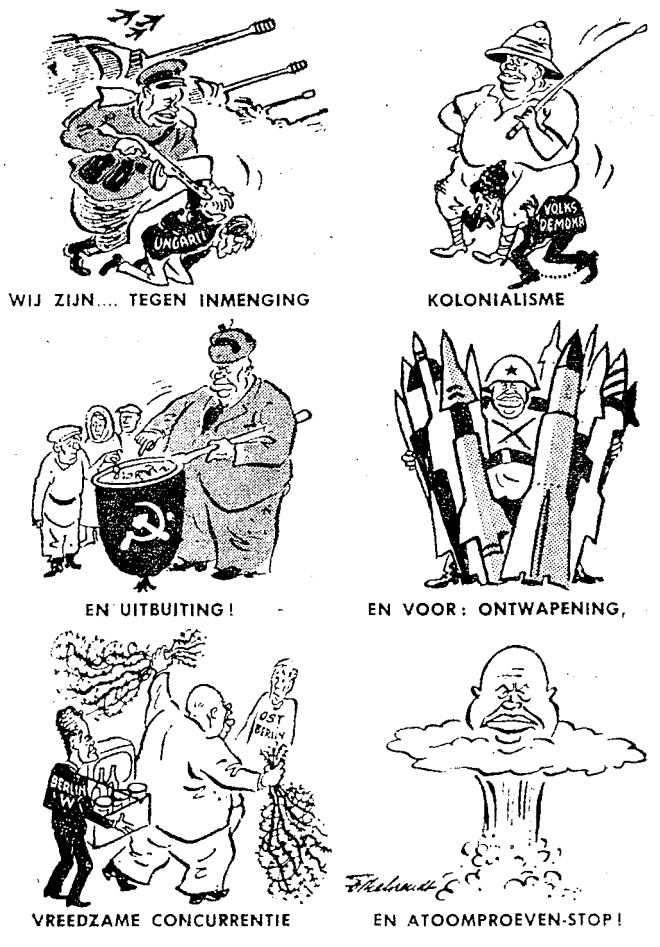

Ik wou, dat ik mijn kind mocht zijn . . .

In onze kring zijn velen in politiek opzicht laks. Misschien is dit een te hard woord. Beter is het om te zeggen, dat velen nog onvoldoende inzien, dat de politieke werkzaamheid geen liefhebberij is, doch een noodzaak.

Het verschijnsel doet zich voor, dat mensen die zich weinig met de politiek bezighouden, dikwijls de grootste mopperaars zijn. Dit deugt niet en dat is niet goed — en als wij op hun woorden afgingen, zouden we de indruk krijgen, dat we leven in een staat, waar rechteloosheid en willekeur hoogtij vieren.

Inderdaad zien velen niet in, dat het politieke terrein onze aandacht en zelfs onze inspanning vraagt. We hebben immers belang bij een goede volkshuishouding en bij een beleid, dat zich richt naar normen, die krachtens de christelijke levens- en wereldbeschouwing die van het gehele volk moeten zijn.

De mens die wel volgens de bijbel wil leven, doch die zich overigens op geen enkele wijze druk maakt over de politieke actie van medechristenen, is nalatig ten opzichte van zijn volk, van zijn gemeenschap, van zijn gezin en van zichzelf. Klaarblijkelijk is hij nog niet tot deze ontdekking gekomen, daar hij anders stellig wèl activiteit zou betonen in de politieke levenssector.

Er zijn zoveel vaders en moeders, die huiveren bij de gedachte, wat hun kinderen in de toekomst te wachten kan staan, wat ze zullen meemaken in een levensgetij, dat apocalyptische beelden oproept. Een dichter, die eens een ontroerend gedicht schreef over een jonge moeder, laat die moeder zeggen: — En toch, ik wou, dat ik mijn kind mocht zijn, als later komen kommernis en pijn . . .

Duizenden ouders zeggen die woorden fluisterend na. Ik wou, dat ik mijn kind mocht zijn, als later komen kommernis en pijn. Maar terwille van de kinderen zouden zij dan in ieder geval moeten doen hetgeen de hand vindt om te doen. Ze zullen het besef moeten krijgen, dat zij mede voor hun kinderen de staatkunde hebben te beïnvloeden.

In het komende jaar wachten ons twee stembussen. De Provinciale Staten en de Gemeenteraad moeten worden gekozen. Wij kunnen onze invloed tot gelding brengen door het uitbrengen van onze stem. Die invloed reikt verder dan velen denken. Door de Provinciale Staten hebben wij weer invloed op de samenstelling van de Eerste Kamer van onze Staten-Generaal. En de Gemeenteraad zal in de komende vier jaren het beleid bepalen in onze woongemeenschap.

Het uitbrengen van een stem is echter niet genoeg. Het kán niet genoeg zijn. We hebben de plicht, ons op de hoogte te stellen van datgene wat aan gedachten en inzichten wordt gelanceerd in een wereld vol tegenstrijdigheden, vol haat, vol strijd. De maatgevende levensregels voor het grote en het kleine verband van de mensengemeenschap zoals deze in de bijbel ons worden voorgehouden, zullen wij bij alle zaken die gemeenschap en enkeling raken, hebben aan te leggen. De mens, die zijn Schepper wil dienen, zal de majesteit van de Schepper ook tot uitdrukking willen brengen in het samenstel van handelingen, dat tezamen de staatkunde vormt. Dat is christelijke politiek.

Daarom is politieke werkzaamheid noodzakelijk. Het is christenplicht. En het is in het belang van onszelf en van onze kinderen.

O.

TWEEDE KAMER

Maidenspeech bij Maatschappelijk Werk

IN zeker opzicht zou men het Departement van Maatschappelyk Werk het spiegelbeeld kunnen noemen van het Departement van Financiën. Is „Financiën" bij uitstek het departement, dat moet zorgen dat de nodige gelden binnenkomen, „Maatschappelijk Werk" gaat vrijwel geheel op in het uitdelen.

Natuurlijk, ieder departement geeft zijn aandeel uit, en bij ieder begrotingshoofdstuk staan wel grote of grotere (zelden kleine of kleinere!) bedragen voor subsidies opgenomen. Het departement van Minister mej. dr. M. A. Klompé is echter wel een „uitdelingsdepartement" bij uitstek.

Dat bleek ook weer bij de jongste begrotingsbehandeling. De debatten gingen grotendeels op in het aandringen bij onze enige (en eerste) vrouwelijke minister om hiér nog wat subsidie bij te doen of vooral dáár toch aan te denken.

Dat de gedachtenwisseling in het parlement zich vooral daarop richt, doet uiteraard de vraag naar het bestaansrecht van het Ministerie van Maatschappelijk Werk als afzonderlijk departement nog steeds levendig blijven. Ondanks de animo en bekwaamheid waarmede Minister Klompé haar werk verricht, is ook zij er tot nu toe niet in kunnen slagen haar departement de inhoud te geven, die van een volwaardig departement toch mag worden gevraagd.

Natuurlijk kwam ook dit vraagstuk in — zij het in min of meer bedekte — vorm bij de begrotingsbehandeling ook ditmaal weer aan de orde. Het antwoord van de minister bleef te weinig concreet, om de scepsis ten aanzien van haar departement weg te nemen. De twijfel blijft, of Maatschappelijk Werk bij de volgende kabinetsformatie nog wel als zelfstandig departement zal blijven gehandhaafd, wanneer althans de politieke portefeuilleverdeling het voortbestaan niet (opnieuw) noodzakelijk maakt.

Het bovenstaande sluit vanzelfsprekend niet uit, dat op zichzelf zeer belangrijke zaken aan de orde kunnen komen. Wij denken bijvoorbeeld aan de Ambonezenzorg.

Het was ook dit onderwerp, dat met name aan de orde werd gesteld door de A.R.-woordvoerder *J. A van. Bennekom.*

Het was voor de heer Van Bennekom de eerste maal, dat hij in een vergadering van de Tweede Kamer het woord voerde. Daarmede had tevens de begroting van Maatschappelijk Werk een nieuwe spreker voor de A.R.-fractie gekregen. Voorheen sprak n.l. de heer Smallenbroek bij dit onderdeel van de rijksbegroting.

Het was voor de heer Van Bennekom dan ook stellig spijtig, dat de heer Smallenbroek nu bovendien nog door ziekte niet aanwezig kon zijn, zodat hij deze „rugdekking" missen moest. Al te zeer heeft hij zich daardoor echter kennelijk niet laten afschrikken. De vrijmoedigheid, waarmede hij reeds bij zijn eerste optreden de minister bij herhaling interrumpeerde, gaf daar althans geen blijk van.

Het optreden van een nieuwe woordvoerder voor de A.R.-fractie stelde weer eens duidelijk in het licht, hoezeer ieder een onderwerp op zijn eigen wijze benadert.

In de heer Van Bennekom verloochende zich de man van het onderwijs niet. Hij beleed een begroting te behandelen, „waarvan de onderwerpen mij iets minder vertrouwd zijn dan die met betrekking tot een ander deel van het regeringsbeleid".

J. A. van Bennekom: „Godsdienst, taal en cultuur zijn zulke belangrijke waarden, dat het de Ambonezen mogelijk moet worden gemaakt, deze in stand te houden".

Hij citeerde een brochure van het C.H. Eerste Kamerlid drs. J. W. van Hulst, eveneens een vooraanstaand man in de wereld van het bijzonder onderwijs. Ten aanzien van de „probleemgebieden" noemde hij naast de moeilijkheden voor de middenstand en het niet tot ontplooiing kunnen komen van het kerkelijk leven, in het bijzonder ook het teruglopen der scholen als blijken van kwijnende dorpsgemeenschappen. Ook ten aanzien van de Ambonezenzorg ging hij, naast de kwestie van de woonwijken, ook op het onderwijs meer in het bijzonder in. In dat verband vermeldde hij met kennelijke (en begrijpelijke) voldoening: „Ik weet uit ervaring, dat de Ambonezen niet onintelligent zijn, misschien mag ik in dit verband even memoreren, dat één van de twee Ambonese onderwijzeressen onder mijn leiding is opgeleid".

Voor wie de achtergrond van de heer Van Bennekom kent, zal het evenmin verbazing wekken, dat in zijn rede ook Zeeland ter sprake kwam. O.a. gebeurde dat bij wijze van voorbeeld voor „gebieden, waar de industrialisatie slechts langzaam van de grond komt".

Een nog zo summiere weergave van de begrotingsbehandeling van Maatschappelijk Werk zou echter nog te kort schieten, wanneer wij niet memoreerden, dat deze behandeling zich geheel in de avonduren afspeelde.

Door het „televisie-spectakel" kon de behandeling op dinsdag 28 november jl. eerst des avonds om half acht beginnen. Zij duurde tot 's nachts half twee Doordat. op woensdag 29 november de middaguren in beslag werden genomen door het wetsontwerp „Fiscale voorzieningen ten gunste van de gehuwde werkende vrouw" kon Maatschappelijk Werk die dag eerst worden voortgezet des avonds om acht uur. Het werd 's nachts kwart voor één, voordat de algemene beraadslaging kon worden gesloten en Minister Klompé een door de Tweede Kamer goedgekeurde begroting-1962 in haar tas mee naar huis kon nemen.

Spaar de waardevolle rode Leeuwenzegels

WAJANG plantenmargarine

Natuurzuivere plantenmargarine !

Twee jonge, kort geleden gehuwde medewerkers op het bureau van het Centraal Comité A.R. Partij, vragen

WOONRUIMTE

in 's-Gravenhage of omgeving

Brieven onder letter W te zenden naar, of persoonlijk onderhoud met hen op het Bureau Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag, Tel. 63.10.23.

ASPA Kantoor- en Bedrijfsmeubelen Aspa n.v. Zaandam Westzijde 53 en 110 Tel. 02980-66951

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Telef. Hardinxveld-Giessendam 01846-2141

CENTRAAL COMITE VAN ANTI-REVOLUTIONAIRE KIESVERENIGINGEN

Voor ons bureau vragen wij een

TELEFONISTE-TYPISTE

die tevens de administratie van onze brochuredienst voor haar rekening kan nemen. Leeftijd tot 20 jaar. Voor deze functie is MULO-diploma gewenst.

Geboden wordt een prettige en afwisselende werkkring; salaris volgens Rijksregeling, zaterdags vrij.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties te richten aan het secretariaat, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

47e jaargang no. 51 30 december 1961

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Attentie

Het wordt op prijs gesteld, indien u het abonnementsgeld 1962 (per jaar ƒ 6,50, per halfjaar ƒ 3,25) wilt overmaken op giro 89673 t.n.v. de A.R. Partij-Stichting te 's-Gravenhage.

In verband met de verhoging van de incassokosten tot ƒ 0,50, zouden wij u willen adviseren tijdig tot betaling per giro over te gaan.

Voor uw medewerking zeggen wij u bij voorbaat hartelijk dank.

1961 ⟷ 1962

JAARBESLUIT

Laat uw werk aan uw knechten openbaar worden, en uw heerlijkheid over hun kinderen; de lieflijkheid van den Here, onze God, zij over ons, en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onzer handen, bevestig dat.

Psalm 90 : 16, 17

IN vele gezinnen is het de goede gewoonte om op de oudejaarsavond de 90ste psalm te lezen; om het jaar te besluiten met de bede van Mozes, de man Gods. Indrukwekkend, dit oude lied, dat in de woestijn geboren werd, waar de weg leidde langs de graven van heel een generatie: het predikt ons de majesteit van de heilige God, die de eeuwige is, tegenover wie de nietige mens schuldig staat en alleen maar bidden kan om genade zonder zich op enige verdienste te kunnen verheffen. En wie met deze belijdenis het oude jaar mag beëindigen, mag met het lied van vertrouwen, dat psalm 91 is, het nieuwe jaar met zijn gevaren en dreigingen binnentreden.

In afwachting van de jaaroverzichten, die onze dagbladen ons zoals gebruikelijk zullen bieden, bladerden wij jaargang 1961 van Nederlandse Gedachten door.

Nauwelijks was 1961 begonnen of onze partij leed een gevoelig verlies: Hazenbosch werd ons ontrukt, plotseling, terwijl wij van deze begaafde 39-jarige broeder nog zoveel meenden te mogen verwachten. Maar God sprak: „het is genoeg" en nam hem uit ons midden weg.

Duymaer van Twist ging heen; „de Generaal" bereikte de zeer hoge ouderdom van 95 jaar. Meer dan zestig jaren diende hij met hart en ziel onze partij en daarin Koningin en vaderland, in navolging van Groen van Prinsterer die hij nog in de kerk had zien zitten en naast wie hij ter ruste is gelegd. Want ook voor hem gold: en hij stierf. Zoals ook Gerbrandy, die aan het roer stond van het gehavende schip van staat gedurende de bewogen oorlogsjaren, hetgeen wel zijn grootste doch niet zijn enige verdienste jegens ons volk is geweest.

Wij noemen nu slechts deze drie prominenten uit eigen kring, die ons ontvielen; meerderen gingen heen, die op minder in het oog vallende posten vaak in grote trouw hun taak hebben vervuld. Met de hunnen gedenken wij hen aan het einde van dit ten einde spoedende jaar.

Vingen wij 1961 aan met een teruggekeerd kabinet De Quay, al bleven in 1961 spanningen niet uit (hetgeen tot het heengaan van een enkele minister leidde), een regeringscrisis bleef ons bespaard. Het woningbouwbeleid lokt nog steeds kritiek uit; de kinderbijslagwet is aangenomen, naar onze indruk zonder groot enthousiasme. Minister Luns heeft het in 1961 verre van gemakkelijk gehad, doch het voorstel met betrekking tot Nieuw-Guinea (dat zijn eigen Raad ontving) namens onze regering door hem in de vergadering van de V.N. verdedigd, kan hem voldoening schenken, ook al werd het niet aanvaard. Soekarno blijft dreigen, doch Kennedy, voor wie 1961 niet enkel vreugde bracht sinds hij het Witte Huis bewoont, maande hem om kalm te blijven. Het was verre van rustig op de volkerenzee gedurende het afgelopen jaar. Dat 1961 enigermate ontspanning bracht in de verhoudingen kan moeilijk worden beweerd.

En nu staan wij aan het einde van dit jaar, met onze verliezen, onze mislukkingen, onze schuld (ook: dat wij God niet hebben gediend met zulk een ijver als wij schuldig zijn), onze onmacht.

Treffend is, dat deze ontroerend-ernstige psalm, waarin gehuiverd wordt voor de toorn van God, aanvangt met de belijdenis: „Here, Gij zijt ons een toevlucht geweest van geslacht tot geslacht" en eindigt in een bede om heil en vreugde.

God de Here is ook in 1961 op Zijn onbegrijpelijke wijze met Zijn werk doorgegaan. Ons is dat vaak verborgen. Vandaar de bede tot Hem wiens raad zal bestaan en die al Zijn welbehagen doet: „Laat uw werk aan uw knechten openbaar worden en uw heerlijkheid over hun kinderen"; die kinderen, aan wier toekomst wij zo vaak met zorg denken. Laat in deze vaak zo kille wereld Uw licht over ons schijnen; de liefelijkheid van den Here, onze God, zij over ons: Uw trouw, uw genade moge ons begeleiden en vasthouden.

Daar staan wij, met wat wij deden: ons gebrekkige werk, waaraan zoveel is dat ons vergeven moet worden. Maar naar Uw opdracht hebben wij onze taak (hoe onvolkomen ook) vervuld. Bevestig Gij het; houd het in stand; geef het bestand. Ja, het werk onzer handen, bevestig dat. Doe het dienstig zijn tot de komst van Uw Rijk. Gij hebt ons allerminst nodig, maar Gij hebt het zo beschikt, dat Gij mensen gebruiken wilt als Uw medewerkers.

Wij danken U ootmoedig bij het einde van dit jaar, dat ondanks alles niet het jaar is van enig mens of welke macht dan ook, maar „jaar des Heren", jaar van U... dat wij iets hebben mogen doen.

Laat, Heer, uw volk uw daden zien en leven,
en laat uw glans hun kinderen omgeven.
Zie op ons neer met vriendelijke ogen.
O God, bescherm ons in ons onvermogen.
Bevestig wat de hand heeft opgevat,
het werk van onze hand, bevestig dat.
(Ps. 90 : 8 nieuwe berijming).

Ds. P. A. A. Klusener.

JAARBEGIN

WAS er geen kerstfeest, er zou geen levensperspectief zijn. Want was Jezus Christus niet in de wereld gekomen en had Hij niet de zware last op zich genomen om de mens zijn oorspronkelijke bestemming terug te geven, dan zou ons leven geen uitzicht hebben en zou het nieuwe jaar in wezen niets te bieden geven. De menselijke samenleving zou in een absolute uitzichtloosheid verkeren en van een christelijke politiek zou geen sprake zijn. De christelijke bedrijvigheid op alle terreinen van het leven is immers gericht op toekomstverwachting. Die hoopvolle verwachting is er uitsluitend bij de gratie van de komst van Jezus Christus in de wereld. Golgotha gaf de zekerheid omtrent deze toekomstverwachting. En Golgotha is bij Bethlehem begonnen.

Het trieste beeld dat de wereldsituatie ons bij de ingang van een nieuw jaar geeft, schijnt in tegenspraak te zijn met deze verwachting. Het desolate verloop van het Kongo-drama, de onrustbarende houding van India, dat eens bij monde van Ghandi de geweldloosheid predikte, de dreigementencyclus van Indonesië ten opzichte van Nieuw-Guinea, de gespannen verhouding tussen west en oost en de werkelijk schrikaanjagende hantering van de wetenschap omtrent atoom en heelal, kunnen velen slechts tot een meewarig lachje brengen als ze horen spreken over de toekomstverwachting die een christen mag hebben.

En die verwachting is er! De nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waar gerechtigheid het een en het al zal zijn en waar geen ziekten noch sociale misstanden zullen bestaan, — die nieuwe hemel en die nieuwe aarde zijn beloofd!

Daardoor is er een levensperspectief. Daarom ook zullen christenen zich inzetten voor een christelijke politiek, die gebaseerd is op deze belofte. Een nieuwe aarde hier en nu kan door mènsen nooit tot verwezenlijking gebracht worden. Christus kan dat wèl. Hij zal het ook doen, want Hij zal wederkomen om die toegezegde totale vernieuwing ten uitvoer te brengen. En juist daarom kan en zal men ijveren voor een christelijke politiek. De samenleving in alle geledingen en op alle gebieden zal reeds een afglans — zij het dan ook een uiterst zwakke — kunnen vertonen van het nieuwe Rijk dat te wachten staat.

Een nieuw jaar gaan we dan ook in vol goede verwachtingen, omdat die éne verwachting allesbeheersend is. We beleven welvaart en we spreken over welvaart en we hopen dat de huidige welvaart onze metgezel zal zijn in het nieuwe jaar, maar de werkelijke welvaart zal pas het deel zijn van de verloste mens. Dan eerst zullen wij wèl varen, want dan zal de gebrokenheid in ons bestaan zijn weggenomen.

Het nieuwe jaar zal ons nader brengen tot het uur U — tot het ogenblik dat de nieuwe tijd die beloofd is zal aanbreken. Het is deze verwachting, die een zekerheid is voor die in Hem geloven; die ons zal bewaren voor zwart pessimisme, voor defaitisme en nihilisme in het jaar dat te komen staat.

Het jaar 1962 zal bepaald niet florisant zijn. De internationale verwikkelingen en moeilijkheden zullen voortduren en we zullen ons meermalen afvragen, of de mensheid het wetenschappelijk en technisch licht dat haar gegeven is zal kunnen verdragen. We zullen wellicht met vrees en beven de verdere hantering van de atoomenergie volgen. Maar de christen zal niet verflauwen in zijn ijver, want hij wéét, dat het steeds moeilijker zal worden; hij weet dat, omdat de bijbel het hem zegt. Maar daarna komt de Nieuwe Tijd. Heb je gehoord, dat eenmaal alles vernieuwd zal zijn? zo heeft een dichteres gevraagd. Heb je gehoord, dat Jezus daarvoor borg wilde zijn? Heb je gehoord de belofte dat Hij eens blinkend keert? Heb je 't gehoord en word je ook door verlangen verteerd?

Dit verlangen zal ons ijver geven om ook in politiek opzicht te werken in het nieuwe jaar, dat ons zal nader brengen tot de nieuwe tijd.

O.

U doet toch ook mee met „Eén op tien?"

Lerarenconferentie op

5 januari

WIJ hebben het er in deze rubriek al eens over gehad, maar het is goed nog weer even in herinnering te roepen, dat de bovengenoemde **contact-conferentie** vlak over de drempel van het nieuwe jaar plaats vindt. Als gasten van het Centraal Comité zullen dan worden ontvangen **geestverwante** (dat wil zeggen: de a.r. richting toegedane) leraren uit het **middelbaar-, voorbereidend hoger- en kweekschoolonderwijs, alsmede van daarmee gelijk te stellen onderwijsinstellingen** (bijv. hogere landbouw- en hogere technische scholen).

Hoe is de conferentie opgezet? Uiteraard hoopt de voorzitter van onze partij, dr. Berghuis, de gasten met een inleidend woord te begroeten. Daarna spreekt **mr. J. J. Hangelbroek.** Zijn toespraak vormt als 't ware het startschot voor de discussie. Het nut van deze besprekingen wordt onzerzijds hoog aangeslagen. Daarom is voor de discussie heel wat tijd uitgetrokken.

Natuurlijk zijn er heel wat gasten voor deze bijeenkomst uitgenodigd. Velen van hen hebben reeds bericht van hun komst gezonden. **Voor degenen, die dit nog niet deden, moge dit stukje een vriendelijke aandrang zijn om dit alsnog te doen.** Het is met een politieke partij al even zo gesteld als met een andere gastvrouw: zij wil met het oog op de voorbereidingen graag weten hoeveel gasten zij (vooral ook aan tafel) kan verwachten.

Overigens hebben deze regels **nog een doel.** Men kan bij het versturen van de uitnodigingen helaas nooit volledig zijn, hoezeer men daar ook naar streeft. **Mochten er dus nog personen zijn, (dus leraren, die in de bovengenoemde categorieën vallen), die — uiteraard per abuis — geen invitatie ontvingen, dan is een berichtje of een telefoontje hunnerzijds naar ons bureau (Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag; tel. 112138 en 631023) voldoende om alsnog het verzuim onzerzijds te herstellen.**

Moge de bijeenkomst op 5 januari a.s. in de rij der vele reeds gehouden contact-conferenties (met telkens weer andere gasten) een goede plaats innemen. En voor onze partij een aanmoediging vormen om op dit pad voort te gaan.

TWEE NIEUWE KIESVER.

BEHALVE een reeds beduidende ledenwinst is onze partij sinds kort ook 2 nieuwe kiesverenigingen rijker. Voor **Houten, Schalkwijk en Tull en 't Waal** is op 30 november in een geslaagde oprichtingsvergadering een nieuwe k.v. geïnstalleerd die begint met een toegewijd bestuur en 13 leden. Dit goede voorbeeld is op 14 december gevolgd in **Rotterdam-Lombardijen** (let u goed op de eerste plaatsnaam en denkt u in dit verband niet aan Noord-Italië). Een actief voorlopig comité had voor deze (27ste) Rotterdamse kiesvereniging tevoren reeds 40 leden geworven, maar men gaat ook na deze geslaagde startbijeenkomst met het werven van leden door.

Beide kiesverenigingen heten wij hartelijk welkom. Hulde voor de initiatiefnemers in Houten en in Rotterdam. Moge hun pionierswerk ook door de trouw en de toewijding van de leden goede resultaten **blijven** opleveren.

DAMES IN GRONINGEN

VAN het midden en westen van ons land snel even naar het noorden. Het comité „Vrouwenaktie", dat het A.R. Provinciaal Comité in Groningen ter zijde staat, houdt op **donderdag 11 januari om 14.30 uur in „Het Tehuis" te Groningen, een contactmiddag.** Laten de **K.V.-besturen** toch vooral gevolg geven aan het tot hen gerichte verzoek van dit comité om dan ten minste 1 of 2 dames van iedere k.v. daarheen af te vaardigen. Op die middag wordt ook een (actie?-)**plan** onthult. De a.r. dames zijn ook in Groningen actief, zoals u ziet.

CENTRALE VERGADERINGEN

WIJ blijven nog even in Gruno's veste waar op **zaterdag 6 januari** om 14.30 uur, eveneens in **„Het Tehuis"** een vergadering van het **Provinciaal Comité met de afgevaardigden der K.V.'s** plaatsvindt.

— Nu naar het zuiden, waar de **Statencentrale Goes op 6 januari** te 14.30 uur in hotel **„De Korenbeurs" te Goes** bijeenkomt. Spreker is dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

Een verzoek. Laten de **Provinciale Comité's, Kamercentrales en Statencentrales ons vooral tijdig een convocatie (ter kennisneming) van haar vergaderingen toezenden (en eventueel ook van eventuele wijzigingen daaromtrent).** Dan kan (wij hopen eveneens **tijdig**) een herinnering daaraan in onze rubriek worden geplaatst.

Men zal inzien, dat uitsluitend deze Centrale(n)-vergaderingen op deze plaats aangekondigd kunnen worden, hoezeer wij uiteraard ook de vergaderingen-activiteit van de kiesverenigingen hogelijk waarderen. Wellicht kan bij de in voorbereiding zijnde nieuwe indeling van ons weekblad ook een plaats voor hun activiteit worden ingeruimd.

„EEN OP TIEN"

DE landelijke ledenwerfactie **„Een op Tien"** blijft goed gaan. Op dit moment (vrijdag 22 december) waren **reeds 1232 nieuwe leden aangemeld.** Als men hierbij voegt de 773 vrouwelijke leden, die de AR-VA-Friesland in dit jaar tijdens haar actie gewonnen heeft, komt men reeds over de 2.000 nieuwe leden.

Doen u en uw kiesvereniging ook mee om in het nieuwe jaar (opnieuw of voor het eerst een flinke stoot in de goede richting te presteren? Het Centraal Comité en heel onze partij rekenen daarop!

Op verzoek delen wij mee, dat de tekst van de **radio-toespraak „Op pad"** van 30 november j.l., welke aan deze actie gewijd was en in **„Nederlandse Gedachten" van 2 december** afgedrukt werd, gratis verkrijgbaar is op ons bureau. Als het bezit daarvan een stimulans voor de wervende medewerksters en medewerkers kan zijn, bestel dan het nodige aantal exemplaren. **Maar vooral: werf mee en stimuleer de actie waar u kunt.**

TENSLOTTE: EEN GEZEGEND '62

DIT is het laatste nummer van ons blad in 1961. Dit jaar hebben velen hun krachten gegeven voor onze partij en **dus** voor de christelijke politiek. Wij danken **namens het Centraal Comité** allen daarvoor zeer hartelijk!!

Moge God de zaak, waarvoor wij staan, rijk zegenen. Ook in 1962.

Met die wens en bede willen wij deze rubriek in 1961 besluiten.

Moge het u en ons allen gegeven zijn in 1962 in goede gezondheid en met toewijding voort te gaan.

Sl.

In het nummer van „Nederlandse Gedachten", dat op de derde zaterdag van januari zal verschijnen — en dus tevens in het ledencontactorgaan A.R. Post van 20 januari — zullen alle kiesverenigingen vermeld worden, die sinds de actie „Eén op tien" en enige tijd daarvoor **vier of vijf** nieuwe leden hebben gewonnen ! !

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon (070) 631023 en 112138, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS *f* 6,50 per jaar, *f* 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT *f* 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP *f* 0,20.

OVER DIRIGISME

WIJ geloven niet dat de ontwikkeling van de maatschappij geschiedt langs wetten, die door de wetenschap dienen te worden opgespoord en door de overheid zoveel mogelijk dienen te worden geëerbiedigd.

Het is ons bekend, dat in de maatschappij verschillende verschijnselen worden waargenomen, die tot op zekere hoogte regelmaat vertonen. Het zijn bepaald geen wètten, maar wel constante verschijnselen, voorzover allerlei invloeden, b.v. van psychologische aard, geen invloed hebben. Men spreekt graag van de wet van vraag en aanbod, zonder te bedenken, dat die vraag zèlf een zeer gecompliceerd verschijnsel is. Onderhevig aan mode en stemming en aan suggestieve invloed van anderen. Wanneer in het voorjaar de eerste sla in de groentewinkels komt, is er véél vraag. Maar is er een week later veel aanvoer van sla, dan maakt dit overvloedig aanbod opeens dat de vraag verdwijnt en willen de huismoeders liever de eerste, dure bloemkool. Heel dat marktwezen is een uiterst ingewikkelde, en soms raadselachtige zaak, waarin evenwel zekere gedragspatronen en regelmatige verschijnselen zijn op te merken. Maar verder kunnen we eigenlijk niet gaan. En de economische wetenschap is het middel om die verschijnselen en gedragingen snel te herkennen en naar hun betekenis te schatten.

Omdat wij niet geloven, dat de maatschappij evolueert naar vaste wetten, kunnen wij ook nooit als kenschetsing van het dirigisme aanvaarden het streven, om de werking van deze wetten tegen te staan.

WIJ geloven niet, dat de ontwikkeling van de maatschappij geschiedt langs Buiten beschouwing latend dan alle dirigisme, dat openbaar wordt in de particuliere sector, in regelingen van ondernemers, in pogingen om onderhands tot een closed shop te komen enz. Dat dirigisme in de particuliere sector laten wij rusten. Waarmee wij niet willen beweren, dat het onschuldig is. Niet zelden komt het voor, dat de overheid moet ingrijpen, om de zwakken te beschermen tegen een hard dirigisme van een kartel of groep.

Maar het gaat nu over dirigisme op publiek terrein.

Dan verstaan wij allereerst onder dirigisme het streven, om heel het maatschappelijk leven te dirigeren door de staat. Dirigeren is hier een prachtig woord. Het komt uit het Latijn en betekende vroeger bijna letterlijk regelen. Want het had iets in zich van op een rij. een regel zetten, er een mooi regeltje van maken.

Er zijn mensen, die het ideaal vinden, wanneer heel het maatschappelijk leven wordt gedirigeerd door de staat. Men zegt, dat de minister van onderwijs in Frankrijk op zijn bureau kan zien, met welk caput van Caesar de leerlingen van alle gymnasia in Frankrijk op een bepaald uur op een bepaalde morgen bezig zijn. Zo sterk is daar het dirigisme op onderwijsgebied. Ook in de Nederlandse onderwijswetgeving zit wel een stuk dirigisme en sommigen treuren er over, dat de staat er zo weinig aan kan doen, of de scholen een vijfdaagse schoolweek zullen hebben of niet. Want er zijn zo weinig rijksscholen en op gemeentescholen en bijzondere scholen is de rijksoverheid niet het bevoegde gezag.

DIE volledige directie door de staat wordt weinig voorgestaan door Nederlanders. Het streven hoort thuis in de totale staat. Daar hoort het niet alleen thuis, daar is het noodzakelijk. Een totalitaire staat is een dirigistische staat. In Rusland is het dirigisme onbegrensd.

Zonder twijfel voelen de socialisten méér voor dirigisme dan de anti-revolutionairen. Maar het zou bezijden de waarheid zijn, wanneer men beweerde, dat de socialisten een onbeperkt dirigisme willen. Zij zien wel degelijk in, dat de geestelijke vrijheid dan niet zou kunnen bestaan.

Maar zij hebben soms wel de neiging, om de invloed en de bevoegdheid van de overheid op het maatschappelijk leven bedenkelijk uit te breiden. Wanneer zij in onze gemeente het tot een dogma hebben gemaakt, dat alle te bebouwen grond gemeente-eigendom moet zijn, voor niemand ooit te koop, zodat er alleen op erfpacht kan worden gebouwd, dan is dat een duidelijk voorbeeld van wat wij bedoelen. Evenzeer is dat het geval, wanneer zij het als ideaal beschouwen, dat alle volkswoningen eigendom van „de gemeenschap" zullen zijn, zodat niemand zal kunnen verhuizen dan met toestemming van de ambtenaar.

En in wezen wordt een dergelijk streven ook reeds openbaar, wanneer sommigen graag willen, dat de staat geleidelijk alle akkers en weiden in eigendom krijgt. Minister Mansholt zei eens in het parlement, dat hij er persoonlijk voor was, dat alle cultuurgrond in handen van de gemeenschap zou komen. Toen vroeg een Kamerlid bij interruptie: wat is het adres van de gemeenschap? De minister scheen de vraag eerst niet te begrijpen. Maar het lid lichtte toe: als ik de gemeenschap eens wil schrijven, wanneer zij eenmaal mijn tuin in eigendom heeft, dan moet ik haar adres toch weten. Toen zei de minister: u bedoelt, dat de gemeenschap hier hetzelfde is als de staat. En toen waren de heren het eens, op dat punt van het adres.

ONS verzet tegen dit streven heeft plaats op principiële en praktische gronden. Principieel: wij hebben een andere staatsopvatting dan de socialisten. Wij gelóven niet, dat het altijd beter gaat, als de staat het doet. Net zo min als wij geloven, dat een staatsschool beter is dan een vrije school, geloven wij, dat een staatsbedrijf beter is dan een particulier bedrijf. Dieper gezien en gezegd: wij ontkennen dat de macht van de overheid in wezen onbeperkt is, dat zij met een beroep op het zogenaamde algemeen welzijn het recht heeft, alle grenzen te overschrijden. Daarover staan prachtige gedeelten in Ongeloof en Revolutie en dáár wordt ons al geschilderd, wat er op die manier van de vrijheid overblijft. Een vrijheid, die ons in beperkte mate wordt gelaten, naar de staat het goedvindt. Vrijheid is dan lengte van de ketting, waaraan we zijn vastgelegd.

Praktisch duchten wij ook gevaren van zulk een dirigeren van het maatschappelijk leven door de staat. Want het leven is zó gevarieerd, dat elke poging tot dirigisme moet leiden tot een steeds ingewikkelder systeem van voorschriften. Het wordt een net met fijne mazen.

DAAROM heeft de A.R. Partij in haar beginsel- en algemeen staatkundig program van 1961 ook duidelijk gezegd, dat de Overheid grenzen heeft te eerbiedigen. Niet: grenzen te stèllen, in een soort wijze zelfbeperking, maar grenzen te eerbiedigen. En niet alleen in dat program, maar ook in het program van actie 1959 is dat uitgewerkt.

Een dirigisme van lager niveau zouden wij het bureaucratisch dirigisme willen noemen. Het streven op ambtelijk niveau om zoveel mogelijk uniformiteit in de voorschriften te brengen voor Rotterdam en Serooskerke, voor Amsterdam en Suameer. Dit soort dirigisme hangt nauw samen met de zucht naar centralisatie. Men kan niets uit handen geven, want dan is het niet meer overzichtelijk.

Maar dit alles wil uiteraard niet zeggen, dat wij de overheid het recht ontzeggen, háár verantwoordelijkheid voor het maatschappelijk leven te realiseren. Zij heeft er zeer beslist een taak. Bovenal in het beschermen van de zwakken, die zouden ondergaan, wanneer de vrijheid van de jungle zou worden uitgeroepen.

En in dat optreden van de overheid erkennen wij haar als dienaresse Gods, ons ten goede.

A.

FLITSEN UIT HET PARLEMENT

Sociale Zaken in Tweede Kamer

♦ Aandacht voor de zwakken ♦ Verhoging van A.O.W. ♦ Arbeidsmarkt en emigratie

OUD-MINISTER van Sociale Zaken, de voorzitter van de Partij van de Arbeid, de heer **Suurhoff** heeft na de verkiezingen 1959 voor het eerst de begroting van Sociale Zaken behandeld. Zijn conclusies waren fel: op een oude èn een nieuwe schoen het nieuwe jaar in; dit Kabinet zal in 1963 een loonbeleid in de knoop achter laten.

Zijn betoog was niet bijzonder overtuigend wat de argumenten betrof. Hij ging uit van de juistheid van zijn eigen gevoerd beleid: de geleide loonpolitiek. Dat waren de oude schoenen. Waarmee hij impliciet toegaf dat het (hoog) tijd werd deze te vervangen. De nieuwe methode, de vrijere loonvorming mochten dan nieuwe schoenen zijn: ze lekten (zwarte lonen) en ze knelden (de overheid schreef toch alle loonsverhogingen voor!) Als dat nu christelijk-sociaal beleid moet heten! Aldus de heer Suurhoff.

Het zwakke

Merkwaardig was dat de heer Suurhoff thans een breed betoog leverde om de bijzondere aandacht van de regering te vragen voor de zwakken in de maatschappij: de invaliden, de geestelijk en lichamelijk gehandicapten en de bejaarden. **Merkwaardig daarom omdat staatssecretaris Roolvink reeds maatregelen heeft genomen na 1959 om de benarde positie van deze burgers te verbeteren. Nog nimmer nà 1945 is dit zo regelmatig gedaan als juist door deze staatssecretaris. De verbetering b.v. van maart 1960 heeft tot gevolg gehad dat in één keer meer is gedaan dan in jaren te voren ten behoeve van deze groep.**

Er komt een nieuwe wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering. En in afwachting daarvan — het is een bijzonder ingewikkelde en moeilijke materie hetgeen door iedereen wordt erkend — zal deze bewindsman een tussentijdse verdere verbetering realiseren van de uitkering aan invaliden. Naar verluidt een uitkering gebaseerd op het loon van een ongeschoolde arbeider.

Voorts is er het voorstel tot verhoging van de A.O.W., voorshands met 15 procent ingaande juli 1962.

De Staatssecretaris Roolvink behoeft zich voor zijn beleid niet te schamen, eer het tegendeel is het geval.

STAATSSECRETARIS ROOLVINK

De heer **Suurhoff** had gesteld dat in deze tijd het werknemersaandeel in het nationale inkomen was achtergebleven. Immers bij het uitrekenen van dit aandeel zijn ook meegeteld de sterk verhoogde inkomens van de topfunctionarissen van het bedrijfsleven. Helaas gaf de heer Suurhoff geen concrete becijfering. Waarschijnlijk kon hij dit ook niet. Anders had hij dit zeker gedaan! Hij pleitte, als vanouds voor meer beperking van de investeringsfaciliteiten, voor lagere huurverhogingen en méér maatregelen tegen de overspanning op de bouwmarkt.

De Kamer had de indruk dat deze P.v.d.A.-spreker zich meer bekommerde om een hoger inkomen voor de werknemer dan om een evenwichtige beoordeling van de positie van elke burger in Nederland. In zijn rede klonk toch weer iets door van de oude gedachte van de klassestrijdtegenstellingen.

De heer Roolvink (AR), die thans naast een krachtiger en deskundiger minister stond dan diens voorganger Van Rooy, heeft zich dienovereenkomstig uitstekend aan deze situatie aangepast. Toch is niet te ontkennen dat hij veel meer op de voorgrond treedt dan menig ander staatssecretaris. Een gedachte die ook leeft bij de Volkskrant (KVP), welke krant de heer Roolvink nogal eens heeft aangevallen. Deskundig beantwoordde hij de vele vragen op het gebied van loonvorming, arbeidsvoorziening, arbeidsbescherming en sociale bijstand.

Met name was dit betoog sterk toen hij aantoonde dat in 1961 bij een minimum aan werkloosheid er een maximum aan werknemersaandeel uit de bus kwam. De winstmarges zijn ingekrompen - de vele financiële verslagen van het bedrijfsleven over 1961 tonen dit ook al aan - en het prijsniveau is vanaf 1959 praktisch stabiel gebleven! Van deze omstandigheden profiteert de werknemer. En dat was vroeger concreet anders. De verplichte loonronden, over de gehele linie een gelijk percentage, brachten maar al te vaak een stijging van prijzen met zich mee en dus in wezen opnieuw een inflatie van de gulden.

Het verwijt dat er nog geen regeling is voor **gehandicapten** mag op zichzelf juist zijn, maar het is noodzakelijk dat een eerlijke oplossing wordt gezocht. Aan dit vraagstuk zitten bijzonder veel facetten vast. Als nu het verwijt komt van de zijde van de **P.v.d.A.** dan had men toch mogen verwachten dat zij, in al de Kabinetten vóór 1959, tenminste een deel van deze ingewikkelde arbeid alvast hadden voorbereid!

Politieke belijdenis

Minister Veldkamp's (K.V.P.) rede duurde ruim twee uur. En werd bovendien in een snel tempo afgevuurd. Deze minister heeft naar ons oordeel terecht bij deze gelegenheid een soort politieke belijdenis afgelegd. Hij zal als minister meer zoeken naar wat verenigt dan naar wat scheidt. Hij heeft de sterke persoonlijke neiging om compromissen op het sociaal-economisch vlak te waarderen. Als het daarbij maar gaat om het bereiken van belangrijke zedelijke doelstellingen.

Zeer duidelijk was de minister in de bestrijding van de heer Suurhoff. De onrust onder de arbeidersbevolking ligt niet aan de wijze van loonvorming, maar aan de situatie op de arbeidsmarkt. De heer Roolvink (A.R.) voegde later nog daaraan toe dat als men ziet hoe hen door de werkgevers royale aanbiedingen op een presenteerblaadje worden aangeboden, een vergroting van onrust niet verwonderlijk kan worden genoemd. Bovendien: zwarte lonen waren er voordien evengoed. De minister wees de beschuldiging grondig af als zou dit Kabinet een loonpolitiek-in-de-knoop achterlaten. Van mislukking is geen sprake; de heer Suurhoff is te vroeg met zijn oordeel. De regering zal tijdig kunnen handelen als de S.E.R. (waar ook het N.V.V. in vertegenwoordigd is) spoedig advies uitbrengt over de loonvorming. Al wil de heer Veldkamp dan niet alle huidige winstpunten — die niet bestreden kunnen worden — op het conto van het christelijk-sociaal beleid schrijven: het tegendeel is waar van de bewering van de heer Suurhoff als zouden vier jaar van dit beleid geleid hebben en nog leiden tot verscherping van klassetegenstellingen.

Bijzondere aandacht

Van A.R.-zijde is door de heer **Van Nierop** de bijzondere aandacht gevraagd voor een aantal belangrijke punten. Vooreerst de A.O.W.-verhoging. Het voorgestelde percentage van 15 is weliswaar een niet te verwaarlozen steun in de rug, maar het is een minimum om in de nood te voorzien. Bovendien velen die een A.O.W.-uitkering ontvangen krijgen een uitkering uit andere bron, bijv. van een gemeentelijke instelling. Wat gebeurt daarmee als de verhoging van de A.O.W. straks een feit is?

Voorts vroeg hij bijzondere aandacht voor de vrij snelle en ook onverwachte invoering van de 5-daagse werkweek. Weliswaar heeft nakaarten weinig zin voor het verleden, maar voor de toekomst kan er toch wel een wijze les uit worden geleerd. Veel werknemers b.v. — een meerderheid waarschijnlijk, vooral in de sector van de laagste inkomensklasse — zouden liever een loonsverbetering hebben genoten.

Is er wel sprake geweest van de nodige voorzichtigheid in het beleid met betrekking tot de 5-daagse werkweek? Moeten wij ook niet voorkomen dat de mening postvat, als zouden wij met verfijnde spelregels inzake de nieuwe loonvorming klaar zijn.

Hij wees er voorts op dat een belangrijke zaak (vrijere loonvorming) in een moeilijke tijd dan toch maar is

C. VAN NIEROP

gerealiseerd! De grote loonstijgingen konden tot stand komen zonder dat het opzichzelf gezonde sociale en economische beleid werd aangetast.

Ouden van dagen

Minister Veldkamp verklaarde dat de verbetering van de positie van ouden van dagen op korte termijn zal worden verbeterd. Daarom had hij twee voorstellen gedaan. Eén met als doel de bestaande uitkeringen te verhogen. Het andere was een verzoek, ook aan de Sociaal Economische Raad (S.E.R.) over de toekomstige ontwikkeling van de ouderdomsvoorzieningen. Om nu de ouden van dagen niet te lang te laten wachten heeft hij het voorstel gedaan per 1 juli 1962 de bestaande A.O.W.-uitkering te verhogen.

Terecht merkte de heer **Van der Ploeg** (K.V.P.) op dat de activiteiten van de heren Roolvink en Veldkamp niets met het voorstel Burger (P.v.d.A.) hadden te maken. Het Regeringsvoorstel belooft een grondige herziening. In afwachting daarvan: alvast een verhoging.

Het voorstel-**Burger** was alleen maar een verhoging van de bestaande bedragen over een aantal jaren. Van een uitvoering door de Regering van de motie-Burger is dan ook geen sprake.

Wat schamper — overigens op zichzelf wel juist — merkte de V.V.D.-spreker, de heer **Corver** op, dat het schrikbeeld van de P.v.d.A. als zou het huur-konijn harder groeien dan het loon-konijn, onder het regeringsbeleid niet is opgeroepen. Het loonkonijn groeit nog altijd harder dan de produktiviteit, terwijl het huurkonijn een nog altijd onvolgroeid dier is, dat niet op eigen poten kan staan.

Hij hoopte dat de werkgevers eindelijk eens niet tegen elkaar op zouden bieden bij deze krappe arbeidsmarkt. Dat maakt de gespannen arbeidsverhoudingen bijzonder moeilijk. De bewindslieden hebben m.b.t. tot het loonbeleid gelukkig de weg bewandeld van het geven van aanwijzingen aan het College van Rijksbemiddelaars. De voorstelling van zaken die de oud-minister Suurhoff had gegeven van het regeringsbeleid inzake de lonen was dan ook schromelijk overdreven.

Emigratie

De arbeidsmarkt is gespannen. Toch moedigt de regering tot emigratie aan. Deze aanmoediging wordt wat verzwakt door een nieuw regeringsvoorstel: de emigrant moet per lid van zijn gezin tweehonderd gulden terugbetalen over een periode van honderd weken.

Tegen dit voorstel rezen nogal bedenkingen. De heer **Van Lier** (P.v.d.A.) meende dat emigratiebeleid een beleid op lange duur moet zijn omdat het bevolkingsprobleem (snelle aanwas in een klein land) om een oplossing vraagt. Daarom blijft het noodzakelijk aan hen die willen emigreren dit niet te moeilijk te maken.

Ook de partijgenoot van de Minister, de landbouwdeskundige **Mr. Brouwer** (K.V.P.) drong aan op opschorting van het plan om het voorschot op het subsidie te verlagen.

De A.R.-woordvoerder de heer Biewenga meende dat over het algemeen de minstdraagkrachtigen emigreren. De vrijheid van de mens — een zeer belangrijk goed — moet niet deels worden ontnomen. En dat gebeurt als het subsidie voor de overtocht wordt verlaagd. Daarvoor moet een betere regeling komen. Misschien wel in deze zin dat de emigrant in de gelegenheid wordt gesteld vooraf een bedrag bij elkaar te sparen.

Emigratie blijft een noodzaak. Wij moeten er voor oppassen kortzichtig te worden in een tijd van arbeidsspanning door arbeidsschaarste. Als de toestand minder spannend zal worden, zouden goede relaties met het buitenland die thans stellig bestaan niet meer aanwezig zijn, als het emigratiebeleid van nu zou worden afgeknepen.

Minister Veldkamp dacht er niet over de hoofdlijn van het gevoerde beleid sinds 1945 te verlaten.

De invloed echter van het huidige emigratieniveau acht hij bovendien van geringe betekenis voor de arbeidsmarkt. Sedert 1945 zijn een 400.000 (met inbegrip van de daar geboren kinderen) geëmigreerd. Toch meende hij een weinig rekening te moeten houden met enkele gewijzigde omstandigheden. Enige aanpassing zal er daarom wel moeten komen. De Kamer-kritiek heeft de minister tot zich laten indringen. Hij zal de genoemde bezwaren nog eens op zich in laten werken. Maar ook de Kamer moet de zaak nog eens bezien. De Nederlandse emigrant verkeert zelfs met een gematigd voorschotstelsel in een veel gunstiger positie dan de emigrant uit andere landen.

De minister was dus redelijk. En daarom was er geen sprake meer van het indienen van een motie waarmee was gewapperd.

Belangrijk

Deze minister heeft evenals de heer Roolvink bijzondere waardering voor het begrip van het totale bedrijfsleven en ook van het georganiseerd over-

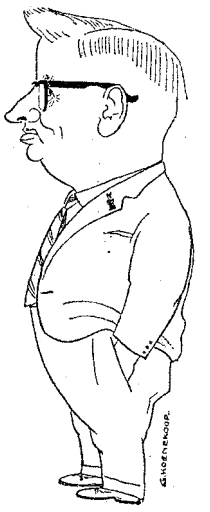

A. W. BIEWENGA

leg dat getoond is bij de besprekingen op „Oud Wassenaar.". Een goed conjunctuurbeleid is ook uit sociaal oogpunt van het grootste belang.

Het is van harte te hopen dat, naast de bestaande overeenstemming, ook het doel zal kunnen worden bereikt!

Het sociaal overleg in ons land is een werkelijke kracht van betekenis geworden. De overheid respecteert de verantwoordelijkheid van de maatschappij. Deze maatschappij waardeert de eigen verantwoordelijkheid van de overheid. Indien nodig in moeilijke tijden, zoals nu, voelen zij zich samen verantwoordelijk. Dat is in Nederland een gewichtige zaak.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank
„EIGEN HAARD" G.A.
LOPENDE DIEP — GRONINGEN
Spaarrente leden ..... 3½ %
Spaarrente niet-leden ..... 3¼ %
Jeugdspaarrente met 10% premie .... 3½ %

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess
Uitvoering van alle voorkomende bouwwerken
EMMEN — KAPELSTRAAT 20 — TELEFOON 671

MACHINEFABRIEK „BORO"
RODEN — TELEFOON 9108, NA 18 UUR 9102
LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN E.D

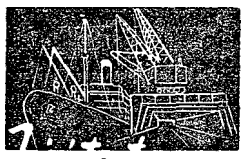
EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Jan de Boer N.V. - Hoogeveen
Tel. 2841 (05280)

Meubileer-inrichting ZANDBERGEN
MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

OVERIJSEL

WARMTE
Een muur van warmte die stand houdt en u volkomen beschut!
MET BRANDSTOF VAN
FIRMA J. PIT EN ZOON
WEEMSTRAAT 51 — TEL. 2192 — STEENWIJK
Kolen - Olie - Gas

Goorsch Overslag- en Transportbedrijf
FA. H. J. WIBBELINK & ZONEN
HAVEN — GOOR (O.)
Nationaal en Internationaal vracht-, koel- en ETERNIT-vervoer.

☆ VERBOUW
☆ NIEUWBOUW
☆ ONDERHOUDSWERKEN
Firma E. D. Schutten en Zoon
AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laaressingel 101 — Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 — Telefoon 11638

GEBR. DROST voor interieurverfraaiing
Alle verfsoorten,
behang en nog véél méér.
HOOGSTRAAT 96
JAVASTRAAT 24
BROEKHEURNERWEG 212-214 ENSCHEDE

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

SOEST-SOESTDIJK

D. G. REESINK
Timmer-, metsel- en onderhoudswerken
Bouwbedrijf
TALMALAAN 12 — TELEFOON 2401

DE PARTIJ IN 1961

Op het eerste gezicht zou men geneigd zijn van 1961 te zeggen: een rustig jaar. Geen verkiezingen en niet opnieuw een kabinetscrisis of wat dies meer zij. Dat is allemaal juist en tot uw dienst (als u er tenminste ook zo over denkt). Toch is een rustig jaar daarom nog geen gemakkelijk jaar. Wie een tijdlang in onze organisatie „meegelopen" heeft, zal onze conclusie bevestigen, dat een politieke partij geen gemakkelijke jaren kent. Als er stembussen opengaan, jaagt dat feit alleen al de partij op tot verhoogde activiteit. In een jaar zonder zulk een „kernreactor" van de democratie, verschaft het in beweging houden van een politieke organisatie ook al handen vol werk. Zoveel zelfs, dat wij daaruit in dit jaaroverzicht maar een greep kunnen doen. Meer dan een greep behoeft het eigenlijk niet te zijn. Het (officiële) jaarverslag immers zal meer exact en systematisch de verrichtingen van onze partij in 1961 registreren.

In dat verslag kan ook een uiterst belangwekkend deel van die activiteit tot haar recht komen, die hier kortheidshalve moet worden weggelaten, hoewel zij het substraat vormt waarop het werk in **nationaal** verband wordt verricht. Wij bedoelen de vele arbeid, die door de **regionale** en **plaatselijke** organen van onze partij wordt gepresteerd. Bij die arbeid willen wij op deze manier aan het begin van dit overzicht toch een ogenblik stilstaan. Het is niet zozeer het **opzienbarende** wat de partij in stand houdt, al behoort ook **dat** bij het geheel. **Het is vooral het in „stilheid", maar met grote stiptheid en toewijding gedane, dat een organisatie als de onze overeind houdt. Aan al de medewerksters en medewerkers op de provinciale, regionale en plaatselijke niveaux ditmaal dus eens allereerst en uitdrukkelijk hulde gebracht.**

Prof. mr. P. S. GERBRANDY

Nog een andere opmerking ter inleiding. Er was ook in het jaar-zonder-stembus-1961 beweging in onze partij. Aan het begin was de (toen) nog niet opgeloste kabinetscrisis en hetgeen daaraan voorafging, oorzaak van hevige beweging. In het laatste deel van dit jaar was het Nieuw-Guinea-beleid van regering en partij aanleiding tot verhevigde discussie. In dit artikel dat in hoofdzaak op de meer **organisatorische** aspecten van onze partij de (vluchtige) schijnwerper richt, signaleren wij deze feiten slechts. En zulks meer om het décor te belichten, waartegen het partijwerk verricht werd, dan om aan deze politieke zaken zelf op deze plaats in den brede aandacht te geven. Dit laatste doen wij ook daarom niet, omdat (in de eerste plaats) de kabinetscrisis in het prille begin van dit jaar een oplossing vond. Een oplossing waarin één der onzen nl. **prof. mr. W. F. de Gaay Fortman** het hoofdaandeel heeft mogen hebben. In de tweede plaats blijft het **hier** bij een **signaleren** omdat de zaak betreffende Nieuw-Guinea bepaald niet alleen in partij-politiek opzicht nog volop in beweging is. De internationale gebeurtenissen en uitspraken in de laatste weken van dit jaar brachten deze kwestie zelf tot een toespitsing.

Voor beide beroeringwekkende politieke kwesties geldt, dat de leidende personen zowel als de leden van onze partij zich hebben geuit en gedragen, zoals hun oprechte overtuiging en hun geweten het hun gebood. Daarbij kwam het meermalen tot een niet-met-elkaar-eens zijn. Helaas! Maar in verreweg de meeste gevallen bleef het daar gelukkig niet bij. Bij verschil van mening zelfs kon men heel vaak blijven geloven in het bonafide handelen en spreken van de ander en bleef zó de band aan elkaar. Een band, die vanuit het beginsel gelegd — in hoofdlijnen gezien — de eenheid in onze partij bewaarde. Wat 1962 ook brengen moge, brenge dat jaar vooral aan het einde ook (weer) deze conclusie in het jaaroverzicht.

In memoriam

Verdriet om het verlies van personen is onze partij ook in 1961 niet gespaard gebleven. Aan het einde van het eerste tiental dagen was daar al die grote schok over het heengaan van DRS. C. P. HAZENBOSCH. Zijn vrouw en gezin, de fractie waarvan hij deel uitmaakte, onze partij, die hij ook als spreker, — inzonderheid ook als vaste radiospreker — dien-

L. F. DUYMAER VAN TWIST

de, het C.N.V., de N.C.R.V., zij allen moeten die schok nog steeds verwerken. Daar zijn zij ook nu nog niet overheen. In het verslag van de Tweede Kamerfractie wordt dit verlies uiteraard ook gememoreerd. Maar ook de partij als organisatie heeft de plicht deze voorvechter der christelijk-sociale en politieke idealen op deze plaats te herdenken. Dat geschiedt met de pijn waarmee een grote, nog niet geheelde wond schrijnt. Het moet echter toch ook een herdenken zijn vol dankbaarheid kunnen zijn. Want als aan allen, die wij hier hiervoor noemden door God niet zo veel in Hazenbosch gegeven was, dan zou het verdriet nu niet — nog steeds — zo groot zijn.

Het overlijden van „DE GENERAAL" op 7 augustus was een gebeurtenis, die de partij in 1961 opnieuw armer deed worden. Ditmaal niet een jonge, nog in de kracht van zijn leven staande man, doch een grijsaard van 95 jaar. Niettemin een verlies, want luitenant-generaal b.d. L.F. DUYMAER VAN TWIST was niet alleen een begrip in onze kring. Hij blijft dat tot lang na zijn dood. Zijn medeleven tot op het laatst van zijn leven maakte de drager van deze befaamde naam tot een zeer geziene en beminde figuur, die nog temidden van ons leefde. De grote belangstelling bij zijn begrafenis op 11 augustus bewees hoezeer hij in zijn lange leven een resonans in het hart van velen wist te wekken.

Spoedig daarna werden wij opnieuw getroffen. Een andere aanvoerder en aanvuurder, de Minister van Staat PROF. MR. P. S. GERBRANDY, werd op 7 september van zijn aardse taak ontheven. De woorden, die ter herdenking van deze bewindsman, oorlogsleider, parlementariër en in andere opzichten uitmuntende figuur met een treffende eigen persoonlijkheid werden neergeschreven in ons blad en ook in een speciaal nummer van „A.R. Staatkunde". staan nog te scherp in ons geheugen dan dat zij hier summier weergegeven zouden moeten worden.

Beide laatstgenoemde overledenen waren ere-lid van onze partij en die hoedanigheid verwerft men niet, tenzij men veel voor onze partij betekent en dus niet spoedig vergeten wordt.

Nieuwe ereleden

De verdiensten van *prof. mr. A. Anema* en van *mr. dr. J. Donner* voor de partij en vooral voor de vormgeving van anti-revolutionaire staatkundige gedachten vormden het fundament waarop een belangrijk besluit van het Centraal Comité zich baseerde. Deze beslissing hield in, dat de beide genoemde voormannen het predicaat *ere-lid* van het Centraal Comité verwierven. Beiden waren korte tijd tevoren uit „actieve dienst" teruggetreden. Prof. Anema in 1960 als lid van en A.R. fractieleider in de Eerste Kamer, dr. Donner als president van de Hoge Raad der Nederlanden. Helaas konden zij beiden niet aanwezig zijn op het Partij Convent van 28 oktober, zodat een meer spectaculaire bekrachtiging van het genoemde Centraal Comité-besluit ditmaal achterwege bleef. De plaats van deze beide ereleden in onze partij is daardoor echter niet minder „verzekerd".

Het Centraal Comite

De samenstelling van ons partijbestuur is vrijwel in geen jaar gelijk gebleven. Het is een goed gebruik de mutaties hier te memoreren, ook al waren zij ditmaal niet talrijk.

Een gevoelig verlies was evenwel het zich terugtrekken van *prof. mr. P. J. Verdam* uit het Centraal Comité en diens moderamen. Geen geschil van mening of iets van dien aard was de oorzaak van dit afscheid, dat op het Partij Convent van 28 oktober plaats vond. Huiselijke omstandigheden, verband houdende met ziekte, noopten hem dit besluit, dat hem zwaar viel te nemen. De partij zag dit bestuurslid, die als voorzitter van de Organisatie Commissie en van het Algemeen Organisatie Comité ook met die tak van het partijwerk speciale bemoeiing had, node gaan. Vooral de brillante afscheidsspeech van prof. Verdam op 28 oktober deed dit vertrek zijn wat hij het wilde doen wezen: een demonstratie van blijvende vriendschap en . . . „geen gevoeligheden, s.v.p.".

Dr. A. Veerman neemt sindsdien de bovengenoemde functies waar, tot de eerstvolgende Deputatenvergadering een definitieve keus doet.

Op de laatste bijeenkomst van het Centraal Comité kon de opvolger van de heer *C. A. van Drimmelen*, die wegens andere drukke bezigheden aftrad, welkom worden geheten. Deze nieuwe vertegenwoordiger van de Kamercentrale Tilburg, de heer *K. de Geus*, deed het aantal voorzitters van Kamercentrales, die in het Centraal Comité zitting hebben, toenemen tot dertien.

De heer *A. Warnaar*, het door de Kamercentrale Leiden aangewezen lid van het Centraal Comité, gaf in 1961 de wens te kennen eveneens heen te gaan we-

gens andere drukke werkzaamheden. Tot een afscheid in het Centraal Comité kwam in 1961 door omstandigheden, niet meer, zodat de opvolger van de heer Warnaar, de heer *C. Hobo*, eerst in 1962 kan worden begroet als C.C.-lid.

Twee leden van het Centraal Comité werden in 1961 door ernstige ziekte getroffen. Onze eerste ondervoorzitter *mr. A. B. Roosjen* onderging een operatie, die gelukkig goed slaagde, zodat hij aan het einde van het jaar weer vrijwel geheel hersteld was.

Mevr. *M. Kuipers-Klapwijk* verblijft echter, eveneens na een operatie te hebben ondergaan, nog in het ziekenhuis op het moment waarop wij dit schrijven. Ons meeleven gaat naar beiden in het bijzonder uit en is verbonden aan de oprechte wens, dat hun een volledig herstel en ook een weer-op-krachtenkomen ten deel mag vallen.

Deputatenvergadering 10 juni 1961

Een Deputatenvergadering in een jaar waarin geen Tweede Kamerverkiezingen plaatsvinden, is iets bijzonders en wordt dan ook een **buitengewone** Deputatenvergadering genoemd. In een daarvoor niet gebruikelijke maand togen dit jaar de bijna 1500 deputaten naar Utrecht. In hoofdzaak om hun bekrachtiging te geven aan het herziene **Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program,** hetgeen met vrijwel algemene stemmen geschiedde.

„Rondom het nieuwe program", dat zou de aanduiding van deze grote zomerbijeenkomst kunnen zijn. Die woorden vormen ook de titel van de publicatie waarin de op die dag gehouden toespraken van dr. Berghuis, dr. Bruins Slot, Zijne Excellentie prof. dr. Zijlstra en prof. dr. Jonker werden afgedrukt.

Drie Partij Conventen

Ook het aantal der in 1961 gehouden Partij Conventen zou op het eerste gezicht doen vermoeden dat dit jaar een stembusjaar geweest is.

Op **18 maart** kwam het Partij Convent in besloten vergadering bijeen. Een gelukkig niet gebruikelijke vorm in onze partij. Doch de bespreking van allerlei feiten en omstandigheden, die met de december 1960-kabinetscrisis verband hielden, noopte ditmaal op de openbaarheidsregel een uitzondering te maken.

Deze uitslag bevestigde die regel voor de rest van het jaar, want op **29 april** behandelde het Partij Convent het nieuwe program als het ware met open deuren. De wel eens geuite bewering, dat het a.r. volk zou hebben te prijzen wat de heren van het Centraal Comité uitwijzen, is in elk stadium van de voorbereiding van dit program opnieuw slechts een frase gebleken.

Tot tweemaal toe zijn immers de in de kiesverenigingen en centrales gemaakte opmerkingen en voorgestelde amendementen door de programcommissie-Schouten en het Centraal Comité terdege ter harte genomen respectievelijk overgenomen. Het Centraal Comité was hiermee op zijn program-vergadering van 17 maart bepaald niet karig en het Partij Convent van 29 april evenmin.

De derde in de reeks Partij Conventen werd op **28 oktober** gehouden. Niet in het vertrouwde Utrecht en dus niet in het aldaar steeds vertrouwder wordende „Esplanade" ditmaal, doch in het „Minervapaviljoen" te Amsterdam. Toen bleek dat een goede accomodatie meestal als iets vanzelfsprekends wordt aanvaard doch dat een manco in dat opzicht erg hinderlijk is. Een kort debat, naar aanleiding van de openingsrede van dr. Berghuis, over de Nieuw-Guinea-kwestie en het in de Tweede Kamer door de a.r. fractie op 3 oktober daaromtrent ingenomen standpunt (dat veel meer de aandacht getrokken had dan een artikel van dr. Berghuis in „Nederlandse Gedachten" d.d. 16 september) leidde de vergadering in. Er bleef voor de behandeling van het jaarverslag-1960 en de financiële stukken niet veel tijd en ook weinig aandacht meer over. Dit zij zo, want als het met de partij-organisatie en -financiën in 1960 helemaal mis was geweest, zou de trom daarover wel anders geroerd zijn. De heren dr. A. Veerman, C. J. van den Heuvel en E. van Ruller werden herkozen als lid van de Organisatie Commissie, terwijl de sinds kort afgetreden ARJOS-voorzitter, de heer S. Silvis met grote meerderheid van stemmen als lid aan die commissie werd toegevoegd.

In de middagvergadering sprak de oud-voorzitter van het College van Advies, prof. dr. A. M. Donner, thans President van het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen. Zijn onderwerp **„Europese eenwording"**, voerde het Partij Convent naar een debat over één der meest belangrijke ontwikkelingen in Europa; tevens één van de zeer weinige internationale zaken waarover in 1961 een optimistisch oordeel ook gerechtvaardigd was.

Flitsen van het werk in 1961

Nu nog in snelle vaart even langs het werk van onze partij in 1961. Ruimte en tijd laten helaas niet meer toe dan een korte opsomming van hetgeen **centraal** geschiedde. Eén uitzondering echter. Deze betreft het vele werk, dat door en voor **het activeren van de a.r. vrouw** is geschied in de diverse delen van ons land. De ARVA in Friesland won in een actie rond 800 nieuwe (vrouwelijke) partijleden. Een prachtig preludium op de **nationale** ledenwerfactie **„Eén op Tien"**, die thans in volle gang is. Ook in andere gewesten nam het aantal vrouwelijke partijleden verheugend toe. Dit is bepaald niet in de laatste plaats te danken geweest aan provinciale dames-bijeenkomsten, **en** aan het ontstaan van **dames-comités**, die de gewestelijke partijbesturen speciaal bij dit activeringswerk ter zijde staan. Dit voorbeeld verdient in **alle** Kamercentrales navolging.

Het **Centraal Comité** beraadslaagde in vier bijeenkomsten over tal van zaken. Wij noemden reeds het nieuwe **program.** Ook werd een voor **ARJOS-leden,** die tevens lid van de plaatselijke kiesvereniging zijn, zeer **gunstige financiële regeling** getroffen. Natuurlijk om een vlotte en vroege acclimatisering in het k.v.-milieu te bevorderen. De september-vergadering bracht het C.C. (onder meer) het besluit om voortaan **gesprekskringen** onder auspiciën van en door de k.v.'s in het leven te doen roepen. Op deze wijze kunnen **speciale onderwerpen** worden besproken, waarvan het resultaat in (korte) rapporten rechtstreeks aan het Centraal Comité wordt gezonden en in een overzichtelijk **totaal-rapport** verwerkt. De uitvoering van dit plan begint in 1962 om de k.v.'s eerst ruim baan te geven voor de **ledenwerfactie „Eén op Tien"**, waartoe eveneens in september besloten werd. Het laatst bekende resultaat-cijfer vindt u in de rubriek „Partij in Actie", op pagina 2. **Maar de actie gaat in 1962 voort en u doet dan ook (weer) mee!**

Behoeft het na het vorenstaande daarover meer dan slechts vermelding, dat de eerste bijeenkomst in 1961 van het Centraal Comité in het teken van de kabinetscrisis stond en de laatste vergadering in dat van de kwestie Nieuw-Guinea? Wij geloven dat dit wel duidelijk is.

Het moderamen kwam in dit jaar 11 maal bijeen, veelal ter voorbereiding van de Centraal Comité-vergaderingen.

De **Organisatie Commissie** gaf ook enige malen acte de présence. Tot tweemaal toe waren de komende televisie-uitzendingen, verzorgd door de politieke partijen, een hoofdpunt op de agenda. De commissie liet zich daarbij door een aantal geestverwante specialisten voorlichten. De uitzendingen zelf van onze partij, die vanaf 13 februari 1962 om de zes weken zullen plaatsvinden, vormen dus een onderwerp voor het overzicht-1962.

Het **Algemeen Organisatie Comité** stelde op 28 juni te Amersfoort een aantal adviezen voor het Centraal Comité vast, die alle werden aanvaard en dus in besluiten omgezet.

Het **A.R. Vrouwencomité** kwam op 18 oktober in Utrecht bijeen, waar aan de ontwikkeling in de verschillende gewesten een bespreking werd gewijd. Mevr. C. M. Tonkens-Kaajan gaf voorlichting over de kinderbijslag-wetgeving.

Het **Comité voor Varenden** moet in dit gezelschap van adviserende organen der partij ook worden genoemd. Het eigensoortige werk van dit comité werd ook op 6 november te Amersfoort weer met grote zorg verricht, ditmaal met het oog op de komende verkiezingen. Daarnaast wordt door dit comité de **eigen** voorlichting **aan** en **door** A.R. Kamerleden (die voor deze vergaderingen steeds worden uitgenodigd) niet vergeten. De causerie van mr. C. W. Kroes was ditmaal aan de vervoersproblemen in E.E.G.-verband gewijd.

De conferenties

Een drietal **contact-conferenties** was de conferentie-oogst van dit jaar. Op 17 juni kwam een aantal geestverwante **agrariërs** in hotel „Van Gijtenbeek" te Zwolle bijeen om naar de inleiding van ons Tweede Kamerlid, de heer A. W. Biewenga Wzn. te luisteren. Ook minister Zijlstra nam aan de discussie deel. Nog geen maand later, op 6 juli 1961, leidde prof. mr. W. F. de Gaay Fortman de discussies op de contact-conferentie met leidende personen uit de kring van de **christelijke werknemers-vakbeweging** in. Opnieuw was minister Zijlstra, doch ditmaal ook o.m. staatssecretaris Roolvink en dr. Schouten onder degenen, die door hun aanwezigheid en hun deelneming aan het debat de conferentie in „Esplanada" te Utrecht stimuleerden. Op 4 november tenslotte vond de **a.r. sprekers-conferentie** plaats, eveneens in Utrecht, doch nu in Gebouw „Kunsten en Wetenschappen". Een forum onder leiding van dr. Berghuis en voorts gevormd door de heren Bruins Slot, Aantjes, Elfferich en Smallenbroek, besprak de tevoren schriftelijk en ter plaatse mondeling gestelde vragen en opmerkingen. Nu togen op hun beurt alle drie a.r. bewindslieden van tijd tot tijd naar de katheder om ook aldus van hun belangstelling blijk te geven. Ieder van deze drie conferenties werd door plm. 100 personen bezocht. De penningmeester heeft dat ook bemerkt. Maar belangrijker is het effect, dat met dit werk wordt beoogd.

Tenslotte

Aan het eind van een jaaroverzicht als dit pleegt aandacht te worden besteed aan eventuele wijzigingen in de personeelsbezetting op het partijbureau. Dat is billijk, want niet alleen de leidinggevenden in de partij en op haar secretariaat hebben aan alles wat hierboven genoemd werd (en ook aan het vele, dat ongenoemd moest blijven) een werkzaam aandeel geleverd. Dat is geschied door **alle** medewerksters en medewerkers van de „Dr. Kuyperstraat 3". Ditmaal geen namen, want de hele ploeg bleef bij elkaar in ongewijzigde opstelling.

Moge het jaar 1962 aan een ieder, die in en voor onze partij werkte en daarmee ook in dat jaar doorgaat, geven wat zozeer begeerd wordt: zo mogelijk een zichtbaar en een tot dankbaarheid stemmend resultaat op al die arbeid. Doch bovenal de zegen van Hem, tot Wiens eer dit alles moet worden verricht op het terrein van de christelijke politiek. Dat terrein was in 1961 en blijft ook in 1962 een deel van de wijngaard des Heren. En in die wijngaard wordt van Gods mede-arbeiders getrouwheid gevraagd.

Publikaties in 1961 verschenen met aanduiding van de prijs en van de nummering op de lijst van publikaties:

No. 148 „Receptenboek voor A.R. Politiek" (opgesteld door een vrouw voor onze vrouwen) .... ƒ 0.25

No. 149 „Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program", vastgesteld in de Deputatenvergadering van 10 juni 1961 te Utrecht ..... ƒ 0.25

No. 150 „Rondom het nieuwe Program" (redevoeringen gehouden op de Buitengewone Deputatenvergadering van 10 juni 1961 te Utrecht) ..... ƒ 0.70

No. 153 „Ook U" (folder) ..... ƒ 0.02

No. 154 „In de werkplaats van A.R. Politiek" (instructie-boekje voor het persoonlijke gesprek) ƒ 0.25

No. 155 „In hart en nieren" door dr. W. P. Berghuis (openingsrede op het Partij Convent d.d. 28 oktober 1961) ..... ƒ 0.50

„Eén op tien"

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN
H. P. HEUVELMAN N.V.
Inkoop van alle soorten sloopschepen
KRIMPEN AAN DE IJSEL — Telefoon 369, na 6 uur: 226.

FIRMA B. MEILINK
Eigenaar F. Braam
houtzagerij, houthandel en kistenfabriek
Hofstraat 10 - BORCULO - Telefoon 05457-561*

FA. C. VERMEER EN ZOON'S
fabrieken voor gebogen hout
Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJsel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELEN EN FAUTEUILS, ARMLEGGERS, KAPPEN, REGELS, STIJLEN, ENZ., ENZ.

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.). TELEFOON 08859—605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.
Export: België, Duitsland, etc.

WARENHUIZENBOUW
N.V. Aannemersbedrijf
BOERS EN VRIJLAND
's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

KAKES' *bouwbedrijf*
Bouwers waarop gebouwd kan worden . . .
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.
Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

KENNEMERLAND
Bureau voor elektriciteitswerken
G. VISSER EN ZOON - BREESTRAAT 128
TELEFOON 3012-5219-5672 (0 2510) 8021 - (0 2550)
Gevestigd sinds 1919 — BEVERWIJK

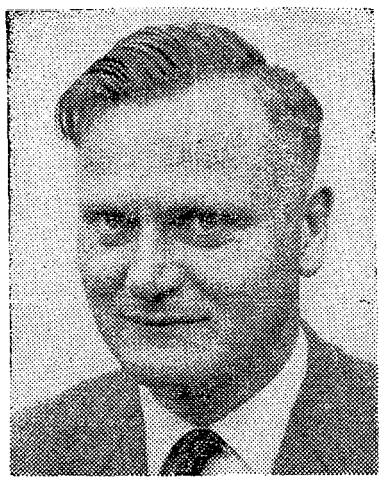

Drs. C. P. Hazenbosch

Het parlementaire jaar

AAN mensvergoding mogen wij niet meewerken. In dienst van Jezus Christus is dat zonde. Ik meen dat wij dit, ten aanzien van drs. Hazenbosch die op weg naar zijn werk verongelukte, ook zo hebben gezien. Hij is geëerd — dat mag en dat is noodzakelijk — om datgene wat Christus in hem was.

Zo heeft hij zijn eigen leven gezien en beleefd. Daarom heeft hij in het volledige besef zijn grote gaven te hebben ontvangen van de Schepper, zo — met al zijn krachten zich ingezet voor de vorming en ontwikkeling van het antirevolutionaire denken.

Weet u waarom hij graag de gewone vergadering van de mannenbond bezocht als hij daarvoor tijd kon vinden? Hij wilde het contact met zijn mede-christenen levend houden als het ging om beleving van de Heilige Schrift. Het geloof was voor hem niet uitsluitend een dogma (in de goede zin) maar ook een groot stuk werkelijkheid in de praktijk van het leven.

Wij zijn hier dus Hazenbosch kwijt. Wij zeggen, naar de mens gesproken, waarom toch in deze moeilijke tijden?

De Heer van leven en dood heeft echter anders beslist. Daarom zeggen wij in geloof — het is goed Heer. Maar het is niet gemakkelijk. In de praktijk van het christelijke politieke leven missen wij hem voortdurend.

Het woningbouw conflict

Ik meen dat dr. Berghuis ergens geschreven heeft rond de Kabinetscrisis van december 1960, dat zij die een oordeel vellen over hen die aan het front staan wel moeten bedenken dat het achteraf gemakkelijker is te zeggen hoe het had moeten gebeuren dan in het heetst van de strijd een juiste greep te doen. Dat is wel zo, maar het is toch ook een aanwijzing voor beide fronten (Kabinet èn Kamer) in moeilijke situaties er op bedacht te zijn dat er meer facetten aan de orde zijn dan juist dat ene punt. Hoe belangrijk ook dat ene punt is!

Alle partijen — Kabinet, Kamer, fracties en het Nederlandse volk zullen het er over eens zijn dat mede dank zij het werk van Prof. de Gaay Fortman (A.R.) de brokken die er lagen niet verder verpulverd zijn.

Niemand is echter in staat te zeggen hoe de begroting 1962 van minister Van Aartsen door de Kamer uiteindelijk zal worden beoordeeld. Een groot deel van de Kamer is van oordeel dat de ontwikkeling in de bouwnijverheidsector na 22 december 1960 toch in feite de richting is gegaan die door de Kamer was aangegeven.

Maar men heeft de overtuiging dat Kabinet en Kamer een voortvarend en sociaal gericht woningbeleid op het oog hebben. Alleen de weg waarlangs, kan aanleiding zijn om van mening te verschillen.

Het kart...

Rondom de strijd in de Kongo is bijzonder veel menselijke ellende te constateren. Met name maakt de bevolking kennis met de hongersnood. Daarover was het wereldgeweten verontrust geworden. Ook in Nederland bleef men niet achter. De bliksem-actie van de leerlingen van een christelijk lyceum in Amsterdam bracht ruim 30.000 gulden op in één week tijds.

Het kabinet de Quay — bij monde van minister Marijnen — reageerde spontaan. Met de grootste spoed is het Kabinet ingegaan op een verzoek een bedrag van een miljoen gulden beschikbaar te stellen en een groot aantal goederen in natura te verschepen. Hier sprak het hart.

Welvaart in eigen land brengt nog groter verantwoordelijkheid mee als het gaat om de naaste die in nood verkeert. Ook al woont deze wat verder weg.

Financiële ingreep

In 1961 is de gulden gerevalueerd met 5%. Dat wil zeggen dat minister Zijlstra met deze maatregel probeert het Nederlandse prijs- en kostenpeil meer in overeenstemming te brengen met de omstandigheden in de wereld. Maar dan zodanig dat in het binnenland de prijzen en de kosten niet stijgen naar de waarde van de gulden voor het buitenland.

Doel was dus een poging — die overigens mede werd bepaald door de beslissing van Duitsland 5% te revalueren — om aan de voortdurende prijsstijgingen een halt toe te roepen. Bovendien te proberen enige prijsverlaging hiertegenover te stellen.

Of deze doelstelling is gerealiseerd? Men is over het antwoord hierop nog niet eenstemmig. Vaststaat dat er grote verliezen door het bedrijfsleven zijn geleden. Onze exportmogelijkheid is er ook theoretisch minder gunstig door geworden.

Maar aan de andere kant zijn prijsstijgingen in het binnenland in het algemeen achterwege gebleven. De maatregel had een zeer bepaalde sociale strekking, omdat zij het lot der z.g. vergeten groepen, die door prijsstijgingen van een niet onbelangrijk deel van hun inkomsten zijn beroofd, tracht te verzachten. De interne spanningen zijn door de revaluatie misschien niet verminderd, maar wel minder toegenomen dan zonder revaluatie het geval zou zijn.

Overigens, de vraag of de verantwoordelijkheid van een dergelijke belangrijke beslissing als devaluatie of revaluatie door het Kabinet alleen moet worden genomen — moet nog steeds worden beantwoord.

Loonpolitiek

Hoewel er natuurlijk hier en daar juiste kritiek was, is het zaak niet te vergeten dat drs. Roemers, de voorzitter van het N.V.V. zich in maart 1961 opmerkelijk vriendelijk over het gevoerde loonbeleid van staatssecretaris Roolvink heeft uitgelaten. Natuurlijk is het niet zo dat dit Kabinet zelf haar loonpolitiek, nu al als een eindpunt ziet. Zij heeft aan de S.E.R. hierover een advies gevraagd. Maar deze nieuwe beleidslijn, die de verantwoordelijkheid legt waar ze hoort, is op mars. En de resultaten zijn beter dan ooit te voren!

Merkwaardig is dat in december 1961, oud-minister Suurhoff hiervan teruggekomen is! Hij ziet geen heil in deze loonpolitiek. Is het omdat de verkiezingen aanstaande zijn? Of omdat hij de partijvoorzitter is en drs. Roemers voorzitter van het N.V.V. De tijd zal het leren — maar vreemd blijft het wel.

Regelmatig beweren de socialisten dat de arbeiders bij deze loonpolitiek „niet aan hun trek" zouden komen. **Minister de Pous heeft eens voorgerekend hoe belangrijk de concrete resultaten zijn. Sedert het optreden van het Kabinet krijgen de arbeiders gemiddeld 19% meer, waaronder ruim 2% huurcompensatie. De produktie is met 15% gestegen. En de prijzen blijven praktisch gelijk. Dat is niet vertoond noch onder dr. Drees, noch onder oud-minister Suurhoff, noch onder minister Hofstra.**

Gemeentefinanciën

Onder verantwoordelijkheid van de heren **Zijlstra en Toxopeus** is eindelijk recht gedaan aan de Nederlandse gemeenten. Jaren en jaren heeft dit probleem gelegen, zonder dat er iets concreets aan werd gedaan. Dit Kabinet heeft gepoogd een goede oplossing te brengen.

Natuurlijk is deze wet niet voor alle tijden bedoeld. Als straks blijkt dat de wet niet klopt op de werkelijkheid, is verandering mogelijk. Daarom had Dr. Verkerk er voor gepleit de wet over 5 jaar weer op de helling te brengen.

Minister Zijlstra heeft er op gewezen dat het hem óók aan zijn hart ging dat aan de gemeenten niet meer kon worden gegeven. Hij was er ten volle van overtuigd dat de positie van de gemeenten niet gemakkelijk was. Bovendien was het besturen van een gemeente een taak die veel verantwoordelijkheidsbesef vroeg. Zonder de gezonde activiteiten der gemeenten zou Nederland niet zijn wat het nu is geworden! Maar het was onmogelijk en ook onjuist de gemeenten te geven, naar wat zij als een behoefte zagen. In dat geval zou het gaan ten koste van andere sectoren van de overheidsuitgaven.

Alle partijen hebben er voor gestemd. Ook de P.v.d.A., hoewel zij stuk voor stuk hun overvragende amendementen verworpen hebben gezien. Al hadden zij tegen het ontwerp gestemd, dan was dit toch aanvaard door de Kamer. **Daaruit blijkt duidelijk dat er bij hen de overtuiging leefde dat dit wetsontwerp goede kwaliteiten bezat. Daar kunnen gemeenteraadsleden bij de behandeling van de gemeentebegroting 1962 op wijzen als van bepaalde zijden deze wet als onvoldoende zou worden bestempeld.**

Verhaalsrecht

Minister Klompé bracht in 1961 een beperking van het verhaalsrecht. Dat wil zeggen dat het recht van de overheid stammend uit de oude Armenwet 1912, eigenlijk uit 1854 — om de financiële bijdragen verstrekt aan door haar ondersteunde armen, te verhalen op de engere kring der bloedverwanten, sterk is gematigd.

De A.R.-fractie — minus de heer Meulink — **heeft ja gezegd op dit voorstel.** Enerzijds omdat deze oude overheidsmaatregel niet meer in het rechtsbewustzijn van het volk leefde. In een dergelijke situatie moet een overheidsregel wijken. Aan de andere kant sprak de praktijk des levens. Er is een voortgaande verzaking van het verantwoordelijkheidsgevoel jegens de naaste verwanten. Het gevolg is dat een grote groep van bejaarden is ontstaan die stille armoede leidt uit vrees dat het verhaal van de verleende overheidssteun de kinderband zal schaden. Een band waar zij bij het ouder worden een grotere behoefte aan krijgen. De oude constructie van de Armenwet bracht onrecht, door deze groep armoede te laten lijden. Daarom moest die oude constructie veranderen. Jammer op zichzelf: omdat er sprake was van het zich niet meer persoonlijk verantwoordelijk weten voor hun ouders. **Maar helaas noodzakelijk vanwege de hardigheid des harten van de mens in deze gebroken wereld.**

Beperking vrije bouw

In april ging minister Van Aartsen over tot afremming van de vrije bouw. De spanning op de bouwmarkt was te groot geworden. De vrije bouw werd aan een vergunningsstelsel gebonden. Voorlopig alleen voor de duurdere bouw. Het was jammer, dat dit moest. Want het streven naar liberalisatie — één der uitgangspunten voor het regeringsbeleid — is een uitermate goed streven.

Maar dit streven heeft een grens als blijkt dat de bouw van de woningen voor de minstdraagkrachtigen in gevaar komt. Dan moet worden ingegrepen. Met name voor de A.R.-fractie was dit besluit van de minister volledig acceptabel. Immers enkele maanden geleden had zij daarvoor gepleit: uitbreiding in de gesubsidieerde sector en zo nodig afremming van de particuliere bouw in de duurdere sector.

Minister Van Aartsen had een felle kritiek — soms maar nauwelijks behoorlijk — te verduren van de liberale fractie. Ook de overigen — hoewel milder — hadden hun kritiek. Er werd gesproken van een salto mortale. **Maar de bewindsman wees er op dat hij zich in december jl. bereid verklaard had een toevoeging van 2500 gesubsidieerde woningen aan zijn program toe te voegen in de 1e helft van 1961 — als het kon.**

„Welnu, daarom heb ik al het mogelijke gedaan om die toezegging te honoreren. Nu ik zelfs meer doe, is het weer niet goed." De Kamer ging akkoord en **de A.R.-fractie** deed de minister mededeling van het feit dat het haar niet om het gelijk krijgen was begonnen maar om de meerdere volkswoningen. En daarom was de A.R.-fractie dankbaar dat de minister het verantwoord acht tot die uitbreiding over te gaan.

Moedige beslissing

De minister van Financiën, Prof. Zijlstra, moest een onplezierige beslissing nemen. Op grond van economische motieven — vrees voor overbesteding — moest de aangekondigde belastingverlaging uitgesteld worden.

Een verlaging nú, zou voor de samenleving gevolgen kunnen hebben die niemand wenst. Verantwoordelijkheid dragen bracht mee dat helaas de belastingverlaging enige tijd later in zou gaan als oorspronkelijk was gedacht. De Kamer ging tenslotte akkoord mede omdat minister Zijlstra de toezegging deed de begroting 1962 zodanig in te kleden dat de gevolgen van de belastingverlaging zo min mogelijk consequenties zouden hebben voor het economische leven.

De heer Burger had felle kritiek. Niet omdat de verlaging uitgesteld werd, maar vanwege het „gesol". De regering had het volk niet in de waan mogen brengen dat belastingverlaging dit jaar mogelijk zou zijn. Het beleid van de regering was daarop immers niet ingesteld. De socialistische woordvoerder ging zover dat hij minister Zijlstra beschuldigde, bewust de verlaging te willen verschuiven naar 1962 om de kiezersgunst!

Terecht stelde de minister: „Zoals de waard is vertrouwt hij zijn gasten". Vanaf zijn optreden heeft dit kabinet een beleid gevoerd dat er op gericht was spanningen te voorkomen. Met tal van voorbeelden kon hij de oppositie duidelijk maken dat dit wáár was. Waarna de heer Burger niet méér wist op te brengen dan „dat wel meer voorzichtigheid had kunnen worden opgebracht."

Nieuwe vormen

Minister Van Aartsen heeft twee belangrijke wetsontwerpen in een veilige haven weten te loodsen. De uit 1901 stammende woningwet is vernieuwd. Daarnaast is er gecreëerd de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Beide wetten zijn van groot belang.

De woningwet, omdat deze een basis vormt voor een vruchtbaar volkshuisvestingsbeleid. Nauwe aansluiting aan de bestaande wet naast een aanpassing aan de gewijzigde omstandigheden van vandaag, zijn redenen om aan te nemen dat thans een goede grondslag voor de toekomst is gelegd.

De wet op de ruimtelijke ordening is belangrijk omdat de overheid, die geroepen is daar te handelen waar een harmonische ontwikkeling van de samenleving op ontoelaatbare wijze dreigt verloren te gaan, deze taak verwerkelijken kan op basis van de richtlijnen van die wet.

Kinderbijslag-verzekering

De politieke situatie rond dit ontwerp noodzaakte de minister tot aftreden. De verdediging van dit belangrijke ontwerp was beneden laag gestelde verwachtingen. Dr. Veldkamp de staatssecretaris van Economische

dat verleden werd

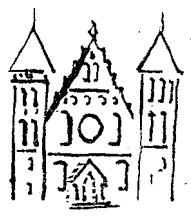

Zaken nam zijn plaats in. Drs. Gijzels werd aangetrokken als staatssecretaris van Economische Zaken.

Dr. Veldkamp haalde de eindstreep nadat hij het wetsontwerp drastisch had gewijzigd.

Geconstateerd moet worden dat dit vernieuwe ontwerp niet de totale instemming had van de A.R.-fractie. Er waren te veel compromissen die maar nauwelijks konden worden aanvaard. Toch stemde de A.R.-fractie, op één uitzondering na — voor dit ontwerp. Omdat er zodoende begin van een regeling was die later voor verbetering in aanmerking kon komen. Maar mede omdat een verwerping van dit ontwerp het heengaan van de minister zou meebrengen.

Zowel de houding der liberalen als die van de socialisten was oorzaak dat er niet iets beters aan het Nederlandse volk kon worden aangeboden. In de politiek moet men wel eens genoegen nemen met het mindere.

Loterijwet

Na de verwerping van een ontwerp kwam minister Beerman onder de druk der liberalen met een gewijzigd, nog verdergaand ontwerp.

Dat ontwerp werd aanvaard — zonder de A.R.-stemmen, maar nu met alle C.H.-stemmen voor. De suggestie van de V.V.D. als zou een A.R.-politicus zelfs de meerderheid van het volk willen onderdrukken was oorzaak voor de fractievoorzitter om duidelijk uiteen te zetten dat een A.R.-politiek uit is op een aanhoudend pogen een minderheidsstandpunt te maken tot een meerderheidsstandpunt. Hij wenst dat een meerderheid een niet te accepteren wetsontwerp verwerpt indien hij daarvoor op democratische wijze een meerderheid voor vindt.

Nieuw-Guinea

De Regering heeft voor haar bijzonder voorstel in de Algemene vergadering van de Verenigde Naties de vereiste meerderheid niet kunnen halen. Dit voorstel betekende voor Nederland een vernieuwing van het Nieuw-Guineabeleid. Daarom was er voor de A.R.-fractie — die praktisch eenstemmig in dit opzicht was — concreet aanleiding aandacht te vragen voor een ander facet van de gehele problematiek rondom Nieuw-Guinea.

De verhouding tussen Indonesië en Nederland moest ook opnieuw worden bezien in het geheel van de internationale politiek. Het zou niet verantwoord zijn de ogen te sluiten voor de werkelijkheid van het heden en de toekomst.

Onder het vooropstellen van realisatie van de belofte aan het Papoea-volk, moest een poging worden gedaan Indonesië te benaderen op een voorzichtige en verstandige wijze!

Nu het regeringsvoorstel niet is aanvaard zal de gehele zaak nader onder ogen moeten worden gezien. Na 2 januari zullen wij meer weten. Dan zal de Kamer een oordeel uitspreken over het toekomstige beleid.

Oppositie

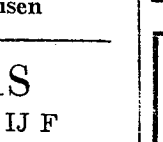

De oppositie (P.v.d.A.) is niet sterk. Ze hinkt eigenlijk op twee gedachten. De ene: wij willen ook in 1963 niet weer mee doen. Daarom wordt op belangrijke punten het beleid afgekraakt. Niets goeds doet het Kabinet. Het gezag wordt te grabbelgegooid. Met de parlementaire democratie wordt het niet nauw genomen. En de loonpolitiek deugt niet (najaar 1961). De andere: wij moeten toch ook voorzichtig zijn. Als de kans er is zullen we die moeten nemen. Vandaar de milde stemming in voorjaar 1961 over de loonpolitiek. Vandaar mede de gunstige beoordeling van de financieel-economische politiek van dit Kabinet.

Deze partij zelf is er ook niet rustig onder. **Het Parool** schreef (een socialistisch dagblad): de oppositie gevoerd onder Burger is slecht!

Het Kamerlid, de heer De Kadt, in het maandblad: Socialisme en Democratie, liet ook uitkomen, dat hij met de gevoerde oppositie niet volledig akkordeerde.

Wat de toekomst brengen zal?

Een fractie en een fractieleider (na de verkiezingen 1963) die wat beheerster zouden zijn dan de huidige; waarmee reële gedachtenwisselingen zouden kunnen worden gevoerd; die wat minder stonden op een star standpunt; een dergelijke vertegenwoordiging namens het kiezersvolk van de P.v.d.A. zou meer reëel in staat zijn om tot constructieve samenwerking te komen.

Liberalen

De V.V.D. is als partner niet een van de gemakkelijkste — ook niet ten aanzien van hun eigen ministers.

De heer Toxopeus vindt inzake gemeentegrenswijzigingen vaak zijn geestverwanten tegen zich.

De heer Visser heeft onlangs ondervonden dat de 2e Kamer-fractieleider, hem als een kwajongen over de knie heeft gehad.

De heer Korthals heeft het inzake de Lauwerszee-kwestie niet gemakkelijk gehad.

Ook in regeringsverband is de samenwerking niet altijd evenwichtig. **Dat is begrijpelijk omdat de V.V.D. in wezen, evenals de P.v.d.A. wezensvreemd is aan het beginsel dat de Goddelijke openbaring normen stelt aan het politieke leven. De A.R.P. heeft altijd gesteld dat principieel gezien de V.V.D. niet ver afstaat van de P.v.d.A.**

Wij zullen aan het einde van deze regeerperiode nauwkeurig moeten nagaan of het gewenst blijft de huidige constellatie voort te zetten. Dat is niet iets ongewoons. In Nederland moet er op basis van een compromis worden geregeerd. En na de periode van 4 jaar beschikken wij over vergelijkingsmateriaal. Zowel m.b.t. een samenwerking met de P.v.d.A. als m.b.t. de samenwerking met de V.V.D.

Prof. Mr. W. F. de Gaay Fortman

Foutloos?

Zijn de christelijke fracties dan brandschoon? Is daar geen gerechtvaardigde kritiek op te leveren? Zeer beslist wel. Zij, evenals de ministers en staatssecretarissen uit die kring, hebben ook hun menselijke fouten. Laten wij dat altijd en onder alle omstandigheden ons goed realiseren. In ons onderling samenspel zowel als in onze verhouding tot de anderen. Wij zullen daarom ook onszelf de spiegel moeten voorhouden en ons beteren.

Waar deze partijen op hebben te letten is dat de onbegrijpelijke, wonderlijke Zaak van Jezus Christus hen allen tezamen beweegt tot recht en barmhartigheid in het politieke leven.

ZUIDHOLLANDSE BANK
DEPOSITO BANKBOEKJES RENTE 3¾ %
ROTTERDAM —=—'S-GRAVENHAGE —=— AMSTERDAM
Alle binnen- en buitenlandse bank- en effectenzaken.

Vertrouwensadressen voor eigen kring in het Westland

Bestel bij Van der Wel
Meststoffen — Gereedschappen — Bestrijdingsmiddelen
Verpakkingsartikelen
PRIMA KWALITEIT - SNELLE LEVERING
GEESTWEG 36 — NAALDWIJK — TELEFOON 01740-5549

H. HORTENSIUS & ZOON METSELAARS en AANNEMERS
Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden
NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK EN VERDERE REPARATIE
STOKDIJKKADE 100 — NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

DE LIER TEL 2215 NAALDWIJK 4163 Dekker DELFT MARKT 49 TEL 23762 DEN HAAG BEEKL 366 TEL 632311
Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

FIRMA B. BOERS
GRONDSTOOMBEDRIJF
DIJKWEG 87 — NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 4225

DEN HAAG

SIGARENMAGAZIJN „MATADOR"
L. KORPEL
MAURITSKADE 71 — TELEFOON 180234, b.g.g. 321960
Postrekening 37 70 73
Levert alle rokersartikelen
waarheen U maar wenst.

Ook het kleine karwei appreciëren wij
BOON'S SCHILDERSBEDRIJF
PIET HEINSTRAAT 62 — TELEFOON 33 11 12
Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE
v/h P. WERRE & CO.
Alles op verfgebied
Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

DRUKKERIJ LAKERVELD
Loosduinseweg 1079
Den Haag - Telefoon 392330*
PERIODIEKEN
HANDELS- EN RECLAMEDRUKWERK
in een verzorgde uitvoering

VLAARDINGEN

Firma A. van Roon
Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 en 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom
Telefoon 3754 — Binnensingel 211
Rijkserkenning in groep A voor makelaars en assurantiebezorgers

Uw adres voor
Tapijten, Gordijnstoffen, Dekens,
Tafelkleden, Stoelen, Overtrekken enz.
Woninginrichting Firma C. Brouwer
Voorstraat 41 - Telefoon 4530

GOUDA
HOE MEN ER OOK OVER DENKT . . .
voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

De zwarte Amerikanen en A

BEZITTERS van een televisietoestel — en wie heeft tegenwoordig, althans „in de familie", niet een dergelijk apparaat — zullen zich misschien nog herinneren, dat enige tijd geleden tijdens het N.T.S.-journaal filmopnamen werden uitgezonden van een incident in de Veiligheidsraad, zoals nog nooit was voorgekomen.

Drie dagen na het bekend worden van de dood van Loemoemba voerde de Amerikaanse gedelegeerde Stevenson het woord in de Raad. Terwijl hij sprak, ontstond er plotseling op de publieke tribune een groot spectakel, dat, naar spoedig bleek, veroorzaakt werd door een veertigtal kleurlingen, die „Leve Loemoemba" riepen. Toen de demonstranten met harde hand uit het V.N.-gebouw verwijderd waren, bood Stevenson de Raad de excuses aan van zijn regering voor het geval mocht blijken, dat de herrieschoppers **Amerikanen** waren. Welnu — het **waren** Amerikaanse negers.

Op het ogenblik dat deze filmbeelden óns bereikten demonstreerden in Harlem — de negerwijk van New York — een grote menigte tegen de moordenaars van Loemoemba.

En zoals bij dergelijke gelegenheden te doen gebruikelijk regende het scheldwoorden. Aan het adres van wie? Van de Belgen, van Tsjombe? Neen — scheldwoorden aan het adres van de Verenigde Staten, aan de blanken in het algemeen, aan de „koloniale uitbuiters", die men ervan beschuldigde de moordenaars te zijn van de „zwarte helden".

En de zondag daarop luisterde in Washington een aandachtige menigte negers naar dominee Williams, die in zijn toespraak ook Loemoemba ter sprake bracht. Hij beschreef hem als de Congolese leider, die weliswaar zijn fouten had, maar desondanks toch zéér acceptabel was. En óók hij beschuldigde er de blanken van dat zij verantwoordelijk waren voor zijn dood.

Het bovenstaande is de weergave van enkele berichten, die in Amerikaanse kranten hebben gestaan. In een Nederlands dagblad heb ik er, behalve natuurlijk over de incidenten in de Veiligheidsraad, niets over gelezen.

En dat is ook wel begrijpelijk: het eerste was „nieuws" — het andere schijnbaar onbelangrijk.

Evenwel: slechts schijnbaar onbelangrijk. Want als we er even over nadenken, blijkt ons aldra, dat het er voor deze mensen blijkbaar al weinig meer toe doet of Loemoemba nu door de Belgen is „opgeruimd" of dat hij door zijn „volksgenoten" is opgegeten. Hij is de „martelaar" — en zonder meer staat het voor déze mensen vast dat déze zwarte Caesar is vermoord door de blanke Brutus.

En hieruit blijkt wel, dat door de dood van Loemoemba of meer in het algemeen, door de gebeurtenissen in Afrika en die in Congo een nieuw element in het denken van de Amerikaanse negers is binnengedrongen. Nog weer onlangs bleek dit opnieuw toen de politie te Baton Rouge (U.S.) demonstranten voor rassengelijkheid met traangas uiteenjoeg.

De ontwikkeling van Afrika in de richting van zelfstandigheid zal voortaan, als de voortekenen niet bedriegen, een rol van betekenis spelen in het negerprobleem in de Verenigde Staten zelf.

Nu weet ik zeer goed, dat de blanke Amerikanen er over het algemeen niet zo over denken. Zij vinden, dat er maar schromelijk overdreven wordt, als een enkele krant heel voorzichtig een dergelijke gedachte oppert.

„Een relletje is nog geen revolutie" zeggen zij. Dit is natuurlijk een waarheid als een koe en daarom kon de „Washington Post" zijn lezers dan ook vrij gemakkelijk geruststellen. Dit blad zond, een dag na deze rel een correspondent naar de New Yorkse negerwijk en deze schreef, dat de mensen daar er schande van spraken. Het was maar een stelletje extremisten, dat een beetje vuurwerk had gemaakt.

Een Hagenaar zou zeggen „niet veel meer dan wat straatbrandjes op Oudejaarsavond". Welnee, stelde deze correspondent zijn lezers gerust, de negers in Harlem vinden het maar schandelijk en heel ondemocratisch.

Maar — hoe men nu ook kan trachten dit alles te bagatelliseren, niemand kan ontkennen, dat tegenwoordig door de negers iets wordt ondernomen, dat zij te voren nog nimmer hebben gepresteerd. En het zou wel eens kunnen zijn, dat de bovengeschetste incidenten de eerste zichbare reacties zijn van de Amerikaanse negers op het zelfstandig worden van hun rasgenoten in het „oude vaderland".

Ik kan mij voorstellen, dat iemand zegt, dat het bovenstaande slechts een veronderstelling is en ook beslist niet meer. Nu is het inderdaad niet zo gemakkelijk de samenhang der gebeurtenissen in New York en de worsteling der negers in Afrika aan te tonen.

Zo ogenschijnlijk immers zijn de verschillen nog al in het oog vallend.

Want in Afrika strijden de negers voor de onafhankelijkheid, voor politieke en economische autonomie van gebieden, die eigenlijk nog slechts sedert korte tijd door de blanken werden overheerst. De Amerikaanse negers daarentegen vechten voor een politieke en economische integratie in de wereld der blanken.

De zwarte Afrikaan wil zich van de blanken ontdoen terwijl de gekleurde Amerikaan juist niets liever wil dan volkomen opgenomen worden in het midden van de blanken. Om dit te bereiken, is hij zelfs bereid de leelijkste eigenschappen der blanken over te nemen als deze daardoor bereid zijn hen als een der hunnen te accepteren.

En een kenner van het Amerikaanse negerprobleem als P. M. Segary zegt dat de bevolking van Harlem de joodse en „christelijke" kooplieden, die des zondags en op andere vrije dagen de negerwijk binnenkomen om whisky en andere „artikelen" te slijten meer en meer door de zwarten gezien worden als „koloniale uitbuiters", die gebruik maken van de onkunde en van de ellende van een „volk in ketenen" om deze mensen ten eigen bate te exploiteren.

De vraag, die bij dit alles rijst is: zijn de „anti-blanken" incidenten spontaan, of werden (en worden) ze geleid? Is het eerste het geval, dan is het voorlopig niet nodig er veel aandacht aan te geven.

Blijkt echter, dat er een bepaalde organisatie achter zit, dan is het de hoogste tijd, na te gaan hoe deze funeste ontwikkeling wellicht nog gekeerd kan worden voordat het te laat is.

Welnu er zit een organisatie achter, en wel de „Black Muslim" beweging.

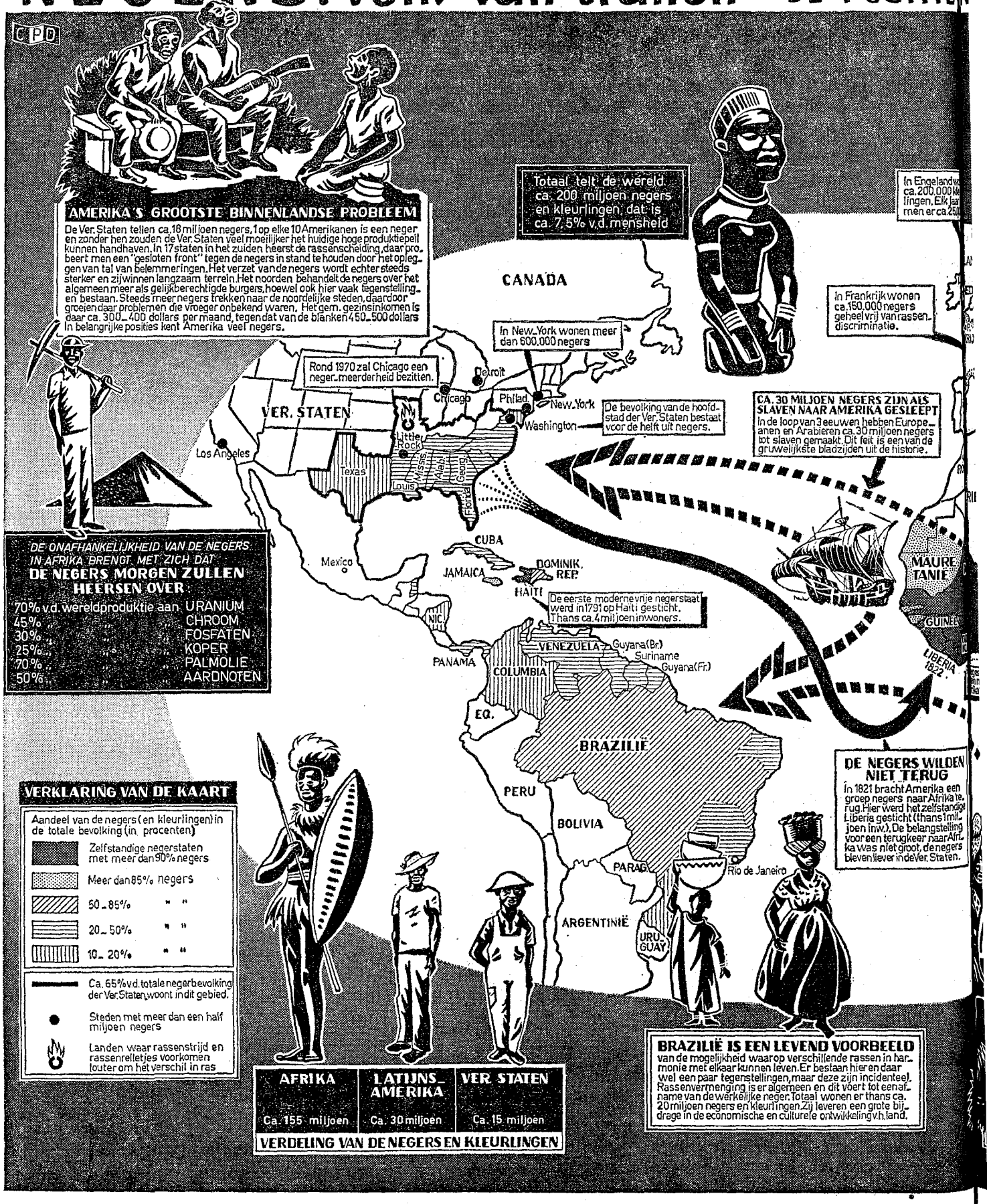

frika

nisatie werd in 1934 gesticht
ekere Elijah Pool.
d schonk aandacht aan deze
wazen", die in de Verenigde
hammedaanse scholen wilden
uitsluitend toegankelijk voor
en zag er óók helemaal niets
et het rassenprobleem te ma-
l was het alleen maar omdat
medanisme juist pretendeert
enst te zijn „voor blank en

ogenblik hebben deze extre-
n eigen „kerken", hun eigen
ók middelbare, en eveneens
weekbladen.
jdkwartier zetelt in Chicago
derafdelingen" worden ge-
vele belangrijke steden.
het aantal aangesloten leden
— een kleine 100.000 — maar
enke, dat het dáárom niet de
ard is er aandacht aan te
In de eerste plaats is deze
militant en in de tweede
innen alle grote dingen klein.
scheen het ook niet noodza-
dacht te geven aan dat kleine
azi's in Duitsland. Tien jaar vóór de opstand in Algerije, was de organisatie die zich tegen de Fransen keerde óók klein — maar desondanks zijn zowel nazi's als de Algerijnse nationalisten uitermate gevaarlijk gebleken.

Beslissend is of dergelijke kleine groepen menen een ideaal te hebben waarvoor het de moeite waard is te vechten.

Welnu, de „Black Muslims" vinden dat. De leden van deze organisatie roken niet, drinken evenmin sterke drank en mogen geen eed afleggen. Het is voorschrift, dat zij altijd onberispelijk gekleed gaan in wit overhemd en donker colbert met rode das. Een soort uniform dus.

En als men kennis neemt van datgene wat ze in hun kranten schrijven, dan is het duidelijk dat zij de „boodschap van de haat" brengen.

Hun leider verkondigt dat de blanken duivels zijn in mensengedaante — en dat het onzinnig is te streven naar „integratie". Integendeel, de negers dienen zich zover mogelijk van de blanken te verwijderen.

Daartoe is noodzakelijk dat er een „zwarte staat" wordt gesticht op het grondgebied der Unie; opdat de gekleurde bevolking zich naar eigen aard ontwikkelen kan — ver verwijderd van de „verdorven wereld der blanken". Het christendom is slechts een „middel" om de gekleurde bevolking blijvend onder het blanke juk te houden.

Is het een wonder dat de extremist Fidel Castro, toen hij tegen het einde van het vorige jaar de algemene vergadering van de Uno te New York wilde bijwonen en door de blanke Amerikanen uitgekreten werd, een dankbaar gehoor vond in de negerwijk?

Inderdaad — nòg is de leiding van de Amerikaanse negerbevolking in handen van gematigde mensen.

Ook dezen nu volgen met veel belangstelling de gebeurtenissen in Afrika; maar zij gebruiken nog hun gezond verstand en zwepen hun volgelingen stellig niet op.

Zij trachten te bouwen in positieve zin. Zij willen nòg de integratie. Maar daarom is het dan ook zo te betreuren dat er, met name in het zuiden van de V.S. zovele blanken zijn, die hun verstand niet gebruiken.

„Mijn kind niet op school met een nikker" is daar voor velen de leuze — en dientengevolge verloopt het proces de scholen open te stellen voor kinderen van elke huidskleur veel te traag.

Natuurlijk is dit koren op de molen van de extremisten. Zij vinden daarin bevestigd dat de blanken duivels in mensengedaante zijn.

En als er straks misschien nog een economische crisis uitbreekt — hoeveel werklozen zijn er nu al in de V.S.? — dan is het duidelijk dat de eerste en de zwaarste klappen wéér moeten neerkomen op het hoofd van de negers. Was het in het verleden ooit anders? Maar dan is het eveneens duidelijk dat de „Black Muslim's" niet zullen nalaten daaruit munt te slaan.

Er is geen sprake van dat er morgen een „zwarte revolutie" in Amerika uitbreekt. Daarvoor zijn de traagheid en de ingeroeste levensgewoonten van de zwarte bevolking nog te „krachtig". Maar het zou zéér kortzichtig zijn dáárop te bouwen in deze zo snel veranderende wereld.

Een nieuwe generatie groeit op — óók een nieuwe zwarte generatie — die elke „overlevering" kritisch beziet. Het ‚dat doe je niet", is nog in staat een radicaal andere houding van de negerbevolking tegen te houden.

Hoe lang nog?

De incidenten op de publieke tribune van de Veiligheidsraad zijn een teken aan de wand.

Eén ding is zeker: de snelle ontwikkelingen in het werelddeel van hun herkomst doen de negers beseffen, dat er ook nog een andere wereld is, dan die der blanken.

Dat het voor mensen met een zwarte huidskleur, ook mogelijk is zelfstandig op te treden, zonder dat de blanken hun daartoe eerst genadiglijk verlof hebben gegeven.

G. GRUPPELAAR

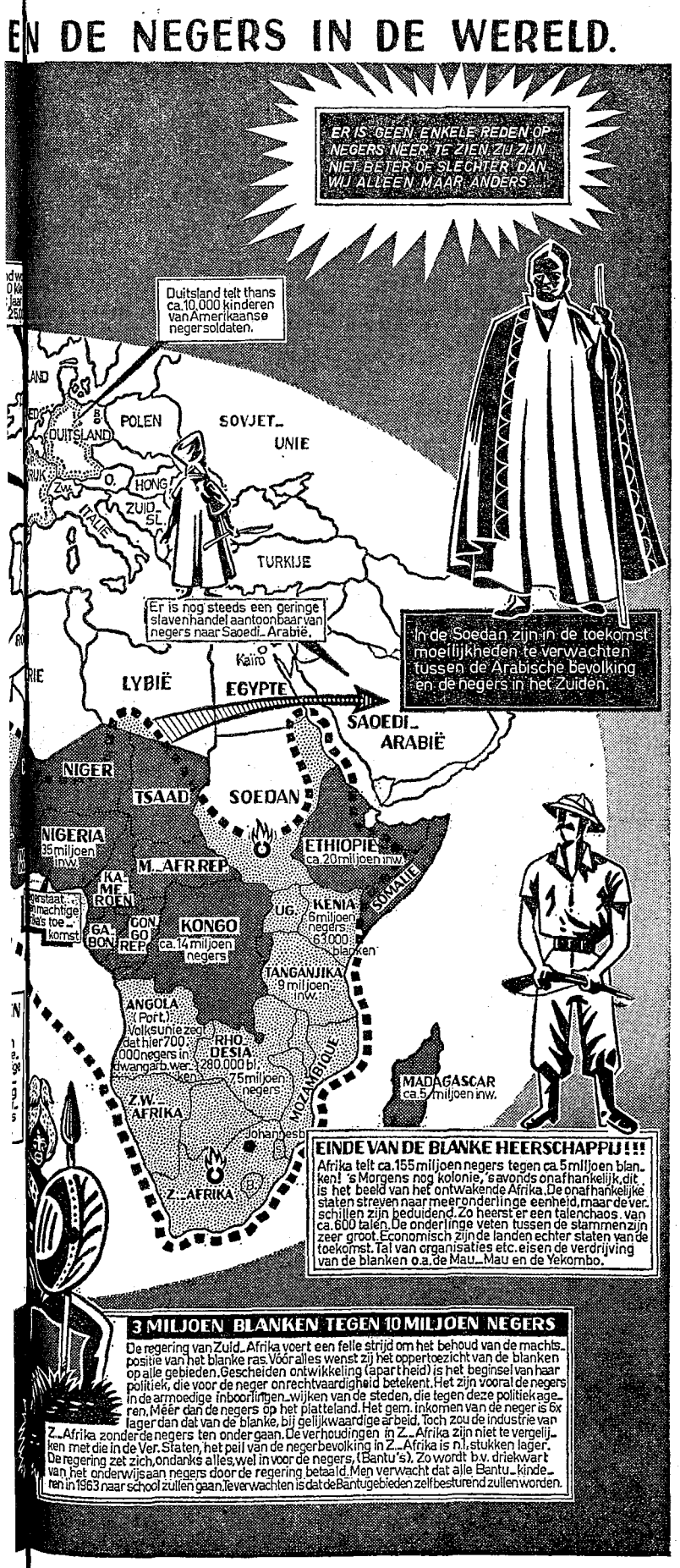

Boekbespreking

Dichterlijke leraar

Drs. W. Diemer, leraar aan de rijks-H.B.S. te Groningen is klaarblijkelijk een energiek man. Hem is niets teveel. Nog niet zolang geleden bespraken wij een door hem geschreven boekje, waarin hij een nieuw correctiesysteem ontwikkelde. Thans heeft hij geschreven een: **Dichterlijk Dagboek.** Het heeft als ondertitel: Een poëtisch-didactisch experiment. Uitgever is: Stabo, Groningen. Wij hebben dit boekje met veel genoegen gelezen, ook al menen wij, dat de schrijver het lang niet altijd bij het rechte eind heeft. Maar hij staat dan ook open voor kritiek, voor op- en aanmerkingen. Hij wil elk leervak beginnen met een gedicht. Op die wijze hoopt hij te bereiken, dat de letterkundige voortbrengselen van Nederland en Vlaanderen gemakkelijker en meer binnen het bereik komen van leerlingen van het voortgezet onderwijs. Hij heeft een uitvoerige methode ontwikkeld om tot dat doel te komen. Wij hebben bewondering voor zijn monnikenwerk en waarderen ook zijn streven. Maar mischien zijn wij te nuchter: wij vrezen, dat er heel wat leraren zullen zijn, die zelf geen belangstelling hebben voor poëzie. Hoe zullen zij deze dan bij de leerlingen kunnen opwekken?

Het boekje — in klein formaat — is verschenen in de serie Groninger pockets.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

HOLWERDA ZONEN
Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Telefoon 05190-2580.

BONGERS WAGENINGEN

VERHUIZINGEN — VERPAKKINGEN — MEUBELOPSLAG
Internationaal autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen.
Rijnhaven 10, Telefoon 2725 en 3750, Telex 32121

Vicon
Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

C. VAN DER KOOIJ & ZOON
Emmastraat 143-147 - Vlaardingen - Tel. (01898) 3561 en 6061
IMPORTEURS van gedroogde zuidvruchten, vruchtenconserven, consumptiegrondnoten.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerijgrondstoffen.

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de
FIRMA S. DOGGER Hzn.
SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET
BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST N.V.
AMSTERDAM SINGEL 52 - 54

J. SEEDER c.v.
Commissionairs in effecten
AMSTERDAM-C. WETERINGSCHANS 124
Telefoon kantoor 30610-65414 — Telefoon beurs 244666-244679
Privé: C. Vink, Dr. Schaepmanlaan 27, Bussum, tel. 02959-19507

G. W. GRUPPEN
Aannemersbedrijf
SPAARNDAMMERDIJK 388 — TEL. 80553 — AMSTERDAM

R. DOOYES'
Confectiefabrieken N.V.
JAPONNEN
COMPLETS
DEUX PIECES
ROKKEN
Verkoopkantoor
Herengracht 252 - Amsterdam-C.
Telefoon 31516, 242008, 790911 (4 lijnen).
Kantoren, fabriek en magazijnen:
St. Willibrordusstraat 12-16 en 53-55, Amsterdam-Z.
Telefoon 790911 (4 lijnen).
Ateliers
AMSTERDAM — LEIMUIDEN
ALBLASSERDAM — IJSSELSTEIN
GORINCHEM — ZUTPHEN

„Eén op tien"

De wereld leed ook in 1961 't meest

ALS we nog eens terugblikken over het jaar dat achter ons ligt, zouden we in de verleiding kunnen komen om te zeggen, dat we het er als vrije wereld nog niet zo slecht hebben afgebracht. De wereldvrede werd bewaard, ondanks de dreigende perioden, die we ook nu weer hebben doorgemaakt. De crisis om Berlijn werd tenslotte toch afgewend, de gebeurtenissen in Laos en Vietnam namen nog niet de gevaarlijke vormen aan, waarvoor we gevreesd hebben, in Kongo leed de vrije wereld geen onherstelbare verliezen en zo zijn er meer dingen, waar we ons van tijd tot tijd bezorgd over gemaakt hebben en die achteraf toch wel bleken mee te vallen. En het treft ons dan ook dit jaar weer, dat men zich in de landen van de vrije wereld en met name in het Westen vaak voor niets zorgen gemaakt heeft en het meest heeft geleden door het lijden, dat men vreesde. Misschien kunnen we hier een les uit leren voor het volgende jaar, het jaar des Heren 1962, waarin de niet aflatende strijd, die de communistische machten de landen van de vrije wereld hebben opgedrongen ongetwijfeld nog feller en zwaarder zal worden. Het is een strijd, waarin de geestelijke weerbaarheid en het geestelijke weerstandsvermogen van de vrije volkeren geducht op de proef zal worden gesteld. En vooral als christenen dienen we bij onszelf te rade te gaan, hoe het met die geestelijke weerbaarheid en met onze toekomstverwachting gesteld is.

ONHEIL EN HEIL

Twee dingen dringen zich aan ons op: het ene is, dat we ons een jaar lang grote zorgen hebben gemaakt over onheil, dat niet altijd kwam en wellicht ook niet komen zal; en het andere, dat we niet voldoende hebben stil gestaan bij het Heil, waarvan we weten dat het gekomen is en nog komen zal. Vanzelfsprekend is het niet onze bedoeling, te generaliseren, want er zijn gelukkig nog veel gunstige uitzonderingen. Dat neemt echter niet weg, dat voor allen het gevaar op de loer heeft gelegen, dat we teveel in het horizontale vlak hebben geleefd, hetwelk volgens onze bijbel weinig anders te bieden heeft dan moeite en verdriet. Ook aan het eind van 1961 ervaren we de juistheid van hetgeen in Matth. 6 : 34 gezegd wordt „Maakt u dan niet bezorgd tegen de dag van morgen, want de dag van morgen zal zijn eigen zorgen hebben; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad".

ONZE TAAK

Het is niet zo maar — ter gelegenheid van de jaarwisseling — dat we dit belangrijke onderwerp aansnijden. Want het heeft alles te maken met de wijze, waarop wij ons leven van elke dag inrichten en wij onze taak als christenen in de wereld van vandaag vervullen. Waarbij dit laatste uiteraard geldt voor de christenen in de gehele wereld, christenen, die geconfronteerd worden met de verschijnselen van een totalitaire strijd, die zij niet gewild hebben en waar ze zich nauwelijks tegen opgewassen voelen maar die ze toch met de inzet van al hun krachten en vertrouwen op Gods leiding in deze wereld zullen moeten voeren. Daar komen ze niet onder uit, ook niet als ze gemakshalve van de redenering uitgaan, dat de Sowjets het toch niet op een nieuwe wereldoorlog zullen laten aankomen en het dus allemaal wel zal meevallen. Want deze vorm van zorgeloosheid bergt een nog groter gevaar in zich dan het zich om niets bezorgd maken tegen de dag van morgen.

HOOPVOL

Het nieuwe jaar begon zo hoopvol. Kennedy stond op het punt, de macht uit handen van president Eisenhower over te nemen. Een jonge man, van wie men hoge verwachtingen meende te mogen hebben zou de plaats gaan innemen van een president-op-leeftijd, die ook wat zijn lichamelijke gezondheid betrof, enkele bijzonder zorgelijke jaren achter de rug had. Er zou een eind komen aan de periode van besluiteloosheid, die een groot deel van een verkiezingsjaar in de Verenigde Staten beslaat. Eindelijk zou er weer geregeerd kunnen worden, zouden de Verenigde Staten afspraken op wat langer termijn kunnen maken en zouden oude problemen met frisse ideeën benaderd kunnen worden.

BREUK

Voor deze verwachting meenden velen temeer reden te hebben, omdat de internationale verhoudingen waren vastgelopen door de onzekerheid, die de Amerikaanse presidentsverkiezingen om de vier jaar in de wereld veroorzaken. Men zal zich nog herinneren, dat Chroesjtsjef in mei van het vorige jaar het incident met de Amerikaanse U-2 van Francis Gary Powers boven Swerdslovsk in de Sowjetunie heeft aangegrepen om met Eisenhower te breken en de topconferentie te Parijs te laten mislukken, voordat zij was begonnen. Deze tegenover Eisenhower laaghartige stap van Chroesjtsjef had tweeërlei betekenis. In de eerste plaats gaf de Russische premier er blijk van, dat hij niet van plan was voor het optreden van de nieuw te verkiezen Amerikaanse president tot het doen van zaken te komen. Eisenhower had voor Chroesjtsjef al afgedaan voordat de U-2 van Powers boven Sverdlovsk verscheen. De breuk tussen beide staatslieden was daar onvermijdelijk gevolg van. Het U-2-incident was slechts de — op zichzelf niet onbelangrijke — aanleiding.

In de tweede plaats bedoelde de Russische premier met de slag in het gezicht van Eisenhower de Amerikanen duidelijk te maken, dat hij van de Republikeinen weinig heil verwachtte en dat hij bij voorkeur met een uit de Democratische partij afkomstige president over de problemen tussen beide landen zou willen onderhandelen.

ONBEVANGEN

En zo brak de maand januari aan, waarin Eisenhower zich overigens bij het scheiden van de markt en met instemming van Kennedy de diplomatieke betrekkingen met Cuba moest verbreken. Kennedy hield redevoeringen, die stuk voor stuk een hart onder de riem van de volken der vrije wereld staken. Bij zijn inauguratie verklaarde hij: „Laat dit woord gehoord worden van deze plaats door vriend en vijand beiden, dat de toorts overgegaan is aan een nieuwe generatie Amerikanen, geboren in deze eeuw, getemperd door oorlog, gedisciplineerd door een koude en bittere vrede, trots op onze afkomst, niet willende toestaan dat de menselijke rechten langzaam worden vertrapt, rechten, waarvoor deze natie altijd heeft gestreden en vandaag nog moet strijden". Ook andere redevoeringen van Kennedy spraken van een grote onbevangenheid, van vastberadenheid, van grote kennis van zaken van de positie die de landen van de vrije wereld innemen.

HERINNERING

Temidden van de toenemende bedreiging, die van het goddeloze communisme uitgaat, sprak hij woorden, die herinnerden aan de boodschap van Churchill, uitgesproken in een van de donkerste perioden van de tweede wereldoorlog. Het was de redevoering waarin de Britse premier zijn volk slechts bloed, zweet en tranen in het vooruitzicht kon stellen.

Maar anders dan bij Churchill misten we toch in wezen de zo sterk bij deze grote figuur levende overtuiging, dat deze weg van bloed, zweet en tranen tenslotte zal uitlopen op de weg der overwinning. Het leek en het lijkt nog steeds, of Kennedy zich als president van de Verenigde Staten geconfronteerd weet met een strijd zonder uitzicht, een strijd waarin hij zich in het defensief weet gedrongen, waarin hij de ontoereikendheid van zijn grote macht als leider van de vrije wereld heeft moeten ervaren.

DEPRIMEREND

Het kon haast niet anders of Kennedy moest na zijn overrompelende optreden tijdens en na de verkiezingscampagne deze deprimerende ervaring opdoen. En de volken van de vrije wereld, met name in het Westen, die al hun hoop hadden gevestigd op de jonge man, die de veel oudere en nogal gedesillusioneerde Eisenhower ging opvolgen, kregen in gelijke mate teleurstellingen te verwerken. Het is waar, Kennedy had zelf aanleiding gegeven tot de hoge verwachtingen en de teleurstellingen, die al spoedig niet konden uitblijven, had hij voor een deel aan zichzelf te wijten. Dit neemt echter niet weg, dat men met name in de westelijke landen tezeer de wens de vader van de gedachten liet zijn, dat men enerzijds te sterk beïnvloed werd door de intimidatietactiek van de Sowjetunie en anderzijds wonderen ging verwachten van een jonge man, die zich wel met veel behendigheid naar het Witte Huis had „opgewerkt", zich daarbij afzettend tegen een door Chroesjtsjef in de goot getrapte Eisenhower.

Hij moest toen nog bewijzen, dat hij werkelijk uit het goede hout was gesneden, dat hij niet alleen goed kon zeggen, hoe hij het zou doen, als hij president zou zijn, doch de man zou blijken te zijn, die de vrije wereld in dit belangrijke en wellicht beslissende tijdsgewricht zo nodig heeft.

MISLEIDEND

Nu is het moeilijk, Kennedy als staatsman te beoordelen, nu hij nog pas een jaar als president van de Verenigde Staten optreedt. Hij heeft menselijkerwijs gesproken nog drie jaar voor de boeg en ook dan kan het niet eenvoudig blijken te zijn, een oordeel te geven over zijn optreden in een gehele ambtsperiode. Dat kunnen vaak pas de geschiedschrijvers uitmaken, die later meer afstand van de dingen kunnen nemen en het grote geheel, waarin alles zich dan heeft afgespeeld veel beter dan onze tijdgenoten kunnen overzien.

Hoe onmogelijk was het dus in het begin van dit jaar, bepaalde verwachtingen van Kennedy of welke andere nieuwe president van de Verenigde Staten dan ook te koesteren en hem reeds bij voorbaat te bestempelen als de man, op wie de wereld gewacht had.

Enigszins had Kennedy het er dus wel naar gemaakt, dat men van hem veel verwachtte, maar daar stond tegenover, dat velen hem onjuist beoordeeld hebben, omdat ze te weinig rekening hebben gehouden met het misleidende karakter van de Amerikaanse presidentsverkiezingen.

Meer dan ergens anders worden in de Verenigde Staten tijdens een verkiezingscampagne de zaken nu eenmaal dermate in het persoonlijke vlak getrokken, dat een buitenstaander zich wel eens afvraagt, of hij het in Keulen hoort donderen.

ANDERS

Daar komt nog bij dat de moeilijkheden, waarvoor Kennedy zich als president van de Verenigde Staten geplaatst ziet, niet zijn te vergelijken met de problemen, waar Churchill mee te maken had, toen hij het Britse Volk slechts zweet, bloed en tranen in het vooruitzicht kon stellen. Elke vergelijking gaat mank, ook wanneer men in Kennedy een nieuw soort Theodore of Franklin Delano Roosevelt tracht te zien. Toen Churchill in 1940 de taak van oorlogsleider op zich nam, was de strijd die hij naar een goed einde zou voeren, reeds in volle gang. Het was duidelijk, dat de tweede wereldoorlog niet onbeslist zou eindigen, dat een van beide partijen als overwinnaar uit de strijd tevoorschijn zou treden. Dat Hitler tenslotte het onderspit zou moeten delven, kon in die dagen alleen nog maar worden gehoopt, maar bepaald niet voorspeld. Ten koste van veel bloed, zweet en tranen werd de overwinning bevochten, maar ook deze bleek al gedeeltelijk te zijn: door een al te tegemoetkomende houding van de Ver. Staten tegenover Stalin werd de kiem voor nieuwe moeilijkheden en conflicten gelegd en de atoombommen, die aan het eind van de strijd in het Verre Oosten gebruikt werden, waren de onheilspellende voorboden van een volkomen verandering in de machtsverhoudingen in de wereld.

Kennedy en Macmillan bespraken de wereldsituatie.

CATASTROFE

Was in de tijd van Churchill een gewonnen wereldoorlog al iets waarvan men terecht kon zeggen „nog zo'n oorlog en ik ben verloren", van de oorlog, die Kennedy zo mogelijk dient te vermijden, kan niet eens meer een dergelijke phyrrus-overwinning worden verwacht. Een nieuwe wereldoorlog kan slechts op een enorme catastrofe uitlopen, waaruit geen overwinnaar maar betrekkelijk weinig overlevenden tevoorschijn zullen komen.

En nu weten we wel, dat juist om die reden verondersteld mag worden, dat zowel de Russen als de Westelijke mogendheden alles wat in hun vermogen is zullen doen om te voorkomen, dat zulk een wereldcatastrofe over hun eigen volken komt, een verantwoordelijk leider van de vrije wereld moet nu eenmaal sterk rekening blijven houden met het voordeel, dat een volkomen verrassende vernietigingsaanval met de modernste verdelgingsmiddelen een agressieve staat als de Sowjetunie kan opleveren. Maar ook daar is hij niet langer mee klaar. Lange tijd (ook nog in de laatste jaren van Eisenhower's bewind) berustte de defensie van de vrije wereld op de vastberadenheid, agressie van de zijde der Sowjetunie te beantwoorden met massale vergeldingsaanvallen (met kernwapens.). Onder de huidige omstandigheden moeten de Ver. Staten echter bereid en in staat zijn, op allerlei plaatsen in de wereld paraat te zijn om het opdringende wereldcommunisme een halt toe te roepen.

VERSCHIL

Maar er is nog een groot verschil met andere jaren. De jonge volken, die aan de lopende band onafhankelijk zijn geworden willen hun eigen weg gaan,

door lijden dat zij vreesde

..chten daarbij beslist het pad te vermijden, dat hun vroegere meesters met hen waren ingeslagen en wagen zich soms liever op het gladde ijs van de schone leuzen van Moskou. Deze flirtation met het communistische blok kost Kennedy vele hoofdbrekens, omdat zij volkomen past in het streven van de Sowjet-unie (en communistisch China) een wig te drijven tussen de Westelijke landen en de volken van Afrika en Azië. Op deze wijze zou de ondergang van de vrije wereld in een „vreedzame wedijver" bewerkt moeten worden.

NEHROE

Een nieuwe slag voor Kennedy was het besluit van premier Nehroe van India, de Portugese enclaves Goa, Damao en Dioe op Indisch grondgebied met geweld te veroveren. Nehroe, de „apostel van de geweldloosheid", de vaderlijke figuur, die allerwege met sympathie begroet werd vanwege zijn enorme prestaties in eigen land en de matigende invloed, die hij vaak in de internationale arena kon uitoefenen, als het er weer eens wild toe dreigde te gaan. De man, wiens levenslessen door velen bijna als een evangelie werden beschouwd en over wie men slechts met eerbied kon spreken, wilde men zich niet onmogelijk maken, deed tenslotte, wat hij anderen altijd kwalijk had genomen. Opnieuw is gebleken, dat Nehroe steeds gemakkelijk praten heeft gehad, zolang er geen Indische belangen op het spel stonden, maar dat hij even onverzoenlijk bleek te zijn als wie dan ook, wanneer India zelf bij een bepaald probleem rechtstreeks betrokken was. De kwestie Kasjmir (een staat met een voornamelijk mohammedaanse bevolking, die bestuurd wordt door een Hindoe-familie) is daar nog altijd een sprekend voorbeeld van.

NIEUWE LES

Het Westen en met name president Kennedy, die de hoogste verantwoordelijkheid draagt voor het wel en wee van de vrije wereld, kan hier weer heel wat uit leren. Het zal dat ook moeten doen, wil het voorbereid zijn op de gevolgen, die het onverantwoordelijke optreden van de Indische premier ongetwijfeld zal veroorzaken. De Verenigde Staten hebben er — wellicht noodgedwongen — reeds een begin mee gemaakt, toen zij de Indische agressie tegen de Portugese enclaves veroordeelden en in de Veiligheidsraad een resolutie indienden, waarin de terugtrekking van de troepen van Nehroe en het openen van onderhandelingen tussen India en Portugal werd geëist.

Het Westen moet er mee ophouden, Nehroe in alle omstandigheden de handen boven het hoofd te houden. Nooit hebben de Westelijke mogendheden prettige ervaringen gehad met de hulp, die zij India op grote schaal hebben geboden. Steeds legde India verschillende maatstaven aan bij de beoordeling van de gedragingen van Oost en West. Hetgeen nog eens duidelijk bleek, toen de Sowjetunie haar kernproeven hervatte en de proef met de 50 megaton-bom aankondigde.

PRESTIGE

Vanzelfsprekend betekent dit niet, dat de hulpverlening aan India nu maar moet worden verminderd of gestaakt. Men moet er echter mee ophouden Nehroe als de voornaamste steunpilaar van de vrije wereld in Azië te beschouwen. Want dat is hij tegenwoordig bepaald niet meer, ook niet in de ogen van de volkeren van Azië en Afrika. Op de conferentie van de niet-gebonden landen in Belgrado was Nehroe in feite maar een onopvallende figuur en beslist niet meer de grote leider, naar wiens wijze woorden werd uitgezien. De geweldloosheid, die hij in navolging van Ghandi predikte,

Hammarskjoeld kwam op een missie in Afrika om het leven.

werd daar al als een verouderde leuze beschouwd en de strijd, die aan het einde van de conferentie van Belgrado werd uitgevochten, toen de eindconclusies opgesteld moesten worden, wees er ten overvloede op, dat de meerderheid niet langer achter de gerespecteerde Nehroe stond, maar dat slechts rekening met zijn standpunt werd gehouden, omdat men hem niet voor het hoofd wilde stoten. Er is dan ook wel enige reden voor de veronderstelling, dat het onbegrijpelijke optreden van deze grote staatsman niet alleen iets te maken heeft met het feit, dat binnen afzienbare tijd in India verkiezingen worden gehouden en dat Nehroe de rode Chinezen duidelijk wil maken, dat hij niet voor geweld terugschrikt, maar ook met het in Belgrado verloren gezag of zo men wil: prestige.

GEVOLGEN

Met dat prestige zijn we beland bij de gevolgen, die de agressie tegen Portugal kan hebben. Het ziet er nl. naar uit, dat dit in de Afrikaanse en Aziatische landen, die een belangrijke positie in de Verenigde Naties innemen, belangrijk is gestegen. Zelfs is het niet onmogelijk, dat de Westelijke landen betrekkelijk vlug zullen vergeten, wat Nehroe met Goa heeft gedaan, omdat zij alleen maar met de gevolgen er van zullen worden geconfronteerd. Nehroe's agressiviteit is een aansporing voor Soekarno om Nieuw-Guinea te gaan „bevrijden". Het gaat er steeds meer naar uitzien, dat het in dat deel van Zuidoost-Azië dodelijke ernst gaat worden.

MOSKOU

De actie tegen Goa was koren op de rode molen van Chroesjtsjef. Niet alleen, omdat een dergelijk optreden volkomen past in de methoden, die het internationale communisme propageert voor het behalen van de eindoverwinning. Maar ook en vooral, omdat de steun, die de Sowjetunie India in de Veiligheidsraad heeft verleend ongetwijfeld tot een versteviging van de relaties tussen beide landen zal leiden. En dit laatste is van groot belang in verband met het gigantische conflict tussen Moskou en Peking.

In het afgelopen jaar werd de kloof tussen de beide communistische grootmachten weer breder en kon zij ook niet voor de buitenwereld verborgen blijven als gevolg van de afvalligheid van de vazalstaat Albanië. De wedijver tussen de Sowjetunie en comunistisch China is voor de vrije wereld en in het bijzonder voor de westelijke mogendheden een zeer interessant schouwspel, dat een spannend verloop kan krijgen. We mogen er echter niet de conclusie aan verbinden, dat het met de tegenstellingen tussen de Sowjetunie en het Westen nog wel eens zou kunnen meevallen, omdat de Russen een gezamenlijk front tegen de met agressieve bedoelingen tegen de rest van de wereld rondlopende Chinese communisten.

VASTE KOERS

Want zowel de Russen als de Chinezen hebben de ondergang van de vrije wereld in hun vaandel geschreven en als zij de kans krijgen, zullen zij zich eerst van deze prooi meester maken, voordat zij elkaar te lijf gaan, zo zij dit laatste al zullen doen.

We moeten ons niet van de wijs laten brengen door Russische successen bij de ruimtevaart, zoals die van Gagarin en Titof, of door consternatie, die de Russische leiders willen veroorzaken met het tot ontploffing brengen van monsterachtige wapens en door dreigementen, als die waarvan Finland in de afgelopen maanden het slachtoffer dreigde te worden. Aan het eind van een jaar hebben we een prachtige gelegenheid om nog eens terug te blikken en alles te overzien, waarover we ons bezorgd of geen zorgen hebben gemaakt. En we ervaren dan, hoe verkeerd het geweest is en nog is, ons te laten meesleuren op de golven van vrees, die telkens de wereld overspoelen, met name als Chroesjtsjef het weer eens nodig vindt, zijn mond open te doen.

Dan zullen we ons tevens realiseren, dat we krachtiger dan tot dusver moeten voortgaan met het regelen van onze eigen zaken, met het bepalen van een eigen vaste koers en met het oplossen van onze eigen interne moeilijkheden als landen van de vrije wereld.

PROBLEMEN

Zulke moeilijkheden waren er in het afgelopen jaar te over. En ze zijn er nog. We noemen slechts het Algerijnse drama, dat de relatie tussen Frankrijk en zijn Westelijke bondgenoten van tijd tot tijd ernstig vertroebelt en dat Frankrijk noopt tot het verbergen van een minderwaardigheidscomplex; de gebeurtenissen in Bizerta, de kwestie Angola, die evenals het probleem Goa, de Navo met een zware hypotheek belast; de crisis in Kongo, die bijna tot verwijdering tussen de Westelijke bondgenoten dreigde te leiden en andere grote en kleine problemen, die in meerdere of mindere mate de band tussen de landen van de vrije wereld op de proef kunnen stellen.

Een van die grote problemen is het Duitse. Chroesjtsjef stelde het op spectaculaire wijze aan de orde, toen hij Kennedy in Wenen ontmoette en Berlijn een „lastige graat" in zijn keel noemde, die hij zo gauw mogelijk wilde uitspuwen. Spoedig na deze geruchtmakende, maar bepaald niet vruchtdragende ontmoeting, waarbij Chroesjtsjef getracht heeft, Kennedy te intimideren, maakte de Russische premier duidelijk, dat er voor het einde van het jaar een vredesverdrag met de beide Duitse staten moest worden ondertekend.

Bij het uitblijven van een dergelijk verdrag zou de Sowjetunie een afzonderlijk vredesverdrag met het Oostduitse communistische regime sluiten en de westelijke mogendheden zouden dan maar moeten zien, hoe zij het met dit regime eens zouden worden over hun positie in West-Berlijn.

Geestelijke weerstand op de proef gesteld

VOORBEELD

Gaarne willen we ook de Berlijnse crisis, die zijn hoogtepunt bereikte, toen de Russen de Oostduitse volkspolitie op 13 augustus bevel gaven, Oost-Berlijn met prikkeldraad en een „Chinese" muur potdicht te maken, als voorbeeld aanvoeren van een geval, waarin een deel van de Westelijke wereld al te gemakkelijk tegemoet heeft willen komen aan de verlangens (om niet te zeggen eisen) van Chroesjtsjef. Zowel in Engeland als in de Verenigde Staten gingen er stemmen op om naar een akkoord met de Sowjetunie te streven, omdat alles beter zou zijn dan het risico van een derde wereldoorlog met massale verdelgingswapens. Men kon van de meest onverdachte figuren vernemen, dat Berlijn een dergelijke oorlog niet waard was en dat het om die reden hoog tijd zou zijn, naar een realistische oplossing van het probleem te streven. Zij vergaten daarbij niet alleen, dat de meest realistische oplossing door de Russen volkomen onmogelijk is gemaakt, al voordat Oost-Duitsland door de volledige afsluiting van Oost-Berlijn van de buitenwereld werd afgesneden.

Gelukkig hebben de zojuist gesignaleerde figuren tenslotte niet zoveel invloed op Kennedy kunnen uitoefenen, dat hij hun raad heeft opgevolgd. Want zie, het jaar 1961 spoedde zich ten einde en het merkwaardige feit voltrok zich, dat Chroesjtsjef plotseling liet weten, nooit te hebben gedreigd met de ultimatieve eis, dat de Berlijnse kwestie voor het eind van het jaar geregeld moest zijn.

AANSPORING

Zo zouden meer voorbeelden te noemen zijn, als het verijdelen van communistische pogingen om in Kongo naar de macht te grijpen, ondanks Russische dreigementen, het geslaagde verzet tegen de pogingen van de Sowjetunie het secretariaat van de Verenigde Naties na het onder mysterieuze omstandigheden omkomen van Dag Hammarskjoeld krachteloos te maken door een troika aan het hoofd van de organisatie te plaatsen, de wijze waarop Finland voorlopig de Russische boot weer even heeft weten af te houden, terwijl velen dachten, dat president Kekkonen voor een verloren zaak vocht en nog andere gebeurtenissen, die wellicht niet op de voorpagina van de dagbladen zijn verschenen, maar die in het grote geheel ingepast van wezenlijke waarde zijn geweest.

Ze moeten voor ons een aansporing zijn, niet bij de pakken neer te gaan zitten, niets over zijn kant te laten gaan, ons niet te laten intimideren door dreigementen, die alleen maar geuit worden om er eenzelfde effect mee te bewerken als met de volvoering van die dreigementen. Want met deze methode heeft Chroesjtsjef in de afgelopen zes jaren al heel wat bereikt.

VERTROUWEN

Slechts wanneer we het hoofd koel weten te houden, niet al te veel vertrouwen op mensen stellen, die zich als het goed is, zelf volkomen afhankelijk weten; niet in het horizontale vlak van dit aardse bestaan blijven steken, maar daar boven uit weten te groeien in het vertrouwen, dat God deze wereld regeert, dat Hij Zijn Koninkrijk ieder jaar naderbij brengt en dat Hij Zijn kracht in onze zwakheid volbrengen zal, behoeven wij niet te wanhopen, nu we voor de drempel naar het nieuwe jaar staan. Want ook dat is een jaar onzes Heren. dB

Het mysterieuze Oosten

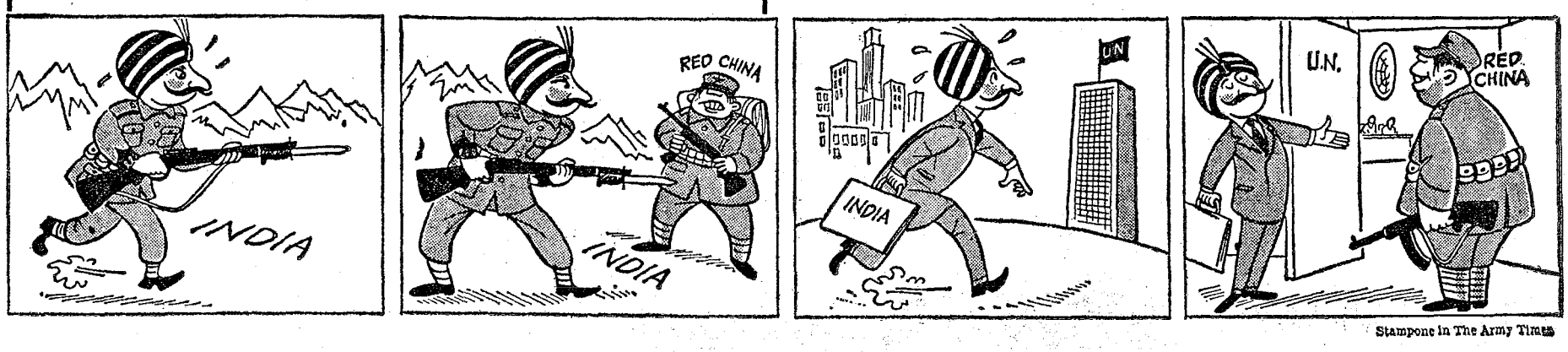

Stampone in The Army Times

Goed drinkwater — een levensbehoefte

Drinkwatervoorziening in super-onrendabele gebieden

HERHAALDELIJK kan men de opmerking vernemen, dat een verkiezing voor de provinciale staten weinig tot de verbeelding van de burgers spreekt. Men loopt nog wel warm voor Kamer- en Raadsverkiezingen, maar wanneer de Statenverkiezing aan de orde is, gaat veel van het belang daarvan aan de kiezer voorbij. Al zal dit verschijnsel er mee verband houden, dat de afstand tussen de bestuurde (de provinciale kiezer) en het bestuur van de provincie (Gedepueerde Staten en Prov. Staten) groter is dan bij de andere vertegenwoordigende organen, en al zal dit mede een gevolg zijn van de omstandigheid dat de grote pers vrijwel geen aandacht schenkt aan de vergaderingen van de provinciale staten, toch is een dergelijke houding van de burger niet geheel billijk tegenover zijn eigen provinciaal bestuur en onjuist om daarvoor zo weinig belangstelling te tonen.

Vele werkzaamheden van het provinciaal bestuur zijn juist voor de bewoners van de provincie van grote betekenis. Er zijn nl. verschillende provinciale activiteiten die rechtstreeks verband houden met hun belangen. Om alleen maar te noemen de velerlei subsidies op het gebied van de volksgezondheid. Deze subsidies maken het mogelijk allerlei instellingen op dit terrein in het leven te roepen en in stand te houden, die zonder zulk een subsidie een moeilijk leven zouden leiden, zo zij al niet geheel zonder levensvatbaarheid zouden blijven.

Tot één van de voor de volksgezondheid belangrijkste gebieden, waarover het provinciaal bestuur zijn zorg uitstrekt, behoort o.m. de voorziening voor goed drinkwater. En wie zal het grote belang van goed drinkwater kunnen ontkennen?

Dr. I. Vogelzang gaat in zijn boek „De drinkwatervoorziening van Nederland voor de aanleg van de drinkwaterleidingen" na, hoe het met de aanleg van die waterleidingen verlopen is. Alleen de grotere bevolkingscentra hadden vóór 1900 een drinkwaterleiding. Het oudste bedrijf is in Amsterdam (1853). Kleine gemeenten zouden de kosten, die met de aanleg van waterleidingen gepaard gaan niet kunnen opbrengen.

In 1868 werd nog aangenomen, dat „zullen de kosten, die met aanleg gepaard gaan, voor de gebruikers niet te hoog lopen, dan zal de gemeente die van een waterleiding door een particuliere onderneming voorzien zal willen worden, minstens een bevolking van 35.000—40.000 zielen moeten hebben" (Uit een Rapport aan de Koning). Maar al zag men in die tijd nog geen mogelijkheid waterleidingen op grote schaal in het leven te roepen, men was er in elk geval mee bezig. De voortdurende klachten over de kwaliteit van het drinkwater gaven daartoe dan ook gerede aanleiding. Legio zijn de klachten over het feit, dat bijv. in Utrecht en Gouda de waarschuwingen tegen het drinken van grachtwater zo weinig helpen, zodat cholera en tyfus nog welig tierden.

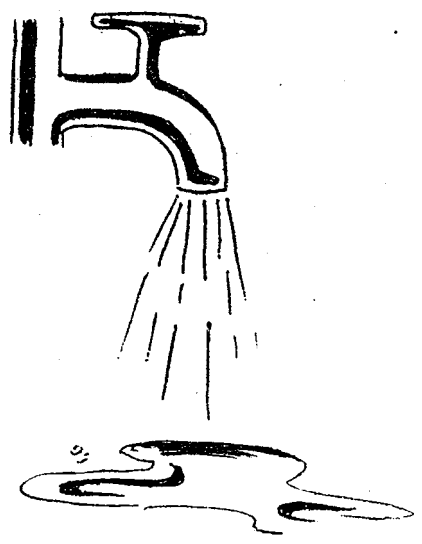

Goed drinkwater — groot belang

Op enkele uitzonderingen na kregen zodoende alleen de grotere bevolkingscentra vóór 1900 waterleiding (1883: Utrecht en Gouda) en de aanleg ervan strekt zich uit over een tijdperk van 50 jaren, zodat het tijdstip van aanleg in de verschillende steden sterk uiteenloopt.

In 1909 werd ingesteld de „staatscommissie voor drinkwatervoorziening" en in 1913 het „rijksbureau voor drinkwatervoorziening". Dank zij deze instellingen en dank zij het feit, dat in 1909 voor regionale projecten een subsidiepost op de staatsbegroting werd geplaatst, werd een grotere coordinatie verkregen. Mede daardoor kwam in 1910 op Zuid-Beveland de eerste streekwaterleiding tot stand. 1910 was een mijlpaal in de ontwikkeling van de drinkwatervoorziening. Een ontwikkeling, die niet beperkt bleef tot Zuid-Beveland. In de loop der jaren zijn, door samenwerking, met steun van de provinciale besturen, veel waterleidingbedrijven ontstaan, die de percelen, die regionaal en plaatselijk gemakkelijk en met rendabele exploitatie waren aan te sluiten aan een waterleidingnet, van goed drinkwater zijn gaan voorzien. Geleidelijk hebben deze bedrijven hun verzorgingsgebied steeds verder uitgebreid en het zijn ook weer de provinciale besturen geweest, die door het in het leven roepen van een waterleidingverordening en door het bevorderen van het oprichten van waterleidingbedrijven de voorzieningen in goede banen hebben geleid.

De waterbeschaving is in de latere jaren voortdurend toegenomen en in feite werd de aanwezigheid van drinkwater iets vanzelfsprekends. Ongetwijfeld ook door de inwerkingtreding in 1901 van de Gezondheidswet en de Woningwet.

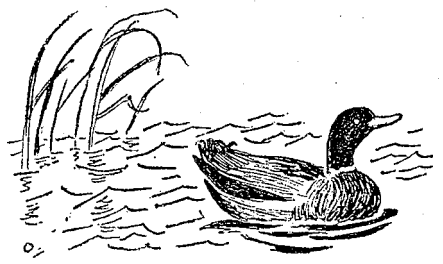

Oppervlaktewater — niet geschikt voor drinkwater

Desondanks waren er over het gehele land verspreid nog een groot aantal percelen niet aan een openbaar waterleidingnet aangesloten, omdat deze aansluitingen een te grote investering vergden. Zonder extra bijdragen bleek het niet mogelijk tot aansluiting van die woningen en bedrijven over te gaan en in verband daarmede is van rijkswege in 1951 een z.g. 10-jarenplan ontworpen, waardoor de mogelijkheid ontstond die percelen, waarvan de aansluitingskosten niet boven *f* 1000,— zouden gaan in een waterleidingnet op te nemen, zulks onder voorwaarde dat het aantal aan te sluiten onrendabele percelen tenminste 2% uitmaakt van het totaal aantal aansluitingen van het betrokken waterleidingbedrijf en het bedrijf de kosten van aansluiting niet kan dekken uit reële of potentiële mogelijkheden tot het maken van winst.

Dankzij deze gunstige 10-jarenplanregeling zijn belangrijke vorderingen gemaakt en onrendabele gebieden van enige betekenis aansluitbaar gemaakt tegen een gemiddelde investering van *f* 1000,— per perceel. Zelfs is in enkele gevallen, ook in de provincie Utrecht, medewerking verleend voor uiterst urgente plannen, die meer kostten dan de voorgeschreven duizend gulden per perceel, welke afwijkingen uit een oogpunt van volksgezondheid alleszins verantwoord waren, al werd in deze gevallen een bijdrage van belanghebbenden zelf geëist. (Deze bijdrage bedroeg bijv. in de gemeente Snelrewaard voor boerenbedrijven *f* 40,— per h.a.).

In 1962 zal het 10-jarenplan voltooid zijn en reeds nu zijn bij de „Interdepartementale Commissie rijkssteun drinkwatervoorziening" plannen in voorbereiding om door te gaan en de rest van de niet aangesloten percelen alsnog, maar dan met een belangrijk hogere bijdrage uit de openbare kassen, van drinkwater te voorzien. De noodzakelijkheid van zulk een voornemen zal wel niemand, die het wel meent met de volksgezondheid, willen ontkennen. Want men moet zich realiseren, dat er nog ongeveer 100.000 woningen en bedrijven in ons land zijn, waarvan de drinkwatervoorziening ook in deze tijd nog ver beneden peil is. Om te weten wat dit dikwijls voor hen, die het aangaan, betekent, leze men het eerdergenoemde boek van dr. Vogelzang. Ongewenste toestanden, die dr. Vogelzang daarin beschrijft zijn ook nu nog op meerdere percelen en buurten van toepassing. Dat, na voltooiing van het 10-jarenplan 95% van de Nederlandse bevolking aan een drinkwaterleiding zal zijn aangesloten, mag ons land in de wereld een goed figuur doen slaan, maar biedt weinig troost voor hen, die van deze voorzieningen vooralsnog verstoken bleven.

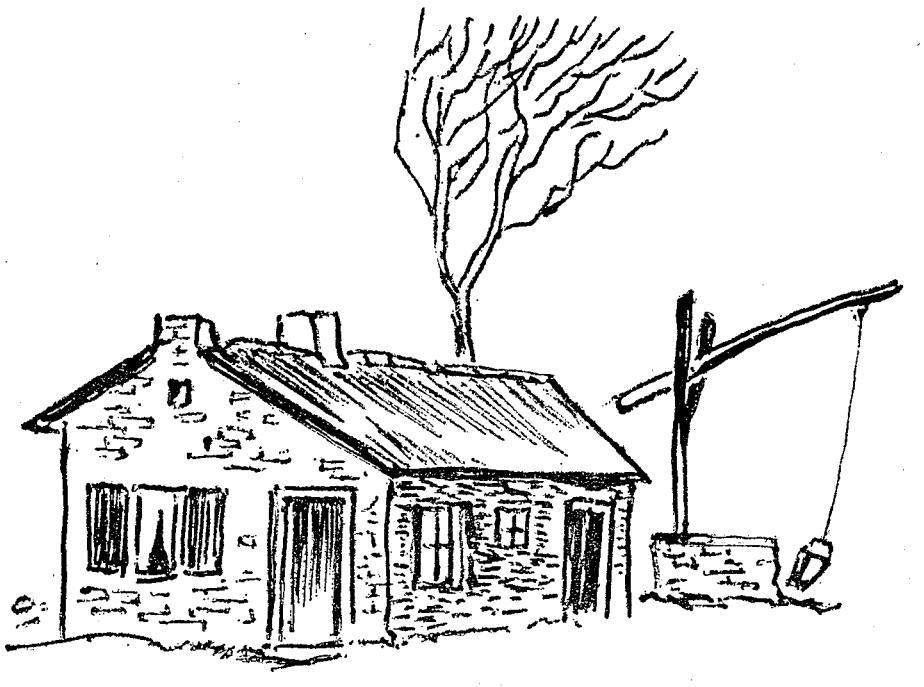

De waterput — vaak bouillon vanvogelexcrementen

Want water kan door te hoog zoutgehalte en door verontreiniging ongeschikt zijn voor drinkwater. Oppervlaktewater, dat tevens dienst doet voor vervoer van afvalstoffen, en open putten of regenbakken zijn nu niet juist de meest aangewezen reservoirs voor goed drinkwater voor mens en dier. Daarvan begrip te hebben gaf in 1914 de Gezondheidscommissie Wedde blijk toen het de volgende typering van regenwater gaf:

Regenwater is:
„Bouillon van vogel-excrementen,
Van dode spreeuwen een extract,
Diverse dakvuilelementen,
Vermengd met rottend bladgehakt".

Geen overbodige luxe om te trachten een eind te maken aan met gezondheid en hygiëne spottende toestanden en we mogen hopen, dat de regering in de bijdragen aan deze poging niet schriel zal zijn. Maar de uitvoering van het in voorbereiding zijnde plan zal toch de medewerking behoeven van gemeenten, de waterleidingbedrijven en niet in het minst van de provinciale besturen.

Het provinciaal bestuur van Utrecht heeft, omdat goed drinkwater voor de volksgezondheid van het grootste belang is, vooruitlopend op de rijksregeling voor voorziening van de superonrendabele gebieden al reeds een provinciale regeling ontworpen, die de sluitstukvoorziening in een periode van vijf jaar in die provincie moet mogelijk maken. Een unicum in ons land. Bij een gehouden enquête is gebleken dat het aansluitingspercentage in deze provincie 98,5 bedraagt, en dat na afwikkeling van het 10-jarenplan in 1960 nog 2070 onrendabele percelen niet aan een openbare waterleiding zullen zijn aangesloten. Daarbij komt nog een honderdtal, waarvan de aansluitingskosten boven *f* 5000,— per perceel zullen liggen. In de huidige provinciale regeling is nl. het bedrag van maximum *f* 5000,— aangehouden. Bij het huidige prijspeil zal voor het aansluiten van deze 2070 percelen een investering nodig zijn van *f* 4.320.000,—, waarvan het rendabele gedeelte *f* 720.000,— bedraagt.

Om de aansluiting van deze percelen te kunnen financieren zal voor de uitvoering ervan een bijdrage van gemiddeld *f* 400,— per perceel per plan worden gevraagd van belanghebbenden. De eerstaangewezenen om de resterende percelen op hun kosten aan te sluiten zijn de waterleidingbedrijven, maar deze missen voldoende breed draagvlak voor deze kosten, aldus de nota van de Gedeputeerde Staten van Utrecht aan de Staten.

Bedrijven met belanghebbenden samen zijn evenmin in staat de kosten te dragen. Daarom worden de overheidslichamen ingeschakeld voor het verlenen van financiële steun. De gemeenten en de provincie zijn nauw betrokken bij de waterleidingbedrijven en geven de eerste steun en de provincie Utrecht geeft door het nu reeds vaststellen van een „regeling, betreffende bijdragen ten behoeve van de drinkwatervoorziening van superonrendabele percelen" een goed voorbeeld. Tenslotte wordt er op gerekend, dat, indien de kosten dan nog te hoog liggen het rijk eveneens medewerking verleend. Met deze gedachte als uitgangspunt komt de provinciale, door de Kroon goedgekeurde, regeling tot het volgende bijdrage-schema.

Na aftrek van de rendabele kosten en van de bijdragen van de particulieren wordt gerekend op 55% van het rijk, terwijl gemeenten en provincie ieder 50% van het restant (0.45) gaan betalen.

Deze financieringsregeling zal tot gevolg hebben, dat 5 jaar lang door de provincie Utrecht *f* 130.000,— per jaar in een te vormen voorzieningsfonds wordt gestort, terwijl dit fonds overigens gevoed zal worden door:

a. een bijdrage van de waterleidingbedrijven van *f* 0.60 per aansluiting,
b. een bijdrage van *f* 0.03 per inwoner per jaar van alle gemeenten in de provincie en
c. een bijdrage van de gemeenten, binnen welker gebied onrendabele percelen aansluitbaar worden gemaakt, berekend naar *f* 10,— per aansluiting.

Alles gedurende vijf jaren. Op deze wijze kunnen de super-onrendabele percelen in de provincie Utrecht door het gezamenlijk dragen van de kosten door allen, die bij de openbare drinkwatervoorziening zijn betrokken, aan een waterleidingnet worden aangesloten en daarmede kunnen dan op een hoge uitzondering na alle woningen en bedrijven goed drinkwater betrekken.

Reeds in 1961 konden de eerste plannen in behandeling worden genomen, waartoe de ingestelde Provinciale Adviescommissie onlangs met de werkzaamheden aanving, en waarvoor in afwachting van de definitieve rijksregeling tot dekking van het nog niet beschikbare rijkssubsidie door de provincie en de betrokken gemeente ieder de helft van dat bedrag voorlopig voor hun rekening zal worden genomen.

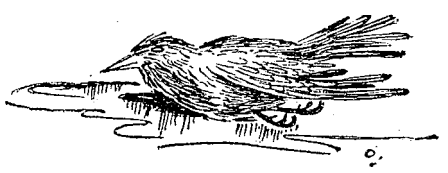

Van dode spreeuwen een extract...

Vooral zij, die dank zij deze provinciale regeling over korte tijd uit hun tot nu onbetaalbare „waternood" zullen zijn verlost, zullen erkentelijk zijn voor het door het provinciaal bestuur genomen initiatief.

L. W. H. DE GEUS

Versterking van het moreel

Militaire geschiedenis van Nederland na 1870 (slot)

ZO zijn wij dan bijna aan het einde gekomen van onze beschouwingen, met betrekking tot de militaire geschiedenis van onze strijdkrachten, na 1870. Het lag aanvankelijk in mijn voornemen nog een afzonderlijk artikel te schrijven over onze inlichtingendienst. Bij nader inzien, vonden wij het beter dit niet te doen. Het werk van deze dienst moet tot op zekere hoogte geheim blijven. Toch willen wij er iets van zeggen.

Tot kort vóór 1914, bestond er op dit gebied niets. Vanaf ± 1912 werden de vreemde legers door de generale staf systematisch bestudeerd door een enkel aanstaand officier van die staf. Deze studie berustte op de kennisneming van de inhoud van tijdschriften, couranten en officiële mededelingen. Spionneren ligt ons niet en het was ook geenszins nodig. Wij volgden, ook tijdens de oorlog 1914—1918, slechts uitermate fatsoenlijke wegen en wisten tenslotte betere wegen te volgen en betere resultaten te bereiken, dan door zwaar betaalde, vaak onbetrouwbare spionnen worden betreden en geboekt.

De inlichtingendienst 1914—1918 werd later uitgebreid en verbeterd, ook met het oog op de revolutionaire woelingen. De onderscheidene godsdienstige en politieke stromingen werden nauwkeurig bestudeerd en gevolgd, zonder partij te kiezen. Naar de mens gesproken, waren wij goed op de hoogte van hetgeen er binnen- en buitenslands gebeurde, terwijl de personen, die een gevaarlijke groep typeerden, op zeer fatsoenlijke wijze goed in de gaten werden gehouden.

Tot 1940 is deze dienst eenvoudig gebleven met zo min mogelijk eigen personeel, sterk aanleunend aan en, tot op zekere hoogte, berustend op, het werk van andere organisaties, andere diensten, afzonderlijke deskundigen enz.

Het gehele werk heeft belachelijk weinig gelds gekost — van grootdoenerij was geen sprake, maar wij waren wel voldoende geschoold, om te kunnen voorspellen, dat de N.S.B. en later organisaties als de Nederlandse Unie bij ons volk geen kans zouden krijgen, althans niet behouden, evenmin als de Belgische activisten in 1914—1918 bij onze buren. Kinderen in de leer waren wij geenszins. G. S. III heeft aan alle redelijke eisen voldaan.

Zoals wij reeds in voorafgaande artikelen schreven, de neutraliteit was begrijpelijk, maar zij stond een behoorlijke oorlogvoering in de weg, vooral tijdens de voorbereiding.

Nu is alles anders — wij hebben gekozen en ons verbonden — van onafhankelijkheid in doen en laten is geen sprake meer.

Eisen de bondgenoten werkelijk voortdurend parate troepen, wij kunnen niet meer volstaan met gemobiliseerde gevechtseenheden in voorste lijn. Het blijft echter de vraag wat tegenwoordig onder voorste lijn wordt verstaan. Klakkeloos hebben wij dan ook de grote heren niet te volgen, onze vertegenwoordigers moeten in deskundigheid bij de beraadslagingen niet voor die heren onder doen. Zij behoren de organisatoren duidelijk te maken, dat talrijke beroepsstrijdkrachten tijdens hoogconjunctuur niet te formeren zijn, zelfs als het zou gaan ten koste van het materieel; de mensen zijn onder die omstandigheden niet te verkrijgen en zeker niet de besten. Dienst- en reserveplicht zullen een grote rol blijven spelen, ook in Engeland, waar de dienstplicht in vredestijd gehaat is.

De schrijver van deze artikelen is op een leeftijd gekomen, dat hij het betrekkelijke van ons aardse streven duidelijk inziet. Hij waagt zich dus niet aan de uitoefening van felle kritiek, noch durft hij richtlijnen voor de toekomst uit te stippelen. In hoofdzaak heeft hij zich bepaald tot het vermelden van feiten uit het verleden. Aan het slot moge hij toch enkele waarschuwingen uiten.

Verslapping of verwekelijking van het Westen, al of niet gepaard gaande met pacifistische opvoeding en propaganda, betekent wellicht de grootste kans op oorlog en bezetting. Men vergete niet, dat Hitler in 1939 vast overtuigd was, dat de volkeren van het Westen niet meer zouden willen of durven vechten. Hij had er redenen toe, al waren deze niet voldoende.

Wat ons land betreft — tijdens de jaarvergadering van „Eenheid door Democratie" in 1938 werd de voorzitter uitgefloten, toen hij de noodzakelijkheid van de landsverdediging trachtte aan te tonen, hoewel de vrijzinnig-democraten en de S.D.A.P. het standpunt der éénzijdige ontwapening reeds hadden verlaten.

De N.S.B. wedde op Duitsland — hoe kon men dan in 1940 een krachtige houding van de strijdkrachten verwachten? Het is een wonder, dat na zoveel jaren van ondermijning van de wil om zich met de wapenen te verdedigen, in mei 1940 door tal van onderdelen nog zo goed is gevochten. Hoe staat het thans? De toestand is beter, maar het pacifisme steekt de kop weer op. Er wordt behoorlijk geld beschikbaar gesteld ten behoeve van de strijdkrachten, maar wordt het overal goed besteed? Wij willen hierover geen oordeel uitspreken, omdat wij onvoldoende op de hoogte zijn. Dit staat echter vast. Al zou men nog meer gelden beschikbaar stellen en de efficiency zou onvoldoende zijn of blijven, men zou geen waar voor zijn geld verkrijgen.

Wordt ons volk goed opgevoed? Bij de strijdkrachten tracht men het moreel te versterken, maar wat doen de inrichtingen van onderwijs? Is op dit gebied de openbare school neutraal? Vreest het bijzonder onderwijs gevoeligheden aan te tasten?

Men herinnere zich, dat zelfs ons hogere intellect in 1940 nooit van het Landoorlogsreglement of de Haagse Conventie had gehoord. En wat waren de gevolgen? De Duitsers stelden eisen, waaraan, op grond van onze internationale verplichtingen, niet behoefde of mocht worden voldaan. Hoe kon het anders? Mannen, die zich voorheen aan de dienstplicht hadden onttrokken, hetzij op regelmatige, hetzij op onbehoorlijke wijze, werden na de capitulatie voor het nemen van de moeilijkste beslissingen gesteld. Aan de mogelijkheid van oorlog en het vermoedelijke verloop hadden zij nimmer gedacht.

Mogen wij, nu het nog niet te laat is, onze voorbereidingen zo treffen en de opvoeding en vorming van het gehele volk zodanig regelen, dat tekortkomingen zoveel mogelijk worden vermeden. Ook de betrouwbare pers kan hierbij goede diensten bewijzen. Tucht ondermijnende en slapheid verwekkende artikelen zijn hoogst gevaarlijk.

In het verleden, ligt het heden.
In het nu, wat komen zal.

Wij menen duidelijk te hebben aangetoond, dat niet alles verkeerd was, wat er na 1870 tot 1940 op militair gebied is geschied; niettemin waren de tekortkomingen groot.

Zij, die zich beijverd hebben het zo goed mogelijk te doen, vonden weinig steun en soms veel tegenwerking.

Nederland maakte op bedoeld terrein geen uitzondering. Bijna alle landen vertoonden grote tekortkomingen; elk op zijn tijd. Laten de verbondenen in het Westen, thans en in de toekomst, elkaar louteren en elkaar prikkelen tot het bereiken van de beste resultaten.

Naar de mens gesproken, kan zulks wellicht een oorlog voorkomen. Onvoldoende weerkracht daarentegen kan slechts leiden tot bezetting en onderdrukking.

Ondergetekende heeft tot hiertoe met opzet vermeden van zijn persoonlijk werk, ten behoeve van de strijdkrachten, iets te vertellen. Aan het slot zij vermeld, dat hij met de grootste vreugde en voldoening in zijn jeugd dienstplichtige soldaten, onderofficieren en officieren heeft opgeleid, alsmede lager beroepskader.

Met dankbaarheid wil hij getuigen, dat hij, als regel over hun gedrag, toewijding en ijver zeer tevreden was. Aan bijna allen heb ik de aangenaamste herinneringen behouden. Na de Hogere Krijgsschool te hebben doorlopen, heb ik in mijn werk de gelegenheid gehad om ons land en volk in al zijn geledingen te leren kennen en mij met organisatorische vraagstukken bezig te houden.

Vanaf 1922 heb ik mij in hoofdzaak moeten geven aan de verhoging van de efficiency in de Overheidsdiensten, in het bijzonder wat de strijdkrachten en het onderwijs betrof. Ook dit werk gedenk ik in dankbaarheid.

J. C. ROELOFSEN

Veilig verkeer

Geachte Redactie,

Met grote belangstelling las ik het artikel in uw blad „Naar veilig wegverkeer". Er moet m.i. alles aan gedaan worden om de grote slachtpartij aan de weg te beperken. Ik moge enkele opmerkingen hierover maken n.a.v. mijn ervaring opgedaan met een reisje door Noord-Amerika.

Aldaar is mij opgevallen, dat in de rechtspraak de mentaliteit net anders om is als hier in Nederland. Hier leest men voortdurend dat de chauffeur geen schuld treft. Daar is de chauffeur verantwoordelijk voor de voetgangers en ander langzaam verkeer. Als er een auto een voetganger aanrijdt wordt hij zo in hechtenis genomen. Dat is m.i. radicaal.

Ook heeft men daar een puntenstelsel. Bij geringe wegovertreding krijgt men één punt op het rijbewijs, bij zwaardere twee of drie punten. Als men in totaal komt op 12 punten, wordt het rijbewijs ingetrokken. Ook dit is radicaal en treft vooral de alcoholgebruikers en de roekeloze rijders, wat m.i. beter is dan almaar te trachten de weggebruikers te heropvoeden. Hier zijn misschien wel 95% van hun verantwoordelijkheid bewust, maar het gaat om de 5 % die wegpiraten zijn en geen verantwoordelijkheid tonen in het weggebruik.

Het is mij ook opgevallen dat, overal bij kruising van een rijweg, het bord **stop** stond. Een maximum snelheid van 60 mijl op grote banen, maar bij nadering van bebouwde kommen borden van Limit 25 en 15. In steden of dorpen bij iedere kruising 3 of vier oversteekplaatsen.

Misschien kunt u met deze enkele opmerkingen winst doen.

Hoogachtend,
G. J. Hiemstra, Leeuwarden.

VERTROUWENSADRESSEN VOOR EIGEN KRING IN

FRIESLAND

DOUMA's IJZERHANDEL n.v.
Grootzand 66 — Postbus 30 — Sneek
Telefoon 05150 - 277 en 3696
Staaf-, band en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer.
Gereedschappen en machines voor metaalbewerking.

Karpetten — Lopers — Vloerbedekking
Overgordijnen — Linoleums — Vitrages
Bedden — Dekens — Ledikanten — Matrassen
SPECIAAL VLOERENBEDRIJF
WESTER'S interieurverzorging
Grootzand 35 — Telefoon 3060 — Sneek

N.V. BOAZ-BANK SNEEK
Bankboekjes 3¼ %
Deposito's 1 jaar vast 3½ %
Rekening-Courant: Effecten
Verzekeringen op elk gebied

TIMMERFABRIEK „HET NOORDEN"
J. W. STAP
OUDEBILDTDIJK, TEL. 05180-363, ST. ANNA PAROCHIE

In VERTROUWENSZAKEN is het belangrijk, dat uw belangen worden behartigd door een DESKUNDIGE. Vraag daarom de medewerking bij uw
FIRMAVERHOUDINGEN
OVERGANG VAN VERMOGEN
ASSURANTIËN en HYPOTHEKEN van het
ZAKELIJK ADVIESBUREAU
Dir. L. DIJKMA
Prins Hendrikstraat 10 - LEEUWARDEN - Telefoon 05100-20524

HOTEL „DE KROON"
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468
Uw adres voor recepties en partijen

Alleen bij HEKSTRA *slaagt u het beste in textiel en bedden.*
Wij hebben altijd voorradig:
Pullman - anti-hernia matrassen.
N. OOSTERSTRAAT 32—34, TELEFOON 24370
VOORSTREEK 5, TELEFOON 28239

SCHILDERWERK?
Degelijk en solied - Zoals U het wilt
Schildersbedrijf J. Lammertsma
Goënga - Telefoon 05150 - 2450

Kiest voor fijn en kleurrijk DRUKWERK
Firma A. J. Schaaf
Papiergroothandel en Drukkerij
De drukkerij voor Industrie en Handel
Kleine Oosterstraat 110
Telefoon 2373 - 05190
Dokkum

Beton- en wegenmaterialen
voor nieuwbouw en onderhoudswerkzaamheden leveren wij:
ZAND — GRIND — STEENSLAG — HOOGOVENSLAKKEN — NIEUWE STEENPUIN — SINTELS
per scheepslading of auto plaats van bestemming.
FIRMA T. D. LEISTRA & ZONEN
Reyner Bogermanstraat 14, Dokkum, Tel. 05190-2753

FIRMA HARMS
DIEPWAL - DOKKUM
voor heren-, dames-, meisjes-, jongens- en kleuterkleding
THANS IN 3 SPECIAAL-AFDELINGEN

TURKSTRA BESCHUIT
Eerlijk . . . Overheerlijk ! Niet alleen voeding . . . doch ook een lekkernij !

UIT PERS EN PERIODIEK

Het oude uit, het nieuwe in!

HELAAS, ook in de politiek is het niet zo dat een nieuw jaar betekent: beginnen met een schone lei. De zorgen en moeiten die het eind van het jaar de mens bezighouden — ze zijn er ook in het begin van het nieuwe. In het gunstigste geval mag men hopen dat de jaarwisseling de verantwoordelijke leiders te meer tot het inzicht heeft gebracht dat het God in de hemel is, die deze wereld leidt.

Het oude uit, het nieuwe in — het is het geval met Nieuw-Guinea en het is niet anders met een moeilijk liggende binnenlandse kwestie als de zaak-Van der Putten. Doch daarover straks.

Nieuw-Guinea. Op het ogenblik dat wij dit schrijven gonst het van geruchten over een mogelijk gesprek tussen Nederland en Indonesië en over bemiddelingspogingen van allerlei zijden. Goa èn de rede van Soekarno hebben de stemming gewekt: het moét nù tot een gesprek komen. Of om de laatste woorden van een hoofdartikel van Trouw te citeren dat tot titel droeg: „De les van Goa":

Er is verband gelegd, bij voorbeeld in Washington, tussen de activiteit van India ten aanzien van Goa en die van president Soekarno ten aanzien van Nieuw-Guinea.

Men duchtte ernstige dingen met het geval-Goa op de achtergrond.

Wij hebben niet een letterlijke tekst van de rede van president Soekarno tot onze beschikking en schorten een definitief oordeel daarover op.

Maar wij hebben de neiging om te zeggen, dat de verhoudingen er wel door zijn verscherpt, maar dat het nog niet tot een Goa-incident is gekomen.

Onder die omstandigheden en met de wetenschap die het Goa-incident heeft bijgebracht, is het eens te meer noodzakelijk om te onderzoeken of Nederland en Indonesië niet tot een open gesprek over de toekomst van Nieuw-Guinea kunnen komen. En wel zo spoedig mogelijk.

Iets van die haast om tot een gesprek te komen kan men ook terug vinden in de oproep van de Generale Synode der Ned. Hervormde Kerk en in de oproep van het Nederlandse episcopaat. Dit schreef De Volkskrant over deze beide stukken der geestelijke leiders:

Het ligt voor de hand, dat onderwijl in Nederland opnieuw de vraag wordt gesteld of er nog een mogelijkheid is om ontspanning in de toestand te brengen. Vóór Soekarno zijn rede hield kwam het breed moderamen van de Generale Synode van de Nederlands Hervormde Kerk al met een oproep „tot overheid en volk". Wij kunnen deze oproep niet anders verstaan dan als een aansporing om alsnog aan Indonesische eisen toe te geven. Er wordt immers in gezegd, dat een weg moet worden gevonden waardoor aan de „gerechtvaardigde verlangens" van Indonesië kan worden voldaan. Het Nederlandse volk werd er ook in opgeroepen, zich los te maken van „het hardnekkig vasthouden aan niet te verwerkelijke plannen". Het kan duidelijk zijn, dat met dergelijke uitspraken van zulk een gezaghebbende zijde het Nederlandse standpunt van binnen uit op de meest ernstige manier wordt ondermijnd. Anderen hebben hieraan ook hun angstig ruim deel bijgedragen. Hoeveel schade hierdoor is aangericht valt moeilijk aan te geven, maar feit is, dat Indonesië haar hele tactiek al geruime tijd op deze dieptreurige verdeeldheid in het eigen Nederlandse huis heeft gebaseerd.

Ook het Nederlandse episcopaat heeft een oproep gepubliceerd, waarin echter zowel Nederland als Indonesië worden opgeroepen, zich alsnog bereid te verklaren tot een „open en vertrouwvol gesprek". Het Nederlandse episcopaat heeft er zich ook zorgvuldig van onthouden om in een of andere richting een oplossing te suggereren. De Nederlandse regering heeft zich nog dezer dagen bereid verklaard met Indonesië te praten. De moeilijkheid is echter, dat er toch iets van een basis moet zijn waarop een dergelijk gesprek kan worden begonnen. Vraag is ook, wie er aan zal moeten deelnemen. Wij menen, dat hierbij tevens de Papoea's op de een of andere manier zouden moeten worden ingeschakeld. Wij hebben het volk van Nieuw-Guinea zelfbeschikkingsrecht beloofd. De Papoea's houden ons aan die belofte. Het zou een uitermate kwade zaak zijn nu over deze mensen heen te gaan onderhandelen en hun dan enkel het resultaat daarvan voor te leggen, zoals in de AR-reactie op de rede van Soekarno wordt gesuggereerd. De Papoea's hebben dan niets meer te verwerpen, want er is al beslist.

Over het resultaat van een eventueel gesprek is de Nieuwe Rotterdamse Courant maar matig optimistisch. Het blad besluit een hoofdartikel aldus:

Het is allang duidelijk, dat de Indonesiërs hun beste kansen zien in besprekingen met de Nederlanders en er moet worden erkend, dat zij de ontwikkeling der meningen in dit opzicht in Nederland goed hebben geschat, want het aantal stemmen dat om zulke besprekingen vraagt wordt talrijker en sterker.

Daarom lijken de voorzichtige contacten die gisteren in Washington zijn gelegd, en het beroep dat de secretaris-generaal van de Verenigde Naties op Indonesië en Nederland heeft gedaan, punten waar de kristallisatie kan ontstaan van de meest logische voortzetting van de ontwikkelingen der laatste maanden en van de beste manier om een vreedzame regeling te bereiken.

Wij behoeven ons van onderhandelingen geen grote vreugden voor te stellen en er geen voordelen van te verwachten. De vrijwillig aanvaarde verantwoordelijkheid voor de toekomst en het welzijn van de Papoea's vormt echter een voldoende grondslag voor het aanvaarden van compromissen, waarvan misschien de enige positieve kant zal zijn, dat zij onherstelbaar kwaad voorkomen.

Ook De Rotterdammer ziet het komende gesprek niet met al te veel optimisme tegemoet. Het blad schrijft:

Het gesprek zal intussen moeilijk genoeg zijn. De Indonesische aanspraken op Nieuw-Guinea verdragen zich niet met het recht op zelfbeschikking voor de bevolking van Nieuw-Guinea, in elk geval niet met een dusgenaamd extern zelfbeschikkingsrecht.

Het heet, dat Indonesië in een intern zelfbeschikkingsrecht voor de bevolking van Nieuw-Guinea zou willen bewilligen. Hieronder wordt verstaan, dat de bevolking een zekere zelfstandigheid behoudt binnen Indonesië. Zulk een oplossing zou toch wel bezwaarlijk wezen. Op deze wijze wordt een land dat met Indonesië niets gemeen heeft tot een binnenlands gebied van Indonesië gemaakt, waarna, zo moet worden gevreesd, de deur achter Nieuw-Guinea wordt gesloten. De wereld heeft dan het nakijken.

Over omstreeks een week krijgt u deze persrubriek onder ogen — de situatie kan dan al heel wat duidelijker zijn dan ze nu is en wellicht zijn er na de hier geciteerde al weer vele hoofdartikelen aan een nieuw ingetreden fase in de kwestie-Nieuw Guinea gewijd — het zij zo. Het zal er toe bijdragen ons te doen beseffen hoe snel wij leven — maar hoe lange tijd er nodig is om iets wezenlijk goeds tot stand te brengen. En dat is op de drempel tussen oud en nieuw geen kwade gedachte!

De zaak Van der Putten

De heer Van der Putten is dus door minister Visser ontslagen. Dat het een zaak is met diverse politieke aspecten — het valt niet te ontkennen. De Tweede Kamer heeft zich met de kwestie beziggehouden,

Natuurlijk heeft De Telegraaf, deze verzetskrant in vredestijd, bijna dagelijks een heerlijke kluif aan het geval. Minister Visser moet maar verdwijnen: „Dat het landsbelang slechts gebaat kan zijn bij een nieuwe leiding op Defensie zal een ieder nu wel duidelijk zijn". En verder is alle hoop gericht op de V.V.D.:

Het van machtsmisbruik getuigende besluit van de minister van Defensie om de heer Van der Putten te ontslaan, plaatst de V.V.D., tot welke partij minister Visser behoort, in een moeilijke positie.

De opzienbarende stemmenwinst, die de V.V.D. bij de laatste kamerverkiezingen heeft behaald, was aan verschillende oorzaken te danken, maar de voornaamste was stellig, dat onder het rooms-rode bewind de individuele mens steeds meer in het gedrag kwam. Nederland werd een land, waarin collectiviteiten alles, en de burgers niets te zeggen hadden. Het stemmenverlies van de Paartij van de Arbeid en vooral het verlies aan enthousiasme bij haar aanhangers, was vooral te wijten aan de ontwikkeling, dat deze partij het niet meer opnam voor de kleine man. In de affaire-majoor K., echtpaar Meulenbelt e.a. moest Het Apparaat, koste wat het kost, zegevieren.

De V.V.D. vormde, èn door haar vrijheidstraditie, èn door haar soms frisse kritiek, in de ogen van de kiezers een gunstige uitzondering.

De houding van de V.V.D. in de zaak-Van der Putten zal in niet geringe mate beslissen over de vraag of zij deze verworven kiezersgunst zal behouden.

Het Vrije Volk reageerde op deze uitlatingen met een commentaar, waarin werd gesteld, dat mr. H. van Riel, V.V.D.-fractievoorzitter in de Eerste Kamer, het moeilijk heeft: hij wil van twee wallen eten.

Aan de ene kant wenst hij voor een fatsoenlijk liberaal door te gaan. En aan de andere kant zoekt hij voor de lieden als lezers van De Telegraaf aantrekkelijk te blijven. Want hy weet heel goed, dat de liberalen hun verkiezingsoverwinning van 1959 mede hebben te danken aan de hitscampagne van dit blad tegen onze regering. Met liberalisme had het op de VVD stemmen van Telegraaflezers weinig te maken.

Mr. Van Riel heeft de heer Van der Putten op de VVD-dag, dit jaar in Scheveningen gehouden, slachtoffer van een intrige genoemd. Dit naar aanleiding van de zogenaamde Oudewaterse bloesjesaffaire.

De heer Van Riel heeft dat blijkbaar gedaan omdat hij was afgezakt tot het peil waarop De Telegraaf zijn lezers pleegt neer te drukken.

Een voortdurende ophitsing immers brengt bij een aantal mensen die daaraan zijn blootgesteld, of zij nu aan De Waarheid of aan De Telegraaf zijn verknocht, kortsluiting in het oordeelsvermogen teweeg.

Als kamerlid heeft de heer Van Riel zich naderhand toch genoopt gevoeld de processen-verbaal in de Oudewaterse zaak te lezen. En nu moet hij zijn uitspraak terugnemen. Daardoor wordt hij weer respectabel bij de echte liberalen. En voor de Telegraaflezers maakt het niets uit. In hetzelfde nummer waarin De Telegraaf van mr. Van Riels terugtocht melding maakt, blijft de rubriekschrijver Gans zich op de teruggenomen uitspraak beroepen.

De heer Van Riel komt als verantwoordelijk parlementariër ten slotte nog moeilijker te zitten dan nu al het geval is. Door het onberaden en aanvechtbaar ontslag dat minister Visser aan de heer Van der Putten heeft gegeven, zal deze ontslagzaak naar alle waarschijnlijkheid voor het ambtenarengerecht worden gebracht. Daarmee wordt het voor het parlement moeilijk om zich met dit ontslag te bemoeien.

De minister heeft wel de mond vol over zijn verantwoordelijkheid tegenover de volksvertegenwoordiging, maar wat komt daarvan terecht als de zaak waar het om gaat bij de rechter aanhangig is? Hoe wil mr. Van Riel bereiken, dat een onderzoek naar de beschuldigingen van de heer Van der Putten, door de regering of het parlement in te stellen, de eventuele rechtszaak niet doorkruist?

Neen, op rozen zit de heer Van Riel niet. Evenmin als zijn partijgenoot, de minister van Defensie.

De Tijd—De Maasbode merkte o.m. op:

Er wordt nu reeds gepleit voor een parlementaire enquête. Is het daarvoor niet wat vroeg? Is de Kamer niet beter in staat te zijner tijd te besluiten of een dergelijke zeldzame procedure in dit geval nodig is?

Het is ons bovendien niet helemaal duidelijk wat degenen die „opening van zaken" wensen daaronder precies verstaan. Er zijn hier enige verdachtmakingen in het spel, waarvan de minister meent dat het ongegronde verdachtmakingen zijn. De heer Van der Putten en met hem het dagblad De Telegraaf, beweren, dat de verdachtmakingen gegrond zijn. Welnu, die moeten dan maar te bevoegder plaatse worden uitgezocht. Dat alle verdachtmakingen, zolang hun ongegrondheid niet is bewezen, behoren te worden gepubliceerd, lijkt een gevaarlijke stelling, die minister Visser terecht niet huldigt. Wat moeten wij er bovendien mee beginnen? Ons met zijn allen over de dossiers buigen en er daarna een volksstemming over houden? Wij kunnen niet beters hopen dan dat alle tot onderzoek bevoegden in deze zaak hun plicht doen.

Tenslotte de Nieuwe Rotterdamse Courant, die o.m. schreef:

Wij durven niet te veronderstellen, dat de heer Visser, nu hij de heer Van der Putten ontslagen heeft, denkt dat daarmee de zaak-Van der Putten is afgesloten. Dat zou, na alles wat er over deze zaak is gezegd en geschreven, een niet alleen naïeve, maar bovendien gevaarlijke gedachtenga g zijn.

Gevaarlijk in de eerste plaats voor de goede naam van het ambtelijk apparaat, dat de minister zo ter harte gaat. De smet die de zaak-Van der Putten terecht of ten onrechte op deze naam heeft geworpen, kan alleen worden verwijderd door — zoals gisteren in deze rubriek is gesteld — een volledige opening van zaken. Niet door een ontslag. Niet door de mededeling dat de ambtenaar die de smet heeft geworpen, ongeschikt voor het vervullen van enige functie is. En ook niet door de verklaring, dat de minister alle verantwoordelijkheid voor de gang van zaken voor zijn rekening neemt.

Zelfs al bevat het memorandum van de heer Van der Putten niets dan onbewezen aantijgingen, zelfs al is de rol die de voorgangers van ir. Visser in de zaak-Van der Putten hebben gespeeld, volkomen aanvaardbaar, zelfs al zijn alle „bijkomstigheden" die de troebele sfeer om de zaak-Van der Putten hebben bepaald, volledig anders dan de berichten en geruchten dat hebben gesuggereerd, dan nog is en blijft een duidelijke, gedetailleerde verklaring noodzakelijk.

Emigratiebeleid

De commentaren op de mededelingen van minister Veldkamp inzake het in de toekomst te voeren emigratiebeleid verschilden nogal wat van strekking. Hier eerst het commentaar uit De Volkskrant:

Minister Veldkamp wil geen wezenlijke wijzigingen aanbrengen in het emigratiebeleid, zoals dat tot dusver is uitgevoerd. Dit zal zeker de werkgevers verdrieten, want zij plengden de afgelopen jaren krokodilletranen over iedere Nederlander, die met rijkssteun het land verliet. Hun verdriet werd vooral ingegeven door de overweging, dat iedere arbeidskracht voor hen op het ogenblik goud waard is. Het heeft er zelfs een ogenblik op geleken, dat sommigen er zoveel voor over hadden, dat ze tijdelijk nog emigranten wilden terughalen. Maar achteraf bleek dit een spelletje, opgezet om stemming te maken tegen emigratie. Hun houding is vooral ingegeven door de optimistische verwachting, dat aan de hoogconjunctuur een eeuwig leven beschoren zal zijn. Dit is typisch een kort-zicht-verwachting, op basis waarvan een langetermijnpolitiek als die van de emigratie zeker niet gevoerd kan worden. Niemand garandeert, dat de voorspoed onbeperkt van duur zal blijken te zijn en dat de onverwacht grote werkgelegenheid, die we in Nederland samen hebben weten te scheppen. voor altijd behouden zal blijven. We zijn het dan ook helemaal eens met minister Veldkamp, dat het huidige beleid niet plotseling mag worden afgebroken, dat het positief moet blijven, dat er hoogstens enige correcties op mogen worden aangebracht.

Het Algemeen Handelsblad tenslotte schreef o.m.:

Weliswaar verklaart de bewindsman, dat het emigratiebeleid niet wezenlijk zal worden gewijzigd, maar hij kondigt dan toch maar een aantal maatregelen aan, die duidelijk maken, dat een andere weg wordt ingeslagen. Het belangrijkste is wellicht, dat de regeringspropaganda via de radio aan het einde van dit jaar wordt stopgezet.

De emigratiedrang bij ons volk is overigens zo sterk verminderd, dat het geen zin meer heeft een uitgebreid ambtelijk apparaat ie handhaven. Het was al enigszins ingekrompen en men zal nu op die weg voortgaan.

Met heel veel omhaal van woorden kondigt dr. Veldkamp aan te willen streven naar mee coördinatie tussen de niet-ambtelijke emigratie-organen. Een nuttig streven, omdat ook hier de verzuiling meer subsidie nodig maakte, dan strikt noodzakelijk moest worden geacht.

Van niet minder betekenis is, dat de regering een „gematigd" voorschottensysteem gaat invoeren, zulks in navolging van sommige andere landen.

Het complex van maatregelen overziende, kan men constateren, dat de bezorgdheid van werkgeverszijde over de voortdurende krapte op de arbeidsmarkt, het voornaamste argument voor de minister is geweest om het emigratiebeleid aan te passen. Deze (om)buiging naar het bedrijfsleven zal stellig in brede kring gewaardeerd worden.

„Eén op tien"

FERNHOUT N.V.
Handel in wegen- en waterbouwmaterialen, Zandzuigbedrijf
Op- en Overslag,
Scheepsbevrachting
ZWOLLE - Telef. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telef. no. 2156 Neder-Hardinxveld

JUTE ZAKKEN
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel
NOORD-NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
Groningen — Eemskanaal N.Z. 48
Tel. 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute"

N.V. Houthandel
v.h. J. Tulp & Zonen
EDE
HOUT - TRIPLEX - BOARD
ETERNITPRODUKTEN

„Eén op tien"

DOOR J.W. OOMS

Dat Leeboer's kuiperijen tegen de gouverneur infaam waren, niemand die het kon tegenspreken. Niemand? Leeboer had meer aanhangers dan men zou durven denken. Het was zijn geld, dat er voor zorgde, dat hij over volgelingen kon blijven beschikken. De sluikhandelaar zag er niet tegenop, met geld en goederen mensen om te kopen in het verzet tegen de gouverneur.

Cornelis van Aerssen van Sommelsdijck voerde een te streng beleid, zo beweerden Leeboer en zijn aanhangers. De gouverneur wilde voor alle belangrijke zaken regels instellen om zo orde te verkrijgen. Maar op die manier zou de smokkelhandel geschaad worden en zou niemand meer grote winsten kunnen maken. In Holland was ook regel en wet, maar Holland was geen kolonie en daar kon de teugel desnoods wel strak aangehaald worden, hoewel er in de handelswereld altijd nog mogelijkheden bestonden om allerlei bepalingen slim te ontwijken. Zelfs was het mogelijk gebleken om met staten, waarmee men in staat van oorlog leefde, zaken te doen.....

Van Aerssen wist heel goed, welke grieven zijn tegenstanders tegen zijn beleid hadden. Hij was niet van plan, toe te geven aan hun wensen. Zijn opvatting was, dat een kolonie geen wingewest behoefde te zijn. Een kolonie diende, evenals het moederland, een goed bestuur te hebben en kundig geleid te worden, opdat het een volwaardige staat zou kunnen worden.

Toch had Leeboer zijn volgelingen. Vooral onder de officieren en soldaten van het fort Zeelandia had hij invloed weten te verkrijgen. Er was al sedert lange tijd een ontevreden stemming onder de soldaten. Ze vonden de rantsoenen te klein. Dit was een gevolg van de onvoldoende aanvoer van levensmiddelen uit Holland. Van Aerssen had daardoor order gegeven, slechts mondjesmaat eten te verstrekken. Ook zijn order, dat de soldaten herstelwerkzaamheden moesten doen aan het fort, had vele soldaten aan het mopperen gebracht.

Leeboer zorgde er voor, dat het praatje rondging, dat de rantsoenen veel hoger zouden kunnen zijn, als de gouverneur de handel maar meer armslag wilde geven. Ook liet hij steeds opnieuw rondfluisteren dat Van Aerssen zelf een geheime opslagplaats van levensmiddelen had om zichzelf en zijn vrienden veilig te stellen voor het geval de aanvoer uit Holland geheel zou stagneren tengevolge van het slechte weer of door actie van zeerovers.

Cornelis had over de grieven, die de soldaten hadden, een langdurig gesprek met commandeur Verboom.

Verboom zag de toestand somber in.

„Morrende soldaten kunnen in geval van nood hoogstens halve mankracht opbrengen," was zijn oordeel.

Cornelis was het met deze zienswijze eens, maar hij was er ook van overtuigd, dat hij oproerkraaiers fors moest aanpakken.

„Een slappe commandant heeft nooit een dapper regiment kunnen formeren. Inderdaad zal ik de rantsoenen laten verhogen zodra er nieuwe levensmiddelen uit Patria arriveren. Maar zolang er onvoldoende werkvolk aanwezig is, acht ik het nodig, dat de soldaten werken aan de versterking van het fort. De verdedigende waarde van het fort Zeelandia is te gering. Ik zou een slechte gouverneur zijn, als ik niet voldoende zorg besteedde aan de bescherming van Paramaribo. Er liggen vijanden op de loer en ik voel mij verantwoordelijk voor de veiligheid van de burgers van Paramaribo. En wie Paramaribo zegt, zegt Holland. Als Paramaribo in handen van vijanden zou vallen, is ons vaderland zijn kolonie kwijt."

Verboom was het hier geheel mee eens. Hij zei zacht, alsof het hem moeite kostte het te zeggen: „Ik vraag mij af, of het niet de hoogste tijd wordt, Leeboer een langer verblijf in Paramaribo te ontzeggen. Ik ben er van overtuigd, dat hij de grote aanstichter is van het verzet tegen uw maatregelen om Suriname tot een welvarend land te maken, waar orde en recht heersen. Misschien heb ik teveel gezegd. Om een dergelijk besluit over een landgenoot te nemen, is moeilijk. Maar ik geloof, dat er het welzijn van Suriname mee gemoeid is, mijnheer de gouverneur."

Van Aerssen knikte.

„Ik heb er ook weleens over nagedacht om tot deze maatregel over te gaan. Natuurlijk zouden dan in Amsterdam de poppen aan het dansen gaan, want Leeboer heeft daar veel handlangers, wien het meer om gewin voor de geldbuidel, dan om gewin voor Suriname te doen is. De reder Laurens Nooten is een vriend van hem. De Suikerboer eveneens. Maar dat is van minder belang: Het laat mij koud, hoe de heren in Amsterdam over mij denken. Ze hebben heel wat op mij aan te merken, telkens zenden zij een lijst vol klachten over mij. Ik heb hun laten weten, dat ik er prijs op stel, dat ze enkele eerlijke lieden sturen om de klachten te onderzoeken. Laat ze maar komen, hoe eerder hoe liever! Maar ik denk, dat ze 't wel achterwege zullen laten. Het zij zo. Belangrijker acht ik het, ons af te vragen of het getuigt van kracht als we een felle tegenstander, een schurk nog wel, dwingen de kolonie te verlaten. Ik geloof het niet. Het is een goedkope oplossing, Verboom. We zouden ons op deze manier wel van de schelm die Leeboer is ontdoen, maar een man moet zijn tegenstanders overwinnen door hem te overtuigen van zijn ongelijk."

„Maar Leeboer zult u op deze manier nooit overwinnen. Hij is een schurk en alle edele motieven zijn hem vreemd. Hij is naar Suriname gekomen om zo spoedig mogelijk rijk te worden en dan weer naar Holland te vertrekken. Door uw plakkaten wordt hij gedwarsboomd in die opzet en dat kan hij niet verkroppen. Daarom zou hij willen dat hier een andere gouverneur kwam, — een man die kneedbaarder en slapper dan u zou zijn. Met zo iemand zou hij het spel kunnen spelen dat hij uitgedacht heeft. Nogmaals: hij is een schurk!"

„Ik ben het met u eens, Verboom. Toch zal ik er mijn uiterste best voor doen om hem er van te overtuigen, dat mijn beleid voor dit mooie Suriname het beste is. Misschien dat hij uiteindelijk inziet, dat ik zijn smokkelhandel nooit zal tolereren. Tenslotte zal hij zich hebben neer te leggen bij de plakkaten, die ik in het algemeen belang van Suriname uitgevaardigd heb en waarvan ik wil, dat ze stipt nageleefd worden."

Leeboer ging door, de stemming tegen de gouverneur te vergiftigen. Het grootste deel van de soldaten die op het fort Zeelandia gelegerd waren, had hij reeds op zijn hand.

Het was op een zaterdag, dat de wekelijkse uitdeling van het voedsel weer plaatsvond. Cornelis had de gehele dag uitgezien naar een schip uit Holland, dat levensmiddelen zou aanvoeren, maar er was geen schip op de rede gekomen. Gevreesd werd, dat kapers het schip overmeesterd hadden en buitgemaakt. Misschien zou dit schip ook weer brieven van Margaretha aan boord hebben.... Cornelis was verlangend om te vernemen, of de lasterbrief van Leeboer haar bereikt had en hoe zij er op gereageerd had.

Hij ging somber gestemd naar de plaats van de uitreiking van de rantsoenen. Daar er geen schip ter rede verschenen was, moest hij de soldaten weer een beeprkt rantsoen laten uitreiken.

Cornelis hoorde reeds vanuit de verte, dat de soldaten rumoeriger waren dan gewoonlijk. Enkele officieren holden heen en weer; ze schenen op gedempte toon bevelen te geven.

Toen Cornelis bij de troep gekomen was, zag hij duidelijk, dat onder de soldaten, die in linie stonden opgesteld, grote spanning bestond. De meerderen hadden de grootste moeite, de soldaten tot luisteren naar de bevelen te dwingen.

(wordt vervolgd)

FIRMA C. A. STREEFKERK
LOODGIETERSBEDRIJF
Ruime sortering
gasapparaten en sanitaire artikelen
Claes de Vrieselaan 164 — Telefoon 34852

KOLEN EN OLIE
VOOR HUISBRAND EN INDUSTRIE
A. VAN WEELDEN'S KOLENHANDEL
Straatweg 55 — Rotterdam — Telef. 180240
Filiaal: Dorpsweg 70 - Rotterdam-Zuid - Tel. 76208

N.V. Verhuis- en Transportbedrijf
A. SLUYTER & ZONEN
verzorgt al uw transporten door het gehele land.
Telefoon Rotterdam 113333 (010).

WOORDENBOEKEN - ATLASSEN
SCHOOL- EN STUDIEBOEKEN
Franco levering door geheel Nederland
H. W. BLOK - BOEKHANDEL
Boergoensestraat 116—118 - Rotterdam - Tel. 70629

ROTTERDAM

RONDO
WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920
BEIJERLANDSELAAN 31
OUDE BINNENWEG 146-148
JONKER FRANSSTRAAT 106
Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide sorteringen.

Barendrecht's
SPECIAALZAKEN
Textiel
Bedden
Babyartikelen
Tapijten
Kat. Lagedijk 421—423—434—436, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986—71999
Schiedamseweg 47 — Tel. 52992 — Rotterdam

VOOR DAMES- EN HERENKLEDING
de Jong
Katendrechtse Lagedijk 371-377 en 398-402,
Tel. 77820
Filiaal: Zuidwijk De Slinge 431,
Tel. 170290
ROTTERDAM-Z.
EEN WERELD VOL MODEIEUWS

Laat advertenties U inlichten voordat U gaat kopen!

Drukkerij De Winter & Hofwegen
LAMBERTUSSTRAAT 55
Telefoon 122054
Voor al uw drukwerk!

KOLEN
van de Oranje Nassau Mijnen
P. G. LODDER N.V.
2e Rosestraat 7 - Tel. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

Official Peugeot-dealer
W. J. Spoormaker N.V.
Automobielbedrijf Rotterdam-Zuid
Wolphaertsbocht 246 - Telefoon 77550

Ontgroenings-schandaal

In december 1911, dus nu een halve eeuw geleden, is in de Tweede Kamer bij de behandeling van Binnenlandse Zaken uren gesproken over het Leidse ontgroeningsschandaal.

De studenten, die in 1911 lid wilden worden van het Leidse Studentencorps, moesten uiteraard „groenlopen". Zij zijn bij aankomst aan de academie nog te onbeholpen, nog te weinig heer, nog te onzelfstandig. Maar zij krijgen nu de eerste opvoeding van de academie van de oudere-jaars. In 1911 moesten de groenen ook gezamenlijk iets presteren. Zij moesten ten aanhore en ten aanschouwe van de oudere studenten een toneelstuk opvoeren, dat die oudere studenten voor hen hadden uitgekozen. Het was een vies stuk, een liederlijk stuk. Het was bijna ondenkbaar, dat ooit zoveel gemeenheden en viezigheden in één stuk bij elkaar waren gebracht. Deze uiting van Leidse cultuur bleef niet geheim. De Nederlander heeft de kat de bel aangebonden.

Maar de zaak kwam eerst echt onder de aandacht van de kamerleden, toen een Leidse professor, die inmiddels hoogleraar in Berlijn was geworden, nl. professor De Groot, de tekst van het stuk in gesloten enveloppe aan alle kamerleden toezond. De studenten namen dit hun oud-professor zéér kwalijk. Hij had uit de school geklapt. Wat aan de universiteit gebeurt, behoort aldaar te blijven. Als het erg is, behoort tòch de zaak binnenskamers te worden afgedaan.Al wordt een „groen" een hersenschudding berokkend, door hem te schoppen en te trappen, dan behóórt het binnen de muren van de academie te worden afgedaan. De gewone ploerten hebben niets te maken met wat in deze verheven wereld gebeurt.

De studenten hadden trouwens van de Senaat een berisping gekregen vanwege dit liederlijke stuk. En nu kwam het door de brief van professor De Groot toch in de Tweede Kamer. Iedereen vond, dat het stuk schandalig was. Maar de C.H.-woordvoerders dr. De Visser en De Savornin Lohman wilden toch graag, dat de zaak niet vervolgd zou worden. Niet vervolgd door de gewone rechter. Het kwaad was wel erg, maar het was beter, dat het binnen de muren van de Leidse Academie werd afgedaan. Maar de A.R. dr. Scheurer tapte uit een ander vaatje. Hij wees er op, dat de rechterlijke macht zelf moet beslissen, of hier vervolgd moet worden. De Kamer moet er niet eens over praten. De R.K. mr. Loeff was van het zelfde gevoelen en waarschuwde voor klassejustitie. Sommige leden lieten hun beschouwingen uitdijen tot algemene verhalen over het ontgroenen en de zegenrijke gevolgen van deze academische zede. En een liberale woordvoerder, mr. Tydeman, vond het wel verkéérd, wat in Leiden was gebeurd, maar zo heel erg kon hij het ook weer niet vinden. En het ontgroenen was de gewoonste zaak van de wereld.

Maar de linkerzijde loeide, toen dr. Scheurer liederlijkheid een vrucht van ongeloof noemde...

Sommige Kamerleden, die het wel verkeerd, maar niet zo erg vonden, keurden het af, dat prof. De Groot de tekst aan de Kamerleden had gestuurd. Maar zij bleken hem wel gelezen te hebben.

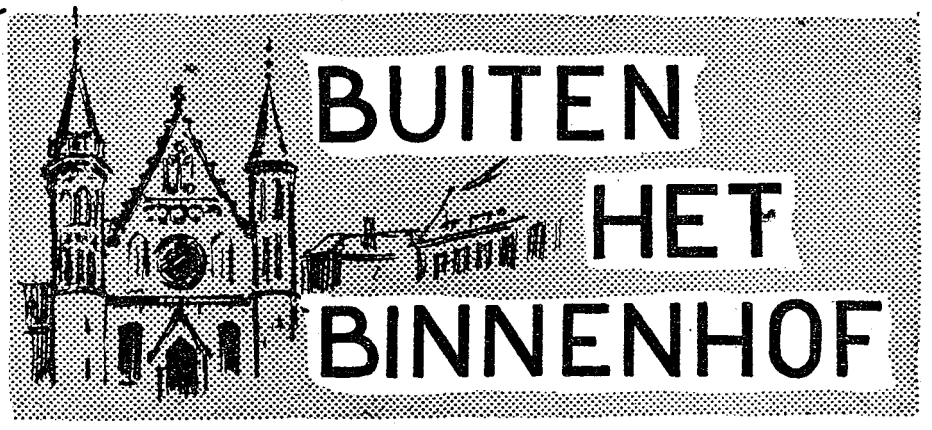

AAN het einde van het jaar voel ik mij altijd een beetje somber gestemd. Naarmate men ouder wordt is er niet zoveel verlangen meer naar een nieuw jaar, dat men met lawaai van voetzoekers, met een glaasje hete punch of wat oliebollen zou kunnen inhalen. Kierkegaard schrijft ergens over het afsterven: „Zelfs een man voelt zich niet helemaal prettig, wanneer de dokter de instrumenten te voorschijn haalt en zijn kies getrokken moet worden. En zelfs de flinkste man voelt zich niet erg op zijn gemak, wanneer de chirurg de instrumenten te voorschijn haalt en zijn arm of been afgezet moet worden. Maar elk mens heeft iets wat vaster zit dan een verstandskies, iets waarmee hij nauwer verbonden is dan met een arm of been: dat is de levenslust in een mens".

En deze theoloog-filosoof vervolgt dan: „Daarom roept heel de ervaring de mens toe: pas er toch vooral voor op, dat je de levenslust niet kwijt raakt. Wat je in het leven ook mocht verliezen, als je dat maar bewaart, dan heb je altijd nog de kans om alles terug te winnen. God denkt er anders over. Voor alles zegt Hij, moet ik die levenslust uit de mens weg hebben, wil er sprake van kunnen zijn, dat hij in ernst christen wordt, dat hij aan zichzelf afstreft, dat hij zichzelf haat, dat hij mij liefheeft".

Opgewekt klinkt het misschien niet, maar het is wel hoopvol.

Het is of de oudejaarsavond zo'n avond is, waarop de instrumenten te voorschijn komen, er heeft een zekere afsnijding plaats. Van een jaar, dat misschien niet veel beloofde, dat misschien die „belofte" nog wel gehouden heeft ook. Van een jaar, dat somber inzette en somber eindigde. Van een jaar, dat geen vrede heeft gebracht, integendeel. Van een jaar, dat alleen maar iemand oud heeft gemaakt en ouder en anders niets. Maar het kan ook een jaar vol persoonlijke zegen geweest zijn en dan zegen, welke uitgaat boven materieel gewin. Als wij daarop kunnen terugzien, zien wij het einde van zo'n jaar met andere ogen.

Niettemin blijft voor mij het eind van het jaar een ogenblik, waarop iets van mij wordt weggenomen, tot mijn vreugde tot mijn verdriet. Rouw om het jaar bedrijven, acht ik mogelijk. Hoera roepen, omdat 1961 tenslotte ook een einde heeft gevonden vind ik moeilijker. Het blijft per slot van rekening een jaar van mijn leven. Gemengde gevoelens heet dat dan. „Met gemengde gevoelens zien wij het jaar afsterven". Een mooie zin om in een oudejaarsavondtoespraak te gebruiken.

Zolang er nog gevoelens zijn over het afgelopen jaar, zolang er enige vrees, gepaard met nieuwsgierigheid, bestaat ten aanzien van het nieuwe jaar, zolang is er tenminste verwachting, dat er ook diepere gedachten aanwezig kunnen zijn op de 31ste december.

Een optelsom en een aftreksom maken van alles wat ons is wederkomen in dit nu op het punt van verdwijnen staande jaar, is niet aanbevelenswaard.

Wat mij meer voor ogen staat is „een leven uit het verleden." Uit wat voorbij gegaan is kracht te putten voor wat voor ons ligt, en waarover wij nog geen zekerheid hebben, is beter. Optellen is dan wellicht niet wat wij moeten doen, wel opmerken. Dingen die het laatst in onze gedachten zijn blijven hangen, komen op een avond, als wij nu tegemoet gaan, het eerst boven. Gebeurtenissen van december zijn voor ons gemakkelijker te reconstrueren dan gebeurtenissen uit januari. Maar al zou de Wereldraad van Kerken zijn Assemblee-vergadering in januari gehouden hebben op dezelfde wijze als hij die nu onlangs heeft gehouden, (hoe moeilijk is het, dit in te denken, want de tijd en de omstandigheden waren toen anders) dan nog zou ik willen zeggen: wat daar in New Delhi is geschied is een teken, het teken van het jaar 1961. Wat daar is geschied wordt ook niet te niet gedaan door een inval van India in Goa, ook niet door de politiek in Zuid-Afrika, ook niet door de Kongo-affaire, ook niet door Berlijn, ook niet door het optreden van de OAS in Frankrijk en Algerië, ook niet door secretaris Kroetsjef of president Kennedy.

Het beste blijft, indien dat beste onder biddend opzien is gezocht, indien dat beste is gezocht en gevonden in de naam van Hem, die de jaren en de eeuwen in Zijn hand houdt.

Wie rouwt om het jaar, wie zich van deze gestorvene tijd niet los kan maken — en het is soms begrijpelijk — krijgt een vertroosting mee op de Oudejaarsavond, welke beter is dan het „Uren dagen, maanden jaren". Het is, zoals iemand eens geschreven heeft, deze vertroosting: „God is een God der levenden". Wie echt levend het jaar 1962 intreedt, zal daarin zijn kracht vinden om ook dat jaar te volbrengen.

William Faulkner

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
Houtbouw - Giessendam - Tel. 2062

RADIO BECKER
ZEIST - Telefoon 5846 - 5847

HET ADRES
voor zenders, richtingzoekers en echoloden

Kalm en beheerst denken en werken
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml ..... f 0,95
30 ml ..... f 2,25
DERCKSENS N.V. — GOUDA

Wij wensen onze geachte clientèle, vrienden en bekenden een voorspoedig 1962.
P. DE VRIJ EN ZONEN
Intern. Transportbedrijf, Draineerbuizen-, Fourage- en Turfstrooiselhandel.
Tel. 01790 — 3604 en 3672
DORPSSTRAAT 210, BENTHUIZEN

Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Telef. Hardinxveld-Giessendam 01846-2141

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEKKEN,
FREESIAZADEN

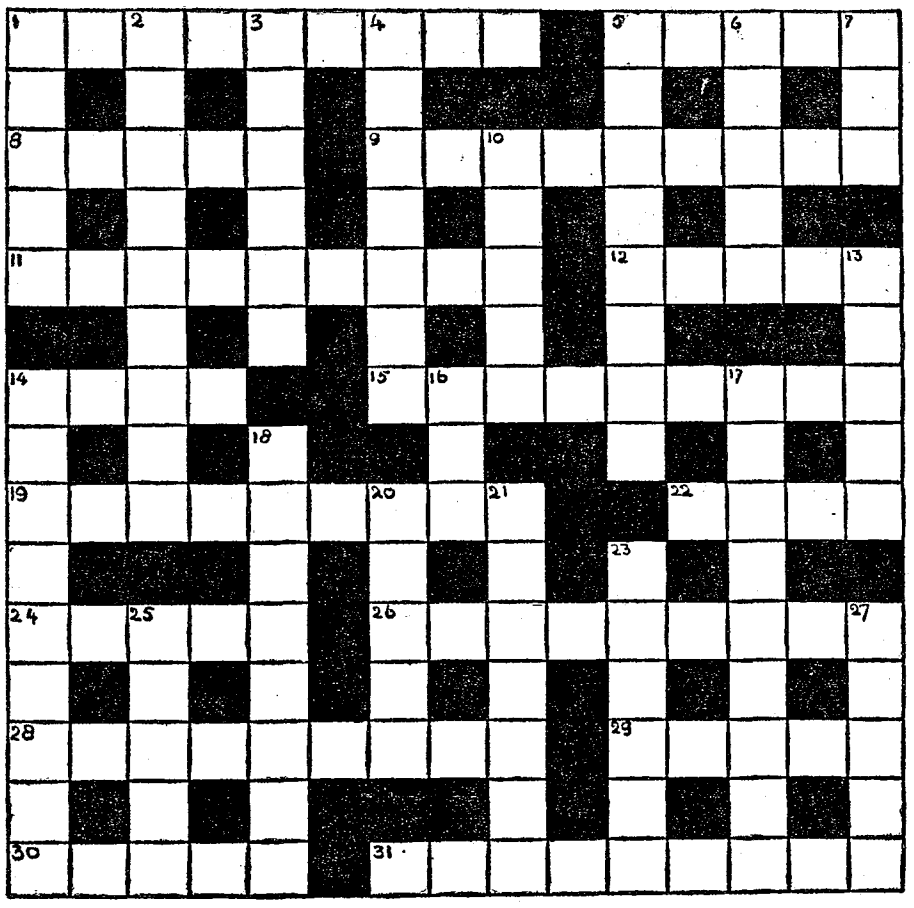

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. belastingvrij hoofdprodukt, 5. vurig stuk van wijlen minister-president?, 8. deze romeinse wetten kosten nu nog geld, 9. smijt deze man uit Huizen met modder? 11. 't is knots, iemand hiermee te verwelkomen, 12. in deze liefde wordt dikwijls een schikking getroffen, 14. studentenverblijf, 15. was centrum van zendingsactiviteit, 19. dit bedrijf ziet men op veemarkten, maar ook achter de schermen op het politieke terrein, 22. het verschrijven had hier verstrekkende gevolgen, 24. in de oorlog verloor deze Franse politicus zijn hoofd, na de bevrijding zijn leven, 26. dierlijk vangnet, 28. dit kan beneden peil zijn, 29. dit brengt u voor 't gerecht, 30. oncollegiale machthebber, 31. voor dit onderzoek is afstand nemen van de wetenschap nodig.

Vertikaal: 1. het klinkt vrolijk, maar is meestal hard, 2. zij is niet v.d. en n., 3. in ieder geval één der eerste drukkers, 4. destijds spoedig een vlakte, 5. hij staat meestal voor 't venster, 6. zachtzinnige aanraking, 7. zo waterarm is het centrum van een eldorado, 10. dit muziekinstrument begint met bepaalde noot, 13. prikkelende dieren, 14. een afstotelijke combinatie: de huid van een pelsdier en 't lawaai van een kip, 16. heb je altijd, 17. dit dier, dat de boer bij de oogst helpt, loopt op hoge poten, 18. zo krijg je iets onder de knie, 20. hier wonen de Indonesische plattelanders, 21. hoor, pracht! 23. ook al heeft zij de pet op, of is ze met een bijl gewapend, dan nog is ze niets waard, 25. 't is licht, maar weegt toch nog ong. 60 kg, 27. de blauwe zijn dodelijk.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. onderbaas; 5. pegel; 8. brood; 9. haaiebaai; 11. deserties; 12. hofje; 14. Adam;15. geleiding; 19. hondebaan; 22. stal; 24. erika; 26. marineren; 28. landrente; 29 apert; 30. kunne; 31. visiteren.

Verticaal: 1. opbod; 2. doorslaan; 3. reders; 4. achting; 5. Piet Hein; 6. graaf; 7. lui; 10. Aksel; 13. engel; 14. achterlijk; 16. era; 17. interieur; 18. gevaarte; 20. armen; 21. nergens; 23. inlaat; 25. innen; 27. noten.